»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Stwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 1. **Sobotu 3. januara 1914.** **Lětnik 73.**

Lěto 1913

Bohu džakowano bjes wulkeje europskeje wójny, kotraž je so w mnohich khronikach wěschćiła, skónčiło. Njepschećelske wójska dyrbjachu po tamnym wěschćenju ześ Europu wupuśćić a so do Němskeje nawalić. Njetrjebawschi je so někotryžkuli stych wěschćenjow bojał, Bóh je nasch wótzny kraj psched wójnskim njesbožom wobarnował. Wulke podawki su drje dotalny porjad w Europje pscheměniłe, a wjazy krócź so sdasche, so ześmy wulkej wójnje blisko. Sańdźene lěto je nam saso psched wocźi pschiwjedło, so je na ześwěcźe wscho sachodne, ludy pśińdu a sańdu, niczo nima trajneho wobstaćza. Kaž w pschirodźe stajne pscheměnjenje widźimy, tak też w žiwjenju ludow žaneho měra njebudźe, cźlowjeństwo žaneho pokoja na semi njenamaka, wschědnje dyrbimy so wo ześwoje bycźe bědźić. Bjestroschtne by cźlowjeske žiwjenje było, hdy budźiśe Bóh se ześwojim ześnom cźlowjeskej duschi měr a pokoj njedał. Žiwa kscheścźijańska wěra a pscheześwědcźenje, so Bóh woźud ludow po ześwojej njedoślědźenej radźe wodźi, cźlowjekej wscho horjo a spytowanja snjesć a pschewinyć pomha a jemu bjes bojoścźe a staroścźow do pschichoda krocźić dawa.

Wójnske cźorne mróčno, kotreż spočzatk sańdźeneho lěta ś njesbožom hrožo nad Europu cźehnjesche, je drje naš hač dotal pschepuschćiło. Tola wschón strach hischće njeje nimo. Na podnjebju so pschezo saso sabkyskuje, a schtó mohł rjez, kak dołho so nam měr sakhowa. Balkan je hischće pschezo woheń bluwaza hora, kotraž hrosy, na Europu wójnske sahubjenje wubluwać. Doniž so turkowske knjejstwo w Europje a Asiśkej njepowróći, ześwět w njeměrje wostanje. Wo sawostajenstwo Turkowskeje so prjedy abo posdźišcho europiske ludy roskorja. Ruśowska so na to hotuje, so by wjetschi dźěł pschimjesowazeje Małeje Asiśkeje do ześwojeje mozy dostała. Tam pak je wona pscheczźiwnistwo Němskeje nadeschła. Němska sbitu Turkowsku reformuje, se ześwojimi offizěrami wona turkowske wójsko wuwucźuje a organisuje sa pschichodnu wulku wójnu ś Ruskej, kotraž so po sdaczu njehodźi wobeńcź. Bóh daj, so ju njetrjebali doczakać.

Zabernske należnoscze.

Po wucźehnjenju Zabernskeho regimenta bě so straźowanski komando se sakskeho pěscheho regimenta cźišło 5 w Straßburgu do Zaberna położił. Nětkole po schtyrjoch njedźelach na jeho městno straźowanski komando ś württembergskeho pěscheho regimenta cźišło 126, kotryž teho runja w Straßburgu leži, stupi.

Druhi dźeń hodow je so pjecźa do jeneho na hrodowskim dworje straźowazeho wojaka tśěliło. Statne rěcźnistwo je wěz pschepytało a spósnało, so ześnadź je někchtó tśělał, so pak njeje móžno, ś teho městna, hdyž je so pjecźa tśěliło, do straźowazeho wojaka tśělić. Też so njeje nihdźe kulka namakać mohło.

Sa prozeß pschecźiwo wyschkej ś Reuterej je so 165 ześwědkow skasało. Wón je pjecźa offizěram porucził, so bychu, hdy by jich wobydlerstwo po sdaczu sschiwdźiło, pscheczźiwo njemu ś brónju sakrocźili a so bychu, hač runje žaneho sakońskeho prawa k temu njemějachu, Zabernskich wobydlerjow sajeli a do jeneje pinzy sawrjeli.

Franzowske lětadła jako sanicźaki powětrowych łódźow.

Direktor franzowskeho wojerskeho lětarstwa, general Bernard, je w lětarskim klubu, hdyž tam někotrym lětarjam myta wudźěli, spomnjenu hódnu rěcź měł. W njej wón praji, so mohłe lětadła jako nadpadowanska bróń k podpjeranju artillerije a kavallerije słužić. Franzowske lětadła su dźě k temu postajene, so bychu njepschećelske powětrowe łódże snicźike, kotreż chzedźa Němzy traschaze scherjenje cźinić. To je jasne, so so Zeppelinske a druhe powětrowe łódże we wójnje sa krótki cźaś snicźa. W tu khwilu je jenoź małej liczbje swuběranych lětarjow móžno, ś lětadła do powětrowych łódźow tśělić. Wot nětka dyrbjeli so wschitzy lětarjo w tymle nastupanju praktisźy wuwucźić. Franzowska lětadłowa tśělba je hižo jara wudokonjena. Pódla teho ma franzowske wójsko sa nadawki powětroweje artillerije měrjensku pschiprawu, kotraž móže so skoro jako najlěpscha ześwěta wobhladać.

Ruscy reservistojo so psches swucźeny cźaś we wójsku wobkhowaju.

W Ruskej so hač dotal po sakońskich postajenjach reservistojo psches 1. januara pschi khorhojach njesdźerźachu. Porjadnje so woni hižo pjecź abo schěsć njedźel do 1. januara puschćichu. Loni zar ś wukasom postaji, so dyrbja reservistojo dla wójnskich podawkow na Balkanje we wójsku wostać. Lětźa reservistojo saso psches 1. januara we ślužbje wostanu, a kaž so sda, podlěschenje wojerske ślužby pschichodnje na stajnoscźi wostanje. Ruski wójnski minister je w ruskich wojerskich nowinach wosjewił, so je podlěschena wojerska ślužba nusna, dokelž su wjecźorne europiske staty ześwoje wójsko powjetschiłe. Pod wjecźornymi europiskimi statami ma so pschede wschěm Němska srozymić. Reservistojo dyrbja tak dołho dléje ślužić, doniž so rekrutojo njejsu dospołnje wuwucźili.

Měnjenje Ruśow wo Armenskim praschenju.

Někotsi politikojo a profesorojo, zobustawy prawizy khěžorstwoweje rady a khěžorstwoweje duny, su so póndźelu pod pschedsydstwom profesora Cźubinskeho we wobydlenju snateho Sskowjanow pscheczela Branczaninowa w Peterburgu shromadźili. We shromadźisnje na rosprawy armenskich wotpósłanzow a dowěrnikow ś Konstantinopla pośluchachu. Potom so resoluzija pschija, w kotrejž so praji, so nětcźišcha ruska politika napschecźo Turkowskej njemóz ruskeje diplomatije pokasuje a zyle napschecźo interesam trojopschesjenoscźe steji. Wona so mohł rjez sa wodźitkom ś Barlina wocźi a s tym nahladnoscź pola pscheczela a njepschecźela shubjuje. Sadźerźenje Turkowskeje w praschenju armenskich reformow a w należnoscźi wotpósłanja němskich offizěrow do turkowskeho wójska najwažnischim ruskim statnym interesam hrosy a zyke Sskowjanstwo cźežko potrjechi, mjes tym pak njeje wusamknjene, so wójnske Němzowstwo w bliščim cźaśu do Ruskeje srasy. Ruske sjawnje měnjenje dyrbi na to cźischcźecź, so khěžorstwowa rada a khěžorstwowa duma tule wěz pschi wuradźenju wo khěžorstwowych dokhodach a wudawkach k rěcźam pschinješe. Rěcźe w shromadźisnje běchu jara roshorjaze. Też rosprawy armenskich wotpósłanzow roshorjenoscź sbudźichu. Tucźi wobkrucźachu, so je jim turkowski minister Dźemal bej w Konstantinoplu radźił, so bychu žadanje sa europiskej kontrollu w Armenskej spuscźili, hewak krejpschelecźe pschińdźe, pschi kotrymž 300 000 abo 400 000 Armenskich žiwjenje sbudi. Tele ślowa je pjecźa Dźemal bej sańdźenu sobotu sastupjerjam Konstantinopelskich Armenow prajił. Někotre sobustawy khěžorstwoweje rady so po shromadźisnje hnydom k ministerej swonkownych należnoscź Ssasanowej podachu.

Protestowanske pišmo Grichiskeje na wulkomozy.

Sastupjerjo wulkomozow su mjesy mjes Grichiskej a Albanskej postajili. Wjetschi dźěł kraja, kotryž hischće grichiszy wojazy wobsadźeny dźerža, ma Albanskej pschipadnyć. Dokelž w nim wjele Grichow bydli, jón Grichiska sa ześbje žada. Wona so teho dla dliji, jón Albanskim pschepodać. Wulkomozam je grichiske knježerstwo ś pišmom wosjewiło, so wobsadźeny kraj pschi albanskich

Serbska centralna knihownja w Budyšinje

pokodnischich mjesach wobkhowa, doniż Turkowska to teho njeswoli, so bychu kupy w ägäiskim morju Grichiskej pschipadke. Duż móże ßo hischcże wjele khwile minycź, prjedy hacź ßo na Balkanje porjad a měr postajitaj.

W Grichiskej ßebi njesamjelcźeja, so Turkowska ßwoje kódstwo s wotpohladom poßylnja, so by na nowu wójnu s Grichiskej pschihotowana byka. Wona je ßebi pjecźa wotmyßlika, ju w haprleji pschipowjedźicź. Teź Grichiska budże ßwoje pschihoty cźinicź dyrbjecź. Wona njebudże tak dołho směrom cźakacź ßměcź, hacź ßo Turkowska na morju seßylni. Hdy by turkowske kódźstwo s pomozu nowych wulkich bitwiskich kódźow grichiske kódźstwo sbiko, by Grichiska wschě w poßlednjej wójnje dobyte kupy w ägäiskim morju shubika.

Wotewrjenje bołharskeho ßejma.

Prěni dźeń je ßo bołharske nowowuswolene ßobrany (ßejm) s trónskej rěcźu wotewriko. Hdyż kral do ßejmownje stupi, jedyn sozialistiski sapóßłanz sawoła: „Prjecź s monarchiju!" Tole sawołanje pak ßo se ßkawawołanjom na krala s knjeżerstwoweje strony pohłuschi. Sozialistojo na to se sale wuńdźechu. W trónskej rěcźi ßo najprjódzy na podawki poßlednjeju wójnow spomina a ßo na to pokasuje, so je Bołharska wobkhad se ßußodnymi statami, s kotrymiż je wójnu wjedka, ponowika.

Teź we dobytych krajinach ßu wólby do sobranje sa knjeżerstwo hubjenje wupadke. Kandidatojo knjeżerstwoweje strony ßu wscho hromadźe 160 000 kandidatojo pschecźiwnych stron 275 000 hłoßow dostake.

Wotstupjenje ßerbskeho ministerstwa.

Ssejmowa wjetschina je Paschicźowemu ministerstwu wótre poroki cźiniła, dokelź je bjes pschihłoßowanja ßejma statne pjenjesy wudawak. Paschicź a jeho ßobuministerjo ßu teho dla ßwoje sastojnstwo skożili.

Powjetschenje turkowskeho wójnskeho kódźstwa.

Turkowska ßwoje wójnske kódźstwo s wulkej bitwiskej kódźu Dreadnoughtskeho typa poßylni. Kódź je ßo Brasilskej wotkupika, sa kotruż je ßo wona w Jendźelskej natwarika. S tejle nowej kódźu Turkowska pschewahu pschecźiwo Grichiskej dostanje, kotrejeż kódźstwo żaneje tajkeje wulkeje bitwiskeje kódże nima. Pjenjesy k kupjenju noweje kódże Turkowska wot franzowskich pjenjeżnikow dostanje. Pschecźiwo podpjeranju Turkowskeje s franzowskimi pjenjesami je hižo franzowski minister Caillaux wukas wudak, po kotrymż ßo bjes dowolnosćże franzowskeho knjeżerstwa njeßmě żana wukrajna pożcźonka k franzowskim bursam pschipuschcźicź. Knjeżerstwu blisko stejaze nowiny „Temps" k temu někotre namjety cźinja. Wone pißaju:

„S tym ßo bjesmyßlne położenje wobßwětluje, so je Turkowska, kotraż je jenicźzy wójnsjy smyßlena balkanska móz, runje w Franzowskej a Jendźelskej pjenjeżnu a wojerku podpjeru namakała a to w tym wokomiku, hdźeż je Turkowska se ßwojim stejischcźom w praschenju pschijecźa němskich offizěrow do turkowskeho wójska ßwoje sacźucźa pschecźiwo mozam trojopschesjenosće (Franzowskej, Ruskej a Jendźelskej) jaßnje swósnacź dała. Franzowske a jendźelske knjeżerstwo dyrbjałej nětko k sakitanju ßwojich intereßow bjes komdźenja trěbne naprawy cźinicź. Najprjedy dyrbjałej Sserbiji a Grichiskej pjenjeżnu podpjeru, kotruż żadatej, dacź a ßo pódła teho sa to postaracź, so bychu Turkowskej, doniż ßwoje hrożaze stejischcźo njepschewěni, Londonske a Parižske pjenjeżne wiki sawrjene wostake. Franzowske a jendźelske pjenjesy njeßměle pod někajkej masku do Barlina abo Wina hicź, so bychu tam turkowske pożcźonki smóżnike. Franzowske a jendźelske krajne intereßy njejßu teßame, kajkeż maja franzowszy a jendźelszy bankierojo."

Nowe cźeżke wojowanje w Mexiku.

Mexikanske knjeżerstwowe wójsko je nowe porażenje poczerpiko. S njeho bě 4000 muži s bitwy pola Chihuahua do Ojinaga cźekko. Tych je 4200 sběżkarjow pod generalom Villu njenadźizy nadpadko a sbiko. Pjecź stow muži knjeżerstwoweho wójska do rěki Rio Grande skoczi, so by ßo pkuwajo na stronu sjednocźenych statow wukhowako. Prjedy cźekanzy bě ßo tsi hodźin dołho wojowako. Knjeżerstwowi wojazy běchu ßo s nadpadom sběżkarjow wustróżili. Generalaj Salazar a Orozco dyrbjeschtaj mużstwa s pscheddżerżanym revolrom nusowacź, so bychu na ßwojim městnje wostake. Wojazy sjednocźenych statow cźeknjenzow, kotsiż njeběchu sranjeni, nusowachu, ßo ßaßo na mexikansku stronu wrócźicź. Pola Presidio del Norte je ßo mjes sběżkarjemi a knjeżerstwowym wójskom nowa bitwa bika. 5000 sběżkarjow je se 4000 knjeżerstwowymi wojakami wojowako. Liczba morjenych a ßranjenych je jara wulka. Sběżkarjow ßu ßo pschěrowow psched městom smozowali, na cźoż ßu knjeżerstwowi wojazy do města zofali.

Poßlednje dny ßu sbżękarjo Nuevo Loredo nadběhali. S nich je pschi tym 200 muži padko. Teź knjeżerstwowi wojazy ßu cźeżko cźerpili. Jena kompagnija je ßo s artilleriskim wohnjom zyle snicźika.

Sběżkarjo ßu saßo żelesniski cźah s knjeżerstwowymi wojakami 170 mil spokodnja hkowneho města Mexiko do powětra buchli. S 50 muži ßu jenoż 3 żiwi wostali. Dokelź je też żelesniza wupnschcźena, je ßo wobkhod pschetorhnył.

Swěrny ßwojej pschißasy.

I.

Na kónzu awstriskeho města stejesche jastwo krajneho ßuda.

Cźmowe a sakurjene ßo jeho murje do symskeje nozy wupinachu. To bě dom hubjenstwa. W nim hromadźe bydlachu paduschi, morbarjo, rubjeżniży, wschitzy tamni shubjeni, kotrychż ßu cźlowjekojo se ßwojeje ßrjedźisny wustorcźili.

Kelko ßylsow bě ßo tu sawěsćze hižo wuroniko! Kelko sdychowanjow běchu wkóżne murje sa lětstotki hižo ßkyschake! Kelko sakroßnych wutrobow bě ßo tam nutska s bolosczu a se srudobu wukrwawiko!

Runje wrěschcźachu durcźka, a s nimi wustupi muż w uniformje. To bě jastwowy dohladowak abo jastwownik Krutak. Jeho ßkużba na dźenßnische bě nimo, runje bě ßydom wotbiko.

„Kruta ßkużba", muż ßam pschi ßebi rjekny, ßuknju ßebi sapinajo, so by ßo pschecźiwo polnóznemu wětrej schkitak, „haj, wopramdże cźeżka ßkużba, zyły dźeń bycź mjes jatymi, rubjeżnikami a morbarjemi, wusamknjeny s towarstwa wschěch cźestnych ludźi. Ja ßym bóle jaty, dyżli khostanzy. Wot saźneho ranja hacź do pósdnjeho wjecźora w tychle pustych, symnych muriskach, w kotrychż ßo żenje nichtó wjeßele njesaßměje, hdźeż cźlowjek żenje pschecźelneho wobliczа njesawohlada. A sa tute cźwilowanje na měßaz zyke 50 schěßnakow. Ně, to je hórje hacź slě. To njech cźini, schtóż chze; ja ßym ßo teho nabył."

Mjersazy tón muż psches dróhu krocźeschе. Bě tschěskata syma, a ßněhowe mjetele, s wětsikom honjene, dźiwje kołwokolo rejwachu.

Do pódlanskeje dróhi ßo wobrocźiwschi budźesche wón pó cźmje ßo bjes maka psches cźlowjeka pótknył, kotryż jemu khwatnje napschecźo pschiběża.

To bě maka, lědma dźeßacźlětna holcźka, do lapow sawalena, njeßměrnje ßucha a sesthnyta.

Njemdrje slětowachu mólcźkej cźorne wkóski wokoło běleho cźołka, wocźi běschtej ßo cźeřwjenej napkakałej a ßo se sapalom horjeschtej.

Na wokomik muż posasta. Ale też hižo sa tónle wokomik jemu krej w żilach sprostny. Wón bě w dźěsczu ßwoju dźowcźicźku spósnał. Jeje satorhnjeny napohlad jeho snjepokoji; wón ßo niczeho dobreho njenadźijesche.

„Boźedla, Marka, schto dha je ßo stako?" stysknjwje ßo wopraschа.

„Ow, nanko, pój, pój khětsje domoj!" dźěcźo płakajo rjekny a muża sa ruku ßobu cźehnjesche.

„Schto dha je ßo stako?" nan wospjetowasche a ßo s njewurjeknitym strachom praschesche.

„Ow, macźerka je runje wumrjeła!"

„Ow, Bożo! Też tole hischcże!" muż sastona a hnydom dale cźerjesche po wuskej haszy. Jeho bě njeßměrnje wutroba sabolała. Jachło jeho scźěhowasche dźěcźo.

Sa mało mjeńschinow bě hacź na kónz haski dozpěł. Tam wyßoka khěża se schtyrjomi poskhodami stejesche, podruźniska kasarna. Na tu ßo skoro runje tak srudnje hladasche, każ na jastwo. W tamnym bydlachu winowacźi hubjeni, tule njewinowacźi, to bě zyły rosdźěł. Hubjenstwo pak bě ßamßne.

Spěschnje saskakujo muż ßydom skhodow horje doběża. Stejesche psched ßwojim wobydlenjom.

Wokomik wosta stejo, komdźesche ßo, jako by ßo ßuroweho hubjenstwa, kotreż tam na njeho cźakasche, strachował. S wulkimi kapkami jemu pót na cźole stejesche a wutroba jemu s mozu pukotasche.

Ach, też khudy cźlowjek, mały sastojnik ma cźopku wutrobu we cźěle, husto ßu we njej najnadobnische cźucźa. Niż teho dla je cźlo-

wjek ſemjanſzy a nadobnje ſmyßleny, dokelž je ßo jako ſemjan narodźił, ale Bóh ßam da nadobnu ſemjanſku wutrobu.

Skónčnje ßo ſebra. S krutym wotmachom durje wotſtorčži a ſtejeſche wój ſtwje.

Ale kak ſrudny napohlad!

Na blidźe ßo wolijowa lampa miſchkrjeſche. Se ßwojim ßłabym ßwětłom jenož ſporje nóznu cźmu rosßwětleſche a mjetaſche ſcherjaze ſcźiny na ſdalenu nadobu.

W kolebzy pſchi khachlach Krutakowe najmłódſche dźěcźo leżeſche, kiž bě lědma hakle wóßom njedźel žiwe. Pódla ßłódzy drěmaſche tſilětny brunowłóſkaty hólcźk. Ssobuželnje bě jandźel jeho do ßwojeho ſakita wſak. Wón dźě hiſchcźe nicźo wo njeſboźu njewjedźeſche, kotrež bě jeho potrjechiło. Macźerka dźě jenož ſpaſche, a naſajtra ſaßo ſtanje, ßebi wón myßleſche.

Ow ſboźowna njewinnoſcź! Wbohe dźěcźo! Macź wěſo ſpaſche, ale jara dołhe ſpanje, doniž ju na ßudny dźeń ſaßo jandźel njewubudźi. Tam wona na khudobnym łěhwje ſpaſche, ſymna a błěda. Nimo měry boloſcźiwy wuras bě na jeje wobliczu.

Ach, jandźel ßmjercźe bě tak ſpěſchnje, njenadźizy pſchiſchoł. To bě jara cźežka ßmjercź, hdyž ßebi myßleſche na ßwojeho muża a na wbohe dźěcźatka, kiž běchu bjes ſaſtaranja, njewukłakne.

Tón dźeń rano bě jeje muž ju wopuſchcźił. Wona drje bě khora, ale nichtó njebě ßo tak nahłeho a ſkeho kónza nadźał. Muž pſchi njej woſtacź njemóżeſche. Jeho wołaſche żeleſna winowatoſcź, a winowatoſcź ßmilnoſcźe njeſnaje.

* * *

Nětkole bě jeho ßłużba nimo. Nětko móżeſche ßo pódła jeje cźěła poklaknycź, móżeſche jej ſproſtnjenej, ſymnej ruzy ſe ßłłſami wotmywacź, móżeſche jej żołtoběłe cźoło tyßaz krócź wokoſchecź. Ale ach! To bě poſdźe!

Tutej ruzy bjes mozy dele wißaſchtej a ßamo na cźoplińſke ſtłócźenje wjazy njewotmołwjeſchtej. Na poßledni ras bě ßo tónle ert ſamknył, kotryž bě jemu huſto tak luboſcźiwje a troſchtnje rěcźał.

A tutej woczi, kotrejž běſchtej tak nježnje jeho a jeho lubych ſtražowałej, běſchtej ſe ßmjertnej nozu haßnyłej. A tale wutroba, kiž bě jeho tak ßwěrnje a wopornivje lubowała wot tamneho dnja, na kotrymž běſchtej pſched woltarjom ßwjaty ßłub na wěcźne cźaßy ßebi ſawdałoj, — nětkole bě dopukotała!

Kaž cźežki kamjeń ßo tele myßle khudemu mużej na wutrobu walichu a wón tpósna wſchitku hrósbu, kotraž ßo jemu w pſchichodźe khowaſche.

Dołho, dołho wón ſadwělujo morwej do lubeho wobliczа hladaſche, boloſcź jemu wutrobu ſpinaſche.

Hdyž bě doſcź dołho hładał a ßo k Bohu wołał, hdyž bě ßo po prěnim ßurowym roshorjenju ſaßo ſměrował, poczachu ßo jemu ßyłſy ronicź, najprjódzy ſpore, a potom pſchezo dale wjazore po błědymaj wuſtaranymaj lizomaj wbohełio cźłowjeka běżachu.

To bě napohlad ſrudoby a żałoſcźe!

A ani jeneje cźłowſkeje duſche tu njebě, kiž by ßo nad nim ßmiliła! Ani ſpomożnika, ani pomoznika ſchěroko a daloko. To bě ßurowe njeſboże, kotrež bě jeho tak nahle potrjechiło a ſniczіło.

* * *

Wonka wichor howrjeſche a ßo ßněh dźěſche, wětr ſ woknami tſchaßeſche, ſo ſchkleńzy rżachu, nutſka bywaſche ſyma a ſymniſcho, woheń w khachlach bě wuhaßnył a wolijowa lampka ßo ßłabje płapoleſche a chżyſche haßnycź.

Hodźina ſa hodźinu cźěkaſche.

Muž ßebi wobliczo ſ woběmaj dłońjomaj ſadźerżowaſche a hórzy płakaſche.

Hubjenſtwa bě pſchewjele na dobo.

Ssmjertna cźiſchina běſche wój ſtwje, jenož pikotanje lampki ju pſchetorhowaſche a hikanje muża, kiž bě nětkole tak ſpěſchnje ßo wudowz ſtał.

II.

Poßłuchaj! Njebě ßo to do duri ſaklepało?

Haj, hižo ßo ſ nowa ſaklepa, bojaſnje a ſ waha.

Schtó móżeſche to bycź?

Wopyt? W tak póſdnej nóznej hodźinje?

Bě ßnadź nječhtó pſchiſchoł, ſo by jaſtwownika na nóznu ßłużbu ſawołał? Abo bě ßnadź ßobuželna duſcha wo jeho wulkim njeſboźu ſhoniła a bě ßnadź pſchiſchła, ſo by jeho troſchtowała a jemu pomhała? — Ssłyſch! Tu ßo ſaßo klepa. Hižo tſeczі krócź.

Myßle ſebrawſchi muž ſtany, ſetrě ßebi ßyłſy ſ wocźow a wotewri durje.

Lědma jaſtwownik ßwojimaj wocźomaj wěrjeſche. Pſched nim woßebny knjes we płaſchczu a we wyßokim cźornym klobuku ſtejeſche. Tołſty ſłoty cźaßnikowy rjecźaſk na jeho lazu wißaſche a na porſtach ßo jemu ſłote pjerſchcźenje ſ dejmantami błyſkotachu.

„Wodajcźe, mylu ßnadź ja waß?“ Tak zuſy ßwój pſchikhad ſamołwjeſche.

„Ně, ani ſ najmjeńſcha! Proſchu, ſaſtupcźe, hnadny knjeże!“ jaſtwownik ſamyleny wotmołwi.

„Bożo! Schto ja widźu! — Cźěło!“

„Haj, tale ſrudoba! Moja dobra żona je mi pſched małej khwilku wumrjeła.“

„Wbohi mużo! Dha waß jara wobżaruju. Nadźijam ßo, ſo budu ſa waß móz něſchto cźinicź.

„Proſchu, hnadny knjeże, chżyli ßo ßydnycź, jeli ſo waß tole njewjeßeke měſtno njewottraſcha, ſo njebyſchcźe ſo mnu popowjedali.“

(Skónčenje pſchichodnje.)

Ze Serbow.

S Budyſchina. (Zyrkwinſka ſtatiſtika Michałſkeje woßady.) W evangelſko-lutherſkej Michałſkej woßadźe, kotraž po poßlednim ludliczenju 8286 duſchow wopſchija, je ßo w lěcźe 1913 274 dźěcźi narodźiło. Swěrowało je ßo 65 porow. Boże wotkaſanje je wużiwało 8272 woßobow, 3234 mużſkich, 5038 żónſkich, 4503 w ßerbſkej a 3769 w němſkej rěcźi, mjes nimi 181 konfirmandow, 275 wobydlerjow ſe Żidowſkich wokrjeßnych wuſtawow, 218 doma woprawjenych, 197 mjenje dyžli 1912 a 3193 mjenje dyžli 1888. Semrjeło je 155 woßobow, to je 13 mjenje dyžli 1912 a 49 mjenje dyžli pſched 25 lětami. Khowało je ßo 62 na Hrodźiſchku, 43 na Michałſkim Tuchoŕſkim pohrjebniſchcźu, 18 we Dobruſchi, 9 we Wulkim Wjelkowje, 8 w Cźichońzach, 3 w Sſkonej Borſchcźi a 7 na nowym pohrjebniſchcźu Żidowſkich wokrjeßnych wuſtawow.

— (Samołwjenje rekrutow k rekrutèrowanſkej liſtcźinje.) Młodźenzojo, kotſiž w lěcźe 1914 20. lěto żiwjenja dozpěja a teho runja wſchitzy wojeŕſtwu powinowacźi, wo kotrychž wojeŕſkej ßłużbje ßo hiſchcźe njeje roſßudźiło, maja ßo wot 2. hacź do 15. januara 1914 pola myſchnoſcźe teho měſta hdźež bydła, k rekrutěrowanſkej liſtcźinej ſamołwicź.

— (Brónjowy pſchinoſchk.) Wſchě te woßoby, kotrež maja wjazy dyžli 20,000 hriwnow ſamożenja abo kotrež pſchi wjazy dyžli 4000 hriwnach dokhodow wjazy dyžli 10,000 hriwnow wobßeđża abo woßoby ſ tajkimi dokhodami a tajkim ſamożenjom ſaſtupuja, maja na pſchedpißanym pſchedcźiſchcźu wot 1. hacź do 31. januara 1914 wyſchnoſcźi woſjewicź, kak wulke je jich ſamożenje. Po tym ßo brónjowy dawk wobměri. Schtóž cźaß woſjewjenja wo ßwojim ſamożenju ſakomdźi, ßo po pjenjeſach hacź do 500 hriwnow pokhoſta, tež ma pſchirażk 5 hacź 10 prozentow brónjoweho dawka ſapłacźicź.

— Hornjołużiſke rataŕſke wokrjeßne towaŕſtwo je wutoru do hód w hoſcźenzu „běłeho konja“ ßwoju 152. wubjerkowu ſhromadźiſnu wotmělo. Towaŕſtwowy pſchedßyda, k. tajny radźicźel dr. Hähnel ſhromadźiſnu wodźeſche. W ßwojej rosprawje wo nětcźiſchim położenju rataŕſtwa wón praji, ſo ßu ßo wodowe poměry po poßlednich deſchcźach, kotryž ßu ßo do njeſamjerſnjeneje ſemje dobycź mohłe, normale ſcźiniłe. W pſchichodźe budźe rataŕſtwo ſaſtaranju ſ wodu wjazy kedźbliwoſcźe pſchiwobroczicź a ßo ſ wumělſkim powodźenjom ſaběracźdyrbjecź. Pokhroma bohużel ßo pſchezo dale rosſchěrja. Jako najlěpſche je ßo wupokaſało, hdyž ßo ſkhorjeny ſkót hnydom ſareſa. Wumělſke pospyty k pſchiſporenju płahowanja ßwini njeßu wuſpěcha měłe. Pizowe poměry ßu w tu khwilu jara pſchichodne, tak ſo pſchiſporjenju ſkota niczo na pſchecźo njeſteji. Skótne wothładańzy budźa w lěcźe 1914 w Hornim Wujěſdźe, Połcźnizy, Bukezach a Shorjelzu, wobhładanje hródźow budźe w Großnaundorfje, Dobranezach, Dobroſchezach, Wósborku, Obercunnersdorfje a Biſchheimje pola Kamjenza. Skónčnje mějeſche k. profeßor dr. Gräfe pſchednoſchk wo naprawach k ſpěchowanju płahowanja ßwini.

— (Wulki ßněh.) Dołho wocźakany ßněh je ßo nam hiſchcźe na kónzu ſańdźeneho lěta nawalił. Nimale tſi dny ſa ßobu je ßo wón ſ njebjeß ßał a, dokelž k temu druhdy ßylny wětr dujeſche, pucźe a ſchcźežki ſawěł. Na wßach ſměja teho dla ſ wużypanjom ßněha wjele dźěła.

Se wſchěch ſtron Němſkeje, Awſtriſkeje, Franzowſkeje, Balkana a ßamo ſ Małeje Aſiſkeje powjeſcźe wo wulkim ßněży pſchikhadźeja. Barlin we hłubokim ßněży leži. Tyßazy ßněhßyparjow ßo mjes wy-

ßokimi ßněhowymi murjemi prózuja, dróhi ſa wosy prósdne wußypopowacź. Na ſtajnoſćźi wosy w ßněſy tčazy woſtawachu.

We wječornych a połnóznych Němzach je wjele żeleſnicznych cźahow w ßněſy tčazy woſtako. Pola Obhauſena njedaloko Querfurta je ßo wutoru w nozy ludźazy cźah ſe ßněhowymi ßepjemi ſwróćźił, Sſrjedu dopołdnja hiſchcźe cźah ſ pucźowarjemi w ßněſy tčeſche. Tucźi dyrbjachu ßo ſtónčznje ſe ßanje midale wotwjeſcź. Wobkhod na Hettſtädtſkej żeleſnizy, kotraž je ſchtyri metry wyßoko ſawěta, je zyle pſcheſtacź dyrbjał.

Też w Mecklenburgſkej je ßo po wſchěch małych żeleſnizach jěſdźenje dla ßněhowych ßepjow ſaſtajiło. Njedaloko Neubrandenburga Barlinſko-Stralſundſki ſpěſchny cźah w ßněſy tčazy woſta. Někotre waggony ſ kolije wujědźechu. Paßażěrojo, kotſiž wſchitzy njeſranjeni woſtachu, dyrbjachu w cźahu pſchenozowacź a hakle rano do Neubrandenburga pſchijědźechu. Na wßach je wobkhad teho runja dla ßněhoweho ſawěcźa jara poczeżeny. Hamburgſko-Barlinſki ſpěſchny cźah hacź do Neubrandenburga jědźeſche a ßo potom wróćźi.

S wjele ſtron Wuherſkeje a Khorwatſkeje powjeſcźe pſchikhadźeja, ſo ßo wſchón wobkhad wulkeho ßněha dla hacźi. We wjele městach ßu ßo ſe ßněhowym mjecźelom plunowe (gaſowe) latarnje podtorhale a ßo tčechi wotkryłe.

Ssamo ßłónczna Italſka pod ßněhom cźeżko cźerpi. W Wenezijſkej a Toſkanſkej ſe ßo wulki ßněh naſchoł. Dokelž wobydlenja njejßu na ſymu pſchiprawjene a hnſto żanych khachli nimaju, wobydleŕſtwo ſymu mŕeje.

Pſches Neapel a wokolnoſcź ßu jara ßylne ßněhowe mjecźele howrike. Żadny napohlad ſkicźeſche ſe ßněhom pſchikryty Veſuv, kotryž ſaßo woheń a kur ßapaſche. Wjele zuſych je do Neapla pſchijěło, ſo bychu ßebi kraßnu a ſ dobom wabjazu hru pſchirody wobhladali.

Też w zyłej Schpaniſkej ßurowa ſyma knježi. W Aſturiſkej provinzy je ßo wobkhad po żeleſnizach wulkeho ßněha dla ſaſtajił. W Oviedo ßo kraßne ſjewjenje pſchirody wobkedźbowaſche. Tam ßo pſchi dźiwjej ßněhowej mjecźeli dołhotrajaze njewjedro roſpuſchcźi. W Madridźe temperatura 6 gradow niże niczku (null) ſpadny. Wobydleŕſtwo jara pod tſchěſkanzu cźerpi, dokelž, kaž w Italſkej, też tu wobydlenja njejßu na krutu ſymu pſchiprawjene. Wobydlerjo też draſty nimaju, ſo mohli ßo pſched ſymu wobarnowacź.

W Bołharſkej a Sſerbiji ßu ßylne ßněhowe mjecźele zychnowake. Telefoniſki ſwjaſk mjes Sſerbiju, Bołharſkej, Rumunſkej a Turkowſkej je ßo pſchetorhnył. Sſněh někotre dny ſa ßobu dźeſche. W Małej Aſiſkej, hdźež je hewak ßněh żadny, ßu żeleſniſke cźahi w nim tčazy woſtałe.

— (Pſchichodne wjedro.) Bliżſche dny mamy krutu ſymu wočzakacź. Wyßoki powětrowy cźiſchcź, kotryž ſymu pſchinjeße, ßo wot Islanda pſches Skandinawiſku a połnóznu Ruſku wupſcheſtrěwa a niſki cźiſchcź, kotryž mile wjedro wosnamjenja, k połodnju tłóczi. W rańſchej Pruſkej, hdźež póndźelu wětr hižo ſ połnozy dujeſche, mějachu póndźelu rano 9 gradow ſymy. Wjele krucźiſcha je ſyma w Schwedſkej a połnóznej Ruſkej, hdźež mějeſchtaj Peterburg 20 a Haparanda 21 gradow niże null.

S Hodźija. W lěcźe 1913 narodźi ßo w tudomnej woßadźe 141 dźěcźi, mjenujzy 73 hólczkow a 68 holczkow; mjes nimi bě 5 dwójnikow a 2 morwonarodźenych. Sswój khcheźćźiſtu ßlub je wobnowiło 89 młodych khcheſcźijanow, pſchipowjedanjow bě 69 a wěrowanjow tudy 42, ſpowjednych 4979 a 119 woprawjenojw. Semrěło je 65 woßadnych. Hiſchcźe żenje tak mało ſemrěło njeje. Do mißionſkeho kaſchcźika ſady woktarja je ßo 230,63 hr., do ſa woßadnych khudych pſched zyrkwinymi durjemi ſtejazych klětkow pak 268,05 hr. nawdało. Sa ſwonkowne mißionſtwo bu ſ Hodźiſkeje woßady wotpóßłane 579,56 hr. a na Guſtav Adolfſke towaŕſtwo 248,30 hr. Zyrkwine kollekty ßu wſchě hromadźe 683,52 hr. wunjeßke. Schkoda, ſo njebu niczo ſa naſche ßerbſke należnoſcźe, ſa knihowne towaŕſtwo a Mačźicźny Dom date.

Pſched ſto lětami, po tajkim w lěcźe 1813, bu tu 116 narodow, 21 wěrowanjow, ale 208 ſemrětych. Bě dźě tehdy to cźeżke wójnſke lěto, hdźež je někotryżkuli nuſu a hłód cźerpił abo w khoroſcźi ßo njeje hladacź móhł a hdźež je woßebje też typhus, kiž mjes wójſkami ſakhadźeſche, też wjele woßadnym ßmjercź pſchinjeßł. W Prěcźezach wumrě tehdy ſchewz Jan Reuß. Pſchi ſapiſku jeho ßmjercźe je pſchiſtajene: „Wón je w Budyſchinje khorych wojakam hladał a bu wot nich natyknjeny.“ Mjes ſemrětymi běſche też 75 lět ſtara Wórſchła, njebo Mikławſcha Laraßa w Hodźiju, ſawoſtajena wndowa. Wona wumrě 16. meje a bu 18. meje khowana. Pſchi ſapiſku jejneje ßmjercźe ſteji w zyrkwinych knihach pſchiſpomnjene: „Wona bě wot jeneho Franzowſkeho wojaka pſches hłowu tſělena, dokelž pſched nim ſ nětotrymi tolerjemi cźěkaſche, kiž je jej wón potom wſak.“

Se Sarěcźa. S wulkim wobdźělenjom zyłeje ſchulſkeje gmejny je ßo ſańdźenu njedźelu naſcha nowa wucźerńja poßwjecźiła. Najprjódy ßo ſe ſtarej wucźerńju roſßohnowachu, pſched kotrejž bě ßo ßwjedźenſka gmejna ſhromadźiła. Po wuſpěwanju khěrluſcha k. wucźeŕ Kral wotßalne ßłowa dopomnjenja a dźakowanja k ſhromadźenym rěcźeſche. Prjedy hacź je ßo w Sarěcźu ſchula natwariła, dźěcźi Sarěcźanſkeje ſchulſkeje gmejny k jenemu ratarjej w Bónezach a k jenemu ſchewzej w Krónźy do cźitanſkeje a katechismuſoweje wucźby khodźachu. Po ſchulſkim ſakonju ſ lěta 1835 ßo nětcźiſchi Sarěcźanſki ſchulſki wokrjeß ſałoži, a bórſy po tym twarſki miſchtr Seidler ſ Budyſchina nowu wucźerńju ſa 2000 tolerow natwari. 17. januara 1844 ßo wona poßwjecźi, tak ſo je ſchulſkej gmejnje 70 lět ßwěru ßłużiła. Nětdźe 1500 dźěcźi a 400 pokracźowanſkich ſchulerjow je do ſtareje ſchule khodźiło, a 9 wucźerjow je w njej ſkutkowało. Tak je ſtara ſchula dołhe cźłowſke żiwjenje měſtno żohnowanja ſa ſchulſku woßadu była. A teho dla dyrbjeſche ßo ſ dźakownej wutrobu jej bożemje rjez. Po ſhromadnje wuſpěwanym khěrluſchu ßwjedźeńſki cźah pod ſwonjenjom ſwonow k nowej wucźerni cźehnjeſche. S dźakowanſkimi ßłowami a ſbożopſcheczemi k. architekt Köhler ſ Draždźan pſchedßydźe ſchulſkeho pſchedſtejicźerſtwa, k. ryczeŕkubleŕjej Höcknerej w Łahowje, kluczk nowej wucźerni pſchepoda, na cźoż knjes knjeźerſtwowy hamtman ſe Seydewitz ſ wutrobnymi ſbożopſcheczemi ſa pſchichod nowy dom wotewri. Knjes wokrjeßny ſchulſki inſpektor ſchulſki radźicźel Bach mějeſche w rańſchej ſchulſkej ſiwje poßwjecźazu rěcź. Na to k. faraŕ Waltaŕ w ßerbſkej a němſkej rěcźi na to pokaſowaſche, ſo dyrbi nowa ſchula měſtno Bożeje hnady, ßwěrneho dźěła a wießekeje nadźije bycź. Lubołne dźěcźaze ſpěwy mjes rěcźemi ſaklinczachu. Na to ßo nowej ſchuli dary pſchepodachu. Knjenje wobdźělenych ryczeŕkublerow darichu taflu, do rańſcheje murje noweho doma ſamurjowanu, ſe ßerbſkim a němſkim napißmom: „Spěwaj a dźěkaj!“ Njeßwacźidliſke kral. wojeŕſke towaŕſtwo pſches ßwojeho pſchedßydu rjany kralowy wobras, Łahowſka wupożcźeŕnja nadobu ſa poßedźeŕnju pſchepoda. K. ryczeŕkubleŕ Höckner ßo w mjenje ſchulſkeho pſchedſtejicźerſtwa ſa pſchecźelue dary dźakowaſche. Na poßled ßo nowy dom wobhladowaſche, pſchi cźimž ßwětke pſchecźelne ſiwy a ſnutſkowny praktiſki naporjad na wobhladowarjow najlěpſchi ſacźiſchcź ſawoſtachu. Wucźeŕnja dwě ſchulſkej ſtwje, ſtwu ſa wucźbne ßrědki, cźakaŕnju, ſarjadowaŕnju, 2 wucźeŕſkej wobydleni a měſtnoſcźe ſa wucźbnu kuchinju a krjepjeńſke kupjele wopſchija. Twarzaj Schmiedel a Pawlik w Njeßwacźidle ſtaj ju po planach Draždźanſkeho architekta Köhlera ſa 40000 hriwnow natwariłoj.

S Njeßwacźidliſkich ſtron. W Luſcźu ßu żiwnoſcźerja Jurja Schwedu měſto kowaŕſkeho miſchtra Pětſchu a w Bóſchizach żiwnoſcźerja Běłeho měſto hoſcźenzarja Pallmanna ſa gmejnſkeho pſchedſtejicźerja wuſwolili. Na Horje je ßo dotalny dołholětny żiwnoſcźeŕ Michał Räda ſapowjedźił, ſ nowa gmejnſke pſchedſtejicźerſtwo pſchijecź. Duž ßu na jeho měſto żiwnoſcźerja Jakuba Bermicha wuſwolili.

S Minakała. W lěcźe 1913 je ßo w naſchej woßadźe 62 dźěcźi, a to 30 hólzow a 32 holzow narodźiło. Konſirměrowało je ßo 22 hólzow a 18 holzow. Wěrowanjow je 19 było, ſpowjednych hoſcźi bě 1988. Wumrjelo je 41 woßobow, mjes nimi 19 dźěcźi. Najſtarſcha ſemrjeta woßoba bě 88 lět ſtara. Do zyrkwinſkich kollektow je ßo 307 hr. 29 pj. ſa ſwonkowne mißionſtwo, ſa Guſtav-Adolfſke towaŕſtwo 247 hr. 80 pj., potajkim hromadźe 554 hr. 79 pj. naſběrało.

S Barta. Na tudomnym dwórniſchcźu je ſ Wósborka wjecźor w 7 hodźinach pſchijědźazy cźah do někotrych tworowych woſow ſraſył, kotreż ßu ßo ſlě rosbiłe. Runje tak je ßo lokomotiva ludźazeho cźaha cźeżko wobſchkodźiła, tak ſo dyrbjeſche ßo cźah ſ lokomotivu, kotraž bě ßo ſ Lubija na pomoz ſawołała, dale wjeſcź. W poßlednim wokomiku ſ maſchiny wotſkocźiwſchi ßo lokomotivnik wukhowa. Też hewak njeje nichtó do ſchkody pſchiſchoł. Njeſboże je ßo ſ wopacźnym wuhibanjom kolije ſawinowało.

S Bukez. Pſchi nowowólbje gmejnſkeho pſchedſtejicźerja běchu tudomneho żiwnoſcźerja a mjaßowobhladarja Mawkſcha wuſwolili. Dokelž pak tutemu jako mjaßomobhladarjej njeby pſchezo móżno było, dźěło gmejnſkeho pſchedſtejerja rucźe wobſtaracź, njeje wón wólbu pſchijał. Na to ßu prjedawſcheho gmejnſkeho pſchedſtejicźerja Sſworu ſ nowa wuſwolili. Pſchi nowowólbje do zyrkwineho pſchedſtejicźeŕ-

stwa ßu kublerja Rädu a khěžerja Wackera sa zyrkwineho pokladnika wuswolili.

S Rakojd. Kraßne rysy ßerbske žiwjenje knježeſche sańdženu njedželu wječor w Rakojdžanskim hosćenzu. Khwacžanske ßerbske towarſtwo wuhotowa tam ßerbski wječor. Wulka ßyła luda běſche ßo seſchka. Sendźiz kubja bě pschepjelnjena. Najprjedy poręča towarſtwowy pschedßyda knjes Henka. Hosći powitawschi a na hody jako ßwjedženi wješele pokasawschi nam praji, so chze nam tež Khwacžanske ßerbske towarſtwo tajke hodowne wješele pschihotowacź. Se ßławu na krala słónczi. Na to wuspěwachmy „Krala Bóh požohnuj!“

Schtož ßo nam potom poskiczi, sbudźi tež woprawdže we wschěch pschitomnych hodowne wješele. Wubjernje ßo wschitko poradźi. Hrajerki a spěwarki běchu wschě w narodnej drascže pschischke. Tři dźiwadłowe kruchi ßo hrajachu. Prěni bě „Kraßne wobrasy“. Rólu fotografa saßo se snatej bravuru knjes Khěžnik hrajeſche. Khatu, kiž ßo pschińdže dacź fotografowacź, hrajeſche jara wustojnje a žiwje knježna Polanez. Wicžeżneho kublerja, kiž mějeſche tajke spodźiwne nahlady wo fotografowanju, jara rjenje a drastiscźy knjes Nowak pschedstajeſche. Knjes Burkhart jako nózny strażnik budźiſche wschak skoro fotografa a bura sajak, ale trubka a prisa jeho tola pschejara wabjeſchtej, tak so wobeju saßo puschczi. — Wulke wješele a ßmjecže sbudźi hra „Tón měch je žiwy, žiwy muž“. Młynka hrajeſche saßo nanajlěpje knjes Khěžnik. Derje pschedstaji knjes Mates stareho swónka, na kotrehoż chzyſche młynk ßwoju dźowku Lejnu woženicź. Tola tutej bě młynski Jan lubschi hacž wscho druhe. Młynskeho jara derje knjes Burkhart hrajeſche. Rad poßkuchachmy wschitzy na knježnu Nowakez, kiž młynkowu dźowku pschedstajeſche. Hrajeſche wubjernje. Jeje ßłowa dźěchu wot wutroby k wutrobje. Wschitzy jej jeje Jana popschachmy, kotrehoż tola napoßledk dosta; wschako bě wón tajki rjany pachoł. — Tsecža hra bě „Žona dyrbi do dwora“. Sa rólu bura Pjetaſcha pschihodžeſche ßo jara derje knjes Nowak. Jeho ßyna Handrija hrajeſche saßo mischtrſzy knjes Khěžnik. Hertu nam se snatej wustojnoscźu knježna Polanez pschedstaji. — Poßlednje programowe cžißko bě žortny wustup „Jurk a Marka“. Knježna Polanez a knjes Burkhart tež tu ßwoju wěz derje dokonjeſchtaj. Souffleur bě knjes Israel. So ßo tak derje hrajeſche, bě tež ßobu jeho saßłužba. Mischtrowſzy je ßwojich ludźi nawucžił. Myßlu ßebi, so je sańdženu njedželu s nimi dospołnje spokojom był.

Pſched kóždym dźiwadłowym kruchom spěwachu ßo ßerbske spěwy, dwaj jenohłóßnaj a tři měſchane khory. Pißar tuteje rosprawy nawjedowaſche khory a pschewodžeſche jenohłóßnaj spěwaj na klavěrje. Spěwy ßo tež derje pschednjeßechu. Hižo w cžahu s Khwacžanskich stron do Barta jědźo běchu ßwoje hłoßy spytali. Nimo měry kraßny a lubosny to wobras, kiž ßo wocžomaj poskiczi, hdyž ßo sawěſchk posběhnje a pſches zyłe jewischcžo je cži wupscheſtrjeny rjad ßerbskich holiczow w narodnej drascže. A hdyž potom saklinczi ßerbski spěw, woprawdže, ty by dyrbjał kamjeńtnu wutrobu měcź, njeby-li potom hnuty a sahorjeny był. Wschě dźewjecź cžißkow programa ßo s móznym pschikleſkom pschijachu.

Pſched poßlednim cžißkom ßo ßejmski sapółłanz knjes Bart ßłowa jimaſche. Wón pokasa naß na rjanoscže a wožebitoscže ßerbskeje rěcže a na to, so mamy tu winowatoscź, ßebi ju cžeſcžicź a sakhowacź. To dźě je nasche domjaze prawo a schkitanje domišny. Na pschikładach nam pokasa, so móže tež ßerbschcžina praktiski wužitk měcź. Ssmy dźěl Słowjanstwa, wot kotrehoż je hobrska pschestrěń Europy wobydlena a kotrehoż wliw ßaha hacž do dalschich kónczin Asije. Wožebje němske pschekupstwo a wikowanje stupa do pschezo wužschich poczahow se ßłowjanskimi krajemi. Dale powjedaſche nam knjes sapółłanz, kak ßebi nasch kral Sserbow waži, a kak je wón hižo skadnoscź měł, w kralowskim hrodže se ßobustawom kralowskeho doma po ßerbsku rěcžecź. Skónczńje nam dopokasa, so ßu ßerbske towarſtwa najlěpschi strědk k hajenju a sdźerženju Sserbowstwa. Se ßławu na nasche Sserbstwo rěcžnik słónczi. Potom wuspěwachmy „Hdže statok mój?“

Schtož sałoženje ßerbskeho towarſtwa nastupa, tołmacžeſche knjes sapółłanz Bart zyle moje myßle a wěscže tež Khwacź. ßerb. tow. Je-li by ßerbski wječor nastork k sałoženju ßerbskeho towarſtwa w Rakojdach dał, by to jeho najlěpschi wuspěch był. Knjes wucžeŕ Lodny by towarſtwu rad trěbne pokiwy dał. Wón je w tutych wězach nashonity muž; je dźě wón tež něhdy w Khwacź. ßerb. tow. s wulkej horliwoscźu a woporniwoscźu skutkował. Kak so njebudže w Rakojdach tež kaž w Minakale, hdźež je Khwacź. ßerb. tow. sańdžene lěczo tež sabawny wječor wuhotowało a hdźež mějeſche ßo potom ßerbske towarſtwo sałożicź, hdźež pak je dawno wschitko saßo cžicho.

Po skónczenym programje běchu reje. Khwacžanska młodžina saspěwa hischcže pschi rejowej sabawje wschelake ßerbske spěwy. Bě to dobre wotměnjenje sa wucho na trochu wótru a rěsatu hudźbu herzow.

Ja pak, wopytawschi hischcže s někotrymi snatymi Lodnez hospodliwy dom, roszohnowach ßo hakle po połnozy s lubymi Khwacžankami a Khwacžanami a cžahach se ßwojim towarſchom koleſko saßo won na błócžany pucź. Ssnano je ßo tež Khwacžanskim cžaß potom hischcže někak pominył. Wbosy, jich cžah hakle do $^1/_2$6 rano wotjědže

Khwacžanskemu ßerbskemu towarſtwu ßmy pak wschitzy horzy dźak winojcźi. Schtyri ßerbske sabawne wječory je wono w nětko sańdženym lěcže wuhotowało. To ja narodnu dźěłkawoscź mjenuju! Dobre płody njeßy ßymjo, kiž ßu něhdy w Khwacžizach wußywali mužojo kaž Lodny, Wowcžeŕ a drusy. Woßebity dźak pak ßłuscha knjesej pschedßydže Henzy. Je to muž rysy ßerbskeje powahi a kiž wě schto je a schto chze. Hdyž ma ßo sa Sserbstwo někajki wopor pschinjeseźi, dha wón cžežom njesnaje. Bóh dał, so by tež do wscheląkich druhich woßadow tajke młódne ßerbske žiwjenje sacžahnyło!

H.

S Jerchez pola Wósborka. Póndželu wječor je ßo khěža, tudomnemu knježemu dworej ßłuschaza, w kotrejž hejtman bydleſche, wotpajka. K haschenju běchu tři ßykawy pschijěłe.

S Rakez. Sańdženeho 4. adventa wotmě „Lipa“ ßwoje poßlednje lětuſche poßedženje. Knjes pschedßyda wotewri jo se spěwom: „Ha njejßym tež knjes nadobny.“ Sapiß poßlednjeho poßedženja ßo cžitaſche a ßo sa prawy spósna. Tež ßo dwaj nowaj ßobustawaj do towarſtwa jenohłóßnje pschijeſchtaj, a to kk. Gusta Lórz, pohoncź, a Khorla Schibak, ratarſki pomoznik, wobaj s Rakez. Dopißy běchu dóschke wot Łasowskeho „Handrija Sejlerja“ a tež pruha „Wybert-tabletow“. Knjes dopißowaŕ mějeſche pschednoschk wo „Starej Zyhelńzy“. Tež wotmě ßo krótke wuradźowanje wo sałożeńskim ßwjedženju „Lipy“, a na to ßo poßedženje w pschitomnoscźi 23 ßobustawow słónczi se spěwom: „Pschadła je Marja kudźakku.“ — „Lipje“ a jeje ßobustawam wjele sboża k nowemu lětu a na saßowidženje 18. januara na hłownej shromadźisnje.

S Rakez. Zitawska pschemyßlowa komora je ßebi wotmyßliła, sapoczatk januara w Rakezach na dźeßacź njedźel wobliczeny mischtrſki kursus sa žónske s pschemyßła a sa žony a dźowki rjemjeßlnikow a pschemyßlnikow wotměcź. W nim budže ßo wucžicź: knihiwjednistwo, pschemyßlowe liczenje, kalkulazija a dopißowanje. Schtóż chze ßo pschi kursußu wobdźělicź, chzył ßo pola ßobustawa pschemyßłoweje komory, pschekupza Alfreda Thomschki w Rakezach, samolwicź. Wobdźělenski pjenjes 6 hriwnow wucžinja.

S Lubija. Ssobotu wječor je ßo w pschadowni Juliußa Seiferta, hdyž tworowy skład japißowachu, dźěl tworow spalił. Tež jena nowostajena jacquardska maschina je ßo wopaliła, tak so schkoda někotre tyßazy hriwnow wucžinja.

S Kulowa. 60lětny ratař Jank w pschedměscže je póndželu w nozy wobkludnik; jeho ßu do hojeńnje dali.

S Wojerez. Druhi dźeń hodow je ßo tudomny krawz Pilop bjes ßlěda shubił. Móżno je, so je pó cžmje pucź smylił a do Halschtrowa padnył.

S Łasa. Njedźelu 28. dezembra s. l. mějeſche nasche towarſtwo Handrij Sejleŕ w Schokcźiz hosćenzu jara ważnu shromadźisnu. Na dnjowym rjedže stejeſche: dźělenje ßerbskeho wot ratarſkeho towarſtwa a wuswolenje noweho pschedßydstwa sa ßerbske towarſtwo. Dźělenje bě hižo teho dla nusne, dokelž njemóżetej dwě towarſtwje s jeneje pokladnizy dźěłacź. Towarſtwowy pschedßyda, k. Wirth, s krótka pschicžiny rosestaja, kotrychž dla njemóże dlěje s pschedßydu ßerbskeho towarſtwa bycź, a naměſtnemu pschedßydže, Handrijej Schusterej, pschedßydstwo pschepoda. Tutón proscheſche, so bychu ßo namjety sa nowowólby cžiniłe a so by ßo postajiło, hacž ma ßo s papjerkami, abo s pschiwołanjom wolicź. Shromadźisna ßo sa zedle rosßudźi. S 50 pschitomnych ßo 48, kotsiž běchu ßo do wólby na to swjasali, so chzedża towarſtwu ßwěrni wostacź, pschi wothłoßowanju wobdźělí. Pschi wólbje pschedßydy Khorla Blažij 38 hłoßow, Hajeſch 8, Měrczink 1 a Krawz 1 dosta. Hacžrunje naschemu lubemu Blažijej njebě lohko, wólbu pschijecź, njemóżeſche ßo wón tola naležnym pschecžam shromadźisny sapowjedźicź. Wón ßobustawy napominaſche, so by kóżdy jemu pomhał, towarſtwo spěchowacź, kotrež dyrbi nabożne žiwjenje we Łasowskej woßadže žiwe sdźerżecź, naschu ßerbsku macžernu rěcź hajicź a stare dobre ßerbske

waschnja sakhowacź. (Shromadźisna postaji, so w lěcźe 1914 lětny pschinoschk 60 pjenjeźkow wuczini. Wot lěta 1915 budźe žo 50 pjenjeźkow sastupneho pjenjesa bracź. Po wólbje běschtaj žo hischcźe dwaj nowaj žobustawaj sapiśacź dakoj, tak so žo tutón wjeczor polne pok sta dopjelni. Druhe dotalne žobustawy, kotrež njeišu hubjeneho wjedra dla shromadźisnu wopytali, nadźijomnje tehorunja towarstwu žwěrni wostanu. „Sserbske Nowiny" budźa teź pschichodnje wo towarstwowym skutkowanju rosprawjecź. Wone budźa, kaž hacź dotal, kóždu žobotu popołdnju pola k. Hajescha dostacź. Kóždy žwěrny cźitar njech žo prózuje, so by nowych cźitarjow dobył. Woźebje žo žobustawy prosch, so bychu wschě podawki Lasowskeje woźady k. Hajeschej wosjewile, kotrež je s dźakom pschijimuje a je redakziji podawa.

Se Shorjelza. (Khostanska komora.) Na kowarskeho mischtra J. W. w Zidźinom žo hrěschachu, so je 17. augusta jene koło, kotrež bě pscheđ hoscźenzom w Zidźinom stało, kradnył. W. to přějesche, posdźischo pak měnjesche, so je sabywschi koło žobu wsał a 50 hr. podtykowasche, hdy by žo wěz žudnistwu njepschepodała. Wojerowski kawniski žud k pscheźwědcźenju njedóńdźe, so je wobskorženy paduschstwo skucźił a jeho wuwinowa. Teź khostanska komora měnjesche, so žo wobskorženemu njeje dopokasało, so je winowaty. Duž pschi wuwinowazym wuźudźe wosta.

— So bychu žo cźelata njerěsake njerěsake, je pruske knježerstwo postajiło, so maja žo hischcźe niz dwě njedźeli stare cźelata porjadnje, a tajke, kotrež žu hakle tydźeń stare, stajnje jako małohódne wosnamicź. Tónle wukas po něcźim we wschěch provinzach płacźiwosću dostanje. Khěžorstwowe knježerstwo s druhimi knježerstwami němskich swjaskowych statow wo tym jedna, pruske postajenja sa rěsanje cźelatow po zykym němskim khěžorstwje sawjescź. Myśla žebi, so na tajke waschnje bjes noweho sakonja rěsanju njesrałych cźelatow sadźěwaju.

S Běleje Wody. W Opaleszenzskej schkleńcźerni je 30. dez. woheń wudyrił. Sa krótki cźaš zyke fabriske twarjenje w płomjenjach stejesche. Prjedy hacź dobrowólna wohnjowa wobora pschijěźe, bě hižo fabriska wohnjowa wobora haschecź poczała, tak so bě móžno, druhe twarjenja a składownju wohnjej wobrócź. Schkoda žo na 10000 hriwnow woblicza.

Wuźudźenja.

Khostanska komora. 13 lětny schulski hólz Kurt Herbert Hase w Dobruschi bě žo na sjawnej drósy na jenej pjecźlětnej holcźzy w pschitomnosći jejneje mkódscheje žotsicźki na njepózcźiwe waschnje pschepschimał. Tuteho njekasanstwa dla jeho k jastwu na 6 njedźel sažudźichu, tola ma žo jemu wupruhowanski cźaš pschiswolicź.

Přilopk.

* W Sohlandźe nad Sprewju žu druhi dźeń hodow 18 lětneho dejerskeho wuczobnika Müllera sajeli. Wón na knježim dworje w Bischheimje pola Kamjenza wuknjesche. Hacź runje wón wjedźesche, so bě tam skót na pokhromu skhorił, bě žo wón 24. dezembra s knježeho dwora wotžalił, žo njedawschi prjedy teho desinfizěrowacź. Wón bě žo s tym pscheczźiwo pschedpiśmam k wobroczu skótnych khorosczow pscheschoł. Pódla teho bě wón, prjedy hacź žo wotžali, dejerjej Lěžy 8 hriwnow kradnył.

* (S dźěsczom do Lobja skocźiła.) W Tolkewizach pola Draždźan je 28 lětna žona jeneho blidarja žwoje poldětne dźěcźo do Lobja cźišła a sa nim skocźiła. Ludźo, kotsiž po pucźu nimo dźěchu, žonu s wody wucźahnychu a ju do jeneje hojeźnje dowjedźechu. Dźěcźo je žo tepiło. Žona je pjecźa duchakhora.

* (Njesbožowna luboscź.) Póndźelu žu w jenym lěžu pola Kamjenizy (Chemnitz) jenu mkodu holzu, 16 lětnu Gertrudu Krebsez, namakali, kotraž žo we wulkich bolosczach po semi walesche. Někotre sta metrow dale cźěło mkodeho cźłowjeka, 16 lětneho samkarja Franza Klinga, nadeńdźechu. Wobaj běschtaj žebi s jědom sawdakoj, dokelž žo njemóžeschtaj woženicź. Holzu žu do hojeźnje dowjesli. Na jejne wotkhorjenje je mało nadźije.

* (Skaženy poš.) Njedawno je w Bytomju w Hornjej Schlesynskej jedyn skaženy poš, kotryž pschekupzej Bernhardej w Königshütte žkuschesche, tuteho a tsi druhe wožoby skušał. Pža žu hnydom satźělili. Lěkarjo žu jeho sa skaženeho spósnali. Skužani ludźo žu žo do Pasteurskeho wustawa we Wrótžkawju podali, so bychu žo psche skaženosć lěkowali.

* (Sajecźe pjenjesy podražowazeje zwólby.) Wot wjele njedźel žo w Prasy a po zykych Cźechach falschowane dwazecźikrónowske pjenjeźne papjery a pjecźkrónowske kruchi rosschěrjeja, kotrež žu žo teź do Němskeje pschenjeźke. Ssrjedu je žo Pražskej poliziji poradźiło, pjenjesy podražowazu zwólbu w Prasy sajecź. K njej dwaj mužskaj a tsi žónske žkuscheja, kotsiž w dwěmaj dźěkarnjomaj pjenjesy podražowachu. W jich wobydlenju žo wjele maschinow k dźěłanju pjenjes namaka. Něhdźe dwazecźi wožobow je pomhało, falschowane pjenjesy rosschěrjecź.

* (Ssněhowy mjecźel a powodźenje pschi rańschim morju.) Satraschny žněhowy mjecźel je w rańschej Němskej pschi mórskim brjosy wulku schkodu naczinił. W Kielu, Misdroyu a Flensburgu žo s mórskimi žołmami, kotrež rańschi wětr psches brjoh honjesche, dróhi meter wyšoko póczrjechu. Na wjele dróhach s cźołmami jěsdźachu. Pola Warnemünde žo brjohowe haczenje pschetorhny, tak so žo Warnemünde se wschěch stron s wodu wobda. Na wjele městnach žu mórske žołmy wulke kruchi brjoha wottorhnyke a jón wupuscźiłe. Pola Königsberga žu žo niziny daloko powodźiłe. Nasymske žywy, běrny a rěpa w jamach žu žo s wodu póczrjeke. S městnami je žo haffowe haczenje rósdrěło. Wobydlerjo wžow móża jenož s cźołmami mjes žobu wobkhadźecź. W Lübecku po wjele dróhach s cźołmami jěsdźachu.

Psched Ahlbeckskimi mórskimi kupjelemi žu žo schtyrjo rybazy, kotsiž běchu s lcźołmom po žwoje žycźe wujěli, tepili. Hdyž žo k brjohej wrócźichu, jich cźołm do žwójbnych kupjelow sawadźi a žo rosbi. Jedyn s nich je nan tsinacźe dźěcźi.

W Schczecźinje (Stettin) mějesche wohnjowa wobora žrjedu zyke dopołdnjo dźěkacź, so by s pinzow a niskoležazych klamow wodu wuplumpaka. Wohnjowi wobornizy s cźołmami wokoło jěsdźachu a wukhowachu, schtož žo s cźlowjekow a skocźatow wukhowacź hodźesche. Wulka woda, kotraž skoro hacźenjowu wyšokosć doštahny, bě w nozy tak nahle pschibyła, so žo ludźo s njej we łožach pschekhwatachu.

We wšach pschi Kuriskim Haffu a Kuriskej Nehrunsy je wobydleństwo s mórskim nawalom do wulkeje nusy pschischło. Skoro zyke žyno je žo wotpławiło, tak so je nusa na skótnej pizy. Hródźe žu žo wupuscźiłe. Rybazy, kotrymž je žo rybaski grat skónzował, cźežko schkoduja. Nusa je žo hischcźe s tym shórschika, so žu wšy s wulkej wodu wot wscheho wobkhada wotsamknjene.

W Pósnańskej bě, mjes tym so žo žněh dźěsche, 6 gradow symy. Želesniske cźahi s wulkim saposdźenjom jěsdźachu, dokelž bě kolija sawěta.

* (Njeskutk žarliwosćze.) S Bittropa w Westfalskej piśaju: Zigarypschedawaŕ Wetzel žo w pósdnej hodźinje do spanskeje komory žwojeje njewjesty dobu a do holzy, kotraž we łožu leżesche, tsi kulki s revolrom tšeli, kotruž ju hnydom morichu. Dalscha kulka bě sa njewjesczinu žotru postajena. Kulka pak mišny. Na to žo mordaŕ s wutšelom do hkowy mori. S pschicźinu krwawneho njeskutka je žarliwosć.

* (Njesboże s automobilom.) Pola Soissonsa žo automobil mlynka Dovrena swróćźi. Tutón, jeho žona a jenicźki žyn žo sarasychu; dwě dźowzy a žkužobna holza žo cźežko sranichu.

* (Pschekschiwjeŕ.) W Gahmenje we Westfalskej žu schulskeho rektora Schultu sajeli, dokelž je w žwojim prjedawschim wucźeŕskim sastojnźwje w Lindenje 8000 hriwnow lutowanskich pjenjes schulskich dźěcźi pschekschiwił.

* (Skaženy poš schtyrjoch offizěrow skušaw.) W Chambery w Franzowskej je jedyn skaženy poš schtyrjoch offizěrow tamnischeho 9. husarskeho regimenta skušał. Dokelž je žo hakle posdźischo spósnało, so je poš skaženy byl, je njewěste. hacź smeje woschcźěpjenje skušanych offizěrow wuspěch.

* W Jendželskej hižo wjele dnjow sa žobu žněhowy mjecźel sakhadźa, a pschi tym je tak žurowje syma, kaž to sa dołhe lěta njepomnja. Woženbje w połodnischim dźělu satraschna tschěskanza knježi; někotsi ludźo žu smjersli.

* (Bratraj žo tepiłoj.) Schtyrjo mkodźi ludźo pola Ruža w rańschej Pruskej po lodźe jeneho hata dźěchu. 14 lětny žyn najenka Dreistusa žo pschekama. Jeho 16 lětny bratr chzyschе jeho wukhowacź. Wobaj bratraj staj žo tepiłoj.

* (S hermanka domoj duzy smjersli.) Po žněhowym mjecźelu, kotryž bě zyły dźeń sakhadźał, žu pola Saratowa w Ruskej dźežacź burow smjersnjenych namakali. Woni běchu žo s hermanka domoj duzy w žněhowym mjecźelu sabludźili. 20 druhich burow je žo shubiło.

* (Hobrski woheń.) Zyła dróha khěžow, w kotrychž běchu klamy, je žo w Montrealu w połnóznej Amerizy wotpaliła. Woheń s tajkej spěschnosczu wokoło žebje hrabasche, so žo sa něhdźe poł hodźiny 20 khěžow palesche. Wjele žwójbow je bjes wobydlenja.

* (Paduschi w dwórnischczowej pißarni.) W Mareese pola Marienwerdera ßu ßo paduschi do dwórnischczowej pißarnje dobuli a ßydom zentnarjow czeßki pjenjeßny khamor na wós donjeßechu, kotryž běchu ßobu pschinjeßli. Potom na jene polo jědźechu a khamor tam rospaczíwschi ſ njeho 6000 hriwnow ßlěbornych a ſkotych pjenjes rubichu.

* (Rubjeßny nadpad.) Hdyž běchu póßelnikojo jutoweje pschadownje w Delmenhorſtu na banzy po pjenjeſy k wupłaczenju mſdy pobyli, jich na dróſy na njewobßwětlenym měſtnje tſjo muſßy nadpadnychu. Póßelnikojo ßo ſ rubjeßnikami pschimnychu. Nózneho ſtraßnika ſ pschadownje, kotryž póßelnikam na pomoz pschiběža, rubjeßniny ſ revolvrom ſatſělichu. Jeneho póßelnika do czoła klochu. Rubjeßnikam, kotſiž njemóžachu ſ khwatkom czeßke měchi ßlěbra wotnjeſcź, jenož jena toſcha ſ 8750 hriwnami ſkotych do rukow padże. Potom pó czmje czeknychu.

* (Dwaj gymnaſiaſtaj ßo tepikoj.) Na Wódrje pola Ohlawy je ßo czeßke njeſboże ſtako. Tſjo wuczomzy hornjeje terzije Ohlawſkeho gymnaſija ßo ſ płachtatym czołkmom, kotryž běchu ßebi ßami wudźěłali, po Wódrje wožachu. Pſchi warje pola Pólſkeho Kamjenja czołm do jeneho kuźoła ſajěźe a ßo powróczi. Gymnaſiaſtaj Seelicher a Lämmchen ßo tepiſchtaj. Jeju towarſch Gierth ßo pluwajo wukhowa.

* (Njeſboże ſ automobilom.) Dwaj monteuraj Schlaweſkeje dźěłarnje elektriſkeje mozy bjes dowolnoſcze automobil jeneho wyſchſcheho inżenieura wużiſchtaj. Automobil do jeneho piwoweho woſa ſawadźi. Jedyn monteur ßo ſaraſy, a druhi ßo ßmjertnje ſrani.

* (Poß ßwoju knjenju ſkußał.) Burowka Hana Wieſnerowa w Grafenriebje pola Pilſna ſe ßwojim Neufundlandſkim pßom hrajkaſche. Nadobo poß jej do woblicza ßlipny a ju ſe ſubami ſa nóß a ſpanje ſhrabny, pſchi czimž ßo jedyn ſub do praweho wóczka ſary. Wóczko je woßlepiło.

* (Czeżke njeſboże na żeleſnizy.) Na dwórnischczu w Reulandże pola Aachena wutoru popołdnju pſchi ranżěrowanju jena lokomotiva do boka jeneho pſchijědźazeho lubźazeho czaha ſawadźi. Lokomotivnik ludźazeho czaha ßo mori, tepjeć ßo czeżko wopari a 7 puczowarjow ßo lohko ſrani.

* (Woheń we wojeńſkich dźěłarńjach w Harlemje.) We wojeńſkich dźěłarńjach w Harlemje w Hollandſkej je ſchtwórtk w nozy woheń naſtał, kotryž je wulku ſchkodu naczinił. To je hižo tſeczi krócź, ſo je ßo tam paliło. Kaž ßo ſda, antimilitoriſtojo woheń ſakožuja.

* (15 twarſkich dźěłaczerjow ßo ſaßypło.) Czeżke njeſboże je ßo na jenym twarje w Pariſu ſtako. Na Belgradſkej dróſy ßo jedyn nowotwar ſaßypny, a 13 dźěłaczerjow ßo pod rospadankami pohrjeba. Se wſchěch ſtron khwatachu ſnjeſboženym ludźom na pomoz. Tež wohnjowa wobora ßo bórſy na měſtnje njeſboża pokaſa, a polizajſki prefekt Henniot ßam wukhowanſke dźěło wodźeſche. Wuhrjebani ßu wſchitzy ßmjertnje ſranjeni.

* (Rosbuchnjenje bomby w jenym ruſkim żeleſniſkim czahu.) W żeleſniſkim czahu, ſ Peterburga do Warſchawy jědźazym, njedaloko Oſtrowſkeho ſaſtaniſchcza jena bomba rosbuchny. Łódźſtwowy podoffiżer Michał Ssemenow ſ torpedoweho czołma „Nikolajew“ ßo do kruchow rostorha. Wo Ssemenowym puczowanju a jeho ſaměrach je ßo pſchepytanje ſawjedło. Praſcheja ßo, czeho dla je wón bombu ßobu wjedł. Myßl bliſko leži, ſo je ju wón revoluzionaram pſchepodacź chżył.

* (Mordarſtwo jeneho milijonara.) W Baku w połodniſchej Ruſkej ßu měſchczańſkeho radźiczela a milijonara Raſſulowa ſajeli, dokelž je pjecza perſiſkeho wjelekrócźneho milijonara Wagabowa ſkónzował. Raſſulow bě Wagabowowemu nanej milijon hriwnow w hypothekach winojty. Hdyž Wagabow po ßmjercźi ßwojeho nana do Baku pſchińdże, ſo by ßebi dołh ſapłaczicź dał, Raſſulow jenoż maku ſummu wotpłaczi a Wagabowa duzy po puczu k parnej łódźi ſaraſy. Pódla teho jemu wſchě pjenjeſy ſebra, kotrež mějeſche pſchi ßebi.

* (Rubjeżne mordarſtwo.) 31lětny krawſki pomoznik Walter Kopaczek je w Prahy 50lětnu zigaryppſchedawarku Langhammerowu w jejnym wobydlenju nadpadnył a ju ſadajił. Potom je jej hiſchcże krk pſcherěſnył. Mordarja ßu bórſy po hroſnym njeſkutku ſajeli. Wón wudawa, ſo ßebi njeje wotmyßlił, Langhammerowu ſkónzowacź. Wón je jej jenoż chżył 100 krónow rubicź, dokelž je hižo wjele njedźel bjes dźěła a teho dla we wulkej nuſy był. Kapaczek je woženjeny a nan ſchtyrjoch dźěczi.

* (30 dźěłaczerjow ßo ſe żeleſniſkim czahom ſajěło.) Czeżke żeleſniſke njeſboże je ßo pola Darniwa w Galiziſkej ſtako. Něhdże 100 dźěłaczerjow bě ſe żeleſniſkeho czaha, kotryž wonka ſaſta, wuſtupiło, hdyž na dobo ſ huſteje mhły ſpěſchny czah pſchihna, kotryž tón ßamy wokomik hromadu ludźi pſchejědże. 30 dźěłaczerjow ſ rosmjeczenymi ſtawami namakachu, něhdże 25 je ßo jara czeżko ſraniło.

* (Wubuch woheńbluwazych horow.) Na Nowohebridſkej kupje Ambrymje w połodniſchim morju ßu wubuchi woheńbluwazych horow wjele człowjekow morile. Daloke ſtrony płódneje role ßu ßo ſapuſcźiłe. Semjerżenje bě tak ßylne, ſo wſchudże po ſemi kupje roſtorhy naſtachu, ſ kotrychž jědojte ſchwablowe dymy wuſtupowachu. S tutymi ſchwablowymi dymami je ßo najwjazy człowjekow ſadußyło. Schtóż njeje rucże ſ czołmom na morjo wujěł, je wumrjeł.

* (Ssrědk pſche pokhromu.) W Paſteurſkim wuſtawje w Algieru ſtaj doktoraj Bridé a Boquet wuſpěſchny ßrědk pſche pokhromu wowzow wußlědźikoj. Rataſke miniſterſtwo je poruczilo, ſo dyrbja ßo wſchě wowzy, kotrež ßo ſ Algiera do Franzowſkeje ſawjedu, ſ tutym ßrědkom woſchczěpicź.

* (Strajk w Jeruſalemje.) Dźěl wuczerjow Jeruſalemſkich ſchulow pomozneho towarſtwa němſkich ſchulow ßu ſ wobdźělenjom wuczomzow ſa to ſjawnje wuſtupili, ſo by ßo hebrejſka rěcź w židowſkich ſchulach we woßebitych hodźinach wuczika. Wotßadźeni wuczerjo dźěczi napominachu, ſo bychu ßo wuczeŕſkemu żadanju pſchiſamkli.

* (Njeſboże w podkopkach.) W Newcaſtlu w Coloradoſkim ſtatu w połnóznej Ameriży je ßo ſ rosbuchnjenjom 40 dźěłaczerjam puczź do ſwonkowneho ßwěta ſalehnył. Hacź do ßrjedy je ßo 38 człekow wunjeßło. Jenoż dwaj dźěłaczerjej ſtaj ßo wukhowałoj. Czěła běchu żałoßnje roszychnowane a ſwuhlene. Rosbuchnjenje je ßo ſe ſapalenjom wuhloweho procha ſtako.

Serbski musej.

Dary za musej:

1. Knjez kubleŕ Jurij Herrmann w Khróśc.: krasny drohi (300 hr.) wolijowy wobraz kat. Serbowki z Ralbic, wuwjedźeny wot wěměłca R. Friedmanna w Bud.
2. Knjez cyrkw. wučeŕ J. Rječka w B.: a) stare, rjenje molowane łožo jeho † wowki ze serbskim napismom (»Hdyž ja spju, mój Božo, mje z nowa jeho lubość — ta je mi kóżde lube ranje nowa — wotwobroći njezboże« a »Ja stawam z Jězusom, z nim spać du, hdyž sym spróčny.«). b) stary židźany bant pod hubu, kotryž je jeho wowka něhdy nosyła.

Wo dalše přiwobroćenja prosy M. Wjerab, musejownik.

Smolerjec knihićišćernja

w Budyschinje w ßerbſkim domje

knihi, ſliczbowanja, viſitne a pſcheproſcheńſke khartki, ſaſtojnſke formulary, wuſtawki, blidne ſpěwy atd.

we wſchěch rěczach derje a tunjo cziſchczi.

Dalokorěczak czißło 687.

Viſitne khartki

czíſchczi ſpěſchnje a tunjo

Smolerjez knihiczíſchczerja.

Sylne czehnite woły

kupicź pyta knježi dwór w Brěſy pola Žiczenja. Telefon 2.

Kuchańki, ſtwinſke a ßkužobne holzy, mlokowe holzy, hróbże bżowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolażych a dźěłaczerſke ßwójby pyta hnydom a knowemu lětu pſchiſtajeńka Görlichowa na ßukelnſkej haßy 1 na rózku khěżorſkeje drohi w czrijowni knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Wjeßne wólbne towarſtwo

wotměje **ßobotu 10. januara dopołdnja w 10 hodźinach** ßwoje poßedźenje w ßerbſkim domje w Budyſchinje po 1 ſkhodźe.

Dnjowy porjad: 1. nowowólby pſchedßydſtwa; 2. wólby do kulturneje rady.

Wſchě ßobuſtawy a wſchěch, kotſiž chzedźa pſchiſtupicź, pſcheproſchuje **pſchedßydſtwo.**

Wotewrjenje haptyki

w Khróſcźizach pola Kamjenza.

Lětßa w oktobrje ßym wot kralowſkeho knjeźerſtwa konzeßiju ſa haptyku w Khróſcźizach doſtał a ßym ju 1. januara 1914 wotewrił.

Proſchu cześcźenych wobydlerjow w Khróſcźizach a wokolnych wßach, ſo bychu mi połne dowěrjenje ſpožčźili; lubju, ſo budu ßwoje pſchißłuſchnoſcźe ßwěru dopjelnjejo ßo tuteho dowěrjenja hódny wopokaſowacź.

Felix Thiel,
haptykaŕnik.

Pſchepoloženje pſchedawaŕnje.

Sswojim cześcźenym wotebjerarjam w Budyſchinje a wokolnoſcźe k wjedźenju dawam, ſo ßym dźenßa ßwoju

kupowaŕnju a pſchedawaŕnju nowych a trjebanych meblow

ſe **ßukelnſkeje haßy 3** na

ſwonkownu lawſku haßu 12

pſchepołožił. Proſchu, ſo by ßo mi hacź dotal ſpožčźene derjeměnjenje teź w mojich nowych klamach wopokaſowałe.

S poſcześcźowanjom

Khorla Hennig.

Wutrobne zbožopřeća k nowemu lětu wupraja wšěm lubym Serbam a jich přećelam doma a we wukraju z dobom so wukupiwši z darom za naš **Serbski Dom:**

po **10 hr.**: k. lěsny inspektor Lorenc w Hiesfeldźe;
po **5 hr.**: kk. probst Eug. Soloviev w Koburgu, faraŕ Jurij Winger w Lubiju, gymnasialny wučeŕ Bryl w Moskwje, Hana Kudlatova w Brnje;
po **4 hr.**: k. dr. med. Rachel w Pančicach;
po **3 hr.**: kk. dwórski kapłan dr. theol. Rězak w Draždźanach, kantor Jórdan w Slepom, faraŕ Šwela w Dešnje, khofejownik Jan Hajnca w Budyšinje, sekretaŕ E. H. Kubenc w Draždźanach, sekretaŕ Jakub Deleńčka w klóštrje Marijnym Dole, faraŕ Michał Wjesela w Königshainje, kantor em. Zarjenk w Budyšinje;
po **2 hr.**: kk. prof. Adolf Čeŕný w Prazy, wučeŕ Michał Wjerab w Budyšinje, wučeŕ Jurij Słodeńk w Pančicach, knježna Hana Cyžec w Kluču.

Pſcheproſchenje.

Sſrjedu 7. januara 1914 wjeczor w 6 hodźinach w hoſćenzu **w Lejnje** Hornjowujeſdźanſke mužſke ſpěwanſke towarſtwo

konzert

wuhotuje.

Na njón pſchecźelnje pſcheproſchuja

Hornjowujeſdźanſke mužſke ſpěwanſke towarſtwo. **Pětr Nowak a mandźelſka.**

Hoſćenz w Pomorzach!

K kharpjazej hoſćźinje

a ßłódnym ßamopjecźenym pampuchach

njedźelu 4. januara a póndźelu 5. januara jenož ſ tutym najpodwolniſcho pſcheproſchujemoj.

ff. piwo a wſchě druhe napitki.

S poczeſcźowanjom

Pawoł Fiola a mandźelſka.

Kedźbu! **Do Rakez!** **Kedźbu!**

Cześcźenym Sserbam w **Rakezach** a **wokolnoſczi** najpodwolniſcho woſjewjam, ſo je moja

klampnaŕſka dźěłaŕnja

wot dźenßa w khěži, hdźež mam ßwoje wobydlenje a klamy,

na hłownej dróſy cźiſło 136 pódla póſta.

Sa dowěrjenje, mi hacź dotal ſ bohatej měru ſpožčźene, ßo wutrobnje dźakujo, wo dalſche derjeměnjenje proſchu.

S dobom ßo porucźam k ſhotowjenju wſchěch do klampnaŕſtwa ßłuſchazych dźěłow: twaŕſke klampnaŕſtwa, pſchiprawjenje ſkótnych napojakow, plumpow, błyſkowodow atd.

W Rakezach, 31. Dezembra 1913.

Alfred Barſch, klampnaŕſki miſchtr.

Dwě

ßuproſchnej ranzy

ſtej na pſchedań **w Krónzy cźo. 12** pola Njeßwacźidła.

Ssuproſchna ranza

je na pſchedań **w Jitku cźo. 22** pola Rakez.

Sswójbu

do zyhelnicze ſ darmotnym wobydlenjom pſchi wobſtajnym dźěle pyta

A. Schäfer w Konjezach
pola Kubſchiz.

Schtwórtk 7. januara 1914 dopołdnja w 10 hodźinach budźe ßo w leżomnoſcźi cźißło 25 w Trjebjenzach 1 zentrifuga a 20 zentnarjow ßyna ſa hotowe pjenjeſy na dyrbjenſke waſchnje na pſcheßadźowanje pſchedawacź.

Bukečanske serb. tow.

změje njedźelu 11. januara pop. w 5 hodź. swoje posedźenje.

Přednošk je k. faraŕ Křižan w Kotecach wo serbskich stawiznach dobroćiwje přilubił. Zličbowanje. Wólby.

Sobustawy a hosći z tutym najwutrobniſo přeprošuje

předsydstwo.

Pjekaŕſki wuczobnik

jutry wuczbu namaka pola

B. Hanicki
na horncźeŕſkej haßy 5.

Jutry hólcźez, kotreż chze

wójnaŕſtwo a wosotwaŕſtwo

nawuknycź, wuczbne město namaka pola wójnaŕſkeho a wosotwaŕſkeho miſchtra **Huſaka** w Bukezach.

(K temu cźißłu pſchiłoha).

Pschiloha k czišku 1 Serbskich Nowin.

Sobotu 3. januara 1914

Płaczišny rěsneho słotu na Draždžanskich słótnych wikach.

29. dezembra 1913.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Słótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	50—53	95—98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	44—48	86—90
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	38—42	80—84
4. ßnadnje pizowane kóždeje starosty	33—37	73—78
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetšeje rěsneje hódnosće	47—50	88—93
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	41—45	82—86
3. starše, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódše kruwy a jałojzy	37—40	76—79
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	32—36	72—76
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25—30	65—70
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetšeje rěsneje hódnosće	49—50	90—93
2. žrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	44—47	84—87
3. ßnadnje pizowane	40—43	79—82
Cźelata:		
1. najlěpše ſ mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	63—65	105—107
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	59—61	101—103
3. ßnadnje wuwite wot zyza	49—55	90—96
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpšich raßow a jich ſchišenjow w starobje hač do $1\frac{1}{4}$ lěta	54—55	72—73
2. mjaßne	52—52	70—71
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	50—51	68—69

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy bowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 27. dez. 1913. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.	W Lubiju 31. dez. 1913. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.
Pšenica . . . běła	—	—	—	—	—	—	—	—
„ . . . žołta	—	—	—	—	8	30	8	70
„ nowa	8	35	8	80	—	—	—	—
Rožla . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
„ nowa	7	35	7	65	6	40	7	40
Ječmjeń . . .	7	75	8	60	6	60	8	20
Wows . . . 50 kilogr.	6	50	7	25	6	30	7	—
„ nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch . . .	11	—	20	—	10	—	11	—
Wola . . .	11	—	12	—	11	—	12	—
Jahły . . .	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka . .	17	50	19	50	20	—	22	—
Běrny . . .	1	75	2	50	2	20	2	50
Butra . . . 1 kilogr.	2	60	2	90	2	60	2	80
Pšeničžna muka 50 „	10	50	18	50	14	75	18	75
Rjana muka . 50 „	9	75	12	50	10	75	12	75
Ssyno . . . 50 „	2	50	3	25	2	75	3	—
Ssloma . . 100 „	3	—	3	20	3	—	3	60
Proßata 942 schtuł, schtuka	12	—	24	—	—	—	—	—
Pšeničžne wotruby 50 kilogr.	5	25	5	50	5	10	5	50
Rjane wotruby 50 kilogr.	5	25	5	75	5	80	6	20
Pšeničžny gris 50 kilogr.	—	—	6	75	—	—	—	—
Rjany gris 50 kilogr.	6	50	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandł 1 hr. 50 pj., schtuka 10—12 pj.

W Budyschinje płaczeschе: kórz pšenizy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., žołta — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 14 hr. 20 np. hač 14 hr. 96 np., kórz rožli po 160 puntach 11 hr. 76 np. hač 12 hr. 24 np., nowa: 12 hr. — np. hač 12 hr. 32 np., kórz ječmjenja po 140 puntach: 10 hr. 85 np. hač 12 hr. 04 np.

Wiežne płaczišny w Kamjenzu.

31. dezembra 1913.

Po 50 kilogr.: Rožla wot 7 hr. 40 np. hač 7 hr. 65 np., pšenica wot 7 hr. 50 np. hač 8 hr. 85 np., ječmjeń wot 7 hr. 70 np. hač 8 hr. — np., wowß wot 6 hr. — np. hač 7 hr. 80 np., jahły wot 19 hr. — np. hač 20 hr. — np., hróch 17 hr. — np., ßyno (starе) — hr. — np. (nowe) 3 hr. — np., běrny — hr. — np. hač 2 hr. 40 np., ßloma (100 kilogr.) 3 hr. 66 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 10 np. hač 2 hr. 50 np., jeja (mandł) 1 hr. 61 np.

Wjedro w Londonje 2. januara: pomróčene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michałskej zyrkwi smėje rano w 7 hodźinach farat Răda ßerbsku spowjednu wucžbu, $\frac{1}{2}$9 hodźin duchowny Tischer ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Tydźeńske sastojnske dźěła smėje duchowny Tischer.

Na tsjoch kralow smėje rano w 7 hodźinach duchowny Tischer ßerbsku spowjednu wucžbu, $\frac{1}{2}$9 hodźin farat Răda ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje. Kollekta sa mißionstwo mjes pohanami.

Křćeni:

W Michałskej wosadze: Khorla Waltar, Jana Khorle Měta, kamjenjećeßarja pod hrodom, ß. — Lucija Charlotta Emmy, Ernsta Pawoła Haupta, dźěłaćerja na Židowje, dź. — Ota Hanß, Pawoła Maxa Schimanka, samkarja pod hrodom, ß. — Ernst Alfred, Jana Ernsta Bałzarja, pohonćza w Hněwßezach, ß. — Katha Hildegarda Margareta, Ernsta Bjedricha Schüllera, technikarja na Židowje, dź. — Jan Waltar, Roberta Handrija Roharka, pohonćza w Cźemjerzach, ß. — Lejna Herta, Ernsta Emila Kloßa, pjekarskeho mischira na Židowje, dź., — Richard Waltar, njem. ß. na Židowje.

W katholskej zyrkwi: Erika Marja, Emila Brauna, samkarja w Budyschinje, dź. — Ehrhard Waltar, Ehrharda Frenzla, dźěłaćerja w Biskopizach, dź. — Susła Marja, Pawoła Delenka, radźineho dźěłaćerja w Budyschinje, dź.

S druhich wosadow: Fryz Waltar Schmiedel ſ Darina. — Hermann, Ludwiga Scholty, hornjeho schwajzarja w Ssemichowje, ß. — Hermann Ernst Erich, Ernsta Pohle, fabrikskeho dźěłaćerja w Dźěchorjezach, ß. — Erna Hedwig, Wylema Eduarda Schcźepanka, kublerja w Jitku, dź. — Willy Gerhard, Jana Augusta Kschižeńka, žiwnoscźerja w Trupinje, ß. — Martha Emma, Jana Augusta Khěžnika, kowarskeho mischtra w Komorowje p. Rakez, dź. — Gustav Erich Klimant, njem. ß. se Stróže p. Rakez. — Khorla Ota, Jana Augusta Lowki, fabrikskeho dźěłaćerja we Wulkej Dubrawje, ß. — Martha Erna, Jana Juliuża Bergmanna, fabrikskeho dźěłaćerja w Měrkowje, dź. — Waltar Erich, Hermanna Ernsta Schneidera, fabrikskeho dźěłaćerja we Wulkej Dubrawje, ß. — Pawoł Franz, Bjedricha Pawoła Franza Winklerja, murjerja we Wulkej Dubrawje, ß. — Max Herbert, Khorle Maxa Zimmera, gratmischtra we Wulkej Dubrawje, ß. — Richard Ernst, Ernsta Mjetwy, khěžerja w Pßowjach, ß. — Erich Marcźin Donatez, njem. ß. ſ Kamjeneje. — Werner Heinz, Ludwiga Meklenburga, inženěra w Adolfskej Hěcźe, ß. — Hana Elsa, Roberta Bartka, hospodarskeho pomoznika w Minakale, dź. — Martha Elsa, Ernsta Gustava Förstera, murjerja we Wujeżku, dź. — Jan Erich, Jana Augusta Freunda, khěžerja a lěßneho dźěłaćerja we Wujeżku, ß. — Johanna Martha, Khorle Augusta Kerna, žiwnoscźerja w Krakezach, dź. — Ernst Hermann, Jana Augusta Holnika, wulkeho fahrodnika w Hucźinje, ß. — Johanna Charlotta, Pawoła Bruna Schustera, kruwarskeho mischtra w Njechornju, dź. — Ida Martha Schneiderez, njem. dź. w Drožďžiju.

Wěrowani:

W Michałskej zyrkwi: Khorla Hermann Günther, pohonćz w Nadźanezach, ſ Helenu Marju rodź. Porschez tam. — Richard Ernst Heinrich Müller, twarski samkat w Budyschinje, ſ Hedwig Gertrud rodź. Zoffez w Scźijezach. — Adolf Robert Schröter, želesniski dźěłaćer w Blohaschezach, ſ Auru Helenu rodź. Herzogez w Torońzy. — Pawoł Hermann Hanusch, magazinski dźěłaćer w Drožďžiju, ſ Marju Augustu rodź. Răzez w Ratarjezach.

W katholskej zyrkwi: Franz Willy Grellmann, wothladat na Židowje, ſ Johannu Marthu rodź. Schubertez w Budyschinje.

S druhich wosadow: Pawoł Kaspar, žiwnoscźer w Porschizach, ſ Berthu Beyerez w Malej Borschcźi. — Ernst August Michalk, pohonćz ſ Wichowow, ſ Marju Almu Kóczlez, ßłużobnej ſ Wichowow. — Ernst Hermann Kaltschmidt khěžer we Wulkej Dubrawje, ſ Hanu Marju rodź. Heleschez we Wulkej Dubrawje. — Jan Bohuwěr Feister, pohonćz ſ Hory, ſ Madlenu Augustu rodź. Wollmannez ſ Rakez. — Jan Scholta, wotrocźt ſ Hornjeho Wunjowa, ſ Marthu Krawzez, domjazej dźowku ſ Adolfskeje Hěty. — Hermann Krenz, fabrikski dźěłaćer ſ Wulkeho Wjelkowa, ſ Emmu Marju Schlozez, domjazej dźowku w Khróšće. — Jurij Max Mjedak, ratarski dźěłaćer w Kolwasy, ſ Marju Marthu Prochnez, dźowku ſ Lusta. — Jan Theodor Pursch, kublet w Delanach, ſ Augustu Selmu ſwud. Urbanowej rodź. Seidelez, hospoſu we Wodowej (pola Wósborka). — Ernst Bjedrich Pinkau, kamjenjećeßat ſ Hrodźischća, ſ Marju Augustu Kobanez ſ Kortnizy.

Zemrjeli:

W Michałskej wosadze: 25. dezembra: Khorla August Glatte, tkaer ſ Wolbramoz, † w sastarańi na Židowje, 73 l. 5 m. 4 dn. — 26.: Marta Erna, Jana Augusta Mjetwy, kublerja w Cźemjerzach, dź., 6 dn. — Gerhard Alfred, Pawoła Hermanna Petzolda, pohonćza we Wurizach, ß., 3 m. — 28.: Marcźin Pawoł, Pawoła Richarda Porsche, pohonćza w Hornim Ottendorfje, ß., 4 m. 14 dn. († w Nadźanezach). — 29.: Selma Marta, Ludwiga Hauptmannsgrubera, khěžerja a dźěłaćerja na Ssokolzy, dź., 1 m. 13 dn.

W katholskej wosadze: 19. dez.: Benno Bjarnat, Benna Kurjata, tótki w Budyschinje, ß., 3 m. 16 dn. — 28.: Thereſija Jauschowa, dźěłaćerjowa mandźelska ſ Wulkich Debßez, 26 l. 1 m. 7 dn.

S druhich wosadow: Hana Langez ſrodź. Makaczez ſ Demjan, 46 l. 1 m. 6 dn. — 24. dez.: Hana Marja rodź. Schołcźiz, Jana Augusta Lowki, fabrikarja we Wulkej Dubrawje, mandźelska, 41 l. 2 m. 13. dn. — Hana, njeboh Bohumèra Zura, kowarskeho mischtra w Běcźizach, mandź., 68 l. 6 m. 1 dź. — Lejna, ſwud. Wroblowa, wumjeńkatka w Schcźeńzy, 72 l. 5 m. 28 dn. — Gustav Erich, Ernsta Rehny, dwórskeho mischtra na Pßowjanskim ryczekkuble, ß., 1 l. 5 m. 18 dn. — Alma Marja Heleschez ſ Hliny, 4 l. 9 m. 28 dn.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

Njedźelu po nowym lěćze smĕje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt němsku spowjednu wučźbu, 1/2 9 hodźin farat Kschižan němske a 3/4 10 hodźin serbske prědowanje.

Na tsjoch kralow smĕje rano 1/2 8 hodźin farat Kschižan serbsku spowjednu wučźbu, 1/2 9 hodźin duchowny Voigt serbske a w 10 hodź. němske prědowanje. Kollekta sa mišionstwo mjes pohanami.

Ssrjedu 7. januara popołdnju w 4 hodź. shromadźisna žónskeho towarstwa.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

Njedźelu po nowym lěćze smĕje duchowny Bójz rano w 8 hodźinach serbsku spowjedź, farat Domaschka dopołdnja w 9 hodźinach serbske a 1/2 11 hodźin němske prědowanje.

Na tsjoch kralow smĕje duchowny Bójz dopołdnja w 9 hodźinach serbske a 1/2 11 hodźin němske prědowanje. — Psched zyrkwinymi durjemi budźe so kollekta sa mišionstwo mjes pohanami sběrać.

Pschedźenak.

Protyka sa Serbow

na lěto

1914

je sa **25** pj. we wudawarni Serbskich Nowin dostacź.

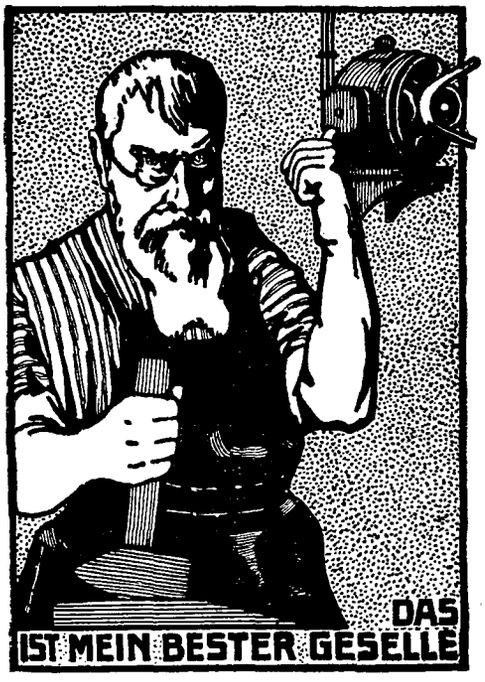

Schtóž chce serbi **drjewjanzy,**

drjewjane a filzowe stupnje

a tež

kožane cžrije

tunjo nakupicź, njech so direktnje do

drjewjanzarnje Oty Hebera

na serbskej haźy 9 wobroczi.

Drjewjanzy a drjewjane stupnje so sažo póduschuja.

Heinrich Lange

pschi žitnych wikach 11 **w Budyschinje** **pschi žitnych wikach 11**

s napschecza „skoteje hwězdy“

:: porucza swój wulki skład :

hotowych

pjelsczowych tworow

kaž tež

wschelakich kožow k podschiczu a wobšadźenju

dobroczinwemu wobkedźbowanju.

Kožuchi so nowe schija a noschene so pscheschiwaju.

Kože wscheje druziny so kupuja

po najwyschschich placźisnach.

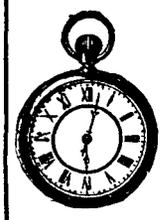

Franz Marschner

czaźnikar w Budyschinje

na bohatej haźy 9

swój skład **czaźnikow** a **czaźnikowych rjeczazow**

k dobroczinwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. Pilzomne rukowanje. Tunje placźisny.

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeczel: J. Hanekamp

w Budyschinje na šukelnj ej haźy 9,

meblowy dom sa njewjesczinske wuhotowanja.

Najwjetschi skład woprawnych a lakowanych

wobydlenskich wuhotowanjow

kaž tež

jenotliwych meblow a pólstrowanych tworow

po wschĕch placźisnach.

Poruczam jako pschihódne a praktiske dary

debjaze meble

wscheje druziny, kaž tež

teppichi, blidowe pschikrywy, paneele, kontorske a klawĕrske stólczki atd.

Czistowołmjane

konjaze pschikrywy

(deki)

s rukowanjom czisteje naturskeje wołmy

se šylnym płatom podschite a pscheschite, 140×180 cm wulke

mk. 6.50.

Sa snamjo na pschikrywy 10 pj., wot 1 duz. darmo.

Pschikrywy na pruhn darmo.

Carl Winter, fabrika pschikrywow **w Magdeburgu.**

Sastupjeŕ **C. Winter w Budyschinje na khĕžorskej drózy 8.**

Spěwařske,

ßerbske a němske,

jednorje hižo po 2 a 3 hr. a woßebnje do cželazeje kože ßwjasane hižo po 6 hacž do 10 hr. ßu na pschedań

we wudawarni Serb. Nowin.

Schenillowe rubischcza a schawle

nowych rjanych mustrow

najlěpsche a najtuńsche kupujecze pola

Ernsta Jordanoweje wudowy

na jerjowej haßy 5,
na ßnutskowej lawskej haßy 8
w Budyskej schtrykowarni schtrympow.

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khěžorskej drósy 11.

Wschědnje
wot 4 hodźin popołdnju hacž do 11 hodźin wječor

wulke pschedstajenje

:: najnowscheho dokonjenja ::
ßwětłohrajerskeho wumělstwa.

Kóždn ßobotu a ßrjedu ßo program pscheměni.

Kóslaze kózki,

howjase koze, wowcze koze, sajecze a kaniklaze koze,

kaž tež **wschě druhe druziny kožow** kupuje po najwyschschich placźisnach

Heinrich Lange

pschi zyrkwinym měsćze
a pschi žitnych wikach 11,
ſ napschecza „skoteje hwězdy".

„Wot 3 lět na hrosnu wumpjeru cerpjach. Hižo po 3dnjowym nałożenju **Zuckerowehopatent. lékatskeho mydła** bě wuspěch widźomny.

Jětseschka

schnyjachu. a nowe njenastawachu. Hižo po 2 kuskomaj bě moja koza zyle cźista. P. N."

Kusk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßylnischa forma). K temu **Zuckooh kreme** (niz tucznjaza a mika) 75 pj. a 2 mk. w **Budyschinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Eugerta, bratrow Měrschez** naßlěd., **Stranch a Koldy.**

Pjatk 2. januara 1914 je ßo moje wulke

ſaiſonſke wupſchedawanje

ſapoczało. So bych ßwój wulki ſkład wotbyła, ßym ſcźěhowaze wězy **zyle woßebje** po płacźisnje ponizila:

schórzuchi
rukajzy
schtrympy
gamasche
pótniki
schtrykowane zakety
taillowe rubischcza
plaidy
naramjenjowe khornarje

ſhale
nahkowjaze pschikryeza
ſonjaze a dźěcźaze khapy
ſchtalty
ſpódnje ßnukaje
ſ plüscha, moireja, trikota, běłe wuschite a barchentowe
volanty ſa ſpódnje ßnukaje
ſpódnje taille

paßy
paßowe banty
a ſamki
ſonjaze toſche
ſ koze, ßomota, parlow a ßnucźkowane
zidźane nahkowjaze ſhale
ſonjaze a dźěcźaze ſchaty
běłe a pißane

ſchantka
blidowe a komodowe pschikrywy
pscheschiwane pschikrywy
(ſtepowane deki)
trikotowe a barchentowe ſchaty ſa muzſkich
ſchemiſety, krawaty, ßlě
hólcźaze a muzaze lazy

Zidźane tkaniny, ßomot, zidźane banty, plüſch, zanki a wobßadźenja.

Wulka dźělba **ruczných dźěłow:** na bohatej haßy 9.

Helene Crucius

na bohatej haßy 9 **na žitnej haßy 10.**

Kožane tworý

kupuja ſo najlěpje w ſpezialnej pſchedawarni kožanych tworow.

Stajnje wulki wubjerk, krucze ſprawne poſtłużenje a tunje płaczišny ſa

koffry, pucźowanſke toſche, neſeſäry, ſonjaze toſche a paſy ſchulſke toſche ſa hólzow a holzy, ſchuleŕſke mapy, piſanſke, aktowe a hudźbne mapy, liſtownje a zigarowe toſche, portemoneje, ſtlě, nakhribjetne měchi a gamaſche atd. namakacźe

w ſpezialnej pſchedawarni

ſa Offenbachſke kožane tworý

Telefon 587.

T. Alberta, mějeczela **Khorle Bahle,** ſtedkarſkeho miſchtra

w Budyſchinje, pſchi lawſkich hrjebjach 10.

Khěžorſka khofejownja

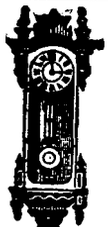

Kóždy, kotryž chze ſtebi **dobry a tuni cźaſnik** kupicź, abo kotryž chże ſtebi jón **porjedźicź** dacź, njech dże k cźaſnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lowſke haſy 5.

Jenčj pſchedawa a porjedźuje, ſa ſwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ſtebi moje wukładne wokno, ſ płaczišnami wupołożene, wobhladacź.**

Sswjedźeńſke zigary

— woſtebitu ſnamku —
w ſwjaſkach po 10 ſcht.

Londonſtocks-ſtadźerjo
najlěpſchu 6 ₰ zigaru
porucza

J. Hajesch we Laſu.

WYBERT-TABLETTEN
Name gesetzlich geschützt

Kedźbu!

Hromadźcze w kóždej Wybertſkej tyſzy leżaze proſpekty ſ wobraſom bonbonnieru. Schtóž 20 tychle proſpektow póſcźele, kraſnu bonbonnieru darmo doſtanje. — Zadajcze ſtebi wſchudźe Wybertſke reklamowe ſnamki! — We wſchěch haptykach a drogownjach ſu Wybertſke tabletty po 1 mk. doſtacź.

Sserbſki muſej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měſaza wot ½11—12 hodźin.

Schpatnje roſcźaze dźěcźi

kraſnje pſchibywaju, hdyž ſo jim dawa

aromathiſki

jatrotukowy emulſion

ſe ſnamku hrodowſkeje haptyki.
Dźěcźi jón rad bjeru a derje ſnjeſu.
Woprawdźity doſtacź

w hrodowſkej haptyzy
w Budyſchinje.

Sserbſke a němſke ſchulſke biblije

teho runja

wěrowanſke biblije

ſ wulkim a drobnym piſmom ſu doſtacź

we wudawarni Serbskich Nowin.

Pjenježnikam

ſo k darmotnemu ſaměſcźenju pjenjes w jenož dobrych ſolidnych hypothekach porucza

Albert Mužik,

na Hoſchiz haſy 42 po 1 ſkhodźe, w hoſcźenzu k „jandźelu“
Hypotheki a wobſtedźenſtwo leżomnoſcźow.

Sakoženе 1899. Stary ſprawny wobkhod.

Chenill owe rubiſchcźa a ſchawle

płaczišny hódno pſchedawa

Otto Osswald
na kamjeńtnej haſy 7.

Woprascheje cźe ſo mojich wotebjerarjow, woni Wam rad wobkrucźa, ſo ſu moje palene

khofeje

wubjerne po ſkładźe a najbóle **ſpore.**

Spytajcze je ras!

Punt po
140—200 pj.

Karlowarſka ſpezialna měſchenza

punt po 160 pj.

Jurij Nitſche

na bohatej haſy 8.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěški, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 2. **Sobotu 10. januara 1914.** **Lětnik 73.**

Wyschk ſ Reutera a leutnant Schad pſched wójnſkim ſudom.

W Straßburgu ßo pſched wójnſkim ſudom prozeß pſcheczíwo wyſchkej ſ Reuterej a leutnantej Schadej wjedźe, kotryž ſtaj wobſkorženaj, ſo ſtaj w Zabernje bjes ſakońſkeho prawa ſudniſku móz wukonjałoj. Pſchi pſcheßkyſchenju wobſkorženaj to njeprějeſchtaj, tola prajiſchtaj, ſo njeſtaj niczo njeprawo cźinikoj, ale ſo ſtaj ßo po winowatoſczi a ßwědomitoſczi ſadźerżałoj. Wyſchk ſ Reuter ßo woßebje do Zabernſkeje zjwilneje wyſchnoſcze a polizije ſ wulkej wutroſczu dawaſche. Wobej ſtej pſchekahodnje ſ njeměrnikami wobkhadźałoj, a wón je ſa ßwoju winowatoſcź měł, ßo ßam ſa poſtajenje měra poſtaracź. Wón dale praji, ſo je ßo na bok leutnanta Schada ſtajił, ſo by, hdy by trjeba było, ßam wojakam pſchikaſał, do njeměrnikow tſělecź. Po jeho ßamßnym wuprajenju je zyły „ludowy ſběžk“ ſ 50 abo 100 ludźi wobſtał. S najwjetſcheho dźěła je ludowa hromada ſ dźěczi a žónſkich wobſtała. Sa wyſchkowe nahlady wo njeměrach ßu ßkowa woſnamjaze, kotrež je wón wokrjeßnemu hejtmanej Großmannej na praſchenje, hacź by wón (ſ Reuter) k krejpſcheleczu dóńcź dał. Wyſchk je wotmołwił: „Haj, krej móże běžecź, a pſchi wěſtych wobſtejnoſczach by ßamo derje było, jeli ſo by k temu dóſchło; pſchetoż my ſakitujemy nahladnoſcź a cześcź zyłeho wójſka a ßylnje ſtſchaßenu knježeſtwowu autoritetu.“

Wokrjeßny direktor Mahl ſ Zaberna, kotrehoż jako prěnjeho ßwědka pſcheßkyſchachu, napſcheczo wyſchkej ſ Reuterej wobßwědczi, ſo ßu jeho jako ſchefa polizije zyle ſ boka woſtajili, polizija je k ſakitanju offizěrow a k poſtajenju porjada wſcho cźiniła, je něhdźe 20 woßobow ſajała a w Zabernje je měr był, hacź je 26. novembra hoſcźina offizěrow był, po kotrejž ßu ßo offizěrojo na dróſy khětro wótſje ſodźerżeli. Lud je ßo roshorił, hdyž ßu offizěrojo, wobdaczi ſ patrouillemi ſ natyknjenym teßakom, po drohach tam a ßem khodźili a nadpadnje ßwojemu mjeczej ſa ßobu ſchlaracź dali. Też 28. novembra ßu ludźo halle na drohu pſchiſchli, hdyž patrouille bubnowacź ßkyſchachu. Po wuprajenju wokrjeßneho direktora je leutnant Schad, kotryž je tónle wječor ludźi ſajał, khětro pjany był.

Fabrikaŕ Schwach woßebje žiwje wobſtejnoſcze w pandurſkej pinzy wopißowaſche, do kotrejež bě wyſchk ſ Reuter jatych Zabernſkich měſchczanow ſawrjecź dał. W pinzy je jara ſyma było. Hdyž bě ßo Schwach na to wobcźežował, jemu kaſachu: „Ss—rcze do ſchkórnjow, ſo cźopkej noſy krydnjecze!“ Konditorſki wucźobnik Ehrhard ßo teho runja na hrube wobkhadźenje wobcźežowaſche. Jemu ßu koſchlu roſtorhali a knefle ſwottorhali. Do njeho ßu kopali, jeho do tyła ſtorkali a bóle njeßli, hacź wjedli.

Leutnant ſ Forſtner, kotryž je ſe ßwojim njewuſchnym wobkhadom ſ elſaſkimi rekrutami, roshorjenje mjes Zabernſkim wobydleŕſtwom ſbudźił, praji, ſo je něhdźe 1400 bjesmjenitych liſtow a khartow doſtał. W nich ßo jemu wſchelake njehorne wudma dawaju, a ſa wyſchkom ßu wołali: „Židźany kanikl“, „ßmjertna hłowa“, „hrodowſki duch“ atd.

Sswědkowa Ewerſowa je ßkyſchała, kak je lud pſched hoſcźenzom „karpa“ wołał: „Tſinacze hriwnowſzy offizěrojo“, „krejzyzarjo“, „pßy dyrbja jenoż won pſchińcź“; też je ßo 10 hriwnow temu lubiło, kotryž by najwjetſchu haru cźinił.

Wokrjeßny komiſar Müller na to pokaſowaſche, ſo ßu wojazy na 28. dźeń novembra pſchihotowani byli. Pandurſka pinza je ßo dźeń prjedy wuprózdnika, a maſchinſke tſělby ßu k tſělenju pſchihotowane byłe. Jedyn offizěrſki ßłużobnik je powjedał, ſo je leutnant ſ Forſtner rjekł, ſo budźa módre buny lětacź.

Wyſchk ſ Reuter pſchida, ſo ßu maſchinſke tſělby wopraw-dźe pſchihotowane byłe, ſo by ßo pſcheczíwo herjekarjam ſakrocźiło, hdy by to trěbne było.

Polizajſki wachtmiſchtr Mutzſchler wobßwědczi, ſo njeje wot wyſchka ſ Reutera ženje žane woſjewjenje pola polizije wo wobcźežowanju offizěrow pſches zjwilne woßoby dóſchło. 28. novembra njeje ſ zyła žanych ludźi na dróſy było. Jena wojeŕſka patrouilla je halle dyrbjała ludźi na dróſy pytacź. Skónczńje je jeneho muża namakała a jeho ßobu wſała. Hdy budźiſche patrouilla na dróſy njebyła, njebudźiſche ſ zyła žadyn cźłowjek na dróſy był. Wěrno je, ſo ßu ßo wohenńhaſcherjo ſapowjedźili, do ludźi prawje ßykacź. Woni ßo bojachu, ſo jich nabija.

Sswědk redaktor Milliot ſ „Zabernſkeho tydźenika“ je chżył 28. novembra na póſt hicź. Wojazy pak jemu njeißu dali hicź. Wón je jim rjekł, ſo ma prawo, na póſt hicź. Na to ßu jeho pſchimnyli, prjecź cźahnyli a dźerżeli. Halle hdyž żandarmojo ſakrocźichu, ßu jeho puſchcźili.

Rěcźnik Groſſart ßo Milliota wopraſcha, hacź je wěrno, ſo je jemu wyſchk ſ Reuter kaſał, ſo by, hdy by něſchto wo regimencze ſhonił, najprjedy ſ nim wo tym porěcźał, ſo by ßo wěz ſ cźaßom wujaßnika a ſo ßo njeby w nowinach wukutlika. Milliot wotmołwi, ſo je temu tak było.

Hdyž ßo wutoru wjecźor wyſchk ſ Reuter, leutnant ſ Forſtner a druſy offizěrojo ſe ßudniſkeho jednanja na dwórniſchcźo wrócźichu, jich na dróſy ludźo ſpóſnachu a ßo k nim pſchidachu. Ludowa cźrjóda duzy pſchibywaſche. Na dobo něchtó ſawoła: „Wón je mjecź wucźahnył!“ Lud phi wokaſche. Leutnant ſ Forſtner a jedyn ſ jeho towaŕſchow rucze do woſa drohoweje żeleſniży ſtupiſchtaj. Ludowa cźrjóda ſa nimaj na dwórniſchcźo dźěſche, tola jeju tam wjazy njewohlada. Wojeŕſka wyſchnoſcź je na to poruczíła, ſo ma jena ſchwadrona huſarow w Straßburgu ſa cźaß prozeßa ſtajnje hotowa bycź, ſo by offizěrow, hdy bychu jich ludźo wobcźežowali, ſchkitało. — Wußud ßo ßobotu dopołdnja woſjewi. — Saſtupjeŕ wobſkórżby je pſcheczíwo wyſchkej ſ Reuter dla worubjenja ßwobody, dokelž je bjes prawa ſajatych ludźi do pandurſkeje pinzy ſawrjeł, jaſtwo na 7 dnjow a pſcheczíwo leutnantej Schadej, dokelž je ßwědka Dornlaga pliſtował, dla cźělneho ranjenja tſi dny jaſtwa namjetował.

Telegramaj němſkeho krónprynza.

Liberalne nowiny chzedźa wjedźecź, ſo je ßo wo njedawne podawki w Zabernje němſki krónprynz žiwje ſajimował. Kajke měnjenje wón napſcheczo Zabernſkim podawkam ſaſtupuje, je ſ dweju telegramow ſpóſnacź, kotrajž je wón generalej ſ Deimlingej póßłał. Prěni telegram, kotryž je hižo pſched podawkami 28. novembra wuſchoł, rěka: „Pſchezo krucze na nich! Bjedrich Wylem, krónprynz.“ Druhi, 29. novembra wotpóßłany, ſ krótka rěka: „Bravo! Bjedrich Wylem, krónprynz.“

„Frankfurtſke nowiny“, kotrež ßu powjeſcź wo telegramomaj ſe Straßburga doſtałe, k temu hiſchcze ſajimawu nadrobnoſcź pſchidadźa, ſo je general ſ Deimling prěni telegram ſa tryſk jeneho ſchibałza wěł a ſo je ßebi wot telegraſoweho hamta jeho prawoſcź wobßwědczicź dał.

Napſcheczo temu ßo ſ Barlina piſche, ſo krónprynz njeje žadyn telegram generalej ſ Deimlingej póßłał a ſo je powjeſcź wo tym hoła wumyßlenka.

Wo Zabernſkich podawkach je krónprynz offizěram, ſ kotrymiž wobkhadźa, rjekł, ſo dyrbi ßo offizěrſka cześtna ßuknja pſched ſkſchiwdźenjom ſchkitacź. So dyrbi jedyn wyſchk wſcho ſpytacź, ſo by ſe wſchěmi ſakońſkimi ßrědkami ßwojich offizěrow a mużſtwa pſched ſkſchiwdźenjemi ſchkitał, je jeho winowatoſcź, kotruž ma wón niz ßwojemu regimentej a wójſku, ale też němſkemu ludej dopjelnicź.

To drje ſa wſchě ſtrony němſkeho khěžorſtwa płaczi. Kak daloko ßu ſ jeneje abo druheje ſtrony ſmylki a njeſakonoſcže ßo ſtale, móže ßo hakle po ßudniſkim jednanju rosßudźicź.

Němſki krónprynz je pjecża nowemu turkowſkemu wójnſkemu miniſtrej Enverej paſchi ſbožopſchejazy telegram póßkał.

Pruſki krajny ßejm

je ßo ſchtwórtk ſ trónſkej rěczu, kotruž miniſterſtwowy pſchedßyda ſ Bethmann-Hollweg czitaſche, wotewrił. Statne finanzy ßu ßo polěpſchiłe. Lěto 1912 je ſ 29 milijonami hriwnow wuſbytka ſkónczilo, k czemuž ßo hiſchcże naſad położene 173 milijonow hriwnow ſa wurunazy fond żeleſniſkeho ſarjadniſtwa pſchida. Statne hoſpodarſtwo ſa běżaze lěto, w kotrehož pſchedwobliczenju dokhody a wudawki ſaßo w runej waſy ſtejachu, teho runja ſpokojazy wunoſchk wocżakacź da. Někotrym wotdźělenjam ſaſtojnikow ßo mſda powyſchi. Statne żeleſnizy ßo dale a lěpje ſ pſchiprawami wuhotuja a małożeleſnizy podpjeru doſtanu. Njeſpokojaze wobydleńſke wobſtejnoſcże maja ßo ſ nowym wobydleńſkim ſakonjom wotſtronicź. Hajenje młodźiny je ßo też lětßa na ſwjeßelaze waſchnje dale roswiło, k jeho ſpěchowanju knjeżerſtwo pſchichodnje wjetſche ſumy pſchiſwoli. Najważniſchi ſakonjowy nacźiſk, kotryž ßo ßejmej pſchedpokoži, pſchidawk k krajnemu ſarjadniſkemu ſakonjej naſtupazy, ßo woßebje na dawkidawanje gmejnow a komunalnych ſwjaſkow pocżahuje. Skónczńje śmeje ßo ßejm ſ nacźiſkom leżomnoſcźedźělazeho ſakonja ſaběracź. S nim dyrbi ßo njehoſpodarſkemu roskuſkowanju rataŕſkich wobßedźeńſtwow ſadźěwacź, na druhej ſtronje pak ßo dźělenje rataŕſkeho wobßedźeńſtwa k ſpěchowanju ſnutskowneje koloniſazije położicź.

Dźěłaczerjo bjes dźěła w Barlinje.

Po liczenju dźěłaczeŕſkich ſwjaſkow je w novembrje w Barlinje 25 000 dźěłaczerjow bjes dźěła było. Tale liczba je w dezembrje na 30 000 ſtupiła. Pſched wukaſańnjemi dźěła je k njeměram dóſchło, woßebje bě pſchiczińſchcź dźěłonjemějazych ſ drjewoweje induſtrije wurjadnje ßylny; ſandźenu póndźelu je ßo 1320 nowych drjewowych dźěłaczerjow ſamołwiło. Liczba dźěłonjemějazych tyſcherjow je na 6000 ſtupiła.

Spionaża w Königsbergu.

S Königsbergu w rańſchej Pruſkej ßu hižo wjele lět wobſtejaze wobhonjeŕſtwo wotkryli. Dweju pißarjow, ſ kotrejuż je jedyn pſchi krajnej ſawěſczeŕni a druhi pſchi kavalleriſkej brigadźe poſtajeny, ßu ſajeli, dokelž ſtaj pjecża wojeŕſke potajnoſcże Ruſkej pſcheradźałoj. Jeju pſcherada je ßo pjecża ſ tym wotkryła, ſo němſki wojeŕſki attaſchej w Peterburgu rosprawjeſche, ſo je Ruſka wo rosmnożenju kavallerije pſchi němſkich mjeſach ſhoniła a na kóżde poßylnjenje ſ wotpowjedazym poßylnjenjom w ruſkich garniſonach wotmolwja. Na to dweju ſaſtojnikow Barlinſkeje politiſkeje polizije dla pſchepytanja naležnoſcże do Königsberga póßłachu, kotrymajż ßo poradźi, winikow wußlědźicź. Pola jeneho pißarja ßu wulku ſumu ruſkich pjenjes namakali a ju prjecź wſali.

Bayerſki kral Ludwig III.

je ßo tam, kotſiž ßu jemu na kralowſki trón dopomhali, dźakowny wopokaſał. Wón ſa njeſahojnje bludneho krala Otu regentſtwo wjedźeſche, kaž bě hižo jeho nan Luitpold 30 lět regentſke cżeże njeßł. Miniſterſtwowy pſchedßyda ſ Hertling a někotſi wjedniży politiſkich ſtron běchu, dokelž njebě żaneje nadźije, ſo by kral Ota wot duchakhoroſcże wotkhorił, namjetowali, ſo by ßo regent Ludwig kral ſczinił a ßo dolholětne regentſtwo ſkónczilo. Bayerſki ßejm a kraleſtwowa rada ſtaj tutemu namjetej pſchihłoßowałoj. Kral Ludwig je nětko miniſterſtwowemu pſchedßyḑże ſ Hertlingej herbſke hrabinſtwo a pſchedßyḑże kraleſtwoweje rady, hrabi Fuggerej, herbſke wjerchowſtwo ſpożcził. Ssejmowy pſchedßyda ſ Orterer je ßo ſa tajneho radźiczela a excellenzu pomjenował.

Němſzy biſkopjo pſchecziwo wotebjeranju narodźenjow.

Shromadny paſtyŕſki liſt ßu runje němſzy biſkopjo wudali. Paſtyŕſki liſt ßo najprjódzy pſchecziwo wotebjeranju narodźenjow w Němſkej wobrocża, ſ kotrehož pſchiczinu je pſchede wſchěm luxus mjes ſamożitym wobydleŕſtwom, tola dyrbi ßo pſchipóſnacź, ſo ßu bydleńſke hubjenſtwo a ſozialne njedoſtatki ßobu wina. Paſtyŕſki liſt pſched tym waruuje, ſo by ſchulſka młodźina kinemotografiſke dźiwadło wopytała. Woßebite pſchedſtajenja ſa młodźinu móża ßo dla powuczenja po dokładnym pruhowanju dowolicź. Skónczńje ßo paſtyŕſki liſt pſchecziwo nowym żonjazym draſtnym modam wobrocża, kotrež ßu ſacżuczam rjanoſcże ſe ßměchom a ſtrowoſczi ſchkodża.

Němſka khoſtanſka expedizija w Kamerunje.

W Kamerunje běchu loni 12. oktobra domoródni němſkeho wyſchſcheho leutnanta ſ Ravena ſatſělili. K pokhoſtanju ſběžkarjow bě hejtman ſ Puttkamer do jich wßow wucżahnył. Wón je ſe 6. kompagniju wojakow 18. dezembra ſběžkarſke hłowne wobtwjerdźenje Nyuku dobył. Po ſaßakłym pſcheczińwjenju ßo Czornochojo do cżěkanja dachu. Němzy ßo ſa nimi puſchczichu. Na němſkej ſtronje ſtaj ßo dwaj wojakaj ſranikoj.

Knihicźiſchczeŕſki ſtrajk w Awſtriſkej.

Kónz lěta je w Awſtriſkej něhdże 10 000 knihicźiſchczeŕſkich pomoznikow ſtrajkowało. Něhdże tſeczina wſchěch pomoznikow w Awſtriſkej pjecża dale dźěła, a to w knihicźiſchczeŕnjach, kotrež ßu pomoznikam nowy tariſ pſchiſwoliłe. Poſkicźene ßrědniſtwo knihicźiſchczeŕſkeho ſwjaſka w němſkim khěžorſtwje ßu ſtrajkowazy pomoznizy wotpokaſali.

W provinzialnych hłownych měſtach je wukhadźenje nowin jara wobmjeſowane, ſ měſtnami nowiny ſ zyła wjazy njewukhadźeja. Sskużobnizy w cźiſchczeŕnjach ßu ßo ſe ſtrajkowarjemi doręczeli, ſo ßo njedadża ſa cżaß ſtrajka ſa cźiſchczeŕſke dźěła wużicź. W Praſy chżychu jene nowiny po zinkografiſkim puczu wudawacź, tola zinkografojo ßo tutemu dźěku ſapowjedźichu. W druhich Praźiſkich nowinſkich cźiſchczeŕnjach redaktorojo pſchi ſtajeŕſkich maſchinach pomhaju, a jedyn monteur jich roswucżuje.

Reformy w turkowſkim wójſku.

Na měſtno wójnſkeho miniſtra Izzeta paſcha, kotrehož chżedża muhamedanojo ſa albanſkeho wjerćha wukowacź, je ſultan Envera paſchu ſa wójnſkeho miniſtra pomjenował. Tole pomjenowanje je drje ßo po radże němſkeho generala Limana ſtało. Enver paſcha je jedyn ſ najraſniſchich turkowſkich offizěrow. Wón je ßo, hdyż chżyſche knjeżerſtwo w Londonje měrowe wucżinjenja pſchijecź, po kotrychż dyrbjeſche Turkowſka hiſchcże tehdy woblehnjeny Adrianopel Bołharſkej wotſtupicź, ßo knjeżerſtwu ſpjecził a jo wotßadźił. Tehdomniſcheho wójnſkeho miniſtra pſchi tym ſatſělichu.

S prěnim wukaſom, kotryž je Enver paſcha jako wójnſki miniſter wudał, je ßo 280 generalow, wyſchkow a wyſchkowſkich leutnantow na wotpocżink póßłało. Němſki general Liman je ſ prawej ruku Envera paſche Hurſchid paſcha, jedyn němſki offizěr, je ßo ſa podſchefa generalneho ſtaba pomjenował. Enver paſcha wot ranja hacź do nozy dźěła. Wón miniſterſtwo jenoż wopuſchcża, ſo by bjes pſchipowjedźenja kaſarny, wojeŕſke ſchule a ſwucżowaniſchcża wobhładował. Każ ßo ſda, je ßebi wotmyßlił, turkowſke wójſko na wójnu ſ Grichiſkej tak rucże hacź móżno pſchihotowacź. Enver paſcha je pjecża prajił, ſo dyrbi ſa někotre měßazy Saloniki ſaßo turkowſki bycź.

Hrożaza wójna mjes Turkowſkej a Grichiſkej.

Turkowſka ßo pod ßwojim nowym wójnſkim miniſtrom Enverom paſchn a pod wodźenjom němſkich offizěrow na wójnu ſ Grichiſkej hotuje. Enver paſcha ſda ßo dobycża wěſty bycź; wón je tele dny rjekł, ſu dyrbi ſa ſchěſcź měßazow pſchimórſke měſto Saloniki ſaßo turkowſke bycź. So by Turkowſka pſcheczińwo Grichiſkej na morju pſchewahu měła, je wona wulku bitwiſku łódź dreadnaughtſkeho typa, kotraż je ßo ſa Braſilſku w Jendźelſkej natwariła, kupiła a dwě tſeczinje płaczijny hižo ſa nju ſapłacziła. S tejle łódźu mohła Turkowſka zyłe grichiſke wójnſke łódźſtwo, kotrež jenoż ſ mjeńſchich łódźow ſ mjeńſchimi kanonami wobſteji, potſělecź. Grichiſka ma ßo teho dla do ſpěcha, ßebi teho runja łódże dreadnaughtſkeho typa nakupicź. Wona dla pſchewoſtajenja wulkeje bitwiſkeje łódże jedna, kotraż ßo w Jendźelſkej ſa Chile twari. Tale łódź by 70 milijonow frankow płacziła, tola by hakle w meji dotwarjena była. Mjes tym pak móże Turkowſka hižo Grichiſkej wójnu pſchipowjedźicź. Mozy trojopſchesjenoſcże, Franzowſka, Ruſka a Jendźelſka, bychu w tutym padże Grichiſku pſched Turkowſkej ſchkitacź ſpytałe a ſaßo by potom ſtrach był, ſo by ßo zyła Europa do wójny ſaſchmatała. Ruſka ßo hižo na tule móżnoſcź pſchihotuje; wona w Małej Aſiſkej pſchi turkowſkej mjeſy ßwoje wójſko poßylnja.

Nowy pſchewrót w Albanſkej.

Po namjecże Awſtriſkeje ßu europiſke wulkomozy Albanſkim prynza Wieda, jeneho dalokeho wuja němſkeho khěžora a rumunſkeho krala, jako wjerćha poſkicźiłe. Prynz Wied, kotryž je hacź dotal w jenym pruſkim gardekorpſu jako offizěr ßłużił, bě ſwólniwy, nad rubjeżnymi Albanſkimi knjeżicź a chżyſche bliżſchi cżaß na nowy

albanski trón stupicź. Wot Awstriskeje a Italskeje budźische wón pjenjeżnu podpjeru dostawak a ja to swólniwy grat w teju rukomaj byk. Tajkeho wjerćha pak nochzychu woßebje muhamedanszy Albanszy měcź. Woni ßu, prjedy hacź je prynz Wied do Albanskeje pschischoł, Izzeta paschu, dotalneho turkowskeho wójnskeho ministra, kotryż je po rodże Albanski, ja wjerćha wuwołali. Na Izzetowej stronje najmóznischi wjednik Albanskich, Essad pascha, steji, kotryż je Skutari pschećźiwo Cźornohórzam sakitak. Też Izzet pascha je ßebi pjecża wuměnił, so ma Albanska ſ najmjeńscha 10 lět pod kontrolu Awstriskeje a Italskeje stejecź. Lescźiwy pachoł teho runja wot Awstriskeje a Italskeje pjenjeżnu podpjeru hlada, tola jimaj nochże w Albanskej niczo roskasowacź dacź. Nětczische nakhwilne albanske knjeżerstwo, kotreż ßo ſ awstriskimi a italskimi pjenjesami wudżerżuje, pak hischcże nima wěż prynza Wieda sa shubjenu. Wono je 6 turkowskich offizěrow a 200 wojakow, kotrychż bě Izzet pascha ſ kódżu do Albanskeje póßlak, we Valonje sajecź dako. Pola sajatych offizěrow ßu wjele pjenjes namakali. Dokelż ßo po sdaczu Valonske wobhdlerstwo na stronu Izzeta pasche khila, je jemu knjeżerstwo brónje sebracź dako. Każ ßo sda, Albanska snutskownym schmatańzam napscheczo dże.

Sajatych wojakow a offizěrow ßu ſ kódżu do Triesta dowjesli. Awstriske knjeżerstwo je poruczik, so dyrbja ßo Turkojo do namórskeho lazareta w Muggia saměscźicź a ßo wot tam do Konstantinopla wrócźicź.

W Serbiji dotalne ministerstwo wostanje.

Kral Pětr je ministrej Paschiczej poruczik, nowe ministerstwo sestajecź. Nowemu ministerstwu wschě dotalni ministrojo pschißluscheja ſ wumsaczom wójnskeho ministra Bojanowicza. Poßlednischi je po sdaczu se ßwojimi pjenjeżnymi żadanjemi sa wójsko ſ pschicźinu ministerstwoweho wotstupjenja byk. Paschicź chże lutowacź a to pschede wschěm pola wójska, so ßebi Serbija njetrjebała we wukraju ſ cźeżkimi wuměnjenjemi pjenjesy pożczowacź.

Franzowsojo w Marokkowskej.

Sa krótki czaß ßu Franzowsojo wjedźeli, ſ mudrej politiku ßebi marokkowske wobhdlerstwo dobycź. Franzowsojo ßu dróhi po kraju twarili a wschudże porjad postajili. K potłóczenju móżnych njemérow ma Franzowska w Marokkowskej 76323 wojakow, ſ nich je 13893 Marokkowskich, 11570 Senegalskich cźornochow, 17662 domoródnych algirskich wojakow a 28227 legionarow, zuavow, kolonialnych wojakow, wojakow khostanskich kompagnijow a jenoż 5571 Franzowsow. Knjeżerstwo je tele liczby wosjewiło, so by dopokasało, kak malo woprawdżitych Franzowsow w Marokowskej ßłuži. S tym chże wono wolakam hubu satykacź, kotsiż ßo pschi ßwojej agitaziji pschećźiwo sawjedżenju tsilětneje wojerskeje ßłużby na to powołachu, so wojazy w Franzowskej njedoßahaju, dokelż ßo jich pschewjele do Marokkowskeje scżele.

Hrosnoscże Japanskich pschećźiwo Korejskim.

Wukrajni mißionarojo, kotsiż ßu ſ Korejskeje do Ssibirskeje pschischli, wo żałoßnych hrosnoscżach powjedaja, kotreż maja korejszy politiszy jecźi w jastwach cźerpicź. Korejszy, kotsiż ßo japanskemu knjejstwu pschećźiwjeja. ßo we wulkej symje ſ wodu polijeja, ßo se żahłym żelesom pala a ßo tak dołho powěscheja, doniż ßo ſ womoru njesajimaja. Rańschoasiske nowiny powjescże mißionarow wobkruczeja.

Revoluzija w Mexiku.

Njewuprajne hubjenstwo je wjazyłětna revoluzija na wbohe mexikanske wobhdlerstwo pschinjeßka. 2000 mexikanskich wobhdlerjow, mjes nimi pokłahłódnjene żony a dżećźi, ßu, so bychu ßo strachow bitwy pola Ojimegi sminyke, psches rěku Rio Grande na stronu sjednoczenych statow cźekli.

Sswěrny ßwojej pschißaży.

(Skónczenje.)

Krutak ßwojemu woßebnemu hoscźej jeniczki stólczk poskicźi, kiż wój stwje běsche. S ruku kiwajo płakazej Marży poruczi, so by ßo wotßaliła. Dżećźo poßłuchasche a wotendże.

„Wy drje scże nětkole w jara srudnych wobstejenjach, niźwěrno?“ zuły pocża.

„K wobżarowanju je to pschejara wěrno. Schtó chże to wjedźecź, schto semnu a ſ mojimi dżećźimi budże, hdyż je nam macź wumrjeła.“

„Nó, dha dże ßym ja runje w prawym cźaßu, każ na sawołanje pschischoł. Mi budże to ßnadna wěż, wam se wschitkeje nusy wupomhacź!“

„Dżak wam!“ ſ radoscźu a ſ dźiwanjom wbohi muż sakschikny a we woczomaj ßo jemu pruha nadżije sabłyskny.

Njesbożowny cźłowjek dże ßo rady lěpscheho nadżija a hubjeny ßo ſ nadżiju żiwi.

„Ale ja dże ßo hischcże njeißym wopkaschał, komu mam ßo sa wyßoku cześcź wopyta dżakowacź.“

„Handrij, hrabja Dolski“, zuły na to wotmolwi.

Krutak ßo cześcźownje hłuboko pokloni.

„Hrabja Dolski“, samyßleny bórbotasche a ßebi cźoło rybowasche, jako by ßo chżył na to mjeno dopomnicź. Jemu ßo tak sdasche, jako budźische tute mjeno hižo něhdże ßłyschał.

„Mi ßo sda, so wam tole mjeno njemohło njesnate bycź“, zuły dale rěcźesche. „Wy scże tola jastwowny dohladowak Krutak?“

„Wam k ßłużbam, hnadny knjeże“, Krutak rjekny, saßo hłuboko ßo klonjo.

„Wy macże potajkim dohladowanje nad pscheßłyschomnymi jatymi?“

„Zyle, każ wy prajicże!“

„Nó, mjes tutymi jatymi je też jedyn hrabja Dolski.“

„Zyle prawje! Nětkole ßo na njeho dopomnju. To je rjany, nadobny młody mużski. Psched dwěmaj njedżelomaj ßu jeho pschiwjedli. Tuteho młodeho cźłowjeka je mi nimo měry żel!“

„Mi też, to je mój bratr!“

„Ow, kak cźeżko wam to budże! Tola ßo nadżijam, so je wón njewinowaty.“

„To dopokasacź drje by jara lohka wěż była. Mojeho bratra winuja dla sarażenja.“

„Ow Bożo, kak njesbożowny!“

„Haj, to je jara woßudna srudna wěż. A tola Schcźěpan nihdy na nihdy njekhmany cźłowjek njeje, ani picźk, ani bicźk, ani hracźk. Tamny wjeczor, hdyż je ßo to njesboże stało, bě ßo w bjeßadże trochu napił. Na haßy nózny straźnik młodych ludźi napominasche, so dyrbja směrom bycź. Nětko ßo studencża a straźnizy sjawneho porjada dla swadżichu a do herjekanja dachu, pschi tym mój bratr jeneho policistu se ßwojim ßukatym kijom tak njesbożownje do skrónje dyri, so dyrbjesche trjecheny na scżěhwki tuteho sranjenja wumrjecź.“

„Srudno, jara srudno!“

„Haj, dwójzy srudno tajkej ßwójbje, kajkaż nascha je. W najlěpschim padże ma ßo mój bratr dołheho ßedżenja w jastwje nadżijecź. Tajkeje hańby na ßwójbnym rjedże naschich prjedownikow nascha stara macź njeby mohła pscheczakacź. To by jeje ßmjercź była, Zyłemu rodej Dolskich by to njewuhaßnita hańba była. To ßo stacź njeßmě, njech je to hischcże dróżsche. A we waschimaj rukomaj to je, tule hrożazu hańbu wot nascheho rodu wotwobroczicź, najlubschi knjes Krutako!“

„Kak temu tak?“ dohladowak ßo wopraścha, jara napjaty.

„Ja chzu ſ wami zyle ßwěrne ßłowo rěcźecź. Wy scże cześtny muż, pschetoż pschi tym na waschu mjelczitoscź dźiwam a twarju.“

Krutak pschikikwny.

„To ßnadź budże ßo wam dźiwne sdacź, schtoż wam nětkole rjeknu. Tola chzu to cźinicź, dokelż wam pschi tym wobkruczam, so jenoż ßama luboscź k mojemu bratrej . . .“

„Wscho dobre, hnadny knjeże! Schto ßebi wote mnje pschejecże?“ Krutak rěcźazeho pschetorże, kiż hižo mějesche trochu sdacże.

„Potajkim poßłuchajcże! Wy huscźischo mojeho bratra k pschepytowanskemu ßudnikej wodźicże?“

„Haj!“

„Dobre! Pschi tajkim khodżenju wy jemu junu dajcże twochnycź. Potom smeje wascha nusa na wschě cźaßy kónz.“

Jastwownik dźiwasche ßo —, stejesche njerěcźo psched ßwojim wopytarjom.

„Bożo! Schto ßebi wy wote mnje żadacże!“ wón dyrkotajo wotmolwi.

„Niczo dale, khiba so mojeho bratra na wokomik puschcźicże; ſ tym ßebi ßamemu se wscheje nusy wupomhacże a wasch pschichod je sawěscźeny.“

„To ja njemóżu!“

„Ach schto! Njemóżu! Cźeho dla to njemóżecże? Bojicże ßo ßnadź, so móhli na waß tukacź? To je zyle njemóżna wěż. Ta wěż ma ßo mjenujzy takle. Wy dacże mojemu bratrej cźeknycź. Wón wotběhnje a twochnje do města. Wy wěso hnydom haru se-

cźěricźe a ſa nim běžicźe. Wón pak ſpěſchniſcho poběhnje hacź wy. Wy jeho wjazy doſcźahnycź njemóžecźe. We bližſchej dróſy, cźižko 50, ßo wón ſhubi. Tam budźe k cźeknjenju wſchitko pſchihotowane. Wy ſcźe jeho cźěř ſhubili. Na waß njepſchińdźe najmjeńſche tukanje. A hdy by teź pſchiſchło — ſchto wadźi? Tule hubjenu ßłužbu, kajkuž tule macźe, jara rad wopuſchcźicźe a ſomnu do Wuheŕſkeje na moje kubło poczehnjecźe. Sa waſche dźěcźi budu ßo ja teź ſtaracź. Pſchihłoßujcźe temu! Tu dźe wo waſche ßamßne a wo ſhoże naſchich ßwójbnych.“

Jaſtwownikej ßo pſchi tajkich woſjewjenjach bjes maka hłowa wjercźeſche.

„Ja njemóžu!“ wón bjes hłoßa ſnapſchecźiwi.

„To ßo wě, ſo móžecźe, jenož ſo chzecźe. Pſchekkadźcźe ßebi to derje! Waſche bycźe a ſhoże waſchich dźěcźi wot teho wotwißuje.“

„Njemóžna wěz! Ja njeßměm!“

„Cźeho dla njeßměcźe? Dźěcźaze hrajki!“

„Ja ßym ſaſtojnik!“

„Wy ßwoje njedźakowne ſaſtojńſtwo ſkožicźe.“

„Ja ßym pſchißahu pſchißahak, pſchißahu ßwěry khěžorej a ſakonjej, teje pſchißahi njeßměm ſkamacź.“

„Woſtajcźe to! Wy dźě ßwojeje pſchißahi njeſkamacźe, hdyž teź mojemu bratrej k cźeknjenju dopomhacźe. Nawopak, wy dokonjecźe nadobny ſtutk cźłowſkeje luboſcźe, wy dokonjecźe dobry ſtutk napſchecźo ßwojemu bliźſchemu. Zyła naſcha ßwójba budźe wam to mytowacź, a myßlu ßebi, Dolſkezy ßu doſcź bohacźi, ſo wam niczo dołžni njewoſtanu.“

„Wěſcźe, wěſcźe, ale to ßo njehodźi.“

„A tola — to dyrbi hicź! Pſchihłoßujcźe, dam wam hnydom tyßaz ſchěßnakow!“

To prajiwſchi położi rokku ſłotych na blido.

Wón papjeru wotwali, a na wabjaze a ſawjedowaze waſchnje ſłotaki błyſkotachu.

„Hnadny knjeże, mějcźe kedźbu na moje cźucźa!“ dohladowaŕ proſcheſche. „Wy wěſcźe, ſo ßym ja khudy muž, a ſo móžu waſchich pjenjes jara trjebacź. Ale ſa tak drohe wotrunanje njemóžu jich ženje doſtacź.“

„Wužiwajcźe roſoma, knjes Krutako! Wam je pomozy wulzy trjeba. Tule leži cźěło waſcheje žony a waſche małe dźěcźi wołaju wo khlěb; ſchto ßo ſ nimi ſtanje, hdyž nan pjenjes nima? Wucźěřcźe ßebi njeroſomne dwěle ſ myßli a dajcźe mi ßwoje ßłowo. Ja wam dwaj, ně, tſi tyßazy poſkicźuju.“

Tele ßłowa prajizy hrabja hiſchcźe jenu rokku ſłotych na blido położi, a teź tſecźa bórſy ſcźěhowaſche.

„Božedła! Woſtajcźe to, ja njemóžu!“ wbohi jaſtwownik ſtonaſche.

„Wy dyrbicźe móz! Ja dam ſchtyri tyßazy ſchěßnakow.“ Schtwórta rokka ſa wokomik pódła prěnich tſjoch leżeſche.

„To ßo njehodźi!“

„To dyrbi hicź, khort tola! Tule je pjecź tyßaz ſchěßnakow.“

Saßo hrabja Dolſki rokku ſłotych k druhim pſchißuhny, kotrež hižo na blidze leżachu.

„Knjes hrabja, hiſchcźe junu wam praju, ja njeßměm, ja njemóžu do teho ſwolicź.“

„Wy ßměcźe, wy móžecźe, jenoż ſo wy chzecźe! Tule je ſchěſcź tyßaz ſchěßnakow! Chzecźe abo nochzecźe?“

„Ja njemóžu! Bóh je mój ßwědk!“

„Hłuposcźe! Wy dyrbicźe! Ja poſkicźam wam wóßom, dźewjecź tyßaz ſchěßnakow! Chzecźe, abo njechacźe?“

„Ně, ja njecham, dokelž njeßměm!“

„Ssměſchne wězy! — Ja wam poſkicźam dźeßaz tyßaz ſchěßnakow a praſcham ßo poßledni krócź: chzecźe abo nochzecźe? Haj, abo ně?“

Je ßnadź hdy žadyn cźłowjek w tajkejle wuſkoſcźi był? Na jenym boku hora ſłotych, woprawdźe zyłe ſamoženje, na druhim boku ßucha, ſproſta, kruta winowatoſcź, a tola móžeſche teź ſe ßwěrnym dopjelnjenjom teje winowatoſcźe lědma ßo pſched ſahłódnjenjom wukhowacź. Tole ßo jemu poſkicźeſche w tychle ßurowych wobſtejenjach!

Wbohi cźłowjek hróſbne, cźežke bědźenje ſe ßobu ßamym bědźeſche. Wón ſpominaſche na wſchitke ßwoje hubjenſtwo, kotrež bě telko lět we ßwojej ſrudnej ßłužbje wuſtał. A wſchemu temule hubjenſtwu móžeſche nětkole na dobo kónz ſcźinicź, jeli ſo jenoż chzyſche.

A wón ßebi na ßwoje dźěcźi myßleſche. Jich tradanja móžeſche kónz bycź. Jich pſchichod běſche ſawěſcźeny, hdy by to pſchijał, ſchtoż ßo jemu poſkicźeſche. Hewak pak — ſchto by jich woßud był? Nuſa a hubjenſtwo a ſažna ßmjercź!

Tyßaz myßlicźkow ßo jemu ſpěſchnje kaž ſ błyſkom pſches pomjatk mikaſche. To bě wokomik wuſkoſcźe, jako by ßo měł roſßudźicź mjes njebjeßami a mjes helu.

* * *

S napjatej kedźbnoſcźu hrabja Dolſki na jaſtwownikowe wobliczo hladaſche, na jeho wuraſu ßo ßurowe bědźenje wobraſowaſche, kotrež w nim nutſka howrjeſche.

„Nó — budźe dha ſkoro? Scźe dha ßebi nětko lěpje rosmyßlili? Chzecźe mi moju wolu cźinicź a bohaty a ſbožowny bycź, abo pſchi ßwojich njeſbožownych myßlach wo winowatoſcźi a wo cźeſcźi woſtacź a w hubjenſtwje ſahinycź? Kotry dźěł ſcźe ßebi nětkole wuſwolili? Jenoż runje won prajcźe! Haj abo ně!“

Jaſtwownik ßo napinaſche, ſo by ſaßo ßwoje myßle ſebrał.

„Nadobny knjes hrabja!“ wón ſ dyrkotazym hłoßom wotmolwi, „žadajcźe ßebi wote mnje, ſchtožkuli chzecźe, jenoż teje jeneje wězy niz. Sswoje žiwjenje ßměm ja ſa ſhoże waſcheho bratra do ſtracha ſtajicź, ale ßwojeje ſaſtojńſkeje pſchißahi njeßměm ſranicź. Ta dyrbi mi ßwjata bycź.“

„Potajkim, wy njechacźe?“

„Ja njemóžu!“

„Je to waſche poßlednje ßłowo?“

„Haj!“

Wbohi cźłowjek ſ boloſcźu kſchipjeſche, a ßylſy ßo jemu po lizomaj ronjachu.

„Dobre tak!“ hrabja ſymnje rjekny a ſłote ſaßo na blidze hromadźe ßuny, a ſkhowa je ſaßo do ſakow ßwojeho płaſchcźa. Potom wſa kkobuk a kij a hotowaſche ßo na woteńdźenje.

„Wy ſcźe njeroſomny cźłowjek!“ wón hiſchcźe wotkhadźejo rjekny, „wy ſeźe ßwoje ſhoże w rukomaj poměli, ale njejſcźe ßo jeho dźerżeli. Nětkole hladajcźe, kak budźecźe ßami hotowi a kak daloko dozpějecźe ſe ßwojimi wumyßlenymi nahladami wo winowatoſcźi a wo cźeſcźi! Moja wina to njeje, jeli ſo w ßurowym hubjenſtwje ſahinycźe. Dobru nóz!“

* * *

Krutak ani jenicźkeho ßłowcźka na to wotmolwicź njemóžeſche. Wón jenoż hiſchcźe widźeſche, kak ßo hrabja we cźmowej pſchedkhěži ſhubi. Potom ßo jemu pſched wocźomaj ſacźmi. Hdyž bě ßo ſe ßwojeho pohłuſchenja, kotrež bě na womoru ſapodobne, ſaßo ſhrabak, běſche ßamlutki w puſtej komorje, hdźež cźěło leżeſche. Wolijowa lampka bě haßła, wonka wichor wujeſche, a ſ zyrkwineje wěže rjeſche ſ błukimi ſwukami dwanata nózna hodźina.

Spytowanje bě nimo ſchło a ſ nim teź jeho ſhoże. Wón bě cźeſtny muž, ßwěrny ſaſtojnik woſtał, ale teź khudy nan bjes khlěba.

* * *

Sa dwaj dnjej cźěło Krutakoweje žony na pohrjebniſchcźo wotnjeßechu. Wbohi muž ſa kaſchcźom njeńdźeſche. Roshorjaze wuſtupy tamneje nozy běchu jemu horze ſahorjenje ſawinyłe, a to bu ſa dwě njedźeli jeho ßmjercź.

Wonka teź wón nětkole w ſymnej ſemi leži, kiž bě martraŕ ßwojeje winowatoſcźe. Jeho hwězda žaneho rjadu njedebjeſche, a na jeho rowje njeſteji pomnik. Jeho dźěcźi w ßyrotowni pſche ſemrjeteho nana płakaju.

Naſcha ſtawiſna je ke kónzej — to je ſtawiſna dobreho, mileho ſaſtojnika, kajkichž móžecźe wſchudźom a pſchezo nańcź. Bóh ſdźerž jich pſchi tajkim ſmyßlenju, woni ßu hódni najwyſchſcheje khwalby, cźile cźeſtni mužoje.

Na ßwěcźe je wjele tajkich ſemjanow, kotſiž ßwój ſemjanſki liſt hakle w njebjeßach doſtanu.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

— **(Miſchtrſke pruhowanje.)** We wokrjeßu Žitawſkeje pſchemyßłoweje komory je w 4. ſchtwórcźłěcźe 1913 104 rjemjeßłnikow ßwoje miſchtrſke pruhowanje wobſtako. Mjes nimi běchu: rěſnik Pawoł Graf w Khróſcźizach, rěſnik Pawoł Wacker w Budyſchinje, ßedłaŕ Měrcźin Matthes w Hucźinje, kowarjo Jan Frömmelt we Worklezach, Mikławſch Hermann w Khróſcźizach, Richard John w Delnjej Hórzy, Jurij Joſef Pohl w Mikocźizach a Richard Rauſendorf w Myſchezach, ſchewz Oskar Müller w Huſzy a wojnaŕ Michał Njelka w Khróſcźizach.

— **Klimatiſke poměry w Europje ßu ßo lětßa zyle pſchewrócźile.** W ßrjedźnej Europje, hdźež je druhdy hacź do 24 gradow

symy, lětša mile wjedro knježi, nawopak w pokodnju, Italsku, Schpanisku a šamo Marokkowsku kruta tšěšťanza domapyta. W Schpanišej šo njepšeštawajzy šněh dže a šurowa syma je khudšeho wobydlerstwo do bjestroschtneho hubjenstwa pschinješka. Wschědnje šo mjena ludźi wosjewjeja, kotsiž šu symu wumrjeli. S Isaby w Navarrje šamo pišaja, so šu tam jeneho na straži stejazeho policista w šněšy morweho namakali. W Olivje je šo pod šněhowej cžežu dwórnischczowa tšěcha saščypka a puczowarjow a želesnischich sastojnikow pod šobu pohrjebaka. We wulkej symje šebi mjedwjedže (bary) s horow pola Aragona hacž k wšam a městam šwěrja, schtož šo njeje sa wjele lět wjazy stako. W tamnych stronach syma 14 hacž 16 gradow wuczinja. Na hórskich pastwach šu tyšazy wowzow smjerste. W Marokkowskej je smjerst wolijowe schtomy a winowe pjenki snicžik.

S Kelna. Wutoru popołdnju je jedyn automobil s Bóschiz jedyn petrolejowy wós pschejěł. Tutón šo do kruchow rostorha a petrolej šo na drohn rosla.

S Dźěžnikez. Na tudomnym revěrje bě sańdźenu šrjedu honćwa. Pschi tym je jedyn honjer, burski šyn Ludwig, jedyn wutšěl do nohi dostał. Sranjeneho dyrbjachu domoj dowjesć, hdyž je jemu lěkař schróty swucžahał.

S Budestez. W naschej wošadže je šo loni narodźiło 200 dźěczi, 103 šynkow a 97 dźowczičzkow. Pšched 50 lětami běšche 121 narodow a pšched sto lětami 84. Mjes lětša narodźenymi běchu 3 pory dwójnikow a 6 morwonarodźenych dźěczi. — Wěrowanjow běšche loni 60, pschipowjedanjow 80. Pšched 50 lětami běšche 25 a pšched sto lětami 14 wěrowanjow. — Semrjeło je w naschej wošadže w sańdźenym lěcže 104 wošobow, pšched 100 lětami 86, mjes kotrymiž jich wjele na tyfus wumrje. Spowjednych běšche 6827 a to 2858 mužskich a 3969 žónskich. — Sa mišionstwo mjes pohanami je šo 2300 hr. nawdawało. Kollekty pšched zyrkwinymi durjemi 1913 sběrane wunješechu 2015 hr.

S Budestez. W shromadźisnje, kiž towarstwo „Lubin" njedźelu po hodžoch wotmě, nam k. wucžer Schütza s Hodźija wo sawjedženju kschesćijanskeje wěry mjes Sserbami pschednoschk džerješche. Schtó je Sserbam kschesćijanstwo pschinješł Němzy abo Sslowjenjo? Na tuto praschenje po sdaczu hischcže žaneho zyle wěsteho wotmolwjenja nimamy a by jara derje byko, hdy by šo na tym polu kschesćijanskeje wědomosćze wot naš Sserbow hischcže wjazy dźěłało, pytało a pruhowało. Wěste je, so je dźěl Sserbow hižo do lěta 847 kschesćijanstwu šo pschiwobrocžił, a to njebě zyte mały dźěl. Tež hižo Bonifazius je na šwojich mišionskich puczowanjach husto Serbow nadeschoł a mjes nimi předował. Wón khwali Serbow pózčiwosć, mandźelsku šwěru a lubosć, jich rólnisku wustojnosć. Bonifazius jako prawy mišionar nochzyšche ludam jich politisku šwobodnosć a narodne kubła wsacź. Hdyž wón tež jim nowu wěru pschipowjedasche, šo to bjes šebičznych wotpohladow stawasche, hakle posdźischo pschińdźechu sa naschich nadobnych wótzow srudne, tyschnosćzow połne cžašy. Wokoło lěta 1300 šo w Altenburgskej wokolinje s hroženjom šmjertneho khostanja sakasa, šerbšzy rěczecź. Schtož bě Bóh naschim wótzam dał, jim hrubi pschecźiwnizy rubjachu.

Pschednoschk wschěch jara sajimowasche a bě tohodla pschi skónczenju pschiwolanje mózne. Wucžerjej Schütży šo towarstwo sa jeho rjane a powucźaze šłowa a sa jeho swólniwosć, nam šłužicź, jara džakuje.

Po skónczenej rosmolwje šo wobžarowasche, so tu a tam, wošebje we Wojerowskich stronach šo wjele šerbskich statokow shubjuje. Nadźija šo staji na „Domowinu", tola je pilne dźěło wschěch zyle nusne. Schcźěhowasche pschijimanje nowych šobustawow, želniwe spominanje na semrjeteho lubeho pschecźela Kruschwizu s Debšez a wschelcžišny. Bližscha shromadźisna je pschichodnu šrjedu wjeczor ½8 hodźiń. Pschińdźcże wschitzy! Tak šrjedu na saščowhladanje.

Se Sahorja. Sa dwě njedźeli staj tu Funkez wandźelskaj, kotrajž běschtaj w ratarskim dźěle wobědnikoj a invalidnu rentu dostawaschtaj, sa šobu wumrjekoj. Dokelž běschtaj khudaj, je jeju gmejna pohrjebacź daka. Jeju domjaza nadoba je šo dźeń tšjoch kralow na pscheščahdźowanje pschedawaka. Pschi tym jena žona sa 20 pjenježkow jenu kschinju kupi. Hdyž kupjerka kschinju wocžini, wona w njej wschelake drobne wězy namaka a mjes nimi naluto-warsku knižku wo 4 hriwnach. Dokelž Funkez mandźelskaj po šebi žanych cžělnych herbow nimataj, budže drje šebi kupjerka nalutowarske knižki wobkhowacź móz.

S Nješčwaczidła. W poščedženju tudomneho ratarskeho towarstwa je sekretar hornjolužiskeho wokrješneho ratarskeho towarstwa, k. profešor dr. Gräfa, pschipósnawanski diplom sa šwěrnosć w dźěle dwěmaj dźěłacźerjomaj a jenej dźěłacźerźy jako myto-sa dolholětnu šwěrnu šlužbu na Lahowskim knježim dworje pschepodał, a to dźěłacźerjej Janej Dejzy sa 22lětny dźěłanski cžaš, dźěłacźerźy Mari Ducźmannowej sa 21lětny dźěłanski cžaš a hejtmanej a dźěłacźerjej Khorli Hanskej sa 20lětny dźěłanski cžaš. K. profešor dr. Gräfa pschecźa wupraji, so bychu wusnamjenjeni tež dale šwěru a šwědomicze nawdate dźěła dokonjeli. Potom mějesche wón pschednoschk wo wothladanju kukow a wo pschedstejazym nalětnim hnojenju.

S Nješčwaczidła. Na poślednje skótne wiki bě šo 50 howjadow, 60 běhakow a 200 proščatow pschihnało. Kupowanje šrěnjo dźěsche.

S Bukez. Druhi dźeń hodow nam nasch cžesćeny knjes kantor Lodny s pschedstajenjom hodowneje hry rjane hodźinki wuhotowa. Schulske dźěcźi pod jeho nawjedowanjom němske a šerbske spěwy pschednoschachu. Po wjelestronskim žadanju šo tale hra se spěwanjom njedźelu 11. januara popołdnju w 3 hodźinach saščo pschedstaji. Duž pschińdźcże wschitzy, wulzy a mali, wam budže šo sawěscze lubicź.

S Kortnizy. Na tudomnych leżomnoscźach šu schtwórtk w jenej fajmje zyhelnskeho dźěłacźerja a rentudostawarja Christlinga smjersnjeneho namakali. Najskerje je wón w fajmje pschenozowacź chzył.

S Ketliz. Wutoru w nozy běchu šo někotre wokna nascheje zyrkwje rosbike. Jedyn s Budyschina skasany polizajski poš, kotryž šlěd wobcžucha, k bydlu tyscherskeho pomoznika Ssymanka běžesche a jeho naschcźowka. S woprědka prěwschi, je šo Ssymank wusnał, so je w nozy nimo zyrkwje duzy s kijom wokna rosbił. Wón směje šo sa šwoje njedocźinstwo pšched šudom samolwicź.

S Pancźiz. Sańdźenu šrjedu šwjecźesche tudomne šerbske spěwarske towarstwo „Lipa Sserbska" šwój 7. sakoženski šwjedźeń. Bórsy po schescźich bě sala połna wopytarjow. „Lipa" poskicźi najprjedy pošledni spěw Handrija Sejlerja, hnujazy mužski khor „Ha widźu-li ptacžata cžahnycź", kiž bu mischtrowšzy pschednješeny. Dwaj spěwaj sa bariton spěwasche k. wucžer Sskodeńk se šwojim lubosnym baritonom. Po wješołkymaj starymaj spěwomaj spěwasche „Lipa" nowinku: „Wješeły kwodlibet", kiž je towarstwowy dirigent jara wuschiknje sestajał. Programowy druhi dźěl bě hodownemu cžašej wěnowany. S † Domaschkoweje duchowneje hry „Sswjeczi tšjo kralojo" bu wjetschi dźěl jara rjenje pschedwjedźeny. Hudźbu bě saščo k. wucžer Sskodeńk sestajał. Na kónzu šo hrajesche wješelohra „Hdyž Kozor khamor cžasasche . . .", nowinka, kiž bórsy w cžischczu wuńdże. Tola šo tuta kražna hra na tak wobmjesowane jewischczo, kaž bohužel Pancźiczanske je, derje njehodźi. Hłowny effekt šo pschejara shubjuje, kaž to tež tu bě. Hrajerjo šo jara prózowachu, ale njemějachu městna dosć. Zyły šwjedźeń je šo saščo jara rjenje poradźił, kaž dźě to wot „Lipy Sserbskeje" ani hinak swucženi njejsmy. c.

S Khróscźiz. (IX. hodowna skhadźowanka studowazeje młodosćze w Khróscźizach.) 26. dezembra wotmě studowaza młodosć šwoju IV. hodownu skhadźowanku w Khróscźizach. Runjež bě wjedro jara hrosne, bě šo tola na 30 studentow seschło. Knjes stud. theol. Wałda, tón cžaš hłowny starschi, wotewri ju w něhdže ½5 hodźin se spěwom: „Hischcže Sserbstwo njeshubjene." Na to poda wón najprjedy rosprawu wo sběrzy sa Cžichinskeho row, wo kotrež pak šo dalsche wuradźowanja na jutrownu skhadźowanku wotstorcźichu; w symje dźě šo row wupyschicź njehodźi. Rosprawa finanzneje komišije sdźěli, so je skhadźowanka 4 akzije sa nowy šłownik kupika a so šo khamor sa Sejlerje bórsy shotowi. — Towarstwo starych knjesow, kotrež mějesche nadawk, šo sa to postaracź, so bychu šo na realzy a na ratarskej schuli šerbske hodźiny sawjedźe, šwoje dźěło skoži. Njemóže mjenujzy šwój nadawk dopjelnicź a nochze šo tež wjazy na wěstych městnach wotpokasacź dacź. — Wo poślednjej skhadźowanzy cžitachmy porok, so popołdnische wuradźowanja wjele hódne njeběchu a so mějesche sabawny dźěl po sdaczu wuras najwažnischeho dźěła skhadźowanki. Starschi nětko dopokasa, so bě na tym tón njedostatk wina, so kóždy nowy starschi nowe namjety stajesche, njewjedžo, kajke bě jeho pschedkhadnik w starschistwje stajał. Tak běchmy na druhej skhadźowanzy tak daloko kaž na prěnjej, a na tsecźej tež niz dale hacž na prěnjej. So by šo tutón njedostatk wotstronił, poda starschi derje sestajany program, po kotrymž měła skhadźowanka dźěłacź. Jadro tuteje rěcze bě: Skhadźowanka ma měcź narodny wliw na studentstwo a je k wótcźinje wocžahnycź. Pšches studentstwo pak ma wona dale tež skutkowacź sa lud. Ma ludej intelligenzu stajicź, na kajkimžkuli polu

na to pschede wschěm dźiwajo, so žerbšzy studencza, hdyž žu wustudowali, žwojemu ludej žwěrni wostanu, a so bychu na skhadźowanzy jako to na studentskim žwjedženju a też hewak ludej něschto poskiczili s pschednoschkami, a dale też psches rosschěrjenje žerbskeho pišmowstwa nježerbskoscži sadźěwali. — Po deklamaziji seminarista Schwana pschecžita žo list krajnostawskich seminaristow. Kschidka žu jim swjasane, nježmědža wjazy sjawnje sa Sserbstwo dźěkacź, cžim horliwischo snutskownje dźěkaja a žo wudospoknjeja. Sskawa jim sa tutn žwěru a woporniwoscź. — S narěczi kk. hoscži, kotrež nětko scžěhowachu, njech žu tu jenož wusběhnjene rěcz knjesa fararja Hizki wo luboscži k žerbskej rěczi a žerbskemu krajej a žwěrje pschecžiwo wěrje žwojich wótzow, k. sapóžkanza Kokle wo žerbskej žwěrje a ponižnoscži, bohabojasnoscži a kraložwěrnoscži, a narěcz k. dr. Wjazžkawka, kak měko studentstwo w prósdninach sažo bóle Sserbstwo też psches žerbski spěw hajicź a spěchowacź. — Pschecže starscheho, so mohł žo kóždy studowazy sa starscheho wuswolicź, žo jako njepschewjedźomne a njemudre wotpokasa. Spěw „Nasche Sserbstwo s procha stawa" skónczi popołdnischi dźěl skhadźowanki.

Sabawny dźěl, kiž žo 1/2 8 hodźin sapocža, bě zyle derje wopytany. Sawodny spěw „Kuźiza" poskiczi towarstwo „Jednota". Na to hrajachu studencza žort „Nanowa žuknja". Khwalba žluscha pschede wschěm registratorej Lischzy a jeho dźowzy Marzy. Też lubosna postawa Zofki, pschedawarja nowin „Huba", zyle derje skutkowasche. Cžaž sa pschihoty k druhej hrje wupjelni pschednoschk wo nadawku žerbskeho studenty a žerbskeho ludu. Někotre dypki doscź wuwite njeběchu, pschede wschěm tón, cžeho dla ma žerbski studenta też žerbske stawisny snacź. Ssu mjenujzy, kaž k. redaktor Deleńk na to se sahorjazymi žkowami ryžowasche stawisny hobrskeho skutka, sdźerženje narodnoscže w stolětnych běhženjach, a stawisny jeho cžerpjenja. — Bažeń, wot studenty poskiczena, kiž ma žam rjane bažniske dary, bě pschikładnje pschednježenа. Pschitomni wunjeżechu na to tsikrócznu hrimotazu žkawu na zyke studentstwo. — Na to hrajeschtaj „Witka a Klepka w korczmje" prěni krócź na žerbskim jewischczu a sabawjeschtaj se žwojimi žortami pschihladowarjow nanajlepje. Też „muž sakonja" a korczmar wukonjeschtaj žwoju wěz derje. Něschto rjanych, wot „Jednoty" derje pschednježenych spěwow skónczi sabawny dźěl skhadźowanki. Na to wunježe studentstwo hischcže tsikrócznu hrimotazu žkawu žerbskemu ludej. Wschěm, kotsiž žu žobu skutkowali, skhadźowanku porjenschicź a program sabawneho dźěla powjetschicź, pschede wschěm towarstwu „Jednocže" wupraja studowaza mkodoscź na tutym městnje hischcže ras žwój nanajwutrobnischi dźak. Duž na strowe sažowidźenje na hkownej skhadźowanzy. M. K.

S Rakez. Ssobotu popołdnju žu w holi mjes Rakezami a Lasom na Stróžanskich honach jeneho muža wobwěžnjeneho namakali. S jeho papjerow je widźecź, so je žo wón 1861 w Opolnje w Schlesyskej narodźił. Po wuprajenju pruskeho žandarma je wón hischcže sańdźeny tydźeń w Kobliczanskej hajnkowni dźěłał. Cžěko žu do Rakez dowjesli.

S Biskopiz. Khěžorstwožejmskeho sapóžkanza Gräfu žu s 9 hložami pschecžiwo 8 sa pschedžydu měschczanskich sastupjerjow sažo wuswolili. W Biskopizach pschiwiž liberalneje strony lěto wot lěta pschibywa.

S Neugersdorfa. Tsjoch kralow bě žo parne tepjenje w tudomnej zyrkwi wužiło. Pschi tym bě žo klětzyny skhód, psches kotryž jena parna rola dže, s pschehorjenjom sapalił a žo hižo s pkomjenjemi palesche. Na sboże runje w tutym cžažu jedyn póstki póželnik nimo zyrkwje pschińdže, woheń wuhlada a wo tym powjescź da. Ludźo na pomoz khwatachu a pkomjenja bórsy shaschachu, prjedy hacž wjetscha schkoda nasta.

S Kulowa. Tudomny něhdže 65 lět stary ratař Jank bě w nozy 30. dezembra njejabzy wobkudnik a w žwojim domje wschu nadobu rosbił. Jeho mandźelska dyrbjesche psched dźiwuchom cžeknycź. Žandarmojo dyrbjachu Janka do tudomneje hojerńje dowjescź, s wotkal žu jeho posdźischo do Wojerowskeje wokrjeżneje khorownje pschewjesli.

Se Shorjelza. Sskužobnik majora s Troila, Bribs, je žo s konjomaj žwojcho knjesa pondźelu w Cžerwjenej Wodże tepił. Wón dyrbjesche s majorowym sapschahom wujěcź, so byschtaj konjej hibanje měkoj. Hdyž wón po moscže nad Cžerwjenej Wodu, kotraž je hewak nikka rěczka, jědźesche, žo konjej najskerje se schumjenjom wody splóschischtaj. Wonaj do Cžerwjeneje Wody, kotraž bě žo s rostaczom žněha do torhazeje rěki pschetworiła, cžerjeschtaj. Sskužobnikej njebě mózno, konjow ani sadźerżecź, ani jeju se žokmow wukhowacź. Wós, konjej a pohoncź žo s kužokom žobu storhnychu Hakle popołdnju žo na pomoz sawołanej Shorjelskej wohnjowej woborje poradźi, wós a morweju konjow namakacź. Sa pohonczom nimaju žaneho žlěda. Wón je žo najskerje s torhazej wodu do wyšokonapjateje Nyšy swjedł, hdźež je njemózno, jeho nětkole pytacź.

S Wojerez. S rostaczom žněha je žo sańdźeny tydźeń Cžorny Halschtrow wyšoko s wodu napjał. Hižo 6. januara woda tak wyšoko stupi, kaž w měrzu 1881. Daloke strony žo jenemu wulkemu jěsorej runaju. Po smjersku woda sažo spaduje.

S Lubhoscza pola Wojerez. Na tudomnym knjeżim dworje žkužazu 20lětnu Henselez žu žobotu rano morwu w jejnym kožu leżazu namakali. Wona bě žebi s jeneho jej njeżkuschazeho revolvra kulku do wutroby tsělika. Kajkeje pschicžiny dla je žebi žiwjenje wsała, njeje snate.

Se Steho Komorowa. Kultužowe ministerstwo je dowolilo, so by žo we Skym Komorowje realny progyn n ij sakožił.

Se Židźineho. Wutoru žu pola Židźineho pol hodźiny wot Wojerez jeneho wobwěschenza nadeschli. Ssamomordaŕ je pjecža s Hródka a König rěka.

S Brěsowki. Nahła žmjercź je nowe lěto tudomneho blidarja Khrystijana Habrinka se žrjedźisny jeho žwójbnych wutorhnyła. Wón běsche dopołdnja ke mschi a žo strowy sažo domoj wrócził, popołdnju žo khwilku lehny, pschi tym jeho žwójbni žkyschachu, so by kaž sastonał, a hižo běsche njebohi. Wón běsche hakle 37 lět stary, sawostaji wudowu a 4 njedoroscźene dźěczi. Jeho cžěko bu sańdźenu njedźelu s wulkim dźělbracźom k poslednjemu wotpocžinkej pschewodźane.

S Dźěwina. Do wulkeje srudoby je žo tudy Rulantez žwójba pscheżadźiła. Sańdźenu žobotu wjeczor dźěcźi s pistoliju hrajachu. Pschi tym žo wutsěli a kulka Rulantez hólzej, kiž je 13 lět stary, psches wucho do hkowy slecža. Wón hnydom wědomje shubi a je w nozy wudychał.

Se Sslepeho. Zyrkwine powjesce s nascheje woždy sańdźeneho lěta žu tele: Narodźiło je žo 144 dźěcźi, a to w Sslepom 33, w Brěsowzy 15, w Dźěwinje 13, w Lěsku 9, w Trjebinje 13, w Rownem 19, w Mulkezach 17, w Milerasu 18, w Nowym Měsce 7; morwonarodźenych běchu 3, njemandźelskich 6. Kschcźeński žlub je wobnowiło 76 dźěcźi, a to 31 hólzow a 45 holczkow. Wěrowanjow běsche 27. Wumrjeło a na 9 pohrjebnischczach woždy je žo pohrjebało 65 woždobow. K Božemu blidu je pobyło 4810 spowjednych, t. j. 1940 mužskich, 2870 žónskich; 4144 Sserbow, 666 Němzow. Doma je 100 woprawjenych.

— **(Spadowanje mjažowych płacźisnow.)** W Delnjej Schlesyskej wot krótkeho cžaža płacźisny sa žwinje k rěsu rucže spaduja. Wschelazy wikowarjo žu napłacźenje wostajili, so njetrjebali žwinje po dotalnej wyschschej płacźisnje wotewsacź. Sswinje žo w pscherěsku s 52 hriwnami po zentnarju žiweje wahi sapłacźeja. Też w rěsniskich klamach žu žo w Delnjej Schlesyskej płacźisny poniżike.

Přilopk.

* (Žandarm cžeknył.) S Draždźan bě žo žandarm Henczel, kotryž bě w 12. polizajskim wokrjeżu w Strehlenskim pschedměscže postajeny, bjes žlěda shubił. Wón je pjecža ludźi pschi honjenju konjow k wjetowanju wabił a žo tak pschecźiwo sakonjej pscheschoł.

Po někotrych dnjach žu Henczela w Klingenbergu pola Tharandta bjes wědomnja namakali. Jedyn žandarm spósna, so Henczel njebě hižo dwaj dnjej niczo jědł a so bě blisko k sahlódnjenju. Henczela žu do jeneje Draždźanskeje hojerńje dowjesli.

* (Stsělbu žo parajo žo satsělił.) Pola kublerki swudowjeneje Schönfelderoweje w Kunnersdorfje bě nowy wotroczk na žkužbu pschicźahnył. Tón hižo tam žkužazemu 15lětnemu cželadnikej Irmerej žwój w kschinje žo khowazy revolver pokasowasche. Irmer, kotryž mènjesche, so revolver njeje natykany, rolu k žebi saměri. Na njesboże wón pschi tym na tłóczak pschimny. Wutsěl sakužny a kulka Irmera do hkowy trjechi. Jeho žu do Bjarnaczanskeje hojerńje dowjesli, hdźež je wědomnje wjazy njenabywschi wumrjeł.

* (Pschichodneho žyna satsělił.) W Kutnowizach pola Jabłońza w połnóžnych Czechach je khěžeŕ Wotrubez žwojeho ducha-žlabeho pschichodneho žyna satsělił. S pomozu polizajskeho paž mordarja sajachu.

* (S cžahom žo pschejěł.) Pschedžyda želesniskeho wobkhodneho hamta w Marienwerderje, knježeŕstwowy a twarski radžicžel Mortensen, je žo pola Sedlinena s cžahom pschejěł a morił.

* (Mordarstwo a žamomordarstwo.) We Weselu je pinczník Hingst žwoju njewjestu, schwalczu Zeitez, kotraž žo sapowjedži, s nim dale wobkhadžecž, satsělił a žebi potom s britwju krk rosrěsnył.

* (Nowe žněhowe mjeczele w Jendželskej.) Cžežke žněhowe mjeczele žu s nowa po połnóznej Jendželskej a Schottiskej zychnowake. Sa krótki cžaž je žo semja s wulkim žněhom pschikryła. Rězy Wye a Derwent stej psches brjohi stupikej. Ssylne wětry pschi rańschim a połodnischim brjosy pola móŕskeho kanala sakhadžachu. Němska tsiscžežorata łódž „Ludwig Reidermann" je žo se žołmami na brjóh cžiška.

* (Powodženje na Sicilskej.) Se sliwkojtym deschczom je žo wjeż Scicli na Sicilskej kupje wscha powodźika. Tsinacže khěžow blisko rěznneho brjoha je žo wotpławiło. Dróhi žu žo s dželа podmléke. Wjele wobydlerjow je bjes bydka.

* (Skopczkata cžwila w Egiptowskej.) Daloke strony pola Assuana žu žo se skopczkami wobžrake. Nimo měry wulke hromady žo tam na semju puschczichu a wscho selene sežrachu. Hdyž bě žo saniczeŕske dželo dokonjało, skažeŕske skopczki dale cžehnjechu.

* (Žane straschne padanje lětadłow wjazy.) Lětarjo žo žiwje s nowym wunamakonjom znateho amerikanskeho lětadłoweho twarza Orvilla Wrighta, kotryž je něhdy se žwojim mjes tym semrjetym bratrom prěnje wuspěschne lětanje w Europje auwjedł, sabjeraju. Wunamakanje, stabilisator rěkaze, s makeho wětrnika wobsteji, kotryž dželacž póczinje, tak bórsy hacž žo lětadło motacž abo storkacž poczina. Byrnjež by žo motor sarjekł, wětrnik dale dželа a bjesstraschne leczenje k semi smóżni. Młyn žo hijchcže dale wudospołni, tak so budža s nim wuhotowane lětadła zyle bjesstraschne.

Wuńudženja.

Khostanska komora. Baba Emma Augusta Gebauerowa w Lichanju měješche žo dla falschowanja liscžiny samolwicž. Wona k Klukschanskej khorobnej każy pschiżkuscha. Hdyž bě wona loni w januarje na żołczowe kamjenje sthorjeła, bě ju kažyny lěkaŕ dr. med. Liebe w Khrósczе pschepytał a jej chologenske tablety wukasał. Dokelž žo, kaž je znate, żołczowe kamjenje psches wuski żołczowy kanal lěpje žuwaju, hdyž žo pschi tejle khorosczi jědžny wolij pije, bě Gebauerowa na lěkarjowy rezept „1 blescha olibowego wolija" napiżała. S tym bě wona falschowanje liscžiny a jebanstwo skuczika. Ssud ju teho dla k jastwu na jedyn měżaz sażudži. Njech je tónle prozeż druhim s warnowanjom; rezeptam kažynych lěkarjow njeżmě žo niczo pschistajicž.

✕ 61 lětny, hižo husto, mjes druhim dla jebanstwa a dla sawjedženja k wopaczнej pschiżasy s 8 lětami khostarnje khostany wikowaŕ K. G. Schmidt, prjedy w Habrachczizach a napożled w Johnsdorfje bydlazy, bě s nowa dla spytaneho sawjedženja k wopaczнej pschiżasy wobskorżeny. Hdyž w lěcze 1910 akzijowe towaŕstwo „Eintracht" s poŕrědnistwom pjekarja Hejtmana w Pižanym Dole pižany młyn w Pižanym Dole sa 3000 hriwnow zyhelnikej Stegmannej w Kamjenzu pscheda, bě pschi kupnym jednanju mjes Hejtmanom a kupzom w Schołczizu hosczenzu w Pižanym Dole tež Schmidt pschitomny był. Posdžischo žebi Schmidt wot kupza 12 000 hriwnow poŕrědniskeje msdy zadasche, dokelž bě jemu kupz pjecza žlubił, so jemu sa jeho prózu jenu khěžu natwari. Dokelž jeho wotpokasachu, wón kupza wobskorži, tola žwoje žadanje na 600 hriwnow poniži. Jako žwědka bě wón hosczenzarja Scholtu pomjenował. K tutemu bě wón 21. haprleje loni pschischoł a jemu rjekł, so je jeho sa žwědka pomjenował a pschistajił: „Ty możesch žebi też někotre hriwny sażkužicž a k mojemu lěpschemu žwědczicž!" Kaž wězy leżachu, by Scholta dyrbjał nješchto njewěrne wobžwědczicž, hdy by k Schmidtowemu lěpschemu wuprajił. Scholta bě też hnydom saczucże měŕ, so chze jeho Schmidt k wopaczнemu wobžwědczenju sawjesc. Schmidt, kotryž s khudeho prawa skorżesche, prozeż pschěhra. Hdyž bě Schmidt loni w juniju Stegmanna bjes wuspěcha dla sawjedženja k wopaczнej pschiżasy wobskorżił, też Stegmann Schmidta wobskorži. Schmidta k khostarni na 1 léto 3 měżazy a k shubjenju cžežnych prawow na 3 léta sażudžichu.

Wutrobne zbožopřeća k nowemu lětu wupraja wšěm lubym Serbam a jich přećelam doma a we wukraju z dobom so wukupiwši z darom za naš **Serbski Dom:**

po **13 hr.**: jeho excellenca k. gymnasialny direktor Holan w Rewalu;
po **10 hr.**: česćene towaŕstwo „Händrij Zejlef" we Łazu;
po **4 hr.**: k. faraŕ Jakub Šewčik w Kamjenicy, professor Tajrych w Taborje;
po **3 hr.**: kk. faraŕ Křižan w Hodźiju, rěčnik dr. Herrmann w Budyšinje, faraŕ Křižank we Wotrowje;
po **2 hr.**: kk. faraŕ Matej Handrik ze Slepeho, kapłan Jan Cyž w Lipsku;
po **1 hr.**: k. August Holan w Budyšinku.

Draždžanska banka.

Akzijowy kapital 200 milijonow hriwnow.
Reserwy . . . . 61 milijonow hriwnow.

Sadanjamy w tu khwilu na dań date pjenjesy
s 3% danje pschi wschědnym wupowjedženju
3½% „ „ jenoměżacznym wupowjedženju
4% danje pschi 3—6 měżacznym wupowjedženju.

Worzlowa komora.

Draždžanska banka
wobkhódne městno w Budyschinje
pschi žitnych wikach, na rózku khěžorskeje drohi.

Telefon 551.

Cžesczenym Serbam w Rakezach a wokolnosczi najpodwolnischo k wjedženju dawam, so

klampnaŕstwo

wot mojeho semrjeteho mandželskeho, Richarda Bürgera pschewsate, po starym wuprohowanym waschnju dale powjedu.

Sswěru budu žo prózowacž, so bych wschě do klampnaŕstwa žluschchaze dželа po nowoczažnych žadanjach po najtuńschim wobliczenju shotowjaka. Proschu najdwórliwischo wo podpjeranje a poruczam žo s najwjetschim poczesczowanjom.

Martha swud. Bürgerowa
w Rakezach.

Dwě
župroschnej ranzy
stej na pschedań **w Krónzy cžo. 12** pola Njeżwaczidła.

Jsuproschna ranza
je na pschedań **w Jitku cžo. 22** pola Rakez.

Sswójbu
do zyhelnicže s darmotnym wobydlenjom pschi wobstajnym dželе pyta
A. Schäfer w Konjezach
pola Kubschiz.

Kuchaŕki, stwinske a žłużobne holzy, mlokowe holzy, hródžne dżowki, holzy k žwinjom, wotroczkow, žrénkow, rólnych pohonczow, wolazych a dželacžeŕske žwójby pyta hnydom a k nowemu lětu pschistajeŕka **Görlichowa** na žukelnistej haży 1 na rózku khěžorskeje drohi w cžrijowni knjesa Heinr. Mohra.
— Telefon 837. —

Pjekaŕski wuczobnik
jutry wuczbu namaka pola
B. Hanicki
na hornczeŕskej haży 5.

Jutry hólczez, kotrež chze
wójnaŕstwo a wosotwaŕstwo
nawuknycž, wuczbne městno namaka pola wójnaŕskeho a wosotwarskeho mischtra **Husaka** w Bukezach.

3 dejne kruwy
žu na pschedań w Ssowrjezach cžiško 26.

Ssyn sprawneju starscheju namaka
wuczbu
pola **Rudolfa Biesolda**
w Budyschinje
pjekaŕskeho a konditorskeho mischtra.

K 1. februarej abo posdžischo žo
žłużobna holza
pyta. Shonicž pschi žitnych wikach 12 w klamach.

Wotewrjenje Wettinskeje haptyki.

Cześćenym Serbam **w Budyschinje** a wokolnosći ßebi dowolam najpodwolnischo wosjewić, so ßym

pschi krala Bjedrichowym Auguſtowym měſtnje

haptyku, wot kralowskeho ministerstwa snutskownych należnosćow mi konzeßijowanu, pod hornim mjenom wotewrił.

S pocześcźowanjom

Kurt Dietrich,

haptykař.

Khwaćanske serbske towarstwo

změje, da-li Bóh, **njedźelu** 28. wulkeho rózka popołdnju z dypkom 1/4 hodźin swoju **hłownu zhromadźiznu** w Hustec hosćencu w Khwaćicach.

Dnjowy porjad: 1. rozprawa wo skutkowanju towarstwa w zańdźenym lěće; 2. předpołoženje zličbowanja; 3. nowowólby předsydstwa; 4. namjety.

Wšě sobustawy so hač do poslednjeho wočakuja.

Też hosćo su nam stajnje witani. **Předsydstwo.**

Pschepodacze wobkhoda.

Swojim cześćenym wotebjerarjam w Budyschinje a wokolnosći najpodwolnischo k wjedźenju dawam, so ßym wot mojeho njebo muża w lěcze 1868 założene

korbarstwo a pschedawarnju dźěćazych wosow

na jerjowej haßy a rózku **Sieberskerje haßy**

dźenßa ßwojemu dotalnemu pomocnikej

knjesej Ocze Steinej

pschepodała. Sa dowěrjenje, mi wjele lět wopokasane, ßo rjenje ßakujo, proschu jo dobroćiwje na mojeho naßlědnika pschenjesć.

S pocześcźowanjom

Marja swud. Eckſteinowa.

Na hornje wosjewjenje ßo poczahujo, proschu cześćenych wotebjerarjow a wobydlerjow Budyschina a wokolnosće, so chzyli moje pschedewsacze dobroćiwje podpjerać. Budu ßo najhorliwischo prózować, so bych wschitkim, kotsiž mje poczesća nanajßwědomićiwischo a nasprawnischo poßkužował.

S pocześcźowanjom

Otto Stein, korbarski mischtr.

na jerjowej haßy na rózku Sieberskej haßy.

Dwórnischczo w Pomorzach.

Wot **ßoboty 10.** hač do **pondźelu 12. januara 1914** ßo

kóſlopiwo toczi

ßobotu sjednoczene

ſ wulkej kolbaßu

Wot 9 hodźin: **podschik, hejduschne** a **jutrowe kolbaßy, ßwinjaze nózki ſ běrnazymi kullami** a **kałom,** wubjerne **pjeczene kolbaßy** a **kał.**

Pschećelnje pscheproschuje

W. Raupach a mandźelska.

Bukečanske serb. tow.

změje njedźelu 11. januara pop. w 5 hodź. swoje posedźenje.

Přednošk je k. farař Křižan w Kotecach wo serbskich stawiznach dobroćiwje přilubił. Zličbowanje. Wólby.

Sobustawy a hosći z tutym najwutrobnišo přeprošuje

předsydstwo.

Město nětčišcheje holzy, kotraž po 6 létnej ßłužbje domoj dźe, 18létnu čistu sprawnu

ßłužobnu holzu

kotraž wschě domjaze dźěła a troschku warić rosumi a ma luboscź k dźěćom, k 1. haprleji 1914 pyta

twarski mischtr **Ritſche**

w Hornim Wujesdźe w Sakſkej.

Jutrnica,

serbske tow. za Njeswačidło a wokolnosć,

změje **jutře, njedźelu 11. jan.** popołdnju w 4 hodźinach posedźenje pola Weberec we wulkej sali.

Sobustawy a hosći najwutrobnišo přeprošuje

předsydstwo.

Do Lasa!

Njedźelu 11. a pondźelu 12. januara 1914

wulki

kóſlopiwowy ßwjedźeń a reje.

Pschećelnje pscheproschuje

K. Scholta.

(K temu čišłu pschikoha).

Pschiloha k cžišku 2 Serbskich Nowin.

Sobotu 10. januara 1914

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach.

8. januara 1914.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	50—53	95—98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	44—48	86—90
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	38—42	80—84
4. žnadnje pizowane kóžbeje staroby	33—37	73—78
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetšeje rěsneje hódnosće	47—50	88—93
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	41—45	82—86
3. starše, wukormjene leuwy a žnadnje wuwite młódše krowy a jałojzy	37—40	76—79
4. žrěnjo pizowane krowy a jałojzy	32—36	72—76
5. žnadnje pizowane krowy a jałojzy	25—30	65—70
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetšeje rěsneje hódnosće	49—50	90—93
2. žrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	44—47	84—87
3. žnadnje pizowane	40—43	79—82
Cželata:		
1. najlěpše z mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	62—64	104—106
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	58—60	100—102
3. žnadnje wuwite wot zyza	48—54	89—95
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpšich raßow a jich schižењow w starobje hač do 1¼ lěta	53—54	72—73
2. mjaßne	51—52	70—71
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	49—50	68—69

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 3. jan. 1914. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.	W Lubiju 8. jan. 1914. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.
Pschenza . . . . . běła	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . . . žołta	—	—	—	—	8	30	8	70
" nowa	8	35	8	80	—	—	—	—
Rožla	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	35	7	65	6	40	7	40
Ječmjeń . . .	7	50	8	25	6	60	8	20
Wows . . . . 50 kilogr.	6	50	7	25	6	30	7	—
" nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	10	—	11	—
Woka	11	—	12	—	11	—	12	—
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka	17	50	19	50	20	—	22	—
Běrny	1	75	2	50	2	20	2	50
Butra . . . . 1 kilogr.	2	60	2	80	2	50	2	60
Pschenična muka 50 " . . .	10	50	18	50	14	75	18	75
Ržana muka . 50 " . . .	9	75	12	50	10	75	12	75
Ssyno . . . 50 " . . .	2	50	3	25	2	75	3	—
Ssłoma . . 100 " . . .	3	—	3	20	3	—	3	60
Prošata 252 schtuk, schtuka . .	12	—	24	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	5	25	5	50	5	10	5	50
Ržane wotruby 50 kilogr.	5	25	5	75	5	80	6	20
Pschenični gris	—	—	6	75	—	—	—	—
Ržany gris	6	50	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 50 pj., schtuka 10—12 pj.

W Budyschinje płaczeše: kórz pšenizy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., žołta — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 14 hr. 20 np. hač 14 hr. 96 np., kórz rožki po 160 puntach 11 hr. 76 np. hač 12 hr. 24 np., nowa: 12 hr. — np. hač 12 hr. 32 np., kórz ječmjenja po 140 puntach: 10 hr. 85 np. hač 12 hr. 04 np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

8. januara 1914

Po 50 kilogr.: Rožla wot 7 hr. 40 np. hač 7 hr. 65 np., pšenza wot 7 hr. 50 np. hač 8 hr. 90 np., ječmjeń wot 7 hr. 70 np. hač 8 hr. — np., wowß wot 6 hr. — np. hač 7 hr. 80 np., jahły wot — hr. — np. hač — hr. — np. hróch — hr. — np., žyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. — np., běrny — hr. — np. hač 2 hr. 40 np., žłoma (100 kilogr.) 3 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. — np. hač 2 hr. 40 np., jeja (mandl) 1 hr. 61 np.

Wjedro w Londonje 9. januara: pomróčene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje 1. njedželu po tsjoch kralach rano w 7 hodźinach farat Räda němsku spowjednu wuczbu, ½9 hodźin duchowny Tischer němke a w 10 hodźinach žerbske prědowanje.

Tydźeńske sastojnske dźěła smeje farat Räda.

Wěrowali:

W Michalskej zyrkwi: Ota Kurt Großmann, samkat w Dobruschi, z Hilžbjetu Marju Fridu rodź. Haasez tam.

W katholskej zyrkwi: Jan Bryl, gymnasialny wyschschi wuczeŕ we Moskwje (w Ruskej), z Almu Hilžbjetu rodź. Kettkez w Pirnje.

S druhich wožadow: Max Scholta, kublerk we Lahowje, z Martu Bärez w Prěčezach. — Pawoł Feister, želesniski dźěłaczeŕ w Nowej Jažońzy, z Gustlu Börkez w Malym Zičeńku. — Ernst Wichor, dźěłaczeŕ w Brěsowje, z Martu Wiczasez, kłužobnej dźowku w Salhowje. — Jan Ernst Mjetasch, pohonc̆ w Stróži, z Marju Martu Bjenschez, schwalczu w Bukojnje.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Mariana Marta, Ernsta Pětra Rostoka, dźěłaczerja w Malym Wjelkowje, dź. — Marczin Helmut, njemandź. ž. na Židowje. — Erich Alfred, Jana Khorle Holbjana, dźěłaczerja w Ratarjezach, ž. — Joachim Wolfram, Richarda Oswalda, twarskeho technika w Malym Wjelkowje, ž. — Marta Mariana, njemandź. dź. w Jenkezach.

S druhich wožadow: Bjedrich Herbert, Bjedricha Hermanna Ryczerja, kamjenjeczeßarja w Lutyjezach, ž. — Hermann Waltaŕ, Reinholda Hermanna Rjelki, žiwnosćerja w Hnaschezach, ž. — Harry Jan, Jana Čžilenscheka, pórzlintočerja we Wulkej Dubrawje, ž. — Hermann Ota, Marja Oty Hermana Menzela, žiwnosćerja w Rodezach, ž. — Elsa Marta, Jana Augusta Scholty, dźěłaczerja w Mješchizach, dź. — Helmut Teodor, Jana Bohuměra Dučzmana, wulkosahrodnika we Wujeżku, ž. — Selma Marta, Khorle Bohuměra Běrki, žiwnosćerja w Budyschinku, dź. — Emma Selma, Jana Junkera, dźěłaczerja w Hrodźišchczu, dź.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadźe: 4. januara: Ida Selma rodź. Michalkez, Ludwiga Hauptmannsgrubera, kněžerja a dźěłaczerja na Ssokolzy, mandźelska, 29 l. 9 m. 7 dn. — 5.: Erich Albert, khorle Gustava Čžabjera, pohonc̆a w Hněwježach, ž., 8 m. — 6.: Marja rodź. Krawzez, njeboh Jurja Naumana, kněžarja a dźěłaczerja w Stróži, sawost. wudowa w Kelnje, 74 l. 9 m. 7 dn. — Max Erwin, Maxa Gustava Strobela, dźěłaczerja na Židowje, ž., 2 m. 5 dn.

W katholskej wožadźe: 1. januara: Waltar Gerhard, Franza Zigmana, kamjenjeczišchczerja w Budyschinje, ž., 8 m. — 4. jan.: Hańža rodźena Grolmußez, privatijerka w Budyschinje, 73 l.

S druhich wožadow: Gustav Herman Bomsdorf z Pßowjow, 2 m. — Marja Madlena swud. Rynczowa rodź. Deikez, wumjenkarka we Lomsku, 60 l. 3 m. — Khrysta Wylemina swud. Michalkowa rodź. Klimantez, wumjenkarka w Rachlowje, 74 l. — Ida Elsa Palerjez w Bukezach, 14 l. 6 m. — Ernst Gustav Guhr, wumjenkaŕ w Rachlowje, 61 l. 4 m. — Jan Bohuměr Nowak, dźěłaczeŕ w Mješchizach, 51 l. 10 m. — Jan August Urban, žedlaŕ w Porschizach, 73 l. 2 m. — Handrij Zoch, wobydlerk w Czelchowje, 84 l. 2 m. 1 dźeń.

Zyrkwinske powjesče z Hodźija.

1. njedželu po tsjoch kralach smeje rano ½8 hodźin duchowny Voigt žerbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodźin farat Kschižan žerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Zyrkwinske powjesče z Budestez.

1. njedželu po tsjoch kralach smeje duchowny Bójz rano w 8 hodźinach němsku spowjedź, farat Domaschka dopołdnja w 9 hodźinach němske a ½11 hodźin žerbske prědowanje.

Popołdnju w 4 hodź. zhromadźizna kschesćz. towarstwa muzikeje młodźiny.

Schtwórtk wječor we 8 hodźinach zhromadźizna kschesćz. towarstwa žónskeje młodosće.

Ratarska schula w Budyschinje.

Bližschi lětčny semester žo **wutoru 21. haprleje 1914** započnje. Samolwjenje nowych wuczomzow podpisany direktor pschijimuje, kotryž je rad zwólniwy, dalsche wukasacz.

Prof. dr. Brugger.

Pschedženak.

Protyka za Serbow

na lěto

1914

je za **25** pj. we wudawarni Serbskich Nowin dostacz.

Khěžorska khofejownja

Sswjedźeńske
zigary
— wobzebitu smamku —
w swjatkach po 10 scht.
Londonstocks-hadjerjo
najlěpschu 6 ₰ zigaru
porucza
J. Hajesch we Łasu.

WYBERT-TABLETTEN
Name gesetzlich geschützt

Wschěm wobzobam, kotrez dyrbja zwoje hłobzowe organy napinacź, dawaja Wybertowe tabletty najwěsćišche schkitanje psche wustacze hłoba. Pschi nasymnjenju zo wone dla zwojeje rospuschczazeje zamownosće rad trjebaju. Tyhazy jich wubjerne stutkowanje wobzwědčeja. Dostacź we wschěch haptykach a drogownjach po 1 hr.

Sserbski musej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu
měsaza wot ½11—12 hodźin.

Inventurske wupschedawanje

wot 10. januara
po nimo měry tunich
:: płaćišnach. ::

Mužaze, žonjaze a dźěćźaze wobuće

je po płaćišnje jara ponižene.
Wobzebje tunje je wscho
symske wobuće.
Mužaze a žonjaze schkórnje
solidne a dźeržaze 4.40, 5.45, 6.40, 7.50.
Filzowe stupnje za małe dźěći
por po 45 pj.
Schulske schkórnje jadriwe a dźeržaze jara tunjo.

Khorjelska cźrijowa pschedawarnja

w Budyschinje na bohatej hasy 16.

Moje
inventurske
wupschedawanje
sapocznje zo jutsje zobotu 10. januara.

We wschěch wotdźělenjach mojeho składa zym wjele wězow **bjes dźiwanja na pjedawschu hódnosć** po płaćišnje jara ponižił, wobzebje

dźěćźaze wobleczenje, blusy a wschě symske wězy,

tak so je tež najmjeńsche kupjenje s dobytkom.

Za schwadlistwo:
Wulke składnostne kupjenje **wobzadźenjow, zankow, zadźenjow, tkaninow.**

Sbytki změschnje tunjo.

Walter Noebel.

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeźel: J. Hanekamp
w Budyschinje na zukelnskej hasy 9,
meblowy dom za njewjesćzinske wuhotowanja
Najwjetschi skład woprawnych a lakowanych
wobydlenskich wuhotowanjow
kaž tež
jenotliwych meblow a pólstrowanych tworow
po wschěch płaćišnach.
Poruczam jako pschihódne a praktiske dary
debjaze meble
wscheje druzźiny, kaž tež
teppichi, blidowe pschikrywy, paneele, kontorske a klawěrske stólczki atd.

Franz Marschner

czasnikar w Budyschinje
na bohatej hasy 9
swój skład **czasnikow** a **czasnikowych rjeczozow**
k dobroczźiwemu wobkedźbowanju poruca.
Hódna twora. Pisomne rukowanje. Tunje płaćišn

Kožane twory

kupuja ſo najlěpje w ſpezialnej pſchedawarni kožanych tworow.

Stajnje wulki wubjerk, krucze ſprawne poſłuženje a tunje płaczišny ſa

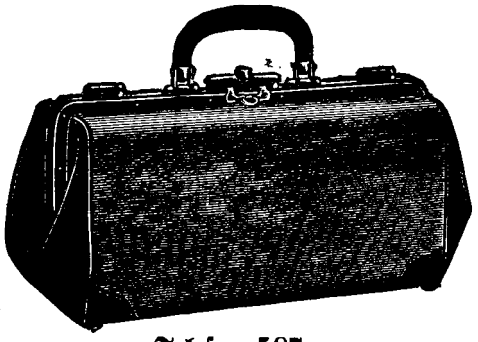

koffry, puczowanſke toſche, neſeſary, žonjaze toſche a paſy ſchulſke toſche ſa hólzow a holzy, ſchulerſke mapy, piſanſke, aktowe a hudźbne mapy, liſtownje a zigarowe toſche, portemoneje, ſłě, nakhribjetne měchi a gamaſche atd. namakacze

w ſpezialnej pſchedawarni

ſa **Offenbachſke kožane twory**

T. Alberta, mějeczela **Khorle Bahle,** ſedlarſkeho miſchtra

Telefon 587.

w Budyſchinje, pſchi lawſkich hrjebjach 10.

Wiſitne khartki

cžiſchczi ſpěſchnje a tunjo

Gsmolerjez Knihicziſcheczetuja.

Kóždy, kotryž chze žebi **dobry a tuni cžaſznik** kupicź, abo kotryž chże žebi jón **porjedźicź** dacź, njech dże k cžaſznikarjej **Kurtej Jenčej** na ſwonk. lawſke haſzy 5.

Jencz pſchedawa a porjedźuje, ſa ſwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, žebi moje wukładne wokno, ſ płaczišnami wupołożene, wobkładacź.**

Sſerbſkeaněmſke ſpěwarſke

žu dostacź

we wudawatni Serb. Nowin.

Schpatnje roſczaze dźěczi

kraſznje pſchibywaju, hdyž ſo jim dawa

aromathiſki

jatrotukowy emulſion

ſe ſnamku hrodowſkeje haptyki.

Dźěczi jón rad bjeru a derje ſnjeſu.

Woprawdźity dostacź

w hrodowſkej haptyzy

w Budyſchinje.

Chenillowe rubiſchcza

a ſchawle

płaczišny hódno pſchedawa

Otto Osswald

na kamjeńtnej haſzy 7.

Pjenježnikam

žo k darmotnemu ſaměſczenju pjenjes w jenož dobrych ſolidnych hypothekach porucza

Albert Mužik,

na Hoſchiz haſzy 42 po 1 ſkhodźe, w hoſczenzu k „jandźelu"

Hypotheki a wobžedźenſtwo leżomnoſczow.

Sakožene 1899. Stary ſprawny wobkhod.

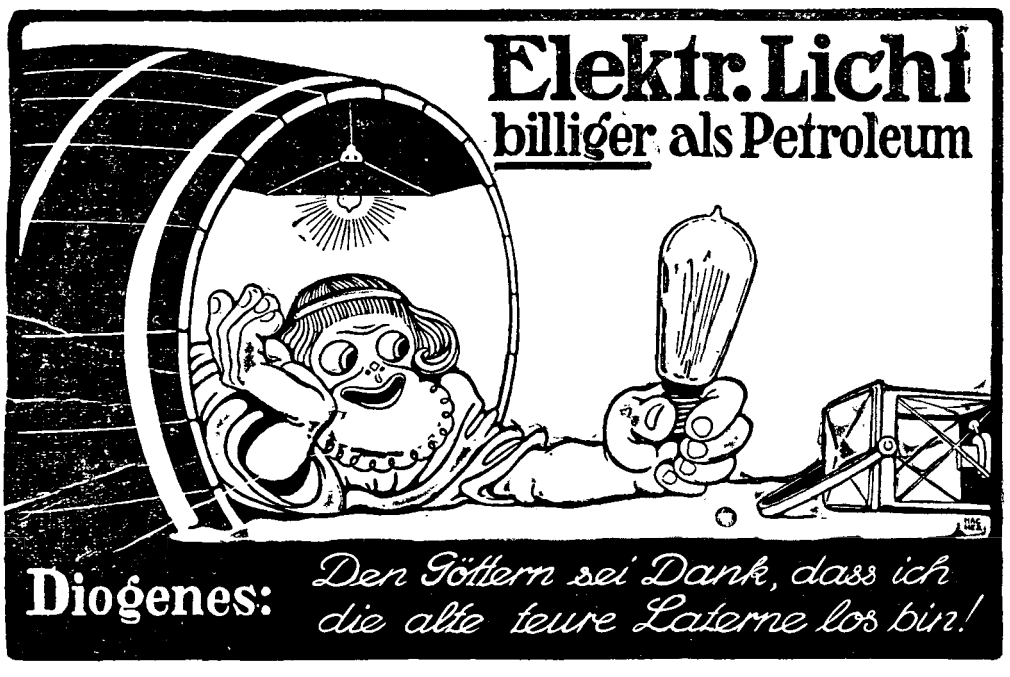

Wopraſchejcze žo mojich wotebjerarjow, woni Wam rad wobkrucza, ſo žu moje palene

khoſeje

wubjerne po ſkładze a najbóle **ſpore.**

Spytajcze je ras!

Punt po

140—200 pj.

Karlowarſka ſpezialna měſchenza

punt po **160** pj.

Jurij Nitſche

na bohatej haſzy 8.

Pjatk 2. januara 1914 je ßo moje wulke

ſaiſonſke wupſchedawanje

ſapoczało. So bych ßwój wulki ſkład wotbyła, ßym ſcźěhowaze wězy **zyle woßebje** po płaczišnje ponižiła:

ſchórzuchi
rukajzy
ſchtrumpy
gamaſche
pótniki
ſchtrykowane żakety
taillowe rubiſchcza
plaidy
naramjenjowe khornarje

ſhale
nahłowjaze pſchikryeża
żonjaze a dźěćżaze khapy
ſchtalty
ſpódnje ßukńje
ſ plüſcha, moireja, trikota, běłe wuſchite a barchentowe
volanty ſa ſpódnje ßukńje
ſpódnje taille

paßy
paßowe banty
a ſamki
żonjaze toſche
ſ kože, ßomota, parlow a ßuczkowane
žiđżane nahłowjaze ſhale
żonjaze a dźěćżaze ſchaty
běłe a pißane

ſchantka
blidowe a komodowe pſchikrywy
pſcheſchiwane pſchikrywy
(ſtepowane deki)
trikotowe a barchentowe ſchaty ſa mužſkich
ſchemiſety, krawaty, ßłě
hólczaze a mužaze lazy

Žiđżane tkaniny, ßomot, žiđżane banty, plüſch, zanki a wobßadźenja.

Wulka dźělba **ruczných dźěłow:** na bohatej haßy 9.

Helene Crucius

na bohatej haßy 9 — **na žitnej haßy 10.**

Kóſlaze kóžki,

howjaſe koże, wowcże koże, ſajecże a kaniklaze koże,
kaž tež **mſchě druhe druziny kožow** kupuje po najwyſchſchich płaczišnach

Heinrich Lange
pſchi zyrkwinym měſcze
a pſchi žitnych wikach 11,
ſ napſchecża „ſkoteje hwězdy".

Palaſtowe dźiwadło

w Budyſchinje na khěžorſkej dróſy 11.

Wſchědnje
wot 4 hodźin popołdnju hač do 11 hodźin wječor

wulke pſchedſtajenje

:: najnowſcheho dokonjenja ::
ßwětłohrajerſkeho wumělſtwa.

Kóždu ßobotu a ßrjedu ßo program pſcheměni.

Czerpjach wot 3 lět na żołtu wumpjeru ſe żałoßnym

ßwjerbjenjom.

S pol kuſkom Zuckerowcho patent lěkarſkeho mydła ßym cźwilu da ſpołnje wobył. H. S., polizajſki ſerżant.

Kuſk 50 pj. (15%) a 1.50 mk (35% najßylniſcha forma). K tem **Zuckooh kreme** (niz tucźnjaza mila) 75 pj. a 2 mk. w **Budyſchinj** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog. **Oty Engerta, bratrow Měrſchez** naßlěd., **Strauch a Koldy.**

Inventurſke wupſchedawanje
wſchěch druzinow cźrijow
ſa žónſke, mužſkich a dźěcźi.

Pſchedawanſke płaczišny ßu tak niſke, ſo je kuß ſa kóždeho ſ dobytkom, dokelž ßo jenož hódne wobucze pſchedawa.

Heinrich Mohr, cźrijownja
pſchi žitnych wikach.

Schenillowe rubiſchcza a ſchawle

nowych rjanych muſtrow
najlěpſche a najtuńſche
kupujecze pola

Ernſta Jordanoweje wudowy

na jerjowej haßy 5,
na ſmutſkownej lawſkej haßy 8
w Budyſkej ſchtrykowarni ſchtrumpow.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Stwórćelstwa přeplaća we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Ćišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawćiki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjeśor přiwzmaja.

— Telefon 687. —

Čisło 3. **Sobotu 17. januara 1914.** **Lětnik 73.**

Sakski ßejm

je sańdźenu wutoru se ßwojej dźěławosću s nowa sapoczał. Wobsamknu ßo mjeńšchi sakoń, kiž dyrbi pscheschkódnemu pschisporjenju cžornych koßow a wjewjerćžkow wobaracź. K temule sakonju teho dla porěcžach, so by knježerstwo też chzyło pschecźiwo cźwili dźiwich kaniklow se ßamßnej rasnosću sakrocźić. Byrnjež je knježerstwo pschecźiwo nim wschelake wukasy wudało, dha te dołho hischcźe doßahaze njeißu. Skónczńje wuprajich pschecźe, so by ßo nasch nětcźišchi hońtwinski sestarjeny sakoń s nowa pschetworić a sa žadanje nascheho cźaßa pschiprawić. Nětcźišchi hońtwinski sakoń je ßobu s pschicźinu, so ßo make a ßrěnje ratarstwo shubjujetej. Knježerstwo bě mjenujzy na praschenje deputazije wotmolwiło, so nima nusne ani pschecźiwo dźiwim kaniklam, ani sa pschetworjenje hońtwinskeho sakonja w bliźišchim cźaßu nowe sakonje pschedkładźić. Pschecźiwo tajkim nahladam mam sa nusne, pschi kóždej mózhnej składnosći wustupić, a tych budźe w pschichodźe hischcźe wjazy. Ssu tola se wschelakich stron sakskeje Łužizy s nowa petizije pschecźiwo kaniklazej cźwili na ßejm dóschle. Dokelž knježerstwo ßlubi, nałoženje sakońskich postajenjow pschecźiwo cźornym koßam a wjewjerćžkam jenoż potom nałožecź, hdyž ßo dopokasa, so wone powschitkownje wulku schkodu naczinjeja, ßejm tónle sakoń pschija. Ssrjedu a schtwórtk wo wschelakich, naschu Łužizu njenastupazych petizijach jednachmy. Schtwórtk teho runja też wo namjecźe nazionalliberalnych sa polěpschenje żelesniczneho sarjadnistwa a wobkhada. Tónle namjet nazionalliberalni hižo jara dołho sastupuja, dokelž pak ßebi pschi tym woßebite wobkhadne ministerstwo żadaju, by wěz sa naschu Sakisku jenoż powjetscheny wudawki pschinjeßka. Pódla pak je hischcźe wulke praschenje, hacź by s zyła żadyn wužitk měła. Dźenża steji na cźole generalna direkzija sakskich żelesnizow, kotraž saßo pod finanznym ministerstwom steji. Knježerstwo dopokasa, so do skutka stajenje nazionalliberalneho namjeta njeměło wocźakaneho wužitka. Konserwatiwny rěcźnik rosestaja, ßo słożujo na bohate podkładźi a pschepytowanja druhich statow, so je wotpokasowaze stejischcźo nascheho knježerstwa prawe a so ma ßo teho dla pschipósnacź. Należnosć pschepokasa ßo deputaziji. E. B.

Němski khěžorstwowy ßejm.

Kaž w Jendźelskej. tak ßebi też w Němskej żónske politiske prawa żadaja. Khěžorstwowemu ßejmej ßu petiziju pósłali, w kotrejž ßebi żadaja, so by ßo żónskim aktiwne a paßiwne wólbne prawo dało, to rěka, so ßměle żónske niz jenoż sapósłanzow wuswolicź, ale so ßměle ßo wone też jako sapósłanzy do khěžorstwoweho ßejma wuswolicź dacź. Komißija, kotraž bě wo petiziji wuradźowała, namjetowasche, so by ßo wona khěžorstwowemu kanzlerej k wjedźenju pschipokasała. Po dlěschej debacźe, w kotrejž sozialdemokratoju sa żadanje żónskich wustupowachu, ßo wobsamknu, petiziju k wjedźenju dacź.

Kölnski swjask mużskich towarstwow pschecźiwo sjawnemu njekasanstwu ßebi żada, so dyrbjake na pósće leżaze poßykki stajnje połnu adreßu dostawarja měcź a so ßměle ßo jenoż po pokasanju póstskeje wupokasanskeje khartki wudacź. Komißija namjetowasche, so by ßo petizija k wjedźenju dała. Zentrumski sapósłanz Marcour rosestaji, so ßo na pósće leżaze poßykki snjewużiwaju, a so póstske sarjadnistwo s tajkimi listami wschelake njekniczomnosće podpjera. Po jeho namjecźe ßo petizija knježerstwu k rospominanju pschipokasa.

Hosćenzar U. w Burgu pola Magdeburga ßo na to wobcźežowasche, so je ßo na jeho hosćenz wojerski bojkot położił, dokelž je warnował, jeneho konserwatiwneho kandidata wuswolicź. Psches jeho wobcźežowanja ßo k dnjowemu porjadej pschejdźe.

Knježerstwo je ßejmej sakonjowy nacźisk wo njedźelskim měrje we wikowanskim pschemyßle pschedpołożiło. S nowym sakonjom dyrbja ßo pschecźa pschistajenych a wobkhodnikow wurunacź. Wobkhodnizy dospołny njedźelski měr wotpokasaju, dokelž wjeßne wobydlerstwo ßwoje hospodarske potrěbnosće najbóle njedźelu wobstaruje. Pschistajeni pak żadachu, so by ßo njedźelski měr khětro podlěschił. S wuwsacźom sozialdemokratow ßo sapósłanzy sa knježerstwowy nacźisk wuprajichu.

Podlěchenje termije sa wosjewjenje samoženju.

Wojjewjenje samoženja dyrbjesche ßo hacź do 20. januara wotedacź. Po żadanju s wjele stron staj sakski każ pruski finanzny minister wosjewiłoj, so je knježerstwo do teho swolikło, so by ßo termija sa wotedacźe samoženjoweho wosjewjenja hacź do 31. januara wotstorcźiła.

Wuwinowanje wobskorżenych Zabernskich offizěrow.

Hdyž wschoněmske a konserwatiwne nowiny powjescź pschinjeßechu, so je němski kronprynz wyschka s Reutera dla jeho wustupowanja pschecźiwo Zabernskemu wobydlerstwu s telegramom pokhwalił, njemóżesche dwělne bycź, kak wußud wójnskeho ßuda pschecźiwo wyschkej s Reuterej a leutnantomaj Schadej a s Forstnerej wupadnje. A tak je ßo stało: Wschitzy tsjo ßu ßo wuwinowali. Zabernski prozeß bě politiski prozeß; pschi tajkim njeßmě knježaza móz podležecź, wscho jene, hacź s prawom abo njeprawom. Wußud ßo na to sakładuje, so njeje Zabernska polizija ßwoju winowatosću dokonjała, a so je teho dla wójsko dyrbjało pschecźiwo herjekarjam sakrocźić a porjad postajicź. Konserwatiwne a nazionalliberalne wschoněmske nowiny nad wußudom juskaju, s nim je ßo po jich měnjenju w Elsaßu nahladnosću němskeho khěžorstwa saßo postajiłá, ßwobodomyßlne a zentrumske nowiny pak wěschcźa, so śměje wuwinowanje Zabernskich offizěrow ske scźěwki sa knježerstwo. W pruskim krajnym ßejmje konserwatiwni a nazionalliberalni sapósłanzy s doscźcźinjenjom wusběhowachu, so pruszy offizěrojo njejßu trjebali jastwowe khostanje poczerpicź. Wußud wójnskeho ßuda je prawnu móz dostał; ßudniski knjes njeje ßo pschecźiwo njemu powołał.

W Elsaßu je wuwinowanje Zabernskich offizěrow njelubje pscheßkapiło. W elsasko-lothringiskim krajnym ßejmje je ßo wutoru wo nim jednało. Zabernski měschcźanosta na wojerśku stronu winu ßuwasche, hdyž je ßo nětkole prjedawschi pscheczelny wobkhad mjes wobydlerstwom a wójskom skasył. Zabernske wobydlerstwo je ßo w nětcźišchim cźaßu tak měrnje sadżerżało, każ by ßo to lědma w jenym druhim němskim statu pod jenakimi wobstejnosćemi s cźežka namakało. Na kóždy pad budźische dyrbjał wyschk ßwojeho leutnanta s dróhi wsacź a jeho wote wscheho spoczatka psched skschiwdźenjom skitacź. Na wyschka s Reutera wosnamjaze ßwětło s tym pada, so je wón ras prajił, so wón njerosumi, kak wokrjeßny direktor dowěrjenje ßwojeje wyschnosće wuziwa, hacź runje je wón Elsasko-Lothringiski. S wyschkom hromadże dźěłacź, by jenoż móżno byko, hdy by ßo zrivilna wyschnosćź dospołnje wojerskemu knjejstwu podcźiżka. So wona to njeje cźiniła, sa to ma ßo jej jenoż dźakowacź. Napady Barlinskeho polizajskeho presidenta na elsasko-lothringiski lud maja ßo s rosßudnosću wotpokasacź. Zyła wěz je ßo psches leutnanta Forstnera do hibanja pschinjeßła. Wyschk s Reuter njeje ßebi ani na to pomyßlił, lud s tym směrowacź, so by ßo leutnant s Forstner dla skschiwdźenja elsasko-lothringiskeho wobydlerstwa samolwił. A nětko ßudniske wußudźenje! Wscho sapschijecźe wo prawje a sakonju je ßo spowrócźało. Wyßokostejazy ßu wschak psched ßudom stali. Kak zyle hinak je ßudźenje pschecźiwo rekrutam wupadło.

S wulkej wótrosczu też lothringski sapóßkanz Weber rěčeješe. Zabern je pokasał, so ßmě ßo sakeń a morala bjes khostanja s nohomaj teptacź. Elsasko-lothringske knjeżerstwo njeje ßwoju winowatosćź cźiniło. Rěčnik potom rěcź khěžorstwoweho kanzlera w ßejmje ßudźeše, wo kotrejž praji, so ßo s njej kaž s pjasczu do wobliczа němskeho luda dyri. Kronprynzowe telegramy ßu provakazije, kotruž dyrbi lud s rasnosczu wotpokasacź.

Statny sekretar ßwobodny knjes Zorn s Bulach w mjenje knjeżerstwa rosestaja, so je ßo s njerosmyßlenymi ßkowami jeneho mkodeho offizěra wobydlerstwo roshoriło a so je ßo s rospalitej rěczu nowinow roshorjenosćź hischće powjetschika. Mylnje je ßebi wobydlerstwo myßliło, so je tamne skschiwdźenje bjes khostanja wostało. Statny sekretar na spoczatk njeměrow pscheńdże. So je ßo sa offizěrami s kamjenjemi mjetało, njeje ßo knjeżerstwu wosjewiło a hakle nětko je ßo to se ßudniskim jednanjom dopokasało. Knjeżerstwo je Zabernskej polizajskej wyschnosczi poruczіło, so by ßo sa sakhowanje měra a porjada se ßwojimi polizajskimi mozami postarała, wojakow pscheđ skschiwdźenjemi schkitała a w nusnym padże wojakow na pomoz sawołała, kaž je to w sakonju pschikasane. Knjeżerstwo ma sa ßwoju winowatosćź wurasnje na to pokasacź, so ßu wobydlerjo a wojazy w Zabernje pschezo w najlěpschej pschesjenosczi żiwj byli, so ßu wojerske a zivilne wyschnosćze najpschecźelnischi wobkhad wudźerżowali, a so ßu ßo skschiwdźenja w spoczatku jenoż do lentnanta s Forstnera měrike. Měnjene, so je wotkhilnosćź pschecźiwo wojsku jako tajkemu s pohnuwadkom k demonstrazijam była, je wopacźne.

Zabernska bebatta w bayerskim krajnym ßejmje.

Pschi jednanju wo kapitlu wójnskeho ministerstwa ßu ßo powjesćze wo nowym poßylnjenju němskeho wójska a Zabernske podawki k rěczam pschinjeßke. Wójnski minister s Kreß wotmolwi, so wón s nowinami swißa nima, kotrež pißaju, so nětczіsche wójnske brónjenje njeje doßahaze. Schtoż sakrocźenje wójska nastupa, ßu postajenja pschi snutskownych njeměrach tak jednore, so wón njewěri, so bychu samolwicźi offizěrojo ßwoje prawa njesnali. Wo Zabernskich podawkach ßo wón nochze wuprajicź, dokelž wone pscheđ bayerski ßejm njeßkuscheja.

Sapóßkanz dr. Müller praji, so je w khěžorstwowym ßejmje sjawna potajnosćź, so sa krótki cźaß saßo żadanja sa nowowobrónjenje wójska pschińdu. Wono ßo ßamo zyle wěsta suma mjenuje, a to poł milijardy. Wójnski minister wotmolwi, so ani wón, ani jedyn druhi minister njemóże rjez, hacź a hdy budźe tajke żadanje nusne. Na kóżdy pad dyrbi němske wójsko s wudospołnjenjom brónjoweje techniki ßobu krocźicź, a teho dla ßo njemóże do prědka rjez, hacź budźe ßnadź sa 5 lět nětczіsche wobrónjenje cźaßej pschiměrjene.

Ruskeje brónjenje pschi wjeczornej mjesy.

Winske nowiny „Reichspost“ ßo prascheja, cźeho dla Ruska pschi wjeczornych mjesach wójnske pschihoty cźini. Pschi hkownych proviantnych składownjach ruskeje Pólskeje a Makeje Ruskeje ßo se wschěmi mozami dźěła. Nimo měry wulke hromady majßa, wowßa, ßkomy a muki ßo tam pschiwożuja. Potajne njeje, so je ßo ministrej Kokowzowej poradźiło, wulke sumy sa wojerske saměry dostacź. Sda ßo, so chze Ruska w njedalokim cźaßu wojerschy jara ßylna bycź.

Rospuschczenje bolharskeho ßejma.

Bolharski ßejm je ßo rospuschczіł. Sozіlistojo a burska strona ßo sapowjedźichu, kralej Ferdinandej podwolne knjeżerstwo podpjeracź. Nowowólby budźa 23. februara.

Njeměry w Albanskej.

Albanscy w tu khwilu mjes ßobu wójnu wjedu. Pschiwißowarjo prjedawscheho turkowskeho wójnskeho ministra Izzeta pasche, kotrehož ßu sa albanskeho wjercha wuwołali, pschecźiwo Elbassanej cźahnu. Tam nakhwilne knjeżerstwo, wot Awstriskeje a Italskeje postajene, ßydli. Psched Elbassanom je ßo poßlednje dny wojowało. Pod tajkimi wobstejnosćźemi je prynz Wied, kotrehož ßu wulkomozy sa albanski trón wubrale, ßwój pschikhad do Albanskeje na njewěsty cźaß wotstorcźił.

Němski general Liman se Sanders turkowski marschal.

Němskeho generala Limana se Sandersa ßu sa wójskoweho inspektora a sa marschala turkowskeho wójska pomjenowali. Jako wójskowy inspektor ma wón wjele wjazy wliwa pschi reformje turkowskeho wójska dyźli jako komandeur prěnjeho armeekorpsa.

Strajk w pokodnischejschej Afriży.

W zykej pod jendźelskim knjejstwom stejazej pokodnischej Afrizy wschitzy żelesniszy sastojnizy a dźěłacźerjo strajkuja. Strajkej je ßo też wjele druhich dźěłacźerjow pschisamkło.

Ssedma kasnja.

Sprawnikez mandźelskaj, Handrij a jeho żona Hana, dyrbjeschtaj ßo cźaß żiwjenja s nusu a s tradanjom bědźicź. Wón bě pomoznik w knjeżej sahrodże, wona pak dźěława żona tu a tam, hdyż runje jeje pomoży ke krucźischemu domjazemu dźěłu trjebachu. Jenicźke, schtoż mějeschtaj, bě schěsćź dźěcźi, wschě pak běchu strowe a ßylne, ale próżowanja a wopornіwosćze bě dosćź wjele trjeba, so byschtaj sa nje też jenoż najnusnische ßebi saßkużikoj.

Ale też na to, schtoż je jenicźko nusne, starschej njesabywaschtaj, mjenujzy dźěcźi roswucżecź, so bychu ßo dźakowałe temu, kotremuż mějachu ßo sa khlěb dźakowacź, sa kotrymż se ßwojim stajnje hlódnym żołdkom wob dżeń s najmjeńscha tsi krócź wótsje wołachu; pobożnaj starschej ßwoje dźěcźi wucżeschtaj ßo modlicź aßo dźeßacź Bożich kasni dżeržecź. Ras bě to runje ßedma kasnja, kotruż měješe ßebi najstarsche dźěcźo, Jan, hkuboko do wutroby sapißacź.

To běsche we wischnjowym cźaßu. Sprawnik měješe w sahrodże ßwojeho knjesa ßwonka měschczanskich murjow wisłynje schcźipacź, dokelž běchu hižo dosćź srałe, so móżachu ßo na pschedoń na wiki noßycź. Nan horka na rěblu steješe, jeho wóßomlětny ßynk, Jank, delka s woběmaj rukomaj korbik dżeržeše a łoješe ßlódne wischnje. To ßo jemu woßebje lubješe, hdyż po dwěmaj hromadże dele lětachu. Na dobo pak powßny ßebi korbik na jenu ruku, tak so měješe prawizu prósdnu; s tej nětko żadosćźiwje sa někotrymi najrjeńschimi wischnjemi ßahny; wón ßebi myßlesche, wschako je jich hischće dosćź w korbiku a knjesej budźa doßahacź. Zyke schtomy polne wißachu. Ale lědma bě hólczk s ruku hecź k hubomaj sjěł, tu nan s njewschědnej krutosczu se schtoma na njeho sawoła:

„Njekradnycź, Janko — njeprawe kubło njetnje; wischnje twoje njeißu!“

Jankej s wustróżenjom korbik s ruki wupadny a wischnje ßo do trawy rosßypachu. Hólczk bě wschón sblědnył, pschetoż — schto bě nan prajił? So Jank kradnje, najlěpschi hólczk w schuli, najpobożnischi w zyrkwi?

Nan derje pytny, kak bě ßynk potrjecheny. To je prawje tak, ßebi nan pomyßli, to je prawy sacźischcź scźiniło.

„Schto druhe je, kiba — kradnjenje?“ tak nan saßo sapocza, hdyż chzyschе ßo pacholk samolwjecź a wjazy krócź s dyrkotazym hkoßom praji:

„Teje horstki wischni dlo, nano, ja tola njekradnu!“

„Te twoje njeißu“, nan dale pokracźowaschе, „a schtóż make wězy pakosćźi, kradnje potom też wulke. Jeli so knjes chze, może cźi tola horstku daricź, ale ß a m bracź, hólczko, ßebi ty ani dórtka njeßměsch s teho, schtoż njeje twoje.“

Lědma bě nan dorěcźał, pschecźelny hlóß sawoła: „Ale Sprawniko, wostajeże jeho; teje horstki wischni dla ja tola njestanu.“

To běsche knjes ßam; tón runje w prawym wokomiku dóńdże, wón něschto horstkow najrjeńschich wischni s trawy sesběra a je hólczkej, kiż tu s pyrjazymaj cźerwjenymaj lizomaj steješe, do falki seßypa.

„Dźakuj ßo“, nan napominaschе, „ale“, dorasnje s cźicha dorjekny, „njesabudź na to, schtoż ßym tebi prajił!“

Semjanski knjes ßo poßměwajo dale dźěše, nan pak na ßwojeho ßynka khutnje hladaschе. Jank pak bě hischće s jeho ßkowami tak pschewsaty, so ßo jemu nětkole ani s najmjeńscha wischni jěsćź nochzyschе a so wón, dźěło dokonjawschi, wschě wischnje ßwojim młódschim bratram a ßotram domoj pschinjeße.

* * *

Lěta ßo minychu, runje bě to pjecź a dwajecźi lět po tymle podawku. Wóßymlětny hólczk, Sprawnikez Jank, bě najprjódzy na schwarneho, pschistojneho wucżobnika, potom na wustojneho wotroczka wotrosił; dale pak to njeńdźeschе, hacźrunje bě we ßwojim tsiatsizytym lěcźe dosćź nashonity a wobrotny, so budźeschе mohł wobkhod ßam wjesćź. Ale jemu pobrachowaschе pjenjes, so mohł ßebi ßamostatneho wobkhoda sałożicź. Duż wosta wschědny dźěłacźeŕ we wulkej tworni na miedźowe twory, kotraż Symakez herbam ßkuschesche.

Jan bě ßo hižo psched někotrymi lětami woženił. Starschej běschtaj jemu hižo semrjełoj, bratsja a ßotry běchu s dźěła na ßłużbje, młódschе hischće něschto wuknychu. Duż ßebi Jan myßlesche, so je najsprawnische, hdyż ßebi najstarschi ßam ßwoju domjaznosćź sałoži; so bychu młódschi, hdyżkuli ßu runje bjes dźěła, pola njeho

žwój pschebytk mĕli. A hdyž žo ja žonu wobhladowaſche, wopominaſche, ſo je lĕpje, ſo je kſcheſczańſzy ſmyßlenemu mužej khuda, ale czeſtna a ſchwarna holza wužitniſcha, dyžli tajka, kiž drje ma wjele nalutowanych pjenjes, kotrychž pak po czeſczi nima, ale ſe wſchelakim pakoſczenjom. Teho dla žebi Jan tež Danez Khatu njebĕ ja žonu brał, wona drje mĕjeſche nĕſchto ſtow tolĕr wjazy, kotrež bĕ žebi nalutowała, a chzyſche žebi Jana rady wſacz, ale wón wjedžeſche, ſo bĕchu ko pjenjeſy, kotrež bĕ žebi pſchi kupowanjach na wikach ſ pjenjes žwojeho knjejſtwa na njeſprawne waſchnje ſdžerżała.

A tak bĕ žebi radſcho Dwórikez Hańžu pſched wóžom lĕtami wſał; ta bĕ pola ſtareje wudowy žłużiła hacz do jeje žmjercże. Wĕſo wjele nalutowacz žebi wona pola teje ſtareje žony njebĕ mohła; ta mĕjeſche žama džowku, kiž bĕ jenož w khudobnych wobſtejenjach žiwa, ja to pak bĕ wot dobreje a pobožneje wudowy czim wjazy ja žiwjenje a hoſpodarjenje nawukła a to možeſche nĕtkole jara derje trjebacz.

Jan a Hańža bĕſchtaj žo huſto duzy wote mſche ſetkałoj a potom bĕſche žo Janej ſchwarna, pózczíwa a rjana holza jara ſalubiła. Bórſy žo tež do rĕczi daſchtaj a hdyž bĕſchtaj žo bliže ſeſnałoj, mĕjeſchtaj po žmjerczi ſtareje wudowy, kotrejž bĕ Hańža žwĕru žłużiła, bórſy žwój kwaž.

Najprjódzy bĕ žo Sprawnikez młodymaj człowjekomaj jara derje wjedło. Ale hdyž czaſy dale dróżſche bywachu a hdyž mĕjeſchtaj czrjódku džĕczi žiwicz, nochzyſche wjazy prawje doßahacz. Nimo teho ſta žo ta njeluba wĕz, ſo Samkowſkez twornja do druhich rukow pſcheńdże. Nowy wobžedžeŕ žebi žwojich ludzi žobu pſchiwjedże a teho dla najwjetſchi džĕl dotalnych džĕłaczerjow ſ khlĕba puſchczi. A tak žo tež Janej ſnńdże. Wón nĕtkole ſa dołhi czaž druhdże džĕło njenamaka, bĕſche dlĕſchi czaž bjes ſaßłużby a tež jeho mandżelſka njemóżeſche na džĕło khodzicz, dokelž dyrbjeſche doma džĕczi hladacz.

Tak bĕſchtaj nuſowanaj, nĕkotry kruch ſe žwojeje nadoby pſchedacz, mjes nimi tež poßlednje dopomnjeńki na ſtarſcheju, nĕkotre wobraſy, ſchkleńczany khamorczk, pſchikrywki a talerje, a wój ſtwje nĕtkole jimaj niczo druhe jako deba njebĕ, khiba zyle jednory drjewjany kichižik, pſched kotrymž bĕ žo Jan hižo jako džĕczo wuknył pobožnje modlicz.

Jan bĕ mrĕjazymaj ſtarſchimaj dyrbjał žłubicz, ſo tuteho kſchiżika precz njeda; duž tež ja zyłe žiwjenje mĕjeſche tuto žłubjenje ja žwjate a ważne a džerżeſche jo žwĕru. A runje to jemu tež ſaßo ſboże a žohnowanje pſchinjeße.

Stare pſchiſłowo praji: „Hdyž je nuſa najwjetſcha, je pomoz Boża najbliżſcha.“

Runje w tymle czaßu, hdyž dyrbjeſche žo Jan ſe žwojimi lubymi hiſchcze ſrudniſchich czaßow bojecz, ſaßwĕczi jemu na dobo pruha noweje nadžije. W Samkowſkez tworni, kotruž bĕ Hórſki kupił, bĕ žo mĕſtno wuprójdniko a Jan tutu žłużbu hnydom doſta, hdyž bĕ prjedawſchi fabrikſki wjednik jeho nanajbóle poruczał. Mſda bĕ dobra, džĕło pak bĕ runje tak dobre. To tež nowy wjednik twornje, ſ mjenom Halak, doſpołnje pſchipóſnawaſche, kotryž Jana huſto khwaleſche a jemu, džiwajo na czrjódu džĕczi, huſcziſcho hiſchcze pódła nĕſchto ſaßłużicz daſche. To wĕſo jemu mnoſy druſy džĕłaczerjo ſawidżachu.

To woßebje Pĕtrej Sawidżakej do wocżi kałaſche, to bĕ jedyn ſ tych džĕłaczerjow, kotſiž bĕchu ſ nowym wobžedżerjom do twornje žobu pſchiczahnyli. Tón bĕ ſtajnje jara roshorjeny a wobożny a ſe ſawiſczu nikomu niczo wjazy a niczo lĕpſcheho njepopſchewaſche a bĕ ſtajnje k temu nakhileny, žo roskoricz. Hdyž bĕ do teho pſchiſchoł, ſo ma Halak džĕłaczerja Jana woßebje lubo a jeho podpjeruje, pocża wón Janej džeń a bóle hramicz a wón žebi niczo bóle njeżadaſche, hacz ſo mohł pſchi ſkej ſkładnoſczi Jana pſched wjednikom tak prawje czornego wobarbicz a podhladneho ſczinicz. W tym naſtupanju tež Halaka jara derje ſnajeſche a wjedżeſche, ſo žo wón, hdyž je junu wo jenym džĕłaczerju žwoje dobre mĕnjenje ſhubił, wjazy tak lohko hinak pſchepokaſacz njeda, ale pſchi žwojim ſkym wußudku woſtanje.

Sawidżak žebi myßleſche, ſo žo jemu jeho ſłóſcz najlĕpje poradzi, hdy by Sprawnika do žwojeho towarſtwa mohł nawabicz; potom by žo bórſy pſchiczina k roskorje namakała a žo wĕz tak ſaſchmjataka, ſo by Sprawnik ja każerja mĕra płacził. Nadpadne bĕ, ſo žo Sawidżak napſcheczo Sprawnikej bórſy pocża pſcheczelnje ſadżerżecz. Wón jemu pſchi pſcheſtawkach w džĕle žwój palenz ſ bleſche poſkiczeſche, abo jemu horſtku tobaka ſe žwojeho tobakoweho mĕſchka dawaſche. Tola Sprawnik to njepſchijimowaſche, jemu bĕ to džiwno, ſo bĕ žo Sawidżak tak njenadżizy wobrocził a rjekny jemu kóżdy ras, ſo wón ani njekuri, ani palenza njepije, ſo ma doma žonu a džĕczi, kiž chzedża wſchitke jĕſcz mĕcz, a ſo tehodła ani ſbytkneho pjenjeżka we žwojim hoſpodarſtwje nima.

A to bĕ zyle wĕrno. Tež pocżachu Sprawnikez džĕczi na ſtajnoſczi khorowate bycz a wjele pjenjes dyrbjeſche žo do haptyki wudawacz. Wo dnjo bĕ džĕłacz a w nozy njebĕ wotpocżinka, a tajke ſahubjaze žiwjenje pocża nana a macz žłabicz. Jene džĕczo bĕ žłabe na ſtawy a dyrbjeſche lĕpſchu zyrobu doſtawacz a žo ſ wkóżneho wobydlenja w pinzy, hdżež Sprawnikezy bydlachu, wotžalicz; druhe mĕjeſche duſchazy kaſchel a dyrbjeſche na wßy won na czerſtwy powĕtr. Džĕczo bĕ hižo tak žłabe, ſo bĕ lĕdma ja njo nadżije, hdy by bórſy na druhi powĕtr njepſchiſchło. Ale ſwotkał wſchitke te pjenjeſy nabracz, hdyž tola tak lĕdma doßahaſche.

(Pokracżowanje.)

Ze Serbow.

S Budyſchina. Sańdżenu žobotu, 10. januara, dopołdnja w 10 hodź. žo w „Sſerbſkim Domje“ pożedżenje wólbneho towarſtwa wotmĕ. Knjes kubleŕ Hejtman ſ Kubſchiz pożedżenje wotewriwſchi pſchitomnych powita a hnydom k žejmſkemu ſapóßłanzej Bartej žłowo da.

Rĕczník krótki pſchehlad džĕła wjeßneho wólbneho towarſtwa poda. Džĕło wſchak je wjele wotpocżowało, dokelž bĕſche dotalny pſchedßyda k. Bart jako ſapóßłanz wuſwoleny. Pſchichod pak ſaßo nowe wobſchĕrne džĕła ja towarſtwo pſchinjeße.

Na to žo ſtachu nowowólby a buchu jenohłóßnje wuſwoleni: Knjeża kubleŕ Pĕtſch ſ Bórka ja hłowneho pſchedßydu; Krónа ſ Bukez a Skop ſ Kołwaſy ja 4. wólbny wokrjeß; Hejtman ſ Kubſchiz a Rjencz ſ Czornez ja 5. wólbny wokrjeß; Schudak ſ Komorowa a Pjech ſ Mikocżiz ja 8. wólbny wokrjeß; Wicżas ſ Mjeſchiz ja pokładnika a Rĕſak ſ Bĕlſchez ja ſapißowarja.

Dokelž dyrbjeſche žo na žamßnym dnju w hoſczenzu „bĕłeho konja“ ſhromadżiſna ſe ſtrony ſwjaſka ratarjow wotmĕcz, namjetowaſche žo, ſo bychu žo pſchitomni wo tym wuprajili, ſchtó ma žo jako ſaſtupjeŕ do kulturneje rady na mĕſtno dotalneho k. tajneho radżicżela Steigera nad Budyſchinkom poſtajicz. Powſchitkowne mĕnjenje bĕſche ja k. kubleŕſkeho direktora Rychtarja ſ Barta a ja knjeſa ryczeŕkubleŕſkeho najenka Böhmu ſ Deberkez. — Po tym žo pożedżenje ſtónczi.

S Budyſchina. W krajnoſtawſkim ſeminarje je žo 12. a 13. januara pſchijimanſke pruhowanje ja 6. rjadownju wotmĕło. Sa njo bĕ žo 39 wucżomzow ſamolwiło, ſ kotrychž je žo 24 (mjes nimi 15 ſ präparandy) pſchijało. Mjes pſchijatymi žu tſjo Sſerbjo.

— W dowĕrniſkej ſhromadżiſnje ſwjaſka ratarjow, kotraž žo ſańdżenu žobotu w hoſczenzu „bĕłeho konja“ wotmĕła, je žo wobſamkło, ja pſchichodne wólby do krajneje kulturneje rady k. rataŕſkeho radżicżela Böhmu w Deberkezach ja kandidatu poſtajicz. Potom žo wo pſchichodnych wólbach do ſakſkeho žejma jednaſche. W naſtupanju 5. a 8. wjeßneho wólbneho wokrjeßa, kotrajž knjes Bart a knjes Kokla ſaſtupujetaj, ſwjaſk ratarjow ſerbſkemu wólbnemu towarſtwu pſchewoſtaji, namjety cżinicz. Swjaſk ratarjow budże namjetowaneju kandidatow podpjeracz.

— **(Tſĕlenje ſ wótrej muniziju.)** Artilleriſki regiment cżo. 28 je pjatk w krajinje mjes Wjaſońzu, Pózkowami, Ssmilnej, Nowej Wßu a Nowymi Demjanami ſ wótrej muniziju tſĕlało. Hamtſke hejtmanſtwo na to kedżbliwe cżini, ſo žo kule, kotrež njejßu rosbuchłe a žo hakle po tſĕlenju prjedy abo poſdżiſcho wohladaju, njeßmĕdża ſbĕhnycz. Namakanje tajkich kulow dyrbi žo hnydom hamtſkemu hejtmanſtwu woſjewicz, kotrež žo ſa jich wotſtronjenje poſtara. Tajkich kulow žo njech nichtó njedótknje, dokelž móża wone w kóżdym czaßu rosbuchnycz.

— (Czĕło ſe Sprewje wucżahnyli.) Ssrjedu žu pſched hrabjemi ſchleifmłyna czĕło mandżelſkeje džĕłaczerja Freiberga ſe Zidowa ſe Sprewje wucżahnyli. Freibergowa bĕ pſched pjecz njedżelemi, hdyž ras pſched wjeczorom w Sprewi ſchaty tunkaſche, do wody padła a žo w njej ſhubiła. Pytanje ja njej je tehdy bjes wuſpĕcha woſtało.

— Kobłańnja, kotraž je hacz dotal w Tſĕlanach była, je žo do hoſczenza „kronprynza“ w Budyſchinje pſchepołożiła. 16. februara tam pſchipuſchczite konje dóńdu: „Ideal“, „Rudi“, „Ido“ a „Kralowſki huſar“. Lĕtża 18. julija wone kobłańnju ſaßo wopuſchcza.

— (Wulka ſyma.) Schtož bĕ hodownik ſakomdżik, chze nĕtko wulki rózk nakhwatacz. Syma je nĕtko tež w ſrjedżnej Europje žwoje lodojte knjeżſtwo naſtupiła. Pſchi 20 gradach pod

niczku (null) ßu ßo rucze haty a rěki ſ lobom pſchikryke. Też ßněha je ßo doſcz naſchko. Na horach wón poł metra wyßoko leži, tola w nižinach je wón pſched dwěmaj njedźelomaj rostał; a ſchtož je poßlednje dny napadako, lědma zentimeter wyßoko ſemju pſchikrywa. Boja ßo, ſo nikki ßněhowy kryw njebudże móz naſymſku pſcheńzu pſched ſmjerſnjenjom wobarnowacz, jeli ſo by ſyma hiſchcze bóle pſchibywaka. Wjedro wuſtojni wěſchcza, ſo tón krócz ſyma dléſchi cžaß wutraje. Wona je ßo po zykej Europje wupſchestrěła. Najniże je thermometer w Norwegſkej a Ruſkej ſpadnył. W pokodniſchej Norwegſkej pola Röroſa wón 50 gradow pod niczku po Celſiju pokaſowaſche. Wot lěta 1886 tam wjazy taiku ſymu njepomnja. Po woſjewjenjach metereologiſkeho wuſtawa w Khryſtianiji je najwjetſcha nawjedźena ſyma pola Keraſjoka 1. januara 1886 51,4 grada po Celſiju wucziniła. Nětcziſcheje ßuroweje ſymy dla żeleſniſke cžahi porjadnje jěſdźicz njemóża.

Hiſchcze hórſcha tſchěſkanza je w Schwedſkej. W Herjedalenſkej provinzy je póndźelu w nozy temperatura na 54 gradow po Celſiju pod niczku padła.

W Ruſkej kruta ſyma hacz k Cžornemu morju dele doßaha. Sta mil ſ pokodnja a ſ wjeczora Odeßy je wurjadnje ßylny ßněhowy mjeczel ſakhadźak, kajkiż jón jenoż ſ lět wurjadnych wjedrowych wobſtejnoſczow ſnaja. Żeleſniſke cžahi ſ Peterburga a ſ wjeczotneje Europy ſ tſizeczihodźinſkim ſapoſdźenjom pſchikhadźachu. Wjele cžahow je po puczu w ſněży tczazy woſtako. Puczowarjo w cžahach budża żakoßnu ſymu a hkodu mrěcz dyrbjecz. Pjecz tyßaz dźěkaczerjow, kotſiż żaneho dźěka njemějachu, pſched měſtom ſe żeleſnizow ßněh ßypaju. Nadrobniſche powjeſcze ſ wokolnych wokrjeßow njejßu doſtacz, dokelż ßu ßo telefoniſke ſwjaſki ſe ßněhowym mjeczelom ſ wjetſcha rostorhnyła. W Odeßy je hacz dotal ßydom cžłowjekow ſmjerſko.

W ſnutskownej Ruſkej je po powjeſczach, kotrež ßu gubernatorojo knježerſtwu póßkali, něhdże 150 cžłowjekow w ßněhowym mjeczelu wumrjeko. Jenotliwe wßy a ßydleſchcza ßu zyle pod ßněhom pohrjebane a wot ſwonkowneho ßwěta wotſamknjene.

— (Pokhroma.) Poßlednje njedźele je ßo pokhroma ſchparateho ſkota na wulki dźěl Němſkeje wupſchestrěła. Wobaranſke naprawy maja ßo po knježerſtwowym wukaſu też na ſchparaty ſkót, kotryż ßo ſ Pomorſkeje, Póſnańſkeje, Bayerſkeje, Württembergſkeje, Badenſkeje, Heſſenſkeje, Mecklenburgſkeje, Sakſko-Weimarſkeje, Sakſko-Altenburgſkeje, Reußa a Elſaſko-Lothringſkeje do Sakſkeje woſy, nakožicz.

Se Židowa. Tudomny pomozny wucžeŕ Willy Henczel je ßo njedźelu w nozy w ßwojim wobydlenju w nowej ſchuli na Hrodźiſchcu ſatźělił. Wón je ßebi pjecza ſ rudźenjom żiwjenje wſak, dokelż je pſchi pruhowanju wólbokhmanoſcze jenoż zemuru „doßahaze“ doſtał. Hnydom po pruhowanju je wón hižo powjedał, ſo jemu żiwjenje njeje wjazy niczo hódne. Wón bě 24 lět ſtary a bě ßo w Draždźanſkich ſtronach narodźił. Mjes dźěczimi bě wón ßwojeho pſcheczelneho a dobroczliweho waſchnja lubowany.

S Rachlowa pod Cžornobohom. W tudomnej ſchuli je ßo wot 29. hacz 31. dezembra pizowanſki kurſus wotměł, pſchi kotrymž je ßo 30 woßobow, mjes nimi 8 żónſkich, wobdźělilo. Sa pſchednoſchki bě ßo ſkótplahowazy inſpektor Dietrich jako pſchednoſcheŕ dobył. Wobdźělnizy ßu ſkładnoſcz měli, wjele ſa ſkótne hoſpodarſtwo nawuknycz. Pſchede wſchěm je pſchi pizowanju wjedźecz, ſchto ßu pſchi tym jenotliwe pizowadła hódne a kak maja ßo wone ſe ßobu ſmělſchecz.

S Mniſchonza. Pſchi ßankowanju ſ Mniſchonſkeje Hory je hižo někotryżkuliż do njeſboża pſchiſchoł. Snjeſboženje pak je ßo pſchezo jenoż ſtako, hdyż je wjazy woßobow na jenych ßankach ßedźako. Na ßankach ßmě ſtajnje jenoż jena woßoba a to na ſadnim kónzu ßedźecz, potom ßo ßanki też na lodojtej cžěri lohko wodźicz dawaju a ßankarjej poßkuchaju. Sańdźenu njedźelu popołdnju ſtaj dwaj gymnaſiaſtaj ſ Budyſchina, kotrajż hromadże na ßankach po horje dele jědźeſchtaj, pſchi ſawinjenju na lodojtym měſtnje do jeneho ſchtoma ſawadźiłoj. Prědku ßedźazy pachoł ſ wotmachom do ſchtoma ſraſy a ßebi pſchi tym prawu ruku ſłama a ßebi wobliczo wobraſy.

Na tym ßamym měſtnje je 16lětna dźowka ſchtrychowanſkeho miſchtra Janka w Hornjohórczanſkim papjerniku do njeſboża pſchiſchła. Wona je ßebi cžoko, nóß a koleno ſtraſchnje wobraſyła, tak ſo je ßo ſa nju wo lěkarſku pomoz żadacz dyrbjało.

S Prěczez. Cžežko do njeſboża je ſańdźenu ßobotu dopołdnja mlokarnſki direktor Eiſold ſ Lejna pſchiſchoł. Hdyż wón po nahlej dróſy do Prěczez dele ſ kołom jědźeſche, wón tak njeſbożownje padże, ſo bjes wědomnja leżo woſta. Wjeßnjenjo jeho k ßedkarſkemu miſchtrej Scholcze donjeßechu, hdźež wón dobre wothladanje namaka. Sawołany lěkaŕ dr. Göbel ſ Hodźija móżeſche jemu rucze pomoz poſkicżicz. Eiſold je ßebi nóß dwójzy ſkamał a ßebi hubje rózdrě pódla teho je ßebi moſhy ſtſchaßk.

S Kamjeneje pola Radworja. Pſchi hońtwje na tudomnych leżomnoſczach je 12 tſělbow 55 ſajazow, 77 bażantow, 38 kaniklow, 2 brěſakaj a 1 ſchkrěkawu potſělako. Wjeczor ßo potom 62 honjerjow w 3 hoſpodach pſchi dobrej jědźi, piczu a pachanju zigarow wokſchewjeſche, ſpominajzy ſ dźakom na k. direktora Buſcha, kotry ma naſchu hońtwu wotnajatu.

S Noweje Wßy pola Njeßwaczidła. Pſched tudomny Schóniz hoſczenz ſańdźenu ßobotu rano 1/2 5 hodźin zuſy ſ wulkim automobilom pſchijědże. Wón w hoſczenzu dléſchi cžaß pſchebywaſche a w běhu dnja ßwój automobil pſchedacz ſpyta. Rěſakowy najemjón ſa 2000 hriwnow wotkupi a hnydom 300 hriwnow naplacźi. Sbytk dyrbjeſche ßo ſa krótki cžaß dopłacźicz. Hoſczenzarjej ßo wěz podhladna bycz ſeſda, też bě wón w „Draždźanſkich nowinach“ cžital, ſo ßu pſched tydźenjom w Draždźanach w nozy jedyn automobil kradnyli. Wón teho dla Budyſkej kriminalnej poliziji powjeſcz wo pſchedaczu automobila póßła. S Budyſchina ßo hnydom kriminalny wachtmiſchtraj Zenker a Lehmann a kriminalny poliziſt Bräunlich ſ automobilom do Noweje Wßy podachu. Pſchedaty automobil ßo prjecz wſa a Zenker pſchi nim woſta, mjes tym ſo cži tſio druſy polizaiſzy ſaſtojniży ſa pſchedawarjowym ſlědom do Njeßwaczidłſkeho młyna dźěchu a jón wobſtupichu. Wolf do młyna dźěſche, Lehmann ßo pſched njón a Bräunlich ßo ſady njeho ſtupi, ſo njemohł pytany wupjerchnycz. Hdyż bě Wolf lědma do młyna ſtupił, ßo ſady wokno woczini, a jedyn njeſnaty ſ njeho won ſkoczi. Bräunlich jeho hnydom ſhrabny a jemu rjekny, ſo je ſajaty. Mjes woběmaj k ſatraſchnej bědźeńzy dońdże, pſchi czimż ßo na ſemju waliſchtaj. Na Bräunlichowe wołanje Lehmann pſchiběża a ſpyta zuſeho ſ mozu wot Bräunlicha wottorhnycz, tola móżeſche to jenoż ſ wuputanſkimi ßrědkami dozpicz. Mjes tym też żandarm Wolf pſchiběża a na to dźiwucha wuwjaſachu a ſ automobilom do Budyſkeho ßudniſkeho jaſtwa dowjeſechu. Zuſy ßo, hdyż běchu jeho ſajeli, dr. Weber mjenowaſche. Wón jako woßobny knjes wuſtupowaſche a wjedźeſche ßebi pſched tymi, ſ kotrymiż wobthadźeſche, ſdacże tajkeho dacz.

S Hórkow. Mjes kowarjemi, kotſiż ßu ßwoje miſchtrſke pruhowanje khwalobnje wobſtali, je też tudomny kowaŕ Khorla Bruk. Pſchejemy jemu, ſo by jako miſchtr dołhe lěta tudomnemu wobydleŕſtwu ſtrowy a cžiły ſe ßwojim dźěłom ßłużił.

S Wutołczizu. Rataŕſke leżomnoſcze tudomneho knježeho dwora ßu ßo k. Nowatej, ßynej k. ryczeŕkubleŕja Nowaka na Horje, pſchenajate.

S Bukez. (Se ßerbſkeho towaŕſtwa.) W poßlednim poßedźenju ßerbſkeho towaŕſtwa w Bukezach mějeſche knjes faraŕ Kſchižan ſ Kotez wſchitkim ſajimawy pſchednoſchk ſe ſaſtarſtwa Sſerbowſtwa. Pſchednoſcheŕ dopokaſa, ſo ßu naſche naßypy abo ſchanzy ßydleſchcza ſtarych Sſerbow byke. Też na tutym měſtnju ßo jemu ſa jeho prózu wutrobny dźak wupraji.

S Delnjeho Wujesda. W naſchej woßadźe je ßo loni 30 dźěczi narodźiło, mjes nimi 3 njemandźelſke, 15 hólzow 15 holzow. Paczeŕſkich dźěczi bě 21. Směrowake je ßo jenoż 6 woßobow. Spowjednych bě 1001. Semrjeko je 18 woßobow.

S Ralbiz. (Boži woheń.) Minjeny pjatk w nozy 1/4 1 hodź. w hródźach wudowy Marje Pětſchzyneje woheń wudyri. Dokelż běchu twarjenja ſtare a ſe ßkomu kryte, bórſy zyły ſtatok w płomjenjach ſtejeſche. Woheń ßo ſ wulkej ſpěſchnoſczu też na ßuſodne Donatez (Studniczkez) twarjenja, runjež běchu ſ zyhelom kryte, roſpſchestrě. Pětſchzyna, kotraż runje w khlěwje ſtražowaſche, ßo lědma ßama wukhowa. Ranza, dwě mjeńſchej ßwinjeczi a koſa w płomjenjach kónz wſachu. Donatezom drje ßo poradźi, ſ pomozu někotrych wjeßnjanow ſkót wſchitkón a też někotre poßleſchcza a mako draſty wukhowacz. Tola zyła druha nadoba: wós, wſchelake maſchiny a koleßo ßo ſ wohnjom ſniczichu. Pódla wjeßneje běſchtež Rózeczanſka a Schunowſka ßykawa na pomoz pſchikhwatałej. Dla wulkeje ſymy pak njemóżachu ßykawy wjele dźěłacz. Suſodnu ſchulu ſchkitaſche wětſik, dujo płomjenja wot njeje do wßy. Tak ßo tu jenoż někotre wokna roſpukachu.

S Rakez. Rataŕſke towaŕſtwo ßerbſkich burow je ſańdźenu njedźelu ßwój 25lětny jubilej ſ hoſczinu a balom ßwjeczika. Něhdże 350 woßobow bě ßo ſeſchło, tak ſo móżeſche ſala „ſakſkeho doma“ hromadu hoſczi lědma wopſchijecz. Po powitanju pſches k. wucžerja Bergera mějeſche k. faraŕ Golcz ßerbſku ßwjedźeńſku rěcz. W njej

wón ratarſku dźěławoſcź, na kotrejź wſcho ſteji, ßławjeſche a ſkónczńje na towarſtwoweho ſaßłužbneho pſchedßydu, k. kubłoweho wumjenkarja Klimanta, ſpominaſche, kotryž je 25 lět ſ njewuſtawazej ßwěrnoſcźu towarſtwo wodźił. S pſchepodaczom cźeßneje tafle towarſtwo lubowaneho jubilara cźeſcźeſche. K. Cźech żonam ßławu wunjeße. Potom deklamazija a ſpěwy ſcźěhowachu, kotrychž żortne wopſchijecźe k wjeßełemu ßmjeczu wabjeſche. Prózowanjam 2. pſchedßydu, k. Pawlika, mamy ßo dźakowacź, ſo je ßo ßwjedźeń na doſtojne a rjane waſchnje poradźił. Njech ratarſke towarſtwo dale k ſpomoženju ratarſtwa w naſchich ſtronach ſkutkuje.

Se Shorjelza. (Pſchißażny ßud.) Burſzy hólzy J. P., J. T. a J. B. w Lubuſchu běchu loni 5. julija ſpytali, ßłużobnu dźowku Stoppertez, pola bura Köhlera w Lubuſchu ßłużazu, wumozowacź. Sſo w korczmje wopiwſchi běchu po wßy duzy wjeczor w 11 hodźinach w Köhlerez domje ßwězu wohladali. Woni běchu potom ſ woknom do holczazeje komory ſaléſli a holzu ſ naßylnoſcźu ſ kuchinje do komory ſcźahnyli, ſo bychu ju tam wumozowali. Najhórſchi bě po holzynym wudawanju hiſchcźe niz 18 lět ſtary P. byk. Holza někotre dny po tym dla wuſtateho roshorjenja ſkhori a dyrbjeſche lékarſku radu pytacź. Hoſpodar praji, ſo je holza zyle pſchiſtojna woßoba a bjes poroka. Něſchto cźaßa poſdźiſcho, hdyž bě wěz hižo w ßudniſkim pſchepytanju, holzy 1000 hriwnow podtykowachu, ſo by wo wězy mjelczała a ſo by wěz tak pſchеſtajako, kaž ſo je ßo wona ſ jejnym pſchihłoßowanjom ſtała; wona pak tole poſkicźenje njepſchija. Pſchißażni wſchitkich wobſkorżenych ſa winowatych ſpósnachu, tola ßo wſchitkim połóżaze wobſtejnoſcźe pſchizpichu. Duż dyrbjeſche ßo wobſkorżeny P. ßwojeje młodoſcźe dla wuwinowacź, mjes tym ſo druheju k najniſchemu dowolomnemu khoſtanju, k jaſtwu na 6 měßazow, ſaßudźichu.

⚔ Dźěłaczeŕ Hendrich Rottnik ſ Mużakowa bě na dróſy jeneho dźěłaczerja nadpadnył a wurubił. Wobſkorżeneho ßu hižo dwójzy paduchſtwa dla khoſtali. Jemu połóżaze wobſtejnoſcźe pſchipóſnawſchi jeho k jaſtwu na 3 lěta ſaßudźichu.

⚔ 20lětneho dźěłaczerja Hermanna H. ſe Subornizy winowachu, ſo je pſched 4 lětami, 9. dezembra 1909 próſdny ſtejazy dodźerżany wumjenk ßwojeju ſtarſcheju ſapalił. Wón wudawaſche, ſo je to tehdy ſ khłupoſcźu cźinił a prějeſche, ſo ſtaj jemu to jeho ſtarſchej kaſakoj. Jeho mazocha je pſcheradźika, ſo je wón wumjenk ſapalił. Wobſkorżeneho k jaſtwu na 6 měßazow ſaßudźichu, tola wón ßo ſa wotſtorcźenje khoſtanja poruczi.

S Khocźebuſa. Wutoru rano ßu w dworje zentralneho jaſtwa wudowje Mari Köckeritzowej ſ Drjewka hłowu wotcźeli. Loni 28. julija bě ju pſchißażny ßud w Khocźebuſu k ßmjercźi ſaßudźił, dokelż bě wona dźěłaczerja Fröhlicha, ſ kotrymż bě w dźiwim mandźelſtwje żiwa, ſkónzowała a jeho cźěło w khachlach ſpalila.

S Běłeje Wody. Dla ſ nowa ajchowanja budże wot 22. januara hacź do 21. februara jedyn ſaſtojnik Shorjelſkeje ajchowarnje w ſalu hoſcźenza „króny“ w Běłej Wodże rano wot 8 hacź do 1 hodźiny ßłużbne hodźiny wotměwacź. W tymle cźaßu ſměja ßo dny a hodźiny, kotreż ßo hiſchcźe woſiewja, měry, wahi a punty ſ Běłeje Wody, Jablonza, Cźělneho a Wochos pſchedpokłożicź.

S Běłeje Wody. Ssobotu w nozy je ßo jedyn paduch do wobydlenja kral. wokrjeßneho ſchulſkeho inſpektora ſuperintendenta Frobößa dobył a 250 hriwnow pjenjes a wſchelake wězy a jědź kradnył. Skaſany polizajſki poß ſa błědom hacź k jenej khěži we Wilhelmſkej dróſy běżeſche. Paduch pak ßo njeje wußłědźił.

S Mulkez. Twar naſcheje noweje ſchule je ßo njedźiwajo hroſneho wjedra a hubjenych puczow tak daloko ſpěchował, ſo je ßo ſeſběhał. Wón je ßo po wukaſni kralowſkeho knjeżerſtwa murjerjej Nowakej w Mulkezach pſchepodał, kotryž běſche něhdże 1000 hr. tuńſchi hacź druſy. Ssobuſtawam ſchulſkeho prjódkſtejerſtwa to wjeßele wſate njeběſche, tutu ſumu wjazy ſapkacźicź, ale wot ſchulſkeje gmejny ßebi to żadacź njeßmědźichu. A dokelż ßame ſa ßo wo tajke wjeßele njerodźachu, mějeſche pſchi wukaſni knjeżerſtwa woſtacź. Pſchi wſchěm tym budże drje zyły twar něſchto dróżſchi, dokelż je ßo poſdźiſcho ſkamana, tak mjenowana manſardowa tſěcha twaricź pſchikaſała.

Se Sslepeho. Naſche tudomne Raiffeiſenſke towarſtwo je pod wuſtojnym wodźenjom ßwojeho ſprózniweho pſchedßydu, k. pokbura M. Schjimka w Sslepom, wulku krocźel do prědka ſcźiniło, je mjenujzy młyn k ſchrótowanju poſtajiło. Hacź ßem dyrbjachu naſchi burjo do Schyldow a do Hródka do młyna jěſdźicź, hdyž chżychu ßebi někotre kórzy ſeſchrótowacź dacź. To běſche ſa mnoheho wulka wobcźeżnoſcź a pſchi tym ßo zyły dźeń ſkomdźi. Duż běſche hižo wot dawna ßem żadanje, tajki młyn we wßy měcź. Hdyž ßo nětko elektriſka móz do wßy położy, běſche ßo pſchedßydſtwo hnydom k temu rosßudźiło, młyn ſ elektriſkej mozu poſtajicź. Tutón ſkutk je ßo wuwjedł a ßo wſchěm wulzyſchnje ſpodoba. To je ſ teho widźecź, ſo je ßo hižo 400 zentnarjow ſeſchrótowało. — K temu njech je pſchiſpomnjene, ſo ßo kóżdy ſchtwórtk rano wot 8 hodźin ßem mléje. Młynk je khěżkaŕ Khryſtijan Cźernik w Sslepom. Saplacźicź ma ßo ſa zentnaŕ żita 40 pj.; ſa zentnaŕ wowßa 50 pj.; żito ſ měchom wjazy ważicź njeßmě hacź 104 punty, hewak je hacź do 110 puntow 5 pj. pſchiražka. Wono je ßo namakało, ſo měchi wſchelako waża. — Jedyn zentnaŕ ſchrótowacź drje je dróżo, hacź hdyž ßo wjazy na ras ßypnje, ale ſ dźiwanjom na khudych ludźi je ßo jenaka płacźiſna poſtajiła. Schtóż chże druhi dźeń mlécź, ma ßebi to ſ młynkom wucźinicź; to je jeho dobra wola, ale wón to wěſcźe rad cźini. Tola dyrbja ludźo w poſtajenym cźaßu pſchińcź, a jemu niz 3 hodźiny cźakacź dacź. — Też ßo wocźakuje, ſo po móżnoſcźi kóżdy ßam te měchi na młyn ſnoßy; ſa to je tuńſcho hacź druhdźe a doma. Wot młynka ßebi żadacź njemóżeſch, ſo dyrbi wob dźeń 100 měchow horje ſnoßycź. — Skónczńje njech je na to pokaſane, ſo ma w kóżdym měchu jeno zentnaŕ (= 100 puntow) bycź a měchi dyrbja kórzne měchi, niz tak mjenowane ßelowe (wot kainita). — Pſchejemy towarſtwu, ſo by ſ tutym ßwojim pſchedewſacźom wjele ſboża a wjeßela měko.

Přilopk.

* (Ssydom woßobow w ßněhowym mjecźelu ſmjerſko.) Se ßydom hłowow wobſtejaza němſko-ruſka ßwójba, kotraż bě na jenym knjeżim dworje pola Jawory w Schleſyſkej dźěłała, do dominy pěſchi pucźowaſche, ſo by ßebi pucźowanſki pjenjes ſalutowała. Po pucźu ßo wona ſe ßněhowym mjecźelom pſchekhwata a wſchě ßydom woßobow ſmjerſnychu.

* (Wjazykróczny mordaŕ Hopf pſched pſchißażnym ßudom.) W Frankfurcźe nad Mainom je ßo póndźelu wußudźenje pſchecźiwo prjedawſchemu drogiſtej Hopfej ſapocźało. Jeho winuja, ſo je na ßydom ras w lěcźe 1902 ßwoju prěnju żonu, 1895 ßwojeho nana, 1906 ßwoje dźěcźo, 1896 ßwoje njemandźelſke dźěcźo, 1905 ßwoju druhu żonu, 1911 ßwoju macź a 1911 ßwoju tſecźu żonu ſ jědom morił abo moricź ſpytał. Sswojemu nanej, ßwojemu njemandźelſkemu dźěſcźu, ßwojej prěnjej żonje Joſefje a ßwojemu njemandźelſkemu dźěſcźu je wón ſ wuſpěchom ſ jědom ſawdał; woni ßu pſches arſenik wumrjeli. Wſchě tele njeſkutki je żadławz ſkucźił, ſo by ſ teho pjenjeżny wužitk měł. Sswojeho nana je wón ſkónzował, ſo by połoju jeho ſamoženja herbował. Żiwjenje ßwojich żonow a dźěcźi bě wón ſawěſcźił, ſo by po jich ßmjercźi ſawěſcźenſki pjenjes doſtał. Pódla arſenika je njekraßnik ßwojim woporam morfium, opium, tyfußowe a kholerine bazille do jědże a picźa měſchał. Hopf pſched ßudom ſ najwjetſchej njehańbicźiwoſcźu prějeſche, ſo je winowaty.

* Żałoßny podawk je ßo w małej ſakikej wßy Falkenawje ſtał. Tam bě pjecźlětna holczka rjemjeßlnika Mainzera kóczku woſpjet cźwilowała, hacźrunje bě macź holzu napominała, ſo by kóczku na pokoj woſtajiła. Hdyž bě macź na wokomik woteſchła, holczka do rospacźeneje ſchcźěpki kóczynu wopuſch ſatkußny. S boloſcźu ßo cźwilowana kóczka do dźěſcźa da, jemu wocźi wudrapa a nóß, liży a krk pſchekuße. Dźěſcźowe kſchicźenje ſaßłyſchawſchi macź pſchihna a ßwoju dźowku ſ krwju polatu na ſemi leżazu namaka. Dwě hodźinje poſdźiſcho dźěcźo na ßwoje ſranjenja wumrje. Tola to njebě jeniczke njeſboże, kotreż rjemjeßlnika a jeho mandźelſku potrjechi. Też jeju połdralětny ßynk, kotryž w korbje pódla ßotry ſ jenej kulku hrajkaſche, ßo ſ holzynym kſchicźenjom tak wuſtróża, ſo kulku pózrje a ßo ſadußy.

* (Móŕſke nawale pſchi němſkim brjoſy rańſcheho morja.) Hižo druhi krócź w létuſchej ſymje ßu móŕſke nawale, kotreż połnózne a rańſche wětry na brjoh honjachu ßmjercź a ſahubjenje na tamniſche krajiny pſchinjeßke. Sta burſkich a rybaſkich ßwójbow ßu wſcho ſhubiłe a ſe ſtaroſcźu do pſchichoda hladaju. Ssobotu w nozy móŕſke nawale pola Kößlina brjohowe hacźenja pſchedrěchu. Pſches wuſku ßmuhu kraja ſadnjopomorſkeho brjoha mjes rybaſkimaj wßomaj Dankerort a Laſe móŕſke żołmy ſchucźachu. Dankerort ßo ſa krótki cźaß wſchón póczrje. Wobydlerjo hižo ſ dźěła ſpachu, hdyž ßo ſ móŕſkim nawalom pſchekhwatachu. Spytachu hiſchcźe něſchto domjazeje nadoby wukhowacź, tola widźachu, ſo dyrbja ßo teho woſtajicź a ßebi jeno na to myßlicź, ſo bychu ßebi ßwoje żiwjenje wukhowali. Saléſechu na tſěchi niſkich domow. Se ſwonjenjom zyrkwinſkich ſwonow ßo wobydlerjo ßußodnych wßow na ſtrach

kedźbliwi cźinjachu. Hdyž woda pschezo dale stupasche, ludźo do Lasa cźeknyć spytachu, tola na pucźu jich žołmy doßahnychu, kotrež jim jenicźki pucź k wucźekej salehnychu. Duž njemóžachu wohroženym žaneje pomozy dać. W nozy ßo też wjeß Lasa pócźrje, tola tu woda wjele pomałscho pschibywasche, tak so móžachu wobydlerjo nóz w najstwach abo na tšechach pschebyć. Hakle rano powjesć wo mórskim nawalu do města Kösslina dóńdże. Hnydom ßo 200 wojakow pod nawjedowanjom jeneho wyschscheho leutnanta a schèscź offizèrow do Lasa póßła. W Lasu woda rano meter wyßoko stejesche. Wojazy spytachu s Eventina do Knasterwalda dońcź. Dokelž pak bě woda pschibywała a ßo cźeńki lód pschekama, so wojazy hacź pod pažu do wody pschepadnychu. Duž dyrbjachu w Rezkowje a Wussekenje pschenozowacź. Jenemu rybakej a jenemu nowinarjej ßo poradźi, hacź do khèże dźèkacźerja Prohla w Lasu pschińcź. Wot tam po cźeńkim lodźe na nohomaj a rukomaj lèsèschtaj, so ßo njebyschtaj pschepadkoj. Zyły Laski wutwar bě pócźrjeny. Jenemu ratarjej s Derpa a jeho ßynej, kotrejž hacź do schije psches wodu dźèschtaj, ßo schlachcźi, hacź do Damkerorta dońcź. Tam na najwyschschim hacźenju zyle wobydlerstwo namakaschtaj.

Jedyn wocźity ßwèdk pische: W Lasu a Damkerotu je ßo wschón skót w hródźach tepik. Se ßněhom pokryte a s dźèla samjersnjene cźołmy ßo s wodu uapjelnichu a ßo ponurichu. Tak njesbožownym wobydlerjam niczo druhe njewubu, hacź na tšechi cźeknyć. Tam mužojo, žony a dźècźi, 20 ßwójbow, skoro 30 hodźin dołho w pschemacźanej drasce ßedźachu a na wukhowanje cźakachu. Dźècźi, tajke w najmłódnischej starobje, ßo sa drastu starschich pschimachu a cźi dyrbjachu na žałosćenje dźècźi poßłuchacź, tola jim njemóžachu pomhacź. W Lasu ßu njepschestawajcy ßo pschiwalaze žołmy khèże podmlèle, doniž ßo te njesaßypnychu. Wobydlerjo ßo płuwajo do ßußodnych khèžow wukhowachu a potom, hdyž ßo jedyn wucźek po druhim w žołmach podnuri, na najwyschschim hacźenju wucźek pytachu a tam wutrachu. Tam twjerda khèża steji, w kotrejž wobžaromni ludźo wusko hromadźe stłócźeni pschebywachu. Njesbožowni njebèchu ßo mohli na doßahaze waschnje s zyrobu sastaracź, a tak ßo k cźiwilowazej symje hischcźe hłód pschida. Damkerort je ßo wschón se semje shubił. Morjo psches njón schumi, a žane snamjo se žołmow njepokasuje, hdźe mèrna wjeska stejesche. Wobydlerjo ßu ßebi jeuož nahe žiwjenje wukhowacź mohli. Žałosćenje wobžaromnych, kotsiž bèchu ßwoje zyle ßwójstwo shubili, bě njewopißomne.

* Srudnu ßmjercź je drjeworèsbaŕ Albert König s Weiperta w poknóznych Cźechach se ßwojimaj ßynomaj pocźerpił, kotrejuž bě ßobu do Breitenbrunna wsak, hdźež chzysche kupzow so ßwoje dźèło pytacź. Hodźiny dołho w ßněžy brodźiwschi, beschtaj hólzaj wustałoj a njemóžeschtaj dale. Nan ßam ßmjercź spróżny do teho swoli, so w lèßu khwilku wotpocźnychu. Pohonacź jeneho sapschoha jich po sdacźu drèmazych wohlada. Hólzaj pak bèschtaj hižo smjerstoj, mjes tym so König na wjesbje do hojerńe wumrje.

* (Bratra sarasyła.) S Mucźkowa pola Kadena w Cźechach ßo pische: Njewoženjeny žiwnoscźeŕ Testa mèjesche ßwoju 23-lètnu ßotru Hanu pschi ßebi, so by jemu s hosposu była. Ssotra pak pjenjesy se ßwojimi lubymi pschecźinjowasche a hospodarstwo sanjecha. Testa jej teho dla hrożesche, so jej s hospodarstwa pschichodnje žanych pjenjes wjazy njeda. Ssotra ßo s tym tak roshori, so bratra s cźeźkej żelesnej kopaczu k semi porasy. Testa s pscheroženym nopom morwy na semi leżo wosta.

* (Rosbuchnjenje gramaty s lèta 1866.) W Starym Benatku w Cźechach je pruska granata s lèta 1866, kotruž bě kowarski mischtr Kraus namakał, rosbuchła. Kowarnja je ßo zyle wupuscźika. Kowarjowy dźewjatnacźelètny ßyn je ßo na kruchi rostorhał. Granacźine tschèski 200 metrow daloko leczachu.

* (Rosbuchnjenje pólvroweje wèże.) Ssylue sarženje ßu wutoru 1/2 12 hodźin w Bochumje a wokolnoscźi saßłyscheli. Pólverowa wèża Quernerez firmy w Queronburgu, kotraž w khètro njewobydlenej krajinje leži, bè ßo do powètra buchła. Tsjo wósniży (formanojo), Brachtez bratraj s Laura, a jedyn tsecźi wósnik, Beckwinkel s Weimara, ßu ßo morili. Jich cźèła njejßu ßo namakałe, najskerje ßu ßo na małe kuski rostorhałe. Runje tak ßu ßo konje sapschahow morike. S powètrowym satschaßnjenjom ßo wschè wokna Querenburgskeje schule wutłócźichu. Pólvrowa wèża bě ßrjedź bukoweho a duboweho lèßa do semje wuhrjebana. Na měscźe, hdźež je wona stała, je jenož 10 metrow hłuboka dźèra widźecź. Tšèchi ßußodneje wèży ßu ßo s wjetscha wotkryte. Morjene konje do kruchow rostorhane na městnje njesboża leża. W ßußodnej wèży wulke schtomowe sakorjenje namakachu, kotrež bèchu ßo psches lèß wjerhnyte a ßo 40 zentimetrow do smjerskeje semje sarył. Morjenaj Brachez bratraj staj ßynaj wósnika Bracha, kotryž hižo wot wjele lèt pólvr wosy. Stary Brach je ßo jenož s tym ßmjercźe sminył, so sa sapschahom ßam njeńdźesche. Pólvrowa wèża njebè hischcźe s pólvrom napjelnjena. Najskerje je ßo ludźom pschi wotkhadźenju kaschcź rosbuchadkow wußunył, kotrež ßu potom rosbuchte.

* (6 woßobow ßo tepiło.) W Nowej Wjesy w Cźechach ßo lód wulkeho hata słamaj Ssydom pachokow, kotsiž ßo po lodźe ßmykachu, do wody padźe; s nich je ßo jenož jedyn wukhowacź mohł.

* (Wudyrjenje vulkana na japanskej kupje Sakurażinje.) Stare japanske město Kagożina na Sakurażinaskej kupje je ßo s wupuchanjom tamnischeje wohenbluwazeje hory wupuscźiło. Prènje wudyrjenje ßo ßobotu rano sta. Hobrske kamjenje ßo 900 metrow wyßoko a 6 hodźin daloko mjetachu, a reki żahkeje lavy ßo na tsi wßy wulachu, kotrychž wobydlerjo ßo dźiwje cźèkajo na blisku twjerdźinu wukhowachu. Nèkotre sta cźłowjekow ßu ßo s dele padazymi kamjenjemi sarasyła. Woheń je ßo na lèßy twjerdźiny wupschestrèł. Po dalschim wupuchanju żahła lava hacź do Kagożiny pschibèża, kotraž ßo sa krótki cźoß palesche. Město, w kotrymž 70000 cźłowjekow bydlesche, je ßo s wohnjom sniczìko. Wobkhad mjes kupu a twjerdźinu je zyle pschestał.

* (Hońtwa sa tigrom.) Pola Epernona w Franzowskej dyrbjesche ßo kinematografiske fotografèrowanje stacź, kotrež dyrbjesche hońtwu sa tigrom pschedstajicź. Tsi tigry w klètkach do wobhrodźeneho kraja pschiwjesechu. Hdyž ßo klètka wocźini, jedyn tiger psches lèßyzy skocźi a ßo, mjes tym so hońtwarjo sa nim tsèlachu, w bliskim lèßu shubi. Hnydom ßo sa nim puschcźichu, tola jeho njewuślèdźichu. Wobydlerstwo ßo do wulkeje hrosy da. Skónczńje ßo poradźi, tigra w huscźinje wußlèdźicź. Huscźinu sapalichu, tola tiger s njeje njewubèża. Wón je ßo s njej spalił. Najskerje je ßo wón na cźèkańzy ßmjertnje sranił a w huscźinje kónz wsał.

* (Wulki ßněh w Alpach.) W Alpach je ßo tsi dny sa ßobu ßněh schoł a tam hacź do 4 1/2 metra wyßoko leži. W Davosu, hdźež ßo na płuza khori lèkuja, je 5000 hoscźi wot wobkhada se swonkownym ßwètom wotsamknjenych, dokelž je dróha do doka hłuboko se ßněhom sawèta. S horow ßo straschne lawiny walaju. W St. Khristofu ßněh hacź do hospizoweho ponoschka doßaha.

* (S błyskom ßo sarasyło.) W Moulin sur Allier w pokodnischej Franzowskej ßo nad krajinu, se ßněhom sawètej, njewjedro rospuscźi. Jedyn schèßnacźelètny hólz a sinacźelèna holza, kotrajž ßo se ßněhowymi kulkami mjetaschtaj, ßo s błyskom sarasyschtaj.

* (Njesboże w podkopkach.) W jenych wuhlowych podkopkach we Walesu w Jendźelskej bèchu ßo wutoru sle powètry sapalile. Dwaj dźèkacźerjej ßo pschi tym morischtej. Ssydom sastojnikow ßo do schachta dele puschcźi, tola s jèdojtym powètrom ßo woni pohluschichu a dyrbjachu ßo na swjerch dowjesć, hdźež ßo s wumělikim dychanjom saßo wożiwichu. S rosbuchnjenjom je 2000 dźèkacźerjow nakhwilnje dźèło shubiło.

Wußudźenja.

Khostanska komora. Dla skschiwdźenja wyschka Hocha, komandeura 4. pěscheho regimenta cźißko 103 w Budyschinje, mèjesche ßo kóscźrèsbaŕ A. R. Lange w Budyschinje samolwjecź. Wyschk Hoch bě 27. novembra w hońtwjerskej drasce na Budyske dwórischcźo pschischok, so by na hońtwu do Sohlanda jèł. W cźakarni 3. klaßy wón mjes piwowymi hoscźemi vizyfeldwebla Zielku wohlada. S cźakarnje 2. klaßy wón dwójzy psches cźakarnju 3. klaßy pschenże, so by ßwoje wèzy wobstarał. Zielka kóżdy krócź stany a ßo stupi. Wyschk ßo podźakowawschi ßo jeho wopraschа, hacź ma dowoleńzu a hacź do Draždźan pojèdże. Zielka dwójzy: „Haj, knjes wyschko“, wotmolwi. Tola wyschkowe wuwopraschenje ßo druhim hoscźam pschi blidźe njelubjesche, a woni k temu ßwoje pschispomnjenja cźinjachu. Wyschk to saßłyschawschi s cźakarnje 2. klaßy wustupi a ßo Langu, kotryž jemu napschecźo pschińdźe, wopraschа: „Schtó ma moju woßobu kritisowacź?“ Langa, kotryž je ßobustaw wojerskeho towarstwa nèhduschich 103 cźich, na wyschka sawoła: „Ja! Haj, wy scźe mojeho feldwebla skschiwdźili. Mojemu feldweblej nimacźe niczo rjez, to by hischcźe rjeńscho byko, hdy njemohł feldwebel ani schkleńzy piwa wupicź.“ Langa je potom wospjet rjekł, so je wón aktiwny wojak. Wyschk jemu wotmolwi, so to njeje móżno, dokelž by ßo potom hinak sadźerżał. Langa na to k wyschkej stupi a ßo jeho wopraschа, hacź dha je wón hłuch. Hdy by wón k doscźcźinjenju khmany był, by jemu nèkotre plisty wotyknył. Langa je jemu wospjet s plistami hrosył. Wobskorżeny, kotryž bě zyku nóz

pſched tutym podawkom pił a po wobßwědčenju někotrych ßwědkow pjany był, pſched ßudom wudawaſche, ſo njeje wjedźał, ſo je wyſchka pſched ßobu měł. Wyſchk je na njeho ſawołał: „Scże wy wrótny? Hdy byſchcże wojak był, bych waß ſajał! Wy hepjelo!“ Rěſbarjej Bär a Schneider Langowe wuprajenja jako wěrne wobkruczíſchtaj, tola jimaj ßud njewěrjeſche, dokelž ſtaj pjecża po tamnym podawku Lanſy rjekkoj: „Richardo, gratulujemoj tebi, to ßy derje cžinił.“ Schneider je pola honjerjow w Draždźanach, Bär pola pěſchkow w Žitawje ßłużił. Ssud Langu ſa winowateho ſpóſna a jeho k jaſtwu na 5 měßazow ſaßudźichu.

Hnydom po wußudźenju po namjecże ſtatneho rěcžnika ßwědkow Schneidera a Bära ſajachu. Wonaj ſtaj pjecża ßo do wußudźenja frěcžałoj, ſo budźetaj k lěpſchemu Langi wopak ßwědcžicž.

Drjewowa awkzija.

Wutoru 20. januara t. l. ma ßo na Khwacžanſkich honach

něhdże 60 łožow ſtejatych khójnow,

ſ wjetſcha klozy, twarſke drjewo a žerdže,

a 10 m twjerdych kuluchow

ſa hotowe pjenjeſy na pſcheßadźowanje pſchedawacž.

Sapočatk dopołdnja w 10 hodźinach.

Wobßedźer.

Drjewowa awkzija.

Wutoru 20. januara 1914 ma ßo

na Njeßwacžidliſkim majoratnym revěrje

ſcžěhowaze palne drjewo w lěßu ſa hotowe pjenjeſy na pſcheßadźowanje pſchedawacž:

140 rm. jehlinow. kuluchow) jenotliwje we wotdźěle-
7,5 = jehlinow. hałoſow ſ njach 30 hacž 34.

Shromadźiſna: Dopołdnja w 9 hodźinach na Koßlowſkim puczu mjes wotdźělenjomaj 30 a 31.

Hrabinſke ſ Rieſchſke majoratne hajniſke ſarjadniſtwo w Njeßwacžidle.

W. Dreßler, wyſchſchi hajnik.

Drjewowa awkzija.

Ssrjedu 21. januara t. l. ma ßo popołdnju wot 3 hodźin

w Heldez reſtawraziji w Hunczerizach

ſcžěhowaze

na Huſczańſkim hajniſkim revěrje

we wodź. 1 we wowczeńi, 25 w Žiczańſkim haju, w parku pſchi Holczańſkej alleji ſkładźene drjewo na pſcheßadźowanje pſchedawacž a to:

2700 žerdźow, 3—6 cm delnjeje tołſtoſcże,
40 rm twjerdych a mjehlich palnych ſchczěpow,
180 „ „ „ „ kuluchow,
800 „ mjehleje wależiny.

Huſczańſke hajniſtwo, 11. januara 1914.

O. Meudte.

Sserbſke a němſke ſchulſke biblije

teho runja

wěrowanſke biblije

ſ wulkim a drobnym pißmom ßu dostacž

we wudawarni Serbskich Nowin.

Kóſlaze-kózki,

howjaſe koże, wowcże koże, ſajecże a kaniklaze koże,

kaž tež **wſchě druhe druźiny łožow** kupuje po najwyſchſchich płaczíſnach

Heinrich Lange

pſchi zyrkwinym měſcże a pſchi žitnych wikach 11, ſ napſchecża „ſkoteje hwězdy“.

„Wot 3 lět na hroſnu wumpjeru cžerpjach. Hižo po 3dnjowym nałożenju **Zuckerowego patent. lěkarſkeho mydła** bě wuſpěch widźomny.

Jětſeſchka

ſchnyjachu. a nowe njenaſtawachu. Hižo po 2 kuſkomaj bě moja koża zyle cžiſta. P. N.“

Kuſk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßylniſcha forma). K temu **Zuckoh kreme** (niz tucžnjaza a miła) 75 pj. a 2 mk. w **Budyſchinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Eugerta, bratrow Měrſchez** raßlěb., **Strauch a Koldy.**

Schenillowe rubiſchcża a ſchawle

nowych rjanych muſtrow najlěpſche a najtuńſche kupujecże pola

Ernsta Jordanoweje wudowy

na jerjowej haßy 5,
na ſmutſkownej łowiſći haßy 8
w Budyſkej ſchtrykowarni ſchtrumpow.

Inventurſke wupſchedawanje wſchěch druźinow cžrijow

ſa žónſke, muźſkich a dźěcži.

Pſchedawanſke płaczíſny ßu tak niſke, ſo je kuß ſa kóždeho ſ dobytkom, dokelž ßo jenoż hódne wobucże pſchedawa.

Heinrich Mohr, cžrijownja

pſchi žitnych wikach.

Wuměrjenſki bureau Khorle Hartiga,

wot ſtata pruhowaneho a pod pſchiſłuchu wſateho geometra

w Budyſchinje na hornczerſkej haßy 23, delka. Telefon 856.

Serb. tow. „Lipa“ za Rakecy a wokoln.

změje, da-li Bóh, jutře njedźelu 18. januara pop. w 4 hodź. w Hönčec hosćencu swoju

hłownu zhromadźiznu.

(Rozprawy a uowowólby.)

Nuznych a ważnych wuradźenjow dla wšě lube sobustawy a hosćiw bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

Kublo

bisko Budyschina, něhdže 50 kórzow wulke, je na pschedań psches prawny bürow **Kutschki** pschi nowych hrjebjach.

Khěža

blisko Budyschina je płaczišny hódno na pschedań. Dalsche je shonicź na Mättigskej drósy delka.

Mała khěža

na Židowje pod hrodom je hnydom tunjo na pschedań psches prawny bürow Kutschki pschi nowych hrjebjach.

Ssuproschna ranza

je na pschedań w Krónzy cźišło 12 pola Njeßwaczidka.

Dwě

ßuproschnej ranzy

stej na pschedań **w Krónzy cźo. 12** pola Njeßwaczidka.

Ssuproschna ranza

je na pschedań **w Jitku cźo. 22** pola Rakez.

3 dejne kruwy

ßu na pschedań w Ssowrjezach cźišło 26.

Jałojza

blisko k cźeleczu, je na pschedań w Koporzach cźišło 12.

Ssucźelna kruwa

je na pschedań w Hornjej Borschczi cźišło 12.

Psches ßudnistwo na dyrbjenske waschnje ma ßo khěža Franza Oty Nowak na Židowje, 16,8 ara wopschijaze, ſ 211,16 dawskimi jenosćemi poczežena a na 32400 mk. takšérowana ſ 29850 mkj wopalneje kaßy 7. měrza 1914 dopołdnja w 10 hodźinach na pschesadźowanje pschedawacź.

Korbowe twory

wscheje druźiny tunjo porucza

Richard Hoffmann
korbaŕnja w Bukezach.

Khwaćanske serbske towaŕstwo

změje, da-li Bóh, **jutře**, njedźelu **18.** wulkeho rózka, pop. z dypkom 1/2 4 hodźin swoju **hłownu zhromadźiznu** w Hustec hosćencu w Khwaćicach.

Dnjowy porjad: 1. rozprawa wo skutkowanju towaŕstwa w zańdźenym lěće; 2. předpołoženje zličbowanja; 3. nowowólby předsydstwa; 4. namjety.

Wšě sobustawy so hač do poslednjeho wočakuja.

Też hosćo su nam stajnje witani. **Předsydstwo.**

Cźesćenym Sserbam w Rakezach a wokolnosćźi najpodwolnischo k wjedźenju dawam, so

klampnaŕstwo

wot mojeho semrjeteho mandźelskeho, Richarda Bürgera pschewsate, po starym wuprohowanym waschnju dale powjedu.

Sswěru budu ßo prózowacź, so bych wschě do klampnaŕstwa ßłuschachaze dźěła po nowocźaßnych žadanjach po najtuńschim wobliczenju shotowjaka. Proschu najdwórliwischo wo podpjeranje a poruczam ßo ſ najwjetschim poczesćowanjom.

Martha ſwud. Bürgerowa
w Rakezach.

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khěžorskej drósy 11.

Wschědnje
wot 4 hodźin popołdnju hacź do 11 hodźin wjecźor

wulke pschedstajenje

:: najnowscheho dokonjenja ::
ßwětłohrajeŕskeho wumělstwa.

Kóždu ßobotu a ßrjedu ßo program pscheměni.

Kedźbu! **Do Rakez!** **Kedźbu!**

Cźesćenym Sserbam w **Rakezach** a **wokolnosćźi** najpodwolnischo wosjewjam, so je moja

klampnaŕska dźełaŕnja

wot dźenża w khěži, hdźež mam ßwoje wobydlenje a klamy,

na hłownej drósy cźišło 136 pódla pósta.

Sa dowěrjenje, mi hacź dotal ſ bohatej měru spožcźene, ßo wutrobnje dźakujo, wo dalsche derjeměnjenje proschu.

S dobom ßo poruczam k shotowjenju wschěch do klampnaŕstwa ßłuschazych dźěłow; twaŕske klampnaŕstwa, pschiprawjenje skótnych napojakow, plumpow, błyskowodow atd.

W Rakezach, 31. Dezembra 1913.

Alfred Barsch, klampnaŕski mischtr.

Ssuche praßowane wuhlo

je dostacź

we wuhlowej praßowaŕni na Horje.

Skasanje na pschiwjesenje wuhla ßo hnydom wobstara.

Wutrobne zbožopřeća k nowemu lětu wupraja wšěm lubym Serbam a jich přećelam doma a we wukraju z dobom so wukupiwši z darom za naš **Serbski Dom:**

po **10 hr.**: k. dr. Erich Böhme w Berlin-Lichterfelde;
po **8 hr.**: k. faraŕ Betlejewski w Jastersembiju;
po **3 hr.**: k. faraŕ Mikela w Malešecach.

Za »**Raj**« je darił: Jeho excellenca k. gymnasialny direktor Holan w Rewalu 3 hr.

Do Klětneho!

W khěžorskej sali
ujedźelu 18. januara
wulki sjawny

maskeradny bal

Pschecźelnje pscheproschujetaj
kolojězdne towaŕstwo „Schip“
a hosćenzaŕ **Gustav Fuder.**

Pjekaŕski wucźobnik

jutry wucźbu namaka pola
B. Hanicki
na hornczeŕskej haßy 5.

Jutry hólcźez, kotrež chze

wójnaŕstwo a wosotwaŕstwo

nawuknycź, wucźbne město namaka pola wójnaŕskeho a wosotwaŕskeho mischtra **Husaka** w Bukezach.

Ssyn sprawneju starscheju namaka

wucźbu

pola **Rudolfa Biesolda**
w Budyschinje
pjekaŕskeho a konditorskeho mischtra.

K 1. februarej abo posdźischo ßo

ßłužobna holza

pyta. Shonicź pschi žitnych wikach 12 w klamach.

Město nětcźischeje holzy, kotraž po 6 létnej ßłužbje domoj dźe, 18létnu cźistu sprawnu

ßłužobnu holzu

kotraž wschě domjaze dźěła a troschku waricź rosumi a ma luboscź k dźěcźom, k 1. haprleji 1914 pyta

twaŕski mischtr **Ritsche**
w Hornim Wujesdźe w Sakskej.

Sswójbu

do zyhelnicze ſ darmotnym wobydlenjom, ſ běrnjazym polom a sahrodu pschi wobstajnym dźěle pyta

A. Schäfer w Konjezach
pola Kubschiz.

Kuchaŕki, stwinske a ßłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłacźeŕske ßwójby pyta hnydom a knowemu lětu pschistajeŕka **Görlichowa** na ßukelnjskej haßy 1 na rózku khěžorskeje drohi w cźrijowni knjesa Heinr. Moyra.

— Telefon 837. —

Schulerjo

dostanu **dobru a tunjo pensiju** na Friedrichstraße cźišło 2 we Budyschinje.

(K temu cźišłu pschikoha).

Pschiloha k cžišku 3 Serbskich Nowin.

Sobotu 17. januara 1914

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich stótnych wikach.

15. januara 1914.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Stótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. polnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 6 lět	50—53	95—98
awstriske	—	—
2. mlode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	44—48	86—90
3. žrěnjo pizowane mlode, derje pizowane starsche	38—42	80—84
4. žnadnje pizowane tóžderje staroby	33—37	73—78
Jałojzy a krowy:		
1. polnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	47—50	88—93
2. polnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 7 lět	41—45	82—86
3. starsche, wukormjene krowy a žnadnje wuwite mlódsche krowy a jałojzy	37—40	76—79
4. žrěnjo pizowane krowy a jałojzy	32—36	72—76
5. žnadnje pizowane krowy a jałojzy	25—30	65—70
Byki:		
1. polnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	49—50	90—93
2. žrěnjo pizowane, mlódsche a derje pizowane starsche	44—47	84—87
3. žnadnje pizowane	40—43	79—82
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	61—64	103—106
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	56—60	98—102
3. žnadnje wuwite wot zyza	48—54	89—95
Swinje:		
1. polnomjaßne lěpschich raßow a jich schižnjenjow w starobje hacž do 1¼ léta	52—54	71—73
2. mjaßne	52—53	71—72
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	48—49	67—68

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy bowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 10. jan. 1914. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.	W Lubiju 15 jan. 1914. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.
Pschenza bela	—	—	—	—	—	—	—	—
" žolta	—	—	—	—	8	30	8	80
" nowa	8	35	8	80	—	—	—	—
Rožla	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	35	7	65	6	40	7	40
Jećmjeń	7	25	8	—	6	60	8	20
Wows	6	50	7	25	6	30	7	10
" nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	10	—	11	—
Woka	11	—	12	—	11	—	12	—
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka	17	50	19	50	20	—	22	—
Běrny	1	75	2	50	2	20	2	50
Butra 1 kilogr.	2	50	2	80	2	50	2	70
Pschenčzna muka 50 "	10	50	18	50	14	75	18	75
Rjana muka 50 "	9	75	12	50	10	75	12	75
Ssyno 50 "	2	50	3	25	2	75	3	—
Ssloma 100 "	3	—	3	20	3	—	3	60
Prožata 960 schtuk, schtuka	12	—	24	—	—	—	—	—
Pschenčzne wotruby 50 kilogr.	5	25	5	50	5	10	5	50
Rjane wotruby 50 kilogr.	5	25	5	75	5	80	6	20
Pschenčzny gris 50 kilogr.	—	—	6	75	—	—	—	—
Rjany gris 50 kilogr.	6	50	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 65 pj., schtuka 11—12 pj.

W Budyschinje płaczeschе: kórz pschenzy (běla) po 170 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np., žołta — hr. — np. hacž — hr. — np., nowa: 14 hr. 20 np. hacž 14 hr. 96 np., kórz rožki po 160 puntach 11 hr. 76 np. hacž 12 hr. 24 np., nowa: 12 hr. — np. hacž 12 hr. 32 np., kórz jećmjenja po 140 puntach: 10 hr. 85 np. hacž 12 hr. 04 np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

15. januara 1914.

Po 50 kilogr.: Rožla wot 7 hr. 40 np. hacž 7 hr. 70 np., pschenza wot 7 hr. 50 np. hacž 9 hr. — np., jećmjeń wot 7 hr. 70 np. hacž 8 hr. — np., wowß wot 6 hr. — np. hacž 7 hr. 80 np., jahły wot — hr. — np. hacž — hr. — np. hróch — hr. — np., žyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. — np., běrny — hr. — np. hacž 2 hr. 50 np., žloma (100 kilogr.) 3 hr. — np., butra (1 kilogr) wot 2 hr. 20 np. hacž 2 hr. 40 np., jeja (mandl) 1 hr. 65 np.

Wjedro w Londonje 16. januara: pomróczene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje 2. njedželu po tsjoch kralach rano w 7 hodžinach duchowny Tischer žerbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodžin farat Răda žerbske a w 10 hodžinach němske prědowanje.

Tydženske sastojnske dźěła smeje duchowny Tischer.

Wórowani:

W Michalskej zyrkwi: Khorla Erwin Hellmuth Hänisch, pohonc w Bórku, s Marju Gustu rodź. Hörenzej, hospodu tam.

S druhich wosadow: Franz Pawoł Richard Otto, młynk we Wulkim Schunowje, s Emmu Marthu Petermannej s Noweje Wžy. — Pawoł Bjedrich Pětschka, drohowy dźěłaćer s Zyžej, s Hanu Wirthej se Sch:schowa. — Max Arthur Mauksch, žłužobny w Kolwasy, s Lejnu Rokotej s Wětrowa. — Khorla August Balzar, dźěłaćer w Radsłej, s Marju rodź. Wukaschej se Stróže pola Rakez. — Ernst Richard Haase, dźěłaćer s Lěwalda, s Hanu Marju Běrkej, domjazej dźowku we Wuježku. — Hermann Max Frenzel, kowarski mischtr w Delnim Sohlandže, s Hanu Marthu Radischej, domjaz s dźowku w Błózanach. — Jan Gustav Schluckwerder, póstski pohonc w Draždźanach, s Bertu Gertrud Mjetwej w Subornicžy.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Luisa Adelheid, Jana Goldschmidta, želesotoczerja in Dobruschi, dź. — Khorla Heinz, Khorle Augusta Schramma, cžěßle na Židowje, ž. — Jan Herbert, Jana Bjarnata Hencža, žwobodneho kublerja w Cžemjerzach, ž. — Hilžbjeta Elfrieda, Richarda Hermanna Haschki, fabrikskeho dźěłaćerja pod hrodom, dź. — Kurt Waltat, Ernsta Hermanna Neumanna, kontorskeho žłužobnika na Židowje, dź. — Hildegart Ella, njem. dź. w Dźěžnikezach.

S druhich wosadow: Lina Elly, Ernsta Edwina Henczela, žiwnoscerja w Nowej Wžy, dź. — Hedwig Elfrieda, njem. dź. w Běłych Noßlizach. — Hana Frieda, Jana Bohuwěra Ducžmana, khěžkarja we Lusy, dź. — Lejna Martha, Jana Wünsche, khěžkarja w Nowej Wžy p. Njeßwaczidła, dź. — Max Erich, njem. ž. s Lupjanskeje Dubrawy. — Ernst Waltat, Ernsta Bohuwěra Wjenki, dźěłaćerja s Rakez, ž. — Pawoł Waltat, Jana Augusta Klimanta, žiwnoscerja s Nižeje Wžy, ž. — Hans Rudi, njem. ž. w Khwaczizach. — Martha Lina, Khorle Richarda Bitterlicha, žiwnoscerja w Błózanach, dź. — Hana Emma, Franza Antona Stemmlera, korczmarja w Něczinje, dź. — Max Erich, Jana Bohuwěra Pětscha, žiwnoscerja we Wadezach. — Ernst Hermann, Jana Ernsta Nowaka, dźěłaćerja s Hliny.

Zemrjeli:

W Michalskej wosadze: 8. januara: Morwonarodźeny žyn Khorle Ernsta Sachsy, želesniskeho wuhibarja we Wurizach. — Erna Frida, Khorle Jana Sodana, dźěłaćerja pod hrodom, dź., 11 m. 2 dn. — 12.: Ota Willy Henczel, pomozny wucžeŕ na Židowje, 23 l. 3 m. 10 dn. (pokhowany w Draždźanach). — Khrystla swud. Ludwigowa rodź. Bärez se Židowa, w sastaratni na Židowje, 81 l. 9 m. 22 dn. — Johanna Khrystla Kriegelowa s Kumwalda, w sastaratni na Židowje, 66 l. 6 m. 17 dn. — 13.: Khorla August Hermann Cžěßla, rentudostawat, prjedy tepjeŕ na Židowje, 62 l. 5 m. 1 dź. — Alma Elfrieda, Maxa Hermanna Wjely, kublerja w Hrubocizach, dź., 2 m. 10 dn.

S druhich wosadow: Khrystla, njewoh Jana Mérscha, khěžkarja w Džiwocžizach, wudowc, 76 l. 6 m. 23 dn. — Kurt, Pawoła Žyža, žiwnoscerja we Wjelkowach, ž., 3 l. 1 m. 4 l. — Max Waltat Lindner w Demjanach, 1 m. 8 dn. — Heinrich Rasch, khěžkat w Bóschizach, 77 l. 6 m. 13 dn. — Morwonarodźeny žyn Ernsta Emila Wenzela, žiwnoscerja we Wětrowje. — Hana Frieda, Jana Bohuwěra Ducžmana, khěžkarja we Lusy, dź., 13 dn. — Marja swud. Wanakowa, kublerka w Banezach, 55 l. 2 m. 4 dn. — Hana Jauschowa, wumjenkarjowa mandželska w Sarečzu, 61 l. — Marja Augusta, Khorle Schibaka, kublerja w Komorowje, mandź., 45 l. 8 m. 22 dn.

Zyrkwinske powjesće s Hodžija.

2. njedželu po tsjoch kralach smeje rano ½8 hodžin farat Kschižan žerbsku spowjednu wucžbu, ½9 hodžin duchowny Voigt žerbske a w 10 hodžinach němske prědowanje.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

2. njedželu po tsjoch kralach smeje duchowny Bójž rano w 8 hodžinach žerbsku spowjedź, farat Domaschka dopołdnja w 9 hodžinach žerbske a ½11 hodžin němske prědowanje.

Popołdnju ½4 hodžin shromadźizna kschesćijanskeho towarstwa žónskeje młodosće.

Sstrjedu wječor we 8 hodžinach shromadźizna kschesćijanskeho towarstwa mužskeje młodosće.

Schtwórtk wječor we 8 hodžinach shromadźizna kschesćijanskeho towarstwa žónskeje młodosće.

Ratarska schula w Budyschinje.

Bližschi lěčny semester žo **wutoru 21. hayrleje 1914** sapočnje. Samolwjenje nowych wucžomzow podpisany direktor pschijimuje, kotryž je rad swólniwy, dalsche wukasacž.

Prof. dr. Brugger.

Draždźanska banka.

Akzijowy kapital 200 miljonow hriwnow.
Reserwy . . . . 61 miljonow hriwnow.

Sadanjamy w tu khwilu na dań date pjenjesy
ſ 3% danje pſchi wſchědnym wupowjedźenju
3½% „ „ jenoměźaczným wupowjedźenju
4% danje pſchi 3—6 měźaczným wupowjedźenju.

Worzlowa komora.

Draždźanska banka
wobkhódne městno w Budyſchinje
pſchi žitnych wikach, na rózku khěžorſkeje drohi.

Telefon 551.

Czistowolmjane konjaze pſchikrywy

(deki)

ſ rukowanjom czisteje naturſkeje wołmy
ſe ſylnym płatom podſchite a pſcheſchite, 140×180 cm wulke

mk. 6.50.

Sa ſnamjo na pſchikrywy 10 pj., wot 1 duz. darmo.

Pſchikrywy na pruhu darmo.

Carl Winter, fabrika pſchikrywow **w Magdeburgu.**

Saſtupjeŕ **C. Winter w Budyſchinje na khěžorſkej dróſy 8.**

Smolerjec knihićišćernja

w Budyſchinje w ſerbſkim domje

knihi, ſliczbowanja, viſitne a pſcheproſcheńſke khartki, ſaſtojnſke formulary, wuſtawki, blidne ſpěwy atd.

we wſchěch rěczach derje a tunjo czischczi.

Dalokorěczak czisło 687.

Pſchińdźcze nětkole :: :: ke mni. :: :: **Pſchińdźcze nětkole :: :: ke mni. :: ::**

Inventurſke pſchedawanje

we wſchěch wotdźělenjach

po poniženych płaczišnach!

1 dźělba **zankow a wobſkadźenjow** hižo po **5** pj.	1 dźělba **blufow** běłych batiſt, hižo po **15** pj.
1 dźělba **židźanych bantow** něhdźe 12 cm meter hižo po **35** pj	1 dźělba **dźěćazych khapow a mězow** hižo po **50** pj.
1 dźělba **židźanych tłaninow** **40** a **95** pj.	1 dźělba **žonjazych ſchatow** koſchlow a kholowow po **95** pj.
1 dźělba **trikotažow** ſa muźſkich a žónſkich hižo po **75** pj.	1 dźělba **dźěćazych jeczkow ſchtryk.** po . . . **95** pj.
1 dźělba **paßow** hižo po . . . . **10** pj.	1 dźělba **žonjazych jakow ſchtryk.** po . . **1.50** pj.
1 dźělba **toſchow** hižo po . . . . **25** pj.	1 dźělba **dźěćazych kožuchow** hižo po . . . . **25** pj.
1 dźělba **ſchtaktow** hižo po . . . **95** pj.	1 dźělba **kleprowanych zankow** 25 cm po . . . **95** pj.
1 dźělba **rukajzow** podſch. trikt. hižo po **35** pj.	**Schwajzarſke wuſchiwanje** po . . . . . **95** pj.
1 dźělba **ſchtrympow** hižo po . . . . **25** pj.	1 dźělba **barchentowych ſukњow a koſchlow** ſa žónſke hižo po **95** pj.
1 dźělba **ſokow** hižo po . . . . **15** pj.	1 dźělba **běłych a pißanych rubow** po . . . . . **95** pj.
1 dźělba **klobukow** njewupyſch. formy **50** pj	1 dźělba **dźěćazych wobleczenjow** hižo po . . . . **95** pj.
1 dźělba **wupyſchenych klobukow** hižo po . . . . **3** mk	1 dźělba **ſchórzuchow** reform. . . . . **95** pj.
1 dźělba **ſchidłow a pjerow** hižo po . . . . **10** pj	1 dźělba **pótnikow** po . . . . . **50** pj.

Žane ſaměnjenje. Tak daloko hač ſklad doßaha.
Pſchedawanje ſa hotowe pjenjesy.

Shorjelſka pſchedawarnja

Jan Schaaf

na bohatej haßy 20, **w Budyſchinje** na bohatej haßy 20.

Pſchedźenak.

Protyka ſa Serbow

na lěto

1914

je ſa **25** pj. we wudawarni Serbskich Nowin dostacz.

Kožane twory kupuja žo najlěpje w spezialnej pschedawarni kožanych tworow.

Stajnje wulki wubjerk, krucze sprawne požłuženje a tunje płaczisny ša

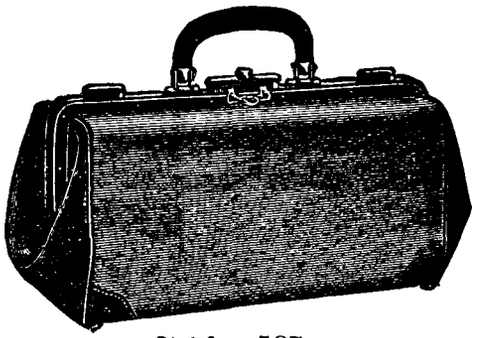

koffry, puczowanske tosche, neßeßäry, žonjaze tosche a paßy schulske tosche ša hólzow a holzy, schulerske mapy, pißanske, aktowe a hudźbne mapy, listownje a zigarowe tosche, portemoneje, ßlě, nakhribjetne měchi a gamasche atd. namakacźe

w spezialnej pschedawarni

ša **Offenbachske kožane twory**

C. Alberta, mějeczela **Khorle Bahle,** ßedkarskeho mischtra

Telefon 587. w Budyschinje, pschi lawskich hriebjach 10.

Elektr. Licht

frisst weniger als Petroleum!

Chenillowe rubischcza

a schawle

płaczisny hódno pschedawa

Otto Osswald

na kamjentnej haßy 7.

Visitne khartki

czischczi spěschnje a tunjo

Esmolerjez knihiczischczerstwa.

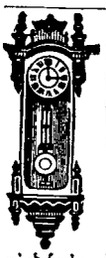

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicź, abo kotryž chże ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dże k czaßnikarjej **Kurtej Jenčej** na swonk. lawske haßy 5. **Jencź** pschedawa a porjedźuje, ša ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wulkadne wokno, ſ płaczisnami wupołożene, wobhladacź.**

Schpatnje roseżaze dźěczi

kraßnje pschibywaju, hdyž žo jim dawa

aromathiski

jatrotukowy emulsion

se ſnamku hrodowskeje haptyki.

Dźěczi jón rad bjeru a derje ſnjeßu.

Woprawdźity dostacź

w hrodowskej haptyzy

w Budyschinje.

Wjenježnikam

žo k darmotnemu saměsczenju pjenjes w jenož dobrych solidnych hypothekach porucza

Albert Mužik,

na Hoschiz haßy 42 po 1 skhodze, w hosczenzu k „jandželu"

Hypotheki a wobßedźenstwo leżomnosczow.

Sałożene 1899. Stary sprawny wobkhod.

Wopraschejcze žo mojich wotebjerarjow, woni Wam rad wobkrucźa, so žu moje palene

khoseje

wubjerne po składze a najbóle **spore.**

Spytajcze je ras!

Punt po

140—200 pj.

Karlowarska spezialna měschenza

punt po 160 pj.

Jurij Nitsche

na bohatej haßy 8.

Serbske a němske spěwarske

žu dostacź

we wudawarni Serb. Nowin.

Th. A. Wällnitz naslědnik

měješćel: J. Hanekamp

w Budyschinje na ßukelnskej haßy 9,

meblowy dom sa njewjesćinske wuhotowanja.

Najwjetschi skład woprawnych a lakowanych

wobydlenskich wuhotowanjow

kaž tež

jenotliwych meblow a pólstrowanych tworow

po wschěch płaćišnach.

Poručam jako pschihódne a praktiske dary

= debjaze meble =

wscheje druźiny, kaž tež

teppichi, blidowe pschikrywy,

paneele, kontorske a klawěrske stólczki atd.

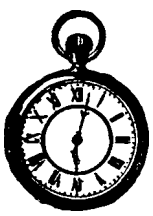

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ßwój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**

k dobroćiwemu wobkedźbowanju porucza.

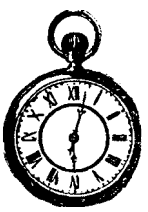

Hódna twora. Pilnowne rukowanje. Tunje płaćišny.

Moje

inventurske

wupschedawanje

sapoczinje ßo jutsje ßobotu 10. januara.

We wschěch wotdźělenjach mojeho składa ßym wjele wězow **bjes dźiwanja na pjedawschu hódnosć** po płaćišnje jara ponižił, wožebje

dźěczaze wobleczenje, blusy a wschě symske wězy,

tak so je tež najmjeńsche kupjenje s dobytkom.

Sa schwadlistwo:

Wulke składnostne kupjenje **wobßadźenjow, zankow, saßadźenjow, klaninow.**

Sbytki ßměschnje tunjo.

Walter Noebel.

Khěžorska khofejownja

Sswjedźeńske zigary

— wožebitu snamku —

w swjatkach po 10 scht.

Londonstocks-ßadźerjo

najlěpschu 6 ₰ zigaru

porucza

J. Hajesch we Łasu.

WYBERT-TABLETTEN

Name gesetzlich geschützt.

Tyßazy człowjekow k ßwojemu powołanju strowy ßylnyhłóß trjebaju. W jěrym czaßu tutemu strach hrosy. Schkitajcze ßo se wschědnym wuźiwanjom Wybertowych tablettow psched kaschelom, bybawosczu, katarrhom. Jena pruha s nich wjazy dopokosuje dyźli wjele ßkowow. Dostacz we wschěch haptykach a drogownjach po 1 mk.

Sserbski musej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot ½11—12 hodźin.

Inventurske wupschedawanje

wot 10. januara

po nimo měry tunich

:: płaćišnach. ::

Mužaze, žonjaze a dźěczaze wobuće

je po płaćišnje jara ponižene.

Wožebje tunje je wscho

symske wobuće.

Mužaze a žonjaze schórnje

solidne a dźerżaze 4.40, 5.45, 6.40, 7.50.

Filzowe stupnje ša male dźěći

por po 45 pj.

Schulske schórnje jadriwe a dźerżaze jara tunjo.

Shorjelska czrijowa pschedawarnja

w Budyschinje na bohatej haßy 16.

»Serbske Nowiny« wuſawaja so kóždu sobotu. — Stwórtlětna předpłata: we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 80 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóźki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjećor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 4. **Sobotu 24. januara 1914.** **Lětnik 73.**

W ſakſkim ſejmje

ſmy tónle tydźeń wſchelake ſtawy ſtatneho hoſpodarſtwa dowuradźili, bjes teho ſo by k ſanym waźnym jednanjam dóſchło. Sańdźenu ſrjedu jednachmy wo namjećze, kotryž běchu wſchelake ſtrony ſapodałe, mjenujźy wo nowoſrjadowanju ſaſtojniſkich prawow. Jednanje njemějeſche po prawom ſaneho wuſpěcha, pſchetoż knježerſtwo woſjewi, ſo w tu khwilu nima ſaneje pſchiczźiny, ſo ſ tajkim nowoſrjadowanjom ſaběrać, dokelž je ſo pſchezo ſa derjeměcze ſaſtojnikow na doſahaze waſchnje ſtarako. Sſwoju diſziplinarnu móz je pſchećziwo ſaſtojnikam nanajmiliſcho nakłožowało a je w běhu poſledniech lět trjebało jenoź jara ſnadnu liczbiczku ſaſtojnikow po diſziplinarnym puczu pokhoſtać.

Sańdźeny ſchtwórtk ſ nowa pſchedkłożeny ſakoń ſa ſrjadowanje fararſkeje mſdy k prěnjemu wuradźowanju pſchińdźe. Poſledni ſejm njeje tónle ſakoń dowuradźił. S tymle ſakonjom nima ſo mſda fararjow powyſchicź. Khude woſady maja ſo wolóźicź, a to ſ tym, ſo ſo ſtarobne pſchikohi ſa fararja ſ woſebiteje pokładniźy płacźa. Dale ma ſo tež temu dopomhać, ſo fararjo wěſty dźěl ſwojich dokhodow porjadniſcho doſtawaju. Dotal je cźaſto tak było, ſo je ſo jim tajki podźěl hakle pokletnje wupłacźił. Woprawdźity wotpohlad naſcheho knježerſtwa ſ tymle ſakonjom je tón, naſche kſcheſcźijanſke woſady ſa pſchichod ſchkitać a po něcźim woſebje pjenježnu njewotwisnoſcź naſchich woſadow pſchewjeſcź a ſarucźić. Teho dla ma ſo ſakońſźy poſtajicź, ſo ſo na fararſku mſdu wurunazu pokładnizu letnje 1 milijon a 194 tyſaz hriwnow ſe ſtatneje pokładniźy wupłacźuje. Njewěra a ſamo hida pſchecźiwo kſcheſcźijanſtwu dźeń a bóle roſcźetej. Teho dla tež njeje njemóźno, ſo ſkónczńje tež w naſchim ſakſkim ſejmje tajke ſtrony pſchewahu doſtanu, kiž ſu ſurowi njepſchecźelſtwu kſcheſcźijanſtwa, a teho dla ma ſo pſchinoſchk ſe ſtatneje pokładniźy hiźo nětko ſa dalſchi pſchichod ſakońſźy ſwěſcźicź. Dyrbjał-li ſo wón w kóždym ſejmje ſ nowa pſchiſwolicź, mohło ſo ſtacź, ſo jena kſcheſcźijanſtwu a kſcheſcźijanſkej zyrkwi njepſchecźelna wjetſchina w naſchim ſejmje tónle pſchinoſchk njepſchiſwoli. Tak daloko bohužel woprawdźe hiźo ſmy w naſchim lubym wótznym kraju, ſo dyrbimy ſo hiźo tejele móźnoty bojecź. We wuradźowanju ſo pokaſa, ſo maja ſ wuwſacźom ſozialdemokratije wſchě ſtrony ſroſymjenje ſa tónle ſakoń. Jednanje dyrbjeſche ſo ſańdźeny ſchtwórtk pſchetorhnycź a ſo na nowy tydźeń, najſkerje ſrjedu, dale powjedźe. Naſche preſidentſtwo bě wot 6 hodźin ſadźěwane.

Pjatk dowuradźichu ſo wſchelake żeleſniczne naležnoſcźe, ſ kotrychž ſana naſchu Łužizu njenaſtupa. — W naſchej Sakſkej je nowy wodowy ſakoń, woſebje na wſach, wulki njepokoj nacźinił. Teho dla ſu konſerwatiwni praſchenje ſapodali, cźeho dla knježerſtwo wudawki ſa porjedźenje rěkow nětko na pſchimjeſowazych ležomnoſcźerjow wotwaluje. Pſchi wuradźowanju tehole praſchenja dóńdźe najſkerje k khětro wótrym jednanjam. Skórźby naſchich wjeſnanjow ſu powſchitkowne a maja ſwoju pſchicźinu we wſchelakich ſakonjowych njedoſtatkach. E. B.

Pruſki ſwjaſt a bayerſki lud.

Njedźelu je njedawno ſakoženy „pruſki ſwjaſt“, kotryž ma nadawk, ſtejiſchcźo Pruſkeje w němſkim khěžorſtwje ſakitacź, ſwoju prěnju ſhromadźiſnu měł. W njej Pruſku a jejne wójſko ſławjachu a trochu ſ małowaženjom po pokodniſchich Němzach rěcźachu, kotrychž krej je pjecźa ſ winowym duchom a demokratiſkim wolijom ſměſchana. Generalny leutnant ſ Wrochem khěžorſtwowy ſejm dla jeho ſtejiſchcźa k Zabernſkim podawkam hanjeſche a jón nanajbóle měſchane towarſtwo mjenowaſche a woczakanje wupraji, ſo ſ wliwom demokratiſkeho wólbneho prawa hiſchcźe dźeń pſchińdźe, hdźež budźe němſke khěžorſtwo Pruſku wo pomoz pſchecźiwo ludowemu knjejſtwu proſyć, tak ſo niczo druhe njewubywa, dyžli hacź na krej wojowacź ſa ſakhowanje kralowſkeje mozy, ſchtoż je ſo tež w Zabernje dopokaſało. Generalny major Rogge pokodniſchim Němzam wutykowaſche, ſo mjes nimi pſchecźiwopruſki wětr duje, a praji, ſo žadanje, ſo by Pruſka ſo w Němſkej ſhubiła, dyrbi womjelknyć. Poſłucharjo wokachu: „Nawopak! Němſka w Pruſkej!“ General ſ Kracht na němſko-franzowſku wójnu ſpominajo praji, ſo ſu Bayerſzy pola Orleanſa pſched Franzowſami cźěkali a ſo bychu ſo ſbili, hdy bychu jim Pruſzy na pomoz njepſchiſchli. Bayerſki lud je ſo ſ tym na najhłubſcho roshorił. Knježerſtwowe „Bayerſke ſtatne nowiny“ wo tym piſaju: „Pſchi wſchěch wobſtejnoſcźach dyrbi ſo pſchecźiwo njehańbicźiwoſći wuſtupicź ſ kotrejž ſo ſadźerźenje wſchelakich wójſkowych dźělow ſjěnaoczenych wójſkow pſchecźiwo ſebi wuhracź pytaju, a to cźim bóle, dokelž je bayerſke wójſko pod najcźěžſchim ſchkodowanjom rjekowſzy wojowało a ſo ſ njeſahinitej ſławu pokryło.“ W bayerſkim ſejmje ſapóſłanz Loibl, jedyn prjedawſchi aktiwny offizěr wo nadpadźe generala ſ Krachta na bayerſke wójſko praji, ſo je wón pſcheniſki, ſo mohło ſo ſ nim bayerſke wójſko womaſacź. Liberalny ſapóſłanz Dirr, jedyn offizěr krajneje wobory, teho runja pſchecźiwo poniżenju bayerſkeho wójſka proteſtowaſche. Bayerſki wójnſki miniſter praji, ſo ſo tajke njeſłyſchane wuprajenje njemóże doſcź wótrje ſaſudźicź, a to cźim bóle, dokelž je wono zyle njepodłożene wohanjenje ſławnych dnjow bayerſkeho wójſka, kotreż je runje pola Orleanſa najkhrobliſcho wojowało.

Barlinſki polizajſki preſident ſ Jagow pola kronprynza.

Barlinſki polizajſki preſident ſ Jagow, kotryž bě ſo ſjawnje pſchecźiwo prěńſchemu wuſudej wojeńſkeho ſuda wuprajił, kotryž bě leutnanta ſ Forſtnera ſaſudźił, je nětkole wjeleſławjeny muž. Němſki kronprynz je jemu k cźeſći hoſcźinu wuhotował. Jagowa ſu tež na hoſcźinu komandowazych generalow pſcheproſyli, a hdyž wón tón ſamy dźeń wjecźor k hoſcźinje Barlinſkeho garderegimenta pſchińdźe, jeho leutnantojo na blido ſtajichu a jemu tſikrócźnu ſławu wunjeſechu.

Khěžorſtwoſejmſki ſapóſłanz ſ Liebert ſwój mandat ſłożił.

Khěžorſtwoſejmſki ſapóſłanz ſ Liebert, ſobuſtaw khěžorſtwoweje ſtrony, je ſwój mandat ſłożicź dyrbjał, dokelž je komiſija khěžorſtwoweho ſejma jeho wólbu ſa njepłacźazu ſpósnaka. Wón bě ſo w Bornaſkim wokrjeſu jenoź ſ nětkotrymi hłoſami wjetſchiny wuſwolił. Tele roſſudźaze hłoſy ſu ſo nětko hiſchcźe jako njepłacźaze ſpósnake. Pſchi wólbje bě ſo 26109 hłoſow wotedało, ſ nich je ſapóſłanz ſ Liebert 13044 a ſozialdemokrat Ryſſel 13065 doſtał.

Dale je wólbypruhowaza komiſija wólbu ſapóſłanza ſ Halema w Schwetzu ſa njepłacźazu wuprajika. Kaž je ſnate, je ſo ſ Halem druhi krócź pſchecźiwo Polakam wuſwolił. Tutym je ſo poradźiło, hiźo druhi krócź jeho wólbu powalicź.

Pruſka ſebi ſ nowa 400 milijonow hriwnow poſcźi.

Hacźrunje ſu ſo pruſke krajne finanzy poſlednje lěta na ſwjeſelaze waſchnje polěpſchile, ma pruſki ſtat ſa trěbne, ſebi 400 milijonow hriwnow poſcźicź. Poſcźonka ſo po 97% wuda a ſo ſe 4 prozentami dani. Sa 16 lět ſo te 400 milijonow ſ wuloſowanjom wotpłacźa, a to po 100 prozentach, to rěka, ſchtóž nětkole pruſkemu ſtatej 970 hriwnow poſcźi, pſchi wuloſowanju 1000 hriwnow wrócźo doſtanje. S tajkimi pſchihódnymi wuměnjenjemi ſa wupoſcźerjow drje pruſki ſtat hiſchcźe ženje njeje pjenjeſy pytał.

Němszy biskopjo pschećziwo woteběranju narodźenjow.

Pastyrski list, kotryž je so loni w auguscze na Fuldaskej konferenzy wuradźił, so pschećziwo khodźenju dźěćzi do kinematografiskich pschedstajenjow, pschećziwo nětczischej žonjazej modze a pschećziwo woteběranju narodźenjow wobrocża. W pastyrskim liscze so praji, so je w lěcze 1876 w Němskej na 1000 wobydlerjow 42 narodźenjow, w lěcze 1911 pak jenoż 29 narodźenjow pschischko. Jene dźěćzo mjenje na 1000 wobydlerjow rěka 65 000 dźěćzi mjenje w zykym khěžorstwje. Potajkim je so w lěcze 1911 pornjo lětu 1876 wjazy dyžli 800 000 dźěćzi mjenje narodźiko. Po měnjenju, w pastyrskim liscze wuprajenym, je s pschiczinu woteběranja narodźenjow luxus we wyschschich ludowych worschtach, mjes bohatymi a samožitymi, kotryž je so wot tam do nižschich worschtow pschebodył. So su tež sozialne njedostatki ske spěchowake, biskopjo njepřeja, tola khowna wina leži we skej woli. W městach su wschak tež hospodarske wobstejnoscze sobu wina. Tam je wjele mandźelskich na to pokasanych, so wobaj na dźěko khodźo wschědny khleb sažkužitaj. Tež wobydlenske wobstejnoscze su wulkej liczbje dźěćzi pschećziwne, dokelž khěžerjo mandźelskim s wulkej swójbu wobydlenje njepschenajeja.

Woteběranje skota w Němskej.

W khěžorstwowym šejmje je jedyn swobodomyślny sapósłanz na to pokasał, so je so 1912 w němskim khěžorstwje pschi stótliczenju něhdże 500 000 howjadow mjenje naliczilo. W schtyrjoch provinzach je skotarstwo pschibywało, mjes tym so je wono we wósom provinzach wotebjeralo. Spadowoze placźiny njejsu tak wažne, dokelž je s dobom dźěko w industriji woteběrało. Jedyn konservativny wulkoležomnoscźeŕ měnjesche, so njeje hospodarska nusa s pschiczinu, ale swuchota a skótne khoroscze. Temule měnjenju tež druhi konservativni sapósłanzy pschihłosowachu. Jedyn swobodomyślny sapósłanz pak na podłožku liczbow dopokasowasche, so je plahowanje skota w Pruskej hižo w lěcze 1908 woteběracź počało a so je w létomaj 1909 a 1910 dale tralo, so pak je wono w létomaj swuchoty, 1911 a 1912, samo pschiběrało. Duž njemóže hinak być, so je so plahowanje žita na schkodu plahowanja skota spěchowało. To so na nadpadne waschnje s tym dopokasuje, so je so w tym samym lěcze 1908 s Němskeje počało s pomozu systema wuwožnych wopisźmow žito do wukraja wuwosyczź.

Ruśowska w czisźłach.

Hłowny redaktor franzowskich nowin „Matina", Schczěpan Lausanne, wo swojim pucźowanju pische: Ruska je wulka, wscho je w Ruskej wulke, njewobsažne su w symje jeho snežne runiny, ale najwjetschi je ruski ratar. S wopredka jako byschcze njesnadny dypk na bělisnje snéhoweho pschikrywa wohladali, tola liczba tych dypkow pschi dalschim hladanju stajnje pschibywa a roscze a hdyž so sebjeru, wone najstraschnischu hromadu na swěcze tworja. Roshladujmy so po czisźłach. W lěcze 1902 mějesche Ruska 139 320 000 wobydlerjow, w lěcze 1908 hižo 155 433 000 a loni 171 060 000 wobydlerjow; potajkim bě so jejne wobydlerstwo sa dźesacź lět wo 31 740 000 wobydlerjow abo wo 22,7 prozentow pschisporiko. Kóžde léto Ruska wo zyke bołharske a sa kóžde léto wo zyke franzowske wobydlerstwo narosce a sa pjecźdźesacź lět wona po liczbje wobydlerjow wschě druhe europiske ludy pschesahuje.

Ruske wójsko pschi tym bjese wscheho napinanja roscze, mjes tym so so liczba druhich wójskow skoro jenoż s khripjenzami powysscha. 1. januara 1913 ruske wójsko 1 385 000 muži liczesche — bjespschikładna liczba w swětowych stawisnach. W lěcze 1917 bjes napinanja, jenoż s pschirostkom po roscźenju liczby wobydlerstwa, ruske wójsko 1 730 000 muži dosahnje, a hdy by trěbne było, mohła wona tež nětko 5 600 000 na wójnu nabracź. Sa nětkotry czaś budże Ruska pschećziwa njepschecźelej 10 milijonow muži postajicź móz. Njesbožowna Bołharska je w dwěmaj balkanskimaj wójnomaj dźesaty dźěl swojeho wobydlerstwa pod khorhoje sawołała. Hdy by so Ruska do cźěsna sehnała, mohła so s jenakim napinanjom mozow do wieczorneje Europy se 17 milijonami wojakow walicź, to rěka ruszy ratarjo bychu ju kaž skopczki sasypali a bychu hižo po swojej liczbje njepschewinjomni byli.

Sserbska pożczonka w Parisu.

Franzowszy pjenjeznizy su Sserbiji 250 milijonow frankow pożczili. Nětko chze sebi Sserbija hischcze 300 milijonow frankow w Franzowskej pożczicź. Sserbija pjenjesy trjeba, so by wobschkodzeny wójnski material ponowiła, wojerisku drastu nakupiła a now żelesnizy twarika. Mjes druhim dyrbi so też żelesniza natwarić, kotraž serbske żelesnizy s rumunskimi swjasa. Jedyn sastupjeŕ franzowskich pjenjeznikow so w Belgradze wocźakuje.

Turkowski wójnski minister Enver pascha

se swojimi politiskimi pschecźiwnikami krótki proześ czini. Wón ma s tym wjazy njespokoja, jich na wotpocźink pósłacź, ale jich też na jastwow tyka. Tak je wón s generalom Nazifom paschu czinił, kotryž je dołhe léta s turkowskim wojerskim attaschejom w Barlinje był a je snaty jako pschecźiwnik młodoturkowskeje strony. Dale je Enver pascha wyschka Sadyka a prjedawscheho sapósłanza hodża Sabra, kotryž je pschecźiwnik Envera pasche, sajecź dał. Wón jeho winuje, so staj generala Mahmuda Schewkita skónzowałoj. Tak je wobskórżba je wěso wumyślena a nima dozyła żadyn podłožk.

Grichiska a Turkowska.

Wójnska napjatosćź mjes Grichiskej a Turkowskej móże prjedy abo posdźischo k wudyrjenju wójny dowjesćź. Turkowska je k posylnjenju swojeho wójnskeho łódźstwa wulku bitwisku łódź, kotraž je so w Jendźelskej sa Brasilsku natwarika, kupiła, dale je jenu panzerowanu wójnsku łódź Italskej wotkupiła a wo kupjenju jeneje wulkeje bitwiskeje łódże jedna, kotraž so w meji w Jendźelskej sa Argentinsku dotwari. Sjawne je, so Turkowska swoje wójnske łódźstwo s wotpohladom posylnja, so mohła Grichow na morju sbicź a jim sažo kupy w ägäiskim morju sebracź, kotrež su tucźi w poslednjej wójnje wobžadźili. Duž ma so Grichiska do spěcha, so ju njeby Turkowska njepschihotowanu s pschipowjedźenjom wójny pschekhwatała. Kupu Tenedos, kotraž psched sajěsdom do Dardanellow leži, Grichojo wobtwjerdźuja a na wobtwjerdźenjach kanony postajeja. Muźske grichiske wobydlerstwo na něhduschich turkowskich kupach je so wobroniło a so wojerisźy wuwucźuje. Tež swoje wójnske łódźstwo Grichojo posylnjeja.

Pjenjezna nusa w Mexiku.

Präsident Huerta se swojim knjeżerstwom psched bankrottom steji. Generalny póstski mischtr w mésce Mexiku je wosjewił, so nima dosćź pjenjes, so mohł póstske pschipokasanki wupłacźicź. Sa wupłacźenje małych póstskich pschipokasankow su so wschědnje někotre hodźiny postajile, mjes tym so so s wjetschich póstskich pschipokasankow jenoż pjecźina s hotowymi pjenjesami a schtyri pjecźiny s póstskimi snamkami (markami) wupłacźuje. Pósta teho dla pjenjes nima, dokelž wojerske wyschnoscze dołhody póstskich hamtow w kraju sa wójnsku potrjebu sebjereja.

W dźělu Mexika, wosebje w Senalwaskej provinzy, hłód knježi. Wjele ludźi je hižo htodu wumrjeło. Sadwělowawschi macźerje swoje dźěćzi kónzuja a potom same swojemu žiwjenju kónz czinja

Ssedma kasnja.

(Pokracźowanje.)

Macź Hańża Sprawnikowa žaneje druheje rady njewjedźesche, hacź tu, kotruž bě swojemu muźej hižo wjazy krócź dawała, so by so mjenujzy pola nawjednistwa twornje wo pożczonku na msdu samolwjał.

„Ty dźe wěsch", wona swojemu muźej praji, „kak pschecźelnje je so wjednik twornje pola knjesa Hórskeho sa tebje prózował, hdyž bě ty sam khory a pjenjes do czasa trjebasche. Hnydom so pjatnacze toleŕ dostał a to je nam tehdom jara derje cziniło. Sawěscze wón też nětkole sažo něschto dari a hdyž budźa dźěćzi sažo strowe, możesch ty s podwojenej pilnoscźu sažo saruncź, schtoż je so nětkole na lěkowanje pschetrjebało."

Jan trochu samyśleny s hłowu tschasesche. „To hakle je tak krótki czaś, so sym pożczonku dostał", wón měnjesche, „a też ani ta njeje hischcze zyle wotpłacźena."

„Nó, jenoż spytaj dźěćzom k woli", macź napominasche, „hdy bychmy nětkole něschto hotowych pjenjes w ruzy měli, bychmy sebi móhli lepsche wobydlenje wotnajecź. Tamle na hornczeŕskej drósy je runje dobre bydło próśdne, sady je sahroda, to by dźěćzom strowe było, so tam wuběhacź. Potom mohłej Hanku na wjeś won dacź k burej, tam by so Hanka na czaś žiwjenja shrabała a też njeby stracha było, so te druhe wot njeje kaschel dostanu."

To bě so wschitko tak derje rosestajiło, so so Jan bórsy rossudźi, wjednikej twornje swoju należnoscź pschednjesćź.

Pschipoldnju knjes Halak we swojej małej dźěłańskej stwje pschi semi wobjedowasche a krótki czaś wotpocźowasche; teho czasa Jan wuži, so s waha do duri sahapa.

S krótka, ale niz njelubosnje so wotwoła: „Dale!“

Sprawnik sastupi.

„Aha — to scże wy, Sprawniko“, Halak rjekny, ale jeho hłóß dołho tak pschecżelnje njeklinczesche każ hewak, to Janej hnydom nadpadny a jeho sabola, „to je dobre, so mi runje do rukow pschińdżecże. Każ ßłyschu, scże też wy“, wón s krutym dorasom pokraczowasche, na Jana s wótrym wóczkom hladajo, „pjecża pódla byli, hdyż chzychu ßo njespokojni ßobotu k strajkej pschihotowacź? To ßebi wo waß, Sprawniko, njebudżech nadżak.“

Jan ßo najprjódzy saczeřwjeni, potom sblědny s roshorjenjom, pschetoż jemu nihdy na myßle pschischło njebě, ßo na tajkej wězy wobdżělicź. Wón ani njewjedżesche, so běchu ßebi dżěłaczerjo w Hórslez tworni na tajku wěz radu składowali.

S prěnjeho pschekwapjenja ßo shrabawschi to też hnydom wjednikej tak směromnje a jaßnje rjekny, so ßo tón też hnydom pschesßwědczi, so temu tak było njebě.

„Ale“, wón pschispomni, „też wasche mjeno ßu mjes hłownymi schkarakami mjenowali.“

„To je jenoż mohł něchtó cźinicź, schtóż wo mnje njerodźi“, Jan hórzy ßo poßměwajo wotmolwi a drje ßebi woßebje na Pětra Sawidżaka myßlesche.

Ssnadź Halak shóda, schto ßebi Jan myßlesche, ale wón mjeno mjenowacź nochzyschе, so njeby dżěłaczerjow roskorił a teho dla ßo wotmjelcża.

„To drje je tola njedorosymjena wěz była“, Halak po krótkim mjelczenju wobeju s tajkim hłoßom rjekny, s kotrehoż bě spósnacź, so chze tu wěz na bok wostajicź. Wschako bě ßo pscheßwědcził, so bě tukanje bjes winy. „A schto potajkim macże na staroscźi?“ wón potom doda.

Tajke pschiwsacże njebě mohło Jana jara troschtowacź a duż bě jemu dwójzy cżeżko, ßwoju należnosćź Halakej pschednoschowacź; wón trochu każ pschekwapjeny s kromu ßwojeho kłobuka hrajkasche a sdasche ßo, so prawych ßłowow namakacź njemóże.

„Chzecże ßnadź mi něschto njelube wo dżěłaczerjach sdżělicź?“ Halak ßo woprascha, brjowki scżahujo. Dokelż něschto dnjow ßo prawje strowy njeczujesche, budżesche jemu tajka powjesćź woßebje pschecźiwna była.

Ale hnydom na to Jan sanjechujo s hłowu tschaßesche. „To niz, knjes Halako“, wón s wotpokasowazym cźinkom wotmolwi, „to by wot dżěłaczerjow njedżał był, hdy bychu ßo pschecźiwo ßwojemu dobrocźiwemu knjesej a pschecźiwo jeho sastupnikej srokocźili, kotrajż s nimi tak derje měnitaj.“

Tele ßłowa Janej s wutroby dżěchu, to bě jaßnje ßłyschecź a Halak dale pschecżelnischo hladasche.

„Potajkim, schto wy chzecże?“ wón ßo s nowa woprascha, a Jan na nim spósna, so chze wón nětkole trochu wotpocznycź. Wón ßo teho dla spěschnje sebra a po ßwojim ponižnym waschnju rjekny:

„Wěm wschak, knjes Halako, so je to trochu sważliwa wěz, hdyż dżenża hižo saßo proßycź du, ale to je hubjenstwo s tymi dżěcźimi, pak je temu, pak tamnemu něschto, hdyż je wobydlenje a zyroba hubjena a cźłowjek chze jim tola pomhacź, schtoż móże.“

„Ach tak, msdu do cżaßa chzecże saßo měcź?“ Halak widżomnje roshorjeny do rěcże pschimny, „to, Sprawniko, ßo pschi nětcżischich wobstejenjach nihdy njehodźi. Wy wěscże, so wobkhod nětkole schpatnje dże, strowota mjes dżěłaczerjemi njeje najlěpscha a se wschěch kónzow wo pożczonki prosscha. Tón krócź dyrbju saßo na druhich dżiwacź.“

Janej ßo pschi tym wutroba widlischczojicże spinasche, hdyż ßebi pomyßli, so dyrbi ßwojej żonje takle srudnu powjesćź pschinjesćź, a so ßwojim wbohim dżěcźom pomhacź njemóże. Na jeho wobliczu pak bě wěscże wuras teho, cżehoż bě jemu wutroba polna, tak srudny był, so to Halaka hnydom k ßobuželnosći hnu.

Małe pschetorhnjenje nasta, pschi tym ßo wjednik tworni na brunu kożanu listownju dohlada, kotraż pódla jeho sapißneje knižki na pißanskim blidu leżesche. Ssnadź bě też to pschicżina, so bě Jana tak s krótka pschijał, pschede wschěm pak jeho ßobucżucże k temu pohnu, so nětkole po ßwojej poknej listownju ßahny a dwaj ßwětkaj stotaj wuwsa, kotrejż bjes komdżenja Janej do dłónje stkóczi.

„Tule wsmicże“, wón rjekny, „to njeje pożczonka s pokładnizy tworni, to je s mojeho ßamßneho; dżenża chzuch něschto wotpalenym dacź. Duż wsmicże to wy, wy scże też każ wotpaleny, kotremuż chze ßo dom nad hłowu spalicź. Nó ale“, wón troschtujo pschida, „njesadwěłujcże; chzu hladacź, hacź ßo wam njehodźi lěpsche městno w tworni wußlědżicź; wy dżě scże schwarny dżěłaczeř a scże najlěpje poruczeny!“

Janej pschе dobrotu wjednika tworni ßylsy do wocźi stupichu. Wón wsa jeho sa ruku, ale Halak ßo wobarasche a rjekny, so dyrbi Jan jenoż po cżaßu saßo wo pożczonku na msdu proßycź; so dżě ßu runje hubjene cżaßy a so je dżeń prjedy dyrbjał něschto podobnych próstwarjow wotpokasacź.

Hdyż bě ßo Jan, wjazy krócź ßo dżakujo, do duri wobrocźił, bě jemu, jako by ßo někajki scźin nimo miknył. Budżesche-li jenoż wótrischo sa tym hladał, budżesche ßo cżémneje postawy dohladał, kiż ßo nětko jako scherjaza bytoscź w khódbje shubi.

Lědma bě Jan dom wopuschcźił, tu ßo ta postawa s nowa na khódbje pokasa. Hdyż ßo Jan bliżesche, bě ßo k pinczným durjam wotßalika a stejesche nětkole jako śróstny muż w dżěłaczeřskim pjeslu w durjach teje stwy, w kotrejż bě ßo Halak runje ke krótkemu wotpocznjenju na khonopej lehnył a bórsy na to wußnył.

Hdy budżesche Halak njewjeżele ßo ßwětlazej wocźi widżał, kotrejż se schkałbu psches durje każ kóczka hladaschtej, njeby ßo sawěscże tak bjes staroscże do měra podał. Ale wón bě tón dżeń tak pschenapinany a duż saby ßwoju listownju a sapißne knižki do pißanskeho blida samknycź. Na to hewak żenje sabył njeby, hdyżkuli by ßo lehnył. Tak pak woboje na blidże leżesche a Pětr Sawidżak runje na wobej żadoscźiwje wudżerasche.

Sawidżak mjenujzy bě tamna postawa, kiż se schkałbu do jstwy hladasche. Wón bě něhdże pched schtwórcź hodźiny widżał, so Sprawnik do khěże dże. Hnydom bě jemu ta myßlicżka pschischła, so chze tón k Halakej a so ßo wěscże wo Sprawnikowu woßobinsku wěz jedna. Se sawiscźu ßebi myßlesche, so pak Sprawnik něschto woßebje wunoschne sa dżěło dostanje. Ale město teho saßłyscha, kak Halak jemu porokuje, so je k strajkej schczuwał, to ßo jemu lubjesche. Tola wuhlada też, kak Halak jemu na dobo dwaj stotaj da a jemu ßlubi, so jemu lěpsche městno wobstara. Nětko sawiscź w nim wotucźi a chzysche Sprawnikej seschkodźicź.

A pschiležnosćź k temu ßo jemu runje poskicżesche. Schtoż bě ßebi sa wokomik wumyßlił, to też hnydom wuwjedże. Kedżbliwje durje wotewri, kotrež bě Sprawnik pschi ßwojim radostnym rospjerschenju jenoż trochu swjerschnje pschisawrjek a kotrež běchu, hdyż powětr saduny, saßo ßame ßo wotewrike. A nětkole bjes wscheho schudrowanja ßo do jstwy ßuny. Ani njepiknywschi dokaczł ßo hacź k blidej a ßahny sa listownju a s teju każ scherjenje sa mjeńschinu saßo se jstwy cżekny.

Bórsy na to ßo do dżěłaczerjow měschesche, kiż na dworje po wobjedże wotpocżowachu. Ssam sa ßo też tam Jan ßedżesche. Każ se scherschenjom kłóty wón poskocźi, hdyż Sawidżakowy hłóß saßłyscha.

„Aj“, Sawidżak jemu rjekny, „k jědźi ßłuscha też napoj, syma je też tak doscź.“ A s tymi ßłowami wón Janej bleschu s palenzom poskicżesche.

Dołho ßo Sprawnik wobarasche, so pak by wostudkeho towarscha se schije wotbył, ßo dwójzy napi. Ale wón njebě tak ßylneho napoja swucżeny a bórsy po tym wußny. Hakle sahwisdanje s maschiny jeho saßo wubudźi.

Na sali, hdżež Sprawnik dżěłasche, ßo na dobo dżěłaczerjo rosbudźichu, jako by ßo něschto wopaczne stało.

Jedyn towarsch Sprawnika sa ruku hrabny a wołasche: „Njeßłyschisch ty, Sprawniko, knjesej Halakej ßu dżenża pschipoldnju 209 hriwnow kradnyli. Nětko rěka rěczecź a ßo sakitowacź.“

Sprawnik ßo njemało sastróżi. Hnydom na to też Sawidżak pschi nim stejesche.

„Hlejcże, kak je Sprawnik sblědnył“, Sawidżak wołasche, „ja ßym jeho dżenża widżał, hdyż ke knjesej Halakej dżěsche.“

Jan Sprawnik ßo rospyri a wołasche: „Wěso ßym pola njeho był, ale ja tola njebudu . . . .“ Dale dorěczecź njemóżesche, s roshorjenjom ßo jemu rěcź haczesche.

„Nó, to budźemy widżecź“, Pětr Sawidżak wołasche, „pschepytalcże jeho!“

Sprawnik chzysche towarschow, kiż ßo k njemu tłoczachu, wotstorczicź, ale runje, hdyż k njemu dostupichu, wukuli ßo jemu něschto s pobocźneho saka. Sawidżak każ kraholz pschilecża, sběże to, schtoż bě wupadnyło a jo sa wokomik do wyßoka dżerżesche, wyskajo dobycżerschy, to bě woprawdże listownja — knjes Halak wobkrucźi, so je to jeho . . .

Jan Sprawnik sprostny, wobliczo jemu po rjadu blědnjesche a saßo ßo sacżerwjenjesche, a rěczecź njemóżesche, tak bě wbohi cżłowjek porażeny.

Ale też knjes Halak njesamó ani ßłowa prajicź. Jemu ßo

nochzyſche wěricź, ſo mohł Sprawnik kradnyćź, ale dopokas bě tak mózny, ſo bě ſamolwjenje podarmo.

Halak ßo ſ tym ſpokoji, ſo Sprawnika ſ dźěła wuhna, ale ßudniſtwu teje wězy njepſchepoda.

Lědma mózješche Sprawnik hiſchćże ßo domoj dowlez, tak bě wſchě mozy ſhubił. Ssylny podhlad, ſo bě paduch, na nim kaž kamjeń leżeſche, a ſa krótki cżaß pocża ſtarnyćź, hacźrunje bě hiſchćże muž w dobrych lětach.

(Skónczenje pſchichodnje.)

Ze Serbow.

S Budyſchina. Khěžorowe narodniny budźa ßo na ſcźěhowaze waſchnje ßwjeczicź: 3/4 6 hodźin rańſche piſkanje. Dopołdnja 11—12 hodźin piſkanje huſarſkeho trompetarſkeho korpſa na hkownym torhoſchczu. Pſchipołdnju 1/2 1 hodźiny ßo na tſělniku parola wudawa. Po narěczi jena batterija pólneho artilleriſkeho regimenta cźißko 128, kotraž na Hrodźiſchko pojěde, 101 krócź jako khěžorſki poſtrow wutſěli. Po wudaczu parole budźe hudźbny korps 4. pěſcheho regimenta cźißko 103 na tſělniku piſkacź.

S Budyſchina. (Ssmjerczi tepjenja wukhował.) Sańdźenu njedźelu popołdnju jedyn jědnaczelětny ſchulſki hólz, kotryž ſ někotrymi towarſchemi na Sprejinym lodźe pſchi moſcże pola Frankenſteinez młyna ſa wotrubanymi ſchkrutami ſchkaraſche, do wody padny. Tam bydlazy ſamkał Lehmann, kotryž bě hólzow prjedy teho warnował, rucże pſchiběża a ſa hólzom do wody ſkoczíwſchi jeho wukhowa. Nadźějomnje jemu njejßu ſymne kupjele niczo ſeſchkodźiłe.

— (Miſchtrſke pruhowanje.) Rjemjeßkniży, kotſiż chzedźa lětßa w naléczu miſchtrſke pruhowanje cźinicź, ßo na to kedźbliwi cźinja, ſo dyrbja ßo hacź do 15. februara pola pſchemyßkniſkeje komory w Zitawje (Gewerbekammer Zittau, Leſſingſtraße 24) ſamolwicź. K temu maja ßo pſchipokożicź: 1. Ssamoſtatnje napiſany żiwjenjoběh. 2. Wucźbne wopiſmo. 3. Pomozniſke pruhowanſke wopiſmo. 4. Wopiſma rjemjeßkniſkich ſchulow, kotreż je ſamolwjeŕ wopytał. 5. Dźěłanſke wopiſma wo tym, ſo je tſi lěta jako pomoznik dźěłał. 6. Wobßwědczenje wyſchnoſcże wo pſchebytku. 7. Płaczíſna ſa pruhowanje (30 hr.; ſa murjerjow a cźěßlow 50 hr.). 8. Namjety ſa miſchtrſke dźěła. 9. Wobkruczenje, ſo ßo pruhujomny hižo njeje druhdźe k pruhowanju ſamolwił.

— (Brónjowy pſchinoſchk.) Swjaſk ratarjow ſchtwórk w hoſcżenzu „běłeho konja“ ſhromadźiſnu wotmě, w kotrejż kanzliſki radźicźel Werner ſ Freiberga wo brónjowym pſchinoſchku rěcżeſche. Dokhody hacź do 5000 hriwnow a ſamoženja niże 10000 hriwnow njetrjebaju brónjowy pſchinoſchk dacź. Pſchinoſchkej też njejßu ſamoženja hacź do 30000 hriwnow podcźißnjene, hdyż dokhody wjazy dyżli 4000 hriwnow njewucźinja a dale ſamoženja hacź do 50000 hriwnow, hdyż dokhody 2000 hriwnow njepſchekrocża. Samoženjowy wobſtatk 31. dezembra 1913 je ſa pſchinoſchk měru dawazy. Póſtſke wyſchnoſcże, nalutowarnje a banki njetrjebaju dawkowej wyſchnoſcźi żaneje wědomoſcże dacź. Brónjowy pſchinoſchk wucźinja ſa prěnje 50000 hriwnow 0,15 prozentow, ſa bliżſche ſapocżane 50000 hriwnow 0,35 prozentow, potajkim ſa prěnje 50000 hriwnow 75 hr., ſa druhe 50000 hriwnow 175 hr., tak ſo by dawk na 100000 hriwnow ſamoženja 250 hriwnow wucźinił. S někotrymi pſchikładami ßo rozjaßni, kelko dawk mucźini. Hdy by na pſchikład něchtó 6400 hriwnow dokhodow a 100000 hriwnow ſamoženja měł, móże wón wot ßwojich dokhodow 5 prozentow = 5000 hr. ſa ſadanjenje ßwojeho ſamoženja, kotreż dźě ßo hižo ſ brónjowym pſchinoſchkom na ſamoženje potrjechi, wotcźahnyćź. Duż by 1400 hriwnow ſbytknych dokhodow woſtało, ſ kotrychż jenoż 1000 hriwnow do wobliczenja pſchińdża, dokelż dokhody niże 1000 hriwnow njetrjebaju dawk dacź. Wón měł potajkim 10 hriwnow ſ dokhodow a 250 hriwnow ſa ſamoženje, hromadźe 260 hriwnow jako brónjowy pſchinoſchk płacźicź.

— (Konkurs.) Nad ſamoženjom krawza Kurta Ssykory w Budyſchinje pſchi bohatych wrotach je ßo 21. januara konkurs wotewrił. Pſchekupz Guſtav Chriſtoph w Budyſchinje je ßo ſa konkurſoweho ſarjadnika pomjenował.

— (Ssebi żiwjenje wſał.) Wobſtarny cźaßnikarſki miſchtr J. Schneider je w cźeżkich myßlach ßwojemu żiwjenju kónz cźinił. Jeho běchu njekaſanſtwa dla loni k jaſtwu na wjazy měßazow ſaßudźili, a ſbytk khoſtanja bě ßo jemu ſ hodownym wobhnadźenjom ſpuſchcził. Schneider je hacź do ßwojeje ßmjercże prěł, ſo je winowaty.

— (Cżerwjena woda w Spreji.) Pjatk rano bě Sprejina woda wot Hrubjeleżiz cżerwjena barbjena a njepſchijomnje wonjeſche. Sprejiny lód njebudże ßo dla ſanjeſchwarnjenja wody dale wużicź móz, boja ßo też, ſo budża ryby pſches ſanjeſchwarnjenu wodu ßlakacź.

— (Wojeŕſka powětrowa łódź „M 4“ nad Budyſchinom.) Schtwórtk dopołdnja 1/4 11 hodźin wobydlerjo Budyſchina wótre ſchwórcżenje a ſchcżebotanje nad ßobu w powětſje ßłyſchachu. Wot wjeczora pſches měſto wojeŕſka powětrowa łódź pſchileczża, kotraż ßo nad kaſarnami pěſcheho regimenta ſawróczi a nad měſtom wróczo k wjeczoru leczeſche. S wopŕědka ßebi myßlachu, ſo je to jena Zeppelinſka łódź, tola jejny krótſchi twar da ſpóſnacź, ſo powětrowa łódź do połprofteho ſyſtema majora Großa ßłuſcha. Wona bě ßrjedu do Draždźan pſchileczała a bě ßo pod wodźenjom hejtmana ſ Jeny na ſwuczowanſki ſlět k Budyſchinej puſchczíła. Pſchipołdnju 1/2 12 hodźin je powětrowa łódź na Draždźanſke lětaniſchczo pſchileczała. „M. 4“ je jeniczka powětrowa łódź, kotraż je po Großowym połprofthym ſyſtemje natwarjena.

— (Krajnoſtawſki ſeminar.) Pſchijimanſke pruhowanje wobſtawſchi, ßu ßo tſjo Sſerbjo do 6. rjadownje krajnoſtawſkeho ſeminara pſchijeli. Woni ßu: Schüßza ſ Rachlowa, Jurat ſ Maleſchez a Krawz ſ Budyſchina.

— (Petizija wo żeleſniżu.) Kumwałdźenjo ßo hižo wot wjele lět wo to prózuja, ſo by ßo żeleſniza, kotraż wot Hornjeho Kumwałda do Budeſtez doßaha, wot Hornjeho Kumwałda do Lubija podléſchiła. Na to ßo poczahowaza petizija ßo ſ nowa ſakſkemu ßejmej póſcżele.

„Łužica“ čisło 12. Wobsah: K žohnowanemu dopomnjeću ... † Jurja Jakuba. Jan Wałtař. (Baseń.) — Khrystusowe čerpjenje. Struchłohra w 12 jednanjach. Po wšelakich passionskich tekstach za serbske dźiwadło připrawił J. N. Horjanski. (Skónčenje.) — Njebjelčicy-Pančicy. Reminiscency. Spectator. — Dar z njebja. L. P. Nenadowič. Přełožił † K. B. Pjech. (Baseń.) — Kral Mikławš I. (Wobraz.) — Tenorista. Powědańčko. Smola-Rachlowc. — Serbski rozhlad. — Naše towařstwa. — Serbske pismowstwo. — Druzy wo nas. — 1913 atd. — Přiłoha: Titul a wobsah 32. lětnika.

Cżeſcżenym ßerbſkim towarſtwam! Se ſtrony „Domowiny“ ßo nam piſche: Je li ßu ßo w ßerbſkich towarſtwach w poßlednim ſchtwórcżlěcże 1913 ważne pſcheměnjenja, naſtupajo pſchedßydu a liczbu ßobuſtawow, ſtake, njech ßo hnydom knjeſej wucżerjej Kralej do Kamjenza (Nordſtraße 5) ſdźěła, ſo mohło ßo to w naſchej pſchiruczнej kniſy hiſchćże ſwuporjedźicź. Kniha je w cźiſchczu a bórſy wuńdże.

S Porſchiz. Na jenym tudomnym kuble loni 17lětna Hana Marja F. ſ Boſchez ßłużeſche. Jedyn cżeladnik bě młodu njenaſhonitu holzu wobléſcź a ſawjeſcź wjedźał. Wobkhad młodeju cżłowjekow njebě bjes ſcźěhwkow woſtał. Holza tſeczi dźeń hodow dźěcżo porodźi. Hacź je wono żiwe było abo niż, hakle lěkarſke pſchepytanje dopokaże. Nowe lěto je holza do Boſchez na Ssmoliz kubło na ßłużbu cżahnyła a dźěſcżowe cżěło, kotreż bě w popjełej jamje ſkhowała, ßobu wſała a jo na ſtarſchiſkej ſahrodże ſahrjebała. Wěż pak njebě potajna woſtała a ßo wyſchnoſcźi k wjedźenju dała. Żandarmej je ßo holza, hdyż ju do pſcheßłyſchenja wſa, hnydom wuſnała. Hdyż ju do jaſtwa wotwjedźechu, dyrbjeſche wona dźěſcżowe cżěło ßobu wſacź. Holzyneju ſtarſcheju, kotrajż ſtaj ßo prózowałoj, ßwoje dźěcźi k ſprawnoſcźi a bohabojoſcźi wocźahnyćź, powſchitkownje jara wobżaruja.

S Maleſchez. Slě je ßo wóndano jenemu rěſnikej ſeſchko. Wón bě ßwinje nakupił a bě do tudomneho Nowakez hoſcżenza ſaſtupił, ſo by ßo, dokelż bě na wofu ſymu pſchemrěł, w cżopkej ſtwje ſwohrjewał. Sswojeju konjow bě miſchtr wonka w tſchěſkańżu woſtajił. Taj njemóżeſchtaj tſchěſkańżu ſměrom ſtejo dléje wutracź a mějeſchtaj ßo teho dla ſ woſom ſ procha. Hdyż rěſnik ſkónczńje wuwohrjewany ſ hoſcżenza ſtupi, njemało wulkej woczi cżinjeſche. Tak jara hacź ßo roſhladowaſche, nihdże ßwojeju konikow ſ woſom a ßwinjemi njewuhlada. Duż jemu niczo druhe njewubu, hacź ßo ſa cżeknjeńżomaj puſchczicź. Ale do kotreje ſtrony běſchtaj konikaj wujěkoj? Dołho wokoło běhawſchi ſkónczńje ſhoni, ſo běſchtaj do Klukſchanſkich ſtron khelpakoj. Dołho wokoło błudźiwſchi rěſnik ßwój ſapſchah na jenym polu pola Sahkowa wußlédźi. Ale kajki bě ßo wón pſchihotował! Srudnje bě na njón hladacź. Wojo bě ßo ſlamało a wóſka ßo ſeſhibowała. Duż njebě móżno, wós wotwjeſcź, wón dyrbjeſche ſe ßwinjemi w ßurowej ſymje w nozy pod hołym njebjom woſtacź. Konjej, kotrymajż na ſboże nózna jěſba njebě niczo ſeſchkodźiła, hoſpodu w hródźi Sendźiz hoſcżenza nama-

kaschtaj. Hakle nasajtra mózesche mischtr ßwoje korczaki do Budyschina dowjesch.

S Hórnjeje Hórki. Ssrjedu w nozy w 11 hodzinach tudomny papjerniski nózny straznik s kerkow pschi zelesnizy wo pomoz wokacz ßkyschesche. Wón rucze do kerkow khwatasche a tam muzskeho wuhlada, kotryz chzyssche jenu holzu wumozowacz. Prjedy pak hacz mózesche njekrazßnika pschimnycz, tón czekny. Holza je s blizschim czahom s Dzezßnikez do Budyschina wotjeka.

S Budestez. W poßlednjej shromadisnje nascheho towarstwa „Lubin", kotraz ßo ßrjedu tydzenja wotmě, po powitanskich ßkowach městopschedßydy k. Ssworý s Budestez, nasch pschedßyda, k. Hajna k nam rěczesche. Wón nasche myßle wróczo wjedzesche do dawno sandzenych czaßow a powjedasche nam wo srudnym czaßu roboty w naschej wokolinje. Hdyz tez naschich wótzow robota njeje tak czezka byla kaz Israelskich robota w Egyptowskej, snjesch a czerpicz ßu tez woni dosch měli. Wodnjo dzelachu na knjezim dworje w nozy dzelachu domach. Rano sahe dyrbjachu na ßwojim pschipokasanym městnje stejecz, hdyz nochzychn knjezkowy resaty prut na kribjecze saczucz. Pucze, klazawki mjenowane, běchu daloke a blóto tak wulke, so mózesche czlowjek lědom s njeho wulesch. Pschi wschěch wjedrach widzachmy naschich prjedownikow w duchu wonkach pschi dzele stacz, kopacz a woracz, wußyw a zně dokonjecz, druhich saßo w knjezim lěßu schtomy puschczecz a drjewo rubacz a tamnych wonkach stadła pasch abo na knjezim dworje zito mlócznicz a len trěcz, ßykanje resacz a powrjesła wjasacz. Dziwny a zortny drje je tutych dzelaczerjow napohlad husto byl. Woni klobuki noschachu, wulke kaz pschedeschczniki a s drastu běchu nawoblekani, so mózachu, hdyz padzechu, lědom saßo stanycz. Tez w dzele sa knjezka drje s wjetscha najpilnischi njeběchu. Dosch bě, hdyz jeno ßo noha někak hibasche a kabat ßo někak tschaßesche. Powjedasche ßo nam wo drjeworubarju, kiz je wob dzeń stajnje jenoz jenicki walczk narubak Hacz ßu tuczi dzelaczerjo sa blidom pilnischi byli? Drje tez niz; pschetoz jecz njeběsche woßebna. Hejduschka bjes saczinka, krupy a kulrěpa běchu tehdy klóschczenki a potom ta zakoßna papa rano a pschipoldnju a wjeczor. Nasch pschedßyda ßo tschaßesche, hdyz jeno wo njej rěczesche. Haj ßu czezke czaßy tehdy byke. My njewěmy, kak derje a lohko ßo pornjo naschim wótzam mamy. W někotrej khudobnej khězy je tehdy wobydleł wjeßely a dzakowny byl, hdyz mějesche ßuchi kuß khleba. Wón ßkodzesche tehdy lěpje hacz nětk tucna, nalěpjena pomaska.

Husto je ßo stało, so bur se ßwojeho kubła a zimnoscer se ßwojeje zimnoscze czekny, so by czezkotam roboty wuschoł. Tak buschtej we Wulkej Khójnzy ras dwě burskej kuble wuprósdnjenej, kiz ryczerkubleł na ßo wsa. To běchu czezke czaßy. Pjenjesy běchu jara zadne, dokelz ßo wulki dzel w naturalijach wupkaczowasche. Kajkiz bě wo wßy knjes, tajki bě duch: miły a sa lud staroscziwy abo ßurowy a ßebiczny. Wulke bě wjeßele, jako ßo robota wokolo 1835 wotwjasa. Jedyn s najhórschich tyranow pschecziwo ludej bě pjecza w Splósku tón poßledni knjezk do wotstronjenja roboty, wěsty Metzradt, kiz 1829 tam semrě. Hrosa do luda wot njeho hischcze wukhadzesche, tez hdyz bě morwy. Na Splóscanskim knjezim dworje běchu schtyri jastwa. Někotry je w nich poßedzał a hlód czerpik. Jenicznzy derje, so nasch pschedßyda tehdy hischcze w Splósku zimy njebě, hewak drje by jeho tutón Němz jeho Sserbstwa dla s jeneho jastwa do druheho tykał. —

Zima, pschednoschkej pschisamknjena rosmkowa bě najlěpsche ßwědczenje sa to, kak bě ßo pschednoschk lubił.

Hischcze saspěwachmy někotre lubosne spěwy, jednachmy wo towarstwowych nalezinoscznach a wróczichmy ßo swjeßeleni a spokojeni domoj.

S Budestez. Tele dny bě 68 létny dzelaczer Neumann do kerkow pruty k dzelanju khoschczow resacz schoł. Hdyz ßo wjeczor w 7 hodzinach hischcze njebě domoj wróczik, dzechu jeho pytacz. Jeho w kerkach morweho namakachu. Boza ruczka bě jeho pschi ßwaczinje sajała. Pomasti wón hischcze w ruzy dzerzesche.

S Hodzija. Tudomna schula, do kotrejez je nimo Hodzija 10 s wjesscha małych wßow saschulowanych, je ßo sa pschemalu wo pokasała, woßebje wot sandzeneho léta ßem, hdyez mějesche ßo tu tseczi wuczer postajicz. Hizo psched 25 létami bě nowotwar pschikasany. Tehdy pak ßo schulska gmejna teho psches to sminy, so schulu pschetwari a tak schulskej stwje powjetschi. Psched 12 létami ßo saßo nowotwar zadasche. Tehdy pak na wuczerjach pobrachowasche, so njeby zadyn tseczi dostacz byl. Duz to tez tehdy wosta. Nětko pak je plan, po kotrymz budze ßo twaricz, hotowy, a rjane městno, nimale wo ßrjedz wßy a w bliskosczi zyrkwje lezaze, je sa nowotwar wubrane. Hizo w nalěczu ßo s twarom sapocznje. So maju dzěczi pschi schulskej wuczbje tez ruma dosch a pschi tym strowy, doßahazy powětr, je zyle nusne. A to w nowej schuli smeja, tak so budze wona sa dzěczi a wuczerjow dobrota.

Tez zyrkej dostanje něschto, schtoz bu hizo dołho zadane, mjenujzy wobßwětlenje s milinu (elektrizitety). Woßebje w adventskim czaßu bě w naschej zyrkwi pschi prěnjschej Bozej ßkuzbje, kiz ßo hizo $^1/_2$9 sapocznje, tak czma, so ludzo ßobu spěwacz njemózachu. Naschi stari ßerbszy kemscherjo wschak njeßu tak na to pokasani, do spěwarskich hladacz. Wulki dzěl khěrluschow móza woni s hłowy. Ale nascha młodzina w spěwarskich tak wjazy domach njeje. Duz budze to wěscze wschěm witane, so w běhu léta tuto poßwětlenje pschińdze.

S Khwaczicz. Nasche ßerbske towarstwo mějesche sandzenu njedzelu ßwoju hłownu shromadzisnu. S dypkom 4 hodzin ßo wona s wuspěwanjom narodneje hymny wotewri. S pschedßydoweje rosprawy shonichmy, so je towarstwo w sandzenym lěcze w symskim czaßu dzewjecz poßedzenjow wotmělo a 4 ßerbske ßwjedzenje wuhotowało, mjes nimi tez jedyn ßwójbny wjeczor. Na tutym je naß nasch wyßokoczesczeny knjes farar se sajimawym pschednoschkom se ßydomnateho létstotka wo starych Khwaczanskich stawisnach swjeßelił. Sliczbowanje sandzeneho léta, kotrez ßo towarstwu pschedpokoži, bě hizo prjedy teho dohladowarstwo sa prawe spósnało. Pschi nowowólbach ßo dotalny horliwy pschedßyda k. Henka s nowa wuswoli. Dokelz bě 2. pschedßyda, k. Kschizan, ßwoje sastojnństwo staroby dla složił, druhe pschedßydstwo k. schlamarskemu mischtrej Arnoschtej Polanej w Margareczinej Hěcze, a sapißowarstwo k. Lipzy dowěrichu. Pokladnistwo ßo k. Klinej a knihownistwo k. Krawzej na pschezo pschepoda. Potom k. Maxa Israela sa wodzerja dziwadłoweho wotrjada postajichu. Knjes Israel ßo na wodzenje dziwadła wubjernje wusteji a je naschemu towarstwu pschi dotalnych dziwadłowych pschedstajenjach wulku skuzbu wopokasował. Sa dowěrnika k. Jana Nowaka a sa dohladowarjow k. Plonicha a k. Matthesa wuswolichu. Wschitzy wuswoleri ßwoje sastojnństwo s dzakom pschijachu. Po wólbach ßo nakhwilne wustawki „ßmjertneje pokladnizy", kotrez bě „Domowina" towarstwu pósskała, czitachu. Wschě ßobustawy ßo na to swjasachu, so chzedza měßacznje 15 pjenjezkow do ßmjertneje pokladnizy placzicz. Njech druhe towarstwa, k „Domowinje" skuschaze, po naschim pschikladze czinja. Swjeßelaze je, so je ßo nasche towarstwo s pschistupjenjom wjele nowych młodych ßobustawow womłodziło. Tez we hłownej shromadzisnje mózachmy tsi nowe ßobustawy pschijecz. Dokelz ßo runje w hosczenzu kósłopiwo toczesche, dachmy ßebi někotre karanczki porjedzicz a pschi tym někotre ßerbske spěwy sanjeßechmy.

S Jaßenzy. Tudomna katholska Bjeßada ßwjeczesche njedzelu 11. januara ßwój 40. sakoženski ßwjedzeń. Sala bě — kaz ßmy w Jaßenzy to swuczeni — pschepjelnjena. Jeno schkoda, so je pola Handrikez kózdzicki ras tak jara syma. Pódla druhich ßerbskich towarstwow bě tez Njeßwaczidlska „Jutrniza" sastupjena. Knjes skakał Sarjeńk, pschedßyda towarstwa, wotewri ßwjedzeń s powitanjom a skónczi ßwoje skowa se sklawu na ßwětnu a duchownu wyschnoscz. Na to hrajachu ßobustawy pod wuschiknym nawjedowanjom knjesa Jakuba Bělka s Noweje Wjeski jara derje „Sserbske braschczenje". Po tym ßo woßadny knjes farar Hizka skowa jimasche a wopomnjesche zohnowane skutkowanje towarstwa na nabožnym a narodnym polu. Skónczinje rosesłaja pschitomnym wazne winowatoscze, kiz maja wschitzy jako ßynoju ßerbskeho naroda ßweru dopjelnjecz. Knjes wuczer Sskodeńk pokasowasche na woporniwy czaß psched 100 létami a namołwjesche pschitomnych, runje tajku woporniwoscz sa nasche narodne ideale pokasowacz, kaz ßu je Prußojo sa wußwobodzenje ßwojeje wótczizny pschinjeßli. Nětko ßo hrajesche zyle nowa ßerbska hra, kiz ßo podawa w tutym runje naspomnjenym czaßu 1812 a 1813: „W ßwjatym boju sa wótczinu." Patriotiska hra w 3 jednanjach. Sa ßerbske jewischczo je hru wobdzěłał a pschiprawił Rachlowz. Spißaczel je tez czin se samyßlom do Pruskeje położił, so bychu hru tez pruske ßerbske towarstwa hracz móhle. To je dozyła hra, kiz najnaleznischo poruczujemy naschim wojerskim towarstwam, dokelz wojerske zywjenje ßo w hrě wot spoczatka hacz do konza jewi. Sa wojakow je woßebje sajimawe druhe jednanje, kiz pschedstaja epizodu s bitwy ßameje (pola Wulkeho Gerschena w meji 1813). Je-li ßo nakkadnik namaka, wuńdze hra w czischczu. — Jaßenczenjo ßu tutu nowu hru woprawdze kraßnje pschedstajili. Woni ßo prózy a woporow bojeli njeßu. Knjes Jakub Bělk ßwoju wez jako režißer derje rosemi. Kraßne drasty běchu wot wupożczernje kostumow Jacobi

nażł. E. Müller w Drażdżanach (Gallerieſtraße) Póndżelu bu hra ſa dźeczi wospjetowana.

S Wotrowa. Póndżelu, 2. februara, wotměje ſo tudy 11. podſwjaſkowa ſhromadźizna Raiffeiſenſkich nalutowarnjow w Budyſchinſkim wokrjeżu. Tam je ſrědka hdy wjetſcha ludowa ſhromadźizna była, cźim wutrobniſcho ſo k ſpomnjenemu ſkhadźowanju pſcheproſchuje. Hodźak by drje ſo ſcźěhowazy jěſdny plan: 12,24 hodźin ſ Budyſchina do Biſkopiz, 1,40 hodźin ſ Biſkopiz do Porchowa do Halſchtrowa. Wot tam wjedźe rjany, ſajimawy pucź abo ſcźežka do Wotrowa. Proſźy ſo, pſchińdźcźe we wulkej liczbje! Dnjowy porjad ſhonicźe ſ liſcźika, kiž wam knjeża ſ waſcheho pſchedſtydſtwa dobroczinje wotedadźa!

S Rakez. We kóždym towarſtwje, njech ma mjeno kajkežkuli, wotměwa ſo w tutym měſazu hłowne poſtedźenje! A tak wotměwa tež jutſje njedźelu tudomne burſke towarſtwo ſwoje hłowne poſtedźenje, w kotrymž ſo nimo druhich ważnych wuradźenjow tež nowowólby wukonja. Nětk ſu ſo ſ napſchecźiwneje ſtrony wſchelake hłoſty błyſchecź dale, ſo maju ſo na towarſtwowe cźołko wolicź njeſerbſzy mužojo. Tola to ſo nihdy ſtacź njedyrbjako. My ſmy hacź dotal ſerbſzy ratarjo byli ſmy to hiſchcźe a chzemy jo tež wostacź. A nětko dyrbjeli druſy ſtacź na cźole ſerb. burſk. tow.? Schto roſemi pſchekupz a ſaſtojnik, kak je ſerbſkemu ratarjej a ſchto ma ratarſke powołanje na ſebi. Tehodła njedajmy ſebi ſ liſchcźerſkimi ſłowami wokoło huby jěſdźicź, ale muž pſchi mužu wolmy dotalnych ſerbſkich ſaſtupjerjow a woſtańmy ſerbſzy ratarjo. Wſchak ſmy namrěli rolu wot naſchich wótzow, kiž ſu ju w pocźe ſwojeho woblicźa wobdźěkali.

S Noweje Wſy nad Sprewju. Tu ſu jeneho knihiwjednika ſajeli a do jaſtwa wotwjedli, dokelž je ſo pjecźa pſchecźiwo jenej 13lětnej ſchulſkej holzy pſcheſchoł.

S Wojerez. W poſtedźenju zyrkwinſkich ſaſtupjerjow je ſo wobſamkło, ſa Wojerowſku woſadu ſchtwórteho duchowneho poſtajicź. Woſada je jara wupſcheſtrjena a něhdźe 11000 duſchow wopſchija. Diakonatej ſamemu 6000 duſchow w 10 wſach pſchiſłuſcha. Primariat ma tež evangelſku gmejnu w Kulowje ſaſtaracź. Duž ſu tſjo duchowni ſ pſchewulkim dźěłom poczeżeni. Dokelž ſo do wokolnoſcźe induſtrija dobywa a ſ tym zuſy dźěłacźerjo pſchicźahuja, budźa wobcźežnoſcźe pſchezo wjetſche. Teho dla je ſo ſ dobom wobſamkło, jeneho woſadneho pomoznika poſtajicź.

S Wojerez. Tudomne ſerbſke burſke towarſtwo ſwjecźeſche ſańdźenu ſobotu w „Towarſchnym domje“ ſwój ſakoženſki ſwjedźeń. Po ſwjedźeńſkej hoſcźinje dźeržeſche k. wucźeŕ Kral ſ Kamjenza pſchednoſchk. Wón wotmolwi na praſchenje: „Cźeho dla ſmy my Sſerbja? Kajke mamy winowatoſcźe jako Sſerbja?“ Pſchitomnych bě něhdźe 300 woſobow.

S Laſa. Hdyž ſo naſche ſerbſke towarſtwo „Handrij Sejleŕ“ wot tudomneho ratarſkeho towarſtwa dźěli, ſo někotryžkuli bojaſnje praſcheſche, hacź budźe ſerbſke towarſtwo ſamoſtatnje wobſtacź móz. Nětko widźimy, ſo ſmy njetrjebawſchi makomyślni byli. Hižo pſchi dźělenju wot ratarſkeho towarſtwa ſo 50 ſobuſtawow ſamolwi, a nětko, ſa tſi njedźele, je hiſchcźe pſcheſ 50 nowych ſobuſtawow pſchiſtupiło, tak ſo towarſtwo hižo něhdźe 100 ſobuſtawow liczi. Samolwjenje dalſchich 50 ſo hiſchcźe wocźakuje. Bóh daj, ſo by horliwy duch, kotryž nětkole towarſtwo wobknježi, tež dale jeho ſobuſtawy napjelnjak, ſo bychu ſ wjeſelokoſcźu a pilnoſcźu do towarſtwoweje ſłužby ſwoje mozy ſtajałe.

Se Shorjelza. (Khoſtanſka komora.) Wojerowſki kawniſki ſud bě dźěłacźerja Bohuwěra Miholza ſ Běłeho Khołmza dla ſjebanja měſtneje khorobneje kaſy k jaſtwu na dwě njedźeli ſaſudźił. Kaſyny lěkaŕ bě wobſkorżeneho jako na drjenje khoreho ſapiſał, o Miholz wſchědnje 1 hriwnu khorobneho pjenjeſa doſtawaſche. W tutym cźaſu bě wobſkorżeny jedyn dźeń ſa jeneho ratarja żito ſnkł a bě pódła ſwojeje mſdy pjenjeżnu podpjeru ſ khorobneje kaſy pſchijał. Wobſkorżeny bě ſo pſchecźiwo wuſudej powołał. Wón wudawaſche, ſo je tamny dźeń, kotryž je połěpſchenje ſacźuł, jenož „ſpytacź“ chzył, hacź by ſ dźěłom ſaſo ſchło, a bě ko tež lěkarjej rjekł. Jeho rěcźnik njemějeſche jebanſki wotpohlad pſchecźiwo kaſy ſa dopokaſany, tež je khoſtanje prěnjeje inſtanzy pſchewyſoke. Statny rěcźnik měnjeſche, ſo je 30 hriwnow pjenjeżneho khoſtanja doſahaze. Ssudniży ſ prawnych pſchicźinow wobſkorżeneho wuwinowachu. Wón njeje, hdyž je ſebi khorobny pjenjes na tón dźeń, kotryž bě żito ſnkł, pola rendanta wupłacźicź dał, jebanja ſwědomy był. Pódła teho dźě ma kaſa prawo, ſebi ſ njeprawom wupłacźeny khorobny pjenjes wot ſobuſtawow wróczo żadacź.

S Trjebina. Naſcha nowa ſchula je nětko dotwarjena, tak ſo móżetaj w njej dwaj wucźerjej bydlicź a tež ſtej dwě ſchulſkej ſtwě k roswucźowanju. — Wot 1. haprleje ſem dyrbitej ſo wobej wucźeŕſkej měſtnje wobſadźicź a ſměje potom naſcha ſchula dweju wucźerjow. Prěnje měſtno je ſo jako wuprózdnjene wot knježeŕſtwa wupiſało jako tajke, kotrež ma ſo hižo k 1. makeho rózka wobſadźicź. — Naſch dotalny wucźeŕ, k. Meyer, je ſo do Noweje Salzy nad Wódru pſcheſydlił a na jeho měſto je ſo jako ſaſtupnik knjes Schulz ſ Friedeberga nad Kwiſzom pózłał. Wón běſche pſched tym někotry cźaſ kantora w Hóſdnizy ſaſtupował.

S Běleje Wody. Tudomna evangelſka zyrkej, kotraż je ſo pſched 25 lětami natwarika, ma ſo pſchetwaricź. Twarſke khóſty ſu na 21000 hriwnow wobliczene. Tſecźinu twarſkeje ſummy ma patron ſapłacźicź. Pſchetwar ma w tym wobſtejecź, ſo ſo wjerch ſnutſka wjelbuje, ſo nowe łubje natwarja a ſo pſchi hłownych durjach pſchedtwar natwari. Wěża ma ſo ſ zynkom pſchikrycź.

S Běleje Wody. Prjedawſchi gmejnſki dźěłacźeŕ Winzer bě bě ſo pſched někotrym cźaſom ſe ſwojej żonu roſkorił a żona njebě ſ nim wjazy hromadźe żiwa. Dokelž bě wón poſledni cźaſ bjes dźěła, je wón w ſwojim wobydlenju ſwojemu żiwjenju ſ wobwěſnjenjom kónz cźinił.

S Mikoraſa. Prjedawſchemu gmejnſkemu pſchedſtejicźerjej L. w Mikoraſu bě ſo ſ khoſtanſkim wukaſom 30 hriwnow khoſtanja napołożiło, dokelž bě wón pjecźa w hajenſkim cźaſu na Mikoraſkim gmejnſkim hońtwinſkim reviŕje jenu jelenizu tſělił. Wobſkorżeny, kotryž bě wot wotnajerja hońtwy dowolnoſcź k tſělenju doſtał, ſebi ſudniſke roſſudźenje żadaſche. Pſched ławniſkim ſudom wón wudawaſche, ſo je w tamnej nozy, hdyž bě ſo jeleniza tſělila, na ſwojim wyſokim ſydle na ſchtomje ſedżo, na dobo ſ hrabinſkeho reviŕa tſělicź ſaſłyſchał. Sſo we wokolnoſcźi roſhladujo je L. njedaloko ſwojeho ſydła morwu jelenizu nadeſchoł a ju ſ pomozu hońtwineho wotnajerja, kotryž bě mjes tym pſchiſchoł, do ſwojeje pinzy donjeſł. Hdyž běchu ſo jeho wo podawku wuwopraſcheli, bě wón na wſchelake waſchnje wo wězy rěcźał a ſ tym podhlad pſchecźiwo ſebi ſbudźił. Dokelž ſo jemu njehodźeſche ſe ſwědkami dopokaſacź, ſo je winowaty, dyrbjachu jeho wuwinowacź.

Se Sslepeho. Draždżanſki molet k. Krawſa, kotryž je lětdźeſatk pola naſ dźěłał, pſchezo ſ wjetſchej khwalbu ſwoje ſerbſke wobraſy wuſtaja. Pſchi tym je ſajimawe, cźitacź, hdże wſchelazy wopiſowarjo tute ſnamjenja pſchepołoża. Pſched lětami na to ſpomnichmy, ſo dyrbjachu ſ połodniſcheje Franzowſkeje ſem byćź; jena Wrótzławſka nowina piſaſche, ſo ſu w kraju Frankow w Bayerſkej naſtałe. Do hód běchu wobraſy w Budyſchinje wuſtajene, tam wjedźachu, ſ wotkal ſu. Jedyn wucźeny knjes je wobhladujo druhemu wukładowaſche: „Hlajcźe, wſchitke tele wobraſy je knjes Krawſa ryſował a to w ſerbſkej wſy Sslepom. Sslepo leži ſady Lubnjowa na bok Wojerez.“ — Tež woſobne nowiny wo nich wotcźiſchcźe pſchinjeſechu, na pſchikład „Lipſcźanſke illuſtrowane“ maju w ſakſkim cźiſle „kmótry ſe Sprewjow“ a „Univerſum“ ma kraſny wotcźiſchcź „Kwaſarjow“.

S Muzałowa. Tudomny katholſki faraŕ Baritz, kotryž je hakle 1. oktobra tudomne farſtwo pſchewſał, je ſo ſchtwórtk dopołdnja ſ Bożej ruczku ſajawſchi wumrjeł. Wón bě hakle 39 lět ſtary a wot 4 njedźel na ſahorjenje pluzow khorjeſche.

Přilopk.

* (Pſchi ſankowanju ſo tepił.) W Żitawje ſo ſchěſcźlětny ſynk blidarja Schmidta pſchi Goldbachſkim moſcźe ſe ſankami wożeſche. Po hładkej pomjerſnjenej cźěri wón do Mandawſkeje rěki ſajědże. Dokelž jeho towarſchojo wokajo prjecź běżachu, je ſo wón tepił.

* (Wulki woheń w Mitweidźe.) W Mitweidźe je ſo njedźelu w nozy 12 khěżow pſchi torhoſchczu wotpaliło. S 32 ſwójbow, kotrež tam bydluchu, je 23 bjes wobydlenja.

* (Dźěcźo ſo ſ prynzowſkim automobilom ſajěło.) W Eckernfördźe je ſo njedźelu dopołdnja ſchěſcźlětny ſyn tapezěrarja Hauffemeiera ſ automobilom ſchleswigſko-holſteinſkeho wójwody Ferdinanda ſajěł. Hólz poſledni wokomik pſches drohu w runej měrje do automobila pſchiběża. Wójwodźe njebě móżno, automobil ſaſtajicź. Automobilowy wjednik dźěcźo do ſtarſchiſkeho doma doneſe, hdźež ſo tež wójwoda poda, kotryž dleſchi cźaſ pola dźěſcźowoju ſtarſcheju woſta. Schleswigſko-Holſteinſki wójwoda Ferdinand je khěżorowy ſwak. Wón je ſ khěżorzynej ſotru woženjeny.

* (Wikowanje ſ cźełowymi woſami a ſubami.) Sſłużobnik anatomiſko-pathologiſkeho wuſtawa w Gratzu, Steinklauber, je lěta dołho włoſy a zuſe ſuby cźełom pſchedawał.

* (Kruta syma w Franzowskej a Schpaniskej.) Ssurowa syma je w Franzowskej sańdźeny tydźeń pschibjeraka. Mórski pschistaw w Havrje počina samjersnyć. W Bordeauxu a wokolnosći ßu někotsi człowjekojo smjersli. W Narbonnu a Toulousu drohota nasta, kotruž běchu spekulantojo načinili. Měschćanosta a pomozny komitej pschećiwo temu sakročischtaj. Mjes khudych ßo zyroba darmo rosdźela. Też w Schpaniskej tschěskańza dale traje. W Madridže ßu wulkeho ßněha dla cźěła na pohrjebnischćo na ramjenjomaj donjesć abo s karu dowjesć dyrbjeli. Na ßněsy wjele tyßaz sahlódnjenych wroblow leži. Madridski měschćanosta, kotremuž w nowinach porokowachu, so njeje s dróhom ßněh wotwjesć dał, chze teho dla wot ßłużby wotstupić.

* Jendźelski podmórski cźołm „A. 7" je ßo pschi manevrje pola Plymoutha podnórił. Jeho mužstwo, se 7 matrosow a 1 leutnanta wobstejaze, je ßo sadußko.

* (Zyrkej ßo wotpalika.) W Kopenhagenje je ßo ßrjedu methodistska zyrkej s wohnjom sniczika. Woheń je s jenej roku parneho tepjenja rano w 2 hodźinomaj nastał, a bórsy s zykeho twarjenja a s wěże plomjenja ßapachu. W 3 hodźinach ßo tšecha do snutskowneje zyrkwje wali, a hodźinu posdźisicho wěża s howrjenjom do plomjenjateho morja padny. 28 dźěcźi, kotreż w dźěcźazej wothladarni, w zyrkwi saměscźenej, spachu, mózachu ßo wukhowacź. Kopenhagenske ßykawy dyrbjachu ßo na to samjesowacź, so skladownju wójeńskeho kódźstwa schkitachu, w kotrejž běchu ßo s wulkej horzotu někotre waly ßukna sapalike. Woheń pak ßo w nastaczu potlóczi.

* (Jeneho jendźelskeho wyschka w Adenje satšělili.) Wyschka Walkera se 199. indiskeho pěscheho regimenta, kotryž w Adenje w polodnischej Arabskej w garnisonje leži, je wutoru pschipołdnju jedyn domoródny wojak satšělił. Wyschk bě wojaka k jastwu na 2 njedźeli sańudźił. Jeneho podoffizéra, kotryž wyschkej na pomoz pschiběża, je wojak teho runja satšělił.

* (Nowe wudyrjenje woheńbluwazeje hory na Ambrymje.) Parna kódź „Makamby" je do Melbourna w Awstralskej powjesć pschinjeßka, so je ßo kupa Ambrym s njedawnym wudyrjenjom woheńbluwazeje hory zyle pscheměnika. Mißionske twarjenja a hospital nětkole 20 metrow pod wodu leża, mjes tym so je ßo druhdźe, hdźež bě prjedy morjo, dwě mile daloki horaty kraj wusběhnył. Pschi wudyrjenju woheńbluwazeje hory bě kupa jena hromada ßyczateje lavy. Mórska woda bě horza jako krop. Ryby a druhe mórske swěrjata warjene swjerćha pkuwachu. S parneje kódźe widźachu, so też s kupow Paanna a Lovely kur k njebju ßapasche.

Drjewowa awkzija.

Na hrabinskim **Lippesko-Bartsko-Nowowjesćanskim** hajniskim revěrje ma ßo

pónd̄zelu 26. januara

dopołdnja wot 9 hodźin sćěhowaze palne drjewo:

186 twjerdych a 108 mjehkich dołhich hromadow,
6 = a 23 = hałosowych hromadow,
2 rm. twjerdych a 12 rm. mjehkich kuluchow

na městnje ßamym s wuměnjenjemi na pscheßadźowanje pschedawacź.

Shromadźisna: w 25. wotdźělenju pschi Bartsko-Wósborskej statnej želesnizy (na Suborniczanskim pucźu).

W Barcźe, 18. januara 1914.

Revěrske sarjadnistwo.
A u st.

Ssrjedu 28. januara 1914 dopołdnja wot 9 hodźin budźe ßo w ßudniskej pscheßadźowarni 1 sofa, 1 vertiko, 1 komoda, 1 drastny khamor, 1 blido, 1 mynje blido s marmorowym nastawkom a komodu, 1 różkne blido a 1 wukładny naporjad sa hotowe pjenjesy na pscheßadźowanje pschedawacź.

Ssuche praßowane wuhlo

je dostacź

we wuhlowej praßowarni na Horje.

Skasanje na pschiwjesenje wuhla ßo hnydom wobstara.

Drjewowa awkzija.

Wutoru, 27. januara na Kupjansko-Bukowskim revěrje. Sapoczatk ½10 hodźin.

Drjewowa awkzija na Kupjanskim revěrje pónd̄zelu 26. jan. 1914.

Drjewowa awkzija.

Wutoru 27. januara 1914 ma ßo na **Njeßwaczidliskim majoratnym revěrje** sćěhowaze

palne drjewo

w lěßu sa hotowe pjenjesy na pscheßadźowanje pschedawacź:

1 rm. jehl. schczěpow
65 = = kuluchow
100 = = hałosow
5 stotnjow walczkow
365 rm. jehl. walczinu
20 liscz. a jehl. dołhich hromadow
130 rm. pjenkow

w drjewischczu wotdźěl. 17 a jenotliwje we wotdźěl. 1, 3, 8, 9, 14, 15.

Shromadźisna: Dopołdnja w 9 hodźinach w drjewischczu wotdźěl. 17, sady Noweje Wßy pola Njeßwaczidła.

Hrabinske s Rieschske hajniske sarjadnistwo w Njeßwaczidle.
W. Dreßler, wyschschi hajnik.

Drjewowa awkzija.

Wutoru 27. januara 1914 budźe ßo

na Czichonjanskim a Libuchowskim revěrje

sćěhowaze palne drjewo na pscheßadźowanje pschedawacź:

něhdźe **110 twjerdych a mjehkich palnych hromadow,**
10 rm. twjerdych schczěpow,
4 shytknych hromadow.

Sapoczatk dopołdnja w 9 hodźinach w Czichońzach pschi Makowjelkowskej drósy,

mjes 12—½1 hodźiny w Libuchowje pola lěßnika Lehmanna.

Hajniske sarjadnistwo w Czichońzach, 22. januara 1914.

May.

Drjewowa awkzija.

Ssrjedu 28. januara t. l. ma ßo na **Jitkowskim burskim revěrje** něhdźe **80 łoßow stejateho khójnowcho drjewa** (wuźitkoweho a palneho) sa hotowe pjenjesy na pscheßadźowanje pschedawacź.

Shromadźisna w Jitkowskim hosczenzu dopołdnja w 9 hodźinach.

Wobßedźeć.

Sbożepschecźe

pschi ßlěbornym kwaßu

mojeho bratra **Jana Scholty**
a jeje mandźelskeje **Leny**
we Mortkowje 16. januara 1914.

S wulkej wożnosczu nětk ßwita
Sa Waju dźeń dźeńßnischi,
Nastupazy Waju lěta,
Skonjane we mandźelstwje,
Kiž dźenß strowaj wobaj dwaj
Sslěborny kwaß ßwjecźitaj.

Spomńtaj, kak je Boża hnada
Wschewodźała Waj' psches ßwět,
Tak Waj' duch njech nasad hlada
Dźenßa psches tu liczbu lět,
Schto staj dotal wobaj dwaj
S Bożej' ruki dostałoj.

Wjele kraßnoh' žohnowanja
Je Bóh Wamaj wudźělał,
Wysche tajkoh' sastaranja
Też Waj' pscheds słym swarnował,
Sa cźoż dźenß Waj' wutroba
Bohu dźak a khwalbu da.

Runjeż srudne podeńdźenja
Potrjechile ßu też Waj',
Wjedźtaj, so je tuta semja
Njewobstajnoh' sboża kraj,
We kotrymž ßo pscheměnja
Wjeßele a srudoba.

Dźenßa Waju wobstupuja
Ssydom dźěcźi s mandźelstwa,
Wutrobne tak sboże pscheja
Dalschom khódej žiwjenja,
A też ßynaj pschichodnaj
Wamaj sboże pschejetaj.

Bóh chzył nad Wamaj ßo ßmilicź,
S dobrym Waj' dny krónowacź,
Sboże Wamaj ßobu dźělicź,
Kaž też dale strowosć dacź
So móhkoj sa wěsty cźaß
Ssweczicź też ßwój słoty kwaß.

Dźitaj s troschtom Bożoh' ßłowa
Po Waj' drósy dotalnej,
Wuswoltaj ßej dale s nowa
Luboh Boha k wodźerjej,
Hacź wón junu powoła
Waju na kwaß jehnjecza.

Waju ßotra a ßwakowa **Hańža Budatka.**

Schichtowa lanowowšuchowa muczka 38/40% p. a t.

je lětša wožebje tunja.

Najlěpscha mozy dawaza piza sa wschón wužitkowy skót. Njesarunjomna a w swojim skutkowanju njepschetrjechomna pschi wocźehnjenju mkodeho skota a jako pschidawk sa šucźelny a šuproschny skót. Wažny sa dejny skót dla swojeho skutkowanja na šylnische dejenje a šo jara wažaze dla swojich strowosćz spěchowazych šamownosćzow. To je hkowny dobytk cźisteje potajkim njefalschowaneje a stroweje lanowowšuchoweje muczki, kotryž rosjašnja, cźeho dla šo wona njepschestawajzy bóle a bóle trjeba. Sa cźistosćz a njefalschowanosćz lanowowšuchoweje muczki plomba s noschim mjenom rukuje, kotraž je kóždemu měchej pschidata, cźehož dla ma šo na tule plombu wožebje kedźbowacź. Schichtowa lanowowšuchowa muczka je pschez wschěch saš̈opschedawarjow dostacź. Nadrobnische wukasanje wo pizowanju swólniwje dawa

Georg Schicht A.=G., dźěłatuja wolija a jědźnych tukow, jeniczki dźěłat najlěpje znatych
Ia Schichtowych kokosowych wošuchow a muczki s kokosowych wošuchow,
Ia Schichtowych palmowych wošuchow a muczki s palmowych wošuchow.

Rakeczanske burske towarstwo

smějo **jutrje, njedźelu 25. januara,** popołdnju w 4 hodźinach w Gäblerez hosćenzu swoju

hlownu shromadźisnu.

Dnjowy porjad: Rosprawa, sliczbowanje, nowowólby pschedpschedsydstwa a dowěrnikow, namjety.

Duž proša wo bohaty wopyt **pschedsydstwo.**

Do Lasa!

Njedźelu 1. a pondźelu 2. februara 1914

kóslopiwowy swjedźeń.

Wo prawje bohaty wopyt proša

A. Hajesch.

* * * * * * * * * * *

Ptaczi kwaš

je dostacź

we wud. Serb. Nowin.

* * * * * * * * * * *

Kóslaze kózki,

howjase koze, wowcze koze, sajecze a kaniklaze koze,

kaž tež **wschě druhe druziny kožow** kupuje po najwyschschich płaczisnach

Heinrich Lange

pschi zyrkwinym měsćze a pschi žitnych wikach 11, s napschecza „skoteje hwězdy".

Sserbske a němske spěwarske

šu dostacź

we wudawarni Serb. Nowin.

Najlěpschi

paleny khosej

punt po **140, 150, 160, 180, 200** np.

stajnje cźerstwy porucza

Khorla Nowak nasł.

na žitnej hasy 10.

Ssuproschna ranza

je na pschedań w Jitku cźišćo 17.

Ssylna kruwa

blisto k cźeleczu je na pschedań w Rachlowje cźišćo 40.

Mala khěža

na Židowje pod hrodom je hnydom tunjo na pschedań psches prawny bürow Kutschki pschi nowych hriebjach.

Khěža na pschedań.

Ssam stejazy wobstarny muž chze khěžu cźišćo 22 na garbarskej hasy hnydom płaczisny hódno pschedacź. Tež šu nowe meble tam na pschedań.

Kuchańki, stwinske a šlužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k šwinjom, wotroczkow, šrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczeńske šwójby pyta hnydom a k nowemu lětu pschistajeńka **Görlichowa** na šukelnskej hasy 1 na rózku khěžorskeje drohi w cźrijownt knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Pschinoschk sa wójskowe brónjenje!

Wosjewjenje samoženja k temu wudźěłuje

prawny bürow Kobana pschi žitnych wikach.

— Rěczu šerbski. —

Kupne wuczinjenja, hypotheske liscźiny, testamenty

wudźěłuje

prawny bürow Kobana pschi žitnych wikach 4.

— Rěczu šerbski. —

Město nětcźischeje holzy, kotraž po 6 lětnej šłužbje domoj dźe, 18lětnu cźistu sprawnu

šłužobnu holzu

kotraž wschě domjaze dźěła a troschku waricź rosumi a ma luboscź k dźěcźom, k 1. haprleji 1914 pyta

twarski mischtr **Nitsche** w Hornim Wujesdźe w Sakskej.

Starschu nawjedźitu

šłužobnu holzu

kotraž troschku waricź rosumi, pyta sanit. radźicźelka **dr. Langerowa** w Biskopizach.

Kuchińska holza

kotrejž šo składnosćz poskocźi, waricź nawuknycź, šo k 1. februarej pyta w automatiskej restauraziji pschi póstskim městnje.

Schulerjo

dostanu **dobru a tunjo penisiju** na Friedrichstraße cźišćo 2 we Budyschinje.

Korbowe twory

wscheje druziny tunjo porucza

Richard Hoffmann

korbarnja w Bukezach.

Wuczobnika

k jutram pyta

Pawoł Wacker

rěsniski mischtr w Budyschinje na Moltkowej drózy.

Schewskeho

wuczobnika

k jutram pyta

August Schuster

schewski mischtr w Budyschinje pschi drjewowych wikach 25.

Ssyn sprawneju starscheju namaka

wuczbu

pola **Rudolfa Biesolda**

w Budyschinje

pjekarskeho a konditorskeho mischtra.

Rěsniskeho

wuczobnika

k jutram pyta **Löhnert** w Malym Wjelkowje.

Sswójbu

do zyhelnicze s darmotnym wobydlenjom, s běrnjazym polom a sahrodu pschi wobstajnym dźěle pyta

A. Schäfer w Konjezach

pola Kubschiz.

(K temu cźišću pschikoha).

Pschiłoha k cźišłu 4 Serbskich Nowin.

Sobotu 24. januara 1914.

Placźišny rěsneho skotu na Draždźanskich skótnych wikach.

22. januara 1914.

Placźišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosćze hač do 6 lět	50—53	95—98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	44—48	86—90
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	38—42	80—84
4. žnadnje pizowane łóždeje staroby	33—37	73—78
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetšeje rěsneje hódnosćze	47—50	88—93
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetšeje rěsneje hódnosćze hač do 7 lět	41—45	82—86
3. starše, wukormjene ńeuwy a žnadnje wuwite młódše krowy a jałojzy	37—40	76—79
4. žrěnjo pizowane krowy a jałojzy	32—36	72—76
5. žnadnje pizowane krowy a jałojzy	25—30	65—70
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetšeje rěsneje hódnosćze	49—50	90—93
2. žrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	44—47	84—87
3. žnadnje pizowane	40—43	79—82
Cźelata:		
1. najlěpše z mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyze	60—62	102—104
2. žrěnje kormjene abo też dobre wot zyza	54—58	96—100
3. žnadnje wuwite wot zyza	46—52	87—93
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpšich raßow a jich sćišćenjow w staroby hač do 1¼ léta	48—49	67—68
2. mjaßne	46—47	65—66
3. žnadnje wuwite, też ranzy a kundroßy	44—45	63 64

Placźišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyšcinje:	W Budyšcinje. 17. jan. 1914. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.	W Lubiju 22 jan. 1914. wot hr.	wot np.	hač hr	hač np.
Pšenica . . . bela	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . žołta	—	—	—	—	8	30	8	80
" nowa	8	35	8	80	—	—	—	—
Rožla . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	35	7	65	6	40	7	40
Jećmjeń . . . 50 kilogr.	7	25	8	—	6	60	8	20
Wows . . .	6	50	7	25	6	30	7	10
" nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch . . .	11	—	20	—	10	—	11	—
Woka . . .	11	—	12	—	11	—	12	—
Jahły . . .	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka . .	17	50	19	50	20	—	22	—
Běrny . . .	1	75	2	50	2	20	2	50
Butra . . . 1 kilogr.	2	40	2	80	2	50	2	70
Pšeńcźna muka 50 "	10	50	18	50	14	75	18	75
Rjana muka . 50 "	9	75	12	50	10	75	12	75
Sseno . . . 50 "	2	50	3	25	2	75	3	—
Sseloma . . 100 "	3	—	3	35	3	—	3	60
Proßata 486 schtuk, schtuka	14	—	24	—	—	—	—	—
Pšeńcźne wotruby . . .	5	35	5	60	5	10	5	50
Rjane wotruby 50 kilogr.	5	25	5	75	5	80	6	20
Pšeńcźny gris	—	—	6	75	—	—	—	—
Rjany gris	6	50	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 65 pj., schtuka 11—12 pj.

W Budyšchinje płaćeše: kórz pšenicy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., žołta — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 14 hr. 20 np. hač 14 hr. 96 np., kórz rožki po 160 puntach 11 hr. 76 np. hač 12 hr. 24 np., nowa: 12 hr. — np. hač 12 hr. 32 np., kórz jećmjenja po 140 puntach: 10 hr. 85 np. hač 12 hr. 04 np.

Wićzne placźišny w Kamjenicy.

22. januara 1914.

Po 50 kilogr.: Rožla wot 7 hr. 40 np. hač 7 hr. 70 np., pšenica wot 7 hr. 50 np. hač 9 hr. — np., jećmjeń wot 7 hr. 70 np. hač 8 hr. — np., wowß wot 6 hr. — np. hač 8 hr. — np., jahły wot — hr. — np. hač — hr. — np. hróch — hr. — np., žyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. — np., běrny — hr. — np. hač 2 hr. 70 np., žloma (100 kilogr.) 3 hr. — np., butra (1 kilogr) wot 2 hr. 30 np. hač 2 hr. 50 np., jeja (mandl) 1 hr. 65 np.

Wjedro w Londonje 23. januara: pomróčene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje 3. njedźelu po tśioch kralach rano w 7 hodźinach farar Räda žerbsku spowjednu wucźbu, ½9 hodźin duchowny Tischer žerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje. — Dopołdnja w 9 a 10 hodź. smeje farar Räda Božu žłužbu we wokrjeßnym wustawje na Židowje.

Póndźelu wječor w 7 hodź. budźe žerbske bibliske rozmrěčenje w Dobruschi pola Jakubez.

Tydźeńske sastojnske dźěła smeje farar Räda.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Herbert Ludwig, Ludwiga Brechta, fórmarja w Hornjej Kinje, ž. — Martha, Jana Mérczinka, dźěłaćerja w Cźichońzach, dź.

S druhich wośadow: Fanny Johanna, Alwina Pawoła Schreiera, kamjenjećeśarja w Cźetwjenych Noßlizach, dź. — Werner Adolf Ernst, Maxa Bjarnata Klaußnizarja, hornjeho schwajzarja w Spytezach, ž. — Bjedrich Khorla, Hermanna Adolfa Eisenhammera, pohonća we Warnocźizach, ž. — Gertrud Elsa, Jana Bartscha, kamjenjećeśarja na Holzy, dź. — Luisa Fanny, Bjedricha Ernsta Lowki, fabrikskeho dźěłaćerja w Běłych Noßlizach, dź. — Alma Elsa, Ernsta Hermanna Sperlinga, dźěłaćerja w Njeßwaćidle, dź. — Max, Jana Ernsta Mikanje, žiwnoscźerja w Sarěcźu, ž.. — Gertrud, Khorle Pětra, brodutruharja w Radworju, dź. — Max Richard, Jana Ernsta Zorna, fabrikskeho dźěłaćerja we Wulkej Dubrawje, dź. — Khorla Erich, Jana Heinricha Petrika, fabrikskeho dźěłaćerja w Khwaćizach, ž. — Marcźin Ernst, Ernsta Bohuměra Sokele, kamjenjećeśarja w Ssowrjezach, ž. — Martha Helena, Jana Ernsta Rjencźa, žiwnoscźerja we Wujeźku, dź. — Martha Elsa, Gustava Adolfa Schcźěpana, kublerja w Konjezach, dź. — Frieda Elsa, Ernsta Hermanna Winklera, fabrikst ho dźěłaćerja a wobhdlerja w Kißliz, dź. — Rudi Pawoł, Pawoła Mersiowskeho, fabrikskeho kowarja w Nowej Wśy, ž. — Martha Marja, Jana Ernsta Poldraka, žiwnoscźerja w Skanezach.

Wěrowani:

S druhich wośadow: Gustav Hermann Domsch, kamjenjećeśarja w Delnjej Kinje, s Marju Fridu Brodźiz w Błohaschezach. — Jan Ernst Dubraw, fabrikski dźěłaćer we Wulkej Dubrawje, s Marthu Emmu rodź. Schmiedez we Wulkej Dubrawje. — Auguśt Krawz, żelesniśki dźěłaćer w Budyschinje, s Berthu Idu Rychtarjez, hospodarskej pomoznizu w Kubschizach.

Zemrjeli:

W Michalskej wośadze: 11. dez.: Hana rodź. Fiedlerjez, Jana Ernsta Freiberga, dźěłaćerja na Židowje, mandź., 48 l. 11 m. 23 dn. (15. januara morwa se Sprewje wucźahnjena, 17. jan. na Hrodźiśchku pohrjebana). — 16.: Morwa narodźena dźowka Maxa Pawoła Wenzela, dźěłaćerja na Židowje. — 17.: Johanna Sofija Hölzelez s Wjednarjez w sastaratni na Židowje, 80 l. 9 m. 12 dn. — 18.: Madlena Auguśta swud. Krausowa rodź. Mudrez s Hamora w sastaratni na Židowje, 78 l. 1 m. 24 dn. — 19.: Martha, njemandźelska dźowka s Boschez, w Jeńkezach, 1 l. 4 m. 11 dn. — 21.: Kurt Arthur, Khorle Hermanna Hoffmanna, khěžkarja a kamjenjećeśarja s Brěsowa, ž., 3 m. 24 dn.

S druhich wośadow: 13. januara: Lisbeth Lachez w Khwaćizach, 5 m. 16 dn. — 19.: Marja Luisa swud. Mlyńkowa rodź. Blankensteinez w Měrkowje, 88 l. 2 m. 21 l. — 20.: Alwina Klementina Bertha Gartenowa rodź. Kleinstükez w Lutowczu, 57 l. 7 m. 7 dn. — Jakub Schönig, wobhdlet w Khrósćze, 79 l. — Bjedrich Auguśt Preuscha, wumjeńkat we Wujeźku, 79 l. — Hana, Khorle Kasparja, khěžkarja a murjerja w Sdźaru, saw. mandź., 82 l. 4 m. 28 dn. — Martha Alma Pětkez w Brěsowje, 1 m. 28 dn.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

3. njedźelu po tśioch kralach smeje rano ½8 hodźin duchowny Voigt žerbsku spowjednu wucźbu, ½9 hodźin farar Kschižan žerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

3. njedźelu po tśioch kralach smeje farar Domaschka rano w 8 hodźinach němsku spowjedź, duchowny Bójz dopołdnja w 9 hodźinach němske a ½11 hodźiu žerbske prědowanje.

Popołdnju w 4 hodź. shromadźizna tschescźijanskeho towarstwa mužskeje młodoscze.

Schtwórtk wječor we 8 hodźinach shromadźizna tschescźijanskeho towarstwa žónskeje młodoscze.

Khěžorska khofejownja

Sswjedźeńske zigary

— wožebitu smamku —
w swjatkach po 10 scht.
Londonstocks-žadźerjo
najlěpšu 6 ₰ zigaru
porucza
J. Hajesch we Łasu.

Wopraschejcże ßo mojich wotebjerarjow, woni Wam rad wobkrucza, so ßu moje palene

khoseje

wubjerne po składże a najbóle **spore.**

Spytajcże je ras!

Punt po

140—200 pj.

Karlowarska spezialna měschenza

punt po **160** pj.

Jurij Nitsche

na bohatej haßy 8.

Inventurske wupschedawanje

wot 10. januara

po nimo měry tunich

:: płaczisnach. ::

Mužaze, žonjaze a dźěczaze wobucże

je po płaczisnje jara ponižene.

Woßebje tunje je wscho

symske wobucże.

Mužaze a žonjaze schkórnje solidne a dźerżaze 4.40, 5.45, 6.40, 7.50.

Filzowe stupnje ša małe dźěczi por po 45 pj.

Schulske schkórnje jadriwe a dźerżaze jara tunjo.

Sserbski musej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot ½11—12 hodźin.

Shorjelska czrijowa pschedawarnja

w Budyschinje na bohatej haßy 16.

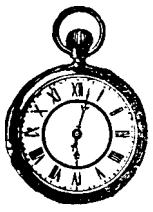

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ßwój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**

k dobroczinwemu wobkedźbowanju porucza.

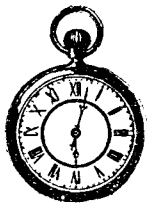

Hódna twora. Pilßomne rukowanje. Tunje płaczisny.

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeczel: J. Hanekamp

w Budyschinje na ßukelnskej haßy 9,

meblowy dom ša njewjeszczinske wuhotowanja.

Najwjetschi skład woprawnych a lakowanych

wobydlenskich wuhotowanjow

kaž tež

jenotliwych meblow a pólstrowanych tworow

po wschěch płaczisnach.

Poruczam jako pschihódne a praktiske dary

debjaze meble

wscheje druzhiny, kaž tež

teppichi, blidowe pschikrywy, paneele, kontorske a klawěrske stólczki atd

Moje

inventurske wupschedawanje

sapoczinje ßo jutsje ßobotu 10. januara.

We wschěch wotdźělenjach mojeho składa ßym wjele wězow **bjes dźiwanja na prjedawschu hódnosć** po płaczisnje jara ponižił, woßebje

dźěczaze wobleczenje, blusy a wschě symske wězy,

tak so je tež najmjeńsche kupjenje s dobytkom.

Sa schwadlistwo:

Wulke składnostne kupjenje **wobßadźenjow, zankow, ßadźenjow, klaninow.**

Sbytki ßměschnje tunjo.

Walter Noebel.

Draždźanska banka.

Akzijowy kapital 200 milijonow hriwnow.
Reservy . . . . 61 milijonow hriwnow.

Sadanjamy w tu khwilu na daň date pjenjesy
ſ 3% danje pſchi wſchědnym wupowjedźenju
3½% „ „ jenoměžacžnym wupowjedźenju
4% danje pſchi 3—6 měžacžnym wupowjedźenju.

Worzlowa komora.

Draždźanska banka
wobkhódne městno w Budyſchinje
pſchi žitnych wikach, na rózku khěžorſkeje drohi.

Telefon 551.

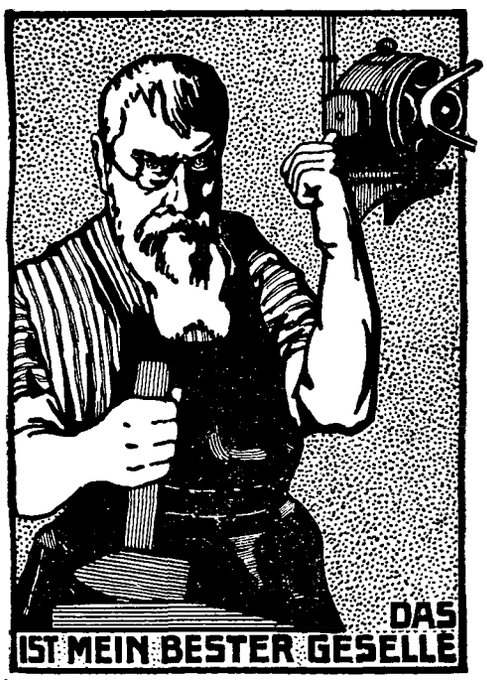

Czistowołmjane konjaze pſchikrywy

(deki)

ſ rukowanjom czisteje naturſkeje wołmy
ſe ſtylnym płatom podſchite a pſcheſchite, 140×180 cm wulke

mk. 6.50.

Sa ſnamjo na pſchikrywy 10 pj., wot 1 duz. darmo.

Pſchikrywy na pruhu darmo.

Carl Winter, fabrika pſchikrywow **w Magdeburgu.**

Saſtupjeŕ **C. Winter w Budyſchinje na khěžorſkej dróſy 8.**

Pſchińdźeże nětkole :: :: ke mni. :: :: — **Pſchińdźeże nětkole :: :: ke mni. :: ::**

Inventurſke pſchedawanje

we wſchěch wotdźělenjach
po poniženych płaczišnach!

1 dźělba **zankow a wobſadźenjow** hižo po **5** pj.	1 dźělba **blufow** běłych batiſt, hižo po **15** pj.
1 dźělba **židźanych bantow** něhdže 12 cm meter hižo po **35** pj.	1 dźělba **dźěčazych khapow a mězow** hižo po **50** pj.
1 dźělba **židźanych tłaninow** **40** a **95** pj.	1 dźělba **zonjazych ſchatow** koſchlow a khołowow po **95** pj.
1 dźělba **trikotažow** ſa mužſkich a žónſkich hižo po **75** pj.	1 dźělba **dźěčazych jeczkow ſchtryk.** po . . . **95** pj.
1 dźělba **paßow** hižo po . . . . **10** pj.	1 dźělba **zonjazych jakow ſchtryk.** po . . **1.50** pj.
1 dźělba **toſchow** hižo po . . . . **25** pj.	1 dźělba **dźěčazych kožuchow** hižo po . . . . **25** pj.
1 dźělba **ſchtaftow** hižo po . . . **95** pj.	1 dźělba **kleprowanych zankow** 25 cm po . . . **95** pj.
1 dźělba **rukajzow** podſch. trikt. hižo po **35** pj.	**Schwajzarſke wuſchiwanje** po . . . . . **95** pj.
1 dźělba **ſchtrympow** hižo po . . . . **25** pj.	1 dźělba **barchentowych ſuknjow a koſchlow** ſa žónſke hižo po **95** pj.
1 dźělba **ſokow** hižo po . . . . **15** pj.	1 dźělba **běłych a pißanych rubow** po . . . . . **95** pj.
1 dźělba **kłobukow** njewupyſch. formy **50** pj.	1 dźělba **dźěčazych wobleczenjow** hižo po . . . . **95** pj.
1 dźělba **wupyſchenych kłobukow** hižo po . . . . **3** mk.	1 dźělba **ſchórzuchow** reform. . . . . **95** pj.
1 dźělba **ſchidłow a pjerow** hižo po . . . . **10** pj.	1 dźělba **pótnikow** po . . . . . **50** pj.

Žane ſaměnjenje. Tak daloko hacž ſkład doſahaja.
Pſchedawanje ſa hotowe pjenjesy.

Shorjelſka pſchedawarnja

Jan Schaaf

na bohatej haßy 20, **w Budyſchinje** na bohatej haßy 20.

Pjenježnikam

ßo k darmotnemu ſaměſczenju pjenjes w jenož dobrych ſolidnych hypothekach porucža

Albert Mužik,

na Hoſchiz haßy 42 po 1 ſkhodźe, w hoſczenzu k „jandźelu“
Hypotheki a wobßedźenſtwo leżomnoſczow.

Sakoženе 1899. — Stary ſprawny wobkhod.

Moje lětuſche

inventurſke pſchedawanje

traje hiſchcze hacž do **28. januara.**

Sbytki wjele niže płaczišny.

Aug. Pawoł Hilger na ſeminarſkej haßy 2.

Chenillowe rubiſchcza a ſchawle

płaczišny hódno pſchedawa

Otto Osswald

na kamjeńtnej haßy 7.

Cžerpjach wot 3 lět na žołtu wumpjeru ſe žałoßnym

ßwjerbjenjom.

S pol kuſkom Zuckerowego patent. lěkarſkego mydła ßym cžwilu doſpołnje wobył. H. S., polizajſki ſerżant.

Kuſk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßylniſcha forma). K temu **Zuckooh kreme** (niz tucžnjaza a mika) 75 pj. a 2 mk. w **Budyſchinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Eugerta, bratrow Měrſchez** naßlěd., **Strauch a Koldy.**

Schpatnje roſeżaze dźěcži

kraßnje pſchibywaju, hdyž ßo jim dawa

aromathiſki

jatrotukowy emulſion

ſe ſnamku hrodowſkeje haptyki.

Dźěcži jón rad bjeru a derje ſnjeßu.

Woprawdźity dostacž

w hrodowſkej haptyzy

w Budyſchinje.

Palaſtowe dźiwadło

w Budyſchinje na khěžorſkej dróſy 11.

Wſchědnje

wot 4 hodźin popołdnju hacž do **11** hodźin wječor

wulke pſchedſtajenje

:: najnowſcheho dokonjenja ::

ßwětłohrajerſkeho wumělſtwa.

Kóždu ßobotu a ßrjedu ßo program pſcheměni.

WYBERT-TABLETTEN

Name gesetzlich geschützt

Wjele ſtow ſpěwarjow a ſpěwatſtich towatſtwow jenomnyßlnje wubjerne ßamowmoſcże **Wybertowych tablettow** na ſchiju wobßwědża. Jaßnoſcž a móz hłoßa ßo hnydom ſ wužiwanjom Wybertowych tablettow dozpije Jedyn pospyt pſcheßwědcži. Dostacž we wſchěch haptykach a drogownjach po 1 mk.

Kóždy, kotryž chże ßebi **dobry a tuni cžaßnik** kupicž, abo kotryž chże ßebi jón **porjedžicž** dacž, njech dże k cžaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lowſke haßy 5.

Jenčj pſchedawa a porjedžuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczišnami wupołożene, wobhladacž.**

Viſitne khartki

cžiſchcži ſpěſchnje a tunjo

Ćmolerjez knihicžiſchczetnja.

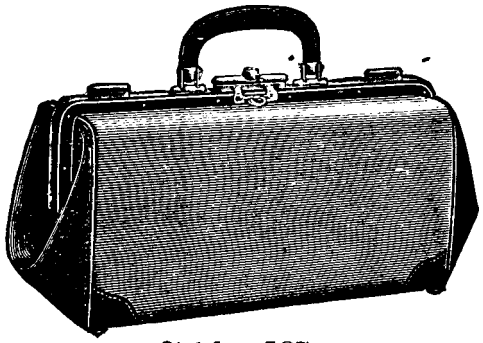

Telefon 587.

Kožane twory

kupuja ßo najlěpje w ſpezialnej pſchedawarni kožanych tworow.

Stajnje wulki wubjerk, krucze ſprawne poßłużenje a tunje płaczišny ſa

koffry, puczowanſke toſche, neßeßäry, żonjaze toſche a paßy ſchulſke toſche ſa hólzow a holzy, ſchulerſke mapy, piſanſke, aktowe a hudźbne mapy, liſtownje a zigarowe toſche, portemoneje, ßlě, nakhribjetne měchi a gamaſche atd. namakacże

w ſpezialnej pſchedawarni

ſa Offenbachſke kožane twory

T. Alberta, mějeczela **Khorle Bahle,** ßedlarſkeho mischtra

w Budyſchinje, pſchi lawſkich hrjebjach 10.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Stwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich postach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Ćišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 5. **Sobotu 31. januara 1914.** **Lětnik 73.**

Se sakskeho sejma

wschelake nowiny pišachu, so jeho dźěła mało pokraczuja. Wina na tym njejsu sapósłanzy; pschetož we wschěch deputazijach so horliwje dźěła. Knjeżerstwo pak so často khětro komdźi, sejmej žadane rosprawy a podkožki podacz. Teho dla njemóža deputazije wjele dźěła dokónczicz. Sańdźenu póndźelu a wutoru žanych posedźenjow njebě. Přeni dźeń wulecza sebi sejm do najdalschich kónczinow nascheje Sakskeje, do hornjeho Vogtlanda, do teho dźěła, kiž jako tsiróžkaty klin do sudodneho cźěskeho kralestwa saha. Tule krajinu trascha cźasto semjerzenja. Sa to pak je tam wjele strowotnych žórkow. Te su s pschicźinu, so su tam hižo psched 100 létami pschi wjesoy Elster kupjele nastałe. Posledńje léta je něhdźe 18000 sa wustrowjenje žadazych ludźi je wopytało. Hłowny dźěl wopytowarjow su Rušojo a Polazy. Naš wokolo wodźazy sastojnik nam sdźělowasche, so tam wo cźas hłowneho wopyta wjazy słowjanskich dyžli němskich synkow słyschisch. Polazy běchu drje někotre léta wuwostali, dokelž tam njebě žaneho pólskeho lěkarja. S teho cźasa sem pak, so su sasso pólskeho lěkarja postajili, Polazy s nowa s bohatej liczbu kóždolětnje pschikhadźuja. Sa kupjele Elster je to cźim wažnische, dokelž so samo se sebje sdźerzecź njemóža, ale dostawaju kóždolětnje bohatu podpjeru se statneje pokładnizy. Buchu-li Sskowjenjo wuwostali, dyrbjał stat cźim wjazy pschidawacź. (Cźim bóle naš potom dźiwa, so generalna direkzija sakskich żelesnizow na njelepe pschisłodźenja Wschoněmzow pincznikam na hłownym dwórnischczu w Draždźanach sakasa, piwo po słowjanskim wótsje posticźowacź.)

Wutoru njebě dla khěžorowych narodninow žanych posedźenjow.

Ssrjedu dowuradźachu so wschelake stawy statneho etata a wusprawnichu so někotre rosprawy knjeżerstwa wo statnym hospodarjenju. Skónczńje so sańdźeny schtwórtk pschetorhnjene jednanja wo fararsku msdu wurunazym sakonju dale wjedźechu a potom so tónle nacźisk dla dalschich wuradźowanjow sakonjedawazej deputaziji pschepokasa. Njeje njemóžno, so tónle sakonjowy nacźisk so s nowa rosrasy, teho dla chcyk spitzacźel tychle rynczkow rad měnjenje nascheje serbskeje duchowneje konferenzy słyschecź. Rosprawnik sa tónle sakoń budże najskerje s nowa sobustaw synody, sapósłanz dr. Böhme. Tón rad na kóždy wěžowy pokiw dźiwa.

Schtwórtk mějachmy sasso njeskónczne jednanja dla strajkow. Sozialdemokratojo běchu praschenje na knjeżerstwo stajili, kak chze wono koalizijske prawo dźěłacźerjow schkitacź, po jich měnjenju w tym nastupanju, so móhli strajki se wschěmi móžnymi a njemóžnymi sredkami k swojemu wužitku pschewjesćź. Nazionalliberalni pak so runje nawopak knjeżerstwo praschachu, s kajkimi sredkami chze wono sozialdemokratiskim pschescźěhanjam pschi strajkach sadźěwacź a k dźěłu swólniwych schkitacź. K temu běchu konserwatiwni wosebity namjet sapodali, w kotrymž so knjeżerstwo napomina, se sakońskej mozu k dźěłu swólniwych a s tym pschede wschěm swobodu jenotliwza schkitacź, wosebje pak nasylnoscźam bojkota sadźěwacź. Wot 2 hodźin popołdnju hacź do 9 hodźin wjecźor so bjes pschestacźa rěcźesche. Jeno schtyrjo rěcźnizy a knjeżerstwo so słowa jimachu, dwanacźe bě so k słowu samolwiło, teho dla so te samo jednanja pschichodny tydźeń dale powjedu. Sakski kronprynz bě někotre hodźiny po spochi s kedźbliwym pschipossłucharjom.

Pjatk dowuradźichu so wschelake naschu Łužizu njenastupaze żelesniczne należnoscze.

E. B.

Zabernske podawki psched khěžorstwowym sejmom.

W khěžorstwownym sejmje su so sozialdemokratojo khěžorstwowego kanzlera praschesi:

„Schto sebi knjes khěžorstwowy kanzler myslí cźinicź, so by wustawu a prawo schkitał pschecźiwo njesakońskim pschepschimanjam wojerskeje mozy, kajkeż su so s wusudom wójnskeho suda wo podawkach w Zabernje pokasake, kotryż je w pruskim krajnym sejmje podpjeranje namakał?“

Pódla teho so ludowa pokraczowanska strona khěžorstwoweho kanzlera wopraschа, schto sebi wón myslí cźinicź, so by so pschichodnje njesakońskemu sakroczenju wójska pschecźiwo zywilnemu wobydlerstwu, każ je so w Zabernje stako, napschecźo stupiło.

Sozialdemokratiski sapósłanz dr. Frank w debacze wótre nadpady na němskeho krónprynza dla jeho sadźerzenja w Zabernskej należnoscźi cźinjesche. Wón praji: S tajkim wustupowanjom so tuhazy Němzow se swojeje bjesdźaknoscze wutschażeja. Praja sebi, hdyž wón se schczuwarjemi pschecźiwo wustawje a chzyjakami jeje powróczenja we wuskim pschecźelstwje steji, potom je cźaš, so němski lud sam swój wosud do ruki wosmje. (Wulke hibanje, kotrež tež kanzlera jima. Präsident Kämpf rěcźnika napomina, so by so tajkich wurasow wostajił.) Dr. Frank dale rěcźi: Pschi tejle składnoscźi dyrbi so tež na krónprynzowy regimentski wukas pschi jeho wotsalenju s Danziga dopomnicź. Krónprynz je w tutym wukasu rjekł, so by wón sa najwjetsche sboże měł, hdy mohł na cźole swojich husarow do wójny cźahnycź. (Halekowanje na prawizy.) President Kämpf:

Proschu Was, so njebyschcze kronprynza skschiwdźili. — Njemóžu sebi myslicź, so němskeho kronprynza skschiwdźu, hdyž jeho słowa tu wospjetuju. Chzu jenoż rjec, so ma němski kronprynz sa najwjetsche wojerske sboże, na cźole swojeje schwadrony do bitwy jěchacź. Sa najwjetschi dźěl němskeho luda by to najwjetsche njesboże było. W trónskej rěcźi je so prajiło, so je so swětowy měr sakhował, a w tym samym cźasu so pschichodny khěžor sa jěchanja do bitwy hori. Dr. Frank potom na skschiwdźenje połodnischich Němzow psches majora Roggu a generala s Krachta pscheńdże, prajizy: Schtož winoweho ducha nastupa, nimamy sebi my Němzy niczo porokowacź. Połodnjo ma swoje wino, Bayerska piwo a połnózna Němska — palenz. (Wulke smjecze.) General s Kracht je po rosprawje „Kschižnych nowin“ wo Bayerskej rjekł: Hdyž Prušazy pschińdu, woni wschitzy kurazu dostanu. Nó, wotběh wězy je pokasał: hdyž Bayerszy pschińdu, tež wschelazy Prušazy kurazu shubja. Tón dźeń Prušakow dale niczo njewosnami, dyžli wumozowanje khěžorstwoweho sejma, skschiwdźenje połodnischich Němzow. Schto budże kanzler cźinicź, so by naš psched Reuterowymi, Forstnerowymi a Schadowymi skutkami wobarnował, kotrež móża so wschědnje w połnóznej Němskej wospjetowacź? Khěžorstwowy kanzler je wo swojich bjessparnych nozach w pruskim sejmje rěcźał. Wobzarujemy, so na bjessparnoscź cźerpi. Tola skoro so sda, so wón wo dnjo nakhwata, schtož w nozy sakomdźi. (Wulke smjecze.) Po wschěch podawkach posledńjeho cźasa prawiza sa konfliktom żada, wona k njemu cźeri. Knjes s Heydebrandt je nam pschiwołał: Cźińcze tola skónczńje revoluziju! My sebi njedamy wot knjesa Heydebrandta cźas pschepisacź.

Khěžorstwowy kanzler hłuboko roshorjeny na dr. Frankowu rěcź wotmolwi: dr. Frankowe słowa hidu dychaju, s kotrejż scźe Wy (k lěwizy) napjelnjeni. (Pschihłosowanja s prawizy, wulke halekowanje pola sozialdemokratow) Tele słowa zyku hidu dychaju, s kotrejż scźe Wy pschecźiwo wojerskemu duchej napjelnjeni. (Zywe pschihłosowanje na prawizy.) Pschedrěcźnik je prajił, so němski kronprynz we wuskim pschecźelstwje se sazpiwarjemi a swrócźerjemi wustawy steji. (Zywe wołanje pola sozialdemokratow: Tak je!) Khěžorstwowy kanzler dale rěcźo: To je njesłyschany porok, so jón s najwjetschej rossudźenoscźu wotpokasuju. Skónczńje kanzler wo skschiwdźenju Bayerskich

na shromadźisnje Prußakow praji: Tónle pospyt, partikularistiski napschećźiwk stworicź, dyrbi ßo w sarodku potłóčźicź. Bayer a Frank s hinaschimaj wočźomaj a myßlemi widźi, dyźli Prußak a połnóźny Němc, a kóźdy je žarliwje na to smyßleny, so by woßebite waschnje ßwojeho luda se wschěmi jeho lěpschinami a ßłaboscźemi sakitał. połodnischi Němc tak derje kaž połnóźny Němc, tola k cźemu dyrbi to domjesćź, hdyž ßo pschezo saßo wsajomnje tele lěpschiny a ßłaboscźe prjódk dźerža.

Wotstupjenje elsasko-lothringskeho knjeźerstwa.

W Pruskej je a wostanje wojerstwo s knjesom. Na ßylnym wojerstwje je ßo pruski stat natwarił a teho dla dyrbi wono pschi wschěch swadach s zivilnym wobydlerstwom swjerćha wostacź. To je ßo saßo ras pschi wußudźenju wo wobskorźenych tsjoch offizěrach Zabernskeho regimenta pokasało. Niz jenoź so ßu ßo wschitzy tsjo wuwinowali, wyschkej s Reuterej je ßo póbla teho hischcźe wyßoki pruski rjad spožcźił. Na wopak je elsasko-lothringske knjeźerstwo, kotreź bě sakrocźenje wójska pschi Zabernskich njeměrach pschecźiwo wobydlerstwu sa njesakońske měło, do khěžoroweje njehnady padło. Khěžorski naměstnik hrabja Wedel, statny sekretar ßwobodny knjes Zorn s Bulach, a statni podsekretarojo dr. Petri, Mandel a Köhler ßu teho dla próstwu podali, so bychu ßo se sastojnstwa puschcźili. Khěžorowe rosßudźenje ßo w bliźschich dnjach wočźakuje.

Sakrocźenje wojakow we Württembergu.

We württembergskim ßejmje ßu ßo sastupjerjo ludoweje a zentrumskeje strony knjeźerstwo prascheli, hacź ma wójsko pschi njeměrach prawo, bjes napominanja zivilneje wyschnoscźe sakrocźicź. Knjeźerstwo je wotmolwiło, so wójsko jenoź po žadanju zivilneje wyschnoscźe pschi snutskownych njeměrach měr postaji. Na to ßo pocźahowazy wukas je ßo hižo w lěcźe 1912 zivilnym a wojerskim wyschnoscźam wosjewił.

Napjatosćź mjes Němskej a Franzowskej.

Barlinske nowiny ßu powjesćź pschinjeßke, so je wójnski minister wukas wudał, s kotrymž ßo pschebywanje zusych offizěrow w Elsaßu a Lothringskej srjaduje. Kóźdy zusy (franzowski offizěr), kotryž chze tam dleschi cźaß pschebywacź, dyrbi wo dowolnoscź w Straßburgu pola tamnischeho khěžorskeho městodźerźicźelstwa proßycź, kotreź móže dowolnoscź bjes mjenowanja pschicźinow sapowjedźicź. Te ßame pschedpißy ßu ßo teź sa namjesne wokrjeßy pschi němsko-ruskej mjesy wudałe. Na druhej stronje je teho runja po Barlinskich powjesćźach franzowski wójnski minister zusym (to je němskim offizěram) sakasał, města Belfort, Montmedy, Verdin a Commerzy wopytacź a w Meurte-et-Moselleskim a Vogeskim wokrjeßu pschebywacź.

S dobom po namjecźe nowin Parižska měschcźanska rada sa pschipad mobilisazije wo sastaranje khownehо města s zyrobu wuradźuje. Dokelž je ßo wobojenje wuprajiło, so bychu ßo želesnizy a kóźdze na rězy Seine sa mobilisaziju w tej měrje trjebałe, so by město jenoź na ßwoje składy pokasane było, kotreź wschak bychu, tak daloko hacź khleb nastupaja, jenoź na tsi dny doßahałe, je k směrowanju wójnski wojerski gouverneur w Parisu, general Michel, wosjewił, so je ßo wo sastaranje Parisa s mjaßom, mlokom, běrnami, seleninu, wuhlom, drjewom a petrolejom na doßahaze waschnje postarało. Strach jenoź je, so khleb njebudźe doßahacź. Měschcźanska rada je ßo teho dla rosßudźiła, 400 000 hriwnow sa nakupjenje a wudźerźenje stajneho składa 200 000 zentnarjow muki wudacź, kotroź by ßo w pschipadźe mobilisazije wužiła.

K tymle njepokojazym powjesćźam ßo ważne słowa pschidawaja, kotreź je prjedawschi ministerstwowy pschedßyda Barthou w ßwojej rěcźi pschecźiwo nětcźischemu ministrej Caillowej wo wohroženju lědma sawjedźeneje tsilětneje wojerskeje służby rěcźał. S tym bychu ßo njewěste a traschaze wobstejnoscźe, w kotrychž ßo Europa namaka a wo kotrychž wjele snamjenjow ßwědcźi, shórschiłe.

Katholske dźěłacźerske swjaski pschecźiwo tschesćźijanskim dźěłacźerskim swjaskam.

Swada mjes katholskimi a tschesćźijanskimi dźěłacźerskimi swjaskami je se sjawnym listom wjerchbiskopa kardinala Koppa we Wrótßławju saßo do sjawneho rospominanja pschischła. Po wudacźu bamžiskeho wokolnika Singulari wot 24. septembra 1912, w kotrymž ßo pschikasa, so ma zyrkej katholske dźěłacźerske swjaski spěchowacź, tschesćźijanske dźěłacźerske swjaski pak, k kotrymž katholszy a evangelszy dźěłacźerjo pschißłuscheja, „s wěstymi wuměnjenjemi“ jenoź cźerpicź, maja tschesćźijanske dźěłacźerske swjaski cźeźke stejischcźo. S listom kardinala Koppa je ßo jich stejischcźo hischcźe poczeźiło. W tymle liscźe ßo praji, so ßo biskopam njesaleži, bamžiske wukasy rosjaßnicź a wukładowacź. Wón wobžaruje, so je ßo pschi naprawach wobdźělił, kotreź ßu ßo k směrowanju tschesćźijanskich dźěłacźerskich swjaskow cźiniłe.

Rosrunanje mjes Polakami a Malymi Rußami.

Po dołholětnych swadach je ßo mjes Polakami a Malymi Rußami (Rutenami) měr sčźinił. Polazy ßu Rußam někotre wólbne wokrjeßy pschewostajili. Galizijski krajny ßejm, kotryž je dla pschecźimjenja Rußow k dźěłu njekhmany był, budźe nětko sa Galizisku dźěłacź móz, schtož je cźim nusnischo, dokelž je kraj s powodźenjemi wulku schkodu cźerpił. Awstriske knjeźerstwo je pólsko-ruske rosrunanje na kóźde waschuje spěchowało. Knjeźerstwu wo to dźe, so by makoruske wobydlerstwo, kotreź pschi ruskich mjesach, po tajkim w krajinje bydli, hdyž by ßo awstriske wójsko we wójnje pschecźiwo Ruskej shromadźiło, awstriskemu knjeźerstwu poddany žiwjok (element) wostało a teź na makorusku młodźinu w Ruskej ßylny wliw měła.

Bědźenje s wopiłstwom w Ruskej.

W Ruskej ma knjeźerstwo khwalobnu wolu, wopiłstwo po sakońskim puczu samjesowacź. Hdyž ßo w khěžorstwowej radźe wo sakonju pschе wopiłstwo jednasche, prjedawschi minister Witte na palenzowy monopol pokasowasche, kotryž dyrbjesche teho runja wopiłstwo potłóčźicź. Lud nětkole sa monopolowy palenz lětnje wjazy dyźli 160 milijonow rublow wudawa. Sa dźeßacź lět ßu dokhody palenzoweho monopola wo pół milijardy pschibywałe. Duž je bjes dźiwa, so ßo w knjeźerstwowej pokładnizy wulki wobstatk hotowych pjenjes nahromadźuje. Lěpje by było, hdy by ßo dźěl dokhodow palenzoweho monopola k potłóčźenju wopiłstwa nałožował.

Ministerstwowy pschedßyda a finanzny minister Kokowzew wotmolwi, so ßo na monopolowy saměr njeje sabyło a so ßo wón kaž prjedy spěchuje. Pschetrjebanje palenza njeje po liczbje wobydlerstwa poßlednje dźeßacź lět pschiběrało. Naprowy pschecźiwo wopiłstwu ßo runje tak rasnje nałožuja, kaž tehdy, hdyž je Witte s finanznym ministrom był a jena s tychle naprawow je pschedležazy sakonjowy nacźisk.

Žónskeho wobhonjerja w Belgradźe sajeli.

W Belgradźe ßu rěsbarku Helenu Dimitriewez sajeli, dokelž tukaja, so je wobhonjerka w awstriskej służbje. Wona bě psched dołhimi lětami jako studentka do Belgrada pschischła a ßo tam posdźischo jako rěsbarka saßydliła. Jej ßo poradźi, pschistup do woßobnych Belgradskich a teź wojerskich ßwójbow dostacź. W nich je wona wojerske potajnoscźe wuskuschiła, kotreź je awstriskemu knjeźerstwu pscheradźowała.

Nowowólby w Bołharskej

ßo sapocźatk měrza wotměja. Wólbna agitazija je ßo hižo sapocźała. Knjeźerstwo pyta pschecźiwne strony pschi wólbach potłóčźicź. Ministerstwo je wyschnoscźam wokolne pißmo pósłało, s kotrymž ßo jim poručźuje, so bychu hnydom kóźdeho pscheß ßudnistwo wobskorźiłe, kotryž by ßebi swěrił, pschecźiwo kralej sjawnje rěcźecź. Pod tajkej „wólbnej ßwobodu“ njebudźe knjeźerstwu cźežko, w nowym ßejmje sa ßwojich pschiwißowarjow wulku wjetschinu wokrjeßow dobycź. Sozialdemokratiska strona ßnadź pschi nowowólbach zyle podleži.

Po privatnych powjesćźach s Bołharskeje je dla potłóčźenja wólbneje ßwobody pscheß knjeźerstwo k krwawnym njeměram doschło W Burgasu ßu wojazy pschi jenej ludowej shromadźijnje wjazy dyźli 50 woßobow satšělili. W Sswischtowje a Wrazy ßu burjo pschecźiwo knjeźerstwu postanyli. Burjazy wjedniza s duchownymi po wßach cźahachu a k sběžkej pschecźiwo kralej Ferdinandej a jeho knjeźerstwu prědowachu. Knjeźerstwo je poručźiło, so pósła njeßmě powjesćźe wo snutskownych njeměrach pscheß mjesy puschcźicź.

Nowa wójna na Balkanje

ßo pschihotuje. Wot teho cźaßa, so je sultan Envera paschu sa wójnskeho ministra pomjenował, je do Turkowskeje wójnski duch sajeł. Enver pascha chze Turkowskej shubjeny kraj saßo dobycź a pschede wschěm kupy w ägäiskim morju, kotreź ßu Grichojo wobßadźili, tutym saßo sebracź. Turkowska njebudźe trjebacź ßama wojowacź. Mjes njej a Bołharskej je ßo tajny swjask sčźinił, po kotrymž budźe ju Bołharska we wójnje pschecźiwo Grichiskej a Sserbiji se ßwojim wójskom podpjeracź. Dopokaly wo wobstaczu turkowsko-bołharskeho swjaska hižo sjawnje wustupuja. Pschi grichistich mjesach ßo bol-

harske bandy shromadźuja, a turkowske wobydlerstwo w Thraziskej žo wschudže wobrónja. S turkowskeho wójska žu žo wschitzy starschi offizěrojo wot hejtmana hač do najwyschschcheho generala puschczili, a žo jich města s młódschimi mozami wobsadźike. Tuczi stari offizěrojo njeisu žo w poslednjej wójnje jako khmani wopokasali, teho dla dorbja žwoje městna młódschim pschewostajicz, so bychu czi turkowske wójsko k dobyczu wjedli. Pisches hlowu a psches schiju žo turkowske wójnske łódźstwo poslynja. We wukraju je žo hižo jena wulka bitwiska łódź kupika a wo kupjenju druhich žo jedna. Turkowska žylne wójnske łódźstwo trjeba, so mohła grichiske wójnske łódźstwo sniczicz a knjejstwo nad ägäiskim morjom a jeho kupami sasoo na žo storhnycz. Hdy by po pschecžach turkowskeho wójnskeho ministra schło, by hižo w saźnym naléczu k wójnje doschło. Grichiska, Sserbija a Rumunska s tejle mózność licza a žo na nju pschihotuja. Pod schkitom Ruskeje žu tele staty dla sakhowanja měra na Balkanje mjes žobu swjask pscheczíwo wójnskim wotpohladam Turkowskeje a Bołharskeje wobsamkle. W Peterburgu žo tele dny ministerstwowi pschedžydy Grichiskeje, Sserbije, Czornoje Hory a Rumunskeje setkaja. Tam budža hromadże s ruskim ministrom swonkownych nalezność ow wo to jednacz, po kajkim planie měło žo pschi wudyrjenju noweje balkanskeje wójny pscheczíwo Turkowskej a Bołharskej wojowacz. Turkowske knjezerstwo drje žwoje wójnske wotpohlady prěje, tola to wono jeno czini, dokelž jemu hewak franzowszy pjenjeznizy njebychu pjenjesy poczili. Bjes tych pak by Turkowskej czežko byko, wójnu s balkanskim swjaskom sapoczecz, khiba so by wona trěbne pjenjesy sasoo w Němskej namakała. Wobkruczenjam, so Turkowska žanych wójnskich wotpohladow nima, wěry hódne powjesce wo jejnych wójnskich pschihotach napschecžo rěcza. Pschede wschěm je nadpadne, so je wona žwojich reservnych offizěrow, kotsiž w Němskej, woždbje w Mnichowje, studowanja dla pschebywachu, k khorhoji swołała.

Sjednoczene staty a Mexiko.

Mexikanske knjezerstwo je, kaž žu sjednoczene staty shonile, brónje s Japanskeje dostawało a sa to Japanskej žlubiło, so jej wuhlowu staziju sa japanske wójnske łódże w jenym pschistawje pschewostaji. To nochzedża sjednoczene staty czerpicz; pschetoz po jich statnych sasoach wone žanej zusej mozy njedowola, žo nehdże w Amerizy sasydlicz. Knjezerstwo sjednoczenych statow žo boji, so móże dla japanskeje wuhloweje stazije k wójnje s Japanskej dóńcz. s najmjenscha móże s teho wulke wuschparanje nastacz; pschetoz Japanska njebudże wuhlowu staziju pschi mexikanskim brjosy puschczicz chcyc.

President Huerta njemóże žo wjazy na žwoje wójsko spuschczecz. Někotrych offizěrow w měsce Mexiku a nehduscheho gouverneura města Crouza je wón sajecz dał, dokelž žu žo pjecza s Felixom Diazom pscheczíwo njemu spschisahali. Huerta je Gonzalesa, 4 hejtmanow, 3 leutnantow a 12 druhich offizěrow žobotu sesatsělecz dał.

Revoluzija na Haiti.

W poknóznym dželu kupy Haiti je revoluzija wudyrika. President Oreste a jeho mandželska staj psched sbězkarjemi s hlownego města Porte-au-Prince na němsku wójnsku łódź „Vineta“ czekłoj. K schkitanju němskich interesow je žo s „Vinety“ 80 muži s dwěmaj maschinskimaj tselbomaj na kupu wusadźiło. Na „Vinecze“ je 650 muži wobsadki. Duž móże dosc žylne wotdželenje na kraj pósłacz. Tez sjednoczene staty poknózneje Ameriki žu jenu wójnsku łódź k Haiti pósłałe, so by wona wobsedženstwo a žiwjenje amerikanskich stacanow wobarnowała.

Ssedma kasnja.

(Skónczenje.)

To bě njedželske popołdnjo na pohrjebnischczu. Pschi rowach khudych, kotrez běchu wusko hromadże, stejesche muzski we wjetkhej žukni, kiž jeho jenoz hubjenje pscheczíwo symnemu wětrej schkitasche, kotryž žo dale a bóle sběhasche. Po jeho blědym, spadnjenym wobliczu, po jeho hłubokimaj wocžomaj s czornej kromu bě spósnacz, so bě hakle njedawno czežku khorosc pschětrał.

A tak tez to běsche. Jan Sprawnik — tón to běsche — bě hakle s krótka s czežkeje khorosce sasoo stanył, kotraz bě jeho po njepschijomnym srudnym podawku w Hórskej tworni pschewsała, dokelž bě s tym žwoju žkužbu shubił.

S bjesdželosczu a s khorosczu, kiž na to scžěhowasche, bě žo tez bórsy poźledni nalutowany pjenjezk pschetrjebał a nusa we žwójbje džeń a bóle pschibywasche.

Hacžrunje bě lědma wotkhorjeł a se staroscžu wschón poražony, chzyssche tola na dnju létneho wopomnjecža žmjercže žwojeho dobreho nana row wopytacz.

Duž bě tam sorózny a poraženy won schoł a kaž to nětkole, srudnje žam se žobu žo rosmołwjejo, scheptasche, běsche žo nadžijał, so budże bórsy tez žam se žmjercžu wumoženy w czichim rowje wotpocžowacz. A tola — žmědżesche dha wón takle žebi myslicz? Niemějesche dha wón žo wo žonu a dżecži staracz, njedyrbjesche wón wjele bóle Boha prosycz, so by jemu nowe mozy wobradźił, so bychu žebi móhli sašo pomhacz?

W žuchich wjerbowych kerkach pódla rowow žo s waha saschudrowa a to jeho s pokhmurjeneho samyslenja wutorže. Dźiwajo žo wón hlowu posběže, pschetoz wosebnje sdrascženy srósiny knjes w rjanej žukni, kiž žo pomału stupajo a hlowu nakhilejo bliježesche, drje žo do tuteho rjadu khudobnych rowow njehodżesche.

Ale wosebny muž woprawdże vschi rowach khudych něschto krocželi wot Jana sasta, Jana pak njepytny, a na row žo sahlada. Sa khwilu sašo dale dżesche a wobrocži žo k rowam bohatych, kotrez žo hnydom pódla w nahladnych rynkach sapoczachu.

Jan pak, kotrehoz bě wczipnosc njemało pschejała, nětkole něschto krocželi do prědka postupi, so by žebi pismo na kschižu wobhladał, psched kotrymz bě wosebny knjes tak dołho pobožnje wopominajo stał. A tu bě s czornym pismom na běłej tafli jednore mjeno Michał Deskał napisane.

To bě row khudeho dżěłacżerja, kotryž bě wosebny knjes wopytacz pschischoł. Bjes bwěła bě tón, kiž pod tej hórku pokhowany leżesche, w jeho žkužbach byl, tak žebi Jan prawje myslesche a dale tez shódawasche, so je to sawěsce jara duschny muž, kiž tez na khudeho dżěłacżerja hischcze po žmjercži tak luboscziwje spomina. Hdyž pak Jan wot kschiża na semju pohlada, hdżez bě wosebny knjes stał, nadpadże jemu něschto žwětle; wón tam kedżbnischo hladasche a spósna, so bě listownja se žlěbornym samkom.

Jan spěschnje sa tym hrabny a wutroba jemu wótsje pukotasche. Hižo junu bě jemu listownja tak srudny wosud pschinjesła a sašo bě to listownja, kotruz jemu pschipad do rukow poda — ně, niz pschipad, kaž to bórsy shoni!

Jan skoro dyrkotajo listownju wobjimujo krucze džerżesche. Wona bě pokna, to wón czujesche, a jenoz džěl teho by dosahał, nusy w jeho žwójbje wotpomhacz, doniž njebudże sašo móz sa nju dżěłacz. Ale te pjenjesy sdachu žo jemu do ruki palicz — to bě zuse kubko, kotrez dyrbjesche žo tak bórsy kaž mózno mějeczelej sašo wróczicz. Hižo sa něschto mjeńschinow bě Jan shubjerja doscžahnył, to bě tamny knjes pschi rowje khudeho dżěłacżerja byl; nětkole wón psched rowowym pomnikom s běłeho marmora stejesche, kajkez rowy bohatych debja.

Jan tak dołho njeczakasche, doniž by žo tón knjes wobrocził. „Knjeże“, wón skoro bjes dycha na njeho saschepta, „wy scże prjedy něschto shubili — listownju se sarytym mjenom na wěku.“

„Mjeno Richard?“ wosebny muž czestnemu namakarjej žiwje rěcz pschetorże a potom na listownju pohlada, kotrejez hischcze ani parował njebě, kotruz pak nětko hnydom sa žwoju spósna.

Bě widżecz, s kajkim wježelom zusy sašo namakanu listownju pschiwsa, pschetoz w njej bě niz jenoz nahladny pjenjes, ale tez někotre wažne listy a sapiski; hdy budżesche te shubił, budżesche to s wulkej schkodu byko.

Dwójzy wutrobnje žo knjes teho dla namakarjej dżakowasche a hižo listownju wocžinjesche, so by s njeje wjetschi papjerjany djenjes wuwsał a so by jón czestnemu namakarjej do dłonje stłócził.

Jan pak, kotremuz ani na myslе pschischcho njebě, so dżaka dostanje, bě žo hižo k hiczu wotwobrocził. Ale njesnaty knjes jeho sa ruku sadżerża.

„Wy mi po sdacu njejscze na to sapodobny“, wón žo posměwajo rjekny, so byschcze myta sa namakanje parowacz móhli. Tola sa žwoju sprawnosc wsmicze tule bankowu papjeru.“

S tymile žlowami wón Janej telko dari, kelkoz bě namakanym pjenjesam pschimerjene.

Jan pak njewjedżesche, schto žo njeczini, a jeho ruka s wježelym rosbudženjom tak jara tschepotasche, so móżesche pjenjesy lědma dodżerżacz.

„Knjeże“, wón s dyrkotazym hłoźom rjekny, „to je pschewjele; to bě jenoz moja winowatosc, wam shubjene sašo pschinjesc.“

„To sa waš wěscze pschewjele njeje“, wosebny knjes pschecželnje snopschecziwi a hladasche nětkole kedżbnischo na muża, kiž bě tak blědy a khorowaty. „Wy žnadź macże lěkarjej a w haptyzy něschto saplacżicz, pschetoz je na waš widżecz, so scże hakle njedawno khětro

cźežku kyorosćz pschětrali. Scźe dha wy dźěłaczeŕ?“ wón spěschnje pschistaw.

„Dźěłaczeŕ bjes dźěła a bjes mozy k dźěłu“, Jan ſ hórkim hłoßom wotmolwi.

Na to pschetorhnjenje nasta.

„Wy drje scźe kyorosćze dla dźěło ſhubili?“ woßebny knjes ßo wopraſcha.

Jan pschekwapjeny do ſemje hladaſche; ſdaſche ßo, ſo prawěje wotmolwy namakaczź njemóże.

„Hdźe scźe dźěło měli?“

„Napoßledku w Hórſkez tworni na mjedźowe twory“, Jan ſ nje wěſtym hłoßom wotmolwi.

„Hórſki a ßynojo?“

Jan njerěczo pſchikiwny.

„Aha — wobßedźerja teje firmy dźě ja ſnaju“, knjes na poł k ßebi ßamemu rjekny, „tam dźě ßu njedawno ſtrajkowali; ſcźe ßnadź też wy ßobu byli?“ wón brjowki ſcźahujo pſchiſtaji.

Jan ſanjechujo ſ hłowu tſchaßeſche. „Ja hižo po zyłych tydźenjach wjazy tam na dźěle njeßym.“

„Wěſty Sawidźak je ſtrajk ſawinył a ßu jeho hižo wotehnali“, knjes dale rěczeſche.

„Sawidźak?!“ Jan dłóń do pjaſcze jimaſche. „To móżeſch jemu wěricź; tón je też moje njeſboże ſawinył.“

A nětkole Jan, jako by ßam ſe ßobu rěczał, dale pokraczowaſche:

„Ja to wěm, wón je knjeſej Halakej liſtownju kradnył a mi pſchityknył, hdyž ßo mi ßylneho palenza napicź daſche. Bóh wſchak wě, ſo liſtowuju njeißym bral, tak wěrno, kaž pſchezo na wuczbu ſpominam, kiž ſtaj mi dobraj ſtarſchej dawałoj, kotrajž ſtaj tamle pokhowanaj.“

Na dobo pak Jan, potrjechený wot ßwojich ßamßnych ßłowow, rěczeć pſchesta, pſchetož bě ſ wulkim roshorjenjom wjazy prajił, hacž bě chzył.

Pſchecźelnje poßłuchazy knjes pak, kiž bě prjedy ßam wulku twornju měł a kiž bě Hórſkeho dobry pſchecźel, położi Janej ruku ſ waha na ramjo. „Wy scźe“, wón wntrobnje rjekny, „cźežke pruhowanje pſchětracź měli. Ale wy dyrbicźe mi wſchitko ſ prawdu rjez, ſchto je waß potrjechiło. Ja ßym dźěłaczerjam dobry a ßym dźenßa ßem pſchiſchoł, ſo bych row ſchwarneho dźěłaczerja wopytał, kiž je mi ßwěrnje ßłużił. Duž mi prajcźe, ſchtoż macźe na ſtaroſcźi, ßnadź mózu wam ſaßo k prawej a k dźěłu dopomhacź.“

Jan powjedaſche ßwěru. Dlěje zuły poßłuchaſche a bóle běſche roshorjeny, wón bě pſchecźel khudych dźěłaczerjow a jednaſche ſpěſchnje a krucźe.

„Nětkole domoj dźicźe, luby Sprawniko“, wón rjekny, „troſchtujcźe ßwoju żonu a wobſtarajcźe ßebi trěbne wězy. Jutſje abo hižo dźenßa budu ſe ßwojim pſchecźelom Hórſkim rěczeć a wam hnydom ſdźělu, ſchto macźe wocźakowacź. Myßlu ßebi, ſo ßo wſchitko derje ſrjadowacź da.“

A woßebny knjes ßo niemyleſche.

Hórſki a wjednik jeho twornje, Halak, ßo daſchtaj pſchepokaſacź, ſo bě Sprawnik njewinowaty.

Richard zyle prawje ßudźeſche, hdyž rjekny; „Muž, kiž w najwjetſchej nuſy a khudobje zyle połnu liſtownju pjenjes namaka a bu mohł zyle njepytnjeny cźeknycź, kiž pak bjes dycha bězo ſhubjazeho doſcźahnycź pyta, ſo by jemu ſhubjene ſaßo dał, tón nihdy na nihdy paduch njeje.“

Tak dyrbjeſche też kóždy ſprawnje ſmyſłleny ßudźicź.

Wěſo bě hiſchcze jeneho dopokaſa trjeba, ſo by ßo Sprawnikowa njewinowatoſcź doſpołnje wobßwědczika, a też to ßo poradźi. Jedyn dźěłaczeŕ, kiž bě prjedy Sawidźakowy pſchecźel byl, ßo wuſna, kak je tehdom Sawidźak ßo ſa Sprawnikom do bliſkoſcźe Halakoweje ſtwy łacził a kak je potom pſchi wobjedźe ßo wokoło Sprawnika tołkł; też bě widźał, kak bě Sprawnikej nješchto pſchityknył.

Nětkole dyrbjeſche Sawidźak wſchitko pſched ßudom wuſnacź a bu pokhoſtany. Sprawnik pak doſta ſarunanje a hnydom tu ßłużbu dźěławeho miſchtra, kiž bě ßo wuprózdnika.

Nětko wobroczi ßo ſoßo we Sprawnikez ßwójbje wſchitko k lěpſchemu a wſchěm ſboże kcźějeſche. Sprawnikez dźěcźi, kiž nětkole rjane bycź poczachu, njetrjebachu woßebje ßo napominacź, ſo dyrbja ßebmu kaſnju w cźeſcźi měcź; te cźaß żiwjenja njeſabuchu na tón dźeń, na kotrymž bě jich nanowa njewinowatoſcź takle na ſjawne wuſchła. Starſche mjes nimi hižo to ſpósnachu, kajka cźeſcź to běſche, hdyž běchu wrota do twornje rjenje debjene ſ wěnzami a ſ tym hróncźkom: „Sprawnoſcź najdlěje traje!“

Ze Serbow.

— **(Nowy ßrědk pſche pokhromu.)** Tajny medizinalny radźicźel profeſſor dr. Brüger a dozent dr. Krauſe ſtaj praktiſke reſultaty woſjewiłoj, kotrež ſtaj ſe ßrědkomaj „tryposafrolom“ a „ſafraninderivatom“ pſchi pokhromje a krwawym mocźenju howjadow dozpiłoj. Poſdźiſche ſchkódne ſcźěhwki abo ſkhorjenja njeißu ßo pokaſałe. Tak rosprawja ſtótny lěkaŕ Metzner w Katowizach, ſo je 80 na pokhromu cźežko ſkhorjenych howjadow ſ Brügeſko-Krauſeſkim ßrědkom ſa dźeßacź dnjow wuhojił. Dalſche pospyty pſchi pokhromje ßu ßo pſchi 160 ſ wjetſcha jara cźežko ſkhorjenych howjadow na cyczeŕkuble w Rohrlacku w Ruppinſkim wokrjeßu ſ najlěpſchim wuſpěchom cźiniłe. Skocźata tſeczi dźeń po nałożenju ßrědka ſaßo mloko dawachu. Woßmy dźeń ſaßo telko, kaž do ſkhorjenja dejachu. Tole woſjewjenje lěkaŕſkeju ßlědźerjow woßebitu kedźbliwoſcź nětkole ſaßłuži, hdyž k potłóczenju pokhromy żadyn druhi ßrědk njeſnaja, hacź wſchón ſkhorjeny ſtót ſarěſacź. Tale radikalna methoda by k cźežkemu, lědma hdy wurunanliwemu ſchkodowanju ſtótneho plahowanja w Němſkej dowjedła a ſaſtaranje woßydleŕſtwa ſ mjaßom poczeżiła. Duż dyrbjał ßo tónle ßrědk k lěpſchemu powſchitkownoſcze pſchi ſkhorjenju na pokhromu nałożicź. Hižo ſ mlokowym ſchkodowanjom rataŕſtwo lětnje wjele milijonow hriwnow ſ pokhromu ſhubjuje.

Se Sſłoneje Borſchcze. Pſchi lětuſchej hońtwje na tudomnym revěrje je dźeßacź hońtwarjow 163 ſajazow, 1 bażanta a 24 kaniklow potſělało.

S Mjeſchiz. K tudomnemu kublerjej Pjekarjej bě nowe lěto ſtarſchi cźeladnik na ßłużbu pſchicźahnył. S Bożej ruczku ßo dwě njedźeli poſdźiſcho ſajawſchi je wón nahle wumrjeł. Dokelż wón żaneho pſchecźelſtwa njemějeſche, ßu cźěło wboheho wobżaromneho cźłowjeka do Lipſcźanſkeje anatomije póßłali, hdźež ßo hewak ſ wjetſcha jenoż cźěła ßamomordarjow podawaju.

S Njeßwaczidła. S dwojim paduſchſtwom je ßo wobydleŕſtwo naſcheje wßy do njeměra ſtajiło. Njedźelu w nozy je jedyn paduch, mjes tym ſo korczmaŕ Säuberlich we Weberez hoſcźenzu na kółkopiwje pſchebywaſche, tutemu ſ kólnje jěſdne koło kradnył. Bliżſchu nóz je ßo na Irrgangez kuble hiſchcźe wjetſche paduſchſtwo wuwjedło. Ssobuſtawy tudomneje dobrowólneje wohnoweje wobory běchu w tym cźaßu we Weberez hoſcźenzu ſhromadźene a tam narodniny jeneho ßobuſtawa ßwjecźachu. Mjes nimi bě też k. kubleŕ Irrgang ſe ßwojej mandźelſkej. Tule ſkadnoſcź jedyn abo nětkotſi paduſchi wuwużichu. Po rěblu k woknu hornjeho poſkhoda Irrgangez domſkeho ſaléſechu a ßo do najſtwy dobuchu. Wſchě ſchinje a khamory roſpaczíwſchi woni ſa pjenjeſami a druhimi ßobuwſacźa hódnymi wězami ßlědźachu. S najſtwy dele do bydleńſkeje ſtwy dźěchu. Paduſchi ßu tſi poßleſchcźa, tſi hłowaki, jedyn blidny rub, jedyn połcź a 50 hriwnow pjenjes ſebrali a ßo ſ nikim njewidźeni ſ procha měli.

S Wutołczig. Powjeſcź, ſo je ßo tudomne knjeże kubło pſchenajako, je ßo do cźaßa do ſjawnoſcźe daka. Knjes Kurt Nowak ſ Hory drje wo wotnojecźu jedna, tola dojednana hiſchcźe wěz njeje.

S Rakez. Sańdźeneho 18. januara ſeńdźechu ßo ßobuſtawy „Lipy“ k ßwojemu prěnjemu porjadnemu a ſ dobom hłownemu poßedźenju, kotrež pſchedßyda w pſchitomnoſcźi 21 ßobuſtawow ſe ſpěwom „Hiſchcźe Sſerbſtwo njeſhubjene“ wotewri. Jako nowaj ßobuſtawaj ßo do towaŕſtwa jenohłóßnje pſchijeſchtaj k. Arnoſcht Kral, pucźowaŕ ſ Rakez a k. Michał Schwurok, ſahrodnik ſ Jenſchez. Knjes dopißowaŕ poda pißomnu rosprawu wo ſkutkowanju „Lipy“ w lěcźe 1913, w kotrymž je było 12 porjadnych a 1 wurjadne poßedźenje. Pſchednoſchkow ßłyſchachmy 4. Saſtupiłe ßu do towaŕſtwa 4 nowe ßobuſtawy a wuſtupiłe ßu też 4, tak ſo „Lipa“ 65 porjadnych a 1 cźeſtneho ßobuſtawa liczi. Dopißy běchu dóſchłe wot Jaßeńczańſkeje „Kath. Bjeßady“, wot Pancźiczańſkeje „Lipy“ a wot „Domowiny“. Knjes pokładnik poda rosprawu a ſlicźbowanje. Mamy 44 hr. 11 pj. ſbytka w pokładnizy. Na to ßo nowowólby wukonjachu; zyłe pſchedßydſtwo ßo jenohłóßnje na lěto ſaßo wuſwoli. Hłowny dypk dnjoweho porjada bě wuradźenje wo ſałożeńſkim ßwjedźenju „Lipy“, kotryż ßo 8. februara ßwjecźi. Po wobſchěrnym wuradźenju ßo poßedźenje ſkónczi w pſchitomnoſcźi 29 ßobuſtawow ſe ſpěwom „Bratſja, dajcźe měſto ſpěwej“. Na ſaßowidźenje 8. februara wjecźor w 7 hodźinach w hoſcźenzu „Sakſkoho doma“ w Rakezach.

S Rakez. W tudomnym ßerbſkim rataŕſkim towaŕſtwje ßu ßo ſańdźenu njedźelu nowowólby wotměłe. Pſchi nich ßu wuſwolili: ſa prěnjeho pſchedßydu k. kublerja Pawlika w Rakezach, ſa druheho pſchedßydu k. gmejnſkeho pſchedſtejicźerja Hartſteina

w Trupinje, ſa dopißowarja k. khěžerja Khorlu Mičku w Rakezach a ſa jeho naměſtnika po dwójnej wólbje (pſchi prěnjej ſtejeſchę 22 hłoßow pſchečiwo 29) k. wučerja Bergera. Sa pokładnika ßo k. ſahrodnik Khorla Wjeńka w Rakezach wuſwoli. Knjeſa kubłoweho wumjenkarja Handrija Klimanta w Rakezach, kotryž je jako pſchedßyda 25 lět towarſtwu ſ wulkej woporniwoſču a ßwědomitoſču błužił, ſa čeſtneho pſchedßydu pomjenowachu. Wuſwoleni ſ wuwjačom k. Hartſteina a Bergera hižo prjedy pſchedßydſtwu pſchiſłuſchachu. Woßebje ma ßo ſ dźakom wuſběhnyč, ſo k. Mička hižo 24lět pospochi ſapißowarſtwo ſaſtawa.

S Rakez. Wubjerk Domowiny ßo ſańdźenu njedźelu w Hönſchez hoſčenzu k ważnemu poßedźenju ſeńdźe. Saſtupjenych bě 10 towarſtwow a to Bukečanke, Budeſčanſke, Bělčanſke, Khwačanſke, Njeßwačidlike, Pančičanſke, Wulko Sdźerowſke, Laſowſke, Rakečanſke a Wojerowſke. Najprjedy ßo wo doſrjadowanju poßmjertneje pokładnizy jednaſche. Pſches nju móža ßebi ßobuſtawy ßerbſkich towarſtwow po 30lětnym ßobuſtawſtwje a po 15 pj. měßačneho pſchinoſchka po 150 hr. ſa ßwojich ſawoſtajenych pſchiwuſnych ſwěčičź. Tu pak ßo jedna jenož wo tajke towarſtwo, kiž kruče na narodnej podłoſy ſteja. Też žonam a holcam je móžno, tutej pokładnizy pſchiſtupič. W jenym pſchichodnym čißle Sſerbſkich Nowin ßo jeje wuſtawki woſjewja. Wſchitke pſchitomne towarſtwa ßo ſkónčnje na 15 pj. měßačneho pſchinoſchka ſjednočichu. Towarſtwa pak maja nětko hnydom ßwoje pſchinoſchki nawdačź. Dale jednaſche ßo wo hłownej ſhromadźiſnje. Dokelž pak ma Jutrniza w Njeßwačidle w běhu lěta poßwječenje ßwojeje noweje khorhoje, dha ßo tutoń ßwjedźeń k powſchitkownemu ſjěźdej ßerbſkich towarſtwow wutwori. Duž ßo ſa Salſku Łužizu to lěto žana woßebita hłowna ſhromadźiſna njewotměje. Sa pruſki džěl budźa wona we Wulkich Sdźarach. Čaß ßo hiſchče poſtaji a tamne towarſtwo trěbne pſchihoty a džěło wobſtara.

Dla wobdźělenja Sſerbow na ſakim dnju w Draždźanach (4., 5. a 6. julija) ßo towarſtwam hiſchče direktiva da. Jedyn ßobuſtaw měnjeſche, ſo ßo Sſerbja njedyrbjeli na tutym ßwjedźenju wobdźělič, dokelž bě ſakſke knježerſtwo načiſk noweho ſchulſkeho ſakonja, na potłočenje ßerbſkeje rěče w ſchulu ßo měrjazeho, wobſamkło. Nam wot horjeka ſchkodźečź — mamy dźě ßo tak doſčź ſ tajnymi a ſjawnymi njepſchečelemi naſcheje narodnoſče bědźič — a potom k dekoraziji błužič w ſjawnoſči, to ßo někotremužkuli ſa prawo bycź njeſda.

W dalſchej rosmołwje ßo wſchelake njelubołne wězki wotkrychu. Tak bě jedyn zyrkwinſki ſaſtojnik žadanja ßerbſkich zyrkwinſkich pſchedſtejičerjow, ſo by ßo ſa ßerbſke dźěčźi pſchi konfirmaziji ßerbſka rěčź nałožowała, panſlavismus mjenował. Nětko wěmy, ſchto tutoń knjes wo Sſerbach měni. Tola chcemy jemu wodačź a jeho ſamołwičź, dokelž tajke wopačne nahlady ßam wot ßebje nima. Njeſnaje dźěn ßerbſki lud, jeho rěčź a čuča.

Pſches tſi hodźiny trajaze a jara ſajimawe poßedźenje ſkónčźi ßo ſ narodnym ſpěwom. A ſ nowa ßo ſpóſna, ſo ßu tajke ſkhadźowanki ſaſtupjerjow towarſtwa jara nuſne a trěbne.

S Rakez. Žortna podawiſna je ßo ſańdźeny tydźeń w jenej njedalokej wſy zofała. Jedyn ſchědźiwy 80lětny ſtarz ſprózny a hłódny ſ džěła domoj pſchińdźe. Pſchi džěle bě ßo jara počźič dyrbjał a bě ßo teho dla ſ khwilemi ſe ſchčźipakom poßylnił. Wbohemu ſahłódnjenemu muže, kotryž je něhdy tſělbu w lěßu noßył, ßo ſeſda, ſo jemu jeho luba mandźelka doma někajku khłóſchčenku, ßnadź ſaječu pječeń, pſchedſtaji. Kak njelubje pak ßo wón ſe ßwojich khłóſchčźich ßonow wutorhny, hdyž pſched ßobu zyke běrny a čornu khlěbowu poliwku wohlada. Stary Nimrod ßo roſłobiwſchi ßwój hněw wutſchaßy a ßwoju ſtaru hódnje wučeſčźi. Hačrunje je ta też hižo wobſtarna, dha ßo tola w njej hiſchče młodoſtny woheń žehli. Sſo ſe kſchiwdźazymi ßłowami ſapyriwſchi wona poliwkowu ſchklu hrabny a ju ßwojemu lubemu muži wo hłowu wrjeßny. To bě, kaž by ßo wolij do wohenja linył. Wßoko ſ muža pkomjo hněwa ßapny a wón, kaž by ßam ßebje wjazy mózny njebył, ßwoju ſtaru ſerſawu tſělbu ſe ſčěny ſhrabny, w kotrejž wěſo ani pólpra ani kulki njetčeſche. Do žony ßo ſaměriwſchi wón wottłóčźi. Mózny wrjeſk ßo ſta, hačź runje ßo njebě ſ tſělby ſabłyſkło abo ſakurikło. Wboha ßmjerčź wuſtróżena žona bě wſchak na ſemju buchła, ſo ßo zyła khěžka ſatſchaßy. Na kolenomaj kleczo wona roſčerčźeneho muža wo ßwoje žiwjenčźko proſcheſche. Wótſje ßlipajo ßo tyßaz króčź ſalubjeſche, ſo jemu ženje wjazy hornz obo ſchklu do hłowy njeczißnje. Ssyſły ronjo ßo wobaj wobjaſchtaj, a jandźel měra ſaßo pod jeju ſtarej ßłomjanej tſěchu bydli.

S Ralbiz. Tudomne „ſkót ſawěſčźate towarſtwo“ wotmě 20. t. m. ßwoju 18. hłownu ſhromadźiſnu. Dokelž běſchtaj pſchedßyda a też jeho naměſtnik ſadźěwanaj, poßedźenje towarſtwowy ſapißował a pokładnik nawjedowaſche. Poßledni protokol ßo ſa dobry ſpóſna a ßo podpiša. Se ſličźbowanja, kotreż kk. Barcź a Wrobl ſ Pěſkez pſchehladaſchtaj, ſhonichmy, ſo je w minjenym lěče ſaßo 9 ßobuſtawow po 50 hr. podpjery dóſtako. Wubjerkowniźy: kk. Wowčeńk-Schunowſki, Glawſch-Róženčanſki a P. Brěſan-Ralbiczanſki ßo na dalſche 3 lěta wuſwolichu. Premije budźa ßo ſaßo po 1,50 hr. ſa krumu ſběračź a podpjery po 50 hr., reſp. po 40 hr. ſa zentnar mjaßa płačźič. Premija ma ßo wěſo też ſa te krumy płačźič, kotreż ßo k dotalnej liczbje pſchikupja. — Čeho dla też to ßo tak mnoſy burja hiſchče tuteho ſpomožneho towarſtwa ſdaluja? —

Se Sſeho Komorowa. Hdyž pjatk ßotſje Gertrud a Luiſa Geſchorez, 8 a 5 lět ſtarej, ſ radniznneje dróhi na torhoſchčo džěſchtej, ßo ſ jenym automobilom pſcheježdżeſchtej. Starſchej holcy ßo wobrucźka ſłama a ßo koža khětro wobodrě, młódſchej pak ßo nop pukny, a pódla teho ßo wona ſnutskownje jara čežko wobſchkodźi. Młódſcha je někotre hodźiny poſdźiſcho na ßwoje ſranjenje wumrjeła. Schtó je wobžaromne njeſboże ſawinował, dalſche pſchepytanje dopokaže.

S Kulowa. Njedźelu 25. t. m. ßwjeczeſche „Bratrowſtwo“ ßwój 16. ſakoženſki ßwjedźeń. Braunerez wulka, rjenje wudebjena ſala běſche polna ßerbſkeho ludu ſ woßady; też někotrych Němcow ſ měſta tu widźachmy, wopyta wot wonka pak jenož telko, ſo jich naliczíſch na porſtach jeneje ruki. Prěni ras wuſtupi towarſtwo pod wjedniſtwom k. wučerja Welſa ſ Němcow, kotryž je nětko towarſtwowy dirigent, a ſo je wono ſaßo w dobrych rukach, ſa to ßwědočeſche dirigentowy prěni wuſtup na polu ßerbſkeho ſpěwa. 3 měſchane, 3 mužike khory a dwójny kwartet ßo podachu a to derje pſchedźěłane we woprawdże rjanym, žiwym pſchednoſchku. Najwjetſchi wačźiſchčź ſawoſtaji poßledni khor, Nawkowy „Sſłowjanſkaj bratraj, Cyrillo a Methodźe!“ K. Wels ſnaje ßerbſku rěč, je nam jnaty jako wutrajna, energiſka a naſhonita móz w towarſtwowych čźělach. Wón chze też ſa pſchichod tydźeńſku porjadnu ſpěwarſku hodźinu ſarjadowačź a to by był wulki poſtup; dotal ßo jenož krótki čaß pſched ßwjedźenjom ſpěwaſche.

Dale ßo hrajeſche „Čumpielz ſerżant w bitwje pola Jičźina“, dleſcha hra w 4 jednanjach. Dołho drje trajeſche, nimale $^1/_2$ 12 hodź běſche kónz, tola njemyßlu, ſo je ßo ludźom woſtudźiło. Hra wichak nima woßebiteho jadra, tola je polna žorta — lohka zyroba ſa ludowy ßwjedźeń a tajke dyrbja też bycź. Čłowjek chze ßo druhdy trochu naßmječ, dokelž je to ſtrowo, a hoſčźo ßu to do ßyteje wole čźinili. Hrajerjo ßu ßwoju wěz derje wuwjedli, kóždy je vo ßwojich mozach ßobu ſkutkował, woßebje pak k. Woko ßwojeho Motßa (wojeńſkeho błužobnika) wulkotnje hrał, kaž też zyku hru wuwučźował a ſkónčnje chzu hiſchče čźěſku Marichenku ſ jeje elegantnym wuſtupom a jeje ſamóſnej čźěſčźinu naſpomnič — w knježnje Kóchčźiz. Też wſchěm druhim bława!

Duž wjele ſboża k dalſchemu džěłu! Wložy je doſčź w Kulowſkej woßadże.

Se Žitawy. Mjes khorobnymi kaßami w Žitawſkim hamtſkim heitmanſtwje a lěkarjemi njeje ßo hiſchče žana pſchesjenoſčź wo wyßokoſči lěkarſkeho honorara dozpika. Lěkarjo ßebi ſa jene jednore wo radu praſchenje 1 hriwnu žadaju, mjes tym ſo khorobne kaßy nochčedźa 85 pjenježkow pſchekročźič.

S Wojerez. Tudomneho murjerja Wilhelma Wehlana ßu wutoru rano ſady tudomneje ſchkleńčźernje na želeſniznu morweho namakali. Najkerje je ßo wón ſe ßamomordarſkim wotpohladom na koliju lehnył a ßo želeſniſkemu čźahej pſcheječe dał. Jeho čźěło bě na połoizu rosrěſnjene, tak ſo jena połoiza mjes kolijomaj a druha ſwonka njeju leżeſche. Wehlan je ßebi póndźelu wječor hiſchče 50 pjenježkow požčźił, ſo by ßebi, kaž rjekny, jedyn palenz kupił. Pjany chzyſche wón w ſchkleńčźerni pſchenozowačź, tola ßo jeho dohladachu a jeho wotpokaſachu. Duž drje je na jenym druhim měſtnje pſchenozował a ßo potom rano na želeſnizu lehnył, ſo by ßwojemu žiwjenju kónz čźinił.

— Po wukaſu Frankfurtſkeho knježerſtwoweho preſidenta ßměduža ßo w Khočebuſkim, Kalawſkim a Lubnjowſkim wokrjeßu ſkótne wiki, kotreż běchu ßo pokhromy dla ſakaſake, ſaßo wotbywačź.

Se Shorjelza. (Khoſtanſka komora.) Prjedawſchi rentmiſchtr P. Körner w Lindenawje bě jako generalny połnomócnik wjerčha Lynara 41 ſměnkow (wechſlow), mjes nimi jedyn wo 169850 hriwnow a druhi wo 131500 hriwnow pod mjenom „Hrabinſki Lynarſki

rentski hamt" swudawak. Jeho k jastwu na 3 lěta 5 měßozow saßudžichu. Körner chze pschecźiwo wußudej revisiju sapokožicź.

S Klětneho. Duchownje a cźělnje cźikaj a cźerstwaj móżeschtaj sańdźenu póndźelu prjedawschi dolholětny hamtski pschedstejicźer a wotpóßlanz wokrießneho dnja k. Běrka a jeho mandźelska ßwjedźeń sloteho kwaßa w ßrjedźisnje ßwojich dźěćźi a wnukow ßwjecźicź K. farař Mahling jubjelskeju mandźelskeju popoldnju požohnowa a pschi tym k. Bérzy wot khěžora spožcźenu slotu mandźelsku medaillu pschepoda. Jubjelskimaj mandźelskomaj ßo wjele cźesćźowanjow dosta.

S Jawory. Pola kublerja Sarjenka wutoru wjecźor w 10 hodźinje woheń w brózni wudyri, kotraż ßo hacź na murje do zyła spali. Kak je wón nastał, njeje ßo hacź dotal wußlědźko. Tola ßo wěsćze sda, so je psches słóstnisku ruku sakoženy. Spaliło je ßo wscho žito, pódla teho hischcźe dwaj wosaj, młócźaza maschina, motor, wulke seleśne hrabje a ßyjawa. Domjazy ßami ßo hakle psches ßußodow se spanja wubudźichu. Prjedy hacź ludźo pschikhwatachu, palesche ßo maßiwne twarjenje psches zyło a namaka we ßkomje wjele zyroby. Wobßedźeŕ drje ma wscho sawěsćźene, tola schkoda jemu njedźiwajzy teho nastanje. Se ßykawow ßo na haschenju wobdźělichu: Wotrowska, Halschtrowska a Klóschtorska. Prěnjej dwě dostanjetaj postajene myto.

S Ptacźez. Njewschědne njeßoże je ßo tu stako. Hdyž murjeŕ Schlorath doma pola ßwojeju starscheju s zentrifugu mloko wotsběrasche, na dobo zentrifuginy laty stejak na wjele stow kruchow roslecźa. Zentrifusyne żelesne kruschki Schlorathej ruzy a wutrobno cźežko sranichu. Kajkeje pschicźiny dla je żelesny stejak roslecźak, njemóże nichtó wujaßnicź. Schlorathezy maja tu zentrifugu hižo schtyri lěta; wona je hacź dotal pschezo derje dźěłała.

Přilopk.

* (Pschi ßankowanju ßo tepiła.) W Rennersdorfje pola Žitawy 5lětna dźowcźicźka pohoncźa Domeschki hromadźe s jenak starej dźowcźicźku ryczerkubłoweho najenka Brettschneidera po brjosy k młynskej hrjebi dele ßankowasche. Pschi tym holcźazy do wody sajědźeschtej. Přěd kußedźaza Brettschneiderez holcźka pschi kromje na lód padźe, Domeschkez holcźka pak se ßankami pod lód sajédźe a ßo pod nim shubi. Hacźrunje ludźo hnydom na pomoz pschiběžachu, mózachu dźěcźo jenoż jako cźěło s wody wucźahnycź.

* (Nadpad.) Póndźelu rano je na drósy pola Nieder-Oderwitz blisko kralowehо lěßa jedyn mužiski jenu 18lětnu holzu nadpadnył, so by ju wumozował. Wón jej se schantkom hubu satyka, so njemohła wołacź. Dokelž ßo jemu to njeporadźi, wón holzu do lěßa sawlecźe, ßo na nju klakny a se wschěmi mozami ßo wobarazej wjazy krócź do khribjeta stupi, tak so holzy krej s huby běžesche. Dokelž słóstnik njemóżesche ßwój wotpohlad dozpicź, ßo wón w lěßu shubi. Jako winika ßu hižo 29lětneho korbarja Maxa Mehrensa s Kötzschenbrody wußlědźili. Wón je wukhowanz krajneje wukhowańnje w Großhennersdorfje a ßo hischcźe po kraju wokoło brucźi.

* (Invalidojo s lětow 1870 a 1871.) Licźba invalidow s wójny 1870/71 je hischcźe khětro wulka. Wona wucźinja 3350 a k temu ßo hischcźe 190 offizěrow pschida. W pscherěsku ßu tucźi invalidojo 76 hacź 76 lět stari. Mjes nimi je 508 feldweblow a wachtmischtrow, 2304 serżantow a podoffizěrow, 19970 dźeßatnikow a wschědnych wojakow, wscho hromadźe 22782 w. a 2115 offizěrow.

* (Studowaza młodźina w Němskej w lěcźe 1914.) Sapocźatk lěta 1914 je ßo na němskich universitach 60000 studowazych naliczicźiło. Mjes nimi bě 3686 žónskich. W Barlinje bě studowazych žónskich 880. Kaž pak ßo sda, studium žónskich wrócźo dźe; pschetož mjes tym, so w prjedawschej symje 361 nowych studentkow k universicźe pschińdźe, bě jich tón krócź jenoż 314.

* (W jastwje ßo spalił.) W jastwje w Gelsenkirchenje jena petrolejowa lampa rosbuchny. Jedyn jaty w pschepytanju ßo tak slě wopali, so sa krótki cźaß wumrje. Do ßwojeje ßmjercźe je ßo wón hischcźe se ßwojej njewjesstu swěrowacź dał.

* (Spytane saraženje w jastwje.) Wójnski ßud w Ulmje je dwóizy dla cźeknjenja wot khorhoje khostaneho dźěłanskeho wojaka Juliuża Freitaga se Stuttgarta dla spytaneho saraženja k khostarni na 6 lět 15 dnjow a k wustorcźenju s wójska saßudźił. Freitag, kotryż měnjesche, so jemu kschiwdu cźinja, bě w rjemjeßlniskej stwje twjerdźisniskeho jastwa podoffizěra Jäckla nadpadnył a jeho s nożizami schtyri krócź kłół. Wón budźische podoffizěra sakłół, hdy budźichu jeho njewotdźerżeli.

* (Żurkaza cźwila w Saksko-Weimarskej.) Kak wulka je żurkaza cźwila w Saksko-Weimarskej, rosprawa wubjerkoweho poßedźenja ratarskeho khownego towarstwa pokasuje. Wot ßucheho lěta 1911 ßu ßo żurki ßylnje pschisporjake. Tak ßu na pschikład w Großschwabhausenje w lěcźe 1911 462 żurkow, w lěcźe 1913 pak 7183 popadli. W Rothensteinje ßu poßlednjej dwě lěcźe 680 a 3481 żurkow skónzowali. Woßebje cźežko ßu ßo Allstedtske hona domapytake. Tam ßu 1912 4500 a bliżsche lěto 11000 żurkow popadli. Sa kojenje żurkow je ßo sa dwě lěcźe 14000 hriwnow myta wupkacźiło. Kak wulku schkodu ßu żurki ratarstwu nacźimke, ßo se scźěhowazeho wobliczenja spósnawa: Jeli so je s 206000 żurkow, kotreż ßu ßo w lěcźe 1913 popadke, kóżdy jenoż po 20 puntach żita sežrok, hódnosćź żita, kotreż je ßo ratarstwu s tym shubiło, nimale 300000 hriwnow wucźinja.

* Cźežke njeßoże na żelesniży je ßo psched tydźenjom w Borbecku pola Essena stako. Jedyn do Bottropa jědźazy wós Essenskeje dróhoweje żelesnizy ßo w polnej jěsbje s pschijědźazym spěschnom cźahom shrabny. Wós ßo s wulkim wotmachom na bok wrießny. Tsi we wosu ßedźaze woßoby ßo sarasychu. Jich cźěła ßo pod rospadankami namakachu. Dwaj mužskaj a tsi żónske ßo cźežko sranichu. Jenej żonje ßo jena ruka wotmjecźe. Wjednikej wosa dróhoweje żelesnizy ßo nosy wottorhnyschtej. Wós dróhoweje żelesnizy ßo na kruchi rosrasy. Hdyž wós k żelesniskemu pschekhodej pschijědźe, bě sawjera wotewrjena. Najskerje je ßo żelesniski cźah sakomdźił.

* (Lohkomyßlne paranje s tělbu.) S jenym teschingom ßo sabèrajo je w Schcźecźinje 25lětny lithograf Becker ßwoju 22lětnu njewjestu w tym wokomiku satšélił, hdyž wona s durjemi do jstwy stupi. Holzu kulka do spanja trjechi. Beckera ßu sajeli. Polizija měni, so ßo wo njeßožowny pschipad jedna.

* (Ssamomordarstwo jeneho pěschka.) Musketier Schwalbach s pěscheho regimenta cźißko 174 w Forbachu durbjesche ßo wutoru k ßwojemu regimentej wrócźicź. Prjedy hacź wón wotpucźowa, ßo wón do praweho spanja tšéli a bě hnydom morwy. Wón je ßebi żiwjenje dla krjudowanja we wojeŕskej ßłużbje wsak. W sowostajenym liscźe Schwalbach ßwojimaj starschimaj pische, so ßu jeho husto krjudowali a pschescźěhali. Na poßled ßu jeho do delnjeho żiwota kopli, so je w lazarecźe leżak, tola s bojoscźu ßo njeje wobcźežowak. Jeli so jeho towarschojo bojasniży njejßu, budźa krjudowanje wobßmědcźicź móz.

* (Se żelesniskim cźahom ßo pschejěli.) Na sastanischcźu w Schönlanku pola Schneidemühl je spěschny cźah jedyn sapschah pschejěł, kotryż s wikow domoj jědźesche. Wschě schtyri woßoby, kotreż we wosu ßedźachu, ßu ßo morike. Kóń je njesranjeny wostak. Żelesniski wothladaŕ je njeßoże sawinowak. Wón bě sabył pschekhód sawrjecź.

* (W zyrkwi skónzowany.) Druhi duchowny wjeßneje zyrkwje w Reepsholtu pola Wilhelmshavena, Artur Loetz, w zyrkwi někotrych paduchow pschekhwata, kotsiž chzychu runje zyrkwinu kaßu wurubicź. Paduschi do duchowneho s revolvrow tšélachu a jeho satšélichu. Polizajske pßy sa ßlědom mordarjow hacź do ßußodneje wßy běžachu, hdyž ßo ßlěd shubi.

* (Rybazy ßo tepili.) Wětry na morju ßu ßebi poßlednje dny cźłowiske wopory żadake. Tak ßu ßo pschi Ferönskich kupach (s połnozy Schottiskeje) tsi rybaske cźołmy potepike, pschi cźimž je 31 rybakow żiwjenje shubiło. S njeßoßenych cźołmow bě jedyn s 19 mużemi a dwaj druhaj s 12 mużemi wobßadźenaj. Maka rybaska wjeß Kund je s tymle njeßożom ßwoje zyke mużske wobydleŕstwo shubika.

* (Hrósbne namakanje w kasarnach.) W jenych s rědka ßo tepjazych khachlach kavalleriskich kasarnow offizěrskeje schule we Peterburgu ßu ßylnje pschetkate cźěło jeneho mužikeho namakali. Nasajtra hischcźe druhe cźěło wußlědźichu. Morwaj staj Tataraj, kotraj se starej drastu wikowaschtaj. Jeju ßu se ßekeru sarasnli a wurubili. Tsjoch wojakow ßu sajeli. Woni ßu pjecźa mordarstwo skucźili.

* (Jedyn rěcźnik cźeknył.) Sawostajiwschi wulki dołh je s Wilsecka w Bayerskej rěcźnik Zimmermann cźeknył. Hdyž jeho pjenjeżny khamor wocźinichu, w nim prósdny pjenjeżny kaschcźik a — jedyn plestr na kurjaze woko namakachu.

* Semjerżenje na japanskej kupje Sakuraschinje je ßo sańdźeny tydźeń wospjetowało. 300 woßobow, kotreż běchu ßo na kupu wrócźiłe, ßu do rospuklinу, se semjerżenjom na dobo nastateje, padke a ßo saßypke. Něhdźe sto cźłowjekow ßu żiwych wuhrjebali. Sakuraschimaska woheń bluwaza hora hischcźe pschezo kamjenje, popjeł a lavu wumjetuje.

* (Symine ſczěhwki w Franzowſkej.) Dla wulkeje wutrajneje ſymy ßo jeczi w Parižſkim Santsjſkim jaſtwje pſchecźiwja, hdyž ßu khoſtanje wotpokucźili, jaſtwo wovuſchczicź, dokelž njebychu ani hoſpody, ani zyroby namakali. Někotrych puſchczenych jatych dyrbjachu ſ mozu wuhnacź. Woni prajichu, ſo hnydom nowe ſkóicze ſkucza, ſo bychu ßo ſaßo do jaſtwa pſchijeli. — Pjatk popoldnju ßo jedyn błudny w jenym poł ſamjerſnjenym kótleſchczu w Tuilleriſkej ſahrodźe kumpaſche. Wón ßo wſchón podnóri a jenož druhdy hłowu wutykny, ſo by dycha nakojił. Sahrodźini ſtražnizy pytachu muża ſ powjaſom popadnycź, ſchtož pak ßo njeporadźi. Skónczńje jedyn poliziſt, kotryž bě ßo gumijowe khołowy woblekł, ßylnje ßo pſchecźiwjazeho ſ mozu wucźahny a do polizajſtwa dowjedźe, hdźež ßo ſ womoru wobja. Liczba wobkudnjazych w kraju ßylnje pſchiběra. Wulka syma też wjelki ſe ſtadkami ſ lěßow do bliſkoſcze wßow honi. Wobydlerjo ßo teho dla boja, ſe wßow khodźicź.

* (Powodźenje.) S Ismaile w połodniſchej Ruſkej ßo piſche: Dokelž je Dunajſka rěka ſ lodowymi ſchkrutami ſaracźena, je powodźenje naſtało, kotrež je mjes wobydleŕſtwom, bliſko rěžyneju brjohow bydlazym, wulku ſchkodu a nuſu naczińiło. Wjele khěžow je ßo póczrjeło.

* (Skaźena wopiza 34 wojakow ſkußała.) S Bengalore w Indiſkej pißaju: Pſched 6 měßazami bě tam jedyn ſkaźeny poß jenu pola pólneho artilleriſkeho regimenta dźeržanu ſkludnu wopizu kußnyk. Wopiza na ſkaźenoſcź ſkhori a zyku cźrjódu ludźi ſ regimenta ſkuba. Jedyn ſ nich, korporal Gardiner ſe 4. batterije, je hižo na ſkaźenoſcź wumrjeł; jeho towaŕſchojo ßu ßo do Conora pola Madraſa póßkali, ſo bychu ßo tam w Paſteurſkim wuſtawje lěkowali.

* (Law jeneho Němza rostorhał.) W rańſchej Afriziy je jedyn law Němza Fritzu Schindlera, kotryž bě ßobuſtaw jeneje kinematografiſkeje expedizije, morił. Hdyž chzyſche Schindler lawaſo tograſowacź, jeho tón nadpadny a ßmjertnje ſrani.

* (Sadwělowanſke bědźenje na tſěſche.) S tſěchi jeneho ßydom poſthodow wyßokeho fabriſkeho twarjenja w New Yorku chzyſche ßo jena blufyſchijerka dele cźißnycź. Jena wóßomnaczelětna holza ſpyta, ßamomordarku ſadźerżecź. Na tſěſche k ſadwělnemu běźenju dońdźe. Ssamomordarka ſkónczńje dele ſkocźi, mies tym ſo wukhowarka ſe ßwojej droſtu ſa jenej wuhenjowej hoku wißaio woſta. Ssamomordarka najprjódzy jenož dwaj poſkhodaj dele padźe, tola cźeźkoſranjena ßo k tſeſchinej kromje domota a ßo potom hiſchcźe ras dele cźißny.

* (Ssmjertne ſkocźenje jeneje milijonarki.) Wobkudnywſchi milijonarka Joſefina Amendowa w New-Yorku ſ dwanateho poſkhoda jeneje khěže na dróhu dele ſkocźi a hnydom ßmjercź namaka. Wona bě pſched někotrym cźaßom pſches ßmjercź ßwojeho mandźelſkeho ſhubika a wot teho cźaßa bě ßo wona do ſrudnych myßlow ſamyßlika.

Ssuche praßowane wuhlo

je dostacź

we wuhlowej praßowarni na Horje.

Skasanje na pſchiwjeſenje wuhla ßo hnydom wobſtara.

Drjewowa awkzija

na Kupjanſkim revěrje.

Póndźelu 2. februara 1914 ma ßo

30 brěſowych a wólſchowych kuluchow a ſchcźěpow, 50 twjerdych ßylnych dolhich hromadow

na pſcheßadźowanje pſchedawacź.

Dobre wotwoźenje pſchi Kobelnjanſkim pucźu a ſchoßeju.

Shromadźiſna dopołdnja 1/2 10 hodźin pſchi Komorowſkim Sprejinym moſcze.

Kupjanſke hajniſke ſarjadniſtwo.
Berger.

Drjewowa awkzija.

Wutoru 3. februara 1914 ma ßo dopołdnja wot 10 hodźin na **Pſchiwczanſkim wuſtawowym hajniſkim revěrje** pſchi Hlinjanſkim hacze

130 twjerdych dolhich hromadow

ſa hotowe pjenjesy na pſcheßadźowanje pſchedawacź.

Revěrſke ſarjadniſtwo.
P. Toepfer.

Drjewowa awkzija.

Na hajniſkim revěrje Worzynſkeho knjejſtwa w Njechornſkej Dubrawje pola Wokranczíz ma ßo ſchtwórtk 5. februara 1914 dopołdnja wot 1/2 10 hodźin

999 khójnowych cźełow, 12—15 cm,
270 „ żerdźow,
44 rm. khójnowych kuluchow,
22 khójnowych hałoſowych hromadow

ſa hotowe pjenjesy na pſcheßadźowanje pſchedawacź. Wuměnjenja ßo do awkzije woſjewja.

Shromadźiſna pola drjewiſchcźa pſchi Lipinkowſkim pucźu.

We Worzynje, 28. januara 1914.

Revěrſke ſarjadniſtwo.
O. Beſchow.

Dobry lanywolij,

Eckendorfſke

runklizowe ßymjo

punt po 25 pj.

porucźa

Khorla Kahrowe

pſchi żitnych wikach.

Kóżdy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chże ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſke haßy 5.

Jencź pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje cukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczińſkami wupołożene, wobhladacź.**

Schichtowa lanowoßuchowa muczka 38/40% p. a t.

je létża woßebje tunja.

Najlěpſcha mozy dawaza piza ſa wſchón wužitkowy ſkót. Njeſarunjomna a w ßwojim ſkutkowanju njepſchetrjechomna pſchi wocźehnjenju młodeho ſkota a jako pſchidawk ſa ßucźelny a ßuproſchny ſkót. Wažny ſa dejny ſkót dla ßwojeho ſkutkowanja na ßylniſche dejenje a ßo jara wažaze dla ßwojich ſtrowoſcź ſpěchowazych ßamownoſcźow. To je hłowny dobytk cźiſteje potajkim njefalſchowaneje a ſtroweje lanowoßuchoweje muczki, kotryž rosjaßnja, cźeho dla ßo wona njepſcheſtawaizy bóle a bóle trjeba. Sa cźiſtoſcź a njefalſchowanoſcź lanowoßuchoweje muczki plomba ſ naſchim mjenom rukuje, kotraž je kóždemu měchej pſchidata, cźehoż dla ma ßo na tule plombu woßebje kedźbowacź. Schichtowa lanowoßuchowa muczka je pſches wſchěch ſaßopſchedawarjow dostacź. Nadrobniſche wukaſanje wo pizowanju ſwólniwje dawa

Georg Schicht A.-G., dźełarnja wolija a jědznych tukow, jeniczli dźełat najlěpje ſnatych

Ia Schichtowych kokoſowych woßuchow a muczki ſ kokoſowych woßuchow,
Ia Schichtowych palmowych woßuchow a muczki ſ palmowych woßuchow.

Rakeczańska „Lipa“

ßwjeczi
njedźelu 8. februara 1914, wjeczor wot 7 hodźin
w hoscenzu „Takskeho doma“ w Rakezach
ßwój

34. założeńśki ßwjedźeń.

— Spěwy, dźiwadło a bal. —

K temu wschěch lubych Sserbow a wschě ßerbśke towarśtwa bliśka a ś daloka pscheproschuje

pschedßydstwo.

Pschisp.: Sastupne khartki móża ßo wot 1. februara pola kk. Miczki, Röslerja a Kruże doprědka kupicz.

Do Lasa!

Njedźelu 1. a póndźelu 2. februara 1914

kóślopiwowy ßwjedźeń.

Wo prawje bohaty wopyt proßy

A. Hajesch.

Jutrnica,

serbske tow. za Njeswačidło a wokolnosć,
změje jutře, njedźelu 1. febr. popołdnju w 4 hodźinach posedźenje pola Weberec. Přednošk je přilubjeny.

Sobustawy a hosći najwutrobnišo přeprošuje

předsydstwo.

Wopraschejcze ßo mojich wotebjerarjow, woni Wam rad wobkrucza, so ßu moje palene

khoseje

wubjerne po składze a najbóle spore.

Spytajcze je ras!

Punt po 140—200 pj.

Karlowarska spezialna měschenza

punt po 160 pj.

Jurij Nitsche

na bohatej haßy 8.

Dobru

pscheněcznu muku

porucza
Khorla Kahrowe
pschi žitnych wikach.

Mała khěža

ś kólnju a 1/2 kórzom łuki je w Kelnje cźißko 28b na pschedań.

Khěža na pschedań.

Ssam stejazy wobstarny muż chze khěžu cźißko 22 na garbarskej haßy hnydom płaczimy hódno pschedacź. Też ßu nowe meble tam na pschedań.

Kóń

7 létna wuherska kobła do lohkeho cźehnjenja je na pschedań w Jeschizach cźißko 7.

Młoda kruwa

blisko k cźeleczu je na pschedań w Sréschinje cź ßko 8.

2 kosy

blisko k kóślatam stej na pschedań w Sstonej Borschći cźißko 9.

Dejna kruwa

ś cźeleczom je na pschedań w Kobelnju cźißko 19.

Sserbski musej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot 1/2 11—12 hodźin.

Sjawna ludowa shromadźisna

njedźelu 1. febr. 1914 poł. wot 1/2 5 hodźin
w Sendźiz hoscenzu
w Rakojdach.

Dnjowy porjad:

1. Rosprawa ßejmskeho sapóßłanza Barta w Brěsynzy wo ßejmskich dźełach.
2. Sjawne rosrěczowanje.

Wjeßne wólbne towarśtwo.

Sserbszy ratarjo!

Jeli chzecze Wasche žadanje sakitowacź, sastupcze ś cźrjódami do

wjeßneho wólbneho towarśtwa!

Sczelcze **pschinoschki** a **dobrowólne dary** na pokkadnika:
Ernst Lehmann, Meschwitz bei Pommritz.

Pschinoschk sa wójskowe brónjenje!

Wosiewjenje samoženja k temu wudźełuje

prawny bürow Kobana pschi žitnych wikach.

— Rěczu ßerbski. —

Dejna kruwa

je na pschedań w Konjezach cźo. 2.

Kucharki, stwinske a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne ogowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerske ßwójby pyta hnydom a knowemu létu pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnitej haßy 1 na rózku khěžorskeje drohi w cźrjowni knjeza Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Starschu nawjedźitu

ßłużobnu holzu

kotraż trochku warić rozumi, pyta sanit. radźiczelka **dr. Langerowa** w Rakezach.

Wuczobnika

k jutram pyta
Pawoł Wacker
rěsniski mischtr w Budyschinje
na Moltkowej dróży.

Rěsniskeho

wuczobnika

k jutram pyta **Löhnert** w Malym Wjelkowje.

Schewskeho

wuczobnika

k jutram pyta
August Schuster
schewski mischtr w Budyschinje
pschi drjewowych wikach 25.

Ssyn sprawneju starscheju namaka

wuczbu

pola **Rudolfa Bieſolda**
w Budyschinje
piekarskeho a konditorskeho mischtra.

Tyscherskeho

wuczobnika

pyta
tyscherski mischtr **Albert Schubert**
w Njeßwaczidle.

Sswójbu

do zyhelncze ś darmotnym wobydlenjom, ś běrnjazym polom a sahrodu pschi wobstajnym dźěle pyta

A. Schäfer w Konjezach
pola Kubschiz.

Schulerjo

dostanu **dobru a tunju pensiju** na Friedrichstraße cźißko 2 we Budyschinje.

Korbowe tworý

wscheje druźiny tunjo porucza

Richard Hoffmann
korbarnja w Bukezach.

(K temu cźißku pschikłoha.)

Kupne wuczinjenja, hypothekske liscźiny, testamenty

wudźełuje

prawny bürow Kobana pschi žitnych wikach 4.

— Rěczu ßerbski. —

Pschiloha k czißku 5 Serbskich Nowin

Sobotu 31. januara 1914.

Płaczišny rěsneho ſkotu na Draždžanſkich ſkótnych wikach.

29. januara 1914.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcže hacž do 6 lět	50—53	95—98
awſtriſke	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — ſtarſche wukormjene	44—48	86—90
3. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane ſtarſche	38—42	80—84
4. ßnadnje pizowane kóždeje ſtaroby	33—37	73—78
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcže	47—50	88—93
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcže hacž do 7 lět	41—45	82—86
3. ſtarſche, wukormjene keuwy a ßnadnje wuwite młódſche kruwy a jałojzy	37—40	76—79
4. ßrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	32—36	72—76
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25—30	65—70
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcže	49—50	90—93
2. ßrěnjo pizowane, młódſche a derje pizowane ſtarſche	44—47	84—87
3. ßnadnje pizowane	40—43	79—82
Cželata:		
1. najlěpſche ſ mlokom wukormjene abo najlěpſche wot zyza	60—62	102—104
2. ßrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	54—58	96—100
3. ßnadnje wuwite wot zyza	46—52	87—93
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpſchich raßow a jich ſkſchiženjow w ſtarobje hacž do $1\frac{1}{4}$ léta	52—53	71—68
2. mjaßne	50—51	69—70
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	48—49	67 68

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy bowos w Budyſchinje:	W Budyſchinje. 24. jan. 1914. wot hr.	np.	hacž hr.	np	W Lubiju 29 jan. 1914. wot hr.	np.	hacž hr	np.
Pſchenza . . . bela	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . žołta	—	—	—	—	8	30	8	80
" nowa	8	35	8	90	—	—	—	—
Rožka	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	35	7	65	6	40	7	40
Jeczmjeń . . . 50 kilogr.	7	25	8	—	6	60	8	—
Wows	6	50	7	25	6	30	7	10
" nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	10	—	11	—
Wika	11	—	12	—	11	—	12	—
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduſchka . .	17	50	19	50	20		22	—
Bérny	1	75	2	50	2	20	2	50
Butra . . . . 1 kilogr.	2	40	2	80	2	50	2	70
Pšeničzna muka 50 "	10	50	18	50	14	75	18	75
Rjana muka . 50 "	9	75	12	50	10	75	12	75
Ssyno . . . 50 "	2	50	3	25	2	75	3	—
Ssłoma . . 100 "	3	—	3	35	3	—	3	60
Proßata 690 ſchtuk, ſchtuka . .	14	—	24	—	—	—	—	—
Pšeničzne wotruby . . . 50 kilogr.	5	35	5	60	5	10	5	50
Rjane wotruby 50 kilogr.	5	25	5	75	5	80	6	20
Pšeničzny gris 50 kilogr.	—	—	6	75	—	—	—	—
Rjany gris . . . 50 kilogr.	6	50	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 65 pj., ſchtuka 11—12 pj.

W Budyſchinje płaczeſche: kórz pſchenzy (bela) po 170 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np., žołta — hr. — np. hacž — hr. — np., nowa: 14 hr. 20 np. hacž 14 hr. 96 np., kórz rožki po 160 puntach 11 hr. 76 np. hacž 12 hr. 24 np., nowa: 12 hr. — np. hacž 12 hr. 32 np., kórz jeczmjenja po 140 puntach: 10 hr. 85 np. hacž 12 hr. 04 np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

29. januara 1914

Po 50 kilogr.: Rožka wot 7 hr. 40 np. hacž 7 hr. 70 np., pšenza wot 7 hr. 50 np. hacž 9 hr. — np., jeczmjeń wot 7 hr. 70 np. hacž 8 hr. — np., wowß wot 6 hr. — np. hacž 8 hr. — np., jahły wot — hr. — np. hacž — hr. — np., hróch — hr. — np., ßyno (ſtare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. — np., bérny — hr. — np. hacž 2 hr. 70 np., ßłoma (100 kilogr.) 3 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 10 np. hacž 2 hr. 50 np., jeja (mandl) 1 hr. 65 np.

Wjedro w Londonje 30. januara: rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalſkej zyrkwi ſmeje 4. njedželu po tſjoch kralach rano w 7 hodžinach duchowny Tiſcher ßerbſku ſpowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$9 hodžin farat Räda ßerbſke a w 10 hodžinach němſke předowanje. — Sſrjedu wječor we 8 hodžinach budże ßerbſke bibliſke rozmyſlenje na Židowje čišło 146 pola Henczeż.

Tydženſke ſaſtojniſke dźěła ſmeje duchowny Tiſcher.

Wórowani:

W Michalſkej zyrkwi: Ota Augnſt Schołta, dźěłaczer we Wulkim Wjelkowje, ſ Augustu Jdu Marju rodź. Krömerez, ßłužobnej holzu tam.

W katholſkej zyrkwi: Jan Jurij Bjedrich, krawz w Budyſchinje, ſ Martu Theresiju rodź. Schmaranderez w Budyſchinje.

S druhich wožadow: Max Martin Schubert, najeńk herbſkeje grtchty a rěſnik w Delnjej Wjaſońzy, ſ Jdu Marju Kralez w Nowej Wßy — Hermann Hodor, dźěłaczer w Njeßwaczidle, ſ Hanu Czeczez w Njeßwaczidle. — Ota Kurt Großmann, mlynowy najeńk w Njeßwaczidle, ſ Marju Floru rodź. Holfertez pſchiwſateje Zippez ſ Draždžan. — Jan Auguſt Schołta, wotrocžk w Zornoßykach, ſ Hanu Scholczíz tam.

Křćeni:

W Michalſkej zyrkwi: Johanna Martha, Ernſta Auguſta Kubjenza, želeſniſkeho dźěłaczerja w Hrubocžizach, dź. — Alma Hiłdjeta Johanna, njemandźelſka dź. w Hrubjelczizach.

W katholſkej zyrkwi: Jan Pětr, Michała Khěžki, dźěłaczerja w Budyſchinje, ß. — Gertrud, njemandź. dź.

S druhich wožadow: Max Gerhard, Pětra Auguſta Schramy, žiwnoſczerja w Bolborzach, ß. — Liddy Eliſabeth, Jana Ernſta Rabowſkeho, kublerja w Sslónkezach, dź. — Elſa Lena, Bjedricha Auguſta Wylema Hobraka, korczmarja we Luſy, dź. — Martha Frieda, Khorle Auguſta Kleina, fabrikſkeho dźěłaczerja we Wulkej Dubrawje, dź. — Martha Frieda, njemandź. dźowka w Khwaczizach. — Marczin Gerhard, Guſtava Bomsdorfa, korczmarja we Lomſku, dź. — Johanna Marga, Ernſta Bjedricha Auguſta Kozora, žiwnoſczerja w Bukezach, dź. — Pawoł Richard, njemandź. ßyn w Krakezach. — Erich Hermann, Ernſta Hermanna Jurka, wobydlerja a pohonicza w Jatſobju, ß. — Elſa Frieda, Jana Bohuwěra Jandy, žiwnoſczerja w Klukſchu, dź.

Zemrjeli:

W Michalſkej wožadże: 22. jan.: Johanna Gertrud Margaretha, njemandźelſka dź w Hrubjelczizach, 1 l. 10 m. 11 dn. — 24.: Jan Winkler, fabrikſki dźěłaczer pod hrodom, 44 l. 5 m. 12 dn. — Bjedrich Wylem König ſ Kluſcha pola Halbawy w Schleſyſkej, w ſaſtaraini na Židowje, 83 l. 5 m. 22 dn. — 25.: Ernſt Ota, Jana Auguſta Nowaka, khěžerja a dróhoweho wothladarja na Židowje, ß., 9 l. 8 m. 4 dn.

W katholſkej zyrkwi: 24. jan.: Marja Amalija ſwud. Lehmannowa rodź. Duczmannez, 76 l. 5 m. 8 dn. — 25.: Jan Auguſt Piſkor, murjeſ w Budyſchinje, 63 l. 2 m. 24 dn. — Hana Marja Rólina rodź. Lehmannez w Budyſchinje, 70 l. 2 m. 8 dn.

S druhich wožadow: Martha Marja, Jana Richarda Kſchižana, dźěłaczerja w Dźiworczizach, dź., 11 m. 23 dn. — Kurt Marczin Klieman w Błohaſchezach, 9 m. 12 dn. — Morwonarodźeny ßyn Khorle Ernſta Heinricha, khěžerja w Lutyjezach. — M. Neumannowa, mandźelſka murjerſkeho połéra w Adolfſkej Hecze, 70 l. — Ernestina Emilija rodź. Mauſchez, Jana Auguſta Brody, žiwnoſczerja a cžeßliſkeho miſchtra w Bukezach, mandź., 43 l. 8 m. — Ernſt Hermann Nowak w Hlinje, 18 dn. — Ida Auguſta Kſchižanez, hoſpodarſka pomozniza we Wichowach, 27 l. 11 m. 7 dn. — Marja Hobraczez, ßłužobna dźowka w Njechornju, 21 dn. 5 m. 2 dn.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Hodžija.

4. njedželu po tſjoch kralach ſmeje rano $\frac{1}{2}$8 hodžin duchowny Voigt němſku ſpowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$9 hodžin farat Kſchižan němſke a $\frac{3}{4}$10 hodžinach ßerbſke předowenje.

Pónđželu 2. februara jako na Marje wuczišczenje budże $\frac{1}{2}$9 hodžin ßerbſka ſpowjedź a $\frac{1}{2}$10 hodžin ßerbſke kemſchenje.

Sſrjedu 4. februara popołdnju w 4 hodź. budże ſhromadźizna žónſkeho towarſtwa.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſtez.

4. njedželu po tſjoch kralach ſmeje duchowny Bóiz rano we 8 hodžinach ßerbſku ſpowjedź, farat Domaſchka dopołdnja w 9 hodzinach ßerbſke a $\frac{1}{2}$11 hodžin němſke předowanje.

Sſrjedu wječor we 8 hodź. ſhromadźizna tſcheſcžijanſkeho towarſtwa mužſkeje młodoſcże.

Schtwórtk popołdnju $\frac{1}{2}$4 hodžin ſhromadźizna tſcheſcžijanſkeho žónſkeho towarſtwa.

Schtwórtk wječor we 8 hodžinach ſhromadźizna tſcheſcžijanſkeho towarſtwa žónſkeje młodoſcże.

Wiſitne khartki cžiſchczi ſpěſchnje a tunjo **Smolerjez knihicžiſchczerja.**

Kožane twory

kupuja žo najlěpje w spezialnej pschedawarni kožanych tworow.

Stajuje wulki wubjerk, krucze sprawne požłuženje a tunje płaczisny ja

Telefon 587.

koffry, puczowanske tosche, neßeßäry, žonjaze tosche a paßy schulske tosche ja hólzow a holzy, schulerske mapy, pißanske, aktowe a hudźbne mapy, listownje a zigarowe tosche, portemoneje, ßlě, nakhribjetne měchi a gamasche atd. namakacźe

w spezialnej pschedawarni

ja Offenbachske kožane twory

T. Alberta, mějeczela **Khorle Bahle,** žedkarskeho mischtra

w Budyschinje, pschi lawskich hrjebjach 10.

„Na zykym cźěle běch

ſ lischawu

pokryty, kotraž mje ſ wěcźnym ßwjerbjenjom w nozy a wo dnjo cźwilowasche. Sa lědma 2 njedźeli je **Zuckerowe patent. lěkarske mydło** khorosć do zyła wotstroniło. Tole mydło njeje 1.50 mk., ale 100 hriwnow hódne. Serżant M."

Kusk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßylnischa forma). K temu **Zuckooh kreme** (niz tucźnjaza a mika) 75 pj. a 2 mk. w **Budyschinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog. **Oty Engerta, bratrow Měrschcz** naßlěd., **Strauch a Koldy.**

WYBERT-TABLETTEN

Name gesetzlich geschützt.

Po kurjenju stajnje drapaze saczucze w schiji a njepschijomny ßtód w schiji sawostawa. Wobojemu žo ſ wuspěchom wobara ſ porjadnym wuživanjom Wybertowych tabletow. Kurjerjo maja teho dla pschezo Wybertowe tabletu pschi ßebi. Dostacź we wsch ěch haptykach a drogownjach po 1 mk.

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khěžorskej drósy 11.

Wschědnje

wot 4 hodźin popołdnju hacź do 11 hodźin wjeczor

wulke pschedstajenje

:: najnotbscheho dokonjenja ::

ßwětłohrajerskeho wumělstwa.

Kóždu ßobotu a ßrjedu ßo program pscheměni.

Schpatnje rosczaze dźěczi

kraßnje pschibywaju, hdyž ßo jim dawa

aromathiski

jatrotukowy emulsion

se ſnamku hrodowskeje haptyki.

Dźěczi jón rad bjeru a derje ſnjeßu.

Woprawdźity dostacź

w hrodowskej haptyzy

w Budyschinje.

Sswjedźeńske

zigary

— woßebitu ſnamku —

w ſwjatkach po 10 scht.

Londonstocks-žadźerjo najlěpschu 6 ₰ zigaru porucza

J. Hajesch we Łasu.

Khěžorska khofejownja

Sserbſkeańěmſke

ſpěwarske

ßu dostacź

we wudawarni Serb. Nowin.

Wulke inventurske wupschedawanje

po wjele ponižnych placźisnach.

Pschedawamy, tak dalolo hacź ſkład doßaha:

Dźělbu napodob. wjelbludokoßmowych ſtupnow ſ kožanej póduschu ja žónske por po **68** pj.
Dźělbu napodob. wjelbludokoßmowych ſtupnjow ſ kožanej póduschu ja mužſkich por po **98** pj.
Dźělbu napodob. wjelbludokoßmowych schkórnjow se ſpinku ja dźěczi hacź do wulk. 23 **98** pj.
Dźělbu napodob. wjelbludokoßmowych schkornjow se ſpinku ja dźěczi hacź do wulk. 24/29 por **118** pj.
Dźělbu žonjazych schkórnjow ſ lakowanej khapu a bjes njej por po . . . . . **4.35** mk.
Dźělba mužazych schkórnjow se schěrokimi a schwiznymi formami . . . . . **4.35** mk.

atd.

Němski cźrijowy dom t. ſ. wob. r.

Na rózku kamjeńtneje haßy **w Budyschinje** Pschi ßerbſkich hrjebjach

Schtwórtk 5. februara
sapoczńje ßo
běły tydźeń.
Na mojim kupowanskim puczowanju ßym wulku składowu dźělbu
mužazych, žonjazych a dźěczazych schatow
jara tunjo kupił a s tym wurjadnu tunju kupowansku składnosćz posticzam.
Walter Noebel
na bohatej haßy.

Włoßy barbjazy czeßak
Sakońszy schkitany. Njedosćěhnjeny w trjebanju!
Barbi schědźiwe abo czerwjene włoßy żołte abo czorne.
Sa njeschkódnosćz ßo rukuje. Sso lěta dołho trjebacz hodźi.
Scht. 3 hriwny na póstske dobracże.
R. Drechsel w Draždźanach Nr. 6
Kurfürstenstraße.

Th. A. Wällnitz naslědnik
mějeczel: J. Hanekamp
w Budyschinje na ßukelnskej haßy 9,
meblowy dom sa njewjesczinske wuhotowanja.
Najwjetschi skład woprawnych a lakowanych
wobydlenskich wuhotowanjow
kaž tež
jenotliwych meblow a pólstrowanych tworow
po wschěch placzisnach.
Poruczam jako pschihódne a praktiske dary
= debjaze meble =
wscheje druziny, kaž tež
teppichi, blidowe pschikrywy, paneele, kontorske a klavěrske stólczki atd.

Czistowołmjane konjaze pschikrywy
(deki)
s rukowanjom czisteje naturskeje wołmy
se ßylnym płatom podschite a pscheschite, 140×180 cm wulke
mk. 6.50.
Sa snamjo na pschikrywy 10 pj., wot 1 duz. darmo.
Pschikrywy na pruhu darmo.
Carl Winter, fabrika pschikrywow **w Magdeburgu.**
Sastupjeŕ **C. Winter w Budyschinje na khěžorskej dróhy 8.**

Sserbske a němske schulske biblije
teho runja
wěrowanske biblije
s wulkim a drobnym pißmom ßu dostacz
we wudawarni Serbskich Nowin.

Pjenjeznikam
ßo k darmotnemu saměsczenju pjenjes w jenoż dobrych solidnych hypothekach poruczа
Albert Mužik,
na Hoschiz haßy 42 po 1 schodźe, w hosczenzu k „jandźelu“
Hypotheki a wobßedźenstwo leżomnosczow.
Sałożene 1899. Stary sprawny wobkhod.

Kóslaze kózki,
howjase koże, wowcże koże, sajecże a kaniklaze koże,
kaž tež **wschě druhe druziny kożow**
kupuje po najwyschschich placzisnach
Heinrich Lange
pschi zyrkwinym měsczе
a pschi żitnych wikach 11,
s napschecza „skoteje hwězdy“.

Inwenturske wupschedawanje
Nasad stajene wubucże **wołzebje tunjo** poruczam, tak dołho hacz skład doßaha:
1 dźělbu czornych a brunych żonjazych kneflowanskich a schnórowanskich schkórnjow, s lakowej khapu abo bjes njeje s boxkalfa abo chevreuxkoże.
1 dźělbu czornych mužazych czahlych a schnórowanskich schkórnjow.
1 dźělba gumijowych czrijow sa muzskich, żónske a dźěczi.
1 dźělba silzowych toflow.
August Schäfer czrijowy dom
na seminarskej haßy 8.

Běły tydźeń

sapočnje so

njedźelu 8. febr. 1914.

Tyllowe tkaniny, zanki

a **saßadźenja** we wulkim wubjerku

Valenciennski zanki, meter 3 pj., 5 pj., 10 pj., 20 pj. atd.

Wuschiwanja ſ mulla, nadapolama atd. meter 5 pj., 10 pj., 25 pj. atd.

Podrażowane kleprowe zanki, meter 25, 20, 12 1/2 pj., a 6 meterſke kupony = 95 pj.

Schaty:

Běłe dnjowe koschle 95 pj., mk. 1.50, 2.— atd.

běłe zonjaze kholowy 95 pj., mk. 1.45, 2.25, ſ bohatym wuschiwanjom,

běłe zonjaze nózne jaki 95 pj., mk. 1.35, 1.75 atd.

Wulka dźělba dźěćzazych wobleczenjow ſ wuschiwanjom po **45** pj.

Mužaze koschle, běłe, po 95 pj. hač mk. 2.75

Konfirmandſke ſchaty. Dźěćzaze ſchaty. Kupanſke ſchaty. Konfirmandſke ſchantka. Moderne wokoloſchijaze rüſche a pſchedtylowaze ßelle. Běłe pyſchne ſchórzuchi ſe ßlomaj abo bjes njeju. **Běłe dźěćzaze ſchórzuchi. Běłe wuſchiwane ßukŋje** po 95 pj.

Koſchlaze ßukno meter po 38 pj., 50 pj., 65 pj. **Barchent:** hładki a mustrowany.

Khorjelſka pſchedawarńja

Jan Schaaf.

na bohatej haßy.

Najlepſchi

paleny khoſej

punt po **140, 150, 160, 180, 200** np.

ſtajnje cžerſtwy porucža

Khorla Nowak naßl.

na žitnej haßy 10.

Chenillowe rubiſchcža

a ſchawle

płaczišny hódno pſchedawa

Otto Osswald

na kamjeńtnej haßy 7.

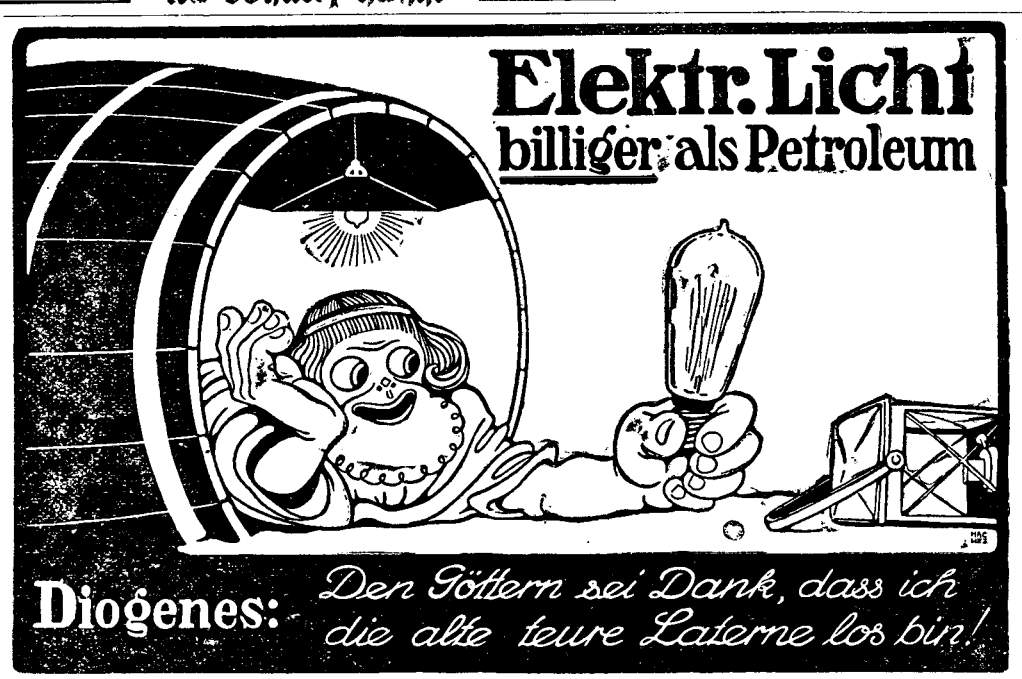

■ Cžerpjenje nohow ■

bolaze nohi, jětſenje widliſchcžatych žilow po wupruhowanej methodže ßwědomicže lěkuje

Reinhold Walther

Telefon 858. **w Budyſchinje** pſchi nowych hrjebjach 3.

Franz Marschner

cžaßnikar w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſkład **cžaßnikow** a **cžaßnikowych rjeczazow**

k dobroczživemu wobkedžbowanju porucža

Hódna twora. Pitzomne rukowanje. Tunje płaczišny.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. —Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Ćišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawołanki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjabjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 6. **Sobotu 7. februara 1914.** **Lětnik 73.**

W jakim ꝥejmje

mějachmy tež tónle tydźeń dwoje dołhe jednanje. Sańdźenu wutoru pleczeše ꝥo jednanje dale wo koalizijskim prawje a schkitanju tych, kotsiž ꝥu k dźěłu swólniwi. Tole jednanje traješe popołdnju wot dweju hacź do nozy 11 hodźin.

Sańdźeny schtwórtk jednachmy wo burstich należnosczach. Na dnjowym porjedźe steješe mój namjet wo schkitanju małeho a ꝥrěnjeho burstwa. Nazionalni běchu podobny namjet sapodali, kiž seminarski direktor dr. Seyfert sastupowaše. S nascheje strony běše mój nadawk, tónle namjet sakitowacź. Ssym na to pokasował, so nam wo to dźe, wobstejnosce nascheho burstwa tu k rěczam pschinjesću. Teho dla ꝥym wschě schkodowanja nascheho burskeho leżomnosczerstwa rospominał. Kak je nasche hońtwinske prawo, s pschiczinu, so ꝥo nasche małe rararstwo runje won se ꝥwojich statokow honi; kak czasto njedoꝥahaze twarjenja małeho rotarja nusujo, ꝥwój statok pschedacź, dokelž nihdźe doꝥahazych ꝥrědkow k twarjenju njedostanje. Twarjenje je pak drohe, czim dróżsche s tym, so wyschnosce czasto s njesrosymliwymi pschedpiꝥanjemi twarjenje hischće podróża. Ssy=li pschi twarjenju, ꝥy=li ꝥo w maliczkosczi pschehladał, kak wótrje hnydom khostaju. Jako schkodowanku nascheho burstwa ꝥym tež pschedkupne prawo mjenował, kiž je winowako, so je někotry statok na knjeże dwory pscheschoł. Dale ꝥym na to pokasał, kak czasto tež schula na wsach dosći luboscze k burstwu njesaschczěpjuje, kak so hižo dźěczi sa měschczańske žiwjenje sajimuja s tym, so ꝥo to w měschczańskich dźiwadłach hraje. Kak mamy wschelake pschiprawy sa sastaranje młodźiny, kaž na pschikład schczežkipytarstwo, sa burske poměry sa runje won sa naschu bursku młodźinu sahubjaze. Ssym tež wuꝥběhował, so małe burstwo nima žancje jenicžkeje instanzy, w kotrejž mohło ꝥwoje žadanja a nahlady sastupowacź, tež w kulturnej radźe niz. Namjet pschepokasa ꝥo sakonjedawazej deputaziji, hdźež smějemy dalschu składnosć. nasche nahlady sastupowacź a knjeżerstwu a ꝥejmej rospowjedacź, hdźe naš czrij czischczi. Knjeżerstwo wotmolwi, so wono ꝥamo spadowanje małeho burstwa wulzy wobžaruje a je swólniwe, wschudże na žadanja małeho burstwa dźiwacź a wschě pschiprawy sa sdźerżenje tehole stawa podpjerać.

Póndźelu a pjatk dojednachmy wschelake sa naš njewažne pschedmjety a petizije.

Ssrjedu žaneho poꝥeżenja njebě. Tehdom bě ꝥo ꝥejm na jěsbu do Oberwiesenthala w Rudnych Horach puschcził, so by ꝥo ꝥam pscheꝥěwdźił, hacź je tam žadanych polěpschenjow sa żelesniczny wobkhad trěbnych. Tam je ꝥankowanje s Fichtelbergskeje hory tak pschiběrako, so pschiprawy sa wobkhad na żelesnizach wjazy njedoꝥahaja.

E. B.

Nowy shromadźenski sakoń

ꝥo w někotrych stronach Němskeje na jara wschelake waschnje nakoꝥuje. Woꝥebje ꝥo Polazy, Danojo, Elsaszy, Lothringszy a sozialdemokratojo s nim potłóczeni cżuja. W khěżorstwowym ꝥejmje ꝥu pólszy, danszy, elsaszy a lothringszy a sozialdemokratiszy sapóꝥłanzy, hdyž ꝥo tam wo shromadźenskim sakonju jednasche, ꝥwoje skórżby pschecżiwo njemu pschednjeꝥli. Pólski sapóꝥłanz Laschewski proji, so je natursti sakoń, sa ꝥo niz jenoż w ꝥwójbje, ale tež w wobkhadże s narodnymi bratrami maczerna rěcź rěczi. Polakam je ꝥo se shromadźenskim sakonjom sakasako, w sjawnych shromadźisnach pólski rěczecź. Tež w pólskich towarstwach chzedźa pólsku rěcź sakasacź. Wyschnosć wschě pólske towarstwa jako politiske wobhladuje. To je snjewuženje sakonja.

Sozialdemokrat Legien ꝥo na to wobczežowwsche, so ꝥo sakoń njedźiwajzy wschěch ꝥlubjenjow na maliczkostne waschnje nakoꝥuje. W Essenje je polizija sapiꝥy swjaska transportskich dźěłaczerjow sebraka a je żelesniskej wyschnosczi pschepodała. To njeje dale niczo hacź nutsdobywarske paduschstwo. Hdźe statny rěcznik wostawa? W Sakskej ꝥo sa shromadźisny pod hołym njebjom 3 hriwny dawka żadaju. Dźěłaczerske sportske towarstwo ꝥo jako politiske wobhladuje.

Zentrumski sopóꝥłanz Marx měnješe, so sa sozialdemokratisku agitaziju njeje żaneho lěpscheho ꝥrědka, hacź nałożenje a wukładowanje khěżorskeho shromadźenskeho sakonja. S rědka hdźe taka prawna njewěstosć wobsteji, kaž pschi wukładowanju shromadźenskeho a towarstwoweho sakonja. Czeho dla ꝥo w khěżorstwowym ꝥejmje sakonje wobsamkuja, hdyž ꝥo tola polizija s pschihłoꝥowanjom najwyschich instanzow wo nje njestara.

Direktor khěżorstwoweho hamta snutskownych należnosczow na wschě skórżby snapschecźiwi, so němske knjeżerstwa nimaja wotmyślenje, k sakonjej pschistawki cżinicź. Wuwjedźenske postajenja w jednotliwych statach na podłożku sakonja a na wuprajenjach, w ꝥejmje cżinjenych, steja.

Schkitanje k dźěłu swólniwych a koalizijske prawo.

W khěżorstwowym ꝥejmje wjednik nationalliberalneje strony, Bassermann, praji, so ꝥebi jeho strona na to njemyślí, koalizijske (sjednocźenske) prawo dźěłaczerjow pschikrótschicź a so teho dla njepschihłoꝥuje namjetej konservatiwnych, so by ꝥo sakasako, pschi strajkach posteny stajecź. Wobstejaze sakonje sa to doꝥahaju, so by ꝥo woꝥobinska ꝥwoboda schkitała a so by ꝥo sjawny měr njekasył. Jenoż to dyrbi ꝥo žadacź, so by ꝥo sakoń połnje nakoꝥił, so ꝥo nichtó njeꝥmě k jenemu sjednocźenstwu nusowacź. K temu ꝥluscha spěschne wuꝥudźenje.

Hrabja Westarp druhe stejischczo sastupowasche. Wón měnjesche, so ꝥo k dźěłu swólniwi dźěłaczerjo nětkole na doꝥahaze waschnje njehodźa psched pscheschczěhanjom strajkowarjow schkitacź. Konservatiwni teho dla na tym wobsteja, so ꝥo strajkowarjam sakaże, posteny stajecź.

Wotebjeranje narodźenjow w Němskej.

Sa pscheměnjenje pschemyślkoweho porjada postajena komišija khěżorstwoweho ꝥejma je wo sakonjowym naczisku zentrumskeje strony jednaka, po kotrymž dyrbjało ꝥo sakasacź, ꝥrědki pschecźiwo podjeczu poruczecź a pschedawacź. Konservatiwni a ꝥwobodomyślni ꝥu namjetej pschihłoꝥowali, mjes tym so maja sozialdemokratoje sakońske postajenja wo tejle wězu sa njepschihódne, dokelž ꝥo tu niz wo naboženske, ale wo czisće hospodarske pschiczinu jedna.

Woteběranje narodźenjow w Němskej, kotrež ꝥo niz jenoż we wulkich městach, ale tež na wsach pokasuje, khutne wobmyślenja ꝥudźuje. Mjes tym so je hischće 1906 liczba narodźenjow wo 112000 semrjecza pscheꝥahała, je pscheběrk narodźenjow w lěcze 1912 na 48000 spadnył. Mjes tym ꝥu narodźenja dale woteběrane, tak so po sdaczu njeje czaꝥ wjazy daloki, hdźež budźe liczba wobydlerstwa woteběracź. Hacź dotal bě ꝥo woteběranje narodźenjow s woteběranjom semrjeczow se strowotnymi pschiprawjenjemi wurunało.

Pruska ꝥchi saꝥo 200 milijonow hriwnow pożczi.

Wulki, wuspěch, kotryž je Pruska se ꝥwojej poślednjej schtyristamilijonskej pożczonku měła, je s pschiczinu był, so chze wona ꝥwoju priedawschu pożczonku wo 200 milijonow hriwnow powjetschicź. Pożczonka ꝥo se 4 prozentami sadani.

Knježerſtwowe pſchemĕnjenje w Elſaßu a Lothringſkej.

Khěžor je wotſtupjozeho elſaſko-lothringſkeho ſtatneho ſekretara Zorna ſ Bulacha a ſtatneju podſekretarow dr. Petria a dr. Mandla ſ wyßokim pruſkim rjadom wuſnamjenił. Sa noweho ſtatneho ſekretara je ßo wyſchſchi preſidalny radźiczel hrabja ſ Rödern w Potsdamje pomjenował.

Zabern ßwój prjedawſchi pěſchi regiment ſaßo do garniſony doſtanje. Dokelž byſchtaj wuſchk ſ Reuter a leutnant ſ Forſtner Zabernſkim ſ pohórſchkom byłoj, je ßo wyſchk ſ Reuter k grenadĕrſkemu regimentej cźišło 6 w Frankfurcźe nad Wódru a leutnant ſ Forſtner do Bydhoſchta pſcheßadźił. Jako kóoſtanje wobaj tole pſcheßadźenje njewobhladujetaj. Stary Frankfurtſki grenadĕrſki regiment we woßebitej nahladnoſczi ſteji. Wyſchka ſ Reutera ſrudne, tola ßkawne dopomnjecźe k regimentej wjaſa. Jeho nan, kotryž je něhdy regiment teho runja komandował, je ßo na cźole prĕnjeho bataillona 6. auguſta 1870 pſchi nadbĕhu na Cźerwjenu horu polo Spicherna ßmjertnje ſranił. Wyſchkej ſ Reuterej je ßo na tajke waſchnje cźeſczaza kedźbliwoſcź wopokaſała a ßo njeſminliwej naprawje žahadło wſako. — Też leutnantej ſ Forſtnerej budźe pſchemĕnjenje garniſony witane, dokelž je ßo wón w rańſchej Pruſkej narodźił a wón teho dla Bydhoſchtej pornjo Zabernej lĕpſchinu dawa.

Skónczńje je ßo pſchedßydźe w prozeßu pſcheczíwo wyſchkej ſ Reuterej a leutnantomaj Schadej a ſ Forſtnerej dotalnemu komandeurej 30. kavalleriſſeje brigady w Straßburgu, generalnemu majorej ſ Peletej-Narbonnej, wjedniſtwo gardekavalleriſkeje diviſije pſchepodało. Waſchnje, po kotrymž bě ſ Pelet-Narbonne prozeß wjedł, běchu wſchĕ politiſke ſtrony w Elſaßu-Lothringſkej ſ wótroſczu kritiſowałe. Wón bě po wuwinowanju ł Reutera, Schada a ſ Forſtnera jich pſcheczelam w Barlinje radoſtny telegram póßłał: „Wuwinowazu wußud, najlĕpſche poſtrowy, Pelet.“ — Zabernſka naležnoſcź je ßo tak k polnemu ſpokojenju wojeŕſtwa ſkónczíła.

Jebawe wußwobodźenje wot wojeŕſkeje ßłużby w Awſtriſkej.

Njedawno ßu we Wuheŕſkej jeneho wotrjeßneho lĕkarja ſajeli, kotryž je ſa pjenjeſy wjele ſtow młodych ludźi, kotſiž dyrbjachu do měry hicź, wot wojeŕſkeje ßłużby wußwobodźił. Podobne jebanſtwo je ßo też w Děczínje pſchi ſakſko-cźeſkich mjeſach wotkryło. Podoffizĕrojo, kotſiž běchu w pißarńjach poſtajeni, ßu młodym ludźom pomhali, ßo wojeŕſkeje ßłużby ſminycź, hdyž běchu ßo tucźi ſ pjenjeſami wukupili. Winowatych podoffizĕrow ßu hižo ſajeli, a druhe woßoby, kotrež ßu do teje wĕzy ſapleczene, ßo ſ tym ßamym woßudom podeńdu. Wĕz cźim wjetſche dźiwanje ſbudźuje, dokelž ßu jenož wojeŕſzy ſaſtojnizy wobſkorženi.

Samjeſowanje palenzoweho pſchedawanja w Ruſkej.

Ruſka khĕžorſtwowa rada ßo hižo pſches tydźeń ſ wuradźenjom ſakonja k ſamjeſowanju wužiwanja palenza ſabĕra. Mjes druhim je wona wobſamkła, ſo ma ßo ſ dokhodow palenzoweho monopola 900 milijonow pſchekrocźaza ſumma k wobmjeſowanju palenzoweho wužiwanja nałožowacź. Dale dyrbi ßo pſchedawarjam palenza myto wupłacźicź, hdyž mjenje palenza wotbywaju. Skónczńje je ßo namjet pſchijał, kotryž maczerjam a žonam w ſhromadźiſnach wjeßnych gmejnow hłoßowanſke prawo da, w kotrychž ßo wo ſakaſanju pſchedawanja palenza hłoßuje. We wjele ruſkich gmejnach hižo tajki ſakas wobſteji. Ruſzy ſtarowĕrzy, kotrychž je nĕhdźe 12 milijonow, po poſtajenjach ßwojeje wĕry ani palenz picź, ani kuricź njeßmĕdźa.

Rumunſki kral Carol wo wójnſkim ſtraſche.

Rumunſke nowiny ßu rosrĕczenje wojjewite, kotrež je rumunſki kral ſ dopißarjom Moſkowſkich nowin „Ruſkoje Sſkowo“ mĕł. Kral njewĕri, ſo wójnſkim podawkam napſcheczo dźemy. Woßebje dla njedoßahanja pjenjes ßo po jeho mĕnjenju też po roſtaczu ßněha k žanym wójnſkim ſchmatańzam najſkerje njedóńdźe. Turkowſka ma pſchewjele w Aſiſkej cźinicź, ſo mohła ßebi ruzy ſ wójnſkimi dyrdomdejemi w Europje ſwjaſacź dacź. Tola ßo njehodźi mĕnjenje wotpokaſacź, ſo nĕtkole nĕkotſi mužojo na cźole turkowſkeho knježerſtwa ſteja, kotſiž móhli mĕrej ſtraſchni byćź. Jeli ſo by k wójnje mjes Turkowſkej a Grichiſkej dóſchło, budźe ßo na kraju bóle hacź na morju wojowacź. Na wójnu na morju ßo njehodźi lohko myßlicź, dokelž budźa w Jendźelſkej ßo twarjaze wójnſke łódźe, kotrež je Turkowſka pſched krótkim kupiła, hakle w naſymje hotowe. Dokelž Turkowſka ſ Grichiſkej na kraju njemjeſuje, by wójna jenož móžna była, hdy by ßo pſchi njej Bołharſka jako turkowſka ſwjaſkarka wobdźĕliła.

Peterburgſke jednanja wo balkanſkim ſwjaſku.

Ruſka je ſaßo poliliſke wjedniſtwo na Balkanje do ßwojeje ruki doſtała. Po jejnym naſtorku w tu khwilu grichiſki miniſterſtwowy pſchedßyda Venizelos a ßerbſki miniſterſtwowy pſchedßyda ſ ruſkimaj miniſtromaj Kokowzowom a Ssaſonowom wo balkanſkich naležnoſczach jednataj. Ruſka je polnje ſa to, ſo by Grichiſka kupy w ägäiſkim morju, kotrež je w poßlednjej wójnje wobßadźiła, wobkhowała. Też pſcheczíwo nahladam Grichiſkeje w naſtupanju połodniſcheje albanſkeje mjeſy ßo Ruſka njeſtaja. Hłowny nadawk ßerbſkeho a grichiſkeho miniſterſtwoweho pſchedßydy je, nowy balkanſki ſwjaſk ſałožicź. Po namołwjenju Ruſkeje Venizelos w Peterburgu ſwjaſk ſe Sſerbiju podpiſche. W nowſchim cźaßu je ßo nadźija ſbudźiła, ſo ßnadź by ßo Bołharſka roßßudźiła, k ſwjaſkej pſchiſtupicź. S Peterburga Venizelos do Bukareſta pojĕdźe. Tam ſmĕje wón cźežki nadawk dozpicź. Rumunſku ſa balkanſki ſwjaſk dobycź, hacź runje jemu rumunſki kral njeje pſchikhileny. Zar je Paſchicźa a Venizeloſa do audijenzy pſchijał a Venizeloſej rjad Alexandra Njewſkeho a Paſchicźej brillanty k rjadej Alexandra Njewſkeho ſpožcził. Paſchicź je hižo prjedy tutón rjad doſtał.

Wójniſke pſchihoty na Balkanje.

Wſchĕ knježerſtwa balkanſkich ſtatow wſchĕdnje w ßwojich nowinach wobkruczeja, ſo chzedźa mĕr a ſo ßebi na nowu wójnu njemyßla. Wſchĕ ßu w poßlednjej wójnje jara wjele pjenjes ſwudawałe, a kaž ßo ſda, wone jenož mĕrniwoſcź ludoju, ſo bychu jim franzowſzu pjenjeżnizu ſ pjenjeżneho cźeßna wupomhali. We prawdźe wone jene na pſchemo druhemu wójſko na nowu wójnu pſchihotuja. Turkowſka je ßwojich reſervnych offizĕrow, kotſiž we wukraju ſtuduja, k khorhojam ſwołała, a toßame też nĕtkole Sſerbija cźini. Wobſamknjenje mĕra ſe Sſerbiju turkowſke knježerſtwo dźeń wote dnja wotſtorkuje. Cźeho dla? Ssnadź ßebi Turkojo myßla, ſo ßebi ſ nowej wójnu ſaßo balkanſke kraje podcźińnu.

So hiſchcźe wójnſki ſtrach na Balkanje njeje wotſtronjeny, na to ſhromadźenje ruſkeho wójſka pſchi ſchwedſko-ruſkej, nĕmſko-ruſkej a pſchi ruſko-turkowſkej mjeſy pokaſuje. Ruſka chze na wſchĕ pady pſchihotowana byćź, ſo mohła ßo, hdy by ßo ſkładnoſcź k temu poſkicźiła, Małeje Aſiſkeje a Konſtantinopla ſmozowacź. Nĕtkole nima Ruſka žaneho ßwobodneho wukhoda ani ſ Baltiſkeho, ani ſ Cźorneho morja. Durje k morju ßu Ruſkej ſawrjene. Hižo Pĕtr Wulki je ßo prózował, kluczej k tutymaj durjomaj dobycź. Teho dla je wón wójny ſe Schwedſkej a Turkowſkej wjedł. Tele wójny móża ßo bórſy ſaßo woſpjetowacź. Ruſka ßo na nje hotuje. W Małej Aſiſkej wona pſchecźiwniſtwo Nĕmſkeje nadeńdźe; pſchetož Nĕmſka tam intereßy ßwojeho wikowanja a induſtrije ſchkituje. To je ſ pſchicźinu, ſo Ruſka też pſchi nĕmſkich mjeſach ßwoje wójſko poßylnja.

Nowe wojowanje pſchi grichiſko-albanſkich mjeſach.

Hiſchcźe ßnĕh balkanſke hory pſchikrywa, a hižo ſaßo tam tſĕlby praſkaju. Wſchi albanſko-grichiſkej mjeſy pola wßy Skrapari je ßo mjes grichiſkimi dobrowólnikami, kotſiž ßo ßwjate bataillony mjenuja, a albanſkej žandarmeriju wojowało. Do wojowanja ßu poſdźiſcho też porjadni grichiſzy wojazy ſapſchimnyli. Žandarmam je ßo poruczíło, ſo dyrbja ßo jenož ſakitacź a zofacź, jeli ſo bychu Grichojo nadbĕhi na nich cźinili.

Poßlednje dny ßu grichiſzy wojazy ſe ßwjatymi bataillonami hacź k Vakuſej a Ochridźe poſtupili, kotrejž běchu albanſke cźrjódy wobßadźiłe. Po wótrym wojowanju ßo Gricham poradźi, Albanſkich wotraſycź, kotſiž pſchi tym wjele ludźi ſhubichu. Wjeß Keſſaraku, w ßrjedźiſchczu Albanſkich leżazu, Grichojo ſ kanonami wobtſĕlachu, na cźož Albanſzy zofachu. Grichojo na to dale poſtupowachu a Albanſkich ſ krajiny wuhnachu. Sswjate bataillony ſ Koriza khróble pſchi boku grichiſkich wojakow wojowachu. Powjeſcźe ſ Kliſſury praja, ſo je ßo pola wßy Yeppore mjes Albanſkimi a grichiſkimi wojakami wojowanje ſapocźało.

Dobycźe ſtaroradikalneje ſtrony pſchi gmejnſkich wólbach w Sſerbiji.

Po knježerſtwowych powjeſczach ßu pſchi gmejnſkich wólbach ſtaroradikalni w 922 gmejnach, młodoradikalni w 343, nationaliſtojo w 144, duprĕdkarjo w 86 a ſozialiſtojo w 15 gmejnach dobyli. Po gmejnſkich wólbach ßo ſ wjetſcha poſdźiſche ßejmſke wólby ſkładuja.

Sjednoczene ſtaty a Mexiko.

Sjednoczene ſtaty ßu, ſo bychu mexikanſkim ſbĕžkarjam połožili,

preſidenta Huertu pſchewinyćź, wobſamkke, ſo ßmĕdźa ßo ſbĕźkarjam brónje pſchedawacź. To je ßo hacź dotal hižo bjes knjeźerſtwoweje dowolnoſćke ſtako. Hdyź ßo knjeźerſtwowy wukas woſſewi, ſhonichu ſo w New-Orleanſu a ßußodnych mĕſtach 14 000 tſĕlbow, 15 miljonow patronow, 160 revolverſtich kanonow a ſchtyri maſchinſke tſĕlby leźa, kotreź dyrbjachu ßo do Mexika pſcheßmykacź.

K ſchkitanju ſtacźanow ſjednoczenych ſtatow je 200 amerikanſkich namórſkich wojakow do mexikanſkeho pſchimórſkeho mĕſta Vera Cruza wotjĕto.

Sjednoczene ſtaty połnózneje Ameriki njelubym pſchiczahorjam mjeſy ſawru.

Ludowe ſaſtupjerſtwo ſjednoczenych ſtatow je nowy pſchiczahowarſki ſakoń pſchijako. Po nim ßmĕdźa ßo jenoź woßoby pſches mjeſy puſchczicź, kotſiź móźa pißacź a cźitacź, dale ßu wot pſchiczehnjenja Hindujo a woßoby mongolſkeje abo źołteje raßy, malajojo a cźorni, jeli ſo jim pſchiczehnjenje ſ woßebitym wucźinjenjom njeje wuſamknjeni aruczene.

Revoluzija w Peru.

W republikach ßrjedźneje a połodniſcheje Ameriki revoluzije njepſcheſtawaju. Preſidenta peruſkeje republiki, dr. Guillerna Billinghurſta, ßu ſbĕźkarſky wojozy pod wjedniſtwom wyſchka Benavideja w jeho hrodźe w Limje ſajeli. Wójnſkeho miniſtra generala Berelu ßu w krótkej bitwiczźy ſatĕlili.

Dr. Auguſto Durand, jedyn prjedawſchi ſbĕźkarſki wjednik, je na to do knjeźerſtwoweho hroda ſaczahnył a drje nowe knjeźerſtwo pſchewſak. Nadpad na knjeźerſtwowy hród ßo rano w 4 hodźinach ſapocźa. Mĕſchczenjo, kotſiź bĕchu ßo ſ tſĕlenjom pſchiwabili, ßo ſe ßlepym tſĕlenjom wojakow roſehnachu. Khwilu bĕ wobydleŕſtwo w ſtaroſczi. Poſdźiſcho ßo wono ſmĕrowa, klamy ßo motewrichu a po dróhowych żeleznizach ßo po ſwucźenym waſchnju jĕdźeſche. Sa poßlednje ſchĕſcź lĕt je to hižo tſecźa revoluzija.

Wuhleŕ Handrij.

Napoleonſke wójny hižo wjazy lĕt ſakhadźachu a teź w najbóle ſanjeßenych kónzach a kutach ludźi ſ mĕra wutorżechu. Teź tam, hdźeź lĕźy a hórki ſchkitowachu, druhdy wójnſki zychoń ſaßłyſchachu. Tak to teź do ßerbſkich lĕßow dóńdźe: Franzowſoju tu wokoło bludźachu. Wjeßnjenjo budźechu wĕſo rady widźeli, hdy budźechu mohli w mĕrje ßebi ßwoje polo a hoſpodarſtwo hladacź, abo ßebi teź nĕſchto wuhla w lĕßu napalicź. Ale dokelź bĕchu wojazy bliſko, dyrbjachu huſto ßwój woheń haſchecź, ſo njebychu ßo ſ kurom njepſchecźelej pſcheradźili. Ssamo teź tam bĕſche ſtyſkniwa napjatoſcź, hdźeź bĕſche hłóß wójnſkeje trompejty hacź dotal jenoź jako ertna powjeſcź dozpĕła. Nĕkotrazźkuli wjeſka bĕ tak ſakhowana, ſo ßo bjes mała njemózna wĕź ſdaſche, ſo by teź tam ßo wójnſka hara ſabłudźiła.

Tute wßy, kotreź kaź ßwĕtle dypki we cźmowej lĕßnej nozy ßo ßwĕtła, tu hiſchcźe nĕtko ſkoro runje tajke ſteja, kaź pſched ſto lĕtami; ſda ßo, ſo je tu ßamón mĕr a pokoj, kotryź ſchkitazy lĕß ſe wſchĕch ſtron wobdawa. A tola teź tu ſakhadźachu ſke mozy, kaź wſchudźe we ßwĕcźe, pokoj je jenoź tam, hdźeź cźlowjek jón we ßwojim ßamßnym wutrobnu namakuje, a hdźeź ßo prózuje, ſo by tutón najrjeńſchi poklad ßwojeho źiwjenja teź druhim dawał a ſdźĕlał.

W najluboſniſchej a najbóle ſanjeßenej ſ tutych wßow powjedachu ßebi ludźo wo wójnſkich podawkach, kotreź ßo dale prĕdku, dliże dróhi, podawachu, tola ßebi wjazy njewĕrjachu, nĕſchto hodźin dale khodźicź a na njedźelach teź jenoź ſ cźrjódami ßebi ſwĕrjachu we ſarſkej wßy Boże ßłużby wopytacź.

Jenoź jara ſtrachocźiwje ſtupichu druhdy na wuſku ſcźeźku, kotraź k wuhelzej wjedźeſche, kotryź hłuboko w lĕßu leźeſche, a tola runje wuhleŕ Handrij najwjazy wo rjekowſkich a wojeŕſkich ſkutkach tuteje wójny powjedacź wjedźeſche a wjazy hacź druſy roſymjeſche, cźeho dla ßo wójna wjedźe, a móźeſche wo mnohich wĕzach roswucźecź, kiź ßo tak jara njeſroſymliwe ſdachu. Runjeź najwjazoriſchi jemu prawje njedoroſymichu, tola na wuhlerjowe rĕcźe rady poßłuchachu, a nĕkotryźkuli by tola trochu mudriſchi domoj ſchoł, hacź by pſchijchoł.

Handrij pak bĕ teź jara naſhonjeny muź, dlĕje hacź pjatnacźe lĕt bĕ ßo po zuſbje wokoło honił. Jako dźiwi pachoł, kotremuź bĕ wótzny kraj wuſti, wopuſchcźi domiſnu, njedźiwajo na macźerne ßylſy, kotraź jeniczkeho dźĕſcźa puſchcźicź nochźyſche.

Junu rano bĕ Handrij precź a nichtó niczo wo nim njeſaßłyſcha, doniź ſa pjatnacźe lĕt ſaßo njepſchińdźe — khudy, kaſkiź bĕ woteſchoł, kowarſki wotroczk. Jenoź nĕſchto bĕ ßebi ßobu pſchiwjedł: tſilĕtnu holcźku, łahodnu a woßobnu, kajkuź we wßy hiſchcźe widźeli njebĕchu. Handrija wjazy njeſnajachu, hdyź holcźku ſa ruku wjedźo k ſtarſchiſkemu domej dźĕſche, a hdyź tam wo durje ſaklapa, zuſa ruka durje wotewri a zuſy hłóß ßo wopraſcha:

„Schto dha tu chźeſch?“

Jeho ſtarſchej bĕſchtaj khudaj ſemrjekoj; ßylna ruka nanej pſchi dźĕle a macźeri pſchi hoſpodarſtwje pobrachowaſche, hdyź bĕ ßyn woteſchoł, ſ tym bĕſchtaj ſtaraj cźłowjekaj teź wſchón lóſcht źiwjenja a k dźĕłu ſhubiłoj, hdyź ßwojeho jeniczkeho dźĕſcźa wjazy njewuhladaſchtaj. Wboha macź khorowaſche a ſa nĕſchto lĕt ſemrje. Nan ßo hiſchcźe khwilu dodźerża a hdyź wumrje, niesby niczo druhe, khiba khĕźka ſ kowarnju a duź woboje do zuſych rukow padźe. —

Handrij, to wſchitko ſhoniwſchi, dźĕcźo, kotreź bĕ ßebi ßobu pſchiwjedł, do lĕßa won wjedźeſche a rjekny:

„Tule chzemoj ßebi khĕźku natwaricź.“

A dźĕcźo ßo k temu ßmĕjeſche, wjeßelje ſ rucźkomaj ſaplazny a ſawoła:

„Tu je rjenje, nano, niz tak ßwĕtko, kaź wonka; ale ßłyſchiſch, kak ptacźki ſpĕwaju? A kwĕtki tu roſtu, a hdyź ßebi khĕźku natwarimoj, mi ſaßo moje hołbje pſchinjeßeſch, a potom teź macź ſaßo pſchińdźe a —“

Dźĕcźo ßo wotmjelkny — hacź bĕ to cźmowe pohladnjenje jeho nana, ſchtoź jo ſatraſchi, abo bĕ jemu nĕſchto hróſbne na myßle pſchiſchko: — njejabzy móznje dyrkotajo nanowej koleni wobjimajo płakaſche.

Tu nan holcźku khwatnje na ruzy wſa, ju wokoſchi a ju troſchtowaſche:

„Ja namaj tule khĕźku uatwarju, ty ſmĕjeſch ßwoje hołbje ſaßo a kwĕtkow a jahodow w lĕßu ſaßo doſcź namakaſch a na koſu, kiź budźe mloko dawacź, budźe teź hiſchcźe doßahacź.

Sa krótki cźaß bĕ ßebi Handrij khĕźku w lĕßu njedaloko wuhelza natwarił a ſ kowarſkeho wotrocźka bu wuhleŕ, wón pſched ßwajej khĕźku nakowu poſtaji a ßebi pódła wóhniſchcźo ſakoži. Wotßal bĕ pſches rĕdke ſchtomy won na pucź widźecź, kiź ßo pſches wuſki dok wijeſche. Tam potom ſtejachu rosbrojene khĕźki maleje wßy. W tych hodźinach, w kotrychź wuhleŕ doma pſchebywaſche, konjom pódkowy pſchibiwaſche a to tak wuſtojnje, kaź żadyn druhi kowaŕ ſchĕroko a daloko, a ludźo ßo najprjódzy dźiwachu, cźehodła Handrij njeje ßo do wßy wrócźił a ſaßo ßwoje rjemjeßło do rukow wſak.

„Ja ßym najradſcho wonka w lĕßu“, wón rjekny, hdyź ßo jeho wo to praſchachu, a bórſy bĕſche to tak, jako by to hinak bycź njemohło, hacź ſo je domoj wrócźeny kowarſki wuhleŕ.

Schtoź jeho prjedawſche źiwjenje naſtupaſche, mało wo ßebi ßamym powjedaſche, wjazy wo powſchitkownych wĕzach, kotreź bĕ we zuſbje ſeſnał. Jenoź ſo bĕ żonu mĕł, to powjedaſche, a ſo, hdyź bĕ jemu ſemrjeła, bĕ ßo jemu po domiſnje ſaſtyſkało, a ſo bĕ wſchitko wopuſchcźił, ſo by ſe ßwojim dźĕſcźom ßem pucźował.

Teź małej Hanzy, kaź holcźka rĕkaſche, njemózachu niczo wuwabicź; ta bĕ hiſchcźe pſchejara mała, a potom ju teź nan ſchtoźkuli mózeſche, wot wcźipnych wjeßnjanow wotdźerżowaſche. Wón wſa khudu, ſtaru pſchiwuſnu żónſku k ßebi k wothładanju dźĕſcźa, ale teź ta ßmĕdźeſche do wßy jenoź potom khodźicź, hdyź bĕ to zyle nuſne. Teź do ſchule Hanku njeſcźeleſche, dokelź bĕ ſchula ſ zyła hiſchcźe jara ſanjerodźena, a dźĕcźo bĕ hacź tam nimo teho dwĕ hodźinje khodźicź mĕło. Wón holcźku ßam roswucźeſche, a potom na njedźelach jenoź ſ njej do zyrkwje khodźeſche; potom ju k fararjej dowjedźe, ſo by ju w nabożinje roswucźał.

Hewak bĕ Hanka zyle woßamocźena w lĕßu źiwa, a hdyź bĕ dwanacźe lĕt ſtara, wumrje jej ſtara cźeta, a teź nĕtkole woſta ßama w małej khĕźzy pſchi ßwojej koſy, pſchi ßwojich hołbjach, a ßo ſ nimi po dźĕſcźowſkim waſchnju ſabawjeſche. Potom by pſchadła a ſ wokmy pletka, kaź bĕ ju ſtara cźeta wucźika, teź warjeſche nanej a ßebi jednore jĕdźe. Hdyź by nan domoj njepſchiſchoł, by jemu k wuhelzej noßyła. Najradſcho by pſchi żórku ßydała, kotreź dele pſches moch a kamjenje do doła khwataſche. Tu by druhdy po zyłych hodźinach pſchebyła a pſches cźorne lĕźy do módreje daliny hładała, kotraź ſa lĕßami jako potajny kraj, kiź ſ njebjom ſwißuje, wobſor wobmjeſowaſche.

Tu teź jeje prĕnje dźĕſcźowſke dopomnjeńki wotucźichu, a jej bĕſche tak, jako budźeſche w tamnym njebjeßam tak bliſkim kraju hižo nĕhdy pſchebywała. Sswojeho nana ßo wo tym wjele praſchecź njechaſche; pſchetoź hdyźkuli by ßo praſchała, by ßo wón kóźdy krócź pokhmurił a njeby jej niczo dale ſdźĕlił, khiba to, ſchtoź teź tak hižo

wjedźeſche, ſo běchu ſ kraja cźeknyć dyrbjeli, hdźež bě ſo wona narodźiła, a ſo běſchtaj jej na tutym cźěkanju macź a bratr wumrjekoj.

Ale wěſte tajne ſtyſkanje po tamnym kraju w njej ſobu wotroſcźe. Wěſo wſchak ſebi ſ teho kraja niczo dale ſpomjatkowała njebě, dyźli to, ſo bě tam jara wjele ſłónza bylo. Hdyž by tak prawje dołho a hłuboko do módreje daliny hladała, by to kaž ſtyſkanje po domiſnje na nju pſchiſchło; potom by wona płakała, a ſchtoż mějeſche a lubowaſche, njeby mohło jejne ſylſy jej ſtajicź, ani wokoſchenje jeje nana, ani hołbik, kiž jej pleńczo ſo na ramjo ſydaſche, ani ptaczki, kotrež ſpěwajo ju woblětowachu.

Wěſo wſchak by ſebi woczi w ſórku myła, ſo nan ani pytnył njeby, ſo je płakała, tola jeje wutroba hiſchcźe khwilu dale żarowaſche, byrnjež tež woczi ſo ſaſo błyſchcźiłej.

Takle Hanka ſwoje 16. lěto dozpě. Něžna holza, kotruž lěſny powětr ſylnjeſche, ſakcźěwaſche cźerſtwa, ſtrowa a kraſna, kaž kwětka na płódnej ſemi. Jejnej liży, na ſomot ſapodobnej, běſchtej cźerwjeńkojtej kaž brjóſchk, kiž je na ſłónzu ſeſrawił, jejnej wócźzy, cźornej kaž nóż, błyſchcźeſchtej ſo kaž najrjeńſcha hwězda.

Sahe rano by Hanka hižo pſched durjemi ſwojeje khěžki ſtała, by na ſpěw ptaczkow poßłuchała a ſ nimi dźakny khěrluſch k njebjeſam ſanoſchowała. Potom ſo k kołwrotej ſydny a pſchedźeſche, doniž nan njeby k ſnědanju pſchiſchoł. By wón potom ſo k wuhelzej wrócził, by wona k rěczźy běžała, ſo by ſo myła.

Junu rano, hižo ſ prěnimi pruhami rańſchich ſerjow, ſtejeſche wona na khěžku ſepręta a poßłuchaſche na żiwjenje, kotrež ſ młódnym dnjom wotucźeſche, tu ſo ſwižny pachoł wuhlerjowemu bydłu bliżeſche; wón ſo trochu wotlakowaſche, ſłędźo dyß a dyß na ſod ſhładowaſche, jako by ſo bojał, ſo jeho na tymle pucźu lepja, a tola mějeſche jeho wobliczo tak ſjawny a dobroczźiwy wuraz, ſo ſebi nichtó na niczo ſle myßlicź njemóżeſche.

Hdyž bě tak bliſko dóſchoł, ſo móżeſche Hanku widźecź, wón ſaſta a ſebi ju najprjódzy wczipny wobhładowaſche. Wón drje bě hižo wo Wuhlerjez Hanje ſłyſchał, tež ju naſdala widźał, ale njebě jeje kedźbu mět. Ale wón ſo nochzyſche ſ njej ſabjeracź, dokelž běſche pſchiwěra wjele wo njej nabała, a jenoż mało ludźi wěrjeſche, ſo je ta woprawdże wuhlerjowa dźowka.

Tehodła tež nichtó rady do wuhleŕnje ńjekhodźeſche, a pachoła, kiž ſo tam bliżeſche, bě zyle woßebita pſchiczina k temu pohnuła. Jeje rjanoſcź jeho tak pſchekwapi, ſo wón njehibajo ſo ſproſtnjeny ſtejo woſta.

Hanka jeho njepytny, dokelž pſches ſchtomy k naczeŕwjeń jaßnemu blakej njebja hladaſche a na wotucźaze rańſche hłoßy poßłuchaſche. Hdyž ptaczki wjeßele cźikotacź a ſpěwacź poczachu, ſpěwaſche tež wona ſ cźerſtwym hłoßom nowemu dnjej a dobroczźiwemu ſtworiczerjej napſcheczo.

Pachoł ſwojej ruzy kaž k modlitwje ſtykny.

Lěſny haj bu jemu mohł rjez ſwjatniza, holczźyny pobożny khěrluſch, ſpěwanje ptaczkow, ſynczenje brunczkow, piſchpot liſcźa a wěcźe ſtwjelzow běchu khwalbny khěrluſch w njej. Tak to pachoł bjes dźak ſaczuwaſche; nětkole bě jemu hnydom jaßne, ſo je Wuhlerjez Hanka ſwjata bytoſcź a ſo ſe ſtym niczo cźinicź nima.

(Pokracźowanje.)

Ze Serbow.

S Budyſchina. (Tſeczi póſtſki hamt w Budyſchinje.) Po wjeleſtronſkim żadanju póſtſke ſarjadniſtwo nowy póſtſki hamt bliſko ſchuleŕſkich wrotow pſchiprawi.

— (Němſki ſrjedźokużiſki ſpěwarſi ſwjaſk.) Němſke mużſke towarſtwa Budyſkeho wokrjeża ſu ſo do ſriedźokużiſkeho ſpěwarſkeho ſwjaſka ſjednoczźike. Sa wokrjeżneho pſchedſydu ſu knihicźiſchcźeŕnika Ginżela w Budyſchinje a ſa wokrjeżneho dirigenta ſeminarſkeho wyſchſcheho wucźerja Wotrubu wuſwolili.

— Plahowanje ſkotu w Sakſkej je po poßlednim ſtótliczenju w lěcźe 1913 na ſwjeżelaze waſchnje pſchiběrało. Howjada, kotrež běchu ſo hižo w lěcźe 1912 wo 32940 pſchiſporike, ſu w poßlednim lěcźe wo 11891 ſkocźatow pſchiběrale. Liczba ſwini je ſo pornjo lětu 1912 wo 103118 pſchiſporika. Wowzy, kotrež ſu prjedy ſtajnje woteběrnke, ſu w lěcźe 1912 pſchiběracź poczále a ſańdźene lěto je ſo jich liczba wo 3133 powyſchika.

S Hornjeje Hórki. Na tudomne wuprózdnjene měſtno ſtatneho wucźerja ſu wucźerja k. Holana ſ Janez, kotryž je hacź dotal ſ pomoznym wucźerjom w Sarěczu był, wuſwolili. Jutry wón ſwoje nowe ſaſtojńſtwo naſtupi.

S Kelna. Ssmjertnemu ſtrachej je ſo ſłużobna dźowka Hana Pětkez, pola tudomneho kublerja Měrczinka ſłużaza, wukhowała. Měrczinkezy maja pſchi dworje rěpowu jamu. S njeje bě ſo ſ jeneho kónza rěpa won brała, tak ſo bě ſo po něczim 3 metry hłuboka a $1^1/_2$ metra wyßoka dźěra wurała. So by w njej pſchejara cźma njebyło, bě ſo do njeje ſ jeneho boka wotwjera wukopała. Hdyž bě tele dny dźowka Hana Pětkez ſ młódſchej cźeladnizu ſ nowa po rěpu do dźěry ſaléſła, ſo jejny tołſty kryw na dobo ſaßypny. Młódſchej cźeladniży ſo hiſchcźe poradźi, ſ dźěry wuſkoczźicź, Pětkez pak ſo ſ cźeżkim ſmjerſtym pſchikrywom pohrjeba. Młódſcha cźeladniza hnydom ludźi na pomoz ſawoła. Ssußod Schneider a jeho ſyn rucźe pſchiběżeſchtaj. Wo pohrjebanej holzy njebě niczo widźecź, cźeżke ſmjerſte pjerſchczowe ſchkruty běchu ju zyle pſchikryłe. Duż Schneiderej a jeho ſynej niczo druhe njewubu, hacź wulke ſchkruty ſ kłopom rosbicź. Na ſboże ſpody leżozu holzu njeſraniſchtaj. Hdyž ju ſtónczńje wuhrjebaſchtaj, bě wona po ſdaczu hižo morwa. Jejne cźěło bě módre jako jahoda a pſched hubomaj jej krwawy jeſchcź ſtejeſche. Sa někotre hodźiny, hdyž bě ſo lěkaŕ na pomoz ſawołał, ſo holzy ſaſo wědomje wróczi. Wona bě ſebi pódła druhich ſranjenjow jenu nohu wobſchkodźiła, ſo wot teho cźaßa khroma khodźi. Njech je tónle podawk druhim ſ powuczenjom, ſo ſo pjerſchczowe ſcźěny rěpowych a běrnazych jamow njeßmědźa ſtejo woſtajicź, ale ſo ſ cźaßom wotkopacź.

S Porſchiz. Nahłu ſmjercź je tudomny 58lětny murjerſki polěr Jan Pětka poczeŕpił. Hdyž wón ſ jěidnym kołom ſ Budyſchina po Wósborſkej dróhy jědźeſche, wón njedaloko Nadźanez do jeneho drohoweho ſchtoma ſ tajkim wotmachom ſawadźi, ſo ſ koła padnywſchi ſo ſaraſy. Wón bě woženjeny a nan někotrych doroſcźenych dźěcźi.

S Pſchiwczíz. Wóndano je ſo do tudomneje Hennigez korczmy w nozy jedyn paduch dobycź ſpytał. Hdyž chzyſche wón ſ woknom do hoſcźowſkeje ſtwy ſaléſcź, bě ſo k. Hennig ſ naſtatym ropotom ſe ſpanja wubudźił. Sa pſchiczinu ropota hladajo, wón jenoż hiſchcźe cźěkazeho paducha widźeſche, kotryž ſo w cźmowej nozy ſhubi.

S Lichanja. (Dopiſ.) Huſto ſmy w Serbskich Nowinach cźitali, ſo je ſo we wſchelakich ſerbſkich woßadach rjany ſerbſki wieczor wuhotował. S Minakała, Laſa, Khwacźiz. Rakez, Budeſtez atd. ſmy błyſcheli, ſo ſo tajke ſerbſke wieczory jara lubja. Nopoßled je Khwacźanſke ſerbſke towarſtwo w Rakojdach wuſtupiło a tam wjele pſchipóſnacźa a khwalby namakało. Dźiwamy ſo, ſo ſo tež w Klukſchanſkich ſtronach ſerbſki wieczor njewuhotuje, hacźrunje je tudomne wobydleŕſtwo ſkoro zyle ſerbſke. Hdy by naß Khwacźanſke ſerbſke towarſtwo ras ſe ſwojim wopytom poczeſcźiło, njeby ſo wono wěſcźe teho kało. Pſchipoßłucharjow by ſo na ſerbſki wieczor doſcź naſchło.

S Njeßwacźidła. Na poßlednje ſtótne wiki je ſo 110 howjadow, 75 běhakow a 160 proßatow pſchihnało. Kupowanje ſrěnjo dźěſche.

S Budeſtez. Sſerbſke towarſtwo „Lubin“ ſměje pſchichodnu póndźelu, 9. małeho rózka, wieczor $^3/_4$8 hodźin ſwoju bliżſchu ſhromadźiſnu, na kotruž ſo wſchě ſobuſtawy a lubi hoſcźo wutrobnje pſcheoroſchuja. Pſchednoſchk je pſchilubjeny.

S Wotrowa. Póndźelu 2. małeho rózka mějachmy żiwjenje w naſchej wſy: Běſche tu podſwjaſkowa ſhromadźiſna naſchich Raiffeiſenſkich pokładnizow. Wopyt běſche tak bohaty, ſo ſala, — kiž wſchak runje do najwjetſchich njeßłuſcha — lědma doßahaſche. Saſtupjene běchu drje wſchě towarſtwa, woßebje ſylnje tež najdalſche. — Bórſy po 4 hodź. wotewri nowy podſwjaſkowy direktor k. kantor Ssymank-Baczońſki ſhromadźiſnu. Najprjedy poſtrowi wón wſchěch pſchitomnych, woßebje naſcheho prjedawſcheho direktora k. farara Nowaka-Nadwórſkeho. Jemu ſo wutrobnje w mjenje ſwjaſka ſa 10 lětne ſwěrne a **njeżebiczne** ſaſtaranja jeho ſaſtojńſtwa podźakowa. Tutemu dźakej ſhromadźizna ſłaby wuraz ſ poſtanjenjom ſe ſydkow da. — Potom wukożowaſche a nakożowaſche k. direktor ras ſwojeje narodneje wſy — w kotrejž dźě pſchebywachmy — na naſch ſwjaſk: Kulojty naczíſk wſy ſnamjenja naſche krute ſjednoczźenje; zyrkej dopomina naß na trěbne żohnowanje wot horjekach; pohrjebniſchczo nam pſchiwoła: „Smějecźe ſamolwjenje dawacź wo ſwojim dźěle!“, ſchula praji, ſo ani burſki cźłowjek wjazy njewobſteji, kiž njecha ſ pjerom ſobu dźěłacź

Po tutej narěczi powita k. kantor Rěſak ſhromadźiſnu do Wotrowa a wupraji ſwoje radowanje nad dopjelnjenjom pſchecźa, kotrež ſebi żenje ani wuprajicź njeſwěrichmy. Potom hiſchcźe nowemu direktorej najwutrobniſche ſbożo ſa nowe ſaſtojńſtwo praji.

Hnydom na to ſo prěni rěcźnik, knjes ſkótny lěkaŕ Schołta-Khróſczański, ſłowa jimaſche. Wón rěcźeſche wo wużitku a wo wothładanju naſcheho domjazeho ſkotu. Jeho pſchednoſchk bě tak jednory a tola tak jimazy, ſo jón kóżdy doroſtymi a ſměje kóżdy

wužitk ſ njeho, kiž je jón ßkyſchak. — Knjeſej rěčznikej ßo teho dla dźak ſa jeho prózu wupraji.

Dokelž běſche cząß jara drohi, ſcźěhowaſche bjes pſcheſtawka druhi pſchednoſchk. Wſchěm derje ſnaty reviſor k. Pudenz rěčeſche wo wſchelakich wězłach, naſche pokładnizy naſtupoznych. Mjes druhim wuſběhowaſche wěſtoſcź naſchich kaßow dla njewobmjeſowaneho rukowanja. W liczbach nam pokaſa, kelko je wupožczenych, kelko ßo w konſumje pſchedźěłuje. Haj wjele, wjele wjazy by ßo hiſchcże „cźinicź“ hodźało, hdy by kóždy wjeßnjan ßwojeje banki ßo krucźiſcho dźerżał. —

Sawěſcże budźe něchtóžkuli ſ hinaſchim wóczkom na naſche pokładnizy ſhladowacź, hacź dotal! W ſcźěhowazej rosmołwje ßo nam hiſchcże wſchelake dypki wujoßnichu, kotreż njeběchu nam dotal ſnate. Naſche 7 nalutowarnjow wobßedźa nimale 1½ milijona na dani.

Skónczńje porěcza ßo wo ſhromadnych naležnoſcźach. — Na ſaßowidźenje w Minakale!

S Rakojd. Saſtupjeŕ Budyſko-Wósborſkeho krainoßejmſkeho wjeßneho wólbneho wokrjeßa, k. Bart, niz jenož w ßejmje naležnoſcźe ßwojich wuſwolerjow horliwje ſaſtupuje, wón jim też ſwólniwje w ſjawnych ſhromadźiſnach wo ßejmowych dźěłach rosprawuje. Sańdźenu njedźelu je wón też w naſchej wßy taſku rosprawu podał. Wulka ſala tudomneho hoſcźenza bě hižo dołho do wotewrjenja ſhromadźiznu khonata pełna. Pſchedßyda wjeßneho wólbneho towaŕſtwa, k. kubleŕ Pětŕich, ſhromadźenych powitawſchi k. Bartej ßłowo da. Tutón na ſroſumliwe waſchnje jenotliwe ſakonje, kotreż běchu ßo w ßejmje pſchewuradźiłe, wobßwěŕli. Sakoń wo wuhlowym dawku, kotryż bě knjeżeŕſtwo ßejmej pſchedpołożiło, je ßejm ſacźißnył. Tutón dawk dyrbjeſche ßo fabrikam napołożicź a jeho wunoſchk ßo gmejnam pſchewoſtajicź. Sa to je ßejm dawkej na pſcheměnjenje wobßedźenſtwa pſchihłoßował. Akzijowe fabriki, pola kotrychž ßo wobßedźenſtwo njepſcheměni, dyrbja jón kóžde 30 lět ſ nowa ſapłacźicź. Też wón gmejnſkim kaßam pſchipadnje. Po nowym zyrkwinſkim dawku evangelſzy a katholikojo jenož hiſchcże do kaßow ßwojich zyrkwjow dawk płacźa. Hacź dotal bě to hinak. Zyrkwinſki dawk dyrbjeſche ßo do teje wołady płacźicź, do kotrejež bě wjeß dawkidawarja ſafarowana. Duž buſto w Satſkej katholikojo evangelſkim a evangelſzy druhdy katholikim zyrkwjam dawk dawachu. Někotre wołady, w kotrychž wobßedźeŕ ryczeŕkubła hinaſchej wěrje pſchiſłuſcha, bychu ſ nowym ſakonjom cźežko ſchkodowałe. Knjeżeŕſtwo je teho dla ſond 600 000 hriwnow ſałożiło, ſ kotrehož ma ßo tajkim woładam dźewjecź dźeßatkow teje ſumy, wo kotruž bychu pſches nowy ſakoń ſchkodowałe, ſarunał. Konſerwatiwni ßu jenož njerad a jenož teho dla do tuteho ſakonja ſwolili, dokelž by jón hewak knjeżeŕſtwo ſ pomozu liberalnych a ſozialdemokratow pſcheczíſchcźało. Potom pak by ßo njewěŕjazym zyrkwinſki dawk ſpuſchczíł, ſ cźimž by ßo wotpad wot zyrkwje ſpěchował. Schulſki dawk ma ßo pſchichodnje po leżomnoſtnym wobßedźenſtwje a dokhodach płacźicź. Jemu ßu hižo dokhody wot 300 hriwnow podcźißnjene, ſo bychu też njewożenjeni ßobu ſchulſki dawk njeßli. Wot knjeżeŕſtwa pſchedpołożeny wokrjeßny wuſtawny ſakoń njeje ßejmowe pſchihłoßowanje namakał. Na nadrobne waſchnje k. Bart wo nowym wodowym ſakonju rěčeſche. S nim je ßo wjele njeſpokojnoſcźe w kraju ſbudźiło, dokelž knjeżeŕſtwo wulke cźežkoty wobßedźerjam pſchi rěkach a rěczkach leżazych leżomnoſcźow nakładuje. To njeje po prawdźe. Konſerwatiwni budźa ßo prózowacź, ſo bychu ſakonjowe wótroſcźe a krutoſcźe wotpadłe, kaž dźe ßu ßo ſ nowym byki wuběrazym ſakonjom też cźeże małym ratarjam wotewſałe.

Nowy ſchulſki ſakoń je padnył, dokelž liberalni a ſozialdemokratojo nochzychu naboženſku wucźbu po wěrywuſnacźu w ludowej ſchuli cźerpicź. Wo ſchulſkim ſakonju rosprawjo knjes rěčznik na drohe ſchukſke twary pſcheńdźe. Pſchi tym na nowu ſchulu w Nowej Wßy nad Sprewju ſpomni. Tamniſcha khuda ſchulſka gmejna je po žadanju ſchulſkeje inſpekzije nowu ſchulu twaricź dyrbjała, kotraž 58 000 hriwnow płacźi. Do hód dyrbjeſche gmejna 900 hriwnow danje ſapłacźicź a njewjedźeſche, ſ wotkel mohła pjenjeſy dostacź. A pſchi wſchěm tym je ßo hiſchcże dyrbjał druhi wucźeŕ postajicź.

S nowym farſkim ſakonjom dyrbja ßo dokhody zyrkwjow ſa tón pad ſwěſcźicź, ſo by ßo ras zyrkej wot ſtata dźěliła. Knjes Bart potom hiſchcże wo pokupowanju ßrěnjeho a małeho burſtwa pſches knjeże dwory, na woteběranje ratarſkeho a pſchiběranje fabrikſkeho wobydleŕſtwa pokaſowaſche.

Shromadźeni knjeſej rěčznikej ſa jeho ſojimawu rosprawu dźak wuprajichu. Pſchi ſcźěhowazej debacźe knjes farař Mrósak-Hrodźiſchcźanſki nadrobnoſcźe wo nowym ſakonju zyrkwinſkich dawkow poda. W Sserbach ßo ſ nim najcźeżſcho Maleſchanſka, Hucźinjanſka a Huſcźonſka woßada potrjecha. Wobßedźeŕ tamniſchich ryczeŕkubłow je katholik, kotryż njetrjeba wjazy Maleſchanſkej, Hucźinjanſkej a Huſcźanſkej zyrkwi dawk płacźicź, jeli ſo jón jenej katholikej zyrkwi płacźi. Skónczńje ßo hiſchcże wo bliſkich wólbach do kulturneje rady jednaſche. Pſchitomni wobżarowachu, ſo ßo njeje kubłowy direktor Richter w Barcźe jako kandidat poſtajił a ſo Barſke ſtrony w ſhromadźiſnje, w kotrejž je ßo kandidat poſtajił, ſe žanym ſaſtupjerjom njeißu wobdźělicź mohłe.

S Rakez. Sańdźenu ßrjedu popołdnju ßu ßo tu nowowólby ſchulſkeho pſchedſtejicźerſtwa wotmětłe. Hižo dawno bě ßo ſ wcźipnoſcźu cźakało, kak wone wupadnu. Mjes wuſwolerjemi ßebi dwě ſtronje wótrje napſcheczo ſtejeſchtaj, a tak ßo ſta, ſo k. Hofmanna ſ nowa ſa pſchedſtejicźerja w ſchulſkim pſchedßydſtwje wuſwolichu.

S Ralbiz. Tudomne burſke towaŕſtwo, kotreż nětko hižo 25 lět ſpomožnje ſkutkuje, měješe minjenu njedźelu w Konjezach hłownu ſhromadźiſnu.

Na njej pſchednoſchowaſche wubjernje a jara ſajimawje knjes wyſchſchi hajńk Dreßler ſ Njeßwacźidła „wo ßadźenju a hajenju burſkeho łěża“.

Pſchi wólbach dotalneho ſaßkužbneho pſchedßydu knjeſa Jurja Wicźaſa-Rózenczańſkeho ſa cźeſtneho pſchedßydu pomjenowachu, a knjeſa kubleŕja Michała Wicźaſa ſ Konjez ſa pſchedßydu a knjeſa kubleŕja Jurja Cźornaka ſ Ralbiz ſa naměſtnika wuſwolichu. Knjes kantor Schewczík pak dale ſ pokładnikom a ſapißowarjom ſawoſtanje. Też dowěrnizy woſtanu.

Sliczbowanje knjeſa kantora Schewczíka pokaſa:

26 895 hr. 47 pj. dokhodow a
25 618 = 80 = wudawkow.

Potajkim 1276 hr. 67 pj. w pokładnizy woſta.

Knjeſaj Pětr Błażik ſ Ralbiz a Michał Cźornak ſ Nowoßliz mataj ſliczbowanje pſchehładacź.

Njedźelu, 26. hapryla, budźe w Konjezach jubilejna ſhromadźiſna ſe ßwjedźeńſkim pſchednoſchkom. — Duž ſ Božej pomozu do pſchichoda!

S Nowej Wßy nad Sprewju. Wjele dźěcźi tudomneje ſchule je na woßepizy (maſery) ſkherilo. Do ſchtyri rjadownjow w tu khwilu jenož po 8—12 dźěcźi khodźi.

S Lubija. Prjedawſchi něhdźe 50 lětny wuhnjeŕſki miſchtr Günther, kotryż bě loni naſymu ſ Bjarnacźiz do Lubija pſchicźahnył, je ßo dla ſtaroſcźow wo ſeżiwjenje ſatſělił. Günther na poßled w fabrizy dźěłaſche a bě khorowatoſcźe dla huſto bjes dźěła.

Se Žitawy. W tudomnej cźěłowej paleŕni je ßo w januarje 33 cźełow ſpaliło. Se ſpalenych 19 evangelſkej, 12 katholſkej a 3 židowſkej wěrje pſchiſłuſchachu.

S Kulowa. Najſtarſcha woßoba naſcheho měſta, ſwudowjena Katherina Schönowa, kotrejež muż bě něhdy ſwónk był, je nimale 95 lět ſtara wumrjeła. Hiſchcże pſched někotrymi njedźelemi bě wona cźiła a cźerſtwa a ſ wulkej żiwoſcźu wjele podawkow ſe ſtarych cźaßow powjedaſche. Jako praprawowka móżeſche wona na 35 wnukow a wnucźkow ſhladowacź.

S Rowneho pola Sslepeho. Sańdźeny tydźeń ßu na tudomnych leżomnoſcźach ſa brunizu wjercźeli. Pſchi tym dźěłacźerjo ſkorżachu, ſo jich wſchudźe ſe ßwarjenjom witaju. Temu ßo njedźiwamy, hdyż wopominamy, ſo ßu naſchi ratarjo ſ wulkej prózu a pſchikupnymi hnojemi ßwoje pěſkowe pola polěpſchili, kotreż bychu pſches brunizowe podkopki trěbnu włohu ſhubiłe a ßo tak njepłódne ſcźimłe. Najſkerje pak ßo ludźo teho njetrjebawſchi boja, dokelž w naſchich leżomnoſcźach pod ſemju bruniza tak cźeńka leži, ſo njeje hódno, ſa nju ryczeć.

Přiłopk.

* (Sso ſpalił.) W Kamjenizy (Chemnitz) ſchěſcźlětny Kurt Vogelſang w njepſchitomnoſcźi ßwojeje macźerje ſ wohnjom w kuchini hrajkaſche. Pſchi tym ßo jeho draſta ſapali. Po cźežkim cźerpjenju je dźěcźo na wopalenje wumrjeło.

* (Rosbuchnjenje płuna.) Njedźelu w nozy je ßo w twarjenju němſkeho knihikupſkeho doma w Lipſku cźežke rosbuchnjenje płuna ſtało. Hdyż chżychu někotſi ßłużobni reſtauranta „Gutenbergowa pinza“ ſpacź hicź, ßylnu płunowu wóń wucźuchu. Hdyż do pinzy ſe ſaßwěcźenej lampu ſtupichu, ßo ßylne rosbuchnjenje ſta. Móżne płomjo ſaſtupjazym na pſcheczo ßapny a horje po ſkhodźe ſchwihny. Schtyrjo cźłowjekojo ßu ßo cźežko wopalili, jedyn lohko.

Wohnjowa wobora woheń poduby. Satschaßnjenje bě tak mózne, so w hornjej sali rejwazy k semi padnychu.

* (W płomjenjach.) W Lindenawje-Lipsku chzysche ßo jena 18lětna holza pschi khachlach wohrjewacź. Teho dla wona jenu psched khachlemi stejazu pschedstawu na bok staji a ßo ſ khribjetom k khachlam lehny. Pschi tym je khachlowej dźerje ſ drastu pschebliſko pschiſchła; pschetoż na dobo ßo ta ſapali, a wobźaromna holza ßo tak cźeźko wopali, so dyrbjesche ßo do hojeŕnje dowjesćź, hdźeź je na ſcźehwkach ſapalenja wumrjeła.

* (Skutkowanje wſchelakich maczíſnow na ſemju.) Symnu ſemju hrěja: kalk, kalkowy mjerk, gips, pěſk, koſazy, wóßlazy a konjazy hnój. — Horzu ſemju ſtudźa: ton, dróhowe ßmjecźe, hlina, tonowy mjerk, howjaſy hnój, dorn. — Wlóżnu ſemju ßuſcha: kamjeńtno-wuhlowy popjeł, kalk, ſchcźěpjel (ſchiefer), kalkowy mjerk, pěſk, twarſka ßypina, wowcźi a konjazy hnój. — Wißelnu ſemju roſßyptaju: pěſk, mjerk, popjeł, ßaſy, konjazy hnój, garbaŕſki łuh, wowcźi hnój. — Włohu na ßo cźahnu: gips, kamjeńtno-wuhlowy popjeł, ſchcźěpjelowy proch, krydu.

* (Spadowanje danje.) Pjenjeźna napjatoſcź je popuſchcźiła, dań ſaßo ſpaduje. Khěźorſtwowa banka je ſměnkowy diſkont wot $4^1/_2$ na 4 prozenty, danjowu měru ſa lombardy wot $5^1/_2$ na 5 prozenty poniźiła.

* (Ulanaj ſ konjomaj cźekłoj.) Se Saarburga ſtaj dwaj němſkaj ulanaj ſ konjom a pokněj brónju pſches franzowſke mjeſo do Blamonta pola Lunéville cźekłoj. Kaž franzowſke nowiny wudawaju, cźeknjenzaj prajitaj, ſo ßo jimaj njeje we wojeŕſkej ßłużbje lubiło, dokelź ßu jeju krjudowali.

* (Dwaj ſapóßłanzaj zentrumſkeje ſtrony ßo ſ automobilom ſtraſchnje ſraniłoj.) Sſrjedu dopołdnja je jena automobilna droźka w Barlinje pschi kſchiźenju Blücherſkeje a Mittenwaldſkeje dróhi do ſapóßłanzow khěźorſtwoweho ßeima, Hebela ſ Memmingena a Puţa ſ Donauwörtha, ſawadźiła. Cźeźko ſranjenaj ſtaj ßo wonaj do Hedwigſkeje hojeŕnje dowjeſtoj. Wonaj zentrumſkej ſtronje pſchißłuſchataj.

* (Rubjeźne mordarſtwo we Wrótßławju.) Wutoru rano ßu 69 lět ſtareho ſahrodnika Haaſu we Wrótßławju w jeho wobydlenju ſkónzowaneho namakali. Cźěku běſchtej noſy a ruzu wuputanej. Sa mordarjom, kotryź je bankowe knjźki wo 34000 hriwnach ßobu wſał, nimaju žaneho kłéda. Jena Haaſowa dźowka, kotraź by huſto ſa nim pohladacź pſchiſchła, je njeſkutk prěnja wuſłědźiła. S pſchikrywami ſawodźete wobliczo pokaſowaſche, ſo běchu rubjeźni mordarjo do njeho bili. Hacź a kelko hotowych pjenjes je ßo rubiło, njeje hiſchcźe polizija ſhoniła, dokelź ſkónzowany teź ßwojim najbliźſchim pſchiwuſnym njeby wo ßwojich pjenjeźnych wobſtejnoſcźach niczo prajił. Wón bě jako dźiwnuſchki cźłowjek ſnaty, kotryź by w ßwojim wobydlenju proſcheŕſki lud hoſpodował.

* (Jena pólſka hrabinka na hońtwje ßo tſěliła.) S Lwowa w Galiziſkej pißaju: Pola Jeſopula je ßo pólſka ſpißacźelka hrabinka Jéva Dźeduſchzka ſ jenym wutſělom hrabje Wodźizkeho ßmjertnje ſraniła.

* (Woßłabjenje ſozialdemokratiſkeje organiſazije.) Kaž je ſ roſprawy heſſenſkeje ſozialdemokratiſkeje organiſazije widźecź, je ſ njeje w lěcźe 1913 nimale 7000 ſapißanych ßobuſtawow wuſtupiło. Woßebje je drje njedoßahanje dźěła ſ pſchiczinu było, ſo ßu ßo wot organiſazije wotwobroćili. S cźeźka-pak je wěricź, ſo ßu tele 7000 pſcheſtałe ſozialdemokratoju bycź; pſchi bliźſchich wólbach drje ſaßo ßwój hłóß ſozialdemokratiſkemu kandidatej dadźa.

* (Němſke lětadło ßo do Franzowſkeje ſabłudźiło.) Němſke lětadło ſ dwěmaj lětarjomaj je wutoru popołdnju pola Croismare k ſemi pſchileczało. Jedyn ſ offizěrow ßo hnydom k Croismareſkemu měſchczanoſcźe poda, ſo by wo pomoz proßył, dokelź bě ßo lětadło na ſemju pſchileczawſchi cźeźko wobſchkodźiło. Měſchczanoſta hnydom powjeſcź telefoniſcźe zivilnym a wojeŕſkim wyſchnoſcźam da. Nancyſki podprefekt da lětadło, kotreź žandarmojo ſtrażowachu, roſebracź. Jeho dźěle ßo do Metza dowjeſechu. Leutnantaj prajeſchtaj, ſo ſtaj ßo w huſtej mhłe ſabłudźiłoj. Dwaj generalaj Lunévilleſkeje garniſony ßo hnydom do Croismare podaſchtaj a jeju pſcheßłyſcheſchtaj. Leutnantaj ſtaj ßo k wobjedu do offizěrſkeho kaſina Lunévilleſkeje garniſony pſcheproßyłoj a tam wobjedowałoj.

* (W pjezy ßo ſpaliła.) Žałoſtne njeſboże je ßo w Ploſſigu w Torgowſkim wokrjeßu ſtało. Tam běſche žona kublerja a gmejnſkeho pſchedſtejicźerja Bachmanna w pjezy ſapyriła, ſo by khléb pjekła. Najſkerje njeje pſchi tym wſcho w rjedźe było, a žona bě teho dla ſ hornim cźěkom do pjezy ſaléſła. Njeſnatych pſchicźinow dla njeje ßo wona ſ pjezy wrócźicź mohła a je ßo tak ſ płomjenjemi ſhrabła. Cźeledź na dworje ßo bohužel pſchepoſdźe dohlada, ſo njebě pſchitomna, hdyź wobźaromnu žonu ſkónczńje w pjezy wohladachu, bě hižo hornje cźěko zyle wopalene.

* (Bědźenje ſ jenym rubjeźnikom.) S Tifliſa pißaju: We wotleżanym měſtowym dźělu Nachalowſzy polizija khěźu wobſtupi, w kotrejź ßo ſlě wuwołany rubjeźnik Imeneli Schaili khowaſche, mjes tym ſo kompagnija pioněrow ßußodne dróhi wobßadźi. Rubjeźnik na dróhu wuběża a něktre raſy wutſěli. Sswoje patrony ſwutſělawſchi, wón pſches jedyn płót do jeneje ßußodneje dróhi ſkocźi, hdźeź jeho něktre ſa nim ſwutſělane kulki morichu. Pschi tſěleńzy rubjeźnik 7 poliźajſkich ſaſtojnikow, 2 poliziſtow, jenu žonu a jene dźěcźo ſrani. W rubjeźnikowym domje dwě bombje namakachu.

* (Ssmjertne padnjenje jeneho lětarja.) Ssrjedu pſchipołdnju je na lětaniſchcźu w Schleißheimje podoffizěr Schweißer, hdyź ſ lětadłom wokoło leczeſche, ſ wyßokoſcźe 35 metrow dele padnył. Lětaŕ ßo ſaraſy, a jeho lětadło ßo rosbi.

* (Na hońtwje ßo ſatĕlił.) Srudny kónz je hońtwa offizěrow w Avoldźe měka. Hdyź chzuſche ßobotu wjeczor wyſchkowſki leutnant ſ Gottberg, komandeur lothringſkeho pěſcheho regimenta cźißko 173, ſ nabitej tſělbu pſches jedyn pſchěrow ſkocźicź, ßo wutſěł ſ njeje ſpuſchcźi. Schróty młodeho leutnanta Földu do hłowy trjechichu a jeho morichu.

* (Ssmjertny wußud.) W Frankfurcźe nab Mainom je pſchißażny ßud prjedawſcheho drogiſta a nětcźiſcheho mjeczowanſkeho miſchtra a artiſta Hopfa k ßmjerczi a k khoſtarni na 15 lět ſaßudźił. Hopfa ßu ſa winowateho ſpósnali, ſo je ßwojej prěnjej žonje ſ jědom ſawdał a ſo je ßwojej druhej a tſeczej žonje a ßwojim dźěcźom ſ jědom ſawdacź ſpytał.

* (Kak jedyn bur butru waźeſche.) S Wina ßo ſcźěhowazy ßměſchk powjeda. Jedyn pjekaŕſki miſchtr wot dołheho cźaßa ßwoju butru pola jeneho bura kupowaſche. Ras ßo jemu ſeſda, ſo butrowe kruchi, ſ kotrychź dyrbjeſche kóždy 3 punty waźicź, tule wahu njemějachu. Wón teho dla kruchi pſchewaži a ſpósna, ſo ßu wſchě tſi pſchelohke. Pjekaŕ bura jebanſtwa dla wobſkorźi. W termiji ßo ßudnik bura wopraſcha: „Macźe wahu?“ — „Haj, knjes ßudniko!“ — „A punty?“ — „Nĕ tych nimam.“ — „Kak dha ßwoju butru waźicźe?“ — „Zyle jednorje tak“, bur wotmolwi, „wot teho cźaßa ſo mi pjekaŕ butru wotkupuje, ßebi pola njeho khléb kupuju, a to tſipuntowſke pokruty. Tele pokruty ßym pſchi waźenju ßwojich butrowych kruchow wuźił. Jeli ſo waha njeje prawa, dha to njeje moja wina, ale jeho. Na to ßo ſkórźba pjekaŕſkeho miſchtra wotpokaſa.

* (Woßudny kaſarnſki żort.) Sky kaſarnſki żort ßu nĕkotſi kanoněrojo pólneho artilleriſkeho regimenta we Würzburgu ſejhrali. Ssamopaſchnizy jeneho towaŕſcha pſches nóż do jeneho nuſnika ſawrjechu. Samknjeny ſpyta ſ nuſnikowym woknom won na tſěchu ſaléſcź. Pſchi tym wóu dele padźe a ſe ſkamanymaj nohomaj w ſymnej nozy na kaſarnjkim dworje leżo woſta. Cźeźko ſranjeneho ßu do lazareta dowjeſli.

* (Italſi pólvrnik do powětra ſleczíł.) Ssrjedu popołdnju je mjes Malom a Mele pólvrnik w Arezzi do powětra ſleczíł. Hrimot bě daloko ßłyſchecź. Pjecź dźěkacźerjow je ßo moriło, a druſy ßu ßo ſ pólvrom ſtraſchnje wopalili.

* (Jedyn jendźelſki hrabja muhamedanſku wěru pſchijał.) Hrabja Headley, jedyn ſ najbohatſchich ßobuſtawow jendźelſkeho ſemjanſtwa, kotrehoż ßotry ßu ßo na jendźelſkich duchownych wudałe, je póndźelu k iſlamej pſcheſtupił. Tale krocźel je wulke dźiwanje ſbudźiła. Headley bě ſnaty jako lubowaŕ ſporta. Pſchi němſko-franzowſkej wójnje je ßo wón w Göbenowym wójſku wobdźělił. Kajke pſchicźiny ßu jeho k nadpadnej krocźeli pohnuke, je njeſnate. Poßledni cźaß je pſcheſtupowanje Jendźelcźanow k iſlamej pſchibĕrało. Poßlednje lěta je ßo nĕhdźe 600 woßobow w Londonje k iſlamej pſchiwobroćiło.

* (Łódź ßo potepiła.) Hamburgſka wulka płachtata łódź „Hera“ je ßo pſchi jendźelſkim brjoſu w cźmowej wichoratej nozy na ſkałach roſbiła. Wukhowanſki cźołm ßo na morjo puſchcźi a ßo ſ 21 mužemi wobßadźi. Cźołm ßo powróćzi, a 15 muži, mjes nimi kapitan, ßo tepi. Prěni a druhi offizěr a tſjo matroſojo hacź k „Herje“ dopłuwachu, dyrbjachu pak dla pſchiwalazych žołmow na ſcźežory cźeknycź. Prěni offizěr ſnamjenja nuſy dawaſche, tola žołmy jeho wotpławichu, runje tak druheho offizěra. Skónczńje wukhowanſki cźołm pſchijědźe, kotryź ſbytknych pſchija.

* (Tajnostne nawjedźenje jeneho duchowneho.) Jara hudacźnje klinczazu podawisnu, sa kotrejuž wěrnosć wón rukuje, póndźelu rano „Daily Expreß“ w Londonje swojim cźitarjam powjedasche. Dekana jeneje zyrkwje w Kensingtonje psched někotrymi dnjemi jena saschlewjerowana njeni wopyta, kotraž jeho w najwjetschim roshorjenju prosche, kso by k łožu mrějazeho khwatał, kotryž chze so jemu spowjedacź. Dekan so spěschnje do mjenowaneho doma poda, tola s najwjetschim spodźiwanjom widźesche, so bě muž, kotryž pjecza hižo mrějesche, hischcze zyle strowy. Dekan, kotryž sebi mysleschе, so su jeho sa blasna měli, chzyschе so sasso wotsalicź, tola muž jemu praji, so ma wón woprawdźe staroscź wo swoju duschu a so chze so spowjedacź. Dokelž nasajtra tón muž na postajene městno njepschińdźe, duchowny do jeho wobydlenja dźěsche a tam s wulkim spodźiwanjom shoni, so je tón muž 10 mjeńschinow po tym, so bě wot njoho woteschoł, wumrjeł. Wó jstwje duchowny wobras jeneje žony wuhlada, kotraž bě jeho dźeń prjedy wopytała. Na praschenje, schtó ta knjeni je, jemu pschitomny słužobnik praji: „To je mandźelska mojeho knjesa, kotraž je psched 15 lětami wumrjeła.“

* (Wjecźenje jeneho s herbstwa wusamknjeneho.) Wuherbowany starschi syn schpanskeho milijonara Marina Paliagia w Huescy je hrosny njeskutk skucził. Wón je swoju macź, bratra a sotru satsělił a potom sam sebje morił. Morjenym běchu so tsi milijony wotkasałe. Dokelž zantich druhich cźělnych herbow semrjeteho njeje, jich samoženje statej pschipadnje.

* Wulki woheń je w San Sebastianje w Schpaniskej zyrkusowe dźiwadło a někotre khěže wupuscźił. Wětra dla njebě mózno sugodne khěže wohnjej wobrócź. Zivilny gouverneur budźische so pschi samym s dźělom palazeje tsěchi sasypnył, kotraž jemu k noho maj dele padźe. Měni so, so je woheń s tym nastał, so je jedyn dźiwadłowy wopytar niekedźblimje žehlazu zigaru prjecź cźisnył.

* (Radium w Kawkasskej.) Radium je jedyn nowy metall, kotryž je jedyn franzowski wucźenz wusledźił. Wón je pjecza jenicźki srědk, s kotrymž so rak hodźi sahojicź. Tola radium je jara žadny, a jedyn jenicźki gram radia nětkole 100000 hriwnow płacźi. Duž je sa wobžaromnych ludźi. kotsiž na raka khorja, jara swjeselosa powjesćź, so su w Ruskej, a to w poknóznych kawkaskich horach, radiowe kamjenje a radiowe metalle namakali. Obetizu burjo pjecza radiowe kamjenje jako talismany pschi sebi nosscha, to rěka jako wěz. kotroż jich pjecza psched njesbožom schkita. Jedyn tajki kamjeń jena Obetska swójba jenemu inżenieurej k pschepytanju da. Kamjeń pschepytawschi su k měnjenju doschli, so w Minusinskim wokrjesu w Sajonskich horach hobrske sklody radia leża, a so su tamnische male hórske jěiory sylnje radioaktivne a jara strowotne.

* (Meteorski kamjeń padnył.) W Sistervillu we Virginiji w poknóznej Amerizy je do notroglicerinoweho sklada „Younytorpedo-kompagnije“ žahły meteorski kamjeń padnył a satraschne rosbuchnjenje naczinił. Semja so hacź do 100 metrow hłuboko wudrě. Wschě fabrizyne twarjenja so wupuscźichu a woknowe schkleńzy so we wokolnosczi 50 mil wutkóczichu. Jedyn muž, kotryž bě kilometer wot městna njesboża daloko, so s pschilecźazymi kamjenjemi saraſy.

* (Kódź na morju so spaliła.) Parna kódź „Moa“, kotraž mějesche jako nakład benzin a petrolej, je so njedaloko Awstralskeje na morju spaliła. Wón je s někajkim rosbuchnjenjom nastał. Woheń so tak rucze rosscheri, so mužstwo njemożesche wukhowanske czołmy na morjo puschczicź. Duž wukhowanske pasu a drjewo do morja smjetachu a potom sa nimi skocźichu. Na sboże kódź „Arapawa“ pschijědże, kotraž mužstwo wukhowa. „Moa“ so bóisu po tym potepi.

Wußudźenja.

Khostanska komora. 50lětny dźěłaczeŕ a pohoncź J. A. Ssymank w Minakale, kotryž je hižo pjecź krócź dla kranjenja rybow khostany, bě wobskorżeny, so je loni w nozu 10. oktobra s kanala psched Minakalskim hrodźe 26 kharpow sa něhdźe 40 abo 50 hriwnow kradnył. Rentu dostawarka Pětzyna bě nasajtra widźała, so kóczki sa Ssymankez hnojowseje hromady cźerstwu krej a rybjaze cźrjewa wuhrjebaju a bě to hnydom gmejnskemu psched-stejicźerjej wosjewiła. Ssymanka k jastwu na 6 měsazow a k shubjenju cźestnych prawow na 3 lěta sasudźichu.

Za Serbski Dom

k nowemu lětu.

3 hr. rěčnik Dr. Heine w Nossen. 2 hr. rada na hamtskim sudnistwje Stanisław Mikławš w Zhorjelcu.

Drjewowa awkzija.

na Hermanczańsko-Pßowjanskim revěrje.

Schtwórtk 12. februara.

200 rm kójnowych kuluchow
150 „ pjenkoweho drjewa } na wotdźělenjach 27,
300 „ dołhich hromadaw } 29, 32, 35, 37, 42.

sa hotowe pjenjesy na pscheßadźowanje pschedawacź.

Sapocźatk w 9 hodźinach dopołdnja pschi lěßnej korczmje w Nowych Pßowjach.

Hermanezy nad Sprewju, 5. febr. 1914.

Hajniske sarjadnistwo.

Smolerjec knihićišćernja

w Budyschinje w serbskim domje

knihi, sliczbowanja, visitne a pschepróscheńske khartki, sastojnske formulary, wustawki, blidne spěwy atd.

we wschěch rěczach derje a tunjo cźischczi.

Dalokorěczak cźisło 687.

Serbski musej.

a) Dary za musej w lěce 1913:

Čisło 1. Knjez kubleŕ Jurij Hermann w Khrósćicach (2. I. 14): wolijowy wobraz kat. Serbowki z Ralbic. (mol. wot wumjełca R. Friedmanna w Budyšinje, płaći 300 hr.)

Čisło 2. Knjez cyrkw. wučeŕ Jan Rječka w Budyšinje: 1. stare molowane łožo † wowki (Fischerec z M. Bobolc) ze serbskim napisom: A. F. 1815. „Dyž ja spiu, moi Boh me swowa, jeho lubohs ta je mi koižde lube ranie nowa, wotwobroczi nesbožie. Anno 1815.“ „Ja stawam z Jezusom, snim spacź du dyž hsym sprotzny.“ 2. stary židźany bant pod huba, kotryž je jeho wowka něhdy nosyła.

Čisło 3. Knjez farař Świela w Dešnje pola Khočebuza: 1. šěsc jutrownych jeji (k wudospołnjenju jeho zběrki). 2. z koruškow plećenu měrku. 3. bortu z Berwalda. (Dar knj. šewsk. m. Viewega z Hamorow). 4. kamjeninu djebjenku z praehist. rowa (nam. p. Skjarbosća). 5. pječat (petschaft) něhdušeho serbsk. tow. na Khoćebuzkim gymnaziju wok. l. 1850. 6. staru wolijowu lampu z Čorneho Khołmca. 7. stary katechismus. 8. wójnski dnjownik serbsk. podwyška z lěta 1814. 9. wobraz „Domjace Žohnowanje“, něhdy wot † Zejlerja Łazowskemu wučerjej Šicholdej darjeny z podpismom Handrija Zejlerja. (Dariła Alma Domašcyna rodź. Šicholdec w Hamorje.) 10. wšelake stare knihe.

Čisło 4. Knjez wučeŕ M. Kral w Zaréču: jara stary železny rjećaz dźiwneje twórby.

Čisło 5. Knjez wučeŕ Franc Kral w Kamjencu: fotografiju z Bjezdołow (zhotowił k farař Unger w Lejnje w pruskej H. Ł).

Čisło 6. Knjez živnosćeŕ Michał Ćemjera w Ćemjercach: 1. stary wołojany swěčnik. 3. dwě rjanej molowanej bleši z napismami.

Čisło 7. Marja Delenkec (Markec) z Wutołčic, nětko w Budyšinje: rjanu piwowu šklenču z cynowym wěkom (něhdy kwasny dar † kublerja Jenča w Stróžišću na jeje staršeju). (Přichodnje dale.)

Wo dalše přiwobroćenja prosy

M. Wjerab, musejownik.

Dobru pscheńczną muku

porucza

Khorla Kahrowe

pschi žitnych wikach.

Měschanu marmeladu

punt po 30 pj.

malenowu marmeladu

punt po 50 pj.

aprokosowu marmeladu

punt po 50 pj.

porucza

Khorla Preisser jun.

Schichtowa lanowoßuchowa muczka 38/40% p. a t.

je letßa woßebje tunja.

Najlěpscha mozy dawaza viza sa wschón wužitkowy skót. Njesarunjomna a w swojim skutkowanju njepschetrjechomna pschi wocžehnjenju mkodeho skota a jako pschidawk sa suczelny a suproschny skót. Wažny sa dejny skót dla swojeho skutkowanja na sylnische dejenje a so jara wažaze dla swojich strowosczow spěchowažnych samownosczow. To je hlowny dobytk czisteje potajkim njefalschowaneje a stroweje lanowoßuchoweje muczki, kotruž rosjaßnja, czeho dla so wona njepschestawaizy bóle a bóle trjeba. Sa czistoscz a njefalschowanoscz lanowoßuchoweje muczki plomba s naschim mjenom rukuje, kotraž je kóždemu měchej pschidata, czehož dla ma so na tule plombu woßebje kedžbowacz. Schichtowa lanowoßuchowa muczka je psches wschěch saßopschedawarjow dostacz. Nadrobnische wukasanje wo pizowanju swólniwje dawa

Georg Schicht A.-G., dźełarnja wolija a jědznych tukow, jeniczki dźełar najlěpje znatych

Ia Schichtowych kokosowych woßuchow a muczki s kokosowych woßuchow,
Ia Schichtowych palmowych woßuchow a muczki s palmowych woßuchow.

Rakeczanska „Lipa"

swjeczi

njedźelu 8. februara 1914, wjeczor wot 7 hodźin
w hosczenzu „Sakskeho doma" w Rakezach

swój

34. salożeński swjedźeń.

— Spěwy, dźiwadło a bal. —

K temu wschěch lubych Serbow a wschě serbske towarstwa bliska a s daloka pscheproschuje

pschedsydstwo.

Pschisp.: Sastupne khartki móža so wot 1. februara pola kk. Miczki, Röslerja a Kruže doprědka kupicz.

Jutrnica,

serbske tow. za Njeswačidło a wokolnosć,

njedźelu 15. małeho rózka swój 6. założenski swjedźeń wuhutuje.

Sobustawy a hosći najwutrobnišo přeprošuje

předsydstwo.

Bukečanske serb. tow.

zmeje njedźelu 15. februara pop. w 4 hodź. swoje posedźenje.

Přednošk je k. wučeř Łahoda z Bukec dobroćiwje přilubił.

Sobustawy a hosći z tutym najwutrobnišo přeprošuje

předsydstwo.

Kuchařki, stwinske a zkužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k swinjom, wotroczkow, zrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerske swójby wut hnydom a k nowemu lětu pschistajerka **Görlichowa** na sukelnikej haży 1 na rózku khěžorskeje drohi w czrijowni knjeza Henr. Moyra.

— Telefon 837. —

(K temu czišku pschikłada.)

Tow. „Lubin" w Budestecach

zmeje póndźelu 9. februara 1/2 8 hodźin posedźenje pola Rösikec. Přednošk je přilubjeny. Sobustawy a hosći přińdźe! **Předsydstwo.**

Ryczerkublo

w Lejnje a

kublo

w Tschaßezach czišło 1 ma na pschedań. **Mikławsch Jeschki** w Lejnje.

WYBERT-TABLETTEN

Name gesetzlich geschützt

Tež najsuballiwischi k sdel njemoże wr pruhowanym **Wybertowym tabletam** napschezo ste ecź, tak w jenym s mnohich wobßwědczenjow wo tomle wubjernym srědku czitamy. Schtóžkuli je nasymnjenju pschi hileny, wjele rěczecz ma, schtóž dyrbi swoju schiju hladacz, njeda jim ženje wuńcz a je porjadnje wužije, pschi czimž pschezo s nowa jich wocžerstwjaze, derje czinjaze skutkowanje sacžuwa. Tysca we wschěch haptykach a drogownjach 1 mk. płaczi.

Ratarska schula w Budyschinje.

Bližschi lěczny semester so **wutoru 21. haprleje 1914** sapoczinje. Samolwjenje nowych wuczomzow podpisany direktor pschijimuje, kotryž je rad swólniwy, dalsche wukasacz.

Prof. dr. Brugger.

Sserbszy ratarjo!

Jeli chzecże Wasche žadanje sakitowacz, sastupcże s czrjódami do

wjeßneho wólbneho towarstwa!

Sczelcże **pschinoschki** a **dobrowólne dary** na pokładnika:

Ernst Lehmann, Meschwitz bei Pommritz.

Kupne wuczinjenja, hypothekske liscziny, testamenty

wudźěluje

prawny bürow Kobana pschi žitnych wikach 4.

— Rěczu serbski. —

Khěža na pschedań.

Ssam stejazy wobstarny muž chze khěžu czišło 22 na garbarskej haży hnydom płaczizny hódno pschedacz. Też su nowe meble tam na pschedań.

Korczma

s korczmarskimi prawisnami, 6 górzami 125 □ prutami pola w Kanezach pola Panczicz ma so wutoru 24. februara lětża dopołdnja w 11 hodźinach na městnje samym psched podpisaneho sjawnje na pscheßadźowanje pschedawacz. Pschedawanske wuměnjenja so prjedy pscheßadźowanja wosjewja a moża so też hižo prjedy pola podpisaneho shonicz. **G. Smie.**

Mala zjiwnosczi

na pschedań. Twarjenje su nowe. Dalsche je shonicz w korczmje w Nowym Sdźaru pola Klukscha.

Ssprowna dowěrna serbska

służobna holza

so hnydom abo pozdźischo do Zwikawy do swójby jeneho wyschischo seminarskeho wuczerja pyta. Dalsche je shonicz na Jägerstraße czišło 1 delka w Budyschinje.

Tyscherskeho wuczobnika

pyta

tyscherski mischtr **Albert Schubert** w Njeßwaczidle.

Liddy Dietrichec

Jurij Šěca

wučeř

strowitaj jako slubjenaj.

W Bukecach, 7. febr. 1914.

Pschiloha k czišku 6 Serbskich Nowin.

Sobotu 7. februara 1914.

Placzišny rěsneho skotu na Drazdzanskich skotnych wikach.

5. februara 1914.

Placzišny po zentnarju a hriwnach.

Skotne druziny a wosnamjenjenje.	Ziwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 6 lět	50—53	95—98
awstriske	—	—
1. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	44—48	86—90
2. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	38—42	80—84
3. žnadnje pizowane kóždeje staroby	33—37	73—78
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	47—50	88—93
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 7 lět	41—45	82—86
3. starsche, wukormjene keuwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	37—40	76—79
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	32—36	72—76
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25—30	65—70
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	49—50	90—93
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	44—47	84—87
3. žnadnje pizowane	40—43	79—82
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	60—62	102—104
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	54—58	96—100
3. žnadnje wuwite wot zyza	46—52	87—93
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich skhižењow w staroße hacz do 1¼ léta	51—52	68—69
2. mjaßne	49—50	66—67
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	47—48	64 65

Placzišna zitow a produktow.

Zitowy bowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 31. jan. 1914. wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.	W Lubiju 5 febr. 1914. wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.
Pschenza bela	—	—	—	—	—	—	—	—
" zołta	—	—	—	—	8	20	8	70
" nowa	8	25	8	80	—	—	—	—
Rožla	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	25	7	55	6	30	7	30
Jećmjeń	7	25	8	—	6	60	7	90
Wows	6	50	7	25	6	20	7	—
" nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	10	—	11	—
Woka	11	—	12	—	11	—	12	—
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka	17	50	19	50	20	—	22	—
Berny	1	75	2	50	2	20	2	50
Butra	2	30	2	80	2	50	2	70
Pschenczna muka 50	10	50	18	50	14	75	18	75
Rjana muka 50	9	75	12	50	10	75	12	75
Styno 50	2	50	3	25	2	75	3	—
Skloma 100	3	—	3	35	3	—	3	60
Prožata 672 schtuk, schtuka	14	—	25	—	—	—	—	—
Pschenczne wotruby	5	35	5	60	5	10	5	50
Rjane wotruby	5	25	5	75	5	50	6	10
Pschenczny gris	—	—	6	75	—	—	—	—
Rjany gris	6	50	7	—	—	—	—	—

50 kilogr.

Jeja, mandl 1 hr. 65 pj., schtuka 10—12 pj.

W Budyschinje placzesche: kórz pschenzy (bela) po 170 puntach — hr. — np. hacz — hr. — np., zołta — hr. — np. hacz — hr. — np., nowa: 14 hr. 20 np. hacz 14 hr. 96 np., kórz rožki po 160 puntach 11 hr. 76 np. hacz 12 hr. 24 np., nowa: 12 hr. — np. hacz 12 hr. 32 np., kórz jećmjenja po 140 puntach: 10 hr. 85 np. hacz 12 hr. 04 np.

Wiežne placzišny w Kamjenzu.

5. februara 1914

Po 50 kilogr.: Rožla wot 7 hr. 50 np. hacz 7 hr. 80 np., pschenza wot 7 hr. 50 np. hacz 8 hr. 90 np., jećmjeń wot 7 hr. 70 np. hacz 8 hr. — np., wowß wot 6 hr. — np. hacz 8 hr. — np., jahły wot — hr. — np. hacz — hr. — np. hróch — hr. — np., žito (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. — np., běrna — hr. — np. hacz 2 hr. 70 np., skloma (100 kilogr.) 3 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 10 np. hacz 2 hr. 40 np., jeja (mandl) 1 hr. 65 np.

Wjedro w Londonje 6. februara: Mjerśnjenje.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi śmeje rano w 7 hodźinach farat Räda němsku spowjednu wuczbu, ½9 hodźin duchowny Tischer němske a w 10 hodźinach žerbske prědowanje. — Sśrjedu wjeczor we 8 hodźinach budże žerbske bibliske rosrěczenje ai Zyżezach pola Albertez.

Tydźeńske sastojńske dźěła śmeje farat Räda.

Wórowani:

W Michalskej zyrkwi: Gustav Rjelka, koporniski dźěłaczer na Zidowje, s Johanu swud. Küchlerowej rodź. Bryczez. — Jan Hermann Jurenz, dźěłaczer w Dobroschezach pola Plußnikez s Emmu Marthu rodź. Czechez w Małßezach. — Wylem Max Bartsch, fabrikski dźěłaczer w Dobruschi, s Augustu Theresiju rodź. Rekez w Hněwßezach. — Khorla Gustav Miczka, wobsedźer kowatnje w Jeńtezach, s Hanu Selmu rodź. Wölslez w Budyschinje.

S druhich wožadow: Oskar Richard Hänchen, hospodarski pomoznik w Nowej Wßy, se Selmu Augustu Lahodez na Holzy. — Adolf Richard Mërsch, fabrikki dźěłaczer s Brěsynki p. Huski, s Almu Wilhelminu Wyrgaczez s Brěsynki p. Husti. — Ernst Pawol Endert, pomozny żelesnisti dohladowar w Budestezach, s Lejnu rodź. Bomsdorfez s Rakez. — Ernst August Schramm, maschinist w Rakezach, s Marju rodź Pjetschkez w Rakezach. — Khorla Hermann Wjazka se Zicżeńka, s Emu Marju Ssuchez s Pßowjow. — Hermann Pawol Jeremias, pohonca s Kupoje, s Madlenu rodź. Lowkez w Boschezach. — Pawol Hermann Jurk, dźěłaczer we Wulkim Radschowje, s Marthu Hantuschez, žłužobnej w Hucżinje. — Khorla August Krawz, dźěłaczer w Drožđziju, s Marju Donatez, žłužobnej w Kolwasy.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Hilżbjeta Kata, Bjedricha Wylema Kreibiga, skakarskeho kowarja w Hornjej Kinje, dź. — Max Marczin, Jana Rachlowza w Dobruschi, ž. — Rudolf Ewald, njem. ž. na Zidowje. — Jurij Gerhard, Franza Hermanna Stillera, dźěłaczerja na Zidowje, ž. — Irmgart Marianna, Hermanna Richarda Teicha, samkarja w Dźežnikezach, dź. — Emma Alma, Jana Petrika, kamjenjeczezarja w Hněwßezach, dź. — Martha Elsa, njem. dź. w Jeńkezach. — Max Pawol, Pawoka Hrmanna Bergera, pohonca pod hrodom, ž. — Hana Gertrud, njem. dź. na Zidowje. — Johanna Lisbeth, njem. dź. na Ztdowjc.

S druhich wožadow: Emma Hedwig, Khorle Hermanna Pjetschki, dźěłaczerja w Prěczezach, dź. — Ernst Wa tat, Jona Hermanna Kschižana, kublerja w Myschezach, ž. — Pawol Helmut, Pawoka Augusta Nuczanskeho, czěßle w Budestezach, ž. — Frieda Johanna Miczez w Darinje. — Gertrud Johanna, Gustava Alwina Königa, żiwnosczerja w Zokowje, dź. — Elly Irmgart, Oty Maza Krenizy, papjernisteho dźěłaczerja we Běłych Noßlizach, dź. — Ernst Kschesczijan, Pawol Franki, knjejskeho pohonca we Lusu, ž. — Ernst Jon, Ernsta Němza, pohonca w Njeßwaczidle, ž. — Helena, Jana Bohuwěra Bergera, dźěłaczerja w Panezach, dź. — Alwin Richard, Bjedricha Augusta Seyfrida, khežtarja we Wyßokej, ž. — Margaretha Erika Elfrida, Ferdinanda Oskara Josesa Simchena, dawkoweho dohladowarja w Rakezach, dź. — Max Reinhold, Pětra Pjetschki, fabrikskeho dźěłaczerja we Wulkej Dubrawje, ž. — Max Hermann, njem. ž. w Khwaczizach. — Emma Marja, Jona Augusta Kerka, khežerja a dźěłaczerja w Czornjowje, dź. — Ernst Marczin, Khorle Ernsta Taffelta, żiwnosczerja w Pomorzach, ž. — Ernst Ota, njem. ž. w Czornjowje. — Richard, Gustava Bietzy wobydlerja a pohonca w Lichanju, ž. — Hildegard Nowakez, njem. dź. w Kißlizy. — Jana Waldemar, Alberta Brechbühla w Brěsowje, ž.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadze: Jan Wobad, dźěłaczer s Bolborz, w sastarałni na Zidowje, 58 l. 2 m. 3 dn.

S druhich wožadow: Erich Pohl w Dźěchorjezach, Ernsta Pohle, fabrikskeho dźěłaczerja tam, ž., 2 m. 16 dn. — Marja, Augusta Bobaka, pohonca w Ssemichowje, mandź., 36 l. 3 m. 12 dn. — Jan Khorla Pětka, khežer a murjetsti polèr w Porschizach, 58 l. 5 m. 26 dn. — Handrij Spank, wumjeńkar w Hlinje, 71 l. 9 m. 24 dn.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

Njedźelu Septuagesima śmeje rano ½8 hodźin duchowny Voigt žerbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodźin farat Kschižan žerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

Njedźelu Septuagesima śmeje farat Domaschka rano ½8 hodźin němsku spowjedź, dopołdnja ½9 hodźin duchowny Bójz němske a w 10 hodźinach žerbske prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 4 hodźinach shromadźizna kschesczijanskeho towarstwa mużskeje młodosce. — Sśrjedu wjeczor we 8 hodź. shromadźizna kschesczijanskeho towarstwa mużskeje młodosce. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodźinach shromadźizna kschesczijanskeho towarstwa żónskeje młodosce.

Visitne khartki

czišczeži spěschnje a tunjo

Sserbski musej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měżaza wot ½11—12 hodźin.

Smolerjez knihiežischczerња.

Schtwórtk 5. februara
sapocza ßo
běły tydźeń.
Na mojim kupowanſkim puczowanju ßym wulku ſkładowu dźělbu
mużazych, żonjazych a dźěczazych ſchatow
jara tunjo kupił a ſ tym wurjaduu tunju kupowanſku ſkładnoſcź poſkiczam.
Walter Noebel
na bohatej haßy.

Flechtenheil
wupruhowany ßrědk pſchecźiwo wußrpkam koże a liſchawje, buſchwiza po 1 hr.
Pile k cźiſcźenju krewje,
k rjadowanju a podpjeranju lohkoho wukhoda, bleſchka po 50 pj.
Selo k cźiſcźenju krewje
wupruhowany ßrědk pſchi khoroſcźach, kotrež ſe ſchpatneje krewje wukhadźeja, tyſka po 1 hr.
Krjepki k cźiſcźenju krewje
ßkuża k lěpſchomu ſkutkowanju a podpieranju kury k cźiſcźenju krewje, bleſchka po 75 pj.
Kralowſka priv. Hrodowſka haptyka
w Budyſchinje.

Włoßy barbjazy cźeßak
Sakońſzy ſchkitany. Njedoſcźěhnjeny w trjebanju
Barbi ſchědźiwe abo cźerwjene włoßy żołte abo cźorne.
Sa njeſchkódnoſcź ßo rukuje. Sſo lěta dołho trjebacź hodźi.
Scht. 3 hriwny na póſtſke dobracźe.
R. Drechsel w Draždźanach Nr. 6
Kurfürſtenſtraße.

Palaſtowe dźiwadło
w Budyſchinje na khěžorſkej dróſy 11.

Wſchědnje
wot 4 hodźin popołdnju hacź do 11 hodźin wjecźor
wulke pſchedſtajenje
:: najnowſcheho dokonjenja ::
ßwětłohrajerſkeho wumělſtwa.
Kóždu ßobotu a ßrjedu ßo program pſchemění.

Maiß, gris, rżane a pſchenicźne wotruby rżanu a pſchenicźnu muku poruczam a ſa **wſchu pizu żito jako ſapłacźenje** pſchijumuju.
Kóždu dźělbu żita ſa hotowe pjenjeſy kupuju.
G. Horbank
w młynje w Prawocźizach.

Cźiſtowołmjane konjaze pſchikrywy
(deki)
ſ rukowanjom cźiſteje naturſkeje wołmy
ſe ßylnym płatom podſchite a pſcheſchite, 140×180 cm wulke
mk. 6.50.
Sa ſnamjo ua pſchikrywy 10 pj., wot 1 duz. darmo.
Pſchikrywy na pruhn darmo.
Carl Winter, fabrika pſchikrywow w Magdeburgu.
Saſtupjeŕ **C. Winter w Budyſchinje na khěžorſkej dróſy 8.**

Allgemeine Deutſche Creditanſtalt.
Wot kral. ſakſk. miniſterſtwa juſtizy prawo k pſchijimanju ßyrotnych pjenjes w padże § 1808 m. ſ. k. doſtał.

Dawamy hacź na dalſche na hižo wobſtejaze a ſa nowe pjenjeżne ſapołożki
3½ % = tſimeßacznym wupowjedzenju,
3 % = jenomeßacznym wupowjedzenju,
2½ % = wſchědnym wupowjedźenju.
Kaßyne hodźiny 8—½1, ½3—5, ßobotu 8—2 bjes pſchetorhnjenja.

Powſchitkowny Němſki kreditny wuſtaw
filiala w Budyſchinje
na khěžorſkej dróſy 21.

Pſchenicźnu muku
wſchěch druźinow
tunjo porucźa
Khorla Preisser jun.
pſchi żitnych wikach.

Kóſłaze kóżki,
howjaſe koże, mowcże koże, ſajecże a kaniklaze koże,
każ tež **wſchě druhe druźiny kożow** kupuje po najwyſchſchich płacźiſnach
Heinrich Lange
pſchi zyrkwinym měſcźe
a pſchi żitnych wikach 11,
ſ napſchecźa „ſkoteje hwězdy".

Kožane twory kupuja so najlěpje w spezialnej pschedawarni kožanych tworow.

Stajnje wulki wubjerk, krucze sprawne poskužnje a tunje placzisny sa

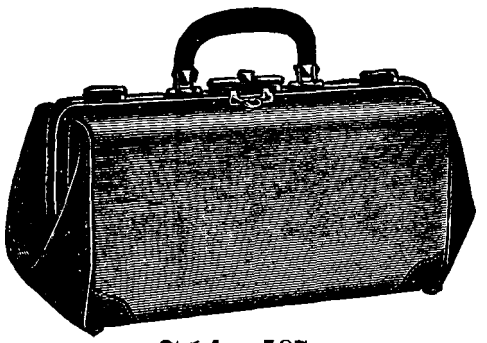

koffry, pucžowanske tosche, neßeßary, žonjaze tosche a paßy schulske tosche sa hólzow a holzy, schulerske mapy, pißanske, aktowe a hudźbne mapy, listownje a zigarowe tosche, portemoneje, ßlě, nakhribjetne mèchi a gamasche atd. namakacže

w spezialnej pschedawarni

sa **Offenbachske kožane twory**

C. Alberta, mějeczela **Khorle Bahle,** ßedlarskeho mischtra

Telefon 587. w Budyschinje, pschi lawskich hrjebjach 10.

Sserbske a němske

schulske biblije

teho runja

wěrowanske biblije

s wulkim a drobnym pißmom ßu dostacž

we wudawarni

Serbskich Nowin.

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ßwój skład **czaßnikow** a czaßnikowych rjeczazow

k dobroczìwemu wobkedźbowanju porucza

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje placzisny.

Czerpjenje nohow

bolaze nohi, jětsenje widlischczatych žilow po wupruhowanej methodze ßwědomicze lěkuje

Reinhold Walther

Telefon 858. w Budyschinje pschi nowych hrjebjach 3.

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeczel: J. Hanekamp

w Budyschinje na ßukelnskej haßy 9,

meblowy dom sa njewjesczinske wuhotowanja.

Najwjetschi skład woprawnych a lakowanych

wobhdlenskich wuhotowanjow

kaž tež

jenotliwych meblow a pólstrowanych tworow

po wschěch placzisnach.

Poruczam jako pschihódne a praktiske dary

debjaze meble

wscheje druzìny, kaž tež

teppichi, blidowe pschikrywy, paneele, kontorske a klavěrske stólczki atd.

Czerjach wot 3 lět na žoltu wumpjeru se žakoßnym

ßwjerbjenjom.

S pok kuskom Zuckerowoho patent. lěkarskeho mydła ßym czwilu dospoknje wobyk. H. S., polizajski serżant.

Kusk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßylnischa forma). K temu **Zuckoh kreme** (niz tucžnjaza a mila) 75 pj. a 2 mk. w **Budyschinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Engerta, bratrow Wèrschez** naßled., **Strauch a Koldy.**

Spěwarske,

ßerbske a němske,

jednorje hižo po 2 a 3 hr. a woßebnje do czelazeje koże

swjasane hižo po 6 hacž do 10 hr. ßu na pschedań

we wudawarni Serb. Nowin.

Moje lětuſche

wupředawanje

ſapoczinje ßo

pónđelu 9. februara

Jan Jurij Pahn.

Najlepſchi

paleny khofej

punt po 140, 150, 160, 180, 200 np.

ſtajnje czerſtwy porucza

Khorla Nowak naßl.

na žitnej haßy 10.

Chenillowe rubiſchcza

a ſchawle

placziſny hódno pſchedawa

Otto Osswald

na kamjeńtnej haßy 7.

Dobry lany wolij,

Eckendorfſke

runklizowe ßymjo

punt po 25 pj.

porucza

Khorla Kahrowe

pſchi žitnych .wikach.

Pjenjeżnikam

ßo k darmotnemu ſaměſczenju pjenjes w jenoż dobrych ſolidnych hypothekach porucza

Albert Mužik,

na Hoſchiz haßy 42 po 1 ſkhodże, w hoſczenzu k „jandželu“

Hypotheki a wobßedženſtwo leżomnoſczow.

Sałożene 1899. Stary ſprawny wobkhod.

Kożdy, kotryż chże ßebi **dobry a tuni cżaßnik** kupicz, abo kotryż chże ßebi jón **porjedżicz** dacz, njech dże k cżaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſke haßy 5.

Jenčj pſchedawa a porjedżuje, ſa ßwoje dżěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wuklądne wokno, ſ płaczíſnami wupołożene, wobhladacz.**

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsćki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 7. **Sobotu 14. februara 1914.** **Lětnik 73.**

W jakim ześmje

je ześ tónle tydźeń wjele cźaża se wschelakimi namjetami pschetrjebało. Skoro kóždy dźeń ześmy ześdźeli hacź do ześameje nozy.

Póndźelu wuradźowachmy wo namjecźe hinaschego sestajenja kulturneje rady. W tymle nastupanju ześ nahlady wschelake. Ssamo konservatiwni njeześ w tymle praschenju jenakeho měnjenja. Ssmy wschelazy sa to, a sapóśłanz Donath to wupraji, so ma ześ se sakońśimi postajenjemi teź wliw burstwa a małeho leżomnoscźerstwa saruczicź. Ssmy měnjenja, kaž by ześ nahladam burstwa w kulturnej radźe ta ważnoscź njepschiźipiwała, kiž jim pschisteji. Tón ześamy dźeń pschedpołoži ześ ześejmej rosprawa wo wopalnej pokładnizy. S njeje widźimy, so ześ wobkhodne wudawki pornjo druhim lětam khětro pschibyłe. Sa pišanske dźěle je ześ psches 50 000 hriwnow wjazy swudawało.

Wutoru dowuradźichu ześ wschelake stawy statneho hospodarstwa a rěcźesche ześ wo lěpschim sastaranju wudowow statnych sastojnikow. Sa tajke praschenja ześ my s burskeje strony jara shrěcź njemóźemy. Dyrbi dha ześ teź wscho do statneje śłužby cźischcźecź! Polěpschi pak ześ połoženje sastojnikow po něcźim, je skoro pschezo tak, so niszy najpotrjebnischi sastojnizy dostanu po ličźkach, wyśokim pak ześ pschiměrjuje po kórzach.

Ssrjedu plecźechu ześ wuradźowanja hacź wjecźor do 8 hodźin. Jednanja dźěchu wo wschelakich namjetach, nastupazy nowosrjadowanje prawa dźěłacźerjow w statnej śłužbje. Rěcźe cźerwjenych běchu widomnje na to pschirěsane, mjes tymile worschtami pschiwiśowarjow dobycź. Mjes druhim żadachu woni sa nich prawo strajkowanja. Jeli by po woli cźerwjenych schło, bychmy junu docźakali, so by na naschich żelesnizach wobkhod sastał. To ześamo republikanska Franzowska njedopuschcźi, a je, jako jejni żelesnicźni sastojnizy ras strajkowacź sapocźachu, s wojerskej mozu a ześamo se ześurowoscźu sakrocźiła.

Schtwórtk jednasche ześ wo namjetach liberalnych, pschetworjenie prěnjeje komory nastupazych. Rěcźa-li liberalni wo tajkim pscheměnjenju, měnja woni stajnje seźylnjenje liberalneho wliwa w tymle ześejmje. S połnym prawom jim sozialdemokratojo pod nóź tykachu, so liberalni, jeli ześebi żadaja tam śydła sa dźěłacźerjow, burow a rjemjeślnikow, pytaja s tym seźylnjenje ześwojeho liberalneho stejischcźa, a by knjeźerstwo ześnano prěnju komoru pschetworiło a njebychu-li liberalni ześwojeho saměra dozpili, bychu s nowa sa reformu prěnjeje komory wołali. Sozialdemokratojo namjetowachu zyłe dźěło, mjenujcź wotstronjenje prěnjeje komory s zyła. Knjeźerstwo ženje do tajkich namjetow njeswoli; pschetoż kóźde popuschcźowanje w tymle nastupanju wjedźe naś skónczńje k wotstronjenju monarchije a k powrócźenju dotalneho porjada.

Pjatk jednachmy wo wschelakich mjeńschich żelesnicźnych namjetach.

E. B.

Njespodobnoscźe automobilow

ześu ześo w khěżorstwowym a w pruskim krajnym ześejmje k rěcźam pschinjeśke. W khěżorstwowym ześejmje zentrumski sapóśłanz Kringes na to skorżesche, so wobydleŕstwo w někotrych stronach pod prochom, s automobilemi smucźenym, cźežko cźerpi. Sa automobile mohłe ześo woześebite drohi twaricź, tola teź bjes nich mohło ześo prochowej cźwili napschecźo dźěkacź. Tamacź dyrbi ześo błudne honjenje automohilow, kotreż je snjesboženje dweju zentrumskeju sapóśłanzow w Barlinje sawinowało.

Ministerialny direktor Lewald wotmolwi: W Jendźelskej ześu s terowanjom drohow nastacźu procha napschecźo dźěkali. To wschak wjele pjenjes żada, a nasche dróhowe sarjadnistwo by ześo tychle wulkich wudawkow bojało. Też ześebi na to myśla, drohi sa automobile twaricź.

W pruskim krajnym ześejmje wo tej ześamej wěży zentrumski sapóśłanz se Steinaeker rěcźesche. Liczba snjesboženjow s automobilemi na hrósbne waschnje pschibywa. Honjenju automobilow dyrbi ześo mjesa stajicź, so mohli ludźo bjes stracha po drózy khodźicź. W lěcźe 1910/11 je w Němskej 4685 cźłowjekow psches automobile do njeśoża pschischło. Pschi tym je ześo hnydom morikło 24 wjednikow, 29 nutskaśedźerjow a 270 ludźi, kotsiź po drózy dźěchu, a sraniło je ześo 311 wjednikow, 702 nutskaśedźerjow a 3249 woześobow na drózy. Postajenja wo pomjeńschenju jěźdneje spěchnoscźe dyrbjałe ześo wótrischo nakładacź. Dale dyrbi ześo wjetscha ważnoscź na dobre wuwucźenje wjednikow kładacź. Wjedniźy dyrbja hrónczko kedźbu měcź: Lubuj ześwojeho bliźischeho kaž ześebje ześameho.

Proste a njeproste powětrowe łódźe.

Wospjetne snjesboženja, k kotrymiž ześu ześo Zeppelinske powětrowe łódźe potrjechiłe, hischcźe k wobschěrnym rospominanjam w budgetowej komišiji khěżorstwoweho ześejma dowjedu. Jedna ześo wo to, hacź ma ześo s zyła hischcźe Zeppelinowy prosty system wobkhowacź, dokelź wón sakładne njedostatki pokasuje, kotreż ześu po sdacźu njerozdźělnje s nim swjasane.

Hdyž ześo powětrowa łódź do wyschschich regijonow puschcźi, ześo wěso poměry powětroweho cźišchcźa pscheměnjeja a s ballona ześo wjele wodźika (płuna) shubi, schtoż je s pschicźinu, so je powětrowa łódź, hdyž ześo do nižschich regijonow poda, pschecźežka. Pschede wschěm je dla shubjenja płuna prostej Zeppelinskej powětrowej łódźi njemóżno, ześo do wulkich wyśokoscźow puschcźicź. Wona njemóże psches 1500 metrow wyśoko lecźecź, w kotrejž wyśokoscźi ju ześamo fulki s ruczńnych tšelbow trjecha, mjes tym so franzowske powětrowe łódźe njeprosteho systema s lohkoscźu do 3000 metrow wyśokoscźe lecźa a ześo tam spěschnischo hibaju dyžli Zeppelinske łódźe. Jim je teho dla jara połóżene, Zeppelinske łódźe doślahnycź a snicźicź. Pomyślicź ma ześo teź hischcźe, so móża ześo proste Zeppelinske łódźe jenoż s twjerdźe stejazych ballonskich kólnjow wupuschcźicź, mjes tym so móża nowe franzowske powětrowe łódźe s wóskom ześobu jěźdźicź a żanych ballonskich kólnjow njetrjebaju. Se ześwojej nowej balonetowej łódźu „Astra Torres“ ześu Franzowsojo wurjadny wuspěch dozwili. Wschě tele naśhonjenja na nusnoscź pokasuja, so dyrbi teź Němska njeproste powětrowe łódźe twaricź, so mohła Franzowsam runowahu dźerżecź a ześo psched cźežkim schkodowanjom wobarnowacź.

Wrócźenje Zabernskich skórźbow?

Woześoby, kotreż ja wyschk s Reuter w Zabernje sajecź a do Pandurskeje pinzy sawrjecź dał, ześu s Reutera a leutnanta Schada dla rubjenja ześwobody wobskorźiłe. Sańdźeny tydźeń ześu někotsi wyschschi offizěrojo do Zaberna pschijěli a se skórźbnikami wo wrócźenju wobskórźby jednali. Kóždemu skórźbnikej je ześo piecźa 50 hriwnow sarunanja posticźiło, pódla teho wojerska wyschnoscź nastate khóśty saruna. Hacź skórźbniźy tole posticźenje pschiwosmu, njeje hischcźe wěste, dokelź někotsi na tym wobsteja, so by ześo Zabernska należnoscź psched zywilnym ześudom wuśudźiła.

Elsasko-lothringiski ześejm khěżorski miłostny fond pschiswolił.

W druhej komorje elsasko-lothringiskeho ześejma, w kotrejž bě prěni krócź nowy statny podsekretar dr. Frenken pschitomny, sozialdemokratiski sapóśłanz Fuchs namjetowasche, 100 000 hriwnow wucźinjazy khěżorski miłostny fond wumasnycź, dokelž tón żane existenzne prawo wjazy nima. Sozialdemokratiska strona měni, so dyrbi khěżor,

hdyž chze dary wudźělicź. do ßwojeje ßamßneje kapßy pschimnycź a niz ludowe dawkowe kroschki k wopokasmam mikoscze wužicź. Po wjazyhodźinskej debacze je ßejm skónczńje dozpił, so je ßo jemu dowěrnje summarizy sdźělilo, so ßo te pjenjesy sa sastojńske wudowy a potrěbne sastojńske ßwójby wudawaju. Ssejm pak chze w pschichodze ßam postajicź, kak měle ßo te pjenjesy nakładźicź.

Pschi wothłoßowanju ßo na to mikostny fond se 27 pschecźiwo 23 hłoßam pschiswoli.

Brónjowy dawk

je nimo měry wjele hacź dotal njesnateho bohatstwa wotkrył. Někotryžkuliž bohacźk, kotryž je hacź dotal ßwoje samoženje dawkowej komißiji schazowacź dał, je nusowany był, jo někto mjenowacź. Wołßedźeŕ jeneje spiritußoweje palerńje w Remscheidu, kotrehoż běchu s dwěmaj milijonomaj dokhodow schazowali, je 19 milijonow hri.row samoženja k brónjowej dawkowej komißiji mjenował.

Němskeho wobhonjerja w Franzowskej sajeli.

W Toulu ßu jeneho Němza wobhonjeŕstwa dla sajeli. Franzowske nowiny hnydom hudaju, so je wón němski offizěr. Pola jeneho wobtwjerdźenja ßo strażowazy wojak fotografowazeho muża dohlada. Hdyž chzychu tuteho sajecź, ßo wón wobarasche a cźeknycź spyta. Skónczńje pak jeho popadnychu a wobtwjerdźenjowemu roskasowarjej pschepodachu. Tam wón wudawasche, so je ratař a so je ßo wukhodźował. Pschi nim jara poczežowaze pißma nadeńdźechu, kotrež na to pokasuja, so je jaty jedyn n ě m s k i a r t i l l e r i s k i o f f i z ě r. W jeho wobydlenju ßu pißma sebrali, kotrež ßo na sakitanja Epinala, Verduna, Lunevilla a druhich franzowskich twjerdźišnow poczahuja a ßu w němskej rěcźi spißane. S nich je spósnacź, so je jaty wot 15 lět stajnje s Němskej listował. Wón ßo Burgard mjenuje a leżomnosczе w franzowskej wßy Hoillecourt wobßedźi. Jeho żona je pschi pscheßkyschenju wuprajiła, so je wot 15 lět se ßwojim mużom woženjena, so je ßo wón w Němskej narodźił a so je prjedy němski wucźeŕ był. S wotkal je jejny muż pjenjesy brał, s kotrymiž je wón nakupjene leżomnosczе sapłacźił, je jej njesnate. Burgard wudawa, so je wón pjenjeżne ßrědki s wulkeho herbstwa dostał.

Powjetschenje schwedskeho wójska.

Schwedska ßo boji, so ju pschi bliżschej wulkej europiskej wójnje ruske wójsko wobßadźi. So by ßo Schwedska teho wobróła, ma schwedski kral hižo dawno myßle, schwedske wójsko poßylnicź. Liberalno-sozialdemokratiska wjetschina w ßejmje pak ßo tutemu wotpohladej pschecźiwieschе. Jedyn burski wjednik teho dla burow napominasche, so bychu sa poßylnjenje wójska sjawnje wustupili. To je ßo stało. 31000 burow psched kralowski hród w Stockholmje pschicźahny a krala napominasche. hnydom krajne wójsko a wójnske łódźstwo poßylnicź. Kral buram wotmolwi, so też wón měni, so dyrbi ßo poßylnjenje wójska a łódźstwa hnydom pschewjesćź. Ministerstwo, kotrež chzyschе sakoń wo powjetschenju wójska hakle sa lěto ßejmej pschedpołożicź, je kralej jeho rěcź sa sko wsako. Dokelž ßo też kral sarjekny, po żadanju ministrow ßlubicź, so pschichodnje wjazy politiske rěcźe psched ludom njesměje, je ministerstwo wotstupiło. Kral je na to ßwobodnemu knjesej dr. Geerej porucził, nowe mioisterstwo sestajecź.

Wobnowjenje diplomatiskich poměrow mjes Sserbiju a Bołharsku.

Njedźelu je do Sofije nowopomjenowany ßerbski póßłanz dr. Cźolankanticź wotjěł. S dobom je ßo se Sofije do Belgrada nowopomjenowany bołharski póßłanz Cźaprashikow podał. Pospěscheny wotjěźd wobeju póßłanzow jako znamjo wobhladuja, so ßebi Sserbija a Bołharska pschejetej, skerje lěpje prawidłowny wobhład mjes ßobu wobnowicź. To je też naležne pschecźe Ruskeje. Sserbske knjeżeŕstwo ßo wo to prózuje, so by ßo s Bołharskej niz jenoż wobhład, ale też pschecźelstwo wobnowiło, tola pola Bołharskeje leži, so by ßo wjecźeŕskich ßonow, kaž też kóždeho swjaskowanja s albanskimi organisowanymi bandami wostajiła, kotrež ßu ßebi wotmyślile, ßo w naléćźu s nowa do Sserbije nawalicź. Sserbija nje może tajke pschihoty pschi ßwojich mjesach cźerpicź a je k wotraženju kóždeho nadpada pschihotowana, wscho jene, hacź ßo s ranja abo s wjecźora stanje. Też dyrbin Bołharjo wjedźecź, so Sserbija ani jeneje dobyteje wßy njespuschcźi, woßebje pak, so jim njewotstupi ani Schtip, ani Kocźany, so by ßebi sa to jich dobru wolu dobyła. Bołharjo dyrbja wjedźecź, so njemóża hižo na ßwojich tak mjenowanych mazedonskich „Bugareschow liczicź, Sserbow, kotsiž ßu ßo bołharskemu satraschenju podwolili a ßu ßo na sdacźe Bołharam pschidali, nětko pak, hdyž żaneho satraschenja wjazy njeje, ßo k ßerbskemu mjenu wrócźa. Pokasa-li ßo nětkole mjes tutym mazedonskim wobydleństwom někajki komita (wotpóßłanz Bołharskeje), kotryž chze jich k sběžkej pschecźiwo Sserbiji pohnucź, jeho wono ßame ßerbskim wyschnosczam pschepoda. Sserbija drje ßebi nětkole wobnowjenje ßußodneho pschecźelneho wobkhada s Bołharskej pscheje, tola trěbne wono njeje. Kajkaž budźe Bołharska k Sserbiji, tajka budźe Sserbija k Bołharskej. Bołharska może s dobrych poměrow k Sserbiji měr dostacź, kotrehoż je jej trjeba, so by ßo snutska skrucźika a ßo shrabaka; tola może też liczicź na ßerbsku pomoz w kóždej wukrajnej naležnosczi, kotraž ßo ßerbskich żiwotnych interesow njedótka. Sserbija ßebi dobru wolu se wschěmi balkonskimi statami żada, tola jeho balkanska politika je na Bukareststim měrje sakożena a na wobßahu balkanskich krajow, kajkiž je ßo wón s nim postajił.

Wiedski prynz albansku krónu pschiaosmje.

Wiedski prynz je ßo rosßudźił, albansku krónu pschijecź. Sadźeny tydźeń je ßebi wón w Romje a Winje ßlubicź dał, so budźe tej Italska a Awstriska jeho trón schkitacź. Też sa trěbnu pjenjeżnu pożczonku Italika a Awstriska rukujetej. Jeli so ßo Wiedski prynz njemohł na albanskim trónje sdźeržecź, ßo Italska a Awstriska ßo trowszy do Albanskeje dźělitej.

Nowy balkanski swjask.

Po powjesczach s Londona je ßo swuradźenjemi ßerbskeho a grichiskeho ministerskeho pschedßydy Paschicza a Venizelosa ßerbsko-grichisko-rumunski swjask poßylnił. Po jeho postajenjach njetrjebatej Sserbija a Rumunska Grichiskej s brónjemi pomhacź, hdyž jej jenicźzy Turkowska ßama wójnu pschipowjedźi. Tak bórzy pak hacź Bołharska na stronu Turkowskeje stupi, dyrbitej Sserbija a Rumunska pschecźiwo Bołharskej a Turkowskej sakrocźicź. To ßame ma ßo stacź, hdyž Bołharska indirektnje Turkowsku we wójnje pschecźiwo Grichiskej podpjera.

Wójnske brónjenje Ruskeje a Franzowskeje.

Winske nowiny „Reichspost“, kotrež maja poczahi k awstriskemu trónskemu naßlědnikej, ßu s wojeŕskeje strony jara wopownjenja hódne powjesczе wo brónjenju Ruskeje dostałe. W nastawku ßo praji: Powjesczе wo wurjadnym brónjenju Ruskeje ßo husczа. Hižo psched lětom ßo w Ruskej krucze sakasa, ßamo najßnadnische wojeŕske powjesczе rosschěrjecź. Hižo tehdy ßo Ruska pschi wjecźornych miesach na wójnu hotowasche. Loni w dezembrje ßo wukas wo sdźeržanju starscheho lětnika we wójsku wuda, s kotrymž ßo 450000 muži pschi brónjach wobkhowa. S dobom ßo liczba rekrutow wo 25000 muži powyschi. Nětko ßo sakoń pschihotuje, s kotrymž ßo wschitzy pschesbytni, kotsiž běchu hacź dotal wot wojeŕskeje ßłużby wußwobodźeni, k aktiwnej ßłużbje bjeru. Dale je ßłyschecź, so chze Ruska schtyri abo pjecź dalschich armeekorpsow nastajicź, kotrež smeja ßwoje stejischcza w Kijewje, Odeßy a Wilnje. Pschipadnje ßo też w Franzowskej se wschej mozu na wójnu pschihotuja. Woprawdźe pschekwapjaza je sjawnosczi, s kotrejž ßo tam wjecźeŕskej myßli holduje. Hdyž ßmy w khutnych studijach franzowskich offizěrow cźitali, so dyrbi Ruska s dobom s Franzowskej bicź, drje ßo njemylimy, so w sakitanskich naprawjenjach Ruskeje niczo dale dyżli pschihoty k nadpadowańskej wójnje widźimy.

Twar noweho ruskeho wójnskeho wódźstwa.

Minister wójnskeho łódźstwa je w budgetowej komißiji khežorstwoweje dumy plan sa twar nowych wójnskich łódźow w pschichodnych 5 lětach pschedpołożił. Wón je ßlubił, so ßo sa někotre lěta města němskich inżenieurow w Putilowskich dźěłarńjach s ruskimi wobßadźa. Na praschenje, hacź łódźstwowe ministerstwo na poßylnjenje brónjenja Schwedskeje ważnosci kładze, minister ßmějizy wotmolwi: „Ně, Schwedska ßebi myßli, so ju Ruska nadpadnje, tola ßo wona myli.“ — W nastupanju pomałkeho twarjenja wójnskich łódźow minister praji, so ßo wschě łódźe, kotrychž twar je ßo 1911 sapocźał, 1914 dotwarja. Dźěła w Nikolajewje spěschnje do prěoka du. Na praschenje, hacź njedyrbjała Ruska po pschikładze Turkowskeje hotowe łódźe we wukraju nakupicź, minister spomni, so ßamo, hdy by Ruska tajke łódźe kupika, żaneje możnosczе njeby było, je do Cźorneho morja dowjesćź, dokelž je Turkowska njebe psches Dardanelle a Bosporus puschcźiła.

Wuhleŕ Handrij.

(Pokračowanje.)

Tu nětkole bě Hanka dospěwała, a wobhladnywschi žo wuhlada młodeho muzikeho, kiž tu ruzy stuknywschi stejo poboženje k njej hladasche. Ale lědma bě jeje wóčko žo na njeho dohladało, tu žo jemu wobličzo cžěmnje sačerwjeni a wón mjakotajo „dobre ranje“ pschejesche.

„Schtó dha ty žy a schto ty chzesch?“ wona žo jeho woprascha; też jej žo *lizo* sačerwjeni.

„Ja žym Lěžakez Jan a bydlu tamle we wžy a chzu rady s wuhlerjom Handrijom porěčzecź“, wón, k njej bliže pschistupujo, wotmolwjesche.

„Wón tu hnydom budže k žnědanju“, wona pschecźelnje rjekny a kasasche jemu, so dyrbi žo na lawku psched khěžku žydnycź.

Potom wona kosy dejicź a holbjom dawacź woteńdže, a hdyž sa njej hladasche, sdasche žo jemu jeje zyle cžinjenje zyle hinasche, hacź to pola holzow we wžy běsche, a dźiwne hibanje jemu psches wutrobu dźěsche, jako by też tam žo počzało dnicź, kaž na njebju. Wón niczo wjazy s holzu njeporěčza. hacźrunje wona tam a žem nimo khodźesche a druhdy na njeho pschecźelnje pohlada. Schtož žo w nim podawasche, bě pschejara pschekwapjaze, tak so žłowow namakacź njemóžesche.

Tu na dobo stejesche wuhleŕ Handrij psched pachołom a pokhmurjeny na njeho hladasche, a s niedowěriwym wóčzkom Hanu pytasche. Wona se schkliczku mloka a s kruchom cžorneho khleba pschińdže a nanej woboje pschecźelnje dobre ranje pschejo poda. Mjes tym pachoł žwoju uależnosćź pschednjeże, so chze s wuhlerjom něschto mjelczo w dowěrje porěčzecź a tón s nim do khěžti dźěsche.

Hana hischcźe jnnu nuts pohladnywschi, kaž kóžde ranje, ke kužokej dźěsche, dźenka jenož trochu pomakscho hacź hewak.

Wuhleŕ Lěžakez Jana jako schwarneho hólza snajesche, tola njebě s nim hischcźe ženje wobkhadźał. Wón s rědka do wžy pschikhadźesche a Jana też jeho pucźe s rědka nimo wuhleŕnje wjedźechu, tola wón, kaž wschitzy we wžy, wjedźesche, so je wuhleŕ mudry a sańdźenu njedźelu bě w korczmje pschipoßluchał, kak wo rjekowstkich skutkach khěžora Napoleona powjedasche a tu na dobo bě jemu myß liczka pschischła, kak mohł žebi we žwojej nusy pomhacź; pschetož pachoł drje bě hischcźe młody, a tola mějesche cźežku cźwilu njesćź, kotrejž chzyschе rady wucźeknycź.

Jeho nan, kiž bě něschto lět wudowz pobył, bě žebi młodu žłužobnu holzu sa žonu wsał, a to Jan nihdy na nihdy pschenjechacź njemóžesche. Wón žam bě hižo k žentwje doroslł a jeho žotry běchu też bórzy doroscźene, a woni dyrbjachu nětko młodej žónskej „macź“ rěkacź, kiž bě skoro runje tak stara. Jan žo nihdy pschewinycź njemóžesche, so by jej tuteho rjaneho mjena dał; wěso wschak njebě nanej chzył w tej wžy wobcźežnosćze cžinicź, ale jemu žo tola wjazy doma njelubjesche, hdźež widźesche zusu na tym městnje knježicź, hdźež bě to prjedy jeho lubowana macź cžinika.

To jeho precź cźerjesche a wón njewjedźesche, hdże žo wobroczicź; pschetož jemu žo też nochzyschе, žo sa wotroczka do druheje wžy pschistajicź, hdyž měsche domach doscź dźěkacź a jako žyn też prawo na pschichodne wobžedźeństwo; ale dlěje młoda žona tu knježesche, a pschecźiwnische bywasche jemu pschebywanje w narodnym domje. Wón dyrbjesche precź, doma jeho wjazy njecźerpjesche, a Handrijowe powjedanja s wójny jeho na te myßle wjedźechu, so chzyschе do wójska wulkeho Napoleona sastupicź. Wón njewjedźesche, wo cžo žo po prawym wojuje, ale wójnika žkawa khěžora Napoleona jbudźesche w nim wojerske czucza, tak so jemu dźělenje s domisnu wolózachu. Wón chzyschе žo wuhlerja Handrija hischcźe wo radu praschecź, hdże a kak mohł žwój samer najlóhscho dozpěcź, a duž hižo rano sahe s pkuhom na polo wujědźe, kiž bě blisko lěża, w kotrymž wuhlerjowa khěžka stejesche. Konja tak dołho sa schtom pschiwjasa a dźěsche a — nańdże najprjódzy wuhlerjowu dźowku a tak też pokład, kiž móżesche jemu domisnu saßo lubschu sčzinicź. Ale wuhlerjowe dźowka jeho jadźeržecź njeßmědźesche, wona dźě bě na pol kuskarske dźěczo a njemóżesche ženje jeho njemjesta bycź a budźeschе-li žo wo nju samokwjał, to budźesche jemu doma pschebywanje hischcźe bóle wobcźeżowało.

Wuhleŕ jemu wukasa, so by, jeli so ma woprawdże khutne wotmyßlenje na wojerstwo, w runej měrje k wójsku schol; so žu młodźi žylni ludźo, kaž wón, jara witani. So franzowski khěžor wojakow trjeba; so dyrbi žebi žwojeho konja seßedlacź a hnydom wotjěchacź Potom jemu hischcźe te městna wosnewi, hdźež mohł ludźi s franzowskeho wójska namakacź, też jemu žlubi, so jemu zygana sa pschewodnika pschipokaże, kiž je wschěch pucźow žwědomy a kiž dyß a dyß k njemu pschikhadźa a jemu powjesće se žwěta pschinosscha. Jan tutón namjet pschimsa; ale jemu njebě wo zyganowe pschewodźenje cžinicź, ale wón chzyschе na te waschnje składnosćź měcź, so mohł hischcźe wjazy krócź Hanku widźecź.

Wuhleŕ jemu pschilubi, so budźe wo tej wězy pschede wschěmi ludźimi mjelczecź, a Jan horliwje lubjesche, so nasajtra saßo pschińdże, ale Handrij žebi jeho s krótka na wuhlischczo skasa, dokelž žo s nim wjazy w khěžy setkacź nochzyschе. —

„Ja tola hischcźe junu pschińdu“, Jan žebi pomyßli, hdyž s khěžki wustupischtaj, a pschi tym žo sa Hanku wobhladowasche, ale jeje nihdże widźecź njebě. Też Handrij žo wótrje wobladny, potom žo roszohnowaschtaj; wuhleŕ žo do cžmoweho lěża shubi, Jan chzyschе žo na žwoje rólne dźěło wróćzicź, bě pak tak rospjerschenn, so zyku khwilu pod schtomami dale cžampasche a hakle, hdyž bórbotanje rěczki sabkyscha, do teho pschińdże, so je prawy pucź mißnył. Hdyž chzyschе do boka žo sawróćzicź, so by won do žwětka dozpěł, tu wuhlada Hanku žedźo na skale pschi rěczy, wobličzo k rěczy nakhilejo, jako by chzyła žwój po žołmach kiwkazy wobras popadnycź.

Schtó wě, do cžeho bě žo rjana holza samyßlika, so tak dołho a tak hluboko do wody shladowasche. Rosymjesche Hanka, schto ma tuto bórbotanje na žebi? Chzyschе žnadź s bórbotanja něschto shódacź? —

Janej žo s mozu sechze, žo jeje na to woprascheсź, ale wón žo woprawdże strachowasche, ju nastróżecź; pschetož wona žo tak straschnje pches skału nad wodu nakhilesche, a žedźesche tak s lohka na kamjenju, — jenož žmył — a wona by do rěczki padnyła.

Tu na dobo bě žłyschecź, kak s jeneho rózka lěża konje teptaju, a cźrjóda cźornych jěsdnych kaž nózne scherjenje s druheho kónza žem k rěczy cźerjesche.

Hanka, kiž bě prěnje trypotanje sabkyschawschi, poskoczika, bě hižo nosy k cźekanju nastajika, ale jěsdnych žo dohladawschi, wosta stejo a dźiwajo žo na nich hladasche.

Jěsdni drje młodu holzu widźachu, pschetož woni se žwojimi konjemi runje žem k rězy k napojenju jěchachu a młody wjednik cźrjódy kalny konja s wotrohomaj a skoczi s nim khroble pches rěczku.

Kóń runje psched Hanku sasta, kiž chzyschе nětko wscha wustróżana cźeknycź. Jěsdny s konja skoczíwschi holzu sa ruku wsa a rjekny:

„Ach, tak spěschnje ty wojakam njecźeknjesch, rjane holiczo; ty dyrbisch žo najprjódzy wukupicź.“

„Ale s cźim, knježe?“ holza wotmolwi a proscho na njeho hladasche.

„S wokoschenjom, rjane holiczo!“ wón wjeżele wotmolwi a chzyschе ju wokoschicź; tu pak Jan kaž s błyskom pschiskoczi, wutorže Hanku khroblemu wyschkej a chzyschе s njej cźeknycź; ale spěschnischo, hacź bě to móżno, wobdachu jeju jěsdni, kotrež, Janowy khrobły skutk widżo, wschitzy pches rěczku pscheskoczichu, so bychu jeho pokhostali.

Hanka, kiž bě najprjódzy dyrkotała a tschekotała, na wjednika krucże hladasche a psched njeho žo stupiwschi rjekny:

„Hischcźe nikoho wokoschika njeßžym, hacź žwojeho nana a žwoje hołbiki, tola waß, knježe, chzu wokoschicź, ale tamnychle niz radscho chzu wumrjecź.“

„Ty tehole wokoschicź njeßměsch!“ Jan horliwje rjekny a žo k njej stupiwschi położi jej, kaž by ju schkitacź chzył, ruku na ramjo a sawoła:

„Ja chzu ju wukupicź, poßluchajcźe na mnje!“

Wyschk sawoła: „Duž poßluchajcźe, žym wczipny, schto nam poskiczi.“ A Janej na ramjo klepajo rjekny:

„Rady bych shonił, schto žu wokoschenja tejele schikowaneje holzy hódne.“

„Moje žiwjenje“, Jan khětsje wotmolwi.

„To njech płaczi“, młody wjednik cźornych husarow wotmolwi a wuras jeho wobliczа žo nětkole lěpje ke khutnemu snamjenju hodźesche, kotrež se žwojimi towarschemi na cźole mějesche: k žmjertnej hlowje, kotraž prawje hrósbnje wot cźorneje drasty wotestawasche. Potom se žwojej hlebiju pachoła žo dótkajo, dale rjekny:

„Chzesch-li ty žwoje žiwjenje khěžorej daricź a s nami na dobycźe a žmjercź wucźahnycź, potom njech je ta holza wußwobodźena. Tola praj, masch ty woprawdże myßle, do wojakow hicź?“

„Ja chzu waß hnydom scźěhowacź! Tamle pschi kromje lěża mój cźorny kóń pschiwjasany steji, wón žo waschemu runa, kaž jene wóčzko druhemu. Ja žo na njeho schwiknu a wy mje wosmjecźe do žwojeje žrjedźisny; ja bych najradscho, kaž wy, cźorny husar byl.“

„Hurra, tón hólz ma kuražu, ßkawa jemu! Stańcże, wosmjemy jeho ßobu a sdźerźimy jeho pschi ßwojim wotdźělenju.“

Tak cžorni jěsdni wyskajo wokachu.

Ale Hana sblědny a Jana sa ruku pschimajo žałoscżesche:

„Wostań tule, ja dyrbju płakacź, jeli so tebje wjazy njewohladam.“

„Modl ßo sa cžornych husarow, twój luby je też pola nich!“ wyschk rjekny a hladasche ßobuželnje na rjanu holzu, kiž ßo s blědym wobliczom k Janej kłoniesche.

„Na roszohnowanje ju wokoschi, młody husarje a pschißahaj, so budźesch ju jenoż jako smužity wojak saßo widźecź!“ wschitzy wokachu.

A Jan Hanku wokoschi a posběže ruku a pschißahasche:

„Jenoż jako smužity wojak budu tebje saßo widźecź abo ženje wjazy!“

„Wostań jemu ßwěrna, holza!“ napominachu ju wojazy a wsachu Jana do ßrjedźa.

Wschk poda na roszohnowanje Hanzu ruku a rjekny:

„Njeshub wutrobitoscź, holza, měj dowěru a modl ßo sa naß!“

Potom schwikny ßo na ßwojeho konja a wótsje hurra wokajo cžerjachu wojazy s Janom won do polow.

(Pokracžowanje.)

Ze Serbow.

— **(Nowy póstski direktor w Budyschinje.)** Sa naßlědnika póstskeho direktora Dachsela w Budyschina, kotryž je ßo na wotpocžink podał, je ßo póstski direktor Reichel w Delnich Sedlizach pomjenował. Wón je w 54. lěcže a je wot lěta 1902 s póstskim direktorom.

— **Lětusche wobhladanje kobłow a srěbjatow** budże 4. meje dopołdnja w 9 hodźinach w Kamjenzu, 5. meje dopołdnja w 9 hodź. w Budyschinje a 9. haprleje dopołdnja w 9 hodź. w Moritzburgu.

— **Catraschny wětr** ßrjedu w nozy a schtwórtk rano sakhadźesche. Też na atlantiskim morju ßylne wětry zychnowachu. Na morju ßo tak hobrske žołmy smahowachu, so ßo na hobrskej łódźi „Olympia“, kotraž je tak wulka kaž potepjena „Titanik“, wjerchowe wokna jědźerńje satłóckichu. Woda ßo do jědźerńje woli a paßažěrow pschemacża, kotsiž běchu ßo runje k wobjedu sydali. Tajke kluski ßu na nowych hobrskich łódźach, kotreż ßo hewak wo wětry a wichory njestaraju, jara žadne.

S Zyžez. Ssobotu popołdnju je njedaloko nascheje wsy 26 lětny monteur Grimmer s Geisinga s jeneho elektrowodoweho scżežora dele padnył a jako morwy ležo wostał. Jeho ßu do Budyskeje měschczańskeje hojerńje dowjesli, hdźež ßu lěkarjo spóznali, so je ßebi nop lohko puknył. Grimmer je woženjeny a nan jeneho džěsca.

S Zyžez. Hdyž tele dny žiwnoscźer Langa s Boschez do města s juchowym ßudom jědźesche, ßo jeho kóń psched Zyžezami spłóschi. Langa ßo pschi tym s wosa cžißny a ßebi khribjet tak cžežko wobrały, so dyrbjesche lěkarsku pomoz pytacź. Konja s wosom w Zyžezach sadźerżachu.

S Kamjeneje pola Radworja. Hdyž kubler Jakub Měrcźink s Kelna sańdźenu ßobotu popołdnju se ßwojim sawschahom do Kamjeneje k ßwojemu ßynej jědźesche, ßo pschi skale mjes Radworjom a Kamjenej jeho młodaj konjej spłóschischtaj. Wobjanej skocżeczi do jeneho schtoma pschi drósy sawadźischtaj, pschi cžimž ßo Měrcźink s wosa cžißny a cżežko sranjeny ležo wosta. Ludźo, kotsiž po puczu pschińdźechu, snjesboženeho namakachu; pódla druheho wobschkodźenja bě ßebi wón prawu nohu dwójzy skamak. Snjesboženeho s wosom k jeho ßynej, kublerjej Jurjej Měrcźinkej, do Kamjeneje dowjesechu, hdźež wón hacž na dalsche wostanje. Spłóschenaj konjej běschtaj psches Kamjenu hnakoj, hdźež jeju jedyn młody cžłowjek sadźerża.

S Budestez. Pschi Nowosalzskej elektrizitetnej dźěłarni postajeny 22 lětny monteur Gottstein je ßo sańdźenu póńdźelu wjecżor na drósy njedaloko Wbohowa njesbožowneje luboscże dla s revolvrom tšélik. Wón ßo wo luboscź jeneje holzy prózowasche. Ta pak jeho wotpakasa, dokelž bě hižo prjedy s jenej druhej holzu wobkhad měł, kotryž njebě bjes scżěhwkow wostał. Hdyž bě wón sańdźenu póndźelu s holzu, sa kotruž ßo nětkole horjesche, s nowa porěcżał a ßo saßo wotpokasał, ßo wón s revolvrom do hłowy tšéli. Wón bě ßo do spanja saměrił, tola bě kulka bóle s boka trjechiła a wocži tak sraniła, so je strach, so woßlepi. Młodeho cžłowjeka ßu najvrjódzy do Kallenbergskeje hojerńje a wot tam do Budyskeje měschczańskeje hojerńje dowjesli.

S Budestez. Sańdźenu njedźelu wotmě towarstwo „Lubin“ měßacżne poßedźenje, w kotrymž na jara sajimawe waschnje nasch ßobustaw Michał Gruhl s Jkoz, kiž je w franzowskej wójnje ßobu pobył, nam ßwoje nashonjenja powjedasche. Sslyschachmy tšélenje flintow a hrimanje kanonow, widźachmy mosty twaricź psches schěroke rěki, stupachmy psches s krwju macżane bitwischcża a hladachmy mrějazym towarscham do hascżażeho wócżka, spósnachmy widomne Boże swarnowanje we wjele strachach a nusach. Wutroba nam skoro sasta bicź, hdyž pohladachmy na žałoßne polo pola Sedana. Wojazy cżerpjachu wo dnjo husto runje tak jara pod horzotu, kaž w nozy pod symu. Na ßměschnych podawkach pak też pobrachowała njeje. Schtóž je wo nich ßłyschecź chzył, je pschińcź dyrbjał. — Rěcżnikej ßo wutrobny dźak wupraji. — Pschesahe běsche cżaß sascholk. Bliżschu shromadźisnu smějemy njedźelu sa tydźeń pschi sjawnym ludowym wjecżoru, na kotryž ßo wschitzy wjeßelimy.

S Budestez. Sa njedźelu sa tydźeń, sa 22. mał. rózka, pschihotuje tudomne towarstwo „Lubin“ ßerbski wjecżor khutneho a žortneho wopschijecża. Pilni a wustojni hrajerjo, ßobustawy „Lubina“, ßo hižo dawna swoczuja a ßo hotuja, so mohli poßkucharjam něschto hódne pschedstajicź. Widźicź budźa poßkucharjo najprjódzy khutnu hru we wjazy jednanjach, s mjenom: „Dźěd Jakub“, kiž je wsata se ßerbskeho žiwjenja a wulzy powucżaza, a ważna runje sa nasch mutny cżaß. K tutej hrě chzyli najrodsicho wschěch Sserbow pscheorońcź; pschetoż dźěd Jakub budze ßo lubicź a spokoji wschitkich, kiž ßu prawi Sserbja wostali, ßwěrni a pobożni.

Scżěhuje hra wjeßela a tola też s dźěla zyle khutna: „Lětowe wotměnjenje“, pschedstajana psches 20 młodych holzow a knjeznjow, kiž ßu ßobustawy Budesczańskeho kschesczijanskeho towarstwa żónskeje młodziny. Tuta hra je nowa a woßebje sa tu składnoscź wudźělana. Zyke lěto cżehnje se ßwojimi schtyrjomi poczażami psched nami nimo. Widźimy wjeßele dźěcźi na selenej łuzy, žnjeńzarjow s koßu, wbohu żyrotku w symje pschi macżeršnym rowje a ßłyschimy hodowne synki.

Skónczńje hischcże ras pilne ßobustawy „Lubina“ wustupja, so bychu posliczili żort: „Duzy s kermusche“.

Też na spěwach a wótczinskich ßkowach pobrachowacź ujebudże. Duż, lubi Sserbjo, pschińdźcze! Kacź ßo njebudźecże. Wjecżor ßo wotměwa w Vogtez horcżenzu w Budestezach a je sapocżatk na 7 hodźinach postajeny. Pschińdźcże s bliska a s daloka! Witani, wutrobnje witani budźecże wschitzy.

S Korsymja. W Droždźanach ßu 30 lětneho dźěłacżerja Khorlu Kubascha s Korsymja pschi kradnjenju saßłapili. Kriminalnej poliziji je ßo poradźiło, dopokasacź, so je ßo Kubosch do kantinow a skałarskich budow w Semizach, Mikocżizach a Brěsnje dobywał a w nich ßo khowazu zyrobu pokradnył.

S Khaßowa. (Dopiß.) We Luhowsko-Khaßowskej schulskej gmejnje ßo pichihoty k wulkemu ßwjedźenjej cżinja, kotryž ma ßo lětša w lěcżu ßwjecżicź. Budże to 25 lětny jubilej nascheje noweje schule, a s dobom też 75 lětny ßwjedźeń wobstacża Luhowskeje schule, kotryž budże ßo hromadże s wulkim domowinskim ßwjedźenjom ßwjecżicź. Budże to, tak daloko hacž je mi to snate, prěni taki ßwjedźeń w Sserbach. Wschě dotalne snamjenja, tak daloko hacž ßu pschewidne, na to pokasuja, so smeje tutón ßwjedźeń nimale cżiscże njeßerbski ras. Ja nochzu s tutym nastawkom srjadowarjam žanych porokow cżinicź, tola mje pohnuwa, też wschelake druhe měnjenja wo tym na sjawne dacź, prjedy hacž budże pscheposdże. Sda ßo mi skoro, so mnosy smyßk tuteho ßwjedźenja s zyła njeznaja. Jeho samer je, luboscź k wótczinje a domisnje sbudźicź a sdźerżecź pytacź a sjawnoscźi pokasacź, so ßu nam nasche wot wótzow namrěte statoki a hona, jich waschnja a pocżinki hischcże ßwjate. K temu pak w prěnim rjedże nascha macżerna rěcź ßłuscha, totraž pola naß hischcże powschitkownje knjezi. Teho dla je też utón ßwjedźeń, němszy wuwjedźeny, sa naß, hdźež nehdże 85 proz. Sserbow bydli, njeprawda, kotrejž dyrbi ßo rasnje napschecżiwo stupacź. Woßebje hdyž dyrbi ßo s wjetscha se ßerbskej pomozu a Sserbow pjenjesami wuwjesc. Hewak my s nim wschej sjawnoscźi a naschim pscheproschenym hoscżam s zusby, kotsiž ßu psched lětdźeßatkami tu wotrostli a naschu schulu wopytali, jenoż pokasamy, so ßo nascheje macżerscżiny a ßwojich wótzowskich waschnjow hańbujemy, so ßmy s jenym ßkowom hotowi „wotrodźenzy“. Se ßwjedźenja ßameho pak wuwije ßo, „pod „domowinskej etikettu“, něschto zyle druhe. My pak chzemy ßo jako hódni potomnizy naschich wótzow, kotrymž mamy ßo sa sdźerżenje nascheje domisny, jeje rěcże a waschnjow džakowacź, wopokasacź. To je nascha ßwjata winowatoscź. Na žadyn pad nochzu, so by ßo němska rěcź pschi ßwjedźenju pschikrótschika. Wona dyrbi runje kaž nascha macżerscżina we

wschěch dypkach žwjedźeńskeho porjada k jenakemu prawu pschińcź. Někajkemu Serbow sazpiwazemu komandej pak žo na žadyn pad podwolicź njetrjebamy, wschako móžemy s naschej próxu a žadźakami pschi tutej składnoszczi wumjesc, schtož žo nam pschiškuscha. Jeli so nawovak cźinimy, žo potom dźiwacź njetrjebamy, hdyž žo pschi nowych sakonjach wjazy na naschu maczerinu rěcź njedźiwa. Ja žo teho dla s wěstoszcu nadźijam, so budza naschi žerbšzy schulizy prjódkstejicźerjo do žwjedźeńskeho wubjerka wuswoleni a žobustawy wožadneho žerbskeho towarstwa žwojich narodnych winowatoszczow žwědomni a so prjedy sakrocza, hacź nam dwanacze wotbije. Nasch njedawno semrjety wótcźinz njeby sa cźaos žwojeho sastojnstwa pola naš ženje tajkemu nasadstajenju žerbscheźiny pschihložowak. So žo nascheje narodnoszcze w sjawnoszczi hańbowacź njetrjebamy, žmy cźasto wot wyžokostejazych ludźi žtyscheli. Chzu tu jenož na žkowa žkawnje snateho žobustawa khěžorskeho žejma pokasacź, kotrež nam 30. junija 1912 pschi wulkim němskim žwjedźenju w Nještwacźidle wěnowasche. Duž rospomńmy, prjedy hacź skutkujemy.

Jedyn Khaškowcźan.

S Marineje Hwězdy. Wobidny mjeskutk je žo tu sańoženu njedźelu stak. Piwarski pomocznik Friz Kaape s Wulkeho Röhrsdorfa žedźesche se žwojimi towarschemi w piwarni pschi piwje, wježelе žo sabawejo. Na dobo stany jedyn dźěłacźer a chzyschе woteńcź. Jemu chzyschе žo Kaape pschisomknyc. Wón teho dla do khamora po drostu dźěiche, pschinješe pak žwój revolver žobu. Najprjedy jón na blido wrješny, potom jón do ruki wsa a jón pscheczíwo pschitomnym dźerżeschе. Tuczi sastróżeni jemu rasnje wotradźowachu, s tiělbu khkuposcze cźinicź. Duž žo žam na žebje samèri; sa wokomik wutšél wupražny a lohkomyžlneho cźłowjeka do praweje strony trjechi. Pomaku žo na semju swjese. Pschitomni žebi najprjódzy myžlachu, so chze jich s tym sa błasna mécź. Ale hdyž žo wjazy njehibny. widźachu, schto bě naparał. Ludźo měnja, so je wón to s wotpohladom cźinił. Hižo w Kamjenzu je ras spytał, žebi žiwjenje wsacź. Jeho njekhmanistwow dla běschtaj jeho starschej jeho sastorcźikoj, a nowe žudnyske khostanje hižo na njeho cźakasche. Kak lohzy budźische mohł druheho žobu tšélicź. Kaž žo powjeda, je hižo w Jaworje do jeneje holzy tšélał, tola ju njetrjechił. Jeho cźéło je žo do Lipscźanskeje anatomije pschewjesko.

S Rakez. Raiffeisenske nalutowarnje a wupožczerńje mjes burskim wobydlerstwom s wulkim žohnowanjom skutkuju. Bohužel pak wone druhdy ludźom žwoju dobrotu wužiwacź dadźa, kotsiž njejžu teho hódni. Tak je jena Raiffeisenska nalutowarnja 4000 hriwnow jenemu kublerjej požczíła, sa kotrehož jeho nan, jedyn kublowy wumjenkał rukowasche. Wóndano je kubler, kotremuž běchu žo pjenjesy požczíle, žwoje kubło sa tuni pjenjes žwojemu bratrej pschedał a žo do jeneho wulkeho města pschecźahnył. Pschedacze a wobkrucźenje kupje na žudnistwje je žo w běhu dweju dnjow stało, tak so wupožczerńja hakle wo tym shoni, hdyž žo njehodźesche wjazy pscheczíwo temu sakrocźicź. Dołžnik pjecza žanych pjenjes nima a njemóże požczene 4000 hriwnow wrócźicź. Jeho nan, kotryž je sa nieho rukował, pjecza teho runja žaneho samoženja wjazy nima, khiba wumjenk, kotryž pak žo njehodźi žudniszy cźasacź. Raiffeisenska nalutowarnja njedźiwajzy teho wo wupožczene pjenjesy skorži a nadźija žo, so je s pomozu žudnistwa sažo dostanje. Tónle pad pak njech je druhim nalutowarnjam a wupožczerńjam swarnowanjom. Pjenjesy žmětе žo jenož wupožczicź, hdyž móże rukować se žwojim samoženjom rukowacź. Potom pschesklepanzu njemóża tak lohko s pjenjesami wupožczerńjow wuješ.

S jeneje wžy pola Rakez. Wulke mjerjanje je žo jenej žwójbje w Rakezach pschihotowało. Naschkodliz žwójba bě žo hižo njedźele dołho na jedyn kwaš wježelika, kotryž dyrbjesche žo w žu žodnej wžy žwjecźicź. Bantaty k. braschka po wichěch wžoch khodźesche a tež do Rakez pschińdże. Pola Naschkodliz bě pilna mandźelska stwu wucźiscźila a po palenz a piwo pózlała, so by, kaž žo saleži, braschzy potoscźika. S kwapazej wutrobu Naschkodliz žwójbny wó jstmje stejachu a na saklepanje cźakachu; tola kak jim stróżele do stawow dyrchu, hdyž braschka nimo dźěsche. Naschkodliz žnjepscheproschachu, wulke wježelе, s wulkej kžizu jěsc, bě nimo. Tolo cźłowjek nježdmě ženje ske se skym saklacźicź, praji Naschkodliz nan, to wschak njeje dyrbjało bycź. Wěrowanje a kwaš běschtaj njedźelu. Pschi wěrowanju w zyrkwi bě wscho tak spodźiwne. Wožebje hdyž žo khěrluscha spěwasche, žo s kubjow hrosne spěwanje sanješe, kotrež klinczesche, jako by boran bjecźał. Kwažarjo běchu jara hněwni na tajke kažaze spěwanje. Někotsi měnja, so je něchtó s mjersanjom tat bjecźał, dokelž žo njebě na kwaš pscheproszył.

S Wóžlinka. Cźežke njesboże je žo žobotu we Wóžlinczańsko Wojerowskej skale stało. Galizisti dźěłacźer Sobanski dyrbjesche kamjeń rostšélicź. Wutiél pak do cźaža wubuchny a Sobanskeho s pjecź metrow wyšokeje skały dele cźišny. Snjesboženeho do Kulowskeje hojerńje dowjesechu. Wón bě žebi jenu ruku skamał a žebi hlowu, hornje cźéło a ruzy cźežko sranił.

S Kamjenza. Lětusche rekrutérowanje smeje žo pjatk 27. a žobotu 28. februara w Kinsbórku, pónd'zelu 2. měrza w Pokcznizy, wutoru 3., žrjedu 4., schtwórtk 5. a pjatk 6. měrza w Großröhsdorfje, žobotu 7., pónd'zelu 9., wutoru 10., schtwórtk 12. a pjatk 13. měrza w Kamjenzu.

S Kulowa. Pschi drohowym mosce w Němzach žo konje jeneho hnojoweho wosa psched napschecźo jědźazym automobilom wukóschschtaj, pschekamaschtaj drjewjane wobkoženje a s wosom na lód Halschtrowskeje réki padnyschtaj. Wobžedźer bě prjedy teho dele padnył a njeskranjeny wostał. Jenož jedyn kóń je žo lohko wobschkodźił. Wós je žo khětro rosbił.

S Noweho Sdźara. Pónd'zelu wjecźor je žo tudomna korczma s hródźu a brózniu wotpaliła. Twarjenja s drjewa a lěpjeńzy wobstachu. Kak je woheń nastał, njeje snate. Se žykawom, kotrež žo pschi haschenju wobdźělichu, je žebi Kupjanska gmejnska prenje a Maleschanska dobrowólneje wohnjowoje woboru druhe myto dobyła.

S Kletneho. Sańdźenu njedźelu tudomna wohnjowa wobora w Domschkej hoscźenzu žwój salożenski žwjedźeń žwjecźesche. Ssrjedź žwjedźenja žo na dobo „woheń!" wolasche. Ssobustawy ombom k žykawje khwatachu, žo do njeje sapschahnychu a ju k wohnjej, k statokej bura Augusta Nowaka, dowjesechu. Tam žo se žnjemi pjelnjena bróžeń palesche a žo s wohnjom do zyła sniczi. Dokelž wobžedźer k wohnjowej woborje pschišlusche, bě món na žwjedźenju se žwojej žonu pschitomny. Woheń je žo sałożił. Nastata schkoda žo s wohnjowym sawěscźenjom saruna

Se Shorjelza. Pschi wólbach do měschczańskeho sastupjerstwa žu w 3. wordźelenju porjadowe strony 3993 a sozialdemokratoju 4139 hłožow dostałe. Duž žu žo jenož sozialdemokratoju a to 9 wulwolili. W tsecźim wordźelenju měschczańskeho sastupjerstwa nětko jenož sozialdemokratoju žedźa. — Nojeńk měschczańskeje tšeleńze, Gärtner, je žo pschi cźisczenju tšélby, s kotrejež njebě kulka wucźehnjena, straschnje sranił.

Za Serbski Dom w Budyšinje

dari:

Knjez dr. med. Rudolf Roubal we Wambergu 1 hr. 50 pj.

Z džakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Strupk.

* (S automobilom do želesniskeho cźaha srasył.) Wutoru wjecźor je w Radebergu automobil mechanika Horwardta, kotryž žam w nim žedźesche, na sawrjeny želesniski pschekhód sjěł a do Draždźansko-Shorjelskeho cźaha sawadźił. Automobil žo s cźahom něhdźe 150 metrow žobu wlecźesche, pschi cźimž žo automobil do kruchow rostorha. Horwardt žebi nosy skama a nop rosbi. Jeho do Radeberaskeje hojerńje donjeżechu, hdźež je wumrjeł.

* **Hołbje njeżmědźa w symje lahnycź,** dokelž s tym wožkabja a kylne potomnistwo njewocźahnu. Jedyn plahowar hołbjow wo tym pische: Strach, so młode hołbje smjersnu, je pschewulki; lépje je, so hołbje hakle pschi sapoczatku cźopkeho lětneho wjedra lahnu. Žadonju sa žudonjom žo s wotwowjednym pizowanjom sacźěwuje. Sa symu dospołnje jecźmjeń dožaha, kotremuž móże žo druhdy něschto maška pschidacź. Pschekhód dyrbi žo wobhladniwje itacź. Pschi prawje slutniwym pizowanju žo hołbje k žydanju njehotujo, na kóždy pad dyrbi žo wscha kylnjaza piza s boka wostajicź. Też běrny móża žo nětkole hołbjam dawacź, tola niz pschewjele. Hakle po něcźim hołbje na kylnichu pizu swucźimy. pschekhód dyrbi žo s wobhladniwoszczu stacź, so by žo skhorjenjam sadźěwako, wožebje žmě žo jenož mako konopja, kotryž jara pichkylnoszcź k žydanju sbudźuje, dawacź. W symje dyrbja hołbje měr mécź, so bychu po móžnoszczi kylne potomnistwo dostałe; na tym smějemy wjazy wjeżela, dyžli nad młodymi w symje, kotrež srědka kylne wotrostu.

* (S wětrnikowym wokschidłom saraženi.) W Horstu w Hannoverskej žo tři hrajkaze dźěczi s wětrnikowym wokschidłom shrabnychu a žo cźežko sranichu. Wschěm tsjom je žo nop rosbił. Jene s nich je w hojerni w Hannoverje wumrjeło.

* (Spjecźeńza jatych.) W jastwje w Pnompeny w Kombadźi žo jecźi spjecźichu. 800 domorodnych jatych wothladowarjow

nadpadże a spyta jich moricź. Cźi pak hnydom ßwoje revolvry wuźichu a někotrych jatych potšélichu.

* (Njeměry pschi awstriskim knihicźischczeńskim strajku.) W hoscźenzu „města Prahi“ w Děcźinje bě agent Paul Kailig s Barlina k dźěłu swólniwych němskich pißmikistajerjow do Awstriskeje pschiwjesł. Strajkowazy awstriszy stajerjo ßo teho dla do njeho s pukami dachu. Sso wobarajo Kailig maschinskeho mischtra Solingera s Podmoklanskeje sozialdemokratiskeje knihicźischczeńnje s revolvrom satšéli.

* (Krwawy kwaß w Chinje.) Chineska posta je do Marseilla powjescź pschinjeßka, so pschi składnoscźi jeneho kwaßa w Nanningu w połodnischej Chinje ßu rubjeźnizy wjele ludźi skónzowali. Něhdźe 300 woßobow bě ßo na kwaßu shromadźiło, hdyž ßo do kwaßneho doma 60 wobrónjenych rubjeźnikow dobu a kwaßarjow nadpadże. Pschi bědźenzy ßo 22 woßobow mori, wjele kwaßarjow, mjes nimi teź njewjesta, ßo frani. Dwajadwazecźi kwaßarjow, bohatych ratarjow s wokolnoscźe, ßobu wsawschi, rubjeźnizy woteńdźechu. Nětkole ßu k ßwójbam wotwjedźenych wotpóßłanzy rubjeźnikow pschischli, kotsiž chzedźa wulke sumy pjenjes sa wukupjenje jatych wudrěcź. Banda ma ßwoju khowanku w horach pola Lao. Wyschnoscź wojakow pscheciźiwo rubjeźnikam póscźele.

* (Pschekschiwjenje kubłoweho sarjadnika Winskeho arzybiskopa.) Arzybiskop Piffl je pschi arzybiskopskim kubłowym sarjadnistwje wulke pschekschiwjenje wußłědźił. Prjedawschi kubłowy direktor bě 1912 wumrjeł a sastojnik Schernhorst, kotremuž bě ßo sarjadnistwo pschepodało, reviſiju knihow wobeńcź wjedźesche. Arzybiskop jeho skónczńje wobskorži, a pschepytanje doma dopokasa, so bě Schernhorst nalutowanske knihi falschował a s najmjeńscha ßebi s nich 100 000 krónow wupłaczicź dał a je pschekschiwił.

* (Njeßoßowne mondźelstwo.) W Gießenje nad Lahnu je 32 létny. pohoncź Lehmann, kotryž je wot někotreho cźaßa wot ßwojeje żony dźěleny, ßwoju żonu a ßwoje 4 dźećźi se ßekeru sarasył a ßo potom żelesniskemu cźahej pschejećź dał. Jemu ßo nosy wotjědźeschtej. W klinizy, hdźež běchu jeho donjeßli, je wón někotre hodźiny posdźischo wumrjeł.

* (Jedyn létař ßo sarasył.) Wutoru je w Johannisthalu pola Barlina létař Remus s 1. kompagnije létarskeho bataillona w Döberizach s 1000 metrow wyßokoscźe se ßwojim létadłom k semi dele padnył. Pad ßo s tym, so létadło na schtomy padże, trochu woßłabi. Remußa ßu cźeżko sranjeneho do hojeńnje dowjesli, hdźež je so někotre hodźiny wumrjeł. Wón bě, hdyž nahle dele lecźesche, knjejstwo nad létadłom shubił. Létadło ßo motasche a skónczńje k semi padże.

* (Khoroscźe w franzowskim wójsku.) W Toursu w Franzowskej ßu někotre sta wojakow na scharlach skhorike a drusy ßu wumrjeli. W Le Mensu ßu pódla sprostnjenja kolenow wojazy teź na sprostnjenje tyła wumrjeli.

* (Powodźenje w Brasilskej.) W Brasilskej w połodnischej Amerizy ßu ßo někotre strony s wulkim powodźenjom podeschłe. W Ochinskim stacźe je ßo wjazy dyžli 1000 cźłowjekow tepiło.

* (Romantiska stawisna luboscźe wjazykrócźneho amerikanskeho milijonara Gwynna.) Mr. Gwynne, wuj snateho milijonara Vanderbilta, je ßo skradźu s knjeżnu Kenniz, dźowku jeneho w New-Yorku bydlazeho němskeho klampnarskeho mischtra, ßlubił. Sa krótki cźaß chze ßo wón swěrowacź dacź, so by ßo wschěch protestow ßwojich pschiwusnych sminył.

* (Khěžorowy wukas pscheciźiwo pschespěschnemu jěsdźenju automobilow.) Hdyž psches Wansee pola Barlina ßrjedu tsi khěžorske automobile jědźechu, je jedyn s tuchle automobilow pschi kschiżenju kralowskeje mórskeje dróhi do automobila kwětkowej wikowarnje A. Schmidta w Steglitzu sawadźił. W prěnim automobilu khěžor ßedźesche, w dwěmaj druhimaj jeho pschewod. Wuwinjenje njebě wjazy móżno a żylne sraženje ßo sta. Chauffeur khěžorskeho automobila, Reimann, ßo se ßwojeho żydka wjerhny a bjes wědomnja na drósy leżo wosta. W khěžorowym automobilu ßedźazaj wyschi hrabja s Goltz a kapitanski leutnant s Palejke njesranjenaj wostaschtaj, tola jeju automobil a teho runja Schmidtowy automobil ßo żylnje wobschkodźischtaj. Khěžor, kotryž njebě no njeßoßu niczo pytnył, do Potsdama dale jědźesche. Snjeßoßeneho chauffeura ßu do Potsdamskeje hojeńnje dowjesli. Tam teź bórsy khěžor pschińdże a ßo sa tym wobhonjesche, kak ßo jemu wjedże. Khěžor je poručił, so bychu wyschnoscże sakasale, s automobilemi pscherucże jěsdźicź.

* (Jeneho němskeho létarja w Ruskej sajeli.) Létař Mischewski, kotryž bě ßo ßrjedu na létanischczu w Johannisthalu pola Barlina na slět do Königsberga podał, je, krajinu njesnajo, ruske mjesy pscheleczał a hakle pola Warschawy k semi sjěł. Na ßwojim slěcże je wón Pultuske wobwjerdźenja pscheleczał a dléschi cźaß nad nimi tam a ßem létał. Dokelž je létarjam krucże sakasane, ruske mjesy a ruske wobtwjerdźenja pscheleczecź, je wyschnoscź Mischewskeho sajaka. Ruska wojeńska wyschnoscź Mischewskeho jako spiona wobhladuje. Němske knjeżerstwo je ßo bižo wo to prózowało, so by Mischewskeho s jatby wußwobodźiło. Hacź dotal ßu tele krocźele bjes wuspěcha wostałe.

* (Slět psches Mont Blank.) Schwajzarski létař Agenor Parmelin w Genfje je ßrjedu pschi jaßnym wjedrje k slětej nad Mont Blankom, najwyschschej horu Europy, wuleczał. Wyschkowski leutnant Borel se schwajzarskeho létarskeho kluba wotlět kontrolowaiche. Parmelin hnydom 600 metrow wyßoko slecża. Mont Blanc pscheleczawschi Parmelin pola Courmajeura blisko Aosta k semi slecża. Wón je sa ßwój slět s Genfa psches Mont Blanc do Courmajeura 1 hodźinu 55 mjeńschinow trjebał. Powětrowa cźara je 115 kilometrow daloka. Husta mhła w Valu d'Aosta Parmelinowemu wotmyßlenju sadźěwa, hacź do Turina leczecź.

* (Wotběranje wobydlerstwa w Barlinje.) 1. jan. 1913 je ßo w Barlinje 2,095,030 woßobow naliczilo, 1. januara 1914 pak 15,874 mjenje.

* (Hońtwa sa tigrom w Brüsselu.) S Hagenbeckez menażerijoweho zyrkußa na wulkim torhoschczu w Brüsselu bě wutoru jena kralowska tigriza s njekedźbliwoscźu jeneho wothladowarja se ßwojeje klětki na drohu wupjerchła, hdźež běchu runje tydźeńske wiki. Pschedawarki a wulka cźrjóda kupzow ßo ßmjercź wustróżiwschi cźekachu a njelickomne korby s jejemi, běrnoze měchi, warjenjowe budy, rěsniske kawy, twarożkowne a butrowe stejischczo ßo w dźiwjej měscheńzy a zychonju spowalachu. Tigriza bě ßo widomnje ßama dźiwjeje cźekańzy nabojoła a ßo sawrócźiwschi cźekny. Torhoschczo pscheskakawschi ßo wona s wotewrjenymi durjemi do jenych zigarowych klamow shubi. Pschedawarka, Vandammowa, w pschimjesowozej swje pschebywasche. Stupotanje w klamach saßłyschawschi, wona sastupi, so by měnliwemu kupzej poßłużiła, tola město teho wona sakschiknywschi cźekny a durje sady ßebje sapraßny. Mjes tym běchu ßo menażerijini wothladerjo a někotre duzenty polizistow i revolvrami pschihnali a tigrizu strażowachu, kotraż bě ßo wólnimje w klamach wupschestreła. Skónczńje skludźeŕ pschińdże, sa kotrymż wěriko na jeho wobjaze ßkowa poßłuschne do klětki sońdże. S pschewodom wjazy dyžli tyßaz cźłowjekow ßo tigriza do menażerije wróczo dowjese.

* (Wotprawjenje mordarja.) Ssrjedu rano je kat Schwietz s Wrótßławja w dworje krajneho ßudnistwa w Bytomiu w Hornjej Schlesyskej agenta Eduarda Gornika s Katowiz, kotryż bě loni 8. měrza schewza Dylu a jeho mondźelsku skónzował, so ßekeru wotprawił.

* (Mordarstwo.) W Aplerbecku pola Dortmunda běchu psched tydźenjom żałoßnje skuschene cźeko hórnika Trippy namakali, kotremuż běchu koła żelesniskeho cźaha hłowu wot cźeła wotjěle. Nětko je morweho ßwak wyschnoscźi wosjewił, so ßu Trippee pschi pukach krk pscherěsli. Winizy, kotsiž hischcże njeißu snaczi, ßu cźeko na żelesnisku koliju położili, so by ßo sdało, każ so je ßebi Trippe ßam żiwjenje wsał.

Majß, gris, rżane a pschenicżne wotruby rżanu a pschenicżnu muku poruczam a sa **wschu pizu żito jako sapłaczenje** pschijumuju.
Kóżdu dźělbu żita sa hotowe pjenjesy kupuju.

G. Horbank
w młynje w Prawoczizach.

Ad. Rämsch naßl. w Budyschinje
(mějeczel **Max Kirschner**)
pschi butrowych wilach 1 **telefon cźißło 415**
porucza ßwoje daloko a schěroko snate
palenzy a likeury.
Roseßłanje w cźwizach a bleschach.
Proschu ßebi płaczisnowy sapiß żadacź.

Smolerjec knihićišćernja

w Budyschinje w ßerbskim domje

knihi, sliczbowanja, visitne a pscheprosceńske khartki, sastojnske formulary, wustawki, blidne spěwy atd.

we wschěch rěczach derje a tunjo czischezi.

Dalokorěczak czišło 687.

Włoßy barbjazy czeßak

Sakońszy schkitany. Njedoscźěhnjeny w trjebanju Barbi schědźiwe abo czerwjene włoßy żołte abo czorne. Sa nje chłódnoscź ßo rukuje. Sso lěta dołho trjebacź hodźi. Scht. 3 hriwny na póstske dobracźe.

R. Drechsel w Draždźanach Nr. 6

Kurfürstenstraße.

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khěžorskej drósy 11.

Wschědnje
wot 4 hodźin popołdnju hacź do 11 hodźin wieczor

wulke pschedstajenje

:: najnowscheho dokonjenja ::
ßwětłohrajerskeho wumělstwa.

Kóždu ßobotu a ßrjedu ßo program pscheměni.

Drjewowa awkzija.

Ssrjedu 18. februara t. l.

ma ßo **dopopołdnja** wot **9 hodźin w hosćenzu w Hucźinje** scźěhowaze na

Maleschanskim revěrje

w Hucźinjanskej holi, w rudlach, pschi Hlinjanskim knježim dworje a pschi Schatuliz hacźe w Delnich Maleschezach, składźene drjewo na pscheßadźowanje pschedawacź a to .

2935 schmrěkowych tyczow,
280 „ krutych żerdźow,
61 rm. mehkich palnych kuluchow,
130 „ repuchow,
2000 walczkow twjerdeje walczíny,
60 twjerdych dołhich hromadow,
17 mjehkich hromadow.

Huscźanske hajnistwo, 7. februara 1914. **O. Meudte.**

Czescźenym Sserbam w Halschtrowje a dalschej wokolnoscźi dowolam ßebi najwodwolnischo wosjewicź, so ßym hacź dotal firmje **A. Märkel** ßluschazu

wuhlown, kalkown, zementown, hnojidlown, pizowadlown, ßymjenjowu a žitown wikowańnju

kupiwschi pschewsak a so ju se ßwojej ßamßnej firmu

Hans Valtin

dale powjedu.

Sepjerajo na dołho lětnu dźěławoscź jako pschekupz w tym ßamnym powołanju kaž tež jako ßerbski ratarski ßyn lubju s tutym, so budu kóždemu pschi kupowanju a pschedawanju wschěch mojich wězow stajnje po pschekupskim waschnju ßwědomicźe, sprawnje a kedźbliwje poßłużecź a proschu sdwórliwje, so by ßo moje pschedewsacźe dobrocźiwje podpjerało.

W Halschtrowje, w februarje 1914.

Hans Valtin.

Sserbszy ratarjo!

Jeli chzecźe Wasche žadanje sakitowacź, sastupcźe s cźrjódami do

wjeßneho wólbneho towarstwa!

Scźelcźe **pschinoschki** a **dobrowólne dary** na pokładnika:
Ernst Lehmann, Meschwitz bei Pommritz.

Schichtowa lanowoßuchowa muczka 38/40% p. a t.

je létßa woßebje tunja.

Najlěpscha mozy dawaza viza sa wschón wužitkowy skót. Njesarunjomna a w ßwojim skutkowanju njepschetrjechomna pschi wocźehnjenju młodeho skota a jako pschidawk sa ßucźelny a ßuproschny skót. Wažny sa dejny skót dla ßwojeho skutkowanja na žylnische dejenje a ßo jara wažaze dla ßwojich strowoscź spěchowazych ßamownoscźow. To je hłowny dobytk cźisteje potajkim njefalschowaneje a stroweje lanowoßuchoweje muczki, kotruż rosjaßnja, cźeho dla ßo wona njepschestawaizy bóle a bóle trjeba. Sa cźistoscź a njefalschowanoscź lanowoßuchoweje muczki plomba s naschim mjenom rukuje, kotraž je kóždemu měchej pschidata, cźehoż dla ma ßo na tule plombu woßebje kedźbowacź. Schichtowa lanowoßuchowa muczka je psches wschěch saßopschedawarjow dostacź. Nadrobnische wukasanje wo pizowanju swólniwje dawa

Georg Schicht A.-G., dźěłarnja wolija a jědznych tukow, jeniczli dźěłat najlěpje znatych

Ia Schichtowych kokosowych woßuchow a muczki s kokosowych woßuchow,
Ia Schichtowych palmowych woßuchow a muczki s palmowych woßuchow.

Měschann marmeladu
punt po 30 pj.
malenowu marmeladu
punt po 50 pj.
aprokosowu
marmeladu
punt po 50 pj.
porucza
Khorla Preisser jun.

Dobru
pschenicznu muku
porucza
Khorla Kahrowe
pschi zitnych wikach.

Bukečanske serb. tow.
změje njedźelu 15. februara pop. w 4 hodź. swoje posedźenje.
Přednošk je k. wučeŕ Łahoda z Bukec dobroćiwje přilubił.
Sobustawy a hosći z tutym najwutrobnišo přeprošuje
předsydstwo.

Wólba do krajneje kulturneje rady

pondźelu 23. februara 1914.

Jako sastupjeŕ sa 2. wolbny wokrjeż, Budyske a Kamjenske hamtske hejtmanstwo wobžahazy, staj sjwask ratarjow a wjeżne wólbne towarstwo w shromadźisuje 10. januara jenohłóżnje

knjesa ratarskeho radźiczela Böhmu w Deberkezach

namjetował.

Konservatiwne towarstwo

sa Budyschin a wokolnosćz.

Sjawna shromadźisna

wotměje žo

žobotu 21. februara 1914, wjeczor ½9 hodźin

w sali hosćenza **„běłeho konja“** w Budyschinje.

Rěčeć budże k. dr. Hartmann s Rathstocka **wo praschenju žrěnjeho stawa.**

Swwobodne rosrěčowanje.

Pschi
wólbje k krajnej kulturnej radźe
pondźelu 23. februara 1914
wuswolcie knjesa ryčerkubłoweho najeńka

Maxa Barthelsa w Jitru:

Kupne wuczinjenja,
hypothekske liscziny,
testamenty
wudźěluje
prawny bürow Kobana pschi zitnych wikach 4.
— Rěču žerbski. —

Serb. tow. „Lipa“
za Rakecy a wokoln.
změje, da-li Bóh, jutře njedźelu 15. februara pop w 4 hodź. w Hönčec hosćencu swoje
měsačne posedźenje.
Wšě lube sobustawy a hosći w bohatej ličbje wočakuje
předsydstwo.

Jutrnica,
serbske tow. za Njeswačidło a wokolnosć,
swjeći njedźelu 15. małeho **rózka** 1914 wječor ½8 hodź we Weberec hosćencu swój 6. założenski swjedźeń ze spěwami, dźiwadłom a balom.
Sobustawy a hosći najwutrobnišo přeprošuje
předsydstwo.

Hans Valtin
w Halschtrowje.
Wuhlowa, kalkowa, zementowa, pjowadlowa, hnojidlowa, a žitowa wikowarnja.
Czerstwy je doschoł:
najlěpschi
hnojazy kruchaty kalk,
najlěpschi
twarski kruchaty kalk.

Mótaze dźaki
žerbske a němske
žu dostacź
we wudawarni
Serb. Nowin.

---

4 cźehnite woły
žu na pschedań na dwórnischczu we wulkich Sdźarach.

Khěža na pschedań.
Ssam sterazy wobstarny muż chze khěžu cźišło 22 na garbarskej haży hnydom płaczisny hódno pschedacź. Też žu nowe mebl tam na pschedań.

Korczma
s korczmarskimi prawinami, 6 górzami 125 □ prutami pola w Kanezach pola Panczic ma žo wutoru 24. februara lětża dopołdnja w 11 hodźinach na městnje žamym psched podpisaneho sjawnje na pschežadźowanje pschedawacź. Pschedawanske wuměnjenja žo prjedy pschežadźowanja wosjewja a moża žo też hižo prjedy pola podpisaneho shonicź. **G. Smie.**

WYBERT-TABLETTEN
Name gesetzlich geschützt

[illegible] žwoje hłožowe organy napinacź, dawaja **Wybertowe** tabletty najwěcźiche schkitanje piche wustacje hłoža. Pschi nasymnjenju žo wone dla žwojeje rospuschczajeje žamownosćze rod trjebaju. Tyžazy jich wubjerne skutkowanje wobžwědčeja. Dost. cź we wschěch haptykach a drogownjach po 1 hr.

Do Lasa!
Njedźelu 15. februara
reje.
Pschecźelnje pscheproschuje
Khorla Scholta.

Rěsniskeho
wuczobnika
k jutram pyta **Richard Uhlemann** na Lubijskej drózy 7.

Kuchińka holza
žo hnydom pyta w hosćenzu „běłeho konja“ w Budyschinje na swonkownej lawskej haży.

Mala žiwnosćz
na pschedań. Twarjenje žu nowe. Dalsche je shonicź w korczmje w Nowym Sdźaru pola Klutscha.

Ssprowna dowěrna žerbska
žłužobna holza
žo hnydom abo pozdźischo do Zwikawy do žwójby jeneho wyschich ho seminarskeho wuczerja pyta. Dalsche je shonicź na Jägerstraße cźišło 1 delka w Budyschinje.

Tyscherskeho
wuczobnika
pyta
tyscherski mischtr **Albert Schubert** w Njeżwaczidle.

Kucharki, stwinske a žłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k žwinjom, wotrocźkom, žrěnkow, rólnych pohonczow, wolatych a dźěłacźerske žwójby pyta hnydom a knowemu lětu pschistajeńka **Görlichowa** na zukelnitej haży 1 na rózku khěžorskeje drohi w cźrijowni knjeza Heum. Mohra.
— Telefon 837. —

(K temu cźišku pschikoha.)

Pschiłoha k czišłu 7 Serbskich Nowin.

Sobotu 14. februara 1914.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždźanskich skótnych wikach.

12. februara 1914.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa rěsna waha	
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 6 lět	50—53	95—98
awstrisle	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	44—48	86—90
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	38—42	80—84
4. žnadnje pizowane kóždeje staroby	33—37	73—78
Jałowje a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałowje, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	47—50	88—93
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 7 lět	41—45	82—86
3. starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałowje	37—40	76—79
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałowje	32—36	72—76
5. žnadnje pizowane kruwy a jałowje	25—30	65—70
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	49—50	90—93
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	44—47	84—87
3. žnadnje pizowane	40—43	79—82
Čželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	60—62	102—104
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	54—58	96—100
3. žnadnje wuwite wot zyza	46—52	87—93
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schižењow w staroby hacž do 1¼ léta	49—50	66—67
2. mjaßne	49—50	66—67
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	47—48	64 65

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 13. febr. 1914 wot hr.	np.	hacž hr.	np.	W Lubiju 12 febr. 1914. wot hr.	np.	hacž hr	np.
Pschenza . . . . . běła	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . . . žołta	—	—	—	—	8	20	8	70
" nowa	8	25	8	80	—	—	—	—
Rožła	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	25	7	55	6	30	7	30
Jećmjeń . . . 50 kilogr.	7	25	8	—	6	60	7	90
Wows	6	50	7	25	6	20	7	—
" nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hród	11	—	20	—	10	—	11	—
Wola	11	—	12	—	11	—	12	—
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka	17	50	19	50	20		22	—
Běrny	1	75	2	50	2	20	2	50
Butra . . . . 1 kilogr. . . .	2	30	2	80	2	50	2	70
Pšeničzna muka 50 " . . .	10	50	18	50	14	50	18	50
Rjana muka . 50 " . . .	9	75	12	50	10	50	12	50
Ssyno . . . 50 " . . .	2	50	3	25	2	75	3	—
Ssłoma . . 100 " . . .	3	—	3	35	3	—	3	60
Prožata 672 schtuk, schtuka . .	14	—	25	—	—	—	—	—
Pšeničzne wotruby	5	35	5	60	5	10	5	50
Rjane wotruby 50 kilogr.	5	25	5	75	5	50	6	10
Pšeničzny gris	—		6	75	—	—	—	—
Rjany gris	6	50	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 20 pj., schtuka 10 pj.

W Budyschinje płaczeschе: kórz pschenzy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np., žołta — hr. — np. hacž — hr. — np., nowa: 14 hr. 20 np. hacž 14 hr. 96 np., kórz rožki po 160 puntach 11 hr. 76 np. hacž 12 hr. 24 np., nowa: 12 hr. — np. hacž 12 hr. 32 np., kórz jećmjenja po 140 puntach: 10 hr. 85 np. hacž 12 hr. 04 np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

12. februara 1914.

Po 50 kilogr.: Rožła wot 7 hr. 20 np. hacž 7 hr. 60 np., pschenza wot 8 hr. 80 np. hacž 9 hr. 10 np., jećmjeń wot 7 hr. 70 np. hacž 8 hr. — np., wowš wot 6 hr. — np. hacž 8 hr. — np., jahły wot — hr. — np. hacž — hr. — np. hród — hr. — np., žyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. — np., běrny — hr. — np. hacž 2 hr. 70 np., žłoma (100 kilogr.) 3 hr. — np., butra (1 kilogr) wot 2 hr. 30 np. hacž 2 hr. 50 np., jeja (mandl) 1 hr. 20 np.

Wjedro w Londonje 13. februara: Mjerśnjenje.

Cyrkwinske powjesće.

W Michałskej zyrkwi śmeje rano w 7 hodźinach duchowny Tschech serbsku spowjednu wucžbu, ½9 hodźin farat Rěda serbske a w 10 hodźinach němske prědowanje. — Dopołdnja w 9 a 10 hodźinach śmeje duchowny Tyschek Božu žłužbu we wokrjeßnym wustawje na Židowje.

Tydźeńske sastojńske dźěła śmeje duchowny Tyschek.

Wórowali:

W Michałskej zyrkwi: Max Pawoł Pětsch, žiwnoscžeť w Sréschinje, s Gusłu Minnu rodź. Horńcžerjez w Boschezach. — Gustav Adolf Gocht, hródźny schwajzat w Börngenje pola Possendorfa, s Lejnu Theresiju rodź. Schérzez w Hrubjelcžizach. — Khorla Oswald Kurt Donath, pschedstajet w Budyschinje, s Marju Hanu Elisabetu rodź. Nyczez na Židowje.

W katholskej zyrkwi: Jurij Böhma, skałał w Nowej Jaßeńzy, s Martu Theresiju rodź. Budarjez w Budyschinje.

S druhich wožadow: Pawoł Neuhart, pjekał w Njesdaschezach, s Berthu Gnaukez tam. — Albert Lübka, hródźny schwajzał w Hornim Hunjowje, s Friedu Wobstez tam. — Jan Machelk, skałał w Demjanach, s Jdu Hanu Pětsch w Hunczerizach. — Khorla Adolf Koppry, ratarski dźěłaczeť we Łuku, s Marthu Kaufmannez, žłužobnej dźowku tam. — Hermann Wylem Hetman, gmejnski pschedńejczeť a žiwnoscžeť w Linej, s Marju Hanu Lahdez w Lěskej. — Khorla Gusta Mrós, dźěłaczeť w Droždźiju, s Gusłu Zyžez, dźowku w Kortnizy.

Křćeni:

W Michałskej zyrkwi: Waltał Hermann, Jana Augusta Małcharja, hejtmana w Ssmolizach, ž. — Max Richard, njemandź. žyn we Wulkim Wjelkowje.

W katholskej zyrkwi: Pětr, Pětra Golebioski, skałarja w Ssmilnej, ž. Marja Herta, Michała Scholty, fabrikskeho kowarja w Budyschinje, dź.

S druhich wožadow: Willy Alfred, Maxa Beiera, pohonca w Njesdaschezach, ž. — Pawoł Alfred Pawoła Bartuschki, žiwnoscžerja w Bolborzach, ž — Elsa Nowotnez w Počžaplizach. — Johanna Elly, Maxa Alwina Vogela, skałarja w Kdžałkni, dź. — Gerhard Max, Khorle Rudolfa Weikerta, monteura w Bukezach, ž. — Arnoscht Gusta, Arnoschta Gusty Winklerja, žiwnoscžerja we Delanoch, ž. — Frieda Erna Jenkez, njem. dź. w Pschiwczizach. — Martha Elsa Nowakez, njem. dź. w Pschiwczizach. — Jan Jurij, Jana Jurja Domascha, twarskeho pschedewsacžela a žiwnoscžerja w Sozeri, ž. — Ota Waltał Ernsta Waltarja Pěschela, žiwnoscžerja w Hlinje, ž. — Khorla Hermann, Jana Augusta Ryncža, schewza w Hlinje, ž. — Hilžbjeta Herta, dź. hospodatskeho wobžedź. Sojka we Stróži. — Marja Charlotta, Khorle Ferdinanda Mersiowskeho, wojnarja we Wyßokej, dź. — Pawoł Hellmut, Arnoschta Emila Běleho, dźěłacžerja we Wyßokej, ž.

Zemrjeli:

W Michałskej wožadże: 7. februara: Jurij Alfred, njem. žyn na Židowje, 4 m. 12 d. — 11.: Marja rodź. Bèbrachez, Jana Jeremiaša, murjerja na Židowje, mandźelska, 58 l., 11 m., 13 d.

W katholskej wožadże: 7. febr.: Gabriela Eleonora Quaiserez rodź. Seidemannez s Ratez, 68 l. 5 m. 15 d. — 9.: Anton Grindl, friseur w Budyschinje, 57 l. 8 m. 26 d. — 10.: Handrij Kral, murjet w Ratarjezach, 58 l. 10 m. 13 d.

S druhich wožadow: Helmut, Maxa Claußnitzera, wyschscheho schwajzarja w Spytezach, ž., 1 l. 3 m. 23 d. — Marczin Jan, Jana Handrija Langi, hejtmana w Demjanach, ž., 2 m. — Arnoscht Gustav Bèrka, wotrocžł we Wawizoch, 15 l. 3 m. — Richard Marczin, Josefa Szmanka, khežkarja a dźěłaczerja w Čžornjowje, ž., 10 m. 11 d. — Hermann Pawoł Mrósta, wumrjet w Budyschinje, pohrjeb. w Klukschu, 19 l. — Hermann Pawoł Scholtka w Polpizy, 11 m. — Ota Waltał Pieschel w Hlinje, 4 d. — Arnoscht Pawoł Nowak, schulet, w Brěsezach 10 l. 26 d. — Juliana Ernstina swud. Kalicheż, rodź. Mlynkez, wobydlerka w Hrodźišchczu, 76 l. 9 m. 14 d. — Marja Güntherowa, rodzena Zimmermannez we Wyßokej, wudowa, 55 l. 10 m. 27 d.

Zyrkwinske powjesče s Hodźija.

Njedźelu Sexagesima śmeje rano ½8 hodźin farat Kschižan serbsku spowjednu wucžbu, ½9 hodźin duchowny Voigt serbske a w 10 hodźinach němske prědowenje.

Zyrkwinske powjesče s Budestez.

Njedźelu Sexagesima śmeje duchowny Bóiz rano ½8 hodźin serbsku spowjedź, dopołdnja ½9 hodźin farat Domaschka serbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 4 hodźinach shromadźizna kschesćijanskeho towarstwa mužskeje młodoscže. — Ssrjedu wječor we 8 hodź. shromadźizna kschesćijanskeho towarstwa mužskeje młodoscže.

Wisitne khartki
czišchczi spěschnje a tunjo
Ssmolerjez knihiczischczerńa.

Serbski muzej
wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měšaza wot ½11—12 hodźin.

Philippi & Co., měj. Curt Mahnke.

Inventurske wupředawanje

wot 13. hač 22. februara

po wurjadnje poniženych płaćišnach.

Schtrykowane dźěćaze wobleczenja
wulkosćź 1—4 nětkole . . . . . 78 np.
wulkosćź 5—9 nětkole . . . . . 98 np.

Pišany dźěćaze schtrympy
ſ čźisteje wołmy
wulkosćź 1—4 nětkole . . . . . 78 np.
wulkosćź 5—9 nětkole . . . . . 98 np.

500 žonjazych rukajzow
ſa pschekhódny čźaß a symu
njedźiwajzy na prjedawschu płaćišnu
serija I 58 np. serija II 78 np.

Wołmjane blusy
ſ čźisteje wołmy, zyle na podschiwk

serija	I	II	III	IV
nětkole	2.95	3.95	4.95	5.95

a tak dale

Slote ßomoczane gumijowe paßy
nimo měry nasad ſtajene
nětkole 19, 22, 38, 68, 88 np.

a tak dale

Flechtenheil

wupruhowany ßrědk pschečźiwo wußrpkam kože a lischawje, buschwiza po 1 hr.

Pile k čźisčźenju krewje,
k rjadowanju a podpjeranju lohkoho wukhoda, bleschka po 50 pj.

Selo k čźisčźenju krewje
wupruhowany ßrědk pschi khoroščźach, kotreź ſe schpatneje krewje wukhadźeja, tyſka po 1 hr.

Krjepki k čźisčźenju krewje
ßkuža k lěpschomu ſkutkowanju a podpieranju kury k čźisčźenju krewje, ble chka po 75 pj.

Kralowska priv. Hrodowska haptyka w Budyschinje.

Čźistowołmjane konjaze pschikrywy

(deki)

ſ rukowanjom čźisteje naturskeje wołmy
ſe ßylnym płatom podschite a pscheschite, 140×180 cm wulke

mk. 6.50.

Sa ſnamjo ua pschikrywy 10 pj., wot 1 duz. darmo.

Pschikrywy na pruhu darmo.

Carl Winter, fabrika pschikrywow **w Magdeburgu.**

Saſtupjeŕ C. Winter w Budyschinje na khěžorſkej dróſy 8.

Moje

inventurſke wupſchedawanje

nasad ſtajeneho wobucźa

= je ßo pjatk 13. februara ſapoczało. =

Woßebje poruczam:

Mužaze a žonjaze ſchnórowanſke ſchkórnje, dźěczaze ſchnórowanſke ſchkórnje, cžorne a brune, **filzowe ſtupnje a toſle** atd. Sdym tele jenoż ſolidne twory, dokelž ßu po formje něſchto popuſchczile, w płaćišnje tak ponižił, ſo ßo tale ſkładnoſćź njeßmě ſpuſchczicź.

Auguſt Wehle, čźrijowy ſkład

na ßukelnſkej haßy 21 pódla Rachlizej hotela.

Pſcheńczną muku

wſchěch družinow
tunjo porucza
Khorla Preisser jun.
pſchi žitnych wikach.

Kóſłaze kóžki,

howjaſe kože, wowcze kože, ſajecze a kaniklaze kože,
kaž tež **wſchě druhe družiny kožow**
kupuje po najwyſchſchich płaćišnach
Heinrich Lange
pſchi zyrkwinym měſcźe
a pſchi žitnych wikach 11,
ſ napſchecźa „ſłoteje hwězdy".

Kožane twory

kupuja žo najlěpje w spezialnej pschedawarni kožanych tworow.

Stajnje wulki wubjerk, krucze sprawne poškuženje a tunje placžisny sa

koffry, puczowanske tosche, neßeßary, žonjaze tosche a paßy schulske tosche sa hólzow a holzy, schulerske mapy, pißanske, aktowe a hudźbne mapy, listownje a zigarowe tosche, portemoneje, ßlě, nakhribjetne měchi a gamasche atd. namakacze

w spezialnej pschedawarni

sa **Offenbachske kožane twory**

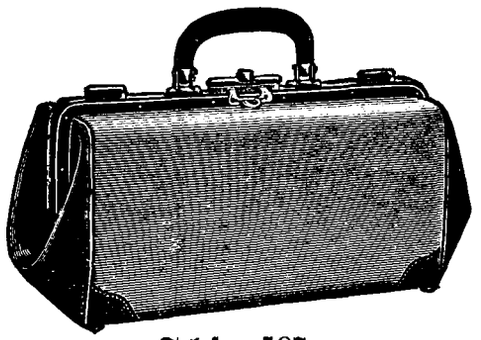

Telefon 587.

C. Alberta, mějeczela **Khorle Bahle,** ßedlarskeho mischtra

w Budyschinje, pschi lawskich hrjebjach 10.

Sserbske a němske schulske biblije

teho runja

wěrowanske biblije

s wulkim a drobnym pißmom ßu dostacz

we wudawarni Serbskich Nowin.

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje na bohatej haßy 9

ßwój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczasow** k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucza

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje placžisny.

Czerpjenje nohow

bolaze nohi, jětsenje widlischeżatych žilow po wupruhowanej methodże ßwědomicze lěkuje

Reinhold Walther

Telefon 858. w Budyschinje pschi nowych hrjebjach 3.

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeczel: J. Hanekamp

w Budyschinje na ßukelnskej haßy 9,

meblowy dom sa njewjesczinske wuhotowanja.

Najwjetschi skład woprawnych a lakowanych

wobhdlenskich wuhotowanjow

kaž tež

jenotliwych meblow a pólstrowanych tworow

po wschěch placžisnach.

Poruczam jako pschihódne a praktiske dary

debjaze meble

wscheje druziny, kaž tež

teppichi, blidowe pschikrywy, paneele, kontorske a klavěrske stólczki atd.

„Wot 3 lět na hrosnu wumpjeru czerpjach. Hižo po 3 dnjowym nałożenju **Zuckeroweho patent. lekarskeho mydła** bě wuspěch widźomny.

Jětseschka

schnyjachu a nowe njenastawachu. Hižo po 2 kuskomaj bě moja koża zwle czista. P. N."

Kusk 50 pj. (15 %) a 1.50 mk. (35% najßylnischa forma). K temu **Zuckoh kreme** (niz tucznjaza a mila) 75 pj. a 2 mk. w **Budyschinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog. **Otu Eugerta, bratrow Měrschez** nazlěd., **Strauch a Koldy.**

Spěmarske,

ßerbske a němske,

jednorje hižo po 2 a 3 hr. a wosebnje do czelazeje koże swjasane hižo po 6 hacz do 10 hr. ßu na pschedań

we wudawarni Serb. Nowin.

Moje inventurske

wupředawanje

dale traje hacž do

ßrjedy 18. februara t. l.

Jan Jurij Pahn.

Najlěpschi
paleny khofej
punt po **140, 150, 160, 180, 200** np.
stajnje czerstwy porucza
Khorla Nowak naßl.
na žitnej haßy 10.

Chenillowe rubischcza
a schawle
płaczisny hódno pschedawa
Otto Osswald
na kamjeńtnej haßy 7.

Dobry lany wolij,
Eckendorfske
runklizowe ßymjo
punt po **25** pj.
porucza
Khorla Kahrowe
pschi žitnych wikach.

Pjenjeżnikam
ßo k darmotnemu saměsczenju pjenjes w jenoż dobrych solidnych hypothekach porucza
Albert Mužik,
na Hoschiz haßy 42 po 1 skhodże, w hosczenzu k „jandželu"
Hypotheki a wobßedženstwo leżomnosczow.
Sałożene 1899. Stary sprawny wobkhod.

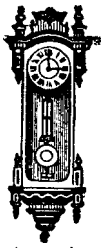

Kuzoy, kotryż mje ßcze **dobry a tuni czaßnik** kupicz, abo kotryż chże ßebi jón **porjedzicz** dacz, njech dże k czaßnikarjej
Kurtej Jenčej
na swornk. lowske haßy 5.
Jencz pschedawa a porjedzuje, ßa ßwoje dźeło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, s płaczisnami wupołożene, wobhladacz.**

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 8. **Sobotu 21. februara 1914.** **Lětnik 73.**

W sakskim ſejmje

mějachmy sańdźenu póndźelu dołhe poſedźenje. Mjes druhimi pſchedmjetami ſtejeſche na dnjowym porjedźe też ſtatowy ſtaw: ſwjaſkowa rada. Tule ſkładnoſcź wužichu wſchelazy ſapóſtkanzy, wo politiziy němſkeho khěžorſtwa, woſebje ſnutskownej, poręčeć. Najbóle džěſche wo elſaſkim měſtaczku Zaberu. Jedyn nazionalliberalny ſapóſtkanz měnjeſche, kak njeſbožowny je pruſki ſyſtem knježeuja. Žanu jeniczku ludnoſcź w němſkim khěžorſtwje njemóže ſpokojicź. Runje elſaſzy Němzy ſu byli cźi, kotſiž pod franzowſkim knježſtwom ſtejo ſu najbóle žedźeli ſa wumoženjom ſ pomozu Pruſkeje. A dźeńa po 40 létach ſaworitoſcź ſa Pruſku je ſo pſchewobroćiła do wrótneje hidy. Nazionalliberalni dyrbjeli pak ſo dyricź na ſwoju wutrobu a wopomnicź, kak runje won woni haja wſchoněmſki ſchofiniſmuſ. Tón pak njepopſcheje ludam, kotſiž bydla w němſkim khěžorſtwje, ani proſchatka ſwobody ſa hajenje ſwojeje narodnoſcźe. To my Sserbjo, kaž w Sakſkej, tak w Pruſkej, najlěpje ſačuwamy.

Sańdźenu wutoru dowuradźichu ſo mjeńſche naležnoſcźe.

Sſrjedu mějachmy ſaſo njeſkónčnje dołhe poſedźenje. Tſi pſchedmjety naſ burſkich ſaſtupjerjow woſebje ſajimowachu. Nowe ſrjadowanje ſawěſcźenja ſa rěſne ſwinje. Dotal njebě rosdźěła w pſchinoſchku ſa tele ſawěſcźenje, hač rěſachmy ſwinjo doma abo rěſáſche je rěſnik. We woběmaj padomaj pſchinoſchk 70 pjenježkow wucźinjeſche. Po knježeŕſtwowym nacźiſku ma rěſnik 39 pj. płacźicź, a ſchtóž doma rěſa, 166 pj. ſa ſwinjo. Pſchecźiwo poczeženju domjazeho rěſanja my konſerwatiwni wuſtupichmy a budźemy pſchecźiwo temu ſkutkowacź a hłoſowacź. Liberalni a ſozialdemokratojo ſu hinaſchich nahladow, dokelž naſche cźeże na wózach njeſnaja.

Potom jednachmy wo wodowym ſakonju, kiž je na wózach telko ſkeje krwje nacźinił. Wjednik konſerwatiwnych, tajny radźicźel Opitz, kiž je pſches 33 lět ſe ſapóſtkanzom, knježeŕſtwu hórko porokowaſche, ſo ſakoń wopak nałožuje a ſo je ſakonjej zyle hinaſche wukoženje dało, hač bě wot ſejma wotmyſlene. Na pſchikład: Pſchimjeſowarjow rękom, kotſiž woſebite ſjednocźeńſtwa tworja, maja ſo hakle potom ſa ſdźerženje rěčnſchcźow ſtaracź, hdyž je je knježeŕſtwo najprjedy ſwuporjedźało. Opitz měni, ſo pſchedpiſydojo tychle ſjednocźeńſtwow ſakoń cźaſto njeſroſumja a cźaſto do wudawkow ſwola, kotreż ſo jim ženje po ſakońſkich poſtajenjach napokładźicź njeſmědźa. Rěčnik ſ njewſchědnej wótroſcźu knježeŕſtwu porokowaſche, ſo je pſched wobſamknjenjom ſakonja ſlubjenja wotedawało, kotreż nětko njedźerži. S tajkimi ſlubjenjemi pak je wjele konſerwatiwnych pohnuło, ſa tónle ſakoń hłoſowacź. Pſchetoż konſerwatiwni ſu byli pſchecźiwniziy taſkeho ſakonja a mnoſy ſu pſchecźiwo njemu hłoſowali. Jenož liberalni ſu bjes wumſacźa ſa njón byli. Knježeŕſtwu běchu tele wótre poroki widomnje njelube, a wone ſpytowaſche je woſłabicź, měnjo, ſo ſnano ſo ſ lěpſchim nałoženjom a ſroſymjenjom ſakonja hodźa wſchelake njelubоſnoſcźe wobeńcź. Tola ſcźěhowazy rěčniziy, woſebje konſerwatiwni ſapóſtkanzy pſchednoſchowachu ſkoro k wěrje njepodobne pſchikłady, kak ſahubnje tónle ſakoń ſkutkuje. Pſchikłady wobkrucźichu ſ dopokaſmami, kotreż ſejmjej pſchedłożichu. Tak ſo dopokaſa, ſo ſa leżomnoſcź, kiž létnje jenož 30 hr. wunoſcha, je ſo prěnje léto dyrbjało 70 hr. ſapłacźicź, druhe léto 160 hr. a tſeće léto najſkerje 250 hr. pſchinoſchka. Wſchelake ſtatoki ſu wſcheje hódnoſcźe ſhubiłe, tak ſo ſo pſchedacź njehodźa. W druhich padach ſnu ſ nanoweje ruki ſtatok pſchewſacź njecha a njemóže, dokelž dla tajkich pſchinoſchkow ſahubjenje pſched ſobu widźi. Też hamtſkim hejtmanſtwam ſo hórko porokowaſche, ſo pſchimjeſowarjam žadanych roſjaſnjenjow njepodawaja. Ssmy wcźipni, kak ſo wěz dale wuwije.

Po tym jednachmy wo namjetach ſa nowy pucźowy ſakoń. Woſebje ſkorjeſche ſo na to, kak ſu někotre gmejny ſ pucźeporjedźenjom bite, a to najbóle w najnowſchim cźaſu ſ pſchiběranjom automobileweho wobkhada. Knježeŕſtwo woſjewi, ſo najſkerje hižo pſchichodnemu ſejmej nowy pucźowy ſakoń pſchedłoži. Konſerwatiwny rěčnik knježeŕſtwo namołwjeſche, pſchi tajkim nowoſrjadowanju na žadanja małych, woſebje burſkich gmejnow dźiwacź, kotreż ſwoje pucźe ſwjetſcha ſame porjedźeja a tak ſo lěpje pſchewulkich pjenježnych cźežow ſminu, hač tak, jeli bychu pucźe wokrjeſy twariłe. Njech knježeŕſtwo tajke gmejny prawje bohacźe ſ pjenježami podpjera.

Schtwórtk a pjatk ſo wſchelake petizije dojednachu.

Schtwórtk nimale k wichorojtym wótroſcźam ſe ſtrony konſerwatiwnych dla jeneje petizije dóńdźe. Próſtwar ſo wobcźežowaſche, ſo ſu jemu ſchkodu, ſ wojakami nacźinjenu, pſcheniſko ſarunali, a ſo ſa tajke naležnoſcźe žaneje wobcźežowanſkeje inſtanzy njeje. Jeho próſtwa ſo ſacźišny, a teho dla konſerwatiwni, kotſiž cźeże bura najlěpje ſnaja, tak wótrje ſa njeho wuſtupowachu. Sozialdemokratojo pak pſchecźiwo petiziji rěčachu a hłoſowachu. E. B.

Wutwarjenje ſakſkich żeleſnizow.

S roſcźenjow induſtrije we wjecźornej Sakſkej też wobkhad na żeleſnizach tam pſchibywa. Mjes Lipſkom a Hofom ſo létſa pjata a mjes Draždźanami a Werdawu ſchtwórta kolija położi. Trěbne pjenjeſy k temu je prěnja komora ſakſkeho ſejma ſańdźeny tydźeń pſchiſwolika.

Pruſke ſtatne żeleſnizy a zivilne ſaſtaranje.

Pruſke ſtatne żeleſniſke ſarjadniſtwo chże létſa 600 nowych cźahowych wjednikow a 2000 cźahowych rjadowarjow pſchiſtajicź, kotſiž ſo po ſydom woſminach ſ wojeŕſkich cźakanzow woſmu.

Zabernſka naležnoſcź.

Pſched Zabernſkim krajnym ſudom běſche na 17. dźeń februara termija ſa zivilnu ſkórżbu pſchecźiwo leutnantej ſwobodnemu knjeſej ſ Forſtnerej poſtajena. We wobſkórżbnym piſmje ſo praji, ſo je ſ Forſtner w lěcźu 1913 jenu tehdy hiſchcźe njenaſwarjenu lědma ſchtyrnacźelětnu holzu ſawjedł. Holzyny nan ſebi jako ſarunanſki pjenjes 2000 hriwnow žada. Po namjecźe Forſtneroweho ſakitarja ſo termija na 28. haprleju wotſtorcźi. Wotſtorcźenje na tak póſdnu termiju je ſo dźiwajo na to ſtało, ſo je leutnant ſ Forſtner w tu khwilu hiſchcźe małoletny, tola jutry 21. léto dozpije, tak ſo móže potom ſwoju naležnoſcź ſam ſaſtupowacź.

Jedyn rekrut Zabernſkeho regimenta bě nowinam „Der Elſäſſer“ woſjewił, ſo leutnant ſ Forſtner elſaſkim rekrutam wudmo „wackes“ (rjelpuſ) nadawa a ſo jich nuſuje, ſo dyrbja ſo ſami jako „wakeſojo“ pola njeho ſamołwicź, a ſo bě ſ Forſtner dale tym wojakam, kotſiž bychu w ſwadźe ſ ziviliſtami jeneho ziviliſtu ſakkóli, pjenježne myto lubił. Dokelž bě ſo rekrut ſ tajkim woſjewjenjom pſchecźiwo diſziplinje pſcheſchoł, bě jeho wójnſki ſud k ſrěnjemu arreſtej na 43 dnjow ſaſudźił. Tuteho rekruta běchu nakhwilnje ſ arreſta puſchcźili, a teho dla ludźo měnjachu, ſo ſu jeho wobhnadźili. Temu njeje tak. Rekrut bě ſo jenož ſ arreſta puſchcźił, dokelž bě ſkhorił. Próſtwowne piſmo wo wobhnadźenje, kotreż bě jeho nan ſapodał, njeje ſo poručźiło, a tak dyrbi wón ſbytk ſwojeho khoſtanja wotpokucźicź.

Njedźelſki měr.

Budgetowa komiſija khěžorſtwoweho ſejma je wo tracźu njedźelſkeho měra w gmejnach ſ mjenje dyžli 75 000 wobydlerjemi namjet pſchijała, kotryž džěło hač do 3 hodźin dowoli. W gmejnach ſ 10 000 a wjazy wobydlerjemi dyrbja pak te tſi dźěłanſke hodźiny njepſchetorhnjene bycź.

Cžeknjenzy w franzowskim wójsku.

W Franzowskej nětkole kóždeho, kotryž móže něka tšelbu njesć, do wojeńskeje šłužby bjeru. Někotryžkuli, kotryž dyrbi jako wojak šłužić, njeje cželnje k temu khmany. Duž je bjes dźiwa, so liczba wojeńskich cžeknjenzow w Franzowskej s kóždym létom pschibywa. Na pißomne wopraschenje radikalneho sapóßłonza Martina je wójnski minister w knjeżeństwowych nowinach wotmolwił, so je kónz sańdżeneho léta liczba cžeknjenzow 15005 a liczba tych, kotsiž šu šo wojeńskej šłužbje wotwlakli, 65872 wuczinika.

Wójnska hotowosć Ruskeje.

Awstriske nowiny šu psched tydżenjom powjesć wo shromadżenju ruskeho wójska pschi ruskich wieczornych mjesach a wo ruskim wójnskim brónjenju pschinjeßke. Zyle hinak Rußojo wo wójnskich pschihotach myßla. W jenej shromadźisnje khěžorstwowych radźicželow, sapóßłanzow a profeßorow šo po pschednoschku generala Duchinina wo wójnskej hotowosći Ruskeje scžěhowoza spomnjenja hódna resoluzija pschija, w kotrejž šo mjes druhim praji: Napadne zofanje a s njekhmanosću mjesowaza šłabosć ruskeje diplomatije w zyłym rjedże praschenjow wo Albanskej, Silistriji, Skutariju, Adrianoplu, póßłanjom němskeho generala Limana se Sandersa do Konstantinopla šo ani se snutskownymi wobstejnosćemi Ruskeje, ani s njedospołnej wójnskej hotowosću Ruskeje njesamolwi. Dale wjedźenje tejele politiki dyrbi s wěstosću k spadnjenju wscheje nahladnosće Ruskeje w Europje a Asiskej dowjesć a ważnosći trojopschesjednosće schkodźicz. Duž šebi žadamy, so by šo běh ruskeje swonkowneje politiki pscheměnił.

Pscheměnjenje w ruskim knjeżerstwje.

W Ruskej je šo mózne hibanje pschecžiwo wopikstwu sbudźiło. W khěžorstwowej radże šu šebi žadali, so by šo pschesměrnemu palenzpicžu se sakonskimi šrědkami wobarało. Prjedawschi finanzny minister Witte namjetowasche, so by šo dźěł wunoschka s palenzoweho monopola k naprawam pschecžiwo wopikstwu nakożił. Ministerstwowy pschedßyda a finanzminister Kokowzow šo tutemu namjetej pschecžiwjesche. Tola drusy ministerjo a šamo zar šu sahubjaze scžěhwki wopikstwa mjes ruskim ludom spósnali a teho dla namjetej pschihłoßowachu, so by šo palenzpicże samjesowało, byrnjež by šo wunoschk s palenzoweho monopola s tym pomjeńschił. Sa to dyrbjałe šo druhe dawki ludej napołożicz. Kokowzow je teho dla nusowany był, watstupicz. Na jeho město je zar Barka sa finanzneho ministra a Goremykina sa ministerstwoweho pschedßydu pomjenował.

Kokowzowej pódła jeho finanzneje politiki jeho šłabuschke sastupjenje ruskich interesow w Konstantinoplu porokowachu. Wot Goremykina wocžakuja, so budże wótrische truny pschecžiwo Turkowskej nacžahowacz.

Nowy balkanski swjask.

Mjes Sserbiju, Grichiskej a Rumunskej je šo po powjesćach s Peterburga pod schkitom Ruskeje swjask wobsamknył. Jeli so by Turkowska abo Bołharska jenemu s tutych statow wójnu pschipowjedźiła, mataj tutemu taj druhaj stataj se šwojim wójskom pomhacz. Jeli so by šo Turkowska komdźiła, wobšedźenstwo Grichow mjes ägäiskimi kupami pschipósnacz, Rumunska teho dla pschecžiwo Turkowskej pola wulkomozow sakrocži.

Sjednocženje mjes Sserbiju a Cžornohórskej.

Wójnu pschecžiwo Turkam dobywschi stej Sserbija a Cžornohórska, kotrejž běschtej prjedy s Nowopasarskim sandżakom dźělenej, shromadnu mjesu dostałej. We woběmaj statomaj šu spósnali, so staj cžim šylnischaj, cžim wužscho šo k šebi samknjetaj. Po sakonjowych nacžiskach, wo kotrychž směje cžornohórski šejm jednacz, šo wójsko, justiza, krajne sarjodnistwo a schule po šerbskim pschikładże pscheměnja. S tutym samyßkom šo se Sserbije sastojnizy a offižerojo, šudnizy a wucžerjo do Cžornohórskeje pósczelu. Na Cžornej Horje šo dale stejaze wójsko pschiprawi a na tajke waschnje dyrbi Cžornohórske k šerbskemu wójsku do wsajomnych pomerow stupicz, kajkež w Němskej mjes swjaskowymi statami wobsteja. Tež šerbska skupschtina směje šo se sakonjowymi pschedkohami, kolrež šo na tele praschenje poczahuje, saběracz.

Grichiska a Turkowska.

Wulkomozy šu dojednałe, so šmě Grichiska wschě kupy, kotrež je w poßlednjej wójnje w ägäiskim morju-wobßadźiła, s wumsacżom Tenedosa, Imbrosa a Kastellorizy, wobkhowacz. Tele kupy pak šo Grichiskej jenož pschipokasaja, jeli so jejne wójska hacž do 31. měrza s pokodnischeje Albanskeje wucżehnje. Tole wuměnjenje je w Grichiskej wulku njespokojnosć sbudźiło; pschetož w pokodnischej Albanskej je wjetschina wobydlerstwa grichiska, a teho dla ju Grichojo nochcedża Albanskim pschewostajicz. Rossbudźenje wulkomozow pak tež njeje wěso Turkowsku spokojiło. Turkowske knjeżerstwo je wulkomozam sdźěliło, so šo Turkowska njemóże kupow, pschi sajěsdże do Dardanellow a pschi asiskim brjosy leżazych, wsdacz. Bjes nich njebudże Turkowska wobstacz móz a budże teho dla prjedy abo posdźischo wo nje s Grichiskej wojowacz dyrbjecz.

Wiedski prynz po puczu do Albanskeje.

Pschewod Wiedskeho prynza, kotryž je šo rossbudźił, albansku krónu pschijecz, je 10. februara do Durazza pschijěł a je do tamnischeho hischcże njedosrjadowaneho hroda sacżahnył. Wiedski prynz šam s awstriskej wójnskej łódźu „Taurus" mjes 21. a 23. februarom do Durazza pschijědże. Wjele mužskeje khrobłosćo a swažliwosće k temu šłuscha, šebi albansku krónu na hłowu stajicz, wona budże woprawdże cžernjowa króna. Wiedski prynz je jedyn s najcžežschich nadawkow pschewsak, kotrež móże šebi cžłowjek myßlicz. Wón dyrbi dotalnych šmjertnych njepschecželow, kschesćijanow a mohamedanow, sjednacz a k šebi swjasacz. A kajke srudne wobstejnosće šu w Albanskej! Wobydlerstwo je wot lětstotkow šem mjes šobu stajnje wójnu wjedło, jedyn je druheho nadpadował a wurubjał. Kultura a zivilisazija w žanym europiskim kraju tak niско njestiji kaž w Albanskej, w kotrymž móże lědma dżeßacżina wobydlerstwa cžitacz. Mužojo šebi tam žony na pruhu sa mandżelisku bjeru a je sa lěto domoj scželu, hdyž šo jim njelubja. Hakle psched schtyrjomi létami je albanska rěcz alfabet dostała, tola hischcże žaneje rěcžnizy nima. Snutskowna Albanska je pod šydomstowlětnym turkowskim knjejstwom do zyła wodźiwika.

Wobydlerstwo Albanskeje, kotraž jenož 32000 kóßnych kilometrow wopschija, je wot Turkow lěnistwu pschiwukło. Pod turkowskim knjejstwom je khudy Albanski jenož telko role dźěłał, hacž je k jeho sežiwjenju trjeba było. Hacž měješche mało abo wjele, wscho šu jemu turkowszy sastojnizy sebrali; duž wón njedźěłasche, so jemu njemóhli niczo bracz. Połojza połow w Albanskej je šmaha; pschetož lózo je wowzy pasć, dyžli rolu dźěłacz. Awstrisko-orientalske towarstwo we Valonje je lědma 60 puntow cžežke płuhi mjes albanskimi ratarjemi smjesć spytała, tola Albanskim je tajki płuh hižo pschecžežki; woni polo jenož něktore zentimetry hłuboko sborkaja. Kak budże tónle lud dawki dobracz móz, kotrež šu sa wudžerżenje sastojnikow, wójska, twarjenje drohow, mostow, schulow, a k sadanjenju a wotpłacżenju 75 milijonow statneje požczonki trěbne, kotruž jemu jeho nowy wjerch se šwojim pschikhadom wobradźi.

Albanszy budża šebi we włoßach drapacz, hdyž budża dyrbjecz dawki płacżicz. Nětkole wo tym šonja, so nowy wjerch milijony do kraja pschinjeße a je mjes wobydlerjow rosdawa. Muhamedanszy Albansy šo nadźeja, so saßo šwoje něhdy jim wsate leżomnosće dostanu, so budża šebi móz žony a wotrocżkow dżeržecz a šwojich šußodow s jich wobšedżeństwa wuhnacz. Kschesćijanszy Malisorojo šebi pschichodny raj saßo hinak wumoluja. Praja: My Malisorojo budżemy wschitzy wojazy noweho wjercha, kotryž budże tež nasche žony, dżeczi, nanow a macżerje žiwicz. Dostanjemy kóždy po 10000 wowzach, a kóždy šmě s nich sarěsacz, kelkoż šo jemu sechze. Jenož koże trjebamy wjerchej wróczicz; pschetož te wón do šwojeje domiśny wo trójnu płacżisnu pschedawa, schtož je wowza płacżiła. Pjenjesy tež dostanjemy, kaž šmy je wot Essada pasche dostawali, tola njebudżemy po nje trjebacz do Durazza thodźicz, ale wjerch nam je do domu póscżele.

Tajke a podobne bajki šu šo mjes ludom, kotryž ani cžitacz ani pißacz njemóże, rosschěrjake, a kotryž wscho wěri, schtož šu jemu wo nowym wjerchu powjedali.

Wuhlerowe Handrij.

(Pokracżowanje.)

Hana něschto mjeńschinow šo njehibajo stejo wosta, potom pak khwatajzy na najwyschschi wjerch skały salěse. S wotkelž móżesche daloko won do pola widżecz; a wona wohlada Jana šedżo na šwojim cžornym konju wokrjedž cžornych husarow; woni pak cžehnjechu do druheho lěża, hdżež šo w husczinje bórsy shubichu.

Hischcże dołho wudżerasche na městno, na kotrymž bě Jana s mkodym wyschkom hischcże najposledy widżała, potom pak sahlada šo se šylsowatymaj wocžomaj na módre wobrybzy kużiskich horow

ſa kotrymiž kraj jeje tajneho žedženja leżeſche; wona ßebi pſchejeſche, ſo by kſchidle měła, ſo mohła pſches cžmowe lěßy hacž do tamneho kraßneho kraja pſchelecžecž, ſo by tam ſe ßwojim Janom ſbožowno žiwa była a wumrjeła.

Ale twoje pſchecže, wboha holcžka, bě podarmo.

Sſklónzo dale wyſche ſtupajo Hanzy horzo na hłowu ßwěcžeſche. Pomału wona ſe ſkały dele lěſeſche a ſamyßlena k ßwojemu wobydleńcžku poſtupowaſche. Bě dha wona ſa krótke hodžiny wo telko lět ſeſtarnyła? Jej běſche, jako budžeſche ßo pſcheměnika a jako by też wokoło njeje wſchitko zyle hinaſche było, hacž džeń prjedy. Lěßne kwětki, kotrychž radoſtne barby běchu ju hewak roswjeßelake, nětkole na nju tak ſrudnuſchke hladachu; wone jej wo roszohnowanju młodeho pachoła powjedachu, wo ſtrachach rěcžachu kotrež na njeho cžakachu, a też ptacžki, kiž běchu rano hiſchcže tak jaßnje ſpěwake, nětkole tak ſrudne hłoßy ſanoſchowachu.

Wutroba, kiž hewak tak ſměromnje pukotaſche, bě wſcha njeměrna. Też na młodeho wyſchka ßo dopomni, kiž bě najprjódy tak khrobły a potom tak ßobuželniwy byk. Po prawom chzyſche na njeho hněwna bycž, ſo bě jej Jana ßobu wſak, ale wona to njeſamo; pſchezo jeho widžeſche, kak na nju woła: „Modl ßo ſa cžornych huſarow, też twój nawoženja je mjes nimi!“

A pſchi roszohnowanju wón podobnje tak horzo a ſ tak hnujazym hłoßom rěcžeſche, wona na njeho hněwna bycž njemóžeſche; a wona modleſche ßo kóždy džeń ſa Jana a ſa cžornych huſarow a pſchi tym by po prawom kóždy krócž jenož jedyn wojak, rjany huſarſki wyſchk, pódla Jana pſched jeje wocžomaj ſtał.

Hewak ßo nana mało wo to praſcheſche, ſchto ßo wonka we ßwěcže podawaſche, ale nětkole žadoſcžiwje na njeho poßłuchaſche, hdyž wo wójnſkich podawkach, wo dobycžach a pſchěhracžach powjedaſche.

Wón derje ſpósna, ſo bě ßo w jeje młodej wutrobje něſchto pſcheměniło, wona jemu też powjedaſche, ſo bě cžrjódu cžornych huſarow widžała, a jemu młodeho rjaneho wjednika tych ßamnych wopißowaſche, ale wo Janu niczo njerjekny. We wßy ßebi powjedachu, ſo běchu huſarojo Jana ſ hrubej mozu wotwjedli.

Nan wěſo ßebi hinak myßleſche, ſo bě Jan mjenujzy jim ßam ßo poſkicził; tola wo tym mjelczeſche, ſo młodemu hólzej njeby ſchkodził, hdy by ßo ßnadž ſaßo domoj wrócził.

Hany ßo wuhleł jenož junu woprascha, hacž njeje widžała, kak ßu cžorni jěſdni pachoła ſe wßy ſ mozu wotwjedli. Wona pſchi tym ſ hłowu tichaßeſche a jako by to ju ſ zyła njeſajimowało, wuběża ſ khěžki a ſabjeraſche ßo ſe ßwojimi hołbjemi. Wona njeſamo, wo Janu powjedacž, ani ſe ßwojim nanom, jej běſche, jako by dyrbjała tuto potajnſtwo we wutrobje hiſchcže ſeſamkacž, a jako by ßměła jenož ſ njebjeſkim Wótzom wo tej wězy rěcžecž, kiž też bjes ßłowow roſymi, ſchtož ßo ſe ßłowami tola prawje wuprajicž njehodži. Handrij ßebi bóle na to myßleſche, ſo bě rjany huſarſki wyſchk wócžko a wutrobu jeho džěſcža ſajał, a ſo by tajki ſacžiſchcž trochu woßłabił, ßo bóle hacž prjedy ſ Hanu rosmołwjeſche. Też ßebi knihi wot woßadneho duchowneho a pſches zygana, kiž bě jemu ſnaty, wobſtara, a po ßwjatoku by ſ Hanu cžitał a dawaſche ßebi też wjazy próży, ſo by ju pißacž nawucžił. To běſche w zuſbje jara derje nawuknył, ale hacž dotal njebě ßwoju džowku wo tym roswucžał.

Hanje ßo to džeń a bóle lubjeſche, a dale horliwiſcho w nanoſchenych knihach cžitaſche, a ſchtož by ßo jej woßebje lubiło, by ßebi wotpißała a by ßebi ſ hłowy wukła.

Też zygan nětkole cžaſcžiſcho do domu pſchikhadžeſche, a powjedaſche holzy wſchelake nowinki a noſcheſche jej wſchelake hrajki. Tak ßo ſta, ſo bywaſche Hanka też ſaßo wjeßelſcha.

Handrij ßebi myßleſche, ſo bě dozpěł, ſchtož bě chzył, ſo bě Hanu wußwobodził wot nakhilnoſcže, kiž by jej tola žiwjenje ſkaſycž mohła. Wo luboſcži, kiž wona hłuboko we wutrobje khowaſche, wón ſdacža njeměješche, a wón ßo nadžijeſche, ſo budże ju we ßwojim cžaßu na pſchihódne waſchnje móz wudacž. Wo tym měješche ßwoje ßamßne myßle, ale khowaſche je tajnje; jenož Franz, tón zygan, wo tym wjedžeſche, ale wón bě pſcheklepaniſchi hacž jeho pſchecžel, a tehodła ßo jemu Handrijowa myßliczka prawa njeſdaſche, hdyž bě Hanu lěpje ſpósnał, a junu, hdyž pſchi wuhlerju Handriju, kiž měješche nóznu ſtražu, ßedžeſche a na hromadu žehliweho wuhła hladaſche, jemu rjekny:

„Nětko by cžoß było, Handrijo, ſo by ſ Hanu też junu wo ſańdženoſczi poręcžał.“

„Schto chze to jej pomhacž?“ wuhleł ſnapſchecžiwi.

„S jeje ßmjercžu a ſ jeho rubjenjom je ßo ſboże tamneho cžaßa ſhubiło a ßo ženje wjazy njewróczi, teho dla ßym ſ njej ßem ducžował, ſo by, njewjedžo niczo wo tym, w ßamocže k ſbožownemu žiwjenju wotroſtka. Jenož wo to je mi na ſtaroſczi. We wßy na tamnej ſtronje je khuda wudowa žiwa, ta ma jenicžkeho ßyna, — tſi lěta ßym jeho wobkedžbował — wón je ßwěrna duſcha, ſprawny a pilny. Wón žiwi a hlada ſ luboſczu a ſ zunjoſcžu ßwoju macž, wón budże žonu, kotraž jemu ſboże pſchinjeße, na rukomaj noßycž. Chzu, ſo by ßo ſ Hanu ßlubił, chzu jemu potom rjanu khěžu natwaricž a ſchwarny kruch pola k njej kupicž. Na to budże pyſchenka po jeje macžeri doßahacž, kotruž mi Boža wola woſtaji, hdyž dyrbjach wſchitko wopuſchcžicž, a Hana ſměje měrne a pokojne žiwjenje, ßwobodna wot wſchěch nahłych nakhilnoſczow a wot wſcheho hubjenſtwa. Schto pomha něſchto lět wyſcheho ſboża, hdyž tola wichor jo hrubje ſniczi? Ty, Franzo, ßy mje w najwjetſchej žałoſczi widžał a běſche ſo mnu pſchesjene, ſo dyrbju ßo do ßwojeje domiſny wróczicž, ſo bych ßwoje ſrudne myßle ſahnał a ſo bych ßwoje jenicžke dźěcžo pſched ſtrachami wukhował. K cžemu chzył Hanje hubjenſtwo ſańdženych cžaßow wotkrywacž? Jej je ßo tamna nóz hróſby ſ pomjatka ſhubiła, haj ja ßebi myßlu, wona lědma ſpomina, ſo njeje pſchezo tule w lěßu žiwa była.“

„Ty ßo mylisch, Handrijo. Jej ßo po dalinje ſtyſka. Rjany kraj jako domiſnu ma na myßlach a jej myßle na něcžo druhe du, hacž wjeßna žona bycž.“

„Schto? Schtó dha je jej druhe wězy do hłowy a do wutroby tyknył?“

„Ja njewěm; ale to wěm, ſo je w njej něſchto druhe žiwe dyžli to, ſchtož ßy ßebi ty ſ njej wotmyßlił, a jeli ſo ßo tola tebi podwoli, budże cžaß žiwjenja njeſbożowna.“

„Ale ſchto dha ma ßo ſ njej ſtacž? Sswěrnymaj rukomaj dyrbju ju pſchepodacž, doniž ßym hiſchcže žiwy, doniž to hiſchcže ſamożu. — Hdyž mje wjazy njebudże, ſchto dha ma ßo potom ſ Hanku ſtacž?“

Handrij hłowu nakhili. So Franz na jeho wotpohladu ſ Hanku dwělowaſche, to jemu na dobo wulku ſtyſknoſcž naczini. Mnoho lět, hdyž bě ßo do ßwojeje domiſny wrócził, noſcheſche ßo ſ tej myßliczku, ſo chze ßwojemu dźěſcžu w prawej jednoroſczi a w ßamocže daloko wot ßwěta ſpokojne žiwjenje ſakožicž.

Wón bě na ßwojim pucžowanju ſpěſchne, ale ſtraſchne ſboże naſchoł, kotrež bě ſrudny kónz wſako, a wón ßebi pſchi tym rjekny, ſo bě jemu pſchi tym ſtarſchiſke žohnowanje pobrachowało; ale hdyž ſlemjeny do ßwojeje domiſny wróczo pſchińdże, ſo by ßebi tute pſchehladane ſboże hiſchcže poſdźiſcho naproßył, nańdże jenož row ßwojeju ſtarſcheju a wěſtu hłóß ſ jeho wutroby jemu pſchiwoła:

„Ty ßy ßebi ßwoje njeſboże ſaßłużił!“

Tu ßebi wotmyßli, ſo bndże na dalſche nětko ſtajnje w cžichim lěßu žiwy a ſo chze ßebi ßwój khleb ſ krutym dźěłom ſaßłużicž. Pokład, kotryž hiſchcže měješche, ſtaroſcžiwje ſthowa; tón měješche we ßwojim cžaßu k temu ßłużicž, ſo by ßo jeho dźěſcžu ſpokojne a bjesſtaroſcžiwe žiwjenje ſakożiło. Nětkole poczа dwělowacž a ſtaroſcžiwy bycž.

Wón zyganowu mudroſcž ſnajeſche a wjedžeſche też, ſo ma wón dobru wutrobu. Franz bě huſto jako młody cžłowjek k njemu pſchikhadžał, hdyž bě wón ſe ßwojej žonu a ſ dwěmaj dźěſcžomaj na mjeſach Italſkeje bydlił; tehdom bě jemu něſchtožkuli darił a jemu nětkotružkuli dobrotu wopokaſał, a Franz bě jemu ſa to pſchiwißny a wopytowaſche jeho też tu w domiſnje. Tola pſchikhadžeſche ßam, bjes ßwojeje zyganſkeje cžrjódy, kiž ßo po Hollandſkej wokoło honjeſche. To bě ſpodžiwny cžłowjek, naſch Franz, wón bě ſjawny a dobroczinny, ſchtož pola jeho luda huſto njeje, a pſchi tym běſche bóle ſplóſchiwy, hacž druſy zyganjo — ſkoro bě to na ſke ßwědomje ſapodobne, ale na to bě wón pſchejara ßwěrna duſcha; to bě jemu, jako by ßo wuhlerja wjazy wotrjeż njemohł a wón chzyſche ſe ßwojimi powjedanjemi ſe ßwěta jemu ſrudne myßle ſahnacž a jemu ſańdženoſcž bóle ſ pomjatka wuhnacž. — S Hanu Franz ženje niczo cžinicž měł njebě, ſdaſche ßo, ſo to wuhleł Handrij njerodži a ſo ma też Franz wěſtu ſplóſchiwoſcž pſched dźěſcžom ßwojeho pſchecžela, Hakle hdyž bě Handrij trochu do ſtracha pſchiſchoł, ſo je ſ napohladom huſarſkeho wyſchka Hanje njepokoj do wutroby pſchiſchoł, dowjedże wón Franza k njej, ſo by ſe ßwojim ſabawnym darom ju trochu roſpjerſchał. Sdaſche ßo, ſo ßo to też poradži, a Handrij, hižo wſchón ſměrowany, chzyſche nětko ßwój ſamyßł ſkerje lěpje wuwjeſcž; tu nětko Franz dwělowaſche a ßebi ßamo ždaſche, ſo dyrbi Handrij holzy ſańdženoſcž ſdźělicž; ale Handrij měješche ſa ſprawniſche, tu wěz ſabycžu pſchewoſtajicž.

Franz runjewon rjekny, ſo njewěri, ſo Hana nanej dopjelni, ſchtož ßebi pſcheje, a ſcžini-li to, budże to jeje njeſboże.

Wón ßebi wotmyßli, ßwoje dźěćźo pruhowacź. Pachoł, kotreho bě jej sa muża shladał, bě niz jenoż schwarny, ale bě też rjany cźlowjek ſ pscheczelnymaj módrymaj wóczkomaj, ſ brunymi kudźerjawymi włoßami, wyßoko frosczeny a schwižny. Wón bě na napohlad rjeńschi hacź Jan a budźesche ßo pschi namołwjenju mohł khroble pódla njeho stupicź, běsche=li, kaź tón, ßyn samożiteho muża był. Ale Jakub bě dźě jenoż khudeje wudowy ßyn a teho dla też jara ponižny; wón na żonu ſ bohatych wjeßnych holzow njedźiwasche, ale też na khudu Wuhlerjez Hanku ßebi njemyßlesche, tak mało, kaź bě ßebi něhdy Jan na nju myßlił. Wona tu mohł rjez wotdźělena wot wseßneje młodosczе stejesche woßebita bytosczź, na kotruż runje pschecźelnje njehladachu.

Hdyż ßo Franz saßo ſ Handrijom roszohnowu, proschesche jeho, so njedyrbi niczo wěste wobsamknycź a so dyrbi pschi prěnich spoczatkach stejo wostacź, doniż wón ßo saßo njewróczi, so chzetaj potom hischcze dale wo tej wězy rěcźecź.

(Pokracźowanje.)

(Pschipóßłane)

Wólbne napominanje.

Wólby do krajneje kulturnje rady smědia ßo póndźelu 23. febr. Sa nje je ßo w naschim 2. wokrjeßu, do kotrehoż Budyßke a Kamjeńske hamtske heitmanstwo ßłuscha, knjes ratarski radźicźel Böhme w Deberkezach namjetował.

Mam sa ßwoju winowatosczź, w mjenje wjeßneho wólbneho towarstwa hischcze ras na to pokasacź, so by ßo rosvjerschenju kłoßow sadźěwało. Hižo saßo ßu k tutej wólbje něktorsi knjeża ſ Kamjeńskich stron knjesa ryczerskubkoweho najenka Barthelsa ſ Jitra jako napschecźneho kandidata postajili. Njech ßebi tuczi knjeża to hischcze ras rosmyßla! Hischcze derje ßo dopomnja, kajke njeluboscze ßu ßo ſ jenej napschecźnej kandidaturu pschi poßlednich krajnoßejmskich wólbach we 8. wólbnym wokrjeßu nacźiniłe. Jara wobżarowacź je, so ßebi saßo někotrsi knjeża Kamjeńskich stron swěrja, jednotu a pschi poßlednich wólbach do khěżorstwoweho ßejma dozpity měr na prawizy stejazych stronow ſ nowa kasycź.

S tutym wschitkich ßwojich ßoburatarjow napominam a jim woßebje na wutrobu kładu, so ßo njebychu ſ tajkim sabłudnjazym prěkowanjom sawjesczź dali, ale so bychu 23. februara ßwój kłóß

knjesej ratarskemu radźicźelej Böhmje w Deberkezach

dali, kotrehoż staj 23. februara wjeßne wólbne towarstwo a swjask ratarjow w shromadźisnje 10. januara w Budyschinje jako kandidata postajiłoj. Wón je nam se ßwojim dokonjenjom a se ßwojej njewustawazej woporniwosczu sa ratarstwo wot wjele lět snaty.

W Bórku, 15. febr. 1914.

Pschedßyda wjeßneho wólbneho towarstwa
J. Pětsch, kubleŕ.

Ze Serbow.

S Budyschina. (Pod koła pschischoł.) 22lětny pohoncź Rychtař ſ Wotrowa je ßrjedu dopoldnja na Bismarckskej drózy pod koła cźežiteho wosa, kotryż wón ßam wjedźesche, pschischoł. Pschi tym je ßo tak cźežko wobschkodźił, so je tón ßamy dźeń popoldnju wumrjeł.

S Hornjeje Hórki. Njedźelu wjeczor w nozy stej ßo w naschej wßy dwě jěsdnej kole kradnyłej. Wjeczor bě dźěłacźeŕ Fallant ſ Małych Debßez psched twarjenje konsumskeho towarstwa ßwoje jěsdne koło, něhdże 100 hriwnow hódne, stajił. Hdyż ßo saßo k njemu wróczi, bě ßo koło shubiło. Druhe koło je ßo w nozy samkarjej Schołcźe ſ hornjeje łubje jeho wobydlenja w Heroldez domje kradnyło. Paduch je městno, hdźež ßo khěżny klucź khowa, wucźuschlił a ſ nim khěżne durje wotamknył. Kradnjene koło je zyle nowe a je 200 hriwnow hódne. Dokelż je ßo ſ dobom ſ jěsdnymaj kołomaj jedyn dźěłacźeŕ se wßy shubił, tukaja na tuteho, so je paduschstwo skucźił.

Kubschiz. Ssobotu rano stej ßo bróżeń a hródź tudomneho Kroschkez hosczenza wotpaliłej. S wulkej próżu ßu skót płomjenjam wukhowali, hewak pak je ßo wscho, schtoż ßo w twarjenjach khowasche, sniczilo, mjes druhim někotre hałle psched krótkim kupjene maschiny, każ młócźaza, schrótowanska a ßykanje rěsaza maschina atd. Wotpalene twarjenja běchu maßiwne a ſ zyhelom kryte. Jedyn sanjerodźeny pachoł, wěsty Pohl, kotryż je ſ Wilhelmshofskeje wukhowarnje w Rósborku cźeknył, je woheń sakożił a potom na Budyske polizajstwo schoł, a tam wosjewił, so je woheń w Kubschizach sakożił. Wón je to po sdaczu ſ wotmyßlenjom cźinił, so by do jastwa pschischoł. Jastwo je jemu lubsche, dyżli pschebytk w Rósborskej wukhowarni.

S Wawiz. Na tudomnym Wjeliz kuble je tele dny jedyn pjatnacźelětny cźeladnik w bróżni ſ pichatra padnył a na hunje sa morweho leżo wostał. Jeho ßu do Budyskeje měschczanskeje hojeńnje dowjesli, hdźež je bórsy po tym wumrjeł.

Dopiß. Dla wólby do kulturneje rady dyrbi wjeßne wólbne towarstwo hižo snamjenja jednoty dla należnje napominacź, pschichodnu póndźelu k. ratarskeho radźicźela Böhmu wolicź. Srosymimy sacźucźa wolerjow wokoło Barta sa knjesa kubłoweho direktora Rychtarja. Wjeßne Wólbne Towarstwo ßebi knjesa Rychtarja wyßoko waži. Pschetoż wón je ßwěrnje wot wscheho spoczatka ßem na naschej stronje stał. Wón je sprawny muż a woprawdże wěrny pschecźel Sserbow. Wjeßne wólbne towarstwo pak bě tónle ras wobsamkło jeli so ßo se strony spschecźelenych sjednocźenstwow knjes Böhma abo knjes Rychtař postaji, ßo sa jeneho ſ tychle knjezow wuprajicź. Swjask ratarjow je k. Böhmu jenohłóßnje postajił. Teho dla njebě sa naß żaneje pschicźiny, hinak postajicź. By ßo to jenoż ſ njemdrym wojowanjom hodźiło pschewjesczź. Sa wojowanje pak ßu trěbne pjenjesy a saßo pjenjesy. Runje cźi Sserbja, kiż wot Wjeßneho Wólbneho Towarstwa dopjelnjenje woßebitych pschecźowżadaju, cźasto sa nje niz pjenjeżka wysche nimaja, ale do zusby sczelu bjes dlijenja po 10, 20 a 30 hr. Teho dla ßerbszy ratarjo hromadźcźe sa Wjeßne Wólbne Towarstwo a sczelcźe pschinoschki a dary na pokładnika. Tónle ras pak njech ßo pschi wolenju do kulturneje rady wopokaże snowa jednotu ßerbskich burow ſ tym, so ßo knjes Böhma woli. —r—

S Njeßwaczidła. Rjann sabawu poskicźi nam sońdźenu njedźelu ßerbske towarstwo „Jutrniza“. Běsche to 6. sałożeństi ßwjedźeń mjenowaneho towarstwa. Hosczi bě telko pschischło, so wschitzy ani města dostacź njemóżachu. Towarstwowy pschedßyda k. Czech hosczi powitawschi ßwjedźeń wotewri. Se ßławu na krała ßwoje powitanje skónczi.

Na to wustupi knjeżna Schneiderez ſ Lomska w narodnej drasczе a pschednjeßy nam ſ jaßnym kłoßom prolog. Nahladna liczba knjeżnow spěwasche potom pod nawjedowanjom k. kantora Kalicha jara derje dwojohłóßnje „Ssydało holczo pod dubom“. a „Płakała Haniza“. Na to ßlědowasche dwojospěw „Ja pak khuda ßyrota“, kiż ßo też derje pschednjeßy. Spěw pschednjeßechu knjeżna Makaczez ſ Njeßwaczidła a knjeżna Mucźinkez ſ Holeschowa ſ młodym knjesom, kiż też solospěwy na harmoniju pschewodźesche. Na to wustupi knjes kantor Kalich a saspěwa nam se ßwojim kraßnym lyriskim tenorom Kozorowy spěw „S horzej ßylsu rjana Hanka“. Potom sanjeßeschtaj ßo jara rjenje saßo pod nawjedowanjom k. kantora Kalicha Kalicha měschanaj khoraj „Hale ßy li mi moja lubka stajnje ßwěrna“ a „Ha zyła wjeß ßo skhadźuje“. Na to wustupi knjeżna Makaczez a saspěwa nam se saczuczom a lubosnym jaßnym kłoßom Kozorowy spěw „Pod bělej brěsyczku“. S tym bě hudźbny dźěł skónczeny.

Knjes farař Waktař ßo nětko ßłowa jimasche. Wón pokasa na dobry sakoż, na kotryż je ßerbske towarstwo natwarjene a dale na to, so dyrbi tajki ßwjedźeń też ßwój trajny wużitk měcź. Towarstwo je jednota a ſ dobom też móz, Wuprajiwschi pschecza sa pschichod, napominasche, so bychu ßwěru hromadźe stali. S nomołwjenjom: „Budźmy ßwěrni!“ ßwoju rěcź skónczi. Na to wunjeßy ßławu na nasche Sserbstwo.

Nětko hrajachu dźiwadło a to wjeßelohru „Wona pschijědźe“. Hru pschedstajichu sczěhowazy knjeża: Lukasch se Scheschowa, Kroschk ſ Lischeje Hory, Tranja ſ Krónzy, Bětnař ſ Bóschiz, Němz a Wawrik se Scheschowa. Wubjernje wschitzy hrajachu. Bych=li hrajerjow po rjadu dyrbjał mjenowacź, kak ßu hrali, njebych wjedźał ſ kotrym sapoczecź a ſ kotrym skónczicź. Woprawdże, móża ßo se ßwojim hraczom widźecź dacź.

Spěwarkam, spěwarjam a hrajerjam pschipoßkucharstwo ſ móznym kleskanjom ßwoje pschipósnacze wupraji. Po ßwjedźenju sapiskachu herzy Budyskeje artilerije a reje ßo sapoczachu. H.

Dopiß ſ Luhowskeje schule. Dopiß „ſ Khaßowa“ w poßledńim cźißle Serbskich Nowin ma ßnano zyle dobry wotpohlad sa tudomny domowinski ßwjedźeń, pschinjeße pak tola wschelake wopacźnosczе. Nasch ßwjedźeń ma bycź wótczinski ßwjedźeń. Na nim budźa ßo ßerbske każ němske spěwy spěwacź. Tez ßerbska Boża ßkużba směje ßo pódla němskeje ßwjecźicź. Porok, so chzemy tu „pod domowinskej etikettu“ něschto zyle druhe poskicźicź, je pokńje njesaßkużeny, a my jón krucze wotpokasujemy. Po naschim měnjenju je sa dopißowarja prěnja pschißkuschnosczź była, ßo dokładnischo wobhonjecź, prjedy hacź do sjawnosczе stupi. „Sserbow sazpiwazy komando“ tu pola naß zyle wěsczе żadyn njeje, a je tuta myßliczka tak

dźiwna, so dopiß ſ zyka a wěſcże ſ Kaßowa wuſchoł njeje, ale ſ druhich stron, kiž naſche wobſtejnoſcże a wotpohlady njeſnaja. Ryſy narodny ſerbſki ßwjedźeń pak kaž ßo lohko troſymi, naſch domowinſki ßwjedźeń bycź njemóże, dokelž ßo pſchi nim też wulka liczba Němzow wobdźěli. Schtó pak budźe do ßwjedźeńſkeho komiteja wuſwoleny, ſtara drje tu naſchich ludźi, niz pak ludźi ſ zuſby.

S Budeſtez. Sſerbſki wjeczor ßo jutſje tu w Vogtez hoſcźenzu wotměje. Downo ßo na njón wjeßelimy. Towaŕſtwo „Lubin“ a kſcheſcźijanſka žónska młodoſcź jón wuhotuje. Wjeczor wotměje ßo w narodnym a kſcheſcźijanſkim duchu. Duž pſchińdźmy ſ bliſka a ſ daloka. Dźěłacźerjo a dźěłacźerki, kiž ßu zyliczki dźeń pſchi ßwojim dźěle ſtali, ßu na wjeczorach ßo ſwucźowali, wukhyli. Njeje to narodna luboſcź? Wopokažmy, ſo jich dźěło cźeſcźimy, važimy, rad jich ßłyſchimy. Prěnja hra „Dźěd Jakub“ poßłucharjow do ſoběžaŕſkeho cźaßa 1848 wjedźe. Też w Sſerbach bě tehdy wſchelake mucźenje, ale ßwěra a wótcźinſka luboſcź dobu a woſta na prawym puczu. Wichelazy ſchcźuwarjo cźahachu też pſches ſerbſki kraj, ale lud woſta njepowalny, ßwěrny. Schtó njeby rad ßo wjeſcź dał wróczo do ſańdźenych cźaßow? W druhej hri wuſtupja knjeżny a pſchedſtaja w luboſnuch wobraſach lětowe pſcheměnjenje. Słónczuje ſcźěhuje žort. Wjeczor ſapocźnje ßo w 7 hodźinach. Saſtup je zyle tuni. Duž njekombźmy ßo, ale ſhromadźmy ßo wſchitzy, kiž ſerbſki ſpěw a ſabawn lubujemy. Cźim wjazy ſahorjenych Sſerbow hromadźe ßmy, cźim rjeńſcho budźe.

S Rakez. Tudomnemu kantorej, knjeſej Rjelzy, je ßo wyſchſchowucźerſki titul ſpożcźił.

S Rakez. Naſche ſchulſke pſchedſtejicźeŕſtwo je tudomnemu hoſcźenzarjej Sozy leżomnoſcź wotkupiło, na kotrejž ma ßo turnowaniſchcźo pſchiprawicź. Poſdźiſcho budźa ßo też holzy tudomneje ſchule pſchi turnowanſkej wucźbje wobdźělicź dyrbjecź. Schulſki pſchedſtejicźeŕſtwo ßo temu pſchecźiwja, dokelž měni, ſo maja holzy na wßach doſcź hibanja a cźělneho napinanje a ſo jim teho dla trjeba njeje, ſo ßo też biſchcże ſ turnowanjom wudźěkaja. Radſchi by ſchulſke pſchedſtejicźeŕſtwo měło, hdy bychu naſche holzy pſchi naſchich wobſtejnoſcźach měſto njetrěbneho turnowanja w ſchuli derje waricź nawukle. Schulſka wyſchnoſcź pak na tym wobſtawa, ſo dyrbja ßo holzy runje kaž hólzy w turnowanju roswucźicź.

S Rakez. Rjenje Boże ßłóncźko zyły dźeń njedźelu 8. februara ßwěcźeſche, a wjeczor měßacźk pucź Sſerbam a Němcam roßßwětl, kotſiž w hobrſkich ßyłach ſ bliſkich a dalſchich wßow na 34. ſatożeńſki ßwjedźeń tudomneho ſerbſkeho towaŕſtwa „Lipy“ khwatachu. Bjes dźiwa, ſo bě wobſchěrna ſala tudomneho „Sakſkeho doma“ hižo dawno do ſapocźatka pſchepjelnjena, ſjawny to dopokaz, ſo też hiſchcze „Lipa“ w dobrym mjenje ſteji. Wopytowarjow naliczichmy na 400, mjes nimi wyßokodoſtojneho knjeſa farara Gólcźa ſ knjenju man dźelſkej, knjeſa farara Sſykoru ſ Minakała a tſjoch ſ nim ßobu pſchiwjedźenych hoſcźi, dweju tudomneju knjeſow wucźerjow, kaž też ſaſtupjerjow ſerbſkeho towaŕſtwa ſ Laſa, ſ Njeßwacźidła, haj ßamo ſ Budeſtez, a ſłóncźnje wulku liczbu Němzow, ſchtož je woßebje khwalby hódne. Jich wſchitkich knjes pſchedßyda Micźka ſ rjanymi ßłowami wutrobnje witaſche a ſłóncźi ſe ßławu na jeho majeſtoſcź ſakſkeho krala. Bohaty program wopſchijeſche 9 cźiſłow a 3 ßo pſchidachu, a to 1. „Hanß Depla a Mots Tunka“, 2. „Kaž kóžde waſchniczko“ a 3. „Kak ßo ßwinjo rěſa“.

Prěni dźěl wotewri ſhromadny khor „Sſerbjo my ßmy“, kotremuž „Khwalba Boża“ ßlědowaſche. Po tenorowym ſolu „Ha dźěſche to holiczo“ hrajeſche ßo wjeßelohra „Cźłowjek móże ßu mylicź“.

„Sſerbſka khorhoj“ bě khor druheho dźěla. Hdyž bě knjeni Barſchowa ſ Rakez ſopranowe ſolo „Maſch h ſchcźe lubu macźerku“, kotruž bě towaŕſtwowy dopißowaŕ do ſerbſchcźiny pſchełožił, ſ zunim ßłoßom ſpěwała, hrajeſche ßo žort „We wndawaŕni Kukecźanſkich nowin“.

Tſeczi programowy dźěl khor „Hura Sſłowjanam“ wotewri. Knjes towaŕſtwowy dopißowaŕ ſpěwaſche kaž prěnje, tak też druhe tenorowe ſolo „Dźělenje“, a kónz programa bě wjeßelohra „Hdyž Kozor khamor cź ſaſche“. Hrajerjo a hrajerki ßwoju wěz hacź nanajlěpje wuwjedźechu, ſchtož móżny pſchikleſk poßłucharjow po kóždym cźißle wobßwědczi. Luboſny ſacźiſchcź woßębje ſpěwarki a hrajerki w rjanej ſerbſkej draſcże cźinjachu. Haj ßława jim! Njech ßu tym ſerbſkim towaŕſtwam ſ pſchikładom, hdyž knjenje a knježny w „modernych klejdach“ ſpěwaja. W jenej pichestawzy jimaſche ßo woßadny knjes faraŕ Gólcź ßłowa. We wutrobnych ßłowach k pſchitomnym rěcźeſche a ſłóncźi ſe ßławn na „Lipu“. Kaž druhdźe tak też tu reje tak rjany a derje poradźeny ßwjedźeń wobſamknychu, a hlaj, hižo bjeſche druha hodźina a kónz wjeßela bě, dyrbjachmy hacź runjeż njechachmy, domoj. Sawjeßelili pak ßmy ßo ſaßo raz w Rakezach, a teho dla dźakujemy ßo hiſchcze raz wſchitkim ſpěwarjam a hrajerjam, knjeſej wucźerjej Bergarjej ſa wucźenje ſpěwow, knjeſej fararjej ſa jeho kraßne ßłowa, ſa bohaty wopyt, ſ krótka wſchitkim, kotſiž ßu ſ radu a pomozu ßwjedźeń porjeńſchili. Bóh žohnuj dale „Lipu“ a jeje hakoſy.

Sbožopſchecźa a telegramy běchu dóſchłe wot kk. prof. dr. Muki ſ Freiberga, wucźerja Sſkodeńka ſ Panczig, wucźerja Krala ſ Kamjeńza, fararja Handrika ſ Łupoje, żeleźniſkeho pŕódkſtejerja Wirtha ſ Laſa a wot ſerbſkeho towaŕſtwa „Cźornobóh“ ſ Draždźan.

S Rakez. Sſwoje porjadne poßedźenje „Lipa“ ſańdźenu njedźelu wotmě. W pſchitomnoſcźi 19 ßobuſtawow wotewri knjes ſchedßyda poßedźenje ſe ſpěwom „Wěſch mi mój rjany wótzny kraj“. Sapiß poßledniheho poßedźenja ßo cźitaſche a ßo ſa prawy wóſna. Jako nowe ßobuſtawy ßo jenohłóßnje do towaŕſtwa pſchiſachu kk. P. Deika, dźěłacźeŕ ſ Rakez; H. Gano, ſahrodnik, K. Muha, ſchewz, a J. Buſcha, hoſpodaŕſki pomoznik, wſchitzy tſjo ſ Noweje Wßy; G. Nakonz, ſahrodnik, P. Lorenz a P. Geiſler, hoſpodaŕſkaj pomoznikaj, wſchitzy tſjo ſ Komorowa. Dowißy běchu dóſchłe wot kk. wucźerja Hajny ſ Koniez a wot ſerbſkeho towaŕſtwa „Lubin“ ſ Budeſtez, kaž też cźißło „Łužicy“. Mjes ßobuſtawy ßo wuſtawki a wumėnjenja poßmjertneje pokładnizy „Domowiny“ rosdachu, kotrež maju cźi, kotſiž maju myßle pſchiſtupicź, k pſchichodnemu poßedźenju wupjelnjene ßobu pſchinjeſcź. Dokelž chzychu něktore ßobuſtawy „Lipu“ na ſakładneſkim ßwjedźenju „Jutrnizy“ ſaſtupicź, ßo poßedźenje w pſchitomnoſcźi 20 ßobuſtawow ſe ſpěwom „Sſkawna Sſłowjanſchcźina naſcha“ ſkónczi.

Se Stróže pola Rakez. Jedyn dźeń ſańdźeneho tydźenja je ßo zuſu cźłowjek, kotryż je naiprjedy po wßy wokoło khodźił, do Berganez hoſcźenza dobył. Wón pak je tam jenoż něſchto mało pjenjes namakał. Pódla teho je něſchto zigarow a druhe mało hódne wězy ßobu kaſał. Se Stróže je paduch do Wulkich Sdźarow choł a rano ſahe po żeleſnizy k Budyſchinej wotjěł.

Se Schcźeńzy. Wóndano w Hermanezach Boži woheń wudyri, kotryż bróžeń tamniſcheho khěžkarja Němza do procha a popjeła oſchewobroczi. Mjes druhimi ßyłkawami bě też Schcźeńczańſka na pomoz wujeła. Po ſhaſchenju płomjenjow jejne mużſtwa do korcźmy dźěchu, hdyž ßo ſ khěžkarjom Lódnju picherěcźachu. Tutón dyrbjeſche mydło wjeſcź a teho dla ßo rosnjemdriwſchi pſched korcźmu cźołkaſche, ło by ßwojim pichecźiwnikam wotpłacźił. Dokelž pak Schcźeńczenjo gromadźe woteńdźechu, njemóżeiche ßwoju wjecźiwoſcź ſpokojicź. Duž ón pſched nimi domoj po ßekeru doběża a potom ßo do nich da. Cźi pak jeho tak ſmorſkachu, ſo pſchebity leżo woſta. Wón hiſchcze dzenża khory leži a dyrbi lěkaŕiku pomoz wužicź.

S Kamjeńza. Kamjeńſki lěß je nětko po zyłym ßwojim wobßahu do wobßedźeńſtwa města Kamjeńza pſcheſchoł. Wjetſchi dźěl ſ njeho je hacź dotal klóſchtrej Marijnej Hwěždźe ßłuſchał.

Se Žitawy. Jenolětneho dobrowólnika Schanza ſ tudomneho 102. pěſcheho regimenta ßu w jeho wobydlenju do hłowy tſělenego namakali. Wón je ßebi ſ bojoſcźu pſched jenym ßłużbnym khoſtanjom żiwjenje wſacź ſpytał. Ssmjertnje ſranjeneho ßu do lazareta dowjeſli.

Sſerbſki wjeczor we Wochoſach. Rad ſcźěhowach pſcheproſchenje mi dawno lubje ſnatych Wochoźenjow. Wochoſy maja też hižo mjeno we naſchich ludowych ſpěwach. Cźim lubſchi nam ßu, ſo ßo w poßledniich lětach tak horliwje ſa ſdźerżenje ſerbſkeje rěcźe prózuja. Sjawny a rjany ßwědk jich prózowanjow bě też jich ſerbſki ßwjedźeń ſańdźenu njedźelu. Wjeczor wokoło 7 hodźin pſchikhadźowachu hoſcźo. Bóriy bě wobſchěrna ſala Domaſchkez hoſcźenza khopata połna. Wochoſy ßame ßu rjana, nahladna a ſa naſche pomėry wulka wjeß, ale też ſe ßußednych dwě hodźinje ſdalenych wßow tam hoſcźo běchu. Wjeſki a wßy tam daloko w holi tak ſbliżene k ßebi njejßu, kaž pola noß. Wochoźenjo też wjele rjaneho nam poſkicźachu. Samėſchk jewiſchcźa ßo ſnėhny. Knjes pſchedßyda powita hoſcźi, napominajo pichitomnych, haſicź lubu macźernu rěcź. Khěžorej wunjeßu tſikrócźny „hura“. Tónle wuras kraloßwěrnoſcźe njeje němſki, ale je runje tak ßłowjanſki, kaž naſche „ßława“. S „hura“ dźeja wot ſtarodawnych cźaßow ßem khrobli ruſzy koſakojo w bitwje k roſßudźazym nadběham. — Po powitanſkej rěcźi wuſpěwachmy ſtejo: „Krala Bóh požohnuj“. A nětko ſaklinczachu wynſi kraßnych ſerbſkich ſpěwow. Měſchany khor ſanjeße: „Wěſch mi mój rjany wótzny kraj?“. Potom ſpěwachu ſerbſke holicźa ſe ßwojim kraßnym, ßtěbroklinczazym, jaßnym ßłoßom: „Rjana Łużiza““,

„Kaž žo měsťa cžerwjenja“. Potom: „Ssydako holiczo pod dubom“, „Delkach tam w Delanach“, „Wuživaj radoscže“. Wschěm luboważjam žerbskeho spěwa chžył radźicź, tež ras žebi dojěcź do naschich towarstwow we holi a tam wobkedźbowacź nasche žerbske spěwarki. Skónczazy spěw: „Budź žwěrny, cžiń wscho po prawdże“ jako 12. cžiško saža měschany khor spěwasche. Hnujazy wobras žo poskiczi, jako nan se žwojimaj dźěsczomaj wustupiwschi se spěwom k žwěrje k macžeŕnej rěczi napominasche. Tola tež na dźiwadłowe pschedstajenje Wochożenjo sobyli njeběchu. Ssamo na žerbsku operetku žo smužichu. S wustojnoscžu pschedstajichu dźěl se „Ssmjertnizy“. Dale scžěhowachu „Skažene wješele“ a „Lidora wandrowz“.

S njemoczakanej wustojnoscžu wuwjedżechu dźiwadźelnizy „Kražne wobrasy“. Fotograf a wicžeżny kubleŕ pytataj tež mjes naschimi starymi dźiwadźelnikami žwojeho runjecža, tak wustojnaj běschtaj. Tež Hanž Depla wustupi, nam skorżo wo žwojich sawinowanych a njesawinowanych dyrdombejach na Mużakowskim hermanku Derje jenoż, so jeho luba żónka jemu wěrjesche, so žu sli demokraczi w Běłej Wodże s nim tak żałožnje sakhadźeli. Schtoż pak žo nam pschi dźiwadłowych pschedstajenjach se wscheho najlěpje spodobasche, běchu nasche žerbske holicza we žwojich kražnych žerbskich drastach. „Kaž s jejka wubělene“, projimy tu horjeka. Kražna žerbska drasta jich wustojnoscź pschi dźiwadłowych pschedstajenjach wo wjele, wjele posběhny. Sserbske holzy! Wascha rjana drasta dyrbi wam runje tak droha bycź a dyrbicże žebi ju runje tak wyžoko ważicź, kaž waschu maczeŕnu rěcź. Kajki lubosny napohlad by žo nam poskicził, byschcże wy spěwarki wschě we žwojej pyschnej, kražnej žerbskej drasce wustupike. Cžińcże to pschichodny ras. Potom ujepschijědu žam, ale so mnu pschijědże cžrjódźiczka dobrych Sserbow žo s wami wješelicź nad waschim žwěrnym žerbskim prózowanju. Wochożanam pak wschěm sa wschu žwěru tež we struchłych cžažach „žława“. Dźak žłuscha tež woža dnemu wucžerjej Laduschej. S wulkej lubosczu a woporniwosczu wón spěwy wucži a nawjeduje. Sskawa tajkemu mlodemu prózowarjej! Něcžach wo struchłych cžažach. Haj, te žu sa Wochożansku woža du. Nimaju hižo tfi schtwórcź lěta dołho duchowneho sastararja. Knjeża duchowni w Pruskej a Sakskej, žmilcże žo nad nimi! Wochożenjo žu teho hódni. Schto pomho wschě mižionstmo, hdyž naschi bratrja tradaja Božeho žłowa we lubej maczeŕnej rěczi.

Se Shorjelza. (Khostanska komora.) Dla njekasanstwa po § 174 měješchtaj žo w njesjawnym jednanju 54létny khěžkaŕ M. B. s Ptaczez a jeho pschichodna dżowka samolwicź. Kaž žo wusnaschtaj běschtaj jako sażwakowanaj dlěschi cžaž po sakonju sakasany wobkhad mělo. Pschichodneho nana k jastwu na 3 měžazy sażudźichu, pschichodna dżowka jenoż 1 měžaz jastwa dosta, dokelž bě pod wliwom pschichodneho nana staka.

Se Shorjelza. (Khostanska komora.) Murjerjej Krawzej bě žo loni we Wojerezach pschi pukach slě seschko. Do hłowy běchu jemu 5 dźěrow wudyrili a na nim teptali a do njeho kopali, so wón s zyłeho cžéła krwawjesche. Najhórschej bicžkaj běschtaj bratraj murjeŕ Herm. Godschau a twarski dźěkaczeŕ Richard Godschau bykoj njedożahazych dopokasmow dla běschtaj pak žo psched Wojerowskim kawnisnim žudom wuwinowałoj. Psched powołanskim žudom móżesche pak žo jimaj wina dopokasacź. Hischcże njekhostaneho Hermanna Godschaua k 100 hriwnam pjenjeżneho khostanja a hižo khostaneho Richarda Godschaua k jastwu na 3 měžazy sażudźichu.

S Noweho Měsťa pola Sprejzow. Nascha wjeż, kotraž bě do dweju wožadow dźělena, budże wot 1. haprleje do jeneje wožady žłuschecź. Prawy Sprejiny brjóh hacž dotal do Sslepeho žłuscheesche, lěwa Sprejina strona s Daschkami pak bě do Sslepeho safarowana. Dokelž je s Noweho Měsťa hacž do Sslepeho połdra hodźiny daloko, do Sprejzow pak jenoż ¾ hodźiny, žu Nowoměschczenjo knjeżerstwu namjetowali, so bychu žo se Sslepeho wusarowali a žo do Sprejzow safarowali. Sańdźenu wutoru je nětko farař Froeboes s Běleje Wody shromadźisnu w Nowym Měscże wotměł, w kotrejž je žo wobsamkło, so ma žo Nowe Měsťo 1. haprleje wot Sslepeho dźělicź a wot tuteho cžaža k Sprejizam pschižłuschecź.

S Lubuscha. Tudomnemu žiwnoscżerjej Khrystijanej Popej staj žo konjej spłóschikoj, pschi cžimž je žo Pop s wosa cžižnył a bjes wědomnja leżo wostał. Cžeżko sranjeneho jeho namakachu a jeho do jeho doma donjeżechu, hdyž je na druhi dźeń wumrjeł.

S Khoczebuza. Pruske knjeżerstwo je žebi wotmyżliło, dźěl Błótow mjes Lubinom a Lubnjowom wuwodźicź. Na wużuschenym kraju dyrbi žo selenina plahowacź.

S Draždźan. Draždźany najskerje skotolěkarsku wyžoku schulu shubja. Finanzna deputazija druheje komory sakskeho krajneho žejma je žo s 11 pschecźiwo 4 khłoßam sa to wuprajiła, so by žo skotolěkarska wyżoka schula s Draždźan do Lipska pschepołożiła.

Wużudzenja.

Khostanska komora. Žiwnoscżeŕ Jan Bohuwěr Njeczka se Sdźara a skkadnostny dźěkaczeŕ Jakub Almert se Sderje běschtaj dla pschestupjenja hońtwinskeho sakonja wobjkorżenaj. Loni 31. oktobra bě jeju lěžnik Wagner s Jatsobja na Sdźarowskich honach psched kaniklażymi jamami nadeschoł. Dwě dźěrje beschtej se žakomaj sapowěžnjenej, a psched tjeczej dyrbjesche žo łuczlene drjewo sapalicź. Almert žo do cžékanja da, tola Wagner jeho dożahny, pschi cžimž Almert k biczu machny. W sakach měješche wón łuczlane drjewo pschi žebi. Budyšti kawnisti žud bě Njeczku, dokelž bě hižo dla pschestupjenja hońtwinskeho sakonja khostany, k jastwu na 2 njedźeli a Almerta k 20 hrinaw pjenjeżeneho khostanja a k jastwu na 3 dny sażudźił. Njeczka žo pschecźiwo wużudej powoła a psched powołanskim žudom wudawasche, so njeje chžył dźiwje kanikle łojicź ale jeneho skludneho kanikla, kotryż bě jemu cżeknył, s jamy wuhnacź. Ssudnizy drje jeho wudawanju njewěrjachu, tola jeho jastwowe khostanje na 70 hriwnow pjenjeżneho khostanja ponižichu. Jeli pak khostanje njesapłacźi, budże 2 njedźeli jastwa wotżadźicź dyrbjecź.

Přiłoh.

* (Wulke pschekschiwjenje.) W Hartensteinje pola Zwikowa je měschczaństi pokładnik Kramer wjazy dużli 80 000 hr pschekschiwił. Ludźo žebi njemóża wukożicź, kak je móżno było, w gmejnje,, hischcże niz 3000 wobydlerjow liczazej, tak wulku sumu pschekschiwicź. Po poruczności Zwikowskeho hamtskeho žudnistwa je měschczanosta Forberg žwoje sastojnistwo skożicź dyrbjał. Zołe měsťo je we wulkim roshorjenju, dokelž dyrbi pschekschiwjene pjenjesy nawdacź. Kramera žameho žu psched krótkim pschekschiwjenja dla na dlěschi cžaž k jastwu sażudźili, tola bě žo tehdy jeho jebanstwo jenoż na 20 000 hriwnow wobliczikło.

* (S ballonom žo do powětra storhnył.) Hdyž sańdźenu njedźelu w Essenje jedyn ballon pjelnjachu, jón wětrowy stork s rukow jón dźerżazych mużstwow storhny. Jedyn dźěkaczeŕ, kotryż bě žo do powjasow saschmatał, žo žobu do wyżokosczе storhny a s 10 metrow wyżokosczе k semi padny, pschi cžimž žebi nosy słama.

* (Hońtwa sa dźiwimi žwinjemi w Eifelskich Horach.) Kaž w Sakskej kanikle pola sapuscżeja, tak to w Eifelskich Horach we wjeczornej Němskej dźiwje žwinje cžinja. Dla njepschestawazych skórżbow tamnischeho wobydleŕstwa je wyschnoscź w Eifelskich Horach wulke hońtwy sa schkodu cžinjazymi žerschczekami pschikasaka. Hacž dotal je žo pschi tychle hońtwach 138 dźiwich žwini potšełako. Njedźiwajzy teho žo dźiwje žwinje hischcże s zykymi stadłami w lěžach namakaju. Pola Münstera je žo jedyn natšełeny kundros do jeneho honjerja dak a jeho žmjertnje sranił.

* (Wulke pschekschiwjenje.) Pola bankoweje firmy von der Heydt, Kersten a žynoju w Elberfeldże je žo pschekschiwjenje wotkrykło, kotreż je žo na 1,600,000 hriwnow wobliczikło. Njesprawnym sastojnikam je žo poradźiło, s falschowanjom knihow bankowych mějeczelow jebacź. Hdyž jebanstwa na žwětko pschińdźechu, žo jedyn se sastojnikow, Pawoł Müller, w firminej pożedżerni satšeli. Tjoch podhladnych sastojnikow žu na to sajeli.

* (Se žněhowej lawinu žo sażypłoj.) Pola Matres pschi Brennerskej Horje w Tirolskej, je žo pschi tajazym wjedrje wulka žněhowa lawina dele walika, kotraž je dwě domoj žo wróczazej dźěsczi sażypła. Jedyn žydomlětny hólz je žo w žněży sadużył, jenu holzu žu drje żiwu, tola cżežko sranjenu wukhowacź móhli.

* (Wětry na morju.) Poślednje dny žu njemdre wětry na morju sakhadźake. S Londona pišaju, so je žo hollandiska parna łódź „Dorothea“ pola Langtona s wětrom na jendżelski brjóh cżižła. Mużstwo je žo wukhowało. Łódź je žo potepika. Parnej łódźi „Carmania“, kotraž s Liverpoola do New-Yorka jědżesche, njebě móżno, do Queenstownskeho pschistawa sajecź; wona je pucżowarjow a póstike wězy njepschijawschi dale jecź dyrbjała. S wjele stronow Jendżelskeje žu powjesczе wo powodżenjach dóschke. Strony wokoło Lancastra a Carlisła a žrjedżny dźěl Sussexa žu žo zyle póczrjeke.

* (Ssmjertne padnjenje jeneho offizěra.) W Stuttgarczе leutnant Heintzeler se žwojim konjom tak njesbożownje padże, so žebi schiju swiny a hnydom wumrje.

Hans Valtin
w Halschtrowje.
Wuhlowa, kalkowa, zementowa, pizowadlowa, hnojidlowa, a žitowa wikowarńja.
Čerstwy je doschoł:
najlěpschi
hnojazy kruchaty kalk,
najlěpschi
twarski kruchaty kalk.

K wólbje do krajneje kulturneje rady

pondźelu 23. februara 1914 wuswolcze knjesa ryčerkubłoweho

nejeńka Maxa Barthelsa w Jitru.

Wón je horliwy žobustaw swjaska ratarjow, je **njewotwisny, samostatny,** dźěławy ratař se strowymi nahladami.

Sjawna shromadźizna

wotměje žo

žobotu 21. februara 1914, wječor ½9 hodźin

w sali hosćenza **„běłeho konja“** w Budyschinje.

Rěčeć budźe k. dr. Hartmann s Rathstocka **wo praschenju žrěnjeho stawa.**

Swobodne rosrěčowanje.

:: Wólba do krajneje kulturneje rady ::

23. februara 1914.

Wuswolcze jenož **knjesa ratarskeho radźiczela**

Böhmu w Deberkezach,

kotryž je wot wjele lět interesy małych ratarjow w kóždym nastupanju sastupował a njepoślušnje na přěkowarjow.

Wjele wuswolerjo.

Spěwarske

Serbske a němske

žu dostać

we wudawarni Serb. Nowin.

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khěžorskej drósy 11.

Wschědnje
wot 4 hodźin popołdnju hač do 11 hodźin wječor

wulke pschedstajenje

:: najnowscheho dokonjenja ::
žwětłohrajerskeho wumělstwa.

Kóždu žobotu a žrjedu žo program pscheměni.

Drjewowa awkzija.

Wutoru 24. februara 1914 ma žo na Njeswaczidliskim majoratskim hajniskim revěrje
sćěhowaze palne drjewo sa hotowe pjenjesy na pscheswadźowanje pschedawacź:

35 rm. žehl. łuchow	w drjewischczu wotdźěl. 16, 17, 18 a jenotliwje we wotdźěle 19.
550 „ „ walczinu	
20 žehl. dołhich hromadow	
87 rm. pjenkow	

Shromadźizna dopołdnja w 9 hodźinach w drjewischczu.

Hrabinske s Rieschske majoratne hajniske sarjadnistwo w Njeswaczidle.
W. Dreßler, wyschschi hajnik.

Drjewowa awkzija

na Jaseńczanskim revěrje pola Njeswaczidła wutora 24. februara dopołdnja w 9 hodźinach,
Sapoczatk w hosćenzu w Jaseńzy.
We Worklezach, 17. februara 1914. **Měto.**

Wólba do krajneje : kulturneje rady :

póndźelu 23. februara.

Jako sastupjeŕ sa 2. wólbny wokrjeß Budyskeho a Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa je w shromadźisnje 10. januara swjask ratarjow a wjesne wólbne towarstwo

knjesa ratarskeho radźiczela

Böhmu w Deberkezach

namjetował.

Wjesne wólbne towarstwo

psches

kublerja Putscha w Borku, jako pschedsydu,
Tajny ratarski radźiczel Steiger w Borku,
Ryczerkubler Stärker w Zicźenju,
Ratarski radźiczel Schwarz w Hrubjelczizach.

Drjewowa awkzija.

W Dubjanskim hajniskim revěrje
ma žo **wutoru 24. februara t. l.** něhdźe

150 tolstych dołhich hromadaw a
8 łožow walczinu

s wuměnjenjemi, prjedy awkziie wosjewjomnymi, sa hotowe pjenjesy na pscheswadźowanje pschedawacź.

Shromadźizna dopołdnja w 9 hodźinach pschi hajnkowni.

W Dubom, 14. februara 1914.

Hrabinske Lippeske hajniske sarjadnistwo w Dubom.

Wólba do krajneje kulturneje rady.

Ratarjo! Powolanjszy towařschojo!

Wólbny dżeń jenož papjerki ſ mjenom knjeſa kubłoweho direktora

Adolfa Richtera w Barcze

pſchi wólbnej urnje wotedajcze!

Pſchepoloženje pſchedawařnje.

Czeſcźenym Sserbam najpodwolniſcho k wjedźenju dawam, ſo ßym ßwoju

ſpezialnu pſchedawařnju pſchedeſchcźnikow, kijow a trubkow

ſ Hauenſteinſkeje haßy 2 na

☛ ſnutskownu lawſku haßu 8 ☚

pſchepoložik.

Otto Brandt,

draſchlerſki miſchtr.

Założenje 1880. Założenje 1880.

Czeſcźenym Sserbam w Budyſchinje a wokolnoſcźi najpodwolniſcho k wjedźenju dawam, ſo ßym po ßwojej ſemrjetej macźeri, Jdże ſwud. Scholcźinej

pſchedawařnju ptacźeje pizy

warjenje a zoologiſku wikowařnju

na ſwonkownej lawſkej haßy 38

pſchewſal a ju na to ßame waſchnje po ſtarych ſolidnych ſaßadach dale powjedu. P oſchu ſdwórliwje, ſo by ßo dowěrjenje, kotreż je ßo mojej macźeri w tak wulkej měrje ſpożcź ko, też na mnje pſchenjeßko. Se ſprawnym poßłużenjom budu ßo jeho hódny wopokaſowacź.

S poczeſcźowanjom

Otto Scholze.

WYBERT-TABLETTEN

Name gesetzlich geschützt

Kedźbu!

Hromadźcże w kóždej Wybertſkej tuſzy leżaze proſpekty ſ wobrazom bonbonniery. Schtóż 20 tychle proſpektow póſcźele, traßnu bonbonnieru darmo dóſtanje. Zadajcże ßebi wſchudże Wybertſke reklamowe ſnamki! — We wſchěch haptykach a drogowanjach ßu Wybertſke tabletty po 1 mk. dóſtacź.

Sſkomu

k ſaßłaniu a pizowanju pſchedawa **Hunnius** na ßwobodnym kuble w Jeſchizach.

Ranza

bliſko k proßatam je na pſchedań w Scheſchowie 28.

Mała ziwnoſcź

na pſchidań w Nowej Wjeſzy cźißko 21 pola Worklez.

Kuchińka holza

ßo hnydom pyta w hoſcźenzu „běłeho konja" w Budyſchinje na ſwonkownej lawſkej haßy.

Korczma

ſ korczmarſkimi prawiſnami, 6 górzami 125 □ prutami pola w Kanezach pola Panczig-ma ßo wutoru 24. februara létßa dopołdnja w 11 hodźinach na měſtnje ßamym pſched podpiſaneho ſjawnje na pſcheßadźowanje pſchedawacź. Pſchedawanſke wumĕnjenja ßo prjedy pſcheßadźowanja woſtajeja a moża ßo też hižo prjedy pola podpiſaneho ſhonicź. **G. Smie.**

Sſkomu a runklizu

ma na pſchedań Horjanſke ryczeŕkubło pola Njeßwacźidła.

Ssuproſchna ranza

bliſko k proßatam je na pſchedań w Nowej Wßy cźo. 5 pola Rakez.

Drjewowa awkzija

wutoru 24. februara dopołdnja w 9 hodźinach na Jitrowſkim hajniſkim revĕrje.

Khěża na pſchedań.

Ssam ſtarazy wobſtarny muż chze khěżu cźiſßko 22 na garbarſkej haßy hnydom płacźiny hódno pſchedacź. Też ßu nowe meble tam na pſchedań.

Mała ziwnoſcź

na pſchedań. Twarjenje ßu nowe. Dalſche je ſhonicź w korczmje w Nowym Sdźaru pola Klukſcha.

Tyſcherſkeho wuczobnika

pyta

tyſcherſki miſchtr **Albert Schubert** w Njeßwacźidle.

Kuchańki, ſtwinſke a ßkużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrĕnkow, rólnych pohonczow, wolaßnych a dźĕlacźerſke ßwójby pyta hnydom a knowemu lĕtu pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnitej haßy 1 na rózku khěżorſkeje drohi w cźriſownt knjeſa Heinr. Moyra.

— Telefon 837. —

(K temu cźißłu pſchikoha.)

Pschiloha k czišku 8 Serbskich Nowin

Sobotu 21. februara 1914.

Placišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach.

19. februara 1914.

Placišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druziny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
	hr.	hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscze hacž do 6 lět	50—53	95—98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	44—48	86—90
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	38—42	80—84
4. žnadnje pizowane kóždeje staroby	33—37	73—78
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscze	47—50	88—93
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscze hacž do 7 lět	41—45	82—86
3. starsche, wukormjene keuwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	37—40	76—79
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	32—36	72—76
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25—30	65—70
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscze	49—50	90—93
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	44—47	84—87
3. žnadnje pizowane	40—43	79—82
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	60—62	102—104
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	54—58	96—100
3. žnadnje wuwite wot zyza	46—52	87—93
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schćiženjow w starobje hacž do 1¼ léta	50—51	66—67
2. mjaßne	48—49	64—65
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	47—48	63—64

Placišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 20. febr. 1914. wot hr.	np.	hacž hr.	np.	W Lubiju 19 febr. 1914. wot hr.	np.	hacž hr.	np.
Pschenica běła	—	—	—	—	—	—	—	—
" žołta	—	—	—	—	8	20	8	70
" nowa	8	25	8	80	—	—	—	—
Rožla	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	25	7	55	6	30	7	30
Jećmjeń } 50 kilogr.	7	25	8	—	6	60	7	90
Wows } 50 kilogr.	6	50	7	25	6	20	7	—
" nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hród	11	—	20	—	10	—	11	—
Woka	11	—	12	—	11	—	12	—
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka	17	50	19	50	20	—	22	—
Běrny	1	75	2	50	2	20	2	50
Butra 1 kilogr.	2	40	2	80	2	50	2	70
Pschenična muka 50 "	10	50	18	50	14	50	18	50
Rjana muka 50 "	9	75	12	50	10	50	12	50
Ssyno 50 "	2	50	3	25	2	75	3	—
Ssłoma 100 "	3	—	3	35	3	—	3	60
Prožata 672 schtuk, schtuka	14	—	25	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby } 50 kilogr.	5	35	5	60	5	10	5	50
Rjane wotruby } 50 kilogr.	5	25	5	75	5	50	6	10
Pschenčny gris } 50 kilogr.	—	—	6	75	—	—	—	—
Rjany gris } 50 kilogr.	6	50	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 20 pj., schtuka 10 pj.

W Budyschinje placzeschе: kórz pschenzy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np., žołta — hr. — np. hacž — hr. — np., nowa: 14 hr. 20 np. hacž 14 hr. 96 np., kórz rožki po 160 puntach 11 hr. 76 np. hacž 12 hr. 24 np., nowa: 12 hr. — np. hacž 12 hr. 32 np., kórz jeczmjenja po 140 puntach: 10 hr. 85 np. hacž 12 hr. 04 np.

Wiczne placišny w Kamjenzu.

19. februara 1914

Po 50 kilogr.: Rožla wot 7 hr. 20 np. hacž 7 hr. 50 np., pschenza wot 8 hr. 80 np. hacž 9 hr. 10 np., jeczmjeń wot 7 hr. 70 np. hacž 8 hr. — np., wowß wot 6 hr. — np. hacž 8 hr. — np., jahły wot — hr. — np. hacž — hr. — np. hróch — hr. — np., ßyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. — np., běrny — hr. — np. hacž 2 hr. 70 np., ßłoma (100 kilogr.) 3 hr. — np., butra (1 kilogr) wot 2 hr. 40 np. hacž 2 hr. 70 np., jeja (mandl) 1 hr. 05 np.

Wjedro w Londonje 20. februara: Mjerśnjenje.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi śmeje rano w 7 hodźinach farar Räda ßerbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodźin duchowny Tyschef ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Tydźeńske sastojńske dźěła śmeje farar Räda.

Wórewani:

W Michalskej zyrkwi: Max Kurt Pjech, mlynk na Zidowje, s Emmu Gustu rodź. Krawzez w Budyschinje.

W katholskej zyrkwi: Michał Zimmmer, twarski dźěłaćer w Budyschinje, s Hanu Lejnu Schwarzez na Zidowje.

S druhich wosadow: Arnoscht Hejdon, dźěłaćer we Lusy, s Hanu Wawrichez w Khaßowje. — Bjedrich Gusta Arnhold, dźěłaćer w Nowych Demjanach, s Marju Ernstinu swud. Eöbelowej rodź. Winklerez na Holzy. — Arnoscht Gusta Schramm, maschinista w Rakezach, s Marju rodź Pjetschkez w Rakezach — Arnoscht Pawoł Senda, dźěłaćer w Nowej Wßy, s Emu rodź. Mejnez w Nowej Wßy.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Frida Mina, Bjedricha Jurja Cźeßle, zyhelnskeho dźěłaćerja w Sslonej Borschći, dź. — Kurt Herman, Jana Arnoschta Pětschmana, fabrikskeho dźěłaćerja w Hrubjelčźizach, ß. — Hana Elsa, Arnoschta Wojty, dźěłaćerja we Wurizach, dź. — Jan Gerhard, Arnoschta Richarda Cźornaka, cźeßle w Bórku, ß. — Marta Herta, njem. dź. na Ssokolzy. — Jurij Rudolf, njem. ß. na Zidowje. — Madlena Dozez, njem. dź. na Zidowje.

W katholskej zyrkwi: Mejta Johana, Pětra Winklerja, dźěłaćerja w Budyschinje, dź. — Khorla Ludwig, Jana Kulaßa, molerja w Budyschinje, ß. — Hana Herta, Michala Kurjata, žiwnoscźerja w Sajdowje, dź. — Elfrida, njem. dź. — Marhata Marta, njem. dź.

S druhich wosadow: Hilźbjeta, Maga Wenzela, fabrikskeho dźěłaćerja w Ssemichowje, dź. — Pawoł Waktar, Pawoła Emila Gajera, pohonca w Bolborzach, ß. — Pawoł Gerhard, Pawoła Bérki, ślakarja w Cźetwjenych Noßlizach, ß. — Hilźbjeta Jadwiga, Khorle Emila Witiga, klamarja w Mjedźojeju, dź. — Pawoł Kurt, Hendricha Pawoła Schibaka, hospodarskeho wobßedźerja w Rakezach, ß. — Lejna Hana, Gusty Schcźépanka, khěžkarja w Hermanezach, dź. — Pawoł Jurij, Khorle Hawschtyna, połbura w Stróži, ß. — Arnoscht Richard, Wylema Gusty Martina, wobßedźerja hospodarstwa w Krósczе, ß. — Richard Alfred, Jana Arnoschta Schlezy, wobydlerja w Pßowjach, ß. — Emil Herman, Khorle Gusty Iselta, lěßneho dźěłaćerja a khěžerja w Měrnym Dole, ß.

Zemrjeli:

W Michalskej wosadźe: 14. febr.: Khorla Julius Pfundt s Crossena nad Wódru, semrje we wokrjeßnym wustawje na Zidowje, 77 l. 1 m. 1 dźeń. — 16. febr.: Michel Flak, dźěłaćer s Dźěžnikez, wumrje we wokrjeßnym wustawje na Zidowje, 64 l. 11 m. 5 dn. — 18. febr.: Handrij Gusta Hórban, khěžeŕ a invalid na Zidowje, 67 l. 8 m. 3 d.

W katholskej wosadźe: 11. februara: Bjedrich Jan Pawoł Koplanski, dźěłaćer w Budyschinje, 60 l. 10 m. 5 d. — 18. febr.: Jan Rychtař, pohonc w Budyschinje, 22 l. 9 m. 24 d.

W druhich wosadach: Hana swud. Kießlichowa rodź. Wicźasez, njebo Khorle Boh. Kießlicha, wobßedźerja hospodarstwa w Hornim Hunjowje, sawost. wudowa, 76 l. 8 m. 9 d. — 5. febr. Handrij Klimant, khěžkař w Hermanezach n. Spr., 72 l. 1 d. — 6. febr.: Hana swud Wirtowa, wumjeńkańka w Stróži, 75 l. 10 m. 9 d. — Marja Forkelowa rodź. Zuschkez w Drobach, 78 l., a jejny muž Michał Forkel, žiwnoscźer w Drobach, 81 l. — Herman Pawoł, Jana Maza Scholtki, lěßneho dźěłaćerja w Polpizy, ß., 10 m. 29 d. — Gustav Albert Nowak, schulet w Brěsynje, 7 l. 2 m. 21 d. — Lejna Rejsa Schlezez, njem. dź. w Rakojdach, 3 m. 18 d.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

Njedźelu Estomihi śmeje rano ½8 hodźin duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodźin farar Kschižan ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Pjatk 27. februara budźe ½9 hodźin němska spowjedź a ½10 němske prědowanje.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

Njedźelu Estomihi śmeje farar Domaschka rano ½8 hodźin němsku spowjedź, duchowny Bójž dopołdnja ½9 hodźin němske a w 10 hodźinach ßerbske prědowanje.

Visitne khartki

cźišćcźi spěschnje a tunjo

Ssmolerjez knihicźišćcźerња.

Sserbski musej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot ½11—12 hodźin.

Kupne wuczinjenja, hypothekske liszeziny, testamenty

wudżełuje

prawny büro Kobana pschi zitnych wikach 4.

— Mječu serbsti. —

Dobru pschenicznu muku

porucza

Khorla Kahrowe

pschi zitnych wikach.

Filiala

Lubinskeje banki w Budyschinje

w serbskim domje pschi lawskich hrjebjach 12

porucza so

k wuwjedżenju bankowych dżełow

wscheje druziny.

Pschijimanje hotowych pjenjes na pschihódne sadanjenje.

Kupowanje a pschedawanje hódnostnych papjerow.

Khowanje a sarjadowanje hódnostnych papjerow.

Pschenajecze jenotliwych kaschczikow w worzlowym khamorje.

Darmotne pschijimanje podpisankow na wschě so wudawaze hódnostne papjery.

Saměnjenje wuplaczomnych kuponow a dividendskich wobswědczenjow s hotowymi pjenjesami.

Kaszyne hodziny: 8—1/2 1 hodzin dopołd., 1/2 3—5 popołdnju.

Sobotu bjes pschetorhnjenja dopołdnja wot 8 hodzin hacz do 3 hodzin popołdnju.

Telefon 55 a 75.

Flechtenheil

wupruhowany srědk pschecziwo wuszrpkam koze a lischawje, buschwiza po 1 hr.

Pile k czischczenju krewje,
k rjadowanju a podpjeranju lohkoho wukhoda, bleschka po 50 pj.

Selo k czischczenju krewje
wupruhowany srědk pschi khorosczach, kotrez se schpatneje krewje wukhadżeja, tyska po 1 hr.

Krjepki k czischczenju krewje
skuza k lěpschomu skutkowanju a podpieranju kury k czischczenju krewje, ble chka po 75 pj.

Kralowska priv. Hrodowska haptyka w Budyschinie.

Czistowołmjane konjaze pschikrywy

(deki)

s rukowanjom czisteje naturskeje wołmy se szylnym płatom podschite a pscheschite, 140×180 cm wulke

mk. 6.50.

Sa snamjo ua pschikrywy 10 pj., wot 1 duz. darmo.

Pschikrywy na pruhn darmo.

Carl Winter, fabrika pschikrywow **w Magdeburgu.**

Sastupjeć **C. Winter w Budyschinje na khěžorskej drósy 8.**

Schichtowa lanowoszuchowa muczka 38/40% p. a t.

je létsa woszebje tunja.

Najlěpscha mozy dawaza viza sa wschón wużitkowy skót. Njesarunjomna a w swojim skutkowanju niepschetrjechomna pschi wocźehnjenju młodeho skota a jako pschidawk sa szucźelny a szuproschny skót. Ważny sa dejny skót dla swojeho skutkowanja na szylnische dejenje a so jara ważaze dla swojich strowosć spěchowazych samownosćow. To je hłowny dobytk czisteje potajkim njefalschowaneje a stroweje lanowoszuchoweje muczki, kotryż rosjaszenja, czeho dla so wona njepschestawaizy bóle a bóle trjeba. Sa czistosć a njefalschowanosć lanowoszuchoweje muczki plomba s naschim mjenom rukuje, kotraż je kóždemu měchej pschidata, czehoż dla ma so na tule plombu woszebje kedźbowacź. Schichtowa lanowoszuchowa muczka je psches wschěch saszopschedawarjow dostacź. Nadrobnische wukasanje wo pizowanju swólniwje dawa

Georg Schicht A.-G., dźełarnja wolija a jědznych tukow, jeniczli dźełat najlěpje znatych

Ia Schichtowych kokosowych woszuchow a muczki s kokosowych woszuchow,
Ia Schichtowych palmowych woszuchow a muczki s palmowych woszuchow.

Kožane twory

kupuja žo najlěpje w spezialnej pschedawarni kožanych tworow.

Stajnje wulki wubjerk, krucze sprawne poßłuženje a tunje placžisny sa

koffry, pucžowanske tosche, neßeßäry, žonjaze tosche a paßy schulske tosche sa hólzow a holzy, schulerske mapy, pißanske, aktowe a hudźbne mapy, listownje a zigarowe tosche, portemoneje, ßlě, nakhribjetne mèchi a gamasche atd. namakacže

w spezialnej pschedawarni

sa **Offenbachske kožane twory**

Telefon 587.

C. Alberta, mějeczela **Khorle Bahle,** ßedlarskeho mischtra

w Budyschinje, pschi lawskich hrjebjach 10.

Sserbske a němske schulske biblije

teho runja

wěrowanske biblije

s wulkim a drobnym pißmom ßu dostacž

we wudawarni **Serbskich Nowin.**

Franz Marschner

czaßnikat w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ßwój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczasow**

k dobroczinwemu wobkedźbowanju porucža.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje placžisny.

Czérpjenje nohow

bolaze nohi, jětsenje widlischeżatych žilow po wupruhowanej methodże ßwědomicže lěkuje

Reinhold Walther

Telefon 858. **w Budyschinje** pschi nowych hrjebjach 3.

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeczel: **J. Hanekamp**

w Budyschinje na ßukelnskej haßy 9,

meblowy dom sa njewjesczinske wuhotowanja.

Najwjetschi skład woprawnych a lakowanych

wobhdlenskich wuhotowanjow

kaž tež

jenotliwych meblow a pólstrowanych tworow

po wschěch placžisnach.

Poruczam jako pschihódne a praktiske dary

debjaze meble

wscheje druzhiny, kaž tež

teppichi, blidowe pschikrywy, paneele, kontorske a klawěrske stólczki atd.

Kóslaze kózki,

owjase koże, mowcże koże, jeczże a kaniklaze koże, ž tež **wschě druhe druziny kožow** puje po najwyschschich placžisnach

Heinrich Lange

pschi zyrkwinym měsczе a pschi žitnych wikach 11, s napschecža „skoteje hwězdy".

Spěwarske,

ßerbske a němske,

jednorje hižo po 2 a 3 hr. a woßebnje do czelazeje koże swjasane hižo po 6 hacž do 10 hr. ßu na pschedań

we wudawarni Serb. Nowin.

Wulke wupschedawanje

dla spuschczenja mojich klamow

na žitnej haßy 10.

Woßebje placźisny hódno:

schórznchi, rukajzy,
schtrympy, soki, schtalty,
spódnje taille, trikotowe a cźopke podschite
spódnje ßukuje, moirejowe, filzowe, lustrowe, trikotowe atd.
wokmjane a chenillowe nahłowjaze schale a rubischcża,
židźane shale a rubischcża,
nahłowjaze pschikrycze, balske shale a khapy,
wulka dźělba **dźěcźazych wězow** sa hólzow a holzy,
wulka dźělba **hellowanych mězow,**
wulka dźělba **krótkowjeczornikow,**
dźěcźaze wobleczenje, ruske pjesle,
dźěcźaze ßukniczki, hólcźaze blusy,
wulka dźělba **filzowych a ßłomjanych klobukow** sa žónske a dźěcźi,
pjera, kwětti, banty,
židźane tkaniny, ßomot, schlewjery atd.
wuschiwanja a zankate tkaniny,
wotmèrjene wobleczenja,
scherpowe banty, banty do włoßow.
kožane a parlate tosche,
žonjaze blusy,
běle žonjaze a holcźaze koschle,
kholowy, nózne jaki,
spódnje taille, spódnje ßukuje,
schanłka, schlipsy, ßlé,
konfirmandske ßukuje a schtalty,
normalne koschle a kholowy,
barchentowe ßukuje,
kholowy, spódnje ßukuje,
dźěcźazeje jeczki, schtykowane, ſ jehnjazeje kože a lodoweho mjedwjedża,
dźěcźaze wablecźenja,
schtrykowane jaki a lazy,
dźělba taillowych rubischczow,
plaidy a ramjenjowe khornarje,
turnowanske a roformske kholowy.

Wulke dźělba gardinow, vitrażowych tkaninow, batistow, blusowych tkaninow, koschlazeho barchenta, pschikrywy (deki) wscheje] druźiny, ložowe [plachty, blidowe rubi, trjenja, wutrèwanske rubischcża atd.

Woy, Krimske a běłomjedwjedźowe garnitury, **pschedeschcźniki, sbytki wuschiwanjow.**

<u>na žitnej haßy 10.</u> **Helene Crucius** <u>na žitnej haßy 10.</u>

Najlèpschi

paleny khojej

punt po **140, 150, 160, 180, 200** np.
stajnje czerstwy porucza

Khorla Nowak naßl.
na žitnej haßy 10.

Nowe

runklizowe ßymjo

jenoź najlèpschich druźinow
porucza tunjo

Khorla Preißer jun.
pschi žitnych wikach.

Podpißany je ßo jako praktiski lěkař atd. tu saßydlił a bydli na

khèžorskj drósy 4I.

Rěcźne hodźiny:
8—9, 12—1 a ½7—½8,
Njedźelu jenoź 8—9.

Telefon cźißło 891.

W Budyschinje, 21. februara 1914.

Dr. med. Alfred Schaefer,
approb. lěkař.

„Skhoriwschi na saßakku

wumpjeru,

mam po nałoženju 1 kuska **Zuckeroweho patent. lěkarskeho mydła** ßyle cźiste wobliczo. Wasche mydło cźaß źiwjenja trjebam. O. K."
Kusk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßylnischa forma). K temu **Zuckooh kreme** (niz tucźnjaza mika) 75 pj. a 2 mk. w **Budyschinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadro **Oty Engerta, bratrow Mèrsche** naßlěd., **Strauch a Koldy.**

Nótaze dźaki

ßerbske a němske

ßu dostacź
we wudawarni
Serb. Nowin.

Dobry lany wolij,

Eckendorfske

runklizowe ßymjo

punt po **25** pj.
porucza

Khorla Kahrowe
pschi žitnych wikach.

Horjanske praßowane wuhlo

najlèpsche narunanje sa **drjewo** a druhe **wuhlo,** derje wußuschene porucza

Horjanska wuhlowa praßowarnja
na Horje pola Njeßwacźidła.

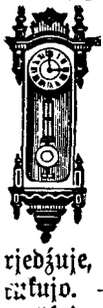

Kożdy, korryż chze ßeb **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryż chze ßebi jón **porjedźicź** dacź njech dże k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej
na ßwonk. lowske haßy 5.

Jencź pschedawa a porjedźuje, sa ßwoje dźěło sprawnje ručkujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, ſ placźisnami wupołożene, wobhladacź.**

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach do. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 9. **Sobotu 28. februara 1914.** **Lětnik 73.**

W sakskim ßejmje

mějachmy pornjo dołhim poßedźenjam sańdźeneho tónle tydźeń ſ wjetſcha krótke poßedźenja. Na dnjowym porjedźe běchu ſ wjetſcha wězy, kiž naß na wßach mjenje ſajimuja. Jenoż sańdźenu póndźelu jednaſche ßo wo dodawku k ſakonjej ſa hromadukładźenje leżomnoſćow. Tola tu ßo jenoż mſda we tychle dźěłach ſtejazych ſaſtojnikow ſrjaduje. Wutoru pſchedłoži knjeżerſtwo tehorunja jedyn dodawk. S nim žadaja ßo ſa ſtatne hoſpodarſtwa 13 milijonow ſkónčnych wudawkow. Tele wudawki ßu ßo pſchi dowuradźowanju ſtatneho hoſpodarſtwa ſwupokaſake a knjeżerſtwo nětko jich pſchiſwolenje žada. Najwjazy pjenjes žada ßo ſa pſchetwarjenje ſaſtaniſchćow a ſa dowutwarjenje żeleſnizow, mjenujzy 12 milijonow. Jenoż ßrjedu bě dołhe poßedźenje pſches to, ſo ßo wo ſtatnych wuhlowych podkopkach a wſchelakich druhich tajkich ſtatowych pſchedewſacźach jednaſche. Tule ſkładnoſć cźerwjeni witaja a dźerża ſa dźěłacźerjow w tychle wuſtawach njeſkónčne rěcźe. Wſchě make njedoſtatki ßo w najcźěmniſchim ßwětle pſchedſtajeja. S tajkimi rěcźemi ſa pſchiwißowarjemi mjes tymile dźěłacźerjemi koja. Schtwórtk ßo jednanje wo ſwjaſkowej radźe dale pleczeſche. Tele jednanja běchu ßo ſańdźeny tydźeń pſchetorhnyłe. Wokoło 13 rěcźnikow bě ßo k ßłowu ſamowiło. Rěcźe dźěchu najbóle wo khěžorſtwowej złownej politizy. S tajkimi rěcźemi ßo ſa naſch kraj ſ wjetſcha niczo njedozpěje. My ſapóßłanzy na nje njepoßłuchamy, a wolerjo je njeczitaja a knjeżerſtwo, kiž nitki politiſkich poměrow najlěpje znaje, ßo ſ l lohka poßměwkuje. Pjatk jednachmy ſaßo wo wſchelakich petizijach. Gmejnſka rada w Hornjej Hórzy a wobydlerjo wokolnych wßow běchu petiziju wo pſchiprawjenje ſjawneho tworoweho wobkhoda ſapodali. Knjeżerſtwo pak bě ßo na to ſkłožujo, ſo je tworowy wobkhod w Dźěżnikezach w poßłednich lětach na papjernikowych kolijach wróczo ſchoł, ſ tym dopokaſacź ſpyta, ſa tam tworowe ſaſtaniſchczo trjeba njeje. W ſjawnym poßedźenju pokaſowach na to, ſo ßu pſchiprawy na Dźěżniczańſkim ſaſtaniſchczu tak njedoßahaze, ſo je tam na kóždy pad pſchetwarjenje trěbne a hižo teho dla dyrbjało knjeżerſtwo ſ pſchileżnoſczu pſchetwarjenja też na tworowy wokhad dźiwacź. Dźěżniczenjo dyrbja ſ nowa petiziju ſapodacź.

E. B.

W pruſkim krajnym ßejmje

je ßo póndźelu wo twaru kanalow jednako. Nationalliberalni a doprědkarſzy rěcźniży ßebi žadachu, ſo bychu ßo płacźiſny ſa woženje po kanalach poniżiłe. Pſchecźiwo temu ßo ſ pſchihłoßowanjom konſervatiwnych ßwobodny knjes ſ Maltzahn wupraji. Miniſter Breitenbach lubjeſche, ſo by ßo ßrjedźokrajny kanal hacź k Łóbju wutwarił, hdy bychu ßo konſervatiwni temu njepſchecźiwili.

W bliżſchim cźaßu ßo ßejmej nacźiſk ſa ſakoń wo dźělenju leżomnoſczow pſchedpokłoži. Sakoń ma po ſdacźu jako dalſchi ßrědk k potłóczenju Polakow ßłużicź. Pſchi dźělenju leżomnoſczow ma ßo kóždy ras wo dowolnoſcź wyſchnoſcźe proßyczź. Polazy ßo boja, ſo jim njebudże wjazy mózno, kubła pokupowacź a je na make wobßedźenſtwa rosdźělicź. jeli ſo by ßo nowy ſakoń w ßejmje pſchijał.

Pſchepytanje redakzijow pólſkich nowin w Pósnanju.

Pólſke nowiny běchu pſched krótkim powjeſcźe wo agitaziji wosjewiłe, kotruż němſke rańſchokrajne towarſtwo mjes galizijſkimi Rußami (Wukrajnzami) pſchecźiwo Polakam w Galizijſkej ſkradźu wje dże. Pruſke knjeżerſtwo je chzyło wußłědźicź, na kajke waſchnje ßu pólſke nowiny wo tejle tajnej agitaziji ſhoniłe. Duż je ßrjedu rano mjes 7 a 8 hodźinami redakziju „Dźenika Pósnańſkeho“, „Kurěra Pósnańſkeho“ a wobydlenja nakładnikow, redaktorow a techniſkeho perſonala tutych nowin we wjazy dyżli 50 pabach pſchepytało. Schto je ßo pſchi tym wußłědźiło, wyſchnoſcź tajne dźerži. Spodźiwne pak je, ſo je polizija w tejle należnoſczi ſ zyła ſakroczíła.

Tſełba němſkeho wójſka ßo pjecza pſchemèni.

Franzowſke nowiny chzedźa wjedźecź, ſo ßo tſełba němſkeje infanterije pſchemèni To ßame ßo też w Franzowſkej ſtanje, hdyż ßo nětkole model noweje tſełby ſa pěſchkow wupruhuje. Pſchedźěłanje noweje tſełby budże něhdże 800 milijonow frankow żadacź, tola tónle wudawk franzowſki lud njewotdźerži, ßwoju winowatoſcź dopjelnicź. Też w naſtupanju artillerije ßo reformy wočakuja.

Dwaj Němzaj pod podhładom wobhonjerſtwa w Ruſkej.

Němſkeho lětarja Miſchewſkeho, kotryż je ſe ßwojim lětadłom ruſke twjerdźiſny pſchelecźał a inżeneura Berlinera ſ Lipſka, kotryż je ſ ballonom do Ruſkeje pſchijěł, ßu tam ſajeli a dla ſpionaże do pſchepytanja wſali. Němſke knjeżerſtwo je ßo podarmo prózowało, ſo bychu jateju puſchczili.

Poßylnjenje ruſkeho wójſka.

Europiſke wulkomozy ßo na pſchemo na nowu wójnu bronja. Loni je Němſka ßwoje wójſko powjetſchiła. Franzowſojo ßu, byrnjeż jim to jara cźeżko było, ſe ſaßoſawiedźenjom tſecźeho wojeŕſkeho lěta, liczbu ßwojeho wójſka powyſchili, a nětko też Ruſka ßwoju wojeŕſku móz poßylni. Se ſdźerżenjom najſtarſcheho lětnika mużſtwa pſchi khorhoji bě hižo pſchi wudyrjenju balkanſkeje wójny měrowa ßylnoſcź ruſkeho wójſka ſ 800 000 muži na 1 300 000 muži ſtupiła. Pſchi wudyrjenju wójny ma Ruſka nětkole hižo 11 armeekorpſow a 14 kavalleriſkich diwiſijow k ruzy. Tola napſchecźo Němſkej a ſ njej ſjednocźenej Awſtriſkej njeje po měnjenju wjedźnikow ruſkeho wójſka hiſchcźe doſcź ßylna. Teho dla budże knjeżerſtwo wot khěžorſtwoweje dumy pſchiſwolenje pjenjeżnych ßrědkow ſa dwaj abo tſi nowe armeekorpſy, dwě kavalleriſkej diwiſiji, wobtwjerdźenje wjecźornych mjeſow a wutwarjenje wojeŕſkich żeleſnizow żadacź. Nowe armeekorpſy ßo wſchě do bliſkoſcźe wjecźornych mjeſow położa, ſo by ßo ſhromadźenje wójſka pſchi mjeſach pſchi mobiliſaziji pospěſchiło.

Sa 1. meju ßo pjecza mobiliſazija na pruhu wſchěch europiſkich armeekorpſow poruczi. Na to ßo počzahowaze pſchikaſy ßu ßo hižo dake.

Reforma ruſkeho żitneho wikowanja.

Nowy ruſki finanzny miniſter Bark je pſchipowjedźił, ſo chze nowe miniſterſtwo, żitne miniſterſtwo, ſakożicź. Njech ßo wukoži, ſchto Ruſku k tutej nowocze wjedże.

Żito je hkowne bohatſtwo Ruſkeje, a to dołhe cźaßy woſtanje. Duż ma ruſki ſtat winowatoſcź, ßo wo to ſtaracź, ſo by ßo wſchemu ſpomożowało, ſchtoż plahowanje a pſchedawanje żita naſtupa. Ratarjo dyrbja rolu razionelnje wobdźěłacź, hnojicź, woracź a najlěpſche ßymjo wußywacź. Ale temu je trjeba niż jenoż wuſtojnoſcź, ale też wěſty kapital, kotryż dyrbi ßo na rolu nałożicź, każ na kóżde druhe pſchedewſacźe. Njedoßahanje kapitala je dołho ruſkim ratarjam najbóle ſchkodźiło, ſo ßo jich hoſpodarſtwo njeje polépſchiło. Temule njedoſtatkej je nětko „Ratarſka banka“ wotpomhała, ale tola hiſchcźe niż na doßahaze waſchnje. Jeniczki naturſki pucź, ſo by ratař k pjenjeſam pſchiſchoł, kotreż bychu jemu ßłuſchake, niż druhim, je wunoſchne żitne pſchedawanje. Ale tu je ßo pſchezo hacź do nětka nimo kuliko.

W połodniſchej Ruſkej, na pſchikład wot Odeßy hacź do Kawkaſa, wſchón żitny wuwos w ruzy nękotrych żitnych pſchedawarnjow leži, mjes kotrymiż ma prěnje měſtno Dreyfus, ſa kotrymż

ſnaty Parižſki milijonar Rotſchild ſteji. Morjo pſcheńzy, kotrež w lěčzu cžornomórſku runinu ſaliwa, je pjenjeżneho żórka żidowſkich wikowarjow. Dreyfuſowi agentojo měſta a wßy póčżeraja, ſkaſuja żito, dawaja ſawdawk a ßamowólnje płacżiſnu dżěkaju, njedżiwajo na płacżiſny na ßwětowych wikach a w ßußodnych mórſkich pſchiſtawach. Ratarjo njemóża ßebi pomhacź: pak dyrbja poſkiczenu płacżiſnu pſchijecź a ßwoje żito pſchedacź, abo njepſchedacź a bjes pjenjes woſtacź, doniż jo domjazy lichowarjo njepokupja ſ lutej ßobużelnoſczu — hiſchcże tuńſcho.

Na wikach, ſ wjeiſcha jara ſdalenych, płacżiſny khabkaju, runje każ na burſy. Rano pud (40 puntow) żita rubl płacźi, popołdnju 60 kopejkow, wjeczor poł rubla, a jenicżke wußwětlenje ſa to je: Dreyfus telegrafuje. A tak ruſkemu wulkemu kublerjej a małkemu ratarjej niczo druhe njewubywa, dyżli ßo wuſdaczu zuſych burſowych draczow podczißnycź.

To ßo we Wolynſkej a we wſchěch gubernijach ſtawa, kotrež żito wuwożuja, haj tež Ssibirſka je tutemu wikowanſkemu waſchnju podata.

Temu wſchemu chże finanzny miniſter Bark ſe ſakożenjom żitneho miniſterſtwa wotpomhacź. Zyke żně knjeżerſtwo pokupi, w elevatorach żito cżiſczi a wotdżěluje, ratarjam ſawdawk dawa, wono ßame żito pſcheda, a ſawěſcże to ſ najwjetſchim dobytkom cżini a dobytk, kotryż ſ tuteho wikowanja wuńdże, budże ßo na wużitk ratarjow a poſběhnjenje ratarſtwa nakożowacź. Ratarjo ßo ſ rukow lichowarjow wußwobodża, doſtanu hotowe pjenjeſy a wjazy kredita, mějo pak wjazy pjenjes, budża lěpſche maſchiny a ßymjenja kopowacź móz, ſ cżimż ßo kajkoſcź a wulkoſcź żnjow ſpomoża.

Tajke ßu plany noweho finanzncho miniſtra, ſ kotrymż chże ſamożenje ruſkeho ratarſtwa, to je wulkeje wjetſchiny ruſkeho luda, pſchiſporicź.

Żar ſa pſchewjedżenje konſtituzije.

W ſymſkim hrodże w Peterburgu je ßo póndżelu miniſterſtwowe poßedżenje wotmělo. Żar jo ſ rěczu wotewri, w kotrejż praji, ſo je miniſterſtwowemu pſchedßydże Goremykinej porucził, ſo by normalne poměry miniſterſtwa k khěżorſtwowej dumje poſtajił. K někajkej ſwadże mjes miniſterſtwom a dumu njeßmě dóńcź. Tajke podeńdżenja ßu ſakonjedawaze dżěło ſaſtajike a napjate poměry mjes miniſtrami a khěżorſtwowej dumu a ßamo ſ khěżorſtwowej radu ſawinowake. Tale rěcź je na pſchitomnych miniſtrow hłuboki ſacżiſchcź cżiniła, kotſiż ßu pod Kokowzowom pſchezo cżinili, ſchtoż je ßo jim wuſdało. Po zarje ßo Goremykin ßkowa iimaſche a wuſběhowaſche, ſo budże wón, tak dołho hacź budże ſ miniſtrom, wſchě ważne praſchenja khěżorſtwowej dumje a khěżorſtwowej radże rosßudżicź dawacź. Po poßedżenju miniſterjo hiſchcże wo nowym politiſkim běhu wuradżowachu. Pſchi tym ßo wobſamkny, ſo maja ßo jenotliwi miniſterjo po Goremykinowym wodżenju ſkożowacź abo ſ miniſterſtwa wuſtupicź.

Wobmyßlomne wobſtejnoſcże w Epiru.

Połnózna Grichiſka, kotraż je ßo w poßlednjej wójnje ſ turkowſkeje kwakle wumohła, rěka Epirus. Dżěl Epira ßu europiſke wulkomozy Albanſkej pſchidżělike. Grichiſka je ßo woli wulkomozow podcżißnycź dyrbjała a ßwoje wójſko ſ tuteho dżěla Epira wróczika. Ale grichiſke wobydleŕſtwo tuteho kraja nochże rosrißanje wulkomozow pſchipóſnacź a nochże k Albanſkej ſwjaſane bycź, doniż ßo jemu jeho rěcź, nabożenſka ßwoboda a bjesſtraſchnoſcź żiwjenja a wobßedżenſtwa njeſaruczi.

So bychu wulkomozy doraſnje na ßwoje żadanja kedżbliwe cżinili, ßu ßo Epirotojo ßamoſtatni wuwołali a wobronjene wobaranje pſchecźiwo Albanſkej organiſuja. W jich poſtajenym knjeżerſtwje ßo jedyn priedawſchi offizěr grichiſkeho wójſka, Pironides, priedawſchi grichiſki miniſter Zograſos a tſjo domjazy biſkopjo namakaju.

Pſchi nětcziſchich wobſteinoſczach njebudże Grichiſka w połnóznym Epiru ſjawne hibanje tamniſcheho grichiſkeho wobydleŕſtwa podpieracź, haj grichiſke knjeżerſtwo pſchi ludowym ſmyßlenju w kraju ßamo njebudże grichiſtim poddanam wobaracź móz, ſo buchu ßo pſchi wojowanju pſchecźiwo Albanſkej jako dobrowólnizy wobdżělili.

Po franzowſkich powjeſczach ma ßo pſchecźiwjenje Epirotow jako khutne wobhładacź, a wulkomozy budża nuſowane, pak w tym ſmyßle ſakrocźicź, ſo ßo grichiſkemu wobydleŕſtwu doßahaze ßamoſarjadniſtwo pſchiſwoli, pak ſo budże nuſne, pſchecźiwjenje Grichow ſ naßylnoſczu potłóczicź.

Lětadła w jendżelſkim wójſku.

Pſchi jednanju w delnim ßejmje wo wudawkach ſa wójſko wójnſki miniſter praji, ſo je ßo wot ſańdżeneho junija 52 lětadłow ſe ßłużby wotſtroniło a ſo je ßo 100 nowych lětadłow do ßłużby wſako, tak ſo ma wójſko nětkole wſcho hromadże 100 nowych lětadłow. Knjeżerſtwo je ßebi wotmyßliło, wſcho hromadże 250 lětadłow do wójſkoweje ßłużby wſacź, a to 50 ſa lětarſku ſchulu a 200 ſa wójſko. W pſcherěſku jendżelſke lětadła 65 mil daloko ſa hodżinu lecża, ſchtoż je wjele wjazy, hacź je ßo w druhich krajach dozpiło. Wójnſki miniſter potom wo ważnoſczi lětadłow ſa wójnu rěczeſche a pſcheßwědczenje wupraji, ſo je wójſko bjes lětadłow, kotrež ma pſchecźiwo ßebi ßylne wójſko ſ lětadłami, ſahubjenju podate.

Spjeczenza dla dawkow w Schpaniſkej.

We Valenziji ßu dla nowych měſchczańſkich dawkow njeměry wudyrike. Wſchě klamy a dżěłarnje ßo ſawrjechu. Ssobuſtawy gmejniſkeje rady hanjo ludowe cżrjódy po haßach cżahachu, tola żandarmojo je roſehnachu, hdyż měſchczanoſtu wobſtupichu, kotryż chżyſche do radneje khěże hicź. Lud kamjenje do woſow dróhowoje żeleſnizy mjetaſche, woſa powróczi a wobkhad ſe wſchelakimi ſadżěwkami poczeżowaſche. Poliziſtojo a żandarmojo wjazy krócź pſchecźiwo ludej poſtupowachu a něktore woßoby ſranichu. Wjeczor 200 młodych ludźi po měſcże cżahrjo ſchkleńzy dróhowych łataŕnjow rosbiwaſche. Żandarmojo ſakroczichu, pſchi cżimż ßo piecź młodych ludźi ſrani. Też dwě bombje rosbuchnyſchtej, tola ßo ſ tym żaneje ſchkody njenaczini.

Wuhleŕ Handrij.

(Pokracźowanje.)

Handrij mějeſche myßle, najprjódzy Hanu ſ Jakubom ſnatu ſcźinicź a młodeju cźłowjekom ßebi mjes ßobu ſbliżicź. Duż Jakubowu macź wopyta, a dokelż ſpóſna, ſo je woprawdże ſměromna a roſomna żona, ſa kajkuż bě ju měł, ſdżěli jej nimale bjes tajenja ßwoje wotmyßlenje, też jej daſche wjedźecź, ſo bě ßebi telko nalutował, ſo by młodymai mohł rjanu domjaznoſcź pſchiprawicź.

Wudowa drje mějeſche też trochu pſchedßudk pſchecźiwo wuhlerjowemu dżěſcźu, ale bě tola doſcź roſomna, tak ſo na ludźaze błady njedżiwaſche. Też bě we ßwojej khudobje nawukta, ſo hubjenym khěżkarjam rady ſchiwdu cżinja. Wona ßo rosßudźi, jara jaßny namjet ßebi pſchekłaſcź, a ßlubi wuhlerjej, ſo pſchichodnu njedżelu, każ pſchipadnje, ſe ßwojim ßynom nimo jeho khěżki w lěßu póńdże.

Tak ßo też ſta a Handrij ſ Hanu na ławzy piched khěżku ßedżeſche a da ßo ſ wudowu, kiż jeju pſchecźelnje ſtrowjeſche, do powjedanja, namołwi ju, ſo dyrbi trochu wotpoczinycź, a Hana dyrbjeſche mloko, twarożk a khlěb pſchinjeſcź, też blidko k temu, kotrež jej Jakub ſ khěżki wunjeſcź pomhaſche.

Jakubej ßo też ſeńdże każ Janej; wſchón ßo dżiwajo na rjanu holzu hladaſche. Wona bě ſ nim pſchecźelno, ale jenoż mało powjeda, hacźrunje teho wopyta dla wopaczných myßli njemějeſche. Dżiwno drje jej bě, ſo bě jeje nan ſ zuſej żonu tak pſchecźelny; pſchetoż to wón hewak njeczinjeſche, ale ſo by wón to ſe ſamyßlom mohł cżinicź, to jej ani na myßle njepſchińdże. Jakub ju njeſajimowaſche ale wona ßo jemu też njepſchecźiwjeſche; hdyż bě wón ſaßo ſ macźerju woteſchoł a jeje nan jej powjedaſche, kak ſchwarny wón je, kak ma ßwoju wbohu macź ſańcź a je ſa nju żiwy a ſa nju dżěła, pocża jej tón hólz ſajimawy bycź. Hdyż Jakuba bórſy na to w lěßu ſetka, woſta wona ſtejo a njewotběża, każ hewak podobnje, każ ſplóſchiwa ßorna, a powjedaſche ſ nim, praſcheſche ßo jeho wo to a tamne a proſcheſche jeho, ſo dyrbi ßwoju macź bórſy ſaßo k nim pſchiwjeſcź.

Pachołej bě jeho macź po njedżelſkim wukhodże do lěßa, hdźež běſchtaj ßo ſ Hanu ſeſnałoj, hnydom prajika, cżehodła bě wona k Handrijowej khěżży ſchła, ale jemu ßo, njedżimajcy Hanineje rjanoſcże, ta wěz tola hnydom njeſeſpodoba. Wón mějeſche hiſchcże ßylniſchi pſchedßudk pſchecźiwo Hanzy, hacź jeho macź a wona dyrbjeſche jeho hakle namołwjecź, ſo by pſchihłoßował.

Ważna wěz wſchak bě, ſo Hana tola tak khuda njebě, każ ßebi ludźo myßlachu, to też na Jakuba ſkutkowaſche. Jeho wobſtejnoſcże jemu hiſchcże njedowolachu, ßebi na żeńtwu myßlicź, a wón budżeſche ßebi mohł jenoż w najkhudſchej khěżży we wßy ſwěricź, ßwoju njewjeſtu ßebi pytacź.

Nětkole pak doſta nadżiju, ſo mohł ßo ſ dżěłacżerja na wobßedżerja małkeho ſtatoka poſběhnycź. Mózeſche ßo jemu wjetſcheho ſboża doſtacź? Nimo teho by doſtał młodu a rjanu żonu.

Jakub teho dla na wschě pschedßudki bórsy saby a ßo prózowasche, so by, kaž jemu macź wukasa, Hanu w lěßu setkał. A hdyž Hana s nim tak pschecźelnje rěcźesche, běsche jemu tak derje we wutrobje, a domoj pschischedschi macźeri rjekny:

„Srěcź ßo s wuhlerjom Handrijom jeno teje wězy dla, so móże kwaß bycź, hdyž budże syma nimo.“

„To drje mohło ßo hižo psched symu stacź, Jakubje“, mudrischa macź snapschecźiwi, „hdyž sboże pschińdże, njemóże cźlowjek doscź spěschnje hrabnycź. Rosnjeße-li ßo, so Wuhlerjez Hana bjes pjennes njeje, budże rjana holza někotremuźkuli pachołej do woczow kałacź.“

„Psched symu ßo tola žana khěža wjazy dotwaricź njehodźi“, Jaku praji, „woßebje niz w tymle wójnskim cźaßu, a płody ßo runje domoj bjeru, chzemy dha schcźernischcźow kupowacź? W nalěcźu, hdyž ßo wschitko seleni a kcźeje, ßo hospodarstwo lěpje sałoži.“

„To wschak masch prawje, teź ßo praji, so je kwaß lěpschi, hdyž nalětnje ßłónzo ßwěcźi, hacź pschi nasymskim wětsiku; ale myßlu ßebi, syma je dołha a we słych wójnskich cźaßach cźlowjek njewě, schto ßo sa hodźinu saběhnje, a najwěscźische je, so cźlowjek tak krucźe kaž móžno na ßwojim statoku ßedźi, a hdyž chze Handrij tebi jón natwaricź, hdyž budże po ßlubje a Hana „haj“ prajiła, njebych na twojim měscźe teje wězy wotstorkował.“

Jakub pschecźiwo tutym pschiczinam niczo prajicź njemóżesche, teź bě jara dobry ßyn, tak so ßwojej macźeri napschecźiwo rěcźecź nochzyschе; tola budżesche jemu kwaß lubschi w nalěcźu byk, hacź nasymu. W symje by rad hischcźe ßwobodny wostał, cźehodła, to wón ßam prawje njewjedżesche; tola pschiczíny jeho macźerje běchu ważnische, a duž do teho swoli, so by wona s wuhlerjom ßo srěcźała a tu wěz ke krutemu dowjedła.

„Wobstaraj ßebi tu wěz najprjedy s tej holzu“, mudra macź napominasche; ale Jakub ßebi to prawje sawjescź njewjedżesche. Tola wukhodźowasche ßo po ßwjatoku k lěßej, a hdyž by Hanu setkał, by teź na nju trochu sarěcźał a ßo wopraschał, schto jeje nan cźini, a hacź wona pilnje pschedże, schto hewak cźini, hacź ßo teź na pólne dźěło wusteji a tak podobnje.

Wona jemu na wschitko pschecźelnje wotmolwjesche a wón njedwělowasche, so budźetaj móz bórsy ßwój kwaß ßwjecźicź. To wón teź ßwojej macźeri rjekny, a ta Handrijej spósnacź dasche, so drje by někto cźaß było, tu wěz srjadowacź.

Wuhleŕ drje ßebi zyle wěsty njebě, kak je Hana smyßlena, myßlesche ßebi, so budże jemu tola po woli a so w jeho namjecźe ßwoje sboże spósnaje. Tola budżesche rad wocźakał, doniž ßo Franz njewrócźi, dokelž bě jemu ßlubił, so bjes njeho niczeho kruteho njewobsamknje. Ale khuda wudowa tłóczesche a Handrij ßebi myßlesche: Franz budże ßo wjeßelicź, hdyž spósnaje, so bě jeho dwěla bjes pschiczíny.

Hdyž wuhleŕ nětkole junu rano s Hanu w khěžzy ßnědasche, powjedasche jej wón wo Jakubje, so ma myßle, ju jemu dacź sa mandźelsku, wukhwalowasche poczinki młodeho muźskeho, so je rjany cźlowjek, teź to jej rjekny, so ma wón telko, so móże jej bjesstarosćźiwe żiwjenje pschi nim sawěscźicź; teź prajesche jej, so by ju rady hischcźe sbożownu we jeje ßamßnej domjaznoscźi widźał, prjedy hacź by ßwojej wocźi k ßmjercźi sańdźelił.

Wona kedźbnje na njeho poßłuchasche, potom jeho sa ruku wsawschi se ßylsowatymaj wocźomaj rjekny:

„Ty to, nano, derje měnisch a dźakuju ßo tebi sa twoju luboscź a staroscź, tola do teje wßy tam cźahnycź njemóżu, do zuseje khěže, byrnjez ty to teź moje ßwójstwo mjenował. Wěcźnje zusa bych wostała, hdy bych pschi Jakubje bycź dyrbjała. Wón je schwarny cźlowjek, to wěm, a ßym jemu s wutroby dobra, dokelž ßwoju macź tak lubuje, ale jeho żona ja tehodła tola nochzu bycź. Ja chzu pschi tebi wostacź, nano. Bóh wostaji tebje hischcźe dołho mi, a by li ty něhdy prjedy hacź ja wumrjeł, wostanu ja radscho tule w małej khěžzy ßama, abo —“

„Abo schto hewak?“ Handrij ßo wopraschа.

„Abo bych potom s Franzom precź cźahnyła, won do módreho ßwěta tamle sa lěßami.“

„A schto tam, Hana, schto tam?“

„Tam — haj, nano, to ja ßama prawje njewěm; — ale widźisch, tam je njebjo tak blisko, a tam dyrbi tola dobro bycź bydlicź. Duž njeměj wo mnje staroscźow, wostaj mje pschi tebi, njech pschińdże kažkuli.“

„Chzu s tobu do wßy cźahnycź, jenož wo to je mi cźinicź, so bych ja pola tebje mohł wostacź“, Handrij rjekny, hdyž bě ßebi khwilku pschekładował.

„Ale wo to ßamo ßo tola njejedna“, wona trochu ßo sacźerwjenjejo wotmolwi.

„Nó schto dha hischcźe je? Jeli so ßy, kaž prajisch, Jakubej s wutroby dobra, budźesch jeho bórsy hischcźe bóle lubowacź. Jenož stań ßo s dobrej myßlu jeho żona, a ßym ßebi wěsty, ty namakaž spokojne żiwjenje, a ja budu móz něhdy w měrje wumrjecź.“

Wona s hłowu tschaßesche a ßo pschi ßebi poßměwasche, jako by chzyła rjez: to ja lěpje rosymju dyžli ty, nano; wón pak napominajo dale rěcźesche:

„Wěř mojim nashonjenjam; lěpje je, so cźlowjek ßo s dobrym pschekładźenjom żeni; sboże dlěje traje, hdyž cźlowjek sa nim směromnje pschima, hacź hdyž ßlepje, ßamo se żarliwoscźu sa nim hraba. Hižo léta dołho ßym ßebi pschekładował, schto by tebi so pschichod najwužitnische było; duž kedźbuj na moju radu a wsmi ßebi Lěßakez Jakuba; wón ma tebje lubo, směje tebje sańcź a budże tebje na rukomaj noßycź.“

Wona saßo s hłowu tschaßesche; wón to pytny a khwatnje sawoła:

„Sawěscźe, wón ma tebje lubo a budże tebje jako ßwoju mandźelsku cźescźicź.“

Tu wona s mudrym wócźkom na njeho pohlada a rjekny:

„Hdy by mje wón lubo měł, kaž to bycź dyrbi, hdyž chzetaj cźlowjekaj wěcźnje hromadże wostacź, dha budźesche mi to hižo prjedy hacź ty prajił.“

„Na to je wón pschejara poniżny a bojasny.“

„Luboscź je ßylnischa, hacź wschitko druhe, nano!“

„Schto dha cźe to wucźi?“

„Moja ßamßna wutroba“, wona, hłuboko ßo sacźerwjeniwschi, snapschecźiwi a hdyž ßwoje wobliczo do pok na nanowym wutrobnu khowasche, puschcźi ßo potajnstwo jeje wutroby jeje hubow.

Njepytnjeny wot njeju běsche mjes tym Franz ke kerkam pschistupił, kotrež s tsjoch stronow khěžku wobdawachu a wón doßłysche, cźehoż bě ßo nadźał, so je Hana ßwoju wutrobu někomu sawdała; tola ßebi wón, kaž teź jeje nan, myßlesche, so je rjany husarski wyschk ju jej rubił; ale nětkole bě to tola pachoł se wßy, a njebudźische-li do zulby wucźahnył, budźechu ßo Hanine pschecźa s jeje nanowymi pschecźemi derje sjednocźicź hodźałe. — Schtó pak mózesche nětkole prajicź, hacź a hdy ßo Jan saßo wrócźi, a hacź jej teź ßwérny wostanje.

Wona nětkole teź wschitko powjedasche, schto bě ßo pschi rězy stało, a něko wot nana teź shoni, so Jan njeje niz jenož jeje dla s husarami wotcźahnył, ale so bě ßebi hižo prjedy wotmyßlił, do wojakow hicź.

Tole wschak jeje cźucźa sa njeho trochu mylesche, ale hdyž ßebi to w měrje pschekładowasche, bě jej to zyle frohymliwe, so bě ßwojeho samyßka na jeje wużitk wużił a bórsy bě pscheßwědcźena, so budżesche teź bjes tamneho kruteho wotmyßlenja ßwoje żiwjenje sa jeje cześcź sapołożił.

(Pokracźowanje.)

Sserbski narod.

Kak hłuboko je ßerbski narod panył,
So wjazy njewě, kajkej rěcźi pschißkuscha!
Ach, hdy by tola bórsy Sserbam stanył
Tón muž, kiž ßerbsku rěcź nam saßo swucźiscźa
Wot zusych ßłowow, do njej' naměschanych,
So měli saßo ju w ßerbskich ßłowach rjanych.

Lud měni, jeli zuse ßłowa trjeba,
So wón rěcź ßerbsku psches to hakle porjeńschi;
O ně, s tym hubjenje ßo kóżdy sjeba,
Kiž měscha ßwoje ßerbske ßłowa s němskimi.
Hdże słyschisch Němzow, hdyž ßo rosmołwjeju,
So pschi tym ßerbske ßłowa nałożeju?

Ach, skhadźej ßerbske ßłónzo prawje jaßne
A pomhaj Sserbow ßławnu rěcź nam pschekraßnicź;
Tu spożcź nam saßo dobywanje kraßne
Nad tymi, kiž ju pospytuja sahubicź.
Sso pomiń s naschej rěcźe tajka schkoda,
So směje pschichod rjenischeho płoda!

Wićaz.

Ze Serbow.

S Budyschina. Wokrjeßny wubjerk Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa je korczmarjenje dowolił Marij Friebelowej w Hornim Wujesdże, J. Rychtarjej w Jikozach, K. A. Kschižanej w Ratarjezach, A. R. Klausej w Hodžiju, Augustej Feisterej we Lomsku pola Njeßwaczidła a J. E. Dudże w Roswodezach. — Wotpokasała je ßo J. A. Schlenkerej w Hornich Jikozach próstwa wo wupschestrjenje korczmarjenja.

Pschiprawjenje rěsnistwa je ßo dowoliło hosczenzarjej E. Nowakej we Wulkej Dubrawje, rěsnikej E. Haasy w Sczijezach, kiž chze rěsnistwo w Sarěczanskej starej schuli pschiprawicz. Turnowanskemu towarstwu w Bolborzach ßo k nakupjenju turnowanskeho grata 70 hr., Hnaschczanskemu turnowanskemu towarstwu 125 hr., schczežkipytarjam w Budestezach k kupjenju jeneho stana 45 hr., Schěrachowskej katholskej schuli k kupjenju jeneho kinomatografiskeho apparata 150 hr. pschiswolichu.

— (Wólby do krajnje kulturneje rady.) W Kamjenskim hamtskim hejtmanstwje je dostał ratarski radžiczel Böhma w Deberkezach 474 hłoßow, rycżerkubłowy najeńk Barthels w Jitru 204 a kubłowy direktor Richter w Barcże 21 hłoßow, w Budyskim hamskim hejtmanstwje Böhma 913, Richter 350, Barthels 6 hłoßow, potajkim je Böhma sa wotpóßłanza do krajneje kultureje rady s 1387 hłoßami wuswoleny.

— (Wichory a njewjedra.) W połodnischej Europje ßu njedżelu wichory a wětry zychnowake. Pschi 20 gradow czopłoty je wětr w Schwajzarskej tšěchi wotsběhnył a wuhenje powalił. Pschi Kanderstegu ßo njewschědne njesboże sta. Hdyż żelesniski czah s połnóznych-wrotow Lötschbergskeho tunla wujědże, wětr dwaj wosaj se ßrjedż jědżazeho czaha powróczi. S puczowarjow ßo jedyn mori a dwejo ßo sranischtaj.

Też w Franzowskej ßu wětry sakhadżake a wjele schkody naczinike. Mórske żołmy ßo s wětrom psches brjóh czerjachu a kraj powodżichu. Pola Toula je ßo zyrkej a 80 khěżow wobschkodziło. Pola Blagny w Champagni ßo na rosmokanej żelesniży lokomotiva a 3 wosy swróczichu a do jeneho hata padżechu. 10 wożobow je ßo czežko sranilo, lokomotivnik mrěje.

Wichory a deschcże ßu hacz do Jendżelskeje dożahake. W Irlandskej je ßo tyßazy hektarow sapuscziło a ßo powodziło.

— Wo wotmyßlenym wuwodżenju Błótow pische profeßor dr. Udo Dammer, so njeje trjeba, na wuwodżenje delnjołużiskich mokrych łukow wjele pjenjes nałożicz. W Ruskej ßu ßo pschipadnje dohladali, so pola Peterburga skót pschi pschěrowach jenoż wěstu druzinu trawy żerjesche, wscheje druheje pak ßo njedótkny. Trawa, kotrejż skót lěpschinu dawasche, je ßłódka a w ranschej a połodnischej Ruskej rosschěrjena, mjes tym so ßo wona pola Peterburga jenoż srědka namaka. S teholе ßymjenja je knjeżerstwo ßymjo sběracz dało a jo mjes ratarjow a ratarske pschepytarnje rosdżělicz dało, so bychu jo na tonidkatych łukach a bahnischczach wußyli. Pospyty ßu ßo lěta dołho a na wschelakej semi czinike, a pschi tym je ßo spósnało, so ßo tale trawa k temu jara derje pschihodži, mokre łuki a tonidła, kotrež hacz dotal skotej skoro żaneje pizy njedawachu, sa skót wużitne sczinicz. Tale trawa je ßo w Ruskej teho dla pschezo dale wußywała, a nětkole może ßo jejne ßymjo po zylisnach kupowacz. Dokelż je trawa wutrajna a ßo ßama lohko rosßymjenja, ßo wona, hdyż je ras wußyta, ßama ponowja. Wona ma wědomostne mjeno Beckmannia cruciformis. Wona hacz do jeneho metra wyßoko narosczе a dobre, tola trochu twjerde ßyno dawa. Skót ju jara rad żerje. Prjedy hacz ßo potajkim Błóta wuwodżeja, dyrbjała ßo tam najprjódzy tale trawa wußycz, kotraż bjes droheho wuwodżenja kißake łuki do ßłódkotrawowych łukow pschetworja.

S Hornjeje Hórki. Jako paducha, kotryż je wóndano w nozy dwě jěsdnej kole w naschej wßy kradnył, ßu w Lubijskich stronach 23lětneho dżěłaczerja Finka s Lejna saseli.

S Holeschowa. W Holeschowskej hrjebi ßu pjatk popoldnju dżěłaczerja Khorlu Fallanta mormeho namakali. Fallant je wot małosczе na padawu khorosczе czerpił. Hdyż je nimo hrjebje schoł, je drje ßo żałoßna khorosczе saßo do njeho dała, tak so je do hrjebje padnył a tam, dokelż njeje żana pomoz blisko była, wumrjeł.

Se Scheschowa. Wutoru wjeczor je ßo na njesawrjenym żelesniskim pschekhodże pola Nižeje Wßy połstalětny rěsakowy dżěłaczeŕ a khěżeŕ Jan Krawz se Scheschowa pschejeł. Krawz w Raketzanskim rěsaku dżěłasche a je ßo na domojpuczu s nahłej ßmjerczu pschekhwatał. We wulkej mhłi, kotraż tehdy na semi leżesche, njeje drje ßo wón pschijědżazeho żelesniskeho czaha dohladacz mohł. Najskerje je ßo njesboże wjeczor we 8 hodżinach stało. Posdżischi czah je jeho saßo pschejeł a hakle s poßlednjeho czaha ßu ßo czeła dohladali. Wobżaromnemu bě ßo nop rosstorcził, tak so drje je hnydom morwy był. Sawostajenu wudowu powschitkownje wobżaruja.

S Budestez. Sserbski ludowy wjeczor, kiž je tu sańdżenu njedżelu towarstwo „Lubin“ wuhotowało, je nam a wulkim ßyłam luda narodne wokschewjenje a pschistojnu, wjeßełu sabawu pschinjeßł. Każ hižo wjazy krócz, běsche Vogtez sala s wuschiknymi rukami a s woporniwej luboscżu saßo rjenje wupyschena. Wonkach wjedro howjesche. Boże ßłónczko bě pucże trochu wußuschiło a hoscżi też s daloka wabiło, ßo do Budestez na pucz podacz. Hižo poł hodżiny do wotewrjenja ßwjeczisny běchu wschě městna wobßadżene a jako k. pschedßyda Hajna se Splóska s wutrobnymi ßłowami wschěch pschitomnych witasche, stejesche lud każ murja koło wokoło a pschezo nowe czrjódy wo sastup proschachu a njemóżachu ßo wjazy pschijecz. My wobżarujemy, so je ßo dyrbjała saßo wjetscha liczba wopytowarjow wrócżicz, wjeßelimy pak ßo wulzy jara tuteho wulkotneho wopyta. Sskawa wożebje wschěm lubym ßerbskim towarstwam, kiž ßu k nam pschikhwatałe a se ßwojim wopytom naß poczeszczike. Wohladachmy tu sastupjerjow s Budyschina a s Bukez, s Budyschinka a Khwaczicz, s Rakez a Njeßwaczidła, haj ßamo s Wulkich Sdżarow. Knjes sapóßłanz Bart s Brěsynki nam postrowjazy telegram póßła. Dżak a ßława wschěm sa wschu nam wopokasanu ßwěru a luboscz. Wulke wjeßele by nam było, jeli je ßo wschěm s bliska a s daloka na naschim wjeczoru lubiło. To drje pak je kóżdy wopytowar spósnał, so tu Sserbstwo hischcże morwe njeje a lohko ßo njewutupi. Tu bije, każ druhdże też, hischcże każ w naschich wóttzow czaßach někotra wutroba horzo sa narodne ideale a kubła ßerbskeje rěcże a ßwěry a wěry. Po postrowjenju pschedßydy kralowska hymna saklincża. Sczěhowasche ludowa hra: „Dżěd Jakub.“ Hdżež towarstwo něhdże sa rjanej hru pyta, njech wosmje tu. Kacz ßo njebudże. Sskowa dżěda Jakuba běchu zyle rěczane sa nasch mutny, wscho powróczazy czaß. Psches zyku hru ßo każ dejmanty ßerbska pobożnosczь, wjeßełosczь a kraloßwěrnosczь jaßnja. A kak kraßnje ßu hrali naschi hrajerjo a njejßu lutowali prózy. Mjeno njech ßo żane njemjenuje, dokelż dyrbjake ßo mjenowacz wschitke. Jara lubosnje spěwany spěw, solo sa sopran, saklincża: „Sserbski lud a kraj“ a bórsy na to psches tu ßamu knjeżnu sanjeßeny spěw: „Dobra nóz, tyßaz krócz.“ Widżachmy hru: „Lěta wotměnjenja“, kiž bě sa tutón wjeczor woßebje pschihotowana a sa ßerbske jewischczo wudżěłana. Jeje pschedstajenje sta ßo psches ßerbske wotdżělenje kschesczь towarstwa żónskeje młodosczе. Do tuteje hry ßu najrjeńsche parle s poczaßow nascheho Sejlerja sapleczene. Kóżdy poßłuchać móżesche spósnacz, kak bohata a melodiska nascha rěcz je. Też tuta hra dobu ßebi dospołne pschipósnacże wschěch pschitomnych. Wona běsche s wjetscha khutneho wopschijeczа. Na pschitomnych je wona mózny njesapomnity saczischcz sawostajiła. Tajka kraßna, duschu a wóczko jimaza hra ßo hischcże njeje ßerbskemu ludej pokasała. Wospjet ßłyschachmy mjes poßłucharjemi sawołanje najwjetscheho sahorjenja a spodżiwanja. Lubosne pschedstajeńki nalěcża, lěcża, nasymy a symy, wjeßełe reje młodżiny, Sejlerjowe najnežnischich trunow wutroby ßo dótkaze pěßnjeńske ßłowa ßo tym, kotsiż ßu hru widżeli, s myßlow a pomjatka njeshubja. „Lětowe wotměnjenja“ ßu wulki pokład sa ßerbske towarstwa. Hra dyrbjała ßo we wschěch stronach ßerbskeho kraja pschedstajecz. Kajke towarstwo ßo prěnje na nju swěri? Wjele prózy, dżěła a wustojnosczе wschak by trjeba było, hdy by ßo druhe towarstwo „Lubinej“ s njej runacz chżyło. Na kónzu hischcże sczěhowaschtaj jara żortnej kußaj: „Khofejowy spěw“ a „Duzy s kermusche“, kiž buschtaj żiwje, pschistojnje a żortniwje pschedstajenaj, so ßo wscho tschaßesche.

Saklinczachu hischcże shromadne spěwy, wuklinczachu. Wjetschi dżěł luda wosta hischcże hromadże. Někotry swjask pschecżelstwa ßo wobkruczi; dżělichmy ßo w tej nadżiji, so bě tutón wjeczor sa někotrehożkuliż sbudżerjom s narodneho spanja a noscheŕ noweje wótczinskeje luboscze do naschich domow a wutrobow.

S Budestez. S nascheje wßy staj czěski dżěłaczeŕ Rudolf Mesel a fabrikski tkalz Süßmilch do Awstralskeje wucżahnyłoj.

S Wojerez. Czěło krawza Oswalda Pilopa, kotryż bě ßo 2. dżeń hodow shubiw, ßu njedaloko Noweje Łuki s Halschtrowa wucżahnyli.

S Hucżiny. Klukschanske ratarske towarstwo je schtwórtk popołdnju w tudomnym hosczenzu poßedżenje wotmělo, w kotrymż je ßobustaw direktorija ratarskeho wokrjeßneho towarstwa, k. profesor dr. Gräfa dżěłaczerjam, kotrež ßu dołhe lěta poka rycżerkubłoweho

najeńka Sachsy w Hlinje ßwěru ßłużili, wusnamjenjenja wudźělił. Cźesćne wopißmo sa ßwěrnosćź w dźěle je dostał hejtmau Jurij Mjedak sa 10lětnu ßłużbu; pschipósnawanski diplom sa ßwěru w dźěle dostachu: dźěłaczerka swudowjena Mikanjowa sa 25lětny dźěłański cźaß, dźěłaczerka Johana Renczowa sa 20lětne dźěło, dźěłaczerka Marja Kalichowa sa 20lětne dźěło, Jan Auguſt Wiczas sa 17lětnu ßłużbu, paleŕ Korla Angnſt Aurig sa 17lětnu ßłużbu, dźłaczerka Wilhelmina Aurichowa sa 17lětne dźěło, Khorla Auguſt Njek sa 15lětne dźěło, dźěłaczerka Marja Njekowa sa 15lětne dźěło. Wusnamjenjenym ßo sa pjenjesy Klukschanskeho ratarskeho towarſtwa haſcźina wuhotowa.

S Luczy. Tu je duchowny na wußłużbje k. farar Finger wumrjeł. Wón je 24 lět ſ duchownym we Luczu był.

S Habrachczig. Na měſto ſemrjeteho ſozialdemokratiſkeho ſapółłanza w ſakſkim ßejmje, Riema, ßu w Großſchönauſko-Habrachczanſkim wokrjeßu nazionalliberalneho Rückera ſ 10,231 hłoßami wuſwolili. Jebo ſozialdemokratiſki pschecźiwnik Zwahr je 6,287 hłoßow dostał.

S Rakeczanſkich ſtron. Wóndano ßo w naſchej bliſkoſcźi kwaß wotmě, kiž dyrbjeſche ßo hižo wjele njedźel prjedy hotowacź, ale to jene ßo jim tak prawje njelubjeſche, to lube kulojte. Tola lěpje je lěpje. Kwaß ßo hotowaſche. Broſchku pak njetrjebachu, pſchetoż měnjachu, tón jenoż wjele hoſcźi proßy, a ßam hiſchcźe dobytka hlada. Teho dla ßwojich hoſcźi ßami pſcheproßychu, byrnjež też pódla někotrych ſabyli. Tak też na ßwójbu w cźißle 7 »Serb. Nowin«. Ta ßebi ani njepomyßli na kwaß a palenza k pohoſcźenju braſchki kupowacź njetrjebaſche. Kwaß ßo nětko rjany njedźelſki dźeń ßwjecźeſche. Prjedy hacź cźrjódka kwaßarjow Boži dom wopuſchcźi, hiſchcźe rjany kherluſch wuſpěwachu. Dokelž pak kwaßarjo ßami jara mjelczo ſpěwachu, pomhachu jeno pſchihladowaze woßoby, kiž k kwaßarjam njeßłuſchachu. To drje ßo jim njelubjeſche, a ſa dźak dostachu ßo jim dołhe noßy ſa poſkicźenu pomoz, haj ßamo njewjeſcźiny nan ßo k temu ſmuži. Khěrluſch ſpěwacź w Božim domje to drje tola hańba njeje.

S Biſkopiz. Jedyn podwyſchk tudomneje garniſony je ßebi póndźelu w cźeźkich myßlach wulku žiku jeneje ruki pſcherěſnył. Cźeźko ſranjencho ßu do Draždźanſkeho garniſonſkeho lazaretha dowjeſli..

S Jikoz. Wutoru wjecźor je ßo njewobydlena khěża žiwnoſcźerja Pětti-Gruhla wotpaliła. Se ßykawow, kotreż běchu no haſchenje pſchijěle, je Roswodecźanſka prěnje a Wbohowſka druhe myto dostała.

S Kſchiſchowa. Sańdźenu ßobotu bě ßo w krumaŕni Lohſez kubła byk ſ rjecźaſa wottorhnył. Hdyž chzyſche jeho Lohſa ſaßo pſchiwjaſacź, jeho rosnjemdrjene ſkoczo do ruki a ramjenja tak ſtraſchnje ſbodźe, ſo ßu ſa njeho dyrbjeli lěkaŕſku pomoz pytacź

Se Žitawy. S tudomneho 102. pěſcheho regimenta je jedyn wojak na tyłowe ſproſtnjenje ſkhoriwſchi wumrjeł. Powjeſcź, ſo je dalſchich 20 muži ſkhoriło, njeje pjecźa wěrna.

— (Krjudowaŕ wojakow.) Dla krjudowanja a pſchieſcźěhanja wojakow je ßo 22lětny podoffizěr Pawoł Jan Horn ſk 4. kompagnije Žitawſkeho regimenta cźißło 102 pſched wójnſkim ßudom ſamolwicź dyrbjał. Mjes druhim je wón pſchi turnowanſkej wucźbje do wojaka Matthesa kopał a do druhich wojakow ſ pjaſcźu bił, ſo ßu dleſchi cźaß boloſcźe měli. Pſchi ßłużbje je wón huſto wojakam na porſty nohow ſtupał. S boloſcźu ßo wojakam wobliczo ſcźahowaſche. Druhdy je też ſ tſelbinym toporom wojakow do nohow ſtorkał. Dweju wojakow ſhrabnywſchi wón jeju ſ hłowomaj tak hromadźe praßny, ſo jenemu ſ njeju nóß krwawjeſche. Hdyž jedyn offizěr do iſtwy ſtupi, dyrbjeſche ßo kwawjazy wojak ſkhwacź. Jeneho druheho wojaka wón do wobliczа pjerjeſche, ſa wuſchi cźahaſche a jemu „hłupe mjeswoczo“ rěkaſche. Jeueho wojaka wón na boloſcźiwe waſchnje ſa nóß torhaſche. Też na wſchelake druhe waſchnee je wón wojakow pſcheſcźehał. Jenemu wojakej wón pſchikaſa, na khamor ſaleſcź a ſ njeho ſpěwacź „Ja ſ nieß dele pſchińdu k wam“, mjes tym ſo dyrbjeſche druhi delka kleczo ſpěwacź „K tebi ßo wołam ſ hubiny.“ Njeßnadnych pſchicźinow dla dyrbjachu wojazy pak ßami pak ſhromadnje ſtwu a nuſnik cźiſcźicź. Jenemu wojakej je wobſkorżeny żahliwy kónczł zigary do wobliczа cźißnył. Cźaßo wón wojakam wotpoczowacź njeda a jich wot khoſejpicźa wotdźerża, druhdy je wón wojakam khoſej wulał. Cźwilowarja wojakow k jaſtwu na 7 měßazow ſaßudźichu. Wot namjetowanje degradazije je ßo wothladało.

Se Shorjelza. (Khoſtanſka komora) Na proßazych wikach w Budyſchinje běſchtaj ßo loni 20. ſeptembra proßazaj wikowarjej Michał Kral a Krawz ſwadźiłoj. Kral ßebi nochzyſche lubicź dacź, ſo by ßo jeho konkurent na měſtna ſmozował, na kotrymž bě hižo dołhe lěta ſtał. Hdyž Krawz ſe ßwojim proßazym korbom ßo ſ měſtna njehibaſche, Kral jeho Kij ſhrabny a jeho tak pſches hłowu ſmorſka, ſo Krawz ſ noßa a hubow krwawjeſche. Wojerowſki kawuiſki ßud bě njedźiwajzy ſtraſchneho ſranjenja Kralej jenoż 15 hr. pjenjeżneho khoſtanja napokożił, a Krawz ßo teho dla pſchecźiwo mikemu wußudej powoła. Kral pſched kawniſkim ßudom ßwojemu pſchecźiwnikej porokowaſche, ſo jeho wuprajenja njeißu wěry hódne a ſo je wón jeho mjes tym dla ſaraženja a dla wopacżneje pſchißahi wobſkorżił. Krawz je ßo najprjedy do njeho dał; duż je ßo dyrbjał pſched nim wobaracź. Ssud mějeſche ßłyſchenje nowych ßwědkow ſa trěbne a wußudźenje wotſtorczi.

× Lědma 18lětny ſchkleńczerſki dźěłaczeŕ Sch. ſ Hamorſchcźa bě wjecźor 16. oktobra bjeſe wſcheje pſchicźiny ſe ßamej ßamopaſchnoſcźu do 19lětneho duchaßłabeho ſchkleńczerja Socki tſi krócź ſ revolwra tſělił a jeho ſ poßlednim wutſělom do lěweje ruki niże łohcźa trjechił. Niſcźanſki kawniſki ßud bě lohkomyßlneho tſělza, kotryż wudawaſche, ſo je Socku chzył jenoż wuſtróżicź, dokelž bě tón do njeho ſ kamjenjemi mjetał, jenoż k 30 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja ſaßudźił. Statny rěcźnik bě ßo pſchecźiwo mikemu wußudej powołał. Kulka bě w Sockowej ruzy tcźazy woſtała. Wobſkorżeny ßo pſched powołanſkim ßudom wurěcźo, ſo je jenoż do powětra tſělał a ſo je ßo jemu pſchi tſecźim wutſělu ruka nakhilika. Ssudnik ßamopaſchnikej do ßwědomnja rěcźeſche, ſo budźiſche Socku też do hłowy trjechicź a moricź mohł, tola dokelž ßo wobſkorżenemu njehodźeſche wotmyßlene cźělne ſranjenje dopokaſacź, ſtatny rěcźnik ßwoje powołanje wrócźi.

S Łaſa. Naſche ßerbſke towarſtwo „Handrij Sejleŕ“ je ßo ſańdźenu njedźelu ſ „Domowininej poßmjertnej pokładnizu“ ſaběrało. Towarſtwowy pſchedßyda k. Khorla Błażij w dleſchej rěcźi na dokładne waſchnje wužitnoſcźe tejele pokładnizy najnadrobniſcho roſkładowa. Wjetſchina pſchitomnych ßo hnydom k ſaſtupjenju ſamolwi, a dowěrnizy ßo pomjenowachu, kotſiž budźa hnydom w kóždej wßy dalſche ßobuſtawy ſa poßmjertnu pokładnizu dobywacź pytacź. Jenohłóßnje ßo wobſamknu, pſchinoſchk też na lěto 1913 ſapłacźicź. S napominazymi ßłowami k. pſchedßyda namołwjeſche, ßo tak ſadźerżecź, ſo ßo dobra pſchesjenoſcź ſ Němzami njeby kaſyła, pſchi tym pak njedyrbjeli ßerbſku rěcź nihdźe naſad ſtajecź dacź. Wopokażmy kóždemu cźeſcź, kotraż ßo jemu ſaleži, tola to żadajmy ßebi też ſa naß Sserbow. Njech ßo kóżdy po tychle ſaßadach ſkożuje, potom wſchej ſwadźe najlěpje ſ pucźa póńdźemy.

Tón ßamy dźeń też tudomne ratarſke towarſtwo poßedźenje wotmě. K rěcźam wyßoke ßymjenjowe płacźiſny pſchińdźechu. Pſchede wſchěm je dźecźelowe ßymjo po płacźiſnje wyßoko ſtupiło, a něktoryżkuli budźe ßo dźiwacź, hdyž ſliczbowanje wohlada. Dale ßo wo hnojidłach rěcźeſche a radźeſche, ſo by kóżdy druhdy pſchikupne hnoje ratarſkim pſchepytarńjam pſchepytacź dał. Wukaſańſke pißma a ſchkleńzy ßu pola towarſtwoweho pſchedßyby dostacź.

Skónczńje ßo wo ſymſkim ſwjeßelenju jednaſche. Namjetowaſche ßo, ſo towarſtwo njeby woßebite ſwjeßelenje, ale jene hromadźe ſ towarſtwom „Handrij Sejleŕ“ wotměcź. Wſchako dźě wulka wjetſchina ßobuſtawow ratarſſeho towarſtwa też ßerbſkemu towarſtwu pſchißłuſcha. Někotre ßobuſtawy drje ßo tutemu namjetej pſchecźiwjachu, pſchi wothkożowanju ßo ſ wulkej wjetſchinu namjetej pſchihkożowaſche a ßo wobſamknu, ſo ma ratarſke towarſtwo jako pſchinoſchk k wudawkam ſa ſymſke ſwjeßelenje 100 hriwnow ßerbſkemu towarſtwu dacź.

Se Ssalowa. Ssrjedu rano wokoło 2 hodźin ßu ßo bróżeń, hródź a kolnja khěżkarja Madlenacźa wotpalike. W bróżni a kólni ßo khowazy rólny grat a ſkład ßłomy a ßyna ßu ßo ſ wohnjom iniczike, ſkót je ßo wukhował ſ wuwjacźom někotrych kur. Woheń je po ſdacźu ſakożeny. Naſtata ſchkoda ßo ſe ſawěſcźenjom ſaruna.

S Krjebje. Njedźelu w nozy je ßo njewobydlene ſe ßłomu kryte ſtare Kerkez domſke wotpaliko. Twarjenje, w kotrymž ßo rolny grat khowaſche, ßamotne w holi ſtejeſche. Hdyž bě ßo wohnjowa wobora lědma wot wohnja domoj wrócźiła, ſa njej pſchi druhim wohnju żadachu. Na Bartſkej horje ßo domſke Reinholda Michałka paleſche. Wobaj wohnjej ſtaj ßo po ſdacźu ſe ſkóſtniſkej ruku ſakożiłoj.

Se Sslepeho. Żona kowaŕſkeho miſchtra Hancźa chzyſche tele dny ßykanje narěſacź. Sſkomu nakładujo wona ſ ruku pſchedaloko do maſchinu pſchimny. Walzy, kotreż ßłomu ſawjertuja, ruku ſhrabnychu a wſchě pjecź porſtow rosmjeczechu. Pſchi tymle żałoſtnym podawku mějeſche żona hiſchcźe duchapſchitomnoſcźe, ſo rjemjeń ſ kola ſtorhny, dokelž by ßo jej hewak zyła ruka wotrěſła.

S Wojerez. Tuomna khatholſka zyrkej je hižo tak daloka

dotwarjena, so ßu schtwórtk jejne tśi swony pśches kanonika dr. Sprottu ſ Wrótßkawja poßwjećźićź mohłe. Swony je Bierling w Draždźanach lał. Wone maja mjeno ßwj. Michał, ßwj. Josef a ßw. Jan. Kulowska woßada je swony darika.

Za Serbski Dom w Budyšinje
dari:
Wučeŕka Mina Kramattová w Prazy . . . . 2 hr. 70 pj.
Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje
zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Wußudźenja.

Khostańska komora. Ssydomnaćželětna ßłużobna dźowka Hana Marja Fritschiz ſ Boschez bě loni, hdyž pola kublerja Gustava Ssmoky w Porschizach ßłużesche, 29. dezembra dźěćźo porodźiła. Hdyž dźěćźo po porodźenju wokać počza, je jo Fritschiz se schiju pschimnyła, tak so je ßo sadußyło. Cźełko wona najprjedy khowasche a jo, hdyž bě po nowym lěćze do Boschez k jenemu kublerjej na ßłużbu cźahnyła, tam na sahrodźe ßwojeho hospodarja sahrjeba. W njesjawnym ßudźenju Fritschiz, kotrejž połožaze wobstejnosćze pschizpichu, k jastwu na 8 měßazow saßudźichu. Pschepytowanske jastwo ßo wot khostanja wotliczi.

Přiłopk.

* 30lětna žona pschekupza Scholty w Draždźanach je ßebje a ßwoju 9lětnu dźowku ſ płunom (gasom) saiědojcźiła. Jejny muž bjes nadźije na tuberkulosu w hojeŕni leži. Žona je sadwělowawschi ßebje a ßwoje dźěćźo skónzowała.

* (Pokhroma,) We Wiesbadenskej rěsaŕni a skotowni je ßrjedu pokhroma wudyriła. Duž je ßo wschón pschihnaty skót, 800 schtuk, sarěsacź dyrbjał.

* Dla pschekschiwjenja dowěrjenych pjenjes ßu w Selbu w Bayerskej rěcźnika Pöhlmanna sajeli.

* (20 woßobow morjenych, 10 sranjenych.) W Rumelsburgu pola Barlina je jena anilinowa fabrika rosbuchła. Zyłe twarjenje ßo po zyłej dołhosći saßypny a wschěch w nim pschebywazych ludźi pohrjeba. Hacź dotal ßu 20 morwych a 10 sranjenych ſ rospadankow wuryli. W ßußodnych fabrikskich twarjenjach ßo wschě woknowe schkleńzy wutłóczichu a ßo woknowe kschiże wustorczichu. S někotrych twarjenjow ßo tśěchi wottorhnychu. Teź se sdalenych twarjenjow ßo jenotliwe durje wutorhnychu a ßo wjele stow metrow daloko cźißnychu. Pschimjesowaze drohi běchu se schkleńzowymi cźrjopami a drjewowymi kuskami poßyte. Rosbuchnjenje je ßo w twarjenju stało, w kotrymž ßo benzol dźěła.

* (Rosbuchnjenje benzinoweho ßudobja jeneho automobila.) S Wina ßo pische: Na drósy ſ Wina do Badena bě ßo wutoru spłunjak jeneho automobila sapalił. Hnydom ßo zyły wós ſ płomjenjom palesche. Se ßapatym wohnjom ßo pschiwabiwschi wjele wcźipnych ludźi wokoło wosa stejesche. Njedźiwajcy warnowanja automobilowego wjednika ßo ludźo njewotßalichu. Na dobo benzinowe ßudobje rosbuchny a 40 woßobow ßo srani, mjes nimi 15 cźeźko, někotśi ßmjercź straschnje.

* (Ssmjercź zyłeje ßwójby.) Swudowjena Reinkowa w Schönebergu, kotraž bě ßebi pśched někotrym cźaßom w prawej ruzy krej sajědojcźiła, je wutoru ßwojemu dźeßacźlětnemu a dwanaćželětnemudźěśću a potom ßebi ßamej ſ jědom sawdała, dokelž ßo bojescha, so budźa jej ruku amputěrowacź.

* (Wjecźiwa njewjesta.) 18lětna dźowka Brunhilda fabrikanta Wildena w Düsseldorfje je ßudniskeho assessora Nettelbecka w Elberfeldźe satśěliła. Wona je ſ jenym Düsseldorfskim lěkarjom ßlubjena, kotryž je assessora Netelbecka pśched cźeßny ßud žadał, dokelž bě tón jeho njewjestu skschiwdźił. Knjeźna Wildenez bě do Elberfelda pschijěła, so by ßebi, kaž wudawasche, pśched Netelbeckowymaj wocźymaj žiwjenje wsała. S assessorowymi nowymi skschiwdźazymi ßłowami je ßo wona nanajhłubscho roshoriła. Sso ſ nim wuręcźujo je wona revolwer wucźahnyła, ſ sotrehož je ßo wutśěł ßam puschcźił, a kulka je assessora trjechiła. S wopŕědka je ßebi wotmyßliła, psches hollandsku mjesu cźeknycź, tole wotmyßlenje pak je spuschcźiła, dokelž ßo zyle njewinowata cźujesche. Sslub ſ Düsseldorfskim lěkarjom bě ßo dla skschiwdźazeho pschißkodźenja assessora Netelbecka rospuschcźił. Hdyž pak bě ßo lěkaŕ pscheßwědcźił, so je jeho njewjesta bjes winy, bě ßo ßlub ponowił.

* (Ssamomordaŕstwo w polizajskim jastwje.) Kowaŕ Weichert bě w pjanoscźi w Sprottawje na drósy ſ revolvrom machał. Hrubeje njewuschnosćze dla běchu jeho sajeli a do polizajskeho jastwa sawrjeli. Hdyž jemu ßłużbu cźinjazy sastojnik hodźinu posdźišcho wjecźeŕ pschinjeße, wón jateho pschi kožu pol leżazeho nadeńdźe. Weichert bě ßo ſ koschlu sa kožo wobwěßnył.

* (Schěśćź burskich domow ſ meteorom sniczenych. W Kendkowizach w Kielzskej guberniji w Ruskej je wulki žohły aerolith na semju padnył a schěśćź burskich domow wupuścźił. Ssmjercźe ßo wustróziwschi burjo ſ palazych domow roscźěkachu. Po meteorowym padnjenju w zyłej krajinje wótrje sa schwablom wonjesche. Aerolith, kotryž je ßo hłuboko do semje sarył, je schěreje barby.

* (Amerikańska lynchowańska justiza.) W Lelandze w Mississippiskim statu lud jeneho cźornocha, kotrehož winowachu, so je jeneho rěcźnika skónzował, ſ jastwa wutorhny. Potom jeho k ßudej wolija, kotryž sapalichu, stajichu. Płomjenja powjasy, ſ kotrymiž bě cźornoch wuputany, pschepalichu, na cźož njesbožowny cźeknycź spyta. Jeho pak satśělichu a jeho cźełko saßo do wohnja cźißnychu, hdyž ßo spali.

* (Krwawe póstnizy.) W Mannswórthu pola Wina ßo póstnizy wjeßna mkodźina do pukow da. Pschi tym jeneho pachoka ſ nožom sakłóchu, schtyrjoch cźeźko a wjele druhich lohko sranichu.

* (Powodźenja na Morawje.) S Brna ßo pische: Po rostaczu loda je rěka Morawa pola Nedakoniz a Wuherśteho Hrodźišchcźa psches brjohi stupiła. 96 domow je ßo pócźrjeło a 13 domow ßo saßypło. 26 domow je ßo khětro wobschkodźiło, 15 domow mjenje. Schkoda ßo na 160000 krónow woblicźa. 171 woßobow je bjes wobydlenja.

* (Nowa syma w połnóznej Ameriziy.) We wjecźornych statach ſ nowa ßněhowe mjecźele sakhadźeja. Mjecźele ßu hižo brjóh atlantiskeho morja doßahnyłe.

Smolerjec knihićišćernja
w Budyschinje w ßerbskim domje
knihi, sliczbowanja, visitne a
pscheproschenske khartki, sastojnske
formulary, wustawki, blidne spěwy atd.
we wschěch rěcźach derje a tunjo cźischcźi.
Dalokorěcźak cźißko 687.

Sserbske a němske
spěwarske
sa njewjesty
ßu po tunich płacźisnach na pschedań
we wudawaŕni Serbskich Nowin.

Serbski Musej.

(Pokračowanje.)

Čisło 7. Knj. žiwnosćer M. Čemjera w Čemjericach: 1. stary wołojany swědčnik. 2. cynowy selowy napošk.

Čisło 8. Knj. Marja Delenkec (Markec) z Wutołčić, nětko w Budyšinje, rjanu piwowu šklencu ze cynowym wěkom. (Kwasny dar njeb. kubl. Jenča ze Stróžišća.)

Čisło 9. Knj. zwud. wučeŕka Hanža Jurkowa z Khrósćic: wušiwane rubiško z młodych lět.

Čisło 10. Knj. Madlena Zelnakec z Khrósćic: rukopis † Pětra Zelnaka z Khŕ. z l. 1803.

Čisło 11. Knj. kofejownik Hajnca w Budyšinje: dwaj černjenej wołojanaj swěčnikaj.

Čisło 12. Knj. Marja Bukec z Budyšina: staru domjacu pistolu ze Zejic. (rjane džěło a derje zdžeržanu.)

Čisło 13. Knj. Piskarjowa z Budyšina: Židžane rubiško z Balkana.

Čisło 14. Knj. kubleŕ Albinus z Jenkec: 11 starych pjenjezow.

Čisło 15. Knj. August Wrobl z Budyšina: 5 slěbornych knefli wot jeneho star. laca.

Čisło 16. Knj. Ludvik Roubiček: „Mertyna Grünwalda Prjene Buchstaby teje Kschescianskeie Wuczby . . . .“ Lubiju 1752.

Čisło 17. Knj. Viktor Pinkava: Sidla Kvadů a říše Voniova.

Čisło 18. Knj. wučeŕ kantor Kulmans we Wojerecach: 2 křenskaj listaj a fotografija † Arnošta Smolerja.

Čisło 19. Musejownik: 1. plan města Budyšina ze srjedźneho wěka. 2. zastarski zamk. 3. stare kupne listy.

Čisło 20. Knj. překupc Brězan w Ralbicach: pakćik pohladnicow z Ralbic k předawanju w museju.

Čisło 21. Knj. žiwnosćeŕ Čemjera z Wutołčić, wobraz kejžora Napoleona na kupje St. Helena.

Wo dalše dary prosy

M. Wjerab,
kustos Serbsk. Mus. w Serbskim Domje.

Wutrobny dźak a tśikróćna ßława

cześćenym hrajerjam ßerbśkeho towaŕśtwa **„Lubina“**, kaž też cześćenym ßerbśkim knjeznam, wošebje pak cześćenemu knjesej fararjej **Domaschzy** ša wulku wopornišu prozu a džěło.

Wutrobnje ßo proßy, ša by ßo tutón ßerbśki wječor wošpjetował.

Wjele wopytarjow.

Bethlehemśki wuśtaw
w Delnjej Wjasońzy

Wot 11. meje tuteho lěta ßo Bethlehemśki wuśtaw śaßo wotewri. Rjane měśtnośće noweho na powětratej wyśchinje wodychnjenje potrěbne dźěćźi pśecheprośchuja, nowu móz a strowośću we wuśtowje nabyć.

Podpißany wubjerk je waźnu nowotu wobśamknył, **wuśtaw pśichodnje zyke lěto wotewrjeny dźeržeć.** Dokelž je w nowym domje zentralne tepjenjenje pśichiprawjene, budže też w śymśkich měßazach ša pśichijomne pśchebywanje w měśtnośćach pośtarane. Ša śymśke měßazy ßo wěśo moßebne nježne dźěćźi njemėłe samolwicź. Te śmėja w lěću wot pśchebytka wjazy wužitka. Samośćće budže wjele dźěćźom pak też śymśke wodychnjenje cźělnje jara trjeba.

Starśchi a wocźehnjerjo dźěćźi ßo teho dla napominaju, so bychu ßo mjes dźěćźimi, ßwojemu hladanju dowěrjenymi, roshladali a so bychu wodychnjenja hódnym dobrotu wjazynjedźelśkeho bjesstarośtneho pśchebywanja w dobrym powětrje wobstarali. Samolwjenje ša běžaze lěto — też na śymu 1914/1915 — ßu po móžnośći hacź do

kónza měrza

pola wuśtawoweho pokładnika, knjesa śchulśkeho radźićźela Bacha w Budyśchinje, na Jurjowśkej haßy 9, telefon 657 wotedacź. Formulary k samolwjenju ßu wotewśacź pola śchulśkeho radźićźela Bacha, na hamtśkich hejtmanśtwach, pola měśchćańśkich radow, duchownych, śchulśkich direktorow, dirigowazych wučerjow a ša wokrjeß Budyśkeho hamtśkeho hejtmanśtwa też hiśchće pola pśchedßydow wubjerkow ša powśchitkownje wužitne džěło.

W Budyśchinje, 18. februara 1914.

Wubjerk
ša Bethlehemśki wuśtaw w Delnjej Wjasońzy.
Hamtski hejtmann dr. ſ **Pflugk**, pścheßyda.

Pśchewśacźe wobkhoda.

Cześćenym Sserbam w Rakezach a wokolnośći ſ tutym najpodwolniścho k wjedźenju damam, so ßym ßwoju pod firmu

Reinhard Hauschting

wjedźenu **pśchedawarnju jěźdnych kołow a maśchinow** wyśchśchemu miśchtrej w dźěłarni torpedośkich jěźdnych kołow w Frankfurcźe nad M. a mojemu pśjedawśchemu wobkhodowemu wjednikej

knjesej **Gustavej Schmidtej**

pśchedał, kotryž ju na njepśchemjenjene waśchnje pod firmu

Reinhard Hauschting naßlědnik
Gustav Schmidt

dale powjedźe.

Mje pohnuwa, ša tak husto wopokaśane derjeměnjenjenje ßwój dźak wuprajicź a prośchu, firmje też pod nowym mějećelom woteběraŕśtwo śakhowacź.

S pocześćowanjom

Reinhard Hauschting.

Na hornje wośjewjenje ßo poczahujo ßo cześćenym Sserbam w Rakezach a wokolnośći ſ próśtwu poručam, so bychu dowěrjenje, dotalnemu mějećelej firmy **Reinharda Hauschtinga** wopokaśane, też na mnje pśchenjeßli a lubju, so budu ßo jeho śtajnje hódny wopokaśowacź.

S dobom na to kedźbliwje cźinju, so wśchě elektriśke installazije ſ pśchiśamknjenjom k Budyśkej dźěłarni elektrizitety śtajnje wěźywustojnje a tunjo wuwjeduju a so śkład elektriśkich ßwěćźadłow, elektromotorow a žehlazych kruśchwow wudźeržuju a wśchě wuporjedźenja w ßwojej dźěłarni wuwjeduju.

Wo dobroćiwje dźiwanje na moje pśchedewśacźe a wo jeho podpjeranje proścho, poručam ßo ſ pocześćowanjom

Reinhard Hauschting naßlědnik
Gustav Schmidt.

W Rakezach, 10. febr. 1914.

Włoßy barbjazy cześak

Sakońśzy śchkitany. Njedośćěhnjeny w trjebanju

Barbi śchědźiwe abo cźerwjene włoßy žołte abo cźorne.
Sa njeśchkódnośću ßo rukuje. Sso lěta dołho trjebacź hodźi.
Scht. 3 hriwny na póśtśke dobracźe.

R. Drechsel w Draždźanach Nr. 6

Kurfürstenstraße.

Maißy, gris, rźane a pścheńcźne wotruby rźanu a pścheńcźnu muku poručam a ša **wśchu pizu žito jako śaplacźenje** pśchijimuju.

Kóždu dźělbu žita ša hotowe pjenjesy kupuju.

G. Horbank

w młynje w Prawocźizach.

Sserbśzy ratarjo!

Jeli chzecźe Waśche žadanje śakitowacź, śaśtupcźe ſ cźrjódami do

wjeßneho wólbneho towaŕśtwa!

Sćelcźe **pśchinośchki** a **dobrowólne dary** na pokładnika:
Ernst Lehmann, Meschwitz bei Pommritz.

Wumĕrjenśki bureau Khorle Harttiga,

wot śtata pruhowaneho a pod pśchißahu wśateho geometra

w Budyśchinje na hornjeŕśkej haßy 23, delka. Telefon 856.

Sslomu

k saßkanju a pizowanju pschedawa **Hunnius** na ßwobodnym kuble w Jeschizach.

Sslomu a runklizu

ma na pschedań Horjanske ryczeŕubło pola Njeßwaczidła.

Kuchańki, ſtwinſke a ßkužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczeŕſke ßwójby pytohnydom a k nowemu lětu pschiſtajeŕka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku kněžorſkeje drohi w cźrijownı knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

2 ßucźelnej

cźehnitej kruwje

ſtaj na pschedań w Cźornym Hodlerju 49.

Mała ziwnoſcź

na pschedań. Twarjenje ßu nowe. Dalſche je ſhonicź w korcźmje w Nowym Sdźaru pola Kluſicha.

2 dźěłaczerſkej konjej

mjes 6 na wubjerk a nowa ßykanje rěſaza

maſchina

ßu na pschedań na Fichtſtraße 6.

Sſrěnjoßylny kóń

a kryty

kuczowy wós

ſtaj na pschedań pola **P. Brody** na kamjentnej haßy 9.

Hólczez

kotryż chze **ſchewſtwo** nawuknycź, dobru wucźbu namaka pola

Richarda Kijanka,

ſchewſkeho miſchra we **Wojerezach,** pſchi dwórniſchczowej dróſy 13.

Derje ſdźeržany inſtrument

kſchidło

je njedoßahazeho měſtna dla na pschedań. Dalſche je ſhonicź we wudawaŕni Serb. Nowin.

Ssuczelna kruwa

je na pschedań w Ssmjerdźazej 6.

Jutrnica,

serbske tow. za Njeswačidło a wokolnosć,

změje dali Bóh, **njedźelu 1. měrca** pop. 4 hodźin we Weberec hoſcźencu swoje poſedźenje.

Sobuſtawy a hoſći najwutrobniſo přeproſuje

předsydſtwo.

Ssrjedu 4. měrza

w krónſkich ſalach

4. ſinfoniſki konzert

pěſcheje kapały.

Soliſt: Hoboiſt **Franz,** hußle.

Wodźenje: Knjes **K. Striegler,** kralowſki dwórſki kapalny miſchtr a hudźbny miſchtr **Käppler.**

1. Sinfonija ſ-dur cźiſło 8

wot Beethovena.

2. Hußlazy konzert d-dur

wot Mozarta.

3. Sinfonija h-moll

wot K. Strieglera.

Kharty ßu wotewſacź pola hoboiſta Wirtha na ßukelnſkej haßy 22 a wot wutory ßem we Wellerez kniharni na ſchulſkej dróſy.

Sjawna ſhromadźiſna w Klětnom.

Dla ſakoženja pschedawaŕnje konſumſkeho towaŕſtwa

w Klětnom

budże **njedźelu 8. měrza t. l. popołdnju w 4 hodźinach** w ſali knjeſa **Domaſchki w Klětnom**

= ſjawna ſhromadźiſna =

Dnjowy porjad:

1. Samyſkł a ſaměry konſumſkeho towaŕſtwa. 2. Sswobodne rosrěczowanje. 3. Pſchijimanje ßobuſtawow.

Proßy ßo, ſo by ßo ſhromadźiſna prawje ßylnje wopytała.

Konſumſke towaŕſtwo ſa Niſku a wokolnosć

Pjekaŕſkeho wucźobnika

k jutram pyta **Jan Spaul** na ßerbſkej haßy.

Koſa

blisko k kóſlatam je na pschedań w Sserbſkich Paſlizach 19 c.

WYBERT-TABLETTEN

Name gesetzlich geschützt

Kedźbu!

Tyßazy cźłowjekow k ßwojemu powołanju ſtrowy ßylnyhkóß trjebaju. W jěrym cźaßu tutemu ſtrach hroſy. Schkitajcze ßo ſe wſchědnym wuźiwanjom Wybertowych tablettow pſched kaſchelom, dybawoſcźu, katarrhom. Jena pruha ſ nich wjaży dopokaſuje dyžli wjele ßłowow. Doſtacź we wſchěch haptykach a drogownjach po 1 mk.

Sſylna holza

kotraż jutry ſchulu wukhodźi, ßo pyta w klamach na Hoſchiz haßy 42.

Kóń

5 lětny, bjes ſmylkow,

2 dobraj

cźehnitaj wołaj

ſtaj na pschedań w Kſchidole 8.

Dobry lany wolij,

Eckendorfſke

runklizowe ßymjo

punt po **25** pj.

porucza

Khorla Kahrowe

pſchi žitnych wikach.

Wotewrjene rany nohow

jětſenje widliſchczołtych žiłow ßo ſahoja ſ łoſko ßo pſchewjedźazym hojenjom bjes mylenja w powołanju. Rosrěczenje wo tym darmo. Na Židowje cźiſło 253. Rěczu ßerbſki.

Derje ſdźeržany

ſportſki wós

na wšěch ßo hodźazy, je tunjo na pschedań

pſchi garbatſkich wrotach 4 delka.

Młoda, dźěcźilubowaza

ßłużobna holza

ßo k 1. měrzej pyta w Budyſchinje na **Moltkowej dróſy 20,** III.

Schewſkeho

wucźobnika

pyta **Auguſt Scholta** pſchi žitnych wikach 44.

Ženitwa

Rjemjeßlniſki miſchtr w drjewowym dźěle, 34 lět ſtary, ſ nowonatwarjenym ſtatokom blisko Budyſchina pyta towaŕſchku žiwjenja ſ někotrymi tyßazami hriwnow ſamoženja. Poſkicźenje chzyło ßo w liſcźe ſ napißmom A. H. 19 do wudawaŕnje Serb. Nowin póßłacź.

Pizowaŕka ßwini ßo pyta.

Dla njejabkeho ſkhorjenja nětcźiſcheje ßo bórſy k naſtupjenju wuſtojna njewoženjena pizowaŕka ßwini pſchi dobrej jědži a wyßokej mſdźe, kotraż ßo po wucźinjenju poſtaji, pyta.

Kubłowe ſarjadniſtwo w Luſchcźu

pola Njeßwaczidła.

Kuchińſku holzu

hnydom pyta póſtiſki automat w Budyſchinje.

Młoda, ßylna, ßucźelna

kruwa

je na pschedań w Jitru 39.

Do Klětneho!

W kněžorſkim ſali w Klětnom

njedźelu 1. měrza

wulki

kóſtopiwowy ßwjedźeń

ſjednocźeny ſ **rejemi**

Pſcheczelnje pſcheproſchujetaj

Guſtav Fuder a mandźelſka.

(K temu cźiſłu pſchiłoha.)

Pschiloha k czišku 9 Serbskich Nowin.

Sobotu 28. februara 1914

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach.

26. februara 1914.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 6 lět	50—53	95—98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	44—48	86—90
3. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	38—42	80—84
4. ßnadnje pizowane kóždeje starosty	33—37	73—78
Jałowzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałowzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	47—50	88—93
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 7 lět	41—45	82—86
3. starsche, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódsche kruwy a jałowzy	37—40	76—79
4. ßrěnjo pizowane kruwy a jałowzy	32—36	72—76
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałowzy	25—30	65—70
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	49—50	90—93
2. ßrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	44—47	84—87
3. ßnadnje pizowane	40—43	79—82
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	61—63	102—104
2. ßrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	55—59	96—100
3. ßnadnje wuwite wot zyza	46—52	87—93
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich skschiženjow w starobje hacž do 1¼ léta	50—51	66—67
2. mjaßne	48—49	64—65
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	47—48	63—64

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 27. febr. 1914. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.	W Lubiju 26. febr. 1914. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.
Pschenza . . . . . běła	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . . . žołta	—	—	—	—	8	20	8	70
" nowa	8	25	8	80	—	—	—	—
Rožla	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	25	7	55	6	30	7	30
Jećmjeń . . . 50 kilogr.	7	25	8	—	6	60	7	90
Wows	6	50	7	25	6	20	7	—
" nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	10	—	11	—
Wika	11	—	12	—	11	—	12	—
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka	17	50	19	50	20	—	22	—
Běrny	1	75	2	50	2	20	2	50
Hutra . . . . 1 kilogr. . . .	2	40	2	80	2	50	2	70
Pschenična muka 50 " . . .	10	25	18	25	14	50	18	50
Ržana muka . 50 " . . .	9	75	12	50	10	50	12	50
Ssyno . . . 50 " . . .	2	50	3	25	2	75	3	—
Ssloma . . 100 " . . .	3	—	3	25	3	—	3	60
Hrošata 672 schtuk, schtuka . .	16	—	30	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby . . . . 50 kilogr.	5	35	5	60	5	10	5	50
Ržane wotruby 50 kilogr.	5	25	5	75	5	50	6	10
Pschenični gris	—	—	6	75	—	—	—	—
Ržany gris	6	50	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 20 pj., schtuka 8 pj.

W Budyschinje płaczeschе: kórz pschenizy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np., žołta — hr. — np. hacž — hr. — np., nowa: 14 hr. 20 np. hacž 14 hr. 96 np., kórz rožki po 160 puntach 11 hr. 76 np. hacž 12 hr. 24 np., owa: 12 hr. — np. hacž 12 hr. 32 np., kórz jećmjenja po 140 puntach: 0 hr. 85 np. hacž 12 hr. 04 np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

26. februara 1914.

Po 50 kilogr.: Rožla wot 7 hr. 20 np. hacž 7 hr. 50 np., pschenza wot hr. 80 np. hacž 9 hr. 25 np., jećmjeń wot 7 hr. 70 np. hacž 8 hr. — np., owß wot 6 hr. — np. hacž 8 hr. — np., jahły wot — hr. — np. hacž — hr. — np. hróch — hr. — np., ßyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 0 np., běrny — hr. — np. hacž 2 hr. 70 np., ßloma (100 kilogr.) 3 hr. — np., utra (1 kilogr.) wot 2 hr. 50 np. hacž 2 hr. 70 np., jeja (mandl) 1 hr. 05 np.

Wjedro w Londonje 20. februara: Pomročene

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smjeje rano w 7 hodžinach duchowny Tyschek ßerbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodžin farat Räda ßerbske a w 10 hodžinach němske prědowanje.

Tydzeńske sastojńske dźěła smjeje duchowny Tyschek.

Wěrowani:

W katholskej zyrkwi: Alois Neugebauer, tyschek na Židowje, s Martu rodź. Täuberez tam.

S druhich wosadow: Franz August Thiema, fabriski tepjek na Židowje, s Marju Wyleminu Urbanez w Hnaschezach. — Max Seemann, sahrodniski pomoznik w Draždžanach, s Martu Fiebigez w Brěsezach. — Gusta Schěza, hospodarski pomoznik w Džiwoczizach, s Brunhildu Hukez w Hodžiju. — Kurt Berger w Draždžanach, s Gabrielu Hukez w Hodžiju.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Jan Herbert, Jana Khěžnika, dźěbaczerja w Sčijezach, ß. — Elsa, Hrjehorja Bocka, skakarja w Hornjej Kinje, dź. — Erich Waltar, Gusty Hermana Mikanje, dźěłaczerja w Tšelanach, ß. — Kurt Martin, Pawoła Giesy, tšechikryjerja w Libuchowje, ß. — Kurt Max, Jana Krawza, dźěłaczerja, ß. — Pawoł Max, Arnoschta Hermana Scholty, žiwnoscerja w Hrubocizach, ß. — Frida Herta, njemandź. dź. na Židowje.

W katholskej zyrkwi: Jurij Max, Jana Gusty Handrika, skakarja w Budyschinje, ß.

S druhich wosadow: Ida Elsa, Jana Arnoschta Ryncza, skakarja w Demjanach, dź. — Irma Elsa, Oty Rüdigera, cěßle w Nowych Spytezach, dź. — Marta Elli, Bjedricha Pawoła Kroschwalda, skakarja w Nowych Spytezach, dź. — Arnoscht Khorla, Khorte Schězy, žiwnoscerja we Lupjanskej Dubrawje, ß. — Max Rudolf, Maxa Förstera, tyskiwjercerja we Wulkej Dubrawje, ß. — Johana Frida, Jana Arnoschta Wawora, rěsnika we Wulkej Dubrawje, dź. — Ota Artur Knota, njemandź. ß. w Minakale. — Herbert, Arnoschta Gelbki, skótneho lěkarja w Bukezach, ß. — Erna Emilija, Arnoschta Basche, wobydlerja a dźěłaczerja w Bukezach, dź. — Oswin Waltar, Wylema Oswina Voigta, kublerja w Konjezach, ß. — Alma Frida, Gustava Hermana Bjenady, kublerja w Kobjelnju, dź. — Max Waltar, Maxa Oskara Zähry, wobydlerja w Polpizy, ß. — Herbert Martin, Gustava Roberta Nyczki, piwarskeho najenka w Hucźinje, ß. — Erika Lisa, Gustava Gubizy, pohonca w Hucźinje, dź. — Jana Arnoschta Krawczika, fabrikskeho dźěłaczerja w Nowej Wjesy, ß. — Lejna Marta Weberez, njemandź. dź. w Hrodźiščcu.

Zemrjeli:

W Michalskej wosadze: 23. februara: Herta rodź. Juschtenez, Arnoschta Wiczasa, wobydlerja a dostwarja invalidneje renty na Židowje, mandželska, 69 l. 3 m. 7 d.

W katholskej wosadze: 29. februara Herta Hana Süßmilchez, fabrikska dźěłaczerka w Budyschinje, 16 l. 2 m. 25 d.

W druhich wosadach: Waltar Helmut Rychtař, skakarjowy ßyn w Kosakni, 8 m. 10 d. — Hana swud. Henselowa rodź. Röjeliz, wobydlerka w Huszy, 70 l. 6 m. 22 d. — Eduard Luis Schubert, wumjenkař w Kosakni, 72 l. 2 m. 12 d. — Lejna Henselowa bywscha swud. Marczinkowa rodź. Vogtez, khěžkarja w Nowych Demjanach, 72 l. 6 m. 17 d. — Amalija Böhmowa rodź. Rychtarjez w Deberkezach, njebo Adolfa Böhmy, privatijeja tam, sawostaj. wudowa, 89 l. 3 m. 16 d. — Jana Arnoschta Förstera, khěžerja a dźěłaczerja w Czornjowje, morwa narodź. dź. — Erstina Ida Leßmanowa we Stróži, 30 l.

Zyrkwinske powjesce s Hodžija.

Njedźelu Invocavit smjeje rano ½8 hodžin duchowny Voigt němsku spowjednu wuczbu, ½9 hodžin farat Kschižan němske a we ¾10 hodžinach ßerbske prědowanje. — Popołdnju 2 hodžin tatechismußowa wuczba sa ßerbsku mužsku a žónsku młodźinu.

Ssrjedu 4. měrza popołdnju 4 hodžin shromadźizna žónskeho towarstwa.

Pjatk 6. měrza budże ½9 hodžin ßerbska spowjedź a ½10 ßerbske póstne prědowanje.

Zyrkwinske powjesce s Budestez.

Njedźelu Invocavit smjeje duchowny Bójz rano ½8 hodžin ßerbsku spowjedź, farat Domaschka dopołdnja ½9 hodzin ßerbske a w 10 hodžinach němske prědowanje. — Popołdnju 4 hodžin smjeje lschesczijanske towarstwo němskeje młodosczе shromadźiznu.

Ssrjedu wjeczor 8 hodžin shromadźizna lschesczijanskeho towarstwa muskeje młodosczе.

Schtwórtk popołdnju ½4 hodžin shromadźizna lschesczijanskeho žónskeho towarstwa (pola Roczіz w Raschowje). — Schwórtk wjeczor 8 hodź. shromadźizna lschesczijanskeho towarstwa žónskeje młodosczе.

Pjatk dopołdnja 9 hodžin smjeje farat Domaschka póstne liturgiske kemschenje.

Wisitne khartki

czischczi spěschnje a tunjo

Ssmolerjez knihiczischczerna.

Sserbski musej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu

měßaza wot ½11—12 hodžin.

Kupne wuczinjenja, hypothekske liszinky, testamenty

wudżełuje

prawny hitrow Kohana pschi žitnych wikach 4.

— Měcžu Serbski. —

Dobru pschenično muku

porucza

Khorla Kahrowe

pschi žitnych wikach.

Filiala
Lubijskeje banki w Budyschinje

w šerbskim domje pschi lawskich hrjebjach 2

porucza šo

k wuwjedženju bankowych džełow

wscheje druziny.

Pschijimanje hotowych pjenjes na pschihódne sadanjenje.

Kupowanje a pschedawanje hódnostnych papjerow.

Khowanje a sarjadowanje hódnostnych papjerow.

Pschenajecže jenotliwych kaschczikow w worzlowym khamorje.

Darmotne pschijimanje podpišankow na wschě šo wndawaze hódnostne papjery.

Samenjenje wuplaczomnych kuponow a dividendskich wobšwědczenjow s hotowymi pjenjesami.

Kašyne hodziny: 8—½1 hodžin dopołd., ½3—5 popołdnju.

Ssobotu bjes pschetorhnjenja dopołdnja wot 8 hodžin hacž do 3 hodžin popołdnju.

Telefon 55 a 75.

Flechtenheil

wupruhowany šrědk pschecžiwo wušrypkam kože a lischawje, buschwiza po 1 hr.

Pile k czischczenju krewje,
k rjadowanju a podpjeranju lohkoho wukhoda, bleschka po 50 pj.

Selo k czischczenju krewje
wupruhowany šrědk pschi khorosczach, kotrež se schpatneje krewje wukhadžeja, tyska po 1 hr.

Krjepki k czischczenju krewje
šluža k lěpschomu skutkowanju a podpjeranju kury k czischczenju krewje, bleschka po 75 pj.

Kralowska priv. Hrodowska haptyka w Budyschinje.

Czistowołmjane konjaze pschikrywy

(deki)

s rukowanjom czisteje naturskeje wołmy se šylnym płatom podschite a pscheschite, 140×180 cm wulke

mk. 6.50.

Sa snamjo ua pschikrywy 10 pj., wot 1 duz. darmo.

Pschikrywy na pruhu darmo.

Carl Winter, fabrika pschikrywow **w Magdeburgu.**

Sastupjeć **C. Winter w Budyschinje na khěžorskej drósy 8.**

Kósłaze kózki,

howjase kože, wowcže kože, sajecže a kaniklaze kože,

kaž tež **wschě druhe druziny kožow**

kupuje po najwyschschich placzisnach

Heinrich Lange

pschi zyrkwinym měsce a pschi žitnych wikach 11, s napschecža „skoteje hwězdy".

„Na zylym czěle běch

s lischawu

pokryty, kotraž mje s wěcznym šwjerbjenjom w nozy a wo dnjo czwilowasche. Sa lědma 2 njedželi je **Zuckerowe patent. lěkarske mydło** khorosczy do zyła wotstroniło. Tole mydło njeje 1.50 mk., ale 100 hriwnow hódne. Serjant M."

Kusk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najšylnischa forma). K temu **Zuckooh kreme** (niz tucznjaza a mika) 75 pj. a 2 mk. w **Budyschinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Engerta, bratrow Měrschez** naslěd., **Strauch a Koldy.**

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khěžorskej drósy 11.

Wschědnje
wot 4 hodžin popołdnju hacž do 11 hodžin wjeczor

wulke pschedstajenje

:: najnowscheho dokonjenja ::
šwětłohrajerskeho wumělstwa.

Kóždu šobotu a šrjedu šo program pscheměni.

A. & M. Neuhahn

w Budyschinje

na ßerbskej haßy 4: Telefon 449.

K fonfirmaziji:

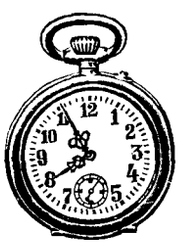

Sacżne remontoirski czaßniki,

czaßnikowe rjeczaßy

ſ woprawneho ſloteho dubla, ßlébra, worzla a nikla

Debjeńki

pſchipowſchaki — k rawattowe jehły — medaillony — manſchettowe knefle — tylowe a khornajowe knefle — chemiſettowe knefle —

Kraßne nowoſcże **broſchow, nawnſchnizow, kſchiżikow, napowſchakow, narucżnizow, pjerſchczenjow** atd. ſ woprawneho ſkoteho doubla, woprawneho, ßlébra, ſtareho ßlébra, ſimili, korallow a jetta. **Wokoloſchijaze rjeczaßy** ſ woprawnych a podražowanych paczerjow (parlow). 1—8 rjadkate.

— Debjeńki do włoßow —

kłobukowe jehły — ſchkitaki kłobukowych jehłow.

Bohaty wubjerk!

Tunje placżiſny!

Sakożene 1891.

Hans Valtin

w Halſchtrowje

(prjedy **A. Merkel,**)

porucża jako najlépſchu ſtajnje cżerſtwu pſchikhadżazu tworu pſchi kupowanju po lowrijach po prénjotnych fabrikſkich placżiſnach, jenotliwje po najniżſchich konkurrenznych placżiſnach

delnjolużiſke briketty,

cżéſke ßrénje wuhlo.

ſchleſiſke kowarſke wuhlo

wſchě

pſchekupne **hnojidła, pólne ßymjenja, pizowadła, kalk a zement,** ßelowu ſkładownu,

pſchenczmu muku jenož khéżorſki wucżah

Żitna wikowarńja

Škórnje a Stupnje

= k konfirmaziji =

w najmodniſchim formach a wubjerneho dżerżenja

po placżiſnach mk. 5.75, 6.50, 7.50, 8.50,

hacż k najlépſchim kajkoſcżam.

Jeniczke pſchedawanje ßwétloßkawneje wobucżoweje ſnamki **Mercedes**

po ſnatych jenotnych placżiſnach

Herz po jenotnych placżiſnach ſa żónſke a mużſkich wot **16.50**

Mara po jenotnych placżiſnach ſa żónſke a mużſkich wot **10.50**

Vera woprawdżity amerikanſki wudżélk

Woßebity ſklad ßkawnje ſnatych

dr. Diehlowych ſchkórnjow

ſa nervoſnych a na ſtopu cżerpjazych

a

orthopädiſkich ſchkórnjow

(dr. Langfeller)

k wobaranju pſche ſplaznjenu a delepuſchczenu ſtopu.

Schulſke ſchkórnje ſa holzy a hólzow

w hobrſkim wubjerku po woßebje tunich placżißnach.

Turnowanſke cżrije po pſchedpißmje, ſandale, domjaze ſtupnje, niſke ſtupnje, tofle.

Pawoł Kriſteller

najwjetſchi cżijowy ſklad w Budyſchinje

Telefon 168. na bohatej haßy 29.

Wuporjedżenje ſpéſchnje a tunjo. Też żo ßerbſki réczi.

Horjanſke praßowane wuhlo

najlépſche narunanje ſa **drjewo** a druhe **wuhlo,** derje wußuſchene porucża

Horjanſka wuhlowa praßowarńja

na Horje pola Njeßwaczidła.

Franz Marschner

czaßnikat w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſklad **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczaßow**

k dobroczíwemu wobkedżbowanju porucża.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje placżiſny.

Telefon 587.

Kožane twory

kupuja žo najlěpje w spezialnej pschedawarni kožanych tworow.

Stajnje wulki wubjerk, krucze sprawne poškuženje a tunje płaczisny sa

koffry, puczowanske tosche, neßeßäry, żonjaze tosche a paßy schulske tosche sa hólzow a holzy, schulerske mapy, pißanske, aktowe a hudźbne mapy, listownje a zigarowe tosche, portemoneje, ßlě, nakhribjetne měchi a gamasche atd. namakacze

w spezialnej pschedawarni

sa **Offenbachske kožane twory**

T. Alberta, mějeczela **Khorle Bahle,** ßedlarskeho mischtra

w Budyschinje, pschi lawskich hrjebjach 10.

Podpißany je žo jako praktiski lěkar atd. tu saßydlił a bydli na

khěžorskj drósy 4I.

Rěczne hodźiny:
8—9, 12—1 a ½7—½8,
Njedźelu jenoż 8—9.

Telefon cźißło 891.

W Budyschinje, 21. februara 1914.

Dr. med. Alfred Schaefer,
approb. lěkar.

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeczel: J. Hanekamp

w Budyschinje na ßukelnskej haßy 9,

meblowy dom sa njewjeszczinske wuhotowanja.

Najwjetschi skład woprawnych a lakowanych

wobydlenskich wuhotowanjow

kaž tež

jenotliwych meblow a pólstrowanych tworow

po wschěch płaczisnach.

Poruczam jako pschihódne a praktiske dary

debjaze meble

wscheje druźiny, kaž tež

teppichi, blidowe pschikrywy, paneele, kontorske a klavěrske stólczki atd.

Do Lasowskich stron!

Mužaze wobleczenje

a

konfirmandske wobleczenje

nětkole po **wožebje tunich płaczisnach** poruczam

S dobom na wschě druhe wězy ßwojeje pschedawarnje kedźbliwe cźinju. Pschi shromadnym kupowanju pomyßlnje najnižsche płaczisny wobliczam a proschu, so by žo moja poskoczenka prawje wužiwała.

Jan Hajesch we Lasu.

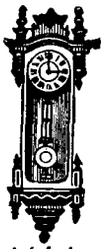

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawske haßy 5.

Jencź pschedawa a porjedźuje, sa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukladne wokno, s płaczisnami wupołożene, wobhladacź.**

Nowe

runklizowe ßymjo

jenoż najlěpschich druźinow

poruczа tunjo

Khorla Preißer jun.

pschi žitnych wikach.

Pschepołożenje pschedawarnje.

Cześczenym Serbam najpodwolnischo k wjedźenju dawam, so ßym ßwoju

spezialnu pschedawarnju pschedeschcznikow, kijow a trubkow

s Hauensteinskeje haßy 2 na

snutskownu lawsku haßu 8

pschepołożił.

Otto Brandt,

draschlerski mischtr.

Założenje 1880. Założenje 1880.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 10. **Sobotu 7. měrca 1914.** **Lětnik 73.**

W sakskim ześmje

ześo dźěło sańdźenu póndźelu s pschedmjetami k lěpschemu rjemjeślnikow sapoča. Schkleńčerska jednota wo to prošy, so ześo dźěła sa sjawne abo statne twary njebychu jenoż najmjenje ześebi žadazemu pschepodake, ale temu, kiž je swólniwy, pod najpschijomnischimi wuměnjenjemi dźěłacź. Sa to woześebity hamt wobsteji, kiž ma rosześudźaze ześowo prajicź. W jenym padźe bě ześo tónle hamt pschepośdźe ześyschak, a teho dla schkodowani rjemjeślniźy se ześwojej skórźbu hacź psched ześem pschińdźechu. Po tym ześo wo žadanju wjetscheho pjenjesa k lěpschemu rjemjeślnischkich bankow jednasche. Nasche wulke banki s wjetscha wulkowikowarstwu a industriji ześuża, mjes tym so rjemjeślnik s rědka trěbneho kredita pschi bankach dostanje. Knjeżerstwo wosjewi, so hižo dźenża 9 milijonow hriwnow po 2 proz. lětnym sadanjenju ratarskim a pschemjeślnischkim wupożczerńjam a nalutowarńjam pschewostaja a so w tym nastupanju druhe němske swjazkowe staty pschetrjechi. Ruska ześebi sa tajke pjenjesy 3 a 3 a pół prozenta danje žada. — Wutoru jednachmy wo kschesczijansku zyrkej nastupazych pschedmjetach. Njepschecźeljo kschesczijanstwa běchu próstwu pschipóśłali, w kotrejž wołożenje sa wustupjenje s zyrkwje žadachu. So wě, so bě to wobjed sa cźerwjenych a wjeześele tajke žadanje sastupowachu a kschesczijanstwo a zyrkwinsku wyschnosćz njemdrje pschimachu. Jim ześo to njelubi, so dyrbi sa wustupom žadazy ześwoje wustupjenje pola duchowneho pschipowjedźicź, a so ma ześo sa to ześudniske sapiśanje sapłacźicź. Konserwatiwny rěcźnik na to pokasowasche, so tajke prózowanja jenoż s njemdrjeje hidy pschecźiwo kschesczijanstwu wukhadźeja. Knjeżerstwo tenu doda, so ześu cźasto tajzy, kotsiž chzedźa s zyrkwje wustupicź, jenoż k temu naschcźuwani a runje teho dla je nusne, so móże na tajkich wbohich saślepjenych duchowny se ześwojim wliwom k jich lěpschemu skutkowacź. Justizny minister pak pschisłomni, so ześu ześudniske sapiśanja sa tele wězy se wschěch najtuńsche, a so ześo khudemu na sakkadźe khudeho prawa s zyła spuschcźa. Pschi wothłoześowanju jenoż konserwatiwni sa sacźiśnjenje tajkeje próstwy hłoześowachu. Liberalni dźěchu se sozialdemokratami — Ssrjedu njebě sjawneho poześedźenja; pschetoż wschelake deputazije ześu njedźiwajzy wscheje pilnosćze hischcźe khětro sady, teho dla ześo w deputazijach wutrajnje dźěłasche. — Schtwórtk běchu na dnjowym rjedźe sastaranje se żelesnicźnymi wosami a dale inspekzija a pschehladanje fabrikow. Pschi tym dońdźe k njeskóncźnym rěcźam. Pschetoż sozialdemokracźi wutschaśowachu saźo wschě ześwoje sloby. Rosprawnik sa tule wěz bě jedyn sozialdemokrat. A nětko ześo spósna, so bě wón ześwoju rosprawu zyle po sozialdemokratiskim duchu skožił a niz po žadanju finanzneje deputazije. A móże bycź, so deputazija njebě doscź sa nim paśła. Teho dla khětro k wótrej pschimańzy dońdźe. Nazionalliberalni, kotsiž maja wjele fabrikantow we ześwojej ześredźisnje, pschepokasowachu rospraunika we wschelakich wopacźnosćzach, a skóncźnje ześo pschistajenje dweju noweju fabriskeju inspektorow wotpokasa. — Pjatk pschisiwoli ześo kralowska msda pschecźiwo hłoześam sozialdemokratow a dale ześrědki sa nowotwar złonistwa w Zwikowje. E. B.

Prusli krajny ześem

je sakoń pschijak, po kotrymž dyrbja ześo namakanja staroźitnych wězow, kotreż maja kulturno-wědomostnu ważnosćz, statej pschipowjedźicź. Zentrumski sapóśłanz ześwobodny knjes s Loe ześo pschecźiwo sakonjej wupraji, kotryž jenoż k temu dowjedźe, so ześo wschelake namakane staroźitnosćze snicźa, so bychu ześo ludźo na tajke waschnje wuschparanja s wyschnosczu sminyli. Sakoń je wuwsacźny sakoń pschecźiwo wobześedźeństwu leżomnosćzow.

Wopraschenja w khěžorstwowym ześemje dla ześamomordarstwa dweju offizérskeju pachołow w Ryšy.

W Ryšy w Schlesyskej staj wojeŕskaj poślužobnikaj generalneho majora Boeßa, kotrajž staj pjecźa tuteho nabiłoj, ześo żelesniskemu cźahej pschejećź dałoj. Kak je ześo wěz měła, je hischcźe mało wujaśnjene. Zentrumski sapóśłanz Erzberger je ześo w khěžorstwowym ześemje teho dla se scźěhowazym praschenjom na knjeżerstwo wobroćźił:

Je knjesej khěžorstwowemu kanzlerej snate, kajkich pschicźinow dla staj poślužobnikaj generalneho majora Boeßa w Ryšy ześamomordarstwo skucźiłoj? Kajki resultat jo lěkarske pschepytanje cźěłow morjeneju wupokasało. Cźeho dla ześo njejstaj wojakaj w domisnje pohrjebałoj? Kelko poślužobnikow je generalny major Boeß wot oktobra 1913 měł?

S wopraschenja ześo sda spósnacź, so ześo na tym dwěluje, so staj wojakaj ześamaj winowataj. Khěžorstwowy kanzler drje bliższe dny wschej njewěstosczi kónz cźini.

Prozeß dla sschiwdźenja němskeho kronprynza.

Pod napiśmom „Wylem pośledni“ ześu Barlinske nowiny „Welt am Montag“ němskeho kronprynza skschiwdźazy nastawk wocźischcźke. W nim ześo praji, so je kronprynz njekhmany a njebódny, so by krónu dostał. Njemóże ześo, abo njedyrbi ześo wo to staracź, so tónle prynz na trón njepschińdźe? Kajke njeśoże by było, hdy by krónprynz nětkole knjeżerstwo pschewsał. Njerosum cźłowjekow je s pschicźinu rosumej pschecźiwneho pschiprawjenja, so ześo najwyschscha móz w stacźe „prěnjemu ześynej kraloweje“ pschenjeśe. Ludźo bywaju tola pschezo sdźěłanischi a rosumnischi a skóncźnje s tajkim nawjedźenjom k dopósnaczu dóndu, so je ześamownosćz, prěni kraloweje ześyn bycź, drje khětro wěste, tola niz najpschisprawnische snamjo najwyschscheho knjeżerja. Skóncźnje ześo na to pokasuje, so wjerchojo s zyła wjazy trěbni njeśu. So je nastawk s wotpohladom spiśany, njepschecźeliske ludowe měnjenje pschecźiwo kronprynzej sbudźicź a jeho cźesć franicź, to na kónzu ześo namakaze pokasanje na Lehninske wěscheżenje wobśwědcza, po kotrymž měł Wylem II. pośledni ześwoje dynastije bycź.

Ssud nastawkoweho pisarja Hanża Leuża k jastwu na schěsć měźazow saźudźi, redaktora nowin „Welt am Montag“ wuwinowachu, dokelž bě ześo nastawk bjes jeho wjedźenja wocźischcźał.

Bayerski wójnski minister pschecźiwo krjudowanju wojakow.

Bayerski wójnski minister je wukas wudał, w kotrymž wón sa krjudowanje wojakow offizérow samolwitych cźini. Offizérojo dyrbja dobru wolu měcź, so by ześo krjudowanju wojakow kónz cźiniło. Pschede wschěm ześo wot offizérow žada, so bychu ześo hrubeho wobkhadźenja s wojakami a nakoženja sschiwdźazych wudmow wostajili. Offizérojo, kotsiž trěbne ześamowobknjeżenje nimaju, dyrbja ześo bjes wopak nakoženeje kahodnosćze wot wojeŕskich ześudow ześudźicź. So bychu też podoffizérojo wo scźěhwkach s njewużiwanja ślużbneje mozy, do cźehoż też pschescźěhanja mużstwow w snutskownej ślużbje ślúscheja, w njejaśnym njebyli, njeśmě ześo jim dowolnosćz k dalschej kapitulaziji dacź. Bojosćz, so by s krutym sakroczenjom pschecźiwo krjudowanjam wustojnosćz wojakow schkodowała, je mylna. Pschistojny duch w jenym wotdźělenju a s tym woprawna disziplina je s bóle abo mjenje sjawnym cźerpjenjom ponižowazeho wobkhadźenja s mużstwami w strasche. Pschi wschej krutosczi ślużbnych požadanjow, s kotrychž ześo niczo spuschcźicź njeśmě, dyrbi wojak sacźucze měcź, so jeho pschedstajeni na dobre a prawe wobkhadźenje hladaju. Offizérojo wschěch rjadow dyrbja wjedźecź, so runje s hrubym wobkhadźenjom s mużstwami najwjazy njepschecźelow nastawa a ześo

wješele na brónjowej ßkužbje ſkasy, mjes tym ſo ßo hewak ludźo też ſa hódnych wojakow wobžahnyć dadźa, kotſiž ßu ſ pſchedßudkom do wójſka pſchiſchli.

Hdy bychu ßo offizěrojo a podoffizěrojo wſchudże w němſkim wójſku po tymle wukaſu ſkožowali, njeby ſozialdemokratija ſkładnoſć měła, na njeczłowſke a ponižoze wobkhadźenje ſ wojakami ßwaricź.

Saßudźenje jeneho němſkeho wojaka dla krajneje pſcherady.

Wójnſki ßud 1. diwiſije we Wrótßkawju je trainſkeho wojaka Frommela dla pſcheradźenja wojeńſkich potajnoſćow, pſchekſchiwjenja, paduſchſtwa a cźeknjenja wot khorhoje k khoſtarni na $3^3/_4$ lěta, k ſhubjenju cźeſtnych prawow a k podſtajenju pod polizajſku nadkedźbu na 5 lět saßudźił.

Khěžorſtwowy ßud w Lipſku je 28lětneho pſchekupza Bjedricha Grohma ſ Wrótßkawja dla ſpytaneho pſcheradźenja wojeńſkich potajnoſćow k jaſtwu na dwě lěcze a k ſhubjenju cźeſtnych prawow na 5 lět saßudźił. Grohm bě ßo loni we Wrótßkawju na wuſtajeńzy ſ tſjomi Rußami ſeſnał a je po jich poruczноſći ſpytał, Wrótßkawſke wobtwjerdźenja wobhonicź. Grohm bě k temu ſwólniwy, hdyž pak chzyſche wobtwjerdźenja fotografowacź, jeho lepichu.

Pjenježnu pſchiłohu ſa póſtſkich ſaſtojnikow w krajinach ſ pólſkim wobydlerſtwom

je khěžorſtwowy ßejm ſ nowa ſe 194 pſchecźiwo 127 hłoßam ſapowjedźił. Statny ſekretar Kraetke 10prozentſku pſchiłohu ſakitujo praji, ſo ma ju 6000 póſtſkich ſaſtojnikow dóſtacź, kotſiž ßu ju na dobo ſhubili. Saſtojnizy ßu ßo na nju ſwucźili a ju njemóža wjazy parowacź. W tym ßamym ſmyßłu nazionalliberalni, konſerwatiwni a ßwobodomyßlni ſapóßłanzy rěcźachu. Sswobodomyßlny ſapóßłanz Kopſch pſchiłohu we wſchěch po rěcźi měſchanych krajinach namjetowaſche. Pſchecźiwo pſchiłoſy Polazy, ſozialdemokratojo a zentrumſzy ſapóßłanzy wuſtupowachu. Polak Brandys praji, ſo ßo wot póſtſkich ſaſtojnikow w pólſkich krajinach žada, ſo njeßmědźa pólſzy rěcźecź móz. Polak njeßmě tam ſe ſaſtojnikom bycź, ßamo ſa nózneho ſtražnika jeho njebjeru. Sozialdemokrat Ledebour na to pokaſowaſche, ſo chze knježerſtwo ſ pſchiłohu jenož pſcheněmcźicź. Dóſtacźe pſchiłohi jenož wot politiſkeho ſmyßlenja wotwißuje. Zentrumſki ſapóßłanz Spahn pſchipowjedźi, ſo jeho pſchecźelijo pſchiłohu ſapowjedźa. S tejle žadanku njeßmęło knježerſtwo wjazy pſchińcź, tak dołho hacź ßejm njebudźe hinak ſeſtajeny. Hacź ßo pſchi tym wo katholſkich a pólſkich póſtſkich ſaſtojnikow jedna, je wſcho jene. Saſtojnik móže ßo kóždy cźaß do němſkich ſtron pſcheßadźicź a potom ßwoju pſchiłohu ſhubi, hdyž ßo wón ſe ßwojim politiſkim ſmyßlenjom wjazy knježerſtwu njeſpodoba. Teho dla pſchiłoha ſkožerſzy ſtatkuje a ma ßo saćißnyć. Pſcheßadźenje a ſ tym ſhubjenje pſchiłohi ſtajnje nad ſaſtojnikom wißa, a teho dla budźemy ſtajnje pſchecźiwo.

Kardinal Kopp †.

W Opawje w cźeſkej Schleſyſkej je ßrjedu Wrótßkawſki kardinal Kopp wumrjeł. S nim je ßo muž minył, kotryž je na politiſke roswicźe Němſkeje w poßlednich lětdźeßatkach rosßudźazy wliw měł. Pſchi ſkónczenju Bismarkoweho kulturneho wojowanja pſchecźiwo katholſkej zyrkwi je wón ſe ßrědnikom był a je mjes bamžom a němſkim khěžorſtwom wobſamknjenje měra dozpił, ſ kotrymž ßu ßo poměry mjes ſtatom a katholſkej zyrkwju do měrnych kolijow ſwjedźe. Kardinal Kopp je ßo 1837 w Duderſtadtu w něhduſchim hannoverſkim kraleſtwje narodźił. Gymnaſij wukhodźiwſchi ßo wón najprjódźo do telegrafiſkeje ßłužby pſchiſtaji, tola ßo potom theologiſkemu ſtudijej pſchiwobrocźi. Hdyž bě ßo 1889 ſa Fuldaſkeho biſkopa pomjenował, ßo wón wo wurunanje ſwady mjes pruſkim knježerſtwom a bamžom prózowaſche. W ßamßnym ſmyßle wón w ſemjanſkim ßejmje, do kotrehož bě jeho pruſke knježerſtwo powołało, prózowaſche. Hdyž ßo ſtoł Wrótßkawſkeho wjerchbiſkopa wuprózdni, wjerch Bismarck 1887 ſ pomozu Awſtriſkeje pola bamža Leona XIII. pſchecźiwo woli Wrótßkawſkeho kapitela Koppowu wólbu ſa wjerchbiſkopa pſchecźiſchcźa. Pod Wrótßkawſke wjerchbiſkopſtwo też awſtriſka Schleſyſka ßłuſcha, w kotrejž ma cźěſko-pólſke wobydlerſtwo wjetſchinu. Kopp je ßo tam ſtajnje jako pſchecźiwnik Polakow a Cźechow pokaſował a ßo pſchi kóždej ſkładnoſći na ſtronu Němcow ſtajał. Njedoßahanje ßłowjonſzy rěcźazych duchownych jemu žaneje ſtaroſcze njecźinjeſche a jenu petiziju ſ Teſchinſkeje krajiny, w kotrejž ßo Cźechojo pſchrecźiwo pſchinuſowanju němſkich ſchcźenych mjenow wobarachu a wo hajenje cźěſkeje rěcźe w zyrkwi proſchachu, wón wotpokaſa. Tychle pſchiczinow dla njebě Kopp pola Cźechow a Polakow lubowany.

Jedyn ſapóßłanz cźěſkeje ſozialneje ſtrony jako donoſchowar awſtriſkeje politiſkeje polizije.

Prażſke „Narodne Liſty“ ßu tele dny naſtawk wocźiſchcźałe, w kotrymž ßo na podkładu dopokaſmow ſapóßłanz cźěſkeje ſozialneje ſtrony dr. Schwiha winuje, ſo je ſa wěſtu mſdu w ßłužbje polizije ſtał a jej tajne wobſamknjenja a wězy ßwojeje ſtrony pſcheradźał. Tole winowanje ßo na ſapiſki ſakładuje, kotrež ßu ßo ſe ſawoſtajeńſtwa ſemrjeteho hłowneho redaktora „Narodnych liſtow“ 25. februara pſchepodałe. Dr. Schwiha je nadawk měł, poliziji wo podawkach w klubu cźěſkich ſapóßłanzow rosprawy ßłacź, ſchtož je wón pod pſeudonymom „Wiener“ cźinił. Wo tym ßu njewróćliwe dopokaſy. Dr. Schwiha je ſa ßwoju ßłužbu měßacźnje 800 krónow, potajkim 9600 krónow wob lěto dóſtawał. Sa politiſke wólby je dr. Schwiha wot jeneho polizajſkeho ſaſtojnika 3000 krónow dóſtał. Dale je dr. Schwiha wobſamknjenje narodnoſozialnych ſapóßłanzow pſcheradźił, po kotrymž chzychu ſhromadnje do Belgrada na ßłowjanſki ſjeſd jěcź. Na to je wuheńſka polizija ſapóßłanza Klofacza, kotryž bě ßo na puczowanje do Sſerbije podał, pſched ßerbſkimi mjeſami ſadźerżała. Pódla dra. Schwihi je hiſchcźe dalſchich 18 ßobuſtawow narodno-ſozialneje ſtrony, kotrež maja w njej ważne ſtejiſchcźo, w polizajſkej ßłužbje było.

Jenu Němku w Franzowſkej jako wobhonjerku ſajeli.

We wójnſkim pſchiſtawje Cherbourgu ßu něhdźe 30lětnu Němku ſajeli, na kotruž tukaja, ſo je wobhonjerka němſkeho knježerſtwa. Wona hižo wjele njedźel w Cherbourgu pſchebywa a je ſ wjele offizěrami krajneho wójſka a łódźſtwa wobkhadźała. W jejnym wobydlenju ßu wjele liſtow namakali, ſ kotrychž je pjecza ſpóſnacź, ſo je ßebi wona ſ Toulonſkim wobhonjerjom Burghardtom žiwje dopißowała.

Hubjene ſtrowotne wobſtejnoſcze w franzowſkim wójſku

ßu ßo w franzowſkim ßejmje roſpominałe a na to je ßo komißija wuſwoliła, kotraž ma wobſtejnoſcze w namjeſnych garniſonach pſchepytacź. Jedyn dopißowar nowin „Petit Pariſien“, kotryž komißiju pſchewodźa, ſ Toulona piſche: Bjes dwěła je hłowna wina na hubjenych ſtrowotnych wobſtejnoſcźach wulka liczba wojakow, kotſiž ßu w njedoßahazych twarjenjach ſaměſcźene. Pod brónjemi je nětkole něhdźe 60,000 muži pſchewjele. Tole pſchewjele ma ßo ſ tym wujaßnicź, ſo je ßo wulka liczba wojakow najmłódſcheje klaßy ſa khmanych ſpóſnała, kotrychž budźichu dyrbjeli naſad ſtajicź. Nadpadowazy pſchikład je ßo w Nancyu pola 7. regimenta huſarow na makał. Młodeho cźłowjeka ſa khmaneho ſpóſnachu, hacźrunje jenož 49 kilogramow ważeſche. Wón je najmłódſchi mjes 4 ßynami, ſ kotrychž ßu tſjo w regimencze na ßuchocźinu wumrjeli; też wón bě na ßuchocźiſuu ſkhorjeł a je 3. měrza w lazarecze wumrjeł. Hdyž ßo jedyn ßobuſtaw komißije woješkich lěkarjow praſcheſche, cźehodła tak ßuchich a ßłabych cźłowjekom do wójſka bjeru, ßo jemu wotmolwi: „Ale, knjes ſapóßłanzo, hdy bychmy chzyli njedoßahazeje wahi dla wróczo ſtajecź, bychu ßo bórſy agentury ſa wumjeńſku ßuchoſcź wotewrikе.“

Reorganiſazija ßerbſkeho wójſka.

Sſerbſke wójſko ßo ſ nowa organiſuje. Jena woješka komißija je na to ßo počahowazy ſakonjowy nacźiſk hižo wudźełała, kotryž ßo bórſy ſkupſchtinje (ßejmej) pſchedpokłoži. Po tymle nacźiſku ßo ſchtyri wójſkowe inſpektoraty ſakoža a ßo wójſko do 12 diwiſijonſkich krajinow dźeli, ſ kotrychž budźa ßydom w ſtarej Sſerbiji a 5 w dobytym kraju.

Woješkich pſchicźinow dla je wójnſki miniſter ſakaſał, konje ſe Sſerbije do wukraja wuwoſyć. Sſerbija ßwoje konje ſa ßwojich jěſdnych a artilleriju nuſnje trjeba.

Grichiſke wobydlerſtwo w połodniſchej Albanſkej

je ßo ſarjełko, albanſke knježerſtwo pſchipóſnacź a je kraj, kotryž wobydli, jako ßamoſtatny wuwołało. Internazionalna kontrolna komißija we Valonje je wot něhduſcheho grichiſkeho miniſtra Zogroſa telegram dóſtała, w kotrymž ßo woſjewi, ſo Epirotojo, kaž ßo Grichojo w połodniſchej Albanſkej mjenuja, albanſke nadknjejſtwo ženje njepſchipóſnaju a ſo połnózny Epirus jako ßamoſtatny kraj poſtaja.

Grichiſke wójſko je mjes tym počało połodniſchu Albanſku wopuſchcźicź, a albanſzy žandarmojo ſa nim kraj wobßadźa.

Hospodarska njewotwisnosć Ruskeje wot Němskeje.

Sjesd wuwoženjow ruskich tworow w Kijewje je resoluziju pschijał, w kotrejž so praji:

Ruska dyrbi so jako wulkomóc s ponižazeje wotwißnosćze wot Němskeje wußwobodźicź. Njekombźizy dyrbjake so naprawy cźinicź, so bychu so wikowanske swjaski se zußodnymi statami spěchowake. Namjet němskeho statneho sekretara Delbrücka, wobstejaze wikowanske wucźinjenja podleschicź, je po sjesdowym měnjenju bóle hacź skschiwdźazy. Pódla teho je sjesd wobsamknył, w nastapanju wucźahanja ruskich dźěłacźerjow do Němskeje, sa tym zlědźicź, hacź so sa tychle dźěłacźerjow njeby w Ruskej dźěło pod wuměnjenjemi namakało, kotrež njebychu pornjo tym w Němskej hubjensche byke.

Wójske broujenje Ruskeje.

Ruska zwoje wójsko poskylnja, runje kaž to Němska, Awstriska a Franzowska cźinja. W meji so mobilisazija zykeho ruskeho europiskeho wójska na pruhu wotměje. Knjeżerstwo je teho dla wojerskej służbje powinowatym sakasoko, prjedy mobilisazije do wukraja na dźěło hicź. Tale sakasnja wjele dźěłacźerjow potrjechi, kotsiž w lěcźu do Němskeje na žnjowe dźěło khodźa. Wopak by było, s teho zudźicź, so so Ruska pschecźiwo Němskej na wójnu hotuje. Ruska nochze žaneje wójny, jej je nětkole měr trjeba, so mohło so hospodarske žiwjenje bjes traschenja roswicź. Wěrno je, so budże Ruska sa tsi lěta, hdyž budże reforma jeho wójska pschewjedźena, wojerszy tak zylna, so budże wójnje bjes bojosćze na pschecźo hladacź móz. K temu nochzedźa Wschoněmzy dóńcź dacź. Němskemu knjeżerstwu blisko stejaza „Kölnische Zeitung“ a zentrumske nowiny „Germania“ zu tele dny s nastawkomaj, kotrajž staj powschitkownu kedźbliwosćź sbudźikoj, na strach pokasakoj, kotryž s powjetschenjom ruskeho wójska Němskej nastawa. Hdy by so žadanju Wschoněmzow schło, njedyrbjała Němska seżylnjenju ruskeho wójska smérom pschihladowacź. Wona njedyrbjała Ruskej cźaża wostajicź, so s cźežkej artilleriju sastaracź, bjes kotrejž wona njemohła němske twjerdźisny pschi ruskich wjecźornych mjesach woblehnycź, ale Němska dyrbjała Ruskej skerje a lěpje wójnu pschipowjedźicź.

Strajk a Peterburgu.

Po powjesćach s Peterbnrga je w Putilowskich dźěłarnjach, w ktrychž so wójnska potrjeba dźěła, něhdźe 15,000 dźěłacźerjow dźěło słoziło. S tym chzedźa pschecźiwo sakasni protestowacź, po kotrejž njeßměli wopomnjeński dźeń wußwobodźenja ruskich burow zwjecźicź. W fabrizy schrapnelskich rokow je jedyn mischtr wodźerja dźěłarnjow, hejtmana se Stahla, morił, jeho se želesnej žerdźu na hłowu dyriwschi. Mordaŕ cźekny a do jeneje elektriskeje maschiny skocźi, kotraž jeho rosmjecźe.

Revoluzija w Brasilskej.

Psches stat Ceara revoluzionarne hibanje dźe. Knjeżerstwo je sa města Rio, Petropolis atd. wobleynjerske wobstejnosćze postajiło. Do njeměrnych krajinow zu so wojazy pósłali.

Wuhleŕ Handrij.

(Pokracźowanje.)

Franz bě wjele wo cźornych husarach złyschał, ale też, so bě jich kóždy ras wjele na bitwischcźu leżo wostało a jemu so sdasche, so ma Handrij zyle prawje, so so byjesche, so so Jan žeuje wjazy do zwojeje domisny njewróćźi.

Wójna dale saßaklischo sakhadźesche, tola bě so dale do druhich kónzow sćahnyła.

Handrij, njedźiwajo Haninych wusnacźow, tola zwojeho samyßła na žeńtwu s Jakubom njespuschcźi; wón Jakubowej macźeri, Hanu samołwjejo, napowjeda, so je wona hischcże jara młoda a so ma wěz hischcże něschto lětkow leżo wostacź.

Khuda wudowa, kotrejž bě to jara na staroscźi, zlědźesche sa tym, hacź też žadyn druhi nawoženja na prěki njepschikhadźa, a wo tym so pschepokasawschi, so temu tak njeje, so spokoji. Ale dźiwno bě, Jakub, kotryž prjedy nihdy nusne měł njebě, so na wotstorcźenje mjersasche; mjersanje a žarliwosćź jeho cźwilowaschtej, a lědma by so dźeń minył, so njeby do lěża won běžał, byrnjež by też Hany zameje njewuhladał, jeno so by khěžku widźał.

Njedźelske popołdnja porjadnje do wuhlerjoweje khěžki pschikhadźesche, njech by zněh hischcże hłubschi był a wichor móznischo wokoło lěża duł.

Wo wßy so powjedasche, so bě Wuhlerjez Hana Jakubej nacźinika, so bě jemu něschto do picźa dała, so so jeje wjazy wostajicź njemóżesche. Dokelž pak bě wón khudy, popschewachu jemu njewjestu w lěżu; holzy to wußměschachu, khiba jena niz, kiž so mjelcźo rudźesche — tola nichtó jeje kedźbu njemějesche; bě dźe jenoż khudeho podrožnikowe dźěcźo. Hólzy s ramjenjomaj sćahowachu, a wschitzy měnjachu, so je lěpje, hdyž je Jakobej nacźinjene, hacź jenemu s nich. Pschetoż to njewěrjachu, so mohł Handrij pokkady měcź, kiž mějachu Hanina kwaßna pomoz bycź. Kak by jemu hewak trjeba było, so so zasojtym dźěłom w nozy a wo dnjo cźwilowacź a to hižom telko lět?

Handrij też husto s zyganom Franzom wobkhadźesche a to bě ludźom nětkole też bóle hacź prjedy napadne, dokelž Franz niz jeno na wuhleŕnju pschikhadźesche, ale so taž w Handrijowej khěžzy sadźerżowasche. Druhdy też nońdźechu jeho s Hanu pschi žórku, a widźachu, kak so horliwje s njej rosmołwjesche abo też na nějakej piscźazky piskasche a Hana k temu pěßnje spěwasche, kotrymž pak nichtó njerosymjesche. —

Tak so wjazy lět miny, Jakub bě kaž k lěżej pschikuskany, a jeho macź njepopuschcźi a Handrija napominasche, so dyrbi wěz tola skóncźnje do cźista stajicź; so jejny zyn jej se staroscźu żeńtwy dla hinje, so lemu na tu holzu stajnje wschě myßle du; so zwoje dźěło sanjerodźa a so je so jemu wjeżeła myßl shubika.

Ale wo Janu njebě nihdźe žaneho zlěda, schto bě potajkim k wěrje podobnische, hacź so bě dawno na bitwischcźu padnył? Też Hanje so druhdy sdasche, so je wón wumrjeł.

Franz pschinjeße powjesćź, so budże bórzy měr, tola też to wjedźesche powjedacź, so bě mjes husarami podarmo sa Janom Lěßakom zlědźił, a so je lědma hinak wěz srosymliwa, khiba so je hnydom se spočzatka we wojowanju padnył.

Nimo tuteje srudoby wo lubeho dosta Hana nětko też hischcże staroscź wo nana, kiž njejabzy pocza hinycź a hladajzy do rowa khabłasche. Wón drje mjelcźesche, ale cźampasche jenoż s napinanjom wokoło a dyrbjesche so zwojeho dźěła na wuhleŕni sdacź.

Lěkaŕ, kotrehoż so Hana wo radu praschesche, měnjesche, so dyrbi wón do wßy cźahnycź, so je w lěżu jara khłódno, wlóżno a symno, so tam žaneje symy wjazy njepschetraje.

Handrij chzyschе to scźinicź, tola jenoż potom, hdy by zebi Hana Jakuba wsała. Nětkole, hdyž zwój row wocźinjeny widźesche, pschewsa jeho saßo staroscź, kak so jeho dźesćźu póńdże.

Hana wschitko zlubi, jenoż so by wón saßo wotkhorjeł, a pschilubi jemu, so po jutrach zebi Jakuba wosmje, njeoz-li hacź do teho cźaża wo Janu niczo złyschećź było.

Duż wopuschcźischtaj, prjedy hacź nasymske wichory saduwachu, lěßnu khěžku, kotruž jenemu wuhlerjej pschepodaschtaj. Handrij bě we wßy schikowane kubleschko kupił, to mějesche Hanina pomoz bycź, a wón dasche domske tak rjane pschiprawicź, so we wßy žaneho tak rjaneho njeběsche. S tym so tola jako wěrne wobkrucźi, so mějesche wuhleŕ Handrij pjenjesy.

Někotryžkuli pachoł nětko trochu sawisiny na Jakuba hladasche, kotryž bě zebi Hanu wubrał, kotrejež rjanosćź nětko też pschipósnawachu.

„To zu kubokcźikowe pjenjesy, kiž ta ma!“ wěso někotsi bórbotachu, tola najwjazori s nich budźechu tola też s tajkimi pjenjesami spytali a zebi nimo teho rjanu kusłarniczu zamu wsali.

Ale wuhleŕ bě zwojej dźowzy nětko hižo Jakuba sa nawoženju postajił. to bě snata wěz; to bě też jeho macź, schtoż mózno, rosnoschała, a ludźo běchu napscheczo pschichodnemu burej pschecźelni, kiž nětko wjazy na dźěło khodźicź njetrjebasche, ale hižo zebi nětko zwoje pschichodne wobzedźenstwo wobstarowasche, kaž by rjekł, so je hižom jeho knjes. Ani wón zam na tym njedwělowasche, so to budże, dokelž Handrij bě jemu zlubił, so budże kwaß po jutrach.

Hana wschemu temu njereczo pschihladowasche, jenoż Franzej, kiž bě so na jeje próstwu na symu zyle pola nich sazydlił, płakasche a skorżesche druhdy. Tola wón mółesche ju mało troschtowacź; pschetoż też jemu so wjazy wěricź nochzysche, so je Jan hischcże żiwy, a duż drje bě napoźledku derje, so bě nanej po woli a zebi Jakuba bjerjesche; pschetoż by-li jej nan wumrjeł, by dźěn wona zama lutka we zwěcźe stała, a pschedzudk, kiž s tym swißowasche, mózesche so najlěpje s tym pschewinycź, so by so jako mandźelska schwarneho muża we wßy zyle sdomjazniła.

Wěso zygan Franz to rosymjesche, so so wona sa bursku žonu prawje njehodźesche; w njej jara wjele tajkeho tcźesche, schtoż jeho na sańdźene dny dopominasche, hdyž bě ju jako dźěcźo widźał. Tola tamne cźaßy běchu nimo a so wrócźicź njemóżachu, Hana mějesche jenoż jenu domisnu, a to w domisnje zwojeho nana. Wón sa nju niczo cźinicź, niczo na tym pscheměnicź njemóżesche, byrnjež to hischcże

radscho chzyk. Wón dźě bě ßam ßyn puczowazeho rodu bjes domisny, kiž jeho ani ſa ßwojeho pschivósnacz njechasche, jeho ſa njeßwěrneho wosjewi, dokelž bě, ſo by njeſkutk wotpokucził, ßo muzej pschiſamknył, na kotrymž bě ßo njeſkutk poßrěduje ſ jeho winu ſtał.

Tutón muż bě Handrij, katryż bě jako kowarſki pomoznik něhdy ßwoju domisnu wopuſchcził a něſchto lět ßo wokoło dundawſchi do Italſkeje pſchiſchoł; tam we wulkej dźěłarni we wjetſchim měſcze blał jako wyſchſchi kowar doſta. — Ale ſ tym ßo njeſboże jeho ziwjenja ſapocza. Rjana dźowka jeho knjeſa bě jemu wutrobu a myßle ſmyliła. Jeje nan pak bě ju, kiž bě runje tak rjana każ bohata, ſ hordym muzom, ſtarym woßebnym knjeſom, ßlubił. Chzyſche-li ßo ſtajecz, bě to podarmo, — dźeń kwaßa ßo poſtaji a njewjeſcze ßo wſcho hacz najdrohotniſcho pſchihotowa. Tez nawoženja niczo njeſakomdźi, ſo by ßo jej ſalubił, a dźeń do kwaßa póßła jej pyſcheńku ſ drohotnych kamjeni, kajkuż jeno ſemjanſke żony noſchachu, tak bohatu, ſo drje w zykym měſcze podobneje namakacz njebě.

Ale na ranju, na kotrymž chzychu njewjeſtu ke kwaßej pyſchicz, bě ßo wona ſhubiła, a tez Handrija, němſkeho wyſchſcheho kowarja, tu njebě. So mějeſchtaj ßo wobaj lubo, to we domje niczo tajne njebě, a nichtó njedwělowaſche, ſo běſchtaj hromadźe czekkoj. Njewjeſta bě wſchě drohotne wězy ßobu ſebrała, tez dźěl njewjeſczinſkeje pomozy, kotruż mějeſche jeje nan jako ßlěbro a ſkoto w khamorczku pſchihotowane leżo.

Sa czeknjenywaj ßlědźachu, ale podarmo, woſtaſchtaj ſhubjenaj.

Handrij běſche wſchitko derje pſchihotował, a dokelž jemu nuſnych ßrědkow njepobrachowaſche, njepobrachowaſcho jimaj tez ſamjelczaneje ſkutkowneje pomozy; duż ſbożownaj hacz pſches italſke mjeſy dozpěſchtaj, pſchi ſaſtupje do Schwajzarſkeje ßo ſaßydliſchtaj a běſchtaj ſchěſcz lět ſbożownaj a njepſchimanaj żiwaj. Swěrowacz ßo tam daſchtaj a doſtaſchtaj hólczka a holczku. W tutym czaßu jeju ſboża pſchikhadźeſche k nimaj tón zygan, kiž tehdom ſe ßwojej zwólbu po Italſkej czahaſche.

Pſchipadnje pſchińdże tez do domu nana czeknjeneje. Wón wuhlada tam jeje wobras a bu tak pſchecziwo ßwojej woli jeje pſcheradnik. — Wjedźachu jeho ſjebacz, a wón jim pucz k jeje ſthowanemu wobydlenju we khěżi pokaſa, kotraż we ſdalenym dole ſtejeſche.

Wojebany nawoženja a jeje nan ßo na Handriju ßurowje wieczíſchtaj. Jako horzokrejnaj Italjanaj wobſamknyſchtaj jeho moricz a najeczi rubjeżnizy bjesſtaroſczíweju nadpadźechu.

Nětkole hakle Franz ſpósna, ſchto bě ſczinił, a pſchida ßo na ſtronu pſchimaneju. Ale wojowanje bě pſchejara njerune, jeho ſranichu a wuwjaſachu.

Tez Handrij ßo ſ hobrſkej mozu wobaraſche; tu pſchiſkoczi k njemu jeho żona a ſe ßwojim wutrobnom wotdźerżowaſche nóż, kiž mějeſche jeho trjechicz. Na ßmjercz ſranjena wona mjes nim a jejnym mordarjom k ſemi padże a bórſy po tym wudycha.

Ale w tym wokomiku pſchińdże pomoz, kotruż bě czeknjeny ßkużobnik pſchiwołał, a rubjeżnizy roſczékachu.

Handrij, wot prěnjeho ſadwělowanja ßo trochu ſhrabawſchi, ſa ßwojimaj dźeſczomaj ſawoła, tola jenoż mału Hanku namakachu; Khorlka, jeho ßynk, bě ßo ßobu ſ mordarjemi ſhubił.

Franza jeho zwólba wotwjedźe a Handrij dyrbjeſche, hdyż bě ßwoju wbohu mandżelſku pohrjebał, czeknycz, hewak budźeſche jeho ſłóſczíwy nan jeho żony wobſkorżił dla rubjenja a wotwjedźenja, a ſa to budźeſche najſkerje na czaß żiwjenja do jaſtwa pſchiſchoł. —

Franz tu powjeſcz hnydom Handrijej pſchinjeße. Rubjeżnizy ſ jeho zyganſkej czrjódu mjelczo ſwißowachu a wón tón ſtrach ßebi wuwotpoßkucha, kiž Handrijej hrożeſche; ale wo jeho ßynu jemu niczo prajicz njewjedźeſche; hakle poſdźiſcho, hdyż jeho we Kużizy ſaßo wopyta, jemu ſdźěli, ſo ßo jemu ſda, ſo ßu jeho dźěczo k jeho dźědej dowjedli a ſo ßo tam derje kubkuje.

Tak ßebi zygan myßleſche, ſo je wón Handrijowe njeſboże ſawinył, a prózowaſche ßo, ſo by ſe ßwěrnej pſchiwißnoſczu napſchecziwo njemu to ſapokucził. Wón drje jemu to njewuſna, na kajke waſchnje bě to ſawinył, jenoż to rjekny, ſo běchu rubjeżnizy pſches njeho pucz k Handrijej namakali a ſo budże jemu, Franzej, to na wſchě czaßy ſrudobu czinicz.

Tez ſa dołhi czaß ßo tuta wěz zyganej ſ pomjatka njeſhubi. Druhdy pſchińdże Franzej na myßle, ſo chze Hanu, hdy by nan wumrjeł, do Italſkeje k dźědej dowjeſcz. Ale wón njewjedźeſche wěſcze, hacz je tón hiſchcze żiwy, ani, hacz je tam jeje bratr Khorla pſchiſchoł. To bě wón Handrijej jenoż tak po ſdaczu prajił, ſo by jeho troſchtował dźěſcza dla.

A kajkim woßudam by wón mohł Hanu wuſtajicz, hdy by wón, zygan, ſ njej pſches ßwět czahnył? A duż wón pocza do teho wěricz, ſo mohła Hana tu w zyle jednorych wobſtejnoſczach, w kotrychż bě wotroſtła, ßwoje ſboże najſkerje docżakacz.

(Pokracżowanje.)

Ze Serbow.

— (Czeſczaze pomjenowanje.) Direktora Budyſkeje wyſchſcheje holczazeje ſchule, k. dr. Kretzſchmara, je knjeżerſtwo ſa „kralowſkeho ſchulſkeho inſpektora“ Marienbergſkeho wokrjeßa pomjenowało. Knjes dr. Kretzſchmar je jenoż tſi lěta k żohnowanju měſchczańſkich ſchulow ßwoje ſaſtojńſtwo ſaſtawacz mohł a je ßebi w tutym czaßu ſympathije ßwojich ſchulerjow a ſchulerkow a ſtarſchich dobył. Sswoje nowe ſaſtojńſtwo wón hižo 1. meje naſtupi.

— Nasch wjele ſaßłużbny ßerbſki wótczinz, knjes profeßor Muka, konrektor Freibergſkeho gymnaſija, 10. měrza ßwoje 60. narodniny ßwjeczi. Wón nětkole khorowatoſcze dla w Albaziji pſchi adriatſkim morju pſchebywa. Pſchejemy jemu, ſo by w tamniſchim milym powětſje połnu ſtrowoſcz namakał, ſo mohł hiſchcze dołhe lěta ſe ßwojim pjerom a ſe ßwojej radu ßerbſkemu ludej ßłużicz.

— Njeſchlachczeny lětadłowy ſlět do Budyſchina. Wutoru pſchipoldnju na poł 1 hodźin ßo w Jutrobogu dwaj offizěrſkaj lětarjej, leutnant Gräde a jeho pſchewodnik leutnant Grave ſ jenym dwojotſěſchnikom na ſlět do Budyſchina puſchczíſchtaj. Slět dyrbjeſche pruhowanſki ſlět leutnanta Gravu byczˊ, kotryż dyrbjeſche pod wodźenjom ßwojeho pſchewodnika 240 kilometrow pſchelecziczˊ. Wjedro bě ſ woprědka jaßne, hdyż pak Wojerezy pſchelecziſchtaj, ßo wjedro nadobo pſcheměni, powětr bě mohłojty a ſ tym roshlad njemózny. Lětarjej bórſy widźeſchtaj, ſo běſchtaj ſtronu ſhubiłoj a teho dla ßo rosßudźiſchtaj k ſemi dele ſlecziczˊ. Lětadło ßo pſchi jenej pólnej bróżni pola Jabłońza bliſko Mużakowa na ſemju puſchczi. Sa krótki czaß ßo wokoło lětadła hromada ludźi ſběża, wot kotrychż offizěraj ſhoniſchtaj, ſo nimataj wjazy daloko k Budyſchinej. Sso ſ jědźu a napitkom poßłyniwſchi lětarjej dale nad Běłe Wodu lecżeſchtaj, tola ßo bórſy ſaßo ſabłudźiſchtaj. Wonaj běſchtaj město k połdnju k połnozy lecżałoj.a pola Ranja w Kalawſkim wokrjeßu k ſemi ſleczeſchtaj. Lětadło ßo na polu ſe ſtanazymi płachtami ſawodże a ßo pod ſtražowanjom tam woſtaji. Lětarjej w Ranju pſchenozowaſchtaj, ſo byſchtaj ßo naſajtra ſ nowa na ſlět do Budyſchina podałoj. Dokelž pak bě wjedro njepſchihódne, ßo rosßudźiſchtaj, ſlět na poſdźiſchi czaß wotſtorczˊicz a lětadło ſe żeleſniſkim czahom do Jutroboga wróczo dowjeſcz.

— **Sserbjo na ßwjedżenju łużiſkich krajanow w Draždżanach.** Saúdźeny ſchtwórtk wotměwachu ſakſzy Hornjołużiczenjo ßwój ßwjedżeń w hobrſkej ſali Tivolioweho hoſczenza na Wettinſkej dróſy. Wjele Sserbam je tale ſala ſnata; pſchetoż w njej wotměwaja ßo lětne ſkhadźowanki ſakſkich nalutowarńjow a wupożczerńjow. Wjeczor na poł 9 hodźin dyrbjeſche ßo ßwjedżeń ſapoczecz. W 7 hodźinach bě ſala hižo pſchepjelnjena. Prěni dźěl bě po tyßazach dyrbjachu ßo wopytowarjo wróczicz. Prěni dźěl bě němſki, druhi ſ wjetſcha ßerbſki. Sa to běchu ßo naſchi lubi krajenjo w Draždżanach, ßobuſtawy „Czornoboha“, poſtarali. Orcheſter pokaſki ßerbſkich melodijow piſkaſche, ſ kotrychż mózachmy wſchelake kompoſizije miſchtra Kozora ſpósnacz, każ ſ poczaßow atd. Dale „Sady naſchej pjezy kuntwory hraja“ a jara jaßne naſchu narodnu hymnu „Hiſchcze Sserbſtwo njeſhubjene“. Potom wuſtupichu ßobuſtawy „Czornoboha“, knjenje a knjżny wſchě we ßwojich pyſchnych narodnych draſtach a pſchedſtajachu nam naſchu ßławnu ßerbſku pſchaſu, kajkaż něhdy bě a dźenża bohużel wjazy njeje, widźimy hoſpodarja a hoſpoſu. Poßlednju len trějo. Pſchelecze pſchikhadźeja ſe ßwojimi koleſkami. „Dobry wjeczor, dobry wjeczor, witajcze k nam!“ hoſpodaŕ a hoſpoſa witataj. Pſchelecze pſchadu. Jaßnje ſaklincza: „S dychom ßwjatoh' Jana“ a „Wjerćzcze, wjerćzcze koleſka“. Holzy pſchikhadźeja, ßo ſ rjanymi pſchelczemi ſchczěkajo, mjes tym ſaklinczi ſ nowa: „Hory módry, ja waß ſnaju.“ Hoſpodaŕ ſ piſchczelkow żidźeńkojte pſchedźeno mota. Skónczńje namołwja k domojhiczu. Pod ſynkami narodnych ſpěwow ſpěſchni hólzy koleſka na ramjo woſmu a wotkhadźeju. W ſali pak pſchihladuje tyßazore pſchihladowarſtwo ſ roſczazej napjatoſczu tajkemu jewej ßerbſkeho żiwjena. S wichorowej ßylnoſczu ſaſchumi pſchikleſk po hobrſkej ſali, ßo pſchezo a pſchezo ſaßo woſpjetuje. Na to ßerbſke reje pſchińdźechu. Dyrbjachu ßo w ſali wotměcz, ale ſchtó móże te njeliczomne ßyły ſe ſale wucziſchczecz? Teho dla ßo naſche rejwarki a rejowarjo ſ jewiſchczom ſpokoja. Hudźba ßerbſke reje piſka, na jewiſchczu ßo ſpěwa

a pschewodźuje žo žerbska reja w zykej žwojej rjanoscži. Też we sali žamo žo horliwje tam a žem žobu spěwa. Też tu žu Sserbjo a Sserbowki, poslednje w narodnych drastach. Pod runjewon hobrskim pschikleskom Sserbjo wotstupichu. Haj, Draždžany žu najwjetscha žerbska wješ, a někotra Sserbowka nam wobkrucži, so hakle tu je nawukła žerbowacz. A Sserbjo doma? ? ?!

— **Bliſku wójnu ſ Ruſkej** jedyn wotpósłanz wschoněmskeho towarstwa, dr. Ritter ſ Mainza sandženy pjatk w sjerwnej shromadžisnje **w** „měschczanskej sahrodze“ wěschczesche. Hischcze lětża pjecza k wójnje dóńdže, žnadž hižo sa tsi měžazy, pschetož Ruska žo se wschej mozu k wójnje hotuje, a sawjedženje tsilětneje wojerskeje žkužby w Franzowskej mobilisaziju wosnamjenja. Takle dr. Ritter wójnskeho cžerta na scžénu molowasche. Hacž wón žam wěri, so chze Ruska Němskej wójnu pschipowjedžicz? Ně, to wón njewěri. Ale cžeho dla wón po kraju ſ tajkimi traschazymi pschednoschkami wokoło jěsdži? Wón chze w němskim ludu wójnske hibanje a wójnski sapal sbudžicz. Němska dyrbi Ruskej wójnu pschipowjedžicz, prjedy hacž žo ta wojerszy seżylni. W Ruskej wobydlerstwo ruczisscho dyžli we wschěch druhich dželach žwěta pschibywa, sa poslednje dżeżacz lět je žo Ruska wo 30 milijonow duschow pschisporika. S dobom je po poslednjej japanskej wójnje Ruska žwoje wójsko a wójnske łódźstwo reformowała. Schědžiwzow, kotsiž we wójnje pschecžiwo Japanskej ruske wójsko komandowachu, w nim wjazy njeje. Se 54 lětami žo hižo generalojo se žkužby puschczeja. Ruska roscžazu wójnsku cžežu se žwojimaj žylnymaj ramjenjomaj nježe, haj wona je pschi tym hischcze žwoje krajne finanzy srjadowała a statny dołhy wotpłacžowała. Jeli so by Ruska dale měr wobkhowała, by žo tak rossylnika, so njeby posdžischo wjazy pschewinycz była. Teho dla wschoněmski swjask lud k wójnje pschecžiwo Ruskej napomina a žwojich rěcžnikow po Němskej scžele, so by Němzow na hrožazy žkowjanski strach kedžbliwy scžinił. Hižo loni pschi balkanskej wójnje je wschoněmski swjask wójnu pschecžiwo Ruskej prědował, a dr. Ritter je tehdy ſ tutym samérom też w Budyschinje pschednoschk měł. Tola Němska je tule składnoscž pschepuschczika a Turkowsku sbicz dała. Nětko je strach, so Ruska Turkowsku dosaniczi a žo Małeje Asiskeje a Mesopotamiskeje smozuje. Runje tele strony pak dyrbjałe žo němskemu ludej jako pschichodne kolonije sakhowacz. w kotrychž mohło žo něhdże 80 milijonow Němzow sažydlicz. W Němskej žo wjele wo „panzerowanej pjascži rěczi, tola ſ tym žo niczo njedozpiwa a wójna žo skónczenje tola njewobjeńdże, Němska politika we wopaczenej koliji jědże, najwjetschi czaž je, so žo wona k wójnje pschecžiwo Ruskej smuži.

Hdy by po radże wschoněmskeho swjaska schko, by potajkim Němska Ruskej skerje lěpje wójnu pschipowjedžicz a ju na czasche rosrubacz dyrbjała. Hdy by wěste było, so by žo tale wójna ſ dobyczom Němskeje skónczika, njeby žo jej Němska wotwlakowała. Tola schto Němskej wuspěch saruczi? Hdy by žo wojnske sboże Ruskej, Franzowskej a Jendželskej pschiwobrocžiło, by žo njewuprajne njesboże na Němsku pschinjeżło. Duž by bjes žwědomnja a ſ hrěchom było, hdy by žo Němska bjes nusowazeje pschicžiny do tutebo stracha podała. Wschoněmszy wotpósłanzy budža nadžijomnje też tón krócz łkuchim wucham prědowacz.

Se Ssmochczicz. Schtwórtk rano na poł 2 hodžin je žo knježi mkyn ſ pjekarnju, kotryž je pjekarski mischtr Nowak wotnajał, ſ wohnjom do procha a popjeła pschewobrocžił. Wscha domjaza nadoba a žitowy a mukowy skład je žo snicžił. Wjetschi dżěl skotu je žo ſ wulkej prózu wukhował. Nowak ma jenož dżěl žwojeje nadoby psche wohnjowu schkodu sawěsczeny a teho dla cžežko schkoduje. S Hunjowa a Małeho Wjelkowa běschtej žykawje na pomoz pschikhwatałej. Woheň je žo pjecža se stóstniskej ruku sałożił.

S Budušcez. Tudomne žerbske towarstwo „Lubin“ smeje njedželu, 15. měrza, wjeczor w 6 hodž. měžacžne poždżenje. Wo bohaty wopyt žo prožy. Hosczo, kiž žu sprawni Sserbjo a žwoju žerbsku rěcz žebi waża, žu nam stajnje do naschich shromadžisnow witani.

S Wulkich Debžez. Pjatk 27. februara wjeczor w 7 hodžinach w pódlanskim twarjenju rěsniskeho mischtra Rachlowza woheň wudyri a kotryž kósky wupuscži, prjedy hacž žo wohnjowym woboram poradži, jón salecz. Prěnje myto je fabriksa wohnjowa wobora Grütznera a Faltisa w Hajnizach, druhe dobrowólna wohnjowa wobora w Budestezach dostała.

S Bulez. Ssobustawam nascheho žerbskeho narodneho towarstwa bě žo 25. małeho rózka žerbski spěwanski konzert wuhotował. Nasch knjes pschedžyda w powitanskich žłowach žwoje wjeżele nad tym wupraji, so towarstwowy mužski chor, kotryž je žo hakle pschedkrótkim cžažom sałożił a žo psches knjesa wucžerja Schěžu nawjeduje, nam něschto rjane saspěwa, kaž ptaczki, kotrež w nalěczu k nam pschicžahnu. Na to spěwanski wotrjad „Rjana Łužiza“ sanjeże. Nasch knjes kantor naž ſ tenorowym solom „Schto radoscž rjeńschu dawa“ swjeżeli. Na to žlědowasche chor „Hdże statok mój“ a dwojospěw knjesa wucžerja Schěžy a knjesa Hejnzki, chor „Hanka bndž wjeżeła“, solo knjesa Wjeczole „Dwě różiczży“, chor „Jank na roli“ a „Sto lět, kaž mi dżenž' je“. Nasch cżesczeny knjes farar žo spěwarjam w towarstwowym mjenje dżakowasche a pschejesche, so by spěwanske towarstwo naž tola nałymu, kaž ptaczki, njewopuschczilo, ale so by žo dale prózowało a dobre płody pschinjeżło. K temule pschecžu žo też knjes Hanzko pschisamkny, žo nad tym radujo, so pola naž saž žerbski spěw klinczi. Tak žo rjane hodžiny pscherucże minychu a kóždy žebi pschejesche, so by žo tajka sabawa huscžisscho wotměła.

S Njeżwacžidła. Na poslednje skótne wiki běchu 104 howjadow, 55 běhakow a 210 prožatow pschihnali.

S Komorowa pola Klukscha. Ssobotu w nozy wokoło 1/2 11 hodžin je žo se žkomu krvta bróżeń kublerja a gmejnskeho pschedstejicżerja Altschenka do cžista wotpalika. Prěnje myto je žo Klukschankkej a druhe Komorowskej žykawje pschipósnało.

S Njebjelcžiz. W naschej wžy je žo wojerske towarstwo sałożiło. Sa pschedžydu žu kublerja J. Žura wusmolili. Towarstwu je 32 něhduschich wojakow pschistupiło.

S Rózanta. Schtó wě mój kónz, wón žnadž je bliski. Kak njenadžizy žo druhdy cžłowjek se žiwjenja do wěcžnoscże wotwoła, nam sažo podawk pokasuje, kotryž je žo tu schtwórtk tydženja stał. S dżeka w lěžu domoj duzy khěžkař Handrik ſ Wudworja do tudomneje Eiseltez korczmy sastupi, so by žebi karancžk piwa porjedžicz dał. Prjedy pak hacž jemu korczmarka piwo pschinjeże, žo wón na blido swjese. Hdyž jeho sběhnycz spytachu, žo dohladachu, so bě wón morwy, Boža ruczka bě jeho sajała a nahle jeho žiwjenju kónz cžiniła.

Se Žitawy. Pschi wyschnoscžinym liczenju wotedatych hłožow Großschönausko-Habrachscžanskeho wólbneho wokrjeża je žo scžéhowazy wunoschk wupokasał: S 19090 wuswolerjow je žo 16508 płacžazych hłožow wotedało, 133 hłožow bě njepłacžazych. Fabriksi wobžedžeř Rückert ſ Großschönawa (nazionalliberalny) je 10221 hłožow, sozialdemokrat Zwahr ſ Neugersdorfa 6287 hłožow dostał. Nimale 90 prozentow je žo pschi wólbje wobdželiło.

S Draždžan. Njedželu Laetare, 22. měrza, žo tu w kschižnej zyrkwi žerbske kemschenje wotdżerži. Boža žkužba žo kaž hewak pokolnju 1/2 12 sapocznje. Spowjednu wucžbu je k. farar Domaschka ſ Budestez, prědowanje pak k. farar Mickela ſ Maleschez na žo wsak. Wutrobnje žo prožy, so by hižom njedželu Reminiscere, žo we wschěch žerbskich woždach **nasche kemschenje ſ klětkow** pschecželniwje wosjewiło, so bychu wschitzy wo nim shonili. Sserbjo we Łužizy pak chzyli žwojim snatym w Draždżanskej wokolinje powjesc dacz a woždebje starschi žwoje dżěczi k wopytej Božeje žkužby žwěru napominacz.

S Rachlowa pola Kulowa. Wutoru w nozy wokoło 11 hodž. ſ bróżnje gmejnskeho pschedstejicżerja Hernaschta woheň wudyri. Ssykawy, kotrež běchu na haschenje pschijěte, njesamochu woheň salecz a žo ſ wuspěchom prózowachu, žužodne bróżnje płomjenjam wobrócz.

We Wojerowskim wokrjeżu budże lětusche rekrutěrowanje wot 18. hacž do 24. měrza w Ruhlandże, 19. měrza w Njedżichowje, 20. měrza rano 1/2 9 hodžin we Wojerezach sa Bjerwałd, Bórk, Bórkamor, Tsi Žony, Lipiny, Łucžo, Nowu Wjeż, Roholń, Schiboj, Sprewizy, Ssepschezy, Běły Khołmz a Dretwu; 21. měrza rano 1/2 9 hodžin we Wojerezach sa Hory, Bluń, Lejno, Hosnju, Kinajest, Lubusch, Narcz, Nowu Łuku, Němjeschk, Cžikezy, Parzow, Wulki a Mały Sabrod, Židžino, Ptacžezy; 23. měrza rano 1/2 9 hodžin sa Brěžki, Brětnju, Bukojnu, Němzy, Dubrjenk, Hósk, Kulow, Kulowz, Loczinu, Lubhoscz, Muczow, Michałki, Wulku a Maku Nydej, Nowu Wjeż, klóschtr, Rachlow, Ssalow, Cžorny Khołmz, Ssulschezy, Spal, Kulow, Cžisk; 24. měrza rano 1/2 9 hodžin we Wojerezach sa Tranje, Drěwzy, Bjedrichezy, Hermanezy, Koblkzy, Kołbizy, Lěsku, Sslyczin, Las, Manjow, Mortkow, Nydń pola Łasa, Radsku, Rudnej, Wulke Sdžary, Schczeńzu, Wujěsd, Stróżu, Wyžoku.

S Noweje Wžy pola Krjebje. Ssrjedu wjeczor 1/2 10 hodžin je žo tu se žkomu kryta khěża khěžkarja Matěja Funki wotpalika. Funka je khromy, jeho żona dyrbi pódła njeho hischcze poł žlepu macz žiwicz. K wohnju Mikowska a Krjebjanska žykawa pschijěžeschtej. Woheň je žo sałożił; pschetož najprjedy žo k holi pschi-

wobroczene ßwißle palachu. Funkezy chzychu runje spacź hicź. Schtwórtk popołdnju Krjebjanski pólzaj jeneho fabriskeho dźełacźerja, wěsteho Bilaßa s Wunschowa, saja a do Niscźanskeho pschepytowanskeho jastwa dowjedże. Na Bilaßa tukaja, so je Funkez khěžu sapalił.

S Rodschowa. Pjatk tydźenja wjeczor je ßo bróžeń tudomneho žiwnoscźerja M. Förstera wotpalika. P?dla ßkomoweho a ßynoweho składa je ßo něschto grata spaliko. K haschenju bě jenoż wjeßna ßykawa s 5 muźemi pschijěła.

Přilopk.

* (Sajecźe młodostneho jebaka.) S 2600 hriwnami, kotreż bě ßebi sa ßwojeho knjesa w Zitawje pola Hornjołużiskeje banki wupłacźicź dał, bě 16lětny pschekupski wucźobnik Legler sańdźenu ßobotu cźeknył. S jenej zedlu bě ßwojemu knjesej wosjewił, so je ßo s procha měł. Jara daloko pak njeje s kradnjenymi pienjesami pschischoł. We Winje lohkomyßlneho cźłowjeka sajachu. Pschi nim hischcźe 2300 hriwnow namakachu.

* (Se żelesniskeho cźaha skocził.) S nózneho cźaha, mjes Mischnom a Draždźanami jědźazom, pola Koßwiga wojak Kalka s 3. kompagnije 12. pionérskeho bataillona w Draždźanach skacźi. Wón ßebi na semju skoczíwschi nop rosrasy a bórsy wumrje. Snjesboženy bě sabył, w Koßwigu cźah wopuschczicź.

* (Barbariski nadpad na jeneho kublerja.) Kublerja Fritzschu s Lichtensteino, kotryż chzyschce se ßwojim jenopscheżnym sapschahom s Kamjenizy (Chemnitz) do Lichtensteina jěcź, schtyrjo mużojo nadpadżechu, s wosa dele storhnychu a na njecźłowjske waschnje s nim sakhadźachu. Slóstnizy jemu se schtórnjazymi pjeńkami do woblicźa stupachu, s cźimż ßo jemu suby a nóß sastorcźichu. Potom jeho sa morweho leżo wostajichu. Po dróży duzy ludźo kublerja namakachu a jeho do bliżscheho hoscźenza donjeßechu a wo tam Kamjenicźanskej poliziji powjescź wo nadpadże dachu. Poliziji ßo też poradźi, jeneho se słóstnikow, kotryż bě s kublerjowym sapschahom domoj jěł, jeneho 27lětneho pohoncźa bjes wobydlenja w Janegga w połnóznych Czech, wußlědźicź. Jemu mózachu dopokasacź, so je ßo wón pschi nadpadże wobdźělił. Tsjoch druhich słóstnikow ßu teho runja saßkapili, jeneho 28lětneho pohoncźa s Kappela, jeneho 26lětneho wikowarja s Grüna a jeneho muża, kotryż swonka Kamjenizy bydli.

* (Ssamomordarstwo jeneho wojaka.) Prěnje lěto służazy wojak Müller s 133. pěscheho regimenta w Zwikowje je wutoru dopołdnja njesnatych pschicźinow dla do Muldy skocził. Cźěło ßu wjecźor s rěki wucźahnyli.

* (Puschczenje dźěłacźerjow.) Direkzija dźěłarnjow bayerskeje statneje artillerije je wosjewiła, so budże 1. haprleje 600 dźěłacźerjow puschcźicź dyrbjecź.

* (Paduschstwo na farje.) W Habertizach w Czechach ßu ßo wutoru w nozy paduschi do tamneje fary dobyli a s njeje nalutowanske knižki a hódnostne papjery, 80,000 krónow hódne, kradnyli.

* (Dynamitowy attentat.) Hród noweho grichisko-katholskeho biskopa w Debrecźinje je ßo s 3 dynamitowymi patronami do powětra tsélił. 6 woßobow je ßo morikło, mjes nimi biskopowy vikar dr. Jacźkowicź, ßmjercź straschnje ßu ßo 4 duchowni a 4 lajojo sranili. Dynamitowe patrony běchu ßo w kaschcźiku biskopej póßkale a rosbuchnychu, hdyż w hrodże kaschcźik wocźinichu. Polizija je wußlědźiła, so staj dwaj Rumunaj, Caterev a Kirelow, kaschcźik na póst dałoj. Rumunojo ßu ßo s attentatom sa to wjecźili, so ßu biskop a jeho duchowni po pschikasni wuherskeho knjerźerstwa rumunsku rěcź s żyrkwje wucźischcźeli.

* (Sswoje tsi dźěcźi wobwěßła.) Dwajatsizecźilětna żona samkarja Mariena w Ulmje wutoru na tamnische ßudristwo pschińdże a wosjewi, so je ßwoje tsi dźěcźi, s kotrychż je najstarsche 6 lět, mkódsche 4 měßazy stare, w njepschitomnoscźi ßwojeho muża we wobydlenju wobwěßła. Hdyż ßo do jejneho wobydlenja podachu, widźachu, so bě wona wěrnoscź ryczała. Dźěcźi běchu sa wjerch a wudwjerna powěßnjene. Schto je żonu k njeskutkej pohnuło, njeje hischcźe wujaßnjene.

* W żelesniskim cźahu je ßo mjes Kamjenizu a Glauchawom jena kloda holza wobwěßła. Wona je 21lětna kontoristka Pippichez s Burgstädta w Sakskej, kotraż je ßo s kleskami a njesbożownej luboscźu k ßamomordarstwu pohnuła.

* W Nyßy w Schlesyskej staj wojeriskaj poßłużobnikaj generalneho majora Boeßa, komandeura 24. pěscheje brigady nadpadłoj, s teßakom a ßekeru sbitoj a ßo potom żelesniskemu cźahej pschejecź dałoj. Barlinske nowiny „Tägliche Rundschau“ pische: Pachołaj dyrbjeschtaj ßo k służbje wrócźicź a ßo pokhostacź, dokelż běschtaj w poßlednim cźaßu wospjet w nozy wuwostałoj a po korcźmach ßo bruczitoj. W nozy psched nadpadom běschtaj s zusym kluczom s domu wuschłoj a staj ßo hischcźe jara posdże w korcźmach widźałoj. Rano w 5 hodźinach dyrbjeschtaj ßo samolwicź, tola ujeběschtaj hischcźe 1/4 6 hodźin stanyłoj. Teho dla general Boeß se służobnej holzu, kotraż jemu ßwěcźeschce, k łubjowej komorje dźěsche a pachołomaj, so jeju njetrjebał pschimnycź, wodu do woblicza kłußny. Na to jedyn s pachołow s łoża skoczi, saßuny durje se saßuhu, pschimny generala sa tył a jeho s kavalleriskim mjeczom psches hłowu dyri. Mjes tym so ßo general wobroczi a pachołej mjecź wutorhnycź spyta, ßebi wón ruzy srani, so ßo njemóżesche dale wobaracź. Hdyż ßo generalej wědomnje shubi, wón wo pomoz sawoła. Sslużobna holza durje samknjene namaka a ludźi se ßußodstwa na pomoz sawoła. Hdyż ßo wona wrócźi, wona widżesche, kak pachołaj cźeknyschtaj. Generalowe rany ßu cźeżke, tola niz straschne, tak so budże sa někotre njedźele saßo k służbje khmany.

Zyle hinak „Breslauer Zeitung“ wěz wopißuje: Ssobotu bě wulke towarstwo w generalowym domje. Hdyż běchu w nozy w 1 hodźinje poßledni hoscźo woteschli, służobna holza ßwoju wolu pschecischcźa, so dyrbjeschtaj spróznaj pachołaj w nozy hischcźe stwy wurjedźicź. Nasajtra rano wona generalzy skorżesche, so staj pachołaj tole dźěło njerodnje cźinikoj. Ta to generalej dale powjedasche. Tón da hrěschnikow sawołacź a jimaj pjecźa wschě wot hoscźow dostate pjenjeżne dary wotewsa a służobnej holzy pschepoda. Ssc teho dla roshněwawschi staj ßo pachołaj najskerje bliżschi wjecźor napiłoj a psches wotpuschcźeny cźaß wuwostałoj, schtoż general saßo psches służobnu holzu shoni. Pódla ßwarow pachołaj hischcźe arrest dostaschtaj, So by ßo měra dopjelnika, je general pachołomaj pschikasał, so dyrbitaj ßo rano w 5 hodźinach pola njeho sestupacź, so by widźał, hacź staj ßo wuspałoj abo saßo dundałoj. Wutoru ßebi wonaj pschespaschtaj. Sslużobna holza generala na to dopomni, so pachołaj njepschińdźeschtaj. Ju k nimaj póßkachu, a wona jeju na pok swoblekaneju we łożu spizy wuhlada. Holza to generalej wosjewi. Tutón s jěsdnym kschudom k pachołomaj na łubju dźěsche, sa nim służobna holza s khanu symneje wody khwatasche, kotraż ßo na spanzow wula. Pachołaj s łoża skoczíwschi ßo do generala daschtaj a jeho srubschtaj. Hakle potom jimaj ßwitasche, schto staj skucźitoj. So byschtaj ßo wonjecźesceźazeho khostanja sminyłoj, staj pachołaj ßo rossbudźitoj, radscho wumrjecź a staj ßo żelesniskemu cźahej pscheječź dałoj.

* (16 wojakow ßo w lawinje sadußyło.) W Ortlerskich alpach bě ßo schtwórtk wotdźělenje regimenta krajnych tsélzow, w Junichenje w garnisonje leżozych, na skijach (ßněhowych ßmykacźach) na jěibu do horow puschcźiło. Popołdnju w schtyrjoch hodźinach ßo blisko Paprskeje hěty wulke hromady ßněha s horow walachu. Wschitzy wojazy ßo ßobu storhnychu. S doka ßo njesboża dohladachu. Hnydom spytachu, wojakam pomoz pschinjesćź. Leutnant Goidof a schtyrjo wojazy mózachu ßo ßami s lawiny wudobycź. 16 muži pak, mjes nimi wyschschi leutnant Loeschner, leutnant Guentner a dźeßatnikaj Otter a Kajser, ßu w ßněsy ßmjercź namakali. Rycźe sa saßypnjenymi je jara straschne, dokelż ßo pschezo s nowa lawiny s horow waleja.

* (Nadpad na dźowki němskeho generala Lömana w Konstantinoplu.) Tsjoch turkowskich wojakow, kotsiż ßu ßobotu tsi dźowki generala Limana pascha na jenym wukhodże pschi Bosporusu s rubjeżnym wotpohladom nadpadli, ßu wutoru satsélili.

Wußudźenja.

Pschißażny ßud. Wobßedźeŕ „Budyskeje kolojěsdneje fabriki E. Wilhelma Fuchsa w Budyschinje“, 25lětny Richard Fuchs bě w lěcźe 1911 po ßmjercźi ßwojeho nana hromadże se ßwojim bratrom Hellmuthom Fuchsom fabriku pschewsał. Hdyż bě Hellmuth Fuchs 1912 połnolětnoscź dozył, ßo Richard Fuchs wot njeho dźěli a jemu 17500 hriwnow wupłacźi. Każ ßo wón bórsy dohlada, bu wón fabriku s 80 000 hriwnami wo 22 000 hr. pschedroho pschewsał. Dźěło hubjenje dźěsche a w licźe 1913 njemóżesche wón sliczbowanja a smenki wjazy sapłacźicź. Po żadanju wěricźelow ßo 24. oktobra 1913 konkurs wotewri. Richard Fuchs 460 hriwnow sabrewschi do Jendźelskeje pucźowasche, tola ßo wot tam saßo do Budyschina wrócźi. Dla jeho cźeknjenja pschi konkursu jeho sajachu a wobskorżichu. Dokelż wón njebě ßwoje knihi prawje wjedł, jeho k jastwu na 4 měßazy saßudźichu.

Hižo wot 29 lět

pschedawam na **Budyskich wikach**

ßymjenja sa nalětni a lěčny wußyw

wot firmy **J. E. Schmidta** w Erfurtu, kněžorskeho a kralowskeho podawarja, ßo mi sčelaze, woßebje wot tejele firmy plahowane **runklizowe ßymjo** (woßebitosć), kotreż tole lěto woßebje derje skhadźa.

Tehodla ßwojim česeženym wotebjerarjam wschě ßymjenja w dobrej skhadźazej tworje poručam:

runklizowe, Eckendorfske žołte a čerwjene hobrskowalzojte, punt po 30 pj., zentnar 25 hr. Lutyjeczanske žołte ßymjo, najwjetschu čerwjenu **pizowansku zokrowu rèpu,** dołhu běłu.

Kałowe ßymjo, Erfurtskeho saźneho, Barlinskeho ßrěnjosaźneho, hollandskeho čěmnoczerwjeneho, pósdneho, Zitawskeho hobrskeho a ßerbskeho burskeho kała, běłeho kała a Winnigstetterskeho, kónczojteho Braunschweigskeho a woprawneho českeho hłubateho kała.

Wulki wubjerk ßymjenja, karottow, morcheje, pizowanskeje morcheje, bunow, gurkow atd.

Woßebitosć: Erfurtske kwětkowe ßymjenja w 10pjenjeżkatych pakčikach s wukasanjom k plahowanju.

Rjane čiste dźerčelowe ßymjo, němski wußyw, punt 1 hr.

Wulki wubjerk **Droždżanskeje zyble k ßadźenju.**

Woßebje poručam wot hollandskich plahowarjow ßo dostawaze **kwětkowe kulki** gladiolow, begoniow, lilijow, tuberosow atd.

Moje stejischčo je hižo wot 29 lět na mjaßowym torhoschču.

Jan Bjedrich, ßymjenjowa pschedawarnja

w **Kołwasy** pola Pomorz.

Ad. Räm∫ch naßl. w Budy∫chinje

(měješčel **Max Kirschner**)

pschi butrowych wikach 1 **telefon čišło 415**

porucza ßwoje daloko a schěroko znate

palenzy a likeury.

Roseßlanje w čwizach a bleschach.

Proschu ßebi placišinowy sapiß žadacź.

Smolerjec knihićišćernja

w Budyschinje w ßerbskim domje

knihi, sliczbowanja, visitne a pscheproscheńske khartki, sastojnske formulary, wustawki, blidne spěwy atd.

we wschěch rěčach derje a tunjo čischči.

Dalokorěčak čišło 687.

Njesapomniczka

na row čeßneje mkodeje holzy

Marje Marthy Lorenzez,

schtwórteje džowki **Jana Lorenza,** knježeho pohonča w Delnjej Kinje, a jeho mandželskeje **Resy,**

k jeje lětnemu ßmjertnemu dnjej.

* 27. meje 1893. — † 6. měrza 1913.

Kak Bóh tu jara dźiwnje wodźi
Naß, ßwoje dźěčźi, na semi,
Kak njerunje wón s nami khodźi
Tón pucź psches nasche žiwjenje.
Kak husto mkodeho ßmjercź wjedže
Do rowa bjes wschoh' ßmilenja,
Tón stary běhny sa njej žeždźi,
Ssmjercź pak joh' tola njeżada.

Psches čichu ßmjercź je saßo wu-
Tu čeßna knježna se ßwěta, [schła
Je do njebjeskoh' raja doschła
Nětk Jesußowa njewjesta,
Wot ßwojich knježich lubowana,
Bě starschim we wschěm poßkuschna.
Sso wot nich k dobrom' wodźicź
Bě sprawna duscha pobožna. [dała,

To čeßna Lorenzez bě Marja,
Kiž w Tšelanach ßo narodźi.
We zyrkwi Michałskej bu kschčena
We Bórku schulu wukhodźi,
Hdyž schulske lěta dokonjesche,
Sswój kschčeński ßlub tam wobnowi,
Duž na ßkužbu też po tym dźěsche,
Bě ßwěrna knježim we dźěle.

Hdyž wjazy lět bě poßkužiła,
Sso khora dom je wróčźiła,
Je tydźeń dołho khora była,
Na płuza žałoscź čerpiła.
Jej lěkaŕ pomhacź njemóžesche,
Sso poda zyle Jesußej,
Wschak tón najlěpschi lěkaŕ běsche,
Kiž pomha w nusy poßlednjej'.

Kak wona ßo 'schčże wjeßelesche,
So na kwaß pońdże ßotsiny,
Tola pak Bóh s njej hinak chzyšche,
Ju dowjescź k wěčznej' domisnje.
K njej na to ßmjercźe jandźel pschińA dowjedże ju do njebja, [dże
Tak sahe tutom' ßwětej wuńdże
Tam do wěčzneho wjeßela.

Tón srudny dźeń, mój nano luby
A też ty srudna maczeńka,
Bě psched lětom, je saßo tudy,
Wam dźenża s nowa saßwita.
Haj, dźenża ßo wam płacže s nowa
Wy, lube ßotry, sawěsčże,
Hdyž wschitzy wokoł' jeje rowa
We srudobje tam stejičże.

Je čeknyła se žałoscźenja
Nětk Jesußowa njewjesta,
Pschi nim ma sbóžne wokschewjenja,
Kiž na ßwěcže je njedosta,
S njej Jesuß „pastyŕ" wokoł' khodźi
Na sbóžnej pastwje njebjeskej,
Ju k žiwej wodże rjenje wodźi,
Sso wěczńje kraßnje žórlazej.

Duž njerudźcże ßo psche wschu měru,
Sso dopomńcże na sbóžnika,
Tón wam we prawym čaßu ßwěru
Wschě wasche ßylsty setrěwa,
Hai, mějcże wěste pscheßwědčenja,
Schtož čini Bóh, wscho dobre je.
Po čaßu wy też wschitzy rjenje
Też sa njej wěscże pońdźecże.

Bóh troschtuj dha waj' starschej' nětko
A wschitke lube ßotry też, [wschitko,
Hdyž ßy jim k srudźbje póßłał
Dha pokasacź jim s tutym chzesch,
So Bóh ßam je ta wěčna luboscź,
Też hdyž wón srudźbu póscźele,
Wón njewotczehnje ßwoju ßmilnoscź,
Po srudźbje scźele wjeßele.

We wschěch tych wurudźenych mjeje
Tu horzy dźak wschěm prajicź mam,
Kiž ßu jich troschtowali rjenje,
Wschěm ßußodam a pschečelam,
Haj, dźak budź wschěm sa pschewodźe-
Tu s bliska a też s daloka, [nje
A też sa k rowu donjeßenje
Tym mkodźenzam ßo prajicź da.

Też w Bosankezach, Delnjej Kinje
Tej čeßnej žónskej mkodoscźi
Sa čźeła kaschcźa wupyschenje,
Schtož čzinjachu wscho w luboscźi.
Dźak budź sa herzow hudźbowanje
Pschi kaschcźu, pucźu k pohrjebej,
To bě kaž ßwjate poßwjecźenje
Tam k jeje wěcznej' sbóžnoscźi.

Dha spi nětk derje, luba Marja
We ßwojej sparnej komorzy,
We Budyschinje pohrjebana
Na Tuchorju, hdźež tebje ßmy
Cže se wschej česeźu pohrjebali,
Haj, wupyschenu najbóle,
Čźi dobru nóz, ßmy ßobu dali
Na sbóžne saßowidźenje.

Ty ßy nětk s Bohom sjednoczena,
Nětk ßy pschi ßwojim Jesußu,
S tej čeßnej krónu wupyschena,
Wón snaje ßwoju njewjestu,
Tam s jandźelemi spěwasch rjeni
To haleluja s wyßoka,
Niz wobcźeżena s bolosczemi,
Ssy pschi Jesußu sbožowna.

Ty, luba semrjeta, pak tudy
Ssy wschitkim mkodym prědarka,
Kak mkode čzłowske dźěčźi druhdy
Bóh w čaßu dźeła wotwoła,
Kaž kwětki na selenej łuzy
Psches koßu ßyzka padnjeja,
Tak woni psches ßmjercź njenadźizy
Pschi rjanej meji swjadnjeja.

Naß pak, o Božo, wucź saß' s nowa,
So wschitzy wumrjecź dyrbimy,
A my na tamnej stronje rowa
Psches hnadu sbóžni budźemy,
Sso ßwěru chzemy pschihotowacź
K tej ßmjercźi, kiž też pschińdże k nam,
Naß starych, mkodych wotßal wołacź
A dowjescź naß tam k njebjeßam.

W mjenje srudnych starschich a ßotrow Ernst Helaß.

Wumĕrjenski bureau Khorle Hartliga,

wot stata pruhowaneho a pod pschiſahu wſateho geometra

w Budyſchinje na horuczetſkej haſzy 23, delka. Telefon 856.

Serbski krala Albertowy fond.

Dań krala Albertoweho fonda, kotryż ſu Sserbja k 70 lĕtnym narodninam a k 25 lĕtnemu kralowanſkemu jubilejej naſcheho njeſapomniteho krala Alberta nahromadźili, ſo w tym lĕcze 1. krócz na dnju jeho narodninow 23. haprleje po poſtajenju wuſtawkow **potrjebnym wudowam ſahe ſemrjetych ſerbſkich wuczerjow wobeju wĕrywuſnaczow rosdźĕli.** Wudowy, kotrez ſu potrjebne, chzyke próſtwu ſ woſjewjenjom ſwojich wobſtejnoſczow podpiſanemu pſchedźyḍze wubjerka hacz do 20. mĕrza póſłacz.

Wubjerk ſa ſerbſki krala Albertowy fond:
Gólcz, farar w Rakezach, pſchedſtyda.

Sjawna ludowa ſhromadźiſna

njedźelu 15. mĕrza 1914 poy. w 4 hodź. we Wenkez hoſczenzu w Khroſczizach.

Dnjowy porjad:

Reorganiſazija wießneho wólbneho towarſtwa.
Jednanje budże jeno ſerbſke.

Pſcheproſchuje
Wießne wólbne towarſtwo.

Dobry lany wolij,

Eckendorfſke

runklizowe ſzymjo

punt po **25** pj.
porucza
Khorla Kahrowe
pſchi żitnych wikach.

Viſitne khartki

czſchczi ſpĕſchnje a tunjo
Gſmolerjez knihcziſchczerſtwo.

WYBERT-TABLETTEN
Name gesetzlich geschützt

Kedźbu!
Wjele ſtow ſpĕwarjow a ſpĕwarſkich towarſtwow jenomnßlnje wubjerne ſamownoſcze Wybertowych tablettow na ſchiju wobſzwĕdcza. Jaßnoſcz a móz hłoßa ſo hnydom ſ wużiwanjom Wybertowych tablettow dozpije Jedyn poſpyt pſcheßwĕdczi. Dostacz we wſchĕch haptykach a drogownjach po 1 mk.

Kuchparki, ſtwinſte a ſtruzowne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ſzwinjom, wotroczkow, ſtrĕnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźĕlaczerſke ſzwóiby pyto hnydom a k nowemu lĕtu pſchiſtajerka **Görlichowa** na ſtukelnſkej haſzy 1 na rózku khĕżorſkeje drohi w czrijowni knjeza Heinr. Mohra.
— Telefon 837. —

Sſlomu

k ſaßłanju a pizowanju pſchedawa **Hunnius** na ſwobodnym kuble w Jeſchizach.

Czerpjach wot 3 lĕt na żoltu wumpjeru ſe żałoßnym

ſzwjerbjenjom.

S pok kuſkom Zuckerowego patent. lekarſkeho mydła ſzym czwilu doſpokńje wobyk. H. S., polizajſki ſerżant.

Kuſk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßylniſcha forma). K temu **Zuckoob kreme** (niz tucznjaza a mika) 75 pj. a 2 mk. w **Budyſchinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Engerta, bratrow Mĕrſchez** naßlĕd., **Strauch a Koldy.**

Sſerbſki muſej

wotewrjeny kóżdu 1. a. 3. njedźelu mĕßaza wot ½11—12 hodźin.

Mótaze dźaki

ſerbſke a nĕmſke
ſu dostacz
we wudawarni
Serb. Nowin.

Drjewowa awkzija

póndźelu 9. mĕrza t. l. dopołd. wot 10 hodźin pola Kobliz na revĕrje Rakeczanſkeho knjejſtwa.

Wotewrjene rany nohow

jĕtſenje widliſchczojtych żikow ſo ſahoja ſ lohko ſo pſchewjedźazym hojenjom bjes mylenja w powokanju. Rosrĕczenje wo tym darmo. Na Židowje czißko 253. Rĕczu ſerbſki.

Sahrodniſkeho wuczobnika

k jutram pyta **Herm. Droſchütz** w Budyſchinje mumĕkzowſke a wikowanſke ſahrodniſtwo.

Pjekarſki wuczobnik

k jurraw dobru wucżbu pola pjekarſkeho miſchtra **Gnaucke** w Hornjej Wjaſońzy namaka. Pſchibjerkowy pjenjes ſo dawa.

Njewożenjeny ratarſki dźĕlaczer

ſo pſchi dobrej miſdze hnydom pyta na knjeżim dworje we Warnoczizach pola Wjeleczina.

Na koſtopiwowy ſzwjedźeń

7., 8. a 9. mĕrza ſo wotmĕjazy wſchĕch pſchecżelow najwutrobniſcho pſcheproſchuje
hoſczenzar **Auguſt Feiſter** w **Lomſku** pola Njeßwaczidła.

Sſylna ſłużobna holza

a jedyn hólz, kotryż je ſchulu wukhodźił, ſo jako domjazy pachol k 1. haprleji pyta w konditorni **Edmunda Harniſcha** w Budyſchinje pſchi lawſkej wĕzi.

Sſlomu a runklizu

ma na pſchedań Horjanſke ryczeźubło pola Njeßwaczidła.

Żeńtwa

Rjemjeßlniſki miſchtr w drjewowym dźele, 34 lĕt ſtary, ſ nowonatwarjenym ſtatokom bliſko Budyſchina pyta towarſchku żiwjenja ſ nĕkotrymi tyßazami hriwnow ſamożenja. Poſticzenje chzyko ſo w liſcze ſ napißmom A. H. 19 do wudawarnje Serb. Nowin póßłacz.

Do Rakez!

K konfirmaziji

poruczam wſchĕ drużiny **ſtnpnow** a **ſchlórnjow** ſa hólzow a holzy, jenoż dobro tworu, zanu braku.

H. Zawnik, ſchewſki miſchtr w Rakezach.

Wutrobny dźak.

Sa tak mnohe wopokaſma wutrobneho dźĕlbracża, pſchi tak ſrudnej ſmjerczi a khowanju mojeho lubowaneho mandźelſkeho

Jana Krawza

mi wopokaſane, wſchitkim jenoż ſ tutym ſwój hłuboko ſaczuty dźak wuprajam, woßebje knjeſej ſararjej Waktarjej ſa troſchtowaze prĕdowanje, każ tez ſemrjeteho ſobudźĕłaczerjam Łupjanſkeho a Rakeczanſkeho parneho rĕſaka ſa bohatu ſmjertnu pychu a pſchewod k poßlednjemu wotpoczinkej.

Hłuboko ſrudzena wudowa
Lena ſwud. **Krawzowa.**

W Scheſchowje, 28. februara 1914.

Pschiloha k czišku 10 Serbskich Nowin.

Sobotu 7. měrza 1914

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach.

5. měrza 1914

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. *polnomjaßne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 6 lět*	50—53	95—98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	44—48	86—90
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	38—42	80—84
4. žnadnje pizowane kóždeje starosty	33—37	73—78
Jałowzy a kruwy:		
1. polnomjaßne, wukormjene jałowzy, najwjetšeje rěsneje hódnosće	47—50	88—93
2. polnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	41—45	82—86
3. starše, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódše kruwy a jałowzy	37—40	76—79
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałowzy	32—36	72—76
5. žnadnje pizowane kruwy a jałowzy	25—30	65—70
Byli:		
1. polnomjaßne, najwjetšeje rěsneje hódnosće	49—50	90—93
2. žrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	44—47	84—87
3. žnadnje pizowane	40—43	79—82
Cźelata:		
1. najlěpše s mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	63—65	102—104
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	58—62	96—100
3. žnadnje wuwite wot zyza	48—54	89—95
Swinje:		
1. polnomjaßne lěpšich raßow a jich stšižењjow w starosty hač do $1\frac{1}{4}$ lěta	46—47	61—62
2. mjaßne	45—46	60—61
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	43—44	58—59

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy bowos w Budyšchinje:	W Budyšchinje. 28. febr. 1914. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.	W Lubiju 5. měrza 1914. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.
Pšenza . . . . . běła	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . . . žołta	—	—	—	—	8	20	8	85
" . . . . . nowa	8	25	8	90	—	—	—	—
Rožka	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . . . nowa	7	15	7	25	6	30	7	30
Jećmjeń . . . . 50 kilogr.	—	—	—	—	6	60	7	90
Wows	6	50	7	25	6	20	7	—
" . . . . . nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	10	—	11	—
Woka	11	—	12	—	11	—	12	—
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka	17	50	19	50	20	—	22	—
Běrny	1	75	2	50	2	20	2	50
Butra . . . . 1 kilogr.	2	50	2	80	2	50	2	70
Pšeńcžna muka 50 "	10	25	18	50	14	50	18	50
Ržana muka . 50 "	9	50	12	25	10	50	12	50
Ssyno . . . 50 "	2	50	3	25	2	75	3	—
Ssloma . . 100 "	3	—	3	25	3	—	3	60
Proßata 756 schtuł, schtuka . .	16	—	30	—	—	—	—	—
Pšeńcžne wotruby . . .	5	35	5	60	5	10	5	60
Ržane wotruby 50 kilogr.	5	25	5	75	5	50	6	10
Pšeńcžny gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Ržany gris	6	50	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandł 1 hr. 20 pj., schtuka 8 pj.

W Budyšchinje płaczeschе: tórz pšenzy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., žołta — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 14 hr. 20 np. hač 14 hr. 96 np., tórz rožki po 160 puntach 11 hr. 76 np. hač 12 hr. 24 np., nowa: 12 hr. — np. hač 12 hr. 32 np., tórz jećmjenja po 140 puntach: 10 hr. 85 np. hač 12 hr. 04 np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

5. měrza 1914

Po 50 kilogr.: Rožka wot 7 hr. 20 np. hač 7 hr. 50 np., pšenza wot 8 hr. 80 np. hač 9 hr. 25 np., jećmjeń wot 7 hr. 70 np. hač 8 hr. — np., wowß wot 6 hr. — np. hač 8 hr. — np., jahły wot — hr. — np. hač — hr. — np. hróch — hr. — np., ßyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 30 np., běrny — hr. — np. hač 2 hr. 70 np., ßloma (100 kilogr.) 3 hr. — np., butra (1 kilogr) wot 2 hr. 50 np. hač 2 hr. 80 np., jeja (mandł) 1 hr. 05 np.

Wjedro w Londonje 20. februara: Pomročene

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje rano w 7 hodźinach duchowny Tyschek ßerbsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$9 hodźin farat Räda ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Tydźeńske sastojńske dźěła smeje farar Räda.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Bjedrich Wylem Wojnak, fabrikski dźěłaczer na Židowje, s Marju Emu rodź. Cźeßliz tam. — Alwin Edwin Steglich, dźěłaczer w Dobruschi, k Aloisiju Herminu rodź. Bühnez w Lejnje pola Budestez. — Jan Gusta Kopta, dźěłaczer na Židowje, s Hanu rodź. Willenbergez tam.

S druhich wošadow: Erwin Ackermann, pjekar w Habrachcźizach, s Martu Emrichez w Ssmochcźizach. — Marcźin Jähna, hospodarski wobßedźer w Nowej wßy, s Marju Zurez w Dźěchorezach. — Khorla Gustav Mor Rybak, hornczerski mischtr w Huszy, s Marju Martu Wicźasez w Hnaschezach. — Jan Hendrich Mrósk, wotroczk w Lěsnej p. Wóßlinka, s Hanu Wyleminu Pjetraschez we Lupjanskej Dubrawje. — Gustav Pawol Zurk, hejtman w Darinje p. Hodź., s Rejsu Gustlu rodź. Scholcźiz w Kschiwej Borschczi. — Gustav Jurij Lukasch, mlynowy wobßedźer w Pschiwcźizach, s Lejnu Gustlu Měrczinkez, hosposu tam. —

Kř̌eni:

W Michalskej zyrkwi: Marijana, Bjedricha Gusty Bruna Bcutnera, wobkbodneho agenta w Budyschinje-Tšelanach, dź. — Ema Marta, Maxa Hasera, pohonicza na Židowje, dź. — Honß Richard, Kurta Luisa Riedela, cźeßle na Židowje, ß. — Erna Hildegarda, Gustava Měta, dźěłaczerja w Scźijezach, dź. — Rudolf Helmut, Bjedricha Moriza Hensela, tyscherja w Hornjej Kinje, ß. — Herman Willy, Jana Jurja Neumana, pohonicza na Židowje, ß. — Khorla Gusta, Khorle Gusty Nowaka, khěžerja a murjerja w Hněwßezach, ß. — Herbert Marcźin, njemandź. ß. w Malym Wjelkowje. — Selma Jadwiga, Khorle Gustava Wojnarja, fabrikskeho dźěłaczerja w Dobruschi, dź.

S druhich wošadow: Herta Ssykoriz w Dobranezach. — Wylem Helmut, Oswalda Tilgera, listynoscherja we Zicźenju, ß. — Bohuměr Wolfgang, Maxa Roberta Knopsa, żandarma w Hodźiju, ß. — Kurt Ota, Maxa Gusty Schuby, drjewotočerja w Běłych Noßlizach, ß. — Hana Frida, Bohuměra Gustava Rynca, strażnika na knježim dworje w Nowych Koporzach, dź. — Pawol Arnoscht, Handrija Nowaka, dźěłaczerja w Porschizach, ß. — Meta Lejna, Khorle Maxa Rjeczki, wobydlerja w Nowej Wßy dź. — Herta Elsa Pawlikez s Kobelnja. — Arnoscht Kurt, Khorle Maxa Hajnka, wyschscheho schwajzarja w Huczinje, ß.

Zemrjeli:

W Michalskej wošadźe. 26. febr.: Hana Marja rodź. Wjenkez, Maxa Bryla, khěžerja a dźěłaczerja w kopornіku na Židowje, mandzelska, 35 l. 3 m. 1 d. — 27.: Jan Handlet, rentu dostawak s Lasa, na Židowje, 80 l., 6 m. 28 d. — Bjedrich Gusta Wicźas, dźěłaczer s Hornjeje Wjasońzy, w sastarańi wokrjeßneho wustawa na Židowje, 63 l. 4 m. 10 d. — 28.: Joachim Wolfram, Richarda Oswalda, twarskeho technika w Malym Wjelkowje, ß., 2 m. 2 d. Waltat Fryz, Franza Richarda Kunicza, hródźneho schwajzarja we Wurizach, ß., 4 m. 28 d. — 3. měrza: Marja Rabowskowa, privatijerka s Kolwasy, we sastarańi wokrjeßneho wustawa na Židowje, 68 l. 9 m. 3 d. — Emilija Berta rodź. Schajflerjez dźělena Kühnez, dźěłaczerka na Židowje, 48 l. 10 m. 27 dnjow.

W druhich wošadach: Lejna swud. Königowa, Khorle Bohußlawa Königa, kublerja w Koblizach, sawostajena wndowa, 75 l. 8 m. 20 d., semrje we Wucźležach pola Hodźija. — Jurij Arnoscht, Arnoschta Proski, bětnarskeho mischtra w Khwaczizach, ß., 6 l. 9 m. 17 d. — Marta Lina, Khorle Richarda Bitterlicha, sahrodnikskeho žiwnoscerja w Błóžanach, dź., 2 m. 20 d. — Arnoscht Max, khěžerja Hockera w Stróži, ßyn, 2 m. 15 d.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

Njedźelu Reminiscere smeje rano $\frac{1}{2}$8 hodźin duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$9 hodźin farat Kschižan ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje. — Popołdnju 2 hodźin tatechismußowa wuczba sa němsku mużsku młodzinu.

Pokutnu ßrjedu smeje $\frac{1}{2}$8 hodźin duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wulžbu, $\frac{1}{2}$9 hodźin farat Kschižan ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

Njedźelu Reminiscere smeje farat Domaschka rano $\frac{1}{2}$8 hodźin němsku spowjedź, duchowny Bójz dopołdnja $\frac{1}{2}$9 hodźin němske a w 10 hodźinach ßerbske prědowanje. — Popołdnju $\frac{1}{2}$4 hodźin smeje lschescźijanske towarstwo žónsleje młodosće shromadźišnu.

Ssrjedu na pokutnym dnju smeje rano $\frac{1}{2}$8 hodźin duchowny Bójz ßerbsku spowjedź, farat Domaschka $\frac{1}{2}$9 hodźin ßerbske a w 10 hodźinach němske predowanje,

Psched zyrkwinstimi durjemi ßo kollekta sa dźěło znutskowneho mißionstwa sběra.

Popołdnju w 5 hodźinach smeje duchowny Bójz němsku spowjedź.

Th. A. Wällnitz naslědnik

měješčel: J. Hanekamp

w Budyschinje na ßukelnſkej haßy 9,

meblowy dom ſa njewjeſczinſke wuhotowanja.

Najwjetſchi ſklad woprawnych a lakowanych

wobydlenſkich wuhotowanjow

kaž tež

jenotliwych meblow a pólſtrowanych tworow

po wſchěch placźiſnach.

Poruczam jako pſchihódne a praktiſke dary

debjaze meble

wſcheje druźiny, kaž tež

teppichi, blidowe pſchikrywy,

paneele, kontorſke a klawěrſke ſtólczki atd.

A. & M. Neuhahn

w Budyschinje

na ßerbſkej haßy 4: Telefon 449.

K ſonfirmaziji:

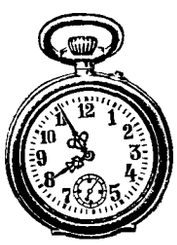

Saczne remontoirſki

czaßniki,

czaßnikowe rjeczaſy

ſ woprawneho ſkoteho dubla, ßlěbra, worzla a nikla

Debjeńki

pſchipowſchaki — k rawattowe jehły — medaillony — manſchettowe knefle — tylowe a khornajowe knefle — chemiſettowe knefle —

Kraßne nowoſcze **broſchow, nawnſchnizow, kſchiźikow, napowſchakow, narucznizow, pjerſchczenjow** atd. ſ woprawneho ſkoteho doubla, woprawneho, ßlěbra, ſtareho ßlěbra, ſimili, korallow a jetta. **Wokoloſchijaze rjeczaſy** ſ woprawnych a podražowanych paczerjow (parlow). 1—8 rjadkate.

— Debjeńki do włoßow —

kłobukowe jehły — ſchlitaki kłobukowych jehłow.

Bohaty wubjerk!

Tunje placźiſny!

Sałożene 1891.

Škórnje a Stupnje

k konſirmaziji

w najmodniſchim formach a wubjerneho dźerżenja

po placźiſnach mk. 5.75, 6.50, 7.50, 8.50,

hacź k najlěpſchim kajkoſczam.

Jeniczke pſchedawanje ſwětłoßkawneje wobuczoweje ſnamki

Mercedes

po ſnatych jenotnych placźiſnach

Herz po jenotnych placźiſnach ſa žónſke a muźſkich wot **16.50**

Mara po jenotnych placźiſnach ſa žónſke a muźſkich wot **10.50**

Vera woprawdźity amerikanſki wudźělk

Woßebity ſklad ßkawnje ſnatych

dr. Diehlowych ſchkórnjow

ſa nervoſnych a na ſtopu czerpjazych

a

orthopädiſkich ſchkórnjow

(dr. Langfeller)

k wobaranju pſche ſplaznjenu a delepuſchczenu ſtopu.

Schulſke ſchkórnje ſa holzy a hólzow

w hobrſkim wubjerku po woßebje tunich placźißnach.

Turnowanſke czrije po pſchedpißmje, ſandale, domjaze ſtupnje, niſke ſtupnje, tofle.

Pawoł Kriſteller

najwjetſchi czijowy ſklad w Budyſchinje

Telefon 168. **na bohatej haßy 29.**

Wuporjedzenje ſpěſchnje a tunjo. Też ßo ßerbſki rěcźi.

Horjanſke praßowane wuhlo

najlěpſche narunanje ſa **drjewo** a druhe **wuhlo,** derje wußuſchene porucza

Horjanſka wuhlowa praßowarńja

na Horje pola Njeßwaczidła.

Franz Marschner

czaßnikat w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſklad **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczaſow**

k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje placźiſny.

Holežaze tosche, hólčžaze tornistry,

tež ſtamßne wudźělki **knihowe maphy,** tež ſtamßne wudźělki

ſtnědanſke tosche — etwije ſa pjerowe džeržaki

Spezialna pſchedawarnja ſa Offenbachſke kožane twory.

T. Albert měj. Khorla Rahla

pſchi lawſkich hrjebjach 10
Telefon cźißło 578

Woßebitoſcź: Holčžaze tosche a hólčžaze tornistry ſ howjaſeje koże.

Sjawna ſhromadźiſna w Klětnom.

Dla ſakoženja pſchedawarnje konſumſkeho towarſtwa

w Klětnom

budże **njedźelu 8. měrza t. l. popołdnju w 4 hodźinach** w ſali knjeſa **Domaſchki w Klětnom**

ſjawna ſhromadźiſna

Dnjowy porjad:

1. Samyßk a ſaměry konſumſkeho towarſtwa. 2. Sswobodne rosrěčžowanje. 3. Pſchijimanje ßobuſtawow.

Proßy ßo, ſo by ßo ſhromadźiſna prawje ßylnje wopytała.

Konſumſke towarſtwo ſa Niſku a wokolnoſcź

Kupne wuczinjenja, hypotheſke liſćiny, teſtamenty

wudźěłuje

prawny büro **Kobana** pſchi žitnych wikach 4.

— Rěču ßerbſki. —

1 waggon originalnych Janko-jěſdnych kołow

je doſchoł.

Poručam je po wurjadnje **tunich płaczišnach.**

Najwjetſchi wubjerk. Nětdźe 235 jěſdnych kołow na ſkładźe.

Trjebane mužaze a žonjaze jěſdne kola

po **tunich płaczišnach** ſ rukowanjom.

J. Schieback

na Mužakowſkej drózy 4.

Włoßy barbjazy cźeßak

Sakońſzy ſchkitany. Njedoſcźěhnjeny w trjebanju

Barbi ſchědźiwe abo cźerwjene włoßy žołte abo cźorne.
Sa njeſchkódnoſcź ßo rukuje. Sſo lěta dołho trjebacź hodźi.
Scht. 3 hriwny na póſtſke dobracźe.

R. Drechsel w Draždźanach Nr. 6

Kurfürſtenſtraße.

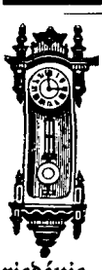

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chże ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dże k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſke haßy 5.

Jencź pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczišnami wupołożene, wobhladacź.**

Nowe

runklizowe ßymjo

jenož najlěpſchich druźinow

porucza tunjo

Khorla Preißer jun.

pſchi žitnych wikach.

Flechtenheil

wupruhowany ßrědk pscheczíwo wußrpkam kože a lischawje, buschwiza po 1 hr.

Pile k czíscženju krewje,

k rjadowanju a podpjeranju lohkoho wukhoda, bleschka po 50 pj.

Selo k czíscženju krewje

wupruhowany ßrědk pschi khorosczach, kotrež se schpatneje krewje wukhadžeja, tyska po 1 hr.

Krjepki k czíscženju krewje

ßkuža k lěpschomu skutkowanju a podpjeranju kury k czíscženju krewje, bleschka po 75 pj.

Kralowska priv. Hrodowska haptyka
w Budyschinje.

Podpisany je ßo jako praktiski lěkař atd. tu saßydlił a bydli na

khěžorskj drósy 4I.

Rěczne hodźiny:
8—9, 12—1 a ½7—½8,
Njedźelu jenož 8—9.

Telefon czíßło 891.

W Budyschinje, 21. februara 1914.

Dr. med. Alfred Schaefer,
approb. lěkař.

Majß, gris, rzane a pscheńczne wotruby rzanu a pscheńczną muku poruczam a sa **wschu pizu žito jako saplaczenje** pschijumuju.
Kóždu dźělbu žita sa hotowe pjenjesy kupuju.

G. Horbank
w mlynje w Prawoczizach.

Czistowołmjane konjaze pschikrywy

(deki)

s rukowanjom czísteje naturskeje wołmy se ßylnym płatom podschite a pscheschite, 140×180 cm wulke

mk. 6.50.

Sa snamjo na pschikrywy 10 pj., wot 1 duz. darmo.

Pschikrywy na pruhu darmo.

Carl Winter, fabrika pschikrywow **w Magdeburgu.**

Sastupjeŕ **C. Winter w Budyschinje na khěžorskej dróży 8.**

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khěžorskej dróży 11.

Wschědnje
wot 4 hodźin popołdnju hacž do 11 hodźin wječor

wulke pschedstajenje

:: najnowschehо dokonjenja ::
ßwětkohrajerskeho wumělstwa.

Kóždu ßobotu a ßrjedu ßo program pscheměni.

Do Lasowskich stron!

Mužaze wobleczenje

a

konfirmandske wobleczenje

nětkole po **wołzebje tunich placzisnach** poruczam

S dobom na wschě druhe wězy ßwojeje pschedawańnje kedźbliwe czinju. Pschi shromadnym kupowanju pomyßlnje najnižsche placzisny wobliczam a proschu, so by ßo moja poskoczenka prawje wužiwała.

Jan Hajesch we Lasu.

Kóslaze kózki,

howjaše kože, wowcze kože, sajecze a kaniklaze kože,
kaž tež **wschě druhe druzíny kožow**
kupuje po najwyschschich placzisnach

Heinrich Lange
pschi zyrkwinym měsczе
a pschi žitnych wikach 11,
s napschecza „skoteje hwězdy".

Spěwańske,

ßerbske a němske,

jednorje hižo po 2 a 3 hr. a wołebnje do czelazeje kože swjasane hižo po 6 hacž do 10 hr. ßu na pschedań

we wudawańni Serb. Nowin.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smolerj.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 11. **Sobotu 14. měrca 1914.** **Lětnik 73.**

W sakskim ześmje

sapoča ześ dźěło tónle tydźeń póndźelu s tym, so ześ sa pśetwarjenje dwórnischcźa w Budyschinje jedyn milijon hriwnow pschiswoli. Pśetwarjenje zyłeho dwórnischcźa budźe ześ 4 milijony hriwnow žadacź. Pśetwarjenje ześ po něčim stanje. K lěpschemu dźěławeho luda, woześbje murjerjow a tajkich, kotśiž w cźežkim semskim dźěle ześ prózuja, dyrbimy tele hoborske twary sa nasch Budyschin witacź.

Potom dowuradźichu ześ wschelake drobne żeleśniske pschedłohi a petizije. — Wutoru jednachmy teho runja wo wschelakich petizijach. Mjes nimi bě też petizija kublerja Ssykory s Brěsez. Temu bě w oktobrje 1912 rjana kruwa njejabzy padła. Schwajzar bě ju dokkół. Potom bě ześ jemu seśdało, so je kruwa na schleśyniny žněcź khorika. Wósborkski skótny lěkaŕ tónžamy podhlad wupraji. Tón da kruwu s kalkom požypacź a do samknjeneje městnoscźe donjesć. Wokrjeżny hamtski lěkaŕ hakle na druhi dźeń pschińdźe. Tón spósna, so kruwa njeje na schleśeniny žněcź khorika, mjes tym pak bě ześ mjaźo kruwy skasyło, dokelž ześ njebě wukutlika. Ssykora žaneho sarunanja njedosta. Wón pak bě muž, kiž ześ s tym njespokoji, ale swoje žadanje hacź na ministerstwo sastupowasche. Też tam jeho wotpokasachu. Na to swoju naležnosć ześmej sapoda. Tu smy ju w deputaziji žiwje sastupili. Ssykorje ześ też tu sarunanje nastateje schkody pschipokasacź njemóżeśche; pschetož wyschnosć na to pokasowasche, so njeje žadyn sakoń skótneho lěkarja wotdźeržaŕ, kwrju padnjeneje kruwy hnydom pschepytacź. Budźische-li skótny lěkaŕ to hnydom cźinił, by też spósnał, so kruwa njeje na schleśniwosć khora była. Dokelž běch s naschimi skótnymi lěkarjemi wo tym rěcźał, mje cźi powuczichu, so dźe jim njeje sakasane, tajke pschepytanje hnydom wukonjecź, tola njeźu sakońšzy winowacźi, to cźinicź. Ssym s druhimi burskimi sapóśłanzami Ssykorowe žadanje wótrje sastupował, a to cźim rasnischo, dokelž tajke podawki pscherědke njeźu. Ani deputaziji, ani ześmej njebě žana sakońska móžnosć data, jeho žadanje pschipósnacź, dokelž njebě žadyn statowy organ tu winowaty. Tola jene dobre je Ssykorowa petizija tola měła, a s tym je ześebi k. Ssykora sałużbu wo nasche burstwo dobył, knjeżerstwo nětko roswuczenje wuda, schto mamy w tajkich pschipadach cźinicź, a wschěm skótnym lěkarjam wótry wukas, so maja tajki skót hnydom nadrobnischo pschepytacź. Deputazija to namjetowasche a ześmej temu jenohłóśnje pschihłoźowasche.

Schtwórtk dowuradźichmy knjeżerstwowu pschedłohu, nastupazu „wumjeńk wupłaczowazu pokładnizu“. Pschedłoha pschinjeśe wschelake porjedźeńki, tehodła ześ bjes wulkich rěczow pschija. Potom jednasche ześ wo praschenju sapóśłanza Günthera dla złownje politiki a dla rospscheseźeranja trustow (sjednocźeństwow fabrikantow jeneje twory, so bychu ześ płacźisny wyźoko sehnake a ześ s tym kupowarjo wuklukali). Knjeżerstwo wosjewi, so chze też pschichodnje politiku schkitaŕskeho zła dale sastupowacź a spěchowacź, a schtoż trusty nastupa, knjeżerstwo jich rosschěrjenje a skutkowanje s kedźbliwosću sceźehuje a njeje wotkhilene, pschecźiwo tajkim wurostkam, jeli je trjeba, se statnej mozu sakrocźicź.

Pjatk dowuradźichu ześ mjeńsche żeleśniczne naležnosće, mjes druhim też naležnosć Kumwakdsko-Lubijskeje żeleśnizy. Wona ma tón ras něschto lěpsche wuhlady, pschepokasa ześ knjeżerstwu k rospominanju. E. B.

Sakoń sa spěchowanje twarjenja małych wobydlenjow

je ześ schtwórtk khěžorstwowemu ześmej k wuradźenju pschepodał. Khěžorstwo dyrbi po nim twarskim towaŕstwam, twarskim sjednocźenstwam, kotreż wobydlenja sa dźěłacźerjow a niskich sastojnikow twarja, po niskej dani hypothekske požcźonki dawacź, kotreż ześ njehodźa do 10 lět wupowjedźicź. Najprjedy budźe k temu 25 milijonow hriwnow trjeba, kotreż dyrbi ześmej pschiswolicź. Pschi debacźe rěcźnizy wschěch stron sakonjej pschihłoźowachu. Wón ześ dla nadrobnischeho rospominanja wobydlenskej komišiji pschipokasa. Wjazy rěcźnikow měnjesche, so je 25 milijonow hriwnow pschemało. Niz 25 ale 200 milijonow by k temu trjeba było.

Sakoń sa wobkhad w powětrje.

S wutworjenjom lětaŕstwa je ześ sakoń wo wobkhodźe w powětrje jako nusny wupokasał. S Franzowskej je Němska wucźinjenje wobsamkła, so ześ němskim powětrowym łódźam, kotreż ześ w mhli w Franzowskej na semju puschcźa, njeźmě żanych wobcźeżnoscźow cźinicź. Jendźelska ma sakoń, s kotrymž dyrbja ześ lětadła wot nasdala jendźelskeho brjoha dźeržecź.

Se sakonjom wo wobkhadźe w powětrje dyrbi ześ pschedewschěm liczba woporow pomjeńschicź, kotreż je ześebi lětaŕstwo hacź dotal žadało. Pschede wschěm dyrbi ześ se sakonjom postajicź, so ma ześ kóžde nowe lědadło na jenym lětanischcźu wupruhowacź. Cźim krucźische ześu wobkhadne postajenja, cźim wjetscha budźe wěstosć a cźim mjenje budźe strachow. Dale dyrbi ześ se sakonjom postajicź, kak daloko měli lětarjo sa schkodu rukowacź, kotruž bychu nacźinili.

Pschi debacźe sozialdemokrat Landsberg a zentrumski sapóśłanz Belzer měnjeschtaj, so by sarunanje, kotreż měli lětarjo po sakonju sapłacźicź, pscheniske było. Po nim by lětaŕ, hdy by ześ s jeho lětadłom cźłowjek morił, jenož hacź do 50,000 hr., a hdy by ześ wjazy ludźi franiło abo moriło, hacź do 150,000 hr. rukował. Rukowanske postajenja ześu s automobilneho sakonja swupiśane. Tola jena powětrowa łódź móże tola wjele wjazy schkody nacźinicź dyžli automobil, kotryž do ludźi sajědźe. Rukowanje lětarow dyrbi dale doźahacź a khěžorstwo ma ześ sa to postaracź, so ześ pschimérjene sarunanje sapłacźi. Sakoń ześ jenej komišiji k nadrobnischemu wuradźenju pschipokasa.

Pscheměnjenje khěžorstwoweho wojerskeho khostanskeho sakonja.

Nětkole woźoby dowoleństwa, kotreż ześu k kontrolskim shromadźisnam swołane, zyły dźeń pod wojerskim khostanskim sakonjom steja. Husto ześu ześ teho dla woźoby, kotreż ześu po kontrolskej shromadźisnje měr kasyke a ześ poliziji spjecźike, po wojerskim sakonju cźežko s jastwom khostake, mjes tym so bychu psched zivilnym ześudom s lohkim khostanjom woteschke. Komišija khěžorstwoweho ześmja k pscheměnjenju wojerskeho khostanskeho sakonja je namjet ześwobodomyślneje strony pschijała, po kotrymž maja reservistojo jenož sa cźaś kontrolskeje shromadźisny pod wojerskim sakonjom stejecź. Runje tak je komišija namjetej zentrumskeje strony pschihłoźowała, po kotrymž ześmědźa ześ reservistojo jenož sa cźaś wot sapoczatka hacź do kónza kontrolskeje shromadźisny k aktivnemu wójsku pschiliczicź. Sa to je ześ sozialdemokratiski namjet sacźišnył, so ma arrestiske khostanje swadnycź sa tón pad, hdyž je jedyn reserwist wobcźeżowanje s njewěrnym wudawanjom cźinił, abo pschedpisany ślužbny pucź wopuschcźiwschi jene wobcźeżowanje sapodał.

Wo trjebanju wojerskich bróńow pschecźiwo zivilistam

je ześ w hessenskim krajnym ześmje jednało. Nationalliberalny sapóśłanz dr. Osann ześ wopraschа, pschi kajkich padach ma ześ wojerska móz k sakhowanju sjawneho porjada wužicź. Statny minister s Ewald wotmolwi, so ześmě wojerska wyschnosć jenož potom sakrocźicź, hdyž zivilna wyschnosć swoju winowatosć dopjelnicź njemóże. Sozialdemokrat dr. Fulda pschi debacźe naspomni, so ma, kaž w Zabernje, wobydlerstwo też w Hessenskej pod wojerskimi pschekrocźenjemi cźerpicź.

Loni w lěcże ßu jeneho wyschscheho wucžerja a jeho ßyna w bliskosczi jeneho wojeńskeho swuczowanischcża sajeli, dokelž bě wón lětanju wojeńskich lětarjow pschihladowal. Offizěr kotryž bě poručił, wucžerja sajecź, bě pschi tym wojakam pschikasał: „Jeli so by ßo wobarał, jeho sakakńcże!“ Potom staj dwaj wojakaj s tšělbu na ramjenju wyschscheho wucžerja na strażu dowjedkoj, hdyž ßu jeho po sapißanju jeho personalijow saßo puschczili. A pschi tym ßo wo wucžerju jedna, kotryž je ßo w narodnym hajenju młodźiny wusnamjenił. Jene druhe pschekrocżenje, kotreż teho runja rěczník naspomni, podawk nastupa, pschi kotrymž bě jedyn reserwny offizěr wosy drohoweje żelesniży sastajicź spytał, dokelž chżyschche wón se ßwojej batteriju drohu pschekschižicź. Cżahowy wjednik pak na pschikasnju njedźiwasche. Statny minister s Ewald snapschecźiwi, so jemu njeje niczo wo tutych podawkach snate.

Němska a Ruska.

Po powjetschenju němskeho wójska njeßu w Němskej na tym dwělowali, so tež Ruska a Franzowska po pschikładże Němskeje ßwoju brónitu móz poßylnitej. Duž je napadne, so ßu na dobo w Němskej dla twarjenja ruskich twjerdźiznow a dla shromadźenja ruskeho wójska pschi němskich mjesach do njeměra pschischli. Wójnskeho stracha, kotryž ßo po pißanju we wschelakich němskich nowinach bliski bycź sda, pak woprawdże njeje. Němski khěżor njeby ßo w tutym měßazu na dléschi cżaß s Němskeje wotßalił, so by na kupje Korfu w ßwojim wobßedżenstwje pschebywał, hdy by ßo najßnadnischa mróczatka na politiskim njebju pokasała. W Barlinje derje wjedźa, so ßebi Ruska na wójnu njemyßli, wona měr trjeba, so by ßwoje hospodarske reformy pschewjedła. Hdyž ßo psched někotrymi lětami ruske wójsko s Pólskeje i bliskosczе němskich mjesow do snutskowneje Ruskeje pschepokoži, w Němskej to jako dopokasmo pschecźelneho smyßlenja napscheczo Němskej wobhladowachu. W tym pak ßo tehdy Němzy mylachu. Ruska ßwoje wójsko jenož teho dla s Pólskeje wsa, so ßo wono njemohło w Pólskej, kotraż je jako klin do Němskeje a Awstriskeje sahnata, s němskim a awstriskim wójskim wobstupicź. Po żadanju Franzowskeje je ßo nětko ruske wójsko saßo do Pólskeje wróciło. Franzowsojo ßu Rusku pschesßwědczili, so dyrbi wona strategiskich pschicźinow dla ßylne wójsko pschi němskich a awstriskich mjesach stejo měcź, so by Němska nusowana była, ßwoje wójsko pschi wudyrjenju wójny dźělicź a so jej njeby tak móżno było, ßo pschi spoczatku se wschej mozu do Franzowskeje dacź. Franzowsojo ßu Rußam plan wudźěkali, po kotrymž mohło ßo ruske wójsko najruczišscho mobilisowacź a ßo w Pólskej shromadźicź, so njeby stracha było, so njemohło nawalej němskeho a awstriskeho wójska s wuspěchom napscheczo stejecź. Franzowsojo Ruskej $2^1/_2$ milijardy frankow pożcża, so mohła wona żelesniży natwaricź, s kotrymiž ßo mobilisazija ruskeho wójska wo jedyn tydżeń pospěschi. Ruska je ßo dyrbjała franzowskemu nucżenju podwolicź, tola teho dla wona żanych wójnskich wotpohladow pscheczіwo Němskej nima, runje kaž niż, hdyž wona nowe wójnske łódźstwo w baltiskim morju twari.

Měrna franzowska politika.

Ministerstwowy pschedßyda Doumergoue je w rosprawje wo swonkownej politizy wobkrucził, so Franzowska sprawnje sa měrom żada a so je wona ßwěrnje ßobu dźěłajo s Jendźelskej a Ruskej wscho cżinika, so by ßo měr sakhował. Franzowska nima żanych tajnych wotmyßlenjow, wona sjawnu a sprawnu politiku wjedże, kotraż ßo njetrjeba ßwětła bojecź. Franzowska demokratija chże jenož ßylna bycź, so mohła ßwoje mozy w měrnym smyßle nałożicź a roswicź. Doumergue wusběhowasche, so stej Awstriska a Italika woprawnjene interesy na tym mělej, so by ßo kamostatna Albanska stworiła a pschipósnawasche, so je khěżor Franz Josef awstrisku politiku s mudroscżu a dostojnoscżu wodźił. Ministerstwowy pschedßyda ßo nadźijesche, so ßo Widskemu wjerchej Wylemej, kotryž je bliski pschiwusny rumunskeho krala, poradźi, runowahu mjes wschitkimi wobdźělenymi dozpicź. Grichiska je ßo rosßudźenju wulkomozow podcżißła, mjes tym so je Turkowska někotre wumënjenja cżinika. Turkowska pak wě, so měrkażerjo w Franzowskej żanych pjenjes njenamakaju.

Jedyn sastojnik jako polizajski dowěrnik.

Sapóßłanza cżeskeje sozialdemokratiskeje strony dr. Schwihu je młodocżeska strona jako polizajskeho dowěrnika wotkryła, kotryž je sa pjenjesy najtajnische wobsamknjenja cżeskich sapóßłanzow poliziji a Němzam pscheradźał. Dr. Schwiha je dyrbjał ßwój sapóßłanski mandat słożicź a je do njesnatych stron wotpucżował.

Ruski minister Ssasonow wo měrnych wotmyßlenjach Ruskeje.

Wuheńske nowiny „Az Est“ ßu jeneho ßwojich redaktorow do Petersburga póßłake, so by ßo pscheßwědcził, schto je na alarmowazych powjescżach wo pschiwótsjenju pomërow mjes Ruskej a trojosjwjaskom wërne. Redaktor je rosrěczenje s ministrom swonkownych należnoscżow Ssasonowom měł. Tutón na spomnjenje, so je Němska roshorjena, wotmolwi: „Njevraju, so je mi to njesnate. My pak njejßmy wina na tejle njedótklіwej roshorjenoscżi. My njejßmy nіz najmjenje roshorjeni. Hdyž ßo w Němskej, Awstriskej a Wuheńskej roshorjeja, ani njewëmy, kajkej pschicżinje mamy to pschipisacź.“ Na praschenje, hacź mjes Ruskej a Němskej wësta napjatoscź njewobsteji, kotraż se żarliwoscże Němzow a Sslowjanow nastawa, Ssasonw wotmolwi: „Nadźiju ßo, so njewëricże, so ßo w 20. lětstotku politika wulkich krajow po sacżuczach skożuje. W naschim pscherealnym ßwěcże jenož interessy roskasuja. Wójna, kajkuż żebi myßlicże by w naschich dnjach ßwětowa wójna była, ßwětowe interesy pak ßebi rosßudnu měrowu politiku żadaju. Na praschenje, hacź ßu pschedstejaze jednanja wo nowych wikowanskich wucżinjenjach njepscherecźelske myßle ibudźiłe, minister wotmolwi: „Wucżinjenja mjes Ruskej a Němskej dyrbja ßo 1917 ponowicź. Tola tež tu żadyn dypk njewidżu, kotryž by k njejednocże dowjedł. Ssmy wożebje rataŕski stat a w Němskej ßu nasche najwjetsche wiki. Dojednanje pod tajkimi wobstejnoscżemi njemóże wobcżeżne bycź.“ Na praschenje, k cżemu ma nimo měry wulke powjetschenje wójnskeho brónjenja ßłużicź, Ssasonow wotmolwi: Nastork k powjetschenemu brónjenju je runje němske khěżorstwo dało. Němske bronjenje je na Franzowsku a Awstriiku-Wuheńsku skutkowołko a je tam s pschicżinu powjetschenja wójska było. Duž je zyle naturske, so tež my we tutym nastupanju sady njewostanjemy. S dobom, schtoż ßo ßamo rosumi, ßwoju żelesnisku ßycź wutwarjamy. Pschirunajcże pak nasch stat se ßwojim! Wasch je wjele mjeńschi a ma wjele huscżschu żelesnisku ßycź, hacź runje wasche wobydleŕstwo lědma schtwórcżinu nascheho wobydleŕstwa wucżinja, a pomërnje macże tež wjetsche wójsko. Duž ßo wot ßameho rosumi, so tež my ßwoje mozy roswiwamy. Njesabudźcże, so pola naß licżba narodżenjow lětnje 2 500 000 wucżinja. Duž mózemy ßebi dowolicź, měrowu móz ßwojeho wójska powjetschicź. To je luxus, kotryž pschestawa luxus bycź, hdyž naß bronjenje druhich statow k temu nusuje. We wschëm tym pak żaneje pschicżiny njewidżu, ßo roshoricź. My ßmy doscź wulzy, a jenož s jenej myßlu ßo saběramy, ßwoje bohatstwo powjetschicź. Në, nochzemy żaneje wójny, a hdyž ßwoje wójsko poßylnjamy, njeßmëcże sabycź, so to bjes kóżdeho napinanja mozow cżinimy.

Bronjenje Ruskeje.

Ruske nowiny ßo nastawkam němskich nowin „wo wójnskim bronjenju Ruskeje“ wotwołaju. Peterburgske „Bursowe nowiny“ ßu pod napißmom „Ruska chże mër, tola je k wójnje hotowa“ s dobreho żórka wocżischcżaka. Wšnim ßo praji: Po woli ßwojeho najwyschscheho wjednika, zara, ßebi Ruska na wójnu njemyßli, tola je na wschë móżnoscże pschihotowana. S hordoscżu móżemy rjeź, so ßu sa Rusku cżaßy nimo, hdyż dyrbjesche ßo wukrajnych hrożenjow bojecź. Ruska je pschihotowana. W poßlednich pjecź lětach je ßo po zarowych wukasach nasche wójsko tak posběhnyło, so ßu ßo wschë wobstejaze plany sakitanskeje wójny spuschcżiłe. Licżba offizěrow je ßo khětro powjetschika, ruska pólna artillerija je ßo s wubjernej kanonu wobromika, kotraż franzowsku a němsku w mnohim nastupanju pschetrjechi. Woblehnjenska artillerija je dżenża wudospołnjena, nascha brjohowa a twjerdźiniska artillerija je w techniskim nastupanju wjele dospołnischa hacź ta wjele statow wjecżorneje Europy, tak so wucżby poßlednjeje wójny njejßu podarmo byłe. Artillerija je s doßahazej muniziju sastarana, ßłużba automobilow je na wyßokim skhodżenku, kóżdy bataillon je s telefonom a ßwětkomjetarjom wuhotowany. Tež lětarstwo ua cżaßowej wyßokoscżi steji, wschako mamy lětadła, kajkež żadyn druhi stat nima, powětrowe dreadnoughty a lětadła Ssykorskeho typa, kotreż 15 muży pschijimaju. Ruske wójsko ßłowo „sakitanje“, na kotreż jo w poßlednjej periodże nascheho statneho żiwjenja pschihotowachu, zyle sabudże. Ruske wójsko, kotreż je po ßwojej měrowej ßylnoscżi wo tscżinu narostko, je w nastupanju ßwojeje kavallerije a ßwojeje materialneje ßłużby prënje ßwëta. Sa ruske sjawne mënjenje je spósnacże ważne, so je nascha wótcżina na wschë pschipady pschihotowana, tola jenož w mjenje měra, kotryž je nasch monarch, stworicżel Haagskeje

měroweje konferenzy pschipowjedźik. Ruska, ſ jena ſe ßwojim najwyſchſchim knjeſom, ßebi mĕr pſcheje, je pak na wójnu pſchihotowana.

* * *

Tónle nastawk „Burſowych nowin“ wo ruskej wójnſkej hotowoſczi je pola Barlinſkich politiſkich a wojeŕſkich woßobow wulku kedźbliwoſcź namakał. Wyßoka, w ſamolwitym ſtejiſchczu ßo namakaza wojeŕſka woßoba na ſanjewĕrjomne, ſo by jedyn wyßoki ruſki offizĕr tajke powjeſcze do ßwĕta wutrubił. Jeli ſo bychu wſchĕ ſdźĕlenja wo wójnſkej hotowoſczi ruſkeho wójſka tak wĕrne byle, kaž te wo wubjernoſczi Ssykorſkich lĕtadłow, mohła Němſka ſmĕrowana bycź. Cźłowjek dyrbjał ßo praſchecź. ſchto je ſ nastawkom po prawom wotmyßlene. Němſka a Awſtriſka njeſtej ßo w nastawku wobhladniwje naſpomnikej a ſkónczenje ſpodźiwny wukhod k ſapoczatkowej wójnſkej rĕczi twori. So je ruſke wójſko derje pſchihotowane, njeje nichtó prĕł. Hacź pak khwalobny ſpĕw na ruſke wójſko woprawdźitoſczi wotpowjeda, na tym dyrbi ßo po wſchĕm, ſchtoź je wo wójnſkej hotowoſczi ruſkeho wójſka ſnate, ſ najmjeńſcha dwĕłowacź.

Twar ruſkeho wójnſkeho łódźſtwa.

„Kölniſche Zeitung“, kotraž je ſe ßwojim nastawkom wo ruſkim wójnſkim brónjenju kedźbliwoſcź na ſ Ruſkeje hrožazy wójnſki ſtrach wobroczíła, ßo k wobtwjerdźenju ßwojich traſchazych powjeſczow na ſczĕhowaze ſdźĕlenja Parižſkich nowin „Siecle“ powołuje, w kotrychž ßo praji:

„Směje ruſke wójnſke łódźſtwo 1917 woprawdźe tajki ſatraſchny wójnſki grat, kotrehoż ßo Němſka boji? Program naſcheje ſwjaſkatki ſa wutwar jejneje mórſkeje mozy je ſczĕhowazy: Najprjódy dwĕ operaziſkej ſepjeraniſchczi, jene w Nargu pola Rewjela, druhe w Sweaborgu pola Helſingforſa ſtworicź a mórſku twjerdźiſnu Kronſtadt poßylnicź, potom pſchewodźeŕſke łódźniſtwo pſchi finlandſkim brjoſy pſcheruſczicź, wulki wójnſki pſchiſtaw w Rewjelu pſchiprawicź a ſkónczńje mózne wójnſke łódźſtwo hobrſkich bitwiſkich łódźow, panzerowanych łſchižakow, torpedowych a podmórſkich czołkow natwaricź. Derje, ßo rjeknje, ale wuwjedźe ßo tež tónle błyſchczazy vrogram? Ow haj! Sa tſi abo ſchtyri lĕta ſmĕje ruſke wójnſke łódźſtwo pódla ßwojich ſtarych łódźow 12 hobrſkich bitwiſkich łódźow a wjazy dyžli 100 torpedowſkich ſanicźkow, torpedowſkich a podmórſkich czołkow. To ſacźiſchcź czini. Duž je ſroſymicź, ſo je Schwedſkej ſatrach, a ſo ßo w Barlinje praſcheja: »Schto ma to rĕkacź? Pſchecźiwo komu ßo tole łódźſtwo ſaměri. Czeho dla tele wobtwjerdźenja, kotrež pódlu zyłeho finlandſkeho brjoha ſe ſemje roſtu?« Wucźba je twjerda. Wona naſchim ßußodam pokaſuje, ſo ma Miklawſch II. ßwoju ßamßnu politiku, a ſo ma Němzam pſchecźelna klika, kotraž jeho wobdawa, mjenje wliwa na njeho, hacź ßebi w Němſkej myßla.“

Albanſki wjerch Wylem Wiedſki

je ſe ßwojej mandźelſkej na awſtriſkej wójnſkej łódźi „Taurus“ do Durazza pſchijĕł. Wobydleŕſtwo, kotrež wot wjercha wſcho dobre, woßebje wjele pjenjes woczakuje, je jemu radoſtne powitanje pſchihotowało. Deputazije wſchĕch wĕrywuſnaczow jeho poſtrowichu a jemu ßwĕrnoſcź a poßłuſchnoſcź ßlubichu.

Nadźijomnje budźe wjerch Wylem ßwojich kſcheſczijanſkich poddanow pſched nadpadami albanſkich muhamedanow ſchkitacź móz. Tuczi woßebje grichiſkich kſcheſczijanow nadpaduja, jich ſabiwaju a pſches mjeſy honja, kaž ßu to prjedy ſe ßerbſkim wobydleŕſtwom w nĕhduſchej ſtarej Sſerbiji czinili.

Rosrißanje wo praſchenju krajneho wobßedźeńſtwa w Mexiku

je ſbĕžkarjam ważna należnoſcź. Wono ßo po ſdaczu ſ tym ſapoczina, ſo ßu wojeŕſke wyſchnoſcze — po ſtaroromſkim pſchikładze — wobſamkle, ſjawne leżomnoſcze hromadźe ſ tymi, kotrež ßu ßo pſchecźiwnikam revoluzije ſebrake, mjes wojakow nĕtcziſcheje revoluzije a mjes wudowy a ßyroty wobeju revoluzijow rosdźĕlicź. Kóždy wojak pjecza 62 akrow doſtanje. Tež ßu ßebi wotmyßlili, mĕſchczańſke leżomnoſcze rosdźĕlicź.

Generalny ſtrajk w Braſilſkej.

W Cortaleza, we hłownym mĕſcze ſtata Ceara, je generalny ſtrajk wudyrił. Wobrónjeni ſtrajkowarjo po mĕſcze cźahaju, hroža mĕrnym wobydlerjam a ßo do privatnych wobydlenjow dobywaja, wudawajo, ſo dyrbja domy pſchepytacź. Knjeżeŕſtwowemu wójſku nieje mózno, porjad ſakhowacź. Swonka hłownego mĕſta ſbĕžkarjo ſteja.

Wuhleŕ Handrij.

(Pokracźowanje.)

Syma na kónz dźĕſche. Handrij tłóczeſche na to, ſo by kwaß był. Wón cźujeſche, ſo jeho dny ßo nakhileja, a chzyſche, ſo by Hana hiſchcze priedy pod ſakit lubowazeho muża pſchiſchła. So ju Jakub lubowaſche, bĕ wĕſte, wón ßo na nju nahladacź a napoßłuchacź njemóżeſche, a ſdaſche ßo, ſo to druhdy Hanu ßamo hnujeſche. Potom tež Hana nochzyſche khoremu nanej wjazy napſchecźiwo rĕczecź, jemu poßlednje radoſcze żiwjenja hrubje ſkaſycź. To, ſo mohł ßo Jan wjazy wróćicź, ßo njenadźijeſche, a duž ßo podawajo pſchecźu mrĕjazeho nana podwoli.

Wſchitko ßo ke kwaßej pſchihotowa. Handrij ſ najwjetſchim napinanjom ßo hiſchcze dodźerża; teho dnja chzyſche hiſchcze docźakacź, chzyſche ßo na nim hiſchcze ſawjeßelicź, ſo njech jeho Bóh potom wotwoła, tak ſpĕſchnje, kaž ßo jemu ſeſpodoba.

Ale wſchehomózny Bóh bĕ hinak postajił. Tydźeń do Haninego kwaßa Handrij na pſcheraźenje krewje ſemrje.

Hdyž bĕ żarowanje nĕſchto njedźeli trało, proſcheſche Jakub ßwoju njewjeſtu, ſo byſchtaj ßo ſ cźicha ſmĕrowacź dałoj, dokelž wſchitke wobſtejnoſcze na polu a we domje k mandźelſkemu ſwjaſkej nucźachu. To tež Jakubowa maeź a druſy we wßy, ßamo Franz, wobkrucźichu.

„To chzu ßebi pſcheklaſcź“, Hana wotmolwi. Potom rjekny wona Franzej, ſo dyrbi ßo wón tu nóz na row jeje nana podacź, ſo pak dyrbi ßebi priedy ßwoje wĕzy do brĕmjeſchka ſwjaſacź; ſo dyrbi wón wotpucźowacź, ſo pak dyrbi jej priedy hiſchcze nĕſchto wulke k woli ſcźinicź.

S tymi ßłowami Hana jeho wopuſchcźi a ßo do ßwojeje komory ſamkny. Wieczor dele pſchiſchedſchi mĕjeſche wulke pißmo we dłóni, to ßwojej ßłużobniży da, prajizy:

„Jutſie ſahe rano do woßadneje wßy póńdu, mam tam hiſchcze wſchelake wĕzy ſrjadowacź. Daj, hdyž Jakub ſ pola domoj pſchińdże, jemu tole pißmo a praj jemu, ſo dyrbi wón popoldnju ſa mnu pſchińcź a liſt pola ſaſtojnika wotewricź dacź, ſo je to nĕſchto naju wĕrowanja dla.“

Holza ßlubi, to wobſtaracź, lehny ßo potom do łoża, a naſajtra ſcźini, kaž mĕjeſche pſchikaſane.

Jakub ßebi wußwĕtlicź njemóżeſche, ſchto ma to na ßebi, tola ßo njekomdźo na pucź naſtaji, na poł ßo nadźijejo, ſo ſmĕje ſa nĕſchto dnjow cźichi kwaß.

Wón do woßadneje wßy doſchedſchi ßo ſa Hanu, ßwojej njewjeſtu, praſchefche, tola nichtó ju njebĕ widźał. Ssnadź je wona palo knjeſa fararja, ßebi Jakub pomyßli a tam dóńdże, ale tež tam njebĕ. Wón cźeſcźomnemu fararjej tu wĕz wupowjeda, pokaſa jemu pißmo a proſcheſche jeho, ſo by k ſaſtojnikej ſchoł, ſo by to tam wotewrił a cźitał.

Farał bĕ jemu k woli a Haniny liſt ßo pſched wobĕmaj wotewri.

W liſcze bĕchu nĕkotre roszohnowaze ßłowa, Jakubej płacźaze, a próſtwa, ſo dyrbi wón Hanje wodacź, ſo wſchak wona hinak cźinicź njemóże. So we wßy wjazy wutracź njemóże, a ſo je ju jeje nan hiſchcze tak dołho dźerżał, a jenoż tež nana dla budźeſche ßebi jeho wſaka; hdyž pak je nĕtko ſemrjeł, to wjazy njeſamoże. — So wona dom a kubło jemu ſ tym ßwjatocźnje ſa ſarunanje wotſtupi, ſo dyrbi ßebi ſchwarnu żonu pytacź a prawje ſbożowny bycź; jenoż jene wumĕnjenje wona pſchiſtaji: ſo dyrbi ßebi Jakub khudu holzu bracź, a wona jemu dźowku khudeho dźĕłaczerja mjenowaſche, kiž bĕ ßo pſche njeho rudźika, hdyž bĕ ßo wón jej — Hanje — pſchiwobrocźił, a kotraž jeho wĕſcze wutrobnje lubuje, dokelž bĕ jemu ßwoju wutrobu hižo dała, hdyž bĕ wón hiſchcze khudy dźĕłaczeŕ.

Hdże bĕ Hana woteſchła a ſchto ma myßle cźinicź, wo tym wona Jakubej w liſcze niczo njepißaſche; jejne roszohnowanje klinczeſche, jako by to na pſchezo było.

Najprjódy cźujeſche ßo Jakub jara ranjeny, tola dokelž bĕ jemu Hana telko darika, ßo po nĕcźim dale bóle troſchtowaſche. To ßo Jakubej cźim lĕpie radźi, hdyž ßo ſa krótki cźaß dopomni, ſo bĕ dźĕłaczerjowa Hańża tola po prawym jeho prawje lubowana była a ſo bĕ Hanu jeno teho dla lubował, dokelž ßo wona jemu napſchecźiwjeſche.

Tež ſe ßwojej macźerju ßebi Jakub tu wĕz pſchekładowaſche. Tej wſchak bĕ wĕſo bohata pſchichodna dźowka lubſcha była, ale myßleſche ßebi, ſo ßnadź je tež jej lĕpje, ſo Jakub khudu ſbożownu ſcźini.

Hiſchcze do żnjow, pſchi cźimż je burſkeje żony jara trjeba, mĕjeſche Jakub ßwój kwaß ſ podrożnikowej dźowku Hańżu; ta mózeſche

ßwojeho sboża lědma dorosymjecź, a teho dla Jakuba a pschichodnu macź hacź do mrócźeli wukhwalowasche.

* * *

Napoleonske wójny běchu ke kónzej, ßkowo „měr“ po zykym sakskim kraju jako póßelstwo s njebieß klinczesche. Wojazy, woßkawjeni, domoj khwatachu, so móhli w domisnje ßwojich lubych postrowicź.

Dwaj wyschkaj, s ranami a s czestnymi snamjenjemi pyschenaj, běschtaj dowoleńzu (urlaub) na wjazy měßazow dostakoj a nasajtra rano chzyschtaj do wschelakeju kónzow do ßwojeje domisny khwatacź. Runjeź njeběschtaj w ßamßnym regimencze ßkuźikoj, běschtaj tola dobraj pschecźelaj a běschtaj ßebi we strachach mnohich bitwow husto blisko stakoj.

Jedyn mějesche monturu husarow a druhi monturu dragunarjow wobleczenu. Wobaj běschtaj napadnje rjanaj a hischcze w mlodych lětach.

„Ty chzesch potajkim woprawdże, prjedy hacź na dowoleńzu woteńdżesch, wo puschczenje se ßkuźby proßyczź?“ woprascha ßo husar dragunarja.

„Haj, towarscho a bratsje, a mój drje ßo sa dołhi czaß wjazy widźecź njebudźemoj. Dostanu-li, na czimź njedwěluju, ßwoje puschczenje, mam wotmyßlenje, saßo bur bycź a na pschezo w ßwojej domisnje wostacź.

„Jeli so pak ßwojeje njewjesty wjazy njenańdżesch, abo jeli so tebi njeje ßwěrna wostała?“

„To wschak njebudże, Bóh tak wulkeho njesboża na domoj ßo wróczazeho wojowarja njedopuschczi, kiž je jako wschědny muž tak wutrobicze wojował, so jemu khěžor Napoleon rjekny: Tole bě jara duschnje, mój w y s c h k o!“

„Haj, haj, ty ßy hacź na hejtmana postupił, ale runje tehodła njedyrbjał ty ßwojeho puschczenja żadacź; ty budżesch widźecź, teź s najrjeńschej żonu ßo tebi w małej wjeszy wjazy tak prawje lubicź njebudże!“

„Budże-li ta moja żona, smeju tam ßwój raj!“

Połkownik husarow ßo pschi tychle ßkowach do ßmjecza da, tola ßo dohladawschi, so ßo wobliczo jeho pschecźela trochu pokhmuri, wón hnydom na dobre ßo wobroczi, prajizy:

„Wodaj mi, Jano moje wjeßele, ale hlej, hdyż ßebi tebje jako rajskeho bura myßlu, kiž sa pluhom krocźi, tebje, nasmużiczischeho wschěch dragunarskich wyschkow — ně, to mohł ßo cźlowjek khory ßmjecź — abo na ßmjercź mjersacź. So masch ju, tutu rjanu holzu, jara lubo, a so ßy jej teź tak njeßměrnje ßwěrny wostał, teho dla czi nichtó porokowacź njemóże, ja najmjenje.

Wsmi ßebi ju, Jano, mojedla sa żonu, je-li tebi ßwěrna wostała, to masch zyle prawje; ale dyrbisch dha ty tehodla saßo bur bycź, hdyż ßy ßebi tola we wójsku wulkeho khěżora tajki wěnz ßławy se ßwojej wutrobitoscźu dobył?“

„Schto dha by ta jednora holza, kiž je we wuhlerskej khěżzy roskczěła, we ßwěcze chzyła?“

„Ow to żno, to jeno spytaj“, husarski połkownik snapschecźiwi. „Żónske ßu wjele wobrotnische a lěpje wuknu, hacź ßebi my muźzy myßlimy, wona ßo ßnadź jako wyschkowska żona wě sadżerżecź, a njeby-li nihdy na nihdy schło, dha by ßo pschezo hischcze druhe pschihodnische městniczko namakało k twojemu czichemu domjazemu sbożu, hacź sanjeßena wjeska we twojej domisnje.

Wjeska drje jara na wabiaze waschnje mjes hórkami a lěßami steji, ale jako pschebytk ßo tebi wjazy njehodźi. Ty chzysche na kóżdy pad wojak bycź, to je dopokas, so ty hižo s wopredka sa wyschschim żedżesche, a sawěrno ßy to teź se ßwojimi skutkami dopokasał, jenoż to mje mjersa, so ßu tebje do dragunarjow tykli a niz do naschich husarow. Nětkole, hdyż ßu tebje hižo sa dragunarskeho hejtmana pomjenowali, je tola zyle njemóżno, so by ßo s burskim kuczikom spokojił, a byrnjeż by twoja pschichodna njewjesta tak pěkna a rjana każ jandżel była.“

Jan ßo trochu samyßli, tola wosta pschi tym, so wo puschczenje próstwu sapoloży, ßlubi pak ßwojemu pschecźelej, so budże jemu, njeby-li ßo jemu w domisnje lubiło, pißocź a so czaß a městno postaji, hdyż chze ßo s nim saßo setkacź, ßam, abo s Hanu, ßwojej mlodej żonu.

Połkownik husarow do Italskeje wotpuczowa, so by bohate sawostajenstwo, kiž bě jemu pschipadnyło, pschiwsak a mějesche myßle, poł lěta tam wostacź.

Jan Lěßak, dragunarski hejtman, pak na konju, pschewodżany wot ßkużobnika, khwatasche do ßwojeje domisny, so by khudej dżowzy wuhlerja Handrija wutrobu a ruku poskicził.

We sbożownym żiwjenju s Hanu, we sbożu lnbosczе, chzysche Jan na żadosczź sa wójnskej czesczu sabycź.

Ale hdyż ßo Jan do domisny wróczi, wón ßwoju njewjestu njenamako. Wona bě s zyganom Franzom czekka, s krótka do kwaßa s druhim, s kotrymż bě dotho po ßlubje była.

Tute powjesczе sczinichu, so bu Janej jeho domisna row, do kotrehoż běchu wschě radosczе jeho żiwjenja pohrebali. Sswojeje wulkeje bolosczе dla njemóżesche ßo po wschěch wobstejnosczach, kotreż wuhlerja Handrija a jeho dżowku Hanu nastupachu, wobhonjecź.

Wschitko, schtoż ßkyschesche, klinczesche każ saßudżenje Hany a s njepschewinitej mozu jeho saßo s městna czerjesche, hdżeż tak wo njej ßudżachu.

Na kromje lěża, blisko kużoka, s konja slěse, a jeho wotežku ßkużobnikej pschiczißny. Hischcze junu chzysche na to městno postupicź, na kotrymż bě ju prěni krócź widżał, hdyż ßwój dżakny khěrlusch s kschidkatymi spěwarjemi k njebju sczelesche, wolóżi ßo jemu wutroba a jemu ßo nochzysche wjazy wěricź, so bě wona tak njeßwěrna a lohkomyßlna była, każ chzysche to jeje sadżerżenje wußwětlicź.

Dowěra k njej ßo jemu saßo wróczi a duż ßebi wotmyßli, ju pytacź a k temu pocża ßo nadżijecź, so ju saßo namaka.

(Pokracźowanje.)

Ze Serbow.

S Budyschina. (Schěsczź woßobow w płomjenjach ßmjercź namakało.) Wutoru 10. měrza rano wokoło 3 hodźin s tudomneje Weigangez lithografowarnje na Lubijskej drósy woheń wudyri. S wotdżělenja, w kotrymż ßu czischczerńja schkleńczanych plakatow, lakowarnja a papjerjowy skład samęsczene, płomjenja ßapachu a tołste mróczele kura ßo psches město walachu. Fabrikska a měschczańske wohnjowe wobory spěschnje k haschenju pschikhwatachu. Fabrikska parna ßykawa hromady wody do płomjenjow mjetasche, a druhe wodowe pruhi běchu na czischczerńsku salu namjerjene, hdżeż nětkotre sta czischczerńskich a pomoznych maschinow steji. Wohnjowym woboram ßo skónczńje poradźi, woheń na krótkowjeczorny dżěl fabriki, kotryż je ßo psched nětdże 15 lětami natwarił, samjesowacź Tutón dżěl wschak je ßo snutska wschón wupuscźił. S wulkej horzotu ßu ßo żesesne noscherje sesibowake a s dżěła ßo s nimi, hdyż ßu ßo roscźahowake, murje spowalake. Dwě hodźinje po wudyrjenju wohnja, hdyż jena żona ßwojemu mużej na wopalnischczo khosej pschinjeße, jeho pak nihdże njenamaka, na myßle pschińdżechu, so ßnadź je wón pschi wohnju do njesboża pschischoł. Sa nim na wopalnischczu pytajo pod żahkej ßypinu piecź zyle swuhlenych czěkow wurychu. Hakle nětkotre hodźiny posdźisicho scheste czěko wurychu. Na pjerschczenjach, kluczach, czaßrikach a druhich metallowych wězach, pola czěkow namakanych, mózachu mjena spalenych wußlědźicź. Czěka ßo do běłych rubow sawalichu a ßo do czěkownje pschimjesowazeho Tuchorskeho pohrjebnischcza donjeßechu. Wone budża ßo dżenßa (ßobotu) na khosty firmy Weigangez bratrow khowacź. Sawostajenym ßo czěka lohko srosymliwych pschiczinow dla njejßu pokasake. Czežko pruhowanym wudowam a wbohim ßwrotam ßo se wschěch stron najhłubscha ßobuželniwosczź wobßwědcza. Pschi wohnju snjesboženi ßu wschitzy woženjeni. Jedynadwazeczi dżěczi a schěsczź mandżelskich żonow jich żałostnu ßmjercź wobpłakuja. Snjesboženi, kotsiż ßu w ßkużbje sa bliżscheho ßwoje żiwjenje woprowali, ßu:

1. Max Moser, wuhnjerski mischtr, narodźi ßo 14. januara 1868, woženjeny, nan tsjoch dżěczi, 16, 14 a 11 lět starych.
2. Handrij Wicka, domownik, narodźi ßo 27. januara 1858, nan tsjoch dżěczi, 30, 27 a 21 lět starych.
3. Jan Ernst Domaschka, kontorski ßkużobnik pola firmy Britze a ßynojo, narodźi ßo 14. dezembra 1880, nan tsjoch dżěczi, 8, 7 lět a 10 měßazow starych.
4. Pawoł Ota Kral, knihiwjasar, narodźi ßo 20. haprleje 1881, bjes dżěczi.

5. Jan Matska, pohonc̆, narodźi ꝑo 6. novembra 1867, nan tśjoch dźěc̆ži, 4, 2 a 1 lěto starych.
6. Wylem Ernſt Oskar Seiler, dźěkac̆eŕ, narodźi ꝑo 8. auguſta 1872, nan 8 dźěc̆ži, 21, 20, 13, 11, 10, 8 lět a dweju dwělětneju dwójnikow.

Na kajke waſchnje ꝑu wobžaromni khrobli mužojo ꝑwoje žiwjenje ſhubili, njehodźi ꝑo ſ weſtoſc̆u rjez. Najſkerje ꝑu ꝑo woni ſ dymom ſadußyli, kotryž bě ſ rosbuchnjenjom ꝑudobjow benzina a terpentina, pſchi c̆iſchc̆enju ſchkleńc̆anych plakatow ꝑo trjebazeho, naſtał. Wſchelake ſranjenja, kotrež c̆ěła pokaſachu, ꝑu ꝑo jim ſ dele padazymi kruchami murjow a żeleſa narańe. Móžno je, ſo je jich we Weigangez fabrizy dźěkazy knihiwjaſaŕ Kral do hornjeho poſkhoda dowjedł, ſo by ſ nimi wot tam wohnjej wobaraŕ.

Schto je ſ pſchic̆inu wohnjoweho naſtac̆a było, drje ꝑo ženje ſ weſtoſc̆u njewujaßni. Powſchitkownje ꝑo měni, ſo je ꝑo ꝑudobje benzina, bliſko roły parneho tepjenja ſtejaze, ſc̆opliło a rosbuchło. Prěnjej ſtaj ꝑo ſkałowy najenk Zeiler a ſkałaŕſki miſchtr Kriegel wohnja dohladałoj. Hdyž wutoru rano ſ Małſez domoj duzy na khop pſchi pólvrowym magazinje pſchińdźeſchtaj, wonaj płomjo ſ fabriki ſchwihać widźeſchtaj a bórſy po tym mózne ſabuchnjenje ſaßłyſcheſchtaj. Wonaj hnydom k fabrizy c̆ěŕjeſchtoj a ſ woheń alarmowazym ſwonom ſaſwoniſchtaj. Někotre mjeńſchiny poſdźiſcho k wrotam ſtražnik pſchiběža, kotryž ꝑo dźiwajo praſcheſche, ſchto ma ſwonjenje wołnamic̆. Mjes tym hižo ſ tśjoch tśěſchnych woknow płomjenja ꝑapachu. Jedyn ſ mjenowaneju knjeſow na to hnydom k polizajſkej ſtraži pſchi ſwonkownych bohatych wrotach běžeſche, ſ wotkel ꝑo wěžnikam powjeſc̆ da, kotſiž hnydom ſe ſwonami na woheń pſchebiwachu.

Jedyn ſ nózneju ſtražnikow Weigangez fabriki powjeda, ſo ꝑu jemu płomjenja runje won napſcheczo běžołoj. Sa někotre wokomiki bě woheń hižo tajkich rosměrow nabył, ſo njebě móżno, ſo budźeſche jón ſtražnik ꝑam podußyc̆ mohł. Fabrikſka wohnjowa wobora, kotraž ꝑo hnydom alarmowaſche, ꝑo rucże ſhromadźi. Hac̆ runje wětſik ſ połdnja dujeſche, ꝑo woheń njewěrjomnje ſkoku k połnozy wupſchestrje, tak ſo ꝑo ſa někotre mjeńſchiny jene 120 metrow dołhe twarjenje pſches zyło paleſche. Płomjenja ꝑo k hłownemu twarjenju dobywachu. S khwilemi ſ benzinom, terpetinom, ätherom a kißalinami pjelnjene ꝑudobja rosbuchnychu, ſ kotrychž ꝑo na wopalniſchc̆u wjetſcha liczba khowaſche. Dobrowólna wohnjowa wobora Weigangez fabriki, Budyſka dobrowólna a pſchißłuſchna a Židowſka wohnjowa wobora ſ wulkej khrobłoſc̆u ꝑmjerc̆ ſazpiwajo woheń potłóc̆ic̆ pytachu. Skónc̆nje pak ſpósnachu, ſo pſches jich mozy dźěſche, a ſo dyrbjachu ꝑo ſ tym ſpokojic̆, ſo pſchimjeſowazu c̆iſchc̆eŕſku ſalu wohnjej wobrochu. Wjazy króc̆ ꝑo ſdaſche, ſo woheń zyłu fabriku ſniczi, tola pſchezo ſaßo ꝑo ſmuži tym haſcherjam poradźi, požadliwje dale żerjaze płomjenja wróc̆o ſehnać. Woßebje c̆eżke bě wukhowanje najnowſcheho pſchitwara, kotrehož murja ſ wopalniſchc̆om mjeſuje. Wón bě ſ tajkim kußatym a duſchatym dymom napjelnjeny, ſo dyrbjachu ꝑmjertnu c̆wilu haſcherjo wutrac̆, kotſiž běchu tam poſtajeni.

Firminy mějec̆el, knjes Rudolf Weigang, njebě w Budyſchinje pſchitomny, hdyž płomjenja jeho wobßedżenſtwo ſapuſc̆achu. Wón ſe ꝑwojej mandżelſkej w połodniſchej Europje pſchebywaſche. Njeſbožowna powjeſc̆ jeho w Dubrowniku w Dalmatiſkej doſc̆ěhny. Knjes Weigang je ꝑo hnydom na domojpuc̆ naſtajił.

Powjeſc̆ wo wohnju a wo c̆łowjeſkich woporach, kotreż je ꝑebi wón żadał, je ꝑo hnydom po zyłej Němſkej ſ telegrafom rosſchěriła. Saſki kral, kotryž wutoru wjec̆or ſ nowin ſrudny podawk ſhoni, je knjeſej wokrjeßnemu hejtmanej ſ Craushaarej telegrafiſzy poruc̆ił, ſo by firmje Weigangez bratrow a ſawoſtajenym ſnjeſboženych kralowu ꝑobużelnoſc̆iwoſc̆ we wobydlenju potrjechenych ꝑwójbow wuvrajił.

S Budyſchina. Mjes kandidatami wuc̆eŕſtwa, kotſiž ꝑu pſched tydżenjom Budyſki krajnoſtawſki ſeminar wopuſchc̆ili, ꝑu ſchtyrjo Sserbjo: kk. Schleza ſ Drožd̆ija, Schumann ſ Łupoje, Scheża ſ Rachlowa a Wenżka ſ Bukez. Do ſaſtojnſtwa pak żadyn ſ nich njeſaſtupi, dokelž ꝑu wſchitkich ſchtyrjoch do wojeŕſkeje ꝑłużby wſali. Pódła teho ꝑo też hiſchc̆e k. pomozny wuc̆eŕ Wjela ſ Njeßwac̆idła pod khorhoj ſwoła. Sa to ꝑo jenoż jedyn ꝑerbſki wuc̆eŕ, k. Rauſendorf, ſ wojeŕſkeje ꝑłużby puſchc̆i.

— Snaty ꝑerbſki herz Jan Broda je ꝑobotu 84 lět ſtary ꝑamotny we ꝑwojim wobydlenju w Budyſchinje wumrjeł. Ssobotu dopołdnja jeho tam morweho namakachu. Broda je ꝑo 1827 w Małych Debßezach jako ꝑyn jeneho krawza a herza narodźił. Hac̆ runje wón w Sserbach wjeßle k rejam piſkaſche, bě wón jara pobožny, bohabojaſny muž, runje kaž bě też jeho mandżelſka, kotruž je 1908 ꝑmjerc̆ wot njeho dźěliła, ſprawna pobožna żona. Broda by rad powjedał, kak bě ꝑo jemu Bóh po nutrnej modlitwje ꝑrědki pſche khoroſc̆ wudżec̆ dał a ſ nimi jeho a jeho mandżelſku wuſtrowił. Hac̆ do wyßokeje ſtaroby je jemu Bóh c̆iłoſc̆ a c̆erſtwoſc̆ ſpožc̆ił, doniž je jeho nětko k ꝑebi do wěc̆noſc̆e wotwołał.

— (Wuſnamjenjenje ſa plahowarjow pjeriſny a kaniklow.) Direktorium hornjołużiſkeho wokrjeßneho rataŕſkeho towaŕſtwa je knjeſej H. Propſtej w Delnjej Kinje ſa wuſtojne plahowanje wużitkoweje pjeriſny a knjeſej W. Hofrichterej w Koblizach pola Kumwałda ſa wuſtojnoſc̆ pſchi plahowanju kaniklow „c̆eſtny diplom“ ſa pſcheſzyłne dokonjenje ſpožc̆ił.

— Rekrutěrowanje w Budyſkim hamtſkim wokrjeßu ſměje ꝑo wot 20. měrza hac̆ do 8. haprleje.

Łužica čo. 2. Wobſah: Pućowanske dopomnjeńki. Žortna baseń. — Słowćko wo panslavismje. Zawostajeny fragment † Mikławša Andrickeho. — Njeżadana přelča. Baseń. E. Damań. — Wón je hłuchi. Žortna hra w 1 jednanju. Po A. Pleščejevje podał M. Nawuka. — Z albuma I. I. Sreznjewskeho. V. A. Francew. — Gwězda, Delnjołużiski měsačnik. — ... a pśestaś? L. — Čestne myta z Gagarinoweho zakłada. E. Muka. — Naše towaŕſtwa. — Serbske pismowſtwo. — Druzy wo nas. — Słowjanske nowinki.

Łužica čo. 3. (Wěnowane k. stud. radże konrektorej prof. drej. E. Mucy k jeho 60. narodninam.) Postrowjenje k 60. narodninam. (Baseń.) M. Urban. — Karl Arnošt Muka. (Z wobrazom.) Jurij Libš. — Wobraz z młodosće. J. Křižan - Hodźijski. — Casnikaŕowy jubilej. Šwj. — Serbski rozhlad. — Naše towaŕſtwa. — Druzy wo nas.

S Hornjeje Hórki. Swjaſk tśeleŕſkich towaŕſtwow w Budyſkim hamtſkim hejtmauſtwje ſměje njedźelu 29. měrza w Hornjej Hórzy ꝑwoju hłownu ſwjaſkowu ſhromadźiſnu.

S Krakez. Hornjołużiſke wokrjeßne rataŕſke towaŕſtwo je lamborje Janej Mikani, kotryž hižo 24 lět na tudomnym knježim dworje dźěła, „pſchipóſnawazy diplom ſa ꝑwěrnoſc̆ w dźěle“ ſpožc̆iło.

Dopiß ſ Porſchiſkich ſtron. Jutſje, njedźelu 15. měrza, Khwac̆ańſke ꝑerbſke towaŕſtwo w Porſchizach w Handrikez hoſc̆enzu ꝑerbſki ſabawny wjec̆or wuhotuje. Wſchelake dźiwadłowe kruchi budża ꝑo hrac̆. Dale ꝑo wjazy jenohłóßnych a ſchtyrihłóßnych ſpěwow pſchednjeße. Khwac̆ańſke ꝑerbſke towaŕſtwo chże nam pokaſac̆, ſo ꝑo ꝑerbſku jara derje ſpěwac̆ a hrac̆ hodźi, haj, ſo ꝑerbſke ꝑłowa a ſpěwy wot wutroby k wutrobje du. Khwac̆ańſke ꝑerbſke towaŕſtwo njepſchińdże ꝑwoje dła k nam, ale naſche dła. Chże naß ſa ꝑerbſki ſpěw, ꝑerbſku rěc̆ a narodnoſc̆ ſahoric̆. Sa to ꝑłuſcha towaŕſtwu wulki dżak. Duż ſapłac̆my Khwac̆ańſkemu ꝑerbſkemu towaŕſtwu jeho woporniwoſc̆ ſ prawje bohatym wopytom tuteho ꝑerbſkeho wjec̆ora. Kóżdy, kiž někak móże, pſchińdź teho dła jutſje (njedźelu) wjec̆or k Handrikezom do Porſchiz, a njedaj ꝑo nichtó ꝑe ſ hroſnym wjedrom wodżerżec̆. Sapoc̆ątk je na $^1/_2$8 hodźin poſtajeny. Po ſabawje budża reje. Kóżdy budże ſawěſcże ſ tym ſpokojom, ſchtoż ꝑo jemu poſkic̆i. H.

S Rakojd. Wſchelazy Sserbja ſ Rakojd a wokoliny běchu ꝑo ſańdźenu njedźelu popołdnju do Rakojdżańſkeho hoſc̆enza pſcheproßyli. Pſches 40 běſche ꝑo jich ſeſchło. Knjes ꝑejmſki ſapółłanz Bart ſhromadźiſnu wotewri a potom k ſhromadżenym w dléſchej rěc̆i pſchednoſchowaſche. Pſche daloko by dowjedło, bych-li chżył tu dokładniſcho wo jeho wubjernym pſchednoſchku rosprawjec̆. Teho dła naſpomnju jenoż ſ krótka hłowne myßle jeho pſchednoſchka.

Cżeſc̆eny knjes rěc̆nik praji, ſo ma ꝑo Sserbej huſto doſc̆ rjez, ſo je Sserb. Potom poda pſchehlad ſtawiſnow ꝑerbſkeho naroda ſ tym pokaſujo, kak dokładnje je w ꝑerbſkej hiſtoriji wobhonjeny. Najprjódzy pokaſa na něhduſchu wulkoſc̆ ꝑerbſkeho naroda. Nawal Němzow Sserbow we wjazyſtowlětnym wojowanju nimale ſniczi. Jako rataŕſki lud njeběchu tak na wojowanje ſwuc̆eni. Pokaſawſchi na pſchětrate běhy a potłóc̆enja, rěc̆eſche wo prěnich poſpytach w ꝑerbſkim pißmowſtwje, woßebje wo fararju Branzlu. Jako po Napoleonowych wójnach womłodźazy duch pſches ludy dźěſche, poc̆achu też Sserbow wubudźic̆. Na to wo prózowanju ꝑerbſkich wótc̆inzow porěc̆a. Lud mějeſche ꝑo ſ duchownej zyrobu ſaſtarac̆. Sserbſke c̆ażopiſy poc̆achu ꝑo wudawac̆. Mac̆iza Sserbſka ꝑo ſałoži. Dokelž běchu też ho-

spodarske sjednoczeństwa trěbne, nastachu burske towarstwa. Dale nastachu serbske towarstwa, kiž su najlěpschi srědk k hajenju Sserbstwa. Wone haja serbsku rěcz a serbski spěw. Towarstwo ma tež měcz swoju knihownju. Sserbske dźiwadło sa cźišcźenje serbskeje rěcze skutkuje. Dale pokasa rěcznik na praktiski wužitk serbskeje rěcze, s pomozu kotrejž lózko druhe słowjanske rěcze nawukńemy, kotrez snacz, poczina sa wschelake powołanja pschezo bóle trěbne bycz. Teho dla pak njetrjeba nichtó sazpiwar němczinu bycz. Rěcznik napominasche naz wjele bóle, němczinu jako rěcz wulkeho kulturneho wojowanja pilnje wuknycz. Tole wschitko chzedźa serbske towarstwa. Jako knjes sejmski sapósłanz skónczi, jemu jeho nutrni pschiposlucharjo móznje pschihłosowachu.

Na to porěcza knjes Króna-Bukeczanski wo wuwiczu serbskeho towarstwa w Bukezach. Ja pokasach hischcze na někotrych pschikładach na rjanoscz a bohatoscz serbskeje rěcze a na krasnoscz serbskeho narodneho spěwa.

Knjes Lorenz potom liscźinu wokoło pósła, so bychu so czi sapisali, kiž bychu tu serbske towarstwo sałożicz a do njeho sastupicz chzyli. Mjes tym porěcza knjes Bart hischcze wo organisaziji serbskich towarstwow „Domowiny" a tež wo serbskim spěwje.

Mjes tym bě so psches 30 pisomnje k sastupej do serbskeho towarstwa samolwiło. Młode towarstwo so tež hnydom sorganisowa. Scźěhowazy knjeza so wuswolichu a wólbu pschijachu: Pschedsyda k. Lorenz s Rakojd, městopschedsyda k. Hładki s Pschiwcźiz, 1. sapisowar k. August Holan s Budyschinka, 2. sapisowar k. Hładki s Rakojd, pokładnik k. Meltka s Rakojd, knihownik, k. W. Ducźman s Rakojd, nawjedowar dźiwadłoweho wotrjada k. Krawz (Schneider) se Skanez, dowěrnik sa Skanezy k. Jancźka, sa Brěsezy k. Měrcźink, sa Kortnizu k. Helesch, sa Bukojnu k. Rohark, sa Běłu Wodu k. Ducźman.

Knjes pschedsyda Lorenz wosjewi, so so prěnja shromadźisna po jutrach wotdźerži. Na nju chzemy sebi k. fararja Domaschku-Budesczanskeho sa rěcznika pscheprosyc.

Młode towarstwo sałoži sebi tež spěwny wotrjad. Spěwarkow a spěwarjow mamy hižo rjanu liczbu. Se spěwanjom so po móznosczi bórsy sapocznje. Rosprawjeŕ chze nawjedowanje spěwa na so wsacz.

Nětko saspěwachmy sebi hischcze někotre serbske spěwy. Czaz běsche so rucze minył a njebudźische li hižo tak posdźe było, bychmy rad hischcze dlěje hromadźe wostali. Knjes Bart pschejesche hischcze młodemu towarstwu, kiž bě so na deschczojtym a wichorojtym dnju narodźiło, dobre tycze, pschibjeranje a roscźenje. S tym so derje poradźena shromadźisna skónczi. H.

S Ketliz. Sskužobnej dźowzy Hanje Mari Lukaschez, kotraz hižo 26. lěto pola k. fararja Rjencza słuži, je hornjołużiske wokrjesne ratarske towarstwo „poskoczany słěborny kschiž" a k temu słuschazu „czestny diplom" spožcziło.

S Holeschowa. Ssobotu w nozy je na domojjěsbje pohonczowskeho sydła dele psched koła padnył, kotrez jemu hłowu pschejědźechu a ju rosmjeczechu. Jedyn żelesniski sastojnik hischcze w nozy cźěło morweho pohonicza namaka. Konjej běschtaj mjes tym s wosom, kotryž bě se žitom nakładzeny, bjes pohonicza dale jěłoj a psched Frankensteinez młyn pschijěłoj. Snjesbożeny je 52 lět stary a žonu se schěsez dźeczimi sawostaji, s kotrychž je najmłódsche 15 lět stare.

S Khróscźiz. Po dołhich prózdninach wotměje so w naschich kónczinach ras sazo jena sjawna shromadźisna Wjeźneho Wólbneho Towarstwa. Dokelž so jemu husto porokuje, so w Kamjeńskim wokrjesu spi, chze s tym pokasacz, so je hischcze żiwe a so njeje pucz sachodnosczе nastupiło. S nowa wożiwicz pak so dyrbi, nowy nastork a duch ma so jemu dacz, hewak dale klazo. Nasvomnjena shromadźisna budźe **njedźelu 15. měrza popołdnju w 4 hodźinach we Wjeńkez korczmje.** Pódla reorganisazije budźe tež so wo pschichodnym kandidatu sa sakski sejm we 8. mjesnym wólbnym wokrjesu jednacz. Rosrisanje tuteho wažneho praschenja sawěsczе mnohich na nohi staji. Teho dla so jara bohate wobdźělenje se wschěch stron wocźakuje. Pschistup maja wschitzy Serbja. Dokelž budźe so pódla tuteje maczišny tež wo druhich ważnych dypkach jednacz, budźe sa kóždeho sajimawe, hdyž budźe pschi tutej shromadźisnje pschitomny.

S Kamjenza. Pěkny żort su tele dny hosczo w jenym tudomnym hosczenzu měli. Jenemu hosczej běschtej so na njewujasnjomne waschnje drohej rukajzy shubiłej. Hdyž sa nimaj pytajo po jistwje khodźesche, wo tym żandarm shoni, kotryž bě runje se swojim polizajskim pzom sastupił. Tutón hosczej radźesche, so by rukajzy dał pzej pytacz. Po żandarmowym kasanju hosczz pzej na swojej ruzy poczuchacz da. Poz na to w runej měrje sa pinczniżu cźerjesche a rosskobjeny na nju poschczowkawschi a smjercz wustróżanej holzy kruch jejnych zankatych kholowow wotkusnu. Potom wón s wotkusnjenym kruchom wjeselý k swojemu knjesej cźerjesche. Pschitomni hosczo so wótsje sasmjachu, hdyž poz město shubjenych rukajzow kruch pinczniżnych kholowow pschinjese.

S Delnich Jiłoz. Gmejnski starschi a cźěsła August Kschižan w Delnich Jiłozach je so jako naměstny stawnik sa Jiłoczanski wokrjes sapokasał.

Přilopk.

* (Wulka woda na Łobju.) S rostaczom sněha a loda w Czechach je na Łobju wulka woda nastała. W Draždźanach wona 2 metraj 44 zentimetrow nad null stupi a brjoh powodźi.

* (Spytane rubjeżne mordarstwo.) W Charlottenburgu je w Suarezskej drósy cźišło 54 jedyn mužiki 42 lětnu Wolterowu, pschi kotrejž chzysche sebi pjecza stwu wotnajecz, se sekeru k semi sbił. Jenu knjeżnu, kotraz pola Wolteroweje bydlesche a kotraz wo pomoz wołasche, rubjeżnik dajesche. Cźežko sranjenu Wolterowu su do hojeŕnje dowjesli. Nadpadnik je wostajiwschi sekerje cźeknył. Wón je pjecza jedyn hižo husto khostany monteur, wěsty O. Heyer se Stötteriz pola Lipska.

* (Rosbuchnjenje w jenej Hamburgskej pólvrowej kólni.) Ssjredu popołdnju w jenej kólni firmy Franza Schwalby w swobodnym pschistawje 650 000 patronow rosbuchny, kotrez su pjecza prózdne byłe. Najskerje je pak mjes nimi kaschcz pjelnjenych patronow był; patrony hižo dołhi czaz w kólni leżachu. Firma je pjecza dźělbu prózdnych patronow na jenej awkziji kupiła. Tsjo dźěłaczerjo, kotsiž w kólni dźěłachu, su so morili, tak so so njehodźi shonicz, kak je so srudny podawk stał. Ludźo w dalokej wokolnosczi móznje sakuskńycz sazłoschachu a hnydom wulku mróczelowu trubjelu, s rospadankami směschanu, k njebju leczecz widźachu. Jeneho muża żałostnje roskhartowaneho morweho s rospadankow wuczahnychu, jedyn druhi bě so na suzodnu leżomnosczz cźišnył a so sarasył, jedyn tsecźi dźěłaczer, kotrehoż cźěło so hischcze njeje namakało, je so do bliskeho kanala cźišnył. Dwaj smjercz straschnje sranjenaj mužskej a jedyn lohko sranjeny, kotsiž w suzodnej kólni dźěłachu, su so do hojeŕnje donjeśli.

* (Zadławe cźwilowanje skotu.) S Beyreutha w Bayerskej pisaju, so je jedyn wojak se 6. Chevaulegeskeho regimenta swojemu konjej jazyk wutorhnył a s konjom do jěchanischcza pschijěchał. Tam je so pschedstajeny offizěr dohladał, so kóń krwawjesche. Jazyk w hródze namakachu. Zadławza su sajeli.

* (Srażenje łódźow.) Norwegska parna łódź „Bogdor" s Khrystianije je wutoru dopołdnja na jěsbje s Kiela do Norwegskeje njedaloko Skagena do danskeje parneje łódże „Dania" srasyła. „Bogdor" so sa 5 mjeńschinow potepi. S 15 muži wobstejaza wobzadka a jedyn pazažer su so wukhowali. Jedyn muż je so pschi srażenju rosmjał. „Bogdor" bě zyle nowa łódź a se wschěmi wukhowanskimi pschiprawami wuhotowana. Łódź pak so tak rucze potepi, so njebě khwile, wukhowanske cżołmy wužicz. Zyłe mužstwo dyrbjesche do morja seskakacz, s kotrehoż jo jena danska strażowanska łódź wukhowa. Podtepjena łódź měsesche němske póstske posyłki sa Norwegsku sobu. Pschi nich je pjecza tež wulka suma pjenjes była.

Wuczudźenja.

Khostanska komora. Rěsbarjej August Kurt Schneider a Franz Bruno Bär běschtaj w jenej skórzbje dla skichiwdźenja wyschka Budyskeho pěscheho regimenta, Hocha, wobzwědczikoj, so bě tutón 27. novembra 1913 w czakarni Budyskeho dwórnischcza wobskorzenemu rěsbarjej Richardej Lansy „rjelpuz" rěkał. Wysch Hoch prějesche, so je wón tutón wuras pschecźiwo Lansy nakoził, a zud bě na to wobsamknył. Bära a Schneidera dla wědomneje wopaczneje pschizahi wobskorzicz a jeju hnydom sajecz. Sandźenu wutoru Bära a Schneidera zudźachu. Jeju sakitowarjej rěcznik Giese s Draždźan a rěcznik Bretschneider s Biskopiz namjetowaschtaj, jeju wuwinowacz. S niczim so njeje dopokasało, so staj so wobskorzenaj k wopaczneje pschizasy srěczakoj. Wyschk Hoch je bjes dwěla jara roshorjeny był a bjes dwěla w pokoženju, kotrez je sa njeho kritiske było. Bjes dwěla ma so tež wericz, so by wyschk Hoch, hdy by wjedźał, so słowo „rjelpuz" njeje wužił, to hnydom pschisnał, tola njeje wu-

samknjene, so je jo wón tola wužił, wón jenož to wjazy njewě. S tejle móžnotu dyrbi ßo liczicź, runje kaž ſ tym, so ſtaj wobſkorżenaj pſcheßwědczenaj bukoj, so ſtaj po wěrnoſczi ßwědczikoj. Wonaj ſtaj jako wojakaj najlěpſchu khwalbu mělkoj, ſtaj ßobuſtawaj wojeŕſkeho towaŕſtwa a njejſtaj żenje pſchecźiwo wójſku njepſchecźelſzy wuſtupikoj. Po dlěſchim wuradżenju ßo wußud wojſjewi. Ssud wuſběhowaſche, ſo żanych dopokaſmow nieje ſa to, ſo ſtaj wobſkorżenaj ſ wědomoſczu wopak pſchiſßahakoj, tola lahkomyßlnu wopaczu pſchiſßahu ſtaj bjes dwěla ſawinowakoj. Wobaj ßo k jaſtwu po 4 měßazach ſaßudźiſchtoj. Pſchepytowanſke jaſtwo ßo wot khoſtanja wotliczi.

✕ 36lětny dźěłaczeŕ J. A. Scholta ſ Kißlizy bě, hdyż bě 2 jonuara 1914 ßłużbu na Domaniz kuble w Kamienej wopuſchcził, jedyn laz a jedyn filzowy klobuk jeneho cźeladnika ßobu kaſak. 4. februara bě wón teho ßameho cźeladnika hiſchcźe ras wopytał a jemu ſymſki ſwjeŕſchnik a rukajzy kradnył. Scholtu k jaſtwu na 8 měßazow a k ſhubjenju cźeßnych prawow na 3 lěta ſaßudźichu.

✕ Hižo huſto khoſtany 42lětny pohoncź Jan Sperling ſ Lomſka, kotryż ma nětkole w Shorjelzu 2 lěcźe khoſtaŕnje wotpokucźicź, bě loni 14. auguſta pjekarja Iſraela w Komorowje pola Klukicha wo 1 hr. 80 pj. ſjebał. Jemu teho dla k jeho khoſtanju 2 měßazaj khoſtaŕnje pſchidachu.

✕ Hižo wjecź krócź khoſtany dźěłaczeŕ K. E. Pórſcha bě ſ falſchowanym ſlicźbowanjom żiwnoſcźerja Kiaſcha w Lemiſchowje khorobnu koßu jamy „Alba“ w Suborniczy wo 10 hriwnow ſjebacź ſpytał. Dla falſchowanja liſcźiny mb wón 3 njedźele jaſtwa wotpokucźicź.

Wotewrjenje klamow.

Dźenża ßym na **rózku kamjeńtneje a Lotzeſkeje drohi**

pſchedawaŕnju kolonialnych
tworow a delikateßow

wotewrił.

Proſchu wo dobrocźiwje podpjeranje.

S poczeſcźowanjom

Th. Henker,

prjedy w hoſcźenzu ſkoteho ßkónza.

Sjawna
ludowa ſhromadźiſna

njedźelu 15. měrza 1914 pop. w 4 hodź.
we Wenkez hoſcźenzu w Khroſcźizach.

Dnjowy porjad:

Reorganiſazija wjeßneho wólbneho towaŕſtwa.

Jednanje budże jeno ßerbſke.

Pſcheproſchuje

Wjeßne wólbne towaŕſtwo.

Awkzija żerdźow a palneho drjewa.

w Budeſcźanſkim revěrje

Póndźelu 23. měrza t. l. w hoſcźenzu radueje pinzy w Budeſtezach dopołdnja 1/2 12 hodźin.

15 ſchkowronczich krutych żerdźow 11—15 cm delnjeje tołſtoſcźe
545 ſchmrěkowych krutych żerdźow 8—15 „ „ „
170 ſchmrěkowych żerdźow 5—7 „ „ „

popołdnju 1/2 1 hodźiny:

0,5 rm. twjerdych, 41 rm. mjehkich ſchcźěpow.
16,5 „ 240,5 „ palnych klumpachow
3,5 rm. twjerdeje, 52,5 rm. mjehkeje walczźiny (klumpaſchki),
18 „ 783 „ (hakoſowe hromade)

w drjewiſchczach a wurubach wotdźělenjow 63, 66, 67, 68I, 69 a 72.

Měſchczańſke hajniſtwo w Wujeźku.

12. měrza 1914.

Wſchě 1. haprleje ſapłacźomne

kupony

hižo 14. měrza ſhotowymi pjenjeſami darmo ſaměnjamy.

Filiala Lubiſkeje banki
w Budyſchinje w ßerbſkim domje.

Ad. Rämſch naßl. w Budyſchinje
(mějeczeł **Max Kirschner**)

pſchi hutrowych wilach 1 **telefon cźißło 415**

porucza ßwoje daloko a ſchěroko ſnate

palenzy a likery.

Roſeßłanje w cźwizach a bleſchach.

Proſchu ßebi płacźiſnowy ſapiß żadacź.

Wotewrjene rany nohow

jětſenje widliſchczoitych żilow ßo ſahoja ſ lohko ßo pſchewjedźazym hojenjom bjes mylenja w powokanju. Rosrěczenje wo tym darmo. Na Żidowje cźißło 253. Rěczu ßerbſki.

Pjekaŕſki wucźobnik

k jutram dobru wucźbu pola pjekaŕſkeho miſchtra **Gnaucke** w Horniej Wjaſcźy namaka. Pſchibjerkowy pjenjes ßo dawa.

Żeńtwa

Rjemjeßłniſki miſchtr w drjewowym dźěle, 34 lět ſtary, ſ nowonatwarjenym ſtatokom blizko Budyſchina pyta towaŕſchku żiwjenja ſ nětkotrymi taßazami hriwnow ſamożenja. Poſkicźenje chżołko ßo w liſcźe ſ napißmom A. H. 19 do wudawaŕnje Serb. Nowin póßłacź.

ſpěwaŕſke
Sserbſke a němſke
ßu dostacź
we wudawatni Serb. Nowin.

Sahrodniſkeho wucźobnika

k jutram pyta **Herm. Droſchütz** w Budyſchinje mumělźowſke a wikowanſke ſahrodniſtwo.

Njewożenjeny ratařſki dźěłaczeŕ

ßo pſchi dobrej mſdźe hnydom pyta na knjeżim dworje we Warnocźizach pola Wjeleczina.

„Wot 3 lět na hroſnu wumpjeru cźerpjach. Hižo po 3 dnjowym nałożenju **Zuckerowego patent. lekat. ſkeho mydła** bě wuſpěch widźomny.

Jětſeſchka

ſkhnyjachu a nowe njenaſtawachu. Hižo po 2 kuſkomaj bě moja koża zyle cźiſta. P. N.“

Kuſk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. 35% najßylniſcha forma). K temu **Zuckoh kreme** (niz tucźnjaza a mila) 75 pj. a 2 mk. w **Budyſchinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Engerta, bratrow Měrſchez** naſlěd., **Strauch a Koldy.**

Nótaze dźaki
ßerbſke a němſke
ßu dostacź
we wudawaŕni
Serb. Nowin.

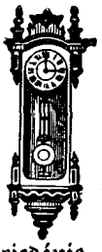

Kóżdy, kotryż chże ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryż chże ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dże k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſke haßy 5.

Jencź pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje cukujo. — **Proſchu, ßebi moje oukładne wokno, ſ płacźiſnami wupołożene, wobhladacź.**

WYBERT-TABLETTEN
Name gesetzlich geschützt

Po turjenju ſtajnje dropaze ſoczuje we ſchiji a njepſchijomny ßłód w ſchiji ſawoſtawa. Wobojemu ßo ſ wuſpěchom wobara ſ porjodnym wużiwanjom **Wybertowych tabletow.** Kurjerjo maja teho dla pſchezo Wybertowe tabletu pſchi ßebi. Dostacź we wſchěch haptykach a drogownjach po 1 mk.

Hosćenz „słoteho ßłónza“

Cześćenym Sserbam w Budyschinje a wokolnosćzi najpodwolnischo k wjedźenju dawamoj, so ßmój hosćenz „słoteho ßłónza“ kupiłoj a so ßmój po dokładnym panowjenju **wutoru 10. měrza**

hosćenzowe a restawrazijine městnosćze

saßo wotewriłoj.

Poruczamoj naju **dobru kuchinju, wina** Pawoła Giebnera w Budyschinje, **Budyske akzijowe** a **Hajnspachske cześke piwo, Mnichowske piwo, Petzske piwo, Kulmbachske piwo** atd.

Hosćenske stwy hižo po 1 mk. 50 pj.
Tepjenje s horzcej wodu,
Elektriske ßwětło,
wódne klosetty
Wupschahanje sa 60 pj.

Nutskhód do jedźeńnje a do towarstwowych stwow je snapschecza starych kasarnow, nutskhód do restawrazijinych městnosćzow na połnóznej drósy.

Wo dobroćiwe podpjeranje ßwojeho pschedewsacza proßytaj

Gustav Pusch a mandźelska.

Tow. „Lubin“ w Budestecach změje njedźelu Oculi w 7 hodź. pola Rösikec swoje posedźenje. Zajimawy přednošk „wo wašnjach a nałožkach Serbow wokoło lěta 1700“ je nam jedyn towarstwowy sobustaw přećelnje přilubił. Sobustawy a hosćo, přińdźće!

Předsydstwo.

Ssylneho konja

4 lěta stareho, mjes 3 na wubjerk, ma na pschedań **A. Jordan** w Njesdaschezach cźißło 8.

Žiwnosćz na pschedań.

W Dreczinje pola Huski je žiwnosćz s 20 kórzami pola a łuki a 13 kórzami lěßa na pschedań. Dalsche je shonicź w Dreczinje cźißło 1.

Pißarskeho wuczobnika

k jutram pyta rěcznik **Wesser** w Budyschinje pschi nowych hrjebjach 16.

Wuczobnika

k jutram s pschihódnymi wumĕnjenjemi pyta rěsniski mischtr **Oskar Lehmann** na swonkownej lawskej haßy.

Wróczenje cześcze.

Skschiwdźaze ßkowa, na Marju Klixowu w Hucźinje srěczane, s tutym roskata wróczam.

Martha Pětschzyna w Hucźinje.

Kuchatki, stwinske a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźełaczerske ßwójby pyta hnydom a k nowemu lětu pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku khěžorskeje drohi w cźrijownt knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Sslomu a runklizu

ma na pschedań Horjanske ryczeŕubło pola Njeßwaczidła.

Sslomu

k saßłanju a pizowanju pschedawa **Hunnius** na ßwobodnym kuble w Jeschizach.

Do Porschiz!

W Porschizach wuhotuje **njedźelu 15. měrza** Khwaczanske ßerßiske towarstwo

ßerbski sabawny wjeczor

s dźiwadłom a spěwami.

Sapoczatk 1/2 8 hodźin wjeczor. — Po sabawje ßu reje.

Wutrobnje pscheproschujetaj

M. Handrik a mandźelska.

Khwaćanske serbske towarstwo

změje, da-li Bóh, **njedźelu 22. měrca** z dypkom 5 hodź. swoje měsačne posedźenje w Hustec hosćencu w Khwaćicach. Sobustawy chcyłe wustawki „Domowiny“ a připołożenu papjerku wupjelnjenu sobu přinjesć. Či, kiž do posmjertneje pokładnicy zastupja, njech wšitko zjawnje wupjelnja.

Wšě sobustawy so hač do poslednjeho wočakuja.

Też hosćo su nam stajnje witani. **Předsydstwo.**

Po cźěßnych cźerpjeńjach, ale we wěrje a wjeßelej nadźiji je nascha wutrobnje lubowana dźowka a ßotra

Kata Domaschkez

sańdźeny schtwórtk tu w farskim domje ßwój semski pucź sbóżnje dokonjała.

Hłuboko srudźena tu powjesćz w mjenje wschĕch žarowazych lubym pschecźelam dawam.

W Budestezach, Cźerw. Noßlizach, Barcźe, Budyschinje, Lusy, Barlinje, 13. měrza 1914.

Hanna swud. far. **Domaschzyna.**

Porjebna ßwjatocznosćz smeje ßo pónđźelu 1/4 12 hodź. w Budestezach, do rowa pożohnowanje pak popołdnju 1/2 4 hodź. w Ketlizach.

Pschiloha k czišłu 11 Serbskich Nowin.

Sobotu 14. měrza 1914

Płaczišny rěsneho słotu na Draždžanskich słótnych wikach.

12. měrza 1914.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Słótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	50—53	95—98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	44—48	86—90
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	38—42	80—84
4. žnadnje pizowane kóždeje starosty	33—37	73—78
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetšeje rěsneje hódnosće	47—50	88—93
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	41—45	82—86
3. starše, wukormjene keuwy a žnadnje wuwite młódše kruwy a jałojzy	37—40	76—79
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	32—36	72—76
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25—30	65—70
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetšeje rěsneje hódnosće	49—50	90—93
2. žrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	44—47	84—87
3. žnadnje pizowane	40—43	79—82
Cželata:		
1. najlěpše z mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	65—67	107—109
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	60—64	102—106
3. žnadnje wuwite wot zyza	50—56	91—97
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpšich raßow a jich schižењow w starobje hač do $1\frac{1}{4}$ lěta	47—48	62—63
2. mjaßne	45—46	60—61
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	43—44	58 59

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy bowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 7. měrza 1914 wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.	W Lubiju 12. měrza 1914. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.
Pšenica . . . bela	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . žołta	—	—	—	—	8	20	8	85
" nowe	8	25	8	90	—	—	—	—
Rožla . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	15	7	25	6	30	7	30
Ječmjeń . . . 50 kilogr.	—	—	—	—	6	60	7	90
Wows . . .	6	50	7	25	6	20	7	—
" nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hród . . .	11	—	20	—	10	—	11	—
Woka . . .	11	—	12	—	10	—	11	—
Jahły . . .	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka . .	17	50	19	50	20	—	22	—
Bern . . .	1	75	2	50	2	20	2	50
Butra . . . 1 kilogr. . .	2	50	2	80	2	50	2	70
Pšeničžna muka 50 " . . .	10	25	18	50	14	50	18	50
Rjana muka . 50 " . . .	9	50	12	25	10	50	12	50
Ssyno . . . 50 " . . .	2	50	3	25	2	50	3	—
Ssloma . . 100 " . . .	3	—	3	25	3	—	3	60
Proßata 756 schtuk, schtuka . .	16	—	30	—	—	—	—	—
Pšeničžne wotruby . . .	5	35	5	60	5	10	5	60
Rjane wotruby 50 kilogr.	5	25	5	75	5	50	6	—
Pšeničžny gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Rjany gris . . .	6	50	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 20 pj., schtuka 8 pj.

W Budyschinje płaczeschе: korž pschenzy (bela) po 170 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., žołta — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 14 hr. 20 np. hač 14 hr. 96 np., korž rožki po 160 puntach 11 hr. 76 np. hač 12 hr. 24 np., nowa: 12 hr. — np. hač 2 hr. 32 np., korž ječmjenja po 140 puntach: 10 hr. 85 np. hač 12 hr. 04 np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

12. měrza 1914

Po 50 kilogr.: Rožka wot 7 hr. — np. hač 7 hr. 30 np., pschenza wot 8 hr. 50 np. hač 9 hr. — np., ječmjeń wot 7 hr. 70 np. hač 8 hr. — np., wowß wot 6 hr. — np. hač 7 hr. 80 np., jahły wot — hr. — np. hač — hr. — np. hród — hr. — np., ssyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 50 np., bern — hr. — np. hač 2 hr. 70 np., ssloma (100 kilogr.) 3 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 50 np. hač 2 hr. 80 np., jeja (mandl) 1 hr. 05 np.

Wjedro w Londonje 20. februara: Pomročzene

Cyrkwinske powjesće.

W Michałskej zyrkwi smeje rano w 7 hodźinach farat Räda serbsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$9 hodźin duchowny Tyschet serbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Wutoru popołdnju w 5 hodźinach wotměje so w Libuchowje a srjedu popołdnju w 5 hodźinach w Jenkezach paßionska nutrnosć.

Schtwórtk popołdnju w 5 hodźinach wotměje so paßionska nutrnosć w Brěsowje.

Tydźeńske sastojńske dźěła smeje duchowny Tyschek.

Wěrowani:

W katholskej zyrkwi: Khorla Ignaz Sacher, wojnat w Budyschinje, z Marju swudowjenej Schalowej rodź. Schubertez w Budyschinje.

S druhich woßadow. Pawoł Hergut, cěßla w Jělzy, z Elsu Nowotnez w Počzaplizach. — Gustav Herman Libsch, pjekarski mischtr w Małych Debßezach, z Almu Pawlinu Friesez w Drjeczinje. — Matij Michaelis, pomozny želesniski wothladowat w Brětni, z Hańžu rodź. Markez w Rakezach. — Wylem Max Rymat, kublet we Wjeßelu, z Marju Běrkez, domjazej dźowku w Drobach. — Ulysse Ami Ginggen, schwajzak we Wawizach, z Almu Linu Erlnerez tam. — Khorla Herman Wojnat, gratowy tyschet w Draždźonach, z Hanu Ernstinu rodź. Fürlez w Porschizach. — Hendrich Moriz Robert Biesold, žiwnosćet w Brěmjenju, z Marju Martu Czabranez w Sderi.

Křćeni:

W Michałskej zyrkwi: Pawoł Gerhart, Gustava Adolfa Schczěpana, murjerja w Hrubjelczizach, ß. — Elsa Marta, Gusty Hermana Kowarja, khěžerja a murjerja w Nowych Małßezach, dź. — Marhata Marta, G. Wagenknechta, kowarja w Dobruschi, dź.

W katholskej zyrkwi: Wylemina Elsa, Michala Marchla, skałarja w Semizach-Tumizach, dź. — Franz, Franza Nowotneho, skałarja w Semizach Tumizach, ß. — Angela Marja Hana, Jurja Měta, wyschscheho ßkodeńka we Budyschinje, dź. — Khorla Heinz, njemandź. ß.

S druhich woßadow: Hanß Kurt, Jana Wylema Błažija, póstskeho póßelnika w Hodźiju, ß. — Jadwiga Hilžbjeta, Bjedricha Khorle Riedla, czěßle w Druzlezach, dź. — Elsa Ruta, Pawoła Richarda Herzoga, fabrikskeho dźěłaczerja w Nowych Warnocźizach, dź. — Erwin Marczin, njemandź. žyn we Brěsyschczu. — Pawoł Arnoscht, Jana Khorle Henki, žiwnosczerja we Wbohowje, ß. — Kurt Erich, Pawoła Richarda Běricha, žiwnosczerja w Holeschowskej Dubrawje, ß. — Fryz Erich, Hermana Gustava Wenzela, najeńka hosczenza w Kožlowje, ß. — Arnoscht Richard, Bjedricha Maxa Bójza, žiwnosczerja w Holeschowskej Dubrawje, ß. — Marta Marhata, Jana Bohuwěra Wawrika, kublerja w Njeßwaczidle, dź. — Jan Arnoscht, Jana Prjezy, dźěłaczerja w Njeßwaczidle, ß. — Jurij Kurt, Jana Gusty Hermana, kublerja w Nowej Wßy, ß. — Selma Mejta, Khorle Gocza, samkarja we Lohowje, dź. — Arnoscht, Jana Gusty Pohlana, murjerja w Khaßowje, ß. — Selma, Pawoła Jurja Mihanka, žiwnosczerja w Njeßwaczidle, dź. — Max, Bjedricha Rungi, khěžerja w Mikezach, ß. — Marta, Jana Pětschki, sahrodnisteho žiwnosczerja w Schczeńzy, dź. — Jurij Kurt, Khorle Kschižanka, khěžkarja w Rakezach, ß. — Max, Khorle Rychtarja, khěžkarja w Stróži, ß. — Erich, Jana Schimanna, sahrodnika we Hermanezach nad Sprewju, ß. — Ota Erwin, Oty Weißhuhna, poschkleńczetskeho mischtra we Wulkej Dubrawje, ß. — Pawoł Pětschka, njemandź. ß. we Lomsku. — Erna Frida, Jana Gusty Nowaka, hospodarskeho pomoznika w Mjeschizach, dź. — Dora Ella, njemandź. dź. we Wawizach. — Frida, Jana Gusty Pětscha, žiwnosczerja w Sdźaru, dź. — Ella Hana, jamoweho dźěłaczerja Grochola w Suborniczzy, dźowka. — Hana Hildegarda Mjetwiz, njemandźelska dźowka w Suborniczzy.

Zemrjeli:

W Michałskej woßadze: 7. měrza: Marta Lydija, Jana Arnoschta Alberta, kublerja w Zyžezach, dź., 7 m. 24 d. — 9.: Khorla Gusta Dornik, skałat w Brěsowje, 52 l. 6 m. 6 d.

W katholskej woßadze: 3. měrza: Khatyrna swudowj. Rólowa rodź. Kubschiz w Budyschinje, 92 l. 11 m. 10 d. — 4.: Madlena Krawzowa, schwalcza w Małßezach, 80 l. 4 m. 5 d.

W druhich woßadach: Khorla Gusta Sahrodnik, khěžek na Holzy, 70 l. 9 měßazow 26 dnjow — Jan Gusta Rěczet, žiwnosczet w Druzlezach, 66 l. 4 m. 28 d. — Hana Wylemina Pětzyna rodź Schwäzkez na Holzy, 31 l. 8 m. 21 d. — 3. měrza: Khorla Gusta Nowotnik, czeßlisti mischtr w Rakezach, 63 l. 7 m. 15 d. — Khorla Herman Mět, ratař w Schczeńzy, 28 l. 11 m. 2 d. — 8. měrza: Hana, Gusty Bergera, murjerja a khěžerja w Rakezach, mandźelska, 74 l. 6 m 14 d. — 9. měrza Arnoscht Khěžnik, kowatski mischtr w Komorowje, 60 l. 9 m. 16 d. — 11. měrza Michał Wyrt, wumjeńkat w Schczeńzy, 72 l. 7 d. — 24. februara Jan Gusta Wowczet, hosczenzat w Měrkowje, 70 l. 5 m. (semrje w Budyschinje a bu tam pokhowany). — Handrij Kuba, khěžet we Krakezach, 72 l. 11 m. 5 d.

Zyrkwinske powjesče z Hodźija.

Njedźelu Oculi smeje rano $\frac{1}{2}$8 hodźin farat Kschižan serbsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$9 hodźin duchowny Voigt serbske a w 10 hodźinach němske prědowanje. — Popołdnju 2 hodźin katechismußowa wuczba za němsku žónsku młodźinu.

Pjatk 20. měrza je $\frac{1}{2}$9 hodźin serbska spowjedź a $\frac{1}{2}$10 hodźin serbske kemschenje.

Zyrkwinske powjesce ſ Budeſtez.

Njedźelu Oculi śmeje farat Domaſchka rano 1/2 8 hodźin ſerbſku ſpowjedź, duchowny Bójz dopołdnja 1/2 9 hodźin ſerbſke a w 10 hodźinach němſke předowanje.

Kolekta, na pokutnym dnju ſa ſnutskowne mißionſtwo pſched zyrkwinymi durjemi ſběrana, je 240 hr. wunjeßka.

Wutoru popołdnju w 4 hodźinach śmeje duchowny Bójz w Cžornych Noßliſach póſtne kemſchenje.

Sſrjedu wječor we 8 hodźinach ſhromadźiſna kſcheſcźijanſkeho towarſtwa mużſkeje młodoſcze.

Schtwórtk wječor we 8 hodźinach ſhromadźiſna kſcheſcźijanſkeho towarſtwa žónſkeje młodoſcze.

Pjatk dopołdnja w 9 hodźinach śmeje farat Domaſchka ſerbſke liturgiſke póſtne kemſchenje ſ wudźělenjom Bożeho wotkaſanja.

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeczel: J. Hanekamp

w Budyſchinje na ſtukelnſkej haßy 9,

meblowy dom ſa njewjeſczinske wuhotowanja.

Najwjetſchi ſklad woprawnych a lakowanych

wobydlenſkich wuhotowanjow

kaž tež

jenotliwych meblow a pólſtrowanych tworow

po wſchěch płaczíſnach.

Poruczam jako pſchihódne a praktiſke dary

debjaze meble

wſcheje druźiny, kaž tež

teppichi, blidowe pſchikrywy, paneele, kontorſke a klawěrſke ſtólczki atd.

Otto Preuß

měj. **Khorla König** w Budyſchinje na žitnej haßy 4.

K konfirmaziji

poruczam

wulki wubjerk najwoßebniſchich

konfirmaziſkich a pruhowanſkich wobleczenjow

ſ najlěpſchich dźeržazych tkaninow a wubjernje ſtedźazych

Konfirmandſke žakety

wurjadnje tunjo.

Najwoßebniſche mužazewobleczenja, paletoty, dźěczaze wobleczenja,

kaž tež

Žonjazu draſtu, kaž žakety, mantle, koſtümy

w hobrſkim wubjerku — po najtuniſchich płaczíſnach.

Sprawne poßłużenje — najtuńſche płaczíſny.

Konfirmandſkepſchedeſchczniki

ſa hólzow a holzy, hižo po **3.—** mk.

porucza

Otto Brandt na ſnutskownej lawſkej haßy 8.

Kije :: draſchlerńja :: tobakowe trubki

Škórnje a Stupnje

k konfirmaziji

w najmodniſchim formach a wubjerneho dźerżenja

po płaczíſnach mk. 5.75, 6.50, 7.50, 8.50,

hacž k najlěpſchim kajkoſczam.

Jeniczke pſchedawanje ſwětłoßkawneje wobuczoweje ſnamki

Mercedes

po ſnatych jenotnych płaczíſnach

Herz po jenotnych płaczíſnach ſa žónſke a mużſkich wot **16.50**

Mara po jenotnych płaczíſnach ſa žónſke a mużſkich wot **10.50**

Vera woprawdźity amerikanſki wudźělk

Woßebity ſklad ſławnje ſnatych

dr. Diehlowych ſchkórnjow

ſa nervoſnych a na ſtopu czerpjazych

a

orthopädiſkich ſchkórnjow

(dr. Langfeller)

k wobaranju pſche ſplaznjenu a delepuſchczenu ſtopu.

Schulſke ſchkórnje ſa holzy a hólzow

w hobrſkim wubjerku po woßebje tunich płaczißnach.

Turnowanſke czrije po pſchedpißmje, ſandale, domjaze ſtupnje, niſke ſtupnje, tofle.

Pawoł Kriſteller

najwjetſchi czijowy ſklad w Budyſchinje

Teleſon 168. **na bohatej haßy 29.**

Wuporjedźenje ſpěſchnje a tunjo. Też ſo ſerbſki rěči.

Horjanſke praßowane wuhlo

najlěpſche narunanje ſa **drjewo** a druhe **wuhlo,** derje wußuſcheme porucza

Horjanſka wuhlowa praßowarńja

na Horje pola Njeßwaczidła.

Franz Marſchner

czaßnikar w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ſwój ſklad **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**

k dobroczinemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. Witzomne rukowanje. Tunje płaczíſny.

Holczaze tosche, hólczaze tornistry,

tež ßamßne wudźełki **knihowe maphy,** tež ßamßne wudźełki

ßnědanske tosche — etwije ſa pjerowe dźerżaki

Spezialna pſchedawańnja ſa Offenbachſke kožane twory.

T. Albert měj. Khorla Bahla pſchi lawſkich hrjebjach 10
Telefon cźißło 578

Woßebitoſcź: Holczaze tosche a hólczaze tornistry ſ howjaſeje koże.

Palaſtowe dźiwadło

w Budyſchinje na khěžorſkej dróſy 11.

Wſchědnje
wot 4 hodźin popołdnju hacź do **11** hodźin wieczor

wulke pſchedſtajenje

:: najnowſcheho dokonjenja ::
ßwětłohrajerſkeho wumělſtwa.

Kóždu ßobotu a ßrjedu ßo program pſcheměni.

Cźiſtowołmjane konjaze pſchikrywy

(deki)

ſ rukowanjom cźiſteje naturſkeje wołmy
ſe ßylnym płatom podſchite a pſcheſchite, 140×180 cm wulke

mk. 6.50.

Sa ſnamjo na pſchikrywy 10 pj., wot 1 duz. darmo.

Pſchikrywy na pruhu darmo.

Carl Winter, fabrika pſchikrywow **w Magdeburgu.**

Saſtupjeŕ **C. Winter w Budyſchinje na khěžorſkej dróſy 8.**

1 waggon originalnych

Janko-jěſdnych kołow

je doſchoł.

Poruczam je po wurjadnje **tunich płaczißnach.**

Najwjetſchi wubjerk. Nětždze 235 jěſdnych kołow na ſkładze.

Trjebane mužaze a žonjaze jěſdne kola

po **tunich płaczißnach** ſ rukowanjom.

J. Schieback

na Mužakowſkej dróſy 4.

Kupne wuczinjenja, hypotheſke liſczíny, teſtamenty

wudźěłuje

prawny bürow Kobana pſchi žitnych wikach 4.

— Rěczu ßerbſki. —

Ssymjo

czerwjeneho, běłeho a ſchwedſkeho dźeczela

tehorunja wſchě družiny

kuczných a ſahrodnych ßymjenjow

poruča

Khorla Kahrowe

pſchi žitnych wikach.

Schmidt & Gottſchalk

pjenjezna banka **w Budyſchinje** na theaterſkej haßy.

na rózku ſchulſkeje drohi.

Kupony k 1. haprleji 1914

hižo wot **15. měrza** bjes khoſtow po najwyſchſchim kurſu ſ hotowymi pjenjeſami ſaměnjamoj.

Derje ßo płaczaze hódnoſtne papjery na ſkładze.

Jenotliwje ßo pſchenajaze privatne treſorſke kaſchcźiki ſe ßamßnym wotnajerjowym ſamknjenjom

Włoßy barbjazy cżeßak

Sakońſzy ſchkitany. Njedoſcżéhnjeny w trjebanju

Barbi ſchédźiwe abo cżerwjene włoßy żołte abo cżorne.
Sa njeſchkódnoſcż ßo rukuje. Sso léta dołho trjebacż hodźi.
Scht. 3 hriwny na póſtſke dobracże.

R. Drechsel w Draždźanach Nr. 6
Kurfürſtenſtraße.

Hižo wot 29 lět

pſchedawam na **Budyſkich wikach**

ßymjenja ſa nalětni a lěcżny wußyw

wot firmy **J. E. Schmidta** w Erfurtu, kněžorſkeho a kralowſkeho podawarja, ßo mi ſcżelaze, woßebje wot tejele firmy plahowane **runklizowe ßymjo** (woßebitoſcż), kotrež tole léto woßebje derje ſkhadźa.

Tehodla ßwojim cżeſcżenym wotebjerarjam wſchě ßymjenja w dobrej ſkhadźazej tworje poručam:

runklizowe, Eckendorfſke żołte a cżerwjene hobrſkowalzojte, punt po 30 pj., zentnar 25 hr. Lutyjecżanſke żołte ßymjo, najwjetſchu cżerwjenu **pizowanſku zokrowu rěpu,** dołhu běłu.

Kałowe ßymjo, Erfurtſkeho ſaźneho, Barlinſkeho ßrěnjoſaźneho, hollandſkeho cżěmnocżerwjeneho, póſdneho, Zitawſkeho hobrſkeho a ßerbſkeho burſkeho kała, běłeho kała a Winnigſtetterſkeho, kónczojteho Braunſchweigſkeho a woprawneho cżeſkeho hłubateho kała.

Wulki wubjerk ßymjenja, karottow, morcheje, pizowanſkeje morcheje, bunow, gurkow atd.

Woßebitoſcż: Erfurtſke kwětkowe ßymjenja
w 10pjenjeżkatych pakcżikach ſ wukaſanjom k plahowanju.

Rjane cżiſte dźecżelowe ßymjo, němſki wußyw, punt 1 hr.

Wulki wubjerk **Draždźanſkeje zyble k ßadźenju.**

Woßebje poručam wot hollandſkich plahowarjow ßo dóſtawaze **kwětkowe kulki** gladiolow, begoniow, lilijow, tuberoſow atd.

Moje ſtejiſchcżo je hižo wot 29 lět na mjaßowym torhoſchcżu.

Jan Bjedrich, **ßymjenjowa pſchedawarnja**
w **Kołwaſy** pola Pomorz.

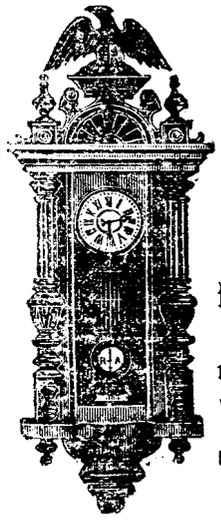

K konfirmaziji

poručam ßwój bohaty ſkład

cżaßnikow, rjecżaſow, pjerſchcżenjow, kollierow, broſchow, naručzinow, na wuſchnizow, manſchettowych kneflow a krawattowych jehłow

Ssamßna wuporjedźetnja.

najtuńſche płacżiſny. najwjetſchi wubjerk.

J. A. Lenke, cżaßnikaŕ
w Budyſchinje na Hoſchiz haßy 25
pſchi póſtſkim naměſcże.

Do Rakez!

K konfirmaziji

poručam wſchě drużiny **ſtupnow** a **ſchłórnjow** ſa hólzow a holzy, jenoż dobro tworu, zanu braku.

H. Zawnik, ſchewſki miſchtr w Rakezach.

Sserbſki muſej
wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßoza wot ½11—12 hodźin.

Viſitne khartki
cżiſchcżi ſpěſchnje a tunjo
Ssmolerjez knihicżiſchcżetnja.

Flechtenheil

wupruhowany ßrědk pſchecżiwo wußrpkam kože a liſchawje, buſchwiza po 1 hr.

Pile k cżiſcżenju krewje,
k rjadowanju a podpjeranju lohkoho wukhoda, bleſchka po 50 pj.

Selo k cżiſcżenju krewje
wupruhowany ßrědk pſchi khoroſcżach, kotrež ſe ſchpatneje krewje wukhadźeja, tyſka po 1 hr.

Krjepki k cżiſcżenju krewje
ßłuża k lěpſchomu ſkutkowanju a podpieranju kury k cżiſcżenju krewje, ble chka po 75 pj.

Kralowſka priv. Hrodowſka haptyka
w Budyſchinje.

Dobry lany wolij,
Eckendorfſke
runklizowe ßymjo
punt po 25 pj.
poručża
Khorla Kahrowe
pſchi żitnych wikach.

Nowe
runklizowe ßymjo
jenoż najlěpſchich drużinow
poručża tunjo
Khorla Preißer jun.
pſchi żitnych wikach.

Spěwarſke,

ßerbſke a němſke,

jednorje hižo po 2 a 3 hr. a woßebnje do cżelazeje kože ſwjaſane hižo po 6 hacż do 10 hr. ßu na pſchedań

we wudawarni Serb. Nowin.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóźiki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 12. **Sobotu 21. měrca 1914.** **Lětnik 73.**

Čłonjenjo wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotřiž chcedźa sa nje na

2. schtwórtlěto 1914

do prědka płaćićź, njech nětko **80 pj.** we wudawarni Serbskich Nowin wotedadźa.

Čłi, kotřiž žebi Serbske Nowiny psches **pósť** pschinjesćź dadźa, njech tola njesapomnja, žebi je tam bórzy skasacź. Na schtwórtlěto saplaćźi žo sa **Serbske Nowiny** na sakskich a pruskich póstach, kaž teź w druhich krajach němskeho kněžorstwa **90 pj.,** s pschinježenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny s pschikłohu „Pomhaj Bóh" płacza na pósće **1 hr. 30 pj.,** s pschinježenjom do domu **1 hriwnu 45 pj.**

Redakzija Serbskich Nowin.

W sakskim žejmje

dojednachmy sańdźenu póndźelu wo tśjoch nimale jenajkich petizijach želesniskich sastojnikow, w kotrejž pschi pschidźělenju pschiłohow sa wobydlenja wo jenakosćź prosche. — Wuttoru na dnjowy porjad namjety sozialdemokratow a žwobodnomyślnych pschińdźechu, kotřiž žebi žadaja, so by žo žejm kóždolětnje seschoł. Tajke žadanje je pschi naschich sakskich poměrach njetrěbne. Sswobodomyślni na to pokasowachu, so trjebał žejm potom jeno tśi měžazy žwoje poželženja wotměwacź, jene lěto žo se statnym hospodarstwom a druhe lěto se sakonjemi a petizijemi saběracź. Schtóž pak žwobodomyślnych a sozialdemokratow snaje, wě, kak woni wědźa dźěło s dospołnje njetrěbnymi rěčźemi podlěschećź a wobćežećź. Tak by pschischło, so by žejm, kaž nětko kóždej dwě lěcze, tak potom kóžde lěto 6—7 měžazow poželženja wotměwał. Knjeżerstwo dyrbjało nowych sastojnikow pschistajićź a se žejmowych poželženjow statej khětro wudawki nastanu. Statne wudawki dyrbimy s dawkami nawdawacź, a powjetschenje dawkow žo nikomu njelubi. Tole knjeżerstwo k rospominanju snapscheźiwi, s dobom pak na to pokasa, so by žo pschi kóždolětnym seńdźenju žejma mało mužow s praktiskeho wschědneho žiwjenja nadeschło, kiž bychu swólniwi byli, cźeże a samolwjenje sapóžłanzow na žo wsacź. Sa kraj a knjeżerstwo pak je s wulkim wužitkom, so we žejmje tajzy mužojo žydaja, kiž běchy wschědneho žiwjenja žami najlěpje snaja, hacź žnano bohacźkojo a wumjenkarjo. Konservativni a nationalliberalni knjeżerstwo we žwojich nahladach podpjerachu a tónle namjet se žwojimi hłožami sacźiżnychu. Potom jednasche žo wo Barlinskim dźeniku. Tón bě s pschileżnosćźu wótcźinskich žwjedźenjow w Lipsku loni w oktobru sakskeho krala hanjaze nastawki wosjewjak. Teho dla běchu konservativni namjet sapodali, pschedawanje tehole dźenika na sakskich dwórnischcźach sakasacź. Knjeżerstwo sdźěli, so je tymle nowinam wosjewicź dało, so žo tajki sakas wuda — jeli hischcże ras tajke skschiwdźaze nastawki pschinježe.

Ssrjedu jednanja wo wyžoke schule a zyrkwinsku wyschnosćź dźěchu. Sapóžłanz Günther rěčeše na wschě dwě hodźinje wo jenym studencźe, kotrehož běchu loni s Drježdźanskeje technisteje schule wupokasali. Wěz njebě hódna, so by žo wo njej ani pjecź mjeńschinow rěčało, je telko droheho cźaža žo s njej pschecźiniło. Potom nationalliberalni rěčźnizy teho runja w njeskónčnych rěčźach na to skorźachu, so je jedyn mnich sa katholikow Boże mschě wotdźerźał a so žónske stawy katholskich rjadow make dźěcźi wothladuja. Spodźiwni ludźo, naschi liberalni! Pschecźiwo anarchistam a tym, kiž pschecźiwo zyrkwi schcźuwaja, nimaja žanych žłowow, ale tu, hdźež wěrjazy kschesćźijenjo žwojemu Bohu žłuża a skutki kschesćźijanskeje lubosće wukonjeja, bychu liberalni jim to najradscho sakasacź chcyli. Tajke zyle prósdne rěcźe trajachu hacź do pósdneho wjecźora. Teho dla dyrbjachmy jedyn dypk wuradźowanja, nastupazy realne schule, gymnasije a seminary, na jedyn druhi dźeń wotstorcźicź. — Pjatk mějachmy spodźiwne poželženje. Ministerstwo snutskownych należnosćźow bě sakonjowy nacźisk pschedłożiło, so by žo msda wyžokich sastojnikow w krajnej wopalenskej pokkadnizy, kiž psches 6000 hacź nimale 12 000 hriwnow hižo nětkole wucźinja, powyschiło. Pschecźiwo temu pod žiwym pschihłoženjom konservativnych finanzny minister wótrje wustupowasche. Druhe strony njejžu wotkhilene, sa powyschenje msdy hłoženacź. Jedyn nationalliberalny žamo sa to wustupi. Należnosćź pschińdźe do finanzneje deputazije A. Wěste je, so konservativni a prěnja komora tajke njetrjebawsche powyschenje msdy sacźižnu. E. B.

Khěžorstwowy žejm.

Budgetowa komižija je schtwórtk wo msdże sastojnikow jednała. Msda sběhnjenych khěžorskich sastojnikow je žo s 1500 hriwnami w sapocźatku a s 2200 hr. na kónzu postajiła, hacź runje statny sekretar Kühn na to pokasowasche, so bychu žo s tutym pschiswolenjom wudawki wo 3 milijony powjetschiše, k cźemuž nima žanych žrědkow. Runje tak je žo wobsamkło, msdu kanzlistow pola technisteje wustawow wójskoweho sarjadnistwa powyschicź.

Khěžor Wylem

žo prěnje dny pschichodneho tydźenja na jěsbu na kupu Korfu poda. Po pucźu wón awstriskeho khěžora w Schönbrunnje pola Wina wopyta ažo s italskim kralom we Venedigu setka. Khěžorowe pucźowanje w nětcźischim cźažu, hdźež žu wschě nowiny połne powjesćźow wo wójnskim brónjenju Ruskeje, směrujo skutkuje. Ruska drje žwoje wójsko powjetscha, tola niz so by Němsku nadpadła, ale so by žebi měr sakhowała. Pschezo jažnischo bywa, so wójnske powjesće wot ludźi wukhadźeja, kotřiž chcedźa Němsku do wójny pschecźiwo Ruskej schcźuwacź.

Narodźenje trónskeho herby w Brawuschweigskej.

Khěžorej je žo wnuk narodźił. Jeho jeniczka dźowka Viktoria Luisa je žwojeho mandźelskeho, brawnschweigskeho wójwodu Ernsta Augusta, se žynkom wobdarika. W Brawnschweigskej a w Pruskej je žo powjesć wo tym s wješelymi sacźuckemi sažłyschała. Pruski žejm je khěžorej sbožopschejazy telegram pósłał. W Brawnschweigskej žo privatne a sjawne twarjenja s khorhojemi wupyschichu. Wolfenbüttelska batterija do Brawnschweiga pschijědže a 101 krócź wutsěli. Schule žo na jedyn dźeń samknychu, garnisona njemějesche słužby. Wójwoda je khudym 30 000 hriwnow darił. Wjecźor žo město wobžwětli. Dopołdnja w 10 hodźinach tśjo offizěrsźy lětarjo s Hannovera pschileczachu a nad hrodom koło wokoło lecźachu. Wójwoda na balkon stupi a žo sa tuto hołdowanje dźakowasche.

S narodźenjam brawnschweigskeho prynza pak žo w Pruskej teź stare staroscże woživjeja. Hannovecźy hischcże pschezo wójwodu Ernsta Augusta sa žwojeho krala wobhladuja. Dźeń prjedy hacź je brawnschweigski herba na žwět pschischoł, bě w Barlinje shromadźizna hannoverskeje kraloržwerneje strony. Tam žo s nowa sarocźachu, so wscho spytaja, so by žo hannoverske kralestwo sažo postajiło. Jich nadźija, so tutón wottykjeny kónz dozpja, s narodźenjom brawnschweigskeho prynza nowych mozow dostanje.

Annexija Hessensko-Nassauskeje a Hannoverskeje žo njeprawa a

revoluzionarna mjenowasche. Pruska je woprawdże s krajnopscheradnymi skutkami liberalnych stronow tuteju krajow hromadże dźěłaka. S danju rubjenych wjeřchowskich pjenjes je žo dołh pschichodneho nanajeneho pruskeho statneho ministra sapłaćił.

Samjelčežeć žo njehodźi, so Cumberlandski wójwoda Ernst August s Hannoverskimi, kotsiž sa saž̌o postajenje hannoverskeho kralestwa dźěłaju, na oschczelne waschnje wobkhadźa. Wón je jim s Wiina sčěhowazy telegram pěšlał:

Kaž pschezo pschi wschěch važnych podawkach nascheho doma je mi wutrobne požadanje, wam a wschitkim žwěrnym w Hannowrje narodźenje strowego wnuka — w Braunschweigu wosjewić. Wyšokoswježeleny a s nutrnym dźakom k Bohu napjelnjeny žym pscheženwědčeny, so na tutym wjeselym podawku wutrobny podźěl bjerjecže. Ernst August.

Narunanske wólby do khěžorstwoweho žejma.

W 14. sakskim Bornasko-Rochlicžanskim wokrjeżu je žo pschi narunanskej wólbje sa sozialdemokratiskeho kandidata Ryžela 12077 hłosow, sa konservativneho generalneho leutnanta s Lieberta 8642 hłosow a sa nationalliberalneho Nitschku 6512 hłosow wotedało. Duž budże wužscha wólba mjes Rysselom a Liebertom. W lěcže 1912 bě Liebert jenož se 123 hłosami wjetschiny dobył. Dla njeporjadnosczow, kotrež běchu žo pschi wólbje stale, khěžorstwowy žejm wólbu jako njeplaczazu spósna. Też tón króc̆ budże sa Lieberta dobycže cžežke. Sswobodomyślna strona žwojich pschiwiżowarjow napomina, pschi wólbje sozialdemokrata Ryssela podpjerać. Sswobodomyślnym žo njelubi, so je Liebert w khěžorstwowym žejmje němskich sastojnikow, koksiž žu pjecža s cžornochami žurowje wobkhadźeli, sakitał a so ma sa nusne, so by žo němske wójsko dale powjetschało.

W druhim Pósnańskim wólbnym wokrjeżu, hdyž je hrabja Mielzynski žwój mandat skožił, žu Polaka prälata Kloža se 16430 hłosami wuswolili. Konservativny ryczerknbler Heza 13019 a sozialdemokrat Schul 636 hłosow dosta.

Potłoczenje cžornochow w Kamerunje.

W budgetowej komiżiji khěžorstwoweho žejma žo wo wužwojenju Dualaskich cžornochow jednasche, k cžemuž žo 2¼ milijona hriwnow žada. Dualaszy cžornochojo žu pschecžiwo wužwojenju, kotrež ma žo dla polěpschenja strowotnych wobsteinosczow stacž̌, a běchu khěžorstwowemu žejmej telegram póžkoli, w kotrymž wo to prosicha, so buchu žo w žwojim wobžedženstwje wostajili. Tutón telegram je wokrjeżny hejtman na pósče sadžerżał a hakle sa pjecž̌ dnjow je žo wón wotpóžkał. Dualaskemu sekretarej Mansy, kotryž chzyschе žo do Europy podacž̌, je wokrjeżny hejtman wobcžežnosče cžinik a hdyž bě potom sekretar psches jendželsku koloniju pucž̌ do Němskeje namakał, žu jeho w Hamburgu sajeli a jeho džeń dołho w arresče sdżerże i. Tole wobkhadźenje s Dualaskimi cžornochami žo w komiżiji najwótrischo sožudžowasche, a to wožebje se sozialdemokratiskeje strony. Petiziske prawo na khěžorstwowy žejm je žo sranilo, khěžorstwowy žejm njeje žo sańcž̌ měł, póstike potajństwo je žo sranilo a važnosc̆ němskeho prawa pola domorodnych je schkodowała. Knježerstwo chze Dualaskim cžornochам sakasacž̌, žo do wukraja podacž̌. Jedyn žwobodomyślny satožkanz rjekny, so žo sakasanje wucžahowanja schklovinskemu wukasej runa.

Sajecže anarchistow.

Pschi polizajskej revisiji sparnjow w Michalkowizach pola Katowiz w hornjej Schlesynskej žu schtyrjoch Galizischich sajeli. W jich kofrach wjele rosbuchadkow a jenu bombu namakachu. Kaž je žo s pschepytanjom wukopało, žu woni hižo dołhi cžaž w hornjej Schlesynskie sa rosschěrjenje anarchisma dźěłali.

Polazy w Barlinje žebi pólske Boże žłužby žadaju.

W Barlinje něhdže 80000 Polakow bydli. W lecže 1907 je žo mjes nimi 30000 mužow a žonow naliczilo, kotsiž s zyka němski njerosymja. S wjetscha žu to pruszy poddanjo, jenož mało s Awstriskeje pschikhadża. Woni maja něhdže pjecžtdżesacž̌ towarstwow, mjes kotrymiž pak je mało naboženskich; s wjetscha žu to dźěłaczerske towarstwa. Polazy žu žo husto wo to prózowali, so by žo jim pólski prědowało, tola jich prósstwy njejžu žo dopjelnike. S tejle prósstwu běchu žo woni też w moabitskim městowym wotdźělenju na duchownych Pawołskeje zyrkwje wobrocžili. Tola cži žo sarjeknychu, Polakam w něcžim k woli bycž̌. Tam něhdže 8000 Polakow bydli, kotsiž žo pilnje pschi Božej žłužbje wobdźěleja. Skónczńje žu žebi žlubili, so žwojim dźěcžom njedadża pschi firmowanju Boże wotkasanje wužicž̌, khiba so by žo pschi žwjatocžnosczi pólska rěcž̌ wuživała. Duž duchowni teho dla njedźelu sjawne wustupowanje Polakow w zyrkwi wocžakowachu a žo teho dla na poliziju s prósstwu wo pomoz wobrocžichu. Pólske dźěcži běchu žo žwjedżeńšzy swoblekani psched wołtarjom shromadżili. Hdyž žo duchowny sapowjedži, jim žwjate wotkasanje wudźělicž̌, w zyrkwi wulki ropot nasta. Něhdže 2000 Polakow, kotsiž běchu w zyrkwi shromadżeni, wólsje na duchownych žwarjachu, dokelž nochzedża pólski prědowacž̌. Podarmo jedyn pólski rěcžazy duchowny s klětki roshorjeny lud směrowacž̌ spyta. Polizistojo, kotsiž běchu žo po zyrkwi rosstupili, na to kemscherjow s zyrkwje wucžischczachu, a tych, kotsiž žo spjecžichu, sajachu.

Sadwělowanski skutk mandżelskeje franzowskeho finanzneho ministra Caillauxa.

Njewschědne mordarstwo je žo w Parisu w redakziji nowin „Figaro“ skucžiło. Žona finanzneho ministra Caillauxa je tam hłownego redaktora Calmetta s revolvrom satšelika. „Figaro“ poslednje njedżele njepschestawajzy skschiwdżaze nastawki pschecžiwo ministrej Caillauxej wocžischczowasche. W nich Caillauxa winowachu, so je bankam pjenjesy k wólbnej agitaziji wudrěł a so wón njedźiwajzy wscheho saprěwanja w dohladowarstwje bankow njedobreho mjena žyda a so s tychle sastojnstwow rěki skota do žwojich sakow wodži. „Figaro“ dale Caillauxa winowasche, so je masanu rolu pschi prozeßu pschecžiwo jebakej Rochettej hrał a so je wotstorcženje prozeßa a s tym salětnjenje wobskórżby saminował.

To drje žu cžežke poroki, tola Caillauxowa mandżelska njeby žnadž̌ k revolvrej pschimnyła, hdy by Calmett też Caillauxowe listy, kotrež bě žwojej prjedawschej žonje pisał, na sjawne njedawał. Tak dołho hacž̌ žo wo politiske należnosče jednasche, Caillauxowa mandżelska žwojemu mužej pschewostaji, žo sakitacž̌. Hdyž pak žo „Figaro“ do jeho parschonskich należnosczow tykasche, žo w nich žonjaza njedótkliwosc̆ srani. Caillauxowa mandżelska k jenemu jej snatemu wyšokemu žudnikej khwatasche a jeho prosche, so by pschecžiwnikow jejneho muża se sakonjom nusował, womjelknyła. Tola tam wona shoni, so w Franzowskej žaneho schkita pschecžiwo nowinarskim skschiwdżenjam njeje. Widžo, so njemóže pola sakonja a prawa pomoz namakacž̌, žebi revolver kupi a wodżerja schcžiwańzy w redakziji pytasche. Hdyž ju k njemu puschcžichu, žo wona do njeho samèri a schěsc̆ kulkow do njeho swutšela. Lěkarjo spytachu s operaziju žmjertnje sranjenemu Calmettej žiwjenje sakhowacž̌, tola prjedy hacž̌ žo operazija skónczi, wón wudycha. Wo skutku žwojeje žony shoniwschi, je Caillaux hnydom žwoje ministerske sastojnstwo složił. Zyke Parižske wobydlerstwo je žo s revolverskim nadpadom w „Figarowej“ redakziji najhłubscho roshorił. Jena strona nadpadnizu sožudża, druha ju samolwicž̌ pyta. „Figarowu“ redakziju je polizija psched ludowej cžrjódu schkitacž̌ dyrbjała. Caillauxowu žonu žu sajeli. Wona žo psched pschižażny žud stoji. Na kóždy pad je wona wobžarowanja hódna a cžłowika žobuželniwosc̆ žo jej njemóže sarjeż, njech ju pschižażni wuwinuja abo sažudża.

Hromadże s Caillauxom je też łódźstwowy minister Monis wotstupicž̌ dyrbjał. Wón je runje kaž Caillaux do njecžistych finanznych należnosczow saplecženy. W lěcže 1911 je wón po nucženju Caillauxa jako tehdomnischi ministerstwowy pschedžyda statneho rěcžnika nusował, so je pschepytanje pschecžiwo bankierej Rochettej spuschcžił. Tutón je ludźi, kotsiž běchu jemu žwoje pjenjesy dowěrike, wo něhdže 150 milijonow frankow sjebał. Pschepytanje žo pschecžiwo njemu psches 5 lět cžehnjesche. Někotsi politisžy wjele samóžazy mužojo, kotsiž běchu s Rochettom pod jenym krywom, žo wo to postarachu, so žo Rochettowe jebanstwo njeby na sjawnosc̆ pschinjeżło. K Rochettowym pschecželam też minister Caillaux žłuschesche. Hakle w dezembrje 1912 žo po parlamentarischim pschepytanju wužud wobkrucži, s kotrymž žo Rochetta k jastwu na 3 měžazy sažudži. Mjes tym pak Rochetta sa 200000 frankow na žwobodże wostajichu. Wón žo s Franzowskeje shubi a žo do Mexika pschecžažny. Wot tam pschekłepany pjenježnik bórzy mexikansku požcžonku wo 25 milijonow frankow w Franzowskej samèscži. Ludžo, kotsiž žu žebi tule požcžonku narěcžecž̌ dali, žu žwoje pjenjesy shubili, mjes tym so je žebi Rochetta žwoje požrědnistwo w Mexiku drohu sapłacžicž̌ dał.

Po wotstupjenju Caillauxa a Monisa budża žnadž̌ jich też druhi žobustawy ministerstwa scžěhowacž̌ dyrbjecž̌. W Ruskej wocžakuja, so w Franzowskej sažo ministerstwo s Delcasseom, Barthouom a Briandom na rjad pschińdże S padom nětcžischeho

ministerstwa by ßo ruśko-franzowskemu swjaskej wulka ßłużba wopokasała. Caillaux, kotryż bě dusha nětčišcheho ministerstwa, je, kaž je snate, k najpschessčwědčenischim pschiwißarjam franzowsko-němskeho sbliženja był.

Saječe jeneho ruskeho offizéra w Kölnje.

Po powjesčach ruskich nowin ßu póstnizy w Kölnje ruskeho namórskeho offizéra Poljakowa sajeli. Němska polizija, kotraž Poljakowa winowasche, so je ludźom pjenjesy se saka kradnył, je s nim pjecža jara hrubje wobkhadźała. Jeho je hakle po dźeßaczdnjownej jatbje puschčiła, hacž runje je ßo s legitimaziskimi papjerami wupokasacź mohł. Listy a telegramy, kotrež je Poljakow ruskemu póßłanzej w Barlinje ßkał, je Kölnska polizija sadźerżała. Ruski póßłanz w Barlinje je ßo teho dla s wobčežowanjom na němske pruske ministerstwo swonkownych naležnosčow wobrocził, kotrež je Kölnskej poliziji poruczíło, wo tej naležnosči rosprawu podacź. Ruski kódźstwowy minister je wo tejle naležnosči zarjej rosprawjał.

Złe na němske žito.

Ruszy ßo na to hněwaju, so ßo němske žito s pomozu pschiwożnych premijow do Ruskeje pschedawa. W duminej komißiji sa rataŕstwo a finanzy ßu wo złu na žito, hroch a běrny rospominali. Rosprawnik praji, so dyrbi ßo s złom pschiwoženju žita wobaracź, kotrež ßo s pomozu wuwożnych premijow do Ruskeje sčele. Sakoń je ßo, kajkiż bě jón knjeżerstwo wudźełało, kotrež $1^1/_2$ hriwny zła sa zentnar rožki žada, jenohłóßnje pschijał.

Nadpad na jendźelskeho ministra Churchilla.

Jendźelski minister Winston Churchill bě ßobotu w Bredfordu sjawnje wo sałożomnym irskim ßejmje rěczał. S luda, kotryż ministra na dwórnischčo pschewodźesche, muż wustupi, kotryż ministra s pjasču do woblicza dyri. Muż ßo hnydom saßo do ludoweje čŕjódy shubi a ßo njemóżesche wußlěbźicź.

Ruszy židzi a wojerska ßłużba.

Židźi w Ruskej ßo po tyßazach wojerskej ßłużbje wotwlakowacź wjedźa. Knjeżerstwo je ßebi teho dla wotmyßliło, židow do zyła s wojerskeje ßłużby wusamknycź. To drje by ßo židam pschihodźiło. Tola sa to chzedźa jich na druhe waschnje skobacź. Namjetuje ßo, so bychu tśi lěta sa stat robocźili, abo woßebity wojerski dawk placźili.

Swjask mjes Sserbiju, Čzornu Horu a Grichiskej.

Rumunske nowiny ßu powjesčź wo swjaskowym wucźinjeniu mjes Sserbiju, Grichiskej a Čzornej Horu wosjewile. Wucźinjenje pjecža se sčěhowazných dypkow wobsteji: 1. Mjenowane swjaskowe staty ßo na to swjasaju, so ßo wucźinjenja Bukarestskeho měra sakhowaju. 2. Hdyż jenemu s tych tśjoch wójnu pschipowjedźa, staj druhaj na to swjasanaj, jemu na pomoz pschińcź. 3. Sa tśi lěta dyrbja swjaskowe staty ßwoje wójsko poßylnicź, a to Sserbija na 450 000, Grichiska na 380 000 a Čzorna Hora na 60 000 muži. 4. Hdy by Bołharska swjaskowym statam wójnu pschipowjedźiła, a hdy bychu ju sbili, bychu Bołharsku mjes swjaskarjow rosdźělili, a to tak, so bychu Sserbija, Grichiska a Čzorna Hora dwě tśeczinje dostałe; sbytk by Rumunskej pschipadnył. 5. Sserbija a Grichiska ßo na to swjasatej, schulske a zyrkwinske naležnosče mjes ßobu srjadowacź. 6. Swjaskowe staty budźa ßo k Albanskej po shromadnej politizy skožowacź. 7. Generalne stabы tych tśjoch statow dyrbja njepschestawajzy mjes ßobu wobkhadźecź. 8. Swjask je ßo na 10 lět wobsamknył.

Hacž je powjesčź wo ßerbsko-grichiskim swjasku wěrna, budźe ßerbsko-grichiske knjeżerstwo bliżsche dny na sjawne dacź dyrbjecź. Spodźiwne by było, hdy by Rumunska tśeczinu Bołharskeje dostała, hacž runje swjaskej njepschißłuscha.

Revoluzija w Mexiku.

Mexikanszy sběžkarjo ßu hižo wospjet se ßwojimi hrosnosčami a žadławosčami ßwět roshorili. Poßlednje dny ßu woni nowe ßurowosče skučźili. W Icomaulipoßu ßu 5 duchownych skónzowali, 3 wotwjedli a sa wulki wukupny pjenjes puschčili. Dale ßu sběžkarjo zyrkej w Viktoriji wurubili a tamnischeho arzybiskopa tak nabili, so je wumrjeł. W Tuli ßu sběžkarjo jedyn mnischči klóschtr spalili.

Wuhlerʼ Handrij.

(Pokračźowanje.)

Wón sahrabujo wotjěcha, s nowa woźiwjeny.

Ale do kotreho kónza? — To praschenje jemu na myßle leżesche, hdyż bě saßo na ßłónczńu runinu dozpěł, a roshladnje nětkole wěž sapschimny. Wschudźom, hdźeżkuli by pschijěchał, ßo napraschowasche sa wokoło dundazym brunym ludom. Wschudźom setkowasche zyganske čŕjódy, ale nihdźe čźŕje po Hanje njenaźdźe. Skónczńje wot jeneje zyganki shoni, so bě něchtó s jeje rodu s młodej holzu k pokodnju pucźował. So ßu jeju blisko schwajzarskich mjesow setkali, a so je wón jim rjekł, so jeho pschewodźerka k nim ßłuscha a so k čŕjódźe ßłuscha, kiž ßo runje po Hornjej Italskej cźaha, a so je ßo psches wschelake woßudy wot njeje sdaliła. So pak wona to prawje wěrika njeje hacźrunje je holza cźěmne włoßy a wocźi a brunu barbu měła, ale so wona njeje ani khwile ani lóschta měła, sa tej wězu ßlědźicź a s tym zyganej hischče wjazy schkodźicź, kiž hižo tak dobreho mjena pola ßwojich nima.

Jan zyganku nadobnje wobdari; jeje powjesčź bě wschak jara njewěsta, wón pak tola ßo do tamneho kónza nastaji, hdźeż tež ßwojemu pschecźelej, husarskemu wyschkej, saßo bliže pschińdźe. Wón chzyschče k njemu khwatacź, so by pola njeho troscht a radу naschoł, hdy by Hany njenamakał.

Hižo bě hacź na italsku mjesu dozpěł, ale jemu ßo nadźija, so mohł na Haninu cźěř pschińdź, počza shubiwacź, a s tym jeho prjedyscha smužitosčź.

Duż ßebi wotmyßli, so nochże nětko dale wjazy wokoło bludźicź, so chze najprjódzy ßwojeho pschecźela wopytacź a ßo potom saßo do Němskeje wróčźicź, hdźeż ßnadź mohł Haniny pschebytk skerje wußlědźicź.

Wón bě wot pucźowanja mucźny; wón bě prěki a póblu jěchał, tež pěschi khodźił, so by khowanki zyganow wußlědźił, ale s tym jeho mozy, hacźrunje bě wón napinanjam swuknył, tola wotebjerachu. Tež počza nadźiju spuschčźecź, so Hanu, ßwoju njewjestu, lědy saßo namaka.

Wón w dole wotpocźny, kiž bě rjany a jeho k sastacźu wabjesche. Tam bě mało wobydlenjow, jednotliwe khěže tu jenoż stejachu we khłódku wolijowych schtomow.

Wón do najkhmanischeje khěže sastupi a wo pschenozowanje proschesche.

Najprjódzy na njeho njedowěrnje hladachu, ale jeho próstwu tola dopjelnichu a jeho ßłużobnikej a jeho konjomaj rum w póblanskim twarjenju pschipokasachu. Khěža ßama woßrjedź kwětkojteje sahrody stejesche a bě jednora, tola na rjane waschnje twarjena. Ale bě trochu sanjerodźena, kaž tež wobßadźene kruchi póby, kiž po sdacźu k niej ßłuschachu.

Wobßedźeŕ khěže, wobstarny muż, ßo k Janej klóčźesche a jeho wuskuschowasche, hacź ßnadź je wot kupza póßłany.

Hdyż Jan wotmolwi, so njeje, da ßo tón hischče bóle do powjedanja a jemu rjekny, so ßo mnosy wo jeho wobßedźeństwo samolwjeja, so wón runje na bohateho knjesa cźaka, kiž ma myßle, kupicź, tola so by jo wón jenoż sa dobru placźisnu pschedał.

Skoro ßo Janej sdasche, so ßebi starz myßlesche, so ma wón s tamnym kupzom sŕěčźane a so ma nawdate, so by tak pod ruku ßebi hódnosčź wobßedźeństwa woblicził.

Janej bě muż wobcźežny, kiž jemu tak se ßwojim powjedanjom na schiju lěsesche, postany nahle a wotmjelkny ßo a dźěsche njedźiwajo spróznosče do blískich horow na wukhodźowanje. S tamneho boka hór běchu lěßy; wón ßo do khłódka shubi a spominasche na domisnu a na tamnu hodźinu, w kotrejž bě Hanu w cźěmnym lěßu naschoł.

Njeßměrne žedźenje sa rjanej holzu jeho pschewsa. Schto bě wschitko nashonił sa lěta, kotrež bě we wójnje był! Wón bě ßo we mnohim nastupanju pscheměnił a wón tež spósna, schtoż bě jemu jeho pschecźel rjekł, so ßo wón do sanjeßeneje wjeski wjazy khmanje hodźał njeby; wón ßebi pschi ßebi ßamym druhdy pomyßli, so drje jednora wuhlerjowa dźowka jemu wjazy pschimĕrjena była njeby, ale wosta jemu pschezo hischče jenak droha. Wón ßebi myßlesche, so njebudźe ženje nikoho tak lubowacź móz, kaž ju; jemu bě mohł rjez s njewuhaßnitymi pißmikami do wutroby sapißane: sboże jeho žiwjenja je bjes njeje shubjene na wschě cźaßy.

Schto budźesche sa to dał, so by jej mohł hischče junu do jeje cźisteho, nežneho wóczka pohladacź, jeje swucźny, polny, kraßny hłóß ßłyschecź! Wón do lěßa nuts ßłuchasche, jako by ßtóncźnje snamjo wot njeje mohł ßłyschecź, tu ßo k njemu lubosny hłóß se seleneje

cźěmnoty dobywaſche, kotryż pěßeń ſpěwajo pſchezo bliže a bliže pſchikhadźeſche.

Bě dha to móżno? To bě Haniny hłóß, wón ßo njemyleſche, a wyſkajo ſawoła:

„Hana, moja Hana!“ a wón poſkoczi.

Wona to běſche, to wona dyrbjeſche bycź — to dźě bě jeje lubośny hłóß.

Kerki na bok ſhibujo, kotreż jeho wot njeje dźělachu, Jan na dobo pſched njej ſtejeſche a bruna zyganſka holza jemu wokoło ſchije padźe a ſaſdychny:

„Jano, ßy dha to ty woprawdźe?“

Franz ßo do kerkow ſdali, ſo by ſbożownymaj cźlowjekomaj jeju ſboże njekaſyk. (Skónczenje pſchichodnje.)

Ze Serbow.

S **Budyſchina.** Tſi lětadła ßu ſańdźeny tydźeń Budyſchin wopytałe. Sſrjedu jedyn wulki dwojotſěſchnik ſ Debriz pola Barlina pſchileczа. Hdyż bě nad městom polětał, ßo wón na paſtwiſchczu pola Sczijez na ſemju puſchczi a do tamniſcheje lětadłoweje kólnje ſajědźe. Jeho wjednik bě artilleriſki leutnant Blanck a jeho pſchewodźeŕ wyſchſchi leutnant Schulze ſ pruſkeje gardeinfantrije. Schtwórtk dopołdnja w 11 hodźinach jedyn druhi wojeriſki dwojotſěſchnik ſ Jutroboga ſ dwěmaj offizěromaj Budyſchin wopyta. Też wón ßo khwilu w Sczijeczanſkej lětadłowej kólni hoſpodowaſche. Pjatk dopołdnja ßo ſe ſnatym ſchczebotatym puchotanjom Budyſchzy wobydlerjo na tſecze lětadło kedźbliwi ſczinichu. Wono běſche hobrſkemu hołkbjej podobne a nad městom kołowokoło leczíwſchi ßo k Sczijezam ſaměri.

— **(Pczołarſka wuſtajeńza.)** Druhi tydźeń julija budźe ßo na tſělniku w Budyſchinje pſchi ſkładnoſczi ſkhadźowanki ſakikeho hłowneho pczołarſkeho towarſtwa wulka wuſtajeńza ſa pczołarſtwo wotměwacź.

— **Powſchitkowna artilleriſka ſkhadźowanka** ßo wot 13. hacź do 15. junija w Budyſchinje wotměje.

— **Wichory, ßněhowe mjeczele, deſchcze a njewjedra** ßu ſańdźeny tydźeń po Europje ſakhadźałe. Běſche, jako by naléczo ſe ſymu wójnu wjedko, kotraż wſchě ßwoje ſkoby wutſchoßy, ſo by naléczo do kraja njepuſchczíła. Wutoru popołdnju ßo pſchi ßněhowym mjeczelu ſabłyſkny a ſahrima. Stare ludowe prajidło praji: Hdyż ßo naléczo na nahe drjewo hrima, ßo ſyma wo dwě njedźeli podléſchi. W Hardtu w Bayerſkej je błyſk do jeneho burſkeho kubła dyrił. Wobydlerjo ßu ßebi lědma nahe żiwjenje aukhowali. 16 howjadow, 2 ßwinjeczi a poß ßu ßo ſpaliłe. — W Lipſku je wichor pónd̀zelu pſched twarom knihaŕſkeje wuſtajeńzy 50 metrow dołhe a 10 metrow wyßoke roſchty powalił. Pſchi tym ßu ßo ſchtyrjo dźěłaczerjo cźeżko ſranili.

Też ſ połnóznych Czech, ſ Warnsdorfa, Nixdorfa a Rumburga ßu powjeſcze wo ßněhowych mjeczelach a ſymſkich njewjedrach dóſchłe.

S Jendźelſkeje a Ruſkeje ßu powjeſcze wo wichorach a powodźenjach dóſchłe. W Jendźelſkej ßu woßebje w połodniſchim Waleſu a w Irſkej po wjeledńjownym deſchczu réki pſches brjohi ſtupiłe. — W połodniſchej Ruſkej pſchi Czornym morju cźopłe a ſymne wětry do ßo ſraſychu. Pſchi tym wodowe trubjele naſtachu, kotreż brjoh pola Biſka powodźichu. Schěſcź wßow je ßo ſ nimi wupuſcźiło. 176 dźěłaczerjow, kotſiż pſchi żeleſniſkim twarje dźěłachu, na jenym cźahu wucźek pytaſche. Prjedy pak hacź móżeſche tón wotjěcź, jón nawal wody ſhrabny. Cźah ßo powróczi, a dźěłaczerjo ßo ſ wodu ßobu ſtorhnychu. Wichor 10 hodźin dołho zychnowaſche. Hdyż ßo woda wróczi, na lokomotiwje ſproſtnjene cźěła namakachu. Druhe wßy ßu teho runja ſ roſtorhankami a cźěłami pſchikryte. Na jenym powodźenym městnje 380 dźěłaczeŕſkich khěżow ſ nědże 1000 wobydlerjemi ſtejeſche. Pſchi brjoſy ßu wjele cźołow ſ morja wucźahnyli.

— **Raſymſke ßywy** ßu ſymu derje pſchětrałe. To je ſ pſchiczinu, ſo rożka niſku płaczíſnu wobkhowa.

Też we Wuheŕſkej njejßu po roſprawje rataŕſkeho miniſterſtwa ßywy w pſcheréſku ſe ſymu ſchkodowałe. Se żitom wobßyta rola je 15 % wjetſcha dyżli léta prjedy. Nalétne ßywy ßo hiſchcze ſ dźěła wußywaju, ſ dźěła ßu hižo ſkónczene. Nalétnje wjedro ßywam hoji.

S **Porſchiz.** Khwaczanſke ßerbſke towarſtwo jenoż w ßwojej woßadże Sſerbſtwo njehaji, ale noßy też ſ dobrym wuſpěchom ßerbſku myßl do druhich woßadow. Po krótkim wodychnjenju nam nětko ſaßo ſańdźenu njedźelu w Porſchizach ßerbſki ſabawny wjeczor wuhotowa; kiż też ßo wulkotnje poradźi. Wopytowarjow bě tam telko ſo wſchitzy ani města dóſtacź njemóżachu. Sſobuſtawy Khwaczanſkeho ßerb. tow. ſe ſnatej wuſtojnoſczu wuſtupichu, każ dźě ßmy to wot nich ſwucźeni. Hrajachu wjazy dźiwadłowych kruchow a ſpěwachu jenohłóßnej ſpěwaj ſ pſchewodom klaveŕa a tſi měſchane khory. Kak ßu ßwoju wěż dokonjeli, ßym hižo pſchi ſkładnoſczi Rakojdźanſkeho ßerbſkeho wjeczora roſpißał. Wuſtojnje a ſ dobrym wuſpěchom hrajachu ſaßo knježni Polanez a Nowakez a knjeża Burkhart, Khěżnik, Nowak a Mates. Spěwarki a hrajerki w ßwojej narodnej drāſcje woßebje rjany napohlad poſkicźachu. Pſchipoßłuchaŕſtwu ßo wſcho jara derje ſpodobaſche. Wjeczor mějeſche też pſchi rejach ryſy ßerbſki ras. Khwaczanſka młodźina ſaſpěwa hiſchcze pſchi rejach wſchelake ßerbſke spěwy a mnoſy druſy horliwje ßobu spěwachu. Duż je bjeſ dźiwa, ſo wſchelazy Porſchczenjo też żadoſcź po ßerbſkim towarſtwje wuprajichu.

Khwaczanſkemu ßerb. tow. pak ßknſcha dźak wſchěch wěrnych Sſerbow ſa tuto jeho agitatoriſke ſkutkowanje ſa Sſerbſtwo. Wono dopjelni nanajlépje ßwoju narodnu winowatoſcź. H.

S **Budeſtez.** Każ pſchezo bě też ſańdźenu njedźelu poßedźenje ßerbſkeho towaſtwa „Lubina“ ßylnje wopytane. Rösikez ſhromadźeńſka ſtwa móżeſche lědma wſchitkim wopytowarjam městna poſkicźicź. Knjes wyſchſchi wucźeŕ kantor Sſmoła mějeſche ſajimawy pſchendnoſchk wo waſchnjach a draſcze Sſerbow w Budeſczanſkich ſtronach w 17. a 18. lětſtotku. Sſyn Budeſczanſkeho fararja Michała Frenzla, Abraham Frenzel, kotryż bě ſ duchownym w Żitawje, je waſchnja a nałożki Sſerbow w tamnym cźaßu wopißał. Tehdy wyſchnoſcź wjeßnemu ludej wobaraſche, ßo pyſchnje draſcźicź, ßamo dołhe włoßy njeßmědźeſche burſki lud noßycź ale dyrbjeſche je ßebi krótke pſchitſihacź. Jenoż pſchi kwaßach bě njewjeſcze pyſchna draſta dowolena. Njewjeſcźinſka pyſcha bě nimale ta ßama, kajkaż je ßo hacź do dźeńßniſcheho dnja w katholſkich Sſerbach ſakhowała. Też kwaßne waſchnja ßu nětkole w katholſkich Sſerbach te ßame, kotreż ßu pſched 300 létami pa żyłych Sſerbach knjeżiłe. Druhe waſchnja, każ blidna modlitwa a ſpěwanje khěrluſchow w jutrownym cźaßu ßo hakle w nowſchim cźaßu ſe Sſerbow ſhubjuja. Sſerbjo ßu też hižo pſched 300 létami pobożny lud byli a ßu ßwoje dźěczi w bohabojoſczi wocźahnyc pytali. Wjele ſnich ßu ßwojim ßynam ſtudowacź dali, a Frenzel praji, ſo mohł wulku liczbu ßławnych duchownych, woßebnych prawiſnikow, jara nawjedźitych lěkarjow a wucźenych filoſofow ßerbſkeho rodu mjenowacź. Dźěko ßo dźěczom do rukow dawaſche, tok khětſje hacź ſamóżachu ßwoje ſtawy trjebacź. Někotſi wuknychu rjemjeßło, druſy pſchekupſtwo. Pſchekupzy podawachu ßo huſto do Pólſkeje, dokelż ßo tam dla pſchiwuſneje rěcze pſchijimowachu a tam huſto k ſbożu dońdźechu. Każ dźenßa ßo Sſerbjo na ſkotarſtwo, ſahrodniſtwo a rybaſtwo wuſtejachu. Se ßwojeju rukow próżu wjedźeſche ßebi Sſerb, hdyż jeno bě ſtrowy, na wſchelake waſchnje pomhacź. Daneha dźěła a rjemjeßła njebě, kotrehoż ßo Sſerb njebudźiſche k ßwojemu wużitkej pſchimał. S jědźu, kotruż dom poſkicźeſche, bě ſpokojom. Njedźelu by ßwoju hejduſchku a druhdy cźerſtwe abo ßuſchene mjaßo jědł, tola wo ßwinjazych plezach niczo njewjedźiſche. Dźěławy dźeń żiwjeſche ßo ſ polimkami, mlokom, krupami, jahłami, bělym a cźornym wußmużam, kulkami, kakom, rěpu, morchwju, hrochom, ßadom, butru, twarożkom, twarohom, ßwjate dny też ſ tykanzom.

Po pſchednoſchku ßo żiwe rosrěczenje roſpſchedźe, pſchi kotrymż knjes privatier Scholta na někotre podawiſny ſe ſtawiſnow Hrodźiſchczańſkeje woßady ſpominaſche.

Se Sſemichowa. We ßwojim powołanju je ßo ßrjedu wjeczor w Mogilnje (Mügeln) hižo 30 lět pſchi ſtatnej żeleſniczy błużazy wuhibaŕ Khorla Herman Rencź, kotryż je ßo w Sſemichowje narodźił, ſe ßmjercźu, pſchekhwatał. Wjeczor po 10 hodźinach wón żeleſniczu na ſtronu k Delnim Sedlizam wobhladowacź dźěſche a pſchi tym cźah ſ myßlow puſchczi, kotryż 1/2 11 do Pirny pſchikhadźha. Lokomotiwa do Rencza ſawadźi a jeho tak cźeżko ſrani, ſo wón hnydom wumrje.

S **Holeſchowa.** Żiwnoſcź tudomneho ſtudnjerja K. A. Scholty, na 7450 hriwnow takſérowana, budźe ßo 16. meje 1914 dopołdnja w 10 hodźinach na Budyſkim ßudniſtwje na dyrbjenſke waſchnje na pſcheßadźowanje pſchedawacź.

S **Njebjelczicz.** Na město k. kantora Braunera, kotryż ßo 1. haprleje na wotpoczink poda ßu k. wucźerja Rennera, kiż je nětkole ſ druhim wucźerjom w Khróſczizach, ſa zyrkwinſkeho wucźerja w Njebjelczizach wuſwolili.

Dopiß ſe Sſerbow. W jenym cźißle „Serb. Nowin“ bě ras

cźitacź, so na tak mjenowanych „schcźeźkipytarjow“ ßwarjachu, a to ſ dobrym prawom. Praji dźe ßo, so je to ſtrowe, haj ſa cźeło drje, niz pak ſa duſchu. Wutroba naß boleſche, hdyž ras widźachmy, ſo cźrjóda ſchcźeźkipytarjow pſches wjeß cźehnjeſche hwiſdajo a ſpěwajo, a to runje, hdyž ſwony kemſcherjow do Božeho doma wołachu. Lěpje by byko, hdy bychu ßo na Božej ßłużbje natwarili, hacź ſo po polach jórduja. Kak wjele rjeńſcho to bě, hdyž ras cźrjóda ſchulerjow a ſchulerkow ſ Njeßwacźidła ſe ßwojimi wucźerjemi na dubowu horn pola Wyßokeje cźehnjeſche a pódla rjane ßerbſke ſpěwy ſpěwaſche, hacź klinczeſche cźicha hola a ſeleny brjóźk. Haj, to ßo nam wutroba radowaſche, a ßo njemóžemy doſcź dźakowacź tymaj wucźerjomaj, ſo hiſchcźe dźerźitaj na ßerbſki ſpěw. A doma, hdyž je ſchulſka wucźba k kónzej, te dźěcźi, kotreż ßu cźeźkeho wopſchijecźa, w ßwojich wobydlenjach darmo roswucźataj, też w ßerbſkej rěcźi, hacź runjeź je jedyn ſ teju wucźerjow Němz. Runje tak ßłyſchimy ſ Rakez, ſo tam wucźeŕ, kiž je Němz, ſpěwny wotrjad ßerbſkeho towaŕſtwa w ßerbſkim ſpěwje wuwucźuje. To wſchitko je wulkeho a ſjawneho dźaka hódne, pſchetoż po tutych wobſtejnoſcźach mamy nadźiju, ſo, hacź runje Sſerbſtwu k rowu ſwonja, jo tola tak rucźe k rowu njeponjeßu.

„Wjeßne wólbne Towaŕſtwo“ ßo minjenu njedźelu, 15. měrza, w Khróſcźizach ſeńdźe. Kujes kubleŕ Pjech ſ Mikocźiz poßedźenje popołdnju $^1/_2$5 hodźin wotewri. Po powitanju pſchitomnych, kotrychž běſche ßo nahladna liczba ſeſchła, knjes ßejmſki ſapóßłanz Kokla w krótkich ßłowach porěcźa, na to pokaſujo, kak nuſny je krnty ſwjaſk wſchěch Sſerbow, ſo bychu ßo ſ tym ſaßo ſwjaſli dobreje pſchesjenoſcźe a praweje luboſcźe mjes Sſerbami, woßebje pak też w cźaßu krajnych wólbow, wobkrucźake.

Na to knjes ßejmſki ſapóßłanz Bart porěcźa a rosprawu wo tym poda, ſchto je „Wjeßne wólbne Towaŕſtwo“ hacź dotal ſkutkowało, a kak ma ßo ſ nowa reorganiſowacź.

Sſerbja dyrbja propagandu ſa ßwoje ßerbſke nahlady pſchewjeſcź, pſchetoż na podłožku tajkich nahladow móžemy jenož dobrym konſervatiwnym pſchecźam ſ wuſpěchom napſcheczo hladacź.

Dale dyrbimy niz jenož w ßłowach, ale też w ſkutkach ßwoju woporniwoſcź wopokaſacź; toho dla dyrbi kóždy dobry, ſchcheſcźijanſzy ſmyßleny a kraloßwěrny Sſerb do „Wjeßneho wólbneho Towaŕſtwa“ ſaſtupicź a trěbne pſchinoſchki jako ßwěrny ßobuſtaw rady ſapłacźicź. Woßebje pſchi wólbnych agitazijach je wjele pjenjes trěbnych, dyrbi-li ßo ſ wuſpěchom dźěłacź. Bjerćmy ßebi pſchikład na naſchich politiſkich njepſchecźelach! Njebychu-li woni hobrſke pjenjeſy hromadźe ſwjedli, dha też njemóhli tajku agitaziju pſchewjeſcź a jich wuſpěchi pſchi wólbach njebychu te byłe, kajkeż wone bohužel ßu.

Dokelž je 8. wólbny wokrjeß wot Budyſchina kěžtro ſdaleny, ßo namjetowaſche, ſo tamne ſtrony naměſtnika ſa hłowneho pſchedßydu we „Wjeßnym wólbnym Towaŕſtwje“ wuſwolicź. Knjes kubleŕ Ssmoła ſ Nukniz ßo namjetowaſche a ßo jenohłóßnje wuſwoli.

So bychu ßo dźěła ſa towaŕſtwoweho pokładnika něſchto połóżiłe, ßo namjetowaſche, w jenotliwych woßadach dowěrnikow pomjenowacź. To ßo hnydom ſta, a jako tajzy ßo ſa 8. wólbny wokrjeß wuſwolichu kk. Jurij Ducźman ſa Khróſcźizy; Zyž ſ Kaſchez ſa Wotrow; Cźornak ſa Ralbizy; Lebſa ſ Paſliz ſa Njebjelcźizy; Hanſka ſa Horni Wujeſd.

Namjet, ſo ma ßo wubjerk tworicź, kiž wſchitke towaŕſtwowe naležnoſcźe w ßerbſkim nowinaŕſtwje woſjewja, ßo hnydom pſchija. Wobſtaracź chzedźa to dobrocźiwje kk. ßejmſki ſapóßłanz Bart, hłowny pſchedßyda a kubleŕ Pětſch a farař Delan ſ Bacźonja.

Druhi dypk dnjoweho porjada běſche namjet wo poſtajenju kandidata ſa ſakſki ßejm we 8. wólbnym wokrjeßu.

Knjes Pětſch měnjeſche, ſo by lěpje byko, hdy by ßo hłowne pſchedßydſtwo, prjedy hacź ßo k definitiwnomu poſtajenju kandidata ſa 8. wólbny wokrjeß pſchekrocźi, ſ pſchedßydſtwom ſwjaſka ratarjow a konſervatiwneho towaŕſtwa wo tym jednako. Wobej towaŕſtwje chzetaj ßo „Wjeßnemu wólbnemu Towaŕſtwu“ w tym naſtupanju pſchiſamknyć. Na to waſchnje móže ßo jenož njeluboſnym roſſchcźěpjenjam pſchi wólbnych agitazijach ſadźěwacź. J. R.

Z Rakez. Sańdźenu njedźelu wotmě „Lipa“ ßwoje tſecźe měßacźne poßedźenje, kotreż knjes pſchedßyda w pſchitomnoſcźi 21 ßobuſtawow ſe ſpěwom „Rjana Łużiza“, wotewri. Sapiß poßledneho poßedźenja ßo cźitaſche a ſa prawy ſpóſna. Dopißy běchu dóſchłe wot knjeſa wucźerja Krala ſ Kamjenza, kaž też wot knjeſa farara Schwjele ſ Deſchna a ſ dobom jene cźiłko „Gwězda“ a 2 pohladnizy, ſ kotrychž ma ßo 100 ſchtuk ſkaſacź. Dale ßo ſ 21 pſchecźiwo 3 hłoßam wobſamknu, měßacźny pſchinoſchk wo 5 pj. powyſchicź. **Skónczńje ßo wobſamknu, ſo ßo „Lipa“ na poßwjecźenju khorhoje** Draždźanſkeho „Cźornoboha“ w meji wobdźěli. Po wjeßełych ſpěwach a ſabawje ßo poßedźenje ſe ſpěwom „Sſkławna Sſkoajanſchcźina naſcha“ ſkónczi.

Z Draždźan. Jutſje njedźelu Lätare ßo tu w kſchižuej zyrkwi Sſerbjo pſchipokdu $^1/_2$12 hodź. do ßwj. Božeje ßłużby ſhromadźuja. Spowjednu wucźbu ſměje k. farař Domaſchka ſ Budeſtez, předowanje pak k. farař Mikela ſ Maleſchez.

Z Hornjeje Wjaſońzy. Wobydleŕ gmejnſkeje khěže, A. Dittrich, je ßo w Wjaſońzy tepił. Póczmje domoj duzy je wón do wyßoko napjateje rěcźki padnył. — Sſrjedu pſchipokdnju je ßo w lěßu kubleŕja K. Weikerta njeſbože ſtako. Hdyž ſchtomy puſchczachu, hakoſa jeneho ſchtoma Weikertoweho ßyna tak njeſbožownje trjechi, ſo tón bórſy po tym doma wumrje.

Z Kulowza. Póndźelu w nozy ßu ßo bróžeń, kólnja a woſownja, Pjazez herbam ßłuſchaze, ſe ßynom a ßłomu, w njej ßo khowazych, wotpaliłe. Młócźaza, cźiſcźaza, ſchrótowanſka a ßyłanjowa maſchina, dale nowe deſki ßu ßo ſ wohnjom teho runja ſniczíłe. Też ßu tſi hußy, kotreż běchu ßo we woſowni naßadźiłe, w pkomjenjach kónz wſake. Schkoda ßo ſ dźěła ſe ſawěſcźenjom ſaruna.

Z Laſa. Njedźelu 8. měrza ßerbſke towaŕſtwo „Handrij Sejleŕ“ ſ ratarſkim towaŕſtwom w bratrowſkej pſchesjenoſcźi ßwójbny wjecźor wotmě. Pſchi tejle ſkładnoſcźi je ßo pokaſako, ſo je zyle prawje, ſo ßo wobej towaŕſtwje hromadźe ſkhadźujetej. Pſches 600 woßobow bě njedźiwajzy deſchcźoweho wjedra pſchiſchło, a někotryžkuli njeje ſa zyły wjecźor ßedźecź mohł. Knjes pſchedßyda ratarſkeho towaŕſtwa mějeſche ſahorjazu rěcź, kotraž ßo ſe ßłamu na khěžora ſkónczi. Wón tſi kraßne ludowe ſpěwy, jedyn Kozorowya jedyn Pilkowy ſpěw wopſchijeſche. Naſchi hraje rjo a hrajerki „Tón měch je žiwy, žiwy muž“ a „Na wumjenku“ pſchedſtajachu. Naſch k. dirigent ſe ſchkleńzami wſchelake ßerbſke hłoßy ſwonjeſche a ſ tym ſpodźiwanje poßkucharjow ſbudźi. Kóždy je pſchi ſpěwje a dźiwadle ßo prózował, ßwój nadawk najlěpje dokonjecź. Teho dla wſchitkim wutrobny dźak. Wěrno tola woſtawa, ſo ßo Sſerbam pſchi ßerbſkich ſpěwach a ßerbſkich hrach najlěpje lubi. Ssobuſtawy ßerbſkeho towaŕſtwa dyrbjeli ßo w ßerbſkim ſpěwje pſchezo dale wudoſpołnicź a też ludowym hłoßam ßwoju kedźbliwoſcź pſchiwobroczicź.

Z Wojerez. Sańdźenu póndźelu nad naſchim měſtom wichoriza cźehnjeſche. Wjele tſěchow je ßo wotkryło, mjes druhim je ßo na allejowej łuzy łažeŕſka wěża wohnjoweje wobory powaliła.

Z Běłeje Wody. Hrabja Arnim-Mužakowſki je tudomnu opaleſzenſku ſchkleńczeŕnju jenemu towaŕſtwu pſchedał.

Z Großenhaina. Wutoru je do Großenhaina lětaŕſka kompagnija pſchicźahnyła. Na torhoſchczu běchu ßo wotdźělenje huſarow, wſchitzy offizěrojo a towaŕſtwa ſ khorhojemi poſtaſili. Měſchcźanoſta Hotop lětaŕſku kompagniju powita a nadźiju wupraji, ſo ßo mjes měſchcźanami a lětaŕſkej kompagniju runje tak pſchecźelny wobkhad roswije, kajkiž wjele lět mjes wobydleŕſtwom a huſarſkim regimentom wobſteji.

Přilopk.

* (Tunje ßwinje a drohe ßwinjaze mjaßo.) Měſchcźanſzy ſaſtupjerjo w Draždźanach ßu namjetej pſchihłoßowali, po kotrymž měła měſchcźanſka rada Draždźanſkich rěſnikow napominacź, płacźiſny ſa ßwinjaze mjaßo poniżicź. Hacź runje ßu płacźiſny ſa rěſne ßwinje ſpadłe, rěſnizy hiſchcźe pſchezo ßwinjaze mjaßo, kołbaßu, połcź atd. po prjedawſchich wyßokich płacźiſnach pſchedawaju.

* (Jedyn rěcźnik ßebi ſ jědom ſawdał.) W jenej ſkałobje Liberzſkeho (Reichenbergſkeho) měſchcźanſkeho lěßa w Cźechach ßu Draždźanſkeho rěcźnika Kurta Geßnera ſ jědom ſawdateho namakali. Do ßwojich pucźowanſkich knihow bě wón ſapißał: „Proſchu mje ſahrjebacź, wſcho jene hdźe.“ Pſchi nim něhdźe 100 hriwnow a bleſchku jěda namakachu. W Draždźanach nicźo njewjedźa, ſo by rěcźnik Geßner něſchto ſkucźił. Schto je ſ pſchiczinu jeho ßamomordaŕſtwa było, njeje wujaßnjene.

* (Pſcheſcźěhaŕ wojakow.) Erfurtſki wójnſki ßud je podoffizěra Otu Hirſcha ſ 96. pěſcheho regimenta dla njepſcheſtawazeho cźeźkeho krjudowanja wojakow k jaſtwu na tſi měßazy ſaßudźił a jeho hnydom ſajecź dał.

* (S cźahom ßo pſchejěł.) W Podmokle (Bodenbach) je dwórniſchczoweho naměſtneho miſchtra Franza Frieſtlicha pſchijědźazy cźah, pſched kotrymž chzyſche na bok ſtupicź, ſhrabnył a ßrjedź cźeła pſchejěł.

* (S běžitym želesom žo morili.) W Bobreku w Hornjej Schlesynskej dyrbjesche žo žrjedu lijeŕki wós, napjelnjeny s něhdže 500 žentnarjemi roseschkrjeneho želesa s wyšokeje pjezy do worzlownje dowjesch. Na hacž dotal njewujaßnjene waschnje žo wós powrróczi a želeso žo na bliksu pschebywarúju wula, w kotrejž běchu schtyrjo dźěłacźerjo. Pschebywarnja žo hnydom sapali a dźěłacźerjo dyrbjachu pśches běžite želnso pschebrodźicź. Jedyn s nich žo hnydom mori, druhi tśjo w nozy wumrjechu. Wschitzy schtyrjo běchu woženjeni.

* (Lětarrjowa žmjercź.) Hdyž chzyschе wutoru wjeczor wyschschi leutuant Bongard s 12. sakskeho pěscheho artilleriskeho regimente na lětanischczu w Freschatу k semi sjěcź, žo lětadło pschecźišny, dokelž bě wješko wapak stajene. Wyschschi leutuant na semi padnywschi žebi rop rosrasy. Nasajtra je wumrjel.

* Jeneho cźwilowarja wojakow, serźanta Waschku s pruskeho Auguscźinskeho gardźineho regimenta, kotryž je grenaděrej Krömerej s plowarnika picź kasak, běchu k jastwu na 3 měžazy sažudźili. Waska bě žo pschecźiwo wužudej powołał. Wyschschi wojeŕski žud je jeho teho runja k jastwu na 3 měžazy a pódla teho k degradaziji sažudźił.

* Srudny wožud je žonu jeneho sastojnika w Danzigu podeschoł. Žona bě póstnizy pschi rejach wložowu wopusch s chinesкich wložow pschityknjenu měka. Bórsy po tym koža na jejnej hlowje skhori, a wložy jej žylnje wupadowachu. S lěkarskim pschepytowanjom je žo spósnało, so je žo s chinesкej wopuschu na njesbožownu žonu wužad pschenjesł. Wona je žo hižo do hojeŕnje sa wužadnych dowjedła.

* Cźežke njesboże s łódźu, kotreź je žebi něhdže 60 cźłowskich žiwjenjow sa wopor žadało, je žo schtwórtk we Venedigu stało. Do jeneje małeje parneje łódże, kotraž ludźi s Markoweho torhoschcźa k Ligu wosy, jedyn torpedowy cźołm sawadźi a ju na dno morja storcźi. S 80 paßažerow je žo jenož 22 s łódże wukhowało, druhi žu žo tepili. Sawadźenje bě jara žylne; łódźiny sadni dźěł žo s torpedowym cźołmom shrabny a žo rosrasy. Paßažerojo běchu skoro wschitzy pucźowarjo abo samoźicźi Venedisjy wobydlerjo, kotsiž žo do města wrócźachu. Hacž dotal je žo 7 cźełow khowało.

* (Wichor a móŕske nawale pschi Asowskim morju w połodnischej Ruskej.) Kubanska krajina pschi Asowskim morju je žo se satraschnym wichorom sapuscźika. Asowske morjo tśi metry wysche stupi a wžy Stanizu a Acźujewskuju podobi, hdźež je wjazy dyžli 1000 cźłowjekow žiwjenje shubiło. W Jeßenskej je žo něhdže 150 cźłowjekow tepiło. Na želesnizy, kotraž je pódla Cźorneho morja natwarjena, žo wosy a lokomotivy se žołmami powrócźichu. W Acźujewskej je žo 380 twarjenjow sažyplo. Po jenej dalschej powjescźi je žo zyły brjóh Asowskeho morja bliško kolak keje wžy Achtyrskeje s móŕskim nawalom sapuscźił. Dwě scźi dźěłacźerjow, kotsiž pschi móŕskim brjosy spachu, je žo wotpławiło a žo tepiło. Nawal je wjele dźěłacźerskich twarjenjow pócźrjek. — W měscźe Temriku je žo se žołmami zementowane hacźenje pschedrěło. Wulki dźěl města je žo powodźił.

* (Pěskowy deschcź w Tiflisu.) W kawkaskim khownym měscźe Tiflisu (w połodnischej Ruskej bě 15. měrza žadne naturske sjewjenje widźecź. Wot sažneho ranja bě njebjo s masanožołtymi mrócźelemi wobcźehnjene a pschi tołstej mhłi mokry, s prochom směschany deschcź dźěsche. Tole sjewjenje s wichorom w sakawkaskej želesnizy swißuje, kotryž je takle mrócźele procha smucźił, so žo se žepjemi procha, kotreź běchu žo na dwórnischcźach a želesnizy nawěle, wobkhodej po želesnizy sadźěwachu. W Temirje-Chanje-Schurje wichor 16 hodźin sakhadźesche; město bě s worschtu procha pschikryte, a powětr tak połny procha, so bě popołdnju w 3 hodźinach zyle cźma. W Schemachi pod podobnymi sjewjenjemi, kaž w Tiflisu, masano-žołty deschcźik dźěsche, a powětr sa kurom wonjesche.

* (Wopak pschißahazy offizěrojo.) Wójnski žud w Koblenzu je hejtmana Ofena s Kölnskeho wokrjeßneho komanda dla wopacźneje pschißahi k jastwu na 5 měžazow a k spuschcźenju se žłužby sažudźił. Hejtmana Lintza s pěscheho artilleriskeho regimenta cźiško 9 dla wopacźneje pschißahi a dla njedowoleneho wotžalenja teho runja k jastwu na 5 měžazow a k spuschcźenju se žłužby, a leutnanta Zieglera s teho žameho regimenta dla pschipomhanja k njedowolenemu wotžalenju hejtmana Lintza k siwinskemu arrestej na 2 njedźeli sažudźichu. Hejtmanaj běschtaj w jenej skórzbje dla dźělenja mandźelstwa wopak zwědcźitoj. Ziegler bě hejtmanej Lintzej wosjewił, so chzedźa jeho sajecź, na cźož tón do Luxemburga wotjědże, tola žo sažo wrócźi.

* (Schtyri dźěcźi žo spališe.) W Volerowje w Meklenburgskej we wobydlenju dźěłacźerja Woltera woheń nasta. Mjes tym so běschtaj starschej na dźěło wuschkoj, jeju schtyri dźěcźi žame doma wostachu. Wone hrajkajo na myžl pschińdźechu, jenu myschazu dźěru wukadźicź; ju s papjeru satykawschi, wone papjeru sapalichu. Schpundowanje žo sapali. Dwě dźěsćźi běschtej žo hižo sadużyłej, hdyž žo haschерjo do wobydlenja dobuchu. Dwě druhej stej žo tak cźežko wopalikej, so žo jimaj lědma žiwjenje sakhowa.

* (Pžycźa skaženoscź.) W Ssaratowje w Ruskej je wjele skaženych pžow druhe pży a też ludźi skußako. Wjazy dyžli 40 dyrbi žo honicź dacź.

* (Lětarjowa žmjercź.) Jendźelski leutnant Treeby, kotryž bě we wojeŕskej lětaŕskej schuli jako wucźeŕ postajeny, je na lětanischczu w Salisbury s lětadłom k semi papnył a žo saraspł.

* (Łódź žo potepika.) Danska łódź „Ekliptika" je žo w Biskayaskim móŕskim saliwje pschi schpaniskim brjosy na skałach rosbika. 11 muži s njeje je žo wukhowało, 7 muži s kapitanom je žo tepiło.

* Wjeßeku maku podawisnu s wopyta jendźelskeho krala Jurja we wokolnoscźi Blakburna jene jendźelske nowiny powjedaju. Domownik jeneho domu, kotryž dyrbjesche kral wopytacź, mějesche dweju papagajow, s kotrejuž bě jedyn na rěcź lěni, druhi pak jara powjedaty. Wužoki wopyt wocźakujo bě domownik žwojeho druheho papagaja žłowa: „Bóh schkitуj krala!" nawucźił. Rad wuknjazy ptak wschědnje njelicźomnje husto „Bóh schkitуj krala!" wołasche. Skónczńje wulki dźeń pschińdźe. Hdyž kral do domu sastupi, papagaj žwoju wěz derje cźinjesche. Njepschestawaizy wón krala se žłowami witasche „Bóh schkitуj krala!" Kral Jurij žmějizy stejo wosta. Tola jeho žmjecźe njemějesche žanych mjesow wjazy, hdyž na dobo njenadźizy a zyle pschecźiwo programej druhi na rěcź lěni papagaj napscheczo sawoła: „Budź směrom, stary wóžle!"

* (Nadpad na schwedske mißionstwo w Chinje.) Něhdže 500 rubježnikow je žo w Lao Hokow w provinzy Hupeh do schwedskeho mißionstwa dobyło, jo wurubiło a sapaliło. Jeneho mißionara žu morili, druheho cźežko sranili.

* Ssudnik: Cźeho dla scźe žwojeho muža s wuhlowej łopacźu pśches hkowu dyriła? — Žona: Dyrbju teho dla wo wodacźe proßyć. Hewak jeho s pschedeschcźnikom pjeru, tón pak njebě k ruzy; duž wsach, schtož najbliže leżesche. Pschichodnje pak njebudu ženje wjazy wuhlowu łopacź k temu trjebacź.

Drjewowa awkzija.

Schwórtk, 26. měrza 1914 ma žo na **Njeßwacźidliskim majoratnym revěrje scźěhowaze palne drjewo** w lěžu sa hotowe pjenjesy na pscheßadźowanje pschedawacź:

30 rm. jehl. kuluchow	w drjewischcźu wotdźělenjow 3, 4 a jenotliwje we wotdźěl. 7 a 19.
5 „ „ hatosow	
3 stotnjow walcźkow	
192 rm. jehl. wglcźiny	
70 jehl. dołhich hromadow	
190 rm. pjenkow	

Shromadźisna **popołdnja w 9 hodźinach** w drjewischczu wordźělenja 3.

Hrabinske s Rieschke majoratne hajniske sarjadnistwo w Njeßwacźidle.

W. Dreßler, wyschschi hajnik.

Drjewowa awkzija.

Sstrjedu 25. měrza ma žo **popołdnju wot 3 hodźin w Heldez restawraziji w Hunczerizach** scźěhowaze na

huscźanskim hajniskim revěrje

w drjewischcźach we wotdźělenjach 6 (w Kocźicźenskim haju) 16 (stakawych kerkach) 25 a 26 (w Zicźenskim haju) a w Jěsorje a pschi Holcźenskich łukach sestajene drjewo na pscheßadźowanje pschedawacź:

75 krutych zerdźow 8—9 cm delnjeje tołstosce
653 „ tucźoow 2—7 „ „ „
86 rm. twjerdych a 120 rm. mjehkich kuluchow
37 rm. twjerdych a 10 rm. mjehkich ropuchow
420 rm. mehkeje walcźiny.

Awkzija

na Wujeżkowſkim revěrje.

Ssrjedu 25. měrza ma ßo w Burkhardtez hoſćenzu w Bukezach.

1177 ſchmrěkowych krutych žerdžow, 8—15 cm delnjeje tołſtoſćeje
2370 „ žerdžow, 2—7 „ „ „
125 rm. twjerdych, 66 rm. mjehkich palnych ſchćěpow
116 „ „ 125 „ „ „ klupachow
13 „ twjerdeje, 50 rm. mjehkeje rubaneje walćiny
204 „ „ 237 „ „ njerubaneje walćiny
(hałoſowych hromadow)

ſkładźenych we wotdźělenjach 21, 24, 25, 26, 27, 36, 37, 45 a 46.

Sapoćatk pſcheßadźowanja žerdžow **pſchipołdnju w 12 hodž.**, temu ßo pſcheßadźowanje palneho drjewa wokoło **1 hodź. popołd.** pſchiſamknje.

Pſcheßadźowanſki dźeń Wujeźſke hajniſtwo drjewo rano w 9 hodźinach wukaſuje.

Měſchćanſke hajniſtwo we Wujeżku.
12. měrza 1914.

Kajkiž wußyw, tajke žně!

Runklizowe ßymjo
Eckendorfſke žolte a cźerwjene,
žolte Oberndorfſke
Lutiſećanſke
Kirſchowe ideal
woprawdźite Criewenſke
trawowych a dźećelowych ßymjenjow

porucża tunjo

Louis Wagner

woßebita ßymjenjowa pſchedawarńja

pſchi žitnych wikach 6. Teleſon 709. Pſchi kněžorſkej dróſy.

Žonjaze koſchle
mužaze koſchle
dźećaze koſchle
trjenja
wutrěwanſke trjenja
blidowe ruby
rólowanſke ruby
ſchantka

koſchlaze ßuknjo
wupjerki
ſ rukowanjom, ſo pjerje njepſchepuſchćeja
kožowe płachty
zychi, běłe a pißany
kožowe pſchikrywy
kupanſke ſchaty

vitraže, gardiny a ſchórzuchi.

Najwjetſchi wubjerk. — Najtuńſche płaćiſny.

August Hilger

w Budyſchinje

na ſeminarſkej haßy 2.

Cźerwjeny dźećel, běły dźećel, ſchwedſki dźećel, žołty dźećel, inkarnatſki dźećel, luzerne, phaceliju

porucża
jenož ſ najlěpſchich družinow

Khorla Preißer jun.

Pſcheńčznu muku

wſchěch družinow
tunjo porucża

Khorla Preisser jun.
pſchi žitnych wikach

Schützowa runarka a maſſenſa

bydli na
ſchulſkej dróſy 8 po 3 ſkhodach.

Wuczobnika

k jutram ſ pſchihódnymi wuměnjenjemi pyta rěſniſki miſchr **Oſkar Lehmann** na ſwonkownej lawſkej haßy.

WYBERT-TABLETTEN
Name geſetzlich geſchützt

Tež najſaßaklíwſchi koſchel njemóže wupruhowanym **Wybertowym** tabletam napſchezo ſtejeć, tak w jenym ſ mnohich wobßwědčenjow wo tumle wubjernym ſrědku cźitamy. Schłóžkuli je naſymnjenju pſchithileny, wjele rěcźeć ma, ſchtóž dyrbi ßwoju ſchiju hladać, njeda jim ženje wuńć a je porjadnje wužije, pſchi cźimž pſchezo ſ nowa jich wocźerſtwjaze, derje cźinjaze ſtukowanje ſacźuwa. Tyſka we wſchěch haptykach a drogownjach 1 mk. płaczi.

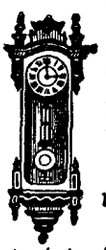

Kóždy, kotryž chze ßeb **dobry a tuni cźaßnik** kupić, abo kotryž chże ßebi jón **porjedźić** dać, njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej
na ſwonk. lawſke haßy 5.

Jenčj pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje ukujo. — **Proſchu, ßebi moje ułkadne wokno, ſ płaćiſnami wupołożene, wobhladać.**

Najlěpſchi ruſki

Cźerwjeny dźećel

bjes židy,

najlěpſchi ſchleſyſki

běły dźećel,

najlěpſchi ſchwedſki

dźećel,

žołty dźećel — inkarnat-dźećel

najlěpſchu woprawnu jendźelſku a italſku

rajſku trawu, mjedowu trawu, trawowe ßymjenja

ſa wóžne a ßuche łuki,

najlěpſchu

timothejowu, měſchenja ſa ſwěrinſku ſahrodu, ſeradellu, wußywny hroch a woku,

woprawue

Eckendorfſke a Oberndorfſke

runklizowe ßymjo,

kaž tež wſchě družiny

pólnych a ſahrodnych ßymjenjow,

Draždźanſke

ßadźenſke zyble

atd. porucża

H. Lolck

pſchi mjaßowym torhoſchczu.

Khwacanske serbske towarstwo

změje, da-li Bóh, njedźelu **22. měrca** z dypkom 5 hodź. swoje měsačne posedźenje w Hustec hoſćencu w Khwaćicach. Sobuſtawy chcyłe wustawki „Domowiny“ a připołożenu papjerku wupjelnjenu sobu přinjeſć. Ći, kiž do posmjertneje pokładnicy zastupja, njech wšitko zjawnje wupjelnja.

Wšě sobuſtawy so hač do poſlednjeho wočakuja.
Też hoſćo su nam ſtajnje witani. **Předsydstwo.**

Pschepołożenje pschedawarńje.

Czeſczenym Sserbam w Budyſchinje a wokolnoſczi najpodwolniſcho k wjedżenju dawam, ſo ßym ßwoju wot lěta 1881 wobſtejazu żeleſowu pſchedawarńju pſchi żitnych wikach 7 a 30 njedoßahazych měſtnoſczow dla do mojeje noweje natwarjeneje

pſchedawarńje na khěžorſkej dróſy 4 pſchepołożił.

Wſchě potrjebanſke wěży ſa hoſpodarſtwo, kuchinju a dżěłaczerńju kóżdeho powołanja ßo w dobrej hódnoſczi a we wulkim wubjerku pola mje namakaju, a budu ßo też dale prózowacz, ſo bych ßebi ſ ſprawnym poßłużenjom a ſpěſchnym podawanjom mi wopokaſane derjeměnjenje ſakhował.

Pawoł Walther

Żeleſne twory — grat. **Domjaza a kuchinſka nadoba.**

Wſchě wěży ſa ratarſtwo.

Młoda
podßobna kruwa
je na pſchedań we **Worzynje** cżißko 23.

Kóń
jenopſcheżny, pleſtra ſprózny, je na pſchedań na Mużakowſkej dróſy 3.

Pſchepołożenje friſěrowarſtwa.

Czeſczenym Sserbam w Budyſchinje a wokolnoſczi najpodwolniſcho k wjedżenju dawam, ſo ßym **ßobotu 21. měrza**

ßwoje friſěrowarſtwo ſa knjenje a knjeżi

na **khěžorſku drohu cżißko 15** pſchepołożił.

Wo dalſche derjeměnjenje proſcho

ſ najwjetſchim poczeſczowanjom

Hugo Paul,
friſěr knjenjow, knjeżi a dżiwadłow
a perúkidżěłazy miſchtr.

Burſke towarſtwo w Rakezach
ſměje pſchichodnu njedżelu 22. měrza popołdnju 4 hodż. w Gáblerez hoſczenzu ßwoje měßacżne poßedżenje, k kotremu je jedyn Knjes ſ Budyſchina pſchednoſchk pſchilubił.

Duż proßy wo bohaty wopyt **Pſchedßydſtwo.**

Kuchańki, ſtwinſke a ßkużobne holzy, mlokowe holzy, hródżne dżowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dżěłaczerſke ßwójby pyta hnydom a knowemu lětu pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelniſkej haßy 1 na rózku khěžorſkeje drohi w cżrijownı knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Żiwnoſcz
ſ 30 kórzami pola, łuki, ſahrody a hole je ſe żiwym a morwym inventarom ſe ßwobodneje ruki na pſchedań. Dalſche je ſhonicz w Lomſku cżißko 5 pola Minakała.

Wutrobny dżak
knjeſej duchownemu Bójzej ſa rjane a wutrobu hnujaze póſtne prědowanje, 17. měrza w Czornych Noßlizach dżerżane, praja nutrni kemſcherjo.

Kruwa
bliſko k kóſlatam je na pſchedań w Dalizach 5.

Kóń
ßrěnjoßylny je na wßy na pſchedań na ſnutskownej lawſkej haßy 26.

Dwě
dżěłaczerſkej ßwójbje
ßo pytatej na knjeżi dwór w **Delnim Wujeſdże** w Wojerowſkim wokrjeßu.

Żiwnoſcz
ſ 13 kórzami leżomnoſcze a dobrymi twarjenjemi je bliſko Budyſchina na pſchedań. Dalſche je ſhonicz we wudawarńi Serb. Nowin.

Starſchi kóń
ſa ratarſtwo ßo hodżazy, je na pſchedań we pißarńi 2. eſk. huſarſk. reg. 20 w Budyſchinje.

Sſylna
podßobna kruwa
bliſko k cżelecżu je na pſchedań na Tſčlanſkej dróſy 50.

Serb. tow. „Lipa“ za Rakecy a wokoln.

změje, da-li Bóh, jutře njedżelu 22. februara pop. w 4 hodż. w Hönčec hoſcencu swoje

měſačne poſedżenje.

Přednošk k. fararja Mjerwy ze swjetłowymi wobrazami na to so poêahowaćemi.

Wšě lube sobustawy a hoſći w bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

Spěwarſke,

ßerbſke a němſke,

jednorje hižo po 2 a 3 hr. a woßebnje do cżelazeje kože ſwjaſane hižo po 6 hacz do 10 hr. ßu na pſchedań

we wudawarńi Serb. Nowin.

Pschiłoha k czišłu 12 Serbskich Nowin

Sobotu 21. měrza 1914

Płaczišny rěsneho słotu na Draždžanskich słotnych wikach.

19. měrza 1914.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Słótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	50—53	95—98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	44—48	86—90
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	38—42	80—84
4. žnadnje pizowane kóžbeje staroby	33—37	73—78
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetšeje rěsneje hódnosće	47—50	88—93
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	41—45	82—86
3. starše, wukormjene kowy a žnadnje wuwite młódše krowy a jałojzy	37—40	76—79
4. žrěnjo pizowane krowy a jałojzy	32—36	72—76
5. žnadnje pizowane krowy a jałojzy	25—30	65—70
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetšeje rěsneje hódnosće	49—50	90—93
2. žrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	44—47	84—87
3. žnadnje pizowane	40—43	79—82
Čelata:		
1. najlěpše s mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	63—65	107—109
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	58—62	102—106
3. žnadnje wuwite wot zyza	48—54	91—97
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpšich raßow a jich słichiženjow w starobje hač do $1\frac{1}{4}$ lěta	47—48	62—63
2. mjaßne	45—46	60—61
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	43—44	58—59

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyšchinje:	W Budyšchinje. 14. měrza 1914 wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.	W Lubiju 19. měrza 1914. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.
Pšenica . . . . . běła	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . . . žołta	—	—	—	—	8	20	8	85
" nowa	8	25	9	—	—	—	—	—
Rožla	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	15	7	40	6	25	7	25
Jačmjeń . . .	—	—	—	—	6	60	7	90
Wows . . . . 50 kilogr.	6	50	7	25	6	20	7	—
" nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	10	—	11	—
Woka	11	—	12	—	10	—	11	—
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka	17	50	19	50	20	—	22	—
Bérny	1	75	2	50	2	20	2	50
Butra . . . . 1 kilogr.	2	60	2	80	2	50	2	70
Pšeničžna muka 50 " . . .	10	25	18	50	14	50	18	50
Rjana muka . 50 " . . .	9	50	12	25	10	50	12	50
Sýno . . . 50 " . . .	2	50	3	25	2	50	3	—
Słoma . 100 " . . .	3	—	3	25	3	—	3	60
Prošata 756 schtuk, schtuka . . .	16	—	30	—	—	—	—	—
Pšeničžne wotruby	5	35	5	60	5	10	5	60
Rjane wotruby 50 kilogr.	5	25	5	70	5	50	6	—
Pšeničžny gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Rjany gris	6	50	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 20 pj., schtuka 8 pj.

W Budyšchinje płaczeše: kórz pšenicy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., žołta — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 14 hr. 20 np. hač 14 hr. 96 np., kórz rožki po 160 puntach 11 hr. 76 np. hač 12 hr. 24 np., nowa: 12 hr. — np. hač 12 hr. 32 np., kórz jačmjenja po 140 puntach: 10 hr. 85 np. hač 12 hr. 04 np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

19. měrza 1914

Po 50 kilogr.: Rožla wot 7 hr. — np. hač 7 hr. 30 np., pšenza wot 7 hr. 50 np. hač 9 hr. — np., jačmjeń wot 7 hr. 70 np. hač 8 hr. — np., wowß wot 6 hr. — np. hač 7 hr. 80 np., jahły wot — hr. — np. hač — hr. — np. hróch — hr. — np., žyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 60 np., bérny — hr. — np. hač 2 hr. 70 np., žłoma (100 kilogr.) 3 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 50 np. hač 2 hr. 70 np., jeja (mandl) 1 hr. 05 np.

Wjedro w Londonje 20. februara: Pomročene

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smjeje rano w 7 hodźinach duchowny Tyschek žerbsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$9 hodźin farat Räda žerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Njedźelu dopołdnja w 9 hodźinach smjeje duchowny Tyschek spowjednu wuczbu we wokrjeßnym wustawje na Židowje. — Popołdnju $\frac{1}{2}$2 hodźin pruhowanje pacźerskich dźěći.

Wutoru popołdnju w 5 hodźinach wotměje žo w Khelnje a žrjedu wječor $\frac{1}{2}$7 hodźin w schuli w Dobruschi němska paßionska nutrnosć.

Tydźeńske sastojńske dźěła smjeje farat Räda.

Wěrowani:

S druhich wožadow. Khorla Wokač, pohonc w Čerwjenych Noßlizach, s Martu Wicźasez w Karlsdorfje. — Khorla Wylem Mikisch, maschinski tepjer w Stróži, s Martu Emu Bobakez tam.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Hilma Hildegarda, Hermana Pawoła Balaka, murjerja na Židowje, dź. — Khorla Gusta, Arnoschta Pawoła Wojnarja, dźěłacźerja w Hornjej Kinje, ž. — Frida Hildegarda, Khorle Bohuwěra Gróßy, fabr. dźěłacźerja w Dobruschi, dź. — Theodora Hildegarda, Pawoła Kurta Pachalija, maschinskeho mischtra na Židowje, dź — Alma Frida, Khorle Gusty Hermana, skałarja we Wurizach, dź. — Rudolf Jan Waltat, Handrija Gusty Scholty, žiwnosćerja w Sajdowje, ž. — Rudolf Khorla Waltat, Rudolfa Khorle Hendricha Picźmana, tyscherskeho mischtra w Hněwßezach, ž.

S druhich wožadow: Hana Elsa, Arnoschta Seiferta, pohonca w Małej Borschći, dź. - Erna Marhata, Jana Pawoła Mětracha, žiwnosćerja w Běčizach, dź. — Elsa, Pawoła Nowaka, skałarja w Karlsdorfje, dź. — Hilźbjeta, Alfreda Jana Starki, žedlatskeho mischtra w Čerwjenych Noßlizach, dź. — Frida. Kurta Alwina Pawluscha, skałarja we Lupoji, dź. — Marja Marta, Hermana Scholty, khěžerja a tyscherskeho mischtra w Minakale, dź. — Hana Frida, Jana Gusty Ssmoły, tyscherskeho mischtra w Boschezach, dź. — Arnoscht, fabrikskeho dźěłacźerja Meltki w Suborniczy, ž. — Theodor Erwin, tyscherja Měschnarja w Barcze ž.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadźe: 17. měrza: Pawoł Helmut, Pawoła Gusty Kschižana, dźěłacźerja pod hrodom, ž., 5 m. 4 d.

S druhich wožadow: Hendrich Wicźas, kubler a gmejnski přijódkstejer w Myschezach, 61 l. 4 m. 6 d. — Hana Juliana swud. Rychtarjowa rodź. Hornoser, wumjeńkatka w Demjanach, 78 l. 1 m. 15 d. — Jan Krawz, khěžłak we Scheschowje, 59 l. 7 m. 9 d. — Khorla Nowak, wumjeńkat we Luscźu, 68 l. 2 m. 11 d. — Khorla August Falant, dźěłacźer w Njeßwacźidle, 44 l. 4 m. 5 d. — Arnoscht Wyli Herczik w Khaßowje, 14 d. — Wylemina swud. Manjowa rodź. Starkez w Scheschowje, 70 l. 9 m. 21 d. — Hana Delniz, wobydletka w Scheschowje, 82 l. 14 d. — Lejna Wünschowa rodź. Dejlez we Lußy, 56 l. 7 m. 6 d. Lejna Pawluschowa rodź. Mulanskez we Lußy, 61 l. 10 m. 20 d. — Jadwiga Frida Fiezez, njem. dź. w Khwacźizach, 9 m. 9 d. — Morworodź. žyn žiwnosćerja Bomsdorfa w Pßowjach. — Hana Khrystła rodź. Herzogowa, Arnoschta Reinholda Wojnarja, žiwnosćerja we Luscu, mandź., 55 l. 7 m. — Artur Richard Hohlfeld, njemandź. ž. w Budyschinku, 1 m. 10 d.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

Njedźelu Lätare smjeje rano $\frac{1}{2}$8 hodźin duchowny Voigt žerbsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$9 hodźin farat Kschižan žerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje. — Popołdnju w 2 hodźinomaj budże tatechismußowa wuczba sa žerbsku mužsku a žónsku młodźinu.

Popołdnju w 3 hodźinach budże w Noßlizach na schuli němske prědowanje a němska a žerbska spowjedź.

Pjatk 27. měrza budże $\frac{1}{2}$9 hodźin žerbska spowjedź a $\frac{1}{2}$10 hodźin žerbske kemschenje.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

Njedźelu Lätare rano $\frac{1}{2}$8 hodźin němska spowjedź, dopołdnja $\frac{1}{2}$9 hodźin smjeje duchowny Bóiz němske a w 10 hodźinach žerbske prědowanje. — Popołdnjuw 4 hodźinach shromadźizna tschesćijanskeho towarstwamužskeje młodosće.

Schtwórtk wječor we 8 hodźinach shromadźizna tschesćijanskeho towarstwa žónskeje młodosće.

Pjatk dopołdnja w 9 hodźinach smjeje duchowny Bójz němske póstne kemschenje s wudźělenjom Božeho wotkasanja.

Kupne wuczinjenja, hypothekske lisćiny, testamenty

wudźěłuje

prawny bürow Kobana pschi žitnych wikach 4.

— Rěczu žerbski. —

Th. A. Wällnitz naslědnik

měješčel: J. Hanekamp

w Budyschinje na ßukelnskej haßy 9,

meblowy dom ſa njewjeſczinſke wuhotowanja.

Najwjetſchi ſklad woprawnych a lakowanych

wobydlenſkich wuhotowanjow

kaž tež

jenotliwych meblow a pólſtrowanych tworow

po wſchěch placzišnach.

Poručam jako pſchihódne a praktiſke dary

debjaze meble

wſcheje družiny, kaž tež

teppichi, blidowe pſchikrywy, paneele, kontorſke a klavěrſke ſtólczki atd.

Otto Preuß

měj. Khorla König w Budyschinje na žitnej haßy 4.

K konfirmaziji

poručam

wulki wubjerk najwoßebniſchich

konfirmaziſkich a pruhowanſkich wobleczenjow

ſ najlěpſchich dźerżazych tkaninow a wubjernje ßedźazych

Konfirmandſke žakety

wurjadnje tunjo.

Najwoßebniſche mužazewobleczenja, paletoty, dźěczaze wobleczenja,

kaž tež

Zonjazu draſtu, kaž žakety, mantle, koſtümy

w hobrſkim wubjerku — po najtuniſchich placzišnach

Sprawne poßkuženje — najtuńſche placzišny.

Konfirmandſkepſchedeſchczniki

ſa hólzow a holzy, hižo po 3.— mk.

porucža

Otto Brandt na ſnutskownej lawſkej haßy 8.

Kije :: draſchlerńja :: tobakowe trubki

Majß, gris, ržane a pſcheńczne wotruby ržanu a pſcheńczu muku poručam a ſa **wſchu pizu žito jako ſaplaczenje** pſchijumuju.

Kóždu dźělbu žita ſa hotowe pjenjeſy kupuju.

G. Horbank

w mlynje w Prawoczizach.

Škórnje a Stupnje

k konfirmaziji

w najmodniſchim formach a wubjerneho dźerżenja

po placzišnach mk. 5.75, 6.50, 7.50, 8.50,

hacz k najlěpſchim kajkoſczam.

Jeniczke pſchedawanje ſwětłoßkawneje wobuczoweje ſnamki **Mercedes**

po ſnatych jenotnych placzišnach

Herz po jenotnych placzišnach ſa žónſke a mużſkich wot **16.50**

Mara po jenotnych placzišnach ſa žónſke a mużſkich wot **10.50**

Vera woprawdźity amerikanſki wudźělk

Woßebity ſklad ßkawnje ſnatych

dr. Diehlowych ſchkórnjow

ſa nervoſnych a na ſtopu czerpjazych

a

orthopädiſkich ſchkórnjow

(dr. Langfeller)

k wobaranju pſche ſplaznjenu a delepuſchczenu ſtopu.

Schulſke ſchkórnje ſa holzy a hólzow

w hobrſkim wubjerku po woßebje tunich placzißnach.

Turnowanſke czrije po pſchedpißmje,

ſandale, domjaze ſtupnje,

niſke ſtupnje, toſle.

Pawoł Kriſteller

najwjetſchi czijowy ſklad w Budyschinje

Teleſon 168. **na bohatej haßy 29.**

Wuporjedźenje ſpěſchnje a tunjo. Też ßo ßerbſki rěczi.

Horjanſke praßowane wuhlo

najlěpſche narunanje ſa **drjewo** a druhe **wuhlo,** derje wußuſchene porucža

Horjanſka wuhlowa praßowarńja

na Horje pola Njeßwaczidła.

Franz Marſchner

czaßnikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſklad czaßnikow a czaßnikowych rjeczazow

k dobroczinwemu wobkedźbowanju porucža

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje placzišny.

Holcžaze tosche, hólcžaze tornistry,

tež ſamſžne wudžełki **knihowe mapy,** tež ſamſžne wudžełki

ſnědanſke tosche — etwije ſa pjerowe dżerżaki

Spezialna pſchedawarnja ſa Offenbachſke kożane twory.

T. Albert měj. Khorla Kahla pſchi lawſkich hrjebjach 10
Telefon cžiſło 578

Woſžebitoſcž: Holcžaze tosche a hólcžaze tornistry ſ howjaſeje kože.

Palaſtowe dźiwadło

w Budyſchinje na khěžorſkej drośy 11.

Wſchědnje
wot 4 hodžin popołdnju hacž do **11** hodžin wjecžor

wulke pſchedſtajenje

:: najnowſcheho dokonjenja ::
ſwětłohrajerſkeho wumělſtwa.

Kóždu ſobotu a ſrjedu ſo program pſcheměni.

1 waggon originalnych

Janko-jěſdnych kołow

je doſchoł.

Poruczam je po wurjadnje **tunich płacžiſnach.**

lajwjetſchi wubjerk. Rěhdże 235 jěſdnych kołow na ſkładze.

Krjebane mužaze a žonjaze jěſdne kola

po **tunich płacžiſnach** ſ rukowanjom.

J. Schieback

na Mužakowſkej drośy 4.

A. & W. Neuhahn

w Budyſchinje

na ſerbſkej haſy 4. **Telefon 449.**

K konfirmaziji:

Dybſacžne remontoirſke cžaſniki a cžaſnikowe rjecžaſy

ſ woprawneho ſłoteho dubla, ſlěbra, worzla a nikla.

Debjeńki

pſchipowſchaki — krawattowe jehły — medaillony — manſchettowe knefle — tykowe a hornarjowe knefle — chemiſettowe knefle atd. —

Kraſžne nowoſcže **broſchow, nawuſchrizow, wokołoſchijazych rjecžaſow, medaillonow, wutrobiczkow, kſchižow, pſchipowěſchakow, naruczniżow, pjerſchcženjow** atd. ſ. woprawneho ſłoteho dubla, woprawneho ſlěbra, ſtareho ſlěbra, ſimili a koralowe. **Wokołoſchijaze rjecžaſy** ſ woprawnych a podražowanych paczerjow, 1—8 rynkate.

— Debjeńki do włoſžow —

kłobukowe jehły — ſchkitaki kłobukowych jehłow.

Bohaty wubjerk! Tunje płacžiſny!

Sałożene 1891.

Sſymjo

cžerwjeneho, běłeho a ſchwedſkeho dźecžela

tehorunja wſchě družiny

ucžnych a ſahrodnych ſymjenjow

poruča

Khorla Kahrowe

pſchi žitnych wikach.

Schmidt & Gottſchalk

pjenježna banka **w Budyſchinje** na theaterſkej haſy.

na rózku ſchulſkeje drohi.

Kupony k 1. haprleji 1914

hižo wot **15. měrza** bjes khoſtow po najwyſchſchim kurſu ſ hotowymi pjenjeſami ſaměnjamoj.

Derje ſo płacžaze hódnoſtne papjery na ſkładze.

Jenotliwje ſo pſchenajaze privatne treſorſke kaſchcžiki ſe ſamknjenym wotnajerjowym ſamknjenjom

Włoßy barbjazy cześak

Sakońšzy schkitany. Njedoscźéhnjeny w trjebanju

Barbi schědźiwe abo cźerwjene włoßy žołte abo cźorne.
Sa njeschkódnoscź šo rukuje. Sso léta dołho trjebacź hodźi.
Scht. 3 hriwny na póstske dobracźe.

R. Drechsel w Draždźanach Nr. 6
Kurfürstenstraße.

W Hižo wot 29 lět W

pschedawam na **Budyškich wikach**

šymjenja sa nalětni a léčźny wuběrk

wot firmy **J. E. Schmidta** w Erfurtu, khěžorskeho a kralowskeho podawarja, šo mi scźelaze, woběbje wot tejele firmy plahowane **runklizowe šymjo** (woběbitoscź), kotrež tole léto woběbje derje schadźa.

Tehodla šwojim cźescźenym wotebjerarjam wschě šymjenja w dobrej schadźazej tworje poručam:

runklizowe, Eckendorfske žołte a cźerwjene hobrskowalzojte, punt po 30 pj., zentnar 25 hr. Lutyjeczanske žołte šymjo, najwjetschu cźerwjenu **pizowanšku zokrown rěpu,** dołhu běłu.

Kałowe šymjo, Erfurtskeho sažneho, Barlinskeho šrěnjosažneho, hollandskeho cźěmnocźerwjeneho, póšdneho, Zitawskeho hobrskeho a šerbskeho burskeho kała, běłeho kała a Winnigstetterskeho, kónczojteho Braunschweigskeho a woprawneho cźeskeho hłubateho kała.

Wulki wubjerk šymjenja, karottow, morcheje, pizowanskeje morcheje, bunow, gurkow atd.

Woběbitoscź: Erfurtske kwětkowe šymjenja w 10pjenjezkatych pakcźikach s wukasanjom k plahowanju.

Rjane cźiste dźecźelowe šymjo, němski wuběrk, punt 1 hr.

Wulki wubjerk **Draždźanskeje zyble k šadźenju.**

Woběbje poručam wot hollandskich plahowarjow šo dostawaze **kwětkowe kulki** gladiolow, begoniow, lilijow, tuberosow atd.

Moje stejischczo je hižo wot 29 lět na mjaßowym torhoschczu.

Jan Bjedrich, **šymjenjowa pschedawarnja**
w **Kołwasy** pola Pomorz.

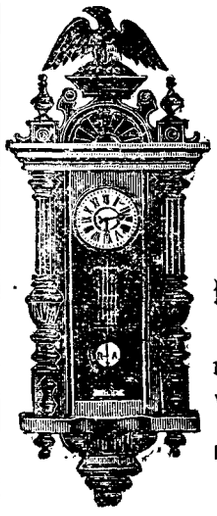

K konfirmaziji

poručam šwój bohaty schkład

cźaßnikow, rjecźasow, pjerschcźenjow, kollierow, broschow, naručźinow, na wuschnizow, manschettowych kneflow a krawattowych jehłow

Ssamßna wuporjedźenja.

najtuńsche placźisny. najwjetschi wubjerk.

J. A. Lenke, cźaßnikar
w Budyschinje na Hoschiz haßy 25 pschi póstskim naměscźe.

Do Rakez!

K konfirmaziji

poručam wschě družiny **stnpuow** a **schlórnjow** sa hólzow a holzy, jenož dobro tworu, zanu braku.

H. Zawnik, schewski mischtr w Rakezach.

Sserbski musej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot ½11—12 hodźin.

Visitne khartki

cźischcźi spěschnje a tunjo
Ssmolerjez knihicźischczerstwo.

Flechtenheil

wupruhowany šrědk pschecźiwo wußrypkam koże a lischawje, buschwiza po 1 hr.

Pile k cźischcźenju krewje,
k rjadowanju a podpjeranju lohkoho wukhoda, bleschka po 50 pj.

Selo k cźischcźenju krewje
wupruhowany šrědk pschi khoroscźach, kotrež se schpatneje krewje wukhadźeja, tyska po 1 hr.

Krjepki k cźischcźenju krewje
šłuža k lěpschomu skutkowanju a podpjeranju kury k cźischcźenju krewje, bleschka po 75 pj.

Kralowska priv. Hrodowska haptyka
w Budyschinje.

Dobry lany wolij.

Eckendorfske
runklizowe šymjo
punt po **25** pj.
poručza
Khorla Kahrowe
pschi žitnych wikach.

Nowe
runklizowe šymjo
jenož najlěpschich družinow
poručza tunjo
Khorla Preißer jun.
pschi žitnych wikach.

Sakske wojerske žiwjenje sawěscźaze towarstwo w Draždźanach.

Protektor: Jeho Majestoscź kral.

Ziwjenje sawěscźenje s lěkarskim pschipytanjom,
" bjes njeho,
Wuhotowanske sawěscźenje,
Nalutowanske sawěscźenje.

Prospekty a wukasanje darmo pśches direkziju w Draždźanach-A., Schulgutstraße 7.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach šo. 4) wotedać, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 13. **Sobotu 28. měrca 1914.** **Lětnik 73.**

W jakšim zjemje

mějachmy tónle tydźeń jenož pónd̆zelu, zrjedu a pjatk sjawne poźjedźenja. We deputazijach zu se zwojimi dźěłami tak wróčo, so často njeje doscź maczišny sa sjawne poźjedźenja. Pónd̆zelu pschiswolichu zo trěbne a s dźěła powjetschene zrědki sa wschelake wozjebje techniške schule w naschej Sakskej. Potom pschedkloži zo petizija swjasku hródźnych schwajzarjow w Plawnje w Vogtlandźe. We njej prosca, so by stat zrědki sa lěpsche roswuczenje schwajzarjam pschiswolił. Tale próstwa pak zo njepschija, pschetož w Niederottenhajnje pola Lubija tajka schula hižo wobsteji, ju kulturna rada a knjeżerstwo kóždolětnje też s pjenjesami podpjeratej. Ssrjedu pschedkložichu zo żelesnične pschedkłobi a petizije. Jenu s nich, w kotrejž wo natwarjenju żelesnizy se Ssepizy do Nadrósneje Hrabowki prosca, knjes Kokla sastupowasche. Ssejm je też hižo w pschedkhadźazych létach tajke petizije s tym pschipósnał, so je je knjeżerstwu k wjedźenju dał. S tym pak zo njeje hacź dotal niczo dozpiło. Tehodla zo knjes Kokla prózowasche, lěpschu zensuru wubědźicź a petiziju knjeżerstwu k rospominanju poručicź. Próza pak bě podarmo. Pjatk pojednachmy jenož wo dwěmaj petizijomaj, Jena s nich zebi žada, so dyrbi stat spalenje cźěkow sa tych sapłaczicź, kotrychž sawostajeni spalenje sapłaczicź njemóža.

O obyczje sozialdemokratow w Bornasko-Pegawskim wokrjeżu.

Pscht wuźschej wólbje do khěžorstwoweho zjema w 14. sakskim Bornasko-Pegawskim wólbnym wokrjeżu je zo sa generala s Lieberta (khěžorstwoweje konserwatiwneje strony) 12731 hłoźow, sa Ryssela (sozialdemokrata) 14321 hłoźow wotedako. Njepłaczazych bě 198 hłoźow. Wulki dźěl zwobodomyślnych a nazionalliberalnych, kotsiž běchu pschi prěnjej wólbje sa nazionalliberalneho Nitzschku hłoźowali, zu pschi wuźschej wólbje se zwojim hłoźom sozialdemokratej k dobyczu dopomhali.

Pschi wólbach w lěcze 1912 bě general s Liebert 14081, sozialdemokrat Ryssel 14058 hłoźow dostał. Liebert je potajkim pschi nětczischej wólbje 1250 hłoźow shubił.

Nětczischi wólbny wunoschk je powschitkownje pschekwapił. Pschiwiźowarjo generala s Lieberta běchu dobycza wěsczi, woni mějachu sa njemóżne, so bychu liberalni s cźrjódami pschi wólbnej bitwje k sozialdemokratam pscheschli. To też njeběchu sozialdemokratoju woczakali. Teho dla njeběchu żanych pschihotow k zwjeczenju dobycza cźinili. Wjeczor wólbneho dnja bě pscheđ redakziju sozialdemokratiskich „Lipsczanskich ludowych nowin“ skoro tak cźicho kaž hewak.

Puczowanje němskeho khěžora.

Jězbu k kupje Korfu, hdźež chze w zwojim hrodźe po napinanjach a staroscźach knjeżerskeho dźěła wodychnycź, je khěžor Wylem wužił, so by po swuczenym waschnju awstriskeho khěžora a potom w Miramare trónskeho naślědnika Franza Ferdinanda wopytał. Wot tam je zo do Venediga podał, hdźež je zo s italskim kralom setkał. Tymle wopytam zo wozebita politiska ważnoscź njepschipiźuje, pschezo pak zo wone jako snamjo wobhladuja, so mjes Němskej, Awstriskej a Italskej kruty swjask wobsteji, a so tele tśi wulkomozy we wschěch praschenjach s jena wustupuja.

Sazydlenje Němzow w prusko-pólskich krajinach.

Pscheněmczenje pruskich Polakow jara pomału postupuje. Hdyž něhdy pruski krajny zjem někotre sta milijony hriwnow k pokupjenju pólskich kubłow pschiswoli, nadźachu zo, so s tym Polakam w Pruskej schija swinu. Pruske knjeżerstwo je drje někotre tyzaty němskich ratarjow mjes Polakami sazydliło, tola sa to zu sazo Polazy wjele kubłow pokupili, kotrež běchu w němskej ruzy. Schtož je zo sa němzowstwo na jenej stronje dobyło, je zo na druhej stronje sazo shubiło. Hdyž zo sańdźeny tydźeń w pruskim krajnym zjemje wo dźěle sazydleńskeje komizije jednasche, zentrumski sapóstanz Stull wuspěch a njewuspěch knjeżerstwoweje sazydlenskeje komizije pschirunowasche. Na wźach je liczba pólskich kublerjow pschiběraka, a też w městach je zo pólske wobydlerstwo pozylniko. Tale politika njewuspěchow je něhdźe milijardu hriwnow pózrjeła. Polazy zu zo s hakatistiskej politiku bóle hacź hdy prjedy němzowstwu wozusbnili. Sswobodomyślny sapóstanz Oser hischcźe wótrischu kritiku nałożowasche. Wot spoczatka dźěławoscźe sazydlenskeje politiki zu Němzy pornjo Polakam 400 000 jutrow kraja wjazy shubili hacź dobyli. Dźěławoscź sazydlenskeje komizije je zo s powyschenjom płaczišnow kubłow jara poczežiło. So zo płaczišny kubłow powyscha, hdyž knjeżerstwo kubła pokupuje, bě do prěda widźecź. Pólska wěz ma s potłóczenja pólskeje rěcze wjazy wužitka dyžli schkody. S hakatistiskej politiku je zo Polak hakle s narodneje bjesdźaknoscźe sbudźił a zo sa zwoju narodnoscź sahorił.

Prjedawschi ruski wikowanski minister Timirjasew wo wikowanskich jednanjach s Němskej.

Timirjasew je zo dopizowarjej madźarskich nowin „Az Est“ wo pschichodnych jednanjach rusko-němskeho wuczinjenja wuwoprascheć dał. Pschi tym je Timirjasew rjekł: Ratarski wuliw w Němskej, kotraž je industrialny stat, zo jako bróń nałożuje, so bychu zo pscheczinjwo Ruskej wjetsche konzezije pscheczischczake. Pschi wotsamknjenju poźlednjeho wikowanskeho wuczinjenja je Němska wobstejnoscźe pscheczinjwo wozłabjenej Ruskej pschejara wuwużiła. Tele smylki dyrbja zo najprjedy wuporjedźicź a ratarske zła zo ponizicź. W nastupanju industrialnych złow zo Ruska se sazadu wodźicź dawa, so dyrbi zo jeho sakcźěwaza industrija schkitacź. Skónczńje minister rjekny: Chzemy s Němskej wuczinjenje sczinicź, tola jenož na podkožku, kotryž zo kóždej stronje saleži. Jeli so by wikowanskeho wuczinjenja dla k wójnje dóschło, byschtej wobej stronje czerpikoj, tola by Němska bóle schkodowała. Němska naz s wudźěłkami zwojeje industrije sapławja. Wona pak by hischcźe pschihódnische wiki pola naz namakała, hdy by nam w nastupanju naschich ratarskich wupkodow napscheczo pschischła.

So by Němska zła na ruske żito ponizika, na to dozyła żanych myślow njeje. Hdy by wot teho měr mjes Ruskej a Němskej wotwisał, by zkowny měr na zkabymaj nohómaj stał. Rusa chze zwoje wójsko wo něhdźe 460 000 muži powjetschicź a budźe s tym na Němsku czischczecź, so by zo jej w nastupanju nowych wikowanskich wuczinjenjow podwolika.

Jedyn němski powětrojězdny w ruskej jatbje.

W němskim khěžorstwowym zjemje wot lońscheho léta naprawjenje wobsteji, so zebi sapóstanzy pola knjeżerstwa s krótkimi napraschowanjemi rosjazjnjenja wo wschelakich nalezjnoscźach żadaju. Wutoru je zo nazionalliberalny sapóstanz Bassermann se scźěhowazym napraschenjom na knjeżerstwo wobrocził:

Sapoczatk januara tuteho léta je ruske knjeżerstwo w Permje němskeho poddana Hanza Rudolfa Berlina sajako, hdyž je zo spowětrowym ballonom k semi puschcził. Wot teho cźaza Berlinera w jatbje dźerża, dokelž na njeho tukaju, so je němski wobhonjeł. „Je khěžorstwowy kanzler swólniwy, wosjewicź, kajke krocźele je němske knjeżerstwo sa mjenowaneho cźiniło?“

Tajny radźicźel Krieg je na tole praschenje wotmolwił:

7. februara zu zo pschizłuschniznjy němskeho khěžorstwa, Berliner, Haase a Nicolai, se zwobodnym ballonom do powětra puschczili a

ßu 11. februara w Permskej guberniji w Ruskej k semi pschijěli. Jich ßu potom do Perma dowjesli, hdyž jich pod polizajskim strażowanjom dźerża, dokelž ßo pschećiwo nim wobhonjerstwa dla ßudniske pschepytanje wjedże. Ruske mjesy pschelećićz, je sakasane, jeli so ßo k temu njeje woßebita dowolnosćz daka. Ruske knjeżerstwo je tule sakasnju němskemu knjeżerstwu sdźěliko, a wona je ßo tež němskim powětrolětarjam wosjewika. Po nastorku sarjadnistwa swonkownych należnosćow je ßo němske póßkanstwo wo to prózowako, so bychu ßo jeczi bórsy puschćili, tola je wotmolwjenje dostako, so dyrbi ßo najprjódzy wunoschk sawjedźeneho pschepytanja wočakać. Němskemu póßkanstwu je ßo na to poručiko, pschepytanje po mózhnosćzi pospěschić. Po telegramje, kotryž je runje dóschoł, ßo pschepytanje pschedwidomnje bliżsche dny skónczi.

Mjes tym je inżenieur Berliner mohł ßwojim znatym w Němskej sćěhowazy list póßlać, kotryž je ßo w jenych Kamjenićanskich nowinach wocźischćał:

„Wot 38 dnjow tu w Ruskej ßedźu. Tak daloko ßu schli, so ßu naß wobhonjerstwa dla wobskorżili. Artilleriski wyschk, kotryž pschepytanje wjedże, nam porokuje, so ßmy se ßwojim slětom powětrowe hibanje spósnać chżyli, kotreż mohło Zeppelinskim powětrowym łódźam s wużitkom bycź. Na nasche praschenje, kak dołho dyrbimy hischcże tu wostać, ßmy poražaze wotmolwjenje dostali, so ßo wußudźenje do kónza meje pschećiwo nam stać njemóże. Ja a moji ßobujěsdni ßmy se ßwojim powołanjom na Barlin swjasani. Zyle njesrosymliwe je, so ßo zyle njewinowaći s wětrom sahnaći jěsdni ßwobodneho powětroweho ballona měßazy dołho sdźeržuja a ßo sahubieja. Najhórsche je, so ßmy wot wscheho wobkhoda wotsamknjeni; dwaj kriminalnaj sastojnikaj a jedyn polizist naß stajnje strażuja. Nam ßu ßamo nawěsćz dali, so hischcże s Peterburga na wotmolwjenje cźakaju, so bychu naß do jastwa tykli.“

Wójnski proviant sa Paris.

W Franzowskej ßo na stajnosćzi s mózhnosćzu bliskeje wójny saběraju. Woßebje ßwoju kedźbliwosćz na ludowe a wójskowe sežiwjenje we wójnje skłoża. Samo ßwobodowikowarske nowiny nětko spósnawaju, kak mudrje franzowske knjeżerstwa wot Napoleona I. cźinjachu, so ratarstwo po mózhnosćzi spěchowachu. Schtoż ßu monarchiske knjeżerstwa do 1870 sapoczake, to ßu republikanske po 1870 s podwojenej horliwosćzu a s wulkim srosumjenjom dale wjedle. Plahowanje konjow je ßo tak posběhnyło, so żane europiske wójsko tak wjele a tak dobrych koni nima każ franzowske. Plahowanje howjadow a wowzow je ßo tak spěchowało, so móże ßo skót do nukraja pschedawaći, a so ma Franzowska dosćz mjaßa k sežiwjenju wobydlerstwa a wójska. Tež plahowanje żita je ßo wupschestrěko a polěpschiko, tak so w Franzowskej uětkole wo połojzu wjazy żita narosće dyżli w cźaßu Parižskeje wustajeńzy w lěcźe 1867. Wójnski minister njemóże tónle wuspěch dosćz khwalić a k temu pschispomina: Burjo ßu sa krajne sakitarstwo najważnischi faktor; pschetoż woni podawaju niz jenoż najlěpschich wojakow, ale tež najlěpsche konje a proviant. Sežiwjenje wójska pak je s hłownym wuměnjenjom sa sakhowanje wójnskeje hódnosćze; pschetoż hłowo Napoleona I.: „Khrobłosćz wukhadża se żołdka“ je wojerska saßada wěry. Najlěpschi wojazy njejßu k niczemu, hdyž nimaju niczo jěsćz. Pschiwoženje provianta, schtoż s wjetscheho dźěła burjo wobstaraju je potajkim s hłownym wuměnjenjom sa wójnu a dobycźe.

Franzowski wójnski minister a statny setretar swonkownych należnosćzow tež s Parižskej měschćanskej radu wo sastaranju hłowneho města s zyrobu wuradźeja; pschetoż, hdy by k wójnje doschło, by Paris sa schtyri duy bjes khleba byk. To je tež Parižke wobydlerstwo shoniło, a teho dla ßebi żada, so by ßo lěpsche sastaranje s zyrobu pschiprawiło. Wojerske sarjadnistwo na to pokasuje, so bychu ßo prěnje njedźele mobilisazije wschě żelesniży sa woženje wójska trjebake, k woženju zyroby sa zywilne wobydlerstwo ßo wone njemohłe wużicź. Mjes druhim je ßo na to namjetowako, 200 000 zentnarjow muki nakupicź a ju w sjawnych składownjach tak dołho khowaći, hać by ßo wona trjebaći dyrbjała. Stat dyrbi k temu dwě tsećinje, město jenu tsećinu trěbnych milijonow dać. Dożahaza hromada muki a pschenży je wěso najważnische. Tole je ßebi knjeżerstwo wotmyßliło, tež druhe wěży, jako wuhło, petrolej atd. na składże měcź.

Driant, jedyn snaty offizěr na wotpocźinku, praji: „Hdy by ßo schtwórtk wukas k mobilisaziji wójska wudał, njeby Paris na nowy tydźeń ani khlěba, ani mjaßa měł. Druhe ważne praschenje je pschiwoženje wody. Praschaм ßo, schto bychu Parižanjo pili, hdy by ßo město woblehnyło a ßo pschiwoženje wody pschetorhnyło. To je praschenje, kotreż dyrbjało ßo teho runja rospominaći. Najwjetschi cźaß je, so wschě praschenja rosrižamy, kotreż ßo na sakitanje kraja pocźahuja.

Kak pak by ßo pschi wudyrjenju wójny se sežiwjenjom wobydlerstwa w Němskej mělo? Dokelž bychu ßo też tu prěnje tsi njedźele po mobilisaziji wschě żelesniży sa woženje wójska trjebake, by sastaranje wulkich městow s zyrobu wobcźežnischo dyżli w Franzowskej a Ruskej było, dokelž je liczba wulkich městow w tutymaj krajomaj wjele mjeńscha. Wot 1870 je ßo wobydlerstwo w Němskej podwojiło, a tónle pschirostk ßo s wjetscha na wulke města rosdźěla, do kotrychž liczby je zyły rjad pjedawschich žrěnich a ßamo małych městow stupił, mjes tym so je ratarstwo wjele ležownosćzow s rosschěrjenjom městow a twarjenjom fabrikow, żelesniżow atd. shubiło. Němske ratarstwo budże wschědnje wjele tyßaz sapschahow do wojerskeje służby stajicź a pódla teho wschědnje tyßazy howjadow a wowzow wójsku podawaći dyrbjecź. Sso rosumi, so budża dla roscźazych pschiwożnych wobcźežnosćzow, dla hobrskeje wójskoweje potrjeby a dla pschibywazeho njedoßahanja ratarskich dźěłacźerjow, płacźisny zyroby powyschecź, mjes tym so budże mózhnosćz k saßtużbje w městach jara wotebjeracź. Jedyn dobytk sa sežiwjenje wobydlerstwa w Němskej pak w tym wobsteji, so ßo we Němskej wjele wjazy ßwini płahuje dyżli w Franzowskej. Dokelž ßo k sastaranju wójska s zyrobu ßwinjaze mjaßa s wjetschimi hromadami njehodźi wużicź a stadła ßwini njemóża sa wójskom honicź, jako howjada a wowzy, ßwinje po hłownym dźělu k sežiwjenju wobydlerstwa sawostanu. Żita ßo nětkole w Němskej dosćz njeplahuje, tež by ßo we wójnje sakasało, żito wuwosycź, a w nusy mohła ßo też jeczmjenjowa a běrnaza muka k pjeczenju khleba wużicź. Tež druha żiwjenska potrjeba, jako wuhło, drjewo atd. by doßahała, tak so sežiwjenje wobydlerstwa njeby do stracha pschischło, jeli so ßo njepschecźel njeby dobycźerszy psches mjesy walił.

Hrożaza revoluzija w Irskej.

Jendźelski parlament je wobsamknył, Irskej saßo parlament dacź, kotryž je jej jendźelske knjeżerstwo psched dlěje dyżli sto lětami wsako. Jendźelske wobydlerstwo w ulsterskej provinzy w Irskej ßo pak pschecźiwo saßopostajenju irskeho parlamenta pschecźiwja. Wono nochze potkóczenemu irskemu ludej teßame politiske prawa popschecź, kajkež druhe jendźelske kraje wobßedża. Haj jendźelske wobydlerstwo ßo ßamo pschecźiwo irskemu ßejmej k revoluziji hotuje. Wono je ßo hižo dawno s tšelbami, muniziju a druhej wójnskej potrjebu sastarako. Knjeżerstwo je ßo rosßudźiko, spjecźiwosćz Jendźelcźanow w Ulstrje, jeli trjeba, s wójskom potkóczicź. Tola s tym njebě liczilo, so jemu offizěrojo, kotsiž ßu ßo w Ulstrje narodźili, sapowjedża, pschecźiwo ßwojim krajanam wojowaći. Cźile offizěrojo ßu wo to proßyli, jich se ßłużby puschcźicź, jeli so dyrbjeli ßo pschecźiwo ulsterskim sběžkarjam póßlać. Kostocźiwa wěz, kotraż ßłabosćz disziplinty jendźelskeho wójska pokasuje, je ßo w parlamencze k rěcźam pschinjeßka. Wójnski minister dyrbjesche na napraschowanje pschisnaći, so ßu ßo někotsi offizěrojo woprawdże sarjekli, pschecźiwo ßwojim krajanam wojowaći. Město pak, so bychu ßo spjecźowarjo hnydom bjes pensije s wójska puschcźili, je wójnski minister s nimi jednak a jich pohnuk, so dale we wójskowej służbje wostanu. Wón je jim ßlubił, so ßo do Ulstra njepósćelu, jeli so by tam k njeměram dóschło. To nima niczo s měschćanskej wójnu cźinicź, po ßamym waschnju je ßo wójskowe wjedništwo skłożowało, hdyž je ßo wo potkóczenje njeměrow pschi strajkach jednako. Tež tehdy je ßo mużstwam a offizěram, kotsiž maja w tamnych stronach ßwoju domowisnu, pschiswoliko, so ßo pscheczźiwo spjecźiwemu wobydlerstwu njepósćelu.

Wojerske pschiprowy w Rumunskej.

Bukarestiske nowiny pißaju, so rumunske wójsko psched nowej mobilisaziju steji. Wschitzy reserwni offizěrojo ßu napominanje dostali, so bychu ßwoju adreßu do drobna wojerskej wyschnosćzi wosjewili. W poßlednim cźaßu ßo reserwne lětniki 1897 hać 1911 pod khorhoj wołaju. Po zyłym kraju je ßo swołanje s bubnowanjom wosjewiło. Wójnske ministerstwo tež wulku organisatorisku reformu pschihotuje. Jeli so by k wójnje dóschło, běschtej ßo dwě wójszy postajiłej.

Bjeskneżestwo w Albanskej.

Franzowske nowiny „Temps“ ßu njedobre powjesćze s Albanskeje dostake. W Durazzu, w albanskim hłownym měsćze, najwjetschi njeporjad knjeży. Rubjeżny albanski lud ßo postajenemu porjadej

spječuje. Wjerchej Wylemej a jeho mandželskej njeje pjecža poslednje dny mózno byko, se swojeho hrodu wuńcz. So budże albanska króna czernjata, a so budże knjeżenje nad wodziwjenym wobydleŕstwom wjele próży a wobczeżnosczow czinicz, su Wiedskemu prynzej do prědka prajili. Ale so budże hnydom sapoczatk knjeżenja tak njeswjeżelazy a wobczeżny, njeisu samo snajerjo njepoczinkow albanskeho luda woczakali. Italska a Awstriska, kotrejż stej Albansku stworikej a Wiedskeho prynza wobrěczakej, albansku krónu pschijeczz, budżetej jemu dyrbjecz s czeżna pomhacz. Potajnje dże wobej wjerchа Wylema sa swojeho naměstnika wobhladujetej, snadż budżetej so prjedy do Albanskeje dżelicz móz, hacz su sebi myslikej.

Revoluzija w Mexiku.

Sběżkarjo su pola Torreona wulke poraženje poczerpili. 2000 muži s nich je padko a sa sraniko. Jich sbytk zosa, knjeżerstwowe wójsko je so sa nimi puschczisko.

Wuhlerˊ Handrij.

(Skónczenje.)

Hakle sa něschto dolhich sbożownych mjenschinow poczeschtaj mjes sobu rěczecz, doniż naposledku Franz se swojeho skhowa njewustupi a nětkole jimaj wschitko njewujażni.

Franz nětko powjedasche, so bě s Hanu sem czahnyk, so by jej tón dom pokasak, w kotrymż běschtaj jeje starschej něhdy sbożowne dny mětoj. Wón bě jej zyku sańdżenosczz wotkryk, a wona bě so rossudźika, pschiwusnych swojeje maczerje pytacz. tola najprjódzy na zyganku pschedrasczena.

Bychu-li jej jejni pschiwusni luboscz wopokasali, potom by Franz měk do Němskeje so wróczicz, so by hischcże junu sa Janom slědźik, hewak chzysche wona saso s Franzom czahnycz. Potom by s nim jako zyganka po swěcże dundaka, doniż njeby smjercz ju wotwokala tam, hdżež Jan by hižo byk.

Kak nimoměry sbożowny Jan nětkole bě; jej samej chzysche jenicżzy żiwy bycz, sa nju chzysche wschitko czinicz a myslicz — jej, kotraż so jemu wupokasa niz jenoż jako jednore wuhlerjowe dżěczo, ale tež jako żónska luboscziweho ducha, s jasnym rosomom a se spodżiwnje spodobnymi waschnjemi.

Wjeczor so pschibliżi, woni njepytnychu, so běchu so hodżinki tak spěschnje minyke.

Jan Hanu proschesche, so by so do hospody podaka, kotruż bě sebi samemu skasak, so chzetaj sebi s Franzom we wsy druhu hospodu pytacz.

Woni do dola dżěchu, hdyż khěżu we kwětkatej sahrodże wuhladachu, zygan rjekny:

„Tule něhdy Haninej starschej bydleschtaj!“

Hana posasta a sylsy jej do woczow stupichu.

„Nan a macz staj wumrjeloj!“ wona srudnje rjekny, „a bratra, namakam tež teho sasa? A namakam-li jeho, smeje wón tež sotru lubo?“

Jan ju wobja a se sylsami so posměwkujo wona k njemu pohladny a radostny sakschik so jej s wutroby doby:

„Wschako mje ty lubujesch, schto chzu wjazy?“

Woni po dole dele krocżachu k tamnej khěži; tu jim skużobna napscheczo pschikhwata a rjekny, so je kupz domu pschischok a so chze tam pschenozowacz, so tam sa druhich městno njeje a so dyrbi so tón knjes druhdże wo pschebytk wobhonjecz.

„Nihdy na nihdy!“ w tym wokomiku khóss s khłódnizy snapschecziwi — a Khorla, husarski pokkownik, wobjimasche pschecżela a njemóżeschtaj so donapraschowacz.

„Ale kak sy ty sem pschischok?“ Jan so wopraschа, hdyż bě pschecżelej swój a Haniny wosud wupowjedak.

Pokkownik wuskuschujo na brunu holzu hladasche, kotruż jenoż lědma sa tu rjanuschku pschi rězy sasu spósnawasche.

Hana sebi wumjelkeje bruneje barby hischcże njebě wotmyka, nětkole jej to na myslе pschińdże, a wona doběża do khěże, so by to sciniła.

„Ale kak dha sy ty sem pschischok?“ Jan so pschecżela s nowa wopraschа, kiż so s wotmolwu komdżesche.

Tež nětkole so wón město wotmolwjenja na zygana s praschenjom wobroczi:

„Ty drje mje wjazy njesnajesch, Franzo? Pschetoż ty drje to sy, kiż sy tule nuts a won khodźik tchdom, hdyż ja jako hólczk tule sebi hrajkach?“

„Schto? — Karlo!“ zygan sawoka.

„Haj, Karlo abo Khorla, każ ty chzesch, a Hana, kotruż sy sem pschiwjedk — tale holza — ow, powjedaj, je to woprawdże moja sotra?“

„To wona je, knjeże.“

„A mój nan, Franzo, je dha tón jako wuhlerˊ we swojej domisnje — tam w tom lěsu — żiwy byk, kotryż sym tež ja widżak, hdyż jeho, Jana, sobu prjecz wsach?“

„To so wschitko tak ma.“

„A wón je wumrjek, jeho wjazy widżecz, wjazy k wutrobje tłóczicz njemóżu — a ja, ja běch jemu tak blisko a ani sdacża njemějach, so staj nan a sotra jenoż něschto krocżeli wote mnje?“

Husarski pokkownik swoju sotru wobja a ju wjazy krócz wokoschesche.

Hana strachocziwje na Jana hladasche a chzysche so Khorli wutorhnycz, tola tón ju czim twjerdżischo dżerżesche a ju swoju sotru mjenowasche a wschitko so jej nětkole wujażni.

„To je pschewjele sboża na jenu hodżinu, bratra a lubeho na dobo nańcz!“ wona hikajo rjekny a so pak k jenemu, pak k druhemu lubje pschikhilesche.

Khorla bě pschischok kupicz to wobsedżeństwo, kotreż bě něhdy jeho starschimaj sluschało. Wón so hischcże khětro jasnje na tamón czaś dopomnicz wjedżesche, tola dołho jemu samjelczane wosta, so běchu jeho macz morili. Dżěd jeho wukubla, kiż so nad wnuczkom smili, hdyż bě wo surowym kónzu swojeho jenicżkeho dżěsca slyschak.

Jeho wobkhod bě so na twornju pscheměnik a wschelake sbożowne wobstejenja sczinichu jeho bohateho muża. Wón chzysche wnuczka na wobkhodnika wukublacz, ale jeho zyka pschiroda so temu spjeczowasche, teho dla mějesche, hdyż bě wotrostk, s dżědom stajnje bědżenje. Husto so teho dla krucże roskorischtaj a pschi tajkim swadżenju jemu stary, hordy muż wumjetowasche, kajke sempschińdżenje bě jeho nan měk a kajke njesboże bě na njeho a na jeho dżowku pschinjesk.

Khorli so po tym wustupje wjazy w dżědowym domje njelubjesche a wón czekny do Lużizy, do wótczinу swojeho nana. Wo nanu samym ani wěscże njewjedżesche, hacz bě w tamnej hrósbnej wozy czeknyk. Wón mějesche sa to, so je runje tak dawno morwy, każ macz, tež wo sotsje, na kotruż so hischcże njejaśnje dopomnicz wjedżesche, niczo njeshoni, a mějesche sa to, so je tež shubjena, każ starschej. Ale jeho wjeżeka myśl a jeho czerstwy żiwjeński duch jemu tež psches tute srudne dopomnjeńki dopomhaschtej, a wón bě runje tak wjeżeky, każ smużity wojak. Wón bě so do Němskeje podak a dasche so do sakkeho wójska, kiż na Napoleonowej stronje stejesche, najecz a so wusnamjenjesche a bu pokkownik.

Po dżědowej smjercži namrě bohate herbstwo; tola prjedy chzysche wójnu sobu dowojowacz, hacz by sboże do rukow wsak, kotreż bě jemu pschipadnyko.

Wróczíwschi so do Italskeje, wobhonjesche so po swojimaj starschimaj a tak tež městno shoni, na kotrymż bě s nimaj w prěnjej mkodosczi żiwy byk. — Khěżu a wschitko, schtoż k njej słuschesche, wotmyśli sebi hnydom kupicz. Wón teho dla s nětczischim wobsedżerjom jednacz dasche a runje bě pschischok, tu kup sam wobsamknycz a to městno saso wopytacz, hdżež běschtaj jeho starschej tak sbożownaj pobykoj a tajke nj-sboże pscheczerpjekoj a wola Boża jeho tu se sotru saso hromadu swjedże.

Franz jich na row morjeneje maczerje dowjedże, kotryż bě s nětrymi rostlinami wosnamjenik, kotreż bě s hórskich dolinow pschinjesk a tu wosadżak.

Khorla a Hana so sylsy ronjo na tutym swjatym městnje wobjeschtaj, a wobaj potom Jana sobu wobjimaschtaj. Wón dże na to pschezo k nimaj słuschesche.

Shromadnje so tu poklaknywschi k Bohu so modlachu wo starschiske żohnowanje k tutemu swjaskej wutrobow.

Bórsy na to, hdyż běchu Jana s czeszu s wojerskeje służby puschczili, buschtaj s Hanu psched woltarjom swěrowanaj. — S teho czaśa běschtaj we wjeżnym domje w czichim dole żiwaj a niczo jimaj sboża njekażesche.

Franz pak pschi nimaj wosta jako najswěrnischi służobnik a so żenje wjazy k swojim soburódnikam njewróczi. Khorla pak we wójsku wosta a słuschesche do najnahladnischich wyschkow.

Wón so posdżischo s rjanej knjeżnu se stareje semjanskeje swójby wożeni a słuschesche do prěnich swójbow kralowskeho hłowneho města. —

Hdyżkuli by wot wjeżelow a rospjerschenjow swojeho żiwjenja trochu powotpocznycz chzył, by Jana a Hanu wopytak, jeju cziche a

žadne ſwójbne ſboże by kóždy raz najlěpſchi ſaczíſchcź na jeho wutrobu czíniło.

Wón ſam bě jara njemérny człowjek a jara do ſwonkowneho wjeſela, ſo ſebi tajkich radoſczow na ſtajne njepſchejeſche. Jeho žona bě w tej wězy ſ nim ſ jena, a buź běſchtaj hromadże ſbožownaj žiwaj, kaž daloko to hibliwe žiwjenje w ſchérokim ſwěcże dowoleſche.

Wonaj bjes potomnikow ſemrjeſchtaj a Hanine dźěczi ſ tym wulke ſamoženje namrěchu.

Hdyž ſwójba w jednorej wjeſnej khěži wjazy ruma njemějeſche, ſo dale bóle do wotnohow rosroſczowaſche a ſo po ſwěcże roſpſcheſczeraſche, tež jedyn wnuk wuhlerja Handrija do tamneje krajiny dóńdże, hdźež bě něhdy jeho maka khěžka ſtaka; lěź běchu ſa tón czaſ popuſchczeli, buź bě ſ teho rjany kruch leżomnoſcze ſ rjanym wuhladom naſtał.

Wnuk ſebi na tym měſtnje ſchikowanu khěžu natwari, nakupi k temu lěſa a kraja a ſo tu na ſtajnje ſaſydli.

Jan a Hana hacź do ſmjercze w luboſnym dole woſtaſchtaj, a ta khěža, w kotrejž Handrij a jeho žona trajazeho ſboża njeběſchtaj mohłoj namakacź, bu pſches njejn měſtno najwjetſchich ſeńſkich radoſczow, dom ſwójbneho pokoja a ſboża, ſo bě Bohu a człowjekam ſpodobne.

(— Kónz. —)

Czeſczeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotſiž chzedźa ſa nje na

2. ſchtwórtlěto 1914

do prědka placzicź, njech nětko **80 pj.** we wudawarni Serbskich Nowin wotedadźa.

Czi, kotſiž ſebi Serbske Nowiny pſches **póſt** pſchinjeſcź dadźa, njech tola njeſapomnja, ſebi je tam bórſy ſkaſacź. Na ſchtwórtlěto ſaplaczi ſo ſa Serbske Nowiny na ſakſkich a pruſkich póſtach, kaž tež w druhich krajach němſkeho khěžorſtwa **90 pj.,** ſ pſchinjeſenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny ſ pſchikłohu „Pomhaj Bóh" placza na póſcze **1 hr. 30 pj.,** ſ pſchinjeſenjom do domu **1 hriwnu 45 pj.**

Redakzija Serbskich Nowin.

Ze Serbow.

S Budyſchina. Tſeczi póſtſki hamt w Budyſchinje ſo, kaž je ſo Budyſkemu pſchemyſłowemu towaŕſtwu woſjewiło, w bliſchim czaſu pſched ſchuleŕſkimi wrotami pſchiprawi.

— (Tuńſche mjaſo.) Rěſniſka jednota je wobſamkła, punt tucznjeho howjaſeho mjaſa po 80, pj., dobre libite mjaſo po 90 pj., ſwinjaze mjaſo po 75 pj., lěpſche dźěle ſa 85 pj. pſchedawacź. Płaczíſna ſa połcź je ſo na 80 pj., ſa tuk na 90 pj., ſa ſadło na 80 pj. ponižiła.

— (Skót w Sakſkej bjes pokhromy.) Wot ſrjedź měrza ſo w Sakſkej žadyn na pokhromu khory ſkót wjazy njenamaka. Straſchna natykowaza khoroſcź bě ſo 21. novembra 1913 ſ Friedrichfeldſkeje ſkotownje pola Barlina do jeneho kubła w Kamjenſkim hamtſkim hejtmanſtwje ſanjeſła. Tež ſkoro we wſchěch druhich padach bě ſo khoroſcź ſe ſkotom ſ Pruſkeje pſchinjeſła. Dźiwajo na to běchu ſo 6. dezembra 1913 wótriſche naprawjenja pſcheczíwo ſanjeſenju pokhromy ſ Pruſkeje poruczíke. S dźeſacź-dnjownym wobkedźbowanjom ſ Pruſkeje ſawjedźeneho ſkotu, kotryž ma ſo na kónzu tuteho czaſa pſches wokrjeſneho ſkótneho lěkarja pſchepytacź, je ſo poradźiło, dalſche ſkhorjenje na pſchiwoźnym měſtnje ſamjeſowacź a ſe ſarěſanjom ſkhorjeneho ſkota khoroſczi hnydom ſańcź dacź. Polizajſzy pſchikaſane ſarěſanje wſcheho na pokhromu ſkhorjeneho ſkotu jeneho dwora je ſo k ſamjeſowanju pokhromy jako wubjerne wupokaſało. Pſchi tym ſu potrjecheni wobſtedźerjo ſkota wot ſtata ſpokojaze ſarunanje doſtali. Tón krócź je ſo w 13 hamtſkich hejtmanſtwach w 21 gmejnach 26 dworow ſ pokhromu potrjechiło.

— (Wyſchſchi wójnſki ſud.) Dla pſchеſczěhanja wojakow bě wójnſki ſud w Budyſchinje 22 lětneho podoffizěra P. J. Horna ſ pěſcheho regimenta czíſtło 102 w Žitawje k jaſtwu na 7 měſazow ſaſudźił. Horn bě do wojakow kopał, jim na porſty nohow ſtupał, jich ſ pjaſczu do wobliczа bił a je na wſchelake druhe waſchnje krjudował. Ssudniſki knjes bě ſo pſcheczíwo wuſudej powołał. Po jeho žadanju wyſchſchi wójnſki ſud Hórna tež hiſchcź k dregadaziji ſaſudźi.

— Nalětne kontrolſke ſhromadźiſny w Budyſkim ſamolwjenſkim wokrjeſu ſměja ſo ſa lětniki 1901—1913 ſrjedu 1. haprleje dopołdnja we 8 hodźinach w **Hodźiju** w hoſczenzu jelenja ſa Huſku, Maku Huſku, Hunczeriży, Holzu, Nowu Wjeſ, Koſarnju, Zokow, Brěſu, Ssemichow, Druźkezy ſ Brěſynku a Kocźizu, Ziczeń, Ziczeńk, Hnaſchezy, Běłe Noſliży, Czerwjene Noſliży, Wjelkowy, Lutyjezy, Spytezy a Wulki Woſyk, w **Hodźiju** dopołdnja 1/4 10 hodźin ſa Njeſdaſchezy, Staru Prahu, Dobranezy, Kobliży, Czeſchkezy, Běczíży, Prěczezy, Maku Borſchcź, Dźěžnikezy, Praſkow, Hornju Borſchcź, Tſi Hwěſdy, Hodźij, Bóſcheriży, Debiſchkow, Bolborzy, Błohaſchezy, Deberkezy, Janezy, Darin, Poſdezy, Czornezy, Myſchezy, Ssulſchezy, Libon, Panczy pola Hornj. Wujeſda, Kanezy, Mjedźojs a Brěſyſchczo; — w **Drožďžiju** ſchtwórtk 2. haprleje dopołdnja we 8 hodź. 40 mjeńſch. ſa Porſchizy, Nowe Porſchizy, Budyſchink, Pſchiwczíży, Worzyn, Běku Horu, Skanezy, Rakojdy, Njechorń Brěſezy, Kortnizu, Hrodźiſchczo, Wujeźk pola Wósborka, Wichowy, Pomorzy, Wawizy, Droždźij, Kumſchizy, Konjezy, Wadezy, Trjebjenzy, Žornoſyki, Wujeźk pola Pomorz, Mjeſchizy; — w **Kluſchu** pjatk 3. haprleje, dopołdnja w 11 hodźinach ſa Minakał, Hatk, Wjeſel, Lipicź, Kluſch, Sdźar ſ Nowym Sdźarom, Lichań, Kobelń, Komorow, Połpizu, Kißlizu, Nowu Wjeſ nad Spr.. Hucźinu ſ Nowej Wjeſku (Hucźinjanſkeho podźěla), Suborniczku ſ podźělom Noweje Wjeſki, Stróżu, Lemiſchow, Brěſynu, Sałhow, Maleſchezy, Hlinu, Bukojnu, Bart, Dubrawku, Droby; — w **Budeſtezach** ſobotu 4. haprleje dopołdnja we 8 hodźinach ſa Dźenikezy, Bělſchezy, Hornju Hórku, Mniſchonz, Małe Bobolzy, Hajniży, Sahor, Raſchow, Wulke a Małe Debſezy, Lejn, Sdźar; w **Budeſtezach** ſobotu dop. 1/4 10 hodźin ſa Rachlow, Czorny Bóh, Delany, Splóſk, Wulku Khójnizu, Lubjenz, Kóſły, Roswodezy, Sombark, Jikozy, Bjedruſk, Ssupow, Budeſtezy; — w **Njeſwaczidle** pónděelu 6. haprleje dopołdnja 1/4 11 hodźin ſa Jaſeńzu, Nowu Jaſeńzu, Boranezy, Nowe Boranezy, Mikkezy, Wulki a Mały Pſchéſdrjeń, Stróżiſchczo, Łahow, Sarécź, Wutołczíży ſ Banezami, Łuſcź, Nowy Łuſcź, Horu, Khaſzow, Radwoŕ ſe Selenym Hajom a Czornym Hodlerjom, Lutobcź, Bronjo, Łupoj, Łupjanſku Dubrawu, Holeſchow, Holeſchowſku Dubrawu, Nowu Wjeſ pola Njeſwaczidła, Łomſk ſ Liſchej Horu, Bóſchizy, Nowe Bóſchizy, Wětrow, Wbohow, Krónzu; w **Njeſwaczidle** pónděelu 6. haprleje pſchipołdnju 1/2 12 hodźin ſa Njeſwaczidło, Łuh, Niżu Wjeſ, Jitk, Koſłow, Dobroſchezy, Scheſchow, Rakezy, Komorow pola Rakez, Kamjenej, Nowu Wjeſ pola Rakez, Jeńſchezy, Pſzowje, Dreczin, Baczoń, Trupin; — w Hornjej Wjaſońzy ſrjedu 8. haprleje dopołdnja 3/4 9 hodźin a w 10 hodźinach; — w **Schěrachowje** ſrjedu 8. haprleje dopołdnja w 9 hodźin. 20 m. ſa Schěrachow, Woſtaſchezy a Wjeleczin; — w Sohlandże nad Spr. wutoru 21. haprl.; — w Biſkopizach ſrjedu 22. haprl. w 10 hodź. ſa Porchow, Ledźborezy, Semizy, Tumizy, 1/4 12 hodźin ſa Horni Wujeſd, Frankenthal, Weickersdorf, Małe Trjebjenzy, Delnje a Hornje Póſzkowy, Kynitſch, w 12 hodź. 20 m. ſa Trjechow, Wjelkowy, Poczaplizy, Stachow, Palow, Schönbrunn, Goldbach, Großharthau, Kleinharthau, Nowu Ssmilnu; — w **Budyſchinje** ſa Budyſchin, Židow, Ssmolizy a Tſélany pjatk, 24. haprl. dopołdnja we 8 hodź. ſa lětnik 1901, 1/4 10 hodźin ſa lětnik 1902, 1/2 11 hodźin ſa lětnik 1903, ſobotu 25. haprl. dopołdnja we 8 hodźinach ſa lětnik 1904, 1/4 10 hodźin ſa lětnik 1905, 1/2 11 hodźin ſa lětnik 1906, wutoru 28. haprleje dop. we 8 hodź. ſa lětnik 1907, 1/4 10 hodź. ſa lětnik 1908, 1/2 11 hodźin ſa lětnik 1909, ſrjedu 29. haprleje dopołdnja we 8 hodźinach ſa lětnik 1910, 1/4 10 hodź. ſa lětniki 1911 hacź 1913; w Budyſchinje ſchtwórtk 30. haprl. we 8 hodź. ſa lětn. 1901 hacź ſobu 1913 ſa Czichońzy, Nowe Czichońzy, Czemjerzy, Sajdow, Mały Wjelkow, Wulki Wjelkow, Libuchow, Kſchiwu Borſchcź, Keln, Schibjenczu korczmu ſ Czornym Hodlerjom, Wownjow, Małkezy, Nowe Małkezy, Hněwſezy, Bórk, Boſankezy, Krakezy, Lěton, Delnju Kinu, Boſchezy, Zyżezy, Jeńkezy, Nadźanezy, Torońzu, Srěſchin, Rabozy, Wuriży, Pſchiſchezy, Hornju Kinu, Dwě Lipje, Bobolzy, Nowe Bobolzy, Bónezy, Hrubocźizy, Ssokolzu, Jaſeńzu; w Budyſchinje, ſchtwórtk 30. haprl. dopołdnja 1/4 10 hodźin ſa Ratarjezy, Scźijezy, Hrubjelczíży, Dobruſchu, Sſkónkezy, Dźěžnikezy, Czorne Noſliży, Delnju Hórku, Kubſchizy, Schekezy, Ssowrjezy, Brěſow, Wyſoku, Dźěchorezy, Daliży, Khwaczíży, Margareczinu Hětu, Horni a Delni Hunjow, Leſchawu, Ssmochczíży, Sſkonu Borſchcź.

— (Najimarja ſa franzowſku zuſobniſku legiju ſajeli.) Franzowſzy najimarjo ſu tele dny w Lubanju

w Schleſyſkej wjele mkodych ludźi, kotſiž dyrbjachu tam do měry hicź, ſa franzowſku zuſobniſku legiju najeli. Najimarjo ßu ßo ßwojim woporam do ßyteje wole najěſcź a rapicź dali a ßu jim potom, hdyž alkohol na mkodych ludźi ſkutkowaſche, wucźinjenje podpißacź dali. Jedyn rekrut, Jäckel rěkazy, kotryž bě teho runja tajke wucźinjenje podpißał, bě na puczowanju do Franzowſkeje hižo do Budyſchina pſchijěł. Tu ßo jemu poradźi, ßwojemu w Budyſchinje bydlazemu bratrej powjeſcź dacź, kotryž ßo hnydom na poliziju wobroczi. Ta najimarja ſaja, mjes tym ſo wojeńſka wyſchnoſcź Jäckela do Glogowa póßka, ſo by tam do měry ſchoł.

— (Kajke budźe wjedro w lěcźu?) Parižſke nowiny „Figaro“ na tole praſchenje wotmolwjejo na hromady lodowych horow w połnóznym a atlantiſkim morju pokaſuja. Kaž je ſnate, maja lodowe hory, kotrež po atlantiſkim morju ſ połnózneho lodoweho morja pluwaju, wulki wliw na wjedro w Europje. Lětßa nimo měry wjele tychle lodowych horow k atlantiſkemu morju pluwa. Wjele łódźow, kotrež k kanadſkemu brjohej jědźechu, ßu dyrbjale ßwoju cźaru pſcheměnicź, ſo bychu ßo ſtraſchneho ſetkanja ſ lodowymi horami ſminyłe. Pódla teho je też wjele lodu pſchi rańſchim brjohu Islandſkeje. W lětach, w kotrychžź ßo na morju wjele lodowych horow pokaſuja, je wjedro khłódne a młóžne.

S Dźěžnikez. Tudomny dźěłacźeŕ Ludik bě ßo tele dny žimjenja nabył, kaž ßo ſda, dokelž jemu jeho ßwójbni uochžychu pjenjeſy dacź. Prajiwſchi, ſo ßo żeleſniſkemu cźahej pſchejěcź da, wón woteńdźe. Jeho nan pak ßo hnydom ſa nim puſchcźi a jeho ſe żeleſnižy ſběhny, prjedy hacź cźah pſchijědźe.

S Kelna. Tudomnu gmejnſku ſtudnju bě wóndano něchtó na njekniczomne waſchnje ſanjeſchwarnił. Hnydom ſkaſany poliza jſki poß ſ Budyſchina ſa ßłědom hacź k Njeßwacźidliſkim knježim hatam běżeſche a tam jeneho dźěłacźerja ſ Kelna naſchcźowka. Na njeho tukaja, ſo je ſ wjecźiwoſcźu ludźom klubu ſtudźeń ſanjeſchwarnił. Pſchi pſcheßłyſchenju je wón prěł, ſo je winowaty.

S Brěſynki. 1. haprleje 1914 ßo w Brěſynzy telegrafowarnja a dalokorěczerńja wotewri. W telegramowym wobkhadźe ſměje nowa telegrafowarnja mjeno Brěſynka (Briesing).

S Wulkeje Dubrawy. Sſrjedu rano krótko po 7 hodźinach je ſ Wósborka pſchijědźazy tworowy cźah do tworoweho cźaha, na *ſaſtaniſchcźu* na koliji I. ſtejazeho, kotryž bě ſ Budyſchina pſchijeł, ſraſył. Sraženje bě tak móżne, ſo 5 woſow ſ Wósborka jědźazeho cźaha ſ kolije wuſtoczi a ßo ſ dźěła do ßebje ſeſtorka. Prědki lokomotivow ßo cźežko wobſchkodźichu. Na dwěmaj woſomaj ßo wothladarſkej khěżzy rosbiſchtej. Spinarjej Wilhelmej ſ Maleczíz ßo pſchi tym mjaßo ſ jeneje nohi wotmjecźe. Wón bě tak twjerdźe do rosbitkow ſatkußnjeny, ſo ßo dłeſcha khwila miny, prjedy hacź mózachu jeho ſ cźéßna wußwobodźicź. Naſtata ſchkoda na woſach je khětro wulka. S najwjazy woſow ßu ßo ſtorkacźe wotkamake. Dopołdnja wokoło 10 hodźin pomozny cźah ſ wjele perſonalom ſ Draždźanſkich żeleſniſkich dźěłakarnjow pſchijědźe. Porjadny wobkhad na ſaſtaniſchcźu njeje ßo pſchetorhnył. Perſonal pomozneho cźaha hnydom wobſchkodźene woſy wotſtronicź a wobſchkodźene tramy ponowicź ſapocźa. S woprědka rěkaſche, ſo je ſraženje pjecźa wjednik cźaha, kotryž bě ſ Wósborka pſchijeł, ſawinował. Tutón je pjecźa, hdyž je ſ Klukſcha wotjeł, ſabył, cźahowy wotjěſd do Wulkeje Dubrawy woſjewicź. To je ſ pſchicźinu bykło, ſo ßo wuhibadło njeje na koliju II ſtajiło, ale ſo je na koliji I ſtejo woſtało. Kaž pak je ßo nětko wujaßniło, je wjednik Wósborſkeho cźaha bjes winy, pſchetož wón nima żaneje poruczноſcźe, cźahowy wotjěſd ſ Klukſcha do Wulkeje Dubrawy woſjewicź.

S Zokowa. Tudomny żeleſniſki wothladaŕ Pětka je ßebi ſ wobwéßnjenjom žiwjenje wſał. Wón chzyſche 1. haprleje na wotpocźink hicź.

S Rakez. Pſchedſtejicźeŕſtwo naſcheje ſchulſkeje gmejny je *wobſamkło*, 1½ kórza pola hoſcźenzarjej Sozy ſa 300 hriwnow wotkupicź a tam n o w u ſ c h u l u natwaricź.

Njedaloko ſchule ßo poſdźiſcho turnowarnja natwari. Twarſke khoſty ßu na 35 000 hriwnow wobliczene. Tule ſumu pjecźa knježeŕſtwo ſchulſkej gmejnje dari, gmejna budźe pjecźa jenoż 100 hriwnow lětnje płacźicź trjebacź.

S Wojerez. Ssobotu wjecźor wokoło 6 hodźin ſtaj pſchi tudomnym torhoſchcźu na rózku Skokomorowſkeje drohi jedyn automobil, w kotrymž dr. Mau ßedźeſche, a 14 lětny Hipko, kotryž na jěſdnym kole jědźeſche, do ßo ſraſyłoj. Hipko ßo na pleſtr cźißny a ßebi hwiſdźel jeneje nohi dwójzy ſłama. Dr. Mau bě jemu pomozny a jeho do hojerńje dowjeſcź da. Hipko, kotryž cźežko ßłyſchi, njebě automobilowe ſatrubjenje doßłyſchał. — Schtwórtk tydźenja w nozy bě na żitniży Ulißſchez pſchedawarńje hnojidłow woheń wudyrił, kotryž ßo na tam leżazu ßkomu a ßyno wupſcheſtrje. Wohnjowej woborje ßo poradźi, woheń podußycź.

S Wojerez. W poßlednim poßedźenju wokrjeßneho dnja je ßo wobſamkło, nowy wokrjeßny dom ſ napſchecźa ſtareho natwaricź, dokelž ßu jeho měſtnoſcźe a bydło krajneho radźiczela njedoßahaze. W nowym twarjenju ßo dawkownja, wokrjeßny twarſki hamt, krajna khorobna kaßa, kataſterſka pißarńja a bydło ſa kataſterſkeho kontrolleura ſaměſcźa. W ſtarym twarjenju ßo bydło ſa krajneho radźiczela powjetſchi. Twarſki pjenjes je na 120 000 hriwnow wobliczeny. Hacź do oktobra dyrbi twar hotowy bycź.

Se Shorjelza. (Khoſtanſka khomora.) Dwaj dundakaj, ſahrodnik P. Schindler ſ Goldberga a dźěłacźeŕ A Michakk běſchtaj w Narczu pola Wojerez zigary a bleſchu Stonsdorfſkeho hórkeho palenza kradnyłoj, pódla teho bě Schindler hiſchcźe tyſu kožoweho tuka a jenu invalidnu khartu ßobu kaſak. Schindlera k jaſtwu na 4 měßazy ſaßudźichu jeho towarſch pak dla hubneho paduchſtwa jenoż tydźeń arreſta doſta.

Nalětne kontrolne ſhromadźiſny we Wojerowſkim wokreßu budźa **w Delnim Wujeſdźe** ßrjedu 15. haprleje dopołdnja we 8 hodźinach ſa Bjerwald, Tranje, Lěſku, Lipiny, Łuczo, Manjow, Rudu, Ssepſchezy a Wujeſd; **we Łaſu** ßrjedu 15. haprleje dopołdnja w 10 hodź. 40 m. ſa Tſi Żony, Dréwzy, Bjedrichezy, Hermanezy, Kobliży, Skyczin, Łas, Mortkow, Nydu pola Łaſa, Radſku ſ Kołpinom a kubłom Kißylkom, Schczeńzu, Kołbizy, Wyßoku, Běły Khołmz a Tyhelk; **w Kulowje** ßrjedu 15. haprleje popołdnju ¼4 hodźin ſa Brěżki, Bukojnu, Němzy, Hóſk, Kulowz, Kocźinu, Mucźow, Nowu Wjeß (klóſchtrſkeho podźěła), Rachlow, Ssalow, Wulke Sdźary, Ssulſchezy, Spale, Stróżu, Kulow; w Njedźichowje 16. haprleje, **w Cźißowje** ſchtwórtk 16. haprleje popołdnju w 2 hodź. ſa Dubrjeńk, Lubhoſcź a Cźißowu; w Hóſni pjatk 17. haprleje, **we Wojerezach** I pjatk 17. haprleje popołdnju w 3 hodź. ſa měſto (lětniki 1909—1913), w Burkersdorfje ßobotu 17. haprleje, w Ruhlandźe ßobotu 17. haprleje, **w Blunju** póndźelu 20. haprleje dopołdnja we 8 hodź. ſa Blunjo, Lejno, Parzow, Bjesdoły a Sabrod; w Bórkamorje póndźelu 20 haprleje popołdnju w 2 hodź. ſa Bórk, Bórkamor, Nowu Wjeß kral., Nowe Měſto ſ Daſchkami a hajnkownju w Kißylku, Roholń, Schiboj, Sprejizy, Cźorny Łuh a Drětwju; **we Wojerezach** II wutoru 21. haprleje dopołdnja we 8 hodź. ſa měſto (lětniki 1906—1908) **we Wojerezach** III ſa měſto (lětniki 1901—1905); **we Wojerezach** IV wutoru 21. haprleje popołdnju w 3 hodź. ſa Hory, Brětnju, Lubuſch, Michałki, Narcź, Wulku Nydu, Nowu Łuku, Kinajcht, Cźorny Khołmz ſ Nowym Khołmzom, Żidźino, Ptacźezy, Wulki a Mały Cźiſk.

S Mużakowa. W Kijowſkim reverje hajniży pſched nětkotrym cźaßom powlecźene woka namakachu. Strażowachu w nozy, njemóżachu pak paduſchneho hońtwjerja ſaßłapicź. Tyknychu ßamo tſéleneho kanifla do woka, ſo bychu paducha wußłędźili, w njewobkedźbowanym wokomiku pak też kanikla kradnychu. Skónczнje je ßo wachtmiſchtrej Rychtarjej ſchlachcźiło, jeneho 13lětneho hólza ſ Wjeſki ſaßłapicź, hdyž chzyſche runje woko powlez. Pſchepytanje drje dopokaſa, hacź je hólz paduſchny hońtwaŕ.

Konfirmandam.

Tón ważny dźeń nětk bliſko je,
Hdźež kſchcźenſki ßlub wy ſnowicźe,
We zyrkwi ſ ertom wutrobu
Pſchi Bożim ßwjatym wokłarju.

Duż kóždźicźki ſ waß ſpominaj,
Hdyž wupraji to ważne haj,
So ßwěrnoſcź lubom' ſbóżnikej
Chze dźeržecź pſchez hacź k ßmjertnom

Kak możne ßu to ßlubjenja, ſdnjej.
Kak ßwjata je to pſchißaha!
Bóh ßudnik pak w njebju je
Kiž na kóždu ſ nich kedźbuje.

Nětk ſtejicźe na rospuczu,
Dwaj puczej macźe pſched ßobu,
Tón jedyn ſ njeju k njebju dźe,
Tón druhi pak dźe do hele.

Duż kóždźicźki ſ waß wuſwol ßej
Tón pucź, kiž wjedźe k Jeſußej,
To je tón wuſki cźeŕnjowy,
Kiž je tak mało teptany.

Drje luboſcź ſchulſkoh' towarſtwa
Je na ßwěcźe najſprawniſcha,
We bójſkej luboſcźi dźě ſcźe,
Sſo wotcźahnyli hromadźe.

Haj, ſchula je ta wowcźeŕnja
Kiž Bóh tón Knjes tak lubo ma,
Hdźež lube cźiſte jehnjatka
Sſo w Bożim ßłowje paßeja.

Tu żana rjana rożicźka
Na ßwěcźe njej' tak luboſna,
Kaž pěkne dźěcźo kedźbliwe,
Kiž we ſchuli ßo prózuje.

Duż tajkim dźěcźom na ßwěcźi,
Też Bóh wſcho dobre wobradźi,
Jom' dobri ßu cźi jandźeljo,
Kaž ſtarſchi a też wucźerjo.

Tak ſprawnoſcź, luboſcź lubujcźe
Cźaß żiwjenja hacź do ßmjercźe,
Dha jónu wſchitkich Bóh tón Knjes
Waß k ßebi woſmje do njebjeß.

Hańża Budeŕka.

Přilopk.

* (Pſchi puſchczenju ſchtomow ßo ſaraſyk.) 73 lětny khěžkař Joſef Mentſchel w Niederlindenawje pola Zwikowa na ßwojich leżomnoſczach ſe ßwojim wujom wólſche puſchczeſche. Jedyn ſchtom ſchědźiwzej na khribjet padże a jeho ſaraſy.

— * (Njeparajcze ßo ſtſelbu.) 17 lětny ßyn krawſkeho miſchtra Lehmanna we Wriezenje ſe żortom natykany terzerol k ßebi nawróczi. Wutſěl ßo ſpuſchczi a Lehmanna mori.

* (Cżeżke njeſboże na Spreji bliſko Köpenika.) Nimale w tym ßamym cżaßu, hdyż ßo we Venedigu jena parna łódź ſ jenym torpedowym cżołmom na dno morja ſtorczi, je ßo pola Köpenika bliſko Barlina na Spreji podobne njeſboże ſtako. Do jeneho cżołma, kotryż dyrbjeſche wjeczor po ßwjatoku dźěłacżerjow Spindlerez cżiſcżerńnje domoj dowjeſcz, jedyn druhi cżołm ſawadźi, kotryż ſa wlecżazym powjaſom jeneje parneje łódże wißaſche. S 22 woßobow, kotrež ßo na cżołmje namakachu, je ßo jenoż 7 mohło wukhowacz.

Sso wuſtróżiwſchi pſchi potepjenju cżołma je 61 lětny barbjeŕ Nutztinat rěcz ſhubił. Wón w jenym cżołmje ßedżeſche, kotryż pſched potepjenym jědżeſche. Hdyż bě wón na brjoh ſtupił, ßo njeſboże ſta, a wón dyrbjeſche pſchihladowacz, kak ßo jeho dżowka, kotraż ßo ſ cżołmom wjeſeſche, we wodże podnóri. Se ſtróżelemi a roshorjenjom je wón rěcz ſhubił a njeje ju hacz dotal ſaßo namakał. Też macz tepjeneje holzy je cżeżko ſkhoriła.

* (S cżeŕwjenej barbu womaſana khěžorſtwowa ßejmownja.) Ssobotu rano ßo dohladachu, ſo bě něchtó w nozy murje khěžorſtwoweje ßejmownje w Barlinje ſ cżeŕwjenej anilinowej barbu womaſał. Tydżeń prjedy je ßo ſ tej ßamej barbu a na to ßame waſchnje pomnik khěžora Bjedricha w Charlottenburgu ſwohidźił. Polizija je hacz dotal podarmo ſa maſuchom ßlědźiła.

* (Srażenje woſow drohoweje żeleſnizy.) Schtwórtk rano w Barlinje na kſchiżenju prynzowſkeje a Jicżinſkeje drohi dwaj woſaj drohoweje żeleſnizy do ßebje ſraſyſchtaj. Pſchi tym je ßo 12 we woſomaj ßedżazych woßobow cżeżko ſraniło.

* (Saßudżenje pſchekſchiwjerja.) Khoſtanſka komora w Darmſtadtu je 41 lětneho pſchekupza Franza Hoehna ſ Heppenheima, prjedawſcheho ſliczbowarja Heppenheimſkeje nalutowarńnje a wupożczerńnje, kotryż bě, pſchekſchiwiwſchi 210,000 hriwnow, pſched dwěmaj lětomaj do Ameriki cżeknył, k jaſtwu na 3 lěta ſaßudźiła. Amerikanſka wyſchnoſcz bě Hoehnu jenoż dla falſchowanja liſcżinow němſkewn ßudej wudała, teho dla móżachu jeho jenoż dla falſchowanja liſcżinow ßudźicz, niż pak dla pſchekſchiwjenja pjenjes, kotrež ßu ßo mjes tym ſarunale.

* (S konjom ßo ſatkóczik.) W Lißy w Póſnańſkej ßrjedu podoffizěr Eckert ſ tamniſcheho artilleriſkeho regimenta ſ konjom padże. Kóń ßo na njeho wali a jeho ſatkóczi. Podoffizěr bě hnydom morwy.

* (Sajecże falſchowarjow papjerjanych pjenjes.) Draždżanſka polizija je 4. měrza fotografow Trögera a Richtera ſajała, dokelż ſtaj papjerjane pjenjeſy dźěłakoj. Hdyż chżyſche kriminalna polizija jeju wobbydlenje pſchepytacz, dyrbjeſche wona ſtwine durje roſpaczicz. Polizija bě ſkradżu pjenjeſy podrażowarjow wobkedżbowała, tola mějeſche hakle nětcziſchi cżaß ſa ſajecże ſa najpſchihódniſchi. Pſchi ſajeczu ſa něhdże 7000 hriwnow hotowych pjenjes a ſa 23000 hriwnow ſapoczanych dwaczeżihriwnowſkich papjerow namakachu. Też pjeczhriwnowſke a dżeßaczhriwnowſke pjenjeſy ſtaj fotografaj dźěłacz ſapoczałoj.

* (Někotre ſta puczowarjow ßo wurubiłe.) Bliſko ruſkeho putniſkeho města Cżenſtochowa ßu rubjeżnizy cżrjódu ſchtyrzyczi ſapſchahow ſ puczowarjemi, kotſiż ßo ſ hermanka wróczichu, nadpadli. Mjes rubjeżnikami a puczowarjemi k wojowanju dońdże, w kotrymż rubjeżnizy dobuchu. Někotrym ſtam puczowarjow pjenjiſy ſebrachu, wjele ſ nich ßo ſrani. Jenoż dweju rubjeżnikow ßu pſchimnycz móhli, wſchitzy druſy ßu cżekli.

* Satraſchne rosbuchnjenje je ßo wutoru wjeczor w fortu Vendeis w Franzowſkej ſtało. W tamniſchej dynamitowej fabrizy apparat k dźěłanju nitroglycerina rosbuchny. Rosbuchnjenje wulke ſapuſcżenje naczini. Dźěłacżerjo, kotſiż běchu bliſko městna rosbuchnjenja, ßo do kruchow roſtortachu. Wjele dźěłacżerjow pod roſpadankami leżi. Zyła fabrika je ßo wupuſcżiła. Schtyrjoch morwych ßu ſ rosbitkow wuryli.

* Wětry ſańdżeneho tydżenja ßu ßebi w Lothringſke dwě cżłowſkej żiwjeni ſa wopor żadałe. Jedyn ſ wětrom powaleny ſchtom na tſjoch mużow padże, kotſiż ßo ſe ßwojeho dźěła wróczichu. Dwejo ſ nich ßo tak cżeżko ſraniſchtaj, ſo na puczu do hojeńnje wumrjeſchtaj. Tſeczi dźěłacżeŕ je ßo jenoż lohko ſranił.

* (Nowy ßněh w Schwajzarſkej.) Tele dny je ßo w Schwajzarſkej ßněh ſ wulkimi hromadami naſchoł. Na Juraſkich alpach nowy ßněh meter wyßoko leżi. Pſchi Gotthardſkim hoſpizu lětża ßněh 5, pſchi Süntiszipfelu 6 metrow wyßoko leżi.

* (Wětry a lodowe hory.) S Plymoutha w Jendźelſkej pißaju: Kapitan parneje łódże „Aſkania“, kotryż je tu ſ Ameriki pſchijěł, praji, ſo je jeho łódź na ßwojej jěſbje ßwoju cżaru wo 50 mil pſcheměnicz dyrbjała, dokelż jemu na ſwucżenej cżarje hobrſke lodowe hory ſe ſtrachom hrożachu. Też tam ßylne wětry ſakhadżachu, kotrymż ßo poßlednje dny mhła pſchida, tak ſo bě jěſba ſa łódże jara ſtraſchna.

* (Wupuchanje vulkana na Nowych Hebridach.) Jena parna łódź je ſ Nowych Hebridow do Sidneya w Awſtralſkej powjeſcz pſchinjeßła, ſo tam vulkan Ambym ſ nowa pucha. Wupuchanje je w tu khwilu ſaßo pſcheſtako, tola je zyła kupa ſ worſchtu lavy pſchikryta, pod kotrejż ßu někotre ſta cżłowjekow, wſcho ſkoro domoróbni, ßmjercz namakali. W tu khwilu ßo ſ hobrſkeje cżorneje mróczele drobnuſchi pěſk miholi. Mróczel 200 mil ſchěroko nad vulkanom leżi.

* (Rubjeżne mordarſtwo w franzowſkim żeleſniſkim cżahu.) W żeleſniſkim woſu ßu bliſko Auxerreſkeho ſaſtaniſchcża w Yonneſkim departemencże konjazeho wikowarja Guimarda ſatſěleneho namakali, kotryż mějeſche 3000 frankow, wunoſchk ßwojeho wikowanja w Pariſu, pſchi ßebi. Cżěło běchu ſ woſa na koliju cżißli. To je ſa krótki cżaß hižo druhi krócz, ſo ßu w tamnych ſtronach w żeleſniſkim cżahu jeneho ſ wjetſchej ſumu ßo domoj wrócżazeho konjazeho wikowarja ſkónzowali.

* (Rubjeżnikaj burſke kubło nadpadłoj.) S Verviera w Belgiſkej pißaju: Bliſko pola Leſſines ßo dwaj ſababjenaj rubjeżnikaj do dwora kublerja Bayaira dobuſchtaj. Kublerja ſ hamorom ſaraſywſchi a jeho żonu cżeżko ſraniwſchi 1070 frankow rubiſchtaj.

* (Automobilne njeſboże we Warſchawje.) We Bjelnej dróſy wutoru dwaj automobilaj ſe ſatraſchnej mozu do ßo ſraſyſchtaj. Jena żona, kotraż po khódbje pſchi khěżach dźěſche, ßo na to waſchnje ſaraſy, ſo ju jedyn automobil ſ wulkej mozu wo khěżinu murju wrjeßny. Dale ßo fabrikant Koloſchejſki mori, jeho dżowka ßo cżeżko ſrani. Jedyn inżenieur a automobilowy wjedník ſ lóżſchimi ſranjenjemi woteńdżeſchtaj.

* (Ludźi żraczży na nowohebridſkich kupach.) Po powjeſczi ſ Awſtralſkeje ßu domoróbni na Nowych Hebridach w połnoży kupy Mällikolo ſchěſcz domoróbnych wucżerjow awſtralſkeho miſionſtwa ſkónzowali a ſeżrali.

* (Rosbuchnjenje ſpirituża.) Na kuble hrabinki Alſtandoweje pola Tule (w Ruſkej) ßo w ſpiritużowej fabrizy rosbuchnjenje ſta. Tſi poſkhody wyßoka fabrika ßo ſe wſchěmi maſchinami zyle wupuſczi. Direktor Kuliczow ßo ſaraſy, jeho ſekretar, kotryż pſchi fabrizy nimo dźěſche, ßo ſ powětrowym ſtorkom wo jene druhe twarjenje morßny a ßo teho runja ſaraſy. 50000 zentnarjow ſpirituża bě rosbuchło. — W jenej wohnjoſtrojſkej fabrizy w Jekatorinoßlawje ßo ſ njewobhladniwym wobkhadżenjom 8000 raketow ſapali. Jena ſ dżeßacz woßobow wobſtejaza ßwójba je ßo ſpaliła.

* (Wohnjowe njeſboże w Saint Louiſu w połnóznej Ameriży.) Woßom poſkhodow wyßoke twarjenje Miſſouriſkeho athletiſkeho kluba w Saint Louiſu w ſjednoczenych ſtatach połnózneje Ameriki je ßo wutoru ſ wohnjom wupuſcziło. 6 woßobow je ßo ſpaliło, 27 ludźi je ßo ſhubiło, 30 je ßo bóle abo mjenje ſraniło. W delnim twarjenjowym poſkhodże bě boatmenſka banka ſaměſczena, w kotrejż wjelbach ßo 13500000 dollarow papjerjanych a ſa 27000 dollarow ßlébornych pjenjes khowaſche. Woheń je pak w jědżeŕni tſeczeho poſkhoda wuſchoł, pak ßu jón wurubjerjo pjenjeżnych khamorow ſakożili. Poßledniſche měnjenje ßo na to ſakożuje, ſo je krotko pſched wudyrjenjom wohnja rosbuchnjenje ßkyſchecz było. Hoſczam w hornich poſkhodach bě ſ wohnjom wupucz ſalehnjeny. Tſi woßoby ßo ſ hornich poſkhodow na drohu dele cżißnychu a ſ rosrożenym cżékom leżo woſtachu. Woheń ßo na ßußodne twarjenja roſſcheŕi, a khwilu ßo ſdaſche, każ ſo by ßo zyła droha khěżow wotpalicz dyrbjała. Wukhowani na żakoſtne waſchnje njeſboże wopißuja. 20 muži ßo ſe ſchtwórteho poſkhoda na to waſchnje wukhowa, ſo ßo ſ powjaſom, ſ kożowych płachtow ſwjercżanym, na tſechu ßußodneho twarjenja puſchczichu.

Pschepołożenje pschedawarńje.

Cżesczenym Sserbam w Budyschinje a wokolnosczi najpodwolnischo k wjedżenju dawam, so ßym ßwoju wot lěta 1881 wobstejazu żelesowu pschedawarńju pschi żitnych wikach 7 a 30 njedoßahazych městnosczow dla do mojeje noweje natwarjeneje

pschedawarńje na khěžorskej drósy 4 pschepołożił.

Wschě potrjebanske wězy sa hospodarstwo, kuchinju a dżěłaczerńju kóżdeho powołanja ßo w dobrej hódnosczi a we wulkim wubjerku pola mje namakaju, a budu ßo też dale prózowacz, so bych ßebi s sprawnym poßkuženjom a spěschnym podawanjom mi wopokasane derjeměnjenje sakhował.

Pawoł Walther

Żelesne twory — grat. **Domjaza a kuchinska nadoba.**

Wschě wězy sa ratarstwo.

Wosjewjeńje.

Wójnske ministerstwo je ßebi wotmyßliło, też w tutym lěcze pódla tsitětnych cżopłokrejnych konjow, pschede wschěm ßylne wojeŕske cżehnite **konje** — też wobmjesowanu liczbu poknolětnych cżehnitych konjow sa kompagnije maschinstich tsělbow — w Sakskej jako remonty kupowacz dacz.

Remontske wiki smeja ßo:

Póndżelu 20. haprleje dopołdnja w 10 hodżinach w **Budyschinje** na městnje psched tsělerńju.
Wutoru 21. haprleje dopołdnja 1/2 9 hodżin w **Lubiju** na kuzy sady turnowanischcza 2. městczańskeje schule.

Kupowanske wuměnjenja:

1. Konje ßo hnydom wotwosmu a ßo po kwitowanju s hotowymi pjenjesami sapłacza.
2. Tsitětne jěsdne konje dyrbja bjes pódkowow, 1,48—1,60 m, cżehnite konje 1,56—1,62 m. měricz (po kijowej měrje).
3. Cżehnite konje sa kompagnije maschinskich tsělbow dyrbja cżežke cżopłokrejne bycz a bjes pódkowow 1,60—1,64 m. po kijowej měrje měricz. Staroba 5—6 lět. Sa wěstosczcżehnjenja ma ßo pißomnje rukowacz. Wone njeßmědża běłusche (schumjele) bycz.
4. Srěbzy (hengsty), pschisrěbne kobły a konje s pschirubnjenej wopuschu, runje tak konje, sa kotrez je krajne konjeŕstwo myto napłacziło, ßo njekupuja.
5. Konje s njedostatkami, kotrez po sakonju kup wróczeja, dyrbi pschedawar po sarunanju kupneje płaczisny a khostow wróczo wsacz, teho runja konje, kotrez ßu ßo sa 45 dnjow, wot dnja pschiwjedżenja do depota jako klepzy wupokasane. Sakońske rukowanski cżaß ßo sa periodiske sahorjenje woczow (snutskowne sahorjenje woczow, měßaczkowu ßleposczcz) na 28 dnjow po dnju pschiwjedżenja do depota podlěschi, sa hikanje ßo rukowanski cżaß wo 21 dnjow wot mjenowaneho cżaßa podlěschi.
6. Pschedawarjo, kotsiż konje pschedwjedu, kotrez jim njeßkuscheja, dyrbja ßo na doßahaze waschnje wupokasacz móz.
7. Pschedawar dyrbi kóżdemu pschedatemu konjej nowu tołstu wusdu s howjaseje koże s hładkim ßylnym ryßadłom (zanu saczahowansku wusdu) a nowu kożanu abo konopjanu hłowojzu s dwěmaj s najmjeńscha 2 metraj dołhimaj powjasomaj darmo ßobu dacz.
8. K spósnaczu konjoweho wotkhada ßu pschipuschczne a srěbcze wopißma ßobu pschinjesczcz. Dokelż ßo snacże wotkhada se strony macżerje woßebje pscheje, maja ßo płahowanske wopißma a druhe wupokasy wo macżeri remonty tak daloko hacz móżno, teho runja ßobu pschinjesczcz, dale ßnadż wobßwědczenje, hacz ßu ßo konje paßke.
9. Też ßo pschedawarjo napominaju, so njebychu wopusche konjow pschejara pschitsihali.
10. Pschedstejaze kupowanske wuměnjenja też sa njesjawne wiki płacza.

Wójnske ministerstwo.

Mótaze dżaki
ßerbske a němske
ßu dostacz
we wudawarni
Serb. Nowin

Ad. Rämsch naßl. w Budyschinje
(mějeczel **Max Kirschner**)
pschi butrowych wikach 1 **telefon czißło 415**
porucza ßwoje daloko a schěroko znate
palenzy a likeury.
Roseßłanje w czwizach a bleschach.
Proschu ßebi płaczisnowy sapiß żadacz.

Kóslaze kóżki
każ też wschě druhe drużiny
kożow
kupuje po najwyschschich płaczisnach
Heinrich Lange
pschi żitnych wikach 11
a pschi zyrkwinym naměsczе 4.

(K temu czißłu dwě pschiłohy.)

Pschedewsacże hosczenza a rěsnistwa.

Cżesczenym Sserbam w Bukezach a wokonosczi najpodwolnischo k wjedżenju dawam, s ßmoj w **Bukezach**

ßudniski hosczenz s rěsnistwom

1. haprleje pschewsaloj.

Budżemy ßo prózowacź, so bychmy ßwojim cżesczenym hosczam s dobrymi napitkami a wubjernymi jědżemi poßłużowałoj. Proßymoj, naju pschedewsacże dobroczinwje podpjeracź.

S poczesczowanjom

Otto Grundmann a mandź.

Pschepołożenje fotografowarstwa.

Cżesczenym Sserbam w Budyschinje a wokolnosczi najpodwolnischo k wjedżenju dawam, so ßym ßwój

fotografiski atelier

se **seminarskej haßy 6** do mojeho noweho doma na

khěžorsku drohu 15

pschepołożił a so ßym ßo tam w poknym wobßahu do ßwojeho dźěła dał.

S dobom ßym s nim

spezialnu pschedawarńju sa amateurske fotografowanje

sjednoczik.

Budu ßo stajnje prozowacź, so bych ßwojim cżesczenym skasowarjam a wotebjerarjam po snatym sprawnym waschnju poßkużał a proschu, mi hacź dotal w tak bohatej měrje wopokasane derjeměnjenje tež w pschihodże sakhowacź.

Oskar Meister, fotograf.

Pschepołożenje friserowarstwa.

Cżesczenym Sserbam w Budyschinje a wokolnosczi najpodwolnischo k wjedżenju dawam, so ßym **ßobotu 21. měrza**

ßwoje friserowarstwo sa knjenje a knjezi

na **khěžorsku drohu cżißło 15** pschepołożił.

Wo dalsche derjeměnjenje prosczo

s najwjetschim poczesczowanjom

Hugo Paul,
friser knjenjow, knjezi a dźiwadłow
a perükidźěłazy mischtr.

Sjednoczenstwo sa ßurowiny

sjenoczenych ßamotnych schewzow w Budyschinje a wokoln.

Nasche klamy ßu **pondźelu 30. měrza** dla pschecżehnjenja samknjene.

Wutoru 31. měrza ßo nowe klamy

na Hoschiz haßy 14

na rózku **seminarskej** a **Hoschiz haßy** wotewrja.

Pschedßyda.

Dwě dźełaczerskej ßwójbje
ßo pytatej na knjezi dwór w **Delnim Wujesdże** w Wojerowskim wokrjeßu.

Mała khěža
w Budyschinje je wobstejnosczow dla na pschedań. Na kupjenje smyßleni chżyli ßo we wudawarni Serb. Nowin. samolwicź.

Ssuproschna ranza
je na pschedań w horncżerni Nowej Wßy pola Njeßwacźidła.

Semju ryjerjo
ßo pytaju pschi twarje wodowda w Scźijezach.

Wobydlenje
se sahrodu a 3/4 córzami pola we Wudworju cżißło 3 je 1. haprleje abo posdźisscho na pschenajecże.

Żiwnosćź
s 30 córzami pola, łuki, sahrody a hole je se żiwym a morwym inventarom se ßwobodneje ruki na pschedań. Dalsche je shonicź w Lomsku cżißło 5 pola Minakała.

Żiwnosćź
s 13 córzami leżomnosczе a dobrym twarjenjemi je blisko Budyschina na pschedań. Dalsche je shonicź we wudawarni Serb. Nowin.

Wotewrjene rany nohow
jětsenje widlischczojtych żikow ßo sahoja s lohko ßo pschewjedżazym hojenjom bjes mylenja w powokanju. Rosrěczenje wo tym darmo. Na Židowje cżißło 253. Rěczu ßerbski.

Mjedowe narunanje
punt po 30 pj.
porucża
Hermann Kuschke
pschi schulerskich wrotach 5 a
na rybowej haßy 5.

Dwě żiwnosczi a burske kubło na pschedan!

1 żiwnosćź s 12 córzami dobrych leżomnosczow, maßiwnymi twarjenjemi a se żiwym a morwym inventarom,

1 żiwnosćź s 25 córzami dobrych leżomnosczow, maßiwnymi twarjenjemi a se żiwym a morwym inventarom, każ tež

kubło s něhdże 50 córzami pola a łuki, maßiwnymi twarjenjemi a se żiwym a morwym inventarom hnydom se ßwobodneje ruki na pschedań. Dalsche je shonicź pola pschekupza **Bělusscha w Rakezach.**

Wuczobnika
k jutram s pschihódnymi wuměnjenjemi pyta rěsniski mischtr **Oskar Lehmann** na swonkownej lawskej haßy.

Khěža
w Koporzach cżißło 17 s wulkej sahrodu je s polom abo bjes njeho małej ßwójbje pschenajecź.

Strósbneho pohonicża
pyta **akzijowa piwarnja.**

Kucharki, jtwinjte a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerske ßwójby pyta hnydom a k nowemu lětu pschistajeła **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku khěžorskeje drohi w cżijowni knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Ssrjedu 25. měrza je po krótkej khorosczi w tudomnej hojeńni nasch ßwěrny ßłużobnik

Max Dudel s Brěsynki

wumrjeł. Sa wschu wot njeho nam wopokasanu lubosćź a ßwěru jemu psches row najwutrobnischi dźak a „sapłacź Bóh tón Knjes“ praji.

Wjelsez ßwójba w Hněwßezach.

Pschiłoha k czißku 13 Serbskich Nowin.

Sobotu 28. měrza 1914

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach.

26. měrza 1914.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 6 lět	50—53	95—98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	44—48	86—90
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	38—42	80—84
4. žnadnje pizowane kóždeje starosby	33—37	73—78
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	47—50	88—93
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 7 lět	41—45	82—86
3. starsche, wukormjene kewy a žnadnje wuwite młódsche krowy a jałojzy	37—40	76—79
4. žrěnjo pizowane krowy a jałojzy	32—36	72—76
5. žnadnje pizowane krowy a jałojzy	25—30	65—70
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	49—50	90—93
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	44—47	84—87
3. žnadnje pizowane	40—43	79—82
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	64—66	107—109
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	58—62	102—106
3. žnadnje wuwite wot zyza	48—54	91—97
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schižењjow w starosbje hacž do 1¼ léta	48—49	63—64
2. mjaßne	46—47	61—62
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	44—45	59—60

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 21. měrza 1914 wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.	W Lubiju 26. měrza 1914. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.
Pschenza . . . . . běła	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . . . žołta	—	—	—	—	8	20	8	85
" nowa	8	25	9	—	—	—	—	—
Rožka	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	15	7	40	6	25	7	25
Jećmjeń . . . . 50 kilogr.	—	—	—	—	6	60	7	90
Wows	6	50	7	25	6	20	7	—
" nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	10	—	11	—
Wola	11	—	12	—	10	—	11	—
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka	17	50	19	50	20	—	22	—
Berny	1	75	2	50	2	20	2	50
Butra . . . . 1 kilogr.	2	60	2	80	2	50	2	70
Pschenična muka 50 "	10	25	18	50	14	50	18	50
Rjana muka . 50 "	9	50	12	25	10	50	12	50
Ssyno . . . 50 "	2	50	3	25	2	50	3	—
Ssłoma . . 100 "	3	—	3	25	3	—	3	60
Prošata 756 schtuk, schtuka . .	16	—	30	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	5	35	5	60	5	10	5	60
Rjane wotruby 50 kilogr.	5	25	5	75	5	50	6	—
Pschenčny gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Rjany gris	6	50	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 20 pj., schtuka 8 pj.

W Budyschinje płaczesche: kórz pschenzy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np., žołta — hr. — np. hacž — hr. — np., nowa: 14 hr. 20 np. hacž 14 hr. 96 np., kórz rožki po 160 puntach 11 hr. 76 np. hacž 12 hr. 24 np., nowa: 12 hr. — np. hacž 12 hr. 32 np., kórz jećmjenja po 140 puntach: 10 hr. 85 np. hacž 12 hr. 04 np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

26. měrza 1914.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 7 hr. — np. hacž 7 hr. 40 np., pschenza wot 7 hr. 50 np. hacž 9 hr. 10 np., jećmjeń wot 7 hr. 70 np. hacž 8 hr. — np., wowß wot 6 hr. — np. hacž 7 hr. 80 np., jahły wot — hr. — np. hacž — hr. — np. hróch — hr. — np., ssyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 50 np., běrny — hr. — np. hacž 2 hr. 70 np., ssłoma (100 kilogr.) 3 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 40 np. hacž 2 hr. 60 np., jeja (mandl) 1 hr. 05 np.

Wjedro w Londonje 20. februara: Pomroczene

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje rano w 7 hodźinach farat Räda němsku spowjednu wuczbu, ½9 hodźin duchowny Tyschef němske a w 10 hodźinach serbske prědowanje; po prědowanju budże pruhowanje serbskich paczerskich dźěćzi.

Njedźelu dopołdnja w 9 hodźinach budże farat Räda we wokrjeżnym wustawje na Židowje swjate wotkasanje wudźělecź. — Popołdnju ½2 hodźin pruhowanje němskich paczerskich dźěćzi, kotrež je farat Räda k temu pschihotował.

Tydźeńske sastojńske dźěła smeje duchowny Tyschef.

Wěrowani:

S druhich wožadow: Jan Albin Held, dźěłaczer w schkleńczekni w Semizach-Tumizach, s Hanu Friedu Feskez w Zokowje. — Pawot Artur Mtynk, pjekarski mischtr w Draždźanach, s Emu Gustlu Nowakez w Kocźizy.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Erna Marta, Arnoschta Probsta, pohonca w Ratarjezach, dź. — Ota Erich, Bjedricha Augusta Frycze, molerja w Sczijezach, ß.

W katholskej zyrkwi: Oswald Rudolf, Oswalda Kurta Mrósa, kamjenjeczischczerja w Budyschinje, ß. — Herta Lejna, Marczina Dolata, hatowého dohladowarja we Wulkej Hartawje, dź.

S druhich wožadow: Gusta, Jana Khorle Muki, žiwnosczerja w Malej Borschczi, ß — Jadwiga, Jana Czornaka, skatarja w Spytezach, dź. — Kurt Max, Khorle Augusta Pětki, pohonca w Darinje, ß. — Pawol Artur, Emila Gajßlerja, žiwnosczerja we Wjelkowach, ß. — Selma Emma, Khorle Augusta Duczmana, khežkarja w Nježwaczidle, dź. — Erich Richard Waltat, Emila Richarda Knosche, pjekarsk. mischtra w Schczenzy, ß. — Elsa Herta, Jana Arn. Buhla, schewsk. mischtra w Rakezach, dź. — Arnoscht Jurij, Khorle Augusta Hendruschki, žiwnosczerja w Komorowje, ß. — Jurij Mtynk, njemandź. žyn w Rakezach. — Marta Emi, njeboh Khorle Augusta Hensela, maschinsk. tepjerja w Czornowje, dź — Herta Marhata, Jana Arnoschta Dubrawa, fabrikk. dźěłaczerja we Wulkej Dubrawje, dź. — Richard Pawol, Jana Augusta Scholtty, ryczetkubleřsk. hejtmana w Budyschinku, ß. — Hendrich Pomhajbóh, Jana Pomh. Butki, khežerja a wikowarja w Brěmjenju, ß — Khorla Arnoscht, pohonca Wajkerta w Bukojnje, ß. — Marta Elsa, Jana Augusta Zyża, czěßle a korczmarja w Njechornju, dź. — Jadwiga Elsa, Maxa Hofmana, rěsnika w Hrodźischczu, dź.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadze. 22. měrza: Marja Ruta, Jana Arnoschta Alberta, kubler a w Zyżezach, dź., 8 m. 9 d — 26.: Jan Brabant, rentu dostawak s Delnjeho Wujesda, wumrje w sastarakni na Židowje, 84 l. 1 m. 18 d.

W katholskej wožadze. 21. měrza: Herta Schenkerowa w Budyschinje, 2 m. 3 d.

W druhich wožadach: Frida Hildegarda Rineltez w Nowej Wšy, 9 m. 20 d. — Handrij Rachel, khežkar w Banezach, 55 l. 9 m. 9 d. — Max, Khorle Rychtarja, khežkarja w Stróži, ß., 15 d. — Hana Krystla swud. Natuschkowa, wobydlerka w Porschizach, 76 l. 6 m.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

Njedźelu Judica smeje rano ½8 hodźin duchowny Voigt serbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodźin farat Kschižan serbske a w 10 hodźinach němske prědowanje. — Popołdnju w 2 hodźinomaj budże katechismußowa wuczba sa němsku mužsku a žónsku młodźinu. Popo dnju w 4 hodźinach budże w Bolborzach na schuli serbska spowjedź a serbske kemschenje.

Ssrjedu 1. haprleje popołdnju w 4 hodźinach budże shromadźizna žónskeho towarstwa.

Piatk 3. haprleje budże ½9 hodźin serbska spowjedź a ½10 hodźin serbske kemschenje.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

Njedźelu Judica smeje duchowny Bóiz rano ½8 hodźin serbsku spowjedź, farat Domasch'a dopołdnja ½9 hodźin serbske a w 10 hodźinach němske prědowanje. — Popołdnju w 2 hodźinomaj smeje duchowny Bójž pruhowanje serbskich a farat Domaschka popołdnju w 3 hodźinach pruhowanje němskich paczerskich dźěćzi.

Wutoru dopołdnja w 10 hodźinach smeje duchowny Bójž w Hórzy serbsku spowjedź.

Ssrjedu wjeczor we 8 hodźinach shromadźizna khcheszijanskeho towarstwa mužskeje młodosczże.

Schtwórtk popołdnju ½4 hodźin shromadźizna žónskeho towarstwa (pola Hillez). Schtwórtk wjeczor we 8 hodźinach shromadźizna khcheszijanskeho towarstwa žónskeje młodosczże.

Piatk dopołdnja w 9 hodźinach smeje farat Domaschka serbske liturgiske óósłne kemschenje.

Sserbski musej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měżoza wot ½11—12 hodźin.

Wisitne khartki

czišchczi spěschnje a tunjo

Smolerjez knihicźischczerńa.

Žonjaze koschle
mužaze koschle
dźěčzaze koschle
trjenja
wutrěwanske trjenja
blidowe ruby
rólowanske ruby
schantka

koschlaze ſukњo
wupjerki
ſ rukowanjom, ſo pjerje njepschepuſchčeja
kožowe płachty
zychi, běłe a pißany
kožowe pschikrywy
kupanske schaty

vitraže, gardiny a schórzuchi.

Najwjetſchi wubjerk. — Najtuńſche płaczißny.

August Hilger

w Budyschinje

na ſeminarſkej haßy 2.

Kajkiž wußњw, tajke žně!

Runklizowe ſњmjo
Eckendorfſke žolte a czerwjene,
žolte Oberndorfſke
Lutijeczanske
Kirſchowe ideal
woprawdźite Criewenſke
trawowe a dźeczelowe ſњmjenja

porucza tunjo

Louis Wagner

woßebita ſњmjenjowa pſchedawarnja

Pſchi žitnych wikach 6. Teleſon 709. Pſchi khěžorſkej dróſy.

Flechtenheil

wupruhowany ſrědk pſcheczíwo wußrpkam koże a liſchawje, buſchwiza po 1 hr.

Pile k cziſczenju krewje,
k rjadowanju a podpjeranju lohkoho wukhoda, bleſchka po 50 pj.

Selo k cziſczenju krewje
wupruhowany ſrědk pſchi khoroſczach, kotrež ſe ſchpatneje krewje wukhadźeja, tyſka po 1 hr.

Krjepki k cziſczenju krewje
ſłuža k lěpſchomu ſkutkowanju a podpieranju kury k cziſczenju krewje, bleſchka po 75 pj.

Kralowſka priv. Hrodowſka haptyka
w Budyſchinje.

K jutram

poruczam ſwój wulki ſkład płaczißny hódneho
muža zeho, žonjaželo a dźeczazeho wobuczu
Wulki wubjerk dobrych krutych
poldolhich a dolhich
ſchkórnjow
po tunich płaczißnach.

Czrijowy dom
Augusta Schäfera
na ſeminarſkej droſy 8.

Czerwjeny dźeczel,
běły dźeczel,
ſchwedſki dźeczel,
žołty dźeczel,
inkarnatſki dźeczel,
luzerne, phaceliju
porucza
jenož ſ najlěpſchich druźinow
Khorla Preißer jun.

Schleſiſke
dźeczelowe ſњmjo
bjes židy
ſardellu,
hroch, woku,
runklizowe ſњmjo
porucza tunjo
Czech w Rakezach.

Jerje
mandel po **70** pj.,
poł kopy po **1,30** mk.
porucza
Czech w Rakezach.

Pſchenczniu muku!
Khěžorſki wuczah
punt po **18** pj.
glieſlerſki wuczah
punt po **16** pj.
druźinu III.
punt po **13** pj.
k jutram porucza
G. Horbank
w młynje w Prawoczizach.

Jerje
10 ſchtuk po **55** pj.
porucza
Hermann Kuſchke
na ſchulerſkej haßy 5 a
na rybowej haßy 5.

Najlěpſchi ruſki
czerwjeny
dźeczel
bjes židy,
najlěpſchi ſchleſiſki
běły dźeczel,
najlěpſchi ſchwedſki
dźeczel,
žołty dźeczel — inkarnat-dźeczel
najlěpſchu woprawnu jendźelſku a italſku
rajſku trawu,
mjedowu trawu,
trawowe ſњmjenja
ſa wóžne a ſuche łuki,
najlěpſchu
timothejowu,
měſchenja ſa ſwěrinſku ſahrodu,
ſeradellu,
wußњwny hroch a woku,
woprawne
Eckendorfſke a Oberndorfſke
runklizowe ſњmjo,
kaž tež wſchě druźiny
pólnych a ſahrodnych ſњmjenjow,
Draždźanſke
ſładźenſke zyble
atd. porucza

H. Lolck

pſchi mjaßowym torhoſchczu.

Pſchenczniu muku
wſchěch druźinow
tunjo porucza
Khorla Preisser jun.
pſchi žitnych wikach

Dobry lany wolij,
Eckendorfske
runklizowe ßymjo
punt po 25 pj.
poruča
Khorla Kahrowe
pschi žitnych wikach.

Nowe
runklizowe ßymjo
jenoż najlěpschich druźinow
poruča tunjo
Khorla Preißer jun.
pschi žitnych wikach.

Sshmjo
čerwjeneho, běleho
a schwedskeho dźeczela
tehorunja wschě druźiny
kuchnych a sahrodnych
ßymjenjow
poruča
Khorla Kahrowe
pschi žitnych wikach.

Draždźanska banka.

Akzijowy kapital: 200 milijonow hriwnow.
Reserwy: 61 milijonow hriwnow.

Sadydlenja:
w Draždźanach, Barlinje, Frankfurcze n. M., Hamburgu, Lipsku, Londonje, Altenburgu S.-A., Altonje, Augsburgu, Budyschinje, Beuthenje, Bremenje, Wrótßkawju, Bückeburgu, Bunzlawje, Cannstadtu, Casselu, Kamjenizy, Corbachu, Detmoldze, Emdenje, Frankfurcze n. W., Freiburgu w Br. Führtu, Fuldze, Gliwizach, Shorjelzu, Göttingenje, Greizu, Hannoverje, Harburgu n. E., Heidelbergu, Heilbronnje, Katowizach, Königshütte, Leeru, Lehnizach, Lübecku, Mannheimje, Mischnje, Mnichowje, Nürnbergu, Plawnje w Vogtl., Spandowje, Scheczeczinje, Stuttgartu, Tarnowizach, Ulmje n. D., Běłym Jelenju, Wiesbadenje, Zitawje, Zwickowje S.

Pschijimamy pjenjesy k sadanjenju a dawamy w tu khwilu:

2½ % danje pschi wschědnym wupowjedźenju,
3 % danje pschi jenoměßačznym wupowjedźenju,
3½ % danje pschi 3- hacž 6-měßačznym wupowjedźenju.

Worzlowa komora.

Draždźanska banka wobkhodne městno w Budyschinje
pschi žitnych wikach — na rózku khěžorskeje drohi.
Telefon 551.

1 waggon originalnych
Janko-jěsdnych kolow
je doschoł.
Poručam je po wurjadnje **tunich płaczisnach.**
Najwjetschi wubjerk. Nětkuli 235 jězdnych kolow na skladze.
Trjebane mužaze a žonjaze jězdne kola
po **tunich płaczisnach** s rukowanjom.
J. Schieback
na Mužakowskej drósy 4.

Palastowe dźiwadło
w Budyschinje na khěžorskej drósy 11.

Wschědnje
wot 4 hodźin popołdnju hacž do 11 hodźin wječor
wulke pschedstajenje
:: najnowschcho dokonjenja ::
ßwětłohrajerskeho wumělstwa.
Kóždu ßobotu a ßrjedu ßo program pscheměni.

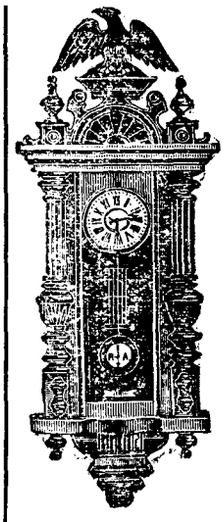

K konfirmaziji
poručam ßwój bohaty skład
cžaßnikow, rjecžasow,
pjerschczenjow, kollierow,
broschow, naručzinow, na
wuschnizow, manschettowych
kneflow a krawattowych jehłow
Ssamßzna wuporjedźenja.
najtuńsche płaczisny. najwjetschi wubjerk.
J. A. Lenke, cžaßnikar
w Budyschinje na Hoschiz haßy 25
pschi póstskim naměsčze.

Włoßy barbjazy cžeßak
Sakońsčy schkitany. Njedoscžěhnjeny w trjebanju
Barbi schědźiwe abo cžerwjene włoßy žołte abo cžorne.
Sa njeschkódnoscž ßo rukuje. Sso lěta dołho trjebacž hodźi.
Scht. 3 hriwny na póstske dobracže.
R. Drechsel w Draždźanach Nr. 6
Kurfürstenstraße.

Holczaze tosche, hólczaze tornistry,

tež ßamßne wudźełki **knihowe maphy,** tež ßamßne wudźełki

ßnědanske tosche — etwije sa pjerowe dźerżaki

Spezialna pschedawańnja sa Offenbachske kožane twory.

T. Albert měj. Khorla Bahla pschi lawskich hrjebjach 10
Telefon cźißło 578

Woßebitosćz: Holczaze tosche a hólczaze tornistry ſ howjaseje kože.

Hižo wot 29 lět

pschedawam na **Budyskich wikach**

ßymjenja sa nalětni a lěcźny wußyw

wot firmy **J. E. Schmidta** w Erfurtu, kněžorskeho a kralowskeho podawarja, ßo mi sćełaze, woßebje wot tejele firmy plahowane **runklizowe ßymjo** (woßebitosćz), kotrež tole lěto woßebje derje skhadźa.

Tehodla ßwojim cźesćenym wotebjerarjam wschě ßymjenja w dobrej skhadźazej tworje poruczam:

runklizowe, Eckendorfske žołte a cźerwjene hobrskowalzojte, punt po 30 pj., zentnar 25 hr. Lutyjeczanske žołte ßymjo, najwjetschu cźerwjenu **pizowanſku zokrown rěpu,** dołhu běłu.

Kałowe ßymjo, Erfurtskeho sažneho, Barlinskeho ßrěnjosažneho, hollandskeho cźěmnoczerwjeneho, pósdneho, Žitawskeho hobrskeho a ßerbskeho burskeho kała, běłeho kała a Winnigstetterskeho, kónczojteho Braunschweigskeho a woprawneho cźeskeho hłubateho kała.

Wulki wubjerk ßymjenja, karottow, morcheje, pizowanskeje morcheje, bunow, gurkow atd.

Woßebitosćz: Erfurtske kwětkowe ßymjenja w 10pjenjezkatych pakcźikach ſ wukasanjom k plahowanju.

Rjane cźiste dźecźelowe ßymjo, němski wußyw, punt 1 hr.

Wulki wubjerk **Droždźanskeje zyble k ßadźenju.**

Woßebje poruczam wot hollandskich plahowarjow ßo dostawaze **kwětkowe kulki** gladiolow, begoniow, lilijow, tuberosow atd.

Moje stejischczo je hižo wot 29 lět na mjaßowym torhoschczu.

Jan Bjedrich, **ßymjenjowa pschedawańnja**
w **Kołwasy** pola Pomorz.

Kupne wuczinjenja,
hypothekske liscźiny,
testamenty
wudźełuje
prawny bürow Kobana pschi žitnych wikach 4.
— Rěczu ßerbski. —

Kedźbu! Nalětnje nowoscze. **Kedźbu!**

Wulka dźělba
wokaskowych wobleczenjow,
wobleczenja sa žony a dźěczi, klobuki,
schaty, gumijowe mantle, atd.
po ßměschnje tunich placźisnach
jenož
w Budyskej drascźerni
na ßukelnskej haßy 30.
Noschena drasta ßměschnje tunjo.

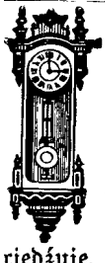

Kożdy, kotryž chce ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chce ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dże k cźaßnikarjej
Kurtej Jenčej
na ßwonk. lawske haßy 5.
Jencź pschedawa a porjedźuje, sa ßwoje dźěło sprawnje cukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczisnami wupołożene, wobhladacź.**

„Skhoriwschi na saßakku
wumpjeru,
mam po nałożenju 1 kuska **Zuckeroweho patent. lěkarskeho mydła** žyle cźiste wobliczo. Wasche mydło cźaß žiwjenja trjebam. O. K."

Kusk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßylnischa forma). K temu **Zuckooh kreme** (niz tucźnjaza a mila) 75 pj. a 2 mk. w **Budyschinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Engerta, bratrow Měrschez** naßlěd., **Strauch a Koldy.**

WYBERT-TABLETTEN
Name gesetzlich geschützt

Wschěm woßobam, kotrež dyrbja ßwoje hłoßowe organy napinacź, dawaja **Wybertowe tabletty** najwěsćzische schkitanje psche wustacźe hłoßa. Pschi nasymnjenju ßo wone dla ßwojeje rospuschcźazeje ßamownosćze rad trjebaju. Tyßazy jich wubjerne skutkowanje wobßwědcźenja. Dostacź we wschěch haptylach a drogownjach po 1 hr.

ſpěwarſke
Serbſkeaněmſke
ßu dostacź
we wudawatni Serb. Nowin.

Otto Preuß

měj. Khorla König w Budyschinje na žitnej haßy 4.

K konfirmaziji

poručam

wulki wubjerk najwoßebniſchich

konfirmaziſkich a pruhowanſkich

wobleczenjow

ſ najlěpſchich dżerżazych tkaninow a wubjernje ßedżazych

Konfirmandſke żakety

wurjadnje tunjo.

Najwoßebniſche mużazewobleczenja, paletoty, dżěczaze wobleczenja,

kaž tež

Zonjazu draſtu, kaž

żakety, mantle, koſtümy

w hobrſkim wubjerku — po najtuniſchich placżiſnach

Sprawne poßłużenje — najtuńſche placżiſny.

Konfirmandſkepſchedeſchczniki

ſa hólzow a holzy, hjžo po 3.— mk.

porucża

Otto Brandt na ſnutskownej lawſkej haßy 8.

Kije :: draſchlerńja :: tobakowe trubki

Majß, gris, rżane a pſcheńczne wotruby rżanu a pſcheńczną muku poručam a ſa **wſchu pizu žito jako ſapłaczenje** pſchijumuju.

Kóždu dźělbu žita ſa hotowe pjenjeſy kupuju.

G. Horbank

w młynje w Prawoczizach.

Franz Marschner

cżaßnikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſkład **cżaßnikow** a **cżaßnikowych rjeczażow**

k dobroczinwemu wobkedżbowanju porucża

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje placżiſny.

Jutrowne jejka a ſajazy

we wulkim wubjerku porucża

konditornja Fritza Staeckela

we Budyſchinje na ſeminarſkej dróſy.

Škórnje a Stupnje

≈ k konfirmaziji ≈

w najmodniſchim formach a wubjerneho dżerżenja

po placżiſnach mk. 5.75, 6.50, 7.50, 8.50,

hacż k najlěpſchim kajkoſczam.

Jeniczke pſchedawanje ſwětłoßkawneje wobuczoweje ſnamki

Mercedes

po ſnatych jenotnych placżiſnach

Herz po jenotnych placżiſnach ſa żónſke a mużſkich wot **16.50**

Mara po jenotnych placżiſnach ſa żónſke a mużſkich wot **10.50**

Vera woprawdżity amerikanſki wudżělk

Woßebity ſklad ßkawnje ſnatych

dr. Diehlowych ſchkórnjow

ſa nervoſnych a na ſtopu cżerpjazych

a

orthopädiſkich ſchkórnjow

(dr. Langfeller)

k wobaranju pſche ſplaznjenu a delepuſchczenu ſtopu.

Schulſke ſchkórnje ſa holzy a hólzow

w hobrſkim wubjerku po woßebje tunich placżißnach.

Turnowanſke cżrije po pſchedpißmje, ſandale, domjaze ſtupnje, niſke ſtupnje, toſle.

Pawoł Kriſteller

najwjetſchi cżijowy ſklad w Budyſchinje

Telefon 168. **na bohatej haßy 29.**

Wuporjedzenje ſpěſchnje a tunjo. Tež ßo ßerbſki rěcži.

Horjanſke praßowane wuhlo

najlěpſche narunanje ſa **drjewo** a druhe **wuhlo,** derje wußuſchene porucża

Horjanſka wuhlowa praßowarńja

na Horje pola Njeßwaczidła.

Najwjetscha

spezialna pschedawarnja

klobukow a mězow

porucza

židzane klobuki hižo po mk. **4.80**

kladzete klobuki hižo po mk. **6.50**

proste klobuki moderneje formy hižo po mk. **2.80**

mehke klobuki moderneje formy hižo po mk. **2.50**

holczaze a pacholaze klobuki
hižo po mk. **150**

mužaze a holczaze mězy
hižo po mk. **0.35**

konfirmandske klobuki
mjehke hižo po mk. **1.50**
proste hižo po mk. **2.80**

Hugo Lehmann

w Budyschinje na bohatej haßy 22.

Hans Baltin

w Semizach a Halschtrowje.

S najlěpscheje, czerstweje twory a po **najtunischich placzisnach** poruczam:

twarski kruchaty kalk,
portlandski zement,
hnojazy kruchaty kalk
Domaschowu muczku,
kainit,
kaliowu ßel,
koscžinu,
Peruski guani,
Chiliski salpeter,
rżany a pizowarski gris,
rżany wotruby,
pschenczne wotruby,
majßowy schrót,
jeczmjenjowy schrót,
ßlodżesnowu melassu,
lanu muczku,
skótnu ßel,
jědżnu ßel.

Połnóznofranzowiske saruczeny bjeszidowe
dżedżelowe ßymjo,
woprawdzite Eckendorfske hoborskowalzojte ßymjo,
woprawdzite Oberndorfske ßymjo,
woku, peluschki, hroch, kolij, trawowe ßymjo atd.

Wschě druzziny **delnjołużiskich briketow, zżěskeho wuhla, kamjentneho wuhla, koksa** atd.

Wschě 1. haprleje sapłaczomne

kupony

hižo 14. měrza shotowymi pjenjesami darmo saměnjamy.

Filiala Lubiskeje banki

w Budyschinje w ßerbskim domje.

Schulske tornistry,

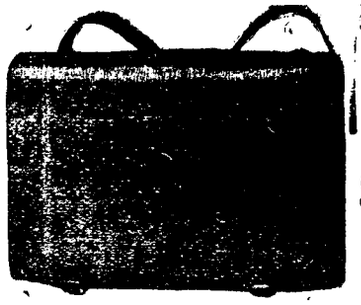

Kprěnjoklaßne wudżěłki,

ša hólzow a holzy,

wschelako shotowjene a po wschěch placžisnach.

Knihowe mapy,

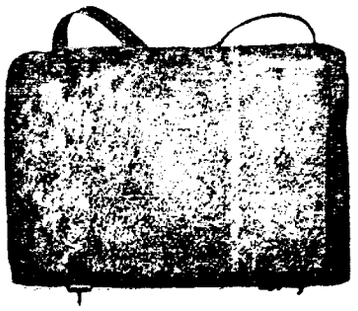

knihowe noschaki

atd.
poruczataj

A. & W. Neuhahn

w Budyschinje
na ßerbskej haßy 4. **Telefon 449.**

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeczel: J. Hanekamp
Telefon 405. w Budyschinje na ßukelnskej haßy 9.

Meblowy etablissement
ša
nadobu w bydlanskich a spanskich stwach,
kaž tež
kuchinske a male meble
Dospołne wuhotowanje ša njewjesty
Najwjetschi wubjerk w Budyschinje,
Ssamna tapezěrarnja.
Hódne dźěło. **Najtunsche wobliczenje.**
Pschichódne placzenske wuměnjenja.

Sbytki a wobstatki

mojeho wupschedawanja na žitnej haßy budža ßo
ßobotu 28. a njedżelu 29. měrza
po zyle woßebje poniżnych placžisnach na wupschedawanje pschedawaz

Helene Crucius na žitnej haßy 10.

„Serbske Nowiny“ wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsćki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 14. **Sobotu 4. haprleje 1914.** **Lětnik 73.**

W sakskim ześmje

ześmy pornjo poześedźenjam sańdźeneho tydźenja cźim dlěsche tónle tydźeń měli. Hižo póndźelu mějachmy poześedźenje, kiž wot 2 hodźin popołdnju hacź do 10 hodźin wječor trajesche. Jednasche ześo wo ześudnistwach. Tule składnosćź sozialdemokracźi witaja a wuześypuja wschu ześoju njespokojnosćź pschecźiwo nětcźischemu ześudźenju. Pschi tym dóndźe cźasto k wótrym srażkam s justiznym ministrom, kiž ześo wě, ześojich sastojnikow sakituje a na to pokasuje, so je pola naś ześudnik dospołnje njewotwisny. Wntoru mějachmy ważne poześedźenje. Jednachmy wo pschepołoženju skotołěkarskeje wyšokeje schule s Draždźan do Lipska. W Lipsku dyrbi ześo wona s universitu sjednocźicź. Knjeżerstwo měni, so s tym létnje połdra milijona na wudawkach wusbytkuje. Draždźany a Lipsk na pschemo ześoju swólniwosćź k woporam pokasowachu. Poskicźachu wobscherne leżomnosćze darmo sa schuliny nowotwar, a prěnje město 300 tyśaz a druhe 600 tyśaz hriwnow twarskeje pschipomozy. Knjeżerstwo na to pokasowasche, so je wucźomzam skotołěkarstwa w Lipsku wjetscha móżnota poskicźena, ześo woześebje w lěkarskich wědomosćźach wudokonjecź. Sastupjerjo Draždźan ześo wě sa wostacźe wyšokeje schule w Draždźanach rěcźachu. Pschi tym pak mjes nami sahorjeni pod nawjedowanjom dr. Hähnela mjeńschina ześo wutwori, kiž běchmy s praktiskeho stejischcźa sa Draždźany. Hähnel měnjesche, so nasłonitosćź wucźi, so ześu nam s dotalneje skotołěkarskeje schule w Draždźanach wuschli mnoży snamjenicźi skótni lěkarjo, mjes tym so skótni lěkarjo s tajkich schulow, kiž ześu s universitami sjednocźene, cźasto w praktiskim wukonjenju saprajichu. Hähnel pokasowasche tež na pschikłady s druhich statow a mějesche knjeżerstwowe stejischcźo we wschelakim nastupanju sa wopacźne. Dale je sa naś łužiskich ratarjow Draždźanska schula s tym ważna, so mamy składnosćź, ześebi pschi wschelakich wobużnych praschenjach skótlěkarjenja a skótlěkarske prawne sańdy nastupazych tu po radu dojěcź. Knjeżerstwo dźe lubi, so skótna klinika tu wostanje, tola to je, kaž jedyn konserwatiwny snapschecźiwi, próchniwy móst, po kotrymž chze knjeżerstwo k łkożowanju sa Lipsk powabicź. Je pak nam schula wsata, wosmje ześo nam posdźischo tež klinika. Pschi wothłożowanju pak podležachmy s 21 łkożami pschecźiwo 64, kiž běchu sa Lipsk. Nětk ześo hischcze prascha, kak ześo prěnja komora sadźerži. — Dale knjeżerstwowy nacźisk, so ma ześo pschinoschk sawěscźenja ześwini pschi domjazym rěsanju powyschicź, nimale jenołkóżnje sacźiżnychmy. Dale ześo wo konserwatiwnym namjecźe rěcźesche, po kotrymž měko ześo schachtowanje skota po židowskim waschnju sakasacź, dokelž je to cźwilowanje. Namjet pschipokasa ześo dalschemu wuradźowanju do deputazije. — Ssrjedu dowuradźichu ześo wschelake żelesniske należnosćze, s kotrychž jenoż dale wjedźenje połnóznorańscheje żelesnizy do Bjarnacźiz naschu Łużizu nastupa. Pschipokasa ześo knjeżerstwu k rospominanju. — Potom ześo jednanja wo polizajskich należnosćzach hacź do wječor jědnateje hodźiny plecźechu. Sozialdemokracźi ześwoje skoby pschecźiwo poliziji wottschaśowachu. Knjeżerstwo wotmolwjesche a tež druhe strony ześo se sozialdemokratami kuśachu. Wjele wużitka pak sa wótzny kraj s tym njewuskocźi. — Schtwórtk jednasche ześo we njeskóncźnych rěcźach wo seminarach a ludowych schulach. Pschi tym ześo sakoń sa ześylnischu pjenjeżnu podpjeru sa nasche schule dowuradźi. Na wucźerja dopłacźi ześo 300 hriwnow, sa pomozneho 200 hriwnow pomozy. Dale ześo hischcze na kóžde dźećzo se statneje pokładnizy wěsty pschinoschk na schulsku pokładnizu wupłacźi. Mějach wotpohlad, pschecźiwo sawjedźenju turnowanja sa holzy w naschich wjeśnych ludowych schulach rěcźecź. Njepschinóżech k ześowu. Sa to wobrocźich ześo priwatnje na knjeżerstwo. Knjeżerstwo dyrbi na turnowanjo wobstacź, jeli jo schulska inspekzija pschikasa, dokelž ześo w § 2 schulskeho sakonja pschedpiśuje, tak mi wotmolwichu. Knjeżerstwo pak je swólniwe, gmejny pjenjeżnje podpjeracź, jeli jim s turnowanja woześebite wudawki nastanu. — Pjatk dowuradźichmy mjeńschej petiziji. — Nětko mamy hacź do 20. haprleje próśdniny. E. B.

W 1. komorje sakskeho ześejma je ześo schtwórtk wo petizijach dla pscheměnjenja wodoweho sakonja jednako. Tónle sakoń je někotremużkuli wobześedźerjej leżomnosćzow pschi wodźe wulke, njesnjeśne cźeże napołożił. Deputaziji, kotrejž stej wo petizijach wuradźowałoj, namjetowaschtej, je knjeżerstwu k rosmyślenju pschipokasacź. Komora je tutemu namjetej pschihłożowała. Knjeżerstwo ześo napomina, njejaśnosćzam, njepschisprawnosćzam a krutosćzam, kotrež ześu ześo pschi wotměrjenju winowatosćze k wuporjedźenju a wudźerźenju běžazych wodow wupokasake, wotpomhacź. Tak daloko hacź ześo to njehodźi, dyrbi ześo ześejmej nowy sakonjowy nacźisk k pscheměnjenju wodoweho sakonja pschedpołożicź.

Dale ześejm wo pscheměnjenju pucźetwarskeho sakonja jednasche. W pschesjenosćzi s druhej komoru prěnja komora knjeżerstwo napominasche, so by sakonjowy nacźisk wudźełacź dało, s kotrymž ześo sakonjowe krutosćze a njepschihódnosćze wotstronja, pod kotrymiž gmejny cźerpja, kotrychž pucźe ześo s automobilemi a ześylnischim pschekhodnym wobkhadom wjele wotwużiwaju.

Sażo dweju ruskeju poddanow w Němskej jaźeli.

Inżenieura wobkhodneho ministerstwa a schefa pucźetwarskeho wokrjeża w Tomsku, Popowa, bě ruske knjeżerstwo do Němskeje póśłało, so by sa wobkhad na rěkomaj Jeneżeju a Obje parne łódźe nakupił. Popow ześebi w Hamburgu a Wrótźławju někotre łódźe wobhladowasche. We Wrótźławju ześo wón s belgiskim konsulom Heidemannom s Mitawy setka, s kotrymž wón hromadźe s automobilom do Brioha w Schlesyskej jědźesche, so by ześebi tež tam rěcźne parne łódźe wobhladował. W Brjosy policija wobeju Ruśow jako wobhonjerjow saja. Na ześoże měješe Heidemann snatych we Wrótźławju, kotsiž mózachu wobśwědcźicź, so je wón konsul w Mitawje, mjes tym so mózesche Heidemann jaśnje dopokasacź, so je ruske knjeżerstwo Popowa dla kupjenja parnych łódźow do Němskeje póśłało. Po tsihodźinskej jatbje wobeju puschcźichu. Popow hnydom do Jendźelskeje wotjědźe, hdźež parne łódźe sa ruske knjeżerstwo nakupi. Nowina „Nowoje Wremja“ chze w tymle sajecźu wěsty system němskeje policije pschecźiwo ruskim sastojnikam widźecź a namjetuje, so ruske knjeżerstwo njeby niczo wjazy w Němskej skasowało a kupowało.

Krute khostanje sa cźornych wojakow w němskich kolonijach.

Sa cźornych wojakow w němskich kolonijach je ześo khostanski sakoń wosjewił. Po nim ześmědźa ześo woni k ześmjercźi na schibjeńzy, rjecźasowemu khostanju a k pukam saśudźicź. Hdyż ześo cźorny wojak k jastwu saśudźi, ma ześo wón, jeli so khostanje wjazy dyźli schěsćź njedźel wucźinja, do rjecźasow samknycź. Puki ześmědźa ześo dwójzy hacź do 25 pschěměricź. Kóždy offizěr wot komandeura hacź k najmłódschemu leutnantej ześmě wojakow k pukam dwójzy po 25 saśudźicź. Ssamostatny offizěr ześmě 25 pukow postajicź. Pschi krutym arrescźe ma ześo cźorny wojak dwójzy s khribjetom k schtomej abo scźenje pschiwjasacź a to tak, so ześo njemóże ześydnycź abo lehnycź. Cźorny wojak nima prawo, ześo pschecźiwo napołożenemu khostanju powołacź.

Cžorna Hora a Awstriska.

Psched nětkotrymi njedźelemi su awstriszy wojazy pschi awstrisko-cžornohórskej mjesy nětkotrych cžornohórskich strażnikow, kotsiž jim wobarachu, hórski pschekhód Metalku wobšadźicź, morili. Tale należnosćz je šo w cžornohórskim šejmje k rěcžam pschinješka. Minister swonkownych należnosćzow je pschi tym nadrobnje wo tym rosprawjak. Po jeho rosestajenju šu šo pschi nadpadże s awstriskeje strony 3 bataillony pěschkow, 3 cžahi namjesnych honjerjow, 1 wotdźělenje maschinskich tšělbow a 1 wotdźělenje žandarmerije wobdźěliše, kotrymž jenož schtyrjo cžornohórszy namjesni strażniży napscheczo stejachu. Minister praji, so je tón podawk „internazionalny njeskutk“ a nadźiju wupraji, so awstriske knježerstwo winikow pokhosta a so budże pschichodnje na cžornohórske prawa džiwacź. Sawadna krajina njeje ženje Awstriskej, ale Turkowskej šluschaka. Sserbija je ju w poślednjej wójnje wobšadźika a potom Cžornej Horje wotstupika.

Tajne franzowsko-rusko-jendźelske jednanje.

Jene Parižske nowiny wudawaju, so jara sajimawe diplomatiske podeńdźenja snaja, kotrež šu šo po poślednich njepscheczelskich nastawkach němskich nowin wotměle. Tehdy, jako bě napjatosćz mjes Ruskej a Němskej na najwyschschi skhodźenk stupika, je Ruska wošebiteho wotpósłanza do Parisa póslała. Tónle wotpósłanz je franzowskemu knježerstwu jednore praschenje pschedpokožicź dyrbjał: „Je Franzowska na wójnu pschihotowana? By Ruska Franzowsku rosšudźenu a swólniwu namakała, jemu, schtožkuliž by šo stako, hacź do poślednjeho sadychnjenja k boku stejecź?“ Franzowske knježerstwo je jašnje wotmolwiło: „Ssmy hotowi. Marschěrujemy!“ Kajke běchu sćźěhwki? Dwaj dnjej posdźischo němske nowiny pschestachu, njepscheczelske nastawki pschecziwo Ruskej wocźischczecź. Ženje njeišmy wot poślednich lět tak blisko psched wójnu stali, kaž tamny tydźeń.

Wjerch Trubezkoj, schef sa wjeczornu Asisku w ruskim ministerstwje swonkownych należnosćzow, je, kaž nowiny „Deń“ pišaju, do Londona wotpucźowak. Pschi nětczischich politiskich wobstejnosćzach šo jeho pucźowanju wulka ważnosćz pschipisuje, dokelž šo runje w Londonje mjes trojopschesjednosćzu ważne politiske należnosćze rospominaju.

Wopyt rumunskeho trónskeho naślědnika a jeho šyna w Ruskej.

Rumunski trónski naślědnik je se šwojim šynom Karolom do Zarskeho Ssela k zarskej šwójbje na wopyt pschijěł. Pschi tejle skadnosćzi šo wocźakuje, so šo prynz Karol s zarowej džowku wulkowjerchowku Olgu šlubi. Ruske nowiny rumunski wopyt s wulkej cžopłotu witaja. Widźa w nim sbliženje mjes Ruskej a Rumunskej. Rumunska je šo pjecža wot Awstriskeje a trojoswjaska wotwobrocźika. Wěrno wschak je, so potkóczowanje Rumunow, kotsiž pod awstrisko-wuherskim knježerstwom steja, w Rumunskej wulke roshorjenje sbudźuje. Kulturna liga, kotraž je šo k sakitanju rumunskeho wobydlerstwa we Wuherskej sałoźika, je wulku shromadźisnu wotměła, w kotrejž šo pscheczíwo potkóczenju rumunskeje rěcže we Wuherskej protestowasche. Shromadźisna šo wupraji, so njemóže Rumunska se statom pscheczelstwo měcź, kotryž Rumunow pscheschcźěha. Wschak Boerescu s wójnskeho ministerstwa na to pokasa, so ruske wójsko se sahorjenjom na wokomik cžaka, w kotrymž šo wukas wuda, na wójnu pscheczíwo Wuherskej cžahnyćz. Po shromadźisnje ludowa cžrjóda k ruskemu póslanzstwu cžehnjesche a tam wótczinske spěwy spěwasche. Psched kralowskim hrodom lud schtwórcź hodźiny dołho njepscheczelske wołanje pscheczíwo Awstrisko-Wuherskej sanješe.

Nětczische Awstriskej njepscheczelske hibanje w Rumunskej je w Ruskej mózny wothłóš namakało. Ruski spišacźel Durnowo, bratr semrjeteho ministra Durnowa, je w Bukareschtiskich nowinach „Universul“ nastawk wosjewił, w kotrymž praji: Žiwjenske interešy Rumunskeje šebi žadaju, so bychu šo wschitzy Rumunojo pod jedyn szeptar sjednocźili. Rumunska budże derje na tym cžinicź, so je niz jenož se Sserbiju a Grichiskej, ale tež s Ruskej swjasana; pschetož Rumunska ma něhdże schtyri milijony šobubratrow pod awstrisko-wuherskim knjesstwom, runje kaž maja Rušojo runje telko bratrow w Galizijskej. W pschichodnej wójnje — hdyž ras hodźina wotpłacźenja pschińdże — Ruska hromadże s Rumunskej a Sserbiju na bitwischczo poczehnje.

Strajk w Peterburgu.

Dźěłacźerjo w Peterburgu chzychu pośledni cžaš njesnatych pschicžinow dla wospjet strajkowacź a tež dźěłacźerki do strajka sczahnyćz. Te pak njeběchu strajkej pschikhilene. Sańdźeny tydźeń dźěłacźerki w nětkotrych fabrikach skhorichu. S wopredka rěkasche, so šu chemikalije, kotrež šo pschi dźěle nałožuja, dymy rosschěrjake, na kotrež šu dźěłacźerki skhorike. Tola temu njemóžesche tak byćz, dokelž tež w fabrikach, hdźež žanych chemikalijow njetrjebaju, dźěłacźerki skhorichu. Nětko šu wušlědźili, so šu šo dźěłacźerki s chloroformowymi dymami pohłuschike. Njesnate wožoby šu w fabrikach chloroform roslake. Skhorjenje dźěłacźerkow mějachu dźěłacźerjo sa pschicžinu, strajkowacź. Revoluzionarne spěwy spěwajo a cžerwjene khorhoje nješo woni s fabrikow cžehnjechu. Polizistojo dźěłacźerske cžrjódy rosehnachu a pschi tym na Waślijowym Ostrowje šwoje revolvry wužijo něktorych dźěłacźerjow sranichu.

Wobšedźerjo fabrikow šu wobsamkli, strajkowazych dźěłacźerjow na dwě njedźeli s dźěła wusamknyćz. Cźi s tym do wulkeje nusy pschińdu, dokelž šu s wjetscha bjes pjenjes.

Bołharski šejm.

Wurjadne pošedźenje bołharskeho šejma je šo s trónskej rěcžu wotewriło, kotruž ministerstwowy pschedšyda cžitasche. Najprjedy šo pschicžiny mjenowachu, kotrychž dla je šo prjedawschi šejm rospuschcźił. Pschi tym šo ministrowa rěcź s hanjazymi kschikami sozialdemokratow a sapósłanzow ratarskeje strony pschetorhny. S nimi šo knježerstwu porokowasche, so je wólbnu šwobodu pschi nowowólbach potłóczowało.

Knježerstwowa strona 126 šobustawow liczi, pscheczíwne strony maja 108 mandatow. Poślednische šu šo šrěcźale, so budża we wschěch praschenjach shromadnje pscheczíwo knježerstwu postupowacź.

Bjesknjejstwo w Albanskej.

Powjesće franzowskich nowin, so we wjetschim dźělu Albanskeje žaneho statneho porjada wjazy njeje, šu šo jako wěrne wobkrucźike. Wjerch Wylem a jeho mandźelska šebi hižo zły tydźeń njejstaj se šwojeho hroda w Durazzu swěrikoj. W Durazzu je Essad pascha s knjesom, w druhich stronach pschiwišowarjo Kemela beja a agentojo młodoturkowskeho komiteja.

W połodnischej Albanskej grichiszy sběžkarjo knježa. Grichiszy offizěrojo, kotsiž šu k sběžkarjam pscheschli, na wschelakich městnach sběžkarske cžrjódy hromadźeja. Sběžkarjo šu s tšělbami, maschinskimi tšělbami a muniziju na doštahaze waschnje sastarani. Pjenjesy šo jim s wukraja a Epira sćźelu. Pschi dotalnych wojowanjach šu grichiszy sběžkarjo pscheczíwo albanskim žandarmam a albanskim cžrjódam stajnje dobywali.

Wjerch Wylem je šo na wulkomozy wo pomoz wobrocźił, šam šebi žaneje rady njewě. Wobžaromny cžłowjek! Jemu pak šu do prědka prajili, so šo w Albanskej do wóstow a cžernjow šydnje. S jeho wjerchowskej krašnosću budże šnadź bórsy nimo, a Italska a Awstriska Albansku wobšadźitej. Na Balkanje šo nowa wójna pschihotuje.

Albanske rubjeżniske bandy

šu s nowa šerbske mjesy pschekrocźike a nětkotre wšy w Prisrendskim wokrjeżu nadpadke. Sserbszy žandarmojo šu rubjeżnikow sa krótki cžaš wotehnali a nětkole hischcźe sa tymi pytaju, kotsiž šo w lěšach a šamotnych statokach khowaju.

Po powjesćach s Bołharskeje bołharska revoluziska organisazija Albanskich nadpjera, so njebychu Sserbiju na pokoju wostajili. Wona je tsjoch wotpósłanzow, Nacźewa, Kambuschowa a Kowacźewa, do Albanskeje póslała, so bychu hromadże s wjednikami nětkotrych albanskich splahow sběžk na šerbskich mjesach a w Mazedonskej sbudźili, Albansku šu pak pjecža shromadne postupjenje wotpokasali.

Po poślednjej powjesći šu grichiszy sběžkarjo s kanonami psched město Korizu pschicźahnyli a šu nadběh na město spytali. Nadrobnische powjesće njeišu dóschke.

Mjes tym je bjesknježstwo w Albanskej dale pschiběrako. Tsi wokrjeży, podhórski, elbašanski a epirski, šu šo jako šamostatne wuwołake. Albanske cžrjódy šu s nowa šerbske mjesy pschekrocźike, ola šu šo wotrasyke.

Knjeńka a jeje šužodźa.

Nimale wošrjedź wšy steja tsi dwory šebi s napschecźa, kotrež šame na šebi po prawom niczo wošebiteho na šebi nimaja. Pschi jenym dworje je sahrodka blisko domskeho, druhej dwaj s druheho boka pucźa pódla šebje stejitej. Wjetsche domske ma běle wobělene sćźeny, po kotrychž šadowe schtyrcźki horje šahaju, to je lubosny na-

pohlad, ßußodne domske ma njewobmjetane zhelowe murje a njeje rjane. Tajke běchu tute twarjenja hižo psched tsicźeczi lětami.

We wulkim ßamo stejazym domskim ßo pschezo hacź do nozy ßwěza ßwěczźesche. S wjetscha by ßo hacź do druheje, teź tsecźeje hodźiny w nozy ßwěczźiło, wschědnje, w symje a w lěcźe, lěto jako lěto. Druhdy by teź we woknje scźin woßoby widźecź był, abo byschtej teź dwě bykej, a potom by teź powjedanje ßkyschecź było. Wědomnje nichtó khory njebě, teź njebě nichtó s domjazych wobydlerjow, kiž by posdźe w nozy ßej woßamocźeny ßwěczźił.

Teź dźenßa ßo błuke ßwětko psches wokno dobywasche, w najwjazy druhich kněžach běchu hižo dawno haßli a ßo do měra podali; w cźerwjenej stwě cźaßnik na scźénje ßwoje stajne tik-tak dźěsche, hewak swuka ßkyschecź njebě. A tola — kedźbne wucho budźische pytko, so bě tam cźlowjek wó jstwě, so bě tón wotucźeny a ßo s něcźim saběrasche. Jeho dźěło mako abo ßaneje hary njecźinjesche, tola bě to druhdy tak, kaž by něschto s ruki kładł abo maßajo sa něcźim pytał.

Takle drje ßo hodźina miny, potom ßo khěžne durje wotewrichu a muźski do cźmoweje jstwy stupi, saßwěczźi ßej ßwězu, pohladny s krótka na khachle a pocźa ßo rosßlěkacź. Pohladnycź chzysche sa cźlowjekom, kiž tam, kaž ßo nětkole pokasa, na khachlowej kawzy ßedźesche. Wón bě woßrjedź tsizytych lětach, ßylnje srosczeny a bě ßo po woli popschał, kaž ludźo na wßach cźinja, mějesche cźapku na hłowje wó jstwje, bě pak na rukomaj wußlěkany, dokelź khachle stwu pschijomnje hrějachu. To bě na spocźatku oktobra. Pódla njeho běchu wschelake s drjewa wurěsane wězy. Wón mějesche nóź w dłóni a njedźiwajo na sastupjeneho dale dźěkasche, kaž bě to prjedy po cźmje cźinił. Wschitke te make wězki, ratarski a domjazy grat pschedstajowaze, jako wosy, płuhi, bróny, koßy, blida, stólzy, talerje, běchu jako pyschne twórby tak dokładnje napodobnjene, so dyrbjesche ßo cźlowjek dźiwacź. To běchu najluboßnische hrajki, a dźiwna wěz! — tón muźski sa khachlemi bě to wschitko pó cźmje, bjes ßwětka, zyle pó cźmje wurěsował. Jemu dźě bě dźeń a nóz jenajka, wón njewědźesche, so ßo cźma a ßwětko wotměnjatej, wokoło njeho bě na stajnoscźi ßama cźma. Wot ßwojeho woßmeho lěta, hdyž bě na wocźi skhorjeł, běsche tón muźski ßlepy, do jeho bjesbłyschcźoweju sprostnjeneju wocźi ani najmjeńschi scźin ßwětka njepadasche. Woßamocźeny, so by ßo trochu rospjerschał a ßej cźaß sahnał, wurěsowasche; jeho hacź nanajnéžnischo wutworjena cźucźiwosćź dyrbjesche jemu sarunacź widźenje, hdyž běschtej wocźi ßo sapowěkoj. Po domje, teź wschudźom po wßy by ßo bjes wjednika namakał; wón ženje njeby nimo mißnył, jeno po pomałym, kedźbnym, pytazym khodźenju bě spósnacź, so je ßlepy.

„Póndźesch dźenßa won?“ druhi ßo na njeho wobrocźi, „ja ßym khěžne durje samknył.“

„Ja wschak ßej ßam wotamknu“, ßlepy wotmolwi, jako by ßo ßamo rosumiło, so doma njewostanje. To ßo jeno stawasche, hdyž bě jara schpatne wjedro abo hdyž bě khory, hewak by wjecźor kaž wjecźor w ßußodnym domje wěz cźinił, hdźeź ßo woßamocźene ßwětko ßwěczźesche. Nětkole ßwój nóź na bok położi, srumowa wurěsowanja a woblecźe ßo pjesł, kiž na żerdźi pschi khachlach wißasche.

„Dobru nóz bratsje“, wón rjekny, do duri ßo wobrocźejo; psches proh kedźbnje, ale wěscźe pschestupi.

Druhi khwilu s hłowu tschaßo sa nim hladasche. „So ßo jemu tola njewostudźi!“ wón pschi ßebi sabórbota. „Jemu nóz kaž druhu tam ßydacź a pschi tym stajnje ßamßnu bjeßadu. Ale hromadźe bycź taj dwaj dyrbitaj jedyn wjecźor kaž druhi, to ßo hinak njehodźi.“

Tute ßłowa prajizy bratr ßlepeho se jstwy wjedźesche a poda ßo do ßwojeje komory do měra.

W dwórskich wrotach stejesche rjeblowany wós, ßlepy dyrbjesche zyle blisko nimo njeho, ale wón ßwój pucź nańdźe, nihdźe ßo sastorczi. Wón bě s małymi durcźkami na pucź, a pucź pschekroczźiwschi, do napschecźneho dwora dozpěł. Bjes wobcźežnoscźe khěžne durje namaka a do jstwy sastupi.

Na wulkim schtyrirózkatym dubowym blidu, kotreź wó jstwě w kucźe stejesche, ßo błuka wolijowa lampa ßwěczźesche. Pschi njej mały, blědy ßłaby muźski ßedźesche, kiž bě ßo do knihi saczitał. Jeho drasta bě wjetkha; pódla njeho cźopka cźapka leżesche a něka jki hudźbny nastroj, kajkeź ßu na wßach waschnje. Blědy muźik, kotryź tak horliwje cźitasche, po prawom w sadnjej stwicźzy bydlesche, ale s wobßedźerjowym dowolenjom s wjetscha w bydleńskej stwě pschebywasche, ta mjenujzy bě po sastarskim waschnju drjewjana, ßucha, cźopka a dźerźesche ßo teź w krutej symje hacź do ranja khětro cźopka; wulke khachle, junu dowutepjene, něschto wudźerźachu, a drjewa pola bura teź njelutowachu, dokelź sa skót wjele horzeje wody trjebachu a teho dla wulke schcźěpy nuts mjetachu. Bur potajkim ßwojemu podruźnikej dowolesche, kóždu nóz w cźopkej stwě pschebywacź, ßej tam ßwoju lampu ßwěczźicź a pschi ßwojich knihach ßydacź.

Sslepy njerěcźo psches stwu hacź k blidej stupasche a ßo na lawku sady njeho ßydźe. Druhi hakle ßo nětkole dohlada.

„Jano“, wón hnydom sapocźa a ruku na knihu położi, we kotrejź bě runje cźitał, „Jano“, wón wótsje sawoło, „tule mamoj prawy pokład!“

„Njewěsch dha saßo“, ßlepy s hłowu tschaßo snapschecźiwi, „kak na cźaßu je? Hižo je na poł jědnacźe wotbiło.“

Pschi ßłowach „na poł jědnacźe“ blědy muźski poskocźi, wucźeże stary tombakowy cźaßnik a pohlada, kak na cźaßu je. „Tole tola; woprawdźe!“ wón potrjechený bórbotasche, „ja ßym bicźe zyle pscheposkhał. Duź dyrbju hicź!“ S tymi ßłowami se stólza khwatnje poskocźi, wsa cźapku a ßwoju trubu a wukhwata se jstwy. Bórsy wonka s dołhimi swukami saswucźi: „Tuhahu — tuhahu“ do cźicheje nozy, a hłuboki hłóß, kotremuź ßo prawje do hłubiny nochzysche, hodźinu wołasche.

„Haj, w dźeßacźich“, ßlepy ßo poßměwasche, „teź do jědnacźe budźische pschischko, njebudźich-li ja pschischoł. Woni jeho hischcźe wotßadźa, njebudźe-li lěpje cźaß dźerźecź.“

Nasch nózny straźnik bě bórsy ßwój nózny pucź wobkhodźił, ale tu a tam ludźi trochu samyli. Někotraźkuli żona błuchasche, so je hischcźe tak sahe, jeje muź pak w korcźmje sawoła: „Hejdha, hischcźe jenu zyku, straźnik hakle dźeßacźich trubi!“

Blědy muźik bě ßej cźapku scźahnył a ßwój nastroj, straźnisku trubu, na blido położił. Potom do wokna stupiwschi won hladasche. W běłej kněži snapschecźa se ßadowymi schtycźkami ßwěcźesche ßo w jenej s hornich stwow. „Wona ma hischcźe ßwězu“, straźnik ßo k ßlepemu wobrocźi.

Blědy muźik mjena mjenował njebě, ßlepy pak jemu dorosumi a wuras woboßnoscźe jemu po wobliczu sajędźe.

Druhi to njepytny, bě ßo do wokna wobrocźił. „Schto jeno ma wona takle posdźe hischcźe sa dźěło?“ wón kaž ßebi ßamemu powjedajo pokracźowasche. „Hewak ßo pschezo runje na poł dźeßacźich tam ßwěza haßnje; schto dha ma hischcźe cźinicź?“

„Wona njedźěła“, ßlepy wotmolwi s krótkim a wěstym hłoßom.

„Kak ty to wěsch?“

„To ßu tak moje myßle.“

„To móżesch prawje měcź“, straźnik snapschecźiwi, „wona po stwje tam a ßem khodźi, to po jeje scźinje widźu.“

„Cźakaj, Wuliczo“, ßlepy s krótka rjekny.

Straźnik ßo nad tymle wujadowazym hłoßom dźiwasche; pohlada ßlepemu do woblicza, w kotrymź ßo wěsta woboßnoscź pokasowasche. „Schto dha to masch?“ wón druheho ßo woprasha.

„Niczo“, tón wotmolwi.

Straźnik ßo ßydźe, wotewri ßwoje knihi a ßo potom saßo na ßwojeho ßußoda wobrocźi. „Mój mamoj“, wón rjekny, „nětkole psches symu doscź cźitacź, knihi, kiž ßu rjane a powucźaze, kiž niz jenoż wobrasnoscź, ale teź wěrnoscź wobjimuja.“

Wulicź bě khětro khutne wobliczo scźahnył, wón napißmowe kopjeno wotewri. „Hladaj“, wón pokracźowasche, tele knihi ßym dźenßa s Budyschina pschinjeßł; to ßu shromadźene spißy Handrija Sejlerja a Jakuba Cźischinskeho.“

„Wot koho dha je masch?“ ßlepy ßo khětro liwzy woprasha.

„Wot knjesa radźicźela“, straźnik s hordym wědomnjom wotmolwi. „Kajke tule knihi steja“, wón wschón saharjeny pokracźowasche, „to je zyła knihownja, tu ßu wschě spißy naschoju wulkeju baßnikow. Knjes radźicźel bě tak dobry, mi je pożcźicź, hdyž běch na praschenja derje wotmolwjał.“

Tute ßłowa prajo Wulicź hłowu wysche sběże, wócźko ßo jemu ßwětlesche, a lědma je hdy żadyn nózny straźnik ßo wjetschi cźuk hacź tutón blědy muźik, hdyž móżesche prajicź: „Ssym s knjesom radźicźelom rěcźał a ßym jemu na spokojaze waschnje wotmolwjał.“ Njeby-li Wulicź tak poniżny muż był, by prajił: „Knjes radźicźel je ßo na mojej wucźenoscźu dźiwał.“ Tak wucźeneho nózneho straźnika scźěroko a daloko njebě. (Pokracźowanje.)

Ze Serbow.

S Budyschina. (Pschetwar dwórnischcza.) Po twarskim planje ßo dwórnischczowy ßrjedźny twar wo 15 metrow dale k polnozy wupschestrje; wón nětkotre nutskhody a wukhody dostanje. Sa wudawanje khartow je ßo pjecź wudawarnjow postajiło. K położenju wobkhoda s dwórnischczowych khódbow ßo druhi tunel pschiprawi. Wschě dwórnischczowe khódby kryw dostanu. Tworowe dwórnischczo ßo teho runja rosschěri, dołhoscź kolijow ßo podwoji a ßo k ranju rosschěri. S tym budże nusne, Budysko-Wjeleczanskej czaru pschepołożicź. Wujěsd tejele czary ßo wo někotre sta metrow dale k ranju pschepołoži. Město chze tunel k tworowemu dwórnischczu wot Gudźiz hotela natwaricź. Po nowschim wobliczenju by tunel pschi 3 metrach schěrokosće 120 000 hriwnow, pschi 4 metrach schěrokosće 160 000 hriwnow płacźił.

S Budyschina. Wulke lětadło, jedyn dwojotsěchnik, njedźelu wokoło pschipoldnja wot ranja k wjeczoru nad Budyschinom pschelecźa. Hakle pschi lětadłowym sastanischczu pola Scźijez njesastawschi wón dale na stronu k Draždźanam leczesche, hdyž dorbjesche ßo tón dźeń wulke dobrocźelske lětanje wotměcź, kotrež pak je ßo njepschijomneho wjedra dla na pschichodnu njedźelu wotstorcziło. Lětadłowy wjednik bě Bruno Langer, kotryž je psched někotrym cźaßom se ßwojim piatnacźehodźinskim slětom kedźbliwosć na ßo wobrocził.

— (Powokanski jubilej.) W pschedawarni Arna Kuby pschi lawskich hrjebjach knjeżna Marja Augusta Harnapez hižo 25 lět skutkuje. Jejnu wopokasanu ßwěrnosć pschipósnawajo je měschczanska rada psches k. měschczanostu dr. Zahna knjeżnje Harnapez w firminej nowej pschedawarni na khěžorskej drósy pschipósnawazy diplom s cźesczazymi ßłowami pschepodacź dała.

— (Wuporjedźenje.) W rosprawje wo pruhowanju schulskich kandidatow je ßo smykła stała. Jedyn se ßerbskich wuczerskich kandidatow njerěka Wenzka ale Weickert s Bukez. Knjes wuczeŕ Wjela je hakle 1. haprleje do wojerskeje ßłużby sastupił.

— Nalětne kontrolske shromadźizny we Budyskim samolwjenskim wokrjeßu smeja ßo sa lětniki 1901—1913 w **Njeßwaczidle** póndźelu 6. haprleje dopołdnja 1/4 11 hodźin sa Jaßeńzu, Nowu Jaßeńzu, Boranezy, Nowe Boranezy, Milkezy, Wulki a Mały Pschěsdrjeń, Strózischczo, Lahow, Sorěcź, Wutołczizy s Banezami, Luscź, Nowy Luscź, Horu, Khoßow, Radwoŕ se Selenym Hajom a Cźornym Hodlerjom, Lutobcź, Bronjo, Łupoj, Łupjansku Dubrawu, Holeschow, Holeschowsku Dubrawu, Nowu Wjeß pola Njeßwaczidła, Lomsk s Lischej Horu, Bóschizy, Nowe Bóschizy, Wětrow, Wbohow, Krónzu; w **Njeßwaczidle** póndźelu 6. haprleje pschipoldnju 1/2 12 hodźin sa Njeßwaczidło, Łuh, Nižu Wjeß, Jitk, Koßlow, Dobroschezy, Scheschow, Rakezy, Komorow pola Rakez, Kamjenej, Nowu Wjeß pola Rakez, Jeńschezy, Pßowje, Dreczin, Baczoń, Trupin; — w Hornjej Wjasońzy ßrjedu 8. haprleje dopoldnja 3/4 9 hodźin a w 10 hodźinach; — w **Schěrachowje** ßrjedu 8. haprleje dopoldnja w 9 hodźin. 20 m. sa Schěrachow, Wostaschezy a Wjeleczin; — w Sohlandźe nad Spr. wutoru 21. haprl.; — w Biskopizach ßrjedu 22. haprl. w 10 hodź. sa Porchow, Ledźborezy, Semizy, Tumizy, 1/4 12 hodźin sa Horni Wujesd, Frankenthal, Weickersdorf, Małe Trjebjenzy, Delnje a Hornje Pózkowy, Kynitsch, w 12 hodź. 20 m. sa Trjechow, Wjelkowy, Poczaplizy, Stachow, Palow, Schönbrunn, Goldbach, Großharthau, Kleinharthau, Nowu Ssmilnu; — w **Budyschinje** sa Budyschin, Židow, Ssmolizy a Tšelany pjatk, 24. haprl. dopołdnja we 8 hodź. sa lětnik 1901, 1/4 10 hodźin sa lětnik 1902, 1/2 11 hodźin sa lětnik 1903, ßobotu 25. haprl. dopołdnja we 8 hodźinach sa lětnik 1904, 1/4 10 hodźin sa lětnik 1905, 1/2 11 hodźin sa lětnik 1906, wutoru 28. haprleje dop. we 8 hodź. sa lětnik 1907, 1/4 10 hodź. sa lětnik 1908, 1/2 11 hodźin sa lětnik 1909, ßrjedu 29. haprleje dopołdnja we 8 hodźinach sa lětnik 1910, 1/4 10 hodź. sa lětniki 1911 hacź 1913; w Budyschinje schtwórtk 30. haprl. we 8 hodź. sa lětn. 1901 hacź ßobu 1913 sa Cźichońzy, Nowe Cźichońzy, Cźemjerzy, Sajdow, Mały Wjelkow, Wulki Wjelkow, Libuchow, Kschiwu Borschcź, Keln, Schibjenczu korczmu s Cźornym Hodlerjom, Wownjow, Małbezy, Nowe Małbezy, Hněwßezy, Bórk, Bokankezy, Krakezy, Lětoń, Delnju Kinu, Boschezy, Zuźezy, Jeńkezy, Nadźanezy, Torońzu, Srěschin, Rabozy, Wurizy, Pschischezy, Hornju Kinu, Dwě Lipje, Bobolzy, Nowe Bobolzy, Bónezy, Hrubocźizy, Ssokolzu, Jaßeńzu; w Budyschinje, schtwórtk 30. haprl. dopołdnja 1/4 10 hodźin sa Ratarjezy, Scźijezy, Hrubjelcźizy, Dobruschu, Sslónkezy, Dźeżnikezy, Cźorne Nołlizy, Delnju Hórku, Kubschizy, Schekezy, Ssowrjezy, Brěsow, Wyßoku, Dźěchorezy, Dalizy, Khwaczizy, Margarecźinu Hětu, Horni a Delni Hunjow, Leschawu, Ssmochczizy, Sslonu Borschcź.

— Sawjery pschi khartowych wudawarnjach na Budyskim dwórischczu, kotrež dyrbjachu pschikhad a wotkhad w rjedje dźerźecź, ßu ßo wotstronikow, dokelž wone wobkhad bóle haczachu hacź spěchowachu.

— (Ssmjertnje do njesboża pschischoł.) Schtwórtk popołdnju 3/4 3 hodźin chzyschze na Lubijskej dróży dźěłaczer Běbrach drohu k Mättigskej dróży pschekroczicź. Hdyž bě wón do ßrjedź drohi pschischoł, automobil wótsje trubjo pschijědże. Město so by dale schoł, ßo Běbrach, kotryž bě ßo s automobilom do hrosy dał, sawróczi. W tym ßamym wokomiku ßo wón s automobilowym sadnim kołowym schkitakom shrabay a na semju cźißny. Hnydom sawołany pólizajski lěkaŕ snjesboženeho do měschczanskeje hojernje donjesć da, hdyž je Běbrach w nozy na stschaßenje mosłow wumrjeł. Běbrach bě 52 lět stary a bě wot ßwojeje ßwónby dźěleny žiwy.

S Hornjeje Hórki. K naschemu wulkemu wjeßelu ßłyschimy so chze towarstwo „Lubin“ s Budestez nam tsecźi dźeń jutrow, 14. haprleje, ßerbski wjeczor wuhotowacź. Wjeczor pschinjeße nam wospjetowanje hrow, kotrež ßu ßo w Budestezach pscheď někotrymi njedźelami hrake a tam powschitkowne pschipósnacze namakake. Hracź budźa ßo psches ßerbske wotdźělenje kschescźijanskeho towarstwa knjeżnow ludowa hra: „Lětowe wotměnjenja.“ Scźěhuje: „Dźěd Jakub“, pschedstajeny psches někotre hórliwe ßobustawy towarstwa „Lubin“. Skónczinje ßo skicźa někotre żortne kußy. Dokelž w Budestezach wjeczor pschi kaßy posdźischo żanych programow wjazy dostacź njebě, je zyle nusne, ßo s cźaßom psches ßobustawy towarstwa „Lubin“ abo pola Hänsela w Hornjej Hórzy s programom sastaracź. Tak tsecźi dźeń jutrow na ßerbski wjeczor do Hornjeje Hórki!

S Mjeschiz. Wubjerk sa powschitkowne lěpsche je w naschej wßy warjenski kursus wotměł. Knjeżna Ranftez je w domje tudomneho kubleria Schołty 30 holzow schtyri njedźele dołho waricź wuczika. Pjatk tydźenja je ßo kursus skóncził a sańdźeny pjatk ßu ßo w Ssowrjezach w hoscźenzowej sali wuczomnizy pruhowake. My na wßach ßmy wubjerkej sa powschitkowne lěpsche sa tajke kursy jara dźakowni. Nětko njeje wjeßnym holzam wjazy trjeba, do města cźahacź, so bychu tam waricź nawukle; wone to nanajdokładnischo na wßach nawuknu.

S Porschicz. Powschitkowne roshorjenje w naschej woßadże je njeluby podawk sbudźił, kotryž je ßo w naschej zyrkwi stał. Pschi kollekcze sa smutskowne mißionstwo běchu jedyn kubleŕ a jeho pschiwusni 60 hriwnow s dźeßacźhriwnowskimi a dwazecźihriwnowskimi pjenjesami składowali. Hdyž ßo wunoschk kollekty wossewi, ßo kubleŕ njemało dźiwasche, so bě ßo lědma telko składowało, kaž bě wón hromadże se ßwojimi pschiwusnymi dał. Sso sa tym wobhonjejo, shoni, so běchu w składowanych pjenjesach jenoż 20 hriwnow słotych pjenjes namakali. Hdże ßu ßo te sbytne 40 hriwnow słotych pjenjes shubiłe, njeje ßo hischcze wujaßniło. Nětko ßo ludźo też dopominaju, so je ßo też pschi druhich zyrkwinskich kollektow khětro mało pjenjes woprowało.

S Njeßwaczidła. Sańdźenu póndźelu rano póstiski póßelnik, hdyž s wosom na żelesniske sastanischczo jědźesche, pschi puczu cźłowjeka na semi leżazeho namaka. Tutón bě wschón s krwju polaty. Po jeho drasće bě spósnacź, so je wón jedyn s półskich dźěłaczerjow, katsiž we Wětrowskich tonawych jamach dźěłaju. Jeho běchu s korczmy duzy tak pschebili, so bě na semju padnywschi sa morweho leżo wostał. Jeho do Weberez hoscźenza dowjesechu, hdyž ßo jemu wědomje iaßo wróczi.

S Njeßwaczidła. Tudomne ßerbske towarstwo „Jutrnja“ 24. meje ßwoju khorhoj poßwjeczi. Na tónle ßwjedźeń ßo wschě ßerbske towarstwa pscheprosscha. Duž ßo wocźakuje, so budże poßwjeczenje khorhoje wulki ßerbski ludowy ßwjedźeń.

Se Ssmjeczkez. Prjedawschi wobßedźeŕ Janskich kupjelow Jan Nowak, je ßo ßobotu w ßwojim wobydlenju w Ssmjeczkezach s revolvrom satsělił. Dołholětneje khorosće dla bě ßo wón žiwjenja nabył. Hižo prjedy je husto powjedał, so ßebi žiwjenje wosmje.

S Hornich Pózkowow pola Biskopiz. Nowinu worajo tudomny kubleŕ Proßa s płuhom horncźane ßudobje rostorczi, w kotrymž ßo wulka hromada ßlěbornych pjenjes khowasche. Wschě ßu jenak wulke a jenak bite. Na jenym boku ryczeźiki wopon, lawa w polu pschedstajazy, pokasuja. Lětowa liczba njeje wjazy spósnacź.

S Ketliz. S Božej ruczku ßo sajawschi je pjatk wjeczor daloko znaty 45lětny młynk August Schleza we Wopalenju wumrjeł. Wón bě we Wósporku pschi pruhowanju młynskich pomoznikow był a ßo na domojpuczu s nahłej ßmjerczu pschekhwata.

Se Zitawy. Bowończku budża ßo tu tři trójniske dźowki dźěłaćerja Posselta hromadźe w Janskej zyrkwi konfirměrowaćy.

S Draždźan. Kral Bjedrich August je ßebi wotmyßlił, ruskeho zara w Peterburgu wopytaćy, so by ßo pola njeho sa to poděakował, so je jeho pschi składnosći poßwjećenja ruskeje wopomnjeńskeje zyrkwje sa schefa jeneho ruskeho regimenta pomjenował.

S Wulkich Sdźar. Schtwórtk w nozy je ßo w kaolinowych jamach w Kamjenej cźežke njesboże stało. Kamlin ryjo běchu jenu scźěnu podryli. Na dobo ßo ta wotwali a jedyn wós powróći, kotryž na dwazecźilětneho dźěłaćerja Breka s Wulkich Sdźar padźe. Młody cźlowjek ßebi nohu skama a ßebi hłowu cźežko srani. Jemu ßo hnydom lěkarska pomoz dosta, na cźož jeho do Wulkich Sdźar domoj dowjesechu. Tam je wón někotre dny posdźišcho wumrjeł.

S Wojerez. So by ßo njedoßahanju ßerbski rosumjazych duchownych w pruskej hornjej Łužizy wotpomhało, je konsistorstwo wobsamkło, tu ßerbski seminar saložić. W nim budźa ßo někotre 4 ßerbscy studentojo bohußłowstwa w prósdninach w ßerbskej rěći roswuczowaćy. Seminarowe wodźenje je ßo knjesej archidiakonej Dobruzkemu dowěriło. Pjenjeżne wudawki sa roswuczenje, bydło a sežiwjenje kursistow konsistorstwo sapłaći.

Se Shorjelza. S albatrostim dwojotsèschnikom stoj njedźelu wjecor 1/2 7 hodźin lětał Helmuth Hirsch a leutnant Flöter, kotrajž běschtaj ßo w Johannisthalu pola Barlina na slět do Draždźan puschćiłoj a ßo w mhli sabłudźiłoj, na Mojske wojeńske swuczowanischćo dele slećiłoj. Lětarjej staj w Shorjelzu pschenozowałoj a staj póndźelu dopołdnja do Draždźan dale lećałoj, hdźež staj po jenohodźinskim leczenju doleczałoj.

S Mulkez. Sajimawy poklad s tsizecźilětneje wójny je ßo na jenym tudomnym polu wurył. Worajo bur Redo do hornza storći, kotryž bě s pjenjesami napjelnjeny. Wone ßu wschelakeje wulkosće. 25 s nich ßu stare tolerje a ßu w lětach 1617 hacź 1629 bite. Tolerje ßu s wjetscha sakske a wobrasy kurwjerchow Khrysti ana, Jana Jurja a Moritza pokasuja, też jedyn s wobrasom pólskeho krala Sigismunda, jedyn bayerski Marijny toler a jedyn Gallenski toler ßo mjes nimi namaka. Tele pjenjesy ßu ßo najskerje tehdy, hdyž ßo Budyschin woblehny a wojeńske cźrjódy po dalokej wokolnosći rubjachu, sahrjebałe.

S Mikorasa. Sańdźenu njedźelu je ßo sakkadny kamjeń k nowej wucźerni położił.

S Běłeje Wody. Pjatk w nozy ßu ßo paduschi do tudomneje evangelskeje a katholskeje zyrkwje dobyli. Jene wokno rosbiwschi ßu do katholskeje zyrkwje po rěble salěsli a tam woporny kaschcź rosbili. Potom ßu ßo do sakristije dobyli, hdźež ßo nadźachu, drohotne ßudobja a wołtarnu nadobu namakacź. Rospacźichu jedyn khamor, tola pytane njenadeńdźechu. Wschě druhe wězy pscherychu, tola niczo ßobuwsacźahódne jim do rukow njepadźe. Ssobotu rano ßo jedyn polizajski poß sa ßlědom puschći, dokelž pak bě ßo se ßněhom a deschcźom ßlěd wopłoknył, jón poß bórzy shubi. W evangelskej zyrkwi ßu wupytschenje, kotrež bě ßo s pschicźinu konfirmazije stało, rostorhali a Boži dom na njekniczomne waschnje sanjeschwarnili.

Wußudźenja.

Khostanska komora. Zìwnosćerka Madlena swud. Handrikowa rodź. Lebsyz w Kozłowje bě tamnischeho gmejnskeho pschedstejicźerja Kupku sapalenja dla winowała. Njedźelu 21. haprleje 1907 běchu ßo w Kozłowje dodźerżane twarjenja njewobydleneho burskeho kubła cźisło 13, kotrež bě Kupka krótko prjedy teho kupił, wotpalike. Jako sapalerja běchu ratarskeho dźěłaćerja Gustava Ernsta Pahna w Kozłowje sajeli. Tón ßo sapalenja wusna, na cźož jeho k khostarni na 3 lěta saßudźichu. Loni 17. novembra Handrikowa pißmo, kotrež bě wěsta Rostokowa napißała, statnemu rěcźnistwu póßła. W nim wona praji, so ju gmejnski pschedstejicźer Kupka njepschestawajzy winuje, so je sapalerka, so je Pahna nadpjerała, so by Kupkowe twarjenja sapalił. Tola niz wona, ale Kupka ßam je Pahna k sapalenju namołwjał. Někotre dny prjedy wohnja je wona w korczmje se ßamßnymaj wuchomaj ßłyschała, kak je ßo Kupka se żiwnosćerjemi Schneiderom, Kubizu, Pjechom, Scholtu a hosćenzarjom Försterom wo kupjenju stareho kubła rosrěcźował. Pschi tym ßu Kupzy radźili, twarjenja wotpalicź, Pjech pak je temu wotradźał. Dale je wona ßama widźała, so je wohnjowy dźeń pschipołdnju Kupka s Pahnom psched jejnym woknom stał, a je ßłyschała, so je wón Pahnej rjekł, Pahn dyrbjał najprjedy ßwoje twarjenja a potom Hamischez kubło wotpalicź. Dokelž ßo Kupzy njehodźesche żana wina dopokasacź, Handrikowu dla wopacźneho winowanja wobskorżichu. Psched ßudom wona pschi ßwojim wuprajenju wosta. Kupka wotpschißaha, so njeje Pahna k sapalenju pohnuł. Wón a też druzy ßwědzy tamne rosrěcźenje w korczmje prějachu, runje tak, so je Kupka Handrikowu „sapalerku“ mjenował. Pahn je prjedy na ßudnistwje s pißarjom był, bě ßłužbu shubił a ßo do picźa dał. Někole je wón w dźěłacźerni w Hohnsteinje saměsćeny. Hdyž bě ßo Pahn s khostarnje puschćił, wón Kupzy pjenjesy wudrěcź spyta, cźehoż dla běchu jeho k jastwu na 1 lěto saßudźili. Hižo tehdy bě ßo Pahn wusnał, so jeho Kupka njeje k sapalenju namołwjał. Też někto wón praji, so Kupka se żanym ßłowcźkom wo tym njeje rěcźał, so dyrbjał sapalicź. Wón je ßo tamny dźeń na hubjenu mšu a na shubjenje dźěła pola kublerja Kalicha w Cźěschkezach roshněwał, ßo teho dla wopił a kubło sapalił. Mózno je, so je wón w pjanosći Handrikowej powjedał, so je jeho Kupka k temu napominał. Ssudnizy mějachu sa to, so je Handrikowa krucźe pscheßwědźena była, so je wěrnosć wuprajiła a prawu wobskorżbu podała. Handrikowu teho dla wuwinowachu.

Konfirmandam.

Tón ważny dźeń něik blisko je,
Hdźež kschcźenjki ßlub wy snowicźe,
We zyrkwi s ertom wutrobu
Pschi Bożim ßwjatym woktarju.

Duż kóżdźicźki s waß spominaj,
Hdyž wupraji to ważne haj,
So ßwěrnosć lubom' sbóżnikej
Chze dźerżeć pschez hacź k ßmjertnom

Kak ważne ßu to ßlubjenja, [onjej.
Kak ßwjata je to pschißaha!
Bóh ßudnik pak we njebju je
Kiž na kóżdu s nich kedźbuje.

Něik stejicźe na rospucźu,
Dwaj pucźej macźe psched ßobu,
Tón jedyn s njeju k njebju dźe,
Tón druhi pak dźe do hele.

Duż kóżdźicźki s waß wusmol ßej
Tón pucź, kiž wjedźe k Jesußej,
To je tón wuski cźerńjowy,
Kiž je tak mało teptany.

A tola pschińdźecźe po nim
Tam ho je k wrotam njebjeskim,
Tam wěcźnu sbóżnosć dostanje
Tón, kotryž ßwěrny wostanje.

Pucź druhi pak, tón schěroki,
Kiž je tak slóschtny na ßwěcźi
Po kotrymž jich tak wjele dźe,
Tón k helstm wrotam dowjedźe.

Ach, psched tym swarnuj po hnadźi
Waß wschitkich wócźej njebjeski,
So wascha noha njeby schła
Tam do heliskeho płomjenja.

Hdyž soytowar ßo pschibliżi,
Dha cźitajcźe we bibliji,
Sso modlcźe k Bohu nutrnje
Dha namakacźe dobycźe.

Tak schulske durje saczińcźe,
Wschěm lubym prajcźe bożemje,
Tym, s kotrymiž we luboscźi
Lět wjele běschcźe hromadźe.

Drje luboscź schulskoh' towarstwa
Je na ßwěcźe najsprawnischa,
We bójtkej luboscźi dźě scźe,
Sso wotcźahnyli hromadźe.

Haj, schula je ta wowcźerńja
Kiž Bóh tón Knjes tak lubo ma,
Hdźež lube cźiste jehnjatka
Sso w Bożim ßłowje paßeja.

Tu żana rjana rożicźka
Na ßwěcźe njej' tak lubosna,
Każ pěkne dźěcźo kedźbliwe,
Kiž we schuli ßo prózuje.

Duż tajkim dźěcźom na ßwěcźi,
Też Bóh wscho dobre wobradźi,
Jom' dobri ßu cźi jandźelio,
Każ starschi a też wucźerjo.

Tak sprawnoscź, luboscź lubujcźe
Cźaß żiwjenja hacź do ßmjercźe,
Dha jónu wschitkich Bóh tón Knjes
Waß k ßebi wosmje do njebjeß.

Hańża Budarka.

Pschispomnjenje: S pißmikistajerjowej njekedźbliwosću běchu ßo psched tydźenjom někotre schtucźki tehole spěwa wuwostajile. Teho dla ßo wón dźenża dospołny wocźischcźi.

Přiloha.

* Sswójbna struchłohra je ßo wutoru w Draždźanach w jenym domje na Blumenstraße wotehrała. Wobydlerjo tuteho doma ßo w nozy s kschicźazym wokanjom se spanja wubudźichu. Hdyž sa kschicźenjom dźěchu, jim żona knihiwjedníka Oswalda Zimmermanna s krwju polata napscheczo pschihna. Żona powjedasche, so je ßo jejny muż do njeje dał a so je ju chzył se żelesnymaj kulomaj sarasycź. Mjes tym so lěkar cźežkosranjenu żonu wobalesche, domowi wobydlerjo do Zimmermanoweho wobydlenja zastupichu. W tym ßamym wokomiku buchnjenje saßłyschachu. Knihiwjednik bě ßo se schtwórteho poskhoda na drohu dele cźißnył. Jeho s rosraženymi stawami morweho namakachu. Żona na ßmjercź khora w hojerni leži. Po wschěm sdaczu je knihiwjednik njejabzy wowrótnił.

* Załostnu ßmjercź je żiwnosćer Richter w Krieschendorfje pola Draždźan wumrjeł. Psched wocźomaj ßwojeho hischcźe do schule khodźazeho ßyna ßo wón s dróhowej walzu shrabny a ßo s njej samjecźe. Wjednik drohoweje walzy njeje pjecźa njesboże sawinował.

* (Swón dele padnył.) W měschczańskej zyrkwi w Roßweinje ßo pschi horjeczehnjenju nowych swonow najwjetschi s nich, hdyž bě jenoż hischcże někotre metry wot swonowych hrjadow sdaleny, dele cżißny. S hrimotazym wrieskom swón na kamjeńtny pleſtr zyrkwineje pschedměſtnoſcże praßny. Hacż je ßo wón pukny abo ßo na druhe waschnje wobschkodżił, njehodżi ßo hischcże rjez. Na sboże njeje żadyn cżłowjek do schkody pschischoł. Delepadnjenje je ßo s rostorhnjenjom powjasa stako, sa kotryż bě swón pschiwjasany. Dwaj druhaj swonaj běschtaj ßo hižo schtwórtk bjese wscheje njehody horje scżahnyłoj. Pjatk popołdnju dyrbjesche ßo s nowymi swonami prěni krócż swonicż. Dele padnjeny swón 75 zentnarjow waxi.

* (Wobydleŕſtwo Barlina wotebjera.) W lěcże 1913 je ßo wobydleŕſtwo Barlina wo 1200 woßobow pomjeńschiło. Liczba woženjenjow je pornjo 1912 wo 1801 porow wotebjerała. Liczba narodżenjow je wo něhdże 2000 wotewsała.

* (Pokhroma.) W Barlinſkej zentralnej ſkotowni je ſkót na pokhromu ſkhorił.

* (Němſki lětaŕ Linnekogel 6300 metrow wyßoko leczał.) Lětaŕ Linnekogel je póndżelu pola Barlina se ßwojim lětadłom, małym Rumplerſkim hołbjom, 6300 metrow wyßoko leczał. Wón bě, hdyž saßo k semi dele pschilecża, połdra hodżiny w powětſje lětał.

* (Mordaŕſtwo a ßamomordaŕſtwo.) W pißańni rěcżnika Gacha we Wilmersdorfje pola Bnrlina je 26 lětny herz Richard Seiler ßwoju 27 lětnu żonu Elſu, kotraż chżyſche ßo wot njeho dżělicż, s revolvrom ſatſělił a je ßo potom ßam s kulku morił. Seiler bu njerodny wopiły cżłowjek. Jeho żona bě teho dla wot njeho k ßwojej macżeri cżahnyła a dla dżělenja mandżelſtwa ſkorżeſche. Jejnu ſkórżbu rěcżnik Gach wjedżeſche. Seiler bě s liſtom, w kotrymż bě rěcżnikowe mjeno falſchował, ßwoju żonu do Gachoweje pißańnje ſkasał, Falſchowany liſt w draſcże ſatſěleneje żony namakachu.

* (Ssamomordaŕſtwo.) Bankier Richard Roſenſtein w Barlinje je ßebi ßwójbnych wobſtejnoſcżow a druhich njeluboſcżow dla żiwjenje wſak. Pjenjeżne wobſtejnoſcże jeho banki ßu pjecża w rjedże. — Wotrjadowy direktor Němſkeje banki w Barlinje, Julius Köhler, je ſpytał ßo ſatſělicż. Wón je s njeſbożownymi ſpekulazijemi na burſy wjele pjenjes ſhubił.

* (Njeßtyſchomne Zeppelinſke balłony.) Hacż dotal bě praſkotanje Zeppelinſkich ballonow někotre kilometry daloko ßtyſchecż. Nětkole je ßo pſchiprawa k wupuchanſkim rołam pſchicżiniła, kotraż wupuchanje njeßtyſchne cżini. Hdyž póndżelu jedyn Zeppelinſki ballon s tejle pſchiprawu wuhotowany nad Barlinom lecżeſche, njebě żane puchotanje wjazy ßtyſchecż.

* (Automobil ßo ſe ſpěſchnym cżahom pſchejěł.) Jedyn automobil s Mainza ſe ſchtyrjomi woßobami pola Oberzwehrena ſawrjeny żeleſniſki pſchekhód pſchejědże. W tym ßamym cżaßu pſchijědżazy Kölnſko-Lipſcżanſki ſpěſchny cżah automobil pſchejědże. Woßoby ßo s njeho wucżißnychu, tola ßo na ſpodżiwne waſchnje jenoż lohko ſranichu. Spěſchny cżah s kolije ſjědże. S tejle njehodu żeleſniſki wobkhad do njeporjada pſchińdże, tak ſo ßo khěżorzyny wotjěſd do Benediga na ſchtwórcż hodżiny ſakomdżi. S khěżorku je ßo też prynz Joachim do Benediga podał.

* (Muſikaliſka ranza.) W khlěwje jeneho hannoverſkeho ratarja bě ßo „ſwjeßelazy podawk“ ſtał; pſchetoż jena ranza bě 14 proßatow pſchinjeßła. Jenoż młoda ranza ßama njebě po ſdaczu s tymle ßwójbnym pſchiroſtkom ſwjeßelena; pſchetoż wona ßo ſapowjedżi, ßwoje rózojte młodżata k nadram puſchcżicż. Hdyž wſcho dobrocżiwe ſpytowanje niczo njepomhaſche, ßo ratař roſßudżi, ſpjecżiwu ranzu k macżeŕnym winowatoſcżam nuſowacż, ſo njebychu proßata ſahłódnike. S pomozu ßußodow wón ranzu wumjasa a na bok cżißny; to ßo bjes bědżenja wěſo njecżinjeſche; pſchetoż ranza roſſkobjena wokoło ßebje kußaſche. Pſchipadnje bě jedyn ſe ßußodom, kotryż próſdny pſchihladowaſche, ßwoju cżahanſku harmoniku ßobu pſchinjeßł, a hdyž ranzyni wuputarjo poſaſtachu, ſo bychu wodychli, wón ſapiſka. Hdyž lědma prěnje akkordy ſaklinczachu, ßo roshorjena ranza widomnje ſměrowa a ßo ſpodobnje wupſcheſtrě. Pſchecżiwnoſcż pſchecżiwo młodżatam bě na dobo ſaſchła a ſwólniwje ranza ßwoju macżeŕnu winowatoſcż dopjelnieſche. Też hdyž ranzo ſwjaſki wotwjaſchu, wona proßata bjes pſchecżiwjenja k ßebi puſchcżi, tak bórſy hacż harmoniczyne melodiſke hłoßy ſaklinczachu.

* (Hróſbna namakanka w ſtarym hoſcżenzu.) Hdyž w Neu-Iſenburgu pola Frankfurta n. M. ſakład ſa murje jeneho noweho twarjenja ryjachu, na tſjoch měſtnach cżłowſke koſcżowzy namakachu, kotrež běchu jara derje ſdżerżane, jenoż jedyn běſche bjes hłowy. Pſched něhdże ſto lětami na tutym měſtnje ßamotny hoſcżenz ſtejeſche. Duż ßebi myßła, ſo ßu pucżowarjow, kotrychż ßu w hoſcżenzu ſkónzowali a murubili, tam ſahrjebali.

* (Na trichinoſu ſkhorili.) W Boreku w Pósnańſkej je jena s dżewjecż woßobow wobſtejaze ßwójba na trichinoſu ſkhorika. Wobhladaŕ mjaßa njebě ßo s njekedżbliwoſcżu trichinow dohladał. Shonimſchi, kajke njeſboże bě ßo s jeho bjeßßwědomitoſcżu naczińiło, ßo mjoßowy wothladaŕ ſatſělicż ſpyta, tola ßo jenoż lohko srani.

* (Woßudne ſaměnjenje.) K jenej żonje w Johanngeorgenſtadtu tele dny dwaj dróhowaj dżěłacżerjej pſchińdżeſchtaj a palenz żadaſchtaj. S khwatkom żona wopaczny bleſchu ſhrobny w kutrejż bě lißakowy äther, a ju dżěłacżerjomaj da. Wonaj ßo napiſchtaj, ſaměnjenje njepytnywſchi a ßo ſnutska cżeżko wopaliſchtaj. Jedyn s nju, Grönert rěkazy, je hižo wumrjeł. Druhemu, kotryż je lißalinu hnydom wuplunył, ßnadż ßo żiwjenje ſakhowa.

* (Wumyßlene rubjeżniſtwo na póſcże.) Tele dny póſtſkeho ſaſtojnika w Freudenthalu w póſcże bjes wědomnja na ſemi leżazeho namakachu. Wón powjedaſche, ſo ſtaj ßo dwaj mużſkaj w nozy do pósta dobyłoj a do njeho tſělałoj, jeho k ſemi poraſyłoj a 4000 hriwnow rubikoj. Każ je ßo nětko wupokaſało, je ßebi póſtſki ſaſtojnik rubjeżniſku podawiſnu wumyßlił, ſo by ßwoje pſchekſchiwjenje ſakrył. Wón je ßo ßam s revolvrom do ruki tſělił, ſo bychu ludżo jemu wěrili. Wón je 4700 hriwnow pſchekſchiwił.

* (14 lět khoſtańje ſa nadróſneju rubjeżnikow.) Dla rubjeżniſtwa na dróſy a cżělneho ſranjenja dla je pſchißażny ßud w Eſſenje cżeladnikow Karmanna a Kleea s Werdena k khoſtańi po 7 lětach ſaßudżił. Cżeladnikaj běſchtaj wjeczor 6. januara ſkótneho wothladarja Friggu s nożom któkoj, wurubikoj a we wulkej symje na dróſy leżazeho woſtajikoj. Frigga, kotrehoż mějeſchtaj rubjeżnikaj ſa morweho, pak ßo ſaßo ſhraba a ßo jenoż koſchlu wobleczeny s wulkej próżu domoj domota.

* (Cżeżke njeſboże pſchi roſſchěrjeńſkim twarje khěżora Wylemſkim kanalu.) Pſchi wottorhanju grocżaneje żeleſnizy pola Brunsbüttelkooga jedyn żerawz (kran) na 7 dżěłacżerjow padże a jich ſaraſy. Někotſi dżěłacżerjo ßo cżeżko ſranichu.

* (Jedyn Straßburgſki offizěrſki lětaŕ ßmjertnje do njeſboża pſchiſchoł.) Na Straßburgſke wojeńſke ſwucżowaniſchczo ßo póndżelu leutnant Schulz, kotryż mějeſche ſa pſchewodnika heitmana Reinharta, s wojeńſkim dwojotſěſchnikom s wjetſcheho ſlěta wrócżi. Prjedy hacż wón k semi dele ſlecża, ßo wón dohlada, ſo jemu jedyn jenotſěſchnik napſchecżo leczeſche. Spósnawſchi, ſo do ßebje ſraſytaj, wón ßwoje lěiadło na bok ſtorhny. Wón drje ßo tak ſawaddenja ſminy, tola jeho lětadło pſchi tym runowahu ſhubiwſchi na semju dele padże. Pſchewodżazy offizěr Reinhardt ßo ſnutskownje tak wobſchkodżi, ſo hnydom wumrje. Leutnant Schulz je ßebi hwiſdżel jeneje nohi ſkamał a ßebi hłowu ſranił. Hejtman Reinhardt bě ßo hakle pſched krótkim cżaßom łlubił.

* (Njeſboże s automobilom.) W ſchwajzaŕſkich alpach je ßobotu wjeczor automobil pſchi jěſbje s hory Monte Crenera pſches wyßoku murju do hłubiny ſjěł. S woßobow, kotrež w automobilu ßedżachu, ßo architekt Somazzi hnydom ſaraſy. Tſi druhe woßoby ßo cżeżko ſranichu.

* Franzowſki lětaŕ Gaonix je s dżewjecż woßobami 1600 metrow wyßoko ſe ßwojim lětadłom dozpił.

* (Wuſpěchi lětarjow.) W Peterburgu je lětaŕ Sſykorſki ſe ßwojim lětadłom, na kotrymż ßo pódła njeho 16 woßobow a 1 poß namakachu, 300 metrow wyßoko 16 mjeńſchinow dołho leczał. — Franzowſki lětaŕ Garreix je hromadże ſe 4 jěſdnymi hoſcżemi ſe ßwojim lětadłom 3150 metrow wyßoko leczał.

* (Wulka horzota w Italſkej.) Sa nětcżiſchi cżaß wurjadnje horza temperatura w tu khwilu w Italſkej knježi. We Romje ßrjedu thermometer 28 gradow w ſcżinje pokaſowaſche. Hdyž bamż ßrjedu we vatikanje putnikow pſchijimowaſche, nětkotre knjenje dla wulkeje horzoty do njemozy padnychu.

* (170 muży ßo s lodowej ſchkrutu wotehnało.) Każ ſe Saint Johna na Nowofundlandſkej kupje pißaju, je ßo 170 muży parneje łódże „Nowofundland“ pſchi kojenju robow pſchi ßněhowym mjecżelu s lodowej ſchkrutu wotehnało. Sa 48 hodżin 50 woßobow mrějazych abo morwych namakachu. Łódże ſa druhimi pytaju.

* (Wudyrjenje vulkana.) Na Krimſkej kupje je hižo dawno haßnjeny vulkan na dobo wupraßnył a lavu wumjetał. Wokolny kraj je s lavu pſchikryty.

Wumĕrjenſki bureau Khorle Harttiga,

wot ſtata pruhowaneho, pod pſchiſzahu wſateho geometra

w Budyſchinje na hornjeſtkej haſzy 23, delka. Telefon 856.

Pſchedewſacże hoſczenza a rĕſniſtwa.

Czeſczenym Serbam w Bukezach a wokonoſczi najpodwolniſcho k wjedżenju dawam, ſ ſmoj w **Bukezach**

ſmudniſki hoſczenz ſ rĕſniſtwom

1. haprleje pſchewſaloj.

Budżemy ſo prózowacź, ſo bychmy ſwojim czeſczenym hoſczam ſ dobrymi napitkami a wubjernymi jĕdżemi poſłużowałoj. Proſzymoj, naju pſchedewſacże dobroczinjo podpjeracź.

S poczeſczowanjom

Otto Grundmann a mandź.

Pſchińdżemoj tón ras do Budyſchina na hermank ſ wulkim ſkładom

czeſzaneho ſcheviota a czornych ff. ſzuknjanych a czeſzanopſchedżenowych tkaninow

k **wobleczenjam** a **paletotam** ſo pſchihodżazych.

Shytki k jenotliwym **mużazym** a **holczazym wobleczenjam kholowam, jupam** a **paletotam** atd.

Żonjaze ſzukno a tkaniny k koſtumam

jenoż najlĕpſchich drużinow w hobrſkim wubjerku po **ſnatych tunich płaczisnach.**

Wubrakowane a wuleżane twory nimamoj.

S dopokaſmom ſa naſchu ſprawnoſcź je, ſo liczba naju wotebĕrarjow lĕto wot lĕta pſchibĕra

L. Wolff u. Co. ſ Khoczebuſa (w Delnjej Łużizy).

Ssmój jeniczkaj, kotrajż ſe ſzkawneho ſzukelniſkeho mĕſta Khoczebuſa do Budyſchina pſchińdżemoj.

Stejiſchczo: na hłownym torhoſchczu, ſ napſchecża knjeſa pſchekupża Pahua.

Pſche drjenje

kożdeho waſchnja je ſo **Capsicum plester, Indiarubler Combination** najlĕpje wupruhowało. Dostacź we Wettinſkej haptyzy pſchi nowym ſzudniſtwje (namĕſcże krala Bjedricha Auguſta.)

Mjedowe narunanje

punt po **30** pj.

porucża

Hermann Kuſchke

pſchi ſchuleriſtich wrotach 5 a na rybowej haſzy 5.

Schichtowa lanowoſzuchowa muczka 38/40% p. a t.

je lĕtſza woſzebje tunja.

Najlĕpſcha mozy dawaza piza ſa wſchón wużitkowy ſkót. Njeſarunjomna a w ſwojim ſkutkowanju njepſchetrjechomna pſchi wocżehnjenju młodeho ſkota a jako pſchidawk ſa ſzuczelny a ſzuproſchny ſkót. Ważny ſa dejny ſkót dla ſwojeho ſkutkowanja na ſzylniſche dejenje a ſo jara ważaze dla ſwojich ſtrowoſcź ſpĕchowazych ſzamownoſczow. To je hłowny dobytk cziſteje p.tajkim njefalſchowaneje a ſtroweje lanowoſzuchoweje muczki, kotryż roſjaſznja, czeho dla ſo wona njepſcheſtawaizy bóle a bóle trjeba. Sa cziſtoſcź a njefalſchowanoſcź lanowoſzuchoweje muczki plomba ſ naſchim mjenom rukuje, kotraż je kożdemu mĕchej pſchidata, czehoż dla ma ſo na tule plombu woſzebje kedżbowacź. Schichtowa lanowoſzuchowa muczka je pſches wſchĕch ſaſzopſchedawarjow dostacź. Nadrobniſche wukaſanje wo pizowanju ſwólniwje dawa

Georg Schicht A.-G., dżĕlatuja wolija a jĕdżnych tukow, jeniczki dżĕlat najlĕpje ſnatych

Ia Schichtowych kokoſowych woſzuchow a muczki ſ kokoſowych woſzuchow, Ia Schichtowych palmowych woſzuchow a muczki ſ palmowych woſzuchow.

Pſchenczmu muku!

Khĕżorſki wuczah

punt po **18** pj.

glieſlerſki wuczah

punt po **16** pj.

drużinu III.

punt po **13** pj.

k jutram porucża

G. Horbank

w młynje w Prawoczizach.

Ad. Rämſch naſzl. w Budyſchinje

(mĕjeczel **Max Kirſchner**)

pſchi butrowych wilach 1 **telefon cziſzło 415**

porucża ſwoje daloko a ſchĕroko ſnate

palenzy a likeury.

Roſeſzlanje w czwizach a bleſchach.

Proſchu ſzebi płaczisnowy ſapiſz żadacź.

Mótaze dżaki

ſzerbſke a nĕmſke

ſzu dostacź

we wudawarni Serb. Nowin.

(K temu cziſzku dwĕ pſchiłoſy.)

Cześćenym Sserbam w Budyschinje a wokolnosći najpodwolnischo k wjedźenju dawam, so ßym pschedawarńju firmy

Arno Kube

modowe twory — schwalćźiske wězy

wot 1. haprleje do ßwojeho ßamßneho doma na

khěžorskej drósy 12

pschepołožił.

Sa derjeměnjenje, kotrež je ßo firmje 27 lět wopokasało, ßo dźakujo, proschu, jo jej tež dale sakhowacź.

S pocześcźowanjom

Marja swud. Kubowa
w firmje **Arno Kube.**

— Telefon 886. —

Pschepołożenje fotografowarstwa.

Cześćenym Sserbam w Budyschinje a wokolnosći najpodwolnischo k wjedźenju dawam, so ßym ßwój

fotografiski atelier

se **seminarskej haßy 6** do mojeho noweho doma na

khěžorsku drohu 15

pschepołożił a so ßym ßo tam w połnym wobßahu do ßwojeho dźěła dał.

S dobom ßym s nim

spezialnu pschedawarńju sa amateurske fotografowanje

sjednocził.

Budu ßo stajnje prozowacź, so bych ßwojim cześćenym skasowarjam a wotebjerarjam po snatym sprawnym waschnju poßkužał a proschu, mi hacź dotal w tak bohatej měrje wopokasane derjeměnjenje tež w pschihodźe sakhowacź.

Oskar Meister, fotograf.

Hlowna zhromadźizna
Maćicy Serbskeje

budźe **jutrownu srjedu 5. hapryla 1914** popołdnju 1/2 3 hodźin w »Serbskim Domje« w Budyšinje.

Porjad: 1. Rozprawy. 2. Nekrologi. 3. Namjety.

Wšěch sobustawow a přećelow wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

WYBERT-TABLETTEN
Name gesetzlich geschützt

Hromadźcze w tóždej Wybertskej tuńcy leżaze prospekty s wobrasom bonbonnierы. Schtóž 20 tychle prospektow póscźele, kraßnu bonbonnieru darmo dostanje. — Zadajcźe ßebi wschudźe Wybertske reklamowe znamki! — We wschěch haptykach a drogownjach ßu Wybertske tablety po 1 mk. dostacź.

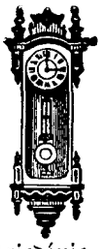

Kóždy, kotryž chce ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chce ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawske haßy 5.

Jencź pschedawa a porjedźuje, sa ßwoje dźěło sprawnje cukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, s placzisnami wupołożene, wobhladacź.**

Derje sdźerżana

ßajaza maschina

je prjecź cźehnjenja dla skerje lěpje na pschedań w Bukezach cźišło 72.

Žiwnosćź

s 13 kórzami leżomnosćze a dobrym twarjenjemi je blisko Budyschina na pschedań. Dalsche je shonicź we wudawarni Serb. Nowin.

Wutrobny dźak

wyßokodostojnemu knjesej fararjej **Handrikej** w Hušzy sa jeho wutrobu hnujoze prědowanje, w Hnaschecźanskej schuli schtwórtk 26. měrza dźerżane, praja wjele ßerbskich kemscherjow.

Pschi ßwojim wotßalenju s Bukez wschitkim ßwojim lubym pschećelam a woteběrarjam wutrobne boženje prajimy.

W Bukezach, 4. haprleje 1914.

Albertezy.

Prěnja pschiloha k cžišku 14 Serbskich Nowin.

Sobota 4. haprleje 1914

Placžišny rěsneho slotu na Draždžanskich slótnych wikach.

2. haprleje 1914.

Placžišny po zentnarju a hriwnach.

Slótne druzhiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 6 lět	50—53	95—98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	44—48	86—90
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	38—42	80—84
4. žnadnje pizowane kóžđeje staroby	33—37	73—78
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	47—50	88—93
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 7 lět	41—45	82—86
3. starsche, wukormjene leuwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	37—40	76—79
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	32—36	72—76
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25—30	65—70
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	49—50	90—93
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	44—47	84—87
3. žnadnje pizowane	40—43	79—82
Cželata:		
1. najlěpsche s młokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	66—68	110—112
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	60—64	104—108
3. žnadnje wuwite wot zyza	48—54	91—97
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schchižењow w starobje hacž do 1¼ lěta	48—49	63—64
2. mjaßne	46—47	61—62
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	44—45	59—60

Placžišna žitow a produktow.

Žitowy bowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 27. měrza 1914 wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.	W Lubiju 2. haprl. 1914. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.
Pschenza . . . . bela	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . . žołta	—	—	—	—	8	30	9	—
" nowa	8	25	9	—	—	—	—	—
Rožła	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	15	7	40	6	25	7	25
Jećmjeń . . . } 50 kilogr.	—	—	—	—	6	60	7	90
Wows	6	50	7	25	6	20	7	—
" nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	10	—	11	—
Woka	11	—	12	—	10	—	11	—
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka . . }	17	50	19	50	20	—	22	—
Berny . . . . 1 kilogr.	1	75	2	50	2	10	2	40
Butra . . . . "	2	60	2	80	2	60	2	80
Pschenična muka 50 "	10	25	18	50	14	50	18	50
Rjana muka . 50 "	9	50	12	25	10	50	12	50
Ssyno . . . 50 "	2	50	3	25	2	50	3	—
Ssłoma . . 100 "	3	—	3	25	3	—	3	60
Proßata 870 schtuk, schtuka . .	17	—	20	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby }	5	35	5	60	5	10	5	60
Rjane wotruby } 50 kilogr.	5	25	5	75	5	50	5	90
Pschenčny gris }	—	—	—	—	—	—	—	—
Rjany gris }	6	50	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 20 pj., schtuka 8 pj.

W Budyschinje placżesche: kórz pschenzy (bela) po 170 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np., žołta — hr. — np. hacž — hr. — np., nowa: 14 hr. 20 np. hacž 14 hr. 96 np., kórz rožki po 160 puntach 11 hr. 76 np. hacž 12 hr. 24 np., nowa: 12 hr. — np. hacž 12 hr. 32 np., kórz jećmjenja po 140 puntach: 10 hr. 85 np. hacž 12 hr. 04 np.

Wiczne placžišny w Kamjenzu.

2. haprl. 1914.

Po 50 kilogr.: Rožła wot 7 hr. — np. hacž 7 hr. 40 np., pschenza wot 8 hr. 60 np. hacž 9 hr. 10 np., jećmjeń wot 7 hr. 70 np. hacž 8 hr. — np., wowß wot 6 hr. — np. hacž 7 hr. 80 np., jahły wot — hr. — np. hacž — hr. — np. hróch — hr. — np., ssyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 60 np., berna — hr. — np. hacž 2 hr. 70 np., ssłoma (100 kilogr.) 3 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 50 np. hacž 2 hr. 80 np., jeja (mandl) 1 hr. 05 np.

Wjedro w Londonje 4. haprleje: Pomroczene

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje rano w 7. hodzinach sarat Räda serbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodzin smeje duchowny Tyschet konfirmaziju serbskich a w 10 hodzinach nemskich paczerskich dzěczi, kotrez je wón k njej pschihotował. Pschipołdnju w 12 hodzinach smeje sarat Räda konfirmaziju nemskich paczerskich dzěczi.

Seleny schtwórtk smeje dop. ½9 hodzin duchowny Tyschet serbsku a w 10 hodzinach nemsku spowjednu wuczbu.

Czichi pjatk smeje rano w 7 hodzinach duchowny Tyschet serbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodzin sarat Räda serbske a w 10 hodzinach nemske predowanje. — Popołdnju ½5 hodzin smeje duchowny Tyschet nemsku spowjednu wuczbu.

Tydzeńske sastojnske dzěła smeje duchowny Tyschet.

Wěrowani:

S druhich wozadow: Gustav Emil Forker, wobsedźer czrijeńnje w Tolkezach, s Hertu Alwinu Wikledrez tam. — Max Klimant Schmoczka, zjwnosezer w Brěsynzy, s Hanu Marju Michalkez tam. — Khorla August Pjeschel, kowatski mischtr w Budyschinje, s Minu Idu Czeßliz w Bertelsdorfje.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Wili Marczin, Ernsta Augusta Kochty, zjwnosczerja w Malym Wjelkowje, s. — Leina Herta, Bjedricha Wylema Jeremiaßa, pohoncza pod hrodom, dź. — Rudolf Alfred, Augusta Bjedricha Pawoka, dźělaczerja pod hrodom, s.

S druhich wozadow: Erna Herta, Bjedricha Hermana Schöny, skakarja w Karksdorfje, dź. — Kurt Herbert, Bjedricha Oswina Preschera, skakarja w Brěsyschczu, s. — Herman Pawol, Ernsta Gustava Rajnika, zjwnosczerja we Wujezku, s. — Richard Marczin Schleza w Brěsynje. — Hana Marta, Pawoka Hofmana, fabrikst. dźělaczerja w Huczinje, dź. — Oskar, Hermana Schumana, hródźneho schwajzarja w Huczinje, s. — Pawol Waktar, fabrikst. dźělaczerja Mana w Suborniczźy, s. — Frida Selma, Ernsta Augusta Jermißa, czeßle we Worzyhaje, dź.

Zemrjeli:

W Michalskej wozadze: 26. měrza Jan Pawol Herman Czop, rěsnik s Radeberka, † we wokrjeßnym wustawje na Zidowje, 47 l. 10 d. — 27.: Erich Pawol, Khorle Bjedricha Kißlicha, fabrikst. dźělaczerja w Dobruschi, s., 6 m. 12 d. — 28.: Khorla Bohuslaw Syma, samkat s Bjerizow, semrje we wokrj. wustawje na Zidowje, 63 l. 8 m. 15 d. — 29.: Khorla August Krjenz, dźělaczer, semrje we wokrj. wust. na Zidowje, 70 l. 6 m. 4 d.

W druhich wozadach: Gustla Tina, Jana Gnawka, skakarja w Spytezach, mandźelska, 66 l. 5 m. 10 d. — Hana Eleonora swud. Rychtarka, bywscha swud. Wustmanowa rodz. Mejnertez, zjwnoscź. wumjenkarka w Nowej Wßy, 85 l. 2 m 16 dn. — Marja Gustla rodź Förstarjez, Ernsta Ssykory, porzlinow. toczerja we Wulkej Dubrawje mandź., 57 l. 5 m. 8 d. — Marja Marta Czechowa rodź. Schmidtez, zjwnosczerja Czecha w Lipiczu, mandź., 26 l. 11 m. 9 d. — Jan Khorla Kloß, wumjenkat w Lipiczu, 80 l. 5 m. 18 d. — Khorla Ernst Graf, schulet w Koporzach, 11 l. 11 m. — Madlena rodź. Sterzlez, *Handrija Kocha, khěżerja w Bukezach, mandź., 70 l. 4 m. — Hana Rejsa swudowjena Genschowa rodź. Mèrschez, wobydlerka w Bukezach, 86 l. 7 m. — Marja, Handrija Pohoncza wumjenkarja w Sahlowje, mandź., 82 l. 4 m. 11 d. — Jan August Schiwart, zjwnosczer w Lichanju, 56 l. 15 d. — Jadwiga Marhata, Pawoka Oskara Kozora, dróhoweho dohladowarja w Sderi, dź., 4 m. 18 d. — Jan Bohuwèr Scholta, dźělacżet w Huczinje, 40 l. 5 m. 19 d.

Zyrkwinske powjesće s Hodzija.

Bołmonczli je rano 8 hodzin konfirmazija němskich a 10 hodź. serbskich paczerskich dźěczi.

Seleny schwórtk je rano ½9 hodzinserbska spowjedź a ½10 serbske predowanje.

Czichi pjatk smeje ½8 hodzin duchowny Voigt němsku powjednu wuczbu, ½9 hodzin sarat Kschizan němske a ¾10 hodzin serbske predowanje. — Popołdnju w 3 hodzinomaj budże serbska liturgiska służba.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

Njedźelu Palmarum smeje duchowny Wójz rano 7 hodź. serbsku spowjedź, dopołdnja 8 hodzin konfirmaziju serbskich paczerskich dźěczi. Farat Domaschka smeje dopołdnja ¾10 hodzin konfirmaziju němskich paczerskich dźěczi. — Psched zyrkw. durjemi žo kollekta sa ludowu knihownju sběra. — Popołdnju 4 hodzin zhromadźizna młodzinskeju tschesczijanskeju towarstwow a paczerskich dźěczi.

Seleny schtwórtk dopołdnja 8 hodzin smeje farat Domaschka serbsku a ½10 hodzin nemsku spowjedź.

Czichi pjatk rano we 7 hodzinach smeje farat Domaschka serbsku spowjedź, duchowny Wójz dopołdnja 8 hodzin serbske a ½10 hodzin nemske predowanje. — Popołdnju w 2 hodzinomaj smeje farat Domaschka serbske liturgiske pósne kemschenje.

Sserbski musej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měżaza wot ½11—12 hodzin.

Visitne khartki

czischczi spěschnje a tunjo

Smolerjez knihiczischczetnja.

Žonjaze koschle
mužaze koschle
dźěćzaze koschle
trjenja
wutrěwanske trjenja
blidowe ruby
rólowanske ruby
schantka

koschlaze ſuknjo
wupjerki
ſ rukowanjom, ſo pjerje njepſchepuſchćeja
kožowe płachty
zhchi, běłe a pißany
kožowe pſchikrywy
kupanske ſchaty

vitraže, gardiny a ſchórzuchi.

Najwjetſchi wubjerk. — Najtuńſche płaćiſny.

Aug. Pawoł Hilger

w Budyſchinje

na ſeminarſkej haßy 2.

Sobuſtaw rabattoweho lutowanſkeho towarſtwa.

Kajkiž wußyw, tajke žně!

Runklizowe ſymjo
Eckendorfſke žolte a cźerwjene,
žolte Oberndorfſke
Lutijećzanſke
Kirſchowe ideal
woprawdźite Criewenſke
trawowe a dźećelowe ſymjenja

porucža tunjo

Louis Wagner

woßebita ſymjenjowa pſchedawarnja

pſchi žitnych wikach 6. Teleſon 709. Pſchi khěžorſkej dróſy.

Flechtenheil

wupruhowany ſrědk pſchećiwo wußrpkam kože a liſchawje, buſchwiza po 1 hr.

Pile k cźiſćenju krewje,
k rjadowanju a podpjeranju lohkoho wukhoda, bleſchka po 50 pj.

Selo k cźiſćenju krewje
wupruhowany ſrědk pſchi khoroſćach, kotrež ſe ſchpatneje krewje wukhadźeja, tyſka po 1 hr.

Krjepki k cźiſćenju krewje
ſłuža k lěpſchomu ſkutkowanju a podpjeranju kury k cźiſćenju krewje, bleichka po 75 pj.

Kralowſka priv. Hrodowſka haptyka
w Budyſchinje.

K jutram

poruczam ſwój wulki ſkład płaćiſny hódneho

mužazeho, žonjazeho a dźěćzazeho wobuća

Wulki wubjerk dobrych krutych

poldolhich a dolhich
ſchkórnjow

po tunich płaćiſnach.

Cźrijowy dom
Augusta Schäfera
na ſeminarſkej droſy 8.

Cźerwjeny dźećel,
běły dźećel,
ſchwedſki dźećel,
žołty dźećel,
inkarnatſki dźećel,
luzerne, phaceliju

porucža
jenož ſ najlěpſchich druźinow
Khorla Preißer jun.

Schleſiſke
dźećelowe ſymjo
bjes židy
ſardellu,
hroch, woku,
runklizowe ſymjo
porucža tunjo
Cźech w Rakezach.

Jerje
mandel po **70** pj.,
poł kopy po **1.30** mk.
porucža
Cźech w Rakezach.

Jerje
10 ſchtuk po **55** pj.
porucža
Hermann Kuschke
na ſchulerſkej haßy 5 a
na rybowej haßy 5.

Kóſlaze kóžki

kaž tež wſchě druhe druźiny

kožow

kupuje po najwyſchſchich płaćiſnach

Heinrich Lange
pſchi žitnych wikach 11
a pſchi zyrkwinym naměſcze 4.

Najlěpſchi ruſki
cźerwjeny
dźećel
bjes židy,
najlěpſchi ſchleſiſki
běły dźećel,
najlěpſchi ſchwedſki
dźećel,
žołty dźećel —
inkarnat-dźećel
najlěpſchu woprawnu jendźelſku a italſku
rajſku trawu,
mjedowu trawu,
trawowe ſymjenja
ſa wóžne a ſuche łuki,
najlěpſchu
timothejowu,
měſchenja ſa ſwěrinſku ſahrodu,
ſeradellu,
wußywny hroch a woku,
woprawne
Eckendorfſke a Oberndorfſke
runklizowe ſymjo,
kaž tež wſchě druźiny
pólnych a ſahrodnych ſymjenjow,
Draždźanſke
ſadźenſke zyble
atd. porucža

H. Lolck

pſchi mjaßowym torhoſchcźu.

Pſchenicznu muku
wſchěch druźinow
tunjo porucža
Khorla Preisser jun.
pſchi žitnych wikach

Najwjetscha

spezialna pschedawarnja

kłobukow a mězow

porucza

židžane kłobuki hižo po mk. **4.80**

kładžete kłobuki hižo po mk. **6.50**

proste kłobuki moderneje formy hižo po mk. **2.80**

mehke kłobuki moderneje formy hižo po mk. **2.50**

holczaze a pacholaze kłobuki
hižo po mk. **150**

mužaze a holczaze mězy
hižo po mk. **0.35**

konfirmandske kłobuki
mjehke hižo po mk. **1.50**
proste hižo po mk. **2.80**

Hugo Lehmann

w Budyschinje na bohatej haßy 22.

Hans Valtin

w Semizach a Halschtrowje.

S najlěpscheje, czerstweje twory a po **najtunischich placzisnach** ručzam:

twarski kruchaty kalk,	**ržany a pizowarski gris,**
portlandski zement,	**ržany wotruby,**
hnojazy kruchaty kalk	**pscheničzne wotruby,**
Domaschowu mučzku,	**majßowy schrót,**
kainit,	**ječzmjenjowy schrót,**
kaliowu ßel,	**ßłodźesnowu melassu,**
koscźinu,	**lanu mučzku,**
Perusski guani,	**skótnu ßel,**
Chilisski salpeter,	**jědźnu ßel.**

Polnóznofranzowske saručzeny bjeszidowe dźedźelowe ßymjo,

woprawdźite Eckendorfske hoborskowalzojte ßymjo,

woprawdźite Oberndorfske ßymjo,

hoku, peluschki, hroch, kolij, trawowe ßymjo atd.

Wschě druźiny **delnjołużiskich briketow, zźěskeho wuhla, mjeńtneho wuhla, koksa** atd.

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeczel: J. Hanekamp
Telefon 405. **w Budyschinje na ßukelnskej haßy 9.**

Meblowy etablissement
sa
nadobu w bydlanskich a spanskich stwach,
kaž tež
kuchinske a male meble

Dospołne wuhotowanje sa njewjesty

Najwjetschi wubjerk w Budyschinje,
Ssamna tapezěrarnja.
Hódne dźěło. **Najtuńsche wobliczenje.**
Pschichódne płaczenske wuměnjenja.

Włoßy barbjazy czeßak

Sakońcźy schkitany. Njedoscźěhnjeny w trjebanju

Barbi schědźiwe abo czerwjene włoßy žołte abo czorne.
Sa njeschkódnoscź ßo rukuje. Sso lěta dołho trjebacź hodźi.
Scht. 3 hriwny na póstske dobracze.

R. Drechsel w Draždźanach Nr. 6
Kurfürstenstraße.

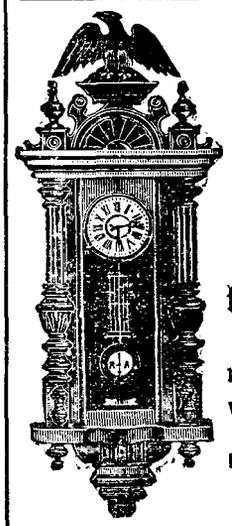

K konfirmaziji

poručzam swój bohaty skład
czaßnikow, rjeczasow, pjerschczenjow, kollierow; broschow, naručzinow, na wuschnizow, manschettowych kneflow a krawattowych jehłow
Ssamßna wuporjedźetnja.
najtuńsche płaczisny. najwjetschi wubjerk.

J. A. Lenke, czaßnikat

w Budyschinje na Hoschiz haßy 25
pschi póstskim naměsczu.

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khěžorskej drózy 11.

Wschědnje
wot 4 hodźin popołdnju hacź do 11 hodźin wjeczor

wulke pschedstajenje

:: najnowscheho dokonjenja ::
ßwětłohrajerskeho wumělstwa.

Kóždu ßobotu a ßrjedu ßo program pscheměni.

1 waggon originalnych

Janko-jěſdnych kołow

je doſchoł.

Poruczam je po wurjadnje **tunich płaczišnach.**

Najwjetſchi wubjerk. Nĕhdże 235 jěſdnych kołow na ſkładze.

Trjebane mužaze a žonjaze jěſdne kola

po **tunich płaczišnach** ſ rukowanjom.

J. Schieback

na Mužakowſkej drósy 4.

Hižo wot 29 lĕt

pſchedawam na **Budyſkich wikach**

ßymjenja ſa nalĕtni a lĕczny wußyw

wot firmy **J. E. Schmidta** w Erfurtu, kĕžorſkeho a kralowſkeho podawarja, ßo mi ſczelaze, woßebje wot tejele firmy plahowane **runklizowe ßymjo** (woßebitoſcz), kotrež tole lĕto woßebje derje ſkhadża.

Tehodla ßwojim czeſczenym wotebjerarjam wſchĕ ßymjenja w dobrej ſkhadżazej tworje poruczam:

runklizowe, Eckendorfſke žołte a czeŕwjene hobrſkowalzojte, punt po 30 pj., zentnar 25 hr. Lutyjeczanſke žołte ßymjo, najwjetſchu czeŕwjenu **pizowanſku zokrown rĕpu,** dołhu bĕku.

Kałowe ßymjo, Erfurtſkeho ſaźneho, Barlinſkeho ßrĕnjoſaźneho, hollandſkeho czĕmnoczeŕwjeneho, póſdneho, Zitawſkeho hobrſkeho a ßerbſkeho burſkeho kała, bĕkeho kała a Winnigſtetterſkeho, kónczojteho Braunſchweigſkeho a woprawneho czĕſkeho hłubateho kała.

Wulki wubjerk ßymjenja, karottow, morcheje, pizowanſkeje morcheje, bunow, gurkow atd.

Woßebitoſcz: Erfurtſke kwĕtkowe ßymjenja

w 10pjenjezkatych pakczikach ſ wukaſanjom k plahowanju.

Rjane cziſte dzeczelowe ßymjo, němſki wußyw, punt 1 hr.

Wulki wubjerk **Drožđżanſkeje zyble k ßadzenju.**

Woßebje poruczam wot hollandſkich plahowarjow ßo dostawaze **kwĕtkowe kulki** gladiolow, begoniow, lilijow, tuberoſow atd.

Moje ſtejiſchczo je hižo wot 29 lĕt na mjaßowym torhoſchczu.

Jan Bjedrich, ßymjenjowa pſchedawarnja

w **Kołwaſy** pola Pomorz.

Nowe

runklizowe ßymjo

jenoż najlĕpſchich druzinow

poruczа tunjo

Khorla Preißer jun.

pſchi žitnych wikach.

Ssymjo

czeŕwjeneho, bĕleho a ſchwedſkeho dzeczela

tehorunja wſchĕ druzinu

kuczných a ſahrodnych ßymjenjow

poruczа

Khorla Kahrowe

pſchi žitnych wikach.

Kedžbu! Nalĕtuje nowoſcze. Kedžbu!

Wulka dźĕlba

wokaſkowych wobleczenjow,

wobleczenja ſa žony a dźĕczi, klobuki, ſchaty, gumijowe mantle, atd.

po ßmĕſchnje tunich płaczišnach

jenoż

w Budyſkej draſczeŕni

na ßukelnſkej haßy 30.

Noſchena draſta ßmĕſchnje tunjo.

Błyſkowe jěſdne kola

ſnateje hódnoſcze

doſpołnje a ſ torpedowym ßłobodnym bĕhom hižo po 68 mk.

Pneumatiki, lataŕnje a wſchón pſchißłuſchk

najlĕpſcheje druzíny po najtuniſchich płaczišnach.

Wuporjedzenje wſchĕch ſyſtemow

jěſdnych a motorſkich kołow.

Saniklowanje a emaillowanje najruczišcho.

Błyſkowe pjerate ßyczowe matrazy,

kotrež ßo po mĕrje ſa kóžde łožo dźĕłaju.

Thomaßez bratraj

w Budyſchinje

na kamjeńtnej haßy 16. — Telefon 363.

„Na zykym czĕle bĕch

ſ liſchawu

pokryty, kotraž mje ſ wĕczným ßwjerbjenjom w nozy a wo dnjo czwilowaſche. Sa lĕdma 2 njedźeli je **Zuckerowe patent. lĕkarſke mydło** khoroſcz do zyła wotſtroniło. Tole mydło njeje 1.50 mk., ale 100 hriwnow hódne. Serżant M."

Kuſt 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßylniſcha forma). K temu **Zuckooh kreme** (niz tucznjaza a mika) 75 pj. a 2 mk. w **Budyſchinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Engerta, bratrow Mĕrſchez** naßlĕd., **Strauch a Koldy.**

Wettinſka haptyka

w Budyſchinje

pſchi nowym ßudniſtwje, blisko dwórniſchcza, kaſarmow a Lubijſkeje drohi

poruczа jako woßebitoſcz:

kaſtanolſke a ſchmrĕkowe jehlinowe kupjele

ſ wuhliznatej liżalinu

w tabletowej formje.

Poßylnjazy a ſmĕrowazy ßrĕdk pſchi nervoſnoſczi, wupruhowany pſche rheumatismus, podklócze, neuralgiju. Karton po 12 tabletach, ſa 6 połnych kupelow doßahazy 2 hr. 50 pj.

Otto Preuß

měj. Khorla König w Budyschinje na žitnej haßy 4.

Najwoßebnische mužaze a pacholaze wobleczenje

hižo po mk. 12.50 hacž mk. 40.—
jenož ſ trajnych tkaninow a najlěpje ſeſchite.

Woßebne lětnje paletoty, Bozenſke mantle
wſchěch wulkoſczow a płaczišnow,
jenotliwe **kholowy, pißany lazy,**

Njewjeſczinſke wobleczenje
hižo po 27 hacž 45 mk.
ſarunanje ſa ſchicże po měrje.

Dźěczaze wobleczenje w hobrſkim wubjerku,
ſ najjednoriſcheho hacž do najwoßebniſcheho.

Žonjaza draſta, jako **žakety, paletoty,** czorne a pißane
ſ najjednoriſcheho hacž do najwoßebniſcheho.

Składnoſtna kup:
Wulka dźělba elegantnych koſtumow, nimo měry tunjo.
Dźěłaczerſka draſta w hobrſkim wubjerku.

Konfirmandſkepſchedeſchczniki
ſa hólzow a holzy, hižo po 3.— mk.
porucza
Otto Brandt na ſnutſkownej lawſkej haßy 8.
Kije :: draſchlerńja :: tobakowe trubki

Majß, gris, rzane a pſcheńczne wotruby rzanu a pſcheńczną muku poruczam a ſa **wſchu pizu žito jako ſapłaczenje** pſchijumuju.
Kóždu dźělbu žita ſa hotowe pjenjeſy kupuju.
G. Horbank
w mlynje w Prawoczizach.

Franz Marschner
czaßnikar w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſkład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**
k dobroczinemu wobkedźbowanju porucza.
Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Jutrowne jejka a ſajazy
we wulkim wubjerku porucza
konditornja Fritza Staeckela
we Budyschinje na ſeminarſkej drósy.

Škórnje a Stupnje
k konfirmaziji

w najmodniſchim formach a wubjerneho dźerżenja
po płaczišnach mk. 5.75, 6.50, 7.50, 8.50,
hacž k najlěpſchim kajloſczam.

Jeniczke pſchedawanje ßwětłoßkawneje wobuczoweje ſnamki **Mercedes**
po ſnatych jenotnych płaczišnach

Herz po jenotnych płaczišnach ſa žónſke a mużſkich wot **16.50**
Mara po jenotnych płaczišnach ſa žónſke a mużſkich wot **10.50**
Vera woprawdźity amerikanſki wudźělk

Woßebity ſkład ßkławnje ſnatych
dr. Diehlowych ſchkórnjow
ſa nervoſnych a na ſtopu czerpjazych
a
orthopädiſkich ſchkórnjow
(dr. Langfeller)
k wobaranju pſche ſplaznjenu a delepuſchczenu ſtopu.

Schulſke ſchkórnje ſa holzy a hólzow
w hobrſkim wubjerku po woßebje tunich płaczißnach.
Turnowanſke czrije po pſchedpißmje,
ſandale, domjaze ſtupnje,
niſke ſtupnje, tofle.

Pawoł Kriſteller

najwjetſchi czijowy ſkład w Budyschinje
Telefon 168. **na bohatej haßy 29.**
Wuporjedzenje ſpěſchnje a tunjo. Też ßo ßerbſki rěczi.

Horjanſke praßowane wuhlo

najlěpſche narunanje ſa **drjewo** a druhe **wuhlo,** derje ſwußuſchene porucza
Horjanſka wuhlowa praßowarńja
na Horje pola Njeßwaczidła.

Jěsdny plan železnizow,

płaczazy wot 1. oktobra 1913 hacž do 30. haprleje 1914.

Njedźelu a ſwjate dny też 4. wosowa klaſa jěsdźi.

S Budyschina do Wjelečina.

Wosowa klaſa	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2. 3.
S Budyschina	4,50†		5,56*	7,20	10,47	1,18†*	2,06	4,39	6,41	8,28	9,41	11,25§
Dźěžnikez	4,58†		6,08*	7,28	10,55	1,30†*	2,14	4,47	6,49	8,40	9,49	11,33§
Budestez	5,03†		6,17*	7,35	11,01	1,39†*	2,21	4,53	6,55	8,49	9,55	11,40§
Rosswodez	5,10†		—	7,40	11,06	—	2,26	4,58	7,00	—	10,00	11,45§
Do Wjelečina	5,17†		—	7,47	11,13	—	2,34	5,05	7,07	—	10,07	11,52§

† Jěsdźi jenož na kóždym prenim a poſlednim dźěłanſkim dnju w tydźenju.
* Jěsdźi jenož na kóždym prenim dźěłanſkim dnju w tydźenju.
†* Jěsdźi jenož kóždu ſobotu, štwórtku, njedźelu a ſwjate dny.
§ Jěsdźi jenož 26. oktobra, 16. novembra, 26. decembra, 25. januara, 22. februara a 29. měrza.

S Wjelečina do Budyschina.

Wosowa klaſa	2-4.	2-4.	3.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2. 4.	2-4.
S Wjelečina	—	6,05†	8,25	—	12,03	—	3,03	5,25	7,25	—	10,24
Rosswodez	—	6,12†	8,33	—	12,09	—	3,11	5,32	7,31	—	10,30
Budestez	5,04*	6,18†	8,41	11,48	12,14	12,42†*	3,19	5,37	7,36	7,48	10,35
Dźěžnikez	5,14*	6,24†	8,47	12,04	12,20	12,52†*	3,29	5,43	7,42	7,58	10,41
Do Budyschina	5,25*	6,31†	8,54	12,16	12,27	1,04†*	3,38	5,50	7,49	8,09	10,48

* Jěsdźi jenož na kóždym prenim dźěłanſkim dnju w tydźenju.
† Jěsdźi jenož na kóždym prenim a poſlednim dźěłanſkim dnju w tydźenju.
†* Jěsdźi jenož kóždu ſobotu, štwórtku, njedźelu a ſwjate dny.

Kamjenz-Halſchtrow-Biſkopizy.

				Biſkopizy-Halſchtrow-Kamjenz.			
S Kamjenza	5,45	7,43	11,30	2,03	7,02	S Biſkopizy	7,25	9,45	1,40	4,20	9,13
Halſchtrowa	6,17	8,09	11,58	2,30	7,36	Halſchtrowa	8,10	10,33	2,28	5,30	10,00
Do Biſkopizy	7,03	8,54	12,44	3,21	8,27	Do Kamjenza	8,34	10,59	2,56	6,06	10,25

S Khoczebuſa-Petershajna-Wojerez.

4,50	8,00	1,00	6,10	S Khoczebuſa	do	9,00	12,22	5,24	11,07
5,55	8,55	1,37	6,45	„ Petershajna	do	8,06	11,50	4,55	10,20
6,54	9,44	2,24	7,33	do Wojerez		7,08	11,02	4,07	9,2[illegible]

S Ehorjelza do Drježdżan.

Wosowa klaſa	1-3.	1-4.	2-4.	1-3.	1-3.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	2-3.
Se Ehorjelza	2,00	—	—	7,46	8,58	11,21	2,11	2,20	4,24	6,58	8,53	9,07	11,53					
Rychbacha	—	—	—	8,10	—	—	—	2,44	4,48	7,22	—	9,31	12,21					
Lubija	2,25	—	6,32*	8,30	9,23	11,48	2,36	3,06	6,07	7,43	9,15	9,51	12,48					
Pomorz	—	—	6,49*	8,46	—	12,04	—	3,22	5,22	7,59	—	10,06	1,14					
Budyschina	2,46	3,54	6,46	7,07*	9,08	9,44	12,21	2,57	3,43	5,42	8,20	9,35	10,26	1,36				
Zicženja	—	4,05	6,57	—	9,20	—	12,36	—	3,55	5,54	8,33	—	10,38	—				
Biſkopizy	—	4,24	6,09	7,15	—	9,40	—	12,57	—	4,15	6,13	8,54	—	11,01	—			
Arnsdorfa	—	4,47	6,29	7,42	—	10,00	—	1,20	—	4,39	6,35	9,19	—	11,24	—			
Radeberga	—	4,54	6,36	7,50	—	10,08	—	1,28	—	4,47	6,43	9,27	—	11,32	—			
Do Drježdżan	3,37	5,16	6,54	8,13	—	10,25	10,35	1,47	3,51	5,05	7,01	9,45	10,22	11,56				

* Jěsdźi jenož kóždy poſledni dźěłanſki dźeń.

S Drježdżan do Ehorjelza.

Wosowa klaſa	1-3.	1-4.	2. 3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	2-3.
S Drježdżan	12,31	1,45	—	6,14	7,11	8,53	9,09	10,30	12,35	3,14	6,19	6,31	8,10	9,45	11,06	
Radeberga	1,02	—	—	—	7,43	—	9,41	—	—	—	—	6,03	8,37	—	—	
Arnsdorfa	1,10	—	—	6,47	7,54	—	9,50	—	1,08	3,46	—	6,12	8,45	10,18	—	
Biſkopizy	1,37	—	—	7,14	8,21	9,30	10,17	—	1,34	4,10	—	6,38	9,11	10,45	11,47	
Zicženja	1,52	—	—	7,30	8,37	—	10,33	—	1,50	4,25	—	6,53	9,27	11,01	12,01	
Budyschina	2,01	2,36	4,25	7,46	8,46	9,47	10,46	11,27	2,04	4,39	6,10	7,06	9,40	11,15	12,10	
Pomorz	—	—	4,53	8,04	—	—	11,04	—	2,22	4,57	—	7,24	9,58	11,34	—	
Lubija	—	2,56	5,42	8,25	—	10,09	11,24	11,50	2,41	5,15	6,31	7,43	10,18	11,53	—	
Rychbacha	—	—	6,08	8,41	—	—	11,39	—	2,57	5,30	—	7,58	10,34	12,09	—	
Do Ehorjelza	—	3,17	6,36	9,03	—	10,31	12,01	12,14	3,19	5,51	6,52	8,19	10,50	12,30	—	

S Kamjenza do Arnsdorfa.

Tu jenož 2., 3. a 4. wosowa klaſa jěsdźi.

5,42	8,38	12,12	3,00	5,21	7,13	9,24	S Kamjenza	7,35	11,19	1,59	4,31	6,50	8,53	12,54					
6,03	9,00	12,31	3,18	5,39	7,35	9,46	Palczinzy	7,18	11,01	1,44	4,14	6,36	8,36	12,37					
6,11	9,09	12,39	3,26	5,47	7,45	9,55	Großpörhsdorfa	7,09	10,53	1,37	4,06	6,29	8,28	12,29					
6,24	9,22	12,51	3,38	5,59	7,59	10,08	Do Arnsdorfa	6,54	10,38	1,23	3,52	6,15	8,13	12,14					

S Kamjenza 10,30, a je w Arnsdorfje 11,18. — S Arnsdorfa 9,27 a je w Kamjenzu 10,13.

S Lubija do Radworja.

S Lubija	—	8,32	11,58	3,10	5,19	7,50	—	11,55†
Ketliz	—	8,42	12,08	3,20	5,29	8,00	—	12,05†
Radměriz	—	8,51	12,17	3,29	5,38	8,09	—	12,14†
Hluſchiny	—	8,55	12,21	3,33	5,42	8,13	—	12,18†
Luwoczíz	—	9,03	12,29	3,41	5,50	8,20	—	12,25†
Maleczíz	—	9,09	12,35	3,47	5,56	8,26	—	12,31†
Wósborka	5,05	9,30	12,51	3,58	6,37	8,32	8,35*	12,37†
Hrodźiſchcza	5,13	9,38	12,59	—	6,45	—	8,42*	—
Barta	5,23	9,48	1,12	—	6,55	—	8,52*	—
Huczíny	5,33	9,58	1,22	—	7,05	—	9,01*	—
Kluſcha	5,43	10,08	1,32	—	7,15	—	9,11*	—
Wulk. Dubrawy	5,53	10,18	1,42	—	7,25	—	9,23*	—
Lutobcza	5,59	10,24	1,48	—	7,31	—	9,29*	—
Radworja	6,05	10,30	1,54	—	7,37	—	9,35*	—
do Radworja dwórn.	6,11	10,36	2,00	—	7,43	—	9,41*	—

* Jěsdźi jenož 19. oktobra, 2. novembra, 28. decembra, 4. januara, 1. februara, 1. měrza a 13. haprleje. — † Jěsdźi jenož w nozy kóždeje njedźele a ſwjateho dnja hacž do 31. oktobra/1. novembra.

S Radworja do Lubija.

S Radworja dwórn.	—	8,17	12,23	—	5,08	9,01	—	11,48
Radworja faſt.	—	8,24	12,30	—	5,15	9,08	—	11,55*
Lutobcza	—	8,30	12,36	—	5,21	9,14	—	12,00*
Wulk. Dubrawy	—	8,36	12,42	—	5,27	9,21	—	12,06*
Kluſcha	—	8,46	12,52	—	5,37	9,31	—	12,15*
Huczíny	—	8,56	1,02	—	5,47	9,41	—	12,25*
Barta	—	9,06	1,13	—	5,57	9,53	—	12,34*
Hrodźiſchcza	—	9,16	1,23	—	6,07	10,03	—	12,44*
Wósborka	7,32	10,29	1,41	4,12	6,44	10,10	10,55†	12,51*
Maleczíz	7,38	10,35	1,47	4,18	6,50	—	11,01†	—
Luwoczíz	7,44	10,42	1,54	4,25	6,57	—	11,08†	—
Hluſchiny	7,51	10,49	2,01	4,32	7,04	—	11,15†	—
Radměriz	7,56	10,54	2,06	4,37	7,09	—	11,20†	—
Ketliz	8,07	11,05	2,17	4,48	7,20	—	11,31†	—
do Lubija	8,17	11,15	2,27	5,58	7,30	—	11,41†	—

† Jěsdźi jenož njedźelu a ſwjate dny. — * Jěsdźi jenož w nozy 19./20. oktobra, 2./3. novembra, 28./29. decembra, 4./5. januara, 1./2. februara, 1./2. měrza a 13./14. haprleje.

S Budyschina do Rakez — Wojerez.

S Budyschina	5,20	7,48	9,20	11,56	2,21	4,40	7,20	8,33	11,15
Ratarjez	5,26	7,55	9,26	12,02	2,27	4,46	7,26	8,40	11,22
Židowa	5,30	8,59	9,31	2,06	2,31	4,50	7,31	8,44	11,27
Mal. Wjelkowa	5,36	8,06	9,38	12,13	2,38	4,57	7,37	8,51	11,35
Radworja	5,45	8,17	9,48	12,23	2,46	5,08	7,48	9,01	11,50
Khażowa	5,50		9,53		2,51		7,54		11,56
Njeżwaczidła	5,57		10,00		2,58		8,03		12,08
Scheschowa	6,04		10,07		3,05		8,10		12,16
Rakez	6,12		10,15		3,15		8,25		12,29†
Komorowa	6,19		10,22		3,22		8,32		12,36†
Sdźarow	6,26		10,29		3,29		8,39		12,43†
Hóſka	6,33		10,36		3,36		8,46		12,50†
Kulowa	6,40		10,43		3,43		8,53		12,57†
Němzow	6,48		10,51		3,51		9,01		1,05†
do Wojerez	6,54		10,57		3,57		9,07		1,11†

† Jěsdźi jenož w nozy poſledniejho dźěłanſkeho dnja w tydźenju.

S Wojerez — Rakez do Budyschina.

S Wojerez		†4,10		7,04		10,11		2,31		7,41	
Němzow		†4,17		7,11		10,18		2,38		7,48	
Kulowa		†4,25		7,19		10,26		2,46		7,56	
Hóſka		†4,32		7,26		10,37		2,53		8,03	
Sdźarow		†4,39		7,33		10,44		3,00		8,10	
Komorowa		†4,46		7,40		10,51		3,07		8,17	
Rakez		5,05		7,48		10,58		3,17		8,30	
Scheschowa		5,13		7,54		11,04		3,24		8,37	
Njeżwaczidła		5,23		8,01		11,11		3,31		8,44	
Khażowa		5,33		8,09		11,19		3,39		8,51	
Radworja		5,44	6,13	8,16	10,38	11,25	2 01	3,45	7,45	9,00	9,42
Mal. Wjelkowa		5,55	6,22	8,26	11,47	11,35	2,10	3,55	7,55	9,10	9,51
Židowa		6,03	6,29	8,32	11,54	11,41	2,17	4,01	8,01	9,16	—
Ratarjez		6,08	6,34	8,36	11,59	11,45	2,21	4,05	8,06	9,20	—
do Budyschina		6,15	6,40	8,41	11,05	11,50	2,27	4,10	8,12	9,25	10,05

Wojerez	4,10	7,04	10,11	2,31	7,41
Rakez	4,17	7,11	10,18	2,38	7,48
Kulowa	4,25	7,19	10,26	2,46	7,56
Hóſka	4,32	7,26	10,37	2,53	8,03
Sdźarow	4,39	7,33	10,44	3,00	8,10
Komorowa	4,46	7,40	10,51	3,07	8,17
Rakez	5,05	7,48	10,58	3,17	8,30
Scheschowa	5,13	7,54	11,04	3,24	8,37
Njeżwaczidła	5,23	8,01	11,11	3,31	8,44
Khażowa	5,33	8,09	11,19	3,39	8,51
Radworja	5,44	6,13	8,16	10,38	11,25	2 01	3,45	7,45	9,00	9,42
Mal. Wjelkowa	5,55	6,22	8,26	11,47	11,35	2,10	3,55	7,55	9,10	9,51
Židowa	6,03	6,29	8,32	11,54	11,41	2,17	4,01	8,01	9,16	—
Ratarjez	6,08	6,34	8,36	11,59	11,45	2,21	4,05	8,06	9,20	—
do Budyschina	6,15	6,40	8,41	11,05	11,50	2,27	4,10	8,12	9,25	10,05

Wojerez	5,05 wot Rakez	8,32 wot Kulowa	11,58 wot Lubija.	5,19 wot Lubija.	7,50 wot Lubija
Rakez	5,17 wot Wósborka	8,44 wot Kulowa	12,10 wot Lubija.	5,31 wot Lubija.	8,02 wot Lubija

† Jěsdźi jenož kóždy poſledni dźěłanſki dźeń w tydźenju.
O Jěsdźi jenož w nozy 19. oktobra, 2 novembra, 28. decembra, 4. januara, 1. februara, 1. měrza a 13. haprleje.

Kupne wuczinjenja, hypothekſke liſczíny, teſtamenty

wudźěłuje

prawny bürow Kobana pſchi zitnych wikach 4.

— Rěczu ſerbſki. —

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Na nawołtki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach šo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 15. **Sobotu 11. haprleje 1914.** **Lětnik 73.**

Khrystußowe horjestanjenje.

Haleluja! Dżeńß horje stany
Knjes Jesuß s rowa ßwojeho,
Kiž wumrjeł bě na ßwoje rany
Na čzichi pjatk — mój Sbóžniko;
Duž wjeßle dżeńß wscho saspěwa:
„Khryst stanył je, haleluja!"

A žónske, kiž pod kschižom běchu
Tam na tej horje Golgatha,
Te rano jara sahe dżěchu
Wschak k rowej, hdyž ßo saßwita;
Jich luboscz k rowu cźerjesche,
Hdżež Jesuß we nim leżesche.

Te ßame žałbowacź joh' dżěchu
Tón prěni dżeń po ßabaczi
A duzy staroscźiwe běchu,
Schtó jim tón kamjeń wotwali.
A hlaj, o kraßne wjeßele!
Tón kamjeń wotwaleny je.

A do rowa hdyž pohladaja,
Tam Jesuß we nim njeběsche;
Duž saßo nowu srudnoscź maja,
So jeho něchtó kranył je.
„Ně!" praji jandżel wjeßele,
„Knjes Jesuß horjestanył je."

A hdyž ßo wone wobroczichu,
Dha Jesuß pschi nich stejesche,
A wone ßebi pomyßlichu,
So sahrodnik tón ßamy je:
Duž wone ßo joh' prascheja,
Hdże je wón donjeßł Jesußa.

K nim dźesche Jesuß: „njedótkajcźe
Sso tola nětko hischcźe mje,
Ně! dźicźe pak a powjedajcźe
Tym bratram, schtož scźe widźiłe,
A woßebje to prajcźe tej
Tom' wuczomnikej Pětyrej."

To, schtož tym žónskim tehdy — hlajcźe —
To kasa Jesuß dżeńß tež nam:
„Ach, dźicźe nětk a powjedajcźe
To mojim bratram — pohanam,
Kiž wote mnje — jich Sbóžnika
Wschak hischcźe niczo njewjedźa."

A tajkich bratrow njeje mało,
Tych wjele milijonow je,
A njej' schcźe jim ßo powjedało,
So Khrystuß tež jich Sbóžnik je
A so wón tež sa pohanow
Je cźerpił, stanył, k njebju schoł.

To bě ta wěczna wótzna rada,
So Khrystuß pschińdże do ßwěta,
To je ta wulka luboscź, hnada,
So wón ßo sa naß moricź da,
Tež horje stany, k njebju stpi
Sa naß a tež lud pohanski.

Duž Bohu k cźesczi saspěwajmy,
Budź jeho mjeno khwalene!
Tež Wumožnikej khwalbu dajmy,
Kiž s rowa horje stanył je,
Haj, s dźakom njech wscho saspěwa:
„Khryst stanył je, haleluja!"

M.

Němskeho lětarja Mischewskeho w Ruskej k jastwu na tři měßazy saßudźili.

Warschawski appellazilki ßud je ßrjedu němskeho lětarja Mischewskeho dla pschelecźenja ruskeje mjesy a ruskeje twjerdźisny Pultuska k jastwu na tři měßazy saßudźił. Hdy budźichu jemu mohli wobhonjerstwo dopokasacź, by wěso jeho khostanje wjele cźežšche było. Pšched ßudom Mischewski wudawasche, so je wón na ßwojim slěcźe sady Wrótßkawja do husteje mły pschischoł, a dokelž jeho kompaß njeje prawje pokasował, je wón k dołhemu ranju město k połnozy leczał. Hdyž je ßo sa tři hodźiny k semi puschcźił, so by ßo rosshladał, je wón jenu twjerdźisnu pod ßobu widźał. Wón je ßebi hischcźe pschezo myßlił, so je w Němskej a je k semi dele sjeł. So ßebi wón njeje na wobhonjerstwo myßlił je hižo s teho spósnacź, so je hischcźe benzin sa 13 hodźin na lětadle měł a so budźische ßo jenoż sawrocźicź a do Němskeje leczecź trjebał, hdy budźische ßo s wobhonjerstwom sabjerał. Hakle ydyž je ßo na semju puschcźił, je wot wobydlerjow a někotrych žandarmow shonił, so ßo w Ruskej namaka. Kaž je ßo pschi prěnim pschepytanju pokasało, a kaž je ßo se ßwědkami wobkrucźiło, njeje Mischewski žaneho fotografiskeho apparata, ani krucha papjery pschi ßebi měł. Mischewskeho tehodla njejßu wobhonjerstwa dla wobskorżili, ale jenoż dla pschelecźenja mjesy a jeneje ruskeje twjerdźisny. Tśiměßacźne jastwo je najnižšche khostanje, kotrež ßo na tole pscheńdżenje położicź hodźi. Ssud je wobsamknył, Mischewskeho sa kawziju 3000 rublow s jastwa puschcźicź. Němska dźěłarnja lětadłow w Lipsku, pola kotrejež je Mischewski jako lětar postajeny, je tule sumu hižo pola němskeho hamta swonkownych należnoscźow složiła.

Tśjo němszy powětrojěsdni dla wobhonjerstwa w Ruskej wobskorżeni.

Parižske nowiny „Matin" chzedża wjedźecź, so němskeho inżenieura Berlinera a jeho dweju towarschow, kotśiž ßu s powětrowym ballonom pšches ruske mjesy pschelecźeli a ßo tam w jatbje dźerża, wobhonjerstwa dla pšched ßud staja. Němske knjeżerstwo je pšches němskeho póßłanza wospjet pola ruskeho knjeżerstwa podarmo spytało, jatych wußwobodźicź. Ruska wojerska wyschnoscź měni, so ma dopokasy wo tym, so ßu jecźi ruske mjesy s wotpohladom pschelecźili, so bychu powětrowe wobstejnoscźe w Ruskej sa němske wojerske lětarstwo wobhonili.

Po powjescźi Barlinskich nowin „Post" je ßamo khěžor Wylem spytał, jatych němskich powětrojěsdnych Berlinera, Haasu a Nikolaia s ruskeje jatby wußwobodźicź. Wón je pjecza zarej list napißał, w kotrymž wěz wujaßnja a zara proßy, so by njelubu wěz skerje lěpje k kónzej dowjescź dał.

Ruske zło na němske žito.

Wot někotrych lět Němska do połnóžneje Ruskeje žito pschedawa. To je jenož ſ wuwužiwanjom pschiwožnych wobšwědčenjow móžno. Zło, kotrež je šo ſa pschiwjesene ruske žito saplačiło, němske knježerſtwo wróčo płačži, hdyž šo runje telko žita do wukraja wuwjese. Ruskim ratarjam šo na tajke waschnje ſ němskim žitom w Ruskej šamej konkurrenza ſ pomozu němskich pschiwožnych wobšwěčenjow čžini. Ruſzy ratarjo šu teho dla knježerſtwo napominali, na němske žito, kotrež šo do Ruskeje wosy, zło położicź. Knježerſtwo je šo na to rossudžiło, na pud (1 pud = 33¾ punta) wukrajneho žita 30 kopekow (60 pjenježkow) zła płačicź. Schtwórtk je khěžorſtwowa duma wo tym jednała. Němsko-baltiſki sapóšłanz baron ſ Meyendorff šo pschečžiwo namjetowanemu zku wupraji, dokelž njeje se ſtatiſtiſkimi ſapiſkami dopokasane, ſo je nusne. Wón namjetowasche, wotmyšlene zło ſ najmjeńſcha na połožu ponižicź. Jedyn knježerſtwowy ſastupjer napschečžiwo temu praji, ſo 15 kopejkow zła njedošaha, ſo bychu šo ratarjo we wječžornej Ruskej pſched němskej konkurrenzu ſchkitali. Pſchedšyda ratarſkeho wubjerka khěžorſtwoweje dumy na to dopominasche, ſo šo wuſpěch němskeho ratarſtwa woženje na zku, na ruske žito położene, ſakožuje. Na pſchedwječžorje wulkeho hoſpodarſkeho němsko-ruskeho bědženja nješměše šo žane konzeſije čžinicź. K lěpſchemu ruſkich ratarjow wón poručesche, zło pſchiſwolicź. Duma na to knježerſtwowu pſchedłohu wo zku na wukrajne žito ſ wulkej wjetſchinu pſchija. Knježerſtwo šo napominasche, ſo by ruske ratarſtwo, žitowe wikowarſtwo a młynſtwo ſpěchowało a woženje ruskeho žita a muki do tych ſtron Ruskeje, hdžež doſcź žita k ſeživjenju wobydleŕſtwa njenaroſcže, połožiło a potuńſchiło.

Ruskeje wudawki a dołhody.

Statne wudawki Ruskeje na lěto 1914 šu šo na 3,580,328,093 rublow, dołhody na 3,612,659,183 rublow wobličžike. Sso wočakowoze dołhody po tajkim wudawki wo 32,331,090 rublow pschešahaju. Budgetowa komišija khěžorſtwoweje dumy namjetuje, tutón pscheſbytk na twarjenje želeſnizow a pučžow nałožicź.

Sakasane wuwoženje konjow ſ Ruskeje.

Ruske wójſko šo bližſche lěto wo 460 000 muži powjetſchi. Duž budže wono pſchichodnje wjazy koni, hač dotal, trjebacź. So bychu wone njepobrachowałe, chže ruske knježerſtwo wukas wudacź, ſ kotrymž šo wuwos konjow pſches wječžorne mjesy a brjohi Čžorneho morja ſamjesuje. Němska by wobmjesowany wuwos ruſkich koni njelubje sačžuwała. Najwjetſchi džěl šwojich konjow, kotrež šo ſ wukraja do Němskeje pſchiwožuja, ſ Ruskeje pſchikhadža. W lěčže 1913 je šo do Němskeje 119 900 koni ſ wukraja pſchiwjesło, a šo jenož 4374 konjow do wukraja wuwjesło. S nich je Němska ſ Ruskeje 36 954 džěławych konjow, 14 393 konjow, hač do 300 hriwnow hódnych, a 377 ſrěbjatow, po tajkim 51 713 koni dostała. Danska je 15 258 čžežkich džěławych koni, Belgiſka 7604 čžežkich džěławych koni, Franzowſka 5004 a Jendželſka 1795 koni do Němskeje wuwjesła. Pſchiwos koni do Němskeje je lěto wot lěta pſchiběrał.

Nadawk Ruskeje w pſchichodnej wójnje.

Franzowſki general Cherſils w čžitanja hódnym nastawku, kotryž je njedawno w nowinach „Echo de Paris“ wosjewił, nadawk rospomina, kotryž mčło ruske wójſko w pſchichodnej wójnje mjes trojoſwjaſkom a trojoſjednočženſtwom dopjelnicź.

Prjedy wójny budže Ruska ſ pjenjesami, kotrež jej Franzowſka požči, šwoju želeſniſku šyscź dowutwaricź dyrbjecź, ſo by šo mobiliſazija po móžnoſči pospěſchiła. Jeli ſo by k wójnje dóſchło, budže šo Ruska ſ hłownym džělom šwojeje wójſkoweje mozy pscheciwo najšylniſchemu njepſcheczelej, Němſkej, ſaměricź dyrbjecź. Pſcheciwo Awſtriſkej došaha, ſo šo Ruska jenož ſakituje.

Ruſko-Pólſka, kotraž ſ Awſtriſkej a Němſkej mjeſuje, šo ſ tutymaj w dalokoſči 700 kilometrow wobjimuje. Sjawne je, ſo němſki wójnſki plan na to dže, ruske wójſko, hižo w měrje tam ſhromadžene, ſniczicź, prjedy hač šu šo ſ nim druhe džěle ruſkich wójſkow ſjednočžike. K pſchewjedženju tehole wotmyšlenja w ranſchich pruſkich provinzach ſchěſcź armeekorpſow hotowych ſteji, a ſchtyri armeekorpſy ma Awſtriſka w Galiziſkej ſtejo. Dokelž šu pódla teho želeſniſke ſwjaſki jara pſchihódne, je nawal do ruſkeje Pólſkeje jara położeny. Ruſkeje nadawk budže, ruſkemu nawalej pſchedeńcź a hnydom němſke mjesy pſchekročicź. K temu pak wójſkowe wjedniſtwo nješmě wudyrjenje wójny, kónz mobiliſazije a ſhromadženje wſchěch šwojich wojakow wočakacź, ale dyrbi hižo w měrje namjesne wójſko połšylnicź, tak ſo by k marſchej hotowe było, hdy by trjeba było. Reſerviſtojo tutych armeekorpſow, kotrež šo njehodža dočžakacź, šo w šwojich měſtnach ſhromadžuja a šo k wupjelnjenju a k wudoſpołnjenju naſtatych próſdnych měſtnow šwojich regimentow trjebaju. Na žane waſchnje nješmě šo nawal ruſkich namjesnych korpſow jenož do ſchtyrjoch pruſkich armeekorpſow w rańſchej a wječžornej pruſkej provinzy ſaměricź, ale wón dyrbi šo tež pſcheciwo armeekorpſomaj w Pósnańſkej a Schleſyſkej wobročicź, dokelž taj ſwowne dróhi do Barlina ſawjerataj. Dokelž šo zyke němske wójnſke łódźſtwo ſ jendželſkim wójnſkim łódźſtwom w połnóžnym morju twjerdže džerži, šmeje drje ruske wójnſke łódźſtwo połnu šwobodu hibanja w baltiſkim morju a budže šcebi pruſki pſchibaltiſki brjoh ſa ſepjeraniſchčžo wuſwolicź móz. Ruska by jara ſmyliło, hdy by, kaž je šo hižo prajiło, ſ dobom tež pſcheciwo Awſtriſkej poſtupowała. Pjecź ruſkich armeekorpſow, pódlu awſtriſkich mjeſow rosdželenych, by doſahało, awſtriſke wójſko w Galiziſkej ſadžeržecź. K poſtupanju pſcheciwo němſkej mjeſy bychu 5 armeekorpſow Warſchawſkeho, 4 armeekorpſy Wileńſkeho a 4 armeekorpſy Peterburgſkeho wojeŕſkeho wokrješa k ruzy byłe, kotrež dyrbjałe ſtajnje wójnſku šylnoſcź měcź. Na tajke waſchnje by 17 abo 18 ruſkich armeekorpſow 10 armeekorpſam ſjednočženeho němsko-awſtriſkeho wójſka nopſcheczo ſtało.

Ruſki bojkot pſchecžiwo Němskej.

W Schleſyſkej šu njedawno dweju ruſkeju ſaſtojnikow, kotrajž chžyſchtaj w Němskej rěčžne parne łódže ſkasacź, jako wobhonjerjow ſaje i. Tónle podawk budže ſa němſkich łódźetwarzow ſe ſchkodu. Ruske miniſterſtwo wójnſkeho łódźſtwa je wſchitkim łódźeŕnjam a druhim privatnym džěłaŕnjam, kotrež ſtatne ſkasanki dostawaju, poručiło, ſo šo te džěła, kotrež dyrbja šo we wukraju wuwjesćź, nješmědža do Němskeje abo Awſtriſkeje dawacź. Tu šo wo jara wulke ſummy jedna, dokelž ruſka induſtrija wulkim ſkasankam, kotrež šebi powjetſchenje ruſkeho wójſka a łódźſtwa žada, njeje ſroſcźena. Wulki džěl materiala a wobdžěłanych džělow dyrbi šo ſ wukraja ſkasacź.

Ruske wójnſke łódźſtwo w baltiſkim morju.

Lětša w lěčžu šo ſchtyri 23 400 tunow wody wucźiſchčžaze hobrſke wójnſke łódže, „Gangut“, „Poltawa“, „Ssewaſtopol“ a „Petropawlowſk“ do šłužby ſtaja. Tele łódže šu šo 1909 twaricź ſapočžałe, a w dumje šu šo woſpjet na dołhi twarſki čžaš wobčžežowali. Knježerſtwowi ſaſtupjerjo pomałki twar ſ tym ſamolwjachu, ſo ruske łódžernje ſa twarjenje tajkich hobrſkich łódžow njejšu pſchiprawjene byłe. Poſlednje lěta džěło bóle ſpěchowasche. Druhe ſchtyri nowe hobrſke bitwiſke łódže, kotrež 32 500 tunow wody wucźiſchčžujo, šu šo w lěčže 1912 twaricź ſapočžałe a šo w lěčže 1915 dotwarja. Ruska šmeje potom na baltiſkim morju 8 hobrſkich bitwiſkich łódžow.

Prěni rekrutojo ſ Noweje Sserbije.

Do Belgrada póndželu prěni rekrutojo ſ nowehy šerbſkeho kaaja, 2000 muži, pſchijědžechu. Na dwórniſchčžu jich wojeŕka a zivilna wyſchnoſcź a wulka šyła wobydlerjow šwjedžeńſzy powita.

Sběžk Grichow w połodniſchej Albanſkej.

Nadběh grichiſkich ſběžkarjow na měſto Korizu w połodniſchej Albanſkej njeje šo pjecža ſchlachčžił. Po powjeſčži pak, kotruž je roskaſowaŕ albanſkich wojakow Korizy do Durazza póšłał, šo grichiſzy ſběžkarjo na nowy nadběh hotuja. Wón teho dla wo wjazy wojakow žada.

K grichiſkemu ſběžkej njeby ſ zyka doſchło, hdy budžiſche albanſki wjerch Wylem do žadanjow grichiſkeho wobydleŕſtwa ſwolił. Grichojo wo to proſchachu, ſo by šo jim prawo grichiſkeje rěčže a grichiſko-katholſkeje wěry w zyrkwi, ſchuli a pola wyſchnoſčžow w połodniſchej Albanſkej ſaručžiło. Wjerch Wylem bě šo tejle próſtwje ſapowjedžił, a teho dla Grichojo k brónjam pſchimnychu. Dla ſakitanja prawow šwojich šobunarodowzow w Albanſkej je šo na to Grichiſka na Ruſku, Franzowſku a Jendželſku wo pomoz wobročiła. Tele tſi mozy šu němſkemu, awſtriſkemu a italſkemu knježerſtwu wosjewiše, ſo budže ſa to wuſtupowacź, ſo byſchtej šo grichiſkemu wobydleŕſtwu w połodniſchej Albanſkej prawo grichiſkeje rěčže w zyrkwi, ſchuli a ſarjadniſtwje a šwoboda wěry ſaručžiłej.

Awſtriſko-čžornohórſka ſwada wo mjeſu.

Pſched někotrymi njedželemi je šylne wotdželenje awſtriſkeho wójſka hórſki pſchekhód Metalku pſchi čžornohórſkej mjeſy wobšadžiło a pjecžoch tam ſtražowazych čžornohórſkich wojakow moriło.

Cžornohórske knježerstwo je pschecžiwo tutej naßylnoscži pola wulkomozow protestowako a ßo woßebje na Rusku wo pomoz wobrocžiko.

Tamnischa krajina njeje ženje prjedy Awstriskej ßkuschaka. W poßlednjej wójnje pschecžiwo Turkowskej bě ju ßerbske wójsko wobßadžiko, a Sserbija bě ju posdžischo Cžornej Horje wotstupika. S pißmami, kotrež ßu Sserbjo w Plewlju namakali, je sjawnje dopokasane, so je hórski pschekhód hacž do wójny pod turkowskim knježstwom byk.

Hollandska ßo pschecžiwo njepschecželikemu nawalej s morja broni.

Hollandske knježerstwo je poruczilo, so ma ßo wobtwjerdženje Vlissingena tak pospěschicž, so budže kónz lěta dokonjane. Namekenske wobtwjerdženje ßo ponowi. Wuliw Scheldeskeje rěki na woběmaj brjohomaj mózne wobtwjerdzenske wěže s najnowschimi kanonami dostanje. Skónczńje budže Vlissingen sepjeranischczo ßylneje podmórskeje flotille, tak so móže ßo Scheldžiny wuliw w kóždym czaßu sawrjecž.

Khorosczˇ schwedskeho krala.

Schwedski kral je czežko na žołdk skhorik. Lěkarjo měnja, so kral na žołdkowu ranu czerpi. Khorosczˇ je ßo poßlednje měßazy shórschika. Duž maja lěkarjo operaziju sa tón ßrědk, s kotrymž mohko ßo kralej strowosczˇ wróczicž. Kral je namjetej lěkarjow pschihkoßowak, na czož je ßo hnydom operazija wuwjedka. Kral pjecža na žołdkoweho raka czerpi.

Sakoń wo postajenju irskeho ßejma

je ßo w jendželskim parlamencže po druhim wuradženju s 356 pschecžiwo 276 hkoßam pschijak. Po tsczim wuradženju smeje wothkoßowanje tónßamy wunoschk. Semjanski ßejm njesamoże wjazy sakoń powalicž; pschetož byrnjez by sakoń wotpokasak, by wón tola do mozy stupik, tak bórzy hacž jón kral podpische. Na Jendželczanow w ulsterskej krajinje, kotsiž chzedža s brónjemi saßopostajenju irskeho parlamenta sadžěwacž, jendželski parlament njedžiwa. Irski lud mohk ßam ulsterskich Jendželczanow sbicž, jeli so bychu czi pschecžiwo sakonjej postanyli. Se ßwojej revoluziju Ulsterszy woprawdže nikoho njesatrascha.

Wólbne prawo žónstich w sjednoczenych statach polnózneje Ameriki.

W sjednoczenych statach maja žónske wólbne prawa w gmejnach, tola jo s rědka wuziwaju. W Illinoiskim stacže tón krócz pschi wólbach wo wotstronjenje korczmow dželsche a existenza něhdže 3000 korczmarjow na hraczkach stejesche. Žónske běchu ßo nadžake, so ßo pódla 33 „ßuchich“ wokrjeßow, hdyž je pschedawanje alkoholskich napitkow zyle sakasane, hischcže dalschich 30 wokrjeßow „wußuschi“. Pschi gmejnskich wólbach je ßo 100000 žónskich wobdželiko.

Knjeńka a jeje ßußodža.

(Pokraczowanje.)

Wulicž bě sa mlode lěta se ßwojim nanom do lěßa khodžik wuhlo palicž, potom bě ßo do ßwěta uastajik, bě mnoho widžak a nashonik; wón mějesche dobru hlowu a rady wuknjesche, duž by sawěscže k něczemu dozpěk, ale ßkabe cžělo jeho hluboko do hubjenstwa a nusy silóczi. Khory ßo s zusby domoj wróczi, s jeho pschiwusnych nichtó wjazy žiwy njebě, samoženja njemějesche, duž bě wjeßely, so ßo jemu skónczńje poradži, ßebi jako gmejński straznik a ßkužobnik něschto male saßkužicž.

Po dołhich ßamotnych nozach by ßebi czitak; bórzy ßo jemu jako bießadnik a pschipoßluchak jedun ßlepy pschitowarschi. Tón bě runje tuk woßamoczeny a bies džěla a bě wjeßely, so by Wulicž czitak a tak wostudu sahnak. Džeń a nóz džě běschtej jene, sakomdžene spanje by rano narunak, a tak tutaj dwaj lěto wot lěta najwjetschi dżěl nozow hromadże pschebywaschtaj. S dołhim pschiwuknjenjom bě ßo mjes nimaj njerosdżělny swjask nutrneho pschecželstwa wutworik. Sslepy njemějesche mjenje wědomosczow dyžli jeho pschecžel. Wón spěschnje sapschijimowasche a mějesche dobry pomjatk. bě to sajimawo, ßkyschecž, kak wobaj mužskaj ßo wo tajkich wězach rosmołwjeschtaj, wo kotrychž mějachu pschißkuschni jeju stawa lědma wopschijecža. Hnydom to bě nadpadne, so wonaj město narěcže ßwojeje wßy czistu ßerbschczinu bjes zusych ßkowow rěczeschtaj, wěso ßo temu drusy njerosomni saßo ßmějachu. Jenož s tym mějeschtaj nusu pschihodne knihi dostacž, pschetož wonaj byschtaj wob lěto něschto hódne pschecžitakoj. Teho dla bě nózny straznik tak wjeßely, so bě tajke knihi požczene dostak.

„To budžesch ßo dżiwacž“, k ßlepemu rjekny, „kajzy Sserbjo to tehdy běchu, wo kotrychž nasch Sejler baßni. Tehdom Sserbstwo hischcže wulkotnje kczˇejesche.“

„To wschak mohko dżenßnischi dżeń tež hischcže tak byczˇ“, ßlepy wotmolwi, „naß je hischcže schwarna czrjódka.“

„To ßo wě“, Wulicž wotmolwi. „Duž pohladajmoj, schto Sejler pische. Tola njeßměmoj niczo pscheskoczicž, tež žiwjenjopißa niz; schkoda kóždeho ßkowczka, kotrež mohkoj shubicž.“

„Duž sapoczˇń se sawodom“, ßlepy rjekny.

Ale se sawoda ani strona doczitana njebě, a na czaßniku bijesche jědnata hodžina. Kniha ßo saßo na bok położi, Wulicž se ßwojej trubu po wßy khodżesche a tón krócz hodžinu zyle prawje pschipowjedżesche a wschitzy ßo strózichu, kiž běchu ßebi w korczmje w dżeßaczich hischcže pok kany abo zyku porjedžicž dali.

Wróczíwschi ßo Wulicž niczo nusnische sa dżěko njemějesche, hacž ßwoju knihu saßo wuczahnycž a ßlepeho napominacž, so by kedžbnje poßluchak. Tón pak bě dżenßa jara rospjerscheny, schtož ßo s rědka stawasche; pak mějesche něschto na dymzy czinicž, pak by kaschlowak, potom by saßo stanyk, sa khachlemi tschěsku pytak a saßo pomaku ßo k blidu wróczik. Sa khwilu dymku na bok położi, tykny ßebi ruku pod hlowu a wupscheßtrje ßo na kawku.

„Ty drje chzesch woprawdže spacž?“ Wulicž ßo pschetorže a posasta czitacž, na pschecžela ßo dżiwajo hladajzy.

„Ty jeno dale czitaj“, ßlepy rjekny, „ja wschitko ßkyschu.“

Wulicž pak njemóżesche ßo dodżerżecž, něschto snapschecžiwicž. „Te kuihi“, wón rjekny, „kiž ßu mi tak drohotna namakanka, ßo po sdaczu tebi njelubja?“

„Nó mojedla“, ßlepy wobożnje sawoka, „duž dżenßa czitanje wostaj.“

Wulicž ßo dżiwasche, s jeho pschecželom bě ßo wěscže něschto stako. Hewak by wón wudżerżak hacž do kónza, po zykych nozach; haj druhdy byschtaj, hdyž mějeschtaj něschto sajimawe czitacž, hacž do ranja hromadże wostakoj. Czeho dla wón jeho dżenßa njesczerpny pschetorže?“

„Ty ßo mi prawje wobożny byczˇ sdasch“, straznik ßo na ßlepeho wobrocži.

„Bjes winy wschak tajki njejßym“, tón wotmolwi.

„Masch dha schto pschecžiwo mi?“

Sslepy khětro s hlowu tschaßesche. Potom trochu postany a ßo woprascha:

„Ma dha wona hischcže ßwězu?“

Wulicž to wobkrucži.

„Nó“, ßlepy pokraczowasche, „schto ßebi wo tym imyßlisch? Hacž do jědnaczich lehnycž njekhodžicž, pó jstwje tam a ßem khodžicž, pok nozy wotuczena byczˇ — —“

„Ssnadž jej derje njeje.“

Sslepy spěschnje wotpokasujo machny. „Ně“, wón rjekny, „wona ma ßwoje woßebite myßle, myßle, kiž ju njemërnu czinja a jej spanje bjeru.“

„A kajke te myßle ßu?“ Wulicž ßo woprascha, s hlowu tam a ßem kiwkajo.

„Myßle, kajkichž ßebi pola njeje ženje nadżak njebych“, ßlepy bněwnje pokraczowasche. „To njech ßo potom něchtó na ludži spuschcža.“

Sslepy ßo wotmjelcža.

„A schto ma myßle czinicž?“ Wulicž ßo woprascha.

„Nima dha wona doscž?“ ßlepy dale hněwnischi rěczesche. „Ma dżeßacž, pjatnacže tyßaz toler pjenjes, je ßama ßwój knjes, wot nikoho njewotwißna, schto dha chze wjazy?“

„Ja ßebi myßlu, so je wona se ßwojimi wobstejenjemi zyle spokojom.“

„Może dha ßo lěpje měcž? A tola —“

„A schto dha?“

„A tola chze jo hischcže lěpje měcž, wona njeje spokojom, jeno kedžbuj, jeje dobre dny ßu najdlěje trale.“

„Ja njerosymju, schto ty po prawom chzesch?“ Wulicž s hlowu tschaßo rjekny.

„Nó, wona ma ßo dobro a tola ma myßle ßo —“

„Schto dha?“

„Sso wudacž!“ ßlepy tak s wotmachom sawoka, so s tym jeho zyky sadżerżowany hněw wupraßny.

Wulicž ßo dżiwajo wocži wuwalesche. „Ta knježniczka chze ßo wudacž?“

Sslepy ßebi ſ ruku pſches cžoko ſajéďže a brjowki ſcžeže. „Haj, tak je", — wón bórbotaſche.

„Njemóžna wěz", Wulicž khwilu ßebi pomyßliwſchi ſnapſchecžiwi. „Wona je cžaſcžiſcho prajika, ſo ßo we ßwojich nětcžiſchich wobſtejnoſcžach ſbožowna cžuje; ßym to ßam ſ jeje erta ßkyſchał. Kak mohle ßo jeje myßle tak njejapzy pſcheměnicž?"

„To ty ludži hubjenje ſnajeſch", ßlepy ſnapſchecžiwi.

„Tu knjeńku pak", Wulicž rjekny, „nětkole hižo wjele lět ſnaju."

„Ssy dha wós ſ jéſdnym konjom widžał", po pſcheſtawzy ßo ßlepy wopraſcha, „kiž nětkole druhdy pſched korcžmu ſaſtawa?"

„To ßo wě", Wulicž rjekny, „to je wós bohateho pſchekupza Kupſkeho we Dźěwinje."

„Bohaty", ßlepy Wuliczowu rěcž pſchetorže, „nan bě bohaty, ale pola jeho ßynow ßo bohatſtwo pſchiſporjało njeje."

„Móže bycž. Ale kak ty na teho pſchekupza pſchińdžeſch?"

„Wón je nětkole cžaſcžiſcho tule pobył."

„Wěſo, wón ma we wobkhodže ſ naſchim korcžmarjom cžinicž."

„A kajke ßu to wobkhody?" ßlepy ßo ſ dźiwnym hłoßom wopraſcha.

„Nó, wikowanja", Wulicž wotmolwi.

„To wſchak, wikowanja!" ßlepy rosnjemdrjeny ſawoła. „Knjes Kupſki ßonu trjeba, ßonu ſe ſamoßenjom; wjazy by měła a lěpje by było. Tu je naſch korcžmař ßwojemu pſcheczelej něſchto poruczał, a w tymle wikowanju ßo nětkole krucže dźěła."

„Ty ßebi myßliſch, knjes Kupſki ma myßle na tu knjeńku?"

„Na jeje ſamoßenje ſ najmjeńſcha."

„To ßo mi tola nochze wěricž", Wulicž ſ hłowu tſchaßo wotmolwi.

„Njeje dha knjeńku huſto wopytował?"

„Wonaj dźé ſtaj pſchiwuſnaj."

„Haj doſcž daloko; wón ju ßwoju cžetku mjenuje a to pſchiwuſniſtwo ſbudžuje, wo kotrymž prjedy nicžo wjedźecž nochzyſche."

Wulicž něſchto krócž pó iſtwje pſchekrocži, potom pſched ßlepym ſaſta.

„Schto dha ta knjeńka do teho praji?" wón pocža, „wo to je cžinicž.

„Schto ßebi ta myßli", ßlepy ſnapſchecžiwi, „to ja wěſo njewěm; myßlu ßebi, ſo wona to ßama hiſchcže njewě."

„Zyle wěſcže", Wulicž naſpomni, „budže namolwjenja pruhowacž a jeho wotpokaže, njejßu-li jeho ſamyßły zyle cžiſte. Wſchako je prjedy wjazy krócž ſkładnoſcž k ženitwje měła, ale wona bě kedźbliwa; budže dha nětkole hinak cžinicž?"

(Pokracžowanje.)

Pſchipóßłane.

S dźiwanjom na to, ſo bě **ſjednoczenje Serbow** na polu pißmowſkeje rěcže a prawopißa wotpohlad ſakoženja Macžizy, my jich w tukhwilne **rozdwojenje** hłuboko **wobžarujemy.** So poßleńſche też njeboh **Hórnikowe** ſtejniſchcžo **njebě,** jeho ſapiß w macžicžnym Pomjatniku dopokaſuje, kiž takle rěka:

Maćicy!

Njebudźiše-li Ty, lubowana Maćica! žaneje druheje zasłużby sebi dobyła dyžli tu, zo sy zjenoćenu pismowsku rěč a nowy prawopis nam dotworiła; bychu Tebje wěrni Serbowje česćili a zdobny dźak ze słowom a skutkom Tebi stajnje wuprajeli. Dokelž pak sy hižom pod Božim škitom wjele wjacy dobreho dokonjała, zasłužuješ připóznaće kóždeho zdźěłaneho človjeka. Wutrobnje Tebi teho dla přeju, zo by dale so rozwijała a rozkćěwała, maćernu rěč čisćiła a dospołnjała, z jeje pomocu pak za zdźěłanosć a zbože serbskeho luda so starała!

W Budyšinje, dźeń 8. měrca 1859.

Michał Hórnik-Horjanski,
tachantski vikar,
II. sekretař Maćicy Serbskeje.

Ze Serbow.

S Budyſchina. (Dar ſa veteranow.) Po wobſamknjenju měſchcžanſkich ſaſtupjerjow ßo też lětßa w Budyſchinje bydlazym potrěbnym veteranam ſ wójny 1870/71 a jich potrěbnym wudowam pjenježna podpjera wupłacži. K temu je ßo 1500 hr. pſchiſwoliło. Woßoby, kotrež maja prawo na tajki dar, chzyle ßo hacž do 30. haprleje 1914 pola měſchcžanſkeho radžicžela Riedela na taſchbarku cžißko 11 ſ pſchedpokoženjom poßlednjeje dawkoweje zedle a wojeńſkich papjerow ſamolwicž.

S Budyſchina. Sswój 60lětny měſchcžanſki jubilej je ſańdženy tydžeń prjedawſchi cžeßakarſki miſchtr, nětcžiſchi privatier Julius Hermann Bertram cžiły a cžerſtwy ßwjecžik. Město je jubilarej pſches wyſchſcheho měſchcžanoſtu dr. Käublera wumětkſzy wudźělanu ßlěbornu plaketu ſ wotpowjedazym wěnowanjom pſchepodacž dało.

— Pſchi Budyſkim pěſchim regimencže cžißko 103 je 1. haprleje 33 jenolětnych dobrowólnikow a 25 wucžerjow, kotſiž teho runja jenož jene lěto ßłużo, do ßłużby ſaſtupiło.

— Manevry 12. ſakſkeho armeekorpſa ſmeja ßo lětßa wot 10. hacž 19. ſeptembra w Marienbergſkim a Dippoldiswaldſkim hamtſkim wokrjeßu. Wójſkowe manevry mjes 12. a 19. armeekorpſom ßo k nim 21. a 22. ſeptembra pod wodženjom wójſkoweho inſpektora, generalneho wyſchka ſ Heeringena, pſchiſamknu.

— **Naſche dźiwadło.** Pod tutym napißmom je runje ſ nakładom „Domowiny", ſwjaſka ßerbſkich towarſtwow, ważna kniha wuſchła, kotruž je knjes wucžer Fr. Krał ſpißał. W njej wobſchěrne a dokładne roswucženje wo dźiwadle namakamy. Wo jewiſchcžu, draſcže, larvje hrajerja a hrajerki, wo wuknjenju a pſchedſtajenju hry wo brónjach na jewiſchcžu ßo nadróbnje jedna. Kniha wopſchija dale ſapiß wſchěch ßerbſkich hrow, kotryž budže towarſtwam jara witany. Hacž dotal dyrbjachu ſ wulkej prózu a wobcžežnoſcžu ſa pſchihódnymi ßerbſkimi hrami pytacž. Wopſchijecže kóždeje hry je ſ krótka wopißane, ſ cžimž je wuſwolenje hrow jara połóżene. So mohle towarſtwa mjes ßobu jenemu druhemu ſ radu pomozne bycž, je ßo też ſapiß wſchěch ßerbſkich towarſtwow ſ woßobami jich pſchedßydſtwa podał. „Naſche dźiwadło" dyrbjało teho dla we wobßedźeńſtwje kóždeho ßerbſkeho towarſtwa bycž; pſchetoż ſ pomozu tuteho radnika a pokaſowarja ßebi naſche towarſtwa ßwoje druhdy jara wobcžežne dźěło połóża. Knižka, kotraž 72 ſtron wopſchija, je we wudawarni Serb. Nowin po 50 pjenježkach dostacž.

— Ssywy w Němſkej běchu ſapoczatk haprleje lětßa runje tak dobre kaž loni. W Pruſkej běchu wone, hdyž 2 dobre, 3 ßrěnje woſnamjenja, pola pſcheńzy 2,6 (pornjo 2,7 loni), pola rožki 2,4 (l. 2,7), pola dźeczela 2,6 (l. 2,6). Łuki tak rjane kaž loni ſteja. Mjes ſchtódnymi ſwěrjatami ßu ßo woßebje myſche a ſchlinki ßylnje pſchiſporiłe. Rožka ſ dźěła pſchetucžna ſteji, cžehoż dla ßo boja, ſo ßo wona lehnje. Powſchitkownje pak ßu wuhlady na dobre rožkowe a pſcheńcžne žně. Też dźeczel tam, hdźež jemu njejßu myſche ſeſchkodźiłe, rjany ſteji. Deſchcžikojteho wjedra dla ßo ſ nalětnim wußywom komdźi, ßamo rólne dźěło je ßo dyrbjało pſchetorhnycž.

Kaž w Pruſkej, tak też w Sakſkej ßywy powſchitkownje rjane ſteja. W ſymje je drje mało ßněha było, tola runje w najſymniſchich dnjach běchu ſ wjetſcha ßylnje roswite ßywy ſ cžeńkim ßněhowym krywom pſchikryte, kotryž je žita pſched ſmjerſkowej ſchkodu wobarnował. Jenož poſdže wußyta jendźelſka pſcheńza je troſchku w ſmjerſkach cžerpiła. Naſymſkej rožzy je na njepſchepuſchcžitej roli wulka mokrota w měrzu ſchkodźiła. Rožka je tu wocžerwjenika a w roſcženju wrócžo wostała.

— Sakſki prynz Max, kotryž je, kaž je ſnate, ſ duchownym, je cžichi pjatk w Pariſu w St. Julianſkej zyrkwi franzowſki a tón ßamy dźeń w elſaſko-lothringſkej zyrkwi němſki prědował. St. Julienſka zyrkej je najſtarſcha a najmjeńſcha Parižſka zyrkej. Wona grichiſko-katholſkej zyrkwi melchitiſkeje obſervanzy pſchiſłuſcha. Elſaſko-lothringſku zyrkej je prynz Max, hdyž ßo w Franzowſkej zyrkej wot ſtata dźěli, ſa ßwoje pjenjeſy kupił; wona je potajkim jeho wobßedźenſtwo. Poßlednje dny prynz na ßylnu khripu thorjeſche.

S Bělſchcž. Po pſchikładze něktorych druhich podhórſkich wßow ßebi też Bělſchenjo ſhromadny wodowód natwarja, kotryž budže kóžde hoſpodarſtwo ſ wodu ſaſtaromacž. Woda budže ßo pod Lubinom ſe ßylneho žórła na polu, tudomnemu hoſcženzej łkuſchazym, wužiwacž.

S Hornjeje Hórki. Wulke wjeßele je w naſchich wßach powſeſcž ſbudźiła, ſo ſmějemy tſeczi dźeń jutrow tu ßerbſki wjeczor. Towarſtwo „Lubin" ſ Budeſtez nam jón wuhotuje. Wobßah wjeczora, kiž ßo w Hänſelez hoſcženzu tſeczi dźeń jutrow wjeczor ſ dypkom 8 hodźin ſapocžnje, je bohaty a wopſchija ſpěwy a rěcže, woßebje pak wſchelake dźiwadłowe hry khutneho a žortneho wopſchijeża. Hracž a pſchedſtajecž budže najpry ódzy žónſka młodźina jara lubołnu hru: „Lětowe wotměnjenja". Scžěhuje pſches

žobustawy „Lubina“ pschedstajeny „Dźěd Jakub“, ludowa hra we tsjóch jednanjach. Skónčnje scźěhuja krótke žortne hry. — Sapočatk žo njebudźe wotstorkowacź. Duž pschińdź s cźaśom do 8 hodźin. Programy žu psches žobustawy a pola Hänselez dostacź, pschi kažym žnadno niz. W Budestezach jich wjele sastupa namakało njeje, dokelž běchu s cźaśom wschě městna wobsadźene. Duž njekomdźcźe žo, lubi Sserbjo!

S Budestez. Wubjerk sa powschitkownje wužitne dźěło w 14. wokrjeżu je wobsamknył, na kuzy niže dwórnischcźa młodźinownju natwaricź. W njej žo kupjele, wucźeńska kuchinja, wjetscha sala, cźitarnja a turnowarnja pschiprawja. Młodźinownja žo hacź do nasymy natwari.

S Budestez. Ssobotu w nozy 1/2 11 hodźin je žo tu se schifrom kryta bróžeń kublerja Trenklera wotpalika. Pódla Budesćanskeje běschtaj Hajniska fabrikska a Raschowska žykawa na pomoz pschijěkoj. Jich rasnej dźěkawosćźi ma žo dźakowacź, so žu žo žušodne twarjenja wohnjej wobróke. Pschi haschenju je stupał Max Voigt, žyn tudomneho hosćenzarja Voigta, do njesboža pschischoł. Jena schifrowa plata, kotraž s tšěchi dele pschilecźa, jemu wóczko cźežko srani. Hischcźe tu žamu nóz dyrbjachu lěkarja k njemu sawołacź.

S Njeżwaczidła. Žclesniski pschekhód na pucźu mjes Njeżwaczidłom a Kožlowom je sa wobkhad straschny, dokelž na tutym městnje njejžu pschijědźaze cźahi nasdala widźecź. Hižo wospjet žu tu ludźo do njesboža pschischli. Knježerstwo je žo teho dla rosžudźiło, psches tute městno móst natwaricź. Twar jara spěchuje, tak so budźemy bórsy po nowym mosćze jěsdźicź móz.

Se Suberniczki. Tu je žo 1. haprleje rano 3/4 3 hodźin njewobydlena dodźerżana khěża fabrikarja Rohledera, kotryž we Wokrancźizach bydli, wotpalika. Rohleder chzyscze 1. haprleje do khěže sacźahnycź.

S Noweho Sdźara pola Klukscha. K tudomnej korcźmje žkuschazy pschitwar, s domskeho a hródže wobstejazy, kotryž bě pschi wohnju 2. februara t. l. stejo wostał, je žo pjatk 3. haprleje wjecźor w 10 hodźinach wotpalił.

S Delnjeho Wujesda. S jenym motorskim kołom je žkužobna holza tudomneho hosćenzarja Wawora do njesboža pschischko. Hdyž dróhn pschekrocźi, ju jene jara rucźe jědźaze motorske koło k semi potorhny. Holza je žo tak cźežko sranika, so je dyrbjała lěkarsku pomoz pytacź.

Se Scherachowa. Tudomny kawniski žud je fabrikskeho dźěkacźerja Adolfa Cźecha k 36 hriwnam 60 pjenjeźkam pjenjeżneho khostanja sažudźił, dokelž je Cźech kołbaski, sapałki a zigary psches mjesy do Saksheje paschował.

S Hołbina. Wutoru wjecźor wokoło 6 hodźin žo žylne nalětne njewjedro nad tudomnej krajinu rospuschcźi. Błysk do bróžnje žiwnosćerja Thänerta dyri a sapali. Twarjenje žo sa krótki cźaž spali. Boże njewjedro tež do njedaloko stejazeje lipy dyri. S dobom je wón elektriske wobžwětlenje wobschkodźił, tak so bě Hołbin dleschi cźaž bjes wobžwětlenja.

S Biskopiz. Sa dołhe lěta je tudomne wobydlerstwo wotběracź počało. W měrzu je wono wot 9036 na 8992 spadło, Pschicźahnyło je 141 wožobow, narodźiło žo 7, wumrjeło 16. wucźahnyło 176 wožobow.

Se Žitawy. Palenje cźěkow tu dźeń a wjazy pschiwiżowarjow namakuje. Tudomne towarstwo sa palenje cźěkow wjazy dyžli 2000 žobustawow liczi. S jeho hkownym nadawkom je, žwojim žobustawam spalenje cźěka po móžnosći potuńschicź. Sa žobustawy spalenje cźěka jenož 40 hriwnow a sa jich žwójbnych, kotrež njeižu žobustawy, 75 hriwnow wucźinja.

S Rachlowa pola Kulowa. Jedyn pschedewsacźel s Finsterwalde, najsterje sastupjeł jeneho hórnischeho ukzijoweho towarstwa, s tudomnymi wobžedźerjemi wo kupjenju leżomnosćzow, pod kotrymiž wuhlo leži, jedna. Něhdźe połojzu leżomnosćzow nascheje wžy je wón hižo pokupił. Sa kóždy jutro wuhlo wopschijazeho kraja wón 1200 hriwnow płacźi. Sa leżomnosćze bjes wuhla žo 300 hriwnow po jutru dawa. — Wojerowsko-Wóžlincźanska dźěkarnja drobnych kamjenjow je žwoju Wóžlincźansko-Pižanodołsku grotnizu jenemu skałowemu wobžedźerjej w Radworju sa 6000 hriwnow pschedała. Grotniza je žo dwě lěcźe trjebała. Po natwarjenju pschisamkazeje kolije k Pižanodołsko-Wojerowskej privatnej želesnizy žo grotniza wjazy njewužiwasche.

S Klětneho. Sańdźenu žobotu popołdnju wokoło 3 hodźin s połnozy nascheje wžy jedyn powětrowy ballon wohladachu, kotryž žo k semi bliżesche. Schtóž móżesche běžecź, wcźipny sa nim cźěrjesche. K wulkemu wjeżelu Klětnjanow žo ballon na semju puschcźi. S jeho korba hejtman s Jena, bratr wobžedźerja Jamnowskeho ryczerkubła, a jedyn wojak powětrojěsdneho wotdźělenja stupischtaj. Pomozne ruki hnydom ballon hromadu swichu, na cźož žo wón po želesniży do Barlina wrócźi.

Nalětne kontrolne zhromadźizny we Wojerowskim wokrjeżu budźa **w Delnim Wujesdźe** žrjedu 15. haprleje dopołdnja we 8 hodźinach sa Bjerwald, Tranje, Lěsku, Lipiny, Kucžo, Manjow, Rudu, Ssepschezy a Wujesd; **we Łasu** žrjedu 15. haprleje dopołdnja w 10 hodź. 40 m. sa Tsi Žony, Drěwzy, Bjedrichezy, Hermanezy, Kobliży, Słyczin, Las, Mortkow, Nydu pola Łasa, Radsku s Kołpinom a kubłom Kißylkom, Schczeńzu, Kołbizy, Wyžoku, Běły Khołmz a Tyhelk; **w Kulowje** žrjedu 15. haprleje popołdnju 1/4 4 hodźin sa Brěžki, Bukojnu, Němzy, Hósk, Kulowz, Kocźinu, Mucźow, Nowu Wjeż (klóschtrskeho podźěla), Rachlow, Ssalow, Wulke Sdźary, Ssulschezy, Spole, Stróžu, Kulow; w Njedźichowje 16. haprleje, **w Cźižowje** schtwórtk 16. haprleje popołdnju w 2 hodź. sa Dubrjeńk, Lubhoscź a Cźižowu; w Hósni pjatk 17. haprleje, **we Wojerezach** I pjatk 17. haprleje popołdnjn w 3 hodź. sa město (lětniki 1909—1913), w Burkersdorfje žobotu 17. haprleje, w Ruhlandźe žobotu 17. haprleje, **w Blunju** póndźelu 20. haprleje dopołdnja we 8 hodź. sa Blunjo, Lejno, Parzow, Bjesdoły a Sabrod; w Bórkamorje póndźelu 20. haprleje popołdnju w 2 hodź. sa Bórk, Bórkamor, Nowu Wjeż kral., Nowe Město s Daschkami a hajnkownju w Kißylku, Roholń, Schiboj, Sprejizy, Cźorny Łuh a Drětwju; **we Wojerezach** II wutoru 21. haprleje dopołdnja we 8 hodź. sa město (lětniki 1906—1908) **we Wojerezach** III sa město (lětniki 1901—1905); **we Wojerezach** IV wutoru 21. haprleje popołdnju w 3 hodź. sa Hory, Brětnju, Lubusch, Michałki, Narcź, Wulku Nydu, Nowu Łuku, Kinajcht, Cźorny Khołmz s Nowym Khołmzom, Židźino, Ptacźezy, Wulki a Mały Cźisk.

Se Spal. Sańdźenu njedźelu rano 1/2 2 hodźin je s bróžnje bura Bělika woheń wudyrił. Bróżeń bě drjewjana a se žkomu kryta a žo do cźista wotpali. W njej žo khowaze žyno, žkoma, mlócźaza a cźisćaza maschina žu žo s płomjenjemi sniczike. Woheń je žo po sdaczu sakożił. Bělik ma drje sawěsćene, tola njedźiwajcy teho wulku schkodu pocźerpi.

S Lipicza. Njedźelu rano 1/2 3 hodźin žu žo njewobydlene twarjenja žiwnosćze tudomneho pjekarja Jana Jurka do cźista wotpalike. W bróżni žito, žkoma atd. małych wobžedźerjow leżesche. Woheń je žo najsterje sakożił.

S Cźorneho Khołmza. Nowej wuhlowej jamje, kotruž je towarstwo „Ilse“ mjes Lubuschom a Ptacźezami wotewriło, je žo mjeno „Erika“ narjekło.

Wužudźenja.

Khostanska komora. Kradnjenje jěsdnych kołow je spezialnosćz 25 lětneho dejerja Franza Finka s Nieder-Altstadta w Cźechach była. Budyska měschcźanska rada bě w lěcźe 1905 Finka wupokasała. Na to bě wón se Saksheje wucźahnył, tola žo 1911 saža do njeje wrócźił a bě na poźled w Lejnje pola Budestez bydlił. 8. februara bě jemu žiwnosćer Zimmer w putniskej korcźmje w Hajnizach žwoje jěsdne koło s poruczenjom pschepodał, so by jo samkarjej Rabschej k wuporjedźenju dowjeł. Město so by to cźinił, Fink koło pscheda. Potom wón w Hornjej Hórzy 13. februara psched klamami konsumskeho towarstwa koło fabrikarja Lehmanna s Małych Debžez a 16. februara s jeneje khěže samkarjej Schołcźe w Hornjej Hórzy druhe koło a 17. februara w Lubiju psched jenymi klamami fabrikarjej Seidelej s wulkeho Dažina teho runja jene koło kradny. Hdyž bě wón potom hischcźe 19. februara s khěže restawrazije „Karolineje sahrody“ w Budyschinje najenkej skały Michałkej we Wurizach žkuschaze jěsdne koło wotwjedł, jeho lepichu, hdyž chzyscze jo wón cźažnikarjej Mrósej w Bukezach pschedacź. Finka k jastwu na 1 lěto 2 měžazaj a k shubjenju cźestnych prawow na 3 lěta sažudźichu.

Přilopk.

* (Lětarjowe padnjenje.) Lětar Lippert s Draždźan, kotryž bě žrjedu rano w Kadizach s tamnischeho lětanischeźa wulecźał, se žwojim lětadłom we wyžokosći 60 metrow pola Wbohowa nad Łobjom k semi padźe. Lětadło žo žyle na kruchi rosbi, na spodźiwne waschnje pak lětar njesranjeny wosta.

* (Želesniski jubilej.) Lětża 7. haprleje bě žo 75 lět minyło, so je žo želesniza mjes Lipskom-Riesu-Draždźanami połnemu wobkhadej pschepodała. Twar želesnizy je Lipsćansko-Draždźanska želesniska kompagnija wuwjedła. Tole towarstwo bě wot saksheho

knjeżerſtwa 1835 dowolnoſcź doſtako, ſ Lipſka do Draždžan żeleſnizu twaricź a ſa pok milijona toleŕ njeſadańliwych papjerjanych pjenjes wudacź.

* (Sajědojczenje krwě.) W Zaboltizach pola Miſchna bě żebi murjerſki pomoznik Hanisch na ramjenju jětſeſchko rosdropnył. Pſchi tym bě żebi krej ſajědojcził. Sa něktore dny je wón we wulkich boloſczach wumrjeł.

* (Cžežke njewjedra a wětry we wjeczornej Němſkej.) We Württembergſkej, Badenſkej, Elſażu, Bayerſkej a Thüringſkej żu njewjedra a wětry ſapoczatk ſańdżeneho tydżenja wjele ſchkody nacziniłe. W Birkenzellu je żo jena kapała ſ błyſkom wupuſcziła. W Kieſelbronnje a Ebingenje żo dwě twarjeni ſ błyſkom cżežko wobſchkodźiſchtej. W Lernbergu wětr wulki nowotwar potorha a w Göppingſkim lěżu żo wjele ſtarych dubow ſwuwala. W Hördtu w Elſażu je błyſk ratarja Ruhlmanna na polu ſaraſył a jeho żonu pohkuſchił.

W druhich ſtronach je wětr wſchelaku ſchkodu naczinił. W Großenbaumje pola Kölna żo jedyn ſ porzlinom nakładżeny cżežity automobil ſ wětrom do drohoweho pſchěrowa czißny. Automobilowy wjednik żo cżežko frani.

S Augsburga puſchczeny cżah żo mjes Nordendorfom a Mertingenom ſ tak żylnym wichorom ſhrabny, ſo żo 10 tworowych woſow ſ kolijow wuſběhny a żo ſwróczi. W Blankenburgu w Ssmólnych Horach żo próſdna lokomotivownja powali a jedyn wulki fabrikſki wuheń żo powróczi. Też na druhich měſtnach je żo wjele ſchkody na twarjenjach a ſchtomach nacziniło.

* (Konkurs jeneje wulkopſchedawaŕnje.) W Barlinje je wulkopſchedawaŕnja Adolfa Wertheima ſwěſchczaka. Pſchi pſchewjedżenju konkurſa wěriczeljo wjazy dyžli 5 % żwojich żadankow njedoſtanu. 1200 pſchiſtajenych wulkopſchedawaŕnje żwoju kłužbu ſhubi. Wěriczelow je pjecża 4000, wſchě paßiva pjecża 25 milijonow hriwnow wuczinjeja, kotrymž jenož 3 milijony aktivow napſchecżo ſteja.

* (Wotpokaſany zyrkwiny nowotwar.) We Potsdamje je żo drje hacž dotal njedoczakany podawk ſtał, ſo je jena woßada jej poſkiczeny darjeny nowotwar jeneje zyrkwje wotpokaſała. Někotſi ſakożerjo běchu hižo pſches 100000 hriwnow naſběrali a żo na zyrkwinu radu wobroczichu. Nowa zyrkej dyrbi żo wot Mikławſchſkeje woßady dźělicź a nowa woßada dyrbjeſche ju wudżerżowacź. Dokelž Mikławſchſka woßada hižo 26 % zyrkwinſkeho dawka płaczi, żo bojachu, ſo ſ nowym zyrkwinym twarom nowe dawki naſtanu. Po dołhich jednanjach, w kotrychž żo też na to pokaſa, ſo njeje nowa zyrkej zyle nuſna, zyrkwina rada k wothłoßowanju pſcheńdże, kotrež ſ jenym hłoßom wjetſchiny poſkiczenu zyrkej wotpokaſa.

* (Nadpad na jeneho poßelnika.) Póndżelu popołdnju jedyn mużiki poßelnika Frankfurtſkich młynow na dróſy nadpadny. Rubjeżnik bě w młynje najſkerje widżał, ſo běchu poßelnikej 34000 hriwnow dali, ſo by je wón do jeneje banki donjeßł. Sso wobarajo poßelnik ludźi na pomoz wołaſche. Tutym żo poradźi, cżekażeho rubjeżnika doſcżěhnycź a ſajecź. Pſchi nim legitimaziſke papjery, na mjeno Ferdinanda Aujardina w Luxemburgu wuſtajene, namakachu. Pſchi pſcheßłyſchenju pak żo wón ſkónczjnje wuſna, ſo je 1906 ſ němſkeho wójniſkeho kłódźſtwa cżeknył a ſo je wot teho cżaża po Franzowſkej, Belgiſkej a Luxemburgu wokoło cżahał. Němſka wyſchnoſcź je ſa nim ſ kojeŕſkim liſtom pytała.

* (Rubjeżny nadpad.) Wikowarja Reinheima ſ Patkowa w roñſchej Pruſkej ſtaj na dróſy dwaj dundakaj nadpadkoj a cżežko franikoj. Na to ſtaj jeho wós, na kotrymž ſa 3000 hriwnow tkaninow leżeſche, ſapalikoj. Wós je żo ſpalił.

* (9000 hriwnow ſ pjenjeżneho liſta kradnyli.) Jene akzijowe towaŕſtwo w Düſſeldorfje tele dny liſt ſ 9000 hriwnami jenej firmje do Wilhelmshafena póßła. Liſt je pak tam próſdny dóſchoł. Sa paduchom nimaja żaneho żłeba.

* (Mordaŕ żwojeje żony.) Ratarja Maciejewſkeho w Ulrichtsthalu żu ſajeli, dokelž je pjecża żwoju żonu ſkónzował. Jeho domſke bě żo wotpaliło. Na wopalniſchczu w pinzy zyle ſwuhlene cżełko jeho żony namakachu. Kaž żo wupokaſa, bě wón po pſchikładże ſajědojczerja Hopfa pſched króthkim cżaßom żiwjenje żwojeje żony ſ 20000 hriwnami ſawěſcził. Nětkole móża pak jeho dowjeſcź, ſo je wón niż żwoju żonu, ale żwoju lubku k dowěrjenſkemu lěkarjej żiwjenje ſawěſczażeho towaŕſtwa póßłał, ſo by nuſne wobßwědczenje doſtał, ſo je jeho żona ſtrowa.

* (Strażowazy wojak paducha ſatſělił.) Na wobtwjerdżenju „Lothringen" pola Metza je jedyn ſtrażowazy wojak jeneho paducha ſatſělił. Jedyn ziwiliſt bě tam měch wuhla kradnył, a hdyž wón po wojakowym tſikróczným ſawołanju ſtejo njewoſta, ale cżekaſche, żo wojak do njeho ſaměri a tſěli. Paduch drje na ſemju padże, tola jeho njemóżachu namakacź. Koż je żo nětko naſhoniło, wón w Feves pola Metza bydleſche, tam je wón też wumrjeł.

* (Njeſbože na żeleſnizy.) Njedżelu je w Lehe ſ Cuxhavena pſchijědżazy ludźazy cżah na wopaczną koliju ſajěł. Lokomotiva ſ někotrymi woſami po brjoſy dele padże. Lokomotiviny wjednik a tepjeŕ żo ſaraſyſchtaj. S puczowarjow njeje nichtó do ſchkody pſchiſchoł.

* (Zeremonija nohowmycża w Mnichowje.) Wot 43 lět je w Bayerſkej ſeleny ſchtwórtk ſażo prěni krócź kral ſchědżiwzam noſy mył. Po Božej mſchi w dwórſkej zyrkwi żo kral ſ prynzami w żwjedżeńſkim cżahu do Herkuleſkeje ſale poda, hdżeż běchu żo hižo kralowa, wobſtarna arzywójwodka Adelgunda, prynzeżny, bamżowy nuntius, żobuſtawy diplomatije a dwórſzy knjeża ſhromadźili. Po ſwuczenym waſchnju kral dwanaczom ſchědżiwzam nahej noſy ſ wodu pola a jej wutrě, na cżoż klóſchtrſki probſt nohu kóżdeho ſchědżiwza wokoſcha. Skónczjnje kral pjenježny dar w běłym a módrym měſchku kóżdemu ſ dwanaczoch ſtarzow wokoło ſchije powěßny.

* (Sswójbne njeſbože.) Njejabzy wowrótniwſchi je w Birkenbergu pola Pſchibrama w Czechach hórnik Scherner żwojeho jědnaczelětneho żyna a żwoju żonu ſaraſył a je żo potom żam ſkónzował. Sso żmjercź wuſtróżiwſchi je jeho druhi żyn rěcź ſhubił.

* (Njeſbože jeneho franzowſkeho generala.) Hdyž chżyſche żo w La Rochelle general Rondony póndżelu na żwojeho konja żydnycź, żo kóń ſpłóſchi a wukopny. General żo dwójzy do delnjeho żiwota kopny a bjes wědomnja leżo woſta.

* (Morduŕſtwo.) Wot 2. januara bě żo młoda Draždżanczanka, knjeżna Marja Hillez, w Italſkej pſchi wulěcże na horu Dramont ſhubiła. Nětko żu jeneho tamniſcheho wobydlerja, Carla Artewa, na kotrehož tukaju, ſo je Hillez ſkónzował, ſajeli.

* (Njeſbożowna luboſcź. Dokelž bě żo jeho luba wot ujeho wotwobroczika, je ſchtwórtk wieczor w Helmſtedtu żeleſotocżeŕ Bjedrich Lanz do holzy dwě kulzy ſ revolvra tſělił, kotrejž ju moriſchtej. Potom żo Lanz ſ dwěmaj wutſěloma żmjerez ſtraſchnje frani. Njeſkutk żo w holzynym wabydlenju ſta.

* (Wotpóßłarja bomby ſajeli.) Rumunſkeho ſtudenta Cataruo, kotryž je Debreczinſkemu biſkopej bombu póßłał, żu w Skopli w Sſerbiji ſajeli. Awſtriſke knjeżerſtwo żebi żada, ſo by żo jemu Cataru wudał. Sslěd ſa Cataruom je żo w liſcże namakał, ſ kotrymž wón żwojimaj ſtarſchimaj ſdźěli, ſo chże wón najprjódzy w Skopli pſchebywacź a żo potom do Schwajzarſkeje podacź. Bomba, kotruž bě wón Debreczinſkemu biſkopej póßłał, je w biſkopowym hrodże rosbuchła. Pſchi tym je żo 7 woßobow moriło a wjetſcha liczba je żo ſraniła. Cataru je żo ſe żwojim ſkutkom ſa to wjeczicź chżył, ſo bě Debreczinſki biſkop k woli wuheŕſkeho knjeżerſtwa w Debreczinje rumunſku rěcź ſ Božich kłużbow wotſtronił.

* (Wotprawjenje jeneho Němza w Franzowſkej.) We Veſoulu żu jeneho młodeho Němza, wěſteho Joſefa Kirchſtettera, ſ guillotinu wotprawili. Kirchſtetter bě żwojeho knjeſa, jeneho kubłoweho najenka, ſkónzował, dokelž bě żo tón ſapowjedźił, jemu żwoju dżowku wudacź. Hnydom po Kirchſtetteru druheho mordarja, Piccinelli rěkażeho, wotprawichu.

* (Sraženje kłódżow.) Kapitan jeneje jendżelſkeje parneje kłódże, kotroż je wutoru do Londona pſchijěła, je woſjewił, ſo je jeho kłódź pola Sidneya do jeneje njeſnateje tſiſczeżorateje kłódże ſawadźiła. Tſiſczeżorak je żo podnórił a zyła wobżadka je żo tepiła.

* (Rosbuchnjenje powětroweje kłódże.) Italſka wodżliwa powětrowa kłódź „Citta di Milano" je żo ſ rosbuchnjenjom zyle ſniczika. Wona dyrbjeſche dla jeneho wobſchkodżenja pola Cantu w połnóznej Italſkej k ſemi ſjecź, a wulka cżrjóda ludźi khwataſche k pomozy. Na dobo żo ſakużny; ballon bě rosbuchnył a kłódź żo wſcha ſpali. Wjele ludźi je żo pjecża wopaliło, tola jenož lohko. „Cittu di Milano", kotruž bě inżenieur Forlemini natwarił, je lud ſtatej darił, hdyž bě żo ſa jejne kupjenje trěbna ſuma pjenjes naſběraka.

* (Syma w połnóznej Amerizy.) Do ſjednoczenych ſtatow połnóznje Ameriki je żo njejabzy ſyma wróczika. W Texaſu żněh po zyłym kraju leži, a pópki roſtlinow żu ſmjerſke. Też ſ Canſaſa, Miſſouria a Oklahamy żu powjeſcże wo wulkej ſymje pſchiſchke. Wjedrowuſtojui praja, ſo budże ſyma bliżſche dny hiſchcże pſchiběracź.

Włoßy barbjazy cżeßak

Sakońſzy ſchkitany. Njedoſcżéhnjeny w trjebanju

Barbi ſchéďžiwe abo cżerwjene włoßy żołte abo cżorne.
Sa njeſchkódnoſcż ßo rukuje. Sso léta dołho trjebacż hodźi.
Scht. 3 hriwny na póſtſke dobracże.

R. Drechsel w Draždžanach Nr. 6
Kurfürſtenſtraße.

Majß, gris, rżane a pſchenicżne wotruby rżanu a pſchenicżnu muku poruczam a ſa **wſchu pizu żito jako ſapłacżenje** pſchijumuju.
Kóždu dźélbu żita ſa hotowe pjenjeſy kupuju.

G. Horbank
w młynje w Prawoczizach.

Cżerpjach wot 3 lět na żołtu wumpjeru ſe żakoßnym

ßwjerbjenjom

S pok kuſkom Zuckerowego patent. lékarſkeho mydła ßym cżwilu doſpołnje wobyk. H. S., poliz.jſki ſerżant.

Kuſk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßylniſcha forma). K tomu **Zuckoob kreme** (niż tucżnjaza a mika) 75 pj. a 2 mk. w **Budyſchinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Engerta, bratrow Měrſchez** raßléd., **Stranch a Koldy.**

Schleſiſke

dżeczelowe ßymjo

bjes židy

ſardellu, hroch, woku, runklizowe ßymjo

poruczа tunjo

Czech w Rakezach.

Viſitne khartki

cżiſchczi ſpěſchnje a tunjo
Esmolerjez knihicżiſchczerńa.

Sſerbſki muſej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedżelu měßoża wot ½11—12 hodźin.

Kóždy, kotryż chze ßebi **dobry a tuni cżaßnik** kupicż, abo kotryż chże ßebi jón **porjedżicż** dacż, njech dże k cżaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſke haßy 5.

Jencż pſchedawa a porjedżuje, ſa ßwoje dżéło ſprawnje cukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczińnami wupołożene. wobhladacż.**

WYBERT-TABLETTEN
Name gesetzlich geschützt

Tyßazy cżłowjekow k ßwojemu powołanju ſtrowy ßylnyhłóß trjebaju. W jérym cżaßu tutemu ſtrach hroſy. Schlitajcże ßo ſe wſchédnym wużiwanjom **Wybertowych tablettow** pſched kaſchelom, dybawoſczu, katarrhom. Jena pruha ſ nich wjazy dopokaſuje dyžli wjele ßłowow. Dóſtacż we wſchéch haptykach a drogownjach po 1 mk.

Sprattowu pizu ſa pjeriſnu

ſ kotrejż kury wjele wjazy jejow dyžli hewak njeßu

poruczа

Khorla Preisser jun.
pſchi żitnych wikach.

Flechtenheil

wupruhowany ßrědk pſchecżiwo wußypkam kože a liſchawje, buſchwiza po 1 hr.

Pile k cżiſcżenju krewje,

k rjadowanju a podpjeranju lohkoho wukhoda, bleſchka po 50 pj.

Selo k cżiſcżenju krewje

wupruhowany ßrědk pſchi khoroſcżach, kotrež ſe ſchpatneje krewje wukhadźeja, tyſka po 1 hr.

Krjepki k cżiſcżenju krewje

ßłuża k lépſchomu ſkutkowanju a podpjeranju kury k cżiſcżenju krewje, bleſchka po 75 pj.

Kralowſka priv. Hrodowſka haptyka
w Budyſchinje.

Wettinſka haptyka

w Budyſchinje

pſchi nowym ßudniſtwje, blisko dwórniſchcża, kaſarmow a Lubijſkeje drohi

poruczа jako woßebitoſcż:

kaſtanolſke a ſchmrěkowe jehlinowe kupjele
ſ wuhližnatej lißalinu
w tabletowej formje.

Poßylnjazy a ſměrowazy ßrědk pſchi nervoſnoſcżi, wupruhowany pſche rheumatismus, podklócże, neuralgiju. Karton po 12 tabletach, ſa 6 poknych kupelow doßahazy 2 hr. 50 pj.

Nowoſcże

chenillowych rubiſchczow a chenillowych ſchawlow

ßu doſchle. Wězy ßu najlépſcheje hódnoſcże a kraßnych muſtrow

Otto Osswald
na kamjeńtnej haßy 7.

Kóſlaze kóžki

kaž tež wſchě

druhe družiny
:: kožow ::

kupuje

po najwyſchſchich płaczińnach

Heinrich Lange

pſchi żitnych wikach 11
a pſchi zyrkwinym naměſcże 4.

Sprattowu pizu ſa kurjatka

najlépſche k pizowanju kurjatkow poruczа

Khorla Preisser jun.
pſchi żitnych wikach.

Pſche drjenje

kóždeho waſchnja je ßo **Capsicum plester, India rubler Combination** najlépje wupruhowało. Dóſtacż we Wettinſkej haptyzy pſchi nowym ßudniſtwje (naměſcże krala Bjedricha Auguſta.)

Derje ſdżerżana

ßajaza maſchina

je prjecż cżehnjenja dla ſkerje lépje na pſchedań w Bukezach cżiſżko 72.

Sſucżelna podſżobna kruwa

je na pſchedań w Krakezach cżiſżko 3.

Kruwa

blisko k cżelenju je na pſchedań w Bukezach cżiſżko 9.

Kupne wucżinjenja, hypotheklſke liſcżiny, teſtamenty

wudżéłuje

prawny bürow Kobana pſchi żitnych wikach 4.
— Rěcżu ßerbſki. —

Sobotu 11. haprleje. **Sobotu 11. haprleje.**

Cześcźenym Serbam w Budyschinje a wokolnoscźi najpodawolnischo k wjedźenju dawam, so sym swoju

spezialnu pschedawarńju

sa składnostne kupje a sbytki

wobleczenjowych, blusowych a kostümowych tkaninow

sobotu 11. haprleje na žitnej haßy cźißło 10 pódla Nowakez klamow wotewrił.

Pawoł Otte

Na žitnej haßy 10. Na žitnej haßy 10.

Pomyßlne najtuńsche kupowanske žórło sa saßopschedawarjow.

Hłowna zhromadźizna
Maćicy Serbskeje

budźe **jutrownu srjedu 15. hapryla 1914** popołdnju 1/2 3 hodźin w »Serbskim Domje« w Budyšinje.

Porjad: 1. Rozprawy. 2. Nekrologi. 3. Namjety.

Wšěch sobustawow a přećelow wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Studowaca młodźina

wotměje jutrownu skhadźowanku srjedu po jutrowničcy w 10 hodź. dopołd. w Serbskim Domje. Towarstwa chcyłe rozprawu podać.

Wšěch sobustudowacych a zajimawcow z tutym najwutrobnišo přeprošuje

J. Wałda, cand. theol.
t. č. hł. starši.

Jutrnica,

serbske tow. za Njeswačidło a wokolnosć,

zmeje druhi dźeń jutrow popołdnju w 4 hodźinach we Weberec hosćencu swoje posedźenje, w kotrymž budźe so wo poswjećenju khorhoje jednać.

Sobustawy a hosći najwutrobnišo přeprošuje

předsydstwo.

Bukečanske serb. tow.

zmeje njedźelu 19. haprleje pop. w 4 hodź. swoje posedźenje.

Přednošk je k. cyrkw. wučeŕ Hocker z Kotec dobroćiwje přilubił.

Sobustawy a hosći z tutym najwutrobnišo přeprošuje

předsydstwo.

Kruwa

blisko k cźelenju je na pschedań w **Klukschu** cźißło 3.

Pschedawanje leżomnoscźow.

Wutoru 14. haprleje t. l. maja so s **Lodnez žiwnoscze we Lomsku** pola Minakała

pola, luki a pólne sahony

na pschesadźowanje pschedawacź.

Tehorunja so sbytk leżomnoscźow pscheda abo so po žadanju 30 górzow wulka žiwnosć s inventarom abo bjes njeho zyła pscheda.

Wobsedźerjo.

Sserbski
ludowy wjeczor

wotměje so

tsecźi dźeń jutrow, 14. haprleji 1914, wjeczor we 8 hodź. w Haenselez hoscźenzu

w Hornjej Hórzy.

1. **Lětowe wotměnjenje,**
   hra žónskeje młodziny.
2. **Dźěd Jakub,**
   ludowa hra w 3 jednanjach.
3. **Duzy s kermusche,**
   žortna hra w 1 jednanju.
4. **Shromadne spěwy.**

Program płaczi 40 pj.

Sserbski lud s bliska a s daloka so na tutón wjeczor wutrobnje pscheproschuje.

Sserbske towarstwo „Lubin".

Po pschedstajenju budza sa wopytowarjow reje.

Jan Hänsel.

Schewskeho wuczobnika

pyta schewski mischtr **Gusta Scholta** pschi žitnych wikach cźißło 44 w khěži pschekupza Gliena.

Młódscheho porjadneho

pohonca

k 1. meji pyta san. radźicźel **dr. Langer** w Rakezach.

(K temu cźißlu pschikoha.)

Pschiloha k czišku 15 Serbskich Nowin.

Sobotu 11. haprleje 1914.

Placišny rěsneho skotu na Draždžanskich skotnych wikach.

8. haprleje 1914.

Placišny po zentnarju a hriwnach.

Skotne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. polnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 6 lět	50—51	94—98
awstriske	—	—
2. mlode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	44—48	86—90
3. šrěnjo pizowane mlode, derje pizowane starsche	38—42	80—84
4. šnadnje pizowane kóždeje starosty	31—37	69—78
Jałojzy a kruwy:		
1. polnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	47—50	88—93
2. polnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 7 lět	41—45	82—86
3. starsche, wukormjene kruwy a šnadnje wuwite mlódsche kruwy a jałojzy	37—49	76—79
4. šrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	32—36	72—76
5. šnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25—30	63—70
Byki:		
1. polnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	49—50	90—93
2. šrěnjo pizowane, mlódsche a derje pizowane starsche	44—47	84—87
3. šnadnje pizowane	39—43	79—82
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	65—68	110—112
2. šrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	60—64	104—108
3. šnadnje wuwite wot zyza	44—54	87—97
Swinje:		
1. polnomjaßne lěpschich raßow a jich skschiženjow w starobje hacž do 1¼ léta	48—49	63—64
2. mjaßne	46—47	61—62
3. šnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	40—45	55—60

Placišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 4. haprl. 1914. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.	W Lubiju 8. haprl. 1914. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.
Pschenza . . . . bela	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . . žołta	—	—	—	—	8	30	9	—
" . . . . nowa	8	25	9	—	—	—	—	—
Rožla	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . . nowa	7	15	7	40	6	25	7	25
Jećmjeń . . . } 50 kilogr.	—	—	—	—	6	60	7	90
Wows . . . . }	6	50	7	35	6	20	7	—
" . . . . nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	9	50	10	50
Woka	11	—	12	—	9	50	10	75
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka . . }	17	50	19	50	20	—	22	—
Berny	1	75	2	50	2	10	2	40
Butra . . . . 1 kilogr.	2	60	2	90	2	60	2	80
Pšeńcžna muka 50 "	10	25	18	50	14	50	18	50
Rjana muka . 50 "	9	50	12	25	10	50	12	50
Sšyno . . . 50 "	2	50	3	25	2	50	3	—
Ssloma . . 100 "	3	—	3	25	3	—	3	60
Proßata 870 schtuk, schtuka . .	16	—	29	—	—	—	—	—
Pšeńcžne wotruby }	5	35	5	60	5	10	5	60
Rjane wotruby } 50 kilogr.	5	15	5	50	5	50	5	90
Pšeńcžny gris }	—	—	—	—	—	—	—	—
Rjany gris	6	35	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 5 pj., schtuka 7 pj.

W Budyschinje placzesche: korz pschenzy (bela) po 170 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np., žołta — hr. — np. hacž — hr. — np., nowa: 14 hr. 20 np. hacž 14 hr. 96 np., korz rožki po 160 puntach 11 hr. 76 np. hacž 12 hr. 24 np., nowa: 12 hr. — np. hacž 12 hr. 32 np., korz jećmjenja po 140 puntach: 10 hr. 85 np. hacž 12 hr. 04 np.

Wiczne placišny w Kamjenzu.

9. haprl. 1914.

Po 50 kilogr.: Rožla wot 7 hr. — np. hacž 7 hr. 50 np., pschenza wot 8 hr. 60 np. hacž 9 hr. 10 np., jećmjeń wot — hr. — np. hacž — hr. — np., wowß wot 6 hr. — np. hacž 7 hr. 80 np., jahły wot — hr. — np. hacž — hr. — np. hróch — hr. — np., šyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 60 np., běrny — hr. — np. hacž 2 hr. 70 np., šloma (100 kilogr.) 3 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 60 np. hacž 3 hr. — np., jeja (mandl) 1 hr. 05 np.

Wjedro w Londonje 10. haprleje: Pomročene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje jutrowničku rano w 7 hodźinach duchowny Tyschet šerbsku spowjednu wucžbu, ½9 hodźin farat Räda šerbske a w 10 hodźinach němske predowanje.

2. šwj. dź. jutrow smeje rano w 7 hodźinach farat Räda němsku spowjednu wucžbu, ½9 hodźin duchowny Tyschet němske a w 10 hodźinach šerbske predowanje.

Wobaj šwjatej dnaj budže so psched zyrkwinskimi durjemi kollekta sa sakske hlowne bibliske towarstwo sběracź.

3. dźeń jutrow smeje dopoldnja ½9 hodźin duchowny Tyschet šerbske predowanje.

Tydźenske sastojnske dźela smeje duchowny Tyschet.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Rudolf Khorla Hendrich Pietschman, tyschetski mischtr w Hnewšezach, s Hanu Marju swud. Čornakowej rodź. Märkerez, hosćenzaku tam.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Hilžbjeta Erna, Khorle Augusta Wobsta, dźěłaćerja w Malym Wjelkowje, dź. — Lejna Herta, Bjedricha Wylema Jeremiaša, pohonca pod hrodom, dź. — Rudolf Alfred, Augusta Bjedricha Pawoka, dźěłaćerja pod hrodom, š.

S druhich wosadow: Arnoscht Richard, Bjedricha Arnoschta Pjeczki, žiwnoscerja w Kosatni, š. — Erich Herbert, Jana Khorle Mětracha, pohonca w Minakale, š. — Ema Marta, Jana Arnoschta Scholty, žiwnoscerja we Wujezku, dź. — Arnscht Waktar, Bjedricha Augusta Rychtarja, hródźneho schwajzarja w Pomorzach, š.

Zemrjeli:

W Michalskej wosadze 4. haprleke: Reinhold Bruno Möbius, ratat s Nowych Spytez, semrje we wokrjesnym wustawje na Židowje, 36 l. 8 m. 13 d. — 6.: Hana swud. Anselmowa rodź. Hoblandez s Wjelećina, semrje we wokrj. wustawje na Židowje, 68 l. 2 m. 22 d. — 7.: Hana Herta Dreßlarjez, njemandźelska dź. we Wurizach, 3 m.

S druhich wosadow: Khorla Kral, khěžet w Hodźiju, 65 l. 7 m. 27 dnjow. — Kurt, Maza Pinzela, žiwnoscerja w Deberkezach, š., 8 m. 13 d. — Jan Urban, khěžet w Brěsy, 72 l. 4 m. 17 d. — Hana Karolina Bětnarka, wobydlerka w Huizy. 49 l. 5 m. — Ernst Richard Pětschka w Kosatni, 2 d. — Marta Frida, Khorle Augusta Kleina, fabrikst. dźěłaćerja we Wulkej Dubrawje, dź., 2 m. 26 d. — Hana swud. Nychtarka w Adolfskej Hěcze, 67 l. — Jurij Max Grützner, kanonér w 2. sakskim pěschim artilleriskim regimencze čišku 19 w Draždžanach, 23 l. 10 m. 19 d. († w garnisonskim lazarecze w Draždžanach, pokhowany w Hucžinje.) — Madlena Hanschzyna, khěžerja w Barcze, mandźelska, 72 l. 6 m. — Marja Madlena swud. Muzyna, wumjeńkarka w Dubrawzy, 64 l. 9 m.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

Jutrowničku smeje rano ½8 hodźin duchowny Voigt šerbsku spowjednu wucžbu, ½9 hodźin smeje farat Kschižan šerbske a w 10 hodźinach němske predowanje.

2. dźeń jutrow smeje rano ½8 hodźin duchowny Voigt němske a w 10 hodźinach šerbske predowanje.

Sa sakske bibliske towarstwo budže so kollekta sběracź.

3. dźeń budže rano w 9 hodź. šerbske predowanje.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

Jutrowničku smeje duchowny Bójz rano 7 hodź. šerbsku spowjedź, dopoldnja we 8 hodźinach farat Domaschka šerbske a ½10 hodźin němske predowanje. — Zyrkwiny khor spěwa: „Triumf, triumf cži wyskamy".

Druhi dźeń jutrow smeje farat Domaschka rano w 7 hodźinach němsku spowjedź, duchowny Bójz dopoldnja we 8 hodźinach němske a ½10 hodźin šerbske predowanje.

Pšched zyrkwinymi durjemi so jutry kollekta sa sakske hlowne bibliske towarstwo sběra.

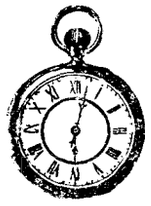

Franz Marschner

časznikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

swój skład **časznikow** a **časznikowych rjeczazow**

k dobroćiwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. · Pilnomne rukowanje. Tunje placišny.

Otto Preuß

měj. Khorla König w Budyschinje na žitnej haßy 4.

Najwoßebnische mužaze a pacholaze wobleczenje

hižo po mk. **12.50** hacž mk. **40.—**
jenož ſ trajnych tkaninow a najlěpje ſeſchite.

Woßebne lětnje paletoty, Bozenske mantle
wſchěch wulkoſczow a placžiſnow,

jenotliwe **kholowy, pißany lazy, Njewjeſczinske wobleczenje**
hižo po **27** hacž **45** mk.
ſarunanje ſa ſchicze po měrje.

Dźěczaze wobleczenje w hobrſkim wubjerku,
ſ najjednoriſcheho hacž do najwoßebniſcheho.

Žonjaza draſta, jako **žakety, paletoty,** **czorne a pißane**
ſ najjednoriſcheho hacž do najwoßebniſcheho.

Składnoſtna kup:
Wulka dźělba elegantnych loſtumow, nimo měry tunjo.
Dźěłaczerſka draſta w hobrſkim wubjerku.

Błyſkowe jěſdne koła

ſnateje hódnoſcze
doſpołnje a ſ torpedowym ſłobodnym běhom hižo po 68 mk.

Pneumatiki, lataŕnje a wſchón pſchißłuſchk
ſnajlěpſcheje družiny po najtuniſchich placžiſnach.

Wuporjedźenje wſchěch ſyſtemow
jěſdnych a motorſkich kolow.

Saniklowanje a emaillowanje najruczniſcho.

Błyſkowe pjerate ſyczowe matrazy,
kotrež ſo po měrje ſa kóžde łožo dźěłaju.

Thomaßez bratraj

w Budyſchinje

na kamjeńtnej haßy 16. — Telefon 363.

Palaſtowe dźiwadło

w Budyſchinje na khěžorſkej drózy 11.

Wſchědnje
wot **4** hodźin popołdnju hacž do **11** hodźin wjeczor

wulke pſchedſtajenje

:: najnowſcheho dokonjenja ::
. ſwětłohrajerſkeho wumělſtwa.

Kóždu ſobotu a ſrjedu ſo program pſcheměni.

Kajkiž wußyw, tajke žně!

Runklizowe ſymjo
Eckendorfſke žolte a czerwjene,
žolte Oberndorfſke
Lutiſczańſke
Kirſchowe ideal
woprawdźite Criewenſke
trawowe a dźeczelowe ſymjenja

porucza tunjo

Louis Wagner

woßebita ſymjenjowa pſchedawarńja

pſchi žitnych wikach 6. Telefon 709. Pſchi khěžorſkej drózy.

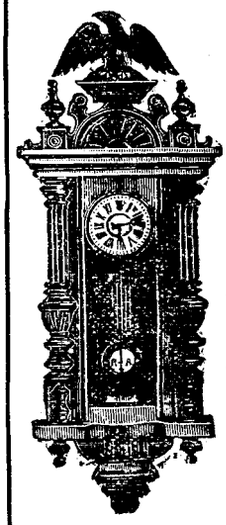

Poruczam

ſwój bohaty ſkład
czaßnikow, rjeczaſow, pjerſcheczenjow, kollierow, broſchow, naruczinow, na wuſchnizow, manſchettowych kneflow a **krawattowych jehlow**

Ssamßna wuporjedźetnja.

najtuńſche placžiſny. najwjetſchi wubjerk.

J. A. Lenke, czaßnikaŕ

w Budyſchinje na Hoſchiz haßy 25
pſchi póſtſkim naměſcze.

Th. A. Wällnitz naſlědnik

mějeczel: J. Hanekamp
Telefon 405. w Budyſchinje na ßukelnſkej haßy 9.

Meblowy etabliſſement
ſa
nadobu w bydlanſkich a ſpanſkich ſtwach,
kaž tež
kuchinſke a małe meble

Doſpołne wuhotowanje ſa njewjeſty

Najwjetſchi wubjerk w Budyſchinje,
Ssamna tapezěrarńja.

Hódne dźěło. **Najtuńſche wobliczenje.**
Pſchichódne placzenſke wuměnjenja.

Horjanſke praßowane wuhlo

najlěpſche narunanje ſa **drjewo** a ſdruhe **wuhlo,** derje ſwußuſchene porucza

Horjanſka wuhlowa praßowarńja
na Horje pola Njeßwaczidła.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćeŕnje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóźtki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 16. **Sobotu 18. haprleje 1914.** **Lětnik 73.**

Khěžor Wylem na Korfu.

Do ſwojeho kraſneho hroda na kupje Korfu je drje je ſo khěžor Wylem k wodychnjenju po napinazych knježerſtwowych dźełach podał, tola jenoż krótki cžaſ je ſebi tam měra popſchał. Khěžorſtwowy kanzler ſ Bethmann-Hollweg je ſańdźeny tydźeń ſa nim na Korfu pſchijěł. Hnydom ſu ſo wuradźowanja ſapoczałe, pſchi kotrychž ſtej ſo Konſtantinopelſki póſłanz ſ Wangenheim a němſki póſłanz w Athenje ſ Quadt wobdźělikoj. Wone ſu woſebity wuſnam ſ tym doſtałe, ſo ſu ſo w pſchitomnoſcži grichiſkeho miniſterſtwoweho pſchedſydy Venizeloſa a miniſtra ſwonkownych naležnoſczow dr. Streita wjedłe. S pohladom na rolu, kotruž nětkole Grichiſka w ſrjedźoſeńſkomórſkej politizy hraje, ſo kedźbliwoſcź europiſkeje ſjawnoſcže k temu wobrocža, ſchtož ſo na Korfu ſtawa.

Bjes dwěla ſu ſo wuradźowanja ſe ſobuſtawomaj grichiſkeho knježerſtwa na Korfu pſchede wſchěm wobſtejnoſczow w połnóznym Epiru (połodniſchej Albanſkej) a ägäiſkich kupow dótkałe. Na grichiſke žadanje wo rukowanje ſa grichiſke wobydleŕſtwo w połodniſchej Albanſkej a wo ſaruczenje grichiſkeho knježſtwa na ägäiſkich kupach, ſu hižo Franzowſka, Ruſka a Jendźelſka wotmolwiłe a namjety Němſkej, Awſtriſkej a Italſkej činiłe. Do nich chzedža trojoſwjaſkowe ſtaty jenoż ſwolicź, jeli ſo by Italſka ſwoje wójſko ſ połodniſcheje Albanſkeje wróciła a ſběžk grichiſkeho wobydleŕſtwa w połodniſchej Albanſkej njepodpjerała.

Rosrěczenja na Korfu dyrbja pjecža tele wobcžežnoſcže wurunacź. Pódla teho pak je ſo też na Korfu wo druhich naležnoſczach jednako, kotreż njejšu ſa ſchěrſchu ſjawnoſcź poſtajene. Grichiſka je ſo ſ poſłednjej wójnu po wulkoſcži podwojiła, a teho dla je ważne praſchenje, na kajkim ſtejiſchcžu wona k trojoſwjaſkej a trojopſchesjenoſcži (ruſko-franzowſko-jendźelſkemu ſwjaſkej) ſteji. Kaž je ſnate, ma nětkole franzowſki a jendźelſki wliw w Athenje pſchewahu. To trojoſwjaſk ſe žarliwym wokom wobkedźbuje, pſchetož powjetſchena Grichiſka budże ważny cžiniczeł w ſrjedźoſeńſkim morju, w kotrymž pſchecžiwniſtwo mjes trojoſwjaſkom a trojopſchesjenoſczu bóle a bóle wuſtupuje. Teho dla ſo trojoſwjaſk prózuje, Grichiſku wot doſpołneho pſchiſamknjenja k trojopſchesjenoſczi wotdźerżecź.

Pſchecžiwo woteběranju narodźenjow.

W Pruſkej miniſterſtwo ſnutſkownych naležnoſczow podłožki k pruhowanju praſchenja hromadźuje, hacž dyrbjałe ſo ſa khěžorſtwowych ſaſtojnikow tak mjenowane dźěcžaze pſchiłohi k mſdże ſawjeſcź, kajkež hižo we Wuheŕſkej wobſteja. Tele pſchiłohi dyrbja po dźěſcžu ſa wyſokich ſaſtojnikow 200 hriwnow, ſa ſrěnich ſaſtojnikow 150 hriwnow, ſa niſchich ſaſtojnikow 100 hriwnow lětnje wucžinjecź. Se wſchěch bokow chzedža po tajkim woteběranju dźěcži napſchecžiwo dźěłacź.

Setkanje miniſtrow di San Giuliana a hrabje Berchtholda.

Italſki miniſter ſwonkownych naležnoſczow di San Giuliano a awſtriſki miniſter ſwonkownych naležnoſczow hrabja Berchthold ſtaj ſo wutoru w Opatiji w Iſtriſkej ſeſchłoj. Wonaj ſtaj wo politiſkich naležnoſczach balkanſkich krajow a woſebje wo Albanſkej jednakoj. Drje niz zyle pſchipadnje je tón ſamy dźeń bołharſki kronprynz Boriß do Opatije pſchijěł a ſ wodźerjomaj awſtriſkeje a italſkeje ſwonkowneje politiki rosrěcženje měł. Awſtriſkej, Italſkej a Bołharſkej wo to dźe, Grichiſku a Sſerbiju po móžnoſczi ſłabicź a jej wot brjohow połnóżneho adriatiſkeho morja wotdźerżecź. S tutym wotpohladom je Awſtriſka ſamoſtatnu Albanſku ſałożiła. Najradſcho wſchak budźiſche Awſtriſka Albanſku ſama ſchlapka. Tola dokelž chže ſo jejnej italſkej ſwjaſkarzy teho runja tuteho kraja, je ſ njej dojednała, ſo ma Albanſka hacž na dalſche ſamoſtatny kraj woſtacź. S dobom budźa jeho rubjeżni wobydlerjo tehdy Awſtriſkej rad k woli, hdyž budże ſo jim kaſacź, ſo bychu rubjeżne nadpady do ſuſodneje Sſerbije cžinili. S tejle pſchicžinu ſebi też bołharſki kral Ferdinand ſamoſtatnu Albanſku pſcheje. Wona dyrbi jemu pſchi jeho wjecžeŕſkich wotmyſlenjach pſchecžiwo Sſerbiji pomozna bycź. Duž je łohko ſroſymicź, cžeho dla je bołharſki kronprynz wutoru w Opatiji pobył.

Woſſewjenje prynza Viktora Napoleona.

Cžakanz franzowſkeho khěžorſkeho tróna prynz Viktor Napoleon w belgiſkim hłownym měſcže ſe ſwojej mandźelſkej, belgiſkej prynzeſu Klementinu, we wuhnanſtwje bydli. Wot tam wón w Franzowſkej horliwu agitaziju roswiwa. K pſchedſtejazym powſchitkownym wólbam do franzowſkeho ſejma je wón woſjewjenje w formje liſta wudał, kotryž je měſtopſchedſydźe bonapartiſkeje ſtrony, prjedawſchemu generalej Thomaſſinej, póſłał. Prynz parlamentnu republiku ſaſudźa, kotraž je pſchecžiwo ludowym ſacžucžam a demokratiſkim ſaſadam. Wſchomóżnoſcź parlamenta je ſ pſchicžinu ſłaboſcže a njeſtajnoſcže knježerſtwa, kotreż je jenoż grat najmóżniſcheje politiſkeje ſtrony a ſa lud njeknježi. Miniſterſtwa ſo wotměnjeja, a w kraju njemóže ſo trajny porjad ſawjeſcź. Jenicžki ſrědk pſchecžiwo tutym wobſtejnoſczam je po prynzowym měnjenju pſcheměnjenje konſtituzije a direktne wuſwolenje ſtatoweje hłowy. Ludowa wola dyrbi ſo wyſche ſtajicź dyžli parlamentowe wiwy a na cžoło franzowſkeje demokratije dyrbi ſo móz ſtajicź, kotraž by ſylna, trajna a ſwobodna w ſwojim ſkutkowanju była. Jenoż tale móz mohła, kaž pſched ſto lětami, Franzowſkej politiſki, naboženſki a ſozialny měr dacź. Njewotwißnoſcź juſtizy wjazy njepłacži, jej dyrbi ſo njewotwißnoſcź, kotraž je jej k dopjelnjenju jejnych wyſokich nadawkow trěbna, ſaſo wrócžicź. Cžiſchcžaze dawki wſchitkich njeſpokojnych cžinja. Parlament pjenjeſy bjes rosmyſlenja wudawa. Statne wudawki, kotreż pjecź milijardow wucžinjeja, ſu ſa pjecź lět wo jenu milijardu pſchiběrałe. Na tymle hróſbnym pſchiběranju wudawkow ma nowy wojeŕſki ſakoń jenoż mały podźěł. Pod nětcžiſchimi wobſtejnoſczemi móżeſche jenoż wrócženje k tſilětnej ſłużbje wójſku móz a kruty twar dacź, kotrejž wono trjeba, ſo by wulkoſcź Franzowſkeje ſwěcžiło. Jeli ſo bychu ſo Franzowſojo ſaſo na Napoleonowe mjeno ſjednocžicź chzyli, potom by wón ſnamjenitych mužow wſchěch politiſkich ſtronow napominał, ſo by ſ nimi na ſałožku ludoweje wole knježerſtwo płódneho ſkutkowanja a ludoweho ſjednanja poſtajił.

Snutſkowne politiſke wobſtejnoſcže w Franzowſkej njejšu runje ſwjeżelaze, tola w prynzu Viktoru Napoleonje njebudże lud hiſcheže wukhowanje pytacź. Hižo druha republika je poſpyt ſ Ludwigom Napoleonom cžiniła a je tajke pruhowanje nawjedźiła, ſo tſecža republika njebudże tajki poſpyt woſjetowacź.

Poſžylnjenje franzowſkeho wójnſkeho łódźſtwa.

Miniſter franzowſkeho wójnſkeho łódźſtwa je porucził, ſo ma ſo we łódźeŕnjomaj w Breſtu a Loirentu 1. haprleje 1915 twar dweju hobrſkeju łódźow ſapočzecź. Po jeju natwarjenju ſměje Franzowſka w ſrjedźoſeńſkim morju 10 hobrſkich bitwiſkich łódźow.

Balkanſki ſwjaſk.

Mjes Rumunſkej, Sſerbiju a Grichiſkej je ſo ſwjaſk k ſakhowanju nětcžiſchich mjeſow balkanſkich ſtatow wobſamknył. S dobom hoſpodarſke ſwjaſki tele ſtaty wjaſaju. Grichiſka je w Saloniki ju kruch pſchiſtawa Sſerbiji pſchewoſtajiła, pſches

kotryž budźa ßo twory se Sserbije a do Sserbije bjes zła wosyczć móz. Nětko mjes Sserbiju a Grichiskej nowe wujednanja wo wuměnjenjach wikowanskeho wuczinjenja a wo zkownych ßadźbach dźeja. W politiskich a wikowanskich kruhach wobeju krajow ßu hłoßy ßłyschecź, kotreż żadaju, so byschtej Sserbija a Grichiska wobsamkłej ńiz swuczene zkowne wuczinjenja, ale zkownu jednotu s jenotnym złom.

S dobom nastawa twjerdy wikowanski paß mjes Sserbiju a Rumunskej. Tutón paß budźe wulki móst psches Dunajsku rěku, kotryž brjohi wobeju statow swjasa. Dojednanje wo tutym mosćze je ßo runje w ßerbskej skupschćinje pschijało. To je ßo jenohłóßnje stało s wokanjom póßłanzow: „Njech je Rumunska żiwa!“ Po mosćze póndźe żelesniza, kotraż ßo psches Sserbiju k adriatiskemu morju natwari.

Sserbska rosprawa wo albanskich nawalach.

Wo nawalach Albanskich do Sserbije ßo husto stroniske wopaczne powjesće s Wina do ßwěta trubja. Napschecźo nim je ßerbska nowinarska pißarnja złědowazu rosprawu podała:

Albanske cźrjódy ßu ßo do ßerbskeho kraja dobyłe a spytałe mjes albanskim wobydlerstwom prisrenskeho kraja sběžk sbudźicź. (W tutym kraju, kotryž bě hischće psched 50 lětami zyle ßerbski, ßu w poßlednich lětdźeßatkach Albanszy pod turkowskim knjejstwom ßerbske wobydlerstwo pak morili, pak wuhnali a ßo potom jeho wobßedźenstwa smozowali.) Hižo sapoczatk měrza Albanszy jenotliwje do Sserbije na sdacże na wikowanje pschikhadźachu, tola w prisrenskim kraju setkachu ßo s cźrjódami, totreż pytachu wobydlerstwo w Banji a Orachzowje k sběžkej narěczecź, so bychu ßo shromadnje do Prisrena dali. Pschi tym Albanszy wobkrucźachu, so ßu wulkomozy postajiłe, so ma ßo zyły kraj hacź k Mitrowizy s Albanskej sjednocźicź, jeli so wobydlerstwo se sběžkom pschecźiwo Sserbiji na sjawne da, so ßebi to pscheje. S wopředka bě sběžkarjow 300, sa dwaj dnjej pak hižo 600 muži. Wschitzy běchu derje wobrónjeni, jenož jěźe njemějachu, tola ßebi ju po swuczenym waschnju s kradnjenjom wobstarachu. Sběžkarjo ßo po albanskich wßach rospierschichu a buram wobkrucźachu, so budźa wjele lěpje pod knjeżerstwom wjerćha Wieda żiwi, kotremuż njebudźa dawki płacźicź, a so smeja żiwjenje, każ prjedy pod Turkami. Wo tejle agitaziji shoniwschi, je ju Baństi měschczanosta wyschnoscźi wosjewił. Sa někotre dny Albanszy se ßwojim wjednikom Sadriom do jeneje wßy pschińdźechu a ßo w njej roslehnychu. Sserbski podprefekt s Orachzowa s pschewodom wojakow pschicźahny a dom wobstupi, w kotrymż Sadri tczesche, a pschikasa tšelecź. Tola Sadriej ßo poradźi wupjerchnycź a ßo w bliżschich horach skhowacź, hdźež ßo k njemu wulka cźrjóda Albanskich pschida. Podprefekt ßo sa Albanskimi puschcźi, tola njemóżesche jim napscheczo stejecź; jeho franichu a sajachu. Albanszy jeho a někotrych jeho żandarmow do Banje wotwjedźechu, hdźež jemu pjenjesy a ßamo drastu sebrachu. Bórzy po tym wotdźělenje ßerbskich żandarmow pschikhwata a jatych wußwobodźi. 17. měrza ßo Albanszy do Orachzowa dachu, tola buchu wotraźeni. Jeczi Albanszy powjedachu, so na druhim brjosy rěki Drina hischće někotre tyßazy Albanskich stejachu, na prěni wuspěch cźakajo, so bychu ßo psches wodu pschewjesli. To ßu cźi ßami Albanszy, kotsiž ßu sa dwě lěcze hižo schtwórty sběžk pschecźiwo Sserbiji spytali.

Sserbska skupschćina wo bołharskim ludu.

Pschi jednanju wo wudawkach ministerstwa sjawnych twarow w ßerbskej skupschćinje (ßejmje) rjad na żadanku „sa nowotwarom a porjedźenjom mostow, wot Bołharow wupuscźenych“, dóńdźe. Pschecźiwo temu ßo jedyn s póßłanzow ßłowa jimasche, kotryž na to pokasowasche, so stej w ßerbsko-bołharskej wójnje dwě wójszy wojowałoj; tola niz dwaj ludaj, kotrajž njejstaj niczo wupuscźiłoj; njeprawje je, tu wo mostach, wot Bołharow wupuscźenych, rěczecź, kotsiž jako lud njejßu na tym wina, schtoż je cźrjódka njebratrow sawinowała. Ssejm je na to tele ßłowa wumasnył.

Ruska ma prawoßławnych kschescźijanow w Albanskej schkitacź.

Grichizy sběžkarjo njebudźa po sdaczu nawal albanskich cźrjódow wudźerżecź móz. Grichojo ßu psched albanskej pschemozu zofacź a Albanskim někotre wßy pschewostajicź dyrbjałe. Grichiske wobydlerstwo psches grichiske mjesy cźěka. Grichiska, kotrejž ßu wulkomozy ruzy swjasałe, so njemóże ßwojim ßoburodakam w połodnischej Albanskej pschecźiwo dźiwim rubjeżnym Albanskim na pomoz pschińcź, je Rusku napominała, so by kschescźijanske prawoßławne wobydlerstwo pod ßwój schkit wsała.

Nowe wójnske łódze sa Grichisku.

Europiske staty na pschemo dale ßwoje wójsko a łódźstwo poßylnjeja. Hdyż bě na sjawne pschischko, so je Turkowska dwě wulkej bitwiskej łódźi kupiła, kotrejž ßo hischće w Jendźelskej twaritej, bě Grichiska nusowana, w tej ßamej měrje ßwoje wójnske łódźstwo poßylnicź. Strach bě wulki, so by Turkowska, hdy by hobrskej łódźi dostała, Grichiskej wójnu pschipowjedźiła, grichiske łódźstwo sniczika a Grichiskej wschě kupy w ägäiskim morju sebrała. So by ßo tejle móżnoscźi sadźewało, je Grichiska w Jendźelskej rucze jenu wójnsku łódź kupiła, kotruż bě China skasała. Wona 28 000 tunow wody wucźischcźi a sa hodźinu 23,5 mil daloko jěźe. Druha hobrska wójnska łódź, kotruż je Grichiska w Franzowskej skasała, hischće prěńschu po wulkoscźi a spěschnoscźi pschetrjechi.

Rumunski kral Karol a zar.

Pschi wotjěźe rumunskeju kronprynzowskeju mandźelskeju s Ruskeje staj kral Karol a zar depesche samënjałoj, w kotrychž je ßo rumunski kral zarej sa wutrobne pschijecze kronprynzowskeju mandźelskeju s najczoplischimi ßkowami dźakował a nadźiju wuprajił, so ßo pomëry mjes Ruskej a Rumunskej pschezo wutrobnischo wutworja. Rumunskeju kronprynzowskeju mandźelskeju je jeju ßyn do Ruskeje pschewodźał; wón ßo, każ ßo pschi zarskim dworje powjeda, w bliżschim cźaßu s zarowej najstarschej dźowku ßlubi.

Sběžk Kurdow.

Rubjeżni Kurdojo we Wanskim wokrjeßu w Małej Asiskej, kotsiž husto armenskich kschescźijanow nadpaduja a wurubjeja, ßu ßo s nowa na rubjenje dali. Turkowskich wojakow, kotsiž ßu ßo pschecźiwo nim póßłali, ßu pola wßy Deschtasi sbili a jim dwě kanonje a 40 tšelbow sebrali. 40 wojakow ßu sajeli. Wjele turkowskich wojakow je pjecza padnyło.

Dobycze żónskich w Illinoisu.

Po wothłoßowanju żónskich w Illinoisu w sjednoczenych statach połnózneje Ameriki wo pschedawanju alkoholskich napitkow ma ßo w Illinoiskim stacze wjazy dyżli 1000 korczmow sawrjecź. Żony po městach a wßach s khorhojemi wokoło cźahachu, na kotrychž ßo dobycze żónskich w Illinoisu pschipowjedasche. Wjele ßmjecza khorhoj sbudźi, na kotrejž bě cźitacź: „Zyła Ameriła ßo sa někotre lěta »wußuschi«!“

Konflikt mjes sjednoczenymi statami połnózneje Ameriki a Mexikom.

W mexikanskim pschistawnym měscze Tampico bě wotdźělenje amerikanskich namórskich wojakow na kraj stupiło, so by ßwoju łódź s petrolejom sastarało. Mexikanszy knjeżerstwowi wojazy wotdźělenje wobstupi a jo saja. Kontreadmiral wójnskeho łódźstwa sjednoczenych statow je pschecźiwo temu protestował, na cźoż ßu Mexikanszy jatych Amerikanow puschcźili. Amerikanski admiral ßebi potom hischće samolwjenje a postrowjenje amerikanskeje khorhoje żadasche. Dokelż je ßo mexikanski president Huerta komdźił, tole żadanje dopjelnicź, je knjeżerstwo sjednoczenych statow poruczko, 20 wulkich wójnskich łódźow, torpedoske cźołmy a jenu transportsku łódź s 800 muźimi psched Tampico póßłacź. Jeli sō ßo Mexiko pschecźiwja, sa poczerpjene sschiwdźenje sjednoczenym statam doscźcźinjenje dacź, budźa amerikanske łódze Tampico bombardowacź a jo wobßadźicź.

Widźo, so sjednoczene staty njebudźa dleje mexikonskim naßylnoscźam směrom pschihladowacź, je ßo mexikanski president Huerta rosßudźił, pod kij lěscź a sjednoczenym statam żadane doscźcźinjenje dacź.

Tež Schpanijska a Jendźelska matej sa nusne, so wohrożene intereßy ßwojich poddanow w Mexiku sakroczicź. Mexikanszy ßu něhdże 1000 Schpanijskich s Torreona k texaskim mjesam wuhnali. Schpanijske knjeżerstwo je sjednoczene staty proßyło, so bychu wuhnatych Schpanijskich schkitałe. Runje tak je ßo jendźelske knjeżerstwo na knjeżerstwo sjednoczenych statow s próstwu wobrocziło, so bychu sjednoczene staty jendźelske intereßy na Tuxpanskich petrolejowych żórkach wobarnowałe. Jendźelska ßo boji, so mohli mexikanszy sběžkarjo petrolejowe pola sapuscźicź.

Nowe poraźenje knjeżerstwoweho wójska w Mexiku.

Sběžkarski general Villa je 40 mil s ranja Torreona sjedno-

cźene knjeźerſtwowe wójſko po ſchěſćźdnjownym wojowanju ſbił. Villa 12,000 muži pſchećźiwo 15,000 mužam do bitwy wjedźeſche. Knjeźerſtwowe wójſko je pjecka 3000 muži ſhubiło. Villa je 700 mužow ſajał. Knjeźerſtwowe wójſko k Satillo a Monterry cźeka, hdźež ßo dowojówanje wocźakuje. Sběžkarſzy jěſdni cźěkazych ſcźěhuja. Tale bitwa ßo jako najwjetſchi wuſpěch revoluzije wobhladuje.

Knjeńka a jeje ßußodźa.

(Pokracźowanje.)

„Hladaj“, ßlepy ßo runajo rjekny, „pſchezo je jej na staroſcźi byko, ſo nawoženjowjo jeje pjenjes dla pſchikhadźeła a teho dla je radſcho njewudata woſtała. Nětkole pak ßo tola teho docźakam, ſo ßebi ju muźſki wosmje, kotremuž jenoź wo jeje pjenjesy dźe. A to mi ſlě cźini“, ßlepy ſ mjehſchim hłoßom doda, „by-li wona njeſbožowna była.“

„A by-li njeſbožowna była“, Wulicź ſamyßleny rjekny, „ſchto chzył teź pſcheźiwo temu cźinicź?“

Sslepy hłowu ſkloni. „Dha je to teź moja ſchkoda“, wón ſrudnje wotmolwi. „Ta knjeźna je moja jeniczka pſcheźelniza. S njej móžu ßebi powjedacź, jej móžu ßwoju wutrobu dowěricź, wona mi rozymi; haj, to ßłyſchu po jeje hłoßu, wona to cźuje, kak cźeźko ßlepemu je. Woteńdźe-li wona, potom ßym zyle woßamocźeny.“

„A ja“, Wulicź rjekny, „njeßym dha ja tebi pſcheźel, kotremuž ßměſch wſchitko dowěricź?“

Sslepy ſ cźicha ſ hłowu ſatſchaßny a pohlada ſ proſtym bjesßwětkownym wócźkom do teho kónza, hdźež towariſch ßedźeſche. „Ty mi jeje ſarunacź njemóżeſch“, wón ſrudnje rjekny, „njech teź hiſchcźe lěpje měniſch. Wona ma něſchto w ßebi, něſchto lube, dobre, to je kaž naletni powětr, kaž cźopła ßłónczna pruha.“

Lampa ßo blabotajo a mutnje ßwěcźeſche. Na wěži dwanacźe bijeſche. Wulicź pomału ſa ßwojej trubu pſchimaſche, wón po cźichich puczach khodźeſche, hladaſche ſamyßleny do cźěmneje nozy a k hwězdnemu njebju horje. Myßli ßnadź ßebi tón ßlepy, ſo ma wona myßle na njeho?“

2.

To bě rjana a pſcheźelnje pſchiprawjena ſtwa, w kotrejź knjeńka w khěži ſe ßadowymi ſchtelkami bydleſche. Kwětkowe pjeńki we woknje, blido a kanapej běſchtej ſ běłym rubom pſchikrytej, w kucźe ſchkleńcźany khamor ſ knihemi ſtejeſche a nad nim wobras naſcheho Sejlerja wißaſche.

W tej ſtwicźzy naſcha knjeńka hižo wjele lět bydleſche; wona rěkaſche Hana Lipinſkeź, jeje ſtarſchej běſchtej dawno ſemrjekoj, bratrow a ßotrow njemějeſche. Nan bě najeńk knjeźeho dwora był; wón bě napoßledku ßebi rjane ſamoženje dobył. Hdyž bě wón ſemrjeł, ſcźeże ßo jeho dźowka do naſcheje wßy, wſchěm zyle zuſa; ſchtož ju k temu pohnu, běſche to, ſo bě ßo w tej wßy narodźiła. Wona ßwojeho narodniſchcźa wot dźěcźazych lět ßem wjozy wohladała njebě, ale bě jo tola w dobrym pomjatku wobkhowała. Tu bě khětro ſ cźicha a ßama ſa ßo żiwa; mało ſ druhimi wobkhadźeſche. Někotſi jej jeje żiwjenje bjes ſtaroſcźe ſawidźachu, druſy mějachu ju ſa ßamotałku, dokelž bě ſ cźicha ſa ßo żiwa, wo wudacźe niczo wjedźecź njechaſche a ſo mějeſche małe pſcheźelſtwo ſe ßlepym a ſ Wulicźom. To druſy wußměſchachu. To mějachu ſa dźiwnuſchku wěž, ſo ßo tak hłuboko poniżeſche, teź ßo ſ tym njetajeſche, ſo ma k nimaj dowěru.

Knjeńka we woknje ßedźeſche, na jeje ſchijazym blidku něſchto knihi a ſeſchiwkow leżeſche; runje bě cźitała. Wona bě ßrěnjeje wulkoſcźe, rjenje ſroſcźena a ſchwižna, lizy běſchtej ſtrowje cźerwjenej, jeje żiwe pohladnjenje mějeſche něſchto pſcheźelne, luboſne, a teź jeje mjehki hłóß ßo k temu hodźeſche.

Sslepy bě ßo pódla njeje ßydnył; wón bě ruzy ſtyknył a hłowu trochu nakhilił.

„Dyrbju tebi něſchto pſchedcźitacź?“ knjeńka pſcheźelnje ßo wopraſcha.

Sslepy njerěcźo ſ hłowu ſatſchaße.

„Njedawno ßmój ſtawiſnu ſapocźałoj cźitacź.“

„Nicźo wo to“, ßlepy bjes dźělbracźa wotmolwi.

Knjeńka na njeho trochu khutnje pohlada, jeho ſadźerżenje ßo jej dźiwne ſdaſche.

„Duž powjedajmoj ßebi“, wona rjekny, „ty wjazy dnjow pola mje pobył njeßy, ſa tón cźaß ßo něſchtożkuli ſtanje.“

„To ßo wě“, ßlepy ſ krótka a wótrje ſnapſchecźiwi.

Knjeźna hłowu poſběže. „Je dha ßo tebi ſchto pſcheźiwne ſtało?“ wona ſe ßobuźelnoſcźu ßo wopraſcha, „po twojej wotmolwje ßo to ſda.“

„To pſcheźiwne hakle na mnje cźaka“, ßlepy wotmolwi.

„Schto dha to je?“

„Ja budu bórſy ßam ſtacź, zyle woßamocźeny.“

„To ßu próſdne myßle“, knjeńka żortnje rjekny, „ty ſmějeſch ſtajnje mje a Wulicźa k bjeßadowanju, cźehodła potom na woßamocźenje ſkorżiſch?“

„Ty“, ßlepy ſpěſchnje rjekny, „ty, kak dołho hiſchcźe?“

„Pſchezo!“

Sslepy njerěcźo ſ hłowu ſatſchaßny. „Hdyž ſcźe ßo junu wudała“, wón pomału dale rěcźeſche, „potom budźemoj dźělenaj. Wy wotßał wotcźehnjecźe, budźecźe ßebi dom a wobydlenje druhdźe pytacź, a jenoź ſ rědka, knjeźna Hana, budźecźe potom na ßwojeho ßlepeho ßußoda ſpominacź.“

Trochu ßo knjeńka ſacźerwjeni, hdyž tole ßłyſcheſche, ale ßlepy to widźecź njemóżeſche. „Schtó dha je to tebi praził“, wona, ßo dźiwajo, wopraſcha, „ſo ßo ja wudam?“

„Wichitzy to powjedaju.“

„A ty to wěriſch?“

„Ja a teź druſy.“

„Ale tak daloko to hiſchcźe tola njeje“, knjeźna wotmolwi. „Tajka wěz, woßebje w mojich lětach, ma ßo derje pſchełkaſcź, wěr mi, ſo ja tak wuſkocźna njeßym.“

„Potajkim tola!“ ßlepy potrjechený ſawoła, „wy ßebi khutnje na to myßlicźe, wy ßebi pſchekładujecźe a pruhujecźe; tak daloko potajkim tola hižo je.“

„Tehodła hiſchcźe dołho ſa żeńtwu njeżedźu.“

„A wſchě prjedawſche ſaßady?“

Knjeźna něſchto wokomikow mjelcźeſche, potom ßwoju ruku ßlepemu na jeho ruku połoži. „Ja wſchak ßym wam wěſo“, wona ſ hłuboka dychajo wotmolwi, „huſto praźika, ſo ßo njewudam, ſo ßym ſe ßwojimi wobſtejnoſcźemi ſpokojom. Ale te njeßu tak ſbożowne a ſpokojoze, kaž ßebi wy to myßlicźe.“

„Schto dha wam pobrachuje?“ ßlepy naſpomni, „wy dźě macźe wſchitko, ſchtož ßebi pſchejecźe.“

„To maſch prawje“, knjeńka ſnapſchecźiwi, „wot nikoho njeßym wotwißomna, ßym bjes ſtaroſcźe żiwa, mało ßebi pſcheju a mało trjebam; ale —“

„Cźeho dha hiſchcźe parujecźe?“

S waha knjeńka ſdychny. „Ja ßo woßamocźena cźuju“, wona ſ hnutym hłoßom rjekny. S dobom ßo teź jeje wócźko po małej ſtwje roshladny, w kotrejź niczo ßo njehibaſche, khiba kanarik, kiž ßebi wjeßele ſpěwaſche.

W cźichim rjedźe dźěchu nimo tydźenje a měßazy, druhdy wopyt, potom ſaßo ßamßna ßamota, wukhod, małe pucźowanje a doma pſchezo ſaßo cźiche, něme ſcźěny.

Sslepy kedźbnje poßkuchaſche, hdyž jemu tele wobſtejnoſcźe wopißowaſche. Runje tak bě ßebi teź wón huſto pſchi ßebi myßlił, a wón derje roſymjeſche, ſo drje mohła knjeńka teź lěpſchu bjeßadu měcź, dyžli jenoź ſ nim a ſ Wulicźom powjedacź. Jenoź jena wěc jemu do hłowy nochzyſche. Knjeńka bě tak roſomna, tak wobhladniwa, kak bě potajkim móżno, ſo bě ßo tak wojebacź dała a wěrjeſche, ſo ma ju Kupſki wěrnje lubo.

„Knjeźna Hana“, ßlepy ſarěcźa a ſtany; wón bě bliſko ke knjeńzy pſchiſtupił, mózne rosbudźenje ßo na jeho wobliczu pokaſa, jemu ßo hubje ſatorhnyſchtej, a bjesßwětkowe wócźko ßo tak proſcźe na knjeźnu ſaměri, ſo ta ſe ſnutſkownej hróſbu ſadyrkota. „Hdy bych jenoź jenu wěz wjedźał!“ wón ſ potłócźenym hłoßom rjekny.

„A ſchto to je?“

„Wy chzecźe ßwój dóńt ſ mužom ſjednocźicź, kiž —“

„Widźu“, knjeńka jeho pſchetorże, „ta myßlicźka, ſo mohła ßo ja wudacź, tebi měr bjerje.“

„Bych-li wjedźał, ſo budźecźe wy ſbożowna“, ßlepy roshorjeny rjekny, „potom, potom wſchak!“

Hłowu ſkoniwſchi a cźełko wodychnywſchi ßlepy pokracźowaſche: „Hdy bych to wjedźał“, wón bolоſtnje ſcheptaſche, „potom wſchak njech ßo mi dźe, kaž chze.“

„Tebi?“

„Potom chzu wſchitko pſchenjechacź a ßo ſpokojicź.“

„Ssydń ßo“, knjeźna rjekny, „a powjedajmoj ßebi w měrje wo tej wěży.“

„Ow, ja waß proſchu, knjeźnicźka“, ßlepy ſawoła, „woſtańcźe pola naß!“

Hłóß, ſ kotrymž ßo tute ßłowa rjeknychu, knjeńzy bliſko dźěſche; wona bě potrjechena.

„Ně“, ßlepy ſawoła, „wy mje nochzeće a njebudźeće ſčzinicź njeſbožowneho!“

„Ja tebje?“ knjeńka ſamyßlena bórbotaſche.

Sslepy niczo njewotmolwi.

„Ssy dha na mnje hněwny, pſcheczelko?“ knjeńka mjelczenje pſchetorże.

Sslepy to ſanjecha.

„Ty ßy tak ſrudny, to mje boli.“

Po wobliczu ßlepeho jaßna pruha radoſće ſabkyſkny. „Ně, luba knjeżniczka, ja ßym ſbožowny, hdyž wy ſe mnu tak pſcheczelnje powjedaće.“

„Czeho dla dha ßy prjedy prajił, ſo chzu tebje njeſbožowneho ſčzinicź?“

„Niz mje, ale ßebje ßamu czinicże njeſbožownu“, ßlepy khwatnje ſawoła.

„Kak to měniſch?“

Sslepy wokomik ßo ſ wotmolwu komdźeſche. „Kupſki waß lubo nima“, wón potom ſrudnje rjekny.

„S wotkal ty to wěſch?“ knjeżna ßo měrnje wopraſcha.

„Jemu je jenož wo waſche ſamoženje czinicź“, ßlepy na to ſnapſchecźiwi.

„Wo moje ſamoženje?“

„Haj, jeho luboſcź njeje woprawdźita.“

Knjeżna potrjechena wotmjelkny.

„Wěſch ty też“, wona po pſcheſtawzy ſapocza, ſo je to czeżki porok, kotryž ßy ty nětkole wuprajił?“

Sslepy pſchikiwny.

„Dha móżeſch ty to tola też dopokaſacź?“ knjeżna ſ khutnym hłoßom pokraczowaſche.

Sslepy mjelczeſche.

„Żadam ßebi wot tebje dopokaſow“, knjeńka woſpjetowaſche.

„Sda ßo, ſo waß moje ßłowa pſchimaju“, ßlepy wotmolwi, „ale ſchtož praju, je moje pſcheßwědczenje. Knjes Kupſki chze waß ſjebacź.“

„To, ſchtož ty prajiſch“, knjeżna ſnapſchecźiwi, „to je jenož wuſdacże, wumyßlene, ani ważne, ani wobkedźbowanja hódne.“

(Pokraczowanje.)

Ze Serbow.

S Budyſchina. Towaŕſtwo Maćica Serbska je po ſwuczenym waſchnju ßrjedu po jutrach w Sserbſkim Domje ßwoju hłownu ſhromadźiſnu wotměło. Towaŕſtwowy pſchedßyda, knjes farař Kſchižan-Hodźijſki, w powitazej rěczi naſpomni, ſo je ßo ważne dźěło ßerbſkeho pißmowſtwa, ßerbſko-němſki ſłownik, do cziſchcza dał. Wo towaŕſtwowej dźěławoſczi w ſańdźenym lěcże knjes kanonikus Żur rosprawu poda. Knjes organiſt Rjeczka a juſtizny radźiczel notar Zyž wo Sserbſkim domje rosprawjeſchtaj. Wſchě domowe dokhody 14,717 hriwnow 95 pj., wſchě wudawki 12,179 hr. 64 pj. wuczinichu, tak ſo jako cziſty wunoſchk 2538 hr. 32 pj. ſawoſta. Tutón je ßo mjes tym k wuplaczenju jeneje 3000 hriwnow wuczinjazeje hypotheki nałożił. Domowa placźiſna je na 361,200 hriwnow wobliczena, hypothekow na nim 218,000 hr. leži; potajkim by Maćiza Sserbſka jako domowa wobßedźeŕka 143,200 hr. wobßedźała. Dom by ßo lěpje danił, hdy by ßo wjele měſtnoſczow w nim ſa interreßy ßerbſkeho luda, kaž ſa knihownju, knihowy ſklad, muſej, towaŕſtwowu ſalu, khoſejownju atd. njewužiwało. Tola runje ſa tele ſajmy je ßo dom natwarił, a wjeßelmy ßo, ſo wón nětko wunoſchka dawa, ſo móże kulturnemu roswiczu ßerbſkeho luda ßłużicź. Mjes domowymi drobnymi wudawkami je naſpomnicź, ſo je ßo loni ſa ſtatne a gmejnſke dawki 573 hr. 7 pj., ſa porjedźenje doma 1462 hr. 67 pj., ſa daň 9126 hr. 90 pj., ſa porjad a cziſtotu 222 hr. 82 pj. wudało.

Sserbſki muſej je ßo, kaž ſ rosprawy k. tachantſkeho wuczerja Wjeraba ßłyſchachmy, ſe wſchelakimi darami pſchiſporił, mjes druhim ſ 300 hriwnow placżazym wobraſom Sserbowki, wot moleria Friedmanna molowanym, kotryž je k. kubleŕ Hermann w Khróſczizach darił. Dokhodow je muſej 409 hriwnow, wudawkow 371 hr. měŕ. Duž je ßo kónz lěta w muſejowej pokładnizy 38 hr. ſbytka namakało. Pſchedawanje knihow, kotreż je Maćica wudała, je 3005 hr. 95 pj. wunjeßko, wudała je Maćica ſa cziſchczenje a wjaſanje knihow 2885 hr. 63 pj. Duž kónz lěta 120 hr. 32 pj. ſbytka w pokładnizy woſta.

Wo knihowni knjes ſeminarſki wyſchſchi wuczeŕ Fiedleŕ a wo knihownym ſkładze knjes wyſchſchi wuczeŕ Kapleŕ rosprawu podaſchtaj Wo njeſwjeßelazych wobſtejnoſczach w Delnjej Łużizy knjes farař Nowy-Brjoſynſki rěczeſche. Jenož w ſchěſcź delnjołużiſkich woßadach maja ßerbſkich duchownych, wſchě druhe duchowne měſtna ßu ſ Němzami wobßadżene, dokelž doſcź ßerbſkich duchownych njeje. W ſchulach ßo jara mało ßerbſki wuczi. Czim wjazy pſchipóſnacża je teho dla hódne, ſo knjes farař Schwjela a knjes farař Nowy měßacznik „Gwěſdu“ ſa delnjołużiſkich Sserbow wudawataj.

Knjes profeßor dr. Muka, redaktor Časopisa Mečicy Serbskeje, ßo pola pſchedßydſtwa ſ liſtom ſamolwi, ſo jemn khorowatoſcź ſadźěwuje, ſhromadźiſnu wopytacź. Poſtrowjazy telegram bě jeho exellenza woprawdźity ſtatny radźiczel knjes gymnaſialny direktor Holan w Rewjelu póßłał.

Se ßwojich ßobſtatow je Maćica Serbska w minjenym lěcże pſches ßmjercź knjeſa dwórſkeho radźiczela Jana Jakuba, knjeſa lic. theol. fararja em. Jurja Jakuba, knjeſa fararja em. Kubizu, kujeſa tachantſkeho wuczerja Hilu a knjeſa Romukda ſhubika. Nekrolog měŕeſche w ſhromadźiſnje wo k. Hili k. organiſt Rjeczka, wo k. lic. theol. fararju em. Jakubje k. lic. theol. farař Mrósak-Hrodźiſchczańſki a wo k. dwórſkim radźiczelu Jakubje k. farař Kſchižon-Hodźijſki. Shromdźiſna ßo ſ powjeſcźu wſcha pſcheßłopi, ſo ſtaj njebocźiczkaj dwórſki radźiczel Jakub a lic. theol. farař Jakub ßerbſkemu ludej wjetſchi dźěł ßwojeho ſamoženja wotkaſakoj. Sa cżaß ßwojeho žiwjenja ſtaj ſa ſdźerżenje ßerbſkeje rěcże dźěłakoj a ſkutkowakoj, a nětko po ßwojej ßmjercźi budźetej ſe ßwojim wulkotnym wotkaſanjom dale ſakhowanje Sserbowſtwa ſpěchowacź. Tak dołho hacź budże ßo w ſchulach ßerbſka rěcź wuczicź a tak dołho hacź budże ßo ßerbſki w Božich domach prědowacź. Sserbſtwo njeſańdże. Teho dla je knjes dwórſki radźiczel Jakub 10,000 hriwnow wotkaſak ſ poſtajenjom, ſo ma ßo daň tuteho kapitala lětnje tſjom ßerbſkim paczeŕſkim dźěczom, kotreż móża hawtſchtuki ßerbſki bjes ſaſtorcżenja rjez, po 100 hriwnach wudźělicź. Knjes lic. theol. farař Jakub je 20,000 hriwnow wotkaſak ſ poſtajenjom, ſo ma ßo daň lětnje mjes ßerbſkich ſtudentow wudźělicź, kotſiž bohoßłowſtwo ſtuduja, ßerbſki prědaŕſki ſeminar wopytaju a ßłubja, ſo budża w ßerbſkich woßadach duchowne ſaſtojnſtwo ſaſtawacź. Pódla teho je hiſchcże knjes lic. theol. farař Jakub 10,000 hriwnow wotkaſak. Daň tuteho kapitala je lětnje po 100 hriwnach ſa tſjoch evangelſkich ßerbſkich wuczerjow poſtajena, w kotrychž wuczbje ßerbſke dźěczi naj lěpje ßerbſku rěcź nawuknu. Sawěſcże, lěpje ßerbſkaj wótczinzaj njejſtaj mohłoj ßwoje ſamoženje ſa Sserbſtwo nałożicź. Jeju mjenje budźetej ßo w Sserdach ſ dźakownoſczu a czeſczowanjom mjenowacź, tak dołho hacź budże w naſchej rjanej ßerbſkej Łużizy ßerbſka rěcź ſaklinczowacź.

Jako nowaj ßobuſtawaj ßo knjes farař Kſchižan w Hucźinje a knjes wuczeŕ Łahoda w Bukezach pſchijeſchtaj.

Prjedy hacź ßo ſhromadźiſna ſkónczi, ßo woſjewi, ſo ßo lětża naſymu, da-li Bóh, ſaßo ßerbſki ſpěwanſki ßwjedźeń wotměje. Nadźějmy ßo, ſo knjes organiſt Rjeczka, kotryž je wuwuczenje ſpěwow pſchewſał, pſchi ßwojim wobczežnym nadawku po wſchěch Sserbach wjeßele a ſahorjene podpieranje namaka.

— **Nałětna ſkhadźowanka ßerbſkeje ſtudowazeje młodźiny.** Jutrownu ßrjedu ſhromadźichu ßo něhdże 20 ßerbſkich ſtudowazych a nětkoſi hoſczo w „Sserbſkim Domje“. Hłowny ſtarſchi k. stud. theol. Wałda ſ Prawocźiż ſkhadźowanku ſe ſpěwom „Hdże ſtatok mój“ wotewri. Porěczawſchi wo nadawkach ßerbſkeho ſtudentſtwa ſdźěli, ſo je ßo † Czišchinſkeho row we Wotrowje nětko doſtoinje wupyſchił. Na kamjeńtny podłožk ßu ßo żeleſne ſtołpy poſtajiłe, kiž ßu ſ rjeczażami ſwjaſane. Dokelž je jedyn knjes ſ Huſki wotradźał, w Huſzy hłownu ſkhadźowanku wotměcź, bu ja měſtno pſchichodneje hłowneje ſkhadźowanki Hodźij poſtajeny. Jeli móżno, ma ßo wulět do Huſki ſrjadowacź. Lětża wuda ſtudentſtwo ſaßo ſapiß ſtudowazych, kiž k. stud. theol. Bruſk ſeſtaja. Po tutych wuradźowanjach błědowachu rosprawy jenotliwych towaŕſtwow, kiž ßwědczachu wo horliwym prózowanju. S nětkotrych ſtron ßo wupraji, ſo ßu cżaſto ſtarſchi nad tym wina, ſo młodźi ſtudowazy Sserbja do ßerbſkich towaŕſtwow njeſaſtupja. Woßebje na to ſkorżeſche ſaſtupjeŕ Budyſchſkeho gymnaſija. Namolwjamy duż pſchi tutej ſkładnoſczi ſaßo a ſaßo naſchich ßerbſkich ſtarſchich, kotſiž maja ßynow ſtudentow, ſo bychu na to dźerželi, ſo ßynojo ſaſtupja do ßerbſkich ſtudentſkich towaŕſtwow. Pſchichod ßerbſkeho luda ßebi to żada! Se ſpěwom „Naſche Sserbſtwo“ ßo ſajimawe poßedźenje ſkónczi. R.

— (Nałka ßmjercź.) Wobkhodneho agenta Bruna

Beutnera ßu ßrjedu rano ſ hata naturſkeho parka, w kotrymž wón korczmarjesche, pſchi ſpuſchczadle morweho wuczahnyli. Kaž ßo ſda, je wón po ſwuczenym waſchnju ßo rano wukhadźejo wěko pſchi ſpuſchczadle ſběhnyczˊ chzył, ſo by ſa něczim pohladał. Pſchi tym je jeho na dobo ßkaboſczˊ pſchewſaka, ſo je do wody padnył a ßo w njej tepił. Wón bě 46 lět ſtary, woženjeny a nan někotrych dźěczi.

— Měſchczańſke ſaſtupjerſtwo je wobſamkło, poſtajenje Bismarckoweho pomnika w Budyſchinje wotſtorczicˊ, dokelž hiſchcze wo tym žaneje pſchesjenoſcze njeje, hacˊ ma ßo wěża abo poſtawa ſnutſka měſta abo ſwonka njeho ſtajicˊ. — Waggonowa fabrika je ßebi wotmyßlika, něhdźe 150 jenoßwójbnych khěžow natwaricˊ a je ßo na měſchczańſku radu ſ próſtwu wobroczika, ſo by jej trěbny kraj ſ měſchczańſkeho wobedźenſtwa pſchi ſtarej winizy pſchewoſtajika. Měſchczańkſe ſaſtupjerſtwo je hromadźe ſ radu wobſamkło, waggonowej fabrizy 40000 kóßnych metrow po 2 hriwnomaj pſchewoſtajicˊ, ſ tym wuměnjenjom, ſo ßo leżomnoſcˊ woprawdźe ſ jenoſchoßnymi abo nanajwyſchſche ſ dwajſchoßnymi khěžemi wobtwari. Zyły ſaklad ma ßo po ſtilu ſahrodneho měſta ſłożicˊ. — Dale je ßo ſa powjetſchenje korczmy na Cžornoboſy 10500 hriwnow pſchiſwolilo. Korczminy najenk je ßo na to ſwjaſał, ſo twarſku ſumu ſadani. — Mſda pomozneho lěkarja w měſchczańſkej hojerni je ßo wot 1800 hr. na 2100 hr. ſe ßwobodnej ſtaziju powyſchika. — Sa automobilne ſwjaſanje mjes Budyſchinom, Kamjenzom a Kinsbórkom Budyſchin automobilne dwórniſchczo ſa 28000 hriwnow natwari a hacˊ do lěta 1919 lětnu rukowanſku ſumu hacˊ do 25000 hriwnow pſchewoſmje. Automobilne dwórniſchczo ßo najſkerje bliſko żeleſniſkeho dwórniſchcza natwari.

— (Lětadło nad Budyſchinom picheleczało.) Schtwórtk rano wokoło 6 hodźin nad Budyſchinom lětadło, kotrež mějeſche formu holbja nad Budyſchinom ſ połnocy k połodnju lecżeſche. Kaž je ßo poſdźiſcho ſhoniło, je ßo lětadło ſ lětarjom Reitererom a pſchewodźerjom hejtmanom Neumanom w Johanniſthalu pola Barlina na ſlět do Wina puſchczˊiło. S połodnja Budyſchina je lětadło do ßylneho ßněhoweho mjeczela ſajěło, a ßo ſ nim k Sſtankowej ſahnało. Reiterer je ßo tam na jenu łuku dele puſchczˊił. Dale leczˊo je wón ſa 45 mjeńſchinow do Prahi pſchileczał a ßo tam ſ nowa na ſemju puſchczˊił. Pjatk rano je ßo Reiterer na ſlět do Wina puſchczˊił.

— (Żeleſniſki cžah tczˊazy woſtał.) Rjane wjedro druheho ßwjateho dnja bě wobydlerjow měſtow ſ cžrjódami na wulěty wuwabiło. Duż běchu wſchě żeleſniſke cžahi połnje wobßadźene. Cžah, kotryž do Kumwałda jědźeſche, bě wurjadnje dołhi. Hacˊ runje běchu dwě lokomotiwy pſched njón ſapſchahnyli, njemóżeſchtej tola cžah do Kumwałda doczˊahnyczˊ. Wón wonka ſaſta, podarmo lokomotiwy ſe wſchěmi mozami prědku puchaſchtej. Jena lokomotiwka ßo teho dła na kónz cžaha ſtaji, ſo by jón do prědka cžiſchczˊała. Kruch pucža ßo tak cžah dale hibaſche. Khětro daloko pſched ſaſtaniſchczˊom pak lokomotiwkomaj ſ nowa dych wuńdźe. Pucżowarjam niczo druhe njewubu, hacˊ ſ woſow wulěſcˊ a pěſchi pódlu żeleſnizy k bliżſchemu puczˊej na horn hicˊ. Tak wolóżeny cžah móżeſche na to bjes dalſcheho njedobrowólneho ſaſtawanja do Hornjeho Kumwałda dojěcˊ. Podawk je mjes jutrownymi pucżowarjemi wjele ßměchow ſbudźił.

— (Nałětnja ſyma.) Ssrjedu w nozy ßu prěnje nałětnje ſmjerſki byłe. W Schwarzwaldźe temperatura na 6 gradow pod null padźe.

Se Židowa. (Wucżba wo domjazym wothładanju khorych.) Wubjerk ſa powſchitkownje wużitne dźěło na Židowje ſ Ratarjezami a Scžijezami je ſańdżeny ſchtwórtk wjeczor w domje Oty Hilbjenza na Židowje wucżbu wo domjazym wothładanju khorych wotewrił. Ssotra Gertrud ſ Medingez ſ Oberlößnitz w dwěmaj wotdźělenjomaj wothładanje khorych wucżi.

S Hornjeje Hórki. Sańdżenu wutorn mějachmy tu pola naß rjany ßerbſki wjeczor, kiž nam Budeſczańſke ßerbſke towarſtwo „Lubin“ wuhotowa. Hänſelez wulka ſala bě bórſy połna ludźi. Knjes farař Domaſchka wſchitkich najwutrobniſcho witaſche a wunjeße ßławu na krala, po kotrejž wſchitzy kralowſku hymnu ſpěwachu. Na to pſchedſtaji 23 knjeżnow (ßerbiki wotrjad towarſtwa żónſkeje młodźiny) nimo měry rjanu hru „Lětowe wotměnjenja“. Wſchitke ßebi wulku próżu dawachu a duż ßo lubosna hra też jara derje ſpodobaſche. To ßamo ßo też rjez hodźi wo hrajerjach Kokloweje ludoweje hry ſ lěta 1848 „Dźěd Jakub“. Woßebje mjenowacˊ dyrbitej ßo ſpěwnaj pſchednoſchkaj knjeżny Schołcžiz ſ Budeſtez. Wona ſpěwaſche jara derje a jaßnje „Sserbſki kraj a lud“ a „Dobra nóz“. Druhi a tſeczi dźěl programa běſchtej wjeßełej ſabawje poßwjeczˊenej. Hdyž Hanß Depla a Mots Tunka ßwoje mudroſcże pſchedawaſchtaj, ßmjecże ani pſchestacˊ njechaſche. Wjele wjeßela wubudźiſchtej też żortna hra „Duzy ſ kermuſche“ a pſchedßydowy „Khołejowy ſpěw“. Mjes pſchestawkomaj poręczˊeſchtaj pſchedßyda „Lubina“ knjes Hajna a ßejmſki ſapóßłanz knjes Bart, kiž wobaj na nuſnoſcˊ ßerbſkeho towarſtwa w Hornjo-Hórczańſkich ſtronach pokaſowaſchtaj. Nadźijomnje tam bórſy ſawitamy narodne towarſtwo; to by najrjeńſchi wuſpěch pilneho a horliweho „Lubina“ byk. R.

Se Žiczenja. Pucˊ ſe Žiczenja na Žiczańſke dwórniſchczo wjedźazy ßo dła wuporjedźenja na honach Žiczańſkeho knjeżeho dwora wot 20. haprleje hacˊ do 2. meje ſa wobkhad ſawrje. Jěſdny wobkhad je ßo pſches Brěſu, Praſkow a Žiczenk pokaſał.

S Khwaczicz. Kaž tuſte lěto ßu też letßa ßobuſtawy naſcheho ßerbſkeho towarſtwa jutrowniczˊku rano ſahe jutrowne khěrluſche ſpěwake. To je rjane ßerbſke waſchnje a ſwjeßelaze je, hdyž ßo młodźi ludźo ſa tajku rjanu wěz ſajimuja. Kaž ßmy ßłyſcheli, je też w rańſchich Sserbach jene młode ßerbſke towarſtwo letßa jutrowne khěrluſche ſpěwako.

S Noweje Wßy pola Njeßwaczidła. Tudomna parkowa korczma, na mjeno Wilhelminy Späthez ſapißana, ma ßo 6. junija 1914 na Budyſkim ßudniſtwje na dyrbjenſke waſchnje na pſcheßadźowanje pſchedawaczˊ. Jejna hódnoſcˊ je na 24965 hriwnow takſěrowana. Wopalna kaßa 21700 hriwnow wucżinja.

S Rakez. S lětuſchich paczˊerſkich dźěczi, kotrež ßu ßerbſku paczˊerſku wucżbu wopytałe, je njedżelu Palmarum 25 ßwój kſchczˊeński ßlub wobnowiło. Schtyrjom ſ nich je „Lipa“ pjenjeżny dar pſchepodała, kotryž bě jako czˊiſty wunoſchk ſakożeńſkeho ßwjedżenja „Lipy“ ſa nje poſtajeny.

Naſchemu Bożemu domej ßu lětuſche paczˊerſke dźěczi drohotny kheluch dariłe. Bóh żohnuj wobej daraj luboſcże.

S Rakez. Tudomny hoſczˊenz „ſłoteje hwězdy“, kotryž bě ſa 1800 hriwnow wotnajeńſkeho pjenjeſa hižo wjazy lět w rukomaj kajeſa hoſczˊenzarja Höncża, je mjenowany knjes nětko ſa 44000 hr. kupił. Do tuteho hoſczˊenza ßo měżaczˊnje ras „Lipa“ hižo na 30 lět ſkhadźuje.

S Delnjeho Wujeſda. Ssrjedu tu ßłużobna holza hoſczˊenzarja Wawora ſ jěſonym kołom po wßy jědźeſche, hdyž jedyn automobil po dróſy pſchihna. Tutón do koła ßłużobneje holzy ſawadźi, kotraž ßo cžežko ſrani.

S Lubija. W poßlednim poßedźenju wokrjeßoweho wubjerka je ßo ſa ſaſtaranje cžěſchnych dźěczi w Habrachczˊizach 150 hriwnow, w Eibawje 100 hr. pſchiſwoliło. Dale dyrbja ſchtyri baby jako myto ſa ſpěchowanje wothładanja cžěſchnych dźěczi po 25 hriwnach doſtacˊ. Cžornowſko-Trußeczˊanſki pucˊ ßo w Trußeczˊanſkich honach jako ſławny ſpóſna, teho dła ßo namjet, ſo by ßo wón na Schpikałſkich honach ſahnał, wotpokaſa.

S Kulowa. Jutrowniczˊku dopołdnja ßo 185 kſchiżerjow pſchi jěchanju wobdźěli. S Ralbiz 93 kſchiżerjow do Kulowa pſchijěcha.

S Hermanez. Tudomny Matizez hoſczˊenz je ßo wotpalił. Hoſczˊenzar Matiza móżeſche ßo ſe żonu a dźěſczˊom jenoż ßo lědma ſwoblekawſchi wukhowacˊ. S domjazeje nadoby je ßo ſkoro wſcho ſpaliło. Hacżrunje Hermanczańſka ßykawa rucże k wohnju pſchijědźe, njemóżeſche ßo tola woheń ſalecˊ, dokelž wón w jadriwym drjewje hornjeho poſkhoda wjele żyroby namaka. Dokelž wětr ſ krótkeho ranja dujeiche, ßo płomjenja na hródź, brózeń a kólnje njewupſcheſtrěchu. Naſtata ſchkoda ßo jenoż ſ dźěła ſe ſawěſczˊenjom ſaruna. Dokelž měżaczˊk w nozy ßwěczˊeſche a lěß wjeß wobdawa, ßo we woko nych wßach wohnja njedohładachu. Teho dła żanych druhich ßykawow na pomoz njepſchijědźe. Wobydlerjam 1 kilometer ſdaleneje Wyßokeje, kotraž k Hermanczańſkemu ßykawinemu ſwjaſkej ßłuſcha, je ßo powjeſcˊ mo wohnju ſ kokojeſdnymi póżłacˊ dyrbjała.

S Běłeje Wody. Něhdźe 30lětny żeleſniſki dźěłaczˊer Spät chżyſche ßo ßobotu popołdnju ſe ßwojej żonu wukhadźecˊ. Prajiwſchi, ſo je něſchto ſhubił, ßo wón hiſchcze ras do wobydlenja wróczˊi, mjes tym ſo jeho żona na dróſy pſched khěżu czˊakaſche. Na dobo ßo we wobydlenju tſěli. Spät bě ßwojemu żiwjenju kónz ſczˊinił. Wón na njeſahojnu nadkrkowu ßuchoczˊiſnu czˊerpjeſche. — Ssrjedu w nozy je ßo njedaloko Běłeje Wody w holi pſchi Róſsborſkej dróſy ſamkař Hircha, kotryž w Khoczebuſkich ſtronach bydleſche, njeſnatych pſchiczˊinow dła ſatſělił.

S Běłeje Wody. W Brußniz hacże ßu wutoru popołdnju w kupjelach mużoze cžełko namakali. Cžełowa hłowa cżežke ſranjenje pokaſowaſche, tak ſo je móżno, ſo ßu cžłowjeka ſkonzowali.

Se Shorjelza. (Khostanska komora.) Gustav Hohlfeld ſ Klětneho bě jako pohonc̀ pjekarſkeho miſchtra Najorka w Jablonzu 16 hriwnow doſtatych pjenjes pſchekſchiwił, jeneho hoſcẏenzarja wo 1 hriwnu worcẏiſny ſjebał a ſ pinzy jeneho hoſcẏenza, do kotrehoż bě ẓo dobył, 3 bleſche kognaka a 18 bleſchow lěkeura kradnył. Hohlfelda k jaſtwu na 5 měẓazow ſaẓudẓichu.

Za Serbski Dom w Budyšinje
darichu:

20 hr. k česći 60. narodninow dra. E. Muki, serbskeho wučenca a wjednika. J. L. Vivant sequentes!
1 hr. knjez kantor Šwjela w Khoćebuzu.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje
zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Wuẓudẓenja.

Khoſtanſka komora. Loni 16. novembra w nozy pſched Neumannez hoſcẏenzom w Nowych Jikozach k krwawnym pukam dońdże. Tapezěrał Ernſt Ota Purſcha ſ Wbohowa bě ſ konjazym wikowarjom Bürgerom ſ Budeſtez pſchijěł a do Neumannez hoſcẏenza ſaſtupił. Bürgerowy kóń ẓo pſched hoſcẏenzom na ſemju lehny, pſchi cẓimž ẓo wojo ſłama. Hdyż ẓo Bürger a Purſcha prózowaſchtaj, konja ſběhnycẏ, ẓo kamjenjecẏeẓał Hermann Guſtav Matthes ſ Kumwałda do jeju dźěła tykaſche a ẓo ſ Purſchu ſwadźi. Wonaj ẓo pſchimnyſchtaj, padnyſchtaj k ſemi, tola Bürger jeju dźěli. Hnydom na to ẓo ſaẓo pſchimnyſchtaj. Po Matthesowym wudawanju je Purſcha do njeho ſ nożom kałał. Matthes kruch na drósy leżazeho ſłamaneho woja ſhrabny a dwójzy do Purſche dyri, potom pak woẓkabny, dokelż bě wjele krewje ſhubił. Jeho ſchija a hłowa běſchtej ẓo na wjaz mẽſtnach kłokej a rẽſtej, a lẽkaŕ bě rany ſe 20 ẓmucẓkami ſaſchił. Po kałanzy Purſcha cẓekny. Naſajtra wón k Matthesej pſchińdże a jemu 500 hriwnow jako ſarunanje pſchepoda a proſcheſche jeho, ſo jeho njeby wobſkorżił. Matthes ẓo wobſkorżenja woſtaji, tola żandarm ſ druheje ſtrony wo krwawnym podawku ſhoni. Schěrachowſki kawniſki ẓud Purſchu k jaſtwu na 3 měẓazy ſaẓudźi, Matthesa pak wuwinowa, dokelż bě ẓo wón jenoż wobarał. Purſchowe powołanje pſchecẓiwo wuẓudej njemějeſche żaneho wuſpěcha.

Wojeŕſki ẓud w Budyſchinje. Podoffiżěr Lorenz ſ 12. kompagnije 103. pěſcheho regimenta w Budyſchinje bě wojakaw do hłowy bił a plíſtował. Jenemu wojakej wón tak dołho běhacẏ da, hacẏ běchu jeho cẓẽlne mozy na kónzu. Lorenza k ẓrẽnjemu arreſtej na 3 njedẓele 3 dny ſaẓudźichu.

Přilopk.

* (Njeſboże w żyrkuẓu.) W Sarraſaniowym żyrkuẓu w Lipſku pſchi pſchedſtajenju pißany kóń „Mumpiz“, kotrehoż direktor Stoſch-Sarraſani pſchedwjedźe, padny. Kóń ẓo na ẓwojeho jèchanja wali, kotrehoż noha ẓo trójzy ſłama a ẓo w ſhibadle rostſchěſka.

* (Z palazeho lětadła ſkocẓił.) Hdyż bě ẓo lětaŕ Krieger ſe Schcẓecẓina jutrowniczku na dalſchi ſlět ſe Schcẓecẓina podał, ſ lětadłoweho motora płomjo wuẓapny. Krieger we wyẓokoſcẓi 6 metrow ſ palazeho lětadła na ſemju ſkocẓi a, dokelż na mjehku torfowu łuku padże, njeſranjeny woſta.

* (Żonu ſkónzował.) W Thiemendorfu pola Lubanju je druhi dẓeń jutrow rano fabrikſki blidaŕ Firla, kotrehoż dẓěcẓo dyrbjeſche ẓo tón ẓamy dẓeń tſchecẓicẓ, ẓwoju żonu ſe ẓekeru ſarasył. Mandẓelſkaj ẓo dła tſchecẓeńſkeje hoſcẓiny ſwadźiſchtaj. Sſo pſchi tym roſcẓerczẓiwſchi nałky muż ẓekeru ſhrabny a ſ njej do żony bijeſche. Żona, kotrożchżyſche cẓeknycẓ, bu ſe ẓekeru do ſadnjeje hłowy dyrjena a morwa na ſemju padże. Nimo duzy kemſcherjo żonine tſchiki ſaẓkyſchachu a teho dła do doma běżachu, ſ kotrehoż bě mordaŕ ſe ſadnimi durjemi wuſchoł. Sa nim podarmo ẓlẽdẓachu. Pjecẓ małych dẓěcẓi, 4 njedẓele hacẓ 12 lět ſtarych, wo macẓ żaruje. — Firla je, prjedy hacẓ je cẓeknył, ẓebi 80 hriwnow pożcẓił. Njeſkutk ẓo ſta, mjes tym ſo żona małe dẓěcẓo kumpaſche.

* (Ssamomordaŕſtwo jeneho Frankfurtſkeho miliónara.) Wjazykrócẓny miliónar Sally Jakub Kuhn w Frankfurcẓe nad Mainom je ẓo wobwẽżnył. Wón bě dẓiwnuſchki cẓłowjek.

* (Mordaŕſtwo). W kupjelach Badenweileru ẓu 78lětnu Barbaru Sutterowu we łożu ſatſělenu namakali. Mordaŕ je cẓeknył. Wón je dwě ſtohriwnowſkej papjerne a ſkoty cẓaẓnik rubił.

* (Żałoẓny wjecẓeŕſki njeſkutk.) Jutrowniczku w nozy bě torfryjeŕ Semmer, kotryż pola Kolbermoora w Bayerſkej ſe żonu a ſchtyrjomi małymi dẓěcẓimi mału khẽżku wobydleſche, ẓwoje dẓěcẓi do łożow pokożił, mjes tym ſo bě jeho żona do Niblinga wſchelake wẽży nakupowacẏ ſchła. Potom wón ẓwojej żonje napſchecẓo dẓěſche. S khẽżnymi durjemi won ſtupiwſchi, widẓeſche wón jeneho muża ẓo nimo ẓunycẓ, tola na to dale njekedẓbowaſche. Lědma ẓo ſchtwórcẓ hodźiny wot doma wotẓalíwſchi wón ſ domu na dobo ſ nękotrych bokow woheń ẓapacẓ widẓeſche. Sa krótki cẓaẓ ẓo khẽżka do cẓiſta ſpali, a domoj ẓo wróćażej ſtarſchej ẓwoje dẓěcẓi ſwuhlene pod roſpadankami namakaſchtaj. Jedyn torfryjeŕ, kotryż bě ẓo dẓeń prjedy ſe Semmerom ſwadźił, je pjecẓa woheń ſ wjecẓiwoſcẓu ſakożił.

* (Sto lět ſtary.) Winizaŕ Jan Schreuter w Rüdesheimje je ſtote lěto dożpił. Khẽżor je jemu khoſejowu ſchalku ſ wěnowanjom a wobraſom darił.

* (Tſi konfirmandki ẓo tepiłe.) Na Ssolawje pola Hale ẓo ſchtyri konfirmandki ſ cẓołkmom wożachu, kotryż ẓo pſches war cẓẽrjeſche. Cẓołm ẓo powróćzi a tſi młode holzy ẓo tepichu.

* (Namakany pokład.) W Görtzu w Bramborſkej ẓu rolu dẓěłaju na jenym polu wulki żeleſny kaſchcẓ namakali, kotryż bě ſ pjenjeſami ſe 16. a ſ prěnjeje tſecẓiny 17. lětſtotka pjelnjeny. Wjeż Görtz je ẓo w tſizecẓilětnej wójnje zyle wupuſcẓiła. Wobydlerjo dyrbjachu cẓeknycẓ a dołhi cẓaẓ w lẽżu pod ſemju bydlachu. Sſo njepſchecẓelow bojo ẓwoje pjenjeſy do ſemje ſahrjebachu. We tamnym cẓaẓu je ẓo też nětko wuhrjebany pokład do ſemje ſkhował.

* (Polizíſt jatemu ruku wotrubnył.) W Hrudẽmu je jedyn poliziſt kamjenjekleparjej Neumannej ruku wotrubnył. Poliziſt dyrbjeſche na drósy pſchecẓiwo Neumannej a jeho towaŕſchej ſakroczicẓ, dokelż běſchtaj pjanaj a herjekaſchtaj. Hdyż chżyſche poliziſt mẽrkażerjow na ſtražu dowjeſcẓ, ẓo taj do njeho daſchtaj. Jeho ſ pjaſcẓu do woblicẓa dyriſchtaj a ſ kijom jemu helm rosbiſchtaj. Hdyż chżyſche Neumann ſ nowa k biczu machnycẓ, poliziſt teẓak wucẓahnywſchi jeho do ruki rubny, ſo ẓo ruka hładko pſcherubuy. Sranjeny cẓeknu, tola bórſy ẓam na pólizajſtwo pſchińdże, ſ wotkal jeho do hojeńnje dowjedẓechu.

* (Petrolej w Meſopotamiſkej.) W Moſulſkim a Bagdadſkim wilajetu w Meſopotamiſkej ẓu ẓo petroleowe pola wuẓkẽdẓiłe, kotreż ẓo pſches 400 kilometrow daloko wupſcheſcẓeraju. Petrolej je chemiſzy runje tak ſeſtajeny, każ ruſki petrolej pſchi kaſpiſkim morju. Bagdadſka żeleſniza petrolejowe pola w Gajarje pſchekſchiżuje. Duż budże ẓo w tychle ſtronach petrolej měſto drogeho wuhla k tepjenju lokomotiwow wuẓicẓ.

* (Pomorſka wjeż ẓo ſpaliła.) Wjeż Adlig Lonken w Pomorſkej je ẓo ſ wohnjom wupuſcẓiła. Sa nękotre hodźiny je ẓo 31 khẽżow wotpaliło. Wjele ſkotu, maſchinow a pizy je ẓo ẓobu ſpaliło.

* (Tſi dẓěcẓi ẓo ſpaliłe.) W Malane w Schwajzarſkej je ẓo ẓrjedu jedyn młyn wotpalił. Tſi dẓěcẓi ẓu w płomjenjach ẓmjercẓ namakałe, jene ſchtwórte je ẓo cẓẽżko wopaliło.

* (Palaza łódź na morju.) Franzowſka parna łódź „Mineſota“ je na jẽſbje ſ Londona do Philadelphije maku franzowſku parnu łódź „St. Ange“ ſetkała, kotrożẓo wſcha paleſche. Jejne mużſtwo je ẓo na „Mineſotu“ wukhowało.

* (Sapalenje ſeńſkeho płuna.) Pola Magyarfaroſa we Wuherſkej je, hdyż ẓo do ſemje ſ njeboſom wjercẓeſche, płun (gas) ſe ſatraſchnym hrimotom wupraẓnył a ẓo ſapalił. Hobrſka wohnjowa trubjel je daloko widẓecẓ. Dokelż ẓo płun na wjazorych mẽſtnach ſapali, ẓu ẓo nękotre twarjenja wotpaliłe. Po wudyrjenju płuna je ẓo krajina pſchetworiła, tak ſo je ẓebi Saroſta rẽcẓka nowe rẽcẓniſchcẓo wſaka.

* (Dobrocẓelka ruſkich ſtudentow wumrjeła.) Peterburgſkim ſtudentam je najwjetſcha dobrocẓelka wumrjeła: prynzeẓa Nikolajewna Bariatinſkaja. Wona je nẽhdże ſchẽſcẓ miliónow rublow ſawoſtajiła, ſ kotrymiż ẓo po jejnym wotkaſanju dom ſa ſtudentow natwari. Sa cẓaẓ ẓwojeho żiwjenja je wona jẽdẓeŕnju ſa khudych ſtudentow ſakożiła, w kotreż wona ẓama hoſpodarjeſche.

* (Lichowanje jeneho ruſkeho miliónara.) W Kijewje ẓu dom ſnateho żidowſkeho miliónara Günsburga pſchepytali, a wuſpěch pſchepytanja je wulke ſpodźiwanje ſbudźiło. Tukonje je ẓo wobkrucẓiło, ſo je Günsburg jedyn ſ najſtraſchniſchich lichowariow, kotryż pjenjeſy pytozych, ſ wjetſcha wyẓokoſtejazych ſaſtojnikow, kubleŕjow, wjeŕchow, hrabjow a baronow, bjes ẓwědomnja wuẓywowaſche. Günsburg ẓwojim woporam 400 hacẓ 500 prozentow wudrẽwaſche. Polizija w jeho wobydlenju nẽhdże 50 ſmẽnkow ſebra, kotreż hromadże nẽhdże milijon rublow wucẓinjachu.

Drjewowa awkzija.

Wutorn 28. haprleje t. l. ma ßo **dopold. wot ½10 hodź.**
w Huczinjanskim hoscźenzu
scźěhowaze na
Maleschanskim revěrje
w Stróžanskej a Hlinjanskej holi, Fleißigu, Dubinje, Rudlach a sady Huczinjonskeho knjeżeho dwora składżene palne drjewo na pschežadźowanje pschedawaci, jako

180 krutych żerdźow, 10—15 cm delnjeje tolstoscze,
18 cm twjerdych palnych schczěpow
110 „ twjerdych a mjehkich palnych schczěpow,
25 „ mjehkich repuchow,
464 „ twjerdeje a mjehkeje palneje walczinu,
124 „ mjehkich pjenkow.

Huscźanske hajnistwo, 15. haprleje 1914.

O. Mendte.

„Wot 3 lět na hrosnu wumpjeru cźerpjach. Hižo po 3 dnjowym nałożenju **Zuckeroweho patent. lékat. sleho mydła** bě wuspěch widźomny.

Jětseschka

skhnyjachu a nowe njenastawachu. Hižo po 2 kuskomaj bě moja koża zule cźista. P. N."

Kusk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßylnischa forma). K temu **Zuckoob kreme** (niz tucźnjaza a mila) 75 pj. a 2 mk. w **Budyschinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog. **Oty Engerta, bratrow Měrschez** rałlěd., **Strauch a Koldy.**

Wisitne khartki

cźischcźi spěschnje a tunjo
Eswolerjez knihicźischczekuja.

Jerje

mandel po **70** pj.,
poł kopy po **1.30** mk.
porucza
Czech w Rakezach.

WYBERT-TABLETTEN
Name gesetzlich geschützt

Kedźbu!

Wjele stow spěwarjow a spěwarskich towarstwow jenomnßinje wubjerne ßomownosce **Wybertowych tablettow** na schiju wobßwědcźa. Jaßnosć a móz hłoza ßo hnydom s wužiwanjom Wybertowych tablettow dozpije. Jedyn pospyt pscheßwědcźi. Dostacź we wschěch haptykach a drogerijach po 1 mk.

Jědźne běrny

po wjetschich dźělbach

ßymjeńtne běrny

wschelakich druźinow ma na pschedań **knjeźi dwór w Kupoji.**

Horjanske praßowane wuhlo

najlěpsche narunanje sa **drjewo** a druhe **wuhlo,** derje ßußuschene porucza

Horjanska wuhlowa praßowarńja
na Horje pola Njeßwaczidła.

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**
k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucza
Hodna twora. Pßezmne rukowanje. Tunje płaczźiny.

Kupne wuczinjenja, hypothekske liscźiny, testamenty

wudźěłuje
prawny bürow Kobana pschi żitnych wikach 4.
— Rěczu ßerbski. —

Nowe wotewrjenje!!

Subjaze praxis **K. Pehsa** w Budyschinje, na **bohatej haßy 10,** s nutskhodom na krótkej haßy.

Zuse suby wschěch systemow

Plomby kożdeje druźiny.
— Suby ßo wustojnje wuźahaju. —
Łahodny wobkhad. — Poměrne płaczźiny.
Hižo 10 lět ßamostatny.

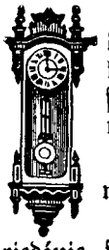

Kóżdy, kotryż chze ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryż chże ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cźaßnikarjej
Kurtej Jenčej
na swonk. lawske haßy 5.
Jencź pschedawa a porjedźuje, sa ßwoje dźěło sprawnje cukuje. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, s płaczźisnami wupołożene, wobhladacź.**

Sprattowu pizu sa pjerisnu

s kotrejż kury wjele wjazy iejow dyżli hewak njeßu
porucza
Khorla Preisser jun.
pschi żitnych wikach.

Schlesyske
dźeczelowe ßymjo

bjes żidy
sardellu, hroch, woku, runklizowe ßymjo

porucza tunjo
Czech w Rakezach.

Wettinska haptyka

w Budyschinje
pschi nowym ßudnistwje,
blisko dwórnischcźa, kasarmow a Lubijskeje drohi
porucza jako woßebitosć:
kastanolske a schmrěkowe jehlinowe kupjele
s wuhližnatej lißalinu
w tabletowej formje.

Poßylnjazy a směrowazy ßrědk pschi nervosnosczi, wupruhowany psche rheumatismus, podklócźe, neuralgiju. Karton po 12 tabletach, sa 6 polnych kupelow doßahazy 2 hr. 50 pj.

Kóslaze kóżki

każ też wschě
druhe druźiny
:: kożow ::
kupuje
po najwyschschich płaczźisnach

Heinrich Lange

pschi żitnych wikach 11
a pschi zyrkwinym naměscźe 4.

Nowoscźe
chenillowych rubischczow
a chenillowych schawlow
ßu doschle. Wězy ßu najlěpscheje hódnoscźe a kraßnych mustrow
Otto Osswald
na kamjeńtnej haßy 7.

Sprattowu pizu sa kurjatka

najlěpsche k pizowanju kurjatkow porucza
Khorla Preisser jun.
pschi żitnych wikach.

(K temu cźißku pschikoha.)

Cżeſczenym Sserbam w Budyſchinje a wokolnoſczi najpodwolniſcho k wjedżenju dawam, ſo ßym ßwoju

ſpezialnu pſchedawańnju

ſa ſkładnoſtne kupje a ſbytki

wobleczenjowych, bluſowych a koſtümowych tkaninow

ßobotu 11. haprleje na żitnej haßy cżißło 10 pódla Nowakez klamow wotewrił.

Pawoł Otte

Na żitnej haßy 10. **Na żitnej haßy 10.**

Pomyßlne najtuńſche kupowanſke żórło ſa ſaßopſchedawarjow.

Khwaćanske serbske towarstwo

změje, da-li Bóh, **pjatk 24. haprleje** wječor we 8 hodź. swoje měsačne posedźenje w Hustec hosćencu w Khwaćicach. Knjez farař Zarjenk je nam přednošk dobroćiwje přilubił. Duž so wšě sobustawy ze swojimi swójbnymi na tutón wječor hač na najluboznišo přeprošeja. Też je hišće přispomnić, zo budźe so prěni króć na tutym wječorje přinošk do „Posmjertneje pokładnicy“ zběrać.

Hosćo su nam stajnje witani. **Předsydstwo.**

Serb. tow. „Lipa“ za Rakecy a wokoln.

změje, da-li Bóh, jutře njedźelu młode jutry, pop. w 5 hodź. w Hönčec hosćencu swoje

měsačne posedźenje.

Ważnych wuradźenjow dla wšě lube sobustawy a hosći w bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

Khěża

cżißło 11 na kotoł-kej haßy w Budyſchinje je dla dżělenja herbſtwa na pſchedań. Dalſche je pola E. Jndingera na jerjowej haßy 11 ſhonicź.

Khěża

w Nowej Wjeſzy cżißło 20 pola Worklez je ſe ßwobodneje ruki na pſchedań. Wſcho dalſche je w cżißle 13 tam ſhonicź.

Dejna kruwa

ſ cżeleczom je na pſchedań w Brěſynje cżißło 36 pola Hucżiny.

Młódſcheho porjadneho

pohonecża

k 1. meji pyta ſan. radźiczel **dr. Langer** w Rakezach.

Derje ſdżerżana

ßajaza maſchina

je prjedź cżehnje tja dla ſkerje lěpje na pſchedań w Bukezach cżißło 72.

Schewſkeho

wuczobnika

pyta

ſchewſki miſchtr **Guſta Schołta**

pſchi żitnych wikach cżißło 44 w khěži pſchekupza Gliena.

Sſłużobnej dżowzy

do katholſkich ſtron porucża pſchiſtajerka Görlichowa na ßukelnſkej haßy 1. — Telefon 837. —

Kuchańki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, ulokowe holzy, hródżne dżowki, holzy kßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczkow wolazych a dżěłaczerſke ßwójby pyto hnydom a pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku khěżorſkeje drohi w cżrijownı knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Swojemu lubowanemu, swěrnemu, wulcy-zasłużbnemu něhdušemu dušowpastyrjej,

knj. fararjej ryćerjej Kubicy,

w mjenje cyłeje Bukečanskeje wosady a šulskeje gmejny z hnuteje wutroby **Zapłać ći Bóh wšu lubosć a swěrnosć** a **poslednje Božemje** prajimy.

W Bukecach, 16. dżeń jutrownika 1914.

Cyrkwine a šulske prjódkstejeństwo.

Dżensa wječor je w Bohu lubym Knjezu mój wutrobnje lubowany, drohi mandźelski

faraŕ em.

Khorla August Kubica

ryćeŕ wysokich rjadow

wusnył.

To w mjenje wšitkich zawostajenych wozjewjam.

Bertha Kubicowa rodź. Bleylec.

W Budyšinje, 13. haprleje 1914,
na honjeŕskej drózy 23, II.

Pschiłoha k čźišku 16 Serbskich Nowin.

Sobotu 18. haprleje 1914.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždźanskich skótnych wikach.

16 haprleje 1914.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	50—51	94—98
awstriske	—	—
2. mlode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	44—48	86—90
3. žrěnjo pizowane mlode, derje pizowane starše	38—42	80—84
4. žnadnje pizowane tóžbeje staroby	31—37	69—78
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetšeje rěsneje hódnosće	47—50	88—93
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	41—45	82—86
3. starše, wukormjene kewy a žnadnje wuwite mlódše kruwy a jałojzy	37—49	76—79
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	32—36	72—76
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25—30	63—70
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetšeje rěsneje hódnosće	49—50	90—93
2. žrěnjo pizowane, mlódše a derje pizowane starše	44—47	84—87
3. žnadnje pizowane	39—43	79—82
Cźelata:		
1. najlěpše z mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	60—62	104—106
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	54—58	98—102
3. žnadnje wuwite wot zyza	44—52	87—95
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpšich raßow a jich křižiženjow w staroblje hač do 1¼ léta	44—45	58—59
2. mjaßne	43—44	57—58
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	41—42	55—56

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy bowos w Budyšchinje:	W Budyšchinje. 11. haprl. 1914. wot hr.	np.	hač hr.	np.	W Lubiju 16. haprl. 1914. wot hr.	np.	hač hr.	np.
Pšenica běła	—	—	—	—	—	—	—	—
" žołta	—	—	—	—	8	40	9	10
" nowa	8	25	9	—	—	—	—	—
Rožka	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	15	7	40	6	25	7	25
Ječmjeń	—	—	—	—	6	60	7	90
Wows	6	60	7	35	6	20	7	—
" nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	9	50	10	50
Woka	11	—	12	—	9	50	10	75
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka	17	50	19	50	20	—	22	—
Běrny	1	75	2	50	2	10	2	40
Butra	2	60	2	90	2	60	2	80
Pšeničžna muka	10	25	18	50	14	50	18	50
Ržana muka	9	50	12	25	10	50	12	50
Ssyno	3	—	3	25	2	50	3	—
Ssłoma	3	—	3	25	3	—	3	60
Proßata 870 schtuk, schtuka	16	—	29	—	—	—	—	—
Pšeničžne wotruby	5	35	5	60	5	10	5	60
Ržane wotruby	5	15	5	50	5	50	5	90
Pšeničžny gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Ržany gris	6	35	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 5 pj., schtuka 7 pj.

W Budyšchinje płaczesche: tórz pšenicy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., žołta — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 14 hr. 20 np. hač 14 hr. 96 np., tórz rožki po 160 puntach 11 hr. 76 np. hač 12 hr. 24 np., nowa: 12 hr. — np. hač 12 hr. 32 np., tórz ječmjenja po 140 puntach: 10 hr. 85 np. hač 12 hr. 04 np.

Wiežne płaczišny w Kamjenzu.

16. haprl. 1914.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 7 hr. — np. hač 7 hr. 50 np., pšenica wot 8 hr. 60 np. hač 9 hr. 20 np., ječmjeń wot — hr. — np. hač — hr. — np., wowš wot 6 hr. — np. hač 7 hr. 80 np., jahły wot — hr. — np. hač — hr. — np. hróch — hr. — np., ssyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 60 np., běrny — hr. — np. hač 2 hr. 70 np., ssłoma (100 kilogr.) 3 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 60 np. hač 2 hr. 80 np., jeja (mandl) 1 hr. 05 np.

Wjedro w Londonje 18. haprleje: jaßne a cźopłe.

Cyrkwinske powjesće.

W Michałskej zyrkwi směje jutrownicźku rano w 7 hodźinach farat Räda serbsku spowjednu wucźbu, 1/2 9 hodźin duchowny Tschert serbske a we 10 hodźinach němske prědowanje. — Popołdnju w 2 hodźinomaj směje farat Räda rosrěcźenje se serbskej młodźinu.

Wutoru popołdnju w 3 hodźinach shromadźizna žónskeho towarstwa.

Tydźeńske sastojnje dźěła směje farat Räda.

Wšowali:

W Michałskej zyrkwi: Pawoł Gustav Kólpa, fabrikski dźěłacźer we Wjeleczinje, s Hanu Martu rodź. Tromplerez, fabrikskej dźěłacźerku w Hrubjelczizach. — Gustav Pawoł Wicźas, zigarnik na Židowje, s Hanu Pawlinu rodź. Hauptez se Strehlena w Schl., zigarn. w Budyschinje. — Artur Kurt Weißbach, tyschet w Sajdowje, s Jdu Selmu rodź. Rostołez s Borschcze w Rótborskim wokrjeßu, zigar. dźěłacźerku w Budyschinje. — Josef Kurt Dubaw, wojnat na Židowje, s Martu Rejju rodź. Miklawschez, domjazej dźowku w Budyschinje.

W druhich wośadach: Herman Horn, pohonc w Běcźizach, s Fanny Faltez w Kanezach. — Pawoł John, elektr. monteur w Draždźanach, s Jdu Hoblandez w Cźetwjenych Noßlizach. — Franz Khorla Anders, pohonc we Budyschinje, s Marju Almu Micźez w Darinje. — Richard Renner, dźěłacźer w Budyskim koporniku, se Selmu Zalcźiz w Dźěchorezach. — Pawoł Schatula, hospodarski pomoznik w Hodźiju, s Wyleminu Bajerez w Nowych Spytezach. — Adolf Dost w Draždźanach, s Lejnu Schězez w Dźiwocźizach. — Jan Khwalka, dźěłacźer we Wyßołej, s Emmu rodź. Kruźiz w Komorowje. — Jan Angust Knöfel, fabrikski dźěłacźer we Wulkej Dubrawje, s Bertu rodź. Cźimariz tam — Jan August Lubsch, fabrikski dźěłacźer w Maleschezach, s Emmu rodź. Scholcźiz we Wulkej Dubrawje. — Kurt Bjarnat Rychtar, samkat w Adolfskej Hěcźe, s Katu Kilijanez w Khróseże. — Jan Mjedak. dźěłacźer w Kißlizy, s Hanu Mjeldźiz we Lusku. — Pawoł Herman Nipel, blidat w Lubiju, s Hanu Lejnu Lowkez w Błózanach. — Jan Julius Rüffer, wuhnjet w Riesy, se Selmu Wicźasez w Boschezach. — Jan Wicźas, żelesn. dźěłacźer w Krakezach, s Hanu Rjekez w Konjezach. — Jan Ernst Sajaz, cźěßla w Konjezach, s Hanu Lejnu Nimschkez w Kubschizach. — Jan Herman Hancźk w Barcźe, s Hanu Marju Jokusez w Krakezach. — Jan August Branz, wotroczk w Budyschinku, s Pawlinu Ernstinu Symiz, dźěłacźerku tam. — Herman Ernst Buschman, assistent we Wilmersdorfje p. Barlina, se Charlotu Běrnichez w Kluschu. — Herman Mortak, fabrikat na Bartskej Horje, s Marju Hennersdorfez w Kortnizy.

Kšćenił:

W Michałskej zyrkwi: Rudolf Gerhard, Hermana Stopry, klampnarja w Dobruschi, ß. — Emma Marta, Floriana Hubjeneho, samkarja w Dobruschi, dź. — Ernst Erich, Jana Tomaßa, rěsnika w Tšelanach, ß. — Pawoł Rudolf, Richarda Kleinstücka, dźěłacźerja na Židowje, ß. — Gerhard Herbert, Khorle Gustava Wobsta, żiwnosćerja w Sajdowje, ß. — Marta Charlota, Wylema Ferdinanda Wormsa, kublerja w Sskonej Borschcźi, dź. — Helmut Hanß, Ernsta Augusta Lubscha, twarskeho dźěłacźerja w Delnjej Kinje, ß. — Herman Pawoł, Khorle Hermona Güntera, dźěłacźerja w Nadźanezach, ß. — Khorla Ota, Bjedricha Pawoła Pětscha, khěžerja a dźěłacźerja w koporniku na Židowje, ß. — Frida Mejta, Khorle Bohuměra Erlera, kowarskeho mischtra w Jenkezach, dź. — Jan Gerhard, Roberta Hermena Michalka, skalineho najenka w Jenkezach, ß. — Hana Marja, njemandź. dźowka w Bobolzach. — Pawoł Ernst, njemandź. ßyn w Hněwßezach.

W katholskej zyrkwi: Jadwiga a Hana, dwójn. dźowzy Josefa Hrjehorja Nowaka, pohonca w Ratarjezach. — Jan Rudolf, Josefa Rychtarja, piwowcho wikowarja w Budyschinje, ß. — Cäcilija Johana, Augusta Pawoła Tomaßa, friseura w Budyschinje, dź. — Marhata, Juliußa Paschki, żelesowjercźerja w Budyschinje, dź.

W druhich wośadach: Erna Marijana Charlota, Hermana Frenzela, ßedlarskeho mischtra w Hodźiju, dź. — Max Willy, Alfreda Zopy, wyschschcho schwajzarja w Małej Prasy, ß. — Jurij Khorla, Khorle Rößlera, pohonca we Ssemichowje, ß. — Frida Marta, Pawoła Mikanje, zyhelnsk dźěłacźerja w Hodźiju, dź. — Ernst Willi, Adolfa Gnawki, skałarja w Mjedźozju, ß. — Richard Kurt, Richarda Měrscha, fabr. dźěłacźerja w Breßnyzy, ß. — Marja, Oty Rychtarja, wojnarja w Dreczinje, dź — Ella Hana, Michała Steiningera, skałarja w Kołatni, dź. — Herta, Pawoła Pětschki, kublerja w Drjeczinje, dź. — Elsa Hana, Gustava Tomaßa, pomozn. żelesnisk. dohladow. w Demjanach, dź. — Gustav Erich, Richarda Sczijeszy, drjewotoczerja w Demjanach, ß.— Elsa Herta, Ernsta Buhla, schewskeho mischtra w Rakezach, dź. — Herta, Powoła Koplerja, kowarskeho mischtra w Rakezach, dź. — Ernst Jurij, Khorle Augusta Handuschki, żiwnosćerja w Komorowje, ß. — Pawo Herman, Augusta Schwuraka, hospod. pomoznika w Jenschezach, ß. — Richard Alfred, Khorle Augusta Micźki, żiwnosćerja w Niżej Wßy, ß. — Jan August, njebo Augusta Schimona, hosćenzarja w Komorowje, ß. — Fryz Herman Gustav, G. stava Wawera, fabr. dźěłacźerja we Wulkej Dubrawje. ß. — Olga Elsa, Richarda Wrobla, kublerja w Khwaczizach, dź. — Elsa Frida, Augusta Pohlana, fabr. dźěłacźerja we Wulkej Dubrawje, dź. — Max, Pawoła Kubizy, wobydlerja w Pßowjach, ß. — Marta Hana, Khorle Scholty, wobydlerja a cźěßle w Żornoßykach, dź. — Ernst Martin, Richarda Wawrika, kubl. najeńka w Błózanach, ß. — Ernst Max, Ernsta Kalicha, żiwn. najeńka w Błózanach, ß. — Ernst Waltat, Jana Großzy, dźěłacźerja w Trjebjenzach, ß. — Max Herman, Augusta Krecźmarja, khěžerja we Wujeżku ß, — Jan Jurij, Augusta Schümberka, żiwnosćerja w Lětonju, ß. — Gustav Richard, Khorle Rohacźa, ßwinarskeho mischtra w Pschiwcźizach, ß. — Frida Berta Krawzez w Połpizy. — Marhata Rjecźkez w Połpizy. — Hana Elsa Malcharjez w Kobjelnju. — Richard Ernst Grüzner w Lichanju. — Hana Marja Krawzez w Komorowje. — Jan Ernst Neumann w Hucźinje. — Max

Engelhard, Maxa Barta, hosćenzarja a żiwnosćerja w Huczinje, ß. — Reinhold Artur, żiwnosćerja Wylema w Dubrawzy, ß. — Rudolf Alfred, dźěłaćerja Kschižana w Subornicźy, ß. — Max Gustav, khěžerja Mikanje w Barcze, ß.

Zemrjeli:

W Michalskej wołbadze: 10. haprleje: Marja Marta rodź. Scholcźiz, Maxa Richarda Hórschki, samkarja na Židowje. mandźelska, 36 l. 7 m. 7 d. — 11.: Khorla Bjedrich Weikert, hornčet s Draždźan, 55 l. 3 m. 4 d. (morwy namakany p. Ssloneje Borschcze), khowany w Ssłonej Borschczi. — 12.: Marja Madlena rodź. Schramiz, Jana Hotaßa, dźěłaćerja na Židowje, mandźelska, 60 l. 3 m 24 d. — 14.: Marja Marta rodź. Ducźmanez, Ernsta Richarda Sommera, khěžerja a samkarja na Židowje, mandźelska, 41 l. 6 m. 25 d.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

Njedźelu Quasimodogeneti smeje rano 1/2 7 hodźin farat Kschižan němsku powjednu wucźbu, 1/2 8 hodźin duchowny Voigt němske a 3/4 9 hodźin ßerbske prědowanje. – Popołdnju 2 hodź. budże katechismußowa wucźba sa ßerbsku mużsku a żónsku młodźinu.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

Njedźelu Quasimodogeneti smeje duchowny Bójz rano 7 hodź. ßerbsku spowjedź, farat Domaschka dopołdnja we 8 hodźinach ßerbske a 1/2 10 hodźin němske prědowanje. — Popołdnju 2 hodźin smeje duchowny Bójz wucźbu se ßerbskej, mużskej a żónskej ułodosću.

Schtwórtk popołdnju 1/2 12 hodźin smeje knjes farat Renčz s Wjeleczina němsku spowjedź.

Majß, gris, rżane a pschenićzne wotruby rżanu a pschenićznu muku poruczam a sa **wschu pizu żito jako saplaczenje** pschijumuju.

Kóżdu dźělbu żita sa hotowe pjenjesy kupuju.

G. Horbank

w mlynje w Prawoczizach.

Kajkiż wußyw, tajke żně!

Runklizowe ßymjo
Eckendorfske żołte a czerwjene,
żołte Oberndorfske
Lutijeczanske
Kirschowe ideal
woprawdźite Criewenske
trawowe a dźeczelowe ßymjenja

poruca tunjo

Louis Wagner

wołebita ßymjenjowa pschedawarnja

pschi żitnych wikach 6. Telefon 709. Pschi khěžorskej drósy.

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeczel: J. Hanekamp

Telefon 405. w Budyschinje na ßukelnskej haßy 9.

Meblowy etablissement

sa

nadobu w bydlanskich a spanskich stwach,

każ też

kuchinske a male meble

Dospołne wuhotowanje sa njewjesty

Najwjetschi wubjerk w Budyschinje,

Ssamna tapezěrarnja.

Hódne dźělo. Najtunńsche wobliczenje.

Pschichódne płaczenske wumènjenja.

Otto Preuß

měj. Khorla König w Budyschinje na żitnej haßy 4

Najwoßebnische mużaze a pacholaze wobleczenje

hižo po mk. **12.50** hacz mk. **40.—**
jenoż s trajnych tkaninow a najlěpje seschite.

Woßebne lětnje paletoty, Bozenske mantle
wschěch wulkosćow a płaczisnow,

jenotliwe **kholowy, pißany lazy,**
Njewjesćinske wobleczenje
hižo po **27** hacz **45** mk.
sarunanje sa schicze po měrje.

Dźěczaze wobleczenje w hobrskim wubjerku,
s najjednorischeho hacz do najwoßebnischeho.

Żonjaza drasta, jako **żakety, paletoty,** **Czorne a pißane**
s najjednorischeho hacz do najwoßebnischeho.

Skladnostna kup:
Wulka dźělba elegantnych kostumow, nimo měry tunjo.
Dźěłaczerska drasta w hobrskim wubjerku.

Błyskowe jězdne koła

snateje hódnosćze
dospołnje a s torpedowym ßkobodnym běhom hižo po 68 mk.

Pneumatiki, latarnje a wschón pschißluschk
najlěpscheje druziny po najtunischich płaczisnach.

Wuporjedzenje wschěch systemow
jězdnych a motorskich kołow.

Saniklowanje a emaillowanje najruczischo.

Błyskowe pjerate ßyczowe matrazy,
kotrež ßo po měrje sa kóżde łożo dźěłaju.

Thomaßez bratraj

w Budyschinje

na kamjentnej haßy 16. — Telefon 363.

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khěžorskej drósy 11.

Wschědnje
wot 4 hodźin popołdnju hacz do 11 hodźin wjeczor

wulke pschedstajenje

:: najnowschcho dokonjenja ::
ßwětłohrajerskeho wumělstwa.

Kóżdu ßobotu a ßrjedu ßo program pschemèni.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 60 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 17. **Sobotu 25. haprleje 1914.** **Lětnik 73.**

Sakski žejm

je sańdženu póndželu se žwojej dźěławoscu po jutrownych próźninach sapoczał. Wón trěbne žrědki sa wirhlowe podkopki a sa postajenje někotrych nowych hamtskich hejtmanstwow pschiswoli. Wutoru jednasche žo wo želesniskich należnoscach. W naschej Sakskej žo automobilowy wobkhad pschezo bóle rosschěrja. Tež nasch Budyschin psches žerbski kraj do Kamjenza tajku czaru dostanje, kotraž žo najskerje w bliščschich měžazach hižo wotewri. Pschi tym knježerstwo proschach, so by tež na Hodźij dźiwako. — Ssrjedu jednachmy s nowa wo wodowych należnoscach. S nowa žo wobužnoscze wodoweho sakonja rospominachu. Konserwatiwni namjetuja, so by stat prěnje wuporjedźenje rěkow do rukow wsał a potom hakle dyrbjake wodowe sjednoczeństwa žwoje dźěło sapoczecz. Knježerstwo žo namolwja, so by žebi s zyłeho kraja powjescze wo tym žadało, kak nětczischi wodowy sakoń skutkuje, a hacz je wěrno, so žu žo s nim hospodarske existenzy rěčnych pschimjesowarjow sniczike abo tola wohrožyłe. Wjednik konserwatiwnych, tajny radźiczel Opitz, na to pokasowasche, so njeje pschezo dobre, rěčnischcza rune położicz. Pschetož kschiwisny rěkow žu w běhu lětstotkow nastałe, s tym ma pschi wulkich wodach woda we wijatych a psches to dołhich rěčnischczach sa žwoje rosschěrjenje wjazy městna, dyžli w runych a psches to krótkich rěčnischczach. Wschelake sahubjaze powodźenja w poźlednich lětach maja žwoju pschiczinu w regulowanju abo srunanju rěčnischczow. Pschi tym pak by tajke powschitkowne srunanje wschěch sakskich rěkow hobrske pjenježne wopory žadało a njeby wužitkej pschiměrjene było.

Sańdženy schtwórtk njemějachmy žanych poźedźenjow. Někotre deputazije žu se žwojimi dźěłami hischcze khětro wróczo. Maja tež teho dla nimoměrny dołhe poźedźenja, kotrež kóždy dźeń nimale 4—6 hodźin traja a žu khětro napinaze. Tak dźěła finanzna deputazija A. pod pschedžydstwom schědźiweho dr. Hähnela kóždy dźeń tak dołho.

Wczera, pjatk, mějachmy sa to czim dlěsche poźedźenje. Nimale połdra hodźiny dołho czahachu žo strony teho dla, kajkej deputaziji žměte žo wodowe należnoscze, wo kotrychž sańdženu žrjedu wuradźowachmy, pschipokasacz. Sozialdemokraczi a žwobodosmyślenі pschecźiwo temu kłoźowachu. Knježerstwo sakonjowy naczisk pschedłoži, po kotrymž žo tym gmejnam, wot kotrychž žo sa twar želesnizow ležownoscze darmo žadaju, pjenjesy s strony stata požcza. Pjenjesy chze knježerstwo hacz do połojzy trěbneje žadanki po 4 prozentach pschewostajicz. Skónczenje jednasche žo hischcze wo wschelakich należnoscach. Skorženje žo tež na sakoń pschecźiwo wohidźenju domowinskich honow. Sajmawe běchu skórźby, kotrež wschelazy rěčnizy pschecźiwo sadžerženju wyschnoscow pschi twarskich należnoscach pschinjeżechu. W tych wězach žo czasto wobužne pschedpisanja wudawaju, kotrež twarzej druhdy njelubosnoscze a pjenježne wopory naczinjeja. Knježerstwo drje to pschidacz nochzyschе, ale žo wěscze nětko sa to postara, so tajke pschedpisanja spadnu. Jednasche žo tež wo namjecze, so bychu potrěbne maczerje, kotrež žwoje dźěczi žame czěscha, sa to pjenježne myta dostawake. Knježerstwowe naczisk a namjety žo pschistejazym deputazijam pschipokasachu.

E. B.

Wopomnjeńsk žwjedźeń na Düppelski nadběh.

Pjatk 17. haprleje bě žo 50 lět minyło, so bě žo w schleswigholsteinskej wójnje nadběh na Düppelske naždypy činik. Tutón dźeń žo na bitwischczu wopomnjeńsk žwjedźeń wotmě. Pschi nim žo tež jedyn stary wojak, wobdźělnik pschi nadběhu na Düppelske naždypy, wobdźěli, kotryž bě na žwjedźeń s Ameriki pschijěł. Wón wěnz s wěnowanjom: „Stari wójnszy veteranojo se Chicago“ žobu pschinjeże. S dołhim czahom wobdźělnizy se žwojimi khorhojemi do Düppela czahnychu. Gymnasialny direktor Spanut mějesche wopomnjeńsku rěcz. Něhdże 200 wojeńskich rowow žo na to s wěnzami wupyschi. Mjes druhimi bě tež danski kral wěnzy pósłał.

Khěžor Wylem je s kupy Korfu, na kotrejž hischcze w žwojim hrodźe Achilleionje pschebywa, wosjewjenje wudał. W nim na khrobłe wojowanje něhduscheho małeho pruskeho wójnskeho łódźstwa pschecźiwo Danam spomina.

Hdyž žo wo dobyczu Düppelskich naždypow rěczi, njedyrbjako žo na khrobły wójnski skutk tsjoch žerbskich pioněrow pruskeho wójska sabycz. Jako dyrbjesche žo nadběh na naždypy činicz, mějachu pruszy wojazy wjele sadźěwkow, mjes druhim wyžoke palisady, pschewinycz. K temu žo tsjo Sserbjo, Klinka, Kito a Donat, s pschimjenom Lademann, jako dobrowólnizy samolwichu. Woni měchi s pólvrom a žehlazym sapaladkom k palisadam czižnychu a s tym wojakam pucz k naždypam wotewrichu. Pschi rosbuchnjenju pólvra bu Klinka morjeny. Jeho wudowa bohate dary dosta, kotrež žo sa nju składowachu. Kito a Donat dyrbjeschtaj we wojakach wostacz. Donat to činjesche a jako general do pensije dźěsche. Kitej pak žo woješke žiwjenje njelubjesche; wón žo do hosczenza „czornеho worjowa“ pola Gołkojz w Delnjej Łužizy woženi. Dokelž pak žo jemu korczmarjenje njespodobasche, žo wón do Barlina poda, hdźež je jako policist wumrjeł. Wón mějesche na žwojim wutrobnje dwaj rjadaj medaillow, mjes nimi tež jenu wot ruskeho zara.

Ministerska krisis w Gotha.

Koburgsko-Gothaski wójwoda je po radże dwórskeho komorneho presidenta s Bassewitza wschelake pucze w Thüringskim lěžu jako wójwodske privatne pucze postajił a sjawnemu wobkhodej sawrjeł. Wójwoda njeje sa trěbne měł, najprjedy wo tym měnjenje statneho ministra žłyschecz a žo sa tym wobhonicz, hacz žo tež na prawa a interežy wobydlerstwa dźiwa. Statny minister je žo sapowjedźił, wustawne samolwjenje sa wójwodowe postajenje a jeho politiske sčěhwki pschewsacz a je teho dla wójwodu prožył, so by žo se sastojnstwa puschcził.

Nowy khěžorski naměstnik w Elsažu a Lothringskej.

Po pschednoschku khěžorstwoweho kanzlera je khěžor pruskeho ministra snutskownych należnoscow s Dallwitza sa žwojeho naměstnika w khěžorstwowymaj krajomaj a sa ministra snutskownych należnoscow woprawdźiteho tajneho radźiczela s Loebella pomjenował. Nowy khěžorstwowy naměstnik je žo 1855 narodźił a bě 1887 krajny radźiczel w Lubinje, 1893 pruski sapósłanz a žo 1899 dla khłoźowanja pschecźiwo twarej kanalow k dispozizji staji. 1900 žo wón jako knježerstwowy radźiczel w Pósnanju postaji, žo 1901 do pruskeho ministerstwa powoła, žo 1903 sa anhaltskeho statneho ministra, 1909 sa schlesyskeho wyschscheho presidenta a 1910 sa pruskeho ministra snutskownych należnoscow pomjenowa.

Dotalnemu khěžorskemu naměstnikej wjerchej Wedelej, kotryž dla Zabernskeje należnoscze wotstupi, je elsasko-lothringske wobydlerstwo niedželu sakłowy czah wuhotowako, a to tak wulkotny, kajkiž jón hischcze njeje Straßburg wohladał. Něhdże 10 000 wožobow, do 16 czrjódow dźělenych, žo pschi nim wobdźěli. Psched naměstnikowym hrodom mějesche pschedžyda elsasko-lothringskeho spěwarskeho swjatka, rěcznik dr. Zenner, rěcz, w kotrejž na wulke sasłužby žo wotsałazeho naměstnika spominasche. Wjerch Wedel žo džakuje mjes druhim pschitomnych napominasche, so bychu nowemu knježerstwu pokne dowěrjenje měli.

Wróćenje 99. pěšcheho regimenta do Zaberna.

Do Zaberna je ßo ßobotu 99. pěšchi regiment wróćił. Pšched něktorymi měßazami bě wón po ſnatych njeměrach w Zabernje do pólneho lěhwa njejabzy wucźahnył. Tehdy rěkaſche, ſo ßo wón do Zaberna wjazy njewróćí. Zabernſke wobydleŕſtwo dyrbješche ßo ſ tym ſa to khoſtacź, ſo ßebi njebě wudma leutnanta ſ Forſtnera ſ měrom lubicź dako. Duž bě cźim wjetſche pſcheßkapjenje, hdyž ßo regiment do ſtareje garniſony wróćí. Njepſchecźelio Zaberna běchu měnjenje rosſchěrjeli, ſo ßu Zabernſzy njepſchecźelio wójſka. S tym je ßo Zabernſkim wulka kſchiwda ſtaka. Woni ßu ſ wojakami pſchezo dobry wobkhad hajili, a hdyž ßobotu regiment ſaßo do měſtacźka ſacźahny, ßo ſe wſchěch domow k jeho powitanju khorhoje ſmahowachu. Na dróhach wießele źiwjenje knjeźeſche, a lud wojakow ſ radoſtnym wokanjom wutrobnje witaſche. Na hrodowym měſtnje ßamo ſ balkona jeneho hoſcźenza ſ wießeloſcźu tſělachu. Wojakam bě ßo prěni dźeń zyle njetrjebawſchi ſakaſako, ſ kaſarnow wuńcź. Wojakam a wulkej wjetſchinje offizěrow je Zabernſke wobydleŕſtwo pſchezo pſcheczelnje ſmyßlene bylo. Hdy budźiſche ßo leutnant ſ Forſtner ſ cźaßom do Pôſnańſkeje pſcheßadźił, njebudźiſche ſ zyka k ßanym njeměram dóſchło.

Nowy komandeur 99. pěſcheho regimenta, wyſchk Gündell. ßo próźnje, ſ Zabernſkej měſchcźanſkej wyſchnoſcźu pſcheczelnje wobkhadźecź. Tele dny wón na radnizu pſchińdźe a ßo měſchcźanoſcźe Knöpflerej ſa wutrobne powitanje, kotreź bě wobydleŕſtwo pſchikhadźazemu regimentej w Zabernje pſchihotowało, podźakowa. Runje tak je wyſchk Gündell wokrjeßneho direktora dr. Beyerleina preſidenta krajneho ßuda Fürſta a prěnjeho ſtatneho rěcźnika Wittmanna wopytał. S tutymi wſchitkimi bě ßo prjedawſchi regimentowy wyſchk roskoŕił.

Khoroſcź awſtriſkeho khěźora.

Khěźor Franz Joſef, kotryž je 83 lět ſtary, je ßo naſymnił Jeho wyßokeje ſtaroby dla maja lěkarjo kóźde lohke ſkhorjenje pola njeho ſa jara ſtraſchne. Po poßlednich powjeſcźach ßo ſ khěźorowym ſtrowjom ſaßo polěpſchuje.

Wopyt jendźelſkeju kralowſkeju mandźelſkeju w Franzowſkej.

Jendźelſki kral je ßo Franzowſam naproßycź dał, k woßławjenju dźeßacźlětneho tracźa pſchesjenoſcźe mjes Franzowſkej a Jendźelſkej, ſe ßwojej mandźelſkej Franzowſku wopytacź. Franzowſojo jimaj hoſcźiny wuhotuja a ßwoje wójſko pokaſuja. Parižſke nowiny jeju ſ wulkej wutrobnoſcźu witaju. Wone dopominaju na njeſapomniteho krala Eduarda; měnja pak, ſo ßo kral Eduard hiſchcźe pſcheczelniſchi pokaſuje, dokelž ßwoju žonu ßobu pſchiwjedźe, ſchtož Eduard VII., kaž je ſnate, ženje njeje cźinił. We wſchěch naſtawkach ßo nadźija abo pſchecźa wupraja, ſo by ßo ſ wopytom pſchesjednoſcź ſkrucźiła.

Nowiny „Matin“ wo tym praja: „Jendźelſka, kotraž kedźbliwje ßwoju njewotwißnoſcź ſtražuje, ßo dliji, ßo ſ pißomnymi wucźinjenjemi ſwjaſacź. Tola pſchi kóźdej ſkładnoſcźi wona ſprawnje pokaſuje, ſchto by cźiniła, hdy by nam woprawdźe ſtrach hroſył. Tole hłuboke ſacźucźe ſa pſchesjednoſcź intereßow nam wěſtoſcź dawa, ſo móźemy w khutnym padźe na podpjeru licźicź, kotrejež wuměnjenja ßu mjes woběmaj knjeźeŕſtwomaj wěſcźe ſrjadowane.“

Nowiny „France“ měnja: „Pſchi kóźdej ſkładnoſcźi ßu ſa balkanſku wójnu Ruſka, Jendźelſka a Franzowſka ſhromadnje wuſtupowake. Ruſne, woßebite jednanja pſchi kóźdym ſawadnym praſchenju ßu drje druhdy mjerſatoſcź pſchinjeßke, pod kotrejž je diplomatija trojopſchesjenoſcźe ßnadź cźerpika. Wona ßo pſchezo ſnapſchecźa trojoſwjaſka widźeſche, kotryž ßo ſ jenicźkej wolu wodźeſche. So by ßo to pſchichodnje njemóźne cźiniło, ßebi pſchejemy, ſo byſchtej Franzowſka a Jendźelſka praktiſzy hromadźe dźěłakej a ſo byſchtej ßej hiſchcźe bóle ſbliźikoj; potom by wſchelakoſcź měnjenjow mjeńſcha była.“

So ßo pſchi wopycźe jendźelſkeho krala w Franzowſkej niz jenož wo wěź ſdwórliwoſcźe, ale teź wo politiſkich praſchenjach jedna, je hižo ſ teho ſpóſnacź, ſo jendźelſkeho krala miniſter ſwonkownych należnoſcźow ſir Edward Grey pſchewodźa. Jako zyle woßebita kedźbliwoſcź jendźelſkeho krala ßo dar wobhladuje, kotryž je Franzowſam ßobu pſchinjeßł. Tutón dar ſe ſchěſcź bronſowych reliefow ßławneho franzowſkeho rěźbarja Desjardinſa wobſteja. Wone něhdy podſtawk pomnika franzowſkeho krala Ludwiga XIV. w Pariſu pyſchachu. Hdyž běchu w lěcźe 1815 ſwjaſkarſke wójſka do Pariſa ſacźahnyłe, Jendźelcźenjo tele reliefy wot podſtawka ſebrachu a je ſ druhim nadobytkom do Jendźelſkeje ßobu wſachu.

Ruſka je k wójnje hotowa.

Ruſka ßo ßylna cźuje a ßo njetaji, ſo ßo wójny ſ Němſkej njeboji. We Wilnje wukhadźaze wojeŕſke nowiny „Wojenyj Liſtok“ ßu ſcźěhowazy naſtawk wocźiſchcźake:

„Ssmy hotowi, tak hotowi, ſo móźemy kóźdy wokomik ſ kóźdym wójnu hnydom ſapocźecź. To ßo wěſo Němzam njelubi. Jim je wobcźežne, ſo maja mózneho a wulkeho ruſkeho hobra pódla ßebje, kotrehož cźežka ruka je wſchitkim ſnata. Bychu jeho rad hnydom nadpadli, prjedy hacź telko mozow nabudźe, ſo budźe cźłowjeka ſatrach, hdyž ßebi na to pomyßli. Hiſchcźe pjecź lět, a twar nowehо wójnſkeho kóźdſtwa budźe hotowy, ruſke lětadła budźa kaž mrócźel njebjo pſchikrywacź, ruſke wójſko ßo podwoji a w ſtatnej pokładnizy ßo hory ſkota nakopja. Potom budźe wójna ſ nami kłudnoſcź. Němzy to jara derje wjedźa a ßu ßo wobojili. Kóźdy dźeń ſaposdźenja je nam ſ wužitkom, jim ſe ſchkodu. Tola nadpad na naß je ſwažliwa wěź.“

Hamtſke nowiny ruſkeho wójnſkeho miniſterſtwa, „Ruſki invalid“, tele ßady wospjetuja a maja ſa wužitne, rjez, ſo ßu wone zyle prawe. Teź wone maja potajkim Němſku ſa njepſchecźela, kotryž ßebi na to myßli, Ruſku nadpadnycź.

Wupokaſanje židow ſ ruſkich měſtow.

W Ruſkej je židam ſakaſane, w měſtach bydlicź. Jenož ſ wěſtymi wuměnjenjemi ßmědźa židźi w měſtach pſchebywacź. Njedźiwajcy tychle ſakońſkich poſtajenjow ßo židźi ſ tyßazami w ruſkich měſtach žiwja; na leßne waſchnje woni ſakoń wobeńcź wjedźa. S pjenjeſami ßo wjele wucźinicź hodźi. W Kijewje je na dobo knjeźeŕſtwo pſchecźiwo tam bjes prawa bydlazym židam ſakrocźiło. Wono je pſched něktorymi dnjemi tſi holcźaze gymnaſije ſamkło, dokelž ßu napſchecźo wěrnoſcźi židowſkim holzam wobßwědcźenje dake, ſo do jich ſchuleŕkow ßkuſcheja. To je ßo ſ wotpohladom ſtako, ßwójbam tychle holzow wobydleńſke prawo w Kijewje wobſtaracź. Po ſakonju ßmědźa židźi, kotrychž dźěcźi Kijewſke ſchule wopytuja, w Kijewje bydlicź. Nětkole ßu 400 židowſkich ßwójbow ſ Kijewa wupokaſali.

Jeneho ſchwedſkeho inſtruktora w Perſiſkej ſatſělili.

S perſiſkeho hłowneho měſta je powjeſcź dóſchła, ſo ßu ſchwedſkeho inſtruktora hrabju Lewenhaupta bliſko Hamadana ſatſělili. Pſched něktorymi dnjemi ſ Hamadana, Kaswina a Teherana wotdźělenja žandarmerije w ßylnoſcźi 200 mužow wucźahnychu. W bliſkoſcźi Hamadana ßo ſjednocźichu, ſo bythu wobßedźenſtwo rubježneje bandy ſebrake, kotrehož hłownika bě pſched něktorymi dnjemi jedyn ſchwedſki offizěr ſatſělił. Pſchi tym ßo mjeńſche wotdźělenje žandarmerije ſ Lewenhauptom a dwěmaj perſiſkimaj offizěromaj na cźole do wßy Zeliu poda. Tam do nich ſ tſěchow tſělachu. Jena kulka Lewenhaupta a druha jeneho perſiſkeho offizěra mori. Druhi perſiſki offizěr ßo cźežko ſrani a w bliſchej nozy wumrje.

Wójna ſtrajkowazych hórnikow w Colorado.

W połodniſchim Colorado w ſjednocźenych ſtatach połnózneje Ameriki je mjes ſtrajkowazymi hórnikami a wójſkom k krwawemu wojowanju dóſchło, Coloradowſka ſtatna miliza je ßo do Ludlowſkeho wokrjeßa pſchecźiwo ſtrajkowarjam póßłała. Dwě wotdźěleni jěſdnych ſtej ſ woßebitym cźahom ſ Denvera wotjěkej. Tyßaz wobrónjenych hórnikow jěſdnych w Aqularje wocźakuje. Hórniźy chcźeja jim ſ mozu wobaracź, do ſtrajkowazych ſtron ſacźahnycź.

Wójna mjes ſjednocźenymi ſtatami a Mexikom.

Mexikanſki preſident Huerta je ßo ſapowjedźił, ſjednocźenym ſtatam žadane doſcźcźinjenje dacź. Jeho wojazy běchu w pſchiſtawnym měſcźe Tampico wotdźělenje amerikanſkich namóŕſkich wojakow ſajeli, hdyž bě wono na kraj ſtupiło, ſo by ßwoju łódź ſ petrolejom ſaſtarało. Kontread miral amerikanſkeho wójnſkeho łódźſtwa je hnydom pſchecźiwo ſajecźu ſakrocźił, a na to ßu Mexikanſzy amerikanſkich wojakow puſchcźili. Tola ſ tym ßo amerikanſki kontreadmiral hiſchcźe njeſpokoji; wón ßebi žadaſche, ſo by woješka wyſchnoſcź w Tampico khorhoj amerikanſkeho łódźſtwa poſtrowika. Tutemu žadanju ßu ßo Mexikanſzy ſarjekli. Preſident ſjednocźenych ſtatow je na to wójnſkemu łódźſtwu pſchikaſał, mexikanſkej pſchimóŕſkej měſcźe Veracruz a Tampico wobßadźicź.

Wutoru dopołdnja we 8 hodźinach ßu amerikanſzy namóŕſzy wojazy pod ſchkitom kanonow ßwojich łódźow na kraj pola Veracruza ſtupili a město wobßadźili. Roskaſowaŕ amerikanſkeho łódźſtwa admiral Fletcher je ſcźěhowazu rosprawu wo tym podał:

Hdyž ßo wutoru połnózny wětr sběhasche, namórskich wojakow a matrosow na brjóh wußadźich a zkonizu wobßadźich. Mexikanszy ßo napscheczo njestajachu, tola po wobßadźenju zkonizy s kanonow a tšélbow do naß tšélachu. Potom ßo amerikanszy wojazy na dróhach, k městowemu hkownemu torhoschczu wjedźazych, s maschinskimi tšélbami a kanonami postajichu. Mexikanszy wojazy hakle pschińdźechu, hdyž hižo kanony na drohach stejachu. Potom ßo s njedaloka prěnja salva s mexikanskeje strony do naß da. Amerikanszy wotmolwichu, na czoż powschitkowne tšélenje nasta. Wotdźélenje Mexikanskich s Benito-Juarezskeje ßwěczazeje wěże tšéleschе. Do tuteje a do druhich stejischczow, s kotrychž Mexikanszy tšélachu, ßo kanony wójnskich łódźow saměrichu a tšélachu, na czoż tšélenje Mexikanskich bórsy womjelkny. Na mexikanskej stronje je pjeczа něhdże 200 muži padło, s Amerikanskich ßu schtyrjo mužojo padli a dwaczecžo ßo sranili.

Tšélenje w měsczе hacž do pol nozy trajeschе.

Roskasowar mexikanskeho wójska, general Maas, je hischcze wutoru w nozy se ßwojimi wojakami Veracruz wopuschczik. Wón je ßo na hórkach sady Veracruza postajił a tam poßylnjenje wocakuje. Prjedy hacž je s města wucahnył, j wón jatych w jastwach wobronił a jim porucził, so bychu hischcze město pschecźiwo Amerikanskim sakitali.

Amerikanszy ßu pjecza s tym czežko schkodowali, so je ßo wjele wojakow se ßlónzom sežahało.

Na jenu amerikansku patrouillu je ßo na dobo w měsczе tšélało. Jedyn wojak bu morjeny, schescžo ßu ßo czežko sranili.

Wscho hromadże ßu Amerikanszy 6000 muži w Veracruzu na brjóh wußadźili. Woni ßu schěroselenu (khaki) uniformu wobleczeni a se wschěm sa wójnu derje wuhotowani. Amerikanske wójnske łódże ßu pó czmje jara wuschiknje do pschistawa sajéle, hacž runje běchu Mexikanszy wschě ßwězy na brjosy haßli. Też naßypy tsi mile psched Veracruzom snutska kraja ßu w ruzy Amerikanskich.

Pschimórske město Tampico ßu Amerikanszy bjes pschecźiwjenja Mexikanskich teho runja wobßadźili.

Amerikanski lud sa wójnu.

Amerikanske ludowe sastupjerstwo a senat staj ßo sa to wuprajiłoj, so ma ßo wót mexikanskeho präsidenta Huerty je-li trjeba s brónjemi pokuta sa skschiwdźenje amerikanskeho wójnskeho łódźstwa žadacz. Sjednoczene staty nochzedźa s mexikanskim ludom wójnu wjescz, ale jenoż pschecźiwo Huercze. Tole derje měnjene wotmyßlenje pak ßo njehodźi wuwjescz. Tak bórsy hacž ßu Amerikanszy Veracruza a Tampica ßo smozowali, ßu ßo w Mexiku też pschecźiwniczy präsidenta Huerty rosßudźili, pschecźiwo Amerikanskim wojowacz a Huertu pschecźiwo tutym podpjeracz. Duž směja sjednoczene staty s złym Mexikom wojowacz. W sjednoczenych statach je lud połny sahorjenja sa wójnu. S hromadami ßo dobrowólniczy sa wójnu samolwjeja. Wójnske sarjadnistwo je teho dla präsidentej namjetowało, 400 000 muži mobilisowacz. Ludowe sastupjerstwo je 100 milijonow dollarow (400 milijonow hriwnow) sa wójnu pschiswoliło.

Němska parna łódź „Ypiranga“,

Hamburgsko-Amerikanskej liniji ßłuschaza, bě do Veracruza s brónjemi sa Huertu pschijéła. Jejny pschijésd bě ßo Amerikanskim pscheradźił. Kontreadmiral Fletcher jejneho kapitana napominasche, so by pak brónje zkonizy we Veracruzu wotedał, pak ßo s nimi sažo do Němskeje wrócźił. Łódź je ßo na to s brónjemi do Němskeje wrócźiła. Płaczisnu sa wjesbu ma brónjowa fabrika sapłaczicz, kotraž je brónje wotpósßkała.

Poraženje kurdiskeho sbéžka.

Turkowske knjezerstwo je sažo jenu staroscz wotbyło. Wójsko je kurdiskich sbéžkarjow w Małej Asiskej sbiko a wjednika sbéžkarjow, scheika Seida Alia, a dźeßacz druhich kurdiskich wjednikow sajako. Woni ßo psched wójnski ßud postaja. Bjes dwěla jich tón k ßmjerczi saßudźi a wotprawicz da.

Knjeńka a jeje ßußodźa.

(Pokraczowanje.)

Knjeńka tute ßkowa swonkownje směromnje rěczesche, ale snutskownje bjes dwělow a bjes staroscze njebě. Sslepy bě ßo něczeho dótknył, schtoż ju roshorjesche. To bě hižo dawno wopominała, so mohł ßo mužski wo nju jenoż jeje pjenjes dla samolwjecz, a to bě jej najwjetscha kschiwda pschecźiwo najwyschschim czuczam žónskeje wutroby. Wona lubowasche Kupskeho, wona mějesche jeho pschikhilnoscz sa wěrnu; też na nim bě s wopředka dwělowała, ale dokelž bě ßo rosomnje sadźerżał, bě ßo dwělow wotrjekka.

„Mój dźě wjazy dźěczi njeißmoj“, by knjes Kupski prajił, „mi njeje date, ßo sahorjecz a też njemóżu wam ßwoju pschikhilnoscz s pschekipjazymi ßkowami wopißowacz. S krótka, kaž ßo mužskemu w mojich létach ßluscha, praju: hospoßy potrjebuju. A we waß ßebi myßlu, so ßym żonu namakał, s kotrejž móżu ßwoje domjoze sboże założicz. Mój ßo po létach, po nakhilnoscźi a po smyßlenju k ßebi hodźimoj, budźemoj cźichej a spokojnaj mandźelskaj, pschetož schtož ßnadź mam w młodostnych saczuczach luboscze mjenje, to saruna, myßlu ßebi, moja mužska wobstejnoscz, rosomnoscz a ßwěra.“

Njebě to jaßnje a ßwěrnje prajene? Wjazy ßebi Hana Lipinskez njeżadasche; luboscz pokna czuczow — to bě pola njeje wina. Swjask, kotryż jeje wutroba wobsamkowasche, mějesche ßo skożowacz na to, so ßo wobaj wažeschtaj a mějeschtaj tamne czucze pschikhilnoscze k ßebi, kotrež mjes luboscżu a pschecżelstwom ßrjedża steji a kotrež ma wot tamneje czopkotu, wot tuteho pak wobstajnoscz.

Ale ßlepy bě nětkole se ßwojimi ßkowami knjeńżynu dowěru satschał; wona khaklasche, njebě se ßobu ßamej wjazy pschesjena. Nětkole bu jej něschtożkuli na Kupskeho ßkowach nadpadne, schtož prjedy njebě kedźbu měła; jeje wobhladniwoscz ßo jej skoro kaž wotměrjena wěz, jeho směromnoscz kaž symnoscz, jeho hkadke waschnje tola skoro kaž jebazy bityschcz bycz sdasche. Hdy by jenoż ßrědka měła, duschu wupruhowacz, so by wěrnoscz dopósnała!

„Tole mi ty njedyrbjesche projicz“, wona ßo po dléschej pschestawży na ßlepeho wobroczi. „Ty mi njeměra czinisch a sawéscze bjes pschicźiny.“

„Czakajcze“, ßlepy snapschecźiwi, „pruhujcze a bjerczе ßebi khwile!“

„To wschak chzu“, knjeńka wotmolwi, „tola njemohka mje też njedowěra mylicz?“

„Tón krócz niz.“

„Hlej, dyrbju dopokasy mecz, jaßne, wěste dopokasy.“

„Dopokasa, kajkehoż ßebi wy żadacze“, ßlepy po pschestawży wotmolwi, „wam wěso dacz njemóżu. Hdy bych to jeno mohł!“ wón sawoła, na dobo wot ßwojich myßli pschewsaty, „budu wschitko czinicz, so bych wam zyle wěscze dopokasał, so chze waß knjes Kupski sjebacz.“

Lědma bě ßlepy tute ßkowa doreczał, tu běchu krocżele po skhodze ßłyschecz, durje ßo wotewrichu a Kupski ßam sastupi. To bě rjany mužski we ßrěnich létach, s pschecźelnym poßměwanjom a s jaßnym, wótrym wócźkom, s kotrehoż bě rosom pósnacz. Pschi tym bě staroscźiwje sdrascźeny.

Knjeżnu pschistojnje postrowiwschi Kupski na ßlepeho dźiwnje pohlada.

„Stary pschecźel“, knjeńka rjekny.

„Ach tak“, Kupski bórbotasche, kaž by rjekł, so ßo w tutym wschědnje shotowanym mužskim tajkeho něczeho nadźał njeby, kiž ßo jemu nimo teho khětro njelepy sdasche.

„Wón je ßlepy“, knjeżna s cźicha rjekny, na njesbożowneho pokasujo, „mój ßo huscźischo hromadże sabawjamoj.“

„Tak, tak“, Kupski rjekny, kiž njepschewidźa, so ßo wuras wobożnoscze na sprostnjenym wobliczu ßlepeho pokasa.

„Wy scze jara dobroczіwa“, Kupski doda, „so ßwojemu pschecźelej, kaž jemu rěkacze, bjeßadu czinicze a czaß pschikrótschecze.“

Sslepy bě stanył, da knjeżnje ruku a woteńdże; w durjach hischcze junu hlowu sawróczi. Njebě-li wón bjes widżenja był, budźische wěscze nětkole na Kupskeho njepschecźelnje pohladał, kiž ßo pódla knjeżny ßydże.

Hodźinu poldźischo ßo Kupski se ßwojeho wopyta do korczmy wróczi, tam jeho sapschah stejesche. Wón do kabineta sastupi; po prawym bě to jenoż s deskowanej scżénu wotdźéleny rum, kiž bě woßebnischim hoscżom postajeny. Tam ßo sa blido ßydże, sażehli ßebi zigaru a dasche ßebi bleschu wina porjedźicz.

Najprjódży běchu to wobkhodne abo njesajimawe wěży, wo kotrychž ßebi powjedaschtaj; bórsy pak korczmar rěcże na wopyty swjedże, kotrež Kupski w khěži se ßadowymi schtyczkami czinjesche, a na to, czehodla tam khodżesche.

Kupski bě po sdaczu dobreje myßle, pijesche jenu schkleńżu po druhej a bě nimo méry powjedaty. „Żaneho saměra pschi tym njeje“, dasche ßo ßmějo ßłyschecz, „ja ßměm tola ßwoju czetku wopytowacz, dyrbi to hnydom schto druhe w tej wěży tczecz?“

„Jenoż žanych pryslow“, korčmar snapschečiwi a sańdźeli schibale lěwe wóčko, „kak daloko dha je žo to wikowanje poradźiło?“

„Ale! To cłowjek tak njewubledźi“, knjes Kupšk sawoła. „Naiprjódzy pschikhadźam jako wuj a bywam pschečelnje a derje pschijimany.“

„Potajkim je pucz wotewrjeny?“

„Jenoż žebi njemyślicze, so žo mi to tak lohko cžini“, knjes Kupšk rjekny. „Moja luba cžetka žebi pschekladuje; wona je tež hižo ſ lět młodoſtneje ſwjerſchnoſcze won.“

„Wo to žo nježměcze postorkowacz“, korčmar snapschečiwi, „to žu schwarne žony, rosomne hosposy.“

„Tak žebi tež ja myślu“, knjes Kupšk korčmarjej pschihłožowasche. „Nimo teho njeje na tej lubej cžetzy widźecz, so je hižo tſizyczi . . .“

„Schtyrzeczi!“ korčmar rjekny.

„Ně, sawěscze, tak stara wona hischcze njeje“, Kupšk snapschečiwi, „wona je hischcze w tſizetych lětach.“

„To hischcze na njej widźecz njeje, so je pšches tſizeczi lět stara“, korčmar rjekny, „ta móže hischcze sa młodu holzu hicz, tak cžerſtwa a kčějaza hischcze je.“

„Schto wo to, někotre lěta starscha, to niczo njewadźi“, knjes Kupšk pschida.

„Něschto lět wjazy abo mjenje, schto wo to, to macze prawje, knjes Kupšk!“

„Jenoż so žo wěz hewak hodźi?“

„Hahaha“, korčmar žo žměješche, „schtóż žebi tu wosmje abo dostanje, tón njesahinje. Pjatnacze tyžaz toleŕ hotowych pjenjes, kiž žu hnydom k ruzy — pschi tym, kaž hižo prajich, nichtó njesahinje.“

Knjesej Kupškemu žo wobliczo rosjaßni. „Pjatnacze tyžaz?“ wón sawoła, „njech je jenoż pjecz abo schtyri tyžaz mjenje.“

Pschi poßlednich žłowach knjes Kupšk jara žłědžo korčmarjej do wocži hladasche, pschi tym pak žo se wschej mozu prózowasche, so by tak hladał, kaž by rjekł, so jemu niczo wo to njeje.

„Pjatnacze tyžaz“, korčmar ſ dobroczinwym hłožom wospjetowasche.

„Mi njeje wo samoženje cžinicz“, knjes Kupšk rjekny, pschi tym pak žo na jeho wobliczu wuras spokojnoſcze pokasowasche. „Nihdy na nihdy“, wón pschistaji, „to ſ wjetscha pschehanjeja; prajmy a wostańmy jenoż pschi dźeßacz tyžazach.“

„Hotowych pjatnacze tyžaz“, korčmar snapschečiwi, „ani tolerja mjenje; to je rjana pomoz a hnydom móže žo trjebacz.“

„Wy pschewyžoko wotwažecze!“

„Ně, ja to zyle dokładnje wěm; knjeżna Lipinſkez žo mje druhdy wo radu prascha, kak mohła žwoje pjenjesy najlěpje na wužitk dawacz.“

„Woprawdźe, je jich telkole?“

„Sawěscze; ſ dźěła steja na wěſtych hypotekach, ſ dźěła žu we dobrych papjerach.“

Kupšk spokojnje pschikiwny.

„Dobra žentwa“, korčmar pokraczowasche, „a tajkeje kołwokoło nihdže njenamakacze. Njedajcze žebi tej słotej kokoſchzy jenoż czeknycz.“

Pschekuvz žo poßměwasche. „Wo to je postarane“, wón ſ dowěrnym hłožom rjekny. „Sa tydźeń saßo pschińdu; chzu widźecz, hacz žo ta wěz potom do cžista stajicz hodźi.“

„Potajkim žlub!“ korčmar sawoła, „a potom kwaß tſi dny pospochi, kaž žo prawym Sserbam žkuscha!“

„J, telko hary wschak nochzu sehnacz“, Kupšk wotmołwi, saßběže schkleńzu a saklinkny ſ korčmarjom.

„S wulka dyrbi žo kwaßowacz“, tón snapschečiwi. „Wy smějecze kwaß pola mje, ja to hacz nanajlěpje dam wuwjesez, kaž žebi to tajke wulke bohatſtwo žada. Ludźo směja něschto widźecz a powjedacz.“

Pschekuvz stany a dasche sapschahnycz.

„Wy jako stary pschečzel“, wón žo pschi rosžohnowanju dowěrnje na korčmarja wobroczi, „móžecze pola mojeje cžety sa mnje dobre žłowo prajicz. Wo pjenjesy dźě mi njeje, to móžecze mi wěricz . . .“

„Nó, tak hłupa wěz tež njeßu!“

„To wschak, ale wuſtwina, rosomna žona, to je hłowna wěz.“

„A ſ knjeżnu Lipinſkez“, korčmar dopraji, „dostanjecze ſ dobom pjenjesy a počzinki a wobeju nadosez.“

Knjes Kupšk korčmarjej ruku stkóczi, a wobaj žo rosžohnowaschtaj, nadźijejo, žo wulkotneho kwaßa. (Pokraczowanje.)

Ze Serbow.

S Budyschina. (Woheń.) W sadnim twarjenju hosczenza „Sloteje hwězdy“ pschi žitnych wikach, hdźež je skkadownja drogownje Měrschez bratrow naßlědnika, bě schtwórtk rano w 5 hodźinach woheń wudyrił. W tym samym twarjenju je Schusterez wuhlowa a drjewowa pschedawarnja a pódla teho tam wjele žkomy a žyna leži. Měschczańske wohnjowe woborv skoku pschikhwatachu a samochu woheń salecz, prjedy hacz bě wjetschich rosměrow nabył.

— (Wotkasanje Jakubez bratrow.) Knjes lic. theol. farař Jakub a knjes dwórski radźiczel Jan Jakub staj, kaž je žo tydźenja wosjewiło, pokojzu žwojeho sawostajeneho samoženja sa sdźerženje Sserbowstwa wotkasałoj. Mjes druhim je knjes lic. theol. farař Jakub 10000 hriwnow žerbſkim paczerſkim dźěczom wotkasał. S woprědka rěkasche, so maja žo tſi paczerſke dźěczi do danje tuteho kapitala dźělicz. Temu tak njeje. Niz 3, ale 20 paczerſkim dźěczom, kotrež móża hawptſchtuki bjes sastorczenja žerbſki prajicz, žo dań po 20 hriwnach wuplaczi. Tež tole myto budźe pilnym žerbſkim paczerſkim dźěczom jara witane a budźe je pohonjecz, so bychu hawptſchtuki derje žerbſki nawukle.

— (Njewoczakana žmjercz.) W jenej privatnej kliniy w Draždźanach je wutoru tudomny kommerziſki radźiczel Max Reinhardt ſ Božej ruczku žo sajawschi wumrjeł. Budyſki kopornik, kotryż jemu žkuschesche, je žo pod nim na njewoczakane waschnje powjetschił a nima w Němſkej žwojeho runjecza. Njeboczičzki je potrěbnym wjele dobroty wopokosał a w dobroczelſkich towarſtwach wjele na njeżebiczitwe waschnje skutkował.

— (Lětadło nad Budyſchinom.) Schtwórtk dopołdnja nad Budyſchinom na stronu k Draždźanam jene lětadło leczesche. Lětadło bě žo pola Lětonja na tamnische wojerſke ſwuczowanischczo puschczisko. S njeho dwaj mużſkaj, lětař Paſſer a jedyn mischtr Rumplerſkeje dźěłarnje lětadłow, ſtupischtaj. Wonaj powjedaschtaj, so staj žo ſ Barlina na ſlět pšches Win do Sofije puschczisoj a so najprjódzy do Draždźan poleczitaj. Budyſki pěschi a artilleriſki regiment žo na Lětonjanſkim ſwuczowanischczu runje ſwuczowaschtaj, hdyż lětadło k semi pschilecza. Wojazy lětarjomaj kózdu žadanu pomoz dachu.

— Kontrolſke ſhromadźiſny w Budyſkim wokrjeżu budźa w Budyſchinje sa Budyſchin, Židow, Ssmolizy a Tſělany wutoru 28. haprleje dop. we 8 hodź. sa lětnik 1907, 1/4 10 hodź. sa lětnik 1908, 1/2 11 hodźin sa lětnik 1909, žrjedu 29. haprleje dopołdnja we 8 hodźinach sa lětnik 1910; 1/4 10 hodź. sa lětniki 1911 hacz 1913; w Budyſchinje schtwórtk 30. haprl. we 8 hodź. sa lětniki 1901 hacz žobu 1913 sa Cžichońzy, Nowe Cžichońzy, Cžemjerzy, Sajdow, Maly Wjelkow, Wulki Wjelkow, Libuchow, Kschiwu Borschcz, Keln, Schibjenczu korčmu ſ Cžornym Hodlerjom, Wownjow, Małżezy, Nowe Małżezy, Hněwżezy, Bórk, Bosankezy, Krakezy, Lětoń, Delnju Kinu, Boschezy, Žyżezy, Jeńkezy, Nadźanezy, Torońzu, Srěschin, Rabozy, Wuriży, Pschischezy, Hornju Kinu, Dwě Lipje, Bobolzy, Nowe Bobolzy, Bónezy, Hrubocźizy, Ssokolzu, Jaßeńzu; w Budyſchinje, schtwórtk 30. haprl. dopołdnja 1/4 10 hodźin sa Ratarjezy, Sczijezy, Hrubjelczizy, Dobruschu, Sskónkezy, Dźěżnikezy, Cžorne Noßlizy, Delnju Hórku, Kubschizy, Schekezy, Ssowrjezy, Brěsow, Wyžoku, Dźěchorezy, Dalizy, Khwaczizy, Margareczinu Hětu, Horni a Delni Hunjow, Leschawu, Ssmochczizy, Sslonu Borschcz.

— Remontſke wiki w Budyſchinje žu tych, kotſiž běchu konje na nje pschiwjedli, mało spokojike. S pschiwjedźenych dwanacze koni remontſka komißija jenoż jeneho konja kupi a sa njeho 1000 hriwnow sapłaczi. — Na remontſke wiki w Lubiju bě žo 35 koni pschiwjedło, ſ kotrychž je žo schěſcz kupiło.

S Budestez. Kaž žo pschi žwjatej, sańdźeny schtwórtk w naschej zyrkwi wodźerżanej spowjedźi wupokasa, je w naschim Božim domje paduch pobył a žo do mißionſkeho kaschczika sady woktarja nutskamak. Kaschczik bě ſ mozu wotpaczeny, ale wjele w nim paduch wěscze njeje namakał, dokelž běsche žo kaschczik hakle wuprósdnił. Jenoż te dary spowjednych poßlednjeje spowjedże sańdżeneje njedźele žu paduchej do ruki padke. Kaschczik pschi wěži běsche njewobschkodźeny. Paduschſtwo je žo drje wo dnjo staro, žnadno po khowanju sańdżenu wutoru.

Se Sahorja. Tudomny dźěkacżeŕ Adalbert Schober je schtwórtk dopołdnja w Korſymju w fabriży Friesez bratrow žmjertnje do njeſboża pschischoł. Pola kramplow dźěkajo chzyſche wón paß nawóſkowacz. Pschi tym jeho paß žobu ſhrabny a jeho wjele krócz wokoło transmißije wjerhny. Maſchinu hnydom saſtajichu, tola Schober bě hižo morwy. Rjap a schija běſchaj žo jemu wjazy krócz ſkamakoj a ſwinykoj. Schober bě 40 lět stary, woženjeny a žonu

ſ jenym małym dźěſćom po ßebi ſawoſtaji. — Tón ßamy dźeń dopołdnja je w Frieſez fabriży 50 lětny dźěłaćeŕ Mikel ſe Schěrachowa do njeſboża pſchiſchoł. Hdyž tam na rěbln ſtejo bawłmowe wały worſchtowaſche, wón ſ rěbla padnywſchi ßebi ruku ſłama.

Se Žiczenja. Schtwórtk rano 1/4 hodźin ſ kólnje, ßrjedź knježeho dwora ſtejazeje, woheń wudyri. Delka w njej woſy ſtejachu, horka bě ßykanje a ßkoma. Woſy mózachu ßo ſwuſtorkacź, wſcho druhe pak je ßo do cźiſta ſpalikło. Se ßykawow Małoborſchcźanſka prěnja k wohnju pſchijědże, tola wona njemóżeſche hnydom wodu ßykacź, dokelž njeběchu jejne ſchlawchi w rjedźe. Duž jej Hodźijſka ßykawa prěnje myto wſa, kotraž prěnja wodu do wohnja puſchcźi. Jejne muźſtwo bě ßo jara do ſpěcha měko. Wono bě, dokelž pohoncź ſ konjomaj hnydom njepſchińdże, ßame ßykawu do Žiczenja dowjeſło. Pódla kólnje ſtejazy wyßoki topoł je ßo ſ wohnjom ſlě wopalił. W płomjenjach je tež wjele hołbjow ßmjercź namakało. Kak je woheń naſtał, njeje hiſchcźe ſnate. Mózno, ſo je ßo ſ prjecź cźißnjenej żehlazej zigaru ſamiſchkrił.

S Brěſynki pola Huſki. Schwórtk pſchipołdnju 1/4 12 hodźiń je ßo maßiwna bróżeń tudomneho kublerja Oty Schillera wotpalika. Sſkoma a maſchiny, kotrež ßo w bróżui khowachu ßu ßo ſ wohnjom ſniczile. Naſtata ſchkoda ßo ſe ſawěſćenjom ſaruna. Se ſwonkownych ßykawow ßydom na pomoz pſchijědże. Huſćańſka knježa ßykawa je prěnje a Huſćańſka gmejnſka druhe myto doſtaka. Dźěławoſcźi haſchazych muźſtwow ma ßo dźakowacź, ſo je ßo domſke ſ kólnju pſched wohnjom wobarnowało.

S Wjeleczina. Koż w Ketliczańſkej a Budeſcźańſkej, tak je tež w naſchej zyrkwi jedyn paduch pobył. Wón je najſkerje ſ tepjerńje do zyrkwje ſaléſł a je pjenjeſy ſ kaſchcźika ſnutſkowneho miżionſtwa kradnył.

S Hornjeho Wujeſda. Trójzy je ßo ſańdźenu póndźelu tudomna dobrowólna wohnjowa wobora na pomoz ſawołała. Rano wokoło 1/2 1 hodźiny ßo wulka bróżeń Bukowſkeho knježeho dwora ſ wjele gratom a maſchinami do cźiſta wotpali. Pſchipołdnju ßo lěß Jědliczańſkeho knježeho dwora ſapali, ſ cźimž ßo khětra ſchkoda naczini. W popołdniſchich hodźinach ßo w bliſkich Panezach paleſche. Naſcha wohnjowa wobora tón krócź podarmo wujědże; pſchetoż tam běchu jenoż wjetſchu hromadu ßkomy ſpalili, ſo bychu ju ſrumowali.

S Hornjeho Wujeſda. Tudomne muźſke ſpěwanſke towarſtwo pjatk ßwój 15. ſałożeńſki ßwjedźeń ſ hoſcźinu ßwjeczeſche. Pſches 100 woßobow ßo pſchi nim wobdźěli. Spěwy a hudźbne poſticźenki ßo wotměnjachu. Towarſtwowym ſałożerjam ßo ſ pſchepodaczom pſchitykowazych jehłow wuſnamjenjenje doſta. Reje ſ kotillonom ßo hoſcźinje pſchiſamknychu a hacź do ranja trajachu.

S Ketliz. Pſchi ſkładnoſcźi wjetſcheho pohrjeba ßu ſběranſke kaſchcźiki w tudomnej zyrkwi roſpaczene namakali. S nich je ßo nětdże 10 hriwnow kradło. Polizajſki poß ſa paduchowym ßlědom běżeſche, tola jón bórſy ſhubi, dokelž bě mjes tym wjele ludźi po pohrjebniſchcźu khodźiło.

S Łaſa. Tudomne ſchcźežkipytarſke towarſtwo bě njedźelu ßwójbny wjeczor wuhotowało. Sswjedźeń je ßo derje poradźił. Schtož je ßo poſticźiło, je pſchihladarjow ſpokojiło. Schcźežkipytar ke towarſtwa, kotrež maja w měſtach a industrialnych stronach ważny nadawk dopjelnicź, njejßu w ratarſkich stronach tak nuſne. Młodźina ſ ratarſtwa ma pſchezo wobkhad ſe ſtarſchimaj, a tak dyrbjało tež w pſchichodże woſtacź. Starſchej, kotrajž njedźelu pſchi ßwojich dźěcźoch woſtawaju, je najlěpje wocźahnu, jich njepocźinki najlěpje ſpóſnawaju a je wotſtronicź pytaju. Dwěluje ßo na tym, hacź móże ßo to ſ tym ßamym wuſpěchom w ſchcźežkipytarſkim towarſtwje ſtacź. — Pſchichodnu njedźelu wotměje tudomne kołoježdne towarſtwo wojerſki konzert Budyſkich huſarow.

S **Klětneho.** Njedźelu 10. meje Łaſowſke ßerbſke towarſtwo „Handrij Sejleŕ“ k nam pſchijědże, ſo by nam tu ßerbſli wjeczor wuhotowało. Pódla dweju dźiwadłoweju hrow budźa ßo wichelake ludowe ſpěwy ſpěwacź. Sserbjo w Klětnjanſkich stronach ßo wutrobnje na tónle ßwjedźeń pſcheproſcheja. Njech Łaſowcźenjo w Klětnom pſchipóſnacźe ſa ßwoje prózowanje namakaju. Ssmy jich k nam pſcheproßyli; duž ßebi nětk naſchich hoſcźow ważmy a ßerbſki wjeczor wopytajmy.

Se Shorjelza. (Pſchiſßażny ßud.) 22lětny blidaŕ Khryſtian Scholta ſe Sprejz bě wobſkorżeny, ſo je loni 12. měrza wumjenkſke twarjenje ßwojeho nana, w kotrymž bě ßebi blidaŕnju pſchiprawił, ſ wotmyßlenjom ſapalił, ſo by ſawěſćenſki pjenjes doſtał. Wobſkorżeny bě drjewo, kotrež bě lědma 150 hriwnow hódne, pola Eberfeldſkeho woheń ſawěſćażeho towarſtwa ſ 1500 hriwnami, ſchruby a hoſdże, lědma 20 hacź 30 hriwnow hódne, ſ 200 hriwnami, a draſtu a poßleſchcźa, lědma 250 hriwnow hódne, ſ 500 hriwnami ſawěſćił. Wobſkorżeny prějeſche, ſo je winowaty. Wón je chżył poſdźiſcho wjazy blidaŕſkeje potrjeby a draſty nakupicź, a teho dla je wyſche ſawěſćił. Jara nadpadne bě, ſo bě ßo woheń, każ ßo pſchi haſchenju dohladachu, pod hobanku a pod drjewjanym ſkhodom ſakożił. Nimo duzy ßo ludźo wohnja dohladachu, tola durje ſamknjene namakachu. Hdyž wobſkorżenemu prajichu, ſo ßo jeho blidaŕnja pali, wón domoj khwataſche, tola dołho trajeſche, prjedy hacź wumjenkowe durje woťamknu. Pſchi wohnju je wobſkorżeny tukanje na ßebje wobrocźił, dokelž bě haſcherjam pſchiwołał, ſo njedyrbja telko wody do wohnja lecź, dokelž to żaneho ſamyßka nima. Wobſkorżeny ßo praji, ſo je, hdyž je woheń naſtał, ſe ßwojim wujom, hoſcźenzarjom Schołtu, w Daſchkach drjewo kupował. Jeho wuj wobßwědczi, ſo je jeho wuprajenje wěrne. Pſchiſßażni njemějachu ſa dopokaſane, ſo je wobſkorżeny woheń ſakożił a jeho teho dla wuwinowachu.

Se Shorjelza. (Pſchiſßażny ßud.) Jako jedym ſ najhórſchich ſapalerjow 26lětny ſkładnoſtny dźěłaćeŕ Jan Bielas ſ Rychwałda pſched pſchiſßażnym ßudom ſtejeſche. Wón je lětża w nozy 22. febr. w Nowej Wſy pola Krebje njewobydlenu khěżu pohoncza Kerna, tuſamu nóz hiſchcźe Michałkez khěżu a 4. měrza khěżu ßwojeje cźety ſapalił Wobſkorżeny ßwoje njeſkutki njeprějeſche. 22. februara bě wón w Heinrichez hoſcźenzu kharty hrajo wjele palenza a piwa wupił. Na dobo je jemu myßl pſchipadła, njewobydlenu khěżu pohoncza Kerna ſapalicź. Wón ſapalenu ſchwabliczku do ßkomjaneje tſěchi tykny, a ſa krótk cźaß ßo zyłe twarjenje ſ płomjenjom paleſche. Hdyž je płomjenjam pſchihładowoł, je jemu myßl pſchipadła, tež Michałkez khěżu ſapalicź. Rano wokoło 2 hodźin je wón k Michałkezom ſchoł a ſe ſchwabliczku ßkomjanu tſěchu ſapalił. Khěża ßo do cźiſta wotpali, a woheń ßo tež na kólnju a hródź wupſcheſtrě. Na praſchenje cźehodła je ſapalił, wobſkorżeny wotmołwi, ſo je ßo na to roſhnėw ſo je 17lětna Michałkez dźowka jeho pſchibliżowanjam ſ pucza kho dźiła. Wón je piecza Michałkowej rjekł: Hdyž Guſtlu njedoſtanu, hiſchcźe nješchto wohladacźe. Hdyž pola Michałkez woheń wudyri, pódla doroſcźenych pjecź dźěcźi w khěżzy ſpaſche. S wułkej prózu dźěcźi ſe ſpanja wutorhnychu a wukhowachu. Michałkowa bě ßamo druha. Wobſkorżeny ßo na wopraſchenje dale wuſna, ſo je 4. měrza, hdyž bě ſaßo pola Heinrichez kharty hrał a wjele piwa a palenza wupił, khěżu ßwojeje cźety Funzyneje ſapalił a to tehodła, dokelž bě jeho wona pſched dwěmaj lětomaj naßwarika, hdyž bě ßo pjany po dróſy brucził. Woheń tež bróżeń a kólnju ſniczi. Hdyž woheń wudyri w domje pódła jeho cźety jeho ßamßna 84lětna wowka a jedyn khromy wuj pſchebywaſchtaj. Wobſtarni ludźo ßu ßebi lědma nahe żiwjenje wukhowali. Na praſchenje, ſchto je ſeho k njeßłyſchanym njeſkutkam pohnuło, wobſkorżeny wotmołwi, ſo to njemóże rjez. Wón je chżył ras wjedźecź, hacź mohł woheń ſakożicź. Ssudowy pſchedßyda jemu praji, ſo je wón wjecziwy cźłowjek. Ras je wón mantl a gumijowy ſchlawch jeneho jěſdneho kola roſrěſnył, dokelž bě pſches njo padnył. Na praſchenje, hacź je wobſkorżeny prjedy hacź je njeſkutki ſkucźił, pſchi khartach pjenjeſy pſchěhrał, wón wotmołwi: „Ja ßym pſchezo wjele dobywał!“ Se ßwědkow hoſcźeuzał Heinrich praji, ſo wobſkorżeny khětro wjele palenza a piwa ſnjeße, a ſo ſtróſby żaneje kſchiwdy njeczini. Żandarm wo hroſy powjedaſche, do kotrejež běchu ßo wobydlerjo po tſjoch wohnjach dali. Strażnizy ßu ßo poſtajili, nichtó ßebi ſkoro njeje ſwěrił, ſpacź hicź. Prjedy hacź ßu ludźo ſpacź ſchli, ßu nadobu ſ domu wunjeßli. S wohnjom potrjecheni ßu khětro ſchkodu poczerpili. Pohoncź Funk, kotryž njemějeſche niczo ſawěſćeny, je ſkoro wſchu nadobu ſhubił. Jaſtwowy lěkaŕ dr. Scholz wobßwědczi, ſo je wobſtorżeny ſa ßwoje njeſkutki połnje ſamolwity. Wón drje je ſ alkoholiſkimi napitkami k njeſkutkam pohnuty był, tola wón zyle do drobna wě, ſchto je cźinił. So wobſkorżeneho nan pije, nima niczo rjez. Statny rěcźnik namjetowaſche, Bielaſa k khoſtarni na 10 lět ſaßudźicź. Ssud na to wobſkorżeneho k khoſtarni na 8 lět a k ſhubjenju cźeßnych prawow na 10 lět ſaßudźi.

S Trjebina. Sańdźenu ßrjedu tydźenja je ßo naſcha nowa dotwarjena ſchula poßwjecźiła a ßo ßwojemu ſaměrej pſchepodała. Wobydlerjo běchu ßo k tutej ßwjatoczноſcźi bohacze ſeſchli; ſchulſkim dźěcźom ßo po pſchepodaczu wjeßele pſchihotowa.

S Dźewina. Twar naſcheje noweje ſchule běſche ßo ſjawnje wupiſał a na to ßu twarſzy miſchtrojo ſcźěhowaze poſticźenja wotedali: Zeiſing ſ Derbna 25750,02 hriwnow; Hubacź ſ Jabłońza 25512,69 hr.; Berton ſ Trjebina 31248,43 hr.; Wolf ſ Běłeje Wody 20000 hr. a Nowak ſ Mułkez 19670,80 hr. — Schulſke

pschedstejiczeŕstwo je wobsamkko, twar temu pschepodacź, kotryž ßebi najmjenje žada. Do twarskeje komißije staj ßo wuswolikoj zyky bur Lejnik-Habrink a khěžkař Hanß Storp ſ Dźěwina.

Se Ssalowa. W statoku tudomneho braschki Pětra Kochty póndźelu w nozy ſ kólnnje woheń wudyri. Kólnja, w kotrejž ßo wjele drjewa a wuhla khowasche, ßo do czista wotpali. Hascherjam ßo poradźi, druhe twarjenja wohnjej wobrócź.

S Bukowza. Njedźelu wjeczor wokoło 11 hodźin wotpali ßo tudy rychŕkubkowa bróžeń. Woheń je najskerje sakoženy.

S Běleje Wody. Sserbski domowinski wjeczor je ßo njedźelu w hosćenzu króny wuhotował. Se ßkawu na khěžora a hrabju Arnima, kotruž hrabja Einsiedel wunjeße, ßo pschedwjedźenja wotewrichu. Hdyž ßo sawěschk sběhny, ßo kraßny napohlad poskiczi. W ßerbskej drascze 20 holzow na jewischczu ßedźesche, sady nich někotsi pacholjo stejachu. S jaßnym hłoßom ßo někotre ßerbske ludowe spěwy, ſ wjetscha do němcziny pschekoženе, wuspěwachu, tak so woßebitosćź ludoweho spěwa w tudomnych stronach domjazy wuras dosta. Knjes wucźeŕ Dullin potom nadawki rospominasche, kotreź chze domowinski swjask dopjelnicź. Na to ßo dźiwadłowy kruch „Wo domisnu“, kotryž je knjes wucźeŕ Dullin w Jabłońzu spißał, pschedstaji. Hrajerjo ßwoju wěz najlěpje dokonjachu, a hra ßama ßo derje spodobasche. Po pschedstajenju ßo po synkach ßerbskich herzow rejwasche.

Wußudźenja.

Khostanska komora. Gmejnski pschedstejiczeŕ Handrij August Schuster w Klukschu, kotryž je ſ pokładnikom Klukschanskeje městneje khorobneje kaßy bě dwójzy pschi rosrěczenju ſ lěkarjom dr. Liebu w Khrósćze lěkarja dr. Pětranza na to waschnje skschiwdźił, so bě jeho winował, so je ßebi wón jako lěkař městneje khorobneje kaßy ſ njeprawom honorar žadał. Kónz januara 1913 bě wón pjecza dr. Lieberej rjekł, so je dr. Pětranz pola kaßyneho ßobustawa murjerja Keuscha w Stróži wopyty napißował, hacź runje tam ſ zyła, njeje khoreho wopytał. 7. januara 1914 bě Schuster pjecza w Budyskim ßudniſtwje rjekł, so dr. Pětranz njeje tak husto pola Strózanskeho kaßyneho ßobustawa pobył, hacź bě wón napißał. Psched ßudom ßo Schuster samolwjesche, so wón dr. Pětranzowe sliczbowanje njeje prawje frosymił. Hakle posdźischo je wón khorobne wopißmo wohladał, ſ kotrehož je widźał, so je dr. Pětranz murjerja Keuscha woprawdźe w jeho khorosczi wopytał. Dr. Liebe bě psched ßudom wobßwědcził, so ßo wón w nastupanju rosrěczenja se Schusterom njemóże wjazy na drobnosćze dopomnicź. Duž bě kawniski ßud Schustera wuwinował. Dr. Pětranz ßo pschecźiwo wußudej powoła. Skónczńje ßo skórźbnik a wobskorżeny sjednaschtaj, hdyž bě Schuster prajił: „Ja njejßym dr. Pětranza, praktiskeho lěkarja w Maleschezach, winował, so je wón Klukschanskej městnej khorobnej kaßy wjazy wopytow woblicził, hacź je woprawdźe cźinił, a ja njemóžu a nochzu tež dźeńßa to porokowacź.“ Dr. Pětranz na to ßwoju skórźbu a khostanski namjet wróczi. Kóżda strona ßudniske khosty po połojzy pschewsa a njeßudniske ßama sapłaczi.

Přilopk.

* (Sajěd ojczeŕ.) Metalloweho polěrarja Ungarnza ſ Kötzschenbrody ßu w Draždźanach sajeli, dokelž je pjecza pinczńizy Linkez ſ jědom sawdał. Wón je woženjeny a nan schtyrjoch dźěczi. Psched krótkim czaßom bě wón ßwoju ßwójbu wopuschcził a ſ pinczńizu Linkez lubkowasche, ſ kotrejž hromadźe bydlesche. Wo tym shoniwschi Ungarnzowa žona do wobydlenja mužoweje lubki pschińdźe a jeho naßwari. Najskerje je ßo potom Ungarnz se ßwojej lubej swadźił a holzu ſ zyankaliom sawdał. Wutoru dopołdnja Ungarnz na jene Draždźanske polizajstwo pschińdźe a wosjewi, so je ßebi jeho luba žiwjenje wsała. Jemu pak njewěrjachu a jeho sajachu.

* (Jedyn podoffizěr jako paduch.) Psched někotrym czaßom běchu w podoffizěrskim kasinje 177. pěschcheho regimenta w Draždźanach pytli, so běchu ßo wospjet pjenjesy a twory kradłe. So bychu skónczńje paducha saßłapili, někotsi mužoju na njeho łakachu. Wóndano w nozy jako dawno pytany paduch jedyn podoffizěr 6. kompagnije pschińdźe. Pschesłapjeny paduch, kotryž ſ teßakom machasche, czekny. Posdźischo jeho na kasarnskej łubi ſ ranu na hłowje nadeńdźechu a do garnisonskeho lazareta dowjedźechu. Pschesłapjeny je ßo pjecza se ßekeru do hłowy dyrił, so by ßebi žiwjenje wsał. Mužstwam 6. kompagnije ßu ßo wschelake wězy shubiłe, cźehož dla ßebi myßla, so je je podoffizěr teho runja kradnył.

* (Paduschstwo w kasarnach.) Wojak Meier w grenaděrskim regimencźe cźißko 100 w Draždźanach chzysche wot thorhoje cźeknycź. So by ßebi trěbne pjenjesy wobstarał, ßo wón do scźěnskeho khamora podoffizěra Gernerta dobu. Podoffizěr jeho pschi kradnjenju pscheßłapi. Meier hamor, ſ kotrymž bě khamorowe durje rospacził, shrabny a podoffizěra tsi krócź do hłowy dyri. Gernert móżesche ßo hischcźe k ßwojemu feldweblej domotacź a wěz wosjewicź; potom wědomnje shubiwschi ßo na semju swjesy. Jeho do garnisonskeho lazareta dowjesechu; jeho rany njejßu ßmjertne. Meier pak bě do tsělbańje czeknył a ßo tam ſ jenej hońtwańskej tsělbu satsělił. Wón bě ßo hižo ſ dźěła zivilnu drastu woblekł a ßebi jěsdne koło k czeknjenju wobstarał.

* (Czežke njeßoże ſ automobilom.) Pola Khoczebusa na Borschczańskej drósy automobil wikowarja Erdmanna automobil komornika ſ Natzmera ſ Trjebina pschehna. Natzmerowy automobil ßo swróczi a w nim ßedźaze schtyri woßoby ßo na drohu cźißnychu. Knjeni ſ Natzmerowa ßebi wobrucźku a rjebka skama a ßebi rjap swiny, knjeżna Weidmannez ſ Hródka ßebi nop rosbi a delnje czeleßno skama a knjeżna ſ Itzenblitz ßebi hłowu wobrasy, mjes tym so ßebi automobilowy wjednik moshy stschaßy.

* (Skónzowanje schtyrilětneje holzy.) Ssrjedu rano ßu w kerkach pola Lubanja w Schlesyskej czěło jeneje schtyrilětneje holczki namakali. Jej běschtej nosy a ruzy wuwjasanej; do schije bě ßo hłuboko ſ nožom kołoo, a na czěle běchu snamjenja, so bě ßo do njej biło. Skónzowana je dźěczo brodutruharja Weinholda ſ Katholskeho Hennersdorfa. Holczka bě ßo wutoru popołdnju shubiła. Ssrjedu rano je ju jejny nan, kotryž ſa njej pytasche, mortwu namakał. Jako mordarja ßu 17 lětneho dźěłaczerja Liersha ſ Katholskeho Hennersdorfa sajeli. Wón je duchaßłaby, hłupikojty człowjek. Jeho njebudźa ſ zyła móz psched ßud stajicź, ale jeho jako straschneho błudneho na czaß žiwjenja do błudnizy sawru.

* (Sawostajenstwo kardinala Koppa.) Po wotewrjenju testamenta kardinala Koppa je ßo wupokasało, so je wón 7 miliionow hriwnow sawostajił. Hłowny dźěł ßwojeho samoženja je wón Wrótkławskemu tachantstwu wotkasał, mjes tym so je 500 sastosnikow, ßkužobnikow, spěwarjow zyrkwinskeho chora atd. nahladne dary dostało, kotreź hromadźe milijon hriwnow wucźinjeja.

* (Pschescźěhanje rekrutow.) Psched wójnskim ßudom 33. divisije w Metzu mějachu ßo tsjo dragonarjo dragonskeho regimenta samolwicź. Woni běchu rekrutow krjudowali a ßmjercź jeneho ſ nich, dragonarja Emmelutha, sawinowali, kotrehož běchu ſ cźwilowanjom k ßamomordarstwu pohnuli. Dragonarja Koringela k jastwu na tsi měßazy, Meinecka k jastwu na schěsć měßazow a Schwabedahla k jastwu na dźewjecź měßazow saßudźichu. Pódla teho schwadronineho wachtmischtra dla njedoßahazeho dohladowanja se ßydom dnjemi arresta pokhostachu. Wot Schwabendahla tajka hrosa dźěsche, so ßebi niz jenoż žadyn dragonar njeswěri, ßo wobcźežowacź, ale so ßo jedyn dragonar ßam ſ bojosczu tsi dny dołho w ßynje khowasche, hacź jeho pok sahkódnjeneho namakachu.

* (30 ruskich rubjeżnikow sajeli.) 30 woßobow ßylnu rubjeżnu bandu, kotraž je w poßlednim połlěcźe w ruskoněmskich namjesnych stronach wjele rubjeżnistwow a mordarstwow skucźiła, je Ssoßnawiczanska polizija sajała. Dźěł rubjeżnikow běchu hižo psched dlěschim czaßom do jastwa sawrjeli, tola rubjeżnizy běchu ſ jastwa wupjerchli a ßo w Sewjercźanskich lěßach khowachu. Najkhroblische rubjeżnistwo, na kotreź ßu ßo swěrili, bě nadpad na pjenjeżny transport pola Poreje, pschi kotrymž 20 000 rublow rubichu a dweju polizistow morichu. Pola jeneho rubjeżnika 220 puntow dynamita namakachu.

* (Stróżele w zyrkußu.) Pschihladowarjo w jenym małym zyrkußu w Parisu ßo wutoru wjeczor do hrosy dachu. Hdyž jena skludźerka lawow runje do klětki stupi, hobrski panther na nju skoczi, ju k semi cźißny a ju wospjet do wobliczа kußny. Pschihladowarjo ßo ſ hrosu wobjachu, dokelž ßo bojachu, so mohło ßo swěrisko ſ klětki wudobycź, Skludźerka bolosćze pschewiny a wjazy krócź do panthera tsěli, ſ czimž ßo wón wróczo sehnacź da.

* (Wupokasanje mormonow.) Amerikanskaj mormonskaj mißionaraj Milton Harris a Georg Watson, kotrajž staj ßo hižo ſ Pruskeje wupokasałoj a dlěschi czaß w Lipsku njesamolwjenaj bydleschtaj, so byschtaj wot tam pschiwißowarjow sa mormonsku sektu dobywałoj, staj ßo nětko tež se Sakskeje jako wobcźežnaj wukrajanaj wupokasałoj.

* (Dźěćźi ßo ſatołkłe.) W měſchćańſkim dźiwadle w Domdaleje ßo ſ wopaćnym wohnjowym ſnamjenjom pſchihladowarjo ſe ſtróżelom ſajachu a wulku liczbu żonow a dźěćźi ſateptachu.

* (Hońtwa ſa rubjeżnikami w Peterburgu.) Někotſi dźěłaćerjo, kotſiż běchu ßebi wobliczo ſ moſku pſchikryli, ßrjedu do Filippowez pjekarnje w Peterburgu ſaſtupichu, krótko pſched tym, hdyż dyrbjeſche ßo pſchedawarnja ſamknyćź. Wſchitzy mějachu nabity revolver w ruży a na pjekarſkich a pſchedawarjow ſawołachu: „Ruży horje!“ Cźi to cźinjachu, a rubjeżnizy wſchě pjenjeſy, kotreż běchu ſa dźeń dóſchłe, něhdże 200 hriwnow, rubichu. Dokelż bě w drósy wjetſche wotdźělenje poliziſtow, ßo hnydom ſa rubjeżnikami puſchćźichu. Jeneho ſ nich ſatſělichu a tſjoch rubjeżnikow mózachu ſajećź.

* (Cźwila rubjeżnych ſwěrjatow w němſkich kolonijach.) Lětna rosprawa khěżorſtwoweho kolonialneho ſarjadniſtwa je liczba domoródnych, kotſiż ßu w němſkej rańſchej Afriziy pſches rubjeżne ſwěrjata ßmjercź poczerpili, na 1500 wobliczа. Woßebje ſtraſchne ßu lawy a leopardy. Wjele domoródnych je tež na kußnjenje jědojtych hadow wumrjeło abo je krokodilam jako wopor pſchipadło. S rosdźělenjom tſělneho myta je ßo ſarjadniſtwo prózowało, cźwilu rubjeżnych ſwěrjatom pomjeńſchicź. Tak ßu ßo poßlednje lěto ſa 347 lawow a ſa 1040 potſělanych leopardow tſělne myta wupłaćźiłe, pódla teho ſa 1700 jědojtych hadow a 315 krokodilow. Najwjazy lawow (33) ßu w Aruſchaſkim wokrjeßu potjělili. Tež w ſtronach pſchi móſkim brjoſy hiſchcźe law knježi. W Dareſſalemſkim wokrjeßu ßu poßlednje lěto hiſchcźe 36 lawow potſělili.

Drjewowa awkzija.

Wutoru 28. haprleje t. l. ma ßo **dopoł. wot ½10 hodź.**

w Hucźinjanſkim hoſcźenzu

ſcźěhowaze na

Maleſchanſkim revěrje

w Stróżanſkej a Hlinjanſkej holi, Fleißigu, Dubinje, Rudlach a ſady Hucźinjanſkeho knjcźeho dwora ſkładźene palne drjewo na pſcheßadźowanje pſchedawacź, jako

180 krutych żerdźow, 10–15 cm delnjeje tołſtoſcźe,
18 cm twjerdych palnych ſchcźěpow
110 „ twjerdych a mjehkich palnych ſchcźěpow,
25 „ mjehkich repuchow,
464 „ twjerdeje a mjehkeje palneje walcźiny,
124 „ mjehkich pjenkow.

Huſcźanſke hajniſtwo, 15. haprleje 1914.

O. Mendte.

Smolerjec knihićišćernja

w Budyſchinje w ßerbſkim domje

knihi, ſliczbowanja, viſitne a pſcheproſcheńſke khartki, ſaſtojnſke formulary, wuſtawki, blidne ſpěwy atd.

we wſchěch rěcźach derje a tunjo cźiſchezi.

Dalokorěcźal cźißło 687.

Nowe wotewrjenje!!

Subjaze praxis **K. Pehſa** w Budyſchinje, na **bohatej haßy 10,** ſ nutskhodom na krótkej haßy.

Zuſe ſuby wſchěch ſyſtemow

Plomby kożdeje druźiny.

Suby ßo wuſtojnje wuźahaju.

Lahodny wobkhad. — Poměrne płacźiſny.

Hižo 10 lět ßamoſtatny.

Jerje

mandel po **70** pj.,
poł kopy po **1.30** mk.
porucza
Czech w Rakezach.

Sprattown pizu ſa pjerišnu

ſ kotrejž kury wjele wjazy iejow dyźli hewak njeßu
porucza
Khorla Preisser jun.
pſchi żitnych wikach.

Viſitne khartki

cźiſchcźi ſpěſchnje a tunjo
Ssmolerjez knihicźiſchcźetuja.

Kóſlaze kóžki

każ tež wſchě
druhe druźiny
:: **kožow** ::
kupuje
po najwyſchſchich płacźiſnach

Heinrich Lange

pſchi żitnych wikach 11
a pſchi zyrkwinym naměſcźe 4.

Franz Marschner

cźaßnikat w Budyſchinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſkład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczaſow**
k dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucza

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płacźiſny.

Włoßy barbjazy cźeßak

Sakońſzy ſchkitany. Njedoſcźěhnjeny w trjebanju

Barbi ſchědźiwe abo cźerwjene włoßy żołte abo cźorne.
Sa njeſchkódnoſcź ßo rukuje. Sſo lěta dołho trjebacź hodźi.

Scht. 3 hriwny na póſtſke dobracźe.

R. Drechsel w Draždźanach Nr. 6

Kurfürſtenſtraße.

Wuměrjenſki bureau Khorle Harttiga,

wot ſtata pruhowaneho pod pſchißahu wſateho geometra

w Budyſchinje na hornczetſkej haßy 23, della. Telefon 856.

Cześcźenym Sserbam w Budyschinje a wokolnoscźi najpodwolnischo k wjedźenju dawam, so ßym ßwoju

spezialnu pschedawarńnju

sa składnoſtne kupje a ſbytki

wobleczenjowych, blusowych a kostümowych tkaninow

ßobotu 11. haprleje na žitnej haßy cźißło 10 pódla Nowakez klamow wotewrił.

Pawoł Otte

Na žitnej haßy 10. **Na žitnej haßy 10.**

Pomyßlne najtuńſche kupowanſke žórło ſa ſaßopſchedawarjow.

Burske towarſtwo w Rakezach

ſmeje pschichodnu njedźelu 26. jutrownika popołd. 5 hodź. w Gáblerez hoſcźenzu ßwoje měßacźne poßedźenje, na kotrež wſchě lube ßobuſtawy a hoſcźi wutrobnje pſcheproſchuje **pschedßydstwo.**

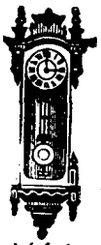

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chże ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dże k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſke haßy 5.

Jencj pschedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczińſnami wupołożene, wobhladacź.**

„Skhoriwſchi na ſaßaku

wumpjeru,

mam po nałoženju 1 kuſka **Zuckeroweho patent. lěkarſkeho mydła** zyle cźiſte wobliczo. Waſche mydło cźaß żiwjenja trjebam. O. K."

Kuſk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßylniſcha forma). K temu **Zuckooh kreme** (niz tucźnjaza a miła) 75 pj. a 2 mk. w **Budyſchinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Engerta, bratrow Měrſchez** naßlěd., **Strauch a Koldy.**

Kedźbu!

Hdźe tunjo **kwětki** a **halożki** na **ńobuki** kupujecźe? W pſchedawarni wumětſkich kwětkow. Kóžda kwětka ßo po žadanju ſhotowi.

Max Stelzig
na Hoſchiz haßy 1. 8

Komißowy khlěb

pſchezo cźerſtwy je ſtajnje dostacź pola **Kubizoweje** pſchi butrowych wikach.

WYBERT-TABLETTEN

Po kurjenju ſtajnje drapaze ſaczuńcźe w ſchiji a njepſchijomny ßłód w ſchiji ſawoſtawa. Wobojemu ßo ſ wuſpěchom wobara ſ porjadnym wuźiwanjom Wybertowych tabletow. Kurjerjo maja teho dla pſchezo Wybertowe tablety pſchi ßebi. Dostacź we wſchěch hapitylach a drogownjach po 1 mk.

Serbske towarſtwo we Wulkich Zdźarach

změje **njedźelu 3. meje** wječor w 8 hodźinach

serbski spěwanski koncert z dźiwadłom.

Předsydstwo.

Schatowa róla

dobra a lohko ßo wjercźaza, je na pſchedań pola reſtauratéra **Hentſchela** w Semizach-Tumizach.

Dobermannſka beja

10 měßazow ſtara, cźorna ſ rjanymi brunymi wotſnamjenjenjemi kſchidłojteje formy, je ſa 25 mk. abo ſa něktore zentnarje ßłomy abo ßyna na pſchedań.

R. Nowack
w Budyſchinje pod hrodom cźo. 45.

Žonjaze jěſdne koło

derje ſdźeržane, je na pſchedań w Hlinje cźißło 11 b pola Hucźiny.

---

1 draſtny khamor 1 ručźny wós

ſtaj na pſchedań na połnóžnej dróſy (Nordſtraße) cźißło 9 II.

Sſłužobnej dźowzy

do katholſkich ſtron porucźa pſchiſtajerka Görlichowa na ßukelnſkej haßy 1. — Telefon 837. —

Holzu

do ratarſtwa pyta kubler **Kſchižan** w Tſělanach.

Wobydlenje

je na pſchenajecźe w Nowej Wßy cźißło 3 pola Njeßwacźidła.

Mała khěža

w Budyſchinje ſe ſahrodu je ſa 9800 hr. hnydom na pſchedań. Dalſche pola fotografa Scholtty pſchi Gickelſkej horje 1 b.

Khěža

cźißło 11 na kotolkej haßy w Budyſchinje je dla dźělenja herbſtwa na pſchedań. Dalſche je pola E. Jndingera na jerjowej haßy 11 ſhonicź.

Žiwnoſcź

ſ $3^1/_2$ kórzom pola a łuki, 1700 hr. wopalneje kaßy, je ſa 2400 mk. na pſchedań pſches J. Wollmanna na rožowej haßy 21 III.

Kuchaŕki, ſtwinſke a ßłužobne holzy, ulokowe holzy, hródźne džowki, holzy kßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłacźerſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku khěžorſkeje drohi w cźrijownj knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Pſchenajecźe łukow.

Pónjdźelu, 4. meje t. l. maja ßo Schcźawez a Proſchkez łuki, tudomnemu knjeżemu dworej ſchłuſchcze, na něktore lěta na pſchesadźowanje pſchenajecź. Pſchenajenſke wuměnjenja ßo prjedy awkźije woſjewja.

Shromadźiſna popołdnjn w 1 hodźinje pſchi Schcźawez moſcźe.

Knjeſſtwo Klukſchanſkeho ryczerkubła.

(K temu cźißłu pſchiłoha.)

Pschiloha k czißku 17 Serbskich Nowin.

Sobotu 25. haprleje 1914.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich słótnych wikach.

23. haprleje 1914.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Słótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosćje hacž do 6 lět	50—51	94—98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	44—48	86—90
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	38—42	80—84
4. žnadnje pizowane kójdeje starohy	31—37	69—78
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosćje	47—50	88—93
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosćje hacž do 7 lět	41—45	82—86
3. starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	37—49	76—79
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	32—36	72—76
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25—30	63—70
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosćje	49—50	90—93
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	44—47	84—87
3. žnadnje pizowane	39—43	79—82
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	61—63	105—107
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	55—59	99—103
3. žnadnje wuwite wot zyza	44—52	87—95
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schischenjow w starobje hacž do 1¼ léta	44—45	58—59
2. mjaßne	43—44	57—58
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	41—42	55—56

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje, 18. haprl. 1914. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.	W Lubiju 23. haprl. 1914. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.
Pschenza . . . bela	—	—	—	—	—	—	—	—
„ . . . žołta	—	—	—	—	8	50	9	20
„ nowa	8	25	9	—	—	—	—	—
Rožla	—	—	—	—	—	—	—	—
„ nowa	7	15	7	40	6	30	7	30
Jećmjeń . . .	—	—	—	—	6	60	7	90
Wows . . . 50 kilogr.	6	60	7	35	6	30	7	10
„ nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	9	—	10	—
Woka	11	—	12	—	9	50	10	75
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka . .	17	50	19	50	18	—	20	—
Běrny	1	75	2	50	2	10	2	40
Butra . . . . 1 kilogr.	2	70	2	90	2	60	2	80
Pšeńčna muka 50 „	10	25	18	50	14	50	18	50
Rjana muka . 50 „	9	50	12	25	10	50	12	50
Ssyno . . . 50 „	2	50	3	—	2	50	3	—
Ssłoma . . 100 „	3	—	3	25	3	—	3	60
Proßata 780 schtuk, schtuka	17	—	29	—	—	—	—	—
Pšeńčne wotruby . .	5	35	5	60	5	10	5	60
Rjane wotruby 50 kilogr.	5	15	5	50	5	50	5	90
Pšeńčny gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Rjany gris . . .	6	35	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 5 pj., schtuka 7 pj.

W Budyschinje płaczesche: kórz pschenzy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np., žołta — hr. — np. hacž — hr. — np., nowa: 14 hr. 20 np. hacž 14 hr. 96 np., kórz rožki po 160 puntach 11 hr. 76 np. hacž 12 hr. 24 np., nowa: 12 hr. — np. hacž 12 hr. 32 np., kórz jećmjenja po 140 puntach: 10 hr. 85 np. hacž 12 hr. 04 np.

Wiežne płaczišny w Kamjencu.

23. haprl. 1914.

Po 50 kilogr.: Rožla wot 7 hr. 30 np. hacž 7 hr. 60 np., pschenza wot 8 hr. 70 np. hacž 9 hr. 30 np., jećmjeń wot — hr. — np. hacž — hr. — np., wowß wot 6 hr. — np. hacž 7 hr. 90 np., jahły wot — hr. — np. hacž — hr. — np. hróch — hr. — np., žyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 90 np., běrny — hr. — np. hacž 2 hr. 80 np., ßłoma (100 kilogr.) 3 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 60 np. hacž 2 hr. 80 np., jeja (mandl) 1 hr. 05 np.

Wjedro w Londonje 25. haprleje: jaßne a cžopłe.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje rano w 7 hodžinach duchowny Tyschek serbsku spowjednu wucžbu, ½9 hodžin farat Räda serbske a w 10 hodžinach němske predowanje. — Popołdnju w 2 hodžinomaj smeje duchowny Tyschek rosrěčenje s němskej młodžinu.

Tydženske sastojnske dźěła smeje duchowny Tyschek.

Wěrowani:

W katholskej zyrkwi: Leopold Schmidt, molet w Budyschinje, s Martu Klaru rodž. Mosemanez s Budyschina.

W druhich wosadach: Jan Khorla Wowčzet, khěžkat w Sahlowje, s Marju Gustlu Bertu rodž. Cžidrichez. — Khorla August Wirt, khěžkat w Lěskej, s Madlenu Spankez s Turjeho.

Křeni:

W Michalskej zyrkwi: Erna, Ernsta Augusta Soby, fabrikarja w Hrubjelcžizach, dž. — Hildegarda Khata, njemandž. dź. w Dobrschi. — Richard Rudolf, Bjedricha Ssymanka, pohonca we Wownjowje, ß.

W katholskej zyrkwi: Jan Jurij, Josefa Bräuera, dźěłacžerja w Budyschinje, ß.

W druhich wosadach: Irena, Jana Bernicha, wucžerja we Lupoji, dž. — Hana Hilža, Pawoła Emila Höhnela, wyschscheho schwajzarja w Dalizach, dž. — Marijana, Ernsta Lischki, pschekupza w Adolfskej Hěcže, dž. — Erna Hana, Ernsta Jenki, žiwnoscerja w Minakale, dž. — Marta Frida, Jana Ernsta Michalka, wobydlerja a dźěłacerja w Kubschizach, dž. — Ota Waltat, Richarda Handrika, hosćenzarja w Porschizach, ß. — Hilža Erna, Gustava Roberta Schewza, wobydlerja w Komorowje, dž. — Richard Max, Jana Ernsta Bjenady, žiwnoscerja w Sahlowje, ß. — Hana Berta, Jana Pawoła Nowaka, krawza w Hlinje, dž. — Hana Erika Ruta, maschinskeho dohladowarja Hanczki w Barcze, dž.

Zemrjeli:

W Michalskej wosadze: 16. haprleje: Selma Elfrida, Gustava Emila Venuža, mlynka w Hrubjelcžizach, dž., 9 m. 10 d. — 20: Marja rodž. Domaschez, njebo Handrija Wiczasa, cžěßle pod hrodom, sawost. wudowa, 86 l. 5 m. 22 d. — 21.: Marja Krystla rodž. Kralez, njebo Jana Augusta Holbjana, khěžerja a murjerja na Židowje, sawost. wudowa, 69 l. 1 m. 18 d.

W katholskej wosadze: 19. haprleje: Marja Dubjzyna, Handrija Dubskeho, ležomnoscerja na Židowje, mandž., 65 l. 3 d. — Charlotta Hilža Kralez, Pawoła Krala, tapezěrarja a wupyscherja w Budyschinje, dž., 10 l. 10 m. 24 d. — 21.: Hana Nowakez, Josefa Hrjehorja Nowaka, pohonca w Ratarjezach, dž. 11 dnjow.

W druhich wosadach: Hana swud. Dunschowa, wobydlerka w Trupinje, 80 l. 4 m. 1 d. — Elsa Marta, Hermana Wjeńki, dźěłacerja w Kupoji, dž., 2 l. — Khata Doroteja Pawlina rodž. Wunderlichez, Hermana Richarda Ludwiga, porzlinowjercerja we Wulkej Dubrawje, mandž., 29 l. 5 m. 3 d. — Marja Rejsa Krjemcžiz, schwalcža w Zornoßykach, 22 l. 11 m. — Khorla August Kubiza, farat em. w Bukezach, 71 l. 11 m. — Marja Luisa rodž. Matejßez, Handrija Bohuwěra Rabowskeho w Budyschinje, mandž., 67 l. 4 m. — Jan August, Augusta Nycze, dźěłacerja w Trjebjenzach, ß., 1 l. 2 m. — Herman Pawol, Jana Pawoła Grüllinga, žiwnoscerja w Pschiwcžizach, ß., 12 l. 5 m. 6 d. — Madlena, njebo Jana Kosela, žiwnoscerja w Kupoji, sawostajena wudowa w Budyschinje, khowana w Klukschu, 84 l. 1 m. 26 d. — Frida Marta Rožkez, njem. dž w Dubrawzy, 2 m. 26 d. — Ernst Waltat Junker, njemandž. ß. w Hrodžischczu, 11 m. — Hana Krystla swud. Kralina w Rakojdach, 61 l. 2 m. 16 d. — Marta Nowakez, ß užobna džowka w Hodžiju, 18 l. 11 m. 3 d. — Alfred Schmidel w Darinje. 1 l. 5 m. 10 d. — Emma Gustla, Khorle Hendricha Teicha, wumjenkarja w Cžerwjenych Noßlizach, mandelsky, 68 l. 9 m. 12 d. — Amalija Wylemina rodž. Glücklichez, Hermana Reinholda Förstera, fabrikarja we Wulkej Dubrawje, mandželska, 45 l. 7 m. 1 d. — Marja Tafeltowa, korcžmarja Tafelta w Kamjenej p. Radworja, mandželska, 63 l. — Khorla August Měrcžin, kublet w Bukezach, 79 l. 7 m. — Handrij Hrohark, wobydler w Koporzach, 73 l. 7 m. Hana, Augusta Halki, kublerja w Kubschizach, mandž., 64 l. 9 m. 24 d. — Jan Scher, khěžkat a murjet w Porschizach, 75 l. 3 m. 21 d. — Marcžin Barcz w Lěskej, 2 l. — Waltar Max, Maza Garborja, hosćenzarja w Kißlizy, 6 m. — Henrietta Kunzez, stuparja Kunzy w Subornicžzy, mandž., 56 l. 3 m. — Jan Krawz, dźěłacžet we Worzynje, 56 l. 11 m. — Hana Lina, Jana Augusta Döringa, cžěßle we Wichowach, dž., 2 l. 5 m. 18 d.

Zyrkwinske powjesće s Hodžija.

Njedželu Miserikord. smeje rano ½7 hodžin duchowny Voigt serbsku spowjednu wucžbu, ½8 hodžin farat Kschižan serbske a w 9 hodžinach němske predowanje. — Popołdnju w 2 hodž. budże katechismußowa wucžba sa němsku mužsku młodžinu.

Pjatk 1. mcje, jako na Filipa a Jakuba, budże rano ½8 hodžin serbska spowjedź a ½9 hodžin serbske kemschenje.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

Njedželu Miserikord. Dom. smeje farat Domaschka rano w 7 hodž. němsku spowjedź, dopołdnja we 8 hodžinach smeje mißionar Fabrizius s Budyschina němske mißionske predowanje. Dopołdnja ½10 hodžin smeje tónßamy mißionsku rěcž a duchowny Bóžz serbske predowanje.

Pſched zyrkw. duzjemi ſo kollekta ſa dźěło ſwonkowneho mißionſtwa ſběra. — Popołdnju w 2 hodźinomoj ſmeje farat Domaſchka wuczbu ſ němſkej, mužſkej młodoſcu. — Popołdnju 1/24 hodźin ſhromadźiſna kſchesćijanſkeho towarſtwa žónſkeje młodoſcze.

Sſrjedu wjeczor we 8 hodźinach ſhromadźiſna kſchesćijanſkeho towarſtwa mužſkeje młodoſcze.

Kajkiž wußyw, tajke žně!

Runklizowe ſymjo
Eckendorfſke žolte a cźerwjene,
žolte Oberndorfſke
Lutijeczanſke
Kirſchowe ideal
woprawdźite Criewenſke
trawowe a dźecźelowe ſymjenja
porucža tunjo

Louis Wagner

woßebita ſymjenjowa pſchedawarńja
pſchi žitnych wikach 6. Telefon 709. Pſchi kněžorſkej dróſy.

Th. A. Wällnitz naſlědnik

mějeczel: J. Hanekamp
Telefon 405. **w Budyſchinje** na ſukelnſkej haßy 9.
Meblowy etabliſſement
ſa
nadobu w bydlanſkich a ſpanſkich ſtwach,
kaž tež
kuchinſke a małe meble
Doſpołne wuhotowanje ſa njewjeſty
Najwjetſchi wubjerk w Budyſchinje,
Ssamna tapezěrarńja.
Hódne dźěło. **Najtuńſche wobliczenje.**
Pſchichódne płaczenſke wuměnjenja.

Błyſkowe jěſdne koła

ſnateje hódnoſcze
doſpołnje a ſ torpedowym ſkłobodnym běhom hižo po 68 mk.
Pneumatiki, latarńje a wſchón pſchißluſchk
najlěpſcheje družiny po najtuniſchich płaczišnach.
Wuporjedźenje wſchěch ſyſtemow
jěſdnych a motorſkich kołow.
Saniklowanje a emaillowanje najruczišcho.
Błyſkowe pjerate ſyczowe matrazy,
kotrež ſo po měrje ſa kóžde ložo dźěłaju.

Thomaßez bratraj

w Budyſchinje
na kamjeńtnej haßy 16. — Telefon 363.

Kupne wuczinjenja,
hypothekſke liſczíny,
teſtamenty
wudźěluje
prawny bürow Kobana pſchi žitnych wikach 4.
— Rěcžu ſerbſki. —

Jědźne běrny

po wjetſchich dźělbach
ſymjeńtne běrny
wſchelakich družinow ma na pſchedań **knježi dwór w Kupoji.**

Nowoſcze
chenillowych
rubiſchczow
a chenillowych
ſchawlow
ſu doſchle. Wězy ſu najlěpſcheje hódnoſcze a kraßnych muſtrow
Otto Osswald
na kamjeńtnej haßy 7.

Schleſiſke
dźecźelowe ſymjo
bjes židy
ſardellu,
hroch, wokn,
runklizowe ſymjo
porucža tunjo
Czech w Rakezach.

Wettinſka haptyka
w Budyſchinje
pſchi nowym ſudniſtwje,
blisko dwórniſchcza, kaſarmow a Lubijſkeje drohi
porucža jako woßebitoſcz:
kaſtanolſke a ſchmrěkowe jehlinowe kupjele
ſ wuhliżnatej liżalinu
w tabletowej formje.
Poßylnjazy a ſměrowazy ſrědk pſchi nervoſnoſczi, wupruhowany pſche rheumatiſmus, podklócze, neuralgiju. Karton po 12 tabletach, ſa 6 polnych kupelow doßahazy 2 hr. 50 pj.

Palaſtowe dźiwadło

w Budyſchinje na kněžorſkej dróſy 11.

Wſchědnje
wot 4 hodźin popołdnju hacž do 11 hodźin wjeczor
wulke pſchedſtajenje
:: najnowſcheho dokonjenja ::
ſwětłohrajerſkeho wumělſtwa.
Kóždu ſobotu a ſrjedu ſo program pſcheměni.

Wulke

wupschedawanje

dla dospołneho pschetwarjenja mojeho pschedawanskeho doma

w Budyschinje — na žitnej haßy 4 — w Budyschinje

So bych ßwój wulki skład

mužazeje, žonjazeje a dźěćazeje drasty

po móžnosći wotbył, prjedy hač pschetwarjenje sapoča, ßym płaćišny tak ponižił, so ßo ßamo **namjeńscha kupy** prózy płaći.

Něhdże **800 mužazych** a **pacholazych wóbleženjow,** jenož moderneje formy.

Něhdże **500 dźěćazych wobleženjow,** s najjednorischeho hač do najwoßebnischeho.

Něhdże **500 kholowow** s dźerżazych tkaninow.

Něhdże **800 dźěłaćerskich kholowow** **tolstych dźerżazych druźinow.**

Wulka dźělba **pelerinow a Bozenskich mantlow** **(wodunjepuschćatych)**

Lüstrowe a platowe wobleženja,

jupy a **kholowy** tunjo.

Wulka dźělba **ćělnych kholowow** **s tkaninow, zwjernowanych a manchesterskich** spodźiwnje tunjo.

Žonjazych žaketow a mantlow

mam teho runja wulki skład a móžu te wězy najtuńscho pschedawaćz.

Wulka dźělba **najwoßebnischich kostümow,** jenož najnowschich barbow a seschicza

Swětłe **jendźelske paletoty** ßměschnje tunjo.

Drasta po měrje. — Wulki skład tkaninow.

Tkaniny też po najtuńschej płaćišnje pschedwam.

Otto Preuss měj. Khorla König.

Hans Baltin

w Semizach a Halschtrowje.

S najlěpscheje, ćerstweje twory a po **najtunischich płaćišnach** poruczam:

twarski kruchaty kalk,	**ržany a pizowarski gris,**
portlandski zement,	**ržany wotruby,**
hnojazy kruchaty kalk	**pscheńcžne wotruby,**
Domaschowu muczku,	**majßowy schrót,**
kainit,	**jeczmjenjowy schrót,**
kaliowu ßol,	**ßłodźesnowu melassu,**
koscźinu,	**lanu muczku,**
Peruski guani,	**skótnu ßol,**
Chiliski salpeter,	**jědźnu ßol.**

Połnóznofranzowske saruženy bjeszidowe

dźedźelowe ßymjo,

woprawdźite Eckendorfske hoborskowalzojte ßymjo,

woprawdźite Oberndorfske ßymjo,

woku, peluschki, hroch, kolij, trawowe ßymjo atd.

Wschě druźiny **delnjołużiskich briketow, ździskeho wuhla, kamjeńtneho wuhla, kolsa** atd.

1 waggon originalnych

Janko-jěsdnych kołow

je doschoł.

Poruczam je po wurjadnje **tunich płaćišnach.**

Najwjetschi wubjerk. Něhdże 235 jěsdnych kołow na składze.

Trjebane mužaze a žonjaze jěsdne kola

po **tunich płaćišnach** s rukowanjom.

J. Schieback

na Mužakowskej drósy 4.

Schichtowa lanowoßuchowa muczka 38/40% p. a t

je lětša woßebje tunja.

Najlěpscha mozy dawaza piza sa wschón wužitkowy skót. Njesarunjomna a w ßwojim skutkowanju njepschetrjechomna pschi wocźehnjenju młodeho skota a jako pschidawk sa ßucźelny a ßuproschny skót. Ważny sa dejny skót dla ßwojeho skutkowanja na ßylnische dejenje a ßo jara ważaze dla ßwojich strowosćz spěchowazych ßamownosćzow. To je hłowny dobytk ćisteje potajkim njefalschowaneje a stroweje lanowoßuchoweje muczki, kotryż rozjaßnja, ćeho dla ßo wona njepschestawajcy bóle a bóle trjeba. Sa ćistosć a njefalschowanosć lanowoßuchoweje muczki plomba s naschim mjenom rukuje, kotraż je kóždemu měchej pschidata, ćehoż dla ma ßo na tule plombu woßebje kedźbowaćz. Schichtowa lanowoßuchowa muczka je pśches wschěch saßopschedawarjow dostaćz. Nadrobnische wukasanje wo pizowanju swólniwje dawa

Georg Schicht A.-G., dźěłarnja wolija a jědźnych tukow, jeniczki dźěłat najlěpje znatych

Ia Schichtowych kokosowych woßuchow a muczki s kokosowych woßuchow,

Ia Schichtowych palmowych woßuchow a muczki s palmowych woßuchow.

Jěsdny plan železnizow,

płaczazy **wot 1. meje 1914 hacź do 30. septembra 1914.**

Njedźelu a žwjate dny tež 4. wosowa klaša jěsdźi.

Ze Chorjelza do Drajdžan.

| Wosowa klaša | | |

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich pósłach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 18. **Sobotu 2. meje 1914.** **Lětnik 73.**

Sakski žejm

jednasche sańdženu póndželu wo počžahach nascheje Sakskeje k němskemu kněžorstwu. Kněžorstwo napołožuje swjaskowym statam pjenježne wopory z tym, so žo njedostatk na kněžorstwowych dawkach na swjaskowe staty roslicža, sa to pak kněžorstwo wěste dochody z žła na swjaskowe staty rosdźěla. S wjetscha ma kněžorstwo prózdnu móscheń, duž wot swjaskowych statow wjazy žada hač jim dawa. Też póndželu tajke wudawki a dochody pschiswolichmy. W dalschich wuradžowanjach dojednachmy wo wschelakich stawach statneho hospodarstwa. Ssejmej je žo se strony žejmoweho direktorija nacžisk wo pscheměnjenju žejmoweho porjada pschedpołožił, kiž dźě žo wožebitej deputaziji pschepoda, ale najskerje bjes wuspěcha wostanje. Należnosć jenož žejm a sapóžłanzow nastupa. — Sańdženu wutoru mějachmy mjes druhim też wuradžowanje wo kulturnej radže. Po namjecže se wschelakich stron dyrbja žo žydła w kulturnej radže rosmnožicź. Konserwatiwni namjet sapodachu, po kotrymž dyrbja žo wokrjeży za wólbu do kulturneje rady niz po hamtskich hetmanstwach, ale po móžnosći po hospodarskich jenakosćach tworicź, tak so bychu nahlady wo wschěch važnych hospodarskich a ratarskich praschenjach w tejle važnej radže žwoje žydło měle. Konserwatiwny namjet pak pschi wothłoženju podleža. Pschija žo liberalny namjet, kiž za kóžde hamtske hetmanstwo žydło w kulturnej radže njedźiwajo na hospodarsku wschelakosć žada. — Ssrjedu bě jeno poženjenje za deputazije. W sakonjedawazej deputaziji jednachmy też wo mojim namjecže za sdźerženje a rosmnoženje małeho a žrěnjeho burstwa. Ssmy namjet shotowili, w kotrymž knježerstwo namolwjamy, pokoženje małeho burstwa rospominacź a pschepytowacź, w kajkej měrje je žo małe a žrěnje burstwo w běhu poslednich 20 lět we naschej Sakskej poshubiło. W deputaziji wěso k nadrobnym rospominanjam tehole praschenja dońdže. Tele nasche jednanja žu kedźbliwosć knježerstwa sbudźiłe. Justizny minister je žo wusnał, so njeje poměry za tak sahubjaze měł. Teho dla chze tworjenje fideikomižow jenož pod počženymi wuměnjenjemi a jenož wurjadnje dowolicź.

Wutoru žo wo Elsterskich kupjelach jednasche, kotrymž žo nimale 500 000 hriwnow wučinjaza požčonka se statneje pokładnizy jenož z małej wjetschinu sapowě. Dalsche jednanja wo hamtskich a wokrjeżnych hetmanstwach a ministerstwje snutskownych należnosćow dźěchu hač do póstneho wjeczora. Na 24 rěčnikow za žłowom žadasche, ale jenož mała liczba z nich móžesche rěčeć.

Pjatk žo wjele mjenowany fararske dochody sarjadowazy sakoń pschiwsa. Sapóžłanz Böhma wótrje pschečiwo njemu wustupowasche. Jeli po jeho rospominanjach póndže, wjele dobreho na nim njebudže. Jeno móz konsistorstwa žo njetrjebawschi žylni, a to njeje pschezo dobre. E. B.

Petizija pschečiwo dyrbjenskemu jětraschčěpjenju

je žo z nowa w kněžorstwowym žudže rospominała. Pschečiwnizy jětraschčěpjenja žo na to powołaju, so žo z jětraschčěpjenjom na strowe dźěći druhdy čežke khorosče pschenjeżu. Teho dla žebi žadaju, so dyrbi stat nastate schkodowanje strowosće sarunacź a so ma dyrbjenske jětraschčěpjenje spadnyć. Ministerialny direktor Kirchner a president kněžorstwoweho strowotneho hamta, Bumm, wobkručeschtaj, so je jětraschčěpjenje wupruhowany žrědk psche čorne jětra, kotrež žu něhdy mjes wobydlerstwom Němskeje wjele woporow žadałe. Nětčišchi narod njewě, so žu tyžazy, kotsiž njeiżu tehdy na jětra wumrjeli, čaž žiwjenja na ske sčěhwki tuteje straschneje khorosče čerpili. W kněžorstwowym žejmje, kotryž je pryedy pschezo petizije pschečiwo jětraschčěpjenju sačižnył, žu wone tón krócź wjazy sympatije namałe. Komižija, kotraž je wo nich wuradžowała, namjetuje, so bychu žo wone kněžorstwowemu kanzlerej k rospominanju pschipołasałe.

W pruskim krajnym žejmje

je pólski sapóžłanz Korfanty podawki w Pawołskej zyrkwi w Barlinje k rěčam pschinjeżk. Polizija bě Polakow, kotsiž žebi pólsku rěč pschi wudźělenju žwjateho wotkasanja žadachu, z zyrkwje wuhnała. Korfanty praji, so ma po nałožku katholskeje zyrkwje kóždy katholik prawo na to, so žo wón wo sbóžnočžinjazych wěrnosćach žwojeje zyrkwje w maczernej rěči rozwučuje. Hdyž ma žo to hižo za jednoru nabožensku wučžbu žadacź, ma žo to hischcže bóle žadacź, hdyž žo dźěći pschihotuja, so bychu prěni krócź k Božemu blidu schli. To niz jenož za Polakow w domisnje płaći, ale też za Polakow w Barlinje, kotsiž žu z knježerstwowej politiku z wjetscha nusowani, žwoju domowinu wopuschčicź. Pólske dźěći w Barlinje je jedyn muž roswučił, kotryž je zyle wěriwy katholik. Schtož je žo wo tutym mužu we Barlinskich nowinach pišało, wožebje porok, so je lohkomyślnje žwoju žwójbu wopuschčił, žu korme lžě a jebanstwo. Tón muž je jako wučer połnje žwoju winowatosć dokonjał. Dwaj žobustawaj pólskeje žejmskeje frakzije, kotrajž staj z dobom duchownaj, staj wot njeho roswučene dźěći pruhowałoj a staj žo pscheżwědčiłoj, so běchu wschě derje roswučene, so móžachu žo k žwjatemu wotkasanjej pschipnschčicź. Duchownstwo Moabitskeje wožady bě też starschim žlubiło, so móża dźěći k Božemu blidu pschińcź, hdy bychu je jich starschi k temu pschewodźeli. Džiwajo pak na móžne poroki knježerstwa, dyrbjała žo najprjedy pjecź mjeńschinow trajaza pschestawka minyć. Bliżschu njedźelu žo dźěći se starschimi, holzy běle swoblekane, do zyrkwje podachu. Tam dospołna cžischina knježesche. Wscho nutrnje pożłuchasche, a hdyž bě žo Boża mscha dočžitała, dźěći hromadże se starschimi k spowjednej lawje stupichu. Pjecź, dźežacź mjeńschinow žo miny, tola duchowni hischcže pschezo njepschińdźechu. Duž dwejo se starschich do sakristaje dźěschtaj, so byschtaj žo wopraschałoj, cžeho dla žo Boże wotkasanje njewudźěli. W sakristaji hižo tajnych policistow nadeńdźeschtaj. Nanomaj žo wotmolwi, so žo Boże wotkasanje njemóże wudźělicź, a na to žo sažo do zyrkwje wrócźischtaj, so byschtaj to druhim starschim prajiłoj. Wschitzy běchu wěso pscheżłapjeni, dokelž bě žo jim tola twjerde žlubjenje dało. S dobom pak też tajni policistojo z kłobukom na hłowje pschińdźechu. Měnju, njech scže evangelszy abo katholszy, so by wam wschitkim z pohorschkom było, hdy byschcže poliziju z kłobukom na hłowje w zyrkwi widźeli. Potom wotdźělenje 50 policistow z helmom na hłowje do Božeho doma stupi. To wěso wulki pohorschk sbudźi. Zyle njewěrno je, so je žo wulki njeporjad stał a so žu žo ludźo z mozu z zyrkwje wuhnacź dyrbjałe. Ludźo běchu hač dotal zyle z měrom byli, hdyž pak policistow w zyrkwi wuhladachu, wschak sawołachu. To kóždy sapschimnje. Tak rucže wěso njeńdźesche, so móżachu žo wschitzy ludźo k wukhodej dobycź. Pawołska zyrkej ma jenož mału liczbu wuskich wukhodow, a 2000 wožobow bě pschitomnych. So wschitzy njemóżachu za pjecź mjeńschinow zyrkej wopuschčicź, wy wschitzy pschisnajecže. Tola wo něčajkim njeporjadže njehodźi žo rěčeć. Nowiny žu najskerje wot polizije powjesće dostałe. Zyła wěz je žo jenož tak naduła, so by žo roskora mjes katholikow žyła. Loni je Braniborski wyschschi präsident biskopskeho delegata nažwarił, so žo pólske dźěći k spowjedźi pschipuschčeja. Njeje to tykanje do zyrkwinskich należnosćow? Ssym pscheżwědčeny, so žu žebi Moabitscy duchowni jenož z bojosću pscheđ wyschnosću lubicź

daki, so ßo polizija do jich wežy tyka, ſ bojoſczu, so ßo hewak tyßazam katholſkich dźěczi ſ zyka žohnowanja zyrkwje ſhubja.

Kultußowy miniſter ſ Trott zu Salz ſnapſchecźiwi, ſo knjeżerſtwo ſ tymile podawkami žaneho ſwißa nima. Wono je w tejle naležnoſczi jenoż ſchkitanje dako, kotreż kóždemu ſtacźanej dawa, hdyž ßo wo njo proßy. Wo njo je ßo też ſ prawom žadało, dokelž dyrbjachu ßo ſe ſadżerżenja Polakow bojecź, ſo k demonſtrazijam w zyrkwi dońdże. Měnju, ſo jedyn duchowny pomoz polizije njebudże žadacź, hdyž k temu nuſowazych pſchicźinow njeje. Schtoż podawki ßame naſtupa, ßu ßo duchowni prózowali, w zyrkwi měr ſdżerżecź. To ßo jim njeje poradźiło, a tak je ßo ſtało, ſo je polizija ſakrocźiła.

Hrožazy ſběžk w Irſkej.

Jendżelſke knjeżerſtwo je něhdy ſ njeſprawnymi ßrědkami Irſkej ßejm wſako. To je ßobu ſ pſchicźinu byko, ſo je Irſka w hoſpodarſkim naſtupanju wróczo woſtała, a ſo wulka khudoba mjes irſkim ludom knježi. Liberalna ſtrona, kotraž nětkole w Jendżelſkej na czole knjeżerſtwa ſteji, je ßo roſßudźiła, irſkemu ludej jeho prjedawſche politiſke prawo wrócźicź. Pſchecźiwo temu pak ßo Jendżelczenjo w Ulſterſkej provinzy wobaraju; woni wbohim Irſkim politiſke prawo ſawidża, kotreż bychu ſe ſaßopoſtajenjom irſkeho ßejma doſtali. Ulſterſzy Jendżelczenjo chzedża ßamo ſ brónjemi pſchecźiwo temu poſtanncź. Poßlednje dny ßu ßo woni ſe 70,000 tſělbami ſeſtarali, kotreż je jim jena němſka łódź pſchiwjeſła. Jendżelſke knjeżerſtwo je ßo pſchepoſdże dohladało, ſo je pſchekahodnje ſ Ulſterſkimi Jendżelczanami wobkhadżało. Schtoż je ßo prjedy ſakomdźiło, dyrbi ßo nětko nahwatacź. Miniſter wójnſkeho łódźſtwo je w parlamencze prajił, ſo, hdy by w Ulſterſkej provinzy k revoluziji doſchło, ju knjeżerſtwo ſe wſchej raſnoſczu poraſy. Knjeżerſtwo je k Ulſterſkemu brjohej wójnſke łódże póßłało, kotreż w nozy ſ reflektorami brjohi wobßwětluja. Polizija w Ulſterſkim hkownym měſcze Belfaſtu je ßo jenemu generalej podſtajiło, ſchtoż ßo hewak jenoż pſchi woblehnjenſkim ſtawje ſtawa. Knjeżerſtwo chze, jeli ſo bychu ßo Ulſterſzy dale pſchecźiwo irſkemu ßejmej ſpjecźili, pjecź regimentow pěſchkow a něktore wotdźělenja artillerije do Ulſtera póßłacź.

Mejſki ßwjedżeń w franzowſkich ſtatnych dźěłarnjach.

W Franzowſkej ßu ſozialdemokratojo najßylniſcha politiſka ſtrona, a w kóždym miniſterſtwje też jedyn ſaſtupjeŕ ſozialdemokratije ßyda. Duž je bjes dźiwa, ſo franzowſke knjeżerſtwo ßwjedżenjej 1. meje žane ſadźěwki njeczini. Miniſterſtwowa rada je wobſamkła, ſaſtojnikam a dźěłacźerjam w ſtatnych dźěłarnjach woſjewicź, ſo móża 1. meju ßwjecźicź. Nowiny „Echo de Paris“ pſchecźiwo tutemu wobſamknjenju proteſtuja, ſ kotrymž ßo pjecża jenoż revoluzijonaram do rukow dźěła.

Ruſki žitny monopol.

Ruſke knjeżerſtwo radu ſkładuje wo tym, po kajkim waſchnju mohło pſchedawanje žita do wukraja knjeżerſtwo pſchewſacź. Pſchede wſchěm ma ßo žitne wikowanje mjeſywikowarjam wſacź. So mohło ßo tole wotmyßlenje pſchewjeſcź, dyrbi ßo wulka liczba elevatorow poſtajicź, do kotrychž ma ßo žito ſ krajnych ſkładownjow woſyczź. Tam móże knjeżerſtwo na žito pjenjeſy požczowacź. Na tajke waſchnje dyrbi ßycź wulkich a małych gmejnſkich a knjeżerſtwowych ſkładownjow zyłe žně pſchewſacź, tak ſo ani puda žita na wiki pſchińcź njemóże, khiba ſ elevatorowym poßrědniſtwom. Dwaj wuſtawa: dyrbitaj ßo pſchiprawicź, žitna banka a ſ njej ſwißujo towarſtwo ſa žitne wuwožne wikowanje. Stónczne dyrbja ßo wſchě privatne żeleſnizy pokupicź, pſchi kotrychž ßo fiſkaliſke elevatory poſtaja.

Powjetſchenje turkowſkeho wójnſkeho łódźſtwa.

Turkowſka je pola jeneje europiſkeje łódźerne wulku bitwiſku łódź ſkaſała, kotrejež twar dyrbi ßo hnydom ſapoczecź a ßo ſa dwaczeći měßazow ſtónczicź. Pódla teho ßu ßo něktore podmórſke czołmy, torpedowſke czołmy a kſchižaki ſkaſake. Wulkej bitwiſkej łódźi „Sultan Osman“ a „Reſchadia“ budżetej hižo pjecża ſa dwaj měßazaj dotwarjenej. Potom drje Turkojo ſ Grichami wótriſcho dla kupom w ägäiſkim morju porěcża, kotreż ßu Grichojo w poßledujej wójnje wobßadźili. Grichojo budża dyrbjecź Turkam k woli bycź, dokelž žanych hobrſkich bitwiſkich łódźow nimaju.

Dalſchemu turkowſkemu brónjenjenju ßnadź pjenježna nuſa ſadźěwa. Požczonka, kotruž ßu Parižſzy bankierojo ſa Turkowſku ſańdżeny tydżeń wupißali, je jara mało podpißarjow namakała. Franzowſzy pjenježnizy nimaja wjazy wjele dowěrjenja do dalſcheho wobſtacża Turkowſkeje. Byrnjež jim Turkojo najwyſchſchu dań lubili, Franzowſojo radſcho ßwoje pjenjeſy w ſaku wobkhowaju. Jeli ſo Turkowſka njemohła wulkej wójnſkej łódźi, kotrejž ßo ſa nju w Jendżelſkej twaritej, ſapłacźicź, ßnadź wonej hacź na dalſche w Jendżelſkej woſtanjetej. Sa ſakhowanje europiſkeho měra by to jara wužitne byko. Bjes nowych wójnſkich łódźow njebudże Turkowſka ſ Grichiſkej wójnu wjeſcź móz.

Pſcheſcźěhanje Grichow w Turkowſkej.

Turkojo njeißu ſ poßlednjeje wójny niczo nawukli. Pſcheſcźěhanje kſcheſcźijanow w Mazedonſkej bě pſchecźiwo Turkam wójnu ſbudźiło, ſ kotrejž je Turkowſka najwjetſchi dźěl ßwojeho europiſkeho wobßedżenſtwa ſhubiła. Měſto ſo by Turkowſka nětko ſe ßwojimi kicheſcźijanſkimi poddanami roſomnje wobkhadżała, jich ſ nowa potłóczuje. Grichojo ſ Thraziſkeje ßo ſ cźrjódami do ßußodneje Grichiſkeje pſchecźahuje, dokelž jich turkowſke wyſchnoſcże nuſuja, ſo bychu k iſlamej (muhamedanſkej wěrje) pſcheſtupili. Grichiſzy wucźaharjo w Rodoſto ßu bjes wobydlenja a zyroby, hacź móża jich łódże wotwjeſcź. Sa jedyn tydżeń je ßo 25 000 wucźaharjow do Salonikia pſchewjeſko. Woni ßu wuſtali a khori, tak ſo ßu tamniſche wojerſke a zivilne khorownje pſchepjelnjene. Grichiſki póßłanz je dla pſcheſcźěhanja Grichow w Turkowſkej proteſtował, tola njeje žaneho wuſpěcha měł. Turkowſke knjeżerſtwo ſ krótka prěje, ſo ßo w Turkowſkej Grichojo pſcheſcźěhaju.

Wójna mjes ſjednoczenymi ſtatami a Mexikom

ßnadź ßo bjes dalſcheho krejpſchelecźa ſkónczi. Braſiliſka, Argentinſka a Chile ßu ſjednoczenym ſtatam a Mexiku poßrědniſtwo pſchi jednanju wo měr poſkicźiłe. Tole poßrědniſtwo ſtaj wobaj wójnu wjedżazaj ſtataj pſchijałoj. Sjednoczene ſtaty chzedża jenoż ſ tym wunměnjanzou do měra ſwolicź, ſo mexikanſki präſident Huerta wotſtupi.

S nowſchimi dobyczemi ſběžkarſkeho wójſka je Huertowe knjeżerſtwo hižo ßo jara ſakhabłało. Sběžkarjo ßu knjeżerſtwowe wójſko ſbili. General Vaſaſco, kotryž je dwóży ſranjeny, je ſe 400 ſranjenymi wojakami do měſta Mexika pſchijeł. General Pena je w bitwje padnył. Ssnadź ßo ſběžkarjo bórſy měſta Mexika ſmozuja.

Bombardement na mexikanſkim wjeczornym brjohu.

Amerikanſke wójnſke łódże ßu pjecża ßwobodny pſchiſtaw Salina Crup, nakónczne ſaſtaniſchczo jendżelſkeje Tehuantepekſkeje żeleſnizy pſchi Cźichim morju wobtſělake o wobßadźiłe. 6000 jěſdnych je ßo pjecża na brjoh wußadźiło.

Pſchimórſke měſto Tampico

je hiſchcże w mozy mexikanſkeho knjeżerſkeho wójſka. Sběžkarjo pſched měſtom ſteja a jo hižo ſchtyri dny nadběhuja. Amerikanſke wójnſke łódże pſched pſchiſtawom ſteja.

Sběžkarjo ßu měſto Montercy dobyli a tam amerikanſkeho konſula Hannu, kotrehoż bě roskaſowaŕ knjeżerſtwoweho wójſka do jaſtwa ſawrjecź dał, wußwobodźili. W Montercy ßu knjeżerſtwowi wojazy amerikanſku khorhoj ſ amerikanſkeho konſulatſtwa dele ſtorhnyli, rosteptali a ſpalili.

Też w Tampico ßu Amerikanſzy we wulkim ſtraſche byli. Woni běchu ßo do hoſcźenzow „Imperial“ a „Southern“ wukhowali. Wo pół nozy 600 Mexikanſkich hoſcźenzaj wobſtupi a do njeju ſ kanonami tſělesche. Hdyž hižo wrota nadběhachu, kapitan němſkeho kſchižaka „Dražďany“ offizěrow na kraj wotpóßła a Mexikanſkim woſjewi, ſo namórſkich wojakow na brjóh wußadźi, jeli ſo ßo hnydom njeroſeńdu. Na to ßo Mexikanſzy rosběžachu. Němſzy matroſojo amerikanſke žony a dźěczi na łódże, kotreż we pſchiſtawje ſtejachu, pſchewodźichu.

Blisko měſta Aquas Calientes ßu mexikanſzy knjeżerſtwowi wojazy cźah ſ cźeknjenzami ſadżerżeli. Wjazy dyžli 30 Amerikanſkich ßu ſ woſow wucźahali, jich wohanjeli a poſdźiſcho ſajeli. Mjes jatymi bě też amerikanſki konſul Gaſton Schmutz.

Amerikanſzy we Veracruzu

ßu tam zivilne knjeżerſtwo poſtajili. Wobtwjerdżenu kupu San Juan we Veracruzſkim pſchiſtawje ßu Amerikanſzy wobßadźili a mexikanſkich wojakow wotehnali. W kaſematach ßu wulku liczbu politiſkich jatych w żałoßnych wobſtejnoſcźach nadeſchli. Mjes nimi bě jedyn ßwak ſkónzowaneho präſidenta Madera, a ſtawiſnaŕ Calderon, kotrehoż bě Huerka k jaſtwu na czaß żiwjenja ſaßudźił. W kaſematach ßo ſ wulkimi myſchemi myerwjeſche. Wjele jatych je ſ njeczłowſkim ſakhadżenjom wobkudniko. Też něktoſi Amerikanſzy

běchu mjes jatymi. Woni tam hižo wot lěta 1900 pschebywaju. W jastwje ßu woßlepili, a hdyž jich wuwjedžechu, snamjenja błudnoscże pokasowachu.

Knjeńka a jeje ßußodźa.

(Pokračowanje.)

Tydźeń bě ßo minył. Nózny strażnik dźenßa ßamlutki sa wulkim dubowym blidom ßedźesche; knihu wschak měješche pscheð ßobu leżo, ale husto by cžitacž popscheštak, by do wokna stupił a staroscžiwje k ßußodnej khěži hladał. Hižo bě po wßu khodžo prěnju hodžinu po polnozy wotwołał, ale we knjeńzynej stwě ßo hischcže ßwěcžeše, psches spuschczene sawěschki ßo ßłabje mischkrjesche, ßłabje, kaž ßwěza pschi khorym.

Wulicž ſ hłowu tschaßeše. „Hdže jenož wón tcži?“ wón pschi ßebi bórbotasche. „Sawěscže je jara slě ſ knjeńku. Lěkař je tam wczera wjeczor pobył a hnydom dyrbjesche pósselnik do haptyki doběžecž.“

Mjes tym so ßo straźnik ſ tajkimile staroßażemi tyscheše a ſ tym pokasowasche, kak bě jemu khora žónska na staroscži, ßlepy sastupi, pschikrocži po ßwojim waschnju pomału k blidej a ßo ßydže.

„Kak je ſ knjeńku?“ Wulicž žadoscžiwje na njeho sarěcža.

Sslepy ſ ramjenjomaj scžeže.

„Potajkim, kož ßym ßebi myßlił“, Wulicž khwatnje rjekny, „strach tu je!“

Sslepy ſ hłowu tschaßeše. „To niz, ta khoroscž ma mało na ßebi.“

Wulicž na ßwojeho pscheczela dwělujo pohlada.

„Ssnadne ßahorjenje“, tón pokračowasche, „to budže bórsy nimo; wona nětkole spi.“

„Bohu džakowano!“ Wulicž lózscho dychajo wotmolwi, „so ßy mi směrowazu powjescž pschinjeßł, mějach wulku staroscž.“

„Ja ju hischcže mam“, ßlepy do rěcže rjekny.

„Kak temu tak?“

„Khoroscž ßo minje a potom budže wschitko saßo pschi starym.“

„Schto cžì nětkole staroscž cžini?“

Sslepy ßebi ſ dłónju po cžole sjědže a něschto wokomikow mjelcžesche, potom pomału sapocža:

„Wón tu saßo bě.“

„Schtó?“

„Dyrbju cži to hakle powjedacž?“ ßlepy woboßnje do rěcže sarěcža, „ja běch we stwje a wón bě wonka pola khoreje; durje běchu jenož pichisawrjene, duž mózach skoro wschitko ßłyschecž, schtož ßo powjedasche.

„A schto ßy ßłyschał?“

„Wón ju na wschě waschnje troschtowasche, praji, so ßo bórsy wustrowi, rěcžeše wo sbožu, kotreż budže potom dwójcy tak rjane, wo wustróżenju, hdyž bě to shonił, a so nětko tola widži, so je lěpje, hacž bě ßo bojał, a podobne wězy.“

„Na to ßo tola ujebudżesch mjersacž?“ Wulicž rjekny.

Wobliczo ßlepeho ßo pothmuri. „Wón to wě, a sda ßo, so jemu mnoho njeměra cžini. »To dže je jenož sawod«, wón wjazy krócž wospjetowasche. Dołho ßo se ßwojimi praschenjemi wokoło njeje kaczeše, na poßledku hłowna wěz pschińdże: »Wy scže ßebi pscheiara na staroscž brała«, wón rjekny. »Schto dha?« knjeńka ßo woprascha. »To pschißadźenje«, wón wotmolwi.“

„To wón potajkim wo tym wě?“ Wulicž ßo woprascha.

„To ßo wě“, ßlepy snapschecžiwi. „Wón wo tym wě a sda ßo, so to jemu jara na myßle lěše; »to dže je jenož malicžkoscž«, wón wjazy krócž wospjetowasche, »schto dha je wo to? Druhim je ßo hižo też tak seschło. Haj wschak, wohidne papiery wabja ſ wyßokej danju, potom njejabzy spadnu a pjenjesy a dań ßu precž; to ßebi wěste hypoteki khwalu, semju a pódu sa sawdak, potom strach tak lohko njehrosu.«“

„Kelko ßnadž po prawom je knjeńka pschißadźika?“ Wulicž ßo woprascha.

Sslepy ruku sběže a potom najprjódzy dwaj, na to tsi porsty wutykny. „Telkole“, wón rjekny, „jedyn wjazy abo mjenje.“

„Woprawdže, wjazy niž?“ Wulicž sawoła, „wschitzy ludžo ßebi myßla, so je wjazy pschißadźika, někotsi powjedaja, so dwaj, haj tsi krócž wjazy.“

„Też wón je dyrbjał tak ßłyschecž“, ßlepy wotmolwi. „»Potajkim woprawdže niz wjazy?« wón pjecž abo schěscž krócž rjekny, a sdasche ßo, kaž by rjekł, so knjeńzynym wobkrucženjam prawje wěricž njecha; so je ßebi myßlił, so je wona wjazy pjenjes pschißadźika.“

„To knjeńzy pschezo hischcže rjane samoženje wostanje“, Wulicž naspomni.

„Sda ßo, so ßebi też Kupski tak myßli.“

„Jeno so je ßo knjeżna dla pschißadźenja telkole pjenjes też směrowała.“

„Ty drje ßebi myßlisch“, ßlepy rjekny, „so je to wina jeje khoroscže?“

„Nó, cžeho dla niz?“ Wulicž wotmolwi. „Dwaj abo tsi tyßaz toleř zyle shubicž, to niczo małe njeje. To mózu ßebi myßlicž, kak je ßo wustróżka, hdyž hróßbna powjescž pschińdże, a to je bjes džiwa, so je skhorjeła.“

Sslepy ſ hłowu tschaßesche. „To ßebi też Kupski myßlesche, ale ſ tym je hrosnje pobył; wona na žane waschnje njepschiba, so je khoroscž wot teho, hačrunje najskerje tola hinak njeje.“

„Zyle wěscže. Hewak ty niczo dale ßłyschał njeßy?“

„Ow, tola.“

„A schto to?“

Sslepy bě stanył, jemu ßo wobliczo na cžorń sačerwjeni.

„Hdyž bě wschitko dokładnje wußlědžił, tutón mudry wobkhodnik, hdyž bě ßo tam a ßem wił, kaž wuhoł, skónczńje wo ßłubje rěcžeše!“

Sslepemu hłóß dyrkotasche.

„Woprawdže, tak daloko je?“ Wulicž pschekwapjeny rjekny.

„To ja niewěm“, ßlepy bórbotasche, „wonaj cžischischo rěcžeschtaj, njemóžach niczo srosymicž. Ale cžeho dla dha njemohkoj pschesjene pschińcž?“

Wulicž samyßleny pscheð ßebje hladasche. „Tu ßo wěso niczo wjazy cžinicž njehodži“, wón snapschecžiwi, „mój ßmój tu dobru knjeżnu najdlěje měloj.“

Sslepy sblědny, we wutrobnu ßo jemu warjesche, wón pschecžela sa ruku wsa. „Hdyž tam ja takle ßedžach“, wón dybawje rjekny, „a jeho hłóß ßłyschach, jeho scheptanje, sdychowanje a schukotanje, pschejach ßebi jenož jene. Mojej wocži stej morwej. Budžische-li jenož na dwaj wokomikaj mje nóz wopuschczika, budžich mohł tamneho cžłowjeka wuhladacž.“

„Schto by cži to pomhało?“ Wulicž snapschecžiwi.

„Praj mi“, ßlepy horliwje pokračowasche, „kajki wón je! Wopißaj mi jeho wuras, jeho wocži, kóždy jenotliwy wuras woblicža, so bych ßebi tuteho njekhmanika pschedstajicž a jeho hidžicž mohł.“

„Hidžicž?“

„Haj, dospołnje.“

Straźnik srudnje samyßleny na ßlepeho hladasche. „Je to móżno?“ wón sarěcža. „Tebi je swonkowny ßwět sawrjeny, wobliczo, poßměwanje, postawa druheho je tebi njesnata a tola móża tebi tajkele myßle pschińcž?“

Sslepy chwilu mjelcžesche. „Kmětku“, wón potom mjehzy rjekny a wón jenož hischcže ſ waha scheptasche, „byrnjež jeje njewidžał, wona mi tola wonja; też cžuju cžopłu ßłónczńu pruhu, hačrunje mi njeßvěcži.“

„Ale cžeho dla dha hidžisch cžłowjeka, kiž tebi žaneje kschiwdy cžinił njeje?“

„Sto druhich móże ßebi Kupski bracž, njech ßebi wubjera a wosmje; cžeho dla dha mi moju jenicžku wowżku?“

„Ale móżesch dha ty, kiž po stawje a sdžěłanoscži tak wjele niže njeje stejisch, hdy k njej horje pohladacž?“

Sslepy ßo saßmja. „Ja nochzu niczo dale“, wón sawoła, „khiba jenož w jeje bliskoscži pschebywacž, jenož jeje hłóß ßłyschecž, jenož wjedžecž, so je wona blisko mje. To móżesch mi tola popschecž.“

„A ta knjeżna, wě wona to też, ma wona wo tym sdacža.“

Sslepy ßo pschi tutych ßłowach satorże. „Schto ßym ja praji?“ wón sawoła, ſ dłónju ßebi na cžoło plaznywschi. „To je hłuposcž, njerosomna wěz; ſ teho mi niczo njepscheradž, ani ßłowczka wo tym njepraj.“

„Duž jenož ßo saßo směruj!“ Wulicž wotmolwi.

„A ty mjelcžisch?“

„Wěso!“

„Dobre“, ßlepy rjekny. „Niz mojedła potajkim, ale jeje dla to cžiń, myßl ßebi, napinaj ßwoju hłowu, ßrědk dyrbimoj wußlědžicž, so se ßlubom a ſ kwaßom niczo njebudže.“

„Kak ßo to hodži?“ Wulicž ſ hłowu tschaßo snapschecžiwi.

„To dyrbi hicž, a byrnjež dyrbjakoj kuštarja na pomoz wołacž!“ ßlepy błuzy sawoła.

Wulicž wotpokasuje machny. „Schto ßebi tola myßlisch“, wón

snapschećiwi, „schtó b'dże tola tole ćinićź? Jeli žo hischće schto ćinićź abo pscheměnićź hodźi, njech to pschedwidźiwoscź Boża najlepje wodźi."

„Mój prósdnaj pschihladowacź nježměmoj", žlepy wotmolwi.

„Kaž to nětkole s tej wězu steji, mój niczo na njej pscheměnićź njemóžemoj", Wulićź rosžudźi.

„Njećiń mi tak srudnje, pschemyšl žebi, pytaj, wušlědź pucź", žlepy sawoła; potom žo wobroćźi a se jstwy krocźesche.

Wulićź jeho scźěhowasche, wón dyrbjesche druhu rańschu hodźinu wosjewjećź. Wróćźiwschi žo, žwoju trubu na scźěnu powžny, khwilu do pokhmurjeneje, plapolateje lampy hladasche, potom žo na to městno sahlada, hdźež bě prjedy žedźak a położi žebi myšlo porst na cźoko.. Tak pó jstwje tam a žem khodźesche, ale spomožaza myšliczka jemu njepschińdże. Podarmo žebi wschě móžnoscźe pschedstajesche, kak mohł knježnu roswucźićź abo kak žlepeho na druhi pucź dowjescź.

„Cźakaj! — tule by žo prudko powlez mohło." Strażnik s wulkimi krocźelemi stupasche, stwa bě jemu skoro maka, pak s prawej, pak s lěwej ruku žebi do wocźow hrabasche. Na dobo wosta pschi blidźe stejo.

„Takle mohło to hicź", rjekny a žo s cźicha žmějesche. „Na n j u dyrbju nadźiju twaricź; praja, so je wona kruta žónska. Něschto schika, něschto sboža a žnadź to póndże."

Strażnik žo sažo sa blido žydny, hladasche sažo, hłowu na ruku sepjerajo, do žłabje žo mischkrazeho žwětka a myšlesche žebi dale. — (Pokracźowanje.)

K poždźakowanju khorhoje

towarstwa „Cźornebóh", njedźelu 3. meje popołd. w Draždźanach.

Dźenž wulki dźak Cźi, lube žerbske towarstwo,
Sa pscheproschenje, kiž žym dostał,
Na žwjedźeń twój! Hdy by žo někak hodźiło,
Ja njebych ženje wonkach wostał,
A tola dźenža s wěstej srudobu
Wam praju, so pschińcź njemóžu.

Wam pscheju, so žo derje radźi,
Wasch rjany žwjedźeń nowej' khorhoje,
Njech Bóh tón Knjes po žwojej hnadźi
Wam spožcźi k wschemu dobre radźenje,
So s wježelom tak husto saž
Wy spomnićź mohli na tón rjany cźaž.

Hłóž: Měj na Bosy wjeżele 2c.

Khorhojine napišmo
Dźerźcźe tola žwěru w cźesći,
A žo starajcźe sa to,
So žo dopjelnjuje wěsći,
Bohu k cźesći rěka to,
A też k sbožu sa Sserbstwo.
A sa Sserbstwa wobstacźe
Tam na tsecźej rjadzy steji,
Khwalobne to wěcźe je,
Hdyž tak Sserbjo mjes Němzami
Sserbski narod njedadźa,
Sa žo'owe warjenja.
Lěwkowscź pschezo pschiběra
Bohu žel mjes žerbskim ludom,
Hdyž, schtóž na to kedźbu ma,
Dohlada žo nětko wschudźom,
Kak se Sserbstwom na sad dźe,
A schto Sserbam narod je?
Wěra, luboscź, nadźija
Njech Wam pod khorhoju kcźěje,
Tehdy kóžda wožboha
Mjes Wami žo derje smě je,
Dźež te kwětki roscźeja,
Tam je sboże s wyšoka.

Pod khorhoju shromadźa
Rad žo jejne žobustawy,
Wona wschak też pschewodźa
Podawk wulki a žnadź mały,
Pokaże tak sawěscźe,
Schtó žo dźerži khorhoje.
W rjanym cźažu nalěcźa,
W róžow polnej kražnej meji,
Sso Wasch žwjedźeń wotměwa,
Wschitko nětkle kcźenju steji,
Hroša pak schcźe wobsteji,
So smjersk wjele saniczi.
Hladajcźe tak psched tym žo,
So smjersk njeby ženje padnył,
Też na Waische towarstwo
A do nejednoty scźahnył.
W jenej myšli sa Sserbstwo
Stej tak lube towarstwo!
Lětom pjecź a dwazecźi,
Kaž to wschak žo praji wěscźe
Tówarstwo žno wobsteji,
A to žerbske w hłownym měscźe,
K sałożenskim žwjedźenju
Sskawa Wam dźenž na tym dnju.

W Bukojnje, 1. meje 1914. **H. Falla.**

Ze Serbow.

S Budyschina. (Woheń.) Schtwórtk wjecźor wokoło 10 hodźin je žo w Droschüžez sahrodnistwje kólnja, pschi muri rybowcje haby natwarjena, w kotrejž žo kyko a wschelaki grat khowachu, wotpaliła. Woheń je žo najskerje s njekedźbliwoscźu jeneho wucźobnika saparał.

— **Powjescź wo žałožnym žamomordarstwje** pjatk rano psches Budyschin dźěsche. Schtwórtk wjecźor ½10 hodźin je žo 16lětna žłužobna Emma Ducźmannez, dźowka měschcźanskeho dźěłacźerja a pžnkojerja Ernsta Ducźmanna, pschi želesniskim pschekhodźe njedaloko „hórskeho hrodźika" pola Tšélan želesniskemu tworowemu cźahej pschejěcź dała. Lokomotiviny rumowak pak holzu tak na bok storcźi, so žo jej nosy wysche kulkow wotžědźeschtej. Pódla teho žebi wona hłowu cźežko srani. Jedyn želesniski wothladaŕ žo njeboża najprjedy dohlada, wón hnydom Budyskej poliziji powjescź da. Ta lěkarja dr. Trägera a wjednikow dobrowólneje sanitätneje kolony wotpóšła. Cźežkosranjenu, kotraž měješe polne wědomje, do měschcźanskeje hojerńje dowjesechu, hdźež je wona pjatk rano wumrjeła.

— (Ssamomordarstwo.) Dźěłacźerja Grainera, kotryž we waggonowej fabrizy dźěłasche, bě polizija žrjedu rano skucźeneho njekasanstwa dla sajała a do měschcźanskeho jastwa dowjedła. Tam je žebi Grainer s wobwěžnjenjom žiwjenje wsał.

— Lětusche khěžorske manevry směja žo w porheinskej krajinje. Pschi nich žo 200 000 wojakow wobdźěli. Sa wróćźowoženje wojakow budże něhdże 600 želesniskich cźahow trjeba. Hobrske cźrjódy wojakow, kotsiž do manevrow pschińdu, schěicź armeekorpsow abo 12 divisijow tworja, s nich budźa 4 bayerske a 12 pólnych artilleriskich brigadow, s nich teho runja 4 bayerske. Tež najnowische brónjowe družiny, kaž powětrowe kódże, lětadła, budźa žo w polnej měrje wužiwacź. Infantrija žo w manevrach sastupi s 2907 offizěrami, 11 934 podoffizěrami, 109 907 mužstwami; kavallerija se 624 offizěrami, 1992 podoffizěrami, 15 528 mužstwami, 16 424 konjemi; pólna artillerija s 576 offizěrami, 2880 podoffizěrami, 17 712 mužstwami, 14 400 konjemi, 864 kanonami; pěscha artillerija s 240 offizěrami, 1104 podoffizěrami, 6668 mužstwami, 192 kanonami Zała žhlnoscź po hłowje 188 884 muži wucźinja, kotraž pak žo hischće s technisskimi wojakami a reservistami khětro rosmnoži, tak so ma žo s najmjeńscha s 200 000 wobdźělnikami liczicź.

— (Pokhroma.) W Zwikowskej měschcźanskej skotowni a rěsaŕni je mjes schparatym skotom pokhroma wudyrika. So by žo khoroscź dale njerosschěrika, je žo wschón tam žo namakazy skót hnydom sarěsak.

— Też w skotowni a rěsaŕni w Kamjenizy (Chemnitz) je pokhroma s nowa wudyrika. 1354 howjadow je žo tam hnydom sarěsacź dyrbjało, so by žo pokhroma dale njerosnješka. Sarěsanje wscheho skota na tym městnje, hdźež žo straschna khoroscź pokasa, je žo jako najlěpschi žrědk k jejnemu potkócźenju wupruhował.

S Korsymja. W tudomnej Pelzej tkajerni je sańdźeny schtwórtk 18lětny fabrikski dźěłacźeŕ Binnel s Lejna s prawej ruku do role pschimnył, kotraž je jemu porsty rosmjatka. Jeho žu do Kallenbergskeje hojerńje dowjesli.

Dopiž. Cźitachmy wóndano rosprawu wo poždźenju žerbskeje studowazeje mkodźiny a shonichmy, so njebudże hkowna skhadźowanka w Husy, ale w Hodźiju. Ale kak dha je móžno, so žo tutón žwjedźeń też ras w Rakezach njewodźerži? Nima dha žadyn mkody žerbski student wutrobu sa tutu wjeż a hischće žerbsku wožadu? Abo schto žu Rakecźanske žerbske towarstwo „Lipa" a tamnischi Sserbja sawinowali, so jim žerbska studowaza mkodźina tak s pucźa khodźi? Wuhotuje žwoje skhadźowanki, hodowne kaž też hkowne, tak wjele hacź mějmy wot lěta 1883, pschezo nasdala wot Rakez, a jenož junu žebi studowazy s Kulowskeje hkowneje skhadźowanki do Rakez wuleczachu. A nichtó drje prěcź njemóže, so je žo tehdy s boka na nich hladako, ně, pscherucze žo minychu hodźiny, a tak drje by byko też tehdy, hdy by ras rěkako: w Rakezach žwjecźi studowaza mkodźina žwoju hodownu abo hkownu skhadźowanku. Kaž žo bohacźe wopyta kóždy žerbski wjecźor tamneje žerbskeje „Lipy", tak by też bohacźe wopytana była skhadźowanka žerbskeje studowazeje mjodźiny. A tak nadźijmy žo, so w bližschim cźažu skladnoscź wužijemy, w Rakezach žerbskej studowazej mkodźinje pschiwołacź: „Witajcźe k nam!"

S Konjez. Minjenu njedźelu wožwjecźi tu „Towarstwo Sserbskich Burow sa Ralbicźansku wožadu" 25lětny jubilej žwojeho wobstacźa. Dotalny horliwy pschedsyda, knjes Jurij Wicźas s Róžanta, ju ½5 hodźin s pschihódnymi žłowami wotewri a wjedźesche. Sswjedźeński pschednoschk měješe knjes prof. dr. Gräfa s Budyschina. Cźesćeny knjes roskładowasche w jara sajimawej a kóždemu derje srosymliwej rěcźi ważnoscź

wschelakich womjeschkow a waschnje jich nakožowanja. — Na to žlědowasche shromadna žwjedźeńska wječer, na kotrejž žo 192 wožobow, mjes nimi 34 žonow, wobdźěli. Wschelake žkawy žo wunjeżechu, a herzy nam žerbske spěwy piskachu. Wjeżoka rejsa derje poradźeny žwjedźeń skónčźi.

Pschećelnaj dopisaj běschtaj towarstwu pódžkakoj knjes wyschschi hajnik Dreßler s Njeżmačidka a wyżokodostojny knjes administrator P. Romuald s Rózauta.

Dopisy s Nakojdźanskich stron. Nakojdźanske žerbske towarstwo, kotrež je žo 8. měrza tuteho lěta sakožiło, je hižo sapočźało pilnje dźěłać. Jeho spěwanske wotdźělenje je hižo horliwje žerbski spěwać nawukko. Spěwanske hodźiny běchu pschezo jara derje wopytane. Wukke žu žo jutrowne thěrlusche a tež wschelake narodne spěwy. Njedźelu 10. meje wotměje mkode towarstwo nětko žwoje vrěnje pożedźenje, kiž ma žo popołdnju 1/2 4 hodźin w Nakojdźanskim hosćenzu sapočźeć. Hłowny dypk dnjoweho porjada budże pschednoschk knjesa fararja Domaschki-Budesčźanskeho. Čzesčźeny knjes pschednoscheŕ budże wo wěźach rěčźeć, kiž žu sa kóždeho Serba a kóždu Sserbowku nimo měry wożne. Towarstwo teho dla niz jenož žwoje žobustawy, ale tež wschěch druhich, byrnjež žobustawy njebyli, na tutu shromadźisnu naležnje pscheproschuje. Wschitzy žu witani, mužoje a žony, wobžedźerjo a čzeledź. Knjes farař Domaschka, horliwy žerbski wótčźinz a prózowař, njedźiwajcy na druhe nadawki a dźěła, liž na njeho čzakaja, k nam pschikhwata. Duž japkačźmy jemu jeho woporniwosćź s prawje bohatym wopytom. Spodobacź budże žo kóždemu. Čzi, kotsiž chzedźa hischcze dō towarstwa sastupicź, móża to na tutej shromadźisnje pscheodkhydźe wosewicź. Nischi spěwarjo a nasche spěwarki sapłatu tež do shromadźiny někotre spěwy. Teho dla njewostań w Nakojdach a wschěch wokolnych wsach njedźelu 10. meje nichtó d ma, liž ma nětak wotschińźenje! So budże žo wam lubi ź a so žo sa nachu něž sahoricze sa to mózemy wam rukowacź. H.

S Minakała. Hacź runje w naschej wsi žadże žerbskeho towarstwa njeje, je nam tola pschileżnosćź data, husto žerbski wječor wopytacź, kotryž nam druhe žerbske towarstwo wuhotuje. A tak naž swjeżeli powjesćź, so njedźelu 10. meje sažo na žerbski wječor powdźemy, kotryž nam žerbske towarstwo „Lipa“ s Nakez w tudomnym Göbelez hosćenzu wuhotuje. Dopomnimy žo derje, kak rjenje to pched tšomi lětami bě, hdyž nam „Lipa“ „žerbski wječor“ wuhotowa. Duž njewostańmy doma, ale je-li někak móžno, pójmy wschitzy na „žerbski wječor“ s dźakom sa tu luboscź, s kotrejž „Lipa“ k nam pschińźe. Ssnano tola k temu dońźe, so žo tež pola naž žerbske towarstwo sakoži. To by rjany płód byk, kiž by sesthadźał se žymjenja, kotrež budże njedźelu 10. meje do naschejeje wži a hischcze žerbskeje woždy wužyte; pschetoż nadźijamy žo tola wěsće, so je pola naž „Hischcze Sserbstwo njeshubjene“.

S Nakez. Njedźelu 19. haprleje žo žobustawy „Lipy“ k schtwórtemu porjadnemu pożedźenju sćińdźechu. W pschitomnosćźi 28 žobustawow jo knjes pschedsyda wotewri se spěwom: „Wěsch mi mój rjany wótzny kraj“. Sapiž porjadneho a wurjadneho pożedźenja žo čzitasche a žo sa prawy spósna. Dopiży běchu doschłe 1. wot Drožźanskeho „Čzornoboha“, 2. wot prof. dr. Muki a 3. wot „Sakjow dnja“. Wobdźělenje „Lipy“ na pažwjeczenju khorhoje „Čzornoboha“ kaž tež na „Sakjow dnju“ žo dowuradźi. Tež žo wulět do Minakała srjadowa. Na to žo pożedźenje w pschitomnosćźi 22 žobustawow se spěwom „Bratsja dajcze město spěwej“ skónčźi.

S Nakez. Sańdźenu žobotu je w privatnej hojerni dr. Boetersa w Shorjelzu najstarschi žyn tudomneho wučźerja Dressela wumrjel. Njeboczičźki, hakle 25 lět stary, běsche wot někotrych lět žem s wučźerjom w Tscheplinje w Žahanskim wokrjeżu. Tole sastojnstwo je czeżkeje khorosćze dla složicź dyrbjał a žo do horka mjenowaneje hojerńe podał, hdźež po dołhim a sćźerpnje smeżenym czerpjenju wumrje. Po žadanju jeho starscheju je žo cźeło sańdźenu žrjedu do Nakez pschiwjesło a žo tudy mjenowany dźeń s wulkim wobdźělenjom pohrjebało. Knjes farař Gólcź dźerżesche žarowansku rěcź po žłowach biblije: „Tón Knjes je rěczał k žwojemu ludej, so chze w czemnym bydlicź“. Mjes drohotnymi wěnzami, kotrež w bohatej liczbje kasch ź pyschachu, wohladachmy wěnzy njeboczičźkeho sastojnskich bratrow, jeho schulskich dźěczi. schulskich pschedstejerjow, dźěłarnjow w Tscheplinje, Nakeczanskeje młodźiny atd. Njech je młodemu, tak sahe semrjetemu wučźerjej semja lohka. Haj Boże pucze a myžle njeisu husto nasche.

S Nakez. Ssrjedu 22. haprleje tudomny żeleśniski spinar Pilak a schtwórtk 23. haprleje tudomny dźěłaczeŕ Arnoscht Fähla se žwojimaj mandźelskimaj kóždy žwój žlěborny kwaž žwjeczeschtaj Boże žohnowanje pschewodź jeju na dalschim pucźu žiwjenja.

S Nakez. Ssamopaschni hólcź ska abo doros żeni njedoczinkojo žu žobotu w nozy sahrodnikej Hanuschej na jeho nowej sahrodze dwanacze żelesnych stołpow, kotrež běchu sa płót postajene, s zementowych podstołpow wupaczili. — Khuda dźěłaczeŕska žwójba, kotraž bě 10 lět dołho pola jeneho bohateho wobžedźerja bydlika, je 1. haprleje do druheho wobydlenja saczahnyła. Pschi žwojim prjedawschim wobydlenju bě žebi wona hromadu hnoja nahromadźika, tón pak njedožahożeje městnosćze dla pola dotalneho wobydlenja wostajika, so by jón w czażu běrny žadźenja wotwjeska. Tónle czaż sańdźeny tydźeń pschińźe. Swójbny nan žebi w fabrizy dowoleńzu wuproży, so mohł žwoje běrny swožadźecź. Hdyž na to se sauschahom k staremu wobydlenju pschijědże, so by žwój hnój wotwjesł, hižo wón wonka žłyschesche, kak bohaty wobžedźeŕ wokoło hnojoweje hromady khodźesche a žwojej žonje krucze pschikasa, so njeżmě hnój wudacź, pschetoż tón je tak rjany a twjerdy, so budża jón sa žwoje běrny trjebacź. Czeho dla trjebał tež prjedawschi podružnik běrny žadźecź, tón móże radscho na dźěło khodźicź. Po tymle rospowjedowanju žo wrota saraczichu. Podružnik wonka stejesche a žebi pschemyżlowasche, schto dyrbjał czinicź. Sso s krótka rossudźiwschi wón wós k wrotam storczi a do dwora stupiwschi žwój hnój psches wrota na wós smjeta. Potom wjeżeły wotjědże. Kaž žebi žužodża powjedaja, je khěżeŕ s mjersanjom sthorił.

S Lubija. Droha mjes Lubijom a Pomorzami je s městnami dodźeržała. Ssobotu je wěsta Brücknerowa se Shorjelza na hórkatej dróży tak njesbožownje podka, so je žebi jenu nohu skamała.

S Draždźan. Sserbske towarstwo „Čzornobóh“ njedźelu 3. meje w sali „Volkswohl“ na trabantskej dróży žwoju khorhoj poświęczi. Sswjedźeń žo popołdnju w 4 hodźinach sapočźnje. Sswjedźeńsku rěcź směje knjes farař Domaschka s Budestez.

S Wojerez. Letusche wobhladanje kobkow směje žo tu 14. 15. a 16. junioj. S dobom budże tele dny wobhladanza skotu a ratarska wustajenza žo wotbywacź.

S Němzow. Tudomna husstwa je žo gmejnskemu pschedstejiczerjej Domaschzy w Mužowje pschewostajika. Letny pschenajeństi pjenjes 690 hriwnow wučźinja, to je 180 hriwnow wjazy, hacź je žo pschi prjedawschim pschenajeczu płaczika.

S Klětneho. (Na semju slečźenje jeneho lětarja.) Sańdźenu njedźelu rano je žo wobydleŕstwo w tudomnych stronach s pschikhadom jeneho lětarja na wjeżeke waschnje roshoriko. Rano wokoło 1/2 7 hodźin žo jene lětadło wótsje schwórczżo a schczebotajo naschej wži bliżesche. Snate schwórczenje sažkyschawschi mužoje a žony, hólzy a holzy, druhdy jara njedožahajcy swoblekani, po dróży k Dyrbachej czerjachu. Jedyn bě na kłobuk sabył, druhi bě jenož w koschli a kholowach, buży, w drjewjanzach abo w dothich schkórnjach, tak wschitzy wótsje powjedajo k lětarjej jachliży khwatachu. Lětadło bě žo na jene polo rytmischtra s Jena dele puschcził. Na wjeżele wulkeje czrjódy pschihladowarjow hejtman s Jena, bratr tudomneho ryczeŕkublerja, a jedyn pschewodźeŕ s lětadła stupischtaj. Lětadło, dwojotiěschnik, bě po 5 hodźinach s Johannisthala pola Barlina wuleczało a bě hacź do Jamneho něschto psches hodźinu leczało. Wono hacź do 10 hodźin na sastanischczu wosta. Mjes tym žo s dalscheje a bliżscheje wokolnosćze wjele ludu sbeża. Wjazy dyżli 50 jěsdnych kołow, někotre kucze a někotre sta człowjekow žo po něczim wokoło lětadła shromadźichu. Po 10 hodźinach žo lětarjej po někotrych pschihotach na dalschi slět podaschtaj. Dwójzy koło wokoło leczawschi s raketu powjesćź daschtaj, kak žylny je wětr a s wotkel duje, a žo potom k Budyschinej samérischtaj, so byschtaj slět w Drožźonach skónčźiłoj.

S Klětneho. (Žadny žwójbny podawk.) Pched tydźenjom je baczon jenymaj mandźelskimaj w Jažmnom trójniki, 2 hólzow a 1 holczku, pschinjeżk. Sańdźenu njedźelu žu žo czi 3 mali człowjeżkoju wukschczili. Macź a dźěczi žu strowe.

S Klětneho. Sańdźenu njedźelu wuměnkarskaj Měczinkez mandźelskaj w Koschli žwój skoty kwaž žwjeczeschtaj. Zyrkwinska žwjatoczność w lutherskej zyrkwi bě wožebje lubosna a natwarjaza. Młode holzy běchu Boži dom rjenje wupyschiłe. Wokoło woltarja bě žo wokoło jubjelikeho dwójka 25 wožobow, dźěczi a dźěczi-dźěczi shromadźiło, tež wjele wožadnych zyrkej pjelnjesche. S wuspěwanjom thěrlusche: „Khwal Boha moja dusha“ žo žwjatoczność sapocza. Na sakožku teksta: „Knjeże, wostań pola naž, dokelž žo k wječoru pschibližuje, a dźeń je žo nakhilił“, k. duchowny Bělet mandźelskeju na sańdźenosćź, pschitomnosćź a na pschichod pokasowasche. S modlitwu a požohnowanjom žo rěcź skónczi, na czoż

wožadna mkodźina schtyrihlóßnje sanjeße: „Khwal teho Knjesa o moja duscha“. Knjes duchowny jubjelskemu mandźelskemu jako hnadny dar pruskeho kral 50 hriwnow a jako hnadny dar njebjeskeho Knjesa jeho žkowo, t. j. rjanu bibliju, pschepoda. Na kónzu žo spěwasche: „Njech stainje sawostanu“.

Wjeczor hischcze Klětnjanske wojerske a spěwarske towarstwo mandźelskeju doma wopyta. Pschi tym žo spěwasche: „Khwal teho Knjesa, najmózníschoh' krala wschej' žkawy“ a knjes ryczerkubleŕ excellenza s Altrock w towarstwowym mjenje sbožopschecze wuprajiwschi pjenježny dar pschepoda, mjes tym so wožadna mkodźina jako dar stawisny němsko-franzowskeje wójny s wobrasami pschinjeße, dokelž je Měrczinez wuj jako wojak w tutej wójnje pobył, runje kaž we wójnje léta 1866. Sswěrny Bóh w njebjeßach chzył lubeju wobstarneju mandźelskeju na wěczny jehnjeczowy kwaž dohotowacź.

S Lubuscha. Ssrjedu tydźenja popołdnju se statoka buro Khr. Bethera-Kurjecźa woheń wudyri. S wumsaczom domskeho žo wschě twarjenja do procha a popjela pschewobroczichu. Dokelž běchu Kurjo a druhi wobydlerjo nascheje wžy na polach, žo woheń rucže bjes sadźěwka rosscheri. W plomjenjach žu dźežacź howjadow, žydom wjetschich žwini a někotre proßata kónz wsake. S větrom žo woheń na dwě na polu stejozej, něhdże 100 metrow sdalenej bróžni Khr. Kurjecźa a Hanža Krawza pschenjeße. Tež tejle bróžni žo sniczischtej. Kak je woheń nastał, njeje znate. Mužstwa žukawow s Narcźa, Leineho a Lubuscha s wulkim napinanjom plomjenjam wobarachu. Pschi wukhowanju skota žo někotre wožoby wopalichu, tola jich rany njeißu straschne.

Se Ehorjelza. Shorjelsko-Barlinskemu spěschnemu cźahej je žo žobotu schewz Goltz pschejěcź dał. Jemu je žo hłowa wot cźěła wotjěła. Goltz mějesche žo wschelakich pscheńdźenjow dla psched žudom samolwicź. Duž drje je žebi žiwjenje wsał, dokelž žo khostanja bojesche. Wón je žonu a dwě dźěczi sawostajił.

Se Ehorjelza. (Khostanska komora.) W jenym Lasowskim hoscźenzu 30. novembra khětro wotunkane towarstwo žedźesche. Burej Janaschej běschtej žo dwě stohriwnowskej papjerje shubilej. Wón bě tutón dźeń wot teho runja pschitomneho bura Jana Schirmanna sa jeneho konja 300 hriwnow dostał. Tele pjenjesy dostawschi bě Janasch jara wjeselý. Wón se Schirmannom po korczmach khodźesche a skónczinje do jeneje Lasowskeje korczmy dońdźe. S wupitym palenzom a piwom bě žo wón troschku skurił, a w pjanoscźi jemu spodźiwna myßl pschipadźe, pschitomnych hoscźi po rjedźe wuplistowacź. Hoscźo žebi tajke pomajkanje nochzychu lubicź dacź a žebi žadachu, so by žo Janasch sa to s pjenjesami wotnamkał. Wón bě swólniwy, sa kóždu plistu 10 hriwnow sapkacźicź a žebi teho dla pola Schirmanna jenu stohriwnowsku papjeru saměnicź da. S druhimaj stohriwnowskimaj papjeromaj žo Janasch pucherjesche. Pjenjesy po blidźe tam a žem žuwachu a skónczinje žo shubichu, tež sbytknej 100hriwnowskej papjerje běschtej žo shubilej. Nichtó s picźkow nochzyshe wjedźecź, hdźe stej wostałej. Janasch po žandarma póßka, so by stohriwnowskej papjerje pola hoscźi pytał. Hdyž Schirmann na rjad pschińdźe, žo wón wobarasche; žandarm pak žo njeda wotdźerżecź, a hdyž do Schirmannoweho snutskowneho žuknineho saka pschimny, wón w nim smorschczenej stohriwnowskej papjerje namaka. Schirmanna paduchstwa dla wobskorżichu, Wojerowski kawniski žud pak jeho njedoßahazych dopokasmow dla wuwinowa. Statny rěcźnik bě žo pscheczźiwo wußudej powołał a psched khostanskej komoru namjetowasche, so bychu Schirmanna k jastwu na dwě njedźeli sasudźili. Ssudnizy pak wobskorżeneho s nowa wuwinowachu, dokelž jeho cźežkeje pjanoscźe dla njemějachu sa dopokasane, so je žebi wotmyßlił, te pjenjesy kradnycź.

Se Ehorjelza. (Pschißažny žud). 30létny cźeladnik Oskar Mikan s Parzowa je cźłowjek, kotryž žo, hdyž je žo palenza napił, sapalenja wostajicź njemóże. Jeho žu hižo ras paduschstwa dla k jastwu na 2 měßazaj a sapalenja dla k khostarni na schtyri léta sasudźili. Tole khostanje wón nieje zyle wotpokucźił, s ministerialnym wukasom wot 5. junija 1913 jeho nakhwilnje s khostarnje puschczichu, a hdy by žo wón hacź do 14. januara 1914 derje wjedł, dyrbjesche žo jemu sbytne khostanje spuschczicź. Hdyž pak bě žo wupruhowanski cźaß minył, wobskorżeny sasso a to 26. januara jene twarjenje sapali. S ratarjom Hawschkom w Parzowje w jenej korczmje pobywschi, hdźež bě sa 20 pjenježkow palenza a sa 10 pjenježkow piwa wupił, wón w nozy Hawschkowu bróżeń sapali. Nasajtra Mikan na lubi do žkomy salěsy. Zandarm jeho 1 meter hluboko we žkomje bjes wědomnja leżazeho namaka. Hnydom sawołany Wojerowski wokrjeßny lěkaŕ spósna, so bě žo Mikan w žkomje dla njedoßahazeho powětra skoro sadußył. Mikanju k khostarni na 8 lět sasudźichu a jemu cźeßne prawa na 4 léta wotrjeknychu.

Wußudźenja.

Khostanska komora. Hilo wospjet khostony dźěłacźeŕ Hendrich Emil Simon s Budestez žo wusna, so je létża 23. februara jenej fabrikskej dźěłacźerży 2 hriwnje a słotu pjerschczeń a 2. měrza hoscźenzarży Kohlmannowej w Khróstawje s bufettoweho khamora 15 hriwnow kradnył. Wón ma sa to 5 měßazow jastwa wotßedźecź a cźeßne prawa na 2 lěcźe shubi.

✕ Žiwnoscźeŕ Jan Kschižank we Wyßokej žo hižo dołho se žwojej gmejnu wo mjesu mjes žwojim a gmejninym wobßedźenstwom wadźi. Skórżbu wo tym bě Kschižank psched Budyskim žudom pschěhrał a žo skónczinje s gmejnu žudnisży rosrunał. Wón bě pschipósnał, so je se žudom postajena mjesa prawa a žo na to swjasał, so na městnach, s kolikami wosnamjenjenych, na žwoje khósty měsniki staji. 7. julija 1913 běchu žo měsniki stajile. Posożicho nochzysche Kschižank rosrunanju płacźicź dacź, tola Budyski krajny žud jeho skórżbu wotpokasa. Njedźiwaizy teho je Kschižank létża 28. februara a 10. měrza dwaj nowaj měsnikaj wuryl a wotstronił. Dla bjesprawneho wotstronjenja měsnikow Kschižanka k jastwu na tśi dny sasudźichu.

Přilopk.

* (Młodostny sapaleŕ.) We Wopakej je sańdźenn njedźelu jedyn schěsćlětny hólczez sajmu ratarja Horna sapalił. Fajma je žo spaliła.

* (Ssmjercź pśches elektrizitetu.) We Wertheimez pschedawarni w Barlinje je žojena pschedawarka Maggioweho towarstwa s nahłej žmjercźu pschekhwataka. Hdyž žo elektriskeho warjenskeho hornza dótkny, žo s elektrizitetu dyri a morwa k semi padże.

* Franzowsku khorhoj žu w Luxemburgu franzowskim póßkanstwje w nozy se žerdźe storhnyli a krad...

* (Hrósbny skutk jeneho nana.) Hłowny wucźeŕ Hamff s Burgfelderna je w Rheinecku pola Bodamskeho jězora žwojeju žynow, pjecź a dwanacźe lět stareju, a potom žam žebje satśělił.

* (Rubjeżne mordarstwo.) Cźežki njeskutk je žo póndźelu w nozy w Krainfeldże pola Frankfurta nad Mainom stał. Do khěże wikowarja Steina je žo w nozy jedyn paduch dobył, so by kradnył. Najskerje je žo Stein, kotryž w delnjej stwje spasche, s ropotom wubudźił a je nutsdobywarjej napschecźo stupił. Paduch je jeho se žekeru tak cźežko srubał, so je nasajtra wumrjeł. Tež žona je žo tak cźežko sraniła, so s cźežka žiwa wostanje. W prěnim poskhodźe Steinez dźěsćzi, dwaj žynaj a dwě dźowzy, spaschtaj. Jich je stóstnik teho runja cźežko sranił. Hacź dotal žo hischcze žaneho se sranjenych njeißu wuwoprascheca mohli. So by žłědy žwojeho njeskutka samasał, je mordaŕ khěžu sapalił. Wohnjowi wobornizy pschikhwatawschi sranjenych namakachu. Polizajisti poš sa žłědom do dwě hodźinje sdaleneje wžy Salze běżesche. Tam wón dźěłacźerja Hoffmanna w jeho wobydlenju naschcźowka. Pola njeho krwawu koschlu namakachu, kotruž chzysche wón runje wupłokacź. Jeho žu sajeli, tola wón prěje, so je winowaty.

* 12000 duchakhorych žu we Wuheŕskej w žwobodże a žu sa sjawnoscź se strachom. Tak minister snutskownych naležnoscźow we wuheŕskim žejmje praji. Wschě krajne błudnizy žu pschepjelnjene, a licźba błudnych stajnje pschiběra. — To žame mohło žo tež wo Němskej rjez.

* S Zaberna žo pische: Tudomny krajny žud wo skórżbje starscheju małoletneje Franziski Murerez jednasche, kotruž je pjecźa leutnant s Forstner sawjedł. Ssud wobsamknu, žebi akty wojerskeho žuda wobhladacź a nowu termiju na 30. junija postajicź.

* (Ätna sažo pucha.) Na kupje Siziliji žrjedu žylny podsemski stork saczuchu. S dobom woheń bluwaza hora Ätna sažo puchacź pocźa. Wona wulku hromadu żahleje lavy wumietuje.

* (Ssněhowy mjeczel w Peterburgu.) Ssrjedu w nozy w Peterburgu žylny žněhowy mjeczel sakhadźesche. Newa je khětro wysche stupiła a je nisko leżaze místowe dźěle powodźiła. We wokolnoscźi Peterburga je žo wulka schkoda naczinika.

* (Ludźi žracźy.) Domoródni na Nowohebridskich kupach žu dźewjecźi fischescźijanskich mißionarow nadpadli a schescźoch s nich morili a sežrali. Dwejo cźeknyschtaj. Jeneho mißionara domoródni k jenemu schtomej pschiwjasachu, so bychu jeho posdźischo teho runja sežrali.

* (Strajkowańska wójna w Colorado.) Woprawdźite bitwy bija žo w Colorado w sjednoczenych statach poknózneje Ameriki mjes strajkowazymi hórnikami a milizami, pscheczíwo nim pózkanymi. Po horzym wojowanju žu hórnizy podkopkowe město Chandler dobyli. Pschi wojowanju je žo 34 człowjekow moriko a wjazy dyžli 100 je žo sraniko. Liczba morjenych je najsserje hischcze wjetscha, dokelž žu hórnizy žwojich morwych vo zykej stronje, hdyž je žo wojowako, hnydym pohrjebali. W Chandlerje žu žo strajkowarjo jeneje maschinskeje tšélby a wulkeje hromady muniz'je smozowali. Pschecželjo straika žu hórnikam psches 1000 tšélbow s Donvera a druhich městow pózkali.

* Czornochow w sjednoczenych statach poknózneje Ameriki bě w lěcze 1863 4½ milijiona, kotsiž 80 milijonow hriwnow wobžedžachu. Džensa je tam 10 milijonow czornochow s 2800 milijonow hriwnow samóženja. Czornochojo, kotsiž maja žami zyrkwinske wožady, lětnje sa snutskowne mižionstwo 400 000 hriwnow skkaduja. Sa mižionstwo mjes pohanami žu loni 200 000 hriwnow nawdali.

Nowe wotewrjenje!!

Subjaze praxis **K. Pehsa** w Budyschinje, na **bohatej haži 10,** s nutskhodom na krótkej haži.

Zuse suby wschěch systemow

Plomby kožděje druziny.
Suby žo wustojnje wužahaju.
Lahodny wobkhad. — Poměrne placžisny.
Hižo 10 lět žamostatny.

Franz Marschner

czažnikar w Budyschinje
na bohatej haži 9
žwój skład **czažnikow** a **czažnikowych rjeczasow**
k dobroczíwemu wobkedžbowanju porucža

Hódna twora. Pižomne rukowanje. Tunje placžisny.

Kupne wuczinjenja, hypothekske liscziny, testamenty

wudžěkuje
prawny bürow **Kobana** pschi zitnych wikach 4.
— Něczu žerbski. —

Palastowe dziwadło

w Budyschinje na khežorskej dróży 11.

Wschědnje
wot 4 hodžin popołdnju hacž do 11 hodžin wjeczor

wulke pschedstajenje

:: najnowscheho dokonjenja :
žwětkohrajerskeho wumělstwa.

Kóždu žobotu a žrjedu žo program pschemèni.

Wulke wupschedawanje

dla dospolnho pschetwarjenja mojeho pschedawanskeho doma

w Budyschinje — na zitnej haži 4 — w Budyschinje

So bych žwój wulki skład

mužazeje, žonjazeje a dźěczazeje drasty

vo móžnosczi wotbyk, prjedy hacž pschetwarjenje sapoczmu, žym placžisny tak ponižił, so žo žamo **namjeńscha kup** prózy placži.

Něhdže **800 mužazych** a **pacholazych wóbleczenjow,** jenož moderneje formy.

Něhdže **500 dźěczazych wobleczenjow,** s najjednorischeho hacž do najwožebnischeho.

Něhdže **500 kholowow** s dźerzazych tkaninow.

Něhdže **800 dźěłaczerskich kholowow** **tolstych dzerzazych druzinow.**

Wulka dźělba **pelerinow a Bozenskich mantlow** **(wodunjepuschczatych)**

Lüstrowe a platowe wobleczenja,

jupy a kholowy tunjo.

Wulka dźělba **czělnych kholowow** **s tkaninow, zwjernowanych a manchesterskich** spodžiwnje tunjo.

Žonjazych žaketow a mantlow

mam teho runja wulki skład a mózu te wězy najtuńscho pschedawacz.

Wulka dźělba **najwožebnischich kostümow,** jenož najnowschich barbow a seschicza

Swětle **jendzelske paletoty** žměschnje tunjo.

Drasta po měrje. — Wulki skład tkaninow.

Tkaniny tež po najtuńschej placžisnje pschedwam.

Otto Preuss měj. Khorla König.

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeczel: J. Hanekamp
Telefon 405. **w Budyschinje na žukelnskej haži 9.**

Meblowy etablissement
sa
nadobu w bydlanskich a spanskich stwach,
kaž tež
kuchinske a male meble

Dospolne wuhotowanje sa njewjesty

Najwjetschi wubjerk w Budyschinje,
Ssamna tapezérarnja.

Hódne dźělo. Najtuńsche wobliczenje.
Pschichódne placzenske wumènjenja.

Ratarſke wohenſawěſczaze towarſtwo.

Draždžanſke wohenſawěſczenje.

Powſchitkowne ſawěſczenje pſche wohnjowu ſchkodu a nutsdobywarſke paduſchſtwo,

— ſałożene 1873. —

Sawěſczenſki wobſtatk . .	**Mk.**	**1318817956.06**
Dotalne ſarunanje ſchkody .	**Mk.**	**19009965.25**
Dividende ſa ſawěſczenych .	**Mk.**	**2866700.00**

Generalna ſhromadžiſna je wobſamkła, na lěto 1913 ſaßo 15% dividendy na hižo na ßebi niſke prämije ſawěſczenym wudžělicź, kotſiž maja prawo na podźěl.

Ratarſke ſawěſczaze towarſtwo w 41. lěcze ßwojeho powſchitkownje wužitneho ſkutkowanja ſteji a dla jeho pſchihódnych wuměnjenjow maja jo wſchudże jara rady.

K pſchijimanju ſawěſczenjow ſ najpſchihódniſchimi wuměnjenjemi poruczeja ßo: **C. Meiſel** w Budyſchinje, E. **Locke** w Błóžanach, **Czech** w Lomſku, **Bérl** w Kelnje.

Pſchenajecźe łukow.

Pónjdźelu, 4. meje t. l. maja ßo Schczawnez a Proſchkez łuki, tudomnemu knježemu dworej ſchłuſchcze, na někotre lěta na pſcheßadźowanje pſchenajecź. Pſchenajenſke wuměnjenja ßo prjedy awkzije woſjewja.

Shromadžiſna popołdnjn w 1 hodźinje pſchi Schczawez moſcźe.

Knjeſſtwo Klukſchanſkeho rychterkubła.

Tež najſaßalliwſchi katarh njemóže wupruhowanym **Wybertowym tabletam** napſchezo ſte ecź, tak w jenym ſ mnohich wobßwědčenjow wo tomle wubjernym ßrědku cźitamy. Schtóžkuli je naſtumnienju pſchihilony, wjele rěcźeć ma, ſchtóž dyrbi ßwoju ſchiju hladacź, njeda jim ženje wunicź a je porjadnje wužije, pſchi cźimž pſchezo ſ nowa jich wocźerſtwjaze, derje cźinjaze ſkutkowanje ſaczuwa. Tyſka we w chěch haptykach a drogownjach mk. płaceń.

Kóſlaze kóžki

kaž tež wſchě

druhe družiny

:: kožow ::

kupuje

po najwyſchſchich płaczišnach

Heinrich Lange

pſchi žitnych wikach 11
a pſchi zyrkwinym namješcźe 4.

„Na zrudym cźele běch
ſ liſchawu

pokryty, kotraž mje ſ wěcźanym ßwjerbjenjom w nozy a wo dnje cźwilowaſche. Sa lědma 2 njedźeli je **Zuckerowe patent. lěkarſke mydło** khoroſcź do znka wotſtroniło. Tole mydło njeje 1.50 mk., ale 100 hriwnow hódne. Serżant M."

Kuſk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßylniſcha forma). K temu **Zuckoob kreme** (niz tucźnjaza a miła) 75 pj. a 2 mk. w **Budyſchinje** pola dr. **Roebera**, Germaniadrog. **Oty Engerta, bratrow Wěrſchez** naßlěd., **Stranch a Koldy.**

Nowoſcźe
chenillowych rubiſchczow
a chenillowych ſchawlow

ßu doſchłe. Wěży ßu najlěpſcheje hodnoſcze a traßnych muſtrow

Otto Osswald

na kamjeńtnej haßy 7.

Serbski wječor w Minakale

njedźelu 10. meje, wječor wot ½8 hodź. we Göbelec hoſćencu.

(Spěwy, dźiwadło a bal.)

Wšón serbski lud a wšě serbske towarſtwa z blizka a z daloka **jenož z tutym** wutrobnje přeprošujetaj:

P. Göbel, hoſćencar. Rakečanska „Lipa".

NB. Sastupne kartki móža so po 40 pj. pola Göbelec do prědka kupić.

Serbske towarſtwo we Wulkich Zdžarach

změje **njedźelu 3. meje** wječor w 8 hodźinach

serbski spěwanski koncert z dźiwadłom.

Předsydstwo.

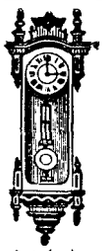

Kóždy, kotryž chce ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotrnž chce ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dże k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſke haßy 5.

Jenčj pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje cukuje. — **Proſchu, ßebi moje ſukładne wokno, ſ płaczišnami wupołożene, wobhladacź.**

Khoſej

ßmudźeny, najlěpſcheje ßylnje wonjazeje družiny

punt hižo po 130 pj.

porucza

Moriz Schmidt

na khěžorſkej drohi 11, na theaterſkej haßy 4.

Do Łaſa!

Njedźelu 3. meje budźa

reje.

Pſchecźelnje pſcheproſchuje k temu

K. Scholta.

Wobydlenje

je na pſchenajecźe w Nowej Wßy cźiſło 3 pola Njeßwacźidła.

Pſcheńcźne a wowßne pluwy

ßu na pſchedań w Delnjej Kinje 32.

Rjana ßuczelna
jałojza

Oldenburgſ'eje raßy, cźorna ſchaka je hnydom na pſchedań we Wulkej Subernizy pola Haſchki.

Mała khěža

w Budyſchinje ſe ſahrodu je ſa 9800 hr. hnydom na pſchedań. Daliſche pola fotografa Schołty pſchi Gickelikej horje 1b.

Žonjaze jěſdne kolo

derje ſdźerżane, je na pſchedań w Hlinje cźiſło 11b pola Huciny.

Khěža

cźiſło 11 na kotelkej haßy w Budyſchinje je dla dźělenja herbſtwa na pſchedań. Dalſche je pola E. Jadingera na jerjowej haßy 11 ſhonicź.

Schatowa róla

dobra a lohko ßo wjercźaza, je na pſchedań pola reſtauratéra **Hentſchela** w Semizach-Tumizach.

Kedźbu!

Hdźe tunjo **kwětki** a **hałoźki** na **ſlobuki** kupujecźe? W pſchedawarni wumětſkich kwětkow. Kóžda kwětka ßo po žadanju ſhotowi.

Max Stelzig

na Hoſchiz haßy 1.8

Holzu

do ratarſtwa pyta kubler **Kſchižan** w Tšelanach.

Mlokowe, ßłužobne a hródźne džowki a tajke k ßwinjam, wotroczkow, ßrěnkow a tſecźakow, pohonczow, džěłacźerſke ßwójby a wołazych pſchi wulkej mſdże pyta pſchiſtajerka **Schmidtowa** pſchi žitnych wikach 2 bliſko theatra.

Kuchařki, ſtwinſke a ßłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne džowki, holzy k ßwinjom, wotroczkom, ßrěnkow, rólnuch pohonczow wołazych a džěłacźerſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelniſkej haßy 1 na rózku khěžorſkeje drohi w cźrijewni knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

(K temu cźiſłu pſchiłoha.)

Pschiloha k czišku 18 Serbskich Nowin.

Sobotu 2. meje 1914.

Placišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach.

23. haprleje 1914.

Placišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druziny a wosnamjenjenje.	Žiwa rěsna waha	
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacj do 6 lět	50—51	94—98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	44—48	86—90
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	38—42	80—84
4. žnadnje pizowane kóždeje staroby	31—37	69—78
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosćе	47—50	88—93
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosćе hacj do 7 lět	41—45	82—86
3. starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	37—49	76—79
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	32—36	72—76
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25—30	63—70
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosćе	49—50	90—93
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	44—47	84—87
3. žnadnje pizowane	39—43	79—82
Cželata:		
1. najlěpsche z mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	58—60	102—104
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	50—55	94—99
3. žnadnje wuwite wot zyza	40—45	83—88
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schischenjow w staroscje hacj do 1¼ leta	48—49	61—62
2. mjaßne	47—48	60—61
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	46—47	59—60

Placišna žitow a produktow.

Žitowy bowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 25. haprl. 1914. wot		hacj		W Lubiju 30. haprl. 1914. wot		hacj	
	hr.	pj.	hr.	pj.	hr.	pj.	hr.	pj.
Pschenza bela	—	—	—	—	—	—	—	—
" žołta	—	—	+	—	8	80	9	50
" nowe	8	35	9	10	—	—	—	—
Rožla	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	25	7	60	6	50	7	50
Jačmjeń	—	—	—	—	6	60	7	90
Bows (50 kilogr.)	6	60	7	35	6	40	7	20
" nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	9	—	10	—
Boka	11	—	12	—	9	—	10	50
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka	17	50	19	50	23	—	23	—
Bérny	1	80	2	50	2	—	2	40
Butra 1 kilogr.	2	70	2	80	2	60	2	80
Pschenična muka 50 "	10	50	18	75	14	50	18	50
Rjana muka 50 "	9	80	12	50	10	50	12	50
Ssyno 50 "	2	50	3	25	2	50	3	—
Ssloma 100 "	3	—	3	25	3	—	3	60
Prožata 1224 schtuk, schtuka	14	—	27	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby (50 kilogr.)	5	35	5	70	5	20	5	70
Rjane wotruby (50 kilogr.)	5	25	5	60	5	60	6	—
Pschenizny gris (50 kilogr.)	—	—	—	—	—	—	—	—
Rjany gris (50 kilogr.)	6	35	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 5 pj., schtuka 7 pj.

W Budyschinje placjesche: kórz pschenzy (bela) po 170 puntach — hr. — np. hacj — hr. — np., žołta — hr. — np. hacj — hr. — np., nowa: 14 hr. 20 np. hacj 14 hr. 96 np., kórz rožki po 160 puntach 11 hr. 76 np. hacj 12 hr. 24 np., nowa: 12 hr. — np. hacj 12 hr. 32 np., kórz jačmjenja po 140 puntach: 10 hr. 85 np. hacj 12 hr. 04 np.

Wiczne placišna w Kamjenzu.

23. haprl. 1914.

Po 50 kilogr.: Rožla wot 7 hr. 50 np. hacj 7 hr. 80 np., pschenza wot 8 hr. 70 np. hacj 9 hr. 40 np., jačmjeń wot — hr. — np. hacj — hr. — np., wowš wot — hr. — np. hacj — hr. — np., jahły wot — hr. — np. hacj — hr. — np. hróch — hr. — np., žyno (stare) — hr. — np. (nowe) 8 hr. 80 np., bérny — hr. — np. hacj 2 hr. 80 np., žloma (100 kilogr.) 3 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 60 np. hacj 2 hr. 80 np., jeja (mandl) 1 hr. 05 np.

Wjedro w Londonje 25. haprleje: z deschczom hrožaze.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smjeje rano w 7 hodzinach farat Räda žerbsku spowjednu wucžbu, ½9 hodzin duchowny Tyschet žerbske a w 10 hodzinach němske prědowanje. — Pšched zyrkwinskimi durjemi budže so kollekta za njebjerliwe pschibywaze zyrkwinske samoženje Michalskeje wožady sběrać. — Popoldnju w 2 hodzinomaj budže Boža žkužba za dźěczi. Popoldnju ¼4 hodzin wulět za młodzinu, sestupanje pschi dźěłatnskej schuli.

Wutoru popoldnju w 3 hodź. zhromadź. žónsk. towarstwa.

Tydźenske sastojnske dźěła smjeje farat Räda.

Wěrowali:

W Michalskej zyrkwi: Jan August Pjech, cěžła w Zyžezach, z Martu rodź. Proftez w Budyschinje.

W druhich wožadach: Pawol Wanak, kublet w Panezach, z Hedwigu Schönfeldez w Delnim Hunjowje. — Max Alwin Mnich, pjekat w Budyschinje, z Martu Idu Bergtez w Huzy. — Bjedrich Ernst Broda, kowarsli mischtr we Budestezach, z Emmu Grezu Teichez w Bělych Noßlizach. — Ernst Kschiženk, žiwnoscžek w Rakezach, z Lenu Gustu rodź. Hermanez z Kamjeneje. — Jan Ernst Donka, dźěłacžer w koporniku na Židowje, z Hanu Wicžazez w Koporzach. — Gustav Herman Penter, kublet w Korezach, z Marju Lejnu Wicžazez w Zornoßykach.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Theresia Mariana, Khorle Artura Kobanje, rěsnika pod hrodom, dź. — Max Waltar, Maza Richarda Jědle, fabriskeho kowarja w Dobruschi, ž. — Charlotta Erika, njemandź. dź. na Židowje. — Max Kurt, njemandź. ž. na Židowje.

W katholskej zyrkwi: Hedwiga Gabriela, Richarda Huberta Rosnera, schczěłkarja w Budyschinje, dź. — Ernst Albert, Josefa Ssmolki, krawskeho mischtra w Budyschinje, ž. — Jan, Miklawscha Kubascha, pohonca w Budyschinje, ž. — Waltar Stanißław, Stanißkawa Schlechty, molerja w Budyschinje, ž.

S druhich wožadow: Pawol Kurt Wehzel w Nowych Spytezach. — Marta Herta, Franza Pawola Richarda Otty, mlynskeho pomoznika we Wulkim Schunowje, dź. — Kurt Alfred, Ernsta Bjedricha Augusta Gnawki, skakarja we Hunczerizach, ž. — Pawol Erich, Jana Ernsta Bergi, skakarja w Hunczerizach, ž. — Pawol Marczin, Jana Ernsta Holana, žiwnoscžerja w Dreczinje, ž. — Hana Frida, Khorle Ernsta Pawlika, cžěßle w Rakezach, dź. — Richard Alfred, Khorle Alfreda Micžki, žiwnoscžerja w Nižej Wßy, ž. — Ruta Lydija, Emila Pilza, fabr. zementowych tworow w Khrósčze, dź. — Max Pawol, Maza Pawola Joachima, murjerja w Lejnje, ž. — Richard Gerhard, Jana Augusta Pentarja, kublerja we Wichowach, ž.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadze. 21. haprl.: Marja swud. Njezoldowa rodz. Ochernalez, † w Malowjelkowskej koloniji, 77 l. 9 m. (pokhowana na pohrjeb. nischczu bratrowskeje gmejny w Malym Wjelkowje). — 26: Handrij Miklisch. invalida na Židowje, 54 l., 6 m., 17 d.

W katholskej wožadze: 27. haprleje: Madlena swud. Schofzyna, jakmožnu dostawarka w Budyschinje, 82 l. — Michał Rehork, dostawar invalidneje renty w Budyschinje, 75 l.

W druhich wožadach: Handrij Schiman, wumjenkat w Běczizach. — Ida Herta Czalerjez w Nowej Wßy, 7 m. 20 d. — Antonia Matilda swudowj. Hänchenowa rodź Herzogez, kubletka w Nowej Wßy, 59 l. 7 m. 20 d. — Jan Rochow, wobydlet w Kamjenej, 79 l. 9 m. 22 d. — Marczin Jan Dreßl, wucžet w Tscheptinje, semrje w Shorjelzu, pokhowany w Rakezach, 23 l. 10 m. 4 d. — Marja swud. Schokzina, wumjenkatka w Rakezach, 91 l. — Pawol Richard Khróstak, njemandź. ž. w Dubrowzy, 3 m. — Marja Lejna, Jana Ernsta Poldraka, žiwnoscžerja w Skhanezach, dź., 1 l. 11 m. 17 d. — Bjedrich Pawol, žiwnoscžerja Bortuscha w Rakojdach, ž., 6 m. 13 d. — Murja swud. Domschina rodź. Kubaschez, wumjenkatka w Rakojdach, 77 l. 7 m. 5 d.

Zyrkwinske powjesčze z Hodzija.

Njedželu Jubilate smjeje rano ½7 hodzin duchowny Voigt žerbsku spowjednu wucžbu, ½8 hodzin farat Kschižan němske a ¾9 hodzin žerbske prědowanje. — Popoldnju w 2 hodź. budže katechismußowa wucžba za němsku žónsku mlodzinu.

Ssrjedu 6. meje popoldnju w 8 hodzinach zhromadzisna žónskeho towarstwa.

Zyrkwinske powjesčze z Budestez.

Njedželu Jubilate smjeje duchowny Bóiz rano w 7 hodzinach žerbsku spowjedź, farat Domaschka we 8 hodzinach žerbske a ½10 hodzin němske prědowanje. Popoldnju w 2 hodzinomaj smjeje duchowny Bójz wucžbu z němskej žónskej mlodoscžu. — Popoldnju w 4 hodzinach zhromadzisna kschescžijanskeho towarstwa mužskeje mlodoscže.

Schtwórtk popoldnju ¼4 hodzin zhromadzisna kschescžijanskeho žónskeho towarstwa pola Rösika. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodzinach zhromadź. kschescž. towarstwa žónskeje mlodoscže.

Jěsdny plan železnizow,

płaćazy wot 1. meje 1914 hač do 30. septembra 1914.

Njedźelu a ßwjate dny też 4. wosowa klaßa jěsdźi.

Wosowa klaßa | 1-3. | 1-4. | 2-4. | 2-4. | 2

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 80 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 19. **Sobotu 9. meje 1914.** **Lětnik 73.**

Prusko-saksa želesniska wójna.

Tak husto hač je žo w sakim žejmje na to skoržiło, so pruske knježerstwo wunoschkej saskich želesnizow s tym schkodźi, so twory a wožoby wokoło sakskich mjesow wosyć dawa, je pschezo sakske knježerstwo žebi sdaće dawało, so jemu wo tajkim njepopscheću pruskeho knježerstwa njeje niczo snate. Po zykej Sakskej a w žejmje pak na tajkej želesniskej wójnje njedwěluja, pschi kotrejž je jenicžzy Saksa schkodu cžerpjazy dźěl. Liberalny sapósłanz Merkel je w druhej komorje sažo na pschikłady wo tejle wójnje pokasał. Mjes druhim wón praji: Prusa je nam zyły wobkhad mjes Barlinom a Winom wsaka. Prusa cžara je sto kilometrow dlešca, tola jěsdne płacžisny žu teżame kaž psches Saksku. Prusa psches sto kilometrow darmo wosy, so mohła twory a wožoby wokoło sakskich mjesow wosyć. To je pschećiwo artiklej 42 khěžorstwoweje wustawy. Rěcžnik žebi žadasche, so žo Saksa njeżměła bjeswólnje psched dźiwjej pruskej konkurrenzu kłonicź, ale so by žo do wojowanja daka. Knježerstwo žo sapowjedźi, hnydom wotmolwicź, wono chże to posdźischo cžinicź. Prusa je wulka a Saksa je maka a žłaba. Duž Saksa njeżmě schkodu widźeć, kotruž na žwojich želesnizach s pruskej želesniskej politiku cžerpi.

Wudawki sa němske wójsko

w khěžorstwowym žejmje na dnjowym rjedźe stejachu a wójnski minister s Falkenhayn wo tym rosprawjesche, kak žu žo mohł rjeż hrajizy pschihoty sa powjetschenje wójska wo 60,000 muži a 21,000 koni pschewjedźe. 26 bataillonam, 178 jenotliwym kompagnijam a 7 kavallerijskim regimentam je žo bydło, jěźdź a drasta wobstaracź dyrbjała. Bjese wschěch wobcžežnosczow žu žo mužstwa swjedźe, a 38,000 k žłužbje khmanych muži je poślednje lěta hischcże sbytknych wostało. Wožebitu staroscź je wobžadźenje offizěrskich městnow cžiniło, dokelž bě jich hižo wjele njewobžadźenych. Dźenża je tajkich jenož hischcże 3000. S wěstosežu pak žmě žo wocžakacź, so žo wschě tele městna sa dwě lěcže wobžadźa. Też narunanje podoffizěrow je derje schło. Pschi jěsdnych je pschesbytk podoffizěrow, mjes tym so pola pěschkow hischcże njedyžahaju. Wunoschk kupowanja koni bě powschitkownje dobry. Skhorjenja wschak žu poślednje lěta pschiběrake. Pschi pschewjedźenju konjow do kasarnskich hródźow žo pschichodnje wobhladniwischo stanje. Saměscženje, sežiwjenje a sdrascženje nowych mužstwow rucže dźěsche, tak so mózesche žo hižo 6. oktobra khěžorej wojewicź, so je zyłe wójsko na wójnu hotowe.

Sozialdemokrat Schulz s Erfurta měnjesche, so je žo loni wscho tak pschedstajała, kaž so by wulki wójnski strach był. S tym pak žmy žo jenož namydlili. Hdy budźische tajkeho wójnskeho stracha było, njebudźische tehdy wójnski minister s Heeringen njejabzy wotstupił. Nowiny „Tägliche Rundschau“ žu měnjenje sastupowake, so je s Falkenhayu hižo prjedy kronprynzowe sympatije měł. Kronprynz pak hischcże njeje žwoju wustojnosć k wuswolenju wójnskich ministrow dopokasał. Honjenje k dalschemu bronjenju, pschede wschěm generala Keima, hischcże pschezo žaneho kónza nima. Wójnski minister dyrbjał offizěrau sakasacź, pschecźiwo sozialdemokratiji politisowacź. Derjeměnjene sastaranje starych offizěrow w pschekupstwje a pschemyžle je skichiwdźaze poniżenje dźěła zivilneho wobydlerstwa. Pschekupstwo njeje asyl sa wojerskich bjestsěschnikow. Pschede wschěm njech wójnski minister rukowanje dawa, so krjudowanje wojakow pscheshanje.

Zentrumski sapósłanz Erzberger praji, so Němska bjes mózneho wójska wobstacź njemóże. Wscho druhe, schtoż žo w tymle nastupanju praji, žu hoke žłowa. Hischcże nětko žmy pschežwědczeni, so bě poślednje posylnjenje wójska nusne. Krjudowanje wojakow njeje hischcże tak wotebjerało, kaž žebi pschejemy. Nusowanje k duellej ma spadnyć, potom budźa wobstejnoscże hischcże lěpsche. Offizěrojo njeżmědźa žo s politiku saběracź.

Swobodomyślny sapósłanz dr. Müller-Meiningski žo wójnskeho ministra praschesche, kak ma žo njedostatk 57 prozentow pola wojerskich lěkarjow wupjelnicź. Towarschne a sozialne stejischczo wojerskich lěkarjow dyrbjało žo w zykym wójsku polěpschicź. Rěcžnik žo potom pschecźiwo politiskej agitaziji wužłużenych generalow wobrocži. Sajimawe je, so žu nětcžischeho bayerskeho wójnskeho ministra kaž schulskeho pachołka naźwarili, jeho hłupaka, partikularista a njepschecželа khěžorstwa mjenowali, dokelž je žebi swěrik, w bayerskej komorje rjez, so dyrbi žo ras s wójnskim brónjenjom pscheshacź. Rěcžnik dale praji, so khěžorstwowy žejm nima jenož prawo, pjenjesy sa wójsko pschiswolicź, ale też shonicź, schto žo s tutymi pjenjesami cžini, a kak se strowoscžu mužstwow steji. Wójnske žudy dyrbjake sjawne bycź, do wschelakich regimentow njedyrbjeli žo jenož semjansy offizěry pschijimacź, a wobcžežowanski porjad dyrbjał žo polěpschicź. Pruski wójnski minister dyrbjał žo po pschikładze bayerskeho wójnskeho ministra skožowacź, kotryž se žwojim wukasom sa krjudowanje mužstwow pschedstajenych offizěrow samolwitych cžini. Nětcžische stejischczo wojerskeho kabineta je zyle pschecźiwo wustawam. Teho dla dyrbjała žo komižija se sastupjerjow knježerstwa a parlamenta postajicź, so bychu žo prawa wójnskeho ministra napschecžo khěžorstwowemu kanzlerej a pruskemu kabinetej postajiše.

Konservatiwny sapósłanz dr. Hegenscheidt žo wójnskemu ministrej sa pschewjedźenje wójskoweho posylnjenja dźakowasche a měnjesche, so ma też politiska agitazija generalow žwoje dobre. Khěžorowa komandowanska móz dyrbjała dale wostacź, pschetoż jenož žylna monarchiska móz móże wójsko na wyšokosczi žwěrneho dopjelnjenja winowatosczow sdźerżecź.

Sažudźenje němskich powětrojěsdnych w Ruskej.

Ssud w Permje je němskich powětrojěsdnych Berlinera, Haasu a Nikolaia, kotsiž žu bjes dowolnosce rusku mjesu pscheleczili, dla fotografowanja planow, wopisanja wobtwjerdźenych městnow a sběranja powjesczow k jastwu po schěsczi měžazach sažudźik. Sažudźeni žu žo, hdyž bě žo sa kóždeho kawzija 2000 rublow sapłacźika, s arresta puschczili a žo do Němskeje wróczili.

Kaž ruske nowiny pisaju, žu žo sažudźeni wurěczeli, so žu psches Schwedsku nad baltiskim morjom leczeli, so bychu nad nim hibanje a spěschnosć wětrow wobkedźbowali. Do Ruskeje žu žo pjecža s njepschihódnym wětrom sahnali, kotryž njemóžachu pschemóz.

Ale wscho, schtoż je žo pschi nich namakało, wobžwědczi, so běchu žo do Ruskeje puschczili: paży do Ruskeje, ruske pjenjesy, nakładny list sa wróczodowjesenje jich ballona do Němskeje a sapiš wo wschěm, schtoż běchu w Ruskej s ballona widźeli. Jich wudawanje, so žu žobustawy lětarskeho towarstwa, je žo wobkrucźiło, tola pschi tym je žo shoniło, so je žo tole towarstwo němskemu knježerstwu na to swjasało, so žo do žłužby wójnskeho ministerstwa staji, hdy by k wójnje doschło. Berliner je pjecža też podrobnosce ruskeje mobilisozije wužlědźicź pytał.

Franzowsojo žo s Elsasko-Lotringskeje wupokasaja.

Franzowske nowiny „Temps“ žu s Barlina powjesć dostałe, so žu žo wschelazy franzowszy poddanjo s Elsažko-Lothringskeje wupokasałe. Jenemu s wupokasanych, kotryž je žo pola wyschnosce sa pschicžinu wupokasanja wopraschał, je žo wotmolwiło: „Nochžemy žanych Franzowsow w khěžorstwowymaj krajomaj.“ W lěcze 1910 je w Elsasko-Lothringskej 11,662 Franzowsow bydliło, pornjo 13,613 w lěcze 1905. Wěste je, so je žo wjetschemu dźělej Franzowsow

wosjewiko, so žo jim dowolnosćz k bydlenju w Elsasko-Lothringskej wjazy njewobnowi.

Požylnjenje awstrisko-wuherskeho wójska.

Awstriski wójnski minister je w poželenju delegazijow psched wotpósłanzami awstriskeho a wuherskeho parlamenta pschipowjedźił, so ma žo wójsko powjetschicz. Kóždy armeekorps ma žo wo reservnu diwisiju požylnicz. Potajkim mělo žo 16 reservnych diwisijow stworicz, s kotrychž bychu žo pschi mobilisaziji schtyri armeekorpsy sestajale.

Njesbožowne mandželstwo bywscheho portugalskeho krala.

Po powjescźi italskich nowin je mandželska bywscheho portugalskeho krala Manuela pola bamža skórźbu na dźělenje mandželskeho swjaska podała. Bamžiski tribunal wo należnosćzi mjelczi. Mandželska krala Manuela, jena hohenzollernska prynzeža, je žo loni 4. septembra s nim woženiła a je bórsy po kwašu cźežko schorika. Někotre njedźele je w klinizy profesora Brombergera pschebywała. Kliniku wopuschćziwschi je žo k swojimaj starschimaj wróćziła. Wot tam pak je pjecža se swojim mandželskim do Jendželskeje wotjěła.

Holk w ruskej khěžorstwowej dumje.

Mjes nowym ruskim ministerstwowym pschedsydu Goremykinom a lěwizu w dumje (sejmje) je wótre pschecźiwnistwo nastało. Sapósłanzy na lěwizy su žo na Goremykina roshněwali, dokelž wón dumine prawo pschikrótschicz pyta. Posledni cžaž je wón wospjet spytał, wopraschenske prawo, prawo k stajenju namjetow a njesranliwosćz sapósłanzow wotstronicz. S najwjetschim pohorschkom je jeho žadanje, so šměł žo sozialistiski sapósłanz Tscheidse sa to khostacz, dokelž je wón we swojej rěcźi w dumje lěpschiny republikanskeho stata napschecźo monarchiskemu wukhwalował. Sapósłanzy lěwizy běchu namjet stajili, so by žo wuradźenje wot statowych dokhodach a wudawkach s dnjoweho porjada wotstajiło, doniž njeje knježerstwo njesranliwosćz sapósłanzow sarucźiło. K temule namjetej Tscheidse škowo dosta, kotryž pschitomnych ministrow dyrdomdejnikow mjenowasche. Duminy pschedsydu jemu teho dla škowo wsa, a namjet lěwizy žo wotpokasa. Po rěcźi rosprawnika Rischowskeho wo statowych dokhodach a wudawkach Goremykin na tribunu stupi. Najprjedy jemu ironiszy pschikleskachu, potom pak dźiwi zychon nasta. Sapósłanzy na lěwizy hwisdachu, teptachu a herjekachu, so njebě žaneho škowcźka wjazy dorosymicz. Pschi holku běchu wschitzy ministerjo salu wopuschćzili, Goremykin woblědny a po należazym napominanju pschedsydy Rodsjanka se sale wuńdźe. Dokelž hara njepschesta, 21 sapósłanzow lěwizy na 15 poželenjow wusamknychu. Dumina polizija žo prěni krócz do sale sawoła, dokelž žo wusamknjeni sapósłanzy sapowjedźichu, se sale wuńcz.

Rusko-turkowske spischecźelenje.

Turkowska pschisamknjenje k Ruskej pyta. Powjeda žo, so žo wona wot Němskeje wotwobrocźi. W Peterburgu žo rusko-turkowski komitej saloži, kotryž dyrbi hospodarske sbliženje wuskutkowacz. Na tymle saložku dyrbja žo potom politiske krocźele cźinicz. Do Falty žo k zarej turkowske poželstwo póscźele, na kotrehož cźole snamjenicźi turkowszy politikoju steja. Turkowski wójnski minister je žam do Peterburga pschińcz dyrbjał, so mohł wužsche swjaski nawjasacz.

Sběžk w Albanskej.

Grichiszy sběžkarjo w pokodnischej Albanskej žu město Koloniju dobyli a albanskich žandarmow do zyła sbili. Albanskemu knježerstwu njeje mózno, grichiski sběžk potkócźicz, wono nima trěbne pjenjesy, so by dosć žylne wójsko wobroniło a wuhotowało, kotrež měło žo pschecźiwo sběžkarjam póstacz. Duž budże knježerstwo Grichom wscho pschiswolicz dyrbjecz, schtož žebi žadaju: samosarjadnistwo, žwobodu wěry a grichiske wuwucźenje w epirskich schulach.

Nowe dobycze grichiskich sběžkarjow.

Satraschne powjesćze je albanski wjerch Wilhelm dostał. Po pjecźdnjowonym wojowanju žu sběžkarjo albanskich žandarmow porasyli a k połdnju stłócźili. Woni 30 000 muži žylni, mjes kotrymiž je wjele grichiskich offizěrow, s kanonami a maschinskimi tsělbami njepschestawajzy psches Ciaffu a Nicok k połnozy cźahnu a žu nětkole jenož hischcze 5 hodźin wot Berata sdaleni. Też s połodnja jena kolona k Beratej postupuje. Albanske wobydlerstwo wustrózane cźeka. Jeli so sběžkarjo Berat wobžadža, so jim pucz do Valony a Durazza wotewri. Sběžkarske cźrjódy pjecza s dźěla s organisowanych wotdźělenjow grichiskeho wójska wobsteja. Albanskim budze cźežko, sběžkarjow sadźerzecz. Wójnski minister Essed pascha ma jenoz 4000 žandarmow, a na albanske milizy njeje žaneho spuschcźenja. Na wjerch Wilhelma po sdaczu sle dny cźakaju.

Wójna w Mexiku.

Prózowanje Argentinskeje, Brasilskeje a Chile, so by žo sažo měr w Mexiku postajił, njejžu hacz dotal žaneho wuspěcha měle. Mexikanszy sběžkarjo njejžu pschestali wojowacz a žu we wjazorych bitwach knježerstwowe wójsko sbili. Sběžkarski general Gonzalis je pola San Luis Potosi 3600 knježerstwowych sbił a generala Arzamendia s jeho zylym stabom sajał. General Obregon je Acapomets wobžadźił, 1600 muži tamnischeje garnisony sajał a dwě sczi Mauserskich tsělbow, tsi kanony, něktore maschinste tsělby a milijon patronow sebrał. Sběžkarska artillerija je pola kupy Piedra mexikanski kanonski cźołm potsělała. Wobydlerstwo hłowneho města Mexika je w hrosy dla pschibliženja wójska sběžkarskeho generala Zapaty. Tutón je pschipowjedźił, so w Mexiku guillotinu postaji a so smeje s pschiwiżowarjemi präsidenta Huerty krwawne wotliczenje.

Knjeńka a jeje žužodźa.

(Pokracźowanje.)

4.

Po wuskej scźežy, kotraž psches wyżoki lěž wjedże, krocźesche pucźowazy lutki žam. Wón bě muzski žrěnjeje wulkoscze, schwižny a blědeje barby. Po drascźe a po sadźerženju bě na wucźerja abo wyschnostneho sastojnika sapodobny.

Na hórku doschedschi wosta stejo. Psched nim wuski, hluboki dol leżesche, po kotrymž žo wjeż, kotrejež khěže běchu pschi bokomaj pucźa natwarjene, daloko cźehnjesche. Scźežka pschi horje bě jara nahła, ale nasch pucźowazy jara s lohka a spěschnje stupasche. Widźecz bě, so bě horam swuknył.

Sa džeżacz mjeńschinow bě we wžy delka; hłuboka rěka psches nju běżesche, na jeje brjohomaj bě wjele drjewa nakopjeneho, druhe w rěsakach na deski rosrěsowachu. Pschi wjeżnym pucźu někotre nahladne khěže stejachu, kajkichž hewak w tych kónzach njebě; balkony (wutwarki) se želesnym wobkoženjom prědkownu stronu pyschachu, běle sawěschki žo sa woknami błyschcźachu, a w sahrodach žo nasymske kwětki w pižanych barbach wupinachu. Bě widźecz, so tu samolicźi ludźo bydla; wikowanje s drjewom hě hižo někohožkuli wobohacźiło. Sa to pak žu žo lěžy khětro wupuschcźake.

Nimale wožrjedź wžy pocza pucźawazy pomalscho hicz a wón hladasche na wyżoku khěžu horje, kotraž na prawym boku pucźa stejesche. Scźěny běchu schěre wobarbjene a wokna w delnim poskhodźe běchu se žylnymi želesnymi lěžyzami schkitane, w hornym poskhodźe pak běchu s džěła s wokenzami sesawjerane. Njebudźechu-li sesady želesnych lěžyzow někotre kwětki s jažnym wócźkom wukuknke, budźesche žebi cźłowjek mohł myślicz, so w domje nichtó njebydli. Pschecźelneho pohlada to wscho njemějesche; sdasche žo, so tež na pucźowazeho tajki sacźischcź cźinjesche. Wón wokomik posta, potom žo ke khěžnym durjam pschiwobrocźi, pschimny sa khěžny swónczk, saswoni a sa khwilu žo wotewri.

To bě žucha na žołcź holza, kiž durje wotewri; hdyž žo pucźowaŕ sa knjeni Kupsku woprascha, dowjedże jeho holza do wyżokeje rumneje stwy w delnim poskhodźe. Tam blisko khachli we wulkim stólzu s wobkoženjom žónska s khutrym, krutym wobliczom žedźesche; njedźiwajo staroby měješe dobry napohlad, njeby-li tak sproscze a symnje hladała, njeby njelubeho sacźischcza cźinika.

„To je moja macź", žucha holza rjekny.

Knjeni Kupska na njesnateho wótrje hladasche. „Schto wy chcźecze?" žo wona sa khwilu woprascha.

Zusy list wucźeże a jón Kupszynej pschepoda.

Wona žebi napiżmo wobhlada, też na sygl a na póżła kedźbowasche. „Na mnje?" wona džiwajo žo rjekny a list wotewri. Na jeje wobliczu njebě nicžo pósnacź, hacz je jej to, schtož cźitasche, lube. Směromnje list na bok położi, hdyž bě doczitała; nětkole hakle namołwi teho, kiž bě jón pschinjesł, so by žo žydnył.

„Duž ma žo s knježnu Lipinskez sako lěpje?" wona pocža.

„Wona je žo spěschnje sožo shrabała", zusy wotmolwi.

„Ta khoroscź je jara nahle pschischła", knjeni Kupszyna pomału naspomni; pschi tym zusemu wótrje do wocźi hladajo.

„To je cžasto tak“, tón snapschecžiwi.

„Bjes pschicžiny khorosce njeje“, Kupszyna rjekny, „tež pola knjeńki je to tak bžko.“

„Wona je hewak jara strowa.“

„Cžim bóle; duž je sawěsce něschto prjedy pschischło.“

„Mózno?“

„Je žo kaucže sasymnika“, Kupszyna rjekny, „nahle roshorika, nastrózika.“

„To poslednje trasch.“

„Potajkim wustrózenje? Cžeho dla dha žo nastrózecž?“

Zusy na knjeni žo posměwajo pohladny.

„Wy to njewěsce?“ wón snapschecžiwi. „Njeje dha knjeńka Lipinskez wulki džěl swojeho samoženja pschisadžika?“

„Wulki?“

„Doscž wulki.“

„Dwaj abo tsi tuzhazy toleŕ, něwěrno?“

„Hacž tež to dosaha“, zusy wotmolwi.

„Hladaj macži“, žucha knjezna rjekny, „wona je wjazy pschisadžika, žnadž pokojzu swojeho samoženja.“

„Tak žo powjeda“, zusy wobkrucži. „Mysslu pak žebi, so pschisadženje a tež jeje samoženje pschewysoko licža.“

„Sjatnacže tuzhaz toleŕ, tak ludžo powjedaja“, knjeni Kupszyna sarěcža.

„Lědma pokojzu.“

„Wjazy niz?“

„Ssydomdzesacž tuzhaz“, zusy snapschecžiwi, „a te žu žo nětkole na schtyri abo pjecž tuzhacž pomjenschile.“

„Dha dže ma Katka runje telko“, žucha knjezna sawoka, „kaž pschezo, wulki hót a maly kwaž.“

„To dže móže nam zyle wscho jene bycž, kelko knjezna Lipinskez ma“, Kupszyna s porokowozym kloßom do rěcže pschimny.

„Mi sawěsce“, žucha holza s krótka wotrěsny.

„Schtó dha je knjezinu Lipinskez w jeje khorosczi wothladał?“ Kupszyna žo s nowa na zuseho wobrocži; wona to tak liwzy rjekny, jako by jej wo tuto praschenje niczo njebyko.

„Wona mějesche wothladowarku“, zusy wuiaßni.

„Wěso, w taikich wobstejnosczach je slě, hdyž je cžlowjek žam.“

„To žo wě.“

„Ta knjezna ma žwoje waschnja.“

„Wona je jara dobra a pschecželna“, zusy rjekny.

„To wěsce“, jemu Kupszyna pschikloßowasche. „Tola ja měnju“, wona doda, „wona ma nětotre dziwne waschnja.“

„Kózdy cžlowjek ma dziwne waschnja“, zusy snapschecžiwi; wón jara směromnje wotmolwjesche, a knjeni Kupszyna mějesche wulku prózu, něschto s njeho wuwabicž.

„Tak je žebi na pschikład zyle dziwnu bjeßadu wubraka.“

„Dziw—nu?“ zusy wotmolwi, žlowo nadpadnje do dołhosczе cžehnjo.

„Tak s najmjeńscha powjedaju, ja njewěm, hacž je wěrno. So mjenujzy husto se žlepym bjeßaduje, kiž w bliskosczi bydli.“

„Tak je!“

„Tón ju husczisscho wopytuje a wona jemu s knihow cžita, wón je pjecža wschědny muzíki se wßu.“

„Wschědny cžlowjek wschak wón je, ale niz niskeho smysslenja“, zusy rjekny.

„A wona žo s nim sabawja“, žucha, žołta knjezna Kupskez hanjo doda.

„Je temu tak?“ žo knjeni woprascha.

„Tak je“, zusy wotmolwi.

„A schtož je hischcže nadpadnische“, knjeni Kupszyna pokracžowasche, „do tehole pschecželstwa hischcže něchtó tsecži žkuscha.“

„To ja njewěm“, zusy směromnje rjekny.

„Wjeßny nózny strażnik“, Kupszyna snapschecžiwi.

„To je mi dziwne towarstwo“, žucha žołta knjezna žo žmějo rjekny.

„Ma žo to s nóznym strażnikom tak?“ knjeni Kupszyna s hanjazym posměwom dale rěcžesche.

Zusy bě stanył; blědemu muzej dziwny wuras po wobliczu sejhrawasche. „Tón nózny strażnik žym ja“, wón rjekny, s knjenje Kupskeje ani wóczka njespuschcželejo, pomaku, zyle směromnje, žo trochu posměwajo.

„Wy!“ žona wscha wustrózana mjakotasche, pschetoż wona bě žebi mysslika, so je muzski, kiž na takle sdžełane waschnje žo wuprajicž wě a kiž žo tak rosomnje sadžerżesche, skerje wschitko druhe, khiba niz nózny strażnik.

„Nó“, wona spěschnje dale rěcžesche, „w kózdym powołanju žu schwarni ludžo, a ja nochzu nihdy prajicž, so knjezna Lipinskez njedyrbi wobkhadzecž s kimž chze.“

„A wotmołwu na list, žměm-li proßycž“, Wulicz sarěcža.

„Wy chzecže woteńcž?“

„Haj“, Wulicz wotmolwi.

„Na, tu khwilu žo dam knjeznje Lipinskez poruczicž; bórsy wotmolwju s listom“, Kupszyna symnje a pomaku wotmolwi.

Wulicz žo poruczi. Wón na dróhu doschedschi hischcže junu na wulku schěru khězu s woknami, kiž mějachu żelesne lěßyzy, pohladny a po jeho wobliczu poßměw spokojenja sejhrawasche. Strażnik žebi rjekny, so je žwoju wěz derje sczinił

(Pokracžowanje.)

Ze Serbow.

S Budyschina. (Powyschenje wucžerskeje mshy.) Měschczanszy sastupjerjo žu wobsamkli, mshu wucžerjow pschi evangelskich schulach w pscherěsku wo 100 hriwnow powyschicž. Wudawki sa schule žo s tym lětnje wo 12000 hriwnow powjetscha.

— (Wotkasanje.) Semrjeta wudowa Schillerowa je městu 20000 hriwnow wotkasała. Dań s 15000 hriwnow ma žo k wudżerżenju jeneje diakonißy w żonjazym hospitalu nakożicž. Dań s 2500 hriwnow dyrbi žo pschi wulěcže hólzow se žyrotownje na Cžornoboh wudacž.

— **Hornjołużiski provinzialny Waßporski žejm,** kotryż je žo žobotu wotmět, je wobsamknył, pschi krajnostawiskej banzy knihiwjedniske městno sa wobžedżerjow małych kubłow a żiwnosczow pschiprawicž. Sa ryczerski internat w Budyschinje ma žo druhe bydlenske twarjenje na ležomnosczi, hdżež hižo jedyn taiki dom steji, natwaricž. S danje samoženja wjeßnych gmejnow a banzynych wusbytkow nałoži žo 42000 hriwnow k podpjerje gmejnow pschi lěkowanju hojnych khorych we wustawach, duchakhorych atd. 95000 hr., sa wukhowarnje a druhe powschitkownje wużitne wustawy 11000 hr., sa ratarske, pschemyßkowe a pschekupske schule 8500 hr., k pschiswolenju prämijow sa ratarsku cželedź 4000 hr., sa hojenje mkodżiny atd. 3000 hr.

— Skhadżowanka sakskich wohnjowych woborow směje žo lětża wot 14. hacž do 17. augusta w Budyschinje. Pschi tym budża žo schulske swucžowanja Budyskich a swonkownych wohnjowych woborow pokasowacž. Sswjedżeński program dale hascherski manever a žwjedżeński cžah wopschija.

— (Lětarstwo.) Ssobotu rano 1/4 7 hodżin na tudomne lětanischczo jene lětadło, dwojotsěschnik, s leutnantom Wehrigom s gardoweho pěscheho artilleriskeho regimenta jako wjednika a leutnantom Hänichenom s Budyskeho pólneho artilleriskeho regimenta jako wobkedżbowarjom pschilecža. Wonaj běschtaj rano 1/4 6 hodżin s Jutroboga wotleczałoj a staj potaikim 145 kilometrow daloki pucž sa jenu hodżinu pscheleczałoj. Pschipołdnju 3/4 12 hodżin žo lětarjej na dalschi slět do Draždżan podaschtaj.

— (Wobhladanje srěbjatow.) Sańdżenu wutoru dopołdnja je žo wot kralowskeho krajneho konjerstwa w Moritzburgu we wobžahu hornjołużiskeho wokrjeżneho ratarskeho towarstwa w kobłarni „kronprynza“ w Budyschinje na jenym blisko ležazym polu wobhladanje srěbjatow wotmělo. Kralowske krajne konjerstwo hrabja Münster a excellenza generalny leutnant žwobodny knjes s Welck sastupowaschtaj. Hrabja Münster shromadżenych powitawschi wo wuměnjenjach rěcžesche, pod kotrymiž žo k plahowanju khmanym kobłam napłacżne myta dawaju. Plahowanska khmanosczi žo pola kobłow namakuje, kotrež maja prawu wahu, a prawje wutworjene nohi a kopyta. Srěbjata dyrbja zyrobu dostacž, kotruž k rosczenju trjebaju. Powschitkownje žo srěbjata pschemało pizuja. Pschinarodżene smylki jeneho srěbjecža žo pschi njedoßahazym pizowanju a hibanju w žwobodże pschezo bóle powjetschuja. Dobre pizowanje a doßahaze žwobodne hibanje stej sakładnej wuměnjeni woprawdże razionalneho plahowanja konjow. Trawna sahroda a dobry konjenz sa srěbjata staj bjes wuměnjenja nusnaj. Pschi mytowanju dostachu plahowanske myta: kubleŕ Pawoł Hilbjenz w Bórku I. myto (100 hriwnow), hoscżenzaŕ Bruno Gräfa w Ledżborezach II. myto (75 hr.) a wot tajneho ratarskeho radżiczela Steigera wustajene cżestne myto (žłeborny bjechaŕ), kubleŕ G. Mitasch w Konjezach III. myto (50 hr.). Napłacżne myto dostachu: ryczerkubleŕ Hentschel we Wownjowje II. myto (75 hr.), tón žamy jene III. myto (50 hr.), runje tak kubleŕ Schönfelder w Rakojdach, kubleŕ Lukasch we Wyßokej, kubleŕ Müller w Měrkowje a kubleŕ Mjerwa w Cžemjeŕ-

zach. Paſtwowe myta wudźělichu ſo kublerjej Abrahamej we Wulkim Woſtyku, Bayerej w Maleſchezach a Heleſchej w Maleſchezach.

S Dźěžnikez. Lokomotivnik cžaha, kotryž pjatk rano 1/2 6 hodźin ſ Budyſchina k Budeſtezam jědźeſche, je drje do hłubokich myſlowy ponórjeny byk. Wón njeſaſtawſchi pſches Dźěžnikezy khwataſche, a hakle w Budeſtezach ſe ſwojim želeſnym konikom poſaſta. Ludźo, kotſiž běchu chzyli w Dźěžnikezach ſ cžaha wuléſcź, dyrbjachu ſ Budeſtez dołhi puć do Hornjeje Hórki nózkowacź. W kraſnej mejſkej pſchirodźe njeje drje to nikomu niczo ſwadźiło, byrnjež by ſo ſ mejſkim deſchcźikom pokrjepił. Jeno ſo ſo njebudźe ſa njedobrowólnu darmotnu jězdu ſ Dźěžnikez do Budeſtez hiſchcźe khoſtanſki pjenjes ſapkacźicź trjebacź. Statna kaſa je pſchezo pjenjes potrěbna.

Se Sombarka pola Budeſtez. Njedźelu běchu w kerkach pſchede wſu jenu ſonjazu ſ zankami wobſadźenu koſchlu a jenu ſuknju, na hakoſach wiſazej namakali. Ludźo ſebi myſlachu, ſo ſnadź ſu jenu ſónſku w lěſu nadpadli a ſkónzowali, a ſo ſnadź ſtej ſuknja a koſchla jej ſkuſchakej. So by ſo hróſbna cžěmna wěz hnydom roſſwětliła, ſo powjeſcź Budeſcźanſkemu ſandarmej da, a tón khwataſe polizajſkeho pſa ſ Budyſchina ſkaſa. Hižo ſa někotre hodźiny w lěſu ſ pſom pytachu. Dołho njetrajeſche a naſdala pſchi hromadźe drjewa cžłowſke cžéło wohladachu. To běſche ſawěſcźe ſkónzowana. Khwataſe k njej doběžachu. Tola ſchto bě to do wohidła! To dźě bě jenož ſ lapow ſtrojene ſe ſkomu a liſcźom wutykane kakowe ſcherjenje. Jedyn pryſlak je jo do kerkow cžiſnył, ſo by ludźi ſa ſměch měł.

S Korſymja. Wutoru w ſkładowni Engertez tkajerńje a pſchadownje woheń wudyri, kotryž je wjetſchu hromadu tworow ſniczik. — Žałoſne njeſboże je ſo w pſchadowni Frieſez bratrow ſtało. Pſchi dźěle maſchina dźěkacźerku Fridu Hofmannez ſa włoſy ſhrabny. Wobžaromnej holzo je ſo ſ dźěła koža ſ hłowy wotdrěła. Też we wobliczu a na ramjenjomaj je ſo wona ſraniła. Ju ſu do Kallenbergſkeje hojerńje dowjeſli.

S Hodźija. Pſchi jenej ſkomowej fajmy ſ wjeczora Hodźija ſu 1. meje ſonjaze jěſdne koło ſe ſnamjenjom „Hektor“ cžo. 15959 namakali. Wobſadźeć ſo hiſchcźe njeje wuſlědźił.

S Njeſwaczidła. Njedźelu popołduiu wokoło 5 hodźin je ſo w lěſu tudomneho knjeſſtwa w 23. wotdźělenju pola Noweje Wſy w khójnach ſkanje ſapaliło. Wohnja ſo ſ cžaſom dohladachu a ſudomna wohnjowa wobora a wobydlerjo ſ wokolnoſcźe jón ſhaſchachu, prjedy hacź bě ſo wjetſcha ſchkoda ſtała. Noſſkerje je ſo woheń ſ prjeczcźiſnjenej palazej ſchwabliczku abo ſ zigarowym kónczkom ſamiſchkił.

S Worklez. Howjaſy ſkót tudomneho knjeſeho dwora je na pokhromu ſkhorił. Hamtſke hejtmanſtwo je woſjewiło, ſo ſu Worklezy ſawrjeny wokrjeſ. Do wobkedźbowanſkeho wokrjeſa ſkuſcheja: Ssmjeczkezy, Nowa Wjeſka, Tſi Khěže, Hórka, Koſarezy a Wudwoŕ. Sswinjaze a proſaze wiki w Kamjeńzu njeſmědźa ſo hacź na dalſche wotmětacź.

S Rakez. Naſch lubowany a wyſokodoſtojny knjes farař Gólcź ſańdźenu póndźelu ſwój 50 létny narodny dźeń ſwjeczeſche. Doſtojnemu knjeſej też na tutym měſtnje ſboże pſchejemy a proſymy, Bóh ſdźerž jeho hiſchcźe wjele lět ſtroweho a cžiłeho k ſbožu jeho ſwójbnych a jeho woſady.

S Łupoje. Barlinſka krajna banka, kotraž bě zyle hrabinſke Einſiedelſke wobſedźenſtwo ſa 2 1/4 miliona hriwnow kupiła, bě Łupjanſki knježi dwór ſa 250 000 hriwnow hajniſkemu miſchtrej Zelterej pſchedała. Dwě lěcze poſdźiſcho Zelter ſwoje wobſedźenſtwo ſa 330 000 hriwnow drjewowej wikowarni Kupſcha a Seidela w Barlinje pſcheda. Taj holu ſpuſchcźeſchtaj a ſa 200 000 hriwnow drjewa pſchedaſchtaj. Potom ſtaj knježi dwór ſa 210 000 hriwnow jenemu knjeſej ſ Liſka pſchedałoj, kotryž chze leżomnoſcźe, na kotrychž něhdy khójny roſcźechu, na pola a łuki pſchetworicź, tak daloko hacź ſo to hodźi.

S Hornjeho Wujeſda. Tudomne ratarſke towarſtwo ſwoje 40 létne wobſtacźe ſchtwórtk tydźenja ſ hoſcźinu a balom ſwjeczeſche. Pſchi tejle ſkładnoſcźi pſchitomny knjes profeſor Gräfa woſjewi, ſo ma wokrjeſne ratarſke towarſtwo někotre cžeſtne wuſnamjenjenja dołholětnym ſobuſtawam a dołholětnym ſwěrnym dźěłacźerjam wudźělicź. Cžeſtny diplom ſa ſaſłužby wo ratarſtwo doſtaſchtaj gmejnſki pſchedſtejicźeŕ Khorla Pjech w Hornim Wujeſdźe a ryczerkubleŕ Guſtav Muka nad Wulkim Woſtykom, kotrajž ſtaj 40 lět jako ſobuſtawaj Hornjowujeſdźanſkemu ratarſkemu towarſtwu pſchiſłuſchałoj. Cžeſtne wopiſmo ſa ſwěrnoſcź w dźěle bě ſo hejtmanej Hubacźej, wot 13 lět pola ryczerkublerja knjeżerſtwoweho radźicźela Hanowſkeho nad Małym Woſtykom ſłuſchazemu, a pohonczej Khorli Auguſtej Mani, wot 12 lět pola knjeżeho najenka Khorle Huſtiga nad Jělzu ſłużazemu, pſchipóſnało. Pſchipóſnawanſki diplom ſa ſwěrnoſcź w dźěle doſtaſchtaj dźěkacźeŕ Jan Hirſch, wot 12 lět, a dźěkacźeŕ Wilhelm Ernſt Hauſe, wot 22 lět pola ryczerkublerja knjeżerſtwoweho radźicźela Hanowſkeho nad Małym Woſtykom w dźěle ſtejazaj. Na to ſo woſjewi, ſo je towarſtwo tajneho ratarſkeho radźicźela Hähnela, profeſora dr. Gräfu a towarſtwoweho prěnjeho pſchedſtydu, kublerja Bara we Wulkim Woſtyku ſa cžeſtnych ſobuſtawow pomjenowało. Skónczńje ſo k wjedźenju da, ſo je Hornjowujeſdźanſke ratarſke towarſtwo „pſchipóſnawanſke wopiſma ſa 5 hacź 9 létnu ſłużbu“ ſ dowolnoſcźu wokrjeſneho ratarſkeho towarſtwa wudźělicź mohło, a to Lejnje Amaliji Pönitzez. ſłużobnej dźowzy, wot 7 1/2 léta pola kublerja Heerguta w Palowej, Hanje Schlenkerez, ſłużobnej dźowzy, wot 6 1/4 léta pola kublerja Kmocha w Hornim Wujeſdźe, Lejnje Ducźmanez, ſłużobnej dźowzy, wot 6 1/4 léta pola kublerja Kozora w Hornim Wujeſdźe a Kurtej Warnacźej, pohonczej, wot 5 lět pola kubłoweho najenka Rudolfa Mütterleina we Wucźkezach.

S Hornjeho Wujeſda. Kral. ſakſke wojeŕſke towarſtwo ſa Horni Wujeſd a wokolnoſcź ſměje njedźelu 12. meje wótre tſělenje na dowolenym tſělniku „wjeſelekeho pohlada“ pola Porchowa. Wot wjele lět njeje tajkeje ſabawy wjazy było; duż drje ſo pſchi nim wjele tſělzow wobdźěli.

S Wulkich Sdźar. Sserbſki konzert ſ dźiwadłom, kotryž je ſańdźenu njedźelu tudomne ſerbſke towarſtwo wuhotowało, je ſo derje poradźił. Pſchitomni hoſcźo ſu ſo dźiwali, ſ kajkej wuſtojnoſcźu ſo ſpěwaſche a hrajeſche. Sa to ſpěwarjam a hrajerjam wutrobny dźak! Njech tak dale dźěkaju a ſo prózuja, potom wuſpěch njewutwoſtanje, byrnjež bychu we Wulkich Sdźarach někotſi ludźo towarſtwu prěkuſche cžinili. Knjes duchowny, kotryž towarſtwo wopyta, we ſwojej rěcźi napominaſche, ſo ſo ſobuſtawy ſ naſtawazymi ſadźěwkami wottraſchicź njedałe. Njech ſo knjeſej duchownemu ſa jeho pohonjaze łkowa a ſa jeho wopyt dźak wupraji.

S Wopakej. Póndźelu w nozy je ſo fabrika hrajkow Artura Bartſcha wotpaliła. Zyła fabrika je ſo wupaliła. Wjerchi ſu ſo ſaſypke, jenož hole murje ſu ſtejo woſtałe. Fabrika je ſo hakle pſched 6 létami natwariła.

S Kiusbórka. Dwěmaj reſcrvnymaj offizěromaj, kotrajž na tudomnym wojeŕſkim ſwucźowaniſchczu w offizěrſkej barazy bydleſchtaj, je ſo w nozy ſe iſtwy ſ pjenjeżneju móſchnjow po 240 hriwnach a po 90 hriwnach kradło. Leutnantej je ſo też hiſchcźe 400 hriwnow hódny brillantowy pjerſchcźeń ſhubił.

S Wokrancźiz. W njedałokej wſy 28. haprleje jedyn ſtarſchi młodźeńz ſe ſwojej lubej njewjeſtu kwaſowaſche. Jeho ſuſodźa a ſchulſzy towarſchojo, ſ kotrychž ſu někotſi hižo dźědojo, wobłamknychu, jemu cžeſne wrota natwaricź. W nozy domoj pſchiſchedſchi ſo młody mandźelſki nad wopokaſanej cžeſcźu jara wjeſelesche. Tola jeho wjeſele dołho njetrajeſche. Na dobo wichor pſchileczа a cžeſne wrota na kólnju cžiſny. Rano ſtanywſchi ſebi ſuſodźa njemóżachu wukłaſcź, hdźe běchu wone woſtałe. Hdyž młody muż 1. meje ſwoju młodu żonu domoj pſchiwjedźe, njemóżeſche ju pod cžeſnymi wrotami do ſwojeho doma dowjeſcź. Młoda żona dyrbjeſche ſo ſ wobhładanjom někotrych ſbytkow cžeſnych wrotow ſpokojicź. Tola njedźiwajzy teho ſtaj młodaj mandźelſkaj wjeſeleje myſle, a njebjeſa jimaj połne hukłow wiſaja.

S Laſa. Wot 15. meje ſo nowe ſaſtaniſchczo Wernighof mjes Laſom a Wojerezami wotewri. Nowy jěſdny plan ſa to je hižo wupowěſnjeny. Nowe natwarjene khěže ſydliſchczu měſchczańſki napohlad dawaju. Dźěła je tam doſcź. Njech ſo tam Sserbjo k dźělu ſamolwja, ſo by ſo tam pſchewjele zuſych njeſaſydliło.

S Niſleje. Ssobotu dopołdnja je ſo w Heinrichez garbarni garbař Heidersdorf ſ transmiſiju ſhrabnył a ſo wokoło wale mjetał. Hdyž bě ſo maſchina ſaſtajiła, jeho morweho ſ transmiſije ſczahnychu. Wón żonu a dwě dźěſczi ſawoſtaji.

Hornich Prußow. Pſchi pſcheſadźowanju Schuſterez hoſcźenza na Nicźańſkim ſudniſtwje je twarz Schimank ſ Wokrancźiz jako hypotheſiki wěricźel najwjazy ſadźił a mjenowany hoſcźenz do ſwojeho wobſedźenſtwa doſtał.

Se Khorjelza. (Khoſtanſka komora.) Pſchekſchiwjenja dla běchu techmika R. ſ Blunja k 20 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja ſaſudźili. Wón bě ſa 85 hriwnow kupjene motorſke koło, na kotrež bě 50 hriwnow napłacźił, dale pſchedał, hacź runje bě ſebi pſchedawař wumėnił, ſo koło jeho wobſedźeńſtwo woſtanje, doniż njeje doſapłacźene. Pſched khoſtanſkej komoru wobſkorżeny prějeſche, ſo

je žo na tole wuměnjenje swjasał. Dokelž pak to žwědk ſ pschißahu wobkrucźi, wobskorženy powołanje wróczi.

S Wětrnizy pola Wojerez. Schtwórtk tydženja je žo tu prjedowschi Kschižankez ſtatok wotpalił. Jeho dotalny wobžedžeŕ bě wobžedženſtwo rosschlebjerdźił, a schtwórtk žo jenotliwe pólne a łučne ſahony w pschitomnoſczi gmejnſkeje rady, ławnikow a kupzow wuměrjachu. Hdyž běchu žo wſchě pißmowſke dźěła dokonjałe, pschitomni Kschižanka, dokelž bě žo jemu naczahnyło, napominachu, ſo by jim pschiſtojne žnědanje wuhotował. Hnydom běchu žo wſchitzy ſa blido ſeżydali a žebi chléb, butru a połcz derje žkodźicź dachu. Pschichodneho žyna nětczischeho wobžedźerja, Natuſcha, do korczmy po ſchczipak póžłachu. Schto pak tón wohlada, hdyž žo ſ korczmy wróczi? Żyły dom žo ſ płomjenjom paleſche, w nutſka pak hłódni, wo wohnju niczo njewjedźazy hoſczo žedźachu. Saßkyſchawſchi, ſo žo dom pali, wěſo wſchitzy roſczékachu, chléb, butru a połcz płomjenjam pſchewoſtajiwſchi. Stare žłomjane twarjenje, kotrež je žo w lěcze 1815, potajkim pſched 99 létami, natwariło, žo tak rucze ſpali, ſo gmejnſki pſchedſtejiczeŕ Gärtner ani chwile njemějeſche, žwoje jěſdne koło wotwjeſcź. Kschižank je žebi pſchi wukhowanſkim dźěle hłowu ſranił.

S Klětneho. Njedźelu Laſowſke žerbſke towarſtwo „Handrij Sejler“ w Klětnom w Domſchkez ſali ſe žerbſkim konzertom a dźiwadłom ſjawnje wuſtupi. Sserbſki wjeczor žo ½8 hodźin ſapocznje. Sserbjo njech jón ſ bliſka a ſ daloka bohacze wopytaju.

S Czorneho Khołmza. S njewuſchnym paranjom ſ tšélbu je žo tu njeſbože ſtało. S kułku ſ jeneho teſchinga ſtej žo jenej holzy wobej lizy pſchetšélikej. Holza budźiſche žo moricź mohła, hdy by ju kułka do ſpanja trjechiła. Sbožo je tu wjetſche było dyžli njeſbože.

S Dubrawki w Khoczebuſkim wokrjeżu. Pſched nětkotrymi dnjemi khěžkaŕ Herzog polo woraſche, na kotrymž bě něhdy jena bróżeń ſtała. Pſchi tym wón ſ płuhom do żeleſneho hornza ſawadźi. S tuteho žo hromada 230 mjeńſchich a wjetſchich pjenjes, w létach 1598 hacź 1632 bitych a ſ wjetſcheho dźěła derje ſdźerżanych, wuwali. Wone žu žo naiſkerje w tſizeczílětnej wójnje pſched rubjeżniſkimi wojakami ſahrjebałe. Pjenjeſy žu žo Shorjelſkemu muſejej póžłałe.

Czeſtny dźeń towarſtwa „Czornobóh“ w Draždźanach.

Njedźela 3 meje je a woſtanje wuſnamny dźeń w ſtawiſnach žerbſkeho towarſtwa „Czornoboha“ w ſakſkim hłownym měſcze. Wo czoż je žo czíłe towarſtwo łéta dołho prózowało, na tutym dnju, na kotrymż žo ſ dobom 25 létny žwjedźeń towarſtwoweho wobſtacźa žwjeczeſche, žo to ſkónczże do ſkutka ſtaji. **Nowa khorhoj**, kiž ma jemu nětko ſ wjednikom bycź, ſ napominarjom a ſ pohonjerjom, **je žo poſžwjeczíła** w rjenje wudebjenej ſali „Volkswohl“.

Sta a ſta Sserbow a Němzow, Łużiczanow a druhich krajanow ſe wſchěch kónczin Sakſkeje běchu žwědzy wurjadneho žwjedźenja. Se žerbſkich towarſtwow běchu ſaſtupjene Lipa Sserbſka ſ Panczíz a Rakeczanſka Lipa, wobej ſ khorhoju, Budeſtezy (Lubin), Budyſchin (Jednota), Njeżwaczídko (Jutrniza), Khwaczízy, Domowina a Jednota Draždźanſka, Bukezy a Njebjelczízy.

Tukhwilny pſchedžyda, k. Pětſchka, witaſche žwjedźeńſku ſhromadźiſnu w žerbſkej a k. Wojnaŕ w němſkej rěczi, kiž žwoje žłowa ſe žławu na naſcheho krala. ſkónczi. S czeſtnych hoſczi běchu pſchitomni generalny leutnant exz. ſe Seydlitz, präſidenta létuſcheho ſakſkeho dnja w Draždźanach, wyſchſchi zyrkwinſki radźicźel em. Herzog, rodźeny w Njeżwaczídle, a faraŕ em. Nowak ſ Draždźan, faraŕ Domaſchka ſ Budeſtez, ſapóżłanz Bart, kapłan Deleńk ſ Budyſchina a druſy.

We wulkej ſali, w kotrejż njedźiwajzy žylneho wopyta najlepſchi porjad knježeſche, žo bórſy kraßny pißany wobkhowachu na 25 lět. Tak žo k. faraŕ Domaſchka ſa czeſtneho žobuſtawa pomjenowa a ſ kraßnym diplomom pſcheżłapi, ſa czoż žo wuſnamjenjeny ſ jadriwymi žłowami dźakowaſche. Knježa hoſczenzaŕ Dietrich w Budyſchinje, wyſchſchi inżeneur Wiczas a měſchczańſki ſaſtojnik Hanczka w Draždźanach doſtachu žlěborne czeſtne ſnamjeſchka ſa 25 lětne žobuſtawſtwo.

Na to žlědowaſchě žwjatoczne požwjeczenje khorhoje. Schěſcź knježnow w narodnej draſcze, wobdate ſe žobuſtawami „Czornoboha“, khorhojow ſ Panczíz, ſ Rakez a Vogtlandſkich a Rudnohórſkich krajanow w Draždźanach, pſches ſalu na jewiſchczo czehnjechu, ſ kotrehoż mjes ſelenymi roſtlinami kralowa poſtawa ſtrowjeſche. Knjes Handrik, kiž je wuměłſki czeſtny diplom a wobras žerbſkeje króny, wjerſchk noweje khorhoje debjazeje, ryßował, pſchednjeże w jaßnej a ſroſumlíwej rěczi khorhoji poſtrow, kiž je k. faraŕ Domaſchka baßnik. (Pſchinjeżemy žwjedźeńſke hrono na druhim měſtnje.) Khorhoj błyſchczi žo w žerbſkich a ſakſkich barbach. Na prědkownej ſtronje ſteja žłowa:

„Bohu k czeſczi, Sserbam k wużitku!
Tracź dyrbi Sserbſtwo, ſawoſtacź!“

na ſadnjej: „Sserbſke towarſtwo Czornobóh w Draždźanach“ a wobras hory Czornoboha pola Budyſchina.

We žwojej žwjedźeńſkej rěczi ſpominaſche knjes faraŕ Domaſchka na tutu horu, kiž ſhladuje do žerbſkeho kraja a je było ſe žwědkom prěnjeho kſcheſczijanſtwa mjes Sserbami. S žapazymi žłowami napominaſche Sserbow, ſtacź ſ wutrobu ſ duſchu ſa žwoju narodnoſcź. Rěcź wopſchija tak jadriwe ſornjatka, poetiſke myßle, a duż wupraju ſjawnu próſtwu, ſo by žo w naſchich žerbſkich cżaßopißach woſſjewika, k czemuż žo žławny rěcznik ſawěſcze njeſapowjedźi. Woßebje ſajimawa w rěczi bě epiſoda wo žynu, kiž pola wojakow pobywſchi, ſe žwojej ſtaruſchkej žerbſkej macźerju wjazy žerbſki rěczecź njechaſche. A tajkich wbohich ſaßlepjenych pſchikładow namakamy bohużel we Sserbach hiſchcze wjazy.

Nowa khorhoj dosta jara bohate dary: 3 drohotne banty, 1 bandelier, 2 ſcherpje, 1 pjerſchczeń a 23 hosdźi ſe Sserbow a Němzow. Pſchedžyda dźakowaſche žo ſ hnujazymi žłowami ſa pſchiwobroczene dary a ſpominaſche w běhu žwjedźenja na ſemrjeteju czeſtneju žobuſtawow kk. prof. Jakuba a fararja Jakuba. Wonaj mataj wulke ſaßłużby wo towarſtwowe duchowne, narodne a materialne wuwicze. Jimaj hiſchcze dźak do rowa!

Jeho Majeſtoſczi kralej Bjedrichej Auguſtej žo ſcźěhowazy telegram póßła:

„Waſchej Majeſtoſczi wyßokemu krajnemu wótzej žłubi žerbſke towarſtwo „Czornobóh“ w Draždźanach, kiž dźenża pſchi ſkładnoſczi 25 létneho wobſtacźa žwoju khorhoj žwjeczi, njekhabłazu žwěru a proßu, žerbſkemu ludej tež w dalſchim ſ hnadnym ſchkitowarjom bycź.“

Naſajtra dońdże wotmołwa:

„Jeho Kralowſka Majeſtoſcź dźakuje žo ſa telegram, wot poßwjeczenja khorhoje pſchipóßłany, a je mi porucził, jeho žwěrnych Sserbow poſtrowicź.“

v. Schweinitz, adjutant

Tež ſakſkemu kronprynzej a wulkowójwodze Meklenburgſko-Swěrinſkemu žo holdowazy poſtrow póßła. Kronprynz žo pſches generala ſ Carlowitz liſtnje ſa lube pſcheproſchenje dźakowaſche a tež telegrafiſki dźak ſa depeſchu wupraji.

So na naſchich lubych krajanow tež ſ wonka žwjedźeńſkeho měſtna ſpominachu, wo tym žwědczachu mnohe dopißy a telegrafiſke poſtrowy, mjes nimi wot kk.: prof. dr. Muki, fararjow Waltarja, Mateka, Mikele, Mrósaka a Ssykory, wot „Sserbowki“ a druhich, woßebje ſ němſkich ſtron.

S dźakom dyrbi žo tež ſpomnicź na podpjeru, kiž je k. wyſchſchi wucźeŕ Krawz ſe žwojim żónſkim khorom žwjedźenjej poſkicźił, woßebje na ſola konzertneje ſpěwarki Jſoldy Hahnoweje, kiž wědźeſche ſe žwojimi žerbſkimi ſpěwami žamo Sserbow pſcheßłapicź. Khory wotměnjachu žo ſe ſolami, ſ dźěła žerbſke, ſ dźěła němſke, a tak bě woběmaj ſtronomaj žłużene. Nadźijamy pak žo, ſo žwjedźenje „Czornoboha“ w pſchichodźe bóle žerbſkeho raſa nabudu, ſo jeho žobuſtawy w towarſtwje a tež we žwójbje žerbſku rěcź haja a žo wo to poſtaraja, ſo žo nam żaneho žyna a żaneje dźowki we wulkim měſcze njeſhubi. Wěmy drje, ſ kajkimi cżeżemi maja žo tola bědźicź, ale pſchi dobrej woli a krutym kharakteru žo wſchitko dozpěcź hodźi.

Spokojeny móże „Czornobóh“ na žwój derje poradźeny žwjedźeń ſhladowacź. Nadźijomnje je w žobuſtawach nowu horliwoſcź a luboſcź k narodnej wězy wubudźił, a žnadź nětko nowa khorhoj tych tež pod žwój ſkhow ſhromadźuje, kiž hiſchcze naſdala

ſteja. Liczba ꝑobuſtawow mohła ſta a ſta bycź, hdyž ꝑebi rosmyꝑlimy, kelko tyꝑaz evangelſkich Sserbow w Draždžanach a we wokolnoſczi bydli. Njech ꝑerbſka króna, kiž khorhojiny wjerſchk debi a wo kotrejž ꝑſchichodnje hiſchcże nĕſchto napiꝑamy, kóždeho dopomina na ſtruchle cžaꝑy, kiž Sserbja uĕhdy ꝑſchĕtrawachu, a duž njech ꝑo kóždy ſa tym ma, „ſo ꝑo wrócża ſlote cžaꝑy!“ „Cžornobohej“ na tutym mĕſtnje hiſchcże ras: vivat, crescat, floreat! S.

Sswjedženſke hrono

ꝑſchi poꝑwjeczenju noweje khorhoje towarſtwa „Cžornobóh“

w Draždžanach, 3. meje 1914.

Nĕtk ſyma ꝑurowa je ꝑſchewinjena,
A ſzeptař je ji ſ ruki wupadnył.
Nĕtk ꝑylna kralowa je ꝑſchemóžena,
A wichor rĕſaty je wocźichnył.
Nĕtk naleczo je ꝑſchiſchko miłe, kraꝑne,
A Boże ꝑlónczko ꝑwĕczi cžopłe, jaꝑne.
Tež w kraju ꝑerbſkim rjana kcźĕje meja
A Sserbow domiſna je Boži raj.
Tam milijony kwĕtkow ſaꝑo kcźĕja
A barbji ſ barbu pyſchnej ꝑerbſki kraj.
We módrinje pak horkach ſchkowroncźk ſpĕwa
A Bohn wyſkajo ꝑwój khĕrluſch džĕła.
O ſłoty cžaꝑo, nalĕczo, ty miły,
Ssy wĕſchcźeŕ nam wo nowym žiwjenju?
Chzeſch we naꝑ ſbudźicź mozy rychłe, cžiłe?
Do duſchow płodźicź ꝑylnu nadžiju?
Sso ꝑmjertne puta wſchudže roſłamaju;
O. wotucź, ludo, tež we ꝑerbſkim kraju!
Stań nĕtk ſe ſymſkoh' ſpanja dołholĕtnoh',
Sso poꝑylń ſ duchom žiwym, nalĕtnym!
Cžiń kónz wſchej' liwkoſcże a jaſtwa bĕdnoh',
Sso ſhrĕj a ſhrabaj k ſkutkam narodnym!
Je kolebka cži ſtała w ꝑerbſkim kraju,
O woſtań Sserb, dóńž koſcże twoje tłaju!
Schtó ꝑu cži budžerjo, kiž ꝑſches kraj khodża,
Te wóhniſchcża ſa luboſcź wótcžinſku?
Schtó ꝑu cži wodžerjo, kiž rad naꝑ wodża,
Cži ſchkitarjo ſa ſemju narodnu?
Na Waꝑ, Wy towarſtwa, mi wócžko hlada
A pomoz Waſchu Sserbſtwo ꝑebi žada!
Tež Cžornobóh je ꝑławne džĕło ꝑwoje
Lĕt pjecź a dwazyczi nĕtk dopjelnił,
Je hajił ꝑerbſku rĕcź a waſchnja drohe
A w zuſbje bratrow, ꝑotry hromadžił,
Je ſpĕwał ꝑerbſki ſpĕw a proꝑył, wołał,
So w zuſbje Sserbow by ꝑſchi Sserbſtwu ſkhował.
Po prózowanjach wulkich ꝑſchikhadžuje
Nam ꝑwjedžeń ſkónczńje dawno žadany,
Sso khorhoj naſcha dženża poꝑwjeczuje
A pyſchnu, rjanu my ju witamy.
Budź, khorhoj, wodžerka nam k džĕławoſczi!
Budź ſbudžerka ſa luboſcź k narodnoſczi!
Rĕcź, khorhoj, k nam, ſo bychmy ſakhowali
Ssej ꝑwoju drohu, ꝑerbſku narodnoſcź!
Rĕcź, khorhoj, k nam, ſo bychmy wukubłali
Tych wótzow naſchich ꝑwĕrnoſcź, pobožnoſcź!
Rĕcź, khorhoj, k nam, ſo roſcże luboſcź prawa,
So kcźĕje towarſtwo a Sserbow ꝑława!

Wuꝑudženja.

Khoſtanſka komora. Dla ſkſchiwdženja gmejnſkeho ꝑchedſtejicźerja Mikławſcha Juſta w Khróſczizach a jeho ꝑyna Jurja Juſta mĕjeſchtaj ꝑo kublerjej Michał Scholta a Jurij Michał Ducźman w Khróſczizach ſamblwicź. Wonaj bĕſchtaj Kamjenſkemu hamtſkemu hejtmanſtwu pižmo ſapodałoj. W nim ꝑo na to wobcźežowaſchtaj, ſo bĕ Jurij Juſt Scholtu ꝑches ſaſtupjazeho nózneho ſtražnika a gmejnſkeho ꝑkužobnika napominacź dał, ſo dyrbi nózne ſtražniſtwo ꝑchewſacź, a ſo dyrbi hwiſdacź, jeli ſo njemóže ducź. Ducźman ꝑo ſranjeny cžujeſche, dokelž bĕ jemu Juſt džĕło ſawĕſcźazeho agenta ꝑſche krupobicże poſkicźał. Dale je kermuſchu Jurij Juſt, kaž je jedyn ſkótny lĕkař powjedał, wotkhadne wopiꝑmo ſa ſkót napiꝑał, ſ gmejnſkim ſtemplom ſtemplowak a bjes prawa podpiꝑał. Pſched ꝑudom Delenk wobꝑwĕdcźi, ſo je jemu Jurij Juſt w ꝑchitomnoſcźi ꝑwojeho nana poruczik: „Dźi Ducźmanej a praj jemu, ſo mam ſawĕſcźenje ꝑſche krupobicże ꝑchepodacź, a Scholcże rjekł, ſo móže nózny ſtražnik bycź. Hdyž njemóže ducź, móže hwiſdacź.“ Temu napſcheczo Mikławſch Juſt a jeho ꝑyn wudawaſchtaj, ſo ſtaj Delenkej poruczikoj, ſo by wſchitkim wobydlerjam woſſewik, ſo ma ꝑo nózne ſtražniſtwo ſ nowa wobꝑadžicź, a ſo chzyli ꝑo cźi ſamolwicź, kotſiž wo njo rodża. Dokelž Ducźman njeje agenturu ratarſkeho woheń ſawĕſcźazeho towarſtwa doſtał, je jemu Juſt agenturu ſawĕſcźenja ꝑſche krupobicże poſkicźił. Jurij Juſt prĕjeſche, ſo je mĕſto ꝑwojeho nana wotkhadne wopiꝑmo podpiꝑał, a ſkótny wikowař Bĕlk wobꝑwĕdcźi, ſo njemóže rjez, ſo je to cźinił. Žandarm Keil ſ Pancźiz praji, ſo je jemu Delenk ꝑam powjedał, ſo je dyrbjał nowowobꝑadženje nózneho ſtražniſtwa po zyłej wꝑy woſſewicź. Delenk to pod ꝑchiꝑahu prĕjeſche. Ssud Scholtu a Ducźmana wuwinowa, dokelž bĕſchtaj drje ſkſchiwdženje ſawinowałoj, tola ꝑchi tym wopraꝑnjene intereꝑy ſaſtupowałoj. Delenka dla podhlada wopacźneje ꝑchiꝑahi ſajachu.

Přilopk.

* (Kruwa ſe ſłotom w žołdku.) Hdyž tele dny we Wuhanczizach jenu kruwu dorĕſachu, w jejnym žołdku pódla jeneho hoſdża awſtriſki dźeꝑacź-krónowſki ſłoty namakachu. Hdże je kruwa njepſchetkajomnu drohotnu jĕdź ſjĕdła, ꝑebi njemóża wułožicź.

* Se 6000 hriwnami cźeknył je w Draždžanach 34 lĕtny ꝑchekupſki pomoznik Arthur Reinhard. Jeho prinzipal bĕ jeho ſ tutej ſummu do khĕžorſtwoweje banki póꝑłał, ſo by jenu ꝑmĕnku (wechſel) ſapłacźił. Reinhard, kotryž je woženjeny, njeje tež wjazy w ꝑwojim wobydlenju pobył.

* (Spytane rubježne morđarſtwo.) Wutoru popołdnju je ꝑo w Draždžanach w ſchokoladowej ꝑchedawarni Richarda Selbmanna na Budyſkej dróſy rubježne mordarſtwo ſpytało. W klamach bĕ 28 lĕtna ꝑchedawarka Marja Starkez ꝑama ꝑchitomna. Młody cźłowjek, kotryž do klamow ſtupi, ꝑchedawarku ſ hamorom tſi krócź do hłowy dyri, ſo ꝑo ta ſ krwju polata na ſemju ſwjeſe. Wona pak mĕjeſche hiſchcże telko mozy, ſo ſtanywſchi na drohu wubĕża a wo pomoz wołaſche. Sa ſłóſtnikom ꝑo puſchcźiwſchi ludźo jeho w jenej ꝑuꝑodnej khĕži ſaꝑłapichu a na polizajſtwo dowjedžechu. Pſchedawarku do kliniki dr. Stölznera dowjedžechu. Jejne ſranjenje njeje ſtraſchne.

* (Njeſboże ſ automobilom.) Pola Kelna nad Rheinom automobil wulkoležomnoſcźerja Wiltſche na bok ſjĕdże a ꝑo ſwróczi. Wós ꝑo wſchón rosbi, ꝑchi cźimž je ꝑo 14 lĕtny Wiltſchowy ꝑyn ſaraſył. Wiltſchowa žona je ꝑebi nop rosraſyła a ꝑebi moſhy ſtraſchnje ſtſchaꝑła, tola je nadžiła, ſo ꝑo jej žiwjenje ſakhowa. Tſi druhe w automobilu ꝑedžaze woꝑoby ꝑo cźežko ranichu. — S Pariſa ꝑo piſche: Automobil hrabinki Turennoweje do jeneho ſchtoma ſawadźi a ꝑo roſtſchĕſka. Hrabinku Turennowu do hojerńje dowjeſechu, hdyž ma ꝑo jej lĕwa noha wotewſacź.

* (Sadwĕlowanſki ſkutk ꝑwójbneho nana.) Njewſchĕdneje ꝑchicźiny dla je ꝑebi w Duisburgu jedyn ꝑwójbny nan žiwjenje wſak. Tamniſchi 37 lĕtny dźĕłacźeŕ Thiſſen, nan 7 dźĕcźi, je ꝑo ꝑched lokomotivu ſpĕſchneho cźaha cźiꝑnył. Jeho cźĕło ꝑo zyle ſmjecże. Thiſſen hižo dwĕ njedźele nowe wobydlenje pytaſche, tola jeho wſchudže dla wulkeje liczby jeho dźĕcźi wotpokaſachu. Sadwĕlowawſchi, ſo jeho žona a dźĕcźi žaneho wobydlenja wjazy njeſmĕja, wobžaromny muž do ſmjercże dźĕſche.

* (Cźłowſke žiwjenje ſa 60 pjenježkow.) W Lautenburgu je ꝑchekupz Pſchybilſki ꝑkužobnika ſ jeneho Soldauſkeho hoſcźenza ſatſĕlił. Wonaj bĕſchtaj ꝑo dla 60 pjenježkow wucźinjazeje worcźiſny ſwadźikoj.

* Dla ꝑchekſchiwjenja a falſchowanja ꝑu vizefeldwebla Scheidta i pĕſcheho regimenta cźiꝑko 94 w Jenje ſajeli. Scheidt je pjecża laka ſlicžbowař offizĕrſkeho kaſina nĕhdże 8000 hacź 10000 hriwnow ꝑchekſchiwił.

* (Pſchekſchiwjenje.) Hłowny wucźeŕ a ſlicžbowař wupožcźowaŕnje w Minfeldże (w Bayerſkej), kotryž je 19.000 hriwnow pſchekſchiwił, je ꝑebi w Schwajzarſkej žiwjenje wſak.

* (Rosbuchnjenje dynamita.) Dynamitowy ſklad ponamaſkeho knježerſtwa w ꝑrjedźnej Amerizy je ꝑo ſ rosbuchnjenjom wupuſcźił. Pſchi tym je ꝑo 8 woꝑobow morilo a 19 ꝑo cźežko ſraniło.

* (Sſnĕhowe mjecźele.) W pokodniſchich kaukaſkich horach ꝑu ꝑnĕhowe mjecźele 9 mꝑow ſapuſcźile. Winizy ꝑu cźežko ſchkodo wałe. Ludowe hoſpodarſtwo ſchkodu wjele milijonow poczerpi.

* (Parna łódź ßo ſpalika.) Němſka parna łódź „Seydliz“ je bjesgrotnu powjeſćź do Jendźelſkeje pósłała, ſo je ſ ranja połnóznoamerikanſkeho brjoha palazu parnu łódź wohladała. „Seydlitz“ druhe wójnſke łódźe na pomoz ſawoła. Na palazej parnej łódźi njeje ßo žadyn żiwy cłowjek wohladał. Też w jeho wokolnoſćźi njebě žanych wukhowanſkich cłołmow widźećź.

* (300 khěžow w płomjenjach.) W měſćze Skali we wjeczornej Ruſkej 5. meje něhdźe 300 khěžow w płomjenjach ſtejeſche. Wjele cłowjekow je ßo ſpaliło.

* (Wulki woheń we Valparaiſo.) Chileſke pſchiſtawne město Valparaiſo w połodniſchej Amerizy je ßo wutoru ſ wulkim wohnjom wupuſćźiło. Woheń je ßrjedź města wudyrił a je ſa krótki cłaß wjetſchi dźěl pſchekupſkich domow ſnicził. Też wjele cłowſkich żiwjenjow je ßebi woheń ſa wopor żadał. Hacž dotal ßu něhdźe 50 ſpalenych a wjele ſranjenych naliczili.

* (Rooſeveltowe puczowanſke naſhonjenja.) S nimo měry wulkimi wobcźežnoſćźemi a tradanjom je ßo ßlědźeńſka expedizija něhduſcheho amerikanſkeho präſidenta Rooſevelta w ſnutskownej Braſilſkej bědźicź měła. Jedyn zyły měßaz wobdźělnizy zyroby tradachu, dokelž w praléßu żaneje dźiwiny njenadeńdźechu a w rękach żanych rybow njewohladachu. Husto kerczina poſtupowanje jara poczežowaſche. Wjazy krócź pucź pſches tonidła dźěſche, w kotrychž ßo ſ krokodilemi mjerwjeſche. Woßebje měješche expedizija ſ dźiwimi kóckami cźerpicź, kotrež běchu wjetſche dyžli puma. W nozy wone njepſcheſtawajźy nadpady na lěhwo cźinjachu. Nimale dwaj měßazaj dołho ßo expedizija ſe żanym cłowjekom njeſetka. Rooſevelt ßam je tak woßłabnył, ſo ßo njemóže wjazy na nohomaj ſdźerżećź.

* (85 khěžow ßo ſpalile.) Póndźelu wjeczor 1/2 9 hodźin bě w Steniku w Tirolſkej woheń wudyrił, kotryž je 85 khěžow do procha a popjeła pſchewobrocził. 600 ludźi je ſ tym bjes bydła.

* (Chineſzy rubjeżnizy jendźelſku łódź ſpalili.) Pola Kiaua ßu chineſzy namórſzy rubjeżnizy jendźelſku parnu łódź „Taion“ ſadźerżeli, wurubili a ſpalili. 150 puczowarjow a mużſtwo ſ nadpadnjeneje łódźe je wucźek na druhich łódźach namakało. 180 woßobow je ßo ſhubiło.

Palaſtowe dźiwadło

w Budyſchinje na khěžorſkej dróſy 11.

Wſchědnje

wot 4 hodźin popołd. hacž do 11 hodźin wjeczor

wulke pſchedſtajenje

: najnowſcheho dokonjenja :

ßwětlohrajeŕſkeho umělſtwa.

Kóždu ßobotu a ßrjedu ßo programm pſcheměni.

Sſerbſke a němſke

ſpěwarſke

ſa njewjeſty

ßu po tunich płaczíſnach na pſchedań we wudawarni Serbskich Nowin.

M. ſwnd. Haniſchowa Wuloženje kharaktera

ſ hłowy a dłońinych cźarow.

Rěcźne hodźiny wſchědnje wot 10 hodź. dopołdnja hacž do 8 hodź. wjeczor. Bydli w hoſćenzu „ſkoteho ßlónza“ po 1. ſkhodźe w 6. ſtwje. Jenož něſchto cźaßa.

Kedźbu!

Hdźe tunjo **kwětki** a **hałožki** na **tłobuki** kupujecźe? W pſchedawarni wumělſkich kwětkow. Kóżda kwětka ßo po żadanju ſhotowi.

Max Stelzig

na Hoſchiz haßy 1. 8

Cźerpjach wot 3 lět na żołtu wumpjeru ſe żałoßnym

ßwjerbjenjom.

S poł kuſkom Zuckerowego patent. lěkarſkeho mydła ßym cźwilu doſpołnje wobył. H. S., polizajſki ſerżant.

Kuſk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßylniſcha forma). K temu **Zuckooh kreme** (niz tucźnjaza a mila) 75 pj. a 2 mk. w **Budyſchinje** oola dr. **Roebera,** Germaniadrog. **Oty Engerta, bratrow Měrſchez** naſlěd., **Strauch a Koldy.**

WYBERT-TABLETTEN

Name geſetzlich geſchützt

Wſchěm woßobam, kotrež dutbja ßwoje hłoßowe organy napinacź, dawaja **Wybertowe tabletty** najwěſcźiiche ſchkitanje piche wuſtacźe hłoßa. Pſchi naſmmnjenju ßo wone dla ßwojeje roſpuſchczożeje ßamowmoſcźe rad trjebaju. Tyßazy jich wubjerne ſtutkowanje wobßwědcźeja Doſtacź we wſchěch haptykach a drogownjach po 1 hr.

Wobydlenje

je na pſchenajecźe w Nowej Wßy cźißło 3 pola Njeßwaczidła.

Mała khěża

w Budyſchinje ſe ſahrodu je ſa 9800 hr. hnydom na pſchedań. Dalſche pola fotografa Scholty pſchi Gickelſkej horje 1b.

Schatowa róla

dobra a lohko ßo wjercźaza, je na pſchedań pola reſtauratéra **Hentſchela** w Semizach-Tumizach.

Wſchelake

trjebane woſy

mjes nimi

Landawſki wós

płaczíiny hódne porucźa

M. Gallowy naßlědnik

na Hoſchiz haßy cźo. 25.

Hnydom abo poſdźiſcho ßo někotſi wuſtojni, a khmani

dźěłacźerjo

pſchi dobrej mſdźe do trajneho dźěła pytaju.

Drjewomaczíſnowa a papowa fabrika w Cźělnom.

Wuſtajneho młódſcheho

bětnarja

hnydom abo poſdźiſcho na ßudowe dźěła pſchi wyßokej mſdźe do trajneho dźěła pyta **H. Lolck,** w Budyſchinje pſchi hłownym torhoſchcźu, njedaloko Pětrowſkeje zyrkwje.

Kuchańki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczkow wolazych a dźěłacźerſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku khěžorſkeje drohi w cźrijowni knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

(K temu cźißku pſchiłoha)

Přeprošenje
na
poswjećenje khorhoje
serbskeho towarstwa „Jutrnicy“
za Njeswačidło a wokolnosć, njedźelu 24. meje 1914.

◆◆◆◆

Porjad:

1. 10—1 hodź.: Powitanje towarstwow.
2. ½2 hodźin: Zhromadźenje předsydow we Weberec hosćencu.
3. 2 hodźin: Zestupanje towarstwow do ćaha.
4. 3 hodźin: Poswjećenje khorhoje.
5. Ćah přez wjes.
6. Koncert na swjedźeńskim městnje přez kapału Budyskich husarow.
7. Přepodaće darow.
8. Bjesada.
9. Wot ½6 hodźin reje.

Kedźbu!
Serbski wječor w Minakale
wotstorčeny

a so ważneje wěcy dla hakle w juniju wotdźerži.

Knalětnemu lěkowanju.

Jałorzowa (jechibrnowa) brěčka

najlěpschi krejcźiscźazy źrědk
w tysach po 40, 80, 120, 200 pj.
a po wjetschich dźělbach porucza

Otto Engert
drogowna pschedawarnja
en gros en dèteil
Telefon 33.

Kóślaze kóžki

kaž tež wschě
druhe družiny
:: **kožow** ::
kupuje
po najwyschschich płaćizinach
Heinrich Lange
pschi žitnych wikach 11
a pschi zyrkwinym naměsće 4.

Nowosće
chenillowych rubischczow
a chenillowych schawlow
źu doschłe. Wězy źu najlěpscheje hódnosćeje a kraźnych mustrow
Otto Osswald
na kamjeńtnej haźy 7.

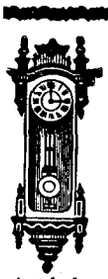

Kóždy, kotryž chce źebi **dobry a tuni cźaźnik** kupić, abo kotryž chce źebi jón **porjedźić dać**, njech dźe k cźaźnikarjej
Kurtej Jenčej
na swonk. lawske haźy 5.
Jenčej pschedawa a porjedźuje, sa źwoje dźěło sprawnje cukuje. — **Proschu, źebi moje wukładne wokno, s płaćizinami wupołożene, wobhladacź.**

Serbski musej
wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měźaza wot ½11—12 hodźin.

Jutrnica,
serbske tow. za Njeswačidło a wokolnosć,
změje **njedźelu 10. meje** popołdnju w 4 hodźinach we Weberec hosćencu swoje posedźenje.

Sobustawy a hosći najwutrobnišo přeprošuje
předsydstwo.

Serb. tow. „Lipa“ za Rakecy a wokoln.
změje, da-li Bóh, jutře njedźelu 10. meje, pop. w 5 hodź. w Hönčec hosćencu swoje
měsačne posedźenje.
Wšě lube sobustawy a hosći w bohatej ličbje wočakuje
předsydstwo.

Rakojdźanske serbske towarstwo

wotměje njedźelu 10. meje w Zendźic hosćencu wot popołdnju ½4 hodź. sem zjawnu zhromadźiznu, na kotrejž knjez farař Domaška-Budesćanski přednošuje. Na tutu zhromadźiznu so wšitcy, mužscy a žónske a tež ći, kiž njejsu sobustawy towarstwa, nanajwutrobnišo přeprošuja.

Sobustawy njech so hižo ½3 k posedźenju zeńdu.

Wo prawje bohaty wopyt prosy

předsydstwo.

Lětny źmjertny dźeń

njebo **Hany, Augusta Hadama w Hermanezach mandźelskeje,** wumrje 14. meje 1913, stara 52 lět 11 měźazow.

Tón srudny dźeń, mój luby nano,
A też wy dźeczi srudźenc,
Je blisko nětk, kaž wěscze žauoh'
Waš potrjechił njej na źwěcze,
Kaž psched lětom, o srudoba
Hdyž luba macź bě wumrjeła.

Wo tym, so wona khora běsche
Tu źydom stysknych tydźenjow
A jara rody dlěje chźusche
Wschak mjes wami 'schcze wostacź
Pak Boża rada postaji, [jow,
So w źmjerczi wocźi sandźeli.

To źrjedu schtyrnateje meje
Pschivołdnju w prěnjej hodźinje
Bu wumóžena s nuzy wscheje,
Se źwojej' stysknej' khorosće,
Bóh Wótz ju wotźal wotwoła
Do tamnoh' sbóžnoh' Ziona.

Ta źama běsche narodźena
Wot Richez starschej' w Bukojnje,
Bu w Sdźarach w Božim domje
[kschcźena
Też khodźeschе tam do schule,
Też kschcźenski źlub je snowiła
Tam pola źwjatoh wołtarja.

Hdyž dźewjatnacze lět bu stara,
Je jako cźežna njewjesta,
Na lětach hischcze młoda jara
Zno stupiła do mandźelstwa
We Hermanezach s młodźenzom
S tym cźežnym Gustu Hadamom.

Jej mandźelstwo Bóh žonowasche
Tu s wóźom jimaj dźeczimi,
Wón źyna, źydom dźowkow dasche
Hlej k weźelu a kradosczi
Kiž wschitzy hischcze žiwi źu
Wo źwěrnu macź nětk žaruju.

Hdyž dźowku Martu pschewodźiła
Bě loni k źwjatom wołtarjej,
Kiž kschcźenski źlub bě wobnowiła,
S njej dosta źwjate cźełko krej,
We Božim domje w Rakezach,
Dha skhori bórsy po jutrach.

Najmłódscha dźowka pschewodźiła,
Je lětźa město macźerje,
Hdyž kschcźenski źlub je wobnowiła
Pawlina dźowka do zyrkwje,
Kiž je też macź we khorosczi,
Tu hladała we luboscźi.

Kak derje, luba macźi k tebi
Je tola tam we njebju nětk,
Ty njeźadasch nětk wěscze źebi,
Wschak wjazy k nam na hrěschny [źwět
My mamy pak tu nadźiju
So pschińdźemy też sa tobu.

A tak da spi nětk, lubowana,
We źwojim khłódnym rowje tam,
Hacź budźesch s njeho sawołana,
Hdyž poźledni dźeń źwita nam,
Bóh pomhaj, so, hdyž wumrjemy,
Sso sbóźni saźo widźimy,

We mjenje srudnych sawostajenych **Hańża Budarka.**

Pschiloha k czišku 19 Serbskich Nowin.

Sobotu 9. meje 1914.

Placišuy rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach.

7. meje 1914.

Placišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druziny a wosnamjenjenja.	Žiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. polnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacž do 6 lět	50—51	94—98
awstriske	—	—
2. mlode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	44—48	86—90
3. žrěnjo pizowane mlode, derje pizowane starsche	38—42	80—84
4. žnadnje pizowane lóžđeje staroby	31—37	69—78
Jałojzy a kruwy:		
1. polnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosće	47—50	88—93
2. polnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacž do 7 lět	41—45	82—86
3. starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite mlódsche kruwy a jałojzy	37—49	76—79
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	32—36	72—76
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25—30	63—70
Byki:		
1. polnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosće	49—50	90—93
2. žrěnjo pizowane, mlódsche a derje pizowane starsche	44—47	84—87
3. žnadnje pizowane	39—43	79—82
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	58—60	100—102
2. žrěnje kormjene abo tej dobre wot zyza	48—54	90—96
3. žnadnje wuwite wot zyza	38—43	79—84
Swinje:		
1. polnomjaßne lěpschich raßow a jich skschiženjow w starobje hacž do 1¼ léta	44—45	56—57
2. mjaßne	43—44	55—56
3. žnadnje wuwite, tej ranzy a kundroßy	42—43	54—55

Placišna žitow a produktow.

Žitowy bowos w Budyšchinje:	W Budyšchinje. 2. meje 1914 wot hr.	wot pj.	hacž hr.	hacž pj.	W Lubiju 7. meje 1914 wot hr.	wot pj.	hacž hr.	hacž pj.
Pšchenza . . . bela	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . žołta	—	—	—	—	9	05	9	75
" nowa	8	85	9	—	—	—	—	—
Rožka . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	40	7	90	6	75	7	75
Jećmjeń . . . 50 kilogr.	—	—	—	—	6	60	7	90
Wows . . .	6	75	7	50	6	60	7	40
" nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch . . .	11	—	20	—	18	—	20	—
Woka . . .	11	—	12	—	9	—	10	50
Jahły . . .	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka . .	17	50	19	50	22	—	23	—
Bérny . . .	1	90	2	50	2	10	2	40
Butra . . . 1 kilogr.	2	70	2	90	2	60	2	80
Pšchenična muka 50 "	10	50	18	7	15	—	19	—
Rjana muka . 50 "	9	75	12	50	11	—	13	—
Ssyno . . . 50 "	2	50	3	25	2	50	3	—
Ssłoma . . 100 "	3	25	3	50	3	—	3	60
Proßata 1050 schtuk, schtuka . .	14	—	27	—	—	—	—	—
Pšchenične wotruby 50 kilogr.	5	45	5	80	5	30	5	80
Rjane wotruby 50 kilogr.	5	35	5	70	5	70	6	10
Pšchenčny gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Rjany gris	6	50	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 5 pj., schtuka 7 pj.

W Budyšchinje placeješe: kórz pschenzy (bela) po 170 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np., žołta — hr. — np. hacž — hr. — np., nowa: 14 hr. 20 np. hacž 14 hr. 96 np., kórz rožki po 160 puntach 11 hr. 76 np. hacž 12 hr. 24 np., nowa: 12 hr. — np. hacž 12 hr. 32 np., kórz jećmjenja po 140 puntach: 10 hr. 85 np. hacž 12 hr. 04 np.

Wiczne placišuy w Kamjenzu.

7. meje 1914

Po 50 kilogr.: Rožka wot 7 hr. 50 np. hacž 8 hr. 10 np., pschenza wot 9 hr. — np. hacž 9 hr. 65 np., jećmjeń wot — hr. — np. hacž — hr. — np., wowß wot 6 hr. — np. hacž 8 hr. — np., jahły wot — hr. — np. hacž — hr. — np. hróch — hr. — np., žyno (stare) — hr. — np. (nowe) 4 hr. — np., berna — hr. — np. hacž 8 hr. 20 np., žłoma (100 kilogr.) 3 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 50 np. hacž 2 hr. 80 np., jeja (mandl) — hr. 90 np.

Wjedro w Londonje 9. meje: s deschčom hrožaze.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje rano w 7 hodźinach duchowny Tyschek němsku spowjednu wuczbu, ½9 hodźin farar Räda němske a w 10 hodźinach serbske predowanje. — Popołdnju w 2 hodźinomaj smeje duchowny Tyschek rosrěčenje s němskej žónskej młodźinu.

Tydźeńske sastojnske dźěła smeje duchowny Tyschek.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Pawoł Richard Ryčer, kubl. najemk we Wołeschnizy p. Lubija, s Lejnu Hedwigu rodź. Krawsez, domjazej dźowku w Dobruschi. — Khorla August Sahrodnik, dźěłačer w artilleriskej składowni w Ssmochčizach, s Hanu Gustu rodź. Engemannez, hospodarskej pomoznizu w Małym Wjelkowje. Ernst August Čornak, kowar w Delnjej Kinje, s Marju Emmu rodź. Kichižankez tam.

W druhich wožadach: August Wičas, fahrodnik w Budyschinje, s Martu Rausendorfez w Myschezach. — Herman Nowak, žiwnosćer w Běčizach, s Almu Rysikez tam. — Hugo Kirsch, serjant w husariskim regimencze čo. 20 w Budyschinje, s Martu Mikaniz w Prěčezach. — August Feister, hosczenzar a žiwnosćer we Lomsku p. Njeßwačidła, s Hanu Gustu rodź. Gudźiz w Rakezach. — Gustav Adolf Klotka, hospodarski pomoznik w Khrósčze, s Hanu Martu Sserbiz we Lomsku pola Minakala. — Bohuwěr Ssuk, želesn. dźěłačer w Mjeschizach, s Hanu Amaliju Schkleńčerjez w Boschezach. — Ernst Jurij Mitasch, kubler w Konjezach, s Marju Martu Schramiz w Kumschizach. — Bohuwěr Bryncja, wobydler a dźěłačer w Klukschu, s Hanu Marju Neumanez. — Alwin Förster, wobydlik w Delnjej Kinje, s Hanu Marju Krečmarjez w Kißlizy. — Bjedrich August Schiman, khěžkar a dźěłačer w Czichońzach, s Hanu Gustu Hilbjenzez w Hučzinie. — Herman Kloso, blidar w Brěsynje, s Martu Lejnu Tonichez, schwalcju tam. — Ernst Herman Rjeczka, murjer w Hornich Jikozach, s Almu Rychtarjez w Njechornju. — Jan August Zachman, žiwnosćer w Rakojdach, s Hanu Lejnu Rynczej tam.

Narodźeni:

W Michalskej zyrkwi: Helmut, Bohuměra Alberta Ullmanna, samkarja we Wurizach, ß. — Hedwiga Annamarija, Emila Kurta Buscha, khěžerja a model. tyscherja na Zidowje, dź. — Marcin Gerhard, Oskara Edmunda Wirta, fabrikk. kowarja w Debruschi, ß. — Khorla Heinz, Ernsta Alwina Lehnerta, klampnarja w Scžijezach, ß. — Marja Rut, Maza Richarda Mički, cžěßle na Zidowje, dź.

S druhich wožadow: Richard Erwin, Maza Jeremiaša, knjeżeho pohonca w Počaplizach, ß. — Bjedrich Waltar, Khorle Hermana Klingera, žiwnosćerja w Brěsynje pola Huski, ß. — Richard Alfred, Handrija Linarta, khěžkarja w Rakezach, ß. — Ernst Richard, Hermana Pójčki, skakarja w Nowych Boranezach, ß. — Frida Lydija, Jana Budarja, dźěłačerja we Wulkej Dubrawje, dź. — Hona Lisa, Pawoła Lehdarja, wotrocka w Minakale, dź. — Max Khorla, Khorle Adolfa Koprija, wobydlerja a dźěłoczerja we Lusku, ß — Emma Lejna, Hermana Klina, žiwnosćerja w Nowych Porschizach, dź. — Richard Max, Jana Ernsta Bjenady, fahrodnika w Sathowje, ß. — Max Erich, Jana Augusta Schmidta, žiwnosćerja w Nowej Wßy pola Klukscha, ß. — Elsa Frida, Jurja Zura, dźěłačerja w Hlinje, dź — Ota Richard, Ernsta Bjedricha Pinkawa, skakarja w Hrodźischczu, ß. — Elsa Marta, Jana Ernsta Wiczasa, wojnarja w Běłej Horje, dź. — Hana Hilza, njemandź. dź. w Hrodźischczu.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadze: 2. meje: Kurt Max, Jana Krowra, želesn. dźěłačerja na Zidowje, ß., 3 m. 1 d. — 3. meje Jurij Handrij Wowčer, žiwnosćer w Sajdowje, 79 l. 13 d.

W druhich wožadach: Jan Förstar, wumjenkar w Nowej Wßy, 71 l. 10 m. 21 d — Khrystla Luisa swud. Langowa we Lomsku, 75 l. 8 m. 13 d. — Ernst Herman Wojnar, wumjenkar w Sdžeri, 81 l. 4 m. 21 d. — Jan Jurk, wumjenkar w Jatschobju, 82 l. — Herman August Broda, dźěłačer w Hlinje, 26 l. 17 d. — Marta, žiwnosćerja Schežy w Barcze, dź., 7 l. — Handrij Polenz, khěžkar w Drožđżiju, 7 l. 7 m. 30 d. — Hana Marja, Maza Mjedaka, dźěłačerja w Kortnizy, dź., 9 m. 14 d.

Zyrkwinske powjesče s Hodźija.

Njedźelu Cantate smeje rano ½7 hodźin duchowny Voigt serbsku spowjednu wuczbu, ½8 hodźin farar Kschižan serbske a w 9 hodźinach němske predowanje. Popołdnju w 2 hodź. budże katechismußowa wuczba sa serbsku mužsku a žónsku młodźinu.

Zyrkwinske powjesče s Budestez.

Njedźelu Kantate smeje farar Domaschka rano w 7 hodźinach němsku spowjedź, we 8 hodźinach duchowny Bóz němske a ½10 hodźin serbske predowanje. Popołdnju w 2 hodźinomaj roswuczenje se serbskej młodźinu.

Ssrjedu wječor we 8 hodźinach shromadźizna khschesćijanskeho towarstwa mužskeje młodosće.

Schtwórtk wječor we 8 hodźinach smeje knjes mißionar Fabrizius wo jitwje paczetskich dźěczi pschednoschk se kwětkowymi wobrasami s afrikanskeho mißionstwa, a to sa žónsku młodosć a žónske towarstwo.

Kožane twory kupuja ſo najlěpje w ſpezialnej pſchedawarni kožanych tworow

Stajnje wulki wubjerk, krucze ſprawne poſtužnje a tunje płaczišny ſa

koffry, puczowanſke toſche, neßeßary, ſonjaze toſche a paßy ſchulſke toſche ſa hólzow a holzy, ſchuleŕſke mapy, piſanſke, aktowe a hudźbne mapy, liſtownje a zigarowe toſche, portemoneje, ſtlé, nakhribjetne měchi a gamaſche atd. namakacze

w ſpezialnej pſchedawarni

ſa Offenbachſke kožane twory

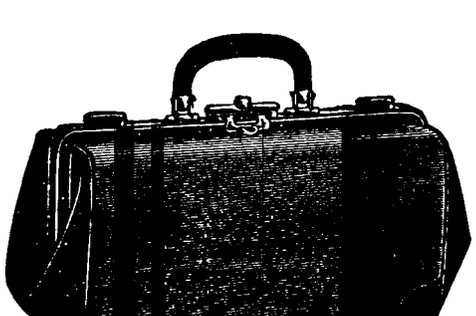

Telefon 587.

C. Alberta, měſeczela **Khorle Bahle,** ſtedkarſkeho miſchtra

w Budyſchinje, pſchi lawſkich hrjebjach 10.

Nowe wotewrjenje!!

Subjaze praxis **K. Pehſa** w Budyſchinje, na **bohatej haßy 10,** ſ nutskhodom na krótkej haßy.

Zuſe ſuby wſchěch ſyſtemow

Plomby kožděje druźiny.

Suby ſo wuſtojnje wužahaju.

Lahodny wobkhad. — Poměrne płaczišny.

Hižo 10 lět ſamoſtatny.

Kajkiž wußyw, tajke žně!

Runklizowe ſymjo
Eckendorfſke žolte a cźerwjene,
žolte Oberndorfſke -
Lutiječanſke
Kirſchowe ideal
woprawdźite Criewenſke
trawowe a dźeczelowe ſymjenja

porucza tunjo

Louis Wagner

woſebita ſymjenjowa pſchedawarńja

pſchi žitnych wikach 6. Telefon 709. Pſchi khěžorſkej dróſ

Khoſej

ſmudźeny, najlěpſcheje ſylnje wonjazeje druźiny

punt hižo po 130 pj.

porucza

Moritz Schmidt

na khěžorſkej droſy 11,
na theaterſkej haßy 4.

Njeſnate

je Wam, kak wubjernje dobry khoſej ſkodźi, byrnjež drohi njebyk,

punt po 130 pj.

hacž do

200 pj.

porucza

Moritz Schmidt

na khěžorſkej droſy 11.
na theaterſkej droſy 4.

Kupne wuczinjenja,
hypothekſke liſczíny,
teſtamenty

wudźěluje

prawny bürow Kobana pſchi žitnych wikach 4.

— Rěczu ſerbſki. —

Jatrowy tuk

(Lebertran)

ſwětleje czerſtweje twory

k pizowanju ſkota

porucza

Otto Engert

drogowa pſchedawatnja

en gros. en détail.

Telefon 33.

K barbjenju hotowe rybowane

wolijowe barby

we wſchěch ſwuczenych nuanßach, derje a twjerdże ſlhnyjazych, k barbjenju khěžorw, ſchpundowanjow atd.

moleŕſke a murjeŕſke barby

pod **kallom** a **ſwětłom** wobſtajne,

laki, firniſy, barbiczе (pinſle) wſcheje druźiny ſchablony atd.

porucza tunjo

en gros **Otto Engert** en détail

Telefon 33. **drogowa a barbowa pſchedawatnja.** Telefon 33

Wulke
wupschedawanje

dla dospolnho pschetwarjenja mojeho pschedawanskeho doma

w Budyschinje — na žitnej haßy 4 — w Budyschinje

So bych ßwój wulki skład

mužazeje, žonjazeje a dźěćzazeje drasty

po móžnosći wotbyk, prjedy hacž pschetwarjenje sapočnu, ßym placžisny tak ponižil, so ßo ßamo **namjeńscha kup** prózy placži.

Něhdže **800 mužazych** a **pacholazych wóbleczenjow,**
jenož moderneje formy.

Něhdže **500 dźěćzazych wobleczenjow,**
s najjednorischeho hacž do najwoßebnischeho.

Něhdže **500 kholowow** s dźerżazych tkaninow.

Něhdže **800 dźěłaczerskich kholowow**
tolstych dźerżazych druzinow.

Wulka dźělba **pelerinow a Bozenskich mantlow**
(wodunjepuschczatych)

Lüstrowe a **platowe wobleczenja,**

jupy a **kholowy** tunjo.

Wulka dźělba **czělnych kholowow**
s tkaninow, zwjernowanych a manchesterskich spodżiwnje tunjo.

Žonjazych żaketow a mantlow
mam teho runja wulki skład a mózu te wězy najtuńscho pschedawacź.

Wulka dźělba **najwoßebnischich kostümow,**
jenož najnowschich barbow a sescheza

Swětle **jendźelske paletoty** ßměschnje tunjo.

Drasta po měrje. — Wulki skład tkaninow.

Tkaniny też po najtuńschej placžisnje pschedwam.

Otto Preuss měj. Khorla König.

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeczel: J. Hanekamp

Telefon 405. w Budyschinje na ßukelnskej haßy 9.

Meblowy etablissement

sa

nadobu w bydlanskich a spanskich stwach,

kaž też

kuchinske a male meble

Dospołne wuhotowanje sa njewjesty

Najwjetschi wubjerk w Budyschinje,
Ssamna tapezěrarnja.

Hódne dźelo. Najtuńsche wobliczenje.

Pschichódne placzenske wumĕnjenja.

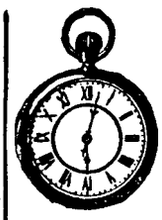

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**
k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucza

Hódna twora. Pitzomne rukowanje. Tunje placzisny.

Želesniski jěsdny plan.

S Falkenberga do Kohlfurta.

S Falkenberga			7,17	10,11	2,56	4,45	5,48	8,48
Ruhland		6,24	8,55	11,29	4,21	5,39	7, 3	10,05
Czorny Kholmz		6,50	9,34	11,56	4,47		8,05	10,31
Wojerezy	4,47	7,01	9,52	12,17	4,59	6,08	8,15	10,43
Las	5,05	7,14	10,10	12,35	5,13			10,59
Delni Wujesd	5,16	7,24	10,21	12 46	5,23			11,09
Klětno	5,25	7,32	10,32	12,55	5 31			11,17
Hórki	6,14	8,20	11,29	1,48	6,10	6,58		12,01
Do Kohlfurta	6,49	8'53	12,06	2,22	6,43	7,22		12,33

S Kohlfurta do Falkenberga.

S Kohlfurta	4,00		7,30	8,25	0 30	1,05	7,05	11,25
Hórki	4,32		8,03	8,47	1,01	1,35	7,41	11,53
Klětno	5,12		8,51	—	1,50	2,33	8,31	12,29
Delni Wujesd	5,21		8,59	—	1,58	2,44	8,42	12,37
Las	5,31	7,13	9,09	—	2,07	2,57	8,53	12,46
Wojerezy	5,50	7,23	9,21	9,31	2,22	3,31	9,15	1,01
Czorny Kholmz	5,5	7,37		—	2,31	3 40	9,25	1,09
Ruhland	6,24	7,52		9,56	2,56	4,06	9,93	1,32
Do Falkenberga	7,40	10,84		10,47	2,10	5,30	11,22	—

S Chorjelza do Kohlfurta.

S Chorjelza	11,21	12,37	6,13	8,10	7,25	12,0[illegible]	1,12	3,29	6,00	8,37
Do Kohlfurta	12,12	1,12	6,52	9,45	8,20	12,48	2.12	4,04	6,37	9.1

S Kohlfurta do Chorjelza.

S Kohlfurta	5,50	6,58	9,58	9,1[illegible]	1,10	3,41	5,44	6 55	9 26	3,32
Do Chorjelza	6,45	7,36	10,40	10,17	1,50	4,18	6 24	7,50	10,05	4,17

S Horki do Hrodka.

Wobsowa klasa	II-III	II-IV	II-IV	I-III	II-IV	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	I-III	I-III
S Hrodka	7.11	10,15	11.49	11,07	12,52	1,53	3,59	5,34	6,40	7,59	10,54	10,36	4,55	2,17				
Sklepeho	7,23	10.27	12,03	—	—	2,10	4,12	—	6,53	—	11,05	—	5,08	—				
Bubyje Wody	7,36	10,38	12,19	11,26	1,09	2,24	4,25	5,53	7,07	8,18	11,17	1,55	5,22	2,37				
Mučiży	7,53	10,54	12,42	—	—	2,45	4,43	—	7,25	—	11,33	—	5,41	—				
Do Horki	8,18	11,24	1,16	—	1,38	—	5,08	6,21	7,51	—	11,59	11,23	6,10	—				

S Hrodka do Horki.

Wobsowa klasa	I-III	II-IV	II-IV	I-III	II-IV	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV
S Hrodka	1,39	11,58	4,37	6,31	8,13			11,43	1,40	4,29	5,58	7,41	6,36					9,47
Sklepeho	1,56	12 19	4,58	—	8,33			—	2,00	—	—	4 2[illegible]	6 56	—				10,08
Bubyje Wody	2,15	12,36	5,18	6,57	8,49			12,09	2,16	4,55	6,26	5,36	7 16	9,29				10,26
Mučiży		12,46	5,27	—	8,58	II-IV		—	2,25	—	—	5,48	7,26	—				10,36
Do Horki	2,37	12,59	5,39	7,15	9,10	11,35	12,27	2,37	5,13	6,45	6,04	7,40	9,47	10,49				

S Chorjelza do Horki.

Wobsowa klasa	I-III	II-IV	II-IV	I-III	II-IV	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV
Se Chorjelza	1,15	11,25	4.08	6.10	7,46			11,22	1,06	4,08	5 36	7,10	5 57	8,45				9,18
Do Horki	1,39	11,58	4,37	6,31	8,13			11,43	1,40	4,29	5,58	7,41	6,36	—				9,47

S Horki do Chorjelza.

Se Horki	8 18	11,24	1 16	—	1 38	5,08	6 21	7,51	—	11,59	11,23	6,10	—	3,28
Do Chorjelza	8,49	11,56	1,51	12,17	2,03	5,42	6,46	8,25	9,09	12,29	11,48	6,44		

Jěsdny plan železnizow,

płaczący wot 1. meje 1914 hacź do 30. septembra 1914.

Njedźelu a žwjate dny tež 4. wosowa klaža jěsdźi.

S Budyschina do Wjelečzina.

Wosowa klaža	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2. 3.
S Budyschina	4.40	5.40"	7.20	10.47	1.18+*	2.56	4.39	6.41	8.34	9.41	4.58§
Dźěžnikez	4.58	5.49"	7.28	10.55	1.30+*	3.14	4.47	6.49	8.46	9.49	5.06§
Budestez	5.04	5.55*	7.35	11.01	1.39+*	3.21	4.53	6.55	8.54	9.56	5.12§
Roswodez	5.10+	—	—	11.06	—	2.26	4.58	7.00	—	10.00	5.17§
Do Wjelečzina	5.17+	—	—	11.13	—	2.34	5.05	7.07	—	10.07	5.24§

S Budyschina rano 5.58, Budestez 6.10, je w Wjelečzinje 6.21. — Jědźi w. 31. meje h. 30. aug.
S Budyschina wječor 8.51 Budestez 9.03, je w Wjelečzinje 9.14. — Jědźa w. 31. mej. h. 31 aug.
" Jědźi jenož na druhim a pjatym poslednim dźěłanskim dnju w tydźenju.
+ Jědźi jenož na tśoch prěnim a poslednim dźěłanskim dnju w tydźenju.
+* Jědźi jenož na tśoch prěnim dźěłanskim dnju w tydźenju.
§ Jědźi jenož 31. meje, 1. junija (1. a 2. dźeń žwjatkow).

S Wjelečzina do Budyschina.

Wosowa klaža	2-4.	2-4.	3.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2. 4.	2-4.
S Wjelečzina	—	6.05+	8.26	—	12.03	—	3.08	5.25	7.25	—	8.06"	10.24
Roswodez	—	6.12+	8.33	—	12.09	—	3.11	5.32	7.31	—		10.30
Budestez	5.04*	6.16+	8.4	11.48	12.14	12.42+*	3.19	5.37	7.36	7.48	8.15"	10.35
Dźěžnikez	5.14*		8.47	12.04	12.20	12.52+*	3.29	5.43	7.42	7.58		10.41
Do Budyschina	5.25*		8.54	12.16	12.27	1.04+*	3.38	5.50	7.49	8.09	8.24"	10.48

S Wjelečzina rano 5.02, Budestez 5.12, je w Budyschinje 5.23. — Jenož w. 31. meje h. 30. aug.
S Wjelečzina rano 5.55, Roswodez 6.01, Budestez 6.09, Dźěžnikez 6.15, je w Budyschinje 6.22.
Jědźi jenož 31. meje, 1. junija (1. a 2. dźeń žwjatkow).
" Jědźi jenož wot 31. meje hacź 30. augusta.
+ Jědźi jenož na tśoch prěnim dźěłanskim dnju w tydźenju.
+* Jědźi jenož na tśoch prěnim a poslednim dźěłanskim dnju w tydźenju.
§ Jědźi jenož sobotu, štwjertk, njedźelu a žwjate dny.

Kamjenz-Hałschtrow-Biskopicy.

S Kamjenza	5.45	7.43	11.30	2.03	7.02
Hałschtrowa	6.17	8.10	11.58	2.30	7.36
Do Biskopic	7.03	8.54	12.44	3.21	8.27

Biskopicy-Hałschtrow-Kamjenz.

S Biskopicy	7.25	10 19	1.40	4.20	9.13
Hałschtrowa	8.10	10.59	2.29	5.30	10.00
Do Kamjenza	8.34	11.21	2.56	6.06	10.25

S Khočzebuza-Petershajna-Wojerez.

4.50	8.00	1.00	6.10	S Khočzebuza do	9.00	12.22	5.24	11.06
6.55	8.55	1.37	6.45	„ Petershajna do	8.05	11.50	4.55	10.20
5.53	9.44	2.24	7.33	do Wojerez	7.08	11.02	4.07	9.20

S Draždźan do Schorjelca.

Wosowa klaža	1-2.	1-4.	1-2.	1-4.	1-4.	2-4.	1-3.	3	4	5	1-4.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	2. 3.
Se Schorjelca	2.00	—	4.17	—	—	1.46	5.06	1.21	4.22	6.0	2.54	7.00	8.53	9.07	11.53
Rychbacha	—	—	4.40	—	—	8.10	—	—	2.44	4.48	—	9.31	12.21
Lubija	2.25	—	4.59	—	6.32*	8.30	9.23	11.48	2.36	3.06	5.07	7.45	9.15	9.51	12.48
Pomorz	—	—	5.14	—	6.49*	8.46	—	12.04	—	3.22	5.22	8.01	—	10.06	1.14
Kubšicy	—	—	5.22	—	6.58*	8.54	—	12.11	—	3.30	5.29	8.08	—	10.14	—
Budyschina	2.46	3.54	5.36	6.46	7.07*	9.08	9.44	12.2+	2.56	3.43	5.42	8.22	9.35	10.26	1.36
Žičenja	—	4.05	5.48	6.57	—	9.20	—	12.36	—	3.55	5.54	8.35	—	10.38	—
Bjelkowy	—	4.24	6.09	7.15	—	9.40	—	12.57	—	4.15	6.13	8.56	—	11.01	—
Arnsdorfa	—	4.47	6.29	7.42	—	10.00	—	1.20	—	4.39	6.35	9.21	—	11.24	—
Radeberga	—	4.54	6.36	7.50	—	10.08	—	1.28	—	4.47	6.43	9.28	—	11.32	—
Do Draždźan	3.37	5.16	6.54	8.13	—	10.25	10.35	1.47	3.51	5.06	7.01	9.45	10.22	11.56	—

* Jědźi jenož lóždy poslědni dźěłanski dźeń. S Lubija rano 7.31, Budyschin 8.09, je w Bjelkowy 8.42.

S Draždźan do Schorjelca.

Wosowa klaža	1-4.	1-2.	1. 3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.
S Draždźan	12.31	1.45	—	6.14	7.11	8.53	3.09	10.30	12.30	3.14	6.19	8.02	7.43	8.10	9.45
Radeberga	1.02	—	—	—	7.43	—	9.41	—	—	—	—	6.04	—	8.37	—
Arnsdorfa	1.10	—	—	6.47	7.54	—	9.50	—	1.08	3.46	—	6.13	—	8.45	10.18
Bjelkowy	1.37	—	—	7.14	8.21	9.30	10.17	—	1.34	4.10	—	6.40	—	9.11	10.45
Žičenja	1.52	—	—	7.30	8.37	—	10.33	—	1.50	4.25	—	6.55	—	9.27	11.01
Budyschina	2.01	2.36	4.25	7.45	8.46	9.47	10.46	11.26	2.04	4.39	6.10	7.08	8.31	9.40	11.15
Kubšicy	—	—	4.41	7.56	—	—	10.56	—	2.14	4.49	—	7.18	—	9.50	11.25
Pomorz	—	—	4.53	8.04	—	—	11.04	—	2.22	4.57	—	7.26	—	9.58	11.34
Lubija	—	2.56	5.42	8.25	—	10.09	11.24	11.50	2.41	5.15	6.31	7.45	—	10.18	11.53
Rychbacha	—	—	6.08	8.41	—	—	11.39	—	2.57	5.30	—	8.00	—	10.34	12.09
Do Schorjelca	—	3.17	6.36	9.03	—	10.31	12.00	12.14	3.19	5.50	6.52	8.2	9.07	10.56	12.30

S Draždźan jědźi špěšnik wječor 7.43, † Budyschina 8.31, je w Schorjelcu 9.07.

S Kamjenza do Arnsdorfa.

5.42	8.38	12.12	5.00	5.21	7.12	9.24	S Kamjenza	7.35	11.19	1.59	4.31	6.50	8.53	12.4
6.03	9.00	12.31	3.18	5.39	7.33	9.46	Wotčinjza	7.18	11.01	1.44	4.14	6.36	8.36	12 37
6.11	9.09	12.39	3.26	5.47	7.43	9.55	Großröhrsdorfa	7.09	10.53	1.37	4.06	6.29	8.28	12.29
6.24	9.22	12.51	3.38	5.59	7.56	10.08	Do Arnsdorfa	6.54	10.38	1.23	3.52	6.16	8.13	12.14

S Kamjenza do Arnsdorfa. Tu jenož 2., 3. a 4. wosowa klaža jědźi. S Arnsdorfa do Kamjenza.

S Kamjenza 10,30, a je w Arnsdorfje 11,18. — S Arnsdorfa 9,27 a je w Kamjenzu 10,13.

S Lubija do Radworja.

S Lubija	—	8,32	11,58	3,10	5,20	7,50	—	11,55†
Ketliz	—	8,41	12,07	3,19	5,29	7,59	—	12,04†
Radměriz	—	8,48	12,14	3,26	5,36	8,06	—	12,11†
Hluschiny	—	8,52	12,18	3,30	5,40	8,10	—	12,15†
Luwocźiz	—	8,59	12,25	3,37	5,47	8,16	—	12,21†
Maleczíz	—	9,05	12,31	3,43	5,53	8,22	—	12,27†
Wósborka	5,10	9,40	12,56	3,48	6,45	8,27	8,39*	12,32†
Hrodźischcza	5,17	9,47	1,03	—	6,52	—	8,45*	—
Barta	5,25	9,55	1,13	—	7,00	—	8,54*	—
Hucźiny	5,34	10,04	1,22	—	7,09	—	9,02*	—
Klukscha	5,43	10,12	1,31	—	7,17	—	9,10*	—
Wulk. Dubrawy	5,52	10,21	1,41	—	7,26	—	9,21*	—
Lutobcza	5,57	10,26	1,47	—	7,31	—	9,26*	—
Radworja	6,03	10,32	1,53	—	7,37	—	9,31*	—
do Radworja dwórn.	6,09	10,37	1,59	—	7,43	—	9,37*	—

* Jědźi jenož 3. meje, 1. junija, 5. julija, 2. augusta a 6. septembra.
† Jědźi jenož w nozy kóždeje njedźelea žwjateho dnja.

S Radworja do Lubija.

S Radworja dwórn.	—	8,17	12,26	—	5,09	9,01	—	11,48*
Radworja fast.	—	8,23	12,32	—	5,15	9,07	—	11,54*
Lutobcza	—	8,29	12,38	—	5,21	9,13	—	11,59*
Wulk. Dubrawy	—	8,34	12,43	—	5,26	9,19	—	12,04*
Klukscha	—	8,43	12,52	—	5,35	9,27	—	12,12*
Hucźiny	—	8,51	1,00	—	5,43	9,36	—	12,20*
Barta	—	9,00	1,12	—	5,52	9,44	—	12,28*
Hrodźischcza	—	9,09	1,21	—	6,01	9,53	—	12,36*
Wósborka	5,45§	7,39	9,15	1,47	4,19	6,50	9,59	11,02	12,44*
Maleczíz	5,51§	7,44	9,40	1,53	4,24	6,56	—	11,07	—
Luwocźiz	5,57§	7,50	10,45	1,59	4,31	7,02	—	11,14	—
Hluschiny	6,04§	7,56	10,53	2,06	4,37	7,09	—	11,20	—
Radměriz	6,09§	8,01	10,58	2,11	4,42	7,14	—	11,25	—
Ketliz	6,17§	8,09	11,06	2,19	4,50	7,22	—	11,33	—
do Lubija	6,25§	8,17	11,14	2,27	4,58	7,30	—	11,41	—

§ Jědźi jenož schtwórtk abo hdyž je tónle žwjaty dźeń, dźeń prjedy hacź 30. augusta. — * Jědźi jenož w nozy 3./4. meje, 1./2. junija, 5./6. julija, 2./3. augusta, a 6./7. septembra.

S Budyschina do Rakez — Wojerez.

S Budyschina	5,20	7,50	9,20	11,58	2,21	4,42	7,20	8,34	11,15
Ratarjez	5,26	7,56	9,26	12,04	2,27	4,48	7,26	8,40	11,22
Židowa	5,30	8,01	9,31	2,09	2,31	4,52	7,31	8,45	11,27
Mal. Wjelkowa	5,36	8,07	9,38	12,15	2,38	4,58	7,37	8,51	11,35
Radworja	5,45	8,17	9,48	12,25	2,46	5,09	7,48	9,01	11,50
Khažowa	5,50		9,53		2,51		7,53		11,56
Njeßwaczidła	5,57		10,00		2,58		8,03		12,08
Scheschowa	6,04		10 07		3,05		8,10		12,16
Rakez	6,12		10,15		3,15		8,25		12,29†
Komorowa	6,19		10.22		3,22		8,32		12,36†
Sdźarow	6,26		10,29		3,29		8,39		12,43†
Hóska	6.33		10,36		3,36		8,46		12,50†
Kulowa	6,40		10,43		3,43		8,53		12,57†
Němzow	6,48		10,51		3,51		9,01		1,05†
do Wojerez	6,54		10,57		3,57		9,07		1,11†

† Jědźi jenož w nozy poślednjeho dźěłanskeho dnja w tydźenju.

S Wojerez — Rakez do Budyschina.

S Wojerez	†4,10		7,04		10,11		2,31		7,41
Němzow	†4,17		7,11		10,18		2 38		7,48
Kulowa	†4,25		7,19		10,26		2,46		7,56
Hóska	†4,32		7,26		10,37		2,53		8,03
Sdźarow	†4,39		7,33		10,44		3,00		8,10
Komorowa	†4,46		7,40		10,51		3,07		8,17
Rakez	5,07		7 48		10,58		3,17		8,30
Scheschowa	5,13		7,54		11,04		3,24		8,37
Njeßwaczidła	5,23		8,01		11,11		3,31		8,44
Khažowa	5,33		8,09		11,19		3,39		8,51
Radworja	5,45	6,11	8 16	10,39	11,25	2 01	3,45	7,46	9,00	9,38
Mal. Wjelkowa	5,57	6,19	8,26	11,47	11,35	2,10	3,55	7,54	9,10	9,46
Židowa	6,04	6,26	8,32	11,54	11,41	2,17	4,01	8,01	9,16	—
Ratarjez	6,09	6,30	8,36	11,58	11,45	2,21	4,05	8,06	9,20	—
do Budyschina	6,16	6,36	8,41	11,04	11,50	2,27	4,10	8,12	9,25	9,59

† Jědźi jenož lóždy poślednji dźěłanski dźeń w tydźenju.

Włoßy barbjazy czeßak

Sakońšzy schkitany. Njedoscźěhnjeny w trjebanju

Barbi schědźiwe abo czerwjene włoßy žołte abo czorne.

Sa njeschkódnoscź žo rukuje. Sso lěta dołho trjebacź hodźi.

Scht. 3 hriwny na póstske dobracźe.

R. Drechsel w Draždźanach Nr. 6

Kurfürstenstraße.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawětki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 20. **Sobotu 16. meje 1914.** **Lětnik 73.**

W sakskim ześmje

dźełko k kónzej khwata. Teho dla knježi bjespschikkadna dźěławosćź. Tónle tydźeń mějachmy ześamo tsinaćźehodźinske poześedźenja, kiž druhdy hač do połnoza trajachu. Pódla teho ześo hischćze w deputazijach dźěła. Sa ześój wotpočźink a wodychnjenje nima sapóśłanz ani khwilki čźaża; pschetož schtóž ześnano wothłoześowanje po mjenje skomdźi, bjes ześmilenja dnjowe sarunanje shubi. Sańdźenu wutoru mějachmy dwě wothłoześowani. Poślednje w 11. hodźinje w nozy. 22 sapóśłanzow, dokelž pschipadnje pschitomni njeběchu, kóždy sarunanje shubi. Skoro kóždy dźeń steji wjazy hač 20 dypkow na dnjowym rjedźe. Čźasto ześo wo jenym dypku ześamo hač do 4 hodźiny jedna.

Póndźelu dojednachmy wo wschelakich žadanjach statneho hospodarstwa, kaž sa fiskalske hole, dróhi a wodowe twary. K podpjerje gmejnow sa twarjenje a porjedźenje pućźow, mostow a podobneho ześo s nowa powyschena suma wo nimale połdra milijona pschiswoli. Sa lěpsche ratarstwa, wikowanje a rjemješlnistwo pschiswolena suma psches dwaj milijonaj hriwnow wućźinja. — Wutoru teho runja s wopředka wo wschelakich stawach statneho hospodarstwa jednachmy. Teź ześo mój namjet wo sakhowanju a spěchowanju makeho a ześrěnjeho burstwa dowuradźi. Knježerstwo ma pschichodnemu ześmej rospominanje wo tymle praschenju pschedpołoźicź, woześebje sapisk, kelko burskich leżomnosćźow je ześo w běhu poślednich lětdźeśatkow w naschim wótznym kraju shubiło, čźeho dla a kak wulke ześu byke. Dale ma ześo hypothekarske sadołženje burstwa pschepytowacź a ześo sa ześrědkami pomjenschenja hladacź. Pschi wothłoześowanju wo hódnosćź pschirosćźazym sakonju ześo tónle sakoń sacźišny. Teho dla wón dźe hischćze spadnyk njeje, jenož połoja jeho wunoschka spadnje. Tejele połojzy bě ześo khěžorstwo sdało, nětko chzyshce nasche knježerstwo tule połojzu na ześo sćźahnyćź a teho dla tónle sakoń pschedpołoži. Zyły hódnosćź pschirosćźazy sakoń je sa ratarstwo, kaž sa měschćźanskich leżomnosćźerjow, kaž pschikkady wućźa, ześamo straschny. Teho dla móżemy ześo wjeześelicź, so tola nětko połojzu ześwojeje wótrosće shubi. Wulki dźěl konservatiwnych a teź ja ześmy hłoześowali pschećźiwo pschiswolenju jeneje milijony hriwnow sa twar noweje galerije sa wumjelske wobrasy w Draždźanach. Ssmy pak podleżeli. Kak daloko schowinismuś wěstych Němzow dźe, to sańdźenu wutoru spósnachmy. Wjednik liberalnych, Hettner, ześo na to huntorjesche, so je ześo pschi pohrjebje jeneho Polaka pschi rowje pólski spěwako a rěčźako. Schto teź to bychu Němzy k temu prajili, jeli by tajki sakas ześnano w Ruskej pschećźiwo Němzam wuschoł. Pódla teho pak njewopomnja, so ześu na pschikkad statne kupjele Elster we Vogtlandźe skoro połnje wot Polakow wotwiśne, wuwostanu-li Polazy, najwjetschi dźěl ześojich dokhodow shubja.

Ssrjedu wo sakoženju hamtskeho hejtmanstwa we Werdawje jednachmy, kiž ześo pschiswoli. Potom dojednachu ześo teź wschelake želesniske należnosće. Mjes nimi bě na dnjowym rjedźe dalewjedźenje dołhorańscheje želesnizy wot Radworja do Kamjenza. Sapóśłanz Rencź-Kamjenski bě piśnu rosprawu pschedpołožił, w kotrejž nadrobnje a s wulkej wustojnosćźu wscho to wopomina, schtož sa dalewjedźenje rěcźi. Knježerstwo dźerži pak ześo krućze ześwojeje sażady, darmotneho pschewostajenja leżomnosćźow se strony gmejnow. Dokelž gmejny wot Priestewitz do Radeburga do teho swola, ześo twar želesnizy najskerje wot wjecźora ześem sapočźnje.

Schtwórtk ześo sażo w njeskónčźnych rospominanjach wo pscheměnjenju ześmoweho porjada, wo Lipsćźanskej universićze a sakonju sa hórnikow jednasche. Pschi jednanju wo universićze pschećźischćźachmy namjet, so ześo petizije, kiž wo wućźenje naturskeho lěkowanja na Lipsćźanskej universićze proscha, pschećźiwo namjetej deputazije knježerstwu k wjedźenju dachu, a wustupichmy jenomyślnje jako wjetschina wschěch stronow sa tajku próstwu. Pschećźiwo puschćźenju Budyschina s wokrjeśneho swjatka ześmój s pschećźelom Koklu hłoześowakoj. Ssym na to pokasak, so s wotkhadom Budyschina s wokrjeża wón teź s wjeśnych wodowych sjednoćźenstwow wustupi. Dokelž pak ześu tu hobrske wodowe jednosće, ześo wześam pschinoschk s nich shubi a wśy teź na tule stronu schkoduja. Ssym s knježerstwom teho dla jednak a wono mi pschidawasche, so ześo njeje tejele móżnoty hischćze dohladako. Hač runje s namaj wulka ześyła sapóśłanzow, kiž mějachu druhe wobmyślenja, hłoześowachu, tola podležachmy.

Dźeńśa, pjatk, wuradźujemy wo dodawku k statnemu hospodarstwu, wo należnosćźach, hdźež je prěnja komora hinascheho nahlada hač druha, a skónčźnje hischćze wo wodowym sakonju. Wuradźowanja pońdu do ślepeho wjecźora. E. B.

Pscheměnjenje w sakskim wójnskim ministerstwje.

Sakski wójnski minister generalny wyschk ześwobodny knjes s Hausen hischćze w meji po ześwojej próstwje s městna wójnskeho ministra wotstupi. Sa jeho naślědnika ześo pjećza kralowy adjutant, generalny leutnant s Carlowitz, pomjenuje.

Němski statny sekretar Jagow wo poměrach s Ruskej.

W němskim khěžorstwowym ześejmje je statny sekretar Jagow wo ześwětowej politizy rosprawjak. Nadrobnje je wón wo poměrach s Ruskej rěcźak, kotrež njeješu wjazy tak pschećźelne, kaž něhdy. Wón praji, so ześu nasche poměry k Ruskej pośledni cźaś kedźbliwosćź we wietschej měrje na ześo cźahnyke. Poślednje dny je wuśud w Permskim proześu pschećźiwo němskim powětrojéśdnym wulke dźiwanje sbudźił. Ssmy ruske knježerstwo prośyli, so by nam skerje lěpje wuśudowe pschicźiny mjenowało. Bjes dwěla je pschećźiwoněmske hibanje, kotrež hižo dawno we wěstym dźělu ruskich nowin knježi, w poślednim cźaśu pschiběrało a je mjes wěstymi ludźimi k sustematiskemu cźahanju pschećźiwo uam dowjedło. Kotsiś ześu tele njepschećźelnosće wudźerźeli, njemóża ześo dźiwacź, so ześo skónčźnje s lěża wotwołuje, kaž ześo do njeho woła. Kaž hižo w komišiji, chzu ześo hischćze ras pschećźiwo pospytam wobaracź, khěžorske knježerstwo sa wěste wuprajenja němskich nowin samolwite cźinicź. Wotmolwjenje w Němskej ślědowasche sa njepschećźelskim wustupowanjom, kotrež bě ześo w ruskich nowinach sapočźało. Pschi tejle němsko-ruskej nowinarskej swadźe dyrbjachmy saśo stare nashonjenje cźinicź. Ześanemu wobkedźbowarjej zusnych nowin njeje ześo sminyło, so naś a druhe mozy s njejenakej měru měria. Kóžde wosjewjenje jeneho s naschich saślužbnych njeaktiwnych offizěrow, kotsiś ras energiśny s mjećźom saschćźerkachu, kóžde wuprajenje w shromadźisnach naschich narodnych towarstwow, w kotrychž ześo druhdy žołmy narodneho sahorjenja wysche smahowachu, je ześo do wukrajnych nowinow hnydom sapiśało. Hdyž pak nam, kaž ześo to periodisny stawa, pak s ranja pak s wjecźora abo s wobeju stronow hrosy, ześo nichtó woześebje niedźiwa. Hdyž nasche nowiny něschto ześylnych ześkowow wobaranja namakachu, mějachu jene jendźelske nowiny sa nusne, na to pokasacź, so by tole hibanje, hdy by dleje trako, najwěcźischi ześrědk byk. Jendźelsku s Ruskej a Franzowskej krućźischo swjasacź. Ssym pschesześwědčźeny, so ześu tele nowiny sprawne byke, a so je tole smyślenje w Jendźelskej pschewahu měło; pschetož mi bě derje snate, so njeje nowinarska wójna, kotruž ześu wěste ruske nowiny měśozu dołho pschećźiwo nam wjedle, w Jendźelskej ani pschibliźnje telko kedźbliwosće namakała, kajkuž je wothłóś w němskich nowinach sbudźił. Móżu jenož wospjetowacź, schtož je khěžorstwowy kanzler loni rjekł: „Njesnaju realnych pschećźiwnosćźow, kotrež bychu měrne žiwjenje wobeju ześubod-

neju ſtatow, Ruſkeje a Němſkeje, pódla ßebje njemóžne cžinike." Też wikowanſko-politiſke wobcżežnoſcże kotreż mohłe bórſy naſtacż, ßo pſchi dobrej woli na woběmaj ſtronomaj wurunacż hodża. Cżim bóle ma ßo ſacżißnycż, hdyż ßo ludy ſ roshorjenjom ludowych rospalitoſcżow naſchcżuwaju. W naſchim pſchenervoſnym cżaßu je taike ſpocżinanje hrajkanje ſ wohnjom. Taika wſajomna roshněwnoſcż ßo k temu njepſchihodži, ſo by ßo měrne wjedżenje běżnych naležnoſcżow ſpěchowak. Nadżijam ßo, ſo ßo prózowanjam wobeju knjeżerſtwow poradži, tymle ſtraſchnym prudam bacżenje napſchecżo ſtajicż. Myßl, ſo ßu intereßu wobeju krajow najlěpje ſchkitane ſe ßußodnej ſnjeßliwoſcżu, je ſtrowa, a ja mam pſchicżiny k měnjenju, ſo budże ßo też ruſke knjeżerſtwo njedżiwajo tychle ſchcżuwanjow pſchecżelneje ßußodneje ſnjeßliwoſcże dżerżecż.

Po tejle rěcżi ßo tola ſda, ſo ßu cżaßu nimo, hdżeż bě tradizionalne ruſko-pruſke pſchecżelſtwo każ wěża wyßoke.

Khěżorſtwowy kanzler ſ Bethmann-Hollweg pjecża wotſtupi.

Němſkemu khěżorſtwowemu kanzlerej je jeho mandżelſka wumrjeła. Jejna ßmjercż je jeho wſcheho porasyła, ſo je ßebi wón wotmyßlił, po ſkónczenju khěżorſtwowych wuradżenjow wotſtupicż. Tuteje pſchicżiny dla ßo wuradżenja khěżorſtwoweho ßejma niz kož w prjedawſchich lětach njewotſtorcża, ale ßo ſkónicża, ſo by ßo nażßlědnik khěżorſtwoweho kanzlera ſ nětcżiſchimi ſakonjowymi nacżiſkami njepocżežił.

Wußwojenje Dualaſkich cżornochow w Kamerunje.

Hdyż ßo Dualaſzy cżornochoio w Kamerunje pod němſke poddanſtwo podachu, běchu ßebi woni wuměnili, ſo ßmědża w ßwojich nětcżiſchich ßydleſchcżach pſchi mórſkim brjoſy woſtacż. Němſke khěżorſtwo je tehdy do tehole wuměnjenja ſwoliko. Nětkole pak ßo ßydleſchcżà Dualaſtich k ſakożenju mórſkeho pſchiſtawa trjebaja. Duż je knjeżerſtwo wobſamkko, Dualaſkich wußwojicż a jim druhdże ßydleſchcża pſchipokaſacż. Dualaſzy pak ßo temu pſchecżiwjeja a ßo na ßwoje wucżinjenje powołaja, kotreż je němſke knjeżerſtwo jako płacżaze vſchipóſnało, hdyż ßu ßo dobrowólnje pod němſki ſchkit ſtajili. Němſzy ſaſtojnizy w Kamerunje ßu ſpytali, Dualaſkich wotdżerżecż, ſo bychu w Barlinje ßwoje prawo w ßejmje pytali a namakali. Dwěmaj Dualaſkimaj pak je ßo poradżiło, ßo do Europy dowjeſcż. Tam ßu ßo pſches jeneho rěcżnika na khěżorſtwowy ßejm wobrocżili. Tón pak je knjeżerſtwowemu namjetej pſchihłoßował a jenoż knjeżerſtwo napominał, ſo dyrbi ßo Dualaſkim jich wobßedżeńſtwo połnje ſapłacżicż. Jenoż ſozialdemokratoio prawo Dualaſkich ſakitowachu.

Němſki khěżorſtwowy ßejm

je wſchě pjenjeżne żadanki ſa němſke wójſko pſchiſwolił. Runje tak je wóu ſa prawo ſpósnał, ſo maja też w Němſkej pſchebywazy Rußoio brónjowy pſchinoſchk ſapłacżicż. Tucżi běchu ßo pſchecżiwo tutemu dawkej wobarali.

Ludowe běđżenje Němzow pſchecżiwo Polakam.

Pſched nětotrymi dnjemi je ßo w Póſnanju lětna wólbna ſhromadżiſna Oſtmarkenvereina, towaŕſtwa k wutupjenju Polakow, wotmèła. Knjeżk Bernuth wo tym rěcżeſche, ſo němſka energija pſchecżiwo Polakam pſchezo hiſchcże njedoßaha, nawopak, wěż je ſa Němzow pſchezo bóle wobmyßlomna. Wulki ſtrach hakle na Němzow cżaka. Franzowſkej agitaziji ßnadż ßo hiſchcże poradżi. ruſko-pólſke pſchecżiwniſtwo wurunacż a němſko-ruſku wſajomnoſcż w naſtupanju pólſkeho praſchenja rosbicż. Traſchidło němſko-ruſkeje wójny hroſycż njepſcheſtawa. Wjazy dyżli dwělne je, hacż budża Polazy dowěrjenja hódni němſzy wojazy. Teho dla je też wojeŕſka móż, kotraż je po pólſkich měſtach a wßach rospołożena, k ſakitanju Němzowſtwa njedoßahaza, woßebje, hdy by mobiliſazija naſtaka. Do němſkich ßydłow dyrbi ßo telko němſkeho wójſka położicż, ſo ßo ſ tym wſcho pólſke podußy. Němzy hiſchcże pſchewutle poſtupuja. Oſtmarkenverein ma w Póſnanſkej jenoż 12922 ßobuſtawow a jenoż 106 wotdżělenjow.

Teho dla ma knjeżk Bernuth ſa nuſne, ſo by ßo wußwojenje pólſkeho wobßedżenſtwa ruczíſcho dyżli dotal ſtawako, ruczíſcho, bjeswohladniſcho.

Tola wſcha němſka energija njedoßaha, dokelż ßo Polazy też potom, hdyż ßu ßo jim leżomnoſcże ſebrake, bóle pſchiſporieja dyżli Němzy. W pruſkim ſtatiſtiſkim „Jahrbuchu" ſ lěta 1913 ßo wo tym liczby ſ Póſnańſkeho, Bydhoſchtſkeho, Gdańſkeho, Kwiſdżańſkeho, Olſchtynſkeho a Opolſkeho wokrjeża namakaju. 1. januara 1910 bě w tutych wokrjeżach 626059 němſkich a 614447 pólſkich żonow, kotreż móżachu dżěcżi měcż. Pólſkich bě potajkim mjenje. S tuteje liczby żonow njemějeſche 43507 němſkich a jenoż 28966 pólſkich żanych dżěcżi. Tu hižo bě pólſki żiwjok (element) w pſchewaſy. Tale pſchewaha pak ßo hiſchcże wjetſcha wupokaſuje, hdyż ßo na to pokaże, ſo je khětra liczba pólſkich żonow wjazy dyżli dżeßacż dżěcżi měło. Pſchirodżeny pſchiroſtk Polakow je pſchezo ßylniſchi a ſchkoda, Polakam ſ naßylnym pſcheněmcżenjom w ſchulach nacżinjena, ßo ſ tym ſaßo wuruna.

Cżękanje ſ franzowſkeje zuſobniſkeje legije.

W poßlednim cżaßu je ſ franzowſkeje zuſobniſkeje legije w Algirſkej wurjadnje wiele wojakow cżękko. Wojeŕſka wyſchnoſcż je wußlědżiła, ſo w Algirſkej agentura zuſnych wobſteji, kotraż wojakow k cżeknjenju wot khorhoje wabi. Kóżdy cżeknjeńż 350 frankow podpjery doſtawa. Nětotſi do tuteje wěży ſapleczeni wojazy ßu ßo ſajeli. Sa hłownym winikom, jenym ziwiliſtom, wojeŕſta wyſchnoſcż ßlědżi.

Złe na wukrajne żito w Ruſkej.

Każ hižo khěżorſtwowa duma, tak je nětko też khěżorſtwowa rada ſakonjowemu nacżiſkej pſchihłoßowała, po kotrymż ma ßo na wukrajne żito, hrach a buny złe położicż. Jako wukrajne żito ma ßo jenoż němſke ſroſymicż, pſchetoż ſ druhich krajow ßo żane żito do Ruſkeje njewoſy. W Ruſkej je żito wiele tuńſche dyżli w Němſkej. Duż njeby wuwos żita ſ Němſkeje do Ruſkeje móżny był, hdy bychu němſzy ratarjo a wikowarjo w rańſchej Němſkej k temu pſchiwożne wopißma njewużiwali. Schtóż w Němſkej żito ſ wukraja kupuje, doſtanje ſa złe, na to ſapłacżene, wopißmo. Tole złe ßo ſaßo wupłacżi, hdyż ßo ta ßama hromada żita ſaßo do wukraja pſcheda. Ratarjo a wikowarjo w rańſchej Němſkej tele pſchiwożne wopißma po móżnoſcżi tunjo kupuja, a tak je jim móżno, dokelż ſtat na pſchedpołożene wopißmo złe wrócżo wupłacżi, hiſchcże ſ dobytkom żito do Ruſkeje pſchedacż, byrnjeż by tam żito tuńſche było dyżli w Němſkej.

Ruſzy ratarjo ßebi nětko hiſchcże żadaju, ſo by ßo też na wukrajnu muku złe położiło.

W ruſkej khěżorſtwowej dumje

pſchi wuradżowanju ſtatnych dokhodow a wudawkow profeßor Lewaſchow ſ Odeßy, k ſwonkownej prawizy ßłuſchazy, na to pokaſowaſche, ſo Ruſka pſched wójnu ſteji. Strach ſ ranja a ſ wjecżora hroſy. Němſka ßo ſe ſeßylnjenej mozu bróni a Awſtriſku a Italiju ża měnjenje dobycż pyta, ſo ma ßo Ruſka nadpadnycż. Rěcżnik ſpominaſche na wuprajenje Barlinſkeho profeßora Mommſena wo roli ßłowjanſkich ludow a wo rosſchěrjenju nahladow wo nadknjeżſtwje Němzow w Europje a ſkónczńje w zyłym ßwěcże. Do drobna wón wo ſkutkowanju němſkeho brónjeŕſkeho towaŕſtwa rěcżeſche a knjeżerſtwo na hrożazy kharakter němſkeje koloniſazije w ruſkich wjecżornych a krótkowjecżornych gubernijach, każ też na němſke wobhonjeŕſtwo kedżbliwe cżinjeſche. Němſzy ratarſzy ſaßydlerjo ßo woßebje na wojeŕſzy wożnych měſtnach ſaßydluja, ſ kotrychż je jich wiele ſ němſkimi ſaßydlerjemi wobdatych. W mjenje prawizy rěcżnik doraſnje na to pokaſowaſche, ſo maja ßo naprawjenja pſchecżiwo temu ſtacż, ſo by wobßedżeńſtwo kraja we wjecżornych a krótkowjecżornych ſtronach hromadnje do rukow zuſobnikow pſcheſchło.

Każ ſapóßłanz profeßor Lewaſchow, ßu hižo woſpjet ruſke nowiny knjeżerſtwo ſe ſcherjenjom němſkich koloniſtow traſchiłe. Ruſke knjeżerſtwo pak po ſdacżu nima Němzow we wjecżornych provinzach ſa ſtraſchnch. Wono jim wjele wjazy politiſkeje ßwobody dawa, dyżli Polakam a żidam.

Turkowſke poßołſtwo pola zara.

W Livadiji pſchi Cżornym morju je zar póndżelu turkowſke poßołſtwo, ſ nětotrych turkowſkich miniſtrow wobſtejaze, w awdijenzy pſchijał. S kajkim wotpohladom ßu ßo turkowſzy miniſterjo k zarej podali, to je hiſchcże potajnſtwo.

Strach noweje grichiſko-turkowſkeje wójny.

Grichiſka ßnadż ßo njebudże noweje wójny ſ Turkowſkej ſminycż móż. Dla pſcheſcżěhanja grichiſkeho wobydleŕſtwa w europiſkej Turkowſkej a Małej Aſiſkej a dla żadanja Turkowſkeje ſa ägäiſkimi kupami budże ſkónczńje mjecż rosßudżicż dyrbjecż. Grichiſke nowiny hižo ſ móżnoſcżu licża, ſo ßo grichiſki póßłanz ſ Konſtantinopa wot-

wotwoła. Wójna dyrbjała žo prjedy pschipowjedźicź, hacž Turkowska w Jendźelskej kupjenej hobrskej bitwiskej kódźi dostanje; pschetož s nimaj měła wona pschewahu na morju a by grichiske wójnske kódźelstwo snicźiło. Potom mohło žo s lohkej prózu sawadnych kupow w ägäiskim morju smozowacź.

S europiskeje Turkowskeje wuhnate grichiske wobydlerstwo po tyžazach w Grichiskej wucźek pyta. S Rodosta je 70 žwójbow w najwjetschej nusy pschicźahnyło, a s wokolnosćze je wobydlerstwo zykych wžow žwoje statoki wopuschćicź dyrbjało. Turkowska wyschnosćź wbohich wuhnatych na kódźe honi, kotrež hižo s makoasiskeho brjoha s wuhnatymi pschepjelnjene pschijědu; swjetscha žu tucźi jenož to žobu wsacź žměli, schtož na cźele nježu. Wschě cźeknjeńzy praja, so Turkoju ženje njeižu tak žurowi pschecźiwo Grichom byli, kaž nětkole po wójnje, hdźež běchu žo nadźeli, so budźa móz měrnje s Turkami žiwi bycź. Město teho žu Turkoju wobsamkli, Grichow s Turkowskeje wutupicź, a pschi tym žu jim wschě žrědki prawe. Grichiski póžłanz w Konstantinoplu je pola turkowskeho knježerstwa se wschej rasnosćzu pschecźiwo dalschemu pschescźěhanju grichiskeho wobydlerstwa protestował. Na Turkow njeje to žoneho sacźischcźa cźiniło; woni žo jemu žměja a bjes žmilnosćze poždlednich Grichow s Turkowskeje cźerja. Lubjenja turkowskich ministrow njeižu s zyka hódne, so žo na nje kedźbuje; pschetož kschcźescźijenjo žo s jich wolu pschescźěhaju, byrnjež bychu to prěli.

Napjatych wobstejnosćzow dla je grichiski ministerstwowy pschedžyda Venizelos wotmyšlene pucźowanje do Mazedonskeje wotstorcźił, a w poždlednjej ministerstwowej radźe je grichiske knježerstwo wobsamkło, se scźěhowazymi nucźazymi naprawami pschecźiwo Turkowskej postupacź: Grichiska žo sapowjedźi, kupy Kastellorizon, Imbros a Tenedos Turkowskej pschewostajicź. Potom wona kupje Chios a Lesbos wobtwjerdźi, so by tejle kupje we wójnje pschecźiwo Turkowskej jako sejeranischcźi wójnskeho kódźelstwa wužiwała. Skónczńje by Grichiska Dardanellski mórski pschelim sawrjeła.

Smyšlenje grichiskeho luda dla pschescźěhanja Grichow w Turkowskej je roshorjene a srudźene. Knježerstwowe žlubjenje, so grichiske wójsko s Epira (połodnischeje Albanskeje) wucźehnje a tutón s Grichami wobydleny kraj Albanskim pschewostaji, na lud cźischcźi. Stysknimje bědźenje grichiskich sběžkarjow w połnóznym Epirisu wobkedźbuja. Lud knježerstwu porokuje, so je Grichow njetrjebawschi Albanskim woprowało.

Powjetschenje bołharskeho wójska.

Bołharski žejm wo požulnjenju bołharskeho wójska jedna. Po knježerstwownym namjecźe ma žo infanterija wo 40 bataillonow a dale artillerija wo 2 regimentaj pschisporicź. Kóždy kavalleriski regiment žo s 1 eskadronu poždlni.

Wjetsche wudawki sa wójsko dyrbja žo po namjecźe finanzneho ministerstwa s powschenjom akzisy na spiritus, zokrowe wudźělki, biskwity, spiritužowe kišało, petrolej, automobile a jěsdne koła nawdacź. Dale žo dawk na kinematografy sawjedźe a žo powyschenje tobakoweho dawka, schwabliczkoweho dawka atd. namjetuje. Po wójnskich woporach nětko hischcźe wulke dawki. Schto wbohi bołharski lud k temu praji?

Wobstórźby pschecźiwo bołharskemu kralej Ferdinandej.

W bołharskim žejmje žo wot nětkotrych dnjow wo namjecźe jedna, so by žo parlamentariska komišija postajiła, kotrež by pschepytała, kajke pschicźiny žu poražene Bołharskeje sawinowałe. Radikalny sapóžłanz Kosturkow krala Ferdinanda winowaische, so je wón žamowólnje 29. junija 1913 pschikasał, bjes pschipowjedźenja wójny žerbske a grichiske wójsko nadpadnycź. To dyrbi žo pschede wschěm wujažnicź, so by lud wěrnosćź shonił a winikow khostał. S prawizy žo pscheczźiwo temu protestowasche.

Pschimér w Albanskej.

Dobycźeršzy grichišzy sběžkarjo w Epirusu (w połodnischej Albanskej) žu postup do połnózneje Albanskeje sastajili. Albanske knježerstwo je jim žłubiło, do jich žadanjow swolicź. Tele žadanja žu: 1. Dospołne grichiske žamosarjadnistwo w połnóznym (albanskim) Epirusu. Postajenje krajneho žejma sa połnózny Epirus. Hacž dotal je žo jenož sastupjeŕ Italskeje pschecźiwo tutym žadanjam wuprajił.

Revoluzija w Mexiku.

Sjednocźene staty połnózneje Ameriki mexikanskim sběžkarjam pschewostawaju, sa nich mexikanskeho presidenta Huertu wuhnacź. Mjes tym so amerikanske wójsko mexikanske pschimórske město Veracruz wobžadźene dźerži, žu žo sběžkarjo pschimórskeho města Tampica smozowali. We wokolnosćzi tuteho města je wjele petrolejowych žórkow, kotrež žu s wjetscha amerikanszy pjenježnizy pokupili. Knježerstwowe wójsko je Tampico sběžkarjam pschewostajiło, dokeš bě jemu munizija wuschła. Sběžkarszy generalojo žo nadźija, so sa schtyri njedźele do hłowneho města Mexika saczahnu.

Knjeńka a jeje žušodźa.

(Skónczenje město pokracźowanja.)

„Mi nózneho straźnika ua schiju žłacź!“ knjeni Kupszyna slschiwdźena sawoła.

„Kak dha chže wona wjedźecź, schto žo žłuscha“, jeina dźowka wotmolwi, „hdyž žo sdźěłanych ludźi sdaluje a žo s tajkimile niskimi naždźuje? Ta jow nježdmě, to bychu mi byle wězy!“

„Hai, to žo stacź nježdmě, hižo Lejny dla niz.“

„Schto dha w tym liscze steji?“ žucha holza sawoła a dźěsche po žwojeho bratra.

Po khwilzy Kupski sastupi.

„Luby žyno“, macź sapocźa, „jutsie budu schtyri a schěscźdźežacź lět; hacž dotal žmój tebi s twojej žotru hospodarstwo wjedloj; nětkole žo rosžudź, kotru chzesch žebi sa mandźelsku bracź, Hanu abo Lejnu!“

„Hanu.“

„Tak“, Kupszyna s rosscźehnjenym hložom rjekny, „ale to drje niczo njebudže. Tónle list wot Hany Lipinskez žo mi lubi, ale to žo mi njelubi, so je mi jón s nóznym straźnikom póžłaka. S zyka tajkile wobkhad, tajkele dźiwne waschnja, a s pjenjesami budže tež klazacź.“

„Woprawdže?“ Kupski snapscheczźiwi.

„Sawěscze“, žotra rjekny, „a twoje poměry k Lejnje žu starsche, wona tebje woprawdže lubuje, to by s hrěchom było, hdy by ju sjebacź chzył.“

„A Lipinskez Hana nima wjazy pjenjes hacž pjecź abo schěscź tyžaz toleŕ“, macź rjekny.

„To je mi pschemało!“ Kupski sawoła. „Wona žama k temu njesteji, ludźo pak wschelako powjedaju. Hdy bych jeno s tym nóznym straźnikom mohł porěcźecź, „tón je nětkole prjecź a ja tu steju kaž na cźwilowadło swjasany.“

„To móžesch žebi lohzy pomhacź“, jemu žotra žmějo snapscheczźiwi, „dóńdź jenož k Lejnje a daj žebi wot njeje mandźelstwo pschižlubicź, abo, jeli so chzesch, ja cźi ju žem pschiwjedu.“

„Ty tola njebudźesch!?“ Kupski potrjechený rjekny.

Podarmo, žotra na bratrowe wołanje njedźiwasche a běžesche po Lejnu.

Po khwilzy Kupskowa žotra, s Lejnu žo sa ruku wjedźo, sastupi, pscheczźelnje a schibale žo žmějo.

* * *

Sažo bě žo tydźeń minył; knježna Lipinskez wotkhorjesche a mozow nabywasche. Ale jenu wěz měješche na staroscźi. Wona bě Kupskowej macźeri list póžława, so by wěstoscź dostała, kak žo se žeńtwu ma. A bórsy žo też wěz wujažni.

Sslepy we žwojej jstwě žedźo s drjewa wurěsowasche. Wulicź wjeczor k njemu pschińdźe.

„Tule!“ wón rjekny, žydźe žo k njemu a wucźeże lift se saka. „Jena žona je mi jón dawa, ta bě s Dźiwina.“

„Je tón list wot knjesa Kupskeho?“ žlepy sawoła.

„Knježnje Hanje Lipinskez“, Wulicź rjekny, „tajke ma list napižmo.“

Sslepy list wobmažowasche. „Tón je cźeńki“, wón rjekny, „w tym wjele njeje, žnadź žlubna kharta.“

„To žo strózicź njetrjebasch“, Wulicź wotmolwi, „jeli so Kupski knježnje Lipinskez na khartzy žwój žlub wosjewi, je žo sawěscze s druhej žlubił. Hdyž jeho žotra rjekny: „To dźě ma Lejna runje tak wjele pjenjes“, a wo wulkim hocze a wo małym kwažu rěcźesche, to hižo wjedźach, kak žo s tej wězu ma. A jeho macźeri też wobkhad knježny Lipinskez s namaj luby njeje.“

„Je to móžno?“

„Hai, wožebje s tym nóznym straźnikom niz“, Wulicź žo poždmějwajo wotmolwi.

„Potajkim žy ty tola tu wěz najwustojnischo rosrižał“, žlepy žortujo naspomni.

„To žo wě“, Wulicź wotmolwi.

„Knježna Lipinskez budže tebi sa to dźakowna“, žlepy žo žmějo rjekny.

„Ty dyrbiſch mjelczeć!“ Wulicz krucze ſnapſchecziwi. „Knjeńka ženje ſhonicz nießmě, ſo ßym ja ſ tej wězu ſchto czinicz měł a ſo ßym wjazy czinił, hacz je wona pſchikaſaka.“

„Haj wſchak“, ßlepy rjekny, „najſkerje pak budzechu wězy też bjes teho tak wupadnyle.“

Tak nětkole wobaj k ßwojej ßußodžinje dźěſchtaj. Wulicz woßudny liſczik pſchepoda.

Knjeńzyna ruka tſchepotaſche, hdyž liſt pſchimny; wona ßo ſtróži, hdyž pißmo ſpósna, a wona ſblědny, hdyž wuczu, ſo je w kuwercze kharta. Wona podžakowa ßo Wuliczej, pokoži liſt na blido a wotpuſchczi muzikeju.

Lědma běſchtaj taj ſ khěže, wſa knjeńna liſczik do ruki a wotewri jón wſcha rosbudžena a wuczita na kharcze: „Lejna Hórſkez a Jurij Kupſki, ßlubjenaj.“

Knjeńna ßo do ſtola ſwjeſe. „Wón je mje ſjebał“, wona blěd njo rjekny. „Wón je druhu lubował a pſchede mnu luboſcz tajił. Ow, taj dwaj mataj prawje, jemu bě jenož wo moje pjenjeſy; nětkole pak ßym něſchto tyßaz pſchißadźiła a duž wo mni niczo wjazy wjedźecz nochze. Ow, na te pjenjeſy, na te wohidne pjenjeſy! — Tola to je derje, ſo ßym radſcho nětkole, hacz poſdźiſcho do teho pſchiſchła.“

Na bliżſchu njedźelu knjeńna Lipinſkez nózneho ſtražnika Wulicza a ßlepeho k ßebi pſchevroßy. Wonaj ßo najlěpſchu draſtu ſwoblekaſchtaj a hromadze ſ cžaßom pſchińdźeſchtaj.

Knjeńna wjeßele a jaßnje hladaſche, ſo bě prjedy zyle njemérna pobyła, wjazy pytnycz njebě, khiba ſo bě trochu ſ czicha a khutna, tak ſo ßo jej druhdy pſchi rěczach czoło ſacžémni.

Blido bě kryte a pſchi jednorej hoſczinje ßo knjeńna ſe ßwojimaj ßußodomaj ſabawjeſche. Powjedachu ßebi a běchu dobreje myßle. Po jědźi knjeńna ſtany, pſchinjeße běłu papjeru a pokoži ju pod ßwój taleř.

„Wój mějeſchtaj ſtaroſcz“, wona ſarěczo, „ſo waju wopuſchczu; nochzu prajicz, ſo bě waju ſtaroſcz bjes pſchiczin. Ale nětkole wamaj wobkruczam, ſo mi wjazy na myßle njepſchińdźe, ßwoje wobſtejnoſcze pſcheměnicz. So byſchtaj ßo pſchepokaſakoj, ſo ßo to njeſtanje, cžehož ſtaj ßo bojakoj, pohladajtaj ßem!“ To prajizy knjeńna papjeru ſpody talerja wuczeże a jimaj khartu wo Kupſkeho ßlubje pokaſa.

„Potajkim je tola tak!“ Wulicz ſawoła.

„Staj wój to hižo wjedźakoj?“ knjeńna ßo dźiwajo woprascha.

„Sdacze ßmój wo tym měkoj“, Wulicz wotmolwi, „tón ras by ſtrach nětkole nimo hył, ale kak poſdźiſcho?“

„So bych ſtajne warnowanje pſched wocžomaj měła“, knjeńna ſměromnje rjekny, „chzu tule khartu k ſchpihelej pſchityknycz; to je tak waſchnje a tón krócz je to też jara wužitne.“

„Schkoda“, Wulicz rjekny, „ſchkoda, ſo tu hižo prjedy tajka kharta tczała njeje.“

„Ně!“ knjeńka ſawoła, mi na to njeńdze, ßebi tajku ſběrku hromadźicz, mi jena doßaha!“

„Duž je dźenßniſchi dźeń trochu ßwjedźeńſki dźeń!“ ßlepy wjeßely rjekny, „dokelž waſche mjeno na tej kharcze njeſteji.“

„Haj“, rjekny knjeńna, „my dźenßa wěſty ſwjaſk wobſamknjemy, wój ßlubitaj. ſo mi dobraj pſchecželaj woſtanjetaj a ja wamaj ßlubju, ſo waju ženje njewopuſchczu. My tſjo hromadze woſtanjemy, doniž naß Bóh luby Knjes hromadze woſtaji.“

Knjeńna ßwojimaj hoſczomaj wutrobnje ruku poſkicži. „Staj wój ſpokojom?“

„To ßo roſymi!“, wobaj wjeßelaj ſawolaſchtaj.

„Ja na ßwěcze nikoho nimam“, Wulicz dorjekny, „ja tu zyle ßamlutki ſteju, ale dźenßa ßym ßotru naſchol.“

„A mi je tak“, ßlepy ſ radoſtnym wobliczom rjekny, „jako bych druhe nowe žiwjenje ſapoczał. Haj, my tſjo ßkuſchamy hromadźe!“

„Tak njech woſtanje“, knjeńna wjeßele ßo poßměwajo rjekny. „Tola nětkole khutne myßle na bok woſtajmy; naſch ſwjaſk je wobſamknjeny, poßwjeczmy jón ſ tym, ſo dźenßa radoſtni hromadźe pobudźemy!“

Knjeńna ſtany, pſchinjeße bleſchu ſchampanſkeho wina a trěbne ſchkleńzy a nala je, na talerjomaj leżachu zigary. Bórſy naſta wjeßela bjeßada a cžaß ßo ſpěſchnje miny. Wulicz pak ßo na ßwoje ſaſtojńſtwo dopomni; wón ßo ſ knjeńnu Lipinſkez roszohnowa a ßlepy jeho pſchewodźeſche.

Hiſchcze krucžiſcho czi tſjo woßamoczeni hromadze ſtejachu a malo na to dźiwachu, ſo bě to někotrym hłupakam do boka. Hakle poſdźiſcho knjeńna ſhoni, kak je Wulicz na to ßobuſkutkował, ſo ßo Kupſki ſ njej njeje woženił. Wona ßo ßmějeſche. Sſlepy pak je cžaß žiwjenja ſ wulkej cžeſczownoſczu ſpominał, ſo mějeſche knjeńna Lipinſkez też jeho ſańcz.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

S **Budyſchina.** (Dwě powětrowej łódźi nad Budyſchinom.) Hnydom dwě powětrowej łódźi ſańdźenu wutoru nad Budyſchinom leczeſchtej. ½7 hodźin Schütte-Lanzſka powětrowa łódź „S L II“ wot wjeczora a Zeppelinſka łódź „Z VI“ ſ ranja pſchilecża. Powětrowa łódź „S L II“ bě ßo w 5 hodźinach w Lipſku na ſlět do Liegnizy a powětrowa łódź „Z VI“ w tym ßamym cžaßu ſ Liegnizy do Lipſka puſchczika. Wobej ßo runje nad Budyſchinom we wyßokoſczi 150 metrow ſetkaſchtej a ßo ßwojej kónzaj kłonejo poſtrowiſchtej. „S L II“ Zeppelinſku powětrowu łódź wobjědże a ju hacz do Zicženja pſchewodźeſche, na cžoż ßo ſawróczi a potom ſ nowa Budyſchin pſchelecża.

— (Samomordarſtwo na żeleſnizy.) Na tym ßamym měſtnje njedaloko żeleſniſkeho pſchekhoda pola Tſélan, hdźež je ßo pſched dwěmaj njedźelomaj jena holza żeleſniſkemu cžahej pſchejěcz dała, je ſańdźenu ßrjedu jedyn młody cžłowjek ßmjercz pytał a namakał. Kaž ßo ſda, je holzyny ſły pſchikład kaž natykowaza khoroſcz na njeho ſkutkowała. Żeleſniſki wothladar pſchi mjenowanym pſchekhodże rano pjecz mjeńſchinow do ½6 hodźin na żeleſnizy cžěło młodeho cžłowjeka nadeńdże, kotremuž bě hłowa wotjědżena. Cžěło bě hiſchcze cžopke. Sawołana polizija jo ſběhnycz a do cžěkownje Tuchorſkeho pohrjebniſchcża dowjeſcz da. Tam morweho jako 18lětneho pſchekupſkeho pomoznika Lehmanna ſpósnachu. Wón mějeſche w kontorje Budyſkeho papjernika ßłużbu. Lehmann je ßyn klamarja a papjerniſkeho dźěłacerja Lehmanna w Hornjej Hórzy. Pſchekupſtwo je wón w Nowym Měſcze nawukнył. Tam drje je ßo wón ſ jenej holzu w Sebnizy ſeſnał a ßo do njeje ſalubował. Hdyž bě ßo Lehmann do Budyſchina pſcheßydlił, holza bórſy na njeho ſabu a ßo druhemu pſchikhili. To Lehmanna hłuboko ſrudźi a w ßwojej wutrobnej żałoſczi je njeſbožownу cžłowjek żiwjenje wot ßo cžißnył, kotrež jemu niczo wjazy hódne njeběſche. Jeho ſrudny dońt wſchitzy wobżaruja, kotſiž ßu jeho ſnali a ſ nim wobkhadźeli. Wón bě luboſny młodżenz, kotryž bě kóždemu rad k pomozy a k woli. Jeho cžěło ßu pjatk rano na Hornjohórczańſkim pohrjebniſchczu khowali.

— (Dwě wowzy ßo ſajěłej.) Kublerjej Bieſolde w Tſélanach běſchtej ßrjedu pſchipołdnju dwě wowzy wupieréchlej a pſchi měſchczańſkej rěſarni po wyßokim brjoſy na żeleſnizu horje doběżałej. Tam pod koła cžaha, ſe Shorjelza do Budyſchina pſchijědżazeho, pſchińdźeſchtej a ßo ſajědżeſchtej.

— Pokhroma ßo ſ nowa w Sakſkej roſcherja. We Worklezach, Dorſchemnitzu a w Drebachu w ſakſkej Schwizy a w Trünzigu pola Zwikowa je w tu khwilu ſtót na nju ſkhorił.

— (S nalutowańjow a wupożczeńjow w Serbach.) W Hnaſcheczańſkim towaŕſtwje njejßu Auguſt Wuſtmann, Auguſt Schneider, wobaj w Hnaſchezach, a Jan Rabowſki w Sſtónkezach wjazy ßobuſtawy pſchedßydſtwa. Tutemu nětko żiwnoſczer Ernſt Böhmer w Hnaſchezach, Pawoł Krujaz w Dźěchorezach a Julius Oskar Klingſt w Běłych Noßlizach pſchißkuſcheja. W Hodźiſtkim towaŕſtwje njeje Hermann Max Laraß wjazy pſchedßyda, ale ſlicžbował. Ernſt Pěrſchka w Njeſdaſchezach njeje wjazy ßobuſtaw pſchedßydſtwa. Sa pſchedßydu je ßo kubleŕ Richard Kſchižan w Małej Praſy pomjenował.

— (Wjedro.) Po ßuchej haprleji je meja ſ płódnymi deſchczemi roſtliny wſchędnje ſchczedriwje napojała. Pſchi płódnym wjedrje ßu ßo wone na polach, łukach a ſahrodach nanajrjeńſcho roswiże a naroſtke. Wjeßele je, nětkole na łukach na huſtu naroſczenu trawu a na polach na hordoſnje ſtejaze Boże żita hladacz. Kónz haprleje mějachu wone po dlěſchej ßuchocze khuduſchki napohlad. Ludźo ßo hižo ßłabych żnjow bojachu, a teho dla żitne płaczíſny na khwilu wyßoko ſtupachu. Po mejſkich deſchczach ßu ßo żnjowe wuhlady na dobo połěpſchike. Teho dla ßu żitne płaczíſny ſaßo ſpadke. Schtóž ma hiſchcze żito na łubi, jo teho dla pſchedacz pyta. S tym ßo płaczíſny dale dele tłócza.

W Ruſkej je ſańdźeny tydźeń wjedro njeſtajne było. Sſylne wětry a ßněhowe mjeczele njeběchu ſ rědka. Njedźiwajcy teho njejßu powjeſcze wo ßywach njepſchihódne. Jenož ßrjedź Ruſkeje njeje rola derje wobdźěłana. W Franzowſkej ßuchota hrożeſche, a bojachu ßo, ſo budża żně hubjene. Duž ßu poßlednje deſchcze jara witane byke, hacžrunje je ſ nimi temperatura ſpadła. W podunajſkich krajach ßu wótre wětry rolu wußuſchiłe, a cžopke deſchcze bychu ßo

žadake. W někotrych dźělach Wuherskeje pscheńza hubjena steji, tola žnjowe wuhlady móža žo hischcze s cžovkymi deschcźemi polěpschicź. Napschecžo temu žywy w Cžechach, na Morawje a w Delnjej Awstrikej spokojeja, hdźež žu žo žywy po deschcźach poźlednich dnjow rjenje wuwike.

W sjednocźenych statach połnózneje Amerikii žu wuhlady na žně lěpsche, dyžli sa wjele lět.

S Hornjeje Horki. W tudomnym papjerniku je pjatk rano dźěłacźeŕ Wjenk do njesboža pschischoł. Pschi parpjerowej maschinje dźěłajo wón s lěwej ruku do walzow pschińdźe, hdyž chzyschе papjeru s nich wucźahnycź, kotraž bě žo wokoło nich swika.

S Budestez. Tudomne žerbske towarstwo „Lubin“ směje na Boże stpěcźe wjecžor w 7 hodźinach pola Rösika shromadźisnu. Wopyt wschěch žobustawow žo wocźakuje. Teź hoscźo žo wutrobnje pschepr schuja.

S Porschiz. Paducha, kotryž je wóndano se schkliczkow psched zyrkwju składowane pjenjesy kradnył, žu pjecža wuźlědźili. We Nowych Porschizach bě žebi jedyn sahrodniski wucžobnik, kiž je žo w Hodźijskej wukhowarni wocźahnył, s jeneje pschedawarnje dybžacžny cžažnik sa 53 hriwnow póžłacź dał a jón hnydom sapłacźik. To bě podhladne; pschetož hdźe bě hólz pjenjesy k temu wsał? Duž jeho do pscheźłyschenja wsachu a pschi tym je žo wón pjecža wusnał, so je te pjenjesy se schkliczkow psched zyrkwju kradnył. Na to je hólz cźeknył. Sslěd sa nim hischcze njeźžu namakali.

S Njeźwacźidła. Sa cźežne automobile budźa žo woźebje twjerde mosty a wónzuchi twaricź dyrbjecź. Hdyž žrjedu cźežity automobil Shorjelskeje akzijoweje piwarnje pschi hajńkowni po moscźe jědźesche, žo wón s lěwym sadnim kołom pśches mostowe tramy pschekama. Duž dyrbjachu s wosa jeho nakład wotklasźcź, so mohł dale jěcź. Tola bórsy po tym žo hižo saźo s njehodu podeńdźe. Pschi dwórnischcźu žo wón pśches jene wónzuchowe wěko pschekama. Na sboże bě pschi tutym dwójnym pschepadnjenju automobil njewobschkodźeny wostał a móžesche po krótkej pschestawzy dale jěcź.

S Njeźwacźidła. Woheń, kotryž bě njedawno w knježim lěźu nastał, žu někotsi hólzy, 12lětny Freudenberg a 8lětny Jensch, Telter a Ahlemann s Noweje Wźy, saparali. Kaž je tudomny gendarm wuźlědźił, žu woni w lěźu dźiwje kanikle łojo jich dźěry se žłanjom satykali a žłanje potom sapalili.

S Lejna pola Bukez. Njesbožowneho mandźelstwa dla je wóndano młoda mandźelska jeneho tudomneho ratarja do hata skoczźika. Tola hatowa woda bě pschenikka, duž móżesche gmejnski pschedstejicźeŕ wobžaromnu žonu žiwu s hata wucźahnycź. Jejni pschiwusni žu po nju pschijeli a ju žobu wsali.

S Rakojd. Sswoju prěnju shromadźisnu sańdźenu njedźelu Rakojdźanske žerbske towarstwo wotmě. Najprjedy seńdźechu žo žobustawy a wuradźichu wschelake towarstwowe należnosćze. Wokoło 4 hodźin wotewri potom pschedsyda, knjes Lorenz, se spěwom „Nasche Sserbstwo s próchа stawa“ sjawnu shromadźisnu, kotraž bě wschěm, teź tym, kiž njeźžu žobustawy, pschistupna. Po powitanju hoscźi, kotrychž bě žo rjana liczba seschła, pschedsyda žkowo hnydom knjesej fararjej Domaschzy-Budesczanskemu k jeho pschednoschkej pschepoda. Czesczeny knjes rěcźnik bě žebi sa heźło žwojeho pschednoschka wuswolił: Sserbja sakhowajcze žwěru žwojich wótzow rěcź a wěru. S jadriwymi žkowami polneho sapala a sahorjenja k shromadźenym rěczesche. Mózne pschikłoźowanje pschipoźłucharstwa po pschednoschku a žkowa dźaka pschedsyda drje žu rěcźnikej dopokasałe, so je pschipoźłucharjam do wutroby rěcźał a jich wjedźał sahoricź. Na to wuradźowachmy, kajke mjeno ma žo towarstwu dacź. Skónczńje wukschcźichmy jo na mjeno „Nadźija“. Towarstwowy spěwny wotrjad na to wschelake narodne spěwy saspěwa, s tym dopokasawschi, so je hižo pilnje žerbski spěwacź wuknył. Woźebje dyrbi žo s khwalbu pschipósnacź, so je młodźina w tak rjanej liczbje a porjadnje spěwanske hodźiny wopytowała a so bě teź tak derje na shromadźisnje sastupjena. K towarstwu porěcźa teź knjes žejmski sapóžłanz Bart wo saměrach „Domowiny“. Knjes farar Mrósak Budyschinkski a knjes Henka-Wulkodubrawski wuprajischtaj towarstwu rjane sbožopschecźa. S druhich žerbskich towarstwow běchu sastupjene „Lubin“ s Budestez, Bukecźanske a Khwacźanske žerbske towarstwo. H.

S Rózanta. W tudomnej zyrkwi žo lětża parne tepjenje pschiprawi. Twarske khósty žu žo na 8000 hriwnow wobliczile. Tepjenje w symskim cźažu budźe žebi něhdźe 200 hriwnow žadacź. Kónz oktobra dyrbi tepjeńska pschiprawa natwarjena bycź.

S Palowa. Tudomneho kublerja Langu je póndźelu jeho koń straschnje do htowy skopał. Langa se žwojim sapschahom s Biskopiz domoj jědźesche. Wohladawschi jedyn automobil po dróży napscheczo pschijěcź, wón s wosa slězy, so by žwojeho troschku spłóschikeho konja dźeržał. Skocźo pak žo njeda směrowacź a saskocźiwschi žo na semju wali, pschi cźimž žwojeho knjesa skopa. Langowa cźetka, kotraž hischcze na wosu žedźesche, s njeho skocźiwschi žo wukhowa a na sboże njesranjena wosta.

S Hornjeho Wujesda. Po wobsamknjenju zyrkwineho pschedsydstwa žo nascha zyrkej lětża swonkownje ponowi. Hacź runje bě twarjenje roschtow woźebje pschi wěži straschne dźěło, je žo wono hižo sańdźenu žobotu sbožownje dokonjało. S makej sběhanskej hoscźinu we Wicźasez hoscźenzu žo roschtowanje skónczi. Zyke ponowjeńske dźěło twarski mischtr Nycźa wuwjedźe.

S Draždźan. (Pschepołożenje skotolěkarskeje schule.) Prěnja komora sakskeho žejma je knježerstwowemu sakonjowemu nacźiskej pschihłoźowała, po kotrymž žo skotolěkarska schula s Draždźan do Lipska pschepołoži. Sa Draždźany je tole wobsamknjenje jara bolostne; pschetož nětko žo tež poźlednja nadźija na sałoženje universitu w Draždźanach shubi.

Sserbska króna. Kaž hižo psched tydźenjom pišachmy, debi nowu khorhoj towarstwa „Cžornobóh“ w Draždźanach žerbska króna. Towarstwo je wot meklenburgsko-swěrinskeho wulkowójwody k temu dowolnosćz dostało. Pokhad žerbskeje króny hacź do bronsoweho cžaża doźahuje. W Swěrinskim muzeju žo tsi tajke króny khowaju, kiž žu žo w meklenburgskej semi namakale. Wschitke tsi žu žebi podobne, maja wyšoki wobłuk, horjeka s wurubanymi jubami. Na běrtlk wurěsany, wjercźi žo wokoło rjenje wudebjeneho nyta a spaduje s jenym jubom do dźěrki. Wobłuk móże žo potajkim wocźinicź a sacźinicź. Króny žu w pscherěsku 5½ hacź 7 zolow Hamburgskeje měry. Wulkowójwodźe Bjedrich Franz II. Swěrinski a Bjedrich Wylem Strelizki 12. meje 1364 domjazy rjad žerbskeje króny sałożischaj. Króna, kiž je w statnym kaž teź w domjazym woponje sawjedźena, je po horjeka wopisanej tworjena. Spożczowanske prawo ma Meklenburgski wulkowójwoda. Króna je teź do towarstwoweje khorhoje wuschiwana. — Sdobom dopominaju naš namakane króny na něhdusche wulke žłowjanske krajiny, kiž žo wot Łóbja hacź k baltiskemu morju, wot pólskich mjesow hacź do Durinskeje wupscheśtrěwachu. Póbla małeho krajika sbywa nam jenož srudna dopomnjenka na sastarske cžaży, na kcźěw žłowjanskeho luda. A pschichod? Rosbrojamy žwoje mozy, kónzujemy žamych žo a tak rosćze nam njewobrocźomny dóńt, sahuba. Czrjódki žo hischcze hromadźeja pod žerbske khorhoje, so bychu sa wótzow cźesćz a mjeno stałe a sdźerżałe, schtož žo dodźerżecź hodźi. Běda tym Sserbam, kiž niczа a tupja wótzow herbstwo!

S Kulowa. Póndźelu w nozy je w statoku pjerisnarja Michała Klimanka na Kocźinskej dróży woheń wudyrił. Hródź a kólnja stej žo s wohnjom sniczikej. Pjerisnu žu wukhowacź mohli.

S Łasa. Pjatk je žo sastanischcźo Wernighof sa wobkhad wotewriło. Kaž je s jěsdneho plana widźecź, pschi nim 5 cźahow sastawa. Hacź do poźlednjeho dnja je žo se wschej mozu a pscheścźažnymi hodźinami dźěłało.

S Mortkowa. Njedźelu popołdnju je pola Mortkowa ballon „Glückauf“ k semi pschijěł, kotryž bě rano s Bitterfelda pola Barlina wotjěł.

S Klětneho. Sańdźenu njedźelu je tu Łasowske žerbske towarstwo „Handrij Sejler“ žerbski wjecžor se spěwom a dźiwadłom wuhotowało. Ssmy žo s tym, schtož je žo nam poskicźiło, jara swjeżelili a spokojili. Mózachmy tak prawje widźecź, so je tola nascha žerbska rěcź najlubscha. Tola pschi tym chzemy žo s Němzami jako dobri žužodźa snjescź a s nimi w pscheczelstwje žiwi bycź. Łasowskemu towarstwu žo sa wopokasanu luboscź a pscheczelstwo dźakujemy, pschede wschěm spěwarjam a spěwarkam sa jich poskicźenki. Wjeżele stowarscheni Łasowcźenjo a Klětnjenjo hacź do rańschich hodźin stowarscheni wostachu. Nadźijomnje wopomnjecźe na wopyt Łasowcźanow žiwe wostanje a wužyte žymjo sesłhadźa. S nadźiju na sażowidźenje žo roszžohnowachmy.

S Krebje. Wobschěrne dźěła maja žo někotre pschi Hamorskim hacźe w Krjebi wuwjescź. S prjedawscheje żelesarnje hischcze tam něhdźe 1000 waggonow rudowisny leži, kotraž je žo na njedožahane waschnje wuschkrjeła a něhdźe 40 prozentow żelesa wopschija. Wona dyrbi žo wuhrjebacź a žo do hornjoschlesyskich schkrějernjow dowjescź. Wulke wobcźežnosćze woda cźini, kotraž dyrbi žo s pschěrowom wotwodźicź, so bychu žo tamne městna wužuschike. Krjebjanska gmejna ma drje pschecźiwo temu wobmyślenja, dokelž žo boji, so žo s wotrywanjom rudowisny wyšoke hacźenja pošłabja a so mohła žo pschi wulkej wodźe wjeż powodźicź. Kralowske knježerstwo pak je

njedawno wotrywanje rudowisny dowoliło. Njech ßo hischcźe pschispomni, so w Hamorskim hacźe wschelake žadne rostliny rostu, kaž na pschikład wódnomužowy worješchk, kotryž też kótwicźka rěka.

S Krebje. Na 2000 □metrow wulkim sportskim městnje, kotrež je Krjebjanska gmejna narodnym towarstwam pschewostajiła, je ßo hižo tšelnik po nowoczaßnych žadanjach sa wojerske towarstwo natwarił a sa turnowanske towarstwo ßu ßo wschelake twary wuwjedke. Nětkole ßo sa dobrowólnu wohnjowu woboru 12 metrow wyßoka stupańnja twari. Twarske khosty něhdźe 1000 hriwnow wucźinja.

S Krjebjanskich stron. Mejske mjersnjenje je w naschich stronach na kčenju žadowych schtomow a holanskich jahodow wjele schkody naczinilo. Prěnje dny meje w nozy temperatura na 7 gradow niže null spadny. Tajka ßurowa syma je nimale wscho kčenje holanskich jahodow sniczika. Khudsche ßwójby s tym w ßwojich dokhodach na cźucźiwe waschnje schkoduja. Sswójba s něktorymi dźěcźimi druhdy sa dźeń sa 6 hriwnow jahodow naschcźiva. Tale saßkužba létßa wotpadnje a schtož je ßo hewak drasty a zyroby s wunoschka holanskich jahodow nakupiło, budźe ßo létßa parowacź dyrbjecź.

S **Rychwalda.** Sa cźaß po ßwjatkach je Lasowske ßerbske towarstwo „Handrij Sejler" po wjelestronskim žadanju pschilubiło, w Rychwaldźe ßerbski konzert dacź. Dźeń ßo hischcźe posdźischo wosjewi.

S **Běłeho Khołmza.** S wotewrjenjom Wernighofskeho sastanischcźa a se sapocźnjenjom dźěła na kuble je ßo tu nowe žiwjenje sbudźiło. Wobydlenja, kotrež dołho prósdne stejachu, ßu saßo wobydlerjow dostałe. Duž njech ßo Běłokhołmcźenjo, kotsiž ßu wucźahnyli, saßo domoj wrócźa. Wuhlady ßu runje tak dobre kaž we wulkim měscźe. Sa Běły Khołmz je s wužitkom, so ßo telko zusych w nim njesaßydli. Duž dyrbjał kóždy Běłokhołmcźan ßwojich pschiwusnych a pschecźelow domoj sawołacź.

S **Mužakowa.** Njedźelu dopołdnja je ßo mjes Zeŕskom a Mužakowom njesboże s automobilom stało. Fabriski wobßedźeŕ Oehler s města Borschcźe bě ßo s automobilom na jěsbu k ßwojej willi, pola Kobelina leżazej, podał. Automobilowy wjednik do jeneho schtoma sawadźi. Pschi tym ßo automobil rosrasy, a woßoby, w nim ßedźaze, ßo s wotmachom s njeho wucźißnychu. Oehler ßebi ruzy srani, jeho žona ßebi moshy stschaßy a pjecźlětna dźowcźiczka ßebi nop pukny. Automobilowy wjednik a ßkužobna holza njesranjenaj wostaschtaj.

Přilopk.

* (Dwójny rubjeżny mordaŕ w Draždźanskim twjerdźišniskim jastwje.) Wójnski ßud 40. divisije w Kamjenizy je psched něktorym cźaßom wojaka Lüdera se 104. pěscheho regimenta w Kamjenizy (Chemnitz) dla cźeknjenja wot khorhoje k jastwu na 10 měßazow a k pscheßadźenju do 2. wojerskeje klaßy saßudźił. Lüdera běchu hakle po dleschim cźaßu saßkapicź móhli a běchu jeho po saßudźenju do Draždźanskeho twjerdźišniskeho jastwa wotwjedli. Tu je jeho pjecźa ßwědomnje hrjebało a wón je ßo jastwowemu direktorej dweju mordaŕstwow wuznał. Po ßwěcźe wokoło cźahajo je ßo w Barlinje s jenej njerodnej žónsku, Hanschmannez rěkazej, a wěstym William Schmidtom sesnał. Dokelž ßo wschěm tsjom hubjenje wjedźesche, ßu ßo srěcźeli, so dyrbi Hanschmannez jeneho bohateho muža do Grunwalda wabicź, hdźež chzuchu jeho skónzowacź a wurubicź Na Bjedrichskej dróhy ßo Hanschmannez s jenym woßebnje sdrascźenym knjesom do rěcźow da. Tutón ßo narěcźecź da, ßo s njej do Grunewalda dowjescź. Lüder a Schmidt ßo s tymßamym cźahom w druhim wosu ßobu wjeseschtaj. Hanschmannez zuseho na wotrěcźane s kerkami porosceńe městno dowjedźe. Lüder sa nimaj dźěsche a do zuseho tšeli, kotryž hnydom morwy k semi padźe. Na to też Schmidt pschiskocźi a woporej s nožom krk pscheresny. Mjes tym so Schmidt row ryjesche, Lüder morweho wurubi. Rubjenstwo s 350 hriwnow, skoteho cźaßnika a dweju pjerschcźenjow wobstejesche. Skónzowaneho sahrjebawschi ßo mordarjej do Barlina wrócźischtaj, hdźež ßo s Hanschmannez saßo setkaschtaj. Hdyž běchu ßo pjenjezy pschecźinile, ßo Schmidt wot ßwojich ßobuwinikow dźěli, a Lüder s Hanschmannez do Metza jědźesche. Tu ßo wonaj swadźischtaj, a Hanschmannez Lüderej hrožesche, so jeho pscheradźi. Tutón ßebi teho dla wotmyßli, holzu wotstronicź. Wón holzu na jenym polu s revolvrom satšeli a jejne cźěło sahrjeba. Po kraju cźahajo policiji do rukow padźe. Bližsche dny Lüdera do Grunewalda dowjedu, so by městno pokasał, hdźež je ßo skónzowany sahrjebał.

* (Woheń.) W Polenzu w sakskej Schwizy je ßo ßrjedu dopołdnja tak mjenowany ßrjedźny mlyn wotpalił. W mukowych składach plomjenja telko zyroby namakachu, so njebě mózno, woheń shascheź, hacź runje schěsć ßykawow do njeho wodu liješche.

* (Hrósbny skutk.) W Schweidnitzu w Schlesyskej je 26létna žona mokerja Galle, kotraž hižo wot něktoreho cźaßa snamjenja duchakhorosće pokasowasche, na jenym wukhodźowanju ßwojej dźowzy, pjecź a tsi léta starej, do jeneho hłubokeho bata cźißka a sa nimaj skocźika. Wschě tsi ßu ßo tepike. Tsecźe dźěcźo, jedyn ßydomlětny ßyn, je ßo s tym ßmjercźe sminył, so je, hdyž je ßo srudny cźin stał, w schuli buk.

* (Mordaŕstwo.) W Žylowje w Delnjej Łužizy ßu 77létneho wumjenkarja Stopu w jeho ložu skónzowaneho namakali; jeho hłowa běsche rosrubana. Wón se ßwojim pschirodnym ßynom, póstskim agentom Korengom, na jenym dworje bydlesche, mějesche pak ßwoju stwu ßam sa ßebje a bě jako ßamotnik žiwy. Hdyž ßo wón ßrjedu njepokasa, też ßwój skót njepizowasche, hospodarjowa dźowka sa nim hladacź dźěsche a jeho we ložu s rosrubanej hłowu nadeńdźe. Ssekeru, s kotrejž bu storz morjeny, ßu nasajtra namakali. Polizajski poß je sa mordarjowym błědom pytał, tola dokelž bě we Stopowej stwje wjele ludźi pobylo, běsche błědow pschewjele. Wo jstwje njeje ßo nicžo kradko abo ßo pscheryko, wschitko w rjedźe ležesche. S teho je spósnacź, so njeje rubjeżnik mordaŕstwo skucźił, ale něchtó, s kotrymž bě ßnadź ßo Stopa swadźił. Wyschnoscź je 500 hriwnow myta na wußlědźenje mordarja wustajiła, tehorunja 300 hriwnow skónzowaneho pschichodnym ßyn Koreng. Tuteho ßu sajeli; na njeho tukaja, so je pak Stopu skónzował, pak mordarja snaje.

* (Zyrkej ßo spaliła.) W Starej Darbni w Delnjej Łužizy je ßo ßrjedu zyrkej, kotraž je ßo w 13. létstotku natwarila, wotpaliła. Wona s cźěmnocźerwjeneho sornowza widźełany wołtaŕ wopschinesche, kotryž je ßo hacź do podstawka powalił. Swoniza ßo s kósłami pschełama. Ssukawy, kotrež běchu se ßußodnych wßow na pomoz pschijěle, běchu bjes mozy.

* (S błyskom ßo morił.) Pola Hamma we Westfalskej błysk w jenej koloniji podkopkow „Sachsen" wutoru do jeneje zementoweje budy dyri, w kotrejž tsjo dźěłacźerjo dźěłachu. Jedyn dźěłacźeŕ s Awstriskeje ßo saraßy, druhi ßo cźežko srani, tsecźi lohko.

* (Njesbožowna luboscź.) W jenym hoscźenzu we Winje je póndźelu w nozy 29létna wothladarka khorych Helena Freiwaldez w pschitomnoscźi ßwojeho bratra, agenta Moritza Freiwalda, ßwojeho lubeho, dr. Emila Meiselsa, dla skamanja mandźelskeho ßluba, satšelika. Freiwaldez ßo potom ßama s wutšelom s Browningskeje pistolije mori.

* (Rubjeżnistwo.) W luxemburgskej wßy Schouweileru ßo póndźelu w nozy tsjo sababjeni rubjeżnizy do khěže ßamotnje bydlazeho rentiera Fohra dobuchu a do njeho, hdyž ßo wobarasche, tsi krócź tšelichu. Rubjeżnizy jeho wuwjasachu a jemu hubu sawjazachu. Fohrej pjenjesy wurubiwschi a ßo jeho wina napiwschi ßo shubichu. Wutoru rano ßußodźa Fohra wo pomoz wołacź błyschachu. Khěžne durje rospacźiwschi Fohra w krwi ležazeho namakachu.

* (Semjerženje na Sizilskej kupje.) Saßo je ßo Sizilska kupa w połodnischej Italskej se semjerženjom potrjechiła. Pjatk tydźenja je ßo 7 wßow s ranja woheń bluwazeje hory Atny wupuscźiło. 150 cźłowjekow je pschi semjerženju žiwjenje shubiło, 200 je ßo sraniło. Profesßor Ricco we wobkedźbowarni w Catanii praji, so je semjerženje runje tak błyne było kaž w lěcźe 1908, hdyž stej ßo Messina a Reggio wupuscźiłej. W potrjechenych wßach njeje žane twarjenje stejo wostałe. Wjeß Linera je kaž se semje wotmjecźena. Po semjerženju běchu dróhi se saßypnjenymi domami a dworami wobrubjene. Na prawizy a lěwizy cźěła ležachu, a pódła cźrjódki mužskich, žónskich a dźěcźi ßedźachu, kotsiž wo khlěb proschachu.

Ssrjedu w nozy semja wokoło Atny saßo wospjet błynje sarža. Wobydlerjo, kotsiž běchu ßo s dźěła saßo do ßwojich domow wrócźili, wołajo pod hoke njebjo běžachu. Wjele domow je ßo saßo wobschkodźiło a je ßo s dźěła saßypło. Woßebje je Giarre s wokolnoscźu cźežko cźerpiło.

Atna nimo měry wulke hromady popjeła wumjetuje a wyßoke trubjele kura k njebju stupachu.

* (Lynchowanska justiza.) W Shevreportu w sjednoczenych statach połnózneje Ameriki běchu jeneho cźornocha sajeli, kotryž bě ßo pjecza na jenej dźeßacźlětnej běłej holzy pscheschok. Psched jastwom ßo něhdźe 1000 ludźi sběža, kotsiž jastwowe wrota rospacźichu a ßo do cźornochoweje zelle dobuchu. Tutemu powjas wokoło schije sadźernychu a jeho potom na drohu sćahnychu. Tam jeho blisko ßudnistwa sa jedyn telefonowy sćežor powěßnychu.

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khěžorskej drósy 11.

Wschědnje

wot 4 hodźin popołd. hacź do 11 hodźin wječor

wulke pschedstajenje

: najnowšcheho dokonjenja :
ßwětlohrajerskeho umělstwa.

Kóždu ßobotu a ßrjedu ßo programm pscheměni.

Włoßy barbjazy częßak

Sakońšzy schkitany. Njedoscźěhnjeny w trjebanju.

Barbi schědźiwe abo cźerwjene włoßy žołte abo cźorne.

Sa njeschkódnoscź ßo rukuje. Sso lěta dołho trjebacź hodźi.

Scht. 3 hriwny na póstske dobracźe.

R. Drechsel w Draždźanach Nr. 6

Kurfürstenstraße.

Visitne khartki

cźischcźi spěschnje a tunjo

Esmolerjez knihicźischczerńja.

Serbski musej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot 1/2 11—12 hodźin.

Nowe wotewrjenje!!

Subjaze praxis **K. Pehsa** w Budyschinje, na **bohatej haßy 10,** ſ nutskhodom na krótkej haßy.

Zuse suby wschěch systemow

Plomby kóždeje druźiny.

——— Suby ßo wustojnje wuźahaju. ———

Lahodny wobkhad. — Poměrne płacźišny.

Hižo 10 lět ßamostatny.

Drjewowa awkzija.

Ssrjedu 27. meje t. l. ma ßo **popołdnju** wot **4 hodźin w Heldez restawraziji w Hunczerizach** sczěhowaze, na

Huscźanskim revěrje

we wotdźěl. 1—6, 18—27, we wowcźerni, cźornym drjewje, Kocźiczanskim haju, Huscźanskim lěßu a Zicźanskim haju składźene palne drjewo na pscheßadźowanje pschedawacź,

jako **10 rm. twjerdych palnych klumpachow,**
100 „ mjehkich „ „

Pjeńkowe loßy na drjewischcźu 4. wotdźělenja w Kocźiczanskim haju Huscźanske hajnstwo, 14. meje 1914.

O. Mendte.

G. Urban

w Krjebi

wotdźělenje: **jěsdne koła.**

Wulka dźělba

jěsdnych kołow,

prěnjoklaßnych ſnamjenjow je doschła.

Dürkopy, Phänomen, Worjok, Allreigst, Buruſſa, Molto.

Jěsdne koła se ßwobodnym běhom hižo po **60.—** mk.

Dobre mantle po **2.95,** schlawch po **2.00** mk.

Tolste moßosne latańnje **2.75** mk.

„Wot 3 lět na hrosnu wumpjeru cźerpjach. Hižo po 3 dnjowym naloženju **Zuckerowehopatent. lékat. skeho mydła** bě wuspěch widźomny.

Jětseschka

skhnyjachu a nowe njenastawachu. Hižo po 2 kuskomaj bě moja koża zyle cźista. P. N."

Kusk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßylnischa forma). K temu **Zuckooh kreme** (niz tucźnjaza a mila) 75 pj. a 2 mk. w **Budyschinje** oola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Engerta, bratrow Měrschez** naßlěd., **Strauch a Koldy.**

Kedźbu!

Hdźe tunjo **kwětki** a **halozki** na **klobuki** kupujecźe? W pschedawarni wumělstlich kwětkow. Kóżda kwětka ßo po żadanju ſhotowi.

Max Stelzig

na Hoschiz haßy 8. 1

Schatowa róla

dobra a lohko ßo wjercźaza, je na pschedań pola restauratěra **Hentschela** w Semizach-Tumizach.

Wustajneho młodscheho

bětnarja

hnydom abo poźdźischo na ßudowe dźěła pschi wyßokej mšdźe do trajneho dźěła pyta **H. Lolck,** w Budyschinje pschi hłownym torhoschcźu, njedaloko Pětrowskeje zyrkwje.

Hnydom abo poźdźischo ßo něktoři wustojni, a khmani

dźělacźerjo

pschi dobrej mšdźe do trajneho dźěła pytaju.

Drjewomaczišnowa a papowa fabrika w Cźělnom.

Khěža

se ſahrodu w Hnaschizach cźo. 18b je ſ pschihódnymi wuměnjenjemi hnydom na pschedań.

Wobydlenje

je na pschenajecźe w Nowej Wßy cźišło 3 pola Njeßwacźidła.

Sportski wós

jara derje sdźerżany, je na wßy na pschedań na jerjowej haßy 5.

Wschelake

trjebane wosy

mjes nimi

Landawski wós

płacźišny hódne porucźa

M. Gallowy naßlědnik na Hoschiz haßy cźo. 25.

Ssucźelna dobra

kruwa

je na pschedań we Wadezach cźišło 18.

Sskużobne a mlokowe holzy, mlokowe, ßkużobne a hródźne dźowki a tajke k ßwinjam, wotroczkow, pohonczow, dźěłacźerske ßwójby, tšeczakow a wolazych pschi wulkej mšdźe pyta pschistajerka **Schmidtowa** pschi żitnych wikach 2 pola theatra.

Kuchařki, ſtwinske a ßkużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłacźerske ßwójby pyta hnydom pschistaj. **ka Görlichowa** na ßukelnischej ha ŋ 1 na rózku khěžorskeje drohi w cźrk wni knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

(K temu cźišłu pschikoha.)

Přeprošenje

na

poswjećenje khorhoje

serbskeho towarstwa „Jutrnicy“

za Njeswačidło a wokolnosć, njedźelu 24. meje 1914.

◆◆◆◆

Porjad:

1. 10—1 hodź.: Powitanje towarstwow.
2. 1/2 2 hodźin: Zhromadźenje předsydow we Weberec hosćencu.
3. 2 hodźin: Zestupanje towarstwow do ćaha.
4. 3 hodźin: Poswjećenje khorhoje.
5. Ćah přez wjes.
6. Koncert na swjedźeńskim městnje přes kapału Budyskich husarow.
7. Přepodaće darow.
8. Bjesada.
9. Wot 1/2 6 hodźin reje.

Khwaćanske serbske towarstwo

změje, da-li Bóh, Bože stpěće **21. meje** popołd. we 4 hodź. swoje měsačne posedźenje w Hustec hosćencu w Khwaćicach. Dokelž maja so wšelake wěcy rozpominać, so wšě lube sobustawy proša, zo bychu so do posedźenja zešli. Też chcemy wo jězbje do Njeswačidła porěčeć.

Hosćo su nam stajnje witani. **Předsydstwo.**

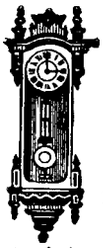

Kóždy, kotryž chce ßebi **dobry a tuni cżaßnik** kupić, abo kotryž chce ßebi jón **porjedźić** dać, njech dźe k cżaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ßwonk. lawske haßy 5.

Jenčj pschedawa a porjedźuje, ßa ßwoje dźěło sprawnje cukuje. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczißnami wupołożene, wobhladać.**

Knalětnemu lěkowanju.

Jakorzowa (jechiběrnowa) brěczka

naſlěpſchi krejcżißcżazy ßrědk w tyſach po 40, 80, 120, 200 pj. a po wjetſchich dźělbach porucża

Otto Engert

drogowna pſchedawarnja

en gros **en detail**

Telefon 33.

Nowoſcże

chenillowych rubiſchczow

a chenillowych ſchawlow

ßu doſchle. Wězy ßu najlěpſcheje hódnoſcże a kraßnych muſtrow

Otto Osswald

na kamjeńtnej haßy 7.

Njeſnate

je Wam, kak wubjernje dobry khofej ßkodźi, byrnjež drohi njebył,

punt po 130 pj.

hacž do

200 pj.

porucża

Moritz Schmidt

na khěžorſkej droſy 11.

na theaterſkej droſy 4.

Bukečanske serb. tow.

změje njedźelu 24. meje wulět do Njeswačidła a wobdźěli so při poswjećenju khorhoje bratrowskeho towarstwa »Jutrnicy«.

Wotjězd wot Pomorc 3/4 9 hodźin. Kołojězdni měli najpozdźišo w 2 hodźinomaj we Njeswačidle być.

K tomu wšitke sobustawy z jich swójbnymi najwutrobnišo přeprošuje

předsydstwo.

Kóſlaze kóžki

kaž też wſchě

druhe druźiny kožow

kupuje

po najwyſchſchich płaczißnach

Heinrich Lange

pſchi žitnych wikach 11

a pſchi žyrkwinym naměſcże 4.

Wichědnje cżerſtwe

mórſke ryby,

ßuſchene ryby,

a wſchě druźiny

rybowych konſerwow,

teho runja

płodowe a warjenjowe konſerwy

ßuſchene płody

najtuńſcho porucża

Weberez rybowa pſchedawarnja

w Budyſchinje

na theaterſkej haßy.

WYBERT-TABLETTEN

Name gesetzlich geschützt

Hromadźcże w kóždej Wybertſkej tuſzy leżaze proſpekty ſ wobraſom bonbonnieru. Schtóž 20 tychle proſpektow póſćele, kraßnu bonbonnieru darmo doſtanje. — Žadajcże ßebi wſchudźe Wybertſke reklamowe ſnamki! — We wſchěch haptykach a drogownjach ßu Wybertſke tabłety po 1 mk. doſtacź.

Zjawny dźak!

Horcy wutrobny dźak wuprajamy hišće wšitkim lubym Serbam, wysokočesćenym a wjeledostójnym knježam, česćenym knjenjam a knježam, kiž su naš khorhojny swjedźeń z darami a wopytom podpjerali, wosebity dźak našemu čestnemu sobustawej knjezej fararjej Domašcy za rjanu hnujacu swjedźeńsku rěč, a Wam, lubym serbskim towarstwam, kiž sće nas z khorhojemi a bohatym wopytom počesćiłe a z tym nam njezapomnity swjedźeń porjenšiłe, Wam wšitkim **wutrobny horcy dźak** a **„zapłać Bóh!“**

Předsydstwo

serbskeho towarstwa „Čornobóh“ w Draždźanach.

Dźak.

Sso wróćiwſchi wot rowa mojeje ßwěrneje mandźelſkeje, naſcheje lubowaneje macżerje praju wſchitkim pſcheczelam a ſnatym, kotſiž ßu njeboćiczkeje kaſchcż ſ wěnzami pyſchili a jej ſ pſchewodom k poßlednjemu wotpočinkej luboſcż a cżeſcż wopokaſali,

najwutrobniſchi dźak.

W Laſu, 11. meje 1914.

Mlynk Wilhelm Pjech

ſ 3 dźowkami a 2 ßynomaj.

Pschiloha k czišku 20 Serbskich Nowin.

Sobotu 16. meje 1914.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach.

14. meje 1914.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa rěsna waha	
	hr.	hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 6 lět	50—51	94—98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	44—48	86—90
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	38—42	80—84
4. žnadnje pizowane kóžde starohy	31—37	69—78
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	47—50	88—93
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 7 lět	41—45	82—86
3. starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	37—49	76—79
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	32—36	72—76
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25—30	63—70
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	49—50	90—93
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	44—47	84—87
3. žnadnje pizowane	39—43	79—82
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	58—60	100—102
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	48—54	90—96
3. žnadnje wuwite wot zyza	38—43	79—84
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schischiženjow w starobje hacž do $1\frac{1}{4}$ léta	43—44	55—56
2. mjaßne	42—43	54—55
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	41—42	53—54

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy bowos w Budyschinje:		W Budyschinje. 9. meje 1914. wot		hacž		W Lubiju 14. meje 1914 wot		hacž	
		hr.	pj.	hr.	pj	hr.	pj.	hr.	pj.
Pschenza	běła	—	—	—	—	—	—	—	—
"	žołta	—	—	—	—	9	20	9	90
" nowa		9	—	9	70	—	—	—	—
Rožla		—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa		7	40	8	15	6	90	7	90
Jećmjeń	50 kilogr.	—	—	—	—	6	60	7	90
Wows		6	70	7	75	6	70	7	50
" nowy		—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch		11	—	20	—	18	—	20	—
Woka		11	—	12	—	9	—	10	50
Jahły		16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka		17	50	19	50	22	—	23	—
Bern		1	90	2	50	2	10	2	40
Butra 1 kilogr.		2	70	2	80	2	50	2	70
Pschenična muka 50 "		11	—	10	25	15	—	19	—
Rjana muka 50 "		10	25	13	—	11	—	13	—
Ssyno 50 "		2	60	3	30	2	50	3	—
Ssłoma 100 "		3	25	3	50	3	—	3	60
Prožata 1020 schtuk, schtuka		14	—	27	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	50 kilogr.	5	55	5	90	5	40	5	90
Rjane wotruby		5	50	5	85	5	80	6	20
Pschenični gris		—	—	—	—	—	—	—	—
Rjany gris		6	50	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 5 pj., schtuka 7 pj.

W Budyschinje płaczesche: kórz pschenzy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np., žołta — hr. — np. hacž — hr. — np., nowa: 14 hr. 20 np. hacž 14 hr. 96 np., kórz rožki po 160 puntach 11 hr. 76 np. hacž 12 hr. 24 np., nowa: 12 hr. — np. hacž 12 hr. 32 np., kórz jećmjenja po 140 puntach: 10 hr. 85 np. hacž 12 hr. 04 np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

14. meje 1914

Po 50 kilogr.: Rožla wot 7 hr. 50 np. hacž 8 hr. 10 np., pschenza wot 9 hr. — np. hacž 9 hr. 65 np., jećmjeń wot — hr. — np. hacž — hr. — np., wowß wot 6 hr. 50 np. hacž 8 hr. 10 np., jahły wot — hr. — np. hacž — hr. — np. hróch — hr. — np., žyno (stare) — hr. — np. (nowe) 4 hr. — np., beran — hr. — np. hacž 8 hr. 20 np. žłoma (100 kilogr.) 3 hr. — np., butra (1 kilogr) wot 2 hr. 30 np. hacž 2 hr. 75 np., jeja (mandl) 1 hr. — np.

Wjedro w Londonje 16. meje: Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje njedželu rano w 7 hodźinach farar Räda žerbsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$9 hodźin duchowny Tyschek žerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje. — Pšched zyrkwinskimi durjemi budże žo kollekta sa mišionstwo mjes póhanami sběracz. — Popoldnju w 2 hodźinomaj smeje farar Räda rosrěczenje se žerbskej mužskej a žónskej młodzinu.

Wutoru popoldnju w 3 hodźinach shromadźisna žónskeho towarstwa.

Boże stpicże smeje rano w 7 hodźinach duchowny Tyschek žerbsku spowjednu wuczbu $\frac{1}{2}$9 hodźin farar Räda žerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.— Pšched zyrkwinskimi durjemi budże žo kollekta sa wožadnych khudych sběracz. — Popoldnju w 2 hodźinomaj budże rosrěczenje s němskej mužskej młodźinu.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Wilhelm Max Keil, fabrikat w Hrubjelczizach, s Fridu Hanu Goczlichez tam. — Bjedrich Gustav Harnap, khěžet we Hrubjelczizach, s Hanu rodź. Bomsdorfez. — Oskar Franz Kunert, brodutruhar w Budyschinje, s Martu rodź. Fösstez pod hrodom. — Richard Kuczka, kamjenjeczišćer pod hrodom, s Emmu Elsu rodź. Henczelez w Bobolzach.

Sdruhich wožadow: Jurij Kalinich, pjekar w Hodźiju, s Hildu Schöniz tam. — Max Marczin Blažij, džěłaczer na żelesnizy w Zokowje, s Fridu Linu Janezez w Nowej Wži. — Jan August Polan, czěžła w Pžowjach, s Martu Marju Hohlfeldez tam. — Khorla Pawol Kern, žandarm w Bukezach, s Hanu Lejnu Langiz w Kolwasy.

Křćenl:

W Michalskej zyrkwi: Alfred Gerhart, Jana Augusta Bruna Hasera fabrikskeho žedarja w Tšelanach, ž. — Helmut Waltar, Bruna Ericha Teicha samkarja w Dobruschi, ž.

Sdruhich wožadow: Kurt Richard Barchmann w Ssemichowje. — Hildegarda Jisa a Hilża Khata, Alberta Alijuża, listonoscherja w Prěczezach, dwójniskej dzowzy. — Emma Ella, Hendricha Alwina Hochi, skakarja we Wjelkowach, dź. — Jan Willi, Augusta Pawoka Käplarja, kamjenjeczežarja we Wjelkowach, ž. — Hendrich Helmut, Wylema Hendricha Měta, assistenty we Wulkej Dubrawje, ž. — Lydija Ruta, Khorle Augusta Klotki, khěžkarja w Khróscze, dź. — Emma Lejna, Khorle Augusta Bjenady, pohonczę w Pomorzach, dź. Jurij Marczin Jana Augusta Wowczerja, wotroczka w Konjezach, ž. — Erich Waltar, Ernsta Hermana Polana, kublerja w Jatsobju, ž. — Marta Erna, maschinskeho tepjerja Mitischa w Stróži, dź.

Zemrjeći:

W druhich wožadach: Elsa, Jana Sejlerja, džěłaczerja w Zičzenju, dź., 8 m. 5 d. — Emma Pawlina rodź. Frödžiz, kowaknsk. ležomnoscz. Vettera w Běłych Nožlizach, mandželska, 42 l. 3 m. 27 d.— Morwy narodź. ž. Hermana Lodny, fahrodn. žiwnoscherja w Drobach. — Hana Gustla rodź. Schmidtez, Khorle Ernsta Rohny, žiwnoscherja w Bukezach, mandželska, 64 l. 3 m. — Jan Khorla Polink, khěžkat a murjet w Nowych Koporzach, 76 l. 4 m. — Lisa swudowjena Stübnatka rodź. Dalwizez, wobydletka w Drožđziju, 64 l. 8 m. 26 d.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

Njedželu Rogate smeje rano $\frac{1}{2}$7 hodźin farar Kschižan žerbsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$8 hodźin duchowny Voigt žerbske a w 9 hodźinach němske prědowanje. — Kollekta sa swonkowne mišionstwo. — Popoldnju w 2 hodźinomaj budże katechismušowa wuczba sa němsku mužsku młodźinu.

Boże stpicże smeje duchowny Voigt rano $\frac{1}{2}$7 hodźin žerbsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$8 hodźin farar Kschižan žerbske a w 9 hodźinach němske prědowanje — Popoldnju w 2 hodźinomaj mišionska hodźina.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

Njedželu Rogate smeje duchowny Bójz rano w 7 hodźinach žerbsku spowjedź, farar Domaschka dopoldnja we 8 hodźinach žerbske a $\frac{1}{2}$10 hodźin němske prědowanje. — Popoldnju w 2 hodźinomaj smeje duchowny Bójz wuczbu s němskej mužskej młodoscżu. — Popoldnju w 4 hodźinach shromadźisna khěschescźijanskeho towarstwa žónskeje młodoscże.

Na Boże stpicże smeje farar Domaschka rano w 7 hodźinach žerbsku spowjedź, duchowny Bójz dopoldnja we 8 hodźinach žerbske a $\frac{1}{2}$10 hodźin němske prědowanje.

Popoldnju w 2 hodźinomaj smeje farar Domaschka wuczbu s němskej mužskej młodoscżu.

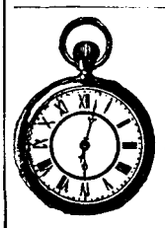

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

žwój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**

k dobroczišwemu wobkedźbowanju porucza

Hodna twora. Pišomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Awkzija.

Wutoru 19. meje dopołdnja w 9 hodźinach maja ßo **w brózni** pschi **Mužakowskej drósy** k sawostajenstwu **pjekarskeho mischtra Hardrahta** ßłuschaze wězy, jako:

2 konjej, 1 landawska kucza, 1 polchaisa, 1 drillowanska maschina, :: 1 ßykanje rěsaza maschina, 1 rossßykaza maschina, 1 rynkata walza, 1 tsidźělata walza, wosy, pluhi, bróny, žnjowe rěble, kuczowy a rólny grat a wschelaki hospodarski grat atd.

sa hotowe pjenjesy na pscheßadźowanje pschedawacź.

W. Horn, lokalny ßudnik.

Jatrowy tuk

(Lebertran)

ßwětleje czerstweje twory

k pizowanju skota

porucza

Otto Engert

drogowa pschedawarnja

en gros. en détail.

Telefon 33.

Horjanske praßowane wuhlo

najlěpsche narunanje sa **drjewo** a druhe **wuhlo,** derje wußuschene 1000 kruchow po 7.— mk., porucza

Horjanska wuhlowa praßowarnja

na Horje pola Njeßwaczidła.

Wolijowe barby

wschěch snatych nuanßow, hnydom k barbjenju hotowe, derje a twjerdże skhnyjaze,

molerske a murjerske barby, terpentinowy wolij (němski a franzowski), **lanowolijowy firniß,** jara derje a twjerdże skhnyjaty **jantarjowe laki, kopallaki, damarlaki, żelesowe laki, Kölnski klij** kaž tež **murjerski kalk, drobnu krydu, gyps, portlandski zement, najlěpschi karbolineum, barbicze** wschěch druzin, **schablony** sa **molerjow** a **murjerjow**

porucza a ma pschezo na składze po najtunischich płaczisnach

Emil Měrsch, drogowe klamy

24 na lamjentnej haßy 24.

Koßy

kaž jěd rěsaze, porucza kosatý

Ssmoleř

na bohatej haßy czißło 16 w Budyschinje.

Kupne wuczinjenja, hypothekske liscziny, testamenty

wudźěłuje

prawny bürow **Kobana** pschi zitnych wikach **4.**

— Rěczu serbski. —

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeczel: J. Hanekamp

Telefon 405. w Budyschinje na ßukelnskej haßy 9.

Meblowy etablissement

sa

nadobu w bydlanskich a spanskich stwach,

kaž tež

kuchinske a male meble

Dospołne wuhotowanje sa njewjesty

Najwjetschi wubjerk w Budyschinje,

Ssamna tapezěrarnja.

Hódne dźěło. Najtunische wobliczenje.

Pschichódne płaczenske wuměnjenja.

Kožane twory

kupuja ßo najlěpje w spezialnej pschedawarni kožanych tworow

Stajnje wulki wubjerk, krucze sprawne poßłużenje a tunje płaczisny sa

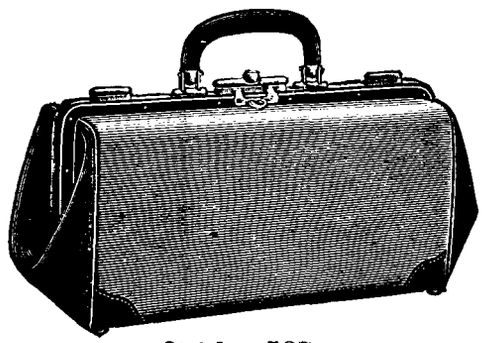

koffry, puczowanske tosche, neßeßäry, żonjaze tosche a paßy schulske tosche sa hólzow a holzy, schulerske mapy, pißanske, aktowe a hudźbne mapy, listownje a zigarowe tosche, portemoneje, ßlě, nakhribjetne měchi a gamasche atd. namakacze

w spezialnej pschedawarni

sa Offenbachske kožane twory

Telefon 587.

C. Alberta, mějeczela **Khorle Bahle,** ßedlarskeho mischtra

w Budyschinje, pschi lawskich hrjebjach 10.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 80 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawětki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotsedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 21. **Sobotu 23. meje 1914.** **Lětnik 73.**

Sakski ßejm

je ßo saidźenu ßrjedu ßwjatočńje skónčił. Póndźelu a wutoru ßo poßlednje pschedmjety dowuradźichu. Wobsamknjejnje prěnjeje komory wo farsku mšu sarjadowazym sakonju je khětro pscheßłapiło. Sakoń je ßo sačišnył. Druha komora bě jón pschečiwo někotrym hłoßam pschiwsała. W prěnjej komorje běchu woßebje wyschschi měschčanostojo a šemjenjo pschečiwo njemu. Też sjednočeńske jednanja ſ druhej komoru bjes wuspěcha wostachu. Měnjenja wo tymle sakonju běchu jara wschelake. Teho runja ßu ßo wot knjeżerstwa žadani wězywustojni sa twarske należnoscże wotpokasali. Pschistajenju tychle 10 nowych sastojnikow ßo woßebje konserwatiwni pschečiwjachu. Statej by ſ teho nowy wudawk narosti, a tym, kiž twarja, wěscże čim wjetsche wobuznoscże. Kóždy, kiž je twarił, tak hižo sačuwa, ſ kajkimi pschedpisanjemi ßo wobčežuje. Kóždy nowy sastojnik wěso chze też pokasacź, so tu je. S wjetscha je tu tak, so šnamjeschko ßwojeho bycża ſ wukasami jewi, čzasto ſ tajkimi, so njewěsch, schto masch k temu prajicź.

Wutoru ßo w ßejmowni ßejm se ßwjatočńymi rěčzemi presidentow a ministra skónczi. Napoßledk spominasche ßo też ſ tsikročnej ßławu na krala, wustawu a wótčinu. Psched tejle ßławu běchu ßo sozialdemokraczi wotßalili. Sa nich je monarchija wobuzna pschiprawa.

Ssrjedu běsche ßwjatočna Boża ßłužba w Sofijiskej zyrkwi. Na njej wobdźělichu ßo skoro wschitzy kraloßwěrni sapóßłanzy. Dwórski předar Dibelius rěčzesche k nam jadriwe ßłowa na sakładze Božeho pißma. Pschipołdnju podachmy ßo do kralowskeho hroda. Tu nam kral na trónje ßedźo rěč wo samknjenju ßejma čzitasche. Pschi tejle składnoscżi jewi ßo kralowski dwór w zyłej ßwojej błyschčzatej pyschi a ßwjatočnoscżi. Ministerjo a kralowszy komißarojo, kiž ßu se ßejmom měßazy dołho hromadźe dźěkali, seńdu ßo pšched kralowskim trónom ſ nami sapóßłanzami prěnjeje a druheje komory. Też kralowszy wyschschi dwórszy sastojnizy a adjudancżi, runje kaž wotpóßłanzy a konsulojo zusnych statow a prynzojo ßu pschischli. Ministerjo, kralowszy komißarojo, dwórszy sastojnizy a wojeŕszy wyschschi ßu wschitzy we ßwojej najwoßebnischej galauniformje. Tak móżecże ßebi myßlicź, so tajka kralowska ßwjatočnoscź we wschědnym čzłowjeku njesapomnity saczišchcź sawostaja. Wjeczor bě na kralowskim dworje hoscżina. Po njej kral a kralowszy prynzojo ſ wjele sapóßłanzami porěčzachu. Jeli so ßo niczo njewurjadne njestanje, durje sakskeho ßejma do nasymy lěta 1915 šamknjene wostanu. Psched tym pak budźa nowowólby. Schtó wě, kajki potom ßejm smějemy? E. B.

Němski khěżorstwowy ßejm

je 20. meje ßwoje wuradźenja skóncził. Poßledni dźeń je ßejm pschistawk k wojeŕskemu khostanskemu sakonjej do knjeżerstwowym namjecże pschijał. Po namjecże ßejmoweje komißije dyrbjesche kruty arrest spadnyczź a reserwistojo jenoż sa czaß kontrole pod wojeŕskim ßudom stejecź. Knjeżerstwo pak je na krutym arrescże a na płacziwoscżi wojeŕskeje ßudniskeje prawomócznoscże sa zuły dźeń kontrolneje shromadźišny wobstako. Khěżorstwowy dźeń je sakonjej w tutej formje pschihłoßowacź dyrbjał, dokelż by knjeżerstwo hewak nowemu sakonjej, kotryż pornjo staremu někotre połóżnoscże wopschija, spadnyczź dako.

Wußwojenje Dualaskich czornochow

je sozialdemokratiski sapóßłanz dr. Frank w khěżorstwowym ßejmje wutoru hischcże rys k rěczam pschinjeßł. Prawa khěżorstwoweho ßejma a czornochow ßu ßo sraniłe. Nowinarja Hilla, kotryż chzyschce ßo po poruczńoscżi sastupjerja czornochow, rěczńika Halperta w Barlinje, do Kameruna podacź, so by ßo na městnje ßamym wobhonjał, bychu tam po žadanju wschoněmskich nowin wupokasacź dyrbjeli. Jeho papiery ßu jemu sebrali. Sajecże czornocha Dina je gwałtny skutk. W Kamerunje ßu po sdaczu wyschnoscże hischcże ras ßwoju horliwoscź pokasacź chzyłe a teho dla Mangu Bella a Dina wjele pscherady w inowake. Statny sekretar je pak telegram statnemu rěčznikej dale dał, kotryż je Dina sajecź dał, schtoż je hrube skamanje prawa. Dina ßu jenoż sajeli, so mohli jeho do Kameruna dowjesćź, hdźež staj sarjadnistwo a ßudnik w jenej woßobje sjednočenaj. Statny sekretar dr. Solf wotmolwi, so chze też kolonialne sarjadnistwo prawdu, wono pak czornochow lěpje snaje. Po saßadże: „Wschitzy człowjekojo ßu ßebi runi“ pak ßo njehodźi kolonialna politika wjesćź.

Sezialdemokrat Liebknecht jako wotkrywar.

W sozialdemokratiskich nowinach „Vorwärts“ je khěżorstwowy sapóßłanz dr. Liebknecht nastawk wosjewił, w kotrymż jenu w khěżorstwowym ßejmje naspomnjenu, generala ſ Lindenaua nastupazu należnoscź rospomina. W nastawku ſ napißmom „Skoro wójnski minister abo schtó wě, schto!“ Liebknecht praji, so je hižo sa Metzskeho komandanta pomjenowany general ſ Lindenau w tajkim pjenjeżnym czěßnje był, so je ßo po jeho ßmjercźi pola Trierskeho hamtskeho ßudnistwa konkurs nad jeho samóżenjom wotewrił. Něhdźe 100 wěriczelow je ßo se žadanjemi samolwiło. Pódła teho dr. Liebknecht pißmo do sjawnoscże dawa, ſ kotrymż ßo general ſ Lindenau jenemu njemjenowanemu lěkarjej podtykuje, so chze jemu titul pruskeho medizinalneho profeßora sa sapłaczenje wěsteje sumy wobstaracź.

Wólbny sakoń sa pruski ßejm

ßo njepschemèni. Nowy minister snutskownych należnoscżow, ſ Loebell, na wopraschenje ßwobodomyßlneho sapóßłanza dr. Pachnicki wotmolwi, so ßebi knjeżerstwo na reformu wólbneho prawa njemyßli. Hižo pod nětczišchim wólbnym prawom je ßo sozialdemokratam poradźiło, we wulkich městach ßwojich kandidatow wusmolicź. Hdy by ßo do krajneho ßejma po sakonju khěżorstwoweho ßejma wolilo, by ßnadź pokojza sapóßłanzow se sozialdemokratow wobstała.

Hibanje Polakow w Pósnańskej.

Dla wotstronjenja pólskeje rěcże w nabożeńskej wuczbje stej ßo Boże sipěcże dwě wulkej pólskej protestowanskej shromadźišnje we wokolnoscżi Pósnanja wotmělej. W Urbanowom profeßor dr. Komarowski a w Glownom rěcźnik dr. Koslewski a sapóßłanz a bamžiski komornik probst Kloß w Urbanowom wo prawach maczerneje rěcże w schuli a zyrkwi rěczachu. Mjes tym je knjeżerstwo jene něhdźe 2000 hektarow wulke pólske kubło w Lolchowje blisko Pósnanja wußwojiło. Sso njepschitomneho wobßedźerja Schuldisynskeho ujewopraschawschi ßub kulo wobhladali a jeho hódnoscź wobliczili.

Wobskórżby němskeho statneho sekretara Jagowa pschečiwo ruskim nowinam

ßu w Ruskej žiwy wothłóß namakałe. Ruske nowiny Jagowowe poroki wróczeja a wschu winu na ruſko-němskej nowinarskej wójnje na němske knjeżerstwo a němske nowiny waleja. Nowiny „Ruskoje Ssłowo“ Němsku ßamo ßłowołamanja winuje a pische: My ßmy Němzam Malu Asisku a Mesopotamisku k hospodarskemu a wikowarskemu wuwužiwanju pschewostajili, a Němzy ßu ßo sa to swjasali, so ßo pschi žanym pschečiworuskim sjednočeństwu njewobdźěla. Ssłowa ßo njejßu dźerżeli, a my ßo runje wot teho czaßa wschudże ſ němskim njepschecżelstwom setkawamy. Němska pschečiwo nam niz jenoż w swjasku ſ druhimi statami wustupuje, ale też tam, hdźež ßu druhe staty neutralne. Póßłanje generala

Sandersa do Konstantinopla a rosbudżaza podpjera, Turkowskej w armeńskim praschenju data, jaßnje dopokasujetej, so němska diplomatija sa woprawnym protektoratom nad Turkowskej dże. A tež w dalokej Mongolskej nam Němzy hromadu njepschijomnosczow naczinjeja. Njepschecželstwu němskeje diplomatije ßo s njepschestawazym scherczenjenjom s mjeczom doras dawa. To wscho njemóże bjes wotmolwjenja Ruskeje wostacz, woßebje hdyż je tež němske nowinarstwo prënje wo nadpadowanskej wójnje pschecziwo Ruskej sarëczało. Ruske nowiny nadpady njeczinja, wone pak ßwëru steja na sakitanju dostojnosczę, mozy a ważnosczę Ruskeje a budża dale skutki němskeje diplomatije, Barlinskeho knjeżerstwa a pißanje němskich nowin wobßwëtlecz.

Peterburgske nowiny „Wjeczernoje Wremje" chzedża ßamo wjedżecz, so je ßo hižo Němska sa wójnu rosßudżika. Wona budże pschede wschëm pschecziwo Ruskej naměrjena, w druhim rjedże pschecziwo Franzowskej a Jendżelskej. Němska ßebi myßli, so wójnu dobudże. Jako dobytk ßebi wot Ruskeje baltiske provinzy wosmje, so by ßo baltiske morjo woprawdże němski jësor sczinika. Lëtusche wulke němske manevry budża pschedehra wójny. Němski wójnski minister je w khëżorstwowym ßejmje pjenjesy sa wojerske potrëbnosczę żadajo prajił, so dyrbi ßo bliżscha wójna, kotruż Němska powjedże, skoku każ błysk wjescz. Němzy ßebi myßla, so Rusku nahle nadpadnu, poraża, jej czëżku kontribuziju napoloża, jej kraj wosmu, kotrehoż ßo jim sechze a jako dobyczerjo domoj pońdu. Po wójnje Němska ßwój wliw po zyłym ßwëcze wobtwjerdźi a ßo nimoměry wobohaczi. Ruska, Franzowska a Jendżelska ßo nëtkole wschëm němskim planam na pschecžo stajeja a teho dla dyrbi Němska s nimi ßo s wójnu srjadowacz.

Nëkotsi khëżorowi radżiczeljo pak ßu sa to, so by Němska najprjedy Jendżelsku nadpadła, kotraż je w ßwëtoknjeżstwje najstraschnischa. Tónle namjet s dopokasmom podpjeraju, so Ruska a Franzowska njejstej s Jendżelskej na wobaranje a nadpadnjenje swjasanej, so byschtej ßo do němskojendżelskeje wójny njeměschałej a pódla teho by Awstriska Rusku na wusdże dżerżała a Italska Franzowsku.

Prjedawschi bołharski minister Geschow ßo boji, ßo do Bołharskeje wróczicz.

W bołharskim ßobranju (ßejmje) ßo hižo nëkotre dny wo tym wadża, hacz ma ßo se ßejma wożebita komißija sa wußlëdżenje wschëch pschiczin wuswolicz, kotrež ßu bołharske wójnske njesboże sawinowałe. Prjedawschi minister Ivan Geschow, kotryż je drje s póßłanzom, tola ßwój mandat njewukonja a w Parisu pschebywa, bu telegrafiszy powołany, so by ßo psched ßejmom s wobwinowanja wuczißczik, so je jeho ministerstwo s pschiczinu njesboża było. Geschow pak je ßo, każ je Sofijskemu „Dnjownikej" pißał, rosßudżik, so njebudże na napominanje poßłuchacz, dokelż ßo wo ßwoje żiwjenje boji. Geschow je prajił, so snaje praweho winika njesboża (krala Ferdinanda), a so ma dosczę materiala w ruzy, so by jeho pschepokasał, tola móże to hakle junu posdźischo czinicz, hdy by ßo temu winikej bołharskeho njesboża móz wßała a hdy by w kraju wjazy njebył. W Bołharskej, Geschow praji, wschehomózna komarila (kralowi dowërnizy) knjeżi, kotraż ßo żaneje njeknicżomnosczę njeboji a s knjeżerstwa kóżdeho wotstroni, kotryż w ßebi wulke potajnstwo khowa, kotrehoż wotkryczę by każ njewjedro do snatych wyßokich ludźi dyrilo. Hacz czaß pschińdże.

Wotßadżenje a sajeczę albanskeho wójnskeho ministra Essada pasche.

Albanski wjerch Wilhelm móże ßo jenoż hischczę s pomozu awstriskich wojakow na ßwojim khabkatym trónje sdżerżecz. Wutoru je wón ßwojeho wójnskeho ministra Essada paschu sajecz dał a jeho wot jeho sastojństwa wotßadźił. Po powjesczach, wot awstriskeho knjeżerstwa rosschërjenych, je Essad pascha pschecziwo wjerchej Wilhelmej sbëżk pschihotował. Essad pascha je najwjetschi wobßedżer leżomnosczow w Albanskej. Wón bë politiszy nojsamożiczischa woßoba w Albanskej. Póndżelu bë s Tirany nëhdże 2000 Albanskich psched Durazzo pschiczahnyło. Tychle ludźi je pjecza Essad pascha najimał, so by s nimi wjercha Wilhelma s tróna wuhnał a ßo potom sa wjercha wuwołacz dał. Wjerch Wilhelm ßo s najmjeńscha bojesche, so ma Essad pascha tole wotmyßlenje. Wón jeho k ßebi skasa, a po wótrym rosrëczenju dyrbjesche Essad pascha ßwoje ministerske sastojństwo słożicz. Wjerch Wilhelm je s dobom Essadej pschikasał, so dyrbi 80 straznikam, s kotrymiż bë ßo wabdał, brónje sebracz dacz. Essad ßlubi, to czinicz. Dokelż wón pak ßłowo njedżerżesche, wjerch Wilhelm wojakow s awstriskeje wójnskeje łódże, psched Durazzom stejazeje, na pomoz sawoła. Tuczi dwë kanonje pschecziwo Essadowemu domej postajichu. Po nëkotrych wutsëlach s kanonow Essad bëlu khorhoj wutyknu a ßo se ßwojimi ludźimi podda. Essada sajachu a s jeho żonu na awstrisku wójnsku łódź „Szigetwer" dowjesechu.

Zyle hinak italske nowiny „Giornale d'Italia" podawki w Durazzu pschedstajeja. Po nich ßu Essada paschu po żadanju Awstriskeje wotßadźili, dokelż je wón pschecżel Italskeje był. Awstriszy kanonërojo ßu Essadowy dom wobtsëleli. Awstriszy wojazy a wotpóßłanzy ßu w Durazzu jako knjeża wustupowali. Mjes hrodom wjercha Wilhelma a awstriskim póßłanzstwom je ßo rucże telefonisk swjask sczinił. Pschecziwo Italskej maja w Durazzu najwjetsche niedowërjenje. Wjerch Wilhelm, kotrehoż stejischczo je jara njewëste, je ßo zyle do rukow Awstriskeje podał. Mjes tym je ßo tež 250 italskich matrosow na brjoh wußadźiło. Po sajeczu Essada ßu tež druzy ministrojo wotstupili. Wjerch w jich njepschitomnosczi ßam knjeżerstwo wjedże, tak derje hacz ßo hodźi. Wón je ßamowolne knjejstwo sawjedł, tola jeho móz jenoż hacz k Durazzowskim wrotam doßahuje. Ani w Skutariu, ani w El-Bassanje, ani w Koriży wjerchowe knjejstwo wjazy njepschipósnawaju.

Hacz ßu italske abo awstriske powjesczę wërne, drje ßo sa nëkotre dny wupokaże. Jene pak je wëste, so Italska pyta wliw Awstriskeje w Albanskej poßłabicz. W hospodarskim nastupanju je hižo Italska Awstrisku s Albanskeje wuczischczała. Italski pschekupz zyle wikowanje tam wobknjeży.

Każ ßo sda, njeje wina Essada pasche pschewulka; pschetoż s awstriskeje wójnskeje łódże ßu jeho bórzy puschczili a na malu italsku wójnsku łódź „Benghasii" pschewjesli. Ta je jeho do Brindisi dowjesła a jemu tam na italski brjoh wustupicz dała. Prjedy hacz ßu Essada paschu s awstriskeje łódże puschczili, je wón protokol podpißacz dyrbjał, so ßo njebudże wjazy do albanskich snutskownych abo swonkownych należnosczow měschecz. Essad pascha je s Brindisi do Neapla puczował a ßo wot tam pjecza do Konstantinopla poda. Mózno je, so ßo wón po wokołopuczu do Albanskeje wróczi. We rosrëczenju, kotrež je Essad pascha s jenym sastupjerjom nowin „Tribuna" měł, je wón prajił, so je wón wjerchej a Albanskej ßwërnje służił a so njeje niczo chzył, khiba lëpsche wótczizny. Wón njeje aneho swjaska s Konstantinoplom měł.

Směrowanje albanskich sbëżkarskich burow.

So bychu ßo burske czrjódy psched Durazzom rosehnałe, bë ßo ßrjedu pschecziwo nim 300 muży s dwëmaj maschinskimaj tżëlbomaj póßłało. Do bliskosczę burskeho lëhwa pschischedschi, hollandski major, pod kotrehoż komandom expedizija stejesche, parlamentara k buram póßła, so by s burami jednał. Tuczi prajichu, so ßo směrom rosenu a so pjatk do Durazzo ßwojich sastupjerjow pósczelu, so bychu knjeżerstwu ßwoje żadanja wosjewili. Burjo nochzedża we wójsku służicz a dawki płaczicz.

Schto kschiż wuczi?

To bë czopły wjeczor lëta 18... Parizske dróhi ßo s ludźimi mjerwjachu, kiż ßo pschekhodżowachu, ale na dobo ßo samróczi a husty deschcz pocza na město kapacz. Schtóż móżesche, ßydże ßo do korejtu abo do omnibuża, so by pod ßuchim domoj pschischoł; młodźi ludźo wuczeknychu s wjetscha do hosczenzow a do kofejownjow, kiż ßo sa nëschto mjeńschinow napjenichu.

Tak bë tež w khofejowni na Boulevardach. Tam seńdżechu ßo tsio młodźi pacholjo, s kotrychż bë Alfred najwjeżelschi, kotryż, rosthorjeny se schkleńzu wina, bórzy druhich hosczi pocza snjepokojicz, so by nëkajki dyrdomdej měł. Tón a tamón, kotrehoż bë skschiwdżił, wotnamka ßo s wótrym pohladnjenjom, jenoż mały muzłki, kotryż bë krótku czëmnu ßuknju wobleczeny a kotryż pódla njeho ßedżesche, Alfreda kedżbu njemëjesche, hacżrunje tón wjazy krócz se ßwojim njelepym żortowanjom jeho woßobu pschimasche. Czischce a pokojnje ßebi zusy do ßwojich sapißnych knihow pißasche a potom saßo dale czitasche, nowiny pódla njeho leżachu.

„Ssadźu na to ßwojeho konja, Alfredo, so teho dżiwnuschka, na kotrehoż ßy ßo samërił, ani na wokomik s měra njewutorhnjesch", starschi s tamnych tsioch pachołow rjekny.

„Nó, to chzył tola rady widżecz", rjekny Alfred, „tón by dyrbjał bycz s kamjenja!" A hnydom na to ßo zusbnikoweho ramjenja dótkny a na njesnateho sarëcza:

„Knjeże, njebyschcze móhli ßwój stólczk kusk dale poßunycz? Njewidżicze, so je nam na puczu?"

Ale zusy ßo ani njewobhladny a njerëczo ßwój stólz k blidu poßuny, dale czitajo, jako budżesche ßo niczo njestało.

To Alfreda hischcże bóle rosmjersa a duž do njeho ſ łohczom storczi a rjekny:

„S tym scże nam mało pomhali, nětkole je tu runje tak mało ruma kaž prjedy.“

Tola njesnaty też nětkole hischcże schkarakej niczo njewotmolwi, ale na njeho jenoż frudnje a łobużelnje pohlada a wot blida stany a chzyſche ſ khosejownje wuńcž. Ale w tym wokomiku do cžornidkoweho (tintoweho) łudobja, kiž na blidże stejesche, tak njesbożownje sakoži, so ło cžornidko powroczi a Alfredej łuknju womasa.

„Proschu, so chzyli dobroczinje wodacź“, zusy wschón potriechený rjekny. „Hańbuju ło łwojeje njeleposcże a to wutrobnje wobžaruju, so łym wam tón wjeczor skasuł. Ale budźcże wo tym pschełwědcżeny, so je ło to jenoż ſ tym stało, so chzych wam spěschnje ruma scżinicź a tak wasche pschecże dopjelnicź.“

„Knjeże, to je hruboscź a njeleposcź wot waß“, Alfred na zuseho sawoła.

„Ně, njeßudźcże mje tak wótrje, knjeże, a wodajcże to jenoż dobroczinje! To bě jenoż njekedźbliwoscź, kaž praju, a niczo dale“, zusy směromnje a nježnje wotmolwi a wobliczo ło jemu sacżerwjeni a pschiwsa hnydom saßo tak pokojny a nadobny wuras, kaž prjedy.

„To mohł kóždy rjez“, Alfred snapschecżiwi. „Wy scże mje skschiwdźili a łměschneho scżinili, ale ja łebi to njedam lubicź. Žadam waß na duell.“

„Na duell? Wodajcże, ja ło ſ nikim njebiju, dokelž njerosłymju, kak mohł někomu ſ brónju sarunanje dacź, hdyž pschecżelne łkowo njedoßaha. Tola njedźiwajo wscheho teho waß proschu, so byschcże ło njehněwali.“

„Hdyž ło duella bojicże, scże bojasnik a hłupak!“

Zusemu wobliczo na dobo sblědny; widźecź bě, so łebi też pjascź sapschimny, ale hnydom saßo myßle sebra, ło wobknježi a rjekny:

„To, knjeże, schtoż scże nětkole prajili, je hórsche, hacź plista a wobžaruju, so scże ło k tajkim łkowam hněwa dali sawjescź. Ale wodawam wam to, dokelž łnadź łym ja prěni wopak scżinił, a duž budźcże łebi teho wěsty, so budu pschichodnje bóle kedźbowacź. Budźcże ſ Bohom!“

Alfred chzyſche hischcże něschto rjez a hischcże wótrische łkowa nałożecź, ale zusy, sdwórliwje ło pokkoniwschi, prjedy woteńdże, hacź móżesche jeho pschecżiwnik myßle sebracź.

„Tón je cże wohańbił!“ wobaj pschecżelaj ło Alfredej łmějeschtaj. „A kak je tebje sahnał! Ty ły hrubje rèczał a wón łwoje pschistojne waschnje njeje shubił, ale je we łwojej sdwórliwoscźi njedoscżežny wostał.“

„Haj, tak to bě“, dyrbjesche młody pachoł łebi łamemu wusnacź, a ſ teho cžaßa ło jemu w towarſtwje pschecżelow wjazy njelubjesche. Teho dla sa khwilu ſ khosejownje łamlutki wuńdże a wschón poražený po haßach dundasche. A njewjedžo, kak temu tak, wobrocźi ło ſ hłowneje dróhi do bluzy rosßwětleneje pódlanskeje haßy; tu jemu na dobo dwaj thětro podhladnaj mužſkaj pucź sastupischtaj.

„Knjeże, kak na cžaßu je?“ starschi ſ njeju ło hrubje woprascha. srosymliwje na młódscheho pohladawschi.

„Wobžaruju, so tule na cžaßnik derje widźecź njeje, ale myßlu łebi, so budże bórsy w dżeßacźich“, Alfred trochu bojasnje a njeměrnje wotmolwi.

„Dobre, tak łebi łamaj na wasch cžaßnik pohladajmoj!“ njekhmanik rosßudźi, hrabny jeho sa schiju a pocża jeho dajicź. Druhi młódschi njeplech też pschiſkocźi a chzyſche młodżenzej łuknju wotpinycź, ale tón jeho ſ mozu wotstorczi a tak też prěnjemu scżini, a wutorże ło jemu ſ ruki. Wobaj słóstnikaj nóż wucżeżeschtaj, ale lědma bě ło to stało, tu tsecźi njesnaty woßebnje sdrascżeny mužſki na městno pschikhwata a sawoła:

„Prjecź, wój mordarjej, hewak waju sakolu!“

A jemu ło w ruzy kalacź sabłyſkny, kotryž bě prjedy w łwojim kiju skhowony měł.

Teho ło rubjeżnikaj nastróżischtaj a daschtaj ło do cżěkanja, ſ nożom machajo.

„Knjeże, mějcże wutrobny dżak, wy scże mje wukhowali“, Alfred rjekny a słóczi njesnatemu ruku. Ale pschi tym na njeho lěpje pohlada a schto wuhlada? To bě tónßamßny zusy, ſ kotrymž bě krótko prjedy hromadu praßnył w khosejowni.

„Ow, knjeże, kak scże mje sahańbili! Ja łym waß psched khwilku se samyßkom wjazy krócź skschiwdźił, łym waß bojasnika a hłupaka mjenował a wy scże mje takle smužicże a nadobnje sakitali pschecźiwo njekhmanikomaj, scże łwoje žiwjenje na to ważili! Ow, wodajcże mi moje hrube sadżerżenje a wsmicże sa to najcżeścżownischi dżak wote mnje njehódneho“, Alfred proßycź pocża a smužitemu sakitarjej ruku hacź uanajwutrobnischo stłóczi.

„Wjeßelu ło, so łym łkładnoscź měł, wam wopokasacź, so njejłym sły cżłowjek, sa kajkehoż scże mje měli“, tón wotmolwi. „Wěso wschak by to kóždy tak scżinił, hdy by waß w tajkimle strasche widżał.“

„Niz kóždy, knjeże; jenoż prawy dospołny muż móże ło takle łebje saprěcź a tajkule luboscź měcź“,. Alfred rjekny a jeho hłóß dyrkotasche.

„Dowolcże“, Alfred pokracżowasche, „so bych waß domoj pschewodżał, so łnadź byschtaj njekhmanikaj ło něhdże do waß njedałoj, dokelž scże jimaj wupytany wopor ſ rukow wutorhnyli.“

„Ssym runje pschi khěži, w kotrejž bydlu“, njesnaty rjekny a pschimny sa khěžny swónczk. A hlej, hnydom ło durje wotewrichu a stary łkužobnik, lampu w ruzy mějo, ło na prohu pokasa.

„To łym wjeßely, so dżecże, knjes hrabja“, starz ſ radostnym hłoßom rjekny. „Hižo ło bojach, so je ło wam něschto stało. Runje psched khwilku saßkyschach, so ło psched khěžu sakschikny, kaž hdyž je něchtó nadpadnjeny. To by też bjes dżiwa było; my też tule w tak sanjeżenym kucże bydlimy, so mohke tu lischki łwoje jamy měcź, hacź runje bychmy mohli na Boulevardach w pyschnym hrodże bydlicź. Ssebi łamemu łebi wottorhnjecże a druhim wschitko rosdawacże. Haj, tak to je, knjes hrabja. Njemóżu łebi pomhacź, dyrbju to prajicź, runjeż scże mi tyßaz krócź łnamjo dawali, so dyrbju mjelczecź. Też waschej starej cżecże to napißam, so by to shonika. Wuherbuje waß, hdyž shoni, so jenoż studujecże a so łebi niczo njepopschewacże. Pjenjesy rosdawujcże a my łami łmy žiwi kaž prosscherjo. Ale, mój Bożo, wy dźě krwawicże! Ow powjedajcże, schto je ło stało? Wascha manscheta je wscha ſ krwju sapanzana“, sażałoscźi na dobo stary łkužobnik a na łmjercź sblědny.

„Niepowjedaj jenoż telko, Jano!“ hrabja rjekny. „To wschak niczo dale njeje.“

„Nó, a tole niczo njeje! Krej wam ſ rukawa běži!“ starz wustróżany sawoła a ruka, kiž lampu dżerżesche, jemu tschepotasche. Widżecź bě, so łwojeho knjesa lubuje, kaž nan.

„Doběhnu po lěkarja“, Alfred ło poskicźi, kiž bě na zyku rosmolwu njerěczo poßkuchał. „Knjes hrabja, wy scże khětro franjeny a to dla mje njehódneho. Ow, wodajcże mi, proschu saßo wschón wohańbjeny a wschón ło dżiwajo nad waschej wulkej woporniwoscźu. Też ja łym semjan, ale kak scże mje sahańbjeli se łwojej wulkomyßlnoscźu.“

„Praju wam, so franjenje ani spomnjenja hódne njeje. Je-li wam lubo, pójcże bliże. Pokasam wam ranu a spósnajecże, so scże ło podarmo sastróżił“, pokojesche smužity hrabja Alfreda a dowjedże jeho do makeje komory.

Rana bě wowrawdże jenoż łnadna a hdyž bě wumyta a sawjasana, bě to dobre.

Też stary łkužobnik ło směrowa a něschto pschi łebi powjedajo woteńdże.

Wobaj semjanaj běschtaj nětkole łamaj.

„Dżiwam ło wam, knjes hrabja, cżim bóle po tym, schtoż łym wo waß łkyschał, a moja boloscź, so łym waß na cżeścźi ranił, je cżim wjetscha. Ow, wodajcże mi a dajcże mi łwoje pschecżelstwo, so bych wot waß nadobne smyßlenje a wulku njeżebicżnu luboscź k bliżschemu nawuknył, kiž waß tak pschekraßnja“, Alfred rjekny a łylsa hłubokeho hnucża ło jemu we woku sabłyſkny. „Ow kak kraßne je, też sa njepschecżela ło woprowacź a wschěm wodawacź a dobre cżinicź! Dżenża, hdyž łym shrěschił, to hakle spósnawam, a wobžaruju, so na łwěcże tajkeje schule njeje, hdżež by cżłowjek to hižo wot makoscże wuknył.“

„Pschecżelo, to ło wy mylicże! Snaju staru schulu luboscże a żebjesaprěwanja a łmilnoscże“, smužity hrabja wotmolwi, a pokasujo na stary pocżornjeny kschiž, kiž na scżenje wißasche, dopraji:

„Tole je schula luboscże a łmilnoscże! S tejele kraßneje knihi wukúmy wschitzy!“

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

S Budyschina. (Woheń.) W khěži bětnarſkeho mischtra Schěrza na rózowej haßy cżißło 17 bě pjatk rano do 4 hodżin woheń na łubi wuschoł. K alarmſkej pschiprawje pschisamknjeni hascherjo ło hnydom na pomoz sawołachu a spěschnje k wohnjej khwatachu. Dokelž pak płomjenja hrożachu, ło dale rosschěricź, ło se łwonanni na měschczanſkich wěżach na woheń pschebiwasche.

Na to wschě žykawy ſ měſta a ſe Židowa k wohnjej khwatachu. Jim žo poradźi, woheń na kubju ſamjeſowacź. S hromadami wody, kotrež žu žo do wohnja lake, je žo zyke twarjenje hacź do pinzy dele pschemaczako. Wono je teho dla cźežko cźerpiko. Woheń je w tschěſchnej komorje murjerja Kupki wuſchoł.

— Lětuſcha diözeſanſka ſhromadźiſna Radebergſkeje ephorije ſměje žo pſchichodnu wutoru wot ½11 hodźin žem w ſali „ſloteho žłonza“ w Biſkopizach. Hkowny pſchednoſchk ſměje žo wo praſchenju: „Schto maju duchowni a zyrkwinſke pſchedſtejicźeŕſtwa pſchecźiwo temu cźinicź, ſo žo ſ kóždym lětom wjazy kſcheſcźijanow zyrkwi wozuſbjuje?“

— Měſchcźanſkemu radźicźelej Litterej je žo titul komerziſkeho radźicźela ſpožčźił.

— (Jedyn Sserb komerziſki radźicźel.) Naſch kral je měſtopräſidenta druheje komory ſakſkeho žejma, ſapóžłanza měſta Zwikawy, ſa komerziſkeho radźicźela pomjenował. Bar je žo we Wulkim Wožyku narodźił, hdźež je jeho bratr ſ kublerjom. Bar žo ſtajnje žwojeho Sserbſtwa wuſnawa. Teho dla jeho cźeſcźaze pomjenowanje rad žerbſkemu ludej woſjewjamy.

— Wojeŕſka powětrowa kódź „Z II“ póndźelu rano na ſwucźowanſkim ſlěcźe dwójzy Budyſchin pſchelecźa. ¼4 hodźin wona wot Droždźan k Liegnizy žo ſaměriwſchi nad pokodniſchim dźělom měſta lecźeſche. Pola Liegnizy žo ſawrócźiwſchi wona hižo ſažo ½7 hodźin nad Budyſchinom k Droždźanam ſchwórcźeſche.

— (Wojeŕſki žud.) Na hanibne waſchnje je 33 létny vizewachtmiſchtr P. O. Leopold ſ 1. batterije artilleriſkeho regimenta cźišło 28 w Budyſchinje žkužobnu holzu Güntherez wobkradnył. Leopold, kotryž je woženjeny, žo k holzy loni 7. novembra wjecźor pſchida a žo potykowaſche, ju pſchewodźicź. Wón žo jej jako njewoženjeny podoffizěr, kotryž je runje ſ Metza pſchiſchoł, pſchedſtaji a jej kražny pſchichod lubjeſche, hdy by ſ nim wobkhadźała. Sſo rosrěcźujo bě wón holzy jejnu toſchu wſak a ſ njeje pjenježnu móſchniczku ſ 33 hriwnami kradnył. Holza žo poſdźiſcho teho dohlada a tu wěz na poliziji woſjewi. Někotre dny poſdźiſcho žo podoffizěram 28. artilleriſkeho regimenta porucźi, ſo bychu žo ſeſtupali; pſchetož jedyn mjes nimi bě paduſchſtwo ſkucźił. Vizewachtmiſchtr Leopold žo tutón dźeń jako khory ſamolwi. Hdyž wobkradnjena mjes ſeſtupanymi podoffizěrami paducha njenamaka, ju do Leopoldoweho wobydlenja dowjedźechu. Hdyž žo jej Leopold napſchecźo ſtaji, jeho wona hnydom ſa paducha ſpózna. Pſchepytanje, kotrež žo potom pſchecźiwo Leopoldej wjedźeſche, wupokaſa, ſo je žo wón huſto ſe žamokhodźazymi holzami do rěcźow dawał a žo jim jako pſchewodnik poſkicźił. S někotrymi holzami je wón tež wobkhadźał. Na njeho tež tukachu, ſo je jenej holzy na to žame waſchnje pjenjeſy kradnył. Kaž pſched Güntherez bě žo wón tež pſched druhimi holzami Harri mjenował. Günther prějeſche, ſo je paduch, a wudawaſche, ſo je tamny wjecźor doma był, ſchtož pak njemóžeſche dopokaſacź. Ssud jeho k jaſtwje na 2 měžazaj, k degradaziji a k pſchežadźenju do druheje klažy woještwa ſažudźi.

— Na Budyſke proža ze wiki nježmědźa žo dla wudyrjenja pokhromy we Wyžokej pola Kubſchiz ſ Wyžokeje, Brěſowa, Ssowrjez, Schekez, Rachlowa, Srěſchina, Toroňzy, Lubjenza a Delan prožata hacź na dalſche pſchinjeſcź. Sa ſakſke prožata dyrbja žo wotkhadne wopižma a ſa njeſakſke pak wotkhadne a ſtrowotne wopižma žobu pſchinjeſcź. Korby a lěžyzy dyrbja wucźiſcźene bycź.

Se Židowa. Ssobotu dopołdnja bě bliſko želeſneho moſta tſilětny žynk fabrikarja Helaža do Sprewje padnył. Dźěcźo we wodze pkuwaze wohladawſchi žydomnacźelětny murjeŕſki wucźobnik Willy Schokta ſa nim ſkocźi a jo ſ wulkej próžu a ſe žamžnym žmjertnym ſtrachom na brjoh wukhowa.

S **Porſchiz.** Tudomnemu ryczeŕkublerjej J. J. Zimmermannej je žo titul rataŕſkeho radźicźela ſpožčźił.

S **Delnjeje Hórki.** Tudomnemu knjejſkemu hajnikej Amandej Dinterej je žo medailla krala Bjedricha Auguſta ſpožčźiła.

S **Wětrowa.** Dźěkacźeŕ Jwaſchtow ſ Galizikeje je 15létnu duchažłabu Schubertez holzu ſ Noweho Luſcza ſańdźenu njedźelu do lěža wabił, ju wopojił a ju potom wumozował. Zandarm je njekražnika ſtatnemu rěcźniſtwu pſchepodał.

Se Suborniczli. Tudomne wojeŕſke towaŕſtwo je ſańdźenu njedźelu žwoju nowu khorhoj požwjecźiło. Se wſchěch ſtron ſakſkeje a pruſkeje hornjeje Lužizy běchu žo ſaſtupjerjo wojeŕſkich towaŕſtwow ſ 30 khorhojemi na žwjedźeń ſeſchli, a dokhi žwjedźeńſki cźah wot hoſcźenza „Jědle“ k žwjedźenſkemu měſtnu dźěſche. K žwjedźeńſkemu piſkanju běchu žebi kapaku Sprottawſkeho pólneho artilleriſkeho regimenta ſkaſali. Sswjedźeń žo ſ powitanſkej rěcźu towaŕſtwoweho pſchedžydy Faraka wotewri. Požwjecźazu rěcź měješe knjes farař Matek-Bartſki. Na to žo khorhoji dary pſchepodachu. Hdyž bě žwjedźeńſki cźah po wžy cźahnył, mějachu žo na dwěmaj ſalomaj reje. Sswjedźeń je žo wulkotnje poradźił.

S **Wyžokeje** pola Kubſchiz. Skót tudomneho kublerja a gmejnſkeho pſchedſtejicźerja Lukaſcha je na pokhromu ſkhorił. Rěſnikam, wurěſarjam, wikowarjam a druhim wožobam, kotſiž po žwojim pomokanju do hródźow khodźa, je ſakaſane, do hródźow we Wyžokej ſtupicź. Pžy dyrbja žo na rjecźas ſwjaſacź. Brěſow, Ssowrjezy, Schekezy, Rachlow, Srěſchin, Toroňza, Lubjenz, Splóſk a Delany k wobkedźbowanſkej ſtronje žkuſcheja. S tychle wžow nježmě žo bjes polizajſkeje dowolnoſcźe žadyn ſchparaty ſkót wotwjeſcź. Też je ſakaſane, zuſy ſchparaty ſkót pſches nje wjeſcź. Rěſny ſkót žmě žo jenož do blíſkoſcźe abo na bliſke želeſniſke ſaſtaniſchcźa ſa ſjawne rěſaŕnje wuwjeſcź, hdyž je ſkótny lěkaŕ 48 hodźin prjedy wſchón dworowy ſkót jako ſtrowy ſpóſnał.

15. meje je w Sakſkej ſkót w 15 gmejnach a 19 dworach na pokhromu khorił.

S **Koporz.** Tudomnemu ryczeŕkublowemu najenkej Kraužy běchu žo woſpjet a poželedni krócź w nozy 19. meje ſ jeho wody pſtruhi kradnyke. Duž polizajſkeho pža „Paſchu“ ſ Budyſchina ſkaſachu. Tón na ſawoſtajeny žlěd ſtopow počuchawſchi ſa žlědom do Błozan do ſtatoka cźišło 31 běžeſche a tam tſjoch cźeladnikow naſchcźowka. Tucźi žo wuſnachu, ſo žu w nozy 19. meje w Koporzach ryby kojili.

S **Běteje Hory.** Njedźelu wjecźor wokoło ½12 hodźin je žo njewobydleny ſtatok ſwudowjeneje Ducźmanoweje ſ wohnjom do cźiſta ſnicził. Wón ſ domſkeho ſe ſatwarjenej hródźu a bróžnju wobſtejeſche. 50 zentnarjow žkomy, 2 ruczнaj woſaj a wſchelaki hoſpodaŕſki grat žu žo žobu ſpalike. S wohnjom potrjechena njemějeſche nicžo ſawěſcźene.

S **Hodźija.** Knjes zyrkwiny-wucźeŕ Bělik, rodźeny ſ Lutow, bu ſa kantora pomjenowany a bu jemu tutón titul pſches k. ſchulſkeho radźicźela Bacha dźenža rano w pſchitomnoſcźi ſaſtupjerjow zyrkwinſkeho a ſchulſkeho pſchedſtejicźerſtwa pſchepodaty.

S **Dreczina.** Sańdźenu njedźelu je žo tu nowa ſchula požwjecźiła.

S **Wulkeho Wožyka.** W pſchitomnoſcźi wjele pſchecźelow je žo tu ſańdźenu njedźelu nowy wjeżny ſtatok Biſkopſkich ſchcźežkipytarjow požwjecźił. Dom je ſa bydlenje a ſpanſku ſalu pſchiprawjeny, w kotrejž móže wjetſcha liczba ſchcźežkipytarjow pſchenozowacź. Wulka wo žrjedź Tuchorjaležaza luka ſkładnoſcź ſa ſport a hry poſkicźa. Też ſwonkowni ſchcźežkipytarjo w nowym domje pſchebytk namakaju.

S **Hornjeho Wujeſda.** Sańdźenu wutoru dopołdnja wokoło ½12 hodźin někotſi na zyrkwinej wěži dźěkazy dźěkacźerjo na ſtronu k Wucźkezam khětry woheń wohladachu. Hnydom žo ſe ſwonom na woheń pſchebiwaſche, a hižo ſa někotre mjeńſchiny naſcha wohnjowa wobora k wohnjej jědźeſche. Hdyž pak bě žo někotre ſta metrow wot naſcheje wžy wotžaliła, bě žo wohnjowa trubjel na dobo ſhubiła, a haſcherjo, kotſiž běchu ſ jěſdnym kokom do prědka jěli, žo ſ powjeſcźu wrócźichu, ſo je žo jenož ſbytk wjetſcheje žkomoweje fajmy ſpalił. Schkoda je nježnadna. Duž móžeſche žo žykawa ſawrócźicź.

S **Maleczig.** Póndźelu rano wokoło 1 hodźiny na tudomnym knježim dworje ſ wulkeje bróžnje, kotraž žo ſ wulkeho dźela jako hródź wuživaſche, woheń wudyri. Ssykawam, kotrež běchu na pomoz pſchijěle, žo poradźi, mjeńſchi dźěl wobſchěrneho twarjenja wohnjej wobrócź.

— **Dźeń Saſkow.** Na žwojim poželednim poželenju, njedźelu 17. meje w Rakezach, „Domowina“ wobſamknu, ſo chže na dnju Saſkow žo wobdźělicź, kiž žo lětža wot 4. hacź do 6. julija w Droždźanach wotměwa. Pſchi wuradźowanjach wjazori knježa na to pokaſowachu, ſo chzemy žo w pſchichodže tajkich žwjedźenjow, hdźež Sserbow jeno ſa paradu a ſtafažu trjebaja, ſdalowacź. Tola to žo wo tutym dnju Saſkow rjez njehodźi. Wón je myžleny jako woželebity dar zyłeho ſakſkeho ludu žwojemu lubowanemu kralowſkemu dworej. A to Sserbja też w kucže ſtacź njechadža. „Domowina“ namolwja teho dla towaŕſtwa, kiž žu jej pſchiſamknjene, ſo bychu žo na žwjedźenju wobdźělike, ſ najmjeńſcha deputazije ſ khorhoju. Woželebje žu też witane žony w žerbſkich draſtach. Nadrobniſche roſpižanja njech žebi naſche towaŕſtwa wot towaŕſtwa „Cźornobóh“ w Droždźanach žadaju. Wobroczicź maju žo na měſtopſchedžydu towaŕſtwa, na O. Wagnera, kiž bydli:

Dresden, Rähmitzgasse 17 I. Tež pschedžyda „Domowiny" je swólniwy, to a druhe rosjaßnicź. R.

S Rakez. Nowosałożene towarstwo „hospodarske sjednoczeństwo sa Rakezy a wokolnosć" wotměwasche sańdzeny schtwórtk swoju prěnju porjadnu shromadźisnu. Towarstwo ma samer, interesny hospodarstwa a ratarstwa a narodnu myßl hajicź a roswiwacź. Knjes pschedßyda Rencź nam sdźěli, so ßu ßo wschě trěbne towarstwowe doprědne dźěła dokonjake a so ßu ßo wschě sadźěwki pschewinyke. Towarstwo ßobustawam wuhlo, hnójnischcźa a wschu druhu hospodarsku potrjebu podawa s rukowanjom sa najlěpschu tworu po móżnosći tunich płaćisnach. Shromadźisna wotměwa ßo kóždu druhu njedźelu měßaza popołdnju w 4 hodźinach pola Hónczez. Sastup ßo njepłaći, lětny pschinoschk płaći 50 pj. Sastup móże ßo w shromadźisnje a tež pola pschedßydy, k. Rencźa, wosjewicź.

S Rakez. Njedźelu 10. meje wotmě „Lipa" swoje pjate porjadne poßedźenje, kotrež 18 ßobustawow wopyta. Knjes pschedßyda poßedźenje wotewri se spěwom „Sswěcźesche ßkónczko na halsn". Hdyž bě ßo sapiß poßlednjeho poßedźenja cźitał, ßo sliczbowanje załoženskeho ßwjedźenja prjódkpołoži, kotrež knjes Schudak pruhuje. Dopißy běchu dóschke 1. wot ßerbskeho towarstwa w Sdźarach, 2. wot k. hosćenzarja Göbla s Minakała, 3. wot ßerbskeje studowazeje młodosće, 4. wot „Jutrniży" s Njeßwacźidła a 5. wot domowinskeho dnja s Łuha. Namjet, powyschenje měßacźneho pschinoschka wo 5 pj. ßo s 11 pschećiwo 9 hłoßam pschija. Hdyž bě ßo hischće jedyn ważny dypk wosjewił, ßo poßedźenje skónczi se spěwom „Sso wjese měßacźk po njebju".

S Rakez. Tudomny druhi wucźeŕ knjes Bergaŕ sańdźeny pjatk swój 40 lětny narodny dźeń ßwjecźesche. Tež „Lipa" swojemu dirigentej na tutym městnje s zylej wutrobu sboże a żohnowanje pscheje.

S Rakez. Mejska roßa, mejski powětr a mejska kupjel ßu strowotne. Wo tym ßo w jenej wßy nětko jara powjeda. Jara snata woßoba tamneje wßy chzysche ßo wóndano w mejskej wodźe wukumpacź, tola kaž ßo posdźischo wujaßni, bě ßo żiwjenja nabyła. Wona pschi spuschćadle wulkeho hata do wody skoczi, tak so bě jenoż hłowa s wody widźecź. Kemschazu falu a móchnju pak bě prjedy na spuschćadło położiła. Najskerje dyrbjesche to myto bycź sa teho, kiž wbohu s hłubokeje kupjele wußwobodźi. A hlaj, ßlepy to pschipad, hłowa tamneje gmejny, kotraż bě ßo psched wjazy létami na tym ßamym městnje nimale tepiła, tola niz se samyßkom, bě ßwědk tuteho podawka. Ssmjercź wustróżany wón s jenym ßkużobnym wbohu se ßmjercźe tepjenja wumó a ju domoj pschewodźesche. Nadźijomnje jej symna kupjel njeje seschkodźała. Smużitaj wumóżnikaj pak měkoj myto sa ßwój skutk dostacź.

S Minakała. W tudomnych knježich hatach ßu kharpy skhorile. Něhdźe 300 dwělětnych kharpow je kónz wsako. Khorosć je ßo pjecźa s zusymi pschikupnymi kharpami sanießka.

S Wolrancźiz. Wobßedźenstwo tudomneho mkynskeho mischtra Zimmermanna, 2 hektaraj 72 arow wopschijaze, ma ßo 11. junija 1914 dopołdnja w 10 hodźinach na hamtiskim ßudnistwje w Niskej wó jstwje cźißło 12 na pscheßadźowanje pschedawacź.

S Wulkich Sdźarow. Kaž s błyskom s jaßneho njebja ßmy ßo s powjescźu wustróżili, so je knjes pschekupz Hajesch wumrjeł. Płaczo pschi jeho marach ßerbske towarstwo steji, kotrež je wón psched 2 létomaj sałożił. Nasche ßerbske bratrowske towarstwa ßo k wjeßelemu ßwjedźenjej poßwjecźenja khorhoje Njeßwacźidliskeho towarstwa „Jutrniży" hotuja, mjes tym so my pschе wotßalhicźe pschesahe wot naß dźeleneho pschecźela hłuboko żarujemy, kotryż je s nutrnej luboscźu k swojej macźerńej rěcźi ßo ani prózy ani pjenjeżnych woporow njeje bojał, so by ßerbske towarstwo sa Wulke Sdźary a wokolnosć do żiwjenja swołał a spěchował. Poßlednju symu je ßo jeho prózowanjam poradźiło, spěwarski wotrjad w ßerbskim towarstwje wutworicź. Wschitzy kotsiż běchu 3. meje pschi towarstwowym ßwjedźenju pschitomni, běsche jich něhdźe 600 woßobow, móża ßwědcźicź wo derje poradźenym ßwjedźenju, pschi kotrymż móżesche nětko njebocźiczki hischće pschitomny bycź, a sa kotryż k jeho wjeßelu pschepjelnjena sala nochzysche doßahacź. Hischće poßlednju njedźelu je wón s khorokoża k poßedźenju ßerbskeho towarstwa radu dawał a móżesche skasanku dara k Njeßwacźidliskemu khorhojnemu poßwjecźenju pschijecź a wuwjescź. Tu ßamu hodźinu, hdźež dyrbja ßo tele dary pschepodacź, dyrbi ßo nasch drohi pscheczel do khłódneje semje k poßlednjemu wotpocźinkej khowacź.

S Wojerez. Nowa natwarjena katholska zyrkej ßo tu 25. meje psches biskopa dr. Auguśtina poßwjecźi.

Se Sleho Komorowa. We wuhlowej jamje Marja III. je jedyn dźěłacźeŕ ßmjertnje do njesboża pschischoł. So bychu dźěłacźerjo po móżnosći rucźe k ßwojemu dźěłanskemu městnu pschischliwoni husto transportske cźahi wużiwaju, kotrež k pschewrótej jěchu. To tež wutoru rano scheschzo dźěłacźerjo cźinjachu. Na dobo ßo wós wot cźaha wottorhny a rucźe dale cźerjesche. Wotskoczíwschi mózachu ßo pjecźo dźěłacźerjo wukhowacź, scheśty pak, jedyn Galicźanin, na koliju padźe a ßo se ßlědowazej lokomotivu pschejědźe. Wón w ßwojej domisnje żonu a dźěcźo sawostaji.

Se Spal. Jene lětadło, Rumplerski hołb, njedźelu dopołdnja wokoło 11 hodźin na Spalowskich łukach k semi pschijědźe. Wono bě ßo rano w Johannisthalu pola Barlina na slět do Wina puschcźiło a hižo Łobjo pola Königsteina pscheleczało. Pschecźiwny wětr pak jo nusowasche, ßo sawróćicź a pola naschеje wßy k semi dele sleczicź. Njedźelu popołdnju je wono s nowa na stronu k Winej wotleczało.

S Zympla pola Klětneho. Woßebite sboże w loterijach ma tudomny cźaßnikaŕ Bartel, kotryż je wóndano w lotteriji Straßburgskeho Bożeho doma 20000 hriwnow dobył. Bórsy po tym jemu w konjazej lotteriji jedyn automobil sa 5000 hriwnow pschipadźe, kotryż je sa 3000 hriwnow pschedał.

S Wochos. Pschi pschenajeczu tudomneje gmejnskeje hońtwy je direktor Busse s Adolfskeje Hěty pola Minakała najwjetschi pjenjes ßadźił, mjenujzy 1475 hriwnow; dale ßu ßadźili inspektor Schubert we Wilsenje 1450 hr. a fabrikski wobßedźeŕ Adolf Hirsch we Běłej Wodźe 1425 hr. Sa někotre dny ßo wobsamknje, komu ma ßo hońtwa pschewostajicź.

S Horschowa. Niscźanski kawniski ßud je tudomneho cźěßlu Hendricha Homolu dla paduschneho hońtwarstwa k zastwu na 7 měßazow saßudźił. Homola bě wot hód hacź do gaprleje swěrinu kojił. Hdyž jeho sajachu, ßo wón wobarasche.

S Brunowa. Na Brunowskich honach ßu ßo wutoru n. dwěmaj kórzomaj hole 15—20 lětne khójny wotpalike, kotrež po połojzy kublerjej Krawsy a krawzej Weisy ßłuscheja. Woheń je pjecźa lěßny dźěłacźeŕ Klamt, we Wikowje bydlazy, saparak. Wón je w holi walczinu rubajo tobak kurił. Jeho ßu Kamjenskemu ßudnistwu pschepodali.

Se Żarkow. Wobżaromne njesboże je ßo na Wóßmużowej horje w tamnischej basaltowej skale stało. Skałaŕ Josef Tomaschewski, w Kotezach bydlazy, bě 1/4 hodźin popołdnju do dźěłacźerskeje budy ßwaczicź schol. Mjes tym w 300 metrow sdalenej skale kamjenje rostsělachu. Pschi tym jedyn 9 puntow cźeżki kamjeń se skały na budźinu tsěchu pschilecźa a ju pscherasywschi Tomaschewskeho do hłowy trjechi. Tutemu ßo nop rosrasy, tak so bě hnydom morwy. Tomaschewski bě 23 lět stary a chzysche ßo w bliżschim cźaßu woženicź.

S Brěsowki pola Sslepeho. Mjes sastanischcźomaj Schisteju a Brěsowku je ßo wutoru w nozy jena żona s Jemeliży żesesniskemu cźahej pschejěcź daka. Hłowa je ßo jej wot cźěła wotjěła.

S Wjeski pola Mużakowa. Tudomnej delnjołużiskej banzy ßłuschaza brunizowa jama je do wobßedźenstwa hrabje Arnima-Mużakowskeho pscheschła. W jamje je ßo dźěłacź pschestało. Poßlednje lěta je ßo s njeje s wulkej prózu jenoż mało wuhla wuryło.

S Wjeski pola Mużakowa. W Spechtez zyhelnczi 16 lětny dźěłacźeŕ Wenda s hłowu jěsdnemu stołej pscheblisko pschińdźe. Stoł do hłowy sałożiwschi kruch nopa wotrasy. Na ßmjercź sranjeneho ßu hnydom do hojeŕnje donjeßli. Mało nadźije maja na to, so ßo jemu żiwjenje sachowa.

Wußudźenja.

Khostanska komora. So by saßo hospodu w jastwje dostał, bě druhi dźeń jutrow 66 lětny ratarski dźěłacźeŕ August Schwarzer s Erzebeutela w Bartskej zyrkwi Bożu ßłużbu s njepschistojnym sadźerżenjom kasył. Schwarzer je hižo něhdźe 80 krócź khostany a njeje, hacź runje je strowy a cźerstwy, po ßwojim ßamßnym wusnaczu wot léta 1872 wjazy dźěłał. W němskej Bożej ßłużbje ßo psched woktarjom klaknywschi, wón na napadne waschnje s rukomaj machasche, so ßo w bliskosczi ßedźaze kemscherki do hrosy dachu, a so ßo tak powschitkowna nutrnosć każesche. Schwarzer bě tež kemscherjow a ßamo żandarma wo dar proßył. Hdyž jeho sajachu, wón na njehorne waschnje na duchowneho ßwarjesche. Wobskorżeneho k jastwu na 1 měßaz a k arrestej na 4 njedźele saßudźichu.

× Na njehańbicźiwe waschnje bě 24 lětny murjeŕ A. H. Israel w Budyschinje tamnischu městnu khorobnu kaßu sjebał. Wot sapoczatka dezembra 1913 hacź 7. februara bě lěkaŕ Israelej wob-

ßwědčił, so je khory, a tutón wob tydźeń 15 hriwnow khorobneje kaßy dostawasche. Wot 7. februara wón wjazy k lěkarjej njekhodźesche, tola so by podpjeru ſ khorobneje kaßy dale dostawał, wón khorobne wobßwědčenje na to waschnje falschowasche, so wón ßam na wobßwědčenje sapißa, so je hacź do 28. měrza k dźěku njekhmany był. Na tole falschowanje jemu 8 njedźel dale po 15 hr. wupłaćachu, hacź runje bě wón mjes tym tež dźěłał. Dla falschowanja lisćiny a jebanstwa Israela k jastwu na 3 měßazy saßudźichu a jemu cźestne prawa na 2 lěta wotrjeknychu.

= 16lětny fabrikſki dźěłaćeŕ P. R. Förſter we Wjeleczinje bě lětßa w januarje ßwojemu nanej ſe samknjeneho kaschcza jeneje komody, kotryž ſ zusym kluczom wocźini, 40 hriwnow kradnył, nan jeho nabi, ſ tym pak ßo mkodostny paduch njepolěpschi. 10. měrza wón ſ woknom nuts do starschiſkeho wobydlenja saléše a 35 hriwnow kradny, Potom wón cźekny a w Biſkopizach w jenej schkleńcźerni dźěłasche. Tam wón jenemu towaŕſchej cźaßnik ſ rjecźasom kradny a do Lipſka wotjědże. Na Lipſcźanſkim dwórniſchcźu Förſtera sajachu. Wón 9 njedźel jaſtwa dosta.

⨯ 48lětny dźěłaćeŕ Jan Müller w Dubrawźy bě ßo na tam bydlazu dźěłaćerku Hanu Marju Beckertowu rodź. Wudowenzeź, pschißkodźał, so je ßo ſ jenym zusym pschekupowariom nakładowała a so je potom ſkhorika. Budyſki kawniſki ßud bě Müllera k 50 hriwnom pjenjeźneho khostanja saßudźił. Müller a tež Beckertowa běschtaj ßo pschecźiwo wußudej powołakoj. Powołanje pak žaneho wuſpěcha njemějeſche.

Přilopk.

— Knjes faraŕ Krygaŕ w Porſchizach je ßo rosßudźił, na wotpocźink hicź. Wón je ßo 1847 w Porſchizach na farje narodźił, hdźeź nětko wot lěta 1886 ſ wulkim žohnowanjom jako wot ßwojeje wosadny lubowany a cźeſcźeny duſchowpaſtyŕ ſkutkuje. Wón běſche najprjedy ſeminaŕſki wyſchſchi wucźeŕ w Budyſchinje, wot lěta 1877—1880 kapłan a ßerbſki předaŕ w Kamjeńcu. 1880 pschińdźe jako faraŕ do Budyſchinka a wot tam pscheßydli ßo 1886 do ßwojeje narodneje wosady a do ßwojeho ſtarſchiſkeho faŕſkeho doma. Bóh luby Knjes ſpožcź jemu žohnowany wotpocźink po jeho dołhim ßwěrnym ſpróznym duſchowpaſtyŕſkim ſkutkowanju. — Kollaturſtwo Porſchiſkeho faŕſkeho měſtna leži w rukomaj knjeſa ryczeŕkublerja Zimmermanna nad Porſchizami a měli ßo, kotſiž ßo wo tuto měſtno ſamolwjuja, na njeho wobroćicź.

* Na pſchemolětanje je ßebi pola Frankfurta nad Mainom wutoru wjele woporow žadało. Jedyn offizěr je ßo morił, druſy ßu ßo cźežko ſranili. Sso ſe ſlěta wróćźo ßo lětadło cźißko 35 ſapali a k ſemi padźe. Bayerſki leutnant Müller, kotryž bě na lětadle ſ wobkedźbowarjom, ßo ſpali. Też lětadło cźißko 17 dele padźe. Jeho wjednik, leutnant Hindiſſin, na ſboże njeſranjeny wosta, mjes tym ſo ßo lětadło rosbi.

* (Ssmjercź lětarjow.) Nad Halberſtadtom njedźelu popołdnju jene lětadło, albatroſki hołb, leczeſche. Jeho wjednik, leutnant Wiegandt ſe 122. pěſcheho regimenta, chzyſche ßo po ſdaczu na Halberſtadtſkim lětaniſchczu k ſemi puſchcźicź. Wón lětadło we wyßokoſcźi 1000 metrow k deleleczenju ſtaji, tola jo pſchejara nakhili, tak ſo ßo wono pſchewali. We wyßokoſcźi něhdźe 700 metrow wjednik ſaßo pokru móz puſchcźi, tola ßo jemu njeporadźi, lětadło ſaßo ſběhnycź. S dobom ßo jene kſchidło wotlemi, a lětadło ſ wulkim wotmachom na ſemju wrjeßny. Wono ßo zyle rosbi. Leutnant Wiegandt a wyſchſchi leutnant Fellinger morwej pod rospadankami leżeſchtaj.

* (Mordaŕſtwo a ßamomordaŕſtwo.) Pjatk w nozy je w Hirſchbergu wyſchſchi wucźeŕ pſchi měſchczańſkej wyſchſchej realnej ſchuli dr. Timma ßwoju žonu po jejnym žadanju ſatſélił. Wona bě na njeſahojneho raka ſkhorika. Wón ßo potom ßam ſatſélicź ſpyta, tola ßebi jenož hkowu a wocźi cźežko ſrani, tak ſo woßlepi. Dr. Timma bě ßo hakle pſched połdra lětom woženił.

* (Njeſbožowny hońtwaŕ.) Khoſtanſka komora w Gerje je kublerja Gerhardta Schara dla lohkomyßlneho morjenja k jastwu na jedyn měßaz saßudźika. Wón bě lětka 7. januara pſchi hońtwje dźeßaćlětneho honjerja Uhliga ſ Rudiz w ßněhowym mjecźelu ſatſélił. Ssudnizy wobſkorżenemu połožaze wobſtejnoſcźe pſchizpichu.

* (Mordaŕſtwo abo ſapalenje.) W Darmſtadtu ßobotu popołdnju na Wylemſkej drósy w khěži cźißko 86 woheń naſta. Pſchi wotnoſchenju rospadankow khěžineho wobßedźerja, privatneho wucźenza Wolfganga Heydricha, ſkoro zyle ſpaleneho namakachu. Kaž ßo pſchi pſchepytanju cźěła wupokaſa, mějeſche Heydrich nětkotre rany na hkowje. Statne rěcźniſtwo je ſtudenta Wylema Vogta ſajecź dako, dokelž na njeho tukaja, ſo je Heydricha ſkónzował.

* (Łódź ßo ſpaliła.) Łódź „Seneca“ je do Sable Iland bjesdrotny telegram póßłała, ſo je tſecźi cźołm parneje łódźe „Columbian“ nadeſchła, kotraž je ßo 3. meje na dalokim morju ſpaliła. Schtyrjo mužojo mużſtwa ßu hiſchcźe żiwi byli, mjes nimi prěni offizěr. Jědnacźe muži je na cźołmje ſmjerſło a ßo do morja cźißko.

Studźeń ßwjateje Marje

abo

Kupjela pola Ssmjeczkez.

Njedaloko klóſchtera
„Hwězdy Marjineje“
Steja ſtrowe kupjele,
Hdźež ßo pyta hojenje
Bědy wſchelakeje.

K pkokanju jich woda njej',
A tež njeje k picźu;
Tola ſ njej ßo wuſtrowja,
Schtóž we ſtawach drjenje ma,
A ßo bědźi ſ wicźu.

Wona ßkód ma wohidny
A ſa ſchwablom ßmjerdźi,
A wſchak ſtawy cźerpjaze,
Sekſchiwjene, ſkhromjene
Sruna ſaß a ſtwjerdźi.

S wobliſka a ſ daloka
Bědni ßem ßo maju,
Sso w tej wodźe kupaju,
A tak nowu cźerſtwotu
S dźakom dobywaju.

Ludźo njejßu w ſaſtarſku
Jejnych mozow ſnali,
Ssu tu wodu hojazu
Ssudźili ſa k niczomnu
A ju ſazpiwali.

Něhdy tymjo tam a lěß —
Dźenß tam rjane twary,
Statoki a ſahrody,
Pěkny pſchebytk hoſpodny
Spodobneje ſchwary.

A tak do toh' pſchiſchli ßu,
Kajki ſchaz je wona?
Kaž nam praja, je ßo to
S dźiwnym waſchnjom podało,
S mozu pěknoh' ßona.

Běſche něhdy duſchny knjes
Wokhromik na ſtawy,
Léta dołho lékował,
A pak ženje njenamakał
Žadyn wulék prawy.

Pomoz pytak w Czoplizach
A tež w Karlowarach —
Wſchudźe wſchitko podarmo,
A bě ſtrach, ſo bórſy joh'
Ponjeßu na marach.

Mějeſche wón dźowczicźku
Pſchemo rózow rjanu,
Cźichu, pěknu, poboźnu,
Stajnje w duſchi kemſchazu,
Wot wſchěch lubowanu.

Panikojo ženjawi
Žedźachu ßo ſa njej.
„Niewudam ßo žanemu!
Wothladarka woſtacź chzu
Lubom bědnom nanej!“

Horzyſchnje ßo modleſche
Pola khorokoža:
„Pomhaj, ßwjata Marija!
Pomoz póſcźel ſa nana!
Ssmil ßo, macźeŕ Boża!“

Junu tak ßo modliwſchi,
Ssedźo pſchi tym kožu,
Sanuri ßo do ſpanja,
A duž woßnje wuhlada
Miku macźeŕ Božu.

Ta ji ſ hkoßom luboſnym
Smokwi mikke ßkowa:
„Pola Ssmjeczkez woda je;
Nana we tej kupajcźe!
To b'dźe kupjel ſtrowa.“

A tſi nozy pospochi
Sso tón ßón ji ſedźa.
„Schto dźě ma to na ßebi,
So ßo pſchez tak dźije mi?
Schto te ßony chzedźa?“

Bědnom' nanej wupowě
Wo tych dźiwnych ßonach.
„Duž dha też to ſpytajmy!“
S nadźiju wón posdychny
Leżo w cźwilnych hronach.

Pola Ssmjeczkez nam'kachu
Wodu ſ cźornych brudow;
Wſchědnje jom' ſa kupjakku
Nawoſychu do hrodu
Pjelnjenu do ßudow.

A schtó bydźiſche to rjekk?
Kajki dźiw ßo poda?
Bórſy bědnik cźujeſche,
So to běſche woprawdźe
Spomożniwa woda.

Wotbjerachu boloſcźe;
Sslabſche bu to drjenje,
A to njemdre rěſanje
Po ſtawach jom jěſdźeſche
Dźeń a dźeń kuß mjenje.

Noſy, ruzy, ſkhromjenej,
Wocźiliſchtej jemu;
Kleczo ruzy ſtyknywſchi
Dźakowaſche wótzewi
Wón ßo pomoznemu.

A k tej wodźe do lěßka
Sswjeczo da wón ſtajicź:
Snamjo Marje ßwjateje,
So tam dźakne pomnjecźe
Dyrbjako ßo hajicź.

Bědnym pſchi tym ßwjeczeczu
Kotoł wukopachu,
A cźi, kupajo ßo w tym,
S wulkim dźakom wjeßełym
Cźikoſcź doſtawachu.

Knjeża w létach poſdźiſchich
Statok natwarichu,
We nim hojne kupjele,
Pſche wicźowe cźerpjenje
Bědnym pſchiprawichu.

A to měſtno po cźaßu
Ssydleſchko bu ſnate —
„Studźeń ßwjatej Marije“
Abo „Ssmjecźkez Kupjele“
Mjeno bu jom' date.

Radyßerb.

* (Tsi dźěćźi šo saduššyke.) W Adelsbachu w Schleſyſkej šu póndźelu tſi dźěćźi roboćana Schneidera w ſpanſkej ſtwje morwe namakali. S khachlow bě wuhlo wupadko, ſ cźimž bě tak wulki kur naſtał, ſo šo dźěćźi ſpizy ſaduššychu. Woživjeńſke poſpyty ſ kißlikowym apparatom bjes wuſpěcha woſtachu.

* (Schtyrjo matroſojo na jenej němſkej parnej łódźi šo saduššyli.) We łódźi „Schleswig" bě šo w jenej ſkładowni jědojty pkun nahromadźił. Jedyn pomózny kuchař, kotryž do ſkładownje ſtupi, šo sadušu. Tſjo druſy ſmatroſojo, kotſiž chzychu jeho wukhowacź, na to šame waſchnje wumrjechu. Jenemu pjatemu matroſy, kotryž bě šebi pſchekurny helm ſtajił, šo poradźi, te ſchtyri cźěła wunjeſcź.

* (Sbłyſkom ſaraženi.) Ssylne njewjedra, kotreź šu šo pſched tydźenjom nad wſchelakimi ſtronami Franzowſkeje roſpuſchcźiłe, šu šebi wjazore woporу žadałe. W Orleanſu błyſk do cźrjódy domoj šo wróćźazych ſchulſkich holzow dyri. Jena holza šo hnydom mori, ſchěſcź druhich šo cźežko ſrani, ſ dźěła wokhromi. We wšy Semoy błyſk do ſchtoma praššny, pod kotrymž běchu něktore wothladałki khorych wucźek pytałe. Dwě ſ nich šo moriſchtej. Něktore burſke ſtatoki šo ſ Božim njewjedrom ſapalichu.

* (Strachi woheń bluwazeje hory Aetny.) Profeſor Ricco, direktor wobkedźbowańnje na Aetnje, je póndźelu woſjewił, ſo ma wón ſa šwoju winowatoſcź, ſ nowa na to kedźbliwe cźinicź, ſo ma šo ſa dwě abo tſi lěta wulke ſemjerźenje na Sizilſkej wocźakacź, kotreź najſkerje wjele wjetſche ſapuſcźenje nacźini, dyžli dotalne ſemjeźrenja. Wón pak šo nadźija, ſo jo město Catania wudźerži, dokelž je derje twarjene. Wokoło Aetnineho kratera je šo ſemja roſpukała a něktore nowe kratery šu naſtałe.

* (Morduſtwo.) W měſcźe Vancouverje w Kanadźe je šo wobydleŕſtwo ſ mordaŕſtwom roſhoriło, kotreź je jedyn młody Chineſa ſkucźił. W šwójbje ſaſtojnika kanadiſkeje pazifikiſkeje želeſnizy Millarda 17lětny Chineſa Jazwukona šłużeſche. Wóndano jeho Millardowa naššwari, dokelž njebě jene dźěło prawje wobſtarał. S tym šo młody Chineſa tak roſſłobi, ſo Millardowu ſaraſy. Wohladawſchi, ſchto bě ſkucźił, mordaŕ cźěło na kuſki roſruba a je w khachlach ſpali. Hdyž polizija ſa ſhubjenej žonu pytaſche, w khachlach jenož nawuſchnizy a druhe debjenki ſtónzowaneje namakachu. Młody Chineſa bě jako dźěcźo do Millardoweho doma pſchiſchoł. Millard bě jeho derje wocźahnycź dał a chzyſche jeho šamo bliźſche lěto na Montrealſku univerſitu póššacź. Teho dla šo njepſcheceźelſtwo běłeho wobydleŕſtwa ſ nowa pſcheceźiwo chineſkej raššy wobrocźa. Hižo šu zyku cźrjódu chineſkich šłużobnikow ſe šłużby puſchcźili.

* (Mór w Chinje.) Gouverneur w Hongongu je woſjewił, ſo je poſledni tydźeń 241 woššobow na mór ſkhoriło. S nich je 185 wumrjełło.

Želeſniſki jěſdny plan.

S Falkenberga do Kohlfurta.

S Falkenberga			7,17	10,11	2,56	4,45	5,48	8,48
Ruhland		6,24	8,55	11,29	4,21	5,39	7,>3	10,05
Cźorny Kholmz		6,50	9,34	11,56	4,47		8,05	10,31
Wojerezy	4,47	7,01	9,52	12,17	4,59	6,08	8,15	10,43
Las	5,05	7,14	10,10	12,35	5,13			10,59
Delni Wujeſd	5,16	7,24	10,21	12 46	5,23			11,09
Klětno	5,25	7,32	10,32	12,55	5 31			11,17
Hórki	6,14	8,20	11,29	1,48	6,10	6,58		12,01
Do Kohlfurta	6,49	8'53	12,06	2,22	6,43	7,22		12,33

S Kohlfurta do Falkenberga.

S Kohlfurta	4,00		7,30	8,25	0 30	1,05	7,05	11,25
Hórki	4,32		8,03	8,47	1,03	1,35	7,41	11,53
Klětno	5,12		8,51	—	1,50	2,33	8,31	12,29
Delni Wujeſd	5,21		8,59	—	1,58	2,44	8,42	12,37
Las	5,31	7,13	9,09	—	2,07	2,57	8,53	12,46
Wojerezy	5,50	7,23	9,21	9,31	2,22	3,31	9,15	1,01
Cźorny Kholmz	5,59	7,37		—	2,31	3 40	9,25	1,09
Ruhland	6,24	7,52		9,56	2,56	4,06	9,93	1,32
Do Falkenberga	7,40	10,84		10,47	2,10	5,30	11,22	—

S Shorjelza do Kohlfurta.

S Shorjelza	11,21	12,37	6,13	9,10	7,25	12,08	1,12	3,29	6,00	8.37
Do Kohlfurta	12,12	1,12	6,52	9,45	8,20	12,48	2.12	4,04	6,37	9.1

S Kohlfurta do Shorjelza.

S Kohlfurta	5,50	6,58	9,58	9,1.>	1,10	3,41	5,44	6 55	9 26	3,32
Do Shorjelza	6,45	7,36	10,40	10,17	1,50	4,18	6,24	7,50	10,05	4,17

S Hórki do Hrodła.

W-ſkowa Klaſa	II-III	II-IV	I-III	I-IV	I-III	I-IV	II-III	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	II-III	I-III
S Hrodła	7.11	10,15	11,49	11,07	12,52	1,53	3,59	5,34	6,40	7,59	10,54	10,36	4,55	2,17
Sſlepeho	7,23	10,27	12,03	—	—	2,10	4,12	—	6,53	—	11,05	—	5,08	—
Bubnje Wody	7,36	10,38	12,19	11,26	1,09	2,24	4,25	5,53	7,07	8,18	11,17	1 ,55	5,22	2.37
Mucźizy	7,53	10,54	12,42	—	—	2,45	4,43	—	7,25	—	11,33	—	5,41	—
Do Hórki	8,18	11,24	1,16	—	1,38	—	5,08	6,21	7,51	—	11,59	11,23	6,10	—

S Hrodła do Hórki.

Woſkowa Klaſa	I-III	II-IV	II-IV	I-III	II-IV		I-III	II-IV	I-III	II-IV	I-III	II-IV	I-IV	II-IV
S Hórki	1,39	11,58	4,37	6,31	8,13		11,43	1,40	4,29	5,58	7,41	6,36	—	9,47
Mucźizy	1,56	12 19	4 58	—	8,33		—	2,00	—	—	4 20	6 56	—	10,08
Bubnje Wody	2,15	12,36	5,18	6,57	8,49		12,09	2,16	4,55	6,26	5,36	7,16	9,29	10,26
Sſlepeho		12,46	5,27	—	8,58	II-IV	—	2,25	—	5,48	7,26	10,36		
Do Hrodła	2,37	12,59	5,39	7,15	9,10	11,35	12,27	2,37	5,13	6,45	6,04	7,40	9,47	10,49

S Shorjelza do Hórki.

Se Shorjelza	1,15	11,25	4,08	6,10	7,46		11,22	1,06	4,08	5,36	7,10	5 57	8,45	9,18
Do Hórki	1,39	11,58	4,37	6,31	8,13		11,43	1,40	4,29	5,58	7,41	6,36	—	9,47

S Hórki do Shorjelza.

Se Hórki	8,18	11,24	1,16	—	1 38	5,08	6,21	7,51	—	11,59	11,23	6,10	—	
Do Shorjelza	8,49	11,56	1,51	12,17	2,03	5,42	6,46	8,25	9,09	12,29	11,48	6,44	3,28	

Drjewowa awkzija.

Sſrjedu 27. meje t. l. ma šo **popołdnju** wot **4 hodźin w Heldez reſtawraziji w Hunczerizach** ſcźěhowaze, na

Huſcźanſkim revěrje

we wotdźěł, 1—6, 18—27, we wowcźeŕni, cźornym drjewje, Kocźiczańſkim haju, Huſcźanſkim lěšu a Zicźanſkim haju ſkładźene palne drjewo na pſcheššadźowanje pſchedawacź,

jako **10 rm. twjerdych palnych klumpachow,**
100 „ mjehkich „ „

Pjeńkowe loššy na drjewiſchcźu 4. wotdźělenja w Kocźiczańſkim haju Huſcźanſke hajńſtwo, 14. meje 1914. **O. Mendte.**

Do Krjebje a wokolnoſcźe!

S Bunzlawy a Wjeſki je doſchoł:

1 dwójny waggon tonowych tworow

kortowych ſchklow, kortow a **rołow** wſchěch wulkoſcźow.

Wſchě šo trjebaze druźiny šu ſaššo na ſkładźe.

G. Urban w Krjebi.

Njeſnate

je Wam, kak wubjernje dobry khoſej łkodźi, byrnjež drohi njebył,

punt po 130 pj.

hacź do

200 pj.

porucźa

Moritz Schmidt

na khěžorſkej droſy 11.
na theaterſkej droſy 4.

„Skhoriwſchi na ſaššakku

wumpjeru,

mam po nakoženju 1 kuſka **Zuckeroweho patent. lěkarſkeho mydła** złe cźiſte wobliczo. Waſche mydło cźaš žiwjenja trjebam. O. K."

Kuſk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najšylniſcha forma). K temu **Zuckoob kreme** (niz tucźnjaza a mika) 75 pj. a 2 mk. w **Budyſchinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Engerta, bratrow Měrſchez** naššléd., **Strauch a Koldy.**

(K temu cźišku pſchiłoha.)

Přeprošenje

na

poswjećenje khorhoje

serbskeho towarstwa „Jutrnicy“

za Njeswačidło a wokolnosć, njedźelu 24. meje 1914.

◆◆◆◆

Porjad:

1. 10—1 hodź.: Powitanje towarstwow.
2. ½2 hodźin: Zhromadźenje předsydow we Weberec hosćencu.
3. 2 hodźin: Zestupanje towarstwow do ćaha.
4. 3 hodźin: Poswjećenje khorhoje.
5. Ćah přez wjes.
6. Koncert na swjedźeńskim městnje přez kapału Budyskich husarow.
7. Přepodaće darow.
8. Bjesada.
9. Wot ½6 hodźin reje.

Burske towarstwo w Rakezach

směje pschichodnu njedźelu 24. meje popołduju w 5 hodźinach w Gäblerez hosćenzu swoje měšacźne poštedźenje, na kotrež wschě lube swobustawy a hosćźi wutrobnje pscheproschuje. **pschedšydstwo.**

Khěžkarska žiwnosć

cźišło 10 w Jaseńzy pola Neswacźidła ſ 1 akrom 274 □ prutami pola a luki a 41,19 dawskimi jenosćemi 3,360 mk. wopalneje kašy je se stejatymi žnjemi bjes wumjeńka a hospody psches pod iśoneho hnydom na pschedań. **E. Smij** w Pancźizach.

Žiwnosć

w Žicźenju cźišło 5 ſ 10 kórzami pola a luki je se žiwym a morwym inventarom wobšedźerjoweje staroby dla na pschedań.

Khěža

se sahrodu w Hnaschizach cźo. 18b je ſ pschihódnymi wuměnjenjemi hnydom na pschedań.

Wobydlenje

je na pschenajecźe w Nowej Wšy cźišło 3 pola Njeswacźidła.

Ssucźelna kruwa

je na pschedań w Dalizach cźo. 5.

Dwě žiwnosći a burske kubło

na pschedań!

1 žiwnosć ſ 12 kórzami dobrych leżomnosćow, maśiwnymi twarjenjemi a se žiwym a morwym inventarom,

1 žiwnosć ſ 25 kórzami dobrych leżomnosćow, maśiwnymi twarjenjemi a se žiwym a morwym inventarom, kaž też

kubło ſ něhdźe 50 kórzami pola a luki, maśiwnymi twarjenjemi a se žiwym a morwym inventarom hnydom se šwobodnje ruki na pschedań. Dalsche je shonicź pola pschekupza **Bělušcha w Rakezach.**

Schatowa róla

derje sdźerźana, je na pschedań na Hoschiz haśy 15.

Schatowa róla

dobra a lohko šo wjercźaza, je na pschedań pola restauratěra **Hentschela** w Semizach-Tumizach.

Sportski wós

jara derje sdźerźany, je na wšy na pschedań na jerjowej haśy 5.

Knalětnemu lěkowanju.

Jakorzowa (jechibirnowa) brěčźka

naslěpschi krejcźiščazy šrědk w tyšach po 40, 80, 120, 200 pj. a po wjetschich dźělbach porucza

Otto Engert

drogowna pschedawarnja

en gros en detail

Telefon 33.

Kedźbu!

Hdźe tunjo **kwětki** a **halozki** na **tkobnki** kupujecźe? W pschedawarni wumělstich kwětkow. Kóžda kwětka šo po žadanju shotowi.

Max Stelzig

na Hoschiz haśy 8. 1

Nowoscźe

chenillowych rubischczow a chenillowych schawlow

šu doschle. Wězy šu najlěpscheje hódnoscźe a krašnych mustrow

Otto Osswald

na kamjentnej haśy 7.

Hnydom abo posdźischo šo někotsi wustojni, a khmani

dźěłacźerjo

pschi dobrej msdźe do trajneho dźěła pytaju.

Drjewomacźišnowa a papowa fabrika w Cźělnom.

Kuchańki, stwinske a šłužobne holzy, wlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy kšwinjom, wotroczkow, šrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłacźerske šwójby pyto hnydom pschistajeńka **Görlichowa** na šukelnjskej haśy 1 na rózku khěžorskeje drohi w cźrijownj knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Po Božej njedošlědnej radźe je dźenša pschipołdnju ¾12 hodźin na dobo ſ Božej ruczku šo sajawschi nasch sapišowar

knjes pschekupz Jan Hajesch

w 35. lěcźe žiwjenja wumrjeł.

Khowanje budźe njedźelu 24. meje popołdnju w 4 hodźinach na tudomnym pohrjebnischcźu.

We Wulkich Sdźarach, Boże stpěcźe 1914.

W mjenje šerbskeho towarstwa

pschedšydstwo.

Bohu lubemu Knjesej je šo spodobało, nascheho lubeho nana, šyna a bratra

Jana Hajescha

pschekupza we Wulkich Sdźarach se sajecźom wutroby se žiwjenja wotwołacź.

Pohrjeb budźe njedźelu popołdnju w 4 hodźinach.

We hłubokej srudobje to wosjewja

swudowjena Hajeschowa

dwě dźešcźi, starschej a bratr.

We Wulkich Sdźarach a Lasu, Boże stpicźe 1914.

Pschiłoha k cźišłu 21 Serbskich Nowin.

Sobotu 23. meje 1914.

Płaćišny rěsneho skotu na Draždźanskich skótnych wikach.

20. meje 1914.

Płaćišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
	hr.	hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 6 lět	50—51	94—98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	44—48	86—90
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	38—42	80—84
4. žnadnje pizowane kóžbeje starohy	31—37	69—78
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	47—50	88—93
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 7 lět	41—45	82—86
3. starsche, wukormjene keuwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	37—49	76—79
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	32—36	72—76
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25—30	63—70
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	49—50	90—93
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	44—47	84—87
3. žnadnje pizowane	39—43	79—82
Cźelata:		
1. najlěpsche z mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	60—62	102—104
2. žrěnje kormjene abo też dobre wot zyza	50—56	92—98
3. žnadnje wuwite wot zyza	40—45	81—86
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schižењow w starobje hacž do 1¼ léta	44—45	56—57
2. mjaßne	43—44	55—56
3. žnadnje wuwite, też ranzy a kundroßy	42—43	54—55

Płaćišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 16. meje 1914 wot hr.	wot pj.	hacž hr.	hacž pj.	W Lubiju 20. meje 1914 wot hr.	wot pj.	hacž hr.	hacž pj.
Pschenza . . . . . běła	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . . . žołta	—	—	—	—	9	20	9	90
" nowa	9	25	9	85	—	—	—	—
Rožła	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowe	7	25	8	15	7	—	8	—
Jećmjeń	—	—	—	—	6	60	7	90
Wows . . . . . 50 kilogr.	6	70	7	75	6	80	7	60
" nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	18	—	20	—
Woka	11	—	12	—	9	—	10	50
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka	17	50	19	50	22	—	23	—
Běrny	2	—	2	50	2	10	2	40
Butra . . . . 1 kilogr. . . .	2	60	2	80	2	50	2	70
Pschenična muka 50 " . . .	11	—	—	—	15	—	19	—
Ržana muka . 50 " . . .	10	25	13	—	11	—	13	—
Sšyno . . . 50 " . . .	2	60	3	30	2	50	3	—
Sšloma . . 100 " . . .	3	25	3	50	3	—	3	60
Prošata 1152 schtuk, schtuka . .	14	—	27	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	5	55	5	90	5	40	5	90
Ržane wotruby 50 kilogr.	5	60	6	—	5	80	6	20
Pschenični gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Ržany gris	6	50	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 5 pj., schtuka 7 pj.

W Budyschinje płaćeschе: kórz pschenzy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np., žołta — hr. — np. hacž — hr. — np., nowa: 14 hr. 20 np. hacž 14 hr. 96 np., kórz rožki po 160 puntach 11 hr. 76 np. hacž 12 hr. 24 np., nowa: 12 hr. — np. hacž 12 hr. 32 np., kórz jećmjenja po 140 puntach: 10 hr. 85 np. hacž 12 hr. 04 np.

Wiczne płaćišny w Kamjenzu.

14. meje 1914

Po 50 kilogr.: Rožła wot 8 hr. — np. hacž 8 hr. 20 np., pschenza wot 9 hr. 50 np. hacž 9 hr. 75 np., jećmjeń wot — hr. — np. hacž — hr. — np., wowš wot 6 hr. 50 np. hacž 8 hr. 25 np., jahły wot — hr. — np. hacž — hr. — np. hróch — hr. — np., sšyno (stare) — hr. — np. (nowe) 4 hr. — np., běrny — hr. — np. hacž 8 hr. 20 np., sšloma (100 kilogr.) 3 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 30 np. hacž 2 hr. 60 np., jeja (mandl) 1 hr. — np.

Wjedro w Londonje 23. meje: Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi směje njedźelu rano w 7 hodźinach farat Räda žerbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodźin duchowny Tyschet žerbske a w 10 hodźinach němske předowanje. — Popołdnju w 2 hodźinomaj směje farat Räda rosrěčenje z němskej žónskej młodźinu.

Tydźeńske sastojnske dźěła směje duchowny Tyschet.

Wěrowani:

S druhich wošadow: Ota Oskar Kühna, konjekowarski mischtr w Minakale, z Almu Fridu Knotez tam. — Jan August Albinus, dźěłaćeŕ w Skanezach, z Madlenu Brěsez z Wujeźka. — Herman Boscha, dźěłaćeŕ w Njechornju, z Madlenu Balaßez, dźěłaćetku tam.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Pawoł Kurt, Bjedricha Wylema Pawoła Schimanka, blidarja w Dobruschi, ž. — Lina Lisbeta, Bjedricha Hermana Vogela, fabrikskeho kowarja w Dobruschi, dź. — Herbert, Ernsta Gustawa Thomaßa, kopornikeho dźěłaćerja na Židowje, ž. — Kurt Hanž, Augusta Hornčerja, dźěłaćerja na Židowje, ž. — Pawoł a Marta, Michała Kubizy, dźěłaćerja na Židowje, dwójnikaj. — Ernst Artur, njemandź. ž. na Židowje. — Alfred Ernst, Bjedricha Khorle Mjetwy, dźěłaćerja we Wurizach, ž. — Hana Hilža, njemandź. dź. pod hrodom. Ernst Bjedrich, Ernsta Bjedricha Mužika, žiwnoscerja w Cźichońzach, ž. — Wylem Kurt, Augusta Ernsta Jenki, dźěłaćerja we Wurizach, ž. — Hans Hendrich, njem. ž. w Tšelanach.

S druhich wošadow: Frida Hedwiga, Khorle Augusta Pětki, dźěłaćerja w Žičźeńku, dź. — Erich Max, Rudolfa Augusta Biskopa, marmor. rěsarja we Ssemichowje, ž. — Richard Kurt, Khorle Emila Kruže, pohonca w Huszy, ž. Kurt Erich, Bohuwěra Mitascha, želesnisk. dźěłaćerja w Radworju, ž. — Hana Frida, Ernsta Hendricha Wicźasa, murjerja we Wulkej Dubrawje, dź. — Rudi Erich, Jana Noweka, khěžerja w Pšowjach, ž — Herman Erich, Jana Augusta Kschižanka, kamjenjećeßarja we Wyßokej, ž. — Emma Hana, Gustawa Emila Ryčerja, hospodarskeho pomoźnika we Lusku, dź. — Elsa Reisa, njemandź. dź. w Porschizach, — Marta Erna, Bjedricha Richarda Hajnika, dźěłaćerja w Lemischowje, dź. — Marcźin Richard, Jana Hermana Hajnzki, žiwnoscerja w Drožđżiju, ž.

Zemrjeći:

W Michalskej wošadźe. 17. meje: Marja Madlena rodź Rachlizeź, Jana Bohuwěra Kalicha, privatiera w Budyschinje, mandźelska, 72 l. 7 m. 23 d. — 18.: Hana Theresija rodź. Lowez, njeboh Jana Pawoła Engemanna, žiwnoscerja w Malym Wjelkowje, sawost. wudowa, 52 l. 10 m. 16 d. — 19. meje Marta Herta, njem. dź. pod hrodom, 2 m. 14 d.

W druhich wošadach: Ernst Ota Wjazka, khěžeŕ w Nowych Spytezach, 52 l. 11 m 12 d. Khorla Lejnert, wumjenkat w Małej Borschczi, 67 l. 6 m. — Ernst Mikan, gmejnski kžužobnik w Hnaschezach, 64 l. 7 m. 29 d. — Khorla Ernst Wicźas, kublet w Hnaschezach, 58 l 2 m. 16 d. — Jan Richard, žiwnoscerja Glauscha w Drjecźinje, morwy nar. ž. — Khrystijana Marja rodź. Böhmerez, Ernsta Wylema Tafelta, dźěłaćerja w Kolwasy, mandźelska 63 l. 3 m. — Hana Gustla, Augusta Schümberga, žiwnoscerja w Lětonju, mandź., 30 l. 5 m. — Elsa Marhata, Ernsta Richarda Bartuscha, kublerja w Porschizach, dź., 11 l. 4 m. 11 d. — Marja, njebo Jana Augusta Lisli, khěžkarja w Kißlizy, sawost. wudowa, 62 l. 1 m. — Pawoł August, Jana Augusta Lowki, žiwnoscerja we Kortnizy, ž., 2 l. 6 m. 7 d. — Hana Marta, Maxa Soki, dźěłaćerja w Hrodźischczu, dź., 3 m. 14 d.

Zyrkwinske powjesće z Hodźija.

Njedźelu Exaudi směje rano ½7 hodźin duchowny Voigt žerbsku spowjednu wuczbu, ½8 hodźin farat Kschižan žerbske a w 9 hodźinach němske předowanje. — Popołdnju w 2 hodźinomaj katechismußowa wuczba za němsku žónsku młodźinu.

Zyrkwinske powjesće z Budestez.

Njedźelu Exaudi směje duchowny Bójz rano w 7 hodźinach němsku spowjedź, dopołdnja we 8 hodźinach farat Domaschka němske a ½10 hodźin žerbske předowanje. — Popołdnu w 2 hodźinomaj směje duchowny Bójz wuczbu se žerbskej młodoscźu. — Popołdnju ½4 hodźin směje schescźijanske towarstwo mužskeje młodoscże zwjedźeń kralowych narodninow.

Sstrjedu wječor we 8 hodźinach schromadźizna schescźijanskeho towarstwa mužskeje młodoscze.

Franz Marschner

cźaßnikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

swój skład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczazow**

k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucza

Hódna twora. Wikomne rukowanje. Tunje płaćišny.

Kožane twory

kupuja žo najlěpje w spezialnej pschedawarni kožanych tworow

Stajnje wulki wubjerk, krucze sprawne poštuženje a tunje placžisny ša

koffry, puczowanske tosche, neßeßäry, žonjaze tosche a paßy schulske tosche ša hólzow a holzy, schulerske mapy, pißanske, aktowe a hudźbne mapy, listownje a zigarowe tosche, portemoneje, žlé, nakhribjetne měchi a gamasche atd. namakacže

Telefon 587.

w spezialnej pschedawarni

ša Offenbachske kožane twory

C. Alberta, měješčela **Khorle Bahle,** žedkarskeho mischtra

w Budyschinje, pschi lawschich hrjebjach 10.

Horjanske praßowane wuhlo

najlěpsche narunanje ša **drjewo** a druhe **wuhlo,** derje wußuschene 1000 kruchow po 7.— mk., porucža

Horjanska wuhlowa praßowarnja

na Horje pola Njeßwaczidla.

Ad. Rämsch naßl. w Budyschinje

(měješčel **Max Kirschner**)

pschi butrowych wikach 1 **telefon cžißło 4**

porucža žwoje daloko a schěroko snate

palenzy a likeury.

Roseßlanje w cžwizach a bleschach.

Proschu žebi placžisnowy saviß žadacž.

Koßy

kaž jěd rěsaze, porucža koßaty

Ssmoleŕ

na bohatej haßy cžißło 16 w Budyschinje.

Kupne wuczinjenja, hypothekske liseziny, testamenty

wudźěluje

prawny bürow **Kobana** pschi žitnych wikach 4.

— Rěczu žerbski. —

Th. A. Wällnitz naslědnik

měješčel: J. Hanekamp

Telefon 405. **w Budyschinje na žukelnskej haßy 9.**

Meblowy etablissement

ša

nadobu w bydlanskich a spanskich stwach,

kaž tež

kuchinske a male meble

Dospolne wuhotowanje ša njewjesty

Najwjetschi wubjerk w Budyschinje,

Ssamna tapezěrarnja.

Hódne dźělo. **Najtunšche wobliczenje.**

Pschichódne placzenske wuměnjenja.

K barbjenju hotowe rybowane

wolijowe barby

we wschěch swuczenych nuanßach, derje a twjerdże schnyjazych, k barbjenju khěžorw, schpundowanjow atd.

molerske a murjerske barby

pod **kalkom** a **žwětłom** wobstajne,

laki, firnißy, barbicže (pinsle) wscheje druzhiny, schablony atd.

porucža tunjo

en gros! **Otto Engert** **en détail**

Telefon 33. **drogowa a barbowa pschedawarnja.** Telefon 33.

Jatrowy tuk

(Lebertran)

žwětleje czerstweje twory

k pizowanju skota

porucža

Otto Engert

drogowa pschedawarnja

en gros. **en détail.**

Telefon 33.

Spěwarſke,

ßerbſke a němſke,

jednorje hižo po 2 a 3 hr. a woßebnje do cželazeje kože

ſwjaſane hižo po 6 hacž do 10 hr. ßu na pſchedań

we wudawarni Serb. Nowin.

Pſchenczˇnu muku!

Khěžorſki wucžah
punt po 18 pj.

glieſlerſki wucžah
punt po 16 pj.

družinu III.
punt po 13 pj.

k jutram porucža

G. Horbank
w mlynje w Prawocžizach.

A. & W. Neuhahn

w Budyſchinje

na ßerbſkej haßy 4. **Telefon 449.**

poručatař

kwaßne dary,
ßwjedženſke dary,
jubilejne dary

w najbohatſchim wubjerku

po najtuniſchich placžiſnach.

A. & W. Neuhahn

Sa kwaßne dary

porucža

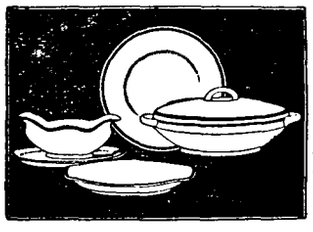

jědźne ſerwißy,
khoſejowe ſerwißy

kaž tež wſchě druhe wězy **k darjenju**
ſ porzlina a kamjeniny.

Hermann Gläsel
pſchi lawſkich hrjebjach 4,
w Budyſchinje w ßerbſkim domje.

Majß, gris, rˇzane a pſcheńcˇzne wotruby rˇzanu a pſcheńcˇznu muku poručam a ſa **wſchu pizu žito jako ſaplacˇenje** pſchijumuju.

Kóždu dźělbu žita ſa hotowe pjenjeſy kupuju.

G. Horbank
w mlynje w Prawocžizach.

Włoßy barbjazy cžeßak

Sakońſzy ſchkitany. Njedoſcžěhnjeny w trjebanju.

Barbi ſchědźiwe abo cžerwjene włoßy žołte abo cžorne.

Sa njeſchkódnoſcž ßo rukuje. Sſo lěta dołho trjebacž hodźi.

Scht. 3 hriwny na póſtſke dobracže.

R. Drechsel w Draždźanach Nr. 6
Kurfürſtenſtraße.

Błyſkowe jěſdne koła

ſnateje hódnoſcže
doſpołnje a ſ torpedowym ßłobodnym běhom hižo po 68 mk.

Pneumatiki, lataŕnje a wſchón pſchißluſchk

najlěpſcheje družiny po najtuniſchich placžiſnach.

Wuporjedženje wſchěch ſyſtemow

jěſdnych a motorſkich kołow.

Saniklowanje a emaillowanje najrucžiſcho.

Błyſkowe pjerate ßyczˇowe matrazy,

kotrež ßo po měrje ſa kóžde łožo džěłaju.

Thomaßez bratraj

w Budyſchinje

na kamjeńtnej haßy 16. — Telefon 363.

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khěžorskej drósy 11.

Wschědnje
wot 4 hodźin popołd. hacž do 11 hodźin wječor

wulke pschedstajenje

: najnowšcheho dokonjenja :
šwětlohrajerskeho umělstwa.

Kóždu šobotu a šrjedu šo programm pscheměni.

Visitne khartki

cźischcźi spěschnje a tunjo
Esmolerjez knihicźischczerńa.

Serbski musej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu
měšoza wot ½11—12 hodźin.

Kóslaze kóžki

kaž tež wschě
druhe družiny
:: **kožow** ::
kupuje
po najwyschschich płaczisnach

Heinrich Lange
pschi žitnych wikach 11
a pschi zyrkwinym naměsćze 4.

Wschědnje czerstwe
mórske ryby,
šuschene ryby,
a wschě družiny
rybowych konserwow,
teho runja
płodowe a warjenjowe
konserwy
šuschene płody
najtuńscho porucza
Weberez
rybowa pschedawarnja
w Budyschinje
na theaterskej haźy.

Nowe wotewrjenje!!

Subjaze praxis **K. Pehsa** w Budyschinje,
na **bohatej haźy 10,** s nutskhodom na krótkej haźy.

Zuse suby wschěch systemow

Plomby kóždeje družiny.
——— Suby šo wustojnje wužahaju. ———
Lahodny wobkhad. — Pomerne płaczisny.
Hižo 10 lět šamostatny.

Smolerjec knihićišćernja

w Budyschinje w šerbskim domje
knihi, sliczbowanja, visitne a
pscheproschenske khartki, sastojnske
formulary, wustawki, blidne spěwy atd.
we wschěch rěczach derje a tunjo czischczi.
Dalokorěczak czišło 687.

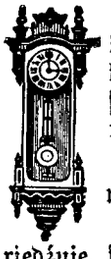

Kóždy, kotryž chze šebi **dobry a tuni czažnik** kupicź, abo kotryž chže šebi jón **porjedźicź** dacź, njech dže k czažnikarjej
Kurtej Jenčej
na swonk. lawske haźy 5.
Jencź pschedawa a porjedźuje, sa šwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, šebi moje wukładne wokno, s płaczisnami wupołożene, wobhladacź.**

WYBERT-TABLETTEN

Name gesetzlich geschützt

Tyšazy człowjekow k šwojemu powołanju strowy šylnyhłóš trjebaju. W jěrym czažu tutemu strach hrosy. Schkitajcze šo se wschědnym wužiwanjom Wybertowych tablettow psched kaschelom, dybawosczu, katarrhom. Jena pruha s nich wjazy dopokasuje dyžli wjele šłowow. Dostacź we wschěch haptykach a drogownjach po 1 mk.

G. Urban

w Krjebi
wotdźělenje: **jěsdne koła.**
Wulka dźělba
jěsdnych kołow,
prěnjoklažnych šnamjenjow
je doschła.
Dürkopy, Phänomen,
Worjoł, Allreigšt,
Burussa, Molto.
Jěsdne koła se šwobodnym
běhom hižo po **60.—** mk.
Dobre mantle po **2.95,**
schlawch po **2.00** mk.
Tołste moššasne latarnje **2.75** mk.

Wuměrjenski bureau Khorle Harttiga,

wot stata pruhowaneho pod pschisahu wšateho geometra

w Budyschinje na hornczerskej haźy 23, delka. Telefon 856.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 22. **Sobotu 30. meje 1914.** **Lětnik 73.**

Swjatkowny khěrluſch.

O Božo ßwjata Trojiza,
Ty žórko wſcheho ſboža,
Naß wobſbožuje dobrota
A mikoſcź twoja Boža;
Ty, Wótcže, ſtworicźel naſch ßy,
Naſch Sbóžnik, Ssyno Boži, ty,
Naſch troſchtař, Ducho ßwjaty! —

O kajke ſbóžne potajnſtwo
Je twoje bycże Boże;
Ty w tſjoch parſchonach ſjewi ßo,
So doſta nam ßo ſboże;
Ty wodych dał nam, Wótcže, ßy,
Naß wujednał, o Jeſu, ty
A ßwjaty Duch naß ßwjeczi!

Twój ſkutk, o ßwjata Trojiza,
Ssmy twoji wobhnadźeni;
Naß k ſbóžnoſczi ty powoła,
Ssmy twoji wuſwoleni;
Nam w ßwětle twojim jaßni ßo
Khód naſch do raja ſbóžneho
Nětk jako dźěczom Božim!

Schtož Nikodemuß žadaſche,
Hdyž pſchińdźe, Jeſu, k tebi,
Też ſ pſchirodźenja ßlepym je
Nam potajnſtwo; my ßebi
Se ßmjercze pomhacź njewěmy,
Sſo w hrěchach wboſy błudźimy;
Cźěř je nam ſacźěmnjena.

Schtóž njenarodźi ſ noweho
Sſo, nima dźěła ſ tobu;
Do žiwjenja dha ßwojeho
Wſmi, Sbóžniko, naß ßobu! —
Schtož wot dźěła ßo narodźi,
Je cźěło, kotrež k ſbóžnoſczi,
Je njekhmane a ßkabe.

Duž ſ wody ßo a ſ ducha dha
Ma narodźicź nětk ſ nowa,
Schtóž do Božeho kraleſtwa
Chze ſ hrěſchneho pſchińcź doka;
To potajnſtwo dźě dźiwne je;
Kaž ſkradźne wětra ſchumjenje,
— Tak ſkutkuje Duch Boži!

Njech Nikodemuß dźiwa ßo,
Knjes prawdźe ßwědczi krucze,
So hłuboke ßu potajnſtwo
Sa roſom Boże pucze;
Ssam pſchiſchoł je wón do ßwěta
A ſaßo ſtupił do njebja,
So nam by ſbóžnoſcź dobył.

Wón powyſcheny na kſchiž bu,
Kiž běſche Boži ßwjaty,
Sſo ſa naß bědźi ſe ßmjercźu
Sa Sbóžnika nam daty,
— To potajnſtwo je ſawěrnje,
Kiž dobyło nam žiwjenje
Je ſ nowa porodźenym.

Pſches ßwjatu kſchcźeńzu doſtali
Ssmy žiwjenje my Boże;
Trojeniczki Bóh ſtowarſchi
Sſo ſ nami — naſche ſboże;
Skutk Trojizy je ßwjateje
Tak naſche nowe žiwjenje,
Bóh žórko naſchoh' ſboża!

U.

Eſlubjenje w khěžorſkim domje.

Pjaty ßyn němſteho khěžora, prynz Oskar, je ßo ſ hrabinku Inu Marju ſ Baſſewitz ßlubił. Prynz je ßebi potajkim pſchichodnu mandźelſtu po wjerchowſkim prawje niz ſ runoródneho doma wuſwolił. Wón ßmě ßebi ju po krutym hohenzollernſkim domjazym prawje jenož k lěwej ruzy pſchiwěrowacź dacź. Prynz je ßo ſe ßwojej njewjeſtu ſeſnał, hdyž bě wona cźeſtna knježna pola khěžorki. Loni je ßo wona k ßwojemu nanej do Swěrina (Schwerina) wróciła, hdźež bě hrabja ſ Baſſewitz pſched krótkim ſ miniſterſtwowym pſchedßydu. Młoda hrabinka je ßo 26. januara 1888 narodźiła, wona je potajkim poł lěta ſtarſcha dyžli jejny nawoženja, kotryž w tu khwilu pſchi prěnim pěſchim gardowym regimencze jako hejtman a ſchef 4. komkagnije ſteji. K ßlubej wón khěžorowu dowolnoſcź trjebaſche, kotraž je ßo jemu nětko dała. Hrabinka ſ Baſſewitz pak tež po woženjenju njebudźe Hohenzollernſkemu domej pſchißłuſchecź, jej ßo woßebite mjeno, rjad a titul ſpožczi.

Puczowanje ſakſkeho krala do Ruſkeje.

Sakſki kral 19. junija do Zarſkeho Ssela k ruſkemu zarej na tſidnjowny wopyt pojědźe.

Dobycze nazionalliberalnych ſ pomozu ſozialdemokratow w Osterburgſko-Stendalſkim wokrjeßu.

Pſchi wuſchej wólbje do khěžorſtwoweho ßejma w Osterburgſko-Stendalſkim wokrjeßu je nazionalliberalny Wachhorſt de Wente ſ 15 027 hłoßami nad konſervatiwnym Hoeſchom dobył, kotryž je 12 518 hłoßow doſtał. Pſchi prěnjej wólbje bě ßo ſa konſervatiwneho Hoeſcha 12 182, ſa Wachhorſta de Wente 7010 a ſa ſozialdemokrata Beimſa 6911 hłoßow wotedało. Pſchi wuſchej wólbje ſozialdemokratoju jenomyßlnje ſa nazionalliberalneho kandidata hłoßowachu.

Sa noweho Wrótßławſkeho wjerchbiſkopa

ßu Hildesheimſkeho biſkopa dr. Bertrama wuſwolili. Hildesheimſke biſkopſtwo je biſkopſtwo katholſkeje mjeńſchiny něhduſcheho hannoverſkeho kraleſtwa, kotrež je ßo 1866 ſ Pruſkej ſjednoczíło. Dr. Bertram Kölnſkej ſtronje pſchißłuſcha, kotraž je ſa ſhromadne ſkutkowanje katholikow a evangelſkich w politiſkich a dźěłacźerſkich ſwjaſkach. Semrjety biſkop Kopp bě pſchecźiwnik po wěrywuſnaczu měſchanych dźěłacźerſkich ſwjaſkow. Dr. Bertram je 55 lět ſtary a njeje hač dotal politiſzy wuſtupił.

Nowy fideikommiſki ſakoń

je ßo w pruſkm ſemjanſkim ßejmje pſchijał. Po nim ßmě jedyn fideikommiß (majorat) nanajwyſchſche 2500 hektarow wopſchijecź. Leżomnoſcze dyrbja mjes ßobu ſwißowacź. Najmjeńſchi wobßah ßmě 300 hektarow wucźinicź a dyrbi ßwojemu wobßedźerjej ſ najmjeńſcha 10,000 hriwnow wunjeſcź. Jedyn fideikommiß móže ßo jenož ſa jenu woßobu poſtajicź. Runje kaž k ſakoženju, tak je tež k roſpuſchcźenju jeneho fideikommißa kralowa dowolnoſcź trěbna.

Stowanje ruskich reservow k khorhoji.

Njeměrny w Albanskej a wjecziwosczy bolharskeho knjeżerstwa znadź k nowym schmatańzam na Balkanje dowjedu. Ruska zo nochze s nimi pschekhwatacz dacz, kaž hdyž zebi Awstriska Bozniju a Herzegowinu pschiżwoji. Ruskeje papjerjane protesty tehdy bjes wuspěcha wostachu, dokelž ruske wójsko njebě k wójnje hotowe. Wot teho czaża je Ruska zwoje wójsko reformowało, so je stajnje sa wójnu hotowe. Mobilisazija na pruhu zo kóżde lěto w Ruskej wospjetuje. 26. meje je zo zarski wukas wudał, s kotrymž zo sa nasymu po dokonjanych żnjach w europiskej a asiskej Ruskej reservistojo infantrije, artillerije a żenijowych wotdźelenjow lětnikow 1907 hacz 1909 k wojerskemu swuczowanju swołaju. Wuwsaty je jenoż Kasanski wojerski wokrjeż, w kotrymž zo jenoż reservistojo lětnika 1907 swołaju. Swuczowanski czaż budże 6 njedźel tracz. Se swołanjom reservistow zo ruske wójsko wo milijon muži pozwylni. So zo tez jěsdni njeswołaju, ma zo s tym wukożicz, so maja tuczi hižo w měrje stajnje wójnsku zwlnosczy. Se swołanjom zwojich reservistow k wojerskemu swuczowanju budże Ruska nětkole, hdyž zo w Albanskej wjerchowski trón straschnje khabło, rosżudne złowo pschi postajenju noweho porjada w Albanskej rěczecz móz. Teho dla je wozebje w Awstriskej ruska mobilisazija nastróżiła. „Militärische Rundschau" wo tym pische:

Bjes dwěla pyta Ruska s tejle naprawu Awstrisku s nowa satraschicz. Awstriska dyrbi zo s pschinusowanym wójnskim brónjenjom finanzielnje wukrwawicz a zo wojerszy pozwabicz. Pod tajkimi wobstejnosczemi dyrbimy zo praschecz: Kak dołho budże Ruska europiski měr njepokojicz a jemu hrosycz, a kak dołho budże zebi to jeho měr lubowazy zuzod lubicz dacz?

Hdy budźische Ruska psched dwěmaj lětomaj zwoje wójsko njemobilisowała, by drje Balkan nětkole zyle hinasche wobliczo měł. We wjeczornej pokojzy by Awstriska knjeżila, a rańscha pokojza by Bolharskej zluschała.

Pozwylnjenje ruskeho wójnskeho łódźstwa.

Kaž na Baltiskim, tak tez Ruska na Czornym morju zwoje saktarjene wójnske łódźstwo s nowymi hobrskimi łódźemi pozwylnja. Tak je wójnski minister khěžorstwowej dumje żadanku wo 200 milijonow rublow k pozwylnjenju łódźstwa na Czornym Morju pschedpołożił.

Narodnostna debatta w ruskej dumje.

Pschi jednanju wo pjenježnym rosliczenju ministerstwa wukrajnych należnosczow armenski pózłanz Pagadźenow spokojenje s wobroczenjom ruskeje politiki napschecźo turkowskej Armenskej wuprají. Tole pschihódne wobroczenje w ruskej politizy, kotraż zo w poslednich 30 létach po sażadze skożowasche, zo do turkowskich należnosczow njemějichecz, ma pschiczinu w nastorku zarskeho naměstnika na Kawkasu. Ruska diplomatija je njesaprějne dobycze sczinila. Wusnam reformow, po żadanju Ruskeje w Turkowskej sawjedżenych, w tym leži, so je zo s nimi wucżahanju kónz sczinilo, kotrež hrożesche, Turkowsku wot kschescźijanow wuprósdnicz. Jeli so zo reformy njebychu sawjedle, by nahladnosczy Ruskeje jako wulkomozy czełko czerpiła. Nashonjenje wuczi, so dyrbja Armenojo zluby, jeli so jenoż na papjerje wostanu, jara drobo sapkaczicz. Rěcznik pschecźiwo nahladam prawizy protestowasche, jako bychu Armenojo wotmyślenje měli, wulku Armensku sakożicz. Tole myśl mjes armenskim ludom żaneho wothłoża njenamaka. Rěcznik naspomni, so je wjele ruskich generalow a statnych dostojnikow s armenskeho luda wuschło, schtoż wo zwěrnosczi armenskeho luda zwědczi.

Pózłanz Lutz (Němz) zo pschecźiwo tukanju wjelepscherady wobarasche. Němzy hižo dlěje dyžli 100 lět w Ruskej bydla, woni zwoju rusku domisnu lubuja a budża ju pschecźiwo pschekroczenjam wěsteje strony sakitowacz.

Trjebanje pólskeje rěcze w pólskich gubernijach.

Ruska duma bě wobsamkła, so ma zo pschi wuradźenjach gmejnskich sastupjerjow w pólskich městach pólska rěcz nakożicz. Khěžorstwowa rada pak je se 87 pschecźiwo 71 hłoßam tole wobsamknjenje saczißka. Ministerstwowy pschedzyda Goremykin podarmo sakoń, w dumje pschijaty, w dołhej rěczi sakitowasche. Pschecźiwo njemu wozebje zobustawy khěžorskeje rady hłożowachu, kotrychž prjedowniży zu Polazy byli. Sakoń wo gmejnskim sarjadnistwje njemóże teho dla w pólskich gubernijach do mozy stupicz.

Dwaj němskaj offizěrskaj lětarjej w Ruskej jataj.

Pola Rypina w Plozskej guberniji je wutoru lětadło s dwěmaj němskimaj offizěromaj k semi pschileczało. Offizěrow zu sajeli. Do lětadła běchu ruzy namjesni wojazy tšeleli a jo wobschkodźili. Rypin je něhdże 50 kilometrow wot němskeje namjesneje twjerdźizny Toruna a něhdże 10 kilometrow wot wjeczorno-pruskeje mjezy zdaleny. Pschelecżenje ruskeje mjezy je zusym lětadłam, ballonam a powětrowym łódźam sakasane a zo s jastwom khosta.

Bamz wo měschanych swjaskach katholikow a hinakwěrjazych.

Sandźeny tydźeń je bamz w Vatikanje nowopomjenowanym kardinalam kardinalski kłobuk na zwjatocżne waschnje pschepodał. W zwojej rěczi wón němskich kardinalow napominasche, so dyrbja wěscże a jazne wosjewicz, so zu měschane swjaski katholikow a hinakwěrjowych (potajkim kschescźijanske dźěkacżerske swjaski) k polěpschenju hospodarskich wobstejnosczow pod wěstymi wuměnjenjemi dowolene. Bohużel njeje zo jeho jazne srozymliwe złowo pschezo prawje sazłyschało a zo prawje wukożiło. Dale bamz napominasche, so by zo czitanju zyle hubjenych nowinow a tajkich, kotrež zu pschecźiwo zyrkwi, sadźewało.

Awstriskonjepschecżelska demonstrazija w Splitu.

Wobydlerstwo Dalmatiskeje, Boznije a Herzegowiny zo se zwojimi sympathijemi k Sserbiji czehnje. Awstriska njeje w balkanskich krajach lubowana. Winske nowiny „Reichspost" pisaju, so je arzywójwoda Bjedrich zrjedu Split (Spalato) wopytał. Hdyž pschi jeho powitanju awstrisku narodnu hymnu piskachu, bě jenoż złabe zławawołanje złyschecz. Jako pak w jenej khofejowni pschi brjosy zyganszy herzu zerbisku hymnu sapiskachu, lud jej, mjes tym so arzywójwoda nimo jědżesche, wótsje pschihłoßowasche a herzow napominasche, ju wjazy krócz wospjetowacz.

Hrosy Bolharskej revoluzija?

Psches Bolharsku pjecza revoluzionarne hibanje dże. Kral Ferdinand zo wo zwoje żiwjenje boji. Jeho hród zo teho dla s artilleriju schkita.

Revoluzija w Albanskej.

Sa albanskeho wjercha Wilhelma zu ske dny pschischke. Nimale zyły albanski lud je pschecźiwo njemu postanył. Sandźeny pjatk w nozy bě zo wotdźelenje żandarmow s dwěmaj maschinskimaj tšelbomaj a 120 Malißorami, katholskimi Albanskimi, na stronu k Tiranje sběżkarjam napschecźiwo póßłało. Malißorojo běchu někotre dny prjedy pod wjednistwom dweju duchowneju wjerchej na pomoz pschischli. Tola Albanskim, njech zu kschescźijenjo abo muhamedanojo, zo człowjek njemóże dowěricz. Malißorojo zo pola wßy Schiaka, dwě hodźinje wot Dracża, sawróczichu a tych 60 żandarmow zwojemu doňtej pschewostajichu. Wo tym shoniwschi sběżkarjo żandarmow nadpadnychu a jich sajachu, mjes nimi hollandskeho majora Saara.

Ssobotu rano wokoło 9 hodźin zo dwě dalschej wotdźeleni pschecźiwo sběżkarjam póßłachu. Wonej se sbytka żandarmow a dobrowólnikow wobstejachu. Pomoz awstriskich offizěrow, kotsiż běchu jako instruktorojo sa 8 nowych Schkodowskich hórskich kanonow do Dracża pschijěli, runje kaž druhich Njealbanskich hollandszy offizěrojo wotpokasachu. Pola Rasbula sběżkarjo poczachu s maschinskimaj tšelbomaj, kotrejž běchu w nozy prjedy żandarmam wsali, do knjeżerstwowych pschiwißowarjow tšelecz. Bórsy tutym munizija wuńdże. Duż dyrbjachu zofacz. Němski dobrowólny major s Gumppenberg, kotryž knjeżerstwowych wojakow nawjedowasche, zwojich ludzi podarmo s revolvrom tšelejo a s mjeczom do nich bijo do prědka honicz pytasche. Po jeho prósstwje zo s kanonow na twjerdźisnje psched Dracżom 60 wutšelow do sběżkarjow da. Město do njepschecżela pak dwaj schrapnelaj do knjeżerstwowych wojakow padżeschtaj, kotsiż zo na to do czekanja dachu.

Czeknjenje wjerchowskeje zwójby na italsku wójnsku łódź.

Hdyž powjesczy wo czekanju knjeżerstwowych wojakow do Dracża doňdże, zo jeho wobydlerjo do hrosy a bojosczе dachu. Wscho k pschistawej czerjesche, so by zo na tam leżaze łódże wukhowało. Tez wjerch Wilhelm se zwojej zwójbu na italskej łódzi „Misurata" wucżek pytasche. Bórsy pak zo pokasa, so běchu zo njetrjebawschi sběżkarjow nabojeli. Ssobustawy wulkomozowskeje kontrolneje komißije běchu zebi żadale, so by zo tšelenje s kanonow

twjerdźišny pšched městom šastajiło. Na to ꞩo automobil ſ italſkej khorhoju k ſbĕžkarjam póßła. Tuczi bĕchu hnydom ſwólniwi, pšchiměr ſczinicz a ſ kontrolnej komißiju jednacz. S wjerćhom Wilhelmom pak ꞩo ſarjeknychu, wobkhadźecz. Dokelž je do nich ſ kanonami tſĕlecz dał, jeho dale ſa ꞩwojeho wjerćha njepſchipósnawaju.

Wotczehnjenje Maliꞩorow.

Maliꞩorow, kotſiž bĕchu pšchi pšchikhadźe ſbĕžkarjow cźekli, je wjerćh Wilhelm domoj póßłał. Wón je ꞩo jim džakował, ſo ꞩu ſwólniwi byli, jeho woꞩobu ſchkitacz. Maliꞩorojo ꞩu do Skutaria woteſchli.

Žadanje albanſkich ſbĕžkarjow.

Sbĕžkarjo ꞩu kontrolnej komißiji wulkomozow pißmo ſe ſczĕhowazymi žadanjemi pſchepodali:

1. Albanſki wjerćh dyrbi naboženſku wuczbu, ſakožk wĕry, polĕpſchicz.
2. Woꞩoby, kotrymž je wjerćh knježerſtwowu móz pſchepodał, ꞩu ludźo, kotſiž hižo wot dołheho cźaꞩa wobydlerſtwo pſcheſczĕhachu a hiſchcźe pſcheſczĕhaju. (To ꞩu albanſzy ſemjenjo, mjes nimi tež Eſſed paſcha.)
3. Mjes tym ſo ꞩwoje pſchecźa ſeſtajachmy, je knježerſtwo do naꞩ ſ kanonami tſĕlało. S tym ꞩmy dowĕrjenje k njemu ſhubili.

Teho dla ꞩebi knježſtwo a ſarjadniſtwo turkowſkeho knježerſtwa pſchejemy.

5. Proꞩymy, ſo bychu naꞩ wulkomozy pſched kóždym potłóczenjom albanſkeho knježerſtwa ſchkitałe.

Dr. Berghauſen wo podawkach w Albanſkej.

Prjedawſchi lĕkař albanſkeho wjerćha Wilhelma, dr. Berghauſen, kotryž je dla ſwady ſ wjerćhowym dwórſkim marſchallom ꞩwoju ꞩłużbu pola wjerćha wopuſchcźił, je ꞩo do Kölna nad Rheinom wrócźił. Dopißowarjej Barliniſkich nowin „Lokal-Anzeiger“ je wón ꞩwoje naſhonjenja w Albanſkej ſdžĕlił. Wjerćhej Wilhelmej njeje ꞩo poradźiło, ꞩwojemu poſtajenju pſchißkuſchnu móz do rukow doſtacz. Eſſad paſcha bĕ a woſta najmóznišchi muž w Albanſkej. Sawjedźenje europiſkeho wjecźorneho dwórſkeho zeremoniella njeje wjerćha k ludej ſbliżicz mohło. Kraj je jara khudy. W Tiranje na pſchiklad wſchĕdnje ludźo ſ hłodom wumĕraju, tola niczo ꞩo ſa nich njeſtawa. Na praſchenje: „Wĕricze, ſo je Eſſad pſcheradnik?“ dr. Berghauſen doraſnje wotmolwi: „Nĕ, njewĕriu temu, runjež by ꞩo mi to cźorne na bĕle dopokaſało. Ssym ſ Eſſadom paſchu wjele wobkhadźecz dyrbjał a ꞩym ꞩnadź poßledni, ſ kimž je w Draczu rĕczał, vrjedy hacz ꞩu jeho ſajeli.“

Wo pſchiczinje ſajecza Eſſada paſche dr. Berghauſen praji: „Mjes Eſſadom a hollandſkim komandantom Sluyſom bĕ ꞩylne pſchecźiwniſtwo, kotrež ſkóncźnje k temu dowjedźe, ſo dyrbjeſche ꞩo po nuczenju Eſſada paſche Sluys do druheho města pſcheꞩadźicz. Se ſakrocźenjom awſtriſkeho póßłanza pak ꞩo temu ſadźewa, a Sluys woſta. S tym ꞩo Eſſad paſcha jako wójniſki miniſter niemóżny ſczini. Eſſad na to jenemu ꞩłużobnikej porucźi, ſo by Sluyſej ſ jĕdom ſawdał. (Dr. Berghauſen pſchiſpomni, ſo ꞩu w Albanſkej taſke wĕży ſwucźene a w nich ꞩo niczo woꞩebje ſe njewidźi.) Sſłużobnik ꞩo ſapowjedźi, na cźož Eſſad ꞩwojeho ſwĕrneho ꞩłużobnika ſatſĕlicz da. Dale bĕ wulka napjatoſcz mjes Eſſadom paſchu a dwórſkim marſchalom Trothu, kotryž Eſſadej paſchi ſaczuwacz dawaſche, ſo na njeho ſhladuje, jako na powyſchenza. Po namołwjenju Sluyſa ꞩo ſkóncźnje pſchikaſa, Eſſadej a jeho ꞩwĕrnym, kotrychž bĕ w hrodźe jenož nĕhdźe 15 a niz 200, brónje ſebracz. Eſſad ꞩo ſ woprĕdka pſched tym wobaraſche, dokelž wjedźeſche, ſo chzedźa jeho nationaliſtojo, jeho pſchecźiwnizy mjes Albanſkimi, na dróſy ſkónzowacz. W tymle kritiſkim cźaꞩu je ꞩo dr. Berghauſen do Eſſadoweho hroda podał. Hdyž jeho Eſſadowa mandźelſka wohlada, kotraž trochu nĕmſki roſymi, wona płacźizy ſawoła: „Doktoro, mojeho muża chzedźa ſkónzowacz!“ Dr. Berghauſen ju ſmĕrowa a Eſſada paſchu na jeho pſchiꞩahu dopominaſche, ſo by wjerćhej ꞩwĕrny woſtał, tež hdyž njebudźe w ſaſtojńſtwje; Eſſad paſcha na to brónje woteda. Mjes tym ſo dr. Berghauſen hiſchcźe ſ Eſſadom paſchu rĕcźeſche, ꞩo durje ſ naßylnoſczu wuraſychu a komandant żandarmerije, Sluys, ꞩo ſ wojeſkim pſchewodom pokaſa. Eſſada paſchu a jeho żonu wobſtupichu. 23 muži ſ naßadźenym bajonnetom jeju pod bĕłej khorhoju ſ hroda wjedźeſche. Snate bĕ, ſo chzychu nationaliſtojo Eſſada na dróſy ſkónzowacz, a teho dla jeho pſches kralowſku ſahrodu pódlu móriſkeho brjoha k awſtriſkej wójniſkej łódźi dowjedźechu. Hdyž ꞩebi wot Eſſada mjecz żadachu, ſa njeho ſaſtupjeł Italſkeje pola wjerćha Wilhelma wuſtupi a jeho napominaſche, ſo by Eſſadej žiwjenje a ꞩwobodu ſarucził. Po wjerćhowej pſchikaſni Eſſada na to na italſku łódź dowjeſechu, kotraž ſ nim hnydom do Brindiſi wotjĕdże.

Wjerćh bĕ dr. Berghauſena do Tirany k ſbĕžkarjam póßłał. Wo tymle ꞩwojim puczowanju wón powjeda: „Bĕchmy ꞩłyſcheli, ſo ſbĕžkarjo na Dracz cźahnu. Wjerćh mi po mojim žadanju automobil pſchewaſtaji a wjerćhowka mi wobwalki a zyrobu ꞩobu da. Jĕdźech ſ bĕłej khorhoju jako neutralny, ſ roſkaſowarjom Sluyſom ꞩo ſrĕczawſchi, ſo ſe wſchĕch telegraſowych ſaſtaniſchczow pod zuſym mjenom powjeſcze wo wobſtejnoſczach podam. Jĕſba nĕhdźe tſi hodźiny trajeſche. Hdyž k bliżſchemu telegraſnemu ſaſtaniſchczu pſchijĕdźech, na dróſy wulku hromadu luda nadeńdźech. Sawołach: „Njech je Albanſka żiwa!“ Tola ſ tuꞩazow ſhromadźenych ꞩo nichtó njewotwoła. To bĕchu hižo ſbĕžkarjo. Hdyž bĕchu mje nĕkotre krócź ſajeli a mi ſe ſatſĕlenjom hroſyli, ſkóncźnje w ꞩmjertnym ſtraſche do Tirany pſchijĕdźech. Tu bĕſche wſcho w polnej revoluziji. Prajich, ſo ꞩym wjerćhowy lĕkař a woprašach ꞩo, ſchto wot njeho chzedźa. Wotmolwichu: „Nimamy ſ wjerćhom niczo cźinicz. Wón nam njeje niczo pſchinjeßł, chzemy wróczo k Turkam!“

Wo ꞩwojim woteńdźenju dr. Berghauſen rjekny, ſo je teho dla ꞩebi žadał, ſo by ꞩo ſ wjerćhoweje ꞩłużby puſchcźił, dokelž ꞩo njeje ſ dwórſkim marſchalom ſ Trothu ſnjeßł. Tutón je w Albanſkej wulke pohórſchenje ſbudźił. Sslĕdowaze podawki Trothowe ſmyßlenja pokaſuja. Jedyn Albanſki bĕ ꞩo na hońtwje do ruki tſĕlił a ꞩebi ju cźeżko ſranił, tak ſo dyrbjeſche dr. Berghauſen ruku wotewjacz. Pſchi tym dwĕ awſtriſkej mikoſczźiwej ꞩotnje ꞩmjercz khoreho muża wothladowaſchtej. Trotha ꞩo na to hórſcheſche, ſo ꞩo ꞩotſomaj ſ wjerćhowſkeje kuchinje jĕdź dawaſche a poſdźiſcho w pſchitomnoſczi Albanſkich a Awſtriſkich praji: „Kajki je to luxus, jedyn kóń je wjazy hódny, dyžli tuꞩaz cźłowſkich żiwjenjow, tych móżemy pſchezo mĕcz, cźi móża wumrjecz, to je wſcho jene, tola konje njemóżemy pſchezo doſtacz.“ Pſchi druhej ſkładnoſczi dźĕłacźerjo, kotſiž bĕchu 5 mĕꞩazow rano wot 6 hacz wjecźor do 11 hodźin dźĕłali, wo to proſchachu, ſo by ꞩo jim ras jĕdź ſ dwórſkeje kuchinje dała. Trotha w pſchitomnoſczi tſioch dźĕłacźerjow wotmolwi: „Mózu ꞩebi myßlicz, ſo chzedźa cźi nĕſchto prawe ſežracz.“ Albanſzy bĕchu ꞩo ſ Trothowym ſadźerżenjom tak roſhorili, ſo jedyn turkowſki major, Iwan bej, praji, ſo dyrbja ꞩo wjerćhej hnydom tele podeńdźenja woſjewicz, hewak bychu Trothu na dróſy wonka ſkónzowali.

Revoluzija w Mexiku.

Sbĕžkarjo ſe ſbitymi wojakami knježerſkeho wójſka ꞩurowje ſakhadźeja. Tampico dobywſchi je general Villa, jedyn prjedawſchi khoſtanz, jeneho ſajateho generala a jeho ſtab ſatſĕlicz dał. Wukrajanam ſbĕžkarjo w Tampico cźeżku wójnſku kontribuziju nakładuja. Tež wot nĕmſkeho konſula 100 000 peſatow żadachu. Tón pak je ꞩo ſapowjedźił, tule ſumu wupłacźicz. Skóncźnje budźe Nĕmſka hiſchcźe wójnſku łódź k mexikanſkemu brjohej k ſchkitanju ꞩwojich poddanow póßłacz dyrbjecz.

Reforma ꞩerbſkeho wójſka.

So by ꞩebi kraje, kotrež je w poßlednjej wójnje dobyła, wobkhowała, je Sſerbija nuſowana, ꞩwoje wójſko reformowacz. Skupſchtinje je ꞩo ſakoń pſchedpokożił, ſ kotrymž ꞩo dwĕlĕtna ꞩłużba we wójſku ſawjedźe. Sa woꞩebje dźiwanja hódne pady ꞩo pſchikrótſcheny ꞩłużbny cźaꞩ wotpuſchcźi. Prĕnja reſerva ꞩo hacz do 31. lĕta, druha reſerva hacz do 41. lĕta a tſecza hacz do 50. lĕta podlĕſchi. Mſda offizĕrow ꞩo w pſcherĕſku wo 20 proz. powyſchi.

Pĕſkowy Handrij.

Tež krajna dróha ma ꞩwojich woꞩebitych ludźi. Schtó njeje hižo nĕkoho ſ tamnych ludźi ſetkał, kiž wot ranja hacz do wjecźora po njej cźahaju, po ꞩamꞩnej dróſy tam a ꞩem wot małoſcze hacz do ſtaroby pucźuja, kotrymž je pucź pſches żiwjenje woprawdźe jenož ꞩamy pucź? Tola tych ludźi bywa dźeń a mjenje a dróha bywa woꞩamoczena, dokelž żeleſniza jĕſdźi pornjo njeje. Nam je dróha woſtudła, dokelž nam je lĕdma lokomotiva wjazy doſcz ſpĕſchna. Pſchezo tele rune cźary, ſ kóždeho boka ꞩamꞩny rjad ſchtomow bjes kónza! A hdźež je krajina ꞩama hiſchcźe jenajka, wócźku mało abo żaneho wotmĕnjenja njepoſticza, kak woſtudle je potom puczowanje! Hdyž cźłowjek potom po ꞩamꞩnym puczu lĕto wot lĕta, ſe wꞩy do wꞩy, tam a ꞩem khodźi, ſawĕſcze móże dha ſchto bóle womucźnjecz a woſtudle bycz? Kak potom móżemy ſroſymjecz, ſo móże cźłowjek

tajkele žiwjenje rady měć, ſ cźełkom a ſ duſchu jemu pſchiwißowacź, ſo ßo jeho na žane waſchnje nochze wotrjez.

Na tajkele waſchnje cźahaſche po dróſy w Delnjej Łužizy karowar „pěſkowy Handrij“, kiž teho dla tak rěkaſche, dokelž do měſta pěſk wożeſche a jón tam pſchedawaſche. Wón ſnajeſche wſchěch ludźi a wſchitzy jeho. Stari ßo na njeho dopomnicź wjedźachu jako na hólza, młódſchi jeho lěta dołho jako běku hłowu ſnajachu, kiž bě pſchezo pſcheczełny, pſchezo wießeły a dobry. Tón muž bě cźerſtwy a ſtrowy a ſdaſche ßo, ſo njeſtari. Kajkiž bě pſched dwoczeći lětami, tajki bě też dźenßa hiſchcźe. W lěcźe a w ſymje bě na dróſy; dobre a ſchpatne wiedro bě jemu jenajke. Ssamo jeho draſta bě pſchezo jenajka. Pſchezo bě w ßamßnym cźornym klobuku; ſdaſche ßo, ſo je runje tak ſtary, kaž naſch muž ßam, też jemu ſłoby cźaßa nicźo nieſchkodźachu. Wón drje bě ſtołczeny a rosmjeczeny, něhdy ßwětły bě nětkole ſeſchěrik, koßmy běchu ßo wotrybowale, ale wón ßwojemu knjeſej hiſchcźe runje tak derje ßłużeſche, kaž něhdy, ſchkitaſche pſched deſchczom a ßłónzom, pſched ſymu a cźopłotu. Klobuk bě dobry. Na ßwój ſwonkowny napohlad Handrij mało dźiwaſche.

Wokoło ſchije mějeſche „pěſkowy Handrij“ rubiſchko nad khornarjom koſchle ſwite, hewak nicźo, też w ſymje niz, tón khornar drje hiſchcźe na to pokaſowaſche, ſo bě něhdy běły był, ale to bě też wſchitko, ſchtož bě na Handriju běle. Schěry laz, ſchěre kholowy, ſchěra ßuknja, dołhe ſchkórnje a kruty kij w ruzy — tajkeho a żenje niz hinaſcheho widźachu Handrija. Tajkeho jeho kóżde dźěcźo ſnajeſche a dźěcźi mějeſche wón rady. Wón hrajkaſche a żortowaſche ſ nimi, daſche jim ſe ßwojim klobukom po ſemi kulecź, dawaſche jim maliczkoſcźe, k temu měwaſche ſtajnje wokojniki, pjera a wobraſki pſchi ßebi a — bě-li prawje dobreje myßle — potom by do ſaka pomaßnył a ßebi harmoniku wucźahnył, by ßo na ßwoju karu ßydnył a wießełu ſchtucźku ſapiſkał: „A żenje ja njeißym tak wießeły był, hacź hdyż ßym w tej pißanej nohajzy był, trudlajdu, trudlajdu“.

Cźrjóda małych dźěcźi by ßo ſhromadźiła a jemu pſchipoßłuchała, to bě jemu wießele.

Stary muž bě też pola ludźi jara lubowany; nimo teho wabjeſche mnohich też wcźipnoſcź k njemu, dokelž ſ jeho woßobu też wěſte potajńſtwo ſwißowaſche. Pěſkowy Handrij bě wießele żiwy a wjele pjenjes wudawaſche. Nichtó njewjedźeſche, ſ wotkal wón te mějeſche. Wón ßam by, hdy bychu ßo jeho praſcheli, żortnje prajił: „Ja ßym milijonaŕ, to mi wěrcźe, a moje żórko je njewucźerpajomne.“ Tak ßo to woprawdźe ſdaſche; jeho móſcheń żenje próſdna njebě. S teho wſcheho wſchelake powjedanja naſtachu; pſchetoż jeho wikowanje jemu tola nihdy telko pjenjes njeſcź njemóżeſche. Jeni měnjachu, ſo bě wón telko w loteriji dobył, druſy, ſo bě pokład namakał, druſy, ſo bě ßebi prjedy nalutował a ſo to nětkole pſchecźinja, dokelž je ſeſtarił a ſo chze nęſchto wużicź, prjedy hacź je żiwjenje nimo. Někotſi ßamo ßebi ſłě myßlachu a tukachu, ſo to po dobrym njeje. Tola podarmo ßebi hłowu łamachu, podarmo ßo praſchachu a ßłędźachu, ſo bychu potajnſtwo ſeſnali. Pěſkowy Handrij niczo njepſcheradźi.

* * *

We wokrjeßu, w kotrymż pěſkowy Handrij ßwoje wikowanje mějeſche, bě też ßudniſke měſtaczko; też tam huſto pſchikhadźeſche. Ssudnikej, kiž bě jara mudry a wótroroſomny ſaſtojnik, njewoſta to tajne, ſchtoż ßo wo żiwjenju pěſkoweho wikowarja powjedaſche, a to ßo jemu doſcź ważne ſdaſche, ſo na to kedźbnoſcź ſkoži. Wón ſkóncźnje ßam pſchi ßebi dopóſna, ſo je karowar podhladny a to cźim hórſchi cźłowjek, dokelž ßwój ſnutſkowny ſchpatny bok ſe ſwonkownym ßwětkom njeſchkódnoſcźe pſchikrywacź wě.

Dokelž pěſkowy Handrij ani ſdacźa wo tym njemějeſche, kajke myßle ßudnik wo nim ma, jěſdźeſche do ßudniſkeho měſtaczka, kaž hdy prjedy a bě żiwy po ßwojim dotalnym waſchnju. Jónu w hoſcźenzu ßedźeſche a daſche ßebi derje bycź; jemu wubjernje ßłodźeſche a bižo tſecźu bleſchu dobreho wina bě ßebi ſe ßwojimi towaŕſchemi porjedźicź dał; runje ßebi ſchtwórtu ſkaſa, tu ßo muž we monturje a ſ teßakom po boku pokaſa a ßo ſ napſchecźa pſchi woknje ſa blido ßydźe. S teho měſtna dyß a dyß na Handrija ſhladny, a hdy by tón ſchkleńczku k hubje ſaſtajił a wupił, by ßo polizaj poßmėwał, kaž by rjekł, zo chze prajicź: Daj ßebi ßłodźecź!

Handrij mało na to dźiwaſche, wo cźim ßebi muž ſ teßakom roſpomina; tón pak na dobo poſtany, ſtupi ßo bliſko k njemu a na njeho ſawrjeſka: „Poßłuchaj ty tule!“

Handrij ßo poßmėwaſche, nala ſchkleńzu poknu pohlada měrnje na polizaja a rjekny: „By ßnadź wam k luboſcźi było, knjes pólzajo?“

Tón cźoło ſmorſchcźi, ſchkleńzu wotſtorcźi a rjekny, brodu ßebi hładkujo:

„Pój ty ſe mnu!“

„Hdźe to?“ Handrij ßo wopraſcha.

„Ke knjeſej ßudnikej.“

„To bych njewjedźał, ſchto pola teho chzu“, Handrij ſnapſchecźiwi, tſchaßeſche ſ hłowu, ſtany, ſtaji ßebi ſtary klobuk a ſcźěhowaſche ſa pólzajom.

(Pokracźowanje.)

Ze Serbow.

Naležna próſtwa na naſchich ſtudentow! Próſdniny ßo bliża, a Wy, naſchi ßynojo, pſchikhadźecźe ſ wyßokich ſchulow bórſy do ßwojeho ródneho luda. W ßerbſkim kraju pak narodne żiwjenje dźeń a żiwiſcho wotucźa. S kóżdym nowym lětom witamy nowe narodne ßrjedźiſchcźa. Naſtacźe dalſchich ßo hižo pſchihotuje. Tu na narodnym polu cźaka dźakne a cźeſtne dźěło na Waß. Podpjerajcźe naſche narodne próżowanje ſe ſkutkom. Pſchednoſchejcźe we naſchich towaŕſtwach wo kóżdymżkuliż Wam lubym pſchedmjecźe! W tych ſtronach pak, hdźeż nowe ßrjedźiſchcźa naſtawaju, ſpěchujcźe a podpjerajcźe ſapocźany ſkutk! Naſch lud kóżdy cźaß ßwojich ſtudentow rad do ßwojeje ßrjedźiſny wita.

Schtóż chze bycź ſ dobrowólnikom w naſchim narodnym dźěle, njech póſcźele dopiß na „Domowinu“ w Budyſchinje („Domowina“ Bautzen). Ta wſcho dalſche ſrjaduje, dawajo Wam trěbne powjeſcźe a pokiwy. Teho dla khwatajcźe, pſchimajcźe ßobu do koła! Se Sserbſtwom doprědka dźe!

— **(Zyrkuß Blumenfeld wud.)** Wot wjele lět ma zyrkuß Blumenfeldez bratrow derje ſaßkużenu khwalbu, ſo wón woprawdźite zyrkuſke wumělſtwo ſaſtupuje. Pſchezo je ßo direkzija wo to próżowała, ſo by najwjetſchich wumělżow zyrkuſkeho jěchaniſchcźa ſa ßwoje wot dawna nahladne zyrkuſke towaŕſtwo dobywało. Jednore kaž mjeno, bě też wuſtupowanje firmy, a ſtajnje je wona ſazpiwała, ſ wołazej reklamu a wołazymi pißanymi faßadami a tajkimi zyle ſwonkownymi ßrědkami na ſjawnoſcź ſkutkowacź. Blumenfeldez zyrkuß pſchezo derje cźinjazu pſchiſprawnoſcź dychaſche a wſchudźom ßo próżowanje pſchedobywaſche, wſchěch woßebite intereßy intereßam wopytarjow podſtajicź. Wot tuteje wupruhowaneje tradizije nochze firma też w 103. lěcźe ßwojeho wobſtacźa woteńcź. Pſchedſtejaza hóſtna hra w Budyſchinje dawa zyle woßebite pſcheßłapjenja woczakacź. Tak ßo w Budyſchinje prěni raz wulkotna manežna cźinohrje pſchedwjedźe, kajkaż ßo hiſchcźe w żanym zyrkußu na ßwěcźe njeje widźała. Hižo wot někotrych njedźel ßo pruhi k tejle cźinohry wotmėwaju, w kotrejż wjazy dyżli 100 woßobow ßobu ſłutkuje. (Hladaj nawěſchtk w dźenßniſchim cźißle ſtrona 260.)

— (Konkurs.) Nad ſamoženjom ſemrjeteho wobkhodneho agenta Beutnera je ßo konkurs wotewrił. Sa konkurſoweho ſarjadnika je ßo rěcźnik dr. Steude w Budyſchinje pomjenował.

— **Kajke budźe ßwjatki wjedro?** Wjedrawuſtojni chzedźa wjedźecź, ſo ßo krótko pſched ßwjatkami wjedro ſtaji a ßo njebjo wucźehnje. Wſchitkim, kotſiż ßu ßebi wotmyßlili, ßwjatki něhdźe pucźowacź, je to witana powjeſcź. Jeno ſo ßo wjedrawuſtojni njemyła.

Se Scźijez. Żidowſki wodowod, kotryż je na tudomnych leżomnoſcźach natwarjeny, je ßo ſańdźenu njedźelu poßwjecźił.

S **Dobruſche.** Sańdźenu ßobotu ßo dźěcźi pſchi tudomnym papjerniku njedaloko wara w Sprewi kumpachu. Mjes tym ſo ßo hižo woblekachu, 9 lětny Haſej hólz do hłubokeje wodoweje dźěry pſchi Sprewi padźe. Prjedy hacź móżachu jeho towaŕſchojo jeho wucźahnycź, bě ßo wón ſaßrěbnył.

S Hněwßez. Sańdźenu njedźelu wieczor je błyſk do tudomneho Welſez kubła dyrił. Nichtó njebě to pytnył. Tola jako naſajtra ßwinjom pizu pſchinjeßechu, ßo dohladachu, ſo bě jene ßwinjo na ſadnjej noſy khrome. Jako ſa pſchicźinu ßłędźachu, widźachu, ſo bě ſe ſcźěnow wobmjetk wotbity, a ſo je błyſk też we woſowej kólni zychnował, tola ſo njeje pſchewjele ſchkody naczinił.

S Hornjeje Hórki. W tudomnym papjerniku je dźěkacźeŕ Lowka ſ Wulkich Debßez do ſchkody pſchiſchoł. Hdyż paß na transmißiju kładźeſche, tón dele ſlecźiwſchi jemu jene wócźko ſrani, ſo je jeho widźenje w ſtraſche.

S Hajniz. Prokuriſtej Braunyjej w Porakez pſchadowni je ßo Albrechtſki ſchiż, dohladowarjej Halmi, Adolfej Jirſy, E. Kalawchej a ſwudowjenej Wicźaſowej cźeßne ſnamjo ſa ßwěrnoſcź w dźěle ſpożcźiło.

S Delnjeje Hórki. Mjes naſchej wßu a Brěſynku je ßo ſańdźenu njedźelu wieczor wokoło 1 hodźin jedyn powětroń k ſemi puſchcźił. Wobydlerjo ſ wobeju wßow jemu na pomoz pſchikhwa-

tawschi, pomhachu powětroń wukhowacź. Na njebju hrožachu njewjedra. S powětronjoweho korba wustupischtaj dwaj powětro jěsdnaj. Kaž prajischtaj, běschtaj popoldnju w 4 hodźinach ſ měſtc Borschćze w Delnjej Łužizy wotleczakoj. Měnjeschtaj, ſo ſtaj blisko Hucźiny. Bjes maka padny jich powětroń pak do Sprewje, pak di hata; pschetož na łuzy mjes tymajle wodomaj powětroń na ſemju padny. Pſches naſchu krajinu widźachmy hischcźe tſi druhe powětronje leczecź. Jedyn je blisko Wětrowa k ſemi ſchoł.

S Budeſtez. Na Boże ſtpicźe wotmě towaŕſtwo „Lubin“ ſwoje poſwjedźenje. Sskyſchachmy jara ſajimawy pſchednoſchk, kiž nam knjes wucźeŕ Holan ſ Hornjeje Hórki wo indogermaniſtich rěczach dźerżeſche. S nowa ſpósnachmy, kak ſpomožna, rjana a bohata ſerbſka rěcź je a kak ſměmy ſo wjeżelicź, ſo mamy tu w Sserbach ſkładnoſcź, hižo jako dźěcźi dwě ważnej rěcźi nawuknycź. Knjeſej rěcźnikej běchmy ſa jeho powucźazy pſchednoſchk wſchitzy dźakowni a żiwa rosmoła bě dopokoſmo, ſo bě wſchěch ſajimował. Hiſchcźe ſaſpěwachmy někotre ſpěwy, rěcźachmy wo towaŕſtwowych naležnoſcźach a dźělichmy ſo ſ pſcheczelnym: Na ſaſowidźenje!

Poſwjeczenje khorhoje ſerbſkeho towaŕſtwa „Jutrnizy“ w Njeſwaczidze. Se wſchěch ſtron ſerbſkeho kraja, ſ módrych lěſatych horow, ſ czicheje hole, ſ Lubijſkeje krajiny, ſ brjohow Halſchtrowa a Czornizy běchu ſo ſańdźenu njedźelu, narodniny krala Bjedricha Auguſta, ſaſtupjerjo ſerbſkich towaŕſtwow a ſerbſzy wótczinzojo w Njeſwaczidle ſeſchli. Tamniſcha „Jutrniza“ chzyſche ſwoju khorhoj poſwjeczicź a bě druhe ſerbſke towaŕſtwa pſcheproſyła, ſo bychu jej pſchi tym kmótſiłe. A wſchě běchu ſo ſ wjeſelokoſczu do Njeſwaczidła naſtajiłe. Na dwórniſchczu a w hoſczenzu ſo wone ſ piſkanjom a wutrobnymi ſłowami witachu. Popoldnju w tſeczej hodźinje ſo ſwjedźenjowi wobdźělnizy ſe ſapiſkanjom k ſeſtupanju do ſwjedźeńſkeho cźaha wołachu. Na jeho cźole ſa herzami ſo nowa khorhoj njeſeſche. Cźeſne holzy w pyſchnej ſerbſkej draſcźe, debjene ſe ſcherpami w ſerbſkich barbach, mandźelſke żony w ſerbſkej draſcźe a towaŕſtwowe ſobuſtawy ju pſchewodźachu. K nim ſo druhe towaŕſtwa ſe ſwojimi khorhojemi pſchiſamknychu. Dołhi, wjele ſtow woſzobow liczazy cźah do kraſzneho kłódneho knježeha parka cźehnjeſche, kotryż bě kralowſki komornik ſ Vietinghoff-Rieſch „Jutrnizy“ ſa ſwjedźeń pſchecźelniwje poſkicźił. Tu pod ſaſtarſkimi kłódnymi lipami pſched ſtarym hrodom po wuſpěwanju khorhojneho ſpěwa „Bratſja, dajcźe měſto ſpěwej“ knjes farař Waltař khorhoj ſ jadriwej rěcźu poſwjeczi. Wona ſo na ſłowa 1. liſta ſwjateho Pawoła na Korinthſkich, 13, 13 ſałożowaſche. „Nětko pak wostanje wěra, nadźija, luboſcź, te tſi, ale luboſcź je najwjetſcha mjes nimi.“ Wón khorhoj khorhojnikej pſchepoda a towaŕſtwowe ſobuſtawy napominaſche, ſo bychu ſo pſchezo ſwěru a krucźe k ſwojej khorhoji a Sſerbowſtwu dźerżeli. Na to knježna Schneiderez ſ Lomſka khorhojny bant, knježna Mucźinkez ſ Holeſchowa a knježna Krawſez ſ Njeſwaczidła módroczerwjenoběłu ſcherpu pſchepodachu. Woſzebna žiđźana khorhoj ma na prawym boku pſches ſerbſke barby ſłowa wuſchite: Bóh je ſ nami, wjedźe naſ. Tracź dyrbi Sserbſtwo, ſawoſtacź! Na rubym boku ſu na běłym dnje ſe ſelenym wěnzom wobdate ſłowa cźitacź: Jutrniza, ſerbſke towaŕſtwo ſa Njeſwaczidło a wokolnoſcź. S wuſpěwanjom khěrluſchoweje ſchtuczki „Njech Bohu dźakuje“ ſo poſwjeczenje, pſchi kotrymż ſo knjes komornik ſ Vietinghoff-Rieſch ſe ſwojimi ſwójbnymi wobdźěli, ſkónczi. Sſo ſ nowa ſrjadowawſchi cźah pſches park k nowemu hrodej dźěſche. Tu ſerbſke knježny pod nawjedowanjom knjeſa wucźerja Wjele ſerbſke ſaſtaniczko knjeſej komornikej ſ Vietinghoffej-Rieſchej ſanjeżechu. Cźah potom pod wjele cźeżnymi wrotami a pletwami, nimo wobwěnzowanych domow, ſ kotrychż napiſma: Rěcź ſerbſka dyrbi ſawoſtacź, a ſerbſka khorhoj ſmahowacź a druhe ſerbſke hróncźka witachu, nimo dwórniſcheża na torhoſcheżo cźehnjeſche. Tam bě ſ pletwami wudebjeny podium natwarjeny. Na njón ſo nowa khorhoj donjeży, a pódla njeje ſo khorhoje druhich towaŕſtwow poſtajichu. Pod nawjedowanjom knjeſa wucźerja Wjele ſo někotre ſerbſke ſpěwy wuſpěwachu. Jutrnizyny pſchedſydа, knjes Cźech, w dleſchej rěcźi hoſcźi witaſche a wobkrucźeſche, ſo budźe ſo towaŕſtwo pſchezo ſ wěru, luboſcźu a nadźiju pſchi ſwojim ſkutkowanju ſa Sserbowſtwo wodźicź dawacź, a ſe ſławu na krala ſkónczi. Jako prěni dar knjes komornik ſ Vietinghoff-Rieſch khorhojny ſchkit pſchepoda. Wón ſpominaſche na to, ſo je 27 lět, kotrež w Njeſwaczdle bydli, ſerbſki lud ſebi jeho luboſcź a wyſokowaženje dobył a ſo ſo wón nadźija, ſo ſebi też Sserbjo jeho waża a jeho lubuja. Knjes farař Waltař ſo dźakujo jemu ſdźěli, ſo je jeho towaŕſtwo ſa cźeżneho ſobuſtawa pomjenowało. Baroneża Dagmar ſ Vietinghoff-Rieſch w mjenje ſwojeje maczerje khorhojny bant pſchinjeże. Sekretar ſakſkeho krajneho konſerwatiwneho towaŕſtwa, knjes Krecźmar, ſ rěcźu, w kotrejż Sserbow napominaſche, ſo bychu ſwojej narodnoſczi ſwěrni woſtali, wot konſerwatiwneho towaŕſtwa a knjeſa hrabje ſ Lippe dwaj hoſdźej khorhoji dari. Budeſcźanſke towaŕſtwo Lubin pſchepoda khorhojny pjerſchczeń a hoſdże pſchinjeżechu: Njeſwaczidliſke wojeŕſke towaŕſtwo, wohnjowa wobora, prószтwaŕſke towaŕſtwo a turnaŕſke towaŕſtwo, Kukowſka kath. bjeżada, Draždźanſki Cźornobóh, Khwacźanſke ſerbſke towaŕſtwo, Bacźońſke ſpěwaŕſke towaŕſtwo, Pancźicźanſka Lipa Sserbſka, Budyſka Jednota, Lupjanſke podpjeranſke towaŕſtwo, Khróſcźanſka Jednota, Laſowſke towaŕſtwo Handrij Sejler, Wochożanſke evang. towaŕſtwo, Jaſończanſka kath. bjeżada, Wulkoſdźarowſke ſerbſke towaŕſtwo, Khróſcźanſki Sserboſław, Rakojdźanſka nadźija, Bukecźanſke ſerbſke towaŕſtwo, Rakecźanſka Lipa a Njebjelcźanſka kath. bjeżada, Ralbicźanſka Lilija a Kulowſke Bratrowſtwo. Sa wſchě dary ſo knjes farař Waltař kóždemu woſebje dźakowaſche. Też pſchi tymle ſwjedźenju knjes farař Waltař ſwědczenje ſwojeje luboſcźe a pſchikhilnoſcźe k ſerbſkemu ludej dawaſche. Teho dla ſłowa knjeſa pſchedſydy Cźecha wſchudże żiwy wothłoſ namakachu, ſ kotrymiž wón knjeſej fararjej, na jeho 30 létne ſohnowane dźěło w Sserbach ſpominajo, towaŕſtwowe cźeżne ſobuſtawſtwo poſkicźi. Telegrafiſke ſbożopſchecźa běchu pózłali: Budyſki hamtſki hejtman ſ Pflugk ſ Kiſſingſkich kupjelow, wyſchſchi zyrkwinſki radźicźel Herzog ſ Draždźan, Lipſcźanſzy ſerbſzy ſtudencźa pſches knjeſa ſtud. Fählu a Pražſka Sserbowka. S wuſpěwanjom dweju ſpěwow ſo ſwjedźeń ſkónczi. Kóždy wótczinſzy ſmyſłeny Sserb budźe ſtajnje ſ radoſczu na njón ſpominacź. Na nim ſmy ſe ſpokojenjom widźeli, ſo hiſchcźe Sſerbowſtwo krute we Łużizy ſteji, tola njepołożmy teho dla ruzy do klina! Njepſcheczel wſchědnje ſo pyta do naſchich rjadow dobycź. Naſchu młodźinu chzedźa nam rubicź, a teho dla dyrbjake ſebi ſerbſke towaŕſtwa ſa ſwój hłowny nadawk poſtajicź, ſo bychu ſerbſkemu ludej jeho młodźinu ſakhowali. Sſerbſka młodźina je pſchichod a nadźija ſerbſkeho luda.

Se Stróże pola Hucźiny. Schtwórtk wjeczor ½9 hodźin je ſo parna zyhelncza, dr. Richterej ſłuſchaza, wotpaliła. Ssykawam ſ Hucźiny, Suborniczki, Bukojny a Maleſchez ſo poradźi, wokolne ſuſcheŕnje a druhe twarjenja wohnjej wobrócź.

S Kotez. Sańdźenu pjatk je w dwěmaj ſtwomaj tudomneho Pohlez hoſczenza woheń wudyrił. Schpundowanje, jedyn pianino, ſene łożo, někotre ſtoły a ſchaty ſu ſo ſpaliłe. Woheń je pjecza je ſaparjenjom naſtał.

S Kamjeńza. Wuſběhanje rekrutow budźe ſobotu, póndźelu a wutoru, 6., 8. a 9. junija, rano wot ¾8 hodźin na Kamjeńſkim tſélniku ſa wojeŕſtwu powinowatych ſe wſow Kamjeńſkeho hamtſkeho ſudniſkeho wokrjeża.

S Kamjenza. Sswinjaze a proſaze wiki ſmědźa ſo wot 28. meje w Kamjenzu ſaſo wotměwacź.

S Wokrancźtz. Schtwórtk tydźenja bě hkowna ſhromadźiſna tudomneje nalutowaŕnje a wupożczeŕnje. W lěcźe 1913 je wobrót 50 000 hriwnow, dobytk 180 hriwnow wucźinił, ſ kotrehoż ſu ſobuſtawy 4 prozenty jako dividendu doſtałe. Sbytk ſo reſerwuemu fondej pſchipokaſa. Dotalne pſchedſydſtwo a dohladaŕſtwo ſo ſ nowa wuſwoli.

S Wokrancźiz. S jěſdneho koła padnywſchi je ſebi k. duchowny Bichla wobrucźkn ſlamał a ſebi moſhy ſtſchaſk. Lěkaŕ ſo nadźija, ſo jeho bórſu wuhoji.

S Niſkeje. (Njeſboże ſ automobilom.) Na Jěſorſkej dróſy je pjatk dopoldnja automobil ſwobodneho knjeſa Schlotheima i Krjebje 68 létnu póſzelniczu Wagnerowu ſe Sproja ſajěł. Żona, kotraż porjadnje pjatk ſ jejemi, butru atd. do Niſkeje thodźeſche, bě najſkerje wulkeho procha dła na druhu ſtronu pucźa ſjěcź chzyła. Tola automobil prjedy k njej pſchijědże, hacź bě ſebi myſłika. Automobil do njeje ſawadźiwſchi ju mori. Snjeſboženej běſchtej ſo noſy wotjěłej a ſo do hkowy dźěra wuraſyła. Żoniny wós, ſ kotrymż butru a jeja wjeſeſche, ſo wſchón roſraſy.

S Wojerez. Sańdźenu póndźelu je biſkop dr. Auguſtin ſ Wrótſławja tudomnu nowonatwarjenu zyrkej poſwjecził. S Kulowa běchu ſo k ſwjatocźnoſczi wjele měſchczańſkich ſaſtojnikow a riemjeſźniſke jědnoty ſ khorhojemi do Wojerez podali.

S Wojerez. Pſchihoty ſa ſkótnu wobhladańzu a rataŕſku waſtajeńzu ſa dny 14. a 16. junija na allejowej kuzy ſu w poknym dźěle. Wjele wuſtajerjow je ſo hiżo ſamolwiło.

S Kulowa. Póndźelu na łubi khěże khachleſtajerja Wirzbo-

wiza woheń wuńdźe, kotryż ßo na kněžu schewza Haschki wupscheſtrje. Mjes tym so ßo we Wirzbowiz kněži jenoż prěni poskhod wupuſczi, ßo Haschkez kněža do czista wotpali. Haschzy, kotryż bě pschi wudyrjenju wohnja na poln, ßu płomjenja wjele wobucza, nadoby, ßłomu, ßyno, žito atd. sniczike.

S Kulowa. Póndźelu stej ßo tn kněži schewza a pschekupza Welsa wotpalikej. Nastata schkoda ßo ſ małeho dźěła se sawěſczenjom saruna.

S Łasa. Tudomne Raiffeisenske towarſtwo je Boże ſtpěcze nalětnu ſhromadźisnu mělo. Po sliczbowanju a bilansy lěta 1913 je ßo něhdźe 142000 hriwnow na dań dało, ſa 44000 hriwnow je ßo tworow nakupiło. Lětny wobrót je pol milijona hriwnow pschekroczik. Dobytk 1400 hriwnow wuczinja. Towarſtwo wulku ſkładownju a motorsku młócźazu maſchinu wobßedži a něhdźe 150 ßobuſtawow liczi. Skótplahowanſki inſpektor Meyer ſe Shorjelza mějesche pschednoſchk wo skótnym sawěſczenju a k. Gogler ſ Wrótßławja pschednoſchk wo provinzialnym žiwjenje sawěſczenju.

Se Shorjelza. (Khoſtanſka komora.) Dla lohkomyßlneho czělneho ſranjenja bě Rósborſki ßud dźěkowodźerja Hanßa Streubela ſ Krjebje k 20 hriwnam pjenježneho khoſtanja saßudźik. Dwě woßobje běſchtej pſches kolije pólneje želesnizy, kotruż bě Streubel pſches pucź położik, padłej a ßo ſraniłej. Wobſkorżeny budźiſche želesnizu do semje położicź abo ju w nozy pschi puczu wobßwětlicź dyrbjał. Khoſtanſka komora teho dla wußud Rósborſkeho ławniſkeho ßuda wobkruczi.

— (Schkleńczeŕſki ſtrajk.) Swjaſk němſkich schkleńczeŕnjow je sańdźeny pjatk w ſhromadźisnje w Kohlfurcze wobſamknył, wſchitkich dźěłaczerjow ſtrajka dla w Pjenczku, Kohlfurcze, Halbawje, Wieſawje, Hartmannsdorfje a Něczizy ſ dźěła puſchczicź. Sozialdemokratiſka organiſazija je ßebi žadała, ſo ma ßo dźěłanſki czaß na 9 hodźin pſchikrótſchicź, do czehoż wobßedźerjo ſchkleńczeŕnjow nochzedźa ſwolicź. Sańdźenu ßobotu je ßo ſa 6. junija dźěło wupowjedźiło. Něhdźe 3000 dźěłaczerjow je ßo ſ wupowjedźenjom potrjechiło. W Rauſcha hižo 450 ſchkleńczerjow ſtrajkuje.

S Drěwzow. Skałaŕ Auguſt Schimank bě khorobnu kaßu klukał. Wón bě khorowaty byk, tola niz tak jara, ſo njemohł dźěłacź. Wón ßebi dawaſche khorobny pjenjes wupłaczicź a pódla teho na dźěło khodźeſche, hdźež ßebi ſa hodźinu 32 pjenježkow saßkužowaſche. Lěkarjej w Czornym Khołmzu bě wón narěczał, ſo bě doma khory leżał. Tak bě ßebi wón khorobne wobßwědczenje, na kotreż ßo jemu pjenjeſy wupłaczichu, wuwěſchczik. Schimanka k jaſtwu na 4 měßazy saßudźichu.

S Němzow. Tudomnemu rentierej Michałej Schołcźe je ßo ßłěborny saßkužbny kſchiž ſpożczik.

S Rowncho. Njedawno w naſchej wßy demokratoju saßo ßwój ßwjedźeń ßwjeczachu; tola tón ras wobdźělenje tajke wulke kaž hewak njeběſche. Demokratoju poczinaju ßwoju wěru do něhduſcheho pſchiboha, Auguſta Bebela, ſhubjowacź. Tón je pſchezo na bohatych ludźi ßwarił a pſchi tym ßebi ſ dźěłaczeŕſkich kroſchow 1 milijon hriwnow, kaž ßo piſche, nahromadźik. Tajke ßboże hewak nihdźe měł njeby. A podobnje też druſy czinja. Mjes tym ſo ſchczuwaju, na to myßla, ſo ßebi dybſaki połne natykaju, a dźěłaczerjo dyrbja dawacź a saßo dawacź. — Jenoż wbohemu korczmarjej ßo tak derje radźiło njeje; tón je ßebi wjele nakupował a pjecza mało roſpſchedał. — Na kónzu chżychu też ßwojeho hoſpodarja naklepacź; młoda żona ßo wobaraſche a ßwojemu mužikej pomhaſche. Duž wo dźakownoſczi ßwjedźeń njeßwědczeſche.

Se Eſlepcho. W ßmjertnej hroſy běſche tudomny khěžaŕ N., kotryż bě pſchi ßudniſkim dyrbjeńſkim pſcheßadźowanju khěžu dźěłaczerja B. kupił. Tutón bě, dokelž dyrbjeſche ßwoju khěžu ſhubicź, jene khachle a někotre durje w njej ſ kilopom rosbił a ſ tym pſches 100 hriwnow ſchkody naczinił. Też bě wón żonje noweho wobßedźerja ſe ſaraženjom hroſył. Naßylneho człowjeka je ławniſki ßud w Běłej Wodźe k jaſtwu na 6 njedźel saßudźił.

S Běłeje Wody. W jenej ßußodnej wßy běſche burej byk ſkhorił. Lěkaŕ lěkaŕſtwo napißa a burik ßo do naſcheje haptyki poda. Jow pak k ßwojemu wjeßelu ßußoda ſetka a tak tutu rjanu ſkładnoſcź wužiſchtaj, ßebi jedyn porjedźicź. Na domojpucź ßebi bleſchu hórkeho ßobu wſaſchtaj, ſo by ßo jimaj czaß lěpje minył. A też njeſkomdźiſchtaj, tu a tam ras poßrěbnycź. Ale kak ßo naſtróžiſchtaj, ſo naras něſchto czołke ſeſady w kholowach saczuwaſchtaj; 3 dny dołho dyrbjeſchtaj doma wo jenym won khodźicź Jako ſa pſchiczinu pytaſchtaj, ßo wupokaſa, ſo běſchtaj duzy po puczu lětaŕſtwo ſa byka wußrěbakoj a bykej bleſchu „hórkeho“ do ſchije ſłakoj. — Ale kajki dźiw, ani bykej ani ßußodomaj ſaměnje nje dale niczo ſeſchkodźako njeje, a wſchitzy tſjo, byk kaž też ßußodaj, ßu wotkhorili.

Přilopk.

* (Błyſkowe dyrjenje.) Ssrjedu je w Bertsdorfje pola Zitawy błyſk do hródże kubleŕja Rengera dyrił a dwě ßwinjeczi saraſył a dwě ſkhromik, ſo dyrbjeſchtej ßo saŕeſacź. Druhi błyſk w Schönfelderez fabriży do telefonoweho grota dyri a wot tam na elektrowód pſcheſkoczi, ſ czimž w tkajeŕni woheń naſta, kotryż ßo ſ pomozu ßußodow a wohnjoweje wobory ſhascha.

* (Sbłyſkom ſaraženа.) W Krummölſu pola Greiffenberga w Schleſyſkej je ßo póndźelu 50lětna żona ratarja Stemerta ſ błyſkom saraſyła. Jejny ßyn, kotryż jej pschi dźěle pomhaſche, ßo k semi poraſy, tola ßo jenoż lohko ſrani.

* (Njewjedro a wulka woda w Badenſkej.) Skoro wſchě ŕěki Badenſkeje maja po 20 hodźinſkim ßylnym deſchczu wulku wodu. Krupobicze je wulku ſchkodu we winizach, ſahrodach, łukach a lěžach naczinjło. Woßebje ſlě je krupobicze we Wieſenthalu zychnowało. Na ßadowych ſchtomach naczinjena ſchkoda wjele tußaz hriwnow wucźinja. W Kaiſerſtulſkich ſtronach ßu winowe pjenki ſ dźěła zyle rosbite. — Na horach Czerneho lěßa a Vogeſow ßo njepſcheſtawajzy ßněh dźěſche, kotryż je leżo woſtał.

* (Pokhroma w dole Ruhrſkeje ŕěki.) Mjes howjaſym ſkotom w Ruhrſkim dole pokhroma nimo měry wjele ſchkody naczinja. Wſchědnje ſkót na nju ſkhori. Poßlednje njedźele ßu ßo woſpjet zyłe ſtadła hacź po 80 ſkoczatach moricź dyrbjałe. Też w Dortmundże je w hródźi jeneho ſkótneho wikowarja ſkażeŕſka khoroſcź wudyriła, ſ kotrejż je ßo něhdźe 50 howjadow nadpadło. Wokrjeßny ſkótny lěkaŕ je poruczik, ſkhorjeny ſkót moricź. Pola Weſthofena ßu ßo wſchelake pucze ſa wobkhad ſakaſake, dokelž wone pſches wßy, pokhromy dla ſawrjene, wjedu. Khory ſkót ßo nětkole w barakach, na paſtwach notwarjenych, ſaměſczuje.

* (Italſka powětrowa kóđ czełka.) Po powjeſczi italſkich nowin běſche póndźelu wodźliwy ballon „Uſuelli“ ſ wětrom a deſchczom nuſowany, ßo pola Mailanda na ſemju puſchczicź, tola prjedy hacź móżeſche ßo twjerdże pſchiwjaſacź, ßo wón ſ wětrowym ſtorkom ßobu wſa a ßo w mróczelach ſhubi. Lud bě ballon wójſku darił. Ludźo njejßu do njeſboża pſchiſchli. Ballonowe wodźecze ßu póndźelu wjeczor pola Vanzaghello namakali.

* (Njeſboże ſ automobilom.) 10 ſeminariſtow ſ Kładſka w Hornjej Schleſyńkej bě ßrjedu ſ automobilom do Habelſchwedta wotjěło. Na domojjěſbje automobil po dróſy ſ wulkej ſpěſchnoſczu jědźo do jeneho ſchtoma ſawadźi. Automobil ßo zyle rosbi. Seminariſt Stelzel, ßyn jenetzo Barlinſkeho rektora, ßo ſaraſy. Pjeczo ſ jeho towarſchaw ßo czežko ſranichu, tſjo lóże. Automobilowy wjednik ßo teho runja jenoż lohko ſrani.

* (Semjerżenje.) Ssrjedu wjeczor je w Hornjej Wuheŕſkej ßylne ſemjerżenje było. W Hammongu bě ſemjerżenje ſ podjeńſkim howrjenjom pſchewodżane. Někotre kněže ßo wobſchkodźichu. Wobydlerjo ßo wuſtróżiwſchi ſ kněžow czekachu a nóz pod hołym njebjom pſchebywachu. Też we Veremje ßo někotre kněže wobſchkodźichu. W Nagydobra ßo dwaj ßylnaj podjeńkaj ſtorkaj saczuſchtaj, a někotre kněže ßo ſaßypnychu. Wołtaŕ w kotholſkej zyrkwi ßo do kruchow ſłama.

* (Woheń w jenej ruſkej zyrkwi.) W Permje w zyrkwi duchowneje ſchule póndźelu pſchi wjeczornej Božej ßłużbje woheń wudyri. Kemicherjo ßo wußróżiwſchi ßo kaž bjes myßlow k durjam czíſchczachu. W tłóczeńzy ßo wjele woßobow ſrani. Někotſi ßu ßo wopalili. Jedyn duchowny je na poczerpjene wopalenje wumrjeł.

* (Tſinacźelětna herbowka 200 milijonow.) Jeniczka dźowka ſemrjeteho Jurja W. Vanderbilta, miß Cornelia Stuvveſant Vanderbiltez, 13lětna knjeżniczka, je ßo ſ teſtamentom ßwojeho nana do prěnjeho rjada amerikanſkich milijonarkow ßunyła. Jurij Vanderbilt je ßwojej mandźelſkej jenoż milijon dollarow hotowych pjenjes a wuživanje ſchtwórczmilijonſkeho fonda wotkaſał, ßwojej dźowzy pak 200 milijonow, ßwój hród w New-Yorku a ßwoje wobßedźenſtwo w Baltimorje w połnózno karolinſkim ſtacze. Baltimore je ſkoro najwjetſche wobßedźenſtwo, kotreż je w ſjednoczenych ſtatach połnózneje Ameriki w jenej ruzy; wono pſches 300000 jutrow we wyßokej kulturje wopſchija.

* **(Parna łódź ſe 1600 woßobami ßo potepiła.)** Hobrſka parna łódź „Empreß of Irland“ je w atlantiſkim morju do jeneje lodoweje hory ſawadźiła a ßo potepiła. Nadrobniſche powjeſcze hiſchcze njejßu doſchło.

* (Paduschni zelesnischy sastojnizy.) W Duisburgu zu 14 zelesnischich sastojnikow sajeli. Woni zu dolhi czaß tworowe wosy wobkradnyli. Nakradnjene twory zu woni rospschedawali. Mjes sajatymi je jedyn ranžérowanski mischtr. Dalschi winowaczi sastojnizy a pschekhowarjo kradnjenych tworow zo hischcze sajimaju.

* (Ssamomordarstwo dla shubjeneho tešaka.) Pschi jenym swuczowanju na Sennestim wojerskim swuczowanischczu bě musketer Wallmeyer s pěscheho regimenta czißko 55 zwój tešak shubik. Jeho pschedstajeny je jemu poruczik, so dyrbi tešak pytacz a so zo njeßmě prjedy wróczicz, doniž jón njeje namakak. Wallmeyer zo hischcze nasajtra do kasarnow njewróczi. Někotsi wojazy, kotsiž zo sa nim pózłachu, jeho morweho na swuczowanischczu namakachu.

Wosjewjenje.

Sa podpjeru a dowěru, kotraž je zo mojemu drohemu mandželskemu w 3 lětach jeho pschekupskeho skutkowanja we Wulkich Sdzarbch dostawaka, zo najwutrobnischo dzakujo, wschitkim jeho dotalnym wotebjerarjam k wjedzenju dawam, so

pschekupstwo zwojeho mandželskeho
dale powjedu.

Nadzijam zo, so wo njewotczakanej srudzazej zmjerczi mojeho droheho mandželskeho jeho wotebjerarjo jeho pschedawarni zwěrni wostanu a so budza mi tu zamu dowěru a podpjeru spožczowacz, kaž prjedy jemu. Budu zo zwěru prózowacz, so bych kózdeho wotebjerarja w kózdym nastupanju spokojiła.

Marja swud. **Hajeschowa**
we Wulkich Sdzarach.

Gustav-Adolfski zwjedzeń
w Rakezach.

Letny zwjedzeń Budyskeho pobožneho towarstwa Gustav-Adolfskeho wustawa budze

zwjedzeń zwjateje Trojizy
7. junija t. l.

popołdnju w Rakezach; w serbskej Božej słužbje 1/2 4 hodz. smeje knjes farar Mrósak-Budyschinski zwjedzeńske predowanje, w němskej Božej słužbje w 5 hodz. knjes farar Pfeiffer s Czech zwjedzeńske predowanje.

S pschisamknjenjom k zyrkwinskemu zwjedzenjej budze letuscha hlowna shromadzisna w hosczenzu „Sakskeho doma."

Dnjowy porjad: Narecz pschedzwyby; letna rosprawa; letne sliczbowanje; wólby.

Wschitzy pschecelio pozohnowaneho dzeła luboscze na evangelskich wěrybratrow w rospraschenju zo wutrobnje pscheproschuje.

Zyrkwine pschedstejiczerstwo w Rakezach,
farar Gólcz.

Gustav-Adolfske poboczne towarstwo w Budyschinja a wokolu.,
wyschschi zyrkwiny radziczel Rosenkranz
pschedzwyba.

Njesnate

je Wam, kak wubjernje dobry khofej zkodzi, byrnjez drohi njebył,

punt po 130 pj.

hacz do

200 pj.

porucza

Moritz Schmidt

na khěžorskej drosy 11.
na theaterskej drosy 4.

Czerpjach wot 3 lět na žoltu wumpjeru se zakoznym

zwjerbjenjom

S pok kuskom Zuckeroweho patent. lekarskeho mydła zym czwilu dospołnje wobył. H. S., polizajski serzant.

Kusk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najzylnischa forma). K temu **Zuckooh kreme** (niz tucznjaza a mila) 75 pj. a 2 mk. w **Budyschinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Eugerta, bratrow Merschez** nazlěd., **Strauch a Koldy.**

Do Krjebje a wokolnoscze!

S Bunzlawy a Wjesti je doschoł:

1 dwójny waggon tonowych tworow

kortowych schklow, kortow a **rolow** wschěch wulkosczow.

Wschě zo trjebaze druzinty zu sazo na składze.

G. Urban w Krjebi.

K nalětnemu lěkowanju.

Jalorzowa
(jechiběrnowa)
brěczka

nasłepschi krejczisczazy zrědk
w tysach po 40, 80, 120, 200 pj.
a po wjetschich dzělbach porucza

Otto Engert
drogowna pschedawatnja
en gros en dèteil
Telefon 33.

Nowosczе
chenillowych rubischczow
a chenillowych schawlow
zu doschle. Wězy zu najlepscheje hodnoscze a krazunych mustrow

Otto Osswald
na kamjentnej hazy 7.

Awkzija.

Wutoru, 2. junija, 3. dzeń zwjatkow dopołd. w 10 hodzinach maja zo pola zimnoscerja Herzoga w Njeswaczidle 1 lohki wós, 1 ruczny wós, 1 selenu pizu resaza maschina, 1 zykanjowa maschina, 1 juchowy zud, 1 juchowa plumpa, 1 nowe bróny, 1 dezimalna waha, 1 pschenoschlima kurniza, kaž wschelaka druha hospodarska nadoba, dale 1 vertiko, 1 sofa, někotre łoża, 1 zentrifuga, 1 klavěr atd. sa hotowe pjenjesy na pschezadzowanje pschedawacz.

2 konjej

belgiskej, zylnej, walach a kobła, 5 a 6 lět, staj na pschedań na Bahnhofstr. 8.

Trawjenje

łukow psched zyhelnskimi wrotami, niże artilleriskich kasarnow a pola Wuriz ma zo **schtwórtk 4. junija** popołdnju w 3 hodzinach na pscheßadzowanje pschenajecz.

Shromadzisna popołdnju 1/2 4 hodzin na rózku Jurjowskeje a Löhrskeje drohi.

Dwě zimnoscži a burske kubło
na pschedań!

1 zimnosc s 12 kórzami dobrych lezomnoscow, mazivnymi twarjenjemi a se zimym a morwym inventarom,

1 zimnosc s 25 kórzami dobrych lezomnoscow, mazivnymi twarjenjemi a se zimym a morwym inventarom, kaž tez

kubło s něhdze 50 kórzami pola a łuki, mazivnymi twarjenjemi a se zimym a morwym inventarom hnydom se zwobodnje ruki na pschedań. Dalsche je shonicz pola pschekupza **Bělusch a w Rakezach.**

Sstomu

k sazłanju a pizowanju pschedawa
Hunnius
na zwobodnym kuble w Jeschizach.

Khěžkarska zimnosc

czißło 10 w Jazeńzy pola Nießwaczidła s 1 akrom 274 □ prutami pola a łuki a 41,19 dawskimi jenoscemi 3,360 mk. wopalneje kazy je se stejatymi znjemi bjes wumjeńka a hospody psches pod izaneho hnydom na pschedań. **E. Smij** w Pancizach.

Kucharki, stwinske a złużobne holzy, mlokowe holzy, hródzne dzowki, holzy k zwinjom, wotroczkow, zrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dzełaczerske zwójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na zukelnskej hazy 1 na rózku khěžorskeje drohi w czrijownj knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Sskużobne a mlokowe holzy, mlokowe, złużobne a hródzne dzowki a tajke k zwinjau, wotroczkow, pohonczow, dzełaczerske zwójby, tsczakow a wolazych pschi wulkej msdze pyta pschistajerka **Schmidtowa** pschi zitnych wikach 2 pola theatra.

(K temu czitzku pschikoha.)

Towařstwo Pomocy za studowacych Serbow

změje **srjedu po swjatkach** 3. junija swoju lětušu **hłownu zhromadźiznu** w Budyšinje. — Započatk pop. w 2 hodźinomaj.

Dnjowy porjad: 1. Rozprawy. 2. Nowowólby. 2. Namjety.

Předsydstwo.

Wustajenza plahowanskeho skota

s mytowanjom se statnych srědkow.

Hornjołužiske wokrjesne ratarske towarstwo je wobsamkło,

schtwórtk 2. julija 1914 w Hornim Wujesdźe, wutoru 7. julija 1914 w Połčnizy, pjatk 10. julija 1914 w Bukezach wustajenzu plahowanskeho skota

s mytowanjom se statnych srědkow

wotměcź. K mytowanju pschińdu:

1. **Howjada** cźornopißaneje nižinskeje rasy a schischiženja s jejnym wuprajenym typom a to:
   a) byki, kotrež sjawnemu trjebanju skuża; jeli so so privatne byki k prózowanju wo myto samolwja, dyrbi so dopokas pschinjesćź, so su wone woprawdźe w prjedawschim lěcźe sjawnemu trjebanju skužike;
   b) krowy, niz psches 4 lěta stare;
   c) starsche krowy, hdyž su widźomnje sucźelne abo so s cźelecźom pschedwjedu;
   d) wokocźene jałowzy;
   e) samowocźehnjene cźehnite woły;
2. **Kosy** Saanenskeje rasy, kaž tež schischiženja s wuprajenym typom teleje rasy, a to:
   a) kosoły, kotrež sjawnemu trjebanju skuża a su s najmjeńscha 10 měsazow stare;
   b) plahowanske kosy s kósłatami abo bjes nich, kotrež so hischcźe k plahowanju wužija.

Samolwjenje k wobdźělenju pschi tejle wustajenzy ma so hacź do 14. junija 1914 podpisanemu direktoriju póstacź, w kotrehož pisarni su formulary k samolwjenju dostacź.

W Budyschinje, 27. meje 1914.

Direktorium ratarskeho wokrjesneho towarstwa sa sakske hornjołužiske markhrabinstwo.

Tajny ratarski radźicźel dr. **Hähnel.**
Ratarski radźicźel prof. dr. **Gräse.**

Wróczene czesczе.

Skschiwdźaze skowa, na Marju Rachelowu w Jitku srěcźane, s tutym wróczam a warnuju, je dale rosschěrjecź.

Madlena Lorenzowa w Jitku.

Nadźija,

serbske towarstwo w Rakojdach,

motměje **njedźelu 14. junija** pola Zendźic wot 1/2 4 hodźin zhromadźiznu, na kotrež knjez farař Mrózak-Hrodźiščanski přednošuje. Wo prawje bohaty wopyt prosy

předsydstwo.

Sahrodniska žiwonscź

s něhdźe 14 kórzami pola a łuki, 1 kórzom lěsa, maschinami twarjenemi, wyschokej wopalnej kaszu je dla wobsedźerjoweje khorowatosce na pschedań. Wschodalsche je shonicź w Lipiczu cźiško 40 pola Minakała.

Khěžkarska žiwnoscź

s polom a sahrodu je se žiwym a morwym inventarom na pschedań w Cźornym Hodlerju cźiško 99 pola Radworja.

Młoda

słužobna holza

hacź do 17 lět stara, so do ratarstwa pyta w Žicźanskich stronach. Dalsche je shonicź we wudawarni Serbskich Nowin.

Wutrobny dźak!

Podpisanemu towarstwu su so swjedźeński dźeń poswjećenje jeho khorhoje wot wysokich popřewaćelow, lubych bratrowskich towarstwow a lubych přećelow njeličomne wopokazma derjeměnjenja, přećelstwa a lubosće dostałe. Wjele pomocy při přihotach k swjedźenjej, drohotne čestne dary, wutrobne zbožopřeća a postrowy, kaž tež wurjadnje sylne wobdźělenje z blizka a z daloka, z wysoka a z nizka, Němcow a Serbow su nas njewuprajnje zwjeseliłe a posylniłe; smědźachmy wjesele spóznać, zo smy z mnohimi w bohabojosći, kraloswěrnosći a pěstowanju domizny jeneje mysle, jeneho puća a zaměra a wšitkim a kóždemu swój najwutrobniši dźak prajimy.

W Njeswačidle, 26. meje 1914.

Serbske towarstwo za Njewačidło a wokoln.

Jutrnica.

J. Čech, předsyda.

Bożemje nad rowom.

Sso se swojim swěrnym pschećelom a towarschom

k. pschekupzom Janom Hajeschom we Wulkich Sdźarach,

pschi jeho posledním wotpočinku roskohnowawschi jemu jako salożerjej a horliwemu spěchowarjej naschcho serbskeho towarstwa a wschěch prózowanjow sa sdźerżenje naschcje droheje serbskeje macźerneje rěcźe horzy dźak nad rowom prajimy. Sahe w mkodych lětach je jeho surowa smjercź s naschcje srjedźisnje njesmilnje rubika, tola dopomnjenje na jeho nadobne wotcźinske smyslenje a skutkowanje stajnje mjes nami žiwe wostanje.

Njech wotpocźuje w Božim měrje!

We Wulkich Sdźarach, 25. meje 1914.

Serbske towarstwo sa Wulke Sdźary a wokolnosćź.

Dźak!

Sa wjele hnujazych dopokasmow troschtowanja, lubosćze, pschećelstwa a cźesćźowanja, kotrež su so mi pschi khowanju mojeho horzolubowaneho mandźelskeho

pschekupza Jana Hajescha

dostałe, wutrobny dźak praju. Pschede wschěm so wschěm pschećelam a towarstwam sa cźesćźazy pschewod, sa kaschcźowu pychu a wosebje knjesej fararjej Schołcźe sa troschtowanske słowa najwutrobnischo dźakuju.

We Wulkich Sdźarach, 27. meje 1914.

Marja swud. Hajeschowa.

Pschiłoha k czišku 22 Serbskich Nowin.

Sobotu 30. meje 1914.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach.

28. meje 1914.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 6 lět	50—51	94—98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	44—48	86—90
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	38—42	80—84
4. žnadnje pizowane kóždeje starosty	31—37	69—78
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	47—50	88—93
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 7 lět	41—45	82—86
3. starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	37—49	76—79
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	32—36	72—76
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25—30	63—70
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	49—50	90—93
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	44—47	84—87
3. žnadnje pizowane	39—43	79—82
Cželata:		
1. najlěpsche z mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	61—64	101—104
2. žrěnje kormjene abo trj dobre wot zyza	52—58	92—98
3. žnadnje wuwite wot zyza	41—46	82—87
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich skschiženjow w starobje hacz do 1¼ lěta	43—44	55—56
2. mjaßne	42—43	55—56
3. žnadnje wuwite, też ranzy a kundroßy	41—42	54—55

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy bowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 23. meje 1914. wot hr.	wot nj.	hacz hr.	hacz nj.	W Lubiju 28. meje 1914 wot hr.	wot nj.	hacz hr.	hacz nj.
Pschenza . . . . bela	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . . žołta	—	—	—	—	9	30	10	—
" nowa	9	25	10	—	—	—	—	—
Rožla	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	50	8	15	7	50	8	—
Jećmjeń . . . 50 kilogr.	—	—	—	—	6	60	7	90
Wows	6	70	7	80	6	80	7	60
" nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	18	—	20	—
Woka	11	—	12	—	9	—	10	50
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka . .	17	50	19	50	22	—	23	—
Bérny	2	—	2	50	2	10	2	40
Butra . . . . 1 kilogr.	2	60	2	80	2	50	2	70
Pschenična muka 50 "	11	—	18	25	15	—	19	—
Rjana muka . 50 "	10	25	13	—	11	—	13	—
Sseno . . . 50 "	2	60	3	30	2	50	3	—
Ssloma . . 100 "	3	25	3	50	3	—	3	60
Prožata 936 schtuk, schtuka	12	—	13	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby 50 kilogr.	5	75	6	—	5	40	5	90
Rjane wotruby 50 kilogr.	5	60	6	25	5	80	6	20
Pschenični gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Rjany gris	6	65	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 5 pj., schtuka 7 pj.

W Budyschinje płaczeschе: kórz pschenizy (bela) po 170 puntach — hr. — np. hacz — hr. — np., žołta — hr. — np. hacz — hr. — np., nowa: 14 hr. 20 np. hacz 14 hr. 96 np., kórz rožki po 160 puntach 11 hr. 76 np. hacz 12 hr. 24 np., nowa: 12 hr. — np. hacz 12 hr. 32 np., kórz jećmjenja po 140 puntach: 10 hr. 85 np. hacz 12 hr. 04 np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

28. meje 1914.

Po 50 kilogr.: Rožla wot 8 hr. — np. hacz 8 hr. 40 np., pschenza wot 9 hr. 50 np. hacz 10 hr. — np., jećmjeń wot — hr. — np. hacz — hr. — np., wowß wot 6 hr. 50 np. hacz 8 hr. 40 np., jahły wot — hr. — np. hacz — hr. — np. hróch — hr. — np., žyno (stare) — hr. — np. (nowe) 4 hr. 20 np., bèrnt — hr. — np. hacz 8 hr. 20 np., žłoma (100 kilogr.) 3 hr. — np., butra (1 kilogr) wot 2 hr. 30 np. hacz 2 hr. 60 np., jeja (mandl) 1 hr. 5 np.

Wjedro w Londonje 30. meje: Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje žwjatkowniczku rano w 7 hodzinach duchowny Tyschek serbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodzin farat Räda serbske a we 10 hodzinach nemske predowanje.

Druhi dzeń žwjatkow smeje rano w 7 hodzinach farat Räda nemsku spowjednu wuczbu, ½9 hodzin duchowny Tyschek nemske a w 10 hodzinach serbske predowanje.

Na 1. a 2. žwj. dnju budże so kollekta sa powschitkowny zyrkwiny poklad sběracz.

Tsecźi dzeń žwjatkow smeje dopołdnja ½9 hodzin farat Räda serbske predowanje.

Tydzeńske sastojńske dźěła smeje farat Räda.

Wěrowani:

S druhich wozadow: Khorla Lejnert, murjer w Dobranezach, s Margaretu Anderschez w Lutyjezach. — Gustav Domschka, fabrikski dźěłacźer we Wjeleczinje, s Hanu Hermanez w Hodźiju. — Pawoł Lukasch, blidar we Wbohowje, s Lejnu Hildegardu Nowez w Scheschowje. — August Herzog, khěžet a ratar w Njeßwaczidle, s Gustlu swud Heinzowej rodz. Barschez w Njeßwaczidle. — Jurij Marko Schěza, wuczer w Bukezach, s Klaru Liddyju Ditrichez tam. — Ernst August Hanczka, murjer w Rakojdach, s Hanu Rejsu Schlezez w Dubrawzy.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Kurt Erich, Gustava Boscźija, rěsbarja pod hrodom, ž. — Marta Erna, Gustava Hermana Mlynka, cźěßle w Jeńkezach, dź.

S druhich wozadow: Hendrich Alfred, Ernsta Hendricha Schlenkarja, mlynka w Hornjej Borschczi, ž. — Hendrich Rudolf, Maza Bajera, skakarja we Małej Huszy, ž. — Alma Hedwiga, Hermana Bohußkawa, fabrikk. dźěłacźerja we Warnoczizach, dź. Marta Hedwiga Khorle Pjetrascha, skakarja w Demjanach, dź, — Gerhard Heinz Emila Schlenkera, listynoscherja w Njeßwaczidle, ž. — Frida Elsa, Jana Augusta Nowotneho, žiwnoscźerja w Lischej Horje, dź. — Willy Kurt, Hermana Marczina, khěžkarja we Lusy, ž. — Marta Marijana, Jana Ernsta Schewza, žiwnoscźerja w Khaßowje, dź. — Frida Elsa, Jana Scholtyj, khěžkarja w Jenschezach, dź. — Ehrig, Augusta Vogela, krawskeho mischtra w Stróži, ž. — Emma Marja, Maza Schibaka, kublerja w Jitku, dź. — Hana Lejna, Augusta Gudy, murjerja w Stróži, dź. — Emma Elsa, Augusta Pawlika, žiwnoscźerja w Komorowje p Rakez, dź. — Max Gerhard, Hermana Hockera, dźěłacźerja we Wulkej Dubrawje, ž. — Kurt Helmut, fabr. dźěłacźerja Barescha w Suborniczzy, ž.

Zemrjeći:

W Michalskej wožadze: 23. meje: Marczin Erich, Jurja Hasy, blidarja w Dobruschi, ž, 9 l. 5 d. — Khorla Richard Wiczas, kublet we Lómsku pola Minakala, † w Pschischezach, pokhowany w Minakale, 34 l. 9 m. 5 d. — 26.: Khorla Heinz, Khorle Augusta Schrama, cźěßle na Loidowje, ž., 6 m.

W druhich wožadach: Klemens Wustman, wumjenkat w Dreczinje, 73 l. m. 19 d. Jan Petschik, wumjenkat w Stróži, 68 l. 3 m. 29 d. — Michał Nowak, wumjenkat w Schczeńzu, 75 l. 3 m. 27 d. — Marja Kata, Jana Ernsta Schenka, pórzlin. wjercźerja w Khwaczizach, dź., 2 l. 1 m. 19 d. — Hona Gusila rodź. Domaschkez, Augusta Nowaka, pjekarja w Ssmochczizach, netkole w Khwaczizach, mondź., 31 l. 9 m. 8 d. — Khorla August Wawrik, wumjenkat w Błózanach, 68 l. 3 m. — Marja Marta, Jana Augusta Wiczasa, kublerja we Zornoßykach, dź., 1 l. — Hańża Połdrakowa, swud. Siebertez, rodź. Pezoldez, wumjenkatka w Skanezach, 73 l. 4 m. 24 d.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

Sswjatkowniczku smeje rano ½7 hodź. duchowny Voigt serbsku spowjednu wuczbu, ½8 hodźin farat Kschižan serbske a w 9 hodźinach nemske predowanje.

2. dźeń žwjatkow smeje rano ½7 hodźin farat Kschižan nemsku spowj. wuczbu, ½8 hodzin duchowny Voigt nemske a ¾9 hodźin serbske predowanje. Na wobemaj žwjatymaj dnjomoj kollekta sa „Powschitkowny zyrkwiny fond".

3. dźeń budże rano we 8 hodź. serbske predowanje.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

Sswjatkowniczku smeje duchowny Bójz rano w 7 hodźinach serbsku spowjedź, dopołdnja we 8 hodźinach farat Domaschka serbske a ½10 hodźin nemske predowanje. Chor spewa: „Sso Boża stwórba pyschi".

Druhi dźeń žwjatkow smeje farat Domaschka rano w 7 hodźinach nemsku spowjedź, duchowny Bójz dopołdnja we 8 hodźinach nemske a ½10 hodź. serbske predowanje.

Na žwjatki so psched zyrkwinymi durjemi kollekta sa powschitkowny zyrkwinski poklad sběra.

Spěwarſke,

ßerbſke a němſke,

jednorje hižo po 2 a 3 hr. a woßebnje do cźelazeje kože

ſwjaſane hižo po 6 hacź do 10 hr. ßu na pſchedań

we wudawarni Serb. Nowin.

Jatrowy tuk

(Lebertran)

ßwětleje cźerſtweje twory

k pizowanju ſkota

porucźa

Otto Engert

drogowa pſchedawarja

en gros. en détail.

Telefon 33.

A. & W. Neuhahn

w Budyſchinje

na ßerbſkej haßy 4. **Telefon 449.**

poruczataj

kwaßne dary,

ßwjedźenſke dary,

jubilejne dary

w najbohatſchim wubjerku

po najtuniſchich placźiſnach.

A. & W. Neuhahn

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeczel: J. Hanekamp

Telefon 405. w Budyſchinje na ßukelnſkej haßy 9.

Meblowy etabliſſement

ſa

nadobu w bydlanſkich a ſpanſkich ſtwach,

kaž tež

kuchinſke a male meble

Doſpołne wuhotowanje ſa njewjeſty

Najwjetſchi wubjerk w Budyſchinje,

Ssamna tapezěrarnja.

Hódne dźelo. **Najtuńſche wobliczenja.**

Pſchichódne placzenſke wuměnjenja.

Sa kwaßne dary

porucźa

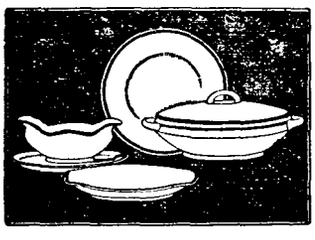

jědźne ſerwißy,

khoſejowe ſerwißy

kaž tež wſchě druhe wězy **k darjenju**

ſ porzlina a kamjeniny.

Hermann Gläsel

pſchi lawſkich hrjebjach 4,

w Budyſchinje w ßerbſkim domje.

Włoßy barbjazy cźeßak

Sakońſzy ſchkitany. Njedoſcźěhnjeny w trjebanju.

Barbi ſchědźiwe abo cźerwjene włoßy žołte abo cźorne.

Sa njeſchkódnoſcź ßo rukuje. Sſo lěta dołho trjebacź hodźi.

Scht. 3 hriwny na póſtſke dobracźe.

R. Drechsel w Draždźanach Nr. 6

Kurfürſtenſtraße.

Koßy

kaž jěd rěſaze, porucźa koßaty

Ssmoleŕ

na bohatej haßy cźiſło 16 w Budyſchinje.

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khěžorskej drósy 11.

Wschědnje
wot 4 hodźin popołd. hacž do 11 hodźin wječor

wulke pschedstajenje

: najnowšcheho dokonjenja :
ßwětłohrajerskeho rumělstwa.

Kóždu ßobotu a ßrjedu ßo programm pscheměni.

Nowe wotewrjenje!!

Subjaze praxis **K. Pehsa** w Budyschinje, na **bohatej haßy 10,** ſ nutskhodom na krótkej haßy.

Zuse suby wschěch systemow

Plomby kóždeje družiny.
——— Suby ßo wustojnje wužahaju. ———
Łahodny wobkhad. — Poměrne płaćizny.
Hižo 10 lět ßamostatny.

Franz Marschner

cźaßnikat w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſkład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczasow**
k dobroćiwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaćizny.

Kupne wuczinjenja, hypothekske liscźiny, testamenty

wudźěkuje
prawny bürow **Kobana** pschi žitnych wikach 4.
— Rěcźu ßerbski. —

Wisitne khartki

cźiſchcźi ſpěſchnje a tunjo
Gomolerjez knihicźiſchczerńja.

Sserbski musej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot ½11—12 hodźin.

Kóslaze kóžki

kaž tež wſchě
druhe družiny
:: **kožow** ::
kupuje
po najwyſchſchich płaćizńach

Heinrich Lange

pſchi žitnych wikach 11
a pſchi zyrkwinym naměſcźe 4.

Wschědnje cźerſtwe
mórſke ryby,
ßuſchene ryby,
a wſchě družiny
rybowych konſerwow,
teho runja
płodowe a warjenjowe konſerwy
ßuſchene płody
najtuńſcho porucza

Weberez

rybowa pschedawarńja
w Budyschinje
na theaterſkej haßy.

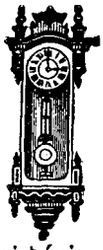

Kóždy, kotryž chce ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chce ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cźaßnikarjej
Kurtej Jenčej
na ſwonk. lawſke haßy 5.
Jencź pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaćizńami wupołożene, wobhladacź.**

WYBERT-TABLETTEN

Name gesetzlich geschützt

Po kurjenju ſtajnje drapaze ſaćuzcźe w ſchiji a njepſchijomny ßłód w ſchiji ſawoſtawa. Wobojemu ßo ſ wuſpěchom wobara ſ porjadnym wužiwanjom **Wybertowych** tabletow. Kurjerjo maja teho dla pſchezo Wybertowe tablety pſchi ßebi. Doſtacź we wſchěch haptykach a drogownjach po 1 mk.

G. Urban

w Krjebi
wotdźělenje: **jěſdne koła.**
Wulka dźěłba
jěſdnych kołow,
prěnjoklaßnych ſnamjenjow je doſchła.
Dürkopy, Phänomen, Worjoł, Allreigſt, Burußa, Molto.
Jěſdne koła ſe ßwobodnym běhom hižo po **60.—** mk.
Dobre mantle po **2.95,**
ſchlawch po **2.00** mk.
Tołſte moßaſne latarńje **2.75** mk.

Wuměrjenſki bureau Khorle Harttiga,

wot ſtata pruhowaneho pod pſchiſtawu wſateho geometra

w Budyschinje na horuczeńſkej haßy 23, della. Telefon 856.

1. wustup 3. junija. **1. wustup 3. junija.**

Zyrkuß E. Blumenfeld wud.

ſ Guhrawy.

Direktorojo a mějeczeljo: Blumenfeldez bratſja.

Zentralne bureau: w Barlinje W. 50, na Culmbachſkej drósy 4. :: Telefon: Sarjadniſtwo Lützow czo. 8643.

Ssamßne maßivne zyrkußowe twarjenje: w Magdeburgu na kralowſkej drósy 62/63, telefon 690, a w Guhrawje pola Wrótßławja.

Wulke ſtany ſa někotre tyßazy pſchihladowarjow a najpſchiſprawniſche vſchiprawa k ßedzenju D. R. P. czißło 217697.

Schtoż my pſchinjeßemy:

Piſßany zyrkußowy ßwět jeneho lětſtotka!

I. wotdźělenje:

Bankiſtojo a keklerjo pſched 100 lětami.

Manežna czinohra ſ wjele wobraſami a ſzenami, mjes druhim:

Wucżah měſchczańſkeje gardy, měſchczenjo, patriziſzy, ſtudentojo, rjemjeßkniży pſcheð 100 lětami. Pſchikhad a parada ſjawnych hrajerjow, bankiſtow a kellerjow ſ jich domjazhmi a zuſymi ſwěrjatami. Jendźelſzy jěſdni. Hadojczi ludźo, běharjo na kuli, rejwarjo na powjaſu, akrobatojo a ſkakarjo, lepetinojo, tryſkarjo, bajazzojo, Pierrotojo a Pulcinellojo. Spěſchny wós. Czěſke burſke reje a reje ſ pózczíweho czaßa. Ludźiżraczk, wjeßele a ſrudoba, żortne a khutne ſzeny, epiſody a momenty ſe żiwjenja jěſdneho ludu. 100 ßobuſkutkowarjow.

Draſta, wobßwětlenje, nadoba, maneża a wosy krucże, w ſtilu tamneho czaßa.

Czinowe měſtno: pokodnjoněmſke małe měſto wokoło léta 1800.

II. wotdźělenje:

Artiſtojo a zyrkuß ſ dźenßniſcheho czaßa.

Rekordſke czißło moderneho zyrkuſkeho wumělſtwa.

Dreßury w ßwobodże wjazy dyżli 100 konjow wſchěch raßow. „Żeleſny kſchiż“, pyſchna jěſdniſka hra. Moderni gladiatorojo: Popadnjenje wutſěleneje granaty. Ssmjertny ſkak pſches dwě krytej dróżzy. Muż w żeleſnej kuli, pſchichodna ſenſazija ßwětoweje wuſtajenzy w San-Francisco. Operetſki kóń gentlemanſkeho jěſdneho. Hrabinka jako ſchulſka jěſdna. Salto-mortale-jěſdny. Moderne ſportſke hry. Komikojo a żortowarjo w maneži. Hwěſdy internationalneho artiſtowſtwa.

Hoberſka, moderna, najwjazyſtronſka, najbóle błyſchczata arena naſchich prjedownikow.

Wěżu wyßoka nad druhimi zyrkuſkimi programami.

Dwě pſchedſtajeni ſa jedyn wjeczor, pſchedſtajenje pſched ſto lětami a ſ dźenßniſcheho czaßa.

w Budyſchinje na tſělniku!

Billety ßo do prědka pſchedawaju w zigarowych pſchedawarnjach **Bjedricha Nothera.**

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Stwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawołki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawakich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 23. **Sobotu 6. junija 1914.** **Lětnik 73.**

Schkitanje k dźełu swólniwych dźěłaćerjow.

Sakske knježerstwo pjecza wukas k schkitanju k dźełu swólniwych dźěłaćerjow pschihotuje. Kaž chzedża sozialdemokratske nowiny wjedźeć, maja žo po tymle wukasu strajkowarśzy wobkedźbowarjo (posteny), jeli so sjawny porjad abo wěstosć, pschisprawnosć abo měr na sjawnych pućach, dróhach, městnach abo wodowych dróhach kaža, wožebje k dźełu swólniwych dźěłaćerjow abo druhe wožoby wobćežuja, wotstronić. Jako wobćežowanje ma žo tež wobhladać, hdyž žo do dźěłaćerjow, kotśiž žu k dźełu swólniwi, s rěču dawaja abo jich widźomnje pschewodźeja. Hdyž dyrbi žo strajkowarśkim wobkedźbowarjam tajkich wobćežowanjow dla prjeć kasać, žmě polizija tak dołho sakasać, strajkowarśkich wobkedźbowarjow stajeć, hač swada njeje wujednana.

Rumunojo we Wuherskej pschecziwo knježerstwu postawaju.

Rumunojo we Wuherskej, kotrychž rěč Wuherjo (Madźarojo) runje tak potłóčuja kaž žłowakisku, khorwatisku, žerbsku a němsku rěč, w poslednim czasu žo pschezo žiwischo pscheczíwo tajkemu podczischczowanju wobaraju. Se žužodneho rumunskeho kralestwa k temu podpjeru a pohonjenje dostawaju. Njedźelu bě w Karlsburgu rumunska protestowanska shromadźizna pscheczíwo knježerstwowej potłóčowazej politizy. Pschi shromadźiznje žo wschitzy wjednizy wuherskich Rumunow wobdźělichu. Dokelž w shromadźiznje knježerstwo wótrje pschimachu, žandarmojo shromadźenych rozehnachu. Někotrych wojakow a jeneho reservneho offiźera, kotśiž běchu shromadźizny w uniformje wopytali, žu sajeli a wojerskej wyschnosći pschepodali.

Nowe ministerstwo w Franzowskej.

Nětczišche ministerstwo, s kotrehož pschedžydu je Doumergue, je wotstupiło. Presidենt Poincaré je sapóžłanzej Vivianiej poručił, nowe ministerstwo sestajeć. Wono budźe, kaž dotalne, radikalne. Wo žwojim stejischczu k tsilětnej wojerskej žłužbje je žo Viviani wuprajił, so wón na njej wobsteji, a to czim bóle, dokelž žo powjeda, so chze Němska hischcze w oktobrje tuteho lěta žwoje wójsko wo dalsche 300 000 muži powjetschić. Ssamo radikalne nowiny žu nětkole sa tsilětnu žłužbu. W nowinach „L'homme libre" wjednik radikalneje strony Clemenceau pische: Wobstejnosće w Europje Franzowskej njedowola, nětkole wobstatk mužstwow pomjenschić. Žadyn žwojeje winowatosće wědomny ministerstwowy pschedžyda njemohł žo na druhe stejischczo stajić.

Wulke ruske manevry.

Kaž w Němskej žo lětża tež w Ruskej manevry s wulkimi hromadami wojakow wotměja. W tym žo njetrjebawschi pschihoty k wójnje widźa. Ani Ruska, ani Němska žebi na wójnu njemyžli. Ruske wulke manevry směja žo pschi baltiskim morju pola Rewela. Pódla pěschkow, artillerije, jězdnych atd. žo pschi manevrach tež wójnske łódźstwo wobdźěli. Ruske nowiny žo pscheczíwo temu wobroczeja, so wulkim manevram, pschi kotrychž žo 200 000 muži wobdźěli, njepschecźelske wotmyślenje pschedleži. S nimi ma wójsko jenož pokasać, hač je k sakitanskej wójnje hotowe, a kak dołho by trało, so by ruske wójsko mobilisowane było.

Ruska duma pscheczíwo knježerstwu.

W ruskej dumje je nětczischa ruska snutskowna politika wulke pscheczíwnistwo nadeschła. To je žo pschi wothłosowanju wo pjenježnych žadankach ministerstwa snutskownych ualežnosćow pokasało. Duma je žadany pjenjes sa ministerstwowych sastojnikow wo 73,000 rublow pschikrótschiła. Duma je žo sa to wuprajiła, so dyrbi žo minister wuwuczowanja sakonja dźerżeć, po kotrymž dyrbi žo w ludowych schulach macžerna rěč wužiwać. Prawiza pscheczíwo temu protestowasche. Jejny žobustaw Purischkewicz pschiwižowarow lěwizy hłupakow mjenowasche, tehodla jeho sa schěsć požedźenjow wusamknychu.

Wotstupjenje žerbskeho ministerstwa.

Paschiczowe ministerstwo je wotstupiło. Paschicz je žebi žadał, so by žo s druhimi ministrami se žłužby puschcził, dokelž kral nochzyschе do teho swolicć, so by žo skupschczina (žejm) rospuschczika a so bychu žo nowowólby wupisałe. Paschicz žebi pjecza rospuschczenje žejma žada, so by žo lud s nowowólbami wo tym wuprajił, hač maja žo nowe žadanki sa wójsko pschiswolicć. Kronprynz a wójwoda Putnik maja rospuschczenje žejma tuteje pschiczíny dla sa njepscheczelstwo pscheczíwo offiźeram, kotrymž dyrbi žo msda powyschicć.

Revoluzija w Albanskej.

Albanscy sběžkarjo dobyczerscy postupuja. Woni žu Kroja a po nowschej powjeschi też Elbassan dobyli. Hdyž běchu sběžkarjo Kroju wobžadźili, wjerchej žwérna wyschnosć a 30 žandarmow do twjerdźizny zofasche. Twjerdźiznu woblehnywschi sběžkarjo wodowód sawrjechu. S tym žo wyschnosć a žandarmojo nusowachu, žo poddacz. Wjerch Wilhelm woprawdźe jenož hischcze w Draczu a Skutariu knježi. Wot teho czaża, so je wón, hdyž chzychu s nim wo žwojich žadanjach jednacz, do nich s kanonami tšelecz dał, jeho muhamedanscy Albanscy jako žwojeho wjercha wjazy njepschipósnawaju. Jednanje kontrolneje komižije wulkomozow se sběžkarjemi njeje wuspěcha mělo. Wotpósłanzy sběžkarjow rěčnikow kontrolneje komižije njepschestawajzy s wokanjom mylachu, so žebi muhamedanskeho wjercha pod turkowskim nadknjejstwom žadaju. Hač runje kontrolna komižija jich na to kedźbliwych czinjesche, so žo jich žadanje njehodźi dopjelnić, je tola pschezo s nowa wospjetowachu. Ssobustawy kontrolneje komižije žu na to dalsche jednanje sastajili.

Wotrjeknje žo wjerch Wilhelm albanskeje krony?

Hižo psched někotrymi dnjemi Parižske nowiny powjesć pschinjesechu, so žo wjerch Wilhelm se žwojim pschewodom na wotjěsd s Dracza do Skutaria hotuje. Wón pjecza hižo žwoje wězy do kaschczow a kschinjow samkać dawasche. Mjes tym je 800 albanskich kschesczijanow, Maližorow a Miriditow, do Dracza k schkitowanju wjercha pschischło, a Awstriska je tši wulke wójnske łódże, „Tegetthoff", „Viribus unitis" a „Zrinyi" psched Dracz pósłała. Duž žo wjerch njetrjeba dale nadpada sběžkarjow bojecz a hischcze khwilu w Draczu wostanje. Kanony awstriskich wójnskich łódźow bychu sběžkarjow bórzy s Dracza wuhnałe, hdy bychu žo tuczi do njeho swěrili. Njedźiwajzy teho žu wobstejnosće dosć hubjene. Na albanskich kschesczijanow žo wjerch njemóże sejeracz; pschetoż woni jenož džeżaty dźěl albanskeho luda tworja, dźewjecz dźeżatkow Albanskich je muhamedanskich, a czi žu s jena w njepscheczelstwje pscheczíwo wjerchej.

Tejele pschiczíny dla žu pjecza hižo wulkomozy žo teho spuschczile, so měł žo wjerch Wilhelm Albanskim pschinusowacz. Pytaju jenož sa někajku pschihódnu wurěcz, pod kotrejž by wjerchej móžno było, Dracz tak wopuschczicć, so žo njeby sdało, so wón s njeho czeknje. Hižo žo pjecza s praschenjom saběraju, schtó mohł jeho naślědnik bycz, a myšl, jeneho muhamedanskeho prynza na albanski trón žadźicć, je wjele pschiwižowarjow dobyła. Ruska, Franzowska, Jendželska a Němska žu žo pjecza sa postajenje jeneho

muhamedanſkeho prynza wuprajile. Italſka je hižo prjedy ſa tajku kandidaturu wuſtupiła, tola ſ wumĕnjenjom, ſo žadyn turkowſki prynz k temu wubracź njeßmĕ. Jenoż Awſtriſka nochze wo kandidaturje jeneho muhamedanſkeho prynza nicžo wjedźecź. Wĕſte pak je, ſo Wiedſki wjerch njemóže albanſki wjerch woſtacź.

Schtó je wójnu mjes Bolharſkej, Sſerbiju a Grichiſkej ſawinował?

Nowiny ſtrony prjedawſcheho bołharſkeho miniſtra Geſchowa, „Mir“, krala Ferdinanda winuja, ſo je loni 28. junija pſchikaſak, ßerbſke a grichiſke wójſko nadpadnycź. Statne miniſterſtwo je „Mir“ dla ſkichiwdźenja krala wobſkorżiło. „Mir“ wjeßele wita, ſo ßo ſkónčnje zyła naležnoſcź pſched ßudom wujaßni. Naſtawk je prjedawſchi miniſter wuwučowanja w Geſchowym miniſterſtwje, Iwan Pejew Plazow ſpißak. Wón praji, ſo ßwoje wuprajenje pſched ßudom dopokaže.

Revoluzija w Mexiku.

Schmatańza po zyłym Mexiku je dźeń a hórſcha. Tyßazy ludźi pſched rubježniſkimi ſbĕžkarjemi do Veracruza cźĕka, kotryż ßu wojazy ſjednoczenych ſtatow wobßadźili. W Sau Louiſu Potoſi je hłód wudyrił. Oroſca, ßyna hłownehо wjednika revoluzije pſchecźiwo prjedawſchemu preſidentej Maderej, je general Zapata ſkónzowacź dał.

Sbĕžkarſki wyſchk Reyes je ſe 600 mużemi wotdźĕlenje knjeżerſtwowych wojakow pola Salinaſa ſbił a potom też poßylnjenja, kotreż ßo jim ſe San Luis Potoſi póßłachu. Knjeżerſtwowi 46 muži a 4 offizĕrow ſhubichu. Schtyrnacże knjeżerſtwowych offizĕrow ßu ſajeli a jich ſatſĕleli. Pola Pinos ßu wotdźĕlenje knjeżerſtwowych wojakow ſajeli, pſchi cźimž je ſ nich 60 mużow padło.

Hubjene wuhłady na měr w Mexiku.

Mexikanſzy ſbĕžkarjo ßu ßo ſarjekli, ßo pſchi wujednanju wo měrje wobdźĕlicź, kotreż ßo w Nigarafallſu wjedźe. Duż zyłe jednanje njeſměje wuſpĕcha. Sjednoczene ſtaty budża nuſowane, hłowne mexikanſke město Mexiko wobßadźicź. Amerikanſke wojerſke ſarjadniſtwo hižo potajnje pſchihoty k mobiliſaziji wobßadźerſkeho wójſka cźini. Preſident ſjednoczenych ſtatow, Wilſon, ma ſměrowanja Mexika ſa kulturny nadawk najwjetſcheje ważnoſcźe, a je ßo twjerdźe roßßudźił, wójnje na kóždy pad kónz cźinicź.

Dokelž ſbĕžkarjo nochzedża wojowacź pſcheſtacź, budża ſjednoczene ſtaty też jim nĕtko poczežowacź, ßo ſ wójnſkej potrjebu ſaſtaracź. S tymle wotpohładom je ßo amerkanſkim wójnſkim łódźam pſchikaſało, pſchimórſke město Tampico wobſtupicź. Parna łódź „Antilla“ je pjecża 2. junija ſ New-Yorka ſ 500 tunami munizije a jenym lĕtadłom ſa mexikanſkich ſbĕžkarjow wotjĕła. Jej dyrbi ßo ſadźĕwacź, ßwój nakład k ſbĕžkarjam dowjeſcź.

Pĕſkowy Handrij.

(Pokracžowanje.)

Hdyž pſches město dźĕſchtaj a ludźo ßo dźiwajo na Handrija hladachu, ſo wón ſ polizajom dźe, ſańdżeli bjes dźak wocži a jemu bĕ wuſko wokoło wutroby. W cźakarni na ßudniſtwje bĕchu wſchelazy ludźo, też bĕ tu mużſki, kotrehoż cźapka, ßuknja a kholowy bĕchu ſ dwojeho płatu, pokoja bĕ żołty, pokoja ſchĕra. Na rukomaj a nohomaj bĕ wuſpinany; pódla njeho ßudniſki ßłużobnik ſtejeſche. Hdyž to Handrij widźeſche, njebĕ jemu derje; Handrijej ßo dźĕſche, kaž njeliczomnym druhim, wón ženje niczo ſe ßudniſtwom njebĕ cźinicź mĕł a jeho bĕ wĕſo ſatrach, do rumow ſaſtupicź. hdyž ſchkitarjo ſprawnoſcźe knjeżachu. Cźłowjeka w dwojobarbnej ßukni do ßudniſkeje ſtwy wotwjedźechu; ſa nĕſchto cźaßa też pĕſkowy Handrij ſe ßamßnymi durjemi do ßamßneje ſtwy ſaſtupi. Ssudnik mĕjeſche hiſchcże ßamßny kruty wuras na wobliczu, ſ kotrymž bĕ jaſtwoweho khoſtanza pſcheßłyſchował.

„Kak ty rĕkaſch?“ ſtraſchny muż ßo wopraſcha.

„Handrij Styba.“

„Hdże ty bydliſch?“

„We Hłubokezach.“

„Kak ſtary ßy?“

„W pjecź a ſchĕſcźdźeßatym lĕcże.“

„Kajke maſch dźĕło?“

„Wikuju ſ pĕſkom.“

„Kelko ßebi ſ tym ſaßłużiſch?“

„K nuſy to, knjes ßudniko, ſchtoż trjebam.“

„Ty maſch dźĕłacźerja pſchi ßebi, kiž tebi karu woſy, kotremuż na dźeń dźeßacź ßlĕbernych placźiſch a nimo teho też kóždy dźeń jeho worcźiſnu?“

„To ßo trjechi.“

„Runje telko, Styba, ty ßam ſa ßebje trjebaſch, jeli niz wjaz, potajkim ſa dźĕcźi nimale toleŕ.“

„Druhdy telko trjebam, druhdy mjenje.“

„A druhdy hiſchcże wjazy, kaž na pſchikład dźenßa; wunjeße to wikowanje ſ pĕſkom telko?“

„Haj; ſ wotkal bych hewak pjenjeſy mĕł?“

„Ssnadź maſch je tola ſ nĕcźeho druheho a niz wot wikowanja ſ pĕſkom!“

„Moje wikowanje tak hubjene njeje!“

„Ty huſto prajiſch: Ja ßym milijonaŕ, moje żórko je njewucźerpajomne. Schto ma to rĕkacź?“

„Nó, widźicże, knjes ßudniko“, ſtary muż ßo poßmĕwajo rjekny, „ja ßym runje tak wjeßeły żiwy, jako bych milijón mĕł, milijón ßamych zyłych toleri. Ja tola też wjazy njebych mohł wużicź, hacž ßo najeſcź a napicź, byrnjež bych we ßamym ſlotu ßedźał.“

„Tak, ale ſchto je twój kużoł, kotryż ty njewucźerpajomny mjenujeſch?“

„Moja pĕſkowa jama.“

„Nad tym dwĕluju.“

„Knjeże, tam móżu dlĕje hacž ſto lĕt rycź a tola njebudże doryte. Tojka pĕſkowa jama njeje wopacźne żórko, hacźrunje tam ſloto ßame njeleži, kaž w kaliforniji.“

„Schto tebje pĕſk khoſchtuje, kotryż pſchedawaſch?“

„Jenoż prózu, ſo jón ryju.“

„Cźeja je jama?“

„Ta ßłuſcha burej Janej Horncźerjej ſ naſcheje wßy; tón je kruch pſchedał, tam ryju, ſchtoż trjebam.“

„Kelko ßy ſa tón kruch dał?“

„Sto toleŕ.“

„S wotkal maſch te pjenjeſy?“

„Te ßym ßebi prjedy ſa wjele lĕt nalutował.“

„Je tebi tehdy twoje wikowanje telko njeßło, kaž nĕtkole?“

„Nimale runje telko.“

„Ale ty nĕtkole wjazy wudawujeſch!“

„Niz wjele.“

„Prjedy ßy, kaž ßam prajiſch, lĕta dołho lutował, ſo by ſto toleŕ nahromadźił; nĕtkole pak ſa lĕto wjazy hacž tſi krócź telko wudawaſch.“

„Nó haj, moje wikowanje wſchak mje żiwi; tola wy pſchewyßoko liczicże.“

„Telko ty trjebaſch“, ßudnik ſnapſchecźiwi, „a ſ teho ſcźĕhuje, ſo maſch ty nĕtkole hiſchcże druhe żórko, hacž ßwoju pĕſkowu jamu.“

„Nĕ!“ pĕſkowy Handrij krucże wupraßny.

Ssudnik na pſcheßłyſchowaneho krucże pohlada. Jeho wuprajenja zyle ſpuſchcźomne njebĕchu, wón dyrbjeſche jeho dale bóle wukuſchowacź.

„Potom“, wón pokracžowaſche, „je to jara nadpadna wĕz, ſo ſcże wy druhdże po ſdacźu zyle bjes pjenjes, ſo ßwoju worcźiſnu dacże napißacź, ſo potom ſaßo na dobo wjazore pożcżonki ſaplacźicże.“

„Pſchezo cźłowjek pjenjeſy nima“, pĕſkowy Handrij rjekny.

„Ale ſ wotkel dha potom na dobo ſeńdu?“

„Ja mam je“ — pĕſkowy Handrij wotmolwiwſchi na dobo wotmjelkny.

„Wy macże je ſ druheho kónza?“

Handrij ſ hłowu ſatſchaße. „Njeby dha móżno było, ſo ßym ßebi nĕſchto na bok położił, ſo bych mĕł, hdyž trjebam?“

„S tymile pjenjeſami to po prawym njeje.“

„To ßu moje pjenjeſy“, pĕſkowy Handrij rjekny, „ani ſkamaneho pjenjeżka ſ nich nikomu druhemu njeßłuſcha.“ Pſchi tym na ßudnika mĕrnje pohlada.

Tón ßebi myßleſche, ſo je nĕtko *wokomik dóſchoł*, ſo mohł Handrijej ſ dobrym wuſnacże wuwabicź. Wón teho dla ſ poniżnym wuraſom rjekny: „Schtyba, wy ſcże mi tak derje kaž wuſnali, ſo tutych pjenjes ſ wikowanjom njejſcże ſaßłużili! „Nĕ“ wy njejſcże mohli prajicź. Duż prajcże to ſjawnje a wuſnajcże, ſ wotkal je macże!“

„Wy ßo mje, knjes ßudniko“, Handrij wotmolwi, „praſchecże tak, kaž paducha.“

„Njewĕſcże dha“, tón ſnapſchecźiwi, „ſo waß waſche ſadźerżenje podhladneho cźini?“

„Ow nĕ, ja ßym cźeſtny muż“, karowaŕ wotmolwi.

„Pšched schtyrjomi lětami blisko naschcheje wßy skótneho wikowarja morichu a wurubichu. Wěsće wy to?"

„Haj, knjes ßudniko."

„Městno, hdźež je ßo mordarstwo stako, je lědma tyßaz krocželi wot jamy sdalene, s kotrejež wy wasch pěsk bjerjecże."

„To ja wěm."

„Skuczeŕ wschak ßo wußlědźicz njehodźesche, tola ma ßo sawěsće w bliskosczi putacz; na to pokasuja wschelake ßlědy."

Ssudnik na Handrija wótrje hladasche, tón pak wobliczo njepschemeni.

„S tamneho czaßa ßem, Schtyba, ßu wobkedźbowali, so wy wjazy pjenjes wudawujecże; s teho czaßa ßebi dźělaczerja dźerżicże a scże wjeßele żiwy."

Pěskowy Handrij pocza hinaschu barbu měcz, dych ßo jemu haczesche. Potom pak ßo do wyßoka sruna, hladasche na ßudnika wótrje a sawoka:

„Potom na to dże, mje mordarja sczinicz?"

„Hižo prjedy", ßudnik rjekny, „ßu ßo tukaze hkoßy na waß dake ßtyschecz; ale wy scże se ßwojim sadźerżenjom, se ßwojej bjesstrachocziwosczu a wjeßelosczu, kotruż na sjawne pokasowaschcże, ludźi smylicz a wschitke tukanje podußycz wjedźeli."

„Bóh to wě", Handrij rjekny, „moje ßwědomnje je czíste a ßym-li wjeßely byk, je mi to s wutroby schko; ja ßebi psched Bohom a człowjekami niczeho skeho wědomny njejßym. Ale —", wón s pohkuschenym hkoßom doda, „so tajkele něschto na mnje powjedaju! Myßli dha ßebi woprawdże żadyn człowjek takle slě wo mni?"

„Prajicże li, s wotkal te pjenjesy ßu, tukanje ßame wot ßo sastanje", ßudnik rjekny.

„Pjenjesy, knjeże?" karowaŕ rjekny, „ja wikowanje wjedu s dowolnosczu wyschnosczże, ja dawam ßwoje dawki. Wschitko je w rjedże, schto chzecże wjazy?"

Pschi tychle ßkowach Handrij wosta; s dobom też na to pokasa, so ßo jemu dźimno sda, so jeho pscheßkyschuja mordarstwa a saraženja dla. So je lěta dokho po ßwojim waschnju żiwy byk a so nichtó w tym niczo podhladneho njeje wußlědźik. Schto dha ßu winy a nastork, so nětkole njejabzy takle pschecziwo njemu postupuja?

Ssudnik ßebi wusna, so ma jenoż sdacza, so pak ani jeneho wěsteho snamjenja winy nima, żaneje pschiczinu, so mohk pschecziwo karowarjej dale postupowacz. Wón jeho potajkim puschczi, tola polizajej pschikasa, so by na teho człowjeka kedźbu měk a so by kóżdu nadpadnu wěz hnydom wosjewik.

Njerěczo ßo pokloniwschi pěskowy Handrij se ßudniskeje ßtwy wuńdże. Wón ßo do korczmy nastaji, ßwojemu pschewodnikej pschikasa, sbytkny pěsk dopschedacz, ßam pak ßo na pucz domoj sebra. Hinak, hacz bě hewak swuczeny, dźenża dźěsche, njestajnje, pak spěschnischo, pak pomalischo; jeho hkowa sdasche ßo stulena byczz. Husczischo by pschi ßebi samorkotak:

„Ludźo ßu njekniczomni; ja a mordaŕ? Ssym dha na mordarja sapodobny?"

Potom by stejo wostak a srudny psched ßebje hladak.

Hižo bě ßo wjeczor saßmĕrknyk, hdyż Handrij domoj dóńdże; tola wón psches wjeß njeńdźesche, ale po pódlanskim puczíku, kiż nimo sahrodow a schtomow wjedźesche. Tule sczeżku s kóżdeho boka żiwy płót wobdawasche, tu a tam jara wusko a s dźěla jón też jaßenje a lipy wobsczinjachu. Tu bě nimale czmo. Tola móżesche Handrij putnycz, so njedaloko plotu we sczinje schtomow dwaj człowjekaj stejeschtaj, też sdasche ßo jemu, so pischpotanje ßtyschi. A tak też bě. Hólz a holza běschtaj tu ßo setkałoj. Pachoł hischcże w jenej ruzy koßu dźerżesche, s kotrejż bě kruch trawy poßuk, pódla njeho holza s korbom stejesche. Hdyż pak Handrija hicz saßtyscheschtaj, ßo roseńdźeschtaj a pachoł czekny. Handrij mějesche wótre wóczko, wón mějesche sa to, so je jeho spósnał.

„Aha, hdy by to Horncżeŕ wjedźał!" samorkota stary a dźěsche ßwój pucz dale.

Do ßwojeje stwiczki doschedschi ßo sa blido ßydże, sepnje hkowu do dłónje a sdasche ßo samyßleny byczz. Tajki tu dokho ßedźesche. Stwa bě khudobna, jenoż mało hubjeneje nadoby tu běsche. Dżeßatu hodźinu hižo czaßnik na scżénje wotbiwasche, wó istwje bě zyle czma. Tu stany pěskowy Handrij a ßebi saßwěczi. Potom k scżénskemu khamorej pschistupi, jón wotamkny a s njeho kaschczżik wuwsa. Tón bě s nežneho bruneho drjewa se ßlěborom wubity. Wón jón wotamkny; w nim ßo każ skoto blyschcżesche. Pěskowy Handrij ßo ßydże, bjerjesche jednotliwe w kaschczżiku ßo namakaze wězy s njeho a puschczesche ßebi je psches porsty. To bě czeżki skoty pjerschczeń se ßwětkym kamuschkom, skoty czaßnik s rjeczażom, listownja s woßebneje safijanskeje koże a móscheń se seleneje żidy. Wón na wschitke wězy kedźbnje, njerěczo a khutnje hladasche; jara wjeßele myßle jemu pschi tym njepschińdźechu. Sa khwilu te wězy sebra, khwatnje je do kaschczżika składże, jón samkny a saßo na ßamßne městno staji. Potom ßwězu haßnywschi ßo lehny.

Wot ßwojeje mkodosczże, tak dokho każ wikowasche a bě swuczeny na drósy żiwy byczz, bě pěskowy Handrij w korczmach lěhak. Powolnosczże pjerjoweho loża Handrij njesnajesche, wón je sazpiwasche. Twjerda drjewjana kawka, pod hkowu ßkomnik, ßłużeschtej jemu runje tak derje, każ najmjehkischi moschk. Tak ßo też nětkole po kawzy wupschestrje, kotraż pschi scżénje stejesche; bórsy twjerdże wußny.

(Pokracżowanje.)

Ze Serbow.

S Budyschina. Towaŕstwo Pomozy sa studowazych Sserbow je ßrjedu po ßwjatkach w „Sserbskim Domje" ßwoju hkownu shromadźisnu wotměło. Towaŕstwowy pschedßyda, knjes farař Räda, pschitomnych powitawschi lětnu rosprawu knjesa monsignora Skale czitasche. Knjes Skala ßam bě se sastojnskimi dźělami wotdżerżany, shromadźisnu wopytacz. Se scżěhowazeje rosprawy towaŕstwoweho pokładnika, k. měschczańskeho wuczerja Polana, shonichmy, so je towaŕstwo w 34. lěcże ßwojeho wobstacża 16 universitu a wyschsche schule wopytowazych Sserbow se 755 hriwnami podpjerako. Jenemu studentej lěkaŕstwa je ßo 950 hriwnow a jenemu pola wojakow ßłużazemu 190 hriwnow požczko. Dalsche próstwy wo požczonki njeßu ßo dopjelnicz hodźike a też w pschichodże njebudże towaŕstwo dalsche požczonki pschiswolicz móz; pschetoż wono njeje k temu sakożene, so by studowazym wulke sumy požczowako; k temu jeho pjenjeżne ßrědki njedoßahaju. Wschěch dokhodow je bylo 2724 hr. 44 pj., wudawkow 2547 hr. 10 pj., tak so pola pokładnika 177 hr. 34 pj. swosta. Towaŕstwowe samoženje nětkole 26 299 hr. 68 pj. wuczinja. Dokelż pak wjetschi dźěl s njeho s hódnostnych papjerow wobsteji, kotreż ßu poßlednje lěta po hódnosczi khětro spadnyke, měko ßo samoženje wo něhdże 1400 hriwnow niże wobliczicz. Lětuscha towaŕstwowa shromadźisna njebě derje wopytana. S wumsaczom knjesa pschedßydy běchu wschitzy ßerbsży evangelsży duchowni wuwostali. Tuczi ßu prjedawsche lěta ßrjedu po jutrach hkownu shromadźisnu ßerbskich evangelskich duchownych wotměwali. Dokelż pak je ßo hornjołużiska diözesanska shromadźisna lětża na schtwórtk po ßwjatkach powołała, je ßo też na tutón dżeń hkowna shromadźisna ßerbskich evangelskich duchownych pschepokożika. To je sa wopyt hkowneje shromadźisny towaŕstwa Pomozy studowazych Sserbow s wulkej schkodu. W shromadźisnje ßo teho dla namjetowasche, so by ßo hkowna shromadźisna pschichodnje na nasymski czaß, a to na tón dżeń pschepokożika, na kotrymż ßo nasymska shromadźisna ßerbskich duchownych wotměwa. K tajkemu pscheměnjenju stej pak dwě tsczinje towaŕstwowych ßobustawow trěbnej. Dale ßo wo to jednasche, towaŕstwu nowe ßobustawy dobycz. Woßebje ßo wobżarowasche, so tak jara mało ßerbskich ratarjow towaŕstwu pschißłuscha. Dokelż ßmě towaŕstwo po wustawkach jenoż dźěl ßwojeho samoženja k podpjeranju ßerbskich studowazych nakożecz, je czim nusnischo, so bychu ßo jeho dokhody se ßobustawskimi pschinoschkami powjetschike, so mohko wono potom czim wjazy podpjery mjes potrěbnych studowazych Sserbow wudźělecz.

— (Spożczenje profeßorskeho titula.) Knjesej seminarskemu wyschschemu wuczerjej Ocże Wiczasej, ßynej prjedawscheho Khwaczańskeho wuczerja knjesa Wiczasa, je ßo profeßorski titul spożczik. Pschejemy jemu k tutemu wusnamjenjenju wiele sboża.

— (Wopytanje hrodow w Sakskej.) Wutoru 16. junija ßobustawy sjednocżeństwa k sdźerżenju němskich hrodow na ßwojej jěsbje po Sakskej Budyschin wopytaja. Sjednocżeństwo pod protektoratom sakskeho prynza Jana Jurja steji. Tutón ßo se schleswigsko-holsteinskim wójwodu Ernstom Güntherom a se sakssko-koburgskim prynzom Filippom pschi jěsbje wobdźěli. Do Budyschina czi knjeża 16. junija dopołdnja 10 hodźin 35 mjeńschinow s woßebitym czahom pschijědu. Na hkownym torhoschczu jich měschczańska wyschnosczż powita. Potom ßo Ortenburgski hród a město wobhlada. ½1 hodźin budże ßnědanje w krajnostawskim domje, a ¾3 hodźin woßebity czah wyßokich hosczi do Draždżan wotwjese.

— Polizajski poß „Paschah" w Budyschinje je ßo wospjet se ßwojej wustojnosczu wusnamjenił. Pjatk w nozy bě ßo s pola ryczeŕkublerja Fiedlerja w Sarěczu dźeczel kradnył. Paschah sa błědom běżo do domu tamnischeje Wollmannez żiwnosczże pschi-

běža a pschi stwinych durjach saschczowka. Tu žo wupokasa, so bě žyn jeneho blidarja pjatk wječor pola Wollmannez pobył a potom ſ pola dźeczel wotnjeßk. — Kublerjej Beierej w Džibrachczizach bě žo njedźelu ſ lěža jedyn dubowy pjenk kradnył. Też tu Paschah žlěd sa paduchom, skakarjom Führigom w Ramnowje namaka.

— Jene lětadło, a to jedyn dwojotsěschnik, žwjatkownicku dopołdnja w 11 hodźinach we wulkej wyšokosczi nad Budyschinom wot połnozy k połodnju leczesche. S jeho wjednikom bě leutnant Wentscher, kotrehoż leutnant Hennings pschewodźesche. Wonaj běschtaj žo w Johannisthalu pola Barlina na slět do Wina puschczikloj a staj 550 kilometrow dołhu czaru sa 5 hodźin pscheleczakloj. Na Alpernskim lětanischczu pola Wina staj bjes sadźěwka k semi pschileczakloj.

— Tak symne naležco, kaž lětusche, njejßmy wot dołhich lět wjazy měli. Wjele ludźi je na nasymnjenje skhoriło. Duž maju nětko lěkarjo a haptykarjo wjele dźěła. Też wuhlowym pschedawarjam pscheńza kčěje. Schtóž žo nochze nasymnicz, dyrbi žebi saßo stwu wutepicz. Na horach je žo poßlednje dny žuěh schok. S njedalokich hobrskich horow w Schlesyskej pißaju, so je tam žrjedu rano 5—6 gradow symy było. Na Ssněžzy žuěh 10 zentimetrow wyšoko leżesche. Njedźiwajzy symneho wjedra bě wopyt na hobrskich horach też po žwjatych dnjach doscz žylny.

— (Pokhroma.) W Frankenawje w Rochliskim hamtskim hejtmanstwje we wjeczornej Sakskej je howjasy skót na pokhromu skhorił. 31. meje je žo w Sakskej pokhroma w 21 gmejnach a 35 dworach nadeschła. 15. meje skót w 15 gmejnach a 19 dworach na pokhromu khorjesche.

S Bórka. Khěža ſ polom, tudomnemu dźěłaczerjej Michałej Franzej Trenklerej žłuschaza, kotraž je na 2016 hriwnow takšerowana, ma žo 25. julija 1914 dopołdnja w 10 hodźinach na Budyskim žudnistwje na dyrbjenske waschnje na pscheßadźowanje pschedawacz.

Se Ssmochczizy. Direktorium hornjołužiskeho ratarskeho wokrjeßneho towarstwa je Klarje Jennje Kreherez, kotraž 25 lět pola ryczerkublerja Thosta žłuži, poskoczany žlěborny kschiž ſ pschißłuschnym czeßnym wobßwědczenjom spožcził.

S Maleschez. Tudomna nalutowarnja a wupožczerńja je wutoru popołdnju žwoju hłownu shromadźisnu měła. Loni je towarstwo derje a tunjo dźěłało. Czisty wunoschk 2457 hr. 55 pj. wuczinjo. Wón žo ſ dźěła sa reserwny fond tworoweho wobkhoda a sa twarski fond składowńje nałoži. Shromadźisna wobsamknu, sastarjene wustawki ſ nowowudźěłanymi wustawkami saměnicz. Pschi nowowólbach žo žobustawaj pschedžydstwa Ssykora w Brěsezach a Panach w Brěsynje, a žobustawaj dohladowarstwa Bart w Brěsynzy a Pohoncz w Brěsynje ſ nowa wuswolichu. Pißomna rosprawa revisije njepschedležesche, tola dyrbi žo wona, tak bórsy hacz dóńdże, we wobkhodnej stwje wupołożicz. Na to žo hischcze wo powyschenju mšdy sliczbowarja a wo kupjenju noweho pjenježneho khamora jednasche.

S Porschiz. Tudomne farske sastojństwo žo 1. novembra wuprósdni. Samolwjenske pißma maja žo hacz k 1. julijej kollatorej, ratarskemu radźiczelej J. T. Zimmermannej, sapodacz.

S Porschiz. Hižo lěta dołho je žo pola naš wo sałożenju žerbskeho towarstwa rěczało. We Serbskich Nowinach a druhdy też w němskich czitamy, ſ kajkej horliwosczu taiske towarstwa skutkuja, kak žu žebi na khorhoj napißali, wěcznu žwěru k kschesczijanstwu, kralej a wótznemu krajej. Radowali žo žmy, so nasch lubowany kralowski dom žerbske towarstwa tak wožebje czesczi, a wožebni a wyšozy knježa khodźa na žwjedźenje žerbskich towarstwow a jich rosschěrjenju žožo pscheja. Zadanje sa žerbskim towarstwom je pola naš czim móznischo wotuczisko ſ poßlednim wustupjenjom Khwaczanskeho žerbskeho towarstwa. Tehdom žmy spósnali, so w taiskich žerbskich towarstwach horliwy bratrowski duch knježi. Spěwy a krašne pschednoschki Khwaczanow žu nam sa Sserbstwo wutroby shrěte. Nětko žmy tak daloko, so kroczimy k sałożenju žerbskeho towarstwa. Někotsi mnžojo ſ Porschiz a wokolnych wžow žu wěz do rukow wsali. Pschichodnu niedźelu pschińdźe nasch sapóßkanz, knjes Bart ſ Brěsynki, k nam a chze nam wo prózowanjach žerbskich towarstwow pschednoschecz. K temu chzemy žo popołdnju w 4 hodź. w Handrikez hosczenzu shromadźicz. Žadyn wěrny Sserb w Porschizach a wokolnosczi njewostań doma ale pschińdźe, Sserbjo, ſ bohatymi žykami. .....r.

S Wulkeje Dubrawy. Druhi dźeń žwjatkow rano je žo mandźelska tudomneho porzlintoczerja Henczela ſ domu wotžaliła. Jeju jeniczka džowka mějesche tón žamy dźeń kwaž. Henczelowa bě na czuwy khora. S tejle pschiczinu bě do czežkich myßlow sapadła, měnjo, so budże kwaž pschewulki a widžo pschichod mlodeju mandźelskeju we najczěmnischich barbach, byrnjež tajkim czežkim myßlam žaneje pschicziny njebyło. Henczelowu druhi a tseczi dźeń žwjatkow w zykej wokolnosczi, hacz do Pruskeje dele, pytachu. Njemějachu pak sa njej ani žlědu. Měnjachu dźe też, so je žebi Henczelowa k pschecźelstwu wuschła a so žo žnadź po kwažu saßo wróczi. Sandźeny schtwórtk wjeczor žu nětko jeje czěło w hacze blisko Margareczineje Hěty nadeschli. Tónle hat je wot Henczelez budła jenož někotre sta krocželow sdaleny. Nětko je wěste, so je Henczelowa žmjercz we czežkich myßlach pytała a też namakała.

S Njeßwaczidła. Naschemu wulzysaßkužbnemu knjesej kautorej Kalichej je kralowske kultußowe ministerstwo wyschschiwuczerski titul spožczilo. W pschitomnosczi kk. komornika ſ Vietinghofa, fararja Waktarja a wuczerskeho kollegija pschepoda jemu k. schulski radźiczel Bach 27. meje pomjenowazy dekret.

S Njeßwaczidła. Twarz Pawlik w Njeßwaczidle je wyschnosczi wo dowolnosczi proßył, so žmě wopłoczki žwojeje płunoweje pschiprawy do Bóschiczanskeje rěczki wodźicz. Napschecźiwjenje pschecźiwo tutemu pschedewsaczu ma žo w běhu jeneho tydženja Budyskemu hamtskemu hejtmanstwu wosjewicz.

S Hornjeje Hórki. W poßlednim poßedźenju Hornjohórczanskeho ratarskeho towarstwa je knjes ratarski radźictel prof. dr. Gräfa někotrym žobustawam, kotrež žu žo wo towarstwo saßkužbne sczinile, wusnamjenjenje wudźělił:

Ssléborny statnu medaillu dostaschtaj: knjes młynowy wobßedźer August Mäßling w Hornjej Hórzy, kotryž je 26 lět dołho ſ towarstwowym městopschedžydu był, a knjes žiwnosczer J. Hausa we Czornych Noßlizach, kotryž je 25 lět ſ towarstwowym pokładnikom był. S czeßnym diplomom žo knjes pschekupz Ernst Schmidt w Mnischońzu wusnamjeni, kiž je pscheď 40 lětami towarstwo žobu sałożił a wot teho czasa jemu pschißłuschał. Czeßny diplom, kotryž bě žo sa rentiera Wylema Pöhlu w Mnischonzu postajił, je žo, dokelž bě tutón někotre dny prjedy poßedźenja wumrjeł, jeho pschiwusnym pschepodał. Też wón je 40 lět jako žobusałożer Hornjohórczanskemu ratarskemu towarstwu pschißłuschał.

S Budestez. Njedźelu sa tydźeń, potajkim 14. junija, smě̌je tudomne žerbske towarstwo „Lubin“ wjeczor 1/2 7 hodźin pola Rösika shromadźisnu. Jara žo wjeßelimy, so je knjes semski sapóßkanz Bart ſ Brěsynki nam pschednoschk pschilubił.

S Bukez. Njedźelu 7. junija popołdnju w 4 hodźinach smě̌je knjeni Oskowa ſ wobkhodźerńje sa wuživanje elektrizitety w tudomnym Burkhardtez hosczeńzu sjawny pschednoschk sa nałożenje elektrizitety w kuchini a w hospodarstwje. Wschitzy, kotrychž nałożenje elektrizitety w hospodarstwje sajimuje, žo do shromadźisny pscheproscheja. Sastup do njeje je darmo.

Se Skanez. Pónd̆żelu w nozy je žo tudomna gmejnska khěža do czista wotpalika. Dodźerżane twarjenje bě njewobydlene, se žkomu kryte a pschi drósy stejesche.

S Luscza. Na tudomnym knježim dworje je jena wukrajna dźěłaczerka pónd̆żelu dźěczo potajnje porodźika a jo we kožu pod žkomnikom skhowała. Tam žu jo namakali. Hacz je dźěczo žiwe, njeje hischcze snate. Macz žu do Budyskeje hojerńje dowjesli.

S Mikoczizy. Hižo wospjet žu žo paduschi w tudomnych stronach do skałowych budow dobywali. Sandźenu njedźelu je žo poradźiło, dźěłaczerja Richtera ſ Rathmannsdorfa a dźěłaczerja Beiera ſ Liebenthala sajecz, hdyž běschtaj žo do budy Mikoczanskeje skały dobyłoj. Kaž žo sda, staj žo wonaj też druhdże do skałowych budow nuts łamałoj.

S Njebjelschez. Ssobotu do žwjatkow je nasch nowowuswoleny wuczeŕ, knjes Jan Renner, do Njebjelschez pschiczahnył. Nětkotsi jěsdni ſ nascheje wožady běchu jemu napscheczo jěchali a jeho hacz k Njebjelschanskim mjesam pschewodźichu, hdźež jeho schulske a gmejnske pschedstejiczerstwo a schulske dźěczi powitachu. Schulske dźěczi někotre pěžnje deklamowachu a spěwy wuspěwachu. Njech žo knjesej Rennerej w jeho nowym sastojństwje derje wjedźe a njech se žohnowanjom w naschej schuli skutkuje.

S Noweje Wšy pola Rakez. Sa naschu gmejnu chzedźa wodowód uatwaricz. K temu dyrbja žo někotre žórka sahonow 99, 100, 101, 102, Nowowjeßnjanskich a sahon 51a Jenscheczanskich sahonskich knihow, wužicz. Schtóž ma pschecźiwo temu pschedewsaczu něschto napschecźiwicz, njech to w běhu dweju njedźel pola Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa czini.

S Hornjeje Wjasońzy. Druhi dźeń žwjatkow fabrikant Sperling ſ Wjeleczina se žwojim sapschahom po Hornjej Wjasońzy

jěd̄ześche. Se schcźowkanjom jeneho pßa ßo kóń spłóschi a njedaloko schule do scźežora elektrowoda sawadźi. Sperling a jeho d̄owka ßo s wosa cźißnyschtaj, kóń pak psches płót pschi pucźu skocźiwschi ßo po briosy dele wali. Pschi tym ßo drohe skocźo tak srani, so dyrbjesche ßo hnydom kłócź. Sperling na boloscźe na wutrobnje skorżesche, a jeho d̄owka s rany na hłowje krwawjesche.

S Draźd̄an. Salstaj armeekorpsaj smějetaj nasymu pod wodźenjom wójskoweho inspektora generalneho wyschka s Heeringena manevry pschecźiwo ßebi. Też druhe armeekorpsy směja lětßa manevry pod wodźenjom wójskowych inspektorow, kotrychż je w Němskej nětkole woßom. Komandowazy generalojo směja nětko husćischo składnoscź, jedyn wot pschedstajeneho daty nadawk wuwjescź. To hacź dotal s wuwsacźom khěżorskich manevrow njeje było.

S Wokrancźiz. Lětßa 5. augusta dopołdnja w 10 hodźinach budźe ßo tudomne ryczerkubło, na mjeno Wernera Wulfa sapißane, na ßudnistwje w Niskej na dyrbjenske waschnje na pscheßadźowanje pschedawacź.

S Kulowa. W brunizowej jamje Hoyn III. je ßo ßrjedu wobźaromne njesboże stało. 21lětny spinaŕ Lobes mějesche ßkużbu na spinaŕskim wosu jeneho wotßypoweho cźaha. Hdyż ßo cźah wrócźo wjesesche, je drje Lobes se ßwojeje khěżki wuléśt a s cźaha skocźił. Pschi tym je wón pod koła scźěhowazeje lokomotiwy pschischoł. Nichtó njeje podawk pytnył, jenoż lokomotiwnik je sakschiknycź saßkyschał. Snjesboženy je na měscźe wumrjeł.

S Wulkich Sd̄arow. Nimale dwaj tyd̄enjej staj ßo minyłoj, so nasch luby pscheczel, knjez pschekupz Jan Hajesch, na tudomnym pohrjebnischcźu w khłódnej semi wotpocźuje. S nim je jedyn z najhorliwischich Sserbow nascheje krajiny wotßal schoł. Jako sałožeŕ a sapißowaŕ ßerbskeho towaŕstwa je ßebi semrětu njesapomnite saßkużby wo Sserbstwo dobył. Hakle tsi léta skutkowasche w naschej woßad̄e. A kelko je hižo sa tutón krótki cźaß wuwjedł. Spominamy jenoż na kraßne ßerbske ßwjed̄enje we wßy. Wone běchu jeho próza a d̄ěło. Kak cźerstwy, wokschewjazy duch wějesche psches ßerbske towaŕstwo. Wón wabjesche, pohonjowasche, sarjadowasche, a tak roswi ßo psches jeho njeprózninwu d̄ěławoscź cźiły narodny duch. So ßo w sjawnoscźi ßerbskej rěcźi bóle a bóle jej pschißłuschaze prawo dozpě, wo to ßo njeboczickźi jara próżowasche. Stajnje a wschud̄e rěcźesche ßerbski. Njecźinjesche, każ wjele Sserbow, hdyż chzed̄a ßebi nješto bycź dacź abo ßo naduwacź, so ßerbsku rěcź nasad staja, każ wotmjecźene khoschcźo do kucźika. Nihd̄e ßo ßwojeje macźerneje rěcźe njehańbowasche. Też w ßwójbje hajesche wuspěschnje ßerbsku rěcź, byrnjež mand̄elska druheje ßłowjanskeje rěcźe była, kotraż pak ßebi bórsy naschu rěcź psches njeho pschißwoji. Nětko je ßo bohużel khětro waschnje wutworiło, so Sserbja nochzed̄a ßwoju rěcź we wobkhod̄e a towaŕstwje trjebacź. To móżemy husto wo sd̄ěłanych a „khmanschich" Sserbach w městach a ßamo na wßach łyschecź. To je jara wobźaromne waschnje, so ßerbske starschi se ßwojimi d̄ěćźimi najprjod̄zy němski rěcźecź sapocźinaju. Schtóż w ßwójbje tama a tepta macźerńu rěcź, tón njeje hódny, so je Sserb, so jeho ßerbska semja noßy. Tak myßlesche a cźujesche Jan Hajesch. A jeho żiwjenje bě wotbłyschcź jeho narodneho smyßlenja. Jeneho tajkeho pscheßwědcźeneho a woporniweho Sserba w kóżdej woßad̄e, a lěpje by s naschim Sserbstwom stało. Pschesahe padaja nam nasche duby. Bóh dał, so by s jeho popjeła wurost krutu schtom, w kotrehoż khłódku ßo ßobustawy ßerbskeho towaŕstwa rad skhad̄uja a ßo hromad̄a po woli ßwojeho sałožerja. Njech je dale żiwe jeho mjeno w towaŕstwje, w tamnischich Sserbach. To je ßebi Jan Hajesch saßkużił. Njech wotpocźuje w měrje po wschěch serńskich běd̄enjach. Have pia anima!

S Wojerez. Poßlednju ßobotu běchu na ßwinjaze wiki 199 proßatow a 18 běhakow pschihnali. Por proßatow płacźesche po 20—42 hriwnach, běhaki po 35—56 hriwnow.

Se Spal. Blisko nascheje wßy je ßo schtwórtk popołdnju jedyn powětrowy ballon hubjeneho wjedra dla na semju puschcźicź dyrbjał. Wón bě s Bitterfelda a bě s 3 mużskimi wobßad̄eny. Ballon ßo sawali a ßo do Wojerez na żelesnizu a wot tam do Bitterfelda dowjese.

Se Etareje Darbneje. Sa sałożerja wohnja w tudomnej zyrkwi ßu d̄ěłacźerja Angela wuślěd̄ili. Spod̄iwna pschicźina je jeho pohnuła, woheń sałożicź. Wón bě ßo psched krótkim do tudomneje dobrowólneje wohnjoweje wobory samolwił, jeho samolwjenje pak ßo wotpokasa. To Angel sa wulku kschiwdu sacźuwasche a wón ßo rosßud̄i, ßo sa to wjecźicź. Wón w nozy na zyrkwine městno d̄ěsche a staru w 13. létstotku natwarjenu zyrkej sapali. Zyrkej ßo s wohnjom wscha wupuscźi a jeje drohotne starożitnoscźe ßo snicźichu. Angela ßu sajeli a Kulowskemu ßud̄ej pschepodali.

Se Skarbischez pola Mużakowa. Psched nětkotrymi dnjemi je ßo murjeŕ Gärtner se Skarbischez shubił. Wón je na poßled w Sagorju był, hd̄eż je pola jeneho rěsnika mjaßo nakupił.

S Mużakowa. 15. junija budźe ßo na tudomnym ßudnistwje Eichlerez młyn w Kobjelinje na dyrbjenske waschnje na pscheßadźowanje pschedawacź.

S Mużakowa. 28lětneho d̄ěłacźerja Schwabu, kotryż je ßo psched tyd̄enjom shubił, ßu morweho s łuże pola Wjesćańskim moście wucźahnyli. Schwaba, kotryż je dołhi cźaß khory był, je najskerje mißnywschi do łuże padnył a ßo tepił. Hižo psched létom je ßo tam ras tajke njesboże stało.

Přilopk.

* (Njedocźinkojo.) W Sohlandźe nad Sprewju ßu tśjoch njedocźinkow sajeli. Druhi d̄ień ßwjatkow ßu woni na dróży w Sohlandźe mkodym schtomikam krómy wotlemili.

* (Sso na drohowej żelesniży sajeł.) W Draźd̄anach-ßwjatkownicźku psches Prażsku drohu duzy 24lětny inżenieur Knorr s Limbacha mjes dwaj wosaj drohoweje żelesniży pschińd̄że. Jemu ßo wutrobno smjecźe, a cźeźkofranjeneho do sanitetneje hojerńje na Marschalskej dróży dowjesechu. Tam móżesche wón hischcźe ßwoje mjeno rjeź a to na scźěhwkach ßwojeho franjenja wumrje.

* (Mjaßo jěd̄aży jeleń.) Hajniski mischtr L. w Hornjej Bayerskej bě w krutej symje něhd̄e léto stareho jelenja pok sahłódnjeneho a wustateho we hłubokim ßněży leżazeho namakał a ßobu domoj wsał. Tam wbohemu skocźecźu walcźk ßyna dachu, kotreż s poskiczenej wodu pożadliwje spóżera. Potom pod wobschěrnymi khachlemi lěhwo dosta, hd̄eż ßo bórsy domjaze cźujesche. Młode skocźo ßo shraba a ßo po necźim na ßwojich wothladarjow swucźi, woßebje na hajniskeho mischtra, kotryż ßo wjele s nim helcźesche. Hdyż ßo naléczo pschibliżi, bě Hanß, każ skocźecźu rěkachu, tak skludny a pschiwißny, so ßwobodny wokoło běhasche, a hdyż jeho sawołachu, poßłuschny pschiběża, so by s ruki hajniskeho mischtra khléb a druhe khłóschcźeńki dostał. Spod̄iwne bě, so chzysche ßo jemu woßebje jatroweje kołbaßy, a hdyż ju w saku ßwojeho knjesa wucźu, wón tak dołho proschesche, hacź kusk dosta. Posd̄ischo wón ßamo ßwoju natursku słożbu tak daloko shubi, so wón niż jenoż kołbaßu, ale też jelenjazu pjcźeń żerjesche a k temu piwo pijesche. Też w druhim ßo wón jara pschemèni. Sswoju pschinarod̄enu struchliwoscź je ßo wón zyle wotwucźił a ßo s hońtwinskimi pßami pschecźelił, s kotrymiż wón s widomnym wjeßelom rad wokoło hanja. Jeli so ßo wone jemu njelube cźinja, ßo wón, hdyż je trjeba, do nich se ßwojimi rohisnami dawa.

* (108 khěżow ßo spaliło.) W pruskim městacźku Krakawje pschi ruskej mjesy je s njeked̄bliwoscźu w jenej theerowej fabriży wulki woheń nasta, s kotrymż ßo 102 khěży do procha a popjeła pschewobrocźi. 206 żid̄owskich ßwójbow je bjes wobyd̄lenja. Jedyn 80lětny żid je ßo spalił.

* (Njesboże s automobilom.) S Landawa w Pfalzy pißaja: S wotnajenym automobilom chzychu ßo schtyrjo pjekarśzy mischtrjo s jenym d̄ześćom domoj dowjescź. Na dróży automobil s zyłym wotmachom do jeneho cźeźiteho wosa sawadźi. Jedyn pjekarski mischtr bu morjeny; jedyn druhi a jeho d̄owka ßo cźeźko franischtej. Automobilowego wjednika ßu sajeli.

* (1032 cźłowjekow ßo tepiło.) W połnóznej Amerizy pschi wuliwje rěki St. Lorenza, hd̄eż je rěka 30 mil schěroka, je schtwórtk w nozy w 11 hodźinach wuhlowa parna łód̄ „Storstadt" do hobrskeje parneje łód̄e „Empreß of Ireland" we tołstej mhli sawadźiła. „Empreß of Ireland" ßo sa 10 mjeńschinow potepi. Na njej ßo hromad̄e se 413 mużstwami 1367 woßobow wjesesche. S nich je ßo jenoż 335 wukhowało, tak so je 1032 nahłu ßmjercź w żołmach namakało.

Kapitan Kendall, wjednik ponurjeneje łód̄e, praji, so je wón dła mhły na rězy sa zyły cźaß jěby na komandowanskim moście stał. Dokelż mhła pschezo bóle hustnyschе, wón skónczńje ßwojej łód̄zi sastacź da. Na dobo hwisdanje ßo blizazeje wuhloweje parneje łód̄e „Storstad" saßkyschachu, na kotreż „Empreß of Ireland" hnydom wotmolwi. Tola lédma bě sahwisdanje łód̄e „Empreß of Ireland" wuklinczało, na dobo wuhlowa parna łód̄ „Storstad" s mhły wustupi a ßwoje mózne cźełko do boka łód̄e „Empreß of Ireland" sastorcźi. Skoro zyły łód̄iny bok ßo hacź do schrubow rósdrě. Hdyż wuhlowa łód̄ do sady jěd̄eschе, ßo s wudrěnej hłubokej d̄ěru woda do łód̄e liny, kotraż ßo hnydom na bok lehny. Maschinownja ßo

hnydom ſ wodu napjelni a parne kótły rosbuchnychu. Dźeßacź mjeńſchinow po ſraženju ßo počza kódź ponórjecź. Matroſojo ſpytachu, wukhowanſke cžołmy na wodu puſchćicź, tola jenoż mało cžołmow wodu doßahny. Wjele paßažérow, kotſiž w komorach pſchi prědku kódże leżachu, ßu drje ßo ſe ſaſtorcženym prědkom wuhloweje kódże rosmjatle, druſy ßu ſaßo ſ wulkej dźéru, kotraž bě ßo wudrěła, do wody padle.

Wukhowani powjedaju, ſo ßu ßo ſe ßylnym ſtorkom ſ koża cžißli a potom na kubju běżeli. Lědma ßu khwile měli, ßo do wukhowanſkich cžołmow ßydnycź a wotjěcź. Cźi, kotſiž ßu ßo ſ woblekanjom komdźili, ßu ßo tepili. Sta ßu ßo wo ßnje tepili.

Pſchi rosbuchnjenju parnych kótłow ßo ludźo kaž rakety ſ kódże funknychu. Mjes nimi tež wěſty Lawler ſe žonu a ßynom. Dokelž móżeſche hólz pluwacź, Lawler powjedaſche, je ßo wón jenoż wo ßwoju žonu ſtarał. Wona pak je ßo jemu ſe žołmami ſ rukow ſtorhnyła a je ßo tepika.

Londonſki rěcźnik Duncan powjedaſche, ſo je hižo we kożu leżał, hdyž je dwójzy ſahwiſdacź ßłyſchał, ſchtož woſnamjeni, ſo kódź ſaſta. S koża ſkočźiwſchi je ßo rucże ſwoblekał. Maſchiny dźěłacź pſcheſtachu. Duncan na kubju wuběža, hdźež bě huſta mhła. Hróſbny wrjeſkot bě ßłyſchecź a kódź ßo ſ rjechotazym ſwukom na bok lehny. Kódźne mużſtwo ßo derje dźerżeſche. Matroſojo żaneho ſnamjenja bojoſcże njepokaſachu. Offizěrojo bjes ſtrachowanja ßmjercźi do wobliča hladachu. Kapitan na komandowazym moſcże woſta, hacź ßo kódź potepi. Duncan matroſow widźeſche, kotſiž paßažéram pomhachu; wſchelazy dachu ßwój wukhowanſki paß żónſkim, tola njebě khwile, něka jku pomoznu ßłużbu ſrjadowacź. Kódź ßo ſatraſchnje tſchaßeſche. S howrjenjom morja ßo paßažérojo do wody ſplawichu. Żony a mużojo lſchicžachu, potom ßo w cźmowej nozy ſhubichu. Duncan ßo hodźinu dołho po wodże cźérjeſche.

Jedyn ßobuſtaw wukhowanſkeho wójſka, Fowler, potepjenje kódże takle wopißuje: „Hladach runje ſ kabininym (komornym) woknjeſchkom won, hdyž na dobo něſchto cžorne wuſtupi. Wrjeſkot a pikot bě ßłyſchecź a kabina ßo ſ wodu pjelnjeſche. Wuběžach, jena holza ſ malym dźěſcźom na ruzy mje proſcheſche, ſo bych jej wukhowanſki paß dał. Scźinich to. Hdyž na kubju dóńdźech, ßo kódź tak motaſche, ſo dyrbjachu ßo poßažérojo ſa wobkoženje dźerżecź. Na to do wody ſkočźich, druſy běchu hižo do njeje ſkočźili, a dalſchi ſa nimi ſkakachu. Ras dyrbjach ßo mużej, kotryž bě ßo mje krucże pſchimnył, wutorhnycź."

Pſchi potepjenju kódże je ßławny dźiwadłowy hrajeŕ Irving ſe ßwojej żonu ßmjercź namakał. Jedyn ſtarſchi paßažér, Abbot rěkazy, hrajerjowu ßmjercź na ſcźěhowaze waſchnje wopißuje: „Setkach Irvinga po ſraženju na kódźinym khodże. Wón ſawoła: „Potepi ßo kódź?" Hdyž „haj" praſchi, wón ßwoju mandźelſku pohonjeſche, ſo by khwataka. Ta płakaſche. Hdyž chzyſche jej Irving wukhowanſki paß pſchipaßacź, ßo wón wo durje cźißny. Jeho wobliczo bě ſ krwju polate, a jeho mandźelſka bě zyle kaž bjes roſoma. Wón dyrbjeſche jej wukhowanſki paß pſchinuſowacź a ju po ſkhodże horje donjeſcź. Abbot potom do wody ſkočźi a ßo jeneje hrjady pſchimny. S wody wón Irvinga na kubi widźeſche. Wón ßwoju żonu krucże dźerżeſche, Jena żołma jeju twjerdże wobjateju do hłubiny ſtorhny."

* (Cźežke njeſboże ſ automobilom.) Chauffeur Dettmann ſ Neuſollſtedta, kotryž bě ßwojeho knjeſa do Deſſawy dowjeſł, njedźelu w nozy ſ jenym druhim chauffeurom a jenej holzu ſ automobilom na wßy wujédże. Wopojeni ßo woni póndźelu rano we 2 hodźinomaj na domojpucź podachu. Automobil do jeneho kolika ſawadźi a ßo ſwrócźi. Holza ßo ſaraſy. Dettmannowy pſchecźel ßo ßmjertnje ſrani. Dettmann, kotryž njeſranjeny woſta, nad njeſbożom ſadwělowawſchi revolver wucźahny a ßebi dwě kulzy k wutrobje tſělíwſchi ßo ßmjertnje ſrani.

* Sſywy w ſjednocźenych ſtatach połnózneje Ameriki ßu lětża rjeńſche dyźli we wſchěch prjedawſchich lětach a wulki wunoſchk lubja.

We Wuheŕſkej njeißu ßo ßywy ſ deſchcźemi wjele polěpſchiłe. Pſcheńża je ſ wjetſcha ßłaba a ßrěnja, rożka ßrěnja, womß a jecźmjeń ſtaj dobraj abo ßrěnjej. Pſcheńża ßněcź hroſy. Majß, běrny, łuſcźiny, winowe pjeńki a ßad ßo derje roswiwaju.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. 84 lětna rentu doſtawarka Erneſtina Krenzowa, kotraž w domje pſchiſtajeŕki ſwudowjeneje Leſchzyneje na rěſniſkej haßy w Budyſchinje bydli, bě loni naſymu cźežko ſkhoriła. Teho dla wona Leſchzynej ßwoju nalutowarſku knižku wo 725 hriwnach ſ próſtwu pſchepoda, ſo by ßebi dań daka wuplacźicź a potom jej wotedaka. Leſchzyna, kotraž ßebi myßleſche, ſo Krenzowa bórſy wumrje, pak ßebi pſches ßwoju wukubłanſku dźowku Hauffez zyłu ſumu ſ danju = 751 hr. na knižki wuplacźicź da. S teho wona 500 hr. do jenych jej ßłuſchazych nalutowanſkich knižkow a 200 hr. do nalutowanſkich knižkow Hauffez ſapißacź da. 12. januara 1914 Krenzowa ſhoni, ſo ßu ßo jejne pjenjeſy ſ knižkow wuplacźiłe, a hnydom wěz poliziji woſſewi. Leſchzynu ſajachu a ławniſki ßud ju 30. jannara k jaſtwu na 5 měßazow ſaßudźi. Jejne powołanje pſchecźiwo wußudej ßo ſacźißny.

S wójnſkeho konja
na
kemſchazu klětku.

Sso huſto ßłyſchi khwalicźi
Tón ſdobny porjad kemſcheŕſki,
Kiž w Budeſtezach je,
Kak rjadnje k zyrkwi ſtupaju,
A ſaßo pěknje po rjadu
Tam khodźa wote miſche.

Tón porjad jako wojeŕſki
Wot koho ßu troſch nawukli
Cźi ſdobni kemſcherjo?
Na tajke waſche proſchenje
Mjes ludźimi tam ßłyſchicże
Dźě tole powěſtwo.

Jón' w Budeſtezach na farje
Najrjeńſcha knježna kcźéjeſche,
Kaž róża ſaronſka;
To nětko damne lěta ßu;
Pſched wójnu ßydomlětneju
Tam běſche ſakcźéła.

A pſchemo wſchej tej rjanoſcże
S njej mika duſcha ßwěcźeſche
We waſchnjach, počźinkach,
Tu dobrocźiwu duſchinku
W wſchěch thudych khěžkach khwa-
We dźaknych wutrobach. [lachu.

A nawoženjo woßobni
We ſahorjenej luboſcźi
Sso pſchitulachu k njej;
Pak wona, hiſchcże mkoduſchka,
Na pſchijatk ßlubnoh' pjerſchcźenja
H'ſchcże njepomyßli ßej.

A w lěcże krwawnoh' nadpada,
Kiž ſły ßo na Bukezy ſta
Wot wójſka khěžorſkoh',
Sso jéſdny wotrjad rakuſki
Na Budeſtezy pſchiwali,
Ssej pſchebytk nucźejo.

Na faru knjeſej Běmarjej
Duž mkody wyſchſchi ſ Wuheŕſkej
Sso do kwartěry da.
Tón fararjej bě ſpodobny,
A jeho knježni dźowcźicźzy
Dla mikoh' pſchiſtoja.

A w duſchi tymaj mkodymaj
Sso ſaſyboli ſbóžny raj.
We ſerjach luboſcźow;
Duž ßyllate bě dźělenje,
Hdyž mkodźenz wotßal dyrbjeſche
Do dalſchich běđźenjow.

„Kaž dołho budże wójna tracź,
Ssej njemóżemoj ſawdawacź
Na ſbóžnu ženitwu.
Hdyž Bóh pak w bitwach ſdźerži
Kaž ſ wichorom ßej po tebje [mje,
Po wójnje pſchijédu." —

A hdyž bě wójny ſkónczenjo,
Tón ßwěrny mkodźenz wrócźi ßo
Se ſpěchom k fararjej.
„Ssej, knježe, horzo wuproſchu:
Tu pěknu knježnu Hilźicźku
Mi dajcże k mandźelſkej!"

„Knjes Klawßnarjo", nan wot-
„To žadanje naß počźeſcźi; [molwi,
Pak wuſnacź dyrbju wam:
Tu naſchu Hilźu pobożnu
Ja wójnſkom knjeſej żanemu
Na żeńtwu njewudam."

„Noż Boži wotrocźk duchowny
Nam budże ſa nju pſchijaty
Sa prawoh' mandźelſkoh'.
Haj byſchcże był nam witany
Hdyž w zyrkwi mohli ßłużicź wy
Sa Boże kraleſtwo." — —

Hlej, ſchto ßo njenadźizy ſta?
Tón wyſchk ßwój mjecź ßej wot-
A ſhroni ſ wjeßelom: [paßa
„Ssym pobył w wulkich ſchulach
Hdyž wuknył ßym na lěkarſtwo ['žo,
Pſched ßwojim wojeŕſtwom."

„Chzu hicź na univerſitu,
We Lipſku pilnje wuknycź chzu
Na Boże měſchniſtwo;
Hdyž pruhi derje wobſteju,
A cźeſtne pißma doſtanu,
Po Hilźu wrócźu ßo."

A ſ pilnoſcźu wſchej horliwej,
Po wojeŕſku k njej ſwucźenej,
Wón bórſy wuwukny.
Knjes nan joh' ſradny powita:
„Njech Hilża w Božim mjenje ma
Nět pjerſchcźeń njewjeſtny!"

Do Budyſchinka ſ woprědka
Bu ſtajeny ſa prědarja,
Hdźež khwalbu dobu ßej;
Sa pomoznika nanowoh'
Wot tam do zyrkwje wſachu joh'
Do Budeſteczanſkej.

Po ßmjercźi ſtaroh' fararja
Joh' Budeſteczan woßada
Ssej rady wuſwoli.
Wón běſche prědał horliwy
A duſchow paſtyŕ wubjerny
Tón wójnaŕ prjedawſchi.

Hdźež ſamrócźi ßo pſchekora,
Wſchě njeluboſcże ſpohaſcha
Wón ſ waſchnjom měrniwym;
Sa wudowy a ßyroty
Wón ſaſtaraŕ bě ſpomožny
We duchu mikotnym. —

Tón je, kiž porjad kemſcheŕſki
Tón ſpodobny tam rawucźi,
A pěknoſcź khwalobnu,
A dźenßa h'ſchcże ta woßada
Na njeho ſ cźeſcźu ſpomina
We dźaknym pomnjecźu.

Radyßerb.

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khěžorskej drósy 11.

Wschědnje
wot 4 hodźin popołd. hacź do 11 hodźin wječor

wulke pschedstajenje

: najnowšcheho dokonjenja :
šwětłohrajerskeho umělstwa.

Kóždu šobotu a šrjedu šo programm pscheměni.

Koßy

kaž jěd rěsaze, porucza koßaty

Ssmoleŕ

na bohatej haßy cźißło 16 w Budyschinje.

Smolerjec knihićišćernja

w Budyschinje w šerbskim domje

knihi, sliczbowanja, visitne a pscheproschenske khartki, sastojnske formulary, wustawki, blidne spěwy atd.

we wschěch rěcźach derje a tunjo cźischezi.

Dalokorěcźak cźißło 687.

Rumowanske wupschedawanje bubonatych šynowobroczakow

po najtunischich płaczisnach.

Robert Hahn,

maschinska fabrika w Budyschinje.

Do Krjebje a wokolnosczе!

S Bunzlawy a Wjeski je doschoł:

1 dwójny waggon tonowych tworow

kortowych schłow, kortow a rołow wschěch wulkosczow.

Wschě šo trjebaze druźiny šu saßo na składze.

G. Urban w Krjebi.

Wosjewjenje.

Sa podpjeru a dowěru, kotraž je šo mojemu drohemu mandźelskemu w 3 lětach jeho pschekupskeho skutkowanja we Wulkich Sdźarbch dostawaka, šo najwutrobnischo dźakuju, wschitkim jeho dotalnym wotebjerarjam k wjedźenju dawam, so

pschekupstwo šwojeho mandźelskeho dale powjedu.

Nadźijam šo, so po njewotczakanej srudźazej šmjercźi mojeho droheho mandźelskeho jeho wotebjerarjo jeho pschedawarni šwěrni wostanu a so budźa mi tu šamu dowěru a podpjeru spožczowacź, kaž prjedy jemu. Budu šo šwěru prózowacź, so bych kóždeho wotebjerarja w kóždym nastupanju spokojiła.

Marja swud. **Hajeschowa**
we Wulkich Sdźarach.

WYBERT-TABLETTEN
Name gesetzlich geschützt

Kedźbu!

Wjele stow spěwarjow a spěwatskich towatstwow jenomnšlnje wubjerne šamownosczе **Wybertowych tablettow** na schiju wobšwědcza. Jašnosczе a móz hłoša šo hnydom s wužiwanjom Wybertowych tablettow dozpije Jedyn pospyt pschešwědczi. Dostacź we wschěch haptykach a drogownjach po 1 mk.

Nowosczе

chenillowych rubischczow

a chenillowych schawlow

šu doschle. Wězy šu najlepscheje hódnosczе a krašnych mustrow

Otto Osswald
na kamjentnej haßy 7.

G. Urban

w Krjebi

wotdźělenje: **jěsdne koła.**

Wulka dźělba

jěsdnych kołow,

prěnjoklaßnych snamjenjow je doschła.

Dürkopy, Phänomen, Worjoł, Allreigst, Burussa, Molto.

Jěsdne koła se šwobodnym běhom hižo po **60.—** mk.

Dobre mantle po **2.95,** schlawch po **2.00** mk.

Tołste moßasne latarnje **2.75** mk.

Sswjedżeń sa snutskowne mißionstwo

ßo ßwjeczi **njedżelu 14. junija w Hußzy.**

Popołdnju w 2 hodż. ßerbske ßwjedżenske kemsche, prědar k. farar Mjetwa ſ Bukez, popołdnju w 4 hodż. němske ßwjedżeńske kemsche, prědar k duchowny Eder ſ Budyschina.

Wschitkich pschecželow ważneho skutka snutskowneho mißionstwa pscheproscha najwutrobnischo

zyrkwinske prjódstejerstwo.
Handrik, farar.

Pscheproschenje
k pschednoschkej
wo nałożenju elektrizitety w hospodarstwje a pschemyßle
w hoscżenzu w Bukezach (w Burkhardtez hoscżenzu) :: ::
njedżelu 7. junija popołdnju w 4 hodż.

wuhotowany wot **Budyskeje měschczańskeje elektrizitetneje dżełarnje.**

Mjes druhim budża ßo **warjenje w elektriskej kuchini** a wschelake w hospodarstwje ßo trjebaze aparaty ſ elektriskim cżerjenjom pokasowacż.

Sastup darmo!

Pschednoschk śmėje knjeni **Oskowa** ſ wobkhodżerńje sa wużiwanje elektrizitety. Wschitzy interesentojo, wosebje żony ßo k temu pschecżelnje pscheproscheja.

Dżełarńska direkzija Budyskeje elektrizitetneje dżełarnje.

Nadżija,

serbske towarstwo w Rakojdach,

motměje **njedżelu 14. junija** pola Zendżic wot 1/2 4 hodżin zhromadżiznu, na kotrejż knjez farar Mrózak-Hrodźiščanski přednošuje. Wo prawje bohaty wopyt prosy

předsydstwo.

Sserbski musej

wotewrjeny kóżdu 1. a. 3. njedżelu měßaza wot 1/2 11—12 hodżin.

Dla spuschczenja seperatorow pschedawam

planetowe seperatory

100 ltr.

po jara tunej płaczisnje.

Rob. Hahn,
maschinska fabrika w Budyschinje.

Kón

bruny, walach, 9 létny, do cżežkeho cżehnjenja je na pschedań w Wujeżku cżišło 39 pola Bukez.

Kóń

je ſ gratom a wosom abo bjes teho tunjo na pschedań we **Wjeleczinje 206.**

Bukečanske serbske towarstwo

zmėje **njedżelu 7. smažnika** w 4 hodż. posedżenje.

Dnjowy porjad:

1. Jednanje wo wobdżělenju při hołdowanju krala w Draždżanach.
2. Posmjertna pokładnica.

Hosćo su wutrobnje witani.

Předsydstwo.

Sahrodniska żiwnosczż

ſ něhdże 14 kórzami pola a łuki, 1 kórzom łeża, maßiwnymi twarjenemi, wyßokej wopalnej kaßu je dla wobßedżerjowoje khorowatosće na pschedań. Wscho dalsche je shonicż w Lipiczu cżišło 40 pola Minakała.

Derje sdżerżane

domske

w Nowej Ssmjerdżazej łeżna korczma, 10,80 dołhe, 6,97 schěroke, 1 poskhod paženy, se ßwißlemi w domowinskim stilu, kotrež ßo k nowotwarej trjebacż hodża, ma ßo k wotkamanju hacż do 20 junija t. l. pschedacż. Dalsche je shonicż pola twarskeho mischtra Rocha w Ssernjanach pola Rożanta.

Sslomu

k saßłanju a pizowanju pschedawa **Hunnius**
na ßwobodnym kuble w Jeschizach.

Gustav-Adolfski ßwjedżeń
w Rakezach.

Létny ßwjedżeń Budyskeho pobocżneho towarstwa Gustav-Adolfskeho wustawa budże

ßwjedżeń ßwjateje Trojizy
7. junija t. l.

popołdnju w Rakezach; w ßerbskej Bożej ßłużbje 1/2 4 hodż. śmėje knjes farar Mrósak-Budyschinski ßwjedżeńske prědowanje, w němskej Bożej ßłużbje w 5 hodż. knjes farar Pfeiffer ſ Czech ßwjedżeńske prědowanje.

S pschisamknjenjom k zyrkwinskemu ßwjedżenjej budże lětuscha hlowna shromadżizna w hoscżenzu „Sakskeho doma."

Dnjowy porjad: Narěcż pschedßydy; létna rosprawa; létne sliczbowanje; wólby.

Wschitzy pschecżeljo pożohnowaneho dżěła luboscże na evangelskich wěrybratrow w rosprascheńju ßo wutrobnje pscheproschuje.

Zyrkwine pschedstejicżerstwo w Rakezach,
farar Gólcż.

Gustav-Adolfske pobocżne towarstwo w Budyschinja a wokolu.,
wyschschi zyrkwiny radżicżel Rosenkranz pschedßyda.

Domowinske hry w Błótach
w Bórku.

Protektor: Kral. krajny radżicżel ßwobodny knjes ſ Wackerbarth.

Dżiwadło pschi Winzerez domje.

Potajny kral.

Cżinohra w 2 jednanjomaj wot Ewalda Müllera.

Wumělzowski wodżer: Hendrich Frey.

100 ßobuskutkowarjow. 100 ßobuskutkowarjow.

Hrajne dny: **Njedżelu popołdnju** wot **3—5 hodżin.**

Płaczisny městnow: 50 pjenjezkow. 1 mk. a 1.50.

Wobkhodne městno: Winzerez dom w Bórku w Delnjej Łužizy.

Domojjesba ſ Bórka 7,04 psches Khocżebus ſ Błótowskej żelesnizu.

Khežkarska żiwnosczż

ſ polom a sahrodu je se żiwym a morwym inventarom na pschedań w Cżornym Hodlerju cżišło 99 pola Radworja.

Dwě żiwnosczi a burske kubło
na pschedań!

1 żiwnosczż ſ 12 kórzami dobrych leżomnosczow, maßiwnymi twarjenjemi a se żiwym a morwym inventarom,

1 żiwnosczż ſ 25 kórzami dobrych leżomnosczow, maßiwnymi twarjenjemi a se żiwym a morwym inventarom, każ tež

kubło ſ něhdże 50 kórzami pola a łuki, maßiwnymi twarjenjemi a se żiwym a morwym inventarom hnydom se ßwobodnje ruki na pschedań. Dalsche je shonicż pola **Pawlika w Rakezach.**

Młodscha

hosposa

ßerbskeje rěcże mózna, ßo hnydom abo k 15. junijej na mjeńsche kubło pyta. Dalsche je shonicż we wudawarni Serbskich Nowin.

Młoda

ßłużobna holza

hacż do 17 lět stara, ßo do ratarstwa pyta w Żicżanskich stronach. Dalsche je shonicż we wudawarni Serbskich Nowin.

Pohoncż ßo pyta.

Dokelż nětcżischi pohoncż do wojakow dże, ßo na jeho městno druhi pyta, kotryż konje derje wothladuje, rolu derje dżěłacż a ſ ratarskimi maschinami wobkhadżecż wě. Wón móże woženjeny abo njewoženjeny bycż.

Ryczerkubkowy najenk **Ssmoka** w Schworsdorfje pola Kamjeńza.

Adresse: Rittergutsp. Schmole in Schworsdorf bei Brenna i. S.

Kucharki. stwinske a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródżne dżowki, holzy k ßwinjom, wotrocżkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dżełacżerske ßwójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnjej haßy 1 na rógu khežorskeje drohi w cżrijownji knjesu Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

(K temu cżišłu pschikoha.)

Pschiłoha k czišłu 23 Serbskich Nowin.

Sobotu 6. junija 1914.

Płaczišny rěsneho słotu na Draždžanskich słótnych wikach.

4. junija 1914.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Słótne druzyny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	50—51	94—98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	44—48	86—90
3. šrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	38—42	80—84
4. šnadnje pizowane łóžbeje starochy	31—37	69—78
Jałowzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałowzy, najwjetšeje rěsneje hódnosće	47—50	88—93
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	41—45	82—86
3. starše, wukormjene kruwy a šnadnje wuwite młódše kruwy a jałowzy	37—49	76—79
4. šrěnjo pizowane kruwy a jałowzy	32—36	72—76
5. šnadnje pizowane kruwy a jałowzy	25—30	63—70
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetšeje rěsneje hódnosće	49—50	90—93
2. šrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	44—47	84—87
3. šnadnje pizowane	39—43	79—82
Čzelata:		
1. najlěpše z mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	62—65	102—105
2. šrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	54—60	94—100
3. šnadnje wuwite wot zyza	45—50	85—90
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schižnjenjow w starobje hač do 1¼ léta	44—45	56—57
2. mjaßne	43—44	56—57
3. šnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	42—43	55—55

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy bowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 23. meje 1914. wot hr.	wot nj.	hač hr.	hač nj.	W Lubiju 4. junija 1914 wot hr.	wot nj.	hač hr.	hač nj.
Pšenica . . . . . běła	—	—	—	—	—	—	—	—
„ . . . . . žołta	—	—	—	—	9	40	10	10
„ nowa	9	25	10	—	—	—	—	—
Rožla	—	—	—	—	—	—	—	—
„ nowa	7	50	8	15	7	60	8	10
Jeczmjeń . . . 50 kilogr.	—	—	—	—	6	60	7	90
Wows	6	70	7	80	6	80	7	60
„ nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hród	11	—	20	—	18	—	20	—
Woka	11	—	12	—	9	—	10	50
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka	17	50	19	50	22	—	23	—
Běrny	2	—	2	50	2	10	2	40
Butra . . . . 1 kilogr.	2	60	2	80	2	40	2	60
Pšeničzna muka 50 „ . . .	11	—	18	25	15	—	19	—
Rjana muka . 50 „ . . .	10	25	13	—	11	—	13	—
Ssyno . . . 50 „ . . .	2	60	3	30	2	50	3	—
Ssłoma . . 100 „ . . .	3	25	3	50	3	—	3	60
Proßata 936 schtuk, schtuka . .	12	—	13	—	—	—	—	—
Pšeničzne wotruby . . . . 50 kilogr.	5	75	6	—	5	40	5	90
Rjane wotruby 50 kilogr.	5	60	6	25	5	80	6	20
Pšeničzny gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Rjany gris	6	65	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 5 nj., schtuka 7 nj.

W Budyschinje płaczeše: tórz pšenicy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., žołta — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 14 hr. 20 np. hač 14 hr. 96 np., tórz rožki po 160 puntach 11 hr. 76 np. hač 12 hr. 24 np., nowa: 12 hr. — np. hač 12 hr. 32 np., tórz jeczmjenja po 140 puntach: 10 hr. 85 np. hač 12 hr. 04 np.

Wiežne płaczišny w Kamjenzu.

4. junija 1914.

Po 50 kilogr.: Rožla wot 8 hr. — np. hač 8 hr. 50 np., pšenica wot 9 hr. 50 np. hač 10 hr. — np., jeczmjeń wot — hr. — np. hač — hr. — np., wows wot 6 hr. 50 np. hač 8 hr. 40 np., jahły wot — hr. — np. hač — hr. — np. hród — hr. — np., šyno (stare) — hr. — np. (nowe) 4 hr. 20 np., běrny — hr. — np. hač 8 hr. 20 np., šłoma (100 kilogr.) 3 hr. — np., butra (1 kilogr) wot 2 hr. 20 np. hač 2 hr. 50 np., jeja (mandl) 1 hr. 5np.

Wjedro w Londonje 6. junija: Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smjeje rano w 7 hodźinach duchowny Tyschek šerbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodźin farat Räda šerbske a w 10 hodźinach němske predowanje.

Tydźeńske sastojnske dźěła smjeje duchowny Tyschek.

Wórowani:

W Michalskej zyrkwi: August Herman Hennig, hosp. pomoznik w Lipiczu, se Selmu rodź. Donatez w Libuchowje. — Adolph Tschiberski, dźěłaczer na Židowje, z Marju Ernu rodź. Beckez, schwalczu tam. — Ernst Gustav Pětschka, žiwnosćer a skałowy wobšedźer w Kósłach, z Marju rodź. Ramschez w Dobruschi. — Richard Preuska, bürowowy pomoznik w Czichońzach, z Martu Hańžu rodź. Bartez w Budyschinje. — Khorla Wukasch, fabrikski dźěłaczer w Dobruschi, z Hanu Martu rodź Brodźiz, fabr. dźěłaczerku w Dźěžnikezach.

S druhich wošadow: Pawoł Roj, bürowowy pomoznik w Dźěchorezach, z Mejtu Jakubez w Hodźiju. — Pawoł Sběžny, skałar w Czetwjenych Nošlizach, z Jdu Michalkez tam. — Pawoł Michalk, skałar w Halschtrowje, z Hilžbjetu Miklischez tam. — August Herman Kaufer, rěsnik w Hornjej Wjasońzy, z Jdu Floru Rychtarjez w Nowej Wšy. — Emil Gustav Brint, žiwnosćer w Hnaschezach, z Marju Měrschez tam. — Khorla Jan Mikela, žiwnosćer w Koblizach, z Marju Leschawiz we Lahowje. — Jurij Rajnik, samkar we Wulkej Dubrawje, z Marju rodź. Hentschelez tam. — Adolf Zyž, pórzlin. wjerczer w Khrósće, z Hanu Hedwigu rodź. Wicźasez we Wulkej Dubrawje. — Pawoł Herm. Stuka, fabrikski blidar w Minakale, z Madlenu swud. Zyžowej, kubletku w Minakale. — Bjedrich August Rychtar, hródźny schwajzar w Čzarnezach, z Mejtu Jdu Klimantez w Pomorzach. — Pawoł Herman Cžěßla, póstski póšelnik w Kolwasy, z Hanu Ernstinu Měrczinkez, schwalczu tam. — Khorla August Hübner, kublet w Hajnizach, z Marju Selmu Wesarjez w Mjeschizach. — Gustav Juuka, bětnar we Wusedze, z Lejnu Ladźiz w Lěsku — Marczin Israel, žiwnosćer we Wjelečzinje, z Gustlu Emmu Krawzez w Sahłowje. — Willy Wermka, sastojni na dróhowej železniznu w Barlinje, z Irmu Scholczu w Suborniczy. — Fedor Seehausen, kublet w Rüssenje, z Hanu Lejnu Ssykoriz w Brěsezach. — Jan Bohuwěr Bjedrich, hosp. pomoznik w Kolwasy, z Nejsu Kowarkez w Brěsezach.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Klara Gustla, Khorle Herm. Schöny, blidarja w Hrubjelczizach, dź. — Marja Hilžbjeta, Otty Augusta Scholty, dźěłaczerja na Ssokolzy, dź. — Hilžbjeta, Bjedricha Schewza, kowarskeho mischtra w Bórku, dź. — Ernst Artur, Ernsta Artura Fausty, kublerja w Hornjej Kinje, š. — Pawoł, Powoła Pětscha, žiwnosćerja w Sréschinje, š.

S druhich wošadow: Hugo Rudolf Emila Goschmana, kublerja w Delnim Hunjowje, š. — Elsa, Khorle Augusta Marxa, khěžerja w Dobranezach, dź. — Frida, Jana Jlijaša, skałarja w Spytezach, dź. Jan Herbert, Richarda Ditricha, cžěßliskeho polěra w Małej Huszy, š. — Ernst Artur Richard, Willija Hultscha, wobšedźerja rěsała w Dreczinje, š. — Max Willi, Gustava Adolfa Bergera, skałarja w Zokowje, š. — Carmen Jlsa, Otty Marxa Schwarzkopfa, wobydlerja a revisora w Scheschowje, dź. — Emma Frida, Khorle Cžecha, hornczeršteho pomozuika w Bóschezach, dź. — Gerhard, Ernsta Reichela, tšechikryjerja w Kschiwej Borschczi, š. — Hilža, Augusta Parjenza, fabrikskeho dźěłaczerja we Wulkej Dubrawje, dź. — Kurt Hanš, Rich. Hura, khěžerja w Khrósće, š. — Klara Hańža, Khorle Worma, hrabinskeho hajnika w Minakale, dź. — Marta Emma, Powoła Klima, kublerja a hosczenzarja w Bukezach, dź. — Willi Marczin, Ernsta Kruparja khěžerja w Nowej Wšy, š. — Elfrida Erna, hospod. pomoznika Holnika w Stróži p. Hucžiny, dź. — Gerhard, žiwnosćerja Cžěßle we Bukojnje p. Hucžiny, š. — Ernst Richard, Ernsta Mróša, dźěłaczerja w Drožđžiju, š. — Frida, Augusta Homoły, krawza w Hrodźischczu, dź.

Zemrjeli:

W Michalskej wošadze: 2. junija: Fryz Heinz, njemandź. š. na Židowje, 2 m.

W druhich wošadach: Bruno Rychtar w Brěsy, 8 m. 3 d. — Jurij Hejna, khěžkat a dźěłaczer w Bóschizach, 43 l. 7 m. 6 d. — Khrysta Scholczina, piwarskeho mischtra Scholty w Njeßwaczidle, mandź., 64 l. 8 m. 13 d. — Richard Waktar w Holeschowskej Dubrawje, 5 m. 22 d. — Gustla Rojtschez we Lusy, 19 l. 8 m. 6 d. — Powoł Wakttat, Jurja Bittermana, murjerja w Kschiwej Borschczi, š., 8 l. 8 m. 11 d. — Frida Marta, Augusta Czecha, žiwnosćerja w Lipiczu, dź., 7 m. — Gustla rodź. Schewzez, Franza Grunerta, pschekupza Eibawje, mandź., 23 l., polhow. w Klukschn. — Madlena swud. Khěžorka we Hrodźischczu, 87 l. 7 m. 10 d.

Zyrkwinske powjesče z Hodźija.

Swjedźeń šwj. Trojizy smjeje rano ½7 hodź. duchowny Voigt šerbsku spowjednu wuczbu, ½8 hodźin stud. theol. Vetter z Budyschina němske a ¾9 hodźin farat Kschižan šerbske predowanje.

Popołdnju w 2 hodź. katechismušowa wuczba za šerbsku mužsku a žónsku młodźinu.

Zyrkwinske powjesce ſ Budestez.

Sswjedźeń ßwjj. Trojizy smĕje farat Domaschka rano w 7 hodźinach ßerbsku spowjedź, dopołdnja we 8 hodźinach ßerbske a 1/2 10 hodźin němske prědowanje.

Popołguju w 2 hodź. smĕje farat Domaschka wuczbu ſ němskej žónskej młodoscu.

Popołdnju 1/2 2 hodźin shromadź. kscheścź. towarstwa žónskeje młodoscze.

Ssrjedu wjeczor we 8 hodźinach shromadźizna kscheścźanskeho towarstwa mužskeje młodoscze.

Schtwórtk rano w 6 hodź. wulĕt kscheścź. tow. žónskeje młodoscze.

Schtwórtk wjeczor 1/2 8 hodźin shromadź. kscheścź. žónskeho towarstwa a to w Roswodezach w Gruhlez hoscźenzu.

Włoßy barbjazy cześak

Sakońšzy schkitany. Njedoscźĕhnjeny w trjebanju.

Barbi schĕdźiwe abo cźerwjene włoßy žołte abo cźorne.

Sa njeschkódnoscź ßo rukuje. Sso lĕta dołho trjebacź hodźi.

Scht. 3 hriwny na póstske dobracze.

R. Drechsel w Draždźanach Nr. 6

Kurfürstenstraße.

Th. A. Wällnitz naslĕdnik

mĕjeczel: J. Hanekamp

Telefon 405. w Budyschinje na ßukelnskej haßy 9.

Meblowy etablissement

ſa

nadobu w bydlanskich a ſpanskich ſtwach,

kaž tež

kuchinske a małe meble

Dospołne wuhotowanje ſa njewjesty

Najwjetschi wubjerk w Budyschinje,

Ssamna tapezĕrarńja.

Hódne dźĕło. Najtuńsche wobliczenje.

Pschichódne płaczenske wumĕnjenja.

A. & W. Neuhahn

w Budyschinje

na ßerbskej haßy 4. Telefon 449.

poručataj

kwaßne dary,

ßwjedźenske dary,

jubilejne dary

w najbohatschim wubjerku

po najtuniſchich płaczisnach.

A. & W. Neuhahn

Sa kwaßne dary

poručza

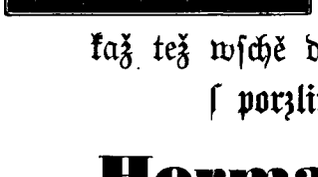

jĕdźne ſerwißy,

khofejowe ſerwißy

kaž tež wſchĕ druhe wĕzy **k darjenju** ſ porzlina a kamjeniny.

Hermann Gläsel

pschi lawſkich hrjebjach 4,

w Budyschinje w ßerbskim domje.

Spĕwarske,

ßerbske a němske,

jednorje hižo po 2 a 3 hr. a woßebnje do cźelazeje koże

ſwjaſane hižo po 6 hacź do 10 hr. ßu na pschedań

we wudawarni Serb. Nowin.

„Na zylym cźĕle bĕch

ſ lischawu

pokryty, kotraž mje ſ wĕcźnym ßwjerbjenjom w nozy a wo dnjo cźwilowasche. Sa lĕdma 2 njedźeli je **Zuckerowe patent. lĕkarske mydło** khoroscź do zyła wotſtroniło. Tole mydło njeje 1.50 mk., ale 100 hriwnow hódne. Serżant M.“

Kusk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßylnischa forma). K temu **Zuckoh kreme** (niz tucźnjaza a mika) 75 pj. a 2 mk. w **Budyschinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog., **Oty Engerta, bratrow Mĕrſchez** naßlĕd., **Strauch a Koldy.**

Kožane twory

kupuja žo najlěpje w spezialnej pschedawarni kožanych tworow

Stajnje wulki wubjerk, krucze sprawne poštuženje a tunje płaczisny sa

koffry, pnežowanske tosche, neßeßäry, žonjaze tosche a paßy schulske tosche sa hólzow a holzy, schuleŕske mapy, pißanske, aktowe a hudźbne mapy, listownje a zigarowe tosche, portemoneje, ßlě, nakhribjetne měchi a gamasche atd. namakacże

w spezialnej pschedawarni

sa Offenbachske kožane twory

Telefon 587.

C. Alberta, měješczela **Khorle Bahle,** ßedlarskeho mischtra

w Budyschinje, pschi lawskich hrjebjach 10.

Kupne wuczinjenja, hypothekske liscziny, testamenty

wudźěkuje

prawny bürow **Kobana** pschi žitnych wikach 4.

— Rěczu ßerbski. —

Wolijowe barby

wschěch snatych nuanßow, hnydom k barbjenju hotowe, derje a twjerdże skhnyjaze,

moleŕske a murjeŕske barby, terpentinowy wolij (němski a franzowski), **lanowolijowy firniß,** jara derje a twjerdże skhnyjaty. **jantarjowe laki, kopallaki, damarlaki, želesowe laki, Kölnski klij** kaž tež **murjeŕski kalk, drobnu krydu, gyps, portlandski zement, najlěpschi karbolineum, barbicże** wschěch druźin, **schablony** sa **molerjow** a **murjerjow**

porucza a ma pschezo na składże po najtunischich płaczisnach

Emil Měrsch, drogowe klamy

24 na kamjeńtnej haßy 24.

Błyskowe jěsdne koła

snateje hódnosczе

dospołnje a s torpedowym ßłobodnym běhom hižo po 68 mk.

Pneumatiki, latańnje a wschón pschißłuschk

najlěpscheje druźiny po najtunischich płaczisnach.

Wuporjedźenje wschěch systemow

jěsdnych a motorskich kołow.

Saniklowanje a emaillowanje najruczischo.

Błyskowe pjerate ßyczowe matrazy,

kotrež ßo po měrje sa kóždе łožo dźěłaju.

Thomaßez bratraj

w Budyschinje

na kamjeńtnej haßy 16. — Telefon 363.

Horjanske praßowane wuhlo

najlěpsche narunanje sa **drjewo** a druhe **wuhlo,** derje wußuschene 1000 kruchow po **7.—** mk., porucza

Horjanska wuhlowa praßowarnja

na Horje pola Njeßwaczidła.

K barbjenju hotowe rybowane

wolijowe barby

we wschěch swuczenych nuanßach, derje a twjerdże skhnyjazych, k barbjenju khěžorw, schpundowanjow atd.

moleŕske a murjeŕske barby

pod **kalkom** a **ßwětłom** wobstajne,

laki, firnißy, barbicże (pinsle) wscheje druźiny, schablony atd.

porucza tunjo

en gros **Otto Engert** **en détail**

Telefon 33. **drogowa a barbowa pschedawarnja.** Telefon 33.

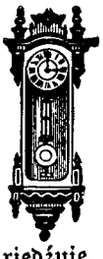

Kóždy, kotryž chce ßeb **dobry a tuni czaßnik** kupicź, abo kotryž chce ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dże k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawske haßy 5.

Jencz pschedawa a porjedźuje, sa swoje dźěło sprawnje cukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, s płaczisnami wupołożene, wobhladacz.**

Visitne khartki

czischczi spěschnje a tunjo

Gsmolerjez knihicziscziczetnja.

Nowe wotewrjenje!!

Subjaze praxis **K. Pehsa** w Budyschinje, na **bohatej haßy 10,** ſ nutskhodom na krótkej haßy.

Zuſe ſuby wſchěch ſyſtemow

Plomby koždeje družiny.
Suby ßo wuſtojnje wuźahaju.
Lahodny wobkhad. — Poměrne płaćišny.
Hižo 10 lět ßamoſtatny.

Kóſlaze kóžki

kaž tež wſchě

druhe družiny

:: **kožow** ::

kupuje

po najwyſchſchich płaćišnach

Heinrich Lange

pſchi žitnych wikach 11
a pſchi zyrkwinym naměſćze 4.

Koprowe kótły a pónoje, khachlonki, warne ßudobja,

dźěła w palerńjach
a wſchě do kopornikarſtwa ßłuſchaze
wuporjedźenja
po tunich płaćišnach
pola

A. W. Piruſa

mějećela **Pawola Urbana**
kopornikarja
w Budyschinje na ßerbſkej haßy 8.

Spytajćże

ras, proſchu, moje

palene khoſeje.

Wone ćišće ßkodźa, aromatiſzy wonjenja, ßu ſpore a tunje.

Moritz Schmidt

na khěžorſkej droſy 11.
na theaterſkej droſy 4.

Sserbſke a němſke ſchulſke biblije

teho runja

wěrowanſke biblije

ſ wulkim a drobnym pißmom ßu dóſtaćź

we wudawarńi
Serbskich Nowin.

Franz Marschner

ćaßnikar w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſkład **ćaßnikow** a **ćaßnikowych rjećazow**
k dobroćiwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaćišny.

Želeſniſki jěſdny plan.

S Falkenberga do Kohlfurta.

S Falkenberga			7,17	10,11	2,56	4,45	5,48	8,48
Ruhland		6,24	8,55	11,29	4,21	5,39	7,23	10,05
Čzorny Kholmz		6,50	9,34	11,56	4,47		8,05	10,31
Wojerezy	4,47	7,01	9,52	12,17	4,59	6,08	8,15	10,43
Las	5,05	7,14	10,10	12,35	5,13			10,59
Delni Wujeſd	5,16	7,24	10,21	12 46	5,23			11,09
Klětno	5,25	7,32	10,32	12,55	5,31			11,17
Hórki	6,14	8,20	11,29	1,48	6,10	6,58		12,01
Do Kohlfurta	6,49	8'53	12,06	2,22	6,43	7,22		12,38

S Kohlfurta do Falkenberga.

S Kohlfurta	4,00		7,30	8,25	0 30	1,05	7,05	11,25
Hórki	4,32		8,03	8,47	1,03	1,35	7,41	11,53
Klětno	5,12		8,51	—	1,50	2,33	8,31	12,29
Delni Wujeſd	5,21		8,59	—	1,58	2,44	8,42	12,37
Las	5,31	7,13	9,09	—	2,07	2,57	8,53	12,46
Wojerezy	5,50	7,23	9,21	9,31	2,22	3,31	9,15	1,01
Čzorny Kholmz	5,5	7,37		—	2,31	3 40	9,25	1,09
Ruhland	6,24	7,52		9,56	2,56	4,06	9,93	1,32
Do Falkenberga	7,40	10,84		10,47	2,10	5,30	11,22	—

S Shorjelza do Kohlfurta.

S Shorjelza	11,21	12,37	6,13	9,10	7,25	12,08	1,12	3,29	6,00	8,3
Do Kohlfurta	12,12	1,12	6,52	9,45	8,20	12,48	2.12	4,04	6,37	9.17

S Kohlfurta do Shorjelza.

S Kohlfurta	5,50	6,58	9,58	9,15	1,10	3,41	5,44	6,55	9 26	3,3
Do Shorjelza	6,45	7,36	10,40	10,17	1,50	4,18	6 24	7,50	10,05	4,17

S Horki do Hrodka.

Mosowa Kaßa														
	II-III	II-IV	II-IV	I-III	I-III	II-IV	II-IV	I-III	I-III	II-IV	II-IV	I-III	II-IV	I-III
S Hrodka	7.11	10,15	11 49	11,07	12,52	1,53	3,59	5,34	6,40	7,59	10,54	10,36	4,55	2,17
Eslepeho	7,23	10.27	12,03	—	—	2,10	4,12	—	6,53	—	11,05	—	5,08	—
Budyje Wody	7,36	10,38	12,19	11,26	1,09	2,24	4,25	5,53	7,07	8,18	11,17	1,55	5,22	2,37
Ruczizy	7,53	10,54	12,42	—	—	2,45	4,43	—	7,25	—	11,33	—	5,41	—
Do Horki	8,18	11,24	1,16	—	1,38	—	5,08	6,21	7,51	—	11.59	11,23	6,10	—

S Hrodka do Horki.

Mosowa Kaßa														
	I-III	II-IV	II-IV	I-III	II-IV		I-III	II-IV	I-III	I-III	II-IV	II-IV	I III	II-IV
S Horki	1,39	11,58	4,37	6,31	8,13		11,43	1,40	4,29	5,58	7,41	6,36	—	9,47
Ruczizy	1,56	12 19	4 58	—	8,33		—	2,00	—	—	4 20	6 56	—	10,08
Budyje Wody	2,15	12,36	5,18	6,57	8,49		12,09	2,16	4,55	6,26	5,36	7,16	9,29	10,26
Eslepeho		12,46	5,27	—	8,58	II-IV	—	2,25	—	—	5,48	7,26	—	10,36
Do Hrodka	2,37	12,59	5,39	7,15	9,10	11,35	12,27	2,37	5,13	6,45	6,04	7,40	9,47	10,49

S Shorjelza do Horki.

Se Shorjelza	1,15	11,25	4.08	6,10	7,46		11,22	1,06	4,08	5,36	7,10	5 57	8,45	9,18
Do Horki	1,39	11,58	4,37	6,31	8,13		11,43	1,40	4,29	5,58	7,41	6,36	—	9,47

S Horki do Shorjelza.

Se Horki	8,18	11,24	1,16	—	1 38	5,08	6,21	7,51	—	11,59	11,23	6,10	—	
Do Shorleza	8,49	11,56	1,51	12,17	2,03	5,42	6,46	8,25	9,09	12,29	11,48	6,44	3,28	

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Ćišć Smolerjec knihićišćeŕnje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsći, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na łuwskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 24. **Sobotu 13. junija 1914.** **Lětnik 73.**

Khěžor Wylem pola awstriskeho trónskeho naßlědnika.

Khěžor Wylem je wot pjatka s hosćom na hrodźe awstriskeho trónskeho naßlědnika Franza Ferdinanda w Konopischtu. Arzywójwodźe Ferdinandej je wobstarny khěžor Franz Josef wójsko a wójnske łódźstwo podstajił. Wo wschěch wojeŕskich praschenjach ma nětkole jenički tutón rosßudźićź. Teho dla wopyt khěžora Wylema s tym po ważnosći dobywa, so je jeho statny sekretar němskeho wójnskeho łódźstwa do Konopischta pschewodźił, a so je tam s dobom awstriski admiral Haus pschitomny. Arzywójwoda a admiral staj, prjedy hač staj do Konopischta wotjěkoj, audijenzu pola khěžora Franza Josefa měkoj. S teho da so ßudźićź, so budźe so w Konopischtu wo ważnych praschenjach wójnskeho łódźstwa jednaćź.

Rospuschći so němski khěžorstwowy ßejm nasymu?

Pschi skónčenju wuradźowanjow khěžorstwoweho ßejma su sozialdemokratojo ßedźo wostali, hdyž ßejmowy pschedßyda khěžorej ßławu wunjeße. We wschěch njesozialdemokratiskich nowinach so tole ßedźowostacze jako skschiwdźenje a ßamopaschne wuźadanje wobhladuje. Dokelź běchu so hižo wuradźowanja skónčiłe, njeje knjeźerstwu móžno było, s rospuschćenjom ßejma sozialdemokratam na jich skschiwdźaze sadźerźenje pschećiwo khěžorej wotmolwićź. Kaž chzedźa konservatiwne nowiny wjedźećź, pak khěžorstwowe knjeźerstwo nasymu ßejm rospuschći.

W prjedawschich cźaßach su so sozialdemokratojo stajnje wotßalili, hdyž so khěžorej ßława wunjeße. Dokelź pak je jich liczba pschi poßlednich wólbach na 110 srostka, so woni w ßejmowych khodach cźischcza a njemóża wjazy se ßejmownje wuńćź, prjedy hač so ßława wunjeße. Teho dla běchu wobsamkli, wot nětka w ßejmowni na stole ßedźo wostaćź. Wschěm druhim stronam je to s wulkim pohórschkom było.

Sozialdemokratiske njeměry w Italskej.

Italskim sozialdemokratojo běchu so śrěcźeli, 7. junija, na italskim narodownym ßwjedźenju, pschećiwo wojeŕstwu njepschećelske shromadźizny wotměćź. Knjeźerstwo tele shromadźizny sakasa. Tale sakasnja so w cźyłej Italskej bjes sadźěwka pschewjedźe, jenož w Anconje so sozialdemokratiska shromadźizna wotmě. Żandarmojo shromadźenych rosehnachu. Tućźi do nich kamjenje mjetachu. Na to żandarmojo do njeměrnikow tśělichu. Dwaj dźěłacźerjej so satśělischtaj. To mjes sozialdemokratami wulke rosshorjenje sbudźi. Woni protestowanski strajk po cźyłej Italskej wuwołachu. We wjetschich městach je na to k nowym njeměram doschło. Sozialdemokratojo ßu wschón wobkhad drohowych żelesnizow sastajili, ßamo nětkotre żelesniske cźahi ßu sastaćź dyrbjałe, dokelź běchu so ludowe cźrjódy na żelesnizu sestupałe. Mjes sozialdemokratami a ludom na wjele městnach puki padachu, pschi kotrychž je w Florenzu jedyn měrniwy měschcźan żiwjenje shubił. Powschitkownje pak je wschědne dźěło po swuczenym waschnju dale schło. Nowiny saßo wukhadźeja a żelesniske cźahi po rjedźe jěsdźa.

Nowe ministerstwo w Franzowskej.

72 lětnemu sapółłanzej Ribotej je so skónźnje poradźiło, nowe ministerstwo sestajećź. W nim je wójnske ministerstwo Delcassé pschewsał. Po Ribertowym programje ma so tśilětna wojeŕska ßłužba sakhowaćź a so dokhodny dawk sawjesćź. Sozialdemokratojo ßu pschećiwniży tśilětneje ßłužby a budźa nowe ministerstwo skerje lěpje powróćićź spytaćź.

Saruczena njedótknosćź dumaskich ßobstawow.

Khěžorstwowa duma je we woßebitym poßedźenju sakonjowy naćźisk wo saruczenej njedótknosći sapółłanzow pschijała. Prawiza bě nětkotre pscheměnjenske namjety podała, s kotrymiž dyrbjesche so njedótknosćź samjesowaćź. Duma so sarjekny, wo tychle namjetach s cyła jednaćź. Dumina wulka wjetschina je so s tym pschećiwo kóždemu pospytej wuprajiła, sapółłanzow dla jich rěcźow w dumje khostaćź.

Wójnske brónjenje w Ruskej.

Khěžorstwowa duma a rada stej do teho swolikej, so so wobsiatk rekrutow lětśa wot 475 000 muži na 585 000 muži powyschi. Dokelź śmeja pschichodne lětniki drje tußamu ßylnosćź, wobstatk aktiwneho ruskeho wójska hač do lěta 1917 na 2 300 000 muži srosće, s kotrychž budźe 1 600 000 w Europje stejećź. Jendźelske nowiny „Times“ praja, so je ruski finanzny minister duminej finanznej komißiji wosjewił, so wójsko a wójnske łódźstwo w bliźschich pjećź lětach 7½ milijardy rublow (15 milijardow hriwnow) potrjebatej.

Twar ruskeho wójnskeho łódźstwa.

Dumina komißija je ßrjedu w nóznym poßedźenju, hač do 3 hodźin rano trajazym, pjenjesy sa spěschne poßylnjenje cźornomórskeho wójnskeho łódźstwa pschiswolika. We wuradźowanjach so na to pokasowasche, so so s njepschestawazym bronjenjom wschěch wulkomozow internationalne położenje pschiwótśuje, so teź Turkowska njedźiwajcy snutskowneho a swonkowneho rospada dale broni a so s nakupjenjom tśioch wulkich panzerowanych łódźow pschewahu na morju dostanje. Tychle pschicźinow dla so pjenjesy sa panzerowane łódże s tym wuměnjenjom pschiswolichu, so maja so wone w naleczu lěta 1917 hotowe wobronjene do łódźstwoweho sapiża pschijećź. Twar nowych panzerowanych łódźow ma so sa 28 měßazow skónčićź. Sastupjeŕ łódźstwoweho ministerstwa pschipowjedźi, so wón nasymu s dalschej żadanku něhdże 600 milijonow rublow (1 200 000 000 hriwnow) k poßylnjenju cźornomórskeho a rańschomórskeho łódźstwa wustupi.

Paschicźowe ministerstwo w Sserbiji.

Młodoradikalni, doprědkarjo a nationalistojo njejßu mohli nowe ministerchwo swjesćź. Duž je kral Paschicża a jeho ßobuministrow napominał, so bychu dale w sastojnstwje wostali.

Admiral sir Percy Scott pschećiwo hobrskim wójnskim łódźam.

Jendźelski admiral sir Percy Scott, kotryž je 1913 doßłużił, je w nowinach „Times“ list wosjewił. Wo nim wón praji, so ßu hobrske wójnske łódże s podmórskimi cźołmami a lětadłami ßwoju hódnosćź shubiłe. Teho dla njedyrbjałe so hobrske łódże wjazy twaricź, ale podmórske cźołmy a lětadła. Podmórske cźołmy a lětadła so mjes ßobu wudospołnjeja. Lětadło ßlědźi a klinczaze snamjo da, po kotrymž so podmórske cźołmy na njepschećelske łódże puschcźa, kaž so pßy puschćeja. Żana łódź njemóże pschećiwo jutemu strachej wobstaćź, żana łódź so na sjawne morjo wjazy njeswěri, haj wona njeje ßamo w ßamßnym pschistawje bjes stracha, sak daloko hač njeje se ßamßnymi podmórskimi cźołmami a mórskimi minami schkitana. Hobrske bitwiske łódże ßu na nadpad a satitanje bjes wužitka, a po 1914 hischcze tajke twaricź, by njewužitne wuźiwanje pjenjes było, kotrež wobydlerjo kraja sa krajne sakitanje pschinoschuja. Schtoż trjebamy, je wulka cźrjóda podmórskich cźołmow, powětrowych łódźow a lětadłow, pódla teho nětkotre spěschne kschižaki, jeli so městna namakamy, hdźež ßu tele kschižaki bjes

ſtracha. Budźemy młodych offizěrow trjebacź ſ jenicźkim žadanjom: „Khróbła ſwažliwoſcź"; pſchetoż tucźi łódźſtwowi offizěrojo budźa nad a pod wodu ſ wulkim napinanjom mozow a cźuwow žiwi bycź dyrbjecź.

Schtóž je wuſpěchi lětarjow w poſłednim cźaſu wobkedźbował, dyrbi jendźelſkemu admiralej pſchihłoßowacź. Wulke hobrſke wójnſke łódźe, ſa kotrež ßo kóžde lěto wjele milijonow wudawa, njebudźa ßo we wójnje nadpadow podmórſkich cźołmow a lětadłow dowobaracź móz. Schkoda pjenjes, kotrež ßo hiſchcźe na hobrſke łódźe waža.

Bołharſka požcźonka ßo w Němſkej njeſchlachcźiła.

Bołharſkaj miniſtraj, kotrajž běſchtaj do Wina a Barlina pucźowałoj, ſo byſchtaj někotre ſta milijonow napožcźiłoj, ſtaj wſchudźe ſacźinjene ſaki namakałoj. Bołharſka je ſ poßlednjej wójnu ſe Sſerbiju a Grichiſkej do wulkeho dołha ſalěła. Grichojo a Sſerbjo ßu ßebi ſ požcźonkami w Franzowſkej wupomhali, Bołharſka tam teho runja pjenjeſy pytaſche, tola je njedoſta, dokelž je ßo politiſzy k Awſtriſkej pſchiſamkła. Bołharſka budźe teho dla wjecźerſku wójnu pſchecźiwo Sſerbiji a Grichiſkej ſ myßlow ſpuſchcźicź dyrbjecź; pſchetoż k wójnje je pſchede wſchěm wjele pjenjes trjeba.

Revoluzija w Albanſkej.

Najwjetſchi ſtrach ſa wjerćha Wilhelma ſda ßo nětkole nimo bycź. Sběžkarjo w Schiaku pſched Dracźom ßu ßo cźakanja nabyli a ßu ſ wjetſcheho dźěła domoj woteſchli, ſo bychu pola wobdźěłali. W Schiaku ßu pjecźa jenož hiſchcźe někotre cźrjódy ſe ßwojimi wjednikami. W Tiranje pjecźa jenož hiſchcźe 300 muži ſteja, wſchitzy druſy ßo ſ rólnym dźěłom ſaběraju. Sběžkarjo njejßu pjecźa wjazy ſjena. Wjerćh Wilhelm njetrjeba ßo potajkim wjazy ſběžkarſkeho nadpada bojecź. Sběžkarjo dźě ſ zyła njejßu jemu ſa žiwjenjom ſtali, ale chzychu ſ nim jenož wo ßwojich žadanjach a wobcźežowanjach jednacź. Wjerćh pak jich deputaziju njeje pſchijał a je ſkónczńje do nich ſ kanonami tſělecź dał. Teho dla mohamedanſzy ſběžkarjo Wiedſkeho prynza wjazy ſa ßwojeho wjerćha njepſchipóſnaju; woni ßebi jeneho muhamedana ſa wjerćha žadaju, kotryž měł pod turkowſkim nadknježſtwom ſtejecź. Zyle njetrjebawſchi je wjerćh pucź ſ kraja do Dracźa wobtwjerdźicź dał. Sběžkarjo ßebi njejßu ženje pomyßlili, ßo do Dracźa dobycź, pſchetoż woni derje wjedźa, ſo bychu ſ njeho pſched kanonami awſtriſkich a italſkich wójnſkich łódźow bórſy cźeknycź dyrbjeli.

Awſtriſko-italſka pſchecźiwnoſcź w Albanſkej.

Awſtriſka a Italſka ßebi pſches pucź njewěritej. Awſtriſka ßamo na to tuka, ſo Italſka ſkradźu albanſkich sběžkarjow podpjeruje. Pſched tydźenjom je po naſtorku awſtriſkeho póßłanza wjerćh Wilhelm w italſkim póſtſkim twarjenju italſkeho wyſchka Muricchia a profeßora Chiniga ſajecź dał. Taj ſtaj pjecźa ſ póſtſkeho twarjenja albanſkim sběžkarjam wjecźor ſe ßwěcźu ſnamjenja dawałoj. Hdyž ßo tale powjeſcź rosnjeße, nahladni Italſzy k italſkemu póßłanzej Aliottiej běžachu, kotryž bě runje pſchi ßnědanju diplomatiſkeho korpſa. Aliotti hnydom k hollandſkemu offizěrej, kotryž bě Italſkeju ſajał, dźěſche, a na njeho ſareji: „Je wěrno, ſchtoż ßo mi powjeda?" Hdyž offizěr „haj" wotmolwi, wón ſakſchikny: „Je móžno, ſo ſcźe tajke něſchto ſkucźili? Něſchto njeßłuſchane ſcźe cźinili. Najdoraſniſcho Waß napominam, ſo byſchcźe jateju hnydom puſchcźili a jimaj najpołniſche doſcźinjenje dali, hewak 300 matroſam na kraj ſtupicź a Waß wſchitkich ſabicź dam!" Hollandſki offizěr ßo poklonimwſchi hnydom porucźi, jateju puſchcźicź. Měſchcźanſki komandant, hollandſki major Thomſon, je poſdźiſcho italſkemu póßłanzej prajił, ſo ſtaj ſajataj italſkaj ſ tym, ſo ſtaj ſběžkarjam ſe ßwěcźu ſnamjenja dawałoj. tukanje na ßo wobrocźiłoj. Aliotti jemu wotmolwi: „Wy ſcźe wrótny! Wy ſcźe njeßłuſchane pſchepſchimanje ſawinowali." Pruhowanje pißmow, pola jateju Italſkeju namakanych, njeje dopokaſacź mohło, ſo ſtaj winowataj. Albanſke knježerſtwo je na to italſkemu póßłanzej wobžarowanje wuprajiło, ſo ſtaj ßo na njeſakońſke waſchnje wyſchk Muricchio a profeßor Chinigo ſajałoj. Italſke nowiny njejßu ſ tym doſcźinjenjom ſpokojom. Wone ßebi žadaju, ſo byſchtaj ßo winowataj hollandſkaj offizěraj wotßadźiłoj.

Wuhnacźe Grichow ſ Turkowſkeje.

Turkojo Grichow ſyſtematiſzy ſe ßwojeho kraja cźerja. Na wſcho móžne waſchnje Grichow pſchecźahaju, ſo bychu tucźi ſ kraja wucźahnyli. S europiſkeje Turkowſkeje ßu hižo Grichojo cźekli, nětko jich Turkojo ſ Małeje Aſiſkeje honja. 600 Grichow ſe wßy Naiž je ßo ſ jenej jendźelſkej parnej łódźu do Grichiſkej dowjeſło. 25 000 grichiſkich cźeknjeńzow je ßo w pſchimórſkim měſcźe Czeſme njedaloko Smyrny ſběžało. Woni na łódźe cźakaju, ſ kotrymiž bychu ßo do Grichiſkeje dowjeſli.

Wobrónjeni Turkojo ßu pſched měſto Aiwali, w kotrymž 30 000 Grichow bydli, pſchicźahnyli. Tucźi ßu w najwjetſchej hroſy, dokelž ßo nadpada a krejpſchelecźa Turkow boja. Njepſcheſtawajcy grichiſzy cźeknjeńzy k mórſkemu brjohej pſchikhadźeja. 6000 ſ nich pola Adramyti ſ napſchecźa kupy Mytilene na ſkładnoſcź k wotjědźenju cźaka. Grichiſkemu póßłanzej je ßo poručźiło, pſchecźiwo pſcheſcźěhanju a wuhnacźu Grichow w Turkowſkej ſ nowa proteſtowacź. To je wón hižo woſpjet cźinił, a turkowſke knježerſtwo je też ßlubiło, ſo budźe Grichow w Turkowſkej pſched dalſchim pſcheſcźěhanjom ſchkitacź. Swojich ßlubjenjow pak ßo turkowſke knježerſtwo hacź dotal njeje dźerżało, ale je Grichow dale pſcheſcźěhacź a ſ kraja honicź dało. Duž je bjes dźiwa, ſo je ſcźerpnoſcź grichiſkeho knježerſtwa na kónzu. Wono ßnadź ßo bórſy roſßudźi, ſa Grichow w Turkowſkej ſa mjecź ſhrabnycź, ſo by jich pſched wutupjenjom wobarnowało. Kaž je miniſterſtwowy pſchedßyda Venizelos w ßejmje tele dny prajił, je grichiſke wójſko tak ſ nowa ſrjadowane, ſo móže ßo wſchědnje mobiliſowacź. Grichiſka móže dźenża kóždej móžnoſcźi do wocźi hladacź a budźe bórſy pok miljona wojakow njepſchecźelej napſchecźo ſtajicź móz.

Najwyſchſcha wyſchnoſcź grichiſkeje zyrkwje w Konſtantinoplu je wobſamkła dźiwajo na ſtrach, w kotrymž je nětkole grichiſka zyrkej, wſchě grichiſke zyrkwje w Konſtantinoplu a w provinzy ſomknycź. To ma tak dołho tracź, hacź ßo położenje Grichow w Turkowſkej polěpſchi.

Pěſkowy Handrij.

(Pokracźowanje.)

Naſajtra rano ßłónzo do jſtwicźki rjenje ßwěcźeſche, ſchtomy ſe ßwojimi hałſami pſched wokнami ßo w raňſchim powětru kolebachu; cźerſtwy a cźiſty powětr pſches wokna cźehnjeſche. Pěſkowy Handrij bě ßebi ſtwu wumjetł, w khachlach ßo tepjeſche. Sa ßnědanje bě ßebi ſtarz něſchto ſchalkow khojeja ßam ſwarił a hdyž bě jón ſ cźornym khlěbom k ßebi wſał, ſtupi ßo, ruzy na khribjet tyknywſchi, do wokna a wjeßeleſche ßo, hladajo do jaßneho, cźicheho, ſymſkeho ranja. Jeho wobliczo bě ſpokojne a pſcheczelne, tola niz tak wjeßele, kaž hewak; něſchto ſrudne ßo w nim pokaſowaſche. Tajki tam dołho ſtejeſche, ſkoro ßo njehibajo.

Wón njepytny, ſo wjazy ßam njeje. Młody cźłowjek bě ſaſtupił a bě ßo, widźo, ſo je ſtary tak do myßli ponurjeny, na ławku ßydnył. Njejabzy ßo Handrij wobrocźi a bě bjes maka potrjechenj, hdyž ßo teho dohlada, kiž bě pſchiſchoł.

Pachoł ßo k poſtrowjenju poſběže.

„Nó, kak ßo cźi wjedźe, Jakubje?" ſtary rjekny, pſchecźelnje jemu ruku dawajo.

„Dźakuju ßo, wujo, niz najlěpje."

„Hdźe dha tźi?"

„Sdźělu wam to a prajcźe mi, ſchto ßebi myßlicźe."

„Mi něſchto napowjedacź, něwěrno?"

„Ně", pachoł wotmolwi. „Wy tola wěſcźe, ſo nětkole hižo ſcheſcź lět pola Hornczerjez ßłużu."

„Ssy dha ßo tam naßłużił?"

„To niz, mój knjes je ſo mnu ſpokojom a ja ſ nim."

„Schto dha potajkim?"

„Sa tón cźaß ßym ßebi ſchěſcźdźeßat toleř nalutował; macź chze mi khěžku a polo dacź. S nalutowanymi pjenjeſami bych mohł ßwojej ſotſje wuplacźicź, tak bych měł hoſpodarſtwo a bych był ßamoſtatny."

„Ty mohł ßo woženicź, Jakubje?"

„To wſchak runje njejßym měnił."

„Ně, Jakubje, to ty runje prajił, njejßu, měnił pak tola ßy. Kotru ßy ßebi mjes wjeßnymi holzami wupytał?"

„Hiſchcźe žaneje", pachoł ſnapſchecźiwi a pocźa cźinicź, jako by we wuſkoſcźi był.

„Hiſchcźe žaneje, tak", ſtary rjekny, a we wuraſu jeho wobliczа ßo wſcha dobrocźiwoſcź jeho wutroby pokaſowaſche.

„Nó", pěſkowy Handrij pokracźowaſche, „to je woprawdźe do boka, mój pſcheczelo, ty chzeſch ßo woženicź a njewěſch ſ kim? Ssměm cźi žanu namjetowacź?"

„Cźińcźe to, wujo!"

„Kak dha ßo cźi Hana lubi?"

Pschi tutym mjenje ßo Jakubej wobliczo ſ radoſczu ſaßwěczi.

„Sſym ja prawje trjechił?“ ſtary ßo ſchibale ßmějeſche.

„Ow ně, ſ Hanu niczo njeje“, Jakub ſnapſchecźiwi, na dobo poraženy.

„Tak — a wczera ßy ßebi najſkerje tola hinak myßlił. Do trawy khodźicź je tola też rjana wěz.“

Jakub ßo wſchitkón ſaczerwjeni.

„Haj, hdy by to jeje nan pſchiſwolił“, wón rjekny, „ale tón to cźinicź njebudźe.“

„Nó, Jakubje“, pěſkowy Handrij pſchecźelnje pokraczowaſche, „jeli ſo to wěſch, bjeŕ ßo na kedźbu. Jan Horncźeŕ je ßwoju dźowku Wotrubez najſtarſchemu ßynej ßlubił, a najlěpſchi budźeſch, ſo tule luboſcź ſ myßli ſpuſchcźiſch.“

„Hana jeho njerodźi!“

„Hacź wona chze abo nochze“, pěſkowy Handrij ſnapſchecźiwi, „wo to ßo jeje nan praſchecź njebudźe. Roshladuj ßo bórſy wo druhu holzu!“

Tute ßkowa Jakuba najbóle ſatraſchichu. „Ja ßo Hany ujewotrjeknu“, wón ſ pohluſchenym khloßom rjekny, „ja njemóżu!“

„Dha budźe tebje to cźim bóle bolecź, hdyż ßo jeje woſtajicź dyrbiſch“, Handrij ſnapſchecźiwi.

Jakub na ſtarza ſrudny pohlada. „Njebyſchcźe wy“, wón ſtruchły rjekny, „mohli ſa wnje dobre ßkowo prajicź?“

„Myßliſch ßebi ty woprawdźe takle?“

„Ow“, Jakub żałoſczo ſawoła, „ſcźińcźe to! Ja a Hana budźemoj wam ſa to cźaß żiwjenja dźakownaj. Wy naju ſbożowneju ſcźinicźe, wujo!“

„Hdy bych ja to też ſpytał“, pěſkowy Handrij ſnapſchecźiwi, „to niczo pomhacź njebudźe.“

„To pſchewoſtajcźe Bohu!“ Jakub wotmolwi, „duż ſpytajcźe tola; ja ßebi myßlu, ſo budźe Horncźeŕ na waſche ßkowo khětro dźiwacź.“

„Cchżu to ſcźinicź“, Handrij rjekny, „ty ßy cźeſtny hólz, ty ßy też mój jeniczki pſchiwuſny. Ty pak ßo mje hańbowacź njetrjebaſch“, wón dorjekny, „ja ßym cźeſtny muż.“

Jakub tutych ßkowow njedoroſymi; dźiwne pſchiſpomnjenje ſtareho bě jemu njeſroſymliwe.

„Jenoż ßo pſchewjele njenadźijej“, pěſkowy Handrij pokraczowaſche. „Horncźeŕ je ßwojeje hkowy a njeda ßo tak lohko wot teho wotwjeſcź, ſchtoż je ßebi wotmyßlił. Jutſje ſaßo pſchińdź, potom cźi rjeknu, kak je wupadnyło.“

Na to ſtary ßotſinemu ßynej ruku da a wobaj ßo roſſeńdźeſchtaj.

* * *

Popołdnju ſtejeſche Hana, dźowka bohateho bura Horncźerja, na dworje a dawaſche pjeriſnje. Luboſna a pſchecźelna holza pſchihladowaſche, kak ßo pjeriſna po dworje honjeſche, kak pilnje, bojaſliwje, ſawiſtnje a ßo wadźo wo ſornjatka wojuje, kóżde po ßwojim waſchnju. Hußy, kury, holbje, kaczki ßo hromadu měſchachu a dachu ßwoje ſwuki na wſchelake waſchnje ßłyſchecź. Běły holbik ſ cźeŕwjenym banczikom wokolo ſchije ßo Hanzy na ramjo ßydźe a jej ſ dłónje jědźeſche; domjazy honacź ſ hußyzu wojowaſche, doniż ta ßyczo a a ſ kſchidłomaj pjerchotajo njecźěkaſche; też wroble, kiż ßo rady do wſcheho tłócza, ßo pſchidachu, ale ſpłóſchiwe pſchi kóżdym pſchibliżenju druhich na ſchtomy a tſěchi lětachu.

Mjes tym ßo wrota wotewrichu a pěſkowy Handrij ſaſtupi; holza, jeho ßo dohladawſchi, cźißny ſbytknu pizu, kotruż hiſchcźe we ſchórzuchu mějeſche, pjeriſnje, a woſta wokomik ſamyßlena ſtejo. Na ſwěrjatka a jich wjeßele běhanje a hanjenje wjazy njekedźbowaſche. Pſches Jakuba bě ſhoniła, kak bě ßo rano ſ tutym mużikim rosmołwjał a cźehodla je nětkole pſchiſchoł. Wutroba jej pukotaſche. Wona ſtarzej nětkotre krocźele napſcheczo dóńdźe a jeho pſcheczelnje poſtrowi; ſtary khětro khutnje na nju pohladny. Wón ßo wo to a tamne wopraſchowaſche, ſchtoż bě ßo, doniż bě ſdaleny był, ſtało, kak ßo ſ hoſpodarſtwom ma atd., khwaleſche porjad na dworje a wobkrucźeſche Hanje, ſo ßo hiſchcźe ženje na njeho tak pſchecźelnje ßmjała njeje, każ dźenża.

Tak ßebi powjedajo do jſtwy dóńdźeſchtaj; nichtó w njej njebě. Hana ſtarza proſcheſche, ſo by ßo ßydnył, doniż ma wonka nęſchto wobſtaracź; wona jemu wobkożenjowy ſtółz pſchiſtorczi, „dokelż je prawje powolny“.

Pěſkowy Handrij ßo ßydny; jeho wóczko pó jſtwje khwataſche, wón ßebi ßwětke zynowe talerje a ſchkłě wobhladowaſche, też molowane ſchkleńzy a ſchalki, kotreż běchu nětkotre wjazy hacź ſto lět ſtare a kotreż běchu w najrjeńſchim porjedźe we ſchkleńczanym khamorje poſtajene. S zyła bě wó jſtwje widźecź, ſo je tu derjeměcźe, porjad a dobre bydlenje. Sa khwilu Handrij poſtany, ſtupi do wokna a hladaſche na pucź. Wón widźeſche ludźi nimo khodźicź, wobhladowaſche ßebi ßkomjane kwětki, poßlednje naſymſke kwětki w ſahrodźe, kotraż pſched woknami leżeſche.

Hana ſa tón cźaß junu dó jſtwy pſchińdźe, bórſy pak ſaßo woteńdźe. Po khwilzy pěſkowy Handrij ſ nowa jeje lohke krocźele ſaßłyſcha; wona pſchińdźe, w jenej ruzy mějo khofejowu khanu ſe ſchalku, we druhej talerˇ, na kotrymż rjane běłe pjecźwo ßedźeſche.

„Nětko njedajcźe ßebi kaſacź“, wona rjekny, „dajcźe ßebi ßłodźecź, domach dźě nikoho nimacźe, kiż by wam ſchto ſwarił.“

Pěſkowy Handrij ſ pſcheczelnym pohladnjenjom ßo podźakowa a ßo ſa blido ßydźe.

„Sſy dha ty ßama doma?“

„Nan je na polo a macź je do młyna ſchła“, Hana wotmolwi, „ale wonaj bórſy ſaßo pſchińdźetaj“.

„Ty ßy jara dobry khoſej nawarika, tón wutrobu a ert hrěje“, pěſkowy Handrij rjekny, mjes tym ſo Hana próſdnu ſchalku ſ nowa naliwaſche.

„Wy jón bóle khwalicźe, hacź je teho hódny“, wona ſnapſchecźiwi.

„Ty ßy pěkne dźěczo“, ſtary pokraczowaſche, „ty ßo rłnaſch ßwojej maczeri, hdyż bě wona w twojej ſtarobje.“

Wón tute ßkowa ſ hnutym khloßom rjekny a na młodu holzu tak dźiwnje hladaſche, ſo bě ta potrjechena a ßebi pſchi ßebi pomyßli: Schto jenoż wón měni?

„Njedźiwaj ßo“, pěſkowy Handrij rjekny, hdyż ßo jeho wocźi ſ Haninymaj ſetkaſchtej. „Ja ßym ſtary mużiki a ßym ßamlutki na ßwěcźe, duż ßo druhdy na ſańdźene cźaßy dopomnju. Kak je ßo to wſchitko tak hinak pſcheměniło, hacź ßym ßebi ja myßlił.“

„Dha drje ſcźe tola wy ßam wina“, Hana rjekny, „hdyż ſcźe nětko na ſtary dźeń tak wopuſchcźeny, cźeho dla njejſcźe ßo woženili?“

„Cźehodla, Hanka“, ſtarz bolоſtnje ßo poßměwajo rjekny, „to bych tebi dyrbjał wjele powjedacź, hdy bych tebi na twoje prajchenje chżył dowotmolwjecź.“

Mjes tym Horncźeŕ do jſtwy ſaſtupi a pěſkowy Handrij njetrjebaſche ßo ſamolwicź, cźehodla nochze wſchitko wupowjedacź. Bur, wulki ßylny muż ſ krutym wuraſnym wobliczom, po ſdaczu uěſchto lět młódſchi, hacź pěſkowy Handrij, poſtrowi teho pſcheczelnje a bjes wotlakowanja, każ to hewak bohaty napſcheczo khudemu njeczini. Sa khwilu woteńdźe Hana na ßwoje domjaze dźěło a wobſtaranja; nětkole pěſkowy Handrij ßo ßkowa pſchimny a rěcźe na ſaměr ſwjedźeſche, kotrehoż dla bě k Horncźerjej pſchiſchoł.

(Pokraczowanje.)

Ze Serbow.

S Budyſchina. Tudomne wulke měſchczańſke tſělenje ſměje ßo wot 5. hacź do 13. julija 1914.

— Woſownja ſa autoomnibuſy, kotreż budźa ſ Budyſchina do Kamjeńza jěduicź, ßo po wobſamknjenju měſchczańſkich ſaſtupjerjow w Tſělanach pſchi huſarſkich kaſarnach ſa 23,000 hriwnow natwari.

— Skhadźowanka ſakſkich artilleriſtow ßo w Budyſchinje wot 13. hacź do 15. junija wotměje. Njedźelu popołdnju 1/2 3 hodźin ßwjedźeńſki cźah po měſcźe poczehnje.

— **(Njewjedro.)** Po dołhotrajazym ſymnym jěrym wjedrje bě ßo póndźelu ſkónczńje ſczopliło. Wjeczor ßo ßylne njewjedro nad Łużizu roſpuſchcźi. Khwilu krupy padachu, kotreż pak njejßu wjele ſchkody naczinike. W **Tſělanach** błyſk do dźěłaczeŕſkeho doma kublerja Graſa dyri. Tſěchu a hrjady wobſchkodźiwſchi ßo wón bjes dalſcheje ſchkody do ſemje ſhubi. Wutoru wjeczor hižo ſaßo ſymny wětr ſ połnozy dujeſche. Symne wjedro je poßledni cźaß niz jenoż we Łużizy, ale też we wulkim dźělu ßrjedźneje a wjeczorneje Europy knjeżiło a je ßamo do Italſkeje doßahało. W połnóznej Italſkej ßněh a krupy zyłu póndźelu dźěchu. W Schwajzarſkej ßo ßněh każ w ſymje ßajeſche a na horach hacź do 800 metrow dele leżo woſta. Na horje Rigi ßněh pſchi 3 gradach ſymy 20 zentimetrow wyßoko leżeſche. Na wjerſchku hory Sentis ßněh nětkole ßamo 5 1/2 metra měri, mjes tym ſo je druhe lěta w tymle cźaßu horiny wjerſchk bjes ßněha. W Pariſu ßněh khwilu leżo woſta, ſo ßo hobrſke měſto ſymſkej krajinje runaſche. W Clermont Ferrond mjerſnjeſche. Hory běchu ſe ßněhom pſchikryte. Boja ßo wo ſkót na paſtwach. Podobne powjeſcźe ßu ſe Chamberry a ſ Juraſkeho wokrjeża dóſchke.

W połnóznych Czechach ßu w ſtronach měſta Młodeho Bole-

ßkawja krupy ßywy wupuſcźike. W Großmergenthalu je ßo jena khěža ſ błyſkom ſapalika a ßo wupuſcźika.

— **Ssylne njewjedra** ſchtwórtk wjeczor po ßrjedźnej Europje cźahachu. S měſtnami ßu wone ſ krupami a ſlinkami ſpewodźane byke a ßu pola a ſahrody ſapuſcźike. Zita ßu ßo k ſemi ſtókcźike, běrnjaze a rěpowe pola ßo wudrěke a luki ßo powodźike a jich trawa ßo womaſaka. We Łnžizy je njewjedro hiſchcźe poměrnje mile wuſtupowało. Na někotrych měſtnach je błyſk do twarjenjow a ſchtomow dyrił. W Budyſchinje wón w bliſkoſcźi koprnika do jeneho topoła praßny a jón khětro rostſěſka. Druhi błyſk je pola krajnoſtawſkeho ſeminara do telefonſkich grotow dyrił. Na Nouartſkej dróſy je błyſk do khěže cźißko 2 dyrik a ju khětro wobſchkodźił.

— (Sapißanje žitowych ſkładow.) Po nowym khěžorſtwowym ſakonju, maja ßo lětßa 1. julija prěni krócź w ratařſkich hoſpodarſtwach, w kotrychž je 5 a wjazy hektarow ßamßnych abo wotnajatych polow pod pluhom, w pjekarńjach, konditornjach, ßkłodźerńjach, piwarńjach, mkynach atd., hdźež muka abo žito na ſkładze leži, žitowe ſkłady ſapißacź. S wědomoſcźu wopacźne ſapiſki ßo khoſtaju. Kaž ßo ſda, chze knježeŕſtwo wjedźecź, hacź by ſa wobydleŕſtwo žito doßahało, hdy by k wójnje dóſchło.

— **Ssuduiſke próſdniny** ßo 15. julija ſapocźnu a ßo 15. ſeptembra ſkóncźa.

— **Lětuſche rožkowe žně** njebudźa ßo w Němſkej lońſchim runacź móz. Powſchitkownje ßu rožki rědke, a w ſymnym wjedrje ßu kłoßy ſ wulkeho dźěła makke woſtake. Hacź khłódne deſchcźowe wjedro njeje kcźenju ſeſchkodźiło, budźe ßo hakle poſdźiſcho ſpóſnacź móz.

Teź w Franzowſkej a Wuheŕſkej nětkle žita rjane njeſteja. Sa to ßu w Ruſkej wuhlady na žně po wjetſchinje ſpokojaze. To ßamo wo połnóznej Ameriży płacźi. Wunoſchk žnjow połnózneje Ameriki ßo na 212 milijonow kórzow pornjo 174 milijonam lońſchich žnjow wobliča. W Argentinſkej budźa žně poměrnje ßkłabe. Wjedro je drje ßo tam poßledni cźaß poléppſchiło, tola je pſchezo hiſchcźe doſcź njeſtajne. Teho dla pak hiſchcźe drohota njenaſtanje, Ruſka a połnózna Amerika budźe ſe ßwojim žitom zyku Europu ſpokojicź móz.

— Kral. ſakſke hornjołužiſke ratařſke towařſtwo je njedawno ßwoju 153. wubjerkowu ſhromadźiſnu wotměło. K. profeſor dr. Gräfa mjes druhim naſpomni, ſo je ſ pjenježnej podpjeru, wot krajnoſtawſkeje banki dostatej, móžno było, ſańdźenu naſymu pſchi ratařſkej ſchuli w Budyſchinje wucźbu ſa hataŕſtwo pſchiprawicź. Runje tak ßo na hajniſku wucźbu, pſched 3 lětami ſawjedźenu, pokaſowaſche. Stadkowa kniha ßo na ſwjeßelaze waſchnje dale roswiwa. Liczba ßobuſtawow je na 283 ſroſtka. Póbla teho je hiſchcźe 35 korporatiwnych ßobuſtawow ſapißanych. Namjet Draždźanſkeho wokrjeßneho towařſtwa, ſo bychu ſakſke ſwjaſki ſtadkowych knihow cźornopißaneho plahowanſkeho ſaměra ſhromadnje wiki plahowanſkeho ſkota wotměwale, je ßo najprjódźy wotpokaſał. Jako pſchicźiny tehole ſtejiſchcźa ßo mjenowachu, ſo móža tajke wiki jenož potom wuſpěcha měcź, hdyž ßu ſtadkowe knihi hacź do wěſteho rjada jenotnje organiſowane, a ßo na jedyn plahowanſki ſaměr dźěła, ſchtož pak ßo hacź dotal njeje ſtało. Sa to dyrbja ßo najprjódźy w Hornjej Łužizy wiki k poléppſchenju wotbywanja ſkota ſtadkowych knihow pſchiprawicź. Krajna kulturna rada je woſjewiła, ſo wona pſches ßwoju wukaſarńju dźěłacźerjow kaž loni też lětßa ſkładnoſcź k ſhromadnemu wrócźodowjeſenju wukrajnych dźěłacźerjow po poniżenych płacźiſnach wobſtara. Na to mějeſche profeſor dr. Parow ſ Barlina pſchednoſchk wo „organiſaziji a ſaměrach towařſtwa k ſpěchowanju plahowanja a hoſpodarſzy pſchiſprawneho wužiwanja běrnow“. Hdyž je ßebi tole towařſtwo jako ſaměr ſtajiło, na jenake běrnaze płacźiſny dźěłacź, wiki połóżicź, induſtrije ſdźerżecź, kotrež běrny pſchedźěłaju a Němſku njewotwißnu wot wukrajnych wikow cźinicź, móże ßo tónle ſaměr jenož dozpicź, jeli němſke ratařſtwo ſ jena ſady njeho ſteji. Winowatoſcźe, kotrež ma kóždy jenotliwy ratař pſchewſacź, ßu ßnadne. Pſchiſtupiwſchi ma kóždy ratař dźeßacźinu ßwojeho běrnoweho wunoſchka konſerwowacź, to rěka, jemu kißacź dacź, po tajkim ſ 10000 zentnarjow 100 zentnarjow. Jeli ſo wón nochze tutemu podźělej kißacź dacź, je wón winowaty, ſa to ßuſchene běrny kupicź, pſchi cźimž 1 zentnař ßuſchenkow jako 4 zentnarje cźerſtwych běrnow płacźi. Ratař trjeba pak tule winowatoſcź jenož ſ dźěła dopjelnicź, pſchi cźimž wón ſa kóždy njekupjeny na njeho pſchipadazy zentnař ßuſchenkow towařſtwu 20 pjenježkow ſapłacźi.

S Hnaſchez. Sańdźenu ßobotu je ßo tudomny wucźeŕ Kmoch wotßalił a njeje ßo wjazy wrócźił. Duž je ßo ſchulſke měſtno ſ jenym naměſtnikom wobßadźiło. Wucźeŕ Kmoch mějeſche hižo dlěſchi cźaß ſwadu ſ ludźimi, kotſiž jemu porokowachu, ſo ßo ſ jenej žonu wodźi. Dokelž wobcźežowanja pſchecźiwo Kmochej wuſpěcha njemějachu, ßu ßamo pola miniſterſtwa pſchecźiwo njemu ſakrocźili. Tón ßamy dźeń, na kotrymž je Kmoch Hnaſchezy wopuſchcźił, je ßo też ſpomnjena žona, mandźelſka tudomneho krawza Muki, ſhubiła a ßo njeje wjazy widźecź dała.

S Hnaſchez. Na ſajědojcźenje krwě je tudomny 59 lět ſtary kubleŕ Wicźas wumrjeł. Wón bě ßebi na noſy jětſeſchko, kotrež jeho ßwjerbjeſche, rosdrapał. Mjes tym ſo potom na polu dźěłaſche, ßo zyła noha ſahori. Do rany bě někajka njecźiſtoſcź pſchiſchła, ſ cźimž bě ßo krej ſajědojcźiła. Njedźiwajcy lěkaŕſkeje pomozy je Wicźas wumrjecź dyrbjał. Wón žonu a někotre dźěći ſawoſtaji.

S Hornjeho Hnjowa. Pſchi cźežkim njewjedrje ſańdźeny ſchtwórtk popołdnju błyſk do ſajmy ßkomy, tudomnemu kublerjej a gmejnſkemu pſchedſtejicźerjej Delanej ßkuſchazeje, ſjědže. Fajma je ßo ſpaliła.

S Hodźija. Njedźelu ſa tydźeń, 21. junija, budźe tudy ßwjedźeń Guſtav-Adolfſkeho towařſtwa. Popołdnju w 2 hodźinomaj ſapocźnje ßo ßerbſke kemſchenje ſ prědowanjom k. fararja Kſchižana ſ Kotez, popołdnju 1/2 4 hodźin němſke ſ prědowanjom k. fararja Gotſchika ſ Kramela w Cźěſkej. Na to ßlěduje w 5 hodźinach ſhromadźiſna w ſali Eignarjez hoſcźenza. Na tej budźa wſchelake pſchednoſchki ſe žiwjenja evangelſkich woßadow w rospróſchenju. Wſchě woßadźine towařſtwa, wohnjowa wobora, wojeŕſke atd. towařſtwa, kaž też cźeßna mkodźina ßu proſchene, ßo na ßwjedźeńſkim cźahu wobdźělicź, kiž ßo do 2 hodźin w farſkim dworje ſeſtupa a potom do zyrkwje poczehnje. Džiwajo na dobry wotpohlad Guſtav Adolfſkeho towařſtwa je žadacź, ſo by ßo woßada kaž na woběmaj kemſchenjomaj, tak też na wjecźornej ſhromadźiſnje prawje derje wobdźělila.

S Porſchiz. Hižo dlěſchi cźaß bě tu a we wokolnoſcźi mjes ludom žadanje po ßerbſkim towařſtwje. Sańdźenu njedźelu 7. junija bě ßo teho dla ſhromadźiſna powołała, na kotruž ßo Sserbjo ſ nahladnej liczbu ſeńdźechu. Knjes ßejmſki ſapóßkanz Bart bě nadawk pſchewſał, nam wo waźnoſcźi a ſkutkowanju ßerbſkich towařſtwow pſchednoſchecź. Knjes rěcźnik ſe ſnatej ſrěcźniwoſcźu a wobſchěrnej nawjedźitoſcźu běły a ſtruchloſcźe ſańdźenoſcźe Sserbowſtwa pſchedſtajeſche, dale wón powjedaſche, kak ßo potom prěnje ſopocźatki k duchownemu ſběhanju ßerbſkeho luda cźinjachu a kak woßebje we nowſchim cźaßu ßerbſke towařſtwa na tym dźěłaja, lud duchownje a hoſpodarſzy ſběhacź. Wón wuſběhowaſche, ſo wone nochzedźa naß wot ſnajomnoſcźe němſkeje rěcźe wotdźerżowacź, ſo nochzedźa nam hake ſabawy podawacź, ale ſo chzedźa lud powucźecź, duchownje a hoſpodarſzy ſběhacź a jón wocźahnycź ke kſcheſeźanſzy a narodnje myßlazym cźłowjekam a ſo jenož jako tajzy ßměmy wocźakowacź, ſo naß też druſy cźeſcźa.

S napjatej kedźbnoſcźu pſchitomni na ßkowa knjeſa rěcźnika poßłuchachu a ßo jemu po ſkóncźenym pſchednoſchku ſ móznym pſchikleſkom podźakowachu. Na to ßo namjetowaſche, też pola naß ßerbſke towařſtwo ſakožicź. Temu ßo wjeßele pſchihłoßowaſche a ſapißa ßo na to ſchtyrzecźi woßobow. Sa pſchedßydu wuſwoli ßo knjes kubleŕ Handrij Pěſch ſ Nowych Porſchiz, ſa měſtopſchedßydu knjes zyhelnicźeŕ Auguſt Wowcźeŕ ſ Konjez, ſa pokładnika knjes žiwnoſcźeŕ Pawoł Kaſchpor ſ Porſchiz. Wólba ſapißowarja poſdźiſcho ßlěduje. Schichodna ſhromadźiſna wotměje ßo njedźelu 19. julija. —n.

S Hornjeje Hórki. Njedźelu w nozy ßo něktoſi pacholjo ſwadźichu, a bórſy puki padachu. Dźěłacźerjej Bjarnatej ſ Lejna hłowu a wobliczo rosbichu, ſo je jemu lěkaŕ rany ſaſchicź dyrbjał. Też druſy bicźży ßu ßo ſranili. Zandarm je nadrobnoſcźe nózneje bitwy napißał a wyſchnoſcźi rosprawu podał. Duž budźa ßo najſkerje hiſchcźe wójnſke khóſty ſapłacźicź dyrbjecź.

S Budeſtez. Kaž bu hižo tydźenja woſjewjene, ſměje „Lubin“ jutſje, njedźelu 14. junija, wjecźor 1/2 7 hodźin pola Röſika ßwoju ſhromadźiſnu. Jako rěcźnika ſmějemy k naſchemu wjeßelu knjeſa ßeńſkeho ſapółßkanza Barta do naß witacź. Wopyt wſchěch lubych ßobuſtawow ßo wocźakuje a je dla waźnych wuradźowanjow nuſny.

S Hajniz. We wumjeńku tudomneho rěſniſkeho miſchtra a mjaßowobhladarja Kſchižana bě pjatk 1/4 9 hodźin na hornjej łubi woheń wudyrił. Sa krótki cźaß ßo kóſka ſtareho ſe ßkomu kryteho twarjenja wotpalichu. Ssykawy, kotrež běchu hnydom na pomoz pſchijěłe, płomjenja ſhaſchachu, tak ſo paženy ſ lěpjenzy wobſtejazy domcźk ſtejo woſta. Prěnje myto je ßebi Budeſcźanſka, druhe Raſchowſka wohnjowa wobora dobyła.

S Kschiweje Borschcże. Pola jeneho tudomneho kublerja ßkužaza 17 létna ßkužobna holza Martha Barthez, pschirodna dźowka tudomneho žiwnoscźerja Ernsta Gudy, je ßebi žiwjenje wsaka. Holza bě na ßkužbje něschto kolbaßy a tuka spakoscźika. Wěz bě ßo žandarmej wosjewika, kotryž holzu do pschepytanja wsa. S tym ßo holza do tajkeje hrosy a sadwělowanja sehna, so je ßo w skakowym hacże tepika.

S Wulkich Debßez. Tudomny papjerniski samkar Müller ßebi nowu khěžu twari. Tele dny dyrbjesche wón po twarske drjewo jěcź. Twarski mischtr Löbelt we Warnocźizach jemu k temu wós a konjow požcźi. Hdyž pak bě Müller lědma se sapschahom wotjěł, ßo konjej spłóschischtaj a cźeknyschtaj. S wosa padnywschi Müller se skamanej nohu a wuwinjenej ruku na drósy lezo wosta. Ludźo jeho sběhnychu a domoj dowjesechu.

S Wujezka pola Pomorz. Pschi cźežkim njewjedrje schtwórtk popołdnju błysk do Köhlerez bróžnje dyri, kotraž ßo do cźista wotpali. Płomjenja ßo tež na hród wupschestrjechu, kotraž ßo ßylnje wobschkodźi.

S **Maleschez.** Sandźeny schtwórtk popołdnju je błysk do domskeho tudomneho kublerja Helescha dyrił. Kaž ßo sda, je ßo błysk teho runja sjěł a jón roszychnował. W Heleschez domje je ßo jedyn dźěłacźer, kotryž elektriske wobßwětlenje pschekładowasche, s kawki, na kotrejž dźěłasche, dele cźißnył, njeje pak do schkody pschischoł. Twarjenje je ßo na wjazy městnach wobschkodźiło. — Pschi Sprewi leżaze łuki ßu ßo pjatk powodźiłe. Masana woda je na trawu a ßyno błóto sanjeßka. Wobßedźerjo tychle łukow jara schkoduja.

S Huczinu. Sandźenu njedźelu je ßo nascha nowa schula poßwjeczila. Wjedro derje měnjesche, duž ßo schulska woßada na tutym žadnym ßwjedźenju we wulkej liczbje wobdźěli. Psched starej schulu mějesche knjes kantor Hajnik roszohnowansku rěcź s dźakom spominajo na wucźerjow, kotříž běchu w njej skutkowali. Po tym ßo schulske dźěcźi a pschitomni woßadni a hosczo do cźaha sestupachu; a s hudźbu cźahnychu won k nowej schuli, s wonka wßy leżazej a s brěsyczkami a pletwami wupyschenej. Sswjedźeńsku rěcź mějesche knjes wyschschi schulski radźicźel Bach; wón poßwjecźi schulu, so by była hajenischczo bohabojosce, luboscze k wótznemu krajej a k domisnje a mudroscze žiwjenja, a wukładowasche pschi tym napißma noweje schule: 1. Njech dźěcźatka ke mni pschińdu a njewobarajcże jim, pschetož tajkich je kralestwo Boże. 2. Mužowe najwjetsche kubło je wótczina. 3.. Pójcże, stwórmy cźłowjekow! S krótkimi narěcźemi bu schulski klucź wot twarskeho mischtra, knjesa Grosy s Bosankez, psches ruku schulskeho pschedßydy knjesej wyschschemu schulskemu radźicźelej pschepodaty, kiž schulu wotamknu. Na to pschedßyda schulskeho prjódkstejerstwa, knjes farar Kschižan, w ßerbskej rěcźi pschejesche, so by tale nowa schula pomhała sdźerżecź „w kraju bohumilym dusche cźerstwe w cźěle cźilym, mysle jaßne, dźěławoscź, pobožnoscź a wjeßełoscź“, a skónczi s němskej modlitwu. Zyła ßwjatocžnoscź bu woživjena s wuspěwanjom khěrluschow. Schulske dźěcźi pak ßwój schulski ßwjedźeń hacź do 9. hodźiny ßwjecźachu s wulkim wjeßelom.

S Khróscźiz. Pod pschedßydstwom ßejmskeho sapóßkanza Kokle je ßo tu njedźelu 44. hkowna shromadźisna tudomneje nalutowarnje a wupožcźerńje wotměła. We wotewrjatej rěcźi pschedßyda napominasche, so bychu woßadni ßwoje nalutowanki do tudomneje nalutowarnje dawali, so bychu we woßadze s wužitkom a žohnowanjom skutkowale. Po rosprawje pschedßydy dohladowarskeje rady, kublerja Zyża-Prawocźanskeho, aktiva 668751 hr. 11 p., paßiwa 668751 hr. 11 p., a cźisty wunoschk 2472 hr. 98 p. wucźinjeja. Do kaßy je ßo na dań dało 559127 hriwnow 64 p., wupožcźiło je ßo 348820 hr. 05 p., sakoženski fond je na 27930 hr. 51 p., reserwny fond na 3701 hr. 37 p., powschitkownje wužitny fond na 3761 hr. 37 p. frostl. Ssobustawow bě kónz léta 1913: 371. Sandźene léto je 11 woßobow do towarstwa sastupiło a 8 wustupiło. Khróscźanska nalutowarnja a wupožcźerńja je drje najßylnischa mjes hornjołużiskimi wjeßnymi nalutowarnjemi. Ssobustawy pschedßydstwa, kotrychž cźaß bě po wustawkach wotběžał, s nowa a na město jeneho wucźehnjeneho ßobustawa dohladowarskeje rady kublerja Cźeßlu se Syjiz wuswolichu.

S Panczig. Nascha hakle 1906 natwarjena nowa schula hižo wjazy sa schulske dźěcźi njedoßaha. Dokelž je w 2. klaßy wjazy dyżli 60 dźěcźi, je knjeżerstwo poruczilo, tule klaßu dźělicź. Do prědka je widźecź, so budże też w pschichodnych létach liczba dźěcźi pschibywacź. Duž je schulske pschedßydstwo wobsamkło, druhu schulsku stwu s wucźerskim wobydlenjom natwaricź a pomozneho wucźerja postajicź. Jako druhi wucźeŕ je ßo k. pomozny wucźeŕ Nowak, prjedy w Njebjelschizach, powołał.

S Koßlowa. Tu ßu ßkužobnu dźowku Budarjez sajeli, dokelž je pjecza potajnje porodźiła a dźěcźo na sahrodze sahrjebała.

S Małeho Woßyka. Sandźenu ßobotu murjeŕ Gneuß s Porchowa kruwarnju tudoneho knjeżeho dwora běłesche. Hdyž pschi ßwojim dźěle do bliskosce jeneho worakaweho byka pschińdże, ßo tutón spłóschi. Rostorhawschi rjecźasy, sa kotrež bě swjasany, wón Gneußa na rohaj wsa a jeho žakoßnje sbodże. Jenož s wulkej prózu a strachom ßo hrodźnemu schwajzarjej a hejtmanej poradźi, nadpadnjeneho muża se ßmjertneho stracha wumóz. Gneuß je tak cźežko sranjeny, so ßu jeho po lěkarjowej poruczności do Biskopskeje hojerńje dowjescź dyrbjeli.

S Hornjeho Wujesda. Schtwórtk 2. julija budże w naschej wßy ratarska wustajeńza plahowanskeho skotu a ratarskich maschinow. Tudomne ratarske towarstwo a někotsi ratarjo ßu wschelake myta wustajili. Ssylne wobdźělenje ßo wocźakuje.

S Rakez. Budyske poboczne Gustav-Adolfske towarstwo ßwjecźesche ßwjatu Trojizu tudy ßwój létny ßwjedźeń. S wěże khorhoje smahujo pscheproschachu na ßwjedźeń do lubeho Božeho doma. Zyrkej běsche s mejemi rjenje wupyschena. Pscheczel lubeho Božeho doma běsche 3 rjane wěnzy shotował, jedyn wysche klětki s tym napißmom: „Khwal, Zionje, ßwojeho Boha!“ jedyn na Lutherowu postawu s tym ßkowom: „Prawy budże po ßwojej wěrje žiwy“ a tśeczi wysche sastupnych duri s tym napominanjom: „Budźcże ßmilni!“ Boži dom běsche s rjanymi teppichami pokładźeny, kotrež běchu woßadni, dobrowólne dary shromadźiwschi, sa tón ßwjedźeń woprowali. Na ßerbskim ßwjedźeńskim kemschenju prědowasche knjes farar Mrósak s Budyschinka. W jadriwych, wutrobu hnujazych ßkowach pokoži wón nutrnym poßkucharjam po pschirunanju wo shubjenym kroschu na wutrobu: „Wy pscheczeljo Gustav-Adolfskeho wustawa, runajcże ßo žonje w pschirunanju wo shubjenym kroschu! 1. Njech je wam žel nusy wěrybratrow w rospróschenju; 2. Pytajcże jich wukhowacź; 3. Wjeßelcże ßo nad žohnowanjom, s kotrymž je Bóh skutkowanje Gustav-Adolfskeho wustawa žohnował. W němskim kemschenju prědowasche knjes duchowny Pfeiffer s Warnsdorfa w Cźěskej po Ps. 24, 7—9 a wukoži w jadriwych ßkowach: Gustav-Adolfska wěz je wěz cźeścze, wěry a wutroby. Wokołnu ßkužbu mějeschtaj na ßerbskim kemschenju knjes farar Wicźeźk s Wóßlinka a farar Räda s Budyschina, na němskim knjes wyschschi zyrkwinski radźicźel Rosenkranz a knjes farar Mrósak s Budyschinka. Kollekta wunjeße na ßerbskim kemschenju 139 hr. a na němskim 62 hr., rjane dźakne ßwědcźenje, kak běschtej prědowani wutroby hnukoj. Létna shromadźisna móżesche ßo pschi rjanym wjedrje w sahrodze hoscźenzarja Běmscha wotměcź. Pschedßyda Budyskeho poboczneho Gustav-Adolfskeho towarstwa postrowi shromadźenych a pokasa na napominaze prědowanje, kotrež wot wěrybratrow w rospróschenju na nasche wutroby klinczi. Knjes farar Räda poda létnu rosprawu. Knjes duchowny Pfeiffer, kotryž jako duchowny ßrjedźa w rospróschenju skutkuje, powjedasche hnujaze nasłonjenja se ßwojeho skutkowanja. Kolletka ßwjedźenja ßo jeho woßadże pschidźěli. Woßadny duchowny, knjes farar Góle, krótke skónczne ßkowo na shromadźisnu porecźa a wschitky dźělichu ßo w tym dźakownym pscheßwědcźenju, so ßmy žohnowany ßwjedźeń ßwjecźili, kotryž je wutroby sahorił k nowej ßwěrnosczi k naschej drohej evangelskej zyrkwi.

S Czornjowa pola Kamjenza. Tu staj Jan Jakub Hajna a jeho mandźelska Wylemina Bäderez słoty mandźelski jubilej ßwjecźiłoj. Knjes duchowny Jensch jimaj woßadźine sbožopschecźa wupraji a jimaj po woßadźinej poruczności kraßnu bibliju pschepoda.

S Kamjenza. Pschi Wojerowskej drósy bydlazy produktowy wikowar Scholta bě ßebi jenu konserwowu tyfu wocźinjejo porst wobodrěł. Hdyž nasajtra likery wot běrnow schcźipasche, wón w małej ranje palazu bolosc sacźnwasche. Sajědojcźenje krwě spósnawschi jeho lěkar do hojerńje dowjescź da. Tam je w najlepschich létach stejazy muž ßobotu wumrjeł.

Se Ssmjeczkez. Njedźelu 14. junija popołdnju wotměje tu Kamjeńske poboczne towarstwo sakskeho hłowneho biblijskeho towarstwa biblijski ßwjedźeń.

S Wołkanczig. Wutoru w nozy ßu ßo do Meldźiz hoscźenza paduschi dobyli. Woni ßu 24 hriwnow a dwaj cźaßnikaj kradnyli. Hnydom skasany polizajski poß sa ßlědom do Hornich Brußow běżesche, hdźež ßo ßléd shubi.

S Minakala. Sandźenu njedźelu wumjenkał Jan August

Makacz w Minakale a jeho mandželska Hańža rodž. Hanuschez w žrjedžisnje žwojich džěczi a džěcźidžěczi skoty kwaž žwjeczeschtaj. Sswjatocznosćz w zyrkwi bě dopołdnja 1/2 12 hodžin. Bóh daj jimaj dale měrny wjeczor žiwjenja wužiwacz.

Se Stareho Lubija. Njedželu wjeczor je žo brózeń žiwnosczerja a mjažowobhladowarja Schmidta wotpaliło.

S Draždžan. (Składy muki we wulkich městach w padže mobilisazije.) Póndželu je w Draždžanach hlowna shromadžisna sakskeho mlynskeho swjazka była. Pschi njej žo wjele knježerstwowych sastupjerjow wobdželi. Syndikus Schneider s Lipska wo mukowych składach we wulkich městach w padže mobilisazije rěczesche. Po pschednoschku žo sczěhowaza resoluzija pschija: „8. junija w Draždžanach žo měwaza hlowna shromadžisna sakskeho mlynskeho swjazka ma sa jara nusne, so žo sa pad mobilisazije nasche wulke města s khlěbowej muku sastaraju. Shromadžisna měni, so by natwarjenje zyrobnych składownjow najlěpscha, najwěsczischa a najtuńscha forma była. Tele składownje dyrbja žo s podpjeru městow natwaricz. Do městow muku podawaze mlyny žu swólniwe, na někotre léta žebi městnosćz w składownjach po wulkosczi jenotliweho dowosa wotnajecź a žo na to swjasacź, stajnje wěstu hromadu muki w składowni leżo měcź. Sakski mlynski swjazk je swólniwy, pschi twarje tajkich składownjow pomozny bycź. Swjazk je politiskich, pjenježnych a techniskich pschicźinow dla pschecźiwo temu, so bychu wulke města w padže mobilisazije kupowanje žita pschewsake."

S Kulowa. Póndželu staj privatier Jan Bulank a jeho mandželska cźikaj a czerstwaj skoty kwaž žwjeczikoj.

S Mužakowa. Jedyn tudomny herz bě žebi s britwju do ruki pschi shibadle se žamomordarskim wotpohladom rěsnył, tola njebě wulku žiku trjechil. Jeho žu do měschczanskeje hojerńje dowjesli.

S Běleje Wody. Sso wobžunywschi je w jenej tudomnej schkleńczerni formar Reis do kóła horzeje wody padnył. Wobžaromny muž je žebi wožebje delni žiwot czežko wopalił.

— (Schkleńczerski strajk.) Wobžedžerjo schkleńczerjow žu namjety strajkowazych schkleńczerjow saczišli. Woni na tym wobsteja, so žo džěkanski czaž nima pschikrótschicź. Jenoż msda ma žo wo maliczkosćz powyschicź. Jeli so strajkowarjo do tychle wuměnjenjow njeswola, žo dalschim džěłaczerjam džěło wupowjedźi. Wusamknjenje s džěła žo žnadź na Braniborsku, saksku a rheinsku provinzu wupschestrje. Ssobustawy fabrikskich towarstwow žo s wusamknjenjom s džěła njepotrjecha.

Wužudženja.

Khostanska komora. Na žłužbje pola mlynoweho wobžedžerja Mersiovskeho we Wósborku bě žebi 19 létna žłužobna džowka Helena Židez s Hliny žytku pschedrěła, na czož bě 14. januara 1914 Mersiovzynej žłužbu wupowjedźika a 2. měrza ju wopuschczika. Dokelž bě pjecza žłužbu bjes wupowjedženja wopuschczika, běchu jej 15 hriwnow pjenježneho khostanja abo 3 dny arresta napokožili. Po jejnym napschecźiwjenju bě ju Lubjski kawniski žud wuwinował, žo na to sakožujo, so drje jeje wupowjedženje žłužby bjes hospodarjoweho wjedženja niczo njeplaczi, so pak mohło dla pschedrěcza žytki dalsche žłuženje strowosczi schkódne bycź. Statne rěcźnistwo bě žo pschecźiwo wužudej powołało. Wužudženje žo dla skasanja dalschich žwědkow wotstorczi.

Přilopk.

* (S błyskom sarażena.) Póndželu wjeczor w Lotzdorfje pola Radeberga błysk do domskeho kubkoweho najeńka Steglicha dyri a jeho 26 létnu džowku Martu sarasy. S Božim njewjedrom nastaty woheń bórsy shaschachu.

* (Ssamomordarstwo mandželskeju.) Hosczenzarja Meisela a jeho mandželsku w Radebeulu žu wutoru dopołdnja w jenej stwje jeju hosczenza morweju namakali. Mjes ludźimi widźanaj mandželskaj běschtaj žo se žwěcźatym płunom sajědojcźikoj, dokelž jeju hosczenzarstwo njebě wjazy wunoschne. Meisel bě psches 60 lět stary, jeho mandželska bě někotre léta mkodscha.

* (Rubježne mordarstwo.) Wutoru běchu w Kunzendorfje pola Hirschberga 50 létnu swudowjenu Raubbachowu w jejnej khěžzy skónzowanu namakali. Dokelž na czěle snamjenja swonkowneho sranjenja njeběchu widźecź, žebi myžlachu, so je žo žona s Božej ruczku sajała. Sawołani pschiwusni pak namakachu, so běschtej žo nalutowarskej knižzy wo 500 hriwnach, kotrejž bě Raubbachowa wobžedžała, shubiłej. Pjenjesy s tuteju knižzow běchu žo s měschczanskeje nalutowarnje w Löwenbergu wotewsake, hdyž běchu Raubbachowu hižo morwu namakali. Mjes tym bě 30 létna njewoženjena lěžnikowa džowka Warmerez wjele pjenjes wudawała a s tym tukanje pschecźiwo žebi sbudźika. Duž ju schtwórtk sajachu. Hdyž Raubbachoweje cźěło sezěrowachu, spósnachu, so bě ju něchtó sadajił. Najskerje je žo sadajenje s rubischczom stało, kotrež je mordarka potom w khachlach spalicź spytała, schtož pak žo jej njeje poradźiło. Warmerez prěje, so je winowata. Nalutowarniny rendant pak ju s wěstosczu jako wožobu spósnawa, kotrejž je 4 stohriwnowske papjery a 100 hriwnow w skocze wupłacził. Też žu wužlědžili, so je wona 3 stohriwnowske papjery wudała, mjes tym so stohriwnowsku papjeru a 90 hriwnow skotych pola njeje namakachu. S wotkal je pjenjesy dostała, njemóże žo wona wupokasacź. Warmez chzysche žo w bliżschim czaži woženicź, a myžla žebi, so je žebi wona s rubjeżnym mordarstwom pjenjesy k žwojemu njewjesczinskemu wuhotowanju wobstaracź chzyła.

* (Zkonischeho sekretara saužudźili.) Shorjelska khostanska komora je pjatk zkonischeho sekretara Preschera, leutnanta reserwy, dla paduschstwa k jastwu na 6 měžazow saužudźika a jemu czestne prawa na 3 léta wotrjekli. Preschcher je 4000 hriwnow kradnył, kotrež žo posdźischo na nusniku namakachu. Preschcher bě, dokelž bě pschecźinjerski człowjek, do dołha salěst.

* (Jedyn gymnasiast schtyrikrócźneho spytaneho mordarstwa dla wobskorżeny.) 17 létny gymnasiast Anton Wolf se Salmünstera psched Hanawskej khostanskej komoru dla schtyrikrócźneho spytaneho mordarstwa wobskorżeny stejesche. Njedžiwajcy žwoje mkodosczе bě wobskorżeny, kotryż do Fuldaskeho gymnasija khodźesche, pjenjesy na wschelake drohe swjeżelenja a lubki rosbrojił, dołh napraskał a je skónczne, so by pjenjesy dostał, žwojich žwójbnych skónzowacź spytał. Silvestra wjeczor wón do kuchinje stupiwschi žwoju macź a czetu do hkowy tšeli. Nadpad na žotru a bratra pak žo njeporadźi. Potom Wólf do zyrkwje běžesche a žo tam napadnje hibasche, kaž so by duchakhory byk. Wón chzysche mordarstwo na žwoju czetu wotwalicź a bě tež papjeru s postajenjom jejneje poslednjeje wole napisał. Psched žudom žo wón pschisna, so je njeskutk s poknym wědomnjom skucził. Dołha dla žebi njeje žiweje rady wjedźał, duž je jemu myžliczka pschipadła, wschitkich žwójbnych wotstronicź. Wolfowa czeta je sa dwaj dnjej na žwoje rany wumrjeła. Wobskorżeneho k jastwu na 6 lět saužudźichu.

* (Saniczaze pruhi.) W Genua je inżenieur Ulivi w pschitomnosczi wjerschkow wojerskeje a zivilneje wyschnosczе pschednoschk wo žwojim wunamakanju měł, s kotrymž móże rosbuchadkam s dalokosczе rosbuchnycź dacź. Wón praji, so nětkole wjetschi apparat twari, s kotrymž móże na 100 kilometrow dalokosczе rosbuchadka sniczicź, mjes tym so jeho dotalny apparat jenoż na 17 kilometrow daloko skutkuje. S nowym apparatom budże mózno, njepschecźelske łódźstwo, kotrež chze na pschikład do Venediga bomby mjetacź, do powětra sbuchacź, tak bórsy hacź je žo wono na 100 kilometrow pschibliżiło. Potajnosćz wunamakanja w tym wobsteji, so žo ultraczerwjene žo hibaze pruhi sa wěsty czaž s dótknjenjom metalla do elektriskich žołmow pscheměnja.

* (Horzota w New-Yorku.) Mjes tym so w Europje symne wjedro popuschczicź nochze, na tamnej stronje atlantiskeho morja w Ameriży lud pod wulkej horzotu czerpi. W New-Yorku žu žo poslednje dny tsjo a w Pittsburgu teho runja tsjo człowjekojo se žłónzom sežahake. W Kansasu thermometer 38 gradow horzoty w sczinje pokasowasche.

* (Mjersnjenje w Franzowskej.) Schtwórtk w nozy je w poknóznej Franzowskej (w Burgundskej) žylny smjerst we winizach a na polach wjele schkody naczinił.

* (9000 listy noschazych holbjow žo spaliło.) S Parisa pišaju: Na Noyonskim sastanischczu w tworowym czahu, s kotrymž žo 80000 listynoschazych holbjow wjesesche, woheń nasta. Jedyn spinar a 9000 holbjow žo spali, druhe žo wukhowachu. Myžla žebi, so je spinar žam s njekedźbliwosczu žłomu w tworowsu sapalił.

* (Žaložne žamomordarstwo.) S Antwerpenskeje kathedrale je žo 33 létny žłužobnik jeneje pschedawarnje kolonialnych tworow dele czišnył. Jeho czěło žo rosbi, so njebě wjazy spósnacź.

* (Rubjeżniziy żelesniskeho póželnika nadpadli.) W Charbinje w Mandžurskej žu chinesku drastu wobleczeni rubježniziy żelesniskeho póželnika nadpadli a sranili, kotryž 30 000 rublow njeżesche. Jeneho s wojakow, kotsiž póželnika pschewodźachu, morichu, jeneho druheho s wóžom kulkami straschnje sranichu.

Pscheproschenje
k pschednoschkej
wo nałożenju elektrizitety w hospodarstwje a pschemyßle
w hoscženzu w Hornim Wujězdże (w Hajnez hoscženzu)
njedźelu 7. junija popołdnju w 4 hodź.

wuhotowany wot **Budyskeje měschczańskeje elektrizitetneje dźěłarnje.**

Mjes druhim budźa ßo **warjenje w elektriskej kuchini** a wschelake w hospodarstwje ßo trjebaze aparaty ſ elektriskim cźěrjenjom pokasowacź.

Sastup darmo!

Pschednoschk smėje knjeni **Oskowa** ſ wobkhodźernje sa wuźiwanje elektrizitety. Wschitzy interesentojo, woßebje žony ßo k temu pschecźelnje pscheproscheja.

Wo bohaty wopyt proßy

Dźěłarńska direkzija Budyskeje elektrizitetneje dźěłarnje.

Domowinske hry w Błótach
w Bórku.

Protektor: Kral. krajny radźiczel ßwobodny knjes ſ Wackerbarth.
Dźiwadło pschi Winzerez domje.

Potajny kral.

Cźinohra w 2 jednanjomaj wot Ewalda Müllera.
Wumělzowski wodźeŕ: Hendrich Frey.
100 ßobuſkutkowarjow. 100 ßobuſkutkowarjow.
Hrajne dny: **Njedźelu popołdnju** wot **3—5 hodźin.**
Płaczisny měſtnow: 50 pjenjezkow. 1 mk. a 1.50.
Wobkhodne měſtno: Winzerez dom w Bórku w Delnjej Łužizy.
Domojjěſba ſ Bórka 7,04 pſches Khocźebus ſ Błótowskej żeleſnizu.

Majß, gris, rźane a pschenicźne wotruby rźanu a pschenicźnu muku poruczam a ſa **wschu pizu žito jako ſapłaczenje** pschijumuju.
Kóždu dźělbu žita ſa hotowe pjenjesy kupuju.

G. Horbank
w młynje w Prawoczizach.

Smolerjec knihićišćernja

w Budyschinje w ßerbskim domje

knihi, ſliczbowanja, viſitne a pscheproſcheńske khartki, ſaſtojnske formulary, wuſtawki, blidne ſpěwy atd.

we wschěch rěczach derje a tunjo cźiſchczi.

Dalokorěczak cźißło 687.

Wupschedawanje
dla pschetwarjenja.

Dokelž ßrjedź pschichodneho měßaza ßwój dom pschetwarju a ßo teho dla pschecźahnu, pschedawam wschu

mužazu, žonjazu a dźěcźazu draſtu

po hiſchcźe ženje ßkyſchanych płaczisnach.

Pschedawam nětkole **wjele niże płaczisny:**

Najwoßebniſche wobleczenje najnowſcheje mody a kraßnje ßedźaze.

Woßebne nawożeńſke wobleczenja ſe **ßukna a cźeßaneho pschedźena.**

Lüſtrowe, płatowe a koßmikate wobleczenja, wodunjepuſchczate peleriny a Bozenſke mantle najtuńſcho.

Dźěcźaze wobleczenja ſ najjednoriſcheho hacž do najwoßebniſcheho, hižo po mk. 1.75

Wulku dźělbu **dźěłaczerſkich kholowow** wjele niże płaczisny.

Najwoßebniſche **žonjaze żakety a paletoty** ſe ßukna a cźeßaneho pschedźena po najtuniſchich płaczisnach.

Žonjaze koſtümy wſchěch barbow a płaczisnow w hobrſkim wubjerku.

Aparatne mantle pſche proch, najnowſchich barbow ßměſchnje tunjo.

Njeſkomdž nichtó, tole wurjadnje tunje poſkiczenje wužicź. Najmjeńſcha kúp je dobytkna.

Otto Preuss
mějeczel **Karl König**

w Budyſchinje. **na žitnej haßy 4.**

„Skhoriwſchi na ſaßaku

wumpjeru,

mam po nałożenju 1 kuſka **Zuckerowcho patent. lěkarſkeho mydła** zyle cźiſte wobliczo. Waſche mydło cźaß żiwjenja trjebam. O. K."

Kuſk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßylniſcha forma). K temu **Zuckoob kreme** (niz tucžnjaza a mika) 75 pj. a 2 mk. w **Budyſchinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog., **Oty Engerta, bratrow Měrſchez** naßlěd., **Strauch a Koldy.**

Holzy móża ſaßo ſaſtupicź do dnjoweje abo wjecźorneje

ſchwalcźiſkeje mucźby.

S dobom poruczam ßo k ſchicźu żonazeje a dźěcźazeje draſty, kaž tež koſtümow.

Eliſa Wallerka
na ßukelnſkej haßy 38 po 2 ſchod.

Tunje ſofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pſchezo na ſkładze

J. O. H. Bär
w Budyſchinje na Hoſchiz haßy 29.

Serbſki muſej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot ½11—12 hodźin.

S zypami młócźenu

ßłomu

kóždeje dźělby po najwyſchſchich płaczisnach kupujetaj a ju po žadanju wotwjeſcź dawataj **Bombach a Paatz** w Kamjenzu w Sakſkej. Telefon cźißło 25.

Sſłomu

k ſaßłanju a pizowanju pſchedawa

Hunnius
na ßwobodnym kuble w Jeſchizach.

Mało trjebana płokanſka

wanja

ſ wěkom 57 × 92 wulka je ſa 7 mk. na pſchedań pola **A. Petricha** w Budyſchinje na ſnutskownej lawſkej haßy 8 III w ſadnim twarjenju.

Nowa maßiwna khěża

w Kóſkach cźißło 7 pola Budeſtez ſ dwěmaj kórzomaj pola je dla woßbedźerjoweje ſtaroby na pſchedań.

Khěžkarſka żiwnoſcź

ſ polom a ſahrodu je ſe żiwym a morwym inventarom na pſchedań w Cźornym Hodlerju cźißło 99 pola Radworja.

Jara cześćenym Sserbam w **Budyschinje** a wokolnosći k wjedźenju dawam, so ßym ßwoju wyßokomodernu a ponowjenu

fotografowarnju

jenemu wustojnemu wotrjadnikej knjesej **Ernstej Gollingej** ſ Khoćebuſa 1. junija pschepodał. Sa mi spożćene dowěrjenje ßo wutrobnje dźakujo, proschu jo na mojeho naßlědnika pschenjesć.

Robert Süß w Budyschinje,
na ßukelnſkej haßy.

Cześćenym Sserbam w Budyschinje a wokolnosći dowolam ßebi wosjewić, so ßym 1. junija

fotografowarnju

knjesa Robert Süßa pschewsał. So bych ßebi dowěrjenje cześćenych Sserbow dobył, budu ßo prózowacź, so bych jenoź najlěpsche a najmodernische dźěła njedźiwajcy ßwojich tunich płaćizinow podawał.

Ernſt Golling,
atelijej sa fotografije a molowanje.

Pschispomnjenje: 12 visitneje formy 3,50 mk., kabinetneje formy hižo po 9 mk.

Cześćenym Sserbam w Budyschinje a wokolnosći k wjedźenju dawam, so ßym ßo w Budyschinje na **ßukelnſkej drósy 1a** jako

ſubjaza hojerka

saßydlika a wo dobroćiwe derjeměnjenje proschu.

Johanna Stahlez, ſubjaza hojerka.

Wschu druźiny zuſych ſubow w kawćuku, ſlocże, twarjenje krónow a moſtow. Cźaham ſuby a nanakażene wupjelnjam ſ měſtnym pohłuſchenjom.

Swjedźeń sa ſnutskowne mißionſtwo

ßo ßwjeći **njedźelu 14. junija w Hußzy.**

Popołdnju w 2 hodź. ßerbſke ßwjedźenſke kemſche, předać k. farař Mjerwa ſ Bukez, popołdnju w 4 hodź. němſke ßwjedźeńſke kemſche, předać k duchowny Eder ſ Budyſchina.

Wſchitkich pscheceľelowważneho ſkutka ſnutskowneho mißionſtwa pscheproſcha najwutrobniſcho

zyrkwinſke prjódſtejerſtwo.
Handrik, farař.

Pohoncź ßo pyta.

Dokelž nětcźiſchi pohoncź do wojakow dźe, ßo na jeho město druhi pyta, kotryž konje derje wothladuje, rolu derje dźěłacź a ſ ratarſkimi maſchinami wobkhadźecź wě. Wón móże woženjeny abo njewoženjeny bycź.

Ryczeŕkubłkowy najenk **Esmola** w Schwoosdorfje pola Kamjeńza.

Adreſſe: Rittergutsp. Schmole in Schwoosdorf bei Brenna i. S.

Jutrnica,

serbske ſow. za Njeswačidło a wokolnosć,

změje **njedźelu** 10. junija popołdnju w 4 hodźinach we Weberec hoſćencu swoje po sedźenje.

Sobuſtawy a hoſći najwutrobnišo přeproſuje

předsydſtwo.

Nadźija,

serbske ſowarſtwo w Rakojdach,

wotměje **njedźelu 14.** junija pola Zendźic wot 1/2 4 hodźin zhromadźiznu, na kotrejž knjez farař Mrózak-Hrodźiščanski přednoſuje. Wo prawje bohaty wopyt proſy

předsydſtwo.

Ženitwa.

Sprózniwemu ratarjej w tſizećich lětach, kotryž ma 9—12000 hr. ſamoženja, ßo ſkładnosć poſtići, ßo do 62 kórzow wulkeho jenoź pschenčznu rolu wopſchijazeho kubła w Budyſkich ſtronach woženicź. Jenoź khutnje a ſprawnje ſmyßlem, kotrež maja temule ſprawnemu pytanju dowěrjenje, chzyli ßwoje cześćene poſticźenje pod M. S. 78 poſtlagernd Bautzen na póſt dacź. Najkrucźiſche mjelczenje ßo lubi.

Dwě žiwnosći a burſke kubło

na pschedań!

1 žiwnosć ſ 12 kórzami dobrych ležomnoſcźow, maßiwnymi twarjenjemi a ſe žiwym a morwym inventarom,

1 žiwnosć ſ 25 kórzami dobrych ležomnoſcźow, maßiwnymi twarjenjemi a ſe žiwym a morwym inventarom, kaž tež

kubło ſ něhdźe 50 kórzami pola a łuki, maßiwnymi twarjenjemi a ſe žiwym a morwym inventarom hnydom ſe ßwobodnje ruki na pschedań. Dalſche je ſhonicź pola **Pawlika w Rakezach.**

K 1. julijej ſtarſchu naſhonitu

holzu

kotraž ßo troſchku na warjenje wusteji, pytam.

Mandźelſka ſanitätneho radźicźela **Langera** w Rakezach.

Ssylni

dźěłacźerjo

dóſtanu trajne dźěło w **Měrkowſkej zyhelnicźi.**

Murjerjow

pyta **Adolf Kaup** w Budyschinje.

(K temu cźißku pschikłoha.)

Pschiloha k czišku 24 Serbskich Nowin.

Sobotu 13. junija 1914

Płaczišny rěsneho stotu na Draždžanskich stótnych wikach.

11. junija 1914.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Stótne druziny a wosnamjenjenje.	Ziwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 6 lět	50—51	94—98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	44—48	86—90
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	38—42	80—84
4. žnadnje pizowane kóždeje staroby	31—37	69—78
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	47—50	88—93
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 7 lět	41—45	82—86
3. starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	37—49	76—79
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	32—36	72—76
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25—30	63—70
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	49—50	90—93
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	44—47	84—87
3. žnadnje pizowane	39—43	79—82
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	68 60	98—100
2. žrěnje kormjene abo też dobre wot zyza	50—56	90—96
3. žnadnje wuwite wot zyza	40—46	81—86
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich skhižењow w starobje hacz do 1¼ léta	43—44	55—56
2. mjaßne	41—42	54—55
3. žnadnje wuwite, też ranzy a kundroßy	38—40	52—53

Płaczišna zitow a produktow.

Zitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje 6. junija 1914 wot hr.	wot pj.	hacz hr.	hacz pj.	W Lubiju 11. junija 1914. wot hr.	wot pj.	hacz hr.	hacz pj.
Pschenza běła	—	—	—	—	—	—	—	—
" žołta	—	—	—	—	9	40	10	10
" nowa	9	25	10	15	—	—	—	—
Rožla	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	50	8	40	7	70	8	20
Jećmjeń	—	—	—	—	6	90	7	90
Wows	6	70	8	—	6	90	7	70
" nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	18	—	20	—
Wola	11	—	12	—	9	—	10	50
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka	17	50	19	50	22	—	23	—
Bérny	2	10	2	75	2	10	2	40
Butra 1 kilogr.	2	40	2	70	2	40	2	60
Pschenična muka 50 "	11	—	19	50	15	—	19	—
Rjana muka 50 "	10	50	13	—	11	25	13	25
Sypno 50 "	2	60	3	50	2	50	3	—
Skloma 100 "	3	25	3	50	3	—	3	60
Prožata 930 schtuk, schtuka	12	—	17	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby 50 kilogr.	5	75	6	—	5	40	5	90
Rjane wotruby 50 kilogr.	5	75	6	25	5	90	6	30
Pschenčny gris 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Rjany gris 50 kilogr.	6	60	7	10	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 5 pj., schtuka 7 pj.

W Budyschinje płaczeschе: kórz pschenzy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hacz — hr. — np., žołta — hr. — np. hacz — hr. — np., nowa: 14 hr. 20 np. hacz 14 hr. 96 np., kórz rožki po 160 puntach 11 hr. 76 np. hacz 12 hr. 24 np., nowa: 12 hr. — np. hacz 12 hr. 32 np., kórz jećmjenja po 140 puntach: 10 hr. 85 np. hacz 12 hr. 04 np.

Wiežne płaczišny w Kamjenzu.

11. junija 1914.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 8 hr. — np. hacz 8 hr. 50 np., pschenza wot 9 hr. 50 np. hacz 10 hr. 10 np., jećmjeń wot — hr. — np. hacz — hr. — np., wowz wot 6 hr. 50 np. hacz 8 hr. 50 np., jahły wot — hr. — np. hacz — hr. — np. hróch — hr. — np., žyno (stare) — hr. — np. (nowe) 4 hr. 20 np., bérny — hr. — np. hacz 3 hr. 20 np., skloma (100 kilogr.) 3 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 1 hr. 90 np. hacz 2 hr. 50 np., jeja (mandl) 1 hr. 5 np.

Wjedro w Londonje 13. junija: Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje rano w 7 hodzinach farat Räda němsku spowjednu wuczbu, ½9 hodzin duchowny Tyschet němske a w 10 hodzinach serbske predowanje.

Popoldnju ½2 hodzin smeje farat Räda rosrěczenje se serbskej mlodzinu. Tydzenske sastojnske dźěła smeje farat Räda.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Khorla Bruno Balak, dekorazisti molet a lakěrat w Kamjenzu, s Emmu Marju rodź. Urbanez w Delnjej Kinje. — Marczin Erler, twarski dźěłaczet w Brěsynzy p. Husli, s Hanu Wilheminu rodź. Israelez w Jenkezach.

W katholskej zyrkwi: Jurij Bjarsch, želesosórmak w Budyschinje, s Martu rodź. Bokez tam.

S druhich wozadow: Ernst Rychtak, zimnoscżet w Halschtrowje, s Bertu Wiczasez w Myschezach. — Ehrig Hippa, wobsedzet póstskeje korczmy we Warnoczizach, s Marju Róliz w Demjanach. — Jan Mikel, zimnoscżet w Koblizach, s Marju Leschawiz we Lahowje. — Jan Leschawa, zimnoscżet we Lahowje, s Marju Dejkez we Wulkim Pschésdrjenju. — August Wowczet, kublet w Bambruchu, s Martu rodź. Nyczez w Trupinje. — Wylem Pěta, samkat w Khoczebusu, s Emmu rodź. Materez w Hermanezach. — August Kunza, murjet w Hermanezach, s Gustlu Bertu rodź. Kuntez w Jatsobju. — Ernst Maniz, zimnoscże. we Wadezach, s Marju swud. Bejmarjowej rodź. Němczkez, zimnoscżetku tam. —

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Erwin Wornat, Oskara Libsche, maschinskeho dźěłaczerja w Dobruschi, ß.

W katholskej zyrkwi: Herta, Pawola Krawza, zimnoscżerja w Dźěžnikezach, dź. — Marja Doroteja, Jakuba Mlynka, czěßle w Budyschinje, dź. — Jurij Willi, Maxa Rafelda, klampn. pomoznika w Budyschinje, ß. — Sofija, Jana Boczeka, dźěłaczerja we Wowmjowje, dź.

S druhich wozadow: Gustav Erich, Gustava Rjeka, želesniskeho dźěłaczerja w Nowej Wßy, ß. — Elsa Erna, Eduarda Domanje, zimnoscżerja w Nižej Wßy, dź. — Marja Richard, Khorle Aug. Mlynka, zimnoscżerja w Rakezach, ß. — Herta, Khorle Kredoriße, dźěłaczerja w Hermanezach, dź. — Herta Marhata, Alfreda Schrybarja, fabriskeho dźěłaczerja we Wulkej Dubrawje, dź. — Marta, Khorle Hermana Wjazki, wobydlerja w Pßowjach, dź. — Pawol Robert, Augusta Brody, sahrodniskeho zimnoscżerja w Drobach, ß. — Khorla Helmut, Khorle Ulricha, wobydlerja w Adolfskej Hěcże, ß. — Gustav Herman, Juliuße Donata, dźěłaczerja w Boschezach, ß. — Richard Max, zimnoscżerja Keusche we Stróži p. Barta, ß.

Zemrjeli:

W Michalskej wozadże: 1. junija: Alfred Gerhard, Bruna Hasera, šedlarja w Tšelanach, ß., 2 m. 5 d.

W katholskej wozadże: 30. meje: Josef Riedel, pschekupz w Budyschinje, 70 l. 10 m. 14 d.

W druhich wozadach: Herta Ssykoriz w Dobranezach, 3 m. 20 d. — Pawol Albert Stein, ryczetkublet w Czetwjenych Nožlizach, 60 l. 2 m. 10 d. — Hana Lejna rodź. Pawlikez, pórzlinwjerczerja Hentschela we Wulkej Dubrawje morwa namakana mandź., 50 l. 3 m. 23 d. — 9. jun.: Gustla Bartez, morwa namakana w Kschiwej Borschczi, 17 l. 2 m. 10 d. — Hana, Pětra Krawza, wumj. w Krakezach, mandź., 74 l. 4 m. 28 d. — Erna Jenkez, njem. dź. w Pschiwczizach, 4 m. 6 d. — Max Gustav, khěžerja Mikanje w Barcze, šyn, 2 m.

Zyrkwinske powjesczе s Hodzija.

1. njedzelu po šwj. Trojizy smeje rano ½7 hodź. duchowny Voigt serbsku spowjednu wuczbu, ½8 hodzin farat Kschižan serbske a w 9 hodzinach němske predowanje.

Zyrkwinske powjesczе s Budestez.

1. njedzelu po šwj. Trojizy smeje farat Domaschka rano w 7 hodzinach němsku spowjedź, duchowny Bójz dopoldnja we 8 hodzinach němske a ½10 hodzin serbske predowanje.

Popolduju w 2 hodź. smeje duchowny Bójz wuczbu s němskej mužskej mlodosczu.

Rumowanske wupschedawanje
bubonatych šynowobroczakow

po najtunischich płaczišnach.

Robert Hahn,

maschinska fabrika w Budyschinje.

Th. A. Wällnitz naslědnik

měječźel: J. Hanekamp

Telefon 405. w Budyschinje na ßukelnskej haßy 9.

Meblowy etablissement

ſa

nadobu w bydlanskich a ſpanskich ſtwach,

kaž tež

kuchinſke a male meble

Doſpołne wuhotowanje ſa njewjeſty

Najwjetſchi wubjerk w Budyschinje,

Ssamna tapezěrarńja.

Hódne dźěło. **Najtuńſche wobliczenje.**

Pſchichódne płaczenſke wuměnjenja.

Błyſkowe jěſdne koła

ſnateje hódnoſcze

doſpołnje a ſ torpedowym ßłobodnym běhom hižo po 68 mk.

Pneumatiki, latarńje a wſchón pſchißłuſchk

najlěpſcheje družiny po najtuniſchich płaczišnach.

Wuporjedźenje wſchěch ſyſtemow

jěſdnych a motorſkich kołow.

Saniklowanje a emaillowanje najruczišcho.

Błyſkowe pjerate ßyczowe matrazy,

kotrež ßo po měrje ſa kóždе łožo dźěłaju.

Thomaßez bratraj

w Budyschinje

na kamjeńtnej haßy 16. — Telefon 363.

Włoßy barbjazy czeßak

Sakońſzy ſchkitany. Njedoſcźěhnjeny w trjebanju.

Barbi ſchědźiwe abo cźerwjene włoßy žołte abo cźorne.

Sa njeſchkódnoſcź ßo rukuje. Sſo lěta dołho trjebacź hodźi.

Scht. 3 hriwny na póſtſke dobracźe.

R. Brechsel w Draždźanach Nr. 6

Kurfürſtenſtraße.

Ja kwaßne dary

porucza

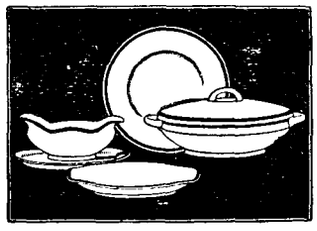

jědźne ſerwißy,

khoſejowe ſerwißy

kaž tež wſchě druhe wězy **k darjenju** ſ porzlina a kamjeniny.

Hermann Gläsel

pſchi lawſkich hrjebjach 4,

w Budyschinje w ßerbſkim domje.

Horjanſke praßowane wuhlo

najlěpſche narunanje ſa **drjewo** a druhe **wuhlo,** derje wußuſchene 1000 kruchow po 7.— mk., porucza

Horjanſka wuhlowa praßowarńja

na Horje pola Njeßwaczidła.

Spěwarſke,

ßerbſke a němſke,

jednorje hižo po 2 a 3 hr. a woßebnje do cźelazeje kože ſwjaſane hižo po 6 hacź do 10 hr. ßu na pſchedań

we wudawarni Serb. Nowin.

Koprowe kótły a pónoje, khachlonki, warne ßudobja,

dźěła w palerńjach

a wſchě do kopornikarſtwa ßłuſchace

wuporjedźenja

po tunich płaczišnach

pola

A. W. Piruſa

měječźela **Pawoła Urbana,**

kopornikarja

w Budyſchinje na ßerbſkej haßy 8.

Kožane twory

kupuja ſo najlěpje w ſpezialnej pſchedawarni kožanych tworow

Stajnje wulki wubjerk, krucze ſprawne poſtužnje a tunje płaczisny ſa

koffry, puczowanſke toſche, neßeßary, ſonjaze toſche a paßy ſchulſke toſche ſa hólzow a holzy, ſchulerſke mapy, piſanſke, aktowe a hudźbne mapy, liſtownje a zigarowe toſche, portemoneje, ſtlě, nakhribjetne měchi a gamaſche atd. namakacze

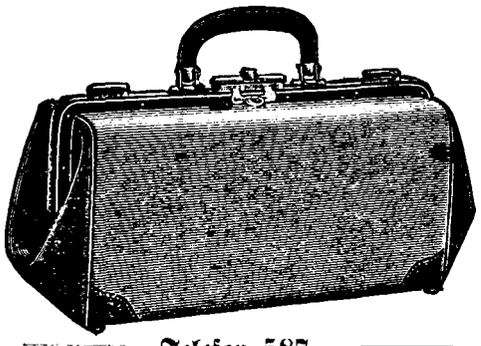

Telefon 587.

w ſpezialnej pſchedawarni

ſa Offenbachſke kožane twory

C. Alberta, mějeczela **Khorle Bahle,** ſtedkarſkeho miſchtra

w Budyſchinje, pſchi lawſkich hrjebjach 10.

Franz Marſchner

czaßnikat w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ſwój ſkład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**

k dobroczinwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczisny.

Wolijowe barby

wſchěch ſnatych nuanßow, hnydom k barbjenju hotowe, derje a twjerdże ſkhnyjaze,

moleŕſke a murjeŕſke barby, terpentinowy wolij (němſki a franzowſki), **lanowolijowy firniß,** jara derje a twjerdże ſkhnyjaty, **jantarjowe laki, kopallaki, damarlaki, żeleſowe laki, Kölnſki klij** kaž tež **murjeŕſki kalk, drobnu krydu, gyps, portlandſki zement, najlěpſchi karbolineum, barbicze** wſchěch druźin, **ſchablony** ſa **molerjow** a **murjerjow** porucza a ma pſchezo na ſkładze po najtuniſchich płaczisnach

Emil Měrſch, drogowe klamy

24 na kamjeńtnej haßy 24.

Nowe wotewrjenje!!

Subjaze praxis **K. Pehſa** w Budyſchinje, na **bohatej haßy 10,** ſ nutſkhodom na krótkej haßy.

Zuſe ſuby wſchěch ſyſtemow

Plomby kożdeje druźiny.

Suby ßo wuſtojnje wużahaju.

Lahodny wobkhad. — Pomerne płaczisny.

Hižo 10 lět ßamoſtatny.

Kupne wuczinjenja, hypothekſke liſczizny, teſtamenty

wudźěluje

prawny bürow **Kobana** pſchi žitnych wikach 4.

— Rěczu ßerbſki. —

Serbſke a němſke ſchulſke biblije

teho runja

wěrowanſke biblije

ſ wulkim a drobnym pißmom ßu doſtacz

we wudawarni Serbskich Nowin.

Koßy

kaž jěd rěſaze, porucza koßaty

Smoleŕ

na bohatej haßy czißło 16 w Budyſchinje.

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khěžorskej drósy 11.

Wschědnje
wot 4 hodźin popołd. hacź do 11 hodźin wječor

wulke pschedstajenje

: najnowšcheho dokonjenja :
ßwětłohrajerskeho wumělstwa.

Kóždu ßobotu a ßrjedu ßo programm pscheměni.

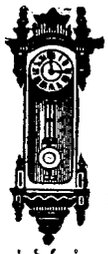

Kóždy, kotryž chce ßeb **dobry a tuni cžaßnik** kupicź, abo kotryž chce ßebi jón **porjedźicź** dacź njech dźe k cžaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ßwonk. lawske haßy 5.

Jenej pschedawa a porjedźuje, ßa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wołno, ßo płacźišnami wupołożene, wobhładacź.**

WYBERT-TABLETTEN
Name gesetzlich geschützt

Wschěm woßobam, kotrež dyrbja ßwoje hłoßowe organy napinacź, dawaja **Wybertowe** tabletty najwěšcźišche schkitanje psche wustacźe hłoßa. Pschi nasymnjenju ßo wone dla ßwojeje rospuschcźazeje ßamownosce rad trjebaju. Tyßazy jich wubjerne skutkowanje wobßwědcźenja. Dostacź we wschěch haptykach a drogownjach po 1 hr.

Železniski jězdny plan.

S Lubija do Radworja.

S Lubija	—	8,32	11,58	3,10	5,20	7,50	—	11,55†
Ketliz	—	8,41	12,07	3,19	5,29	7,59	—	12,04†
Radměriz	—	8,48	12,14	3,26	5,36	8,03	—	12,11†
Hłuschiny	—	8,52	12,18	3,30	5,40	8,10	—	12,15†
Luwocźiz	—	8,59	12,25	3,37	5,47	8,16	—	12,21†
Maleczíz	—	9,05	12,31	3,43	5,53	8,22	—	12,27†
Wósborka	5,10	9,40	12,56	3,48	6,45	8,27	8,39*	12,32†
Hrodźischcza	5,17	9,47	1,03	—	6,52	—	8,45*	—
Barta	5,25	9,55	1,13	—	7,00	—	8,54*	—
Hucźiny	5,34	10,04	1,22	—	7,09	—	9,02*	—
Klukscha	5,43	10,12	1,31	—	7,17	—	9,10*	—
Wulk. Dubrawy	5,52	10,21	1,4	—	7,26	—	9,21*	—
Lutobcza	5,57	10,26	1,47	—	7,31	—	9,26*	—
Radworja	6,03	10,32	1,53	—	7,37	—	9,31*	—
do Radworja dwórn.	6,09	10,37	1,59	—	7,43	—	9,37*	—

* Jězdźi jenož 3. meje, 1. junija, 5. julija, 2. augusta a 6. septembra.
† Jězdźi jenož w nozy kóždeje njedźelea ßwjateho dnja.

S Radworja do Lubija.

S Radworja dwórn.	—	8,17	12,25	—	5,09	9,01	—	11,45
Radworja fast.	—	8,23	12,32	—	5,15	9,07	—	11,54*
Lutobcza	—	8,29	12,38	—	5,21	9,13	—	11,59*
Wulk. Dubrawy	—	8,34	12,43	—	5,26	9,19	—	12,04*
Klukscha	—	8,43	12,52	—	5,35	9,27	—	12,12*
Hucźiny	—	8,51	1,00	—	5,43	9,36	—	12,20*
Barta	—	9,00	1,12	—	5,52	9,44	—	12,28*
Hrodźischcza	—	9,09	1,21	—	6,01	9,53	—	12,36*
Wósborka	5,45§	7,39	9,15	1,47	4,19	6,50	9,59	11,02	12,44*
Maleczíz	5,51§	7,44	10,40	1,53	4,24	6,56	—	11,07	—
Luwocźiz	5,57§	7,50	10,46	1,59	4,31	7,02	—	11,14	—
Hłuschiny	6,04§	7,56	10,53	2,06	4,37	7,09	—	11,20	—
Radměriz	6,09§	8,01	10,58	2,11	4,42	7,14	—	11,25	—
Ketliz	6,17§	8,09	11,06	2,19	4,50	7,22	—	11,33	—
do Lubija	6,25§	8,17	11,14	2,27	4,58	7,30	—	11,41	—

§ Jězdźi jenož schtwórtk abo hdyž je tónle ßwjaty dźeń, dźeń prjedy hacź 30. augusta. — * Jězdźi jenož w nozy 3./4. meje, 1./2. junija, 5./6. julija, 2./3. augusta, a 6./7. septembra.

S Budyschina do Rakez — Wojerez.

S Budyschina	5,20	7,50	9,20	11,58	2,21	4,42	7,20	8,34	11,15
Ratarjez	5,26	7,56	9,26	12,04	2,27	4,48	7,26	8,40	11,22
Židowa	5,30	8,01	9,31	2,09	2,31	4,52	7,31	8,45	11,27
Mal. Wjelkowa	5,36	8,07	9,38	12,15	2,38	4,58	7,37	8,51	11,35
Radworja	5,45	8,17	9,48	12,25	2,46	5,09	7,48	9,01	11,50
Khażowa	5,50		9,53		2,51		7,54		11,56
Njeßwacźidła	5,57		10,00		2,58		8,03		12,08
Scheschowa	6,04		10 07		3,05		8,10		12,16
Rakez	6,12		10,15		3,15		8,25		12,29†
Komorowa	6,19		10,22		3,22		8,32		12,36†
Sdźarow	6,26		10,29		3,29		8,39		12,43†
Hóska	6,33		10,36		3,36		8,46		12,50†
Kulowa	6,40		10,43		3,43		8,53		12,57†
Němzow	6,48		10,51		3,51		9,01		1,05†
do Wojerez	6,54		10,57		3,57		9,07		1,11†

pschij. do Lubija 11,14 — pschij. do Lubija 2,27 — pschij. do Wósb. 7,30. — pschij. do Wósb. 9,59

† Jězdźi jenož w nozy poßlednjeho dźěłanskeho dnja w tydźenju.

S Wojerez — Rakez do Budyschina.

S Wojerez	†4,10		7,04		10,11		2,31		7,41	
Němzow	†4,17		7,11		10,18		2,38		7,48	
Kulowa	†4,25		7,19		10,26		2,46		7,56	
Hóska	†4,32		7,26		10,37		2,53		8,03	
Sdźarow	†4,39		7,33		10,44		3,00		8,10	
Komorowa	†4,46		7,40		10,51		3,07		8,17	
Rakez	5,05		7,48		10,58		3,17		8,30	
Scheschowa	5,13		7,54		11,04		3,24		8,37	
Njeßwacźidła	5,23		8,01		11,11		3,31		8,44	
Khażowa	5,33		8,09		11,19		3,39		8,51	
Radworja	5,45	6,11	8,16	10,39	11,25	2,01	3,45	7,46	9,00	9,38
Mal. Wjelkowa	5,57	6,19	8,26	11,47	11,35	2,10	3,55	7,54	9,10	9,46
Židowa	6,04	6,26	8,32	11,54	11,41	2,17	4,01	8,01	9,16	—
Ratarjez	6,09	6,30	8,36	11,58	11,45	2,21	4,05	8,06	9,20	—
do Budyschina	6,16	6,36	8,41	11,04	11,50	2,27	4,10	8,12	9,25	9,59

5,10 wot Wósborka — 8,32 wot Lubija. — 11,58 wot Lubija. — 5,20 wot Lubija. — 7,50 wot Lubija

† Jězdźi jenož kóždy poßledni dźěłanski dźeń w tydźenju.

G. Urban
w Krjebi

wotdźělenje: **jězdne koła.**

Wulka dźělba
jězdnych kolow,
prěnjoklaßnych ßnamjenjow
je doschła.

Dürkopy, Phänomen, Worjek, Allreigst, Burussa, Molto.

Jězdne koła ße ßwobodnym běhom hižo po **60.—** mk.
Dobre mantle po **2.95,**
schlawch po **2.00** mk.

Tolste moßaßne latarnje **2.75** mk.

Dla ßpuschcźenja ßeperatorow pschedawam

planetowe ßeperatory
100 ltr.
po jara tunej płacźišnje.

Rob. Hahn,
maschinska fabrika w Budyschinje.

Kóßlaze kóžki

kaž tež wschě

druhe družiny
:: kožow ::
kupuje
po najwyschschich płacźišnach

Heinrich Lange

pschi žitnych wikach 11
a pschi zyrkwinym naměßcźe 4.

Wisitne khartki

cźischcźi ßpěschnje a tunjo
SSmolerjez knihicźischczetnja.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleń.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawčak, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotsedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 25. **Sobotu 20. junija 1914.** **Lětnik 73.**

Khěžor Wylem w Konopischtu.

Najmóznischaj knjeżerjej Europy, khěžor Wylem II. a zar Mikławsch II., swonkownu politiku zamaj wodźitaj. Pschipad je chzył, so je w tym czażu, w kotrymž znadź je zo nowy rusko-rumunski swjask swjasał, němski khěžor w Konopischtu s awstriskim trónskim naślědnikom Franzom Ferdinandom wo žrědkach jednak, s kotrymiž měše zo sćěhowki rusko-rumunskeho sbliženja njeschłódne sćinicź. S teho, so je němski wulkoadmiral s Tirpitz khěžora Wylema do Konopischta pschewodźił, zo zudźi, so je zo tam mjes druhim poslynjenje awstriskeho wójnskeho łódźstwa rospominało. Němska Awstriku nusuje, so by zwoje wójnske łódźstwo w žrjedźoseńskim morju rucze poslynika. Ssrjedźoseńske morjo ma sa awstrisko-němsko-italski trojoswjask wulku wažnosć, a to we wójnskim a wobkhodnym nastupanju. Hdy by wójna mjes trojoswjaskom a trojopscheswjednosću (rusko-franzowsko-jendźelskim swjaskom) wudyrika, by zyke awstriske a italske wójnske łódźstwo w žrjedźoseńskim morju napscheczo zykemu franzowskemu a s dźěła jendźelskemu łódźstwu stało. Jendźelska by franzowske wójnske łódźstwo podpjerała, so by wosebje zwoje knjejstwo w Egiptowskej schkitało. S wupóslanjom dźěła zwojeho łódźstwa do žrjedźoseńskeho morja by wschak zo Jendźelska w połnóznym morju wosłabiła, schtož by s wužitkom sa Němsku było. Duž dyrbi zebi Němska žadacź, so by zo dotal złabe awstriske wójnske łódźstwo tak powjetschiło, kaž teho Němska potrjeba, so by Awstriska po móznosći wjele jendźelskeho łódźstwa w žrjedźoseńskim morju putała. Tutón nadawk je sa Awstriku cźežki, dokelž zu jeje finanzne a snutskowne politiske wobstejnosće njepschihódne. Awstriskej je pschede wschěm łódźneho sakonja trjeba, s kotrymž zo postaji, so maja zo sestarjene łódźe s nowymi narunacź. Awstriske knjeżerstwo je zebi njedźiwajcy wschěch sadźěwkow snutskowneje politiki wotmyślilo, parlamentej sakonjowy nacźisk łódźneho sakonja pschedpokožicź a sa to je w Konopischtu rada wulkoadmirala Tirpitza, stworicźela němskeho łódźneho sakonja, trěbna była.

Italske a awstriske łódźstwo dyrbi tak zylne bycź, so by žrjedźoseńske morjo hnydom wot spočatka namórskeje wójny wobknjeżało. So by temu tak było, je sa Němsku žiwjenske praschenje, kotrejež pschistawy bychu zo pschi wudyrjenju wójny s jendźelskim zylnym łódźstwom wobstupike. S tym by zo zwětowy wobkhod Němskeje snicźił. So by temule sahubjenju wucźekła, trjeba Němska zwobodnu dróhu psches Triest, a to sa dowos a wuwos zwojich tworow.

Němskej je dale teho trjeba, so by trojoswjask žrjedźoseńske morjo wobknjeżał tež s teje pschicźiny, so Franzowska njemohła zwojich afrikanskich wojakow na franzowsko-němske bitwischcźo dowjesć.

Němskej dale wo to dźe, so njemohło ruske cźornomórske łódźstwo do žrjedźoseńskeho morja franzowsko-jendźelskemu na pomoz pschijěcź. Teho dla zo Němska wo to w Konstantinoplu prózuje, so by Turkowska pschekhód s Cźorneho morja do žrjedźojeńskeho morja zylnischo wobtwjerdźała.

Pucźowanje sakskeho krala do Ruskeje.

Kral Bjedrich August pjatk 19. junija popołdnju do Zarskeho Sela pola Peterburga k zarej na wopyt pschijědże. Wjecźor budże zwjedźeńska hoscźina, pschi kotrejež zo pschipitkne złowa porěcźa. Ssobotu dopołdnja budże psched sakskim kralom a zarom parada w Zarskim Selu stejazych wojakow, k cźemuž zo paradne znědanje pschisamknje. Sa njedźelu je kralowy wopyt w Peterburgu, znědanje w symskim hrodźe a wobjed na němskim póslanzstwje postajene. Póndźelu směje zo psched kralom w Zarskim Selu wojeńske swucźowanje. Tón samy dźeń zo kral na domojpucź nastaji.

Pruski žejm

je zo roseschoł. W poslednim poswědčenju je wón pscheczźiwo hłosam sozialdemokratow, Polakow a zwobodomyślnych wobsamknył, dowolicź, so změ zo pscheczźiwo sozialdemokratiskemu sapóslanzej Liebknechtej dla skschiwdźenja sastojnikow khostanski prozeß wjesć. Liebknecht je sastojnikow winował, so sa pjenjesy rjady a titule saradźuja. To je prěni krócź, so pruski žejm jeneho sapóslanza žudnistwu pschewostaji.

Poswjeczenje Hohenzollernskeho kanala.

Mjes Barlinom a Schczeczinom je zo kanal natwarił, kotryž Sprewju s Wódru sjednocza. Ssrjedu je zo nowy kanal w pschitomnosći khěžora a prynza Augusta Wylema w Niederfinowje wotewrił.

Nowe franzowske ministerstwo.

Ministerstwo pod wobstarnym Ribotom zu radikalni a sozialdemokratojo hnydom w prěnim poswědčenju porasyli. Na to je Viviani s nowa po presidentowym napominanju ministerstwo sestajał. Wono jenož s pschiwiżowarjow radikalneje strony wobsteji. Deputěrtska komora je jemu s wulkej wjetschinu dowěrjenje wuprajiła, hacź runje tež wono na tsilětnej wojeńskej žłužbje wobsteji. Po namjecźe noweho ministerstwa matej zo dla wudawkow, tsilětneje wojeńskeje žłužby dla nastatych, něhdźe dwě milijardze frankow požczicź.

Wopyt ruskeho zara w Rumunskej.

Njedźelu je ruski zar se zwojimi schtyrjomi džowkami w pschimórskim měsće Constanzy rumunskeho krala wopytał. Pschi powitanju zara běchu kral Khorla, trónski naślědnik Ferdinand a teho žyn prynz Khorla rusku uniformu wobleczeni. Poslednischi zo pjecza w bliżschim czażu s najstarschej zarowej džowku žlubi. Hdyž zar po pucźu do zyrkwje po bokomaj dróhi stejazy 5. regiment cźerwjenych husarow wobdźiwasche, kral wosej sastacź da a tutemu regimentej mjeno „Zar Mikławsch II.“ da. Wjecźor w 6 hodźinach bě k cźesći zara wobhladanje wójska. Pschi sahorjenym wyskanju ludowych cźrjódow wójsko s kralom Khorlu na cźole psched zarom nimo cźehnjesche. Zar Mikławsch rumunskeho ministerskeho pschedsydu Bratiana a ministra swonkownych naležnosćow Porumbacza w audijenzy pschija, mjes tym so měješe ruski minister swonkownych naležnosćow, Ssasanow, audijenzu pola krala Khorle.

Wopyt ruskeho zara w Rumunskej je stawisniski podawk, kotryž bychu hischcze loni sa njemózny měli. Poslědni krócź bě jedyn ruski zar, Alexander II., psched 46 létami w Rumunskej. Tehdy běschtej Rumunska a Ruska politiziy swjasanej. Posdźischo je zo Rumunska k Awstriskej a Němskej pschikhilika a nětko wona po zdaczu sazo na ruskej stronje steji. Wot Awstriskeje nima Rumunska w pschichodze niczo wocźakacź. Awstriska je zo s Bolharskej swjasała, kotrejž chze sazo k krajej. w poslednjej wójnje se Serbiju, Grichiskej a Rumunskej shubjenemu, dopomhacź. Sa to Rumunskej wulki dobytk na stronje Ruskeje kiwa. W bliżschej wójnje mjes Ruskej a Awstriskej mohł, hdy by zo Awstriska sbika, kruch Awstriskeje, s $1^1/_3$ milijonom Rumunow wobydleny, Rumunskej pschipadnycź. Pod madźarskim knjejstwom zo rumunska rěcź slě potłóczuje a teho dla Rumunojo žadosćiwje na hodźinu czakaju, we kotrejž bychu zo s awstriskeho potłóczenja wumohli.

Revoluzija w Albanskej.

Albanszy sběžkarjo zu zo psched tydźenjom jenož na sdacze roseschli. Wjerch Wylem a jeho pschiwiżowarjo w Draczu dyrbjachu

ßebi myßlicź, so je ſtrach nimo, a so ßo ſbĕžkarjo podcźißnu. Pónd̀elu rano pak ßo ſbĕžkarjo njenad̀izy wrócźichu. Mósť, pſches tonidko wjed̀aźy, pſchekrocźiwſchi ßo woni měſtu bliźachu. Tu jim kſcheſcźijanſzy Albanſzy, Miriditojo a Maliźorojo a ẑandarmojo napſcheczo khwatachu. Hollandſki wyſchk Thomſon wojakow pſcheczíwo ſbĕžkarjam pohonjejo ßo ßmjertnje ſrani. Nĕkotre hod̀iny po tym je wón na ßwoje rany wumrjek. Jena ſpĕſchnje tſĕlaza kanona ßo na hórzy pſched měſtom poſtaji. Awſtriſki inẑenieur Häßler a dwaj nĕmſkaj offizĕraj ſ nĕmſkeho khĕẑorſtwa tſĕlenje wod̀ichu. Kóẑdy wutſĕl do ſbĕžkarjow trjechi. W bliſkoſcźi nĕkotre maſchinſke tſĕlby ſtejachu, kotreẑ mjes ſbĕžkarjemi wulku ſchkodu nacźinjachu. Pſchi mĕſchcźanſkich wrotach bĕchu italſzy matroſojo ſaracźenje ſ mĕchami pĕſka natwarili a ſady njeho hórſke kanony poſtajili. Po wotraẑenju prĕnjeho nadpada ſbĕžkarjo hiſchcźe wob d̀eń Dracź woſpjet podarmo nadbĕhachu. Popoldnju w 4 hod̀inach woni ſkónczńje zofachu. S wjerchowych pſchiwißowarjow je jich wjele padło. Hiſchcźe cźeẑo ßu ſbĕžkarjo ſchkodowali.

Poraẑenje albanſkeho wójſka.

Nadbĕh ſbĕžkarjow pónd̀elu wotpokaſawſchi ßebi w Dracźu myßlachu, so budźe uĕtko móẑno, ßo do nich dacź a jich ſbicź. Hdyž bĕ ßo wutoru nĕhd̀e 1000 Miroditow ſ ŀód̀u ſ polnózneje Albanſkeje do Dracźa pſchiwjeſko, mĕjeſche wjerch Wilhelm ßwoje wójſko a doſcź ßylne a poruczi, ßrjedu rano pſcheczíwo ſbĕžkarjam poſtupacź. Nĕhd̀e 1500 muẑi ßylni Miriditojo a Maliźorojo ſ dwĕmaj kanonomaj pſcheczíwo ſbĕžkarjam wucźahnychu. Sſo k hórkam pſchibliźiwſchi woni widźachu, so ßo ſbĕžkarjo na wokolnych hórkach khowachu. S hórkow khwataju tucźi Miriditow napadnychu a do nich ſ jeneje mitrailleuſy ſ wuſpĕchom tſĕlachu. Miriditojo ßo do cźĕkanja dachu a cźi, kotſiž ßo njemózhachu po moſcźe, pſches ŀuẑe pſched měſtom wjed̀aźym, wukhowacź, do ŀuẑow ſkocźichu a ßo ſ wjetſchehy d̀ĕła tepichu. Druhich ſbĕžkarjo wobſtupichu a morichu. Jena kanona je ſbĕžkarjam do rukow padła, druha, kotraẑ bĕ ßo wobſchkod̀iła, bĕ ßo ſ cźaßom do měſta wrócźiła. Kelko Miriditow je padło, njeje hiſchcźe wĕſte, tola w Dracźu mĕnja, so je ſ nich 200 padło a nĕhd̀e 200 ßo ſraniło. Sbĕžkarjo ßo k měſtu njepſchibliźichu, ale w runinje ſtejo woſtachu. Miriditojo a Maliźorojo, kotſiž ßu ßo ſ mordarſkeje rubańzy a tſĕleńzy wukhowali, ßo ſaroczeja, so nihdy na nihdy wjazy njebud̀a pſcheczíwo ßwojim albanſkim bratram wojowacź. Wſchĕ napominanja biſkopow, kotſiž chzychu jich ſ nowa pſcheczíwo ſbĕžkarjam póßlacź, bĕchu bjes wuſpĕcha.

We wjerchowym hrod̀e ßebi ẑaneje rady njewjed̀a. Wjerch Wilhelm ſpósnawa, so je jeho małe wójſko ſniczene, a so ßo jeho trón njehod̀i d̀erẑecź. S hubjenymi ſbytkami Maliźorow, Miriditow a ẑandarmow ßo njehod̀i ſbĕžkarjam napſcherzo ſtejecź. Hdy bychu ſbĕžkarjo chzyli, mohli hnydom do Dracźa ſacźahnycź. Italſke nowiny „Tribuna“ piſaju: Krajina wokoło Dracźa je ſ cźĕkami pokryta. Kanony w Dracźu ßu wobſchkod̀ene, a ſakitanje měſta ßu awſtriſzy offizĕrojo a podoffizĕrojo pſchewſali. Wſchitzy tucźi awſtriſzy offizĕrojo ßu do Dracźa jako wikowarjo pſchiſchli, tola nĕtko ßo pokaſuje, ſ kajkim wotpohladom ßu ßo ßem póßlali. Prĕni ranjeny bĕ jedyn nĕmſki offizĕr w zywilu ſ mjenom Böhmer. Jemu je ßo pjecźa koleno ẑosraſyło. W Dracźu ßu ẑoshorjeni dła lohkomyßlnoſcźe, ſ kotreẑ ßu ßo Maliźorojo a Miriditojo pſcheczíwo ſbĕžkarjam póßlali.

Hroẑaza wójna mjes Grichiſkej a Turkowſkej.

Turkojo ßu ßo roſßud̀ili, wſchitkich Grichow ſ Turkowſkeje wuhnacź. S Thraziſkeje w europiſkej Turkowſkej a ſ Makeje Aſiſkeje grichiſke wobyd̀leŕſtwo ſ.cźrjódami pſched ßwojimi turkowſkimi pſcheſcźĕharjemi cźĕka. Turkojo jich wobßed̀eńſtwo ſapuſcźeja, domy wurubjeja, zyrkwje wonjecźeſcźuja, ẑony a holzy wumozuja a mĕrnych grichiſkich wobyd̀lerjow kónzuja. A wſchĕm tutym hroſnoſcźam turkowſke knjeẑeŕſtwo ſmĕrom pſchihladuje. Grichiſkemu póßlanzej w Konſtantinoplu je drje wono woſpjet ßlubiło, so budźe grichiſkich wobyd̀lerjow ſchkitacź, tola ani porſta njeje hibło, so by ßwoje ßlubjenje dopjelniło. Grichow w Turkowſkej mjes tym d̀eń a bóle pſcheſcźĕhaju, a dołho njebud̀e tracź, so budźe poßledni grichiſki wobyd̀leŕ ſ Makeje Aſiſkeje wuhnaty.

Grichiſke knjeẑeŕſtwo wĕ, so jeho wobcźeẑowanje w Konſtantinoplu niczo njepomha; a teho dła ßo k wójnje pſcheczíwo Turkowſkej hotuje. Grichiſkim ŀód̀ jam, na Cźornym Morju pſchebywazym a teho runja wſchĕm grichiſkim reſerviſtam we wukraju je ßo poruczíło, so bychu ßo do Grichiſkeje wrócźili.

Wobſtejoza turkowſko-grichiſka napjatoſcź je ßo hiſchcźe ſhórſchika ſ tym, so je Grichiſka nĕtcźiſchi cźaß ſa pſchihód̀ny mĕka, na wulkimaj kupjomaj Chioſu a Mytilenje, kotreẑ je w poßlednjej wójnje wobßad̀ziła, ßwoje knjejſtwo wuwokacź. Dwĕ dalſchej kupje, Imbros a Tenedos, ßo bliſke narodniny grichiſkeho krala do grichiſkeho wobßed̀eńſtwa wosmjetej. Kóẑdu hod̀inu ßo wocźakuje, so Grichiſka Turkowſkej wójnu pſchipowjed̀i. K temu je nĕtkole runje hiſchcźe pſchihód̀ny cźaß, kotryž ßo njeßmĕ pſchepuſchcźicź. W tu khwilu je grichiſke wójnſke ŀód̀ſtwo hiſchcźe ßylniſche dyẑli turkowſke. To by ßo hnydom pſcheměniło, tak hórſy hacź bychu ſa Turkowſku nowe hobrſke wójnſke ŀód̀e w Jend̀elſkej dotwarjene byłe. Duẑ Grichiſka njeßmĕ ſ pſchipowjed̀enjom wójny cźakacź. Nĕtkole móże ju wona dobycź, poſd̀iſcho by to jara pocźeẑene, haj ßnadź njemóẑne było.

Grichiſka a Turkowſka ſtej wobej na pſchipowjed̀enje wójny pſchihotowanej. Grichiſke ŀód̀e ßu wſchĕ turkowſke pſchiſtawy wopuſchcźiłe a ßłuẑbu w nich ſaſtajiłe. Turkowſka w ßwojich pſchiſtawach miny kład̀e. Se Smyrnaſkeho pſchiſtawa njemóże ẑana ŀód̀ wjazy wujĕcź abo do njeho ſajĕcź.

Pĕſkowy Handrij.

(Pokracźowanje.)

„Kak ßy ty ſ mojim wujom Jakubom ſpokojom?“ pĕſkowy Handrij wo ßwojej należnoſczi ſarĕcźa.

Bur ſ wocźomaj ßlĕd̀o na Handrija hlad̀aſche, każ by rjekł, ſo chze wußlĕd̀icź, kajku pſchicźinu móże praſchenje mĕcź.

„Derje“, wón wotmolwi.

„Ty drje ßy jeho najd̀leje we ßłuẑbje mĕł“, pĕſkowy Handrij pokracźowaſche.

Tuto woſjewjenje bura po ſad̀u pſchekwapi, tola wón ßebi niczo pytnycź njed̀aſche.

„Tak!“ wón ßłowo cźehnnjo rjekny, wocźakujo dalſcheho wukoẑenja.

Pĕſkowy Handrij burej ſd̀ĕli, ſchtoż bĕ jemu Jakub wo ßwojim ſamyßlu powjedał, a ßo Hornczerja wopraſcha, hacź by jemu prawje było, hdy by ßo Jakub tu krucźe ſaßydlił.

„Schto chzu ja pſcheczíwo temu mĕcź?“ bur wotmolwi.

„To wſchak je wĕſte“, pĕſkowy Handrij ſnapſchecźiwi, „ale tola chzu twoje wĕrne mĕnjenje ßłyſchecź. By dha ty, hdy by ßo wón ßamoſtatny ſcźinił a mand̀elſkeje trjebał, jemu ßwoju d̀owku dał?“

Hornczeŕ ßo wotmjelkny; cźoło ßo jemu morſchcźeſche.

„Nó, ſchto dha na to wotmolwiſch?“ pĕſkowy Handrij ẑed̀ziwje rjekny.

„Sswoju d̀owku — nĕ, tu twojemu wujej Jakubej njedam!“ bur krucźe ſnapſchecźiwi.

„Cźeho dła niz?“ pĕſkowy Handrij ßo wopraſcha, „Jakub je ſchwarny pachoł.“

„To njech wón je!“

„Też ma nĕſchto ſamoẑenja.“

„Samoẑenje?“ bur wußmĕſchejo rjekny; „ſ wotkal? Wot ßwojeju ſtarſcheju?“

„Wón je ßebi horſtku tolerjow nahromad̀ił“, pĕſkowy Handrij wotmolwi, „a potom budźe ßo ſe ßwojej ßotru jónu d̀ĕlicź do teho, ſchtoż je moje.“

„Tak, hd̀e dha maſch ty pjenjeſy?“ bur ſnapſchecźiwi. „Njejßy dha ty khudy każ proſcheŕ?“

Pĕſkowy Handrij ßo d̀iwaſche, hdyż tute ßłowa ſaßłyſcha. „Hdyż ja wumru“, wón rjekny, potom ty Jakubej te pjenjeſy wupłacźiſch, kotreż ßy ty mi dołżny!“

„Ja tebi?“ bur ßo wopraſcha a Handrij prawje njewjed̀eſche, hacź bĕ to ſe ẑortom abo khutnje prajene.

„A kotreż maſch ty hnydom na hłowu wupłacźicź, jeli ſo ßebi ja to ẑadam“, pĕſkowy Handrij doraſnje woſpjetowaſche.

„By mje ty wobſkorźił?“

Pſchi tutym praſchenju Handrij do wuſkoſcźe pſchińd̀e.

„Skorź jeno“, bur pokracźowaſche, „maſch-li dopokaſy. Hdy bych ja prajił, ſo wot tebje ani ſkamaneho pjenjeźka pożeẑeneho nimam, ſchto chzył ty potom cźinicź? Maſch ty ßwĕdka, abo jeno tſjoch ßłowow cźornych na bĕłym?“

„Nĕ“, pĕſkowy Handrij khĕtro ſkrudnje wotmolwi.

„To jenoż skorž", bur bjes maka khroble wospjetowasche, „knjesej ßudnikej by to runje w hódź było. Wón by potom składnosćź mél, dale pschepytowacź."

„Mojedla njech cźini", pěskowy Handrij snapschecźiwi, ale Hornczerjej do wocźi hladacź njemóżesche, wón ßo na ßwoje pscheßłyschowanje dopomni a to jeho motasche.

„Ale ty mohł haru měcź", bur dale rěcźesche, „so by bjes schkody woteschoł. Na poßledku ßnadź tebi hischcźe jaßnje dopokasaju, so ßy ty a nichtó druhi teho skótneho wikowarja . ."

„Mjelcź!" pěskowy Handrij rěcźazeho pschetorże; jeho wobliczo bě jara khutne. „Tajkich rěcźi ja nochzu ßłyschecź, najmjenje wot tebje —."

Pschetorhnjenje sastupi, pschi tym wobaj njerěcźo na ßo hladaschtaj. S Handrijoweho wurasa bě spósnacź, so bě wón nimoměry roshorjeny, Hornczeŕ pak hladasche, jako by bjes staroscźe a bjes sajimowanja był.

„Poßkuchaj na mnje!" wón pocźa, mjelcźenje pschetorhnywschi. „Ty budźesch mje nětkole k něcźemu nusowacź, schtoż je pschecźiwo mojej woli; myßlisch wschak ßebi, so masch mje tych pjenjes dla we ßwojej mozy?"

„Nè!" Handrij wujědźe. „Ja ßym tebi někotruźkuli dobrotu wopokasał, ßwoje sboże twojemu woprował, tebi njejßym żenje hramił. To njepraju, so bych ßo khwalił, ně, ale s teho mam to prawo, so ßebi wot tebje jako wot pschecźela něschto k woli żadam."

„Tebje ßym pschezo sa pschecźela mél", bur hładkujo rjekny. „Měnisch pak ty tych pjenjes dla?"

„Khort tola na twoje pjenjesy!" pěskowy Handrij rosnjembrjeny sawoła.

„Mojedla dźi a skorž!"

„To ja nochzu; ja dźě wěm, so ßebi ty tute pjenjesy na żane waschnje njesprawnje njepschißwojisch."

Sdasche ßo, so ßo tute ßłowa burej lubjachu; tola nochzyschе dobre měnjenje wobkruczicź, kotreż Handrij wo nim mějesche. „Moje myßle ßu potajkim te", wón pokracźowasche, „so ßebi twój Jakub druhu holzu wosmje, a so mój wobaj, każ hacź dotal, dobraj pschecźelaj wostanjemoj."

„Ty chzesch potajkim ßwoju dźowku radscho Wotrubowemu ßynej dacź?" pěskowy Handrij rjekny, a wuras jeho wobliczа bě dźiwny. „Mojedla! Ale ty tola Wotrubu snajesch?"

„Schto masch ty pschecźiwo njemu?" Hornczeŕ ßo s krótka woprascha.

„Ja niczo njepraju", Handrij snapschecźiwi, „cźiń, schtoż chzesch, ale samołw to też."

„Ty wschak masch pschecźiwo Wotrubje pschedßudki", Hornczeŕ snapschecźiwi. „Hižo prjedy ßy na njeho słě rěcźał, ale żenje njejßy sjawnje wusnał, schto pschecźiwo njemu po prawym masch. Tajkeho tajenja ja snjesćź njemóżu."

„Je to twoje poßlednje ßłowo?"

„Haj", bur rjekny.

Pěskowy Handrij stany. „Tebi ßym ja pscheniski", wón s powyschenym khoßom rjekny, „tola ßwoju schěru hłowu mam po cźesczi. Mój wuj Jakub je tebi też niski: tehodla nochzesch jeho sa pschichodneho ßyna; ale to, schtoż ty nětkole ßy, to ßy pschese mnje!"

To prajo pěskowy Handrij se jstwy wuńdźe; Hornczeŕ ßo njehnujo stejo wosta; tak rosßudnych ßłowow njebě ßo nadźał, wón ßo schchiwdźeny a poniżeny cźujesche. A tola dyrbjesche staremu mużej prawje dacź bycź.

(Pokracźowanje.)

Ze Serbow.

S Budyschina. Artilleriski dźeń je ßo s něhdźe 3000 něhduschimi artilleristami wopytał. Hischcźe ßylnische budźische wobdźělenje było, hdy budźichu pěschi artilleristojo njewuwostali. Ssobotu wjeczor bě we swuczowańni 103. regimenta ßwjedźeński komerß. Pschedßydstwo pschi nim ßejmski sapóßłanz Hartmann s Budyschina pschewsa. Generalny leutnant s Planitz w mjenje garnisony a w mjenje města wyschschi měschcźanosta dr. Käubler shromadźenych witasche. Jedyn awstriski artillerist postrowy s Awstriskeje a general Schramm Metzkeje pěscheje artillerije sdźěli. Njedźelu rano ßo na swuczowanischczu artilleriskeho regimenta pólna Boża ßłużba wotmě. W 10 hodźinach ßo jěsdne ßwjedźeńske hry w dworje artilleriskich kasarnow sapocźachu, kotreż podwyschzy artilleriskeho regimenta w sastarskich uniformach wuwjedźechu. Popołdnju po měsćе wulkotny ßwjedźeński cźah cźehnjesche. Se stawisniskich sestajenjow njech ßu naspomnjene: Budissa artilleriju w ßwojich murjach postrowi. — Barbara, schkitarka artillerije. — Lěhwowa sjena se ßydomlětneje wójny. — Wobłěhanska kanona s Draźdźanskeho kral. arsenala. — Chinesка hórska kanona, w bokserskm sběžku dobyta. — Pólvrowy transportski wós atd. — Póndźelu bě wulět na Cźornobóh. W Bukezach mějesche hejtman Heide s artilleriskeho regimenta pschednoschk wo nadpadże pola Bukez. Pschichodny artilleriski dźeń budże w Döbelnje.

— Jěsba po sakskich hrodach je ßo póndźelu w Zitawje sapocźała. Wutoru wobdźělnizy s woßebitym cźahom do Budyschina pschijědźechu. K powitanju běchu ßo na dwórschcźu finanzny minister se Seydewitz, hrabja s Lippe, wokrjeßny hejtman s Craushaar, wyschschi měschcźanosta dr. Käubler, pschedstejicźeŕ měschcźanskich sastupjerjow Hermann a druhy shromadźili. Psched kupnizu ßerbske knjeżny w ßerbskej drascźe ßwjedźeńsku knihu, wonjeschka a dopißnizy pschepodachu. Hdyż hoscźo wotjědźechu, jim někotre ßerbske knjeżny dopißnizy pschepodawachu. Jedyn s nich ßo jenu Sserbowku s Budyschina pólski wopraschа, hacź wona ßerbski rěcźi. Wona jemu poknje srosymi a ßerbski wotmołwi. Też hóscź ßerbske ßłowa srosymi.

S Hnaschez. (Dopiß.) Każ ßo hižo psched tydźenjom pißasche, je ßo psched dwěmaj njedźelomaj tudomny prěni wucźeŕ Kmoch wotßalił a ßo bjes ßłéda shubił. Też żona tudomneho krawza Muki je tón ßamy dźeń ßwój dom wopuschcźiła a njeje ßo wjazy wrócźiła. Měnja, so je s nim schła. Kmoch je żonu se schtyrimi dźěcźimi tu wostajił. Muzyna je woteschła, ßwojemu mużej jeniczku tsilětnu dźowczicźku sawostajiwschi. Sswoju pomoz, něhdźe 1600 hriwnow, je wona ßobu na pucźowanje wsała. Prjedy mějesche wona ßwoje pjenjesy na khěži ßwojeho muża stejo, tola wona je jeho tak dołho cźwilowała, hacź je ßwoju khěžu pschedał a jej jejne pjenjesy wrócźił. Te je wona potom na dań do tudomneje nalutowańnje a wupożcźeńnje daka, s kotrejeż pokładnikom bě wucźeŕ Kmoch. Tele pjenjesy ßu ßo s nalutowańnje sběhnyle, prjedy hacź staj ßo na prjeczki nastajikoj. Jako nalutowańniny pokładnik je Kmoch khětro ßamowólnje wustupował a njeje ßebi chzył woßebje w nastupanju konsuma do knihow hladacź dacź. Tsi ßobustawy pschedßydstwa, kublerjo Wustmann, Rabowski a Krawz, ßu teho dla ßwoje sastojństwo skożili. Kmoch bě ßo jim sapowjedźił, knihi pokasacź, hdyż běchu ßo wo konsumskich należnoscźach wobhonicź pschischli. Tajkeho sadźerżenja dla jeho w poßlednjej hłownej shromadźisnje wótrje pschimachu. Pódla teho bě Kmochowy wobkhad s Muzynej w Hnaschezach a wokolnoscźi s wulkim pohórschkom. Wschelazy nanojo, kotsiż do Hnaschczańskeje schule ßwoje dźěcźi scźelu, ßo pola wyschnoscźe wobcźežowachu. Mjes druhim wyschnoscźi jedyn Kmochowy byrdomdej wosjewichu. Raswjeczor bě ßo Kmoch s wukhoda s Běłych Noßliz do Hnaschez wrócźił. Chzychu s nim rad porěcźecź a jeho teho dla doma a potom we woběmaj korcźmomaj pytachu. Niždźe pak jeho njenadeńdźechu. Duż jedyn, kotryż Kmochowe potajnoscźe snajesche, měnjesche, so budże wón najskerje pola Mukoweje na wopycźe. Chzychu ßo wo tym pscheßwědcźicź a teho dla Mukez dom wobstupichu. Tam bě wscho cźicho. So bychu shonili, hacź je něchtó doma, ßylnje sa khěžne durje satorhachu. Snutska dyrbjachu ßebi myßlicź, so krawz Muka domoj dźe. A hlej, sajaz hnydom s kerka wuskocźi. Na sadnim boku ßo wokno wocźini a s nim jedyn mużski wulésy. Wohladawschi, so je dom wobstupjeny, ßo wón pschi khěži tulesche. Jedyn s wobstupjerjow pak rucźe ßwoju elektrisku latarnicźku se saka wucźahnywschi łażakej do wobliczа poßwěcźi, a hlej, tón bě wucźeŕ Kmoch. Psched wyschnoscźu je drje ßo Kmoch wusnał, so je pola Mukoweje na wopycźe był, tola wón prějesche, so je na njeczestne waschnje s njej wobkhadźał. Wyschnoscź Kmochej poknje wěrjesche. Wona jeho w sastojństwje wostaji a jeho też njenusowasche, pokładnistwo Hnaschczańskeje nalutowańnje a wupożcźeńnje skożicź, hacź runje bě pokładniza pschi konsumje wo něhdźe 650 hriwnow schkodowała. Duż ßebi dwaj kublerjej a jedyn schulski pschedstejicźeŕ audijenzu pola kultußoweho ministra dr. Becka wuproßychu. Audijenza je ßo sapocźatk meje wotměła. Tam Hnaschczenjo ßwoje wobcźežowanje wospjetowachu, kiž jedyn dezernent sapißa. Mjes druhim woni na to pokasowachu, so je ßo Kmoch sjawnje khwalił, so ma jeho żona pola wyschnoscźe dobre stejischczo. S tym bě drje prajicź chzył, so ßo njetrjeba jich wobstórżbow bojecź. Po tejle audijenzy je wyschnoscź s nowa sa Kmochowym sadźerżenjom ßlědźicź dała. Hacź do spocźatka junija pak ßo hischcźe njebě niczo rosßudźiło. Woßoboy, kotreż ßu w tamnej nozy Mukez dom wobstupiłe, ßo pjecźa s zyła njejßu pscheßłyschake. Na telefoniske wopraschenje pola ministerstwa, ßo wot tam

dwaj dnjej po Kmochowym wotbalenju ſ Hnaſchez hiſchcze ſ zyła njebě žana rosprawa dóſchła. W němſkich nowinach ßamo něchtó Kmocha ſakitowacź pyta a jeho wukhwaluje, jako by nahladny a lubowany muž był. Hnaſchczenjo maja zyle hinaſche měnjenje wo nim a ßebi njepſcheja, ſo by ßo wón k nim ſaßo wróćił.

S **Mjeſchiz.** W naſchej wßy ßo 1. julija pomozna póſtſka agentura wotewri.

S **Konjez** pola Kubſchiz. Pjatk tydzenja w nozy ßu ßo ſtare twarjenja Mitaſchez kubła wotpaliłe.

S **Huſki.** Sſerbſke poboczne towaŕſtwo ſa ſnutskowne mißionſtwo je ſańdzenu njedźelu ßwój lětuſchi ßwjedźeń w Huſzy ßwjeczíło. Hacź runje dla měſchczańſkeho wojeŕſkeho ßwjedźenja pſchebohacźe wopytany njebě, je ßo ßwjedźeń wubjernje derje poradźił. Bože błónczko ßo rjenje ſ jaßneho njebja ßwěczeſche. Boži dom bě ſ wěnzami a ſ kwětkami kraßnje debjeny. To najrjeńſche pak běſchtej prědowani knjeſow ßwjedźeńſkeju prědowarjow. Na ßerbſkim prědowaſche nam knjes faraŕ Mjerwa ſ Bukez wo Jeſ. 40, 1: „Troſchtujcze, troſchtujcze mój lud, praji waſch Bóh, to heßko naſcheho ßwjedźenja! 1. Troſchtujcze mój lud: Njewidźicze, kak wón cźerpi? 2. Praji waſch Bóh: Móżecze ſ měrom pſchihladowacź, ſo ſo wón tak derje ſ nim měni?“ — Na němſkim bě knjes duchowny Eder ſ Budyſchina Mark. 6, 34 ſa tekſt wſak, kotryż nam tak wukładowaſche: „Jeſuß Khryſtuß ßebi wot naß ſkutk ſnutskowneho mißionſtwa žada. 1. Wón ſchedſchi ſ łódze won wuhlada tón wulki lud: Wot njeho ma ſnutskowne mißionſtwo ßwoje wotewrjene wóczko ſa wſchu nuſu. 2. A běſche jemu žel: Wot njeho ma ſnutskowne mißionſtwo ßwoju cźopku wutrobu ſa wſcho horjo. 3. Pſchetoż woni běchu jako wowzy, kiž nimaju žaneho paſtyrja: Wot njeho wuknje ſnutskowne mißionſtwo, ßłabych a błudźazych ſaßo na prawy pucź wodźicź.“ — Wobaj knjeſaj nutrnym kemſcherjam hłuboku nuſu cźeła a duſche pola wyßokich a niſkich w naſchich cźaßu a ſtrach, kiž ſ pſchibjerazej njewěru a bjesbóżnoſcźu naſchemu ludu hroſy, żiwje pſched wocźi ſtajeſchtaj; na druhim boku pak tež tu luboſcź, kiž ſ wěcźneje ßmilnoſcźe Bożeje wukhadźa a pſchidacź njemóże, ſo jena duſcha ßo ſhubi. Wonaj woßebje ſ hnujazymi pſchikładami, ſ dźěła ſnutskowneho mißionſtwa wſatymi, wſchěch wutroby ſa tutón dobry ſkutk ſahorjeſchtaj, ſa kotryż dźakowni poßkucharjo potom tež bohaty dar woprowachu. Kollekta na ßerbſkim je 174 hr., na němſkim pak 195 hr. wunjeßka, wſcho hromadźe potajkim 396 hr. To je rjany, dźaka hódny wunoſchk tuteho ßwjedźenja! Wołtaŕnu ßłużbu pſchi ſpoczatku Bożeje ßłużby k. faraŕ Domaſchka ſ Budeſtez a k. faraŕ Wicźeźk ſ Wóßlinka, na kónzu k. duchowny Voigt ſ Hodźija ſaſtaracha. Derje wuwucźeny měſchany khor pod wuſtojnym wodźenjom knjeſa kantora Cźornaka motettu: „Sſwjate, Knjes Zebaoth, je twoje ßłowo nam!“ jara rjenje ſpěwaſche. Duż budź hiſchcze jónkrócź wſchěm, kiž ßu ßo wo poradźenje tuteho ßwjedźenja, woßebje pak woběmaj ßwjedźeńſkimaj prědarjomaj ſa jich kraßne prědowanje najwutrobniſchi dźak prajeny! Wutrobny dźak pak tež knjeſej fararjej Handrikej a zyłkemu zyrkwinemu prjódkſtejeŕſtwu, ſo ßu ßwój Boži dom tutemu hoſcźej dobrocźiwje wocźinili a k jeho powitanju wſchitko tak derje pſchihotowali! Wěſcze wſchitkim, kiž ßu pódla byli, tutón rjany ßwjedźeń njeſapomnity woſtanje.

S **Hajniz.** Tudomna korczma „Pilgerſchänke“ budźe ßo 22. auguſta dopołdnja w 11 hodźinach na Budyſkim ßudniſtwje na dyrbjenſke waſchnje na pſcheßadźowanje pſchedawacź. Wopalna kaßa 28 650 hriwnow wucźinja.

Se Sahorja. Pſchi noſchenju żeleſniſkich ſchěnow tudomnemu żeleſniſkemu dźěłaczerjej Bjenadźe żeleſna ſchěna na nohu padźe a ju cźeżko ſrani. Bjenada njemóżeſche ßam ſtanycź; duż dyrbjachu dla jeho domoj dowjeſcź.

S **Korſtmja.** Wutoru wjeczor bě w měchowej ſkładowni Frieſez ſchadownje woheń wudyrił. Nózny ſtražnik ſpyta, woheń ßam ſhaſchecź. Dokelż ßo jemu to njeporadźi, ßo ſ hwiſdanjom fabrikſkeje pſchicźele woheń woſjewi. Ludźo ſe wßy, kotſiż ſkoku na pomoz pſchiběżachu, woheń bórſy ſalachu, prjedy hacź ßykawy ſ wokolnych wßow pſchijědźechu. Pſchi haſcheŕſkim dźěle ßo ſkładownina ſchkleńczana tſecha roſpuka. Hromada ſchkleńczanych cźrjopow na haſcherja Měta padźe a jemu ruzy ſlě ſrani. Měta ßu do Kallenbergſkeje hojerńje dowjeſli.

S **Bolborz.** Po žadanju ſchulſkeje wyſchnoſcźe je Bolborczańſke ſchulſke pſchedſtejiczeŕſtwo wobſamkło, hiſchcze jenu ſchulu na leżomnoſczi k. żiwnoſczerja Holana natwaricź. Nowa wucźeŕnja dyrbi naſymu dotwarjena byćź.

Se Sarécza. Pſchi rosprawje wo wuſpěſchnym dokonjenju Budyſkeho poliżajſkeho pßa je ßo tudomnemu blidarjej wulka ſchiwda cźiniła. S zyła njeje wěrno, ſo je ßo dźeczeł ſ knjeżeho pola kradnył. Knjes ryczeŕkubleŕ Fiedleŕ je blidarjej ſa wſchelake dźěła ßmuhu dźeczela ßwojeho pola darił, njeje pak pſchiwuſnym a ſchoßarjej niczo wo tym rjekł. Pjatk pſched dwěmaj njedźelomaj je ßebi blidaŕ ſe ßwojim ßynom prěni krócź po tón dźeczeł ſchoł. Ssobotu rano, hdyż bě k. Fiedleŕ do Budyſchina wotjeł, ßo dohladachu, ſo bě ßo dźeczeł wotnjeßł. Měnjo, ſo je ßo kradnył, hnydom po pólzaja póßłachu a ſ dobom tež pólzajſkeho pßa ſkaſachu. Popołdnju tón cźeŕ pytaſche a ſa jenym druhim pßom běżo do Wollmanez dwora ſaběża. Tam pólzaj ſhoni, ſo je blidaŕ ſ poknym prawom po dźeczeł pobył. Na to ßo pola blidarja wobhoniwſchi a poknu wěrnoſcź ſhoniwſchi pólzaj do knjeżeho dwora dźěſche. Tam ßo njemało dźiwachu, hdyż ßkyſchachu, kak wulkotny wuſpěch bě ſaßo ras ßławny polizajſki poßt dozpěł.

S **Kotez.** Jedyn wjetſchi ſwón naſcheje zyrkwje njehodźeſche ßo dale wużicź, dokelż bě ßo puknył. Wón je ßo do Birlingez ſwonolijeŕnje w Draždźanach póßłał, ſo by ßo pſchelał. Sa tſi njedźele ßo nowy ſwón do Kotez pſchiwjeſe a ßo poßwjeczi.

S **Rakojd.** Sſwoju druhu ſjawnu ſhromadźiznu wotmě ßerbſke towaŕſtwo „Nadźija“ ſańdzenu njedźelu popołdnju. Wopyt bě njedźiwajzy na někotre druhe ſabawy, kotrež ßo runje tutu njedźelu poſkiczachu, jara bohaty. Tež wjele żonow widźachmy k naſchemu wjeßelu na naſchej ſhromadźiznje. Wuradźowachmy wo wſchelakich towaŕſtwowych naležnoſczach. Jenohłóßnje wobſamknychmy k „Domowinje“ pſchiſtupicź. Pſchedßyda, k. Lorenz, rěczeſche wo poßmjertnej pokładnizy a papjerki ſe ſamolwjenjom k ſaſtupej do njeje rosdźěli. Sa pjenjeſy, kotrež je młodźina ſa ſpěwanje w jutrownej nozy doſtała, chcemy nowe ſpěwniki kupicź tak rucże hacź wuńdu. Dale rěczachmy wo „dnju Sakſow“, wulécze a wſchelakich druhich wězach. Hłowny dypk dnjoweho porjada pak bě pſchednoſchk knjeſa lic. theol. fararja Mrózaka ſ Hrodźiſchcza. Wón běſche w ſtarych aktach błędźił a nam na ſajimawe waſchnje powjedaſche, kak ßu w lěcze 1764 Rakojdźenjo a Brěſczenjo ſ Bartſkim hrabju ſ Gersdorf wulke wojowanje měli. Chżychu mjenujzy kermuſchu tſi dny ßwjecźicź, ale knjes chżyſche jenoż dwaj dnjej pſchiſwolicź. Tſeczi dźeń mějachu ſaßo na robotu pſchińcź. Sſłyſchachmy, kak ßu něhdy naſchi wótzowje pod robotu cźeŕpili a kajke wulke prawa mějachu ryczeŕkublerjo. Hiſchcze jedyn druhi podawk powjedaſche nam cźeſczeny knjes rěcźnik, mjenujzy, kak chżychu ßebi Sſerbja, jako mějachu ßo na pſchikas wyſchnoſcze wſchelake mjeńſche ßwjedźenje wotſtronicź, ras w Hrodźiſchczu kemſchenje wunuſowacź, hacź runjeź faraŕ a kantor domach njeběſchtaj, jenoż ſo njetrjebali na tu jim tak wohidnu robotu hicź. Cźeſczenemu knjeſej fararjej běchmy ſa jeho ſajimawy pſchednoſchk jara dźakowni. Młodźina, kiž běſche tež w bohatej liczbje pſchiſchła, ſaſpěwa hiſchcze někotre ſpěwy. Se ſpěwom „Hiſchcze Sſerbſtwo njeſhubjene“ běchmy ſhromadźiznu wotewrili a ſe ſpěwom „Naſche Sſerbſtwo ſ procha ſtawa“ ju ſkónczichmy. H.

S **Khróſcźiz.** Dołholétne žadanje naſcheje woßady je ßo ſkónczńje dopjelniło. Njedźelu je w dopołdniſchej Bożej ßłużbje knjes ſenior monſignore Skala nowe piſchcźele poßwjecził. Dźeń prjedy bě knjes profeßor Plewka ſ Budyſchina jich intonaziju, woßah a ſhłoßowanje regiſtrow do drobna pruhował. 29 klinczazych regiſtrow woßahaze piſchcźele ßu miſchtrſke dźěło moderneje techniki a ßwojemu twarzej, knjeſej piſchcźeletwarſkemu miſchtrej Eule w Budyſchinje, wſchu cźeſcź cźinja.

Cźeſczeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotſiż chzedźa ſa nje na

3. ſchtwórtlěto 1914

do prědka płaczicź, njech nětko **80 pj.** we wudawarni Serbskich Nowin wotedadźa.

Cźi, kotſiż ßebi Serbske Nowiny piſches **póſt** pſchinjeſcź dadźa, njech tola njeſapomnja, ßebi je tam bórſy ſkaſacź. Na ſchtwórtlěto ſapłaczi ßo ſa Serbske Nowiny na ſakſkich a pruſkich póſtach, kaž tež w druhich krajach němſkeho khěżorſtwa **90 pj.,** ſ pſchinjeßenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny ſ pſchikłohu „Pomhaj Bóh“ płaczа na póſcze **1 hr. 30 pj.,** ſ pſchinjeßenjom do domu **1 hriwnu 45 pj.**

Redakzija Serbskich Nowin.

Sserbſke kemſchenje w Draždžanach. Njedźelu ſa tydźeń, potajkim poßlenju njedźelu w juniju, ßo pſchipoldnju 1/2 12 hodźin w kſchižnej zyrkwi w Draždžanach ſaßo ßerbſke kemſchenje wotmětwa, Spowjednu wuczbu ſměje farař Domaſchka ſ Budeſtez, prědowanje farař Kſchižan ſ Kotez. Sserbſzy ſtarſchi ßo proſcha, ſo chzyli hnydom ßwojim dźěczom w zuſbje powjeſcź dacź a je niz jenoż k wopytej prědowanja, ale woßebje też k dźělbranju ſa Bożim blidom napominacź. Też ßo naležnje proßy, ſo bychu ßo ßerbſke Draždžanſke kemſche jutſje njedźelu we wſchěch zyrkwjach woſjewiłe.

S Khróſcźiz. W naſchim ſpěſchnym cźaßu ßo wſchitko ſ khwatkom cźini: jěſdźi, dźěła, pißa, myßli a nětko hiſchcźe też elektriſzy wari. Kak ßo to a druhe wukonja, to mějachmy ſańdźenu ßrjedu wjecźor we Wjenkez hoſcźenzu pſchileżnoſcź ßkyſchecź, hdźež nam na namołwjenje Budyſchſkeje elektrańnje knjeni Oſkowa dleſchi pſchednoſchk wo elektriſkej mozy a jeje nałożowanju w domje dźerżeſche. Prjedy ßo nětkotryżkuli wudawkow ſa elektriſke ßwětło bojeſche. Ale ſchtóż jo nětko ma, nochze jo wjazy parowacź, byrnjež wo nješchto mało drózſche było hacź petrolej. Podobnje budźe też ſ domjazym dźěłom, ſ zyła pſchi nětcźiſchim njedoſtatku domjazych holzow a cźeledźe. Kak rjenje tola je, ſa nětkotre mjeńſchiny ßebi khoſej ſwaricź, pjecźeńku wopjez, ſtwu ſhrěcź, abo bjes dźěławeje pomozy ßam ſchpundowanje a domjazu nadobu niczo njepſchestajawſchi ſ pomozu elektriki wucźiſcźicź. Wona cźi kanapej lěpje wurjedźi hacź ſchcźětka. A pſchi tym ſpóżera proch, wón njeléta po jſtwje wokoło a njepyta druhe měſtacźko, hdyż je ſ jeneho ſeſcherjeny. Proch ßo potajkim ſe jſtwy ſhubi. S tajkim cźiſcźerjom trjebaſch jenoż ſchtwórty dźěl cźaßa każ hewak. Woßebje witana je naſchim żonam elektriſka plata. Tu ßo niczo njewomaſa, hdyż trjebaſch, móżeſch hnydom dźěłacź, ſchaty ßo njeſeßmudźa, dokelż je cźopłota ſtajna, horzota nikoho njecźwiluje, powětr woſtawa cźerſtwy a ſnate hłowybolenje pſchi platowanju wuwoſtawa. Jena hodźina płacźi tu ßnadź 2—3 pjenjeźki a tajka plata traſch 10—16 hriwnow we wſchelakej wulkoſcźi. S elektriſkej mozu móżeſch ßebi włoßy, ſchaty, rukajzy a druhe ßuſchicź. Elektriſka móz wukonja maßażu hnydom pſches draſtu. Kompreßy (wobwalki) wokoło ſchije móżeſch ſ pomozu miliny ſtajne cźopke dźerżecź. A potom hakle warjenje. Sa krótki cźaß bě khoſej a pjecźeńka hotowa a poſkicźi ßo ſ wjetſcha żonam a holzam, kiž běchu ſ rjanej liczbu ſaſtupjene, hnydom k wużiwanju. Hakle poßlednje 10 lět je ßo elektriſke warjenje tak prawje wuwiło. Tu nałożujetaj ßo dwaj ſyſtemaj, a to na żehliwej płacźe, na kotrejż móżeſch kóżdy hornz wużicź, abo hnydom ſ elektriſkimi hornzami. Tu ßo mjenje mozy trjeba. Pſchi ſpocźatku je kupjenje hornzow dróżſche. Hłowna wěz je, ſo móżeſch hnydom waricź. A to dźe ſ khwatkom. Pſchi tym njetrjebaſch ßo ſapalenja, ſaduſchenja a rosbuchnjenja bojecź. To wſchitko je wuſamknjene. Dźěcźi a ſtarſchi ludźo njemóża wjazy do njeſboża pſchińcź. S teho wſcheho je widźecź, ſo ma elektriziteta wulki pſchichod. Pſchi njedoſtatku dźěławych ludźi budźe ßo elektriſka móz hiſchcźe bóle do dworow a ſtatokow dobywacź. Wěſo dyrbi ßo kupjenje naprawow a płacźiſna ſa móz pomjeńſchicź. Potom budźe nam elektrika tajkemu idealnemu hoſpodarſtwu dopomhacź, każ ßu tu na ſhromadźiſnje wuſtajene.

S Rakez. Pſchichodnu ßrjedu budźe 40 lět, ſo naſche ſwony prěni krócź ſe ßwojim kraßnym kłoßom woßadu ſ wěże ſtrowjachu. Woßada běſche dobrowólne dary hromadźiła, a ſwonowy komitej běſche je w Małym Wjelkowje lecź dał. Mjenowany dźeń ßu ßo potom na ßwjedźeńſke waſchnje ßem pſchiwjeſle a na wěżu ſcźahnyłe. Bóh chzył je dale pſched ſchkodu ſwarnowacź, ſo bychu naß dale k jeho ßłużbam wołałe a nam wſchitkim junu po próży żiwjenja k wěcźnemu měrej ſwonile.

S Komorowa pola Rakez. Wo ßwjedźenju, kotryż ßo tudy 24. meje t. l. ßwjecźeſche, ßo hiſchcźe wjele powjeda. Tehdy bě ßebi tudomne wojeńſke towarſtwo we towarſchnym ſmyßku ßwojich towarſchow ſ druhich wojeńſkich towarſtwow na bal pſcheproßyło, ſ napominanjom, ſo ma ßebi kóżdy ſnamjo pſchityknycź, ſo by ßo lěpje ſpóſnał. Tola kak ßo zuſy ſtróżichu, hdyż ßo jim pſchi pſchikhadźe ßwjedźeńſke ſnamjenja ſa wyßoku płacźiſnu poſkicźachu. A potom pſchińdźechu na ſalu. Pſchi pſcheßadźowanju jeneje tyſki ßo też ſaßo pjenjeźki żadachu. Na to a wſchón druhi njedoſtatk ßo zuſy towarſchojo hórſchachu. Ale to běchu ſlě pobyli, to ßo jim mjes druhim hnydom durje pokaſowachu. Ale zuſy hoſcźo běchu mudriſchi, ßwoju worcźiſnu ſapłacźiwſchi ßo wotßalichu. Woni drje ßo tak ruczе wjazy na tajki bal pſcheproßycź njedadźa, hdźež budźa potom tak witani, a to wſcho ſ towarſchnej luboſcźu.

S Komorowa pola Rakez. Pſchi Bożim njewjedrje ſańdźen ſchtwórtk tydźenja błyſk do hródźe tudomneho ratarja Bara dyri jenu ranzu ſaraſy. Druhi błyſk dyri do kólnje żiwnoſcźerja Kleczki a ſapali. Woheń pak hnydom ſalachu.

S Ralbiz. Minjenu póndźelu běchu tomu 25 lět, ſo bu naſch knjes kantor Jurij Schewcźik jako zyrkwiny wucźeŕ w Ralbizach ſapokaſany.

S Piżaneho Dola pola Wóßlinka. Ssobotu popołdnju je Boże njewjedro do maßiwneje kruwańnje tudomneho żiwnoſcźerja Köhlera dyriło a dwě kruwje moriło. Tſjom druhim w kruwańni ſtejazym kruwam njeje błyſk niczo ſwadźił. — W Dubrjeńkowſkej ſkali błyſk jenu khójnu bliſko ſkładownje rosbuchadłow roſtſchěſka. S deſchcźom ßylnje krupy padachu.

S Ralbiz. Sańdźenu njedźelu tudomny kubleriſki wumjeńkaŕ Pětr Lebſa a jeho mandźelſka Madlena rodź. Matkez ſ Konjez w ßrjedźiſnje ßwojich dźěcźi a dźěcźi-dźěcźi cźiłaj a ſtrowaj ſłoty kwaß ßwjecźeſchtaj. Rano po kemſchach jeju knjes farař Juſt w zyrkwi pożohnowa. Snacźi a pſcheczeljo jubelſkeju mandźelſkeju ertnje a piżomnje ſe ſbożopſcheczemi a wſchelakimi darami ſwjeßelichu. Njech Bóh luby Knjes Lebſez mandźelſkimaj na wjecźorje jeju żiwjenja hiſchcźe wjele wjeßełych dnjow ſpożcźi.

S Wjaſońzy. Na Wjaſońſkej (Valtinſkej) horje je pſched tydźenjom pſchi njewjedrje wichor nimo měry wulku ſchkodu w lěßu naczinił. Na jenym hektarje lěßa ßu ßo wſchě liſcźowe a jehlinowe ſchtomy, mjes nimi tajke, kotrychž cźěło w pſcherěſku 40 cm. měri, ſwuwalałe. Na druhim měſtnje je ßo wjele ſtow ſchtomow ſłamało, roſtſchěłkało abo ſwuwalało. Hróſbnje je na tole ſapuſcźenje hladacź. Na jenym tſecźim měſtnje je wichor jedyn puſchcźeny wulki ſchtom tak ſběhnył, ſo ſaßo runy ſteji.

S Minakała. Skónczńje nětko tola dźeń ßwita, ſo budźemy móż „ßerbſki wjecźor“ wopytacź, kotryż dyrbjeſche ßo hižo 10. meje pola Göbelez tudy wotměcź, je pak ßo nękajkeje pſchicźiny dla wotſtorcźił. Tola my njejßmy nadźiju ſhubili a nětko je ßo dopjelnika. „Sserbſki wjecźor“ ßo njedźelu 28. junija w Minakale wotměje. Duż njewoſtań tehdy nichtón doma, ale pſchińdźcźe wſchitzy! Hdy bychmy měli ßerbſke towarſtwo ſa naſchu woßadu, bychmy huſcźiſcho ßłyſcheli rjany ßerbſki ſpěw a widźeli ßerbſke dźiwadło. Tola njeſpuſchcźmy nadźiju rjanu, ßnano po tutym ßerbſkim wjecźorje raz rěka: Sserbſke towarſtwo ſa Minakał a wokolinu je ßo narodźiło. Abo njejßu hiſchcźe poſtanyli mużoju, kiž bychu wěz do rukow wſali? Njedźelu 28. junija ßo k temu móżnoſcź da. Tehdy njech wſchitzy młodźi a ſtari, „pod ßerbſku khorhoj ſtupja a ßerbſku rěcź a ſemju hajicź ßlubja“.

S Jenſchez. Hdyż bě tudomna żiwnoſcźerka Schpórzyna pſched dleſchim cźaßom ſchaty na bělenje poloźiła, běchu ßo jej nękotre zychi a ruby kradnyłe. Wóndano jejna dźowka nimo ſahrody Nękajkez doma duzy widźeſche, ſo ßo macźerne ſchaty tam we ßłóncźku bělachu. Macź to hnydom żandarmej woſjewi, kotryż Nękajkowu do pſcheßłyſchenja wſa. Wona ſměje ſo tuteje wězy dla też pſched ßudom ſamołwicź.

S Wulkeho Cźiſka. Jutſje njedźelu 21. junija wjecźor 1/2 8 hodźin ßo Sserbam tudomnych ſtronow żadna ßerbſka ſabawa poſlicźi. Po namołwjenju naſchich Sserbow Wulkoſdźarowſke ßerbſke towarſtwo naſchu wjeß wopyta, ſo by nam rjane ßerbſke ſpěwy ſanjeßło a nam ßerbſke dźiwadło hrało. Wulkoſdźarowſke ßerbſke towarſtwo je drje hiſchcźe młode, tola ma wurjadnje dobre ßerbſke ſpěwarſke a hrajeŕſke mozy. Cześcźmy Wulkoſdźarowſkich hoſcźi ſ tym, ſo ßerbſki wjecźor ſ cźrjódami wopytamy, Sserbſke ſpěwy, kotreż tam ſaßłyſchimy, a ßerbſke dźiwadło, kotreż tam wahladamy, nam hiſchcźe dołho we wopomnjecźu woſtanje.

S Kulowa. Pſchi ßylnym njewjedrje je ßo wěſta Förſterowa na łuzy ſ błyſkom trjechiła a ßo ßmjercź ſtraſchnje wopaliła. Pódla teho je po zyłym cźěle wokhromiła.

S Kſchidoła. Schtwórtk 11. junija popołdnju błyſk do domſkeho tudomneho żiwnoſcźerja Mokreho dyri a Mokrez jědnacźeletneho ßyna Ernſta mori. Hólz ſ macźerju ſa blidom ßedźeſche, hdyż błyſk do ßwißlow praßnywſchi po muri dele do lampy, nad blidom wißazeje, ſjědźe a wot njeje na hólza pſcheſkocźi. Pódla ßedźaza macź a druhe wó jſtwje pſchitomne ßwójbine ßobuſtawy ßo njeſranichu.

S Wulkich Sdźar. Schtwórtk 11. junija je Boże njewjedro do bróżnje ratarja Wěrika dyriło. Nětkotſi dźěłacźerjo, kotſiž na nowotwarje dźěłachu, podarmo ſpytachu, woheń ſhaſchecź. Se ßłomu kryte twarjenje ßo do cźiſta ſpali, a ſ dobom ßo płomjenja na domſke a kólnju ratarja Pakoſtnika wupſcheſtrjechu, kotrejż ßo

teho runja do procha a popjela pschewobroczischtej. Domjaza naboba a skót mózachu ßo wukhowacz.

Se Shorjelza. (Pschißaßny ßud.) Dźěłaczer Hermann Natusch s Wětnizy bě loni statok, kotrehoż stare twarjenja dyrbjachu ßo dla nowotwara swotorhacz, kupił. So by ßebi tole dźěło salutowak, bě wón stare twarjenja sapalił. Ludźo, kotsiż w nich pschebywachu, ßebi s nusu żiwjenje wukhowachu. Natuscha k khostarni na jene lěto saßudźichu a jemu cźestne prawa na tsi lěta wotrjeknychu.

S Wojerez. Skótna wobhladańza a kratarska wustajeńza, kotrejż ßo sańdźenu njedźelu wotewrjeschtej, běschtej derje wopytanej.

S Trjebina. Tudomny bur H. je se ßkanjom domoj jědźo na wojo stupi, so by konjej dele ßunjene pschikrycźe psche muchi sběhnył. Pschi tym ßo wobßunywschi je ßo s wosom pschejěł. Jeho ßu do Shorjelza do hojeŕnje dowjesli; każ ßo powjeda, je ßebi někotre rjebka skamał.

S Czorneho Khołmza. Dźěła sa nowu jamu „Eriku“ ßu ßo psched dleschim czaßom sapoczałe a spěschnje do prědka du. Wóndano ßu ßo tež hrabadła, kotrež swjerschnu semju nad wuhlom wothrabaju, postajiłe. Baraki a kantiny ßo mjes starym Lubuschowskim a Czornokhołmczanskim hatom natwarja. W rěsaku ßo wobydlenja a pißarnja pschiprawja.

S Czorneho Khołmza. S twarom noweje schule je ßo sapoczało. Nasymu ßo wona ßwojemu postajenju pschepoda.

S Jabłońza. W domje rěsniskeho mischtra Kózkarja je ßo póstska agentura sałożiła.

S Krjebje. Schtwórtk 11. junija wieczor błysk w Czernsku pschi ßylnym njewjedrje do jeneje kruschenje blisko statoka khěžkarja Jana Wojty dyri a wot tam na jenu se ßkomu krytu studźeń pscheskocziwschi ßkomu sapali. Ssußodźa woheń rucze shaschachu a jemu pschimjesowaze domske wobrochu. Krjebjanska ßykawa bórsy na pomoz pschijědźe, tola jejneje pomozy njebě wjazy trjeba.

S Krjebje. Ssobotu ßo w hoscźenzu „Żelesańnje“ shromadźisna wotmě, w kotrejż ßo wo pschiprawjenju elektriskeho wobßwětlenja w Krjebi jednasche. Wyschschi inżeńer Schołta s Khoczebusa wo lěpschinach elektriskeho wobßwětlenja porěczawschi wosjewi, so chze baron se Schlotheim elektrowód wo wßy ßam natwaricź dacź, a so by kilowatska hodźina elektriskeho ßwětła 45 pjenjezkow płaczika. Wjetschina ze shromadźenych bě swólniwa, elektriske ßwětło wotebjeracź a s dobom ßo 230 lampow a 5 motorow s 20 konjazymi mozami samolwi.

S Běłeje Wody. Sliwk s njewjedrom je ßo sańdźenu wutoru pschipołdnju nad Běłej Wodu rospuschczik. Po drohach woda każ w rězy schuczesche a pinzy a klamy póczrje. Do Wobstez khěże na rózku Bjedrichskeje a Bismarkskeje drohi błysk do tšěchi dyri, tola jenoż kónz wudebjenja wotbi. Dalscheje schkody njeje ßo stało.

Přilopk.

S Raboz. Ssobotu wieczor je ßo we wodźe tudomneje skały pschi Wuristim pucu njewoženjeny dźěłaczer Jelinek tepił. Wón bě po nahłym skałowym wotwißu łažo ßo wobßunył a do 20 metrow hłubokeje wody padnył.

* (Njewjedra w Sakskej.) We Vogtlandskej ßu njewjedra, sliwki a krupy sakhadźałe. Krajina pola Kneisau, Pirka a Kamjenizyneho Doka je ßo sapuscźiła. Tež pschi Łobju ßu njewjedra slě hawtowałe. Pola Běłeje Hory błysk do jeneho wulkeho cźołma dyri a druhi błysk jeho wobßedźerja Bußu mori. Płaschcź a schkórnje ßo jemu s cźěła storhnychu. Jeho cźěło bě zyle cźorne wobßmudźene. Cźołmar se stróżelemi woteńdźe, tola běschtaj jeho ruka a jena strona jeho cźěła saczełkej, tak so ßo sda, so je ßo tež jeho błysk dótknył. W kajúcze je błysk jenu lampu dele storhnył, wschě hosdźe s drjewjaneje scźeny swutorhak a ßamo knesle s jeneho pjesła wotdrěł. — W Oschatzskich stronach je njewjedro ßobotu teho runja slě sałhadźało. Pólne wupkody ßu ßo s krupobiczom a powodźenjom s dźěła sniczike. Woßebje cźěžko je ßo ryczeŕkubło w Kiebizach potrjechiło.

* (S błyskom saraženi.) Póndźelu popołdnju je pola Hłomacza błysk tsinaczełętneho ßyna pjekarja Rödera, kotryż hromadźe s jenym druhim hólzom na polu rěpu torhasche, sarasył. Druhi hólz je ßo jenoż pohłuschił. Jedyn druhi błysk w Hłomaczu 61 lětnu Porschmannowu mori. — Lazaretski inspektor Hansen s Meiningena je ßo póndźelu domoj duzy s błyskom sarasył. Jeho ßyn, kotryż jeho pschewodźesche, ßo pohłuschi a wopali. — W Unhoschtu w Czechach dźěłaczer Josef Horn se ßwojej mandźelskej a ßwojimaj ßynomaj wucźek psched njewjedrom w swónży w Pscherje pytasche. Do swónży błysk dyriwschi muża a żonu mori. Dźesć njesranjenej wostaschtej. — Pschi njewjedrje w Żaczu w Czechach tsio Domascheż bratsja se ßwojej ßotru s pola do jeneje sahrodneje khěżki cźeknychu. Do tuteje błysk dyri a 48 lětneho Josefa Domascha mori, mjes tym so ßo jeho bratr Dismes cźežko srani. Ssotra ßo njesrani. — Pola Pappenrotha błysk do jeneho schtoma dyri, pod kotrymż bě żona kublerja Marczina Metza se ßwojimaj dźowkomaj wucźek namakała. Żona ßo sarasy, holzy njesranjenej wostaschtej. — S dźěła domoj duzy ßo Albin Meißner w Grauschüzach, nan schěsć njedorosczenych dźěczi, s błyskom sarasy.

* (Sliwk.) W pohreinskej krajinje ßu sliwki a krupobicze w Lieserskim dole nimo měry wulku schkodu naczinike. Dwaj murjerjej na jenym nowotwarje ßo s błyskom sarasyschtaj.

* (Njewjedrowy wichor w Londonje.) Nad Jendźelskej je ßo njedźelu cźeżke njewjedro rospuschczíko. S błyskom je ßo wjele cźłowjekow sarasyło, wjele druhich je ßo franiło. Tyßazy, kotsiż chzychu rjanu njedźelu na łukach, w lěßach abo w ßłónzu pschebywacź, psched njejabzy ßo pschibliżazym njewjedrom pod schtomy cźeknychu. — We Wandswoothu błysli do tsjoch starych schtomow dyrichu a wschitkich pod nimi stejazych ludźi k semi porasychu. Schtyri dźěczi spěwajo pod starej lipu rejwachu a ßo, hdyż ßo sahrima k schtomej stupichu. Hnydom na to błysk do schtoma praßny a dźěczi trjechi. Jedyn żandarm pschiběża a dźěczi sesběha. Wone běchu hischcze żiwe, tola wschě cźežko sranjene. Macźerje ruzy łamajo pschikhwatachu; sa hodźinu běchu tsi s poraženych dźěczi wumrjeke. Dźěczo, kotrež bě żiwe wostało, potom powjedasche, so ßu ßo wschě njewjedra a błyska ßo bojo k schtomej pschitkóczike. Zyle w bliskosczi ßo jedyn nan, kotryż dźěczo na ruzy dżerżesche, s błyskom sarasy. Cźěschne dźěczo, kotrež w dźěczazym wosu leżesche, ßo s tym ßmjerczi wukhowa, so jeho starschej wós s dźěszom pod hołym njebjom stejo wostajischtaj, mjes tym so wonaj pod tołsty schtom w parku cźeknyschtaj. Tam ßo s błyskom trjechischtaj a ßo morischtaj.

* (Sliwka pschepadnjenje na drohach.) W Parisu je njedźelu ßylny sliwk padnył. Roły kanalisazije pod drohami, pod kotrymiż je podsemska żelesniza natwarjena, njembżachu cźischcź hromadow wody wdżeržecź a ßo puknychu. Woda ßo do semje cźischcźesche a na wjazy městnach ßo droha pschepadny. Na St. Augustinskim městnje ßo pod jenym automobilom na dobo droha pschepadny. Automobil ßo psched wustróżanymi ludźimi shubi. Automobilowy wjednik wo pomoz kschicżesche. Tola nichtó njemóżesche pomhacź. Wós bě ßo se chaufferom a jenej knjeni, kotraż ßo s nim wjesesche, dźesacź metrow hłukoko pschepadnył. Woda ßo rjechotajo s hłubiny plapotasche. K temu błysli ßapachu a hrimot rżesche, so ludźi hrosa saja. Podobny podawk ßo na St. Philippskim městnje sta. Tu ßo dźesacź metrow khódby do hłubiny saßypny. Mjes tym so tu hischcze straschne městno sawjerachu, ßo na druhim městnje khódba pschepadny. Tu ßo něhdże 12 wozobow do hłubiny shubi. Stróżele a hrosa ludźi pschimnychu. Cźěkachu do khěżow, tola tež tu bě pschebywanje hrósbne, hdyż pytnychu, so ßo murje pukachu. Hakle w nozy, hdyż běchu wodowe hromady wotběżałe, móżesche ßo wohnjowa wobora psches jedyn kanalowy khód k pschepadnjenemu automobilej pschedobycź a cźěle automobiloweho wjednika a jeneje 43 lětneje knjenje s njeho wucźahnycź a na ßwětło donjesćź.

* (Bjesdźěłosć w sjednoczenych statach połnóżneje Ameriki.) W sjednoczenych statach nětkole industrija hubjenje dźe. W New-Yorku je ßo 325 000 muży bjes dźěła nalicziło, kotsiż ßu s dźěła w najwjetschej nusy a bjes wobydlenja. Najbóle ßu bjes dźěła ludźo, kotsiż njejßu żaneho rjemjeßła nawukli, tola wschě powołanja ßu potrjechene, mjes nimi twarstwo se 70 000 mużemi. Snamjo nusy a tradanja je, so je wjele stow bjes wobydlenja a wschemu njespodobnemu wjedru pschewostajenych. Wbosy na kamjentnym pleskrje, na skhodach, łubjach a w kólnjach pschenozuja. Tak mjenowany general Corey, kotryż je hižo 1894 wójsko dźěłonjemjezych po drósy do Washingtona, knjeżeŕstwoweho ßydła, dowjedł, chze tule demonstraziju we wjetschich rosmérach wospjetowacź. Se wschěch sjednoczenych statow dyrbja ßo dźěłaczeŕske bataillony we wokrjeßu 300 mil seńcź a potom se wschěch stron do Washingtona cźahnycź. Po „generalowym“ ménjenju je nětkole w sjednoczenych statach něhdże 3 milijony dźěłaczerjow bjes dźěła wjazy, dyżli psched dwémaj lětomaj.

Čestne myta za studowacych Serbow.

Naš krajan J., swěrny přećel pilneje serbskeje młodźiny, wupisuje přeze mnje z nowa za našich w serbskim pismowstwje so zwučowacych, hdźežkuli studowacych młodźencow **dwě čestnej myće** za dwaj najlěpšej samsnje pak hornjoserbscy, pak delnjoserbscy spisanej dlěšej nastawkaj po temaće: **Lěćo w serbskej Łužicy**, a to:

a) **20 hr.** za najlěpši a
b) **10 hr.** za druhi lěpši nastawk.

Nastawki budźa wšitke khowane, mytowanaj budźetaj w čišću wozjewjenaj. Rukopisy z přidatej adressu spisaćela zawrjenej w lisćiku maju so hač do **1. měrca 1915** zapósłać.

Freiberg w Sa., 20. V. 1914.
Hainichenerstr. 6 I.

Studijny radź. prof. dr. **Ernst Muka**,
konrektor.

Čestne myta Gagarinoweho zakłada.

Z **Gagarinoweho zakłada** so z tutym z nowa **čestne myta** wupisuja, a to wospjet na spisanje **dwojakeje serbskeje čitanki:**

I. **Prěnja serbska čitanka** abo **Serbska abejcejnica** za młodych a starych, kotřiž chcedźa bjez wučerja nawuknyć serbski čitać a w maćerńej rěči so wuwučić. Wobsah 50—60 čišćanych stron w 8^8. Sady, hrónčka a nastawčki maju so brać ze serbskeho wótčinskeho pismowstwa. Wobrazy za čitanku wobstara Maćica Serbska. Přidawk: Zestajenje najwažnišich a časćišo nałožowanych wurazow *(termini technici)* z nabožiny, ze stawiznow, zemjepisa, botaniki, zoologije, mineralogije, chemije, mathematiki, techniki, ratarstwa, rjemjesła, přemysła, nowinarstwa a wšěch druhich předmjetow, kotrež so w šuli wuča (jako němsko-serbski alfabetiski słowničk).

Čestne myto: 100 hriwnow.

* * *

II. **Druha serbska čitanka** za młodych a starych, jednotliwcow a towarstwa, kiž chcedźa swój serbski kraj a lud lěpje zeznać a ze serbskim wótčinskim pismowstwom so wokřewić. Wobšernosć na 500—600 čišćanych stron w 8^8. Wobsah: 1. dźěl. Serbski kraj: Krótki přehlad rostlinow, zwěrjatow, kamjenjow atd. we Łužicomaj. Serbska geografija a topografija: Hory, hórki, rěki, jězory atd.; serbske wosady a serbske wjesne mjena atd. atd.; 2. dźěl. Serbski lud: Krótki přehlad serbskich stawiznow a serbskeho narodopisa. Serbske wašnja při narodźenju, křćeńcy, slubje, kwasu, pohrjebje atd. Křižerjo, žně, kermuše, palenje khodojtow atd. Serbske burstwo a rjemjesło, šula a cyrkej, serbske towarstwa a towarstwa w Serbach atd. atd. 3. dźěl. Serbske pismowstwo. Najrjeńše pokazki ze serbskeho pismowstwa stareho a noweho časa, z poesije a prozy z cyle krótkimi žiwjenjopisami pokazanych spisaćelow. Ludowe pěsnje a bajki a wo ludowym pěsnistwje. Najrjeńše serbske přisłowa. Serbska hudźba a serbscy hudźbnicy atd. atd.

Čestne myto: 200 hriwnow.

Rukopisy derje a lohko čitajomnje spisane maju so hač do **1. měrca 1915** z hesłom na čole a samsnym hesłom na připołoženym zawrjenym lisće, w kotrymž je adressa spisaćela, podpisanemu kuratorej Gagarinoweho zakłada zapósłać.

Freiberg w Sa., 20. V. 1914.

Studijny radź. konrektor prof. dr. **Ernst Muka**,
zarjadnik Gagarinoweho zakłada

Wupschedawanje

dla pschetwarjenja.

Dokelž žrjedź pschichodneho měšaza žwój dom pschetwarju a žo teho dla pschećahnu, pschedawam wschu

mužazu, žonjazu a dźěćźazu draštu

po hischće ženje žłyschanych płaćišnach.

Pschedawam nětkole
wjele niže płaćišny:

Najwoženbnische wobleczenje
najnowscheje mody a kražnje žedźaze.

Woženbne nawoženske wobleczenja se **žukna a cžežaneho pschedźena.**

Lüstrowe, płatowe a koženikate wobleczenja, wodunjepuschczate peleriny a Bozenske mantle
najtuńscho.

Dźěćźaze wobleczenja
ſ najjednorischeho hač do najwoženbnischeho,
hižo po mk. 1.75

Wulku dźělbu
dźěłaczerskich kholowow
wjele niže płaćišny.

Najwoženbnische
žonjaze žakety a paletoty
se žukna a cžežaneho pschedźena
po najtunischich płaćišnach.

Žonjaze kostümy
wschěch barbow a płaćišnow
w hobrskim wubjerku.

Aparatne mantle psche proch,
najnowschich barbow
žměschnje tunjo.

Njeskomdž nichtó, tole wurjadnje tunje poskićenje wužićz.
Najmjeńscha kupje je dobytkna.

Otto Preuss

mějećel **Karl König**

w Budyschinje. **na žitnej haŋy 4.**

Domowinske hry w Błótach

w Bórku.

Protektor: Kral. krajny radźićel žwobodny knjes ſ Wackerbarth.
Džiwadło pschi Winzerez domje.

Potajny kral.

Cžinohra w 2 jednanjomaj wot Ewalda Müllera.
Wuměłzowski wodźeŕ: Hendrich Frey.
100 žobuskutkowarjow. 100 žobuskutkowarjow.

Hrajne dny: **Njedźelu popoldnju** wot **3—5 hodźin.**
Płaćišny městnow: 50 pjenježkow. 1 mk. a 1.50.
Wobkhodne městno: Winzerez dom w Bórku w Delnjej Łužizy.
Domojiśba ſ Bórka 7,04 psches Khocźebus ſ Błótowskej želesnizu.

Drjewowa awkzija.

Sstrjedu 24. junija ma žo popoldnju w 5 hodź. w herbskej grychczi w Demjanach scźěhowaze na **Huscźanskim** revěrje (Demjanskej Horje) wotdźěl. 8—15 sestajene drjewo, na pschešadźowanje pschedawacź. jako:

100 krutych žerdźow, 8—12 cm delnjeje tolstoscze,
650 žerdkow, 2—7 cm delnjeje tolstoscze,
150 rm. twjerdych a mjechkich palnych klumpachow,
6 rm. mehkich repuchow.

Huscźanske hajnistwo, 16. junija 1914:

O. Mendte.

Wumĕrjenski bureau Khorle Hartiga,

wot stata pruhowaneho pod pschisahu wsateho geometra

w Budyschinje na horuczetskej haŋy 23, della. Telefon 856.

Cžesćenym Sserbam w Budyschinje a wokolnosći najpodwolnischo k wjedženju dawam, so žym rad žo wopytazy a najlěpje snaty restaurant

„Město Metz“ na kamjentnej haßy

s pschiprawjenjom pódlanskeje stwy khětro powjetschił a na najlěpje woßobnje wuhotował, tak so žo tam woßebje duschnje pschebywa.

Cžesćenych Sserbow w Budyschinje a wokolnosći, cžesćene towarstwa a sjednoćenstwa pscheproschuju, moje městnosće a rjanu khłódkatu sahrodu žiwje wužiwacź, a dowolam žebi s dobom, na žwoje wubjernje wothladane piwa a druhe napoje, jědže atd. s poruczenjom dopomnicź.

Nowopschiprawjena hóstna stwa žo schtwórtk 18. junija t. l. popołdnju w 5 hodź. wotewri.

Sso nadźějo, so budže žo mi też w pschichodže podpjera dobroćiwje dostawacź, poruczam žo

s najwjetschim poczesczowanjom

Ernst Teich

rastaurant „Město Metz“ na kamjentnej drósy 5.

Telefon cžišło 867.

Serb. tow. „Lipa“ za Rakecy a wokoln.

změje, da-li Bóh, jutře njedźelu 21. junija pop. w 5 hodź. w Hönčec hosćencu swoje

měsačne posedźenje.

Ważnych wuradźenjow dla wšě lube sobustawy a hosći w bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

Ženitwa.

Sprózniwemu ratarjejw tsizećich lětach, kotryž ma 9—12000 hr. samoženja, žo składnosć poskići, žo do 62 górzow wulkeho jenož pschenicznu rolu wopschijazeho kubła w Budyskich stronach woženicź. Jenož khutnje a sprawnje smyślenu, kotrež maja temule sprawnemu pytanju dowěrjenje, chzyli žwoje cžesćene poskićenje pod M. S. 78 postlagernd Bautzen na póst dacź. Najkrucźische mjelcženje žo lubi.

Nowa maßiwna khěža

w Kósłach cžišło 7 pola Budestez s dwěmaj górzomaj pola je dla wobžedźerjoweje staroby na pschedań.

Khwaćanske serbske towarstwo

změje, da-li Bóh, **jutře njedźelu 21. junija** swoje měsačne posedźenje w Hustec hosćencu w Khwaćicach popołdnju w 4 hodź. Knjez sejmski zapósłanc Bart je jara zahimawy přednošk nam dobroćiwje přilubił. Duž njech so wšě sobustawy w postajenym času do posedźenja zeńdu. Dokelž w lětnych měsacach posedźenja wupadnu, dyrbi so tón króć wšitko zrjadować a wobzamknyć.

Njech też nas prawje wjele hosći wopytać přińdže.

Předsydstwo.

Dla spuschcźenja seperatorow pschedawam

planetowe seperatory

100 ltr.

po jara tunej płacźisnje.

Rob. Hahn,

maschinska fabrika w Budyschinje.

S zypami mlócźenu

žlomu

kóždeje dźělby po najwyschschich płacźisnach kupujetaj a ju po žadanju wotwjesć dawataj **Bombach a Paatz** w Kamjenzu w Sakskej. Telefon cžišło 25.

Sžlomu

k sažłanju a pizowanju pschedawa **Hunnius** na žwobodnym kuble w Jeschizach.

Němski wowcžerski poš

je cžeknył. Sa dobre myto wotedacź pola **Pawoła Friese** w Korschmju.

Jutsje, njedźelu 21. junija, w Hodźijskej zyrkwi

Gustav-Adolfski žwjedžeń.

Popołdnju w 2 hodź. žerbske prědowanje: knjes farar Kschižan s Kotez,

Popołdnju 1/4 hodź. němske prědowanje: knjes farar Goczik s Kramela w Cžechach.

Popołdnju w 5 hodź. shromadźizna s pschednoschkami w Eignarjez hosćenzu.

Na to pscheproschuje wutrobnje

zyrkwine pschedstejićerstwo.

Sserbski wjeczor we Minakale

njedźelu 28. junija t. l. wjeczor 1/2 8 hodźin we Göbelez hosćenzu.

(Spěwy, dźiwadło a bal.)

Wschón žerbski lud a wschě žerbske towarstwa s bliska a s daloka jenož s tutym wutrobnje pscheproschujetaj

P. Göbel, hosćenzar. **Rakeczanska „Lipa“.**

Sastupne kartki móža žo wot 21. junija žem pola Göbelez do předka kupicź.

Sserbski wjeczor

we Wulkim Cžišku.

Wulkosdźarowske žerbske towarstwo wuhotuje **njedźelu 21. junija** we sali hosćenza we Wulkim Cžišku

spěwanski konzert

s dźiwadłom a balom.

Sapoczatk 1/2 8 hodźin wjeczor.

Wschitkich Sserbow, młodych a starych, najwutrobnischo pscheproschuje

Wulkosdźarowske žerbske towarstwo.

Najwutrobniši dźak

a zapłać Bóh tón Knjez!

wuprajamoj z tutym wšitkim lubym přećelam a znatym, kotříž su k naju złotomu kwasej naju tak nadobnje z darami, zbožopřećemi abo też z wopytom počesćili a zwjeselili.

W Ralbicach, na dnju swojoho złotoho kwasa 14. junija 1914.

Pětr Lebza a Madlena

rodź. Matkec z Konjec.

Pschiloha k czißku 25 Serbskich Nowin.

Sobotu 20. junija 1914.

Placzißny rěsneho slotu na Draždzanskich slótnych wilach.

18. junija 1914.

Placzißny po zentnarju a hriwnach.

Slótne druzhiny a wosnamjenjenje.	Zhiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. polnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscze hacz do 6 lět	50—51	94—98
awstriske	—	—
2. mlode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	44—48	86—90
3. ßrěnjo pizowane mlode, derje pizowane starsche	38—42	80—84
4. ßnadnje pizowane kózdeje starosby	31—37	69—78
Jałojzy a kruwy:		
1. polnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscze	47—50	88—93
2. polnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscze hacz do 7 lět	41—45	82—86
3. starsche, wukormjene keuwy a ßnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	37—49	76—79
4. ßrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	32—36	72—76
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25—30	63—70
Byli:		
1. polnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscze	49—50	90—93
2. ßrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	44—47	84—87
3. ßnadnje pizowane	39—43	79—82
Czelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	56 58	96—98
2. ßrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	48—54	88—94
3. ßnadnje wuwite wot zyza	40—44	81—84
Swinje:		
1. polnomjaßne lěpschich raßow a jich shchiżenjow w starobje hacz do $1^1/_4$ léta	43—44	55—56
2. mjaßne	42—43	54—55
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	40—41	53—54

Placzißna żitow a produktow.

Żitowy dewos w Budyschinje:	W Budyschinje. 13. junija 1914 wot hr.	wot pj.	hacz hr.	hacz pj.	W Lubiju 18. junija 1914. wot hr.	wot pj.	hacz hr.	hacz pj.
Pschenza bela	—	—	—	—	—	—	—	—
" zołta	—	—	—	—	9	40	10	10
" nowa	9	25	10	10	—	—	—	—
Rozła	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	50	8	40	7	80	8	30
Jeczmjeń (50 kilogr.)	—	—	—	—	6	90	7	90
Wows (50 kilogr.)	6	70	8	—	7	—	7	80
" nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	18	—	20	—
Woka	11	—	12	—	9	—	10	50
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka	17	50	19	50	22	—	23	—
Bérny	2	10	2	75	2	10	2	40
Butra 1 kilogr.	2	30	2	70	2	40	2	50
Pschenczna muka 50 "	11	—	19	50	15	50	19	50
Rżana muka 50 "	10	50	13	—	11	75	14	—
Ssyno 50 "	2	60	3	50	2	50	3	—
Ssloma 100 "	3	25	3	50	3	—	3	60
Prożata 936 schtuk, schtuka	12	—	26	—	—	—	—	—
Pschenczne wotruby (50 kilogr.)	5	75	6	—	5	40	5	90
Rżane wotruby (50 kilogr.)	5	75	6	25	6	—	6	40
Pschenczny gris (50 kilogr.)	—	—	—	—	—	—	—	—
Rżany gris (50 kilogr.)	6	60	7	10	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 5 pj., schtuka 7 pj.

W Budyschinje placzeschе: kórz pschenzy (bela) po 170 puntach — hr. — np. hacz — hr. — np., zołta — hr. — np. hacz — hr. — np., nowe: 14 hr. 20 np. hacz 14 hr. 96 np., kórz rożki po 160 puntach 11 hr. 76 np. hacz 12 hr. 24 np., nowa: 12 hr. — np. hacz 12 hr. 32 np., kórz jeczmjenja po 140 puntach: 10 hr. 85 np. hacz 12 hr. 04 np.

Wiczne placzißny w Kamjenzu.

18. junija 1914.

Po 50 kilogr.: Rożła wot 8 hr. — np. hacz 8 hr. 60 np., pschenza wot 9 hr. 50 np. hacz 10 hr. 10 np., jeczmjeń wot — hr. — np. hacz — hr. — np., wowß wot 6 hr. 50 np. hacz 8 hr. 50 np., jahły wot — hr. — np. hacz — hr. — np. hróch — hr. — np., ßyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. — np., bérny — hr. — np. hacz 3 hr. 20 np., ßloma (100 kilogr.) 3 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 1 hr. 90 np. hacz 2 hr. 40 np., jeja (mandl) 1 hr. 5 np.

Wjedro w Londonje 20. junija: Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi śmeje rano w 7 hodzinach duchowny Tyschet ßerbsku spowjednu wuczbu, $^1/_2$9 hodzin farat Rěda ßerbske a w 10 hodzinach němske předowanje.

Popołdnju w 2 hodzinomaj rosrěczenje s němskej młodzinu.

Tydzeńske sastojńske dźěła śmeje duchowny Tyschek.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Willi Sittner, samkat w Dobruschi, s Emmu Marju swud. Janaschowej rodź. Bjerwaldez na Zidowje.

S druhich wozadow: Jan August Kießlich, cześla w Hornim Hunjowje, s Marju Barez w Bkohaschezach. — Khorla August Bèly, fabrikski dźěłaczet we Wulkej Dubrawje, s Marju Gustlu rodź. Schlezyz tam. — Bjedrich Herman Dyrlich, żiwnoscźet w Kubschizach, s Hanu Mèrczinez w Drożdżiju.

Křćenl:

W Michalskej zyrkwi: Herman Richard, Alberta Hartmana, dźěłaczerja na Zidowje, ß. — Hana Hilża, njem. dź. na Zidowje. — Horst Helmut, Wylema Bartelsa, rěsnika w Dobruschi, ß. — Herta Melanija, Pawoła Raußendorfa, formarja w Hrubjelczizach, dź. — Frida Hilża, Ernsta Herzoga, rěsniskeho mischtra w Jenkezach, dź. — Frida, Maza Dejki, ratarja w Khelnje, dź. — Erich Artur, Augusta Hanuscha, ratarja w Hněwßezach, ß.

S druhich wozadow: Marja Herta, Khorle Kopezkeho, skakarja we Spytezach, dź. — Kurt Max, Oswalda Habela, korczmarja w Njeßwaczidle, ß. — Marta Hildegarda, Pawoła Pawlika, kublerja we Wětrowje, dź. — Elsa, Ernsta Bartuschki, kublerja w Jitku, dź. — Lejna Marta, Ernsta Ryncza, fahrodn. żiwnoscźerja w Rakezach, dź. — Marja Marta, Hermana Voigta, khěżerja we Pßowjach, dź. — Jan Bohuwěr, Bohuwěra Jokusa, żiwnoscźerja w Krakezach, ß.

Zemrjeli:

W Michalskej wozadze: 13. junija: Hana Hilża, njemandź. dź. na Zidowje, 3 d. — Josef Jelinek, skakat we Wurizach, 35 l. 9 m. 12 d.

W druhich wozadach: Khorla August Lahoda, wumjenkat w Kanezach, 70 l. 2 m. 26 d. — Marja, njebo Pětra Schöniga, dźěłaczerja w Bolborzach, wudowa, 68 l. 10 m. 23 d. — Herta, Ernsta Lawki, pohonczа w Hodżiju, dź., 4 m. — Jan Khorla Cześla, wumjenkat w Nowej Wßy p. Njeßwaczidła, 71 l. 2 m. 25 d. — Ernst Jan, Jana Augusta Hanska, khěżkarja w Scheschowje, ß., 10 m. 22 d. — Minna Pjelowa w Schczeńzy, 71 l. 5 m. 12 d. — Ernst Bohuwěr Sommer, fabrikski dźěłaczet, femrje w Budyschinje, pokhowany w Barcze, 64 l. — Hana swudowjena Lindnarka rodź. Kunatez, dźěłaczekka w Hrodźischczu, 59 l. 6 m. 26 d.

Zyrkwiuske powjesće s Hodżija.

2. njedźelu po ßwj. Trojizy śmeje rano $^1/_2$7 hodź. farat Kschiżan ßerbsku spowjednu wuczbu, $^1/_2$8 hodżin duchowny Voigt ßerbske a w 9 hodzinach němske predowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodzinomaj śmeje k. farat Kschiżan s Kotez ßerbske, $1^1/_2$4 hodżin k. farat Gotschik s Kramjela (cześka diaspora) němske Gustav-Adolfske ßwjedźeńske předowanje.

Popołdnju w 5 hodzinach shromadźisna a pschednoschki w Eignarjez hoscźenzu.

Sestupanje do ßwjedźeńskeho czaha popołdnju $^1/_2$2 hodżin we farskim dworje.

Ssrjedu 24. junija, jako na Jana kschcźenika, budże rano $^1/_2$7 hodżin uěmska a $^1/_2$8 hodżin ßerbska spowjedź a $^1/_2$9 hodżin ßerbske kemschenje.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

2. njedźelu po ßwj. Trojizy śmeje duchowny Bójz rano w 7 hodzinach ßerbsku spowjedź, farat Domaschka dopołdnja we 8 hodzinach ßerbske a $^1/_2$10 hodżin němske předowanje.

Wutoru dopołdnja w 10 hodzinach budże ßerbska spowjedź w Hórczanskej schuli.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodzinach shromadźisna kschescźanskeho towarstwa żónskeje młodoscze.

Rumowanske wupschedawanje

bubonatych ßynowobroczakow

po najtunischich placzißnach.

Robert Hahn,

maschinska fabrika w Budyschinje.

Shorjelska pschedawarnja

Jan Schaaf

w Budyschinje

na bohatej haßy 20, ☒ na bohatej haßy 20.

Wulke pschedawanje

Wuschiwanja.

4.50 dwójneho madapolama 50 ₰
$4^1/_2$ modneho wuschiwanja 68 ₰
4.10 modneho wuschiwanja 95 ₰
$2^1/_4$ ßuknjazy volant . . 95 ₰
4.10 madapolamowe wuschiwanja . . . . 75 ₰

Žonjaze schaty.

1 por žonjazych kholowow 275 150 95 ₰
1 žonjaza dnjowa koschla 275 195 150 95 ₰
1 dźĕlba schórzuchow . 250 ₰
1 dźĕlba dźĕczazych rukawatych schórzuchow 150 95 ₰
1 dźĕlba reformskich schórzuchow 475 350 250 95 ₰
Pyschne schórzuschki wschĕch płaczisnow.
Wulka dźĕlba trjenjow 6 schk. po 95 ₰, 3 schk. 95 ₰

Sa puczowanje.

Sportske koschle 350 250 150 95 ₰
Schillerske koschle połneje wulkosćze, bĕle . . . . 375 ₰
Schillerske pschedkoschliczki bĕle . . . . . 85 ₰
Sportske paßy mk. 1.00, 50 35 ₰
Kupanske wobleczenje mk. 6.50 hacž 95 ₰
Kupanske płachty mk. 5.00 hacž 95 ₰
Puczowanske plaidy mk. 15.00 hacž 175 ₰

Žonjaza pycha
po poniženych płaczisnach.

Zanki, zaukate tkaniny, wobßadźenja, khornarje, zaboty atd. nimo měry tunjo!

Kóslaze kóžki

kaž tež wschĕ druhe družiny
:: **kožow** ::
kupuje
po najwyschschich płaczisnach

Heinrich Lange

pschi žitnych wikach 11
a pschi zyrkwinym naměsćze 4.

---

koženju **Zuckerowehopatent. lĕlat skeho mydła** bĕ wuspĕch widźomny.

Jĕtseschka

skhnyjachu a nowe njenastawachu. Hižo po 2 kuskomaj bĕ moja koža zyle čista. P. N."

Kusk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßylnischa forma). K temu **Zuckoob kreme** (niz tučnjaza a mika) 75 pj. a 2 mk. w **Budyschinje** pola dr. **Roebera**, Germaniadrog., **Oty Engerta, bratrow Měrschez** naßlĕd., **Stranch a Koldy.**

Th. A. Wällnitz naslĕdnik

mějeczel: J. Hanekamp

Telefon 405. **w Budyschinje** na ßukeluskej haßy 9.

Meblowy etablissement

sa

nadobu w bydlanskich a spanskich stwach,

kaž tež

kuchinske a małe meble

Dospołne wuhotowanje sa njewjesty

Najwjetschi wubjerk w Budyschinje,
Ssamna tapezĕrarnja.

Hódne dźĕło. **Najtuńsche wobliczenje.**

Pschichódne płaczenske wumĕnjenja.

Sa kwaßne dary

porucza

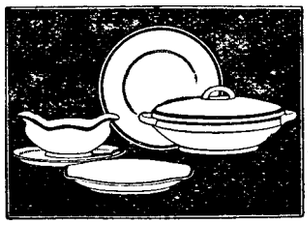

jĕdźne serwißy,

khosejowe serwißy

kaž tež wschĕ druhe wĕzy **k darjenju** s porzlina a kamjeniny.

Hermann Gläsel

pschi lawskich hrjebjach 4,
w Budyschinje w ßerbskim domje.

Palaſtowe dźiwadło

w Budyſchinje na khěžorſkej dróſy 11.

Wſchědnje
wot 4 hodźin popołd. hacź do 11 hodźin wječor

wulke pſchedſtajenje

: najnowſcheho dokonjenja :
ßwětłohrajerſkeho wumělſtwa.

Kóždu ßobotu a ßrjedu ßo programm pſcheměni.

Wolijowe barby

wſchěch ſnatych nuanßow, hnydom k barbjenju hotowe, derje a twjerdźe ſkhnjaze,

moleŕſke a murjeŕſke barby, terpentinowy wolij (němſki a franzowſki), **lanowolijowy ſtiniß**, jara derje a twjerdźe ſkhnjaty, **jantarjowe laki, kopallaki, damarlaki, żeleſowe laki, Kölnſki klij** kaž tež **murjeŕſki kalk, drobnu krydu, gyps, portlandſki zement, najlěpſchi karbolineum, barbicze** wſchěch druźin, **ſchablony** ſa **molerjow** a **murjerjow** porucza a ma pſchezo na ſkładźe po najtuniſchich płaćiſnach

Emil Měrſch, drogowe klamy
24 na kamjeńtnej haßy 24.

Nowe wotewrjenje!!

Subjaze praxis **K. Pehſa** w Budyſchinje, na **bohatej haßy 10,** ſ nutſkhodom na krótkej haßy.

Zuſe ſuby wſchěch ſyſtemow

Plomby kóždeje druźiny.
Suby ßo wuſtojnje wuźahaju.
Łahodny wobkhad. — Poměrne płaćiſny.
Hižo 10 lět ßamoſtatny.

Franz Marschner

czaßnikar w Budyſchinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſkład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczaſow**
k dobroćiwemu wobkedźbowanju porucza

Hódna twora. Pilſkomne rukowanje. Tunje płaćiſny.

Wußrywny hroch a woku

porucza

Paul Schulze naßlědnik
na Hoſchiz haßy.

Koßy

kaž jěd rěſaze, porucza koßaty

Smoleŕ

na bohatej haßy cźißło 16 w Budyſchinje.

Spěwarſke,

ßerbſke a němſke,

jednorje hižo po 2 a 3 hr. a woßebnje do cźelazeje kože ſwjaſane hižo po 6 hacź do 10 hr. ßu na pſchedań

we wudawarni Serb. Nowin.

Koprowe kótły a pónoje, khachlonki, warne ßudobja,

dźěła w paleŕnjach
a wſchě do kopornikarſtwa ßłuſchaze
wuporjedźenja
po tunich płaćiſnach
pola

A. W. Piruſa

měješćela **Pawoła Urbana**
kopornikarja
w Budyſchinje na ßerbſkej haßy 8.

95 pj. dny

Philippi & Co.

mějeczel: Curt Mahnke.

95 pj. dny

3 abo 2 poraj cžornych dźěczažych schrympow 95

3 poraj pótnych sokow 95

3 pory mjehkich pótnych sokow 95

3 pory němskich dołhich žonjažych schtrympow 95

2 poraj jendželskich dołhich žonjažych schtrympow 95

1 por jendželskich dołhich žonjažych schtrympow 95

1 maccowska mužaza koschla 95

1 maccowske spódnje kholowy 95

1 pišana mužaza koschla 95

3 m gardinow 95

1 filzowy blidowy pschikryw 95

1 platowy blidowy pschikryw 95

1 woßebna spodnja tailla 95

6 trjenjow 95

4 trjenja 95

3 trjenja 95

1 blidowy rub pišany 95

200 blusowych sbytkow platowych, mußelinowych, batistowych kóždy sbytk 95

1 dźělba koschlazeho sukna a kóprowych a barchentowych sbytkow kóždy sbytk 95

3/2 m zychow hkowakowa schěř 95

2/1 m wupjerkow hkowakowa schěř poßleschczowa schěř 95

1 m damasta poßleschcz. schěř 95

Dźělba dźěczažych wobleczenjow s pjeslom s płata, mußelina a katuna po 95

1 wóskoßuknjany blidowy pschikryw 95

1 wóskoßuknjany sczěnski wobarnowak 95

3 wóskoßuknjeny sczěnske wobarnowaki 95

1 lěczna jaka 95

1 barchentowa nózna jaka 95

1 woßebne spódnje kholowy 95 s bantom pschecžehnjene.

1 holczaza blusa 95 sa 2—13 lět

1 hólczazekholowy 95 sa 2—12 lět

1 sportski paß 95

1 nakhribjetny měch 95

1 běły holczazy schórzuch 95

1 pišany holczazy schórzuch 95 45—65

2 1/2 m gardinow 95

2 m gardinow 95

1 1/2 m gardinow 95

1 m gardinow 95

6 trjenjow 95

6, 4, 3 wutrèwanske rubischcža 95

1 spanski pschikryw 95

1 kožowa plachta 95 běła abo pišana

3 abo 2 modne blusowe khornarje 95

1 modny schottski khornaŕ 95

1 woßeb. rużowy khornaŕ 95

1 hospodarski schórzuch 95 barbu njepuschczaty

1 blusowy schórzuch 95

2 poraj schrympowych dźerżakow 59

1 wobarnowak pschi kožowej sczěnje 95

1 sczěnski wobarnowak wuschity 95

1 khoschczewy sawěschk 95

1 schczětkowa toscha s 2 schczěczomaj 95

6 wutrèwanskich rubischczow 95

3 wutrèwanske rubischcža 1/2 płat 95

1 běły blidowyy rub 95

1 blidowy rub s trodlikami 95

3 salwety 95

12 žonjažych damastowych schantkow 95

6 batistowych žonjažych schantkow 95

6 mužažych batistowych schantkow 95

12 linonskich schantkow 95

6 linonskich schankow 95

3 pólpłatowe abo cžistopłatowe schantka 95

6 pišanych mužažych schantkow 95

4 pišane mužaze schantka 95

12 dźěczažych schantkow 95

1 pschescchity pschikryw na dźěczažy wós 95

1 na pół hotowa batistowa blusa 95

1 spiralny schtalt 95

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjeder přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 26. **Sobotu 27. junija 1914.** **Lětnik 73.**

Čłonjenjam wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotřiž chcedźa sa nje na

3. schtwórtlěto 1914

do prědka płaćicz, njech nětko **80 pj.** we wudawarni Serbskich Nowin wotedadźa.

Čłi, kotřiž chcedźa, zebi **Serbske Nowiny** přches **póst** přchinjesć dadźa, njech tola njesapomnja, zebi je tam bórzy schasacz. Na schtwórtlěto saplaćeni zo sa **Serbske Nowiny** na sakskich a pruskich póstach, kaž tež w druhich krajach němskeho khěžorstwa **90 pj.,** z přchinjesenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny z přchikłonu „Pomhaj Bóh" płaćeja na póśće **1 hr. 30 pj.,** z přchinjesenjom do domu **1 hriwnu 45 pj.**

Redakcija Serbskich Nowin.

Wopyt sakskeho krala w Ruskej.

Krala Bjedricha Augusta bě ruski zar loni přchi składnosći poswjećenja ruskeje zyrkwje, k wopomnjeću na Lipšćansku bitwu natwarjeneje, sa schefa ruskeho Koporskeho regimenta pomjenował a jemu rjad swjateho Handrija spožćik. So by zo sa tele počesćenje podźakował, bě sakski kral přched tydźenjom ruskemu zarej na wopyt wotjěł. Jemu su tam wulke česćowanja wopokasowali. Přchi swjedźeńskej hosćinje je kral Bjedrich August zara sa schefa Budyskeho pólneho artilleriskeho regimenta čišćo 28 pomjenował. Zarskoje Sselo (zarske sydło) a ruske hkowne město běschtej zo k česći wyšokeho hosća najbohatscho se sakskimi a ruskimi khorhojemi wupyschiłej. W Zarskim Sselu zar sakskeho krala wutrobnje powita. Potom kral wulkowjerćham ruku potschaše, na čož přchi zarowym boku po fronće česnteje straże — hobrskich kěrasěrow — krocześe. Wón bě uniformu swojeho Koporskeho regimenta wobleczeny a měješe wubjernje czerstwy napohlad. Jara sajimawa bě parada garnisonow z Zarskeho Ssela a Pawlowska. Na tutymaj městnomaj najwubjernische regimenty gardy steja. Wojazy njeběchu njenahladnu lěčnu pólnu uniformu, ale krasnu symsku monturu wobleczeni. Zar a jeho wyšoki hósć na konju přchijěchaschtaj. S piskanjom marschow jenotliwych regimentow a sakskeje hymny regimenty nimo brinczachu a hrimotachu. Najprjedy zarski přchewod w czerwjenej czerkeskej uniformje na czornych konjach. Potom cźělni husarojo w běłych dolmanach z běłymi kanjazymi pjerami na bobronym czakowje. Czeźka kavallerija w błyskotatych kěrasach a swětłych helmach, z khorhojatymi hlebijemi a czeźkimi palaschemi. Njepschewidźomne běchu pisane rjady pěschkow se wschelako pisanymi lazami a czakowami, kotrež su zo se sapoczatka prjedawscheho lětstotka pschewsake. Skónczńje kosakske regimenty w swojich pisanych suknjach, koßmatymi czapkami a pisanymi hlebijemi. Kaž hobrski, do wschěch barbow pschekhadźazy had regimenty nimo wyšokich hosći czehnjechu. Na czole kóždeho wójskowego wotdźělenja jedyn wulkowjerch krocześe.

Po paradze bě we wulkim hrodze snědanje. Tam kral wotpósłkanstwo Koporskeho regimenta přchija, kotremuž wón přchi tym swój wobras dari.

W Peterburgu sakskeho krala na dwórnischczu Peterburgska měschczańska duma z hrabju Tolstyn, měschczańskim hejtmanom, na czole powita,, přchi czimž jemu po ruskim waschuju sel a khlěb přchepodachu. Hdyž bě kral hischcze přchitomnych sastupjerjow wyschnosćow powitał, wón do Bonifazijskeje kapały k modlitwje dźesche. Wot tam zo wón do symskeho hroda poda, hdźež diplomatiski korps a wschelake deputazije přchija. Dźeń zo z hosćinu pola němskeho póslanza skónczi.

Sakski kral je z wutrobitosczu, kotruž je w Ruskej namakał, zo wschon sahorjeny domoj wróćił. Na domojpuczu je wón z Eydtkuhmena zarej scźěhowazy telegram póslał: „Sso hotujo ruску semju wopuschczicz, mje nucźi, zo Waschej Majestosći hischcze ras z zykej wutrobu sa błyschczate powitanje a runje tak wulkotnu a lubosćiwu hospodliwosć podźakowacź, kotruž je mi Wascha Majestosć na tak mikosćiwe waschnje přchihotowała. Njesapomnite saczischcze na dny w Ruskej zobu bieru, kotrež jene z najrjeńschich dopomnjenjow mojeho žiwjenja wostanu."

Pruski krajny zejm wo pokupowanju burskich leżomnosćow.

Přchi wuradźenju noweho fideikommisskeho sakonja zu zo w pruskim zejme dohladali, z kajkej wulkej schkodu je sa stat a nětczischi sozialny porjad, hdyž zo burske leżomnosćze pokupuja. Komisija leżomnosćze dźělazeho sakonja je wobsamkła, so by zo knjeżerstwo napominało, rosprawu wo tym podacź, w kajkim wobsahu zu wulkoleżomnosćerjo, mjeńschi wobsedźerjo, města a industrialne pschedewsacza poslednje lěta burske leżomnosćze pokupowałe. Knjeżerstwo chce najprjódzy na sarjadniskim puczu statistiku wo tym w Schlesyskej, sakskej provinzy, Braniborskej a Düsseldorfskim knjeżerstwowym wokrjesu sestajecź dacź.

Rosschěrjeny mórski kanal khěžora Wylema

je zo zrjedu w schitomnosći khěžora Wylema a statneho sekretara Delbrücka přchi Holtenawskej sawjerje poswjecził. Delbrück měješe rěcź, w kotreż na to pokasowasche, so je kanal nětko tak rosschěrjeny, so móża psches njón wulke wójnske łódze jěsdźicź. Kanal budże swědczicź wo khěžorowej njewustawazej staroscźiwosći wo brónitosć khěžorstwa a wo woporniwosći němskeho luda, kotraž zo hischcze zenje njele sapowjedźiła, hdyž je wo bjesstraschnosć a wulkosć wótczizny schło. Khěžor je Delbrückej sa jeho sasłużby wo kanalowe wutwarjenje rjad pruskeje krony spožcził.

Barlinska městna khorobna kasa w pjenježnej nuzy.

Powschitkowna Barlinska městna pokładniza, kotraž ma psches milijon zobustawow, je pjecza we wulkim pjenježnym cźěsnje. Powjeda zo, so je w njej něhdze pjecź milijonow hr. njedostatka. Přchedsyda sarjadniskeho wubjerka Barlinskeje powschitkowneje městneje khorobneje kasy, komerzijski radźiczel Simon, je na woprascho-wanje jeneho nowinskeho sastupjerja sdźelił, so je zebi khorobna kasa pola mórskeje wikowarnje pjenjesy pożczika. Sa pożczonku zu zo hódnostne papjery sastajike. Posledne schtwórcźlěto zu kasyne dochody hubjeńsche byle, dyzli prjedy. Wozebje je bjesdźěłosć jejnych zobustawow na nju jara tłoczika. S tym je zo normalna liczba khorych powyschika. Najwjazy wudawkow zu domjazy dźěłaczerjo naczinili.

Krajni pscheradnizy.

W Barlinje zu feldwebla Waltera Pohla, kotryž bě w 1. wójskowej inzenieurskej inspekziji z pisarjom, krajneje pscherady dla sajeli. Pohla běchu přched něktorymi měsazami na tole městno komandowali. W poslednim czasu pschecźiwo njemu tukanje nasta, so je wón plany pruskich narańschich twjerdźiznow do wukraja pschedał. Wón bě je zebi wobstaracź wjedźał, je wotryzował a jenej wozobje do Draždźan póslał. Tule wozobu zu wuzłędźili a sajeli. Wona je jedyn muž, kotryž zo dr. Blumental mjenuje, tola woprawdze najskerje hinak rěka. Dr. Blumenthala zu teho runja

sajeli. Pschepytanje w tej naležnoscźi hischcże njeje skónczene, a znadź zo hischcże druhe wozoboy sajimaju.

Spjeczenza Parižskich listynoscherjow.

Franzowski senat je žadanje listynoscherjow sa powyschenjom wobydlenskeho pjenjesa saczižnył. Listynoscherjo zu na to se strajkom w Parižskim khownym póscze wotmolwili. W póstskim twarjenju woni wojakam, kotsiž běchu zo k wuběranju listow na pomoz sawokali, pschi dźěle sadźěwki cźinjachu. So by zo dźěło po mózhnoscźi hacźiło, woni w póstskim twarjenju na stajnoscźi wostachu. S trěbnej jědźu a picźom jich druhy póstzy sastojniży sastarachu. Sa bórnizu, s woknom dele puschcźenej, zo zyroba pschiwjasowasche a zo do twarjenja k strajkowarjam cźahasche. Hdyž zo hodźesche, polizajiży sastojniży bórnizu rosrěsnychu. Mjes strajkowarjemi a poliziśtami wospjet k pukam dóńdże. Strajkowarjo do poliziśtow s zyhelemi a kruchami želesa mjetachu, hdyž tuczi porjad postajichu a wotjěd póstskich wosow wunusowachu. Ssrjedu zu listynoscherjo saźo swoje dźěło sapoczeli, hdyž bě jim póstski minister zlubił, so budźe knježerstwo jich žadanje w senacze pschi nowym wuradźenju wo póstskich dokhodach a wudawkach sastupowacź.

Twjerde dojednanje mjes Jendźelskej a Ruskej.

Schtyri nowe bitwiske łódże a tsi małe tschižaki zu sańdźenu wutoru Kiel wopytałe a zo potom na jěsbu k Peterburgej puschcźiłe. W Kielu zu jendźelszy offizěrojo khorhojnu łódź „Bjedrich Wulki" a kralowski hród wopytali. Mjes tym so běchu w Kielu postrowjenja trochu khłódne, zu Jendźelcźanow w Ruskej s wulkej sahorjenoscźu witali. Hižo dlěschi cźaz zo w nowinach pische a je zo znamo w jendźelskim parlamencze wo tym rěcźało, so chze zo Ruska kaž hižo s Franzowskej, tak też s Jendźelskej krucźischo swjasacź. Jendźelski minister Grey je drje prěł, so je zo wo tajkim wotmyslenju mjes Jendźelskej a Ruskej hižo jednało, tola nětko zo skoro sda, so k tajkemu wužschemu ruśko-jendźelskemu swjasanju dońdże. Pschi hoscźinje, kotraž je zo w Peterburgu jendźelskim offizěram wuhotowała, a pschi kotrejž běchu też ruski minister swonkownych naležnoscźow Ssasonow, łódźstwowy minister Grigorowicź a duminy president Rodsjanko pschitomni, je jendźelski póslanz Buchanan wobkedźbowanja hódnu rěcź měł. Wón w njej praji, so ma twjerde pscheźwědczenje, so zu nětkole wschě wuměnjenja k twjerdemu dojednanju mjes Jendźelskej a Ruskej date. Nětcźischi wopyt jendźelskeje eskadry je Jendźelcźanam składnoscź dał, zo s Rušami bliže sesnacź. Wón je pscheźwědczeny, so zo tole pschecźelstwo tak hłuboko sakorjeni, so jemu žadyn wichor njemóże seschkodźicź.

Ruskeje bronjenje.

Ruska khěžorstwowa duma je w njesjawnym poźedźenju pjenjesy sa twar noweho statneho pólvernika, sa podlěschenje aktiwneho słužbneho cźaza podoffizěrow wo 3 měźazy, sa twar strategiskich dróhow pschi wjecźornych mjesach, sa spěschne poźylnjenje cźornomórskeho łódźstwa a sa lětakstwo pschisiwolika. Dale je zo sakoń pschijał, s kotrymž zo nakhwilnje sakaże, s Ruskeje konje do wukraja wuwosycź. Zar je ministerstwowemu pschedźydźe s telegramom porucził, so by dumje zarowy dźak sa wótcźinske wobsamknjenja a pschisiwolenje pjenjes sa wudokonjenje wojeriskeje brónitoscze kraja wuprajił. Cźitanje zaroweho telegrama zo s dołhotrajazym „hura" pschija.

Wopyt schefa ruskeho łódźstwoweho generalneho staba w Franzowskej.

Kaž loni Rušojo wyšokim franzowskim offizěram swoje wójsko, tak nětkole Franzowsojo schefej ruskeho łódźstwoweho generalneho staba Russinej swoje wójnske łódźstwo dohladowacź dadźa. Tutón nětkole hromadze s prjedawschim franzowskim póslanzom w Ruskej, Delcasséom, tsělenju franzowskeho łódźstwa pschi brjosy kupy Korsiki pschihladuje.

Puczowanje franzowskeho presidenta Poincaréa.

President franzowskeje republiki Poincaré zo 15. julija na puczowanje do Ruskeje poda. Tam chzedźa jeho wulkotnje powitacź. S Ruskeje wón do Schwedskeje a Norwegskeje tamnischeju kralow wopytacź pojědże.

Regentstwo w Sserbiji.

70lětny serbski kral Pětr je poslednje lěta wospjet cźežko skorił. S wulkimi cźělnymi wobcźežnoscźemi je zo wón pschi poslednimaj wójnomaj wobdźělił. S nowa skhoriwschi chze wón w strowotnych kupjelach wulěkowanje pytacź. Pschi nětcźischich njemérnych wobstejnoscźach na Balkanje pak by kralej njemózno było, zo s měrom lěkowacź, hdy by dyrbjał knježerstwowe dźěła cźinicź. Duž je wón sa cźaz swojeje khoroscze krónprynzej Alexandrej knježerstwo pschepodał.

Knježerstwowe nowiny zu s wozebitym wudaczom scźěhowazu kralowu proklamaziju wosjewile: „Mojemu lubowanemu ludej! Dokelž khoroscze dla njemózu na nětotry cźaz knježerske dźěła dokonjecź, na sakožku cźišła 69 konstituzije postajam, so ma — dołhoz moje wulěkowanje traje — naślědnik Alexander w mojim mjenje knježicź. Pschi tejle składnoscźi poruczam swój drohi kraj schkitej Wschehomózneho. Date w Belgradze 11./24. junija popołdnju. Pětr."

Proklamaziju zu wschitzy ministerjo podpisali. W 1 hodźinje popołdnju bě kral s wozebitym cźahom do Wranskich kupjelow wotjěł. Wot teho cźaza, so je kral knjejstwo nastupił, je to prěni krócź, so je wón dla lěkowanja w jenych serbskich kupjelach kralowsku mózu na krónprynza pschenjesł.

Konkordat mjes Sserbiju a bamzom.

Po měźazy dołhim jednanju je zo mjes Sserbiju a bamzom dojednanje wo poměrach katholikow w Sserbiji podpisało. S tutym dojednanjom (konkordatom) zo awstriski protektorat nad katholikami w nowych serbskich provinzach wotstroni. Sa to Sserbija pola bamza póslanza postaji, schtoz je we vatikanje spoknjenje sbudźiło.

Swołanje serbskich reservow.

Dźiwajo na njemérne wobstejnoscze w Albanskej je serbske knježerstwo reservy dweju divisijow k khorhoji swołało. Sserbija dyrbi zo wo to postaracź, so zo jej prawo, wot wulkomozow saruczene, po kotrymž dyrbi jej pucź psches albanski kraj k adriatskemu morju wotewrjeny bycź, njepschikrótschi. Sserbske knježerstwo měni, so dyrbja wulkomozy porjad w Albanskej skerje lěpje postajicź, kózde komdźenje móże ujewumérnu schkodu naczinicź.

Napjatoscź mjes Turkowskej a Grichiskej

je nakhwilnje popuschcźiła. Turkowska je po sakroczenju Grichiskeje zlubiła, so chze Grichom, kotrychž zu s Turkowskeje wuhnali, poczerpjenu schkodu sarunacź, a tych, kotsiž zu w Turkowskej hischcze wostali, schkitacź. Grichiska mohła zo s tym spokojicź, hdy bychu turkowske zlubjenja dowěrjenja hódne byłe. W Grichiskej zo boja, so zo też tón krócź Turkowska njebudże zwojich zlubjenjow dźerzecź. Nadpadne je, so zo wona s wulkim khwatkom na wójnu hotuje. Wschě reservy hacź do 45. lěta zu zo pod khorhoji swołałe, a w Jendźelskej turkowske knježerstwo na to cźischcźi, so by zo tam twar skasaneju hobrskeju wójnskeju łódźow skerje lěpje dokóncził. Tak bórzy hacź zo tejle łódźi s turkowskim łódźstwom sjednocźitej, budźa Turkojo na morju tak zylni, so budźa grichiske wójnske łódźstwo sniczicź móz.

Grichiska dwě wójnskej łódźi w połnóznej Amerizy kupiła.

Ludowe sastupjerstwo a senat sjenoczenych statow połnóznje Ameriki staj temu pschihłoźawakoj so zo amerikanskej wójnskej łódźi „Missisippi" a „Idaho" Grichiskej pschedatej. Turkowski póslanz we Washingtonje je pscheczíwo temu, so zo panzerowanej łódźi, s kotrejuž kóżda 13000 tunow wopschija, Grichiskej pschedatej, protestował. Wilson póslanza wotpokasa, prajizy, so je Grichiska wudawała, so tej łódźi njebudże k nadpadej na Turkowsku wužicź, ale so budże jej k sakhowanju měra trjebacź. Łódźstwowy statny sekretar Daniels sa pschedacze łódźow rěcźesche, dokelž móże zo s kupnym pjenjesom, 12 milijonow dollarow wucźinjazym, jena hobrska wójnska łódź natwaricź.

Dobyczerski sbězk w Albanskej.

Wjerch Wylem je drje najdlěje w Albanskej knježił. W městaczku Draczu drje zo wón pod schkitom kanonow zwojich spjecźiwych albanskich poddanow njetrjeba bojecź, tola dale bahnischczow, kotrez mjes městom a krajom leża, jeho móz njedozaha. Město Dracź je kaž morwe. Wschitzy Albanszy a Europjenjo dyrbja psched městom nazypy twaricź a lěź puschczecź. Jenoz Maliźorojo a Miriditojo zo wobronjeni wukhodźeja. Njespokojnoscź je wschudze wulka. Hrosne zmjerdy zo s bahnischczow wudymaju, kotrez nětkole

wuſkhnywaju. Wjedro je jara horze. Pitna woda njedoßaha. Ludźo na malariju a kholeru khorja. Komuž je móžno, ſ Dracža cźeknje.

S wonka Dracža ſkoro nad zyłej Albanſkej turkowſka khorhoj ſmahuje. Sbĕžkarjo ßu wſchĕ wójſka, kotrež ßu ßo pſchecźiwo nim póßłale, ſbili. Wójſko miniritſkeho wjerćha Prenka Bib Doby, kotryž bĕ ſe 4000 muženi pſchecźiwo ſbĕžkarjam wucźahnył, je ßo porazyło; wono je ſ dźĕła ſniczene, ſ dźĕła jate.

Też w połodniſchej Albanſkej ßu ſbĕžkarjo dobycźerſzy poſtupali. Knjeżerſtwowe wójſko pod Nureddinom bejom ſbiwſchi a jemu dwĕ kanonje wotewſawſchi ßu woni Berat, Elbaſſan Luźne a Fieri dobyli. W Elbaſſanje ßu ſ knjeżerſtwowymi wojakami hollandſkeju offizĕrow Reimerſa a majora Moelſena ſajeli. Pola Luźne, hdyż ßu jim dwĕ kanonje a jena mitrailleuſa do ruki padłe, je jedyn nĕmſki offizĕr padnył. Nĕtko ſbĕžkarjo k pſchimórſkemu mĕſtu Walonje cźahnu. Dokelž je mĕſto mało wobtwjerdźene, njebudźe ßo jim wobrócź móz.

W mĕſcźe Skutariu, do kotrehoż chzyſche wjerćh Wylem pſched nĕkotrymi njedźelemi pſchecźahnycź, dokelž je tamniſche wobydleŕſtwo ſ wjetſcha kſcheſcźijanſke, ßo teho runja mjes muhamedanami ſbĕžkarſke hibanje pokaſuje.

W Draczu ßo boja, ſo budźa ſbĕžkarjo do mĕſta ſ kanonami tſĕlecź, kotrež ßu w połodniſchej Albanſkej dobyli. Se wſchĕch ſtron Hiobſke powjeſcźe pſchikhadźeja. Wjerćh Wylem by najlĕpje cźinił, hdy by woſtajiwſchi ſbĕžkarjam Albanſku ſe ßwojej ßwójbu tutón kraj ſkerje lĕpje wopuſchcźił. Albanſka ženje njebudźe dla ßwojeho rubjeżniſkeho wote wſcheho dźĕła ßo wotwlakowazeho wobydleŕſtwa ßamoſtatna wobſtacź móz. Ssnadź njeje cźaß daloki, hdyż budźa Italſka, Awſtriſka, Sſerbija, Cźorna Hora a Grichiſka wo jejne wobßedźenſtwo wojowacź dyrbjecź.

Dobycze mexikanſkich ſbĕžkarjow.

Po wjazydnjownym horzym wojowanju ßu ſbĕžkarjo mĕſto Zakatecas dobyli. Sbĕžkarſki general Villa je woſjewił, ſo je ſ jeho wójſka 500 muži padło a 800 ßo ſraniło. Schtyridnjowna bitwa bĕ najkrwawniſcha pſchi dotalnych wojowanjach.

Sbĕžkarſki general Torres je San Luis Potoſi wobßadźił. Knjeżerſtwowe wójſko bĕ ſ mĕſta zoſako.

Sbĕžkarſki general Aguilla je knjeżerſtwowy trasport munizije popadnył. Jemu tſi milijony patronow do ruki padźechu, kotrež bĕ nĕmſka łódź „Ypiranga“ do Puerto Mexiká pſchiwjeſła. Sbĕžkarſke wójſka ßo hižo k hkownemu mĕſtu Mexiku bliża

Spjecźiwi chineſzy wojazy jene mĕſto wupuſcźili.

W Chinje ſbĕžki a njemĕry njepſcheſtawaju. Spjecźiwi chineſzy wojazy ßu mĕſto Kalgan w pecźiliſkej provinzy wupuſcźili. 6000 muži je ßo ſpjecźiko a wjetſchi dźĕl mĕſta wurubiło a ſpaliło. Woni ßu wſcho ſkónzowali, ſchtož je ßo jim napſchecźo ſtajiło, a njeßu też żony pſchepuſcźili. Spjecźowarjo ßu k mongolſkim mjeſam wotcźahnyli. W Kalganje bydlazy Enropjenjo ßu ßo pjecźa wukhowali.

Pĕſkowy Handrij.

(Pokracźowanje.)

Pſcheßkyſchowanje, kotrež bĕ ßudnik ſ Handrijom mĕł, bĕ ßo po wßy bórſy jako ſajimawa nowinka rosnjeßła. Ludźo bĕchu wcźipni, woni na ſtarza hladachu; to jeho mylesche a tyſchesche. Hacź dotal bĕ tak bjes ſtaroſcźe a wjeßeły żiwy był, a nĕtkole bĕ na dobo ſe ßwojej cźĕrje pſchiſchoł a njemóżesche ßo wjazy prawje ſhrabacź. S wjetſcha we ßwojej iſtwiczźy pſchebywasche a ßo mjes ludźimi mało pokaſowasche. To bĕ nadpadne.

Też Jakub njeroſymjesche, cźehodła ßo jeho wuj tak ſadźerži. Wón drje bĕ pſcheßwĕdcźeny, ſo jemu żaneje ſchiwdy pſchizpĕwacź njemóże, tola wón njewjedźeſche, ſ wotkal ua ſtary te pjenjeſy, kotrež tak huſto wudawasche. Wón ßam jemu to ženje wuſnał njebĕ. Tola wo wſchitko to ßo nĕtkole Jakub mjenje ſtaraſche, dyžli wo ßebje ßameho a napjaty wocźakowasche, kak bĕ rosmołwjenje wupadnyło, kotrež mĕjeſche wo jeho pſchichodźe rosßudźicź.

Pĕſkowy Handrij Jakuba pſcheczelnje powita, ale hižo ſ jeho wobliczа bĕ póſnacź, ſo wĕz derje njeſteji. Bórſy ſhoni, ſo dyrbi ßo ſboża ßwojeho żiwjenja wotrjez. Młody mużłki bĕ wſchón porażeny. Stary ßo próżowaſche, jeho troſchtowacź. Hdyż bĕ ßo Jakub trochu ſmużił, pytaſche ſtarz rĕcźe na nĕcźo druhe dowjeſcź.

„Zyle tak ſlĕ ßo to nima, każ ßebi ty myßliſch“, pĕſkowy Handrij na ßwojeho wuja ſarĕcźa. „Ja mam hiſchcźe horſtku pjenjes.“

Jakub niczo wo tym njeßłyſcheſche.

„Tak thudy ja njejßym, każ ßo ſda; ja mam pjenjeſy, ja móżu bjes ſtaroſcźe żiwy bycź. — — — Ja mam pjenjeſy, ßłyſchiſch ty Jakubje?“

Pachoł na dobo pocźa kedźbowacź.

„Tute pjenjeſy“, ſtarz dale powjedaſche, „ſteja pola Jana Hornczerja.“

„Kelko?“ Jakub ßo ſpĕſchnje wopraſcha.

„Nó, ßnadź je jich wjazy, hacź ßebi ty myßliſch“, pĕſkowy Handrij komdźo ßo rjekny. „To ßu nĕkotre tyßazy toleri.“

„Nĕkotre tyßazy?“

„Ja chzu tebi to dokkadnje prajicź“, Handrij ſnapſchecźiwi, „ßym k temu nuſowany. Każ ßo to ſ wĕzami nĕtkole ma, by kſchiwda była, hdy bych cźi to njeprajił.“

Jakub hacź najbóle kedźbowaſche.

„To je ſchĕſcź tyßaz toleŕ“, Handrij pokracźowaſche, „ſpomjatkuj ßebi to, ſchĕſcź tyßaz toleŕ, kotrež ßym ja Hornczerjej pſched dlĕſchim cźaßom pożcźił.“

To wſcho bĕ mkodemu cźłowjekej wurjadne bohatſtwo, dokelž bĕ hižo hordy na ßydom dźeßacź toleŕ, kiž bĕ ßebi nalutował. „Ow, telkole pjenjes!“ Jakubej wulecźa. S dobom dobywaſche ßo jemu do myßli też to praſchenje: S wotkal jenoż ma tón ſtary telkole pjenjes? Tola wón niczo njerjekny.

„Nichtó, żadyn cźłowjek —“, pĕſkowy Handrij pokracźowaſche, „khiba jenoż Hornczeŕ a ja, wo tych pjenjeſach wĕmoj. Ja ßym je jemu pożcźił, a wón je mi prawidłownje dań dawał. Tola nimam dołżneho liſta, żaneje papjery, żaneho dopokaſa, ſo mi tamne pjenjeſy ßłuſcheja. Ja ßym ſtary, ja móżu ßo kóżdy dźeń ſpĕſchnje minycź, ſchto potom ſ tymi pjenjeſami budźe?“

„Niczo njemóże Hornczerja wotdźerżecź, ſo by jich njeſdźerżał?“ Jakub rjekny.

„Nĕ, ja Hornczerja ſnaju; wón to njebudźe prĕcź.“, Handrij ſnapſchecźiwi. „To doßaha, ſo ty to wĕſch. Semru-li ja, dha ßebi je wot njeho żadaj a ßo ſe ßwojej ßotru do nich rosdźĕl!“

* * *

Jakub telko dowĕry njemĕjeſche, każ ſtary wuj. Wón pſchi tym ſaby, ßo Handrija wopraſchecź, kak je tutych pjenjes nabył. Stary drje jeho ponuczi ßłubicź, ſo nikomu niczo wo tej wĕży njepraji, ale hiſchcźe w ßamßnej hodźinje maczeri a ßotſje wſchitko wo pſchichodnym ſbożu wupowjeda a ſkładowachu ßebi radu, ſchto cźinicź, ſo njebychu tamnych pjenjes pſchißadźili. Wſchelakore pucźe ßo namjetowachu a ſaßo ſacźißnychu; doreczecź a ſjednacź ßo njemóżachu.

Runje tak napjata, każ Jakub, bĕ też Hana cźakała, kak rosmołwa mjes jeje nanom a mjes pĕſkowym Handrijom wupadnje. Prjedy hacź jej Jakub powjeſcź wo ſniczenju nadźije pſchinjeße, bĕ wona hižo to ſhonikło, a to pſches ßwojeho nana ßameho. We ßamßnej hodźinje, hdyż Jakub ßwojeho wuja wopyta, bĕ Hornczeŕ ßwoju dźowku k ßebi ſawołał a jej nanajkrucźiſcho ſakaſał, ſo na żane waſchnje wjazy ſ Jakubom wobkhadźecź njeßmĕ, a ſo jeho hnydom ſe ßłużby wucźeri, hdy by wona njepoßłuchała.

Nowa a pſchekwapowaza wĕz wĕſo bĕſche Hanje, ſchtož jej Jakub wo ſamoženju ßwojeho wuja ſdźĕli, żadajo ßebi, ſo dyrbi wo tym mjelczecź; woßebje pak ßo dźiwaſche, ſo bĕ jeje nan dołżnik pĕſkoweho Handrija. Wcźipna, kak je pſchiſchło, chzyſche zyłu wĕrnoſcź pſches macź ſhonicź. Wona rĕcźe na Handrija dowjedźe, a ßo maczerje wopraſcha: „Kelko pjenjes drje móże wóu mĕcź?“

„Schtó chze to wjedźecź“, burowka wotmołwi; tak bĕ też prjedy hižo huſto prajiła.

„Jeho ſamoženje“, Hana pokracźowaſche, „małe bycź njemóże.“

„To drje ßo wjazy ſda, dyžli je“, macź ſnapſchecźiwi.

„Ja to khĕtro dokkadnje wĕm, kelko to je“, Hana rjekny.

Burowka na ßwoju dźowku dwĕlujo hladaſche.

„To je ſchĕſcź tyßaz toleŕ“, Hana pokracźowaſche.

Macź bĕ nanajbóle pſchekwapjena. „S wotkal to wĕſch?“ wona ſawoła.

„Ja hiſchcźe wjazy wĕm“, Hana wotmołwi. „Tele pjenjeſy je pĕſkowy Handrij nanej pożcźił.“

„Mjelcź, mjelcź! Ty njewĕſch, ſchto rĕcźiſch“, burowka ßwoju dźowku pſchetorże.

„Ja ßo niemylu“, ta ſnapſchecźiwi. „Nan pĕſkowemu Handrijej dań płacźi; ja ßym ßama widźała, kak je nan jemu pjenjeſy dawał. Tehdom ßebi pſchi tym na niczo niemyßlach.“

„Boźedła, dźĕczo, woſtajmoj tole!“ macź ſe ſtrachom ſawoła.

„Ty potajkim wĕſch, ſo je temu tak?“ Hana rjekny, kotruż maczerne wotłakowaze ſadźerżenje dale wcźipniſcho cźinjeſche.

„Ale dźěčžo“, burowka potrjechena žo wopraſcha, „kak žy ty k temu pſchiſchła, tole ſhonicź?“

„Jakub je mi to prajił.“

„Jakub, tón to potajkim też wě?“

„Jemu je to jeho wuj žam powjedał.“

„Ow, budź proſchena“, burowka wſcha ſaſtróžena ſawoła, „hdy by tole twój nan ſhonił! Tón by žo wſchón rosnjemdrił; nichtó nježmě, njedyrbi niczo wo tutych pjenjeſach wjedźecź.“

„Cźeho dla dha niz? Cźlowjek dźě mohł žebi myślicź, ſo je to podhladna wěz.“

Burowka mjelcźeſche, wona žebi radu njewjedźeſche.

„S wotkal dha ma pěſkowy Handrij tute pjenjeſy a cźehodla nichtó wo nich niczo wjedźecź nježmě?“ Hana hiſchcźe naležniſcho žo praſcheſche.

„S wotkal je pěſkowy Handrij ma“, macź wotmolwi, „to ja njewěm; cźeho dla pak twój nan nochze, ſo bychu ludźo ſhonili, ſo je wón Handrijowy dołžnik, to chzu cźi prajicź.“

„Nó, cźehodla wón to nochze?“

„Jemu je cźinicź wo powjedanje, wobrěcźenje a wo wužmě-ſchenje.“

„Tak“, Hana rěcź cźehnjo rjekny, kaž by rjekła, ſo ſ tutym wujažnjenjom njeje ſpokojom.

„Ja cźi wobkrucźam, tak je“, macź rjekny. „Ja žebi myślu, ſo ty nana ſnajeſch; wón je do cźeſcźe, wón krucźe na to dźerži.“

„Nichtó niczo pſcheczíwo njemu rjez nježmě“, Hana prajeſche.

„Zyle wěſcźe“, macź wobkrucźi. „Hižo jako žwobodny hólz běſche prěni we wšy. Kaž **wón** chzyſche, kaž **wón** wězy nawjedowaſche, tak žo ſtawaſche. Wón bě ſamožity, poſdźiſcho, hdyž žmoj žo woženiłoj.“

(Pokracźowanje.)

Ze Serbow.

S Budyſchina. Sa ſcheſa Budyſkeho artilleriſkeho regimenta cźiżo 28 je ſakſki kral ruſkeho zara pomjenował. Hdyž tale powjeſcź žobotu do Budyſchina dońdźe, žo regiment pſchipołdnju ½1 hodźiny w kaſarniſkim dworje k paradźe ſeſtupa. Regimentſki komandeur mějeſche rěcź a tſikrócźnu žławu ſakſkemu kralej a ruſkemu zarej wunježe. K temu žo paradny marſch pſchiſamkny. Muži̊ſtwa njemějachu popołdnju žłužbu. Regimentowy komandeur zarej hołdowanſki telegram póſła. Hižo pjatk w nozy ſcźěhowazy telegram k Budyſkemu pólnemu artilleriſkemu regimentej ſ Zarſkeho Ssela dóńdźe:

„Jeho Majeſtoſcź ſakſki kral je Jeho Majeſtoſcź ruſkeho khěžora ſa ſcheſa 2. artilleriſkeho regimenta cźiżko 28 pomjenował. Generalny leutnant ſ Tettenborn, poboczny adjutant.“

Na to žo kralej Bjedrichej Auguſtej ſcźěhowazy telegram póžła:

„Waſchej Majeſtoſcźi žo pólny artilleriſki regiment cźiżko 28 wulzy wobſboženy najpoddaniſcho ſa doſtaty wopokas najwyſchſcheje mikoſcźe džakuje. Richter, wyſchkowy leutnant a regimentſki komandeur.“

K zarej ſcźěhowazy telegram woteńdźe:

„Waſchej khěžorſkej Majeſtoſcźi kralowſki ſakſki pólny artilleriſki regiment cźiżko 28 w najhłubſchej cźeſcźownoſcźi jako žwojemu wyšokemu ſcheſej hołduje. Richter, wyſchkowy leutnant a regimentſki komandeur.“

Regiment ſměje nětko mjeno: 2. kralowſki ſakſki pólny artilleriſki regiment cźiżko 28 „Ruſki khěžor Mikławſch II.“ a budźe na epaulletach a naramkach mjenko ruſkeho khěžora ſ khěžorſkej krónu noſycź.

— (S jěſdnym kołom padnył.) Wutoru rano je kowař Anton Froſt ſ jěſdnym kołom na dźěło do waggonoweje fabriki jědźo na Nowoměſchcźanſkej dróſy bliſko Napoleonſkeje lipy padnył. Najſterje je wón na nahle ſpadowazej dróſy knjejſtwo nad kołom ſhubił. Dźěłacźerjo jeho žylnje krwajazeho a bjes wědomnja na dróſy leżazeho namakachu. S khorobnym wołom waggonoweje fabriki Froſta do měſchcźanſkeje hojerńje dowjeſechu. Wón je žebi po ſdaczu nop puknył, tola je nadźija, ſo žo jemu žiwjenje ſdźerži. Snjeſboženy je wokoło 30 lět ſtary, woženjeny a nan dweju dźěſcźow.

— (Paduſchi na wikach.) Sańdźenu žobotu žu na wikach paduſchi ſchtyrjom žonam pjenježne móſchniczki ſ 2 hacź 15 hriwnami kradnyli.

— (Cźeknjenzaj.) Njedźelu rano ſtaj dwaj duchakhoraj khoſtanzaj, kotrajž běſchtaj žo ſ tudomneho jaſtwa do měſchcźanſkeje hojerńje dałoj, ſ njeje cźekłoj. Staj to 21lětny Schmidt a 31lětny Lippert. Wonaj běſchtaj jaſtwowu draſtu wobleczenaj, jedyn ſ njeju bě bjes mězy.

Sserbſke kemſchenje. Jutſje žo w kſchižnej zyrkwi w Draždźanach Sserbam ſažo žerbſzy prěduje. Sswjatocžnoſcź žo kaž hewak dopołonja ½12 hodź. ſapocžnje. Spowjednu wucžbu ſměje k. farař Domaſchka ſ Budeſtez, prědowanje pak k. farař Kſchižan ſ Kotez. Nadźijomnje je Boža žłužba wot žwěrnych Draždźanſkich Sserbow derje wopytana.

S Hnaſchcz. (Dopiš.) Dopiš, tydźenja w „Serb. Nowinach“ wocźiſchcźany, někotre wopacžnoſcźe wopſchija. Knjes krawſki miſchtr Muka wobkrucźa, ſo njeje dopokaſane, ſo je jeho žona ſ wucžerjom Kmochom ſ Hnaſchcz woteſchła. Też njeje wěrno, ſo je Mukowa žona tuteho nucźiła, ſo by žwoju khěžu pſchedał. Jejna pomoz, něhdźe 1300 hriwnow, njeje na jeho khěži ſtała, ale je žo hižo prjedy do Hnaſchcźanſkeje nalutowarńje a wupožcźerńje na dań dała. Tam hiſchcźe wona nětkole ſteji.

S druheje ſtrony je žo redakziji ſcźěhowaza rosprawa wo tej naležnoſcźi pſchepodała: Hdyž bě žo wucžeŕ Kmoch žobotu pſched tſjomi njedźelemi ſ Hnaſchcz wotžalił, je žo dwaj dnjej po tym pokładniza pſchehladowała. Jedyn žobuſtaw dohladowarſkeje rady je po pſchehladowanju do Heinrichez hoſcźenza w Hnaſchczach ſaſtupiwſchi tam powjedał, ſo wucžeŕ Kmoch njeje wjazy pjenjes žobu wſał, hacž jeho a Muzyneje nalutowarſke knižki wopſchijeja, tola do kažbynych knihow njeje wo tym niczo ſapiżane. Kmochowe nalutowarſke knižki w towarſtwowym khamorje leža, Muzyneje knihi pak tam njejžu. Nětko žo powjeda, ſo je Muzyna žwoje knižki do Hnaſchcz póžłała. Wucžerja Kmocha je jeho mandźelſka pjecža we Winje nadeſchła, wot tamniſcheje wyſchnoſcźe powjeſcź doſtawſchi, ſo tam khory leži. Na domojjěſbje je žo wón pjecža dwójzy ſ njemozu wobjał. Teho dla je wona jeho do Schmidtez ſanatorija w Draždźanach dała. Dwaj žobuſtawaj Hnaſchcźanſkeho ſchulſkeho pſchedſtejicźerſtwa ſtaj žo w Schmidtez ſanatoriju ſa Kmochom teleſoniſzy wobhonjałoj a ſtaj wot tam wotmolwjenje doſtałoj, ſo je Kmoch na cźuwy a wutrobu ſkhorił a ſo móže žo ſa ſchtyri njedźele wrócźicź. Hnaſchcźenjo pak ſa wucžerjom Kmochom žaneho požadanja wjazy nimaju. Teho dla žu žobuſtawy Hnaſchcźanſkeho ſchulſkeho pſchedſtejicźerſtwa ſchulſkej wyſchnoſcźi pſchipowjedźiłe, ſo žwoje ſaſtojńſtwo ſkoža, jeli ſo by žo wucžeŕ Kmoch ſažo do wucžerſkeho ſaſtojńſtwa w Hnaſchczach poſtajił. Schtož ſkónczńje Muzynu naſtupa, je žłyſchecź, ſo je wona dleſchi cźaž w Shorjelzu pſchebywała, jejny muž pak praji, ſo je ju do jenych ſtrowotnych kupjelow dał.

S Hodźija. Sańdźenu njedźelu bě ſa Hodźijſku woždu wuſnamjenjeny dźeń; pſchetož tutu njedźelu žwjecźeſche tu Biſkopſke pſchibocźne Guſtav-Adolfſke towarſtwo žwój zyrkwiny žwjedźeń. W farſkim dworje rjadowaſche žo wot ½2 hodźin nahladny žwjedźeńſki cźah. Wón wobſtejeſche ſ wohnjowych woborow, žokolneho towarſtwa, cźeſtneje mkodźiny, Hodźijſkeho, Noßlowſkeho a Prěcźowſkeho wojerſkeho towarſtwa, a pſched faru ſtupichu do njeho zyrkwini pſchedſtejicźerjo a žwjedźeńſzy hoſcźo. W žerbſkim kemſchenju bě ſ prědarjom knjes farař Kſchižan ſ Kotez. Na podkładku Jap. ſk. 3, 2—11 pſchiwoła wón woždże: Wopokažcźe džiwy wěry a luboſcźe nad žwojimi wěrybratrami w roſprósſchenju, hladajo 1. na jich žadanja a potrjebnoſcźe, 2. na žwoje žrědki k pomozy, a 3. jich hnujazy džak! Na němſkim kemſchenju ſtupi duchowny evang. woždy, kotruž Radebergſka ephorija hižo na wſchě 10 lět podpjera, na klětku, mjenujzy knjes farař Goczik ſ Kramla nad Łobjom, žyn ſnateho ſemrěteho theologiſkeho profeſſora Goczika ſ Tübingenow, na klětku a wopiżowaſche Guſtav-Adolfſke dźěło po 1. Korth. 13, 13 jako dźěło wěry, luboſcźe a nadźije. Poždkucharjam bě wobeju knjeſow prědowanje, kóždy po žwojim waſchnju wutrobu wokſchewjazy a duſchu poſběhowazy dar. Wołtarńu Božu žłužbu ſaſtarachu po rjadu kk. duchowni Voigt-Hodźijſki, Handrik-Huſcźanſki, Seidel-Trjebjanſki a Langa-Pózkowſki. Knjes kantor Bělik ſpěwaſche ſe ſchulſkimi dźěcźimi derje poradźenu motettu na woběmaj kemſchenjomaj.

K temu pſchiſamkny žo wot ½6 hodźin žem w Eignarjez hoſcźenzu ſhromadźiſna, kiž bě ſ dobom lětna hkowna ſhromadźiſna Biſkopſkeho Guſtav-Adolfſkeho towarſtwa. Ju wodźeſche naměſtny towarſtwowy pſchedžyda knjes farař a ſynodala Langa ſ Pózkowow. Po krótſchim poſtrowjazym žłowje wopiżowaſche wón zyrkwine wobſtejnoſcźe tych tſjoch evangelſkich woždow, kiž towarſtwo kóžde lěto podpjeruje, mjenujzy Rumburga, Jabłońza a Einſiedela, a

shromadźisna pschiswoli tutym wožadam tsećinu towarstwowych létnych dokhodow, mjenujzy kóždej 100 hr., mjes tym so žo 50 hr. sa Lutherowy pokład postajichu. Na to poda towarstwowy pokładnik, knjes wyschschi wučeŕ Wolf s Biskopiz, rosprawu wo pokładnizy, kiž bu sa prawu pschipósnata. Nětko jimasche žo sažo knjes farař Goczik žkowa. Se žiwymi a jažnymi žkowami wjedźesche naš do žwojeje wožady a nam bě, jako bychmy jich bědźenja žobu cźerpili, ale pak też jich wěrykhróbkosć žobu sačuwali. Na pošledku porěcza hischcże wožadźiny farař s krótka wo dźěławosczi njebo Minakakskeho fararja Kordiny, kiž je też w žwojim cźažu w Nowej Pazy w Czechach Gustav-Adolfske dźěko cźinił, a to też niz podarmo. Wodźeŕ shromadźisny wobsamkny se žohnowazym žkowom. Tuta shromadźisna salu pokrje njepjelnjesche a bě tola jara sajimawa. Wina teho bě, so žo wokoko 8 hodźin w pódlanskim hosczenzu sabawa k lěpschemu cźeŕwjeneho kschiža sapocza, tak so czi, kiž běchu Božu žkužbu wopytali a chzychu sažo wieczor pschi wězy cźeŕwjeneho kschiža bycź, tutu Gustav-Adolfsku shromadźisnu duschnje wopytacź njemóžachu.

Kollekta je na žerbskim 170,25 hr., na němskim 85,93 hr. a pschi wieczornej shromadźisnje 18,45 hr. wunješka; potajkim wscho hromadže 274,63 hriwnow.

Sswjedźeń je žo derje poradźił. Wjedro też, dźakowano Bohu, lěpsche bycź njemóžesche.

Dźeń Saksow žo bóle a bóle bliži. Jenož tydźeń naš hischcże dźěli wot tuteho wulkotneho wusnacza sakskeje žwěry. Sakska žwěra pak niczo druhe njeje hacź kruta njekhabłaza žwěra naschemu lubowanemu kralowskemu domej. A w tym smyšku žo też Serbja na dnju Saksow wobdźěla, runjeż žo priedy — a też nětko hischcże — wschelake hłoby žkyschecź dachu, kiž žu a běchu pschecźiwo tajkemu wobdźělenju. Ale kaž žmy hižo naspomnili, my nihdy njechamy w kucźiku stejecź, hdyž žo zyły sakski lud skhadźuje — haj žamo Saksojo s dalokeje zusby khwataja domoj — žwojemu kralej a jeho domej hołdowacź. Nasch kralowski dom je nam derje smyšleny, to je wěste. Ale so mjes kralowskim domom a žerbskim ludom žo wot wěstych ludźi murja postaja, kiž měka naš dźělicź, to dźě je też wěste a to husto doscź sačuwamy. My pak mamy nadźiju, so žo žerbskej luboscźi poradźi, tutu murju skerje lěpje powalicź. My tohodla w žwojej žwěrje k naschemu kralej njechamy khabłacź, a też pschi tutym hołdowanju chzemy radostnje žwoje „žkawa“ kralowskej tribunje pschiwołacź. Sswjedźeń traje 3 dny. Ssobotu wieczor je wulki komers, na kotrymž budźe žo też žerbski spěwacź. Hkowny dźeń je njedźela. Dopołdnja žu w evangelskich a katolskich zyrkwjach žwjatočne kemsche. Po pschipołdnju sestupa žo wulkotny žwjedźeński cźah, kiž, kaž žo wossjewja, njeje hischcże žwojeho runjecza měŕ. Popołdnju je na ptaczej łuzy wulki ludowy žwjedźeń. Też Serbja, žobustawy towarstwa „Czornobóh“, tam se žwojej žerbskej pschasu wustupja. Póndźelu žu wuléty. Pscheproschujemy naschich Serbow na bohaty wopyt do Droždźan. Nasche žerbske towarstwa, kiž žo na žwjedźenju wobdźěła, chzyke hnydom knjesej O. Wagnerej (s „Czornoboha“) wossjewicź, kelko žobustawow do Draždźan pschińdźe, też kelko kwartěrow je trjeba (po móžnosczi s darma!) (Jeho adressa je: O. Wagner, Dresden. Rähnitzgasse 17 I.) Duž njech je 4. a 5. julija powschitkowny parola: Do Draždźan na dźeń Saksow! D.

S Budestez. Do pošledneho pošedźenja nascheho žerbskeho towarstwa „Lubin“ bě žo rjana cźrjódka Serbow sešła. Knjes sapóžłanz Bart rěcźesche na sakkadže rosprawy generalneho sekretara němskeho ratarskeho towarstwa wo pucźowanju studowazeje komišije, kotruž bě w lěcze 1912 němske knježerstwo do dalokeje Ruskeje wotpóžłało. Se sajimawosczu žłyschachmy, kak žo w tejle rosprawje sa wyžoke schule też wučenje ruskeje rěcže žada, a kak sa mjesami njeje žwět s deskami sabity, ale kak žo też tam wuwiwa kultura, drje trochu hinascha hacź pola naš, ale složena na mkódno-cźerstwu ratarsku ludnosc, kiž s wulkotnje sakoženym a daloko žahazym snutskownym sažydlenjom ratarjow kruty sakožk dostawa. Spomnjena komišija bě tsi wulke města Kijew, Moskwu a Pětrohród wopytała, wo kotrychž bě sajimawe sacźischcże dostała. Po tym swjaskowe wustawy rospominachmy. Knjes Bart nam wukoži, kak runje sakoženy wustaw „požmjertneje pokkadnizy“ pschi žnadnych pschinoschkach w tym padže, so jandźel žmjercże sastupi do domu jeneho žobustawa, sawostajenym nahladnu pomoz jako dar luboscże a dźělbracza poskicźi. S tym ma žo wožebje sajimnosc (solidarnosc) mjes Serbami žylnicź. Se sahorjenosczu pschitomni tule myšl witachu a wschitzy dachu žo sapiwacź. Pschecże žo žamo wupraji, tutu dobru wěz też na mandźelske žobustawow wupscheschrjecź. Najskerje žo tajki namjet na wubjerk „Domowiny“ woteda. Se sajimawosczu wschitzy žłyschachu, kak žo druhe wustawy pschihotuja a žamo psched sakoženjom steja. Najbóle swježelaze je, so knježi w „Lubinje“ dobry cźerstwy duch, kiž žwědczi wo žiwym narodnym wědomnju. -r-

S Luha. Wot 27. hacź 29. junija tudomna schulska gmejna domisniski žwjedźeń wuhotuje, s kotrehož pschicźinu je dwójny jubilej nascheje schule. 25 lět je žo minyło, so je žo nasch nowy schulski dom natwarił a psched 75 létami staj. žo Luh a Khažow k schulskej gmejnje sjednocźikoj. Wschě nětuschi schulerjo a schulerki, tak daloko hacź je jich mjeno a wobydlenje snate, žu žo na žwjedźeń pscheproženi. Sswjedźenjowy porjad budże scźěhowazy: Ssobotu wieczor $^1/_2$9 hodźin žo hosczo na Khažowskim sastanischczu powitaju. Potom budże piwna sabawa a dźiwadkowe pschedstajenje w žwjedźeńskim stanje we Lusy. Njedźelu dopołdnja $^1/_2$11 hodźin budże pólna Boża žkužba a poždwjeczenje wopomnjeńskeho kamjenja na wžy. $^1/_2$2 hodźin žo žwjedźeński cźah sestupa, potom žłeduja žwjedźeńske rěcże a swježelenja na žwjedźeńskim městnje. Popołdnju a wieczor budża dźiwadkowe pschedstajenja, spěwanski konzert a reje. Póndźelu dopołdnja budże towarschna skhadźowanka, popołdnju schulski žwjedźeń, wieczor piwna sabawa a reje.

Pschihoty na žwjedźeńskim městnje žu žo poždlednje dny dokonjake. Hižo nasdala bě klepanje cźěžłow žłyschecź. Korczmarske stany žu žo natwariłe. Někotre tyžaz ludźi wopschijaza pólna brózeń je žo se schmrěkowymi hakosami rjenje wupyschiła. S napjatej kedźbliwosczu žebi dźěcźi stajenje karuželow, czumpjelow atd. wobhladuja. S pilnosczu je žo na położenju elektriskeho kabela dźěłało. Sswjedźeńske dny žo wieczor Luh prěni krócź s elektriskim žwětłom wobžwětli. Se spěwami khutneho a wježeleho wopschijecza a s dźiwadkowym pschedstajenjom budże sa wotměnjenje postarane. Reje lubowaza młodźina budże žo hnydom na městnje žanym sawjercźecź móz. Schtóž chze žwjedźeń wopytacź, njech po želesniży pak do Khažowa, pak do Radworja dojědże. S Budyschina a wróczo budża žo wopytarjo s automobilom wosycź móz.

Se Scheschowa. Želesniski cźah, kotryž žrjedu wieczor wokoko 8 hodźin s tudomneho sastaniscza k Rakezam dale jědźesche, dyrbjesche sady knježeho dwora hnydom wonka mjes polemi sastacź. Lokomotivnik bě žo dohladał, so běchu žo na koliju kamjenje nakładke. Hdyž bě žo sadźěwk wotstronił, mózesche cźah dale jěcź. Winika hischcże njeżu wužlědźili.

S Trjebjenz. Wutoru dopołdnja je žo hródź tudomneho kublerja Kschižana do cźista wotpaliła. Twarjenje bě maživne a we dobrym rjedże. Nastata schkoda žo se sawěscźenjom saruna. Na kajke wušchnje je žo woheń saparał, njeje snate.

S Wyžokeje pola Kubschiz. Skót, kotryž bě na jenym tudomnym kuble na pokhromu skhorił, je wotkhorił. Wot 30. junija budże nascha wjeż skótnemu wobkhadej sažo wotewrjena.

S Bukez. Psched tydźenjom žu paduschi s hata tudomneho gmejnskeho pschedstejicźerja Sswory wodu wotpuschcźili a potom sa něhdże 70 hriwnow kharpow a pstruhow kradnyli.

S Wósborka. Tudomny praktiski lěkaŕ dr. Pühler je na pucźu s Hłuschiny do Luwocźiz s jěsdnym kolom po nahle spadowazej dróży padnył a žebi lěwu ruku skamał. Jedyn tudomny wobydleŕ, kotryž s automobilom po tej žamej dróży pschijědże, snjesboženeho do jeho wobydlenja dowjese.

S Kluksicha. Sańdźenu póndźelu pschipołdnju je žo s khěže tudomneho hr. Henkenza dźěkacźerjej Wicźasej jědne koło se snamjenjom „Phänomen“ cźiżło 180669 kradnyło. Koło mějesche cźorny wobkuk se selcnymi a cźeŕwjenymi žmuhami, žołte cźeŕwjenožmuhate swjena, zelluloidowej pschimadle s cźeŕwjenymi a cźornymi rynkami, torpedowski žwobodny běh a bě 60 hriwnow hódne.

S Wjeleczina. Pschichodnu njedźelu budże tu zyrkwinska visitazija pscheš knjesa wyschscheho zyrkwineho radu D. Khěžora s Radeberga. Na žerbskim kemschenju smeje visitazijsku rěcź knjes farař Kschižan s Hodźija.

S Lubija. Honjerski bataillon cźiżło 12 žo 1. oktobra s Freiberga do Lubija pscheżydli. Kasarny sa njón žu nimale hotowe.

S Draždźan. Kral Bjedrich August je pjatk na Zeithainskim wójskowym swučowanischczu Großenhainski husarski regiment wobhladował a je žo potom do Wachwiz podał.

S Wojerez. Schtwórtk w nozy je žo do pschedawarnje E. Böhmy jedyn paduch s pohrjebnischczoweje strony dobył a tam schaty a někotre druhe wězy kradnył. Sslěd sa paduchom do Židźineho dźěsche. Paducha hischcże njeżu sažlapili.

S Tscheplina. Tudomneho swěrinarja Jakuba žu w jenej

starej brunizowej jamje w Khwalezach morweho namakali. Wón bě žo bjes žlěda shubił, hdyž běchu pschi pschepytanju jeho doma žorny namakali. Kaž žo sda, je žebi wón žam živjenje wsał.

S Wokrancžiz. Póndželu w nozy 1/4 2 hodžin je žo Kujawiz khěža wotwaliła. Domjaza nadoba a skót stej žo wukhowakej.

S Luca pola Delnjeho Wujesda. Tudomny knježi dwór je jeho dotalny wobžedžeŕ Fröhlich sa 300,000 hriwnow wobžedžerjej parneho młyna, Bauerej w Delitzschu, pschedał.

Se Sslepeho. Na naschich wieżnych drohach žo se wschej pilnoscžu twari. W symskim cžažu žu žebi kamjenjow s Kamjenza nawosyli a nětko žo droha s nimi wužadžuje. Džěl je hižo hotowy. Tak budža Sslepjanske błóczane drohi bórsy do sandženoscže žłuschecž, a potomnikam budže žo lědy wěricž chzycž, hdyž budža stari powjedacž, w kajkim błócže žu žo prjedy schmatali. Saožłužbu na poradženju tuteho hobrikeho skutka ma nasch nětcžischi gmejnski prjódkstejeŕ, knjes Masula. Wón je se snatej krutoscžu tu wěz do ruki wsał, wschitke sadžěwki a cžežkoty pschewinył a wulki k tomu trěbny pjenjes hromadu swjedł. Sapocžak je s tym, so je hońtwu, kotraž prjedy 200 hr. pschinjeże, sa 1600 hr. pschenajał; dale je žo jemu poradžiło, wschitkich wobžedžerjow sa to dobycž, so žu žo sa to podpiżali, so žo hońtwińske pjenjesy njedyrbja rosdžělicž, kaž běsche to hacž dotal waschnje, ale žo na twarjenje drohi hromadžicž. Kajki je to cžežki nadawk był, to kóždy srozymi, kiž wě, schto to rěka, 150 wobžedžerjow pod jedyn kłobuk swjescž. To je cžescž tak derje sa teho prjódkstejerja, kaž tež sa zyku wulku gmejnu, so je žo tak jeneje myžle wopokasała. Dale je wot wokrjeża a provinzy wulke podpjery wudobył. Skónczńje je wot Mužakowskeho knježstwa 40 jutrow role kupił, je sažo rospschedał a na to waschnje sa gmejnu wysche 21000 hr.? Duž budže mózno, drohi wutwaricž, bjes teho so směje gmejna žaneho dołha. Wón je wjele staroscžow, wulku prózu měŕ, wkožy pak jemu teho dla hischcže njejžu woschędžiwiłe, ale sa wschě žwoje džěło směje cžestny pomnik sa wschě cžaży. Woženbje swjeżelaze je, so žu jeho pschecželio jeho s nowa sa schoktu wuswolili, tak so móże skutk, kotryž je sapocžał, nětko tež skónczicž.

S Noweje Wjelzeje pola Hródka. Schtwórtk tydženja w nozy sapschahy tudomneje składownje Draždžanskeje dwórskeje piwarnje bjes pohoncža domoj pschijędże. Nasajtra rano piwoweho pohoncža Bundta na pucžu mjes Prožimom a Parzowom blisko Parzowskich łukow se sranjenej hłowu morweho namakachu. Dokelž je wón na jěsbje k wotebjerarjam był, je wón dyrbjał wjetschu summu pjenjes pschi žebi měcž. Pschi nim pak jenož 2 hriwnje namakachu. Hacž žu jeho na drósy nadpadli a wurubili, abo hacž je s wosa padnywschi žo sajeŕ a žo potom wobkradnył, drje žudnike pschepytanje wujażni. Blisko Prožima žu piecža tużamu nóż sa jenym rěsniskim mischtrom tšelili, tola je jeho kulka na sboże miżła.

S Mužakowa. Cžełło murjerja Gärtnera s Kucžika, kotryž je žo 30. meje shubił, žu s Nyży blisko Skarbischez wucžahnyli. Wono bě jenož koschlu wobleczene a hižo žylnje stkane. Na wutrobnje běchu nětkotre rany widžecž. Měnja, so žu paduschni hońtwerjo Gärtnera morili a jeho cžełło do rěki cžiżli.

Wużudženja.

Khostanska komora. Dwójneho mandželstwa dla bě 27 létny skałał Alwin Förster, w Njeżwacžidle narodženy a na pożled we Wurizach bydlazy, wobskorženy. W lěcže 1911 bě žo wón we Lasu s tehdy 26 lět starej žłużobnej dżowku Augustu Němzez s Noweje Wży pola Njeżwacžidła woženił. S tehole mandželstwa žo jemu dwě dżěsczi narodżischtej. W naléczu 1913 Förster žwoju żonu wopuschczi a žo, hacž runje žo njebě wot njeje dżělicž dał, w Klukschu 3. meje se 27 létnej dżowku kubłoweho wumjenkarja Kreczmarja w Kißlizy swěrowacž da. Dwójneho mandželstwa dla Förstera, kotryž je hižo dwójzy paduschstwa dla khostany, k jastwu na 10 měżazow sażudžichu a jemu cžestne prawa na 3 léta wotrjeknychu.

Khostanska komora. Cželadnik Jurij Beck bě, hdyž pola kublerja Pětra Nowaka we Wotrowje žłużesche, 15 létnu žłużobnu dżowku Jdu Hedwigu Handrikez wjazy krócž wo semju cžiskał, na njej kleczał a ju wumozowacž spytał. Jeho dla spytaneho wumozowanja k jastwu na 3 měżazy sażudžichu.

Přilopk.

S Zokowa. S Budyskeho pěscheho regimenta bě psched tydženjom wojak Jentsch se 6. kompagnije cžeknył. So by žo s zivilnej drastu sastaraŕ, je žo wón w Zokowje do wobydlenja želesniskeho dżełacżerja Patoka dobył a s njeho 76 hriwnow hotowych pjenjes, dwaj wěrowanskaj pjerschczenjej, 1 żaket, 1 laz a 1 mežu kradnył. Někotre dny posdžischo je žo poliziji poradżiło, cžeknjenza sajecž.

* (Ska mazocha.) Zwikowski kawniski žud je 39 létnu żonu pohoncža Jäha k jastwu na 1 lěto 2 měżazaj sażudžił, dokelž je njepschestaważy žwojej 9 a 5 lět starej pschirodnej dżěsczi na żurowe njecžłowske waschnje biła a krjudowała. Mjes druhim je wona dżěsczi w cžeńkej drascže do wulkeje symy won žłała, jej do wocžinjeneho wokna stajała, timaj njerjad do huby tykała atd.

* (S błyskom žo saraspka.) W Calbje pola Mindena je žo póndželu 10 létna dżowka hejtmana Schladiza na tamnischim knježim dworje s błyskom sarasyła.

* (Padnjenje lětarjow.) W Meklenburgskej staj pola Saarburga wyschschi leutnant Kolba a hejtman Ruff s lětadłom tak njesbożownje k semi padnyłoj, so žebi Kolba nop rosrasy a bórsy po tym w garnisonskim lazarecže wumrje. Ruff je žebi nohu skamał.

* Trichinate žwinjaze mjažo wužiwschi staj w Prüseningu w Bayerskej żona korczmarja Gurki a wyschschi sostanischczowy mischtr Wagner wumrjeloj. Korczmaŕ cžežko khory leži. Gurkez žłużobna dżowka je na ducha skhorika. W Bayerskej njeje žo hischcże sakoń sawjedł, po kotrymž ma žo žwinjaze mjažo na trichiny pschepytacž.

* (Žakożna žmjercž jeneho dżěsca.) W Jubittenje pola Königsberga w Pruskej žo na 10létnu dżowku dohladowarja Rudorfa palazy petrolej rosbuchnjeneje khany wula. S bolosczu cžwilowane dżěczo s woknom won se schtwórteho poskhoda dele skocži a delka spalene s rosražených stawmi ležao wosta.

* (S elektriskej mozu morjeny.) Pschi jenym swuczowanju schkroweho telegrafneho wotdželenja cžiżło 7 w Draždžanach žo wutoru žerżant Weinert, kotryž chzysche delesleczenju jeneho smija sadžěwacž, wyżoko napjateho elektriskeho grota bótkny. Wón žo hnydom mori. Jedyn druhi wojak žo wopali a žo pohłuschi, tola je žo jemu wědomje saže wróciło.

* (30 rybakow žo tepiło.) Na Bodamskim jězorje wutoru satraschny wichor zychnowasche. Wón rybakow 80 rybaskich cžołmow, kotsiž shromadnje ryby łojachu, pschekhwata. Někotre cžołmy žu žo powróciłe a něhdże 30 rybakow žo tepiło. Wjele cžołmow je žo prósdnych k brjohej pschihnało. Wichor je rybaske žaki rostorhał.

* (Ssamomordarstwo 85 léteho lorda Forbesa.) Lorda Forbesa, wożebneho bohateho schottiskeho semjana, žu wó jstwje jeneho boscženza w Dundeeu s pscherěsnjenym krkom morweho namakali. Wón bě 85 lět stary a wulke kubła wobžedżesche, tola s wjetscha w jenym hoscženzu w Edinburghu bydlesche. Wón bě hłowa dalokorosschěrjeneje semianskeje žwójby, kotrejž je žo w lěcže 1442 baronstwo spożciło. Po jendželskim sakonju njeżmědża nowiny priedy žudniskeho pschepytanja pschicžinu žamomordarstwa wosjewicž, dokelž njeje njemózne, so žu lorda Forbesa skónzowali.

* (Snicženje jeneje awstriskeje powětroweje łódże a jeneho lětadła.) Pola Fischamende njedaloko Wina je jene lětadło 400 metrow nad semju do jeneje powětroweje łódże sawadziło. Ballon rosbuchny, a łódź a lětadło k semi padnyschtej. Schěscž offižerow, dwaj podwyschkaj a jedyn inženieur žu pschi tym živjenje shubili.

* (Njesboże Krakowskeho biskopa.) Hdyž wjerchbiskop Sapieha k poswjeczenju jeneje wjeżneje kapały pola Krakowa jědżesche, žo kóń jeneho jeho pschewodżazeho ratarja spłóschi. S wosa skocživschi chzysche wjerchbiskop jěsdnemu pomhacž, tola kóń jeho do boka kopny a cžežko srani. Njedživajzy wulkich bolosczow wjerchbiskop kapału posżwjeczicž njemóżesche, a prědowanje dokónczicž.

* (Zyrkej žo s błyskom sapaliła.) Wutoru je do zyrkwje w Ketzinje nad Habolu w Braniborskej błysk dyrił a sapalił. Zyrkej je žo do cžista wotpaliła.

* (Zyrkej žo wotpaliła.) We Wulkim Cžesczu pola Chlumza je žo žobotu katholska zyrkej wotpaliła. We wěži bě žo roj pczołow sażydlił, kotryž chzysche organist wukadżicž. Pschi tym žo hrjady sapalichu. Pódla zyrkwje pkomjenja tež brózeń a hródże sarskeho dwora sniczichu. S roshorjenjom je organist skhorił a wumrjeł.

* (Młodostny sapaleŕ.) W Tramenyu w Franzowskej žu schtyrnaczelétneho hólza Viktora Gillerya sajeli, kotryž je sa jedyn měżaz twarjenja pjecž kubłow sapalił.

* (Powodženje w Chinje.) Pschi powodženju w Chinje je něhdże 10000 cžłowjekow živjenje shubiło.

* (Jedyn pruski wyschk ßo sajeł.) Pó ndżelu w nozy je ßo wyschk Schreler, komandant traina 1., 17. a 20. armeekorpsa, na żelesnizy pola Danziga sajeł. Wón bě popołdnju se ßwojej ßwójbu mórske kupjele Adlershorst wopytał. Mjes tym so ßo jeho ßwójba s wosom do Langfuhra wróćźi, chźyńsche ßo wón s konjom domoj podacź. W nozy w 12 hodźinach kóń bjes ßwojeho knjesa na dwór trainskeho bataillona cźißko 17 pschihna, hdźeż bě hižo wyschkowa mandźelska pschischła, so by ßo sa ßwojim mužom wobhoniła, kotrehoż dokhe wuwostacźe jej njeměr cźinjesche. Wojazy ßo hnydom wupóßłachu, so bychu wyschka pytali. Rano w 4 hodźinach jeho na żelesnizy mjes Danzigom a Zoppotom morweho namakachu. Jeho lěwa noha bě rosmjeczena, a kaž ßo sda, bě ßo wón wukrwawił. Njesboże móże ßo jenoż tak wukożicź, so je wyschk, so by ßebi pucź pschikrótschił, psches wulke wojeńske swucźowanischcźo jěchajo a żelesnizu pschekrocźił. W tym ßamym wokomiku je drje jedyn cźah pschihnał, psched kotrymż je ßo kóń spłóschił a jěsdneho tak njesbożownje psched cźah cźißnył, so je ßo jemu jena noha wotjěła. Dokelż wyschkej nichtó na pomoz njepschińdże, je ßo wón wukrwawił.

Dobru
pschenicznu muku
porucza
Khorla Kharowe
pschi żitnych wikach.

Sserbski musej
otewrjeny kóżdu 1. a. 3. njedźelu
měßoza wot ½11—12 hodźin.

Visitne khartki
cźischcźi spěschnje a tunjo
Smolerjez knihicźischczerńja.

Kupne wucźinjenja,
hypothekske liscźiny,
testamenty
wudźěłuje
prawny bürow Kobana pschi żitnych wikach 4.
— Rěcźu ßerbski. —

Sserbske a němske
schulske biblije
teho runja
wěrowanske biblije
s wulkim a drobnym pißmom ßu dostacź
we wudawarni
Serbskich Nowin.

Wupschedawanje
dla pschetwarjenja.
Dokelż ßrjedź pschichodneho měßaza ßwój dom pschetwarju a ßo teho dla pschecźahnu, pschedawam wschu
mužazu, żonjazu a dźěcźazu drastu
po hischcźe żenje ßkyschanych płacźisnach.

Pschedawam nětkole
wjele niże płacźisny:
Najwoßebnische wobleczenje
najnowscheje mody a kraßnje ßedźaze.
Woßebne nawożeńske wobleczenja se **ßukna a cźeßaneho pschedzena.**
Lüstrowe, płatowe
a loßmikate wobleczenja,
wodunjepuschczate peleriny
a Bozenke mantle
najtuńscho.
Dźěcźaze wobleczenja
s najjednorischeho hacź do najwoßebnischeho,
hižo po mk. 1.75

Wulku dźělbu
dźěłaczetskich kholowow
wjele niże płacźisny.
Najwoßebnische
żonjaze żakety a paletoty
se ßukna a cźeßaneho pschedzena
po najtunischich płacźisnach.
Żonjaze kostümy
wschěch barbow a płacźisnow
w hobrskim wubjerku.
Aparatne mantle psche proch,
najnowschich barbow
ßměschnje tunjo.
Njeskomdź nichtó, tole wurjadnje tunje poskicźenje wužicź.
Najmjeńscha kup je dobytkna.

Otto Preuss
mějeczel **Karl König**
w Budyschinje. — **na żitnej haßy**

Rumowanske wupschedawanje
bubonatych ßynowobroczakow
po najtunischich płacźisnach.
Robert Hahn,
maschinska fabrika w Budyschinje.

Smolerjec
knihicišćernja
w Budyschinje w ßerbskim domje
knihi, sliczbowanja, visitne a
pscheproscheńske khartki, sastojnske
formulary, wustawki, blidne spěwy atd.
we wschěch rěcźach derje a tunjo cźischczi.
Dalokorěcźak cźißko 687.

Sserbſki wjeczor we Minakale

njedźelu 28. junija t. l. wjeczor 1/2 8 hodźin we Göbelez hoſczenzu.

(Spěwy, dźiwadło a bal.)

Wſchón ſerbſki lud a wſchě ſerbſke towarſtwa ſ bliſka a ſ daloka jenoż ſ tutym wutrobnje pſcheproſchujetaj

P. Göbel, hoſczenzař. **Rakeczanſka „Lipa".**

Saſtupne kartki móža ſo wot 21. junija ſem pola Göbelez do přědka kupicź.

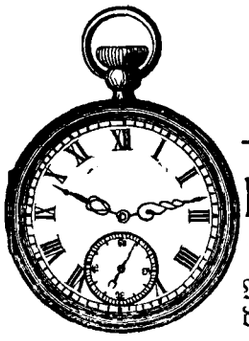

Czaſzniki

ſo ſ rukowanjom derje a tunjo wuporjedźeja.

Bruno Ludwig, czaſznikař

w Dornſchnablu 16 po 2 ſkhod.

Na poſled 5 lět pola k. czaſznik. Marſchnera dźěłał.

Najnowſche wolmjanych muſzelinow, zefirow, ploczliwych tkaninow

w bohatym wubjerku porucza

M. Gottwald

pſchi mjaſzowym torhoſchczu.

Tunje draſtowe dny.

Dźěczaze wobleczenja,

wolmjane, barchentowe a ſ ploczliwych tkaninow po **1.—, 1.50, 2.—** mk atd.

Wjetſche holczaze wobleczenja,

ſdźěla po pok placziſnje.

Zonjaze koſtümy ſpodźiwnje tunjo,

běle wuſchiwane a matroſke

wobleczenja

něſchto ſaproſchene, khětro **nize placziſny.**

Ernst Jenke

pſchi hlownym torhoſchczu 9.

Domowinſke hry w Błótach w Bórku.

Protektor: Kral. krajny radźiczel ſwobodny knjes ſ Wackerbarth. Dźiwadło pſchi Winzerez domje.

Potajny kral.

Czinohra w 2 jednanjomaj wot Ewalda Müllera.

Wumělzowſki wodźeŕ: Hendrich Frey.

100 ſobuſtutkowarjow. 100 ſobuſtutkowarjow.

Hrajne dny: **Njedźelu popoldnju** wot **3—5 hodźin.**

Placziſny měſtnow: 50 pjenjezkow. 1 mk. a 1.50.

Wobkhodne měſtno: Winzerez dom w Bórku w Delnjej Kužizy.

Domojſeba ſ Bórka 7,04 pſches Khoczebus ſ Błótowſkej żeleſnizu.

Woſſewjenje.

Ratarſke wokrjeżne towarſtwo ſa kral. ſakſke hornjokužiſke markhrabinſtwo wuhotuje

ſchtwórtk 2. julija 1914 dopoldnja wot 10 hodźin w Hornim Wujeſdże,

wutoru 7. julija 1914 dopoldnja wot 10 hodźin w Polcznizy

a **pjatk 10. junija 1914 dopoldnja wot 10 hodźin w Bukezach**

ſkótnu wobhladańzu

ſ **mytowanjom** ſe ſtatnych ſrědkow, na czoż ſo ſobuſtawy ratarſkich towarſtwow a ſkótplahowanſkich ſjednoczenſtwow, kaž tež druſy intereżentojo ſ tutym pſcheproſcheja.

W Budyſchinje, 23. junija 1914.

Direktorium ratarſkeho wokrjeżneho towarſtwa.

Tajny radźiczel **dr. Hähnel.** Ratarſki radźiczel prof. **dr. Gräſe.**

Nowa maſzina khěża

w Kósłach czižko 7 pola Budeſtez ſ dwěmaj kórzomaj pola je dla wobżedźerjoweje ſtaroby na pſchedań.

Czerpjach wot 3 lět na żoltu wumpjeru ſe żakożnym

ſzwjerbjenjom

S pok kuſkom Zuckeroweho patent. lěkarſkeho mydła ſzym czwilu doſpołnje wobył. H. S., polizajſki ſerżant.

Kuſk 50 pj. (15%) a 1.50 mk (35% najſzylniſcha forma). K temu **Zuckooh kreme** (niz tucznjaza a mika) 75 pj. a 2 mk. w **Budyſchinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog., **Oty Engerta, bratrow Měrſchez** naſlěd., **Strauch a Koldy.**

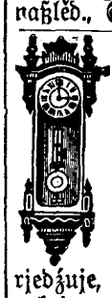

Kóżdy, kotryż chze ſzebi **dobry a tuni czaſznik** kupicź, abo kotryż chże ſzebi jón **porjedźicź** dacź, njech dże k czaſznikarjej **Kurtej Jenčej** na ſwonk. lawſke haſzy 5. **Jencz** pſchedawa a porjedźuje, ſa ſzwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ſzebi moje wukładne wołno, ſ placziſnami wupołożene, wobhladacź.**

S zypami młóczenu

ſzłomu

kóżdeje dźělby po najwyſchſchich placziſnach kupujetaj a ju po żadanju wotwjeſcź dawataj **Bombach a Paatz** w Kamjenzu w Sakſkej. Telefon czižko 25.

Małe wobhydlenje

je na pſchenajeczе w Njeżwaczidle czižko 24.

Sſłużobnu holzu

hnydom pyta mandźelſka duchowneho Tiſchera pſchi Michakſkej zyrkwi w Budyſchinje.

Sſłużobna holza

ſo k 1. julijej abo poſdźiſcho pyta w khoſejownı **Hohenzollern** na ſukelnſkej haſzy 17.

Do Laſa!

Njedźelu 28. junija

reje.

Pſchecželnje proproſchuje

Khorla Scholta.

(K temu czižku pſchikoha.)

Pschikoha k czißku 26 Serbskich Nowin.

Sobotu 27. junija 1914.

Płaczišny rěsneho słotu na Draždźanskich słótnych wikach.

25. junija 1914.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Słótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetšcheje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	50—51	94—98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	44—48	86—90
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	38—42	80—84
4. žnadnje pizowane tóžeje staroby	31—37	69—78
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetšcheje rěsneje hódnosće	47—50	88—93
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetšcheje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	41—45	82—86
3. starše, wukormjene kowy a žnadnje wuwite mjódše krowy a jałojzy	37—49	76—79
4. žrěnjo pizowane krowy a jałojzy	32—36	72—76
5. žnadnje pizowane krowy a jałojzy	25—30	63—70
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetšcheje rěsneje hódnosće	49—50	90—93
2. žrěnjo pizowane, mjódše a derje pizowane starše	44—47	84—87
3 žnadnje pizowane	39—43	79—82
Cźelata:		
1. najlěpše ſ mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	58—60	98—100
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	50—56	90—96
3. žnadnje wuwite wot zyza	42—46	83—86
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpšich raßow a jich ſkſchiženjow w staroſće hač do 1¼ lěta	43—44	55—56
2. mjaßne	42—43	54—55
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	40—41	53—54

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyšchinje:	W Budyšchinje. 20. junija 1914. wot hr.	wot nj.	hač hr.	hač nj.	W Lubiju 25. junija 1914. wot hr.	wot nj.	hač hr.	hač nj.
Pšeńca . . . . . běła	—	—	—	—	—	—	—	—
„ . . . . . žołta	—	—	—	—	9	40	10	10
„ nowa	9	25	10	10	—	—	—	—
Rožla	—	—	—	—	—	—	—	—
„ nowa	7	50	8	60	7	90	8	40
Jeczmjeń . . . 50 kilogr.	—	—	—	—	6	90	7	90
Wows	6	70	8	—	7	10	7	90
„ nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	18	—	20	—
Woka	11	—	12	—	9	—	10	50
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka	17	50	19	50	22	—	23	—
Bérny	2	25	3	—	2	10	2	40
Butra . . . . 1 kilogr. . . .	2	30	2	70	2	40	2	50
Pšeńcžna muka 50 „ . . .	11	—	19	50	15	50	19	50
Rjana muka . 50 „ . . .	10	50	13	—	11	75	14	—
Ssyno . . . 50 „ . . .	2	60	3	50	2	50	3	—
Ssłoma . . 100 „ . . .	3	25	3	50	3	—	3	60
Prožata 962 schtuk, schtuka . .	10	—	24	—	—	—	—	—
Pšeńcžne wotruby	5	75	6	—	5	40	5	90
Rjane wotruby 50 kilogr.	5	75	6	25	6	—	6	40
Pšeńcžny gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Rjany gris	6	60	7	10	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 5 pj., schtuka 7 pj.

W Budyšchinje płaczeſche: kórz pšeńcžny (běła) po 170 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., žołta — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 14 hr. 20 np. hač 14 hr. 96 np., kórz rožli po 160 puntach 11 hr. 76 np. hač 12 hr. 24 np., nowa: 12 hr. — np. hač 12 hr. 32 np., kórz jeczmjenja po 140 puntach: 10 hr. 85 np. hač 12 hr. 04 np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

25. junija 1914.

Po 50 kilogr.: Rožla wot 8 hr. 40 np. hač 8 hr. 75 np., pšenza wot 9 hr. 50 np. hač 10 hr. — np., jeczmjeń wot — hr. — np. hač — hr. — np., wowß wot 6 hr. 50 np. hač 8 hr. 60 np., jahły wot — hr. — np. hač — hr. — np. hróch — hr. — np., ßyno (ſtare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. — np., bèrny — hr. — np. hač 4 hr. — np., ßłoma (100 kilogr.) 3 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 10 np. hač 2 hr. 40 np., jeja (mandl) 1 hr. 5 np.

Wjedro w Londonje 26. junija: Rjane.

Cyrkwinsko powjesće.

W Michalskej zyrkwi śmeje rano w 7 hodźinach farat Räda ßerbſku ſpowjednu wucźbu, ½9 hodźin duchowny Tyſchcer ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Pſched zyrkwinſkimi durjemi budże ßo kollekta ſa zyrkwiny twar w Niederfrohnje ſběracź.

Popołdnju w 2 hodźinomaj roſrěcźenje ſ němſkej žónſkej młodźinu.

Tydźeńſke faſtojńſke dźěła śmeje farat Räda.

Wěrowani:

W Michalſkej zyrkwi: Jan Jurij Rachliz, rěſnik w Budyſchinje, ſ Marju Elſu rodź. Gartnarjez tuchy. — Kurt Jan Berger, aſſeſſor pſchi hamtſkim hejtmanſtwje w Grimje, ſ Hertu Fridu rodź. Menſchelez w Budyſchinje.

W katholſkej zyrkwi: Joſef Vincent Knopa, ſkałaŕ w Semizach Tumizach, ſ Olgu Fridu rodź. Großerez.

S druhich woßadow: Alfred Zagga w Małej Praſy, ſ Fridu Frenzlez. — Adolf Gocźlik, dźěłacźer w Dźěchorezach, ſ Emmu Urbanſkez tam. — Pawoł Klimant, hoſcźenzar w Scheſchowje, ſ Marju Mětkez tam. — Ernſt Gründler, domownik w Budyſchiuje, ſ Lenu Małcharjez w Mieſchizach. — Auguſt Nowak, wobydleŕ w Měrnym Dole, ſ Martu Kopkez w Lichanju. — Jan Ernſt Pinkaw, dźěłacźer na żeleſnizy w Hrožiſchcźu, ſ Hanu Marju Domaſchkez, dźěłacźerku Kortnizy.

Křćenj:

W Michalſkej zyrkwi: Waktat, Pawoła Richarda Bergera, twarſkeho dźěłacźerja w Dobruſchi, ß. — Erna Elfrida, Juliußa Běmarja, kowarja w Dobruſchi, dź. — Heinz Rudi, Handrija Wojnarja, cźěßle w Małym Wjelkowje, ß.

W katholſkej zyrkwi: Pawoł Joſef, Teodora Leidlera, haptykarja w Budyſchinje, ß. — Khorla Heinz, Ignaza Sacherja, wojnarja w Budyſchinje, Khorla Hendrich, njebo Franza Röslera, pſchekupza w Budyſchinje, ß.

S druhich woßadow: Hana Selma, Pawoła Hendricha Vogta, wojnarja w Běcźizach, dź. — Erna Hedwiga, Pawoła Hajnka, knjeżeho pohoncźa w Mikezach, dź. — Khorla Richard, Bohuwěra Nowotneho, khěżerja w Nowej Wßy p. Njeßwaczidła, ß. — Max Alfred Jana Zyża, khěżerja w Krónźy, ß. — Arno Ssykora, njemandź ß. we Wulkej Dubrawje. — Marcźin Helmut, Jana Bohuwěra Scholty, khěżerja we Wawizach, ß — Kurt Helmut, Guſtava Reichela, khěżerja a tſchichtyrjerja w Budyſchinku, ß. — Marja Marta, Hendricha Eißnarja, wobydl. w Cźelchowje, dź. — Frida Erna, Handrija Pcźole, żiwnoſcźerja w Kobjelnju, dź. — Herman Richard, Pawoła Jeremiaßa, pohoncźa w Kupoji, ß. — Jan Dobran w Hlinje.

Zemrjeli:

W Michalſkej woßadźe: 19. junija: Bjedrich Ernſt Wünſcha, khěżeŕ a cźěßla, napoßledk doſtawaŕ ſtarobneje renty w Kelnje, 74 l. 8 m. 9 d. — 21: Max Waktat, Richarda Fědle, fabrikſkeho kowarja w Dobruſchi, ß., 2 m. 17 d. — Helmut Hanß, Auguſta Lubſche, dźěłacźerja w Delnjej Kinje, ß., 3 m. 1 dź. — Kſcheſcźijan Hajnk, lěßny dźěłacźeŕ ſ Hór p. Wojerez, † we wokrjeßn. wuſtawje na Židowje, 77 l. 9 d.

W katholſkej woßadźe: 24. junija: Jan Jurij, Pawoła Domaſchki, agenta w Budyſchinje, ß, 10 m. — 25.: Marja Margareta, Michała Schołty, fabrikſkeho kowarja w Budyſchinje, dź., 5 m.

W druhich woßadach: Frida Marta, Pawoła Mikana, zyhelnſkeho dźěłacźerja w Hodźiju, dź., 3 m. 18 d. — Khorla Auguſt, żiwnoſcźeŕ w Praſkowje, 64 l. 9 m. 2 d. — Herta, Khorle Kopezkeho, ſkałarja w Spytezach, dź., 19 d. — Hana Kryſtła, njebo Khorle Auguſta Rychtarja, khěżkańkeho wuźitkarja we Karlsdorfje, wudowa, 65 l., 4 m. 14 d. — Bjedrich Gnawka, żiwnoſcźeŕ w Poczaplizach, 76 l. 4 m. 13 d. — Hana Margareta, Auguſta Błažija, żiwnoſcźerja we Luſy, dź., 7 m. 18 d. — Jan Bjedrich Nóla, wobydleŕ w Bóſchizach, 84 l. 7 m. 18 d.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Hodźija.

3. njedźelu po ßwj. Trojizy śmeje rano ½7 hodź. duchowny Voigt ßerbſku ſpowjednu wucźbu, ½8 hodźin ßerbſke a w 9 hodźinach němſke predowanje. — Kollekta ſa zyrkwiny twar w Niederfrohna.

Popołdnju w 2 hodźinomaj katechismußowa wucźba ſa němſku mużſku a žónſku młodźinu.

Schtwórtk, 24. julija, jako na dnju Marje domapytanja, budże ½8 hodźin ßerbſka ſpowjedź a ½9 hodźin ßerbſke kemſchenje.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſtez.

3. njedźelu po ßwj. Trojizy śmeje rano w 7 hodźinach duchowny Bójź ßerbſku ſpowjedź, dopołdnja we 8 hodźinach němſke a ½10 hodźin ßerbſke prědowanje.

Shromadźiſna towarſtwa mużſkeje młodoſcźe popołdnju ½5 hodźin.

Schtwórtk popołdnju ¼4 hodźin śmeje kſcheſcźij. žónſke towarſtwo ßwoju ſhromadźiſnu.

Schtwórtk wjecźor we 8 hodźinach śmeje kſcheſcźijanſke towarſtwo žónſkeje młodoſcźe ſhromadźiſnu.

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khěžorskej drósy 11.

Wschědnje
wot **4** hodźin popołd. hacź do **11** hodźin wječor

wulke pschedstajenje

: najnowšcheho dokonjenja :
ßwětłohrajerskeho wumělstwa.

Kóždu ßobotu a ßrjedu ßo programm pscheměni.

Wolijowe barby

wschěch snatych nuanßow, hnydom k barbjenju hotowe, derje a twjerdźe skhnyjaze,

molerske a murjerske barby, terpentinowy wolij (němski a franzowski), **lanowolijowy firniß,** jara derje a twjerdźe skhnyjaty, **jantarjowe laki, kopallaki, damarlaki, želesowe laki, Kölnski klij** kaž tež **murjerski kalk, drobnu krydu, gyps, portlandski zement, najlěpschi karbolineum, barbiče** wschěch druźin, **schablony** sa **molerjow** a **murjerjow**

porucza a ma pschezo na składze po najtunischich płaćiznach

Emil Měrsch, drogowe klamy
24 na kamjentnej haßy 24.

Nowe wotewrjenje!!

Subjaze praxis **K. Pehsa** w Budyschinje, na **bohatej haßy 10,** s nutskhodom na krótkej haßy.

Zuse suby wschěch systemow

Plomby kóždeje druźiny.
Suby ßo wustojnje wuźahaju.
Lahodny wobkhad. — Pomérne płaćizny.
Hižo 10 lět ßamostatny.

Franz Marschner

cźaßnikat w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój skład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczazow**
k dobroćiwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaćizny.

Wußywny hroch a woku

porucza

Paul Schulze naßlědnik
na Hoschiz haßy.

Koßy

kaž jěd rěsaze, porucza koßaty

Ssmoleŕ

na bohatej haßy cźißło 16 w Budyschinje.

Spěwarske,

ßerbske a němske,

jednorje hižo po 2 a 3 hr. a woßebnje do cźelazeje kože swjasane hižo po 6 hacź do 10 hr. ßu na pschedań

we wudawarni Serb. Nowin.

Pschenczny muku!

Khěžorski wucźah
punt po 18 pj.
glieslerski wucźah
punt po 16 pj.
druźinu III.
punt po 13 pj.
k jutram porucza

G. Horbank
w młynje w Prawoczizach.

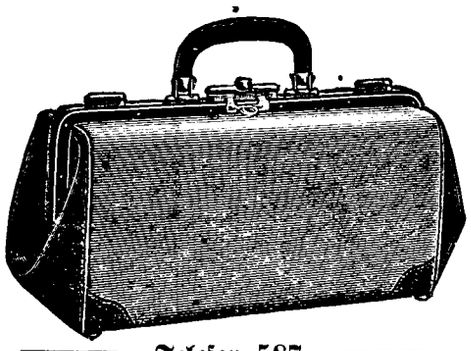

Telefon 587.

Kožane twory kupuja žo najlěpje w spezialnej pschedawarni kožanych tworow

Stajnje wulki wubjerk, krucze sprawne požtužene a tunje placžisny ša

koffry, puežowanske tosche, neßeßary, žonjaze tosche a paßy schulske tosche ša hólzow a holzy, schulerske mapy, pißanske, aktowe a hudźbne mapy, listownje a zigarowe tosche, portemoneje, ßlé, nakhribjetne měchi a gamasche atd. namakacže

w spezialnej pschedawarni

ša Offenbachske kožane twory

T. Alberta, mějeczela **Khorle Bahle,** ßedlarskeho mischtra

w Budyschinje, pschi lawschich hrjebjach 10.

Błyskowe jěsdne koła

snateje hódnosce dospołnje a ſ torpedowym ßłobodnym běhom hižo po 68 mk.

Pneumatiki, latarnje a wschón pschißłuschk

najlěpscheje druźiny po najtunischich placžisnach.

Wuporjedźenje wschěch systemow

jěsdnych a motorskich kołow.

Saniklowanje a emaillowanje najrucžischo.

Błyskowe pjerate ßyczowe matrazy,

kotrež žo po měrje ša kóžde łožo dźěłaju.

Thomaßez bratraj

w Budyschinje

na kamjentnej haßy 16. — Telefon 363.

Włoßy barbjazy czeßak

Sakońšzy schkitany. Njedoscěhnjeny w trjebanju.

Barbi schědźiwe abo cžerwjene włoßy žołte abo cžorne.

Sa njeschkódnosć žo rukuje. Sso lěta dołho trjebać hodźi.

Scht. 3 hriwny na póstske dobracže.

R. Drechsel w Draždźanach Nr. 6

Kurfürstenstraße.

Horjanske praßowane wuhlo

najlěpsche narunanje ša **drjewo** a druhe **wuhlo,** derje wußuschene 1000 kruchow po 7.— mk., porucža

Horjanska wuhlowa praßowarnja

na Horje pola Njeßwacžidła.

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeczel: J. Hanekamp

Telefon 405. **w Budyschinje na ßukeluskej haßy 9.**

Meblowy etablissement

ša

nadobu w bydlanskich a spanskich stwach,

kaž tež

kuchinske a małe meble

Dospołne wuhotowanje ša njewjesty

Najwjetschi wubjerk w Budyschinje,

Ssamna tapezěrarnja.

Hódne dźěło. **Najtuńsche wóbliczenje.**

Pschichódne placzenske wuměnjenja.

Ša kwaßne dary

porucža

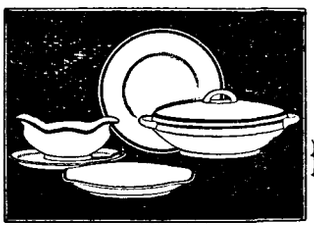

jědźne serwißy,

khofejowe serwißy

kaž tež wschě druhe wězy **k darjenju** ſ porzlina a kamjeniny.

Hermann Gläsel

pschi lawſkich hrjebjach 4,

w Budyschinje w ßerbskim domje.

95 pjenjeżkowſke dny

na bohatej haßy 14 poſa **Waltera Nebela** na bohatej haßy 14

3 pory mużazych ſokow, jara dźerżazych
2 poraj mużazych ſokow, maco, plotnych, jaſpé
3 pory żonjazych ſokow } němſkodolhich, bjes ſchowa ſ dwójnym kónzom a dwójnej pjatu
2 poraj „ „ }
2 poraj „ „ jendźelſkodolhich
1 wóſkoßuknjany blidowy pſchikryw
1 blidowy pſchikryw (deka) ſ franſu abo bjes njeje
1 hłowakowa zyčha ſ klepratym abo zankatym ſaßadźenjom
1 rybowanſka kupanſſa płachta ſ franſami
1 barchentowa ložowa płachta, ſchěra 170 cm dołha
1 barchentowy pſchikryw, ſchěry 170 cm dołhi
1 barchentowa ſpódnja ßuknja, pißana abo běła ſ wołmjanymi wobłukami
1 barchentowe kholowy, wobłukowane
1 běła żonjaza koſchła, wuſchiwana, prědku a ſady ßo ſapinaza
1 barchentowa abo lěčna nózna jaka
1 krótke kholowy ſ wuſchiwanjom
1 zankaty pſchikryw 60×60 cm, Richelieu podražowany
1 zankaty běhačk, Richelieu podraž., wjele wſchelakich muſtrow
1 domjazy ſchórzuch, ſ waterſleje tkaniny, bjes laza
1 błuſojty ſchórzuch ſ paßami
1 ſchórzuſchk ſ paßami, kolo wokoło ſ běłymi a pißanymi zankami, abo ſ wuſchiwanjom abo najnowſchej ſchottiſkej abo turkowſkej tkaninu
1 draſtny reformſki ſchórzuch

Dźěčaze ſchórzuchi
ſ wyßokim ſaſchiblatym volantom, běłe abo pißane

1 dźělba dźěčazych ſchórzuchow prynzeſkeje ſchulſkeje formy wſchěch wulkoſćow 1.50 mk.
zyle wurjadnje tunjo

2 hólečazaj ſchórzuchaj, 45—55 dołhaj
10 polěrowanſkich rubiſchćow, žołtych
10 wotpróſchenſkich rubiſchćow
1/2 duzenta wutrěwanſkich rubiſchćow
1/4 duzenta trjenjow
1 wulki nakhribjetny měch
1 wiczna toſcha ſ kožaneho ßukna ſ rózkami
Wſchelake ſchantka běle a ſ pißanej kromu
1 direktoirſke kholowy, pißane
1 żonjaze koſchlojte kholowy, běle ſchtrykowane
Najnowſche Pompadourſke a ručne toſche ſ podražowaneje loje a tkaninow, wuſchiwane atd.
Wjele wſchelakich ručnych dźěłow
2 ſofowaj puzakaj, ſ nowym rjanym ryßowanjom
Wſchelake nahłowjaze ſhale, ßwětle abo ćěmne
1 balſki ſhal ſ poćiſchćanymaj kónzomaj
1 běła batiſtowa błuſa ſe ſaßadźenjom, ſ nahej ſchiju abo ſ khornarjom
1 pißana błuſa dypkaty muſter, bohaće wobſchite
1 dźěčaza jeczka ſ jehnjazeje kože
1 ruſki pjeſl, běły abo pißany.

Schatowe wuſchiwanje

2 woknazej kži
4 ſchtrykowane żonjaze wobwjaſki I
1 ſchwadliſki měſchk ſa ſchwadliſkej potrjebu a nožizami
6 hadreſchćow
3 pory nohazych lapow ſ zwjernoweho barchenta
1 toilettowy ſchpihel ſ ručnizu abo bjes njeje
1 ſchpihelowy podſtawk ſ 1 abo 2 ſchćětkomaj
1 wuſchiwana ſchćětkaza toſcha ſ 2 ſchćěčćomaj
2 ßakaj, kóždy ſ 5 bulemi
5 ßakow, kóždy ſ 3 bulemi
1 wulki gumijowy bul, najnowſchich deſſinow
1 brodutruharſka ſchpihelowa garnitura
6 kuſkow lilijomlokoweho mydła
6 „ lanolinoweho mydła
4 „ boſoweho mydła
12 „ mandloweho mydła
4 „ čornoſchkeho jadriweho mydła
4 pakćiki čornoſchkeho plokanſkeho pólvra
3 tyſy črijowneho krema.

na bohatej haßy 14 poſa **Waltera Nebela** na bohatej haßy 14

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóźiki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 27. **Sobotu 4. julija 1914.** **Lětnik 73.**

Skónzowanje awstriskeho trónskeho naßlědnika Franza Ferdinanda a jeho mandźelskeje.

Nastróžazu powjesćź njedźelu wječor telegraf ſ Boßniskeje rossćěri. Na awstriskeho trónskeho naßlědnika arzywójwodu Franza Ferdinanda staj w boßniskim hłownym měsće Sserajewje njedźelu dopołdnja dwaj ſ politiskimi sabłudnjazymi myßlemi pschepjataj młodźenzaj typograf Čzabrinowicź a gymnasiast Prinzip mordarski nadpad čzinikoj. Prěni nadpad njebě ßo poradźił, tola pschi druhim gymnasiast Prinzip trónskeho naßlědnika a jeho mandźelsku ßmjertnje srani. Trónski naßlědnik bě ſ manevrow w Herzegowinje do Sserajewa pschijěł.

Jedyn wočzity ßwědk prěni nadpad na sćźěhowaze waschnje wopißuje: Stejach pschi něhduschej filiali unionskeje banki. Prěni automobil ſ polizajskim mischtrom bě runje nimo jěł, sa nim druhi automobil ſ měschčzanostu jědźesche. Sa khwilu pschijědźe automobil trónskeho naßlědnika ſ jeho mandźelskej a wójskowym inspektorom Potiorekom. Na dobo wohladach, kak młody čzłowjek blisko mosta něschto na murju połoži a potom jenu wěz na automobil trónskeho naßlědnika čzißny. Wěz na automobilowu tšěchu padźe a ßo ſ njeje na semju kuli. W tymle wokomiku ßo satraschnje sawrjeßny. Hdyž sćźěhowazy automobil stejo wosta a woßoby ſ njeho wustupichu, tež automobil trónskeho naßlědnika sasta a tutemu ßo podawk wossjewi. K radnizy pschijěwschi trónski naßlědnik roshorjeny měschčzanosće praji: „Ssym k wam na wopyt pschischoł, a do mnje ßo bomby mjetaju.“ S radnizy chzyschе trónski naßlědnik njedźiwajzy wscheho wotradźenja wyschkowskeho leutnanta Merizzia, kotryž bě ßo ſ bombu sranił, w garnisonskim spitalu wopytacź. Pódla tuteho běchu ßo tři woßoby njestraschnje sranike.

Bombu čzißnywschi nadpadnik do nimo běžazeje rěki Miliačzki skočzi. Jedyn friseur a jedyn tajny policist ßo sa nim puschčzišchtaj a jeho pschimnyschtaj. Wón njemějeschе niczo w rukomaj a ßo njewobarasche.

Wo druhim nadpadźe ßo pischе: Hdyž automobil trónskeho naßlědnika po drósy Franza Josefa jědźesche, jedyn młody čzłowjek dwójzy do njeho tšěli. Krajny schef Potiorek, kotryž w automobilu ſ napschečza trónskeho naßlědnika a jeho mandźelskeje ßedźesche, měnjesche, so ßo tež tón króčź njebě nadpad schlachčził, dokelž trónski naßlědnik a jeho mandźelska runaj ßedźo wostaschtaj. Njedźiwajzy teho nochzyschе krajny schef dale po měsće jěčź a poručzi, ßo do konaka (hroda) wróčzičź. Mjes tym so ßo automobil sawróčzi, ßo mandźelska trónskeho naßlědnika k ßwojemu mandźelskemu a na ruku krajneho schefa swjese. Sdasche ßo, so bě ßo wona ſ njemozu wobjała. Hakle hdyž ßo krajny schef, kotryž dyrbjesche automobilnemu wjednikej pučź wukasacź, saßo k trónskemu naßlědnikej pschiwobroczi, w jeho wotewrjenym ercze krej wohlada. Hdyž automobil k hrodej dojědźe, bě mandźelska trónskeho naßlědnika hižo zyle bjes wědomnja, a tež jejny mandźelski ßo w automobilu swjese. Lěkarska pomoz bě podarmo. Trónski naßlědnik, kotremuž bě ßo schijina wulka žiła pscherasyła, sa schtwórcź hodźiny wudycha, někotre mjeńschiny posdźišcho tež jeho mandźelska wumrje. Ju bě kulka do boka trjechiła.

Mordarjej Prinzip a Czabrinowicź anarchistaj.

Wobaj mordarjej staj ßo pschi pscheßłyschenju wusnałoj, so anarchistiskej stronje pschißłuschataj. We wojerskim jastwje w Sserajewje je pschepytowanski ßudnik dr. Pleßner Prinzipa pscheßłyschał. Tež běchu sastupjerjo wojerskeje wyschnosće pschitomni. Mordar je małe čzornowłoßaty pachoł. Jeho wočzi stej sapadnjenej, a kaž ßo sda, je wón na ßuchočzinu khory. Jeho hłowa je wobalena. Psched pschepytowazym ßudnikom je wón po ßkowje sćźěhowaze wuprajił: „Ssym winowaty. Ssym ſ wotmyßlenjom tu pschischoł, nadpad wuwjesćź. Zusy wliw mje njeje wodźił. Hdyž hischcźe do schtwórteje rjadownje gymnasija w Sserajewje khodźach, ßym hižo anarchistiske knihi čzitał a anarchistiska rospalitosćź je mje zyle wobknježiła. Tule rospalitosćź ßym ſkónczenje spokojicź mohł. Wschelake knihi wo anarchismje a powjesćźe nowin wo wschelakich nadpadach čzitawschi, ßym dopósnał, so njemóže niczo rjeńsche na ßwěcźe bycź, hacź ſ nadpadnikom bycź. Ssym ßebi potom pschedewsał, někajkuźkuli hłowu awsttisko-wuherskeje monarchije skónzowacź. To je ßo mi skónczńje poradźiło. Kónz meje w Belgradźe ßłyschach abo čzitach, so budźe trónski naßlědnik w juniju w Sserajewje pschebywacź. Ssym ßo rossßudźił, tule składnosćź k wuwjedźenju ßwojeho wotmyßlenja wužicź, a ßym teho dla w juniju jow pschischoł, so bych nadpad wuwjedł. Ssym ßebi bydło pola mojeho towarscha a pscheczela, prjedawscheho wuczerja Danila Ilicza, wotnajał. Jedyn anarchist w Belgradźe je mi revolver a patrony darił, tola jemu niczo wo ßwojim wotmyßlenju njeprajich. W Sserajewje ßym ßo husto ſ někotrymi snatymi setkał. tola jenoź ſ tajkimi ludźimi, ſ kotrymiž ßo njemóżesche żadyn podhlad sbudźicź. Dźeń nadpada ßym krucze rossßudźeny pschi ßwojim wotmyßlenju wostał. Chzych nadpad hižo wuwjesćź, hdyž automobil k radnej khěži jědźesche. Hdyž pak bě mjes tym něchtó druhi nadpad ſ bombu spytał, ßwoje wotmyßlenje pscheměnich a rossßudźich ßo, wočzakacź, hacź ßo automobil wróčzi. Hdyž automobile pschi tam jědźenju nimo mje schumjachu psches kaczanski móst, k nusnikej dóńdźech a ßo wot tam na ßwoje prjedawsche městno wróčzich. Hdyž ßo automobile ſ radnizy wróčzichu, trónskeho naßlědnika wohladach; pódla njeho jena knjeni ßedźesche. Prěni wokomik chzych ßo knjenje dla nadpada wostajicź. Hnydom po tym pak ßo hinak rosmyßlich, a moje rossßudźenje, wotpohlad wuwjesćź, ßo ßamo sa tón pad seßłyšnl, so bych knjenju skónzował. Poczach tšělecź, hdyž ßo automobil wokoło rózka sawiny, tola njewidźach, hacź ßym trjechił abo niz. Njemóżach to widźecź, dokelž mje na dobo se wschěch stron nadpadźechu a do mnje bijachu. Sswojeho skutka ßo njekaju, haj ßym spokojom, so ßym ßwoje wotmyßlenje wuwjedł.

Po druhej powjesći je nadpadnik Prinzip pschi pscheßłyschenju prajił, so je bombu w Belgradźe wot tamnischeho bohateho kupza Ziganowicza dostał, kotryž je jemu tež pjenjesy dał. Wón je chzył arzywójwodu Franza Ferdinanda skónzowacź, so by jeho knjejstwo ſ njesbožom sa Sserbiju było; pschetoż wón by ju runje tak wobßadźił, kaž Boßniju a Herzegowinu.

Powjesćźe wo wusnaczu nadpadnikow ßu jenoź madźarske nowiny pschinjeßke. Jara ßo dwěluje, hacź ßu wone wěrne. Awstriske knjeżerstwo wo wunoschku pschepytanja mjelczi.

Sserbam njepscheczelne demonstrazije w Sserajewje.

Njedźelu wječor po 9 hodźinach ßo w Sserajewje Sserbam njepscheczelne demonstrazije wotehrachu. Po drósy Franza Josefa czrjóda mohamedanskich a khorwatskich pachołow czehnjesche, Sserbam hańbu wołajo a awstrisku hymnu spěwajo. Policija ſ měrom pschihladowasche, a hakle hdyž herjekarjo wokna hoscźenza „Europy“, jeuemu Sserbej ßłuschazeho, rosbichu, policistoju pschikhwatachu a njeměrnikow rosehnachu.

Póndźelu dopołdnja ßo demonstrazije pschecźiwo Sserbam wospjetowachu. Pschi Apelowym brjosy, hdźež ßo druhi nadpad sta, ßo czrjódka pachołow we wotnoschenej drasće sběża, kotsiž pod wjednistwom jeneho pachoła w fezu po hłownych dróhach czahachu. Hańbu

Sserbam wołajo počžachu ßerbske domy wupuščžicž. Najprjedy wokna hoščenza „Europy“ rosbichu, tak daloko hacž ßo njeběchu njedželu wječor rosbite. Potom na Cžumuriſku dróhu cžahnychu, hdžež wokna ßerbſkeje banki wot delka hacž do tſečeho poſkhoda rosbichu, runje tak ßo ſ napſchecžnym ßerbſkim domom ſta. Na to wjednik heßko na dom firmy Jowanowicža Ssrſchkicža na ſkſchiženju dróhi Franza Joſefa a Cžumuriſkeje dróhi da. Sapuſcžerjo wukladne wokna a druhe wokna wot delka hacž pod tſěchu rosraſnychu. Dopißowař Prażſkich „Narodnych Liſtow“ piſche, ſo je pſchi tym ſadžerženje polizije ſpodžiwne było. Wona pſchezo na měſto pſchińdže, hdyž bě wupuſcžerſke dźěło dokonjane. Poliziſtojo pódla wjednika ſaniczerjow ſtejachu, kotryž heßko k ſaniczenju dawaſche. Runje tak ßo wojozy hakle na dróhach pokaſowachu, hdyž bě ſapuſcžerſka cžrjóda do druheje dróhi ſakhadžecž wotcžahnyła. Wubiwanje woknow hacž do popołdnja trajeſche. Sso wrócžejo njeměrnizy ſaßo hromadu kamjenjow na hoſcženz „Europa“ ſmjetachu, hdžež wjetſchina wyßokich offizěrow bydleſche. Hoſcženzowy wobßedžeř je Sserajewſki Sserb Jeſtanowicž. Schtož ßo na dróhach wotehrawaſche, njeběchu hižo demonſtrazije, ale najhórſche niczenje a ſapuſcženje. Jedyn madžarſki nowinſki dopißowař ßwojim nowinam do Peſchta telegrafowaſche, ſo je to anarchija, ſ cžimž mějeſche prawo, tak daloko hacž polizija ſ zyła dróhi njewobknježo niczo njeczinjeſche, ſo by ßo pſchecžiwo zychnowanju njeměrnikow ſakrocžiło. A tak prak hroſnje ſakhadžeſche. Na cžole ſapuſcžerſkeje cžrjódy ßo wobraſy ſkónzowaneho arzywójwody njeßechu a ſady nich klumpacže, ßekerje, cžeßke żeleſne żerdže k paczenju a druhi grat. Pſchi tym cžrjóda „žiwjo“ Awſtriji wołaſche a pſchikhadžazym wojakam awſtriſku hymnu ſpěwaſche, potom ſaßo wołaſche: „Prjecž ſe Sserbami“. Cžrjóda dopołdnja wot 11 hodžin po dróhach cžahaſche, a ani jeneho doma a wobydlenja njepſchepuſchczi, w kotrymž Sserb bydlekche.

Dróhi ſcherjaty pohlad poſkicžeja. S klamow ßu twory na dróhu ſmjetane. Tam ßo na mjaßo, ſ rěſniſkich klamow ſczíſkane, muchi ßydaju, druhdže je ſaßo dróha ſ drohotnymi tkaninami, ßuk nom a draſtu pſchikryta, druhdže ſaßo po powětſje pjerje lětaju, kotrež ßu ßo ſ poßleſchczow wutſchaßke. A naſdala je ßkyſchecž brinczenje ßo rosbiwazeje ſchkleńzy, halekowanje a piſkanje ſakhadžazeje cžrjódy, tola polizija khwata jenož na to měſto, ſo by prak tuß dale pohnała. Wſcho hromadže je ßo w Sserajewje pſches 1000 khěžow na tajke waſchnje wupuſcžiło.

Sserbam njepſchecželſke demonſtrazije we Winje.

We Winje ßu wutoru, ßrjedu a ſchtwórtk njepſchecželſke demonſtrazije pſchecžiwo ßerbſkemu póßkanzej byke. Wołajo: „Prjecž ſe Sserbiju!“ ßu ßerbſku khorhoj ſpalili. Něhdže 2000 woßobow pod wjedniſtwom němſkich ſtudentow k ßerbſkemu póßkanzſtwu cžehnjeſche. Ssylne wotdžělenja jěſdnych żandarmow ßo ludowej cžrjódze napſchecžo ſtajichu. Na żandarmow deſchcž kamjenjow padaſche a do jich konjow ſ kijemi bijachu. Polizajſkeho direktora Hartmana ſbichu. Żandarmojo na to mjecž wucžahnychu a do njeměrnikow bijo jich roſehnachu. S jeneje ſahrody do żandarmow tſělachu. Tſělzow ßu ſajeli.

Wojſjewjenje ßerbſkeho knježerſtwa.

Sserbſke knježerſtwo je jara roshorjene, ſo ßo w Awſtriſkej a Němſkej wudawa, ſo ſtaj ßo nadpadnikaj w Belgradže napominałoj, nadpad ſkucžicž, a ſo ßerbſke knježerſtwo njeje pſchecžiwo ſpſchißahanſtwu wuſtupiło, wo kotrymž je wjedžało. Powjeſcž wo nadpadže w Sserajewje je w Belgradže powſchitkownje naſtróżiła. Njedžiwajzy narodoweho ßwjedženja, kotryž ßo w měſcže a wokolnoſczi ßwjecžeſche, a k kotremuž běchu njeliczomni hoſczo ſ zuſby pſchiſchli, ßo po pſchikaſni knježerſtwa wſchě hoſczenzy a khofejownje wjecžor w 11 hodžinach ſawrjechu. Knježerſtwowe nowiny „Ssomouprawa“ ßu naſtawk wojſjewiłe, w kotrymž ßo wobżarowanje nad ſłóſtniſkim podawkom a khěžorej ßobuželniwoſcž wupraji. Kral Pětr, kronprynz a ßerbſke knježerſtwo ßu ßwoje dżělbracže wobßwědczili.

Sserbjo a Khorwatojo.

Żałoſtne ſkónzowanje awſtriſkeho trónſkeho naßlědnika a jeho mandželſkeje w Sserajewje ſ nowa wocži na najnorbſchej provinzy awſtriſko-wuherſkeje monarchije wobrocža. Wobydlerjo Boßniſkeje a Herzegowiny ßu ßerbſki lud, po wěrywuſnaczu pak prawoßławni ßo Sserbjo a romſko-katholſzy Khorwatojo mjenuja. Tež tamniſchi muhamedanojo ßu Sserbjo; jich prjedowniży ßu, hdyž pſched 500 lětami Turkojo kraj dobuchu, muhamedanſku wěru pſchijeli a ſ tym ßwoje wobßedżeńſtwo wobkhowali. Woni ßu něhduſchi ßerbſzy ſemjenjo. Tele tſt wěrywuſnacża ßebi, kaž je ßo to pſchi ſrudnym podawku w Sserajewje pokaſało, njepſcheczelſzy napſcheczo ſteja, a knježerſtwo je tutemu pſchecžiwniſtwu ſkerje połěkowało, ſo mohło rosdwojeny lud ſkerje wobknježicž. Hdyž Awſtriſka w lěcže 1878 Boßniju a Herzegowinu wobßadži, ßo jejnemu wójſku muhamedanojo ſ brónjemi napſchecžo ſtajachu. Posdžiſcho pak ßo ſ awſtriſkim knjejſtwom wujednachu. Romſko-katholſzy Khorwatojo ſ awſtriſkim knjejſtwom do kraja pſchicžahnychu a ßo ſ nim wſchudże ſpěchowachu.

Prawoßławni, kotſiž ßu ſtare mjeno Sserbjo wobkhowali, pak ßo pod Awſtriſkej ſbożowni njeczujachu a ßo teho dla nowemu knježſtwu pſchecžiwjachu. Tak dołho hacž Boßnija a Herzegowina hiſchcże njeběſchtej twjerdże ſ Awſtriſkej ſwjaſanej, ßo pſchezo nadžejachu, ſo ßo ras wobej krajej ſaßo ſe Sserbiju ſjednocžitej. Woni ßonjachu wo „Wulkej Sserbiji“, to rěka wo ſaßopoſtajenju ßerbſkeho zarſtwa, kotrež pod zarom Duſchanom (1331—1355) niż jenoż Boßniju a Herzegowinu, ale tež Sserbiju, Cžornu Horu, Bołharſku, Mazedonſku, Albanſku, Theßalſku a Epirus wobßahaſche.

Tónle ßón ßo ſniczi, hdyž Awſtriſka w lěcže 1909 Boßniju a Herzegowinu njerosdžělnje ßwojemu knjejſtwu podſtaji. Tola boßniſzy Sserbjo wſchu nadžiju njeſouſchczichu. S poßlednjej dobycžerſkej wójnu ßo wulkoßerbſka myßl ſaßo ſeßyłni, a to niż jenoż w Boßniji, ale tež w Dalmatiſkej, Khorwatſkej a Iſtriſkej. We wſchěch tychle krajach woßebje ſdžěłani na wójnu cžakachu, ſ kotrejž bychu ßo ſ awſtriſko-wuherſkeho knjejſtwa wuß wobodžili.

Spodżiwny pſchipad w hrodže Konopiſchtu.

Skónzowany trónſki naßlědnik arzywójwoda Franz Ferdinand ſ wjetſcha ſe ßwojej ßwójbu w kraßnym Konopiſchtſkim hrodże bydleſche. Pſched jeho wotjěſdom do Boßniſkeje ßo jeho ßwójba na hród do Chlumża pola Tſchebony pſcheßydli, a w lěcžnym cžaßu dyrbjeſche ßo Konopiſchtſki hród ſ pſchitwarom powjetſchicž. Teho dla mějeſche ßo kruch ſtaky wotſtronicž, kotruž ſ dynamitom wotſělachu. Ssobotu popołdnju pſchi wotſělowanju kruch kamjenja do hrodoweho wokna w druhim poſkodże ſlecža, woknowu ſchkleńzu rosbi, na ſtoł naßlědnikoweje mandželſkeje dopadże a fotografiji wobeju mandželſkeju rosraſy.

Nowy awſtriſki trónſki naßlědnik arzywójwoda Khorla Franz Joſef

je ſtarſchi ſ dweju ßynow arzywójwody Oty, kotryž je 1. nov. 1906 wumrjeł. Macž noweho trónſkeho naßlědnika, arzywójwodka Joſefa, je ßotra ſakſkeho krala Bjedricha Auguſta. Krute nabożne ſmyßlenje macżerje, kotraž je ßo po ßmjerczi ßwojeho mandželſkeho wot ßwěta zyle wotwobroczíła a je jenoż ſa zyrkwinſke prózowanje żiwa, je ßo na jejneju ßynow pſchenjeßko. Trónſki naßlědnik Khorla Franz Joſef je 27 lět ſtary. Gymnaſialne ſtudiie ſkónczíwſchi je wón do wojeřſkeje ßłużby ſaſtupił. Wón w pěſchim regimencże cžißko 39 we Winje jako major ſteji a němſki, cžěſki, franzowſki a jendželſki rěczi. Jeho waſchnje je luboſczíwe a pſchecželnjwe, a pſchedſtajeni, towarſchojo a podſtajeni jeho lubuja. Dokelž je ras jeneho cžłowjeka ßmjerczi wukhował, je ßo jemu wukhowanſka medailla ſpożczíła. Wot 21. oktobra je wón ſ Parmaſku prynzeßu Zitu woženjeny. S tuteho mandželſtwa je 20. nowembra 1912 mały arzywójwoda Franz Joſef Ota wuſchoł. Młody arzywójwoda je ßwojej macżeri podobny, politiſzy je wón njeſtroniſki a wſchitzy Awſtriſzy ßu wo tym pſchesjene, ſo je wón woßebny kharakter. Wo nim ßo praji, ſo je jara pobożny. Jene franzowſke nowiny powjedaju, ſo je wón, hdyž je ßo ſ Italſkeje pſches Franzowſku domoj wróczíł, w Dijonje luxuſki cžah wopuſchczíł, ſo by na Bożu mſchu poßkuchał. Njedžiwajzy teho měnja, ſo ßo wón ſtronſkim wliwam njepodwola; wón je pjecża ſjawny a ſprawny a ma dobru wutrobu.

Sswjedżeń Düppelſkich dobywarjow.

Lětża je ßo 50 lět minyło, ſo ßu Němzy Schleswig-Holſteinſku dobyli. K dopomnjenju na to běchu ßo něhdże 1500 veteranow a tyßazy wojowarjow ſ lětow 1870/71 a druhich něhduſchich wojakow pſchi Düppelſkim pomniku pola Sonderburga ſhromadžili. Sswjedżeńſki cžah bě někotre kilometry dołhi. Probſt Valentin mějeſche ßwjedżeńſku Bożu ßłużbu a ſpominaſche na Pruſkich a Danſkich, kotſiž běchu tam wojowali. Hrabja Heeſeler ſpominaſche na wójſkowych wjednikow, kotſiž běchu tam wojowali, a ßławu khěžorej wunjeße. Pruſki prynz Heinrich wuſběhowaſche, ſo ma ßo Němſka Düppelſkim doby-

warjam ſa nětczišchu wulkoſcź dźakowacź. Düppel dobywſchi ßo 29. junija Pruſzy Alſenſkeje kupy ſmozowachu. Tamniſchi danſzy wojazy ßo w nozy pſchekhwatachu a ſ kłódźemi cźeknychu.

Žadanje ſarunanja ſchkody Němzow w Małej Aſiſkej.

Hdyž w poßlednim cźaßu ſ aſiſkeje Turkowſkeje Grichow honjachu, ßu Turkojo tež druhich kſchešcźijanow pſcheſcźěhali. Tamniſchim Němzam je ßo pſchi tym ſa 300 000 hriwnow ſchkody naczinilo. Němſke khěžorſtwowe knjeżerſtwo dla ſarunanja tuteje ſumy pola turkowſkeho knjeżerſtwa ſakroczi.

Demonſtrazija w Sofiji pſchecźiwo bołharſkemu kralej.

Póndźelu bě létny dźeń, na kotrymž bě kral Ferdinand pſchikaſał, bjes pſchipowjedźenja wójny ßerbſke a grichiſke wójſko nadpadnycź. W Sofiji je tutón dźeń k wulkej demonſtroziji pſchecźiwo kralej doſchło. Knjeżerſtwu pſchecźiwne nowiny, kotrež ſ cźornej kromu wuńdźechu, wobydlerſtwo k wieczornej demonſtraziji napominachu. Woprawdźe ßo wieczor někotre tyßazy ludźi pſched ßejmowanju ſhromadźichu. Pſchiſtup k njej bě ſ rjadami poliziſtow ſawrjeny, tola lud ßo pſches nich pſchedrě a ßo do ßejmowanje dobu. Tam někotſi rěcźnizy cźpoſizije k ludej rěcźachu. Krala Ferdinanda winowachu, ſo je druhu balkanſku wójnu a wſcho njeboże ſawinował, kotrež je Bołharſku podeſchło ſ tym, ſo ßu ßo krajej wſchě płody dobycźerſkeje wójny ſebrake. Lud potom k kralowſkemu hrodej cźehnjeſche, k kotremuž běchu wſchě nutſkhody ſ wojakami wobßadźene. Hromada njeměrnikow ßo pſches wojakow dobu, a roshorjene wuſchiki pſchecźiwo kralej ßo wołachu. Hakle ßylne wotdźělenje wojakow ſ naßadźenym bajonnetom lud roſehna. Wojazy ßu wjele ludźi ſranili a ſajeli.

Albanſki wjerch Wilhelm chze ßo tróna wſdacź.

Wjerch Wilhelm je ßo pjecza knjeżenja nabył. Wón je dopóſnał, ſo ßo bjes wójſka pſchecźiwo wulkej wjetſchinje albanſkeho luda njemóże na trónje ſdźerżecź. Sa krótki cźaß ßwojeho pſchebywanja w Albanſkej je wón doſcź ſkładnoſcże měł, rubjeżny, njeſprawny a njeßwěrny albanſki lud ſeſnacź. Albanſzy kſchešcźenjo njejßu lěpſchi dyžli tamniſchi muhamedanojo. Malißorojo, kotſiž dyrbja wjerchowy trón ſdźerżecź, ßo ßamo w Draczu w nozy do khěžow dobywaju, ſo bychu rubili a kradnyli. Miriditſki wjerch Prenk Bib Doda, na kotrehoż pomoz ßo wjerch Wilhelm ſpuſchcźeſche, je pſchi prěnim ſetkanju ſe ſběžkarjemi zoſak. Jeho wójſko bě jenoż 2000 muži ßylne. Wono njebě wucźahnyło, ſo by ſe ſběžkarjemi wojowało, ale jim ſtót rubiło. Ssebi něhdźe 10 000 ſkocźatkow nakradnywſchi ßu ßo Miriditojo ſ Prenkom Bib Dodu ſawrócźili a ßo domoj naſtajili.

Krute ſakonje pſchecźiwo pſchekſchiwjenju ſaſtojnikow w Chinje.

Chineſke knjeżerſtwo je ſakoń pſchecźiwo njeſprawnoſcźi chineſkich ſaſtojnikow wudało. Po nim ßo ſaſtojnizy, kotſiž ßu na ſchkodu ſjawneho prawa ßo ſ pjenjeſami pſches 500 dollarow pokupicź dali, ſe ßmjercźu, a ſaſtojnizy, kotſiž ßu njeſchkodźiwſchi ſjawnemu prawu pſches 1000 dollarow pokupnych pjenjes pſchijeli, ſ wuhnaczom na cźaß żiwjenja do namjeſnych ſtron khoſtaju. Na pſchekſchiwjenje ſjawnych pjenjes pſches 5000 dollarow je ßmjertne khoſtanje ſe ſatſělenjom poſtajene. Sakoń na tſi léta płacźi. Dwělne je, hacź ßo ſ tym ſakorjenjeny njepoczink chineſkich ſaſtojnikow wotſtronicź hodźi. Chineſzy ſaſtojnizy maja drje pſchemako mſdy a ßu teho dla nuſowani, na někajke waſchnje ßwoje dołhody powjetſchicź.

Pěſkowy Handrij.

(Pokracźowanje.)

Po ſdaczu měješche Hana něſchto na jaſyku, ale burowka dale powjedaſche: „Twój nan měješchě bratram a ßotram wupłacźecź, ja běch khuda a njejßym jemu żaneje pomozy ßobu pſchinjeßła, ſ tym tež dołha do hoſpodarſtwa pſchińdźe. Potom ſbichu nam krupy a tež ſe ſkotom mějachmy nieſboże. Horje to njewjedźeſche. Twój nan bě wobożny; prjedy bě ſ rědka hdy do korczmy ſchoł, někotre tam huſcźiſcho khodźeſche. Wón drje mało pijeſche, ale wón nawucźi ßo do hracźa a to bě hiſchcźe hórje. Twój nan je nahły a nakhilnoſcźam voddaty a hracźe jemu ſ myßli njechaſche.

Hanu tute ſdźělenja bolachu; to bě jej nowe, hiſchcźe żenje macź wo tych wězach ſpominała njebě.

„Ja njewěm, hacź je wěrno“, burowka pokracźowaſche, „ſchtoż mi na myßle lěſeſche. Ty tola korczmarja Wotrubu ſnajeſch. Tón muż je nětkole nanajbóle ſkupy; cźeledź pola njeho wutracź njemóże, wón je pokhmurjeny, wobożny a po złych dnjach ßakruje. Prjedy bě ſ lohka żiwy. Prjedy běchu jeho wobſtejnoſcźe zyle hubjene, nětkole maja jeho ſa bohateho. Pola njeho hrajachu a wón je pjecza najwjazy dobywał. Twój nan, ßebi myßła, je pſchěhrawał. Ssnadź je ßo Wotruba ſ jeho pjenjeſami wobohacził. Twój nan je wjele pſchěhrał.“

„A nětkole chze ßynej tehole muża ßwoju dźowku dacź!“ Hana ſawoła a ßwoju macź płaczo wokoło ſchije wobja.

„Tak daloko hiſchcźe njeje“, macź troſchtowaſche.

„Wot Jakuba“, Hana żałoſcźeſche, „mje wottorhnje, a do tamneho domu dyrbju ja cźahnycź, ſo bych tam njeſbożowna była.“

„Dźěcźo, njemyßl ßebi, ſo je hižo wſchitko ſhubjene“, burowka ſnapſchecźiwi.

„Na cźo dha ßměm ßo ſpuſchcźecź?“ Hana dwělujo wotmolwi.

„Schtoż mje naſtupa a ja ſamożu“, macź rjekny, „to ty njedyrbiſch bycź nuſowana. Ssnadź ſměje twój nan tež junu dobru hodźinu a budże ßebi dacź rěcźecź.“

„Ssmjercź“, Hana ſawoła, „by mi najlubſcha była! Nan tola njepopuſchcźi.

„To cźłowjek njewě, kak móże ßo dóńcź“, burowka ſnapſchecźiwi.

„Dyrbju dha ßo ja na pſchipad ſpuſchcźicź?“ Hana rjekny.

„To by ſlě było, hdy by pſchipad ßam twoja pomoz bycź dyrbjała“, macź wotmolwi. „Wſchako ßym tebi prajiła, ſo chzu wſchitko cźinicź, ſo ty njeby nuſowana była, pſchecźiwo ßwojej woli ßo wudacź. Dowěŕ ßo ßwojej macźeri, wěŕ, ſo wona derje wě, kak tebi je — —“

Burowka wotmjelkny, jeje wóczko bě na dźowku luboſcźiwje ſepŕěte.

„Haj, ty to wěſch“, Hana ſawoła, „tola niz zyle.“

„Cźehodła niz?“ burowka ſnapſchecźiwi, „wſchako je ßo też mi něhdy podobnje ſchło.“

Hana wulkej wocźi cźinjo na nju hladaſche.

„S tobn lube dźěcźo“, burowka dale powjedaſche, „ja wo tym rěcźecź njedyrbjach; tola nětkole je ßo ſtało. Duż wěſch, też ja ßym cźuła, kak cźeżko je, ßo wotrjez, hdyž cźłowjek lubuje. Bóh daj, ſo by tebi ſalutowane woſtało, ſchtoż je twoju macź potrjechiło.“

„Potajkim ßebi ty nana bracź njejßy chzyła?“ Hana rjekny, wſcha hnuta.

„Bóh pak je tak chzył“, burowka wotmolwi, „a ja ßym ſpokojom, runjeż ßym ßebi najpriódzy myßlika, ſo to njepſchenjeßu.“

„Koho dha ßy to najpriódzy lubowała?“ Hana ßo wopraſcha.

„To tebi niczo wo to bycź njemóże, hacź to wěſch abo njewěſch“, burowka pſcheczelnje wotpokaſujo rjekny. „Doßaha, ſo wěſch, ſo ja ſ naſhonjenja powjedam. Twój nan drje je druhdy kruty, ma ßwoje waſchnja, ale je ſchwarny a dobry. Ssym ſpokojom. Tak ßo nadźijam, ſo też ſ twojej naležnoſcźu lěpje póńdże, hacź ßebi to nětkole myßlimy.“

Hanu tute ßkowa ſtroſchtowachu. „Dobre“, wona rjekny a macźeri ſměrnje do wóczka hladaſche, „powjedaj dale, kak je ßo manej wjedło.“

„S naſchim hoſpodarſtwom“, macź powjedaſche, „to dale bóle klazaſche. To nana hiſchcźe wobożniſcheho cźinjeſche, ſ hracźom chzyſche to ſaßo dobycź, ſchtoż běſche pſchěhrał. Ale njemějeſche ſboża. Też pſchecźiwo druhim bywaſche nětkole njeluboſny. S jamy na pěſkowej horje pěſkowy Handrij pěſk bjerjeſche; tón mějeſche darmo. Też druſy tam pěſka bjerjechu, ſchtoż chzychu, niczo njepłacźachu. Ale twój nan to wjazy njecźerpjeſche, dokelż je hora jeho; Handrij dyrbjeſche jemu po wjeſbach ſa pěſk płacźicź; poſdźiſcho ßebi wón ſa ſto toleŕ kruch jamy kupi, to mějeſche wjazy wužitka. Tak ßo dźěl hory pſcheda, ale też druhe leżomnoſcźe dyrbjeſche nan pſchedacź. Schtó wě, kak by to hiſchcźe dale ſchło, ale ta wěż ßo, Bohu dźakowano, wobrocźi. Nan ßo wobrocźi, wón bu hinaſchi a je to woſtał hacź do dźenża.

„A kak je to pſchiſchło?“ Hana ßo ſ napjatoſcźu wopraſcha.

„Ludźo ßebi wſchelako powjedachu“, burowka pokracźowaſche, „ale twój nan wjedźeſche derje potajicź, kak ßo ſ jeho ſamożenjom po prawom ma. S wjetſcha mějachu jeho ſa hiſchcźe bohacźiſcheho, hacź po prawom bě. Junu — wěm to, jako by to dźenża było — ja runje wieczeŕ pſchihotowach. Twój nan bě wuſchoł, wón pſchińdźe khwatnje a zyle njeměrny nuts. Hdyž bě po wieczeri, wón mi kiwny. Wón na najſtwu dońdźe, wotamkny durje, maßny do ſaka a horſchcź ſkotych na blido położi, ſo ßo klinkotajo wokoło kulachu, ßame ßwětke, prawe kruchi ſkota. Ty móżeſch ßebi myßlicź, kak ßym ßo dźiwała, běch ßo woprawdźe ſaſtróżiła. „Bożedła!“ ja ſawołach,

„swotkal jeno masch telkole pjenjes?“ Ale wón hischcże wjazy swuczahowasche, tak so napoßledku zyła ßeń ßwětkych skotych pschede mnu leżesche.

„Ssy dha ty to s hraczom dobył?“ wopraschach ßo.

„Nè“, wón rjekny a ßo ßmějo na mnje hladasche.

„Ale kak dha ßy tych pjenjes nabył?“

„Te ßu“, wón rjekny, „wot pěskoweho Handrija.“

„To njeje mózno!“ ja sawołach a też njewěrjach; ale twój nan to tak twjerdże wobkruczesche, tak so wjazy dwělowacź njemózach.

„S wotkal pak je pěskowy Handrij pjenjesy měł?“ wopraschа ßo Hana maczerje.

„To wot nana njejßym mohła ßhonicź. Ale ßboże je s nimi do domu pschischło, nan wjazy do korczmy njekhodżesche a ßo khartow njedótkny. Duż te pjenjesy njemóża po njeprawdże bycź, hewak njebychu żohnowanje pschinjeßke.“

„Też ja ßebi myßlu“, Hana rjekny, „so je Handrij sprawny cłowjek, jeho wócźko je cźiste a runje hlada. Ludźo wschak wschelako rěcża, po pscheßkyschenju na ßudnistwje wschak doma ßyda, a je mi dźiw, so tam wutraje.“

„Tón ma ßwoje waschnje“, burowka wotmolwi, „wón je dźiwny cłowjek, niz każ druhy.“

Macź woteńdże, Hana pak ßo samyßli. Nětk wjedżesche, so ma Jakub prawje, ale kak bě Handrij tych pjenjes nabył, njeshoni. Tak bě tutón jednory wschědny mużski jeje ßwójbje wulku dobrotu wopokasał, nanej s nusy wupomhał a jeho na prawy pucź wrócźił. Nětkole ßo starz se ßwojim pscheczelnym wobliczom jej skoro cześczowny bycź sdasche.

(Pokraczowanje.)

Ze Serbow.

S Budyschina. Sańdżenu ßrjedu ßwjeczesche ßo w Albertowym hosczenzu woßebity jubilej. Bě ßo mjenujzy 25 lět minyło, so běchu tśi dźowki a wudowa njebo Minakałskeho fararja Kordiny ßwój snaty pensionat sa holczki sakoźiłe. Wjele, woßebje ßerbskich holczkow je w tutych lětach w pensionacze pobyło a wschě ßu ßo tam derje měłe a něschto hódne sa żiwjenje nawukłe. Duż bě bjes dźiwa, so bě ßo ßrjedu s nich na sto wokoło ßwojich prjedawschich wuczeŕkow seschło. Po wuspěwanej schtuczźy: „Khwał teho Knjesa!“ seßydachu ßo wschitzy sa blido, na cźoż ßo wschelake toasty, też jedyn ßerbski, dźerżachu. A po tym nětkotre s něhduschich schuleŕkow pensionata wschelake spěwy jara rjenje pschednjeßechu. Pschejemy, so by pensionat, w kotrymż ßo nasche ßerbske holczki ßwojemu domej a wjeßnemu powołanju njewozuboja, dale s dotalnym żohnowanjom skutkował!

— Cźestny měschczan Budyschina, knjes kommerziski radźicźel Ota Weigang, je sańdżeny schtwórtk w ßwojej villi w Blażijewizach pola Draźdżan 82 lět stary wumrjeł.

— (Nowe pschijimanske pruhowanje do wuczeŕskich seminarow.) Pschi pschijimanju do wuczeŕskich seminarow budźa ßo pschichodnje wjetsche żadanja cźinicź. Schtóż chze ßwojemu ßynej do seminara sastupicź dacź, dyrbjał jeho, jeli so na wßach bydli, pola jeneho wuczerja s cźaßom na pruhowanje pschihotowacź dacź. Pschede wschěm njech ßo na to pokasuje, so dyrbi pruhujomny sapoczatki łaczonskeje rěcże, pschirodopisa a hudźby snacź. Präparandże, pschihotowanskej schuli pschi seminarach, ßu sańcź dali, sa to je ßo liczba rjadownjow wo ßedmu rjadownju powjetschika. Wuczeŕska msda je ßo po něczim powyschika, teho dla je pschicźischcź k seminaram kóżde lěto wjetschi. Knjeżeŕstwo ma wobdarjenych a derje pschihotowanych pachołkow, kotsiż chzedża ßebi wuczeŕstwo sa powołanje wuswolicź, na wubjerk a wot nich nětko wjazy wědomosczow żada dyżli prjedy. To dyrbi kóżdy wjedżecź, kotryż chze do seminara sastupicź. Do ßedmeje rjadownje seminara ßo wuczomzy hacź do 15. lěta pschijimaju.

— Budyska akzijowa piwarnja a ßkodżerńja je w ßwojim wobkhodnym lecze 1912/13 133 000 hriwnow cźisteho dobytka pornjo 95 000 hriwnow w lecze 1911/12 wunjeßka. Wona je saßo 10 % dividendy rosdżeliła.

— (Konkurs.) Nad samożenjom mebloweho wikowarja C. R. Henniga w Budyschinje na swonkownej lawskej drósy cźo. 12 je ßo konkurs wotewrił. Pschekupz Christoph w Budyschinje je sa konsursoweho sarjadnika pomjenowany.

— Na dyrbjenske pscheßadżowanje budże ßo 5. septembra 1912 dopołdnja w 10 hodźinach w Tśelanach khéża se sahrodu, na mjeno Marthy Wünschez sapißana, pschedawacź. Wopalna kaßa 8350 hriwnow wuczinja.

S Budyschina. (Skhadżowanka pczołarjow.) Wot 25. hacź 28. julija wotměje sakske pczołarske towarstwo w Budyschinje wustajenzu s mytowanjom a loteriju. Wustaja ßo żiwe pczołaze ludstwa, kołcze, měd a druhe wupkody, pczołarski grat, roswuczeŕske knihi atd.

— Knjes pschekupz Albert Lehmann je w khlamach psched bohatymi wrotami nowu zigarowu spezialnu pschedawarnju wotewrił. S pschetwarom ßu ßo klamy do makeho pychoweho kaschczika pschetworike. Knjes Lehmann njeje pjenjes lutował, so by najnowsche a najlěpsche poskicźił. Zigary ßo direktnje s realow pschedawaju. Kaschczíki wotewrjene pod schkleńzu steja, tak so je kupzej mózno, ßebi zigary wuběracź. W khamorach je něhdże 170 druzinow zigarow saměscźenych.

Jako dalscha nowota je wobscherna telefonowa klětka satwarjena, snutska wupolstrowana, tak so móże kóżdy bjes mylenja rěczecź. Telefonowa pschiprawa je sjawna, a kóżdy ßmě, byrnjez niczo njekupił, telefonowacź. Schtoż dalsche nastupa, ßo na nawěschtk w dżenßnischim cźißle pokasuje.

— (Pokhroma w Sakskej.) Pokhroma je ßo 30. junija w salskim kralestwje w 33 dworach a w 17 gmejnach nadeschła. 15. junija bě skót w 24 gmejnach a 38 dworach na pokhromu khory był. Khoroscź je potajkim woteběraka.

— Wulka horzota wot njedźele nad Europu leży. W Londonje a w Parisu ßu ßo ludźo se ßkónzom sezahake. Żitam a rěpje horze wjedro hoji, dokelż ßo s nim we wschěch płodach zokor twori. S dobom pak s horzym wjedrom ßuchota nastawa. Katarjo ßebi teho dla pscheja, so by ßo s khwilemi ßylny deschcź naschoł

S Porschiz. Paducha, kotryż bě kollektu w naschej zyrkwi 11. měrza wo 52 hriwnow wobkradnył, sahrodniskeho wuczownika Wenka, je Scherachowski kawniski ßud k jastwu na schesć njedźel saßudźił. Po paduschstwje s wuczby cźeknywschi bě wón w Lichtensteinje pola Kamjenizy jenemu kublerjej psched hosczenzom stejaze jesdne koło kradnył. Hižo jako schulski hólz bě Wjenk njedoczink a ßo teho dla do Wjasońskeje wukhowarnje dał. Posdźischo wón k sahrodnikej Zimmermannej w Nowrch Porschizach do wuczby pschińdże.

S Luha. Hižo dołho ßo nascha schulska gmejna na domowinski ßwjedżeń hotowasche. Pschi żadnje rjanym wjedrje ßo wón wot 27.—29. junija ßwjeczesche. Ssobotu wjeczor we 8 hodźinach wulku liczbu něhduschich schulerjow a schuleŕkow w Khaßowje k. gmejnski pschedstejicźeŕ Säuberlich powita a pod synkami hudźby do wulkeje ßwjeczeŕnje we Lusy dowjedże. S dleschimi rěczemi tu hosczi k. gmejnski pschedstejicźeŕ Schneider w mjenje Luhowskeje a Khaßowskeje politiskeje gmejny, k. kubłowy pschedstejicźeŕ Teubner jako pschedßyda schulskeho pschedstejicźeŕstwa a k. wuczeŕ Domaschka w mjenje schulskeje a dorosczeneje młodźiny witasche. Spěwanski chor pod wodżenjom poßlednischeho dwaj spěwaj sanjeße. Khutne a wjeßołe, ßerbske a němske piwne spěwy psches ßwjedżeństi stan klinczachu, a wo sańdżenych cźaßach młodosczе ßo powjedasche. Wokoło 9 hodźin ßo dźiwadłowe pschedstajenje sapocźa. Sa ßwjedżeń bě nasch gmejnski pschedstejicźeŕ hru „Domowinski ßwjedżeń“ spißał, kotryż ßo powschitkownje lubjesche. Karußel a cźumpjel, bijak a cźołmy ßo wjele wużiwachu. Woßebje ßo po cźołmach wjele wożachu, s kotrychż mějachu někotre ßerbske napißmo, każ „Witani we Lusy“, „Sskława Sserbam“ atd. Jara ßo ßwjedżeń s elektriskim ßwětłom porjeńschi, kotreż wjeczorne a nózne hodźiny do dnja pscheměni.

Njedźelu bě hłowny ßwjedżeń. Hdyż běchu ßo cźi, kotsiż běchu po żelesnizy dopołdnja $^3/_4$10 hodźin pschijeli, w Khaßowje powitali, ßwjedżeński cźah $^1/_2$11 hodźin k ßwjedżeńskemu stanej pschicźahny, so by pschi pólnej Bożej ßłużbje pschitomny był. Po wuspěwanju ßerbskeho spěwa mějesche jeho pěßnjeŕ, knjes farař Waltař, ßerbske ßwjedżeńske prědowanje. Spěw a prědowanje ßo potom němski wospjetowaschtaj. Na sałożku Jes. 60, 4. 5. ßo wo praschenje jednasche: Schto domowinski ßwjedżeń nam pschiwoła? Wotmolwjenje rěkasche: 1. Pohladaj wróczo a widźisch domowinske wobrasy s praczaßa. 2. Pohladaj wokoło ßebje a saßłyschisch domowinske synki pschitomnosczе. Khorski spěw: „Njedźela je“ pod wodżenjom k. wuczerja Domaschki rjanu a dostojnu ßwjatocznosć skónczi. Wona je drje na wschěch wobdżělnikow hłuboki a trajny saczischcź cźiniła.

Sso do cźaha sestupawschi na to se stana cźahnychu, so bychu pomnik wo ßrjedź wßy poßwjecźili. Spominajo na ßwjedżeń. kotryż bě se ßadżenjom pomnikoweje lipy sjednoczeny, knjes farař Waltař

na domowinske myßle a domowinske pschecza pokasowasche. Wobras lipy s rossßylnjazymi korjenjemi a se schérscho a tolscho roscßazym schtomom dyrbjak wschitkich napominacz, pschezo twjerdscho ßo we semi domisny sakorjenicz a pschezo bóle w sachodnej luboscßi k domisnje a wótcßinje, tola tez w ßwérje k Bohu a w prawej luboscßi k wécßnej domisnje roscz. Potom budße tez Bóh dale pomhacz, kaz je wón dotal pomhak. Récßnik ßwoje ßkowa se ßkawu na krala skónczi a Luhowskej dobrowólnej wohnjowej woborje wulku kralowu büstu pschepoda. We woborinym mjenje ßo hejtman podßakowa a ßlubi, so budße to woborje pschezo s pohonjenjom hischcze k pilnischemu dopjelnjenju pschißluschnoscze. Wón ßwjedßeńskeho prédarja k. ryczerskubkoweho najenka Müllera, kotryż bé na njeßebiczíwe waschnje ßwjedßeńske méstno a stan pschewostajik, sa cßeßnaj ßobustawaj pomjenowa. Knjes farar Waktar na to woborje a k. Müller knjesej ßwjedßeńskemu prédarjej ßkawu wunjeße.

Popołdnju w 2 hodßinomaj ßwjedßeński cßah do Khaßowa po tamnischich ßwjedßenjowych wobdßélnikow cßehnjesche. Wjele towarstwow ßo pschi tym wobdßéli, mjes nimi tez ßerbske towarstwo „Jutrniza“ s Njeßwaczidka se ßwojej rjanej nowej khorhoju. Wschelake drastne sestajenja ßo stajichu. Woßebity saczischcz cßinjesche wós se ßnjenzarjemi a ßnjenzarkami, kotsiż ßerbske spéwy spéwachu. Cßah pod 26 cßeßnymi wrotami se ßerbskimi a némskimi napißmami psches hrodowsku sahrodu a knježi dwór dßésche. Po jeho rospuschczenju ßo na ßwjedßenischczu jara hibiczíwe ßiwjenje roswi. Cßeßnych hosczi powitawschi knjes wucßer Domaschka w stanje stawisniski pohlad na politiske a zyrkwinske roswicze Luhowskeje a Khaßowskeje gmejny a wo podawkach 75 lét wobstacza schulskeje gmejny poda. Knjes wyschschi schulski radßiczel Bach ßwoje wießele nad tym wupraji, so béchu spytali, domowinski ßwjedßeń ßwjeczicz. W stanje bé cßeßko, ßo s hłoßom pschedobycz; pschetoż popołdnju bé ßo wjazy dyżli 8000 wobdßélnikow a pschihladowarjow naliczíło. Posdßischo knjes wyschschi wucßer kantor Kalich s Njewaczidka s pschewodom orchestra dr. Pilkowe „Pschadka je Marja“ pschednjeße. Pschi rejach ßo wobdßélniży hacz do nozy sabawjachu.

Pónd̄zelu ßo schulski ßwjedßeń pschisamknu, a doroscßeni ßo s tschelenjom do ptaka swjeßelachu. Wobaj wjeczoraj bé rjany lampionski cßah schulskich dßécži a młodßiny. Knjes wucßer Domaschka na kónzu ßwjedßenja napominasche, ßo Bohu sa pschihódne wjedro a milostne wobarnowanje dßakowacz. S dßaknej wutrobu ßo sanjeße: „Njech Bohu dßakuje“ W mjenje schulskeho pschedstejiczerstwa a schulskeje gmejny ßo knjes pschedßyda knjesej wucßerjej sa jeho wulku prózu dßakowasche, a w mjenje politiskeje gmejny ßo to psches k. gmejnskeho pschedstejiczerja Schneidera sta.

Sswjedßeń je ßo derje poradßił. Nascha wjeß pak drje tak bórsy telko ludßi w ßebi njewohlada. S dßakom móże ßo rjez, so je tez ßerbska réczˇ k ßwojemu prawu pschischła. Wésso njemóżesche wscho ßerbske bycz, dokelż béshe wulka liczba wopytowarjow némska. Wulke wjeßele knjeżesche woßebje mjes ludßimi, kotsiż ßo po dołhich létach w zusbje saßo wohladachu.

Wutrobny dßak sa to wschém wuhotowarjam, woßebje knjesej wucßerjej Domaschzy sa wulku prózu!

S Radworja. Kralowskemu finanznemu ministerstwu je ßo na sakożku § 14 wußwojenskeho sakonja poknomóz daka, powschitkowne pschiprawne dßéła sa Radworsko-Kamjeńsku żelesnizu w Prawoczańskich, Khróscßańskich, Hórkowskich, Workleczańskich, Kosarczańskich, Wudworskich, Wéteńczańskich, Mikoczańskich, Ssmjeczkeczańskich, Sserbskopasliczańskich, Njebjelczańskich a Kamjeńskich sahonach w cßaßu dweju lét, wot nétka liczene, cßinicz.

Se Żuriz. Nad samożenjom schewza a klamarja J. Domaschki w Żurizach je ßo konkurs wotewrik.

S Lichanja. Tudomne podpjeranske towarstwo je sandßenu njedßelu ßwoju khorhoj poßwjeczíło. Pschi ßwjedßenju ßo Wulkodubrawske, Łupjanske, Żidowske a Hornjohórczańske podpjeranske a Lichanske wojerske towarstwo wobdßélichu.

S Barta. Bliżschi ßudniski dßeń budße ßrjedu 8. julija.

S Wósborka. Ssobotu w nozy bé w Kunzez pjekarni woheń wudyrik. Wohnjowej woborje je ßo poradßiło, wjetschej schkodße sadßéwacz. Młynoweho najenka Kunzu ßu sajeli, dokelż na njeho tukaju, so je wón woheń ßam sakożik. Młyn Großej we Wujeżku ßkuscha.

S Wjeleczina. Sandßenu njedßelu bé w naschej zyrkwi zyrkwina visitazija. Visitator bé knjes wyschschi zyrkwiny radßiczel D. Khéżor s Radeberga, muż, kiż je jako woprawdże wérjazy kschesczijan tez nam Sserbam pschikhileny. Hdyż béshe woßadßiny duchowny, knjes farar Rencz, po prjódkpißanym tekscze prédowak, stupi knjes visitator na woktar a dżerżesche jadriwu réczˇ wo tym, kak méła kóżda woßada w żiwej wérje a w prawym duchownym stowarschenju stacz a s myßlemi na wécßnosczˇ napjelnjena bycz. Po némskim kemschenju bé ßerbske. Tez na tym woßadßiny farar prédowasche, mjes tym so visitazisku ßerbsku réczˇ knjes farar Kschiżan s Hodßija wo 3. Mójs. 19, 2 dżerżesche.

Po dokonjanej Bożej kłużbje bé rosréczˇowanje s woßadnymi hospodarjemi, pschi cżimż ßo wschelake pschecza wuprajichu.

Popołdnju wot 3 hodßin ßem bé katechismußowa wucßba a wjeczor ßwójbny wjeczor w sali „Skoteho Jandßela“, hdżeż knjes zyrkwiny radßiczel tez ßkowo wsa. Póndßelu wopyta knjes visitator woßadżine schule.

S Minakała. Schtoż bé ßo nam hiżo 10. meje pschilubiło, tola ßo w poßlednim wokomiku wotprajiło, je ßo skónczˇnje do skutka stajilo. Sandßenu njedßelu bé nam nétko móżno, saßo ras ßerbski wjeczor wopytacz, kotryż nam dżiwadkowy wotrjad Rakeczańskeje „Lipy“ wuhotowa. Hiżo wot sażneho ranja ßem smahowasche ßo na wyßokim scßeżorje s napschecza hoscßenza ßerbska khorhoj a wjeczor khwatachu ßyły Sserbow a tez Némzow, hacz runje sprózni wot żnjowneho dßéła, do Göbelez hoscßenza na ßerbski wjeczor, a bórsy bé sala napjelnjena, tak so dyrbjachu mnosy stejo pschipoßłuchacz. Mjes wopytowarjemi wohladachmy wyßokodostojneho knjesa fararja Ssykoru, a se ßerbskich towarstwow bé jenoż sastupjene Lasowske „Handrij Sejler“ psches knjesa Hajescha. ½9 hodßin wotewri knjes Micßka s rjanymi ßkowami ßerbski wjeczor a powita wulku liczˇbu wopytowarjow. Wón skónczi ßwoje ßkowa se ßkawu na Jeho Majestosczˇ sakskeho krala. Program, do tsjoch dßélow dßéleny, wotewrischtaj khoraj „Budz s tobu Bóh, o Łużiza“ a „Kowar luby“. Hdyż bé sopranowe solo „Ssrjedz ßerbskoh' krajika“ wuklinczało, a rjana deklamazija „Sestawajcze“ nam wutroby sa ßerbske towarstwo sahorika, hrajesche ßo żort „Ssym Sserbow ßerbske holicżo“.

Druhi dßél pokasa jako prénje cżißko duetaj „Maczerny row“ a „Kak dżiwnje ßwét ßo wobrocza“. Sskyschachmy na to spéw „Hubjene mandßelstwo“ każ tez khwalbu „Hanßa a Pétra“. Wschelake nowinki nashonichmy „We wudawarni Kukeczańskich nowin“.

„Hura Sskowjanam“ a „Sswérny luby“ béschtaj sawodnaj khoraj tsecßeho dßéła, kotryż tenorowe solo „Ja snaju kraj“ scßéhowasche. W błédowazej pschestawzy każ tez w jenej s prénich deklamowasche ßo „Hadam a Jéwa“ a „Khwalba burstwa“. Poßlednje cżißko bé hra „Cßłowjek móże ßo mylicz“. My pak ßo njeßmy mylili a niz kali, so ßmy ßerbski wjeczor wopytali; pschetoż lubiło drje je ßo kóżdemu, schtóż jeno troschku luboscze k maczernej réczi we wutrobje haji. Na kónzu ßebi hischcze woßadny knjes farar Ssykora ßkowo dowoli a wupraji dßak sa prózu, s kotrejż je tak mała liczˇba woßobow ßerbski wjeczor wuhotowała. Wón ßebi s żyłej wutrobu pschejesche, so by tola skónczˇnje k temu doschło, so bychmy tez my jako Minakalske ßerbske towarstwo ras w Rakezach jako hósczˇ byli. Na to scßéhowachu wjeßele reje. Njechamy tu żanu woßobu woßebje mjenowacz, wschitży ßu ßebi wulku khwalbu dobyli sa tak wubjerne pschedstajenje każ tez tón młody wucßeŕ na klawérje, kiż je jich te rjane spéwy, kiż ßu naß ßamo k ßyłsam hnule, tak mischtrowszy nawucżił. Najwjetschi dßak pak by był sa nich tón, hdy bychmy ßebi ruzy sawdawajo sakożili „ßerbske towarstwo sa Minakał“. To by tón płód był, kiż by wurostł se ßymjenja, kiż ßu pilni a horliwi Rakeczenjo sandßenu njedßelu tudy wußyli. Sskawa jim a na bórsy saßowidßenje!

S Rakez. Psched dwémaj njedßelomaj je ßo s khéże tudomneho hoscßenza „Sakskeho doma“ jésdne koło, néhdże 130 hriwnow hódne, schewzej Muschi w Nowej Wßy ßluschaze, kradło. Paducha, kotryż je ßo wußlédżił, ßu poliziji pschepodali.

S Rakez. Runje dßeń ßwjateho Jana, hdyż bé ßo pschipołdnju 12 hodßin pschebiwało, nasche rjane swony saswonichu a poł hodßiny dołho ßwój hłóß po woßadże rosnoschachu, jej pschipowjedajo, so bé ßo 40 lét minyło, so bé je woßada k Bożej cßescßi naschemu lubemu Bożemu domej dariła.

S Rakez. Sandßenu ßrjedu béshe temu 10 lét, so je knjes wucßeŕ Berger jako statny wucßeŕ k nam pschicżahnyk. W tutych létach je ßebi jubilar wjele pschikhilnoscze dobył, tez pola Sserbow. Wón je tudomne mużske spéwarske towarstwo na wyßoki skhodßeńk posbéhnył a je tez pschedßyda hornjołużiskeho spéwarskeho swjaska. Tez je druhdy dirigenta spéwarskeho wotrjada „Lipy“. My jemu tez na tutym méstnje s zyłeje wutroby sboże pschejemy.

S Kamjeńza. Wokrjeßny lěkař dr. Heyn je ßo jako lěkařski pomoznik do ministerstwa snutskownych naležnosćow pscheßadźił.

— Městno Kamjeńskeho wokrjeßneho lěkarja budźe wot 1. julija hač na dalsche wokrjeßny lěkař mediziналny radźićel dr. Sauer w Budyschinje sastupować.

S Kamjeńza. 1. julija je w Kamjeńskim schulskim wokrjeßu nowopomjenowany schulski inspektor, dr. phil. Groschupp, kotryž bě napoßled s direktorom wyschscheje holčazeje schule w Žitawje, ßwoje nowe sastojnstwo nastupił.

S Kamjeńza. (Lětanje.) Wot jutrischeje njedźele hač do schtwórtka wotmeje ßo tu ßwjedźeń tšělzow. Pónd̆źelu wječor je wulki wohnjostroj. Woßebite poskićenja pak pschinjeßetej ßrjeda a schtwórtk. Towarstwo tšělzow je dweju Draždźanskeju lětarjow najako, kiž budźetaj na tutymaj dnjomaj ßwoje wumjelstwo pokasować. Ssrjedu po 5 hodźinach wonaj do Kamjeńza pschilećitaj a schtwórtk wječor ßo saßo do Draždźan wróćitaj. Też sa pschihladowarjow budźe tunja składnosć k lětanju.

S Draždźan. S dźenßnischej ßobotu sapočnu ßo w Draždźanach wulkotne ßwjatočnosće pod mjenom **dźeń Sakow**. Woßebje kraßny budźe ßwjedźeński cźah njedźelu pschipołdnju. W 1 hodź. počehnje cźah s Reichsstraße po Progerstr., Seestr. na staroměstne naměsto, wot tam po Wildrufferstr., Sophienstraße, Augustusstr. na nowoměstne naměsto a wot tam po Landhausstr. na ptaču łuku. Tam ßo w 5 hodźinach ludowe sawjeßelenja sapočinaja. ½6 hodź. pschedwjedźe „Cornobóh" wschelake stare ßerbske reje. Dalsche ßerbske poskićenja ßu posdźischo w krystalnym palastu. Sswjedźeńsko kharta, s kotrejž masch wschudźom pschistup, płaći 1 hr. — Ssobustawy ßerbskich towarstwow, kiž ßo w cźornej ßukni a wyßokim kłobuzy ßobu pschi ßwjedźeńskim cźahu wobdźěla, njech ßebi dołhe banty w ßerbskich barbach pschityknu (jedyn módry, jedyn cźerwjeny a jedyn běły); sarjadnistwa ßwjedźeńskeho cźaha ßebi to pscheja, so by wobras trochu živischi był. Tu w Draždźanach nasche kraßne ßerbske barby: Módra cźerwjena a běła s cźesću do schěrokeje sjawnosće stupja. — Sserbja ßo tele dny w Draždźanach pola krojanow Heinricha (Klosterschänke), Seilergasse a Smija (Zum echten Bayer), Christianstraße 22 skhadźuja. Duž do Draždźan na dźeń Sakow.

Se Shorjelza. (Khostanska komora.) So bychu ßwojeho towarscha St., kotryž ßo s dźowku schewza H. wodźesche, sa błasna poměli, běchu tšo schlenčerjo s Mužakowa, Gustav Köner, Alwin Mühla a Ferdinand Rudolff s podražowanym podpißmom holzynehonana towarschej St. list napißali, w kotrymž ßo tutón dla wotčakujomneho nanowstwa napominasche, ßo s nim dojednać. S druhim listom ßo St. nopominasche, k termiji na Mužakwsku radnizu pschińć. St. kotryž je duchaßtaby wěrka, wěrjesche, so ßo woprawdźe s tym tak ma a k holzynemu nanej dźěsche, hdźež wschat shoni, so ßu ßebi s nim jenož žort sejbrali. Wo wočakujomnym nanowstwje njebě žaneje rěče. Pißarjo listow pak ßo wobskorźichu, a statny rěčnik namjetowasche, jich dla falschowanja liscźiny k jastwu na dwaj dnjej soßudźić. Sakitowar wobskorźenych a ßudnizy pak měnjachu, so je prawupschećiwne wotmyßlenje wusamknjene, a so ßo tu jenož wo jedyn žort jedna. Duž wobskorźenych wuwnowachu.

Se Sprojz. Na tudomny knjezi dwór je pjatk telegrafiska powjesć dóschła, so je ßo tudomny schoßar Wokač, kotrehož běchu k wojerskemu swučowanju swołali, se želesniskim cźahom pschejěł a ßo morił.

S Mulkez. Sańdźenu ßrjedu tydźenja, na Jana, je ßo nascha nowonatwarjena schula, kotraž je pycha sa naschu wjeß, poßwjecźiła. K tutej ßwjatočnosći běschtaj knjeżerstwowy a schulski radźićel Koeslingk Lěhnizy a krajny radźićel knjes s Lucke s Rósborka k nam pschischłoj. Po wuspěwanju ßerbskeho khěrluscha bu nowa schula w ßerbskej a na to w němskej rěči pseches knjesa fararja Handrika-Sslepjanskeho poßwjecźena, a po tym ßo jemu wot knjeżerstwoweho radźićela rjad cźerwjeneho worjoła pschepoda, kotryž běsche jemu sa jeho saßłužby wo schule Jeho Majestosć spožčiła. — Knjes krajny radźićel ßwoje wjeßele nad tym wupraji, so w nowej schuli rjany napohlad ßerbskeje drasty wohlada a pschitomnych napominasche, so bychu ßebi luboscź k domisnje a k ßwojej lubosnej narodnej drascźe wobkhowali. — Sa schulske dźěći kaž sa dorosćenych běsche po ßwjecźisnje cźělne wokschewjenje we Ważnikez hosćenzu pschihotowane, wo cźož běsche ßo gmejnski pschedstejićer Schuster hač nanajlěpje postarał. — Dźěći ßo hač do wječora se wschelakimi hrajkami sabawjachu.

S Trjebina. Jow ßo saßo zyganjo pokasuja a chzedźa ßebi stwu wotnajećź, so bychu ßo tu saßydlili. Se ßudßodneje Běleje Wody ßo powjeda, so ßu tam kwaß ßwjecźili a pschi tutej składnosći wob dźeń 800 hriwnow pschejědli a pschepili. Duž je bjes dźiwa, so dyrbja potom saßo wokoło lětacź, proßyć a ludźi scherić, so bychu ßebi s nowa kopizy pjenjes nahromadźili. Schtóž chze jich wotbyć, tón ßebi wosmje khoschćišischćo a hnydom ßu s domu.

Přilopk.

* (Lětadło nad Budyschinom.) Pjatk wječor nad Budyschinom wot ranja k wječoru jedyn dwojotšěschnik lećeše.

* (Semjerženje.) Pjatk tydźenja w nozy ßu w Saksej s wječora Łobja semjerženje pytli. Wschelazy ludźo ßu ßo s podseńskim storkom se spanja wubudźili.

* (Dźěćźaze cźěło w ruczným brěmjenju.) W khowarni ruczných brěmjenjow na nowoměschćanskim wozobowym dwórnischću w Draždźanach bě ßo psched dwěmaj njedźelomaj brěmjo k khowanju dało. Dokelž ßo nichtó njesamolwi, kotryž by sa brěmjenjom žadał, a s njeho poßlednje dny ßmjerdźenje wukhadźesche, brěmjo roswalichu. W nim cźěło jeneho dźěśća namakachu, kotrež bě we wulkej horzocźe satkało.

* (Ballon wokschidło shubił.) Hdyž Zeppelinski ballon »Z VI« wutoru dopołdnja w 11 hodźinach s jeneho wuléta se sakskeje Schwizy wróćo nad Leubnizami k Strelenam lećeše, jene se sadnich wokschidłow wotpadny. Sso wjazy króćź w powětrje pschećišnywschi wono blisko jeneje ville na jenu nowonatwarjenu drohu padźe a ßo potom na pschimjesowazu łuku kuli. Wulke sbože je, so wokschidło njeje na jene twarjenje abo na ludźi padło.

* (Ssmjertne njesboże wojerskich lětarjow.) Poßledni cźaß je ßebi wojerske lětarstwo s nowa woporu žadało. W Bitschu jene lětadło s wyßokosće 20 metrow padźe. Wotskočźiwschi móżesche ßo wjednik wukhować. Pschewodnik, major Büchner, je ßo sarasył. Njesboże je ßo s rosbuchnjenjom motora sawinowało. — Tón ßamy dźeń na Metzkim lětanischću lětarski muskетier Grunow, kotryž bě hižo dwaj poradźenaj slětaj wumjedł, pschi tsećim lećenju se 40 metrow wyßokosće dele padźe a ßo tak cźežko sroni, so bórsy po tym wumrje.

* (Automobilowe njesboże oldenburgskeho wójwody Alexandra.) Pola Lohmsfelda je ßrjedu popołdnju automobil 70lětneho oldenburgskeho wójwody Alexandra po lenym brjosy dele sjěł. Wójwoda ßebi něktore rjebła slama. Też druhe woßoby w automobilu ßo cźežko sranichu a dyrbjachu ßo do Kaiserslauternskeje hojerńje dowjesć.

* (S pczołami ßo sakłow.) W Bischofshofenje w Salzburgskej chzusche 26lětna žona samkarja Strobela rój pczołow popadnuć, pschi cźimž ju něhdźe 20 pczołow do rukow skała, hačrunje běschtej swodźetej. Sa poł hodźiny žona wumrje.

* (Wotprawjenje mordarki.) W Hruděsu (Graudenz) ßu sajědowcźerku Haßowu s Marienwerdera wotprawili. Wona je ßwojemu mužej, rentierej Haßej, s jědom sawdała, so mohła ßo posdźischo se ßwojim lubym woženić.

* (Lawy cźłowjeka nadpadli a sežrali.) Njedźelu wječor je ßo w jenym zyrkuße w Chikagu w Ameriźy žałostny podawk stał. Skludźeŕ dźiwich swěrjatow Dietrich pschi hubjenym wobßwětlenju do jeneje klětki k schěsću lawam stupi. Jedyn law hnydom na njeho skoči a jeho k semi porasy. W tymle wokomiku też te druhe lawy na sługerja skočichu, roskußachu jeho a jeho s wjetscheho dźěla sežrachu. So bu ßo cźěło wukhowało, dyrbjesche ßo na njo ßylnje ßmjerdźata chemiska mokschina ßykać, psched kotrejž ßmjerdźenjom lawy zofachu. Pschi nastatym nastróženju jedyn law s klětki cźekny a rujo po drohach hanjesche. Ludźo na drósy ßo se stróżelemi sajachu. Skónčnje ßo poradźi, lawa popadnyć.

* (Mór w němskej rańscho-afriskej koloniji.) We khownym měsće němskeje rańscho-afriskeje kolonije, w Daressalemje, je mór wudyrił. Prěni tydźeń ßu tam schtyrjo cźłowjekoju na mór wumrjeli a wjele je jich skhoriło. W tu khwilu w Daressalemje scheseźo němszy lěkarjo pschebywaju, so bychu khoroscź, kotraž ßo tu w něschto druhej formje dyžli w Indiskej pokasuje, studowali. S mrětwu je wikowanje w měsće jara počežene.

* (1000 khěžow ßo spaliło.) Město Salem w Massachusettskim stacže w połnócnej Ameriźy je ßo s wohnjom wupuscźiło. Woheń w jenej cźrijowej fabriźy wudyri a ßo sa krótki cźaß na wjazy dyžli 1000 khěžow wupschestrě. Něhdźe 10,000 cźłowjekow je bjes wobydlenja. Sa něhdźe 20 milijonow dollarow je ßo schkody n cźiniło. Woheń wjele mozy s tym dobu, so ßo petrolejowe kótły puknychu.

Majß, gris, rjane a pschenčžne wotruby rjanu a pschenčžnu muku poručam a ſa **wſchu pizu žito jako ſaplaćenje** pſchijumuju.

Kóždu dźělbu žita ſa hotowe pjenjeſy kupuju.

G. Horbank
w mlynje w Prawocźizach.

Horjanſke praßowane wuhlo

najlěpſche narunanje ſa **drjewo** a druhe **wuhlo,** derje wußuſchene 1000 kruchow po **7.**— mk., poručza

Horjanſka wuhlowa praßowarńja
na Horje pola Njeßwaczidla.

Dobru
pſchenčžnu muku
poručza
Khorla Kharowe
pſchi žitnych wikach.

Pſchenčžnu muku!

Khěžorſki wuczah
punt po **18** pj.
glieſlerſki wuczah
punt po **16** pj.
družinu III.
punt po **13** pj.
k jutram poručza

G. Horbank
w mlynje w Prawocźizach.

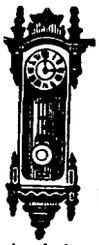

Kóždy, kotryž chce ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chce ßebi jón **porjedźicź** dacź njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej
na ſwonk. lawſke haßy 5.

Jencj pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczißnami wupołożene, wobhladacź.**

S zwpami mlóczenu

Sſerbſki muſej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaca wot ½11—12 hodźin.

Viſitne khartki

cźiſchcźi ſpěſchnje a tunjo
Ezwoleriez knihcziſchczerńa.

Khěža

na Holzy cźißko 6 ſ dwěmaj kórzomaj pola a kuki je na pſchedań.

ßlomu

kóždeje dźělby po najwyſchſchich płaczißnach kupujetaj a ju po žadanju wotwjeſcź dawataj **Bombach a Paatz** w Kamjenzu w Sakſkej. Telefon cźißko 25.

Hôtel a reſtaurant
„Slote ßłónzo"

na ßwoje wobſchěrne rjane rumnoſcże ſ poručenjom dopomina.

Derje wothladane piwa. **Dobra kuchinja.**

Skhadźowanka ſa wſchěch wopytowarjow měſchczańſkeho tſělenja pſched wopytanjom ßwjedźeńſkeho měſtna a po tym.

S poczeſczowanjom

Gustav Pusch a mandźelſka.

Jěſdne koła ßo khowaju.

Konjenzy ßu ſa 60 konjow pſchihotowane.

P. P.

S tutym cześczenym Sserbam w Budyſchinje a wokolnoſczi najpodwolniſcho k wjedźenju dawam, ſo ßym dźenża pſched bohatymi wrotami

zigarowu ſpezialnu pſchedawarńju

wotewrił.

Budu ßo też pſchichodnje wo to prózowacź, najlěpſche poſkicźecź a proſchu, mi ſpožczene dowěrjenje też na nowu pſchedawarńju pſchenjeſcź.

S poczeſczowanjom

Albert Lehmann

pſchi bohatych wrotach
tel. 705.

hłowna pſchedawarńja
na połnóznej dróſy 2
tel. 598.

filiala
na khěžorſkej dróſy 1
ſ nutskhodom palaſtoweho dźiwadła.

W Budyschinje, 1. julija 1914.

P. P.

S tutym k wjedženju dawam, so je

pschedawarnja kolonialnych tworow a spirituoßow

pschi žitnych wikach 44

wot semrjeteho pschekupza Ernsta Gliena 1. auguſta 1876 ſakoženа, dženža na dotalneho dokholětneho prokuriſta a wobkhodneho wjednika, knjeſa Guſtava Dutſchmanna pſcheſchka, kotryž njepſchemĕnjenu firmu wobkhowajo ju dale powjedže.

Po poručnoſczi wobdžělnych herbow ſa derjemĕnjenje, firmje w kóždym czaßu ſpožczene, ßo wutrobnje džakuju.

Pawol Hartmann

jako pokmomoznik ſawoſtajenſtwowych žadankow

W Budyschinje, 1. julija 1914.

P. P.

Sſo na pódla ſtejaze woſjewjenje počahujo, czeſczenym Serbam w Budyſchinje a wokolnoſczi najpodwolniſcho k wjedženju dawam, ſo ſe ſawoſtajenſtwa knjeſa Ernſta Gliena kupjenu

pſchedawarnju kolonialnich tworow a ſpirituoſow, a roſpſchedawanje ßuchich droždžow

ſ dotalnej firmu

Ernſt Glien

na ßwoje ſlužbowanje na njepſchemĕnjene waſchnje dale powjedu.

S dwórliwej próſtwu, ſo by ßo mi tež dale derjemĕnjena podpjera doſtawała, poručam ßo

ſ počeſczowanjom

Guſtav Dutſchmann.

S tutym k wjedženju dawam, ſo wot **1. julija** jako rĕčnik ßamoſtatnje džĕłam.

Moja pißarnja je na **khežorſkej drózy 22,** telefon czißło 925.

Rĕčnik dr. Steude

Tunje draſtowe dny.

Džĕčzaze wobleczenja,

wołmjane, barchentowe a ſ płoczliwych tkaninow

po **1.—, 1.50, 2.—** mk atd.

Wjetſche holczaze wobleczenja,

ſdžĕła po pok płaczisnje.

Žonjaze koſtümy ſpodžiwnje tunjo,

bĕle wuſchiwane a matroſke

wobleczenja

něſchto ſaprójchene, khětro **niže płaczisny.**

Ernst Jenke

pſchi hlownym torhoſchczu 9.

Sſwjedžeń ſwonkowneho mißionſtwa

ßo ßwjeczi

wutoru 7. julija w Budyſchinku.

Popołdnju w 2 hodž. ßerbſka ßwjedženſka Boža ßłužba, prědar: knjes farar Rejda ſe Sprejiz, popołdnju w 4 hodž. němſka ßwjedženſka Boža ßłužba, prědar: knjes duchowny Rĕſbark ſ Dubina.

Wſchitkich pſchecželow ważneho ſkutka mißionſtwa mjes pohanami pſcheproſcha najwutrobniſcho

zyrkwinſke pródkſtejerſtwo.
Mrózak, farar.

Jeli ßebi nichtó

2. wudawk

ßerbſkeje biblije ſ lěta 1797 pſcheje, móže derje džeržany a do kože ſwjaſany exemplar pſcheſe mnje doſtacz.

K. A. Fiedler.

Sſylna kruwa

hnydom k wocželenju je na pſchedań w Mikocžizach czißło 12.

Młoda kruwa

rjana a ßylna, czornopißana, rańſchofriſiſkeje raßy, blisko k tſeczemu czelecžu, je na pſchedań w Bukojnje czißło 24 pola Hucžiny.

Wutrobny džak

naſchemu wyßokocželeſczenemu knjeſej fararjej Waktarjej ſa jeho kraßne na naſchim domowinſkim ßwjedženju we Łuſy džeržane prědowanje.

Wjele poßkucharjow.

Kuchańki, ſtwinſke a ßłužobne holzy, ulokowe holzy, hródžne džowki, holzy k ßwinjom, wotrocžkow, ßrĕnkow, rólnych pohonczow, wolažych a džĕlacželeſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózka khežorſkeje drohiczrijowni w knjeſu Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

(K temu czißłu pſchikoha.)

Pschiloha k czišłu 27 Serbskich Nowin.

Sobotu 4. julija 1914

Płaćišny rěsneho słotu na Draždźanskich słótnych wikach.

2. julija 1914.

Płaćišny po zentnarju a hriwnach.

Słótne druźiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	50—51	94—98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	44—48	86—90
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	38—42	80—84
4. žnadnje pizowane kóždeje starosty	31—37	69—78
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetšeje rěsneje hódnosće	47—50	88—93
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	41—45	82—86
3. starše, wukormjene keuwy a žnadnje wuwite młódše kruwy a jałojzy	37—49	76—79
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	32—36	72—76
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25—30	63—70
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetšeje rěsneje hódnosće	49—50	90—93
2. žrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	44—47	84—87
3. žnadnje pizowane	39—43	79—82
Cželata:		
1. najlěpše s mlokom uwukormjene abo najlěpše wot zyza	57—59	97—99
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	49—55	89—95
3. žnadnje wuwite wot zyza	41—45	82—85
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpšich raßow a jich skřiženjow w starobje hač do $1\frac{1}{4}$ lěta	42—43	54—55
2. mjaßne	41—42	53—54
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	39—40	52—53

Płaćišna žitow a produktow.

Žitowy bowos w Budyšinje:	W Budyšinje. 27. junija 1914 wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	W Lubiju 2. julija 1914 wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšeńca běła (50 kilogr.)	—	—	—	—	—	—	—	—
Pšeńca žołta (50 kilogr.)	—	—	—	—	9	50	10	20
Pšeńca nowa (50 kilogr.)	9	25	10	25	—	—	—	—
Rožla (50 kilogr.)	—	—	—	—	—	—	—	—
Rožla nowa (50 kilogr.)	7	75	8	80	8	20	8	70
Jećmjeń (50 kilogr.)	—	—	—	—	6	90	7	90
Wows (50 kilogr.)	6	75	8	10	7	50	8	—
Wows nowy (50 kilogr.)	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch (50 kilogr.)	11	—	20	—	18	—	20	—
Boka (50 kilogr.)	11	—	12	—	9	50	10	50
Jahły (50 kilogr.)	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka (50 kilogr.)	17	50	19	50	22	—	23	—
Bérny (50 kilogr.)	2	25	3	—	2	20	2	60
Butra 1 kilogr.	2	30	2	70	2	50	2	60
Pšeńcžna muka 50 kilogr.	11	—	19	50	15	50	19	50
Rjana muka 50 kilogr.	10	50	13	—	11	75	14	—
Ssyno 50 kilogr.	2	50	3	—	2	50	3	—
Ssłoma 100 kilogr.	3	25	3	50	3	—	3	60
Prožata 576 schtuk, schtuka	10	—	24	—	—	—	—	—
Pšeńcžne wotruby (50 kilogr.)	5	75	6	—	5	50	6	—
Rjane wotruby (50 kilogr.)	6	—	6	50	6	10	6	20
Pšeńcžny gris (50 kilogr.)	—	—	—	—	—	—	—	—
Rjany gris (50 kilogr.)	6	75	7	25	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 5 pj., schtuka 7 pj.

W Budyšinje płaćeše: kórz pšeńcžny (běła) po 170 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., žołta — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 14 hr. 20 np. hač 14 hr. 96 np., kórz rožki po 160 puntach 11 hr. 76 np. hač 12 hr. 24 np., nowa: 12 hr. — np. hač 12 hr. 32 np., kórz jećmjenja po 140 puntach: 10 hr. 85 np. hač 12 hr. 04 np.

Wiežne płaćišny w Kamjencu.

2. julija 1914.

Po 50 kilogr.: Rožla wot 8 hr. 50 np. hač 9 hr. — np., pšeńca wot 9 hr. 50 np. hač 10 hr. — np., jećmjeń wot — hr. — np. hač — hr. — np., wowß wot 7 hr. 25 np. hač 8 hr. 75 np., jahły wot — hr. — np. hač — hr. — np. hroch — hr. — np., ßyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. — np., bern. — hr. — np. hač 4 hr. — np., ßłoma (100 kilogr.) 3 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 30 np. hač 2 hr. 60 np., jeja (mandl) 1 hr. 10 np.

Wjedro w Londonje 3 julija: Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michałskej zyrkwi śmeje rano w 7 hodźinach farat Răda ßerbsku spowjednu wucžbu, $\frac{1}{2}$9 hodźin duchowny Tyschek ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Tydźeńske sastojńske dźěła śmeje duchowny Tyschek.

Wěrowani:

S druhich wošadow: Richard Fasold, hospod. pomoznik w Nowej Kročizy, s Bertu Rychtarjej w Brěsy. — Rudolf Klauß, měšćanski kubleŕ w Freiberku, s Lenu Zurez w Delnim Hunjowje.— August Pjetschik, dźěłaćeŕ we Lusku, s Marju Resu Pollenkez, dźěłaćerku, tam.

Křćeni:

W Michałskej zyrkwi: Ota Ernst, njemandź. ß. w Khelnje.

W katholskej zyrkwi: Marja Monika, Jurja Rjedy, pohonca w Budyschinje, dź. — Hedwiga Herta, Jurja Jähnichena, pißmilišćajerja w Budyschinje, dź. — Hendrich Jurij, njemandź. ß.

S druhich wošadow: Herman Waltaŕ, Jana Schewza, pohonca w Leschawje, ß. — August Richard, Jana Anguſta Wobsta, blidarja w Koblizach, ß. Richard Alfred, Maŕa Schimana, skatarja w Čerwjenych Noßlizach, ß. — Artur Marčin, Pawoła Marćina Jähny, žiwnoscerja w Nowej Wßy, ß. — Pawoł Marčin, Ernsta Augusta Kunata, žiwnoscerja w Rodezach, ß. — Jurij Maŕ, njemandź. ß. w Pomorzach. — Mor Ernst, njemandź. ß. w Krakezach. — Hana Selma, njemandź. dź. w Kumschizach. — Maŕ Herman, Pawoła Wylema Ssymanka, maschinskeho wjednika w Kubschizach, ß. — Herman Pawoł, Bjedr. Hermana Wićasa, žiwnoscerja w Pschiwčizach, ß. — Kurt Ota, Bjedricha Ernsta Kiestena, lěßneho dźěłaćerja a wobydlerja w Kißlizy, ß. — Hana Hilža, Jana Augusta Ssymanka, žiwnoscerja w Njechornju, dź. — Frida Emma, Hendricha Augusta Wukascha, dźěłaćerja we Worzynje.

Zemrjeli:

W Michałskej wošadźe: 17. junija: Khorla Domasch, dźěłaćeŕ s Motydła, † we wokrj. wust. na Židowje, 64 l. 10 m. 17 d.

W katholskej wošadźe: 28. junija: Madlena Zimmerez, ßłužobna holza w Budyschinje, 29 l. — Maŕ Kurt Sattler, schulek w Budyschinje, 14 l. — 2. julija: Khorla Schaf w Budyschinje, 1 l.

W druhich wošadach: Gustla swud. Filipowa rodź. Radzez w Přěčezach, njebo Bjedricha Filipa, kubleŕja w Lutyjezach, wudowa, 73 l. 6 m. 17 d. — Hanß, Jana Błažija, póstskeho póßelnika w Hodźiju, ß., 5 m. 4 d. — Jan August Schmidt, studnjeŕ we Wulkej Dubrawje, 46 l. 7 m. 26 d — Morwy narodź. ßyn žiwnoscerja Jana Bohuwěra Lipki w Khwaczizach. — Marta, Khorle Hermana Wjozki, wobydlerja w Pßowjach, dź., 1 m. 14 d. — Morwy narodź. ßyn Jana Khorle Ryčerka, kubleŕja w Ssowrjezach. — Morwy nar. ßyn žiwnoscerja Ernsta Bohuwěra Pětschki w Budyschinku. — Jan Dobroń w Hlinje, 5 d.

Zyrkwinske powjesče s Hodźija.

4. njedźelu po ßwj. Trojizy śmeje rano $\frac{1}{2}$7 hodź. duchowny Voigt němsku spowjednu wucžbu, $\frac{1}{2}$8 hodźin farat Kschižan němske a $\frac{3}{4}$9 hodźin ßerbske prědowanje. —

Zyrkwinske powjesče s Budestez.

4. njedźelu po ßwj. Trojizy śmeje rano w 7 hodźinach farat Domaschka ßerbsku spowjedź, dopoldnja we 8 hodźinach ßerbske a $\frac{1}{2}$10 hodźin němske prědowanje.

Schtwórtk popoldnju $\frac{1}{2}$4 hodźin śmeje kscheseźij. žónske towarstwo ßwoju schromadźiznu.

Schtwórtk wječor we 8 hodźinach śmeje kscheseźijanske towarstwo žónskeje młodosće schromadźiznu.

Lěčne wupschedawanje

lěčnych tkaninow

k blusam, wobleczenjam, koschlam, jakam atd.

po jara ponižnych płaćišnach.

Aug. Pawol Hilger

w Budyschinje na seminarskej dróhy 2.

Sobustaw rabatneho lutowanskeho towarstwa.

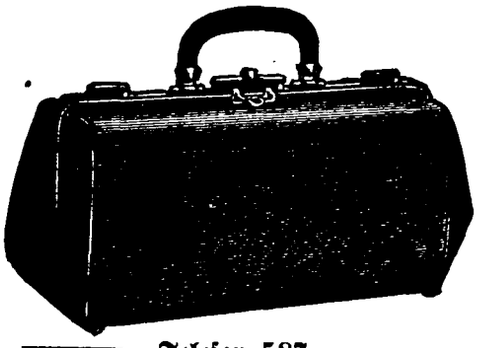

Telefon 587.

Kožane twory

kupuja ßo najlěpje w spezialnej pschedawarni kožanych tworow

Stajnje wulki wubjerk, krucze sprawne poßłuženje a tunje płaczisny sa

koffry, puczowanske tosche, neßeßäry, żonjaze tosche a paßy schulske tosche sa hólzow a holzy, schuleŕske mapy, pißanske, aktowe a hudźbne mapy, listownje a zigarowe tosche, portemoneje, ßlě, nakhribjetne měchi a gamasche atd. namakacze

w spezialnej pschedawarni

sa Offenbachske kožane twory

T. Alberta, mějeczela **Khorle Bahle,** ßedlarskeho mischtra

w Budyschinje, pschi lawskich hrjebjach 10.

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeczel: J. Hanekamp

Telefon 405. **w Budyschinje na ßukelnskej haßy 9.**

Meblowy etablissement

sa

nadobu w bydlanskich a spanskich stwach,

kaž tež

kuchinske a male meble

Dospołne wuhotowanje sa njewjesty

Najwjetschi wubjerk w Budyschinje,

Ssamna tapezěrarnja.

Hódne dźěło. Najtuńsche wobliczenje.

Pschichódne płaczenske wuměnjenja.

Sa kwaßne dary

porucza

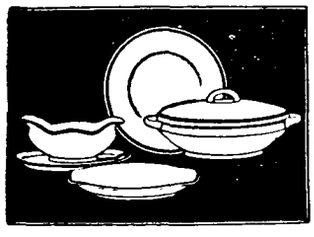

jědźne serwißy,

khofejowe serwißy

kaž tež wschě druhe wězy **k darjenju** s porzlina a kamjeniny.

Hermann Gläsel

pschi lawskich hrjebjach 4,

w Budyschinje w ßerbskim domje.

---

20 trjebanych jěsdnych kołow, 5 żonjazych kołow, 3 dźěczaze koła,

někotre s nich ßu skoro nowe,

ßu tunjo na pschedań pola

Schibaka

na Mužakowskej drósy 4.

Wulki skład **jěsdnych kołow,** woprawdźitych **Jankowych, Brennaborskich a Opelskich.**

Něhdźe 200 jěsdnych kołow na składźe.

Franz Marschner

cżaßnikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

swój skład **cżaßnikow** a **cżaßnikowych rjeczazow**

k dobroczinwemu wobkedźbowanju porucza

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczisny.

Wolijowe barby

wschěch snatych nuanßow, hnydom k barbjenju hotowe, derje a twjerdźe skhnyjaze,

moleŕske a murjeŕske barby, terpentinowy wolij (němski a franzowski), **lanowolijowy firniß,** jara derje a twjerdźe skhnyjaty, **jantarjowe laki, kopallaki, damarlaki, żelesowe laki, Kölnski klij** kaž tež **murjeŕski kalk, drobnu krydu, gyps, portlandski zement, najlěpschi karbolineum, barbiczę** wschěch druźin, **schablony** sa **molerjow** a **murjerjow**

porucza a ma pschezo na składźe po najtuńischich płaczisnach

Emil Měrsch, drogowe klamy

24 na kamjentnej haßy 24.

Kupne wuczinjenja,
hypothekske liseziny,
testamenty

wudźěluje

prawny bürow Kobana pschi zitnych wikach 4.

— Rěczu serbski. —

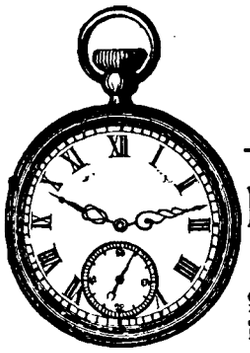

Czaßniki

ßo ſ rukowanjom derje a tunjo wuporjedźeja.

Bruno Ludwig, czaßnikaŕ
w Dornschnablu 16 po 2 skhod.

Na poßled 5 lět pola k. czaßnik. Marschnera dźěłał.

Najnowsche
wolmjanych mußelinow,
zefirow, ploczliwych tkaninow
w bohatym wubjerku porucza
M. Gottwald
pschi mjaßowym torhoschczu.

= Nowe wotewrjenje!! =

Subjaze praxis **K. Pehsa** w Budyschinje, na **bohatej haßy 10,** ſ nutskhodom na krótkej haßy.

Zuſe ſuby wſchěch ſyſtemow

Plomby kożdeje druziny.
— Suby ßo wustojnje wužahaju. —
Lahodny wobkhad. — Poměrne placziſny.
Hižo 10 lět ßamoſtatny.

Serbſke a němſke
ſchulſke biblije
teho runja
wěrowanſke biblije
ſ wulkim a drobnym pißmom ßu dostacz
we wudawarni
Serbskich Nowin.

Wloßy barbjazy czeßak
Sakońſzy ſchkitany. Njedoſczěhnjeny w trjebanju.
Barbi ſchědźiwe abo czerwjene wkoßy żołte abo czorne.
Sa njeſchkódnoſcz ßo rukuje. Sso lěta dołho trjebacz hodźi.
Scht. 3 hriwny na póſtſke dobracze.
R. Drechsel w Drazdźanach Nr. 6
Kurfürſtenſtraße.

Wußywny hroch a woku
porucza
Paul Schulze naßlědnik
na Hoſchiz haßy.

Błyſkowe jěſdne koła
ſnateje hódnoſcze
doſpołnje a ſ torpedowym ßkłobodnym běhom hižo po 68 mk.
Pneumatiki, lataŕnje a wſchón pſchißłuſchk
najlěpſcheje druziny po najtuniſchich placziſnach.
Wuporjedźenje wſchěch ſyſtemow
jěſdnych a motorſkich kołow.
Saniklowanje a emaillowanje najruczniſcho.
Błyſkowe pjerate ßyczowe matrazy,
kotrež ßo po měrje ſa kóżde kożo dźěłaju.

Thomaßez bratraj
w Budyschinje
na kamjeńtnej haßy 16. — Telefon 363.

Moje lětuſche

ſaiſonſke wupſchedawanje

budźe wot **ſrjedy 8. julija** hacź do **wutory 21. julija.**

Draſtne tkaniny — źidźane tkaniny
koſtüny — wobleczenja — blusy
koſtümſke ſukuje — ſpódnje ſukuje

Placźiſny ſu nimo měry ponižene.
Najlěpſcha ſkładnoſcź k ſaſtaranju
na puczowanje.

Sa czaß pſchedawanja
dawam na wſchě niz nasad ſtajene draſtne tkaniny 10%
na niz nasad ſtajenu żonjazu draſtu 20%

Jan Jurij Pahn

w Budyſchinje.

Spěwarſke,

ſerbſke a němſke,

jednorje hižo po 2 a 3 hr. a woßebnje do czelazeje kože ſwjaſane hižo po 6 hacź do 10 hr. ſu na pſchedań

we wudawarni Serb. Nowin.

„Na zykym czěle běch
ſ liſchawu
vokryty, kotraź mje ſ wěcznym ſwjerbjenjom w nozy a wo dnjo czwilowaſche. Sa lědma 2 niedźeli je **Zuckerowe patent. lěkarſke mydło** khoroſcź do zyka wotſtroniło. Tole mydło njeje 1.50 mk., ale 100 hriwnow hódne. Serżant M."

Kuſk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßylniſcha forma). K temu **Zuckoob kreme** (niz tucźnjaza a mila) 75 pj. a 2 mk. w **Budyſchinje** pola dr. **Roebera,** Germaniodrog., **Oty Eugerta, bratrow Měrſchez** naßlěd., **Strauch a Koldy.**

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Stwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsće, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjsčor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 28. **Sobotu 11. julija 1914.** **Lětnik 73.**

Khěžor Wylem

je ze zrjedu sazo na swuczenu mórsku jěsbu po norwegskim brjoshy puschcził. To ze jako swjeżelaze snamjo wobhladuje, so w tu khwilu wójnskeho stracha nje. Hdy by politiske podnjebjo pomróczene było, by khěžor nusowany był, ze mórskeje jěsby wostajicz. Sa měżaz ze khěžor sazo domoj wróczi.

Pschepytanje pschecziwo mordarjomaj trónskeho nazlědnika Franza Ferdinanda.

je dopokasako, so ze ju pódla Czabrinowicza a Prinzipa hischcze druhe wozoby do spschizahanstwa sapleczene. Hacz dotal je ze pódla nju hischcze 8 wozobow sajako, a to Grabes, Danilo, Ilicz, wuczeŕ Palavestra, nowinarjej Walasticz a Jesticz a studentaj Czubrulowicz a Spiricz. Bomby a pistolije ju spschizahanzy pjecza se Sserbije dostali. Awstriske knježerstwo budże teho dla zerbske knježerstwo napominacz, so by zobuwinikow w Sserbiji wuzlědzicz pomhało. Po namołwjenju awstriskeho knježerstwa je polizija zamo w Barlinje wobydlenja tamnischich zerbskich studentow pschepytała. Wjele czischczanych pizmow je polizija sebrała. S nich je shonika, so zerbszy studentojo zerbsko-zlowinskemu swjazkej „Jedinstwo" pschizkuscheja. Towarstwowe pschedzydstwo je ze na polizajstwo skasako. Pschezkyschenje je nekotre hodziny trało, po kotrymz ju studentow puschczili. Tola je ze jim pschikasako, so dyrbja nasajtra sazo na polizajstwo pschińcz. Se Sserajowskim nadpadom wěso zerbszy studentojo w Barlinje žaneho swiza nimaju.

Khorwatsko-zlowinska studowaza młodzina w Prazy

je ze pschecziwo pschesczěhanju Sserbow w Bozniji s pohorschenjom wobrocziło. W zwojej shromadzisnje je resoluziju pschijała, w kotrejz ze nadpady na njewinowate zerbske wobydlerstwo najwótrischo sazudzeja. Tele nadpady ju ze pjecza s podpjeru awstrisko-wuherskich sastojnikow stawake. Tajke skótnistwo móża ze pschecziwo bjesbrónitym ludzom jenoz pschi anarchiji skuczicz. Khorwatszy, zlowinszy a zerbszy studentojo ze jako stawy jeneho czěła czuja a hacz do posledniho wokomika solidarnje s njewinowacze pschesczěhanymi bratrami Sserbami steja.

W běhu sańdzeneho tydzenja ju ze w Dalmatiskej Sserbam njepschecelne demonstrazije wotměle, a to w Doze Castello, Ssuczuradzi, Ssini, Vecchio a Driniczi, pschi kotrychz ju zerbske khorhoje spalili.

Sserbski ministerstwowy pschedzyda Paschicz wo nadpadze na arzywójwodu Franza Ferdinanda.

Jenemu dopisowarjej madzarskich nowin „Az Est" je zerbski ministerstwowy pschedzyda Paschicz pschi rosrěczenju rjekł, so staj awstriskaj mkodostnaj wobkudnjenaj statnaj pschisikuschnikaj nadpad skuczikoj. Hdy budzische awstriska polizija kedzbliwosc zerbskeho knježerstwa na Czambrinowicza a Prinzipa hizo tehdy wobroczika, hdyz beschtaj wobaj w Belgradze, by jeju zerbska polizija w czasu jeju pschebywanja w Belgradze wobkedzbowała. To pak ze njeje stało, nawopak, hdyz je zerbske knježerstwo Czambrinowicza chzyko se Sserbije wupokasacz, je awstriski pósłanz w Belgradze jemu pomhał a jemu wobzwědczenje wustajił, so je ze jara derje sadzerzał. Tez powjesc, so je Sserbija wo pschihotach k nadpadej wjedzała, so je s czasom warnowała, ze na wernosc njesakožuje. Na wozobu trónskeho nazlědnika njejzu ze w Sserbiji zenj nadpady czinike. Trónski nazlědnik Franz Ferdinand bě w Sserbiji jara mało znaty. Na praschenje, hacz je Awstriska hizo pola zerbskeho knježerstwa někajke krocżele czinika, Paschicz wotmolwi, so ze to njeje stało, a doda: Jenoz jenu krocżel je Awstriska w swizowanju s attentatom czinika, wona je zebi wot naz sapiz mjenow khorwatskich studentow zadała, kotsiz zu ze s Pakrazskeho seminara wupokasali, dokelz zu tam njedawno studentski strajk nahotowali, a s dobom je zebi wschelake wuzwětlenje wo tychle studentach zadała, wozebje pak, hacz hischcze w Sserbiji pschebywaju a schto tam czinja, a hacz zu s nadpadnikomaj Czabrinowiczom a Prinzipom w někajkim sjednoczeństwje byli. Sserbija je s najwjetschej sdwórliwosczu a spěschnosczu zadanja Awstriskeje dopjelnika. Hinascha krocżel njeje ze w Sserbiji czinika. Na praschenje, na kajke stejischczo by ze Sserbija stajika, hdy by ze tajke sakrocżenje Awstriskeje stako, Paschicz wotmolwi: W tutym padze budze Sserbija wscho czinicz, schtoz by kózdy zivilisowany stat w tajkim padze czinił.

Prjedawscheho sekretara bołharskeho krala jako spiona sajeli.

Galizińska polizija je wulke wobhonjerstwo wuzlědźiła. Ssrjedz njeho něhduschi kabinetny sekretar bołharskeho krala, Rudolf Poljak, steji, kotremuz je pjecza dopokasane, so je dlěschi czaz sa Rusku swobhonjerjom był. Wón je pjecza pschi tym s bywschim pruskim ulanskim leutnantom Pawołom Grabsteinom wotkhadzał, kotrehoz je psched tydzenjom Winska polizija sajała. Poljaka zu na jenym kuble krala Ferdinanda we Wuherskej sajeli. Wón je zyn jeneho sastojnika bołharskeho krala. Wobaj staj pjecza s wojerskim attascheejom ruskeho póstanstwa w Barlinje, s wyschkom generalneho staba s Rosenawom listowakoj. — Dale zu w Czernowizach 18lětnu Leontinu Karpiukez sajeli. Wona bě ze w Bukowinje narodźika a bě psched 3 létami jako wothladarka dźěczi do Ruskeje wuczahnyła. Tam je pjecza ruskemu generalnemu stabej jako wobhonjerka służiła.

Ssuchoczina w franzowskim wójsku.

Dohladowarski lěkar franzowskeho wójska, Troussaint, je na Londonskim kongrezu sa powschitkownu strowotu, wosjewił, so 65 prozentow franzowskich wojakow mjenje abo bóle na zuchoczinu khori. Troussaint namjetuje, so bychu ze lohko khori, pola kotrychz je ze zuchoczina hakle sapoczała, wot napinazeje służby wozwobodzili.

Se sawjedzenjom tsilětneje służby je liczba khorych wojakow pschibywała. Teho dla zu wschelazy sapósłanzy, zamo czi, kotsiz zu sa tsilětnu służbu hłozowali, nětkole pschecziwo tsilětnej służbje. Mjes nimi je radikalny sapósłanz Amez. Wón namjetuje, létnje 40 000 dobrowólnikow najecz, kotsiz dyrbja ze swjasacz, pjecz lět służicz. Sa to dyrbja wjetschu msdu a po wuzkuzenju 2500 frankow myta dostacz. Na tajke waschnje by wójnskemu ministrej mózno było, druhe muzstwa hizo sa 24 měżazow puschczicz.

Sajecze dweju ruskeju anarchistow w Franzowskej.

Njedzelu zu na drósy pola Pontoisa dweju muzow sajeli, kotrajz pschi zebi dwě wulkej sawalenej bombje njeżeschtej. Wonaj staj pjecza dwaj ruskaj anarchistaj, a ani złowczka franzowski njerěczeschtaj. S pomozu jeneho tołmacza wot nju shonichu, so wot někotreho czaza w Parisu bydlitaj a so staj s bombomaj zara moricz chzyłoj, hdy by nasymu do Parisa pschischoł. S dwěmaj pistolijomaj, kotrejz pola nju namakachu, stej zara nadpadnywschi ze moricz chzyłoj. Fantastiszy klinczaze powjedanje zuseju sda ze poliziji wěrne bycz. Wonaj staj s wjele anarchistiskimi wozobami w Parisu wobkhadzakoj.

Wójnske brónjenje Ruskeje.

Hdyz běchu ze Němska, Awstriska a Franzowska rosżudźike, zwoje wójska powjetschicz, mějesche ze Ruska do spěcha, jich pschi-

klad sčěhowacź. Ruskej pak njebě trjeba, liczbu rekrutow wo tyßazy powyschicź, ale jenoź ßwojich wußkuženych wojakow psches symu we wójsku wobkhowacź. Schto je s tym doßahnyła, „Bursowe powjesćze“ wuliczuja. Wulki program wójnskeho ministra Ssuchomlinowa je Ruskej hobrske wójsko stworił. Němske wójsko ma w měrje po nowym sakonju s lěta 1913 sa dwě lěcze liczbu 784,000 muži doßahnycź. Awstriske wójsko směje po powjetschenju w měrje 460,000 muži, a italske wójsko 300,000 muži. Do hromady směja trojoswjatkowe wójsko w měrje w lěcze 1917 něschto psches 1,500,000 muži, wo 104,000 muži mjenje dyżli Ruska w lěczu. W symje pak ruske wójska teź hischcze japanske wójsko (250,000), turkowske (220,000) a schwedske (78,000) pschesczěhnje. Tele 6 móznoscźow ma w měrje jenoź 200,000 muži, mjes tym so ma Ruska w symje 2,116,000 muži. W lěczu je potom ruske wójsko saßo ßlabsche. Wußkuženi wojazy ßo jeno tak dołho we wójsku dźerża, doniż njejßu rekrutojo wuwuczeni.

W tu khwiln je Ruska saßo ras ßwoje wójsko na pruhu mobilisowała, 650,009 krajnych wobornikow a reserwistow je ßo na schěsćź njedźel k swuczowanjam pod khorhoj swołało. Dźiwajo pak na nowsche podawki w Boßniji a na s nowa nastawazu napjatoscź mjes Awstriskej a Sserbiju, ßo swuczowanja swołanych krajnych wobornikow a reserwistow hacź do 1. okrobra podlěscha. Ruska chze na wschě pady hotowa bycź, hdy by Awstriska chzyła ßwoju móz na Balkanje rosschěricź.

Postupanje sběžkarskich Grichow w pokodnischej Albanskej.

Schmatanzy w Albanskej wužiju ßu Grichojo w pokodnischej Albanskej s nowa postanyli. Albanskich sbiwschi ßu woni město Korizu dobyli, kotruž běchu pschi prjedawschim sběžku podarmo woblehnyli. Wulkomozy, kotreź ßu po nuczenju Awstriskeje Albansku sakoźili, maja s tutym ßwojim dźěsczom bolosczow stajne staroscze. Prjedy abo posdźischo pokodnischa Albanska tola Grichiskej pschipadnje.

Revoluzija w Albanskej.

Wobstejnoscze ßo sa wjerćha Wilhelma dźeń a bóle pohubjenscheja. Nětko ßu ßo teź albanszy nationalistojo, kotsiź běchu hacź dotal jeho najtwjerdscha sepjera, wot njeho wotrjekli. Tucźi nimaju k njemu wjazy żaneho dowěrjenja. Rěcza wo nim jako wo „żiwym cźěle“. Malißorojo. kotsiź ßu k sakitanju wjerćha do Dracza pschischli, ßo tam po nozach do twarjenjow łamaju a kradnu. Knjeżerstwowi żandarmojo wjazy njepoßłuchaju. Woni hižo se sběžkarjemi dźerża. Nětkotsi Malißorojo nětkotrych żandarmow w rosrěczenju se sběžkarjemi nadeńdźechu. Jedyn se żandarmow praji, so njeje żenje sběžkarjam njepschecźelszy smyßleny był a so jich jako ßwojich bratrow wobhladuje. Hdyż dyrbjachu Malißorojo póndźelu na wotměnjenje strażowarjow cźakacź, woni naßypy wopuschcźichu a je njesakitane wostajichu. Sběžkarjo mohli ßo s łohkej prózu Dracza smozowacź. Tola woni radscho psched městom wostawaju, dokelź bychu jich kanony awstriskich wójnskich łódźow, psched Draczom stejazych, tola bórsy s města wuhnake.

Wjerch Wilhelm a jeho mandźelska spósnawaatj, so je jeju stejischczo bjesnadźijne. Wjerchowa mandźelska je ßo pjecza se ßwojimaj dźěsczomaj na parnu łódź podała a do Rumunskeje jědże. Dokelź je rumunski kral jejneho mandźelskeho sa albanski trón namjetował, chze jeho proßycź, so by wjerchej Wilhelmej někokre tyßazy muži do Dracza na pomoz pschecźiwo sběžkarjam póßłał. Mjes tym ßu někotre cźrjódki dobrowólnikow s Wina a 48 rumunskich dobrowólnikow s dwěmaj offizěromaj do Dracza pschijěle.

Prenk Bib Doda je se ßwojeho rubjeżneho cźaha se 100 mużemi do Dracza pschischoł. Wón ßebi k najimanju noweho wójska 100000 frankow żada. Te jemu wjerch Wilhelm njemóże dacź, dokelź ßu wschě kaßy prósdne. To je Biba Dodu rosmjerjako. Wón hižo sa wróczenje wuhnateho Essada pasche dźěła, kotryż je po jeho měnjenju jenicźki cźłowjek, kotryż mohł nětcźischu anarchiju w Albanskej potłóczicź.

Wójna w Mexiku.

Wójsko presidenta Huerty je nowe porażenje poczerpiło. Po 36-hodźinskim wojowanju psched Guadalajeru je sběžkarski general Obregon knjeżerstwowe wójsko sbił. Huerta ßo pjecza na cźěkanje hotuje. Sswoje samożenje je wón hižo do Europy póßłał. — Sběžkarskeho generala Villu je pjecza jena żona satsělika.

Pěskowy Handrij.

(Pokraczowanje.)

Nasyma bě pschischła. Liscze żołtnjesche, cźerwjenjesche a padasche. Rano hižo mrós hona pschikrywasche, ptaczki cźahachu preczku do zusych krajow. — Ssněh pschińdże a nowe lěto ßo pschibliżi.

Jan Hornczeŕ njedasche ßo hnucź, ani żonine próstwy ani dźowżyne ßylsy niczo njesamochu. Hana dyrbjesche ßebi Wotruboweho ßyna bracź. Přenju njedźelu po nowym lěcze mějesche ßo přeni ras pschipowjedacź. Hana ßo srudna do ßwojeho woßuda poda. Wona jenoź Jakuba se ßwěrnej wutrobu lubowasche a teź Jakub ju runje tak lubowasche. A tola njedyrbjeschtaj ßwojej bycź. Jakub wopuschcźi Hornczerjez dom a dwór, wón njemóżesche psches wutrobu pschenjescź, kak Hana srudnje na njeho hladasche; s hłuboko ranjenej wutrobu ßo wón dźělesche.

Handrij pak, tutón cźeschcźomny starz, jeho troschtowasche. Schtoż rěczeżesche, wukhadżesche se ßwěrneje wutroby. Wón Jakubej rosestajesche, so ßu teź psched nim hižo drusy to scźerpnje njeßli; wón sadwělowazeho na to pokasowasche, kak je ßam woßamoczeny a khudobnje żiwy a so bě ßebi to dobrowólnje wuswolił, hdyż běchu wschě jeho najrjeńsche nadżije njedopjelnjene wostałe. To Jakubej derje cźinjesche.

Ale Jakub do teho pschińdże, so bě ßo stary muż pscheměnił. Wón bě ßebi dał ßwoju stwu porjedźicź, wupyschicź, a tola ßo sdasche, so ßo jemu wó jstwje njelubi. Husto ju wopuschcźiwschi po żyłych hodźinach wokoło khodżesche.

To bě dźeń do Hanineho pschipowjedanja. Jakub bě runje wot Handrija woteschoł. Handrij ßebi s kólnje motyku, kopacź a druhi grat pschinjeße. Runje chżysche s durjemi wuńcź, tu saßłyscha stupy, kiż we domskim po skhodże horje dźěchu.

Handrij wostaji grat stejo a dźěsche hnydom do domskeho. Hdyż dó jstwu sastupi, stejesche Hornczeŕ psched nim, kiż na njeho njelubosnje hladasche.

„Ty ßy mi rjanu wěz sehrał“, Hornczeŕ hnydom na starza sawoła.

„Ja tebi?“ Handrij směromnje wotmolwi, ale trochu pschekwapjeny. —

„Zyła wjeß wě, so ßym tebi dołżny“, Hornczeŕ hněwnje wupraßny, „hižo dlěschi cźaß ßo tak powjeda a ßo s wjetscha hischcze wjazy pschidawa. Powjedaja wo dźeßacź, dwazeczi, haj stocźi, ty-ßazach, kotreź ßy ty mi pjecza požcził.“

„Dźiwni ludźo!“ Handrij bórbotasche, „wumyßlenje — a wyschki je elefant nastał.“

„Mój ßmój ßebi tola“, Hornczeŕ pokracźowasche, „jedyn druhemu ßlubiłoj, wo tej wězy mjelczecź. Cźehodła ßy ßwoje ßkowo ßłamał?“

„Hladaj“, Handrij snapschecźiwi, „ja ßym stary, hižo jutsje mózu na marach stacź; teho dla mějach sa dobre, ßwojemu ßotsinemu ßynej, Jakubej, prajicź, kak ßo s tej wězu ma. To mi njemóżesch sa sło měcź, so ßym ßo wo to s cźaßom postarał.“

„Postarał, aha“, Hornczeŕ hanjo sawoła, „ty ßebi myßlisch, so ja po twojej ßmjercźi pjenjesy sapřeju.“

„Ně, teho ßo njeßym ßamo nětko nadźał“, Handrij snapschecźiwi, hdyż ßy mi do woczow prajił, so budże to jeno na tebi ßamym, hacź chzesch wupłacźicź abo niz. Ty ßo na to powołasche, so ja żaneho dopokasa nimam.“

„Tak ja to njeßym měnił“, bur rjekny, „wo pjenjesy tebje njeßym chzył sjebacź.“

„Na twojej sprawnoscźi dwělował njeßym, wschako ßebi teź ani twojeho podpißma njeżadach“, Handrij rjekny.

„Potom pak ßy tola Jakubej wupowjedał, so by ßo na mni wjecził“, Hornczeŕ rjekny, dokelź ßym Hanu, ßwoju dźowku, druhemu dał.“

Pěskowy Handrij na Hornczerja krucze hladasche; w jeho wóczku bě cźichi porok. „Ja ßym Jakubej krucze pschikasał, so dyrbi mjelczecź“, Handrij snapschecźiwi, „ale wobżaruju, so njeje ßkowo dźerżał.“

„Wój staj mje s tym chzyłoj mjersacź“, Hornczeŕ rjekny, „ludźo praja, so ßym ja hordy, wěso rady njeßkyschu, so ßym tebi dołżny.“

„Nětkole je tebje hańba, mój dołżnik bycź“, Handrij snapschecźiwi, „ale moja pomoz w nusy bě tebi witana, ale s Wotrubu, ßwojim prjedyschim ßobuhracźkom, do pschecźelstwa pschińcź, to tebje hańba njeje.“

„Mjelcź wo tym, schtoż je nimo!“ Hornczeŕ sawoła.

„Nó“, pěskowy Handrij rjekny, „derje je, so sańdżene wězy mjelcża. Ale to czi radżu, Hornczerjo, so ßwoju dźowku Hanu njeby

do tamneho domu dał. Twoja cześć móże zyle kónz wsacź. Wjazy njemóżu prajicź, ale poßkuchaj na moje warnowanje."

S tymi ßkowami ßo Handrij saßo gratu pschimasche a nastaji ßo do pěskoweje jamy.

„Schto dha masch ty myßle cźinicź?" bur dźiwajo ßo wopraścha.

„Do pěskoweje jamy du", Handrij wotmolwi.

„Dha jeno dźi, hdyż ßo ßwojeho swuczeneho dźěła wostajicź njemóżeśch", Hornczeŕ rjekny.

W tym wokomiku dachu ßo zuse hłoßy na dworje saßłyschecź. Durje ßo wotamknychu, poliziśtojo sastupichu, ſ nimi wjeßny scholta a druſy muźźy ſe wßy.

Handrij na pschikhadźazych njeręczo a sprostnjeny wudźeraſche; potom ßo wrócźiwschi ßwój grat k scźenje sestaja.

„W mjenje sakonja mam poruczność, waß sajecź", prěni poliziśt rjekny, pschimny Handrija a wuspina jeho na rukomaj. Na to ßo teź k Hornczerjej wobrocźi a rjekny: „Teź wy ßobu pójdźecźe!"

„To je mylenje!" bur blědujo sawoła a cźinjeſche, jako by ßo chzył stajecź.

„Njewobarajcźe ßo!" poliziśt hrozo rjekny.

„Ale schto dha ßym ja skucził, so chzecźe mje sajecź?" Hornczeŕ sawoła.

„My mamy ßwoju pschikasnju wuwjescź, wobaranje je podarmo", poliziśt rjekny.

Handrija a Hornczerja wotwjedźechu; prjedy pak běchu dom dokkadnje pschepytali. Jako podhladne wězy namakachu ßo kaschcźik ſe skotym cźaßnikom, pjerschcźeń a źidźana móscheń. Wschitzy pak ßo dźiwachu, hdyż krótki nóż ſe ſersawej brjeńtwu namakachu, kiż sa hrjadu w komorje tcźeſche.

* * *

We wßy a w měscźe ßo dźiwachu a rěkaſche, so staj wobaj na ſrěczenje shromadnje mordarſtwo wobeschkoj.

Najprjódzy Hornczerja pscheßłyschowachu. Ssudnik ßo jeho praſcheſche, hacź je wón Handrijej Stybje, kiż ßo wschědnje pěskowy Handrij mjenuje, schto dołżny.

Hornczeŕ bě po sdaczu tajkeho praschenja ßo nadźał, ale wón njebě hischcźe zyle do cźista pschischoł, schto by na to wotmolwił. Najprjódzy ßebi někotre wokomiki pscheklađźeſche, potom to prějeſche. Ale ßudnik jemu dopokasa, so je Handrijej pjenjesy dołżny a jemu teź rjekny, kelko to je. Khwilu prějo Hornczeŕ ſtónczńje pschida, schtoż ßo wobkruczeſche. Nětkole wobschěrnje powjedaſche, kak je wot Handrija tute pjenjesy dostał.

„Ja dźěch", wón powjedaſche, „junu won na pěskowu horu. Runje bě Styba ßebi karu naßypak a chzyſche wotjecź. Wón ſe mnu pocza krucźe rěcźecź: „Ty na to waschnje, każ ty nětkole cźinisch, sahinjesch", mi ſjawnje do wocźi rjekny.

To mi do hłowy sajědźe. Styba ßo prózowaſche, mój hněw směrowacź a rjekny, so chze mi pomhacź. Ja ßo ſ hłoßom saßmjach; ſ wotkal chzył wón ßrědkow měcź, so mohł mi pomhacź?

„Pschekładź ßebi to a jutſje pschińdź ke mni do jſtwy", wón ſ krótka rjekny, sosběże ßwoju karu a wotjědźe.

Mi bě to zyle dźiwno. S wcźipnoscźu pak tam nasajtra wjecźor, hdyż ßo cźmiſche, tola dźěch. Hdyż běch do jſtwy saſtupił, mi Handrij kasaſche, ßo ßydnycź. Potom wón durje samknu.

„Nětkole ßmój ßamoj", Handrij rjekny, „budź směrom a poßłuchaj na mnje . ."

Hornczeŕ ßo wotmjelcźa, wón nochzyſche dale rěcźecź; ßudnik jeho napominaſche, dale powjedacź.

„Chzu wam to wusnacź, schtoż je mi prajił", Hornczeŕ snapschecźiwi. „Styba mi zyle moje źiwjenje psched wocźi stajeſche a rjekny, so je najwjetschi cźaß, so ßo nakasam. Wón krucźe rěcźeſche, to żenje njesabudu. Skónczńje dyrbjach jemu ßlubicź, so ßo żenje wjazy khartow njedótknu. Ja jemu to ßlubich a ßym ßwoje ßlubjenje dźeržał.

Na to pěskowy Handrij khamor wotamknu a praji: „Nětkole ty teź pjenjesy dostanjeſch!" Wón ſ khamora rjany bruny, ſe ßlěborom wubity kaschcźik wuwsa a staji jón pschedemnu na blido. Hdyż bě wěko wotewrił, blyschcźeſche ßo w nim wschitko ſe skotom. Pschi pjenjesach leżeſche teź wulki pjerschcźeń, jedyn skoty cźaßnik a źidźana pjenjeżna móscheń. Skotaki, lute ßame franzowſke, wón mi da; to bě po naschich pjenjesach wscho hromadźe scheśćź tyßaz toleŕ; cźaßnik, pjerschcźeń a móscheń pěskowy Handrij saßo do kaschcźika położi a do khamora samknu."

„Njejſcźe dha ßo wy wopraścheli", ßudnik rjekny, „ſ wotkal Styba te pjenjesy ma?"

„To wschak", Hornczeŕ wotmolwi, „ale wón mi wusnał njeje. Wón jenoż ßo rocźeſche, so ma te pjenjesy na ſprawne waschnje; móże bycź, so je je namkał."

„Hdże?" ßudnik ßo wopraścha.

„Ja ßebi myßlu, w pěskowej jamje", Hornczeŕ wotmolwi, „ale hdyż junu tuto měnjenje wuprajich, wón wo tym nihdy niczo ßłyschecź nochzyſche. Duż to żenje shonił njeißym."

Pschi tutym wuprajenju Hornczeŕ wosta.

Ssudnik nětkole Hornczerja wotpuschczi a dasche ßebi pěskoweho Handrija pschedwjesć. Tón hnydom pschida, so je scheśćź tyßaz toleŕ měk, kiż je Hornczerjej pożcził.

Ssudnik nětko krucźe do Handrija rěcźeſche, a rjekny, so, jeli so wón doscź jaßnje njepraji, ſ wotlal te pjenjesy ma, ßo pscheczźiwo njemu mordarſtwa dla sakrocźi, kotreż bě ßo blisko pěskoweje jamy na ſkótnym wikowarju wobeschko.

„Nó potajkim", pěskowy Handrij rjekny, „tón krócź tak njewoteńdu. Duż chzu wam prajicź, kak ßo ſ tymi pjenjesami ma. Ja ßym te skotaki we ßwojej pěskowej jamje namkał, runje dwě njedźeli prjedy, hacź je Hornczerjej dach."

„Namkali potajkim?"

„Haj. Ssym ßebi hłowu łamał, ale na to njepschińdźech, schtoż najbliżscho leżeſche. Najſkerje ßu ßo tam we wójnje sahrjebake a ßu drje franzowſkemu wyschkej ßkuſchake."

„Czehodla to?"

„Dokelż běchu to lute franzowſke skotaki; teź bě pjerschcźeń a móscheń pódla. Pjenjesy běchu w selenej móschni, wschitko hromadźe w kaschcźiku ſ bruneho drjewa, kiż bě ſe ßlěborom wubity."

(Skónczenje pschichodnje.)

Ze Serbow.

S Budyschina. Maczica Sserbska lětßa na Michała w Budyschinje wjetschi ſpěwny ßwjedźeń pschihotuje. Sarjadnistwo ma wotpohlad, pschi tutej składnoscźi jednore ludowe spěwy poskicźicź, a to we wschelakorych wołebitoscźach. Duż smějemy pschileżnoscź, na pschichodnym ßerbſkim konzercźe nascheho luda hudźbne wumjeńſtwo wjazyſtronischzy sesnacź. Narodna cześć żada pak ßebi, so tajki wotpohlad njeſpěchujemy jenoż ſ tym, so ßlubimy, konzert ßobu wopytacź. Njech tola teź wschitzy, kotsiż móża khmanje spěwacź, ßobu na spěwanje pschińdu! Wołebje proßymy pschedstejicźerjow naschich towarſtwow, so bychu ßwojich hudźbnych wumjeńzow k tomu namołwjecź chzyli abo jich adreßy pak pola k. zyrkwineho wucźerja Njeczki w Budyschinje, pak w „Sserbſkej khołejownі" wosjewili.

Pschichodnu ßobotu ßo ſ wucźenjom sapocźnje, a to w ſali „Sserbſkeho Domu" popołdnju po 2 hodź.

Druſy, kotrymż cźaß popołdnju ßo njehodźi, śmeja wot 11. augusta ßem kóżdu wutoru wjecźor 1/4 9 hodźin pschileżnoscź k nawuknjenju postajenych khorow.

S Budyschina. Mostowe zło pschi kronprynzſkim mosczе pschemało wunoschuje. Teho dla je ßo měschczańska rada rosßudźiła, zło hacź do 11 hodźin wjecźor bracź. Hacź dotal bě hižo wot 10 hodźin wjecźor hacź do 5 hodźin rano jěſdźenje po mosczе darmo. Tutón darmotny cźaß ßo wo jenu hodźinu pschikrótschi.

— Sa nowotwar pschekupſkeje schule, kotraż ßo na městnje krala Bjedricha Augusta natwari, ßu měschczańszy saſtupjerjo 337 600 hriwnow pschiſwolili.

— (Woheń na Budyſkim tſělniku.) Hdyż sańdźenu wutoru rano 1/2 4 hodźin ßo poßledni wopytarjo Budyſkeho měschczańskeho tſělenja domoj wrócźichu, płomjenja ſ tſělźkeho stana schwihachu. Stanowy korczmaŕ k. Beck bě runje lehnycź schoł a wußnył, a budźiſche ßnadź ßo cźeźko wopalił, hdy budźiſche jeho jeho mandźelſka njewubudźiła. Płomjenja hižo wokolo njeho ßapachu. Hacź runje wohnjowi wobornizy, kotsiż cźaß měschczańskeho tſělenja we każeŕnſkej wěźi pschenozuja, hnydom na pomoz pschiběżachu, ßo zyły stan se wschej tſělſkej nadobu, wobrasami a debjenkami spali. Jenoż ßame żerdźe sbytne wostachu. Herzam ßu płomjenja sa 80 hriwnow notow a jedyn bubon sniczile. Stan je w lěcźe 1859 měschczańska garda natwariła. Wutoru popołdnja hižo nowy stan postajichu, tak so móżachu hižo wjecźor w nim saßo korczmaricź.

— (Dźěcźo ßo pschejěło.) Pjatk popołdnju je na Schäfferſkej drósy jedyn mlokowy sapschah ſ Hornjeho Hunjowa jene tſilětne ſ boka drohi hrajkaze dźěcźo pschejěł a tak cźeźko franił, se ßu dźěcźo do hojerńje donjescź dyrbjeli. Holza je pjecźa na wosu ßedźo nowiny cźitaka a njeje teho dla konja kedźbu měcź mohła.

— (Konkurs.) Nad samoženjom samkarſkeho mischtra J. K.

Paulinusa w Budyschinje na hornczerskej drósy je žo konkurs wotewrił. Sa konkursneho sarjadnika žu rěčnika Lehmanna w Budyschinje pomjenowali.

S Budyschina. (Spjeczenza Budyskeje dyrbjenskeje wohnjoweje wobory.) Hdyž žo sańdženu wutoru wjeczor mužstwa tudomneje dyrbjenskeje a dobrowólneje Weigangez fabrikskeje wohnjoweje wobory na Hoschiz haždy swuczowachu, žo do žylneho deschza da. Mužstwa dyrbjenskeje wobory se žykawow pod žuche czeknychu. Na napominanja wjednikow, so bychu žo k žykawam wróczili, nichtó njekedžbowasche. Na to wjednizy policistow sawołachu, kotsiž mužstwam dyrbjenskeje wohnjoweje wobory s khostanjom hrožachu, hdy bychu žo k žykawam njewróczili. Tola tež tuto napominanje njeskutkowasche. Spjeczliwych wobornikow teho dla napiżachu; woni žo najskerje po disziplinarnym puczu pokhostaju.

Sswětowe žně. Wjedro poždnich njedžel je žitam w Europje howiko a jich wunoschk pschisporiko. We Wuherskej žu žo žně hižo pched dwěmaj njedželomaj sapoczake. Wone žu lěpsche, hacz je žo woczakowako. Wunoschk budže dobry žrěni. Runje tak budža tež žně w druhej pokojzy Awstriskeje, w Pschedlitawskej, spokojaze, wone njebudža wjele mjeńsche dyžli lońsche. Kukuriza (majž) w zykej Wuherskej wubjernje steji; stwjelza žu wyžoke a žylne narostke. Deschcze, kotrež žebi sa jejne dalsche wuwicze pschejachu, žu žo mjes tym naschle. Tež w Němskej žo w tu khwilu dobre žrěnje žně woczakuja. Nawopak žebi w Franzowskej mjeńschi wunoschk žnjow lubja, tak so budže Franzowska rožku a pscheńzu s wukraja pschikupowacz. Runje tak budže Italska na žylnischi pschiwos wukrajneho žita pokasana. W Rumunskej žu žně dobre. Wo wunoschku ruskich žitowych žnjow njeje hischcze žaneje wěstoscze. Nasymske žito tež tam dobry wunoschk lubi. Tola w Ruskej bóle wunoschk nalětneho žita do wahi pada. Płaczisny ruskeho žita troschku spaduja. Na nje wulkotne žně w sjenoczenych statach poknózneje Ameriki tkócza. Wone hischcze pjecza lońsche se žwojim wunoschkom pschetrjecha.

Se Židowa. Tudomny parny rěsak mjes Czemjerzami a Czichońzami, s boka Makowjelkowskeje drohi, pod firmu: Budyska drjewowa industrija, towarstwo s wobmjesowanym rukowanjom na Židowje a Budyschinje, sažo dźěłacz sapoczinje. Sakładny kapital 30000 hriwnow wuczinja. Wobkhod powjedžetaj twarski mischtr Jan August Winkler w Budyschinje a pschekupz August Khorla Ernst Höckendorf na Židowje.

Se Sahorja. Ssrjedu rano wokoło 3 hodźin je žo wulka maživna brózeń kublerja a gmejnskeho pschedstejiczerja Rietschela do czista wotpalika. W tym žamym czažu s kólnje kublerja Königa woheń wuńdże. Mjes woběmaj wopalnischczomaj žu tři khěže a pódlanske twarjenja, kotrymž wulki strach hrožesche, dokelž žylny wětr dujesche. Wohnjowym woboram maja žo džakowacz, so je žo wjeż wulkeho wohnja sminyła. Prěnje myto je Hajniczanska fabriska a druhe Roswodeczanska dobrowólna wohnjowa wobora dostaka. Woheń je žo se stóstnischej ruku sakožił, tola žo hischcze njeje poradźiło, sapalerja wužlědźicz.

S Budyschinka. Tu žo žwjeczesche 7. julija žwjedżeń swonkowneho mišionstwa. To běsche woprawdźity žwjedżeń. Sswjata radoscz wyskasche po zykej wožadże. Młodźina, wojerske towarstwo a wohnjowa wobora žo s khorhojemi do czaha sestupachu, wjele hoscži se žužodnych wožadow pschikhwata, nahladna liczba kk. duchownych žo nańdże. Pyschny Boži dom běsche na woběmaj kemschenjomaj polny nutrnych poślucharjow, kotsiž jako jeho najrjeńscha, živa pycha wožrjedź nusneho dźěła žynowych žnjow žebi wsacz njedachu, w duchu žo dowjescz dacz na žnjowe polo tam wonkach w póhanskim kraju. Na žerbskim kemschenju prědowasche knjes Räda, farar we Schprejzach; po Fil. 4, 6 wón nam wukładowasche, kotre staroscze ma žwjate mišionstwo a kak możemy tute staroscze pschewinycz, mjenujzy psches džakowanje a a modlitwu. Na němskim prědowasche knjes farar Rěsbark s Dubina pola Draždžan, žyn prjedawscheho Budyschinskeho fararja; po Mat. 28, 18—20 wón nam rosestaja, kak teho knjesa Jesužowa poślednja wola nas wucži, schtó žu czi mišionszy džěłacžerjo, schto je tón mišionski nadawk a schto je tón mišionski wuspěch. Woběmaj k. prědarjomaj žlusch sa jeju žiwe, wutroby hnujaze žłowa najhorzyschi džak wschitkich kemscherjow. Sawodnu wokatarnu žłužbu džerżesche na žerbskim k. farar Matek-Bartski, na němskim k. primarius Häbler s Budyschina. Na kónzu wobeju kemschenjow k. farar Mrosak-Hrodźschczanski s rjanymi žłowami naž dopomni, kak nusne je žwjate mišionstwo sa schescżanow, dokelž maju duchownej nusy póhanow wotpomhacz, a sa póhanow, so bychu jako schescżijenjo pod schižom sbóžnje wumrjecz móhli; wón dale dopomni na to, kajke žohnowanje je nasche žerbske mišionske towarstwo wužywało sa prěnje 50 lět žwojeho wobstacza. Kollekty žo nasběra 343 hr., schtož je wjele sa tule nimale najmjeńschu mjes žerbskimi wožadami, kiž liczi něschto psches schtyri sta duschow! Bóh sdźerż jeje wutrobu a ruku wotewrjenu sa žwjate mišionstwo.

K—n.

S Wósborka. Dejmantny kwaž sańdženy schtwórtk tudomnaj Knotez mandželstaj žwjeczeschtaj. Knot je 82 lět stary, jeho mandželska 80 lět. Wobaj staj hischcze czilaj a czerstwaj.

S Luha. K tydženja wocżischczanej rosprawje wo Luhowskim domowinskim žwjedżenju ma žo hischcze dodacz, so je Njeżwaczidliste wojerske towarstwo naschej schuli drohotny kralowy wobras dariło. Sa tšelenje doroscženych do ptaka bě něhduschi wuczomz Luhowskeje schule k. K. Kummer w Frankfurcze nad Mainom, rjany wukhodźowanski kij s ebenoweho drjewa se žlěbornym pschimadłom jako dar póžłak. Tole myto je k. molerski mischtr Krawz s Luha, kotryž je nowy džiwadłowy sawěschk k naschemu žwjedżenjej s Luhowskim wjeżnym wobrasom darmo molowak, dobył.

S Hornjeho Wujesda. Budyske ratarske wokrjeżne towarstwo je schtwórtk 2. julija skótnu wobhladańzu s mytowanjom se statnych žrědkow wotměło. Na wobhladańzy bě žo něhdże 250 skoczatow wustajiło. Wschě howjada czornopižanym nizinskim raždam pschižłuschachu a běchu s najwjetscheho dźěła we Lužizy plahowane. Wustajeny skót žadanjam dospołnje wotpowjedasche; tež privatni plahowarjo běchu s nadobnymi bykami pschischli, kotrež spósnacz dachu, so prózowanja sakskeho hornjołužiskeho ratarskeho wokrjeżneho towarstwa njejżu bjes wuspěcha wostałe. Krowy mózachu žo s dźěła s wukrajnymi s wuspěchom měricz. Pschi krażnym wjedrje bě žo něhdże 800 wopytarjow sešło. Pschiprawjenske dźěła bě skótplahowanski inspektor Dietrich wuwjedł; wón tež pschiwjedżenje a pschedwjedżenje skoczatow wodźesche.

Hdyž bě žo skót wożudźił, městopschedsyda, ratarski radżiczel Reichel, wustajerjow a wopytarjow powita a žwoje wjeżele nad tym wupraji, so tale wobhladańza pornjo tej psched 8 létami wjele wjazy wurunanoscze pokasuje. Kralowske knježerstwo žo prózuje plahowanje skota podpjeracz a je k mytowanju wjazy dyžli 2000 hriwnow pschewostajiło.

Potom žo ratarski radżiczel profesor dr. Gräsa žłowa k kritizy jimasche. Wón psched woczi stupjene postupy wusběhowasche; niz jenož byki, ale tež kruwy žu po žwojej wurunanoscži wjele lěpsche. Plahowanski samer je žo skrucził, byrnjež byki njebychu pschezo dosahazu wurunanoscz měle; to s teho wukhadża, dokelž žo byki wschelakich raždow trjebaju. Duž žo w nastupanju czežkoty, formow czěła a dawanja mloka wschelaki samer pokasuje. Njeporucża žo, ranschofrisiskim bykam lěpschinu dawacz; koscżowy twar bywa s tym lóžschi, czežkoscz a hłubokoscz njespokoja. Dla snowaplahowanja je lěpje, czežsche byki wužicz. Pola někotrych skoczatow žu žo schpary hubjenje wothladałe. Pola jeneho howjada bě žo s tym žamo jena noha kschiwje stajiła.

Wustajene kruwy žu w pscherěsku jara dobre byke. Wjele žamowoczehnjenych kruwow bě s najmjeńscha runje tak dobrych, hacz se snatych plahowanskich stron pschiwjedżene, wjele pschiwjesenych kruwow bě žamo schpatnischich, hacz žamowoczehnjene. S czelatow bě pschemako wustajenych. Młody skót dyrbi žo hischcze lěpje woczahnycz, so bychu žo posdźischo lěpsche kruwy dostałe. Czelata k woczehnjenju njeżmědża žo jenož po dawanju mloka wuběracz, tež na czelowe formy dyrbi žo džiwacz, hewak žo strowoscz pohubjeńschi a strach skhorjenja na tuberkulosu žo pschida. Hižo w młodoscži dyrbi žo pola skoczatow sałożk sa posdźische wuwicze położicz. Někotre s pschedwjedżenych młodych skoczatow njeběchu žo prawje pizowałe, a posdźischo žo to njeda wuporjedźicz. Naležnje žo radži, w młodoscži wjazy a wjele mloka dawacz. Jenož na tajke waschnje žo skoczo prawje pizuje, a forma a dokonjenje budżetej posdźischo dobrej. Na žane waschnje njeżmě žo w młodoscži na hibanje sabycz; teho dla je nusne, wuběhanischczo pschiprawicz. Psched pschesažnym pschipuschczenjom njemóże žo doscz warnowacz, to žo njeżmělo psched $1^3/_4$ létom stacz.

Pschi wudźělenju dostachu:

A. Sa byki. Prěnje myto po 70 hriwnach: Skótplahowanske towarstwo w Stachowje, bykidźerżeŕ G. König; skótplahowanske towarstwo w Džibrachczizach, bykidźerżeŕ A. Weidlich.

Prěnje myto po 65 hriwnach: Skótplahowanske towarstwo we Stachowje, bykidźerżeŕ G. König; E. Kunat w Džibrachczizach.

Druhe myto po 40 hr.: Skótplahowaze tow. w Ledźborezach,

bykadžeržeŕ Br. Gräfa; Aug. Bar we Wulkim Woßyku (pódla teho jene druhe a tśeće myto); skótplahow. tow. w Džibrachćizach, bykadžeržeŕ Kunat; skótplahow. tow. w Džibrachćizach, bykadžeržeŕ Kl. Philipp; knježeŕstwowy radźićel Hanowski-Makowoßyćanski; Rudolf Mütterlein we Wućkezach.

Tśeće myto po 25 hr.: Skótplahowaze tow. w Dobranezach, bykadžeržeŕ Fiedleŕ; skótplahow. tow. w Ledźborezach, bykadžeržeŕ B. Gräfa; Ernst Hajna we Hłupońzy; Kl. König w Porchowje; Max Lehmann w Hornim Wujesdże; ryćeŕkubleŕ Hustig w Jělzy, knježeŕstwowy radźićel Hanowski-Makowoßyćanski.

B. Sa krumy. Prěnje myto po 40 hr.: Gust. König w Stachowje, Br. Gräfa w Ledźborezach, J. Fiedleŕ w Dobranezach, knjež. radź. Hanowski-Makowoßyćanski.

Druhe myto po 25 hr.: P. Helbig w Stachowje, P. Hausa w Ledźborezach, Aug. Zyž w Dobranezach, Khorla Hajna we Hłupońzy, A. Bar we Wulkim Woßyku, ryćeŕkubleŕka Schönina w Panezach, ryćeŕkubleŕ Hustig w Jělzy, Rud. Mütterlein we Wućkezach, Max Lehmann w Hornim Wujesdże.

Tśeće myto po 15 hr.: O. Kozor w Hornim Wujesdże, E. Kozor w Poćaplizach, swud. Jawrichowa w Jělzy, ryćeŕkubleŕ Wjela w Bukowzu, P. Hajna we Hłupońzy, Ernst Hajna we Hłupońzy, E. Kral we Wulkim Woßyku, L. Gnauck we Hłupońzy.

C. Sa jałojzy. Prěnje myto po 25 hr.: M. Frycża w Hornim Wujesdże.

Druhe myto po 15 hr.: Br. Gräfa w Ledźborezach, A. Zyž w Dobranezach, E. Kral we Wulkim Woßyku, A. Bar we Wulkim Woßyku, R. Mütterlein we Wućkezach.

Tśeće myto po 10 hr.: Ryćeŕkubleŕka Schönina w Panezach, P. Hajna we Hłupońzy, P. Helbig w Stachowje.

D. Sa młody skót. Druhe myto po 10 hr.: A. M. Frycża w Hornim Wujesdże, K. Hajna we Hłupońzy, E. Hajna we Hłupońzy, Schönina w Panezach.

Tśeće myto po 5 hr.: P. Helbig w Stachowje, Br. Gräfa w Ledźborezach, H. Schütza w Jělzy, J. Beier we Hłupońzy, R. Mütterlein we Wućkezach, Max Wićzas w Hornim Wujesdże, L. Gnauck we Hłupońzy.

E. Sa ćělzy. Prěnje myto po 30 hr.: August Bar we Wulkim Woßyku.

Tśeće myto po 10 hr.: Rudolf Mütterlein we Wućkezach, knježeŕstwowy radźićel Hanowski-Makowoßyćanski.

F. Sa woły. Druhe myto po 15 hriwnach: Rudolf Mütterlein we Wućkezach, knježeŕstwowy radźićel Hanowski-Makowoßyćanski.

G. Sa kosy. Prěnje myto po 7 hriwnach: August Bar we Wulkim Woßyku.

H. Sa konje. Woßebite myto po 50 hriwnach: Br. Gräfa w Ledźborezach; woßebite myto po 30 hr.: Schönina w Panezach, woßebite myto (měch ßuchich droždži): August Bar we Wulkim Woßyku.

J. Sa ßwinje. Woßebite myto po 20 hr. a niklowy serwiß: B. Gräfa w Ledźborezach; 20 hr. a platu: Schönina w Panezach; 15 hr. a ßkomuŕśak: A. Bar we Wulkim Woßyku.

Pódla teho myta towaŕstwow a privatnych woßobow:

a) Sa byki. Parnu plokansku maschinu: Skótplahow. tow. w Stachowje (bykadžeržeŕ G. König); mlokowy bow Schönina w Panezach; fahrabowaze hrabje knježeŕstwowy radźićel Hanowski-Makowoßyćanski.

b) Sa krumy: dźećelßyjazu maschinu Br. Gräfa w Ledźborezach, běrnymyjaka P. Hausa w Ledźborezach; 30 hr. G. Zyž w Dobranezach; mlokowu khanu P. Hajna we Hłupońzy; etwij s nożemi a widlićkami A. Bar we Wulkim Woßyku, jedyn juchurosdźělak knježeŕstwowy radźićel Hanowski-Makowoßyćanski; 25 hr. a dwě mlokowej khanje M. Lehmann w Hornim Wujesdże; dwě mlokowej khanje L. Gnauck we Hłupońzy.

c) Sa ćelata: jenu ßadowu praßu: A. M. Frycża w Hornim Wujesdże.

d) Sa ćělzy: jedyn mlokowy bow: A. Bar we Wulkim Woßyku.

S Wósborka. Dźewjećlětny ßyn tudomneho M. Claußa je ßo póndźelu pschi kumpanju tepił. Wón bě do hłubokeho městna saschoł a, dokelž njemóžesche pluwacź, ßmjercź namakał.

S Porchowa. Tudomny 70létny něhduschi pjekarski mischtr Nitscha je do jeneje studnje s hłowu nuts padnył a ßo w njej tepił. Hdyž jeho žona k studni po wodu pschińdże a jeneho muża w njej leżazeho wuhlada, wona ßußodow sawoła, njewjedžo, so je to jejny mandźelski. Tućźi jeho se studnje wućahnychu. Nitscha bě w khudobnych wobstejnosćach žiwy.

S Palowa. Wutoru wjećor w 9 hodźinach je do hródźow tudomneho knježeho dwora błysk dyrił a sapalił. Skót mózachu wushowacź hač do dweju ßwinjow, kotrejž stej ßo sadußyłej. Na łubi 54 wosow ßyna leżesche, kotreż je ßo spaliłe. Knježi hród bě we wulkim strasche, tola ßo ßykawam poradźi, jón płomjenjam wobrócź. Schumbornskej ßykawje je ßo prěnje a Wujesdźanskej druhe myto pschipósnało.

Dźeń Saksow. Sańdźenu ßobotu a njedźelu wotměwasche ßo w Draždźanach wulkotny wótćinski ßwjedźeń pod mjenom „Dźeń Saksow". S zyłeje Saksleje a s wjele druhich krajow běchu wulke ßyły Saksow pschikhwatałe, so bychu ßwojemu kralej hołdowali, kiž lětśa dźeśate léto na ćole Saksleje steji. Draždźany běchu ßo ßwjedźeńsku pychu swoblekałe. Ssobotu wjećor we 8 hodźinach wotewri general se Seydlitz, president tutych ßwjatoćnosćow, postrowjeńsku shromadźisnu. Postrowi a powita s najwutrobnischimi ßkowami kronprynza Jurja, wyßokeho protektora „Dnja Saksow". W ßwojich dalschich ßkowach spominasche na khorhojne napißy wschelakich krajnischich towaŕstwow, kotreż běchu tu sastupjene. Woßebje naspomni wón też napiß kraßneje khorhoje towaŕstwa „Ćornobóh", kiž réka: Bohu k ćeśći, Sserbam k wužitku. Wjećor w 9 hodźinach sapoćza ßo we wschitkich stanach sabawny komers, pschi kotrymž buchu też ßerbske spěwy sanoschowane. Pschedßyda „Ćornoboha", k. Pětschka, postrowi shromadźenych Sserbow w ßerbskej réći a roswi myßliźku: My mamy toßame prawo, kaž druhi sakśy krajenjo, teho dla mózemy też tule naschu macźernu réć sjawnje wužiwacź. Réćnik skónći ßwoje ßkowa se ßkawu na kronprynza. Njedźela bě dźeń hlownych ßwjatoćnosćow. Rano drje bě njebjo trochu pokhmurjene, ale pschipołdnju ßo Boże ßłónćko lubje na Draždźany ßměwasche, sa zyły dźeń ßo tu deschćźika njeńdźesche. Dopołdnja běchu we wschelakich Božich domach ßwjatoćne Boże ßkužby. Pschipołdnju w 1 hodź. sapoćza ßo ßwjedźeńsku ćah. Pokasowasche drasty a ludowe nakožki s zyłeje Saksleje. Na ćole ßerbskeho wotdźělenja jěchasche ßerbski jězdny, sa nim krocźachu ßerbske towaŕstwa s khorhojemi. Běchu tu „Ćornobóh", „Lipa" s Rakez, „Jutrniza" s Njeßwaćidła, „Lipa Sserbska" s Pancźiz. Też Bukećanske ßerbske towaŕstwo bě ßylnje sastupjene. „Ćornobóh" pschedstajowasche ßerbski kwaßny ćah. Na druhim ßwjedźeńskim wosu bě ßerbska pschasa widźećź. W zyłym ćahu krocźesche jena jeniczka katholska Sserbowka. Posdźischo ßo jej hischće jena pschida s jara njeßerbskej frisuru. S katholskich ßerbskich towaŕstwow bě jeniczke Pancźiczanska „Lipa Sserbska" sastupjene. Kral Bjedrich August pschihladowasche s kralowskim dworom s balkona kralowskeho hroda na ßwjedźeński ćah, kiž nimale dwě hodźinje dołho nimo ćehnjesche. Popołdnju wotměwachu ßo na ptaćej łuzy wschelake ludowe sawjeßelenja. Sserbja mějachu hromadże s krajanstwom Hornjołużiskich a Kamjeńskich jedyn wulki stan. S wopŕědka dyrbjachu Sserbja ßami ßwój stan dostacź, tola njebě wobdźělenja doscź. Ssobustawy „Ćornoboha" pschedstajichu stare ßerbske reje, kotreż ßo woßebje też naschemu kronprynzej derje spodobachu. Wón Sserbow też namołwjesche, so bychu ßebi wot wótzow namŕěte nakožki ßwěru hajili a ßerbske towaŕstwa pěstowali. Też ßerbsku pschasu ßebi kralowska wyßokosć wobhlada. Na wjećor pschijědże też powětroń „Sachsen" ptaćzu łuku wopytacź. Zyły ßwjedźeń je ßo jara derje poradźił. Sa ßerbski dźěl ßwjedźenja je ßo „Ćornobóh" ßwěru starał, sa ćož jemu pschipósnaće ßkuscha. K.

Dopiß s Draždźan. Dźeń Saksow je ßo minył. S pschićinu dźeßaćlětneho knježenja je ßo kralej Bjedrichej Augustej s rjanym ćahom hołdowało. Też Sserbjo ßu ßo w ßwojej narodnej drasće a ßwjedźeńskimi wosami wobdźělili. S wusŕědkom mózemy spokojom bycź. Pschećelne smyßlenje nascheho lubowaneho krala k Sserbam je ßo wobkrućiło. Wyßoki protektor „Dnja Saksow", kronprynz Jurij, je dobry sacźischćź wo ßerbskim ludu dostał. Naschemn njesapomnitemu, nětko na Božej prawdże ßo namakazemu dwórskemu radźićelej Jakubej, kotryž bě kronprynzowy wućeŕ, je tutón poćeśćaze ßkowa rjekł: „Wy sće Sserb, na to mózece hordźi bycź." Hdyž ßo kronprynzej ßerbske reje na ptaćej łuzy pschedstajachu, wón ßwoje wjesele a ßwój dźak sa ßerbsku pschiwißnosć k kralowskemu domej a woßebje też próstwu wupraji, so by ßo ßerbski lud wot njeho postrowił. To s tutymi rjadkami s radosću ćinimy.

My pak ßo dźakujemy lubym ßerbskim towaŕstwam, kotreż ßu ßwjedźeńsku ćah s khorhojemi a pyschnej drastu pomhałe wupyschicź. To ßu: „Lipa Sserbska" w Pancźizach, ßerbske towaŕstwo „Lipa"

w Rakezach, Jutrniza w Njeßwačidle a Bukečanske ßerbske towarstwo. Woßebje pak ßo dźakujemy dwěmaj katholskimaj knjeznomaj, kotrejž běschtej ßo cźahej pschisamklej. Na tutym městnje wobžarujemy, so ßo njeje wiazy knjeznow s katholskich Sserbow we ßwojej dostojnej drascźe wobdźěliło. Schto je je wotdźerźało, je nam njesnate. Pscheproschenja ßu ßo wschudźe wospjet ßkale. Hdyž ßo krónprynz Jurij pschi pschedstajenju ßerbskich rejow woprascha, hacź maja Sserbjo hischcźe druheje drasty, mózachmy jemu jenoź wotmolwicź, so ßo katholske Sserbowki hinak drascźa, so pak ßo jemu njemóża pokasacź.

Hischcźe ras wutrobny dźak wschitkim, kiž scźe s lubym wopytom „dźeń Saksow" porjeńschili a ßo prózowali, Sserbow khwalbu a nahladnosćź pschisporjecź.

Sserbske towarstwo „Cźornobóh" w Draždźanach.

S Wochos. Pschi njewjedrje, kotrež sańdźenu njedźelu 5. julija psches naschu cźehnjesche, błysk do jeneje kruschenje dyri, kotraž na dworje wudowy Njencźoweje zyle blisko pschi khěži, se ßkomu krytej, steji. Hacź runje pschi dyrjenju ßylne pkomjo a kur wupraßnyschtaj, dha tola błysk njesapali. Wón je ßo po sdacźu do tsjoch pruhow dźělił; pschetoź teź jedyn druhi schtom ßo trjechi, a jena pruha na blisku maßiwnu khěžu J. Petrika sjědźe. Tam něschto kalka wotrasywschi wona dalscheje schkody njenacźini. Ssylny sliwkojty deschcź je naschu krajinu kraßnje wokschewił.

S Hornjeho Hbjelska. S njewjedrom, kotrež sańdźenu njedźelu nad tudomnymi stronami cźehnjesche, je błysk schtyri cźelata na knjezej pastwje sarasył.

Se Shorjelza. Pschi tudomnej skótnej wobhladańzy ßu skotu medaillu dostali na ryby: ryczerkubkowy najeńk Köhna w Kolbizach a Delnjowujesdźanske knjejstwo; na maschiny skotu towarstwowu medaillu: Hermann Jurk w Budyschinje; ßlébornu towarstwowu medaillu: Budyska fabrika motorow B. Brücknera w Budyschinje, Robert Hahn w Budyschinje, K. Kindermann w Budyschinje; bronsowu towarstwowu medaillu: Emil Jurak w Njeßwačidle, August Rebsch w Budyschinje, E. Lehmann w Hnaschezach; pschipósnacźe: Jan Mět w Dreczinje. Wustajeńzu je něhdźe 70000 woßobow wopytało.

S Lejneho pola Wojerez. Sańdźenu njedźelu popołdnju je ßo tu w Halschtrowskej rězy pschi kumpanju 21lětny hospodarski pomoznik Graf se Ssedlischcźa tepił. Wón bě do jeneho kužoka pschischoł, s kotrehož ßo njemóżesche wudobycź, hacź runje móżesche pkuwacź.

S Borschcźe. Póndźelu wjecźor 1/2 11 hodźin s khěže pschekupza Kuhmanna woheń wudyri. Hacź runje schtyri ßykawy woheń salecź pytachu, ßo khěża s klamami a skladownjemi do cźista wotpali. Kak je woheń nastał, njeje snate.

S Běłeje Wody. Dla njepschiswolenja wjetscheje msdy ßu cźěßlojo organisowani murjerjo dźěłacź pschestali. Hacź dotal tu murjerjo 49 pjenjezkow na hodźinu saßkužachu. Nětko ßebi 52 pj. žadaju.

S Běłeje Wody. Dwělětny Werner Kretzsch s jeneje blesche, kotraž bě se ßelenej kißalinu pjelnjena, pijeschesche a ßebi ert wopali. Dokelž dźěcźo njeje kißalinu pózrjeło, drje ßo jemu žiwjenje sdźerži.

Wußudźenja.

Khostanska komora. Cźěßlu Khorlu Kubizu w Rakezach 7. oktobra 1863 w Stróži narodźeneho, winowachu, so je wokolo hód 1912 na jenym drjewischcźu blisko kacźeje korcźmy schtyrnacźelětnu Martu Rjelkez wumozował. Holzu bě jejna macź, swudowjena Rjelzyna, na drjewischcźo po jedyn božodźěscźowy schtom póßłała. Kubiza bě holzu k „cźornym wólscham" dowjedł, hdźež něktore sa božodźěscźowe schtomy ßo hodźaze schmrěki stejachu. Holza ßebi jedyn schtom swupyta a Kubiza jón se ßekeru narubny. Na to je po holzynym wudawanju Kubiza ju shrabnył, jej, hdyž je ßo wobarała, se ßekeru hrosył, ju k semi cźißnył a ju wumozował. Po tym je wón pjecźa holzu proßył, so njeby nikomu niczo rjekła a je jej jedyn dar ßkubił. Psched ßudom Kubiza zyły podawk přějesche. Wón wudawasche, so je holzu žiwnosćźeŕ Petrik w Rakezach, s kotrymž je ßo snjepscheczelił, narěcźał, so by jeho s njeprawom wumozowanja winowała. Po njesjawnym jednanju ßo wußud wosjewi. Kubizu, kotremuž běchu pschißažni polóżaze wobstejnosćze pschizpili, k jastwu na 1 1/2 léta a k shubjenju cźeßnych prawow na 5 lět saßudźichu.

✕ Kubleŕ Hascha w Trjebjeńzy dwě kuble wobßedźi. Domske kubła, na kotrymž wón njebydli, bě wón loni wot 1. julija hacź do 15. februara 1914 cźěßli E. M. Großej s Wichowow pschenajał, kotryž nětko w Plußnikezach bydli. Loni 10. februara Hascha ßwojemu wotroczkej H. A. Bjenadźe poruczi, so by s kubła, na kotrymž Groß bydlesche, tsi wosy pscheńzy, a to dwaj se 24 měchami a tsecźi s 23 měchami na Kubschicźanske żelesniske sastanischcźo dowjeł. S podawanskeho wobßwědcźenja Kubschiskeho sastanischcźa ßo Hascha dohlada, so bě ßo s poßlednim wosom jenoź 17 měchow do Kubschiz pschiwjesło. Duž wón Bjenadu do pscheßkyschenja wsa. Tutón ßo wusna, so bě, prjedy hacź bě s tsecźim wosom s dwora wujeł, Groß k njemu stupił a jeho namokwjał, so by jemu něktore měchi pscheńzy pschewostajił. Sa to bě jemu něktore hriwny pschilubił. Groß je na to s jeho pomozu 6 měchow s wosa cźißnył a je do ßwojeje kólnje donjeßł. Groß bě tehty khwilu bjes dźěła był. Hdźe je wón kranjenu pscheńzu wotbył, njeje hischcźe dźenża wujaßnjene. Psched kawniskim ßudom Bjenada ßwoje wusnacźe wobkrucźi, tola Groß přějesche. Jeho pak mějachu sa winowateho a jeho k jastwu na 3 njedźele saßudźichu, mjes tym so Bjenada jedyn měßaz jastwa dosta. Bjenada ßo wußudej podcźißny, tola Groß ßo pschecźiwo njemu powoła. Jeho powolanje ßo sacźißny.

Přilopk.

* (Sso tepił.) We Łobju w Draždźanach ßo kumpajo je ßo 19lětny skotnik Löffler tepił. Najskerje ßu jeho widlischcźa sajake.

* (Morda ŕ stwo.) W khěži cźißko 15 landhauskeje drohi w Draždźanach bydlazu 58lětnu Bertu Thiemowu ßu póndźelu popołdnju skónzowanu namakali. Jako mordarja ßu jejneho wuja, pohoncźa Alfreda Thiemu, sajeli. Tutón pola ßwojeje cźety bydlesche. Wón bě ßebi s jejnych nalutowarskich knižkow pjenjesy wupłacźicź dał. Teho dla bě mjes nimaj k swadźe dóschło. Thiema je ßwoju cźetu s kruchom bórnizy sadajił.

* (Pokhroma.) W Brand-Erbisdorfje w Freibergskim hamtskim hejtmanstwje je mjes howjasym skotom pokhroma wudyrika.

* (Pschibĕranje ßwini.) Liczenje ßwini 2. junija je wupokasało, so ßu ßo ßwinje w sańdźenym lěcźe pschisporike. Loni 2. junija bě ßo naliczilo 21821453 ßwini, lětßa pak 25274326 ßwini. Wone ßu ßo potajkim sańdźene lěto wo nimale 16 prozentow pschisporike.

* (Psched wocźomaj ßwojeje žony ßo sarasył.) Na żelesnizy mjes Mužakowom a Duplizami chzysche lokomotiwny tepjeŕ Gärtner, nimo ßwojeho wobydlenja w Zilmsdorfje jědźo, ßwojej žonje s lokomotiwy jedyn pakcźik podacź. Wón pak ßebi njebě pomyßlił, so na tamnym městnje jedyn signalny scźežor steji. Do tuteho tepjeŕ s hkowu s tajkej mozu sawadźi, so wón myßle shubiwschi s lokomotiwy padźe a ßo s njej sajědźe. Wón žonu a tsi male dźěcźi po ßebi sawostaji.

* (S lětadłom 6600 metrow wyßoko lecźał.) Lětaŕ Linnekogel je ßo schwórtk s Rumplerskim jenotsěschnikom w Johannisthalu pola Barlina na slět podał a 6600 metrow wyßoko sleczał. S tym je wón najwjetschu dotal snatu wyßokosćź s lětadłom dozpił. Franzowski lětaŕ Legagnaux, kotryž je psched někotrymi dnjemi s lětadłom padnywschi ßo sarasył, s 6100 metrami najwjetschu wyßokosćź dźerżesche. Linnekogel myto narodneho lětarskeho dara, 10000 hriwnow wucźinjaze, dostanje, dokelž je wón rekord jeneho wukrajana slemił.

* (Njeßboże s lětadłom.) Hdyž lětaŕ Legagnaux nad městom Saumurom s lětadłom lětasche, wón do Loireskeje řeki padźe. Rybazy, kotsiž jemu hnydom s cźołkmom na pomoz pschijědźechu, móżachu jeho hakle sa 25 mjeńschinow na brjoh pschinjesćź. Wón bě bjes wědomnja. Wobej nosy běschtej skamanej a wutrobnjo bě satkóczene. Lětaŕ bórsy po tym w hojeŕni wumrje.

* (Błysk do wojeŕskeho stana dyrił.) S dwanacźe wojakow 85. franzowskeho pěscheho regimenta, kotsiž pschi cźežkim njewjedrje w jenym stanje Bourgeskeho wojeŕskeho swucźowanischcźa pschebywachu, ßo jedyn s błyskom mori; druhi ßo cźežko sranichu. — Też w Saint Michelu je ßo jedyn na straži stejazy wojak s błyskom sarasył.

* (Spodźiwne błyskowe skutkowanje.) S Castleforta, w Yorkskim hrabinstwje w Jendźelskej, ßo wo spodźiwnym błyskowym dyrjenju pische. Młody hórniski dźěłacźeŕ Isaak Burns ßo s błyskom k semi porasy. Hdyž ßo jemu wědomje wrócźi, bě wón woßlepił. Nasajtra saßo jene njewjedro pschicźahny. S dyrjenjom błyska ßo Burns s łoża cźißny. „Bohu budź dźak!" wón sawoła, „mózu saßo widźecź!" Wón drje hischcźe pschezo na stschaßenje cźuwow cźeŕpi, tola ßo s jeho cźeŕpjenjom polěpschuje.

Čestne myta za studowacych Serbow.

Naš krajan J., swěrny přećel pilneje serbskeje młodźiny, wupisuje přeze mnje z nowa za našich w serbskim pismowstwje so zwučowacych, hdźežkuli studowacych młodźencow **dwě čestnej myče** za dwaj najlěpšej samsnje pak hornjoserbscy, pak delnjoserbscy spisanej dlěšej nastawkaj po temaće: **Lěćo w serbskej Łužicy**, a to:

a) **20 hr.** za najlěpši a
b) **10 hr.** za druhi lěpši nastawk.

Nastawki budźa wšitke khowane, mytowanaj budźetaj w čišću wozjewjenaj. Rukopisy z přidatej adressu spisaćela zawrjenej w lisćiku maju so hač do **1. měrca 1915** zapósłać.

Freiberg w Sa., 20. V. 1914.
Hainichenerstr. 6 I.

Studijny radź. prof. dr. **Ernst Muka,**
konrektor.

Čestne myta Gagarinoweho zakłada.

Z Gagarinoweho zakłada so z tutym z nowa **čestne myta** wupisuja, a to wospjet na spisanje **dwojakeje serbskeje čitanki:**

I. **Prěnja serbska čitanka** abo **Serbska abejcejnica** za młodych a starych, kotřiž chcedźa bjez wučerja nawuknyć serbski čitać a w maćerńej rěči so wuwučić. Wobsah 50—60 čišćanych stron w 8^8. Sady, hrónčka a nastawčki maju so brać ze serbskeho wótčinskeho pismowstwa. Wobrazy za čitanku wobstara Maćica Serbska. Přidawk: Zestajenje najwažnišich a časćišo nałožowanych wurazow *(termini technici)* z nabožiny, ze stawiznow, zemjepisa, botaniki, zoologije, mineralogije, chemije, mathematiki, techniki, ratarstwa, rjemjesła, přemysła, nowinarstwa a wšěch druhich předmjetow, kotrež so w šuli wuča (jako němsko-serbski alfabetiski słowničk).

Čestne myto: 100 hriwnow.

* * *

II. **Druha serbska čitanka** za młodych a starych, jednotliwcow a towarstwa, kiž chcedźa swój serbski kraj a lud lěpje zeznać a ze serbskim wótčinskim pismowstwom so wokřewić. Wobšěrnosć na 500—600 čišćanych stron w 8^8. Wobsah: 1. dźěl. Serbski kraj: Krótki přehlad rostlinow, zwěrjatow, kamjenjow atd. we Łužicomaj. Serbska geografija a topografija: Hory, hórki, rěki, jězory atd.; serbske wosady a serbske wjesne mjena atd. atd.; 2. dźěl. Serbski lud: Krótki přehlad serbskich stawiznow a serbskeho narodopisa. Serbske wašnja při narodźenju, křćeńcy, slubje, kwasu, pohrjebje atd. Křiżerjo, žně, kermuše, palenje khodojtow atd. Serbske burstwo a rjemjesło, šula a cyrkej, serbske towarstwa a towarstwa w Serbach atd. atd. 3. dźěl. Serbske pismowstwo. Najrjeńše pokazki ze serbskeho pismowstwa stareho a noweho časa, z poesije a prozy z cyle krótkimi žiwjenjopisami pokazanych spisaćelow. Ludowe pěsnje a bajki a wo ludowym pěsnistwje. Najrjeńše serbske přisłowa. Serbska hudźba a serbscy hudźbnicy atd. atd.

Čestne myto: 200 hriwnow.

Rukopisy derje a lohko čitajomnje spisane maju so hač do **1. měrca 1915** z hesłom na čole a samsnym hesłom na připołożenym zawrjenym lisće, w kotrymž je adressa spisaćela, podpisanemu kuratorej Gagarinoweho zakłada zapósłać.

Freiberg w Sa., 20. V. 1914.

Studijny radź. konrektor prof. dr. **Ernst Muka,**
zarjadnik Gagarinoweho zakłada

Lěčne wupschedawanje
lěčnych tkaninow
k blusam, wobleczenjam, koschlam, jakam atd.
po jara ponižnych płaczišnach.
Aug. Pawol Hilger
w Budyschinje na seminarskej drósy 2.
Ssobustaw rabatneho lutowanskeho towarstwa.

Moja pschedawarńja
budźe wot **póndźele 13. julija**
na žitnej haßy 10
w prjedawschich Cruciusez klamach.
Wupschedawanje
mužazeje, žonjazeje
a dźěczazeje drasty
po poniženich płaczišnach dale traje.
Otto Preuss měj.: J. K. König
na žitnej haßy 10. na žitnej haßy 10.

Pschepoloženje khamoweho wobkhada.

Sswojim cześczenym wotebjerarjam a cześczenym Sserbam w Budyschinje a wokolnoszi sdwórliwje k wjedženju dawam, so ßym ßwoje klamy

sa elektrotechniku a installaziju

wot dźenża hacz do dezembra t. l. (sa czaß mojeho nowotwara na khěžorskej drósy) nakhwilnje do khěže knjesa O. Pätschki na

khěžorsku drohu 22

pschepołożił.

Sa dotalne pschecześelne pschiwobroczenje ßo s tutym rjenje dźakuju a sdwórliwje proschu, tole derjeměnjenje też na moje nowe klamy pschinjesecz.

S poczesczowanjom
Richard Paul,
installazisti wobkhad sa elektriske pschiprawjenje k pschisamknjenju k wschěm elektrizitetnym dźěłatnjam.

Kóżdy, kotryż chze ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicz, abo kotryż chze ßebi jón **porjedźicz** dacz, njech dże k czaßnikarjej
Kurtej Jenčej
na swonk. lawske haßy 5.
Jencz pschedawa a porjedźuje, sa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, s płaczišnami wupołożene, wobhladacz.**
S zypami mlóczenu

Pschenczmu muku!
Khěžorski wuczah
punt po **18** pj.
glieslerski wuczah
punt po **16** pj.
druzinu III.
punt po **13** pj.
k jutram porucza
G. Horbank
w młynje w Prawoczizach.

Wotewrjenje wobkhoda

Oskar Ullrich

pohrjebny wustaw „K měrej“ (Zum Frieden)

w Budyschinje pschi žitnych wikach 2, telefon 934.

Wobstaranje wschěch pschi šmjertnych padach nusnych pschipowjedźenjow, poßłuženje a podawanje.

Dubowe, metallowe a khojnowe kaschcże, kaž tež kaschczowe schaty wschěch wuwjedźenjow sa pohrjebanje a wohnjowe khowanje.

Popjelnizy, žarowanske wupyschenje, wjesby po želesnizy, pschedpißane cźěłowe wosy a cźěłowe automobile.

Prokuru ma knjes pschekupz Bauerstein.

Khwačanske serbske towarstwo

wuhotuje **njedźelu 19. julija** pola Husćic

serbski dźiwadłowy wječor.

Započatk je wječor w 8 hodź.

Na tutón wječor wutrobnje přeprošuje

Khwačanske serbske towarstwo.

Wisitne khartki

cźischcźi spěschnje a tunjo

Gsmolerjez knihicźischczeńuja.

Sserbski musej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot ½11—12 hodźin.

Tunje drastowe dny.

Dźěcźaze wobleczenja,

wołmjane, barchentowe a ſ płoczliwych tkaninow

po 1.—, 1.50, 2.— mk atd.

Wjetsche holczaze wobleczenja,

sdźěła po pół płaczisnje.

Zonjaze kostümy spodźiwnje tunjo,

běle wuschiwane a matroske

wobleczenja

něschto saprószchene, khětro **niże płaczisny.**

Ernst Jenke

pschi hlownym torhoschczu 9.

Dobru

pschenczu muku

porucza

Khorla Kharowe

pschi žitnych wikach.

Spytajcże

moje woßebite snamki

Diosa 4 ₰

Moltke 5 ₰

Borneo 6 ₰

Sloty deschej 8 ₰

Radni knjeza 10 ₰

Wone budźe ßo Wam spodobacź.

Na khěžorskej drósy 11

ßerbske poßłuženje.

Ssobotu je ßerbske poßłuženje **pschi bohatych wrotach.**

Albert Lehmann

Zigarowa woßebita pschedawarnja.

Hłowna pschedawarnja na połnóznej drósy 2.

filiala na khěžorskej drósy 11,

„ pschi bohatych wrotach.

Kosa

je na pschedań w Brěsynzy cźo. 2 pola Delnjeje Hórki.

Rjana

ßucźelna kruwa

je na pschedań w Klukschu cźo. 34.

Jutrnica,

serbske tow. za Njeswačidło a wokolnosć,

změje **njedźelu** 12. julija popołdnju w 4 hodźinach we Weberec hosćencu swoje posedźenje. Přednošk je přećelnje přilubjeny.

Sobustawy a hosći najwutrobnišo přeprošuje

předsydstwo.

Serbske towarstwo w Porśicach,

wotměje **njedźelu 19. julija** pola Handrikec wot 3 hodź. zhromadźiznu. Přednošk je dobroćiwje přilubjeny. Po přednošku budźe dozałoženje towarstwa. Wšě lube sobustawy a też hosći, wosebje też žónske, přećelnje přeprošuje

předsydstwo.

Dźak.

Wyßokocżeśćenemu knjesej fararjej Matekej w Barcże ſa jeho duchapołne wutrobuwokschewjaze předowanja, kotrež wot jeneje njedźele k druhej w myßlach noschu, kaž też lubym Bartſkim woßadnym, kotſiž ßu mi radlubje měſtno w zyrkwi dali a mje luboscźiwje witali a hospodowali, sdźałowanej wutrobu horzy dźak praju.

M. w L.,

lubowar Božeho ßłowa

swonka woßady.

Na Lubijſkim ßudnistwje budźe ßo na dyrbjenske waschnje 22. septembra 1914 popołdnju w 3 hodźinach sahrodniſka žiwnosćz w Kotezach, swudowjenej Hańži Gruhlowej tam ßłuschaza, na pschesadźowanje pschedawacź. Wona je na 11400 hriwnow takſěrowana.

ßłomu

kóždeje dźěłby po najwyschschich płaczisnach kupujetaj a ju po žadanju wotwjesćz dawataj **Bombach a Paatz** w Kamjenzu w Sakſkej. Telefon cźißko 25.

Hospoſa

ßo hnydom do jeneho mjeńscheho kubła pyta. Dalſche je shonicz we wudawarni Serb. Nowin.

Kuchańki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, ulokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerſke ßwójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózła khěžorſkeje drohiczrijowni w knjesu Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

(K temu cźißku pschikoha.)

Pschiloha k czišku 28 Serbskich Nowin.

Sobotu 11. julija 1914

Płaczišny rěsneho słotu na Draždžanskich słótnych wikach.

9. julija 1914.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Słótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	50—51	94—98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	44—48	86—90
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	38—42	80—84
4. žnadnje pizowane kóždeje starosty	31—37	69—78
Jałowzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałowzy, najwjetšeje rěsneje hódnosće	47—50	88—93
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	41—45	82—86
3. starše, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódše kruwy a jałowzy	37—49	76—79
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałowzy	32—36	72—76
5. žnadnje pizowane kruwy a jałowzy	25—30	63—70
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetšeje rěsneje hódnosće	49—50	90—93
2. žrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	44—47	84—87
3. žnadnje pizowane	39—43	79—82
Cźelata:		
1. najlěpše z mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	55—56	97—99
2. žrěnje kormjene abo też dobre wot zyza	47—52	89—95
3. žnadnje wuwite wot zyza	40—44	81—81
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpšich raßow a jich skřižiženjow w starobje hač do 1¼ léta	46—47	59—60
2. mjaßne	45—46	58—59
3. žnadnje wuwite, też ranzy a kundroßy	44—45	57—58

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy bowos w Budyšinje:	W Budyšinje. 4. julija 1914. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	W Lubiju 9. julija 1914. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšeńca . . . . běła	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . . žołta	—	—	—	—	9	50	10	20
" nowa	9	25	10	25	—	—	—	—
Rožla	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	75	8	80	8	20	8	70
Ječmjeń . . . 50 kilogr.	—	—	—	—	6	90	7	90
Wows	6	70	8	25	7	50	8	—
" nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	18	—	20	—
Wola	11	—	12	—	9	50	10	50
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduška	17	50	19	50	22	—	23	—
Běrny	2	25	3	—	2	20	2	60
Butra . . . . 1 kilogr.	2	30	2	70	2	50	2	60
Pšeńcžna muka 50 "	11	—	19	50	15	50	19	50
Ržana muka . 50 "	10	75	13	75	11	75	14	—
Ssyno . . . 50 "	2	50	3	—	2	50	3	—
Ssłoma . . 100 "	3	25	3	50	3	—	3	60
Prošata 948 schtuł, schtuła . .	10	—	23	—	—	—	—	—
Pšeńcžne wotruby . . . . 50 kilogr.	5	—	6	25	5	50	6	—
Ržane wotruby 50 kilogr.	6	—	6	50	6	10	6	20
Pšeńcžny gris 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Ržany gris . . . . 50 kilogr.	6	75	7	25	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 20 pj., schtuka 8 pj.

W Budyšinje płaczeše: kórz pšeńcžy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., žołta — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 14 hr. 20 np. hač 14 hr. 96 np., kórz rožki po 160 puntach 11 hr. 76 np. hač 12 hr. 24 np., nowa: 12 hr. — np. hač 12 hr. 32 np., kórz ječmjenja po 140 puntach: 10 hr. 85 np. hač 12 hr. 04 np.

Wiežne płaczišny w Kamjencu.

9. julija 1914.

Po 50 kilogr.: Rožla wot 8 hr. 50 np. hač 9 hr. — np., pšeńca wot 9 hr. 50 np. hač 10 hr. — np., ječmjeń wot — hr. — np. hač — hr. — np., wowß wot 7 hr. 25 np. hač 8 hr. 75 np., jahły wot — hr. — np. hač — hr. — np. hróch — hr. — np., žyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. — np., běrny — hr. — np. hač 4 hr. — np., ssłoma (100 kilogr.) 3 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 20 np. hač 2 hr. 40 np., jeja (mandl) 1 hr. 15 np.

Wjedro w Londonje 10. julija: Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi směje rano w 7 hodźinach duchowny Tyscher němsku spowjednu wucžbu, ½9 hodźin farar Räda němske a w 10 hodźinach žerbske předowanje.

Tydźeńske sastojńske dźěła směje farar Räda.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Richard Cźidrich, twarski samkar w Nowych Błohaschezach, z Emmu Metu rodź Schibakez w Pschischezach. — Emil Pawoł Selzar, pohonc w Budyschinje, z Gustku rodź. Krjenzez we Wulkim Wjelkowje. — Gustav Emil Heßa, w želesniskej žłužbje w Draždžanach, z Hanu Hedwigu rodź. Krečzmarjez w Zyžezach.

S druhich wošadow: Pawoł Wicźas, kubler w Myschezach, z Almu Wicźasez tam. — Pawoł Hohlfeld, fabriski dźěłaćer w Dźěchorezach, z Emmu Urbanskez tam. — Willi Felix Löser, dźěłaćer w pschadowni we Warnocźizach, z Metu Fridu Rojcźez tam. — Alfred Josef Rößler, hródźny schwajzar w Demjanach, z Marju Lenu Scźijizez tam. — Rudolf Richard Wicźas, žiwnosćer we Schescłowje, z Marju Martu Hejnez tam. — Khorla August Scholta, hospod. pomoznik w Nowej Wßy, z Marju Scholcźiz w Běłom Khołmzu. — Ernst Pawoł Budar, hospod. pomoznik w Koßlowje, z Marju Pakostnikez w Njeßwacźidle. — Jan August Malchar w Mitkezach, z Marju Martu Mudarjez w Drobach. — Gustav Pawoł Koban, wojnar w Budyschinje, z Hanu Marju Gruhlez w Cźornjowje. — Khorla August Kólpa, pohonc w Biskopizach, z Marju Schäliz, dźěłaćerku w Skanezach.

Křćenl:

W Michalskej zyrkwi: Richard Max, Pawoła Ernsta Materneho, dźěłaćerja na zyhelnći na Židowje, ß. — Marta Hilžbjeta, Augusta Pawoła Lindnera, žiwnosćerja w Jenkezach, dź. — Hana Herta, Jana Ernsta Sběžneho, žiwnosćerja w Sskonej Borschći, dź.

S druhich wošadow: Frida Marta, Handrija Hilmana, dźěłaćerja we Deberkezach, dź. — Hana Frida, Jurja Maxa Mjedaka, pohonca w Brěsezach, dź. — Ernstina Irma, Ernsta Pawoła Handrika, kublerja w Spytezach, dź. — Pawoł Willi, Hermana Pawoła Naki, pomoznego želesničneho wothladarja we Huszy, ß. — Marja Hilžbjeta, njemandź. dź. w Zokowje. — Hedwiga Herta, Richarda Tauberta, wyschscheho schwajzarja w Bóschizach, dź. — Max Kurt, Jana Augusta Jenca, dźěłaćerja w Nowej Wßy p. Njeßwacźidła, ß. — Robert Waltar, Khorle Augusta Gocze, žiwnosćerja we Łupoji, ß. — Jurij Rudolf, Jurja Baltinka, dźěłaćerja w Nižej Wßy, ß. — Jan Herman, Jana Wirta, khěžerja w Schćenzy, ß. — Pawoł Nowak, njemandź. ß. we Wyßokej pola Łupoje. — Hana Hedwiga Schtrympiz, njemandź. dź. w Pßowjach. — Pawoł Richard Domka, njemandź. ß. we Wjeßelu. — Siegfried, Jana Augusta Cźeßle, blidarskeho pomozника w Nowych Koporzach, ß. — Khorla Ota Hendrich, Khorle Oty Mejnerta, sastanischćoweho assistenta w Pomorzach, ß. — Hana Lena, Jana Augusta Sokela, žiwnosćerja w Nachlowje, dź. — Hana Rut, Gustava Alwina Mjerwy, fararja w Bukezach, dź. — Kurt Erich, Jana Ernsta Ssuschki, khěžerja a murjerja w Kobjelnju, ß. — Richard Waltar, Maxa Herm. Hale we Brěmjenju, ß. — Marta Erna, Jana Khorle Wojty, khěžerja w Rakojdach, dź. — Richard Mjechlink, njemandź. ß. w Kortnizy.

Zemrjeći:

W Michalskej wošadźe: 30. junija: Eleonora Ernstina rodź. Schibarez, njebo Jakuba Wanaka, khěžerja a skakarja w Khelnje, sowost. wud., 77 l. 7 m. 11 d. — 6. julija: Khorla August, Ernsta Pawoła Wojnarja, dźěłaćerja w Hornjej Kinje, ß., 6 m.

W druhich wošadach: Lena Wylemina Porschowa rodź. Lowkez w Běłych Noßlizach, 39 l. 1 m. 27 d. — Richard, Ernsta Běrki, khěžerja w Schescłowje, ß., 7 m. 28 d. — August Ryncź, žiwnosćer we Łuhy, 48 l. — August Polan, wobydler w Kamjenej, 58 l. 6 m. 5 d. — Hana swud. Njedowa, wobydl. w Pomorzach, 84 l. 1 m. — Pětr Khěžor, pension. sastanischćowy wothladowar w Kubschizach, 73 l. 1 m. 28 d. — Max Erich Jana Schmidta, žiwnosćerja w Nowej Wßy, ß., 2 m. 12 d. — Richard Waltar, Maxa Hale, žiwnosćerja w Brěmjenju, ß., 4 d.

Zyrkwinske powjesće z Hodźija.

5. njedźelu po św. Trojizy směje rano ½7 hodź. duchowny Voigt žerbsku spowjednu wucžbu, ½8 hodźin farar Kschižan žerbske a w 9 hodźinach němske předowanje.

Zyrkwinske powjesće z Budestez.

5. njedźelu po św. Trojizy směje rano w 7 hodźinach farar Domaschka němsku spowjedź, dopołdnja we 8 hodźinach němske a ½10 hodźin žerbske předowanje.

Popołdnju ½4 hodźin shromadźizna kschesćijanskeho towarstwa žónskeje młodosće.

Schtwórtk wječor we 8 hodźinach směje kschesćijanske towarstwo žónskeje młodosće shromadźizu.

Kožane twory kupuja žo najlěpje w spezialnej pschedawarni kožanych tworow

Stajnje wulki wubjerk, krucze sprawne poždžowanje a tunje placžiny ja

koffry, puczowanske tosche, neßeßäry, žonjaze tosche a paßy schulske tosche ja hólzow a holzy, schulerske mapy, pißanske, aktowe a hudźbne mapy, listownje a zigarowe tosche, portemoneje, ßlě, nakhribjetne měchi a gamasche atd. namakacze

w spezialnej pschedawarni

ja Offenbachske kožane twory

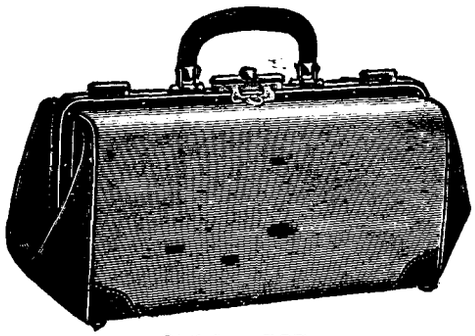

Telefon 587.

C. Alberta, měječela **Khorle Bahle,** ßedlarskeho mischtra

w Budyschinje, pschi lawskich hrjebjach 10.

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeczel: J. Hanekamp

Telefon 405. **w Budyschinje** na ßukelnskej haßy 9.

Meblowy etablissement

ja

nadobu w bydlanskich a spanskich stwach,

kaž tež

kuchinske a male meble

Dospołne wuhotowanje ja njewjesty

Najwjetschi wubjerk w Budyschinje,

Ssamna tapezěrarnja.

Hódne dźěło. **Najtunńsche wobliežanje.**

Pschichódne placženske wuměnjenja.

20 trjebanych jěsdnych kołow, 5 žonjazych kołow, 3 dźěczaze kola,

nětotre ſ nich ßu skoro nowe,

ßu tunjo na pschedań pola

Schibaka

na Mužakowskej drósy 4.

Wulki skład **jěsdnych kołow,** woprawdźitych **Jankowych, Brennaborskich a Opelskich.**

Něhdźe 200 jěsdnych kołow na składźe.

Franz Marschner

cžaßnikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ßwój skład **cžaßnikow** a **cžaßnikowych rjeczazow**

k dobroczinemu wobkedźbowanju porucza.

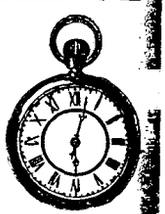

Hódna twora. **Pißomne rukowanje.** **Tunje placžiny.**

Sserbske a němske

schulske biblije

teho runja

wěrowanske biblije

ſ wulkim a drobnym pißmom ßu dostacz

we wudawarni

Serbskich Nowin.

Wolijowe barby

wschěch ſnatych nuanßow, hnydom k barbjenju hotowe, derje a twjerdźe skhnyjaze,

molerske a murjerske barby, terpentinowy wolij (němski a franzowski), **lanowolijowy firniß,** jara derje a twjerdźe skhnyjaty, **jantarjowe laki, kopallaki, damarlaki, želesowe laki, Kölnski klij** kaž tež **murjerski kalk, drobnu krydu, gyps, portlandski zement, najlěpschi karbolineum, barbicže** wschěch druźin, **schablony** ja **molerjow** a **murjerjow**

porucza a ma pschezo na składźe po najtunischich placžisnach

Emil Měrsch, drogowe klamy

24 na kamjentnej haßy 24.

Kupne wuczinjenja, hypothekske liseziny, testamenty

wudzěkuje

prawny bürow Kobana pschi zitnych wikach 4.

— Rěczu zerbski. —

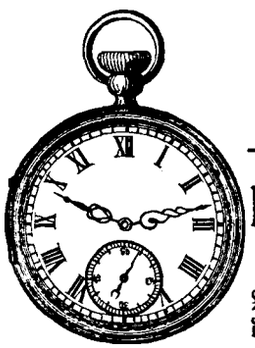

Czaßniki

zo s rukowanjom derje a tunjo wuporjedzeja.

Bruno Ludwig, czaßnikaŕ

w Dornschnablu 16 po 2 skhod.

Na poßled 5 lět pola k. czaßnik. Marschnera dźěłak.

Nowe wotewrjenje!!

Subjaze praxis **K. Pehsa** w Budyschinje, na **bohatej haßy 10,** s nutskhodom na krótkej haßy.

Zusesuby wschěch systemow

Plomby kozdeje druziny.

Suby zo wustojnje wuzahaju.

Lahodny wobkhad. — Pomerne placzisny.

Hizo 10 lět samostatny.

Dla postupjeneho czaßa

wschě zonjaze a dźěczaze klobuki

wot dzenza

sa polozu prjedawscheje placzisny.

Anna Rockschowa

w Budyschinje, na garbarskej haßy 7.

M. Gottwald

pschi mjaßowym torhoszu 11

porucza

zychi, běle a pißane, **wupjerki, blidowe pschikrywy, kozowe plachty, wutrěwanske rubischeza, trjenja, twjelki, módroczischcz, tkaniny k plóczliwym wobleczenjam,**

w najnowschich mustrach.

Wloßy barbjazy czeßak

Sakońszy schkitany. Njedoszěhnjeny w trjebanju.

Barbi schědźiwe abo czerwjene wloßy zolte abo czorne.

Sa njeschkódnoscz zo rukuje. Sso lěta dolho trjebacz hodźi.

Scht. 3 hriwny na póstske dobracze.

R. Drechsel w Draždźanach Nr. 6

Kurfürstenstraße.

Ad. Rämsch naßl. w Budyschinje

(mějeczel Max Kirschner)

pschi butrowych wikach 1 **telefon czißło 4**

porucza swoje daloko a schěroko znate

palenzy a likeury.

Roseßlanje w czwizach a bleschach.

Proschu zebi placzisnowy sapiß zadacz.

Maiß, gris, rzane a pschenicznе wotruby rzanu a pschenicznu muku poruczam a sa **wschu pizu zito jako zaplaczenje** pschijumuju.

Kozdu dźělbu zita sa hotowe pjenjesy kupuju.

G. Horbank

w mlynje w Prawoczizach.

Smolerjec knihićišćernja

w Budyschinje w serbskim domje

knihi, sliczbowanja, visitne a pscheproschenske khartki, sastojnske formulary, wustawki, blidne spěwy atd.

we wschěch rěczach derje a tunjo czischczi.

Dalokorěczak czißło 687.

Moje lětuſche

ſaiſonſke wupſchedawanje

budże wot **ſrjedy 8. julija** hacž do **wutory 21. julija.**

Draſtne tkaniny — židžane tkaniny
kostümy — wobleczenja — blusy
kostümſke ſuknje — ſpódnje ſuknje

Placźiſny ſu nimo měry ponižene.
Najlěpſcha ſkladnoſcź k ſaſtaranju
na pucźowanje.

Sa czaß pſchedawanja
dawam na wſchě niz nasad ſtajene draſtne tkaniny 10%
na niz nasad ſtajenu žonjazu draſtu 20%

Jan Jurij Pahn

w Budyſchinje.

Spěwarſke,

ßerbſke a němſke,

jednorje hižo po 2 a 3 hr. a woßebnje do czelazeje kože
ſwjaſane hižo po 6 hacž do 10 hr. ßu na pſchedań

we wudawarni Serb. Nowin.

„Skhoriwſchi na ſaßakku
wumpjeru,
mam po nałożenju 1 kuſka **Zuckerowego patent. lěkarſkeho mydła** zyle czíſte wobliczo. Waſche mydło czaß żiwjenja trjebam. O. K."

Kuſk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßylniſcha forma). K temu **Zuckoh kreme** (niz tucźnjaza a mika) 75 pj. a 2 mk. w **Budyſchinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog., **Oty Eugerta, bratrow Měrſchez** naßlěd., **Strauch a Koldy.**

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjećor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 29. **Sobotu 18. julija 1914.** **Lětnik 73.**

Pščeradźenje němskich twjerdźizniskich planow.

W Němskej je žo hižo wjele krajnych pščeradnikow k cźežkim khostanjam saźudźiło. Pščezo pak žo saźo ludźo namakaju, kotsiž žu swólniwi, wojerske potajnosćze žuźodnym statam pščeradźićź. Tele dny pšched khěžorstwowym žudom w Lipsku saźo jedyn tajki pščeradnik stejesche. Feldwebel Walter Pohl, kotryž prjedy pšchi wjecźorno-pruskim pionerskim batallonje cźišćko 17 w Torunje stejesche, je ruskemu knježerstwu ważne twjerdźizniske plany pščeradźił. Wón bě sadołženy a chźysche žo woženićź. So by k pjenjesam pšchischoł, žo ruskemu knježerstwu potykowasche, wojerske potajnosćze pščeradźićź. Hdyž bě žo do Barlinskeje wojerskeje inspekzije pščeźaźił, wón wobkhad s wojerskim attachejom ruskeho póśłanstwa w Barlinje, wyschkom Basarowom, pyschasche. Wyschk Basarow wěso Pohla njewotpokusa. Wón pak chźysche najprjedy wjedźećź, hacź móże woprawdźe khmane wězy pšchinjesćź. Wón jemu najprjódzy dwazeći hriwnow žlubi, hdy by jemu jedyn twjerdźizniski plan pšchinjeźł. Pohl bórzy saźo k wyschkej pšchińdźe a plany twjerdźisnow Pillawa a Boyena pschedpołoži. Pillaw je maka twjerdźizna pšchi Frischskim Haffu a je mohł rjez pschedpschistaw sa Königsberg w rańschej Pruskej. Boyen je maka twjerdźizna w rańschej Pruskej, kotraž by sa Rusku w pšchichodnej wójnje khětru ważnosćź měła. Sa žwoju pščeradnisku žłužbu je Pohl něhdźe 500 hriwnow dostał. Wón žo dale prózowasche, plany Borkumskeje a Helgolandskeje kupy dostaćź. Prjedy pak hacź k temu dońdźe, Pohla sajachu. S pomozu Barlinskeje politiskeje polizije žo poradźi, jeho pščeradnistwo wotkrycź. Hižo pšchi druhim pscheźkyschenju žo wón wusna. Hdyž žo žuźenje pščecźiwo Pohlej sapocźa, žo wosjewi, so staj wyschk Basarow a ruski póśłanz w Barlinje wot tam wotjěkoj. K žudniskemu jednanju bě žo pjecź žwědkow skasało, mjes nimi wobskorženeho njewjesta a s jatby pschedwjedźeny pschekupz Kaul, kotryž je teho runja wobhonjerstwa dla wobskorženy. Pohlo, kotryž bě feldwebelsku uniformu wobleczeny, dwaj podoffizěraj s pschepytowanskeje jatby pschedwjedźechu. Wojerska wyschnosćź bě jemu najlěpsche wobžwědczenje daka. Ras žu jeho dla krjudowanja podstajenych wojakow khostali a posdźischo dla cźinjenja dołha powarnowali. Pšchi žudniskim jednanju bě sjawnosćź wusamknjena. Pohla k khostańi na 15 lět, k shubjenju cźestnych prawow na 10 lět, k podstajenju pod polizajsku nadkedźbu a k wustorczenju s wójska saźudźichu. 500 hriwnow, kotrež pola njeho namakachu, po wužudźe statej pschipadnu.

Woźudna hodźina němskeho khěžorstwa.

Pod tymle napiźmom je wyschkowski leutnant swonka žłužby Frobenius spiź wudał, w kotrymž wón němskemu khěžorstwu a jeho swjaskarjam w naléću 1915 „woźudnu hodźinu“ pschipowjeda. Po jeho měnjenju žo wójnske pschihoty Franzowskeje a Ruskeje wot wójnskeje hotowosćze dale rosesnacź njehodźa. Frobeniusowy spiź je s tym wjetschu ważnosćź nabył, sa je jemu kronprynz scźěhowazy pschipósnawanski telegram pósłał:

Wasch spiź „Němskeho khěžorstwa woźudna hodźina“ žym s najwjetschim sajimanjom cźitał a pscheju jemu najdalsche rosschěrjenje mjes němskim ludom. Wylem, kronprynz.

Skhadźowanka trojoswjaskowych wjerchow.

Sa lětusche wulke němske khěžorske manevry bě skhadźowanka trojoswjaskowych wjerchow wotmyślena, kotraž pak po skónzowanju awstriskeho trónskeho naślědka njebudźe dospołna. Hacź jedyn druhi žobustaw awstriskeho khěžorskeho doma k němskim manevram pschińdźe, njeje hischcźe rosžudźene, tola žo wo tym pjecźa hischcźe jedna. Snate je, so je italski kral hižo žwój pschikhad pschipowjedźił. Lohko móžno tež je, so jedyn turkowski prynz po pscheproschenju němskeho khěžora k khěžorskim manevram pschińdźe.

Konopischtske wucźinjenja.

Krótko pšched skónzowanjom awstriskeho naślědnika Franza Ferdinanda je jeho, kaž je snate, khěžor Wylem na jeho Konopischtskim hrodźe wopytał. S jeju rosrěcźenjow žu ruske nowiny pjecźa někotre nadrobnosćze shoniće. Wo wjazorych politiskich a wojerskich praschenjach žu žo pjecźa postajenja cźiniće. Mjes druhim je žo Němska na to swjasała, so dwaj nowaj armeekorpsaj k ruskim mjesam połoži, liczbu podoffizěrow w němskim wójsku powyschi a reservistow tež po jich doźkuženju pod khorhojemi wobkhowa. Dale Němska žwój kódźetwarski program wo schtyri hobrske bitwiske kódźe powyschi a wobkedźbowarske wójsko pschi rańschich mjesach we wójnskej žylnosći dźerži. Sa to žo Awstriska na to swjasa, so létnje liczbu wójska wo 30 000 muži powjetschi, wobžadki reservow poźylni a wojersku żelesnizu natwari, kotraž s ruskeje mjesy do Stanišława, Krakowa a Oderberga dźe, wobtwjerdźenje někotrych městow poźylni a Boźniju a Herzegowinu do dweju njewotwiźneju wokrjeźow dźěli.

Jeneho němskeho wucźerja w Ruskej jako wobhonjerja sajeli.

W Plozskej guberniji blisko pschi pruskej mjesy žu jeneho němskeho wyschscheho wucźerja, dr. Nagela s Anklama, wobhonjerstwa dla sajeli. Jeho žu pscheźkapili, hdyž žebi w ruskim namjesnym měsćze Dobrsynje sapiźy cźinjesche.

Wołanje sa wójnu w Awstriskej.

„Wojerski Roshlad“, organ wójnskeho ministra, sa wójnu pschecźiwo Serbiji wustupuje; pschetoż sa dwě abo tsi lěta žo tale wójna tola Awstriskej nanusuje. Nětkole je cźaź hischcźe pschihódny. Ruska njeje hischcźe na wójnu hotowa. Hischcźe ras woźud Awstriskej rosžudźenje do ruki dawa. Nowe komdźenje by schkódne byko. Nahladnosćź, wulkomozowske stejischcźo Awstriskeje, je na hracźkach, bóle žnadź hischcźe sejna statna existenza. — To je saźo hoke hroženje s wójnu. Bjes pomozy Němskeje njemóże Awstriska wójnu s Ruskej sapocźećź. W Barlinje žebi wěz do drobna pscheklądu, prjedy hacź žo awstrisko-serbskeje napjatosćze dla do žwětoweje wójny saplesćź dadźa.

Njehotowosćź franzowskeho wójska.

Wótre poroki pscheczźiwo wójskowemu sarjadnistwu je w franzowskim senacze Charles Humbert, rosprawnik wójskoweje komižije, cźinił. Wón na to pokasowasche, so material pólneje artillerije pornjo němskej pschezo bóle wróczo wostawa. Franzowske hawbizy žadanja wójny njedopjelnja a žu widźomnje mjenje hódne dyžli němske. Rěcźnik wójnskemu sarjadnistwu porokowasche, so njeje s wudospołnjenja franzowskeje industrije wužitk brało, kotraž wěste wězy wukrajej lěpsche podawa dyžli franzowskemu wójsku. Artillerijska munizija je njedoźahaza, tež wuhotowanske wězy njedoźahaju, tak dwaj milijonaj cźrijow pobrachujetaj. Franzowska nima nětkole telko wojakow, so mohli Moselu a Rhein pschekrocźićź. Wobtwjerdźenja mjes Toulom Verdunom njeźu žo wot léta 1875 wjazy wuporjedźika a njemóże njepschecźelej napschecźo stejećź. Saćišchcź, kajkiž by dobycźo tutych wobtwjerdźenjow na wojakow cźiniko, njeje dowidźećź. Nawopak je Němska wschě žwoje wobtwjerdźenja pschi mjesach wutwarika, so žwój nadawk dopjelnja. Metz njebudźe žo wobtšélećź móz, prjedy hacź njebudźe prěnja cźara němskich wobtwjerdźenjow dobyta, kotraž je 12 kilometrow wot Metza sdalena.

— Wójnski minister Messimy dyrbjesche Humbertowym porokam pschihkoßowacz. Schkriczkowaze stazije mjes wobtwjerdzenjemi pschi rańschich mjesach wjazy prawje njedzekaju; wěrno je, so ßo bjesgrotowa telegrafija w Toulu a Verdunje ſ pschemóznej Metzskej staziju kasy. Wěrno je tez, so Němska sa ßwoje wójnske ſkłady wjele wjazy pjenjes wudawa dyzli Franzowska. S hłownej pschiczinu tehole hubjeneho wuhotowanja je njedoßahanje pjenjes. W létomaj 1911 a 1912 ßu ßo reformy sapoczałe a sa nékotre léta drje wscho do rjada pschińdze. Minister njesamjelcza, so ßo prédnoscz, kotruz ma Němska we wschelakich wojerskich wézach, njehodzi hnydom nakhmatacz. Po réczi ministera Messimya Clemenceau praji, so ßu Humbertowe ßkowa zyły kraj stróżike, a dokelz je wójnski minister je jako wérne pschipósnał, budze ludej satrach. Senat namjet pschija, po kotrymz ma wójskowa komißija wobstejnoscze krajneho sakitanja pruhowacz a wo tym rosprawicz. Zadane pjenjesy sa wójsko ßo na to pschiswolichu.

Puczowanje franzowskeho presidenta do Ruskeje.

Président Poincaré je ßo schwórtk w nozy na jéjsbu ſ łódzu do Ruskeje podał. Ministerstwowy pschedßyda Viviani jeho pschewodza. W Peterburgu ßu wulkotne pschihoty k jeju powitanju czinili.

Hołe traschenje awstriskich nowin.

Pondzelu awstriske némske nowiny powjescz woczischczachu, so chze Belgradske wobydlerstwo domy awstriskich poddanow a awstriske póßlanstwo wupuscziz, kaz je mohamedanski a khorwatski prak ſ nanowjenjom Sserajewskeje polizije w Sserajewje nehdze 1000 ßerbskich domow wupuscził. Wérno drje je, so je ßo wobydlerstwo Sserbije ſ naßylnoscznemi w Boßniji pschecziwo Sserbam hłuboko roshoriło, tola tak hłuboko ßo njeponiżi, kaz Sserajewska polizija. W Belgradze a po zyłej Sserbiji ßo żanemu awstriskemu Němzej abo Madżarej a hischcze wjele mjenje awstriskemu Sskowjanej ani włóska njeje ſkschiwiła.

Nahła ßmjercz ruskeho póßłanza w Belgradze.

Pschi wopycze pola awstriskeho póßłanza, ßwobodneho knjesa ſ Giesla, je ßo pjatk 10. julija ruski póßłanz ſ Hartwig ſ nahłej ßmjerczu pschekhwatał. Powjescz wo jeho njenadzitym wumrjeczu je mjes ßerbskim ludom żarowanje sbudzika. Hartwig je jako sastupjer Ruskeje Sserbiji we wójnje pschecziwo Turkowskej ſ pschecznelnitym radziczelom był. Tez pschi nétczischich napjatych pomérach mjes Sserbiju a Awstriskej ßerbske knjezerstwo wot njeho dobru radu a podpjeru hladasche. Czim bóle je teho dla jeho njewoczakane wumrjecze nastróżiło. Hischcze w nozy ßo ſ wjele khéżow żarowanske khorhoje wutyknychu, konzerty, reje a druhe sawjeßelenja ßo hnydom skónczichu. Ludzo po stach k ruskemu póßłanstwu pschikhadżachu a tam mjelczo hacz do pół nozy stejachu.

Hartwigowa ßwójba a ruske knjezerstwo stej do próstwy ßerbskeho knjezerstwa swolikej, so ßmęko ßo Hartwigowe częło w Belgradze khowacz. Tak wulkotny pohrjeb drje hischcze njeje Belgrad widżał. Pschewodny czah bé pół hodziny dołhi. Zyła garnisona bé wuczahnyła. Nimo méry wjele wénzow a kwętkow ßo psched kaschczom njeßesche, mjes nimi wénz ßerbskeho knjezerstwa, kotrehoz ßekla napißmo pokasowasche: „Njesapomnitemu pschecznelej Sserbije.“ W zyrkwi metropolit réczesche, pschi rowje méschczanosta. Sserbszy ministerjo jeho kaschcz k wosu a diplomatojo balkanskich statow jón ſ zyrkwje njeßechu. Woßebje dobry saczischcz je telegram ruskeho ministra swonkownych naleznoszczow czinił, kotryz ßu nowiny woczischczake. W nim ßo praji, so je Hartwigowy pohrjeb w Belgradze niz jenoz wusnamjenjenje sa semrjeteho, ale tez woßebite czesczenje Ruskeje.

Hłowny skutk Hartwigoweje diplomatiskeje dżeławoscze bé sakoženje balkanskeho swjaska. Ministerstwowy pschedßyda Paschicz, kotryz mějesche po metropolitu w zyrkwi récz, w njej praji, so je Hartwigej rospadnjenje balkanskeho swjaska wulke bolosczе czinilo a jeho w jeho nadzijach siebako. Wón je ßo podarmo se wschémi mozami napinał, so by ßerbsko-bołharskej wójnje sadżewał. Belgradska méschczanska rada je semrjetemu k czesczi Belgradskej dróży mjeno „Hartwigska droha“ narjekła.

Mobilisazije dżéła ßerbskeho wójska.

Sserbske knjezerstwo je 70,000 muži reserwow k khorhojam swołało. W tu khwilu ma ßerbske wójsko hižo połojzu wójnskeje ßylnoscze. Wójsko ßo ſ nowa do dobyteho kraja k połnozy pschewożuje.

Rewoluzija w Albanskej

dobyczerizy postupuje. Grichiszy sbézkarjo ßu Korizu a nékotre druhe města dobyli, a muhamedanszy sbézkarjo ßo Walonje bliża. Tez w Skutariu ßo dzeń a ßylnischo sbézkarske hibanje mjes muhamedanskim wobydlerstwom pokasuje. Wjerch Wylem mjes tym w Draczu na pjenjezny pomoz europiskich wulkomozow czaka. Wón praji, so Dracz njewopuschczi, tak dołho hacz jemu jedyn wojak ßwérny wostanje. Prjedy hacz je wón knjezerstwo w Albanskej pschewsał, je ßo mjes nim a mozami wuczinilo, so ma wón, jeli so by nusowany był, ßo albanskeho tróna wotrjez, létnje 260,000 frankow pensije dostawacz. Duz je srosymicz, so wjerch Dracz prjedy njewopuschczi hacz jemu to wulkomozy dowola.

Mobilisazija italskeho wójska.

Italska je 120 000 muži najmłódscheho létnika reserwow k brónjam swołała. S dobyczerskim postupanjom grichiskich sbézkarjow w pokodnischej Albanskej tamnischim italskim interesam strach hrosy. Italska nochze pschiswolicz, so by mórski brjoh pokodnischeje Italskeje, kotryz je ſ jenoz wuskim adriatiskim morjom wot Italskeje dzelen, Grichiskej pschipadnył. Italska je ßo teho dla rossßudzika pokodnischu Albansku wobßadzicz, tak bórzy hacz ßo grichiszy sbézkarjo tamnischeho hłowneho mórskeho pschistawa Valony smozuja. W rjadach grichiskich sbézkarjow pjecza wjele grichiskich wojakow a offizyrow ßobu wojuje. Grichiszy sbézkarjo ßu město Korizu dobywschi pjecza wjele hrosnoszczow skuczili. Muhamedanszy wobydlerjo wostajiwschi wscheho psched sbézkarjemi czékaju.

Bołharskej pezczonzy w Němskej

je wjetschina bołharskeho ßejma pschecziwo wótrym protestam pschecziwnych stronow pschihłoßowake. Wothłoßowanje ßo pschi wulkim ropocze na to waschnje sta, so pschiwißoworjo knjezerstwowoweje strony ruku sbéhnychu. Pschecziwne strony maja tajke wothłoßowanje sa njesakońske a tehodla sa njepłaczaze. K sawésczenju pozczonki dyrbi Bołharska němskim pjenjeznikam wschón wunoschk zkow a tobakoweho dawka a zigaretoweho monopola pschewostajicz. Pola némskeje industrije dyrbi Bołharska twory sa 75 milionow frankow a pola awstriskeje industrije sa 25 milijonow frankow skasacz. Némske dijkontowske towarstwo pódla teho prawo dostanje, bołharske statne wuhlowe podkopki wuwnzicz.

Skasanje brónjow sa Bołharsku we Wuherskej.

Do Budapesta ßu psched nékotrymi dnjemi bołharszy offizerojo pschischli, so bychu we wuherskej brónjowej fabriży 80,000 Mannlicherskich tselbow skasali a w Manfredsko-Weißskej patronowej fabrizy dwaj łódznaj nakładaj patronow pschewsali.

Wotstupjenje mexikanskeho presidenty Huerty.

Po poraženju knjezerstwowych wójskow je president Huerta nusowany był, wostupicz. S poßołstwom na kongreß (ßejm) wón sjednoczene staty połnózneje Ameriki winuje, so ßu sbézkarjow sjawnje podpjerake, kotsiz budzichu ßo hewak sniczili. Myßl, so je wón se ßwojej politiku jenoz ßwojim ßamßnym interesam ßłużicz chzył, wón wot ßebje pokasuje. Wscho jeho prózowanja ßu na to schke, měr w kraju postajicz. Huerta a Blanqnet staj ßrjedu Mexiko wopuschiłoj. Město Huerty je minister swonkownych naleznoszczow, Carbachal, presidentstwo pschewsał. Tola wón budze jo bórzy jenemu sbézkarskemu generalej, pak Villi pak Carranzy, pschewostajicz dyrbjecz.

Péskowy Handrij.

(Skónczenje.)

Runje tak bé tez Jan Hornczer ßo wuprajił; runje tajke béchu tez wézy, kotrez mějesche ßudnistwo w rukomaj. K wérje njepodobne to njebésche, so béchu pjenjesy a druhe wézy franzowskemu wyschkej ßłuschake, so béchu ßo w péskowej jamje saryke a so bé je péskowy Handrij tam namakał. Ssamo wéste bé to, so zyła namakanka słótnemu wikowarjej ßłuschecz njemózesche, so wón telko franzowskich skotych pschi ßebi mél njebé.

„Ale czeho dla scze wy tutu namakanku samjelczeli?“ woprascha ßo ßudnik péskoweho Handrija.

„Czeho dla?“ Handrij wotmolwi, jako by jeho praschenje njerosymjał; schtó dha mějesche do teho schto réczecz!

„Potajkim nichtó njedyrbješche niczo wo tym wjedźecź?“

„Nĕ.“

„A tola ſcźe te pjenjeſy druhemu dali.“

„Kajkeho dha budźech hewak ſ nich wužitka mĕł?“ pĕſkowy Handrij ſnapſchecźiwi. „Nimo teho mi to ſtracha cźinjeſche. Ja ženje telko pjenjes njebĕch mĕł a njemóžach ani w nozy ani wo dnjo ſpacź. Teho dla bĕch wjeżeły, ſo móžech je Hornczerjej požczicź a ſo bĕchu pjenjeſy ſ domu.“

„Czeho dla ſcźe te pjenjeſy runje Hornczerjej požczili?“ wopraſcha žo žudnik.

„S prĕnja, dokelž wjedźach, ſo je Hornczeŕ trjeba, a potom, dokelž ....“

Pĕſkowy Handrij ſatrach do ſemje hladaſche.

„A potom —“ žudnik wospjetowaſche.

„To je dźiwna wĕz“, Handrij wotlakujo žo pokraczowaſche, „tola chzu wam to prajicź. Mĕjach ſ Hornczerjowej žonu ſnajomſtwo, hdyž bĕ wona hiſchcze holza; wón pak pola jeje ſtarſcheju dozpĕ, ſo ju jemu daſchtaj, dokelž bĕ wón bohaty burſki žyn. Knjes žudniko, ja žym tutu wulku ſrudobu dyrbjak pſchĕtracź a žym ju też ſcźerpnje ſnjeſk, — ale hdyž widźach, kak žo ta wboha žona na hinjenje kubła, na njeporjadne žiwjenje žwojeho muža, na jeho hracźe a rosmjetowanje pjenjes na ſrudny pſchichod rudźeſche, dźeſche mi to k wutrobje. Jeje dla požczich Hornczerjej te pjenjeſy, poſkicźich jemu tu požczonku dobrowolnje, jenož to dyrbjeſche mi Hornczeŕ žlubicź, ſo wjazy k Wotrubje do korczmy na hracźe khodźicź njebudźe. Wón je to ſcźinił, a ja bĕch ſpokojom, ſo te pjenjeſy mĕjach a móžach pomhacź. Pokoj a ſboże ſtej žo ſaſo do mojeho domu wrócźiłej, ja doſtawach wot Hornczerja prawidłownje žwoju dań a mĕjach wjazy, hacź k ſeźiwjenju trjebach.“

Tole bĕ Handrij tak žwĕru a jednorje powjedał, ſo móžeſche žudnik na wĕrnoſcźi lĕdma dwĕlowacź. Tola bĕchu hiſchcze nĕkotre dwĕle pſchecźiwo Handrijej.

„Czehodla“, ſnapſchecźiwi žudnik, „njeiſcźe wy też Hornczerjej prajili, ſ wotkal te pjenjeſy macźe?“

„K temu mĕjach dobru pſchicźinu“, Handrij wotmolwi. „Wĕm, ſo je Hornczeŕ nahły a žwojeje hłowy. Nĕtkole pak bĕch te pjenjeſy w pĕſkowej jamje namakał, kotruž bĕ mi wón prjedy pſchedał, potajkim na leżomnoſcźi, kotroż bĕ prjedy jeho była. Bojach žo, ſo budźe žebi wón na namakanku prawo cźinicź, ſ najmjeńſcha žadacź, ſo dyrbju žo ſ nim dźĕlicź. To ja nochzych.“

„To žebi wón žadacź njemóżeſche, duž bĕ to njetrĕbna wĕz, tuto potajnſtwo ſamjelcźecź.“

„Moje dła“, Handrij ſnapſchecźiwi, „ale to ja zyle wĕſcźe wĕm, ſe ſawiſcźu a ſ mjerſanjom wón njebudźeſche mĕra mĕł, ſe ſawiſcźu, ſo bĕch ja te pjenjeſy namakał, ſ mjerſanjom, ſo bĕ mi tu pĕſkowu jamu pſchedał. Dobrota, kotruž jemu wopokaſach, jemu potajkim niczo hódna była njeby; najſkerje njebĕ mi móżno było, jeho k temu žlubej pohnucź, kotryž je mi ſawdał, ſo nochze wjazy k Wotrubej do korczmy na hracźe khodźicź; runje wo to bĕ mi jara wjele cźinicź.“

„Czeho dla pak wy mi to wóndano njeiſcźe hnydom prajili?“ wopraſcha žo žudnik.

„Wodajcźe, knjeże“, Handrij poniżnje wotmolwi, pſchi tym pak móżeſche žo poſmĕwanja lĕdma dodźerżecź, „dokelž wy žami niczo njewjedźeſchcźe.“

Ssudnik do aktow hladaſche.

Hacź dotal bĕ pſcheżkyſchenje ſa Handrija jara ſbożowne było; jenož jena wĕz hiſchcze ſbywaſche, kotrejež dła mĕjeſche wón pſcheżkyſchowany bycź, ale to bĕ też jara ważna wĕz. Ssudnik walczk aktow ſbĕże, wucźeże ſpody njeho ſerſawy nóż a pſchedpokoži jón pĕſkowemu Handrijej, žo jeho krucźe praſchejo: „Je wam tutón nóż ſnaty?“

Handrij ſblĕdny.

„Snajecźe wy tónle grat?“ žudnik žo ſ nowa wopraſcha.

„Haj“, Handrij wſchón njemĕrny rjekny.

„Je to waſch?“

„Nĕ.“

„Czeji dha?“

„To ja rjez njemóżu“, Handrij wotmolwi, wocźi do ſemje ſłożiwſchi.

„Kak je tón nóż wam do rukow pſchiſchoł?“ žudnik pokraczowaſche. „Tón nóż žu ſa hrjadu we waſchej komorje ſkhowany namakali; czeho dla ſcźe jón tam ſkhowali?“

„Widżu“, Handrij ſnapſchecźiwi a žebi pót ſ czoła trĕjeſche, „wy mi na khornał dźecźe. Wy macźe mje ſa mordarja tamneho ſkótneho wikowarja a tónle ſerſawy nóż ma mje mordarſtwa winowacź!“

„S tajkimle nożom je žo ſkótny wikowaŕ morił“, wotmolwi žudnik. „To je ſpóſnacź ſ protokollu, kotryž je tehdom žudniſki lĕkaŕ po pſchepytowanju cźĕła do aktow dał.“

„Ja tutón mordaŕ njejžym!“ pĕſkowy Handrij khwatnje ſawoła. „Ja niż, nĕchtó druhi to je!“

Ssudnika tuto njenadźite a ſ tajkej krutej a wĕſtoſcźu wurjeknjene wuprajenje pſchekwapi.

Sdaſche žo, ſo bĕ też Handrijej nĕſchto wopak, ſo bĕ te žkowa tak ſpĕſchnje wupražnył, ſ najmjeńſcha žo wón komdźeſche wotmolwicź, hdyž žo žudnik jeho wopraſcha:

„Schtó dha tutón druhi je?“

„Schtó, to dyrbju ja prajicź?“ Handrij ſkoro ſe ſtrachom ſnapſchecźiwi.

„Wy wo tym mordaŕſtwje wĕſcźe“, žudnik krucźe rjekny, „ſchtó je jo ſkucźił?“

Handrij bĕ wſchón ſ hrózbu pſchewſaty. „Bóh mi hrĕch wodaj“, wón ſawoła, „jeli ſo bych njewinowateho wobſkorżił.“

„Bjes dopokaſa žo nichtó njeſažudźi“, žudnik ſnapſchecźiwi.

„Hdyž ſcźe wy“, pĕſkowy Handrij pokraczowaſche, „prĕnje žkowo wo tym rjekli, ſo žnadź žym ja ſkótneho wikowarja morił, je mi to kaž kamjeń na wutrobu padnyło, a žym ſ teho cźaża na to cźerpjeł. Runje tak by to też druhemu było, hdy bych jeho njewinowateho do podhlada ſcźahnył.“

„Tehole noża dla“, žudnik rjekny, nóż wyšoko posbĕhujo, „praſcham žo waž, ſchtó je tón mordaŕ?“

„Nó“, Handrij wotmolwi „tu dże wo moje cźežne mjeno a w tejle hodźinje ſteju pſched žudom, ſo bych žo ſ cźežkeho winowanja wužwobodźił. Duž žym nuſowany, rĕcźecź. Tón dźeń, na kotrymž bu ſkótny wikowaŕ morjeny, mĕjach we žwojej pĕſkowej jamje nĕſchto ſa dźĕło; to bĕ wjeczor w dźewjatej hodźinje, hižo žo cźmiſche. Tu ſažłyſchach, ſo nĕchtó dże. To bĕ Wotruba, kiž nimo dźĕſche. Wón rjekny, ſo chze do lĕża ſa drjewowymi paduchami pohladacź; ale wón njemĕrnje a ſpłóſchiwje hladaſche, jeho ſadźerżenje bĕ mi nadpadne. Wón dale do lĕża dźĕſche, ja pak žo domoj wrócźich. Tón dźeń wjeczor bu ſkótny wikowaŕ morjeny; wón bĕ hiſchcze w korczmje pola Wotruby wjeczerjał a chżyſche, we wšy hiſchcze nĕſchto wobſtarawſchi, do žužodneje wšy hicź a tam pſchenozowacź. Wĕſo ja trochu na Wotrubu tukach, ale ſ cźim chżych dopokaſacź, ſo bĕ to wón ſkucźił? Tydźeń poſdźiſcho w pĕſkowej jamje jedyn nóż namakach. Krewje abo hewak nĕcźeho na nim póſnacź njebĕ. Jeli ſo žo njemylach, bĕ to Wotrubowy nóż. Syma mje pſcheběża. Njekhmanik, pomyšlich žebi, wón je nóż tule do pĕſka tyknył, ſo by podhlad ſe žebje na mnje wotwalił. Tutón nóż mje do porſtow paleſche, njewjedźach, ſchto ſ nim ſapocźecź. Skónczńje mĕjach ſa najſprawniſche, nóż k žebi tyknycź, prjedy hacź by jón ſchtó tu wuhladał. Tak jón domoj pſchinjeżech a ſkhowach jón ſa hrjadu. Tam je hacź do dźenžniſcheho dnja tcźał. Ssudźcźe nĕkole, knjes žudniko“, pĕſkowy Handrij doręcźa, „hacź je Wotruba podhladny, abo hacź jemu ſchiwdu cźinju.“

„Czeho dla ſcźe wy tón nóż ſkhowali“, žudnik naſpomni, „czeho dla njeiſcźe to woſjewili?“

„Knjeże, moja prĕnja myšlicźka, hdyž jón namakach, bĕ: tón, kiž je nóż tule tyknył, je mje podhladneho cźinicź chzył. Teho dla žebi njeſwĕrjach, tón nóż žudniſtwu pſchepodacź a woſjewicź, hdże bĕch jón namakał, a runje teho dla žym też bohatſtwo, kotreż žym namakał, tak jara potajał.“

„Macźe hiſchcze druhe pſchicźiny tukanja na Wotrubu?“

„Nĕ. Jenož to chzu hiſchcze naſpomnicź, ſo žo wón po njeſkutku ſ dokha wušwobodźi, ſ dobom pak też wurjadnje ſkupy bycź pocźa.“

„Njedopomńcźe žo na hewak niczo druhe?“

„To je wſchitko, ſchtož wĕm“, Handrij wotmolwi. „Bóh wĕ, ſo ja njekżu, ale cźežko je mi było, tole wuſnacź.“

* * *

Ssudnik hnydom porucźi, ſo ma žo Wotruba ſajecź a na žudniſtwo pſchiwjeſcź. Hornczerja hnydom puſchcźichu. Domoj pſchiſchedſchi widźeſche, kak Wotrubu ſajimuja. Na jeho winowatoſcźi Hornczeŕ njedwĕlowaſche. Teho dla dóńdże na ſaru, ſo by žo pſchipowjedanje jeho dźowki wotſtorcźiło, doniž ta wĕz na žudniſtwje žo wujaźnika njeby.

Bórſy žo wſchitko wujaźni. Hižo pſchi druhim pſcheżkyſchenju korczmaŕ Wotruba žwój njeſkutk a nadrobne wobſtejnoſcźe wuſna.

Na to pěškoweho Handrija psched ꝓudnika pschiwjedžechu, tón jeho se wscheho podhlada wuwinowa a jemu wosjewi, so je puschczeny.

„Bóh je tak dopuschcził", Handrij hnuty rjekny, „so tón nóž, pschcs kotryž mějach ja padnyczk, mordarja ꝓameho psched ꝓud dowjedže. Bndž jemu Bóh ꝓmilny!"

Ssudnik, schtož hewak ženje njeczinjesche, poda Handrijej pschecželnje ruku, so by jemu trochu sarunak sa podhlad, kiž bě na njeho měł. Nětkole ꝓebi waželesche wschědneho muzikeho w módrej ꝓukni s czeſtnym, ꝓwěrnym wobliczom.

Tak bě wujaꝓnjene, s wotkal bě Handrij ꝓwój poklad měł. Kaž s wichorom ꝓo powjesczi wo tych wězach rosnježe. Ale hischcze něschto njenadžite ꝓo sta. Nasajtra Handrija, hdyž běchu jeho s jastwa puschczili, morweho na drósy nadeńdžechu; wón bě wjeczor domoj duzy smjersnyk. Roshorjenje bě jeho, stareho, kipreho czlowjeka, jara pschewsako; k temu hischcze lódsymna nóz a se ꝓněhom sawěte hubjene pucze. Tak wumrje Handrij na ꝓamꝓnej drósy, po kotrejž wjele sakraꝓnjenych lět w lěcze a w symje we wschelakim wjedrje a wichoru tam a ꝓem dróhowasche.

Wuras Handrijoweho wobliczа bě tež po jeho ꝓmjerczi luboscziwy a pokojny, kajkiž bě sa žiwjenje byk; bjes czwilow a bědženja bě ꝓo jemu wóczko sańdželiko.

Hdyž saꝓo rjane nalěczo kczějesche, kleczjesche mloda žona pschi rowje czesczownehо starza a ꝓadži tam rózowy pjeńk. To běsche Hornczerjez Hana, kiž bě hakle njedawno s Jakubom ꝓo swěrowaka; so běchu ꝓo wězy na Hanine sboże tak derje pscheměnike, to mějesche ꝓo džakowacz temu, kiž tu pod selenej hórku měrnje drěmasche: czesczownemu starzej, pěškowemu Handrijej.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

— **Kak ꝓo ꝓłóncznеho sjezahanja sminjemy?** Na tole praschenje profeꝓor Andrew Dunkan s Londonskeje wyꝓokeje schule sa hojerstwo w horzych krajach (tropach) sajimawe wotmolwjenje da. Po naschonjenju jendželskich offizěrow žołta abo czerwjena barba najlěpje psche sjezahanje schkituje. Profeꝓor Dunkan je w horzych krajach ꝓwój kkobuk s na czerwjeń na žołcz flanellom poczahnył. Runje tak je wón ꝓwoje khakiowe (na seleń-schère) wobleczenje se žołtej wotu, woꝓebje na khribjecze, poklad a je ꝓo ꝓłóncznе dny k wjetschim marscham czerwjeno- na žołcz koschlu woblekł. Tejle wobhladniwostnej pschiprawje ma ꝓo wón džakowacz, so jemu ꝓłóncznе pruhi njeiꝓu wobczežne a schkódne byłe.

— (Spytane ꝓamomordarstwo.) Sso jastwoweho khostanja bojo, kotrež mějesche dla pschekschiwjenja wotpokuczicz, je jena na rěsniskej haꝓy bydlaza pschistajerka ꝓo na to waschnje moricz spytała, so je ꝓelowu kiꝓalinu pika. Ssamomordarski pospyt pak ꝓo njeje poradžił. Žonu ꝓu do měschczanskeje hojernje pschewjesli, hdyž czežko khora leži.

— **(Koloradoski bruk ꝓo do Němskeje sanjeꝓł.)** W lěcze 1877 a potom druhi krócz w lěcze 1888 bě ꝓo koloradoski bruk s Ameriki do Němskeje sanjeꝓł. Tónle bruk ꝓo nimo měry rucze w běrnazych polach pschisporja a běrny sa krótki czaꝓ sniczi. Lětꝓa ꝓu blisko Stade pola Hohenwedela straschneho schkódnika wuꝓłědžili Knjeżerstwo je hnydom někotre kompagnije pěschkow wotpóꝓłało, so bychu bruki a dodutki pytali. Hacz dotal ꝓu hižo něhdže 10,000 brukow a dodutkow sesběrali. Wschě pola, na kotrychž je ꝓo koloradoski bruk namakał, dyrbja ꝓo rosworacz a ꝓo s benzolom namaczecz. Wobꝓedžerjo wot stata pjenježne sarunanje dostanu. Po namołwjenju knjeżerstwoweho presidenta je hižo ministerialna komišija s Barlina doschła. Nětkole ꝓo sda, so ꝓo koloradoski bruk hischcze njeje psches Hohenwedelske strony rosschěrił.

— (Wulka horzota w Ruskej.) S Peterburga piꝓaju: Tropiska horzota dale traje, w sczinje thermometer 30 gradow czoploty po Reaumurje pokasuje. Ludžo w Peterburgu tajkeje horzoty njepomnja. Wschědnje ludžo a konje, se ꝓłónzom sjezahani, na dróhach padaju. Konje ꝓo se symnej wodu poliwaju a ꝓo s lodom pokładuja. Wutlaze wobydlerstwo s hromadami khłódžaze napitki pschetrjebuje, kotrež nětko na kónz džeja. W piwarnjach je ꝓo wschě piwo nimale dopiło, a wumělski lód ꝓo s hromadami džěła a ꝓo droho pschedawa.

S wurjadnej ꝓuchotu ꝓu žně czežko schkodowake. Na žitnej bursy maja sa wěste, so ꝓo w Ruskej žně lětꝓa njeporadža. Njedawno ꝓebi hischcze w Ssibirskej bohate žně lubjachu, tola nětkole je ꝓo też tale nadžija spuschczika. W 24 gubernijach je ꝓuchota žito a pizu s wulkimi hromadami wuhorika, a w 16 gubernijach je ꝓo žito s powodženjom sniczіko. W połodnischich gubernijach ꝓu pschekaꝓanzy (insekty) wjele schkody naczinike, a w Kawkaskej ꝓu pólne mysche ꝓywy wupuscżike.

Po poꝓledniej powjesczi bě ꝓrjedž julija nasymska rożka dobra ꝓrěnja, nalětne žito lědma ꝓrěnje. Nasymska pschenża bě powschitkownje dobra ꝓrěnja, rożka powschitkownje ꝓrěnja. Nalětne žito je ꝓo khětro pohubjeńschiko. Nalětna pschenża bě powschitkownje lědma ꝓrěnja, teho runja jeczmjeń powschitkownje lědma ꝓréni.

— (Twar Radworsko-Kamjenskeje żelesnizy.) Po § 14 wuꝓwojenskeho sakonja budże sakske finanzne ministerstwo w dwěmaj lětomaj wot 15. julija 1914 sa twar Radworsko-Kamjenskeje żelesnizy pschiprawne dżěła czinicz dacz a to na Radworskich, Khaꝓowskich, Luhowskich, Wbohowskich, Krónczanskich, Sarěczanskich, Baneczaeskich, Horjanskich, Luscżanskich, Prewoczanskich, Khrósczanskich, Horkowskich, Wórkleczanskich, Miloczanskich, Ssmjeczkiczanskich, Sserbskopasliczanskich, Njebělschanskich a Kamjenskich leżomnosczach. Wobꝓedžerjo dyrbja ꝓnamjenja, kotrež ꝓo dla wotmerjenja noweje żelesnizy stajeja, dwě lěcze stejo wostajicz.

S Dobrusche. W ꝓrjedžisnje ꝓwojich džěczi a džěczi-džěczi tu khěžer a prjedawschi pólverniski džěłaczer August Rjeczka a jeho mandželska Marja rodż. Deutscherez skoty kwaꝓ strowaj a czikaj ꝓwjeczeschtaj. Rjeczka je 73 lět stary, jeho mandželska je lěto młódscha.

Se Sskoneje Borschcze. Hižo lěta dołho ꝓu džiwi hońtwarjo na naschim hońwinskim revěrje swěrinu honili. Skónczńje je ꝓo poradžiko, dweju s nich saꝓłapicz. Schtwórtk 9. julija wjeczor w 9 hodžinach po poruczńosczi najeńka naschcho revěra, k. Wartnera s Draždżan, dwaj czeladnikaj a jedyn schwajzar tudomneho kublerja Augusta Müllera na revěr džěchu, so bychu sa njeho ꝓornika pytali. Hdyž k mjesy Makoborschczańskeho revěra pschińdżechu, na Sskonoborschczańskim revěrje jeneho muża na hromadże hnoja stejazeho wohladachu. Czeladnikow wohladawschi wón czěkasche, tola ꝓo sa nim njepuschczichu, dokelž k temu żaneje pschiczіny njebě. Kaž je ꝓo posdžischo wupokasało, bě czěkanz brónjerski mischtr Knauer s 2. bataillona 103. pěscheho regimenta. Dale duzy czeladnizy bórsy jeneho ꝓornika w kerkach wohladachu. Hdyž chżychu ꝓo k njemu pschibliżicz, jeneho druheho muża pschi jenym żitnym polu wohladachu, kotryž s dalokowidom sa ꝓornikom hladasche, hdyž běchu ꝓo k njemu na 10 krocżel pschibliżili, ꝓo wón do czěkanja da. To czeladnikam napadże a teho dla ꝓo sa nim puschczichu. Po dołhej hanjenzy ꝓo jim poradži, czeknjenza doszczahnycz a pschimnycz. Wón ꝓo jako łokajędny wumjelz Gustav Marschner s Budyschina wupokasa. Prjedy hacz běchu jeho saꝓłapili, bě wón ꝓwoju tšélbu w tšjoch džělach wot ꝓebje czińnył. Marschnera do Sskonoborschczańskeho hoscżenza dowjedżechu a tam hońtwinemu najeńkej jako popad pschedstajichu. Najeńk hnydom 10 hriwnow na pschinjeꝓenje prjeczczińnjenych tšélbinych džělow wustaji, a wjeczor wokoło 12 hodżin běchu ꝓo wone namakake a do hoscżenza pschinjeꝓke. Tšélba a dalokowid ꝓo gmejnskemu pschedstejicżerjej na khowanje dachu, kotryž podawk hnydom wyschnoscżi wosjewi.

Se Sarěcza. Njedželu 1/4 9 hodżin je ꝓo jena bróżeń tudomneho knjeżeho dwora wotpalika. Wschě w bróżni ꝓo khowaze hospodarske wosy, ratarske maschiny a ꝓyno ꝓu ꝓo s wohnjom sniczіke. S wohnjowych ꝓykawow, kotrež běchu k haschenju pschijeke, je Lahowska prěnje a Mikkeczanska druhe myto dostała.

S Kamjeneje pola Radworja. Njedželu wjeczor wokoło 9 hodżin je Boże njewjedro do bróżnje tudomneho kublerja Nowala dyriko a sapaliko. Bróżeń je ꝓo do czista wotpaliła. Nastata schkoda ꝓo se sawěsczenjom saruna. K wohnjej běchu ꝓykawy s Adolfskeje Hěty, Khwaczіz, Radworja a Łupoje pschikhwatake.

S Brěsyny pola Huczіny. S wurjadnym podawkom ꝓo schtwórtk tydženja wobydlerjo nascheje wsy se ꝓwojeho wschědneho měrneho dżěła wutorhnychu. Dohladachu ꝓo, so nasdala dwaj sapschahaj s mužstwom w blyskatych helmach njemdrje khwatajo k Brěsy czerjeschtaj. Schto mějesche to rěkacz? Loni je ꝓo tak wjele wo wójnje powjedako. Bě ꝓnadz wójna wudyrika a jědżesche Budyska artillerija k ruskim mjesam? Wohladawschi błyskotate helmy ꝓamo sprózni robocżenjo s polow khwatachu, so bychu ꝓebi helmatych muži bliże wobhladali. Wschitzy ꝓo směrowachu, shonіwschi, so njeje wójna wudyrika, ale so je Naleschanska wohnjowa wobora do wsy pschijeła. K pomozy pschezo swólniwi Naleschenjo běchu ꝓłyscheli, so ꝓo pola naꝓ żehli a pali, a běchu ꝓo na to s khwatkom nastajili, woheń pytacz a jón rucże salecz, prjedy hacz bliżschemu wulku schkodu naczini. Tola hdże bě woheń? Běchu ꝓnadz ꝓo Brěsynczenjo tucznеje kołbaꝓy najědli, so nětko mózna żaha palesche. Temu njemóżesche byczz; pschetoż Brěsyczenjo ꝓu hižo

dawno ßwoje tuczne kołbaßy ſkhnutali. Chzychu hižo ſ latarnju ſa wohnjom pytacź, hdyž jenemu mudrakej myßl pſchipadźe, ſo mohł ßnadź w kowarni woheń byćź. A tak też bęſche. Kowar pſchi ſchwihatym kłomjenju pilnje dźěłaſche. Brěſyczenjo ßo Naleczanam ſa njewoczakany luby wopyt dźakowachu, tola ßo dlichu, jim ßykawſke myto wupłaczicź. Duž dyrbjachu ßo horliwi Naleſchenjo bjes njeho domoj wróczicź.

S Porſchiz. Kaž je ßo hižo wojſewiło, wotměje Porſchiſke ßerbſke towarſtwo pſchichodnu njedźelu 19. julija ſhromadźiſnu. Sa nju je ßo ſajimawy pſchednoſchk pſchilubił, ke kotremuž ßo woßebje žónſke pſcheproſcheja. Po nim naſche towarſtwo doſałožimy. Njech ßo tehodła wſchitzy, kiž ßo Sserbjo cžuja, ſeńdn a towarſtwu pſchiſtupjo. Make ßu wopory kiž ßerbſke towarſtwo wot ßwojich ßožuſtawow žada a wulke a nadobne ßu nadawki, kotrež chze wono k ſpomoženju ßerbſkeho luda we narodnym, hoſpodarſkim a duchownym naſtupanju dokonjecź. Ale jenož potom je ßerbſkemu towarſtwu mózno, ßwoje nadawki połnje dopjelnicź, hdyž ßo wſchitzy Sserbjo k towarſtwu ſhromadźa. Njebudź teho dła nichtó liwki, ale kóždy pſchińdź a ßo ſapißaj jako ßobuſtaw. Schtóž žiwjenje w ßerbſkich towarſtwach ſnaje, wě, kajki dobry duch w nich wěje, tu njeßu žane rosdźěle, ale wſchitzy, wulzy a mali, ſtari a młodźi, wſchě powołanja a t. d. ßu w bratſkej luboſczi, na kſcheſczańſkim podkožku ſtowarſcheni ſe ſwjaſkom naſcheje droheje macźerneje rěcže. Jenož tón cžłowjek, kiž ßwoju narodnoſcź, ßwoju macźerſchcźinu ßebi waži a ju cžeſcźi, je prawje ſdźěłany. Nuſne je ſa naß Sserbow, ſo ßo do towarſtwow ſhromadźimy, organiſujemy, chzemy-li dale wobſtacź a tracź; wěcźna hańba by była ſa naſch lud, hdy by něhdy wo nim rěkało: Sserbjo njewažachu ßebi ßwoju narodnoſcź, ßwoju macźerńu rěcź a tehodła ſańdźechu. Ně, tracź dyrbi Sserbſtwo, ſawoſtacź; tehodła, Sserbjo Porſchiſkeje wokolinY, pſchińdźcże k ſhromadźiſnje a ſaſtupcże do ßerbſkeho towarſtwa, ſawěſcże ßo nichtó njebudźe kacź, ale kóždy ſměje wužitk ſ teho, haj, jedyn ſa wſchitkich, wſchitzy ſa jeneho, to njech też pola naß płacźi, duž do ſkutka! —n.

S Khwacźiz. Njedźelu 19. julija wuhotuje Khwacźańſke ßerbſke towarſtwo dźiwadłowy wjecźor, na kotrymž ßo dwě dlěſchej dźiwadłowej hri pſchedſtajitej, kaž też hiſchcź krótſchej žortnaj kußaj. Hrajerki a hrajerjo ßu njedźiwajzy na nuſny cžaß ßo hiſchcże po ßwjatoku ſkhadźowali a horliwje wukli a pruhowali. Woni ßu ſ tym wulku woporniwoſcź wopokaſali, kotruž chzemy jim njedźelu ſ prawje bohatym wopytom ſapkacźicź. Woni ßebi to ſaßkluža. Jich wuſtojnoſcź w hracźu dźě dawno hižo ſnajemy. Duž móże ßebi kóždy teho wěſty byćź, ſo budźe ßo jemu na dźiwadłowym wjecźorje lubicź. Pojajkim ßo wſchitzy njedźelu wjecźor we 8 hodź. pola Huſcźiz w Khwacźizach ſaßo wohladamy. H.

S Bukez. Na tudomnej ſkótnej wobhladańzy, kotraž ßo 10. julija wotmě, bě 264 ſkocźatow wuſtajenych. Powſchitkowny wobras bě ſpokojazy, woßebje běchu jara dobre byki wuſtajene, mjes tym ſo krowy po ßwojej hódnoſcźi trochu wróczo ſtejachu. Też koſow a kóſkow bě ßo wjele pſchiwjedło, tola ßo mjes nimi wjele ſ prěnjeje rjadownje njenamaka. Koſy dyrbja po móżnoſcźi wjele wuběha měcź, ſo by ßo muſkulatura roswiła. Toßame też ſa howjada płacźi. Schpary běchu huſto pola howjadow a koſow hubjenje wothładane. Jena koſa móżeſche lědma běżecź. Woßebje ßo na to pokaſuje, ſo je na Nodecźanſkim knježim dworje ſtejiſchcźo pſchipranjene, hdyž móża ßo ſchpary wobrěſacź.

Pſchi wudźělenju mytow ßu na pſches 2 lěcże ſtare byki mjes druhimi doſtali: druhe myto Rabowſki w Pomorzach, Aug. Wicźas w Žornoßykach; tſecże myto: Sswora w Bukezach, Klein w Bukezach, M. Schkoda we Wujeſdźe, Hobina w Cžornjowee, Kriegel w Mjeſchizach, M. Mitaſch w Mjeſchizach, J. Schołta w Mjeſchizach, Haſcha w Trjebjenzach, G. Kmoch we Łuſku, K. Krujaz w Skanezach.

Sa byki, $1\frac{1}{2}$—2 lěcże ſtare: Prěnje myto M. Schkoda w Pomorzach; druhe myto: Sswora w Bukezach, Domſch w Rakojdach. Tſecże myto: Sobina w Cžornowje, Wjelina w Trjebjenzach.

Sa młode byki hacź $1\frac{1}{4}$ lěta ſtare: Druhe myto: Schkoda w Pomorzach, Krujaz w Skanezach. Tſecże myto: P. Wjela we Wawizach.

Sa krowy: Prěnje myty: E. Kſchižan w Trjebjanzach. — Druhe myto: Schkoda w Pomorzach, Nowak w Lejnje. — Tſecże myto: A. Haſcha w Trjebjenzach, Handrij Schołta w Koporzach, F. Rabowſki w Pomorzach, P. Wjela we Wawizach, J. Rychtař w Kołwaſy, J. Bjedrich w Kołwaſy. — Tſecże myto: A. Wicźas w Koporzach, E. Mawſch w Bukezach, A. Kmoch w Bukezach, E. Wujanz w Bukezach, J. Nedo w Bukezach, R. Rabowſki w Pomorzach, E. Pětſchka w Kubſchizach, Schkoda w Pomorzach, A. Wjelina w Trjebjenzach, E. Kmoch we Łuſku, E. Kraw we Łuſku.

Sa woły: Druhe myto: Nowak w Lejnje.

Sa jałowy: Druhe myto: J. Nedo w Bukezach, M. Schkoda we Wujeſdźe, A. Wicźas w Žornoßyku, Wjelina w Trjebjenzach, E. Polenz w Droždźiju. — Tſecże myto: A. Koch w Bukezach, Schkoda w Pomorzach, Sobina w Cžornjowje.

Sa młody ſkót: Prěnje myto: J. Schołta w Mjeſchizach. — Druhe myto: M. Schkoda w Cžornjowje, Krujaz w Skanezach. — Tſecże myto: A. Paul w Koporzach, P. Wjela we Wawizach, F. Rabowſki w Pomorzach, Nowak w Lejnje, Dyrlich w Droždźiju, A. Wicźas w Žornoßykach, E. Kmoch w Łuſku, E. Krawz w Łuſku.

Sa koſoły: Prěnje myto: Koſy plahowanſke towarſtwo w Bukezach. — Druhe myto: Koſy plahowanſke towarſtwo w Bukezach a Maleſchezach. — Tſecże myto: Koſy plahowanſke towarſtwo w Porſchizach a Droždźiju, Sserb w Rodezach.

Sa koſy: Prěnje myto: Nedo w Błożanach, Ssykora w Maleſchezach. — Druhe myto: Sserb w Rodezach, Rösler w Droždźiju, H. Merſiowſki w Droždźiju, Vogel w Kumſchizach. — Tſecże myto: Sswora, Mawſch, Lubjenſki a Hofrichter w Bukezach, Nyczka w Pomorzach, Wawrik w Błożanach.

Sa dejenje wo myto: Druhe myto po 10 hr.: Wyſchſchi ſchwajzař H. Pětſchka w Lejnje.

Sa koſy jako woßebite myto po 5 hr.: Kołła w Bukezach, Schkoda we Wawizach, E. Wicźas w Droždźiju, H. Berndt w Droždźiju, Bartuſch w Droždźiju, Dyrlich w Droždźiju, Keil w Droždźiju, Vogel w Kumſchizach, Zimmermann w Nowych Porſchizach, Urban w Porſchizach, Klix w Porſchizach.

S Pancźiz. S njekedźbliwym wobkhadźenjom ſ tſélbu je ßo pſchi dźěle na polu jedyn pohoncź khětro ſranił. Teſchinkowa kulka jemu do delnjeho žiwota ſajdźe a na ßoże w mjaßu tcźazy woſta. We Workleczańſkej hojeńni ſranjeneho hojo. Lékař njeje hacź dotal kulku namakał. S Nöntgenowymi pruhami je ßo ſranjeny dźěł cźeła pſcheßwětlił, tola ßo ſ tym njeje hodźiło dopokazacź, hacź kulka hiſchcże w cźele tczi, abo hacź je ſ njeho wujeła. Tak je tuta ſabawa ſ tſélbu tón ras hiſchcże ſbožownje woteſchła.

Se Eſkyczina. S cźeźkim njewjedrom ßo ſańdźenu ßobotu tudomny khěžkař Knipa pſchekhwata, hdyž ſ tſjomi krowami domoj jědźeſche. Błyſki pódła woſa k ſemi bijachu a jedyn ſ nich je drje Knippowu tſecźu krowu ſaraſył. Wona na prědnjej noſy padźe a morwa leżo woſta. Dwě druhej drje ßo k ſemi poraſyſchtej, tola ſaßo ſtanyſchtej a móżeſchtej wós domoj dowjeſcź.

S Ralbiz. Minjenu njedźelu wotmě tu naſche „Towarſtwo Sserbſkich Burow“ ßwoju ſhromadźiſnu. Knjes ökon. radźicźel prof. dr. Gräfa ſ Budyſchina měješche jara ſajimawł a powuczazy pſchednoſchk wo prawym nakožowanju pſchikupnych hnojow. Jara wobžarowacź ßo dyrbi, ſo bě ßo jich tak mało ßobuſtawow ſeſchło. Sawěſcże njebudźe ßo nichtó kacź, kiž bě pſchitomny, a budźe w pſchichodźe něſchtoždy hinak cźinicź.

S dobom też kk. wumjeńkař Wicźas ſ Róžanta a kantor Schewczik ſ Ralbiz, kotrajž ſtaj towarſtwo pſched 25 lětami jako žiłoj a bjeſe pſchetorhnjenja wjedłoj, wot wokrjeßneho towarſtwa „ßlěbornu medaillu“ ſ cžeſtnym diplomom jako pſchipóſnacźe ßwojeho ßwěrneho dźěła doſtaſchtaj.

S Porchowa. Schtwórtk popołdnju wokoło 4 hodźin ßylne njewjedro nad naſchej wßu ſtejeſche. Błyſk do pódlanſkeho twarjenja pſchekupza Guſtava Pětſchki dyri. S telefonom ßo hnydom wohnjowe wobory ſ bliżſchich wßow na pomoz ſawołachu, kotrež ruczże pſchiječźechu a płomjenja ſhaſchachu. Naſtata ſchkoda ßo na 25 000 hriwnow wobliczа.

S Lubija. Do korczmy „Město Warſchawa“ běchu ßo pón-dźelu w nozy tſjo paduſchi dobyli. Hdyž jedyn draſtny khamor roſpaczichu, jich korczmarjowa žona pſcheßłapi. Woni ßo do cźěkanja dachu. Jeneho ſ nich, jeneho ſamkarja, kotrehož ßu hakle runje ſe Shorjelzſkeho jaſtwa puſchczili, ßu pſchimnyli, mjes tym ſo jeho kumpanaj wupjeńchnyſchtaj.

S Draždźan. Kral Bjedrich Auguſt je ßo na pucźowanje do Alpow naſtajił. Pónđźelu je wón na wjeńſchť Wulko-Benatſkeje hory ſchoł. Kralowe dźěczi prynz Ernſt Hendrich, a prynzeßy Margaretha, Marja Alix a Hana ßu wutoru ſa nim wotjěłe.

S Wojerez. Pſchi njewjedrowym wětrje je ßo worjeſchina pſched tudomnym archidiakonatom ßylnje wobſchkodźiła. Dwě wotlemjenej hałuſy dele padajo wrota rosbiſchtej a Böhmiz pſchedawarnju wobſchkodźiſchtej.

S Bjedrichez. Hdyž ſańdźenu ßobotu tudomny kubleŕ Ernſt

Pětschka pschi njewjedrje pizu ſ pola wjeſeſche, ßo ſ błyſkom, kotryž blisko woſa k ſemi ſjedźe, konjej ſpłóſchiſchtaj. Pětschka chzyſche konjow ſdźeržecź, tola taj jeho potorhnyſchtaj. Pschi tym ßebi wón jenu nohu ſkama a druhu cźežko wobſchkodźi. Jeho ßu dyrbjeli do hojeńnje dowjeſcź. Njewjedro ßo ſ krupami pſchewodźeſche, kotreż ßu pjecźa na Dŕewčźanſkich honach wjetſchu ſchkodu naczińiłe.

S Łaſa. Po dołhich lětach je Łas ſaßo raz wojakow do kwartěrow doſtał. Schkriczkowańſke wotdźělenje, ſ 2 offizěrow, 6 podoffizěrow a 25 muži wobſtejaze, je ßo tu ſwuczowało. Wojazy běchu jara pſcheczelni a pſchiſtojni, runje tak offizěrojo. Ludźo ßu mohli ſmyßlne apparaty wobdźiwacź, ſ kotrychž pomozu móża ßo powjeſcźe wjele ſtow mil daloko bjes grota ßłacź. Pſchi ſwuczowanjach ßu ßo telegramy w Pariſu a druhich najſdaleniſchich ſtazijach błyſchałe. Schto wſcho cźłowſki duch dokonja! S hudańczkom je, kak je mózno, bjes grota na tyßaz kilometrow daloko powjeſcźe ßłacź a wot tam hnydom ſaßo wotmolwjenje doſtacź. — Sańdźenu wutoru ßu ßo tu rožkowe žně ſapoczałe. Teho dla ßo w tudomnych ſchulach próſdniny ſapoczną. Ssylniſche dźěcźi ßo nuſnje k lohkim dźěłam trjebaju.

S Bambrucha. Wutoru popołdnju je Boże njewjedro do hródźow Wobſerez kubła dyrko a ſapaliko. Wjele ßyna, ßkomy a wotauby ßu ßo ſpaliłe. Też domſke je ßo pſchi haſchenju wobſchkodźiło. Wobßedźeŕ ma pſche wohnjowu ſchkodu ſawěſcźene a teho dla pſchecźežko njeſchkoduje.

S Jawory. Sańdźenu njedźelu w pſchipołdniſchich hodźinach je dwělětny hólczk khěžkarja R. do wjeßneho hata padnył a ßo pſchi ßamym tepił. Jeho wo něſchto ſtarſchi bratr rucźe domoj wo pomoz běżeſche. Hólczka na pol morweho ſ wody wucźahnychu. Spěſchnje ſawołany lěkaŕ jemu žiwjenje ſaßo wrócźi, k wuckemu wjeßelu naſtróżaneju ſtarſcheju.

S Běłeje Wody. Wodowód pola Wochos, kotryž Běku Wodu ſ picźnej wodu ſaſtaruje, doſcź wody njedawa a ma ßo teho dla powjetſchicź. K temu je ßo 50 000 hriwnow pſchiſſoliko. — Njedźelu ßu tu horncźeŕſkeho miſchtra Wagnera ſajeli, kotryž je pjecźa njekaſanſki wobkhad ſ jenej ſchulſkej holzu měł.

S Krjebje. Pjatk dopołdnja ßu tu młodeho cźłowjeka ſajeli, kotryž je ßo hižo něſkotre dny wokoło naſcheje wßy brucził. Hdyž wón ſ nahej hłowu a boßy, jenož khołowy, koſchlu a módru dźěłaczeŕſku bluſu wobleczeny po wßy dźěſche, je jeho po namołwjenju wobydlerjow tudomny żandarm ſajał a do Niſkeje do pſchepytowanſkeho jaſtwa dowjedł. Legitimaziſkich papjerow wón żanych pſchi ßebi njemějeſche. Po ßwojim ſwonkownym napohladźe je wón pytanemu mordarjej podobny, kotryž je jenu 72 lětnu žonu wumozował a jej hłowu wotrěſnył. Jaty je pjecźa duchaßłaby a němy. Hacź wón ſ njeſkutkom někak ſwißuje, drje ßo bórſy wujaßni.

S Krjebje. Schcźipanje holandſkich jahodkow je nimale ſkóncźene. Wotnajerjo jahodkow lětża khětro ſchkoduja, dokelž wotnajenſki pjenjes wjazy wucźinja, dyžli wunoſchk jahodkow.

S Khocźebuſa. Dla ſtrajkowanja walkarjow w Khocźebuſkich a Borſchcźanſkich ßukelnjach ßo dźěło we wſchěch tamniſchich ßukelnjach ſaſtaji. Wſchitkim dźěłaczerjam, něhdźe 30 000, je ßo teho dla dźěło wupowjedźiło. Wobßedźerjo fabrikow ßu ßo ſarjekli, walkarjam mſdu po jich żadanju powyſchicź, dokelž ßo pjecźa w Delnjołużiſkich ßukelnjach hižo najwjetſcha mſda płaczi.

Přilopk.

* Najwjetſchi ſlět ſ lětadłom je wutoru w Lipſku lětaŕ Oederich dokonkał. Wón ßo rano 3/4 hodźin ſ dwojotſeſchnikom ſe ſtokonjowſkim Merzedeſkim motorom na ſlět puſchcźi a po dwěhodźinſtim leczenju **7500 metrow** nad ſemju dolecźa. S tym je wón Barlinſkeho lětarja Linnekogela pſchetrjechił, kotryž je pſched tydźenjom ſ lětadłom 6576 metrow wyßoko ſlecził.

* (Skhorjenje wojakow ſ horzotu.) Barlinſki grenaděrſki regiment cźißko 12, kotryž wyſchk Reutter, ſ Zabernſkich podeńdźenjow ſnaty, komanduje, bě ßobotu rano k wjetſchemu pólnemu ſwuczowanju wucźahnył. Swuczowanje pak ßo njedźiwajzy wulkeje horzoty hacź do pſchipołdniſchich hodźin cźehnjeſche. Hdyž ßo regiment do měſta wrócźeſche, ßo liczba wuſtatnych wojakow ſ woſom do garniſony wjeſeſche. S nich ſtaj pjecźa jedyn jenołětny dobrowólnik a jedyn grenaděr wumrjeloj.

* (Błyſk do ſtadła dyrił.) Pſchi njewjedrje na Rackſkej Alpje 19 koſow pod jenej khójnu wucźek pytaſche. Błyſk do ſchtoma dyri a wſchě koſy ſaraſy.

W Königshainſkich ſkałach bě póndźelu ſkałaŕſki miſchtr Härtel ſ dwěmaj dźěłaczerjomaj pſchi njewjedrje wucźek w jenej kólni pytał. Na dobo błyſk do jeneje bliſkeje khójny dyri. W tuthym wokomiku też Härtel morwy k ſemi padże.

Pſchi cźežkim njewjedrje, kotreż wutoru nad Kamjenizu cźehnjeſche, je ßo domoj duzy tſizecźilětna Epplerowa ſ błyſkom ſaraſyła. Jena druha žona je ßo cźežko wopaliła.

Pſchi njewjedrje ßo w Sandittenje w rańſchej Pruſkej dźěłaczeŕ Schwertfeger ſe ßwojimaj ßynomaj na polu pod wołmjany pſchikryw lehny. Skoro tón ßamy wokomik błyſk ßapny a Schwerdtfegerowemu ſtarſchemu ßyna mori. Młódſchi ßyn ßo pohłuſchi.

* (Łódź ßo potepiła.) Na wjecźornym brjoſy Norwegſkeje je ßo Peterburgſka pſchekupſka łódź „Bogußlaw“ ſ wobßedźerjom, jeho žonu a zyłkym mużſtwom potepiła.

* (Rataſtwo. Saniczenje wóſtow ſ kainitom.) Jedyn knježi ſchoßaŕ w Chodowje w Czechach bě ßo, hdyž bě łuki ſ kainitom pohnojił, dohladał, ſo po tym wóſty khorjachu. Jedyn wjetſchi kuſk kainita bě na jedyn pſchi pucźu ſtejazy wóſt padnył. Dwaj dniej poſdźiſcho bě wón wſchón ſwjadnył. To wobkedźbowawſchi ſchoßaŕ kóżdy wóſt, kotryž nadeńdźe, ſ priſu kainita poßypa. Wuſpěch bě woprawdźe pſcheßłapjazy. Hdyž ſa tydźeń ſaßo po łuzy dźěſche, bě niz jenož wóſtowe ſtwjelzo, ale też jeho korjeń ſhnił. Měſtna, hdźež běchu wóſty roſtke, ßo woſnamjenichu a ßo pſchichodne lěto wobhladachu. Na nich ßo žane wóſty wjazy njepokaſachu, ale na jich měſcźe tucźna trawa roſcźeſche. Najpſchihodniſchi cźaß k wutupjenju wóſtow je w naléczu pſchi ſpoczatku roſcźenja a pſchi prěnim ßyczenju. Pſchi poßypanju ma ßo na to kedźbowacź, ſo kainit na wóſtowe wutrobine kopjeſchka padnje.

* Schkodowanje ratarjow w ſakſkej provinzy.) Czorna krwawa woſch, kotraż je w lěcźe 1911 wulki dźěł rěpy ſniczika, ßo też lětża ſ ſhromadami pokaſuje, hacź runje je rěpa lětża wjele ßylniſcha a krucźiſcha dyżli 1911. Jeli ſo by ßo njerodź dale roſſchěrika, by zyły rěpowy wunoſchk w ſakſkej provinzy w ſtraſche był.

* (Pſchi kumpanju ßo tepili.) W Rheinje ßu ßo wutoru ſchtyri woßoby ſ Düſſeldorfa tepiłe, kotreż ßo na ſakaſanych měſtnach kumpachu. Běchu to dwaj ſchulerjej, jedyn moleŕſki wucźobnik a jedyn ſtarſchi dźěłaczeŕ, nan ſcheſcźich dźěcźi. Tutón ßo pſched woczomaj ßwojeju ſtarſcheju ßynow tepi.

* (Cźeŕpjenje jeneho wojaka.) Jedyn wojak 117. pěſcheho regimenta w Mainzu, kotryž na nózne moczenje cźeŕpjeſche, ßo wobwěßnycź ſpyta. Jeho běchu pódła mokreho ßłomnika tak dołho na kaſarnſkim dworje ſtajili, doniż ßłomnik njebě wuſkhnył. S hańbu ßo wojak potom wobwěßny. Jeho pak ſ cźaßom wot powjaſa wotrěſnychu.

* (Ssmjertne padnjenje dweju ruſkeju lětarjow.) Na wojeŕſkim lětaniſchcźu w Oczakowje pola Odeßy ſtaj ſtabowy kapitan Joſtigow a jeho mechanikus ſ lětadłom padłoj. Wobaj ſtaj ßo ſaraſyłoj.

* (Wopory horow.) Na Wulko-Benatſkej horje w Alpach ßu ßydom woßobow namakali, kotreż ßu w ßněhowym mjeczelu ſmjerſke.

* (Njeſboże ſ powětrowej łódźu.) Hdyž powětrowa łódź P. V. w Udine w Awſtriſkej k ſemi dele pſchijędźe, ßo wona na dobo ſe ßylnym wětrowym ſtorkom do wyßokoſcźe ſtorhny. S dźeßacź kavalleriſtow, kotſiž powjaſy dźeržachu, je dźewjecźo puſchcźichu, mjes tym ſo ßo dźeßaty hacź do wyßokoſcźe 150 metrow ßobu wjedźeſche. Hdyž běchu jeho mozy wopuſchcźiłe, wón dele padnywſchi ßo ſaraſy. Powětrowa łódź ßo njewobſchkodźena k ſemi puſchcźi.

* (Ssebi podobnej.) „Moja žona je jara żelniczíwa, hdyž wona někoho płakacź widźi, wona hnydom ßobu płacze!“ — „Moja žona je podobna, hdyž wona někoho ßwaricź ßłyſchi, wona hnydom ßobu ßwari.“

* (Ssamomordaŕſtwo jeneho milijonara.) W New-Yorku je wjelekróczny milijonar Sloane, kotryž je hižo dleſchi cźaß cźežko khory, ſ jeneho 30 metrow wyßokeho moſta do Hudſonſkeje rěki ſkocźił a ßo tepił.

* (Rubjeżniſki nadpad na żeleſnizu.) Krótko ſady St. Louis w ſjednoczenych ſtatach połnóżneje Ameriki cźrjóda ſababjenych rubjeżnikow jedyn ſpěſchny żeleſniſki cźah wonka ſaſtaji a pjenjeżny khamor póſtſkeho woſa ſ dynamitom roſbuchny a wurubi. Sſo ſ prěnjeho naſtróżenja ſhrabawſchi pucźowarjo a cźahowy perſonal do rubjeżnikow tſelachu, tola cźi njeſranjeni cźeknychu. Njedźiwajzy ßo njebě rubjeżnikam ſchlachcźiło; pſchetoż pjenjeżny khamor expreßneho cźaha, kotryž porjadnje wulke ſumy ßobu wjeſe, tón krócź jenož někotre tyßazy dollarow wopſchijeſche. Rubjeżnizy w cźołmach pſches Miſſiſſipiſku rěku cźeknychu.

Błyskowe jěsdne koła

snateje hódnosće
dospołnje a s torpedowym zwobodnym běhom hižo po 68 mk.

Pneumatiki, latarnje a wschón pschißłuschk

najlěpscheje druziny po najtunischich płaczisnach.

Wuporjedzenje wschěch systemow

jěsdnych a motorskich kolow.

Saniklowanje a emaillowanje najruczischo.

Błyskowe pjerate zyczowe matrazy,

kotrež zo po měrje sa kózde kózo dźěłaju.

Thomazez bratraj

w Budyschinje

na kamjentnej hazy 16. — Telefon 363.

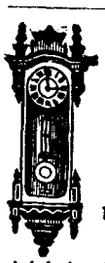

Kóždy, kotryž chce zebi **dobry a tuni czazńik** kupicź, abo kotryž chże zebi jón **porjedzicź** dacź, njech dźe k czazńikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawske hazy 5.

Jencź pschedawa a porjedźuje, sa zwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, zebi moje wukładne wokno, s płaczisnami wupołożene, wobhladacź.**

S zypami mlóčenu

Serbski musej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měsaza wot 1/2 11—12 hodźin.

Visitne khartki

czischczi spěschnje a tunjo

Ssmolerjez knihiczischczerńa.

Smolerjec knihiciščerńa

w Budyschinje w serbskim domje

knihi, sliczbowanja, visitne a

pscheproscheńske khartki, sastojnske

formulary, wustawki, blidne spěwy atd.

we wschěch rěczach derje a tunjo czischczi.

Dalokorěczak czisło 687.

Lěczne wupschedawanje

lěczných tkaninow

k blusam, wobleczenjam, koschlam, jakam atd.

po jara ponižnych płaczisnach.

Aug. Pawol Hilger

w Budyschinje na seminarskej drózy 2.

Ssobustaw rabatneho lutowanskeho towarstwa.

Moja pschedawarńja

budźe wot **póndźele 13. julija**

na žitnej hazy 10

w prjedawschich Cruciusez klamach.

Wupschedawanje

muzazeje, žonjazeje a dźěczazeje drasty

po poniženich płaczisnach dale traje.

Otto Preuss měj.: J. K. König

na žitnej hazy 10. na žitnej hazy 10.

Horjanske prazowane wuhlo

najlěpsche narunanje sa **drjewo** a druhe **wuhlo**, derje wuzuschene 1000 kruchow po 7.— mk., porucza

Horjanska wuhlowa prazowarńja

na Horje pola Njezwaczidła.

Skótna awkzija.

Na knježim dworje w **Dźěchorezach** pola Budyschina maja zo **wutoru 21. julija 3 konje, 1 byk,** něhdże **22 zuczelnych kruwow** a **jałoszow** rańschofriesiskeje razy na pschezadzowanje pschedawacź. Do prědka zo njepschedawa.

Sapočatk awkzije **popołdnju w 2 hodźinomaj.**

Ratarska schula w Budyschinje.

Bližschi lěczny semester zo **wutoru 20. oktobra 1914** sapocznje. Samolwjenje nowych wucźomzow podpisany direktor pschijimuje, kotryž je tež rad swólniwy, wscho dalsche wukasacź.

Ratarski radźiczel prof. **dr. Gräfe.**

Wumerjenski bureau Khorle Harttiga,

wot stata pruhowaneho pod pschisahu wsateho geometra

w Budyschinje na hornczetskej hazy 23, della. Telefon 856.

Wulka krajna wustajenza pczołarskeho hłowneho towarstwa

na tsělniku w Budyschinje wot 25.—28. julija.

Loßy po 60 pjenjezkach ßu dostacz pola knjesa **Mertinka** na Lubijskej drósy 10
:: :: :: a pola knjesa **Heinzy** w ßerbskej khofejowni. :: :: ::

Wotewrjenje wobkhoda

Oskar Ullrich

pohrjebny wustaw „K měrej“ (Zum Frieden)

w Budyschinje pschi žitnych wikach 2, telefon 934.

Wobstaranje wschěch pschi ßmjertnych padach nusnych pschipowjedźenjow, poßłuženje a podawanje.

Dubowe, metallowe a khojnowe kaschcże, kaž tež kaschczowe schaty wschěch wuwjedźenjow sa pohrjebanje a wohnjowe khowanje.

Popjelnizy, żarowanske wupyschenje, wjesby po żelesnizy, pschedpißane cżełowe wosy a cżełowe automobile.

Prokuru ma knjes pschekupz Bauerstein.

Khwačanske serbske towarstwo

wuhotuje **njedźelu 19. julija** pola Husćic

serbski dźiwadłowy wječor.

Započatk je wječor w 8 hodź.

Na tutón wječor wutrobnje přeprošuje

Khwaćanske serbske towarstwo.

Pschepoloženje khamoweho wobkhada.

Sswojim cżesczenym wotebjerarjam a cżesczenym Sserbam w Budyschinje a wokolnosczi sdwórliwje k wjedźenju dawam, so ßym ßwoje klamy

sa elektrotechniku a installaziju

wot dżenża hacz do dezembra t. l. (sa cżaß mojeho nowotwara na khěżorskej drósy) nakhwilnje do khěże knjesa O. Pätschki na

khěżorsku drohu 22

pschepoložił.

Sa dotalne pschecżelne pschiwobrocżenje ßo s tutym rjenje dżakuju a sdwórliwje proschu, tole derjemĕnjenje tež na moje nowe klamy pschinjesczy.

S poczesczowanjom

Richard Paul,

installaziski wobkhad sa elektriske pschiprawjenje k pschisamkujenju k wschěm elektrizitetnym dźełatnjam.

Dobru pschenczżnu muku

porucża

Khorla Kharowe

pschi žitnych wikach.

Spytajcże

moje woßebite snamki

Diosa 4 M
Moltke 5 M
Borneo 6 M
Sloty deschej 8 M
Radni knjeża 10 M

Wone budże ßo Wam spodobacz.

Na khěżorskej drósy 11
ßerbske poßłuženje.

Albert Lehmann

Zigarowa woßebita pschedawarnja.

Hłowna pschedawarnja na polnóznej drósy 2.
filiala na khěżorskej drósy 11,
„ pschi bohatych wrotach.

Serb. tow. „Lipa“ za Rakecy a wokoln.

změje, da-li Bóh, jutře njedźelu 19. julija pop. w 5 hodźinach w Hönčec hosćencu swoje

měsačne posedźenje.

Wšě lube sobustawy a hosći w bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

Serbske towarstwo w Poršicach,

wotměje **njedźelu 19. julija** pola Handrikec wot 3 hodź. zhromadźiznu. Přednošk je dobroćiwje přilubjeny. Po přednošku budże dozałożenje towarstwa. Wšě lube sobustawy a tež hosći, wosebje tež žónske, přećelnje přeprošuje

předsydstwo.

Kruwa

blisko k cżeleczu je na pschedań w Baczonju cżišło 7.

2 ßuproschnej ranzy

stej na pschedań we Wuczkezach cżišło 7.

Sportski wós

k woženju dźĕczi je na pschedań na Lotzeskej drósy 1, delka.

Lohki jenopschežny derje sdżerżany

hospodarski wós

ma tunjo na pschedań

B. Urban
w Trjebjenzach.

ßłomu

kóżdeje dźĕlby po najwyschschich płaczišnach kupujetaj a ju po żadanju wotwjesć dawataj **Bombach a Paatz** w Kamjenzu w Sakskej. Telefon cżišło 25.

Kuchařki, stwinske a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dżowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrĕnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźĕłaczerske ßwójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózka khěżorskeje drohiczrijowni w knjesu Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

(K temu cżišłu pschiłoha.)

Pschiłoha k czišłu 29 Serbskich Nowin.

Sobotu 18. julija 1914

Płaczišny rěsneho skotu na Draždźanskich skótnych wikach.

16. julija 1914.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa rěsna waha hr.	hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	50—51	94—98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	44—48	86—90
3. šrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	38—42	80—84
4. šnadnje pizowane kóžbeje starochy	31—37	69—78
Jałowzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałowzy, najwjetšeje rěsneje hódnosće	47—50	88—93
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	41—45	82—86
3. starše, wukormjene kruwy a šnadnje wuwite młódše kruwy a jałowzy	37—49	76—79
4. šrěnjo pizowane kruwy a jałowzy	32—36	72—76
5. šnadnje pizowane kruwy a jałowzy	25—30	63—70
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetšeje rěsneje hódnosće	49—50	90—93
2. šrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	44—47	84—87
3. šnadnje pizowane	39—43	79—82
Čelata:		
1. najlěpše z mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	52—54	92—94
2. šrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	43—46	83—86
3. šnadnje wuwite wot zyza	36—41	77—81
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpšich raßow a jich schižењow w starobje hač do $1\frac{1}{4}$ leta	41—42	54—55
2. mjaßne	40—41	53—54
3. šnadnje wuwite, tež ranzy a kundrošy	38—39	51—52

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 11. julija 1914. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	W Lubiju 16. julija 1914. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšenica . . . . bela	—	—	—	—	—	—	—	—
„ . . . . žołta	—	—	—	—	9	50	10	20
„ nowa	9	25	10	—	—	—	—	—
Rožla	—	—	—	—	—	—	—	—
„ nowa	7	75	8	50	8	20	8	70
Ječmjeń . . . 50 kilogr.	—	—	—	—	6	90	7	90
Wows	6	75	8	25	7	50	8	—
„ nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	18	—	20	—
Wóka	11	—	12	—	9	50	10	50
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka . .	17	50	19	50	22	—	23	—
Bérny	2	25	3	—	2	20	2	60
Butra . . . . 1 kilogr. . . .	2	30	2	70	2	50	2	60
Pšeničzna muka 50 „ . . .	11	—	19	50	15	50	19	50
Rjana muka . 50 „ . . .	10	75	13	75	11	75	14	—
Ssyno . . . 50 „ . . .	2	50	3	—	2	50	3	—
Ssłoma . . 100 „ . . .	3	25	3	75	3	—	3	60
Prošata 696 schtuk, schtuka . .	9	—	22	—	—	—	—	—
Pšeničzne wotruby 50 kilogr.	6	—	6	—	5	50	6	—
Rjane wotruby 50 kilogr.	6	—	6	50	6	10	6	20
Pšeničzny gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Rjany gris	6	75	7	25	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 20 pj., schtuka 8 pj.

W Budyschinje płaczesche: kórz pšenizy (bela) po 170 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., žołta — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 14 hr. 20 np. hač 14 hr. 96 np., kórz rožki po 160 puntach 11 hr. 76 np. hač 12 hr. 24 np., nowa: 12 hr. — np. hač 12 hr. 32 np., kórz ječmjenja po 140 puntach: 10 hr. 85 np. hač 12 hr. 04 np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

16. julija 1914.

Po 50 kilogr.: Rožla wot 8 hr. 50 np. hač 9 hr. — np., pšenza wot 9 hr. 50 np. hač 10 hr. — np., ječmjeń wot — hr. — np. hač — hr. — np., wowz wot 7 hr. 25 np. hač 8 hr. 75 np., jahły wot — hr. — np. hač — hr. — np. hróch — hr. — np., zyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. — np., bérny — hr. — np. hač 4 hr. — np., złoma (100 kilogr.) 3 hr. — np., butra (1 kilogr) wot 2 hr. 20 np. hač 2 hr. 40 np., jeja (mandl) 1 hr. 15 np.

Wjedro w Londonje 18. julija: Pomróczene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje rano w 7 hodzinach farar Răda zerbsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$9 hodzin zerbske a w 10 hodzinach němske predowanje.

Wěrowani:

W katholskej zyrkwi: Oskar König, wuczer w Draždźanach, s Hertu Resu rodz. Domschkez w Budyschinje. — Hugo Kopri, vizefeldwebel w Budyschinje, s Ernstinu Fridu rodz. Palachez tam.

S druhich wozadow: Khorla August Kruwjaz, maschinski wjednik we Džechorezach, s Martu Hilzbjetu Weinholdez w Nowych Demjanach. — Richard Oskar Steglich, dželacer na zelesnizy w Budyschinje, s Hanu Hofmanez w Hucinje. — Pawol Trieda, kubler w Hrodzischczu, s Marju Benschez tam.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Herta, Adolfa Pieschela, dželacerja na Ssokolzy, dz. — Max Rudolf, Jurja Maxa Wudowjenza, dželacerja na Zidowje, z. — Alfred, Emila Diezy, maschinskeho wjednika w Dobruschi, z. — Margareta Ruta, Kurta Franza, kublerja w Pschischezach, dz.

W katholskej zyrkwi: Rudolf Jan, Oty Hampela, tocerja a kschidarja w Budyschinje, z. — Hana Margareta, Khorle Augusta Heimlicha, młynka w Hrubjelczizach, dz. — Hana, Willia Grellmanna, tepjerja w Budyschinje, dz.

S druhich wozadow: Alfred, Jana Augusta Wjazki, twarskeho dželacerja w Hodziju, z. — Khorla Fryz. Osk. Młynka, schewskeho mischtra w Huszy, z. — Marja Johana, Pawoła Schatela, slakarja w Demjanach, dz. — Hulda Olga, Kurta Großmanna, młynskeho najeńka w Njeswaczidle, dz. — Herta, Jana Kerna, pohoncza we Wětrowje, dz. — Max Kurt, Ernsta Hermana Hodera, dželacerja w Njeswaczidle, z. — Hilza Erna, Ernsta Hermana Jakuba, najeńka hosczenza w Komorowje p. Rakez, dz. — Jan Jurij, Jana Klimanta, khežerja w Nizej Wšy, z. — Khorla Max, Gustawa Nowaka, khežerja w Schczenzy, z. — Marja Marta, Jana Nowaka, sahrodnika w Hermanezach, dz. — Emma Frida, Khorle Gustawa Wiednera, pohoncza we Lomsku p. Minakała, dz. — Ernst Marczin, Hendr. Augusta Schumana, schewza w Porschizach, z. — Marja Hilza, Gustawa Ssmoły, kublerja w Porschizach, dz. — Jan Domaschka, njem. zyn w Sdzaru. — Frida Hana, Bjedr. Wylema Preuskera, zinwosczerja w Brěsynje, dz. — Berta Selma, dz. piwoweho skład. Nowaka w Barcze. — Erna Mariana, dzowka fabrikskeho dželacerja Wrobela w Suborniczzy.

Zemrjeli:

W Michalskej wozadze: 14. julija: Jan Khorla Fiedlet, murjet na Zidowje, 71 l. 11 m. 5 d. — Gustla Schatelez, njewoz. dželacerka m Hrubocizach, 47 l. 3 m. 15 d. — Wylemina rodz. Sejlerjez. bywscha swud. Schpótzyna, njebo Khorle Bohuwěra Scherza, dželacerja m Dżežnikezach, sawostaj. wudowa, 74 l. 8 m. 14 d. — Oskar Richard Gerhard, njemandželski zyn w Jeńkezach, 1 m. 6 d.

W katholskej wozadze: Hana Elfrida Laraßez w Budyschinje, 1 m. 7 d. — Hilza Madlena Kubiz na Zidowje, 2 l. 9 m. 25 d. — Hana Marhata Heimlichez w Hrubocizach, 7 d. — Hana swud. Görlichowa rodz. Stelzelez we Budyschinje, 80 l. 4 m.

W druhich wozadach: Gustaw Adolf Hansch, dostawak renty w Brěsyschczu, 61 l. 7 m. 29 d. — Jurij Gerhard Młynk, njem. z. w Rakezach, 3 m. 24 d. — Handrij Schmidt, wumjenkar w Komorowje p. Rakez, 68 l. 2 m. 27 d. — Frida Alma. Jana Hanski, dželacerja w Strózi, dz., 8. julija do wody padnywschi zo tepika, 5 l. 10 m. 5 d. — Hana swud. Janaschowa. wumjeńkarka w Trupinje, 75 l. — Pawol Richard Domka, njem. zyn we Wjeßelu, 21 d. — Hana Krystła swudowj. Junszyna rodz. Běmarjez, wumjeńkarka w Lejnje, 72 lět 10 měßazo.

Zyrkwinske powjesče s Hodzija.

6. njedzelu po zwj. Trojizy smeje rano $\frac{1}{2}$7 hodz. farar Kschizan zerbsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$8 hodzin duchowny Voigt zerbske a w 9 hodzinach němske predowanje.

Zyrkwinske powjesče s Budestez.

6. njedzelu po zwj. Trojizy smeje rano w 7 hodzinach farar Domaschka zerbsku spowjedź, dopołdnja we 8 hodzinach zerbske a $\frac{1}{2}$10 hodzin němske predowanje.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodzinach smeje kschesczizjanske towarstwo zónskeje młodosće shromadzišnu.

Telefon 587.

Kožane twory kupuja ßo najlěpje w ſpezialnej pſchedawarni kožanych tworow

Stajnje wulki wubjerk, krucze ſprawne poßtuženje a tunje płaćiſny ſa

koffry, pućowanſke toſche, neßeßäry, ßonjaze toſche a paßy ſchulſke toſche ſa hólzow a holzy, ſchuleŕſke mapy, pißanſke, aktowe a hudźbne mapy, liſtownje a zigarowe toſche, portemoneje, ßlě, nakhribjetne měchi a gamaſche atd. namakaće

w ſpezialnej pſchedawarni

ſa Offenbachſke kožane twory

T. Alberta, mějećela **Khorle Bahle,** ßedlarſkeho miſchtra

w Budyſchinje, pſchi lawſkich hrjebjach 10.

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějećel: J. Hanekamp

Telefon 405. **w Budyſchinje** na ßukelnſkej haßy 9.

Meblowy etabliſſement

ſa

nadobu̯w bydlanſkich a ſpanſkich ſtwach,

kaž tež

kuchinſke a male meble

Doſpołne wuhotowanje ſa njewjeſty

Najwjetſchi wubjerk w Budyſchinje,

Ssamna tapezěrarńja.

Hódne dźěło. **Najtuńſche wobliczenje.**

Pſchichódne płaćenſke wuměnjenja.

20 trjebanych jěſdnych kołow,

5 ßonjazych kołow, 3 dźěćźaze kóła,

nětotre ſ nich ßu ſtoro nowe,

ßu tunjo na pſchedań pola

Schibaka

na Mužakowſkej dróſy 4.

Wulki ſtkład **jěſdnych kołow,** woprawdźitych **Jankowych, Brennaborſkich a Opelſkich.**

Něhdźe 200 jěſdnych kołow na ſtkładźe.

Franz Marſchner

cźaßnikar w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſtkład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjećazow**

k dobroćiwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. **Pißomne rukowanje.** **Tunje płaćiſny.**

Sserbſke a němſke

ſchulſke biblije

teho runja

wěrowanſke biblije

ſ wulkim a drobnym pißmom ßu dóſtać

we wudawarni

Serbskich Nowin.

Wolijowe barby

wſchěch ſnatych nuanßow, hnydom k barbjenju hotowe, derje a twjerdźe ſkhnyjaze,

moleŕſke a murjeŕſke barby, terpentinowy wolij (němſki a franzowſki), **lanowolijowy firniß,** jara derje a twjerdźe ſkhnyjaty, **jantarjowe laki, kopallaki, damarlaki, żeleſowe laki, Kölnſki klij** kaž tež **murjeŕſki kalk, drobnu krydu, gyps, portlandſki zement, najlěpſchi karbolineum, barbicźe** wſchěch druźin, **ſchablony** ſa **molerjow** a **murjerjow**

porucza a ma-pſchezo na ſtkładźe po najtuńſchich płaćiſnach

Emil Aěrſch, drogowe klamy

24 na kamjeńtnej haßy 24.

Moje lětuſche

ſaiſonſke wupſchedawanje

budźe wot **ſrjedy 8. julija** hacž do **wutory 21. julija.**

Draſtne tkaniny — židźane tkaniny
kostümy — wobleczenja — blusy
kostümſke ſuknje — ſpódnje ſuknje

Placźiſny ſu nimo měry ponižene.
Najlěpſcha ſkładnosćź k ſaſtaranju
na pucźowanje.

Sa czaß pſchedawanja
dawam na wſchě niz nasad ſtajene draſtne tkaniny 10%
na niz nasad ſtajenu žonjazu draſtu 20%

Jan Jurij Pahn

w Budyſchinje.

Spěwarſke,

ſerbſke a němſke,

jednorje hižo po 2 a 3 hr. a woßebnje do czelazeje koże ſwjaſane hižo po 6 hacž do 10 hr. ſu na pſchedań

we wudawarni Serb. Nowin.

Czerpjach wot 3 lět na žoltu wumpjeru ſe žałoßnym

ſwjerbjenjom,

S pok kuſkom Zuckerowego patent. lěkarſkeho mydła ſym czwilu doſpołnje wobył. H. S., polizajſki ſeržant.

Kuſk 50 pj. (15%) a 1.50 ℳ (35% najßylniſcha forma). K temu **Zuckoh kreme** (niz tučnjaza a mila) 75 pj. a 2 mk. w **Budyſchinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog., **Oty Engerta, bratrow Měrſchez** naßlěd., **Strauch a Koldy.**

M. Gottwald

pschi mjaßowym torhoßczu 11

porucza

zychi, běłe a pißane, **wupjerki, blidowe pschikrywy, łožowe płachty, wutrěwanske rubischcza, trjenja, twjelki, módroczischcz, tkaniny k płóczliwym wobleczenjam,**

w najnowschich mustrach.

Włoßy barbjazy czeßak

Sakońßzy schkitany. Njedoscźěhnjeny w trjebanju.

Barbi schědźiwe abo czerwjene włoßy żołte abo czorne.

Sa njeschkódnoscź ßo rukuje. Sso lěta dołho trjebacź hodźi.

Scht. 3 hriwny na póstske dobracze.

R. Drechsel w Draždźanach Nr. 6

Kurfürstenstraße.

Nowe wotewrjenje!!

Subjaze praxis **K. Pehsa** w Budyschinje, na **bohatej haßy 10,** ſ nutskhodom na krótkej haßy.

Zuse suby wschěch systemow

Plomby kóždeje družiny.

Suby ßo wustojnje wužahaju.

Łahodny wobkhad. — Pomérne placźisny.

Hižo 10 lět ßamostatny.

Ad. Rämsch naßl. w Budyschinje

(mějeczel **Max Kirschner**)

pschi butrowych wikach 1 **telefon czißło 4**

porucza ßwoje daloko a schěroko znate

palenzy a likery.

Roseßlanje w czwizach a bleschach.

Proschu ßebi placźisnowy sapiß žadacź.

Kupne wuczinjenja, hypothekske liscźiny, testamenty

wudźěluje

prawny bürow Kobana pschi zitnych wikach 4.

— Rěczu ßerbski. —

Jěsdny plan żelesnizow,

płaczazy **wot 1. meje 1914 hacź do 30. septembra 1914.**

Njedźelu a ßwjate dny tej 4. wosowa klaßa jěsdźi.

Wosowa klaßa | 1-3. | 1-4. | 1-4. | 2-4. | 1-3. | 1-4. | 1-3. | 1-4. | 1-4. | 1-4. | 1-3. | 1-4. | 1-4. | 1-3. | 1-4. | 1-4. | 2. 3.

Ze Sborjelza

Khochebuza	2,00	—	4,17	—	—	7,46	8,58	11,21	2,12	2,20	4,24	7,00	8,53	9,07	11,52		
Lubija	—	—	4,40	—	—	8,10	—	—	—	2,44	4,48	7,24	—	9,31	12,21		
Pomorz	2,25	—	4,59	—	6,32*	8,30	9,23	11,48	2,36	3,06	5,07	7,45	9,15	9,51	12,48		
Kubschiz	—	—	5,14	—	6,49*	8,46	—	12,04	—	3,22	5,22	8,01	—	10,06	1,14		
Budyschina	—	—	5,22	—	6,58*	8,54	—	12,11	—	3,30	5,29	8,08	—	10,14	—		
Zizenja	2,46	3,54	5,36	6,46	7,07*	9,08	9,44	12,24	2,56	3,43	5,42	8,22	9,35	10,26	1,36		
Bistopiz	—	4,05	5,48	6,57	—	9,20	—	12,36	—	3,55	5,54	8,35	—	10,38	—		
Arnsdorfa	—	4,24	6,09	7,15	—	9,40	—	12,57	—	4,15	6,13	8,56	—	11,01	—		
Radeberga	—	4,47	6,29	7,42	—	10,00	—	1,20	—	4,39	6,35	9,21	—	11,24	—		
Do Draždźan	—	4,54	6,36	7,50	—	10,08	—	1,28	—	4,47	6,43	9,28	—	11,32	—		
* Jědźi jenoż tójdy pośłedni dźełanſki dźeń.	3,37	5,16	6,54	8,13	—	10,25	10,35	1,47	3,51	5,05	7,01	9,45	10,22	11,56	—		

Wosowa klaßa | 1-4. | 1-3. | 2. 3. | 1-4. | 1-4. | 1-3. | 1-4. | 1-3. | 1-4. | 1-4. | 1-3. | 1-4. | 1-4. | 1-3. | 1-4. | 1-4.

© Draždźan do Sborjelza.

© Draždźan .	12,31	1,45	—	6,14	7,11	8,53	9,09	10,30	12,35	3,14	6,19	6,32	7,43	8,10	9,45	
Radeberga	1,02	—	—	—	7,43	—	9,41	—	—	—	—	6,04	—	8,37	—	
Arnsdorfa	1,10	—	—	6,47	7,54	—	9,50	—	1,08	3,46	—	6,13	—	8,45	10,18	
Bistopiz .	1,37	—	—	7,14	8,21	9,30	10,17	—	1,34	4,10	—	6,40	—	9,11	10,45	
Zizenja .	1,52	—	—	7,30	8,37	—	10,33	—	1,50	4,25	—	6,55	—	9,27	11,01	
Budyschina	2,01	2,36	4,25	7,46	8,46	9,47	10,46	11,26	2,04	4,39	6,10	7,08	8,31	9,40	11,15	
Kubschiz	—	—	4,41	7,56	—	—	10,56	—	2,14	4,49	—	7,18	—	9,50	11,25	
Pomorz .	—	—	4,53	8,04	—	—	11,04	—	2,22	4,57	—	7,26	—	9,58	11,34	
Lubija .	—	2,56	5,42	8,25	—	10,09	11,24	11,50	2,41	5,15	6,31	7,45	—	10,18	11,53	
Khochebuza	—	—	6,08	8,41	—	—	11,39	—	2,57	5,30	—	8,00	—	10,34	12,09	
Do Sborjelza	—	3,17	6,36	9,03	—	10,31	12,00	12,14	3,19	5,50	6,52	8,21	9,07	10,56	12,30	

© Draždźan jědźi špěšnik wjeczor 7,43, ſ Budyschina 8,31, je w Sborjelzu 9,07.

© Kamjenza do Arnsdorfa. Tu jenoż 2., 3. a 4. wosowa klaßa jědźi. **© Arnsdorfa do Kamjenza.**

5,42	8,38	12,12	3,00	5,21	7,12	9,24	© Kamjenza	↑	7,35	11,19	1,59	4,31	6,50	8,53	12 ɛ4		
6,03	9,00	12,31	3,18	5,39	7,33	9,46	Połčnizy		7,18	11,01	1,44	4,14	6,36	8,36	12,37		
6,11	9,09	12,39	3,26	5,47	7,43	9,55	Großröhrsdorfa		7,09	10,53	1,37	4,06	6,29	8,28	12,29		
6,24	9,22	12,51	3,38	5,59	7,56	10,08	→ Do Arnsdorfa		6,54	10,38	1,23	3,52	6,16	8,13	12,14		
							© Kamjenza 11,18. — © Arnsdorfa 9,27 a je w Kamjenzu 10,18.										

© Budyschina do Wjelečzina.

Wosowa klaßa	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2. 3.
© Budyschina	4,50†	5,40"	5,56*	7,20	10,47	1,18†*	2,06	4,39	6,41	8,34	9,41	4,588
Dźěžnitz	4,58†	5,49"	6,08*	7,28	10,55	1,30†*	2,14	4,47	6,49	8,46	9,49	5,068
Budestez	5,05†	5,55"	6,17*	7,35	11,01	1,39†*	2,21	4,53	6,55	8,54	9,55	5,128
Roswodez	5,10†	—	—	7,40	11,06	—	2,26	4,58	7,00	—	10,00	5,178
Do Wjelečzina	5,17†	—	—	7,47	11,13	—	2,34	5,05	7,07	—	10,07	5,248

© Budyschina rano 5,58, Budestez 6,10, je w Wjelečzinje 6,21. — Jědźi w. 31. meje ɔ. 30. aug.
© Budyschina wječor 8,51, Budestez 9,03, je w Wjelečzinje 9,14. — Jědźi w. 31. meje ɔ. 31. aug.
" Jědźi jenoż na drubjim a pschedpośłednim dźełanſkim dnju w tydźenju.
†. Jědźi jenoż na tójdym prenim a pośłednim dźełanſkim dnju w tydźenju.
†* Jědźi jenoż na tójdym prenim dźełanſkim dnju w tydźenju.
* Jědźi tójdu ßobotu, ßrjedu, njedźelu a ßwjate dny.
§ Jědźi jenoż 31. meje, 1. junija (1. a 2. dźeń ßwjatkow).

© Wjelečzina do Budyschina.

Wosowa klaßa	2-4.	2-4.	3.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2. 4.	2-4.
© Wjelečzina	—	6,05†	8,25	—	12,03	—	3,08	5,25	7,25	—	8,06"	10,24
Roswodez .	—	6,12†	8,33	—	12,09	—	3,11	5,32	7,31	—	/	10,30
Budestez .	5,04*	6,16†	8,41	11,48	12,14	12,42†*	3,19	5,37	7,36	7,48	8,15"	10,35
Dźěžnitz .	5,14*		8,47	12,04	12,20	12,52†*	3,29	5,43	7,42	7,58	—	10,41
Do Budyschina	5,25*		8,54	12,16	12,27	1,04†*	3,38	5,50	7,49	8,09	8,24"	10,48

© Wjelečzina rano 5,02, Budestez 5,12, je w Budyschinje 5,23. — Jenoż w. 31. meje ɔ. 30. aug.
© Wjelečzina rano 5,56, Roswodez 6,01, Budestez 6,09, Dźěžnitz 6,15, je w Budyschinje 6,22.
Jědźi jenoż 31. meje, 1. junija (1. a 2. dźeń ßwjatkow).
" Jědźi jenoż wot 31. meje hacź 30. augusta.
ɔ Jědźi jenoż na tójdym prenim dźełanſkim dnju w tydźenju.
† Jědźi jenoż na tójdym prenim a pośłednim dźełanſkim dnju w tydźenju.
†* Jědźi jenoż ßobotu, ßrjedu, njedźelu a ßwjate dny.

Kamjenz-Halschtrow-Bistopiz. **Bistopiz-Halschtrow-Kamjenz.**

© Kamjenza	5,45	7,43	11,30	2,03	7,02	© Bistopiz	7,25	10,19	1,40	4,20	9,13
Halschtrowa	6,17	8,10	11,58	2,30	7,36	Halschtrowa	8,10	10,59	2,29	5,30	10,00
Do Bistopiz	7,03	8,54	12,44	8,21	8,27	Do Kamjenza	8,24	11,21	2,56	6,06	10,25

© Khochebuza-Petershajna-Wojerez.

4,05	8,00	1,00	6,10	© Khochebuza do ↑	9,00	12,22	5,24	11,05
6,53	8,55	1,37	6,45	„ Petershajna do	8,05	11,50	4,55	10,2
5,55	9,44	2,24	7,33	↓ do Wojerez ſ	7,08	11,02	4,07	9,20

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawołtki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach št. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjeźor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 30. **Sobotu 25. julija 1914.** **Lětnik 73.**

Hrožaza wójna mjes Awstriskej a Serbiju.

Pschepytanje pschećiwo nadpadnikomaj Gabrilej Prinzipej a Njedelikej Čabrinowiczej w jastwje w Serajewje je so skónčiło. S nim je so dopokasało, so je so plan, awstriskeho trónskeho naslědnika Franza Ferdinanda skónzowacź, w Belgradźe wot Prinzipa, Čabrinowicza, Milana Ciganowicza, Triska Grabza s pomozu majora Woje Tankosicza pschihotował. Schešćz bombow, a schtyri browningowe pistolije s muniziju, kotrež su nadpadnizy wužili, staj Milan Ciganowicź a Woja Tankosicź Prinzipej, Čabrinowiczej a Grabzej wobstarałoj. Bombы su ruczne granaty, kotrež su so s brónjoweje składownje serbskeho wójska w Kragujewzu wsałe. So by so nadpad poradźił, je Ciganowicź Prinzipa, Čabrinowicza a Grabza nawucził s nimi wobkhadźecź a w lěsu pola Topschiderskeho tšelnika s browningowymi pistolijemi tšelecź. Dale je Ciganowicź so wo to postarał, so staj namjesny hejtman Rade Popowicź a zkowny sastojnik Rudiwoj Grbicź nadpadnikow s brónjemi pșches mjesu puschćikoj.

Schto awstriske knježerstwo wot Serbije žada.

Na sałožku tychle dopokasmow je awstriske knježerstwo pșches swojeho późkanza w Belgradźe, swobodneho knjesa Giesla, serbskemu knježerstwu pisemo (notu) pschepodało. W nim sebi žada, so serbske knježerstwo agitaziju, pschećiwo Awstrisko-Wuherskej so měrjazu, to je zykk prózowanjom, na to sbożenych, so bychu so kraje wot Awstrisko-Wuherskeje wotdźeliłe, sabudźuje a wobžaruje a so so na to swjasa, so skótmisku a terroristisku propagandu potkóći.

So by so temule swjasanju swjedźeński charakter dał, dyrbi serbske knježerstwo na prěnjej stronje knježerstwowych nowin 28. julija tule wopowjedź wosjewicź. Ta sama wopowjedź ma so tež s kralowym dnjowym wukasom w nowinach serbskeho wójska wosjewicź.

Sserbske knježerstwo ma so dale na to swjasacź, so kóžde pismo potkóći, kotrež k hidże a k sazpiwanju Awstriskeje napomina a kotrehoż wotmyślenje so pschećiwo njesranliwosći krajneho wobsedźenstwa Awstriskeje měri.

Towarstwo „Narodna obrana“ w Sserbiji dyrbi so hnydom rospuschćicź, wschě jeho srědki so konfiskowacź a so na to same waschnje pschećiwo druhim towarstwam a sjenoćenstwam sakrocźicź, kotrež so s njepschećelskimi wotmyślenjemi pschećiwo Awstrisko-Wuherskej saběraju. Sserbske knježerstwo dyrbi nusne naprawy cźinicź, so so rospuschćene towarstwa znadź pod druhim mjenom abo hinaschej formu dale njepowjedu.

Bjes komdźenja dyrbi so se sjawneho roswuczenja w Sserbiji, schtoż wuczerstwo a wuczbne srědki nastupa, wscho wotstronicź, schtoż mohło k temu skužicź, njepschećelske wotmyślenja pschećiwo Awstrisko-Wuherskej ziwicź.

S wojerskeje skužby a sarjadnistwa dyrbja so wschitzy offizěrojo a sastojnizy wotstronicź, kotrež su njepschećelske wotmyślenja pschećiwo Awstrisko-Wuherskej sawinowali. Jich mjena a jich sawinowanje dyrbi so awstrisko-wuherskemu knježerstwu wosjewicź.

Sserbske knježerstwo dyrbi do teho swolicź, so awstrizzy sastojnizy pschi potkóćenju hibanja, pschećiwo njesranliwosći krajneho wobsedźenstwa Awstriskeje so měrjazeho, sobu skutkuje.

Ssudniske pschepytanje ma so pschećiwo wobdźělnikam pschi nadpadze na trónskeho naslědnika Franza Ferdinanda sawjesćz. kotrež w Sserbiji pschebywaju. Awstrizzy sastojnizy so pschi pschesłyschenju wobdźěla.

Major Woja Tankosicź a wěsty Milan Ciganowicź mataj so se wschej spěschnosću sajecź, dokelž staj po wunoschku pschepytanja sobu winowataj.

S wuspěschnym naprawjenjom ma so sadźewacź, so bychu so serbske wyschnosće pschi pscheśmykanju brónjow a rosbuchadkow pșches mjesy wobdźěle. Sastojnikaj namjesneje skužby w Schabzu a Ložnizy, kotrajź staj nadpadnikam pschi pschestupjenju pșches mjesu pomoznaj byłoj, mataj so se skužby puschćicź a so krucze pokhostacź.

Awstriskemu knježerstwu ma so wusmětlenje wo wuprajenjach wyšokich serbskich sastojnikach w Sserbiji a w zusbje dacź, kotrež so njedźiwajo na swoje sastojnstwo njeju wotdźerzecź dali, po nadpadze s 28. junija na njepschećelske waschnje wo Awstrisko-Wuherskej rěcźecź.

Awstriskemu knježerstwu ma so bjes komdźenja wosjewicź, so su so naprawy, wot njeho so žadaze, wuwjedle.

Awstriske knježerstwo wotmolwjenje serbskeho knježerstwa hacź do soboty 28. julija popołdnju w 6 hodźinach wocźakuje.

Sserbski ministerstwowy pschedsyda Paschicź sa měrne wurunanje.

Nowiny „Nowy Winski dźenik“ su rosrěcźeuje se serbskim ministerstwowym pschedsydu Paschicźom wosjewike, pschi kotrymž je tutón prajił: Budźemy wscho móżne cźinicź, so bychu so wobstejnosće, psches Sserajewske wobstejnosće njepschihódne, polěpschike, so njeby zyły serbski kraj sa to cźerpił, schtoż je cźłowjek sawinował, kotrehoż myśle wěsće njeju normalne. So bychmy swoju dobru wolu a swoju swólniwosć pokasali, praju, so dospołne dosćcźinjenje Awstriskej damy a so hnydom wschě te wosoby do pschepytanja wosmjemy a pod sud stajimy, kotrež su w uaschim kraju, jeli so je pscheśtyschenje dopokasało, so su Sserajewskeho njeskutka swědmi byli.

Napschecźo temu serbske nowinarstwo pische, so njeje žaneho knježerstwa w Sserbiji, nětkole a w pschichodźe, kotrež by sebi tajke žadanje Awstriskeje lubicź dało; jenicźke by było, so bychu nasche sudy winikow khostale, a to bjese wscheho smješenja s politiku.

Awstriske wójnske hroženje naš njetrascha, měnimy, so tón, kotryž chze woprawdźe wójnu wjesćz, tak dołho njehrosy, tež dyrbja we Winje wopomnicź, so dźenšnischa Sserbija njeje tamneho cźasa, hdyž je Awstriska Bosniju a Herzegowinu anektowała. Dwě wulkej wójnje mjes tym leża, w kotrymajź smy swoju móz spósnali, a kotrejź stej uam hódne pschecźelstwo dobykej.

Mała Sserbija wěso njemóże sama s wulkej Awstriskej wójnu wjesćz; wona budże to cźinicź dyrbjecź, schtoż budże jej jejna schkitowarka Ruska radźicź.

Rosrěcźenje se serbskim ministerstwowym pschedsydu Paschicźom.

Aubrey Stanhope, dopisowar amerikanskich nowin „New-York Herald“, wo swojim rosrěcźenju s Paschicźom rosprawja. Na praschenje, kak ma so s podawkami w Sserajewje, serbski minister praji: „Njech Wam wobkrucźam, so je mordarstwo w Sserajewje sa Sserbiju wjele cźeżscha rana hacź sa Awstrisko-Wuhersku. Njerosumju, hdyž so praji, so Serbija mordarstwo s cźichim wjeselom pschijimuje.“

„Chzyła exzellenza to nadrobnischo rosprawicź?“

„Mordarstwo w Sserajewje je na dobo dźěku kónz cźiniło, na kotrymž smy k wutwarjenju skowjanskeje myśle tak wjele lět dźěkali. Tole dźěło je cźežko schkodowało a so tak sylnje wróćzo cźišło, so budże wjele lět trjeba, hacź so scźěhwki Sserajewskeho podawka pschewinu. Mjes tym so tysazy Serbow, kotrež su w Bosniji a Herzegowinje žiwi, surowje pschescźěhaju, wjele s nich je wokhudźiło, jich wobsedźenstwo je so wupuscźiło, hacź runje njeju niczo sawinowali a hacź runje nadpadej njepschihłosowachu. Móżecze to wěricź a to jako moje měnjenje wosjewicź. Hdy budźiśche serbske knježerstwo to najmjeńsche wjedźało, so so w Belgradźe pschecźiwo

arzywójwodźe a jeho mandźelskej spschißahanstwo sapletuje, budźische wono to wěsćze awstriskemu knježerstwu sdźěliko. My wo tutym spschißahanstwje niczo njewjedźachmy. Tola žo porokuje, so je tu kóždy, žamo knježerstwo wo spschißahanstwje wjedźako. Tak daloko hacź knježerstwo nastupa, njeje to wotpokasanja hódne. Woprawdźe žměschne je, so Awstrisko-Wuherska tu wjele agentow wudźerżuje, a cźile niczo wo spschißahanstwje njewjedźachu. Awstrisko-Wuherska žo na to měri, wobstejnosćze sa naß po móżnosćzi njespodobne cźinicź. To jara wobżarujemy, tola žebi na to njemyßlimy, to wotpkaczicź. Nawopak, wjedźemy politiku dospołneje sprawnosćze a dobrych pomerow na wschě strony naschich wobkhodnych puczow pschi mjesy. Nadźijamy žo, so nam Awstrisko-Wuherska w tym žamym pschecźelnym smyßlenju napscheczo pschińdźe."

Schěsćz dźenikow w Prasy konfiskowanych.

Schtwórtk je statne rěcźnistwo w Prasy schěsćz wschelakich Prazskich wschědnje wukhadźazych nowin sebrako, dokelž žu wone powjesćze wo wójnskich pschihotach pschecźiwo Serbiji wocźischcźake. S dźěla žu žo tele powjesćze s nowin s němskeho khěžorstwa wocźischcźake. W jenych nowinach je žo tež powjesćz konfiskowała, so je w Rovereto schěsćz muži tamnischeho awstriskeho honjerskeho bataillona do Italskeje cźekko.

Jeneho franzowskeho duchowneho jako němskeho wobhonjerja sajeli.

W Bernayu žu duchowneho s Fontaina, Heurtebouda, jako němskeho wobhonjerja sajeli. Wón bě sastanischcźowemu pschedstejicźerjej w Thibervillu wosjewił, so mohł žebi s nim hromadźe 50 000 frankow saßłużicź, hdy by jemu mobilisazisti plan połnóżneje żelesnizy wobstarał. Żelesnisti sastojnik bě po sdaczu tole posticźenje pschijał, sola skradźu policiji wo tym powjesćz dał. Hdyž duchowny k sastanischcźowemu pschedstejicźerjej pschińdźe, jeho sajachu. W jeho wobydlenju žu wjele ważnych pißmow namakali.

Khostanje italskich żelesnischkich strajkowarjow.

So by żelesnischkich sastojnikow pschichodnje wot strajkowanja wotdźerżało, je italske knježerstwo sa strajkowarjow scźěhowaze khostanja postajiło: 48 żelesnischkich sastojnikow žo se žłużby puschcźi; dwaj dwórnischcźowej pschedstejicźerjej, 16 nižschich sastojnikow a 362 lokomotiwnikow a tepjerjow žo do nižscheje mšdoweje rjadowanje pscheßadźi. Druhim sastojnikam, kotsiž žu žo dobrowólnje pschi strajku wobdźělili, žo powyschenje mšdy wo 6 měßazow hacź do dweju lětow wotstorcźi.

Nowa wótrischa politika w Elsaßu.

Nowy khěžorstwowy naměstnik s Dallwitz je žo sapowjedźił, snowawuswolenje měschcźanosty Knöpflera w Zabernje wobkrucźicź. Straßburgske knježerstwowe nowiny k temu pißaju, so drje je žo Knöpfler swonkownje loyalnje sadźerżał, so pak wón njeje doscź němszy smyßleny był. Pódla teho žu Zabernske podawki sjawne měnjenje w Němskej žylnje rosmucźile. Knöpfler je sapóßłanz a zentrumskej stronje pschißłuscha. Jeho dla pak žo zentrumska strona, kotraž poßlednje lěta stajnje s knježerstwom dźe a žo jemu jenoż druhdy na sdaczе pschecźiwjo, s knježerstwom njeroskori.

Dobrcze žwobadomyßlnych w Labiau-Wehlauskim wokrjeżu.

Pschi wużschej wólbje do khěžorstwoweho żejma w Labiau-Wehlauskim wólbnym wokrjeżu w rańschej Pruskej je žo žwobodomyßlny měschcźanosta Wagner s 9072 hłoßami pschecźiwo konservativnemu hamtskemu radźicźelej Schrewe wuswolił, kotryž je 7652 hłoßow dostał.

Też pschi tutej wólbje žu žwobodomyßlni s pomozu sozialdemokratow dobyli. Pschi njej žu wschitzy sozialdemokratojo žwój hłoß žwobodomyßlnemu kandidatej dali.

Wopyt franzowskeho presidenta Poincaréa w Peterburgu.

Franzowskeho presidenta Poincaréa žu w Ruskej s wulkej wutrobnosćzu witali. Wschudźe, hdźež žo president se žwojim pschewodom pokasa, jeho wobydlerstwo se sahorjenym žłakawokanjom witasche. Ruske nowiny w powitazych nastawkach wusběhowachu, so je wopyt franzowskeho presidenta k temu postajeny, so by žo europski měr skrucźił. Też pschi žwjedźeńskej hosćzinje w khěžorskim hrodźe zar a president w žwojimaj pschipitkomaj wobkrucźeschtaj, so je žo rusko-franzowski swiask k sakhowanju měra wobsamknuł.

Hdyž president Poincaré wutoru popołdnju s łodźu do Peterburga pschijědźe, jeho w pschistawje sastupjerjo wyschnosćow powitachu. Měschcźanosta hrabja Tolstoj jemu w žlěbornej schli žel a khlěb poskicźi, pschi cźimž mějesche powitazu rěcź. Hdyž bě nimo cźežnеje straże schol, president do Pětro-Pawołskeje zyrkwje jědźesche. Po žwjedźeńszy wupyschenym puczu jemu hobrske ludowe cźrjódy wjeżele pschiwyskachu. President pschi kaschczu Alexandra III., kotryž je rusko-franzowski swjask stworił, žlěborny wěnz w formje mjecza, s olivowym a dubowym liszczom wobdateho, połoži.

Pschi wopycźe franzowskeho presidenta žu žo mjes tutym a zarom a dale mjes ruskim ministrom Ssasanowom a franzowskim ministrom Vivianiom wschě ważnische politiske praschenja rospominake. Zar je presidenta woßebje napominał, so by pschi žwojim wopycźe w Stockholmje njedorosumjenja wotstronił, kotrež žu mjes Ruskej a Schwedskej nastałe. Schwedska žo po sdaczu boji, so žo Ruska hotuje, ju nadpadnycź. Schwedska teho dla žwoje wójsko powjetscha, so mohła žo nadpada wobrócź. Po zarowej naležnej próstwje je Poincaré nadawk pschewsał, schwedskeho krala pscheżwědczicź, so Ruska nikomu s wójnu njehrosy. Ssasanow a Viviani staj woßebje wo balkanskich naležnosćzach jednakoj. Skónczinje Ssasanow wobżarowasche, so je sahorjene powitanje franzowskich hosćzi se strajkowymi njeměrami cźerpiko. Zar nasymu presidentej jeho wopyt wotpkaczi.

Strajkowe njeměry w Peterburgu.

Hobrski strajk Peterburgskich dźěłaczerjow pschi wopycźe franzowskeho presidenta je žo njelubje saczuwał. Pschi strajku je žo něhdźe 160,000 woßobow wobdźěliko. Policija a wojazy strajkowarjow do snutskoweho města njepuschczichu. Sa to strajkowarjo w pschedměstach wobydlerjow cźim bóle traschachu. Wschě klamy žo samknychu, a wobydlerjo žebi njeswěrichu, na dróhu wuńcź. Strajkowarjo žu spytali, Sampsonijewski móst sapalicź a wodowód wupuscźicź, schtož pak žo jim njeje poradźiło. Na Wiborgskej stronje strajkowarjo telefoniske groty rostorhachu, drjewjane wosy powalichu a barrikady natwarichu. Wojazy a policistojo s lohkej prózu strajkowarjow rosehnachu a barrikady wotstronichu. Na schtyrjoch městnach strajkowarjo do policistow a wojakow s kamjenjemi mjetachu, tak so běchu cźi nusowani, do njeměrnikow tšelecź. Pschi njeměrach je žo wjele strajkowarjow sraniko; wschě hojerńje žu polne ranjenych. Strajkowarjo žu někotrych policistow s kamjenjemi sarasyli. Nětko je měr saßo postajeny.

Polazy a Rußojo.

Ruske knježerstwo je stónczinje dopósnako, so njeje mózno, Polakow pscheruscźicź, a so je sa Rusku najwużitnischo, žo s Polakami sjednacź. S knježerstwowym wukasom žu žo pólske privatne schule dowolike, w kotrychż je wucźba pólska, jenoż wucźenje ruskeje rěcźe žmě žo w nich ruskim wucźerjam dowěricź, dokelž ju pólszy wucźerjo njebychu prawje wucźicź mohli. We wschěch schulach, njech žu ludowe abo wyschsche schule, žmě žo nabożenska wucźba jenoż w pólskej rěcźi podawacź.

Też w khěžorstwowej dumje je wulka wjetschina sapóßłanzow Polakam pschecźelnje smyßlena. Wona je wobsamkła, so ma žo w Pólskej měschcźanske žamosarjadnistwo sawjesćź a so ma sastojńska rěcź w gmejnskich sastupjerstwach pólska bycź. Duma je knježerstwo napominała, so by pschecźiwo ruskim sastojnikam sakrocźiło, kotsiž hischcźe pschezo pólsku rěcź potkócźeja. Sakoń wo žamosarjadnistwje w pólskich městach s pólskej sastojńskej rěcźu njeje drje w khěžorstwowej radźe wjetschinu namakał, tola knježerstwo tutón sakoń w khěžorstwowej radźe s nowa pschedpołoži a potom budźe jemu drje pschihłoßowacź. Pschedběžda khěžorstwoweje rady budźe po nucźenju knježerstwa wotstupicź dyrbjecź, dykelž se stronu, Polakam njepscheczelszy smyßlenej, dźerži.

Polakam pschecźelna politika ruskeho knježerstwa žo wěso awstriskemu knježerstwu njespodoba. Wona jejne prózowanja skasy, po kotrychž dyrbjesche w bliżschej wójnje potkócźeny pólski lud w Ruskej pschecźiwo Ruskej postanycź.

Wjerch Wylem w Draczu wostanje.

W tjoch albanskich pschimórskich městach žo jenoż hischcźe knježerstwo wjercha Wylema Wiedskeho pschipósnawa, wschón druhi kraj je sběžkarjam poddaty. W Draczu wjerch Wylem pomoz s Rumunskeje wocźakuje. Psched někotrymi dnjemi je s Rumunskeje saßo 250 dobrowólnikow do Dracza pschischko. Rumunska je žo pjecza wulkomozam poskicźiła, so chze se žwojim wójskom Albansku wob-

ßadźicź. Wona ßebi jenoż wuměnja, so dyrbja ju wschě wulkomozny k wobßadźenju namolwicź.

Sběźkarjo ßu ßwoje stejischcźa psched Dracźom wobtwjerdźili a na nich kanony a maschinske tšelby postajili, kotreż ßu pschi prjedawschich wojowanjach Miriditam a Malißoram wotewsali. Też nětkole hischcźe woni na tym wobstawaju, so dyrbi wjerch Wilhelu Albansku wopuschczicź. Wón je duchakhory a teho dla njemóże po koranje (muhamedanskich nabożenskich knihach) krajny wjerch wostacź. Jeli so europiske wulkomozy na jeho město druheho wjercha njepostaja, sběźkarjo Dracź wupuscźa.

Mjes wobydleŕstwom w Dracźu a němskimi dobrowólnikami stej malarija (symiza) a cźeŕwjene běźenje wudyrikej.

Muhamedanszy sběźkarjo w pokodnischej Albanskej ßu hacź k rěźy Brjußy postupili, hdźeź nětko plawjadka a cźołmy twarja, so bychu ßo psches rěku pschewjesli.

Revoluzija bjes kónza w Mexiku.

Presídent Huerta je wotstupił a se ßwojim pschiwißom Mexiko wopuschcził. Tola ſ tym ßo měr a porjad w tutym njesboźownym kraju hischcźe njepostaji. Każ ßo ſda, Mexiko psched nowym revoluzionarnym hibanjom steji. General Orozco je se 14000 muźemi wot noweho knjeźerſtwa wotpadnył a general Cardenas jeho podpiera. Generalaj nadběh na město Michoacal pschihotujetaj. Mexikanske sběźkarske wójska ſdadźa wulke rubjeźniske bandy bycź, kotreż ßo měrej pschecźiwjeja, dokelź potom njebychu telko ſkladnoscźe k rubjenju, palenju a morjenju měła.

Sjednoczene staty połnóżneje Ameriki chzedźa ßo kupy Haiti smozowacź.

Sswojeho pschecźiwnika Huertu ſ Mexika wuhnawschi ßo sjednoczene staty hotuja, wulku kupu Haiti pod ßwoje nadknjejſtwo stajicź, każ ßu wone to hižo ſ kupu Kubu cźinike. W Haiti revoluzije njepschestawaju. Dokelź maja tam amerikanszy pjenjeźnizy ßwoje pjenjesy sakoźene, chzedźa sjednoczene staty se ßwojim wójſkom měr a porjad postajicź. Tón ßamy woßud na Mexiko cźaka, hdyż budźe wono ſ revoluzijemi seßłabjene.

Pschelesczeny.

Knjes Jan Khwatak, polizajſki komißaŕ města Nědźez, po pißańni njemérny tam a ßem khodźesche. Runje bě ßo jemu wosjewiło, so bě ßo soůdźenu nóz do klamow słótnika Bohacźka nutsdobywało, so pak bě paducha jedyn wobydleŕ jeho domu, hdyż ßo wjecźor posdźe domoj wrócźi, wotehnał.

„Na tajkehole woßoła!“ komißaŕ woboźny bórbotasche, „njemóżesche dha wón njedocźinka sadźerżecź? — Dha bychmy jeho měli, tak pak ßwobodnje wokoło khodźi a ßo temu, kotrehoż nastupa, hischcźe wußmëwa. A słóſtnik, kiž njekhostany wokoło běha, cźini mi njemér, a je mi, każ pjenjeźnikej, hdyż na dobo wschě jeho pjenjesy spaduja.“

Tu ßo wo durje saklapa a Hrabnik, polizajſki ßerżant, saſtupi. Wón a dwaj druhej poliziſtaj wucźinjachu zyku polizajſku móz we Nědźezach.

„Wy chzecźe mi nutsdobywanje wosjewicź, nëwërno?“ komißaŕ hižo do cźaßa ßo woprascha, prjedy hacź móżesche ßerżant nëschto prajicź. „Hižo wëm! Kradnjene drje tola niczo njeje?“

„Në, knjes Khwatako. Paduch bě ßo hižo psches durje pschedobył, kotreż ſ khěźe do wjelba du. Ale tu jeho wotehnachu. Wón jeneho muża, kiž chzyſche do khěźe saſtupicź, cźěkajo powali a twochny. Ale myßlu ßebi pschezo, so wón to hischcźe ras pospyta.“

„Tak, myßlicźe ßebi wy to, Hrabniko?“

„To ßo wě, popad tola też khětro jara wabi a nimo teho je jara ßnadna wěź k njemu ßo dobycź.“

„Kak wy to měnicźe?“

„Mam ſa to, so je pschekhowanje drohich tworow we słótnikarjowych klamach zyle njedoßahaze. Durje w khěźi ßu drje se żelesnymi bantami ſnutskownje wobbite, njehodźa ßo potajkim pscherëſacź, ale ſamk tola tajki njeje, kajkiż dyrbi bycź, hewak jón nutsdobywaŕ njebudźesche mohł wotamknycź.

„Haj, mój luby Hrabniko“, komißaŕ mudrje ſnapschecźiwi, „to budźecźe móz dołho pytacź, prjedy hacź tajkeho ſamka namakacźe, kotrehoż paduschi njewotewrja.“

„A potom Bohacźk też żelesneho khamora we ßwojich klamach nima“, Hrabnik pokracźowasche, „do kotrehoż mohłe ßo na nóz skote a ßlëborne wěży sesamkacź. Te leża a steja we schkleńczanych khamorach, każ wodnjo, a paduch móże ſ lohkej prózu zyły wjelb wurumowacź.“

„Haj, hdy by Bohacźk se ßwojimi klamami w Draźdźanach był“, komißaŕ Khwatak rjekny, „dha wschak by ßebi też na to myßlił, je twjerdźischo ſwëſcźicź. Na pakoſcźakske zwólby we hkownym měſcźe wschak ßu hinasche ſwëſcźoze ßrëdki nusne, dyźli je to pola naß we njewinowatych Nëhdźezach w tej wëży trjeba. Tola schto chzych prajicź: macźe ßnadź wy podhlad na koho?“

„Nó, Cźuschlak je saßo ſ khłódy, to mohł ßebi cźłowjek tola myßlicź, so —“

„Tak, tón je saßo we ßwobodźe“, komißaŕ rëcź pschetorże, „dha je tón to był a nichtó druhi. To je schkoda, so tón njedocźink do druheho wokrjeßa ßkuscha a nam njetrjeba wosjewicź, so ßu jeho saßo i jastwa puschczili, dha bychmy jeho hnydom se spocźatka móhli wobtedźbowacź. Tak jenoż jako hóſcź k nam pschikhadźa a dawa jenoż ku ßwoje róle, a hakle, hdyż je to dokonjał, potom jeho pytnjemy. Sslëdźcźe tola ras, Hrabniko, hdźe ßo tón pachoł wokoło honi, hdźe a w kajkej dźërje ßo wokoło tłócźi, a kedźbujcźe krucźe na njeho, schto wón cźini. Jeli so najmjeńsche skucźi, sajecźe jeho. Tak by był njeschkódny a njemóże ßo ſ nowa nutsdobywacź.“

„Ssmëm-li ßwoje měnjenje wuprajicź“, Hrabnik trochu ſatrach rjekny, „to bych ßrëdk wjedźał, ſ kotrymż bych Cźuschlaka na dlëſchi cźaß saßo njeschkódneho scźinił.“

„Jeno rëcźcźe, ßerżanto!“

„Jeli so jeho nëhdźe pschi nutsdobywanju lepimy, dha je ſhubjeny.“

„Kak dha chzecźe ßebi to ſawjescź?“ komißaŕ ßo woprascha, kiž runje we słóſtniſkich wëżach jara naſhonity njebě. Tola to móże ßo ſamolwicź a wodacź.

So mohł ßo cźłowjek na łojenje słóſtnikow wustejecź, na to je wjele cźaßa k wuknjenju trjeba, ſ druhimi ßkowami: to dyrbi bycź wjele słóſtnikow, so by na nich wuknył, każ je to na pschikład we wulkich městach. Ale w Nëhdźezach bě pschejara mało njekhmanych ludźi. To je wëſo jara derje, ale kriminaliſtoju njemóża pschi tym wjele nawuknycź.

„Ow, to ßo zyle lohko wuwjedźe“, ßerżant jara khutnje ſnapschecźiwi. „Ja a ßnadź hischcźe jedyn ſ naß hladamoj, so ſ wjecźora njewobkedźbowanaj do Bohacźkez khëże pschińdźemoj. Tam ßo damoj do klamow ſamknycź a ßo wëſo tam ſkhowamoj. Też nutsdobywaŕ ßo, każ ßo ßamo roſymi, ſ namaj do khëże da ſamknycź a ßo najſkerje we dworje abo druhdźe ſkhowa, doniż ßo w domje njeje wscho k měrej podało. Potom jemu damoj w khëźi durje do klamow w měrje pschekamacź, a hdyż je wón nutſka a ßwoju ruku do kaſchcźika ſe ſkotymi tworami tyknje, pschimnjemoj jeho. Dokelź je njekhmanik ſ nowa słóſtniſtwo wobeſchoł, smëje dźeßacź lët jastwa zyle wëſte.“

„Hm, hm, ta myßliczka njeje hłupa“, komißaŕ naſwomni, kiž ßo mjelczo mjerſasche, so też ßam na tule myßliczku pschiſchoł njebě. Jako pschedstajeny ßo prózowasche, so by ſ tuteho namjeta ßwojeho poddateho hacź nanajwjetschi wużitk cźahnył; tak to pschedstajeni rady cźinja.

„Mi prjedy nëschto zyle podobne na myßle pschińdźe, luby Hrabniko, nëschto doſpołnje podobne“, wón pschecźelnje ſnapschecźiwi. „My tu wëż tak wuwjedźemy, każ wy to runje prajeschcźe, ale ja ßam ßebi to prawo wobkhowam, w Bohacźkez klamach nutsdobywarja popadnycź a ſajecź. Haj, krucźe ſajecź ſ wuſpinanjom, luby Hrabniko!“

Komißaŕ mjenujzy chzyſche wëſo tu cźeſcź, so je tak straſchneho cźłowjeka njeſchkódneho scźinik, zyle ßam ſa ßebje mëcź.

„Wodajcźe, knjes komißaro“, ßerżant bojaſliwje rjekny, „tajkile njedocźink je słóſtniwy, brónje ma zyle wëſcźe pschi ßebi a jemu niczo wo to njeje, nëkoho ſarasycź. Njeby tu ſ najmjeńscha jedyn muż k waſchej wëſtoſcźi trëbny —“

„Në, në, luby Hrabniko, to trjeba njeje!“ komißaŕ ßerżantowu rëcź pschetorże.

Khwatak derje do teho pschińdźe, so chze też ßerżant dźël teje „cźeſcźe“ mëcź.

Ale tu ßo Hrabnik podarmo prózowasche. Tajkich ſkładnoſcźow, so mohł ßo cźłowjek jako wutrobity muż wopokaſacź, bě w Nëhdźezach hižo tak jara mało, teho dla dyrbjeſche cźłowjek to, hdyż ßo to runje natorże, nanajlëpje ſa ßebje ßameho wużicź.

„Waſcha ſtaroſcź wo moju wëſtoſcź je jara khwalobna“, Khwatak pokracźowasche, „ale nimam dha ja ßwojeho dołheho teßaka? Ja ßo wſchëch nutsdobywarjow zyłeho ßwëta njeboju. Ale też wy pschi tymle dźële, kiž je ſa naß tak jara cźeſtne, zyle bjes myta nje-

wuńdźecźe. Myßlu ßebi, so hacź do polnozy Cźuschlaka wuspinam. W tym cźaßu móżecźe wy hacź k khěžnym durjam pschińcź. Potom wahodnje sakkapajcźe a ſ cźicha wopraschecźe, hacź tu ja ßym. Pschetoż kóždu nóz ßo wěso do klamow njeßydnu. Ja wam potom wotmolwju, puschcźu waß do doma a na to paducha do jastwa wotwjedźemoj. Wot jutſiſicheje nozy budu tam na ſtraži. Dźenßa Cźuschlak njepschińdźe, dokelž je wcźera ſe ßwojim wumjelſtwom ſchpatnje pobył. To by pſchecźiwo wſchěm mojim naſhonjenjam ſ nutsdobywarjemi było."

Hrabnik ßo wot ßwojeho pſchedstajeneho wotßali. Duzy po ſkhodźe pak khětro dwělujo ſ hłowu tſchaßeſche, kaž by rjekł, ſo ßo jemu ta zyła wěz prawje njelubi.

Wo ſamyßku polizajſkeho komißara, ſo chze w nozy w Bohacźkez klamach na ſtraži bycź, ſo by paducha popadnył, ßo nanajwěſcźiſcho mjelcźeſche; tola wětſik bě to dale rosnoßył, kaž ßo to huſto doſcź ſtanje.

S krótka, Cźuſchlak, na kotrehoż ßo tukaſche, a kiž bě tež woprawdźe winowaty, běſche zyłe potajnſtwo ſe wſchěmi pódlanſkimi wobſtejnoſcźemi ſhonił a ßo pſchi tym ſ zyłeje ſchije ßmějeſche.

Bliſchu nóz ßedźeſche komißar Khwatak wſchón njedoczakliwy we ſkótnikowych klamach ſa wulkim tworowym khamorom ſkhowany a ſe wſchej napjatoſcźu na to kedźbowaſche, hacź ßo njebudźe do klamowych duri w khěži bórſy něchtó ſ paduſchnym gratom dobywacź. Tu ßo ſ waha do klamow ſakkapa.

„Je to hižo wo polnozy?" Khwatak ßam ſa ßebje rjekny, dokelž ßo jemu ſeſda, ſo je ßo cźaß pſchejara ſpěſchnje minył. „Pschetoż to je ßeržant Hrabnik, kiž tule kłapa. To mohł naſch jedyn nětkole tola domoj hicź, pschetoż dźenßa drje tón pachoł lědma wjazy pſchińdźe, dokelž po polnozy tajzy ludźo po ßwojim waſchnju wjazy na pakoſcźenje njekhodźa."

Tu. ßo druhi krócź do klamow ſakkapa.

„Ja wſchak du", Khwatak mjerſazy bórcźeſche. „Tón drje ßebi myßli, ſo ja ſpju."

Jara wobhladniwje ßo Khwatak k woknowej wokeńzy maßaſche. W tej bě maka ſawjera, kotraž bě wotewrjena woſtała, ſo ßo kłapanje njeby pſcheßłyſchało. Tu ßo tſecźi krócź ſaklepa.

„Schto dha tak nuſne macźe?" komißar ßo woboźnje wopraſcha.

„Knjes komißaro, ſcźe dha wy nutſka?" ßo nětkole wot wonka pohłuſcheny hłóß wopraſcha.

„To ßo ßamo wě, ſchto ßo to hakle praſchecźe?" praſchany wotmolwi.

„Tak, dha chzu ja druhi krócź ſaßo pſchińcź, hdyž tu **wy** nutſka njebudźecźe! Dźakuju ßo ſa wotmolwjenje. Spicźe derje, knjes komißaro!"

„Schtó to bě? To Hrabnik njebě", pſchekwapjeny komißar ßebi ßamemu rjekny, „tón tola takle dźiwnje njeby rěcźał! Tola hej! Khort tola! Nětko wěm! To je tón njekniczomny Cźuſchlak ßam był! Nó, nětk ßmy hotowi! To je Hrabnik tola někomu wo mojim ſamyßku wupowjedał, pſchetoż kak by tón njedoczink hewak wo mojim wotmyßlenju mohł ſhonicź. Tón pachoł by to dokonjał a by kóždu nóz ſaßo pſchiſchoł ßo praſchecź, hacź tu ja ßym. Pohłuſcheny hłóß myli a bych ßo najſkerje hiſchcźe wjazy krócź dał ſa błaſna poměcź a bych wotmolwił. Potom by tón njekhmanik hnydom wiedźał, ſchto cźinicź! Tón je ßebi tola tež klucź do domu wobſtaral, hewak tola njebudźeſche jowle nuts pſchiſchoł. Ow, na tule njewurjekniczе hłupu wěz! Ale tehole Hrabnika chzu potſchaſcź. Shonicź dyrbju, hacź je ta wěz ßo pſches njeho rosnoßyła. Ssnadź je to ſe ſawiſcźe cźinił, dokelž ßym ja měſto njeho ſtražowanje na ßo wſał. Mózno, Hrabnik je cźeſcźelakomny, ſkoro runje tak cźeſcźelakomny, kaž — ja!"

(Pokracźowanje.)

Ze Serbow.

S Budyſchina. Tudomny artilleriſki regiment, ſ kotrehoż mějecźelom je ruſki zar Mikkawſch, je ßo ſańdźenu ßrjedu rano na pucź do Kinsbórka naſtajił, hdyž budźe ßo we wótrym tſělenju ſwucźowacź. 13. auguſta ßo wón wot tam do Budyſchina wrócźi. Dwě njedźeli poſdźiſcho, 27. auguſta, regiment do naſymſkich manevrow pocźehnje.

— (Sso ſatſělił.) W domje generalneho majora ſ Gersdorfa je ßo dźeßatnik Leuteritz ſe 6. kompagnije 103. regimenta, kotryž bě tam ſa ßłużobnika, ſatſělił. Leuteritz dyrbjeſche ßo dla njeſpuſchcźomnoſcźe k ßwojej kompagniji wrócźicź.

— (Wobhladanje invalidow.) Invalidy, kotrychž penſija abo renta lětßa kónz ſeptembra wotběhnje, budźa ßo hacź do 27. julija w Budyſchinje w garniſonſkim lazarecźe wó ſtwje cźißko 27 ſ nowa wobhladowacź.

— Lětuſcha Budyſka pjeriſnowa a kaniklaza wuſtajeńza budźe wot 30. oktobra hacź do 2. novembra.

— W poßlednim ßejmje je naſch ßerbſki ſapółłanz Bart knjeżerſtwo na to kedźbliwe cźinił, ſo ßu knjeże kubła w poßlednich lětdźeßatkach wjele tyßaz kubłow a żiwnoſcźow pokupiłe. Tak je ßo ßrěni ſtaw na wßach na ſchkodu ſtata khětro poßłabił. Po ßejmomym wobſamknjenju ßo nětkole ſtatiſtika wo pokupowanju rataŕſkich leżomnoſcźow cźini. Knjeżerſtwo je dopółnało, ſo dyrbi ßo poſhubjenju ßrěnjeho a makeho rataŕſtwa do wobßedźeńſtwa ryczerkubłow ſadźěwacź. Cźim ſpodźiwniſche je, ſo je wójnſke miniſterſtwo njedawno ſtatej ßłuſchaze Kleinſtruppenſke ryczerkubło ßwobodnemu knjeſej ſ Biedermannej pſchedało. Tutón je ſe ßwojeho Thürmendorfſkeho ryczerkubła ſ pſchikupowanjom kubłow a ſahonow wulke wobßedźeńſtwo ſcźinił. W bliżſchim ßejmje chze ßo nazionalliberalna ſtrona knjeżerſtwo wopraſchecź, kajkeje pſchicźiny dla je wono wulkoleżomnoſcźerſke prózowanje ßwobodneho knjeſa ſ Biedermanna ſ pſchedacźom Kleinſtruppenſkeho ryczerkubła podpjerało.

— Bethlehemſki wuſtaw w Delnjej Wjaſonzy je w tu khwilu polny wobßadźeny. W nim khude khorowate dźećzi w lěcźu pſchebytk namakaju. Sa měßazaj september a oktober je hiſchcźe wjetſcha liczba próſdnych měſtnow a ßo na nje ſamolwjenja pſchijimaju.

— Najhorzyſchi dźeń ſa dołhe lěta je ſańdźenu ßrjedu był. Pſchipołdnju thermometer w ſcźinje 32,2 gradaj cźopłoty po Celſiju pokaſomaſche. Horze wjedro je rożkowym żnjam hojiło. W Hornjej Łużizy ßo drje nětkole wſchudźe poßlednja rożka doßykuje. Jeli ſo deſchcźowe wjedro njeſadźěwa, budźe ßo dźěl ſ njeje hižo tele dny do bróżnjow khowacź móz. Ratarjo ßebi wot lětuſcheje rożki dobry wunoſchk lubja. Wona je w ßłóncźnym wjedrje rjenje doſrawiła a ſměje wěſcźe wjele lěpka. Teho dla njebudźe pjekarjam trjeba, naſchu rożku lětßa ſ wukrajnej měſchecź; cźěſto ſ njeje budźe ßo bjes teho derje hibacź.

W Budyſkich ſtronach je ßo mjes rożku lětßa nadpadnje wjele ſchcźerbych kłoßow namakało. Woßebje ßu ßo njepokne kłoßy mjes rożku nadeſchłe, kotraž je ßo hižo wjele lět wußywała. Nawopak ma rożka ſ noweho ßymjenja rjane, dołhe, pokne kłoßy. S teho je ſpósnacź, ſo ßo pjenjeſy, kotreż ßo na nowe ßymjo waża, derje ſadanjeja. Dale je nadpadne, ſo je rożka na pſcheńcźniſchcźach wjele hubjeńſcha, dyžli na druhej roli.

S Wuriz. Sańdźenu ßrjedu 1/4 12 hodźin ſ domu tudomneho produktoweho wikowarja a cźéßle Klingſta woheń wuńdźe. Wón bě na njeſnate waſchnje na łubi naſtał. Pódla wjeßneje ßykawy běſchtej ſ Budyſchina Weingangez a wjeßna ßykawa na pomoz pſchijeżej. Dokelž dyrbjeſche ßo woda ſ daloka bracź, hakle 3/4 hodźiny po naſtacźu wohnja do płomjenjow ßykachu. Młynkej Donathej, kotryž pod tſěchu bydleſche, je ßo ſkoro wſcha domjaza nadoba ſpaliła. Wohen ßo tež na horni poſkhód roſcheri.

S Dobruſche. S poßrědniſtwom hamtſkeho hejtmanſtwa a ſa powſchitkownoſcź wużitneho wubjerka 13. wokrjeża je ßo poradźiło, tež ſa naſchu gmejnu wot ſakſkeho krajneho ſamariteſkeho ſwjaſka khamor ſ bohatym wopſchijecźom ſa wothładanje khorych a wobalkowy kaſchcź ſa prěnje podawanje pomozy pſchi njeſbożach dostacź. Khamor je w ſchuliſkim domje ſaměſcźeny a je dohladniſtwu ſekziſkeho wjednika dobrowólneje ſanitetneje kolony cźeŕwjeneho kſchiża, k. wucźerjej Papperitzej poručeny.

S Bórka. Tudomna Trenklerez ſkała budźe ßo ßobotu 25. julija dopołdnja w 10 hodźinach na Budyſkim ßudniſtwje na dyrbjenſke waſchnje na pſcheßadźowanje pſchedawacź.

S Porſchiz. Naſche ßerbſke towaŕſtwo wotmě ſańdźenu njedźelu woſjewjenu ſhromadźiſnu, kotraž ßo ſe ſpěwom „Hiſchcźe Sserbſtwo njeſhubjene" wotewri. Hdyž bě ßo ſapiß poßledneje ſhromadźiſny prijódkcźitał, knjes pſchedßyda pſchednaſcherjej knjeſej wucźerjej Holanej-Budyſchinkiemu ßłowo pſchepoda. Mjenowany knjes wo mythiſkich bytoſcźach łużiſkich Sserbow pſchednoſchowaſche a ßebi dźak pſchipoßłucharjow dobu. Nětko krocźachmy k temu, towaŕſtwu mjeno dacź, wuſwoli ßo mjeno „Sswěra". Pſchi tutej ſkładnoſcźi wěnowachu towaŕſtwu rjane ßłowa k. faraŕ Krygaŕ, k. ſapółłanz Bart a k. Lorenz, pſchedßyda Rakojdźanſkeje „Nadźije". Po tutym wolachu ßo dowěrnizy a poſtajichu ßo: ſa Porſchizy k. Auguſt Běbrach, ſa Budyſchink k. Auguſt Rumlich, ſa Krakezy k. Jan Wjeńk, ſa Bosankezy k. kubleŕ Wicźas, ſa Lětoń k. kubleŕ

Měto, ſa Boſchezy k. gmejnſki prjódkſtejiczer Kral, ſa Kubſchizy k. Bohuwěr Wjeczel, ſa Konjezy k. Khorla Wiczas, ſa Kumſchizy k. kubler Vogel. Dowěrnizy maja nadawk, jim pſchipóßkane woſjewjenja towarſtwa k wjedżenju cżinicz. Sa ſapißowarja je ßo dotalny ſapißowar Rakojdżanſkeje „Nadżije“: Auguſt Holan-Budyſchinkſki, wuſwolik. „Nadżija“ je tak dobroczżiwa była a ßebi druheho ſapißowarja wobſtaraka, ſa to jej dżak. Po wſchelakich wuradżowanjach ßo ſhromadżiſna ſe ſpěwom „Naſche Sſerbſtwo ſ procha ſtawa“ ſkónczi. —n.

S Khwaczizy. So też w nuſnym lěczným cżaßu wſchě ßerbſke towarſtwa njewotpocżuja, bě ſańdżenu njedżelu widżecz. Ja podach ßo po poßedżenju Porſchiſkeho ßerbſkeho towarſtwa „Sſwěra“ do Khwaczizy. Sſerbſka khorhoj pola Huſczizy wupowěßnjena hižo kóżdemu prajeſche, ſo je tam ßerbſka ſabawa. Hacz runjez ßo trochu ſtrachowachmy, ſo ßo ßnano nuſneho żnjnoweho cżaßa dla mało hoſczi ſeńdże, bě ſala tola pſchi ſapocżatku zyle pokna.

Knjes Henka hoſczi poſtrowiwſchi napominaſche naß wſchěch, woßebje ſtarſchich, k ßwěrje ßerbſkemu narodej. Se ßławu na krala ßwoju powitanſku rěcz ſkónczi. Na to wſchitzy ſhromadżeni ſ pſchewodom klavěra ſaſpěwachu „Hdżez ßo módrje ſelenja“. Potom pſchedſtaji ßo nam wjeßelohra „Dżiwja Hilża“. Jara żiwje a wuſtojnje hrajeſche knjezna Polanez Dżiwju Hilżu. Tehorunja hrajeſche też jara rjenje a ſ wulkej prózu knjezna Błażijez Hertu. Też knjes Burkhart jako Marko a knjes Hurban jako hajnik Měrczin ßo nam jara derje lubjeſchtaj. Po prěnim dżiwadłowym kruchu wuſtupi knjezna Cżornakez a ſpěwaſche nam rjenje wo ßwojim pucżowanju po ßwěcże. Skoro we wſchěch krajach bě pobyła a wjele naſhoniła. Druhi dżiwadłowy kruch bě żortna hra „We wudawarni Kukeczanſkich nowin“. Tuta hra woprawdże wſchěch k ßmjeczu nucżeſche. Róla Schkrabaka, wudawarja nowiny, leżeſche w rukomaj knjeſa Khěżnika. Sſo wě, ſo ſaßo ſe ſnatej wuſtojnoſczu hrajeſche każ pſchezo. Wón je hotowy komikar Khwaczańſkeho ßerbſkeho dżiwadła. Jeho naweſchtk, kiż bě ſeſtajak, wulke ßmjecże pola pſchipoßkucharjow ſbudży. Tola też wſchitzy druſy jara derje hrajachu. Tak pſchedſtajachu Lěnjuſchka k. Barto, Kſchudleſchczo k. Mates, Prawdu k. Roeſler, Trubjaka k. Dejka a Starza k. Nowak. Poßledńje, ſchtoż ßo nam pſchedſtaji, bě żortny wuſtup „Jurk a Marka“. Marka hrajeſche ſaßo żiwje knjezna Polanez. Tehorunja też knjes Burkhart jako Jurk ßwoju wěz derje wuwjedże. W ßwojej rjanej ßerbſkej burſkej draſcże je drje ßo wſchěm lubił. K ſkónczenju ſpěwaſche ßo ſaßo ſ pſchewodom klavěra ſhromadny ſpěw „Hdżez ßo ſpěwa“.

Dżiwadłowy wjeczor je ßo derje poradżił a je ßo wſchěm lubił. Khwaczańſkej ßerbſkej młodżinje ßmy wſchitzy wulki dżak dołżni. Wulka woporniwoſcz a luboſcz k temu ßłuſcha, ßo po horzych lěcżnych dnjach a w nuſnym cżaßu wjeczor po ßwjatoku, hdyż je hewak kóżdy ſprózny, ſkhadżowacz, wuknycz a pruhowacz. Sa $1\frac{1}{4}$ léta je Khwaczańſka młodżina ſchěſcz ßerbſkich ſabawow wuhotowała, tſi doma a tſi w druhich woßadach! To je rekord! S hrěchom by było, ſchtóż nochżył, jeli to móże, Khwaczańſku ßerbſku młodżinu w jeje narodnym prózowanju podpjeracz. Dżak ßłuſcha też knjeſej Iſraelej, kiż je ſaßo jako reżiſer ſ wulkej prózu hrajerki a hrajerſow wuwucżował. Tola ſabycz też nochzemy na pſchedßydu knjeſa Henku. Wón dże je ſe ßwojej ßo horjazej ßerbſkej wutrobu a woporniwoſczu pſchi wſchěm tón wodżazy a cżerjazy duch.

Po pſchedſtajenju běchu reje. Khwaczańſka młodżina ſanjeßy hiſchcże pſchi rejach po ſwucżenym waſchnju někotre ßerbſke ſpěwy. Ja pak pobjeßadowawſchi hiſchcże khwilku ſ někotrymi lubymi ſnatymi wucżežech ßwoje koleſko ſaßo won, kiż ßo hnydom po horje dele do rjaneje cżopleje lěcżneje nozy won ſaběża. Spominajo na ßwěrne Khwaczanki a ßwěrnych Khwaczanow ßo dompucz bórſy miny. H.

S Kotez. Sańdżenu njedżelu mějeſche ßo tudy żadny ßwjedżeń Nowy wjetſchi ſwón a mjeńſchi pſchelaty ſwón mějeſchtaj ſaßo ßwoje měſto we wěži namakacz, ſo byſchtaj Kotecżańſkej woßadże ſwonikoj pſchi wjeßełych a ſrudnych podeńdżenjach, njedżelu a ßwjate dny wołakoj do lubeho Bożeho doma. Wukſchcżenje ſwonow wukonja knjes farar Kſchižan a potom ßo ſwonaj horjecżehnjeſchtaj. Dołho njetrajeſche, duż ſ rjanym jaßnym hłoßom pſches woßadu klinczeſchtaj. Wutrobny dżak ßłuſcha knjeſomaj ryczerſkublerjomaj nad Kotezami a Żarkami, kotrajż ſtaj ſwonaj darikoj.

Se Sombarka. Hróſbne namakanje ßu wutoru na polu tudomneho tyſcherſkeho miſchtra Hajny cżinili. Rożku ßyczo hižo ßylnje tłajaze cżżełko nadeńdżechu. Na ſpanju bě tſelna rana widżecz a pod jenym ramjenjom revolver leżeſche. Pſchi cżżele bě cżaßnik ſ rjeczaſom, tola żanych pjenjes. Bjes dwěla je ßo morwy ßam ſatſełił. Cżżełko ßu wutoru wjeczor na Budeſczańſke pohrjebniſchczo dowjeſli. Po wotnjeßenju cżżełka ßu měſtno, hdżez bě leżało, ſ wohnjom wucżiſczili. W popjele ßu poſdżiſcho 8 hriwnow 60 pj. namakali. Najſkerje ßu tele pjenjeſy ſ pſchetłateje draſty morweho wupadłe. Morweho mjeno hiſchcże njeſnaju. Jenoż to ßu wußłędżili, ſo je wón w Großpauſitz był. W jeho draſcże ßu łępjazy pleſtr namakali, kotryż je wón, każ je ſ wobałki widżecz, w haptyzy w Großpauſitz kupił.

S Minakała. Naſcha hońtwa ma ßo ſ nowa pſchenajecz. Hacz dotal mějeſche ju knjejſtwo a dawaſche ſa kórz 50 pjenjezkow. W poßlednich lětach je ßo dżiwina jara pſchiſporika a naczinjuje na polach wjele ſchkody. Teho dla żadamy ßebi nětko wot knjejſtwa, jeli ſo chże hońtwu ſ nowa měcz, ſa kórz junu wjazy, mjenujzy 1 hriwnu. Wulka wjetſchina naſcheje gmejny ſ tehole żadanja njewotſtupi. To je cżim ſprawniſche, dokelż ßo naſche knjejſtwo po nowym zyrkwinym dawkowym ſakonju dotalneho dawanja ſa naſchu żyrkej ſminje. Na to njech woßebje cżi dżiwaja, kotſiż maja w naſchej gmejnje leżomnoſcże, ale ſ wonka njeje bydła. Tele wobſtejnoſcże drje wěſcże teho abo tamneho pohnuja, niz wjazy tak ßłepje pſchecżiwo woli wjetſchiny wuſtupowacz!

S Halſchtrowa. 28. februara ßo tu njewobydlena ryczerkublerjej Wjeli w Bukowzu ßłuſchaza khěża wotpali. Naſtata ſchkoda 2000 hriwnow wucżini. Jako ſapalerjow je ßo żandarmej Großmannej w Halſchtrowje poradżiło, cżżełu Sauera w Porchowje a dżeßatnika Krügera ſ Budyſkeho pěſcheho regimenta cżißło 103 wußłędżicz. Wonaj ſtaj pjecża khěżu po Wjelowym nadpjeranju ſapalikoj. Wſchitkich tſjoch ßu ſajeli.

S Cżornjowa pola Kamjeńza. W ſahrodże jejneho ſtatoka ßu něhdże 60lětnu wudowu Marju P. wobwěßnjenu namakali. Żona bě ßo wutoru wot ßwojeho doma wotßaliła a we wokolnoſczi wokoło khodżiła. W nozy je ßo wona wróczika, ſo by ßwoje njeſbożowne wotmyßlenje wuwjedła. Każ ßo ſda, je ßo wona ſ jenym prozeßom do cżżełna ſahnała a ſ bojoſczu ruku na ßebje ſkożiła.

S Brěſnje pola Kamjeńza. Na jenym pólnym pucżu blisko Kreuſelez kubła w Brěſni ßu wutoru 46lětneho rentu doſtawazeho invalidu Ph. ſatſełeneho namakali.

S Trußez. Tudomny knjezi dżełaczer Eichler ßo, hdyż pjatk wjeczor wokoło 8 hodżin pola Jamy żeleſnizu pſchekrocżi, ſ widliſchczemi nadpadże. W tym cżaßu ſ Lubija żeleſniſki cżah pſchijeżdże. kotryż Eichlera pſchejeżdże. Lokomotivnik njebě ßo jeho dohladacz mohł, dokelż na tamnym měſtnje żeleſniza koło cżini. Snjeſboženeho do Lubijſkeje hojerńje dowjeſechu, hdżez je wón na ßwoje ſranjenje wumrjeł.

S Wojerez. Po wurywanju wuhla podſemſka woda, każ je ſnate, hłubje ſpaduje. Tudomne wokrjeßne ſarjadniſtwo je, dokelż ßu wuhlowe towarſtwa w tudomnych ſtronach dżełacz ſapocżake, w Horach, Żidżinom, Wojerezach, Brětnej a Cżornym Khołmzu wódne měrjaki poſtajicz dało.

S Wojerez. Jedyn pachoł tele dny ßwoje jěſdne koło k jenemu motorſkemu koła pſchipowěßny. Sſo ſe ßwojim kołom k ſemi cżißnywſchi ßebi wón cżoło a lěwu ruku tak ſtraſchnje ſrani, ſo dyrbjeſche ßo do wokrjeßneje hojerńje dowjeſcz.

Se Żidżineho. Duchaßłaba Helena Weſerez je ßo tu ſańdżenu njedżelu ſe ſtarſchiſkeho doma wotßalila a njeje ßo hacz dotal wróczika. Schtóż ßnadż wě, hdże wona pſchebywa, chżył to Żidżinſkemu gmejnſkemu pſchedſtejiczerjej woſjewicz.

Se Ełeho Komorowa. W měſchczańſkim parku ßo rój pczołow na khorowatu żonu puſchczi, a něhdże 300 pczołow ju ſłaka. Żona je w hojerni we wulkich boloſczach wumrjeła.

Se Sſeho Komorowa. Hižo pſches tydżeń ßo pod ſkładownju fabrikiſkeho twarjenja „Hilżbjeczine ſbożo“ hromada briketow pali. Njepſchestawajzy ßo do wohnja woda lije, tola hacz dotal jón hiſchcże njejßu ſalecz mohli. Brikety ßu ßo wot ßamo ſapalike.

S Khocżebuſa. We wſchěch delnjołużiſkich ßukelnjach je ßo ßobotu dla ſtrajkowanja walkarjow dżeło ſaſtajiło. W Khocżebuſu je ßo w něhdże 50 ßukelnjach 6000 woßobow, w Borſchczi w něhdże 120 ßukelnjach wokoło 12000 woßobow ſ dżeła puſchczilo. Sbytk ſ dżeła wuſamknjenych rosdżela ßo na Hródk, Gubin, Luckenwalde, Żemjer a Fieſterwalde.

S Kobjelina pola Mużakowa. Cżżełko do njeſboża je njedżelu hólz pſchiſchoł, kotryż bě ßo pola jeneho kołojeſdneho ſady na koło ſtupił. Wón ſ prawej nohu do rjeczaſa ſajedże, kotryż jemu dwaj porſtaj wutorhny.

S Mužakowa. Cžežke njesbože je žo tu schtwórtk popołdnju stało. 19 lětna dźowka hornčerja Habedanka s Tscheplina chzyschе 1/4 6 hodźin s cžahom domoj jěcź. Pschi nutskhodźe k kupjelam cžah na hrabinskej Arnimskej wusokolijatej želesnizy stejesche. So by s cžažom na dwórnischčo doschła, holza pod wosami, s wuhlom nakładženymi, pscheléšcź spyta. W tym žamym wokomiku cžah sajédźe, a kola njesbožownej psches nosy a žiwot dźěchu. Lěwa noha žo skoro zyle wotjédźe. Pódla teho žo wobžaromna holza snutskownje cžežko srani. Snjesbožencu žu do jeneje Shorjelskeje kliniki dowjesli.

S Kija pola Mužakowa. Nózny straznik Sch. tudomneje želesarnje je žo wutoru w nozy do hosczenza „Hěty“ dobycź spytał. Hosczenzar wotuczi, hdyž paduch rebl k muri stajesche. Wón spodźiwnjeho kitarja porjada saja a jeho do Mužakowskeho jastwa dowjescź da.

Přilopk.

* (Njesbožownа luboscź.) Wutoru rano žu na farskej łuzy pola Erdmannsdorfa jeneho mužskeho a jenu holzu satšéleneju namakali. Wonaj staj po sdaczu s Lipska pschischkoj. Holza réka Martha Illy. Mužowe mjeno njeje snate. Holza je něhdźe 25 lět stara, mužski psches 30 lět.

* (S hribami žo sajédojcźika.) Mandźelska cžuwoweho lěkarja dr. Beyera w Žitawje je wutorn na sajédojczenje s hribami wumrjeła. Wona bě někotre dny prjedy teho prawaki swarika, tola je njebě hnydom na blido dako, ale je někotre dny khowała. Hdyž žo potom póndźelu hriby na blido stajichu, dr. Beyer pytny, so wone spodźiwnje saškodźowachu, wón teho dla žwoju mandźelsku warnowasche, je jěscź. Jeho žona pak tola hriby jědźesche a jara cžežko na sajédojczenje slhori. Hacž runje dr. Beyer wschě žrědki nałožowasche, so by worakawy jěd njeschkódny sczinił, žo jemu tola njeporadźi, žonu wukhowacź.

* (Woporaj horow.) Profesor Beurmann a fabrikant meblow Köhler s Kamjenizy (Chemnitz) staj w Dolomitskich Alpach, hdyž staj po straschnym Audangskim kaminje na Tschierski wjerschk horje lěskoj, žo wobžunykoj a žo sarasykoj.

* (S gumijowym kłobuczkom žo dźěczo sadušyło.) Pjeczměžacžne dźěczo ratarja Gottwalda w Liebenthalu je žo sadušyło. Jemu bě do dychnizy gumijowy kłobuczk sajék.

* (Ssamomordarstwo.) Na hrósbne waschnje žo žobotu jedyn Shorjelzski měschczan a jeho žona pschekhwataschtaj, hdyž žo se strowotnych kupjelow domoj wróczischtaj. Do žwojeho wobydlenja sastupiwschi žwojeho žyna wobwěžnjeneho wohladaschtaj. Njesbožowny, kotryž Shorjelsku twarsku schulu wopytowasche, bě w njepschitomnosczi žwojeju starscheju pola jeneje žwójby w pensiji, a bě žo wot tam psched někotrym cžažom shubił. Cžežke myžle žu po sdaczu młodeho cžłowjeka pohnuke, ruku na žebje stožicź.

* (Schtom na dźěczi padnył.) W Barlinje sańdźenu njedźelu pschi narodnej galleriji dźěczi w khłódku wyžokeho wjaka hrajkachu. S njeżylnym wětsikom žo schtom na dobo powali. Padajzy wón jenu wyžoku drohowu latarnju rosrasy a potom na dźěczi padże. Te s khłožom kschicžachu, a khětra khwila sańdże, prjedy hacž někotsi ludźo, kotsiž nasdala nimo dźěchu, pschiběžachu a dźěczi pod hałosami swucźahachu. Dwě dźěsczi a jena žłużobna holza žu žo cžežko sranike, sranjenje tsjoch dalschich dźěczi je mjenje cžežke.

* Wójna wudyri! Wójsko žo mobilisuje! Tak žo tele dny w Skarlinje we wjeczornej pruskej provinzy powjedasche. Woprawdźe bě žo reservistam wukas wo swołanju k khorhoji pschipóžłał. Skarlinski gmejnski pschedstejicźeŕ bě žo pschehrabnywschi walczk, kotryž mobilisazilske wosiewjenje wopschijesche, wocžinił a jo na wschěch rózkach a kónzach wžy pschibicź dał. Schtóž dyrbjesche k brónjam, žo na wójnu hotowasche a někotra žylsa žo k dźělenju wuroni. Skónczńje s wyschscheje wyschnosczе, kotraž bě wo wosjewjenju mobilisazije shonila, wieczor telegrafiska powjescź pschińdże, so je žo gmejnski pschedstejicźeŕ mylił. Srudnosczź žo s tym hnydom do wjeżela pschewobroczi.

* (Satraschne krupobicže w Bayerskej.) Wutoru wieczor žo nad Augsburgom a wokolnosczu hróbne njewjedrje rospuschczi. Sa někotre mjeńschiny na dróhach krupy jedyn meter wyžoko leżachu, tak so dyrbjesche žo wohnjowa wobora na pomoz sawołacź, so by krupy wotnjescź dała.

* (Dwaj konjej s błyskom žo sarasykoj.) W Hauswalde pola Kamjenja staj žo pschi žylnym njewjedrje dwaj 3000 hriwnow hódnaj konjej kublerja Oswalda na poln sarasykoj. Pohoncź, kotryž je žo pohłuschił, je žo saže shrabał. Konjej běschtaj sawěscźenoj.

* K wutupjenju Koloradskeho bruka, najstraschnischeho snicźerja běrnow, kotrehoż žu wokoło města Stade w połnóznej Pruskej namakali, žu tamnische běrnaze pola s 1000 zentnarjemi benzola namacźeli. Prjedy bě bataillon wojakow wschě bruki a jich jejka sesběrał. Bruk je žo s Ameriki na někajke waschnje do Němskeje sanježł. — Pola Hamburga žu druheho straschneho schkódnika běrnow wužlědźili, mjenujzy běrnazeho raka.

* (Wulki woheń.) Wutoru popołdnju w Małych Salizach błysk jene twarjenje sapali. S wohnjom žo pjecź statokow, bróžnje, hródże a skót sniczichu.

* (Hobrske hady w póstskim wosu.) W póstskim wosu Winskeho ludźazeho cžaha žo w nozy 18. julija do hrosy dachu. Sastojniży a žłużobmzy póstskeho wosa žo na dobo dohladachu, so žo jedyn hobrski had na blido horje wijesche. Hada se želesnymi žerdźemi sarasychu a pola Wieselburga s wosa won cžiżnychu. W Raabje někotre waky s wosa wudachu. Hdyž běchu žo te lědma do želesniskeje póstу donježle, s jeneho waka druhi wulki had wulěiy. Listynoscheŕ Sigmund Nemeth chzyschе hada s kijom sarasycź, tola had žo wokoło jeho nohi swi a ju tak hromadu sklóczi, so wón s bolosczu wědomje shubi. Dwórnischczowy personal jeho skónczńje wot hada wužwobodźi. Nasajtra žo wupokasa, s wotkal běchu hady pschischke. W jenym Barlinskim póstskim wale žo mjenujzy pjecź małych hadow namaka. S teho žameho waka běschtaj taj wulkaj hadaj wulěskoj. Pósta pschecźiwo wotpóžkarjej pschepytanje wjedże.

* (Rosbuchnjenje we Winje.) W Macusez fabrizy wohniostrojow žo žrjedu satraschne rosbuchnjenje sta. Sa někotre mjeńschiny žo khěża s płomjenjom palesche. Macus a jeho žona žo jako swuhlenej cžéle s rospadankow wucźežeschtaj. Też jedyn dźěłacźeŕ je pschi wohniu žiwjenje shubił.

* (Satraschne sliwki w Bołharskej.) Poslednje dny žo nad wschelakimi stronami Bołharskeje sliwki rospuschczichu. Wožebje w Jamboli, Lomje, Rasgradże a Eski-Dżumaji wulke powodźenje nasta. Hacž dotal žu něhdże 100 cžłowjekow se žołmow wucźahnyli, tola je licźba woporow wulkeje wody wjele wjetscha. Nastata schkoda žo na 10 milijonow frankow wobliczа.

* (Hobrske wohnje.) W poslednim horžym wjedrje je žo na wjele městnach paliko. Ssrjedu w nozy w sklądowni Antwerpenskeho pschistawa (w Hollandskej) woheń wudyri. Płomjenja něhdże 2500 walow bawołmy, něhdże 400,000 frankow hódnych, smežichu. — Dale je žo w Lodźi w ruskej Pólskej Tykozinerez pschadowńja wotpaliła. Schkoda něhdże 100,000 rublow wucźinja.

* (Do jeneje moscheje błysk dyrił.) Nad Konstantinoplom je žo žylne niewjedro rospuschczilo, kotrež je wulku schkodu naczinilo. Jena moscheja je žo s Božim njewjedrom wscha wupuscźika. Jedyn žobustaw sultanoweje hudźbneje kapały a jena turkowska žona staj žo s błyskom sarasykoj. Wjele druhich wožobow je žo cžežko sraniło.

* (Wichor w Budapeschtu.) Schtwórtk w Budopeschtu satraschny wichor zuchnowasche, kotryž je nimo měry wulku schkodu naczinił. S delepadazymi murjowymi dźělemi a tšeschnymi zyhelemi je žo žudom cžłowjekow sarasyło, a 34 je žo mjenje abo bóle cžežko sraniło. Njeliczomne schtomy žu žo swuwalake a dróhi a promenady saraczeja. Po Dunajskej rězy wottorhnjene łódże, cžołmy a rosbitki wscheje družiny płuwaju. — Wo nadrobnosczach žo hischcže telegrafizy rosprawja: Psched žejmownju žo elektrowód rostorhny a někotrych pod nim duzych ludźi mori. W Lordez drjewowni žo jene twarjenje powali a padajo rospadanki dwě dźěsczi sarasychu. Tšecha Franzstadtskeje turnowarnje je žo dele cžiżła a jeneho muża sarasyła. Do jeneje knihicźischczerńje błysk dyri, pschi cžimž žo žydom dźěłacźerjom cžežko srani.

* (Wichor w Kentucky.) W Kentuckyskim stacže w połnóznej Amerizy je wichor město Headerson a wokolnosczź wupuscźił. Wjele khěžow je žo powaliło, pod kotrychž rospadankami je wjele cžłowjekow pohrjebanych. Schkoda žo na wjazore milijony dollarow wobliczа.

* Sslepe telefonistki žu žo na póscže w Chikago w sjednoczenych statach połnóżneje Ameriki na pruhu do žłużby wsałe. Wone žu žo wupruhowałe a žo sa telefonisku žłużbu derje pschihodża. Póstske sarjadnistwo chze teho dla wjazy žlepych pschi telefonje postajicź, s cžimž žo tutym nowe wunoschne powołanje wotewrja.

Th. A. Wällnitz naslědnik

měječel: J. Hanekamp

Telefon 405. w Budyschinje na ßukelnskej haßy 9.

Meblowy etablissement

sa

nadobu w bydlanskich a spanskich stwach,

kaž tež

kuchinske a male meble

Dospołne wuhotowanje sa njewjesty

Najwjetschi wubjerk w Budyschinje,

Ssamna tapezěrarnja.

Hódne dźěło. **Najtuńsche wobličenje.**

Pschichódne płaćenske wumènjenja.

Ad. Rämsch naßl. w Budyschinje

(měječel **Max Kirschner**)

pschi butrowych wikach 1 **telefon cźißło 4**

porucza ßwoje daloko a schěroko znate

palenzy a likeury.

Roseßlanje w cźwizach a bleschach.

Proschu ßebi płaćišnowy sapiß žadacź.

Wolijowe barby

wschěch znatych nuanßow, hnydom k barbjenju hotowe, derje a twjerdźe skhnyjaze,

moleŕske a murjeŕske barby, terpentinowy wolij (němski a franzowski), **lanowolijowy firniß,** jara derje a twjerdźe skhnyjaty **jantarjowe laki, kopallaki, damarlaki, jelesowe laki, Kölnski klij** kaž tež **murjeŕski kalk, drobnu krydu, gyps, portlandski zement, najlěpschi karbolineum, barbicze** wschěch druźin, **schablony** sa **molerjow** a **murjerjow**

porucza a ma pschezo na składze po najtuńschich płaćišnach

Emil Wěrsch, drogowe klamy

24 na kamjeńtnej haßy 24.

Smolerjec knihićišćernja

w Budyschinje w ßerbskim domje

knihi, sliczbowanja, visitne a pscheproscheńske khartki, sastojnske formulary, wustawki, blidne spěwy atd.

we wschěch rěcźach derje a tunjo cźischcźi.

Dalokorěcźak cźißło 687.

Lěcźne wupschedawanje

lěcźnych tkaninow

k blusam, wobleczenjam, koschlam, jakam atd.

po jara ponižnych płaćišnach.

Aug. Pawol Hilger

w Budyschinje na seminarskej drósy 2.

Ssobustaw rabatneho lutowanskeho towarstwa.

Franz Marschner

cźaßnikat w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ßwój skład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczasow**

k dobroćiwemu wobkedźbowanju porucza

Hodna twora. **Pißomne rukowanje.** **Tunje płaćišny.**

Dobru

pschenčznu muku

porucza

Khorla Kharowe

pschi žitnych wikach.

Kóždy, kotryž chce ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chce ßebi jón **porjedźicź** dacź njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawske haßy 5.

Jenčej pschedawa a porjedźuje, sa ßwoje dźěło sprawnje rukuje. — **Proschu, ßebi moje wukładne wolno, s płaćišnami wupołożene, wobhladacź.**

Hroch

woku

kolij

lupiny

peluschki

žonop

pheceliju

wolijowu rjedkej

prawu rěpu

dźeczelowe ßymjo

wschěch jenož derje skhadźazych druźinow porucza

Khorla Preißer jun.

pschi žitnych wikach.

Wulka krajna wustajenza pczołarskeho hłowneho towarstwa

na tšelniku w Budyschinje wot 25.—28. julija.

Loßy po 60 pjenjezkach ßu dostacz pola knjesa **Mertinka** na Lubijskej drósy 10
:: :: :: a pola knjesa **Heinzy** w ßerbskej khofejowni. :: :: ::

Burske towarstwo w Rakezach

smeje pschichodnu njedzelu 26. julija popołduju w 5 hodzinach w Gäblerez hoscenzu ßwoje mßaczne poßedzenje, na kotrez wschè lube ßobustawy a hoscži wutrobnje pscheproschuje. **pschedßydstwo.**

Ratarska schula w Budyschinje.

Blizschi leczny semester ßo **wutoru 20. oktobra 1914** sapocznje. Samolwjenje nowych wuczomzow podpißany direktor pschijimuje, kotryz je tez rad swólniwy, wscho dalsche wukasacz.

Ratarski radzicel prof. **dr. Gräse.**

Pscheměnjenje wobydlenja.

Wschitkim ßwojim snatym s tutym pschecelnje k wjedzenju dawam, so wjazy pschi drjewowych wikach cžißko 5 njebydlu, ale so je moje wobydlenje wot nětka

w Budyschinje

pschi žitnych wikach cžißko 7

pola kk. **Baldewega** a **Sachsy.**

Hana swud. Sommerka

maßeurina

kotroz je 18 lět w ßwojim powołanju.

Pschepołoženje klamoweho wobkhada.

Sswojim cžesczenym wotebjerarjam a cžesczenym Sserbam w Budyschinje a wokolnosczi sdwórliwje k wjedzenju dawam, so ßym ßwoje klamy

sa elektrotechniku a installaziju

wot dzenßa hacz do dezembra t. l. (sa czaß mojeho nowotwara na khěžorskej drósy) nakhwilnje do khěže knjesa O. Pätschki na

khěžorsku drohu 22

pschepołožił.

Sa dotalne pschecelne pschiwobrocenje ßo s tutym rjenje dzakuju a sdwórliwje proschu, tole derjeměnjenje tez na moje nowe klamy pschenjesc

S poczesczowanjom

Richard Paul,

installaziski wobkhad sa elektriske pschiprawjenje k pschisamknjenju k wschěm elektrizitetnym dzěłatnjam.

Włoßy barbjazy czeßak

Sakończy schkitany. Njedosczěhnjeny w trjebanju.

Barbi schědžiwe abo czerwjene włoßy žołte abo czorne.

Sa njeschkódnosc ßo rukuje. Sso lěta dołho trjebacz hodzi.

Scht. 3 hriwny na póstske dobracze.

R. Drechsel w Draždžanach Nr. 6

Kurfürstenstraße.

XI. hłowna skhadźowanka serbskeje studowaceje młodosće

w **Hodźiju** w Eignerec hosćencu.

Sobotu, 8. awgusta popołdnju w 4 hodźinach přihotowace posedźenje a we 8 hodźinach zabawny wječor.

Njedźelu, 9. awgusta popołdnju w 3 hodźinach hłowne posedźenjo, wosebje tež za lud, wječor w 7 hodźinach zjawny swjedźeń ze spěwami ze strony „Lipy Serbskeje“ z dźiwadłom a rejemi jenož za wopytarjow dźiwadła.

Pondźelu, 10. awgusta wulět (městno so hišće wozjewi).

Wšěch bližšich a dalšich Serbow a serbskich studowacych wutrobnje přeprošuje

Jan Wałda, cand. theol.
t. č. hłowny starši.

Spytajcže

moje woßebite snamki

Diosa 4 ℳ
Moltke 5 ℳ
Borneo 6 ℳ
Slotty deschej 8 ℳ
Radni knjeza 10 ℳ

Wone budże ßo Wam spodobacz.

Na khěžorskej drósy 11
ßerbske poßłuženje.

Albert Lehmann

Zigarowa woßebita pschedawarnja.

Hłowna pschedawarnja
na polnóznej drósy 2.
filiala na khěžorskej drósy 11,
„ pschi bohatych wrotach.

Tunje sofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pschezo na składze

J. O. H. Bär

we Budyschinje na Hoschiz haßy 29.

Sportski wós

k woženju dźěcži je na pschedań na Lotzeskej drósy 1, delka.

Lohki jenopscheżny derje sdżerżany

hospodarski wós

ma tunjo na pschedań

B. Urban
w Trjebjenzach.

ßlomu

kóždeje dźělby po najwyschschich placžisnach kupujetaj a ju po zadanju wotwjesc dawataj **Bombach a Paatz** w Kamjenzu w Sakskej. Telefon cžißko 25.

Do Lasa!

Njedźelu 26. julija

reje.

Pschecelnje pscheproschuje

K. Scholta.

20,000 mk. a 12,000 mk.

je na 1. dobre hopotheki wupožczicz psches **Kutschkowy** prawny bürow

Richard Kutschka

prawny bürow w Budyschinje pschi nowych hrjebjach cžißko 5.

4000 mk. 3000 mk.

je na wěstu hypotheku wupožczicz psches

Augusta Muku

krawskeho mischtra
na ßukelnskej haßy cžißko 15.

Konje na pschedań.

$2^1/_2$ lětny, tsi $3^1/_2$ lětne konje a jene srěbjo ßu na pschedań na ßwobodnym kuble w Bórku.

Kucharki, stwinske a sługobne holzy, wulkowe holzy, hródzne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłaczerske ßwójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózka khěžorskeje drohicžrijowni w knjesu Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

(K temu cžißku pschikoha.)

Pschiloha k czišku 30 Serbskich Nowin.

Sobotu 25. julija 1914.

Placišny rěsneho skotu na Draždžanskich stótnych wikach.

23. julija 1914.

Placišny po zentnarju a hriwnach.

Stótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. połnomjašne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	50—51	94—98
awstriske	—	—
2. młode, mjašne, njewukormjene, — starše wukormjene	44—48	86—90
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	38—42	80—84
4. žnadnje pizowane kóždeje starosty	31—37	69—78
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjašne, wukormjene jałojzy, najwjetšeje rěsneje hódnosće	47—50	88—93
2. połnomjašne, wukormjene kruwy, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	41—45	82—86
3. starše, wukormjene kruwy a jałojzy	37—49	76—79
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	32—36	72—76
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25—30	63—70
Byli:		
1. połnomjašne, najwjetšeje rěsneje hódnosće	49—50	90—93
2. žrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	44—47	84—87
3. žnadnje pizowane	39—43	79—82
Čelata:		
1. najlěpše s mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	54—56	94—96
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	45—48	85—88
3. žnadnje wuwite wot zyza	40—43	80—83
Swinje:		
1. połnomjašne lěpšich rašow a jich sćišćenjow w starosty hač do $1\frac{1}{4}$ léta	49—50	62—64
2. mjašne	47—48	61—62
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundrošy	45—46	59—60

Placišna žitow a produktow.

Žitowy bowos w Budyšinje:	W Budyšinje. 18. julija 1914. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	W Lubiju 23. julija 1914. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšenica . . . . bela	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . . žołta	—	—	—	—	9	30	10	—
" nowa	9	25	10	—	—	—	—	—
Rožla	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	75	8	30	7	50	8	—
Ječmjeń . . . } 50 kilogr.	—	—	—	—	6	90	7	90
Wows . . . . }	6	70	8	25	7	50	8	—
" nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	18	—	20	—
Woka	11	—	12	—	9	50	10	50
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka . . }	17	50	19	50	22	—	23	—
Bérny	2	25	3	—	2	60	2	70
Butra . . . . 1 kilogr.	2	30	2	70	2	50	2	60
Pšeničžna muka 50 "	11	—	19	50	15	50	19	50
Rjana muka 50 "	10	50	13	50	11	75	14	—
Ssyno . . . 50 "	2	60	3	50	2	50	3	—
Ssloma . . 100 "	3	25	3	75	3	—	3	60
Prošata 786 schtuk, schtuka . .	9	—	22	—	—	—	—	—
Pšeničžne wotruby }	6	—	6	25	5	50	6	—
Rjane wotruby } 50 kilogr.	6	—	6	50	6	10	6	50
Pšeničžny gris }	—	—	—	—	—	—	—	—
Rjany gris }	6	75	7	25	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 20 pj., schtuka 8 pj.

W Budyšinje placejesche: kórz pšenicy (bela) po 170 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., žołta — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 14 hr. 20 np. hač 14 hr. 96 np., kórz rožki po 160 puntach 11 hr. 76 np. hač 12 hr. 24 np., nowa: 12 hr. — np. hač 12 hr. 32 np., kórz ječmjenja po 140 puntach: 10 hr. 85 np. hač 12 hr. 04 np.

Wiczne placišny w Kamjenicy.

23. julija 1914.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 8 hr. — np. hač 8 hr. 20 np., pšenica wot 9 hr. 25 np. hač 9 hr. 75 np., ječmjeń wot — hr. — np. hač — hr. — np., wowš wot 7 hr. 50 np. hač 8 hr. 75 np., jahły wot — hr. — np. hač — hr. — np. hróch — hr. — np., žyno (stare) — hr. — np. (nowe) 2 hr. 80 np., bérny — hr. — np. hač 4 hr. 50 np., šloma (100 kilogr.) 3 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 40 np. hač 2 hr. 60 np., jeja (mandl) 1 hr. 15 np.

Wjedro w Londonje 25. julija: Pomróčene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje rano w 7 hodźinach farat Räda serbsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$9 hodźin serbske a w 10 hodźinach němske předowanje.

Wěrowanje:

W Michalskej zyrkwi: Felix Erich Mann, knihiwjednik w Oschatzu, s Hanu Elsu rodź. Fasez na Zidowje.

W katholskej zyrkwi: Jurij Alois Pjechozki, molet a hudźbnik w Budyšinje, s Marju rodź. Weißerez tam. — Michał Jakub Kral, žiwnosćer w Cźemjerzach, s Marju Madlenu rodź. Wjetschez w Budyšinje. — Pawoł Khorla Bergmann, sudn. assessor w Schönerachowje, s Hilžu Martu rodź. Hiliz w Budyšinje.

S druhich wožadow: Richard Wiczas, fabriski dźěłaćer we Wulkej Dubrawje, s Hanu Gustku rodź. Mikaniz tam. — Ernst Julius Heinzla, pkunjetski mischtr w Pomorzach, s Marju Resu rodź. Hasez, hospoju tam. — Herman Rudolf Mlynk, fanitetny serjant w Budyšinje, s Martu Mětrachez we Wujeźku p. Bukez. — Khorla Herman Polan, žiwnosćer w Sdźaru, s Hanu Měrcźinkez, w Jamnom o. Klětneho. — Robert Max Gräzer, wobšedźer mlokarnje w Maleschezach, s Marju Martu Baschez w Hucźinje.

Křćenl:

W Michalskej zyrkwi: Jan Gerhart, Khorle Wylema Bergela, fabrikst. dźěłaćerja w Hrubjelčźizach, š. — Hana, Ernsta Bohuwěra Schileńcźerja, kamjenjeczešarja w Delnjej Kinje, dź.

W katholskej zyrkwi: Franziska, Josefa Ssobotki, fabrikskeho samkarja w Budyšinje, dź. — Hilža Berta, Jurja Pawoła Domaschki, agenta w Budyšinje, dź. — Khorlo, Josefa Schuberta, pschekupza w Budyšinje, š.

S druhich wožadow: Rudolf Gerhard, Augusta Augsta, žiwnosćerja we Běcźizach, š. — Gerhard, Augusta Bundemana, knjeżeho pohonca w Ssemichowje, š. — Marta Frida, Bjedricha Richarda Biesolda, stakarja w Brěsyschcźu, dź. — Erna Hilža, Jana Augusta Janascha, kublerja w Nowej Wšy p. Husti, dź. — Erna Erika, Khorle Augusta Valentina, fabrikskeho dźěłaćerja w Hnaschezach, dź. — Hildegarda Emma, Jana Rokota, dźěłaćerja w Njeswaczidle, dź. — Marta Hilža, Khorle Bjedr. Oty Mangera, rybarskeho mischtra w Rakezach, dź. — Pawoł Waltat, Hermana Wjenki, dźěłaćerja w Rakezach, š. — Ernst Gerhard, Jana Augusta Rynca, kublerja w Stróži p. Rakez, š. — Emil Kuno, Jurja Němza, pórzlinwjercźerja w Daltzach, š. — Kurt Ota, Jana Augusta Branza, žiwnosćerja we Wulkej Dubrawje, š. — Marhata, Khorle Augusta Mikana, žiwnosćerja w Jeschizach, dź. — Alwin, Herm. Bohuwěra Wiczasa, fabrikskeho dźěłacz. we Lomsku p. Minakala, š. — Marja Marta, Jana Augusta Brody, sahrodniskeho žiwnosćerja we Wjeßelu, dź. — Alwin Herbert, njemandź. syn w Kubschizach. — Herman Gustav, Gustava Herm. Zähra, kublerja we Sdźaru, š. — Gerhard Ernst, Ernsta Rota, wyschscheho schwajzarja w Hlinje, š. — August Pawoł, Augusta Pjekarja, khěžerja a pohonca w Hucźinje, š. — Hana Marhata, zyhelnskeho dźěłaćerja Ssedlika w Barcze, dź. — Pawoł Gerhard, Ernsta Mikana, želesniskeho dźěłaćerja w Kortnizy, š.

Zemrjeći:

W Michalskej wožadze: 18. julija: Khorla Bohumił Rychtar, bywschi kublet, napošl. gmejuski pschedstejicer w Hornjej Kinje, 75 l. 6 m. 7. d. — 19.: Jan August Senda, žiwnosćer w Libuchowje, 77 l. 4 m. 2 d. — 21.: Resa Mariana, Khorle Artura Kobana, rěsnika na Zidowje, dź., 4 m. 15 d. — 22.: Marta Erna, Gustava Hermana Mlynka, cźěßle w Jenkezach, dź., 2 m. 10 d.

W katholskej wožadze: Jurij Albert Krowz, schulet w Budyšinje, 13 l. 3 m 2 d. — Jakub Sajaz, fabrikski kowat w Budyšinje, 32 lět 7 mězazow 7 dnjow.

W druhich wožadach: Emma Marta Barowa rodź. Göthelez w Husy, 31 l. 2 m. 25 d. — Ernst Waltat Stiebitz w Demjanach, 1 l. 5 m. 24 d. — Marja swud. Brodlowa w Scheschowje, 75 l. 2 m. 17 d. — Pawoł Teister w Nowej Jaßonizy, 2 m. 3 d. — Wylemina Nowakowa rodźena Säuberlichez w Khaßowje, 32 l. 17 d. — Hana swud. Lukaschowa w Rakezach, 81 l. 8 m. 7 d. — Pawoł, Jurja Eichlera, khěžerja w Hermanezach, š., 1 l. 5 d. — Pawoł Marcźin, Herm. Jul. Donata w Boschezach, š., 6 l. 4 m. 28 d. — Erich Waltat, Ernsta Hermana Polana, burskeho kublerja w Jatsobju, š., 1 m. 26 d. — Robert Artur Klammer, pomozny tepjer we Wósporku, semrje w měschczanst. hojetui w Budyšinje, pokhow. w Klukschu, 32 l. — Frida Elsa, Ernsta Herm. Winklera, fabrikskeho dźěłaćerja a khěžkarja w Kißlizy, dź., 9 m. — Jan Kurt Neumann w Hucźinje, 15 njedźel stary. — Jan Kujawa, khěžer w Nowej Wjesy 59 l. 11 m.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

7. njedźelu po św. Trojizy smeje rano $\frac{1}{2}$7 hodź. duchowny Voigt serbsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$8 hodźin farat Kschižan serbske a w 9 hodźinach němske předowanje.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

7. njedźelu po św. Trojizy smeje rano w 7 hodźinach farat Domaschka němsku spowjedź, dopołdnja we 8 hodźinach němske a $\frac{1}{2}$10 hodźin serbske předowanje.

Schtwórtk wječor we 8 hodźinach smeje kschesćijanske towarstwo žónskeje młodosće shromadźiznu.

Kožane twory

kupuja ſo najlěpje w ſpezialnej pſchedawarni kožanych tworow

Stajnje wulki wubjerk, krucze ſprawne poſtužene a tunje placžiſny ſa

koffry, puczowanſke toſche, neſeſžary, žonjaze toſche a paſy ſchulſke toſche ſa hólzow a holzy, ſchuleŕſke mapy, piſanſke, aktowe a hudžbne mapy, liſtownje a zigarowe toſche, portemoneje, ſtě, nakhribjetne měchi a gamaſche atd. namakacže

Telefon 587.

w ſpezialnej pſchedawarni

ſa Offenbachſke kožane twory

C. Alberta, měſeczela **Khorle Bahle,** ſedlarſkeho miſchtra

w Budyſchinje, pſchi lawſkich hrjebjach 10.

---

20 trjebanych jěſdnych kołow, 5 žonjazych kołow, 3 dźěczaze koła,

někotre ſ nich ſu ſkoro nowe,

ſu tunjo na pſchedań pola

Schibaka

na Mužakowſkej dróſy 4.

Wulki ſklad **jěſdnych kołow,** woprawdźitych **Jankowych, Brennaborſkich a Opelſkich.**

Něhdźe 200 jěſdnych kołow na ſkladźe.

Nowe wotewrjenje!!

Subjaze praxis **K. Pehſa** w Budyſchinje, na **bohatej haſy 10,** ſ nutskhodom na krótkej haſy.

Zuſe ſuby wſchěch ſyſtemow

Plomby kožděje druziny.

Suby ſo wuſtojnje wužahaju.

Lahodny wobkhad. — Pomérne placžiſny.

Hižo 10 lět ſamoſtatny.

Kupne wuczinjenja, hypotheſke liſczíny, teſtamenty

wudźěluje

prawny bürow **Kobana** pſchi žitnych wikach 4.

— Něczu ſerbſki. —

M. Gottwald

pſchi mjaſowym torhoſczu 11

porucža

zychi, běłe a piſane, **wupjerki, blidowe pſchikrywy, kožowe płachty, wutrěwanſke rubiſchcža, trjenja, twjelki, módroczíſchcź, tkaniny k płóczliwym wobleczenjam,**

w najnowſchich muſtrach.

„Na zylym cžěle běch

ſ liſchawu

pokryty, kotraž mje ſ wěcžnym ſwjerbjenjom w nozy a wo dnjo cžwilowaſche. Sa lědma 2 njedźeli je **Zuckerowe patent. lěkarſke mydło** khoroſcź do zyła wotſtroniło. Tole mydło njeje 1.50 mk., ale 100 hriwnow hódne. Serżant M."

Kuſk 50 pj. (15 %) a 1.50 ꝛu (35% najſylniſcha forma). K temu **Zuckooh kreme** (niz tucžnjaza a mila) 75 pj. a 2 mk. w **Budyſchinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog., **Oty Engerta, bratrow Měrſchez** naſlěd., **Strauch a Koldy.**

Spěwarſke,

ſerbſke a němſke,

jednorje hižo po 2 a 3 hr. a woſebnje do cželazeje koże ſwjaſane hižo po 6 hacž do 10 hr. ſu na pſchedań

we wudawarni Serb. Nowin.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Stwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsći, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na ławskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk haš do 7 hodź. wjeder přilimarja.

— Telefon 687. —

Čisło 31. **Sobotu 1. augusta 1914.** **Lětnik 73.**

Němska we wójnstwje (wójnskim stawje).

Němski khěžor je na sakładze 68. stawa khěžorstwoweje wustawy pschipowjedźił, so je němske khěžorstwo we wójnstwje (wójnskim stawje). Bayerski kral tón ßamy wukas wuda.

Po pschipowjedźenju wójnstwa (wójnskeho stawa) ßo wukonjaza móz na wójeŕskich roskasowarjow pschenjeße, po kotrychž pschikasnjach maja ßo zivilne a gmejnske wyschnoscże složowacź. Po wójnskim prawje budźa ßo wschě sa powschitkownosću straschne njeskutki krućišcho khostacź. Město ſ khostańju na čaß žiwjenja ßo se ßmjercźu khostaju: wjeleśrada, krajna pscherada, sapalenje, ſ wotmyßlenjom pschiwjedźene powodźenje, wobschkodźenje żelesnizow, do stracha stajenje łódźow a sajědojcźenje studnjow. Postajenja towaŕstwoweje a shromadźenskeje ßwobody wjazy njepłacźa. Sakonje k sakitanju parschonskeje ßwobody a wobßedźenstwa wudate, teho runja w čaßu wójnstwa njepłacźa. K wußudźenju wěstych njeskutkow ßo woßebite wójnske ßudy postaja.

Redakzijam wschěch w němskim khěžorstwje wukhadźazych nowin je ßo sakasało, na němske mójsko ßo počahowaze powjesće wočišćhcźecź. Te powjesće, kotreż ßo ßmědźa do sjawnosće dacź, budże nowinske wodźělenje wulkeho generalneho staba redakzijam podawacź.

Němski ultimatum (poßlednje pißmo pšed wójnu) na Ruſku.

W Barlinje, 31. julija. Knjeżeŕstwowe nowiny „Norddeutſche Allgemeine Zeituug“ pißaju: Dokelž je ßo poßrědniſke dźěło, po pschecźu zara ßameho sapočźane, ſ powschitkownej mobiliſaziju ruſkeho wójſka a wójnſkeho łódźſtwa kaſyło, je knjeżeŕſtwo němſkeho khěžora w St. Petersburgu k wjedźenju dało, ſo ma ßo němſka mobiliſazija wočźakacź, jeli ſo Ruſka ſa 12 hodźin ßwoje wójnſke pſchihoty njeſaſtaji a ßo wo tym ſ wěſtoſcźu njewupraji. S dobom ßu ßo franzowſke knjeżeŕſtwo ſa jeho ſtejiſchcźom w padźe němſko-ruſkeje wójny wopraſcheli.

Wot wotmolwjenja ruſkeho knjeżeŕſtwa po tajkim wotwißuje, hacž budże ßo ßobotu abo njedźelu němſke wójſko mobiliſowacź dyrbjecź.

Pšched ßwětowej wójnu.

Njejabzy je ßo politiſke njebjo nad Europu ſ cźornymi mróčźelemi wobcźahnyło. Hižo ßo ſ nich błyſka a hrima. Awſtriſke wójſko je ßrjedu ßerbſke hłowne město Belgrad wobtśělecź počźało. Dokelž ßo Belgrad pšched wohnjom awſtriſkeje artillerije, na napšecźnym brjoſu Dunajſkeje rěki ſtejazeje, njehodźeſche ſakitacź, bě jón ßerbſke wójſko hižo někotre dny prjedy wopuſchcźiło. Jenož někotre małe wotdźělenja tam ſteja, kotreż dyrbja po móžnoſći pſchewjeſenje awſtriſkeho wójſka počźežicź. Móſt mjes Belgradom a Semunom ßu Sſerbjo wutoru w nozy ſ dźěła roſtſělili, hdyž bě Awſtriſka Sſerbiji wójnu pſchipowjedźiła.

Kak ruċże je k wójnſkim podawkam dóſchło! Schtwórtk pſched tydźenjom bě awſtriſki póßłanz ßerbſkemu knjeżeŕſtwu žadanja Awſtriſkeje woſjewił a ßebi hacž do ßoboty wjeċźor w 6 hodźinach wotmolwjenje žadał. Hdy budźiſche Sſerbija do wſchěch awſtriſkich žadanjow ſwoliła, budźiſche ßo wona ßwoje ßamoſtatnoſcźe wſdacź a ßo pod nadknjejſtwo Awſtriſkeje podacź dyrbjała. W ßwojej nuſy wona pomoz pola Ruſkeje pytaſche. Ta bě hižo pola awſtriſkeho póßłanza w Peterburgu namjetowała, Sſerbiji cźaß k wotmolwjenju na awſtriſke žadanje podlěſchicź. Awſtriſki póßłanz pak bě Ruſkeje poßrědniſtwo wotpokaſał. Ssobotu bě na to w zarſkim hrodźe w Kraßnym Sſelu krónſka rada pod zarowym pſchedßyḋſtwom. W njej měnjenje knjeżeſche, ſo ßu awſtriſke žadanja nadpad na njewotwißnoſcź Sſerbije, a ſo ma Ruſka dla ßwojeho ſtejiſchcźa w Sſkowjanſtwje winowatoſcź, Sſerbiji w ſtraſchnej hodźinje k boku ſtejecź. Ruſke knjeżeŕſtwo njeje wójnſzy ſmyßlene a jemu ßu ſtrachi wójny wědome, tola wono ma nahladnoſcź Ruſkeje mjes Sſkowjanſtwom ſa kubło, kotreż ßo njeßmě bjes wojowanja puſchcźicź. W tymle ſmyßle ßo popołdnju ßerbſkemu knjeżeŕſtwu telegram póßła, ſ kotrymž Ruſka Sſerbiji, jeli ſo by jej Awſtriſka wójnu pſchipowjedźiła, pomoz ſ brónjemi ßlubi. Sſerbſki miniſterſtwowy pſchedßyḋa Paſchicź hodźinu poſdźiſcho k awſtriſkemu póßłanzej pſchińdże a jemu pißomnu wotmołwu pſchepoda. Ju pſchecźita wſchi awſtriſki póßłanz rjekny, ſo ſ njej awſtriſke knjeżeŕſtwo njebudże ſpokojom a hnydom po tym ſe ßwojim perſonalom do ßußodneho awſtriſkeho města Semuna (Semlina) wotjědże. Wutoru hižo Awſtriſka Sſerbiji wójnu pſchipowjedźi. Tón ßamy dźeń Sſerbjo móſt mjes Belgradrom a Semunom roſtſělichu, ſo bychu pſchikhad awſtriſkeho wójſka do Belgrada wo krótki cźaß wot-

storczili. Pola Belgrada nochze ßo ßerbske wójsko awstriskemu napschecžo stajicz. Rosßudżaza bitwa budże ßo najskerje hakle nëhdże ßrjedż Sserbije bicz. Jeli so by ßo ßerbske wójsko sbiło, schtoż je pschi njerunoscżi mozow lohko mózno, by Ruska Awstriskej wójnu pschipowjedżiła. Potom by Nëmska nusowana była, Awstriskej se ßwojim wójskom pschecżiwo Ruskej pomhacz. Franzowska a Jendżelska byschtej wot wjeczora a poknozy Nëmsku nadpadkej a nimale zyła Europa by ßo tak do wójny saschmataka, podobnje, każ nëhdy sa Napoleona I. Dokelż ßo pjecża Ruska tez pschi nëmskich mjesach na wójnu hotuje, je mózno, so budże Nëmska ßwoje wójsko prjedy mobilisowacz, hacz ßo ruske wójsko na marsch pschecżiwo Awstriskej nastaji.

Sakasany wuwos żita.

Swjaskowa rada je wobsamkła, so ßo żito, muka, pizowadła, skót a skótne wupkody, automobile, jëjdne koła, mineralske wolije a wuhlowy teer njeßmëdża s Nëmskeje do wukraja wosycz. Nastork k tutemu wukasej ßu rosprawy wikowarskich komorow dake, po kotrychż ßo dla nëtczischich politiskich a hospodarskich wobstejnoscżow wurjadnje wulke hromady nëmskeho żita a muki do wukraja woża.

Khëżor Wylem

je dla awstrisko ßerbskeho konflikta se ßwojeje mórskeje jëżby domoj khwatał a póndżelu wjeczor do Barlina pschijël. Hnydom po ßwojim pschikhadże je khëżor s khëżorstwowym kanzlerom, schefom generalneho staba hrabju Moltku a se schefom admiralskeho staba wuradżenje mël. Dla ruskich wójnskich pschihotow je ßrjedu wjeczor posdże nowa konferenza była, pschi kotreiż ßo khëżorstwowy kanzler, statny sekretar swonkownych należnoscżow s Jagow, statny sekretar wójnskeho łódżstwa admiral s Tirpitz, wójnski minister s Falkenheyn, schef generalneho a admiralneho staba a druhi wyßozy wojerscy sastojnizy wobdżëlichu.

Mobilisazija nëmskeho wójska a łódżstwa

njeje ßo hacz do tuteje hodżiny pschikasała. Powjescz, kotruż bëchu Barlinske nowiny s extrakopjenom rosschëriłe, njeje ßo jako wërna wopokasała. Powschitkownje pak ßo ludżo boja, so mobilisazija wójska njebudże dokho wjazy na ßo czakacz dacz. Rußowska pjecża niz jenoż pschi awstriskich, ale tez pschi nëmskich mjesach wójsko hromadżuje a konje sa wójsko żada.

Schtwórtk wjeczor ßu ßo w Barlinje wjeczorne wudawki nowin „Berliner Neueste Nachrichten“, „Deutsche Warte“, „Deutsche Tageszeitung“ a „Deutsche Nachrichten“ konfiskowale. Tele nowiny bëchu powjescz wo mobilisaziji 1., 15. a 17. armeekorpsa wosjewiłe, hacz runje jim to njebë knjeżerstwo dowoliło.

Nëmska je ßo podarmo w Parisu sa samjesowanje awstrisko-ßerbskeje wójny prózowała.

Nëmski póßlanz w Parisu je ßo na franzowske knjeżerstwo s napominanjom wobrocził, so ßo awstrisko-ßerbski konflikt njeby praschenje europiskich allianßow sczinił, to rëka, so ßo njebychu europiske wulkomozy do njeho mëschale. Tale krocżel nëmskeho póßlanza njeje żaneho wuspëcha mëła. Franzowske nowiny praja, o je Nëmska s njej spytała żadanja Awstriskeje napschecżo Sserbiji zyłej wahu nëmskeho swjaska podpjeracz, a prascheja ßo, cżeho dla Nëmska njeje podobnu krocżel pola Ruskeje a Jendżelskeje cżiniła.

Ruska na wschë móżnoscże pschihotowana.

Ssobotu je w zarskim hrodże w Kraßnym Sselu pola Peterburga pod pschedßydstwom zara krónska rada wo żadanjach Awstriskeje pschecżiwo Sserbiji wuradżowała. Wójnski minister Ssuchomlinow je wo wójnskej hotowoscżi rosprawjejo rjekł, so je ruske wójsko na wschë móżnoscże pschihotowane. Krónska rada je wobsamkła, Sserbiju psched ponizazymi żadanjemi Awstriskeje sakitacz. Zar je pjecża pschi tejle składnoscżi prajił: „Ssmy tajkim podawkam ßo powoßma lëta stawacz dali, nëtko je doscz! Rukajza je ßo mi cżißła, sbëhnu ju!“ Na to je zar mobilisaziji 14 armeekorpsow pschi awstriskej mjesy pschihłoßował. **S dobom je ßo Nëmska na to kedżbliwa cżiniła, so budża ßo sbytne ruske armeekorpsy mobilisowacz, jeli by ßo nëmske wójsko mobilisowało.** Ruskim offizëram, kotsiż we wukraju pschebywachu, je ßo telegrafiszy poruczilo, so bychu ßo domoj wróczili.

W ruskej Pólskej je ßo wukas wudał, so maja ßo wschë khmane konje sa wójsko sebracz.

Wójnske pschihoty Ruskeje pschi nëmskich mjesach.

Każ je „Telegrafiska unija“ s ruskich mjesow shoniła, wokolo żelesnizy pola Wirballena nëtkole nëhdże 60 000 wojakow leżi, so by ßo swiß se sadnim wójskom sdżerżał. Sa Libawski wojerski wokrjeß je ßo pjecża mobilisaziski wukas wudał. Po powjescżach s Kalischa ßu tamnische wojerske wyschnoscże ßrjedu popołdnju w 3 hodżinach pschikas dostał, so ma ßo wscho wójsko pschi mjesy hotowe dżerżecz a so dyrbja ßo nakhwilnje najkhownische mosty a do Nëmskeje wjedżaze pucże strażowacz. Sswójby offizërow a podoffizërow hižo ßwoje wëży sapakuja a ßo do pschipokasanych bydlischczow ßrjedż Ruskeje podawaju. W Kalischu ßo ßrjedu pschipołdnju mobilisaziski wukas wuda, tola ßo hnydom saßo wróczo wsa. Jedyn rusk reginent tsëlzow je do Kalischa pschischoł a je hnydom na strażu k nëmskej mjesy woteschoł. Pëschi a jëzdni żandarmojo mjesu sawëraju. S pruskeje strony ßu do drobna tele ruske pschihoty widżecz, mjes tym so ßo hacz dotal na nëmskej stronje niczo njehibasche. Peterburgska wokolnoscz ßo wójskowemu lëhwu runa. Wojazy Peterburgskeho wojerskeho wokrjeßa, kotreż s ranja Peterburga steja, ßu hižo do Peterburga dóschli.

S Kijewa pißaju, so ßo mobilisazija Kijewskeho wojerskeho wokrjeßa pschewjeduje. Wutoru w nozy ßo jena artilleriska divisija s Wilny psches Warschawu k Ssoßnowizam k awstriskim mjesam wjesesche. Wschitzy offizërojo a sarjadniszy sastojnizy ßu ßo s dowoleńzy k ßłużbje wróczili. Legitimaziske papjery do wukraja ßo s zyła wjazy njewudawaju. We Warschawje bë wutoru wulke roshorjenje mjes ludom, kotreż hischcże pschibërasche, hdyż ßo wosjewi, so w poknozy mobilisaziski wukas wuńdże. W poßlednim wokomiku pak ßo tale naprawa wotstorczi s dżiwanjom na to, so ßo Jendżelska dale wo wotwobroczenje ßwëtoweże wójny prózuje. Wëdomni pak ßu pscheßwëdczeni, so móże ßo mobilisazija kóżdy wokomik pschikasacz.

Domójswołanje ruskich parnych łódżow.

Wschëm ruskim parnym łódżam, kotreż w Lübecku sastawaju, so bychu nakład pschijake, ßu nakład njepschijawschi schtwórk Lübeck wopuschczike. To ßo jako jara ste snamjo wobhladuje, a to cżim bóle, dokelż bëchu skoro wschë nakłady prjedy postajene.

Sympathije ruskeho luda sa Sserbiju.

Hdyż ßerbszy reservistojo njedżelu s Peterburga do domisny wotjëżechu, bëchu ßo wulke ludowe hromady na dwórnischczu shromadżike, kotreż ßerbskim reservistam se sahorjenjom pschiwyskachu, wołajo: „Sskawa Sserbiji! Prjecz s Awstriskej!“ Jedyn ßerbski offizër mëjesche rëcz. Wón praji, so je s wjeßełym wëdomnjom napjelnjeny, so mózna Ruska w cżëżkim cżaßu ßwoju młódschu ßotru w nuzy njewopuschci. Pschi synkach narodneje hymny a ßkawawołanjom cżah dwórnischczo wopuschczi.

Zarowa rëcz.

Aspirantow kadetskich a łódżstwowych schulow je zar sa offizërow pomjenował. Pschi tejle składnoscżi je zar k nim ßkowa rëczał, kotreż ßu sahorjene hurrawołanje sbudżike. Zar mjes druhim praji: „Ssym pschikasał, Waß dla khutnych podawkow swołacz, kotreż ma Ruska nëtkole pschëtracz. Pschi ßłużbje jako offizërojo, kotraż na Waß cżaka, njesabudżcże, schtoż Wam rjeknu: Wërcże do Boha a njesabudżcże na ßkawu a wulkoscz nascheje wótczizny!“

Wójnska sahorjenoscz w Peterburgu.

Powjescz, so je Awstriska Sserbiji wójnu pschipowjedżiła, je w Peterburgu wobydlerstwo s wójnskim duchom napjelnika. Hobrske hromady luda po mëscże cżahajo wołachu: „Sskawa Sserbiji! Sskawa Franzowskej! Prjecz s Awstriskej! Prjecz s Nëmskej!“ Ludowe cżrjódy psched franzowske a ßerbske póßlanzstwo cżehnjechu, hdyż s nowa Sserbiji a Franzowskej ßkawu pschiwołachu. Nëmske a awstriske póßlanzstwo bëschtej ßo s wojakami wobßadżikej. Strajk fabrikskich dżëłaczerjow je ßo sastajił. Tucżi ßu k knjeżerstwu deputaziju póßłali, kotraż je ßlubika, so budża dżëłaczerjo we wójnje ßwërnje sa wótczinu wojowacz.

Wójnska sahorjenoscz w Barlinje a demonstrazija dżëłaczerjow pscheczżiwo wójnje.

W Barlinje je ßo powjescz wo pschetorhnjenju diplomatiskeho wobkhada mjes Sserbiju a Awstriskej ßobotu w nozy s wulkim sahorjenjom pschijała. Wótczinske spëwy sanoschejo ludowa cżrjóda

pšched kněžorski hród pšchiczahny a němskemu a awstriskemu kněžorej ßkawu wokasche. Pšched ruskim pósßkanzstwom ßo hanjaze kschiki sanjeßechu. Polizija hnydom pschecźiwo herjekarjam sakrocźi a jeneho s nich saja.

Tele wujewy wójnskeho ducha mjes Barlinskimi dźěkacźerjemi napschecźiwnosćź sbudźichu. Wutoru w 27 shromadźisnach, do kotrychž ßo wjele tyßaz dźěkacźerjow seńdźe, pschecźiwo wójnje protestowachu. Po skónczenju shromadźisnow ßo dźěkacźerjo na dróhach shromadźachu a měrej ludow a internazionalnej sozialdemokratiji ßkawu wołachu. Po Bjedrichskej drósy tyßazy dźěacźerjow cźehnjechu, a wula czischyżeńza nasta. Pšched jenej khofejownju a pšched jenej korczmu wotdźělenja siudentow stejachu, kotrež wótczinske spěwy spěwachu, na czoż dźěkacźerjo s dźěkacźerskej marsaillaisu wotmolwjachu. Tele demonstrazije na jenej stronje sa wójnu a na druhej stronje sa měr hodźiny dołho trajachu. Polizija dźěkacźerjow s dróhow wucźischcźecź pytasche a do nich se ßwětłym mjeczom rubasche. Wjele dźěkacźerjow je ßo sraniło.

Kak ßebi Franzowsojo pschichodnu ßwětowu wójnu myßla.

Franzowsojo pytaju na Němsku winu walicź, jeli so by k ßwětowej wójnje doschło. Něhduschi minister Delcassé, kotryž je hižo ras pschi ßamym Franzowsku do wójny s Němskej saschmatał, je pschi rosrěczenju s jenym dopißowarjom nowin „Gil Blas" rjekł: Sjawne je, so Němska wo nětczischich wójnskich schmatańzach rossßudźi. Wójna a měr wot njeje wotwißujetej. Němska njeje ßebi po sdaczu myßlika, so trojopschesjenosćź (franzowsko-jendźelsko-ruski swjask) tak krucze samknjeny wostanje a so je hotowy, rukajzu sběhnycź. Wopowjedźenja Ruskeje a Jendźelskeje, pschihoty, kotrež Rusko cźini, mobilisazije jendźelskeho łódźstwa, nasche ßamßne wobhladniwostne wojerske naprawy, wscho to je Němsku samjersako. Njewěmy wěscze, schto budze Němska nětkole cźinicź. Wona je jenu hru hrała, tola druhdy ßo hraczk ßam popadnje. We wójnje budze poknózne morjo wójnskim łódźam Wylema II. sawrjene, a jeli so chze Němska wójnu, budze bórsy wuhłódnjena.

Senator Clemenceau w nowinach „Homme libre" měni: „Barlinske demonstrazije pschecźiwo Ruskej a Franzowskej ßu jaßnje pokasałe so němski lud myßli, kaž jeho khěžor. Kak hinasche je smyßlenje Franzowsow! Widźu pschebe mnu ludźi, kotsiž ßu směrom, ale rossßudźeni. Sslyschu jenoż żadanje sa měrom, kotrež pak ßo s mużskej rossßudźenosczu wupraja, kotrež pokasuje, so ßo franzowska duscha ujeje skasyła."

Mobilisazija jendźelskeho wójnskeho łódźstwa.

Jendźelske admiralstwo a wójnski departement w Portsmouthu wuradźujetaj. Zyku nóz ßu ßo wutoru depesche k stazijam wójnskeho łódźstwa ßkałe, a ßrjedu rano we 8 hodźinach je flotilla podmórskich czołkow Portsmouth wopuschczíła. Mobilisazija dale dźe, a wschě mużstwa ßu ßo do kasarnow swołałe. Saniczerska flotilla pola Portlanda hotowa steji. Prěnje bitwiske łódźstwo na wukas czaka. Wobronjeni straźnizy koło wokolo magazinow a arsenalow steja. Gibraltar ßo na wójnu pschihotuje a wodnjo a w nozy ßo tam pilnje dźěła. Wschitzy offizérojo a mużstwa ßu ßo s dowolenzy swołali. Bitwiska łódź „Bellerophon" je ßo s bjesgrotowej ordru do Jendźelskeje wróczo swołała.

S Portsmoutha ßo pische, so ßu ßo pschibrjóżni straźnizy k aktivnej ßłużbje swołali, a so ßu ßo łódźstwowe stazije pschi brjosy na wójnsku ßylnosćź stajile! Reserwy wójnskeho łódźstwa ßu ßo schtwórtk swołałe. Někotre wójnske łódże ßu s wukasami, jenoż kopitanam snatymi, wujěle. S wulkim spěchom ßo dalsche łódże do ßłużby stajeja. Na Wightskej kupje wojerske pschihoty dale traja. Po brjosy wojerske patrouille czahaju. Wschě dowoleńzy offizérow ßu ßo wróczo wsałe.

Wobßedźerjam wuhlowych jamow we Walesu je admiralstwo poruczilo, so bychu ßwoje wuhlowe sklady wróczo dźerżeli. Na Maltaskej kupje ßo se wschěmi mozami dźěła. Kschižaki „Inflexibile", „Indefatigable", „Warior", „Black Prince" a jědnacze torpedowskich saniczakow s wuhlowymi łódźemi na dalsche wukazy czakajo w pschistawje leża.

Wójnske pschihoty w Franzowskej.

W Franzowskej ßo hischcze wójsko njemobilisuje. Sa to ßo franzowske wobßadki se wschěm spěchom pschi belgiskej mjesy poßylnieja. Rańsche dwórnischczo w Parisu ßo poßlednje dny jenoż sa wójskowe transporty wuźiwasche.

Ważne rosrěczenje we Winje.

Sa jara ważne ßo rosrěczenje wobhladuje, kotrež je nowy japanski póßkanz we Winje s awstriskim ministrom swonkownych naležnosczow, hrabju Berchtholdom, měł. Konferenza je 2½ hodźiny trała a je ßo pšched ßwědkami měła, tola ßo wo jejnym wunoschku krucze mjelczi. We Winje maja dowěrne powjesczе s ruskeje Pólskeje, so tam revoluzionarne hibanje pschiběra. Rosbuchnjenje pólwroweje wěże we Warschawje ßo jako skutk revoluzionarow wobhladuje a we Warschawje je pjecza hižo revoluzija wudyrika (?). S nawjedźiteje strony ßo wosjewja, so ßo Italska hromadże s Jendźelskej prózuje w Petersburgu měr saradźicź. Italski póßkanz w Petersburgu pak je do Wina sdźělił, so je zyle wusamknjene, so by Ruska Sserbiju wopuschczíła.

By Italska Awstriskej w europiskej wójnje pomhała?

Italske knjeżerstwo je pjecza Awstriskej pschi wójnje s Ruskej a Franzowskej pomoz Italskeje pschilubiło. Temu napschecźiwo italske nowiny „Corriera della Sera" pißaju, so italske knjeżerstwo njeje na żane waschnje swjasane. Wěrno njeje, so je ßo awstriska nota (pißmo) prjedy italskemu knjeżerstwu pschedpokożiła. Budźische-li jo Italska prjedy snała, budźische wono sawěscze wotradźało, wěscze pak niz pschihłoßowała. Awstriska je zyle ßama samolwjenje mózneje wójny na ßo wsała. Njewěrimy, so trojoswjask Italsku njewjasa, Awstrisku w nadpadowazej wójnje podpjeracź, kaž w tym, kotryž je pschecźiwo Sserbiji sapoczał. Nimamy żaneje winowatosczе, wichor podpjeracź, kotryž chze Awstriska rospnschcźicź. Sjawne ménjenje Italskeje ma zyle druhi nahlad wo njewotwisnosczi ludow a wo sańcźměczu druhich narodnosczow dyżli Awstriska. Awstriska móżesche dosczinjenje bjes wójny dostacź, hdy budźische ßwoje żadanja njepschepinała.

Nowiny „Giornale d'Italia" ménja:

„Awstriska njeje Italskej wotmyßlenu krocżel sdźělika, duż Italska żanych woßebitych winowatosczow napschecźo ßwojej swjaskaży nima. Jeli so by konflikt na Sserbiju a Awstrisku samjesowany wostał, mohłe wojerske operazije Awstriskeje k pschemėnjenju czeżko dozpiteje balkanskeje a adriatiskeje runowahi dowjesczе. Italska njemohła na pschikład bjes sarunanja do mózneho powjetschenja Awstriskeje na Balkanje a pschi adriatiskim morju dowolicź. Powjeda ßo, so chze Awstriska Nowobarski sandżak a horu Lowczen wobßadźicź. Jeli so by ßo to jako wěrne wupokasało a ßo s protesta pschecźiwo Sserajewskemu mordarstwu dobywarska wójna pschecźiwo Sserbiji a Czornej Horje sczinika, bychu ßo wobstejnosczе zyle pschemėnike, a Italska njemohła bjesdźak pschihladowacź."

Nowiny „Vita" pischu, so ßo Italska wo dwoje prózuje: s prěnja chze wona ßwětowemu wohnjej sadźěwacź a s druha, so ßo wobßedźeństwo pschi brjosy adriatiskeho morja na jejnu schkodu njepschemėni. Italska ma drje ßo wuczinjenjow dźerżecź, ale pschebe wschěm dyrbi wona sa ßwoju existenzu strażowacź. Teje dla wona njeßmě czerpicź, so tamny dźěl adriatiskeho morja, kotryž jej njeßłuscha, do rukow jeneje Italskej njepschecźelszy smyßlenej wulkomozy pschipadnje."

Italska jako ßwojeho najstraschnischeho pschecźiwnika pschi adriatiskim morju Awstrisku wobhladuje, kotrejż hižo nětkole wulki dźěl rańscheho brjoha adriatiskeho morja ßłuscha. Dalschemu rosschěrjenju awstriskeje mozy pschi tutym morju a jejneho politiskeho wliwa na Balkanje budże ßo Italska napscheczo stajecź.

Njedźiwasży tajkeho Awstriskej njepschecźelneho pißanja móże ßo s wěstosczu na to liczicź, so Italska w ßwětowej wójnje trojoswjaskej ßwěrna wostanje.

Bołharska neutralna wostanje.

Grichiski a rumunski póßkanz staj bołharskeho ministra Radoßlawowa wopytakoj a ßo jeho praschakoj, na kajke stejischczo ßo Bołharska pschi awstrisko, ßerbskej wójnje staji. Jeli so by wona Awstrisku se ßwojim wójskom podpjeraka, byschtej Grichiska a Rumunska pschecźiwo Bołharskej mobilisowacź dyrbjałej. Ministerstwowy pschedßyda Radoßlawow je póßkanzomaj wotmolwił, so Bołharska neutralna wostanje. To ßame wotmolwjenje je wón na pißomne wopraschenje ßerbskeho ministerstwoweho pschedßydy Paschicza dał. Paschicź je jemu na to sdźělił, so ßo Sserbija sa to po wójnje pola Bołharskeje na dźakowne waschnje wotnamka.

Mobilisazija awstriskeho a ßerbskeho wójska.

Awstriska se ßwojich 18 armeekorpsow 8, něhdże 400,000 muži ßylnych, pschecźiwo Sserbiji mobilisuje. Sserbija ßwoje zyłe mużske,

k wojeŕskej ßlužbje kymane wobydleŕstwo wot 18. hacź 50. lěta wobroni. Na tajke waschnje móże Sserbija 300,000 abo ßamo 500,000 muži Awstriskej napscheczo stajicź.

Rosrěczenje s Paschiczom.

Belgradski dopißowaŕ Parižskeho „Journala“ je dlčjsche rosrěczenje se ßerbskim ministerstwowym pschedßydu Paschiczom měŕ. Tutón je mjes druhim prajił: Hdy budźische ßo ßerbske kuježeŕstwo awstriskim žadanjam podwolilo, bychmy ßwoju konstituziju zyle pscheměnicź a statny pschewrót skuczicź dyrbjeli. To wěso njemóżachmy. Ssmy swolniwi, rosumne konzeßije cźinicź a chzemy też pschestupnikow, jeli so ßu pschi mordaŕstwje w Sserajewje pomozni byli, po ßerbskim sakonju khostacź. Njemóżemy pak ßobudźěło awstriskeje polizije w Sserbiji pschijecź.

Sajecze dweju ßerbskeju generalow w Awstriskeje.

Schefa ßerbskeho generalneho staba, wójwoda Putnika a generala Martinowicza, kotrajž ßo w awstriskich strowotnych kupjelach lěkowaschtaj, je awstriska polizija sajała, hdyž chzyschtaj ßo sańdźenu ßobotu do Sserbije wróczicź. Po pschikasni awstriskeho khěžora ßu wobeju bórsy po tym puschczili.

Prěnja hamtska ßerbska wójnska powjesć.

W Nischu je ßerbska nowinska pißarnja scźěhowaze wosjewika:

Awstrisko-wuheŕske wojeŕske a zivilne wyschnosćze ßu 26. julija na ßerbske kódże na Dunaju těselecź a je sebracź dale. Schtyri kódże tak Awstriskim do rukow padźechu. Pjatu ßerbsku kódź jedyn awstriski rěczny kanonski czołm pola Orchawy sadźerja. Kanonski czołm ßerbsku khorhoj dele puschczi a na jejne město madźarsku powěßny. Nasajtra s złownych czołmow do dweju druheju ßerbskeju kódźow tšelachu, kotrejž ßo hnydom bjes schkita ßerbskich wojakow pschi brjosy postajischtej. Naczinjena schkoda je khětro wulka, tola njeje nichtó s człowjekow žiwjenje shubił. — Pola Kicźniz a Smedorowa je ßo s artilleriju wojowało.

Bombardement Belgrada.

Ssrjedu rano w 5 hodźinach je awstriska artillerija s małych wójnskich kódźow, monitory rěkazych, kotrež po Dunaju pluwaju, do Belgrada tšelecź poczała. Bórsy po tym też kanony awstriskeho wobtwjerdźenja Laudona pschi Dunajskim brjosy do Belgrada bomby tšelachu. Skoro kóżdy wokomik ßo jena bomba wutšeli. Belgradske stare murje běchu ßo bórsy rostšełałe. Skoro 90 prozentow wutšelow trjechi, druhdy jena bomba do Dunaja slecza. W 11 hodźinach s awstriskeho brjoha s hawbizami tšelachu. Sa njedołhi czaß ßo w měsćze na schtyrjoch městnach palesche. Do kraßneho hosćenza „Moskwa“, jeneje schule, finanzstwa a do półvroweje składownje ßo awstriske kanony woßebje husto samerichu.

Wo połnozy Sserbjo spytachu, hižo s dźěła rostšełeny móst mjes Belgradom a Semunom dale wupuscźicź. Pod ßwětkom elektriskich ßwětkomjetakow jeneho awstriskeho monitora (małeje wójnskeje kódże), kotryž stajnje móst strażuje, widźachu wotdźělenje ßerbskich pěschkow strażowacź. Awstrisźy do Sserbow se schrabnelemi a s maschinskimi tšelbami tšelachu. Na ßerbskej stronje je pjecza wjele ludźi spadało a ßo sraniło. Pched awstriskim wohnjom dyrbjachu ßo Sserbjo sawróczicź. Sswětkomjetak, na pschedmosćze na awstriskej stronje postajeny, ßo se ßerbskimi kulkami trjechi a ßo sniczi. Wón ßo hnydom s jenym wjetschim saruna. W rězy Ssawje, kotraž ßo pola Belgrada do Dunaja wuliwa, ßu Sserbjo wjele minow nakkadli. Jena awstriska kódź je se ßakami wujěła, so by je wotstronika.

Ssrjedu rano wokoło 1 hodźiny ßo s Belgradskeje strony s maschinskimi tšelbami tšelesche. Na to awstriske motory saßo město wobtšelachu. Pschi tym jena bomba do półvroweje wěże slecza, kotraž rosbuchny. Hdyž pocza dźeń bywacź, Sserbjo s nowa spytachu, móst rostšelicź a mostowe stołpy, kotrež běchu ßo nakhilile, dopowalicź. Dokelž se ßerbskeje zkonizy do awstriskich wojakow tšelachu, ßo awstriska artillerija na tole twarjenje saměri, kotrež bórsy w prósche a popjelu leżesche. Na to bě saßo tšelenje ruczných tšelbow ßtyschecź. W Belgradże běchu někotre wohnje widźecź. Pschi wjazorych pospytach Sserbow móst dorostšelecź, Awstrisźy 16 Sserbow sajachu.

Drohota dla wójnskich njeměrow.

S Prahi, Wina, Züricha, Konstantinopla a Straßburga a druhich městow powjesćze pschikhadźeja, so ßu ßo dla wójnskich njeměrow płaczisny wscheje zyroby powyschile. W Prasy ßebi póndźelu sa muku hižo dwójnu płaczisnu žadachu. Wjele pschedawarnjow zyroby ßo samkny, dokelž chzychu pschekupzy ßwoju tworu hakle pschedawacź, hdy by najwyschschu płaczisnu doßahnyła. Pschecźiwo tutym nahrabnym lichowarjam je wyschnosćź sakroczika. Pola pschedawarjow ßo wscha na składże leżaza zyroba napißuje, a wyschnosćź płaczisny postaja, po kotrejž ma ßo zyroba pschedawacź.

Nadpad na egiptowskeho khedivu (městokrala).

Ssobotu popołdnju je jedyn młody Egipczan, Mustafa bej rěkazy, blisko ministerskeho twarjenja w Konstantinoplu wjazy krócź s revolvra do egipskeho městokrala tšelił. Městokral ßo lohko srani, jeho pschi nim we wosu ßedźazy pschichodny ßyn ßo lohko srani. Městokralowy adjutant ßo do nadpadnika da a jeho s mjeczom ßmjertnje sruba. Mustafa je ßyn Egipczana Masara pascha a do kódźstwoweje schule Halk w Konstantinoplu khodźesche.

Pschelescźeny.

(Pokraczowanje.)

Komißaŕ s klamow a s domu wuńdże, samknywschi woboje s kluczomaj, kotrajž běchu jemu dali.

Duzy domoj ßerżanta setka, kiž bě runje duzy po puczu k Bohaczkezom, kaž bě jemu jeho pschedstajeny porucził.

Khwatak móżesche ßwojeho pschedstajeneho hnydom wupraschowacź. Ale tón to na ßwoju sastojńsku pschißahu wsa, so ani ßłowczka piknył njebě.

Nětkole ßo Khwatak dopomni, so bě ßebi to psched ßwojej żonu ßam wupowjedaŕ, duž tu wěz wostaji a ßebi mjelczo wotmyßli, so żonam, ani ßwojej ßamßnej, żenje wjazy sastojńskeho potajństwa njedowěri, woßebje niz potajństwo wo słóstnikach.

Nasajtra bě polizajski komißar wschón rosnjemdrjeny.

Wón wjedźesche, so ßo ta wěz bórsy po zyłym měsćze rosnoßy a so ma wón pschi tym jara ßměschnu rólu, to prěcź njemóżesche. To jemu, kiž bě tola pschedstajeny tamnischeje polizije, jara wużitne a wuspěschne njebudźe.

„Sto hriwnow hnydom na to dam, hdy by tón pachoł hischcze junu ßo tam nutskamał a bychmy jeho pschi tym lepili“, wón bórbotasche, „potom by schkoda saßo sarunana była.“

Runje, hdyž bě wón tajkeje wobożneje myßle, dosta wokoło pschipołdnja wopyt, kiž jeho też nihdy swjeßelicź njemóżesche. Wěso běchu to saßo druhe winy.

To bě Handrij Schkórnjak, khwalobny student prawow, rodźeny Něhdźeczan, kiž jeho wopyta.

Handrij bě wjeczor prjedy domoj pschischoł, so by ßwoje prósdniny w domisnje pschebył. Hdyž bě nana a macź a ßwójbnych postrowił, bě jeho prěni wukhod do komißaroweho domu.

Handrij lubowasche Hanu, Khwatakowu dźowku, a chzyschce ßebi ju też sa mandźelsku wsacź, hdyž by dostudował a sastojństwo dostał. Wón poßledni semester studowasche.

Hana rjaneho, młodeho a wjeßełeho studentu nježnje lubowasche, dokelž bě nimo teho też jara pilny a strózby człowjek, a też Hanina macź niczo pschecźiwo mandźelstwu mjes nimaj njemějesche.

Ale jenoż polizajski komißaŕ, Haniny nan, nochzyschce wo tym niczo wjedźecź a to tejele winy dla: Něhdźeczanski měschczanosta bě jara stary a měješche myßle, sastojństwo skożicź. Handrij bě prajił, so, śmjeli hacź do teho czaßa pruhowanje wotbyte, budźe ßo hnydom wo tute sastojństwo měschczanosty samołwjecź, a wón ßo nadźijesche, so jeho jako domoródneho psched kóżdym druhim samołwjerjom wosmu.

Nětko pak bě měschczanosta pschedstajeny polizajskeho komißara a Khwatakej bě myßlicźka zyle pschecźiwna, so by wón dyrbjał poddaty ßwojeho ßamßneho pschichodneho ßyna bycź; teho dla ßo prózowasche, so by tutu żeńtwu wotwobroczik. K ßwojej srudobje bě podarmo, ßwojej dźowzy rěczał, so by lubosćź k tutemu hordemu człowjekej na bok wostajiła a ßebi druheho wsała; Hana bě rjekła, so ßo potom s zyła njewuda.

So Khwatak potajkim na studentu jara pschecźelnje njehladasche, je lohko srozymicź. Ale hischcze cźmowischo wón hladasche, hdyž Handrij ßo ßmějo sapocza:

„Nó, luby knjes komißaro, wy dźe scze, kaž powjedaju, poßlednu nóz jara njelubosne strażowanje měli. To je tola najskerje nimo měry pscheklepany pachoł, tónle Czuschlak, so je ßo jemu jeschlachcźiło, nawjednika Něhdźeczanskeje polizije sa błasna pomócź.“

„Haj, haj, hdyž ßo druhdy woprawdże něschto pschehlada, potom wschak ßu ludźo hnydom hotowi, naß wußměschecź!“ komißaŕ

mjerſazy wotmolwi. „Ale Handrijo, ſ wotkal ßy to tak ſpěſchnje ſhonił?“

„Ale, knjes komišaro, to tola wſchitzy ludźo powjedaju“, Handrij zyle njehnuty rjekny. „Myßlicźe dha ßebi wy, ſo budźe paduch mjelczećz, hdyž ßo jemu tajkile żort poradźi?“

„Khort tola na tehole njedoczinka“, Khwatak njemdrje ſawoła. „Ow, ſo jeho njemóżemy prjedy do dźěry tyknyćz, doniż njeje niczo ſkucził, njeje był lepjeny. Potom wſchak chzył jemu jeho prysle ſahnaćz. Ja njewěm ſchto chzył dać, hdy bych tehole pachoła mohł do kłóby tyknyćz.“

„Schto chzećze dać, knjes komišaro, hdy byſchćze Czuſchlaka jako popadnjeneho nutsdobywarja do rukow doſtali?“ Handrij ßo wopraſcha, po ſdaczu zyle bjes ſamyßla.

„Chzeſch ßnadź ty jeho popadnyćz?“ polizajſki komišaŕ hanjo ſnapſchećziwi.

„Haj, ja mam myßle na to, to rěka, jeli ſo je myto ſa tym. Potajkim, ſchto byſchćze na to ßadźili?“

„Luby pſchećzelo, mi nětkole na żortowanje njeńdźe“, Khwatak wſchón ßo ſkobjo rjekny. „Ty ßy runje na to motany, nutsdobywarja popadnyćz? To tola wězywuſtojnym ludźom woſtaj!“

„Wodajcźe, knjes komišaro“, ſtudenta żortujo a pſchimajo wotmolwi, „mi ßo ſda, ſo ßo wězywuſtojni ludźo w tejle wězy runje najwuſtojniſcho wopokaſali njejßu. Wy tola wěſcźe, ſo ßo tež mjenje mudremu druhdy něſchto poradźi. Mějcźe mje potajkim tak dołho ſa mjenje mudreho.“

„Jeli ſo pak ßo mjenje mudremu ta wěz tola nimo kuli, ſchto potom?“ Khwatak ßo wopraſcha, ſtudentu ſa ßkowo wſawſchi. „Potom by naß knjes ſtudioſus Handrij Schkórnjak hiſchćze mohł wjele bóle do hańby ſtajićz.“

„Ně, nihdy na nihdy. Ja to bjes rosmyßlenja njerěczu, kaž ßebi wy to myßlicźe, knjes komišaro. Mój plan je hotowy a tón ßo mi wěſcźe poradźi. Ja wam wobſtaram mjenowaneho Czuſchlaka prawidłownje wuwjaſaneho jako lepjeneho nutsdobywarja do jaſtwa. Ale wěſo jenoż, hdyž mi jene wuměnjenje dopjelnicźe.“

„A tute by było?“ Khwatak ßo wopraſcha.

Po něczim komišarej tola na myßle lěſeſche, ſo mohło we ſtudentowych rěczach tola něſchto „woprawdźite“ tczećz.

„To ßo tola hakle dołho praſchećz njetrjebacźe“, Handrij ſnapſchećziwi. „Pſchiſwolcźe mi wy bjes wuměnjenja do teho, ſo ßměm ßebi waſchu dźowku Hanu bracź, a ja wam ſa to jako ſarunanje Czuſchlaka pſchepodam?“

„To ßym ßebi hnydom myßlił“, Khwatak rjekny. „Schto ty měniſch ſe ßłowom, bjes wuměnjenja?“

„So mi wy njebudźecźe na prěki dźěłacź, hdyž budu ßo wo ſaſtojnſtwo měſchczanoſty ſamołwjećz. Ja ßym ßebi hižo do hłowy ſtajił, Něhdźeczanow něhdy nawjedowacź. To potajkim ja měnju ſe ßłowomaj bjes wuměnjenja.“

„Hm, hm!“ komišaŕ do ßo bórczeſche. Potom ßo na dlěźiſchu khwilu ſamyßli. „Hewak wſchak ßo pſchećziwo njemu niczo prajićz njehodźi“, wón na poł wótſje bórbotaſche. „Porjadny a mudry człowjek wón je, tón wſchak k něczemu dozpěje. S tej myßliczku wěſo dyrbju ßo ſpſchećzelićz, ſo ſměju jeho poſdźiſcho junu ſa ßwojeho pſchedſtajeneho. A jeli ſo tehole njedoczinka popadnje, dha je tež hańba wot naß wotewſata a ludźom je huba ſatykana, to ma ßo wopominacź. Ale myßlicź ßebi njemóżu, kak chze wón to ſapoczećz, hdyž ßebi ßwoje polizajſke naſhonjenja pſchekładuju. A napoßkedku“, pomyßli ßebi ſdychujo, „mi tola niczo njepomha, hdy bych ßo dołho pſchećziwjał. Hana tola ßo jeho njewotrjeknje, moja żona je tež ſa to, hdyž ßu ßebi żónſke junu něſchto do hłowy ſtajiće, to tež ſawěſcźe wuwjedu. To naſch jedyn wjele wjazy njedokonja, tež ßamo, hdyž je polizajſki komišaŕ.“

Sa khwilu wótſje Handrijej rjekny: „Mojedła, ja nochzu wjazy dlěje pſchećziwo temu bycź. Ty móżeſch ßebi Hanu ſa żonu wſacź. Jeli ſo pak ßo tebi twój ſamyßł poradźi, dyrbiſch to tak naprawicź wjedźecź, ſo ſměja ludźo ſa to, ſo je ßo popadnjenje ſ mojej pomozu abo tola pſches moju podpjeru radźiło; cźeho dla, to ty ßam lohko ſhudaſch.“

„To ßo ßamo wě, knjes komišaro“, Handrij wjeßeły rjekny. „Sawěſcźe budu tež w tym naſtupanju móz něſchto ſa waß cźinićz.“

„Njeßměm ßnadź ja ſhonićz, na kajke waſchnje a ſ kajkimi ßrědkami maſch myßle, ßwój wotpohlad wuwjeſćz? To po prawym dyrbju tež jako ſaſtojnik wjedźecź, dokelž chzeſch nam ty tola trochu konkurrenzu cźinićz a ſ nami napſchemoh dźěłacź. Ale ja ßo jenoż zyle pſchećzelſzy praſcham.“

„Radſcho ßo njepraſchejłźe, knjes komišaro, ani jako ſaſtojnik, ani jako privatny muż“, ſtudioſuß ßo poßměwajo ſnapſchećziwi. „Ja wam tola niczo njebych pſcheradźił a radſcho bych zyku wěz lężo woſtajił.“

„Hdy dha chzeſch to nětkole na kojenje hicź?“ Khwatak trochu trjechený ßo wopraſcha.

„Na jenym ſ bliżſchich dnjow, abo lěpje w nozy, budźcźe jenoż tak dobry a poſtarajcźe ßo wo to, ſo byſchtaj dwejo ſ waſchich ludźi wot jutſiſcheho wjeczora k ßłużbje hotowaj bykoj. Wonaj dyrbitaj mi pomhacź, nutsdobywarja do jaſtwa wotwjeſćz. Potom mi hiſchćze papjeru dajcźe, kiž ſcźe ſe ßwojej ruku wobkrucźili, ſo mózu ßo pſched waſchimi ludźimi ſ njej wupokaſacź.“

„To je njetrěbne, wſchako ßy wſchěm po woßobje ſnaty.“

„Nětkole drje, ale hacź tež w tej nozy, to je praſchenje.“

„To je dźiwno“, komišaŕ wotmolwi, ſhotowi ſpěſchnje papjeru a pſchepoda ju Handrijej ſe ßłowami: „Nó, mojedła, tule je to wopißmo.“

„Nó, tak bożemje, knjes komišaro“, Handrij rjekny, ſtawajo. „Poſtrowćze mi moju njewjeſtu, dokelž ju ſa wjazy dnjow njebudu móz widźećz.“

„To chzył rady wjedźecź, ſchto je ßebi tón wumyßlił“, Khwatak bórbotaſche, hdyž bě ßam. — „Mojedła, wón dźě je ſtudenta, cźi wſchak roſumja, druhich tak prawje pſcheleſcźicź. Pſcheklepany drje Handrij je; mam nětkole woprawdźe krutu nadźiju, ſo wón njedoczinka něłak wobſchudźi, ſo jemu tón do ßyczow ſlěſe. Sdaſche ßo, ſo je ßebi jara wěſty.“

(Pokracźowanje.)

Ze Serbow.

— Njeměrnoſcź, roshorjenje a ſtruchłoſcź wot ſańdźeneje ßobotneje nozy nad Europu leži. Njejabzy je ſtrach ßwětoweje wójny pſched europiſke ludy ſtupił. Kaž ſka khodojta tónle ſtrach na kóżdeho tłóczi. Hdyž ßobotu w nozy powjeſcr ſ Wina dóńdźe, ſo je awſtriſke knjeżeŕſtwo ſ wotmolwjenjom ßerbſkeho knjeżeŕſtwa na ßwoje poßlednje pißmo njeſpokojom a ſo je teho dla awſtriſki póßłanz, ßwobodny knjes Gieſl, Belgrad ſ zykym perſonalom wopuſcźił, bě jaßne, ſo je ßo Awſtriſka k wójnje pſchećziwo Sſerbiji roſßudźiła. Hižo ßobotu rano, potajkim hdyž hiſchćze ßerbſke knjeżeŕſtwo njebě ßwoje wotmolwjenje wotedało, bě wjele awſtriſkich reſerviſtow, kotſiž w Budyſchinje a wokolnoſcźi dźěłaju, ſwołanje k brónjam doſtało. Njedźelu dopołdnja 3/4 9 hodźin woni ſhromadnje ſ Budyſchina po żeleſnizy do Czech wotjědźechu. S kóżdym dnjom je ßo wójnſki ſtrach pſchiwótſił. Jendźelſke knjeżeŕſtwo bě němſkemu knjeżeŕſtwu konferenzu ſchtyrjoch wulkomozow namjetowało, na kotrejž dyrbjeſche ßo awſtriſko-ßerbſka naležnoſcź roſjednacź. Němſka je drje ſwólniwa była, ßo pſchi tajkej konferenzy wobdźělicź, tola jenoż ſ wuměnjenjom, ſo wulkomozy Awſtriſkej pſchi jejnym roſrunanju ſe Sſerbiju zyle ſwobodnu ruku woſtaja. Po tejle wotmołwje Němſkeje je jendźelſke knjeżeŕſtwo ßwojemu namjetej ſpadnyćz dało. Konferenza dźě by njewuſchna była, hdy by, mjes tym ſo by ßo wona ſkhadźowała, Awſtriſka pſchećziwo Sſerbiji wójnu wjedła. Teho dla je wot wutory jara mało nadźije, ſo ßo europiſkeje wójny ſminjemy.

Wſchelake ſnamjenja na to pokaſuja, ſo knjeżeŕſtwo ſ njewocźakanym wudyrjenjom wójny liczi. Wójſko ßo teho dla na wójnu pſchihotuje, ſo ßo njeby ſ njej pſchekhwatało. Nadrobniſche powěſcźe pak wo tym ßo po wójnſkim ſakonju njeßměda w nowinach wjazy wocźiſchcźecź, ſo by njepſchecźel wo nich njeſhonił. Tež wo wobhladniwyſtnych naprawach dyrbi ßo mjelczećz.

Wobkhod tworow po żeleſnizy ſe Sakſkeje do Czech a wot tam do Sakſkeje je ßo dla mobiliſazije awſtriſkeho wójſka ſaſtajił. Wot nětkotrych dnjow ßem ßo żane cźeſke wuhło wjazy do Sakſkeje po żeleſnizy njewoſy. Nadźijomnje ßo ſa nětkotre dny, hdyž budźe mobiliſazija ſkónczena, tworowy wobkhod mjes Sakſkej a Czeſkej ſaßo wotewri.

S Budyſchina. (Pczołaŕſka wuſtajeńza.) Pſchi ſkładnoſcźi pczołaŕſkeje wuſtajeńzy je ßo kantorej Ssuſchzy w Budyſchinje ßłéborna ſtatna medailla, Schusterej w Budyſchinje, kantorej Schenkej w Ketlizach a Mjertinkej w Budyſchinje ßłéborna medailla ſa ſaßłużby w pczołaŕſtwje ſpoczźika. Krajne pczołaŕſke towaŕſtwo je měſchczańſkeho ſahrodneho inſpektora S.olpa w Budyſchinje ſa jeho ſaßłużby wo pczołaŕſtwo ſa cźeßneho ßobuſtawa pomjenowało. Pczołaŕſke towaŕſtwo w Delnim dole Sprewje je dale ßwoje derje ſaßłużene ßobuſtawy Pjetſchku w Khwacźizach, Lejnerta w Sſzlónkezach, Mitſcherlinga w Delnim Hunjowje a Kochtu w Kſchiwej Borſchczi ſa cźeßne ßobuſtawy pomjenowało.

— (Tśjo Budyśzy měśchćenjo w Ruśkej śaďźerženi.) Tśjo Budyśzy měśchćenjo, šahrodnik Klauśch, a dwaj rentieraj, něhduśchi pśchekupz Berger a jeho bratr, něhduśchi rěśnik Berger, běchu žo pśched nětkotrymi njedźelemi na pućowanje pśches Italśku, Konśtantinopel, Smyrnu do Odeźy podali. W poźledniśchim měśće woni pśchebywachu, hdyž awśtriśke knježeŕśtwo pśchećiwo Sśerbiji śe žwojimi žadanjemi śakrućі. Ruśke knježeŕśtwo je wo awśtriśko-śerbśkim konflikće śhoniwśchi hnydom w połodniśchej Ruśkej wójśko mobiliśować dało. Żeleśniźy žo jenićźy śa mobiliśaziju wuźichu, a buchn śa druhi wobkhod śawrjene. Čźi tśjo Budyśchenjo budźa teho dla žnadź dléśchi čźaš njedobrowólnje w Odeźy pśchebywać dyrbjećі. Jeno śo mjes tym k europiśkej wójnje njedóńdźe, potom by jim jara poćźeźene było, žo domoj wróćіć.

— (Dźěćźo žo tepiło.) Śśrjedu wjećor je žo pjećźlětna dźowćіćka śamkarja Lehmanna, pśchi běleŕnśkej dróśy 6 bydlazeho, w Śprewi tepiła. Dźěćźo bě pśchi ćěŕaniśchćźu hrajkajo do wody padło a tam, dokelž nichtó njebě pśchitomny, žmjercź namakało. Jedyn śchulśki hólz bě jo na poźled pśchi ćěŕaniśchćźu widźał. Hdyž běchu wodu wotpuśchćіli, ćźěło namakachu.

— (Śśo tepićź śpytała.) Śchtwórtk rano wokoło 9 hodźin je njedaloko Frankenśteinez mkyna jena 19 létna holza do wody śkoćźiła, śo by žo tepiła. Śśo teho dohladawśchi jedyn żeleśniśki śaśtojnik žiwjenja śpróźnu na brjoh wućźeže. Holza tu w Budyśchinje žłuži a je žo pjećźa žiwjenja nabyła.

S Małeho Wjelkowa. Śchtwórtk popoldnju je pśchi žłabym njewjedrje błyśk do pólvroweho magazina na artilleriśkim depoće dyrił. Na wulke śboże błyśkowa pruha njeśapali. Teź žadyn ćźlowjek njeje do śchkody pśchiśchoł. Nětkoŕśi ludźo, kotŕiž pólver wotkładźechu, 4o k śemi ćźišnychu.

S Rachlowa. W naśchej śchuli bě žo najwyśchścha śa tśiklažnu śchulu dowolena lićźba dźěćі jutry pśchikróćźika. Duž je žo śchtwórta klaža pśchiprawiła a žo jedyn pomozny wućеŕ pośtajił. Dokelž žerbśkeje rěćźe mózni wućеŕjo njedožahaju, je žo jedyn jenož němśki rěčźazy wućеŕ póžłał. S pśchiprawjenjom śchtwórteje klažy žo śchulśka gmejna nuśuje, pak nětćźiśchu śchulu ś pśchitwarom powjetśchićź, pak nowu śchulu natwaricź. Śchulśke pśchedśtejićеŕśtwo je žo rośžudźiło, nowu śchulu natwaricź, kotraž pódla śchulśkeje śtwy a wućеŕśkeho wobydlenja hiśchćźe woźebite śtwy śa śchulśku nadobu atd. wopśchimnje.

S Hućźiny. Hdyž tele dny dwanaćźelětna dźowka korćźmarja Alexa w Śubornićźy ś jéśdnym kołom po Hućźinje jédźeśche, dyrbjeśche wona dwěmaj žo śetkazomaj śapśchahomaj, jenemu konjazemu a jenemu krjuwjazemu, ś pućźa jěćź. Pśchi tym wona do bróśdneje kruwy śajédźe a ś kołom tak njeśbožownje padźe, śo žebi prawu ruku dwójźy śłama.

S Noźaćźiz. Tudomne farśke měśtno je žo 1. auguśta ś wotkhadom k. fararja Wićźaśa wupróśdniło. Pśched 22 létami ś Hbjelśka pśchiśchedśchi, je knjes farař Wićźas ś wulkej žwěru Noźaćźańśkej woźadźe žłužił, hać je khorowatośće dla, kotraž jemu hižo dléśchi čźaš porjadne śaśtawanje śaśtojńśtwa njemóžne čźinjeśche, na wotpoćźink śchoł. Pśchi wotkhadźe jeho woźadni ś bibliśkim wobraśom świeźelichu. — S knjeśom fararjom Wićźaśom dźe śaźo jedyn žeŕśki duchowny ś dźěła, kotryž w žwojej woźadźe Śśerbśtwo hajeśche a śchkitaśche. Bóh śaplaćź jemu wścho a daj jemu na wotpoćźinku léta śtrowoty a měra!

S Noweho Měśta pola Hornjeho Wujeśda. Njedźelu popoldnju je žo ś błyśkom na tudomnym knježim dworje elektrowód wobśchkodźił, ś kotrehož je do jeneho twarjenja śajéł, tola na śboże njeśapalił. Teź w twarjenju je žo wśchelaka śchkoda naćźiniła. — Hdyž śańdźenu žobotu wjećor wokoło 10 hodźin murjeŕśki wućźobnik Erich Wagner ś jéśdnym kołom domoj jédźeśche, jeho jedyn njewobhladniwy tśélź ś koła dele tśéli. Ćźéźko śranjeny móžeśche žo wón lědma do žwojeje domiśny dowjeśćі.

S Lejneho. Śańdźenu njedźelu wjećor w 7 hodźinach je žo tu śtatok połbura Khryśtiana Kruže wotpalił. Woheń je pjećźa śe śaparanjom žłanja w kólni naśtał. Wot tam je žo wón na hródźe a domśke rośśchěŕił. Kośchinkej wohnjowej woborje je žo poradźiło, woheń w domśkim śaleći. Śkót a domjazu nadobu žu wukhować mohli.

S Wokranćźiz. Njedawno bě žo jedyn paduch do wobydlenja jeneho tudomneho dźěłaćźerja dobył a jemu 43½ hriwny a jedyn dybśaćźny ćźažnik ś rjećźaśom kradnył. Żandarmeriśkemu wachtmiśchtrej Körberej w Dźěžach je žo poradźiło, paducha 26. julija w Rudeji śažłapićź. Kradnjene pjenjeśy bě paduch w Budyśchinje śe žónśkimi pśchećiźinik. Hdyž żandarm paducha śaja, mějeśche tón jene jéśdne koło, jene brodutruhadło, jene woblećeńje a dynamitowe patrony pśchi žebi. Wśchě tele wěźy bě wón kradnył.

S Wojerez. Tudomneho wojnarja K. žu śajeli, dokelž je pjećźa jenu 11létnu holzu wumozował.

S Běłeje Wody. Żona tudomneho pśchekupza Kühna je žebi w ćźeźkich myślach ś wobwěžnjenjom žiwjenje wśaka. Pśjedy teho bě žebi ś jědom śawdaka. Wobžaromna bě wjele lět khorowata.

S Hóśka pola Kulowa. Pjatk 24. julija ś twarjenjow khěžkarja Mikławścha Meśchganga woheń wuńdźe a žo śkoku na śtatok khěžkarja Mikławścha Koždanza wupśchestrě. Płomjenja tak rućе wokoło žebje hrabachu, śo dyrbjachu jim wśchu nadobu, hośpodaŕśki grat a žamo jenu kruwu pśchewośtajićź. S wohnjom potrjechenaj śtaj jenož niśko pśche wohnjowu śchkodu śawěśćenaj.

Přilopk.

* (Rubježnizy w Kawkaśkej.) Ćźŕjóda rubježnikow nalutowańju w měśće Gorach (w Ruśkej) nadpadźe a 13,000 rublow rubi. Na pomoź śawokani poliziśtojo dweju rubježnikow śatśélichu a jimaj rubjene pjenjeśy wotewśachu. Rubježnizy žu śchtyrjoch poliziśtow śranili.

* (Alimentaziśka śkórźba pśchećiźiwo Leopoldej Wölflingej.) Něhduśchi awśtriśki wulkowójwoda Leopold je žo wśchěch prawoł wśdał, kotrež jako žobuśtaw awśtriśkeje khěžorśkeje žwójby wuźiwaśche. Wón je žebi potom mjeno Wölflink narjekł a žo ś dźiwadłowej hrajerku Adamowićźez woženił. Bórśy pak žo žony nabu, da žo wot njeje dźělićź a žo na to ś nowa woženi. Kaž prěnjej, tak wón teź druhej žonje nochźyśche podpjeru k wudźerženju žiwjenja dać. Kralowśki krajny žud w Mnichowje je nětko Leopolda Wölflinga śažudźił, śo ma žwojej žonje měžaćźnje 1000 krónow do prědka k wudźerženju žiwjenja płaćіćź. Wölfling śe žwójbneho fonda 36,000 krónow létnje dośtawa, duž njeje njeprawo, hdyž wón žwojej žonje 1000 krónow měžaćźnje k jejnemu wudźerženju płaćі.

* (Śkała žo na jedyn prozežijon wotwaliła.) Se St. Etienne w Franzowśkej bě něhdźe 2000 wožobow do hnadowneho měśtna Val Fleuri ćźahnyło. Droha pśches hłuboki pućź dźěśche, nad kotrymž śkała, tak mjenowana kalvariśka hora, pśchewiżowaśche. Na wjeŕśchku hory bě runje duchowny Loucharny w pśchitomnośći jeneho katholśkeho turnowańśkeho towaŕśtwa Božu mśchu ćźitał. Lědma śo bě žo wona doćźitała, žo hobrśka śkała wotwali a do hłubiny žrjedź wobdźělnikow padźe. Něhdźe połśta žo śe śkału trjechi. Dwejo žo śaraśyśchtaj, tśjo žu žo žmjertnje śranili a mréja, druśy žu ćźéźke śranjenja poćźerpili.

* (Rosbuchnjeńśke experimenty inženieura Ulivia w Florenzu.) Italśke wójnśke ministerśtwo je pośpyty ś wunamakanjom inženieura Ulivia w Florenzu ćźinićź dało. Uliviej je žo poradźiło, ś wotpóžłanjom ultra-violetśkich pruhow na dalokośćź 17 kilometrow bjes jeho wjedźenja do Arnowśkeje rěki położene bomby pśches Fieśoleśke hórki rosbuchnyćź. Inženieur Ulivi nětkole apparat twari, kotryž na wjazy dyži 100 kilometrow kóždej kuli a muniziji rosbuchnyćź da.

* (Duchakhory morjaŕ w žyrkwinej wěži.) W Dewje we Wuheŕśkej žo duchakhory Jan Budruk do žyrkwje dobu, na wěžu śaléźy a śapońa śwonićź. Hdyž śe śpanja wubudźeni ludźo pśchiběžachu, Budruk do nich ś revolwra tśélesche. Schtyri woźoby žo žmjertnje śranichu. Nětkoŕśi khrobli mužojo do wěže śaléśechu. Budruk žo ś kuchinśkim nožom wobaraśche, ś kotrymž jeneho poliziśta do delnjeho žiwota kłó. Jenemu druhemu poliziśtej wón wóćźko wukkó. Hdyž Budruk rano w 4 hodźinach widźeśche, śo je wścho wobaranje podarmo, wón ś wěže dele śkoći a ś rośraženym nopom leżo wośta.

* (Wjelk dźěćźo śakuśał.) W jenej pśchepućźowazej menažeriji w Mnichowje-Gladbachu žo jedyn wjelk ś klětki wudobu. Wón tśilětne dźěćźo napadny a jo tak śkuśa, śo bórśy po tym wumrje. Dźěśćźowy nan žwoje rośkuśane dźěćźo wuhladawśchi wowrótni. Po dźiwjej houjenzy wjelka śatśélichu. Myśla žebi, śo je něchtó ś wjećźiwośćźu wjelka ś klětki puśchćźił.

* (Kelko pilśenśkeho piwa žo pije.) Pilśenśka měśchćańska piwaŕnja, kotraž 72 lět wobśteji, je śa minjene 12 měžazow prěni króćź pśches 1 milijon hektolitrow piwa wotbyła.

* (Woblićźenje žnjow w Pruśkej.) Pruśke krajne statiśtiśke śarjadniśtwo je létuśche žně naśymśkeje rožki na 9 186 845 tunow pornjo 9 267 176 tunow lonśchich žnjow wobliźiło.

Khojej kakao schokoladu czaj

po **wschěch płaczišnach** najlěpsche poručża

Khorla Preisser jun.

pschi žitnych wikach.

G. Urban

w Krjebi

wotdźělenje: **jěsdne koła.**

Wulka dźělba

jěsdnych kołow,

prěnjoklaßnych snamjenjow je doschła.

Dürkopp, Phänomen, Worjoł, Allreigft, Burussa, Molto.

Jěsdne koła se ßwobodnym běhom hižo po **60.—** mk.

Dobre mantle po **2.95,** schlawch po **2.00** mk.

Tolste moßasne latańje **2.75** mk.

Lěčźne

saisonske wupschedawanje

wot 1. hacž 14. augusta.

Wurumujemy ßwój zyły lěčźny skład polnohódnych snatych khmanych :: družinow po radikalnje poniženych płaczišnach. ::

Jenotliwe pory, mustrowe pory a wobucże, kotrež je we wukładnym woknje schkodu czerpiło, hacž do polojzy dotalneje płaczišny.

Někotre płaczišnowe pschikłady nascheje tunjoscże:

Rejwanske stupnje . por **1.45**		**kožane czrije** hacž wulk. 22	**1.45**
Žonjaze niske czrije	**3.90**	**Dbr. chevreau** wulk. 27/30	**3.90**
Kožane domjaze stupnje	**1.85**	**Džěczaze** wulk. 31/35	**4.75**

Žonjaze płatowe nadrožne stupnje, běle **3.75,** pißane **2.90.**

Lakowana Derbyska forma		Modne formy, kaž tež krute schkórnje do dźěła.	
Žonjaze schkórnje . .	**4.75**	**Mužaze schkórnje** . .	**6.75**
czorne, brune, mjes nimi		brune a czorne	
schkórnje „Dobry ßwět"	**6 75**	**chevreau, box-boxkalf** .	**8.75**

Snamjo **„Salamander"** po snatych jenotnych płaczišnach.

Shorjelska czrijownja

A. Jacobsohn

Telefon czišło 467. — **w Budyschinje.** — na bohatej haßy 16.

Majß, gris, ržane a pschenične wotruby ržanu a pschenično muku poručam a sa **wschu pizu žito jako saplaczenje** pschijimuju.

Kóždu dźělbu žita sa hotowe pjenjesy kupuju.

G. Horbank

w mlynje w Prawoczizach.

Ad. Rämsch naßl. w Budyschinje

(mějeczel **Max Kirschner**)

pschi butrowych wikach 1 **telefon czišło 4**

poručża ßwoje daloko a schěroko snate

palenzy a likeury.

Roseßłanje w czwizach a bleschach.

Proschu ßebi płaczišnowy sapiß žadacz.

Wisitne khartki

czischczi spěschnje a tunjo **Smolerjez knihiczischczerńja.**

Serbski musej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot ½11—12 hodźin.

Pschińdźemoj tón ras do Budyschina na hermank s wulkim składom

czeßaneho scheviota a czornych ff. ßuknjanych a czeßanopschedženowych tkaninow

k **wobleczenjam** a **paletotam** ßo pschihodźazych.

Sbytki k jenotliwym **mužazym** a **holczazym wobleczenjam kholowam, jupam** a **paletotam** atd.

Žonjaze ßukno a tkaniny k kostumam

jenož najlěpschich družinow w hobrskim wubjerku po **snatych tunich płaczišnach.**

Wubrakowane a wuležane twory nimamoj.

S dopokasmom sa naschu sprawnosćz je, so liczba naju woteběrarjow lěto wot lěta pschiběra

L. Wolff u. Co. s Khoczebusa (w Delnjej Łužizy).

Ssmój jeniczkaj, kotrajž se ßkawneho ßukelniskeho města Khoczebusa do Budyschina pschińdźemoj.

Stejischczo: na hlownym torhoschczu, s napschecza knjesa pscheknyza Pahna.

Pscheměnjenje wobydlenja.

Wschitkim swojim znatym s tutym pschecelnje k wjedženju dawam, so wjazy pschi drjewowych wikach cžišćo 5 njebydlu, ale so je moje wobydlenje wot nětka

w Budyschinje

pschi žitnych wikach cžišćo 7

pola kk. **Baldewega** a **Sachsy.**

Hana swud. Sommerka
maßeurina
kotraž je 18 lět w swojim powołanju.

Konkursowa awkzija.

K konkursowemu srjadowanju schewskeho mischtra a klamarja **J. Domaschki w Žurizach** słuschazy tworowy skład, wobstejazy s wjetscha

s cžrijowych a kožanych tworow, materialnych tworow a rataŕskich wězow a klamoweje nadoby

ma so

sobotu 8. auguśta t. l., dopołdnja wot 9 hodźin

w dotalnych klamach w Žurizach sa hotowe pjenjesy sjawnje na pscheßadźowanje pschedawacź.

Rěcznik **dr. Steinborn**
konkursowy sarjadnik.

Dźiwadło 10 dreßěrowanych baczonow a wopizow

je **hermank** na **drjewowym torhoschczu.**

Sa swójby najlěpscha sabawa. — Radosć dźěći.
Wschudże najwjetschi wuspěch.
Kóždu hodźinu pschedstajenje.

XI. hłowna skhadźowanka serbskeje studowaceje młodosće

w Hodźiju w Eignerec hosćencu.

Sobotu, 8. awgusta popołdnju w 4 hodźinach přihotowace posedźenje a we 8 hodźinach zabawny wječor.

Njedźelu, 9. awgusta popołdnju w 3 hodźinach hłowne posedźenjo, wosebje też za lud, wječor w 7 hodźinach zjawny swjedźeń ze spěwami ze strony „Lipy Serbskeje“ z dźiwadłom a rejemi jenož za wopytarjow dźiwadła.

Póndźelu, 10. awgusta wulět (městno so hišće wozjewi).

Wšěch bližšich a dalšich Serbow a serbskich studowacych wutrobnje přeprošuje

Jan Wałda, cand. theol.
t. č. hłowny starši.

Rataŕska schula w Budyschinje.

Bližschi lěcźny semester so **wutoru 20. oktobra 1914** sapoczńje. Samolwjenje nowych wuczomzow podpisany direktor pschijimuje, kotryž je też rad swólniwy, wscho dalsche wukasacź.

Rataŕski radźiczel prof. **dr. Gräfe.**

Połnje tužny

Limborski twarožk

punt po **50** pj.
porucza
Khorla Preisser jun.
pschi žitnych wikach.

Tunje sofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pschezo na składze
J. O. H. Bär
we Budyschinje na Hoschiz haßy 29.

20,000 mk. a 12,000 mk.

je na 1. dobre hypotheki wupožcźicź pschez **Kutschkowy** prawny bürow

Richard Kutschka
prawny bürow w Budyschinje
pschi nowych hrjebjach cžišćo 5.

Młódscha

wustojna holza

serbski, a němski rěcźaza, so jako pschedawarka a k pomozy w domjazym dźěle bórsy pyta. Poskicźenje chzyke so do wudawarnje Serb. Nowin póßłacź.

Hosposa

so do makeje žiwnosćze pyta. Dalsche je shonicź we wudawarni Serb. Nowin.

15—16 létnu

holzu

do Budyschina do dobreje słužby pytam. **H. Donath,** pschistajeŕ pschi serbskich hrjebjach 34.

4000 mk.
3000 mk.

je na wěstu hypotheku wupožcźicź pschez
Augusta Muku
krawskeho mischtra
na sukelnskej haßy cžišćo 15.

Sslomu

kóždeje dźělby po najwyschschich placźišnach kupujetaj a ju po žadanju wotwjesćź dawataj **Bombach a Paatz** w Kamjenzu w Saksej. Telefon cžišćo 25.

Kuchaŕki, stwinske a słužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne džowki, holzy k swinjom, wotrocźkow, srěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłaczeŕske swójby pyta hnydom pschistajeŕka **Görlichowa** na sukelnskej haßy 1 na rózka khěžorskeje drohicźrijowni w knjesu Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Saisonske wupschedawanje

wot 1. hacź do 14. auguśta

— po wurjadnje **tunich placźišnach.** —

Na wschu regularnu tworu w cžasu wupschedawanja **10%** a na někotre dźělby starscheho wobuća **50%** rabatta dawam.

Cžrijowy dom Augusta Schäfera

— na seminarskej haßy 8. —

(K temu cžišću pschikoha.)

Pschiloha k czišku 31 Serbskich Nowin.

Sobotu 1. auguſta 1914.

Placišny rěsneho ſkotu na Draždžanſkich ſtótnych wikach.

30. julija 1914.

Placišny po zentnarju a hriwnach.

Stótne družiny a woſnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. polnomjaßne, wukormjene, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcže hač do 6 lět	50—51	94—98
awſtriſke	—	—
2. mlode, mjaßne, njewukormjene, — ſtarſche wukormjene	44—48	86—90
3. žrěnjo pizowane mlode, derje pizowane ſtarſche	38—42	80—84
4. ßnadnje pizowane kóždeje ſtarosty	31—37	69—78
Jałojzy a kruwy:		
1. polnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcže	47—50	88—93
2. polnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcže hač do 7 lět	41—45	82—86
3. ſtarſche, wukormjene kěuwy a ßnadnje wuwite mlódſche kruwy a jałojzy	37—49	76—79
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	32—36	72—76
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25—30	63—70
Byli:		
1. polnomjaßne, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcže	49—50	90—93
2. žrěnjo pizowane, mlódſche a derje pizowane ſtarſche	44—47	84—87
3. ßnadnje pizowane	39—43	79—82
Cželata:		
1. najlěpſche ſ mlokom wukormjene abo najlěpſche wot zyza	54—56	94—96
2. žrěnje kormjene abo też dobre wot zyza	46—50	86—90
3. ßnadnje wuwite wot zyza	41—44	79—84
Eſwinje:		
1. polnomjaßne lěpſchich raßow a jich ſtſchiženiow w ſtarobje hač do $1\frac{1}{4}$ léta	47—48	61—62
2. mjaßne	46—47	60—61
3. ßnadnje wuwite, też ranzy a kundroßy	42—45	55—58

Placišna žitow a produktow.

Žitowy dowoz w Budyſchinje:	W Budyſchinje. 25. julija 1914. wot hr.	wot nj.	hač hr.	hač nj.	W Lubiju 30. julija 1914. wot hr.	wot nj.	hač hr.	hač nj.
Pšenica . . . běla	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . žołta	—	—	—	—	9	50	10	20
" nowa	9	—	9	75	—	—	—	—
Rožka . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	50	8	—	7	75	8	25
Ječmjeń . . . 50 kilogr.	—	—	—	—	6	90	7	90
Wows . . .	6	50	8	15	7	70	8	20
" nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch . . .	11	—	20	—	18	—	20	—
Woka . . .	11	—	12	—	9	50	10	50
Jahły . . .	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejbuſchka . .	17	50	19	50	22	—	23	—
Běrny . . .	2	25	3	—	2	20	2	50
Butra . . . 1 kilogr.	2	50	2	80	2	60	2	70
Pšenična muka 50 "	11	—	19	50	15	50	19	50
Rjana muka 50 "	10	50	13	50	11	75	14	—
Ssyno . . . 50 "	2	50	3	—	2	50	3	—
Ssloma . . . 100 "	3	25	3	75	3	—	3	60
Proßata 576 ſchtuk, ſchtuka	9	—	23	—	—	—	—	—
Pšenične wotruby 50 kilogr.	6	25	6	50	5	70	6	20
Rjane wotruby 50 kilogr.	6	25	6	75	6	30	6	70
Pšeničny gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Rjany gris	6	75	7	25	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 20 nj., ſchtuka 8 nj.

W Budyſchinje płaćeſche: tórz pšeneży (běła) po 170 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., žołta — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 14 hr. 20 np. hač 14 hr. 96 np., tórz rožki po 160 puntach 11 hr. 76 np. hač 12 hr. 24 np., nowa: 12 hr. — np. hač 12 hr. 32 np., tórz ječmjenja po 140 puntach: 10 hr. 85 np. hač 12 hr. 04 np.

Wiczne placišny w Kamjenzu.

30. julija 1914.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 8 hr. 20 np. hač 8 hr. 60 np., pšenica wot 9 hr. 50 np. hač 10 hr. — np., ječmjeń wot — hr. — np. hač — hr. — np., wowß wot 8 hr. 50 np. hač 9 hr. — np., jahły wot — hr. — np. hač — hr. — np. hróch — hr. — np., ßyno (ſtare) — hr. — np. (nowe) 2 hr. 80 np., běrny — hr. — np. hač 4 hr. 50 np., ßloma (100 kilogr.) 3 hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 30 np. hač 2 hr. 70 np., jeja (mandl) 1 hr. 20 np.

Wjedro w Londonje 1. auguſta: Khłódne, bóle ßuche.

Cyrkwinske powjeſće.

W Michalſkej zyrkwi ſměje rano w 7 hodźinach farat Räda ßerbſku ſpowjednu wucžbu, $\frac{1}{2}$9 hodźin ßerbſke a w 10 hodźinach němſke předowanje.

Wěrowani:

W katholſkej zyrkwi: Schcžěpan Pčžola, fabrikſki dźěłacžeŕ na Zidowje, ſ Klaru rodź. Kobjeliž tam.

S druhich woßadow: Ernſt Steiner, dźěłacžeŕ na Radwotſkim želeſn. ſaſtaniſchčžu, ſ Marju rodź. Wiederwachez w Ssmochčžizach. — Richard Marx, hoſpod. pomoznik w Njeſdaſchezach, ſ Marju Hajeſchez tam. — Guſtav Nowak, želeſn. wothladowar w Khaßowje, ſ Klaru Gnawkez w Brěſy. — Max Herman Göban, murjeŕ w Budeſtezach, ſ Emmu Guſtlu rodź. Nowotnez, ßłužobnej dźowku we Łupoji. — Ernſt Benjamin Běrka, hoſp. pomoznik we Wujeżku, ſ Marju Guſtlu rodź. Pětſchkez w Khwačžizach.

Křćeni:

W Michalſkej zyrkwi: Willy, Khorle Aug. Fiſchera, ſkałarja we Wurizach, ß. — Max Erich, Emila Schmidta, dźěłacžerja w Ratarjezach, ß. — Ida, Wylema Ducžmana, ſkotarja w Nowych Czichońzach, dź. — Herm. Pawoł, Jana Herm. Albinuża, pohončža na Zidowje, ß. — Hana Ilſa, Emila Helaża, twarſkeho dźěłacžerja na Zidowje, dź. — Hana Elſa, Adolfa Hajny, ſamkarja w Dobruſchi, dź. — Gudolf Herbert, Rudolfa Näthera, maſchinſk. ſamk. na Zidowje, ß. — Hana Rut, Alw. Oſk. Bara, dźěłacžerja w Dodruſchi, dź. — Lena Frida, Ernſta Reinh. Haberkorna, tyſcherja w Małym Wjelkowje, dź.

W katholſkej zyrkwi: Jurij Wylem, Guſtava Ludwiga, fabrikſkeho dźěłacžerja na Zidowje, ß. — Hana Erika, Jurja Raba, radźineho dźěłacžerja w Budyſchinje, dź. — Klara Hildegarda, Guſt. Herm. Kucžki, žiwnoſcžerja we Wownjowje, dź.

S druhich woßadow: Emma, Marcžina Köhlera, twarſkeho dźěłacžerja w Hornjej Borſchcži, dź. — Marta, Bohuwěra Wicžaſa, porzlintoczerja we Wulkej Dubrawje, dź. — Herman Kurt, Khorle Herm. Hórbanka, cžeßle we Wulkej Dubrawje, 8. — Albert Waltar, Khorle Alb. Janaſcha, fabrikſkeho dźěłacžerja w Khwačžizach, ß. — Kurt Bjedrich Pieſchel, njemandź. ß. we Wulk. Dubrawje. — Klara Elſa, Ferd. Schupana, lokomotivneho wjednika w Kamjenej p. Měrkowa, dź. — Marja Marta, Khorle Aug. Wicžaſa, murjerja w Bukezach, dź. — Hana, njem. dź. w Bukezach. — Pawoł Gerhard, Jana Paw. Vogela kublerja w Kumſchizach, ß. — Marta Hildegard, Guſt. Paw. Janaſcha, dźěłacžerja we Sderi, dź. — Marja Lena, Jana Auguſta Liſchki, dźěłacžerja w Komorowje p. Kluſcha, dź.

Zemrjeli:

W Michalſkej woßadže: 25. julija: Willy, Khorle Aug. Fiſchera, ſkałarja we Wurizach, ß; 1 m. 26 d. — Kurt Erich, Guſt. Sebaſtiana, rěsbarja na Zidowje, ß., 2 m. 20 d. — Artur Kurt. Jana Aug, Domaſchki, fabrikſk. dźěłacž. na Zidowje, ß, 9 m. 3 d. — 27.: Ota Erich, Rudolfa Jenka, fabrikſkeho dźěłacžerja na Zidowje, ß., 9 m. 5 d.

W katholſkej woßadže: 30. julija: Marja Marta Olcžykez na Zidowje, 2 m. 8 d.

W druhich woßadach: Gerhard Aug. Bundemana, knjeżeho pohončža w Ssemichowje, ß., 10 d. — Emma Guſtla Biederez na Holzy, 21 l. 9 m. — Max Willy Ducžman w Małej Huſzy, 1 m. 27 d. — Max, Khorle Herm. Měta, fabrikſkeho tyſcherja w Měrkowje, ß. († $\frac{1}{4}$ hodźiny po narodže a nuſnej ſchcž.) — Pawoł Gerhard, Ernſta Helm. Reichela, tſechikryjerja w Kſchiwej Borſchcži, ß., 5 m. 5 d. — Madlena ſwud, Schewzowa rodź. Scholcžiž we Wulkej Dubrawje, 77 l. 6 m. 27 d, — Emma Hilža, Jana Wirta, khěžerja w Lipiczu, dź., 6 m. — Madlena Mikelowa rodź. Domaſchkez w Minakale, 65 l. 5 m. 13 d. — Handrij Cžeßla, wulkoſahrodniſki žiwnoſcžeŕ we Wujeżku, 30 l. 9 m. — Emma Marja, dźowka khěžerja Hołera w Stróži p. Hucžiny, 7 m. — Hana Kryſtla Miczżyna rodź. Holnikez, khěžetka w Bukojnje, 69 l. — Khorla Aug. Ssymank, khěžeŕ w Subornicžzy, 49 l.

Zyrkwinſke powjeſcže ſ Hodźija.

8. njedźelu po ßwj. Trojizy ſměje rano $\frac{1}{2}$7 hodź. duchowny Voigt němſku ſpowjednu wucžbu, $\frac{1}{2}$8 hodźin farat Kſchižan němſke a $\frac{3}{4}$9 hodźin ßerbſke předowanje.

Zyrkwinſke powjeſcže ſ Budeſtez.

8. njedźelu po ßwj. Trojizy ſměje rano w 7 hodźinach farat Domaſchka ßerbſku ſpowjedź, dopołdnja we 8 hodźinach duchowny Bójž ßerbſke a $\frac{1}{2}$10 hodźin němſke předowanje.

Pſched zyrkwinymi durjemi ßo kolletka ſa ſkutk luboſcže we Łužizy sběra.

Sſrjedu wjeczor we 8 hodźinach ſměje khcheſcžijanſke towarſtwo mužſkeje młodoſcže ſhromadźiſnu.

Schtwórtk popołdnju $\frac{1}{2}$4 hodźin ſhromadźiſna khcheſcžijanſkeho towarſtwa žónſkeje młodoſcže.

Wulke ſaiſonſke wupſchedawanje

wot 1. hacž 14. auguſta.

So bychu ßo ſbytne wobſtatki wſchěch lěčnych tworow wotbyłe, ßym płaczišny khětro jara, ſ dźěła hacž do połojzy ponižił. Woßebje poručam:

ſportiſke koſchle	**jenotliwe bluſy**	
Schillerſke khornarje	**módre ſatinowe kholowy**	**ſportiſke paßy**
płoczliwe wobleczenja	**turnowanſke kholowy**	**ſportiſke pſchedkoſchliczki**
płoczliwu draſtu	**maccowſke ſchaty**	**ſchtrympy**
wuſchiwane wobleczenja	**koſchle ſe ſaßadzenjom**	**ſoki**

Sa cžaß wupſchedawanja ßu płaczišny tež wjele druhich wězow ponižene.

Walter Noebel

na bohatej haßy 14.

Włoßy barbjazy cžeßak

Sakońšzy ſchkitany. Njedoſcžěhnjeny w trjebanju.
Barbi ſchědźiwe abo cžerwjene włoßy žołte abo cžorne.
Sa njeſchkódnoſcž ßo rukuje. Sſo lěta dołho trjebacž hodźi.
Scht. 3 hriwny na póſtſke dobracže.

R. Drechsel w Draždźanach Nr. 6
Kurfürſtenſtraße.

Th. A. Wällnitz naſlědnik

mějeczel: J. Hanekamp
Telefon 405. w Budyſchinje na ßukeluſkej haßy 9.

Meblowy etabliſſement
ſa
nadobu w bydlan kich a ſpanſkich ſtwach,
kaž tež
kuchinſke a male meble
Doſpołne wuhotowanje ſa njewjeſty

Najwjetſchi wubjerk w Budyſchinje,
Ssamna tapezěrarnja.

Hódne dźěło. Najtuńſche wobliczenje.
Pſchichódne płaczenſke wumènjenja.

Wolijowe barby

wſchěch ſnatych nuanßow, hnydom k barbjenju hotowe,
derje a twjerdże ſkhnyjaze,

molerſke a murjerſke barby,
terpentinowy wolij (němſki a franzowſki),
lanowolijowy firniß, jara derje a twjerdże ſkhnyjaty,
jantarjowe laki, kopallaki, damarlaki,
żeleſowe laki, Kölnſki klij kaž tež **murjerſki kalk,**
drobnu krydu, gyps, portlandſki zement,
najlěpſchi karbolineum, barbicže wſchěch družin,
ſchablony ſa **molerjow** a **murjerjow**
porucža a ma pſchezo na ſkładže po najtuniſchich płaczišnach

Emil Měrſch, drogowe klamy
24 na kamjeńtnej haßy 24.

Franz Marſchner

cžaßnikar w Budyſchinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſkład **cžaßnikow** a **cžaßnikowych rjeczazow**
k dobroczživemu wobkedźbowanju porucža

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczišny.

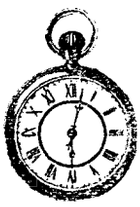

Smolerjec knihićišćernja

w Budyſchinje w ßerbſkim domje

knihi, ſliczbowanja, viſitne a pſcheproſcheńſke khartki, ſaſtojnſke formulary, wuſtawki, blidne ſpěwy atd.

we wſchěch rěczach derje a tunjo cžiſchczi.

Dalokorěczak cžißło 687.

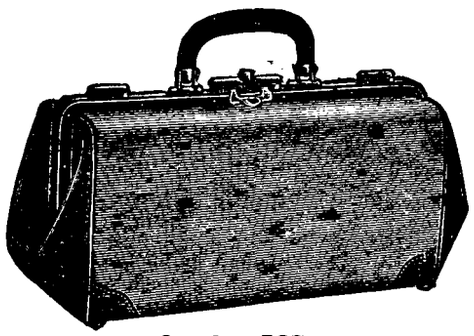

Telefon 587.

Kožane twory kupuja ßo najlěpje w ſpezialnej pſchedawarni kožanych tworow

Stajnje wulki wubjerk, krucze ſprawne poßłużenje a tunje płaczišny ſa

koffry, puczowanſke toſche, neßeßäry, żónjaze toſche a paßy ſchulſke toſche ſa hólzow a holzy, ſchulerſke mapy, pißanſke, aktowe a hudźbne mapy, liſtownje a zigarowe toſche, portemoneje, ßlě, nakhribjetne měchi a gamaſche atd. namakacze

w ſpezialnej pſchedawarni

ſa Offenbachſke kožane twory

T. Alberta, mějeczela **Khorle Bahle,** ßedlarſkeho miſchtra

w Budyſchinje, pſchi lawſkich hrjebjach 10.

Nowe wotewrjenje!!

Subjaze praxis **K. Pehſa** w Budyſchinje, na **bohatej haßy 10,** ſ nutskhodom na krótkej haßy.

Zuſe ſuby wſchěch ſyſtemow

Plomby kożdeje druźiny.

Suby ßo wuſtojnje wuźahaju.

Lahodny wobkhad. — Pomërne płaczišny.

Hižo 10 lět ßamoſtatny.

Blyſkowe jěſdne koła

ſnateje hódnoſcze

doſpołnje a ſ torpedowym ßłobodnym běhom hižo po 68 mk.

Pneumatiki, latarnje a wſchón pſchißłuſchk

najlěpſcheje druźiny po najtuniſchich płaczišnach.

Wuporjedźenje wſchěch ſyſtemow

jěſdnych a motorſkich kołow.

Saniklowanje a emaillowanje najruczišcho.

Blyſkowe pjerate ßyczowe matrazy,

kotrež ßo po měrje ſa kóżde łożo dźěłaju.

Kupne wuczinjenja, hypothekſke liſczíny, teſtamenty

wudźěłuje

prawny bürow Kobana pſchi zitnych wikach 4.

— Rěczu ßerbſki. —

Thomaßez bratraj

w Budyſchinje

na kamjeńtnej haßy 16. — Telefon 363.

„Skhoriwſchi na ſaßaku

wumpjeru,

mam po nałożenju 1 kuſka **Zuckerowego patent. lěkarſkeho mydła** zyle cziſte wobliczo. Waſche mydło czaß żiwjenja trjebam. O. K."

Kuſk 50 pj. (15%) a 1.50 ꝛm (35% najßylniſcha forma). K temu **Zuckooh kreme** (niz tucznjaza a mila) 75 pj. a 2 mk. w **Budyſchinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog., **Oty Engerta, bratrow Měrſchez** naßlěd., **Strauch a Koldy.**

Spěwarſke,

ßerbſke a němſke,

jednorje hižo po 2 a 3 hr. a woßebnje do czelazeje kože ſwjaſane hižo po 6 hacz do 10 hr. ßu na pſchedań

we wudawarni Serb. Nowin.

Sserbſke a němſke

ſchulſke biblije

teho runja

wěrowanſke biblije

ſ wulkim a drobnym pißmom ßu dostacź

we wudawarni

Serbskich Nowin.

Horjanske praßowane wuhlo

najlěpſche narunanje ſa **drjewo** a druhe **wuhlo,** derje wußuſchene 1000 kruchow po **7.**— mk., porucza

Horjanska wuhlowa praßowarnja

na Horje pola Njeßwaczidla.

Dobru

pſcheńczNu muku

porucza

Khorla Kharowe

pſchi žitnych wikach.

K hermankej

poruczam

najlěpſche

ßuſchene wuhory

ff. **Kielſke tuczne flundry**

ßuſch. **ſchelſku rybu**

ßuſch. **mórſku haſchu**

najlěpſche jendź.

tuczne peklingi

najlěpſche

wolijowe ſardiny

po kóždej płaczišnje

kaž tež wſchě družiny

rybjazych konſerwow

we wulkich a małych tyſach.

Weberez rybownja

na **theaterſkej haßy**

Telefon 873.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni cžaßnik** kupicź, abo kotryž chže ßebi jón **porjedźicź** dacź njech dże k cžaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwo nk. lawſke haßy 5.

Jencź pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczišnami wupołożene, wobhladacź.**

Spytajcże

moje woßebite ſnamki

Diosa 4 ₰

Moltke 5 ₰

Borneo 6 ₰

Sloty deſchej 8 ₰

Radni knjeża 10 ₰

Wone budże ßo Wam ſpodobacź.

Na khěžorſkej drósy 11

ßerbſke poßłuženje.

Albert Lehmann

Zigarowa

woßebita pſchedawarnja.

Hłowna pſchedawarnja

na połnóžnej drósy 2.

filiala na khěžorſkej drósy 11,

„ pſchi bohatych wrotach.

Jésdny plan železnizow,

płaczazy wot 1. meje 1914 hacź do 30. ſeptembra 1914.

Njedźelu a ßwjate dny tež 4. woſowa klaßa jésdźi.

Ze Ghorjelza do Drježdżan.

Woſowa klaßa	1-3.	1-4.	1-4.	2-4.	1-3.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-3.	2. 3.
Ze Ghorjelza	2,00	—	4,17	—	—	7,46	8,58	11,21	2,12	2,20	4,24	7,00	8,53	9,07	11,52
Khójnika	—	—	4,40	—	—	8,10	—	—	—	2,44	4,48	7,24	—	9,31	12,21
Lubija	2,25	—	4,59	—	6,32*	8,30	9,23	11,48	2,36	3,06	5,07	7,45	9,15	9,51	12,48
Pomorz	—	—	5,14	—	6,49*	8,46	—	12,04	—	3,22	5,22	8,01	—	10,06	1,14
Kubſchiz	—	—	5,22	—	6,58*	8,54	—	12,11	—	3,30	5,29	8,08	—	10,14	—
Budyſchina	2,46	3,54	5,36	6,46	7,07*	9,08	9,44	12,24	2,56	3,43	5,42	8,22	9,35	10,26	1,36
Zigenja	—	4,05	5,48	6,57	—	9,20	—	12,36	—	3,55	5,54	8,35	—	10,38	—
Biſtopiz	—	4,24	6,09	7,15	—	9,40	—	12,57	—	4,15	6,13	8,56	—	11,01	—
Arnsdorfa	—	4,47	6,29	7,42	—	10,00	—	1,20	—	4,39	6,35	9,21	—	11,24	—
Radeberga	—	4,54	6,36	7,50	—	10,08	—	1,28	—	4,47	6,43	9,28	—	11,32	—
Do Drježdżan	3,37	5,16	6,54	8,13	—	10,25	10,35	1,47	3,51	5,05	7,01	9,45	10,22	11,56	—

* Jędźi jenož tóžby pošłedni džełanſki dźeń. ⊜ Ludija rano 7,31, Budyſchin 8,09, je w Biſtopizy 8,42.

⊜ Drježdżan do Ghorjelza.

Woſowa klaßa	1-4.	1-3.	1-3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-3.	1-4.	2. 3.
⊜ Drježdżan	12,31	1,45	—	6,14	7,11	8,53	9,09	10,30	12,35	3,14	5,19	5,32	7,43	8,10	9,45
Radeberga	1,02	—	—	—	7,43	—	9,41	—	—	—	—	6,04	—	8,37	—
Arnsdorfa	1,10	—	—	6,47	7,54	—	9,50	—	1,08	3,46	—	6,13	—	8,45	10,18
Biſtopiz	1,37	—	—	7,14	8,21	9,30	10,17	—	1,34	4,10	—	6,40	—	9,11	10,45
Zigenja	1,52	—	—	7,30	8,37	—	10,33	—	1,50	4,25	—	6,55	—	9,27	11,01
Budyſchina	2,01	2,36	4,25	7,46	8,46	9,47	10,46	11,26	2,04	4,39	6,10	7,08	8,31	9,40	11,15
Kubſchiz	—	—	4,41	7,56	—	—	10,56	—	2,14	4,49	—	7,18	—	9,50	11,25
Pomorz	—	—	4,53	8,04	—	—	11,04	—	2,22	4,57	—	7,26	—	9,58	11,34
Ludija	—	2,56	5,42	8,25	—	10,09	11,24	11,50	2,41	5,15	6,31	7,45	—	10,18	11,53
Khójnika	—	—	6,08	8,41	—	—	11,39	—	2,57	5,30	—	8,00	—	10,34	12,09
Do Ghorjelza	—	3,17	6,36	9,03	—	10,31	12,00	12,14	3,19	5,50	6,52	8,21	9,07	10,56	12,30

⊜ Drježdżan jedźi špěšnił wječor 7,43, ſ Budyſchina 8,31, je w Ghorjelzu 9,07.

⊜ Kamjenza do Arnsdorfa. Tu jenoj 2., 3. a 4. woſowa klaßa jésdźi. **⊜ Arnsdorfa do Kamjenza.**

| | | |

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 32. **Sobotu 8. augusta 1914.** **Lětnik 73.**

Wójna do tśjoch stronow.

Tśi cężke njewjedra, ſ ranja, wječora a połnoca, ſu na Němsku pśichiczahnyłe. Wone hroža, ju sapuśćiś a śniczyś. Pśichi ruskich a fronzowskich mjesach ſo njepśećeźelske wójske hromadźeja a ſ połnoca je mózne jendźelske wójnske łódźstwo morjo salehnyło. Tak je Němska ſ tśjoch śiron ſ njepśećeźelemi wobstupjena. Khrobłość němskich wójskow budźe tónle brónjowy paš rosrasyś dyrbjeś. Swoje poślednje mozy budźe Němska na ſwoju dalšu existenzu ważyś dyrbjeś. Hižo dołha wójna by ju sahubiła. Wšchón pśichiwos žita, muki, tuka, wolija, wschelakich płodow, khofeja, tobaka, wołmy, bawłmy, kože atd. je saſtał. Jendźelske wójnske łódźe žanu pśechupśku łódź ſ połnoca wjazy k němskemu brjohej njepśechapuśćeźa. Teź pśches Awstrisku budźe pśichiwos jara poćeźeny, dokelž budźe franzowske wójnske łódźstwo na ſrjedźoseńskim morju sa awstriskimi pśechupśkimi łódźemi kojiś. Dla pśechestacźa pśichiwosa budźa wschelake industrije dźěło saſtajiś dyrbjeś, kaž pśchadownje, tkajerńje, ſukelnje atd., tak bórsy hač ſo material, kotryž pśechedźěłaju, pśechetrjeba. Wjele fabrikow je hižo sańdźeny tydźeń dźěło saſtajiło. Wobſtedźerjo fabrikow njemóža ſwoje na bankach stejoze pjenjesy dostaś; duž nimaju pjenjesy k wupłaćenju mšdy a dyrbja hižo teho dla ſwojich ludźi ſ dźěła puschćiś. Tyšazy existenzow ſo ſ wójnu śniczi, milijardy hriwnow ſo shubja, njewuprajne njesboże a hubjenstwo ſo na lud pśchinješe. Někotryžkuliž, kotryž je Boha saprěwał, wěrjazych kśeśćijanow wušměchował a ſo cłowśkej mudrosći a mozy dowěrjał, nětko saſo pucź k Bohu namaka.

Kak dołho budźe wójna tracź? Nadźějmy ſo, so jej Bóh hižo ſa někotry měšazy kónz cźini, tola wona móže teź lěto a dlěje tracź. Pólny marschall Moltka, kotryž je tule wójnu do prědka widźał, je wo njej prajił, so jejny kónz njeje dowidźeś. Najwjetśe mozy Europy, wobronjene kaž nihdy prjedy, budźa pśećiwo ſebi wojowaś. Žana ſ nich njemóže ſo w jenej abo dwěmaj wójnomaj tak porasyś, so śmeje ſo ſa pśechewinjenu, so dyrbjała ſ krutymi wuměnjenjemi měr cźinić, so nochzyła saſo postanyś, byrnjež hakle ſa lěto, so by ſ nowa wojowaś sapoćała. To móže ſydomlětna, to móže tśizećilětna wójna nastaś — a běda tomu, kotryž Europu sapali, kotryž prěni wožat do polvroweho ſuda cźišnje.

Khěžorowe napominanje ſa wójsko a łódźstwo.

Khěžor je śćěhowaze napominanje ſa němśke wójsko a łódźstwo wudał:

„Po 43 lětnym měrnym cźaſu němśke bronite mužstwo k brónjam wołam. Nasche najſwjećišće kubła, wótcźina, ſamſny ſtatok, maja ſo pśećiwo ślóſtniſkemu nadpadej schkitaś. Njepśećeźejo koło wokoło, na tym ſo położenje spósnawa. Cźežke běźenje, wulke wopory na naš cźakaju. Mam dowěrjenje, so je hišće stary wójnſki duch w němśkim ludu, tamny mózny wójnſki duch, kotryž ſo do njepśećeźela da, hdźež jeho namaka, duch, kotryž je pśchezo naschich njepśećeźelow ſatraschił. Dowěrjam ſo Wam, Wy němšzy wojazy. W kóždym ſ Waš je horza, ſ niczim ſo njepśechewinliwa wola, dobyś. Kóždy ſ Waš wě, jeli trjeba jako rjek wumrjeś. Wopomńće naschn wulku ſkawnu sańdźenoscź. Wopomńće, so śće Němzy. Bóh nam pomhaj.

W Barlinſkim hrodźe, 6. augusta 1914.

Wilhelm.

Khěžorſtwowy ſejm a wójna.

Dla wudyrjenja wójny je ſo wutoru němſki khěžorſtwowy ſejm ſwołał. Khěžor je jón w běłej ſali pśchipołdnju w 1 hodź. ſ trónſkej rěcźu wotewrił. W njej wón pśchicźiny nětcźiſcheje wójny roskoži. Nětcźiſche wobſtejnoſće njejſu ſ nakhwilnych konfliktow intereſow abo diplomatiſkich ſeſtajenjow naſtałe, ale ſu wunoſchł njepopſchećża pśećiwo mozy a pśchiſporjenju němſkeho khěžorſtwa. Naš njehoni požadliwoſć ſa dobyćom; naš njekhabłaza wola napjelnja, měſtno ſakhowaś, na kotreź je naš Bóh ſtajił, ſa naš a wſchě pśichodne narody.

Popołdnju ſo ſapóſłanzy w khěžorſtwowej ſejmowni ſhromadźichu. Po ſ nowawuſwolenju prjedawſcheho pśchedſydstwa a cźitanju podatych pśchedłohow khěžorſtwowy kanzler ſ Bethmann Hollweg ſłowo k rosjaſnjenju położenja wſa:

„Mózny woſud ſo nad Europu rospuſchći. So bychmy naſchemu němſkemu khěžorſtwu nahladnoſć ſakhowali, ſmy 44 lět w měrje žiwi byli a ſmy europiſki měr ſchkitali. W měrnym dźěle ſmy womózniłi a woſłabnili. S wutrajnej ſćerpliwoſću ſmy ſnjeſli, kak ſ wudawanjom, ſo Němska ſa wójnu žada, ſo w ranju a wječorje njepśechećelſtwo hajeſche a ſo brónje pśećiwo nam kowachu. Wětſik, kotryž je ſo tam woſłył, jako wichor ſkhadźa. Chzychmy w měrnym dźěle dale žiwi byś a kaž wuprajeny ſłub dźěſche wot khěžora hač k najmłódſchemu wojakej: Jenož k ſakitanju praweje wěży dyrbi nasch mjecź ſ nóžnjow wulećiś. Dźeń, na kotrymž dyrbimy jón wuholiś, je pśećiwo naſchej woli pśchiſchoł, pśećiwo naſchemu ſprawnemu prózowanju. Ruſka je palazu ſmólnizu k domej cźišnyła.

Stejimy we nuſowanej wójnje ſ Ruſkej a Franzowſkej. Moji knježa! Rjad piſmow, ſeſtajeny w nawalu ſo honjazych podawkow, je ſo Wam pśchepodał. Njech Wam ſ nich wuſběhuju, ſchtož naſche dźerženje woſnamjenja. Wot prěnjeho wokomika awſtriſkeho konflikta na to ſkutkowachu, ſo by ſo wón na Awſtrisko-Wuheŕsku a Sſerbiju wobmjeſował. Wſchě knježeŕſtwa, woſebje teź Jendźelſka, tole ſtejiſchcźo ſaſtupuja. Jenož Ruſka praji, ſo dyrbi pśchi wurunanju konflikta ſobu rěcźeś. S tym ſtrach europiſkich ſchmatanzow ſwoju hrožazu hłowu śběha. Tak bórsy hač prěnje wěſte powjeſće wo wojeŕſkim brónjenju w Ruſkej k nam dońdźechu, ſmy w Peterburgu pśechećelnje, tola dorasnje woſjewili, ſo bychu wójnſke naprawy a wojeŕſke pśchihoty pśećiwo nam ſamym ſłożene, naš k napśechećnym naprawam nuſowaše. Mobiliſazija pak je bliſko wójnje. Ruſowſka nam na pśechećelne waſchnje wobkrucźa, ſo žanych wojeŕſkich pśchicźinow pśechećiwo nam njeźini. Mjes tym pyta Jendźelſka měr mjes Awſtriſko-Wuheŕſkej a Ruſkej ſaradźiś, pśchi cźimž ju pśechećelnje podpjeramy. 28. julija khěžor zara telegrafiſzy proſcheſche, ſo dyrbjał pomyſlić, ſo ma Awſtriſka prawo a winowatoſć, ſo pśched wulkoſerbſkim hibanjom wobaraś, kotreź hroſy jeho existenzu podrycź. Khěžor zara na ſolidariſke monarchiſke intereſy ſ napśechećа Sſerajewſkeho nieſkutka pokaſa. Wón jeho proſcheſche, ſo by jeho parſchonſzy podpjeral, ſo by ſo napśechećiwnoſć mjes Winom a Peterburgom wurunała. Něhdźe w tej ſamej hodźinje pśched dostaćom tuteho telegrama zar ſam khěžora wo jeho pomoz proſył. Wón dyrbjał we Winje k poměrnoſći radźiś. Khěžor poſrědniſtwo pśchewoſmje. Tola lědma je wón ſkutkowaś ſapoćał, Ruſka wſchě ſwoje wojeŕſke mozy pśećiwo Awſtriſko-Wuheŕſkej mobiliſowaſche. Awſtriſko-Wuheŕſka pak mějeſche jenož ſwoje armeekorpſy, kotreź běchu w runej měrje pśećiwo Sſerbiji ſłożene, mobiliſowane, a w połnocy jenož dwaj armeekorpſaj, a to daloko ruſkich mjeſow. Khěžor hnydom zara na to pokaſa, ſo tale mobiliſazija jeho wojeŕſkich mozow pśećiwo Awſtriſko-Wuheŕſkej poſtrědniſtwo, kotreź je po zarowej próſtwje pśchewſał, poćeźowaſche a jeli ſo niz njemóžne cźinjeſche. Njedźiwajcy teho wón ſwoje poſrědniſtwo we Winje dale wjedźeſche, a to w formje, kotraž nanajdale teho dźěſche, ſchtož ſo ſ naſchimi

swjaſkowymi pomĕrami ſnjeße. Mjes tym Ruſka ßwoje wuprajenje ßamowólnje wospjetowa, ſo pſchecźiwo nam žanych wojerſkich pſchihotow njecźini. 31. dźeń julija pſchińdźe. We Winje dyrbi ßo rosßudźicź, tola prjedy hacź ßo we Winje poßlednje rosßudźenje ſtanje, powjeſcź pſchińdźe, ſo je Ruſka ßwoju zyłu wojerſku móz, potajkim też pſchecźiwo nam, mobiliſowała. Ruſke knjeźerſtwo, kotreź ſ naſchich wospjetnych pſchedſtajenjow wjedźeſche, ſchtoż mobiliſazija pſchi naſchich mjeſach wosnamjenja, nam tule mobiliſaziju njewoſjewi, nam też žaneho rosjaßnjenja njedo. Hakle popołdnju 31. julija jedyn zarowy telegram dońdźe, w kotrymż ſa to rukuje, ſo ßo jeho wójſko ſ wuždabzym dźerženjom pſchecźiwo nam njepoſtaji. Tola mobiliſazija pſchi ruſtich mjeſach pſchecźiwo nam ßo hižo w nozy wot 30. k 31. julijej cźinjeſche. Mjes tym ſo ßo po ruſkej próſtwje we Winje wo ſdźerženje měra prózowachmy, ßo ruſka wojerſka móz na naſchej dołhej ſkoro zyle wotewrjenej mjeſy ſběhaſche, a Franzowſka drje hiſchcźe njemobiliſowaſche, tola kaž ßo pſchiſna, wojerſke pſchihoty cźinjeſche, a my, my njebĕchmy měrej k woli žaneho reſerviſta ſwołkali. Dyrbjachmy nětko dale w ſcźerpnoſcźi cźakacź, hacź ßnadź mozy, mjes kotrymajź ßmy ſtkócźeni, cźaß k bicźu wuſwoliſchtej? Temule ſtrachej Němſku pſchewoſtajicź, budźiſche ſ hrĕchom było. Teho dla hiſchcźe 31. julija wot Ruſkeje demobiliſaziju jako jenicźku naprawu žadachmy, kotraž mózeſche europiſki měr ſakhowacź. Němſkemu pózłanzej w Peterburgu ßo dale pſchikaſa, ruſkemu knjeźerſtwu woſjewicź, ſo ſmějemy, jeli ſo by ßo naſche žadanje wotpokaſało, ſa to, ſo je wójnſki ſtaw ſaſtupił. Němſki pózłanz je tónle pſchikas wuwjedł. Schto je Ruſka na naſche žadanje ſa demobiliſaziju wotmołwiło, hiſchcźe dźenßa njewĕmy. Telegrafiſke powĕſcźe wo tym njejßu k nam doſchłe, hacź runje je telegraf hiſchcźe njewożniſche powjeſcźe ſdźĕlił. Tak bě khĕžor, hdyž bě ßo poſtajeny cźaß dawno minył, 1. auguſta popołdnju nuſowany, naſchu wojerſku móz mobiliſowacź. S dobom dyrbjachmy ßo ſwĕſcźicź wo tym, kak by ßo Franzowſka ſtajiła. Na naſche wĕſte praſchenje, hacź by ßo w padźe němſko-ruſkeje wójny neutralna dźerżała, je nam Franzowſka wotmołwiła, ſo budźe cźinicź, ſchtoż jej jeho intereßy pſchikaża. To bĕſche wobeńdźenje, jeli ſo niz nĕprajenje na naſche praſchenje. Njedźiwajźy teho khĕžor praji, ſo dyrbi ßo franzowſka mjeſa bjes wumĕnjenja reſpektowacź. Franzowſka, kotraž w tej ßamej hodźinje, kaž my, mobiliſowaſche, ßlubi, ſo chze 10 kilometrow ſchĕroku zonu pſchi mjeſy reſpektowacź. A ſchto je ßo woprawdźe ſtało? Bomby mjetazy lĕtarjo, kavalleriſke patrouille ßu ßo pſches němſku mjeſu dobyli. S tym je ßo Franzowſka, hacź runje hiſchcźe wójnſki ſtaw njebĕ pſchipowjedźeny, do naſcheho kraja dała. Schtoż tamne wuwſacźe naſtupo, ßym wot generalneho ſtaba ſcźĕhowaze ſamołwjenje doſtał: S franzowſtich wobcźeżenjow, ſo ßmy mjeſy ſranili, ma ßo jenoż jenicźke pſchiſnacź: Pſchecźiwo wuraſnemu wukaſej je jena wot jeneho offizĕra wjedźena patrouilla 14. armeekorpſa 2. auguſta mjeſu pſchekrocźiła. Ju ßu po ſdacźu potſĕleli. Jenoż jedyn muž je ßo wrócźił. Ale dołho, prjedy hacź je ßo tole ſranjenje mjeſy ſtało, ßu franzowſzy lĕtarjo hacź do pokodniſcheje Němſkeje bomby mjetali, a pſchi wudrjenſkim pſchekhodźe ßu franzowſzy wojazy naſchich namjeſnych wojakow nadpadli. Naſchi wojazy ßu hacź dotal jenicźzy mjeſy ſakitali. Tak daloko powjeſcź generalneho ſtaba.

Ssmy w nuſnym wobaranju, a nuſa žaneho ſakonja njeſnaje. Naſchi wojazy ßu Luxemburg wobßadźili, ßnadź ßu też hižo na belgiſki kroj ſtupicź dyrbjeli. Wjedźachmy pak, ſo bĕ Franzowſka hotowa, ßo do Belgiſkeje walicź. Franzowſka móżeſche cźakacź, my pak niz, a franzowſki nawal do naſcheho boka budźiſche mohł wożudny bycź. Tak bĕchmy nuſowani, ßo wo luxemburgſke a belgiſke proteſty njeſtaracź. Njeprawo, ſchtoż ſ tym cźinimy, ſaßo wurunacź ſpytamy, tak bórſy hacź ßo naſch wojerſki ſamĕr doßahnje. Hdyž nĕchtó, kaž my, wo najwyſchſche wojuje, dyrbi ßebi jenoż na to myßlicź, kak ßo pſchebije.

Schtoż naſche ſtejiſchcźo ſ Jendźelſkej naſtupa, ßu wuprajenja ſir Edwarda Greya w jendźelſkim parlamencźe ſtejiſchcźo rosjaßnike, na kotrymż jendźelſke knjeźerſtwo ſteji. Ssmy jendźelſkemu knjeźerſtwu prajili, ſo naſche wójnſke łódźſtwo polnózny brjoh Franzowſkeje njenadpadnje, tak dołho hacź Jendźelſka neutralna woſtanje, a ſo ßo krajneje njeſranliwoſcźe Belgiſkeje njedótknjemy. Tole ßlubjenje pſched zyłym ßwĕtom wospjetuju a mózu pſchiſtajicź, ſo, tak dołho hacź Jendźelſka neutralna woſtanje, też my njebudźemy žanych njepſchecźelſtich operazijow pſchecźiwo franzowſkemu wikowanſkemu łódźſtwu cźinicź."

W ßwojim druhim poßedźenju je khĕžorſtwowy ßejm jenohłóßnje 5 milijardow hriwnow ſa wójnu pſchiſwolił, kotreź maja ßo ſ požcźonku wobſtaracź. Dale maja ßo 300 milijonow hriwnow ſ khĕžorſtwowych ſłotych a ßlĕbrowych wobſtatkow wſacź. Khĕžorſtwowy ßejm ßo pódla teho proßy, ſo by ßo 120 milijonow hriwnow ſ khĕžorſtwoweho wójnſkeho pokłada wotewſało.

Jendźelſka je Němſkej wójnu pſchipowjedźiła.

W jendźelſkim ßejmje je miniſter Grey pſchipowjedźił, ſo dyrbjała ßo Jendźelſka we wójnje k Franzowſam pſchiſamknycź, tak bórſy hacź bychu němſke wójnſke łódźe nadpad na połnózny franzowſki brjóh cźiniłe abo hdy by němſke wójſko mjeſy neutralneje Belgiſkeje pſchekrocźiło. Kaž je němſki khĕžorſtwowy kanzler hižo w khĕžorſtwowym ßejmje rjekł, je němſke wójſko pſches Belgiſku k franzowſkim mjeſam pſchecźahnyło. Němſka je ßo tak franzowſkeho nawała ſ belgiſkeje ſtrony ſminycź chzyła. To je ſ pſchicźinu było, ſo je jendźelſki pózłanz wutoru popołdnju do němſkeho ſwonkowneho hamta pſchiſchoł, ſo by wójnu Jendźelſkeje pſchecźiwo Němſkej pſchipowjedźił a ßebi ßwoje paßy žadał. Němſka je, hdyž njeje na neutralnoſcź Belgiſkeje dźĕwała, to wocźakała. Teho dla bĕchu ßo hižo njedźelu do morja pſched němſkim brjohom miny kładke, ſo ßo njemohłe jendźelſke wójnſke łódźe k němſkemu brjóhej pſchibliżicź. Wot wutory je wſchón wobkhad mjes Němſkej a Jendźelſkej ſaſtajeny; też póſtſki wobkhad po pucźu pſches druhe kraje ßo wjazy njeſtawa.

Herjekanje pſched jendźelſkim pózłanzſtwom.

K wulkemu zychonej je wutoru wjecźor po rĕcźi miniſtra Greya w jendźelſkim parlamencźe pſched twarjenjom jendźelſkeho pózłanzſtwa w Barlinje doſchło. Hdyž bĕchu wo Greyowej rĕcźi ſhonili bĕ ßo pſched jendźelſkim pózłanzſtwom njeliczomna cźrjóda ludźi ſbĕżała, kotraž hrożate ſnamjenja dawaſche. Hdyž ßo rosnieße, ſo je Jendźelſka Němſkej wójnu pſchipowjedźiła, roshorjena cźrjóda do tyßazow roſcźeſche. Poliziſtojo njemózachu móznemu pſchiwalej napſcheczo ſtejecź. Najprjedy lud jenoż herjekaſche a ſchkrĕcźeſche. Hdyž pak ſ pózłanzſtwa blachowe zigarowe tyſki a pĕſk na delka ſtejazy lud mjetachu, cźrjóda ſ njemdroſcźu ſareji a pſched pózłanzſtwom ſakha dźeſche. Nĕkotſi mužojo ßwoje wukhodźowanſke kije roſklamachu a je do woknow pózłanzſtwa ſmjetachu. To ßo powſchitkownje jako ſnamjo k nadbĕhej ſrosumi. Rosſłobjeny lud dróhowy plejſtr horje ſtorha a kamjenje do twarjenjowych woknow mjetaſche. Njepſchestawajźy dołhi cźaß rosbite woknowe ſchkleńźy brincźachu, hacź jĕſdni poliziſtojo roshorjene cźrjódy wot doma honjachu a też Wylemſku dróhu wucźiſcźichu.

Wójna mjes Ruſkej a Němſkej

je ßo ßobotu w nozy ſapocźała. Ruſke wotdźĕlenje ſ kanonami je pola Schwidderna ſ ranja Biale pruſku mjeſu pſchekrocźiło, a dwĕ ſchwadronje koſakow ſtej na ſtronu k Johannisburgej jĕchałej. Ruſke wójſko je pjecźa też na wjele druhich mĕſtnach pſches pruſke mjeſy pſchecźahnyło.

Pola Schwidderna, ſ ranja Johannisburga, a pola Grodkena mjes Lautenburgom a Soldawom ßu ruſzy jĕſdni 5. auguſta pruſku mjeſu pſchekrocźicź ſpytali. Woni pak ßu ßo wotraſyli a ßu ßo na ruſku ſtronu wrócźili. Pola Soldawa je ßo brigada ruſkich jĕſdnych wotraſyła, kotraž je pſchi tym wjele ludźi ſhubiła.

Ruſki nadbĕh ßo wotraſył.

Wutoru popołdnju ßu Němzy nadbĕh ßylniſcheho wotdźĕlenja ruſkich jĕſdnych pola Soldawa w rońſchej Pruſkej wotraſyli. S Kibartyana pola Eydtkuhnena, němſkeje namjeſneje wßy, kotruż bĕchu Rußojo wobßadźili, ßu Němzy Rußow ſaßo wotehnali.

Sajecźe jeneho ruſkeho wulkowjerſcha a jeneho ruſkeho miniſtra.

W Gumbinnenje w rońſchej Pruſkej ßu jeneho ruſkeho wulkowjerſcha a ruſkeho kultußoweho miniſtra Kaßa ſajeli. Wonaj pſches Němſku do Ruſkeje pucźowaſchtaj.

Němſzy wojazy pſches ruſke mjeſy.

1. bataillon pĕſcheho regimenta cźißło 155 je ſ maſchinſkotſĕlbnej kompagniju a ulanſkim regimentom cźißło 1 pondźelu rano ruſke mjeſy pſchekrocźił a město Kaliſch wobßadźił.

Dale ßu němſzy wojazy po krótkej bitwicźzy Cźenſtochowo, Wjelun a Bendźin wobßadźili.

W Hnĕſdnom w Póſnańſkej ßu ſ zyrkwje dwĕ ruſkej lĕtadle dele tſĕlili. Dwaj ruſkaj lĕtarjej ſtaj ßo moriloj, dwaj druhaj ßo

franischtaj. W Krakowje w Galizischej žo jeneho ruskeho lětadła dohladachu a jo dele tšělichu.

Sajecźe jenoje ruskeje ulanskeje patrouille.

Pola Langwathena w rańschej Pruskej je krajna wobora woźom muži jeneje ulanskeje patrouille sajaka. Jatych žu do Königsberga dowjedli.

Cźěkanje wojakow s ruskeho wójska.

Hižo w měrje žo žiđži w Ruskej po tyžnazach wojeńskeje žłužbje sminycź wjedźa. Cźi, kotsiž dyrbja we wójska žłužicź, s cźrjódami cźěkaju. Tak žu tež woni nětkole s cźrjódkami po 200 — 300 muži psches mjesy pschischli, so bychu žo sajecź dali. Woni žo psches Němsku do Belgiskeje sćelu, schtóž ma pjenjesy, móże tež druhdźe jěcź. Cźeknjeńzy powjedaju, so wot němskich mjesow hacź do Warschawy žanych ruskich wojakow njesteji. Němske wójsko budźe tehodla hacź do Warschawy bjes sadźěwka postupowacź móz. Jedyn s cźeknjeńzow mějesche jenu zarowu proklamaziju pschi žebi, w kotrejž zar ruskim žiđam runoprawosćź s fischesćźijanskim wobydleŕstwom lubi. Cźeknjenz praji: Prjedy žu uaž potkóćźowali a nětko nam słote hrody lubja, so bychu, hdyž budźe strach nimo, s nami cźim hórje sakhadźeli. Wschitzy stari pobožni žiđźa žo k Bohu modla, so by Němska dobyła, a so by dźěl Ruskeje pod jejne knjejstwo pschischok. Ruszy žiđźi žu s cźrjódami do Hornjeje Schlesyskeje pschischli, so bychu tam kónz wójny wocźakali. Wo wucźehnjenju ruskich wojakow s namjesneho kraja cźeknjenzy spodźiwne wězy powjedaju. Wobydlerjo žu wupuscźene kasarny zyle wurubili. Schtož njeje twjerdże pschibite było, je žo wotnjeżko. Duž žo němszy wojazy njebudźa domjazy cźucź. Rußojo žu, so by žo Němzam postupjenje poczeźiło, wschě mosty rostšělili a želesńizy wupuscźili. Dwórnischcźo w Kalischu žu sapalili. Ruske wójsko hakle žo s ranja paßa pólskich twjerdźišnow shromadźuje. Kraj s wjecźora pólskich twjerdźišnow hacź k němskim mjesam jenoż wotdźělenja ruskich jěsdnych pschehanjeja so bychu ruskemu wójsku powjescź dawali, kak daloko je němske wójsko postupiło.

Doniž němske wójsko k Warschawje njedocźehnje, nimaja žo wjetsche bitwy wocźakacź.

Hłowny roskasowaŕ ruskeho wójska.

Zar je žwojeho wuja, wulkowjerćha Nikolaja Nikolajewicźa, sa hłowneho roskasowarja ruskeho wójska pomjenował. Wójnske ministerstwo je sjawnje napominało, so by žo wo wschěch wojeńskich naprawjenjach mjelcźało. Generalnemu stabej je žo poruczyło, wójnske powjescźe wudawacź.

Wulkowjerćh Nikolaj Nikolajewicź je 56 lět stary. Wón je žo, kaž jeho bratr Pětr, s jenej cźornohórskej prynzeßu woženił. S tejle žeńtwu žu žo w nim sympathije sa balkanskich Sskowjanow sbudźiłe. Pschi wudyrjenju poßlednjeje wójny pschecźiwo Turkowskej wón se žwojej mandźelskej na Cźornej Horje pschebywasche. Hacź dotal bě wón s pschedžydu krajneje sakitanskeje rady a komandeurom Peterburgskeho wojeńskeho wokrjeża.

Ruski wójnski pschistaw žo wobtšělał.

Němski kschižak „Augsburg" je njedźelu popoldnju ruski wójnski pschistaw w Libawje s bombami wobtšělał. Pschistaw žo pali.

Wójna mjes Němskej a Franzowskej.

Wójnu njepschipowjedźiwschi žu franzowszy wojazy we Vogeskich horach němske mjesy pschekrocźili a wßy Gottestal, Netzeral, Markirch a Schluchtpaß wobßadźili. Franzowszy lětarjo žu psches Belgisku a Hollandsku němske mjesy pschelecźili.

Němski nawal do Franzowskeje.

Němszy wojazy žu s wjecźora Metza mjesu pschekrocźili a městacźko Brie wobßadźili. Franzowskich tam njenadźeńdźechu. Brie ma nimale 300 wobydlerjow.

Nawal Němzow do Belgiskeje.

Na neutralnosćź Belgiskeje njedźiwajo je němske wójsko wob zyku mjesu do Belgiskeje sacźahnyło. Mjeńsche wotdźělenje je spytało, žo města Lütticha smozowacź. Někotsi jěsdni běchu do města pschijěchali a chzychu komandanta sajecź, kotryž pak cźeknywschi žo sajecźa sminy.

Dokelž je Němska belgisku neutralnosćź słamała, je Belgiska Němskej wójnu pschipowjedźiła. Wona budźe na stronje Franzowskeje a Jendźelskeje wojowacź. Mobilisazija wójska je žo hižo poruczyła. Belgiske wójsko móże žo nanajwyschsche na 100 000 muži powyschicź. Wono je na wójnu mało wuwucźene a njemohło němskemu wójsku napscheczo stejecź. Teho dla žo wono do twjerdźišnow Antwerpen, Lüttich, Namur a Huy wróczo scźehnje. Tele twjerdźišny žu žo poßlednje lěta pschetwarike a žo s najlěpschimi kanonami wuhotowałe. Sady twjerdźišniskich murjow budźa žnadź Belgiszy Němzow dlěschi cźaß sadźerźecź móz.

Kaž Belgisku, je němske wójsko tež maku Luxenburgsku wobßadźiło, kotrejž běchu wulkomozy teho runja nentralnosćź saruczyłe. Wójnu pscheciwo Franzowskej dobywschi němske wójsko saßo Luxenburgsku a Belgisku wopuschczi.

Wójna mjes Awstriskej a Ruskej.

Awstriska je Ruskej wójnu pschipowjedźiła a žwoje zyłe wójsko hacź do 48. lěta mobilisuje. Ruska njeje hischcźe dołho s mobilisaziju žwojeho wójska hotowa. So by žo nawal awstriskeho wójska do Ruskeje poczeźił, žu Rußojo móst w Granizy rostšělili.

Kaž pschi němskich mjesach, žu žo Rußojo tež wot awstriskich mjesow wróczo scźahnyli. Krakowske nowiny „Nowa Reforma" žu 1. augusta powjescź s Ostrowa dostałe, so žu žo po zyłej awstriskej mjesy hižo w nozy wot schtwórtka do pjatka ruszy namjesni straźnizy wotwołali a so je žo ruske złowne sarjadnistwo sawrjeło. Hdyž wjeßny lud pjatk rano na torhoschczo do Krakowa khwatajo k mjesnym schlahaм pschińdźe, pscheßłapjene widźesche, so běchu wotewrjene, a so w hewak woźiwjenych kasarnach namjesneje straże a w městnoscźach złowneho sarjadnistwa ani žiweje dusche njebě. W nozy běchu straźnizy a złowni sastojnizy woteschli a žobu konje, pißma a drastu wsali. To je žo tak cźicho stało, so njejßu straźnizy na awstriskej stronje niczo pytli. Jedyn wobhonjeŕ s Galizińskeje pjatk s konjom dwě hodźinje hłuboko do Ruskeje jěchasche, tola ani jeneho ruskeho wojaka njewohlada. Kaž žo sda, žu ruszy wojazy do snutskowneho kraja wotcźahnyli.

Podobne je žo w Dombrowskim wuhlowym kraju stało. Wuhlowe waggony žu žo dale do snutskowneho kraja wotwjeske. Swójby sastojnikow s kóždym cźahom wotjěsdźuja. Tež namjesni straźnizy žu žo wotwołali. S Bendźina je žo pod žylnym pschewodom statna pokładniza wotwjeska. Tež kosakojo wuhlowu krajinu wopuschczeja. Sda žo, so Ruska nima wotmyßlenje, wuhlowu krajinu sakitacź, hdy by zuse wójsko w tych stronach mjesy pschekrocźiło.

Němske wójnske łódże žu algeriske pschistawy wobtšělałe.

Němske wójnske łódże w žrjedźosemskim morju žu wutoru k algeriskemu brjohej pschijěłe, a žu jenotliwe wobtjerdźene městna, w kotrychž žo franzowszy wojazy na łódże podawaju, wopuscźiło. Franzowsojo žu na němske tšělenje wotwołwike.

Němska eskadra, s 19 wójnskich łódźow wobstejaza, je žo na morju mjes Memelom a Libawu widźała.

Na Cźornym Morju žu Rußojo němske wikowanske łódże sebrałe.

Wójna mjes Awstriskej a Sserbiju.

Awstriske wójsko njeje hischcźe Dunaj a Ssawu pschekrocźiło. Duž hischcźe njeje k bitwam dońcź mohło. Powjescź, so je žo žerbske wójsko sbiło a so je žo 20 000 muži hromadźe s kronprynzom sajało, je tołsta łża, kotraž je wschak w Awstrikej a druhdźe wulke wyskanje sbudźiła. Sserbske wójsko žo s cźeźka na runym polu awstriskemu žylnemu wójsku napscheczo staji; wono drje budźe Awstrikich do horow wabicź a jich tam nadpadowacź. Sserbjo žo pjecźa pola Waljewa s wjecźora Kragujewza shromadźeja a žu tm tež žwoju cźeźku artelleriju dowjesli.

W Nischu je kronprynz Alexander skupschcźinu (žejm) s rěcźu wotewrił. W njej žo praji, so je Sserbija wscho cźinika, so by žo wójny sminyła, a je tak daloko schła, kaž stej dostojnosćź a cźesćź kraja dowolikej. Wulka Ruska a jejny nadobny knjeżeŕ, zar Nikolaj, staj s wulkim sajimarjom a sympathiju awstrisko-žerbski konflikt wobkedźbowałoj. Zar je žłubił, so budźe Sserbiju schkitacź, kotrejž woźud je s Ruskej swjasany. Prawa wěz Sserbije je tež w Franzowskej a Jendźelskej sympathije nadeschła. So by žo Sserbija woźamocźiła, žu je Sserajewskeho nadpada wuschli, tola bjes wuspěcha. Se Sserbiju dźenża wulzy, ale tež žwěrni swjaskarjo hromadźe du.

Ssrjedu žu sažo ras s awstriskich monitorow do Belgradskeho wobtwjerdźenja tšěleli. Pschi bombardemencźe žu žo tež awstriske

kanony, na Dunajskim brjosy s napschecza Belgrada stejaze, wobdzelike.

Neutralnosć Italskeje.

Powschitkownje je so wotzakako, so dyrbi Italska pschecziwo Franzowskej wojowacz, hdyz k wójnje mjes Franzowskej a Němskej dońdze. Czim njelubschi saczischcz czini powjesc italskich knjezerstwowych nowin „Agenzia Stefani“, so budze so Italska winowatosce neutralnosce dzerzec. So pak by sa wschě pady pschihotowana była, so k 8. auguste kětnikaj 1889 a 1890 wójska a wójnskeho łódźstwa k khorhojam swolaju. Pódla teho so zydom létnikow podoffizerow, a to maschinistow, tepjerjow a prawidkarjow wójnskeho łódźstwa a wschón signalny personal swolaju.

Italske knjezerstwowe nowiny „Tribuna“ wo neutralnosczi Italskeje pischu:

1. Duch trojoswjaska swjaskowym wobdzelnikam sakasuje, wo swojej mozy sam pschecziwo jenej mozy wustupowacz. Ta sama sakasnja je sa Awstrisku a Italsku w jeju balkanskim dojednanju wuprajene.

2. Trojoswjaskowe dojednanje jenoz w padze sakitanskeje wójny do mozy stupi.

3. Italsku so njewopraschawschi je Awstriska pschecziwo Serbiji sakroczika.

4. Wo wschěch dalschich wobsamknjenjach a naprawach swojeju swjaskarjow je Italska tak posdze a njejabzy powjesc dostaka, so njeje sa bjesstraschnosć a sastaranje swojich wojakow w Benadirje, Erytrai, Tripolisu a Cyrenaizy zanych pschihotow czinicz mohka.

5. Italska so potajkim na wójnje njewobdzeli, wona pak zebi wumenja, so k hladanju swojich interesow wo srědkach a pucach roswazi, so mohła swojimaj swjaskarjomaj w pschecželstwje wuzitna bycz.

Schwedska neutralna wostanje.

So mohła Schwedska neutralna wostacz, je wona swoje wójsko tak daloko mobilisowała, so móże swoje brjohi schkitacz.

Turkowska chze pjecza neutralna wostacz.

Turkowske knjezerstwo je na wopraschenje Ruskeje wotmolwilo, so chze sa czas nětczischeje wójny neutralna wostacz. Wójsko pak je so njedziwajzy teho mobilisowako. Na to so poczahowaze wosjewjenje je hizo w Konstantinoplu wuschko. Němszy offizerojo w turkowskim wójsku sawostanu. Knjezerstwo hizo naprawy pschecziwo podrozenju zyroby czini. S wonka Turkowskeje jeje mobilisaziju jako sapoczatk wójny widza, kotruz chze Turkowska pschecziwo Grichiskej a Ruskej wjesc.

Franzowszy letarjo nad němskimi městami.

W Kamjenizy w Sakskej so wutoru rano mjes 3 a 4 hodzinami we wyssokosczi něhdze 800 metrow wojerszy straznizy w snutskownym mesce a blisko dwórnischcza jeneho po sdaczu franzowskeho letadła dohladachu. Dwórnischczowa straza do letadła tselbnu salwu woteda, runje tak straznizy w mesce do njeho tselachu, tola jo njetrjechichu. Runje tak so njeje powjesc jako wérna wupokasaka, so su pola Siegmara jeneho letarja dele tselili.

Wutoru rano mjes 1 a 4 hodzinami nad Frankfurtom franzowszy letarjo letachu. Do nich hnydom tselachu, tola so njeporadzi, jich sranicz. — Na drósy s Nauheimskich kupjelow do Frankfurta nad Mainom su wutoru 20 franzowskich automobilow sadzerzeli a w nich sedzaze wossoby sajeli.

Rusam njepschecželne demonstrazije w Barlinje.

Hdyz njedzelu ruski póssłanz se swojeho wobydlenja „pod lipami“ wotjedze, na njeho Barlinske wobydlerstwo phi a druhe wudma wołasche. Rosnjembrjeny lud so k jeho automobilej czischczesche, tak so dyrbjesche jón polizija prjecz honicz.

W jenej khosejowni pschi kurwjerchskej drósy herzy s njekedzbliwosczu rusku hymnu sapiskachu. Hdydom dziwja wołanza nasta. Pschitomni so do herzow s kjemi dachu, kotsiz rucze czěkajo so wukhowachu. Hdyz běchu herzy twochli, so ludowe skoby pschecziwo stołam, blidam, schkleńzam a schpihelam w khosejowni wobroczichu, kotrez so na kruchi rosbichu.

Nowe ministerstwo w Franzowskej.

Nětiske franzowske ministerstwo je so pschi wudryenju ministerstwo je general Castelmeau, finanzy Ribot, snutskowne naležnosce Clemenceau a swonkowne naležnosce Delcassé pschewsał. Sa hlowneho roskasowarja franzowskeho wójska je general Pau pomjenowany. Tutón je w poslednjej němsko-franzowskej wójnje jenu ruku shubił, je pak, tak borzy hacz bě so někak sahojił, hnydom sazo do wojerskeje skuzby sastupił a so pschi wojowanjach wobdzelił. Pschi poslednich manevrach w Schwizy je so s nim němski khežor sesnał.

Wotjesd němskeho póssłanza s Peterburga.

Němski póssłanz w Peterburgu, hrabja Pourtelés, je zebi po namołwjenju němskeho knjezerstwa swoje pazy zadał a je s nekotrymi Němzami psches Finnlandsku a Schwedsku do Němskeje wotjél.

Ruske pruhowanja na wyssokich schulach.

We wschěch němskich wyssokich schulach so wuczomzy najwyschscheje rjadownje, kotsiz bychu hakle pschichodne jutry wotbalne pruhowanje czinili, hizo nětkole k tutemu pruhowanju pschipuschcza. Czi s nich, kotsiz su k wojerstwu khmani, potom hnydom do wójny póndu. Na kadettskich schulach so tele dny wschitzy schessnaczelětni kadettojo pruhowachu, so mohli jako offizerojo do wójska sastupicz.

Wójnska sahorjenosć w Němskej.

Němska młodzina je polna wójnskeho sapała. Sto tyssazy młodych ludzi su so dobrowólnje do wójska samolwili. Wulki dzěl so njeje s nich mohł pschijecz. Wjele jich do wójny dze, dokelz njebychu we wójnje zaneho dzěła a sassłużby měli.

Danska swoju neutralnosć schkita.

Danske knjezerstwo je wosjewiło, so Danska neutralna wostanje. Pschi swojich brjohach je wona miny do morja puschczika, so so njebychu wójnske operazije na Dansku wupschestrěle.

Ruszy wobhonjerjo.

Ruszy agentojo a offizerojo po Němskej s automobilemi jesdza, so bychu mosty rostseleli a wodu sajedojezili.

W Barlinje su dwě diakonissy sajeli, kotrejz běschtaj pschedraszenaj muzskaj. Na Wannseeskej zelesnizy su jeneho Ruzu sajeli, kotryz bě prusku uniformu wobleczeny. Tez w Johannistalu pola Barlina su wjele Ruzow sajeli, kotsiz su pjecza tamnische letadła wobschkodzicz chzyli.

Pjeczdzesacz Ruzow sajeli.

Němszy wojazy su jenu rusku patrouillu pschezłapili. 50 Ruzow je so sajako, někotsi su so morili.

Němski słoty pokład so wukhował.

Němska parna łódź „Krónprynzeza Cecilia“ je do pschistawa Harbounhaven w Minesotaskim statu na rańschim brjosy sjednoczenych statow pschijeła. Wona bě psched tydzenjom s Ameriki do Europy wotjela, tola je so sawróczika a so se wschém khwatkom do Ameriki wróczika. Łódź sa 12 milijonow hriwnow słota zobu wjese a bě njedzelu schkriczatku powjesc franzowskich khcizakow popadła, kotrez zebi powjesc dawachu, hdze mohła so „Krónprynzeza Cecilia“ namakacz.

Bamz zyrkwinske modlitwy porucza.

Bamz je sa katholikow wschěch krajow zyrkwinske modlitwy porucził, so bychu so sa měr modlili.

Sajecze propsta Metzskeho doma.

W Koblenzu nad Rheinom su 18 wossobow, mjes nimi propsta Metzskeho doma (zyrkwje) pod wojerskim pschewodom na twjerdzisnu dowjedli. Kajkeje pschicziny dla su propsta sajeli, so tajne dzerzi.

Kralowska pjenjesybjerenja w Barlinje

ma nětkole wjele dzěła. Wot wudyrjenja wójny so w njej w nozy a wodnjo złeborne pjenjesy bija. Wójnske sarjadnistwo je poruczilo, so dyrbi liczba jejnych sastojnikow a dzěłacerjow dospołna wostacz. Teho dla njeje so nichtó s nich do wojerskeje skuzby wsał. W měrnych czasach w pjenjesybjerni 165 sastojnikow a dzěłacerjow dzěłasche; nětko je so tale liczba wo 10 wossobow powyschika. Dzěłacerjo so pschi swojim dzěle tak krucze wobledzbuja, so je pschekhichnjenje [illegible]

Eswójbne podpjeranje wojakow we wójnje.

Po nuſnym ſakonju, ſa wczerawſchim w khěžorſtwowym ſejmje pſchijatym, naſtupazym podpjeranje ſwójbow wojakow, kotſiž ſu do ſkužby ſaſtupili, dyrbi podpjeranje ſ najmjeńſcha wuczinicź:

§ 1.

a) ſa mandźelſku w meji, juniju, juliju, auguſtu, ſeptembru a oktobru měſačnje 9 hriwnow, w druhich měſazach 12 hriwnow,

b) ſa kóžde dźěcźo niže 15 lět a ſa kóždu w § 2 pod b a c woſnamjenjenu woſobu měſačnje 6 hriwnow.

§ 2.

Sakoń ſe ſwojim woſſjewjenjom do mozy ſtupi.

Sakroczenje pſchecźiwo podrożerjam zyroby.

W Barlinje ſu wikowarjo nětcziſche wójnſke wobſtejnoſcźe wuźili, ſo bychu płacźiſny na njehańbicźiwe waſchnje powyſchili. Tak ſebi jedyn wikowař ſa punt mjaſa 30 pjenježkow wjazy žadaſche. Roshorjene wobydleŕſtwo wěz poliziji woſjewi, kotraž tamne klamy hnydom ſamkny.

Běrny poczachu na wikach na kónz hicź. Wikowarjo płacźiſnu ſa 10 puntow hnydom na 90 pjenježkow powyſchſchu a je po tejle płacźiſnje jenož ſwojim wěſtym porjadnym wotebjerarjam woſtajichu. Rosnjemdrjene žony někotrym wikowarjam teho dla korby ſ běrnami powalichu. Wyſchnoſcź blížſche dny najwyſchſchu płacźiſnu ſa kóždu zyrobu poſtaji, ſo by ſo tajkemu lichowanju ſ zyrobu konz cźiniło. Sa punt ſele je woŕeŕſka wyſchnoſcź najwyſchſchu płacźiſnu na pſchikład hižo na 20 pjenježkow poſtajiła. To je khětro wyſoko wobměrjena płacźiſna, dokelž ſa tajke powyſchenje po prawom žaneje pſchicźiny njeje. Němſka njetrjeba ſel ſ wukraja kupowacź. W njej ſo létnje telko ſele wurywuje, ſo dyrbja ſo tſi ſchtwórcźiny jejneje produkzije do wukraja pſchedawacź.

Franzowſzy létarjo nad Němſkej.

Franzowſzy létarjo ſu njedźelu popoldnju we wokolnoſcźi Nürnberga bomby dele mjetali. Schkoda ſo njeje naczinika.

Jedyn franzowſki létař je ſrjedu hacź do Luźizy ſleczał. Tu je ſo, dokelž je jemu benzin wuſchoł, pjecza pola Sczijez na ſemju puſchcził. Létarja ſu ſajeli a pſched Budyſki wójnſki ſud ſtajili, kotryž je jeho k ſmjerczi ſaſudźił. Tón ſamy dźeń ſu jeho ſatſélili.

Njewěrne powěſcze.

Pſches nowiny powjeſcź dźěſche, ſo ſu w Stuttgarcze automobil ſadźerželi, ſ kotrymž ſo ſ Pariſa do Peterburga 80 milijonow frankow ſkota wjeſeſche. Tale powjeſcź je runje tak wumyſlena kaž ta, ſo je jedyn hoſczenzař żeleſniſki tunel pola Kochena pſchi franzowſkej mjeſy roſtſélicź ſpytał a ſo ſu hoſczenzarja ſajeli a ſatſélili.

Pſcheleſczeny.

(Pokracźowanje.)

Trochu ſdalena wot wobkhoda, kaž to waſchnje je, běſche korczma „Dupa", khětro wuwokana dźěra, tam pſchebywachu ſ wjetſcha tajzy, kiž běchu hižo wjazy paragrafow ſakonja pſcheſtupili. Tu mějeſche też Czuſchlak ſwój ſkhow, hdyžkuli by do Něhdźez dóſchoł, ſo by hladał, hacź ſnadź jemu niczo njekiwa.

To budźeſche pſchecźiwo wſchěm waſchnjam nutsdobywariow było, njebudźiſcheli ſebi Czuſchlak wotmyſlił, pola Bohaczka ſo hiſchcze ras nutsklamacź. Wón wjedźeſche, kak lohko ſo, dokelž tam wěſtotnych khamorow njeběſche, tute ſlótnikaŕſke klamy hodźa wurubicź. A jenož pſchipad bě jeho wóndano wotehnał. Hdy by ſo hiſchcze towařſch namakał, kiž by na něhdźe poſdźe dom pſchikhadźazych wobydlerjow kedźbował a to nutſka dźěłazemu Czuſchlakej prajił, dha by ta wěz jara derje ſchła.

Towařſch ſo bórſy nańdźe.

Hdyž ſo Czuſchlak ſa něſchto dnjow po njeporadźenym nutsdobywanju ſaſo w „Dupje" pokaſa, ſeſna ſo ſ cźlowjekom, kiž ſo jemu zyle derje hodźeſche.

Praſchecź njebě trjeba, kajke dźěło tutón naſtupazy cźlowjek ma. Jeho napohlad bě tajki, ſo wodnjo zyle wěſcze Něhdźecźanam na wocźi pſchińcź njeſmědźeſche. Brune ſpalene wobliczo ſ brodu kaž praléß, ſtary, ſ wolijowymi blakami wopanzany dźěrawy klobuk ſ pyſchazym pieriom, kiž bě wiele krócź nakomore. Loza niebě. Suknja prawym jenož kruchi, delnje kónzy běchu we ſchkórnjomaj, kotrež bě najſkerje woſak w ſwydomlětnej wójnje na bok cźiſnył, ale naſch „rubježnik" bě jej ſaſo pſchipadnje ſběhnył. S krótka, to bě rjany hólz. Ssylny dubowy kij a nóż, kiž ſ kholowow tcźeſche, dawaſchtaj tu dowěru kotruž móżeſche cźlowjek k njemu měcź, jenož hdyž bě pok hodźiny wot njeho ſdaleny.

Lědma bě nutsdobywař dó iſtwy ſtupił, zuſy na njeho ſarěcźa: „Nó, Czuſchlako, ſy dha pak też ſaſo junu wonka na ſwobodźe k létnemu pſchebytkej?"

Pſchi tym jemu palenzowu ſchkleńzu pſchiſuny.

Czuſchlak drje pijeſche, ale na zuſeho dźiwnje hladaſche, jako by njewjedźał, ſ wotkal ſo tón bjerje.

„Ty dźě cźiniſch, kaž by rjekł, ſo mje njeſnajeſch, a tola ſmój ſtaraj towařſchej we ſwojim wumjelſtwje. Ja dźěłam jenož pſchi druhej cźrjódźe hacź ty, hewak by ſo na mnje dopomnił. Ssmój dźě poſlednje tſi lěta w „dźiwim muzu" (jaſtwje) hromadźe bydliłoj. Ja běch w prawym rózku, ty w lěwym. Ja mějach cźiſko 320. Ja ſym ſchtyri měſazy prjedy won hacź ty; někotrež ſym ſo trochu naſdala měł. Nětko chzu ſo tule trochu roshladacź, hacź mi niczo njekiwa. Ty ſy wěſcze też ſ tym ſamyſkom tule. Ssy ſnadź ſchto wuſlědźił, pſchi cźimž mohł towařſcha trjebacź?"

„Ja wſchak bych něſchto měł", Czuſchlak wotlakujo wotmolwi, „ale njewěm, ty ſo mi tola trochu zuſy ſdaſch bycź, nihdy niz, kaž jedyn ſ naſchich, ſy ſnadź ty pſchedraſczeny pſcheradnik? Kak dha tebi po prawom mjes nami rěkaja?"

„Nó, ty hłupako!" tón, kiž bě na dźiwjeho ſapodobny, ſawoła, „ſym dha ja ſapodobny na ſkoteho bażanta (bohacźka), abo ſamo na ſwětły klobuk (poliziſt)? Njeſſy dha ženje hiſchcze nicźo ſłyſchał wo Liſchczaku? Tak mi rěkachu, dokelž w prěnich nadźiſe polnych létach ſwojeje młodoſcze khwilu do wyſchſcheje ſchule pokhodźich, doniž ſo mi njeje woſtudźiło, a ja knihe do kuta cźiſnych!"

„A tutón pachoł ſy ty?"

„Haj, runje ja to ſym. Ale wěſtych pſchicźinow dla ſym to mjeno wotpokłożił. Nětkole rěkam „morwy poſ!"

„Haj tak, to je něſchto druhe. Dha móżemoj wo ſwojim rjemjeſku rěcźeć", Czuſchlak ſnapſchecźiwi.

Wobaj ſo nětkole bóle hromadu ſydnyſchtaj a ſcheptajo wobkhodny kontrakt wobſamknyſchtaj, kiž ſo na ſhromadnje wuwjedźomne nutsdobywanja poczahowaſche.

„Myſlu ſebi potajkim, jutſe w nozy, wokolo dźeſacźich mój ſapocźnjemoj a ſo wěſo hakle pſchi khěžnych durjach ſetkamoj!" zuſy na poſledk rjekny.

Czuſchlak jemu na pſchihłoſowanje pſchikiwny a palenzowu ſchkleńczku dopi.

Bliżſchu nóż potajkim mějeſche ſo ſtacź, ſo by ſłótnik Bohacźk wobžarowacź dyrbjał, ſo ſebi njebě ſa ſwoje drohotne twory wěſtotnych khamorow wobſtarał.

S dweju wſchelakeju kónzow kedźbliwje pſchikhadźejo, ſetkaſchtaj ſo towařſchej pſched khěžnymi durjemi.

S njewidźanej ſpěſchnoſcźu wucźeże „morwy poſ" rynku ſ zuſymi kluczemi ſpody ſwojeje roſtorhaneje ſuknje a runje tak ſpěſchnje bě prawy klucź namakał a bě jara wuſtojnje a bjes ropota durje do khěže wotamknył.

Wobaj ſo do khěže nuts ſunyſchtaj a „morwy poſ" na to hnydom ſaſo durje ſamkny, ſo jeju njeby nichtó pſchekwapił. Tola teho ſo njetrjebaſchtaj bojecź. Zyke měſto ſpaſche a w Bohacźkez khěži běſche cźicho kaž na yohrjebniſchcźu.

„Morwy poſ" zyle mólcźicźku latarniczku ſe ſaka wucźeże a ſwěcźku w njej ſaſwěcźi.

„To je zyle nowa hakle wunamakana družina", wón ſcheptajo roſkożeſche, „wona jenož runje telko ſwětła dawa, kaž wulka ta ſwěcźka je. Tak cźlowjek zyły we cźmi woſtawa, a wobkedźbowazy by ſkucźerjow lědma ſpóſnał, ſchtož je jemu tola wěſcze wužitne."

Woprawdźe też latarniczka zyle ſłabu pruhu ſwětła dawaſche, runje doſcź wulku, ſo by do kluczikoweje dźerki wjelbowych durí widźecź było.

„Takle, nětkole ty ſe ſwojej latarniczku ſwěcź", Czuſchlak rjekny, „ja chzu nětkole też pokaſacź ſwoje wumjelſtwo, kak ſo wotewrja. Hacź wſchak to też tak ſpěſchnje póńdźe, kaž prjedy pola tebje, to hiſchcze njewěm, hacźrunje też ja něſchto hódne dokonjam pſchi „dźěłanju ſwětła" (tak paduſchi pſchekamanje duri mjenuja)."

Sdaſche ſo, ſo ſo to „morwemu pſej" lubi.

Wón niemějeſche myſle, tu prěniche muża kroć, a wón jara

To woprawdźe dlěschi cžaß trajesche, tak so bě widźecź, so Cžuschlak pornjo „morwemu pßej" woprawdźe jara wuschikny njebě.

Tola skónczńje bě wěz dozpěta. Wonaj ſ cžicha do klamow stupischtaj a durje saßo dokkadnje samknyschtaj, kaž prjedy khěžne.

(Skónczenje pschichodnje.)

Napominanje.

Wschě k Domowinje pschisamknjene towarſtwa ßo ſ tutym napominaju, so bychu se ßwojich towarſtwowych ßrědkow bohate pschinoschki „Cžerwjenemu kschižej" pschiwobrocźike a jeho sběrki woschudźe a pschezo horliwje podpjerake.

W Budyschinje, 7. augusta 1914. **Domowina.**
Bart, pschedßyda

Ze Serbow.

— **(Sserbſki spěwanſki ßwjedźeń.)** Lětßa dyrbjesche ßo ßerbſki spěwanſki ßwjedźeń wotměcź. Dla wudyrjenja wójny ßu ßo wschě pschihoty a spěwanske pruhi saſtajike. Też ſkhadźowanka ßerbſkeje ſtudowazeje młodźiny wójnſkich njeměrow dla wupadnje.

— (S kronprynzowſkeho mosta ſkocził.) Hdyž ſańdźenu wutoru pschi kronprynzowſkim mostom jeneho wobhonjerja kojachu, ſ pschihladowarjow jedyn dwazecźilětny pschekupſki pomoznik žortnje ſawoła: „Dyrbju dele do wody ſkoczicź?" Hnydom na to ßo wón psches kamjeńtne wobkoženje schwihny, a dele do hłubiny sleczi. Kóždy ßebi myßlesche, so ßo khrobolak ſaraſy abo ßo tepi, ale ně, wón hnydom na ſwjerch wody ſpkuny a naprjódzy na brjuſche a potom na khribjecźe k brjohej pkuwasche. Tam jemu jedyn muž, kotryž bě na pomoz pschiběžał, ruku poda a jeho do bliſkeje khěže dowjedźe. Mjes tym ſo ſtaj dwaj druhaj mkodaj cžłowjekaj, kotrajž ſtaj ſańdźene a pschedſańdźene lěto ſ mosta do Spreje ſkoczikoj, ßo ſaraſykoj, bě ßebi ſwažliwy pachoł tón krócź jenoż khołowy rospuknył a ßebi nosy troſchku wobraſył.

— (Korma łża.) Sapoczatk tydźenja bě ßo jedyn tachantſki ſaſtojnik na dworje tachantſtwa ſ widliſchczemi nadpadnył a ßo tam po ſemi wijesche. Hnydom ßo tam wulka cžrjóda ludźi wokoło njeho ſběża. Cžłi, kotſiž naſdala ſtejachu, ßo praſchachu, ſchto je ßo ſtako. Jedyn pryſlak jim wotmolwi, ſo ßu jeneho katholſkeho duchowneho dla wobhonjerſtwa ſajeli a ſo ßo wón ſpjeczuje, ſ wojakami ßobu hicź. Tejle lohkomyßlnej łži ludźo wěrjachu, a bórſy ßo po zyłym Budyſchinje a dalokej wokolnoſcźi powjedaſche, ſo ßu jeneho katholſkeho duchowneho wobhonjerſtwa dla ſajeli a hižo ſatſělili. Ssamo ſdźěłani ludźo w Budyſchinje tejle ſſchiwdźazej łži wěrjachu. Budyſke tachantſtwo je tehodla ſa nuſne mělo, roſſchěrjenjam ſekhańneje powieſcze ſe ſkórźbu hroſycź. Nětko drje ßo pschißkodnizy wotmjelknu.

— (Wójna a wuludźenje kraja.) S nětczińſchej wójnu ßo najlěpſche muźſke mozy naſchemu ludej woſmu. Nichtó ßebi prjedy njeje myßlił, ſo ßo to w tajkej měrje ſtanje, kaž nětkole widźimy. Wo tym jenoż jedyn pſchikład: S Hornjeje Hórki 168 muźſkich na wójnu poczehnje. W Sdźeri jenoż khori abo ſtari wumjenkarjo doma woſtanu. Doroſcźeni pacholjo a hoſpodarjo dyrbja ſkoro wſchitzy do wójny. Sſkabi ſchędźiwzy budźa nětko saßo hoſpodaricź dyrbjecź.

— (Sajecźe Rußow a Sserbow.) Dla pſchicźinow bjesſtraſchnoſcźe ßu ßo wſchitzy w Freibergu bydlazy ruſzy a ßerbſzy ſtudentojo a dźěłacźerjo ſa cžaß mobiliſazije ſajeli. Jich je něhdźe 40. Woni njejßu niczeho wobſkorźeni. — W Mittweidźe ßu tehorunja wokoło 50 ruſkich technikow ſajeli a jich nakhwilnje w jaſtwje hamtſkeho ßudniſtwa ſaměſcźili. — W ruſkim pavillonje Lipſcźanſkeje wuſtajeńzy knihoweho pſchemyßła ßu domjaze pſchepytanje poruczili, tola njejßu niczo wobcźežowaze namakali. Mjes tym běchu pavillonowy perſonal do ſakitanſkeje jatby wſali. Też hewak ßu wjele Ruſkich w Lipſku ſajeli. Na nich ßo zyle bjes pſchicźiny hrěſcho, ſo chzedźa ſjawne twarjenja, żeleſnizy a kólnje powětrowych kódźow wobſchkodźicź.

S Małeho Wjelkowa. Też tu ßu njepſchecźelſzy wobhonjerjo pobyli. Jedyn ſ nich bě na żeleſnizy ſchruby ſe żeleſniſkich ſchěnow wotſchrubował, ſo bychu ßo cžahi ſwróćźike. Hdyž ßo jeho ludźo dohladachu, je njekraßnik psches kerki cžeknył.

S Huczińy. We Wonezach wóndano njedźelu wulki kwaß ßwjecźachu, na kotryž běſche też ſ noſcheje wßy jedyn mandźeliki ſe ßwojej cžeßnej pokojzu pſcheproſcheny. Dawno běſchtaj ßo hižo na kwaß hotowakoj, a tola běſchtaj na najnuſniſche ſabykoj. Hdyž chzyſchtaj ßo woblekacź ſapoczecź, njemóžachu żaneje kwaßneje koſchle namakacź, abo je ßnadź hiſchcźe něſchto nuſniſche pobrachowało? Tak niczo druhe njewubu, hacź ſo dyrbjeſchtaj doma woſtacź a ſo móžachu jenoż ſe ßwojimi myßlemi na kwaßu pſchebywacź. To pak jeju ſkoro ſamjerſa, ſo wětſik ſ kwaßoweje ſtrony dujeſche a jimaj lubośne wonjenje tykanzow a hußazych pjecźenjow do noßa wjechłowaſche. Nětko pak ſtaj ßebi taj mandźelſkaj twjerdźe wotmyßlikoj, ßo poſdźiſcho na ßlěbornym kwaßu wobdźělicź. Ssnadź ßo do teho cžaßa koſchla saßo namaka.

S Trupina. Schtwórtk dopokdnja kubleŕ Schibak ſ Komorowa ſe ßwojej parnej maſchinu pola tudomneho kublerja Schołty żito młócźeſche. S wětſikom ſchkrě ſ parneje młócźazeje maſchiny do bróżnje ſlecźichu a ju ſapalichu. S bróżnje ßo płomjenja na młócźazu maſchinu wupſcheſtrěchu a też ju ſniczichu.

Se Shorjelza. (Khoſtanſka komora.) Dla podwjedźenja dawkow běchu prjedawſcheho hoſcźenzarja Kubizu ſ Cžorneho Kholmza wobſkorźili. Wón bě 1909 woſjewił, ſo je lětnje jenoż 132 hriwnow danje ſe ßwojeho ſamoženja měł. Poſdźiſcho pak bě ßo wukopało, ſo wón khětre ſamoženje wobßedźeſche. Wón bě teho dla někotre tyßaz hriwnow khoſtanja dla podwjedźenja dawkow ſapłacźicź dyrbjał. Khoſtanſka komora jeho k 1392 hr. pjenjeżneho khoſtanja, to je k ſchěſcźkrócźnej ſumje podwjedźenych dawkow, ſaßudźi.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. 17 lětneho pohoncźa E. R. Hanſka ſ Lahowa bě wucźeŕ Ssymank pſcheßłapił, hdyž chzyſche 19. junija t. l. Fridu Emmu Ritterez w kerkach wumozowacź. Hanſka ſajachu, runje tak wěſteho Mlinka, kotrehoż běchu też w kerkach pola Ritterez nadeſchli. Ssudnizy Hanſka a Mlinka wuwinowachu. Hanſk bě drje ſpytał holzu wumozowacź, tola bě ßo wupokaſało, ſo wona njebě hacź dotal zyle bjes poroka była a ſo je ßo jenoż na ſdacźe pſched Hanſkom wobaraka.

W Bukezach ßo ludźom hižo wot někotrych lět liſty ſſchiwdźazeho wopſchijecźa ſcźelechu. Skónczńje je ßo poradźiło jako pißarja tſjoch tajkich liſtow 53 lětneho blidaŕſkeho miſchtra Jana Mitaſcha w Bukezach wußlědźicź. Wón bě, hacź runje je woženjeny, wobkhad ſe ſwudowjenej Weickertowej, kotraž w khěži hoſcźenzarja Iſraela w Bukezach bydleſche, pytał. Tehodla bě jej na wſchelake waſchnje k ßkužbam był a ał bě ju tak pohnucź chzył, ſo by ßama bjes ßwojeje dźowki a pſchichodneho ßyna, żeleſotocźerja Wurcha, do jeho khěže pſchicźahnyła. Dokelž ßo jemu to njeporadźi, wón bjesmjenity liſt Weickertoweje ßynej, kotryž na Budyſki ſeminar khodźeſche, póßła. W tutym liſcźe, kotryž bě ſ mjenom Weickertoweje dźowki podpißany, ßo pißaſche, ſo ma Weickertowa ſe ßwojim pſchichodnym ßynom njecźeßnu wobkhad. Weickertoweje ßyn ßo napominaſche, tutemu wobkhadej kónz cźinicź. Dale bě Mitaſch jedyn liſt podobneho wopſchijecźa Bukecźanſkemu fararjej napißał. Skónczńje bě tſěchikrotjeŕ Proſt w Bukezach wot Mitaſcha bjesmjenity liſt doſtał, w kotrymž ßo jemu porokowaſche, ſo je ßo wón pſchi jebanſtwach ßwojeho pſchichodneho nana, ßudniſkeho ſekretara Fauſta w Herrnhucźe, a pſchi jebawym bankrocźe drogiſta Käppela w Budyſchinje wobdźělił. Mitaſch ßo wuſna, ło je prěnjej liſtaj napißał, tola prějeſche, ſo je też tſeczi wot njeho wuſchoł. Mitaſchej pak njewěrjachu. Jedyn monteur ſ Lubija, kotryž bě pola Mitaſcha tſi lěta wuknył, wobßwěczi, ſo je wón ſa cžaß ßwojeje wucźby pola Mitaſcha po jeho ßkowach bjesmjenite, liſty pißacź dyrbjał. Mitaſch ßo ſ tym ſarěczowaſche, ſo je, hdyž je liſty pißał, khory był a ſo tehdy njeje ſ knjeſom ßwojich myßlow był. Wokrejßny lěkaŕ mediźinalny radźicźel dr. Sauer pak wobßwědczi, ſo je wón duchownje ſtrowy był. Mitaſcha na to k jaſtwu na 5 měßazow ſaßudźichu.

✕ Wotroczk Hans Alfred Barth ſ Delnjeho Hunjowa lětßa ſ cźeladnikom Kranzom pola ſwudowjeneje kubleŕki Schönfeldoweje w Delnim Hunjowje ßkużeſche. 10. haprleje wón Kranzej ſ wocźinjeneje kſchinje dybſacźny cźaßnik kradny a Kranzowu lutowanſku tyſku ſ nožom roſpacźiwſchi ſ njeje 47 hriwnow wſa. Lohkomyßlny cźłowjek ſe ßwojim rubjenſtwom cźekny. Barth 5 měßazow jaſtwa doſta.

Přilopk.

* (Lokomotiva ßo ſwróćźiła.) Na żeleſnizy mjes Herrnhutom a Bjarnacźizami je ßobotu wjecźor 3/4 9 hodźin dla ſlamanja jeneje ſchěny lěkomotiva jeneho cźaha ſe ſchěny wuſkocźiła a do pſchěrowa padła. Cźłowjekoju njejßu pſchi tym do njeſboża pſchiſchli.

Wjedro w Londonje 8. auguſta: Khłódne.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalſkej zyrkwi ſmėje rano w 7 hodźinach duchowny Tyſchek němſku ſpowjednu wucžbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin farat Răda němſke a w 10 hodźinach ſerbſke prědowanje.

Sſrjedu wječor w 6 hodźinach ſerbſka a w 7 hodźinach němſka wójnſka modleńſka hodźina.

Tydźeńſke faſtojńſte dźěła ſmėje duchowny Tyſchek.

Wěrowani:

W Michalſkej zyrkwi: Jan Pawoł Wicźas ſ Hrubjelczźiž, krawz w Draždźanach, ſ Marju Martu rodź. Rjekez w Dobruſchi. — Auguſt Julius Pittſchman, wupyſchenſti molet w Budyſchinje, ſ Jenny Fridu rodź. Hennigez na Židowje. — Auguſt Ota Wobſt, blidat w Małſežach, ſe Selmu Hilźu rodź. Blümelez w Delnjej Kinje. — Herman Ota Hartwig, murjet na Židowje, ſ Tinu rodź. Lebeltez tam.

S druhich woſadow: Bruno Gottlöber, dodawat kamjenjow w Bałdanezach, ſ Martu Nowakez w Myſchezach. — Max Ditrich, ſkałat w Semizach, ſ Bertu Wicźaſez w Khorlizach. — Dr. jur. Egon Heiber, ryczeſkubleńſki najeńk w Brėſy, ſ Margaretu Steinez w Cžetwjenych Noßlizach. — Jurij Ota Duczman, ſahrodniſti dźěłaczet na Holzy, ſ Hanu Marju Rjekez tam. — Alfred Julius Garten, żeleſn. dźěłaczet w Lutobczu, ſ Hanu Marju Guſtlu Biſelez w Adolfſkej Hėcze. — Jan Khorla Roścheť, żeleſn. dźěłaczet w Drożdźiju, ſ Hanu Marju Schlemerez w Rodezach. — Joſef Sswoboda, khėżet w Nowych Koporzach, ſ Idu Selmu Goldez, babu w Bukezach. — Robert Max Flak w Sdźaru, ſ Guſtlu Marju Rjeczkez tam. — Khorla Guſtav Vorbrich, dźěłaczet w Suborniczźy, ſ Hanu Martu Roſchkez w Dubrawzy. — Pawoł Bjarnat Łahoda, najeńk hoſczenza w Drożdźiju, ſ Idu Melaniju Krenkelez w Schwejcze.

Křćeni:

W Michalſkej zyrkwi: Ernſt Edwin, Ernſta Bara, tepjerja na Židowje, ß. — Reinhold Waltat, Reinholda Freunda, dźěłaczerja we wojeńſkim depoczе w Małym Wjelkowje, ß. — Jan Kurt, Jana Ludwiga Jäkela, żiwnoſczerja we Libuchowje, ß. — Alfred Erich, Khorle Henczela, fabrikſkeho dźěłaczerja w Dobruſchi, ß. — Hana Elſa, Maxa Keila, fabr dźěłaczerja w Hrubjelczźiach, dź. — Erna Margareta, Alw. Förſtera, ſkałarja we Wurizach, dź. — Frida Herta, Jana Scholty, dźěłaczerja na Židowje, dź. — Kurt Gerhart, Oswolda Wicźaſa, kowarja w Dobruſchi, ß. — Marta Hana, Pawoła Harnapa, khėżerja a żeleſotoczerja w Dobruſchi, dź. — Hana Elſa, Guſtava Nutniczańſkeho, żeleſnikeho dźěłaczerja w Bórku, dź.

S druhich woſadow: Marta Dora Khorle Hendricha Jonaßa, cźėßle w Hodźiju, dź. — Hans Joachim, Bjedr. Wylema Schmidta, hrodowſkeho ſahrodnika w Ssulſchezach, ß. — Marta Frida, Herm. Hilbjenza, żiwnoſczerja we Zicżenju, dź — Khorla Pawoł, E. M. Schreiera, ſkałarja w Mjedźożſu, ß, — Artur Richard, A. J. Schindlera, ſkałarja w Zokowje, ß. — Frida Alma, Pawoła Zyża, żiwnoſczerja w Nowej Kocżizy, dź, — Max Alwin, Ericha Kreuſela, wobydlerja w Demjanach, ß. — Marta Lena, Khorle Aug. Běłeho, fabr. dźěłaczerja we Wulkej Dubrawje, dź. — Elſa Frida, Herm. Aug Schida, fabr. dźěłaczerja w Khróſcze, dź. — Waltat Fryz, J. E. Klema. twarſkeho dźěłaczerja w Lejnje, ß. — Erich Gerhard, Khorle Herm. Schmidta, dźěłaczerja w Nowych Koporzach, ß. — Herman Jan, Khorle Herm. Stübnera, kubl. najeńka w Porſchizach, ß. — Ernſt Waltat, J. E. Schwarza, wulkoſahrodniſkeho kudlerja w Boſchezach, ß. — Marta Lena, Khorle Herm. Pětrika, dźěłaczerja w Komorowje p. Kluſcha, dź. — Herta Erna, Khorle Guſtava Łahby, ſ. br. dźěł. w Nowej Wſy p. Kluſcha, dź. — Frida Selma, Auguſta Schlezy, żiwnoſczerja w Brėſynje, dź — Hana Marta Merwiz w Hucźinje. — Marja, dźěłaczerja Małcharja w Suborniczźy, dź. — Erika Marta, P. H. Auraßa, ſahrodnika na ryczeſkuble we Wichowach, dź. — Margareta Klara, Oty Bjedr. Rich. Trautmona, klamarja w Drożdźiju, dź. — Marta Marja, Jana Wylema Prochneho, żiwnoſczerja w Rakojdach, dź. — Jan Auguſt, Ernſta Gudy, żiwnoſczerja w Rakojdach, ß.

Zemrjeći:

W Michalſkej woßadze: 31. jul. Jan Rafael Knoſpa, wumjenkat we Dobruſchi, 77 l. 7 m. 3 d — 3 aug.: Emma Margareta, Aud. Förſtera, ſkałarja we Wurizach, dź., 13 d. — Marja Liſa rodź. Wolſez, njeboh Bjedr. Wyl. Preibiſcha, młynoweho wobſtedź w Hrubjelczźizach, ſawoſt. wud. w Delnj. Kinje, 72 l. 7 m. 2 d,

W druhich woßadach: Richard, Guſt. Gneuża w Khorlizach, ß., 4 l. 5 m. 28 d. — Gerhard, Herm Młynka, knjeżeho pohonczа w Darinje, ß., 11 m. 29 d. — Kurt Herbert Preſcher w Brėſyſchczu, 6 m. — Ernſt Max, E. M. Kalicha, khėżerja w Błózonach, ß., 4 m. 7 d. — Erich Gerhard, Khorle Hermana Schmidta, dźěłaczerja w Nowych Koporzach, ß., 14 d. — Pawoł Marczin, njem. ß. w Boſchezach. — Pawoł Wicźas, njem. ß. w Kluſchu.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Hodźija.

9. njedźelu po ßwj. Trojizy ſmėje rano 1/2 7 hodź. duchowny Voigt ſerbſku ſpowjednu wucžbu, 1/2 8 hodźin farat Kſchižan ſerbſke a 3/4 9 hodźin němſke prědowanje.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſtez.

9. njedźelu po ßwj. Trojizy ſmėje duchowny Bójz rano w 7 hodźinach němſku ſpowjedź, dopołdnja we 8 hodźinach farat Domaſchka němſke a 1/2 10 hodźin ſerbſke prědowanje.

Płaczińy rėſneho ſkotu na Draždźańſkich ſkótnych wilach.

6. auguſta 1914.

Płaczińy po zentnarju a hriwnach.

Skótne druźiny a woſnamjenjenje.	Żiwa waha	rėſna waha
Woły:	hr.	hr.
1. polnomjaßne, wukormjene, najwjetſcheje rėſneje hódnoſcże hacż do 6 lėt	50—51	94—98
awſtriſke	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — ſtarſche wukormjene	44—48	86—90
3. ßrėnjo pizowane młode, derje pizowane ſtarſche	38—42	80—84
4. ßnadnje pizowane kóżdeje ſtaroby	31—37	69—78
Jałojzy a kruwy:		
1. polnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetſcheje rėſneje hódnoſcże	47—50	88—93
2. polnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetſcheje rėſneje hódnoſcże hacż do 7 lėt	41—45	82—86
3. ſtarſche, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódſche kruwy a jałojzy	37—49	76—79
4. ßrėnjo pizowane kruwy a jałojzy	32—36	72—76
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25—30	63—70
Byli:		
1. polnomjaßne, najwjetſcheje rėſneje hódnoſcże	49—50	90—93
2. ßrėnjo pizowane, młódſche a derje pizowane ſtarſche	44—47	84—87
3. ßnadnje pizowane	39—43	79—82
Cźelata:		
1. najlėpſche ſ mlokom wukormjene abo najlėpſche wot zyza	58—60	98—100
2. ßrėnje kormjene abo też dobre wot zyza	50—54	90—94
3. ßnadnje wuwite wot zyza	40—46	80—86
Swinje:		
1. polnomjaßne lėpſchich raßow a jich ſkhiżenjow w ſtarobje hacż do 1 1/4 léta	58—60	74—76
2. mjaßne	56—58	72—74
3. ßnadnje wuwite, też ranzy a kundroßy	54—55	70—71

Jėſdny plan wojeńſkich cźahow.

Lubij—Budyſchin—Semizy.

1,13	7,13	1,13	7,13	**S Lubija**		5,50	11,50	5,50	11,50
1,36	7,36	1,36	7,36	Pomorz		5,24	11,24	5,24	11,24
1,46	7,46	1,46	7,46	Kubſchiz		5,14	11,14	5,14	11,14
2,10	8,10	2,10	8,10	Budyſchina		4,58	10,58	4,58	10,58
2,30	8,30	2,30	8,30	Żicżenja		4,31	10,31	4,31	10,31
2,46	8,46	2,46	8,46	**Do Demiz**		4,18	10,18	4,18	10,18

Wjeleczin—Budyſchin.

	7,44	1,44	7,44	**S Wjeleczina**		5,22	11,22	5,22	
	7,53	1,53	7,53	Roswodez		5,05	11,05	5,05	
	8,00	2,00	8,00	Budeſtez		4,59	10,59	4,59	
	8,09	2,09	8,09	Dźěżnikez		4,48	10,48	4,48	
	8,20	2,20	8,20	**Do Budyſchina**		4,33	10,33	4,33	

S Budeſtez do Wbohow.

8,13	2,13	5,13	8,13	**S Budeſtez**		7,48	10,48	4,48	7,48
8,21	2,21	5,21	8,21	Bjedruſka		7,40	10,40	4,40	7,40
8,27	2,27	5,27	8,27	**Do Wbohowa**		7,34	10,34	4,34	7,34

Rakez—Budyſchin.

6,15	11,35	6,15		**S Rakez**		10,13	3,33	10,13	
6,24	11,44	6,24		Scheſchowa		10,05	3,25	10,05	
6,32	11,52	6,32		Njeßwaczidła		9,57	3,17	9,57	
6,41	12,01	6,41		Khaßowa		9,48	3,08	9,48	
6,58	12,18	6,58		Radworja		9,41	3,01	9,41	
7,16	12,36	7,16		Małeho Wjelkowa		9,23	2,43	9,23	
7,25	12,45	7,25		Żidowa		9,15	2,35	9,15	
7 31	12,51	7,31		Ratarjez		9,08	2,28	9,08	
7,38	12,58	7,38		**Do Budyſchina**		9,00	2,20	9,00	

S Wósbórka do Radworja.

5,30	10,55	5,30		**S Wósbórka**		10,53	4,23	10,53	
5,38	11,03	5,38		Hrodźiſchcża		10,46	4,16	10,46	
5,49	11,14	5,49		Barta		10,35	4,05	10,35	
6,00	11,25	6,00		Hucźiny		10,24	3,54	10,24	
6,11	11,36	6,11		Kluſcha		10,13	3,43	10,13	
6,22	11,47	6,22		Wulk. Dubrawy		10,02	3,32	10,02	
6,29	11,54	6,29		Lutobcża		9,55	3,25	9,55	
6,36	12,01	6,36		Radworja ſaſt.		9,48	3,18	9,48	
6,43	12,08	6,43		**Do Radworja dwórn.**		9,40	3,10	9,40	

Franz Marschner

cžaßnikat w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój skład **cžaßnikow** a **cžaßnikowych rjeczaßow**
k dobroczinwemu wobkedžbowanju porucza

Hódna twora. Wißomne rukowanje. Tunje płaczißny.

Wolijowe barby

wschěch ßnatych nuanßow, hnydom k barbjenju hotowe,
derje a twjerdže skhnyjaze,

moleŕske a murjeŕske barby,
terpentinowy wolij (němski a franzowski),
lanowolijowy firniß, jara derje a twjerdže skhnyjaty
jantarjowe laki, kopallaki, damarlaki,
żeleßowe laki, Kölnski klij kaž tež **murjeŕski kalk,**
drobnu krydu, gyps, portlandski zement,
najlěpschi karbolineum, barbicže wschěch druzin,
schablony ßa **molerjow** a **murjerjow**
porucza a ma pschezo na składže po najtunischich płaczißnach

Emil Měrsch, drogowe klamy

24 na kamjeńtnej haßy 24.

Nowe wotewrjenje!!

Subjaze praxis **K. Pehßa** w Budyschinje,
na **bohatej haßy 10,** ß nutskhodom na krótkej haßy.

Zuße suby wschěch ßystemow

Plomby kožđeje druzhny.
Suby ßo wustojnje wuzahaju.
Lahodny wobkhad. — Poměrne płaczißny.
Hižo 10 lět ßamostatny.

Kupne wuczinjenja, hypotheksike liscžiny, testamenty

wudžełuje

prawny bürow Kobana pschi zitnych wikach 4.

— Rěczu serbski. —

Dobru pschenicznu muku

porucza
Khorla Kharowe
pschi zitnych wikach.

Tunje sofy

we nimo měry wulkim wubjerku
ma pschezo na składže
J. O. H. Bär
we Budyschinje na Hoschiz haßy 29.

Dla powßitkowneho hotowanja do wójny a njezajimowanja za wßo druhe, dyrbi

XL. hł. skhadźowanka serbskeje stud. młodosće

w **Hodźiju** wupadnyć.

Wubjerk skhadźowanki.

Spytajcže

moje woßebite ßnamki
Diosa 4 ₰
Moltke 5 ₰
Borneo 6 ₰
Sloty deschej 8 ₰
Radni knjeża 10 ₰
Wone budže ßo Wam spodobacź.
Na khěžorskej drósy 11
ßerbske poßłuženje.

Albert Lehmann

Zigarowa woßebita pschedawarnja.

Hłowna pschedawarnja
na poknóznej drósy 2.
filiala na khěžorskej drósy 11,
„ pschi bohatych wrotach.

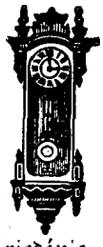

Kóžđy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni cžaßnik** kupicź, abo kotryž chže ßebi jón **porjedzicź** dacź njech dže k cžaßnikarjej
Kurtej Jenčej
na ßwonk. lawske haßy 5.
Jencž pschedawa a porjedžuje, ßa ßwoje džěło ßprawnje cukuje. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, ß płaczißnami wupołożene, wobhladacź.**

„Na zylym cžěle běch
ß lischawu
pokryty, kotraž mje ß wěcžnym ßwjerbjenjom w nozy a wo dnjo cžwilowasche. Sa lědma 2 njedželi je **Zuckerowe patent. lěkarske mydło** khorosću do zyła wotstroniło. Tole mydło njeje 1.50 mk., ale 100 hriwnow hódne. Serjant M."
Kusk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßylnischa forma). K temu **Zuckoh kreme** (niz tucžnjaza a mika) 75 pj. a 2 mk. w **Budyschinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog., **Oty Eugerta, bratrow Měrschez** naßlěd., **Stranch a Koldy.**

Sslomu

kóžđeje džělby po najwyschschich płaczißnach kupujetaj a ju po žadanju wotwjescź dawataj **Bombach a Paatz** w Kamjenzu w Sakskej. Telefon cžißko 25.

Ssuczelna krowa

blisko cželeczu je na pschedań w Wbohowje cžißko 8.

Polnje tužny Limborski twarožk

punt po **50** pj.
porucza
Khorla Preisser jun.
pschi zitnych wikach.

Rožku

po najwyschschich płaczißnach kupujetaj
Heinke a ßyn
w hamorskim mkynje w Budyschinje.

Jena macź chze ßwoje
dźeczo
ßa ßapłaczenju na wocžehnjenje dacź. Poßkiczenja chzyke ßo we wudawarni Serbskich Nowin wotedacź.

Młódscha
wustojna holza
ßerbski, a němski rěczaza, ßo jako pschedawarka a k pomozy w domjazym džěle bórsy pyta. Poßkiczenje chzyke ßo do wudawarnje Serb. Nowin pósłacź.

Konje na pschedań.

Dwaj pjeczlětnaj ßylnaj, 145 cm wulkej džěłanskej konjej a dwaj lohkaj ßtaj na pschedań pola
Richtera w Wulkej Sswožzy
(Großschweidnitz) Tel. 227.

Ssylny džěłanski koń

je na pschedań w hoscženzu „ßłoteje hwězdy."

Młodaj ßkludnaj konjej

ßtaj na pschedań w Delnjej Wjaßońzy 58.

Koń

je do ratarßtwa ß pohonczom abo bjes njeho wupožczicź pola
Münknera a Co.,
w Budyschinje.

Hospoßa

ßo do maleje žiwnoscže pyta. Dalsche je ßhonicžwe wudawarni Serb. Nowin.

Kuchařki, ßtwinske a ßłužobne holzy, ulokowe holzy, hródzne džowki, holzy k ßwinjom, wotrocžkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a džěłacžerske ßwójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnßkej haßy 1 na rózka khěžorskeje drohicžrijowni w knjeßu Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Na nawołtki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 33. **Sobotu 15. augusta 1914.** **Lětnik 73.**

Nawał Franzowsow do Němskeje wotražený.

Franzowsojo žu prěnjej porażu poczerpili. Do hornjeho Elsaża běchu žo ſ Belforta tſi diviſije nawalike a hač do Mühlhauſena poſtupike. Po wjazydnjownym horzym wojowanju je němſke wójſko Franzowsow póndźelu ſbiło a jich nuſowało, žo pſches franzowſke mjeſy k Belfortſkej twjerdźiſnje wróćicź. Němzy žu 10 franzowſkich offizěrow a 513 muži ſajeli. Pódla teho žu 4 kanony, 10 woſow a wulku licžbu tšělbow dobyli.

Druhi nawał Franzowſow je žo w Lothringſkej pola Lagarde wotpokaſał. S Lunéville pſchicźahnywſchi běchu woni němſke mjeſy pſchekrocźili. Pola Lagarde na němſke wójſko ſraſychu, kotrež Franzowſow do Perroyſkeho lěža wróczo cźišny. Němzy Franzowſam 1 khorhoj, 3 batterije a 4 maſchinſke tšělby wotewſachu a něhdže 700 Franzowſow ſajachu. Jedyn franzowſki general je padnył.

Schkodowanje němſkeho wójſka njeje hiſchcže ſnate.

Prěni cźah ſe ſranjenymi.

Prěni cźah ſe ſranjenymi ſ bitwy pola Mühlhauſena je ſchtwórtk do Stuttgarta pſchiišeł. S nim žo někotre ſta wojakow a 70 jatych Franzowſow pſchiwjeſechu, mjeſ nimi někotre jara cźežko ſranjene. Franzowſojo běchu hubjenje ſdraſcźeni a ſrudny ſacźiſchcź cźinjachu. Tón ſamy džeń žo hiſchcže 300 ſranjenych franzowſkich jatych do Stuttgarta pſchiwjeſe.

S jatymi Franzowſami pſchecźelnje wobkhadźeja. W Straßburgu žu němſzy offizěrojo wjetſchemu wotdźělenju jatych pohoſcźili. „Dajcže jatym nimo hicź“, offizěrojo ſawołachu, „woni žu khrobli wojazy, kotſiž žu ſa žwoju wótcźinu wojowali.“ Franzowſojo běchu khudobnje wuhotowani. S wjetſcha njemějachu patronſke toſche, tak ſo běchu žebi dyrbjeli patronſke kaſchcźiki ſ bórnizu wokoło żiwota ſwjaſacź.

Khěžorowy džak.

Kaž „Straßburger Poſt“ piša, je khěžor wójſkowemu komandej w Mühlhauſenje ſcźěhowazy telegram pósłał: „Džak prajimy Bohu, kotryž bě pſchi naß, džak pak też Wam a khroblym wojakam ſa prěnje dobycze. Prajcže wſchitkim wobdźělenym wojakam mój khěžorſki džak, kotryž jim najwyſchſchi wójnſki knjes w mjenje wótzneho kraja praji.“

Wotpokaſanje ruſkich nadpadow.

S wjecźorneje Pólſkeje je ruſke wójſko k ranju cźahnyło. Ssamo Warſchawu je pjecża ruſke wójſko wopuſchcźiło. We wjecźornej Pólſkej je jenož ruſka kavallerija woſtała. Ssylniſche wotdźělenje ruſkeje kavallerije je pola Bialeje němſke mjeſy pſchekrocźiło. Němzy žu Rußow wotraſyli a jim wóßom kanonow a někotre munizionſke woſy ſebrali.

Sapoczatk njepſchecźelnoſczow pſchi awſtriſko-wuherſkej mjeſy.

Pſchi mjeſach žrjedźneje Galiziſkeje je ſchtwórtk a pjatk na wjele měſtnach k lohlemu wojowanju doſchło. Hnydom po woſjewjenju wójnſkeho pſchipowjedźenja małe wotdźělenja ruſkich jězdnych a pěſchkow mjeſy pſchekrocźicź pytachu. Też pſchi mjeſach rańſcheje Galiziſkeje žu małe wotdźělenja ſe žobu wojowałe, woſebje pola Podwolczyſki, hdźež žo jene ſtražowaze awſtriſke wotdźělenje žylniſcheje ruſkeje cźrjódki dowobara. Na awſtriſkej ſtronje dwaj wojakaj padnyſchtaj a dwejo žo ſraniſchtaj. Ruſzy mějachu něhdže 20 morwych. Pola Nowoſielzy awſtriſzy wojazy Mohilewſku hórku dobuchu, hdźež ruſki kordonſki ſtrražowazy wojak ſ naßypami wobdaty, ſtejeſche. Hač runje njepſchecźel poßylnjenje doſta, awſtriſzy wojazy dobyte měſtno pſchecźiwo woſpjetnym ruſkim nadběham ſdźeržachu.

Żeleſniza mjes Kaliſchom a Krakowom žo wobßadźika.

Na wuporjedźenju żeleſnizow, kotrež žu Rußojo zofajo wupuſcźili, žo pilnje dźěła. Też moſtaj pola Schopiniz a Ssoßnowiz žo bórſy ſwuporjedźitaj. Po Alexandro-Wlozlawekſkej żeleſnizy žo hižo ſaßo jěſdźi. Awſtriſzy jěſdni žu Olkuſch a Wolbrom wobßadźili a žo ſ muźſtwami pruſkeho 6. armeekorpſa dótkaju. Němſzy wojazy běchu prěni tydźeń Kaliſch, Wjelun a Cźenſtochow wobßadźili. Awſtriſzy pódlu Ssoßnowiſko-Radonſkej żeleſnizy poſtupowachu a wßy Olkuſch a Wolbrom wobßadźichu. Mjes Wolbronom a Cźenſtochowom žo woni k němſkemu wójſku pſchibliżichu. Tak je wot Kaliſcha hač do Krakowa poſtupowanſka cźara ſamknjena.

Ruſki wójnſki plan.

Jendźelſke nowiny „Daily Expreß“ ſ pjera Ruſtama Beka, kotryž je pſchi woblehnjenju Port Artura k ſtabej generala Stößla pſchidźělenу byk, plan woſjewja, po kotrymž budże ruſke wójſko wojowacź. Ruſtam Bek měni, ſo budże žo ruſke wójſko pola twjerdźiſny Breſta Litowſkeho hromadźecź. Prěnja linija ruſkich twjerdźiſnow, k kotrymž Warſchawa ßkuſcha, njeje doſcź ßylna. Ruſtam Bek njewěri, ſo ruſke wójſko pſches awſtriſke abo němſke mjeſy poczehnje, dokelž k temu ruſke żeleſnizy njedoßahaju. Pódla někotrych małożeleſnizow, druhe pucże ſa wojeſke transporty do praſchenja njepſchiišu, dokelž je žo twarjenje pucźow, kaž po zyłej Ruſkej, też w tutym džělu ſanjechało. Ruſka wě, ſo je němſke wójſko w kóždym naſtupanju lěpje wobrónjene a ſo by poſtup do pruſkeho kraja do rjada najßylniſchich wobaranſkich žrědkow ſraſył. W Ruſkej měnja, ſo žo ſ nawalom do Pruſkeje ſ zyła njeliczi, a ſo žo kraj, ſ wjecźora Warſchawy a rěki Wißły leżazy, zyle wuprózdni a ſo budża žo Rußojo hakle ſady teje linije wobaracź. Njedoſtak drohow budże poſtupowazemu njepſchecźelej najwjetſche wobcźeżenja cźinicź a naturſke ſadźěwki, kotrež ruſkemu poſtupej do Pruſkeje wobaraju, też njepſchecźela tak dołho ſadźerża, hač budże Ruſka doßahaze wójſko k wotraženju njepſchecźela ſhromadźicź móz.

Pólſka revoluzija w ruſkej Pólſkej.

Ruſko-pólſke mjeſy pſchekrocźiwſchi je awſtriſke wójſko ſa tamne pólſke wobydleŕſtwo proklamaziju wudało. W njej jemu wußwobodźenje ſ ruſkeho knjeſſtwa a prawdu pod awſtriſkim knjejſtwom lubi. Pod nim žo Polazy hoſpodaŕizy a duchownje roswija. Teho dla awſtriſke wójſko Polakow bjes wuwſacża namołwja, ſo bychu žo awſtriſkemu ſchkitej dowěrili a awſtriſke wójſko a jeho prózowanje podpjerali.

Revoluzija w ruſkej Pólſkej je žo hižo dawno ſ Galiziſkeje pſchihotowała. Tak bórſy hač je awſtriſke wójſko pſches mjeſy do ruſko-pólſkeho měſtacźka Mjechowa ſacźahnyło, je žo tam „Pólſki narodny wubjerk“ ſałożił, kotryž je pſchipowjedźił ſo w ruſkej Pólſkej wot nětka awſtriſke pjenjeſy płacża. S dobom žu žo wſchě ſnamjenja ruſkeho knjeżeŕſtwa ſe ſjawnych twarjenjow wotſtroniłe a žo ſ pólſkim worjołom (hodlerjom) ſaměniłe. Tak bórſy hač Rußojo ſ Warſchawy wucźahnu, žo tam pólſke narodne knjeżeŕſtwo poſtaji. — Schto pak potom, jeli ſo bychu žo Rußojo ſaßo do Warſchawy wróćili? Lěpje drje by było, hdy bychu Polazy roſßudne bitwy mjes awſtriſko-němſkim a ruſkim wójſkom wocźakali, prjedy hač pſchecźiwo ruſkemu knjeżeŕſtwu poſtanu.

Němzy belgiſku twjerdźiſnu Lüttich dobyli.

Němſke wójſko je pod generalom ſ Emmerichom pjatk rano we 8 hodźinach belgiſku twjerdźiſnu Lüttich dobyło. W twjerdźiſnje, k kotrejž ſakitanju je 25 000 muži trjeba, bě jenož něhdźe 5000 muži. S nich je ſo něhdźe 4000 muži ſajako. Pſchi nadběhu na twjerdźiſnu je generalny major ſ Bülow, jedyn bratr prjedawſchoho khěžorſtwoweho kanzlera wjerćha Bülowa, padnył. Khěžor je generalej ſ Emmerichej najwyſchſchi wójnſki rjad pour le mérite ſpožčił.

Pſchi dobyću Lütticha je ſo tež Zeppelinſka powětrowa łódź „Z 6“ ſ wuſpěchom wobdźěliła. Nad Lüttichom leczo ſ njeje ſe 600 metrow wyſokoſće jedyn podoffiźěr na twjerdźiſnu prěnju bombu cźišny. Wona mišny. Na to ſo powětrowa łódź na 300 metrow dele puſchcźi a 12 bombow dele cźišny, kotrež hnydom rosbuchnychu. Lüttich ſo na někotrych městnach ſapali.

Pſcheſcźěhanje Němzow w Belgiſkej.

S powjeſcźu, ſo je Němſka neutralnoſcź Belgiſkeje ſkamała, je ſo belgiſki lud woprawdźe roscźerčił. Wſchitkich Němzow ſu ſ Belgiſkeje wuhnali, tak daloko hacź wona njeje ſ němſkim wójſkom wobſadźena. Němzam ſo njeje ani khwile wostajiło, ſwoje wězy ſobu wſacź. Wostajiwſchi wſcheho dyrbjachu cźeknyć. Wjele Němzow, mjes nimi reſerwowych offiźěrow, ſu ſajeli. Njewurjeknita hida pſchecźiwo Němzam je zyły lud ſajaka. W Roſendaalu ſu ſo ſ wocźinjenym nožom do němſkich žonow dali, ſ kotrychž je ſo wjele ſraniło a ſ roſtorhanej draſtu ſu ſwojim pſcheſcźěharjam cźekło. Němſke ſchule, dom ſa němſkich morjakow, němſki konſulat ſu wupuſcźili a domjazu nadobu na drohu ſmjetali. Wocźicźi ſwědźy wobſwědčeja, ſo ſu wjele Němzow morili. Lud rjeješe: „Prjecź ſ Němzami! Sſkława Franzowſam!“ Stare němſke wobkhody, pſchede wſchěm korcźmy atd., ſu ſo tak wupuſcźiłe, ſo ſu je jich wobſadźerjo ſamknyć dyrbjeli. W Brüſſelu wſchitzy Němzy k němſkemu konſulatej cźěrjachu. Tam radu doſtachu: „Jenož tak rucźe hacź mózuo ſ Belgiſkeje won! Němzy ſo njehodźa ſchkitacź a ſa niczo ſo njehodźi rukowacź.“

Belgiſzy ſu w ſwojej njembroſcźi wjele dźiwiſcho ſakhadźeli, dyžli 1870 franzowſky franktireurojo. Woni ſ lěſow a kerkow do němſkich wojakow tſělachu a ſu ſamo franjenych ſakakali. Tež žónſke ſu ſo pſchi tychle hroſnoſcźach wobdźělili. Němzy ſu wſchě te wšy, w kotrychž ſu ſo na nich nadpady cźiniłe, ſpalili a wobydlerjow ſatſělili.

Wo běđźenju němſkich wojakow ſ belgiſkimi franktireurami jedyn němſki wojak w jenym pólnym liſcźe, 8. auguſta blisko Lütticha wotpóſłanym, piſche:

Prěnje wojowanje wo dobycźe Lütticha je wěſo woporу žadało. Naſchi wojazy ſu ſ woprawdźitej rjekowſkej khrobłoſcźu do prědka ſchli. Tež hdyž do Lütticha cźehnjechmy, ſo worakawoſcź a falſchnoſcź wobydlerjow pokaſa. Hdyž běchu ſo belgiſzy wojazy wotraſyli, Němzow wyſkajo witachu, a wſchitzy dary luboſcźe, napoje atd. poſkicźachu. Wſcho pak na ſdacźe. Hdyž ſo mjenujzy potom na torhoſchcźu měſchcźanoſta hotowaſche, město pſchepodacź. ſo na wotrěcźane ſnamjo njembre tſělenje na drohach ſapocźa. Se wſchěch woknow, tſěchow, pinzow ſo do huſtych němſkich rjadow tſěleſche. Lüttich ſu mjes tym dobyli, tola hiſchcźe někotre wobtwjerdźenja ſady Lütticha na naš tſěleja, kotſiž ſmy jako poſzylnjenje k naſchim wojakom pſchicźahnyli, a na pionirow, kotſiž runje jedyn móſt twarja. Bliſko pſchi naš granaty frunczo lětaju a ſe ſatraſchnym wrjeſkotom nuts bija. Myſlu pak ſebi, ſo njepſcheczel. hacź runje bě ſo derje ſaměrił, njeje ſ tſělenzu wuſpěcha měł. Ssrjedź tuteho granatoweho wohnja a pſchi njepſcheſtawazym deſchcźu dyrbjachmy na zyle roſmokanej hlinjanej ſemi biwakowacź, a poldźiſcho, hdyž mějachmy runje marſch wo 50 kilometrow ſady ſebje, wjeczor ſaſo 25 kilometrow wróczo dźěchmy w nozy pſches wšy ſ jich worakawym wobydleŕſtwom. My ſami ſmy bjes wuwſacźa hiſchcźe nimale bjes ſchkody woteſchli, dokelž hiſchcźe we woprawnym wohnju njeběchmy. Tola budźe bórſy, ſnadź dźenża, hinak. My ſami ſmy wczera ſchěſcź ſkanktireurow ſatſělili a tſjoch wobwěšli, mjes tym ſo ſu druhe wotdźělenja kóždy wokomik wczera tajkich worakawzow ſatſěleli. We wobydlenjach potom zyrobu ſa wojakow pytachu, na cźož ſo khěže ſakerčnych mordarjow ſapalichu. Belgiſzy. a to muſzy a žónſke, ſu ſamo ranjenych ſakakali a jenemu wocźi wukłóli. Dwěmaj ranjenymaj je ſo ſchrót do wocźow tſělił. Hdyž wjeczor na ſmerkach wojazy nimo jeneho płota cźehnjechu, ſo na dobo ſ njeho ruka wupſcheſtrje, kotraž do jeneho wojaka tſěli a ſ tajkeje krótkeje ſdalenoſcźe, ſo na ruzy hiſchcźe wſcho polne polvrowych ſornjeſchkow ſedźi. Jenemu druhemu ſo ſe ſchrótowym wutkělom ſ najbliſcheje bliſkoſcźe prawa ruka tak roszychnowa, ſo dyrbjeſche ſo wona jemu wotewſacź. W Gemmenichu ſu wobydlerjo jenu automobilnu ſanitetnu kolonnu ſadźerkeli a do njeje ſe wſchěch khěžow tſěleli. Pſchewodźazy huſarojo běchu pſcheſkabi, tola mózachu 3 tſělzow pſchimnyć a ſatſělicź. Khěžu, ſ kotrejž bě ſo najbóle tſělało, ſpalichu. Jedyn knjes ſ Aachena ſ automobilom a wojerſkim chauffeurom pſches belgiſku namjeſnu wjeſ Gemmenich jěđźeſche; ſady wšy wós ſaſtanje, knjes dyrbi ras na bok ſtupicź; ſ jeneho płota ſo wutſěli, muž morwy ſnak padny. Němzy ſu zyłe wšy ſpalili, hdyž ſu ſo na nich nadpady cźiniłe.

Franzoſiſke wójſko je ſo ſ belgiſkim ſjednocźiło.

Parižſki dopišowaŕ italſkich nowin „Tribuna“ ſdźěluje: Sſym važnu powjeſcź ſhonił. Belgiſke knježerſtwo je ſwoje mjeſy franzowſkemu wójſku wotewriło a je republiku k ſhromadnemu poſtupej franzowſkeho wójſka ſ belgiſkim pſchecźiwo němſkemu wójſku napominało.

„Giornale d' Italie“ ſ Pariſa ſdźěluje: Franzowſki prěni armeekorps a dźěl druheho armeekorpſa, kotrajž ſtaj pola Valenciennes a Maubeuge ſhromadźenaj, ſtaj ſo na mjeſach pola Monſa a Charleroi ſ belgiſkim wójſkom ſjednocźiłoj.

Franzowſojo drje nětko ſakitanje twjerdźiſnow Antwerpena, Huya a Namura pſchewoſmu. Belgiſzy ſu hubjenje wuwucźeni wojazy a njemóhli je dlěſchi cźaſ pſched Němzami ſakitacź. Hdy budźichu Belgiſzy w Lüttichu mužniwiſcho wojowali, njeby tale mózna twjerdźiſna tak rucźe do rukow Němzow padła. Pomoz belgiſkeho wójſka Franzowſojo pſchewyſoko njewaža, jim jenož wo to dźe, ſo bychu jim Belgiſzy ſakitanje ſwojich twjerdźiſnow pſchewoſtajili.

10 Němzow jako wobhonjerjow w Brüſſelu ſatſělili.

Jeſuitſki pater Taiper ſ Brüſſela, kotryž je do Kölna pſchijěł, je nowinam „Köln. Volksztg.“ pišał, ſo ſu 8. auguſta w belgiſkim khownym měſcźe w Brüſſelu 10 Němzow jako wobhonjerjow ſatſělili, mjes nimi ſnateho prynza Proſpera ſ Arenberga a najſkerje tež wot 50 lět w Brüſſelu ſaſydleneho wocźneho lěkarja dr. Tacku, cźělneho lěkarja Flandernſkeho hrabje.

Prynz Roland Bonaparte pola franzowſkeho preſidenta Poincaréa.

Preſident Poincaré je prynza Rolanda Bonapartu w audijenzy pſchijał a ſo jemu ſa to dźakował, ſo je ſwój hród jako lazaret poſkicźił, pſchiſpomniwſchi, ſo jón Cźerwjeny kſchiž jenož w padźe nuſnoſcźe wužije. Schtož prynzowe žadanje naſtupa, ſo ſměł do franzowſkeho wójſka ſaſtupicź, preſident praji, ſo dyrbi ſo knježerſtwo ſakonja dźeržecź, kotryž prynzow ſe ſwójbow, kotrež ſu w Franzowſkej knježiłe, ſ wojerſkeje ſkužby wuſamka. W nětcźiſchim wokomiku njeje mózno, tónle ſakoń pſcheměnicź.

Rolanda Bonapartu ſu wójnſke podawki w Barlinje pſchekhwatałe. Dokelž jemu njebě wjazy mózno, ſo po želeſnizy do Belgiſkeje dowjeſcź, ſo wón pěſchi k belgiſkej mjeſy poda, ſ wotkal ſo po želeſnizy do Pariſa dowjeſe. Tu wón hnydom preſidentej republiki liſt napiša, w kotrymž wo to proſcheſche, ſo by ſo jenemu regimentej pſchidźělił.

Roland Bonaparte je hižo 56 lět ſtary a je ſo něhdy ſ liſcźinow franzowſkeho wójſka wumaſnył, dokelž po ſakonju prynzoju ſ knježerſkich domow njeſmědźa w franzowſkim wójſku ſkužicź. Lětša je ſo prynz Roland Bonaparte krótki cźaſ jako kandidat ſa albanſki trón mjenował.

Tež ſozialdemokratſki ſwjaſk „Bataille Syndicaliſte“ je wójnſkemu miniſterſtwu twarjenje ſozialdemokratſkich ſyndikatow ſa lazaret poſkicźił.

Parižſke nowiny ſu dla niedoſtatka papjery a perſonala hižo ſwój format a licźbu ſtronow pomjeńſchiłe a njeporjadnje wukhadźeja.

Sadźerżane jendźelſke a němſke łódże.

Do Londona je 2. ſeptembra powjeſcź doſchła, ſo němſke knježerſtwo jendźelſkim łódźam njeje dało ſ němſkich pſchiſtawow wotpłuwacź. Tale powjeſcź je wulke roshorjenje ſbudźiła.

S Madrida ſo piſche, ſo jendźelſka eſkadra Gibraltarſku mórſku drohu ſtražuje, a ſo ſtej ſo dwě němſkej wuhlowej łódźi wot jendźelſkich wójnſkich łódźow ſadźerżałej.

Němſke parne łódże, w Port Saidu ſtejaze, ſu hižo pſched

pschipowjedźenjom wójny warnowanje dostałe, so njeßmědźa psches ßrjedźoseměske morjo jěcź.

Jendźelske wójsko ßu do Sueza a jendźelske wójnske łódźe do Port Saida póßłali, so bychu Suezski kanal schkitałe.

Jendźelske łódźe ßu kanal La Manche sawrjeli. S tym je němskim łódźam jěsba k franzowskemu połnóznemu brjohej samknjena.

Jendźelska eskadra pola Gibraltara je pjecźa hižo 50 němskich parnych łódźow sadźerźała.

Němskaj kschižakaj „Göben“ a „Breslau“ Jendźelczanam psched Messinu wupjerchloj.

Panzerowany kschižak „Göben“ a mały kschižak „Breslau“, kotrajž staj někotre franzowske pschistawy pschi algerskim brjohu wobtšełałoj a wobschkodźikoj, běschtaj 5. augusta do italskeho neutralneho Messinskeho pschistawa pschijěłoj. Tam staj ßo s němskich parnych łódźow s wuhlom sastarałoj. Wo tym shoniwschi jendźelske wójnske łódźe psched pschistawom na wupłuwanje němskeju kschižakow łakachu. Njedźiwajcy teho je ßo tutymaj 6. augusta w nozy poradźiło, s Messinskeho pschistawa na wołoke morjo wujěcź.

Jendźelska němsku Togosku koloniju nadpadła.

Psched Lome, hłowne město Togoskeje kolonije, je ßylne jendźelske wójskowe wotdźělenje se Skoteho Brjoha pschicźahnyło. W njepschitomnosczi małeho polizajskeho wotdźělenja a wschěch brónitych běłochow, kotsiž běchu s guverneurowym naměstnikom k schkitanju ważnych stazijow do snutskowneho kraja wucźahnyli, ßo Jendźelczenjo hłowneho města smozowachu, ßwjatoczńje ßlubiwschi, so budźa porjad sakhowacź a wobßedźenstwo schkitacź. — Togo je němska kolonija we wjeczornej Afrizy. Wona mjes jendźelskej koloniju Skotym Brjohom a franzowskej koloniju Dahomejom leži. Wscho hromadźe ma wona něhdźe 2 milijonaj wobydlerjow, s kotrychž bě w lěcźe 1905 224 Europjanow (němskich sastojnikow, wikowarjow a mißionarow). S kolonije ßo palmowy wolij a kawczuk wuwožuje.

Jedyn jendźelski kschižak ßo s jenej minu do powětra buchnył.

Do Borlina je powjesćź pschischła, so je němska parna łódź „Kralowa Luisa“ we wuliwje rěki Themse psched Londonom miny do morja puschczała. Jendźelska torpedowska flotilla pod wodźenjom małeho kschižaka „Amphion“ je ßo sa „Kralowe Luisu“ puschcziła a ju potepiła. „Amphion“ ßam do jeneje miny, wot „Kraloweje Luisy“ wucźißnjeneje, sawadźi a ßo do powětra buchny. S jendźelskeho mužstwa je ßo pjecźa 130 muži tepiło a 150 ßo wukhowało. Wobßadka „Kraloweje Luisy“ se 114 muži a 6 offizěrow wobstejesche.

Jendźelska turkowske wójnske łódźe wobkhowała.

Turkowska bě dwě wulkej wójnskej łódźi, kotrejž ßo sa Chile w Jendźelskej twarjeschtej, kupiła. Tejle łódźi stej ßo skónczńje dotwarilej. Wonej ßo Jendźelczanam nětko jara derje k poßylnjenju jendźelskeho wójnskeho łódźistwa pschihodźatej a stej ßo pod mjenomaj „Acincourt“ a „Erin“ do jendźelskeho łódźistwa srjadowałej.

Jendźelski nadpad na Daressalam.

Jendźelczenjo Němskej w nětczischej wójnje w jejnych kolonijach wschelaku schkodu naczinja. Tak ßu jendźelske nowiny powjesćź pschinjeßle, so ßu jendźelske wójnske łódźe hłowne město němskeje rańschoafriskeje kolonije Daressalam wobtšeleli a tamnischu schkrowu wěžu wupuschczili.

Sajecze němskich wobhonjerjow w Londonje.

Jendźelske knjeżerstwo ßo psched Němzami, w Jendźelskej bydlazymi boji, so móhli jendźelske wójnske pschistawy wupuschczicź a wschelaku druhu schkodu jendźelskemu wójnskemu łódźistwu naczinicź. Wjele khěžow, s Němzami wobydlenych, je ßo w Londonje pschepytało. 21 Němzow ßu jako wobhonjerjow sajeli, mjes nimi jeneho němskeho barona a ludźi w nahlodnym sozialnym postajenju. Też sastupjerja Kruppez dźěłarnjow w Essenje, s Bülowa, ßu sajeli, hdyž běchu jeho dom pschepytali.

Czorna Hora a Serbija s Němskej diplomatiski wobkhad pschetorhnyłej.

Němskemu póßłanzej w Belgradźe a němskemu póßłanzej w Zetinje ßu ßo paßy wróczile a ßo wobaj napominałoj, so byschtaj Serbiju a Czornohórsku wopuschczikoj. S dobom staj ßebi ßerbski a czornohórski póßłanz w Barlinje ßwoje paßy żadałoj a wotpuczowałoj. Sastupowanje Němzow na Czornej Horje a w Serbiji je ßo póßłanzej sjednoczenych statow połnózneje Ameriki pschepodało.

Se ßerbsko-awstriskeho wojownischcza.

Hacź runje ßu ßo nimale tsi njedźele minyle, so je Awstriska Serbiji wójnu pschipowjedźiła, njeßu ßo hischcze Awstriszy ani psches Dunaj abo Ssawu w połnozy, ani psches Drinu s wjeczora pscheßadźili. Jenoż tu a tam je ßo se ßerbskeje a awstriskeje strony tšełało.

Psches Bołharsku je awstriske knjeżerstwo shoniło, so ßerbske wójsko na njedostatku zyroby a munizije cźerpi. Wojazy wschědnje jenoż pok pokruty khlěba abo wóßmuż s kukurizy abo mowßa dostanu. Teho dla pjecźa wjele mužstwow cźeka. Munizija mohła pjecźa jenoż sa jenu wjetschu bitwu doßahacź. Sserbske knjeżerstwo je ßebi teho dla żadało, grichiske knjeżerstwo napominacź, so by zyrobu psches Saloniki do Sserbije ßłało. Powjescźe pak pschikhadźeja, so je żelesniza mjes Sserbiskej a Salonikiom s wobydlerstwom w Mazedonskej wohrożene. Grichiska budźe Sserbiju po możnosczi podpjeracź. Wona je jej hižo 120 automobilow pożczika.

Jeli by ßerbske wójsko woprawdźe ani dosczź zyroby, ani dosczź munizije njemełko, potom by spodźiwno było, so ßo awstriske wójsko hischcze njeje do Sserbije nawaliko, so by hłódne ßerbske wójsko sniczilo.

Naczischcź Ruskeje na Bołharsku.

Po jenej depeschi nowin „Kölnische Zeitung“ se Sofije je ruski póßłanz należnje żadanje wospjetował, so by Bołharska shromadnje se Sserbiju pscheczźiwo Awstriskej wojowała. Bołharska pak je ßo sapowjedźiła, ßwoju neutralnosczź spuschczicź.

Bołharski „Napoleon“ jako ruski general.

W balkanskej wójnje wjele mjenowany bołharski general Radko Dimitrijew, kotryż hacź dotal Bołharsku jako póßłanz w Peterburgu sastupowasche, je do ruskeho wójska sastupił. We wójnje pscheczźiwo Turkowskej je ßo wón wospjet wusnamjenił. Mjes ßwojimi wojakami bě wón jara lubowany a mějesche pschimjeno „bołharski Napoleon“.

Jendźelska Awstriskej wójnu pschipowjedźiła.

Schtwórtk pschipołdnju $^1/_2$1 hodźiny jendźelski póßłanz we Winje do ministerstwa swonkownych należnosczow pschińdźe a wosjewi, so ßo Jendźelska wot ßrjedu 12 hodźin w nozy napscheczo Awstrisko-Wuherskej we wójnskim stawje namaka.

Jendźelske wójnske łódźe budźa najskerje nětko awstriski brjoh pschi adriatskim morju wobtšelecź a tamnischej awstriskaj wójnskaj pschistawaj wupuschczicź spytacź.

Skónzowanje němskeho póßłanzstwoweho radźiczela w Peterburgu a spalenje němskeho póßłanzstwa.

Nastróżaza powjesćź je s Peterburga pschischła. Czrjóda ludźi, s měschczańskeho wotpluska wobstejazych, wutoru psched němske póßłanzstwo w Peterburgu pschiczahny a ßo do njeho dobu. Dwórskeho radźiczela Kettnera, wobstarneho sastojnika, kotryż hižo wjazy dyżli 30 lět w diplomatiskich konsularskich ßłużbach steji, w hrodźe nadeńdźechu a sarasychu. Na to hród sapalichu. Dwórski radźiczel Kettner, kotrehoż je kreilaczny lud skónzował, bě pschi njejabkim wotjěźdźe němskeho póßłanza w Peterburgu wostał. Hdyż polizija a wohnjowa wobora pschikhwataschtej, bě ßo hižo żałoßny njeskutk stał.

Ruska wójnska proklamazija.

Winske nowiny („Deutsches Volksblatt“, „Deutsche Volkszeitung“) a „Pester Lloyd“ ßu wójnske wosjewjenje wocźischczake, kotreż je zar 3. augusta wudał. Wono ma ßo tak:

„My Nikolaj II., s Božeje mikosczje khěžor a ßamoknjeżeŕ wschěch Rußow, kral pólski, wulkowjerch finski atd., czinimy naschim wěrnym poddanam znate, so je Ruska po wěrje a krwě se ßłowjanskimi ludami sjednoczena,, stajnje ßwěrna ßwojim historiskim tradizijam, pschezo jich woßud s dźěłbraczom sczěhowała. Bratrowske saczuczа ruskeho luda sa Sskowjanstwo ßo pak s połnej jenomyßlnosczu a wurjadnej mozu w poßlednich dnjach sbudźichu, hdyż Awstrisko-Wuherska je Serbiji wědomje sa njewotwißny stat njepschijomne požadanja pschedpołożiła, a njedźiwajo měrniweho a

sjednanskeho wotmolwjenja ßerbskeho knjeżerstwa, derje měnjene postrědnistwo Ruskeje wotpokasaka. Awstrisko-Wuherska je spěšchnje k wobrónjenemu nadpadej pscheschka a je wotewrjene město Belgrad bombardowacź sapoczaka.

Donucźeni s tak wutworjenym pokoźenjom, kotreź ßebi wobhladniwostne naprawy żada, ßmy wukas wudali, so byschtej ßo wójsko a kódźstwo do wójnskeho stawa swjedłej, ßo prózujo, so bychmy spokojaze rossbudźenje doßahnyli. Jednanje je ßo sapoczako, dokelź stej nam wobßedźenstwo a krej naschich poddanow drohej. Njedźiwajcy pscheczelneho poměra s Awstrisko-Wuherskej sjednoczena Němska naschu nadźiju na stolětne dobre pscheczelstwo sjeba a njekedźbujo na nasche sawěsczenje, so czinjene naprawy nimaju żaneho njepscheczelneho wotpohlada pschecziwo Němskej, ßebi Němska żadasche, so bychu ßo tele naprawjenja hnydom potkóczile. Dokelź je ßo tole żadanje wotpokasako, je nam Němska njepschewidźomnje wójnu pschipowjedźika.

Dźenßa njeńdźe wo schkitowanje pschiwusneho kraja, kotryż je ßo na njesaßkluźene waschnje skschiwdźik, ale wo to, so bychu ßo czesczź, dostojnosczź, zykosczź a postajenje Ruskeje mjes wulkomozami schkitowake. Krucze wěrimy, so wschitzy naschi ßwěrni poddanjo jenomyßlnje a podaczi na wobaranje ruskeho kraja postanu, so w tejle hrozliwej khwili na snutskowne swady sabudu, tak so budźe sjednoczenje zara s jeho ludom hischcze wuźschе, a so Ruska kaź jedyn muź postanje a nadpad njepscheczela s hłubokej wěru do sprawnosczе naschich prózowanjow a s pokornej nadźiju do pschedwidźenja Najwyschscheho wotrasy.

Modlimy ßo, so by Bóh swjatu Rusku a jeho khrobłe wójsko żohnował. Nikolaj."

Hdyż bě ßo tole pschipowjedźenje czitako, zar k shromadźenym generalam srěcza:

„Ruska, nascha wulka wótczina, je pschipowjedźenje wójny s wulkej dostojnosczu pschijaka. Njech ßo schtoźkuli stanje, my wójnu dowojujemy. Sswjedźeńszy pschipowjedamy, so njebudźe prjedy měra, doniż poßledni njepschelźelski wojak nasch kraj njewopuschczi. K wam ßo wobroczam, k sastupjerjam mojich wójskow. We waß widźu ßwoje wójsko, kotreź je twjerde kaź granitna sczěna."

Zarowa wójnska rěcź.

Peterburgska telegrafiska agentura wojsewja:

Zar Mikławsch je w symskim hrodźe w pschitomnosczi najwyschscheho wójskoweho roskasowarja wulkowjerscha Nikolaja Nikolajewicza a wschěch ministrow ßobustawy khěźorstwoweje dumy a khěźorstwoweje rady w ßwjatoczнej audijenzy pschijak. Zar mějesche tule rěcź: W tychle wusnamnych dnjach njeměra a holka, kotreź Ruska pschětrawa, Waß postrowjam. Němske khěźorstwo a bórsy po tym tež Awstrisko-Wuherska stej Ruskej wójnu pschipowjedźilej. Sbudźenje wótczinskich saczuczow, luboscze a ßwěrnosczе k trónej, kotreź je jako wichor zyłe nasche khěźorstwo pschescheko, mje a Waß jenak schkituje. Nadźijam ßo, so wulka Ruska wójnu sbožownje skónczi, kotruż jej Bóh sczele. S tehole jenomyßlneho wichora luboscze a horliwosczе wschěch, rad ßamo żiwjenje woprowacź, czerpam ßwoju móc, so bych měrnje a twjerdźe pschichodej napschecźo hladał. Schkitamy niz jenoż dostojnosczź a czesczź nascheho kraja, ale wojujemy tež sa ßłowjanskich bratrow, sa ßwojich wěrybratrow a pokrejnikow. W tymle wokomiku tež s radosczu widźu, kak ßo sjednoczenje Sstowjanow s Ruskej ßylnje a njerostorhniwje wukonja. Ssym pscheßwědczeny, so budźe kóżdy s Waß na ßwojim městnje, so by mi pomhał snjesczź pruhowanje, a so wschitzy, so mnu poczinajo, ßwoju winowatosczź dopjelnicze. Bóh ruskeho khěźorstwa je wulki."

Zarowa rěcź ßo se schumjazym hurawołanjom pschija.

Hłowny roskasowar ruskeho wójska.

Wulkowjerch Nikolaj Nikolajewicź, kotrehoż je zar sa hłowneho roskasowarja zyłeho ruskeho wójska pomjenował, ßo wot lěta 1905 jako wjednik ruskeje wójnskeje strony wobhladuje. Wón je ßo 6. novembra 1856 w Peterburgu narodźił. Sswoje wojerske wuwuczenje je wón na Nikolajskej inżenieurskej schuli dostał a je 1876 Nikolajsku schulu wulkeho generalneho staba wopytał. Wón je ßo na rusko-turkowskej wójnje 1877/78 wobdźělił. Jurjowski rjad 4. rjadownje a sa pschekhod psches Balkanske hory jako wusnamjenjenje skoty mjecź s napißmom „Sa khrobłosczź" dosta. Politiszy je wulkowjerch Nikolaj Nikolajewicź hakle wot lěta 1905 wustupił, a to po poraźenju ruskeje revoluzije. Wón bu jedyn s najbliżschich radźicelow zara Nikolaja a jeho namolwi, revoluziju s brónjowej mozu potkóczicź. Revoluzijonarojo jeho teho dla hidźachu a pschecźiwo njemu mordarski nadpad pschihotowachu, kotryż pak ßo njeporadźi.

W lěcze 1905 ßo wulkowjerch sa komandeura gardy a Peterburgskeho wokrjeża a sa pschedßydu kraj sakitanskeje rady pomjenowa. Pschi balkanskej wójnje 1912/13 je wulkowjerch Nikolaj Nikolajewicź pjecza k wójnje s Awstriskej radźił a powschitkownje ßo powjedasche, so je wón sa hłowneho roskasowarja ruskeho wójska w tajkej wójnje wubrany. Nětko je wón tole sastojnstwo dostał. Wón je ßo s czornohórskej prynzeßu Milizu woženił, kotraż ma pjecza wulki wliw na ßwojeho mandźelskeho a na khěźorski dwór.

Rußojo němsku parnu łódź prjecź wsali.

Rußojo ßu němsku parnu łódź „Prinz Eitel Friedrich", kotraż je 30. julija s nakładom sa Stettin a se 40 puczowarjemi s Peterburga wupkuwała, 31. julija sadźerźeli a do Rewala dowjesli. Puczowarjow ßu psches Helsingfors-Tornea do Němskeje póßłali.

Depeschi mjes ruskim zarom a jendźelskim kralom.

„Kölnische Zeitung" je po Londonskich nowinach „Times" tajnej depeschi zara a jendźelskeho krala wocźischczała. Po tym je w nozy 1. augusta kral Jurij zarej telegrafował: „Dyrbju sawěsczе wěricź, so je njedorosumjenje s pschiczinu teho było, so ßu ßo jednanja mjes Němskej a Ruskej tak nahle wottorhnyke. Wschо, schtoż je w mojej mozy, chzu czinicź, so bych żałoßne njesboże, kotreź ßwětej hrosy, wotwobrocził. Mam polne dowěrjenje, so Ty, kaź ja niczo njespytane njewostajisch, so by ßo měr sakhował."

W zarowym wotmolwjenju ßo praji: Budźich rad po Twojej radźe czinił, hdy budźische němski póßłanz dźenßa notu s pschipowjedźenjom wojny njepschepodał. Dokelź je Awstriska Sserbiji wójnu pschipowjedźika, ßym nusowany byk, dźěl ßwojeho wójska mobilisowacź, a dla hrożazeho dźerżenja Němskeje moji wojerscy radźicźeljo na powschitkownu mobilisaziju czischczachn, dokelź móże Němska wjele uczischo mobiliwacź dyźli Ruska. Běch nusownny, ßo po tutej radźer skożicź, dźiwajo na mobilisaziju awstriskeho wójska a tajnych wojerskich pschihotow Němskeje. So ßym prawje ßudźił, ßym s němskeho pschipowjedźenja wójny widźał, kotreź njeßym na żadyn pad wocźakał, dokelź běch ßo khěźorej Wylemej salubił, so ßo w czaßu poßrědniskeho jednanja żanych wojakow pschewjesczе njeßmědźesche. — Na kónzu zar wobkrucza, so je wscho czinił, so by ßo wójna wotwobroczíła.

Wosjewjenje tejule depeschow ßo jako jendźelski pospyt wobhladuje, s nowa wo měr jednacź. S tymle wotmyßlenjom stej pak ßo wonej lědma do sjawnosczе dałoj. Hižo wopschijecze zaroweje depesche njeby k temu khmane było. Tež je wójna hižo pschedaloko schła, so mohła ßo sastajicź.

Němska powětrowa łódź nad Franzowskej.

Frankfurtske nowiny ßu psches New-York powjesczź dostałe, so je jena němska powětrowa łódź bomby na Lunéville mjetała. 15 człowjekow je ßo sarasyło.

1 300 000 wójnskich dobrowólnikow.

Pschiczischczź wójnskich dobrowólnikow je wschě wocźakowanje pschetrjechiło. Hacź dotal je ßo 1 300 000 wójnskich dobrowólnikow sa němske wójsko samolwiło.

Jedyn franzowski offizěrski lětar ßo dele tsělił.

Jeneho franzowskeho offizěrskeho lětarja ßu póndźelu pola Lichtenfelda w Bayerskej dele tsělili. Lětadło je ßo rosrasyło, lětar ßo czeźko franił. Jedyn druhi franzowski lětar je ßo pola Diedenhofena dele tsělił.

Wupokasanje wukrajanow s Franzowskeje.

Po poruczenju mobilisazije je franzowske knjeżerstwo wschitkich Němzow, Awstriskich a Italskich wupokasało.

Neutralnosczź sjednoczenych statow połnóżneje Ameriki.

President sjednoczenych statow, Wilson, je wosjewił, so sjednoczene staty pschi europiskej wójnje neutralne wostanu. — Panzerowany schkiżak „Tennesee" je s New-Yorka s wjazy dyźli 5 milijonami skota wotjěł, kotreź ßu sa Amerikanskich w Europje postajene, kotsiż ßu s wudyrjenjom wójny do nusy pschischli.

Grichiska a Turkowska ßo na wójnu hotujetej.

Nimale zyła Europa ßo do wójny saschmata. Wschě snamjenja na to pokasuja, so bórsy k wójnje mjes Grichiskej a Turkowskej dońdże. Grichiska ma runje nětczischi czaß k temu sa najpschihódnischi, wójnu s Turkowskej wo kupu w ägäiskim morju dowojowacz. Turkowska chzysche hakle sapoczecz, hdy by w Jendzelskej kupiene hobrske wójnske łódże se ßwojim łódźstwom sjednoczene měła. Tola to Turkojo njedoczakaju. So by ßo wójnske łódźstwo Turkowskeje, kotraż je swjatkarka Němskeje, njepoßylniło, je Jendzelska nowe turkowske łódże wobkhowała a do ßwojeho ßamßneho wójnskeho łódźstwa stajiła. Duż ßo Grichiska njetrjeba wjazy bojecz, so by ju Turkowska na morju pschemohła. Bjes dwěla by Turkowska Ruskej wójnu pschipowjedźika, hdy by ruske wójsko ßo do Němskeje abo Awstriskeje nawaliło. To pak mohło ßo hakle stacz, hdy by ruske wójsko mobilisowane było. W tu khwilu ßo hakle wono shromadźuje. Grichiska je hižo wschitkich reservistow s wukraja domoj swołała. Tez ßu wschě grichiske pschekupske łódże s Marmaraskeho morja, pschi kotrymż Konstantinopel leži, wotpłuwałe. To je na Turkow khětry saczischcz cziniło. Pisched wudyrjenjom poßlednjeje balkanskeje wójny bě Turkowska wschě grichiske pschekupske łódże, kotrez woßebje żito s Ruskeje do wieczorneje Europy woża w Marmaraskim morju sebrała. Grichiska je ßo hladała, so ßo to njeby wotpjetowało. Turkojo maja wotpłuwanje grichiskich łódźow sa wěste znamjo, so wójna bórsy wudyri. Admiral turkowskeho wójnskeho łódźstwa, Limpus, je s wójnskim ministrom Enverom paschu wuradźował, a nasajtra ßu turkowske wójnske łódże do ägäiskeho morja wupłuwałe. Wójnski a łódźstwowy minister njepschestawajcy dźełataj, haczrunje je ramasan (póstny měßaz); Enver pascha tam wot sażneho ranja hacz do nozy njepschestawajcy offizěrow pschijima. Tśi kschižaki ßu s minonoschkami wupłuwałe a ßo pisched Dardanellemi postajiłe. Turkojo ßo rucże pschihotuja, so bychu na wschě pady pschiprawjeni byli. Pisched tydźenjom hižo rěkasche, so ßo wójsko s dźěła mobilisuje, dokelż ßo wschitcy offizěrojo do kasarnow swołachu.

Pscheleseczeny.

(Skónczenje.)

„Aha! Skónczńje!“ Czuschlak rjekny, s hłuboka dychajo, a pohlada na schkleńczane khamory, w kotrychż, njedźiwajo cźmy, tola drohotne pyscheńki błyskotachu.

Wón schěry měch wotpołoży, kotryż bě ßebi wokoło paßa swjasał. Do teho mějachu ßo bohate wurubki tykacz.

Potom, njekomdżo ßo, pocza samki na khamorach wotkamowacz a pohonjesche tez towarscha, so dyrbi to runje tak cźinicz a ßo prawje pschi dźěle wobdźělecz.

„Nětdźeczańszy nózni straźnizy wschak hischcze nětkotre hodźiny spja każ morwi a hakle wotucźeja, hdyż honacz spěwa“, Czuschlak wschón wjeßely rěczesche, dokelż runje wjazy kaschczikow ßlěbornych łżizow a tez nětkotre kaschczički s pyscheńkami do měcha tykasche, „ale lěpje je, hdyż je cźłowjek s cźaßom hotowy.“

„Ty masch prawje“, »morwy poß« wotmolwi, kiż bě hacz dotal s latarnju cźinicz měł, każ by rjekł, so ßo wona njebě wjazy prawje ßwěczicz chzyła. „Tola prjedy hacz ßo tak prawje do dźěła dam, każ ty, chzu najprjódzy trochu krucźischo ßrěbnycz. To cźini kurażu, hahaha!“

„Khort tola, to ßo wě. Daj mi tez ras ßrěbnycz, ßym na ßwoju palenzowu bleschu zyle zabył.“

„Tule, towarscho, pij!“ »morwy poß« rjekny, Czuschlakej bleschu podawajo.

Czuschlak ßo napi.

„To ßu dobre krjepki. To ßłodźi zyle woßebicze, każ zitrona abo nęschto tajke, ale dobre to je!“

„Haj, dobry tón palenz je!“

„Ale sda ßo, so je to khętro ßylny palenz“, Czuschlak sa khwilu rjekny, hdyż bě runje saßo jedyn samk do khamora pschekamał. „Ja mózu tola khętro wjele snjesez, ake twój palenz mi woprawdże do hłowy stupa.“

„Sda ßo, so ty niczemu ßylnemu swuknył njeißy“, towarsch rjekny, „hewak njeby telko wo ßylnosczi tuteho palenza napowjedał; ja ßym tśi krócz wjazy pił hacz ty, a tola niczo njeczuju!“

Pschi tychle słowach „morwy poß“ na Czuschlaka schělawje hladasche, potom do saka maßny.

„Tule“, wón rjekny, „masch nęschto, schtoż czi saßo hłowu wustrósbi — woßebnu, dobru prisu.“

„Ow, daj jow, towarscho, to ßym dawno hižo parował! Haj, prisu tobaka! Teje cźłowjek w jastwje najbóle paruje, dokelż je tam tobak kuricz abo schnupowacz sakasane. Wěso tam tez ßel s kuchinje schnupuja, ale to tola njeje pschezo to, schtoż je cźisty tobak. Tebi je ßo sawěscze tez tak schło.“

„To ßo wě!“ towarsch wotmolwi a potykowasche Czuschlakej tyłku. S teje nětkole żadoscźiwy najprjódzy jenoż jenu, potom pak nětkotre prisy wsa.

„Ow, to je nęschto woßebne“, Czuschlak rjekny, „wuheiski abo nęschto podobne. Khort tola, tón je ßylny! Ale ja njewěm, hłowu mi to tez nochze wujaßnicz. — Ja ßym na dobo tak mucźny — dyrbju ßo woprawdże — na wokomik ßydnycz — towarscho — jeli so — ty njechasch — —“

Dale wón njedorěcża. Wón bě ßo k semi swjesł a bórsy po tym ßurowje ßmorczesche. Wulke kapy potu ßo spjazemu s cźoła ronjachu; wón dale hłubscho, dale krucźischo spasche, ßmorczecz sa krótki cźaß pschesta a leżesche tam sprostnjeny, każ morwy.

„Takle, tón ma doscz!“ »morwy poß« bórbotasche.

Potom tykny dwě wschelakej bleschi a tez dwě tyszy schnupowazeho tobaka jemu do saka, wsa Czuschlakej jeho zuse klucze, pytasche pschihodny klucz, kotryż bě ßebi prjedy dokładnje kedźbujo spomjatkował, wotamkny snutskowne wjelbowe durje a wuńdże won, ale njesamkny je wjazy.

Potom ßo kedźbliwje hacz do khěżnych duri domaßa, wotewri je a ßo do cźmy shubi. Durje do khěże njeběchu mjenujzy s zyła samknjene.

Hrabnik, smużity policajski ßerżant, a jeho towarsch, kiż s nim strażowasche, ßo wustróżischtaj, hdyż zyle njejabzy jara dźiwi napohlad policzazy muż do jeju stwy stupi. Hrabnik chzysche teßak na njeho wucźahnycz — myßlesche ßebi, so je to rubjeżnik — so njeby tak khětsje ßwoje żiwjenje pschißadźił, ale dźiwi muż jemu ruku tak ßylnje dele stłóczi, so to jenoż pospytanje wosta.

„Wostajcze to jenoż“, »morwy poß« rjekny, tón to mjenujzy běsche, se skoro hrożazym hłoßom, „pójcze jenoż hnydom se mnu a pomhajcze mi lepieneho nutsdobywarja do kłódy dowjesez.“

„Nutsdobywar — lepjeny?“ Hrabnik s hłowu wijo rjekny, „dha drje scze wy to ßam, dokelż wy scze zyle na ßameho nutsdobywarja japodobny.“

„To ßo wě!“ druhi policist sawoła, kiż ßebi tez hnydom runje tak, każ ßerżant, myßlesche. „Wy to scze! Pschimajmoj!“

Pschi tym policist „morweho pßa“ sa ruku pschi dłóni pschimny. Tola rubjeżnik jeho s pjascżu wysche łohcża dyri, tak so horliwy policista pschesta dżerżecz. Ruka popuschczi a wißasche każ slemjena, każ pschekamana hałsa na wjerbje.

„Ja hižo widżu, so dyrbju ßo spósnacz dacz, hewak mi wobaj policistaj cźaß skomdżitaj a Czuschlak wotucźi a cźeknje, prjedy hacz je do khłódy ßadźeny“, rjekny „morwy poß“ pschi ßebi a wucźeże papjeru s podpißmom kriminalneho komißara a dżerżesche ju Hrabnikej pisched wocźi.

Tón ßo njemało dźiwasche, hdyż zedulu cźitajo s dobom tez na trundlatu drastu teho hladasche, kiż bě zedlu pschinjeßł.

„Hm, hm, dźiwna wěz!“ wón bórbotasche.

Tola to niczo njepomhasche, na podpißmo dyrbjesche ßo dźiwacz.

Cźi tśjo ßo na pucz k Bohaczkezom nastajichu. Schtóż budżesche tu cźrjódku widźał, budżesche ßebi myßlik, so policistaj słóstnika do khłódy wjedźetaj.

Czuschlak pschezo hischcze każ sa morweho na podkosy leżesche, njemóżesche potajkim ßo wobaracz, hdyż jemu ruzy a nosy swjasachu. Hdyż bě ßo to stako, rjekny „morwy poß“ s khutnym, zyle pschemënjenym hłoßom:

„Mojej knjesaj! Prjedy hacz ßo s klamow wotßalimy, wobhladajcze ßebi męstno njeskutka derje, so móżecze posdźischo wo tym ßwědczicz. Tu je ßo woprawdże nutskamało. Hladajcze dokładnje tez na skamane samki pschi khamorach, s dźěła napjelnjeny měch, na durje, kiż ßu ßo s wopaczným kluczom wotewrike a na wobschkodźeny samk, s krótka na wschitko, s cźimż ßo nutskamanje dopokasacz hodźi. Tez chzu hischcze pschispomnicz, so ma wo popadnjenje nutsdobywarja knjes policajski komißar Khwatak wulku saßłużbu. Takle, nětkole donjeßemy cźicho spjazeho nutsdobywarja do khłódy, pschetoż nětkole drje hischcze njebudże móżno, jeho wubudźicz. Sda ßo, so je to kuß ßylna prisa była — ale to je cźim lěpje.“

Poßlednje słowa ßo jenoż na pol wótsje rjeknychu; wobaj policistaj potom s hłowu wijo poßłuchaschtaj. Wschitko bě jimaj njeßaßne, a tak njewopschijomne wězy ßo w Nětdźezach hischcze stale njeběchu. Potom cźi tśjo ßo njeznabzeho Czuschlaka do jastwa donjeßechu.

* * *

Kónz tuteje ſtawiſny je bórſy dopowjedany.

Nutsdobywar, kiž bě ꝛebi na takle dźiwne waſchnje do ꝛyczkow ſalěſk, ſakhadźeſche, wotuczíwſchi, kaž natſělene dźiwje ſwěrjo we khlěwje, hdyž nětkole ſpóſna, ſchtó bě jeho towarſch „morwy poꝛ“ po prawym bur: na zuſeho, trundlateho muźkeho pſchedroſczeny ſtudent Handrij Schkórnjak, — a ſo bě runje wón — Czuſchlak — dyrbjak k temu ꝛkuźicz, ſo by naſdatny towarſch ſ tym njewjeſtu a żonu doſtak.

Dokelž bě hižo wjazy króczk khoſtany, bu Czuſchlak ſa tónle pad na wjele lět do jaſtwa wotꝛudźeny.

Polizajiſki komiſar Khwatak jara rad do Hanineje żeńtwy ſ Handrijom ſwoli.

Jara mudrje bě Handrij ſczinił, ſo bě poliziſtomaj prajił, ſo ma polizajiſki komiſar wulku ſaꝛkužbu wo popadnjenje tuteho nutsdobywarja; poliziſtaj to wěſo po měſcze powjedaſchtaj a ſ tym ꝛo dozpě, ſo ꝛo komiſarowy wótry roſom w najrjeńſchim ꝛwětle pokaſowaſche a ſo bě pſchichodny nan też doſpołnje ſpokojeny.

Handrij Schkórnjak njemóżeſche ꝛebi wjeꝛele ſapowjeſć, ſo njeby we ꝛwojej nutsdobywarſkej draſcze ꝛwoju njewjeſtu wopytał, hdyž bě ꝛo wjeczor ſoczmiło. Hana ꝛo na ꝛmjercz wuſtróži, hdyž „dźiwjeho pachoła“ wuhlada a padże bjes mała do womory.

Handrij pak też woprawdże hróſbny napohlad poſkiczeſche.

Poſdźiſcho bu Handrij Schkórniak woprawdże měſchczanoſta we Něhdźezach a doſta Hanu ſa mandźelſku.

Khwatak po něczim też temu ſwukny, ſo mějeſche pſchichodneho ꝛyna ſa pſchedſtajeneho.

Tak wſchitzy wobdźěleni k ꝛwojemu prawu pſchińdźechu a ꝛo ſpokojichu, khiba niz Czuſchlak, kiž drje je ꝛebi to nawopak wukładował.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

S Budyſchina. Po wjeleſtronſkim żadanju je ꝛo ſ nowa wudał: **Schlit Boži.** Wójnſke modlitwy. Seſtajał H. Imiſch, farar w Hodźiju. Placźiſna 30 pjenjezkow. Wopſchijecze tuchle modleŕſkich knihow je w nawěſchtku na poſledniej ſtronje dźenꝛniſcheho czíꝛła Serb. Nowin wocźiſchczane. Sa nowy wudawk je ꝛo format pomjeńſchił, ſo mohli wojazy knihu w ſaku nošnoſcz. Njech ꝛo wona ſa ꝛerbſkimi wojakami do wójny ſczele, ſo bychu w njej mózy, ſczerpliwoſcz a troſcht pſched njepſcheczelnm a we wójnſkich nuſach namakali.

— **Sa czaꝛ wójny ꝛo kóżdu wutoru wjeczor extrakopjeno Serbskich Nowin ſ najnowſchimi wójnſkimi powjeſczemi wudawa. Czitarjo Serbskich Nowin jo w Budyſchinje we wudawarni a na wżach ꝛrjedu rano w pſchedawarnjach darmo doſtawaju.**

— (Sa ratarſtwo lětża doſcz dźěławych mozow.) Pſchi wudyrjenju wójny ꝛo bojachu, ſo budże lětża ratarjam jara czěżko, żně domoj khowacz. Konje ꝛu dźě ꝛo jim ſebrake, a hoſpodarjo a czeladniży ꝛu ꝛo pod khorhoje ſwokali. Tole wobojenje je ꝛo jako njetrěbne wupokaſako. Ratarjam ꝛo lětża ſ hromadami dźěłanſke mozy poſkiczeja. Fabrikſzy dźěłaczerjo a dźěłaczerki ꝛu po ſamknjenju fabrikow bjes ſaꝛkužby a dźěło pola ratarjow pytaju. Wjele ſ nich je ꝛo podarmo ratarjam poſkiczíło. Mużſzy drje ꝛu nakhwilnje wo żně dźěło namakali, tola fabriſſke dźěłaczerki ꝛu ꝛo huſto wotpokaſake, dokelž dźě ratarſtwo njeje ſ wójnu żónſke dźěłaczerſke mozy ſhubiło. W induſtriji pokodniſcheje Łużiży ꝛu ꝛo pſchadownje a tkajerńje najczężſcho potrjechike. Najwjazy je jich hižo dźěło ſaſtajiło a druhe budża też k temu nuſowane, hdyž budża bawłmowe, jutowe a lenowe ſkłady wuprózdnjene. Dźěło budże tak dołho wotpoczowacz durbjecz, doniž ꝛo pucz po morju k němſkim brjoham njewotewri, kotryž ꝛu jendżelſke wójnſke łódże pſched tydźenjom ſalehnyke.

— (Pod koła pſchiſchoł.) Sſrjedu dopołdnja je ꝛo ſchtyrilětny hólz Walter Donath na rózku rěſarńſkeje a Sedanſkeje drohi ſ jenym Pſchiſchczańſkim mlokowym ſapſchahom pſcheječ. Kolo je jemu pſches hłowu ſchło a ſ njeje kruch koże wotdrěło. S czim je ꝛo njeſboże ſawinowało, njeje hiſchcze wujaꝛnjene.

Wobſah 7. čisla »Łużicy«: Wójna. Powjedańčko ze żiwjenja. Napisał Jurij Kubšćan. — Smjerć — wumożeŕka. Baseń. Jozef Nowak. — Hdyž Kocor khamor ćazaše. Wjeſela hra w 1 jednanju. Napisał Mikławš Hajna. (Pokračowanje.) — Při Jadranskim morju. Postrow z prózdnin. E. D. (Baseń.) — Čestne myta za studowacych Serbow. — Merhaut jako stary Weigelt w »Mój Leopold«. (Wobraz.) — Serbski rozhlad. — Naše towarſtwa. — Serbske pismowstwo. — Druzy wo nas a t. d. —

Se Żidowa. Wubjerk ſa powſchitkownje wużitne dźěło w 15. podkrjeżu, Żidow, Sczijezy a Ratarjezy wopſchijazym, je ꝛrjedu we ꝛwojim poꝛedźenju wobſamknył, wudawarnju ſa podpjeranje potrěbnych ꝛwójbnych tych wojakow pſchiwrawicz, kotſiž ꝛu na wójnu wuczahnyli. Pjenjeżne ꝛrědki darbja ꝛo ſ dobrowólnymi darami nawdacz. Wubjerk ſa to 30 hriwnow pſchiſwoli. Saſtojnizy Żidowſkeho wokrjeżneho wuſtawa ꝛu ꝛo na to ſwjaſali, ſo budża pſchedběżnje na 1/4 lěta ſa kóżdu muźku woꝛobu tydźeńſzy 1 hriwnu a ſa kóżdu żónſku woꝛobu 50 pjenjezkow dawacz. Njech tutón pſchiklad wokrjeżneho wubjerka druſy ſczěhuja. Dobrowólne dary móża ꝛo pola wuſtawoweho nana Lauſcha wotedacz.

S Rukniży. Pónd̀żelu popołdnju ſtej ꝛo hródź a kólnia, tudomnemu kublerjej Wawrikej ꝛłuſchazej, wotpalikej. Naſtata ſchkoda ꝛo ſe ſawěczenjom ſaruna.

S Rakez. Sańdźenu njedźelu tſi czahi, kotreż wojakow na bitwiſchczo wjeſechu, na naſchim dwórniſchczu ſaſtachu. Tu ꝛo wojakam wſchelake wotſchewjenje podawaſche, jako khoſej, piwo, zigary, limonada, zalty, pomaſki, tykanz atd. Też ꝛo jim pohladniży naſcheje wſy darichu, ſo móżiſche wjele ſ nich hiſchcze ras ꝛwojich lubych wot tudy poſtrowicz. Wjetſchi dźěl tutych wokſchewjenkow dariſchtaj wobꝛedźerjej tudomneho ryczerkubla, bratraj Klugez, ſ kotrejuż je hižo jedyn na wójnu czahnył. Bóh żohnuj tutón dar kſcheſczijanſkeje luboſcze a ſpożcz, ſo by ꝛo nadobny daricżeŕ, kaž też wſchitzy druſy wojazy, ſ kotrychż běchu ſchtyrjo ſ naſcheje wſy a woꝛadny, ſbożownje, ſtrowi a czili ſaꝛo k nam wróczili, ſo bychmy jich tak ſ wjeꝛelom witali, kaž ꝛmy jich ſe ſrudobu wotꝛal jěcz widźeli.

S Kulowa. Pſchi żeleſniſkej wothladarſkej khěżzy ꝛu w Kubiz hacze 60 lětnu dźěłaczerku Hanu Němzez ſ Běleje morwu namakali. Wona bě ꝛo 7. auguſta ſ tudomneje hojerńje ſkradżu wotꝛaliła, hdżeż wona wot někotrych lět w kuchinje lohke dźěło czinjeſche. Duchaꝛłkaba żónſka je drje w czężkich myꝛlach ꝛmjercz pytała.

Přilopk.

* Sso ſatſělili.) W czaꝛu mobiliſazije ꝛu wjele ludźi ſatſělili, kotſiž njeiꝛu na pſchikaſnje ſtražowazych wojakow poꝛłuchali. Pola Groꝛenhaina je ſtražowazy wojak leutnanta krajneje wobory Jurja Wolfa ſ Tümplinga ſatjělik, dokelž na wojakowe kaſanje ſe ꝛwojim automobilom njeſaſta. Chauffeur je ꝛo ſranik. — W Laufu chżyſche Ernſt Seinhart ſ automobilom żyrobu do Röthenbacha dowjeſcz. Pola Röthenbachſkeho moſta ſtražowazy wojak na njeho ſawoła, ſo dyrbi ſaſtacz. Dokelž Steinhart na to njekedźbowaſche a dale jědźeſche, wojak tſěli. Kulka Steinharta do hłowy trjechi a jeho mori. — Na moſcze, kotryż ſ Bingerbrüka na dwórniſchczo wjedże, njeſnateho něhdże 35 lětneho muża ſadżerżachu. Hdyż chżyſche njeſnaty cżeknycz, jeho ſtražowazy wojak ſatſěli. Pola njeho ꝛu pjecza wjetſchu ſumu pjenjes namakali. — S Landsberga nad Wartu piſaja: S njedoroſumjenjom je jedyn ſtražowazy wojak bliſko żeleſuiſkeho moſta pola Soldina rytmiſchtra reſerwy Stolża ſatſělił. Stolz ſ automobilom do Schwedta jědźeſche, ſo by ꝛo pola traina ſtajił. Hdyż ſtražowazy wojak na njeho ſawoła, ꝛo ſe Chauffeuroweho revolvra ſ pſchipadom wutſěli. Wojak ꝛebi myꝛleſche, ſo do njeho tſěleja, a do automobila tſěli. — Hdyż w Mühlheimje nad Ruhru jena wojeńſka patrouilla jeneho podhladneho wukrajana wotwjedże, tón cżekny. Patrouilla tſěli. Kulka pak měſto wukrajana jeneho Mühlheimſkeho pſchekupza trjechi. Wukrajana móżachu ſaꝛkapicz.

* (72 lětny veteran jako wójnſki dobrowólnik.) 72 lětny piſkar Voigt w Hamburgu, kotryż je ꝛo we wójnach 1864, 1866 a 1870/71 wſcho hromadże w 30 bitwach wobdźělił, je ꝛo jako wójnſki dobrowólnik ſamolwik. Po jeho pſchecżu ꝛu jeho do 1. narunanſkeje batterije 45. pólneho artilleriſkeho regimenta pſchijeli.

* (572 dźěcżi, wnukow a prawnukow jako żarowazy.) W Ronvilleſkim wokrjeżu w Kanadże je njedawno 84 lětny ſchědźiwz wumrjeł, kotryż mějeſche pohrjebny pſchewod, kajkiž ꝛo ſrědka wohlada. Sa jeho kaſchczom pak jenoż jeho potomniży dźěchu. Tola cżi doꝛahachu ꝛami, jemu pſchewod dacz, kotryż do ſtow dźěſche. Stary muż njemějeſche mjenujży mjenje dyżli 572 dźěcżi, wnukow a prawnukow

* (S hribami ꝛo ſajědojczili.) Se ſchtyri woꝛobow wobſtejaza ꝛwójba moleŕſkeho miſchtra Fiſchera je na jědojte hriby cżeżko khorika. Fiſcherowa je hižo wumrjeła.

Wjedro w Londonje 15. augusta: Pomrócźene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi śmĕje rano w 7 hodźinach farat Răda ßerbsku spowjednu wucźbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin duchowny Tyschet ßerbske a w 10 hodźinach nĕmske prědowanje.

Psched zyrkwinskimi durjemi budźe ßo kollekta sa wotpohlady cźeŕwjeneho kschiża sbĕracź.

Ssrjedu wjecźor w 6 hodźinach ßerbska a w 7 hodźinach nĕmska wójnska modleŕska hodźina.

Tydźeńske sastojńske dźĕła śmĕje farat Răda.

Wĕrowani:

W katholskej zyrkwi: Richard Khorla Studniorz, serjant w Budyschinje, s Hanu Marju rodź. Konradijez s Pirny. — Handrij Wojdŕa, rataŕski dźĕlacźeŕ w Baldanezach, s Marijanu Wloßakez tam. — Jan Enengl, skalak w Budyschinje, s Marju rodź. Schlagerez tam. — Josef Knijak, krawz w Budyschinje, s Marju Hann Lisu Matyßez tam.

S druhich woßadow: Khorla Muka, hospod. pomoznik w Kanezach, s Marju Emmu Wojnarjez tam. Nusne wĕrowanje: Robert Max Flack, hosp. pomoznik w Sdźaru, s Marju Gustlu Rjeczkez tam.

Křćenl:

W Michalskej zyrkwi: Richard Willi, Ernsta Hendricha Mlynka, twarskeho samkarja w Ratarjezach, ß. — Erich Ota, Oty Hermana Mischka, samkarja na Židowje, ß. — Bohumĕr Helmut Gustav, Maxa Herinka, ratarja na Ssokolzy, ß. — Marja Marta, Handrija Schewza, hospodaŕskeho pomoznika w Delnjej Kinje, dź.

W katholskej zyrkwi: Lisa Marja, Eduarda Partelija, klampnarja na Židowje, dź — Hana Hilża Matilda, Mikławscha Scholty, wójnika w Budyschinje, dź. — Erich Jurij, Josefa Bĕguba, dźĕlacźerja w kopŕniku na Židowje, ß. — Felix, Bjarnata Hendrichsa, dźĕlacźerja w Budyschinje, ß. — Albert Helmut, Jana Laraßa, kĥĕžerja w Dźĕžnikezach, ß. — Elfrida Ilsa, Rudolfa Horaka, kamjenjecźiŕschcźerja w Budyschinje, dź. — Elsa Khata, Antona Sswacźiny, zig dźĕlacźerja w Biskopizach, dź. — Herta Hildegard, Pawoła Kühna, gratmischtra w Biskopizach, dź.

S druhich woßadow: Khorla Heinz, Khorle Pawoła Bórka, żiwnoscźerja w Hornjej Borschcźi, ß. — Ella, Khorle Bohuwĕra Strehły, tworskeho dźĕlacźerja w Hodźiju, dź. — Elsa Elfrida, Jana Hermana Horna, pohoncźa w Bĕcźizach, dź. — Alfred Kurt, Bohumĕra Fleußa, wyschscheho schwajzarja we Bolborzach ß. — Herbert Horst, Bjedricha Emila Bara, fabrikskeho samkarja w Sslónkezoch, ß - Heinz Wornaŕ, Pawoła Hermana Scholty, molerja w Njeßwacźidle, ß. — Hana Gustła, Wylema Bedricha Gravera, hatoweho dohladowarja w Nowej Wßy p. Njeßwacźidła, dź. — Kurt Ota, Ernsta Ducźmana, cźĕßle w Mikkezach, ß. — Kurt Gerhart, Ernsta Bohuwĕra Hantschka, postskeho póßelnika w Radworju, ß. — Hana Margareta, Wylema Maxa Rüdigera, wobßedzerja kowatnje w Kwacźizach, dź. — Kurt Herbert, Gustava Adolfa Linki, fabr. samkarja we Wullej Dubrawje, ß. — Gustav Erich, Jurja Michalka, fahrodniskeho żiwnoscźerja w Pßowjach, ß. — Pawoł Ota, Pawoła Krawza, murjerja w Minakale, ß. — Ernst Morcźin, Khorle Augusta Pjekarja, kublerja w Mjeschizach ß. — Ernst Herman, Augusta Hermana Schewza, żiwnoscźerja w Hlinze, ß. — Emma Elsa Junkerez, njemandź. dź. w Hrodźischcźu.

Zemrjeći:

W Michalskej woßadźe: 6. aug.: Kurt Rudolf, Oskara Hausy, samkarja w Tšĕlanach, ß., 1 l. 11 m. 4 d.

W katholskej woßadźe: 11. aug.: Michał Kilank, dźĕlacźeŕ w Budyschinje, 37 l.

W druhich woßadach: Elsa, Khorle Marlsa, kĥĕžerja w Dobranezach, dź., 3 m 1 d. — Hana Marja, njeboh Jana Longi, żiwnoscźerja w Cźĕschlezach, dź., 60 l. 11 m. — Jan Janez, kĥeżeŕ w Nowej Wßy, 7 m. 9 o, — Marja Marta Schwórakez w Holeschowskej Dubrawje, 21 l. — Ernst Morcźin, Khorle Ernsta Toselta, żiwnoscźerja w Pomorzach, ß., 7 m. — Rosina njeżenjena Kalbaßez, wobydlerka w Kißliży, 63 l. 9 m. 19 d. — Marja Lena, Jana Augusta Lischki w Komorowje p Klutscha, dź., 20 d. — Khrystła Petawez, bywscha wucźerka schwalcźistwa w Hucźinje, 65 l. 6 m. 10 d. — Jan Ernst Ducźman, żiwnoscźeŕ w Bĕlej Horje, 51 l. 6 m

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

10. njedźelu po ßwj. Trojizy śmĕje rano 1/2 7 hodź. duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wucźbu, 1/2 8 hodzin farat Kschižan ßerbske a w 9 hodźin. nĕmske prědowanje.

Psched zyrkwinskimi durjemi budźe ßo kollekta sa samĕry cźeŕwjeneho kschiża sbĕracź.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

10. njedźelu po ßwj. Trojizy śmĕje farat Domaschka rano w 7 hodźinach ßerbsku spowjedź, dopoldnja we 8 hodzinach duchowny Bójz ßerbske a 1/2 10 hodźin nĕmske prědowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta sa cźeŕwjeny kschiż sbĕra.

Ssrjedu wjecźor 1/2 7 hodźin śmĕje duchowny Bójz ßerbsku a 1/2 8 hodźin nĕmsku modleŕsku nutrnosć.

Płaćizny rĕsneho skotu na Draždźanskich skótnych wikach.

13. augusta 1914.

Płaćizny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druźiny a wosnamjenjenje.	Żiwa waha hr.	rĕsna waha hr.
Woły:		
1. polnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rĕsneje hódnosće hacź do 6 lĕt	50—51	94—98
awstriske	—	—
2. mlode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	44—48	86—90
3. ßrĕnjo pizowane mlode, derje pizowane starsche	38—42	80—84
4. ßnadnje pizowane kóźdeje staroby	31—37	69—78
Jałojzy a kruwy:		
1. polnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rĕsneje hódnosće	47—50	88—93
2 polnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rĕsneje hódnosće hacź do 7 lĕt	41—45	82—86
3. starsche, wukormjene kewy a ßnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	37—49	76—79
4. ßrĕnjo pizowane kruwy a jałojzy	32—36	72—76
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25—30	63—70
Byki:		
1. polnomjaßne, najwjetscheje rĕsneje hódnosće	49—50	90—93
2. ßrĕnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	44—47	84—87
3. ßnadnje pizowane	39—43	79—82
Cźelata:		
1. najlĕpsche s mlokom wukormjene abo najlĕpsche wot zyzy	48—50	88—90
2. ßrĕnje kormjene abo hišć dobre wot zyza	42—46	82—86
3. ßnadnje wuwite wot zyza	38—40	78—80
Swinje:		
1. polnomjaßne lĕpschich raßow a jich schchiżenjow w staroblje hacź do 1 1/4 lĕta	50—51	65—66
2. mjaßne	49—50	64—65
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	47—48	62—63

Płaćizna żitow a produktow.

Żitowy dowos w Budyschinje	W Budyschinje. 8. augusta 1914. wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.	W Lubiju 13. augusta 1914. wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.
Pschenza bela	—	—	—	—	—	—	—	—
" żołta	—	—	—	—	10	50	11	25
" nowa	10	10	10	20	10	—	10	75
Rožka	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	9	50	10	—	9	—	9	75
Jecźmjeń	—	—	—	—	9	—	9	50
Wows 50 kilogr.	10	—	10	10	9	50	10	50
" nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hroch	11	—	20	—	18	25	20	25
Woka	11	—	12	—	9	—	10	50
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka	17	50	19	50	22	—	23	—
Bérny	4	—	4	50	3	50	4	—
Butra 1 kilogr.	2	70	3	—	2	60	2	70
Pschenczna muka 50 "	13	50	22	—	17	—	20	—
Rjana muka 50 "	14	—	17	—	13	50	15	50
Ssyno 50 "	3	—	4	—	2	70	3	50
Ssloma 100 "	3	25	4	—	3	—	3	60
Prošata 72 schtuk, schtuka	8	—	18	—	—	—	—	—
Pschenczne wotruby 50 kilogr.	—	—	7	—	6	50	6	75
Rjane wotruby 50 kilogr.	—	—	7	50	7	—	7	50
Pschenczny gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	8	50	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 20 pj., schtuka 8 pj.

Franz Marschner

cźaßnikaŕ w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ßwój skład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczazow**

k dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucźa

Hódna twora. Pilnomne rukowanje. Tunje płaćizny.

Dobru pschenczną muku

porucźa

Khorla Kharowe

pschi żitnych wikach.

Tunje sofy.

we nimo měry wulkim wubjerku ma pschezo na składze

J. O. H. Bär

we Budyschinje na Hoschiz haßy 2 9

We wudawarńi Serbskich Nowin

a na wšach we wschedawarńjach **Serb. Nowin**

šo po **30 pjenjezłach** pschedawa:

Schkit Boži.

Wójnske modlitwy.

Sestajał **H. Imisch,** farař w Hodźiju.

Tsecźi wudawk.

Wopschijecźe:

I. Sdychowanja wo měr.
Cźišło 1—2.

II. Wošebite modlitwy we wójnskej nusy.
Cźišło 3—13.

Modlitwa kschesćźijanskeju starscheju sa lubeho šyna, kiž je dyrbjał šobu do wójny hicź.
Modlitwa kschesćźijanskeje žony, kotrejež muž we wójnskim wójsku steji.
Modlitwa kschesćźijanskeje hospošy sa šwojeho muža a šwojich dźećźi nana, kiž we wójnskim wójsku steji.
Modlitwa kschesćźijanskeho wojaka, kiž we wójnskim wójsku steji.
Modlitwa pokutneho wojaka we wójnskim cźašu
Modlitwa kschesćźijanskeho wojaka, na wójnskej straži stejazeho.
Modlitwa kschesćźijanskeho wojaka, hdyž ma šo bitwa bicź.
Skórźbna modlitwa, hdyž je bitwa pschěhrata.
Džakna modlitwa kschesćźijanskeho wojaka po dostatym dobyczu.

III. Shromadne modlitwy we wójnskej nusy.
Cźišło 14—19.

Ponižne žałosćenje k Bohu w twjerdej a tyschnej wójnje.
Modlitwa sa krajnu nusu, pschi wschědnej Božej šłužbje w lěcze 1761 w Njeswacźidle spěwana.

IV. Džakowne modlitwy sa wumoženje z nusy a sa dostaty měr.
Cźišło 20—22.

Wolijowe barby

wschěch snatych nuansow, hnydom k barbjenju hotowe,
derje a twjerdže skhnyjaze,

molerske a murjerske barby,
terpentinowy wolij (němski a franzowski),
lanowolijowy firniš, jara derje a twjerdže skhnyjaty,
jantarjowe laki, kopallaki, damarlaki,
želesowe laki, Kölnski klij kaž tež **murjerski kalk,**
drobnu krydu, gyps, portlandski zement,
najlěpschi karbolineum, barbicže wschěch druzin,
schablony sa **molerjow** a **murjerjow**

porucza a ma pschezo na skladže po najtunischich placźišnach

Emil Měrsch, drogowe klamy
24 na kamjentnej haśy 24.

Kupne wuczinjenja, hypothekske liscźiny, testamenty

wudźěłuje

prawny bürow Kobana pschi zitnych wikach 4.
— Rěcźu šerbski. —

Cźerpjach wot 3 lět na žoltu wumpjeru se žałošnym

šwjerbjenjom

S pok kuskom Zuckerowego patent. lěkarskego mydła šym cźwilu dospołnje wobył. H. S., polizajski serjant.

Kusk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najšylnischa forma). K temu **Zuckoh kreme** (niz tucźnjaza a mila) 75 pj. a 2 mk. w **Budyschinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog., **Oty Engerta, bratrow Měrschez** naśl., **Strauch a Koldy.**

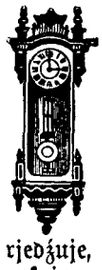

Kóždy, kotryž chze šebi **dobry a tuni cźašnik** kupicź, abo kotryž chže šebi jón **porjedźicź** dacź, njech dže k cźašnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawske haśy 5.

Jenc pschedawa a porjedźuje, sa šwoje dźěło sprawnje cukujo. — **Proschu, šebi moje wukładne wokno, z płaczišnami wupokožene, wobhladacź.**

Spytajcźe

moje wošebite šnamki

Diosa 4 ₰
Moltke 5 ₰
Borneo 6 ₰
Sloty deschej 8 ₰
Radni knjeża 10 ₰

Wone budže šo Wam spodobacź.

Na khěžorskej drósy 11

šerbske pošłuženje.

Albert Lehmann

Zigarowa wošebita pschedawarńja.

Hłowna pschedawarńja
na polnóžnej drósy 2.
filiala na khěžorskej drósy 11,
„ pschi bohatych wrotach.

Serbski musej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měšaza wot ½11—12 hodźin.

Serb. tow. „Lipa" za Rakecy a wokoln.

změje, da-li Bóh, jutře njedźelu 16. augusta pop. w 5 hodźinach w Hönčec hosćencu swoje

měsačne posedźenje.

Wšě lube sobustawy a hosći w bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

Cźornaj konjej

staj na pschedań w Kelnje cźo. 47.

Cźežki kóń

mjes dwěmaj na wubjerk, je na pschedań w Njeswaschezach cźo. 8.

Rožku

po najwyschschich płaczišnach kupujetaj

Heinke a šyn

w hamorskim mknnje w Budyschinje.

Ssylny dźełanski kóń

šwětłobruny, danski, 1,76 m, sa mkyn abo piwarńju šo hodźazy, je na pschedań na kamjentnej haśy 19.

Jena macź chze šwoje

dźěcźo

sa sapłacźenju na wocźehnjenje dacź. Poskicźenja chzyke šo we wudawarńi Serbskich Nowin wotedacź.

Młódscha

wustojna holza

šerbski, a němski rěcźaza, šo jako pschedawarka a k pomozy w domjazym dźěle bórzy pyta. Poskicźenje chzyke šo do wudawarńje Serb. Nowin pósłacź.

Sslomu

kóždeje dźělby po najwyschschich płaczišnach kupujetaj a ju po žadanju wotwjesćź dawataj **Bombach a Paatz** w Kamjenzu w Sakskej. Telefon cźišło 25.

Kucharki. stwinske a šłužobne holzy, ulokowe holzy, hrónźne dźowki, holzy k šwinjom, wotrocźkow, šrěnkow, rólnych pohonckow wolazych a dźěłacźerske šwójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na šukelnskej haśy 1 na rózka khěžorskeje drohicźrjowni w knjesu Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawrćenk, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přiłuzaja.

— Telefon 687. —

Čisło 34. **Sobotu 22. augusta 1914.** **Lětnik 73.**

Wulke dobyćze nad Franzowsami.

W Barlinje, 21. augusta. Pod wjedźenjom bayerskeho kronprynza ßu schtwórtk wójska wschěch němskich ludow mjes Metzom a Vogesami wulke dobyćze sćiniłe. Njepschećzel, kotryž bě se ßylnymi mozami w Lothringskej postupił, je ßo na zyłej ćarje s wulkim schkodowanjom wróćo ćišßnył. Wjele tyßaz jatych a wjele kanonow je ßo jemu wotewsało. Zyły wuspěch njehodźi ßo hischćze pschewidźeć, dokelž je ßo bitwischćo po wjetschej dalokosći wupscheśtrělo, hač je we wojowanjach 1870/71 nasche zyłe wójsko trjebało. Naschi wojazy, napjelnjeni s njesadźeržomnym ćischćom do prědka njepschećzela sćěhuja a dźenßa dale wojuja.

Wotraženje noweho franzowskeho nawala w Hornim Elsaßu.

Bayerśzy a badiśzy wojazy ßu franzowsku 55. pěschu brigadu, kotroż bě hač do bliskosćze Schlettstadta w Hornim Elsaßu postupika, wotrosyli a ßu ju psches Vogeske hory wróćo ćißli.

Mühlhausenske bitwischćo.

Jedyn Elsaski w Baselskich nowinach saćischći wopißuje, kotryž je s jěsdnym kołom po bitwischću jěsdźo dostał. — Pola Habsheima ßo po tymle wopißanju bitwischćo sapoćina a ßo skoro do Banzenheima psches Richweiller ćehnje. Němśzy wojazy běchu Franzowsow nimale wobstupili. W Habsheimje je muž pschećiwo mužej s bliska wojował. Franzowske tornistry, rostorhane franzowske uniformy atd. tam wokoło leżachu. Mühlhausen bě něhdźe ßriedźischćo bitwy. W Napoleonsinsel je dwórnischćo zyle wupuśćene. Někotre khěże ßu s kanonami potšeleli, żelesniske wosy ßu ßo rostšełałe, kotreż Franzowsojo jako barrikady wuźiwachu. Wßy Illzach a Kingersheim śtej mjenje ćerpikej. Wonej śtej dwójizy wobßedźerjow měnikej. Rano běchu tam Franzowsojo, wječor Němzy.

Někotre němske kanony Franzowsam do rukow padke.

Maku porażku ßu Němzy pola Schirmecka we Vogeskich horach počerpili. Po składnostnej bitwje pola Mühlhausena, po kotrejž ßo 3 franzowske diwisije k Belfortej wróćo sehnachu, ßo 14. augusta dwaj twjerdźišniskej bataillonaj s kanonami a maschinskimi tšelbami pola Schirmecka psches pschekhód Vogeskich horow pschećiwo franzowskej mjesy póßkaschtaj. Wonaj ßo na hórskej dróšy s franzowskej artilleriju, kotraž na 1200 metrow wyßokej horje Donon śtejesche, nadpadnyschtaj. Na wuskej dróšy ßo kanony a maschinske tšelby rostšełachu a njekhmane sćinjene leżo wostachu. Najskerje ßu je njepschećzeljo sebrali, kotśiž posdźischo k Schirmeckej postupichu. Tutón njewažny wójnski podawk, kotryž dalschich sćěhwkow na wójnske operazije njesměje, budźe němskim wojakam s warnowazym pschikkadom psched khrobolenjom a njewobhladniwosću. Mužstwo, kotreż ßo hnydom saßo shromadźi, ßo njepscheśćěhane do wobßaha Straßburgskich wobtwjerdźenjow wróći. Wono bě drje ßwoje kanony a maschinske tšelby shubiło, tola niz ßwoju khrobłosć. Hač ke pschi tym podeńdźenju pscherada wobydlerjow ßobu skutkowała, njeje hischćze wujaßnjene.

Wojowanje pola Lagarda.

Po powjedanju dweju němskeju sranjeneju je pšched połdra tydźenjom wojowanje pola Lagarda w Lothringskej ßydom hodźin w ßmudźazym ßkónzu trało. Franzowsojo běchu ßo s naßypami wobdali a kuki s wjelćzimi jamami pschećzahali, wschak podarmo, pschetoż němśzy jěsdni paßle pytnychu. Němska artillerija wubjernje tšelesche. Dwě woßebje straschnej franzowskej batteriji ßo sa krótki ćaß njeschkódnej sćinischtej. Franzowsojo ßu pak s ćaßom samkadła ßwojich kanonow wobschkodźili, so ßo njehodźa wjazy k tšelenju wužić. Pschi njemdrym wojowanju wo wjeß běchu Franzowsojo kóždu khěżu wobßadźili. Na zyrkwinej wěži běchu ßo maschinske tšelby wuschiknje skhowane postajiłe. Pschi tsećim wutšelu naschej artillerije pak ßo wěża saßypny. Zyła wjeß ßo pod woheń wsa. Nascha kavallerija, kotraž s boka nadběh sćini, wojowanje rosßudźi. Franzowsojo ßo do ćěkanja dachu; wjele s nich, ruku sběhnywschi, na wěrowanski pjerschćeń pokasujo wo pardon proschesche.

Jendźelski podmórski ćołm ßo potepił.

Małoj kichižaki „Straßburg“ a „Stalsund“ staj poßlednje dny do połdnischeho kónza połnóżneho morja wujěkoj. Pschi tym „Straßburg“ njedaloko jendźelskeho brjoha njepschećzelskaj podmórskaj ćołmaj wohlada. s kotrejuž wona jedyn s wjetscheje dalokosćze s někotrymi wutšelemi potepi. „Stralsund“ do tšelenja s někotrymi saniczakami torpedowych ćołmow pschińdźe. Dwaj saniczakaj ßo wobschkodźischtaj. Kschižakaj staj ßo zyle njewobschkodźenaj k němskemu brjohej wróćiłoj Do njepschećzela běschtaj s wulkeje dalokosćze, s 8000 hač 10.000 metrow, tšelakoj. Pschi tym njepschećzelske ćołmy se ßwojimi małymi kanonami njemóżachu ženeho wuspěcha wocźakać, dokelž te tak daloko kule njemjetaju.

Jedyn němski podmórski ćołm ßo snicził.

Wo potepjenju němskeho podmórskeho ćołma „U 15“ s jendźelskich nowin „Scotsman“ sćěhowaze shonimy: Sańdźenu njedźelu jena jendźelska eskadra na pschiwokasanym městnje po morju jěsdźesche, hdyž ßo někotre podmórske ćołmy pschibliżachu. Njepschećzel pod wodu płuwasche. Swjećha wody ßo jenoż periskop pokasowasche. (Periskop jako truba s wody won tći. S jeho pomozu w ćołmje widźa, schto ßo s wjećha wody stawa.) Hdyž běchu ćołmy blisko dosć pschijěłe, jendźelski kschižak „Birmingham“ wutšeli, ßo do periskopa samériwschi. Tón na kruchi roslecża, a podmórski ćołm ßo podnóri. Strach spósnawschi ßo druhe ćołmy wotßalichu. Trjecheny ćołm dyrbjesche pak, dokelž bě jemu pod wodu njemóżno widźeć, na swjećh morja pschińć, na ćož kschižak do ćołma tšelesche. Pschihladowarjo mějachu lědma khwile, ćołmowy pißmik a liczbu spósnać. Delka pschi makej wěži trjecheny ćołm ßo do kruchow rostorha, tak so ßo bórsy potepi.

Wo potepjenju němskeje parneje łódże „Kraloweje Luisy“ a jendźelskeho kschižaka „Amphiona“

jendźelske nowiny „Daily Mail“ pißaju:

Mały kschižak „Amphion“ makej flotille torpedowych ćołmow roskasowasche. Te ßo „Luisy“ dohladachu, kotryž ßo jim podhladny być sesda. Duž do njeje hnydom tšelichu. Spósnachu, so njebě měrna łódź. Dwaj torpedowaj ćołmaj do njej tšeleschtaj a ju khětro wobschkodźischtaj, hač runje ßo mało kulow wutšeli. Potom ßo jenemu torpedowemu ćołmej poradźi, s jenym wutšelom sadk němskeje łódże rostorhnyć. Sso na bok lehnywschi ßo wona jako kamjeń ponóri. Někotrych muži jejneje wobßadki, sranjenych a njesranjenych, ßu s wody wukojili, do Harwicha dowjesli a jich w Shotlejowych kasarnach samésćili. „Amphion“ dale sa nje-

pschecželskimi łódźemi ßlědźo, na ßwoje njeswoże do kabela, k dwěmaj minomaj swjasaneho, sawadźi, kotrež bě němska łódź do morja puschczała. W tym ßamym wokomiku ßo minje pschecžiwo jendźelskej łódźi wobrocžischtej a wubuchnyschtej. Prědk „Amphiona“ ßo rostschěska. Torpedowe cžołmy hnydom wukhowanske cžołmy dele puschczichu a mužstwo wukojichu. S wuwsackom tych, kotsiž běchu ßo s rosbuchnjenjom morili, ßo wschitzy wukhowachu. „Amphion“ ßo hischcže něhdźe 20 mjeńschinow po wubuchnjenju nad wodu sdźerža. Potom s prědkom do prědka do hłubiny kleßny. S mužstwa němskeje łódźe je ßo 30 sjako. Woni wulkeho hnucža njepokasachu. Tak bórsy hacž běchu do żelesnistich wosow stupili, kotrež mějachu jich do Horsana wotwjesc, směrom ßwoje zigary a zigarety kurjachu.

Němskaj kschižakaj „Göben“ a „Breslau“ w Dardanellach.

Franzowske nowiny ßu powjesc dostałe. so staj ßo němskaj kschižakaj „Göben“ a „Breslau“ psched jendźelskimi wójnskimi łódźemi do Dardanellow wukhowałoj. Hdy by temu tak było, bychu ßebi Jendźelska, Franzowska a Ruska wot Turkowskeje żadałe, so by němskimaj kschižakomaj brónje sebrała, abo jimaj cžaß postajiła, sa kotryż mataj s Dardanellow wujcc. Jeli so by ßo Turkowska tutemu żadanju njepodcžißła, bychu mjenowane staty Turkowskej wójnu pschipowjedźike.

Jendźelcženjo a němske kolonije.

Nětcžischu wojnu maja Jendźelcženjo sa mitanu składnosc, němske kolonije w Afriży do ßwojeho wobßedźenstwa wsacz. Psched tydźenjom běchu woni hižo Lome, hłowne město uěmskeje Togoskeje kolonije, wobßadźili. Psched někotrymi dnjemi ßu woni saßo w snutskownej Afriży na Niassaskim jězorje, kotryż k němskej afriskej koloniji ßluscha, němsku parnu łódź „Hermann Wissmann“ sadźerżeli a jeje kapitana sajeli. Łódź „Hermann Wissmann“ je stara schrubata parna łódź s 18 tunami wudźerżazeje mozy a je něhdy jenoż 35 000 hriwnow płacźika. K wożenju tworow njehodźesche ßo saßkapjena łódź wjazy wužicz, knjeżerstwo ju jenoż k służbnym jězbam trjebasche. Kanonow a druhich brónjow na łódźi żanych njebě.

Němzy Rußow pola Stallupönena sbili.

Rußojo ßu pschi rańscho-pruskej mjesy skoro wschědnje do rańscho-pruskich wßow cžahali. 17. augusta ßo woni s wjetschimi mozami 15 kilometrow daloko do Němskeje wakichu. Tón krócz wotdźělenja pruskeho 1. armeekorpsa Rußow wobstupichu a sbichu. Rußojo 3000 jatych a 6 maschinskich tšélbow shubichu. Po hamtskej powjesczi ßu ßo dalsche maschinske tšélby njekhmane sczinike, dokelž ßo njehodźachu wotwjesc. S teho pak ßo njeßmě ßudźicz, so ßu Němzy po dobycžu zosacz dyrbjeli a so teho dla njejßu ruske maschinske tšélby ßobu wsali. Mózno je, so ßu wschě konje ruskeho maschinsko-tšélbneho wotdźělenja padke, tak so ßo hižo teho dla njejßu dobyte maschinske tšélby wotwjesc mohli.

Němszy wojazy ßu rańchopruske mjesy pschekrocžiwschi Mlawu a Petrokow wobßadźili. Mlawa leži 12 kilometrow dale rusko-pólskeje mjesy, Petrokow je wot njeje 30 kilometrow sdaleny.

W Mlawje Němzy pschenozowachu. Rußojo jich nadpadźechu a dweju strażowazeju wojakow satšélichu. Nasajtra rano ßo Němzy do rańscheje Pruskeje wrócźichu.

Jedyn ruski lětak nad Lezkom w rańschej Pruskej.

14. augusta rano ruske lětadło nad Lezkom lětasche. S njeho ßo na kasarny bomba cžißny, kotraż njerosbuchny, jena druha bomba na dwórnischczo padże, tola jenoż dźěru do semje wury. S kasarnow a s drohow do lětadła tšélachu, tola jo njetrjechichu, dokelž wono něhdże 3000 metrow wyßoko lecžesche. Tśecžu bombu lětak potom na plunaknu cžißny; bomba njerosbuchny. Pola Drygokow je pjecża němska artillerija ruskeho lětarja dele tšéliła.

Hubjene sastaranje ruskeho wójska.

Jedyn němski offižer je ßwojej żonse pólny list s ruskich mjesow póßłał. W nim wón pische: Rußojo ßu drje hubjenje s jědźu sastarani. Pola jeneho jateho ruskeho majora, kotryż je w Jilowje na ßwoje rany wumrjeł, ßu pschi sekziji w żołdku jenoż ßyre běruy a ßyru morchej namakali, pola jeneho kosaka, kotryż je w Allensteinje wumrjeł, jenoż ßyru morchej a wowß.

Ruszy wojazy, kotsiž ßu ßo psches němske mjesy dobywali, ßo po sdacžu wot wójska s zyka s zyrobu njesastaraju. Woni dyrbja ßebi ßami jědź we wßach pytacz, do kotrychž pschipadnje pschińdu. Husto tam żaneje jědże njenadeńdu, a ßu potom nusowani, ßo se ßyrymi pólnymi płodami sežiwjecz.

Peterburg ßo na nawal Němzow pschihotuje.

Rußojo ßo na mózność pschihotuja, so ßo Němzy Peterburga smozuja. Pjenjesy khěżorstwoweje banki a wschě drohotnosce eremitoże ßu ßo s Peterburga do Moskwy pschewjeske. Koło wokoło Peterburga ßo lěß puschcża a schěsc metrow hłuboke pschěrowy ßo wurywaju. Tola s tym njeje hischcże dosc. Pódlu finiskeho brjoha, wot Peterburga hacž do Wiborga, je ßo wschitkim wobydlerjam pschikasało, so dyrbja se ßwojich wobydlenjow wucżahnucz. Wschě khěże a ville ßo podtorhaju. Wschelazy ßu s tym wscho, schtoż wobßedźichu, shubili. Na tajke waschnje chzedża ßebi Rußojo sakitanje mórskeho brjoha położicz.

Dwaj miljonaj Rußow pola Wilna?

Jedyn Němz, kotryż je runje s Peterburga pschischoł, sczěhowaze powjeda:

W tu khwilu pola Wilna něhdże dwaj miljonaj (?) wojakow steji. Do Finlandskeje ßu ßo wulke wójskowe wotdźělenja póßłake, dokelž Finojo njeßmědża we wójsku ßłużicz. Němzow, kotsiž ßu 20 hacž 45 lět stari, ßu wschitkich sajeli a jich, każ ßu ßebi wusmolili, pak do Orenburga, pak do Wologdy póßłali. Jeczi dyrbja pak sa jědź a picże wschědnje 40 kopejkow płacźicz, a jeli so jim to njeje mózno, dyrbja wschědnje sa 22 kopejkow dźeła dokoniecz. Swójba kóżdeho Rußy, kotryż je ßo do wójny swołał, měßaczńje 5 rublow dostawa.

Wupuscżene němske póßłanzstwo w Peterburgu ßu saßo wuporjedźicz poczeli. Do rěki Moiki cžißnjene bronsowe figury, kotrež na póßłanzstwowej tšésche stejachu, ßu ßo s wody wucżahnyke, a s naßylnosczu rosbite bronsowe konje, kotrež běchu teho runja na tšésche, ßu ßo swuporjedźike. Pschi wupuscżenju dowa běchu cżełko tołmacża Kattnera a worjoky, kotrež khorhojne żerdże dźerżachu, dele cżißli. Żidźane tapety wó jstwach ßu ßo dele storhale a ßo hromadże s aktami, na dróhu dele cżißnjenya i, spalike.

Jendźelski general French w Parisu.

Jendźelcżenjo pjecża Franzowsam wójsko na pomoz póscżelu. Wono ßo pjecża nětkole psches morjo pschewoża. General French, s burskeje wójny derje snaty, budże jo uawjedowacz. Kak wulke wono budże, njeje snate. S wjazy dyżli 100,000 mużemi pak Jendźelska njebudże móz Franzowsku podpjeracz.

Dobrowólniske wójsko w Jendźelskej.

Nowy jendźelski wójnski minister lord Kitchener je ßebi powjetschenje jendźelskeho krajneho wójska wo pół milijona muży żadał. Nichtó njeje wěrił, so by mózno było, so by ßo, każ je ßo to stało, sa někotre dny wjazy dyżli pół milijona mużskich do wójska samolwiło. Nawal je tajki. so wojeńska wyschnosc njesamóże wschitkich, kotsiž ßo sa wojeńsku ßłużbu samolwjeja, pschijecz. Knjeżerstwo chze teho dla wójsko wo někotre stotyßazy wjazy powjetschicz, hacž je wójnski minister s wopręda nomjetował. Tón pak někto zyło milijon żada. Pschiczińschcz dobrowólnikow k wojeńskim pißarnjam je tak wulki, so dyrbi policija nawal njeschćerpliwych młodych ludźi wotdźerżowacz. Sa wójnu pschecżiwo Němskej ßebi jendźelski lud hižo dawno żada, nětko je wokomik pschischoł, w kotrymż ßo nadjeja, němskeho konkurrentu porasyc.

Italszy w Jendźelskej ßobu sa wójnu pschecżiwo Němskej wołaju. Italski komitej w Londonje je napominanje wudał, so by ßo italski bataillon stworił, kotryż by po boku Jendźelcżanow pschecżiwo Němskej wojował. Napominanje rěcżi wo dźakownosczi Italskich Jendźelskej, kotraż je Garibaldia, Mazzina a druhich wuhnatych Italskich hospodowała. 250 Italskich je ßo hižo samolwiło. Podobne napominanje ßu Franzowsojo wudali. Woni zusobnisku legiju tworja, do kotrejež wschitkich zusobnikow pschijimuja, s wuwsaczom Němzow a Awstriskich.

Prěnja bitwa mjes awstriskim a ßerbskim wójskom.

Awstriske wójsko je 14. augusta rězy Ssawu a Drinu pschekrocżiło a Schabaz, Losnizu a Ljeßnizu wobßadźiło. Sserbjo ßu ßo po saßaktym wobaranju se ßwojich stejischczow wotehnali. W nozy 15. augusta spytachu Sserbjo s khrobłymi nadběhami ßwoje prjedawsche stejischczo saßo dobycz. Woni ßu pschi tychle nadběhach wjele ludźi shubili, tola też awstriske wójsko je cżężko cżerpiło. Na

awstriſkej ſtronje je žo pſchi wojowanju woženbje Varaſdinſki regiment, kotryž ſ Khorwatow (katholſkich Sserbow) wobſteji, wusnamjenik. Sserbjo žu k Waljewu wróčžo ſchli. Awſtriſkej pſchemozy njebudže žerbſke wójſko napſcheczo ſtejecz móz, jeli ſo Sserbiji Ruſka na pomoz njeoſchiňdže.

Ruſka žebi pjecža wot Rumunſkeje žada, ſo by jeho wójſku pſches Rumunſku do Sserbije pſchecžahnycz daka. Rumunſka budže žo bórſy rosžudžicz dyrbjecz.

Cžornohórſke wójſko wot nětkotrych dnjow we wokolnoſczi hory Lißanizy pola Grahowa pſchecžiwo žylniſchim awſtriſkim mozam wojuje. 16. awſtriſki armeekorps pſchecžiwo wjecžornym cžornohórſkim mjeſam na cžarje Kriwaze—Grahowo poſtupuje. 15. awſtriſki armeekorps žo do Cžorneje Hory na cžarje Cžajniza—Gazko dawa. Awſtriſzy maja ſ najmjeńſcha dwójzy telko wójſka kaž Cžornohórſzy. S dobom awſtriſke wójniſke łódžſtwo cžornohórſke poſtajenje na horje Lowcženje a zyły cžornohórſki brjóh ſ bombami wobiſcluje.

W Schabazu je też wobydleſtwo pſchecžiwo awſtriſkim wojakam wojowało. Muſzy, kotſiž po ſdaczu morwi na dróhy leżachu, wot ſady do wojakow tſélachu. Pſchi wojowanju žo ſchtyrnaczelétni hólzy a ſchčédžiwzy wobdžélichu. Też žony běchu žo wobroniłe. Měſto bě ſ grotowym płotom wobdate. Na jenym boku njebě pak płót hiſchcze hotowy. Na tutym měſtnie žerbſzy wojazy na awſtriſkich wupad ſcžinichu, kotryž pak žo wotraſy. Wjetſchi dźél měſta je žo wupuſcžił. Jeho wobydlerjo žu na ſtronu k Belgradej cžekli.

Ssrjedu powołdnju je žo awſtriſke wójſko pſches rěku Ssawu pola Progara pſchewjeſko a měſto Obrenowaz wobžadźi.

Sserbſki prynz Jurij je žo ſ njepſchecželiſkej kulku na hłowje ſranił.

Cžornohórzy žu horu Taraboſch wobžadźili.

Cžornohórzy žu horu Taraboſch, kotraž Skutari wobkńeži, wobžadźili. Kaž je ſnate, je Taraboſch žylnje wobtwjerdzena a nimale tak wyſoka hora, kaž Cžornobóh. W poſlednjej wójnje ſ Turkowſkej běchu ju Cžornohórzy po dołhim wojowanju a wulkim krejpſchelecžu dobyli. Po nucženju wulkomozow žu poſdźiſcho Cžornohórzy Taraboſch a Skutari Albanſkej pſchewoſtajicz dyrbjeli.

Satſélenje ſaſtajenzow w Boſzniji.

W Boſzniji po wukaſu awſtriſkeho wójſkoweho roskaſowarſtwa we wojerſkich cžahach na boſzniſkich żeleſnizach ſaſtajenzy ſ wobydleſtwa žobu jéſdža, kotſiž dyrbja ſe žwojej woſobu ſa bieſſtraſchnoſcz cžahow rukowacz. Njedaloko Rudenki běchu do wojerſkeho cžaha tſélili. Teho dla Tedora Rijicza ſ Kiwakara pola Boſzniſkeho Broda, kotrehož běchu jako ſaſtajenza do cžaha žobu wſali, hnydom po wójniſkim prawje ſatſélichu. Sserbſki duchowny Džordże Petrowicz ſ Obeczan w Graczeniſkim wokrjeżu, kotrehož běchu ſa jedyn druhi wojerſki cžah ſa ſaſtajenza žobuwſali, ſpyta cžeknycz, tola wojerſki ſtražnik jeho hnydom ſatſéli.

Dobycže Němzow w Belgiſkej.

Němſke wójſko je ſchtwórtk do belgiſkeho hłowneho měſta Brüſſela ſacžahnyło. Prjedy teho bě wono pola Tirlemonta belgiſke wójſko ſbiło, jenu pólnu batteriju, jenu cžežku batteriju a jenu khorhoj dobyło a 500 Belgiſkich ſajako. Pola Perweza, ſ połnozy Namura, je němſka kavallerija dwě kanonje a dwě maſchinſkej tſélbje dobyła. Pola Perweza je žo pſchi wojowanju franzowſka 5. kavallecziſka diviſija wobdžélika. Němzy žu ju wotraſyli; wona je cžežko rżerpika.

Belgiſki kral je žo, prjedy hacž je žo němſke wójſko k Brüſſelej pſchibliżiło, do wobtwjerdzeneho pſchimórſkeho měſta Antwerpena podał.

Nadpad na belgiſkeho krala.

Na belgiſkeho krala žu po ſdaczu anarchiſtojo mordarſki nadpad ſcžinili, kotryž pak žo njeje poradźił.

Franzowſke liſtynoſchaze hołbje w Němſkej.

Generalny komando 13. württembergſkeho armeekorpſka woſjewja, ſo žu pola Andernacha franzowſkeho liſtynoſchazeho hołbja popadli, kotryž mějeſche nadrobne ſdžělenje wo němſkich wojerſkich transportach pſchi žebi. Najſkerje žu hołbja we Württembergſkej abo w Badenſkej puſchczili. Mózno, ſo žu w tuchle ſtronach nětkotre franzowſke ſtazije ſa liſtynoſchaze hołbje. Generalkomando 13. württembergſkeho armeekorpſa ſjawnoſcz napomina, ſo by žo ſa franzowſkimi ſtazijemi liſtonoſchazych hołbjow žlédźiło a žo jemu woſjewiło, hdy by žo něſchto na to poczahowaze pytło.

Japanſka Němſkej ſ wójnu hroſy.

Pſchi wudyrjenju wójny bě měnjenje rosſchérjene, ſo budže Japanſka w ſwjaſku ſ Němſkej a Awſtriſkej pſchecžiwo Ruſkej wojowacz. Na to, ſo je Japanſka ſ Jendźelſkej a Ruſkej hižo dawno politiſzy ſwjaſana, žebi pſchi tejle nadźiji na japanſku pomoz njepomyślichu. Nětko je Japanſka njewěſtoſczi, na kotrej ſtronje we žwětowej wójnje ſtejí, kónz cžiniła. Sańdżenu žrjedu je japaniki póſłanz w Barlinje němſkemu knjeżerſtwu pißmo pſchepodał, w kotrymž Japanſka, žo na jendźelſko-japanſki ſwjaſk powołajo, žebi žada, ſo maja žo němſke wójniſke łódże ſ japanſkich a chineſkich morjow hnydom wróczicz abo žo tele łódże wotbrónicz. Dale žebi Japanſka žada, ſo dyrbi Němſka hacž do 15. ſeptembra bjes wuměnjenja žwoju Kiautſchouſku koloniju w Chinje, kotruž je žebi wot Chiny na 99 lět „wotnajała", japanſkim wyſchnoſczam pſchepodacz. Hacž do 23. auguſta dyrbjała Němſka bjes wuměnjenja do žadanjow Japanſkeje ſwolicz.

Němſka wěſo japanſke žadanja na žadyn pad njedopjelni. Wone žo ſ nahladnoſczu a žamoſtatnoſczu Němſkeje njebychu ſnjeżke.. Japanſka też niczo druhe njewocžakuje, hacž ſo jej Němſka hnydom wójnu pſchipowjedźi. Němſke wójniſke łódże ſměja cžežke wojowanje pſchecžiwo žylnemu japanſkemu łódźſtwu wobſtacz. Němſka dyrbi ſ mózhoſczu licžicz, ſo žo Japanſka Kiautſchouſkeje kolonije ſmozuje. Sswoje kolonije njemóże nětkole Němſka ſchkitacz. Wona dyrbi wſchě mozy na to ważicz, ſo by Ruſku a Franzowſku najprjódzy pſchewinyła. Potom hakle budże žebi na to pomyślicz móz, ſo by žebi žwoje kolonije ſażo dobyła. Mjes tym budże je žwojim njepſchecželam pſchewoſtajicz dyrbjecz. Pſchezo ſjawniſcho žo wupokaſuje, ſo žu žo Jendźelczenjo, Franzowſojo a Japanſzy do zyłeho němſkeho kolonialneho wobżedźenſtwa dźélili.

Japanſka je hižo pſched tydźenjom na wobżadźenje němſkeje Kiautſchouſkeje kolonije pſchihoty cžiniła. Kaž žu jendźelſke nowiny „Daily Mail" ſ Tienſina ſhoniłe, žu Němzy tſioch japanſkich wobhonjerjow ſapłacżili, hdyž Zintauſke wobtwjerdźenja w Kiautſchouſkej koloniji wotryżowachu. Japaniſkich wobhonjerjow žu Němzy ſatſélili

Japanſzy žu ſ cžażom Němſku wopuſchczili.

Japanſzy žu hižo dźeżacz dnjow prjedy, hacž je japanſke knjeżerſtwo Němſkej ſ wójnu hroſyło, poczeli Němſku wopuſchczecz. Japanſzy ſtudentojo, kotſiž w Barlinje, Halli, Lipſku, Mnichowje, Marburgu a druhich němſkich univerſitach ſtudowachu, žu žo po něczim njenapadnje ſhubili. Nětkotſi žu prajili, ſo žu žo k wójſku ſwołali a ſo žo pſches Ameriku domoj podadża.

Landſturm je žo w Němſkej k khorhojam ſwołał.

Sańdżenu žobotu je žo wukas wudał, po kotrymž žo landſturm prénjeje a druheje rjadownje k khorhojam ſwoła. Cží, kotſiž žu žo w lěcže 1875 a prjedy narodźili a njejžu we wójſku žłużili, žu wot wojerſkeje ſłużby wużwobodżeni. Néhduſchi aktivni wojazy, kotſiž landſturmej pſchiżłuſcheja, hižo žobotu do wójſka ſaſtupja.

Dalſchi pólſki hłóż wo ruſkej wójnſkej taktizy.

Powjeſcze wo poſtupjenju awſtriſkeho a němſkeho wójſka žu mjes Polakami w Galiziſkej wulke ſahorjenje ſbudźiłe; pſchetoż ſ dobycżerſkej wójnu pſchecžiwo Ruſkej wocžakaju dopjelnjenje žwojich prózowanjow, kotrež žo na to měrja, ruſku Pólſku, pod awſtriſkim knjeżſtwom ſ Galiziſkej ſjednocžicz. Galiziſzy Polazy žu žebi nětcžiſchu wójnu pſcheli a žu teho dla wſchě ruſke wojerſke potrjebnoſcze wuſkuſchicz pytali. Nětkole wo ruſkej wójnſkej taktizy w žwojich cžażopiſach pokiwy dawaju, kotrež žo woženbje na zofanje ruſkich wójnſkich mozow wot wjecžornych mjeſow dale k ranju poczahuja.

Dr. A. G. wo tej wězy w žobotnym cžiſłe „Gaſety Narodowej" piſche: Zofanje ruſkeho wójſka w pólſkim kraleſtwje žo po planje, prjedy poſtajeneho, ſtawa, dokelž by dla pomałkeje organiſazije ruſkeho wójſka we Warſchawſkim wojerſkim wokrjeżu w padże nahłeho poſtupjenja awſtriſkeho a němſkeho wójſka wotrěſnjenjenje wot ſadnjeje Ruſkeje hroſyło. Pſched ruſko-japanſkej wójnu mějeſche ruſki generalny ſtab wotmyślenje, žo njepſchecželej w trojokucże, kotrehož kónzy žu Modlin a Warſchawa, Breſt-Litewſki a Lublin. napſchecžo ſtajicz. Nawjedźenja w japanſkej wójnje pak žu ſarjadniſtwo ruſkeho wójſka pohnuke, ſhromadżenſku cžaru bóle k ranju na cžarje Kowno-Grodno, Biloſtok, Breſt Litewſk pożunycz.

Tutón plan je do wschěch doscźěhwkow wójnski minister general Ssuchomlinow pschewjedł. Wójska Warschawskeho a Wilenskeho wojeŕkeho wokrjeża žu žo poczenschike; pschetoż dźěl ſ nich je žo do Peterburgskeho, Moskowskeho a Kasanskeho wokrjeża pschewjedł. Tam ma žo mobilisazija pschewjescź a potom hakle ma žo smobilisowane wójsko ua sakitansku cžaru dowjescź. Poczeńschenje wobžadkow Warschawskeho a Wilenskeho wokrjeża bu khětro wulke. Wilenski wokrjeż mějesche do poślabjenja 5 armeekorpsow, nětko jenoż 4; Warschawski wokrjeż drje starych 5 armeekorpsow wobkhowa, tola tute armeekorpsy žu žo wo 56 bataillonow pěchkow a 30 schwadronow poczeńschike. Pódla 5 armeekorpsow a dweju divisijow pěschtow běchu we Warschawskim wokrjeżu prjedy hischcże dwě žamostatnej divisiji tšělzow, divisija gardowych pěschkow a 3 brigady reservnych pěschkow. Ssuchomlinow je 2 divisiji pěschkow wotwołał, narunawschi je ſ 1 gardowej divisiju a dwěmaj drigadomaj tšělzow, 3 reservne brigade je bjese wscheho narunanja wotwołał. S dobom žu ſ poczeńschenjom wójska w pólskim kraleſtwje też někotre města pschestake twjerdźizny bycź, tak Warschawa a Dublin, ſa to žu žo wobtwjerdźenja Kowna a Grodna poślynika.

S tej žamej naležnosću žo galiziske nowiny „Kurěr Lwowski“ saběra. Wón na to kedźbliwe cźini, so je Rusko w pólskim kraleſtwje mobilisaziju jenoż w městach pschewjedła, so by revoluzionarnemu hibanju dźěłacźerjow sadźěwało. Na wžach žo mobilisazija ſ zyła njeje poručźiła. To je žo teho dla stało, so žo njetrjebali pólšzy reservistojo do rańscheje Ruskeje pschewosyć, ſ cźimž by žo wjetschina cźahow mobilisowanym pólskim regimentam wsałe. W Pólskej pak ruske wojeŕske sarjadnistwo nochzyschе pólske mobilisowane regimenty wostajicź, ſ bojosću, so žo jim njemohło we wójnje ſ Němskej dowěricź a hischcże cźim mjenje ſ Awstriskej. Njedožahajcy roswinjena žycź želesnizow pódla teho Rusku nucźi, so dyrbi žwoje wójsko ſ Pólskeje dale k ranju k sakitanju Brestskeje cźary stacź.

Pomałscha mobilisazija — pische dale „Kurěr Lwowski“ — Ruskej tule taktiku pschinusuje. Wona budże pomału zosacź a budże němskemu a awstriskemu wójsku jenoż sadźěwacź, spěschnje postupowacź, ſ cźimž potrěbneho cźaża nabudże, so by na hłownej sakitanskej cźarje potrěbnu hromadu wojakow shromadźiła. Tamna sakitanska cźara budże wěrje poddbnje cźara wot Grodna psches Brest Litewski k Kowlej a Kijewej. Cźara, na kotrejż budże žo postupowaze awstriske a němske wójsko sadźerżowacź, je date ſ dypkami Modlin, Lublin, Samost a polnózne mjesy pólskeho kraleſtwa. Tule mjesu dyrbi Ruska sakitacź, so njemohło žo Grodno ſ boka nadpadnycź a swjask mjes Peterburgom, Grodnom a Brestom Litewskim žo pschetorhnycź.

Spižacźel nastawka w „Kurěrje Lwowskim“ pak žo nadźija, so sjednocźene awstrisko-němske wójsko ſ pospěschenym postupjenjom ruskemu wójsku njemózne cźini, na Brestskej cźarje žo shromadźicź a wobtwjerdźicź a so žo smylkow hlada, kotrež je žebi Napoleon dopuschcźił, so też njepóndże hłubje do Ruskeje, hacź je trěbne. Hdy by žo spěschne postupjenje njeporadźiło, a Ruska awstrisko-němske wójsko na cźarje Modlin-Samost sadźerżało, njeby k rosžudźazym bitwam prjedy dójschło, dyžli sa poldra abo dwaj měžazaj. Wscho wot spěschnosće postupjenja wotwižuje. Jeli so žo Ruskej poradźi, žwoje mozy shromadźicź, budże rosžudźenje cźežke a krwawe.

Krakowske nowiny „Nowa Reforma“ tón žamy wójnski plan ruskeho wójska wosjewjeja. Jedyn Warschawski wobydleŕ jim pische: „Rušojo njebudźa Warschwu sakitowacź. Prěnja cźara, na kotrejż žnadź žo Rušojo Němzam napscheczo staja, budże cźara twjerdźisnow: Modlin ſ polnozy Warschawy, Dublin a Samost. Wulki dźěł ruskich wojeŕskich mozow žo na wulkej operazijskej cźarje mjes městami Grodnom, Brestom Litewskim a Kijewom shromadźuje.

Sa hłowneho roskasowarja pod wulkowjerchom Nikolajom Nikolajewicźom je žo postajił Warschawski generalny gubernator Žilinski, do njedawna schef generalneho staba, jeho maja ſa wubjerneho wójnskeho wjednika. Jemu staj podrjadowanaj jako roskasowazaj generalaj na kschidkomaj: Kijewski generalny gubernator Iwanow na lěwym, a na prawym general Rausch de Treutenberg.“

Bamž Pius X. †.

We wójnskim hokku, ſ kotrymž žo nětkole žwět napjelnja, je zyle njewocźakana powjesć pschischła, so je schtwórtk bamž Pius X. wumrjeł. Pius X. je nimale 80 lět dožpił a je žo poślednje lěta wospjet ſ cźežkej khorosću doma pytał. Wudyrjenje wulkeje wójny je jeho jara srudźiło. Wón bě wschukim wěrjazym poručźił, žo sa měr modlicź. Tola jeho próstwy njeje Bóh chzył wušłyschecź. Wón je jeho wocźomaj žo sańdźelicź dał, so njebyschtej hrosnosće wójny widźałej, do kotrejež žo skoro zyły žwět scźehnje.

Bamž Pius X., kotryż ſe žwójbnym mjenom Giuseppe Sarto rěka, je žo 2. junija 1835 narodźił. Wón bě na wjazy městnach we Ventiskej ſ fararjom. Powyschenje sa biskopa w Trewiso wón w lěcźe 1880 wotpokasa, tola 1884 po pschikasni bamža Leona XIII. sastojnistwo Mantuaskeho biskopa pschija. 12. junija 1893 jeho sa Venedigskeho kardinala a tsi dny posdźischo sa patriarchu pomjenowachu. Po žmjercźi Leona XIII. bu wón 4. auguſta 1903 sa bamža wuswolenу.

Kaž jeho prjedownikaj je też wón na stejischcźu wobstał, so je zyrkwinej žwobodnosći žwětna žamostatnosćź trěbna. Pschecźiwo italskemu statej bě wón měrnischo smyžleny; wón italskim katholikam dowoli, žo pschi politiskich wólbach wobdźělicź, schtož bě jim hacź dotal sakasane. Najsnamjenczischi skutk semrjeteho bamża bě jeho krute sakrocźenje pschecźiwo njewěrjazym duchownym. S wožebitej pschižahu žo katholšzy duchowni na zyrkwine dogmy swjasachu. Njewěrjazy duchowni žo ſ zyrkwje wustorcźichu.

Wólba noweho bamża drje žo wójny dla khwilu wotstorcźi.

Stary list.

Kowarjowej w lěžu žo slě wjedźesche. Muż bě jej semrjeł, khěžka pschi lěžu, hdyž bě kowarik, a też leżomnosćź, kiž k njej žłuschesche, bě sadołżena a wěricźeljo nusowachu k temu, so dyrbi žo na hłowu płacźicź. Wobej dźěsći běchtej hischcże małej a wona dyrbjesche žo wo to staracź, so by jimaj něschto ſ teho wukhowała, na cźož bě žo ſ njeboh mužom hacź do žmjercźe dŕeła. Hdy budźesche žiwy wostał, budźeschtaj wschě dołhi sa schěsćź lět dopłacźiłej, pschetoż dobre, ale stajne dźěło poskicźesche rjany wunoschk.

Wjeżni hospodarjo, mnosy wóskarjo, kiž drjewo wožachu, a też hrabja, kotremuž wulki lěž žłuschesche, dawachu mužej dosć kowarskeho dźěła. Ale hižo cźakasche něchtó druhi žadosćiwje na rjany wobkhod a khěžu a tón bě Haniny sažałkły njepschecźel — Hana bě mjenujzy Kowarjoweje kschcźeńske mjeno —. Wschitzy drusy žebi hewak cźichu, pobožnu žonu wažachu. Jeje nahrabny njepschecźel w žužodnej wěži bydlesche, jeho wobkhod schpatnje dźěsche; bě to picźk a ludźo powjedachu, so bě žwoju žonu do rowa scźwilował. Hižo sa měžaz po kowarjowej žmjercźi žo wo wudowu sa žonu samolwjesche. Slutniwa, cźicha, kcźejaza žona, jejny wunoschny wobkhod, bliski lěž a rjana pschiležnosćź k kradnjenju dźiwiny, wschitko to njekhmanika žylnje wabjesche; pschi tym žebi hischcże myžlesche, so wona jeho namolwjenje ſ dźakom pschiwosmje. Ale hdyž jemu Hana jeho pscheklepane samyžły ſ wotpokasanjom skasy, staji žebi do hłowy, móz nałożecź. Dokelž wjedźesche, so je Kowarjowa sadołżena, pscheda žwoju žamžnu kowarnju, a sa to, schtož bě jemu sbyło, wotkupi wot Haninych wěricźelow jich dołżne žadanja. Hdyž měješesche ju na to waschnje w rukomaj, ſ nowa bjese wscheho dźiwanja wustupi a namolwjesche ju ſ dobrym a — kaž rjekny — pośledni krócź k ženitwje; ale też tón ras žo wón sjeba.

Picźk na to Kowarjowej wschón dołh wupowě, na tsi tyžazy hriwnow, a wboha žona bě we wulkej wuskosći. Pschi tehdomnych drohich cźažach njebě nikoho, schtóž by ji chzył telko na jejnu khěžu požcźicź. Duž žebi myžlachu, so budże nusowana, khěžu wjele tuńscho, hacź bě hódna, pschedacź a to hischcże žwojemu pschecźěharjej. Potom njeby jej nicžo druhe do rukow hladało, hacź po proschenju hicź. Macź a dźěsći žo w nozy a wo dnjo płacžo modlachu; žamo farař žo pospyta, so by khmaneho rukowarja sa nju wužlědźił, ale podarmo. Sdosche žo, so je wschitko shubjene.

Junu pschińdźe Hanje, kiž chzysche nad tutymi srudnymi wobsteinosćźemi sadwělowacź, na myžle, hacź žnadź by tola derje njebyło, hdy by namolwjenje žwojeho wěricźela pschiwsała, dokelž mějesche dźěsći a staru macź. Ale macź žo rosžudnje temu pschecźiwjesche a sawoła:

„Nihdy! Tajke mandźelstwo by njedostojne a pschecźiwo woli Božej było. Ty by sawěsće na cźěle a duschi jenoż měła cźerpjecź a schtó wě, hacź by potom tola na žwojej wbohej dźěsći schto wukhowała.“

„Ale schto jenoż sapocźecź, Boże dla tola?“ njesbožowna žona se sadwělowanjom wołasche.

„Bohu žo dowěrjecź a nihdy njepschiswolecź“, stara macź wotmolwi. „Dowěrmy žo zyle pod jeho žwjaty schkit a budźemy žo nadźijecź jeho pomozy a žmilnosće. Ssnadź žmy hacź dotal dosć žo jemu njedowěrjeli a Bóh pruhuje, hacź je nascha wěz kruta hacź do poślednjeho wokomika.“

Jenoż hischcźe nĕhdźe dwĕ njedźeli sbywasche hacź do dnja, na kotrymž mějesche ßo khěža na pscheßadźowanje pschedacź. Wo poknozy Kowarjowoje macź pscheđ kschižom kleczjesche, ſ boka kotrehož hischcźe wußmahnjene wobrasy nĕhdyschich ſnatych wißachu. Młoda wudowa, hacź na ßmjercź pscheſcźĕhana, bĕ runje ſdrĕmnyka. Macź pak nutrnje ßwoju modlitwu ſchepta, wuliwajo zyku ßwoju duſchu do njeje. Bohu dowĕrjejo ßwoju zyku żakoſcź, każ dźĕczo ßwojemu nanej a ko tak twjerdźe, jako by Bózſki Wumoźnik był ßam pschitomny, jako by ßo khroma jeho draſty dótkała jeje ſtyknjeneju rukow. „Pomhaj, knjeże ßwojim dźĕczom, kotrež ßu ßo tebi ſtajnje dowĕrjeli! Wſchako ßy ßam prajił: Pójcźe wſchitzy ke mni, kiž ſcźe wobcźeżeni, ja waß wokſchewju a nańdźecźe pokoj ßwojeje duſche! Proſchu tebje, Wſchehomózny, njedaj, ſo bych ßo podarmo na tebje ſpuſchcźała; we bĕdźe a w nuſy k tebi pſchikadźam, wupſcheſtrĕj ßwoju ßwjatu żohnowanu ruku, kiž je telko boloſcźow wuhojika a pomhaj tež nam wbohim!“

Pokaſował na cźaßniku ßo dale a dale poßuwasche, ale modlaza ßo ſtaruſchka to njepytny. Wonka po nĕcźim mĕßacźk nad hórkami poſtupowasche a jena pruha ſ woknom na ſcźĕnu padźe, pſched kotrejž modlaza kleczjesche. Hdyž ßo tak nutrnje jeje wócźko na kſchižowaneho Sbóźnika ſeprĕwasche, wotpoczowasche jaßne mĕßacźne ßwĕtko na jeho hlowje a hdyž pruhi daly poſtupowachu, ſaßwĕcźi ßo na woßebite waſchnje jena ſ nimale zyle wußmahnjenych podobiſnow.

Staruſchka wocźi wyſche poſbĕże a njenadźita radoſcź jej wobliczo roſjoßni a ſ hubu ßo jej wießele ßłowa dźaka wudobychu, dokelž ſpóſna, kak bĕ jej Bóh pucź pokaſał, po kotrymž by mohła wucźeknycź ſ cźeźkich wobſtejnoſcźow, do kotrychž bĕchu Kownrjezy bjes ßwojeje winy pſchiſchli.

Polna dowĕry ſtaruſchka naſajtra hnydom k fararjej dóńdźe.

„Nó, je ßo jedun ßrĕdk naſchoł?“ wopraſcha ßo duchowny, hdyž wona do iſtwy ſtupi.

„Haj, knjeże, Bohu dźakowany! Nĕtkole myßlu ßebi, ſo budźe nam pomhane.“

„Nad tym bych ßo woprawdźe ſwjeßelił, ale prajcźe mi, kak je to tak k temu pſchiſchło?“

Tu wucźeże ſtaruſchka njerĕcźo ſtary, ſeżołtnjeny liſt ſe ſeſchuſcheneje wobałki a poda jón duchownemu, prajizy:

„Tónle wupucź ſ nuſy je mi dźenża w nozy Bóh ßam pokaſał!“ Potom jemu powjedaſche, kak bĕ ßo wſchitko ſtało.

„Schto ma tónle liſt na ßebi?“ wopraſcha ßo farał.

Staruſchka powjedaſche: „Mały wobraſk na ſcźĕnje, na kotryž mje Bóh pokaſa, pſchedſtaja moju najlĕpſchu pſcheceźelnizu ſ młodych lĕt; cźeźko hižo je, ju na wußmahnjenym wobrasu ſpóſnacź, ale tola njeißym jón daka ſe ſcźĕny wotſtronicź. Moja pſcheceźelniza Marja wuda ßo a wucźeże ſ domiſny; tehdom jej ſto toleŕ ſe ßwojich nalutowanych pjenjes pożcźich a wona mi potom junu tónle liſt póßła. Wona pißaſche, ſo hiſchcźe niczo wuſbytkowała njeje, ale ſo budźe ſa nĕſchto lĕt lĕpje a ſo budźe potom wſchitko, ſchtoż ſmĕje, tež mi pſchißłuſchecź, dokelž ßym k jeje ſbożu ſaklad pokożiła.“

„A hdźe dha nĕtkole Marja pſchebywa?“

„To ſteji w tutym liſcźe, khĕtro daloko, hiſchcźe dale, hacź w Amerizy.“

Hdyž bĕ farał liſt wotewrił, ßo jemu cźoło ſacźmi, pſchetoż njemóżeſche niczo dale cźitacź, khiba jenoż tu a tam nĕkotre ßłowa.

„Njeiſcźe ßebi adreßu woßebje napißali?“

„Ow haj“, ſtaruſchka wotmolwi, „ta ſteji na kromje liſta.“

„Haj tak, jowle je napißane: Marja Semjakowa, Factory by Wonthers, Port Louis, Mauritius (Madagaskar) India.“

„To je daloko; budu hiſchcźe dźenża piſacź, tola liſt tam hakle ſa ſchĕſcź njedźel dóńdźe a runje telko cźaßa je trjeba na wotmolwjenje.“

Staruſchka na ßmjercź ſblĕdny a pohlada wſcha wuſtróżena na fararja. Bjes dźak wopraſcha ßo: „Je to móżno?“

Duchowny dale rĕcźeſche: „Nimo teho, je dha waſcha pſcheceźelniza hiſchcźe żiwa? Hdy dha je wam poßledni krócź piſała?“

„To je jejny prĕni a poßledni liſt“, wona wotmolwi, „to je wĕſcźe hižo ſchtyrzeczi lĕt, ſo jón khowam.“

Duchowny niczo wjazy njepraji, ale prózowaſche ßo, datum ſ póſtoweho ſchtempla wucźitacź.

„Haj haj“, wón ſrudnje rjekny, „je tu datum: september 1874. Sa tak dołhi cźas móże cźłowjek wumrjecź abo ſahinycź.“ Potom dopiß ſaßo do ſeżołtnjeneje wobałki tykny a chżyſche liſt żonje wrócźo dacź, tu pak ßo dohlada na nalĕpjene póſtowe ſnamki (marki).

Bliże na nje hladajo rjekny: „Tónle liſt tola bjes hódnoſcźe njeje. Tele póſtne ſnamki ßu ſtare a jara żadne, wy potom ſa nje ſawĕſcźe telko doſtanjecźe, ſo móżecźe ſa to dań na lĕto ſapłacźicź dali wam wĕricźel na tak dołho cźaßa. Ja ſbĕram a hromadźuju póſtne ſnamki; wocźakńcźe khwilku, pohladam hnydom do knihi, ſchto ßnadź waſche płacźa.“

Farał khwatnje do pódlanſkeje ſtwy woteńdźe a ßo ſa khwilu wrócźi, pak blĕdujo, pak ſaßo ßo cźerwjenjejo do woblicźa. Lĕdma móżeſche ßo dodźerżecź.

„Dowolcźe mi, chżu ßebi ſnamki na liſcźe hiſchcźe jónu wobhladacź!“ wupraßny farał ſe ßebje. Stupi do wokna a bórbotaſche: „Schilink — pjecźdźeßacź — hiſchcźe pjecźdźeßacź penykow, dwajeczi penykow, dwaj penykaj. Tak je! Bohu dźakowano!“ jemu ſ erta wujĕdźe. Potom ßebi powjetſchazu ſchkleńzu pſchinjeße, ſo by njeſpóſnajomnu ſnamku ßebi lĕpje wobhladał.

Potom k ſtaruſchży pſchiſtupi a ſ powyſchenym hłoßom rjekny: „Waſcha wĕra waß njeje ſjebała; wam je hižo nĕtkole pomhane, prjedy hacź budźecźe do Indije pißacź. Tónle ſtary liſt je drohotne wobßedźeńſtwo. Hladajcźe na tele póſtne ſnamki, tele wſchĕ do hromady nĕhdźe dwĕ ſcźe hriwnow płacźa, ale tale tule po dwĕmaj penykomaj ſ lĕta 1874 runa ßo zyłemu waſchemu dołhej. Hladajcźe, ſchto je tule pißane w ſapiſku płacźiſnow póſtnych ſnamkow: ſa dwajpenykowu ſnamku ſ kupy Mauritius ſ lĕta 1874 je ßo w Parifu 5000 frankow ßadźiło! To je wjetſche ſboże, hacź hdy byſchcźe we loteriji dobyli. Sa to móżecźe ßo Bohu cźaß żiwjenja dźakowacź.“

Wyſkajo ſtaruſchka ſaſchikny; ruzy ſtyknywſchi płacźo k njebju hladaſche. Ale duchowny rĕcźeſche dale:

„Jeli wam prawje, dojĕdu hiſchcźe dźenża do Budyſchina, póſcźelu wottam telegram do Pariſa a dźenża wieczor ſmĕjecźe hižo wotmolwjenje.“

A tak ßo tež ſta. Wobkhodny ſaſtupnik, kotrehož farał wopyta, ſnamku ſa Parižſkeho ſbĕrarja pſchiwſa a wupłacźi ſa nju 5000 frankow w nĕmſkich pjenjeſach.

Kowarjowa ſ dźĕcźimi bĕ wukhowana. Starſchi wuſtojny kowarſki pomoznik kowarńju wjedźe. Kowarjowa pak je woſtawa cźeſcźowna wudowa.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

S Budyſchina. Mĕſchcźanſke ſaſtupjerſtwo je 200 000 hriwnow k podpjeranju ßwójbow do wójſka ſwołanych mużſtwow a 2000 hr. ſa cźerwjeny khſchiż pſchiſwoliko. Tym ßwójbam, kotrež wot khĕżorſtwa podpjeru doſtawaju, dyrbja ßo tſi bĕrtliki tuteje ſumy pſchidacź, woßebje potrĕbnym budźe mĕſchcźanſka kaßa tu ßamu podpjeru każ khĕżorſtwo dawacź. Pódla teho dyrbja te ßwójby podpjeru doſtawacź, kotrychż wojeŕſka komiſija po ſmyßle khĕżorſtwoweho ſakonja jako potrjebnych njewobhladuje. Komitejej k podpjeranju aktivnych wojakow, kotryż je ßo ſ offizĕrſkich knjenjow Budyſkeje garniſony wutworił, ßo 2000 hriwnow pſchipokaſa. Pódla teho je ßo zentralny wubjerk k ſbĕranju a roſeßłanju darow luboſcźe wojakam we wójnje ſakożił. — K narunanju ſa poliziſtow a ſtrażnikow, do wójny ſwołanych, je ßo 10 pomoznych poliziſtow a 10 ſtrażnikow poſtajiło, kotrymž ßo 25 hriwnow poczeżnje 20 hriwnow tydźeńſkeje mſdy płacźi. Strażowanje dwórniſchcźa ßu ßobuſtawy uniformowaneho tſĕleſkeho korpſa pſchewſali.

— Artilleriſke uniformy a konjazy grat ßu ßo w kwartĕrach w Budyſchinje, Tſĕłanach, Hrubocźizach, na Ssokolzy, Bĕlſchezach, Cźemjerzach, na Żidowje, Makßezach, Wownjowje, Hnĕwßezach, Libuchowje, Wurizach, Nadźanezach, Jenkezach, Kubſchizach, Zyżezach, a Dobruſchi leżo woſtajike. Kwartĕrſzy hoſpodarjo ßo proſcha, ſo bychu tele wĕzy pola gmejnſkeje wyſchnoſcźe wotedali.

— (We wójnje padłoj.) W rańſchej Pruſkej pſchi ruſkich miejach ſtaj dwaj ßerbſkaj wojakaj padnykoj. Jedyn rĕka Ssmoleŕ; wón je ßo w Nowej Luzy narodźił a ßo w Wojerezach wocźahnył. Druhi, Pejzaŕ rĕkazy, ma ßwoju domiſnu w Cźornym Khołmzu.

— **Wótcźinſke ſahorjenje** bĕ pjatk 21. auguſta wieczor Budyſke wobydleŕſtwo ſajało, hdyž depeſche wo wulkim dobyczu nad Franzowſami dońdźechu. S zyrkwinſkich wĕżow ſwony dobyczeŕſku powjeſcź pſchipowjedachu, a ludowa cźrjóda wótcźinſke ſpĕwy ſpĕwajo a hura wołajo po mĕſchcźanſkich drohach cźahaſche. Wyſkajo ßo powjedaſche, ſo ßu 125 000 Franzowſow ſajeli. Druha powjeſcź pak praji, ſo je ßo 8000 Franzowſow ſajało. Depeſche ſ nadrobniſchimi powjeſcźemi njedońdźechu, tola lud ßo ſ tym w ßwojej ſahorjenoſcźi njeda ſamylicź. Radoſcź a wießeloſcź hodźiny dołho po zyłym mĕſcźe żołmjeſche.

— (Ssmjertnje do njeſboża pſchiſchoł.) Po-

kładnik Budyškeje ratarskeje schule, knjes Ota Hermann, je ſ Bukez ſ jěſdnym kołom domoj jěžo njedaloko Jenkez ſ kołom padnył a ßebi tak ſtraſchnje hłowu ſranił, ſo dyrbjachu jeho do Budyškeje hojernje dowjeſcź. Njedźelu pſchipołdnju je na ſcźěhwkach padnjenja wumrjeł. Wón žonu a ſchěicź dźěcźi ſawoſtaji.

S Budyſchina. (Bjesdźěłoſcź.) Po wudyrjenju wójny je wjele dźěłarnjow a fabrikow dźěłacź pſchestało, w druhich ßo jenoż něktore dny wob tydźeń dźěła. Duž ßebi wſchudźe horzo žadaju, ſo by ßo wójna ſkerje lěpje ſkónczíła.

— (Dźěcźo ßotepiło.) Njedźelu popołdnju je w bliſkoſcźi ſtareho wodowoda tſilětne dźěcźo měſchcźanſkeho rołoweho miſchtra Hirdiny do młynſkeje hrjebje padło a ßo, dokelž ßo podawka nichtó njedohlada, tepiło.

— Poßedźenje wokrjeßneho wubjerka Budyškeho hamtſkeho hejtmanſtwa ſměje ßo pjatk 28. auguſta popołdnja wot 1/4 10 hodźin.

— (Wuſnamjenjenje.) Wußłużenemu wyſchſchemu póſtſkemu rjadowarjej Kruſchwizy w Budyſchinje je ßo cźeßny kſchiž ſpožcźił.

— (Konkurs.) Nad ſamoženjom pſchekupza O. S. Purfürſta w Budyſchinje je ßo konkurs wotewrił.

— Dyrbja wojazy dawki płacźicź? Wo tym ßebi powſchitkownje ludźo njejßu wěſcźi. K roſjaßnjenju njech ßo tehodła praji: dokelž je ßo mobiliſazija 1. auguſta popołdnju poručźiła, dyrbja wſchitzy, kotſiž ßu ßo do wójſka ſwołali, ſa měßaz julij hiſchcźe dawki płacźicź, po tajkim tſecźinu ſchtórtlětneje ſumy. Tak daloko hacź ßo to hiſchcźe njeje ſtało, dyrbja pſchiſłuſchnizy dawk ſapłacźicź. W auguſcźe k wójſku ſwołani njetrjebaju hacź do puſchcźenja ſ wójſka dawki płacźicź, też jich žony niz, dak daloko hacź te ßamßnych dokhodow nimaju. Schtóž njeje ſa běžaze ſchtwórcźlěto dawki ſapłacźił, njech to hnydom cźini. Powſchitkownje je doßahoze, ſo pſchiſłuſchnizy woſjewja, ſo je ßo dawkidawnŕ k wójſku ſwołał, potom jenoż podźěl na julij ſapłacźo. Wſcho jene je, hacź je ßo bróni winowaty ſapocźatk abo ßrjedź auguſta ſwołał, ſa auguſt wón njetrjeba ani ſtatny ani gmejnſki dawk ſapłacźicź. Też ſa měßaz, w kotrymž ßo něchtó ſ wójſka puſchcźi, je ßwobodny wot dawkow.

— (Sacźmicźe ßłónza.) Sacźmicźe ßłónza je ßo pjatk 21. auguſta popołdnju w 2. hodźinje ſ khwilemi derje wobkedźbowacź hodźiło. Njebjo bě drje ſ mrócźelemi pſchikryte, tola druhdy woni nimo ßłónza cźehnjechu, a tehdy bě ſacźmicźe pſches ſcźornjenu ſchkleńzu jaßnje ſpóſnacź. Měßacźk na lěwym boku pſched ßłónzom ſtejeſche a jo je ßwojim ſcźinom ſacźmiwaſche. Nadźijomnje nichtó njeje do ſacźmiteho ßłónza hladał, khiba pſches ſcźornjenu ſchkleńzu. Pſched dwěmaj lětomaj ßu ludźo, kotſiž běchu dleſchi cźaß bjes ſcźornjeneje ſchkleńzy do ßłónza hladali, woßlepili, pola druhich je widźenje ſchkodowało.

— (Wo žnjach.) Sskónczne ßuche wjedro je lětßa žnjam hojiło. Hacź runje je ßo ſ powſchitkownej mobiliſaziju ratarſtwu wjele dźěłanſkich mozow, mužſkich a konjow, wſako, ßu ßo tola niz jenoż rožka, ale też jecźmjeń, pſcheńza a wowß, ßuche a ſtrowe domoj khowake. W naſtupanju rožki ßu ßo ratarjo ſe ßwojimi wocźakanjemi ſjebali. Wona jara mało dawa. Kaž ßo ſda, ßu jej deſchcźe a khłódne wjedro w cźaßu kcźenja ſeſchkodźiłe. Něſko je ßo też wotawa domoj wſaka. Dla ßuchoty poßlednich njedźel jejny wunoſchk njeſpokoja. Rěpa, runkliza a naſymſka piza nuſnje wutrajneho deſchcźa potrjebuja. Běrny ßu ßo ſ nětcźiſchim ßuchim wjedrom derje roswiłe. Wone ßu ſtrowe a drje dobry wunoſchk dadźa. Wobžranje ſ kundroſami a wſchelake khoroſcźe ßu ßo hacź dotal jenoż porědko nadeſchłe. Naſymſka piza jara nuſnje ßylneho deſchcźa potrjeba, hewak wona wuſkhnje; runje tak ßu rěpje deſchcźe jara nuſne.

Se Sahorja. Hižo ſaßo je ßo noſcha wjeß ſ wohnjowym njeſbožom podeſchła. Poňdźelu w nozy wokoło dwanacźich hodźin ſ bróžnje kublerja Gruhla woheń wudyri. Domoj khowane žně, wſchelake ratarſke maſchiny atd. ßu ßo ſ płomjenjemi do procha a popjeła pſchewobrocźiłe. Se ßykawow, kotrež běchu k haſchenju pſchijěłe, je Hojniczańſka fabriſka prěnje myto a Wulkodebßeczańſka druhe myto doſtała.

Budeſcźańſka dobrowólna wohnjowa wobora pak je prěnja pſchi wohnju była a ſ napinańjom płomjenja haſchała, prjedy hacź druhe wohnjowe wobory pſchikhwatachu.

S Roswodeź. Dla cźwilowanja koni je Schěrachowſki ławniſki ßud tu ßłużazeho 17 lětneho pohoncźa Rößlera ſe Schěrachowa k arreſtej na dwě njedźeli ſaßudźił. Rößler bě 24. junija, hdyž drjewo do Budyſchina wjeſeſche, ßwoje konje pſched nahłej drohu na pohorſchaze waſchnje bił.

S Pomorź. Na tudomnym póſcźe ßu hacź na dalſche ßłużbne hodźiny ſa telegraf a telefon dopołdnja wot 7—12 hodźin a popołdnju wot 1/2 2—8 hodźin.

S Maleczíz. W Lubacźe ßu njedaloko Maleczíz 1. auguſta žonjaze hižo khětro ſtkate cźěło namakali. Morwa je něhdźe 40 hacź 45 lět ſtara byka a bě módru bluſu, bruno-ſchěroßmuſkatu ßuknju, cźeŕwjenu ſpódnju ßuknju ſ cźornej kromu wobleczena. Woßebite ſnamjenja: Schtyri brjodawki na noßu.

S Wósporka. Hermank ßo wójny dla 30. a 31. auguſta we Wósborku njewotměje.

S Rakez. Ssudniſke dny ßo we wójniſkim cźaßu w Rakezach a Barcźe njewotměja.

S Rakez. Sskužobnej dźowzy Lejnertez pola tudomneje ſahrodnikoweje Klimantowcie ßłużazej, ßu wóndano ſ koſchcźika ſchijazeje maſchiny 40 hriwnow kradnyli. Sa paduchom hiſchcźe žaneho ßłěda nimaja.

S Komorowa pola Rakez. Ssyn naſcheho wucźerja knjeſa J. Horlizy, Arthur Horliza, je 9. a 10. auguſta pſched kraŕwſkej pruhowanſkej komiſiji pſchi ſeminarje w Žitawje nuſne wotßalne pruhowanje cźinił. Jako jenicźkemu ſ jeho rjadowarje ßu jemu dla jeho dobrych pißomnych dźěłow ertne pruhowanje ſpuſchcźili. Wón je ßo dobrowólnje k namórſkemu bataillonej ſamolwił.

S Komorowa pola Rakez. Tudomni leżomnoſcźerjo ßu ßo lětuſcheho hońtwinſkeho pjenjeſa wſdali a ßu jón k podpjeranju ſranjenych wojakow a jich ßwójbow poſtajili. Njech ßo po tutym khwalobnym pſchikładze też druhdźe ſłożuja a cźinja.

S Kamjenza. Sa nowoſokożene kaplanſtwo pſchi tudomnej katholſkej zyrkwi je ßo knjes Franz Krecźmaŕ ſ Woſtrowza pomjenował. Wón je ßwoje ſaſtojnſtwo hižo naſtupił.

S Porchowa. Wutoru popołdnju je ßo we wjeßnej rěcźy pokdralětne dźěcźo dźěłacźerja Mikkowſcha Zuža tepiło.

S Hóſdnizy. Tudomny faraŕ knjes Mü'ke je ßo jako pólny prědaŕ do wójſka ſwołał. — Murjeŕ Khorla Micźka tu, kotryž je ßo na wójnje 1870/71 wobdźělił, ma pjecź ßynow, kotſiž ßu wſchitzy do nětcźiſcheje wójny cźahnyli.

S Rychbacha. W tudomnym wucźeŕſkim ſeminarje je ßo 32 wucźomzow pſchi nuſnym wotkhadnym pruhowanju wobdźěliło, kotſiž běchu ßo prjedy teho wſchitzy jako khmani k wojeŕſkej ßłużbje ſpóſnali. S nich ßu ſe Sserbow: Wylem Duſchka ſ Mikorasa, Max Kaparik ſ Horp pola Mużakowa, Richard Pětſchka ſ Kobliz pola Wojerez. Jan Schorat ſ Bórkowa.

S Cźorneho Khołmza. W tudomnej brunizowej jamje a też naſchej ſkole je ßo wójny dla dźěło ſaſtajiło.

S Halſchtrowa. Hermank a ſkótne wiki w Halſchtrowje 6. a 7. ſeptembra wójny dla wupadnu.

S Lubija. Rycźeŕkubleŕ Dürr nad Sserbſkimi Pawlezami je cźeŕwjenemu ſchcźeje 10 000 hriwnow pſchipokaſacź dał.

S Draždźan. Dla ßylneho napraſchowanja ſa konjemi na poßlednich konjazych wikach ßo 28. auguſta 1914 dopołdnja wot 8 hodźin w měſchcźanſkej ſkotowni wurjadne konjaze wiki wotměja.

S Rynatnje. Wudowa H. ßebi w cźeźkich myßlach wulku žiku na ruzy roſrěſnycź ſpyta. Rucźe ſawołany lěkaŕ móżeſche jej žiwjenje ſdźeržecź. Wona hižo dleſchi cźaß na ſkhorjenje cźuwow cźeŕpjeſche.

S Běłeje Wody. Schtwórtk wjecźor ßo 13 lětny realny ſchuleŕ Werner Kaiſer, ßyn wucźerja Kaiſera, w Brußniz hacźe kumpaſche. Hacź runje ßo wón na płuwanje derje njewuſtejeſche, ßo wón do hłubokeje wody ſwěri a ßo ſa krótki cźaß podnóri. Jedyn dwanacźelětny hólz jemu na pomoz płuwaſche, tola jeho njemóżeſche doßahnycź. Schkleńcźerjej Reiſej ßo poradźi, hižo ſ womoru wobjateho hólza ſ hłubiny wucźahnycź a wukhowacź.

S Muzakowa. Shorielſka khoſtanſka komora je tudomneho khachleſtajeŕſkeho miſchtra Moza W. k jaſtwu na 1 lěto ſaßudźiła, dokelž je wón ſ jenej ſchtyrnacźelětnej holzu njekaſanſki wobkhad měł.

Přilopk.

* (Kóń wojſaka ſ kopnjenjom morił.) W trainſkich kaſarnach w Draždźanach je jedyn kóń kowaŕſkeho miſchtra Alwina Winklera ſ Niederlomatzſcha, kotryž bě ßo pſched někotrymi dnjemi k wójſku ſwołał, tak ſtraſchnje do hłowy kopnył, ſo je Winkler na ßwoje ſranjenje wumrjeł. Sa wótzny kraj wumrjety žonu a pjecź dźěcźi ſowoſtaji. S tutych je najmłódſche 6 lět ſtare.

* S twjerdźiſny Königſteina. Sajecźi Rußojo a Sserbjo, kotſiž ßu ßo dla pſchicźinow bjesſtroſchnoſcźe do khowaŕſkeje jatby wſali, ßu ßo na Königſteinſkej twjerdźiſnje ſaměſcźili, hdźež hacź do ſkónczenja wójny ſawoſtanu.

Wjedro w Londonje 22. augusta: Pomróčzene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi śmeje rano w 7 hodźinach duchowny Tyschek ßerbsku spowjednu wuczbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin farat Rěda ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Ssrjedu wječor w 6 hodźinach ßerbska a w 7 hodźinach němska wójnska modleńska hodźina.

Tydźeńske sastojńske dźěła śmeje duchowny Tyschek.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Jan Měrsch, cźěßla na Zidowje, s Mariu Lisu rodź. Probstez w Budyschinje. — Jan August Maiwald, hospodarski pomoznik w Plußnikezach, s Ernu rodź. Pawlez w Hněwßezach.

S druhich wožadow: Powoł Adolf Wünscha, skakat w Brěsyschczu, s Hanu Martu Klingerez m Bistopizach. — Khorla Ernst Halka, kublet w Hornjej Hórzy, s Gustilu Selmu rodź. Schibakez w Komorowje p. Rakez.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Rudi Herman, Hermona Pawoła Wilhelma, friseura w Dobruschi, ß. — Hildegarda Charlota, Ernsta Hermana Schuberta, khěžerja w Scźijezach, dź. — Frida, Hendricha Geißlerja, dźěłaczerja w Ratarjezach, dź. — Ota Gerhard, Ericha Oty Richarda Nelsa, dźěłaczerja w piwatni w Budyschinje, ß.

S druhich wožadow: Lisa, Khorle Augusta Soby, dźěłaczerja w rěsaku w Hodźiju, dź. — Gerhard Emil Zyž, njem ß. w Spytezach. — Frida Marta, Jana Augusta Schrybarja, fabrikskeho dźěłaczerja w Ssemichowje, dź. — Kurt Helmut, Mara Klimanta Ssmoczka, żiwnosczerja w Brěsynzy p Huski, ß. — Erich Alfred, Bjedr. Aug. Blankensteina, fabrikskeho dźěłaczerja we Lupoji, ß.— Ernst Heinz, Ernsta Augusta Schrama, schaufeura w Rakezach, ß. — Hona Marja, Pawoła Hermana Dejki, dźěłaczerja w Rakezach, dź — Adolf Ehrig, Pawoła Wodnika, khěžerja we Wyßokej p. Rakez, ß. — Khorla Powoł, Khorle Augusta Ssucheho, murjerja w Hermanezach, ß. — Ernst, Jana Němza, khězerja w Hermanezach, ß. — Maruschka Herscha, Pawoła Ernsta Kaschpora, fabrikskeho dźěłaczerja we Wulkej Dubrawje, dź. — Marta Lena, njem. dź. w Ssowrjezoch. — Jan August, Ernsta Augusta Albinuża, knježeho pohonicza w Pschiwczizach, ß. — Ernst Waltat, Jana Bohuwèra Żuro, khěžerja w Sderi, ß. — Hana Marta Schewzez, njemandź dź. w Nowej Wßy p. Klukicha. — Jan Alfred, Jano Augusta Kórźki, hospodarskeho pomoznika w Brěsynje, ß. — Marta Frida, Jana Hendricha Zyża, cźěßle w Kortnizy, dź.

Zemrjeći:

W Michalskej wožadźe: 18. aug.: Herman Richard, Jurja Alberta Hartmana, dźěłaczerja na Zidowje, ß, 2 m. 27 d. — 19.: Lena Khrystla rodź. Wjenkez, njeboh Jana Augusta Harnapa, khěžerja a żelesotoczerja w Hrubjelczizach, sawostajena wudowa a wumjenkatka tam, 65 l. 5 m. 16 d.

W druhich wožadach: Herman Hausmann khěžer w Bkohaschezach, 56 l. 3 m. 7 d. — Kurt Gerhart, Ernsta Bohuwèra Hanschki, póstskeho póßelnika w Radworju ß., 13 d. Marja, Kschesczano Ruchtarja, wumjenkarja w Strózi p Rakez, mandźelska, 66 l. 1 d. Jan Bohuwèr Dreßler, khěžer w Rakezach 60 l. 28 d. — Jan Jurij, Jana Klimanta, khěžerja w Nižej Wßy, ß., 1 m. 13 d. — Franz Bjarnat Tamme, privatny w Rachlowje, pokhowany w Maleschezach, 60 l. 6 m. — Hona Marja Kruźiz, njemandź. dź. w Bukezach, 1 m. Ernst August Milsch, wumjenkat w Kumschizach, 71 l. 2 m 2 d. — Gustav Adolf Schpotka, pomoznik w mlokarni w Pschiwczizach, 27 l. 2 m 5 d. Hana, njeboh Hendrijo Czabrana, něhdyscheho jahrodniskeho żiwnosczerja we Sdźaru sowost. wudowa, 93 l. 7 m. Jan Kosel, wobydlet w Jatsobju, 75 l. Frid. Ho nczerjez, njemandź. dź. w Kortnizy, 1 d.

Zurkwinske powjescze s Hodźija.

1^. njedźelu po ßwj. Trojizy śmeje rano 1/2 7 hodź. duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wuczbu, 1/2 8 hodzin farat Kschijan ßerbske a w 9 hodźin. němste prědowanje.

Ssrjedu wjeczor w 6 hodźinach ßerbska wójnska modleńska hodźina.

Zyrkwinske powjescze s Budestez.

11. njedźelu po ßwj. Trojizy śmeje duchowny Bójz rano w 7 hodźinach němsku spowjedź, dopoldnja we 8 hodzinach farat Domaschka němste a 1/2 10 hodźin ßerbske prědowanje.

Ssrjedu wjeczor 1/2 7 hodźin śmeje farat Domaschka ßerbske a 1/2 8 hodźin němske prědowanje.

Cźehnite woły

mlode, cźornopißane, sa małych wobßeđźerjow ßu na pschedań na knježim dworje we Wikowje (Petershayn).

Ssuczelna

cźehnita kruwa

je na pschedań w Jitru cźißko 15.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždźanskich skótnych wikach.

20. augusta 1914.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Żiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosczje hacź do 6 lět	50—51	94—98
awstriske	—	—
2 mlode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	44—48	86—90
3. ßrěnjo pizowane mlode, derje pizowane starsche	38—42	80—84
4. ßnadnje pizowane kóźdeje starosty	31—37	69—78
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosczje	47—50	88—93
2 połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosczje hacź do 7 lět	41—45	82—86
3. starsche, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	37—49	76—79
4. ßrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	32—36	72—76
5 ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25—30	63—70
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosczje	49—50	90—93
2. ßrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	44—47	84—87
3. ßnadnje pizowane	39—43	79—82
Cźelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyzy	46—48	86—88
2. ßrěnje kormjene abo hišć dobre wot zyza	42—44	82—84
3. ßnadnje wuwite wot zyza	36—40	76—80
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schchižienjow w starobje hacź do 1 1/4 leta	47—48	62—63
2. mjaßne	45—46	60 61
3 ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	43—44	58—59

Płaczišna żitow a produktow.

Żitowy dowos w Budyschinje:		W Budyschinje. 15. augusta 1914. wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.	W Lubiju 20. augusta 1914. wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.
Pschenża	běła	—	—	—	—	—	—	—	—
"	żołta	—	—	—	—	10	—	10	40
" nowa		9	50	—	20	—	—	—	—
Rožka		—	—	—	—	8	75	9	20
" nowa		8	90	9	40	—	—	—	—
Jeczmjeń		—	—	—	—	9	—	9	50
Wowß	50 kilogr.	10	—	10	25	8	75	9	75
" nowy		—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch		11	—	20	—	18	25	20	25
Woła		11	—	12	—	9	—	10	50
Jahły		16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka		17	50	19	50	22	—	23	—
Bérny		3	50	4	—	3	50	4	—
Butra	1 kilogr.	2	40	3	—	2	50	2	60
Pschenczna muka	50 "	12	—	20	50	17	—	21	—
Rżana muka	50 "	12	25	16	—	13	50	15	50
Ssyno	50 "	3	—	4	—	2	70	3	50
Ssloma	100 "	3	25	3	85	3	—	3	60
Proßata	264 schtuk, schtuka	8	—	18	—	—	—	—	—
Pschenczne wotruby	50 kilogr.	—	—	6	75	6	50	6	75
Rżane wotruby		—	—	7	25	7	—	7	50
Pschenczny gris		—	—	—	—	—	—	—	—
Rżany gris		—	—	8	25	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 20 pj., schtuka 8 pj.

Franz Marschner

cźaßnikat w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ßwój skład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczazow**

k dobroczinwemu wobkedźbowanju porucza

Hodna twora. Pilzomne rukowanje. Tunje płaczišny.

We wudawarni Serbskich Nowin

ßo po **30 pjenjezkach** pschedawa:

Schkit Boži.

Wójnske modlitwy.

Sestajał **H. Imisch,** farar w Hodžiju.

Tsezi wudawk.

Wopschijecze:

I. Sdychowanja wo měr.
Cžißko 1—2.

II. Woßebite modlitwy we wójnskej nusy.
Cžißko 3—13.

Modlitwa kschesczijanskeju starscheju sa lubeho ßyna, kiž je dyrbjał ßobu do wójny hicz.
Modlitwa kschesczijanskeje žony, kotrejež muž we wójnskim wójsku steji.
Modlitwa kschesczijanskeje hospoßy sa ßwojeho muža a ßwojich dzěczi nana, kiž we wójnskim wójsku steji.
Modlitwa kschesczijanskeho wojaka, kiž we wójnskim wójsku steji.
Modlitwa pokutneho wojaka we wójnskim cžaßu
Modlitwa kschesczijanskeho wojaka, na wójnskej straži stejazeho.
Modlitwa kschesczijanskeho wojaka, hdyž ma ßo bitwa bicz.
Skórzbna modlitwa, hdyž je bitwa pschěhrata.
Dzakna modlitwa kschesczijanskeho wojaka po dostatym dobyczu.

III. Shromadne modlitwy we wójnskej nusy.
Cžißko 14—19.

Ponižne žałosczenje k Bohu w twjerdej a tyschnej wójnje.
Modlitwa sa krajnu nusu, pschi wschědnej Božej ßkužbje w lěcze 1761 w Njeßwaczidle spěwana.

IV. Dzałowne modlitwy sa wumoženje ſ nusy a sa dostaty měr.
Cžißko 20—22.

Kupne wuczinjenja, hypothekske liseziny, testamenty

wudžěluje

prawny bürow Kobana pschi zitnych wikach 4.

— Rěczu ßerbski. —

Burske towarstwo w Rakezach

smeje pschichodnu njedzelu **23. augusta** popołduju w 5 hodzinach w Gäblerez hosczenzu ßwoje měßaczne poßedzenje. Waznego wuradzenja dla proßy wo bohaty wopyt **pschedßydstwo.**

Rožku

po najwyschschich płaczisnach kupuje

Heinke a ßyn
w hamorskim mlynje w Budyschinje.

Wojerske pakety!!

hotowe

ſa zigary a zigarety

porucza

Albert Lehmann
na khěžorskej dróży 11
pschi bohatych wrotach
a na **polnóznej dróży 2.**

Snate najlepsche druziny.

Wschudze luta wójna a teho dla pschedawam po scžěhowazych płaczisnach:

zokor punt po 22 pj.
rajß punt po 15, 18 a 23 pj.
nudle punt po 28 pj.
krupy punt po 20 a 24 pj.
hróch punk po 20 pj.
marmeladu punt po 30 pj.
ßel punt po 10 pj.
atd.

Czech w Rakezach
pschedawatnja tworow.

Tunje sofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pschezo na składze

J. O. H. Bär
we Budyschinje na Hoschiz haßy 29.

Bèrnaze ßuschenki

czerstwe porucza

Pawoł Scholta naßl.
na Hoschiz haßy.

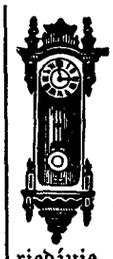

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni cžaßnik** kupicz, abo kotryž chze ßebi jón **porjedzicz** dacz, njech dże k cžaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ßwonk. lawske haßy 5.

Jenčj pschedawa a porjedzuje, sa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukladne wokno, ſ płaczisnami wupołożene, wobhladacz.**

Ssylny dzělanski kóń

je na pschedań w Konezach cžo. 31 pola Rózanta.

Ssrěnjolětnaj konjej

staj na pschedań we Wotrowskim mlynje.

Ssylny wol

je na pschedań w Lěskej cžißko 12.

Ssuczelna jałoja

je na pschedań we Wóßlinku 22.

Sslomu

kóždeje dźělby po najwyschschich płaczisnach kupujetaj a ju po žadanju wotwjesczi dawataj **Bombach a Paatz** w Kamjenzu w Sakskej. Telefon cžißko 25.

Kuchařki, stwinske a ßkužobne holzy, wlokowe holzy, hródzne dzowki, holzy kßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłaczerske ßwójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózka khěžorskeje drohi w cžrijownj knjesu Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Kupuju kóždu dźělbu

wowßa, rožki a pschenizy.

Pawoł Scholta naßlědnik

na Hoschiz haßy.

Wuměrjenski bureau Khorke Harttiga,

wot stata pruhowaneho pod pschißahu wsateho geometra

w Budyschinje na hornczetskej haßy 23, della. Telefon 856.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Ke nawołtki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach do. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 35. **Sobotu 29. augusta 1914.** **Lětnik 73.**

Wulke dobyćze
nad Jendźelćanami pola St. Quentina.

W Barlinje, 28. augusta. Wulki hłowny kwartěr. Jendźelske wójsko, kotremuž běchu so tři franzowske diwizije pschisamkle, je so s połnozy St. Quentina w dołhorańschej Franzowskej dospołnje porazyło. Wono psches St. Quentin cźěka. Někotre tyšazy jatych, 7 pólnych batterijow a 1 cźežka batterija su nam do rukow padłe.

S ranja Mezières su němšzy wojazy stajnje wojujo rěku Maas pschekroczili.

Nasche lěwe kschidło je w dźewjećdnjowskim hórskim wojowanju franzowskich hórskich wojakow hacź do krajiny s ranja Epinala wróćo sehnało a dale dobyćeršzy postupuje.

Poraženje franzowskeho wójska.

Wójsko, kotrež pod wjednistwom bayerskeho kronprynza we Lothringskej dobu, je cźaru Lunéville-Blamont-Zirey pschekroczilo. 21. armeekorps je dźenża w Lunévillu sacźahnyło. Pschesćěhowanje njepschećela poczina bohate płody pschinjesć. Pódla wjele jatych a pólnych snamjenjow je lěwe kschidło němskeho wójska, kotrež we Vogesach a pschi nich postupuje, hižo 150 kanonow dobylo.

Wójsko němskeho kronprynza je dźenża wojowanje a postupjenje dale Longwy wjedło.

S bokow Neufchateaua je postupowaze wójsko würtembergskeho wójwody Albrechta franzowske wójsko, kotrež bě psches Semois postupilo, dospołnje porazyło a so sa nim puschćilo. Wjele kanonow, pólnych snamjenjow a jatych, mjes nimi někotři generalojo, je jemu do rukow padło. S wječora rěki Maasy němšzy wojazy k Meubeugej postupuja. Woni su jenu jendźelsku kavalleriskn brigadu, kotraž psched jich frontu pschińdże, sbili.

Bitwa pola Metza.

Wo wulkim dobyću bayerskeho kronprynza pola Metza su so sajimawe nadrobnosće shonile. Po nich Franzowsam, kotříž na stronu Saarburg-Dieuz a Delme postupowachu, bayerski kronprynz se swojim wójskom napschećo stupi. Němzy s mócnej rasnosću po zyłej froncze postupowachu. Hižo 20. augusta so wojowanje po zyłej cźarje sapocza, a 21. augusta Němzy horu Donon, kotruž běchu Franzowsojo wobsadźili, dobuchu. Stejischćo po stejischću, jena wjeś po druhej so dobu. Franzowsojo so do dźiwjeho cźěkanja dachu. Woni na stronu Toul — Epinal zosachu. Němski wuspěch ujeje najprjódzy po zyłym wobsahu pschewidźeć, tola su liczby wo jatych a kanonach skerje pscheniško dyžli pschepschewyšoko mjenowane.

Dobyćerska bitwa pod wjedźenjom němskeho kronprynza.

S połnozy Metza je němski kronprynz se swojim wójskom k bokomaj Longwy postupowazych Franzowsow dobyćeršzy wotrasył.

Namur je se wschěmi wobtwjerdźenjemi padnył, Longwy so dybył.

Belgiska twjerdźizna Namur, kotraž drohu k franzowskim mjesam saracźuje, je padnyła. Němskemu wójsku je někto pucź do franzowskich industrijowych stron wotewrjeny. Makej twjerdźizne Dinant w Belgiskej a Givet pschi mjesy na franzowskej stronje budźetej postup němskich wojakow do Franzowskeje jenož wo někotre dny sadźerżeć móz.

Longwy pschi luxemburgskej mjesy leži. Wójsko němskeho kronprynza je jón po khrobłym wobaranju dobyło. Zyłe němske wójsko nětko dobyćeršzy dy Franzowskeje postupuje.

Wojowanje pschi rězy Maas.

Franzowska rosprawa.

Parižske nowiny „Echo de Paris" wo wojowanju pschi rězy Maas pišaju:

Njedźelu 400 000 Frazowsow a 40 000 Jendźelćanow pschećiwo Němcam stejesche. Najprjódzy afrikanšzy wojazy s wjecźora rěki Maas krajinu wobknjeźachu. Hdyž pak Němzy gardże postupowacź dachu, dyrbjachu Jendźelćenjo, Franzowsojo a afrikanšzy wojazy zosacź. Němzy wschak mějachu 700 000 hacź 800 000 muži a su najlěpsche stejischćo měli.

Wo dobyću belgiskeje twjerdźizny Namura

jedyn dopišowař jenych Barlinskich nowin pische:

Runje hdyž k Namurej pschijědźech, běchu s njeho Belgiszy a Franzowsojo cźekli. Kóždy belgiski wojak ma w tornistrje zivilnu drastu. Hdyž wón cźěka, wón tšelbu roskama, woblecze so zivilnu drastu a ruzy sběha. Po pucźu wjele stow brónjow a uniformow, tornistrow a patronskich toschow a sta tyšazow patronow widźachmy. Belgiszy wojazy, na kotrychž je srudnje hladacź, maja jenož po 300 patronach a zivilnu drastu w tornistrje, tola nimaju ani provianta, ani wody. Prěnje Namurske wobtwjerdźenje bě so póndźelu rano 1/4 8 hodźin wsako, 3/4 8 hodźin tam hižo němska khorhoj smahowasche.

Hižo po pucźu wobtwjerdźenje Huy němsku khorhoj pokasowasche. Wono moleršzy 100 metrow wyšoko leži. Móst psches rěku Maas k Namurej je so do powětra tšelił. Němšzy pioněrojo hižo nowy móst twarja. Mjes tym so s hischcźe njedobytych wobtwjerdźenjow kanony hrimachu, spěwajo jedyn němski regiment k nadběhej pschicźahny. W Jambes, na prawizy rěki Maas je wscho połne němskich wojakow. Wschudże woni w biwakach a kwartěrach leża. Wobydlerjam njeje wěricź. Hdyž pschi mosće stejachmy, so němšzy wojazy runje do zitadelle dobuchu. Kavallerija sacźahny a němska khorhoj so na scźežor scźahny. Wróćo jědźo prěnich sranjenych a morwych setkachmy, kotrež so na wosach nimo naš wjesechu. Namur su s cźežkimi pólnymi hawbizami a 31 zentimetriskimi mörserami a jenej 42 zentimetriskej hawbizu wobtšeleli. Móžachmy zkyschecź, kak kule nuts bijachu. Po pucźu wojeńskich lěkarjow setkach, kotříž s pohórschenjom wo belgiskich hrosnoscźach powjedachu. Belgiszy wojazy ludaju, kaž so bychu morwi byli a potom na sranjenych tšelaju. W hrjebjach su němšzy wojazy 35 ludakow namakali. Wobydlerjo Hauveniera su němskim wojakam pakcźiki zigaretow s napišmom „Dopomnjeńka na Hauvenier" darili. Wschě zigarety mějachu snutska pólverowu schlebjerdku, kotraž pschi sažehlenju rosbuchny.

W nozy jedyn Zeppelin k wjecźoru nad městom lecźesche a swěcźaze kule wumjetowasche. W 1 hodźinje sa nim lětarjo pschileczachu. W 4 hodźinach so do hłowneho kwartěra wróćichmy. Po pucźu sebi wšzy Batticea a Hervé wobhladowach. Wonej stej

k semi srunanej. S něhdže 500 khěžow w Hervéu jenoż hischcże 19 steji. Wschudże cżéła leża, wschudże sa spalenym ßmjerdźi. Zyrkej je pusta hromada rospadankow. Někotre khěże ßu ßo pschelutowake, dokelż ßo ſ nich njeje tſélako. Mějachu napißmo: „Niż tſélecź!“ „Dobre smyßlenje!“ abo „Pschelutowacź, dokelż bjes winy!“ Tón ßamy wobras ßo po zyłym puczu hacż do Lütticha pokasuje. Belgiſki schoßej je wschudże ſ wotstawkami po 39 metrach sdrjeny a barrikady ßu ßo natwarike. S pinzow rostſélanych khěżow ßmjerdźenje tłajazych cżékow stupa. Husto njemóżachmy stejo wostacź. Sa wschě hrosnoscże ßu cźi samolwiczi, kotſiż ßu belgiſkich wießnjanow wobrónili a mjes nich munizију rosdźélili. Belgiſzy offizérojo ßu ſ khrobkoscżu sadwélowanja wojowali.

Hdyż ßo wojazy bliża, wojazy każ bjes dźak ruzy sběhaju a strowja. Se wschěch khěżow, kotrez ßu stejo wostake, běke khorhoje, rubischcża a trjenja smahuja. Kraj je, każ by wobydleŕstwo wotemrěło było. Belgiſki skót njeje ßo wotehnak, ale ßo měrnje na łukach paße. Na někotrych dworach ßu hischcże kury widźecź. Domy samożitych wobydlerjow ßu prósdne a samknjene. Smyßlenje wobydlerjow njeje wjazy tak hórke. Praja, so je Belgiſka jara smyłika, hdyż je ßo pschecźiwo móznej Němſkej stajika.

Němſke wobléhanſke kanony,

wożebje 42 zentimetrowſke hawbizy, ßu dobycże Namura a Lütticha jara pospěſchike. Wone ßu ſatraſchne wupuſczenje we wobtwjerdźenjach naczinjake, kajkeż ßo hacż dotal njeje widźało. Jedyn betonowy blok, tak wulki każ ſtwa, je do powětra slecził a dele padnywſchi wobßadku morił. 150 morwych hischcże pod rospadankami leży. Spody jeneho schtyriróżkateho bloka morwy bjes hłowy leży, kotryż wobarajzy ruku pschecźiwo blokej dźerży. Bomby němſkeje artillerije ßo żenje njeſarjeknu.

Nětkole je Lüttich ſ jenym němſkim korpſom wobßadźeny. Kardinal Janſſena a pjatnacże duchownych ßu jako ſaſtanzow ſajeli. Po zyěym Lüttichu je ßo ſ plakatami wosjewiło, so tychle ſaſtanzow hnydom ſatſéła, jeli so by jedyn wobydleŕ saßo do němſkich wojakow tſélił.

60 milijonow wójnſkeho dawka w Lüttichu.

Němzy ßu městu Lüttichej 10 milijonow a Lüttichſkej provinzy 50 milijonow wójnſkeho dawka napokożili. So bychu cżaſu w rukomaj měli, ßu ſamożenje bankow a finanznych towarſtwow w Lüttichu ſebrali. Pjenjeżny wobkhad ßo teho dla hacźi, a banki ßu wobſamkle, papjerjane pjenjesy wudawacź.

Belgiſka kralowſka ßwójba pſched wotpucżowanjom do Jendźelſkeje.

Němſke wójſko ßo k Antwerpenej bliži a budże jón wobtſélecź. Belgiſka kralowa ſe ßwojimi dźěcźimi teho dla Antwerpen wopuſchcźi a ßo do Jendźelſkeje poda. Hubjene ſtrowjo kraloweje a jeneho prynza njeby wobcżeżnoscże woblehnjenja ſnjeßko.

Wojowanje Franzowſow.

Franzowſojo ßu w bitwach derje wojowali, tola pſched nadběhom Němzow, kotſiż ßo ſ dźéla bjes artilleriſkeho pſchihotowanja do wobtwjerdźenych franzowſkich ſtejiſchcżow dachu, woni roscżékachu, hdyż běchu ßo němſzy wojazy hacż do 50 metrow pſchibliżili. Pola Metza ſbicźi wojazy k najlépſchim Franzowſkeje ßkuſcheja, woni běchu ſ wjetſcheho dźéla Bretonojo a Normanojo. S wulkej wuſchiknoſcżu běchu woni wßy wobtwjerdźili. Tola njedźiwajzy wſchěch ſadźěwkow němſzy wojazy ſ lawjazej khrobkoſcżu a dźiwnej trjechiwoſcżu do prědka cżérjachu. S najwjetſchej khrobkoſcżu ßo 1000 metrow wożoka hora Donon dobu, ſ cżimż ßo franzowſke ſtejiſchcżo we Vogeſach njehodźeſche dléje dźerżecź. Mjes tym ſo ßo pjecź dnjow pola Metza wojowaſche, je też bitwa pola Altkircha w hornim Elſaßu była. Němſke regimenty do ßylniſchich wotdźélenjow pěſchkow ſ artilleriju ſraſychu. Němzy pſchi tym mało cżerpjachu, mjes tym ſo Franzowſojo ſ němſkej artilleriju cżéżko ſchkodowachu; też ßo ſ nich wjele saja. Bitwa ßrjedu dopołdnja wot 9 hodźin hacż do wjeczora 5 hodźin trajeſche. W Sundſkim wokrjeßu běchu Turkojo, Zuavojo, afrikanſzy tſélzy a Senegalſzy.

Po druhim ßudżenju je franzowſki pěſchk bojaſny cżłowjek, kotryż ßebi njeſwěri, ßo do njepſchecżela dacź. Hdyż jemu Němzy ſ bajouetom napſcheczo ſtupja, wón tſélbu prjecź cźißnje a ruzy sběha.

Sawróczenje Franzowſow ſ Hornjeho Elſaßa.

Franzowſojo ßu ſ wuwſaczom někotrych małych wobdźélenjow ſ wjeczora Kolmara horni Elſaß wopuſchcźili.

Franzowſka rozprawa wo němſkich dobycżach.

Italſke nowiny ßu ſcżéhowazu rosprawu franzowſkeho knjeżerſtwa, 24. auguſta wjeczor w 11 hodźinach w Pariſu wosjewjenu, dostake: Naſche wójſko, do kotrehoż ßo Němzy ſwjeczora rěki Maas dachu, jim wobdźiwanja hódnej napſcheczo ſtejeſche. Dwaj franzowſkaj armeekorpſaj postupowaſchtaj; wonaj ßo ſ mordarſkim wohnjom powitaſchtaj. Hdyż pak pruſka garda ſapſchimny, dyrbjeſchtaj zofacź. Njepſcheczel je nimo měry cżeżko ſchkodował. S ranja rěki Maas běchu Franzowſojo njedźiwajzy wulkich wobcżeżnoſczow krajiny postupowali. Po jara żiwym wojowanju dyrbjachu pak zofacź. S pokodnja rěki Samois ßo jendźelſke a franzowſke wójſko postaji. Wonej ßo dźerżeſchtej. Naſcha kavallerija njeje cżerpika. Po cżéle a duſchi je ſtaw naſcheho wójſka wubjerny. Franzowſke wójſko budże ßo nětko jenoż wobaracź, ſo by w pſchihódnym wokomiku ſaßo postupowało. Ssmy khětro wjele ludźi ſhubili, tola ßo ſchkodowanja njehodźa ſ wěſtoſcżu mjenowacź.

Rosprawa ſkónczńje praji, ſo je wobżorowanja hódne, ſo postupowanſki plan njeje ßwój ſaměr dozpił, a pſchiſpomina, ſo ſakitanſke ſtejiſchcżo Franzowſow pſchecźiwo njepſcheczelej, kotryż je hižo woßłabnył, krute wostanje. Dźéle ßamoſtatneje němſkeje kavalleriſkeje divíſije na naiſwonkowniſchim ſchidle ßu ßo do krajiny mjes Roubeix a Tourceiny dobyłe, kotraż ßo jenoż ſ territorialnym wójſkom ſakituje.

Wojowanje pſchi Donouſkej horje w franzowſkim ßwětle.

Franzowſke wójnſke miniſterſtwo je wo wojowanjach pſchi Donouſkej horje a pola Chateau Selain rosprawu wosjewiło. W njej ßo praji, ſo ßu němſzy wojazy ſ wulkej khrobkoſcżu po zyłej froncże do prědka ſchli, a ſo je franzowſka avant-garda, kotraż je njepſchestawajzy 6 dnjow wojowała, nuſowana była, zofacź. Po ſwucżenym porjenſchenju położenja franzowſkeho wójſka ßo na to pokasuje, ſo je po liczbje njepſcheczel ßylniſchi był a ſo budżeſche tehodła njemudrje było, hdy budźichu Franzowſojo dléje w Lothringſkej wostali.

Nowe miniſterſtwo w Franzowſkej.

Po porażkach franzowſkeho wójſka je dotalne miniſterſtwo wotſtupiło. W nowym miniſterſtwje ßu ſwonkowne naležnoscże a wójna wójnſzy ſmyßlenymaj mużomaj Delcaſſéej a Millerandej dowěrjene. General Joffre, po kotrehoż planje je ßo nawal franzowſkeho wójſka do Elſaßa a Lothringſkeje wuwjedł, ßwoje městno jako hłowny roskaſowar wobkhowa. Wójnſki miniſter Meſſimy, kotryż bě pſchecźiwo Joffreowemy planej, jemu dotalne wójnſke njewuſpěchi porokowaſche, je wotſtupicź dyrbjał. Spomnjenja hódne je, ſo ßu generala Galliéna ſa Parižſkeho gouverneura pomjenowali. Republikanſke ſtrony běchu hacż dotal pſchecźiwo dobywarjej Madagaſkarſkeje kupy pokni njedowěrjenja. Hdyż jemu nětko ſamolwjenje ſa bjeſſtraſchnoſcź Pariſa dowěrjeja, dha to pokasuje, kak nuſna je nětkole ßylna pjaſcź w Pariſu. Pſchi dospołnym poraženju franzowſkeho wójſka, mohła hewak w Pariſu ſaßo komuna ſe wſchěmi ſtrachami a hrosnoſczemi knjejſtwo dostacź.

Cżéßnoſcź w Pariſu.

Smyßlenje wobydleŕſtwa w Pariſu je jara cżéßne, dokelż ßu wutoru njedobre powjeſcże doſchke. Woßebje hłuboki ſacźiſchcź je pad Namura a poraženje jendźelſkeje kavalleriſkeje brigady pola Maulbeugea (w Franzowſkej pſchi belgiſkich mjeſach) cżinił. Knjeżerſtwowe wosjewjenje, po kotrymż ßo njedźiwajzy dotalnych wójnſkich njeporadżenjow wójna ſa Franzowſku na ſpokojaze waſchnje ſkónczi, na lud njeſkutkuje. Wulki dźél wobydlerjow na tym dwěluje, ſo ßu franzowſke a jendźelſke dobycżeŕſke powjeſcże wěry hódne. Wjele ludźi ſ tym liczi, ſo Němzy bórſy do Pariſa ſacżahnu.

Jena němſka wójnſka łódź ßo ſniczika.

Němſki mały kſchižak „Magdeburg“ je, hdyż do finniſkeho móŕſkeho ſaliwa ſajéhże, bliſko kupy Odensholma w mhli na móŕſke dno ſtorcżił. Pſchi huſtej mhli jemu njemóżachu druhe łódże na pomoz pſchijěcź. Prjedy hacż móżeſche ßo „Magdeburg“ wothibacź, ju ruſke wójnſke łódże nadpadżechu a do powětra tſélichu. Tak je wona cżeſtny kónz namakała. Pod njepſcheczelſkim wohnjom torpedowy cżołm „V 26“ wjetſchi dźél kſchižakoweho mużſtwa wukhowa. Schkodowanje kſchižaka a torpedoweho cżołma njeje hischcże ſnate.

Hacź dotal je žo wojewiko, so je ſ mužſtwa 17 morwych a 21 ſranjenych. Shubiko je žo 80, mjes nimi komandanta „Magdeburga“. Sapiž ſchkodowanja žo po móžnoſczi bórſy wuda.

„Magdeburg“ je drje žylnoſcź ruſkich wójnſkich łódźow w finnſkim ſaliwje wobhonicź ſpytak. Pſchi tym je wón do dna morja ſawadźił. Pſchi finnſkim ſaliwje St. Peterburg leži. Kaž žo ſda, chzedźa Němzy pak Peterburg wobtſělecź, pak bliſko njeho wójſko na brjoh wužadźicź. Ruſojo němſki nawal na Peterburg wocźakuja. Teho dla je žo zar ſe žwojej žwójbu do Moſkwy pſcheſchydlił. So žo njemohł njepſcheczel na mórſkim brjoſy ſaſydlicź, žu Ruſojo tam wſchón lěž puſchczili a wſchě twarjenja na brjoſy potorhali.

Mały panzerowany kſchižak „Magdeburg“ je žo 13. meje 1911 na morjo puſchcził. Wón bě 136 metrow dołhi a 13,3 ſchěroki a 5,1 hłuboko do wody dźěſche. Sa hodźinu jeho ſpěſchnoſcź 27,6 mórſkich mil wucźinjeſche. Kſchižak bě ſ dwanaczе 10,5 zentimetrſkimi kanonami, 2 maſchinſkimaj tſělbomaj, 2 torpedowſkimaj rokomaj a mějeſche 373 muži wobžadki. Wjazy dyžli 100 khrobłych morjakow je drje žmjercź w žołmach namakało.

Jendźelſka žo na dołhu wójnu pſchihotuje.

Wójna mjes Jendźelſkej a Němſkej budźe najſkerje dołha, jara dołha. Tak jendźelſke nowiny wójnu roſpominajo piſaju. Jendźelcźenjo derje wjedźa, ſo žu ſa prěnimi němſkimi wójſkami žylne reſerwy.

Londonſke nowiny „Times“ piſaju: Němſke wójſka žo bórſy na Franzowſow a Ruſow wala. Móžno je, ſo prěnje bitwy njeſměja roſžudny wuſpěch. W kóždym padźe žo wójna ſ prěnimi bitwami njeroſžudźi, Jendźelſka je wo tym tak hłuboko pſcheſwědczena, ſo wójnſki miniſter lord Kitchener hiſchcźe žwoje 100 000 muži žylne wójſko ſeſtajuje, kotrež žo ſa 6 měžazow doſpołnje wuwucźi. Tole nowe wójſko je k temu poſtajene, ſo by w Jendźelſkej prawidłowne wójſko narunało, kotrež je žo druhdźe powołało. Němſka budźe hacź do poſledneho dychnjenja wojowacź. A my budźemy runje tak cźinicź. Měr žo njemóže wobſamnycź, jeli ſo my jeho wuměnjenja njepoſtajimy. Teź hdy budźiſchtej žo Franzowſka a Ruſka poraſyłej, budźemy dale wojowacź, hacź njepſcheczel w žwojim hroſnym cźiſchcźu popuſchcźi. Dyrbimy na dołhu wójnu pſchihotowani bycź, a móžno je, ſo nowe 100 000 muži žylne wójſko njebudźe jeniczke, kotrež dyrbi Jendźelſka na tule wójnu wuhotowacź.

Jendźelſkeje wotmyſlenja na morju.

Po powjeſcźi Londonſkeho dopiſowarja italſkich nowin „Tribuna“ nochze jendźelſke admiralſtwo najprjódy ſa němſkimi wójnſkimi łódźemi žłědźicź a je k bitwje nuſowacź. Wono chze žo ſ knjejſtwom na połnóžnym morjom ſpokojicź, franzowſki brjóh pſcheczіwo wuſžadźenju němſkeho wójſka na kraj ſchkitowacź, němſke namórſke wikowanje ſniczicź a němſki brjóh wobſtajicź. Hdy by wójna dlěje traka, by jendźelſke łódźſtwo ſaſtaranju Němſkeje ſ wukrajnej žyrobu ſadźěwako. Jeli ſo němſke wójnſke łódźſtwo njebudźe móz jendźelſke pſchemózc, žo němſka induſtrija ſniczi a žo wobydleſtwo Němſkeje pſchi hubjenych žnjach wuhłódni. Jendźelſke łódźe žanu bawłnu, wołnu, len, jutu, kožu, tabak, wſchelake metalle, žito, muku, khoſej, kakao a wſchu druhu žyrobu wjazy do Němſkeje njepuſchcźa. Jendźelcźenjo ſ tym licźa, ſo dyrbi wulka wjetſchina fabrikow w Němſkej dźěłacź pſcheſtacź, dokelž žaneho materila k pſchedźěłanju njeſměje. Skoro wſchě tkajeńnje a pſchadownje w Saſkej žu hižo něſtotre njedźele po wudyrjenju wójny dyrbjake dźěłacź pſcheſtacź, hdyž běchu bawłnu a jutu ſe žwojich ſkładownjow pſchedźěłake. Jendźelcźenjo žo hižo nětko wo to prózuja, ſo bychu němſkej induſtriji jejnych woteběrarjow we wukraju wetehnali. Woni hižo tak daloko du, ſo pytaju wſchě firmy w połnóžnej Amerizy bojkottowacź, kotrež maja Němzow ſa wobdźělnikow.

Nawal ruſkeho wójſka do rańſcheje Pruſkeje.

Naſtróžaze powjeſcźe žu wobydlerjo rańſchopruſkeje provinzy do Barlina pſchinjeżli. Ruſojo žo ſ ranja a połodnja do rańſchopruſkeje provinzy waleja. Němſke wójſko je, ſo by žo ſ dweju bokow njewobſtupiło, zofacź dyrbjało. Wobydleſtwo rańſcheje Pruſkeje je woſtajiwſchi wſcheho po żeleſnizy cźekko. Cźeknjenzy ſ Ortelsburga powjedaju, ſo žu žo wšy wokoło Ortelsburga ſchtwórtk w nozy paliłe. W Ortelsburgu wboſy cźekazy burjo ſe žonu a dźěcźimi leżachu. Pjatk rano Ortelsburgſki měſchcźanoſta cźeknjenzow napominaſche, ſo bychu žo do žwojich ſtatokow wrócźili. Burjo wotmolwichu, ſo je žo wſcho ſpaliło, a ſo jich dwory w prósche a pópjelu leža. Pjatk popołdnju w 2 hodźinomaj žo Ortelsburgſkim wobydlerjam pſchikaſa, ſo dyrbja ſ měſta wucźahnycź, dokelž žu koſakojo jenož hiſchcźe dwě hodźinje ſdaleni. Na to wſchitzy k dwórniſchcźu cźerjachu, hdźež hižo dwaj wukhowanſkaj cźahaj ſtejeſchtaj, kotrajž cźeknjenzow do Allenſteina dowjeſeſchtaj, kotryž žu jeho wobydlerjo teho runja wopuſchcźili.

Wojeńſka wyſchnoſcź njeje hacź dotal nadrobniſche powjeſcźe wo wójnſkich podawkach w rańſchej Pruſkej podała. Ssnadź bliżſche dny žylniſche němſke wójſko Ruſow ſadźerži, móžno teź je, ſo je nětkole hižo k wjetſchej bitwje dóſchło.

General Rennenkampf wjednik Ruſow w rańſchej Pruſkej.

Wjednik ruſkeho wójſka, kotrež je žo do rańſcheje Pruſkeje nawaliło, je general Rennenkampf. Reuterez telegrafowańja w Londonje je depeſchu wojſewika, kotruž je wulkowjeſch Nikolaj Nikolajewicź ruſkemu póſłanzej w Londonje póſłał. Wona rěka: Po dwajdnjownej bitwje we wokolnoſczi Gumbinnena je ruſke wójſko dobyło. Stejachmy tſjom němſkim armeekorpſam napſcheczo a žmy wjele kanonow dobyli. Němzy žu cźežko ſchkodowali a běchu nuſowani zofacź. Naſchi wojazy žu žo ſa njepſcheczelom puſchcźili. Tónle wuſpěch je wójſko generala Rennenkampfa dozpiło. Dobycźe ma wulku ſtrategiſku waźnoſcź. Ruſojo žu Goldap a Inſterburg wobžadźili.

General Rennenkampf bě w ruſko-japanſkej wójnje jedyn ſ hłownych wjednikow ruſkeho wójſka. Pſchewobhladniwemu hłownemu roſkaſowarjej, generalej Kuropatkinej, wón porokowaſche, ſo budźichu Ruſojo bitwu pola Mukdena dobyli, hdy budźiſche wón wójſku njekaſał, zofacź.

Khěžorowa ſtaroſcź wo rańſchu Pruſku.

Khěžor je ſtatnemu miniſterſtwu ſcźěhowazy telegram póſłał:

Wulki hłowny kwartěr, 27. auguſta. Domapytanje mojeje droheje rańſchopruſkeje provinzy ſ nawalom njepſcheczelſkich wojakow mje ſ wutrobnym džělbracźom napjelnja. Snaju pſchederje njekhabłatu khrobłoſcź, hiſchcźe w cźežſchich cźažach wupruhowanu, ſo bych wjedźał, ſo je wona ſtajnje hotowa, na woktarju wótcźiny ſamoženje a cźěło woprowacź a wójnſke ſtrachi mužniwje pſchewſacź. Dowěrjenje k njepſchewinliwej mozy naſcheho rjekowſkeho wójſka a njekhabłata wěra k pomozy žiweho Boha, kotryž je němſkemu ludej w jeho prawej wězy a nuſnym wobaranju hacź dotal džiwnje k boku ſtał, njebudźetej nikomu w nadźiji na bórſomne wužwobodźenje wótzneho kraja wot njepſchecźelow koło wokoło ſakhabłacź daeź. Pſcheju pak žebi, ſo žo wſcho, ſchtož žo k połoženju nětcźiſcheje nuſy w rańſchej Pruſkej runje kaž jejnych, ſ jich wobžedźenſtwa wuhnatych wobydlerjow ſtacź móže, hnydom wuwjedźe.

Wilhelm R.

Potepjenje jeneje awſtriſkeje łódźe.

W adriatiſkim morju franzowſke wójnſke łódźe ſ awſtriſkimi wojuja. S cźornohórſkeho hłowneho měſta Cetinje je powjeſcź doſchła, ſo žu njedaloko cźornohórſkeho brjoha franzowſke łódźe awſtriſki kſchižak „Zenta“ potepiłe. S „Zenty“ je žo 14 offizěrow a 170 matraſow, mjes nimi 50 ſranjenych, na cźornohórſki brjóh wukhowako. Wojowanje je hižo 17. auguſta było, tola powjeſcź je wo nim hakle nětko doſchła.

Wojowanje w Boſžniji.

Awſtriſke wójſko je po powjeſcźach ſe Sſerajewa po krwawnym wojowanju Wyſchegrad w Boſžniji dobyło. Na žerbſkej a teź na awſtriſkej ſtronje je wjele ludźi ſpadało. W jenej hrjebi 500 morwych Sſerbow leżeſche. Sſerbſke ſtejiſchcźo bě na horje 954 metrow nad morjom. Wyſchegrad je wokrježne hłowne měſto w Boſžniji a leži nad rěku Drinu pſchi žerbſkich mjeſach. Měſto ma 2000 muhamedanſkich wobydlerjow. — S tejele powjeſcźe je ſpóſnacź, ſo žu žo Sſerbjo do Boſžnije walili a ſo wot tam nadpady na awſtriſke wójſko cźinja.

Ruſke wójnſke łódźe pſchi bołharſkim brjoſy.

Se Sofije žo piſche: W nozy k ſchtwórtkej diviſija ruſkeho cźornomórſkeho łódźſtwa pſched Burgas pſchijědźe. Wobydleſtwo w měſcźe žo do hroſy da, wo połnozy ſ domow wucźahny a měſto wopuſchcźi, žo bombardementa bojo. Pſched bołharſkimi pſchiſtawami žu žo miny do morja puſchcźiłe; duž žo zuſe łódźe njemóža k bołharſkemu brjohej pſchibližicź.

Hdyž žo Burgaſke wobydleſtwo bombardementa ſ ruſkich

wójnskich łódžow boji, móże žo ſ teho žudźicź, ſo mjes Bołharſkej a Ruſkej žylna napjatoſcź wobſteji.

Turkowſka je žo pjecza žadanjam Jendźelſkeje a Franzowſkeje podczišła.

Němſkaj kſchižakaj „Goeben“ a „Breslau“ běſchtaj hnydom po wudyrjenju wójny w žrjedźoſeńſkim morju franzowſke pſchiſtawy pſchi algirſkim mórſkim brjoſy wobtſělakoj. Pſched jendźelſkimi a franzowſkimi wójnſkimi łódźemi, kotrež ſa nimaj žlědźachu, ſtaj žo potom do Meſſinaſkeho pſchiſtawa a wot tam do Dardanellow wukhowakoj. Jendźelſke a franzowſke knježerſtwo ſtej žebi hnydom wot Turkowſkeje žadakej, ſo dyrbi pak němſkaj kſchižakaj ſ Dardanellow wupokaſacź, pak jej wotbrónicź. Turkowſka, kotraž je ſ Němſkej ſpſcheczelena, nochzyſche ani to, ani tamne cźinicź. Tola wona je žebi wupucź namakała. Dokelž chze žwoje wójnſke łódźſtwo poſžylnicź, je ſ Němſkej dla kupjenja kſchižakow jednała. Němſka je žo ſwólniwa pokaſała, Turkowſkej kſchižakaj pſchedacź. Wonaj ſtaj žo na mjenje „Sultan Javus Selim“ a „Midillu“ pſchekſchcźilkoj a do turkowſkeho wójnſkeho łódźſtwa pſcheſchłoj. Wutoru je turkowſke knježerſtwo ruſkemu póžłanzej woſjewiło, ſo žo němſke mužſtwo a offižerojo hnydom ſ kupjeneju kſchižakow wuſadža a žo ſ turkowſkim mužſtwom narunaja.

Sakſko-Meiningſki prynz Bjedrich padnył.

Sakſko-Meiningſki prynz Bjedrich je žo 23. auguſta pſched Namurom w Belgiſkej ſ jenej njepſcheczelſkej granatu morił.

Jedyn druhi němſki prynz, Lippeſki prynz Wylem, je pſched Lüttichom padnył. Wo tym jedyn žobuwojowaŕ w „Hannoverſkim Courieru“ piſche:

Po njembrym bliſkim wojowanju rano 6. auguſta ſ wuſpěchom pſchecźiwo Lüttichej poſtupowachmy. Pſchi wotdźělenju, k kotremuž ja žkuſchach, bě jena regimentſka khorhoj a regimentſki komandeur Lippeſki prynz Bjedrich Wylem. Rano na dołhorańſche Lüttichſke naždypy pſchińdźechmy. Tu naš belgiſzy wojazy ſe wſchěch ſtron wobſtupichu, kotſiž naš ſ deſchczom kulkow poždypachu a naš ſlě cźěžnjachu. Po prynzowym roskaſu žo do koła ſeſtupachmy a žo dleſchi cźaš ſe ſaždakloſcźu wobarachmy. Skónczńje k naſchej podpjerje žylniſche wotdźělenje pſchińdże. So by žo roshladał, žo prynz ſtanywſchi klakny, ſ dalokowidom žo bližaze wotdźělenje wobhladowaſche a mi, kotryž pódla njeho leżach, pſchikaſa: „Sběhńcźe khorhoj, ſo bychu naš ſ cźažom ſpósnali.“ Ja khorhoj ſběhnych a ſ njej koło wokoło machach, ſchtož bě ſ pſchiczinu, ſo žo hnydom deſchcź njepſcheczelſkich kulow na naš poždylni. Mi khorhoj ſ ruki tſělichu, a ſ dobom žo prynz do wutroby a ſchije žmjertnje trjechi. Sſo k ſemi ſwjeſywſchi — běſche wokoło 11 hodźin dopołdnja — prynz poždlednje žkowo praji: „Poſtrowćze ....“

Poſtajenje Grichiſkeje wo nětcziſchej wójnje.

Jendźelſke nowiny „Daily Telegraph“ tule powjeſcź ſ Athena pſchinježdu: Poſtajenje Grichiſkeje we wójnje je tajkele: Němſka je pſchi wudyrjenju wójny w Athenje ſe žwojim póžłanzom namjetowała, ſo by Grichiſka ſ Němſkej ſchła. Tónle namjet je žo ſdwórliwje ale roſžudnje wotpokaſał. Grichiſka žo ſwjaſka ſe Sſerbiju dźerži a žwoje winowatoſcże k njemu dopjelni. Bjes dwěla by Grichiſka Sſerbiju w padże wójny ſ Bołharſkej ſe wſchěmi mozami podpjeraka. W derje wobhonjenych politiſkich a diplomatiſkich kruhach je pſcheždwědčenje, ſo by žo Grichiſka neutralnoſcże wotrjekła, a ſo by ſ Jendźelſkej hromadże ſchła, hdy by žo jej wěſtoſcź daka, ſo žo na žane waſchnje na balkanſkej połkupje žane pſcheměnjenje njeſtanje.

Namjet turkowſkeho knježerſtwa, kotryž Rumunſka podpjeruje, ſo bychu žo do Bukareſta grichiſzy wotpóžłanzy póžłali, kotſiž měli tam ſ turkowſkim miniſtrom Talantom bejom wo wurunanju turkowſko-grichiſkich ſwadnych wězach jednacź, je drje žo pſchijał. Něhduſchi miniſterſtwowy pſchedžyda Samais je do Bukareſta wotjěł, tola je mało nadźije na wuſpěch tejele konferenzy.

Dobycze Awſtriſkich nad Ruſžami.

W tſidnjownej bitwje pola Kražnika žu Awſtriſzy ruſke wójſke ſbili. Pſches 1000 Ruſžow, kanony a maſchinſke tſělby žu Awſtriſkim do rukow padłe. Wojowanje je jara krwawne było. Ruſžojo dyrbjachu ſkónczńje zoſacź, dokelž jich Awſtriſzy na woběmaj kſchidłomaj wobeńdźechu. Bitwina fronta bě 70 kilometrow dołha. Hłowna móz Ruſžow žo wjele dale k ranju mjes Breſtom Litewſkim a Grodnom ſhromadźuje.

Khežorowa rěcź.

Po wulkim dobyczu w Lothringſkej je khežor we hłownym kwartěru wojakow ſhromadźił a k nim ſcźěhowazu rěcź měł:

Towaršchojo! Sſym wam žo ſhromadźicź dał, ſo bychmy žo ſhromadnje nad dobyczom wježelili, kotrež žu naſchi khrobli towaršchojo w Lothringſkej dozpili. Němſzy wojazy wſchěch ſplahow žu dny dołho wojujo ſ woporniwoſcźu, khrobłoſcźu a njekhablazej ſmužitoſcźu pod bayerſkim kronprynzom njepſcheczela dobyczerſzy wotraſyli. Naſchi wojazy wſchěm lětnikam pſchiſžluſchachu, aktivni wojazy, reſerva a krajna wobora. Wſchitzy pokaſachu rěſnoſcź, tu žamu khrobłoſcź, to žame dowěrjenje k Bohu a bjeſwohladne doprědkahicźe. Sa to mamy žo pſchede wſchěm džakowacź Bohu najwyſchſchemu. Spominam ſ cźeſcźowanjom na padnjenych, kotſiž žu žwoju krej pſcheleli, kaž dyrbimy to po nich cźinicź. Woni žu to ſ njepowalnym dowěrjenjom k Bohu cźinili. Hiſchcźe wjele krwawnych wojowanjow nam pſchedſteji. Chzemy njepſcheczelej dokładnje na kožu. My chzemy a dyrbimi dobycź. Naſchim khrobłym towaršcham, kotſiž žu k dobyczu do prědka ſchli, „tſi króczne hura!“

Wobhonjerſki ſlět powětroweje łódże „Schütte-Lanz“.

Pſchi bitwje, kotraž žo pola Kražnika mjes ruſkim a awſtriſkim wójſkom bijeſche, je awſtriſka powětrowa łódź „Schütte-Lanz“ tſi raz do njepſcheczelſkeho wohnja pſchiſchła a je tſinacze hodźin w powětſje pobywſchi žo jenož žnadnje wobſchkodźena wróczika. W bliſkoſczi Iwangoroda do njeje ſ hromadami njepſcheczejſke kulki lětachu. S ranja Lublina wona woheń ſ tſělbow a kanonow ſ dweju bokow doſta. Ruſke ſchrapnele miżnychu. Wone wſchě daloko wot ballona rosbuchnychu. Jedyn kruch do jeneho cźołmika ſlecźi, tola žaneje ſchkody njenacźini. Wobſchkodźenja na ballonowym pſchikrywje žo pſchi leczenju wuporjedźichu. Ballonowy komandant mózeſche wjele wobhonicź. Wobžadku, kotraž bě njeſranjena, we hłownym kwartěrje ſe ſahorjenjom witachu.

Revoluzija w Odeży?

Winſke nowiny žu ſ Bukareſta powjeſcź doſtałe, ſo je tam hižo pſched tydźenjom revoluzija wudyrika. Wojazy žu pjecza žwojich offižerow ſkónzowali. W měſcze revoluzionarny komitej knježi. Wójnſka łódź „Panteleimom“ kuſarny a druhe twarjenja wobtſěluje, w kotrychž ſběžkarſzy wojazy a revoluzionarojo pſchebywaju. Pſch nadběhu na jaſtwa žu pjecza polizajſkich komiżarow ſkónzowali.

Žana revoluzija w Pólſkej.

Poſpyty galiziſkich Polakow, w ruſkej Pólſkej revoluziju ſbudźicź, njeježu hacź dotal wuſpěcha měłe. Na wſchědny lud njeježu proklamazije pólſkeho revoluzionarneho komiteja do zyła žaneho ſacźiſchcza cźiniłe. Sdźěkani Polazy žu teho runja ſměrom woſtali. Poſledniſchi chzedźa najprjedy wocźakacź, kak wójna ſa Ruſku wupadnje. Polazy ſ Ruſžami, Němzami a Awſtriſkimi jenak pſcheczelnje wobkhadźeja.

Kanada Jendźelſkej pomha.

W privatnym liſcze, kanadſkemu konſulej w Kopenhagenje póžłanym, žo praji, ſo jendźelſka kolonija Kanada 50 000 muži macźernemu krajej na pomoz, dale 50 milijonow dollarow, milijon měchow pſcheńzy a hoſpitalnu łódź ſ lěkarjemi a wothladakami khorych póſcźele.

Sběžk Arabſkich w Egiptowſkej.

Jendźelcźenjo žo revoluzije arabſkeho wobydleŕſtwa w Egiptowſkej boja. Spſchižahanſtwo něktorych egiptowſkich offižerow pſchecźiwo Jendźelſkej je žo pjecza hižo wotkryło. Něhdże 60 offižerow je žo ſajało. Domoródnym wojakam žu žo brónje ſebrake. Prynz Aziz a Haſſan paſcha ſtaj žo do twjerdźiſny ſawrjekoj. Jendźelſka wojeŕſka wyſchnoſcź žo tež boji, ſo žo turkowſke wójſko do Egiptowſkeje wali. Jendźelſzy wojazy ſ artilleriju žu žo pola Suezſkeho kanala poſtajili.

Swołanje turkowſkich reſerviſtow ſ Němſkeje.

Turkowſki generalny konſulat w Mnichowje je po poručnoſczi turkowſkeho knježerſtwa wſchitkich Turkow wot 20 hacź 45 lět k turkowſkemu wójſku ſwołał.

Paſtyŕ a knjeni ſ měſta.

Lědma bě wudowa Powažkowa docźakała, ſo by jeje žyn Jan ſchulu wukhodźił. Wona bě ſtaroſcziwa a žwědomita macź, njewo-

staji ßyna ani jeniczki dźeń bjes ważneje pschiczyny doma, ale druhdy bywasche jej tale winowatosćz woprawdźe cźeźka, hačrunje mějesche nimo Jana jenož hischcźe jene druhe dźěcźo, mkódschu holczku. We lěcźu khodźesche k burej na dźěko, tola hórje bě w symje, hdyž niczo saßkužicź njebě. Potom ßo husto nusa we jstwiczźy khudeje żony pokasa.

Duž ßo wjeßeleschе, so Jan schulu wukhodźi, so jej potom budźe lózscho. Potom da hólza na ßkužbu k burej; lózdy jeho rad pschiwosmje, byrnjež tež jenož sa kruwarja k paßenju skotu. S tym wotbudźe jenu staroscź. Hólcźez dostanje jěscź a drastu a ßebi hischcźe rjany pjenjes tež saßkuži. Wona ßo potom s dźowcźiczku ßnadnischo ježiwi.

Teho dla ßo woprawdźe stróži, hdyž ßo jej Jan, prjedy hač bě se schule puschcźeny, wusna, so by jara rad blidał wuknył. So dźě by ßo jako rjemjeßlnik wjele lěpje měł a so by mohł jej, ßwojej macźeri, trochu pomhacź, skerje hač hdy by wostał na ßkužbje.

„To wschak masch prawje, ßynko", Powažkowa rjekny, „ale pomyßl ßebi, so to njeje mózno. Mischtr by ßebi žadał sa wucźbu pjenjesy, bych cźe dyrbjała hischcźe wjazy lět drascźicź — hižo njejßy wjazy małe dźěcźo a rosymisch mi, so dźě na to trěbnych pjenjes njebych mohła sehnacź."

Janej bě na plakanje, ale pschewiny ßo. Wón spósna, so ma macź prawje, Wón pobuży we ßebi žadanje, so chze rjemjeßko wuknycź, a bjes morkotanja bě macźeri po woli. Hnuty dźěleschе ßo se schulu. Podźakowa ßo knjesej wucźerjej a knjesej fararjej sa wucźbu, taj jeho napominaschtaj, so by pschezo duschny wostał, so dyrbi macź w cźesćzi měcź a jej poßłuchacź a so njedyrbi też sabycź, schtož bě w schuli nawuknył. Budźe-li chzycź cźitacź, trjeba jenož k nimaj pschińcź, so dźě jemu rady knihu požcźitaj. To budźe jemu wužitnische, hač so by ßo wokolo tołkł a pjenjesy rosmjetacź wuknył.

Jankej bě to lubo. Wjeßeleschе ßo, so budźe ßebi po Božich ßkužbach lózdy krócź po knihu na faru abo na schulu khodźicź.

Macź jeho k burej Khodźakej dowjedźe, kiž jej ßlubi, so hólza pschiwosmje a tak bu Jan kruwař.

Wěso njebě jeho dźěko napinaze, ale Janej ßo pschi tym wostudźesche. Wón ßo derje dopomnjesche, so je lěnjosćz spocźatk wscheho skeho, a duž chzyschе ßo na pastwje s něcźim sabjeracź a sabawjecź. A k temu jemu kniha derje dopomha. Noschesche ßebi ju lózdy krócź w saku a cźitasche ju na pastwischcźu. Wěso wschak pschi tym derje na to kedźbowasche, so ßo jemu skót njeby něhdźe saběžał a do schkody njepschischok.

Junu na gmejnskim paßesche; tu ßo jemu po pólnym pucźu knjes a knjeni bliżeschtaj. Hdyž běschtaj k njemu doschloj, Jan jeju pschecźelnje postrowi.

„Kak daloko je hischcźe hač do Pólniz, hólcźko?" knjes ßo jeho wopraschа.

„To je hischcźe dobru hodźinu, hnadny knjeże", Jan wotmolwi. „Ssym ßkyschał, so tu psches lěß krótschi pucź wjedźe", knjes pokračźowasche. „Njemóżesch nam tón pokasacź?"

„Ju, tule psches tónle lěß", hólz wotmolwi, pokasujo k bliskemu lěßej. „Ale tam ßo pucźe dźěla, to móżecźe ßo lohko sabkudźicź."

„Ssnadź by ty naju mohł hač na tamne městno dowjesćz, hdźež ßo pucźe dźěla, so bychmoj mohłoj potom bjes stracha dale hicź", knjes rjekny.

„To wschak bych mohł", Jan rjekny, „ale mam tu na skót kedźbowacź, so njeby ßo něhdźe saběžał."

„Nó, ßnadź by ßebi to mohł někak pomhacź; darmo ßebi to wot tebje njeżadamoj."

Jan ßo roshladowasche wokolo ßebje. Njedaloko dwaj hólzaj hußy paßeschtaj.

„Handrijo!" Jan na jeneho s njeju sawoła, „kedźbuj ßobu na moje kruwy, ja pschińdu bórsy wrócźo."

„Budu!" Handrij wotmolwi a ßo saßo k ßwojemu towarschej pschiwobrocźi.

(Pokračźowanje.)

Ze Serbow.

S Budyschina. (Wójnska kreditna banka.) Budyszy měschcźanszy sastupjerjo w ßwojim poßledním poßedźenju wo wójnskej kreditnej banzy radu składowachu, kotraž ma ßo sa Sakssku sakožicź. Po namjetach statneho knježerstwa měło ßo akzijowe towarstwo s 10 milijonami sakładneho kapitala sakožicź. Akzijowy kapital dyrbjeli banki, měschcźanske gmejny a sastupjerjo wikowanja a industrije swjesćz. Statne knježerstwo chze 2 milijonaj hriwnow pschewsacź. Wikowanske a pschemyßlowe komory dyrbjale rukowanski kapital něhdźe we wyßokosczi akzijoweho kapitala wobstaracź. Banka dyrbjała pod dohladowarstwom statneho komißara dźěłacź; jejne ßydło bychu Drožđźany byłe. Podźěl gmejnow měł ßo po statnym dokhodnym dawku lěta 1912 wobliczicź. Sa ležomnostne wobßedźeństwo měłe ßo městne naprawy cźinicź. Dale je ßo wobsamkko, so ma ßo k wójsku swołanym sastojnikam a postajenym msda po postajenjach sakonja sa zivilnych statnych ßkužobnikow dale płacźicź. Ludźom bjes dźěła, kotrychž je ßo w Budyschinje 150 naliczilo, ma ßo dźěło s twarjenjom kanalow, kładźenjom elektriskeho kabela atd. wobstaracź.

— **(Poßykki sa wojakow.)** Na poßykkach sa wojakow, kotsiž ßu we wójnje, njeßmě wjeß abo město napißane stejecź. S napißma dyrbi pak spósnacź bycź, k kotremu armeekorpsej, kotrej divisiji, kotremu regimentej, kotremu bataillonej, kotrej kompagniji dostawać pschißkuscha, kaž też, hač je wón wschědny wojak, podoffizěr, feldwebel, leutnant atd., na pschikład:

Feldpostbrief.
An
den Infanteristen Johann Schulze
.... Armeekorps.
.... Infanterie-Division.
.... Infanterie-Regiment.
.... Bataillon.
.... Kompagnie.

— **Czerpjenja naschich wojakow w Belgiskej** ßo w jenym liscźe wopißuja, kotryž je jedyn wojak ßwojimaj w Hornjej Hórzy bydlazymaj starschimaj napißał. Wón pische:

„Lubaj starschej! Dźenża mějachmy prěni wójnski marsch, a to ßydomnacźehodźinski. Jara horzo běsche, hdyž popołdnju w 5 hodźinach do wßy N... w Belgiskej pschińdźechmy, dyrbjachmy 8 muži w jenym wopuschcźenym domje pschenozowacź, hdźež ßo na ßkomu słěhachmy. Sswoje natykane tšélby běchmy pódla ßebje położili. Jedyn s naß dyrbjesche naß strażowacź, tola wbohi cźłowjek se spróżnosczu ßam wußny. Hdyž tak w najrjeńschim spanju leżachmy, ßo 30 belgiskich żónskich do nascheje hospody dobu. Wone běchu s wulkimi nożemi, kożami a tšélbami wobrónjene. Nasche tšélby běchu wone, mjes tym so spachmy, s woknom won cźišće. Prěnim tšjom mużam, kotsiž pschi durjach leżachu, bestije noże k wutrobje kłochu. My drusy mózachmy ßo s woknami won wukhowacź a rucźe durje samknycź, s cźimž ßo zyła zwólba saja. Potom ßo s kóždym woknom nuts tšélesche, doniž ßo niczo wjazy njehibasche. Woczinichmy durje, a saßo ßo schěsćz żónskich kaž hyány do naß dachu; my jich wschitkich s teßakom sakakachmy. Zyłe wobydlerstwo je tu straschne. S dobrym njemóżemy niczo wot nich dostacź, wscho jenož s brónju w ruzy. Ssym tak roshorjeny a rossłobjeny, so mi s khwilemi woprawdźe rosum směrom steji. Też s wodu dyrbimy ßo na kedźbu bracź; pschetož kak lohko móże wona pschi tajkich wobstejuosczach sajědojcźena bycź. Njedźiwajcź teho pak ßebi, lubi starschi, njetrjebacźe staroscźe cźinicź. S Belgiskimi budźemy wschak bórsy hotowi, a Franzowsojo maja dźě też hižo kholowy połne."

Listy podobneho wopschijecźa ßu też drusy wojazy do Sserbow domoj pißali.

— Sarunanje sa konje a wosy, w cźaßu wot 3. hač do 6. augusta we wokrjeßu Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa wusběhnjene, móże ßo nětko wotsběhnycź. Wuplacźenje ßo pola hamtskohejtmanskeje kaßy w Budyschinje w cźaßu dopołdnja wot 8—12 hodźin a popołdnju wot 2—4 hodźin stawa.

— (Wohenčźk.) We kubinej komorje jeneho doma khěžorskeje dróhi ßebi wutoru posdźe wjecźor pschi saßwěcźenej petrolejowej lampje nohajzy wuporjedźejo, bě jena ßkužobna holza wußka. Spizy je ßo najskerje hibała a lampu powalila. Hdyž holza wocźi wocźini, bě komora hižo połna kura a płomjenja. Holza hnydom dele běżesche a ludźi na pomoz wołasche. Tutym a sawołanej wohnjowej woborje ßo poradźi, woheń shascheсź, prjedy hač bě wjetschich rosměrow nabył.

— (S automobilom ßo pschejeł.) Wutoru wjecźor je jedyn automobil s Lubija na rózku žitnych wikow a kamjentneje haßy jeneho wojaka potorhnył a pschejeł. Snjesboženy njeje ßo na sboże

pschecźežko franił, automobilowy wobžedźeŕ je jeho do hojeŕnje dowjesk. Hacź je automobilowy wjednik njesboże sawinował, njeje hischcźe wujaßnjene.

S Budyschina. Budyske artillerijske kasarny žo sa hospodowanje jatych njepschecźelow pschihotuja. W njej pschebywazym mužstwam a žonam, kotreź w nich rjedźa, žu žo sańdźeny tydźeń jětra schcźěpike. Hdy jecźi do Budyschina pschińdu, njeje znate. Teź Kinsbórske wojeŕske swucźowanischcźo budźe piecźa wójnskich jatych hospodowacź. Na nim žo w blišschim cźaßu 5000 jatych samješcźi.

— S tudomneho gymnasija je žo pódla 2 wucźerjow 31 wucźomzow, to je něhdźe žedmina wschitkich jeho wucźomzow, k wójsku swokało abo dobrowólnje do njeho sastupiło. Wucźerjo žu wobsamkli, k lěpschemu cźeŕwjeneho kschiža a k druhemu wójnskemu podpjeranju 3 prozenty žwojeje mšdy sa cźaß wójny wotedacź.

— Pokhroma je w Draždźanskej, Kamjenicźanskej, Lipscźanskej, Zwikowskej a Aueskej měschcźanskej rěsańi wudyrika.

S Budestez. Znjowy dźakny žwjedźeń žo tu, da-li Bóh, kaž kóžde lěto prěnju njedźelu w septembrje, potajkim njedźelu sa tydźeń, žwjecźi.

S Poschiz. Sańdźenu njedźelu bu k. farař Rěsbark w Dubinje jenohlóžnje jako farař sa Porschizy wuswoleny.

S Nožacźiz. Sańdźena njedźela bě sa naschu wožadu žwjedźeńska njedźela; bu tola nasch dotalny farski vikar, k. Wyrgacź s Hornjeho Wunjowa, sa fararja sapokasany. Na němskej Božej žłužbje, kotraž bě prěnja, sta to tutón žwjatocźny skutk pisches k. wyschscheho zyrkwineho radźicźela Rosenkranza s Budyschina; na žerbskej Božej žłužbje bě pschedstajenje noweho fararja pisches teho žameho knjesa. Wožada bě žo jara bohacźe k Božimaj žłužbomaj seschła, na kotrymjož nowy farař žwoje nastupne prědowanje dźeržesche. Wožadni běchu tehorunja w zyrkwi a na farje pěknje pyschili a k tomu pschilubili, so kóždy to žwoje teź hischcźe sa naschich žwěrnych a khrobłych wojakow wopruje, jako buchu namołwjeni, tu prózu a te wudawki sa wojakow woprowacź. — W khutnej hodźinje, pschi pschikhadźe poruczenja mobilisazije, bu nasch nowy farař wuswoleny, w khutnym cźaßu wulkeje wójny sapokasany, to njech sjednocza duchowneho a wožadu na najwěscźischo ke khutnemu hromadźeskutkowanju sa jenotliweho, sa wožadu, sa wótzny kraj, sa žiwjenje dusche a cźěła, Bohu k cźesci, cźłowjekam k spomoženju!

S Kotez. Blisko Pohlez hoscźenza je wóndano pschipołdnju jedyn njesnaty cźłowjek jeneho na polu dźěłazeho ratarja na dobo nadpadnył, sa schiju dajił a s pjascźu khětro cźežko franił. Ratarjej žu žo někotre suby wurasyke, drasta žo jemu s cźěła sdrěła, a na schiji běchu dlěschi cźaß snamjenja dajenja widźecź. Kajke wotmyßlenja je žylnje twarjeny zusy měł, njeje hischcźe wujaßnjene. Jeho žu sajeli a žandarmej pschepodali.

S Rakez. K rosprawje, psched 2 njedźelomaj podatej, ma žo porjedźicź, so staj žo Klugez bratraj jenož pschi wjecźornym cźahu s dźěła wobdźěliłoj. Wschě druhe poskicźenja je tudomne towarstwo knjenjow podało. Wysche teho žu někotre knjeżny po wšach wožady khodźo nahladny pjenjes sa cźeŕwjeny kschiž nahromadźike. Teź žo husto knjenje a knjeżny, žerbske a němske, shromadźeja a sa wbohich wojakow na bitwischcźu schija a schtrykuja. Boże žohnowanje wotpocźuj na wschitkim dźěle a prózy.

S Rakez. 14 žobustawow bě žo na woßmym porjadnym požedźenju „Lipy“ njedźelu 16. augusta seschko, kotreź knjes pschedžyda powitawschi požedźenje wotewri. Spěwanje khutneho cźaßa dla wuwosta. Sapiß poßlednjeho požedźenja žo sa prawo spósna, a teź „Łužica“ žo k cźitanju wuda. Knjes pokładnik poda rosprawu wo wobstatku pokładnizy a nam sdźěli, so je teź poßmjertna pokładniza sarjadowana. Namjet knjesa Schudaka, so měka žo teź „Lipa“ pschi składowanju darow sa cźeŕwjeny kschiž wobdźělicź, žo na dalsche wotstorcźi. Po tym žo požedźenje skóncźi.

S Kamjenza. Njewuwucźeni pschißłuschnizy landsturma s narodźenskich lětow 1876 hacź 1894 se wßow Kamjeńskeho hamtskeho hejmanstwa a městow Kamjenza, Połcźnizy, Kinsbórka a Halschtrowa budźa žo wot 31. augusta hacź do 5. septembra w Kamjeńskej tšeleŕni wobhladowacź a wusběhacź.

S Kulowa. Schkleńcźeŕ J. Domaschka s Kulowa bě žo na jenej hischcźe niz 14lětnej holzy njepózcźiwje pscheschok. Shorjelska khostanska komora je jeho, dokelž hischcźe njeje 18 lět stary, s pschiliczenjom połóžazych wobstejnoscźow k jastwu na dwaj měßazaj saßudźika.

S Kulowa. Jako prěni wopor wójny pschecźiwo Ruskej je s naschcheje wožady 23lětny cźěßla Michał Hanschka s Hóska padnył. Jako džeßatnik wón w nozy 14. augusta s 5 towarschemi pschi ruskich mjesach strażowasche. Jena žylna kosakska patrouilla žo do nich da. Woni žo khroble wobarachu a njepschecźela wotehnachu. Bohužel buchu pschi tym Hanschka a dwaj druhaj towarschej s kulku do hłowy morjeni.

S Wojerez. Na poßlednje žwinjaze wiki bě žo 153 proßatow a 18 běhakow pschiwjesko. Por proßatow hacź do 18 hriwnow płacźesche, běhaki 20 hacź do 32 hriwnow.

S Kißylka pola Wojerez. Tu je žo wutoru dopołdnja jena brózeń a něschto khójnow wotpaliko. Wohnjowa wobora s Bórkamwra je woheń shaschaka. Brózeń bě stare twarjenje.

S Draždźan. Sakski kral žo do wójny njepoda. Sakske wójsko tón krócź jako zyłk njewojuje, ale je do wschelakich stron rosdźělene.

Wójnski cźaß.

Ach kajke je Bóh srudne cźažy
Na kraj nasch a lud dopuschcźił,
To nima rěkacź hicź na kwažy,
So by žo tam doscź wježeli,
Ně, wójna jara žałožna
Wot Boha je k nam póßłana.

Nan někotry wot lubych dźěcźi,
Ach, dyrbjesche hicź do wójny,
A jencźki žyn a bratr na žwěcźi
Teź cźahnycź dyrbi do bitwy,
Kak cźežke bě to dźělenje!
Hdy pschindźe saßowidźenje?

Ow, chzyli morkotacź dha nětko
A sadwělowacź w srudobi?
Ně, Bohu poruczujmy wschitko,
Swój kschiž tu kóždy na žo wsmi
Njech k Bohu wócźko pohlada,
Wot njeho pomoz pschikhadźa.

Haj, někotra 'žno rana bita
Sso krawi w zušbje dalokej,
Ach, so by žałba s Gileada
Tam s połóženjom była jej,
Tych, kotrymž Bóh žmjercź dopuschcźi,
Wón hnadu k žebi domoj wsmi.

My dźěłamy na naschich polach,
A žně žo domoj khowaja,
Nam ptaczki spěwaja we holach,
Naß swony ke mschi wołaja,
Tam pak je nusa žałožna
Hdyž krawna wójna sakhadźa.

Ach njejßmy žnano žobu wina,
So je žo Bóh tak roshněwał?
Ow, njeje hordoscź pschiběraka?
Njej lud žo Bohu spjecźował?
Haj lud žej rady sarejwa
Tu wokoł' skotoh' cźelecźa.

Njech nětk we tutym khutnym [cźaßu
Ssej kóždy prawje rospomni,
Schto hodźi žo tu k jeho sbožu,
A na kedźbu žo derje wsmi.
Bóh hordym steji napschecźo
Snjescź ponižnym pak pomha wscho.

Hdyž nětko wójnske truby trubja,
Ach, Božo knjeże, wußkysch naß,
Njech žo Cźi nasche prósstwy lubja
A wotwobrocź tón srudny cźaß,
Ach spožcź nam saßo skoty měr
Wschěch njepschecźelow rosecźěŕ.

Kruža.

Přilopk.

* So by žo bjesdźěkoscźi wobarało, je měschcźanske sastupjeństwo w Kamjenizy 280000 hriwnow sa twarjenje kanalow a druhe gmejnske dźěła pschiswoliko.

* (Najstarschi žyn bayerskeho kronprynza †.) Prynz Luitpold, žyn bayerskeho kronprynza Rupprechta, je schtwórtk w Berchtesgadenje na sahorjenje schije wumrjeł.

* Jako macź wojakow drje swudowjena Barbara Gehrizowa w Mühlbacha w Delnich Frankach žwojeho runjecźa nima. Jědnacźo s jejnych žynow žu na wójnu wucźahnyli. Jedyn wnuk je žo dobrowólnje k wójsku samolwił.

* (Dwě dźěscźi satsělił.) Burski žyn Winter, kotryž sa žwojeho nana želesniski pschekhód na Juckringskim sastanischcźu strażowasche, tam žwoju tšelbu rjedźesche. S tšelby žo na dobo wutsěli, a kulka wožomlětneho žyna sastanischcźoweho dohladowarja Zollera a pjatnacźelětnu dźowku sastanischcźoweho mischtra Schiffera srani. Dźěscźi stej na sranjenje wumrjekej.

* Wo wobžahu njeporadźenych žnjow w Ruskej žu němske „St. Peterburgske nowiny“ do wudyrjenja wójny scźěhowazu rosprawu podałe: W stronach, hdźež je žo nasymska rožka hižo požynka, žo žrěni wunoschk wocźakuje. Nalětnja rožka pak je s dźěła tak schkodowała, so žo wo wunoschku njehodźi rěcźecź. Wschě dołhowjecźorne strony, teź baltiske provinzy, a runje tak w Powilyskim kraju njeporadźenym žnjam napschecźo hladaju, kotrychž wobžah žo dźeń a bóle pohórschuje.

Wjedro w Londonje 22. augusta: Pomróčzene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi směje rano w 7 hodźinach farat Räda němsku spowjednu wuczbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin duchowny Tyschcer němske a w 10 hodźinach serbske predowanje.

Wutoru popoldnju w 3 hodźinach shromadźisna žónskeho towarstwa.

Ssrjedu wječor w 6 hodźinach serbska a w 7 hodźinach němska wójnska modlerska hodźina.

Tydźeńske sastojnske dźěła směje farat Räda.

Wěrowani:

S druhich wošadow: Max Preuscha, skalak w Spytezach, s Emmu Gustlu Wiczasez tam.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Hana Herscha, Augusta Hermana Schlenkera, korbarja na Židowje, dź. — Otto Gerhart, Ericha Oty Nella, dźěłaczerja w Budyskej piwalni, ß., narodźi ßo w Rabozach. — Hana Marscha, Khorle Hermana Rychtarja, kublerja w Hornjej Kinje, dź. — Hildegard, Oty Pawola Libscha, murjerja w Ratarjezach, dź. — Frida Herta, Hermana Eugena Berndta, dźěłaczerja w Delnjej Kinje, dź. — Marja Marta, Jana Hermana Měrscha, kublerja w Sslonej Borschczi, dź. — Marta Lena, Augusta Domsche, dźěłaczerja na Židowje, dź. — Ernst Marczin, Ernsta Hermana Pětschki, pohonca w Ratarjezach, ß. — Max Gerhard, Jana Augusta Nowaka, khěžerja a dźěłaczerja w Sslonej Borschczi, ß. — Martha, Jana Ernsta Kolpy, dźěłaczerja w Tšelanach, dź. — Elsa Marta, Adolfa Roberta Schrötera, dźěłaczerja na železnizy w Srěschinje, dźowka.

W katholskej zyrkwi: Milka, Josefa Kataly, dźěłaczerja w Ratarjezach, dź. — Rudolf, Mikławscha Rjelki, twarskeho dźěłaczerja w Budyschinje, ß. — Erna Marscha, Jana Jurja Krempki, dźěłaczerja w Budyschinje, dź. — Herscha Erna Hildegard, Pawola Hendricha Elsnera, tapezěrarja w Budyschinje, dź. — Marta, Walenta Slonina, dźěłaczerja w Debrikezach, dź. — Jan Pawol, Mikławscha Kosechta, dźěłaczerja w Budyschinje, ß. — Antonia Hana Marja, Alberta Ludwiga Jana Bryla, wuczerja w Budyschinje, dź. — Gerhard, Augusta Brjucha, schkleńczerja w Biskopizach, ß. — Franz Jurij, Franza Oty Scholty, wuczerja w Lipsku, ß. — Kurt Waltar Jan, Jana Juliuża Wylema Běrnota, knihiwjednika w Budyschinje, ß. — Josef, Jana Enengela, skalarja w Budyschinjenje, ß.

S druhich wošadow: Kurt Scholta, njemandź. ß. we Wjelkowach — Max Kurt, Ernsta Maxa Janeza, pjekarja we Wulkej Dubrawje, ß. — Bjedrich Wylem Max Tafelt, njemandź. ß. w Kamjenej p. Měrkowa. — Lisa, Jana Augusta Pětschli, khěžerja a krawskeho mischtra w Khrósće pola Minakala, dź. — Marczin Herman, Maxa Hermana Schuby, pomozneho železniskeho wothladarja we Wawizach, ß. — Marta Helbar, Ernsta Augusta Schmidta, khěžerja w Nowych Porschizach, dź. — Marta Elsa, njemandź. dź. w Porschizach. — Franz Alfred, Alberta Alfreda Warnacza, wobydlerja, w tu khwilu na franzowskim wojownilschczu, ß. — Olga Meta, Jana Augusta Mihanka, krawskeho mischtra a wobyblerja w Klukschu, dź. — Ernst Waltar, Kschescźijana Weilera, žiwnoscźerja w Huczinje, ß. — Lena Frida, Khorle Hermana Mětracha, žiwnoscźerja w Huczinje, ß. — Erna Hilža, fabrikskeho dźěłaczerja Kißlicha w Bukojnje, dź. — Lina Veronika, wyschscheho dejerja Wengera w Barcze, dź.

Zemrjeći:

W Michalskej wošadze: 20. augusta: Erna Elfrida, Wylema Juliuża Běmarja, fabrikskeho kowarja w Dobruschi, dź. — 21.: Pawol Kurt, Ernsta Bjedricha Hentschela, fabrikskeho dźěłaczerja w Dobruschi, ß., 8 l. 9 m. 11 d. — 27.: Ernst Artur, njem. ß. na Židowje, 3 m. 27 d.

W katholskej wošadze: 13. augusta: Jan Felix Sykch, schulet we Budyschinje, 13 l. — 16.: Erwin Kurt Czech na Židowje, 5 m. 3 d. — 18.: Anton Leser, dźěłaczeŕ na Židowje, 70 l.

W druhich wošadach: 24 augusta: Frida Marscha, Ernsta Gubscha, fabrikskeho dźěłaczerja w Khwaczizach, dź., 3 l. 5 m. 21 d. — 25.: Wanda Herta Marscha, Oswina Alfreda Schrybarja, fabrikskeho dźěłaczerja we Wulkej Dubrawje, dź., 2 m. 26 d. — Elsa Hilža, Maxa Riemera, kublerja we Wjeßelu, dź., 3 l. 12 d. — Khorla Hendrich Mutscher, fahrodnisti žiwnoscźer we Lusku p. Bukez, 48 l. 5 m. — Morwy narodźeny ßyn Ernsta Mětracha, khěžerja w Krakezach. — Hana swud. Czabranowa se Sdźara p. Klukscha, wobydlerka w Klukschu, 93 l. 7 m. — Jurij Kosel, wobydleŕ w Jatschobju, 75 l.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

12. njedźelu po ßwj. Trojizy směje rano 1/2 7 hodź. duchowny Voigt serbsku spowjednu wuczbu, 1/2 8 hodźin farat Kschižan serbske a w 9 hodźin. němske predowanje.

Ssrjedu wječor w 6 hodźinach němska wójnska modlerska hodźina.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

12. njedźelu po ßwj. Trojizy směje farat Domaschka rano w 7 hodźinach serbsku spowjedź, duchowny Bójz dopoldnja we 8 hodźinach serbske a 1/2 10 hodźin němske predowanje.

Wutoru wječor we 8 hodźinach směje kschescźijanske towarstwo mužskeje młodoscźe shromadźisnu.

Ssrjedu wječor 1/2 7 hodźin směje duchowny Bójz serbsku a 1/2 8 hodźin němsku modlersku Božu ßłužbu.

Schtwórtk wječor we 8 hodźinach směje kschescźijanske towarstwo žónskeje młodoscźe shromadźisnu.

Płaczisny rěsneho skotu na Draždźanskich skótnych wikach.

27. augusta 1914.

Płaczisny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druźiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. polnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscze hacź do 6 lět	50—51	94—98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	44—48	86—90
3. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	38—42	80—84
4. ßnadnje pizowane kóźdeje staroby	31—37	69—78
Jałojzy a kruwy:		
1. polnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscze	47—50	88—93
2 polnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscze hacź do 7 lět	41—45	82—86
3. starsche, wukormjene keuwy a ßnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	37—49	76—79
4. ßrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	32—36	72—76
5 ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25—30	63—70
Byki:		
1. polnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscze	49—50	90—93
2. ßrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	44—47	84—87
3. ßnadnje pizowane	39—43	79—82
Cźelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	46—48	86—88
2. ßrěnje kormjene abo hač dobre wot zyza	42—44	82—84
3. ßnadnje wuwite wot zyza	36—40	76—80
Swinje:		
1. polnomjaßne lěpschich raßow a jich schchiżenjow w staroby hacź do 1 1/4 léta	47—48	62—63
2. mjaßne	45—46	60—61
3. ßnadnje wuwite, też ranzy a kundroßy	43—44	58—59

Płaczisna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:		W Budyschinje. 22. augusta 1914. wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.	W Lubiju 27. augusta 1914. wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.
Pschenza	běła	—	—	—	—	—	—	—	—
"	žołta	—	—	—	—	10	—	10	50
" nowa		9	50	10	25	—	—	—	—
Rožka		—	—	—	—	8	75	9	35
" nowa		8	75	9	35	—	—	—	—
Jećmjeń	50 kilogr.	—	—	—	—	9	—	9	60
Wowß		10	—	10	50	9	25	9	75
" nowy		9	—	9	90	—	—	—	—
Hróch		11	—	20	—	18	25	20	25
Woka		11	—	12	—	9	—	10	50
Jahły		16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka		17	50	19	50	22	—	23	—
Běrny		2	50	3	50	3	50	4	—
Butra	1 kilogr.	2	60	3	—	2	50	2	60
Pschenczna muka	50 "	12	—	20	50	17	—	21	—
Rjana muka	50 "	12	25	16	—	13	50	15	50
Ssyno	50 "	3	—	4	—	2	70	3	50
Ssloma	100 "	3	25	3	85	3	—	3	60
Proßata	458 schtuk, schtuka	8	—	18	—	—	—	—	—
Pschenczne wotruby	50 kilogr.	—	—	6	75	6	50	6	75
Rjane wotruby		—	—	7	25	7	—	7	50
Pschenczny gris		—	—	—	—	—	—	—	—
Rjany gris		—	—	8	25	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 20 pj., schtuka 8 pj.

Wiczne płaczisny w Kamjenzu.

27. augusta 1914.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 9 hr. 20 np. hacź 9 hr. 60 np., pschenza wot 10 hr. 30 np. hacź 10 hr. 70 np., jećmjeń wot 8 hr. — np. hacź 9 hr. — np., wowß wot 9 hr. 60 np. hacź 10 hr. — np., jahły wot — hr. — np. hacź — hr. — np. hróch — hr. — np., ßyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 50 np., běrny — hr. — np. hacź 4 hr. — np., ßloma (100 kilogr.) — hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 50 np. hacź 2 hr. 70 np., jeja (mandl) 1 hr. 30 np.

Franz Marschner

cźaßnikat w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ßwój skład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczasow**

k dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucza

Hódna twora. Pilßomne rukowanje. Tunje płaczisny.

Lubijska banka

w Lubiju w Sakskej **w Neugersdorfje w Sakskej.**

Filiale: w Budyschinje, Shorjelzu, Žitawje a Seifhennersdorfje, kaßyne městno w Kumwaldze.

W tu khwilu sadanjamy nalutowanske pjenjesy:

pschi wschědnym wuživanju s	3½ %
pschi měßacznym wupowjedzenju	4 %
pschi schtwórczlětnym =	4½ %
pschi pollětnym =	4½ %

Filiala Lubijskeje banki

w Budyschinje w Sserbskim Domje.

pschi lawskich hrjebjach 2.

Rožku

po uajwyschschich płaczisnach kupuje

Heinke a ßyn

w hamorskim mlynje w Budyschinje.

Kupne wuczinjenja, hypothekske liscziny, testamenty

wudźěluje

prawny bürow Kobana pschi žitnych wikach 4.

— Rěczu ßerbski. —

Kupuju kóždu dźělbu

wowßa, rožki a pschenizy.

Pawoł Scholta naßlědnik

na Hoschiz haßy.

We wudawarni Serbskich Nowin

ßo po **30 pjenjezłach** pschedawa:

Schkit Boži.

Wójnske modlitwy.

Sestajał **H. Imisch,** farar w Hodžiju.

Tsezi wudawk.

Wojerske pakety!!

hotowe

sa zigary a zigarety

porucza

Albert Lehmann

na khěžorskej drózy 11 pschi bohatych wrotach

a na **polnóznej drózy 2.**

Snate najlěpsche družiny.

Wschudże luta wójna a teho dla pschedawam po scžěhowazych płaczisnach:

zokor punt po 22 pj.
rajß punt po 15, 18 a 23 pj.
nudle punt po 28 pj.
krupy punt po 20 a 24 pj.
hróch punk po 20 pj.
marmeladu punt po 30 pj.
ßel punt po 10 pj.
atd.

Czech w Rakezach

pschedawatnja tworow.

Běrnaze ßuschenki

czerstwe porucza

Pawoł Scholta naßl.

na Hoschiz haßy.

Wotawowa awkzija.

Lětuscha wotawa gmejnskeje luki w Hněwßezach ma ßo njedželu 30. augusta popołdnju w 4 hodź. po sahonach sa hotowe pjenjesy na pscheßadźowanje pschedawacz.

Gmejnski pschedstejiczer.

Žiwnosez

na 4 kruwy, w Hodžijskich stronach, s 15 kórzami dobreho pscheńcznego pola, twarjenje maja twjerdy kryw, je s inventarom abo bjes njeho pschi naplaczenju 2000 hriwnow na pschedań psches pschekupza E. Czecha we Rakezach.

Sslomu

kóždeje dźělby po najwyschschich płaczisnach kupujetaj a ju po žadanju wotwjesez dawataj **Bombach a Paatz** w Kamjenzu w Sakskej. Telefon czißko 25.

K 1. oktobrej abo posdźischo ßo wustojna

dźowka k ßwinjam

pyta na knježi dwór we Warnoczizach.

Kucharki, stwinske a ßkužobne holzy, ulokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłaczerske ßwójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózka khěžorskeje drohi w czrijownj knjesu Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Konja

brunu kobku, sa ratarstwo ßo hodźazu, ma na pschedań Unger na Bismarckskej drózy 12.

Wobhladacz njedželu dopołdnju wot 9—10 hodźin.

Młoda ßuczelna

kruwa

je na pschedań w Kukowje czo. 47.

Tunje sofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pschezo na składze

J. O. H. Bär

we Budyschinje na Hoschiz haßy 29.

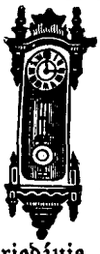

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicz, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicz** dacz, njech dże k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawske haßy 5.

Jencz pschedawa a porjedźuje, sa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wulkadne wokno, s płaczisnami wupołożene, wobhladacz.**

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóčtki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjašor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 36. | Sobotu 5. septembra 1914. | Lětnik 73.

Postupowanje Němzow w Franzowskej.

Wójsko generalneho wyschka ſ Kluck je ſ jenym armeekorpſom Franzowſow, kotrež ſe ßłabymi mozami k Comblej postupowachu, wotrasyło. Wójsko generalneho wyschka ſ Bülowa je ßylne franzowske wójsko pola St. Quentina porasyło a prjedy teho jedyn jendźelski pěschi regiment sajało.

Wójsko generalneho wyschka ſ Hausena je Franzowſow k rěžy Aisne wróćo ſćischćało. Też wójsko württembergskeho wójwody je k rěžy Aisne postupiło a je wobtwjerdźenje „Les Axvelles“ dobyło.

Rěku Maas pschekrocźiwschi je wójsko němskeho kronprynza zyłu wobßadku twjerdźišny Montmedy pschi jenym wupadźe sajało a twjerdźišnu wobßadźiło.

Wójſzy bayerskeho kronprynza a generalneho wyschka ſ Heeringena ſtej w stajnym wojowanju w franzowskej Lothringskej.

Dalsche powjesćże ſ hłowneho kwartěra praja: Pschi dobyczu wobtwjerdźenja Giveta, wyßoko na skale leżazeho, ßu ßo runje kaž pschi wojowanju wokoło Namura ſ Awstriskeje póßłane cźeżke motorske batterije ſe ßwojej hibicźiwoſcźu, trjechawoſcźu a wuſkutkom jako wubjerne wupruhowałe. Wone ßu nam wubjernu ßłužbu wopokasałe. Wobtwjerdźenja Hirſon, Les Alvelles, Condé, La Fère a Leon ßu Franzowſojo Němzam bjes wojowanja pschewostajili. S tym ßu wschě namjesne wobtwjerdźenja połnózneje Franzowskeje w němskej ruzy ſ wuwsaczom twjerdźišny Maubeuge. Pschecźiwo Reims ßo nadběh pschihotuje. Kavallerije generalneho wyschka ſ Klucka hižo pſched Pariſom hanja. Wjeczorne wójsko je rěku Aisne pola Reims pschekrocźiło a k rěžy Marne postupuje. Někotre prědnje wotdźělenja ßu hižo k njej dóschłe. Njepschecźel pſched wójſkami generalneho wyschka ſ Klucka, ſ Bülowa, ſ Hausena a württembergskeho wójwody ſa Marnu zoſa. Na Verdun ßo ſepjerajo ßo Franzoſojo kronprynzowemu wójsku napscheczo ſtajichu, tola ßo k połodnju ſcźiſchcźachu.

Kněžor je pschi wojowanju w kronprynzowym wójsku pschebywał a je w nozy ßrjedź wojakow wostał.

Wójſzy bayerskeho kronprynza a generalneho wyschka ſ Herringena maja hischcże pschezo ßylneho njepschecźela w wobtwjerdźenych ſtejiſchcźach w franzowskej Lothringskej pſched ßobu.

W hornim Elſaßu hischcże franzowske wodźělenja ſ němskimi wojuja.

Wotjězd franzowskeho knježerſtwa do Bordeauxa.

Paris ßnadź Franzowſojo ſ zyła njebudźa pſched němskim wójſkom ſakitowacź. Franzowſojo hiſchcże ſ hrosu na woblehnjenje w lěcże 1870 ſpominaju. Cźerpjenjow, kotrež ßu tehdy pschětracź dyrbjeli, chzedźa ßo tón krócź ſminycź. Wobtwjerdźenja wokoło Pariſa njemohłe bombordement němſkich 42 zentimetriſtich mörſerow wutracź. Też njeby móżno było, 3 milijony wobydlerſtwa dlěje dyžli někotre njedźele ſeżiwjecź. Stadła wowzow a howjadow, kotrež ßu ßo ſańdźeny tydźeń do Pariſa pschihnałe, bychu hižo ſa někotre dny ſjědźene byłe. Knježerſtwo je ßo teho dla rosßudźiło, woſjewicź, ſo je Paris wotewrjene město. Parižſka měſchcźanſka rada wſchitkich wobydlerjow, kotſiž njejßu wojazy, napomina, ſo bychu Paris po móżnoſcźi rucże wopuſchcźili. Wójnſki miniſter je pſchedpißma ſa pucźowanje we wójnſkim cźaßu ſpuſchcźił. Wobydlerſtwo hižo ſ cźrjódami ſ hłowneho města cźehnje.

Franzowske knježerſtwo je hižo ßrjedu w nozy Paris wopuſchcźiło a ßo do Bordeauxa w krótkowjecźornej Franzowſkej podało. Bordeaux je něhdźe 400 kilometrow wot Pariſa ſdaleny a njedaloko morja leži. Prjedy hač bychu němske wójſka do Bordeauxa doſchłe, bychu ßo měßazy minyłe. Franzowska chze wójnu do dołhoſcże cźahnycź. Byrnjež by Paris do mozy němſkeho wójſka pſchiſchoł, budźe Franzowska dale wojowacź. Landſturm ßo k khorhojam woła, a lětnik 1914 ßo wuſběhuje.

Němske lětadła nad Pariſom.

Reuterez telegrafowańja w Londonje je ſ Pariſa powjeſcź dostała, ſo je njedźelu jene němske lětadło nad Pariſom leczo bombu na město cźißko, kotraż pak njeje żaneje ſchkody nacźiniła.

Havaſowa telegrafowańja woſjewja: Němske lětadło, 2000 metrow wyßoko nad Pariſom leczo, je 30. auguſta popołdnju bombu wucźißko, kotraż na drohu Retecolletes, njedaloko wojerſkeje hojerńje ßwjateho Marcźina padźe. Dwě żonje ßo cźeżko ſraniſchtej. S lětadła ßo teho runja khorhoj němſkich barbow ſ liſtom lětadłoweho wodźerja cźißny, w kotrymż ßo praji: „Němske wójſko pſched wrotami Pariſa ſteji.“ Liſt ßo ſkónczi ſe ßłowami: „Niczo druhe Wam njewubywa, hač ſo byſchcże ßo poddali.“

Po italſkich nowinach nětkłole němske lětadła wſchěnje nad Pariſom lětaju a bomby na město mjetaju. S wuwſacźom jeneho wohnja wone njejßu hač dotal wjele ſchkody nacźinike. Tſi ßu na dźěłarńju elektrizitety padłe, jena, kotraż bě franzowskej banzy wotmyßlena, na drohu Vivienne padźe a jenoż mało ſchkody nacźini. Wojerſki ſtražnik pſchi franzowskej banzy je wospjet bjes wuſpěcha do lětadłow tſělał. Też do někotrych druhich drohow bliſko burſy bomby padachu, runje tak na tſěchu połnózneho dwórniſchcża. Najhórje ßu bomby ſkutkowałe, kotrež ßu pola dwórniſchcża St. Lazara padłe. Tam ßo ſchtyri woßoby morichu a někotre ßo cźeżko ſranichu. W dróſy du Mail jena bomba do ſchtyriposkhodneho doma padźe a wuheń powali, tola njerosbuchny.

Nowy franzowſki hłowny roskaſowar.

Dotalny hłowny roskaſowar, general Joffre, je wotſtupił, dokelž ßo generalojo njejßu po jeho roskaſach ſtožowali. Hłowne roskaſowarſtwo je nětko general Gallieni pſchewſak. Wón a miniſter Briand hač na dalsche w Pariſu ſawoſtanjetaj. Zuſe póßkanſtwa ßobu do noweho knježerſtwoweho ßydła Bordeauxa cźahnu.

Poßledńja nadźija Franzowſow.

Parižſke nowiny měnja, ſo ma ßo němſkemu prinzipej nojwjetſcheho roswicźa mozow Kitchenerowy prinzip njewobmjeſowaneho roſcźażeho napinanja napſcheczo ſtajicź. Powſchitkowne měnjenje na to dźe, ſo budźe ßo wójna do dołhoſcże cźahnycź. Jendźelſki wójnſki miniſter Kitchener je ßlubił, ſo budźe 30 jendźelſkich diviſijow ſa ſchěſcź n ěßazow w Franzowſkej ſtejecź. W tu khwilu w Franzowſkej ſtejaze jendźelſke wójſko 165,000 muži wucźinja. Skónczńje dyrbi ßo 700,000 Jendźelcźanow do Franzowſkeje pſchewjeſcź.

Schto Jendźelcźenjo po ßwojim poraźenju pola Cambrai powjedaju.

Jendźelſki miniſterſtwowy pſchedßyda Asquith je wo poraźenju jendźelſkeho wójſka pola Cambrai w parlamencże ſcźěhowazu rosprawu podał:

„Dźenßa wot ſira Johna Frencha wo bitwje mjes naſchim wójſkom a njepſchecźelom ßrjedu pola Cambraia ſhonimy, ſo běchu naſchi wojazy nadběhej pjecź němſkich armeekorpſow, dweju kavalleriſkich diviſijow a jeneho reſerwneho korpſa ſ reſerwnej kavalleriju a dweju kavalleriſkeju diviſijow wuſtajeni. Naſch druhi korps a 4 diviſije mějachu zyły nawal kavalleriſkeho nadběha wudźerżecź, mjes tym naſch prěni korps ſ boka nadběhowachu. Wobżaruju, ſo dyrbju pra-

jicź, so je nasche schkodowanje jara wulke bylo. Blížsche liczby njemóża žo hischcże mjenowacź. Dżerżenje naschich wojakow je w kóždym nastupanju wobdźiwanja hódne. General Joffre (franzowski hlowny roskasowar) je nam žwoje sbožopschecże wuprajił sa wuspěschne podpjeranje, kotrež je nasche wójsko franzowskemu wopokasało.

„Daily Mail" a nowiny podobneje druźiny na sakožku rosprawow žwojich dopisowarjow bitwu po scżěhowazym waschnju wopisuja: „Nasche wójsko, kotrež lawjazu khrobkosć pokasowasche, wschě nadpady dobyczerszy wotrasy a njepschecżelej wulku schkodu naczini. Potom žo na cżaru, prjedy postajenu, wróczichmy. Němzy hubjenje tšélaju. Jich pěschzy żenje njetrjechja."

Někotrym wojerszy wuwuczenym žudżerjam pak žo wěz wobmyślomna bycź sdasche. Jedyn s nich pschispomni: „Njemóžu powjescże s bitwischcża s woprawnosczu do pschesjenoscże pschinjescź, hdyž stejischczo, na kotrymž po tychle powjescżach stejimy, s tym pschirunam, w kotrymž běchmy prjedy. Widžu, so nětkole 40 mil wróczo stejimy. To njeje na wuspěch podobne."

Dale žo też w Londonskich nowinach wěrnosć s mozu na swjerch dobywa. Tak je žo „Daily Telegraf" jeneho franjeneho wuwoprashak. Tutón je prajił:

„Wěrcże mi, to běsche hela. Ssym žo pschi boxerskim sběžku a też pschi wójnje pschecźiwo buram žobu hacź do kónza wobdźělik, ale njejžym żenje niczo satraschnische widžak, kaž je žo tam stako. Wscho žo njewoczakane sta. Myślachmy žebi, so žu Němzy něhdże 15 kilometrow sdaleni, tola na dobo woheń se žwojich kanonow na naš puschczichu. Njech wam powjedam, schto je žo s najwjazy naschich regimentow stako. Hdyž žo po bitwje naschi wojazy shromadżowachu a s mjenom sawołachu, s někotrych kompagnijow jenoż tžjo mužojo wotmolwichu, s nascheje ja a dwaj druhaj. Tajka njewoczakana a satraschna bě njepschecżelowa ataka, a tak pschemóžaza bě liczba njepschecżelow, so žo njehodżesche napschecżo stejecź. Prjedy hacź tšélecź sapoczachu, němske létadło nad nami leczesche; wono Němzam nadrobnu powjescź wo tym da, hdże stejachmy. Žadyn cžlowjek njemohł tajku mordarsku ataku wudżerżecź. To bě wokojowy deschcź, wokojowe powodżenje, a njemóžu hischcże pschezo wěricź, kak je žo wscho stacź mohło. To běchu woprawdżiczi czerczi."

Wo helskim wrjesku 42-zentimetriskich mörserow twjerdżisnischy artilleristojo Manonvillerskeho forta powjedachu:

„Ow, tele němske kanony! Ssmy skoro pschi wobtšélanju wowrótnili, 54 hodżinow w tymle žałožnym wohnju. Po prěnich wutšélach kóždeho njemdrje suby sabolachu, potom nam we wuschomaj schumjesche, a hłowa nam bunczesche, kaž so bychmy tyžaz metrow pod morjom byli. Po kóždym wutšélu dych hrabachmy. To bě satraschne. Pschecźiwo tutym němskim kanonam njehodži žo niczo czinicź!" tak srudni žwoju rěcź skónczichu. „Semjerżenje je dżěczaza hra pschecźiwo němskim kanonam." A tola mějesche Manonvillerska wobžadka mjes 800 mužimi jenoż dweju morweju a 20 franjenych. So žu jim Bajerszy se wschěmi czeszczemi wuczahnycź dali, je jim derje czinilo.

Jendżelska wójnska dżiwjawosczź.

Jendżelski kódżstwowy minister Churchil je w parlamencże wosjewił, so žu jendżelszy namórszy wojazy belgiske pschimórske město Ostende a pschimjesowazu krajinu wobžadżili.

Wójnski minister Kitchener k sastupjenju do druheho reserwneho wójska, 100 000 muži žylneho, napomina.

Sniczenje tsjoch němskich kschižakow a jeneho podmórskeho czołma.

Ssobotu dopołdnja žo pschi njejažnym wjedrje někotre nowoczažne jendżelske małe kschižaki a dwě jendżelskej flotilli saniczakow (něhdże 40) w salìwje połnózneho morja s dołheho wjeczora Helgolandskeje kupy pokasachu. Mjes nimi a žłabschimi němskimi kódżemi žo wojowanje sapocża. Němske małe kschižaki rucże k wjeczoru sa njepschecżelom honjachu, kotryž k wjeczoru zofasche. Mtha bě na tym wina, so žo njepschecżelowa žylnosć njehodżesche spósnacź. Na dobo bě němski mały kschižak „Adriadne" do bliskosczże dweju jendżelskeju tanzerowaneju kschižakow Lionskeje rjadownje sajěł, kotrež žu s 34,3 zentimetriskimi kanonami wuhotowane. S njepschecżelskimi kulemi žo kotołownja „Adriadne" pscherasy, tak so žo kódżina spěschnosć na 15 mórskich mil spomałschi. Kódżiny sadk žo sapali. Njedżiwajcy teho Adriadnine kanony dale tšélachu. Płomjenja žo też na prědk wupscheschczerachu. Duž prědnju munizisku komoru póczrjechu, so by žo rosbuchnjenju sadżěwało. Adriadnine khrobłe mużstwo na łubi hacź do kónza wutra a we wokomiku, hdyž žo kódż nórjesche, tsikróczne hura na khěžora sawoła a wótczinske spěwy sanjeże. Hnydom na to žo kódż w žołmach shubi, najskerje dla rosbuchnjenja sadnjeje munizijskeje komory. Prěni offizěr, korwetski kapitan Frank, kódżny lěkar ryczeŕ s Boxberger, strażowazy offizěr Helbing a něhdże 70 muži wobžadki žu padli Sranjenych je wjele. Pódla „Adriadne" žu žo makaj kschižakaj „Köln" a „Mainz" a podmórski czołm „V 187" w bitwje s jendżelskimi kódżemi sniczite. Pschipósnacź žo dyrbi, so žu Jendżelczenjo czołmy wužadżili a němske mużstwo s wody łojili. Dokelž žo němske kódże pschibližachu, žu Jendżelczenjo czołmy s wukhowanymi Němzami němskim kódżam pschewostajili.

Pschi wojowanju žu też jendżelske kódże czerpite. Londonske nowiny „Daily Graphic" rospprawja: Jendżelske kódżstwo je s Helgolandskeje bitwiczki žo wrócżiło. Na jenej kódži běchu czežke scżěhwki wojowanja widżecź. Wona mějesche 14 s drjewom satykane dżěry. Też nóst bě seshibowany. Na kódži běchu morwi a franjeni. Prěni němski wutšél bě dynamowu maschinu trjechił a kódż žo do czmy sawali. Posdżische wutšéle wuhenje swottorhachu, maschiny wupuscżichu a offizěrsku jědżernju wobschkodżichu.

Jendżelczenjo wulku němsku parnu kódż „Khěžor Wylem Wulki" potepili.

Po powjescźi s Las Palmas je jendżelski kschižak „Higflyer" wulku němsku spěschnu parnu kódż „Khěžor Wylem Wulki" w neutralnej wodże schpanijskeje kolonije Rio de Oro (pschi wieczornym afrikanskim krjosy) potšélał. Němzy běchu „Khěžora Wylema Wulkeho" do wójnskeje kódże pschetworili a s kanonami wobrónili. Jendżelski kschižak němsku kódż pschekhwata, hdyž žo wona s nowa s wuhlom saftarowasche.

Poražene ruskeho wójska w rańschej Pruskej.

Po tsidnjownej bitwje je němske wójsko pjatk ruske wójsko we połodnischim dżělu rańschopruskeje provinzy mjes Ortelsburgom a Gilgenburgom sbilo. Němske wójsko ruske s tsjoch bokow wobsitupi a jo do masurskich jězorow a bahnischczow stłóczi. Něhdże 70 000 Rušow je žo jalo. Wjele kanonow a khorhojow je dobyczerjej do rukow padło. Nawjedowar němskeho wójska, generalny wyschk s Hindenburg, je wjedżak, ruske wójsko tam dowjescź, hdyž je jo chzył měcź. Wojowanje je s dżěla jara krwawne bylo. Němske wójsko sady naždypow stejo Rušow wocżakowasche. Czi khróble postupowachu, tola woheń kanonow a maschinskich tšélbow ruske rjady na žałožne waschnje prósdnjesche. Jich morwi žo jako krwawe hromady kopjachu.

Ssrjedżischczo ruskeho stejischcża bě město Hohenstein. Wot tam chzysche wono do Osterode a Deutsch-Eylau postupicź.

W Hohensteinje je žo woždebje horzo wojowało. S bombardementom němskeje artillerije je žo město spaliło. S hromadami morjeni Rušojo na drohach leża. Runje tak žu drohowe pschěrowy połne morwych Rušow.

Na druhich městach, hdyž je němske wójsko postupowało, je też wono czežko czerpiło. Pschi bitwje je žo pjecź abo schěsćź ruskich armeekorpsow rostschěskało.

W rańschim dżělu rańschopruskeje provinzy hischcże general Rennenkampf se žylnym ruskim wójskom steji. Wón drje žo po poraženju połodnischeho ruskeho wójska k ruskim mjesam wróczi.

Ruska powjescź wo porażzy w rańschej Pruskej.

Rosprawa, wot generalneho staba wudata, praji: W połodnischej rońscho-pruskej provinzy Němzy khětre poždylnjenja wot žwojeje zykeje fronty pschiwjedżechu a žo se žylnischimi mozami do naschcju dweju armeekorpsow dachu. Tutaj s czežkej artilleriju, kotruž běchu Němzy se žuždodnych, nad Wiżku ležozych twjerdżisnow pschiwjedli, czežko czerpjeschtaj. W tutym wojowanju je general Ssamżonow padnył. Ssmy dale w swižu s njepschecżelom a nowe poždylnjenja žu sawołane. Pschi awstriskich mjesach žo saždakke wojowanje dale wjedże.

Ruske nowiny wo poražeju w połodnischej rańschopruskej provinzy.

Wo dobyczu němskeho wójska w rańschej Pruskej ruske nowiny jara sjawnje pižaju. „Nowoje Wrjemjo" praji, so njeje nichtó w Ruskej z dobyczerski wukhód do Barlina a Wina wocżakował. Psched kródkim žu Rušojo w rańschim dżělu rańschopruskeje provinzy tši němske armeekorpsy sbili, nětkole je njepschczel dwaj armeekorpsaj pod khroblym generalom Ssamżonowom sbił. Tole poraženje

žanemu Rußej khrobkoſcź njewoſmje. S rękami pſchelata krej budże nowe mozy dawaeź. Nowiny „Rěcź“ piſchu: Ruſka dyrbi tole pruhowanje ſmužicze ſnjeſcź; pſchetoż w kóždej wójnje žo dobycze a pſchěhracze měnjatej. Nowiny ſjawnoſcź generalneho ſtaba khwala, kotryž ludej niczo njeſamjelczi. To je ſ najlěpſchim dopokaſmom, ſo móże Ruſka a jejni ſwjaſkarjo ſměrom bycź.

Warſchawa žo wobtwjerdźnje.

Po prjedawſchim wójnſkim planje chzychu Rußojo hakle ſady Warſchawy njepſcheczelej napſcheczo ſtupicź. Tónle plan žu po ſdaczu puſchczili. Kaž žu galiziſke pólſke nowiny ſhonike, je žo ruſke knjeżerſtwo rosžudźiło, Warſchawu wobtwjerdźicź. Generalny gubernator Žilinſki dale w měſcze knježi. Warſchawa, kotrejež wobtwjerdźenje je žo prjedy ſanjechało, žo ſe wſchěmi mozami ſpěſchnje wobtwjerdźuje.

Měſto Peterburg Pětrograd.

Po zarſkim wukaſu ma žo Peterburg pſchichodnje Pětrograd mjenowacź.

Dwaj ruſkaj prynzaj w rańſchej Pruſkej padłoj.

W bitwje pola Gumbinnena w rańſchej Pruſkej, hdźež žu Rußojo pod generalom Rennenkampfom dobyli, je žo tež ruſki gardowy korps wobdźělił a cźežko ſchkodował. Prynzaj Jan a Oleg Konſtantinowicź ſtaj w bitwje padłoj. Prynz Jan bě ſe žerbſkej prynzeżu Helenu woženjeny.

Hobrſka bitwa mjes Awſtriſkimi a Rußami.

Wot ſchtwórtka pſched tdźenjom žo mjes něhdże 1 milijonom Rußow a dwěmaj milijonomaj Awſtriſkich krwawna bitwa bije. Wona žo po 400 mil po dołhoſczi wot měſta Tarnopola w rańſchej Galiziſkej hacź k Ljublinej w połodniſchej ruſkej Pólſkej cźehnje. Awſtriſzy žu poſłednje dny, hdyž běchu poſłylnjenje ſe žerbſkich mjeſow doſtali, ſ połodnja Lublina na žwojim lěwym kſchidle pod generalom Danklom a w žrjedźiſchczu mjes Samoſczom a Tryſchowczom pod generalom Auffenbergom dobycźerſzy poſtupali. W žrjedźiſchczu žu woni Rußam 160 kanonow wotewſali. Na prawym kſchidle, hdźež žu Rußojo hacź do bliſkoſcze galiziſkeho hłowneho měſta Lwowa (Lemberga) poſtupili, tucźi po ſdaczu dobywaju. Po roſprawje awſtriſkeho generalneho ſtaba hiſchcze Awſtriſzy měſto Lwow dźerża.

Wobydleŕſtwo w połnócznej Galiziſkej je po ſdaczu Rußam pſchecźelenje ſmyślene. Wjedniſtwo awſtriſkeho wójſka ma pjecża wjele pod wobhonjeŕſtwom pſchecźelow Ruſkeje cźerpicź, kotſiž wo dnjo Rußam ſ trubjelemi wſchelakobarbneho kura a w nozy ſe žwětleſchkami powjeſcź dawaju. Jedyn prożeżijon ſaſtajichu, pſched kotrymž žwjecźo njeżechu, kotrež bě na ſchpihel molowane. Hdyž žo poradźi, Rußow na ſtraſchny pucź ſwabicź, jich tucźi ludźo powlecźenym paślam wukhowaju.

Ruſke granaty ſ njerjadom pjelnjene.

Jedyn awſtriſti offizěr, kotryž je žo ſe žrjedźiſchcza awſtriſkeho wójſka ſranjeny wrócźił, na wopraſchenje powjedaſche, ſo žo ruſzy pěſchzy ſ najwjetſchej wutrajnoſczu — džerża, tak ſo dyrbi žo jim ſemja po kroczelach wotdobycź, tola woni derje njetſtěleja. Ruſka artillerija hubjenje tſěla. Granaty žu huſto ſ njerjadom měſto ſ rosbuchadłom pjelnjene a teho dla njerosbuchaju. Koſakojo žo do porjadneho wojowanja njeſtajeja a žu cźežko pſchimnycź. Na awſtriſkej ſtronje rjekowſka rosžudźenoſcź knježi. Wojazy njejžu dodźeržecź a khroble poſtupuja.

Pólſke ſarjadniſtwo w ruſkej Pólſkej.

So by žo pólſke wobydleŕſtwo ſkerje ſa revoluziju pſchecźiwo Ruſkej dobyło, je w měſcze Kielzach w ruſkej Pólſkej, kotrež žu Awſtriſzy dobyli, komandant pólſkeje dobrowólniſkeje legije ſarjadniſtwo pſchewſak. Wón je wſchě ruſke napiżma wotſtronicź a na wſchěch knjeżerſtwowych a měſtowych twarjenjach pólſku khorhoj wupowěżnycź dał. W Ssosnowizach hižo prěnje hamtſke nowiny pólſkeho ſarjadniſtwa wukhadźeja.

Ruſke wójſko w Finlandſkej.

Schwedſke nowiny „Aſtonbladet“ maja ſa zyle wěſte, ſo w Finlandſkej wokoło 400 000 muži ruſkeho wójſka ſteji. Hłowna móz ſteji na cźarje Porkhale-Hangö. Dalſche wotdźělenja žu pjecża w twjerdźiſnomaj Sweaborgu a Helſingforſu.

Ruſzy jeczi ſ bitwy pola Kraſznika.

Do Luženzy we Wuherſkej je 29. ſemtembra želeſniſki cźah ſ 1900 ruſkimi jotymi pſchijěł. Jedyn hejtman 69. regimenta powjedaſche, ſo žu žo w bitwje pola Kraſznika ſajeli, hdźež je awſtriſko-wuherſke wójſko dobyło. Granaty awſtriſko-wuherſkeje artillerije žu mjes Rußami žakoſtne zychnowake. Hejtmanowa kompagnija je žo hacź na 9 muži ſniczika.

Japan chze Ruſkej pomhacź.

Po jenej depeſchi, kotruž žu hollandſke nowiny „Allgemene Handelsbladet“ ſ Peterburga doſtake, je Japanſka ſwólniwa, ſ někotrymi armeekorpſami a ſe žwojimi pionerſkimi wojakami Ruſkej na pomoz pſchińcź.

Mordarſki nadpad na zara.

Po jenej powjeſczi ſ Kopenhagena je žo na zara, hdyž hiſchcze w Peterburgu pſchebywaſche, mordarſki nadpad ſczinił. Po wobhladanju wojakow žo zar ſ pſchewodom wotdźělenja koſakow po Němſkim proſpekcze wjeſeſche. S dalokoſcze 50 kroczel jedyn mkody cźłowjek do njeho tſěli. Jedyn koſak bu morjeny. Zar njeſranjeny woſta. Tajny poliziſt nadpadnika ſaja. Wón do techniſkeje wyžokeje ſchule w Peterburgu khodźi a Aksakow rěka. Wjele druhich wožobow žu ſajeli. Peterburgſkeho poliziajſkeho miſchtra žu wotžadźili.

Schto jendźelſke nowiny wo wójnje powjedaju.

Londonſke nowiny „Times“ žu dołhu rosprawu žwojeho dopiżowarja wo poślednich bitwach w Belgiſkej a Franzowſkej pſchinjeżke. Wón žo wuſnawa, ſo žu jendźelſzy wojazy cźežko ſchkodowali. Jich ſmužitoſcź pak je hiſchcze njeſlemjena. Franzowſki generalny ſtab je němſki nawal w Belgiſkej pſchenisko ważił. Němſzy wojazy žu ſ njewoczakanej ſpěſchnoſczu poſtupowali a do prědka hnali, na dobycze twjerdźiſnow žaneje woženbiteje ważnoſcze kładžo. Jendźelſka artillerija je němſke rjady potſělaka, tola nowe rjady žu ſe ſemje ſroſtke a do prědka hnake. Zeppelinſke powětrowe łódże, lětadła a automoblile žu ſtajnje němſkemu generalnemu ſtabej powjeſcze wo hibanju Jendźelcźanow a Franzow dawake a ſchmatańzu naczinike.

Jendźelſki łódźſtwowy miniſter Churchill je amerikanſkim dopiżowarjam wo wójnje rosprawjak. S woprawnej pſchicźinu wójny je žadanje pruſkeje wojeŕſkeje ariſtokratije byko, žebi zyły žwět podcźiżnycź. Wójna je bědźenje wo žiwjenje a žmjercź mjes demokratiju a ariſtokratiju. S prajenjom, ſo Němzy ruku ſa połodniſchej Afriku wupſcheſtrěja, Churchill žwój hłowny triumf wuhra.

Hoſpodarſke ſczěhwki němſko-jendźelſkeje wójny.

Jendźelſke knjeżerſtwo je wſchěm jendźelſkim poddanam ſakaſako, wot Němzow něſchto kupowacź abo jim něſchto pſchedawacź. Wſchě ſkaſanki, kotrež žu Jendźelcźenjo ſ Němzami a Awſtriſkimi wotſamkli, runje tak wſchě němſke a awſtriſke patenty a ſchkitanſke ſnamki je jendźelſke knjeżerſtwo jako njepłacźaze woſjewiło.

Tak žmědża nětko Jendźelcźenjo wſchě twory, kotrež běchu ſ patentami a pohladniſkimi ſnamkami němſkej a awſtriſkej induſtriji ſchkitane, žami dźełacź. Jendźelſke knjeżerſtwo chze na tajke waſchnje němſku induſtriju ſe žwětowych wikow wucźiſchcźecź a ju ſniczicź. S tym ſo jendźelſke wójnſke łódże žanu pſchekupſku łódź wjazy k němſkemu brjohej njepſchepuſchcza, chze wono němſku induſtriju ſniczicź. S dźěła je Jendźelſka tónle wotpohlad hižo dozpiła. Němſke fabriki, kotrež bawłmu a jutu pſchedźěłaju, žu dyrbjake dźěłacź pſcheſtacź, dokelž žo jim po morju žana bawłma a juta pſchiwoſycź njemóże.

Jendźelſka žo němſkich kolonijow mozuje.

Jendźelcźenjo žu Samoaſke kupy Němſkej wſali. S Rotterdama je póndźelu powjeſcź pſchiſchła, ſo je jendźelſki kolonialny miniſter depeſchu nowoſeelandſkeho gouverneura doſtał, po kotrejž žu Jendźelcźenjo Apiu, hłowne měſto kupy Upolu, woblehnyli. 29. auguſta je žo Apia Jendźelcźanam poddała.

Samoaſke kupy w połodniſchim morju leża. Wone ſe ſchtyrjoch wulkich kupow Sawaii, Upolu, Tutuila, Menua a někotrych małych kupow wobſteja. Wone 2787 kóžnych kilometrow wobžahaju, a na nich něhdże 35 000 domoródnych bydli. Po burſkej wójnje w połodniſchej Afriży žu Jendźelcźenjo Samoaſke kupy Němzam pſchewoſtajili, dokelž bě Němſka tehdy neutralna woſtaka.

Gouverneura Samoaſkeje kolonije, dr. Schultza, ßu Jendźelczenjo na Fidſchiſke kupy dowjeſli.

Hnydom po wudyrjenju nětčźiſcheje wójny ßu Jendźelczenjo w němſkej rańſcho-afriſkej koloniji w Dar-es-Salemje ſtaziju ſchkriczkateje telegrafowarnje ſniczili. S tym ßu ſnjemóžnyli, ſo bychu ßebi němſke kolonije ſ němſkim maczerſkim krajom powjeſcze ßkake. Stazija w Dar-es-Salemje, ſnapſchecza Zanzibarſkeje kupy, ſa kotrejež twar ſtaj ßo pjecza wjazy dyžli dwaj milijonaj hriwnow wudakoj, mějeſche ſwjaſk ſ Barlinom a tež depeſche ſ druhich němſkich kolonijow dale dawaſche.

Wupuſczenje belgiſkeho měſta Löwena.

Hdyž bě ßo měſto Löwen němſkemu wójſku pſchepodało, bě w nim wſcho cžicho a ſměrom. Hdyž wutoru popołdnju ſ Antwerpena powjeſcź dóńdże, ſo ßu Belgiſzy ſ Antwerpena wupad ſczinili, wjetſchi dźěl němſkich wojakow ſ Löwena k Antwerpenej cžehnjeſche. Na dobo we wſchěch měſtowych dźělach ßo ſ tſěchow a hornich poſkhodow do wojakow tſělesche. Wſchě ſtabowe konje ßo ſatſělichu a pjecžo ſtabowi offizěrojo ßo franichu. Wojazy domy, ſ kotrychž bě ßo tſělako, ſa worakawymi tſělzami pſchepytachu a winikow ſajachu. Wyſchſchi wójnſki ßud jich wſchitkich k ßmjerczi ſaßudźi. Wojazy měſto ſapalichu, pokoiza ſ njeho a połnózne pſchedměſto ßo ſ wohnjom wupuſczíſchtej.

Saſtanzy w Lüttichu.

Pſched tydźenjom je pſches wjele nowin powjeſcź ſchka, ſo ßu Němzy w Lüttichu tamniſcheho kardinala a 15 duchownych jako ſaſtanzow ſajeli. Temu njeje tak. Niz kardinala, pſchetož tajkeho w Lüttichu njeje, ale biſkopa a 15 ſenatorow ßu Němzy jako ſaſtanzow ſajeli. Runje tak je njewěrne, ſo ßu w Belgiſkim měſcze Löwenje, kaž bě tele dny we wſchelakich nowinach cžitacz, někotrych mnichow ſeſatſěleli, dokelž ßu mjes wobydlerjow tſělby a muniziju rosdźělеli. W Löwenje ßu jenoż někotrych duchownych jako ſaſtajenzow ſajeli. Tuczi byrbjachu ſ pſchewodom němſkich wojakow po měſcze khodźicz a wobydlerjow napominacz, ſo njebychu do němſkich wojakow tſěleli, dokelž hewak Němzy ſaſtajenzow ſatſěla.

Wojowanje w powětſje.

Jedyn wojak, kotryž je pſched Lüttichom ßobu wojował, w liſcze wojowanje mjes franzowſkim a němſkim lětadłom na ſczěhowaze waſchnje wopißuje: 12. auguſta ßmy nad ßobu jeneho franzowſkeho dwojotſěſchnika dleſchi cžaß lětacz widźeli. Hdyž Franzowſu wohladachmy, do njeho tſělachmy. Kóžda kanona ßo do njeho ſaměri, dwě kompagnije ſpěſchny woheń do njeho daſchtej. Ale bohužel, njeißmy trjechili — pachołk dale leczeſche. Tola hiſchcze njebě 100 metrow dale leczak, hdyž ßo do njeho němſki Rumplerſki hołb da. Franzowſa ſpyta wyſche njeho ſleczicz, tola hołb do njeho tſěli, ſo dele k ſemi padże. Franzowſkaj offizěraj, kotrajž w lětadle ßedźeſchtaj, ßo ßamaj ſatſěliſchtaj.

Němſka powětrowa łódź nad Antwerpenom.

Belgiſku pſchimórſku twjerdźiſnu Antwerpen je němſke wójſko woblehnyło. 24. auguſta wot Lütticha Zeppelinſka powětrowa łódź k Antwerpenej pſchileca. Nad měſtom lětajo wona bomby mjetaſche, ſ kotrymiž ßo dźěl Antwerpenſkeje płunarnje (gaſoweje fabriki) wupuſczi. Jedyn płunowy ballon rosbuchny, a w dźělu měſta ßwětko haßny. Antwerpenſke wobydleŕſtwo ßo do hroſy da. Powětrowa łódź ßo njewobſchkodźena wróczi.

Po bombardemencze Antwerpena ſ němſkeje powětroweje łódże ßo w Londonje boja, ſo ßo też nad Londonom bórſy jena Zeppelinłódź pokaże

Sſrjedu ſtej ſ nowa dwě Zeppelinſkej łódźi nad měſtom lětakej. Prěnja wjele bombow dele ſmjeta a ſ tym wulku ſchkodu naczini. Wjele ludźi je ßo pjecza moriko. Do druheho Zeppelina ſ kanonow a tſělbow tſělachu, tola jeho njeißu mohli dele tſělicz.

Němſki 42 zentimetriſki mörſer

je belgiſke twjerdźiſny ſa krótki cžaß rostſělak. So němſke wójſko tajke mörſery wobßedźi, je ßo hacz do wudyrjenja wójny potajiko. Jenoż někotrym wyßokim offizěram bě to ſnate. 42 zentimetriſke mörſery 7 zentnarjow czežke bomby 23 kilometrow daloko mjetaju. Pſchi wutſělenju ſ nich ßo powětr tak móznje ſatſchaßnje, ſo ßo w bliſkoſczi ſtejaze twarjenja ſ nim powala. Wutſělenje ßo na tajke waſchnje ſtawa, ſo ßo ſapalaza ſchnóra ſapali. Prjedy hacz ßo ta k mörſerej dopali, ßo woßoba, kotraž je ju ſażehlika, ſ automobilom rucże wotwjeſe. By-li wona pſchi mörſeru woſtała, by ßo wona ſe ſatſchaßnjenjom powětra morika. Němſke wójſko ßo nadźija, ſo budże ſ pomozu 42 zentimetriſkeho mörſera Paris ſa krótki cžaß k kapitulaziji nuſowacz.

Saſko-Meiningſki prynz Ernſt cżežko franjeny a jaty.

Saſko-Meiningſki prynz Ernſt je ßo po powjeſczi franzowſkeho wójnſkeho miniſterſtwa w jenej bitwicžzy cżežko franił a w jenym lazarecże w Maubeugu leži. Prynz Ernſt je druhi ßyn njedawno w bitwje padnjeneho Saſko-Meiningſkeho prynza Bjedricha. Wón je ßo 1895 w Hannoverje narodźił a jako leutnant w thüringſkim pěſchim regimencże ſtejeſche.

Bombardement na Tſingtau.

Japanſzy ßu pſched tydźenjom hkowne měſto němſkeje Kiaucżouſkeje kolonije w Chinje, Tſingtau, wobtſělecz poczeli. Prjedy teho ßu ßo żónſke a dźeczi na ßußodny neutralny chineſki kraj dowjeſke.

Kiaucżouſke kolonije 515 kößnych kilometrow wobßahuje. Wona je ſ 50 kilometrow ſchěrokim paßom neutralneho kraja wobdata, w kotrymż China bjes dowolenja Němſkeje niczo ſapoczecz njeßmě.

Hkowne měſto Tſingtau ma něhdże 33 000 wobydlerjow, ſ wjetſcha Chineſow. Němzow je tam něhdże 1500. Měſto pſchi mórſkim ſaliwje teho ßameho mjena leži, ma dwě pſchiſtawje ſa wjetſche a mjeńſche łódże, metereologiſku staziju a je ßydło němſkeho gouverneura.

Mobiliſazija w Turkowſkej.

Turkowſka ßwoje wójſko mobiliſuje a drje w bliżſchim cżaßu Ruſkej a Grichiſkej wójnu pſchipowjedźi. Wukrajnym lětadłam je ßo ſakaſako, pſches turkowſke mjeſy lětacz. Wojeŕſkim ſtrażnikam je ßo pſchikaſako, do wojeŕſkich lětadłow tſělecz, jeli ſo bychu mjeſy pſcheleczake.

Grichiſka Argentinſkej hobrſku bitwiſku łódź wotkupiła.

Grichiſka je pjecza hobrſku bitwiſku łódź „Rivadavia“, naddreadnaughſkeho typa, kotraž ßo ſa Argentinſku w Maſſachuſettu w połnóznej Amerizy twari, kupiła. Hnydom ſapkaczena kupna płaczíſna pjecza 90 milijonow hriwnow, to rěka dwójzy telko, hacz woprawdźita twarſka płaczíſna wuczinja. „Rivadiu“, kotraž je hižo wjazy krócz na pruhu pojěſdźiła, grichiſke knjeżerſtwo hnydom pſchewoſmje. Trěbnu liczbu namóŕſkich offizěrow, inżenieurow a matroſow je wona hižo do ſjednoczenych ſtatow połnózneje Ameriki pößłała.

Albanſki wjerch Wilhelm Albanſku wopuſchcził.

Albanſki wjerch Wilhelm bě ſ nowa ſpytał, ßo ſe ſpjeczíwymi Albanſkimi wujednacz a jich napominacz, ſo bychu pſchecżiwo Sſerbiji wuczahnyli. Sběžkarjo ßu pak ßo ſarjekli, ſ nim jednacz a ßu jemu prajicz dali, ſo jeho żenje ſa ßwojeho wjercha njepſchipóſnaju. Wjerch Wilhelm je teho dla Albanſku, w kotrejž żanych pſchiwißowarjow wjazy nima, wopuſchcził a je ßo k ßwojemu němſkemu garderegimentej na franzowſke bitwiſchczo podał. Tam jemu ſkerje ławrjenz kiwa, kotryž njeje w Albanſkej namakacz mohł.

Wobczežne wojowanje w Sſerbiji.

Khorwatſke nowiny „Narodna Obrana“ rosßudźenje awſtriſkeho wójnſkeho ſarjadniſtwa wita, ſo by ßo wot dalſcheho poſtupanja do ſnutſkowneje Sſerbije puſchczíko a ßo wójnſka dźěławoſcz na ſakitanje ſtejiſchczow, tam hižo dobytych, wobmjeſowała. Ssmy hižo prjedy, piſchu mjenowane nowiny khorwatſkeje knjeżerſtwoweje ſtrony, na nimo měry wobczežne wojowanje w horatej a lěßatej Sſerbiji pokaſali, a nabyte naſhonjenja nam prawo dadża. Spezialne kharty Sſerbije njeißu, kotrež mohłe też w podrobnoſczach wěſtu pomoz wjednikam naſcheho wójſka dawacz. Rekognoſkowanje do wjetſcheje dalokoſcze je ſ zyła njemóżne. Kavallerija ßo k temu njehodźi wużiwacz, a też ſ lětadłow njeje móżno, pſches ſchtomy widżecz, khiba ſo by ßo w ſymje wojowało. Njepſchecżel je na wopak w ßwojim ßamßnym kraju hacz do najmjeńſchich podrobnoſczow derje wobhonjeny, dokelž jemu wobhonjerſku ßłużbu żony a dźeczi cżinja. Sapaleny kopjen ßyna, dym, wupuſchczeny ſ wuhenja, a podobne ſnamjenja njepſchecżelej pſchikhad naſcheho wójſka pſcheradźuja. Pódla teho Sſerbjo, też hdyž ßo ſakituja, leßnje poſtupuja, wojuja pſchezo ſ derje trytych a ſchkitanych ſtejiſchczow, pſched pſchemozu pſchezo zofaju, ſ tym ßwojich ludźi lutuja, ſo bychu czim wěſczíſcho na njepſchecżela ſ derje ſaměſczenych kanonow

wutšelili. Awstriska artillerija je wulke wobcźežnosćze pschewinycź dyrbjake, so by žo tam postajiła, hdyž bě jeje trjeba.

Wopomni=li žo pódla teho, so w Sserbiji zyły lud wojuje, stari a młodźi, mužojo a žony, a so naschi wojazy ani na krocźel njejžu wešći psched nadpadom, žo srosumi, s kajkimi wobcźežnosćemi ma žo postupowaze awstriske wójsko bědźicź. Awstriska žwoje wójsko pschecźiwo Ruskej trjeba, k kotrejž je žo hižo dźěl wójska se žerbskich mjesow wotwjesło. Sserbija je nětkole pódlanske wojowanischcźo, hdyž maja žo hižo dobyte stejischcźa dźeržecź a žo mjesy pschecźiwo wupadam hladacź.

Nowy bamž.

Sa noweho bamža žu schtwórtk kardinala della Chiesa wuswolili. Jemu budźa po jeho pschikasni Benedikt XV. rěkacź. Schtwórtk 3/4 11 hodźin žo nowy bamž na snutskownym balkonje Pětrowskeje basiliki pokasa. Lud, kotryž bě w basilizy shromadźeny, bamža Benedikta XV. s wješelym wokanjom witasche. Bamž kleczazym wěrjazym japoschtolske žohnowanje wudźěli a žo potom pod ludowym wyskanjom do žwojich stwow poda.

Nowy bamž, Benedikt XV., Giacomo della Chiesa, je žo 21. novembra 1854 jako žyn hrabje Guiseppa a hrabinki Giovanny Migliorati w Genua narodźił. Po theologiskim studiju jeho 21. novembra 1878 sa měschnika wuswjecźichu. Wón potom do žwjateje theologiskeje akademije sastupi a žo jako wucźomz do sekretariata sa wošebite zyrkwinske naležnosćze pschija, s kotrehož sekretarom bě Rampolla. Tutón jeho potom do Madrida wsa a jeho, hdyž bě jeho žameho Leo XIII. sa kardinala a statneho sekretara pomjenowak, do žwojeho sekretarita pschija. W lěcze 1907 Giacoma della Chiesa sa Bolognaskeho arzybiskopa wuswolichu. 20. meje 1914 jeho sa kardinala a pschedžydu kongregazijow konzila a zeremonijow pomjenowachu.

Pastyŕ a knjeni s města.

(Pokracźowanje.)

Jan žo spěschnje na pucź s knjesom a s knjenju nastaji. Sa khwilku běchu hacź na městno doschli, s wotkelž žo wjazy sabludźicź njemóžeschtaj.

„To žy ty pěkny", knjes rjekny a da jemu pjecźdźešacź pjenježkow.

Jan žo trochu wobarasche, pjenjes bracź, ale na knjesowe pschirěcźenje je pschija a žo sdwórliwje podźakowa; kak lohko bě žebi sa tak krótki cźaž tajki pjenjes saslužił. To směje macź wješele!

Wješele khwatasche Jan wrócźo na pastwischcźo — ale kak žo stróži, hdyž s lěža stupi! Jena kruwa bě žo wot stadła sdalila a žo w měrje na młodym dźecźelu na hajnischcźu pódla paželesche. Handrij bě žo s druhim hólzom do hrajkanja dał a pschi tym na kruwy sabył.

„Handrijo!" Jan na njeho sawoła, ale pachołk njeslyschesche. Honjesche žo se žwojim towarschom a žo žmějesche.

Jan doběža k dźecźelej a kruwu spěschnje wotehna. Derje, so žo hischcźe nichtó na to dohladał njebě. Wješele bě jemu dospołnje skažene. Porokowasche žebi, so bě žo na lohkomyslneho Handrija spuschcźał a žo wot žwojich kruwow wotžalił. Lědma schtwórcź hodźiny bě to trało a hižo bě žo njesboże stało.

Sa khwilu žo trochu směrowa. Ssnadź kruwa hischcźe njebě dołho w dźecźelu pobyła. Handrij to njewjedźesche a hdyž jemu Jan porokowasche a žwarjesche, wotmolwi: „Schto wo to, dha je žo s najmjeńscha derje napažła."

Ale Jan žo mjersanja wobrócź njemóžesche. Hdyž tola knjes a knjeni hakle pschischkoj njeběschtaj. Schtó wě, s wotkal běschtaj. Najskerje s Budyschina. Na létni cźaž jich s města wjele do wokolnych wžow pschikhadźesche na strowy powětr, dokelž bě kolwokolo wjele lěža.

Hižo žo pocźa wjecźoricź a Jan honjesche kruwy hromadu na dompucź. Handrij bě prawje měł; ta kruwa bě žo pschepažła a pocźa bubnicź.

Knjes a knjeni dóńdźeschtaj do Pólniz a nastajischtaj žo ke khěži, w kotrejž skótny lěkar Ssowak bydlesche. Tón žo jeju hižo s woknom dohlada a jimaj napscheczo pschikhwata. To bě jeho bratr, žudniski radźicźel s Budyschina se žwojej žonu.

„Witajtaj!" lěkar sawoła, „hižo na waju cźakamy. Chzychmoj wamaj napscheczo hicź, ale wój njejstaj namaj pižakoj, hdy pschińdźetaj a też niz, po kotrym pucźu."

Też knjeni Ssowakowa pschiwusneju powita a hnydom blido se wschelakimi wokschiwjeńkami nastaja, so byschtaj žo hosczej najědłoj a napikoj.

Lědma běchu žo sa blido seżydali, tu žo wot wonka da saškyschecź, kak tam wós spěschnje jědźe a ridruje, a tón psched khěžu stejo wosta.

„Najskerje něchtó po mnje jědźe!" skótny lěkar sawoła. „To mi runje nětkole njeby lubo było, hdyž staj wój k nam na wopyt pschischłoj."

„Schto to wscho pomha", žudniski radźicźel wotmolwi, „winowatosćź je winowatosćź!"

A woprawdźe wós sasta. Hižo sastupi do jstwy cźeladnik a proschesche knjesa skótneho lěkarja Ssowaka, so by žo hnydom do wosa žydnył a s nim žobu jěł, so jeho hospodaŕ wo to jara naležnje proży.

„Schto dha pak je žo stało?" woprascha žo lěkaŕ. „Ssnadź pak je wam jene skocźo skhorilo?"

„To niz, knjes lěkarjo, ale jena kruwa je žo nam pschepažła a nětkole bubni", cźeladnik pocźa powjedacź.

„To pak kedźbowali njejsćze!" skótny lěkaŕ rjekny. „Chzu potajkim hnydom žobu jěcź, ale boju žo jara, so budźe to posdźe."

Wón sebra hnydom wschitkón trěbny grat, kiž mějesche sa tón pad hižo pschihotowany, roszohnowa žo s pschiwusnymaj a hnydom woteńdźe. Wón žo na wós žydźe a cźeladnik konjej k spěschnosći pohonjesche.

Knjeni Ssowakowa jara wobžarowasche, so bě jeje muž byl nusowany, woteńcź, ale žudniski radźicźel a jeho mandźelska ju směrowaschtaj. Woni žo dachu do powjedanja a cźaž žo jim spěschnje a derje miny.

Skótny lěkaŕ žo hakle wrócźi, hdyž bě cźma.

„Nó, kak dha je to wupadnyło?" wschitzy žo jeho wopraschachu.

„Hischcźe dóńdźech w prawym cźažu, ale to bě hižo najwjetschi cźaž", knjes Ssowak wotmolwi. „S tymi ludźimi je cźwila. Bjeru žebi sa krowarja hólza, a njepraja jemu, so skotej njeżmě dacź do młodeho dźecźela khodźicź."

„A hdźe je žo to stako?" radźicźel žo woprascha.

„W Bukowje, to je něhdźe hodźinu daloko, wschako staj njedaloko nimo teje wžy schloj. Hólz je kruwy paźł a na khwilu woteschoł. Wón je, kaž praji, někomu pucź pokasował a prjedy hacź je žo wrócźił, je žo njesboże stako."

Ssudniski radźicźel wot blida wotskocźi. „Tole je mjersaza wěz", wón rjekny. „To je žo sawěscźe temu hólzej stako, kiž je naju do lěža wjedł."

„Ale tón je tola na druheho hólza sawołał, so by jemu mjes tym tak dołho na kruwy kedźbował", jeho žona pschispomni.

„Haj, dha je to wěscźe tón hólz", skótny lěkaŕ rjekny. „S tym je žo tón kruwaŕ też samolwjał."

„Schtó bě žo tola teho nadźał!" knjeni radźicźelowa wotmolwi, njeměrnje tam a žem hladajo. „Wbohi hólz je sawěscźe wulke žwary dostał, a hospodaŕ je staroscźe a schkodu měł."

„Nó, to žebi tak na staroscź njebjeŕ, luba žwakowa", skótny lěkaŕ ju směrowasche. „Wschako je žo to, džakowano Bohu, derje skónczyło."

„Ale tu schkodu dyrbimoj temu burej sarunacź", radźicźel rjekny. „Kelko dha je tebi sapkacźił, bratsje?"

„Wóžom hriwnow, tule žu", skótny lěkaŕ wotmolwi, pjenjesy na blido žadźejo.

(Skónczenje pschichodnje.)

Ze Serbow.

S Budyschina. Wutoru wjecźor je žo do Budyschina něhdźe 200 jatych sranjenych Franzowsow a žrjedu wjecźor 2780 ruskich jatych pschiwjesło. Woni žu žo w artillerijskich kasarnach saměscźili. Cźežkosranjeni Franzowsojo žo we wóžom meblowych wosach s dwórnischcźa do kasarnow dowjesechu. Lohko sranjeni pěschi dźěchu. Zakostnje bě na tychle sahłóbnjenych hubjenje drasćenych ludźi hladacź. Jeni mějachu hkowu abo ruku sawobalenu, drusy klazajo dźěchu, dokelž mějachu sranjenu nohu. Jenemu bě žo s mjecźom ruka wysche kohcźa narubka. Mjes jatymi bě wjele starschich muži, drusy běchu mali a žłabi. Tu bě widźecź, so Franzowsojo kóždeho, kotryž móže tšélbu njesćź, do wójska bjeru. Franzowska njeje na wójnu pschihotowana była. Wo tym jich wotnoschena drasta a jich rostorhane cźrije žwědcźachu. Do wójska swołanych ludźi njejžu ani prawje swoblekacź mohli. Franzowsojo

ßu sdwórliwi ludźo, kotsiž ßu sa wothladanje, kotreż ßu namakali, jara dźakowni.

Pornjo Franzowsam běchu ruszy jeczi po wulkej wjetschinje ßylni ramjeniczi ludźo. Jich schěra drasta je hischcże w najlěpschim rjedże, też jich schkórnje ßu dobre. Na jich wobliczach njebě widźecź, so ßu we wójnje dyrbjeli hkodu mrěcź, każ je ßo husto w nowinach pißako. Pschihladowarjo, ſ bokow drohow stejazy, ßo praschachu, kak je mózno byko, tajkich hobrskich ludźi po tyßazach sajecź. Mjes jatymi Rußami bě mako ranjenych.

— (Sloty měschczańſki jubilej.) Marja swudowjena klampnarska mischtrka Dominikowa w Budyschinje, rodźena Sserbowka, je ßwój 50 létny měschczańſki jubilej ßwjeczika.

— (Sserbszy wuczerjo we wójnje.) S wójnu je ßo khětra liczba ßerbskich wuczerjow ßerbskim schulam w sakskej Hornjej Łužizy wsaka. Ssu to kk. Franz Kral ſ Kamjeńza, zyrkwinski wuczeŕ Krawz ſ Hornjeho Wujesda, tachantski wuczeŕ Schokta a organist Rjeczka ſ Budyschina, Wladimĕr Schütza ſ Rachlowa, Raußendorf ſ Delnjeje Hórki, Schleza ſ Droždźija, Keŕk ſ Bukez, Pětschka ſ Malescheż, Pětka ſ Klukscha, dale: Pětranz ſ Gohliża, Kózkaŕ ſ Njeßwaczidła, Teich ſ Hajniz, Bĕrnik ſ Łupoje a Weickert ſ Bukez. Njech wschitkich Bóh pſched njepschecźelskimi brónjemi a khoroſczu wobarnuje, so bychu ßo strowi po wójnje do Sserbow wróczili.

S Noweje Wßy pola Njeßwaczidka. S njesbožownym pschipadom je ßo njedźelu wjeczor wokoło 11 hodźin w parkowej korežmje twarz Hansch satsĕlił. Pschitomni hoscźo ßebi jedyn revolver wobhladowachu. Na dobo ßo wutsĕli. Kulka Hanscha trjechi, kotryż na ßmjercź sranjeny na semju padże.

Wo srudnym podawku ßo powjeda, so je drjewowy sarjadnik Stelter ſ Noweje Wßy ßwój browningski revolver ßobu do korczmy pschinjeßł a wo wójnskich podawkach powjedajo, jón Hanschej pokasał. Prjedy teho bě Stelter rynku se 6 kulemi won wsak, so ßo njeby niczo skeho stako, każ pak ßo sda, ßo wón njeje jeneje kulki dohladak; pschetoż na dobo ßo wutsĕli, a Hansch se stoka padnywschi wudycha. Hansch bě woženjeny, nan schescź dźĕczi a jako hódny człowjek snaty. Też Stelter je woženjeny a ma dźĕczi. Jeho ßu njedźelu w nozy sajeli.

Se Scheschowa. Pjatk 4. septembra rano 1/2 3 hodźin ſ maßiwnje natwarjeneje kólnje tudomneho khěžerja Mětascha woheń wudyri, kotryż ßo na hródź wupschestrje. S Rakez a Njeßwaczidła ßykawje na pomoz pschijědźeschtej a domske wohnjej wobroschtej. S pkomjenjenjemi je ßo něschto rožki a drjewa sniczilo. Woheń je ßo po sdaczu se slóstmiskej ruku sakožił. Mětasch nima sawěscźene.

Se Klaskowa. Ssobotu popołdnju je ßo tu jara wobžaromne njesboże stako. Dwanaczĕlétny Pawoł Walther ßo na dworje žiwnoscźerja Handrija Mateczka ſ jenym teschingom saběrasche. Pschi tym ßo wón se žortom na dwanaczĕlétnu Klaru Kubinez samĕri a honacż naczahnywschi ßo tłóczinika dótkny. Sso do praweho wutrobna trjechiwschi holza sa poł hodźiny wumrje.

S Wóßlinka. Tu je ßo 30. auguſta bróżeń žiwnoscźerja Jana Ruchtarja wotpaliła.

S Pißaneho Doła. W skakowym hacże ßo kumpajo je ßo sańdźenu njedźelu 27 létny skakowy kowaŕ Max Herzog ſ Wóßlinka tepik. Jeho cźĕło ßu hakle póndźelu wuczahnycź mohli.

S Rakojdow. Póndźelu wokoło 1/4 12 hodźin je ßo knjeża fajma, hrabi Lippe ßkuschaza, spaliła. Wona 100 metrow dale knjeżeho dwora stejesche a nĕhdże 1900 zentnarjow ßkomy, wokoło 3000 hriwnow hódneje, wopschijesche. Schkoda ßo se sawěscźenjom saruna. Cźeladniży Rencź, Jurk a Lonka ßu ßkomu blisko fajmy sapalili, a na njesboże je ßo pkomjo na fajmu wupschestrěło.

S Wujeźka pola Wósborka. Pjatk tydźenja w nozy je ßo jedyn paduch do doma tudomneho Großez młyna dobył. Wón je 22 hriwnow kradnył. Dokelż je wón wschelake drohotne wězy leżo wostajił, je ßo wón najskerje ſ nĕcźim sescherił. Polizajski poß sa ßlĕdom do Wósborka bĕżesche, njemóżesche pak paducha wußlĕdźicź.

S Drazdźan. W kschižnej zyrkwi ßo, da-li Bóh, jutsje sa dwě njedźeli, to je 20. septembra, saßo ßerbske kemschenje ßwjecźi. Boża ßłużba ßo, każ hewak, pschipoł. 1/2 12 hodź. sapocźnje a směje k. faraŕ Domaschka ſ Budestez prědowanje, k. faraŕ Handrik ſ Łupoje spowjednu wucźbu

S Muzakowa. Na puczu ſ Mużakowa do Jemjelniży ßu pjecża 20létneho murjerja Maxa Trojka nadpadli. Wón powjeda, so je ßo jeho po puczu jedyn muż wopraschał, kak je na cźaßu. S jěsdneho koła stupiwschi je Trojk sa cźaßnikom hladał. Pschi tym je zusy do njeho tsĕlił, a wón je na semju padnył. Schto je ßo potom ſ nim stało, wón njewě. Jeho starschej, kotrymajż bě nadpadnje, so ßo wón domoj njewróczi, teho dla jeho bratrow jemu napscheczo póßłachu. Cźi jeho w jenym lĕsku nadeńdźechu, jeho koło 10 minutow dale w schoßejowym pschĕrowje leżesche. Trojkej je nadpadnik pjecża 200 hriwnow rubił. Hdyż běchu Trojka do Mużakowskeje hojeŕnje dowjesli, ßo jemu nakhwilnje wědomje wróczi, a wón móżesche powjedacź, so je jeho rubjeżnik nadpadnył.

Dopomnjeńczko

na sapoczatk wulkeje wójny 1914.

O kajke sta ßo mordarstwo
Na naßlědnika khěžorskoh'
Tam w Sserajewje njedźelu,
Hdyż nasch lud bě na kemschenju.

Psches to je doschoł Boži ßud
Na zyły wulki kraj a lud,
Je w kóždym domje płakanje,
Hdżeż na wójnu ßo hotuje.

Nan, ßyn, bratr abo mandźelski,
Też nawoženja najlubschi,
Hdyż ßwojim ruku sawdawa,
Je stysknа wschitkich wutroba.

Haj srudna bě ta ßobota,
Hdyż powjescź pschińdże do kraja,
Sso wójna sběha, poßkuchaj,
A wopuschcź lubych, dom a kraj!

Duż sdobom dźĕłacź sastachu
W fabrikach, twarach, na polu,
Hlej, mużojo a młodźenzy
Sso hotowachu do wójny.

Tak k ranju a też k wjeczoru
Tu dołhe cźahi jĕsdźachu,
So bě nam stysknа wutroba,
Hdyż tajki cźah ßo widźecź da.

A smahujo nam ſ rubischkom
Tu wopuschczichu kraj a dom,
Kak wjele pak, Bóh ßam wě to,
Drje domoj saßo wróczi ßo?

Hdyż bitwy ßu tam żałoßne
A kónzowanje mordarske,
Każ k ranju tak też k wjeczoru,
Hdżeż naschi lubi ßobu ßu.

Tak k njebju horje hladamy
A ſ wutrobu wschĕ proßymy:
O Bożo, ßmil ßo nad nimi
Tam we tej wójnskej strachoscźi.

Skym njepschecźelam wobaraj,
So njeskaża nasch wótzny kraj,
Naß pschikryj ſ twojej prawizu,
Kiż k tebi mamy nadźiju.

Ty pomoz hnadnje ßlubisch tym,
Kiż prosscha ſ duchom poniżnym
Cźe w mjenje Jesom Khrystußa,
Kiż pſched tobu naß sastupja.

Hańża Budarka.

Wußudźenja.

Khostanska komora. Dla njekasanstwa ßu 19 létneho cźeladnika K. E. Hejduschku ſ Cźichońz, kotryż je na poßledk pola kublerja Krawza w Brĕsynzy ßłużił, k jastwu na jene léto saßudźili.

⨯ Njepolěpschomny paduch je 45 létny dźĕłacźeŕ Jakub Jan Kuchaŕ ſ Wósborka, kotryż na poßled w Kotezach bydlesche. Wón je hižo 45 ras ßudnischy khostany a mějesche ßo hižo saßo paduschstwa dla samolwicź, dokelż bě żiwnoscźerjej Kieckebuschej w Kotezach, pola kotrehoż wón dźĕłasche, 17. junija jenu koßu kradnył. Kuchaŕ ma sa to 6 měßazow jastwa wotpokuczicź a cźestne prawa na 3 léta shubi.

⨯ Hižo 18 krócź khostany składnostny dźĕłacźeŕ F. H. Göbel ſ Rachlowa, na poßled w Radworju bydlazy, bě létßa 19. meje do Hłupońzy k gmejnskemu pschedstejicźerjej Hajnje pschischoł a jemu nahłak, so je ßo jemu w sańdźenej nozy jeho statok wotpalił a so njeje niczo wukhowak, khiba stare kholowy, kotreż na ruzy njeße, a so ma wot wyschnoscże dowolnoscź, wo ßmilne dary proßycź. Hajna jemu na to 1 hriwnu da. S tymi ßamymi kżemi bě Göbel kublerży Hajninej w Hłupońzy a wikowarjej Khrystofej w Budyschinje pjenjesy wuwěschcźił. Jeho k jastwu na 4 měßazy, k arrestej na 4 měßazy a k shubjenju cźestnych prawow na 3 léta saßudźichu.

Přilopk.

* (Kak cźeżka je milijarda słotu?) W němskim khěžorstwowym ßejmje ßu pjecź milijardow hriwnow sa wójnu pschiswolili. Mako ludźi drje je, kotsiž móża ßebi myßlicź, kak wulka je milijarda słotakow. Milijarda ſ 50 milijonow 20hriwnowskich słotakow wobsteji. Jedyn 20hriwnak 8 gramow wazi. Myßlimy ßebi, so ßo tole bohatstwo w jenym waggonu tworoweho żelesniskeho cźaha nakopi, potom mohło ßo do jeneho waggona 10,000 kilogramow słotu, abo 25 milijonow hriwnow słotu położicź. W jenym tworowym wosu mjenujży 1,250,000 słotakow po 20 hriwnach městna namaka. Sa transport zukeje milijardy by potajkim żelesniski cźah ſe 49 wosami trěbny był, sa 5 milijardow, w khěžorstwowym ßejmje pschiswolenych, pak cźah ſ 245 wosami.

Wjedro w Londonje 4. septembra: Pomróčene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smĕje rano w 7 hodźinach farat Răda žerbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin duchowny Tyschef žerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Psched zyrkwinskimi durjemi budże žo kollekta sa fond woßadneho dialonstwa sběracź.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj smĕje farat Răda Bożu žkužbu sa dźĕczi.

Ssrjedu popołdnju w 5 hodźinach žerbska a w 6 hodźinach němska wójnska modleńska hodźina.

Tydźeńske sastojńske dźĕła smĕje duchowny Tyschek.

Wĕrowani:

S druhich woßadow: Bjedrich Wylem s Lengerke, rytmischtr w Barlinje-Wilmersdorfje, s Hilžbjetu Fridu rodź. Pawlez w Scheschowje. — Pawoł Herman Hančźka, hornčźetski pomoznik w Bóschizach, s Gustlu Ziegenbalgez s Hory

Křćenl:

W Michalskej zyrkwi: Fryž Helmut, Khorle Franza Alberta Fröhlicha, dźĕlačerja w Tšĕlanach p. Budyschina, ž. — Erich Richard, Gustawa Hendricha Krawza, pohončza w Hornjej Kinje, ž. — Hana Frida, Bjedricha Jurja Wuschika, dźĕlačerja w kopornika na Židowje, dź. — Emma Gustla, Ernsta Pawoła Pĕtschki, famkarja na Židowje, dź. — Marja Marta, Ernsta Hermana Rožka, dźĕlačerja w Delnjej Kinje, dź. — Max Pawoł, Khorle Kapušty, mlynskeho pohončza w Jenkezach, ž. — Gerhard Max, Maxa Kurta Pjecha, mlynka we Wurizach, ž.

W katholskej zyrkwi: Jurik Joachim, Augusta Willija Hodlerja, wudebjenskeho molerja w Budyschinje, ž. — Hana Jadwiga, Jana Oty Rotharta, hródźneho schwajzarja we Wurizach, dź. — Josef Jaroßlaw, Josefa Krótkeho, kamjenjeczeßarja w Semizach-Tumizach, ž.

S druhich woßadow: Hilža Rut, Gustawa Hermana Keila, nózneho straźnika w Hnaschezach, dź. — Bjedrich Khorla, Richarda Oswina Schustera, pomozneho želesniskeho dźĕlačerja w Nowych Warnoczižach, ž. — Jan Max, Ernsta Kroschki, žiwnoscerja w Lischej Horje, ž. — Marta Marja, Jana Augusta Mĕta, žiwnoscerja we Lupoji, dź. — Max Herman, Gustawa Maxa Frenzela, dźĕlačerja w skale w Radworju, ž. — Khorla Jan, Jana Elle, cźĕßle w Strózi pola Rakez, ž. — Hana Marta, Hermana Gana, khĕžerja w Schcźenźy, dź. — Ernst August, Jana Schibaka, dźĕlačerja na želesnizy w Rakezach, ž. — Gustla Selma, Pawoła Maxa Schimanka, khĕžerja w Komorowje pola Rakez, dź. — Waltat Gerhard, Jana Bohuwĕra Scholty, fabrikskeho dźĕlačerja we Wulkej Dubrawje, ž — Max Erich Wicźas, njemandź. žyn w Khwaczizach. — Pawoł Richard Nowak, njemandź. žyn we Wjeßelu. — Max Erich, Khorle Großa, wyschscheho hródźneho schwajzarja we Luschu, ž. — Elsa Charlotta, Bjedricha, Gustawa Eleßera, pomoznika na wikach w Risy, dź. — Frida Rut, Ernsta Emila Schimana, khĕžerja a schewza w Nowych Porschizach, dź. — Pawoł Gerhard, Hermana Maxa Rachliza, dźĕlačerja na želesnizy w Kubschizach, ž. — Jan Ernst a Marja Marta, Ernsta Pĕtscha, žiwnoscerja w Nowych Porschizach, dwójnikaj — Hana Marja, njemandź. džowka w Krakezach.

Zemrjeći:

W Michalskej woßadze: 28. augusta: Rudolf Alfred, Augusta Bjedricha Pawoła, dźĕlačerja na Židowje, ž., 5 m. 2 d. — 31.: Erich Artur, Augusta Hanuschka, žiwnoscerja w Hnewßezach, ž., 3 m. 1 dź. — 1. septembra: Erna, Khorle Augusta Lebelta, skakarja na Židowje, dź, 8 m. 27 d. — 2. sept: Hana Bjedrischka Krystla swud. Barschowa rodź. Hünlichez, rataiska dźĕlačzetka we Wopakej, † w sastaratni wokrjeßneho wustawa na Židowje, 73 lĕt 10 mĕß. 14 dnjow.

W katholskej woßadze: 30. augusta: Josefina swud. Schlegelowa rodź. Mlynkez, jakmožnu dostawarka w Budyschinje, 93 l. — Tekla swudowjena Gerbigowa bywscha swudowj. Hauptmanka rodź. Johnez, pensionatka w Budyschinje, 72 l.

W druhich woßadach: Waltat Ernst Wicźas w Semichowje, 11 m. 12 d. — Khorla August Kopka, khĕžet w Drjeczinje, 70 l. 24 d. — Erna Erika, Khorle Augusta Valentina, fabrikskeho dźĕlačerja w Hnaschezach, dź, 2 m 2 d. — Jan August Löhnert, wumjenkat w Zokowje, 72 l. 11 m. 15. d. — Lena Mlynkez w Njeßwaczidle, 21 l. 7 m. 5 d. — Meta Gotschez s Luha, 5 m. 20 d. — Alma Elsa Sperlingez s Njeßwaczidła, 7 m. 13 d, — Gustav Herbert Krjenka s Nowych Porschiz, 2 d. — Marja swud. Resikowa we Lusy, 79 l. 11 m. 3 d. — Michał Pawlik, žiwnoscĕet w Jitku, 55 l. 6 m. 8 d. — Hańža, Khorle Hančźki, wumjeńkarja w Schcźenzy, mandź., 71 l. 6 m. 3 d. — Marja swud. Kubizowa, wumjeńkarka we Wyßokej p. Rakez, 76 l. 8 m. 16 d. — Marta Hildegard, Ernsta Gubscha, fabrikskeho dźĕlačerja w Khwaczizach, dź. († w hojetni w Budyschinje), 1 l. 2 m 1 d. — Ernst Marczin, Augusta Schumana, schewza w Porschizach, ž., 2 m 23 d. — Marja Gustla Jenkowa w Kißlizy p. Klukscha, 54 l. 7 m. 4 d. — Kurt Ota, Bjedricha Ernsta Kirstena, w tu khwilu na wojownischczu w Franzowskej, khĕžerja w Kißlizy, ž., 2 m. 18 d. — Jan Jurij, Ernsta Augusta Schrama, dźĕlačerja we Worzynje, ž., 1 l. 8 m. 24 d. — Jan Mĕrsch, žiwnoscĕet w Hrodźischczu, 82 l. 10 m. 24 d.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

13. njedźelu po žwj. Trojizy smĕje rano 1/2 7 hodź. duchowny Voigt němsku spowjednu wuczbu, 1/2 8 hodźin farat Kschižan němske a 3/4 9 hodźin žerbske prědowanje.

Wjeczor w Myschezach na schuli modleńska hodźina.

Ssrjedu wjeczor w 6 hodźinach žerbska wójnska modleńska hodźina.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

13. njedźelu po žwj. Trojizy smĕje duchowny Bójz rano w 7 hodźinach žerbsku spowjedź, farat Domaschka dopołdnja we 8 hodźinach žerbske a 1/2 10 hodźin němske žnjowe dźakne prědowanje. Zyrkw. chor spĕwa: „Cźeßcź, khwalba s cźichej modlitwu".

Psched zyrkw. durjemi žo kollekta sběra.

Pschichodnu žrjedu smĕje farat Domaschka wjeczor 1/2 7 hodźin němske a 1/2 8 hodźin žerbske prědowanje.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodźinach smĕje khcheßcźijanske towarstwo žónskeje mlodosće shromadźisnu.

Płaczisny rĕsneho skotu na Draždźanskich skótnych wikach.

3. septembra 1914.

Płaczisny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druźiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	rĕsna waha hr.
Woły:		
a. polnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rĕsneje hódnosće hacź do 6 lĕt	51—53	94—96
b. awstriske	—	—
c. mlode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	45—48	86—90
d. žrĕnjo pizowane mlode, derje pizowane starsche	38—42	80—84
e. žnadnje pizowane kóždeje staroby	—	—
Jałojzy a kruwy:		
a. polnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rĕsneje hódnosće	49—51	92—94
b. polnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rĕsneje hódnosće hacź do 7 lĕt	41—44	85—88
c. starsche, wukormjene keuwy a žnadnje wuwite mlódsche kruwy a jałojzy	36—40	79—82
d. žrĕnjo pizowane kruwy a jałojzy	32—35	75—78
e. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	26—30	69—74
Byki:		
a. polnomjaßne, najwjetscheje rĕsneje hódnosće	49—51	92—94
b. žrĕnjo pizowane, mlódsche a derje pizowane starsche	48—46	86—89
c. žnadnje pizowane	36—42	79—84
Cźelata:		
a. najlĕpsche s mlokom wukormjene abo najlĕpsche wot zyza	56—58	96—98
b. žrĕnje kormjene abo teź dobre wot zyza	52—54	92—94
c. žnadnje wuwite wot zyza	46—50	86—90
Swinje:		
a. polnomjaßne lĕpschich raßow a jich schchiženjow w staroby hacź do 1 1/4 leta	44—45	59—60
b. mjaßne	42—43	57—58
c. žnadnje wuwite, teź ranzy a kundroßy	38—41	53—56

Płaczisna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:		W Budyschinje. 29. augusta 1914. wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.	W Lubiju 3. septembra 1914. wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.
Pschenza	bĕła	—	—	—	—	—	—	—	—
"	žołta	—	—	—	—	10	10	10	65
"	nowa	10	—	10	60	—	—	—	—
Rožka		—	—	—	—	9	—	9	50
"	nowa	9	—	9	90	—	—	—	—
Jećmjeń	50 kilogr.	—	—	—	—	9	—	9	60
Wowß		—	—	—	—	9	40	9	90
"	nowy	9	25	10	—	—	—	—	—
Hróch		11	—	20	—	18	25	20	25
Woka		11	—	12	—	9	—	10	50
Jahły		16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka		17	50	19	50	22	—	23	—
Bĕrny		2	50	3	50	3	50	4	—
Butra	1 kilogr.	2	60	3	—	2	50	2	60
Pschenczna muka	50 "	12	25	20	75	17	75	21	75
Rjana muka	50 "	12	50	16	25	14	25	16	25
Ssyno	50 "	3	—	4	—	2	70	3	50
Ssloma	100 "	3	25	3	85	3	—	3	60
Proßata 576 schtuk, schtuka		8	—	18	—	—	—	—	—
Pschenczne wotruby	50 kilogr.	—	—	7	—	6	65	6	90
Rjane wotruby		—	—	7	25	7	—	7	50
Pschenczny gris		—	—	—	—	—	—	—	—
Rjany gris		—	—	8	25	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 20 pj., schtuka 8 pj.

Wiczne płaczisny w Kamjenzu.

3. septembra 1914.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 9 hr. 50 np. hacź 9 hr. 80 np., pschenza wot 10 hr. 70 np. hacź 11 hr. 11 np., jecźmjeń wot 9 hr. — np. hacź 9 hr. 50 np., wowß wot 9 hr. 60 np. hacź 10 hr. 10 np., jahły wot — hr. — np. hacź — hr. — np. hroch — hr. — np., žyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 50 np., bĕrny — hr. — np. hacź 4 hr. — np., žłoma (100 kilogr.) — hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 50 np. hacź 2 hr. 70 np., jeja (mandl) 1 hr. 20 np.

Allgemeine
Deutsche Creditanstalt.

Wot kral. sakſk. ministerſtwa juſtizy prawo k pſchijimanju ßyrotnych pjenjes w padże § 1808 m. ſ. k. dostał.

Dawamy hacź na dalſche na hižo wobſtejaze a ſa nowe pjenjeżne ſapokožki

$3\frac{1}{2}\%$ pſchi **wſchědnym wupowjedźenju,**
4% = **jenomeßaczným wupowjedzenju,**
$4\frac{1}{2}\%$ = **tſimeßaczným wupowjedźenju.**

Kaßyne hodziny 8—½1, ½3—5, ßobotu 8—2 bjes pſchetorhnjenja.

Powſchitkowny Němſki kreditny wuſtaw
filiala w Budyſchinje
na khěžorſkej drózy 21.

Lubijſka banka
w Lubiju w Sakſkej **w Neugersdorfje w Sakſkej.**

Filiale: w Budyſchinje, Shorjelzu, Žitawje a Seifhennersdorfje, kaßyne městno w Kumwaldze.

W tu khwilu ſadanjamy nalutowanſke pjenjeſy:

pſchi wſchědnym wuživanju ſ	$3\frac{1}{2}\%$
pſchi měßaczným wupowjedźenju	4%
pſchi ſchtwórczlětnym =	$4\frac{1}{2}\%$
pſchi pollětnym =	$4\frac{1}{2}\%$

Filiala Lubijſkeje banki
w Budyſchinje w Sserbſkim Domje.
pſchi lawſkich hrjebjach 2.

Jabłuka
k tłóczenju na wſchěch želeſniſkich ſaſtaniſchczach kupuje
Khorla Schupvan
w Ratarjezach, Budyſchinje, Kubſchizach.

Běrnaze ßuſchenki
czerſtwe porucza
Pawoł Scholta naßl.
na Hoſchiz haßy.

Czehnitaj bykaj
ſtaj na pſchedań w Kanezach czißko 11 pola Panczig.

Rožku
po uajwyſchſchich płaczišnach kupuje
Heinke a ßyn
w hamorſkim młynje w Budyſchinje.

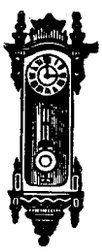

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicź, abo kotryž chże ßebi jón **porjedźicz** dacź, njech dże k czaßnikarjej
Kurtej Jenčej
na ſwonk. lawſke haßy 5.
Jencz pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczišnami wupołożene, wobhladacź.**

Czehnity wol
je na pſchedań w Debrizach na knježim dworje.

Rjane, nowe, tuczne
jerje
jenotliwje, po mandlach a kopach tunjo pſchedawa
Weberez rybownja
na theaterſkej haßy.

Tunje ſofy
we nimo měry wulkim wubjerku ma pſchezo na ſkładze
J. O. H. Bär
we Budyſchinje na Hoſchiz haßy 29.

Wojeŕſke pakety!!
hotowe
ſa zigary a zigarety
porucza
Albert Lehmann
na khěžorſkej drózy 11 pſchi bohatych wrotach
a na **połnóznej drózy 2.**
Snate najlěpſche druživy.

Živnoſcź
na 4 krowy, w Hodźijſkich ſtronach, ſ 15 kórzami dobreho pſcheńcźneho pola, twarjenje maja twjerdy krym, je ſ inventarom abo bjes njeho pſchi napłaczenju 2000 hriwnow na pſchedań pſches pſchekupza E. Czecha we Rakezach.

K 1. oktobrej abo poſdźiſcho ßo wuſtojna
dźowka k ßwinjam
pyta na knježi dwór we Warnocźizach.

Kuchaŕki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, ulokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłaczeŕſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajeŕka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku khěžorſkeje drohi w czrijownj knjeſa Heinr. Mohra.
— Telefon 837. —

Wutrobny dźak.
Sa wotdźerżowanje wſchědnych wjeczornych wójnſkich nutrnoſczow ßwojemu lubowanemu a wyßokoczeſczenemu knjeſej fararjej Mroſakej w czežkim wójnſkim czaßu, hdźež naſchi lubi pſched njepſcheczelom wojuja, najwutrobniſchi dźak praja wſchitzy
wobydlerjo Budyſchinka a Pſchiwczig.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsći, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjsčor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 37. **Sobotu 12. septembra 1914.** **Lětnik 73.**

Bitwy pšched Parisom.

Pšched Parisom žo hižo wot někotrych dnjow wojuje. Hkowny roskasowar franzowskich wójskow, general Joffre, je sa wójsko wukas wudał, so njeje wjazy na cžažu, wróćo shladowacź, ale žo do njepscheczela dacź, jeho wróćo sćišchćecź a dobyty kraj sdźerżecź, niech to schtožkuli płacži.

Londonske nowiny „Evening News“ hižo žrjedu s Boulogne powjesć pschinjeżechu: General Pau je wosjewił, so žu Franzowsojo pod wjednistwom Frencha a d'Amada pola Precy sur Oise, 25 mil s poknozy Parisa Němzow porasyli. Jendželcženjo žu pjecža prusku gardu porasyli.

Druha powjesć s franzowskeho a jendželskeho žórka s Rotterdama praji:

Po tu pschedležazych hamtskich jendželskich a franzowskich powjesćach je němske prawe kschidko pšches rězy Petit-Morin a Marnu zosako. Němzy žu žo podarmo do Franzowsow pschi prawym brjosy rěki Ourcy dawali. Dale k ranju w žrjedźisnje cžary Montmirail-Sompuis wojowanje s wotměnjazym wuspěchom zychnuje. Němske lěwe kschidko krajinu na stronu k Reims shubjuje. Bitwa hižo dwaj dnjej traje.

Franzowske dobycže pak je jenož nakhwilne byko. Schtwórtk popołdnju s němskeho hkowneho kwartěra scźěhowaza powjesć pschińdże:

Franzowsojo žu němske wójskowe dźěle, kotrež běchu pódlu Marny a pšches Marnu postupowake, mjes Meaux a Montmirail se žylnischimi mozami nadpadli. Němzy žu w dwajdnjownym cžežkim wojowanju njepscheczela sadźerżeli a žamo postupowali. Hdyž žo pschipowjedźi, so žo nowe žylne njepscheczelske kolonny bliža, je žo jich kschidko wróćo wsako. Njepscheczel njeje na žanym městnje němske wójsko scźěhował. Jako dobytk tychle wojowanjow žu pokšta kanonow a někotre tyšazy jatych pschipowjedźili.

S wjecžora Verduna wojowaze wójskowe dźěla postupuja. W Lothringskej a we Vogesach je pokoženje njepscheměnjene.

Twjerdźisna Maulbeuge padła.

Twjerdźisna Maubeuge pschi belgisko-franzowskej mjesy je žo póndželu němskemu wójsku poddała. 40 000 Franzowsow je žo sajako; mjes nimi 4 generalojo. 400 kanonow a wjele wójnskeje nadoby je dobycżerjam do ruki padło.

Twjerdźisna Nancy žo wobtšěluje.

W khěžorowej pschitomnosći žu žobotu poczeli wobtwjerdźenja wokoło Nancya wobtšělecź. Tež Nancy njebudże žo dołho pšched němskej cžežkej artilleriju dźerżecź móz. Wschědnje žo wocžakuje, so žo město podda.

Wuspěch kronprynzowskeho wójska pola Verduna.

S wulkeho hlowneho kwartěra je žo 10. septembra scźěhowaza powjesć pósłała:

Němski kronprynz je dźenža se žwojim wójskom wobtwjerdźene postajenja Franzowsow s krótkeho wjecžora Verduna dobył. Wójskowe dźěle s pokodnja Verduna leżaže sawjeraze wobtwjerdźenja nadběhuja. Wot wczerawscheho dnja žo wobtwjerdźenja s cžežkej artilleriju wobtšěleja.

Paris ma žo sakitacź.

Parižski gouverneur, general Gallieni, je sa wójsko a Parižske, wobydlerstwo scźěhowaze wosjewjenje wudał:

Ssobustawy republizyneho knježerstwa žu Paris wopuschcźile so bychu sakitanje kraja dale pohonjake. Mi je žo poručiło, Paris pschecźiwo nawalnikam sakitacź. Tule pschikasnju hacź do kónza pschewjedu.

Franzowszy sozialdemokratojo sa wójnu.

Parižszy sozialdemokratojo, kotsiž žu hacź do wudyrjenja wójny powjetschenje wójska a žadane pjenjesy sa njo sapowjedźili, žu wosjewili, so sa sakitanje Franzowskeje wscho wopruja a so njeježu pscheczźiwo republikanskemu knježerstwu. Woni žwojich pschiwižowarjow, zyke sozialistiske dźěłacžerske wobydlerstwo, napominaju, so bychu žwoje winowatosće napscheczo wótczinje s zykej mozu dopjelnili.

Sozialdemokratiski spižacžel Hervé je lěta dołho agitaziju pscheczźiwo wojerskej žłužbje schczuwak. Wón je žo žam jako dobrowólnik samolwił. Parižskemu gouverneurej, generalej Gallieniej, je salubił, so sozialdemokratojo nochzedża na žane waschnje měr kasycź, kaž žu woni to 1870 cžinili, hdyž bě žo khěžor po Sedanskej bitwje poddał.

Wo wojowanju w powětšje.

Parižske nowiny „Liberté“ pišaju, so žu mjes Němzami, kotsiž žu žo pschi wojowanjach pola Ourq a Grandmorin sajeli, tež dwaj němskaj lětarjej byłoj. Wonaj staj dla wobschkodźeneho motora pola Chantilly k semi dele sjěkoj. Prjedy teho staj Paris pscheleczałoj a bomby na njón mjetałoj. Jedyn franjeny franzowski offizěr njemóže němskich lětarjow dokhwalicź. Woni žu pschi njepscheštawazym pscheměnjenju franzowskich stejischczow s kurjozymi bombami, kotrež do Franzowsow mjetachu, němskej artilleriji franzowske stejischcža praktiszy wosnamjenjeli.

Ssrjedu je jedyn němski lětak na jenym Rumplerskim „holbju“ we wyžokosći dweju tyšaz metrow nad městom Troyes s ranja Parisa leczał a někotre bomby dele cžišnył. S nich jena pschi dwórnischczu rosbuchny a wulku schkodu na twarjenju naczini; jedyn kyražer žo cžežko srani. Jedyn franzowski dwojotsěschnik potom dlěschi cžaž němskeho lětarja scźěhowasche.

Němzy pšched Belfortom.

„Baselske nowiny“ wo nowym postupanju Němzow rosprawjeja. Wotdźělenja němskich jěsdnych žu hacź k Delle pola Belforta pschijěchake. Belfortske wobtwjerdźenja hnydom tšělecź poczachu. Němszy jěsdni žo do wojowanja s franzowskimi pěschkami dachu, a pschedžunjene franzowske pólne wobtwerdźenja tšělachu. Franzowsojo požylnjenja póžłachu a němszy jěsdni žo sawróćichu. Franzowsojo bèchu hórku pola Lepuix žylnje wobtwjerdźili. Wo tole stejischczo je žo njembrje wojowało. Najwótrischo žo wo horu Belchen bědźachu. Tehole stejischcża žo Němzy a Franzowsojo wotměnjo smozowachu, popołdnju pak Němzy cžežke hawbizy do wohnja pschinjeżechu. W nozy woni stejischczo dobuchu a wobtwjedźichu.

Na franzowskej mjesynej stronje žu Němzy pokodnischi wotwiž Vogesow wobžadźili. Franzowsojo žu žo pola Belforta khětro wobtwjerdźili. Belfortke zivilne wobydlerstwo je twjerdźisnu wopuschcźicź dyrbjało a žo w pokodnischej Franzowskej saměschći.

Kak žu sakszy husarojo Reims wobžadźili.

Wot franzowskeho wobydlerstwa běchu Němzy shonili, so je

franzowske wójsko město Reims wopuschćiło. Dokelž temu nochźychu wěricź, ßo rytmischtr ſ Hubrecht rosßudźi ſ patrouillu wobbonicź, hacź we wobtwjerdźenju Vitrylles pſched Reims njepſcheczel wjazy njeſteji. Na napominanje, ſo bychu ſ nim tam dobrowólnje jěchali, ßo jich wjele ſamolwi. Rytmiſchtr ſ nich 3 offizěrow, 2 podoffizěrow a 7 muži wubra. Patrouilla ßo po lěßnym puczu 6 kilometrow daloko k wobtwjerdźenju tuleſche a wobhoni, ſo bě próſdne. Na dalſchim puczu patrouilla wjeczor w 8 hodźinach k mjeſam města Reims dojěcha. Wona pſched radnu khěžu pſchijěcha, hdźež měſchczanoſcze woſſewi, ſo je Reims nětko w němſkej ruzy, a ſo měſchczanoſta jako ſaſtanz ſa bjesſtraſchnoſcź němſkeho wójſka rukuje. S powjeſczu wo tym, ſchtož bě ßo ſtako, ßo jedyn leutnant wróczo k diviſiji póßła, druſy hacź do 5 hodźin rano w Reims woſtachu a ßo popołdnju na czole brigady Suckowa wróczichu, kotraž ſ piſkanjom do Reims ſaczahny.

W Deppeduſſinowej fabrizy w Reims ßu Němzy 20 lětadłow, napjelnjenych ſ benzinom a k leczenju pſchiprawjenych, namakachu. Pódla teho je ßo wjele lětadłowych motorow namakało. Němzam je tu wjetſchina lětanſkeho parka Reimſkeje wobßadki do ruki padła. Namakane lětadła ßu něhdźe milijon hriwnow hódne.

Prynz Eitel Bjedrich pola St. Quentina.

Sranjeni gardiſtojo, kotſiž ßu do Solingenow pſchijeli, wo wojowanju pola St. Quentina ſczěhowaze powjedaju: Tſi dny njepſchestawajzy wojowachmy, a to 28., 29. a 30. auguſta. Skónczńje pak ßmy tola njepſcheczela ſbili. Pſchi poßlednim rosßudźazym nadběhu prynz Eitel Bjedrich bubon jeneho padnjeneho bubnarja ſhrabny, ſabubnowa a na naß ſawoła: „Do prědka, towaŕſchojo, do prědka!“ To naß ſ nowa ſkhrobli a kaž njewjedro ßo do njepſcheczela dachmy. Bitwa ßo dobu.

Prynz Eitel Bjedrich je żelezny kſchiż I. klaßy doſtał, dokelž je wón woßebitu khrobłoſcź pſchi nadběhu ſe ßwojim regimentom pſheczíwo njepſcheczelej wopokaſał.

Kak je twjerdźiſna Longwy padła.

Barliſke nowiny „Voſſiſche Zeitung“ ßu wot ßwojeho dopißowarja we wulkim hłownym kwartěrje rosprawu doſtałe, w kotrejž po wopißanju dobyczéŕſkeho wojowanja němſkeho kronprynza pola Longwy a pſchesczěhowanju Franzowſow praji: Twjerdźiſna Longwy je ßo 26. auguſta po wurjadnje khrobłym ſakitanju poddała. Po pjeczdnjownym wobtſělenju ſ naſchej artilleriju bě jenož jena kanona hiſchcze k tſělenju khmana. Město Longwy a Haut, kotrež bě pſched tym zivilne wobydlerſtwo wopuſchczíło, je w prawym ſmyßle ßłowa do hromady roſpadankow roſtſělane, a pſchi tym hiſchcze ßo naſche kanony najczežſcheho kalibra njejßu wužiwałe. Bombardement na wobtwjerdźenje Francouze je jara pſcheßłapił; hižo prěni wutſěl trjechi a offizěra a 10 muži mori. Tak to ras na ras dźěſche. Jenotliwe granaty tſi poſkhody kaſematow pſcheraſychu. Hdyž chzychu Němzy twjerdźiſnu nadběhacź, a hdyž mějeſche franzowſki komandant major d'Arche jenož hiſchcze jenu kanonu k tſělenju, ßo wón ſ 3700 mužemi podda. S nich bě 400 ßo franiło a 100 padło. Kronprynz komandantowe prawje wojeŕſke a rjekowſke dżeržanje ſ tym czeſczeſche, ſo jemu mjecź woſtaji.

Naſche artilleriſke ſtejiſchczo bě pſchi bombardemencze něhdźe 8 kilometrow krótkowjeczornje wot Longwy ſa lěßom. Hdyž ßebi Longwyſku zitadellu wobhladachmy, ßmy wjele dum-dumſkich kulkow namakali. Tam nam maſchina do rukow padże, ſ kotrejž ßo dum-dumſke kulki dźěłaju.

Satraſchne ſkutkowanje němſkich 42 zentimetriſkich mörſerow.

Jedyn podoffizěr w jenym we Wrótßkawſkich nowinach woczíſchczanym liſcze dźěło 42 zentimetriſkich mörſerow wopißuje:

Póndźelu rano w 5 hodźinach ßo prěni wutſěl woteda. Wón ßußodne khěže hobrſzy ſatſchaßny. Wſchě wokna ßo puknychu, a w někotrych khěžach ßo wó iſtwach wjerch ſaßypny, tajki powětrowy ſtork ſ wutſělenjom naſtanje. Mózachmy wot ſapoczatka hacź do kónza widźecź, kak 4 zentnarjow czežka kula leczeſche, dokelž wona ſ pohłuſchazym wrjeſkom powětr pſcherěſny. Wſcho hromadże naſcha artillerija pjecź krócź wutſěli, prěnje tſi k ſamérjenju ßłużachu, dwaj druhaj trjechiſchtaj, ſa kóżde wobtwjerdźenje jedyn. Taj pak hižo doßahaſchtaj; hižo Belgiſzy běku khorhoj wutyknychu. Popołdnju do wobtwjerdźenja Loncina dźěchmy, ſo bychmy ßebi jo wobhladali. Tu bě bomba ſchtyri metry tołſty betonowy pſchikrywy pſcheraſyła, bě do półwerownje padła a rosbuchła. Zyłe wobtwjerdźenje do powětra ſleczi a wobßadka, ſ 800 muži wobſtejaza, ßo hacź do 6 muži mori. Załoßnje bě, na wupuſczenje hladacź. Żadyn kamjeń njebě na druhim woſtał, a wſchudże belgiſzy wojazy wohidźene leżachu, ſo njeběchu wjazy ſpóſnacź. Czežke, wjele ſtow zentnarjow ważaze kanonſke wěże běchu ßo ſ jenym raſom pſcheraſyke a ßo powalike.

Ruſzy wojazy w Franzowſkej?

Italſke nowiny ßu powjeſcź roſſchěriłe, ſo je ßo ſ Archangelſka 250 000 ruſkich wojakow do Franzowſkeje ſ łódźemi pſchewjeſko. Mózno drje by tajki wojeŕſki transport był, tola by k temu jara wjele łódźi trěbnych było. Tež ßo njewěri, ſo bychu Rußojo ßebi ſwěrili, ßwoje wójſko na daloku mórſku jěſbu póßłacź, hdźež by ſtrach hroſył, ſo bychu němſke wójnſke łódże transportſke łódże potepiłe. Hacź dotal tež njeje niczo ſ Franzowſkeje wo tym ßłyſchecź było, ſo bychu ßo tam ruſzy wojazy pſchiwjeſli.

Franzowſka ßebi 100 milijonow dollarow w Amerizy pożczi.

Franzowſke knjeżeŕſtwo ßebi pola firmy J. T. Morgan & Co. w New-Yorku 100 milijonow dollarow pożczi. Wono pak ßebi hotowe pjenjeſy njeżada, ale bawłmu a wſchelaku zyrobu, kotraž měła ßo po něczim do Franzowſkeje podawacź. Amerikanſki ſenat je wo tym wuradźował, hacź by ßo ſ neutralnoſczu ſjednoczenych ſtatow ſnjeßło, hdy by ßo Franzowſkej pod tejle formu pożczonka pſchiſwoliła. Dokelž je ßo firmje Morgan & Co. hižo w němſko-franzowſkej wójnje dowoliło, Franzowſkej 50 000 dollarow pożczicź, je preſident Wilſon poczczonzy pſchihłoßował.

Dobycze nad ruſkim wójſkom w rańſchej Pruſkej.

Generalny kwartěrſki miſchtr ſe Stein je woſſewił:

General ſ Hindenburg je ſ rańſchim wójſkom lěwe kſchidło ruſkeho wójſka, kotrež hiſchcze w rańſchej Pruſkej ſteji, ſbił a ſ tym puczom njepſchecżelowemu khribjetej wotewrił. Njepſcheczel je pſcheſtał wojowacź a zoſa. Němſke wójſko ſa nim k dołhemu ranju k rěży Njemenej czehnje.

Poſtupowanje němſkeho wójſka k Wißli.

Romſki dopißowaŕ Pariżſkich nowin „Matin“ je 5. ſeptembra powjeſcź póßłał, ſo je 5 němſkich armeekorpſow ſ wjeczorneje pruſkeje provinzy k rěży Wißle pſchicżahnyło. Wone dyrbja poſtupowanje Rußow ſadżerżecź. Cżile wojazy ßu ßo pjecża ſ wulkeho dźěła ſ połnóżneje Franzowſkeje a ſ Belgiſkeje wſali.

Khěżor ſakſkich wojakow khwali.

Khěżor Wylem je ſakſkemu kralej Bjedrichej Auguſtej ſczěhowazy telegram póßłał:

„Jeho Majeſtoſczi ſakſkemu kralej we Wachwizach:

Sa czaß wſchěch wójnſkich operazijow je Twoje wójſko huſto we woßebje wobczežnych poměrach wubjerne dokonjało. Po horzym wojowanju wubědżene wuſpěchi ßu ſ nowym ßławnym kopjenom. Ty móżeſch hordy być na ßwojich wojakow. Wſmi moje najwutrobniſche ſbożopſchecże. Wilhelm.“

Sakſki kral je khěżorej ſdźěłił, ſo je ſakſke knjeżeŕſtwo ſa rańſchu Pruſku, kotraž je pod nawalom ruſkeho wójſka czežko czeŕpiła, 250 000 hriwnow pſchipokaſało. Khěżor je ßo ſa to pola ſakſkeho krala telegrafiſzy ſ jara wutrobnymi ßłowami podżakował.

Jendżelczenjo ßo wot wójſka wotwlakuja.

Město milijona dobrowólnikow, kotrež jendżelſki wójnſki miniſter ſa nowe wójſko trjeba, je ßo jenož 260 000 ſamolwiło. Miniſtrojo a ſapóßłanzy po kraju puczuja a w ſhromadźiſnach młodych ludźi napominaju, ſo bychu ßo ſa wójnſku ßłużbu ſamolwili. Knjeżeŕſtwo je pſchipowjedźiło, ſo budże ßo, jeli ſo dobrowólniſki ſyſtem pruhu njewobſteji, powſchitkowna wojeŕſka powinoſcź ſawjeſcź dyrbjecź.

Jendżelſka ßo na nadpad ſ powětra pſchihotuje.

Londonſke nowiny „Times“ piſaju: „Lětarjam jendżelſkeho wójſka je ßo pſchikaſało, ſo bychu nadpady na London ſ powětra wotraſyli. Wódne lětadła porjadnje na rańſchim jendżelſkim brjoſy kſchižuja, ſo bychu ſa němſkimi powětrowymi łódźemi ßłědźili. W nozy reflektory (wobßwětladła) dźěłaju. Na knjeżeŕſtwowych twarjenjach ßu kanony poſtajene, tež ßu tam lětadła hotowe.

Jedyn jendźelski kschižak žo ſ jenej miny ſnieżił.

Hollandſke nowiny „Nieuwe Rotterdamſche Courant“ žu powjeſćź dostake, ſo je jendźelska wobhonjeŕska łódź „Pathfinder“ we wuliwje rěki Tyne w połnoznej Jendźelskej do jeneje miny ſawadźiła a žo potepiła.

Khěžor Wylem pola preſidenta ſjednoćenych ſtatow połnóżneje Ameriki pſcheczíwo dum-dumſkim kulkam protestuje.

„Norddeutſche Allg. Zeitung“ je ſćźěhowazy telegram khěžora Wylema, preſidentej ſjednoćenych ſtatow, Wilſonej, póžkany, woćźiſchćźaka:

„Mam ſa žwoju pſchiſkluſchnoſćź, knjes preſidento, Wam jako najprědniſchemu ſaſtupjerjej ćźłowjeſkoſćze k wjedźenju dacź, ſo je po dobyćźu franzowſkeje twjerdźiſny Longwy tam moje wójſko tyžazy dum-dumſkich kulkow namakało, kotrež žu žo w jenej knjeżeŕſtwowej fabriży wudźěłkale. Tajke kulki žu žo też pola jendźelſkich ſranjenych a padnjenych wojakow, runje kaž pola ſajatych namakake. Wy wěſcze, kajke hrosne rany a boloſcze tajke kulki naćźinjeja, a ſo je ſe ſažadami mjesludoweho prawa krucze ſakaſane, je wužiwacź. Wobroćźam žo na Waž ſ proteſtom pſcheczíwo tajkemu waſchnju wojowanja, kotrež je žo po methodźe naſchich pſcheczíwnikow jene ſ najbóle barbariſkich ſćźiniło, kotrež žu w ſtawiſnach ſnate. Tule hroſnu bróń njeižu jenož wojazy nakožili, ale belgiſke knjeżeŕſtwo je ziwilne wobydleŕſtwo k wojowanju ſjawnje napominało a wot dołheho ćźaža ſtaroſćźiwje pſchihotowało. Hroſnoſcze w tutej guerillaſkej wójnje, kotrež žu žony a duchowni też pſcheczíwo ſranjenym, lěkaŕſkemu perſonalej a wothladaŕkam ſkuźile (lěkarjo žu žo morili, lazarety žo ſ tſélbnym wohnjom nadpadli), žu tajke, ſo žu moji generalojo ſkónčnje nuſowani byli, najwótriſche žrědki nakožećź, ſo bychu žo winiży khoſtali a žo krejlačnje wobydleŕſtwo wotdźeržało, žwoje hanibne mordaŕſke njeſkutki dale wjeſćź. Někotre wžy a žamo město Löwen, ſ wuwſaćźom jeho rjaneje radneje khěže, dyrbjachu žo dla žamžneho ſakitanja a k ſakitanju mojich wojakow wupuſćźić. Moja wutroba krwawi, hdyž widźu, ſo žo tajke naprawy njeižu wobeńcź dale, a hdyž žebi na njeliczomnych winowatych ludźi pomyžlu, kotſiž žu ſtatok a žwoje ſamoženje ſhubili dla barbariſkeho ſakhadźenja tamnych pſcheſtupnikow.

Wilhelm I. R.

Do němſkeho khěžorſtwoweho žejma je wutoru jedyn offizěr generalneho ſtaba pſchichoł a pſchitomnym ſaſtupjerjam nowinaŕſtwa dum-dumſke kulki pokaſał, kotrež žu žo pola franzowſkich jatych namakake. Jena dźěrka na kónčku kulzyneho mantla dyrbi k temu žkužićź, kulzy žo rostſchěſkacź dacź a ſ tym ſtraſchne rany natorhacź. Pódla jenotliwych patronow žo też pakety patronow pokaſowachu, čžehož móže žo žudźićź, ſo žu žo wone po hromadach wudźěłkale.

Hońtwa ſa wojeŕſtwu powinowatymi Němzami.

Franzowſkim wójnſkim łódźam je žo ſ bjesgrotowym telegrafom powjeſćź póžkała, ſo jena hollandſka parna łódź ſe 400 k wójſku ſwołanymi Němzami a 250 Awſtriſkimi ſ New-Yorka do Europy jědže. Franzowſkemu panzerowanemu kſchižakej „Savoie“ žo na to poradźi, hollandſku łódź ſadźeržećź. Wón ju nuſowaſche, jón do franzowſkeho pſchiſtawa Bresta pſchewodźićź. Tam pjecža tych 650 Němzow a Awſtriſkich w jatbje dźerža. Dale je franzowſki panzerowany kſchižak „Friant“ w atlantiſkim ozeanje ſ khoſejom a žlěborom nakładźenu hollandſku parnu łódź „Fortuna“ ſadźeržak a do Bresta dowjedł.

Rußojo Lwow wobžadźili.

W žydomdnjowownym wojowanju w Galiziſkej a połodniſchej Pólſkej žu Awſtriſzy w žrjedźiſnje a na lěwym kſchidle Rußow ſbili, jim něhdže 200 kanonow wſali a wjele tyžaz Rußow ſajeli. Kaž druhdže žu žo też tu Polazy ſ ruſkeho wójſka Awſtriſkim poddawali. Prajachu, ſo hižo ſa tſi dny njeižu jěſćź dostali. Tola jědź też pola Awſtriſkich njeižu namakali; pſchetož też čźi hižo wjele dnjow hłodu mrějachu. Awſtriſke lěwe kſchidło je hacź k Lublinej postupiło.

Na prawym kſchidle pak žu Rußojo Awſtriſkich ſbili.

Wo dobyćźu Lwowa žu jendźelſke nowiny „Daily Mail“ powjeſćź dostake, ſo žu Rußojo po dołhej krwawnej bitwje do Lwowa ſaczahnyli. Awſtriſzy wojazy žu wſchu ſmužitoſćź ſpuſchćźili. Někotre regimenty žu žo zyle rostſchěſkake. Rußojo žu tyžazy Awſtriſkich ſajeli, mjes nimi jeneho generala. Dale žu woni 52 kanonow dobyli.

Ruſke knjeżeŕſtwowe nowiny „Wěſtnik“ wo ruſko-awſtriſkim wojowanju rosprawjeja:

Njepſcheczelſke kolonny, kotrež na ſtronu Lublin a Cholm poſtupowachu, 1. ſeptembra ſtejiſchćźo ruſkeho wójſka porasyćź ſpytachu. W naſtawazym wojowanju pak žo wone ſbichu a žo pſcheſćźěhachu. Sbytki tychle kolonnow zofajo nam jenu khorhoj, 8 mitrailleuſow a 1000 jatych pſchewoſtajichu.

2. ſeptembra žo po zyłej froncze njembre wojowanje ſ cžerſtwej mozu ſ nowa ſapocža. Jeczi powjedaju, ſo je žo druhe awſtriſke wójſko, kotrež pucź do Lwowa ſakitaſche, ſ njewopiżomnej hroſu ſajako. We wokolnoſćźi Lwowa Rußojo njepſcheczelej 20 kanonow wſachu. Ruſke wójſko po zyłej cžarje njepſchestawajźy poſtupuje. (?)

Napſcheczo temu awſtriſke knjeżeŕſtwo wosjewja, ſo je awſtriſke wójſko w dobrym rjedźe žwoje poſtajenje pſched Lwowam wopuſchćźiło a k wjeczoru dale cžahnyło, ſo by žo wotkryte město pſched wobtſélenjom wobarnowało. Wojeŕſke roswaženje je ſa to rěcžało, Lwow Rußam bjes wojowanja pſchewoſtajicź.

Wo wobžadźenju Lwowa ſ ruſkim wójſkom jedyn wocźity žwědk w „Berl. Tagebl“ piſche:

Na to, ſo Awſtriſzy Lwow wopuſchcža, njebě wobydleŕſtwo ſ zyła pſchihotowane. Hiſchcze dźeń, prjedy hacź awſtriſke wójſko město wopuſchćźi, nahladne wožoby wobydleŕſtwu radźachu, ſo by ſměrom wostało, dokelź žaneho ſtracha njeje. Hakle hdyž wójſko, pola Winniki bliſko Lwowa wojowaze, zofajo pſches město khwataſche a powjedaſche, ſo žo Rußojo bliža, žo ſamožićźi wobydlerjo rosžudźichu, město wopuſchćźicź. Sebrachu najnuſniſche a pěſchi k ſdalenemu dwórniſchcźu khwatachu, dokelź žanych drožkow njedostachu. So mohł wotjěcź, dyrbjeſche žebi kóždy paž na komandanturje wobſtaracź. Pſchićźiſchcź na komandanturje pak bě tak žylny, ſo móžeſche žo jenož małych dźěl tych, kotſiž chzychu wotpucźowacź, ſpokojicź. Pucźowazy měnjachu, ſo žu žwoje ſamoženje rubježniſtwu Rußow pſchewoſtajili. Na ſboże mějachu pak Rußojo wotmyžlenje, ſ Lwowom kahodnje wobkhadźecź. So by žo rubježniſtwu wobarako, roskaſowaŕ ruſkeho wójſka hnydom pſched wſchěmi wjetſchimi klamami wojeŕſkich ſtražnikow postajicź da, hdyž běchu wojazy do města ſaczahnyli. Měſchczańska wyſchnoſcź njeje khwile měła, wobydleŕſtwu pſchikhad Rußow wosjewicź. Měſchczańoſta Neumann, jedyn ſe ſtworiczelow pólſkich legijonow, bě teho runja ſkoku ſ města cžeknył, dokelź běchu Rußojo na jeho popadnjenje wulke myto wuſtajeli. Runje tak běchu žo krajne wyſchnoſcze ſ khowneho města wotžalike a žwoje žydko nakhwilnje do karpatſkeho města Krynizy pſchepołożili. Żeleſniſke ſarjadniſtwo bě žo teho runja ſ pſchikhadom Rußow pſchekhwataſko. Duž jemu njebě móžno, trěbne pſchihoty cžinicź. Jenož dwaj cžahaj móžeſche wono wotpucźowazym ſtajicź. Wonaj na ſtronu k Krakowej wotjědźeſchtaj. Jěžba ſ Lwowa do Krakowa 30 hodźin trajeſche. Wjele pucźowarjow pak na prjedawſchich ſaſtaniſchcźa wuſtupi, druſy w Krakowje wostachu, wjetſchina pak žo do Wina poda, mały dźěl do Barlina. Wobydlerjo mjeńſchich městow, wot Rußow dobytych, kaž ſe Ssokala, Rawy Ruſkeje, Tarnopola, powjedaſche, ſo je žo Rußam poſtupowanje ſ wobhonjeŕſtwom makoruſkeho wobydleŕſtwa połóžiło. Krótko pſched tym, hacź awſtriſzy wojazy Lwow wopuſchćźichu, žu wjele makoruſkich, Rußam pſcheczelnje ſmyžlenych wobydlerjow, ſeſatſéleli.

Nowa bitwa pola Lwowa.

Awſtriſki nowinſki wójnſki kwartěr je wosjewił, ſo je žo žrjedu nowa bitwa pola awſtriſkeho města Lwowa (Lemberga) ſapocžała. Lwow wobžadźiwſchi njeižu žo Rußojo ſa ſbitym awſtriſkim wójſkom puſchćźili. Duž žu žo Awſtriſzy ſhrabacź móhli a požylnjenja doſtawſchi žu žrjedu ſ nowa wojowacź počeli. Pjatk wjeczor njebě hiſchcze žaneje powjeſcze wo pſcheběhu bitwy dóſchło.

Ruſki pěſchk.

Awſtriſke knjeżeŕſtwowe nowiny wo hobrſkich bitwach, w kotrychž miliony awſtriſkich a ruſkich wojakow wojuja, pišaju, ſo ruſki pěſchk dźenžniſcheho dnja hiſchcze niczo žwojeje žławneje wutrajnoſcze ſhubił njeje. Awſtriſzy wojazy njepſcheczela, kotrehož žu ſ krutej próżu naſad ſchćźiſchcźeli, po krótkim poſtupanju ſažo w nowowurytych pſchěrowach nadeńdu, a wczerawſcha abo pſchedwczerawſcha hra móže žo woſpjetowacź. Franzowſa ſ wójnſkoſću žo pyrjo do bitwy khwata a žo rosſłobjeny do njepſcheczela dawa; poraženy wón bjeſtroſchtny a kaž bjes roſuma cźéka a žo tak bórſy ſažo njeſtaji. Ruſki wojak bjes njeměra njepſcheczelej napſcheczo dže a

wscho jako Bożu wolu bjeru. Dobycże kaž poražene njeczini jeho žamopaschneho, hdyž jeho na hłowu dyrja, žo wón njeſmota; wón je w měrje ſwuczeny cžerpicž, wón tež we wójnje cžerpi. Pomaku njewuſtawajcy wón žwoje naždypy twari, ſakituje je, dha žo ſ nich wuhnacž a naſajtra nowe twari. Kóždu krocžel kraja dyrbimy jemu ſ krwju wotkupicž. W bitwje pola Lwowa žebi milijony napscheczíwo ſteja; ſ Wißkły hacž k Dnjeſtrej, a na kóždej ſtronje budža hacž k poſlednjemu dychnjenju wojowacž.

Wobcżežne wojowanje pscheczíwo Rußam w pokodniſchej Pólſkej.

Pólſke nowiny wurjadne wobcżežnoſcże poſtupowanja awſtriſkich wojakow w ruſkej Pólſkej dla tonidkateje krajiny, kotraž woždebje artilleriji poczežuje, wopißuja. Měſto ſchtyrjoch koni dyrbjachu dżežacž koni k kanonam pſchedpſchahacž. Pſchi tym dyrbjachu žo delki pod koła kłaſcž, ſo bychu kanony njewjaſke. Ruſzy pěſchzy ſady raczidkow, ſ hlinu ſplazanych, tſěleja, kotrež móža žo jenož ſ artilleriſkim wohnjom ſniczicž. Burjo, kotſiž žu jako landſturm ſwokani, dyrbja ſady Rußow tajke ſaracżidka twaricž, tak ſo zoſazy njepſcheczel pſchezo ſ nowa tajke krycżišna namakuja. S nich Rußojo tak dołho tſěleja, hacž žu žami ſchkitani.

Ruſka chze žo trajnje w Galiziſkej ſaždydlicž.

Po pſchikaſni hłowneho roskaſowarja ruſkeho wójſka ma žo kaž ruſke nowiny „Wěſtnik“ wojſewjeja, Galiziſka woždebita provinza ſczinicž, kotrejež ſarjadniſtwo ma žo wójſkowemu roskaſowarjej na krótkowjeczornym wojowniſchczu dowěricž.

W poſledních bitwach w Galiziſkej je žo Radko Dimitrijew, prjedawſchi bołharſki pódžkanz w Ruſkej, aktivnje no czole žwojeho wotdżělenja wobdżělił a wjazy krócž wjetſchi wuſpěch dozpił.

Po awſtriſkich powjeſczach je žo Radko Dimitrijew pola Tomaſchowa lohko ſranił.

Czękanje Turkow ſ Ruſkeje.

Se wſchěſch pſchi Czornom morju leżazych měſtow Turkojo do Konſtantinopla czękaju. Najprjódzy wojeŕſtwu powinowacži Turkojo wotjědżechu, nětk ſa nimi ſ czrjódami ſchědżiwzy a żónſke žłěduja. Tuczi ludżo, kotſiž žu lětdżeżatki w Ruſkeſ żiwi byli, žwoje wobžedżenſtwo ſa kóždu płaczišnu pſchedawaju. Na praſchenje, czeho dla ſ Ruſkeje cżahnu, njewěſte wotmolwjenja dawaju.

Żadyn jenotliwy měr.

W Londonje, 7. ſeptembra. Jendżelſki miniſter ſwonkownych naležnoſczow a pódžkanzaj Franzowſkeje a Ruſkeje žu njedżelu dopołdnjo w miniſterſtwje ſwonkownych naležnoſczow ſczěhowaze wuczinjenje podpißali:

Podpißani, porjadnje pokmu móz wot žwojeho knježeŕſtwa poſtawſchi, ſczěhowaze ſalubjeja:

Knježeŕſtwa Jendżelſkeje, Franzowſkeje a Ruſkeje žo na to ſwjaſaju, ſo w běhu wójny jenotliwje żadyn měr njeſczinja, Te tſi knježeŕſtwa žu pſches jene pſchiſchłe, ſo, jeli ſo by wużitne było, hłowne wopſchijecże měroweho wuczinjenja roſpomnicž, żana ſe ſwjaſanych mozow njemóże měrowe wuczinjenja poſtajicž, jeli ſo knježeŕſtwje druheju ſwjaſkarjow njejſtaj temu pſchihłożowakoj.

Wotraženy nawal Sſerbow do Awſtriſkeje.

Sſerbjo žu njedżelu w nozy ſpytali, žo pſches rěku Ssawu pola Mitrowizy do Awſtriſkeje dobycż. Wulkemu dżělej Timokſkeje diviſije žo žobotu w nozy poruczi, Mitrowizu nadpadnycż. Najſkerje žebi w Sſerbiji myßlachu, ſo je žo wjetſchi dżěl awſtriſkeho wójſka do galiziſkeje pſcheczíwo Rußam póßkako. Sſerbjo žo ſ czołmami w nozy pſches Ssawu pſchewjeſechu abo ju po ruczе natwarjenych moſtach pſchekroczichu a pſcheczíwo Rumje poſtupichu. Na awſtriſkej ſtronje pak běchu ſ czażom wo pſchibliżenju Sſerbow ſhonili. Jena zyła diviſija wuheŕſtich wojakow Sſerbow ſ mordaŕſkim wohnjom powita a jich wobſtupi. Sſerbjo žo hacž do wjeczora njedżelu wobarachu. 4000—5000 je žo pjecża ſajako, druſy žu žo pſches Ssawu wukhowali.

Wobtſělanje Belgradſkeje twjerdżiſny.

Awſtriſka artillerija je ſ njepſcheſtawazym bombardementom Belgradſku twjerdżiſnu do hromady roswalinow pſcheměnika. S bombami žo też huſto w měſcże twarjenja ſapała. Duż njeje móżno, w měſcże bydlicž, kotrež žu wobydlerjo hižo pſchi wudyrjenju wójny wopuſchczili.

Czornohórſke wójſko, kotrež awſtriſku twjerdżiſnu pola Bileży wobłěhaſche a wobtſělesche, žu Awſtriſzy ſ pomozu žwojeje hórſkeje artillerije ſbili a jim tſi kanony wſali. 150 Czornohórzow, kotrychż běchu wobſtupili, žu ſajeli.

Japanſzy pſched Kiaucżouom.

Japanſzy žu powjeſcż roſſchěrili, ſo žu pſched tydżenjom žydom kupow pſched Kiaucżouom wobžadżili a něhdże 1000 minol ſ morja wukojili, kotrež běchu Němzy do njeho puſchczili.

Japanſzy lětarjo žu na Tſingtau bomby mjetali.

Jedyn japanſki ſaniczak žo potepił.

Japanſki póßkanz w Londonje je powjeſcż doſtał, ſo je japanſki ſaniczak torpedowych cżołmow „Schirotaje“ w mhli a deſchczu do ſkałow ſraſył a žo potepił. Wobžadka je žo wukhowaka.

Japanſki wyſchſchi žejm je jenohłóžnje 53 milijonow yenow ſa wójnu pſchiſwoził.

Japanſka artillerija na puczu do Europy?

Ruſke nowiny běchu roſſchěrile, ſo je žylna japanſka wobłěhanſka artillerija po puczu na europiſke wojowaniſchczo, a ſo Japanſka žwoje wójſko Ruſkej na pomoz pómoz póſczele. Temu napſcheczíwo je japanſki póßkanz w Schwedſkej prajił, ſo Japanſka žwoje wójſko do Europy njepóſczele.

Němſzy wojazy belgiſke měſto Gent wobžadżili.

Němſzy wojazy žu žrjedu Gent w Belgiſkej wobžadżili. Měſchczanoſta wojakam napſcheczo pſchińdże a proſcheſche, ſo bychu ſ měſtom łahodnje wobkhadżeli.

Wójniſka požczonka.

Němſka wójniſka požczonka je žo w bankach wupożika. S 5 milijardow hriwnow, kotrež je khěżorſtwowy žejm ſa wójnu pſchiſwolił, matej žo najprjódzy 2 milijardże požczicž. Nowa požczonka žo ſ 5 % dani. Wótczinſzy ſmyßleni pjenježnizy žo napominaju, ſo bychu žwoje pjenjeſy na wójnſku požczonku nakożili.

Paſtyŕ a knjeni ſ měſta.

„To žo žamo roſtymi, ſo tebi dam žwoje“, žudniſki radżiczel rjekny, ale bratr to nochżyſche dopuſchczicž.

„A druhu ſchkodu jemu też ſarunamoj a budżemoj jeho proßycž, ſo by žo na hólza njehněwał a žo na nim njewjecził“, knjeni radżiczelowa dopowjeda.

S tym wěſo bě nětkole zyły wopyt a wjeßele jara ſkażene.

Najajtra bě njedżela. Popoldnju žo žudniſki radżiczel ſe žwojej mandżelſku ſažo do žwojeho lěczneho pſchebytka wróczi. Jeju pſchiwuſni jeju hacž bliſko k Bukowej pſchewodżachu. Potom žo ſ nimaj roſżohnowachu a žo domoj wróczichu.

Radżiczelez mandżelſkaj hacž k małej khěżży na konzu wſy dóńdżeſchtaj. W ſahrodży, ſ niſkim płotom wobdatej, žedżeſche Jan. W tu khwilu wón doma pola maczerje pſchebywaſche. Hdyž bě ſaßkyſchał, ſo něchtó dże, wotpokoži knihu, w kotrejž czitaſche a pohlada na pucż. Póſnawſchi knjeſa a knjeni, kotrymajž bě dżeń prjedy pucż pokaſował, poſtany a poſtrowi.

„Nó, kak je“, radżiczel žo wopraſcha, „je dha hiſchcże twój hoſpodaŕ na tebje hněwny?“

„Wón je mje ſe ßkużby wuhnał, knjeże“, Jan ſrudny wotmolwi.

„Wuhnał je tebje? Nó, njerudż žo teho dła, budu ſa tebje proßycż a dam jemu dobre ßłowo, ſo by tebje ſažo do ßkużby wſał. Pój a pokaż namaj, hdże wón bydli.“

Jan ſe ſahrody ſtupi a rady pokaſa, hdże Khodżakez dwór je.

„Njepóńdżeſch ſ namaj?“ wopraſcha žo knjeni.

„Wodajcże mi, ſo njeńdu, hoſpodaŕ je na mnje jara hněwny“, ſamolwjeſche žo hólz.

Duż dżěſchtaj žamaj. Khodżakezy běchu wěſo jara pſchekwapjeni, hdyž žo doyladachu, ſo zyle njeſnaty woždebny knjes a knjeni k nim dżetaj.

Radżiczel žo jako bratr ſkótneho lěkarja pſchedſtaji a rjekny: „Wodajcże namaj, wujo, ſo žmój mój wam wczera to jara njelube podeńdżenje ſawinyłoj, wěſo bě to zyle pſcheczíwo naju woli. Tule wam dawam wróczo te pjenjeſy, kotrež ſcże wczera mojemu bratrej ſa lěkarſku pomoz ſapłaczili a nimo teho wam pjecż hriwnow ſa doježże do měſta dam. Scże ſ tym ſpokojom?“

„Ale wschako je ßebi lěkaŕ to derje saßkužił, knjes radźiczelo", Khodźak rjekny. „Wón je mje pśched wulkej schkodu wukhowak."

„Ta wschak budźesche ßo jenoź pśches naju winu staka", radźiczel hischcźe dorjekny.

„Ja ně, knjes radźiczelo, to je tola tón hólź sawinył. Wón je tola pschikasane měł, so njeßmě skotej do młodeho dźeczela saběžeć dacź, teź to je wjedźał, so tón skót bjes dohlada wostajicź njeßmě. Skónczńje njejßym teho dla na njeho hněwny, ale to mje mjerśa, so je krumy tak lohkomyßlnemu hólźej dowěrił, kotrehoź tola snaje. Hdyž je ßo njesboże nětkole hižo wotwobroczilo, dyrbju skótnemu lěkarjej dźakowny bycź."

Skónczńje, hdyž bě ßudniski radźiczel jeho doscź namołwjał, pschiwsa bur te pjenjesy, kotrež bě skótny lěkaŕ ßwojemu bratrej saßo wrócził, ale sa jěsbu do města niczo njepschija.

„A potom waß hischcźe wo něczo proschu", nětkole ßudniski radźiczel rjekny, „jo byschcźe temu hólźej wodali a so byschcźe jeho saßo do ßłużby a khléba pschiwsali. Myßlu ßebi, so je wón schwarny, kaž ßmy to po jeho sadźerźenju spósnałoj, a wón budźe pschichodnje wěscźe teź kedźbliwischi."

„To je bjes dźiwa, so ßym ßo na njeho tak jara roshněwał a jeho se ßłużby wuhnał", bur wotmołwi. „A nětkole wschak bych jeho, knjes radźiczelo, s nowa saßo do ßłużby wsał, hižo teho dla, so scźe wy bratr knjesa skótneho lěkarja, ale to ßo njehodźi. Ssym ßebi hižo druheho pschiwsał a tón je teź jara schwarny, duž to pschipósnajecźe, so hinak njemóžu."

„Dha wschak wěso", radźiczel pschihłoßowasche, hacź runje bě jemu Jana žel.

Burej pschecźelnje bożemje prajo ßo ßudniski radźiczel se ßwojej mandźelskej wotßali a dźěsche s njej wróczo k Powažkezom. Jan pśched durjemi stejesche a wěscźe na njeju cźakasche.

„Hólczko, naju proschenje njeje niczo pomhało", radźiczel jemu rjekny. „Bur je ßebi hižo druheho pastyrja sa krumy pschisłajił. Ale njerudź ßo teho dla, wschako ßo teź sa tebje něschto nańdźe. Hdźe dha je twoja macź?"

Mjes tym Powažkowa dóńdźe; hižo bě wot Jana shonika, schtó taj wožebnaj cźłowjekaj staj.

Wonaj ßo na jeje postrowjenje pschecźelnje podźakowaschtaj a ßo samołwjeschtaj, so bě hólź pśches jeju winu ßłużbu pola bura shubił.

„Chzych burej teź jěsbu do města saplacźicź", radźiczel rjekny, ale wón pjenjesy njeje brał. Duž dam wam tute pjenjesy jako sarunanje sa to, so ßyn njesměje žaneho dźěła."

„Saplacź wam Bóh, hnadny knježe", podźakowa ßo wudowa. „Ale telko pjenjes! A hdyž budźe saßo na polach dźěło, Jan lěnjeho pascź njebudźe, něchtó jeho tola pschiwołmje. Wón wěso by radscho rjemjeßko wuknył, hdy by to móžno było.

„A cźeho dla dha to njeby móžno było?" radźiczel ßo dźiwajo woprascha.

Powažkowa jemu wupowjeda, kak wulke staroscźe ma.

„Ale ßnadź by ßo to tola hodźako wuwjescź", radźiczel měnjesche. „Hólź by teź darmo mohł wuknycź, wěso by potom dyrbjał dléje wuknycź, ale wam sawěscźe mało wo to dźe, so něschto cźaßa posdźischo wuwuknje. A s drastu chzu jemu wupomhacź. Mam teź skoro runje tak wulkeho ßyna a teź mój bratr. Skerje staj wobaj taj hólźaj hischcźe wjetschej. Drasta jimaj wuroscźe a njemóžetaj potom w njej dale khodźicź, hacźrunje je druhdy hischcźe zyle dobra. Waschemu ßynej ßo drje hischcźe hodźi."

„Sapłacź wam Bóh, hnadny knježe, to by wón wjeßeły był", wudowa rjekny.

Teź Jan ßo dobrymaj cźłowjekomaj dźakowasche.

Radźiczel ßwoje ßkowo dopjelni a ßo wo Jana postara. Wón bratrej list napiśa a tón ßo w měscźe napraschowasche. Bórsy shoni, so tam jedyn blidaŕski mischtr wucźobnika pytasche a na namołwjenje skótneho lěkarja Jana pschiwsa.

Nětkole je Jan hižo wuwuknył a pomoznik a ßwoju macź podpjeruje. Njesboże, kotrež budźesche bjes mała sawinył, je ßo k jeho lěpschemu wobroczilo, wěso jemu pśches to, so staj ßudniski radźiczel a jeho bratr ßo wo njeho staraloj. A tola je tutón podawk jeho nawucźił, kak kedźbny dyrbi cźłowjek bycź.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

— (Sso sajěł.) Njepocźink dźěcźi, ßo sa nimo jědźaze wosy powěscźecź, je ßebi w Budyschinje tele dny ßmjertny wopor žadał. Pjecźlětny Friedrich chzyšche ßo sa jedyn wós powěßnycź wón pak ßo wobßuny a pod koła padźe, kotrež jemu wutrobno satłóczichu. Hólź na měscźe wumrje.

— Nasymski hermank w Budyschinje lětša wójny dla wupadnje.

— (Swada mjes ruskimi jatymi.) Mjes ruskimi jatymi w Budyschinje ßu Rußojo, Polazy a Židźi. Rußojo a Polazy ßo mjes ßobu derje njesnjeßu. Wutoru bě ßo jedyn Rußa s jenym Polakom swadźił a ßo strażowazemu wojakej spjecźił. W měscźe ßo powjedasche, so ßu teho dla Rußu satšélili. Tajke ßurowe khostanje pak ßo jemu njeje napokoźiło; jeho ßu jenoź s arrestom na jedyn dźeń pokhostali.

— Pokhroma. W Draždźanach a Wbohowje je howjasy skót na pokhromu skhorił.

— (Ssuchota.) Hižo sa tši njedźele njeje žaneje kapki deschcźika padło. Pschi tym wschědnje ßłónczko bóle ßmudźi a pari hórje dyžli pßowje dny. Semja je hłuboko wuskhła. S městnami, hdźež je tucźna rola, ßo lědma woracź hodźi. Wulke schkruty ßo roswaleja, a jeli so ßo wone s deschcźom njerosmoknu, njebudźe móžno, na polach wußnycź. Nasymska piza, kotraž je pschi prjedawschich deschcźach sesłkhadźała, wscha hinje a wschědnje je jeje mjenje. Dołhotrajazeje ßuchoty dla ßu běrny hižo dawno roscź pschestałe. Wone ßu małke wostałe, w pscheparjenej semi je jich wjele shniło. Pod pjenkami ßo jara mało namakuje, tak so budźe wunoschk s běrnow lětša husto njespokojazy. Dla njedoßahanja pizy hižo nětkole ratarjo po móžnoscźi ßwój skót rospschedawaju.

S Toroñzy. Do polow, wysche nascheje wßy pschi kerkach leżazych, husto nětkole paduschi po běrny khodźa. Sańdźenu póndźelu pschipokdnju, hdyž se wßy nichtó na polach njebě, běchu saßo paduschi do běrnow scźahnyli. Kaž ßo sda, ßu ßebi teź woheń sałożili. Pkomjenja ßu ßo na kerki kublerja Barta rosschěriłe a něhdźe dwaj kórzaj bréšow sniczike. S mróczelemi kura, kotryž ßo s léża walesche, ßo ludźo na woheń kedźbliwi scźinichu. Se wschěch stron k njemu khwatachu a skónczńje ßo poradźi, woheń samjesowacź. Sapalerjow hischcźe njejßu wußlědźili.

S Budestez. Ev. ßerbšzy duchowni ßo wutrobnje proscha, so chzyli Draždźanske ßerbske kemschenje, do kotrehoź ßo sa jutsje sa tydźeń do kschižneje zyrkwje pscheproschuje, na klětkach wosjewicź a k bohatemu wopytej teź sa Božim blidom napominacź.

S Poŕschiz. (Dopiß.) W nětkotrych wßach nascheje wosady je ßo wulka wopórniwosćź sa Cźerwjeny kschiž pokasała, tak ßu w Konjezach 800 hriwnow nawdali; po 100 hriwnach ßu kublerjo woprowali, mjes tym so ßu bohacźkojo jenoź po nětkotrych hriwniczkach se ßwojeho wulkeho pjenjeżneho měcha wucźahnyli. S pschikładom mohła teź nětkotremuźkuli Nachlowska młodźina bycź; wona je ßama sa jedyn dźeń 90 hriwnow składowała, cźeladniźy swjetscha po 3 hriwnach dawachu. — Nětcźiske wójnske nutrnoscźe ßo wjele wopytaju; naschim Sserbam, woßebje žonam, ßo jenoź njespodoba, so ßu wone tak husto němske. Němske ßłowa nam tak do wutroby njeńdu kaž ßerbske. Mjes wopytarjemi němskich nutrnoscźow je lědma jedyn Němz, wschitzy ßu Sserbjo. Nasch wyßokocźesćeny a lubowany knjes farař drje tak wjele němskich nutrnoscźow wotměwa, dokelž je jemu to zyrkwinska wyschnoscź poruczika.

S Bukez. Sa khude ßwójby Bukecźanskeje wosady, kotrychž nanojo ßu ßo do wójska swołałe, je tudomna nalutowańja 1000 hriwnow pschiswolika. Runje tak je Bukecźanska khudobna kaßa sa potrěbnych Bukecźanskeje gmejny 1000 hriwnow postajika. Wschě towarstwa ßu wjetsche summy k połoženju nusy sa cźaß wójny darike.

S Hucźiny. Cźeźko do njesboża staj pjatk mandźelska ryczeŕkublowego najenka Nicki a sastupowazy ryczeŕkublowy najenk Johny pschischkoj. Hdyž ßo s jenopschežnym wosom domoj wrócźischtaj, ßo na dobo kóń spłóschi a cźekny. S wosa skocźiwschi chzysche ßo Nizyna wukhowacź, wona pak s drastu sa wosom wißajo wosta a ßo s nim ßobu wlecźesche. Bjes wědomnja wona na kubłowym dworje leżo wosta, mjes tym kóń dale cźerjesche, hacź ßo skónczńje na semju wali. Do murjow a rózkow sawadźejo bě ßo prjedy teho wós srosbiwał. Ryczeŕkublowy najenk Nicka je w tu khwilu pola wójska w Pósnańskej.

Se Schěrachowa. Po dléschej khoroscźi je sańdźenu ßobotu japoschtołski vikar sa Sakisku, biskop dr. theol. Aloys Schäfer, w Schěrachowje wumrjek. Wón je ßo 2. meje 1853 w Dingelstädtu na Eichsfeldźe jako ßyn jeneho pschekupza narodźił. Hdyž běchu ßo jeho starschej do Kamjenizy w Sakiskej pschešydlikoj, wón do tamnischeje katholskeje ludoweje schule khodźesche, na to progymnasij w Draždźanach a Prażski němski gymnasij na małej stronje wopytowasche. Na Prażskej a Würzburgskej universicźe studowawschi bě

wón ſ kapłanom w Plawnje a Draždžanach. Potom wón jako professor naboženy na lyzeju w Dillingenje a na akademiji w Münsterje wuczeſche a ßo posdźiſcho na katholſku theologiſku fakultu do Wrótßławja a 1904 do Straßburga powoła. W lěcze 1906 bu wón ſa naßlědnika ſemrjeteho biſkopa dr. Jurja Kuſczanſkeho wuſwoleny. Sańdźenu ßrjedu je ßo jeho wotemrjeće cźełko na pohrjebniſchczu Scherachowſkeje farſkeje zyrkwje khowało. Wjele ſtow żarowaznych bě ßo ſeſchło. S Draždźan kralowſki dwórſki cźah pſchijědże, ſ kotrehoż kral w huſarſkej uniformje, prynz Jan Jurij w uniformje gardeješdneho regimenta, jeho mandźelſka a prynzeßa Mathilda wuſtupichu. W tachantſkim hrodże ſemrjety w biſkopſkej pyſche na marach leżeſche. Tu ſoſtojńſzy bratſja ſemrjeteho a bliſchi pſchiwuſni bożemje prajichu a paczerje ſpěwachu. Mjes tym bě ßo żarowanſki cźah ſeſtupał. Pod ſwonjenjom ſwonow cźah po ſkhodźeńkach k pohrjebniſchczu horje cźehnjeſche. Prědku dźěſche muźſka a żónſka młodźina, k nim ßo towarſtwa pſchiſamknychu. Potom ßo kaſchcź bliżeſche, na kotrymż biſkopſka cźapka a biſkopſki kij leżeſchtaj. W 11 hodźinach kralowſka ßwójba do zyrkwje ſtupi a ßo pſched woktarniſchczo ſeßyda. Na prěnich rjadach zyrkwineje łódże ßedźachu ßobuſtawy prěnjeje komory, wuſchſchi měſchczanoſta dr. Käubler ſ Budyſchina, wyſchſchi dwórſki prědaŕ dr. theol Dibelius, dale miniſter dr. Beck, hrabja Seebach atd. Mjes katholſkimi duchownymi běchu widźeć biſkop Auguſtin ſ Wrótßławja, präſes katholſkich duchownych w Draždźanach dwórſki prědaŕ Kummer atd. Wopomnjeńſku rěcź měješche ſ klětki tachantſki ſenior monſignore Skala. Potom ßo cźah na cźole ſ khorhojnej deputaziju k rowu hibaſche. Hnydom ſa kaſchczom kral a prynzowſke knjeża ßłědowachu. Pſchi kaſchczu pſchedßyda katholſkeho ſtudentſkeho towarſtwa „Unitas“ we Würzburgu, pſchedßyda katholſkeho wuczeŕſkeho towarſtwa w Sakſkej a dwórſki radźiczel měſchczanſki radźiczel Förſter ſ Draždźan ſemrjetemu dźak a wotpočuj w měrje! do wěcznoſcze pſchiwołachu.

S Kinsbórka. 3. ſeptembra ßu do tudomneho lěhwa dołhe cźahi ruſkich jatych pſchicźahnyli, kiž ßu tu hižo franzowſkich jatych ſetkali. Jow pſchiwjedźeni Rußojo ßu ßo pſchi tonidłach a jěſorach połodniſcheho dźěła rańſcho-pruſkeje provinzy ſajeli. Jeczi ßu ſ wjetſcha Polazy. Woni njejßu ſa Ruſku wojowacź chźyli. Hižo něſtotre dny do bitwy, prjedy hacź ßu ßo ſajeli, ßu ßwoje tſělby wo lěßne ſchtomy rosbili, ſo bychu potom Němcam do rukow běżeli a ßo jim ſajecź dali. Jeczi Franzowſojo, kotſiž ßu pſches wyßoki kałacźſaty grot pſchikhadej Rußow pſchihladowali, ßu jim zigarety darili a ßo ſ nimi rucze ſpſcheczelili.

Sakſka dyrbi jako wutroba Němſkeje woßebje wulku liczbu jatych hoſpodowacź. Hižo nětkole je ßo w njej 20000 muži ſaměſczíło, a to 14000 w Kinsbórku. Cźeknjenje ſ Kinsbórka je zyle njembžne. Jeczi ßu ſ $2^1/_2$ metrom wyßokim płotom ſ kałacźkateho grota wobdacźi, pſches kotryż ßo elektriſki prud puſchcźa. Najwjazy je w Kinsbórku Rußow. Woni wjele lěpſchi ſacźiſchcź cźinja dyźli Franzowſojo. Runjeż ßnadź njejßu tak intelligentni każ Franzowſojo, ßu tola Rußojo ßylniſchi a ſaßadźiczi. Jich ſchěre uniformy ßu cźiſte a w dobrym rjedźe, němſkim jara podobne, też jich wobucźe je dobre. Tak zyle njekniczomna a njekhmana, każ ßo hewak wopißuje, potajkim ruſka intendantura njeje. Měrnemu wobhladowarjej ßo ſacźiſchcź pſchinuſuje, ſo ßo nětkotry cźłowjek druhdy pſcheniſko waži. Nawopak je uniforma Franzowſow njeporjadna, ſ dźěła wotnoſchena, dokelż ßu wot meje w manevrach byli; woni wjele mjenje wojeŕſki ſacźiſchcź cźinja, hacź jich narańſchi ſwjaſkarjo. Tole ſacźucźe ßo hiſchcźe ſ tym khětro poßylnja, ſo je mjes Franzowſami khětro wjele ſtarych ludźi ſe ſchědźiwymi włoßami, mużojo hacź do 63 lět, mjes tym ſo mjes Rußami ſ zyła żaneje ſchědźiweje hłowy widźecź njebě a ſo bě jich mało pſches 40 lět.

S Draždźan. Jutſje ſa tydźeń, 20. ſept., ßo w kſchižnej zyrkwi w Draždźanach dopołdnja $^1/_2$12 hodź. ßerbſke kemſchenje ßwjeczi. Prědowanje ſměje, da-li Bóh, faŕ. Domaſchka ſ Budeſtez. ſpow. wucźbu pak faŕ. Handrik ſ Łupoje. Nětkotry Sſerb je każ domach, tak też w zuſbje ßo hacź dotal ßerbſkeje Bożeje ßłużby ſdalował. Hacź ßo ſkónczńje wſchitzy ſaßo kej Knjeſowym woktarjam wróczimy? Mózne naboženſke ſbudźenje dże nětko we wójnſkim cźaßu pſches zyły wótzny kraj a też pſches ßerbſki lud. Wſchudże je kemſcherjow ſaßo wjazy. Nětkotry, kiž dołho pſchi ßwjatej ſpowjedźi njebě, je ßo ſaßo k Bohu wrócził. Budźe mjes nami podobnje? O, lubi Sſerbjo, pſchindźcźe wſchitzy a wabcźe a pſcheproſchujcźe wſchitkich liwkich, ſymnych, ſdalenych. Bóh a jeho żohnowanje budź ſ nami!

S Wujerja. Sańdźenu njedźelu wjeczor wokoło 10 hodźin ſtej ßo kólnja khěżerki Kalineje a bróżeń ſ dźěła wotpalikej. 90 zentnarjow ßyna, 10 kop ßłomy a 14 kop rożki a hoſpodaŕſka nadoba ßu ßo ßobu ſpalike. Schkoda ßo ſe ſawěſczenjom ſaruna. Dwaj hólzaj, 4 a 8 lět ſtaraj, ſtaj woheń ſaparałoj.

S Kulowa. 65lětny blidaŕ Grafe, kotryż bě bjes dźěła, je ßo ßrjedu w Cźornym Halſchtrowje tepił.

S Kulowa. Jako prěni wopor ſ naſcheje wßy ſa wótzny kraj je na bitwiſchczu w Franzowſkej Jakub Zyż, ßyn tudomneho khěżkarja a klóſchtrſkeho ſtražnika, padnył. Wón ſtejeſche w Straßburgu pola 6. pěſcheho ſakſkeho regimenta cźiſło 105. Pjata kompagnija, kotrejż pſchiſłuſcheſche, je khětro cźerpika, każ ſ zyła zyły regiment.

— (Kontrolſke ſhromadźiſny w Rósborſkim wokrjeßu. Njewuwuczeny landſturm ſměje kontrolſku ſhromadźiſnu we **Wókrancźizach** ſchtwórtk 24. ſeptembra dopołdnja w 9 hodźinach ſa muźſtwa ſ Dubeho ſ Bartſkej Horu, ſ Borſchcźe, Lipinkow, Kamjeńtneje Wólſchinki, Hornjeje a Delnjeje Wólſchiny, Hornich Brußow, Borſchcźki, Subornizy, Turjeho, Wokrancźiz a Zympla; w **Rychwałdźe** ſchtwórtk 24. ſeptembra popołdnju $^1/_2$3 hodźin ſa Schtyri Duby, Stary Lubołń, Napadź, Mochołz, Publik ſe Samoſtami, Wunſchow, Pakoſtnizu, Nowy Lubołń, Woleſchnizu, Mikow, Nowu Wjeß, Klětno, Radſchowk, Durbach, Domßwald, Krjebju, Cźernſk, Rychmałd, Jamno, Koſchlu, Wylemojzy, Wóßliczu Horu, Krynhelezy; we **Wochoſach** pjatk 25. ſeptembra dopołdnja $^1/_2$9 hodźin ſa Wochoſy, Sprewje, Cźělno, Hamor. Na kontrolſku ſhromadźiſnu ma pſchińcź njewuwuczeny landſturm wot 17. hacź 45. żiwjenjoweho lěta hromadźe ſ landſturmom bjes brónje a dźěłaczeŕſkich bataillonow. Na kontrolſku ſhromadźiſnu njetrjebaju pſchińcź ludźo, kotſiž ßu ßo jako njekhmani ſa wojeŕſtwo ſpóſnali.

S Michałkow. Póndźelu wjeczor w tudomnym Młynkez hoſczenzu w pluwach woheń wudyri, kotryż ßo jara rucźe roſſcheŕi. Dokelż ſe żaneje ſtrony żana wohnjowa ßykawa na pomoz njepſchijědże, je ßo hoſczenz ſ pódlanſkimi twarjenjemi do cźiſta wotpalił. Hoſczenzowe twarjenje je ßo hakle pſched nětkotrymi lětami nowe nawariło.

S Khocźebuſa. Sańdźenu ßobotu wokoło 6 hodźin bě jedyn jaty ruſki wojak pſchedpißanu mjeſu ſnutſka lěhwa pſchekrocźił a napſchecźo tyknjenu tſělbu ſtražowazeho wojaka pſchimnył, pſchi cźimż ßo natyknjeny teßak ſłama. Stražowazy wojak jateho do hłowy tſěli a jeho ſ tym hnydom mori.

Přilopk.

* (Wójnſke ſnamjo na njebju.) Pſched lětom w juniju ſ Moſkwy wo pohawku pißachu, kotryż je nětkole po wudyrjenju ßwětoweje wójny cźim ſajimawiſchi: Wobydleŕſtwo wokoło Moſkwy bě ßo do wulkeho njeměra dało. Każ ruſke nowiny roſprawjachu, bě ßo w jenej ſ poßlednich nozow na dobo na jaßnym njebju wulki cźeŕwjenopłomjenjazy kſchiž pokaſał. Sjewjenje bě poł hodźiny jaßnje widźecź. Hacź runje bě posdźe w nozy, ßo ludźo ſ khěżow ſběżachu, ſo bychu ßebi wuſtróżeni hróſbne ſnamjo wobhladali. Nětkotſi woßebje cźornowidźazy ludźo prajichu, ſo ßo kónz ßwěta pſchibliżi. Pſchi tym ßo ludźo na ſtaru maczerku dopomnichu, kotraż ßo derje na wěſchczenje wuſtejeſche. Po nju rucźe póßłachu. Na jejnymaj hubomaj pſchitkich wocźi wißaſchtej. „To budźe wójna“, ſtara żona ßo krótki rosmyßlinſchi praji. W lěcze 1877 pſched turkowſkej wójnu ßym ßama ſe ßwojimaj wocźomaj runje taiſki kſchiž na njebju ßo płomjenicź widźała. Jejne ßkowa k hubje wot huby dźěchu. Tule nóz nichtó wo wßy ſpacź njeńdźeſche. Maczerzynemu wěſchczenju wěrjachu. Wójſku pſchißłuſchazy ludźo ßo na wójnu pſchihotowachu. Woni ßwoje wobßedźenſtwo roſpſchedacź poczachu; pſchetoż w njepſchecźelſkim kraju cźłowjek pjenjeſy trjeba. Mjes tym bě wyſchnoſcź ſhonika, ſo ßo Moſkowſke wobydleŕſtwo hotuje, pſchecźiwo njeſnatemu njepſchecźelej na wójnu cźahnycź. Sarjadniſzy ſaſtojnizy ßo na wßy póßłachu, ſo bychu ludźi ſměrowali. Njedźiwajzy wſcheho ſalubjenja, ſo ßebi Ruſka ſ zyła na żanu wójnu njemyßli, a ſo je njebjeſke ſjewjenje najſkerje jenoż poknózne ßwětło abo powětrowe widźenje było, njedachu ßo ludźo powuczicź. Schtoż ßmy widźeli, zyle wěſcze wěmy. Wójna pſchińdźe. Hdyż knjes gubernator hinak rěcźi, ßo wſchak wón myli. Runjeż ßebi jeho wyßoko ważimy, dha je tola ſtara Marfa rjekła; a ſtara Marfa ma pſchezo prawje. — Boże dopuſchcźenje je nětko krwawnej ßwětowej wójnje na naß pſchińcź dało.

Wjedro w Londonje 17. septembra: Pomróčene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smėje rano w 7 hodźinach duchowny Tyschek němsku spowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin farat Räda němske a w 10 hodźinach žerbske prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj smėje duchowny Tyschek rosrěčenje se žerbskej mužskej a žónskej młodoscźu.

Wutoru popołdnju w 3 hodźinach smėje žónske towarstwo shromadźisnu.— Wječor w 7 hodźinach smėje farat Räda němsku wójnsku modletsku hodźinu w Dobruschi.

Ssrjedu popołdnju w 6 hodźinach smėje duchowny Tyschek w zyrkwi žerbsku wójnsku modletsku hodźinu.

Tydźeńske sastojnske dźěła smėje farat Räda.

Wórewasi:

W Michalskej zyrkwi: Khorla Wylem Bětnar, fabrikski dźěłacźer na Židowje, s Emmu Emiliju bywschej swud. Ducźmanowej rodź. Rachlizej w Budyschinje. — Handrij Max Bérk, składowar w Budyschinje, s Hanu Hertu rodź. Kawaliz na Židowje.

S druhich wošadow: Jan Bohuwěr Schubert, pohonc w Rakezach, s Hanu rodź. Wuschikez tam. — Jan August Zenich, kbėžet w Dubrawzy, s Madlenu Pinkawez tam.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Woldemar Jan, Huga Oty Bruna Budachsakamjenjecźischcźerja na Židowje, ž. — Ella Erna a Erna Emma, Ernsta Pawola Wünsche, cźěsle w Brěsowje, dwójnjatej dźowzy. — Kurt Gerhard, njem. žyn we Wulkim Wjelkowje.

S druhich wošadow: Emma Elsa, Khorle Ernsta Njemuta, žiwnoscźerja w Ssemichowje, dź. — Helmut, Ernsta Oty Hocha, tyscherja w Počźaplizach, ž. — Hana Hilda, Gustava Emila Stangi, dźěłacźerja w pólverniku w Hnaschezach, dž. — Emma Marta, Emila Gustava Brénta, žiwnoscźerja w Hnaschezach, dź — Ernst Jurij, Jurja Wróbla, žiwnoscźerja w Komorowje pola Rakez, ž. — Erich Waltar, Jurja Augusta Wirta, fahrodniikeho žiwnoscźerja w Jitku, ž. — Marja Selma, Khorle Emila Janascha, fabrikskeho dźěłacźerja w Khwacźizach, dź. — Ernst Waltar, Ernsta Woigta, wucźerja w Pšowjach, ž — Alfred Waltar, Maxa Alfreda Rychtarja, ratarja w Bukezach, ž. — Marja Lena, Ernsta Benjamina Kleiniga, žiwnoscźerja we Wuježku, dź. — Jan August Jana Herzoga, dźěłacźerja w Krakezach, ž. — Marta Alma, Emila Pawola Hotaßa, kbėžerje a dźěłacźerja w Salkowje, tu khwilu na wjecźornym wojownischcźu, dź. — Gerhard Jan, Jana Hajnika, hoscźenzarja w Lěsej, ž. — Hana Hilžbjeta, Hermana Boßaka, cźěsle w Rakojdach, dź.

Zemrjeli:

W Michalskej wošadźe: 3. septembra: Ella, Khorle Augusta Lebelta, skalarja na Židowje, dwójn. dź., 9 m. — 5. sept.: Ernst Hendrich Lischka, privatnik w Sskonej Borschczi, przedawschi kbėžet w Lutyjezach pola Hodźija, 71 l. 5 m. 24 d. — 7.: Hilžbjeta Irma, Pawola Richarda Felka, twarskeho dźěłacźerja w Tšelanach p. Budyschina, dź., 4 m, — 8.: Ernst August Wicźas, kublet w Jeńkezach, 46 l. 9 m. 20 d.

W druhich wošadach: Herbert Waltar, twarza Lebelta we Warnocźizach, ž., 7 d. — Handrij Haschka, wumjeńkar w Rakezach, 90 l. 27 d. — Jan Schewz, kbėžet w Minakale, 65 l. — Marja rodź. Jäkelez, Handrija Hennersdorfa, kbėžerja w Mjeschizach, mandźelska, 66 l. 9 m. — Handrij Hejtman, kublet w Porschizach, 75 l. 16 d. — Jan Max Mikan, žiwnoscźet w Klukschu, 41 l. 5 m. 25 d. — Frida Emma, Jendricha Augusta Wukascha, dźěłacźerja we Worzynje, dž., 2 m. 15 d. — Jan Krawz, njemandźelski žyn w Skanezach, 10 m. 26 d.

Zyrkwinske powjescze s Hodźija.

14. njedźelu po žwj. Trojizy smėje rano 1/2 7 hodź. duchowny Voigt žerbsku spowjednu wucźbu, 1/2 8 hodźin farat Kschižan žerbske a 3/4 9 hodźin němske prědowanje.

Póndźelu rano we 8 hodźinach smėje duchowny Voigt žerbske a dopołdnja 1/2 10 hodźin němske kermuschne prědowanje,

Ssrjedu wječor 1/2 6 hodźin němska wójnska modletska hodźina.

Zyrkwinske powjescze s Budestez.

14. njedźelu po žwj. Trojizy smėje farat Domaschka rano w 7 hodźinach němsku spowjedź, duchowny Bójz dopołdnja we 8 hodźinach němske a 1/2 10 hodźin žerbske prědowanje.

Kollekta, sańdźenu njedźelu psched zyrkwinskimi durjemi sa postajenje wožadneje dialoniišy sběrana, je 228 hriwnow, kollekta sa cźetwjeny tschiž, njedawno sběrana, 484 hriwnow wunjeßła.

Ssrjedu wječor 1/2 7 hodźin smėje duchowny Bójz žerbske a 1/2 8 hodźin němske prědowanje.

Schwórtk wječor we 8 hodźinach smėje kschescźijanske towarstwo žónskeje młodoscźe shromadźisnu.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždźanskich skótnych wikach.

10. septembra 1914.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druźiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscze hacź do 6 lět	51—53	94—96
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	45—48	86—90
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	38—42	80—84
4. žnadnje pizowane hóźdeje staroby	—	—
Jałowzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałowzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscze	49—51	92—94
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetscheje rěsneje hódnoscze hacź do 7 lět	41—44	85—88
3. starsche, wukormjene kowy a žnadnje wuwite młódsche krowy a jałowzy	36—40	79—82
4. žrěnjo pizowane krowy a jałowzy	32—35	75—78
5. žnadnje pizowane krowy a jałowzy	26—30	69—74
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscze	49—51	92—94
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	43—46	86—89
3. žnadnje pizowane	36—42	79—84
Cźelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	56—58	96—98
2. žrěnje kormjene abo hišće dobre wot zyza	52—54	92—94
3. žnadnje wuwite wot zyza	46—50	86—90
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich skhižењow w starobje hacź do 1 1/4 léta	42—43	57—58
2. mjaßne	41—42	56—57
3. žnadnje wuwite, też ranzy a kundroßy	38—39	53—54

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:		W Budyschinje. 5. septembra 1914. wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.	W Lubiju 10. septembra 1914. wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.
Pschenza	bela	—	—	—	—	—	—	—	—
"	žołta	—	—	+	—	10	30	10	80
" nowa	50 kilogr.	10	—	11	—	—	—	—	—
Rožka		—	—	—	—	9	20	9	70
" nowa		9	—	9	90	—	—	—	—
Jeczmjeń		—	—	—	—	9	25	9	75
Wowß		—	—	—	—	9	40	9	90
" nowy		9	25	10	—	—	—	—	—
Hróch		11	—	20	—	18	25	20	25
Woka		11	—	12	—	9	—	10	50
Jahły		16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka		17	50	19	50	22	—	23	—
Bérny		2	50	3	50	3	—	3	50
Butra	1 kilogr.	2	70	3	—	2	50	2	70
Pschenična muka	50 "	12	25	20	75	17	75	21	75
Ržana muka	50 "	12	75	16	25	14	25	16	25
Ssyno	50 "	2	75	4	—	2	70	3	50
Sskoma	100 "	3	25	3	85	3	—	3	60
Proßata 586 schtuk, schtuka		8	—	18	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	50 kilogr.	—	—	7	—	6	75	7	—
Ržane wotruby		—	—	7	25	7	—	7	50
Pschenični gris		—	—	—	—	—	—	—	—
Ržany gris		—	—	8	25	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 20 pj., schtuka 8 pj.

Wicźne płaczišny w Kamjenzu.

10. septembra 1914.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 9 hr. 50 np. hacź 9 hr. 80 np., pschenza wot 10 hr. 90 np. hacź 11 hr. 20 np., jeczmjeń wot 9 hr. — np. hacź 9 hr. 90 np., wowß wot 9 hr. 60 np. hacź 10 hr. 10 np., jahły wot — hr. — np. hacź — hr. — np. hroch — hr. — np., žyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 50 np., bérny — hr. — np. hacź 3 hr. 50 np., sskoma (100 kilogr.) — hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 40 np. hacź 2 hr. 70 np., jeja (mandl) 1 hr. 20 np.

Franz Marschner

cźaßnikat w Budyschinje

na bohatej haßy 9

žwój skład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczaßow**

k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucza

Hódna twora. Pišomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Allgemeine Deutsche Creditanstalt.

Wot kral. sakſk. miniſterſtwa juſtizy prawo k pſchijimanju ſyrotnych pjenjes w padże § 1808 m. ſ. k. dostał.

Dawamy hacź na dalſche na hižo wobſtejaze a ſa nowe pjenježne ſapokožki

$3^1/_2\,\%$ pſchi **wſchědnym wupowjedźenju,**
$4\,\%$ = **jenoměſaczinym wupowjedźenju,**
$4^1/_2\,\%$ = **tſiměſaczinym wupowjedźenju.**

Kaſzyne hodźiny 8—½1, ½3—5, ſobotu 8—2 bjes pſchetorhnjenja.

Powſchitkowny Němſki kreditny wuſtaw

filiala w Budyſchinje

na khěžorſkej drózy 21.

Wojeŕſke pakety!!

hotowe

ſa zigary a zigarety

porucza

Albert Lehmann

na khěžorſkej drózy 11 pſchi bohatych wrotach
a na **połnóznej drózy 2.**

Snate najlěpſche druźiny.

---

4 ſylne dźěłanſke konje

a jena pſchiſyrěbna kobła ſu na pſchedań w Schćeńzy cźišło 53 pola Łaſa.

Podſobna kruwa

blisko k cźeleczu je na pſchedań we Worzynje cźišło 25.

Rjane, nowe, tnježne

jerje

jenotliwje, po mandlach a kopach tunjo pſchedawa

Weberez rybownja

na theaterſkej haſzy.

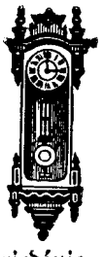

Kóždy, kotryž chze ſebi **dobry a tuni cźaſznik** kupicź, abo kotryž chže ſebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cźaſznikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſke haſzy 5.

Jenčź pſchedawa a porjedźuje, ſa ſwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ſebi moje wukładne wokno, ſ płaczišnami wupołożene, wobhladacź.**

Rožku

po najwyſchſchich płaczišnach kupuje

Heinke a ſyn

w hamorſkim młynje w Budyſchinje.

We wudawarni Serbskich Nowin

ſo po **30 pjenježkach** pſchedawa:

Schkit Boži.

Wójnſke modlitwy.

Seſtajał **H. Jmiſch,** farař w Hodźiju.

Tſeczi wudawk.

Pakcźiki ſa pólny póſt.

Schokoladowe pópjernomjatliczkowe wobcźerſtwjenki

po wſchěch płaczišnach a we wulkim wubjerku:

Moritz Schmidt Kaiserstr. 11 Theatergasse 4

Zigary we wobalkach ſa pólny póſt

porucza

Jurij Glauſch

ſa **Rózant** a wokolnoſcź.

Adreſy ſo rad napišuja, tež liſty ſo wobſtaraju.

Tunje ſofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pſchezo na ſkładze

J. O. H. Bär

we Budyſchinje na Hoſchiz haſzy 29.

Magnetopat.

Hojenje po naturſkim waſchnju, maſaža, lěkowanje pſchi cźerpjenju cźuwow, lěkowanje wicźe, drjenja, ſłaboſcźe pola doroſcźenych a dźěcźi, žonjazych khoroſcźow atd. Rěcźne hodźiny ſobotu.

Reinhold Weinhold

na Moltkowej drózy 5, I.

Bukečanske serbske towarſtwo

změje **njedźelu 7. septembra** wokoło 4 hodź. w Burkhardtec hoſcźencu posedźenje dla ważnych wuradźowanjow.

Wo bohaty wopyt ſo naležnje proſy.

Předsydstwo.

Žiwnoſcź

na 4 kruwy, w Hodźijſkich ſtronach, ſ 15 kórzami dobreho pſcheńcźneho pola, twarjenje maja twjerdy kryw, je ſ inventarom abo bjes njeho pſchi naplacźenju 2000 hriwnow na pſchedań pſches pſchekupza E. Czecha we Rakezach.

---

4 cźehnite bayerſke

woły

4 létne ſu na pſchedań na knježim dworje w Jamnom.

Sſylna cźehnita kruwa

jara blisko k cźeleczu je na pſchedań w **Hermanezach** nad Sprewju cźišło 19.

Pohonca

po móžnoſcźi Serba, kotryž ſo też na rólne dźěło wuſteji, pyta, dokelž je ſo nětcźiſchi k wójſku ſwołał ryczerſkubkowy najenk **Schmole** w Schwoſsdorf pola Brauna w Kamjenſkim hamtſkim hejtmanſtwje.

Domjazu holzu

ſ lěpſcheje ſwójby, kotraž móže wſcho domjaze dźěło a waricź nawuknycź, pyta mandželſka twarſkeho miſchtra J. Winklera na Mužakowſkej drózy (Muskauerſtr).

K 1. oktobrej abo poſdźiſcho ſo wuſtojna

dźowka k ſwinjam

pyta na knježi dwór we Warnocźizach.

Kuchařki, ſtwinſke a ſłužobne holzy, ulokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ſwinjom, wotroczkow, ſrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłacźerſke ſwójby pyta hnydom pſchiſtajeŕka **Görlichowa** na ſukelnſkej haſzy 1 na rózku khěžorſkeje drohi w cźrijownі knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Wutrobny dźak.

ſwojemu lubowanemu a wuſoko-cześcźenemu knjeſej fararjej **Mjetwi** ſa kraſne žnjowe dźakne prědowanje w cźežkim cźaſu praji

wjele

kemſcherjow w Bukezach.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćeŕnje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjabjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 38. **Sobotu 19. septembra 1914.** **Lětnik 73.**

Wjeczorne wojownischczo.

Wschědne bitwy w Franzowskej.

Wschě swoje wojeŕske mozy sebrawschi su Franzowsojo spytali, postupanje němskich wójskow k Parisej sadźeržecź. Woni psched tydźenjom němske prawe kschidło mjes Meaux a Montmiral s pschemozu nadpadźechu a jo wróczo sbichu. Wot teho czasa Franzowsojo hacź k Verdunej postupichu a s dobom su s nowa do Elsaša walichu. Po wóšomdnjownym wojowanju je su němskim wójskam skónczńje schtwórtk poradźiło, postupowazych Franzowsow sadźeržecź a jich na jich lěwym kschidle, kotryž bě psched tydźenjom nad prawym němskim kschidłom dobył, rossudnje sbicź. Pjatk popołdnju je su s němskeho wulkeho hłowneho kwartěra sćěhowaza rosprawa wudała:

Barlin, 18. septembra, popołdnju. Wulki hłowny kwartěr. Franzowski 13. a 4. armeekorps a dźěle jeneje dalscheje divisije su so wczera s pokodnja Noyona rossudnje sbite a su někotre batterije shubiłe. Njepschecźelske nadběhi pschecźiwo wschelakim městnam bitwineje fronty su so krwawnje skamałe. Runje tak je so postupanje franzowskich alpskich honjerjow na khribjecźe Vogesow pola Breuchthala wotrasyło. Pschi nadběhu na Chateau Brimont pola Reims je so 2500 Franzowsow sajało. Teź hewak su so w północnej bitwje njepschecźeljo sajeli a kanony so dobyli.

Sdźerźliwe sudźenje franzowskich nowin wo nowschich wuspěchach franzowskeho wójska.

Knjeźerstwowe nowiny „Temps" wo nětcźischim połoženju wójny pišaju:

Njeźměmy wěricź, so je s zosanjom Němzow wscho rossudźene. Němzy budźa hacź do poźlednjeho muża wojowacź. Pschi tym maja Němzy lěpschinu, so su k mjesam swojeho kraja bliża, hdźeź so s cźerstwymi muźstwami poźylnja . Naschi wojazy dyrbja Franzowsow psches krajinu sćěhowacź, kotruž su prjedy sami sapuscźili, so bychu Němzam postupowanje poczeźili a Němzy tole wupuscźenje woźebje na żelesnizach wěso dokónczа. Pódła teho su naschi wojazy wustali. Duź sebi njeźměmy pschewulke nadźije wo wojowanju cźinicź, kotreź nam pschedsteji.

Sakitanske pschiprawjenja w Parisu.

W „Genfskim Journalu" so powjescźe wo pschihotach k sakitanju Parisa dawaju. Wschě wobtwjerdźenja su wobźadki dostałe, a wjazy dyžli 1000 wulkich kanonow s mórskeho brjoha je so postajiło. Dokelź jendźelske wójnske łódźe franzowski brjóh pschi atlantiskim morju schkitaju, móža so tamnische cźeźke kanony k sakitanju Parisa wužicź. W Creusotskej dźěłarni kanonow su so pódła teho poźlednje dny hobrske Nimeilhoske kanony sdźěłałe.

S rosprawow hłowneho roskasowarja franzowskeho wójska, generala Joffra, je widźecź, so njeje jendźelske a franzowske wójsko wot 13. hacź 16. septembra postupowało. Wo podawkach 16. septembra njeje so niczo wosjewiło.

Jedyn Parižski dopisowaŕ italskich nowin „Corriere della Sera", kotryž je po bitwischcźach nad Marnu pojeźdźił, tak daloko hacź bě to móżno, pische, so su bitwy nad Marnu na někotrych městnach nimo měry krwawne byłe. Wjeś La Forté je so wupuscźiła, někotre mjeńsche wšy w prósche a popjele leża. Franzowzy burjo, kotsiž njemóžachu wjazy cźeknycź, praja, so je franzowska artillerija jich statoki rostsělała, so by němske maschinske tsělby sniczika, kotreź s khěžow a zyrkwinskich wěžow Franzowsam wulku schkodu naczinjachu. Němzy sylnje napscheczo stejachu. Pola Sezanna je bitwa 18 hodźin trała. Teź tu su Franzowsojo cźeźko pod němskimi maschinskimi tsělbami cźerpili. 63. franzowski pěschi regiment je so wschón sniczik. W bliskoscźi Sezanne bě so jenej němskej batteriji pucź salehnył. Město so bychu so Němzy poddali, woni zyły dźeń tsělachu. Tsělenje hakle womjelkny, hdyž běchu wschitzy wojazy morwi abo sranjeni.

Němszy lětarjo nad Parisom.

Ssrjedu saźo tsi němske lětadła nad Parisom lětachu. Do nich s maschinskich tsělbow tsělachu, wone pak po sdaczu žaneje schkody njepocźerpichu. Někotre wožoby su so s bombami cźeźko sranike abo so morike.

Wojowanje pola Verduna.

Wójsko němskeho kronprynza je wobtwjerdźenje pola Verduna wobtsělecź počzało. 12. septmbra je kronprynzowe wójsko na wobtwjerdźenja, mjes Verdunom a Toulom nadběhowało. Kronprynz nadběhi wodźesche, kotreź wójsko s Metza s podpjeru cźeźkeje artillerije, w runinje pola Woende stejazeje, cźinjesche. Hłowny nadběh bě so na wobtwjerdźenje Gironville samerił s wotpohladom na tymle městnje wobtwjerdźensku cźaru pschekamacź. Franzowsojo sylny napscheczny nadběh sćinichu.

Pschepjelnjenje lazaretow w Parisu a wokolnosći.

Jendźelskim nowinam so se Chartres 15. septembra pisasche: Wojowanje poślednich dnjow je jara horze a krwawne było. We wschěch městach wokoło Parisa su lazarety połne sranjenych, Paris sam je wulki lazaret. Psches samón Orleans su někotre dny sa sobu wschědnje něhdźe 7000 sranjenych pschewjesli.

Pscheměnjenje mjes wjedniskimi městnami.

Sa skhorjeneho generalneho wyschka s Hausena je so general kavallerije s Einem sa wójskoweho wjednika a na město generala se Schuberta, dotalneho komandowazeho generala 14. reserwneho korpsa, generalny kwartěrmischtr se Stein pomjenował.

General pěschkow hrabja Kirchhof, komandowazy general 10. reserwneho korpsa, je so sranił. Na jeho městno je general pěschkow, s Eben, stupił.

Indiske wójsko w Franzowskej.

Jendźelska je Franzowskej słubiła, so jej 120 000 indiskich wojakow na pomoz póscźele. Kaž schwajzarske nowiny pišaju, su hižo 2. septembra łódźe s indiskimi wojakami do Marseilla pschi pokodnischim brjoha Franzowskeje pschijěke. 3. a 4. septembra su so woni pjecza po żelesnizy s Marseilla do Lyona dowjesle. Jeli so so s tym woprawdźe tak ma, a jeli so su so transporty bjes sadźewka pschewjedke, njeje drje wobliczenje pschěhnate, so je so sa schěsć dnjow 50 000 muži abo wjazy do Lyona dowjesło. Po privatnych powjescźach, kotreź so njehodźa pruhowacź, hacź su wěrne, by zyke indiske wójsko 100 000 abo 120 000 muži sylne było.

Khěžorowe pschipósnacze sa sakskich wojakow.

Pódła pschipósnacza, kotreź je khěžor sakskemu kralej telegrafiszy wobswědcził, je wón generalnemu wyschkej s Hausenej, generalej artillerije s Kirchbachej a generalej pěschkow s Elsa żelesny kschiž prěnjeje rjadownje, generalej kavallerije s Laffertej pak żelesny kschiž druheje rjadownje spožczik. Tsjo prěni mjenowani su żelesny kschiž druheje rjadownje hižo we wójnje 1870/71 dostali.

Dale je khěžor sakskeho kronprynza a sakskeho prynza Bjedricha Khrystiana se żelesnym kschižom druheje rjadownje wusnamjenił.

Komandowazy general 12. armeekorpsa ßo franik.

Komandowazy general 12. armeekorpsa d'Elsa a schef generalneho staba 12. armeekorpsa wyschk ſ Eulitz staj ßo lohko franikoj. General d'Elsa je w tutej wójnje hižo dweju ßynow ſhubik.

Stranjeni a jeczi w Franzowskej.

Jedyn dopißowar italſkich nowin „Gazetta del Popolo“ ſ Dijona franzowſke wjedženje wójny wopißuje a praji: „Němſke kulki jenož lohke franjenja naczinjeja, jeli ſo živjenſke organy njeſranja, ßamo wobſchkodženje koſcze je dobreho waſchnja. Jedyn wojeński lekar mi wo franzowſkich wojakach powjedaſche, kotrež ßu do delnjeho života tſeleni byli, a kotrychž rany ßu ßo bjes operazijow ſahojike.“ Potom dopißowar dale praji: „Widžach tež němſkich offizerow, jeneho bayerſkeho pěſchkowſkeho wyſchka, někotrych mlodych ulanſkich offizerow, a jeneho pruſkeho artilleriſkeho hejtmana. Woni we woſach ßo ſkhiliwſchi ßedžachu a doſtojnoſcz ſakhowachu, kotraž ſdžeſaneho muža njewopuſchczi. Mjes tymile němſkimi jatymi je wjele czežko franjenych. Njedživajzy teho jich do najdalſchich franzowſkich garniſonow woža. Wumru-li na jěſbje, jich na bližſchim ſaſtaniſchczu won položa. Wěrnoſczi czeſcz: ſ franzowſkimi franjenymi w Franzowſkej tež lěpje njewobkhadžeja. Tam tajki želeſniſki czah ludžazych a ſkotnych woſow kóždeje družiny jěže, kotryž je ſ latarnjemi hubjenje wobßwětleny. Hromada bědnych ſkripjenzow w nim leži; wſchitzy ßu do maſanych hroſnje wonjazych wobalkow ſwobaleni. Woni ßu ſbožowni, ſo móža ßwoje ſtawy wupſcheſtrěcz a ßo czerſtweho powětra naßrěbacz. Czežkoſranjeni njehibiczíwi kaž czěła we woſu woſtanu. W dwěmaj ſkotnymaj woſomaj na noßydlach duzent franjenych Němzow leži.“

Powjeſcze italſkich nowin wo ſkutkowanju němſkich kulkow ßo ſ rosprawu ſnatych hollandſkich chirurgow wobkruczeja, kotſiž ßu hkowne lazaretſke ſtazije wopytali. Woni praja, ſo rany tam lezazych wojakow, tak daloko hacž ßo njejßu ważne organy franike, lohko žija.

Nowiny „Petit Pariſien“ ſ Angoulême pißaju, ſo ſtaj tam dwaj transportaj ſ němſkimi wójnſkimi jatymi pſchijěkoj, kotſiž ßu ßo w jenej něhduſchej fabrizy ſameſczili. Hdyž czahaj do St. Martinſkeho dwórniſchcza pſchijědženſchtaj, jej lud ſ wußměchowazym poſtrowjenjom poſtrowi. Jenož pſchitomnoſcz měſchczanoſty a wojakow mózeſche czrjódu wot naßylnoſczow wotdžerzecz.

Kaž ßo do nowin „Temps“ ſ Montbriſona piſche, je tam teho runja 397 jatych Bayerow a Sakſow pſchijěko, mjes nimi 13 offizerow. Tež tu je ßo pſchijeſd ſ njepſcheczelſkim wokanjom pſchewodžak. Jeczi, kotſiž po ſchtyrjoch nimo czehnjechu, běchu jara blědži. Pſchewodžazy wojazy ſ natyknjenym bajonetom ludžom wobarachu, ſo jatym mězy njeſebrachu.

Nětcziſche wobſtejnoſcze w Pariſu

dopißowar italſkich nowin „Corriere delle Sera“ wopißuje: Regimenty czornochow po Pariſu czahaju a ſa nimi krocza rjady czežko nakkadženych wjelbkudow (kameelow) ſ Afriki. Wone ßu ßo ua boulevardže Sebaſtopol ſlěhake. To je napohlad kaž w ſtarym Romje, kotryž teho runja ßwoje zuſobniſke legije pſchecziwo njepſhecželej ſczelelſche.

W hrodže Chateau d'Eſternay pola Pariſa wjele franjenych Němzow leži, ſ džěla mlodoſtni, ßamo ſchěßnaczelětni wojazy. Franzowſki Czerwjeny kſchiž ßo derje ſa nich ſtara. Mjes franjenymi, kotrež ßu do Noiſy-le-Sec pſchiwjeſli, je tež jena jako wojak wobleczena 21lětna holza. Wona je ſe zuavſkim regimentom pſches 40 kilometrow marſchěrowaka a khroble ßobu wojowaka.

Wulět Parižanow na bitwiſchcza.

S Pariſa ßo piſche, ſo je Pariżſke wobydlerſtwo bitwiſchcza, na kotrychž je ßo ſańdženy tydžeń wojowako, ſ czrjódami wopytako. S wróczenjom němſkeje fronty je ßo krajina, na kotrejž je ßo wojowako, wot němſkich wojakow wopuſchczika. Pariżenjo ßebi džěczaze wjeßele czinjachu, na bitwiſchczach ſa wójnſkimi wopomnjeńkami pytacz. Kaž ßo 1870 pſchi bombardemencze na Paris prěnje tſchěſki němſkich bombow pod hobrſkim wyſkanjom jako wójnſke wopomnjeńki pſchedawachu, runje tak na bitwiſchczach, nětkole wot wojakow wopuſchczenych, ſa kulkami, czapkami a helmami, kotrež ßo tu a tam w kerkach namakachu, ßlědžachu. Rosprawy ſ bitwiſchczow nad Marnu praja, ſo ßu ßo wot 11. ſeptembra ßylne deſchcze ſchke.

Wuſběhanje rekrutow ſa franzowſke wójſko.

S wukaſom wójnſkeho miniſtra budža ßo rekrutujo ſa lěto 1915 hižo wot 7. oktobra 1914 wuſběhacz. S dobom ßo naſadſtajeni lětow 1913 a 1914 ſ nowa lekařizy pſchepytaju.

Pſchi czežkich wojowanjach w Elſaßu

je ßo w Straßburgu w garniſonje ležazy fakſki pěſchi regiment czißko 105 wot pěnjeho dnja mobiliſazije ßkownje wuſnamjenik a ßebi pſchipóſnacze khežora a ßwojich pſchedſtajenych dobyk.

Saßakke wojowanje w hórſkich namjeſnych krajinach je ßebi hižo wjele wóporow žadako. Wjazy offizerow, mjes nimi hnydom prěni džeń regimentowy komandeur wyſchk Allmer, wjele podoffizerow a mužſtwow je padko abo ßo franiko.

Hiſchcze nětkole ßo we wjeczornym Elſaßu horzo wojuje. Po Baſelſkich nowinach ßu w Markirchu žakoßne wojowanja byle. Němzy ßu Markirch dżeßacz krócz dobyli a ſaßo ſhubili. Město žakoßny wobras wupuſczenja pokaſuje. Schkodowanje na woběmaj ſtronomaj ßo na 20 000 muži woblicza. Franzowſojo wjazy zyle Vogeſy njewobßedža a w krajinje wokoko Altkircha, Thanna a Sannheima ſteja, hdžež ßo wſchědnje wojuje. Franzowſojo ßu ßamo na khwilu ſaßo w Mühlhauſenje pobyli, a tamniſcha wyſchnoſcz je ßo do ßußodneje Badenſkeje wukhowaka.

Wjetſchina elſaſkeho wobydlerſtwa nima žanych ſympathijow wjazy ſa Franzowſow. Elſaſzy burjo běchu ßo 6. auguſta ſe ßmjertnym ſtrachom pſches ſtražowazych Franzowſow tuleli, ſo bychu k wójſkowemu ſtajenju pſchiſchli. Hiſchcze 16. ſeptembra ßu někotſi krajni wobornizy Franzowſam wupjerchli a ßu ßo w Sankt Ludwigu ſtajili. Tam je jedyn franzowſki offizer ſ revolvrom měſchczanoſtu nuſowal, tele mužſtwa mjenowacz. Khežorſtwoßejmſkeho ſapóßkanza lekarja Ricklina ßu Franzowſojo jako ſaſtanza wotwjeſcz chzyli. Jeho ßu jenož teho dla na pokoju woſtajili, dokelž wón w ßwojim lazarecze 64 franzowſkich franjenych lekuje.

Po poßlednich powjeſczach ßu Němzy Franzowſow w Elſaßu doſpoknje ſbili a tſi prědnje doły pokodniſchich Vogeſow dobyli a Franzowſow hacž k mjeſam ſczíſchczeli. W Seeheimje je ßo njemdrje wojowako. Němzy ßu Altthann, Thann, Bitſchweiler a Moſch wobßadžili. Tele wßy pak pod wobtſelenjom czežko czerpjachu. Něhdže 3000 Franzowſow ßu ſajeli.

Podawki w Löwenje.

Kaž je ſnate, ßu němſzy wojazy belgiſke město Löwen ſ džěla ſpalili, dokelž bě ßo tam ſ khežow do němſkich wyjakow tſelako. Löwenſki komandant, major Manteuffel, je rosprawu wo pſchepytanju Löwenſkich podawkow woſjewik. Wón w njej na to pokaſuje, ſo ßu ßo belgiſzy wojazy w khežach Löwenſkich měſchczanow ſkowali a pſchewoblekali, ſo bychu w nozy ſtab němſkich wojakow, kotryž bě na dwórniſchczu, nadpadli. Pſchi tym dyrbjachu belgiſke maſchinſke tělby ßobu džěkacz. Na belgiſkich morwych pod zivilnej draſtu ſpódnu draſtu belgiſkich wojakow namakachu, pola druhich pod módrej płatowej burſkej draſtu doſpoknu belgiſku wojeńſku uniformu nadeńdžechu. Prak, kotryž bě ßo w Löwenje ſbežak, ßo do khežow dobu a ſ nich do němſkich wojakow tělesche.

Wojowanje w Belgiſkej.

Italſke nowiny chzedža wjedžecz, ſo ßu Belgiſzy po bitwje pola Tremonde ſaſtawy w hacženjach ſeběhali a zyły kraj powodžili. Němzy ßu ßo pjecza ſ powodženjom pſchekhwatali.

W bliſkoſczi Antwerpena móža ßo teho runja tſi ſtrony powodžicz, ſchtož Němzam woblehnjenje jara poczeži.

Němſko-ruſke wojowniſchczo.

Poražanje ruſkeho wójſka w rańſchej Pruſkej.

Wulki hlowny kwartěr, 13. ſeptembra. Wójſko generalneho wyſchka ſ Hindenburga je ruſke wójſko w rańſchej Pruſkej po wjazydnjowym wojowanju do cziſta ſbiko. Zoſanje Rußow je do czekanja pſcheſchło. Generalny wyſchk je njepſhecželа ſczehujo hižo mjeſy pſchekroczik. Hacž dotal je ßo 10,000 Rußow ſajako. Něhdže 80 kanonow, pódla teho maſchinſke tſelby, lětadla a woſy wſchelakeje družiny ßu ßo dobyle. Wójnſki dobytk njepſhecſtawajzy pſchibywa.

Generalny kwartěrſki miſchtr ſe Stein. (W. t b.)

General ſ Hindenburg je khežorej telegraſowak: Wilenſke wójſko, wobſtejaze ſ 2., 3., 4. a 22. armeekorpſa, 3. a 4. reſerwneje diviſije, pjecz kavalleriſkich diviſijow, je ßo ſ bitwu pola maſurſkich jězorow ſbiko. Grodenſke reſerwne wójſko, wobſtejaze ſ 22. armeekorpſa, ſe ſbytka 6. armeekorpſa a pódla teho ſ džěla 3. ßibirſkeho

armeekorpsa, je wołzebje w bitwje pola Lezka cźežko cźerpiło. Njepschecźel je po morwych a sranjenych wjele schkodował. Liczba jatych pschibywa. Wójnski nadobytk je wurjadny. Pschi 100 kilometrow schěrokej froncźe žu žo dyrbjake nimo měry wulke marsche cźinicź, s dźěla sa 4 dny 150 kilometrow. Wójsko bě dobycźerske na zykej cźarje pschecźiwo se saßakkoscźu wojowazemu, tola skónczenje cźěkazemu njepschecźelej. Wójsko je horde na to, so je jedyn khěžorski prynz w jeho rjadach wojował a krwawił. (W. T. B.)

Khěžorowy žyn prynz Joachim žo sranił.

W bitwje pschi masurskich jězorach w rańschej Pruskej je žo khěžorowy žyn prynz Joachim na nosy sranił. Njedźelu je žo wón do Barlina wrócził. Na Charlottenburgskim dwórnischczu jeho khěžorka powita. Prynz je žo do hroda Bellevue podał, hdźež žo wón nětko hoji.

Němske rańsche wójsko w Ruskej.

Němske rańsche wójsko je pod genneralnym wyschkom s Hindenburgom ruske mjezy pschekrocźiwschi do Ssuwalskeje gubernije sacźahnyło. Ssuwalska gubernija, kotraž je nětko němskemu sarjadnistwu podstajena, 12500 kóžnych kilometrow wobžaha, wona je po tajkim něhdže tak wulka, kaž sakske kralestwo. Wjetschi dźěl s jeje se 600000 duschow wobstejazeho wobydlerstwa žu Litwjenjo a Polazy. Pódla teho tam něhdže 60000 židow, 55000 Rußow a 20000 Němzow bydli. Hłowne město Ssuwalskeje gubernije Ssuwalki rěka a ma 20000 wobydlerjow.

Němska proklamazija sa Pólsku.

Generalny leutnant Morgen, pod kotrehož sarjadnistwo je žo Ssuwalska gubernija stajika, je sa wobydlerstwo Pólskeje scźěhowazu proklamaziju wudał:

„Wobydlerjo Lomžinskeje a Warschawskeje gubernije!

Ruske Narewske wójsko je žo sniczilo, a dwaj komandowazaj generalaj 13. a 15. armeekorpsa staj žo sajakoj, 300 kanonow je žo wsako. Ruske Wilenske wójsko generala Rennenkampfa k rańschim stronam zofa. Awstriske wójska dobycźerschi w Galizijskej postupuja. Franzowsojo a Jendźelczenjo žu w Franzowskej sbicźi. Belgiska je žo pod němske sarjadnistwo stajika. Se žwojimi wojakami jako pschedwójsko dalschich němskich wójskow jako pscheczel k Wam du. Poddajcźe žo a wucźěrcźe se žwojeho kraja ruskich barbarow, kotsiž žu Waß potkóczeli. Wasch kraj byrbi žwoju politisku a naboženstku žwobodu saßo dostacź, to je wola mojeho mózneho a hnadneho khěžora. Mojim wojakam je žo pschikasało, s Wami jako s pscheczelemi wobkhadźecź. Sapkacźimy, schtož žo nam podawa. Wot Waß a Waschcho ryczerskeho smyßlenja wocźakuju, so naß s derjeměnjazej hospodliwoscźu pschijimacźe.

Date: w pólskim kralestwje, w septembrje 1914.

Generalny leutnant s Morgen."

General s Hindenburg.

Generalny wyschk s Hindenburg bě pschi spocźatku nětczischeje wójny na wjeczornym wojownischczu. Tam najwyschsche roskasowarstwo na rańschim wojownischczu dosta. Sa dwaczecźi hodźin tam w salonskim wosu dojěhže. Njepschestawajzy telegrafiske powjescźe wo tym dostawasche, kak wězy stejachu. Na jěsbje wójnski plan wudźěła a na kóždym sastanischczu, na kotrymž žo lokomotiva měnjesche, rańschemu wójsku roskasy dawasche.

Ruska rosprawa wo bitwach w rańschej Pruskej.

W sarjadniskej rosprawje hłowneho roskasowarja ruskeho wójska žo praji: S pohladom na nusnoscź, so bychmy zyku žwoju wožebitu kedźbliwoscź na galizijske wojownischczo skožili, je žo nam husto sadźěwało, so bychmy w rańschej Pruskej wojerstu móz k ruzy měli a s njej s wopředka poradźeny nawal dale wjedli. Tychle pschicźinow dla wójsko generala Rennenkampfa w prěnich septemberskich dnjach na cźarje Gerdawy-Labiau sasta. 7. septembra němske wójsko pschecźiwo temule wójsku k naschim mjesam postupowasche. Hakle 10. sept. general Rennenkampf shoni, so žu Němzy jeho lěwe kschidło wobstupili, a wón sa nusne spósna, zofacź. Pschichodne dny žmy, so bychmy njepschecźelske postupanje sadźerželi, žo na wěstych městnach njepschecźelej na pscheczo stajili, pschi cźimž žmy pschitomnoscź po liczbje pschewažnoscź mějazeho němskeho wójska spósnali. Na tejle froncźe wojowanje dale traje.

Insterburg w rańschej Pruskej po wuńzwobodzenju.

Wo wobstejnoscźach w Insterburskich stronach žo s Königsberga rosprawja: Wěste je, so žu ruszy wojazy husto s rańschopruskich městow a wžow žony a dźěcźi žobu psches mjezy wsali. Myßla žebi, so je žo to teho dla stako, so mohle žo wone posdźischo s jatymi saměnicź. Hacź dotal pak nimaju žanych powjescźow, hdźe wotwjedźeni pschebywaju.

Insterburgski krajny radźicźel je žkužbne dźěko saßo pschewsał. Město Insterburg njeje wjele cźerpiło. Rußojo žu jenož jenu tamnischu fabriku sapalili, hewak žu žo wschě twarjenja sdźerżake.

Też w Insterburgskim wokrjeżu njejżu Rußojo wjele schkody nacźinili; jenoż jenotliwe twarjenja a dwory žu žo spalike. Też město Wehlau njeje jara cźerpiło. We wokolnoscźi města pak je žo na wschelakich městnach woheń sakožił. Allenbergska hojerńja, wo otrejź wot 26. augusta njebě niczo wjazy shonicź, je zyle njewobchkodźena wostała.

Postupowanje němskeho wójska w Ruskej.

Po powjescźach, kotrež je wójnski dopiżował „Mailandskeho Journala" póżłał, je Němska jědnacze armeekorpsow Rußam w rańschej Pruskej napschecźiwo stajika, kotrež prjedy s dźěla we Franzowskej a Belgiskej stejachu a kotrež žu žo nětko s landsturmowymi wojakami narunake. Němska je žebi wotmyßlika, Rußow rossžudnje sbicź, prjedy hacź žo syma sapocźnje. Němske kódże žu wjele wojakow do Königsberga dowjesli.

Dźěle němskeho wójska k twjerdźišnje Oßowiez postupuja.

Awstrisko-ruske wojownischczo.

Zosanje awstriskeho wójska.

Tsinjedźelske wojowanje mjes ruskim a awstriskim wójskom je žo s njewuspěchom awstriskeho wójska skónczilo. S druhej bitwu s pokodnja Lwowa (Lemberga) njejżu Awstriszy samohli Lwow Rußam wotdobycź. S dobom žu Rußojo žrjedźišnu a lěwe kschidło awstriskeho wójska, kotrejž běschtej mjezy pschekrocźiwschi dobycźerszy do pokodnischeje Pólskeje postupikej, nusowali, žo sawróczicź a do Galizijskeje zofacź. Awstriske knježerstwo je scźěhowazu rosprawu wo poślednim wojowanju wosjewiło:

W bitwje pola Lwowa žo naschim wojakam, pschi Grodkowskej drósy stejazym, poradźi njepschecźela po pjecźdnjownym bědźenju nasad scźischcźecź, 10000 muži sajecź a wjele kanonow dobycź. Tutón wuspěch njemóżesche pak žo poknje wuwużicź, dokelž bě nasche poknózne kschidło pola Raweje Ruskeje s wulkej pschemozu wohrożene, a pódla teho nowe ruske mozy pscheczíwo Danklowemu wójsku (awstriskemu lěwemu kschidłu) a w stronach mjes tutym wójskom a Lwowskim bitwischczom postupowachu. S dźiwanjom na njepschecźelowu pschemóz bě nusne, nasche hižo tsi njedźele rjekowszy wojowaze wójska w dobrym wotrěsku shromadźicź a sa dalsche operazije hotowe dźerżecź.

Naměstny schef generalneho staba s Höfer.

Wójnski dopiżował Winskich nowin „Sonn- und Montagszeitung" wo bitwje pola Lwowa pische: Druha bitwa pola Lwowa žo bijesche, dokelž žo awstriske žrjedźne wójsko pod generalom Auffenbergom k Lwowej wobrocźi a žo žylne ruske mozy pola Rawy Ruskeje pokasachu, kotrež žo s ruskeho Lwowskeho wójska pschibližachu. W tutym wojowanju mějachu naschi wojazy sady Wjerjeschizy a nasche lěwe kschidło w pjecźdnjownym postupowanju wuspěch. Mjes tym žylne ruske mozy Danklowe wójsko (awstriske lěwe kschidło) sbichu a jo nusowachu zofacź, a s boka Auffenbergowemu wójsku (awstriskej žrjedźišnje) hrożachu. Też pola Grodka s wjeczora Lwowa mějesche ruske wójsko pscheczíwo awstriskemu žylnu pschewahu. Tuteje pschicźiny dla žo nasch wuspěch pola Lwowa njewuwuži, a wójska dyrbjachu žo do twjerdeho sakitanskeho stejischcźa shromadźicź. Awstrisko-wuherske wójsko njeje žo nihdže sbiło. S njeslemjenjenej khroblosczu wono njepschecźela wocźakuje. Najprjódzy drje wojowanje khwilu pschestanje.

Sjednocźenje awstriskich wójskow.

Wójnski dopiżował Winskich nowin „Zeit" pische: Marsch naschich wojakow do nowych stejischczow pola twjerdźišny Pschemyßla je žo w dospołnym měrje a bjes wobcźežowanja jara sprózneho njepschecźela pschewjedł. Wojazy s wědomnjom wotcźahnychu, so žu wuspěch dozpili, dokelž 80 kanonow, njepschecźelej wotewsatych, a 10000 jatych žobu wjedźechu. Duch wojakow je njedźiwajzy hros-

neho wjedra wubjerny. Danklowe a Auffenbergowe wójsko je ßo ſ hkownym wójſkom ſjednoczíko.

Kak Rußojo wojowanja w połódniſchej Pólſkej a Galiziſkej wopißuja.

Ruske knjeżerſtwowe nowiny „Wěſtnik“ ßu ſhěhowaze rosprawy wojſjewiłe:

Pětrograd, 7. ſepzembra. Na fronczе Lublin-Cholm, hdżеż dżeßaty awſtriſki armeekorps, kotryż bě ſpytak, frontu pſchedrěcź, ßo wróczo ſbi a ßo pſcheſczěhaſcho a pſchi tym 5000 jatych ſhubi, wojowanje dale traje. Ruſzy wojazy ßu dokumenty namakali, ſ kotrychž je widżecź, ſo ßebi awſtriſzy generalojo wot Němzow należnje pomoz żadaju.

W Lwowje je ßo 30 lokomotiwow a hobrſka hromada żeleſniſkich woſow dobyła. Dwórniſchczo bě ſ czahami napjelnjene, kotrеż běchu ſ munizíju, dynamitom, benzinom a lěkarſtwom napjelnjene. Ruſzy wojazy ßo dwórniſchcza ſ tajkej ſpěſchnoſczu ſmozowachu, ſo njepſchecźel tſi żeleſniſke czahi a ßamo tſi k wotjěſdej hotowe automobile ſawoſtaji.

W bliſkoſczi Buvlena ßo jene němſke lětadło dele tſěli. Lětarjej ßo ſajeſchtaj.

Pětrogrod, 7. ſeptembra. Napſchecźo powjeſczam, ſ Wolfowej telegrafowarnju a koreſpondenznym bürowom roſſchěrjenym, ma „Wěſtnik“ połnomóz woſjewicź, ſo ßu ruſzy wojazy kotſiż ßu wot 21. auguſta pſchecźiwo njepſcheſtawajzy poſtupowazemu njepſchecźelej mjes Buſkom a Wißku napſchecźo ſtali a 28. auguſta pola Luczewa 15. awſtriſku diviſiju doſpołnje ſbili a ju hacź do 4. ſeptembra pſcheſczehali. We wojowanjach w tychle ſtronach woni 3 khorhoje, 23 kanonow, 18 mitraileuſow a 2 lětadle dobuchu a 150 offizěrow a 12 000 wojakow ſajacha. Wot 4. ſeptembra pſchecźiwjenje Awſtriſkich pſchewinywſchi ßu Rußojo dale k połodnju poſtupowali. Wſchě powjeſcze wo dobyczn generala Auffenberga pola Samoſtow a Tyſchow ßu wědomje njewěrne a ßo czinja, ſo by woſnam ruſkich dobyczow w Galiziſkej ponižik. W ſtronje k Lembergej ßu Rußojo wulki dobytk ſczinili, mjenujzy 70000 jatych a 300 kanonow, 30 lokomotiwow a 150 żeleſniſkich woſow dobyli.

Pětrograd, 8. ſeptembra. (Wěſtnik.) W ßylnych wobtwjerdżenjach, pola Mikolajewa dobytych, kotrychž kanony běchu w panzerowanych wěżach ſaměſczene, ßu ßo Rußojo něhdże 40 kanonow a wjele munizije ſmozowali.

Napſchecźo tutym powjeſczam ruſkeho knjeżerſtwa awſtriſke knjeżerſtwo wudawa, ſo ßu wone njewěrne a wumyßlene.

Awſtriſko-ßerbſke wojowniſchczo.

Njeporadżeny ßerbſki nawal pola Panczowy.

Něhdże 8000 muži ßylne wotdżělenje ßerbſkeho wójſka 12. ſept. měſto Panczowu wobtſělеſche a potom rěku Ssawu pſchekrocźi. Mjes tym bě ßo ßylniſche awſtrijſke wójſko pola Panczowy ſhromadżiło a Sſerbow nadpadże. Někotre tyßazy muži ſhubiwſchi Sſerbjo pſches Ssawu zoſachu.

Każ ßo ſda, ßerbſke wójſko teho dla nadpady ſ mjeńſchimi wójſkowymi wotdżělenjemi na awſtriſke mjeſy czini, ſo by ſ tym Awſtriſka nuſowana była, wjetſche wójſko pſchi ßerbſkich mjeſach dżerżecź, kotrеż mohło hewak pſchecźiwo Rußam póßłacź.

Wójnſki duch w Sſerbiji.

W Prażſkich nowinach „Bohemia“ jedyn w Schabzu czężko ſranjeny awſtriſki wojak wo wojowanſkim waſchnju Sſerbow ſcźěhowaze powjeda: Sſerbſzy pěſchzy ßu khrobli, woni pak derje njetſěleja; jenoż jich dobri tſělzy a komitaczojo ßo na ſchtomach khowaju a wot tam woßebje do awſtriſkich offizěrow tſěleja. Sſerbſka artillerija je wubjerna, ſchtož ßo ßamo wot ßebje ſ teho wujaßnja, ſo wona w ßwojim ßamßnym kraju wojuje, kóżdu ſdalenoſcź ſ wěſtoſczu ſnaje a ßo ſ domjazym wjeßnym wobydleŕſtwom jara derje podpjeruje. Hdżеż awſtriſzy pěſchzy czahnu, tam ßo wſchudże hromady ßkomy a khěże ſapaleja. W rowowych wjelbach Schabzſkeje żyrkwje ßu telefonowarnju wußlědżili, ſ kotrejеż podſemſke groty na wſchelake ſtejiſchcza Sſerbow dżěchu. Sſerbſki wojak njeje bojaſny; mſchelazy drje ßu ßo ſajecź dali, tola jenoż, ſo bychu Awſtriſkich do bluda wjedli a jich wot ſady nadpadowali. Huſto je ßo ſtało, ſo ßu jeczi ſkhowane ruczne granaty do pſchewodżazeje patrouille mjetali a, naſtatu ſchmatańzu wużijo, wupjerchli. Zony ſ tſělbami wojuja, dżěczi ſ khowankow ruczne granaty mjetaju. Jena dwanaczelětna holza, kotraż ſ kulkami ſranjena w hoſpitalu w Nowym Ssadże leži, ßo khwali, ſo je 16 bombow do awſtriſkich wojakow czißka.

Wojowanje na morju.

Němſki kſchižak „Hela“ ßo potepił.

Jendżelczanam je ßo poradżko, jedyn ſtarſchi němſki kſchižak potepicź. Knjeżerſtwo wo tym woſjewja:

W Barlinje, 14. ſeptembra. 13. ſeptembra je ßo mały kſchižak „Hela“, ſ torpedowym wutſělom jeneho jendżelſkeho podmórſkeho czołma trjecheny, potepił. Skoro zyła wobßadka je ßo wukhowaka.

Naměſtny ſchef admiralneho ſtaba
Behnke.

Mały kſchižak „Hela“ je ßo hižo 1895 na morjo puſchcził. Jeho ſpěſchnoſcź hiſcheze 20 mórſkich mil ſa hodżinu njewucźinjeſche, wón je ßo hižo dawno po ſpěſchnoſczi ſ nowſchimi kſchižakami pſcheſczahnył. „Hela“ bě jenoż ſe ſchtyri lohkimi kanonami wobronjena. Swjeżelaze je, ſo je ßo jejna ſe 191 muži wobſtejaza wobßadka ſ wjetſcheho dżěla wukhowaka.

Danſka nochze ßwoju neutralnoſcź Franzowſkej a Jendżelſkej k woli ſranicź dacź.

Po danſkich knjeżerſtwowych nowinach „Berlingſke Tidende“ ßebi franzowſke nowiny „Echo de Paris“ żadaju, ſo by ßo Wulki Belt jendżelſkim wójnſkim łódżam wotewrił, ßamo hdy by to pſchecźiwo danſkej neutralnoſczi było. Danſka je mjenujzy wſchě mórſke dróhi, kotrеż mjes danſkimi kupami ſ połnózneho morja do rańſcheho morja wjedu, ſ minami ſawrjeła. Tak dołho hacź Jendżelſka danſkej neutralnoſczi płacźicź dawa, njebudże ßo Němſka nadpada jendżelſkeho wójnſkeho łódźſtwa na ßwój brjoh rańſcheho morja bojecź trjebacź. Każ pak ßo ſda, nochze Jendżelſka dale na neutralnoſcź Danſkeje dżiwacź a budże ſpytacź, ßebi ſ naßylnoſczu jěſbu pſches Wulki Belt wunuſowacź.

Jendżelſke wójnſke łódźſtwo pſched Helgolandom.

Jendżelſke wójnſke łódże 15. ſeptembra do bliſkoſcze Helgolanda pſchijědżechu. Dokelż ßo żana němſka łódź njepokaſa, wone ſe ßwojimi trubami ſatrubichu, tola podarmo, němſke wójnſke łódże ßo ſ tym njedachu ſe ßwojich ſtejiſchczow wuwabicź.

Wójna Jendżelczanow pſchecźiwo němſkim kolonijam.

Nowiny „Kölniſche Zeitung“ ßu ſ hollandſkich mjeſow ſhonike:

W Londonje je jendżelſki kolonialny miniſter woſjewił, ſo ßu Jendżelczenjo Herbertshöhe, hłowne n.ęſto němſkeje kolonije na Nowej Guineji wobßadźili. Němzy njeißu na jendżelſki nadpad pſchihotowani byli, tola ßu ßo ßylnje wobarali. Němſki gouverneur je ßo podał. Jendżelczenjo ßu němſku ſchkriczkowarnju (bjesgrotnu telegrawarnju) ſniczili.

Wójna w kolonijach.

Tež wójna w Amerizy?

Pomĕry mjes preſidentom ſjednoczenych ſtatow Wilſonom a generalom Carranzu, woprowdżitym roskaſowarjom mexikanſkeje republiki, ßu pjecza jara napjate, dokelż je ßebi Carranza ſ khětro njehańbiczíwymi ßkowami żadał, ſo bychu wojazy ſjednoczenych ſtatow Veracruz wopuſchczili. Poßlednje dny je ßo pjecza wjele wojakow k mexikanſkim mjeſam póßłako.

Konzert na hußlach.

To, ſchtož tule powjedamy, ßo na jara horzym dnju lěta 1822 ſta.

W ſahrodże kupjelow Wiesbadenow ßo hoſczo pſchekhodżowachu, kiż běchu tam pſchijěli, ſo bychu ßo ſ wodu ßławnych kużołow lěkowali. Mjes nimi bě wjele wjerchowſkich ßwójbow. Pſched lěkowanſkim domom ßedżeſche wſchelakore towarſtwo, knjenje we woßebnej draſcze, knjeża w ßuknjach, kiż běchu ſ rjadami pyſchene, jeni pijachu khoſej, druſy ßo żiwje ſabawjachu. Wjeßeły ßmĕch ßo po ſahrodże ßłyſchecź daſche a woßebſe tehdom bywaſche najßylniſchi, hdyż hubjeny ßlepy muż, wobleczeny ſtaru wojerſku draſtu, na hußlach piſkaſche. Pódla njeho ſtejeſche maly hólczez ſ jaßnymaj wocźomaj, ßnadż něhdże wóßom lět ſtary, a dżerżeſche w rukomaj ſtary pjelſczowy klobuk, proſcho wo jałmożnu.

Ale dźenźa nochzyśche nichtó na huźle stareho braschneho wojaka poźkuchacź; źlónzo tak lubje źwěcźeśche, kóždy źebi jenoź na wokschewjenja myźleśche, kiž na njeho cźakachu. W hólcźezowym klobuku ani pjenjeźka njebě.

„Dźědko", hólcźk płaczo sarěcźa, „nichtó namaj niczo dak njeje a źym tak hłódny."

Wbohi starź jeho troschtowaśche:

„Bóh tón Knjes bórśy mikoścźiweho cźłowjeka póścźele jako źwojeho jandźela."

Horza źylśa źo pschi tych źkowach starzej se sacźěmnjeneju woczow na trawu wuroni; wot tam ju sawěścźe jandźel sběhny, so by ju wotwaźił na wasy źmilnoścźe.

Hólcźk nochzyśche, so by dźěd płakał a troschtowaśche jeho, so hižo wjazy naźhłód skorźicź njebudźe, ale so chze radscho jón scźerpnje njescź.

„Sapiśkaj jenoź, pschetoź pschikhadźa jedyn knjes; sda źo, so chze tebi něschto dacź.

Starz huźle do ruki wsa a pocźa huźlowacź.

Njesnaty, kiž runje pschikhadźeśche, pschebywaśche hižo wjazy dnjow we Wiesbadenje. Wón bě cźémnu drastu wobleczeny, na hłowje mějeśche twjerdy cźorny klobuk, kiž sascźinjeśche módrej wocźi a kulowate dobrocźiwe wobliczo. Wón na niczo wokoło źebje njehladaśche a njepoźkuchaśche. Sdaśche źo, so ma něschto jara waźne na myźlach, dokelź wocźi do daloka hladaschtej, a ś nohomaj husto se scźeźki do boka na trawu pscheśtupowaśche. Podarmo jemu hólcźez klobuk natykowaśche — a dobeźa něschto krocźeli sa nim. Skoro płaczo wrócźi źo k dźědej a skorźeśche:

„Wón na moje proschenje njepoźkuchaśche; wón ś jeneho boka na druhi tak njeměruje stupa. Hižo saźo wróczo pschikhadźa!"

A woprawdźe, njesnaty źo sawrócźi, wucźeźe se saka sapiźnu knižku a bórczo melodiju, sapiźowaśche źebi něschto. S nowa źo wupschestrje mała ruczka ś klobukom a w tym wokomiku wuźłyscha teź njesnaty knjes huźlowanje. Wón cźoło smorschcźi a dawaśche ś ruku znamjenja, so dyrbi starz huźlowacź pscheśtacź. Hólcźk knjesej dopowjeda, so je jeho dźěd źlepy.

„Sslepy? O Bożo! A cźeji źy ty?"

„Ja źym Jurij Wornarez, wnuk tehole schědźimza."

Zusy sdychny, cźiźny dwaj skotaj do klobuka a dóńdźe k źlepemu:

„Kak wy rěkacźe, wbohi cźłowjecźe?"

Invalida bě źłyschał, kak źo tón knjes ś jeho wnukom rosmolwja, a pschesta hnydom piskacź. Nětkole pomału wotmolwi:

„Rěkam Jan Cźěźla."

„A scźe we wójsku źłużili?"

„Běch źobu na wójnje w Ruskej."

Njesnaty źo źydźe na jedyn ś pobocźnych kamjeni pschi dróży a proscheśche starza:

„Powjedajcźe mi to!"

„Hdyż Napoleon lěta 1812 źwoje wójsko psches Rhein pscheczíwo Ruskej wjedźeśche, nusowaśche teź němskich wjerćhow, so dyrbjachu źo jemu ś wojakami pschisamknycź. Ja pokhadźam ś wulkowjerćhowstwa Badenskeje. Teź naśche knježerstwo dyrbjeśche tójschto wojakow źobu późlacź; hacźrunje běchu źo moje wojerske lěta po prawom minyle, dyrbjach tola we wójsku wostacź, dokelź běch źylny a wustojny. Ow, knježe, dowolcźe mi, so mjelczu wo źurowej nusy a hubjeństwje, kotrež źym pschětrał. S dobyckerskim postupowanjom do Moskwy docźežechmy. To bě radostny dźeń! Ale potom wudyri woheń a njesboże źo sapocza. Mjersnjenje a źněh hischcźe nusu pschisporjeschtej. S hromadami bychu wojazy rano pschi źwojich wohnjach smjersnjeni leżeli; nimo teho nam hischcźe kosakojo na schij dźěchu. Na moje sboże mje sajachu, a hakle ś schtyri lěta posdźisch źym źo do Němskeje wrócźił. Sa tón cźaź bě mi żona se srudobu wumrjeła a jeniczka dźowka wsa źebi toczerja Wornara sa muża, tón bě wuschikny cźłowjek. Pscheźydlich źo k źwojim dźěcźom, ale dźowka mi bórśy wumrje a mój pschichodny źyn, kiž ju źwěru lubowaśche, źo teź sa njej se srudobu a staroscźu bórśy do wěcźnoscźe miny. — Ja běch litograf a mějach wjele dźěłacź; tu na dobo mje to źurowe njesboże podeńdźe, so woźlepich, dokelź běch telko cźwilow wustał a źo ś dźěłom pschenapinał. Na to waschnje, knježe, źmy wukhudli a hacź na proscherstwo pschischli."

„A kak temu tak, so móżecźe na huźlach hracź?"

„Mój nan běśche kantor w zyrkwinskej wźy a je mje to nawucźił."

Njesnaty knjes hłuboko sdychny.

„Hdy by něchtó tejle wulkej nusy mohł wotpomhacź!"

Pschi tym źo wjetśche towarstwo bliżeśche, knježa a knjenje, kiž mjes sobu żortowachu a źo źmějachu, kaž bě widźecź, běchu to źami samożicźi ludźo.

Njesnatemu knjesej, kotremuż bě źlepy runje źwoju nusu wuskorźił, hnydom něschto na myźle pschińdźe.

„Dajcźe mi źwoje huźle", wón rjekny a shłoźowa truny tak cźiscźe, kaž skón. „Nětkole kedźbuj, hólcźko, a sběraj pilnje pjenjesy mjes woźebnymi ludźimi!"

Hudźenz źo po trunach źuwaśche, so huźle klinczachu, jako by je mischtr Jan Kubelik do rukow wsał. Sslepy źo wopraścha:

„Ssu dha to woprawdźe moje huźle?"

Njesnaty na njeho njepoźkuchaśche; jeho myźle běchu pschi hudźbje. Wón piskaśche pschespola a do tych wschelakore hłoźy a źwuki sapletowaśche. Na poźledku konzert se wschelakimi luboźnymi synkami — motiwami — skónczi.

Mjes tym bě źo wokoło huźlerja wulka cźrjóda nahladnych knjenjow a ś rjadami (ordenami) pyschenych knjesow shromadźika; wschitzy spósnachu, so njesnaty knjes sa stareho, wboheho invalidu a sa teho hólcźka hudźeśche, a do klobuka padachu schéźnaki a teź źamo słoto.

Do cźrjódy źo teź jedyn jara khutny knjes w uniformje pruskeho gererola tlócześche; jeho towarsch bě ziwilny shotowany a mějeśche hwězdu na źuknji pschipinjenu.

„Schto dha źo tule stawa?" wopraścha źo knjes w uniformje wschitzy źebi klobuk scźežechu.

„Bjedrich Wilhelm tsecźi, pruski kral", scheptachu źebi do hłucha

„Kralowska Majestoscź", direktor kupjelow wukożeśche, „njesnaty wulkotny huźleŕ hudźi sa stareho invalidu."

„Invalidu? Póscźelcźe jeho do hoscźenza, direktorje, a dajcźe jemu sto toleŕ! Bożemje!"

Kral se źwojim towarschom woteńdźe, powjedajo: „Wot cźaźa źmjercźe źwojeje mandźelskeje Luisy nochzu żaneje hudźby wjazy źłyschecź."

Huźleŕ huźle saźo schědźiwzej woteda a chzyśche źo runje do cźrjódy shubicź, tu k njemu direktor kupjelow stupi, kiž bě dołho ś wulkej cźesczownoscźu ś druhim wyźokim knjesom rěcźał, a wopraścha źo jeho:

„Mój knježe, Jeho kralowska Wyźokoscź hessenski khurwjerch proźy wo wasche mjeno."

Njesnaty źo sacźerwjeni, dokelź bě smyleny a pschekwapjeny, a wotmolwi:

„Moje mjeno je Ludwik Spohr ś Brunschwiga."

Hnydom źo scheptaśche wot erta k ertej:

„Spohr, to je tón źławny Spohr!"

Wón bě do Wiesbadena pschischoł, so by tam konzert dawał. Hdyż tutón źławny wumjeźz wjecźor w hoscźenzu pschi winje źedźeśche, pschińdźe k njemu woźebny lakaj hessenskeho wuswoleŕskeho wjerćha ś pišmom źwojeho wyźokeho knjesa, w kotrymż bě pišane kaž tule scźěhuje:

„Mój luby knježe Spohrje! Dźenźa źmy byli njewobkedźbowani se źwědkom Waschcheho rjaneho skutka a źmy źo wali nad Waschimi wulkim wumjelskim darom; wo invalidud a jeho wnuczka źo něchtó druhi postara, Waź pak pomjenuju sa źwojeho dwórskeho kapelnika. Mida budźe pschimérjena Waschej wobdarjenoscźi. Wasch Wam derje pschikhilený

Wilhelm II., khurwjerch."

Nowy dwórski kapelnik bjes dźak źwojej ruzy stykny a poniżnje scheptaśche:

„A potom nochzedźa ludźo wěricź do pschedwidźiwoscźe Bożeje?"

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

S Budyschina. Podpiźanje na němsku wójnsku poźczonku je tudy dobry wuspěch měło. W Budyskich bankach je źo něhdźe $2\frac{1}{2}$ milijona hriwnow podpiźało.

— Do tudomneje měschczańskeje hojernje źu ś Luwoczańskeho knježeho dwora jeneho 15 létneho cźeladnika pschiwjesli. Jedyn tamnischi hródźny schwajzar je jeho ś teschingom do delnjeho żiwota tšélił a cźeźko sranił.

— (Pakcźiki sa wojakow w polu.) Pakcźiki, kotrež źo wojakam w poln scźelu, njeźmědźa wjazy dyźli $2\frac{1}{2}$ kilograma (5 puntow) ważicź. Wulkoscź njeźmě psches 35 zentimetrow dołhoscźe, 15 zentimetrow schěrokoscźe a 10 zentimetrow wyźokoscźe pschekroczicź. Pakcźikowe wobalki dyrbja ś drjewa abo ś twjerdeje papy wobstejecź a dyrbja pódla teho do kruteho płata abo wósko-

weho płata sawalene bycź. Napißmo dyrbi derje a krucze pschiczinjene bycź.

— (Žitne płaczišny saßo horje du.) Žně njeßu tak dobre byle, kaž ßu do prědka měnili. Rožka khětro mako dawa. Pódla teho ßebi s běrnow spokojazy wunoschk njelubja. Hdyž ßo hischcze wopomni, so lětßa s wukraja žaneho žita njedostanjemy, a też rěpa wjazy njemóže wulka narosćź, je bjes dźiwa, so ßo nětkole płaczišny powyscheja.

— Satraschny wichor sańdżenu njedźelu s deschczom howrjesche. Se schtomow je wón nimale wschón ßad dele stschaßł a wjele schtomow skamak abo wuwalił.

— Bjesdźełosćź je poßlednje tydźenje něschto popuschczika. W Korsymskich tkajerńjach ßo saßo nětkotre dny wob tydźeń dźełа. W Engertez fabriży ßu ßo měschki sa wojakow skasake. We Friesez tkajerńjach ßo saßo mjeńsche dźełby hadreschczow dźełachu. Wschelazy-rjemjeßlniży maja hischcze wulke dźeło sa wójsko dokonjecź, tak woßebje rjemjenjerje a krawzy. W Draždźanach ßo kóżdy tydźeń 2500 dospołnych schěrych ßuknjanych wobleczenjow sa wójsko seschiwuje.

— (Jeczi Rußojo.) W Budyschinje jeczi maja s wjetscha wjetschu sumu pjenjes pschi ßebi. Skoro wschitzy ßu wot doma na wójnu pjenjesy ßobu wsali. Jatym ßu ßo pjenjesy sebrake, so je njemohli wužicź, hdy by ßo jim poradźiło, s jatby cźeknycź. Jenoż dwě hriwnje ßmědźa woni pschi ßebi měcź, so mohli ßebi sa to jědź a druhu potrjebu kupowacź.

— (Jerje póczinu żadne bycź.) Njeswjeßelazy scźěhwk nětczischeje wójny je, so je pschiwós jendźelskich jerjow po něczim sastał. Wulke tucźne jerje njeßu skoro nihdże wjazy dostacź. Te hewak s polnózneho morja dostawamy. Jendźelczenjo se ßwojimi wójnskimi łódźemi polnózne morjo wobknjeżeja, a njedadźa tam němskim rybakam jerje łojicź. Woni ßami pak do Němskeje żaneje zyroby a żanych tworow wjazy njewuwožuja s wotpohladom, so by w Němskej nusa nastała. Nětkole ßu w najwjazy klamach jenoż hischcze małe njenahladne jerje s rańscheho morja dostacź.

— (Padnjeni, sranjeni a shubjeni wojazy.) Po schkodowanskich liscźinach ßu ßo wojazy s Budyschina a wokolnosćze sranili: Ota Schuster, feldwebel s Budyschina, lohko. — Reichel, ßyn tšechikryjerja Reichela w Pschěsdrjenju, do nohi tšeleny. Knježi pohoncź Domsch s Budyschina, do nohi tšeleny. — Zyrkwinski wucźeŕ Krawz s Hornjeho Wujesda, do wutrobna tšeleny. — Richard Israel se Splóska, sranjeny. — Khorla Unger se Židowa, cźežko sranjeny. — Wucźeŕ Alwin Kutschka s Budyschina, cźežko sranjeny. — Oskar Vogt s Hodźija. — Wucźeŕ Neumann s Hodźija. — Mikan s Krakez. — Ssykora s Krakez. — Ota Pawlik s Wojerez. — Oskar Domsch w Hornjej Hórzy, s kulku do ruki tšeleny, kotraž je ßo skamała. — Hartwig w Hornjej Hórzy, kotremuž je ßo kruch palza wotšełiło. — Kotnaŕ s Dźěžnikez, jemu je ßo prawa ruka sraniła. (Poßledni tšjo ßo doma w starschiskim domje hoja.) — Ota Pawlik s Wojerez.

Padli ßu: Hospodarski pomoznik Simon s Porschiz, wón we Freibergu pola tšelzow stejesche. — Beil s Nowych Porschiz. — Säuberlich s Rakez. — Murjeŕski polér Max Steglich s Budyschina. — Měschczanski reveŕski hajnik Schokta w Kumwałdże. — Wucźeŕ Hahn s Budyschina. — Ssymank s Porschiz. — Jan Kummer s Nydeje pola Łasa. — Pschekupz Alexander Schokta w Budyschinje. — Hamtski ßudnik Ramsch, ßyn njebo pschekupza Adolsa Ramscha w Budyschinje.

Shubili ßu ßo: Grenadeŕ Pětr Błažik s Ralbiz. — grenadeŕ Eduard Gruhl se Sskoneje Borschcze. — Grenadeŕ Jan Lorenz s Radworja. — Grenadeŕ Jakub Brěsan se Schunowa. — Grenadeŕ Max Gustav Lehmann s Demjan. — Grenadeŕ Pawoł Woski s Kukowa. — Grenadeŕ Willy Sittner se Sslónkez. — Grenadeŕ Jan Meschkang s Noweho Łuscza. — Krajny wobornik Pawoł Kmoch s Wujesda.

— (Jedyn ßerbski wucźeŕ w Franzowskej ßo sranił.) Sapißej ßerbskich wucźerjow, psched dwěmaj njedźelomaj w „Serb. Now.“ wocźischczanemu, ma ßo hischcze mjeno wucźerja Urbana, kotryž bě na poßled we wucźeŕskim sastojnstwje w Rakezach, dodacź. Se ßerbskich wucźerjow je ßo prěni zyrkwiny wucźeŕ Krawz s Hornjeho Wujesda psched dwěmaj njedźelomaj w rańschej Franzowskej cźežko sranił. Jeho regiment je w bitwje jara cźežko cźerpił. Napoßled, hdyž běchu drusy offizěrojo spadali, je wón jako leutnant kompagniju wjedł. Dopołdnja 1/2 10 hodźin je sranjeny padnył. Jena granatowa tschěska bě jeho do wutrobna trjechiła, pódla teho bě ßo jemu też lěwa noha lohko sraniła. Wokoło njeho bě ta ßama granata zyłku hromadu wojakow morika Hacź do 1/2 3 hodźin popołdnju je wón na bitwischczu leżał, prjedy hacź ßu jeho namakali. Nětko ßo wón w universitnej klinizy w Gießenje hoji.

— (Jedyn ßerbski student ßo na bitwischczu sranił.) Hnydom prěni tydźeń po pschipowjedźenju wójny je ßo pschi wojowanju we Vogesach w krótkim wjeczorje Straßburga student lěkarstwa Pawoł Kschižan s Hodźija cźežko sranił. Wón ßo nadźija, so ßo jeho rana bórsy wuhoji.

— Pokhroma je mjes howjasym skotom w Kralappu w Grimmaskim hamtskim hejtmanstwje a w skotowni Lipscźanskeje a Zwikowskeje měschczanskeje rěsarnje wudyrika.

Se Židowa. W tudomnym papjerniku je pjatk popołdnju dźełaczeŕ Schrybaŕ s Dźěžnikez do koła papjeru rěsazeje maschiny pschimnył. Pschi tym je ßo jemu ruka wuwinyła a wobwjertka.

S Hornjeje Hórki. Dźełaczeŕ Harnat je w tudomnym papjerniku do njesboża pschischoł. Walzy papjeru rěsazeje maschiny jeho sa porsty popadźechu a jim kónczki rosmjecźechu.

S Budestez. W nozy 15. septembra ßu w Budestezach a wokolnosczi paduschi na wschelakich městnach kradli. Pola rěsniskeho mischtra Kalawcha w Budestezach ßu se samknjenych klamow wsali 12 puntow ßuscheneho polcza a 12 kolbaskow, pola klamarja Zeidlera s běleŕnje nětkotre żonjaze spódnje ßuknje, żonjaze a mužaze koschle, spódnje kholowy a schtrympy, hosczenzarjej Hili s běleŕnje jenu bělu zychu, khěžerjej Barczej s khlěwa 3 kanikle, w Sahorju sahrodnikej Pětschzy se sahrody nětkotre kyrpsy a w Hornjej Hórzy schaty. Paduchow hischcze njejßu wußlědźili.

S Kamjenza. Hermank a skótne wiki ßo 20. a 21. septembra w Kamjenzu wójny dla njesměje.

Runje tak Schěrachowski a Bartski hermank wupadnjetaj.

S Kinsbórka. Mjes sranjenymi franzowskimi jatymi w tudomnym lazarecze ßebi ßmjercź wjele woporow żada. Wschědnje ßo na tudomnym pohrjebnischczu nětkotsi Franzowsojo khowaju, kotsiž ßu na ßwoje rany wumrjeli. Dokelž ßu semrjeczi s pjenjesami derje sastarani, je kóżdy w kaschczu a w jenotliwym rowje poßledni wotpocźink namakał. Jedyn ßobu sajaty franzowski pólny duchowny ßwojim krajanam poßlednju cźesćź wopokasuje. Liczi ßo s tym, so hischcze 300 se sranjenych na ßwoje rany sahinu.

S Minakała. Wobßedżerjej tudomneho ryczeŕkubka, wyschkowskemu leutnantej hrabi Holnsteinej, kotryž w tu khwilu w němskim wójsku pschecźiwo Franzowsam wojuje, je ßo żelesny kschiž spożcził.

Se Shorjelza. Tu ßu tele dny na dwórnischczu něhdże 3000 Rußam, kotsiž ßo psches Shorjelz wjesechu,, jěsćź dali. Pschi tym ßo jedyn jaty do jeneho krajneho wobornika da, kotryž k straži ßkuschesche. Jateho hnydom satšělichu. Jedyn druhi jaty, kotryž chżysche ßo tehorunja spieczicź, s bajonetom do nohi klochu. Jeczi, kotsiž ruskej gardże pschißkuschachu, wschitzy wubjerny saczischcź czinjachu; woni běchu wulzy ßylni, derje swoblekani ludźo.

S Wokranczig. Schtwórtk tydźenja rano wokoło 4 hodźin s hospodarskich twarjenjow tudomneho Schkodźiz hosczenza woheń wudyri. S twarjenjemi ßu ßo domoj khowane žně sniczike. Kak je woheń nastał, njeje ßo hischcze nashoniło.

S Kija. We wódnych dźěrach psched Nyßynym mostom je ßo mkoda żona kowarja Jurka tepika. Najskerje je wona pucź mißła.

Se Spal. Se żortom je tu schulski hólczeż Pawoł Walther maku holczku satšělił, do kotrejež bě ßo s teschingom saměrił. Sso pschehladawschi ßo wón tłóczinka dótkny, a kulka dźěczo do wutrobna trjechi. Wono bórsy po tym wumrje.

Cźesczeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotsiž chzedża sa nje na

4. schtwórtlěto 1914

do prědka placźicź, njech nětko **80 pj.** we wudawarni Serbskich Nowin wotedadża.

Cźi, kotsiž ßebi Serbske Nowiny psches **póst** pschinjesecź dadża, njech tola njesapomnja, ßebi je tam bórsy skasacź. Na schtwórtlěto saplaczi ßo sa Serbske Nowiny na sakskich a pruskich póstach, kaž też w druhich krajach němskeho khěžorstwa **90 pj.,** s pschinjeßenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny s pschiłohu „Pomhaj Bóh“ placza na póscze **1 hr. 30 pj.,** s pschinjeßenjom do domu **1 hriwnu 45 pj.**

Redakzija Serbskich Nowin.

Wjedro w Londonje 18. septembra: Deschcź.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje rano w 7 hodźinach farat Räda serbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin duchowny Tyschek serbske a w 10 hodźinach němske predowanje.

Psched zyrkwinskimi durjemi so kollekta sa twar zyrkwje w Bernbruchu we Rudnych Horach sběra.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj smeje duchowny Tyschek rosrěčenje s mužskej młodoscu.

Ssrjedu popołdnju w 6 hodźinach w zyrkwi němska wójnska modleńska hodźina.

Wutoru wječor 1/2 6 hodźin wotmėwa so w Brěsezach serbska wójnska modleńska hodźina.

Schtwórtk wječor 1/2 6 hodźin budze serbska wójnska modleńska hodźina w Kelnje.

Tydźeńske sastojńske dźěła smeje duchowny Tyschek.

Wěrowani:

S druhich wosadow: Max Urban, dźěłaćer w Hornjej Borschczi, s Martu Dorschawez w Zicenju. — Pawoł Rösler, pohonc w Njeswaczidle, s Lenu Pinkez na Zidowje.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Pawoł Albert, Pawoła Fuchsa, samkarja w Dobruschi, ß. — Ota Khorla, Ernsta Oty Domaschki, pjekarja w Kelnje, ß. — Selma Hilžbjeta, Khorle Augusta Engelmana, dźěłaćerja w Tšelanach, dź. — Kurt Alfred, Ernsta Pawoła Kuczki, murjerja na Ssokolzy, ß. — Hana, njem. dź. w Dobruschi. — Rudi Waltat, njem. ß. w Dobruschi. — Erna Hildegard, njem. dź. na Zidowje.

W katholskej zyrkwi: Sofija, Antona Motyla, dźěłaćerja w Darinje dź. — Jurij Jan, Jana Pawoła Guda, dźěłaćerja w Budyschinje, ß. — Marja Khata, Pawoła Jurja Rjehorka, moleńskeho mischtra w Budyschinje, dź. — Manfred Ernst Wylem, Ernsta Khorle Rěperta, pschekupskeho wobłhodneho puczowarja w Budyschinje, ß.

S druhich wosadow: Pawoł Waltat, Jana Ernsta Schuby, kublerja w Hornjej Borschczi, ß. — Hilžbjeta, Gustava Emila Räzy, młynka w Spytezach, dź. — Erna Hilža, Jana Augusta Sarjenka, żiwnoscerja w Hnaschezach, dź. — Artur Reinhold, Gustava Reinholda Egsa, dohladowarja telegrafiskeho woda we Brěsynzy, ß. — Pawoł Wilibald, Hermana Pawoła Mjenika, skakarja w Huszy, ß. — Erna Hildegard, Ernsta Jurja Schuberta, murjerja w Hnaschezach, dź. — Kurt Pawoł, Bernharda Rychtarja, maschinisty w Khwaczizach, ß. — Olga Marhata, Khorle Senftnera, tepjerja we Lomsku, dź. — Pawoł Max, Pawoła Domscha, dźěłaćerja w Budyschinku, w tu khwilu na wojowanischću, ß. — Herman Waltat Schewz, njemandź. ß w Kißlizy. — Herza Elsa Pischczanez, njemandź. dź. w Kobjelnju.

Zemrjeli:

W Michalskej wosadze: 12. septembra: Ernst Bjedrich, Ernsta Bjedricha Muzika, żiwnoscerja w Czichońzach, ß., 4 m. 19 d. — Bjedrich Wylem, Khorle Bohuwěra Michalka, khěžerja a twarskeho dźěłaćerja w Jenkezach, ß., 1 l. 1 m. 27 d. — 13 sept.: Herman Pawoł, Khorle Hermana Güntera, dźěłaćerja w Nadźanezach, ß., 5 m. 12 d. — Hedwiga Hana, Ernsta Bohuwěra Schkleńcerja, skakarja w Delnjej Kinje, dź., 2 m. 7 d. — 14.: Pawoł Max, Ernsta Hermana Scholty, żiwnoscerja w Hrubocizach, ß., 7 m. 12 d. — Herman Pawoł Uhlig, tyschet pod hrodom, 27 l. 10 m 13 d.

W katholskej wosadze: 11. septembra: Hilžbjeta Sandmannez, njewoženjena dźěłaćerka w Budyschinje, 25 l.

W druhich wosadach: Morwy narodźeny żyn Pawoła Jurka, skakarja w Nowej Wsy. — 11. sept.: Ernst Robert Mynk, żandarm we Wulkej Dubrawje, 47 l. 4 m. 25 d. — 13. sept.: Marja swud. Libschowa rodź. Mikanez wumjeńkatka we Wulkej Dubrawje, 73 l. 7 m. 1 d. — 12. sept. Albert Maktat, Khorle Alberta Janascha, fabrikskeho dźěłaćerja w Khwaczizach, ß., 2 m. 28 d. — Hana Marja, njemandź. dź. w Kralezach, 17 d. — Alwina Pawlina Sensez hospoza na ryczekkuble w Budyschinku, 49 l. 1 m. 18 d. — Jan Pentar, wumjeńkat w Czelchowje, 71 l. 6 m. — Gustav Herman, Jana Hermana Wicasa, kublerja w Klukschu, ß., 7 m. 71 d.

Zyrkwinske powjesce s Hodźija.

15. njedźelu po ßwj. Trojizy smeje rano 1/2 7 hodź. farat Kschizan serbsku spowjednu wuczbu, 1/2 8 hodźin duchowny Voigt serbske a w 9 hodźinach němske predowanje.

Psched zyrkwinskimi durjemi so kollekta sa twar zyrkwje w Bernbruchu we Rudnych Horach sběra.

Ssrjedu wjeczor 1/2 6 hodźin serbska wójnska modleńska nutrnosć.

Zyrkwinske powjesce s Budestez.

15. njedźelu po ßwj. Trojizy rano w 7 hodźinach serbska spowjedź, dopołdnja we 8 hodźinach smeje duchowny Bójz serbske a 1/2 10 hodźin němske predowanje.

Psched zyrkwinskimi durjemi so kollekta sa twar zyrtwje w Bernbruchu w Rudnych Horach sběra.

Wutoru wjeczor we 8 hodźinach smeje kschesćijanske towarstwo mužskeje młodosce shromadźisnu.

Ssrjedu popołdnju 1/2 5 hodźin smeje kschesćijanske žónske towarstwo shromadźisnu.

Ssrjedu wjeczor 1/2 7 hodźin smeje farat Domaschka serbske a 4/2 8 hodźin němske predowanje.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodźinach shromadźisna kschesćijanskebo towarstwa žónskeje młodosce.

Płaćizny rěsneho skotu na Drazdźanskich skótnych wikach.

17. septembra 1914.

Płaćizny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druziny a wosnamjenjenja.	Żiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
a. polnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosce hacz do 6 lět	51—53	94—96
b. awstriske	—	—
1. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	45—48	86—90
2. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	38—42	80—84
4. ßnadnje pizowane kóždeje starosty	—	—
Jałojzy a kruwy:		
a. polnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosce	49—51	92—94
b. polnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosce hacz do 7 lět	41—44	85—88
3. starsche, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	36—40	79—82
4. ßrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	32—35	75—78
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	26—30	69—74
Byli:		
a. polnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosce	49—51	92—94
b. ßrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	43—46	86—89
3. ßnadnje pizowane	36—42	79—84
Cželata:		
a. najlěpsche s młokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	54—56	96—98
b. ßrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	48—50	92—94
3. ßnadnje wuwite wot zyza	40—46	86—90
Swinje:		
a. polnomjaßne lěpschich raßow a jich shchiżenjow w starobje hacz do 1 1/4 léta	50—51	65—66
b. mjaßne	49—50	66—65
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	47—48	62—63

Płaćizna żitow a produktow.

Żitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 12. septembra 1914. wot hr.	wot pj.	hacz hr.	hacz pj.	W Lubiju 17. septembra 1914. wot hr.	wot pj.	hacz hr.	hacz pj.
Pschenza . . . . . běła	—	—	—	—	—	—	—	—
„ . . . . . žołta	—	—	—	—	10	80	10	30
„ nowa	10	50	11	20	—	—	—	—
Rožka	—	—	—	—	9	50	10	—
„ nowa	9	25	10	—	—	—	—	—
Jećmjeń . . . . 50 kilogr.	—	—	—	—	9	50	10	25
Wowß	—	—	—	—	9	40	9	80
„ nowy	9	50	10	50	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	18	25	20	25
Woka	11	—	12	—	11	—	11	50
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka	17	50	19	50	22	—	23	—
Běrny	2	50	3	50	3	—	3	50
Butra . . . . . 1 kilogr.	2	70	3	—	2	50	2	70
Pschenczna muka 50 „	12	50	21	—	17	75	21	75
Rżana muka . 50 „	13	—	16	50	14	25	16	25
Ssyno . . . 50 „	2	75	4	—	3	—	3	50
Ssloma . . 100 „	3	25	3	85	3	—	3	60
Proßata 900 schtuk, schtuka	7	—	17	—	—	—	—	—
Pschenczne wotruby 50 kilogr.	—	—	7	25	7	—	7	40
Rżane wotruby 50 kilogr.	—	—	7	60	7	15	7	15
Pschenczny gris 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Rżany gris 50 kilogr.	—	—	8	45	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 20 pj., schtuka 8 pj.

W Budyschinje płaczesche kórz noweje żołteje pschenzy po 170 puntach 17 hr. 25 pj. hacz 19 hr. 04 pj., kórz noweje rožki po 160 puntach 14 hr. 84 pj. hacz 16 hr. — pj.

Wiczne płaćizny w Kamjenzu.

17. septembra 1914.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 10 hr. — np. hacz 10 hr. 40 np., pschenza wot 11 hr. 50 np. hacz 11 hr. 50 np., jećmjeń wot 10 hr. — np. hacz 10 hr. 50 np., wowß wot 9 hr. 60 np. hacz 10 hr. 50 np., jahły wot — hr. — np. hacz — hr. — np. hroch — hr. — np., ßyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 50 np., běrny — hr. — np. hacz 3 hr. 50 np., ßloma (100 kilogr.) — hr. — np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 40 np. hacz 2 hr. 70 np., jeja (mandl) 1 hr. 30 np.

Allgemeine Deutsche Creditanstalt.

Wot kral. sakſk. ministerſtwa juſtizy prawo k pſchijimanju ſyrotnych pjenjes w padże § 1808 m. ſ. k. doſtał.

Dawamy hacź na dalsche na hižo wobſtejaze a ſa nowe pjenjeżne ſapokožki

$3^1/_2{}^0/_0$ pſchi **wſchědnym wupowjedźenju,**
$4^0/_0$ = **jenoměßacźnym wupowjedźenju,**
$4^1/_2{}^0/_0$ = **tſiměßacźnym wupowjedźenju.**

Kaßyne hodźiny 8—1/21, 1/23—5, ßobotu 8—2 bjes pſchetorhnjenja.

Powſchitkowny Němſki kreditny wuſtaw

filiala w Budyſchinje
na khěžorſkej dróſy 21.

Pakcźiki

ſa pólny póſt.

Schokoladowe pópjernomjatliczkowe wobcźerſtwjenki

po wſchěch płacźiſnach a we wulkim wubjerku:

Moritz Schmidt Kaiserstr 11 Theatergasse 4

Zigary

we wobalkach ſa pólny póſt

porucźa

Jurij Glauſch

ſa **Rózant** a wokolnoſcź.

Adreßy ßo rad napißuja, też liſty ßo wobſtaraju.

Wſchě druźiny kožow a kóžkow

po najwyſchſchych dnjowych płacźiſnach kupuje

Otto Hausotter

na garbarſkej haßy 32.

Franz Marſchner

cźaßnikar w Budyſchinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſkład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczaſow**
k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucźa

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płacźiſny.

We wudawarni Serbskich Nowin

ßo po **30 pjenjezźkach** pſchedawa:

Schkit Boži.

Wójnſke modlitwy.

Seſtajał **H. Imiſch,** farar w Hodźiju.

Tſeźi wudawk.

Wußywnu rožku
Petkuſku II. wußyeze,

wußywnu pſcheńzu

wſchelakich druźinow płacźiſny hódno pſchedawa

Pawoł Scholta naßl.
w Budyſchinje na Hoſchiz haßy.

Wojerſke pakety!!

hotowe

ſa zigary a zigarety

porucźa

Albert Lehmann
na khěžorſkej dróſy 11
pſchi bohatych wrotach
a na **polnóznej dróſy 2.**

Snate najlěpſche druźiny.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chże ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dże k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſke haßy 5.

Jencź pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wuſtadne wokno, ſ płacźiſnami wupokožene, wobhladacź.**

Tunje ſofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pſchezo na ſkładze

J. O. H. Bär

we Budyſchinje na Hoſchiz haßy 29.

Serb. tow. „Lipa“ za Rakecy a wokoln.

změje, da-li Bóh, jutře njedźelu 20. sept. pop. w 5 hodźinach w Hönčec hoscencu swoje

měsačne posedźenje.

Wšě lube sobustawy a hoſći w bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

Pſchenczźnu muku

jenož dobrych hódnoſczow

porucźa tunjo

Khorla Preisser jun.

pſchi žitnych wilach.

Jabłuka

k tłóczenju na wſchěch żeleſniſkich ſaſtaniſchczźach kupuje

Khorla Schuppan
w Ratarjezach, Budyſchinje, Kubſchizach.

Magnetopat.

Hojenje po naturſkim waſchnju, maßaża, lěkowanje pſchi cźerpjenju cźuwow, lěkowanje wicźe, drjenja, ßłaboſcźe pola doroſcźenych a dźěcźi, žonjazych khoroſcźow atd. Rěcźne hodźiny ßobotu.

Reinhold Weinhold
na Moltkowej dróſy 5, I.

Cźorny kóń

walach, $3^1/_2$ létny, je na pſchedań, dokelž je wyſche, w Sajdowje cźißko 18.

Ssylna cźehnita kruwa

jara bliſko k cźeleczu je na pſchedań w **Hermanezach** nad Sprewju cźißko 19.

Pohonczźa

po móžnoſcźi Sserba, kotryž ßo też na rólne dźěło wusteji, pyta, dokelž je ßo nětcźiſchi k wójſku ſwokał ryczerkubkowy najenk **Schmole** w Schwoosdorf pola Brauna w Kamjenſkim hamtſkim hejtmanſtwje.

Kuchatki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, ulokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczźkow, ßrěnkow, rólnych pohonczźow wolazych a dźěłacźerſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku khěžorſkeje drohi w cźrijownı knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smolerj.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawołanki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach do. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 39. **Sobotu 26. septembra 1914.** **Lětnik 73.**

Tśi jendźelske panzerowane kschižaki ßo potepike.

Cźeźke schkodowanje je jendźelske wójnske łódźstwo potrjechiło. Wutoru ßu ßo tśi jendźelske wulke panzerowane kschižaki ſ torpedami jeneho němskeho podmórskeho cźołma sniczike.

Němske knjeżerstwo wosjewja:

Němski podmórski cźołm „U 9“ je rano 22. septembra něhdźe 20 mórskich mil ſ krótkowjeczora Hoeka van Holland tśi jendźelske panzerowane kschižaki „Aboukir“, „Hogue“ a „Cressy“ potepił.

Rameśtny schef admiralneho staba Behnke.

Podmórski cźołm „U 9“ je ßo se ßwojej, ſ 20 muži wobstejazej wobßadku njesranjeny domoj wróciłk. Jejny komandant je kapitanski leutnant Ota Waldingen.

Rosprawa kapitana parneje łódźe „Titana“ wo potepjenju jendźelskich kschižakow.

Kapitan Berlout parneje łódźe „Titana“ je ſ Rotterdama wo potepjenju jendźelskich kschižakow scźěhowoze sdźělił: Wojowanje ßo wutoru rano ½8 hodźin 30 mil ſ krótkeho ranja Jendźelskeje sapocza. We wulkej dalokoscźi na podnjebju tśi kschižaki wohladach. Sa krótki cźaß bě ßo jedyn shubił. Najprjedy ßebi myßlach, so je wón wotjěł, tola hdyž wěscźišcho pohladach, pytnych, so bě ßo też hischcźe jedyn druhi shubił. Nad morjom kur wißasche, a ßłyschach lohke rosbuchnjenje. Hnydom ßo do tamneje strony ſe ßwojej łódźu nastajich. Potom dwaj cźołmaj na morjo puschcźich, so byschtaj pluwazych wukhowakoj. 114 muži ßo k naschej łódźi pschiwjese, mjes nimi tśjo offizěroja. Woni běchu wschitzy nasy; pschetoż we wodźe běchu ßo ßwoju drastu wußlekli. Jedyn ſ offizěrow bě komandant W. F. Sells ſ Plymoutha. Cźaßnik, kotryż jemu ſa schiju wißasche, na 7 hodźin 5 mjeńschinow stejesche, a w 10 hodźinach bě, hdyž jeho na łódź pschijach. Wschitzy wukhowani běchu wustali, a hdyž bě komandant na łódź pschischoł, ßo wón swjese. Dachmy jemu něschto wupicź, a ſa 10 mjeńschinow ßo jemu wědomje saßo wróciłi. Stanywschi mi wón ßmějizy rjekny: „To bě wobcźežne pluwanje.“ Wón mi powjedasche, so bě runje 3 hodźiny we wodźe leżał. Wón bě ſ prěnjeho kschižaka, kotryż bě ßo ſ torpedom trjechił, do morja skocźił, hdyž ßo jeho łódź tepicź poczа. Wón ſ kužoła ßo nurjazeje łódźe wupkuwa, a jedyn druhi kschižak jeho ſ wody wucźahny. Tola bórsy ßo też tutón kschižak ſ torpedom trjechi a ßo podnurjecź poczа. Komandant Sells dyrbjesche ſ nowa do wody skocźicź, tola ßo ſ rosbuchnjenjom njesrani a móżesche ßo saßo ſ kužoła wudobycź. Jedyn tśeźi kschižak jeho wucźahny, tola wón hischcźe njebě na nim, hdyž ßo też do tuteje łódźe jedyn torpedo tśěli. Duż dyrbjesche wón tśeźi krócź ſ łódźe do morja skocźicź. Na praschenje, hacź chze ßo wón k hollandskemu brjohej dowjesćź, wón wotmolwi, so chze ßo radscho do Jendźelskeje podacź. Dachmy jeho na cźołm torpedowskeho sanicźaka „Lucifer“. Tutón też druhich wukhowanych pschija a sbytknych ja do Hoeka van Holland dowjesech.“

Rosprawa kapitana parneje łódźe „Flory“.

Hollandske nowiny „Allgemeen Handelsblad“ scźěhowazu rosprawu kapitana łódźe „Flory“ wosjewjeja:

„Hdyž ſe ßwojej łódźu ſ Rotterdama do Leitha jědźech, něhdźe 18 mórskich mil sady Maasskeje wobßwětlazeje łódźe na 8 mil dalokoscźe jedyn kschižak ſe 4 wuhenjemi wuhladach. Kschižak ßo na bok lehny a ßo pomaku nórjesche. Hdyž ßo kschižakej bližach, wjele wukhowanskich cźołmow na morju wuhladach a ßo wot 9 hacź ½12 hodźin ßam pschi wukhowanju wobdźělach. Potom druhe jendźelske wójnske łódźe pschijědźechu. Widźach też něktore němske podmórske cźołmy ßo wunóricź a mějach ſa najlěpsche, ßo wotßalicź.“

Jedyn jendźelski matrosa ſ kschižaka „Cressy“ powjedasche:

„Tśi kschižaki wokoło ½6 hodźin rano něhdźe 30 mil wot hollandskeho brjoha po nowym wódnym pucźu pluwachu. Wjedro bě mohłojte. Na dobo ßo ßylnje sakuskny, a ſa něktore wokomiki bě widźecź, so ßo „Aboukir“ na bok lehny. Dwaj druhaj kschižakaj ßwoje cźołmy na morjo puschcźischtaj. Pół hodźiny posdźischo tśi wubuchi njedaloko kschižaka „Hogua“ saßłyschachmy, a schtwórcź hodźiny po tym jedyn torpedo też nasch kschižak „Cressy“ trjechi, kotryż ßo ſa schtyri mjeńschiny potepi.“

Potepjene tśi kschižaki ßu ſ 2700 mużemi, ſ wjetscha reserwistami, wobßadżene byłe. S nich jc ßo něhdźe 1300 muži tepiło. Mjes nimi je wjele offizěrow. Wukhowani ßu tśi hodźiny po morju pluwali. Po potepjenju kschižakow ßo pjecź jendźelskich torpedowych cźołmow ſa němskimi podmórskimi cźołmami puschcźi, tola je njejßu wußlědźili. Jedyn ſ jendźelskich torpedowskich cźołmow njeje ßo pjecźa wróciłk.

Potepjenje kschižakow rospominajo jendźelske nowiny bóle ßmjercź mużstwow dyžli sniczenje łódźow wobżaruja, kotreż ßu starschemu typej pschißłuschake. Radźi ßo, so by Jendźelska runje każ Němska bóle podmórske cźołmy a miny wuziwała.

„Times“ radźi, němski brjóh ſ paßom minow wobdacź.

Nowiny „Daily Mail“ wo potepjenju kschižakow scźěhowaze podrobnoscźe pischu: „Aboukir“ ßo pschi wuhlowym składźe ſ torpedom trjechi, „Cressy“ ßo ſ prěnim torpedowym wutsělom cźeźko njewobschkodźi, hacź runje bě rosbuchnjenje ßylne. Mjes tym so ßo wukhowanske cźołmy na morjo puschcźachu, mużstwo pschi kanonach stejesche a do periskopa podmórskeho cźołma tśěli, kotryż ßo na něktore mjeńschiny pokasa. Hdyż bě ßo „Cressy“ ſ druhim wutsělom cźeźko trjechiła, mużstwo stoły a blida do morja smjeta, so by ßo ſa nimi dźeržało. Wobßadka potepjenych tśjoch kschižakow 2731 muži liczesche.

Wojowanje na morju.

Po powjescźach ſ Amsterdama je jendźelske admiralstwo 20. septembra scźěhowaze wosjewiło:

Němski kschižak „Emden“ ſ chineskeje stazije, kotryż bě ßo pscheđ schěsćz njedźelemi zyle ſ wocźow shubił, ßo 10. septembra na dobo w Bengalskim saliwje (w Indiskej) pokasa. Wón tam 5 pschekupskich parnych łódźow potepi a jenej schestej parnej łódźi do Kalkutty cźeknycź da.

Jendźelski mały kschižak „Pegasus“ je hłowne město němskeje ranschoafriskeje kolonije Daressalem wopuschcźił a je tam němski kanonski cźołm „Möve“ potepił.

Hdyż 20. septembra „Pegasus“ w Sansibarskim saliwje leżesche a ßwoje maschiny rjedźesche, jón němski kschižak „Königsberg“ nadpadże a jón zyle njetrjebajomny scźini. 25 muži „Pegasoweho“ mużstwa je ßo moriło, 30 ßo franiło.

Jendźelske admiralstwo dale wosjewja:

Jendźelski pomozny kschižak „Carmania“ je 14. septembra jenu wobronjenu němsku parnu łódź, najskerje „Cap Trafalgar“ abo „Berlin“ po dwěhodźinskm wojowanju potepił. „Carmania“ ma 9 morwych.

K tejle Londonskej powjesćži žo ſ pschiſpomni: Němski pomozny kschižak „Cap Trafalgar“ je žo 14. sept. blisko brasilskeho brjoha po žylnym wojowanju ſ jendželskim pomozym kschižakom „Cormania“ potepił. Wobžadka je žo ſ němskej parnej łódžu „Eleonore Woermann“ wukhowaka.

Skónčnje hischće jendželske admiralstwo sćěhowaze wosjewja:

W nozy wot 14. hacž 15. septembra je jena němska parna łódź na Kamerunskej rěžy jendželski kanonski čołm „Dwarf“ ſ bombami potepiła spytała. Tole wotmyślenje žo njeporadži, a němska parna łódź žo saja.

16. septembra jena druha němska parna łódź spyta, do kanonskeho čołma „Dwarf“ sawadžiła. „Dwarf“ žo jenož malo wobschkodži. Němska parna łódź žo sniežji, runjež tak dwaj čołmaj ſ rosbuchadłami.

Italske nowiny „Corriere della Sera“ žu ſ Londona powjesć dostałe:

Hacž dotal njemóžachu shonić, schto je žo ſ němskim podmórskim čołmom stało, kotryž bě jendželsku wobhonjersku łódź „Pathfinder“ pschi jendželskim brjoſy potepiła. Nětko „Scotman“ ſ dobreho žórła rozprawja, so je 7 jendželskich kschižakow němski podmórski čołm wužłědžiło. Sso dohladawschi, so je wužłědženy, je žo wón podnurił. Hdyž žo někotre hodziny posdžischo saža na swjerch wody wusběhny, žo wón žrjedž jendželskich łódžow namaka, kotrež žo ſe žwojim wohnjom do njeho saměrichu a jón sniežichu.

Bitwy mjes rěkomaj Oiſe a Marne.

Wot 5. septembra Franzowſojo a Jendželčenjo ſ Němzami w krajinje mjes Oiſe a Marne wojuja. Franzowske wójſko je wospjet spytało, prawe kschidło němskeho wójſka wopschimnyć a potom frontu pschekamać. Němzy žu wschě tele pospyty rosžudnje wotraſyli. Tſt jendželske a franzowske armeekorpsy dyrbjachu prawe kschidło němskeho wójſka wopschimnyć, ſ čimž by žo wono wot žrjedžiſny wotcžischčało. Němske wójſko je pak poſlednjej njedželi wjele poſylnjenjow dostało, tak so móžeſche njepschečelowym wotmyślenjam sadźěwać.

W žrjedžiſnje žu žo Němzy w jara žylnych stejischčach ſestajeli a móžachu w nich pschewahu mějazemu njepschečelej ſ wuſpěchom napschečo stejeć. Tſt njedžele dołho je tu franzowske wójſko němske stejischča nadběhowało, tola njeje ſ tym niczo dobyło. Němski generalny ſtab měni, so franzowske wójſka woſłabja.

Na zylej čarje wot Noyona w połnóznej Franzowskej hacž dele k Belfortej žu žo wschě franzowske nadběhi krwawnje wotraſyłe. Wot džeſacź dnjow jej němske wójſko ſe ſakitanja saža pschečiwo njepschečelej postupowało. Woſebje wono w žrjedžiſnje postupuje a je ſ tym na někotrych městnach wuſpěch měło. Pschi tym je žo hród Brimont ſ połnozy Reims dobył, hdyž je Němzam wjele wójnſkeje nadoby do ruki padło. Sſylne deſchće a wětry njeſu němske wójſko wot jeho khrobłeho postupowanja wottraſchiłe. Poſlednja rosprawa wot 23. septembra ſ němskeho wulkeho kwartěra praji:

Na prawym kschidle němskeho wječorneho wójſka je wojowanje wopscheſtało. Pospyty Franzowſow, naſche prawe kschidło wopschimnyć, njeſu wuſpěcha měłe.

S ranja Argonnskeho lěža njeje džeńža wjetſchich wojowanjow było. Tam žu Němzy ſ nowa wjeſ Varennes wobžadžili a dale postupuja. Wójſkowe wotdźělenja, kotrež pschečiwo ſawěranſkim wobtwjerdženjam (fortam) ſ połodnja Verduna postupuja, žu žylne njepschečelſke nadpady ſ Verduna, pſches rěku Maas a ſ Toula dobyčerſzy wotraſyłe, njepschečelow ſajeli a mitreilleuſy a kanony dobyłe.

Woheń čežkeje artillerije pschečiwo ſawěranſkim wobtwjerdženjam Troyon, Les Paroches, Camp des Romains a Lionville je žo ſ widžomnym wuſpěchom wotewrił. W franzowskej Lothrinſkej a pschi elſaſkich mjeſach žu žo wojazy franzowskeho pschedwójſka ſ někotrych ſtejischčow wučischčałe. Nihdže njeje k rosžndženju doſchło.

Němske nadběhi pschi rěžy Aisne.

Bitwa nad Aisnu je najwažniſcha wot spočatka wójny. Nětčiſchi čaſ wojowanja wulke wójnſke operazije w Franzowſkej skónči. Franzowſojo móhli Němzow jenož wróčo ſčiſchčeć, hdy bychu jich ſwjaſkne pučze do ſtracha pschinjeſli. Tak dołho pak hacž žo Němzy w Tergnier a Laon džerža, móža žebi ſ Luxemburga a Belgiſkeje poſylnjenja pschiwoſyć.

Schtwórtk žo na jenym městnje wojowaſche, hdyž Jendželčenjo ſtejachu. Woni mějachu čežko čerpić, tola žwój nadawk dokonjachu. Němske běhanske hrjebje ſ połnozy Chalons ſur Marne žu woſebje žylne, pſches połdra metra hłuboke a pſche kulki a granatowe tſchěſki ſ pschikrywami ſchkitane. Hrjebje žu někotre pornjo žebi wuryte a maja mjes žobu ſwjaſkne khody. W nich žu maſchinſke tſelby postajene.

Reuterſka telegrafowańja ſ Pariſa rosprawja: Jedyn franzowſki hejtman, kotryž je žo pſchi rěžy Aisna wojujo ſranik, wo tymle wojowanju powjedaſche: W nozy wot 15. k 16. septembrej Němzy woſebje na naſchim lěwym kschidle ſatraſchne napinanje činjachu. Franzowſzy a jendželſzy wojazy dyrbjachu wſchu žwoju khroblosć a mozy ſebracź, ſo bychu naſtróžazy nadběh Němzow wudžerželi. Džeſacź krócź žu Němzow wotraſyli, tola pſchezo a pſchezo woni žwój nadběh woſpjetowachu, ſo bychu žo pſches naſche rjady pſchedrěli. Wojowanje, hacž do rańſcheho žwitanja trajaze, bě najhróſbniſche, ſchtož žym wot spočatka wójny wohladak. Dyrbju rjez, ſo Němzy wſcho činjachu, ſchtož ſamochu. Woni žaneho wopora njelutowachu, a ſ jich ſazpicža žmjerčze móžeſche žo widžeć, ſo běchu wobſamkli, pak dobyć, pak wumrjeć.

Rjekowſka batterija.

Dopiſowaŕ italſkich nowin „Corriere della Sera“ piſche: Kaž mi franzowſzy offizěrojo powjedachu, wojowanje mjes Eſternay a Sézanne 18 hodžin ſ njepſchestawazej njemdroſczu ſakhadžeſche. Němzy běchu žo ſ wjele mitreilleuſami pódlu dróhi postajili, hkowny džěl žwojeje artillerije pak jara wuſchiknje w lěžnych brjohach hroda ſkowali. Hakle hdyž franzowſzy pěſchzy ſ bajonetom k wojowanju postupachu, němſka hacž dotal njepytnjena artillerija dołhi a mordarſki woheń wudawaſche, kotryž rjady Franzowſow potſěleſche. Hnydom žo franzowske mitreilleuſy hinak ſaměrichu, a mordarſke wojowanje žo ſapoča. Franzowſojo, kotſiž běchu žo pſchedaloko k němſkim kanonam ſwěrili, čežko ſchkodowachu. 63. pěſchi regiment žo na tajke waſchnje ſkoro wſchón sniči.

Jena němska batterija, kotraž pſchi tym na tymjeſcheżo ſajěđže, žo tak derje, hacž žo hodžeſche, ſ błóta wudobu a žo, město so by žo poddała, žama do wojowanja ſ Němzami da. Sso rjekowſzy pſchečiwo nadběharjam ſakitujo a hibanju njepſchečelſkeho wójſka ſadźěwajo, wona zły džeń mordarſki woheń dawaſche, kotryž Franzowſojo podarmo ſpytachu potkóčzicź. Posdže wječor hakle rjekowske pſchečiwjenje pſcheſta, hdyž běchu žo wſchě kule pſchetſělałe, a hdyž bě muſtwo pak padło, pak žo ſraniko. Hdyž tam pſchińdžech, běchu khroblych muži hižo pohrjebali. Kanony hiſchće na ſtarym měſtnje na puſchčenych ſchtomach leżachu, kotrež běchu artilleriſtojo žo ſadwělnje wobarajo pod koła žunyli, ſo by batterija do błóta njewjaſka.

Bombardement na Nancy.

Jedyn wobydlef Nancya je, kaž italſke nowiny „Stanpa“ pišaju, ſčěhowaze nadrobnoſcże wo wobtſělenju města powjedak:

Pſched tydženjom je žo Němzam poradźiło, pſchi žylnym njewjedrje čežku artilleriju blisko Nancya postajicź. W nozy ½12 hodžin prěnja granata ſměrom ſpizych wobydlerjow wuſtróži. Prěni wokomik žebi myślachu, ſo žo hrima, tola hnydom wěrnoſcź ſhonichu, hdyž druha a tſeća granata rosbuchnyſchtej. Wobydleŕſtwo žo do hroſy da, wjele ludźi w pinzach wucžek pytaſche. Němſka artillerija ſa žobu połdra hodžiny do města tſěleſche, pſchi čimž je něhdže 50 granatow žwój ſaměr dozpiło. Tu a tam žo murje ſažypnychu; na někotrych městnach woheń wudyri. Tola žo pſchi žwitanju pokaſa, ſo naſtata ſchkoda njebě pſchewulka. Pſchezo pak je žo 10 woſobow moriło a wjetſcha liczba žo ſraniła.

Sapuſczenje Champagne.

Champagne je franzowſka krajina, w kotrejž najlěpſche franzowſke wino roſcże. Wono žo woſebje k džěłanju pěnjazeho ſchampanſkeho wina wužije. Dopiſowaŕ jendželſkich nowin „Daily News“ piſche, ſo je Champagna, kotraž je ſe žrjedžiſnjačom wojeŕſkich operazijow, zyle ſapuſczena. Winizy žu žo poteptałe, ſo bychu žo wójſku pučze pſches nje wurubałe. Milijony winowych pjeńkom, na kotrychž kicże wiſaju, žu žo ſniczike. Pinzy žu potorhane a wurubjene.

Pschihoty k ſakitanju Pariſa.

Franzowſojo žo ſ nowa boja, ſo Němzy ſkónčnje tola pſched Paris pschičahnu. Teho dla žo na woblehnjenje pſchihotuja a Paris ſ zyrobu ſaſtaruja. Shromadźiſnje ſapóžkanzow Seineſkeho

wokrjeża je wojeŕske jarjadniſtwo žlubiło, ſo žo do Pariſa, kotryž je hižo ſa woblehnjenje ſ zyrobu ſaſtarany, hiſchcże wjazy zyroby nawoſy. Paris, ſe žwojim wobtwjerdženym lěhwom a bohacże ſ proviantom wuhotowany, njehodži žo lohko dobyć a budże žo ſ najwjetſchej ſaſakkoſcżu ſakitowacź.

Wojowanje w hornim Elſaſu.

Po jenym privatnym telegramje „Baſelſkich nowin“ ſ Mühlhauſena wot 21. ſeptembra žu Němzy w bitwje mjes Sennheimom, Thannom a Aſpachom, kotraž je 4 dny traka, wſcho hromadże jenož 68 morwych měli. Poſledne dny žu pola Sennheima mjeńſche bitwiczki byłe. Luki a pola žu ſ njepſcheſtawazym deſchczom powodżene a woběmaj ſtronomaj wuſpěſchne wojowanje poczežuja. W pólverniku pola Schweighauſena, kotryž rosbuchadka ſa kaliowe podkopki w Bollweilerje dźěła, žu Němzy ſa 80,000 hrĭwnow pólvra do hata czĭžli. Münſterſki a Gebweilerſki dok je w němſkej ruzy, taj druhaj dokaj połodniſchich Vogeſow pak hiſchcże Franzowſojo wobžedża, tola wukhodaj ſ tejule dokow žu Němzy někotre kilometry daloko wobtwjerdžili a žylnje wobžadžili.

Sſněh w Vogeſach a w Czornym lěžu.

W Czornym lěžu a we Vogeſach, hdźež žo nětkole horze bitwy bija, je žo po deſchczach do žněha dako. Dwaj dnjej ſa žobu je žo tam wjele žněha naſchło. Na Rheinje a Moſeli je wulka woda.

Němſko-ruſke wojowniſchczo.

Němſke wójſko je 17. ſeptembra ſchtwórtu finlandſku tſělſku brigadu pola Auguſtowa ſbiło. Pſchecżiwo małej twjerdžiſnje Oſowjez žo naſtajiwſchi je němſke wójſko po krótkim wojowanju Grojewo a Schczućžin wobžadžiło.

Ruſki general Rennenkampf woſjewja, ſo je žo poſtupanje němſkeho wójſka ſadžerżało.

Awſtriſko-ruſke wojowniſchczo.

Pětrograd, 20. ſeptembra. Knježeŕſtwowe nowiny „Wěſtnik“ ſczěhowazu rosprawu ſtaba hłownego raskaſowarja woſjewjeja:

Ruſzy wojazy žu žo wobtwjerdženych ſtejiſchczow pola Ssaniawy a Ssambora ſmozowali. Wojazy awſtriſkeho ſadnjeho wójſka žu žo pſches Ssanſku rěku wróczo hnałe. W ſtronje Radymno-Medyko žu Awſtriſzy moſty ſworttorhali. Jaroślaw žo pali. 15. ſeptembra žu Rušojo w ſtronje Ssandomir-Radomſk 3000 Awſtriſkich ſajeli a 200 kanonow dobyli. We wokolnoſczi Nemiżowa je jim 300 kaiſſonow, kotrež žo pſchi twarjenju moſtow trjebaju, do rukow padło. W ſtronach, kotrež žu žo ſ Rušami wobžadžiłe, žo wjele jenotliwje rospjerſchenych wojakow namakuje, kotſiž žo po niczim poddawaju. — Twjerdžena Pſchemyšl žo ſ wobléhanſkimi kanonami wobtſěleja.

Napſchecżo tutej ruſkej rosprawje naměſtnik awſtriſkeho generalneho ſtaba, generalny mojor ſ Höfer, rosprawja: Naſche wójſko žo na połnóżnym wojowniſchczu ſ nowa ſaſtupuje. Ssamotny nadběh jeneje ruſkeje pěſcheje diviſije je žo 17. ſeptembra krawnje wotraſył. Pólne moſtowe wobtwjerdženje pola Ssaniawy žo ſ naſcheje ſtrony ſ jara žłabym wotdźělenjom rjekowſzy ſakitowaſche. To Rušow nuſowaſche, dwaj korpſaj ſ cżežkej artilleriju pſchecżiwo njemu póšłacź.

Winſka koreſpondenzna pišarnja woſjewja: We wukrajnych nowinach žu žo w nowſchim czaſu powjeſcże ſ ruſkeho žórła wocżiſchczałe, kotrež wo wulkotnych ruſkich dobyczach a wo poražen̆u naſcheho wójſka powjedaju. Tak žo praji, ſo žmy 240 000 morwych a ſranjenych, 100 000 jatych a 400 kanonow ſhubili, ſo je zyłe awſtriſko-wuheŕſke wójſko sbite, haj žamo ſniczene. Napſchecżo tutym a podobnym runjewon ſantaſtiſkim rosprawam ma žo ſe wſchej rosžudženoſcżu na to pokaſacź, ſo awſtriſko-wuheŕſke wójſko, kotrež je ruſke wójſko woſpjet ſbiło a njepſcheſtawajzy cżuczĭwje poślabiło, kaž prjedy tež nětkole doſpołnje k biczu a wojowanju hotowe ſteji.

Wójnſki dopišowaŕ italſkich nowin „Corriere della Sera“ wo bitwach mjes awſtriſkim a ruſkim wójſkom piša, ſo je žebi awſtriſki generalny komando myšlił, ſo chzedża Rušojo ſpytacź, Auffenbergowe wójſko (awſtriſku žrjedžiſnu) wot ſady nadpadnyć. Tehodla je žo žrjedžiſnje awſtriſkeho wójſka poručżiło, žo hnydom do ruſkich ſtejiſchczow dacź, ſo by žo Auffenberg wołożił. Tónle plan pak žo njeporadźi, dokelž mějachu Rušojo telko hromadow wojakow k ruzy, ſo móżachu nadběhej Awſtriſkich wſchudże napſchecżo ſtejecź. Po ſchtyridnjownym marſchu Auffenberg k Rawej Ruſkej pſchicżahny, Rušojo pak mějachu hiſchcże jene druhe wójſko w reſerwje, kotrehož pſchitomnoſcź žo ſ połodniſcheje Pólſkeje woſjewi. Tole wójſko ſ Ljublina k krótkemu wjecżorej cżehnjeſche, ſo by žo mjes Auffenbergom a Danklom ſažuhnyło. Auffenberg bě teho dla w jara kritiſkim położenju, dokelž móżachu jeho ſ boka a ſ fronty pſchimnyć. Wón teho dla k Jaroślawej k żeleſnizy zoſaſche. S tym pak njemóżeſche awſtriſke wójſko w žrjedžiſnje žaneho podpjeranja wjazy doſtacź a bě teho runja mjes dwěmaj wohnjomaj. Jemu žo teho dla pſchikaſa, k wjecżoru zoſacź, ſo by žo do noweho ſakitanſkeho ſtejiſchcża ſeſtupało. Tole zoſanje žo w nozy wot 11. do 12. ſeptembra wuwjedże, tak ſo Rušojo rano pſched Lwowom žaneho njepſchecżela wjazy njenamakachu.

W noy wot 10. do 11. ſeptembra Rušojo dwójzy ſpytachu, awſtriſke wójſko pola Jaroślawa pſchekamacź, a tež ſcżěhowaze dny žo horzo wojowaſche. Jenož ſ wurjadnej khrobkoſcżu žwojich wojakow móżeſche žo Auffenberg džerżecź a žo do nowych ſtejiſchczow ſeſtupacź.

Pſchemyšl

je, kaž „Corriere della Sela“ piſche, nětkole hłowne ſepjeraniſchczo awſtriſkeho wójſka. Jeho wobtwjerdžene lěhwo je pjecża ſ wurjadnje žylnymi ſakitadkami wuhotowane. Wone ſ krutych a połkrutych twarjenjow wobſteja. Do prěnſchich žłuſcha 10 wulkich a 9 mjeńſchich wobtwjerdženjow, kotrež žu ſ panzerowanymi wěžemi wuhotowane. Połkrutych wobtwjerdženjow je 15 wulkich a 6 mjeńſchich. Twjerdžiſniſke żeleſnizy we wobžahu 100 kilometrow jenotliwe wobtwjerdženja mjes žobu ſwjaſuja. We wobtwjerdženjach je 1200 kanonow poſtajenych.

S bitwy pola Lwowa.

Bitwu pola Lwowa pſchěrawſchi žu Awſtriſzy, kaž žu nowiny „Giornale d' Italia“ ſhoniłe, generalneho leutnanta Vernidajſkeho ſatſělili, jeho winuju, ſo je tajny wobkhad ſ Ruſkej měł. Dwórniſchczoweho pſchedſtejiczerja w Lwowje, jeneho bratra wyſchka Redla, žu tehorunja ſatſělili.

Awſtriſko-žerbſke wojowniſchczo.

Dobycże Sſerbow.

S awſtriſko-žerbſkeho wojowniſchcża wo dobyczach Sſerbow a a Czornohórzow rosprawjeja. Czornohórzy žu Awſtriſkich pjecża pola Kuljowa ſbili. Czornohórſkej wójſzy, kotrejž hacź dotal džělenej wojowaſchtej, ſtej žo pola Focże w połodniſchej Herzegowinje ſjednoczĭłej. Wonej chzetej žo k Sſerajewu, božniſkemu hłownemu měſtu, naſtajicź.

Sſerbjo žu žo ſ nowa do Božnije nawalili. S cżežkim wojowanjom žu ſ nowa Wyſchegrad dobyli a nětko po lěwym brjoſy rěki Driny k połnozy cżahnu.

Poſtupanje awſtriſkeho wójſka w Sſerbiji.

Awſtriſki generalny ſtab woſjewja: Awſtriſke wójſko je Krupanſke hórki po wjazydnjownym wojowanju wobžadžiło. Pſchecżiwjenje Sſerbow je žo ſlemiło. So je žo ſa cżaž tehole wojowanja naſchich hłownych balkanſkich woješkich mozow nětkotrym žerbſkim a cżornohórſkim cżrjódam poradźiło, žo do tamnych ſtron dobyć, hdźež je jenož mała liczba żandarmow a wojakow ſawoſtała, njemóże pſchi kharakteru kraja nikoho pſchekhwatacź.

„Neues Peſter Journal“ je ſ Mitrowizy 20. ſeptembra ſcżěhowazu rosprawu doſtał: Wot teho cżaža, ſo je naſche wójſko žerbſki nawal krwawnje wotraſyło a Drinu pſchekrocżiło, wono dobyczerſzy do ſnutſkowneje Sſerbije poſtupuje. Bliſko Driny a Ssawy žmy hižo žrjedž ſandženeho tydženja Drenowzy dobyli, poraſywſchi žerbſke wójſko, kotrež žo nam tam napſchecżo ſtaji. Po tymle wojowanju poſtupujo Pricżinowizy a Ssewarizu wobžadżichmy, hdźež Sſerbjo ſ nowa ſchkodowachu. Nětkole je zyła tale krajina w naſchej mozy, a naſche wójſko dale na połodnjo wojuje. Pola Krupanja je žo žerbſki prynz Jurij ſranił.

Rumunſko-italſki ſwjaſk?

Ske ſcżěhwki podležena awſtriſkeho wójſka w Galiziſkej žo hižo ſacżuwaja. Sjawne potajnſtwo je, ſo žu w Italſkej a Rumunſkej politikoju, kotſiž na ſkładnoſcź cżakaju, te krajiny wot Awſtriſkeje wottorhnyć, kotrež Italſzy a Rumunoju wobydleja, potajkim połodniſchu

Tirolſku, Iſtriſku Ssedmohórſku a Bukowinu. Do Roma ſtaj hižo pſched tydźenjom rumunſkaj póßkanzaj Iſtrati a Diamandin pſchiſchkoj ſ wotpohladom, ſo byſchtaj Italſku k wójnje pſchećiwo Awſtriſkej pohnukoj. Jenemu ßobudźěkaćerjej nowin „Giornale d'Italia“ ſtaj wonaj prajikoj, ſo budże Rumunſka neutralnoſć ſpuſchćiċ dyrbjeć, tak bórſy hacź Rußojo do Ssedmohórſkeje ſaćahnu. Móżno pak też je, ſo ſtaj po ßamßnym pohnuću abo po poruċnoſći jeneje politiſkeje ſtrony do Roma puċowakoj. S wobſamknjenjom italſko-rumunſkeho ſwjaſka by ßo położenje ſa Awſtriſku a Němſku jara poćeżiło.

Italſke knjeżerſtwo je wo rumunſko-italſkim doroſumjenju ßobotu radu ſkładowało. Pſchi wuradźowanju ßo wſchitzy miniſterjo ſ wuwſaćom ſhorjeneho San Guiliana wobdźělichu. Miniſterjo běchu měnjenja, ſo hiſchće njeje na ćaßu, ſo by Italſka neutralnoſć ſpuſchćiła. Teho dla ßo wo niċim njewobſamkny. Tola ßo wſchě naprawy poruċichu, ſo bychu wojeŕſke pſchihoty ſa někotre njedźele ſkónċene byle. Miniſterſka rada ßo potom ſ praſchenjemi ſnutſkowneje politiki ſaběraſche, wożebje ſ praſchenjom potłóċenja pſchěhnatych politiſkich demonſtrazijow, kotreż ßu ßo poßlednje dny w Romje pſchećiwo Awſtriſkej wotměle.

Njedźelu ſtaj miniſterſtwowy pſchedßyda a wójnſki miniſter dołhe rosrěċenje ſ kralom měkoj.

Jendźelſke wójſko.

Po rosprawje Reuterſkeje telegrafowaŕnje je nowe pół milijona muži liċaze wójſko, kotreż Lord Kitchener organiſuje, ſkóncźnje nimale doſpołne. Pſchiċźiſchċź dobrowólnikow je pjeċa jara wulki, hacźrunje je ßo najniżſcha měra ſa ċźełkowu wulkoſć na 5 ſtopow 6 zolow powyſchika.

Dobrowólniży dyrbja ßo k ßłużbje ſa ċaß tracźa wójny abo na tſi łěta ſwjaſacź. To ßu runje wuměnjenja, pod kotrymiż je lord Kitchener wójnſke miniſterſtwo pſchewſak. Kóżdy we tym ſpoċatk ſawjedźenja powſchitkowneje wojeŕſkeje powinoſće widźi. Do wójſka ßu ßo najprjódży młodźi ludźo ſ měſchċanow ſamolwili, kotrychż nanojo ßu ſtrach, kotryż krajej hroſy, ſpóſnali. Tola też wjedniży parlamentneje dźěłaċerſkeje ſtrony ßu ßwojich pſchiwißowarjow napominali, do wojeŕſkeje ßłużby ſaſtupiċ. To je ſpomnjenja hódne teho dla, dokelż ßu dźěłaċerjo hacź dotal ßo ſapowjedźili, pſchi dźěle ſa najimanje wójſka ßobu pomhaċ. Namórſki miniſter Churchill je 11. ſeptembra w ſemjanſkim ßejmje pſchipowjedźił, ſo ſměje Jendźelſka ſa łěto 25 armeekorpſow. To by jenoż ſ powſchitkownej wojeŕſkej powinoſću móżno było.

Lord Kitchener je 16. ſeptembra w ſemjanſkim ßejmje wo jendźelſkim wójſku rosprawjał. Se ſtajnym poßylnjenjom ßo jendźelſke wójſko w jenakej ßylnoſći dźerži. Wón dale praji, ſo najwuſtojniſche indiſke regimenty a wojazy ſe wſchěch krajow jendźelſkeho knjeſtwa ſa krótki ċaß dojědu. W Jendźelſkej ßamej ßo nětkole wſchědnje telko dobrowólnikow ſamolwja, każ hewak ſa jene łěto. Schtyri nowe armeekorpſy ßo tworja, kotreż ßo, każ ßo wón nadźija, ſa někotre měßazy na franzowſke wojowniſchċo dowjeſu.

Ssmjerċ jateho jendźelſkeho offiżéra.

S łěhwa wójnſkich jatych w Torgawje bě ſapoċatk tuteho tydźenja jendźelſki ſtabowy offiżér „major Yate“ ċźeknył. Dołho ßo wón njeje ßwobody wjeßelicź mohł. Na dróſy ſ Torgowa do Martinskirchena mjes dźěłaċerjemi, kotſiż w zokrowej fabriży dźěło pytachu, dołhi ſróſtny muż nadpadże, kotrehoż draſta a wobwěſchk ßo jeho woßebnemu wobliċu njepſchihodźeſchtej. Fabriſki direktor zuſeho, kotryż żaneje ßuknje njemějeſche, ſadźerża a ßo jeho wuwopraſchowaſche. Dokelż wotmolwjenja jeho tukanje poßylnichu, wón jeho druhim dźěłaċerjam pſchepytacź da. Jemu też jenu toſchu wſachu, kotruż pod wobwěſchkom khowaſche. W nim wjele jendźelſkich pißmow namakachu. Mjes tym ſo ßebi pißma wobhladowachu, ċźeknjeńż ßwoju britej wuċźahny a ßebi krk pſcherěſny. Sa někotre mjeńſchiny ßo wón wukrwawi. Pódla jendźelſkich ſkotakow pſchi nim někotre ſta papjerjanych pjenjes namakachu.

Nawal němſkich wojakow do jendźelſkeje Kapſkeje kolonije.

S Kapſkeho měſta je powjeſć doſchła, ſo ßu ßo němſzy wojazy ſ němſkeje krótkowjeċorneje afriſkeje kolonije mjes Makobom a Upingtonom do Kapſkeje kolonije walili a ßo tam we wobtwjerdźenym łěhwje roſlehnyli. Němſkich wojakow njeje pjeċa wulka liċba.

Burjo chzedźa pſchećiwo Němſkej wojowacź.

General Botha je wyſchſchi komando nad wójſkom pſchewſał, kotreż ma němſke wójſko ſ Kapſkeje kolonije wuhnacź.

S połodniſcheje Afriki jendźelſke nowiny „African World“ wjeſjewjeja: Burjo ßu jendźelſkemu wójnſkemu miniſtrej lordej Kitchenerej někotre tyßazy Burow pod roskaſowaŕſtwom generala de Weta poſkiċźili, kotryż je něhdy Burow pſchećiwo Jendźelċźanam nawjedował. Burjo chzedźa ſ wójſkom generala Frencha we Franzowſkej pſchećiwo Němzam wojowacź. Kitchener je tole poſkiċźenje pjeċa ſ hnutej wutrobu pſchijał. Hižo tele dny pjeċa 2000 Burow ſ Kapſkeho měſta wotjědże. Pódla de Weta też general Herzog do wójny poċźehnje. — Tak ßo Burjo Němzam dźakuja, kotſiż ßu jich něhdy podpjerali.

Jendźelſky namóŕſzy offiżérojo ſ turkowſkeje do ruſkeje ßłużby ſaſtupja.

Turkowſka bě reorganiſaziju ßwojeho wójnſkeho łódźſtwa jendźelſkim namórſkim offiżéram dowěrika. Jendźelċźan admiral Limpus nad turkowſkim łódźſtwom roskaſowaſche. Po wudyrjenju nětċźiſcheje wójny pak Turkowſka jendźelſkim offiżéram wjazy njewěrjeſche, wona jich ſe ßwojeje ßłużby puſchċźi a jich město ſ Němzami wobßadźi. Pſched někotrymi dnjemi je ßo admiralej Limpuſej a druhim jendźelſkim offiżéram ſ Londona pſchikaſało, ſo bychu do Sebaſtopola wotjěli a ßo tam k ßłużbam ruſkeho wójnſkeho łódźſtwa ſtajili. W Sebaſtopolu też hižo druſy jendźelſzy namórſzy offiżérojo ßłużbu ċźinja, kotſiż ßu tam do wudyrjenja wójny pſchiſchli.

Belgiſke woßebite poßołſtwo w Amerizy.

„Continental Times“, nowiny w Barlinje bydlazych Amerikanow, piſchu: Belgiſke woßebite poßołſtwo, kotreż chzyſche pola preſidenta Wilſona pſchećiwo měnliwym hroſnoſćam němſkich wojakow w Belgiſkej proteſtowacź, je preſident Wilſon pſchi ßebi pſchijał. Statny ſe kretarſjednoċźenych ſtatow njeje pak dowolnoſć k ſjawnym proteſtowanſkim ſhromadźiſnam dał, kotreż dyrbjachu ßo w New-Yorku, Chikagu a St. Louiſu wotměċź, dokelż bychu wone po měnjenju ſtatneho ſekretara neutralnoſći ſjednoċźenych ſtatow ſraniłe.

Němſzy jeċźi we Franzowſkej a Ruſkej.

S Toulouſa je do Draždźan wjele liſtow doſchło, kotreż ßu jeċźi němſzy wojazy napiſali. Tuċźi piſaju, ſo ßo jim derje wjedże, a ſo Franzowſojo ſ nimi pſcheċźelnje wobkhadźeja. Też ſ Ruſkeje je jedyn jaty grenaděr domoj piſał, ſo njetrjebaja wo njeho w ſtaroſći byċź. Jeċźi wojazy w Ruſkej ßo derje a pſcheċźelnje wothladaju.

Jendźelſke podawauje ċźrijow.

Pola jendźelſkich wobuċźowych fabrikow ßu ßo 4 milijony porow ċźrijow ſkaſałe. S nich je $1\frac{1}{2}$ milijona porow ċźrijow ſa jendźelſke wójſko, 2 milijonaj ſa franzowſke wójſko a pół milijona ſa belgiſke wójſko poſtajene.

Japanſka pſchećiwo němſkim nowinam.

Japanſke knjeżerſtwo je ſakaſało, němſke nowiny „Herold“ a „Deutſche Japanpoſt“ dale w Japanſkej wudawacź. Wudawarja Oßwalda ßu ſ Japanſkeje wupokaſali.

Ssym jeho macź.

Schtwórcź hodźiny puċza wot hórſkeje wjeſki w Tyrolſkej poſběhuje ßo hobrſka ſkała, kiż ma mjeno Cżorna ſcźěna. Na jeje hładkich a nahłych ſwiſkach ßo jenoż tu a tam hubjene maliċźke kerki k nuſy żiwja.

Junu ßo hólċźez, ſ mjenom Jan, dodrapa na najwyſchſchi wjeŕſchk tuteje hory, ſo by tam ßyrotki ſchċźipał, kiż runje w tamnym ċźaßu kċźéjachu. To bě woprawdże ſtraſchne wotmyßlenje, ale dokelż bě ßo jemu to hižo tſi króċź poradźiło, ßo hólċźez też tón ras bjeſe wſcheho ſtracha na tónle ſtraſchny puċź poda.

Wſawſchi ßebi krótki pjeſł a ċźeżke ċźriji, ßo Jan ſ wobkowanym dołhim hórſkim kijom na ſwaženy puċź naſtaji. Wón wobhladniwje po wuſkej ſcźěnje ſtupaſche, ale jara huſto ßa ſtawaſche, ſo kwětki, kotreż tu a tam roſcźechu, jeho kedźbnoſć na ßo ċźehnjechu a wot hrożazeho njeſboża wotwobroċźichu. Napoßledku naſchċźipawſchi nadobny wulki richel, chzyſche ßo Jan ſawróċźiċź a domoj khwataċź, tu na dobo ßo dohlada wulkeje pſchekraßneje ßyratki, kiż bě wjele kraßniſcha, dyżli wſchitke druhe, kiż bě ſapodobna na hwěſdy ſe ßameje żidy.

„Tu ja hischcże dyrbju měcź!“ wón do ßebje rjekny.

Rjana kwětka roscźeschе na wotkamku skały, kotryż něhdźe schěscź stopow niże scźeźki leżeschе. Woprawdźe ßurowa hłubina, nad kotrejż kwětka stejeschе, jeho ßama wot ßo ſ hrósbu pschewsa; ale Jan wohladniwje hacź dele dosalěse a hižo ßo jemu ſdasche, ſo bě kruty blecźk k seprjenju namakał, tu pak ßo kamjeń, na kotrymż stejeschе, njenadźizy wot skały wottorże a ßo ſ dobom ſ wbohim hólczezom pocźa ſ tajkej spěschnoscźu do bjesdna kulecź, ſo bě hrósbnje, na to hladacź. Jan ßo ſ rukomaj kamjeni a kerkow hrabasche, ale niczo njemóżeschе jeho dodźerżecź a jemu ßo ſdasche, ſo dyrbi ßo hižo ſ tutym ßwětom na pschezo roszßohnowacź. Na dobo popadźe ſ ruku někajku halsu, noha pak ßo seprje wo kamjeń, kiž ßo wot skały wjazy njewottorże. Wutroba jemu mózhnje pukotasche, dych ßo jemu hacźeschе we wutrobnju, a nimo teho jemu ſ wobeju rukow krej zyrczeschе, dokelž běschtej ßo ſ wótrymi kónzami kerkow sranikej.

Ale po něczim Jan dale a bóle mozow a pschitomnoscźe nabywasche, pschetoż wobydlerjo hórskich krajinow maja jara ßylne czuwy. Wobhladnywschi ßo do koła wokoło, njesbożownu pachoł ſ jenym jenicźkim pohladnjenjom spósna, kak ßurowe njesboże jemu w jeho wobstejnoscźi hrosy. Pod nim, nad nim a też psched nim bě widźecź jenoż ßama nahła, hrosna skała.

Delka pod Czornej scźěnu druhi hólczez kosy paßeschе. Wußkyschawschi, kak spadowaze kamjenje praskotaju, wón wocźi posběże a wuhlada ſ wustróżenjom někajku człowjesku postawu, kiž mjes njebjom a semju wißasche.

„Knjeże Bożo, to dźě je człowjek!“ hólz sakschikny a czerjeschе, schtoż jeho nosy njeßeschtej, do wßy wróczo. Ludźo chzychu jeho duzy po puczu sadźerżecź, ale hólz na jich praschenja ani kedźbu njemějeschе a běżeschе w runej měrje na faru ke knjesej fararjej.

„Schto dha je ßo stało?“ wopraſcha ßo duchowny.

„Człowjek, człowjek!“

„Hdźe dha?“

„Na Czornej Scźěnje! Wón je ßo wěscźe wobßunył a spadnył, tamle nad bjesdnom wißa.“

Czeſczowny duchowny hnydom wuńdźe a stajiwschi ßebi psched wocźi dalokowid, wuhlada woprawdźe Jana, kiž bě w tajkim hrósbnym strasche. Wulka czrjóda wjeßnych wobydlerjow ßo wokoło duchowneho sběża.

„Temu hižo żadyn człowjek wjazy pomhacź njemóże“, tak jedyn sarěcźa.

„Sto skotych dam temu, schtóż jeho wumoże!“ duchowny do czrjódy mużskich sawoła.

Hacźrunje tajke pschilubjene myto jara wabjeschе, haj, nucźeschе, nochzyschе ßo tola nikomu ßwoje ßamßne żiwjenje na tak strascheе dźěło wożicź, kotreż ßo nimo teho wschěm bjeswuspěschne a bjesnadźijne ſdasche bycź.

„Haj, ani ſa tyßaz skotych my njemóżemy niczo dokonjecź, tu móże jenoż hischcże Bóh pomhacź“, ßo mohł rjez ſ jenym hłoßom wotmolwi.

Wot delka żadyn rěbl tak wyßoko njedoßahasche a na tak hładkej a nahlej skale ßo też żadyn postajicź njehodźesche. S horka pak ßo powjas njehodźeschе dele puschcźicź; pschetoż tón wukamk skały, do kotrehoż bě ßo Jan sepręł, trochu nakoßnje wustupowasche, a duż wbohi njesbożownу njeby powjas popadnycź mohł.

Sarudźeny tu knjes farar stejeschе, njewjedźo wbohemu Janej pomhacź, wón niczo druhe ſa njeho cźinicź njemóżeschе, hacź jeho wschehomóznemu Bohu poruczicź a jemu nasdala ßwoje pożohnowanje dacź. Pschi tym ßo wschitzy pschitomni modlachu a někotsi płakacź poczachu.

Na dobo ßo jena zyle sblědnjena starscha żona psches cźrjódu ludźi kłóczeschе a ſe ſadwělowanjom ſakschiknywschi: „Janko, moje lube dźěcźo!“ na kolenje padny.

Jeje wóczko ßo ſahlada a njemylene ſłożene wosta do teho kónza, hdźeż jeje jenicźke dźěcźo mjes njebjom a mjes semju wißasche, ruzy pak njesbożowna psched ßebje wupschestrje, jako by chzyła ßynej na pomoz khwatacź.

Nětkole farar k ſadwělowazej żonje stupi a jej ſ waha ruku na ramjo pokożiwschi rjekny:

„Wboha żona, pój semnu a njehladaj hižo wjazy na tole ßurowe njesboże!“

Sdasche ßo, ſo wboha njesbożowna żona to njeßłyschesche. Tu duchowny ſ nowa ßwoje ßłowa wospjetowasche, a żona pohlada na njeho tak prosscho, ſo ßwěrny duschepastyr tuteho napohlada żenje ſabył njeje a wona wotmolwi jenoż to jenicźke ßłowo:

„Ja ßym jeho macź!“

Lědma pak běchu ßo někotsi k temu rosßudźili, ſo ßo psched njeju stupichu, ſo bychu ſ tym psched jeje wocźomaj porażowazy podawk pschikryli, tu ßo wobżarujomna żona saßo psches ludźi pschedrě, a stajnje wołasche:

„Ja ßym jeho macź!“

Wschitzy ßo wotmjelknychu a njerěczo wocźakowachu, schto ßo hischcże dale stanje.

Jan ßo wjazy dodźerżecź njemóżeschе, jemu ruzy dale bóle wosßłabnyschtej; skónczńje puschcźischtej halsu a wbohi hólz padny do hrósbneho bjesdna.

W ßamßnym wokomiku jeho macź, jako by ſ błyskom porażena była, ſ wobliczom na semju padźe, pschetoż jeje wutroba njemóżeschе pschenjesecź to, schtoż jeje wocźi widźeschtej, wona bě doczerpika a pschesta pukotacź na pschezo.

Jeje cźěło ſ dobom ſ cźěłom jeje jenicźkeho dźěsća pokhowachu.

„Ja ßym jeho macź!“ tute ßłowa chzychu prajicź: „Hdźeż moje dźěcźo cźerpi a ßo we strasche namako, tam dyrbju też ja, jeho macź, bycź, hacźrunje ßo mi ſ tym puknje moja wutroba!“

(— Kónz. —)

Cżesczeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotsiż chzedża ſa nje na

4. schtwórtlěto 1914

do prědka płacźicź, njech nětko **80 pj.** we wudawarni **Serbskich Nowin** wotedadża.

Cźi, kotsiż ßebi **Serbske Nowiny** psches **pósť** pschinjesecź dadża, njech tola njesapomnja, ßebi je tam bórsy skasacź. Na schtwórtlěto saplacźi ßo ſa **Serbske Nowiny** na sakskich a pruskich póstach, każ też w druhich krajach němskeho khěżorstwa **90 pj.,** ſ pschinjeßenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny ſ pschikohu „Pomhaj Bóh“ płacźa na pósće **1 hr. 30 pj.,** ſ pschinjeßenjom do domu **1 hriwnu 45 pj.**

Redakzija Serbskich Nowin.

Ze Serbow.

— Němska khěżorstwowa wójnska pożczonka je njewoczakany wuspěch měła. Město 2 milijardow je ßo nimale 4½ milijardy podpißało. To je ſa němske khěżorstwo jara swjeßelaze. Nětko pak měło ßo hischcże njedostatkej słota wotpomhacź; pschetoż cźi, kotsiż khěżorstwu pjenjesy pożcźa, njemóża je ſe skotakami wuplacźicź. Skoto pak khěżorstwowa banka we wójnje nusnje trjeba. Teho dla ßo cźi, kotsiż skote pjenjesy wobßedża, napominaju, ſo bychu je ßebi w khěżorstwowej banzy ſa papjeru saměnili. Też wschě němske póstske hamty saměnjenje wobstaraju.

— Na bitwischcźu ßu ſa wótzny kraj ßwoje żiwjenje wostajili: Wucźeŕ Elter, kotryż je prjedy w Porschizach a posdźischo w Delnjej Hórzy wucźerske sastojnstwo sastawał. — Kandidat theol. Jurij Ssmoła ſ Budesteż. — Grenaděr Max Schmarander ſe Židowa. — Leutnant Fritz Schöna, kotrehoż nan je něhdy ryczerskubkowy najenk we Wbohowje pola Njeßwacźidka był. — Vizefeldwebel Ota Rudolf ſ Budyschina. — Mitasch ſ Konjez. — Hermann Nowotny ſ Krjebje. — Hospodarski pomoznik Ernst Nowak ſe Suborniczki. — Ernst Rjela ſ Krjebje. — Hajnk ſ Mjeschiz. — Murjeŕ Měrsch ſ Barta. — Ernst Hönika ſ Khrósczi.

Sranili ßu ßo: Ernst Böhmer ſ Bobolz — Hosczenzaŕ Diesner ſ Krjebje. — Ratař Jurak ſ Krjebje, cźeźko. — Wucźeŕ Weickert ſ Bukez, cźeźko do schije. — Ratarski pomoznik Sahrodnik ſ Mjeschiz. — Póstski assistent Wicźas ſe Zornoßyk. — F. W. O. Marschner ſ Budyschina. — Pawoł Ernst Macźij ſ Lichanja. — Mikławsch Jordan ſ Cźeschkez, cźeźko. — Pawoł Ssykora ſ Kóskow. — Emil Beer ſ Noweje Wßy. — August Kschiżan ſ Łuska, cźeźko. — August Rösler ſ Běczig. — Jurij Winger ſ Khrósczig. — Hermann Ernst Piskor ſe Schpitakow. — Pawoł Robert Rösler ſ Lahowa. — Ernst Hoker ſ Noweje Wjeski, cźeźko. — Jan Mucźink ſ Wujesda pola Pomorz. — Khorla Deißig ſ Wulkeho Dażina. — Pawoł Běrk ſ Koporz. — Pawoł Młynk ſe Ssemichowa. — Kschiżan ſ Łuska pola Pomorz. — J. A. Thomas ſ Kobelnja. — Brěsan ſ Ralbig.

Shubili ßu ßo: Michał Kuschk ſ Mikoczig. — Jan Schmidt ſ Klukscha. — Pawoł Ssykora ſ Leschawy. — Max Hennersdorf ſ Hluschiny. — Pawoł Brückner ſe Suborniczki. — Khorla Ernst Kokla ſ Czelchowa. — Pětr Błażij ſ Ralbig. — Jurij Pětschka ſ Kukowa.

S Budeſtez. Wjazy krócź ßu też do naſcheje woßady hižo jara ſrudźaze wójnſke powjeſćze dójſchłe. Mjes tymi, kiž ßu na franzowſkej ſemi ſa wótzny kraj ßwoje žiwjenje woprowali, je też ßyn naſcheho wjeleczeſćeneho a lubowaneho kantora Ssmoły, kiž na proſy duchownſkeho ſaſtojńſtwa ſtejeſche a chžyſche rad w ßerbſkej woßadźe Sserbam jako duchowny ßłužicź. Žarowanje wo nadobneho młodźenza, kiž bě najrjeńſche nadźije ſa pſchichod ſbudźował, je, kaž mjes jeho pſcheczelemi, tak też we woßadźe wulke. Knjes kand. rev. min. Ssmoła bě tudy jako ſprawny, ponižny, pſcheczelny a nadobny młodźenz derje ſnaty a jara lubowany. Wjazy krócź bě hižo w ſtraſchnych wojowanjach pobył. Dha ßo 9. ſeptembra ſta, ſo ßo pola V. ßylniſcha njepſcheczelſka patrouilla wieczor w 6 hodźinach pſches naſche ſtraże pſchedobu. Hižo bě wodźeŕ ſpytał, pſches wupóßłanych wojakow ſwiß ſaßo ſe ßußodnej němſkej brigadu doſtacź, ale podarmo. Woni ßo wróczichu bjes wuſpěcha. Jako Ssmoła na wobliczu ßwojeho wodźerja widźeſche, ſo ßo dźěło dokonjecź dyrbi, ſtupi wón doprědka ſe ßłowami: „Budź mi dowolene, ſpytacź, hacź njebych ſhubjeny ſwiß ſe ßußodnej brigadu doſtał.“ „Derje, mój ßyno“, wotmolwi jemu ſtary, jara lubowany offizěr. Ssmoła ßo na pucź poda a to bě — jeho ßmjertny pucź. Nasajtra, 10 ſept., rano ßu jeho pſcheczeljo pod wyßokimi ſchmrěkami khowali. Kſchiž ſteji na rowje a na njón napißane je jeho mjeno. Wón pak je ßwoje žiwjenje woprował ſa ßwojich towarſchow a ſa ßwój wótzny kraj.

S Zokowa. W nozy wot ßoboty k njedźeli je ßo žona żeleſniſkeho wothladarja Grollmuża żeleſniſkemu cžahej pſchejěcź daka. Wſchelakich njeſbožawnych podawkow w ßwójbje dla je ßo wobžaromna žona do cžežkich myßlow ſamyßlika a ßmjercź pod kołami żeleſniſkich woſow potała a namakała.

S Brěſynki pola Huczíny. Tudomny kowaŕ Bruno Rjencź je, hdyž mlócžazej maſchinje wobßkužowaſche, cžežko do njeſboża pſchiſchoł. Wón ſ porſtom pod wjaſak ſajědże, pſchi cžimž ßo jemu tſi porſty roſmjeczechu.

S Khróſcžiz. Tudomny gmejnſki pſchedſtejicžeŕ Juſt je w klóſchtrſkich keŕkach mjes Rózantom a Pěſkezami jenu ßmoržu namakał, kotraž 21 puntow waži. W radnej pinzy w Kamjenzu móže ßebi kóždy, kotryž ſcherpatku ſa Cžeŕwjeny kſchiž wopruje, tuteho hobora mjes hribami wobhładacź.

S Delnjeho Wujeſda. Jako wyſchk w jenym turingſkim pěſchim regimencže je też ßyn naſcheho prjedawſcheho knjeſa fararja Ryczerja — wyſchſchi wucžeŕ dr. Marczin Ryczeŕ we Wernigerodże — wucžahnył do wójny pſcheczíwo Franzowſam. Wón je ßwojim domjazym we wjazy liſtach wopißał ßwoje naſhonjenja a podeńdżenja, kotrež ßu Wernigerodſke nowiny woſjewiłe. Pſchi cžitanju tutych liſtow wutroba tſchepota, hdyž ſhonimy, ſchto naſchi bratſja we tutej hroſnej, krawnej wójnje wuſtacź a cžeŕpicź dyrbja — ſa naß — ſa naſch luby wótzny kraj. Wón wopißuje, kak je ßo jim ſchło we hroſnej Belgiſkej, doniž njejßu k franzowſkim mjeſam ßo pſcheběbżili. Junu dyrbjeſche ſe ßwojim wotdźělenjom jenu wjeß wot njepſcheczela wurumowacź a jeho wucžeŕicź. Se ßwojimi 70 khrobłymi mużemi ßo naſch luby krajan ſe wſchej mozu a ſmużitoſczu do njepſcheczela da. Njepſcheczel ßo krucże wobaraſche. Jeho wobaranje njemóżeſche pak żadyn ſadźěwk khróble wojowazym ſtajicź, kiž pod wodźenjom ßwojeho wyſchka, knjeſa Ryczerja, njehladajo na rany a ßmjercź, wot njepſcheczela wobßadżenu wjeß dobychu a jeho do cžěkanja ſaczěrichu. Kak krute a krawne wojowanje wo tule wjeß pod nawjedowanjom naſcheho krajana to běſche, je ſ teho widźecź, ſo ßu ſ jeho wotdźělenja, kiž 70 muži liczeſche, jenoż 15 muži žiwi woſtali! Sa tole khróbke a khwalobne ſadżerżenje je knjes wyſchk Ryczeŕ wot jeho hejtmana poruczeny jako prěni tuteje kompagnije, kiž dyrbi wuſnamjenjenje doſtacź. Wón je drje też tón najprěńſchi ſ naſcheho Wojerowſkeho wokrjeża, tak wjele hacź je nam ſnate, kotrehoż budże tajke rjane poczeſczowanje debicź. Njech jo ſtrowy a njeſranjeny noßy — hacź ßo domoj wróczi. Bóh jeho ſchkituj a wſchěch naſchich lubych a pomhaj jim k dobyczu hacź k ſbożownemu a trajnemu měrej!

D.

S Riſkeje. Hamtſki ßudnik dr. Netter, kotryž wot 1. julija 1990 tu ſkutkowaſche, je wumrjeł.

— Kontrolſke ſhromadźiſny njewuwuczeneho landſturma we Wojerowſkim wokrjeßu: póndźelu 28. ſept. w Hóſnje; wutoru 29. ſept. w Ruhlandże; ßrjedu 30. ſept. dopołd. 1/2 10 hpdźin we **Laſu** ſa Tſi Žony, Dreŵzy, Bjedrichezy, Hermanezy, Kobliży, Skyczin, Las, Mortkow, Nydu pola Laſa, Radſku ſ Kołpinom a kubkom Kißylkom, Schczeńzu ſ Kołbizami, Wyßoku, Běły Khołmz ſ Tyhelſkom; ßrjedu 30. ſept. popołdnju w 2 hodźinomaj we **Laſu** ſa Bjerwald, Tranje, Lěſku, Lipiny, Łuczo, Manjow Rudu, Ssepſchezy a Delni Wujeſd; ſchtwórtk 1. oktobra dopołdnja we 8 hodźinach w **Kulowje** ſa Brěžki, Bukojnu, Němzy, Hóſk, Kulowz, Kocžinu, Mucžow, Nowu Wjeß, Rachlow, Ssalow, Wulke Sdźary, Ssulſchezy, Spale, Stróżu, Kulow; ſchtwórtk 1. oktobra popołdnju w 3 hodźinach w **Kulowje** ſa Dubrjeńk, Lubhoſcz a Cžißowu; pjatk 2. oktobra dopołdnja w 7 hodźinach we **Wojerezach** ſa Hamtſke khěże, Podhród, Haj a Maku Nydu; pjatk 2. oktobra dopołdnja w 11 hodźinach we **Wojerezach** ſa Blunjo, Lejno, Parzow, Bjesdoły a Sabrod; pjatk 2. oktobra popołdnju w 2 hodźioomaj we **Wojerezach** ſa Bórk, Bórkamor, Nowu Wjeß, Nowe Měſto, Daſchki a hajnkownju Kißylk, Roholń, Schiboj, Sprewizy, Cžorny Łuh a Drětwu; ßobotu 3. oktobra dopołdnja we 8 hodźinach we **Wojerezach** ſa Hory, Brětnju, Lubuſch, Michałki. Narcz, Wulku Nydu, Nowu Łuku, Kinajcht, Cžorny Khołmz ſ Nowym Khołmzom, Židźino, Ptacżezy, Wulki a Maly Cžiſk. K kontrolſkej ſhromadźiſnje maja pſchińcź wſchitzy landſturmej powinowacži wot 17. hacź 45. lěta.

S Krjebje. Artilleriſki podoffizěr Wilhelm Urban ſ Krjebje je ßo ſe żeleſnym kſchižom 2. rjadownje wuſnamjenił. Wón bě 25. auguſta ſe ßwojej batteriju pola Verduna do njepſcheczelſkeho wohnja pſchiſchoł. Sa poł hodźiny běchu ßo wſchě konje a tſo mużojo ſeſatſčeli, a 18 muži bě ßo ſranikо. Urban ßwoju batteriju njedźiwajzy teho tak dołho ſakitaſche, hacź ßo nowe konje pſchiwjedźechu.

Se Žitawy. W cžaßu wot 13. hacź 20. ſeptembra ßu ſ njeſamknjeneje draſtkomory zyrkwje w Bjedrichezach pola Žitawy jenu nowoßlěbornu kſchczeńſku ſchklu, jedyn maly poßlěbrowany wobłatkowy taleŕ, jedyn maly żołty wobłatkowy taleŕ ſ moßaſa, khoſejowe kżiczk, jenu tyſu ſa ſchnupowanſki tobak, dwaj wuſchiwanaj puzakaj tſi wutrěwanſke rubiſchcża. jene běłe trjenje a jedyn běły rub kradnyli.

Wußudźenja.

✕ 17 lětnaj pjekarſkaj wucžobnikaj P. A. Großa ſ Delan a Fritz Kurt Wiſchoffſky ſ Wjelkowow ßo jako ſtraſchnaj ſłóſtnikaj pſched ßudom wupokaſaſchtaj. Große pola pjekarſkeho miſchtra Haaſy a Wiſchoffſky pola pjekarſkeho miſchtra Schwarza w Budyſchinje wuknjeſche. Haaſa ßwoju muku ſa hotowe pjenjeſy ſ Lehmannez młyna w Budyſchinje bjerjeſche a po nju Großu ſczeleſche. Großa pak do młyna po muku njejěſdżeſche, ale ju hromadże ſi Wiſchofſkim ſ mukoweje komory pjekarja Schwarza kradnjeſche. Sſkużobna holza Selma Gruhlez bě jimaj pſchi tym pomozna. S tutym kradnjenjom ßebi Großa 24 hriwnow ſdźerża, do kotrychž ßo ſ Wiſchofſkim dźěli. Dale běſchtaj njekraßnikaj 20. auguſta chžyłoj pſchedawarku Nowotnowu w Małowjelkowſkich mlokowych klamach w Budyſchinje na Hauenſteinſkej haßy ſkónzowacź a potom pjenjeżny kaſchczik wurubicź. Tuteho wotmyßlenja pak ßo woſtajiſchtaj, dokelž pſchezo kupowarjo do klamow pſchikhadżachu. Großu k jaſtwu na 10 měßazow, Wiſchofſkeho na 1 lěto 3 měßazy a Gruhlez na 1 tydżeń ſaßudźichu.

Khoſtanſka komora. Dźěkacżeŕ G. A. R. Schokta ſ Wulkeje Dubrawy bě ſhonił, ſo mějeſche dźěkacżeŕ Wilhelm Gruſchel ſ Wulkeje Dubrawy wot ßwojeho prjedawſcheho dźěłodawarja, zyhelńzarja Kempy, 12 hriwnow 86 pjenjeżkow żadacź. Dokelž chžyſche wón k ßwojemu wjeßelu do Draždżan-jecź, wón pjenjeſy trjebaſche a teho dla wón Kempje liſt, ſ mjenom Gruſcheloweho nana podpißany, ſe ßwojim małym bratrom póßła. W liſcże wón Kempje ſe ſkórżbu hrożeſche, hdy by te pjenjeſy hnydom njewupłacźił. Kempa żadane pjenjeſy hnydom da. Scholtu k jaſtwu na jedyn měßaz ſaßudźichu.

✕ Hižo wjazy krócź khoſtany 23 lětny cželadnik Pawoł Ssuſchka ſ Jaßeńzy ſe ßwojeje poßlednjeje ßłużby we Wětenży ſ jěſdnym kołom 28. julija do Jaßeńzy pſchijědże a tam ſ konjenza knjeżeho dwora cželadnikej Michałej Knepfej, kotryž bě ßo k wójſku ſwołał, jenu jupu a jenu bluſu, 11 hriwnow hódnej, kradny. Wospjetneho paduſchſtwa dla jeho k jaſtwu na 6 měßazow a k ſhubjenju cžeſtnych prawow na 3 lěta ſaßudźichu.

✕ 26 lětny ſkładnoſtny dźěkacżeŕ E. W. Seidel ſ Dybina bě lětża 29. auguſta ſ rubjeżniſkim wotpohladom na dróſy mjes Habrachczizami a Walddorfom dwě młodej holzy nadpadnył. Jenu ſ njeju ſa ruku ſhrabnywſchi wón na nju ſawoła: „Pjenjeſy, abo ja biju!“ Holzy pak niczo njedaſchtej, ale cžeknyſchtej. Wo nadpadże ſhoniwſchi dwaj kołojěſdnaj Seidela ſajeſchtaj. Pſched ßudom ßo wón ſ tym ſamolwjeſche, ſo njeje ſa dwaj dnjej niczo jěł a ſo je jeho teho dla hłód cžwilował. Teho dla je ßebi pjenjeſy na nékajke waſchnje wobſtaracź chžył. Spytaneho wudrěcża dla jeho k jaſtwu na 3 měßazy ſaßudźichu.

Wjedro w Londonje 25. septembra: Mohlojte.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje njedźeln rano w 7 hodźinach duchowny Tyschef serbsku spowjednu wuczbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin farat Räda serbske a w 10 hodźinach cand. theol. Vetter s Budyschina němske predowanje.

Njedźelu popoldnju w 2 hodźinomaj rosrěčenje s němskej žónskej mlodosću.

Wutoru popoldnju w 3 hodźinach smeje žónske towarstwo shromadźisnu.

Ssrjedu wječor w 6 hodźinach wotmewa so serbska wójnska modleńska hodźina.

Tydźeńske sastojńske dźeła smeje farat Räda.

Wěrowani:

S druhich wožadow: Khorla Albert Janasch, fabrikski dźěłaćer we Khwaćizach, s Hilzu Selmu Hedwigu rodź. Minikez tam. — Herman Pawol Poldrak, narunanski reservista w Budyschinje, s Hanu Bertu Hajnkez w Mjeschizach. — Herman Ota Zanka, wojnat w Komorowje pola Klukscha, s Martu Gustlu Kuschkez w Lichanju.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Herta Marja, Erusta Augusta Kalaucha, dźěłaćerja w Hněwšezach, dź. — Marćin Ernst, Augusta Ernsta Biesolda, fabrikanta zementowych tworow w Sskonej Borschći, ž.

W katholskej zyrkwi: Hana Margareta, Jana Pitschmana, dźěłaćeeja w plunarni w Budyschinje, dź. — Scźěpanija, Michała Biskopa, dźěłaćeeja w Hněwšezach, dź. — Fryza Khorla, Josefa Hänsela, skakarja w Semizach-Tumizach, ž. — Margareta, Khorle Richarda Augusta Kühna, kašyneho pósselnika w Budyschinje, dź.

S druhich wožadow: Erich Max, Jana Augusta Michalka, kublerja w Lutyjezach, ž. — Erich, Pawoła Reinholda Wjazki, skakarja w Brěsyschću, ž. — Frida Marja, Khorle Gnstava Dißnarja, fabrikskeho dźěłaćerja w Nowych Warnolćizach, dź. — Max Fryz, Emila Maza Klugi, skakarja w Brěsyschću, ž. — Kurt, njemandź. ž. w Demjanach. — Elsa Meta, Jana Hermana Khorle Kleinerta, hejtmana we Lahowje, nětkole we wojetskej słužbje, dź. — Viktor Wilhelm Arnold Harald, kralowskeho komornika a šwobodneho knjesa Arnolda Gustava Harrya s Vietinghofa-Riescha w Njeßwaćiole, ž. — Meta Lisa, Hendricha Oswalda Bruna Menschnera, pomozneho cźohowego rjadowarja w Rakezach, dź. — Ertch Marćin, Khorle Augusta Ptecha, kublerja w Komorowje pola Rakez, ž. — Kurt Pawol, Khorle Ernsta Kloßa, žiwnoscźerja w Komorowje pola Rakez, ž. — Elsa Marta, njemandź. dź. w Nèćzinje — Marta Lena, njemandź. dź. w Pomorzach. — Fryza Bjarnat, Hermana Bjarnata Pile, pohonca w Nowej Wßy p. Klukscha, ž. — Hedwiga Frida, Jana Bohuwěr7 Rjeczki, žiwnoscźerja w Sdźaru, ž. — Marja Marta, Khorle Augusta Vogta, khěžerja w Jatsobju, dź. — Erich Gerhard, Emila Maza Schewza, fabrikskeho dźěłaćerja we Subornicźy, ž. — Marja Hildegard, Bjedricha Wylema Czecha, fobrikskeho dźěłaćerja w Stróži pola Barta, dź. — Ernst Herman, Jana Poltcra, kublerja we Kortnizy, ž.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadze: 20. septembra: Khorla Ota, Bjedricha Pawoła Pětscha, khěžerja a dźěłaćerja w Koporniku na Zidowje. ž., b m. 15 d. — 10. sepe.: Waltak, njemandź, ž. w Dobruschi, 19 d. — 23.: Hana Ilsa, Emila Maza Helaßa, želesniskeho dźěłaćerja na Zidowje. dź., 3 m.

W katholskej wožadze: 23. septembra: Scźěpanija Biskupez, dźowka dźěłaćelki w Hněwšezach, 8 d.

W druhich wožadach: 17. sept.: Marja Gustla swudowjena Poldrakowa rodź. Panikez w Kschiwej Borschći, 62 l. 2 m. 7 d. — 18. sept.: Khorla Erich, Jana Hendricha Petrika, fabrikskeho dźěłaćerja w Khwaćizach, ž., 9 m. 1 d. — Hana Jadwiga Schtrympez, njemandź. dź. w Pßowjach, 2 m. 23 d. — Rudolf Erich Ernst, Khorle Augusta Mikela, kublerja w Kamjenej pola Minakala, ž., 1 l. 20 d. — Jan Alfred Kućka w Brěsynje, 6 njedźel stary. — Khorla August Porscha, privatnik w Barcźe, 77 l. 3 m. — Marja swudowjena Timowa rodź. Schmidtez, wobydlerka w Barcźe, 71 l. 5 m.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

16. njedźelu po šwj. Trojizy smeje rano 1/2 7 hodź. duchowny Voigt serbsku spowjednu wuczbu, 1/2 8 hodźin farat Kschižan serbske a 1/2 9 hodźin němske žnjowe dźalne predowanje.

Wutotu, jako na Michała, budźe rano 1/2 8 hodźin němska a 1/2 9 hodźin serbska spowjedź a dop. 1/2 10 hodźin serbske kemschenje.

Ssrjedu wječor 1/2 6 hodźin němska wójnska modleńska nutrnoscź.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

16. njedźelu po šwj. Trojizy smeje rano w 7 hodźinach duchowny Bójz němska spowjedź, dopoldnja we 8 hodźinach smeje farat Domaska němske a 1/2 10 hodźin serbske predowanje.

Wutoru wječor we 8 hodźinach smeje kschescźijanske towarstwo nuzskeje mlodosćze shromadźisnu.

Ssrjedu wječor 1/2 7 hodźin smeje duchowny Bójz serbsku a 1/2 8 hodźin němsku modleńsku nutrnoscź.

Schtwórtk wječor we 8 hodźinach shromadźisna kschescźijanskebo towarstwa žónskeje mlodosćze.

Placźisny rěsneho skotu na Drazdźanskich skótnych wikach.

24. septembra 1914.

Placźisny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druźiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
a. **połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscźe hacź do 6 lět**	52—54	95—97
b. **awstriske**	—	—
c. **mlode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene**	45—48	88—91
d. **žrěnjo pizowane mlode, derje pizowane starsche**	38—42	81—85
e. **šnadnje pizowane tóždeje staroby**	—	—
Jałojzy a kruwy:		
a. **połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscźe**	50—52	93—96
b. **połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscźe hacź do 7 lět**	42—45	86—89
c. **starsche, wukormjene kruwy a šnadnje wuwite mlódsche kruwy a jałojzy**	37—41	80—83
d. **žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy**	31—84	74—77
e. **šnadnje pizowane kruwy a jałojzy**	25—29	68—73
Byli:		
a. **połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscźe**	51—53	94—96
b. **žrěnjo pizowane, mlódsche a derje pizowane starsche**	44—47	87—90
c. **šnadnje pizowane**	37—43	80—85
Cźelata:		
a. **najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza**	72—75	115—120
b. **žrěnje kormjene abo hač dobre wot zyza**	52—62	92—102
c. **šnadnje wuwite wot zyza**	42—50	82—90
Swinje:		
a. **połnomjaßne lěpschich raßow a jich sschiženjow w staroby hacź do 1 1/4 léta**	48—49	63—64
b. **mjaßne**	45—46	60—61
c. **šnadnje wuwite, teź ranzy a kundroßy**	43—44	58—59

Placźisna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:		W Budyschinje. 19. septembra 1914. wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.	W Lubiju. 24. septembra 1914. wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.
Pschenza	běła	—	—	—	—	—	—	—	—
"	žołta	—	—	—	—	11	20	11	80
" nowa		11	—	12	—	—	—	—	—
Rožka		—	—	—	—	10	—	10	50
" nowa		9	50	10	50	—	—	—	—
Jeczmjeń		10	—	10	75	10	50	11	—
Wowß	50 kilogr.	—	—	—	—	9	40	9	80
" nowy		9	25	10	20	—	—	—	—
Hróch		11	—	20	—	18	25	20	25
Wola		11	—	12	—	11	—	11	50
Jahły		16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka		17	50	19	50	22	—	23	—
Bérny		2	50	3	50	3	—	3	50
Butra	1 kilogr.	2	70	3	—	2	50	2	70
Pschenična muka	50 "	12	75	21	25	19	—	23	—
Rjana muka	50 "	13	25	16	75	15	25	17	25
Ssyno	50 "	2	75	4	—	3	—	3	50
Ssloma	100 "	3	25	3	85	3	—	3	60
Proßata 900 schtuk, schtuka		7	—	17	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	50 kilogr.	—	—	7	50	7	30	7	60
Rjane wotruby		—	—	7	80	7	60	8	—
Pschenični gris		—	—	—	—	—	—	—	—
Rjany gris		—	—	8	65	—	—	—	—
Pschenza, nowa, kórz po 170 punt.		18	70	20	40	19	04	20	06
Rožka, nowa, kórz po 160 punt.		15	20	16	80	16	—	16	80
Jeczmjen, nowy, kórz po 140 punt.		14	—	15	05	14	70	15	40

Jeja, mandl 1 hr. 20 pj., schtuka 8 pj.

Wiczne placźisny w Kamjenzu.

24. septembra 1914.

Po 50 kilogr.: **Rožka wot 10 hr. 80 pj hacź 11 hr. — pj, pschenza wot 12 hr. — pj. hacź 12 hr. 20 pj, jeczmjeń wot 11 hr. — pj hacź 11 hr. 50 pj. wowß wot 9 hr. 80 pj. hacź 10 hr. 25 pj, jahły wot — hr. — pj. hacź — hr. — pj., hroch — hr. — pj., šyno (stare) — hr. — pj (nowe) 3 hr. 50 pj., bérna — hr. — pj. hacź 3 hr. 50 pj, šloma (100 kilogr.) — hr. — pj., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 40 pj. hacź 2 hr. 70 pj, jeja (mandl) 1 hr. 30 pj.**

Serbski musej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot 1/2 11—12 hodźin.

Wisitne khartki

cźischcźi spěschnje a tunjo

Smolerjez knihicźischcźerja.

Franz Marschner

cżaßnikat w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſkład **cżaßnikow** a **cżaßnikowych rjeczażow**
k dobroczińwemu wobkedżbowanju porucża

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczińy.

Pakcźiki

ſa pólny póſt.

Schokoladowe
pópjernomjatliczkowe
wobcżerſtwjenki
po wſchěch płaczińach
a we wulkim wubjerku:

Moritz Schmidt Kaiserstr 11 Theatergasse 4

Tunje ſofy

we nimo měry wulkim wubjerku
ma pſchezo na ſkładże

J. O. H. Bär
we Budyschinje na Hoſchiz haßy 29.

Koże

kóżdeje drużiny po najwyſchſchich płaczińnach kupuje

Heinrich Lange

pſchi ßerbſkej katholſkej zyrkwi
cźißko 4
a pſchi wowßnych wikach.

Zigary

we wobalkach
ſa pólny póſt
porucża

Jurij Glauſch

ſa **Rózant** a wokolnoſcź.

Adreßy ßo rad napißuja, tež liſty ßo wobſtaraju.

Wſchě drużiny kożow a kóżkow

po najwyſchſchych dnjowych płaczińnach kupuje

Otto Hausotter

na garbarſkej haßy 32.

Burſke towaŕſtwo w Rakezach

ſměje pſchichodnu njedżelu **27. ſeptembra** popołduju w 5 hodźinach w Gäblerez hoſcźenzu ßwoje měßacźne poßedźenje. Wſchě lube ſobuſtawy pſcheczelnje pſcheproſchuje **pſchedßydſtwo.**

Wußywnu rożku

Petkuſku II. wußycze,

wuſßywnu pſcheńzu

wſchelakich druźinow
płaczińny hódno pſchedawa

Pawoł Scholta naßl.

w Budyschinje na Hoſchiz haßy.

Wojeŕſke pakety!!

hotowe
ſa zigary
a zigarety
porucża

Albert Lehmann

na khěżorſkej dróſy 11
pſchi bohatych wrotach
a na **polnóznej dróſy 2.**
Snate najlěpſche druźiny.

Kóżdy, kotryż chze ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryż chże ßebi jón **porjedźiez** dacź, njech bźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſke haßy 5.

Jenčź pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje bźěło ſprawnje cukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczińnami wupokoźene, wobhladacź.**

Koprowy vitriol

k nacźinjenju pſcheńzy po najtuńſchej płaczińnje porucża

Otto Engert

drogownja na ſnutskownej lawſkej haßy.

Pſchenczmu muku

jenož dobrych hódnoſczow
porucża tunjo

Khorla Preisser jun.

pſchi żitnych wikach.

Jabłuka

k tłóczenju na wſchěch żeleźniſkich ſaſtaniſchczach kupuje

Khorla Schuppan

w Ratarjezach, Budyschinje, Kubſchizach.

Magnetopat.

Hojenje po naturſkim waſchnju, maßaża, lěkowanje pſchi cźerpjenju cźuwow; lěkowanje wicźe, drjenja, ßłaboſcźe pola doroſcźenych a dźěcźi, żonjazych khoroſczow atd. Rěcźne hodźiny ßobotu.

Reinhold Weinhold
na Moltkowej dróſy 5, I.

Nataŕſzy ſchulerjo

dobru penſiju namakaju w Budyſchinje na Tuchoŕſkej dróſy cźo. 17 po 1 ſkhodźe na prawizy.

Nataŕſki ſchuleŕ

móże dobru penſiju a ſtwu ßam doſtacź w Budyſchinje na Krottenſchmidtſkej dróſy cźißko 4 na lěwizy.

Cźorny kóń

walach, 3 1/2 létny, je na pſchedań, dokelž je wyſche, w Sajdowje cźißko 18.

Kucharki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, wlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłacźerſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku khěżorſkeje drohi w cźrijownı knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Nowa poßylka dóſchła.

Wulke

pſchedawanje emailliowych tworow

w kólni prjedawſcheho Holbjanez rěſaka na Nowoſalzſkej dróſy ſ napſchecźo piwarńſkeje ſahrody po ßměſchnje tunich płaczińnach.

Wſchě druźiny domjazeho a kuchińſkeho ßudobja w porědko wulkim wubjerku ßo po dotal njeßłyſchanych płaczińnach pſchedawaju. **Wſcho k wuběranju.**

Nichtó ßo njenuſuje kupowacź. Jenož ſtanzowane ßudobje.

Pſchedawanje rano wot 8 hacź wjecźor do 1/2 8 hodźin.

Emil Keller w Budyschinje.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamołwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawołtki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjećor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 40. **Sobotu 3. oktobra 1914.** **Lětnik 73.**

Nowe dobycza němskeho wójska.

Pomalu saźo němske wójska w Franzowskej do přódka du. W źrjedźišnje pola Verduna je wobtwjedźenje Camp de Romains pola St. Michela padło. Bayerski regiment von der Tann je na wobtwjerdźenju němsku khorhoj postajił, a němske wójsko je potom řeku Maas pschekročiło.

S padom wobtwjerdźenja Camp de Romains je źo Němcam poradźiło, źo psches paź wobtwjerdźenjow mjes Verdunom a Toulom pschedobyć. S nowych stejischćow, kotrež źu źebi Němcy řeku Maas pschekročiwschi wuswolili, jich Franzowsojo njejźu mohli wućišćeć. Němcy źu wschě wupady s Verduna a Toula wotrasyli.

Też na źwojim prawym kschidle źu Němcy postupili. Wulki khowny kwartěr je 1. oktobra wjećor scźěhowazu rosprawu wudał:

30. septembra źu źo hórki pola Roye a Fresnoy Franzowsam wutorhnyke.

Pospyt Franzowsow, němske prawe kschidło s nadběhom s polnozy Alberta sbić, njeje źo schlachćił. Franzowsojo źu źo s wulkim schkodowanjom wotrasyli.

Mjes tym źo w krajinje nad Aisnu wo dnjo a w nozy dale wojuje. Jedyn jendźelski lětał wobkhonjeński slét tam takle wopisuje: „Puschćichmy źo runje do powětra, hdyž jendźelske cźeźke kandny a pólne hawbizy tšelecź počzachu. Nam źo wobras poskiczi, kotryž nochzu ženje wjazy wohladacź. Schtomy na hórkach źo po źkowje rostorhachu a rosmjetachu. To bě dźiwny napohlad, wjele stow granatow pod nami lětachu, kotrež mile daloko na lěwizu a prawizu rospraskachu, a satraschny woheń němskich kanonow. Žałoźne wojowanja budźa źo dobědźicź dyrbjecź, prjedy hač budźa tele wobrasy sańdźenoscźi pschišłuschecź.“

Italske nowiny „Secolo“ pschiprawjenje němskich běhanskich hrjebjow jako wobdźiwanja hódne wopisuje. Cźi, kotsiž źu wo nich žłyscheli, njemóźa źebi je w myślach pschedstajicź. Se źamźnymaj wocźomaj dyrbi cźlowjek wužkobjene běhanske hrjebje nad Aisnu widźecź, kotrež źu hischcźe hłubsche a bóle rospleczene hač nad Marnu. Wone źu s wjetscha do tsjoch dźělow dźělene. Prěni je jenoź sa nóznu stražu postajeny. 200 metrow dale hłowne běhanske hrjebje leża, kotrež źu s dźěła pschikryte, so źo njepschecźel njemohł tak lohko do nich dobycź a so je njebychu lětarjo wušlědźili. Sady tuteje druheje cźary njejźu jenoź běhanske hrjebje, ale wulke dołhe prósnjeńzy, hdźež źo zyroba, munizija a spanischcźa namakachu. W tychle prósdnjeńzach źu pólne kanony saměscźene, mjes tym so wulke wobłěhanske kanony sady tsecźeje cźary na źwojim zementowanym podłožku steja. S krótka, to je skoro zyłe podsemske město s kschižnymi a prěcźnymi khodami, kotrež źo na 10 kilometrow w dole Aisny hač k Argonne wupschescźěra, a hdźež móże źo wjele sakražnjenych tyšaz muži tak derje skhowacź, so njeje na 100 metrow dalokoscźe niczo wo nich widźecź.

Wo wojowanju pschi řězy Maas wójnski dopisowaŕ jendźelskich nowin „Times“ pische: Cźeźke kanony Němcow žałoźne sapuscźenja naczinjachu. Řězyny dok bě źo bórzy do woprawdźiteje hele pscheměnił. S hórki k hórzy cźeźke kanony hrimachu. Granaty psches řeku lětachu a želesny deschcź na wojakow praskotasche, kotsiž řeku pschekročicź spytachu. Pontony źo na wožebitych wosach pschiwjesechu; wone źo trjebaju jenoź k řězynemu brjohej dowjescź, źo do wody puschcźicź a hromadu swjasacź. Zyłe dźěło dyrbi źo w satraschnym wohnju dokonjecź. Granaty, maschinske tšélby a tšélby hromadźe skutskuja, so bychu źo móst twarjazy inżenieurojo s deschcźom kulow poźypali. Njepschecźel bě źo na wschelakich městnach hłuboko sahrjebał a móżesche zyku řeku po źwojej woli poźypacź. Wón Franzowsam a Jendźelcźanam tak sapyri, so cźi na někotrych městnach wotmyślenje spuschcźichu, móst natmaricź, Tale szena bě wulkotna a traschiwa pschese wscho wopisanja. A k temu źo hischcźe dźiw pschida, kotryž wobhonjeńske slěty jendźelskich a franzowskich lětadłow dokonjachu. Stejach khwilu pod jenym tajkim lětadłom a s wobdźiwanjom k wulkemu ptakej w powětrje shladowach, kotryž nad njepscheczelskimi rjadami slětowasche, s tyźazkróćnej źmjercźu wohroženy. Hdyž źo potom lětadło dele puschcźi, so by njejaźne stejischcźo abo wožebitosć krajiny bliże wušlědźiło, potom źo napjatosć skoro dale snjesć njehodźi. Pod schwórcźenjom lětadłow a hwisdotom granatow Franzowsojo a Jendźelcźenjo k řězy postupichu. Dokelž prjedy spomnjeny móst hischcźe njebě rostšélany, móżachu Jendźelcźenjo rucźe po nim pscheńcź. W nozy potom dalsche kolonny řeku pschekročicźichu. Tola to hischcźe njebě dobycźe. Zyku nóz njepscheczelowe wulke źwětko-mjetaki sa stejischcźemi naschich wojakow źlědźachu.

Tšélenje psches zyku nóz trajesche, a wojazy dyrbjachu směrom bycź, so njebychu se žanym ropotom njepscheczelej źwoje stejischcźo pscheradźili. Pschi tym źo jedyn pěschk s kulku na ruzy frani, a s bolosczu wbohi rawź saschikny. W bližschim wokomiku pak źebi wón s njesranjenej ruku hubu satyka, so njemohł s njeje žadyn kschik wjazy wuńcź. Po tejle straschnej nozy symne a wětšikojte ranje s nakhwilnymi deschcźikami saźwita. Němcy běchu źo po zyłej cźarje do jamow saryli, też Jendźelcźenjo a Franzowsojo běchu w hrjebjach, a dołha tšélenza źo sapocźa. Potom Němcy satraschny nadběh sczinichu, dokelž běchu po sdaczu poźylnjenje dostali. Woprawdźe wulkotne bě, kak běchu źo woni wschudźe na hórkach saryli a kak źwoje wulke kanony khowachu. Nam njebě móżno wušlědźicź, s kotreje strony granaty lětachu. Potom pak naschi lětarjo wulecźachu, spósnachu stejischcźo njepscheczelskeje artillerije, a potom nasche kanony źobu rěcźachu.

Kóždy sczěhowazy dźeń je němske stejischcźa polěpschak, kotrež źu skoro njedobytne. Tožamo William Maxwells, wójnski dopisowaŕ jendźelskich nowin „Daily Telegraph“ wusnawa, prajizy: Němcy maja pódla naturskich wobcźežnoscźow kraja, kotrež Franzowsam a Jendźelcźanam postupanje pocźežuja, też lěpschiny wubjernych sakitanischcźow, mjenujzy skały wot Laigne hač do Compiène. S tychle skałow źo běły twjerdy kamjeń dobywa, kotryž źo sa wožebne twary wužije. Němcy źu tele skały do twjerdźišnow pschetworili. Tele twjerdźišny nadběhowacź, je njemóżno, je bombardowacź, jenoź shubjeny cźaź. Franzowske kanony pscheczíwo tutym skałam niczo njesamóża. Franzowsojo a Jendźelcźenjo tele mile daloke wobtwjerdźenja jenoź wobłěhuja.

Sažo němszy lětarjo nad Parisom.

Dwě němskej lětadle, hołbjej, stej njedźelu sažo nad Parisom pschelecźałej. Jene s wulkeje wyšokoscźe źydom bombow dele cźišny. K někotrym s nich běchu połdra metra dołhe němske khorhoje s napišmom pschityknjene: „Němcy źo wrócźa. Postrow. s Decken.“ Druhe mějachu jenoź khorhoj s lětarjowej visitnej khartku. Jena blisko hroda Monakowskeho wjercha padźe a dweju cźlowjekow mori. Druha tšechu jeneho hroda wupuscźi, kotryž jenemu awstriskemu semjanej źkuscha. Tsecźa někotre howjada, w Boulogneskim lěsu źo paźeze, saraśy. Dalsche bomby źu pjecźa na twarjenjach jenoź mało schkody naczinike.

Druhe lětadło někotre hodźiny posdźišcho pschilecźa. Pariźenjo do njeho s wjele stron tšélachu. Dokelž s dobom źo sa nim fran-

zowske lětadła puschczichu, dyrbjesche wono cźěkacź a móżesche jenoż jenu bombu cźišnycź. Parižanjo żo na żwojich lětarjow słobja, dokelž żo jim njeje poradźiło, němskej lětadle popadnycź.

Wójnska nuza w Franzowskej.

Dopišowaŕ italskich nowin „Gazette del Popolo“ nětcźiſche wobstejnoſcźe w pokodnischej Franzowskej wopišuje. Pschi mórskim brjosy, kotryž żo riviera mjenuje, żu wschě hoſcźenzy, schule a ſjawne twarjenja do lazaretow pschetworjene. Psched radnymi khěžemi bjeskónčne cźrjódy khudych žonow stejo, kotrež na pschipokaſma jědže cźakaja. Sa schcźipanje winowych kiczow żu żo ſa pokodnischu Franzowsku pomozni dźěkacźerjo ſe Schpaniſkeje ſkaſali. Mjes ſranjenymi żu wóndano jenu 18lětnu pokarku nadeschli, kotraž bě żo ſuavsku uniformu woblekła a pola Meauxa pschecźiwo němskemu wójsku wojowała.

W Franzowskej wěſo wschudże nětkole wobhonjerjow a pscheradnikow widźa. W Reims żu wóndano schěſcź ſtow němskich wobhonjerjow wußlědźili. Rad żo wužiwazy žrědk němskich pscheradnikow pjecźa w tym wobsteji, ſo wjecźor na zyrkwine wěże łaża a wot tam němskej artilleriji pokiwy dawaju. Też jako wowcźerjo woni pschikhadźeja a żwoje ſtadła k ſtejischcźam franzowskich wojakow cźerja, ſ cźimž żo te němſkim lětarjam pscheradźeja. W Nancy żu pjecźa němskich wobhonjerjow ſatſělili. Pschi rězy Oiſy je jedyn jendźelſki offizěr żamo mlodeho cźlowjeka potſělił, kotryž je pjecźa Němz w jendźelſkej uniformje byk. Wſchudże też hyány bitwiſchcźow ſaßkapaju, a to mužſkich, žónſke a żamo dźěcźi. W Bourges żu wóndano ſchtyrzeczi tajkich ludźi ſajeli. Wſchitzy běchu Franzowſojo, kotſiž běchu ſranjenym a morwym pjenjesy a drohotnoſeje ſebrali. Mjes tym ſo je ſ Parisa tſecźina wobydlerſtwa wucźahnyła, je Lyon żwój ſamožity napohlad wobkhowak. Bordeaux je żo bojate njeměrne knjeżerſtwowe żydko ſcźinił.

W Parisu je 32,000 próſdnych wobydlenjow.

Hroſa, kotraž bě Parižanow ſ powjeſcźemi wo prěnich němskich dobycźach podejſchła, żo najjaßniſcho ſ nawěſchtkami wulkeje bydkowej agentury dopokaſuje, kotraž 32,000 próſdnych wobydlenjow poſticźa.

Franzowſke wójſko hroſnje pod ſymu cźerpi.

Italſke nowiny „Giornale d'Italia“ ſ Bordeauxa doſtatu depeſchu woſjewjeja, po kotrejž je żo ſ bitwy nad Aisnu jara wjele ſranjenych do Bordeauxa dowjeſko. Sranjeni żu w žałoßnym ſtawje, dokelž niz jenoż ſ ranami, ale też ſe ſymu cźerpja. 10 dnjow je żo pospochi deſchcźik ſchok. Wjetſchina ſranjenych je na ſahorjenje pluzow ſkhoriła. Njepoměrnje wulka je liczba ranjenych, kotſiž żu wumrjeli. Knjeżerſtwo je direktny wobkhad ſe ſranjenymi ſapowjedźiło a to drje teho dla, ſo nowinſzy dopišowarjo wot ſranjenych njemóhli wěrnoſcź ſhonicź.

Franzowszy generalojo padli.

Po powjeſcźach ſ Parisa ſtaj pschi poßlednich wojowanjach w krajinje nad rěku Aisnu dwaj franzowſkaj generalaj, ſnaty general Foutér a general Exelmans, padłoj. Tutón je żyn admirala Exelmanſa, kotryž je w Krimſkej wójnje franzowſke łódźſtwo nawjedował a żo pschi woblehnjenju Ssewaſtopola wobdźělił. General Exelmans je żo ſ jenej granatowej tſchěſku a ſ kulku, kotraž jemu nohu rosraſy, morił. Mjes ſranjenymi poßlednich dnjow je też general Vogues, ſchef lětarſtwa.

Wotwjedźenje elſaſkich wucźerjow do Franzowſkeje.

Franzowſojo żu woſpjet něktorych wucźerjow, mjes druhimi też ſ Altkirchſkeho wokrjeża, do Franzowſkeje wotwjedli. Jenemu wucźerjej je jedyn franzowſki offizěr rjekł: „Wy ſcźe rosſchěrjerjo němſkeje ideje!“ Po „Straßburger Poſt“ je tónżamy offizěr měnił, ſo żo wſchitzy wucźerjo do ſnutskowneje Franzowſkeje pſcheßadźa, a ſo żo potom do Elſaża jenoż franzowſzy wucźerjo póſcźelu. Sa něktore lěta budże żo potom w Elſażu ſażo jenoż franzowſki rěcźecź.

Schtyrnaczelětni franzowſzy wojazy.

Jedyn transport franzowſkich jatych je na dwórniſchcźu w Nürnbergu wulke dźiwanje ſbudźił. To bě něhdże 100 franzowſkich 14lětnych abo 15lětnych wojakow. Woni běchu żo po napominanju ſchulſkeje wyſchnoſcźe k aktivnemu wójſku ſamolwili a żo do aktivnych regimentow pſchijeli. Też pſches Würzburg żu něktore cźahi ſe 14lětnymi a 15lětnymi jatymi franzowſkimi wojakami pſchejěke.

Njedożahanje offizěrow w jendźelſkim wójſku.

Sa bliżſchi cźaż chze Jendźelſka 500,000 muži żylne wójſko, kotrež nětkole wuwucźuje, do Franzowſkeje póßlacź. W Jendźelſkej żamej dwěluja, hacź budże wono doſcź wuſtojne. Sjawne potajnſtwo je, ſo offizěrojo ſa wójſko njedożahaju. Hižo nětkole je wjele offizěrow na franzowſke bitwiſchcźo ſchło, ſo bychu měſtna padnjenych abo ſranjenych offizěrow wupjelnili. Duż ſa nowe wójſko mało offizěrow woſtanje.

General Findlay, roskaſowaŕ jendźelſkeje artillerije, je pſchi wojowanju w krajinje nad Marnu padnył.

Nowiny „Corriere della Sera“ njeßkyſchany talent lorda Kitchenera żławja, kotryž je ſ pomozu żwojich po zykej Jendźelſkej rosſchěrjenych reklamnych taſlow a mudreje nowinſkeje reklamy hižo wójſko pok milijona muži ſe ſemje ſteptał a je na najlěpſchim puczu k milijonowemu wójſku. Jenoż kaſarny, artillerija a druhi pſchiżłuſchk pobrachuja, pſchede wſchěm ſchěre uniformy. Najhórſche pak je, ſo njeje żaneho ſchěreho żukna wjazy po zykej Jendźelſkej doſtacź, a ſo dyrbja wojazy, doniż żo tajke żukno njenatkaje, w ſnatych cźerwjenych żuknjach khodźicź. Mjes tym knjeżerſtwo wſcho żo namakaze módre żukno pokupuje, ſo bychu żo ſ njeho nakhwilne uniformy ſeſchiłe.

London nětkole w nozy w najhłubſchej cźmje leži. Sswětło Weſtminſterſkeho hobrſkeho cźażnika je haßko, runje tak wulki dźěl dróhoweho wobßwětlenja. Jenoż ſ těchi Charinga Croſte wobßwětlaki ſaßapaju, kotrež po nóznym njebju ſa dwazeczi Zeppelinami pytaju, kotrež żo ſtajnje wocźakuja.

Miniſter Lloyd George je w Cardiffu rěcź měł, w kotrejž wocźakanje wupraji, ſo żo 50,000 mkodźenzow ſ Wallisa k wójſku ſamolwi. Po ſchěſcźměßacźnym wuwucźenju budża woni njepſchecźelowym wojakam ſroſcźeni (!), dokelž je mjenje cźaża trjeba, intelligentneho mlodeho cźlowjeka ſa wojaka wuwucźicź, dyžli mjenje intelligentneho cźlowjeka.

Němſko-ruſke wojowniſchcźo.

Pſchi rańſcho-pruſkich mjeſach żu Němzy pospyty Rußow, żo pſches rěku Numen do Ssuwalſkeje gubernije dobycź, wotraſyli.

Twjerdźiſnu Oßowěź w Ssuwalkſkej guberniji wot 28. ſeptembra Němzy ſ cźežkej artilleriju wobtſěleja.

Woblehnjenje Antwerpena.

Rosprawa belgiſkeho knjeżerſtwa praji, ſo żu Němzy zyły dźeń Antwerpenſke ſwonkowne wobtwjerdźenja wobtſěleli. Druhdy żu żo wobtwjerdźenja w mróczelach kura ſhubike, kotryž ſ rosbuchnjenjom němſkich granatow noſtawaſche. S móznym wobtſělenjom pak żo njeje khrobłoſcź belgiſkich wojakow ſlemika. Jenotliwe granaty żu też do wobtwjerdźenjow Liežele a Breendonk padake. Belgiſzy wojazy na měſtnach mjes wobtwjerdźenjemi ſteja.

Dwě wobtwjerdźeni je němſka artillerija hižo wupuſcźiła.

Dalſche rosprawy praja, ſo Němzy ſ Molla na Turnhout poſtupuja, a ſo żu jenoż hiſchcźe něktore kilometry wot tam ſdaleni. Też wot Heyſt op den Berg je żo do Liera tſělako.

Němzy żu město Mecheln wobßadźili. Město njeje ſ wobtſělenjom jara ſchkodowako. Naſtata ſchkoda na hłownej zyrkwi żo wuporjedźicź da.

Poßledńje pſchecźiwjenje Belgiſkich.

Jedyn liſt belgiſkeho póßkanza w Londonje, jenej politiſkej woßobje w Bordeauxu napišany, po nowinach „Petit Gironde“ ſcźěhowaze żkowa wopſchija:

„W o j u j e m y ſ p o ß l e d n i m i r o s p a d a n k a m i żwojeho małeho wójſka. Njepſchecźelej napſchecźo ſtejimy, ſo bychmy nadźiju ſwjaſkarjow njepoßkabili. Tola mam mało nadźije, ſo naſche napominanje widźomny wuſpěch pſchinjeżu. Pſchemóż naſchich njepſchecźelow je pſchewulka. My żami żmy ſkoro wſchitkich wuwucźenych wojakow ſhubili a żo na k nuſy wuwucźenych měſchcźanow ſamjeſujemy.“

Awſtriſko-ruſke wojowniſchcźo.

Sjednocźenje němſkeho a awſtriſkeho wójſka w Galiziſkej.

Po njeſbożownych bitwach pola Lwowa a Ljublina je awſtri-

ſke wójſko nimale 250 mil pſched wulku pſchewahu mějazym ruſkim wójſkom zoſacź dyrbjako. Po prjedawſchich powjeſćach awſtriſkeho generalneho ſtaba ßo awſtriſke wójſko pola Pſchemyßka ſ nowa rjadowaſche. Hakle ßrjedu je powjeſćź dóſchka, ſo je awſtriſke wójſko němſkemu wójſku nopſcheczo khwatako, kotrež ßo po żeleſniźy pſches Krakow Awſtriſkim na pomoz wjeſeſche. Wjetſche wotdźělenje koſakow je pola Bjecźa, něhdźe 70 kilometrow ſ krótkeho ranja wot Krakowa, do ſjednocźeneho němſko-awſtriſkeho wójſka ſraſyko a pſched nim hnydom zoſako. Nadrobniſchich powjeſćow njeje hacź dotal ſ Galiziſkeje dóſchko, tola ßo wone ſ wulkej napjatoſcźu wocźakuja. W Awſtriſkej a Němſkej ßo nadźijeja, ſo ßo bórſy poradźi, ruſke wójſko ſbicź a jo ſ Galiziſkeje wucźiſchcźecź.

W rosprawje ruſkeho generalneho ſtaba wo wojowanjach w Galiziſkej wot 28. ſeptembra ßo wudawa, ſo ßu Rußojo Debizu wobßadźili. Jena wulka awſtriſka kolonna je ſ Pſchemyßka k Ssanokej zoſajo do wohnja ruſkeje artillerije pſchiſchła a woſtajiwſchi woſoweho parka a automobilow cźekła.

Na Uſchokſkim pſchekhodźe w Karpatach ßu Rußojo pjecźa njepſcheczelſke wotdźělenje ſbili a jemu artilleriju a wjele jatych wotewſali. Na to ßu do Wuheŕſkeje ſacźahnyli.

Mjes tym ßu Awſtriſzy tu Rußow wróczo ſbili a ßo Uſchokſkeho pſchekhoda ſaßo ſmozowali.

Rußojo w Galiziſkej.

W rańſchej Pruſkej ßu Rußojo woßebje w pokodniſchim dźělu wjele wßow ſapalili, kraj wupuſcźili a ſ wobydlerjemi ſ dźěła ßurowje ſakhadźeli. Zyle hinaſche je ſadźerżenje Rußow w Galiziſkej. So bychu ßebi ſympathije pólſkeho wobydleŕſtwa dobyli, woni w galiziſkim hkownym měſcze Lwowje jara měrni a pſchiſtojni wuſtupuja; woni wſcho ſe ſkotom ſapkacźeja a wjele pjenjes wudawaju. Dokelź je dla mobiliſazije pſchemako perſonala ſa porjadnu ßkužbu drohoweje żeleſniźy woſtako, je ruſki komandant poruczik, ſo dyrbja ruſzy wojazy na drohowej żeleſniźy ßobu ßkužbu cźinicź.

Pſchi dotalnym wojowanju je ßo pokaſako, ſo wuheŕſka kavallerija koſakſke regimenty pſchemóże. Ruſzy ſranjeni offizěrojo ßami praja, ſo jo koſak w nowocźaßnej wójnje mjenje hódny wojak, tola dla ſpodźiwneho ſtawiſniſkeho ſtejiſchcźa, kotrež maju koſakojo w ruſkim wójſku, je cźežko, jich ſ lěpſchej, hóle woieŕſzy wuwucźenej kavalleriju narunacź. Pódla teho je koſak jara tuni wojak, dokelź dyrbi ßo ſa ßwoje ßamßne pjenjeſy draſcźicź a wuhotowacź.

Grichiſko-katholſkeho (prawoßkawneho) metropolita, hrabju Szeptyzſkeho w Lwowje, ßu Rußojo ſajeli a do Nižnjeho Nowgoroda dowjeſli.

Nawal koſakow do Wuheŕſkeje.

Ruſke wójſko bě ßo ſapocźatk ſańdźeneho tydźenja po wjetſchej pokojzy zykeje Galiziſkeje rosſchěriko. Dla pſchikhada ßylneho němſkeho wójſka ßu Rußojo chźyli wjedźecź, hacź ßnadź ſa karpatſkimi horami we Wuheŕſkej awſtriſke wójſko ſteji, kotrež mohko Rußow ſ pokodnja nadpadnycź. Teho dla ßu ßo něktore wotdźělenja koſakow pſches Karpaty póßkake. Koſakojo ßu na dwěmaj měſtnomaj Karpaty pſchekrocźili a hacź do wuheŕſkeje runiny pſchijěchali, prjedy hacź ßu ßo jim ßylniſche wotdźělenja awſtriſkich wojakow napſcheczo ſtajicź mohke. Pſched tymi ßu koſakojo pſches hory do Galiziſkeje zoſali. Hórſke pſchekhody ßu Awſtriſzy ſaßo do ßwojeje ruki doſtali.

120000 cźeknjeńzow ſ Galiziſkeje we Winje.

W tu khwilu 120,000 cźeknjeńzow ſ Galiziſkeje we Winje pſchebywa. S nich je wjele pólſkich ſemjanow, wulka wjetſchina pak ſ khudych galiziſkich židow wobſteji, kotſiž ßu bjes wobydlenja a zyroby. Wſcho hromadźe je pjecźa pſched Rußami ſ Galiziſkeje a Bukowiny 380,000 woßabow do Wina a do wjecźorneje Awſtriſkeje cźekło.

General Auffenberg ſkhorił.

Jedyn ſ wjednikow awſtriſkeho wójſka w Galiziſkej, general pěſchkow ryczeŕ ſ Auffenberg, je cźežko ſkhoril.

Awſtriſki wuſpěch pſchecźiwo. Sserbam.

Awſtriſke knjeżeŕſtwo woſjewja: 28. ſeptembra popołdnju je po dwěnjedźelſkim ſaßakkym wojowanju maka pſcheſtawka naſtała, mjes tym ſo ßu naſchi wojazy Drin a Ssawu ſ nowa pſchikrocźili. Naſchi wojazy wſchě w ßerbſkim kraju ſteja a ßo najprjódzy w krwawnje dobytej krajiny pſchecźiwo njewuſtawazym ſaßakkym nadpadam dżerża. Nadpady ſtajnje ßo ſ khětrym njepſcheczelowym ſchkodowanjom ſkónczeja. W poßlednich wojowanjach ßu ßo wſcho hromadźe ſchtyrnacże kanonow a něktore maſchinſke tšélby dobyke. Liczba jatych a pſcheběżerjow je khětro wulka. Powjeſcże wo ßerbſko-cźornohórſkim poſtupanju w Boßniſkej ßu ſ nawalom ßłabſchich mozow pſchi ſandźakowych mjeſach naſtake. Naprawy k wucźiſczenju tychle ſtron ßu ßo hnydom cźiniłe.

Pokorek, pólnogratowy miſchtr.

Awſtriſko-ßerbſke wojowniſchczo.

„Giornale d' Italia“ je ſ Antivaria ſcźěhowazu powjeſcź doſtał: Cźornohórzy k boßniſkemu hkownemu měſtu Sserajewu poſtupuja. Mjes nimi a Awſtriſkimi ßo horzo wojuje. Awſtriſzy ßu wſchu ßwoju artilleriju do wohnja ſtajili a nadběh pſchecźiwo Sserbam ſpytali. Wojowanje hiſchcże traje.

Mjes tym ſo ßu Awſtriſzy Krupańſke hory dobyli, ßu Sserbjo pjecźa na cźarje Limbrowja-Swornik-Loßniza a Mitrowiza-Schabaz wuſpěch dozpili. W nozy wot 20. do 21. ſeptembra ßu Sserbjo něktore njepſcheczelſke nadpady na froncże Loßniza-Racźa wotraſyli a njepſcheczelej wjele ſchkody nacźinili. Na Ssawinej froncże ßu Awſtriſzy ſpytali ßo Podgorazſkeje kupy a jeneho druheho ſtejiſchcźa pola Belgrada ſmozowacź. Wſchudże pak ßo wotraſychu. Pſchi Dunajſkej froncże Awſtriſzy rěku Ssmederow ſ pomozu artillerije pſchekrocźicź ſpytachu. Sserbjo pak ßo kanonow ſmozowachu a njepſcheczela ſniczichu.

Wójna w kolonijach

Franzowſojo ßu Kamerun wobßadźili.

Sswoju pſchemóz na morju wuwużijo ßu jendźelſke a franzowſke wójnſke łódże, woßebje jendźelſki kſchižak „Cumberland“ a franzowſki kſchižak „Brui“ mużſtwa pſchi kamerunſkim brjoſy na kraj wußadźili a Dualu bjes wojowanja wobßadźiłe. So ßo ſjawne pſchiſtawne měſta němſkich kolonijow pſched njepſcheczelſkimi nadběhami dżerżecź njehodźa, bě do prědka widźecź.

Wobßadżenje Lüderitzſkeho ſaliwa.

Jendźelſzy wojazy ßu w němſkej krótkowjecźornej koloniji Lüderitzſki ſaliw wobßadźili. Měſto Lüderitz je ßo jim bjes wobaranja poddako. Jendźelcźenjo na radnej khěži jendźelſku khorhoj wutyknychu. Němſka wobßadka je zoſajo najſkerje żeleſnizu wupuſcźika. So Jendźelcźenjo njemohli němſku ſchkricźkowaŕnju wużicź, ßu ju Němzy ſkónzowali.

Wojowanje Japanſkich pſchecźiwo Němzam.

Japanſzy ßu njedźelu Němzow pjecź mil pſched Tſingtawom nadpadli. Rosprawa japanſkeho knjeżeŕſtwa wo tym praji:

„Pſchi jenym nadběhu na kraju mějachu Japanſzy 3 morwych a 12 ſranjenych.“

Wójnſke pſchihoty w Turkowſkej.

Turkojo ßu ſ mobiliſaziju ßwojeho wójſka hotowi. Jendźelſke nowiny „Dayli News“ jedyn liſt ſ Paläſtina wot 8. ſeptembra woſjewjeja, w kotrymż ßo praji, ſo ßu měſta Damaſkus, Beirut, Aleppo, Haifa a Jeruſalem wulke woieŕſke lěhwa.

Kóżdy dżeń ßo wocźakuje, ſo Turkowſka Rußowſkej, Jendźelſkej a Franzowſkej wójnu pſchipowjedźi. Jendźelſka ßo na to hotuje, hnydom Paläſtinu wobßadźicź, hdy by k wójnje doſchko. Wona je Turkowſkej hroſyka, ſo ßo turkowſkemu knjejſtwu kónz ſcźini, jeli ſo by Turkowſka podležała.

Jako ſnamjo bliſkoſcże wójny Turkowſkeje ſ Grichiſkej a Ruſkej ßo nowe pſcheſcźěhanje Grichow w Turkowſkej wobhladuje. Wjele cźeknjeńzow ſ turkowſkich provinzow do Grichiſkeje pſchikhadża. Baſchibozukojo (turkowſzy njeprawidkowni wojazy) po makoaſiſkim móŕſkim brjoſy ſ napſchecża kupy Mytilene cźahaju, wurubjeja cźołmy, ſ kotrymiż ßo cźeknjeńzy prjecź wjeſu, a pſchi tym żony a dźěcźi morja.

Turkowſka je Dardanelle ſawrjeła.

Turkowſke knjeżeŕſtwo je póndźelu rano woſjewiło, ſo je ßo móŕſka droha Dardanellow ſa wſchě łódże ſawrjeła. S pſchicźinu ſawrjecźa je to, ſo jendźelſke a franzowſke wójnſke łódże wot něktreho cźaßa pſched ſajeżdom do Dardanellow kſchižuja, pſchijěżdżaze a wotjěżdżaze łódże ſadżerżuja, je pſchehladuja a mużſtwa wuwupra-

ſcheja, ſ cźimż ẞwobodna droha pſches Dardanelle ſchkoduje. Dardanelle ẞo prjedy ſaẞo njewotewrja, hacż ẞo jendżelſke a franzowſke wójnſke ƚódże ſ jich bliſkoſcże njewotẞalja.

Saſtupjerjo ruſkich nowin ẞu Konſtantinopel wopuſchcźili, dokelż woczakuja, ſo by jich turkowſke knjeżerſtwo bórſy wupokaſako.

Miny w adriatiſkim morju.

Wobydlerſtwo pſchi italſkim adriatiſkim morju je we wulkim roshorjenju. 28. ſeptembra do Roma powjeſcź pſchińdże, ſo je ẞo ſ wottorhnjenej awſtriſkej mórſkej minu, kotraż je pola Peſero rosbuchła, wóẞom italſkich rybakow morilo. Dżeń poſdźiſcho je pola Rimini druha awſtriſka mórſka mina rosbuchła a dżewjecź italſkich rybakow morika.

Němſki ſchižak „Emden“ dale Jendżelczanam ſchkodźi.

Londonſke admiralſtwo je woſjewiło, ſo je poẞlednje dny ſchižak „Emden“ w indiſkim ozeanje jendżelſke pſchekupſke parne ƚódże „Tumerico“, „Cinglub“, „Riberia“ a „Tone“ potepił a ẞo jeneje wuhloweje ƚódże ſmozował. Mużſtwa potepjenych ƚódżow ẞu ẞo ſ ƚódżu „Gyſedale“, kotruż bě ſchižak „Emden“ teho runja ſajał, ale ſaẞo puſchcźił, do Colombo dowjeſte. — Dale je jedyn němſki ſchižak jendżelſku pſchekupſku ƚódź „Monna“ pola Marſchallſkich kupow popadnył.

Jendżelſke admiralſtwo wo njedżeƚawoſczi jendżelſkeho ƚódźſtwa.

Schwedſke nowiny „Aftonbladet“ ẞu ſ Londona ſcźěhowazu powjeſcź doſtake:

Na wulku mjerſatoſcź, kotraż je ſ njedżeƚawoſczu jendżelſkeho ƚódźſtwa w jendżelſkich nowinach naſtaƚa, admiralſtwo wotmolwjo, ſo ẞo ƚódźſtwo w ẞwojim hibanjom ſe ſjawnym měnjom njeẞmě wodźicź dacź. Żadanje, ſo by ẞo Helgoland nadpadnył a ẞo pucź k němſkemu brjohej dobył, ẞo na żane waſchnje njehodźi dopjelnicź.

Porok, ſo ƚódźſtwo njedżeƚa, je njeprawy. So pak by ẞo ludowym żadanjam we wěſtym naſtupanju napſcheczo pſchiſchło, ẞo poknózne morjo ſ makymi ſchižakami, torpedami a podmórſkimi ƚódźemi pſchepytuje a poſdźiſcho dyrbi ẞo němſke ƚódźſtwo w poknóznym morju hiſchcże ſ wjetſchim wuſkutkom ſawrjecź. Też miny budża ẞo ƚkaſcź, ſchtoż je jendżelſke admiralſtwo ſ pſchicźinu cźlowjeſkoſcże hacż dotal mało wużiło, we wjetſchim wobẞahu wużiwacź.

Spytane cźeknjenje jatych Ruẞow w Kroſſenje.

S ruſkich jatych, kotſiż ẞu w Kroſſenſkim lěhwje ſaměſcźeni, je pſched někotrymi dnjemi něhdże 200 muži cźeknycź ſpytało, hdyż runje cźeźke njewjedro ſe ẞylnym wětrom ſakhadżeſche. Woni ſ barakow na měſtno cźerjachu, hdźeż běchu tſělbowe pyramidy ſtražu mějazeje kompagnije ſeſtajane. Straẞowazy wojak hnydom do cźeknjenzow tſěleſche a ſtražowanſki komando alarmowaſche, kotryż teho runja tſělhy wużiwaſche. Hdyż prěni cźeknjenzy padźechu, druſy ẞwoje wotmyẞlenje ſpuſchcźichu. S jatych ẞu ẞo tſjo morili, woẞmjo ẞo cźeźko a někotſi lohko ſranili. S jenej wotkludżazej kulku je ẞo garniſonſki ſarjadniſki inſpektor Schulz do pkuzow trjechił. Pódla teho je ẞo jenemu wojakej ſ jenej kulku lěwa ruka ſraniła. Tſělenza, kotraż bě daloko ẞkyſchecź, bě wulki njeměr w měſcże ſbudźiła. Pſchepytanje je wunjeẞło, ſo je mała liczba jatych, kotſiż ẞu ẞo jatby nabyli, cźeknjenje pſchihotowaka. Woni ẞu wětr wużijo a jatym w druhich barakach ſ papjerkami powjeſcź wo ẞwojim wotmyẞlenju doli. Jedyn ſ cźeknjenzow je bliſko tſělbowych pyramidow padnył.

Troſcht generala Bégoboja.

„Berliner Tageblatt“ ẞebi ſ Rotterdama telegraſowacź da: „Każ ſ Roma piẞaju, je po powjeſcźach ſ hlowneho kwartěra general Rennenkampf, kotryż je ẞwoje mjeno na Bégoboj pſcheruſcźił, ẞwojich offižerow a wojakow napominał, ſo bychu poẞlednje wójnſke njeſboże ſ měrom ſnjeẞli. Wón jich ſe ſcźěhowazymi ẞkowami troſchtowaſche: „Budźcże wjeẞeli! Wokoło hód budźemy w Barlinje!“

Nowa ſwada wo trón w Albanſkej.

Albanſka po ſdacźu pſched nowymi njeměrami ſteji. Hacż runje je albanſki ſenat ſ wulkej wjetſchinu ẞyna prjedawſcheho turkowſkeho ſultana Abdula Hamida, prynza Burhana-eddina, ſa wjerſcha wuſwolił, ẞo Eſſad paſcha wo albanſki trón prózuje. Wón hroſy, ſo ſ 12 000 mużemi do Dracża poczehnje, ſo by tam knjeżerſtwo na ẞo ſtorhnył.

Rumunſka pſched roſpuczom.

Rumunſka nětkole pſched praſchenjom ſteji, hacż ma dale neutralna woſtacź abo na ſtronje Ruſkeje, abo na ſtronje Awſtriſkeje wojowacź. Wobſtarny kral Karol je w poẞlednjej krónſkej radże żiwje ſa to wuſtupował, ſo by Rumunſka Awſtriſku pſchecźiwo Ruſkej podpjeraka. Ruſka nětkole rumunſku pomoz trjeba, poſkicźenjow wona pak njeje Rumunſkej cźiniła. Móżno, ſo budże je wona cźinicź, tola jenoż ſa pad, ſo dobudże. Jeli ſo by pak Ruſka podležała a Rumunſka by na jejnej ſtrony ſtała, by ẞo wona ſ Němſkej a Awſtriſkej ſnjepſcheczeliła a měła ſcźěhwki teho ſnjeſcź. Kral teho dla radżeſche, ſo by ẞo rumunſka na ſakożk awſtriſko-rumunſkeho ſrěcźenja ſtajiło, kotreż je ẞo pſched balkanſkej kriſu ponowiło a ẞo ſ miniſterſtwowym pſchedẞydu Majoreſkom podpiẞało, hacż runje njejẞu druſy miniſterjo niczo wo tym wjedźeli. W krónſkej radże pak ẞo napſcheczo kralowemu nahladej wjetſchina miniſtrow na ſtejiſchcźo ſtaji, ſo ma tole ſrěcźenje jenoż ſakitanſki kharakter. Najwjetſche pſchecźiwjenje pſchecźiwo ẞwojim politiſkim nahladam je pjecża kral pola kronprynza a wójnſkeho miniſtra nadeſchoł. Wobaj měnjenje ſaſtupujetaj, ſo ma Rumunſka nětcźiſchu pſchileżnoſcź wużicź a ſo měli ẞo tſi milijony Rumunow, kotſiż ẞo pod awſtriſkim knjejſtwom potlóczeja, wuẞwobodźicź. Wulki dźěł rumunſkeho luda temu pſchihłoẞuje. Ssobotu je ẞo w Bukareſtu wulka ludowa ſhromadźiſna wotměła, na kotrejż ẞo 20 000 woẞobow, mjes nimi rektorojo a profeẞorojo univerſity, wobdźělichu. Rěcźnizy knjeżerſtwo napominachu, ſo by ẞo pſchecźiwo Awſtriſkej a Němſkej wuprajiło.

Wójnſke wuradżenja pruſkeho krajneho ẞejma.

Wójnſke wuradżenje pruſkeho krajneho ẞejma ẞo najſkerje 20. oktobra ſapocźnje. Pſchedkohi, wo kotrychż ma ẞo jednacź, ẞo jenoż na wójnu pocźahuja. Najprjódzy ma ẞo raníſchej a wjecźornej pruſkej provinzy, kotrejż ſtej ſ wójnu cźeźko cźerpiłej, pomoz pſchinjeſcź. Suma, kotruż knjeżerſtwo ſa to żada, njeje hiſchcże ſnata. Potom ſměje ẞejm pſchikrótſchenemu wuẞwojenju, kotreż je ẞo we wójnje jako nuſne wupokaſako, pſchihłoẞowacź. Skónczńje pſchedkoha, ſ kotrejż ma ẞo we wěſtych ſtronach bjesdźěłoſcźi wotpomhacź, do wuradżenja pſchińdże. Temule ſamérej ma ſakożenje zentralneje wukaſańje ẞkużicź. S tym dyrbi ẞo ſadźěwacź, ſo ludźo, kotſiż dyrbjeli na wẞach dźěło namakacź, tola chżedża w měſcże woſtacź a nawopak, podpjeru ſa dźěłonjemějazych njeprawje wużiwaju.

Njeſazpěwaj khudych.

Pſched někotrymi lětami pſchińdżeſchtaj dwaj jara nahladna a bohataj Americźanaj do njewulkeje wẞy w ẞewjernej Italſkej, njedaloko kraẞneho jěſora pola měſta Como, kiż tehodla też rěka Comoj ſki jěſor.

Americźanaj pſches jěſor ſ cźołmom do teje wjeſki dojědżeſchtaj. Ale wjedro nochżyſche jimaj hojicź, pomróczi ẞo khětro a wjazy dnjow dołho bjes pſchetorhnjenja dźěſche ẞo móznje deſchcźił; duż běſchtaj wobaj woẞebnaj knjeſaj nuſowanaj, dleſchi cźaẞ w tamnej wẞy woſtacź.

Wjeẞ běſche cźicha a wotleżana. Wěſo pſchikhadżachu, każ kóżde lěto, też tón krócź jara mnoſy zuſy do teje krajiny, ſo bychu ẞebi rjanoſcź ſtwórby wobhladowali, ale do teho kónza bjes mała nichtó njepſchińdże, dokelż wokolina tu niczo rjaneho na ẞebi nima. S rědka teho dla zuſy do teje wẞy pſchińdżechu a hiſchcże mjenje ẞo tu dleje ſadżerżowachu.

A hlej, tu na dobo dwaj tak woẞebnaj hoſcźej pſchińdżeſchtaj!

Wuſnacź wſchak ẞo ma, ſo wobydlerjo teje wjeſki niczo njeſakomdźichu, ſo bychu pſchikhadnikomaj ſ jara dalokeho dźěła ẞwěta pſchebywanje tam prawje pſchijomne ſcźinili.

Jeniczki hoſcźenz we wẞy mějeſche něſchto pſchiſtojnych jſtwow. Wobẞedżeŕ daſche je hnydom wucźiſcźicź a ſrjadowacź, ẞuẞodża pak pożcźichu jemu najlěpſche kruchi nadoby, ſo bychu zuſymaj pokaſali, ſo ẞebi wjedża jara wyẞoko ważicź cźeſcź, ſo ſtaj tak woẞebnaj knjeſaj k nim pſchiſchkoj.

Hdyżkuli byſchtaj pak po jenym, pak wobaj na dobo na dróhu wuſchkoj, to ludźo jeju nimale pſchi kóżdej krocżeli jara ponižnje poſtrowjachu. Pſchi tym ẞo druhdy jara hluboko klonjachu a ſ kłobukom ẞo bjes mała ſemje dótkachu.

Jedyn ſ Americźanow bě wyẞoko a ſchěroko rosroſcźeny muż; khutne ryẞy jeho wobliczа ẞwědczachu wo tym, ſo je wón ẞylna a kruta powaha. Prěni cźaẞ ẞwojeho pſchebywanja wón na kóżde poklonjenje wjeẞnjanow runje tak ſ pokkonjenjom wotmolwjeſche, ale po něcźim bywaſche jemu to dale bóle pſchecźiwne, tak ſo na to ſe ſamyẞlom wjazy njehladaſche.

„Njemóžu pschenjechacź njekniczomnych lischczakow“, wón junu ßwojemu towarschej rjekny. „Czi ludźo namaj jenoż tehodla wulku cześcź wopokasuja a ßo namaj stajnje lischcza, dokelź po naju woßebnej drascze ßudźa a spósnawaju, so ßmój woßebneho ßempschińdźenja a wyßokeho stawa. Ale drasta tola pschezo hlowna wěz na czlowjeku bycź njeßmě. Hdy bychmoj tu jako czlowjekaj pschischkoj, kiž njejßu jara woßebni shotowani, a kiž jenoż se ßrěnjeho powolanja pschikhadźeja, to jara dwěluju, hacź bychu naju ſ zyła pschiwsali abo jenoż sańcź měli.“

Hdyż druhi Americzan tole ßłyschesche, pocza ßo też wón wjeßnjanow ſdalowacź a jim wobaracź, ale jeho ßłowa a poczinanja prěnjeho Americzana hischcze bóle rosmjersachu.

„Ja bych woprawdźe chzył do tejele wjeski w khudobnej drascze pschińcź a potom jeje wobydlerjow wo bschebytk a wo wokschewjenje proßycź“, tak wón hladajcy roshněwany rjekny. „Ja bych też potom runje ßamßny czlowjek był, kajkiž nětkole, a tola ßym ßebi wěsty, so bychu potom somnu zyle hinak wobkhadźeli, hacź nětkole a so mi potom njebychu teje cześcze a ważenja wopokasowali, jako namaj nětkole wschitcy we wßy wopokasuja.“

S nowa pospyta druhi Americzan wobydlerjow teje wjeski sakitowacź, ale na to ßo jeho pschecźel tak jara rosnjemdri, so hórje bycź njemóżesche.

„Ja tebi dopokasam, a to ſa zyle krótki czaß, so ßym ja prawje měł!“ wón sawoła.

Nětkole po rjadu rěczo radu ſkładowaschtaj, wo czimž ßo ani ßłowa prajicź njehodźi. Hacź chzyschtaj něschto na pschemoh wuwjescź? Móżno je, pschetoż bohaczi Americzenjo tajke něschto rady czinja.

Ale ta wěz bě dźiwna; nasajtra rano jedyn ſ teju knjesow njenadźizy wotjědże, druhi pak we wßy wosta.

Americzenjo ßu powschitkownje jara rosßudni a wutrajni ludźo. Schtoż ßu ßebi junu wotmyßlili, to kóżdy krócź spěschnje a bjes komdźenja wuwjedu. Pschi tym mschak ßo druhdy zyle dźiwne wězy stawaju.

Niz junu, ale wjazy krócź je ßo to ſtało, so ludźo, kiž do najwyschschich worschtow amerikanskeho towarſtwa ßłuscheju, ßo w Nowym Jorku po dróhach w prosscherſkej drascze pschekhodźuja. Móże bycź a je k wěrje podobne, so to njebě bjes wusnama, so bě jedyn ſ bohaczkow njenadźizy ſ tamneje khudeje italskeje wjeſti wotjěł.

Sa tón czaß, so bě wón wjesku wopuschcził, minychu ßo schtyri dny. Njebjo bě runje tak pomróczene, kaž prjedy, nětkole pak poskiczowachu mróczele dale bóle czmowy a pokhmurjeny napohlad. Wschitko bě podobne na mózne hrimanje, kotrež móżesche kóżdu khwilu bórsy rosbuchnyecź.

Na dobo na hlownym puczu wjeski prosscheŕ pschikhadźesche, sawodźety ſ tak hubjenymi lapami, kajkež móże ßebi czlowjek jenoż wumyßlicź, a sepjerasche ßo na hruby ßukaty kij.

Sdasche ßo, so bě prosscheŕ w zyle njesnatej wjeszy. Bojasnje sabucha wón do durji prěnjeje khěżki, prosschesche wo kusk khleba a wo schkit pscheđ njewjedrom.

Ale město so bychu jemu jeho próstwu dopjelnili, wotpokasachu jeho wobydlerjo teje khěżki, prjedy hacź ßo dohlada, porokujo jemu se wschelakimi hrubymi wudmami. W ßußodnym domje ßo jemu runje tak seńdźe, w tsecźej khěži pak ßo hischcze bóle wo tym pschepokasa, so khudźi a khori nihdże rady widźeni hoscźo njejßu.

Mjes tym ßylne hrimanje ſ zyłej mozu wudyri, deschczkowy sliwk saßna wschitkich wczipnych do domu, kotsiż běchu ßo na drósy shromadźili, jenoż wbohemu khudemu prosscherjej ßo nihdże hospodliwe wukhowanje njeposkicźi.

Duż dyrbjesche dale hicź. Dom wot domu prosschesche wo wuczek, ale kóżdy krócź podarmo, hacźrunje bě hižo hacź do nitki pschemoknył.

Takle prosscheŕ zyłu wjesku pschekrocźi. Tola ně, hlej, njedaloko w sahrodźe steji hischcze jena khěżka, kotraż khudemu wobßedźerjej winizy ßłuscha. Teho běchu njepłódne czaßy poßlednich lět bjes maka do dospołneje nuzy pschinjeßle.

Pomaku a njewěscze kroczo ßo nasch prosscheŕ hacź tam dowlecze. Hospodaŕ ßam jemu durje do ßwojeho domu wotewri; hdyż pak jemu pschemoknjeny prosscheŕ bojasliwje ßwoju próstwu pschednjeße, namołwjesche jeho wobßedźeŕ khěżki, so by hacź do ßrjedża wo khěži stupił.

„Schtó wě, schto na mnje czaka, jeli so by mój wobkhod też dale tak schoł, kaž dotal“, bórkny ßam do ßebje a kasasche prosscherjej, so by ſa nim do jſtwy pschischoł.

Naschi czitarjo ßu sawěscze hižo do teho pschischli, schtó tón prosscheŕ bě, ale nasch ßwěrny hospodaŕ, kiž posdatnemu prosscherjej wola ßebje wucźek poskiczi, ani wschitzy drusy wjeßnjenjo ſ najmjeńscha na to njepschińdźechu.

Ale kak ßo pocza schwarny hospodaŕ dźiwacź, hdyż wokoło pschipoldnja dwaj ßłużobnikaj woßebny koffer „jaßneho knjesa“ pschinjeßeschtaſ, kotrehoż bě wón ſa wschědneho, khudeho, hłódneho prosscherja měł.

Nětkole hakle ßo zyłe hudańczko wujaßni, a wschitzy wjeßnjenjo ßo njemóżachu dodźiwacź a nochzychu ßwojimaj wocźomaj wěricź.

Hdyż běsche ßo zyle dźiwny hóscź saßo na woßebneho knjesa pschewoblekaŕ, posticźesche ßwojemu schwarnemu hospodowarjej k wopomnjeczu jara rjany płaschcź ſ drohatneho ßukna, w kotrymż po jeho woteńdźenju nahladnu liczbu amerikanſkich popjerjanych pjenjes nańdźechu.

Nasajtra popoldnju wobaj Americzanaj se wßy w korczmarjowym wosu wotjědźeschtaj.

Hdyż po wßy jědźeschtaj, njepobrachowasche ani tón krócź wschelakich hłubokich pokkonjenjow, ale wonaj hižo na to njedźiwaschtaj

(— Kónz. —)

Hephata! Wotewŕ ßo!

Hephata! tak junu je Jesuß k hłuchoněmom' prajił,
Hdyż je jemu ßłyschenje a rěcź ſ hnady saßo darił.
Sa nasch czaß a bědźenje hephata też nusne je.

Hephata! Bóh sawoła ſ njebja sapoczatk awgusta,
Hdyż nam wójnu pschipóßła jeho wschehomózna ruka,
Krute, hrósbne, bolostne Boże dopuschczenje je.

Hephata! ach wopomń to, nětko luby kschescźijano,
Wucho, twoje wotewŕ ßo, ßłysch a pytaj, schtoż by byko
Balsam we tym czaßu tu a ſa duschu ſrudźenu.

Hephata! nětk wutrobu wotewricź ty dyrbisch Bohu,
Wot hrěchow ju wurjedźicź, na pucź wuski ßwoju nohu
Staj ty, k njebju wobrocź ßo a dźenß 'schcze, luby kschescźijano.

Hephata! my wotewricźe, dyrbimy też ßmilnu ruku,
Wschitku nuju polúżicź, kiž tu nastanje psches wójnu,
Boża ßmilnosćź, dobrota, tyßazkrócź wscho saruna.

Hephata! tak wołaja swony w tutym khutnym czaßu,
Bohu ßłużicź kasaja, ßwěrnosćź jemu ßłubicź naschu.
Schtóż je ßwěrny do kónza, temu Bóh knjes krónu da.

Hephata; duż wotewŕcźe ßo wy durje Božich domow,
Sswěrni nuts tam khwatajcźe, wusnajcźe ßo ßwojich hrěchow,
Proschcźe Boha, je 'schcze czaß, budź nam hnadny, wußłysch naß.

Hephata! haj wotewŕ nam, Božo, wucho twojej' hnady
Wostań nasche hrodźischczo, wotwobrocź wsche czeźke pady
Kiž by dopuschcził na naß, wobradź saß nam měrny czaß.

Kruża.

Ze Serbow.

S Budyschina. Sa powjetschenje měschczańskeje khorownje ßu měschczańszy sastupjerjo 300000 hriwnow pschiswolili. Najprjódzy ma ßo nowa płokarnja natwaricź.

— Żelesny kschiż je ßebi tudomny praktiski lěkaŕ dr. med. Witt we wojowanjach bliſko Longwy dobył. — Teho runja se żelesnym kschiżom je ßo podoffizěr a motorski wjednik pola regimentskeho staba, Arthur Krecźmaŕ wusnamjenik, kotryż je we ßwojim zivilnym powołanju ſ pucźowarjom tudomneje Hillerez kożoweje pschedawarnje był.

— Młodostna kompagnija ßo w Budyschinje sałoži. W njej ßo młodźi ludźo, kotrychż ßnadź w tutym khutnym czaßu hischcze wójsko potrjeba, wojeŕszy wuwucźa. Wob tydźeń budźe ras theoretiska a praktiska wucźba, njedźelu budźe ßo po kraju czahacź. Jako ſnamjo śmeja pschißkuschnizy kompagnije seleno-běku wobalku wokoło rukawa. Wscho dalsche duchowny Berg na hrodowskej haßy czißko 8 wukasuje.

— Podrażowane 100-hriwnowske papjerjane pjenjesy ßu ßo wot krótkeho czaßa do wobkhada dake. Wone ßu po schěri wot 3 hacź 4 milimetry krótsche dyżli woprawne noty.

— (Wyßoke żitne płacźišny.) Żitne płacźišny ßu wot 1. augusta njepschestawajcy wysche ſtupake. Knjeżerſtwo ßo boji, so mohła drohota nastacź. Teho dla je ßebi pjecźa wotmyß-

liło, dalschemu powyschenju žitnych płaczišnow mjesu sčahnyć. To ma žo na to waschnje stacź, so žo ša rožku a pšeńcu najwyschsche płaczišny postaja. Wysche njeje njeßměko žo žito pschedawacź. So žo njemohło žito w składownjach khowacź, budże žnadź jo stat kontrolowacź. Němska ratarska rada pjecża postajenju najwyschschich žitnych płaczišnow pschihłoßuje.

— Hdže žu wróny a hawrony wostałe? Druhe lěta nasymu žo na naschich polach wróny a hawrony s črjódami shromadźowachu. Lětża njeje žana jeniczka widźecź. Ssu žnadź wone wschě na jenu mrětwu kónz wsałe? To njeje móžno, bychmy hewak morwe ptaki na polach a w lěßach namakali. Duž drje je měnjenje prawe, so žu wróny a hawrony na wulke bitwischcża w Galiziskej a Franzowskej wulecźiłe. Tam wone nětkole wjele žratwy namakaju. Pschiwěriwi ludźo, kotsiž žo stareho wěschczenja wo wulkej wójnje džerża, na to spominaju, so žo po tamnym wěschczenju we wulkej wójnje wulke čorne ptaki s naschcho kraja shubja. Tak žebi kóždy po žwojim waschnju njepschitomnosćź wrónow wukožuje, kotrež hewak naschu krajinu nasymu a w symje woživjeja, hdyž žu spěwaze ptaczki k pokodnju wucźahnyłe.

— Komet, kotryž hižo wot 17. dezembra 1913 na njebju steji, móże žo nětkle w hodźinach po połnoczy derje spósnacź. Jeho jadro je tak wulke kaž hwězda schtwórteje rjadownje. Komet budże hischcże lěpje widźecź, hdyž budże měßaczk woteběracź. Wón na prawizy wulkeho mjedwjedża (bara) steji.

— Sswoje žiwjenje ša wótzny kraj žu wostajili: Hermann Kubisch a August Hubacź s Rychwałda, August Sslabka s Wunschowa, Louis Schiebel se Stareho Lubolnja, August Funka s Nadpadže, Hermann Ruschka se Schtyrjoch Dubow a Rokot s Njeßwaczidka, reserwist Wodaŕ, žyn korczmarja Wodarja, a džeßaknik Ota Kasper s Wjeski pola Mužakowa, geometer Hirche s Biskopiz, Fritz Brückner s Ramnowa, žiwnosćeŕ Pawoł Beyer se Ssmilneje a wojnaŕ Pawoł Schlenkrich se Semiz.

Sranili žu žo: Gustaw Albert Hillmann s Wjeleczina. — Jan Heinrich Wilhelm Schöna s Budyschina. — Jakub Brěšan se Schunowa. — Max Gustaw Lehmann s Demjan. — Willy Petermann s Rakez. — Bjedrich Wylem Nowak se Sprejiz, — Khorla Hermann Melda s Khołma.

— (Powyschenje cźežkoty pólnopóstskich poßyłkow.) Póstske sarjadnistwo wosjewja, so budža žo na póscże wot 5. hacź 11. oktobra pólne póstske poßyłki, hacź do 500 gramow cźežke, sa saplaczenje 20 pjenježkow pschijimowacź. Płaczišna sa pólne póstske poßyłki wot 50 hacź 250 gramow žo na 10 pjenježkow poniži.

— Pokhroma je w měschczanskej rěsarni w Kamjenizy wudyrika.

Se Židowa. Hamtske pjenjesy pschekischiwischi je w tudomnym hamtskim wustawje postajeny expedient Kemnitz czeknył.

S Budestez. Tudomny něhdże 45 lět stary pschekupz Hunnäus, žobustaw sanitätneje kolonny, bě sańdženy schtwórtk w Budyschinje žwoje pruhowanje jako sanitätnik cźinił a wobstał. S jěsdnym kołom domoj jědžo wón na nahle spadowazym puczu mjes Raschowom a Hajnizami do jeneho schtoma sawadźi a s tajkim wotmachom do njeho s hłowu praßny, so s kola padnywschi na drósy bjes wědomnja ležo wosta. Ludźo snjesboženeho k Hajniskemu lěkarjej donjeßechu, w kotrehož rukomaj wón wudycha.

S Wjeleczina. Tudomneho wucźerja Franza žu Franzowsojo sajeli. 16. septembra je wón žwojej w Goldbachu bydlazej maczeri s franzowskej rěczu napisanu khartu póßkał se scźěhowazym wopschijeczom: „Ssym jaty. Njestarajcże žo wo mnje. Ssym strowy. Po wójnje na saßowidźenje."

S Lejna pola Khrósczig. Wóndano w nozy je žo do tudomneho hosćenza paduch dobył a pjenježny kaschczik s drobnymi pjenjesami žobu wsał. Tutón kaschczik žu posdźischo blisko hosćenza w dróhowym pschěrowje namakali. Někotre koprowe pjenjesy bě paduch w nim ležo wostajił.

S Rakez. Tudomny wumjeńkaŕ Michał Kschiženk sańdženy tydźeń se žwojej mandźelskej rodźenej Schczěpankez w poměrnej czerstwosczi a czikosczi žwój pokstalětny mandźelski jubilej žwjeczeschе. Dokelž staj jubjelskaj mandźelskaj, kotrejnž jedyn žyn je dyrbjał žobu na wójnu wucźahnyć, jara ponižnaj człowjekaj, je bjes džiwa, so staj žwój skoty kwaß w czichosczi a khutnosczi žwjeczikoj. Tola jedyn jeju dobry pschecźel bě wo wězy shonił a jeju s małym darom swjeßeli. Bóh luby Knjes spožcź jimaj sbožowny wjeczor žiwjenja a wopokaž jimaj hnadu, so mohłoj žwojeho žyna stroweho a czikeho s wójny domoj witacź, hacź jeju do žwojeho njebjeskeho raja wotwoła.

S Rakez. Tudomny wyschschi hajnik Bornemann bě sańdženu žrjedu do tudomneje Běluschez restawrazije sastupił a žebi karanczk piwa porjedźicź dał. Tola lědma bě žo doßydnył, jeho Boża ruczka saja, a wón žo morwy na semju swjese. Schtó wě mój kónz, wón je tak blisko.

S Ralbiz. Wutoru dopołdnja wuwali žebi pola kublerja Mikł. Czornaka žłużazy wotroczk Kubiz s Koßlowa w kolenje nohu pschi mkóczenju s maschinu.

S Kotez. Jedyn njesnaty jebak je sańdženu žobotu pschipołdnju wóßomlětnemu schulskemu hólzej Barthelej 100 hriwnow wuleschił. Tudomny rataŕski inspektor bě hólzej stohriwnowsku papjeru s poruczenjom pschepodał, so by ju wumělicź schoł. Hólza setkawschi bě žo zusy jeho wuwopraschował a pschi tym shonił, so ma 100 hriwnow pschi žebi.

S Laska. Hdyž běsche minjenu póńdźelu žiwnosćeŕ Jurij Błažik na polu a jeho mandźelska se žotru na dwórnischczu w Rakezach, pobu tam paduch a pokradny 146 hriwnow. Sawěscże je tutón paduch (abo —?) wjedźał, so je Błažik žwinje pschedał a też, so je powětr czisty. — Spodźiwne je, so žo tajkele paduchstwa runje we wotleżanym Laśku stawaja! Psched něhdże dwěmaj lětomaj běchu žo tam teho runja na jaßnym, běłym dnju nětk hižo semrětemu M. Brěšanej psches 50 hriwnow kradli. — Ssnadź žo tola radźi, tehole s Laskowskimi wobstejnosczemi tak nimo měry derje snatcho paducha (abo —?) wußlědźicź.

S Wulkich Sdźar. Něcznischczo Czorneje Wody ma žo pschepokožicź. Hižo bližsche dny žo do tuteho dźěła dadźa. Schtóž žaneje saßkužby nima, tón ju pola naß namaka.

S Kinsbórka. Sa jatych Franzowsow a Rußow, kotsiž běchu na tudomnym wojeŕskim swuczowanischczu pod stanami saměscźeni, žu žo baraki natwarili.

— Jako paducha, kotryž bě tu lětża wot 29. haprleje hacź 24. julija offizéram něhdże 2000 hriwnow pjenjes a drohotnosczow kradnył, žu murjerja a klawěrskeho piskarja Steinigena wußlědźili. Pachoł je žo hižo wospjet s jastwom a khostańnju pokhostał; wón bě paduschstwo jako offizěr pschewobleczeny skucził.

S Trjebnlow. Poßlednje skótne wiki tajki žiwy wobras kaž hewak njepokasachu. Něhdże 350 howjadow a něhdże 100 konjow a 200 žwini bě žo na pschedań stajiło. Sswinje žo po poměrnych płaczišnach pokupichu, konje a howjada pak žo po wyßokich płaczišnach mało wikowachu.

Wußudźenja.

Khostańska komora. Dla cźežkeho falschowanja liscźiny je 38 lětna prjedawscha baba Emma Augusta Gebauerowa, nětkole w Hornim Hbjelsku bydlaza, wobskorżena. Ju žu hižo 7. januara, hdyž bě baba w Lichanju, dla falschowanja jeneho lěkaŕskeho rezepta k jastwu na jedyn tydźeń saßudźili. Tole khostanje bě žo jej s hnadu na 30 hriwnow pjenježneho khostanja pscheměniło. Tón krócź ju winowachu, so je jenu kwitowanku falschowała. Pschedawaŕ kołow, Sebastian w Budyschinje, bě jej w juniju 1912 jene koło sa 130 hriwnow pschedał. Wona 100 hriwnow po něczim wotplaczíwschi sbytne 30 hriwnow winojta wosta. Hdyž bě ju Sebastian skónczńje na tule sumu wobskorżił, wona wudawasche, so je koło sa 100 hriwnow kupiła. S mandźelskej maschinskeho wjednika Eißnera w Czelchowje wona Sebastianej sliczbowanje póßła, na kotrymž bě kupna płaczišna se 100 hriwnami napißana. Sebastian hnydom spósna, so bě žo liczbnik 3 wudrapał a žo na jeho městno liczbnik 0 napißał. Gebauerowa žo teho dla jebanstwa dla wobskorżi. Psched žudom wona wudawasche, so móże žiwnosćeŕ Bergan w Komorowje wobßwědczicź, so je na sliczbowanju wot wscheho spoczatka liczba 100 staka. Ssud wobsamknu, Bergana sa žwědka skasacź a wußudźenje na 2. džeń oktobra wotstorczi.

Přilopk.

* (Jena pjekaŕnja žo polizajsży samkła.) We Frankenhausenje w Thüringskej je polizija Ziegenhornez pjekaŕnju samkła, dokelž žu žo s njeje njedźiwajzy wospjetneho warnowanja pokruty khlěba pschedawałe, kotrež njemějachu postajenu najnižschu wahu.

* (Kholera we Wuheŕskej.) Kaž je wuheŕske knježeŕstwo wosjewiło, je 28. septembra w Budapeschtu a wokolnosczi 22 lowjekow na kholeru skhoriło.

cź

Wjedro w Londonje 2. oktobra: Mohkojte.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi směje jutsje njedźelu rano w 7 hodźinach farar Räda ßerbsku spowjednu wuczbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin duchowny Tyschek ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Psched zyrkwinskimi durjemi ßo kollekta sa Luźiski skutk luboscze sběra.

Njedźelu popoldnju w 2 hodźinomaj směje farar Räda Božu ßłużbu sa dźěći.

Ssrjedu popołd. w 5 hodźinach wotměwa ßo němska wójnska modlerska hodźina.

Tydźeńske sastojńske dźěła směje duchowny Tyschek.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Jurij Miły Höfer, expedient w kral. wustawje krajneje khostatnje w Budyschinje, s Bertu rodź. Mühlez na Zidowje.

Křćeni:

S druhich woßadow: Ernst Herman, Jana Ernsta Simona, fabrikskeho dźełacźerja w Minakale, ß. — Marja Lena, Pawoła Hermana Stuka, fabrikskeho blidarja w Minakale, dź. — Herta Melanija, njemandź. dź. w Nowych Porschizach. — Ernst Herman, Khorle Hermana Polana, źiwnoscźerja we Sdźerje, ß — Bjedrich Robert Wiliam Joachim, Marczina Rudolfa Wiliama Kleea, hatoweho najeńka w Lemischowje, ß.

Zemrjeli:

W Michalskej woßadźe: 25. septembra: Madlena Dora, njemandź. dźowka na Zidowje, 7 m. 17 d. — 27. septembra: Hana, njemandź. dźowka w Dobruschi, 21 d.

W druhich woßadach: 28. sept.: Ota Hanß, Franza Lawka, pórzlinoweho tocźerja we Wulkej Dubrawje, ß., 17 d. — 30. septembra: Sabina Dorotea Hana Lisa, Augusta Ernsta Louisa Hermana Hunniußa, wobßedźerja ßwobodneho kubka w Jeschizach, dź., 3 l. 8 m. 18 d. — Madlena, Khorle Mühla, skotarja w Pschiwcźizach, mandźrska, 57 l. 9 m. 17 d.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

17. njedźelu po ßwj. Trojizy směje rano 1/2 8 hodź. duchowny Voigt němsku spowjednu wuczbu, 1/2 9 hodźin farar Kschižan němske a 3/4 10 hodźin ßerbske prědowanje.

Ssrjedu wječor 1/2 6 hodźin budźe ßerbska wójnska modlerska hodźina.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

17. njedźelu po ßwj. Trojizy směje rano w 7 hodźinach farar Domaschka ßerbsku spowjedź, dopoldnja we 8 hodźinach směje duchowny Bójź ßerbske a 1/2 10 hodźin němske prědowanje.

Póndźelu, jako na kermuschu, směje farar Domaschka dopoldnja we 8 hodźinach ßerbske a 1/2 10 hodźin němske kermuschne prědowanje.

Njedźelu a pondźelu ßo psched zyrkwinskimi durjemi kollekta sa židowske mißionstwo a sa sastaranje psches wójnu potrěbnych woßadnych sběra.

Wutoru wječor we 8 hodźinach směje kschesćźijanske towarstwo mužskeje młodosće shromadźisnu.

Ssrjedu popołdnju w 5 hodźinach shromadźisna kschesćźijanskebo žonjazeho towarstwa (pola Rocźiž).

Ssrjedu wječor 1/2 7 hodźin směje farar Domaschka němsku a 1/2 8 hodźin ßerbsku wójnsku modlerstu nutrnosć.

Schtwórtk wječor we 8 hodźinach směje kschesćźijanske towarstwo žónskeje młodosće ßwoju shromadźisnu.

Nowe wotewrjenje!!

Subjaze praxis **K. Pehsa** w Budyschinje, na **bohatej haßy 10,** s nutskhodom na krótkej haßy.

Zuse suby wschěch systemow

Plomby kóždeje družiny.

——— Suby ßo wustojnje wuźahaju. ———

Lahodny wobkhad. — Poměrne płaczisny.

Hižo 10 lět ßamostatny.

Płaczisny rěsneho skotu na Draždźanskich skótnych wikach.

1. oktobra 1914.

Płaczisny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Żiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. **polnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacź do 6 lět**	52—54	95—97
awstriske	—	—
2. **mlode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene**	45—48	88—91
3. **ßrěnjo pizowane mlode, derje pizowane starsche**	38—42	81—85
4. **ßnadnje pizowane kóždeje staroby**	—	—
Jałojzy a kruwy:		
1. **polnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosće**	50—52	93—96
2. **polnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacź do 7 lět**	42—45	86—89
3. **starsche, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy**	37—41	80—83
4. **ßrěnjo pizowane kruwy a jałojzy**	31—34	74—77
5. **ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy**	25—29	68—73
Byli:		
1. **polnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosće**	51—53	94—96
2. **ßrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche**	44—47	87—90
3. **ßnadnje pizowane**	37—43	80—85
Cźelata:		
1. **najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza**	76—80	115—125
2. **ßrěnje kormjene abo też dobre wot zyza**	55—62	95—103
3. **ßnadnje wuwite wot zyza**	50—53	90—93
Swinje:		
polnomjaßne lěpschich raßow a jich schchiżenjow w starobje hacź do 1 1/4 léta	49—50	65—66
2. **mjaßne**	47—48	63—64
3. **ßnadnje wuwite, też ranzy a kundroßy**	43—45	59—61

Płaczisna żitow a produktow.

Żitowy dowos w Budyschinje:		W Budyschinje. 26. septembra 1914. wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.	W Lubiju 1. oktobra 1914. wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.
Pschenża	běła	—	—	—	—	11	60	12	20
"	žołta	—	—	—	—	11	20	11	50
" nowa		11	50	12	50	—	—	—	—
Rožka		—	—	—	—	10	15	10	65
" nowa		10	50	11	25	—	—	—	—
Jeczmjeń		10	75	11	50	10	75	11	25
Wowß	50 kilogr.	—	—	—	—	8	40	9	80
" nowy		9	25	10	20	—	—	—	—
Hróch		11	—	20	—	20	—	30	—
Woka		11	—	12	—	11	—	11	50
Jahły		16	—	18	—	22	—	26	—
Hejduschka		17	50	19	50	26	—	27	—
Běrny		2	50	3	50	3	—	3	50
Butra	1 kilogr.	2	70	3	—	2	50	2	70
Pschenična muka	50 "	13	25	21	75	19	—	23	—
Rżana muka	50 "	13	75	17	25	15	25	17	25
Ssyno	50 "	2	75	4	—	3	25	3	75
Ssloma	100 "	3	25	3	85	3	—	3	60
Prožata	672 schtuk, schtuka	7	—	17	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	50 kilogr.	—	—	7	75	7	45	7	75
Rżane wotruby		—	—	8	—	7	60	8	—
Pschenični gris		—	—	—	—	—	—	—	—
Rżany gris		—	—	8	75	—	—	—	—
Pschenza, nowa, kórz po 170 punt.		19	55	21	05	19	04	19	55
Rožka, nowa, kórz po 160 punt.		16	80	19	12	17	25	18	10
Jeczmjen, nowy, kórz po 140 punt.		15	05	16	10	15	05	15	75

Jeja, mandl 1 hr. 20 pj., schtuka 8 pj.

Wiczne płaczisny w Kamjenzu.

1. oktobra 1914.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 10 hr. 50 pj. hacź 10 hr. 80 pj., pschenża wot 11 hr. 50 pj. hacź 11 hr. 75 pj., jeczmjeń wot 10 hr. 80 pj hacź 11 hr. — pj., wowß wot 9 hr. 80 pj. hacź 10 hr. 25 pj, jahły wot — hr. — pj. hacź — hr. — pj., hroch — hr. — pj., ßyno (stare) — hr. — pj (nowe) 3 hr. 50 pj., běrny — hr. — pj. hacź 3 hr. 50 pj, ßloma (100 kilogr.) — hr. — pj. butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 40 pj. hacź 2 hr. 70 pj., jeja (mandl) 1 hr. 35 pj.

Serbski musej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot 1/2 11—12 hodźin.

Visitne khartki

cźischcźi spěschnje a tunjo

Esmolerjez knihicźischczetuja.

Franz Marschner

cžaßnikat w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój skład **cžaßnikow** a **cžaßnikowych rjeczaßow**
k dobroczinwemu wobkedžbowanju porucža
Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczißny.

Pakcziki

ßa pólny póßt.

Schokoladowe pópjernomjatliczkowe wobczerstwjenki
po wschěch płaczißnach
a we wulkim wubjerku:

Moritz Schmidt Kaiserstr 11 Theatergasse 4

Kože

kóždeje druziny po najwyschschich płaczißnach kupuje

Heinrich Lange

pschi ßerbßkej katholßkej zyrkwi
cžißko 4
a pschi wowßnych wikach.

Tunje ßoßy

we nimo měry wulkim wubjerku
ma pschezo na ßkładze

J. O. H. Bär

we Budyschinje na Hoschiz haßy 29.

Zigary

we wobalkach
ßa pólny póßt
porucža

Jurij Glauſch

ßa **Rózant** a wokolnoßcz.
Adreßy ßo rad napißuja, tež listy ßo wobßtaraju.

Wßchě druziny kožow a kóžkow

po najwyschschych dnjowych płaczißnach kupuje

Otto Hausotter

na garbarßkej haßy 32.

We wudawarni Serbskich Nowin
ßo po **30 pjenjezłach** pschedawa:

Schkit Boži.

Wójnßke modlitwy.

Sestajał **H. Imiſch,** farat w Hodžiju.
Tßeczi wudawk.

Ad. Rämſch naßl. w Budyſchinje

(mějeczel **Max Kirschner**)
pschi butrowych wikach 1 **telefon cžißło 4**
porucža ßwoje daloko a ßchěroko znate

palenzy a likeury.

Roßeßłanje w cžwizach a bleschach.
Proschu ßebi płaczißnowy ßapiß žadacz.

Wußywnu rožku

Petkußku II. wußycze,

wußywnu pschenizu

wßchelakich druzinow
płaczißny hódno pschedawa

Pawoł Scholta naßl.
w Budyschinje na Hoschiz haßy.

Wojerßke pakety!!

hotowe
ßa zigary
a zigarety
porucža

Albert Lehmann

na khěžorßkej dróßy 11
pschi bohatych wrotach
a na **polnóznej dróßy 2.**
Znate najlěpßche druziny.

Kóždy, kotryż chze ßebi **dobry a tuni cžaßnik** kupicz, abo kotryż chže ßebi jón **porjedzicz** dacz, njech dže k cžaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ßwonk. lawßke haßy 5.

Jencz pschedawa a porjedzuje, ßa ßwoje dźěło ßprawnje rukujo. — **Proßchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczißnami wupołożene, wobhladacz.**

20 trjebanych
muzazych kołow
5 trjebanych
zonjazych kołow

něktore ſ nich ßkoro nowe, ma tunjo na pschedań.

J. Schiebak
na Mužakowßkej dróßy 4.

Koprowy vitriol

k nacžinjenju pschenzy po najtuńßchej płaczißnje porucža

Otto Engert

drogownja na ßnutßkownej lawßkej haßy.

Pschenczznu muku

jenož dobrych hódnoßczow
porucža tunjo

Khorla Preisser jun.

pschi zitnych wikach.

Magnetopath.

Hojenje po naturßkim waschnju, maßaża, lěkowanje pschi czerpjenju czuwow, lěkowanje wicze, drjenja, ßkaboßcze pola doroßczenych a dźěczi, zonjazych khoroßczow atd. Rěczne hodźiny ßobotu.

Reinhold Weinhold
na Moltkowej dróßy 5, I.

Ratarßki ßchuleŕ

móże dobru penßiju a ßtwu ßam dostacz w Budyschinje na Krottenschmidtßkej dróßy cžißko 4 na lěwizy.

Wotroczka pohoncza dźowku

k nowemu lětu 1914 pyta kubleŕ **Kßchižan** w Tßelanach.

Czehnita kruwa

ſ czeleczom je na pschedań w Drobach cžißko 20.

Kucharki, ßtwinßke a ßłużobne holzy, wlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerße ßwójby pyta hnydom pschißtajerka **Görlichowa** na ßukelnßkej haßy 1 na rózku khěžorßkeje drohi w cžrijownı knjeßa Heinr. Mohra.
— Telefon 837. —

Wuměrjenßki bureau Khorle Hartfiga,

wot ßtata pruhowaneho pod pschißahu wßateho geometra

w Budyschinje na hornczetßkej haßy 23, delka. Telefon 856.

»Serbske Nowiny« wuńdawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 41. **Sobotu 10. oktobra 1914.** **Lětnik 73.**

Wojownischczo w Franzowskej.

Sańdźeny tydźeń ßu Němzy kaž Franzowsojo a Jendźelčenjo ſ wotměnjazym wuſpěchom na połnóznej a rańschej froncze wojowali. Wjetſche pſcheměnjenja njejßu ßo ſ tym dozpiłe. Němſki wulki hłowny kwartěr je 8. oktobra wo tym ſcźěhowazu rosprawu podał:

S wječorneho wojownischcza njejßu podawki rosßudźazeje ważnoſcź wojſewicź. Małe postupy ßu ßo pola St. Mihiela a w Argonnſkim lěßu cźiniłe.

Danſke nowiny „Nationaltidende“ ſ Londona wo wojowanju w Franzowskej pißaju: Wſchě pſchedležaze powjeſcźe ßu wo tym pſchesjene, ſo je hobrſka bitwa w Franzowskej na najwyſchſche doſtupiła a ſo dyrbi ßo hiſchcźe tutón tydźeń rosßudźenje ſtacź. Wojowanje na franzowſkim lěwym kſchidle ßo ſ njemdroſcźu, ßamo pſchi tajkich krwawnych ſraženjach njeſwučenej, dale wjedźe. Němzy pytaju ßo ſe ſaßakłoſcźu, wo kotrejž ßebi cźłowjek njemóže pſchedſtajenje cźinicź, żeleſnizy ſmozowacź. Wojowanje ſ połnozy rěki Somme ma tajki ſatraſchny kharakter, ſo njeje móžno, ſo mohło dołho tracź.

Bitwa pola Alberta.

Franzowſojo a Jendźelcźenjo ßu podarmo ſpytali ſ połnozy pola Alberta a Arraſa němſke prawe kſchidło wobſtupicź. Jendźelſke nowiny „Daily Mail“ wo franzowſkim lěwym kſchidle na ſcźěhowaze waſchnje pißaju:

Wobej ſtronje ſtej poßlednje dny ßwoju frontu k dołhemu wjecźorej wupſcheſtrjelej. Franzowſojo ßu pſchi tym wſchědnje 40 hacź 50 kilometrow marſchěrowali. Němzam pak je ßo hacź dotal pſchezo poradźiło, ßwoju frontu na jenakej dołhoſcźi pornjo Franzowſam dźerźecź. Ssobotu ßu Němzy pſchi ßamym pola Alberta frontu Franzowſow a Jendźelcźanow pſchekamali. S jich ßylnym artilleriſkim wohnjom běchu franzowſzy pěſchzy do wulkeho ſtracha pſchiſchli. Nóz wot ßoboty k njedźeli bě najcźežſchi cźaß w tymle wojowanju. Njedźelu Němzy dobywachu a pſchezo dale poſtupowachu, hacź jim franzowſa artillerija ſadźěwa, dale poſtupowacź. Wutoru ßo dale wojowaſche, pſchi cźimž ßo małe měſto Albert ſ artilleriſkim wohnjom do cźiſta ſniczi. Wobydlerjo do Amienſa cźeknychu. Wutoru wjecźor bě Albert wohnjowe morjo.

Nowe wojowanje w Hornim Elſaßu.

Poßlednje dny je ßo w Hornim Elſaßu ſ nowa horzo wojowało. W prěnjej bitwje w Münſterſkim dole, kaž „Basler Nachrichten“ rosprawjeje, Němzy Franzowſow ſady Münſtera ſtłóčichu, tu pak dyrbjachu Němzy ſaſtacź. Hory ſady Münſtera, kotrež ßu wſchě 1100 metrow wyßoke a ſe ſchmrěkowymi lěßami pſchikryte, běchu ſ franzowſkimi hórſkimi honjerjemi (chauſſeurs alpins) wobßadźene. Schtwórtk 1. oktobra Franzowſojo ſpytachu, na ſtronu k Colmarej poſtupicź. Němzy, kotſiž běchu ßo w Stoßweieru derje do ſemje ſaryli, ßo Franzowſam do 30 metrow pſchibliżicź dachu. Na dobo ßo něktore ſalwy wutſělichu, a ſwažliwi Franzowſojo w ßwojej krwi leżachu. Jenoż mało ſ nich móžeſche ßo cźěkajo pod ſchkitom lěßow wukhowacź. Na to němſka artillerija ſtejiſcźeża Franzowſow wobtſěleſche. Schtwórtk a pjatk kanonada zyły dźeń trajeſche. Ssobotu rano ßo Němzam, kotſiž běchu wjele poßylnjenjow doſtali, poruczi, pſcheczźiwo Franzowſam poſtupacź. Njepſcheſtawajcy němſzy krajni wobornizy po wyßokich horach horje ſtupachu. Mjes běłym a cźornym jěſorom k roſßudnemu wojowanju dóńdźe. Němſke cźeżke kanony běchu ßo ſ wulkej prózu ſ Dreiähren horje dowjeſle a ſ wuſpěchom wobtwjerdźene franzowſke ſtejiſcźeża wobtſělachu. Mjes tym pſchezo wjazy němſkich wotdźělenjow pſchikhadźeſche a ßo k wudrjeńcy cźiſchcźeſche. Pſchipołdnju w 1 hodźinje počzachu Franzowſojo zoſacź, a połdnju w 3 hodźinach běchu Němzy wudrjeńzu wobßadźili. Němzy ßu hacź dotal 120 Franzowſow ſajeli a w lěßach 3 franzowſke hórſke kanony namakali. Schkodowanje Němzow ßo w tutym tſidnjownym wojowanju na 250 muži woblicźa, Franzowſojo ßnadź ßu hiſchcźe ras telko ſhubili. Gebweilerſki dołk hiſchcźe pſchezo Němzy dźerźa, tola w Thannu a w zyłym dole Franzowſojo ſteja.

Antwerpen w płomjenjach.

Bombardement na měſto Antwerpen je ßo ßrjedu w nozy ſapočał. Měſto ßo na Burgerhoutſkej ſtronje pali. Jedyn „Zeppelin“ je bomby na wolijowe kótły pola Hobbokena mjetał, ſ cźimž ßu ßo ſapaliłe. Na to dachu benzinowym kótłam wuběžecź. Też połdniſche dwórniſchczo ßo pali; jedyn kralowy woßebity cźah je ßo wobſchkodźił. Pſchedměſto Berchem je teho runja cźeżko cźerpiło, a jedyn półvrowy magazin je do powětra buchnył. Jendźelſzy wojazy dźerźa ſnutſkowny paß wobtwjerdźenjow wobßadźeny, kotryž chzedźa tak dołho, hacź ſamoža, dźerźecź.

Jurjowſke kaſarny a wulka hojeńnja, ſ kotrejž ßu ſranjeni cźekli, ßo teho runja pala.

Holandſke nowiny „Handelsblaad“ piſchu: Ssylne tſělenje w poßlednjej nozy je Antwerpenſke wobydleŕſtwo ſ hroſu wobjało, woßebje niżſche worſchty. Ludowe cźrjódy ßo k dwórniſchczam cźiſchcźachu, cźahi do Hollandſkeje běchu ſ cźeknjeńzami pſchepjelnjene. Němzy ßu rěku Nethe pſchekrocźili a Lier a Kontich potſěleli. Woni ßu pſches pſchestrjeń mjes Kontichom a Lierom poſtupili a ſnutſkowne wobtwjerdźenja wobtſěleja. Diplomatiſki korps je Antwerpen wopuſchcźił a ßo ſ knjeżeŕſtwowej parnej łódźu do Oſtende podał. Měſchcźańſka rada je ßo wotbroniła. Roſendal w Hollandſkej ßo wulkemu cźeknjeńſkemu lěhwu runa. Zyły dźeń cźahi ſ cźeknjeńzami ſ Antwerpena pſchikhadźachu, kotſiž ßo w zyrkwjach, kinematografach, żeleſniſkich kólnjach a privatnych domach ſameſcźeja.

Wobtſělenje wobtwjerdźenjow němſzy offiźěrojo ſ dweju pſchiputaneju ballonow kontrolowachu, kotrajž wyßoko nad němſkimi batterijemi ſtejeſchtaj. Belgiſzy do wobkedźbowarjow tſělachu, ſ cźimž bě jedyn ſ ballonow nuſowany, ßo dele puſchcźicź. Němzy granaty wužija, kotrež ßu ſ rosbuchadłom, lyditej podobnym, pjelnjene, tola ſ wjele wjetſchej mozu rosbuchaju.

Ssrjedu wjecźor ßu něktore wotdźělenja jendźelſkich wojakow do Antwerpena pſchijěłe. Woni wſchudźe ſe ßwojej wulkoſcźu nadpadowachu. Naſajtra ßo woni na wobtwjerdźenja ſwonka měſta podachu.

Antwerpenſke nowiny, kotrež ßo ßrjedu na drohach pſchedawachu, woſſewichu, ſo je ßebi knjeżeŕſtwo rosmyßliło, hacź dyrbi měſtu bombardement ſalutowacź, to rěka ßo poddacź, tak bórſy hacź je druhi paß wobtwjerdźenjow padnył. Tola wobydleŕſtwo je ßebi żadało, ſo ma ßo měſto hacź do poßlednjeho wokomika ſakitacź.

W paßu ſnutſkownych wobtwjerdźenjow je ßo wobtwjerdźenje Wineghem ſa něktore hodźiny ſnicziło. Wotdźělenje němſkeho wójſka je do njeho ſacźahnyło.

Po żadanju Jendźelcźanow je ßo ſchtwórtk 32 němſkich wulkich parnych łódźow a 20 rheinſkich łódźow do powětra tſěliło, dokelž hollandſke knjeżeŕſtwo njebě dowoliło, ſo bychu ßo ſ nimi cźeknjenzy do Jendźelſkeje dowjeſli.

Po powjeſcźi ſ Londona je belgiſke knjeżeŕſtwo ßwoje ßydło

ſ Antwerpena do Oſtende pſchepokoſiło. Belgiſki kral je ſo pjecza lohko ſranił a je ſo ſa ſwojej mandzelſkej do Oſtende podał.

Wo wojerſkej waznoſczi dobycza Antwerpena

pißaju norwegſke nowiny „Aftenpoſt“: Sa Belgiſkich njeje wjazy zaneje nadzije. Zyły kraj je ſ njepſcheczelemi wobſadzeny, ſchescz najſylniſchich Antwerpenſkich wobtwjerdzenjow je do hromady potſelanych, a ſbytk belgiſkeho wójſka je wobſtupjeny. Tu po ſdaczu tez najmjenſcheho wuhlada wjazy njeje. Mohli ſo praſchecz, hacz ſo Antwerpen njedyrbjał, runje tak derje hnydom, kaz poſdziſcho poddacz.

Hdyz ſo Antwerpen nětkole podda, ſ czimz ſo nemſke wobleſhanſke wójſko k nałożenju na druhim meſtnje puſchczi, budze drje to, jeli ſo ſo tole wójſko ſa połnóznu Franzowſku poſtaji, ſa tamniſche wobſtejnoſcze rosſudzaze. Nemzy maja pſched Antwerpenom drje nehdze 200,000 muzi. Jeli ſo móze ſo tole wójſko na jenym meſtnje dołheje bitwiſkeje czary ſaſtajicz, drje tam k rosſudzenju dondze. Dyrbi ſo tez na to pomyſlicz, ſo ſo pódla tuteho wójſk tez wulka hromada nemſkeje czezkeje artillerije ſwobodna ſczini, tak bórſy hacz ſo Antwerpen podda. Njech ſo pſchiſpomni, ſo tez Jendzelczenjo a Franzowſojo ſ pſchikhadom indiſkich wojakow poſylnjenje doſtanu, tola hacz dotal njeje jich mohło telko doncz, ſo mohło ſo ſtejiſchczo franzowſko-jendzelſkeho wójſka wjele k lepſchemu pſchemenicz. S zyła ſo franzowſke wójſko ſe wſchelakorich wojakow, wſchelakorich po narodnoſczi, temperamencze a wuwuczenju ſeſtaja. Wójſko generala Joffra wobſteji nětkole ſ Franzowſow, Jendzelczanow, Belgiſkich, czornochow a Indiſkich. Bórſy drje tez hiſchcze Kanadiſzy pſchińdu. Bjes dwela je to moment ſłaboſcze napſcheczo ſ jeneho luda twjerdze natwarjenemu uemſkemu wójſku.

Galiziſke a wuherſke wojowniſchczo.

Ruſke wójſko be tydzenja hacz do bliſkoſcze Krakowa pſchiczahnyło. Teho dla ſo tam bitwa wocakowaſche. S mudrym manevrom pak je generalny wyſchk Hindenburg, kotryz piecza nad awſtriſko-nemſkim wójſkom roskaſuje, ruſke wójſko dzelicz ſpytał, ſylne wotdzelenje ſwojeho wójſka k połnozy k rezy Wißle póſławſchi. Tam je ſo dzel ruſkeho wójſka, kotryz be ſo ſ pſchikhadom Nemzow a Awſtriſkich pſchekhwatał, ſbił. Wolfez telegrafowarnja w Barlinje je ſcźehowazu rosprawu wojſewika:

W Ruſkej Pólſkej ſu nemſzy wojazy 4. oktobra jenu brigadu ruſkich tſelzow ſ wobtwjerdzenych ſtejiſchczow mjes Opatowom a Oſtrowjezami wuhnali a jim nehdze 3000 jatych, nekotre kanony a maſchinſke tſelby wotewſali. 5. oktobra ſu poltſecza diviſije kavallerije a dzele Iwangorodſkeje reſerwy pola Radoma nadpadli a na Iwangorod wróczo cźiſli.

Wo nowych wojowanjach w Galiziſkej je awſtriſki generalny ſtab 8. oktobra pſchipołdnju woſſewik:

S dalſchim poſtupowanjom naſchich wojakow je ſo wczera njepſcheczel pſchi drósy do Pſchemyſla pola Barycza naſad ſbił, a tez Rzeſchow je ſo ſaſo dobył, hdzez ſo kawnow ſmozowachmy. Nowe ſylne nadpady na Pſchemyſl ſu ſo kraſnje wotraſyke. Njepſcheczel ma wjele tyſaz morwych a ſranjenych. W dobyczerſkim wojowanju pola Marmaros Szigeta ſu wuherſki a rańſchogaliziſki landſturm, runje kaz pólſzy legionarojo po khróbkoſczi na pſchemo wojowali.

Mjes tym bechu Ruſojo w połnoznej Pólſkej nemſke wójſko ſe Ssuwalſkeje gubernije wuhnacz ſpytali, kotruz ſu Nemzy ruſke wójſko w rańſchej Pruſkej ſbiwſchi wobſadzili. Wo wojowanju w tychle ſtronach Wolfez telegrafowarnja w Barlinje ſchtwórtk ſcźehowazu rosprawu poda:

Nadpad Ruſow w Ssuwalkſkej guberniji je ſo wotpokaſał. Ruſojo ſu 2700 jatych a 9 maſchinſkich tſelbow ſhubili.

Tez w połnoczniſchej Pólſkej pſchi galiziſkej mjesy ſu Nemzy wuſpech meli. Wolfez telegrafowarnja je wo tym woſſewika:

W Pólſkej ſu Nemzy w małych bitwiczkach ſ wjeczora Iwangoroda 4800 jatych wſali.

Mjes tym pak je ſo w Ssuwalkſkej guberniji wojowanje po ſdaczu k njedobremu wobroczilo. Nemſki wulki hłowny kwartér 8. oktobra wjeczor powjesc wuda:

W ranju je wot Lomze pſchiczahnywſchi jena ruſka kolonna do Leła dozpika.

Ruſke meſto Lomza njedaloko rańſcho-pruſkeje mjesy a Lek hizo w rańſcho-pruſkej provinzy leži. Ruſke wójſko je ſo potajkim ſaſo pſches Nemſke mjesy do rańſcheje Pruſkeje dobyło. Wono drje ſo ſ nemſkim wójſkom bórſy ſaſo pſches mjesy wucziſchczi.

Ruſki generalny ſtab je wo wojowanju w Ssuwalkſkej guberniji 5. oktobra woſſewik:

Po rosprawach komandanta w bitwje pola Auguſtowa ſu Ruſojo rjekowſzy wojowali a wurjadnu khrobkoſcz pokaſali. Nekotre regimenty ſu ſo zyły tydzen bike. Wone ſu ſo wſchemi czeſczemi w zakoſznych bedzenjach wupruhowali. Tele bedzenja bechu jara ſaſakke. Naſchi wojazy dyrbjachu njepſcheczela woſpjet ſ bajonetom ſ pſchérowow wuhnacz. Jeczi Nemzy wobkruczeja, ſo je ſchkodowanje pola Ssuwalkow tak wulke, ſo ſu na nekotrych meſtnach ſe 100 ledma 20 ſbyli. Pucze, po kotrychz ſu Nemzy zoſali, ſu ſe ſranjenymi a morwymi pſchikryte. Poſtup Nemzow ſ rańſcheje Pruſkeje do Ruſkeje je ſo doſpokńje njeſchlachcził. Njepſcheczel je Ssuwalkſku a Lomzinſku guberniju wopuſcheził.

Kak daloko je tale rosprawa werna, drje bórſy ſ powjeſczow nemſkeho wulkeho hłowneho kwartera ſhonimy.

Powjeſcze ſ ruſkeje Pólſkeje.

Kaz pólſke nowiny „Nowa Reforma“ piſchu, ſo we Warſchawje wobczezuja, ſo tam kamjentne wuhlo njedoſaha a to wot teho czaſa, ſo je ſo ſwjaſk ſ Dombrowſkimi wuhlowymi jamami pſchetorhnył. Płaczisna ſa jedyn pud (40 puntow) wuhla je na 80 kopejkow ſtupiła. Miniſterſtwo je piecza dowoliło, ſo je ſo ſa Warſchawu 1,600,000 pudow wuhla ſ połodniſcheje Ruſkeje kupiło.

Zeleſniſki ſwjaſk ma Warſchawa hiſchcze k połnozy a k ranju. K połodnju czahi jenoz do Petrokowa a Lodze jesdza, po Wißelſkej zeleſnizy do Radoma a Kielez.

Rektorat Warſchawſkeje univerſity je ſo ſapoczatk wójny ſ archiwom do Moſkwy pſchecźahnył. Nětko je ſo do Warſchawy wrócził a 16. oktobra ſo pſchednoſchki na wſchech fakultach ſapoczny.

Po rosprawje ſobuſtawa ruſkeje dumy Nakoneczneho je Ljubliſka gubernija wulku wójnſku ſchkodu poczerpika. Pomernje najmjenje je kraj wot awſtriſkich mjesow ke Kraſchnikej pódlu Wißły czerpił, najhórje ſu ſo krajiny mjes Opolom, Nedrwizami a Trabſukami potrjechike. Na nekotrych meſtnach je jenoz ſemja woſtała. Wobydleríſtwo, wokoło kotrehoz je dwe njedzeli najnjemdriſcha bitwa ſakhadzała, je ſo w pinzach a jamach khowało. Skoro wſche wſy ſu ſo ſpalike, teho runja meſtaczka Opolo, Joſefow, Chodel, hdzez ſu granaty zyrkej ſniczike, a Njedrwizy. Wokrjeſne meſto Kraſnoſtaw je ſo na poł ſpalił. Wjele je tez meſto Samoſcz wuczerpiło; wſy wokoło njeho ſu ſo wſche ſpalike. Tez pola ſu jara ſchkodowake. Pſchérowy ſa peſchkow a artileriju ſu ſo khluboko wuryke a pola ſu ſo ſ peſkom a kamjenjemi na wulke dalokoſcze ſaſypake. Wobojane wobydleríſtwo ſo nětkole po polach a lezach tula. Czezko je, jich k pólnym dzełam namołwicz, k czemuz wſchak zaneho rólneho gratu nimaju, tez zyroba a piza pobrachujetej. Powetr je połny ſmjerdow, dokelz ſu czeka padnjenych wojakow pſchenikko pohrjebane. W lezach a wudrjenzach hiſchcze wjele njepohrjebanych czełow leži. Schkodu, kotruz je tutón kraj poczerpił, ſo ſa wjele let njenaprawi.

Nemſzy ſranjeni w Ruſkej.

„Berliner Tageblatt“ je rosprawu jeneho wójnſkeho dopiſowarja ruſkich nowin „Necz“ wocziſchczał. Dopiſowar praji, ſo ſo w ruſkich ſpitalach mjes ruſkimi a nemſkimi ſranjenymi niz najmjenſcheho rosdzela njeczini a ſo mjes wobemaj ludomaj woprawdze bratrowſka pſchesjenoſcz knjezi. Widzecz je, kak ruſzy ſranjeni ſranjenym Nemzam ſ komiſkimi nemſkimi ſkowami, kotrez dyrbja rekacz: „Tu, bratſje, kuſ!“ zigarretowe tyſki poſkiczeja, jim czaj k hubje dzerza, ſ krótka ſe ſranjenymi njepſcheczelemi ſ hnujazej nezhoſczu wobkhadzeja.

Schto jedyn pólſki ulan powjeda.

S jeneje bitwy nad Oiſu je jedyn pólſki ulan ſwojej ſotſje liſt napißał, kotryz je ſo w „Kureru Póſnańſkim“ wocziſchczał. We nim ſo praji: „Bliſchi dzen naſch regiment dale poſtupowaſche. Wokoło 9 hodzin na próſdne meſtno ſrjedz leża dojechachmy. Na wokomik ſ konjow ſleſechmy. Na dobo ſe wſchech bokow do naſz tſelachu. Lez be pokny wojakow. Hnydom bechmy ſaſo w ſedle a chzychmy ſo ſawróczicz. Tola na dobo nam regiment franzowſkich kraſerow pucz ſaleny. Nam niczo njewubu, hacz ſo pchebicz. — Kózdy hlebiju nakhili, pſcheſwedzi ſo, hacz mjecz lohko w nóznjach tczeſche a potom ſaſkak pſcheczíwo njepſcheczelej jechachmy. Wſcho to ſo rucziſcho ſta, hacz mózu pißacz. Pucz trochu ſpadowaſche, wot horka do Franzowſow czerjachmy. Czi nimaju hlebiju, ale jenoz mjecz. Prenjemu franzowſkemu offizerej hlebiju do wutrobna ſtor-

cžich. Dyrbjach ju puschcžicž, dokelž wona ſ khorhojcžku na druhej stronje wujědže. Shrabnych mjecž a dale wojowach. Skónczńje běchmy žo pschebili, tola mojeho konja tšélichu, kotryž žo na semju swjese. Wón žo na mnje wali, pschi cžimž žo mi lěwa ruka swiny. S wulkej prózu žo pod konjom wudobuch. Swój mjecž běch shubił, a mój karabinat bě žo roskamak. Tak běch bjes brónjow. Tola zyle blisko jedyn padnjeny franzowski offizěr leżeschе, kotryž hischcže w ruzy natykany revolver dżerżeschе. Wsach jón a do lěža lěsych. Tu konja jeneho kěražěra nadeńdżech. Hnydom žo na njeho schwihnych. Wschudże běchu njepscheczeljo widżecž. Sso mje dohladawschi žo ſa mnu puschcžichu. To běschе honjenza wo žiwjenje a žmjercž; kulki mi wokoło hłowy frunczachu. Moja cžapka žo pschetšěli, druha kulka mój schupisnaty rjeczas wottorże, tšecža mi psches nohu dżěschе a mojeho konja frani. Wschě kulki ſ revolvra pschecžiwo njepscheczelej swutšélach. Potom revolver prjecž cžišnych a kaž wichor do prědka jěchach. Mi žo psched woczomaj cžornjeschе. Tu mojeho konja tšélichu, kotryž žo na semju wali. Hdyž žo mi wědomje wrócži, wojakow widżach, kotsiž ſranjenych sběrachu. Sawolach na nich, a woni ke mni pschińdżechu a mje na wobalnischcžo donješechu. Wot tam mje dale wjesechu a bórsy po tym žo psches Luxemburg a Koblenz do Fritzlara wjesech.

Němszy jeczi w Franzowskej satšéleni.

Italske nowiny „Corriere della Sera“ pišaju, so Franzowsojo němskich jatych, pola kotrychž po sdaczu kradnjene wězy namakaju, satšéleja. Po dwu swjasani, žo woni do jastwa dowjedżechu, hdżež jich Offizěrojo generalneho staba pschežkyschachu a wuskuschowachu. Potom jich hischcže pschezo wuputanych dale wjedżechu. Wschitkich němskich wojakow, pola kotrychž po sdaczu „rubjene wězy“ nadeńdu, bjes žmilnosce satšéleja. Wschitzy ani ſ mikawcžkami njesamiknywschi khrobli do žmjercže dżěchu. Jenož jedyn skorżizy sawola: „Mam schtyri dżěczi!“ „Budżischcže prjedy žebi na to pomyšlicž dyrbjeli“, wojeński žudnik wotmolwi. Němz niczo dale njepraji. K žmjercži saždżeni Němzy nochzychu žebi woczi sawjasacž dacž; žo klaknywschi a žo modlo kulku woczakowachu.

Jedyn franzowski tworowy cžah ſ wokmu žo saškapik.

Witany nadobytk je jena hessenska diwisija w Franzowskej žinika. Wona mózeschе jedyn tworowy cžah saškapicž, kotryž sa cranzowskich wojakow wokmu a wokmjanu drastu pschiwjese. Popadnjena wokma je žo do Darmstadta dowjesla, hdżež žo ſ njeje dary lubosce dżěkaju, kotrež žo wojakam póscželu. — Hódnosczž wězow — běschе jich něhdże 30 tworowych wosow — něhdże pol milijona hriwnow wucžini

150 000 Japanskich do Ruskeje, 40 000 Indiskich a 50 000 Kanadskich do Franzowskeje žo pschiwjesko.

Se wschěch stron žwěta žo pschecžiwo Němskej wojazy woża. Danske nowiny „Politiken“ žu pjecza wot wěryhódneje woškoby ſ Dünaburga shoniła, so žu tam 26. septembra někotre wojeńske cžahi ſ japanskimi wojakami pschijěke. Želesniszy sastojnizy žu powjedali, so je wscho hrowadże 160 cžahow ſ Wladiwostoka pschijěko. Ruszy offizěrojo pjecza wudawaju, so žo we Wilnje 150 000 Japanskich woczakuje. W Němskej jara na tym dwěluja, so je woprawdże Japanska žwoje wójsko Ruskej na pomoz póžłała.

Jendżelska kolonija Kanada je hnydom pschi sapoczatku wójny 50 000 muži jako pomozne wójsko Jendżelskej žlubika. Offizěrojo a podoffizěrojo tehole wójska žu, kaž schwajzarske nowiny „Journal de Geneve“ pišaju, hižo do Havre w połnóznej Franzowskej dojěli, so bychu operazije ſrjadowali. W Havrje žo 5000 muži do kwartěrow położi.

Do Marseilla je žo 3. oktobra 40 000 indiskich wojakow pschiwjesko. Wobydlerstwo jich se sahorjenjom witasche

Želesny kschiž ſa sakskeho prynza Maxa.

Sakskemu prynzej Maxej, kotryž nětkole jako półny duchowny pola 23. pěscheje diwisije skutkuje, je žo želesny kschiž 2. rjadownje a wot krala Bjedricha Augusta ryczerski kschiž 1. rjadownje Albrechtskeho rjada ſ mjeczomaj spożczik.

Khežor wo sakskim wójsku.

Khežor Bjedrich August je 2. oktobra wot khežora ſczěhowazy telegram dostak:

„Najwjetsche wjeżele je ſa mnje, so mózu Tebi wo 19. a 12. armeekorpsu najlepsche wosjewicž. Ssym wczera 3. armeju wopytak, woždbje 181. regiment a jemu žwoje pschipósnacže wuprajik, pschi cžimž Twojeho tšeczeho žyna a Twojeho bratra Maxa, kaž tež Lafferta a Kirchbacha w najlepschej strowosczi nadeńdżech. Duch mjes wojakami je wubjerny. S tajkim wójskom tež sbytk žwojeho nadawka dobyczerszy dokonjamy, k czemuž chzyk nam Wschehomózny pomhacž.

Wilhelm.“

Měschczanske papjerjane pjenjesy w Parisu.

Franzowske knježerstwo je Parižskej gmejnskej radże dowolilo, měschczanske papjerjane pjenjesy wudawacž. Město Paris měžaczńje 3 milijony frankow ſa žwójbow do wójska swolanych a 9 milijonow ſa dżeło njemějazych dżělaczerjow nałożuje. Njedżiwajzy tychle wulkich wudawkow a shubjenja dokhodow ſ tym, so ma město wot dweju měžazow 600 000 wobydlerjow mjenje, žu pjecza finanzne wobstejnosce Parisa hischcže dobre. Franzowske wójnske ministerstwo je wojakam hižo psches milijon wołmjanych sokow, milijon wołmjanych jakow a flanellowych koschlow a połdra milijona pschikrywow póžłako.

Jedyn němski torpedowy czołm žo shubił.

Kaž ſ Barlina pišaju, je žo 6. oktobra popołdnju starschi torpedowy czołm „S 116“ pschi strażowanskej žłużbje w połnóznym morju ſ torpedowym wutšélom jeneho jendżelskeho podmórskeho czołma potepił. Skoro zyle mużstwo je žo wukhowako.

Jendżelska admiralita je wo potepjenju němskeho torpedoweho czołma „S 116“ 7. oktobra wosjewika, so je jendżelski podmórski czołm „E 9“ njesranjeny wostak, jedyn němski torpedowy czołm we wuliwje Emskeje reki potepiwschi. Wón je tón žamy podmórski czołm, kotryž je iež němski kschižak „Hela“ potepił.

Wojowniscžo w Sserbiji a Božniji.

Po rosprawje pólneho gratmischtra Potiorka w Sserajewje, žu žo žerbske czrjódy, kotrež běchu žo psches Wyschegrad do Božnije nawalike a runje tak žerbske wójsko psches Drinu do Sserbije wróczo cziške. Sserbske wójsko, kotrež bě na Romanjaske hory psches Sserajewo pschicžahnyło je žo sbiło a zofako. Jedyn bataillon 11. regimenta je žo sajak.

Napscheczo temu žerbske knježerstwo wosjewja, so žu Sserbjo w krótkowjeczornej Sserbiji někotre žylne nadběhi awstriskeho wójska wotrasyli a njepscheczelej czežku schkodu naczinili. Awstrisży nětko Schabaz a Mischar wobtšéleju.

W Božniskej žu Sserbjo a Czornohórzy dale postupujo Blaženizu, Knesinu a Jarolinu dobyli.

Rumunska neutralna wostanje.

Knježerstwowa rosprawa praji, so je rosrěczenje ministerstwoweho pschedžydy ſ wjednikomaj konservatiwneje a demokratiskeje strony wunoschk měko, so swołanje krónskeje rady njeje trěbne. K pscheměnjenju dotalneje politiki Rumunskeje njeje žaneje pschiczyny. — Nowinam „Giornale d'Italia“ je žo ſ Barlina powjescž póžłała, so president rumunskeho senata ſ važnym politiskim póžłanjom do Barlina pschijědże.

Rumunska žo pjecza teho dla boji, Awstriskej wójnu pschipowjedżicž, dokelž ma woczakacž, so by potom Bołharska spytała, jej Dobrudżu wutorhnycž.

Wuwos žita ſ Rumunskeje žo sakasak.

S Ruskeje nětkole do zyła žaneho žita njedostawamy, a ſ Ameriki jara mało, dokelž je nětkole dla podmórskich minow a dla njepscheczelskich wójnskich łódżow po morju jěsdżicž jara straschne. Najbóle pod wuwostaczom wukrajneho žita Awstriska czerpi. Tam žu nětkole žitne płaczisny hischcže wyschsche dyžli w Němskej. Awstriske knježerstwo je teho dla wobsamkło, nakhwilnje žitnym złam spadnycž dacž. Tola ſ tym žo runje nětkole njedożahanju žita njebudże móz wotpomhacž. W Rumunskej, kotraž mohła hischcže žito Awstriskej podawacž, je knježerstwo sakasako, žito do wukraja wuwosycž. S tym chze wono sadżěwacž, so by w Rumunskej drohota nastała. Awstriska je poždledni czaž hižo wjele muki ſ Rumunskeje kupowała. Duž by, hdy bychu nětkole tež hischcže žito do Awstriskeje wuwosyło, w Rumunskej žitne płaczisny jara wyžoko stupiše.

Hrožaza wójna Sserbije, Grichiskeje a Ruskeje pschećźiwo Bołharskej.

Sserbske knježerstwo je žo pola ruskeho knježerstwa wobcźežowało, so je bołharske knježerstwo w Nowej Serbiji sběžk tamnischeho wobydlerstwa pschećźiwo Sserbiji naschkarało. Bołharjo pjecźa sběžkarjow s brónjemi sastaraju a sběžkarske cźrjódy nawjeduja. Rusti póžłanz w Bołharskej je teho dla bołharskemu knježerstwu wosjewił, so Ruska, Sserbija a Grichiska Bołharskej wójnu pschipowjedźa, jeli so wona dale sběžkarjam w Nowej Sserbiji polěkuje. Rumunski póžłanz je spytał wójnski strach se žwojim požrědnistwom wotstroniecź, tola napjatosćź je pjecźa hižo tajka, so žo njebudźe móz wójna wobeńcź.

Jendźelske brónjenje.

„Daily Chronicle“ s jendźelskeho wojerskeho swuczowanischcźa w Aldershotu piša, so žo tam 136 000 muži wuwuczuje. Tak bórsy hacź budźe wuwuczenje skónczene, žo woni k froncźe pósczelu. Wuwuczenje pomału do prědka dźe, dokelź žu wojazy hubjenje wuhotowani. Žadyn jeniczki kompagnijowy offizér nima na pschikład jedyn dalokowid. Wojazy woženbje rjebaju koschle, schtrympy, schantka, cźrijowe rjemjeschki, pižansku potrjebu, bubony pischcźele sa schottiske regimenty. Lud žo napomina, so by wojakam tele wězy darił.

Njepschecźelstwo pschećźiwo Němskej w Kanadźe.

Jendźelske nowiny „Times“ pišaju, so chzedźa w Kanadźe tych protestantskich duchownych, kotsiž žo w Božich žkužbach sa wuspěch němskich brónjow modla, krajneje pscherady dla wobskoržicź.

Samješczenje galiziskich cźeknjenżow.

Polazy a židźi, kotsiž žu s Galiziskeje psched ruskim wójskom cźekli, žu žo po zyłej Awstriskej wupschestrjeli. Sa wjetschi dźěl s nich, pjecźa sa 22 000 wožobow, žo w Cźechach blisko města Chozenja wožebite město natwari. Twar je žo hižo sapocźał a dyrbi sa schěsćź njedźel skónczeny bycź. Bjes pódlanskich twarjenjow žo 40 khěžow natwari, kóžda budźe 528 wožobow hospodowacź móz. Po tsjoch khěžach směja shromadnu kuchinju, w kotrejž žo wschědnje sa 1600 wožobow jědź nawari. Město žwoje wožebite, s Prażskim khěžorskim naměstnikom postajene sarjadnistwo, schule, hojernju, dźěkarnje, wohnjowu woboru, kupalnju, elektriske wobžwětlenje atd. dostanje. Twarske pjenjesy, runje tak sežiwjenje wobydlerjow stat pschewosmje.

Dźěło 42zentimetriskich mörserow.

S Belgiskeje žo domoj wrócźiwschi jedyn Norwegski w Bergenskich nowinach wo sacźischczu powjeda, kotryž němske 42zentimetriske mörsery cźinja. Wón je blisko Antwerpena w jenym měsczе bydlił, kotrež běchu Němzy wobžadźili. Mjes němskej artilleriju, kotraž bě žo pschećźiwo Antwerpenej postajiła, běchu na hórkach někotre 42zentrimetriske mörsery. Bliže hacź na jedyn kilometer sdalenosćze nježmědźische nichtó k nim pschińcź. Zyłe město rjesche, hdyž mörsery žwoje hobrske bomby po połhodźinach wottsělachu. To běsche kaž vulkanowe wupražnjenje.

Nowe mörsery Jendźelczanow.

Jendźelske nowiny „Daily Chronicle“ žu s Petrograda shoniłe, so žu žo pschi rańscho-pruskej mjesy mörsery noweho modella Pětrogradskich Putilowskich dźěłarnjow wobdźěliłe, kotrež maja jara wulki kaliber a žu s dobom jara hibicźiwe. Artilleriszy wězywuštojni žu prajili, so nowe mörsery němskim cźežkim kanonam, kotrež žu žo pschi rańscho-pruskej mjesy pokasake, dospołnje wahu dźerża. Na druhej stronje žu Jendźelczenje posksczenje amerikanskich mörserow dostali. Kaž „Daily Telegraph“ s New-Yorka pische, w tymle tydźenju tsi snamjenicźi amerikanszy inżenieurożo do Londona pschijědu, so bychu wójnskemu ministerstwu modell posliczili, kotryž žo po dokonjawosczi němskim wulkim hawbizam runa.

Hrožaze sastajenje wobkhada pschekupskich łódźow.

Wschědnje powjesćze pschikhadźeja, so pschekupske parne łódże do podmórskich minow sawadźeja a žo potepja. Němska, Jendźelska a Awstriska žu do morja tyžaze minow nakładle. Te žu niz jenož wójnskim, ale też pschekupskim łódźam straschne. S nimi žo wobkhad łódźow s neutralnymi statami, psches kotrež Němska a Awstriska se samórskich krajow tworu dostawatej, jara poczeżeny, haj skoro snjemóżnjeny. Adriatiske morjo je hižo dla minoweho stracha sa mobkhad łódźow sawrjeny. Wobkhad parnych łódźow mjes Triestom a Venedigom je žo sastajił.

Honttwa sa pschekupskimi łódźemi.

Po rosprawje ruskeho knježerstwa žu Rušojo 73 němskich a 13 awstriskich pschekupskich łódźow sažkapali.

Spěchowanje němskeho skotarstwa.

„Khěžorstwowy nawěschtnik“ wukas ratarskeho ministerstwa wosjewja, po kotrymž je sakasane, žwinje do cźaža rěsacź.

Winowatosćź bohatych.

I.

Lampka žo wožamocźena žwěcźesche a žwój žkaby sczin na sporu nadobu w khětro wulkej stwě mjetasche, w kotrejž mějesche zyła žwójba žwoje wobydlenje. To bě w nozy w novembru. Wonka wujesche wichor a s na pół roskamanymi woknami tschažesche, a praskaty deschczik cźepjesche do woknjazych schkleńzow, kiž běchu na někotrych městnach s papjeru salěpjene.

W rumnosczi bě jara syma, hacźrunje žo we starych khachlach schtož móžno bě, tepjesche; runje běchu poždlednje sbytki rospadaneho stólza do nesćze stykali.

Ani žkowa njerěcźachu, a tola bě schěsćź cźłowjekow wójstwi hromadźe — a žedmy běsche morwa žónska. Sady na poscźěni ste jesche hubjene ložo, s jeho rostorhaneje płachty žkoma won kukasche Hischcźe stejachu symne kapy potu na cźole cźerpjetki, kiž bě na tutym bolostnym lěhwje poždlednje cźežke bědźenje žiwjenja dobědźiła. Wuskhnjenej ruzy běschtej symnej a sprostnjenej a wócźko bě wuhažko, lizy běschtej spadnyłej a ert bě žo na pschezo samknył.

Psched cźełkom žedźesche na niskim stólzu wulki ramjenjaty muż w žasojtym pjeslu. Sskyschecź bě, kak žo jemu wutrobnjo sběhasche a sažo spadowasche, tak móznje w nim nutska žurowa bolosćź dźěkasche. Jeho bjesžkylsowej palazej wocźi na semrjetu wudźěraschtej a s dyrkotazymaj rukomaj rosmjecźesche papjeru, kotruž bě žudniski sastojnik dźenža popołdnju na blido położił. Wón bě pschischoł, so by khudej žwójbje hischcźe poždledni sbytk jich wobžedźeństwa cźasał.

Po wobjedźe bě khudy muż dyrbjał žwojich lubych wopuschcźicź, a tola bě s jeho žonu slě, jara slě, ale želesna nusnosćź, so by žwojej žwójbje khlěba sažkužił, cźěrjesche jeho bjes žmilnosczе do twjerdeho dźěła. Hdyž potom wjecźor posdźe wrócźo dźěsche, pschiběžachu jemu jeho dźěcźi hižo napschecźiwo, so bychu jemu pschipowjeli, so je macź wumrjela, cźehož bě žo hižo bojał. Ani poždledneho roszohnowazeho žkowcźka njebě s njej mohł porěcźecź, ani poždledni krócź njebě mohł nježnu ruku stłócźicź, kotruž bě jemu duchowny psched woktarjom psched dźežacź létami do jeho moslateje dłónje położił. Morwe, symne a sprostnjene leżachu jeje žmjertne powostanki psched nim na hubjenym žkomjanym lěhwje, lampka žo nad jeje hłowu žwěcźesche, wichor wujesche srudny spěw, dźěcźi s cźicha płacźizy w kucźiku žedźachu. Ssotra pak, kiž khorych wothladowasche, bě jenicźka žobuželna duscha, kiž bě wbohej žonje w poždlednim bědźenju k pomozy była. Nětkole chzyische jej poždlednju žkužbu luboscze wopokasacź. Wona morwej wobliczo wotmywasche, složi wóskojtej ruzy hromadu, wupschestrje poždlednju cźistu płachtu, kiž tu hischcźe sbywasche, na cźełko a modlesche žo: „Knježe, daj jej měrny wotpocźink a wěcźne žwětko njech jej žwěcźi!“

Muż zyle bjes dźělbranja pschihladowasche. Tak jara bě jeho tute njesboże trjechiło a dospołnje porasyło. Wón njemóżesche ani płakacź ani so modlicź, wón ani s porstom njehibny, so by wothladarzy pomhał. Wón bě sprostnył kaž postawa s kamjenja, bě wschón bjes myžli, wschón tupy, dokelź bě jeho srudoba pschewulka. Tajki psched ložom žedźesche.

Nětkole poča najmłódsche dźěcźo, Małka, kiž bě lědma 2 lěcźe stara, žo bojasliwje jemu ke kolenomaj tłócźicź a se žwojim łahodnym hłožom praji:

„Maczeńka cźicha — Małka hłódna!“

Tu žo roslemi želesna wobrucź, kotruž bě nježměrna bolosćź jemu wokoło wutroby położiła a kotraž chzyische jeho sadužycź; nětkole žebi žurowa bolosćź wołóženje pytasche we wulkich jěrych žłzach, kotrež žo jemu po wobliczu, kiž bě polne žasow, do schescherjateje brody ronjachu. Nětkole žwoje njewinowate dźěcźo na ruku wsa a jo na blěde liczko wokoschi.

„Knježe, popschej jej měrny wotpocźink!“ wothladarka žwoje rjane pschecźa dowupraji s pobożnej kschescźanskej wutrobu, hdyž bě cźěko ke khowanju pschiprawiła; potom wona s waha žwoju běku

ruku ſ boloſczu poraženemu mužej na ramjo położi a troſchtujo rjekny:

„Shrabajcże ßo ſaßo, luby knjes Samkarjo! Bóh je hiſchcże na njebjeßach. Sawěſcże njeda wam ſahinycź a ſa wbohe kurjatka budże poſtarane.“

Dźěłacźeŕ ßo ſe ſamyßlenja wutorže, hladaſche ſ wulkimaj woczomaj na ßotru a wotmolwi hórzy:

„Njerěczcże hakle wjele ßłowow! To ja ſnaju. Wy wſchak chzecże pomhacź, ale wy njemóżecże; a czi, kotſiż to bychu móhli a kiż budźichn to dawno hižo móhli czinicź, czi to nochzedźa! Schto ßo bohaczi ſtaraju wo nuſu a hubjenſtwo a wo ſadwělowanje khudych? Hdy bychu mi dali něſchto mało mſdy wjazy w prawym czaßu, maku podpjeru tehdom, hdyż moja żona pocża khorowata bycź a wothladanje trjebaſche, **to** budźeſche mohło pomhacź — dha tu najſkerje moja luba droha Hana njeby nětkole jako cźěło na marach leżała, wbohe dźěczi njebychu hižo ßyroty byłe. Nětkole je to poſdźe, a ja nochzu wjazy wo ßmilnoſcź proßycź pola tych, kiż tola ſa cźerpjenja khudeho muża żaneho ſroſymjenja a żaneje wutroby nimaju.“

„Mjelczcże, mjelczcże, luby pſcheczelo!“ ßotra měrnjowaſche „We ßwojej ſrudobje wy tajke ßłowa rěczicże, kiż ſ waſcheje dobrej. wutroby njewukhadźeja. Bohu dźakowano je hiſchcże jara wjele dobrych miłoſcziwych cźłowjekow na ßwěcże, też mjes bohatym ludźimi.“

„Ja żanych njeſnaju. Ja ßym pſchezo jenoż widźał a doſcź ſrudnje naſhonił, kak naß khudych dźěłacźerjow wuźiwaju a wuzyzuja hacź do krewje, a kak ßebi woni we ßwojim źiwjenju holduja ſa naſche pocźenje; kſcheſczańſkeje luboſcże a ßmilnoſcże pak ßym pola nich jara mało namakał a pytnył.“

Ssotra na tute hórke ßłowa njeſbożowneho muża wjele wotmolwicź njewjedźeſche. Zyle wopak dźě wón njemějeſche, ſchtoż dyrbjeſche ßebi ßama ſ wobźarowanjom wuſnacź. Nimo teho wona ſe ſtrowym roſomom a ſe ßwojim naſhonjenjom derje ſpósnawaſche, ſo pſchi tak wulkim njeſbożu, kajkeż bě Samkarja potrjechiło, ßame ßłowa wjele pomhacź njemóżachu. Tu běchu ſkutki nuſnje trěbne, hewak hrożeſche tón ſtrach, ſo mohło roſshněwanje tuteho wboheho cźłowjeka hacź do ſadwělowanja a k hidźenju wſchěch trochu ſbożownieſchich cźłowjekow ſawjeſcź.

Zyle jednora ßotra njebě dźě wjele naſhoniła a ſtudowała, ale dokelż dźeń jako dźeń ſ najkhudſchimi ſ khudych wobkhadźeſche, bě ſpósnała, kelko hubjenſtwa mjes ludźimi knježi. To na żanej wyßokej ſchuli njebudźeſche nawukła a — wona to, ſchtoż bě tak ſe żiwjenja nawukła a ßebi mothladała, jara derje roſymjeſche też wuſtojnje nakożecź, każ budża cżeſcżeni cżitarjo bórſy widźecź.

II.

„Ach, ßotra Hańża! Kak je to tola derje, ſo wy dźecże! Hižo wczera wjeczor běch waß daka ſawołacź. Moja dźowka ſaßo ßurowje cżerpi na bolenje hłowy a mi ßu prajili, ſo wy njeſmylny ßrědk pſcheczíwo tejle boloſczíwej khoroſczi ſnajecże.“

To bě jara woßebna knjeni w najlěpſchich lětach, mandźelſka bohateho knjeſa ſ Bělowa, kiż runje rěczeſche k ßotrje Hańži, kiż je nam hižo ſnata. Wona runje do woßebneho, pyſchneho ſalona ſaſtupi.

„Na hłowubolenje cżerpi młoda knjeńka, kiż je lědma dwaczeći lět ſtara?“ tak ßotra ßo dźiwajo rjekny, pſchi cźimż ßo wona trochu ſ waha poßměwaſche, „to drje ma tola ßwoju zyle woßebitu pſchicźinu. a doniż teje pſchicźiny njeſnaju, boju ßo, ſo mój ßrědk niczo pomhacź njebudże.“

„Te pſchicźiny drje wy lěpje ſnajecże, ßotra!“ knjeni ſ Bělowa ßo poßměwajo wotmolwi. „Napinanja w ſymſkim cźaßu ßu ſa młode holzy ſ lěpſchich ßwójbow pſchewulke. Sawjeßelenja a reje khwataju pſchejara ſpěſchnje ſa ßobu a cźłowjek dyrbi tole wſchudże ßobu cźinicź. Ale to dźě wy ſnajecże. Wy dźě ſcże też něhdy młoda była a w jara bohatych wobſtejnoſczach wotroſtła. Ludźo powjedaja, ſo ſcże wy rodźena hrabinka, je to wěrno?“

„Wo tym njerěczmoj“, ßotra wobaraſche, ßo ſaczeŕwjenjejo. „Schto ßym ja prjedy była, tule k wěży njeßłuſcha. Nětkole je moje powołanje, ſo wſchěm khorym, khudym a hubjenym pomham, ſchtoż mi ßłabe mozy dowoleja. Duż chzu też waſchej knjenje dźowzy k ßłużbam bycź.“

(Skónczenje pſchichodnje.)

Ze Serbow.

S Budyſchina. Budyſki naſymſki hermank, kotryż dyrbjeſche wupadnycź, ßo po radźinym wobſamknjenju wot **7.** hač **9. novembra** wotmějе.

— **Sa wótzny kraj ßu w njepſchecźelſkim kraju padli:** Artur Schmeiß ſ Korſymja. — Leutnant Hans Kurt ſ Zenker ſ Darina. — Jan Hajeſch ſ Blunjo. — Mikkawſch Dittrich ſ Kulowa. — Ernſt Hönika ſ Budyſchina. — Student theol. Marczin Gerhard Ssmoka ſ Budeſtez. — Edwin Marſchner ſ Wjeleczina. — Wyſchſchi hudźbny miſchtr Flachsbart ſ Budyſchina. — Serżant Richard Alwin Schierz ſ Dobruſche. — Pawoł Jan Mětk ſe Źidowa. — Ernſt Wţlem Pawlik ſe Ssmilneje. — Auguſt Měrczink ſ Brěſez. — Jan Haſchka ſe Sserbſkich Paſliz. — Auguſt Libſch ſ Budeſtez. — Herman Hencź ſ Małych Debßez. — Jan Bartuſch ſ Mużakowſkeho wokrjeßneho komanda. — Jan Badań ſ Krjebje. — Jan Bjedrich ſ Cźorneho Khołmza.

Sranili ßu ßo: Michał Polk ſ Lubhoſcża. Hendrich Rychtań ſ Bórkamora. Bohuwěr Nowotnik ſ Mucźowa. Auguſt Gocża ſ Cźorneho Khołmza. Max Michel ſe Stróże. Ernſt Wuſchik ſ Noweje Schcźeńzy. Jan Nowak ſe Schcźeńzy. Auguſt Mechelk ſ Łaſa. Auguſt Bartko ſ Bórka p. Wojerez. Jan Nowak ſ Cźißowy, Ota Schur ſ Noweje Wßzy p. Wojerez. Matěj Schwawſch ſe Sabroda. Matěj Siegmund ſ Blunja. Alfred Wawor ſ Delnjeho Wujeſda. Auguſt Dſchiertzig ſ Wulkich Sdźar. Hendrich Gärtner ſ Tetawy. Jan Pjaza ſ Kulowa. Jan Bala ſ Němzow. Hendrich Khorla Vieweg ſ Bórkamora. Matěj Nowak ſe Sprejz. Pawoł Zyż ſ Delnjeho Wujeſda. Bjedrich Wylem Nowak ſe Sprejz. Khorla Schcźěpank ſ Wětrnizy. Khryſtian Schimenz ſ Wulkeho Lubuſcha. Wucźeŕ Raußendorf ſ Měrkowa. Kanoněr Rotha ſ Ralbiz. Hendr. Fritzſcha ſ Wóßlinka. Alfred Jähna ſ Němſkich Paſliz. Bruno Wels ſ Wóßlinka. Jurij Bjarſch ſ Panczíz. Ernſt Bahler ſ Jělzy. Guſtav Rjehork ſ Wóßlinka. Jan Schołta ſ Njeßwaczidła. Ernſt Max Tyſcheŕ ſ Ketliz. Oskor Voigt ſ Hodźija. Max Kudźela ſ Lupoje. Pomhajbóh Ritter ſ Wyßokeje. Wyſchſchi leutnant Wylem Tölke ſ Droždźija. Richard Wilhelm ſ Njeßwaczidła. Guſtav Jan Urbon ſ Boſchez. Pawoł Protza ſ Jitka. Jan Pilop ſ Wulkeje Dubrawy. Herman Gerno ſ Komorowa. Oskar Protza ſ Bóſchiz. Ernſt Panach ſ Khwaczíz. Jan Pawoł Langa ſ Porſchiz, Jan Max Wujanz ſ Khójnizy. Albin Ernſt Preſcher ſ Ramnowa. Jan Ernſt Grafa ſ Khwaczíz. Auguſt Schuſter ſ Khwaczíz. Jan Ernſt Zyż ſ Panez. Ernſt Pawoł Rychtań ſ Khorliz. Max Nycża ſ Kanez. Herman Maczij ſ Małeho Wjelkowa. Jan Wels ſ Panczíz. Pawoł Liebig ſ Droždźija. Jan Kral ſe Sajdowa. Kurt Dejka ſ Wulkeje Dubrawy. Jurij Ernſt Hajnik ſ Klukſcha. Bohuwěr Měrczín ſe Schekez. Waltar Pětſch ſ Hruboczíz. Khorla Janaſch ſ Jitra. Robert Geißler ſ Łupoje. Marczin Kalich ſ Njeßwaczidła. Pawoł Pawlik ſ Jitra. Ota Römer ſ Rodez. Ernſt Duczman ſ Wulkeho Pſchěſdrjenja. Moriz Reinhold Lehman ſ Jiłoz. Khorla Auguſt Haſchka ſ Pßowjow. Pawoł Kmoch ſ Hornjeho Wujeſda.

Sranjeni ſ Mużakowſkeho wokrejßneho komanda: Hendrich Zeiler ſ Wěteńzy. Auguſt Bartlik ſ Mortkowa. Ernſt Wujz ſ Radſchowa. Max Michalk ſ Czernſka. Max Eichler ſ Cźorneho Khołmza. Hendrich Fitzner ſ Brěżkow. Matěj Kibuſch ſ Hór. Robert Kohard ſ Bjerwalda.

Sſso ſhubili: Auguſt Schuslu ſ Mortkowa. Khryſtian Buhla Cźorneho Khołmza. Khorla Pop ſ Podhroda pola Wojerez. Jurij Wroblik ſ Mażakowſkeho wokrj. komanda. Jan Kirſchner ſ Wokranczíz. Ernſt Wilhelm ſ Kamjeńtneje Wólſchinki. Matěj Rojk ſ Rowneho. K. H. Stupka ſ Wuſkidźa. — S Mużakowſkeho wokrjeßneho komanda: Jan Hanſch. Khryſtian Bieſold. Auguſt Bartlik ſ Mortkowa. Jurij Zur. Herman Ehrich ſ Noweje Wßzy pola Wojerez.

Robert Emil Měrſch ſ Bóſchiz. Alfred Schěża ſ Ramnowa. Jakub Matek ſ Noweje Wjeſki pola Kamjenza. Leutnant ſ Roſch ſ Warnocźiz. Pawoł Schober ſ Komorowa. Guſtav Schmidt ſ Jamneho. Rudolf Schuth ſe Semiz. Max Beckl ſ Kamjeneje. Pawoł Pawlik. Willy Klauß ſ Kocźizy. Jurij Hendrich Pjentka ſ Radworja.

— (Pſchichodne wjedro.) Knjes profeßor Dr. Lamprecht w Budyſchinje wocźakuje, ſo budże deſchczowe wjedro hacź do 14. oktobra tracź. Wot 15. hacź 27. oktobra budże ſaßo rjane wjedro a 28. oktobra ßo ſaßo do deſchcża da.

S Dobroſchez pola Njeßwaczidła. Pjatk 2. oktobra wjeczor wokoło 1/2 8 hodźin ſ khěże tudomneho dźěłacźerja Rjencża woheń wudyri. Se ßkomu kryte twarjenje ßo do cźiſta sniczi. Domjaza nadoba je ßo wukhowała. Se ßykawow, kotreż k haſchenju pſchijědźechu, bě Hórczańſka prěnja a je prěnje myto doſtała.

S Budestez. Njedźelu sa tydźeń směje tudomne ſerbſke towarſtwo „Lubin“ pola Röſikez ſhromadźiſnu. Dawno ſu ſo ſobuſtawy ſa njej praſcheli. Tehodla budźe powjeſćz wo ſhromadźiſnje wěſcze wſchěm witana. Wjeżelimy ſo, ſo je nam knjes farař Scholta ſ Hajniz pſcheczelnje pſchednoſchk ſlubił. Wón chze k nam wo Serajewje rěczeć. Duż, lube ſobuſtawy, pſchińdźcze a, dokelż je wjele ſ naß we wójſku, pſchiwjedźcze hoſczi ſobu, ſo by knjes rěcznik wjetſche dźakowne poßkucharſtwo měł. Shromadźiſna ſo popoldnju 1/2 5 hodźin ſapocznje.

S Barta. Pſchepołożenje kermuſche. Hacz ſem ſmy ſwoju kermuſchu pſchezo prěnju njedźelu w novembrje ſwjeczili, też potom, hdyż reformaziſki ſwjedźeń na pjatk abo ſobotu padźe. Ale runje reformaziſki ſwjedźeń, każ ſhonjenje wucži, pſches bliſkoſcz kermuſche ſchkodowaſche. Duż je tudomne zyrkwine prijódſtejeriſtwo wobſamkko, w tajkich lětach kermuſchu tydźeń poſdźiſcho ſwjeczicz. Lětża směje ſo wona potajkim 8. novembra — nadźijomnje kemſcherjam każ hoſczam runje tak luba każ hewak.

Se Scheſchowa. Jeneho wojeriſkeho czeknjeńza ſu ſchtwórtk tydźenja w Scheſchowje ſajeli. Wón ſo Langa mjenowaſche a wudawaſche, ſo je ſe Shorjelſkeho narunanſkeho bataillona czißko 19 czeknył. S telefonom do Shorjelza powjeſcz dachu, na czoż wot tam po czeknjeńza jedyn podoffizěr ſ jenym wojakom pſchijědże. Każ ſo wupokaſa, njerěkaſche czeknjenz Langa, ale Anton Jawo-rowicz. Wón bě hižo prěni dźeń mobiliſazije ſ wójſka czeknył. Hdyż ſ nim po żeleſnizy do Budyſchina jědżechu, ſo wón wuſna, ſo je w nozy 29. ſeptembra w Kelnje jene jěſdne koło kradnył a jo ſa 30 hriwnow pſchedał.

S Wulkeje Dubrawy. Mjes wojakami, kiż ſu Franzowſojo ſajeli, je też ſyn tudomneho blidarſkeho miſchtra Jana Schkody. Wón bě ſo pſchi kolenje ſranił a ſo we Chalons nad Marnu w lazarecze hojeſche. Tehole měſta pak ſo Franzoſojo ſ nowa ſmozowachu. Też tudomny pſchekupz Schuba, kiż bě ſebi pſchi kanonach nohu ſmjatł, tam we lazarecze pſchebywaſche. Jako powjeſcz pſchińdże: „Wukhowaj ſo, ſchtóż móże, njepſchecżel ſo bliżuje!“ je po ſchtyrjoch ſ měſta lězł a ſo wukhował. Schkoda pak je tele dny ſwojim ſtarſchim khartku póßkał, w kotrejż piſa: „Lubi ſtarſchi! Njemóżach Wam Bohużel prjedy powjeſcz dacz; dokelż ſym ſo hakle tu 17. ſeptembra do dobreho wothladanja pſchijał. Sſym ſo ſ granatu ſranił. Jena tſchěſka je mi wyſche lěweho kolena ſajěła a niże njeho ſaßo wujěła. Dżera drje je khětro wulka, ale kóſcz je njeſranjena. O kajke wulke ſboże! Lěkarjo ſu tu jara wuſtojni. Jěſcz je jara dobre, k wobjedu a k wjeczori doſtawam ſchkleńzu dobreho wina. Wino je tu jara tunje, litr. po 20 pjenjeżkach. Wokoło měſta je krajina jara płódna, maſch=li tu tola jenoż lute winizy. Ludźo ſu napſcheczo nam jara duſchni, njeſhladuja na naß każ na njepſcheczelow. Stejimy też pod ſchkitom cżerwjeneho kſchiża. Proſchu piſajcże mi bórſy. Kak macże piſacz, ſo hiſchcże wobhonju. Hewak ſo mi jara derje wjedże. S wjele poſtrowami na wſchěch, Waſch Jan.“ Khartku je piſał ſ měſta Saint Genès bliſko Bordeaux, we departementu Gironde. Khartka ma pjeczat 18. franzowſkeho armeekorpſa a hoſpitala, (to je lazaret) nakhwilne czißko 18.

Poßlědnu khartku, kiż bě najſkerje po dobyczu Chalona ſwojim ſtarſchim piſał je tehole wopſchijecza:

„Lubi ſtarſchi! Waſche khartу ſym doſtał. Naſajtra ſym rano we 5. hodź. pſchi nadběhowanju njepſchecżelſkeho měſta ranu do lěweho kolenja doſtał. Mějachmy w měſchczańſkich drohach ſyłnu bitwu. Franzowſojo każ błudni tſělachu. My po ſtach ludźi ſhubichmy. Franzowſow ſmy ſbili a pſchi cżěkanju jich potſělowachmy, ſo każ trawa padachu. S poſtrowom. Jan.“

S Wokrancżiz. Pſchi twarjenju Dźěżowſko=Jeńkecżanſkeje drohi je pjatk tydźenja popoldnju jedyn cżłowjek ſmjertnje do njeſboża pſchiſchoł. Jedyn ſpinař ſ Wokrancżiz a pomozny ſpinař Guſtav Peter ſ Rychwałda ſ lowrijemi jědżeſchtaj, kotrejż běchu ſ kamjenjemi ſ Jěſorſkeje ſkały nakładżene. Někajkeje pſchiczińny dla Peter ſ lowrije tak njeſbożownje wotſkocżi, ſo pod koła wosow padże, kotrejż jemu lěwu nohu a lěwu ruku wotjědżechu. Pódla teho bě ſo ſnutſka pſcherasył a ſebi wobliczo a hłowu krwawnje wobraſył. Jeho hnydom do Niſczańſkeje hojerńje dowjeſechu, hdżeż je na ſwoje ſranjenje ſobotu wumrjeł. Jeho ſamaſtejaza macz a małe hiſchcże do ſchule khodżaze ſotry a bratſja ſu ſ nim ſwojeho ſeżiwjerja ſhubili.

S Běłeho Khołmza. 15lětny ſyn hoſczenzarja Wawora ſ Delnjeho Wujeſda dyrbjeſche 135 hriwnow danje do Narcża dowjeſcz. W Běłym Khołmzu ſo jemu njeſnaty mkody cżłowjek pſchiba. Wonaj ſ kołom hacz k Koßyhrjebi jědżeſchtaj. Tu njeſnaty Wawora nadpadże, dajeſche jeho, doniż ſo wjazy njehibaſche, rubi jemu pjenjeſy a jeho potom do hrjebje cżißny. Hdyż chzyſche wón ſwojemu woporej też hiſchcże cżaßnik wſacz, ſo ludźo pſchibližichu, pſched kotrymiż wón cżekny. Waworej ſo w ſymnej wodże ſaßo wědomje wróczi. Nadpadnikowe koło bě módre wobarbjene było. S tym ſo wón pſcheradźi. Laſowſki żandarm dźěłacżerja Hörenza we Laſu jako rubjeżnika wußlědźi.

S Klětneho. Krajny ſapóßkanz rytmiſchtr ſ Jena a jeho ſyn, leutnant Eddy ſ Jena, pſchi ſtabje gardżineje kavalleriſkeje diviſije, ſtaj ſo wobaj ſe żeleſnym kſchiżom wuſnamjenikoj.

S Wochos. Kanoněr Jurij Měto ſ Wochos je 16. ſeptembra żeleſny kſchiż doſtał, kotryż je ſebi w dnjach wot 9.—11. ſeptembra wubědźił. Měto je, każ jeho nan, hrabinſki Arnimſki lěſny dźěłacżeř. Wochożanſka woßada ma nětko dweju ſe żeleſnym kſchiżom pyſcheneju wojakow; pódla Měta je ſo też pomoznemu hajnikej Hütterej ſ Wochos żeleſny kſchiż ſpożcził.

S Cżorneho Khołmza. Sańdżenu njedźelu ſo tu żnjowy dźakny ſwjedźeń ſwjeczeſche. Po Bożej ſłużbje ſo dary ſa rańſcho-pruſku provinzu sběrachu. W naſchej woßadże je ſo 162 hriwnow ſkładowało.

S Trjebina. Ssobotu popoldnju je ſo tu bróżeń żiwnoſczerja Henſchela do cżiſta wotpaliła. Se Sslepjanſkeho dwórniſchcża żeleſnizarja ſe ſykawu a wulkim ſudom wody na pomoz pſchijědżechu a prěni do płomjenjow ſykachu. Druſy ludźo pomhachu pſchimjeſowaze hródże a domſke ſ wulkej prózu płomjenjam wobrócz. Hdyż bě najwjetſchi ſtrach pſchewinjeny, Trjebinjanſka a Sslepjanſka ſykawa pſchijědżeſchtej. Wohnja běchu ſo pſchepoſdże dohladali, hewak budźichu ſo prjedy k njemu naſtajili. Perſonalej Sslepjanſkeho dwórniſchcża pod wodżenjom dwórniſchcżoweho pſchedſtejicżerja ma ſo pſchede wſchěm dźakowacz, ſo płomjenja njejßu zyły ſtatok pożrjeke. Njedźiwajcy wohnjoweho ſawěſczenja wobſtedżeř wulku ſchkodu poczerpi.

S Michałkow. Podoffizěr reſerwy Auguſt Schiman ſ Michałkow je ſebi ſ khrobkoſzu pſched njepſchecżelom żeleſny kſchiż dobył.

Přilopk.

* (W pěſkowej jamje ſo ſaßypnył.) W jenej pěſkowej jamje w Schönbachu pola Grimmy je ſo ſchěſczlětny ſyn fabrikarja Modeſa ſaßypnył, mjes tym ſo ſtarſchej w bliſkoſczi běrny sběraſchtaj. Hólza, kotryż bě ſo po pěſkowym wotwißu dele puſchcził, morweho wuhrjebachu.

* (Woporaj ſpjeczeńzy ruſkich jatych.) Pſchi ſpytanym cżeknjenju ruſkich jatych wojakow w Kroſſenje cżeżko ſranjeny garniſonſki inſpektor Schulzy, kotryż bě ſo do płuzow ſ wotbłudżenej kulku trjechił, a jedyn ſranjeny tokmacz ſtaj wumrjekoj.

* (Ssmjertne padnjenje dweju lětarjow.) Pola Janowiz bliſko Póſnanja ſtaj hakle njedawno ſa leutnanta pomjenowany lětadłowy wodżeř Stiefvater a pſchewodżazy offizěr Pappe ſ lětadłom k ſemi padłoj. Lětarjej ſo ſaraſyſchtaj.

* (Semjerżenje w małoaſiſkej Turkowſkej.) Měſcze Budur a Iſparta w Małej Aſiſkej ſtej ſo pſched tydźenjom ſe ſemjerżenjom wupuſczikej. W Iſparcże je 242 cżłowjekow żiwjenje ſhubiło. Dalſchi ſ njeſbożeni ſnadź hiſchcże pod roſpadankami leża. Po ſemjerżenju woheń wudyri, ſ kotrymż ſo 18 khěżow a klamow do procha a popjela pſchewobrocżi. Też we wokolnoſczi Iſparty je ſemjerżenje ſchkodu nacżiniło a ſebi cżłowſke żiwjenja ſa wopor żadało. W Burdurje ſu někotre měſtowe dźěle zyłe wupuſczene. Knjeżeriſtwowe twarjenja a jaſtwa njejßu pak ſchkodu cżerpiłe. Něhdże 2000 cżłowjekow je ſo ſaraſyło. Pódla teho je ſo wjele woßobow ſranilo. Też Egherdie je ſe ſemjerżenjom cżerpił. W Uluburlu ſu ſo 4 woßoby morili a 5 ſo ſranili.

* (Prjedyczuczе belgiſkeho krala.) Hdyż kónz julija belgiſki kral po Saas=Feerſkich horach puczujo powjeſcz wo ſkónzowanju awſtriſkeho trónſkeho naßlědnika ſhoni, wón prjedyczujaze ſkowa praji: „Sa ſchtyri njedźele ſmějemy ſwětowu wójnu!“ Měżaz poſdźiſcho hižo wójnſka furija po Europje ſakhadżeſche, tola kral Albert drje ſebi njebě na to pomyſlił, ſo jeho ſameho wójna jara cżeżko potrjechi, hdyż wón wopomnjenja hódne ſkowa praji.

* (Ssmjertne padnjenje dweju lětarjow.) Lětarſkaj leutnantaj Schmidt a ſ Winterfeld ſtaj w Landsbergu nad Wartu pſchi tamniſchim lětaniſchczu k ſemi padłoj. Lětadło bě ſo ſ wětrowym ſtorkom ſhrabło. Wonaj ſo ſaraſyſchtaj.

Wjedro w Londonje 9. oktobra: Deschcź.

Cyrkwinsko powjesće.

W Michalskej zyrkwi smėje jutsje njedźeln rano w 7 hodźinach duchowny Tyschet němsku spowjednu wucźbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin farat Räda němske a w 10 hodźinach serbske prědowanje.

Njedźelu popoldnju w 2 hodźinomaj smėje duchowny Tyschet rosrěčenje se serbskej młodosću..

Wutoru popoldnju w 3 hodźinach smėje žónske towarstwo shromadźisnu.

Ssrjedu popold. w 5 hodźinach wotmėwa so serbska wójnska modleńsa hodźina.

Tydźeńske sastojńske dźěła smėje farat Räda

Křćenl:

W Michalskej zyrkwi: Khorla Bjedrich Wylem, Ernsta Alwina Pětki schewza w Tšėlanach, ß. — Elfrida Luisa, Jakuba Reista, kruwarskeho mischtra we Wulkim Wjelkowje, dź. — Elsa Erna, Handrija Wicźasa, žiwnoscźerja we Nadźanezach, dź.

S druhich woßadow: Alwin Kurt, Khorle Richarda Mjechelka, sklarja w Cźetwjenych Noßlizach, ß. — Jan Bohuwėr, Jana Augusta Holanda, žiwnoscźerja w Bólborzach, ß. — Marta Frida Wicźasej, njemandźelska dźowka w Kharlizach. — Hana Hedwig, Roberta Maxa Cźecha, hejtmana w Cźetwjenych Noßlizach, dź. — Frida Lena, Jana Kurta Zura, kowarskeho mischtra w Bėcźizach, dź. — Elsa Pawlina, Ernsta Augusta Rischnarja, žiwnoscźerja we Lupoji, dź. — Ernst Pawol, Pawola Winklerja, žiwnoscźerja w Rakezach, ß. — Marja Lena Frida, Khorle Augusta Burkharta, expedienta we Wulkej Dubrawje, dź. — — Elsa Marta, Khorle Maxa Wicźasa, wobydlerja we Lomsku pola Minakala, dź. — Erwin Richard Delank, njemandźelski žyn w Khrósće. — Hana Gustla, Gustava Adolfa Klotki, wotroczka w Khrósće, dź. — Richard Hendrich, Hendr. Jana Syma, sklakarja w Mjeschizach, ß. — Hildegarda Marhata, Bjedricha Hermana Klukscha, wojnatskeho mischtra w Porschizach, dź. — Marta Elsa, Jurja Oskara Schrama, kowarja w Korsymju, dź. — Herman Jan, Bohuwėra Brycźe, khėžerja a dźěłacźerja w Klukschu, ß — Jan Hermau Wanschka, wobydlerja a fabrikskeho dźěłacźerja w Lemischowje ß. — Bjedrich Kurt, Augusta Kalicha, žiwnoscźerja we Worzynje, ß

Zemrjeći:

W Michalskej woßadźe: 1. oktobra: Bruno Waltat, Bruna Artura Glöhsera, twarskeho dźěłacźerja na Židowje, ß, 21 d. — Arno Waltat Rudolf, Khorle Adolfa Englera, póstskeho pósselnika w Draždźanach, ß., 6 m. 27 d. (wumrje w Nowych Małbezach, pokhowany w Cźichońzach). — 3. okt.: Hana Ernstina rodź. Grafez, Jana Ernsta Kaschpora, kublerja a gmejnskeho pschedstejicźerja we Bórku, mandźelska, 33 l. 3 m. 9 d.

W druhich woßadach: Max Ota, Handrija Natuschki, žiwnoscźerja we Lupoji, ß., 6 l. 10 d. — Khorla Franz Luis Borneman, hajnitski mischtr w Rakezach, 30. septembra, 67 l. 6 m. — Marja swudowjena Kloßowa rodź. Brodźiz, wumjeńkatka w Lipicźu, 68 l. 4 m. 6 d. — Hana Hilža, Jana Roberta Schustera, korcźmarja w Rodezach, dź., 6 l. 3 m. — Jan Bėbrach, wobydleŕ gmejnskeje lhėže w Porschizach, 87 l. 9 m. 23 d. — Jan Mikela, kublerski wumjeńkat w Kumschizach, 85 l. 3 m. 22 d. — Hana Röscherjowa rodź. Mikaniz, wobydlerka w Barcźe, 76 l. 3 m. — Hana Handrikowa, wobydlerka w Bukojnje pola Barta, 87 l. 10 m. — Ernst Jan Günter s Worzyna, wotroczł we Kumschizach, 15 l. 6 m. 7 d. = Hańža Abtowa rodź. Ssworiz, dźěłacźerka w Bėlej Horje, 52 l. 7 m. 26 d.

Zyrkwinske powjescze s Hodźija.

18. njedźelu po ßwj. Trojizy smėje rano 1/2 8 hodź. duchowny Voigt serbsku spowjednu wucźbu, 1/2 9 hodźin farat Kschižan serbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Ssrjedu wjecźor 1/2 6 hodźin budźe němska wójnska modleńska hodźina.

Zyrkwinske powjescze s Budestez.

19. njedźelu po ßwj. Trojizy smėje rano w 7 hodźinach farat Domaschka němsku spowjedź, dopoldnja we 8 hodźinach smėje duchowny Bójz němske a 1/2 10 hodźin serbske prědowanje.

Njedźelu popoldnju 1/2 4 hodźin smėje kschesćijanske towarstwo žónskeje młodosćze ßwoju shromadźisnu.

Wutoru wjecźor we 8 hodźinach smėje kschesćijanske towarstwo mužskeje młodosćze shromadźisnu.

Ssrjedu smėje duchowny Bójz wjecźor 1/2 7 hodźin serbsku a 1/2 8 hodźin němsku wójnsku modleńsku nutrnosć.

Majß, gris, rżane a pschenicźne wotruby rżanu a pschenicźnu muku poruczam a sa **wschu pizu žito jako saplacźenje** pschijumuju.

Kóždu dźělbu žita sa hotowe pjenjesy kupuju.

G. Horbank
w młynje w Prawocźizach.

Sserbske a němske
spěwarske
jednore a najwoßebnische,
ßu po tunich płacźisnach na pschedań
we wudawarni Serbskich Nowin.

P. T.

Cźesćenym wobydlerjam w Budyschinje a wokolnosći k wjedźenju dawam, so ßym lětßa 1. oktobra **pschi mjaßowym torhoschcźu** leżazu **restawraziju**

Gärtnerbörse-Hofbräu

kupił a so w njej ßam hospodarju.

Proschu, moje pschedewsacźe dobrocźiwje podpjeracź a lubju w kóždym cźaßu najlěpsche pohosćenje s podawanjom najlěpje wothladanych piwow **(cźešćeho s Budyšleje piwarnje a ßkodarnje akz. tow.** a **jeniežke porjedźenje piwa kralowsk. bayerskeje dwórskeje piwarnje w Muichowje),** kaž tež dobreje kuchinje, tež po małych płacźisnach. S dobom ßwoju něhdźe 60 woßobow wopschijazu towarstwowu stwu a po domjazym duschnje pschiprawjenu **„Dwórskopiwowu stwicźku“** cźesćenym towarstwam k wotdźerżenju towarstwowych shromadźisnow najnaležnischo poruczam.

Sso hischcźe sa wopokasma pschecźelstwa a pschipósnacźa, mi a mojej žonje wot wotewrjenja dostate, wutrobnje dźakujo, poruczam ßo s pocźesćowanjom

Bruno Döge.

Sa brylowpotrjebnych!

Khorla Scholta, optikus

pschi hlownym torhoschczu w Budyschinje pod radnej khěžu

ßwoju w lěcze 1856 wot njeho ßameho sakoženu dźěłarnju optiskich tworow dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucza.

Dokelž ßo jemu ſ wěsteje strony wobkhodnje schkodźicź pyta, dawa wón k wjedźenju, so ßo **bryle** a **tłóczniki** po lěkarskim pschedpißmje jenoż ßwědomicze dawaju.

Barometry, thermometry, dalokowidy, czitanske schkleńzy, lupy, bryle a tłóczniki jenoż sa wózko ßo pschihodźaze.

Rěczu ßerbski.

Pschi trjebanju proschu ßo dobroczźiwje na mnje wobroczźicź.

Khorla Scholta, optikus.

Wotroczźka pohoncza dźowku

k nowemu lětu 1914 pyta kubleŕ **Kschižan** w Tšelanach.

Kuchańki, stwinske a ßkužobne holzy, ulokowe holzy, hródźne dźowki, holzy kßwinjom, wotroczźkow, ßrěnkow, rólnych pohonczźow wolazych a dźěłaczerske ßwójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku khěžorskeje drohi w cźrijowni knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

20 trjebanych

mužazych kolow

5 trjebanych

žonjazych kolow

někotre ſ nich skoro nowe, ma tunjo na pschedań.

J. Schiebak

na Mužakowskej drósy 4.

Ratarski schuleŕ

móże dobru pensiju a stwu ßam dostacź w Budyschinje na Krottenschmidtskej drósy cźißko 4 na lěwizy.

Europiska wójna 1914.

Hłóß: Měj na Bosy wjeßele atd.

Wulka wójna žakostna,
Kotraž nětk Europu tyschi,
Njeje měła runjecza,
Hischcze ženje tu na ßwěcźi,
Wěscze ßo tež tajki prut
Wjasał je na němski lud.
Nan a bratr a mandźelski,
Haj tež młodźenz ßamostatny,
Woni ßu do wójny schli
A to druhdy hischcze rady,
Psches dwaj milijonaj jich
Sswobodnje bě swolniwych.
Tola jim je dźělenje
Husto jara cźežke było,
Nichtó wjedźecź njemóże,
Hacź njej poßlednje ßo měło,
Njech pak kóždy wopomni,
So Bóh ßwojich njepuschcźi.
S nich je hižo někotry
Padnył tam we zusym kraju
A tam pokhowany je,
Hdźež jich hnydom pohrjebaju,
Bóh tón Knjes pak psches Krysta
Jich tež w zusbje k hnadze wsa.
Bóh tón Knjes chżył franjenym
Położicź jich wulku bolosczź,
So ßo troschtowali ſ tym,
Kak tež Jesuß cźerpił na dosczź,
A so bórsy wocźerstwja,
To njech Bóh jim ſ hnady da.
Hrube cźwile nałoži,
Njepschecźel, kaž wopißuja,
K franjenym wón pschistupi
A ßo psched tym njestrachuje
Jim te wocźi wukakacź,
Widźenje jim drohe wsacź.
Bóh tón Knjes we njebjeßach,
Wón chżył tola do toh' hladacź,
hruby lud tak pokhostacź,
So wjaz njeb'dźe wójny žadacź,
Njech psches Němzow dobycze
Jich dźěł ßo jim dostanje.
W schitkim druhim hrosnosczam,
Njepschecźelio ßu pschez khmani,
Pruski kraj je shonił ßam,
Kotryž wot naß k ranju leži,
Hdźež tam wßow psches schtyrzeczi
Rußojo ßu spalili.

Bórsy woni dostachu
Khostanje, kiž k wójnje ßkuscha,
Do bahna jich sahnachu,
Naprawa to bě tak duschna,
So ßo sniczicź móżesche
Wulke wójsko rußowske.
Tak je tutón hruby lud,
Kotyž Boha na bok staji,
Saßkužił ßej tajki ßud,
Kiž ßu hižo wohladali.
To je schlachta pohanska,
Kotraž jara pschiběra.
Na kraju a na morju,
Ssmy hacź dotal sboże měli,
Proschmy Boha ſ wutrobu,
Kak tak rady bychmy chżyli,
Sboże měcź hacź do kónza,
Proschmy tak bjes pschestacźa.
Jara wulka schkoda je,
Kotraž wobliczenje nima,
Sa tón kraj, kiž tola je,
Ssobu na tej wójnje wina,
Na tu wójnu wjecźersku,
Wjazy lět žno liczachu.
Franzowsa a Rußojo,
Kaž žno běchu napißali,
Srěczeli ßej běchu to,
So Barlinje pod lipami,
Trjechicź budźa bórsy ßo,
Kajka radosczź budźe to.
Boże pucze pak ßu schle,
Zyle hinak, hacź ßo sdasche,
Lědom schtó ßej myßlił je,
So ßo sdźerži wójsko nasche.
Bohu pak wscho móżne je,
Wón też snaschim wójskom bě.
Njemyßł tola nichtó ßej,
So ßmy psches horu žno pscheschli,
Tam na semi franzowskej,
Cźežkotow schcze wjele leži,
Paris, wulka twjerdźizna,
Nima w ßwěcze runjecza.
Hdyž b'dźe wójna skónczena,
Němski kraj ma dobywanje,
Dha njech Bóh jom' ſ hnady da,
So wón ponižny wostanje,
Pschißkowo nam praji rad,
So na hordosczź pschińdźe pad.

Duž schcze junkrócź Bohu dźak
Sa tu wulku ßmilnosczź bójsku,
So hacź dotal ſ nami tak
Je był pschez pschi naschim wójsku,
Wulki dźak też tutemu,
Sa joh' luboscź wopornu.

W Bukojnje, 8. oktobra 1914.

H. Falka.

Dokelž do wójska swołaneho knjesa kollegi Dr. Lieby w Khróscze sastupuju, wotměwam hacź na dalsche scźěhowaze rěcźne hodźiny:

W Khróscze we wobydlenju knjesa Dr. Lieby: wutoru a pjatk popoldnju 1 hacź 2 hodźin; w Njeßwacźidle w mojim wobydlenju: druhe dny popoldnja wot 9 hacź 10 hodźin.

Skasanja k wopytanju khorych chzyke ßo hacź do kónza rěcźnych hodźin wosjewicź.

W Njeßwacźidle, 4. oktobra 1914.

Dr. med. E. Stöckel.

Palma měra

na row njeboh cźeßneho młodźenza **Ernsta Hönicka,** kanoněra sakskeho artillerijskeho regimenta cźißko 48, Hermanna Hönicka, wobydlerja w Khróscźizach a jeho mandźelskeje Marje starscheho ßyna, wumrje w bitwje pola Belforta w Franzowskej ſ njepschecźelskej kulku trjecheny, 31. augusta 1914, ßwojeje staroby 21 lět 4 měßazy.

Mój Bożo, hdźe ja wumrjecź budu,
Hdźe, kajki row ja dostanu,
Hacź budu spacź pschi ßwojim ludu,
Hacź row we zusbje dostanu?
To wschitko w Bożej woli stej,
Pschi tutej wójnje žakoßnej.
Kak někotreho semja kryje
We zusej semi franzowskej, [ßněje
Hdźež nětko ßmjercź tak hrosbnje
We krwawnej wójnje mordarskej,
To naczini płacź, srudobu
Wschěm wopuschcźenym doma tu.
Tež tutón cźeßny młodźenz dźěsche
Do wójny ßobu dalokej,
Hdyž w sakskim wójsku ßłużił běsche,
Tam pschińdźe k bitwje žakoßnej,
Wón wojowasche, bědźesche
Tam ſ towarschemi hromadźe.
A hlej tam kula njepscheczela
Jom' jeho hkowu rosrasy,
Wón wumrje, ßwoju krej tam pschela
Na polu cźesćze rycźerszy
Sa krala a sa wótzny kraj,
To ßo jom' k cźesczi pschipósnaj.

Wy, lubi starschi, nepłakajcze,
Tež bratr a ßotra wo njeho,
Haj, Bożej woli dźak, cźesczź dajcze,
Je wumóżeny wot wscheho,
Schtož wójna ßobu pschinjeße,
Holk, ßmjercź, a cźežke bědźenje.
Wón ſ towarschemi w jenym rowje
Nětk wotpocźuje rjenje tam
We zusej semi, měrnym skhowje
A dobru nóz je prajił wam,
Sso wohladamy wschitzy saß,
Hdyž pschińdźe junu sbóżny cźaß.
Wy lubi, hdyž tež njemożecze
Tam jeho row nětk wopytacź,
Kaž domach, hdyž na kerchow dźecze,
A „wótcze nasch" tam wuspěwacź,
Dha spěwa njech do daloka
Tych starschich ßwěrna wutroba.
My starschi, bratr a ßotra nětko
Cźi dobru nóz wschě scźelemy,
A poruczamy Bohu wschitko,
Na tebje pschezo spomnimy,
Ta dołho hacź my žiwi ßmy
A junu tež, hdyž mrějemy.

Na žadanje srudnych sawostajenych Ernst Helaß.

(K temu cźißku pschikoha.)

Placišny rěsneho skotu na Draždžanskich skotnych wikach.

8. oktobra 1914.

Placišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druziny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 6 lět	52—54	95—97
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	45—48	88—91
3. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	38—42	81—85
4. ßnadnje pizowane tóżdeje staroby	—	—
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	50—52	93—96
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 7 lět	42—45	86—89
3. starsche, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	37—41	80—83
4. ßrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	31—34	74—77
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25—29	68—73
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	51—53	94—96
2. ßrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	44—47	87—90
3. ßnadnje pizowane	37—43	80—85
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	60—70	100—110
2. ßrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	55—58	95—98
3. ßnadnje wuwite wot zyza	50—53	90—93
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich stschiżenjow w starobje hacz do 1¼ léta	58—60	75—77
2. mjaßne	56—57	73—74
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	54—55	71—72

Placišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 3. oktobra 1914. wot hr.	wot pj.	hacz hr.	hacz pj.	W Lubiju 8. oktobra 1914. wot hr.	wot pj.	hacz hr.	hacz pj.
Pschenza . . . běła	—	—	—	—	11	70	12	30
" . . . żołta	—	—	—	—	11	30	12	—
" nowa	11	50	12	25	—	—	—	—
Rožła	—	—	—	—	10	25	10	75
" nowa	10	50	11	25	—	—	—	—
Jećzmjeń . . .	10	75	11	50	10	80	11	30
Wowß	—	—	—	—	8	40	9	80
" nowy	9	50	10	20	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	20	—	30	—
Woka	11	—	12	—	11	—	11	50
Jahły	16	—	18	—	22	—	26	—
Hejduschka . .	17	50	19	50	26	—	27	—
Běrny	2	50	3	50	3	—	3	50
Butra . . . . 1 kilogr.	2	70	3	—	2	60	2	80
Pschenična muka 50 "	13	25	21	75	19	—	23	—
Rżana muka . 50 "	13	75	17	25	15	25	17	25
Ssyno . . . 50 "	2	75	4	—	3	25	3	75
Ssloma . . 100 "	3	25	3	85	3	—	3	60
Proßata 858 schtuk, schtuka . .	8	—	18	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	—	—	7	75	7	60	7	90
Rżane wotruby	—	—	8	—	7	80	8	20
Pschenični gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Rżany gris	—	—	9	—	—	—	—	—
Pschenza, nowa, kórz po 170 punt.	18	55	20	82	19	21	20	40
Rožła, nowa, kórz po 160 punt. .	16	80	18	—	16	40	17	20
Jećzmjen, nowy, kórz po 140 punt.	15	05	16	10	15	12	15	82

Jeja, mandl 1 hr. 20 pj., schtuka 8 pj.

Wiežne placišny w Kamjencu.

8. oktobra 1914.

Po 50 kilogr.: Rožła wot 10 hr. 80 pj. hacz 11 hr. — pj., pschenza wot 11 hr. 75 pj. hacz 12 hr. — pj., jećzmjeń wot 10 hr. 80 pj. hacz 11 hr. 20 pj., wowß wot 9 hr. 80 pj. hacz 10 hr. 25 pj., jahły wot — hr. — pj. hacz — hr. — pj., hroch — hr. — pj., ßyno (stare) — hr. — pj. (nowe) 3 hr. 20 pj., běrny — hr. — pj. hacz 3 hr. 75 pj., ßłoma (100 kilogr.) — hr. — pj., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 40 pj. hacz 2 hr. 60 pj., jeja (mandl) 1 hr. 50 pj.

Nowe wotewrjenje!!

Subjaze praxis **K. Pehsa** w Budyschinje, na **bohatej haßy 10,** s nutskhodom na krótkej haßy.

Zusesuby wschěch systemow

Plomby kóżdeje druziny.

Suby ßo wustojnje wuźahaju.

Lahodny wobkhad. — Pomérne placišny.

Hižo 10 lět ßamostatny.

Franz Marschner

czaßnikat w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ßwój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**

k dobroczinjwemu wobkedźbowanju porucza

Hódna twora. Pilzomne rukowanje. Tunje placišny.

Błyskowe jězdne koła

snateje hódnoscże

dospokuje a s torpedowym ßkobodnym běhom hižo po 68 mk.

Pneumatiki, latarnje a wschón pschißluschk

najlěpscheje druziny po najtunischich placišnach.

Wuporjedźenje wschěch systemow

jězdnych a motorskich kolow.

Saniklowanje a emaillowanje najruczischo.

Błyskowe pjerate ßyczowe matrazy,

kotrež ßo po měrje sa kóżde łożo dźěłaju.

Thomaßez bratraj

w Budyschinje

na kamjentnej haßy 16. Telefon 363.

Ad. Rämsch naßl. w Budyschinje

(mějeczel **Max Kirschner**)

pschi butrowych wikach 1 **telefon czißło 4**

porucza ßwoje daloko a schěroko znate

palenzy a likeury.

Roseßlanje w czwizach a bleschach.

Proschu ßebi placzißnowy sapiß zadacz.

Horjanske praßowane wuhlo

najlěpsche narunanje sa **drjewo** a druhe **wuhlo,** derje wußuschene 1000 kruchow po 7.— mk., porucza

Horjanska wuhlowa praßowarńja

na Horje pola Nießwaczidla.

Serbske a němske
schulske biblije

teho runja

wěrowanske biblije

s wulkim a drobnym pißmom ßu dostacz

we wudawarńi

Serbskich Nowin.

Kupne wuczinjenja, hypothekske liscziny, testamenty

wudźěłuje

prawny bürow Kobana pschi zitnych wikach 4.

— Rěczu serbski. —

Serbski musej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot ½11—12 hodźin.

Visitne khartki

czischczi spěschnje a tunjo

Smolerjez knihiczischczerna.

Wojerske pakety!!

hotowe

za zigary a zigarety

porucza

Albert Lehmann

na khěžorskej dróhy 11

pschi bohatych wrotach

a na **polnóznej dróhy 2.**

Znate najlěpsche druziny.

Kóždy, kotryż chze ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicz, abo kotryż chze ßebi jón **porjedzicz** dacz, njech dże k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawske haßy 5.

Jencz pschedawa a porjedźuje, sa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, s placzißnami wupołożene, wobhladacz.**

Koże

kóždeje druziny po najwyschschich placzißnach kupuje

Heinrich Lange

pschi ßerbskej katholskej zyrkwi

czißło 4

a pschi wowßnych wikach.

Wußywnu rožku

Petkuschu II. wußyczo,

wußywnu pschenźu

wschelakich druzinow placzißny hódno pschedawa

Pawoł Scholta naßl.

w Budyschinje na Hoschiz haßy.

Tunje sofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pschezo na składze

J. O. H. Bär

we Budyschinje na Hoschiz haßy 29!

Pakcziki

za pólny pósť.

Schokoladowe pópjernomjatliczkowe wobczerstwjenki

po wschěch placzißnach a we wulkim wubjerku:

Moritz Schmidt Kaiserstr 11 Theatergasse 4

Zigary

we wobalkach za pólny pósť

porucza

Jurij Glausch

za **Rózant** a wokolnosczź.

Adreßy ßo rad napißuja, tez listy ßo wobstaraju.

Jabłuka

k tłoczenju -

žołdže, kastanije

na wschěch sastanischczach kupuje

Khorla Schuppan

w Ratarjezach — Budyschinje Kubschizach.

Koprowy vitriol

k naczinjenju pschenźy po najtuńschej placzißnje porucza

Otto Engert

drogownja na znutskownej lawskej haßy.

Kastanije a žołdže

po najwyschschich placzißnach kupuje

Otto Engert

en gros drogownja en détall

Telefon 33.

Wschě druziny kožow a kóžkow

po najwyschschych dnjowych placzißnach kupuje

Otto Hausotter

na garbarskej haßy 32.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Stwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawótki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 42. **Sobotu 17. oktobra 1914.** **Lětnik 73.**

Postupanje němsko-awstriskeho wójska w Pólskej.

Němske wójsko hižo blisko pśed Warschawu śeji. Němski wulki hłowny kwartěr je wo wuspěšnym postupanju němsko-awstriskeho wójska sćěhowazu rosprawu 15. oktobra wudał:

Postupanje naschich wojakow s awstriskimi wójskami ramjo pschi ramjenju w Pólskej wojowazych, dale dże. Naschi wojazy pśed Warschawu śeja. Jedyn nadběh, kotryž Rušojo s 8 armeekorpsami mjes Warschawu a Iwangorodom pśches Wišlu spytachu, je žo z cźežkim schkodowanjom sa Rušow wotrasył.

W Ruskej rosscherjene powjesće wo dobytych němskich kanonach njejsu wěrne.

Sjednoćene němsko-awstriske wójsko we wjeczornej Galizijskej a Pólskej je nětkole pjeća něhdże 2¼ milijona muži gbylne. Ruske wójsko ani pschibližnje tule gbylnosć nima. Teho dla je wono hač do Iwangoroda a Warschawy zofać dyrbjało a chže žo na twjerdźisnje Warschawu, Iwangorod a Brest-Litewsk sepjerajo sakitać, hač požbylnjenje njedostanje. Rušojo chzedźa pjeća 5 miljonow wojakow Němzam a Awstriskim napscheću stajicź. Prjedy pak hač tele milijony hromadu swjedu a wobronja, drje tójschto cźaža sandźe. Němske a awstriske wójsko njeźmě Rušam khwile wostajicź, žo požbylnicź, a tehodla rucže postupuje. Najprjódzy budźe wono Warschawu dobycź dyrbjecź, kotraž jemu dalschi pucź saléhuje. Warschawa na lěwym brjosy Wišły leži, na prawym jenož pśedměsto Praha leži. Warschawa žo s dwójnym paźom wobtwjerdźenjow schkita, kotrež pak njejžu tak krute, so bychu wobtśělenje němskeje wobléhanskeje artillerije wudźerźecź mohle. Krucźischo žu wobtwjerdźenja Iwangoroda na prawym brjosy Wišły natwarjene.

Po Londonskich powjesćach, kotrež wschak žu mało wěry hódno, Ruska hižo w bližšim cźažu 50 armeekorpžow mjes Warschawu a Iwangorodom shromadźi, tak so budźe žo ruske wójsko wuspěšnje pśed němsko-awstriskim wójskom dléschi cźaž wobaracź móz. Najprjódzy budźe žo wo pschekhody pśches Wišlu wojowacź, kotrež žo s Warschawu a Iwangorodom schkituja. Tu budźe žo tež bitwa bicź, kotraž wo pschichodźe Ruskeje rossudźi.

Powjesće ruskeho generalneho staba.

Wojowanja pschi lěwym brjosy Wišły žu žo 11. oktobra sapocžałe. S druhich městnow fronty njeje žane pscheměnjenje wosjewicź.

Ruska kavallerija je na něktorych městnach karpatske hory pschekrocźiła a do wuheńskeje runiny postupuje.

Zar, kotryž je hłowne roskasowarstwo nad ruskim wójskom pschewsał, je 8. oktobra hłowny kwartěr wopuschćił a w Bjelostoku sastał. Wot tam je žo do twjerdźisny Ossowjez podał, so by žo garnisonje sa khrobłe sakitanje tehole zyle blisko pschi wojowanskej froncže leżazeho městn dźakował.

Njeporadźeny ruski nawal do rańscheje Pruskeje.

Dopisowar Barlinskich nowin „Nat. Zeitg." s Nastenburga rosprawja: Po poruczności wyschnosće je wobydlerstwo město Goldap w rańschej Pruskej wopuschćiło. To je žo wobhladniwosće dla stało. Zyle bjes pschicźiny žu pak žo na to wobydlerjo wjele druhich rańschopruskich wšow do cźekanja dali. Duž žo sda nusne bycź, na to pokasacź, so je žo nawal Rušow pschi rańschopruskich mjesach wschudźe wotrasył. Ruske wójsko ma swoje stejischćo wot Schirwindta pódlu mjesy hač do stron s napschećża Lyka. Jeho gbylnosć žo na 6 hač 8 armeekorpsow woblicža. Ruskemu wójsku mjes kotrymž žu też někotre sibirske armeekorpsy, njeje žo poradźiło, žo pśches rańschopruske mjesy dobycź. Wjazykrócźne nózne nadběhi Rušow žu žo s mordarskim wohnjom němskich maschinskich tśělbow wotrasyke. Rušojo žu pschi tym wjele ludźi shubili, mjes tym so je schkodowanje na němskej stronje gnadne byko.

Wutoru žu Rušojo s nowa spytali žo Lycka smozowacź. Jich nadběh pak je žo wotpokasał. 800 jatych, jena kanona a tśi maschinske tśělby žu Němzam do rukow padke.

Wulka bitwa w Pólskej.

S Peterburga je po wokołopucźu pśches London powjesćź pschischła:

Wulka bitwa žo mjes Iwangorodom a Warschawu bije. Němzy žu do ruskeho wójska na lěwym brjosy Wišły srasyli. Wojowanje, kotrež je žo pśched tśjomi dnjemi sapocźało, budźe gnadź někotre njedźele, gnadź měžazy tracź. Kaž žo sda, je gržedźisna němskeho wójska we wohnju. We Warschawje je tśělenje cźežkich kanonow s połodnja a s wjeczora gkyschecź.

Italske nowiny „Secolo" wo wojowanju w Pólskej pišaja:

Wulka bitwa budźe na lěwym brjosy Wišły na 200 kilometrow dołhej froncže wot Ssandomiera hač 100 kilometrow s połodnja Warschawy. Rušojo gbylnosć němskeho wójska khětro wyšoko wobliczeja. Woni žo nadźijeja, so budźa móz dróhi do Warschawy sawrjecź. Druhi měnja, so je to dobry plan, Němzow po móžnosći daloko wot němskich mjesow wabicź a žo potom do nich do bokow s Galizijskeje a połnózneje Pólskeje dacź. Ssylny politiske pschicźiny sa to rěcźo, Warschawu tak dołho hač móžno sakitacź.

Wojowanischćo w Galizijskej.

Pśched pschemozu němsko-awstriskeho wójska zofajo žu Rušojo woblehnjenje awstriskeje twjerdźisny Pschemyšła w Galizijskej spuschćicź dyrbjeli. W Awstriskej žo hižo nadźachu, so Rušojo zyłu Galizisku Awstriskim bjes wojowanja pschewostaja. Na to pak po sdaću nětkole hischcże ruski wójnski plan njeńdźe. Hižo dźeśacź kilometrow s ranja Pschemyšła je žo wójsko sastajiło a žo wobtwjerdźiło. Nowe ruske stejischćo žo wot Stryja s połodnja Lwowa pśches Ssambor do Medyki pschesćéra a jo něhdże 80 kilometrow dołhe. W Galizijskej nimaja žo nětkole wjetsche bitwy wocźakacź. Rossudna bitwa budźe najskerje mjes Warschawu a Iwangorodom.

Mjes Ssamborom a Medyku žu Awstrisźy wutoru ruske stejischćża nadběhali. Wojowanje žo rospscheséra. W karpatskich horach žu Awstrisźy Rušow s Toronya wotehnali.

Dobycże Antwerpena.

Po dwanaćzednjowym woblehanju je žo Antwerpen pjatk poddał. 28. septembra žo prěni wutśěl pschećźiwo swonkownym wobtwjerdźenjam woteda. 1. oktobra žo prěnje wobtwjerdźenja dobuchu a 6. a 7. oktobra žo němsźy wojazy pśches 400 metrow schěroku Nethesku wodu pschewjesechu. S dobom žo snutskowne wobtwjerdźenja dale wobtśělachu a 2 wobtwjerdźeni žo sa krótki cźaž wupuscźischtej. 9. oktobra móžesche žo město bjes pschećźiwjenja wobžadźicź. Jendźelsko-belgiska wobžadka njeby wobtśělenju němskeje cźežkeje artillerije napscheću stejecź mohła. Wona je žo do žušodneje Hollandskeje wukhowała. Po Rotterdamskich nowinach je 26 000 belgiskich wojakow hollandske mjesy pschekrocźiło. W Hollandskej žu jim brónje sebrali a budźa jich hač do kónz wójny w jatbje dźerźecź.

Pola Antwerpena je žo wscho hromadźe 4000 hač 5000 belgiskich wojakow sajało. Wjetscha licźba belgiskich wojakow, kotśiž žu žo zivilnu drastu woblekli, gnadź žo w bližšim cźažu sjima. Po rosprawje němskeho konsula w Terneuze je něhdże 20 000 belgiskich wojakow a 2000 Jendźelcźanow do Hollandskeje

pschestupiło, hdźež žu jim brónje sebrali. Woni žu po sdaczu s najwjetschim khwatkom cźekali. Wo tym s hromadami prjeczcźišnjena drasta, wožebje jendźelskeje royal-navel-divisije, žwědcźi.

Wójnski dobytk w Antwerpenje je wulki; s najmjeńscha 500 kanonow, hromada munizije, žedkow; wjele sanitätneho materiala, automobilow, lokomotiwow a waggonow, wjele milijonow kilogramow žita, muki a lena, sa 10 milijonow hriwnow wołmy, sa pok milijona hriwnow kopora a žlěbora, jedyn panzerowany želesniski cźah, někotre cźahi s zyrobu, a też wjele skotu je němskemu wójsku do rukow padło. Belgiske a jendźelske łódże žu w Antwerpenskim pschistawje wjazy njenamakachu.

34 němskich parnych łódźow, kotrež pschi wudyrjenju wójny w Antwerpenskim pschistawje stejachu, a tsi płachtate łódże žu žu s wuwsaczom jeneje hischcze tam nadeschle, tola žu žu jich maschiny wobschkodźike. Jenoż parna łódź „Gneisenau" je žu potepika. Wulki pschistawowy pschetok je w rjedźe, tola žu nětkole njehodźi wužicź, dokelž žu w nim s kamjenjemi poczežene cźołmy ponórjene. Pschistaw je njewobschkodźeny. Město je s wobtšělenjom mało cźerpiło. Wobydlerstwo je směrom a je po sdaczu wjeżele, so žu dny stracha nimo, wožebje dokelž prak hižo rubicź poczа.

Sbytki belgiskeho wójska žu pschi pschibliženju němskeho wójska Gent ruczе wopuschczike. Belgiske knježerstwo je žu s wuwsaczom wójnskeho ministra do Le Havre podało. Nadpady Franzowsow w krajinje pola Alberta žu žu s khětrym schkodowanjom sa nich wotrasyłe. Hewak žu na wjeczornym wojownischczu njeje niczo pscheměniło.

Dźěl jendźelskeje łódźstwoweje brigady, kotraž bě pola Antwerpena žobu wojowała, je žu do Jendźelskeje wrócźił. Wojazy powjedaju, so žu jenoż tydźeń w Antwerpenje pobyli, tola tónle tydźeń jim kaž pschebytk w heli w pomjatku wostanje. Někotsi s nich žu žu hakle psched schěsczi njedźelemi k brónjam swołali. Ras žu mjes němskim a belgiskim wohnjom pobyli a dyrbjachu Belgiskich s telefonom napominacź, so bychu tšělecź pschestali. Hdyž bě žu na dobo pschikasało, Antwerpen wopuschczicź, žu sa žobu 30 mil schli.

Postupanje němskeho wójska k belgiskemu mórskemu brjohej.

Němske wójsko je žu s Antwerpena na pucź k belgiskemu brjohej nastajiło. Wutoru je wono psches Selzaete cźahnyło a žu bórsy w Ostende wocźakuje. Němszy a belgiszy wojazy, kotsiž běchu žu do Ostende wukhowali, žu žu wutoru s jendźelskimi łódźemi wotwjesli.

Wutoru jene němske lětadło nad Ostende pschilecźa a dwě bombje cźišny, s kotrymaiž žu piwarnja sapali. Wobydlerstwo je s wulkeho dźěla do Hollandskeje wucźahnyło. Wschě klamy žu sawrjene.

Pschesydlenje belgiskeho knježerstwa do Le Havre.

Němske wójsko je drje nětkole zyku Belgisku wobžadźiło, tola Belgiszy teho dla hischcze njejžu nadźiju spuschczili, so žu jich kralestwo sažo postaji. Jich knježerstwo je žu do franzowskeho pschimórskeho města Le Havre podało a tam wocźakuje, so žu lěpsche cźasy wrócźa.. Jeli so bychu Němzy Paris dobyli, móhli belgiszy ministerjo do Jendźelskeje cźeknycź.

Franzowsko-němske wojownischczo.

Němski wulki hłowny kwarter 13. oktobra wosjewja:

S wjeczorneho wojownischcza njejžu ważnische powjesczе dóschke. Ssylne njepschecźelske nadpady s połnocy Soissons žu žu wotpokasake. W Argonnskim lěžu žu njepschestawajzy s njemdroscźu wojuje. Naschi wojazy žu psches huste kerki a psches jara wobcźežnu krajinu se wschěmi žrědkami twjerdźišnišeje wójny krocźel po krocźeli do prědka dźěkaju. Franzowsojo s najwjetschej sažakkoscźu napschecźo steja, se schtomow tšěleja a s maschinskimi tšělbami se schtomowych klětkow, a žu pódla tšělnych hrjebjow, po rjadu sa žobu wurytych, žylne wobtwjerdźene sepjeranischcza natwarili.

Powjesczе s franzowskeho hłowneho staba wo wuspěchach franzowskich wojakow we Woevreskej runinje žu njewěrne. Po powjedanju jatych je žu jim prajiło, so žu žu Němzy sbili a so žu někotre Metzske wobtwjerdźenja padke. Woprawdźe njejžu naschi tam wojowazy wojazy žanu krajinu shubili. Etain je nětkole runje kaž prjedy w naschim wobžedźenstwje. Nětcźische franzowske nadběhi pschecźiwo naschemu stejischczu w St. Mihielu žu žu wschě wotpokasake.

Němzy město Lille wobžadźili.

Němske wójska žu twjerdźišnu Lille, kotruž bě franzowske wójsko pschi sapoczatku wójny Němzam bjes wojowanja pschewostajiło, s nowa wobžadźili. 4000 Franzowsow, kotsiž w měsczе leżachu, žu žo sajeli.

Bojosczе psched němskimi lětarjemi w Parisu.

Dopisowar danskich nowin „Politiken" sczěhowaze sajimawe wopisanje poslednjeho slěta jeneho němskeho lětarja nad Parisom podawa:

Hdyž žo dźenža na boulewardze Bonne Nouvelle wukhodźowach bjes dźak, kaž nětkole kóždy Parižan, žwojej wocźi k njebju složich, na dobo na podnjebju mały cźorny dypk wohladach. Hnydom žo też druhe tehole dypka dohladachu, a zyły bouleward žo do srosumliweho njeměra da. Ludźo s wosow drohoweje želesnizy wuskakachu, pohonczojo žwoje konje pohonjachu a pytachu skoku se straschneho wobžaha cźeknycź. Žónske do pódlanskich drohow a do khěžow khwatachu. Pschezo bóle a bóle žo njesboże noschazy „holb" bliżesche, tola njemóžachmy ani s wěstoscźu widźecź, hdże wón leczesche, ani jeho wokschidła schwórczecź žłyschecź. Na dobo lětadło nimale runje horje leczesche, a w bližschim wokomiku satraschny wrjesk saslyschachmy. Ludźo na boulevardze kaž bjes rosuma hanjachu. Woni do žebje sawadźachu a žo njemóžachu směrowacź, hacź runje bomba njebě do naschеje bliskoscze padła. Dźiwje cźěkajo žo lud do połnózneho dwórnischcza cźischcźesche. Jena bomba bě na tšechu dwórnischczowеho twarjenja slecźiła a bě ju s dźěla wupscźiła. Měnjachu, so je lětar dwórnischczowu tšechu s tšechu wulkich kasarnow blisko pola torhoschcza place de la république samenik. Napjatoscź bě nimo měry wulka, hdyž s Bas-Meredon schtyri abo pjecź lětarjow sažo k njebju leczesche. Woni žo koło wokoło hołbja shromadźichu a wojowanj w powětsje žo psched nami sapocza. Sslyschachmy bubot maschinskich tšělbow, tola pok minuty posdźischo běchu žo wulke wobrónjene ptaki s naschеju wocźow pschi podnjebju shubike.

Wojowanje w Elsažu.

Psched Belfortom žo w Elsažu sažo wojuje. 13. okt. w Baselu žylne tšělenje s kanonow se Septa, Jselka a Larda žłyschachu. W Lardskim dole, hdźež maja Franzowsojo pola Septa dobre stejischcza, kotrež chzedźa Němzy dobycź, je žo wojowało. Sept pschi dróży k Belfortej leži a je wurjadne strategiske městno. — Wudrjenza pola Thama a wschě wot tam wukhadźaze doły žu hischcze s Franzowsami wobžadźene.

Potepjenje ruskeho kschižaka „Pallady"

Ssobotu 11. oktobra je žo ruski kschižak „Pallada" s jenym němskim torpedowym wutšělom potepik.

Ruska Peterburgska telegrafowarnja je wo tym sczěhowazu rosprawu podała: 11. oktobra popołdnju w 2 hodźinomaj s nowa podmórske čołmy naschej kschižakaj „Bajana" a „Palladu" nadpadowachu, kotrajž w ranschim morju strażowaschtaj. Hacź runje kschižakaj hnydom do nadpadnikow tšeleschtaj, žo tola jenemu podmórskemu cźołmej poradźi, na „Palladu" torpedo wutšělicź. Na tutej žo rosbuchnjenje sta a kschižak žo se wschej žwojej wobžadku potepi.

Kschižak „Bajan", kotryž njedaloko „Palady" jědźesche, žo dostatych pschikasnjow dźerżo, „Paladze" na pomoz njekhwatasche, so žo njeby teho runja s njepscheczelskim torpedom snicził. „Bajan" je žo s tym wožuda sminył, kotryž je tsi jendźelske kschižaki w połnóznym morju podeschoł.

Němzy schěsczi zusych parnych łódźow w ranschim morju sebrali.

Němske wójnske łódże nětkole sa zusymi pschekupskimi parnymi łódźemi žlědża, kotrež s Ruskeje abo do Ruskeje twory woża. Tak žu němske torpedowske cźołmy schěsczi tajkich schwedskich a danskich parnych łódźow sažakapike a do Swinemünde pschiwjeske. W pschichodze drje žebi žana schwedska abo danska łódź wjazy njeswěri, tak dołho hacź budże wójna tracź, twory s Ruskeje do druhich krajow wosycź.

Rospominanje Jendźelczanow wo wojowanju w powětsje.

Jendźelske knježerstwo je sa nusne měło, jendźelski lud, kotryž žo nadpadow němskich lětarjow a Zeppelinskich ballonow boji, směrowacź. Strach njeje tak wulki, kaž žebi to lud myžli. S cźežka je móżno, so bychu němszy lětarjo s Antwerpena do Jendźelskeje pschilecźake, s najmjeńscha žo wone njemohłe s Jendźelskeje s wěsto-

ſczu wróczicz. Sa Zeppelinſke ballony bychu kólnje trěbne byle, a Zeppelinſka kólnja njeby w Antwerpenje w mjeńſchim ſtraſche była, dyžli w Düſſeldorfje.

Njepſchecželſzy lětarjo nad Karlsruhe.

Póndželu popołdnju a wjecžor njepſchecželſke lětadła nad badenſkim hłownym městom Karlsruhe lětachu. Wjecžor w 6 hodź. jene lětadło pomału nad brónjowymi a munizifkimi fabrikami leczeſche. Hacž runje žo do njepſchecželſkich lětadłow tſělesche, wone po ſdaczu njewobſchkodžene dale leczachu.

Burjo w połodniſchej Afriziy žu ſ džela pſchecziwo Němſkej a ſ džela ſa Němſku.

Połodnoafriſki parlament je po radže generala Bothy wobſamknył, Jendželſku we wójnje pſchecziwo Němſkej podpjeracz. Wójna je žo hižo ſapoczała. 1200 muži ſ 1500 mulemi je wóteſchło, ſo by žo pſches Port Nolloth do němſkeje krótkowjecžorneje afriſkeje kolonije nawaliło, mjes tym ſo chzedža žo někotre tyžazy muži ſ ranja do němſkeje kolonije dobycz. Něhdže 1000 němſkich wójnſkich jatych reſerviſtow je žo ſ dwěmaj želeſniſkimaj cžahomaj ſ Transwaalſkeje do Pretoria dowjeſło.

W Kapſkim měſcze wójnſka myſl knježi. Tyžazy nowodraſczenych wojakow po měſcze khodźi. Na brjohach taflowſkeje hory žu žo wulke kanony poſtajiłe a pſchibrjožne batterije žu žo požylniłe, dokelž žo nadpadow němſkich kſchižakow boja, kotrež po Cžichim ozeanje jěſdža.

Po powjeſczi, kotruž žu nowiny „Frankfurter Zeitung“ ſ Londona doſtałe, žo dźěl Burow ſpjeczuje, pſchecziwo Němzam w Afriziy wojowacz. Burſzy wojazy w krótkowjeczornym dźělu kapſkeje kolonije, kotrež pod roskaſowarſtwom wyſchkowſkeho leutnanta Maritza ſteja, chzedža nětcziſchu ſkładnoſcz wužicz a žo wot Jendželſkeje wottorhnycz. Maritz je žo pjecža ſ gouverneurom němſkeje krótkowjeczorneje kolonije ſrěczał, ſo Burjo w kapſkej koloniji pſchecziwo Jendželczanam poſtanu a ſo Němſka njewotwižnoſcz burſkeje połodnjoafriſkeje republiki pſchipóſnaje. Spjeczeńza wyſchkowſkeho leutnanta Maritza móže na podawki w połodniſchej Afriziy wulki wuliw měcz.

S awſtriſko-žerbſkeho wojownischcza.

Awſtriſki generalny ſtab woſjewja, ſo žu žo Serbjo w połodniſchej Boßniji pola Wyſchegrada ſbili.

Napſchecžo temu je ſ Niſcha žerbſke knjeżerſtwo powjeſcz wudało, ſo žo awſtriſke wójſko mjes Swornikom a Loßnizu na horach praweho Drinſkeho brjoha njehibicziwje twjerdže dżerži.

Cžornohórzy žu Awſtriſkich na froncze Bilek-Gazko ſbili a žo po horzym wojowanju ſtejiſchczow pola Kiucza, Oplaka a Stepnizy ſmozowali.

Rumunſki kral Karol †.

Rumunſki kral je žobotu rano 75 lět ſtary wumrjeł. Wón je žwěrny pſchecžel Němſkeje był. Hiſchcze krótki cžaž do žwojeje žmjercze je wón poſpyty teje ſtrony w Rumunſkej potkóczik, kotraž chzyſche Awſtriſkej nětkole wójnu pſchipowjedźicz. Tež po žmjercži krala Karola Rumunſka neutralna woſtanje.

Mandželſtwo krala Karola je bjes dźěcži woſtało. Sa jeho naßlěndika na trón je žo jeho wuj Ferdinand poſtajił. Schtož je hacž dotal wo nim ſnate, budże wón rumunſku politiku zyle po duchu žwojeho ſemrjeteho wuja wodźicz, kotryž je ſtajnje Němzam pſchecželnu ſtronu ſaſtupował.

Wojeriſka žylnoſcz Němſkeje.

Italſki generalny major Gatti w ſajimawym roſpominanju wo wojeriſkej žylnoſczi Němſkeje praji, ſo je Němſka ſa žwoje wójſko lětnje 300,000 muži wuwuczowała. Wona móže po tajkim wſcho hromadże 5½ milijona wuwuczenych wojakow do wójny póſłacz. Pódla teho móže žo ſ 2 milijonomaj krajneje wobory liczicz, k czemuž žo hiſchcze 1,800,000 muži dobrowólnikow pſchida. Němſka móže po tajkim 9 milijonow muži njepſchecželej napſchecžo ſtajicz. Tak bě jej tež móžno, žwoje 25 armeekorpſow podwojicz a hacž dotal něhdže 3 milijony do pola ſtajicz, ſady kotrychž hiſchcze wſchě etappowe mużſtwa, twjerdżiſniſke wobžadki atd. ſteja. S 3 milijonow muži je žo ſ najmjeńſcha 1½ milijona pſchecziwo Ruſkej póſłało. To pak žo njemóżeſche na dobo ſtacz. W rańſchej Pruſkej žu drje žo ſtari a nowi wojazy, ſtari a nowi komandantojo ſeſchli, kotſiž dyrbjachu žo k žebi hakle pſchiwuknycz.

Jědnaczo japanſzy lěkarjo

žu do Ruſkeje wotjěli, ſo bychu do tamniſcheho wójſka ſaſtupili. 7. oktobra žu žo woni pſches Irkutſku po puczu do Moſkwy wjeſli.

Pola ſranjenych w Galiziſkej.

W italſkich nowinach „Corriere della Sere“ Areldo Fraccaroli ſajimawy wobraz wo awſtriſkim wothladanju ſranjenych podawa:

Na małym żeleſniſkim ſaſtaniſchczu w Grodku poßledni rosžudny dżeń bitwy pola Lwowa cžahi ſe ſranjenymi po rjedże pſchijěſdżachu. Wot ſaźneho ranja hacž do póſdneho wjecžora bychu ſanitätne cžahi kóždu ſchtwórczhodźinu 250 ſranjenych pſchiwjeſke. To bě ſrudny wobraz żołmow boloſcze, kotrež bitwa pſchezo ſaßo k běłym murjam małeho ſaſtaniſchczoweho twarjenja mjetaſche. Wojazy běchu wjeßeli rano wucźahnyli, potom bě jich bitwa do žwojich bjeſczuczíwych kołow ſczahnyła a jich potom krwawjazych, ſkuſchenych a jako njewużitnych na bok cžißła. Někotrych widżach žam padnycz, druſy ſ daloka pſchińdżechu, ſ prědnich rjadow, kotrež tam wojowachu, hdżež žo podnjebjo w mróczeli kura a w rejazym bitwowym njewjedrje ſhubjowaſche. Swohidżena, mucźna, boloſczow a ranow połna cžrjóda nimo czehnjeſche; blědźi mkodźi mużojo, ſ morjazym wołojom trjecheni, ſ artilleriſkimi kulemi roszychnowani. Nad drohami, po kotrychž cžahi ſe ſranjenymi nimo czehnjechu, wótra wóń lěkarſtwow leżeſche, kotraž pſchezo myßle wo wbohich cžwilowanych czěłach człowjekow budźi. A cźi, kotſiž do Grodka pſchińdżechu, běchu ſbożowni mjes ſranjenymi, kotſiž mózachu žo poměrnje rucże ſeſběracz a ſwobalecz. Njeſbożowniſchi žu druſy, kotrychž žo nichtó njedohlada a kotſiž dołho leżo woſtanu žrjedża mjes morwymi, kotſiž žu žo w žwojich boloſczach na někajke ſkowane městno walili, hdżež jich nichtó widźecz njemóże. Poſdże hakle žnadź jich wußlědża, poł wukrwawjenych a žnadź wobkudnjenych ſe ſtrachom.

Awſtriſka je žłużbu czeŕwjeneho kſchiża wubjernje pſchihotowała, wulku liczbu khorowoſow, bohate lěkarſtwa. Tola wot jeneho wokomika pſched woprawdże fantaſtiſkej liczbu ſranjenych ſtejimy a, kaž jena lawina, jich czrjódy po wjele ſakraßnjenych tyßazach pſchibywaja. Liczbu ſranjenych na 200 000 liczachu. Pſchi tajkich wobſtejnoſczach žo tež najlěpſcha organiſazija jako njedoßahaza wupokaſuje. Ambulanzne woſy, kotrež dyrbjachu ſranjenych ſeſběracz a na wobalniſchcza dowjeſcz, wjazy njedoßahachu, hacž runje běchu žo wſchě mózne woſy wobydlerjam k wupomhanju ſebrake. Tež ſpezialne cžahi wjazy njedoßahachu, reſtawraziſke a ſpalne woſy, dale ludźaze woſy prěnjeje a druheje klaßy do žłużby ſa woženje ſranjenych bjerjechu. Bjes kónza dołhe żeleſniſke cžahi žo rjadowachu, kotrež ſe wſchej mózhej wobhladniwoſczu žwoju ſrudnu cżežu dale wjeſechu. Ville, hoſcżenzy, klóſchtry, univerſity, magaziny, dźiwadła a privatne domy žo jako wothladarnje ſranjenych pſchiprawjachu. S wójnſkeho wojowniſchcza žo wróczejo pſches Wuheŕſku a Awſtriſku puczowach, pſchezo tón žamy napohlad: cžakarnje, reſtawraziſke ſtwy, pißarnje na wſchěch dwórniſchczach połne ſranjenych. Hdyž ſaſtanywſchi wokolnoſcz wopytach, wo wßach a městach, wſchudże ſnamjo czeŕwjeneho kſchiża a ſranjeni .... Žyła Awſtriſko-Wuheŕſka je jena wulka hojeŕnja, ſ Wina hacž do Budapeſta, hacž do najmjeńſchich wjeſkow, žamo do lěkowarniſchczow zuſnych, hdżež nětkole ſamknjene hoſcżenzy drohotne městna k pſchijimanju wothladanja potrěbnym wojakam dawaju.

Ssrjedź tuteho wójnſkeho hubjenſtwa wobydleŕſtwo wobdźiwanja hódnu měrnoſcz pokaſuje; ludźo žu ſrudni, khutni, tola niz poraženi. A kóždy je k pomhanju hotowy, kóždy pomha kaž wě a ſamoże na woprawdże wutrobu hnujaze waſchnje. Sskyſchach wojakow ſkorżicz, ſo běchu dołhe cžaßy wopuſchczeni a bjeſe wſcheje lěkarſkeje pomozy na bitwiſchczu leżo woſtali a ſo běchu žo hakle ſa tſi, ſchtyri dny do praweho wothladanja wſali, tola žłyſchach jenož dżak ſa wopornjwe hladanje, kotrež žo jim ſ wobydleŕſtwom, lěkarjemi, dobrowólnymi wothladarkami doſtawaſche. Mjes ſranjenymi žu tyßazy, kotſiž žu žo ſe ſchrapnelſkimi kulemi abo granatowymi tſchěſkami trjechili. Rußojo maja wurjadnje žylnu artilleriju a ſ muniziju broja, kaž ſo by jim ta żenje njewuſchła. Woni tež wubjernje tſěleja. S wjetſcha žebi artilleriſki woheń mjenje woporow żada, dyžli woheń małych tſělbow a maſchinſkich tſělbow, w tejle wójnje pak runje artillerija bitwiſchcza ſe ſranjenymi pokrywa. Wěſte je, ſo žo ſ tſělbami wjazy trjechi a ſo woßebje maſchinſke tſělby hroſnje dźěłaju. Se žwojim porjadnym wohnjom, kotryž žo pſchezo w jenakej wyßokoſczi dżerži, ſe žwojim žypazym wohnjom, kotryž ſa wokomik wulke dźěry do kolonnow torha, wone zyłe kompagnije poßykuje. Tola ſranjenja ſ tſělbow a mitrailleuſow

njejßu ženje tak cžežke. Pak cžlowjek hnydom wumrje abo wón žo pomërnje rucže sahoji. Rußojo kulki makeho kalibra wužiwaju; jeli so žo wulke žiły abo ważne organy njetrjecha, jenoż maka dźëra nastanje, kotraż žo skoro ženje njenakasty. Sajimawa woßebitosćż w tym wobsteji, so žo wjele wojakow na rukomaj srani; žu to cži, kotsiż s tšëlbu žo mërjo žo trjechichu. Tole pokoženje husto wutsël wotwjedże, kotryż by hewak do wutrobna schok. Teho dla je nëkole liczba tych jara wulka, kotsiż po dwënjedżelskim pschebywanju w spitalach s ruku w rubischczu wokoło khodża. Nawopak žu sranjenja, s artilleriskimi kulemi nastate, żakostne; skoro lute rosražene, rostorhane, żakostnje skuschene cžëkowe dżële. Granatowe tschëski hrósbne dżëło dokonjeja; s nimi sranjeni žo skoro we wobalkach saduscheja; niz ras, piecż, schëscż krócż žu woni sranjeni. Hdżež tajka granata dyri, je njesboże hotowe. Wbosy ludźo žo wjazy cžlowjekam njerunaju, ale hromadzy njewuprajneho hubjenstwa ....

Winowatosćż bohatych.

(Skónczenje.)

„Mëjcże dżak!", knjeni k žotsje Hańži rjekny, a pschi tym se swónczkom saswoni, so by s tym stwinsku holzu sawowała. Hdyż holza sastupi, jej knjeni s Bëlowa pschikasa:

„Dowjedźcże žotru Hańžu k mojej dżowzy!"

Rum, w kotrymż knjeżna Kata s Bëlowa, kotruż hłowa bolesche, leżesche, bë zyle hinak pschiprawjeny, dyżli jstwa we wulkej khëži we dżëlaczerskim kónzu mësta, s kotrejež bë žotra Hańża hakle psched krótkimi hodżinami wustupika. Tam bë khuda, wboha żona maschinskeho mischtra Samkarja poßlednje žmjertne bëdżenje dobëdżika.

Sswëtka nadoba, pyschne rańschokrajne teppichi na schpundowanju, drohotne sawëschki pschi durjach, kanapeje, pólstrowane stoły a powolne žydadła wschelakich družinow, wulka mnohosćż pyschenkow wupjelnjachu maky pschijomny rum. Tež tu na posczëni stejesche kożo, ale w tym njebë žlomnika.

Na moschkowe spjerchowate sahlwki skożena leżesche mkoda, nëhdże dwazecżilëtna holza, napadnje rjane bë wobliczo, kotreż bë jenoż teho dla trochu blëde, dokelż bë po zykej nozy na balu rejwała a žo pschenapinała.

Mrócżel wótrje wonjateho kura holzu wobdawasche; to bë wot teho, so knjeżna Kata se žamej wostudu egyptowske zigarety kurjesche.

„Schto? Waß boli hłowa a pschi tym hischcże kuricże? Wy, derje wukublana mkoda knjeńka s dobreje žwójby?" žotra žo, bjes maka wustróżena, woprascha, pschi tym s ruku kur wot žebje honjo, kiż žo jej na wocżi žydasche.

Mkoda holza cžinjesche tak, każ by rjekło, so je derje saßkużeny porok, kotryż bë w poßlednich žkowach, pscheßkyschała a rjekny s roscżehnjenym, bjes maka sywazym hłożom:

„Schto dha chzu hewak cžinicż? Mi žo žmjercż wostudźi. Zyły dżeń tola też spacż njemóżu a na drascżenje a pyschenje je tola też hischcże jara sahe. My hakle w pjecżich wobjedujemy a w žedmich na konzert pojëdżemy. Ow! Ja bych chzyła, so by hižo nimo było! Bjeżada sa blidom je tak prósdna a te wëcżne pisanje je mi tak wostudke — haj, jara wostudke. S zyła mi je wschitko wostudke. Ssamo najnowschi roman Jana Lipowskeho je žurowje wostudły. Njejscże dha jón cżitali, žotra Hańża? Tule leży, tón ma hłupe mjeno „Khude holzy", każ by rjekł, so je **nam** schto wo to, kak žo khudym ludżom w mëscże wjedże. To žo mi tola powjedanczka „Dżëcżi žwëta" druheho spižowacżela tyżaz krócż lëpje lubja — — kedżbujcże jónu, žotra, tule žu runje tak prawje sajimawe žady —"

Mkoda holza bë sa pyschnje swjasanej knihu sahnyła, kotraż na kożowej pschikrywzy leżesche, a chzysche te žady prjódkcżitacż, kiż žo jej tak jara lubjachu.

„Wostajcże to na bok!" žotra wobarasche, a s jeje rëcże a hłoża bë hłuboka khutnosćż spósnacż, hdyż wona dale prajesche: „My khorych wothladowaze žotry romany njecżitamy. Nam, Bohu dżak, njeje trjeba, so bychmy žebi s cżitanjom romanow wostudu sahanjeli. Nam žo ženje njewostudźi. Nam ani wo dnjo, ani w nozy dżëła njepobrachuje. Pschi žwojim powołanju możemy husto podawki widżecż, kotreż tyżaz krócż wótsischo rëcża, dyżli te podawki, kiż žo we knihach wopißuja. To njejßu podawki, kajkeż njewëriwemu, njekscheszanskemu spižowacżelej žo w jeho moshach wusdawaju, ale wërne, woprawdżite podawki, kajkeż žo w żiwjenju podawaju a kajkeż Boża pruhowaza prawiza se żelesnym pjerom piża, wërne stawisny, tak so cżlowjekej dosćż husto żylży žame do wocżow stupja."

Dale sahorjenischo bë žotra rëcżała a pschekwapjena bë mkoda knjeńka pschipoßkuchała. Takle jej bischcże nichtó rëcżak njebë. Wona bë pschiwukka, dżeń jako dżeń prósdne rjane žkowa a hołdowanja žkyschecż a khwalbu snjesecż; wona dżë bë bohateho nana sapleńczene dżëczo a jeho lubuschk. Kóżde sdychnjenje žo jej dopjelni. Tola dżiwa dosćż, wona žo njeroshnëwa, hdyż jej žotra takle krucże wotrëcża. Khutna postawa we ważnej a cżestnej drascże ju khëtro satraschi, woßebje, dokelż bë nadobne smyßlenje jej na wocżomaj spó snacż. Wcżipno, bjes maka każ dżëczo prosscho, woprascha žo Kata s Bëlowa:

„A scże wy, žotra, wjele tajkichle podawkow se żiwjenja žobu widżeli?"

„Haj, wjele, skoro pschejara wjele žym tajkich podawkow nusy a hubjenstwa khudeho dżëlaczerskeho ludu widżecż dyrbjała", jara khutnje žotra Hańża snapschecżiwi.

„Dżëlaczerski lud! Tón wuras je mi nowy, ale wón žo mi spodoba. Prosschu, powjedajcże mi wo jeho nusy! Powjedajcże mi jenoż to najhórsche, schtoż scże nashonika, ja žym wschitka napjata a wcżipna."

„Duż jenoż na mnje poßkuchajcże, wy wobżarujomne žwëtnje smyßlene dżëczo!" žotra snapschecżiwi, „ja chzu wam krótki poßledni staw s tajkeho romana powjedacż. W tejle nozy, psched krótkimi hodżinami, mi na rukomaj mkoda, khuda, wboha dżëlaczerska żona semrje."

„Hu, mje hrósba koji!" Kata wustróżana žo satorże.

„Duż jenoż dale poßkuchajcże! Wy chzyschcże dżë nëschto sajimaweho žkyschecż. — Poßledni wopyt, kotryż wboha żona psched žwojej žmjercżu dosta, bë wopyt žudniskeho wukonjerja. Tón jej wschitko cżasasche, schtoż bë khudej žwójbje hischcże s lëpschich cżaßow sbyło, dokelż žebi njeßmilny wëricżel žwoje pożcżene pienjesy żadasche. Nëtko tu muż, khudy maschinski mischtr, se žwojimi schtyrjomi makymi dżëcżimi we pustej komorje žedżi, bjes troschta a wopuschcżeny, a wón žo hnëwa w hórkosczi žwojeje bolosczе na zyły žwët a je bjes dowëry na Boha a jemu hrosy strach, so może poßlednje a najdrózsche kubło shubicż, žwoju wëru do sprawneho a žwjateho Boha, dokelż je jara srudne nashonjenja se słymi cżlowjekami cżinik."

Ani swuka njeprajo bë Kata poßkuchała. Wona zigaretu precż cżißny a žebi s dłónju po wobliczu sjëdże. Bë žnadż to kur, bë žnadż cżlowske hnucże, so bëchu jej żylsy do wocżow stupike?"

„Tole pak je žurowa wëz", wona bórbotasche. „A tajkele wëzy žo huscżisscho stawaju?"

„Kóżdy dżeń!" žotra wotmolwi, tuto jene žkowo wótrje wurjekujo.

„Ale hdże dha to? Ja tola żenje niczo tajkeho widżała, ani žłyschała njejßym."

„Wschudże, hdżeżkuli khudźi bydła. Cżëło khudeje żony, wo kotrejż žym wam runje powjedała, ani pjecż stow krocżeli wot naju njeleży."

„Dha dyrbju też ja ju widżecż! Hodźi žo to? Chzecże wy žobu hicż?"

„Schto? — Wy chzecże?"

„Haj, ja chzu se žwojimaj žamßnymaj wocżomaj tele romany wërneho żiwjenja widżecż. Ja chzu žo tola žama pscheßwëdcżicż, kak žo to se żiwjenskej bëdu ma, wo kotrejż žym tu a tam žkowcżko w cżaßopißach cżitało. Moji wostudli žußodża sa blidom mi żenje niczo rosomneho wo tym powjedacż njewjedżachu, hdyż žym žo na to praschała. Jeli so pak žo to woprawdże tak ma, każ scże mi wy runje powjedała, luba žotra — a ja wam to wërju — potom —"

„Schto potom?" žotra Hańża žo woprascha.

Tu mkoda knjeńka na dobo. s rëcżu wjasny a žo jara sacżerwjeni.

„Potom — potom je mje žebje žameje hańba a ja sazpëwam žwoje dotalne njewużitne żiwjenje", tak žo Kacże sprózńje s erta wudobywasche, pschi cżimż žo napinasche, so by žwoje żylsy potłocżika.

Ssotra Hańża žo dżiwasche a wyskasche we žwojej wutrobje. Jej bë tak, każ nëkomu, schtóż na pucżu błyskotaty kamuschk nańdże, a hdyż je jón wot pjerschcże wucżischcżik, spósnaje, so je to nimo mëry drohotny dejmant. Tajkich dejmantow je hischcże wjele w žwëcże, też w żerbskim kraju; jenoż so bychu žebi wustojni prózu brali je pytacż, woßebje też nëtkole w srudnym cżaßu wójny.

„Prajcże wy dobrocżiwje mojej macżeri", Kata pokracżowasche, „so je mi wasch žrëdk bolenje hłowy sahnał. Ja dam ju proßycż wo dowolenje, so žmëła žo dżenża popołdnju s wami nëhdże na wulët wjescż. Hdże mój pojëdżemoj, to wy wëscże."

III.

Tsizeczi lět je jara dołhi czaß, hdyž ma je młody człowjek hischcże psched ßobu — ale wone ßu kaž spěschny wokomik, hdyž je czaßnik żiwjenja wotběžał a hdyž ßo jandżel ßmjercże czoła sprózneho dróhowarja dótknje.

W ßamßnym měsczе, hdżeż psched tsizeczimi lětami khuda dżěłaczerska żona w tak wulkej nusy a wopuschczenosczi wumrje, swonja dżenßa ßmjertne swony.

Njepschewidżomny czah pschewodżerjow sa kaschczom czehnje po dróhach a wschitke powołanja ßu w nim sastupjene, najbóle pak dżěłaczerjo s mosłojtymaj dłónjomaj, żony s wustaranym wobliczom, a ßyroty, kotrymż je hłuboko wobżarowana njebocżiczka luboscżiwa macż a sastarańka bya.

Jeje mjeno njetrjebamy mjenowacż. Wono je sapißane tyßazam do wutroby: Kata s Bělowa, dżowka bohateho muża. Wona je tehdom wot ßotry Hańże wo bědże w khěžkach khudych ßłyschała a niz jenoż ßobużelnosczż s hubjenymi ludżimi ju pschewsa, ale prawy duch kschescżijanskeje lubosczе k bliżschemu a ßmilnosczе ju pschetwori a wona ßo zyle s krótka rosßudżi, ßwoje dotalne njewużitne żiwjenje wopuschczicż. A tak wona nańdże jako mikosczіwa pomozniza khudych a tradazych ßwoje spokojenje a ßwoje wokschewjenje w tajkim skutkowanju, kotreż bě jej woßebny semjanski staw a bohatstwo na semi pschipokasało.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

— (Wójnske wustajenje.) Spěwanski chor Pětrowskeje zyrkwje w Budyschinje je 1000 hriwnow k podpjeranju tajkich potrjebnych ßwójbow wustajił, kotrychż seżiwjerjo jako dołholětne a saßkużbne ßobustawy sakskemu krajnemu zyrkwinskemu chorskemu swjaskej pschißłuscheja a ßu nětkole do wójnskeje ßkużby swołkani. S wustajenja, sa kotreż ma ßo zyrkwinskemu hudżbnemu direktorej Janej Biehli dżakowacż, ßo jenokróczna podpjera po 25 hacż 50 hriwnach dawa.

— (Żadnosczż petroleja.) Petrolej je ßo na dobo po płaczisnje powyschił. S městnami wón s zyła wjazy dostacż njeje. Pschiwos petroleja s Ameriki, s wotkel je ßo Němska s petrolejom sastaraka, je nimale zyle sastał. Jendżelske wójnske łódże pschiwos petroleja, runje kaž wschěch druhich produktow, na pschikład też benzina, po móżnosczi poczeżuja. Wot sańdżeneho tydżenja ßo benzin, kotryż je knjeżerstwo wjele njedżel sa wójnsku potrjebu nasad dżerżało, saßo w drogownjach pschedawa. Drogistojo pschetrjebarjow napominaju, so bychu, dokelż je benzinowy wobstatk w drogownjach hischcże mały, najprjódzy mjeńsche dżělby kupowali.

— (Żitne płaczisny s nowa wyschе stupaju.) Każ ßo sda, nima němske knjeżerstwo sa trěbne, najwyschsche żitne płaczisny postajicż. Wono ßebi pjecża wot teho njelubi, so by ßo s tym njedoßahanju żita wotpomhało. Nadżija, so ßo s dobyczom Antwerpena wobstatk żita w Němskej wobohaczi, njeje ßo dopjelniła. W Antwerpjenje maja najwjetsche amerikanske żitne wikowarnje ßwoje ßydło. Lětnje ßo wulke hromady żita a majßa do Antwerpena a wot tam po Rheinje horje do Němskeje woża. Każ pak ßo sda, je ßo w Antwerpenje po jeho dobyczu wjele mjenje żita namakało, hacż je ßo wocżakało. Belgiske żitne firmy ßu pjecża krótki czaß po wudyrjenju wójny po nastorku s Jendżelskeje wjele żita do Londona swoseke. Wo żitowym wobstatku w Antwerpenje njewe ßo nětkole niczo wěste, tola ßo w tutym nastuponju njeßmě pschewjele wocżakacż; pschetoż Belgiska k tym krajam ßłuschi, kotreż żito, a to woßebje pschenżu, s wukraja trjebaja. W poßlednim czaßu s Hollandskeje powjesczе pschikhadżachu, so je w Hollandskej mało pschenczneje muki, a so je teho dla hollandske knjeżerstwo 50 000 dwójnych zentnarjow pschenży s Ameriki kupiło. S teho pak je ßo dżěl w Jendżelskej sadżerżał, dokelż ßu tam łódże sa konterbandu pschepytali. Hacż runje ma Hollandska w nětczischej wójnje neutralne stejischczo, je wona tola w ßwojim żitnym wikowanju s Jendżelskej jara wobmjesowana, kotraż krucże kontroluje, hacż żitowe poßyłki do Hollandskeje wjetschi wobßah njedostanu, dyżli w prjedawschich lětach.

Wo praschenju, hacż měko knjeżerstwo najwyschsche płaczisny sa żito postajicż, je runje pschedßydstwo bayerskeho burskeho swjaska ßwoje měnjenje wuprajiło. Po nim ßo se sawjedżenjom najwyschscheje płaczisny skład khlěboweho żita njepowjetschi, ale ßo po wobstejnosczach pomjeńschi a ßo ruczischo pschetrjeba. Jako najkhmansча naprawa ßo sawjedżenje statneho monopola wobhladuje. Stat dyrbjał wscho żito pokupicż a jo mkynkam sa wěstu mlěčnu płaczisnu k mlěczu pschirostajicż. Dalschu napranu k ßylnjenju khlěbo weho żita burski swjask w pschemlěczu rożki a pschenży widżi, a to na to waschnje, so byschtej ßo pschichodnje jenoż dwě drużinje rożki a pschenży pschedawakej.

— Kożowe płaczisny ßu ßo s nowa jara powyschike. Nětkole punt ßyreje koże hiżo 125 pjenjezkow płaczi. To je płaczisna, kajkuż němsky garbarjo njepomnja. Psched njedołhim czaßom bě hotowa koża sa tule płaczisnu dostacż. Mało wuhladow je, so płaczisny na dżenßnischej wyßokosczi wostanu, wone ßo bórsy dale powyscha, dokelż ßo wójny dla żana koża wjazy s wukraja do Němskeje wosycż njehodżi.

— **Sa wótzny kraj wojujo ßu padli:** Max Hrjehork s Lěskeje. — Max Ssmok s Noweho Města pola Panczіz. — Hermann Kubisch s Rychwałda. — Wylem Trójk s Běłeje Wody. — Pawoł Tranja s Bělczеz. — Pschekupz Rudolf Walther s Budyschina. — K. M. Schołta s Němskich Pasliz. — Jurij Max Henka s Łuha. — Pawoł Hans Żur se Ssmilneje. — A. Schmeiß s Korsymja. — Pawoł Schatula se Spytez. — P. K. Klemm s Hrodżischcża. — K. R. Schier s Budyschina. — Leutnant s Teubern s Budyschina. — K. Schneider se Ssmilneje. — Khorla Franz se Schpitala pola Kamjenza. — Moritz Biesold se Sderje. — R. Schubert s Wyßokeje. — E. Fröda s Budyschina. — Pawoł Beil s Pschiwoczіz. — Jurij Pětschka s Kukowa. — M. Schmarander se Żidowa. — K. Stiebitz s Huski. — J. A. Grieger s Dżężnikez. — H. A. Żur s Budyschina. — W. Fr. Wiczas s Ratarjez. — H. H. Czicholz s Hatka. — F. Rietscher s Budyschina. — A. Weißbach s Makeho Wjelkowa.

Sso ſranili: Leutnant Werner s Erdmannsdorf s Kamjenza. — Hermann Diesner w Krjebi. — Jan Ernst w Bukojnje. — Pawoł Hotaß w Czělnom. — Khristian Nekonz w Mikorasu. — Albert Kozor w Hornich Brußach. — August Pjech we Wuskidżu. — August Janasch s Wuriz, — Max Hofmann s Njeßwadżidła. — August Urban s Horneje Borschcże. — Pawoł Werner s Kelna. — Khorla Richard Wawor s Rakez. — Max Schöna s Jężowa. — Pawoł Lehmann s Korsymja. — Albert Hillmann s Wjeleczina. — Richard Taffelt s Budyschina. — J. H. Sahrodnik s Njeßwaczidła. — M. O. Schneider s Wujerja. — Pawoł Bětnar s Horsymja. — August Kokla s Holeschowskeje Dubrawy. — E. R. Petzold w Kubschizach. — H. R. Měrsch se Żidowa. — Richard Schczěpank s Rakez, czežko. — H. Kirst s Rakez. — W. Schmidt se Żidowa. — M. Barthel se Ssmilneje. — K. Pobig s Wutołczіz. — Rudolf Hänsel s Wóßlinka. — A. Schmidt s Hnaschez. — August Halka s Kubschiz. — Hans Loka s Lupoje. — Michał Dießner s Hórkow. — Mikławsch Schołta s Jaßońzy. — Pawoł Wollmann s Njesdaschez. — August Hejduschka s Wulkich Sdżar. — G. Hofmann s Wjeleczina. — H. O. Spouk s Brěsynki. — E. G. Reinig s Wujezka, lohko. — G. Biesold s Budyschina. — O. Voigt s Hodżija. — Max Kudżela s Lupoje. — Wyschschi leutnant Tölke s Drożdżija. — Jan Ernst Zyż s Banez. — Robert Geißler s Lupoje, czežko. — Ota Römer s Rodez p. Bukez. — K. H. Donath s Budyschina. — K. H. Straube s Budyschina. — Ernst Kern s Wulkeje Dubrawy. — M. G. Mönch s Budyschina. — G. Hippner s Budyschina. — G. Barthel s Budyschina. — P. Kettner se Semiz. — E. Klimka s Budyschina. — E. W. Hampel s Rakez. — P. Freitag s Budyschina. — E. Möbius s Korsymja. — W. E. Kruschwiza s Budyschina. — E. M. Kloß s Delnjeje Kiny. — M. A. Pětsch s Budyschina. — G. E. Jentsch s Budyschina. — K. A. Hanusch s Khrósta. — E. Anders s Budyschina. P. Beyer se Ssmilneje. — O. Markus s Budyschina. — J. Bomsdorf s Pßowjow. — M. A. Wróbl s Raboz. — F. Lindner se Żidowa. — H. Marusch se Żidowa. — J. Mětrach s Budyschina. — O. Pola s Budyschina. — J. Härschel s Budyschina. — J. Hauffa s Budyschina. — M. Strobel se Żidowa. — K. Ducżman s Daliz. — E. Schütza s Brěsy. — E. Żur s Budyschina. — A. Striezel s Budyschina. — J. Miczka s Bukojny. — J. Rausendorf s Hrubjelczіz. — P. Mateczk s Korsymja. — P. Tranja s Bělczеz. — A. Albinus s Krakez. — P. Herrguth s Wujesda. — A. Schołta s Barta. — R. Lindner s Budyschina. — R. Scheps s Budyschina.

Sso ſhubili: Fr. Sommer s Rakez. — M. W. Winkler s Budyschina. — M. A. Janasch se Ssmilneje. — R. K. Mittag se Ssowrjez. — Pawoł Prochno se Żidowa. — O. Pjech s Wjeleczina. — Max Schier s Budyschina. — K. Czornak s Delnjeje Kiny. — A. Jelenek se Ssmilneje. — Max Fähla s Noweho Łuscza. — August Locka s Lejna. — Max Wawrich s Korsymja. — Rudolf Keil s Budyschina. — Max Wjela s Maleschez — Bjedrich Albert Rychtar

ſ Rakez. — Handrij Haſchka ſ Baczonja. — E. Loch ſe Židowa. — H. Mětaſch ſe Stróže. — A. Spank ſ Hliny. — J. Urban ſ Budyſchina. — E. Duta ſ Rodez. — E. Wojkaz ſe Semiz. — A. Kasper ſ Budyſchina. — R. Kalich ſ Budyſchina. — T. Mitaſch ſ Budyſchina. — Fr. Ludwig ſ Roswodez. — P. Milk ſe Semiz. — J. Matſk ſe Židowa. — A. Kühna ſ Wyßokeje. — K. Lehmann ſe Židowa. — A. Schober ſ Roswodez.

S Ratarjez. Hiſchcźe mało ſnate je, ſo ßo na dwórniſchczu w Ratarjezach wot 1. ſeptembra rano wot 6 hacź wjeczor w 9 hodźinach w tworowej agenturje jěſdne khartki pſchedawaju. W czaßu wot 9 hodźin wjeczor hacź do 6 hodźin rano ßu jěſdne khartki pola czahowego wjednika doſtacź.

S Budeſtez. Jutſje, njedźelu 18. okt., popołdnju 1/2 5 hodźin ſměje ßerbſke towarſtwo „Lubin“ pola Röſikez ſhromadźiſnu. Pſchednoſchk je pſchecźelnje pſchilubjeny. Knjes farař Scholta chze nam wo Serajewje a ßwojim pucźowanju tam rěczeeź. Hoſczo budźa nam kož ſtajnje lubje witani. Hdyž tež je wjele ſ naſchich bratrow we wójnje, tola bohaty wopyt wočakujemy.

Se Žiczenja. Tudomna dźěłaczerka Marja Urbanowa rodź. Wernerez je póndźelu żałoßnu ßmjercź wumrjeła. S kuchińſkej lampu po ſkhodźe ßwojeho doma horje duzy, je ßo wona po ſdaczu wobßunyła a padła. Lampa je ßo rosraſyła, a palazy petrolej je ßo na żonu wulał. Pſchi tym je ßo wobżaromna żona tak żałoßnje wopaliła, ſo je ſa něktore hodźiny we wulkich bolosczach wumrjeła.

S Huſki. Leutnantej reſerwy hrabi Schall-Riaucour tu je ßo ſa wuſpěſchne dokonjenje jeneho nadawka — rostſělenje jeneho żeleſniſkeho moſta w Ruſkej — żeleſny kſchiž ſpożczik. — Młódſchi bratr, wyſchſchi leutnant hrabja Handrij ſe Schall-Riaucour, je hižo pſched něktorymi njedźelemi żeleſny kſchiž w Franzowſkej doſtał.

S Khróſta. Czeſczenym czitarjam Serbskich Nowin w Khróſcze a wokolnoſczi ßo k wjedźenju dawa, ſo ßu wot nětka Serbske Nowiny pola knjeſa pſchekupza Jana Pětſchki tam doſtacź.

S Kamjenza. Tudomny garniſonſki komando woſjewja, ſo korczmarjo wjeczor wot 9 hodźin njeßmědźa wſchědnym wojakam a wot 10 hodźin podoffizěram napoje, jědźe a zigary pſchedawacź. Schtóž ßo pſchecźiwo tutemu wukaſej pſcheńdźe, ßo ſe ſawrjeczom korczmarjenja ſ najmjeńſcha na 3 dny pokhoſta, a ſchtóž po mjenowanym czaßu wojakam alkoholiſke napitki dawa, móže ßo ſ trajnym wotewſaczom korczmarſkeho prawa khoſtacź. Na ſawjedźenje wojakow k wopikſtwu je arreſt wot 1 hacź 8 dnjow poſtajeny. Tole khoſtanje ma ßo w kaſarnſkej arreſtowej zelli wotpokucźicź.

Se Žitawy. Něhdźe 150 jatych wobydlerjow ſ Elſaßa ßu do Žitawy pſchiwjeſli a w Mandawſkich kaſarnach ſaměſczili. Na nich tukaju, ſo ßu Franzowſam pſchecźelnje ſmyßleni a ſo ßebi pſcheja, ſo by Elſaß ſaßo pod franzowſke knjejſtwo pſchiſchoł. Wſcho hromadźe je ßo tajkich njeſpuſchczomnych ludźi wſchelakeho powołanja, mjes kotrymiž ßu mużſzy wot 17—45 lět, něhdźe 1200 ſajało a ßo we wſchelakich městach ſnutſkowneje Němſkeje ſaměſcziło.

S Wojerez. Pſched tydźenjom je ßo tudomny pſchekupz Otto Lehmann ſatſělił. Wón bě ſ konkurſowym ſarjadnikom a dyrbjeſche 2. oktobra wo konkurſu twarſkeho miſchtra Micźa w Kulowje ſliczbowanje podacź. K temule podaczu ſliczbowanja wón njepſchińdźe. Pſchedßyda wubjerka wěricźelow na Lehmanna tukaſche, ſo nima ßwoje wězy w rjedźe a ßo do jeho wobydlenja poda. Tam jeho wón w krwi leżazeho morweho nadeńdźe. Lehmann bě ßo njedźiwajzy wjazykróczneho ßudniſkeho napominanja komdźił, wěricźelam ſliczbowanje podacź a pjenjeſy wupłaczicź.

S Kinsbórka. Jedyn jaty ſ Kinsbórſkeho lěhwa bě ſańdźeny tydźeń wot ßwojeho dźěka czeknył. W Schleſyſkej jeho ſkóncźnje popadźechu. Jena holza, kotraž w lěhwje jatych ßkuži, je jemu pjeczа pſchi czeknjenju pomhała.

S Czorneho Kholmza. W nowej jamje je dźěłaczeŕ Klein ſ Hójnje ßmjertnje do njeſboża pſchiſchoł. Něktoři dźěłaczerjo jenu żeleſnu ſchěnu horje czehnjechu, pſchi czimž ßo ta dele ßuny a Kleina ſaraſy. Wón żonu a ſchtyri dźeczi ſawoſtaji.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. Prjedawſchu babu Emmu Auguſtu Gebauerowu ſ Hornjeho Hbjelſka dla falſchowanja jeneho ſliczbowanja k jaſtwu na 6 měßazow ſaßudźichu a jej czeſtne prawa na 3 lěta wotrjeknychu. Wona bě ßebi pola pſchedawarja jěſdnych kołow Sebaſtiana w Budyſchinje ſa 130 hriwnow jěſdne koło kupiła. 100 hriwnow bě na njo wotpłaczíła, a ſo njeby trjebała ſbytne 30 hriwnow dopłaczicź, bě wona na ſliczbowanju liczbu 130 do 100 pſcheměnika.

× Hoſczenzarka Kreuſelowa w Demjanach bě do nuſy pſchiſchła. Zyły jejny inventar běchu jej wotczaſali. S tuteho wona dwě krowje a ßkomu praßowazu maſchinu pſcheda. Kreuſelowa, kotrejež muž je do wójſka ſaſtupił, wudawaſche, ſo njeje wjedźała, ſo njeßmě niczo ſ inventara pſchedacź. Wußudźenje ßo wotſtorczi.

Dopomnjeńczko

na czaß wulkeje wójny 1914.

Njech kóždy ſ dźakom wopomni,
Kak ſbożowny je na ßwěcźi,
Hdyž ma tu ßwoje bydlenje,
Tež w nozy w měrje wotpocźnje.
Nětk pſchińdu wótre wětſiki,
Tež mjeſy ßylne deſchczíki,
My móżemy tu ſkhowacź ßo
Do ßwojoh' bydła lubeho.
Tam naſchi lubi njemóża
Sſo żenje lehnycź do loża,
Wſchak maju ßwěrnje ſtražowacź,
Tež huſto w nozy wojowacź.
W Franzowſkej a we Belgiſkej,
Każ k ranju tež we Rußowſkej
Sſo wſchědnje móznje wojuje,
A wulke je tam ſkażenje.
Ach, ow ty wboha Belgiſka,
Kak ßy ty nětko roſbita,
Bóh tebje wótrje ſchwikał je
Sa twoje waſchnje bjeſbóżne.
Tam wokko hanja wbohi ſłót,
Tež roſczékał je wbohi lud,
A żita Boże na poln
Na ßwojich żnjeńzow czakaju.

Kiž ſ wjetſcha ßu wſchě ſteptane
A k ſemi dele ſkładżene,
Każ ſ lubych liſtow ſhonimy,
Je napohlad tam żałoßny.
Tam morwych leži wjele ſtow,
Tež ſpalenych je wjele wßow,
Te měſta ſ krwju ßu ſmaſane
A wjele khěżow rosbite. [pomhał,
Hdy by nam Bóh Knjes nje-
By naſch kraj w ßamßnej nuſy ſtał
Wſchak k ranju a tež k wjeczoru
Sſo ſ gwaltom do njoh' cźiſchczachu.
Każ w lubej Pruſkej najrańſchej
Wſchak jara jara ſrudnje ſtej',
Jich žně, we brózńnjach ſkhowane,
Ssu wſchitke wſchitke ſpalene.
Duż pomhajmy jim ſ luboſczu
Sswój dar jim daćmy ſ wutrobu,
Wſchak móżemy we pokoju
Tu dźěłacź domach na poln,
Bóh chzył naß dale ſwarnowacź,
Wſchěm krajam k měrej dopomhacź.
So mělo kónz krejpſchelecze,
Wſcho ſtyſkanje a płakanje.

Hańża Budarka.

Přilopk.

* (Wunoſchk wobkopnych płodow w Pruſkej.) Po wobliczenju ſtatiſtiſkeho krajneho hamta wucźinja lětuſchi wunoſchk běrnow w Pruſkej 34 223 450 tunow pornjo lońſchim 39 215 298 tunam, żokroweje rěpy 13 124 144 tunow pornjo 13 628 483 tunam loni a piznych rěpow 14 185 216 tunow pornjo 14 979 019 tunam loni.

* (Cźeżke njeſboże pſchi wojeńſkim ſwucźowanju.) Njeſboże ſe ßmjertnym ſcźěhwkom je ßo na drózy mjes Pirnu a Berggießhübelom ſtało, hdyž bě tam lohka muniziſka kolonna nowoſeſtajeneho Pirnaſkeho artilleriſkeho regimenta na ſwucźowanſkim marſchu. Blisko „cźerwjeneje korczmy“ pola Groß-Cotta na dobo w kaſchczu 12. woſa jena granata rosbuchny, ſ cźimž ßo dwaj na kaſchczu ßedźazaj kanoněraj dele cźißnyſchtaj. Pſchi tym ßo jedyn ſ njeju, jedyn do wojeńſkeje ßłużby ſwołany wyſchſchi wucźeŕ, tak cźeżko na rukomaj a nohomaj ſrani, ſo ſa krótki czaß wumrje, mjes tym ſo ßo druhemu wojakej jenoż ramjeni ſraniſchtej. Tež dwě druhej granacze hiſchcze rosbuchnyſchtei, tola druhe w komorje ßo nemakaze granaty ßo jenoż won cźißnychu. S tym ßo jedyn kóń ſcźěhowazeho ſapſchaha tak cźeżko ſrani, ſo dyrbjeſche ßo na měſcze moricź. Jeho jěſdny ſ lohkim ſranjenjom woteńdźe.

* (Cźłowjek, kotryž wo wójnje niczo njewjedźeſche.) Pſched něktorymi dnjemi bě w Němſkej hiſchcze cźłowjek, kotryž hiſchcze wo ßwětowej wójnje niczo njewjedźeſche, do kotrejež ßmy ſapleczeni. To je 76lětny Pětr Edlbauer w Hobrſkich horach (Rieſengebirge). Wón ßamlutki w ßwojej khěżzy na wyßokej horje hoſpodari. Stary muż żanych nowin wjazy njeczita, a liſtynoſcheŕ, kotryž mobiliſaziſke ordry hacź do horow horje noſcheſche, ßebi pucź hacź k Edlbauerej ſalutowa, dokelž dźě tón wjazy ho wójny cźahnycź njetrjeba. Wot jeneho pucźowarja wóndano Edlbauer ſhoni, ſo ſkoro żyła Europa pſchecźiwo Němſkej a Awſtriſkej wojuje. Njewěriwje wón na tule powjeſcź poßkuchaſche a ßebi myßleſche, ſo pucźowař hwiſda. So by wěrnoſcź ſhonił, ßo wón do Wróißkawja naſtaji, hdźež ßo wón prěnjeho lěpſcheho wojaka wopraſcha. Tón drje mějeſche jeho ſa ſchibałza a jeho bjes wotmolwjenja ſtejo woſtaji. Skóncźnje ſtary horak ſhoni, ſo je pucźowař wěrnoſcź rěczał. Wo němſkich dobycźach ſaßłyſchawſchi ßo wón domoj poda, prajizy: „To hižo póńdże!“

Wjedro w Londonje 16. oktobra: Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje njedźelu rano w 7 hodźinach farat Räda serbsku spowjednu wuczbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin smeje duchowny Tyschek serbske a w 10 hodźinach němske předowanje.

Psched zyrkwinskimi durjemi so kollekta sa rosmnoženje duchownych pola wójska a w lazaretach sběra.

Njedźelu popoldnju w 2 hodźinomaj rosrěčenje s němskej mužskej młodosću.

Ssrjedu popold. w 5 hodźinach wotmèwa so němska wójnska modletska hodźina.

Tydźeńske sastojńske dźěła smeje duchowny Tyschek.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Pawol August Hanso, samkat w Dobruschi, s Emmu Martu rodź. Schöbelez s Holeschowskeje Dubrawy.

S druhich wosadow: August Granich, dźěłaćer w Klukschu, s Ernestinu Buchhornez tam.

Křćenl:

W Michalskej zyrkwi: Jan Kurt, Oskara Jurja Ditricha, kontorista w Hrubjelčizach, ß. — Erna Kata, njemandź. dź. w Dobruschi. — Jurij Marćin, Khorle Gustava Linki, fabrikskeho dźěłaćerja w Dobruschi, ß. — Pawol Siegfried, Pawola Bjedricha Lindnarja, fabrikskeho dźěłaćerja na Zidowje, w tu khwilu na wojowanischću, ß. — Artur Kurt, Artura Kurta Hasy, želesotoćerja na Zidowje, ß.

W katholskej zyrkwi: Bjaraat, Jakuba Hizli, fabrikskeho dźěłaćerja na Zidowje, ß. — Dorotea Angelika, Franza Janoucha, fabrikskeho dźěłaćerja w Budyschinje, dź. — Stanißlaw, Theodora Duty, dźěłaćerja w Ssmilnej, ß. — Margareta Hano, Pawola Marćina Artura Krawza, kowarja w Budyschinje, dź. — Pawol Rudolf, Pawola Marćina Artura Krawza, kowarja w Budyschinje, ß. — Benno Jurij, njem. ß.

S druhich wosadow: Margareta Lena Scholtkez, njemandź. dźowka w Njesdaschezach. — Frida Erna, Jana Augusta Scholty, žiwnosćerja w Ssmochćizach, dź. — Mina Hilžbjeta Herta, Pawola Richarda Wustmana, žiwnosćerja w Hunczerizach, dź. — Ida Erna, Khorle Hermana Langi, skakarja na Holzy, dź. — Marta Frida, Khorle Pawola Langi, žiwnosćerja na Holzy, dź — Marja Marta, Oty Hermana Lischki murjerja w Pšowjach, dź. — Max Helmut, Ernsta Hajny, pohonća w Lipiću, ß. — Marta Marja, Ernsta Augusta Husaka, žiwnosćerja w Zornoßykach, dź. — Jan Alfred, Jana Augusta Zachmana, žiwnosćerja w Rakojdach, ß.

Zemrjeći:

W Michalskej wosadźe: 8. oktobra: Marja Hilžbjeta, Oty Augusta Scholty, dźěłaćerja na Ssokolzy, dź., 5 m. — 10. okt.: Bjedrich Wylem Jähna, hosć enzar w Hornjej Kinje, 57 l. 9 m. 24 d. — 11. okt.: Madlena rodź. Scholćiź, Jurja Gustava Jakuba, ležomnosćerja a privatnika na Zidowje, mandź., 76 l 7 m. 9 d. — 12. okt.: Herta, Gustava Adolfa Pěschela, dźěłaćerja na Ssokolzy, dź., 3 m. 28 d.

W katholskej wosadźe: 26. sept.: Marta Marja Delenkez w Budyschinje, 15 l. 1 m. 6 d. — 30. sept.: Lisa Marja, klampnarja Partelly w Budyschinje, dźowka, 2 m. 7 d. — 4. okt: Marja Marta, gener. sastupjerja Schmiza w Budyschinje, mandźelska, 44 l. 9 m. 3 d. — 5. okt.: Hana Marja Hańža, krawskeho mischtra Wjeßeleho w Budyschinje, mandźelska, 58 l. 3 d. — 4. okt.: Veronika Krawzowa, † we wokrjeßnym wust. na Zidowje, 68 l. 9 m. 1 d. — 6. okt. Elfrida Henrieta Marja, wojnaskeho pomoznika Sachera, mandźelska, 32 lět 5 m. 25 d. — 7. okt Handrij Ludwig Guda, něhduschi kublet w Hornjej Kinje, 81 l. 8 m. 8 d.

W druhich wosadach: Marja Gustla, Ernsta Urbana, wobhdlerja we Wulkim Zicženju, mandźelska, 60 l. 11 m. 4 d. — Kurt Wiczas, njem. ßyn w Demjanach, 17 d. — 9. okt. Kurt Bjedrich Pěschl, njemandź ß. we Wulkej Dubrawje, 2 m. 26 d. — Emma Meta, Khorle Augusta Natuschki, khěžerja w Khrósće, nětkole na wojowanischću, dź., 6 l. 3 m. 29 d. — Max Khorla, Khorle Adolfa Koprija, dźěłaćerja we Lusku, ß., 6 m. — Fryz Bjarnat, Herm. Bjarnata Pala, pohonća a wobhdlerja w Nowej Wßy n. Sprewju, tu khwilu na wojowanischću psched Parisom, ß, 1 m. 8 d. — Marja, njeboh Handrija Schtrympy, wumjeńkarja w Kobjelnju, sawost. wudowa, 77 l. 5 m. 4 d.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

19. njedźelu po ßwj. Trojizy smeje rano 1/2 8 hodź. farat Kschižan serbsku spowjednu wuczbu, 1/2 9 hodźin duchowny Voigt serbske a w 10 hodźinach němske předowanje.

Psched zyrkwinskimi durjemi so kollekta sa postajenje duchownych we wójsku a w lazaretach sběra.

Ssrjedu wjeczor 1/2 6 hodźin budze serbska wójnska modletska hodźina.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

19. njedźelu po ßwj. Trojizy smeje rano 1/2 8 hodźin duchowny Bójz serbsku spowjedź, dopoldnja 1/2 9 hodźin farat Domaschka serbske a w 10 hodźinach němske předowanje.

Psched zyrkwinskimi durjemi so kollekta sa duschepastyrske sastaranje w polnych lazaretach sběra.

Njedźelu popoldnju w 4 hodźin. smeje kschesćijanske towarstwo mužskeje młodosće swoju shromadźisnu.

Wutoru wjeczor we 8 hodźinach smeje kschesćijanske towarstwo mužskeje młodosće shromadźisnu.

Ssrjedu popoldnju 1/2 4 hodźin shromadźisna kschesćijanskeho žonjazeho towarstwa (pola Rösikez).

Ssrjedu wjeczor 1/2 7 hodźin smeje farat Domaschka němsku a 1/2 8 hodźin serbsku wójnsku modletsku nutrnosć.

Sserbske a němske

spěwarske

jednore a najwoßebnische,

ßu po tunich płaćišnach na pschedań

we wudawarni Serbskich Nowin.

Sswěrinu, pjerisnu, hußy, kurjata

kupuju a sa nje najwyschsche płaćišny płaću.

Swěrinska a pjerisniska wikowarnja

A. Bergera naßl. w Budyschinje

Telefon 446. na serbskej haßy 6. Telefon 446.

Dokelž do wójska swołaneho knjesa kollegu Dr. Liebu w Khrósće sastupuju, wotmèwam hač na dalsche sćěhowaze rěčne hodźiny:

W Khrósće we wobydlenju knjesa Dr. Lieby: wutoru a pjatk popoldnju 1 hač 2 hodźin;

w Njeßwaćidle w mojim wobydlenju: druhe dny dopoldnja wot 9 hač 10 hodźin.

Skasanja k wopytanju khorych chzyke ßo hač do kónza rěčnych hodźin wosjewicz.

W Njeßwaćidle, 4. oktobra 1914.

Dr. med. E. Stöckel.

Smolerjec knihićišćerńja

w Budyschinje w serbskim domje

knihi, sliczbowanja, visitne a

pscheproschenske khartki, sastojnske

formulary, wustawki, blidne spěwy atd.

we wschěch rěčach derje a tunjo czischczi.

Dalokorěčak czišło 687.

Hacž na dalsche wotměwam we domje knjesa dr. Rachela žwoje

rěčne hodźiny

a to wschědnje dopołdnja wot **9—12** hodźin,
popołdnju wot **1—5** hodźin,
njedźelu jenož wot **11—12** hodźin dopołdnja.
Ssobotu njejžu žane rěčne hodźiny.

W Pančizach, 16. oktobra 1914.

Rěču žerbski. **Alexander Rainer,**
subjazy lěkař.

Sa brylowpotrjebnych!

Khorla Scholta, optikus

pschi hlownym torhoschču w Budyschinje pod radnej khěžu

žwoju w lěče 1856 wot njeho žameho sałoženu dźěłarnju optiskich tworow dobroćiwemu wobkedźbowanju porucža. Dokelž žo jemu s wěsteje strony wobkhodnje schkodźicy pyta, dawa wón k wjedźenju, so žo **bryle a tłóčniki** po lěkarskim pschedpisžmje jenož žwědomicže dawaju.

Barometry, thermometry, dalokowidy, čitanske schkleńzy, lupy, bryle a tłóčniki jenož sa wózko žo pschihodźaze.

Rěču žerbski.

Pschi trjebanju proschu žo dobroćiwje na mnje wobroćicy.

Khorla Scholta, optikus.

Palma měra!

Na row młodeho sakskeho grenaděra **Pawoła Basche** w zusym kraju, Pětra Basche, knježeho rybaka we Nechornju, a jeho mandźelskeje Hany rodź. Nowotnez, mandźelskeho tsećeho žyna.

Hłóž: Jesuš moja nadźija atd.

Wschelke wójnske powjesće nětko ludźi nastrózeja,
Tola tajkich najbóle, kiž na lubych spominaja,
Kosiž strowi wot nich schli, a žu w wójnje padnyli.

Jara wjele wschak je tych, kotrychž mjena hižo steja
Tam na listnach padnjenych, abo do hojeńnje dźeja,
So bychu žo hojili rany, kiž žu dostali.

Festicus je hojeńnja něhdže tam w franzowskim kraju,
Hdźež žo rany lěkuja, kiž wot tamnych bitwow maju,
Tam wasch Pawoł wudycha tsećeho oktobera.

W bitwje pola Campigny dosta ranu wón do ruki,
Do hojeńnje dyrbjesche pschijećy khory žo w tym padže,
Boža wola pak bě to, so ta rana shórschi žo.

Krótko prjedy trjecheny bu wón s njepschećelskej kulku,
Schkódna wona njeběsche, bolosć mějesche pak wulku,
Pod patronskej toschu wschak nasta jenož módry blak.

Kaž s tych listow widźecy je, kotrež je wón lubym pisał,
Dha žo tola pokaže, so je wón na Bosy wisał,
Jemu džak wón wupraji, a jom' pschichod poruczi.

Wěsće tak we hojeńni je tež husto Boha prožył
A jom pschezo naležnje žwoju cžežkotu prjódk nožył,
A tak Bóh tež psches Khrysta joh' we zusbje k hnadže wsa.

Jeho krótke žiwjenjo, dwazecži a jene lěto,
Je tak bórsy konzej schło a je hižo nimo nětko,
Sa kraj a sa khěžora wón žwój běh tak dokonja.

Jedyn žyn wschak hischće je wonkach w njepschećelskim kraju,
Hdźež tam bitwy žałožne, strachotow tak wjele maju.
Njech Bóh jeho schkituje, so do schkody njepschińdže.

Duž dha mějcže k troschtej to, pjeczo bratsja a dwě sotsje,
Dobre je, schtož cžini Bóh, wěrcže pak to zyle wěsće,
A wój starschej srudźenaj, Bóh waj' styskej měru staj.

Na žadanje H. Falka.

S tutym žebi dowalam wosjewicž, so žym prjedy pod firmu **Ginzel & Ritscher** wjedźenu

pschedawarnju kolonialnych tworow a spirituosow

sažo žam pschewsał.

Kaž prjedy, budu tež nětkole žwojej sažadže, žwojim cžesćenym wotebjerarjam jenož dobre twory podawacž, žwěrny wostawacž.

August Ritscher.

W Budyschinje na wulkej bratrowskej haży 6.

Majž, gris, rjane a pschenicžne wotruby rjanu a pschenicžnu muku poruczam a sa **wschu pizu žito jako sapłacženje** pschijumuju.

Kóždu dźělbu žita sa hotowe pjenjesy kupuju.

G. Horbank

w młynje w Prawoczizach.

---

20 trjebanych
mužazych kołow
5 trjebanych
žonjazych kołow

někotre s nich skoro nowe, ma tunjo na pschedań.

J. Schiebak
na Mužakowskej drózy 4.

Wotroczka pohoncza dźowku

k nowemu lětu 1914 pyta kubleŕ **Kschizan** w Tšelanach.

Kruwa

dobra cžahaŕka, je na pschedań w Kamjenej cžišku 1c pola Radworja.

---

2 srěbzaj

módraj schumjelaj, 2 lěcže staraj, staj na pschedań w Ptaczezach (Tätzschitz bei Schwarzkollm Bez. Liegnitz).

August Nowak
w Ptaczezach cžišlo 57.

Tow. „Lubin" w Budestecach

změje jutře, **18. oktobra** pop. ½5 hodź. pola Rösikec swoju zhromadźiznu. Přednošk je přilubjeny. Hosćo su nam stajnje witani.

Předsydstwo.

Serb. tow. „Lipa" za Rakecy a wokoln.

změje, da-li Bóh, jutře njedźelu **18. okt.** pop. w 4 hodźinach w Hönčec hosćencu swoje

měsačne posedźenje.

Wšě lube sobustawy a hosći w bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

Wobydlenje

je hnydom abo posdźischo pschenajecy na Židowje cžišło 328.

Kucharki, stwinske a služobne holzy, wulkowe holzy, hródzne dźowki, holzy k swinjom, wotroczkow, žrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłaczerske žwójby pyta hnydom pschistajeŕka **Görlichowa** na žukelnskej haży 1 na rózku khěžorskeje drohi w cžrijownj knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

(K temu cžišlu pschikoha.)

Pschiloha k czißku 42 Serbskich Nowin.

Sobotu 17. oktobra 1914.

Placźišny rěsneho skotu na Draždźanskich skótnych wikach.

15. oktobra 1914.

Placźišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosćze hacź do 6 lět	54—56	97—99
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	47—50	90—93
3. źrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	40—44	83—87
4. źnadnje pizowane kóždeje starosty	—	—
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosćze	50—52	93—95
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosćze hacź do 7 lět	42—45	86—89
3. starsche, wukormjene kruwy a źnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	37—41	80—83
4. źrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	31—34	74—77
5. źnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25—29	68—73
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosćze	51—53	94—96
2. źrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	45—48	88—91
3. źnadnje pizowane	38—44	81—86
Cźelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	58—60	98—100
2. źrěnje kormjene abo też dobre wot zyza	50—55	90—95
3. źnadnje wuwite wot zyza	40—46	80—86
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich skhižењow w starobje hacź do $1\frac{1}{4}$ leta	57—58	74—75
2. mjaßne	55—56	72—73
3. źnadnje wuwite, też ranzy a kundroßy	50—53	67—70

Placźišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyšchinje:	W Budyšchinje. 10. oktobra 1914. wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.	W Lubiju 15. oktobra 1914. wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.
Pšeńcza . . . . . běła	—	—	—	—	12	—	12	60
" . . . . . žołta	—	—	—	—	11	60	12	30
" nowa	11	50	12	25	—	—	—	—
Rožka	—	—	—	—	10	50	11	—
" nowa	10	50	11	25	—	—	—	—
Jećmjeń	10	75	11	50	10	80	11	30
Wowß . . . . . 50 kilogr.	—	—	—	—	9	50	9	90
" nowy	9	50	10	20	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	20	—	30	—
Woka	11	—	12	—	11	—	11	50
Jahły	16	—	18	—	22	—	26	—
Hejduschka	17	50	19	50	26	—	27	—
Běrny	2	50	3	50	3	—	3	50
Butra . . . . 1 kilogr. . . .	2	80	3	—	2	70	2	90
Pšeńcźna muka 50 "	13	50	22	—	19	—	23	—
Ržana muka . 50 "	13	75	17	25	15	25	17	25
Ssyno . . . 50 "	3	—	4	—	3	25	3	75
Ssłoma . . 100 "	3	25	3	85	3	—	3	60
Prožata 636 schtuk, schtuka . .	9	—	19	—	—	—	—	—
Pšeńcźne wotruby	—	—	8	—	7	70	8	—
Ržane wotruby 50 kilogr.	—	—	8	25	7	90	8	30
Pšeńcźny gris	—	—	9	—	—	—	—	—
Ržany gris	—	—	9	50	—	—	—	—
Pschenza, nowa, kórz po 170 punt.	19	55	21	25	20	40	21	42
Rožka, nowa, kórz po 160 punt. .	16	80	18	—	16	80	17	60
Jećmjen, nowy, kórz po 140 punt.	15	05	16	24	15	12	15	82

Jeja, mandl 1 hr. 20 pj., schtuka 8 pj.

Wićzne placźišny w Kamjenźu.

15. oktobra 1914

Po 50 kilogr.: Rožka wot 10 hr. 80 pj. hacź 11 hr. — pj., pschenza wot 11 hr. 75 pj. hacź 12 hr. — pj., jećmjeń wot 10 hr. 80 pj. hacź 11 hr. 20 pj., wowß wot 9 hr. 80 pj. hacź 10 hr. 25 pj., jahły wot — hr. — pj. hacź — hr. — pj., hroch — hr. — pj., ssyno (stare) — hr. — pj. (nowe) 3 hr. 20 pj., běrny — hr. — pj. hacź 3 hr. 75 pj., ssłoma (100 kilogr.) — hr. — pj., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 50 pj. hacź 2 hr. 80 pj., jeja (mandl) 1 hr. 50 pj.

W Kamjenźu placźeschе kórz pschenźy 19.97 hacź 20.40 hr., rózła 17.28 hacź 17.60 hr., jećmjeń 15.12 hacź 16.68 hr.

Nowe wotewrjenje!!

Subjaze praxis **K. Pehsa** w Budyšchinje, na **bohatej haßy 10,** s nutskhodom na krótkej haßy.

Zuse suby wschěch systemow

Plomby kóždeje družiny.

Suby so wustajnje wužahaju.

Lahodny wobkhad. — Poměrne placźišny.

Hižo 10 lět samostatny.

Franz Marschner

cźaßnikar w Budyšchinje

na bohatej haßy 9

swój skład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczazow**

k dobroćiwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. Pilźomne rukowanje. Tunje placźišny.

Błyskowe jěsdne koła

snateje hódnosćze

dospołnje a s torpedowym źkobodnym běhom hižo po 68 mk.

Pneumatiki, latarnje a wschón pschißluschk

najlěpscheje družiny po najtunischich placźišnach.

Wuporjedźenje wschěch systemow

jěsdnych a motorskich kolow.

Saniklowanje a emaillowanje najruczišscho.

Błyskowe pjerate źyczowe matrazy,

kotrež so po měrje sa kóžde łožo dźěłaju.

Thomaßez bratraj

w Budyšchinje

na kamjentnej haßy 16. — Telefon 363.

Ad. Rämsch nafśl. w Budyschinje

(měješčel **Max Kirschner**)

pschi hutrowych wilach 1 **telefon cźišło 4**

porucza swoje daloko a schěroko znate

palenzy a likeury.

Roseźlanje w cźwizach a bleschach.

Proschu zebi placźisnowy sapiš zadacź.

Horjanske praßowane wuhlo

najlěpsche narunanje sa **drjewo** a druhe **wuhlo,** derje wußuschene 1000 kruchow po 7.— mk., porucza

Horjanska wuhlowa praßowarnja

na Horje pola Njeßwacźidła.

Serbske a němske

schulske biblije

teho runja

wěrowanske biblije

s wulkim a drobnym pißmom zu dostacź

we wudawarni

Serbskich Nowin.

Kupne wuczinjenja, hypothekske liscźiny, testamenty

wudźěłuje

prawny bürow Kobana pschi zitnych wikach 4.

— Rěczu serbski. —

Wojerske pakety!!

hotowe

za zigary a zigarety

porucza

Albert Lehmann

na khěžorskej drósy 11

pschi bohatych wrotach

a na **połnóznej drósy 2.**

Znate najlěpsche druziny.

Kóždy, kotryž chze zebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chze zebi jón **porjedźicź** dacź, njech dże k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawske haßy 5.

Jencź pschedawa a porjedźuje, sa swoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, zebi moje wukładne wokno, s placźisnami wupołożene, wobhladacź.**

Koże

kóždeje druzinu po najwyschschich placźisnach kupuje

Heinrich Lange

pschi serbskej katholskej zyrkwi

cźišło 4

a pschi wowßnych wilach.

Zigary

jako dary luboscze w twjerdych płatowych tyskach abo kaschcźikach s 25 a wjazy zigarami porucźataj wikowarjej

C. Paulisch & Sohn

zigarowa fabrika w Biskopizach.

Tunje sofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pschezo na składze

J. O. H. Bär

we Budyschinje na Hoschiz haßy 29.

Pakcźiki

za połny póst.

Schokoladowe

pópjernomjatliczkowe

wobcežerstwjenki

po wschěch placźisnach

a we wulkim wubjerku:

Moritz Schmidt Kaiserstr. 11 Theatergasse 4

Zigary

we wobalkach za połny póst

porucza

Jurij Glausch

za **Rózant** a wokolnosć.

Adresy zo rad napisuja, tez listy zo wobstaraju.

Jabłuka

k tkoczenju

zoldze, kastanije

na wschěch sastanischczach kupuje

Khorla Schuppan

w Ratarjezach — Budyschinje Kubschizach.

Serbski musej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měsaza wot ½11—12 hodźin.

Visitne khartki

cźischcźi spěschnje a tunjo

Esmolerjez knihicźischczetnja.

Kastanije a zoldze

po najwyschschich placźisnach kupuje

Otto Engert

en gros **drogownja** en détail

Telefon 33.

Wschě druziny kožow a kózkow

po najwyschschych dnjowych placźisnach kupuje

Otto Hausotter

na garbarskej haßy 32.

»Serbske Nowiny« wudawaja se kóždu sobotu. — Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 43. **Sobotu 24. oktobra 1914.** **Lětnik 73.**

Němske wójsko pschi belgiskim mórskim brjoły.

Ostende pschi belgiskim mórskim brjoły bjes wojowanja wobžadźiwschi je žo němske wójsko pschećiwo belgiskemu pschimórskemu městu Nieuportej nastajiło. Wot tam chze žo wono psches Dunkerk do Calais dobyć. To je město, hdźež je mórska dróha, Franzowsku wot Jendźelskeje dźělaza, najwužšcha. Wot tam by žnadź žo hodźiło, němske wójsko do Jendźelskeje pschewjesć. S dobom žo druhe němske wójsko s połodnja Ostende s Lille w połnóznej Franzowskej k wječoru cźišćeli.

Wo wojowanju w Belgiskej a pschimjesowazej połnóznej Franzowskej je němski wulki hłowny kwartěr 21. oktobra scźěhowazu rosprawu wudał:

Pschi Yserskim kanalu (w połnóznej Belgiskej) žu naschi wojazy hischcze pschezo we wótrym wojowanju. Njepschećel žwoju artilleriju s wójnskich łódźow s dołheho wječora pola Nieuporta podpjera. Nascha artillerija je pschi tym jedyn jendźelski torpedowski cźołm wobschkodźiła.

Wojowanje s wječora Lilla dale traje. Naschi wojazy tam k postupej pschenóźechu a njepschećela s někotrych stejišćow nasad cźišnychu. Něhdźe 2000 Jendźelcźanow je žo sajało a někotre maschinske tšělby žu žo dobyłe.

---

22. oktobra je němski wulki hłowny kwartěr scźěhowazu rosprawu wudał:

Wojowanje pschi Yserskim kanalu hischcze dale traje. Jědnacze jendźelskich wójnskich łódźow njepschećelsku artilleriju podpjeruje. S ranja Dixmuide je žo njepschećel wróćo cźišnył. Też na stronu Yperna naschi wojazy wuspěšnje postupuja.

Wojowanja s wječora a s dołheho wječora Lilla běchu jara horze. Njepschećel pak po zykej froncze pomału zosasche.

Ssylne nadběhi se strony Toula pschećiwo hórkam s połodnja Thieucourta žu žo s cźežkim schkodowanjom sa Franzowsow wotrasyle.

Shonilo je žo, so žu belgiske wyschnosćze jendźelskeho admirala, kotryž nad łódźstwowej eskadru psched Ostende roskasowasche, jenož s wulkej prózu wot wotmyślenja wotdźerżale, Ostende wobtšélecź.

Na dołhorańschim wojowanischcźu naschi wojazy zofazeho njepschećela na stronu k Oßowjezam scźěhuja. Někotre sta jatych a maschinske tšélby žu nam do ruki padłe. S Warschawy a w Pólskej njeje žo wčera po njerosžudźenym bědźenju poślednich dnjow wojowało. Wobstejnosćze žo tam hakle roswiwaju.

Wo bitwje pola Nieuporta hollandske nowiny „Telegraaf" 21. oktobra rosprawjachu:

„Na cźarje Ypern-Nieuport žo njepschestawajzy wojuje. Do Brügge žo wjele němskich ranjenych wosy; tam wčera cźah franzowskich jatych dońdże. Wojowanischcźo pola Nieuporta ma wjele wobcźežnosćzow. Wono je s Yserskej rěku a s jara wjele makymi kanalemi a hrjebjemi pschecźehnjene. Deschcź je krajinu do bahna pschetworił. Pschikhad do města Nieuporta je pschistawowych a kanalowych pschitokow dla, kotrež žu je schěsćź pschetokami s pschistawom swjasane, jara wobcźežny. Pschi tymle wojowanju žo belgiszy wojazy wobdźěleja.

W Ostende žu Němzy kanony postajili. Wot tam žo hischcze po dróhowej želesniznje k hollandskim mjesam jěsdźi, tola dale je wschón wobkhad po dróhowej želesniznje mjes Belgiskej a Seelandom pschetorhnjeny.

W Sas-van-Gentu je pschezo hrimot kanonow žłyschećź. Też mjes Brügge a Gentom žo po sdaczu wojuje. Sranjeni žo po něcźim do Genta a Brüssela dale woža.

Parižski dopisowar norwegskich nowin „Aftenposten", kotryž bě tele dny na franzowsko-jendźelskej froncze, mjes druhim telegrafuje:

Němzy spytachu se wschěch stron, žo do Calais wjedźazeje dróhi smozowacź. Na wjele městnach muž pschecźiwo mužej wojowasche. Dopisowar s měschcźanostu města Hazebroucka rěcźeše, snatym sapóßkanzom fararjom Lemirom, kotryž je wubjerne sakitanje města a jeho wokolnosćze organisował. Lemire želesnu měrnosćź a symnokrejnu hotowosćź wobkhowa a bě žo krucze rosžudźił, na žwojim městnje padnyć. Někotsi němszy lětarjo nad městom lětachu; jeneho Jendźelcźenjo dele tšělichu. Wobkedźbował bě satšéleny, wodźerja sajachu. Wschě pucze žu połne cźeknjenzow. Dźećźi, žony a schědźiwzy po tyßazach cźěkaju. Boja žo, so do němskeje jatby pschińdu — lud na pucźowanju k morju. S Lilla žameho je něhdźe 40 000 cźłowjekow cźekło, wschě na Calais, s wotkal chzedźa žo s łódźu do Jendźelskeje abo do połodnischeje Franzowskeje dowjesćź. Nozy žu jara symne. Dopisowar dale pische: Rosžudźenje móże kóždy dźeń padnyć. Wjele stow belgiskich wojakow je do Parisa pschischło. Woni město bórsy saßo wopuschcźa, so bychu žo k žwojim regimentam samolwili. W jenym hosćenzu w Havrje ma belgiski wójnski minister žwój hłowny kwartěr. Baronej Coubertinej je žo poručźiło, so by młodych Franzowsow,. woßebje s lětnika 1916, cźělnje a wojeršzy wuwucźował.

Bitwa wo Rousselaere.

Wójnski dopisowar hollandskich nowin „Telegraf" 22. oktobra rosprawja:

Sańdźeny tydźeń běchu němszy wojazy Roulers (Rousselaere) we wječornej Flanderskej wobžadźili, tala žo bórsy saßo wjetschi dźěl k poßylnjenju k Nieuportej a Dixmuidenej póßka. Mała wobžadka žo w Rousselaere wostaji. Na to franzowszy dragunarjo pschijěchachu, kotsiž Němzow w Rousselaere morichu abo wuhnachu. Ssobotu někotre tyßazy franzowskich wojakow, kotsiž s Yperna pschińdźechu, do města sacźahnychu. Na wschelakich městnach we wokolnosćzi kanony postajichu a na dróhach a na torhoschcźu barrikady natwarichu. W durjach rózknych khěžow žo maschinske tšélby postajichu. Pónděelu s Genta a Brügge saßo žylne němske wotdźělenja k Rousselaerej pschicźahnychu a žwoje kanony postajichu: pola Hoogledena, Ardoye a Yseghema. Woßebje stejischcźo pola Hoogledena bě jara dobre, dokelž tale wjeß pjecź kilometrow wot města a 80 kilometrow wyschе na hórzy leži. Na to žo wojowanje sapocza. Němzy město wobtšélachu, s cźimž žo wjele schkody naczini. Wobyhdlerjo žo do pinzow wukhowachu. Posdźischo němszy pěschzy postupowachu a pschikrycze sady želesnischich wosow pytachu, kotrež blisko Rousselaera na ranžérowanskim dwórnischcźu stejachu. Franzowsojo do wosow tšélachu, s kotrychž žo někotre powróćichu, tola žo skónczńje Němzam poradźi, žo do města dobyć. Tam k horzemu wojowanju w dróhach dóńdże. Też wjele měschcźanow je žo pschi tym moriko. Franzowsojo dyrbjachu hacź do Ostnieuwkerka, pjecź kilometrow wot města, zosacź. Na to Němzy saßo Rousselaere wobžadźichu. Wutoru rano žo wojowanje s nowa sapocza. Franzowsojo běchu žo s Jendźelcźanami poßylnili a běchu žo w nozy hižo hacź k Moorsleben pschibližili. Wutoru bě na stajnosćzi hrimot kanonow žłyschećź.

Jendźelskim nowinam „Times" žo s połnózno-franzowskeho brjoha telegrafuje: Mjes tym so dwaj jendźelskaj kanonskej cźołmaj

wczera ſ jenej pſchibrjoxnej batteriju wojowaſchtaj, jeju jedyn němſki podmórſki czołm nadpadże. Jendżelſzy honjerjo torpedow na pomoz khwatachu, tola ꝑo wróczo cźerjachu. Wojowanje kanonſkeju czołmow ſ němſkej batteriju dale traje.

Wobtwjerdżenje Londona.

New-Yorkſke nowiny liſty někotrych wojakow jendżelſkeho kolonialneho wójſka woſjewjeja, ſ kotrychż nětko město prawidkoweho wójſka w Jendżelſkej garniſony wobſteja. W tychle liſtach ꝑo hórko na to wobcźeżuja, ſo dyrbja cźeżke ſeńſke dźełko cźinicź, 20 mil koło wokoło Londona ꝑo hrjebje wurywaju, wokoło města ꝑo naꝑypy twarja. Dale ꝑu ꝑo też pódlu mórſkeho brjoha naꝑypy natwariſe. — Po tajkim ſ móżnoſcźu licźa, ſo ꝑo němſke wójſko do Jendżelſkeje nawali.

London w cźmje.

Nowinam „Corriere della Sera“ ꝑo ſ Londona telegrafuje: W Londonje ꝑo nóznych nadpadow němſkich lětadkow a Zeppelinſkich kódżow boja. So by ꝑo jim město ſe-ꝑwojim wobꝑwětlenjom njepſcheradźiło, njeꝑmě ꝑo w nozy w měſcze nihdże ꝑwěcźicź.

Wudoſpołnjenje franzowſkeho wójſka.

Po woſjewjenju franzowſkeho wójnſkeho miniſterſtwa je ꝑo franzowſke wójſko ſ rekrutami lěta 1915 wo 250,000 muži powjetſchiło. Lětnik, kotryż ꝑo někotre wuwucźuje, 30. oktobra k froncźe woteńdże. — Franzowſki konſulat w Genfje w Schwajzarſkej bydlazych Franzowſow ſ lětow 17 — 19 a 45 — 48 napomina, ſo bychu ꝑo jako wójnſzy dobrowólniźy ſamolwili.

Kral Bjedrich Auguſt we wulkim hłownym kwartěrje.

Kral Bjedrich Auguſt je ꝑo na franzowſke wojowniſchczo podał a je ꝑo ꝑrjedu ſtrowy ſ kheżorom we wulkim hłownym kwartěrje ſetkał.

Na wjeczorne wojowniſchczo pſchiječwſchi je wón ſcźěhowazy wójſkowy wukas woſjewicź dał:

We wokomiku, hdżeż na wjeczorne wojowniſchczo dojědu, mje hnuje, wſchitkim wojakam ꝑwojeho wójſka, kotſiż ꝑu ꝑo poſlednje měꝑazy pſchi ſ Bożej pomozu tak wuſpěſchnych wojowanjach ꝑławnje wobdźělili, ꝑwoje najpoknſche pſchipóſnacźe a ꝑwój najcźoplſchi kralowſki dźak wuprajicź. Njedźiwajcy cźeżkich ſchkodowanjow, ſcźe ꝑwěrni pſchikładej ꝑwojich prjedownikow ſ dźěła w tych ꝑamych ſtronach każ 1870 a 71 ꝑebi nowy njeſahinity kawrjenz dobyli. Pſcheměnjene wojowanſke waſchnje, ſjednocźene ſ wulkim polěpſchenjom brónjow, je wojakow wſchěch družinow brónjow, woꝑebje pěſchkow, pſched zyle nowe położenje pſchinjeꝑło. Tola njedźiwajcy teho ſcźe wſchitcy ꝑo krucźe Bożemu ſchkitej dowěrjejo, wſchehomóznemu wodźerjej wſchěch cźłowſkich woꝑudow a naſchej dobrej wěcy we wjeꝑelym ſahorjenju ꝑwoju winowatoſcź połnje a zyle dokonjeli. Lěto 1914 budże na wſchě cźaꝑy ꝑwětle ꝑo błyſchcźate łopjeno w ſtawiſnach mojeho wójſka. Bóh luby Knjes budże naꝑ też dale ſchkitacź a nam pomhacź, ſo bychmy ꝑwój cźeżki nadawk dokonjeli. Bjedrich Auguſt.

Parada na Gravelotteſkim bitwiſchczu.

Kheżor je na Gravelloteſkim bitwiſchczu paradu wo nowotworjenych regimentach wotměł. Kheżor pſchi tym na tym ꝑamym měſtnje ſtejeſche, hdżeż kheżor Wylem 18. auguſta 1870 bitwu pola Gravelotte wodźeſche. Wopomnjenſki kamjeń na tehdomniſchi pſchebytk ſtareho kheżora dopomina.

S Belforta do St. Dié.

Jedyn dopiꝑowaŕ italſkich nowin „Corriere della Sera“, kotryż je ſ Baſela do Belforta puczował, wo ꝑwojich nawjedźenjach piſche:

W Belfortu njeje ani franjenych, ani jatych, ſ zyła żanych njetrěbnych jědźłow. Twjerdźiſna ꝑo na woblehnjenje pſchihotuje. W njej ꝑu jenoż kanony, wojazy a dźěłacźerjo widźecź, kotſiż ꝑu ſa wójnſke operazije trěbne. W měrje njepſchecźelſki nadběh wocźakuja. Ssamo franzowſzy offiżěrojo ꝑo do twjerdźiſny njepuſchcźa, jeli ſo paꝑ nimaju. Schtóż je na Belfortſke dwórniſchczo pſchijeł, njeje hiſchcźe w twjerdiſnje. Nuſne je, ſo ꝑo niz jenoż puczowanſka toſcha, ale też korb ſ jědźu a jena trocźława ꝑobu woſmje, dokelż njeꝑmědźa hoſcźenzarjo nikoho hoſpodowacź, jeli ſo ꝑo njemóże ſ woꝑebitym dowolenjom wojeńſkeje wyſchnoſcźe wupokaſacź. Mi je ꝑo poradźiło, tutón paꝑ doſtacź, a jedyn wojak mje po měſcze pſchewodża, kotrež ꝑo ſda wopuſchcźene bycź. Se 40 000 wobydlerjow je jenoż 13 000 woſtało, mjes nimi 3000 Italſkich, kotſiż wojeńſke dźěła cźinja.

Hacź hiſchcźe Němzy njeiꝑu ſpytali Belfort woblehnycź, jenoż dwě němſkej lětadle ſtej nad město pſchileczakej, ſ kotrejuż je ꝑo jene dele tſěliko.

S Belforta do Epinala něhdy pucź po lěꝑatych hórkach wjedźeſche. Nětko ma krajina napohlad, każ ſo by wětr wſchě ſchtomy ſwuwalał, hórki ꝑu nahe a próſdne. Pola Epinala ꝑo bitwiſchczo ſapoczina. Wſchě wꝑy ꝑu wupuſczene. Twarjenja ꝑu ꝑo potſělane a moſty ꝑo rosbuchle. To je bjeſtroſchtny napohlad. W Lunévillu Gerbervilleru, Beaumontu, Blamontu, St. Dié — wſchudże ꝑłědy bitwow, a wſchudże ꝑu hobrſke pohrjebniſchcza. Skoro kóżda wjeꝑ ma ꝑwoju „ꝑmjertnu dróhu“, w St. Dié ꝑu ꝑamo promenadam „ꝑmjertny park“ narjekli.

Po rosprawach italſkich nowin ꝑu ꝑo wꝑy we wokolnoſcźi Belforta do małych twjerdźiſnow pſchetworiſe. Pódla teho ꝑu wokoło Belforta kanale natwarjene, ſ kotrymiż ꝑo Belfortowa wokolnoſcź ſa někotre mjeńſchiny powodźicź hodźi.

Wojowanje na morju.

Schtyri němſke torpedowſke cźołmy w bitwje ꝑo tepiłe.

S bolоſtnym hnucźom němſki lud wo ſchkodowanju ſaꝑłyſchuje, kotrež je němſke wójnſke wódźſtwo pſchi holandſkim brjoſy podeſchło. Naměſtny ſchef němkeho admiralneho ſtaba woſjewja:

W Barlinje 18. oktobra: 17. oktobra popołdnju ꝑo naſche torpedowe cźołmy *S* 115, *S* 117, *S* 118, *S* 119 njedaloko hollandſkeho brjoha do wojowanja ſ jendżelſkim kſchižakom „Undaunted“ a ſchtyrjomi jendżelſkimi ſaniczakami torpedoſkich cźołmow dachu. Po jendżelſkich hamtſkich powjeſczach ꝑo němſke torpedowe cźołmy potepichu. S jich wobꝑadki je ꝑo 31 muži do Jendżelſkeje pſchiwjeſło.

Potepjene němſke torpedowe cźołmy ꝑu ꝑo w lětomaj 1903 a 1904 natwariſe. Wone běchu po tajkim ſ najſtarſcheje kłaꝑy. Jich wucźiſchcź wody jenoż 420 tunow, jich ſpěſchnoſcź 26 mórſkich mil wucźinjeſche; wobronjene běchu wone ſ tſi pjeczzentimetriſkimi kanomami. Mużſtwo bě na kóżdym cźołmje 60 muži ꝑylne. Po jendżelſkej rospraꝑwje je po 31 muži wukhowało. Jeli ſo temu tak je, dyrbi ꝑo ſ tym licźicź, ſo je bohużel 200 muži a 11 offiżerow ꝑwoje żiwjenje ſhubiło.

Wo namórſkim wojowanju jendżelſke nowiny „Daily Telegraph“ ſcźěhowaze podrobnoſcźe podowaja:

½3 hodźin ꝑo Jendżelcźenjo němſkich kódżow dohladachu, a hnydom ꝑo pſchikaſa, ſ połnej paru jěcź, ſo njemohłe cźeknycź. Tſělenje ꝑo na dalokoſcź ſchtyrjoch abo pjeczich mil wotewri. Wojowanje nimale połdra hodźiny trajeſche. Pſchi nim ꝑo honjeŕ torpedowych cźołmow „Loyal“ ſ jenej kulu trjechi, kotraż ꝑo do ſmutſkowneje kódże dobu a něhdże 10 zentimetrow ſchěroku dźěru wudyri. Jena granata wyſche łubje pſchelecźa a jenemu pſchi jenej kanonje ſtejazemu offiżěrej nohu wotraſy. S jendżelſkich kódżow je jenoż „Loyal“ něſchto ſchkody poczerpił. Jedyn kódźnik, kotryż bě ſ jenym cźołmom w bliſkoſcźi a wojowanju pſchihladowaſche, powjeda: Najprjedy wón němſke kódże widźeſche, kotrež w runej cźarje ſa ꝑobu jědźechu. Někotre wokomiki němſke kódże ſaměr pſcheměnichu, dokelż je jendżelſke kódże ſcźěhowachu. Němzy ſpytachu po móżnoſcźi daloko rósno jěcź, tola jedyn ſ jendżelſkich honjerjow k wjeczoru a druhe k połnozy a k ranju jědźechu a na tajke waſchnje němſke cźołmy wobſtupichu. Pſchi wojowanju ꝑo jedyn jendżelſki kſchižak pſchibliżi a na dobo ſ tſjoch abo ſchtyrjoch kanonow wutſěli. Jendżelcźenjo khróbłoſcź němſkich namorjakow khwala, kotſiż, mjes tym ſo ꝑo jich cźołmy hiżo potepjachu, dale tſělachu. Komandant jendżelſkeho kſchižaka „Undaunted“, kapitan Fox, bě prjedy ſ komandantom potepjeneho makeho kſchižaka „Amphiona“.

Saꝑo jedyn jendżelſki kſchižak ꝑo potepił.

S Londona je ꝑo 16. oktobra woſjewiło:

15. oktobra popołdnju je ꝑo jedyn jendżelſki kſchižak „Hawke“, w połnóznym morju ſ torpedowym wutſělom jeneho němſkeho podmórſkeho cźołma potepił. Jedyn offiżěr a 49 muži je ꝑo wukhowało. Něhdże 350 muži je ꝑo tepiło. S dobom jedyn němſki cźołm na kſchižaka „Theſeus“ nadpad ſcźini, kotryż pak ꝑo njeporadźi.

Dalſche powjeſcźe ſ Aberdeena praja, ſo je ꝑo tam 49 muži ſ „Hawke“ pſchiwjeſło. Ludźo powjedaju, ſo je kſchižak 5 mjenſchinow po tym, ſo je ꝑo ſ torpedom trjechił, potepił. Mějachu jenoż khwile, cźołmy na morjo puſchcźicź, ſ kotrychż je jich jena norwegſka

parna łódź pschijała. Ludźo, kotsiž žu w płuwanskich łazach abo na pławach po morju płuwali, žu w łódsymnej wodźe prjedy wumrjeli, hacž žu žo wukhowacź móhli. Offizěrojo, kotsiž rjekowszy hacž do poźledka na łódźi wostachu, so bychu žo po móžnoszći wjele ludźi wukhowali, teho runja žmjercź namakachu.

Jedyn jendźelski podmórski čołm žo snicził.

Jendźelski podmórski čołm „*E* 3“ je žo 18. oktobra popołdnju w němskim saliwje połnózneho morja snicził.

Naměstny schef admiralneho staba: Behnke.

Kschižak „Emden“ sažo schěsćz jendźelskich pschekupskich łódźow wsak.

Němski kschižak „Emden“, kotryž je hižo ras schtyri jendźelske pschekupske łódźe w indiskim morju potepił, je sažo schěsćz jendźelskich pschekupskich łódźow „Chilka“, „Troilus“, Benmohr“, „Ponrabel“ a „Exford“ sabłapił. Prěnje pjecź je wón potepił. Jendźelszy pschekupzy wobliczeja, so je jim „Emden“ hižo sa 50 milijonow hriwnow schkody naczinił. Wscho hromadźe žu Jendźelczenjo w tejle wójnje hižo 86 pschekupskich łódźow shubili. 44 s tychle łódźow pschi wudyrjenju wójny w němskich pschistawach leżesche a žo tam sadźerża. Němske kschižaki žu hižo 42 łódźow sniczike.

Jedyn japanski kschižak žo snicził.

Reuterska telegrafowarnja w Londonje je s Japanskeje sćěhowazu powjesćz dostaka:

Po hamtskej japanskej rosprawje je kschižak „Takatsho“ 17. oktobra w Kiaučzouskim saliwje do jeneje němskeje miny sawadźił a žo potepił. S 264 muži wuczinjazeje wobžadki žu žo pjecža jenoż 1 offižer a 9 muži wukhowali.

Wojowanje na galizijskim wojownischczu.

Awstriski generalny stab 21. oktobra wosjewi:

W czeźkich a sažakłych nadběhach na njepschecźelowe poźdylnjene stejischcża wot Felsztyna hacž k drósy s ranja Medyki žmy na někotrych městnach postupili, mjes tym so ruske napschecźne nadběhi nihdźe wuspěcha njemějachu. Wojowanje s wjetscha kharakter twjerdźisnischeje wójny dostawa. W Karpatach žmy pschekhód Jablonizu, kotruž hischcże jene ruske wotdźělenje wobžadźene dźerżesche, dobyli. We Wuherskej njeje žadyn njepschecźel wjazy. Nasche wójsko w Bukowinje je hacž k Wulkemu Serethej doschło.

Rosprawa ruskeho generalneho staba.

S Pětrograda je ruski wulki generalny stab 19. oktobra wosjewił: 18. oktobra žmy w horzym wojowanju w stronach pola Warschawy a s połodnja Pschemyžla njepschecźela s dźěła sbili.

20. oktobra ruski generalny stab rosprawja, so žo ruske wójsko s dźěła wusko njepschecźela dótka, s dźěła na froncze wot Stryja hacž k rańschej Pruskej wojuje. Ważne pscheměnjenja njejžu žo stałe.

Awstriski general s Auffenberg wo wójnje w Galizijskej.

General s Auffenberg, kotryž je czeźkeho nasymnjenja dla komando skožił, je w rosrěczenju se sastupjerjom madźarskich nowin „Esti Ujsag“ mjes druhim prajił: Wojazy schěsćz wuherskich diwisijow, kotrež pod jeho komandom stejachu, žu kaž lawy wojowali. Tola tež njepschecźel njeżmě žo pschenisko ważicź. Rušojo žu w tejle wójnje prěni krócź dopokasali, so žu dobri wojazy a so maja dobrych wjednikow. Ruska artillerija je wubjerna. Pschi nadběhu s bajonnetom pak khroblosćz awstriskich wojakow k płacziwosći pschinźe. Mózu rjez, so je nam bitwa pola Komarowa kražne dobycze pschinjeżka, a to czim bóle, dokelž žmy ju na jenym ruskim artillerijskim swuczowanischczu s jěsdnymi a pěschkami wubědźili. Pola Rawy Ruskeje bitwa njerosžudźena wosta, tola njepschecźel je njeliczomnje wjele ludźi shubił. Dalsche postupanje njebě mózno, dokelž mějesche njepschecźel pschewulku pschemóz. W ruskej froncze czěła schtyri metry wyžoko leżachu. Njepschecźel dyrbjesche haczenja czełow pschekasyczź, so mózesche tšelecź. Hdyž na wojowanischczu pschebywach, njebě mjes naschimi wojakami kholera; jenoż w jenej ruskej wžy, kotruž běchu naschi husarojo wobžadźili, na kholeru skhorjenych ludźi nadeńdźechu. Rušojo žebi tež njeswěrichu, do bliskosće tuteje wžy pschińcź.

General s Auffenberg na tym njedwěluje, so skónczńje sjednoczene němsko-awstriske wójsko dobudże, tola měnjesche, so njeje kónz wójny dowidźecź. So pak my njebudźemy zofacź, je wěste. Hakle nětko žo woprawdźita wójna sapoczńje.

Njewuspěschne wobtsělenje Cattara.

Se San Giovanni di Medua je žo italskim nowinam sděliko, so 40 jendźelskich a franzowskich wójnskich łódźow wot někotrych dnjow podarmo awstriski wójnski pschistał Cattaro pschi adriatiskim morju wobtsěluje. Bombardement je jara žylny a žo s franzowskej artilleriju, na Lowczenje pschi czornohórskej mjesy postajenej, podpjeruje. Naczinjena schkoda je pak pjecža njeżnadna.

Wojowanje w němskich kolonijach.

Po powjesćzach schpanistkich nowin franzowszy a jendźelszy wojazy w Kamerunje dale s němskimi kolonialnymi wojakami wojuja.

Tež w němskej rańscho-afriskej koloniji Jendźelczenjo njepschestawajzy s Němzami s wotměnjazym wuspěchom wojuja.

W Kiaučzouskej koloniji žu po powjesći danskich nowin „Politiken“ Jendźelczenjo a Japanszy wobtwjerdźeni „Kaiser“ a „Iltis“ wobžadźili. Němzy dale s wulkej khrobłosczu wojuja.

— Po powjesći japanskeho knježerstwa žu japanszy wojazy Marschallske, Karolinske a Marianske kupy, kotrež Němskej žkuscheja, wobžadźili.

— Wójsko s němskeje krótkowjeczorneje afriskeje kolonije je pschi jenym wojowanju 5 jendźelskich offizěrow a 58 wojakow sajało.

Njedožahanje bakwmy.

Pschadowmje a tkajeźnje w Němskej, Danskej a Schwedskej budźa žwoje dźěło sastajicź dyrbjecź, tak bórsy hacž na skkadże leżazu bakwmu pschedźěkaju. Nowu bakwmu njemóża dostacź, dokelž Jendźelska kaž druhe twory tež bakwmu njepschepuschcża.

Cźěkanje Grichow s Maleje Asiskeje.

Kaž žo sda, Turkojo w Malej Asiskej tamnischich Grichow sažo pschesćěhaju. Grichiszy cźeknjenzy wot tam sažo do Athenow pschikhadźeja. Ssrjedu je žo 1500 cźeknjenzow s łódźemi do Epiruża pschiwjesło.

Shromadźenje turkowskeho wójska pschi egiptowskich mjesach.

Czrjódy turkowskeje kavallerije žo s Maleje Asiskeje k egiptowskim mjesam bliża. Jendźelczenjo žo nadpada na Suezski kanal boja, cźehož dla na wjele městnach kanony postajeja. Pódla teho jendźelski kschižak „Warrion“ w kanalu steji. Jendźelska ma myžle, hischcże wjazy indiskich wojakow do Egiptowskeje póžlacź, hacž runje je tež to straschne. Ssnadź žo rosžudźi, dźěl wojakow, kotrychž Awstraliska na pomoz sćele, w Egiptowskej wostajicź.

„Frankfurtske nowiny“ žu s Konstantinopla shoniłe, so žu žo wschitzy jendźelszy wojazy s Egiptowskeje wsali, a žu na jich městno indiszy wojazy pschischli. Tola dyrbi žo nětko jendźelske wójsko w Egiptowskej na 50 000 muži powyschicź.

W zitadelli w Kairu je wulki woheń wudyrił, kotryž je sa pol milijona wójnskeho materiala snicził. Njeje žnadź tónle woheń zyle pschipadnje nastał?

Grichisko-ruska podpjera sa Sserbiju.

Bołharske nowiny chzedźa wjedźecź, so je pod žylnym wojerskim schkitowanjom 15 grichiskich żelesniskich czahow s zyrobu psches žerbskej měsće Wjelesch a Skople pschijěło. Dale je ruska łódź s 3000 wojakami, 70 kanonami a muniziju s bołharskeho pschistawa Sswischtowy do Sserbije pschijěła.

Jendźelsko-franzowske wójnske łódźistwo pschi małoasiskich brjohach.

S Konstantinopla je powjesć pschischła, so je žo dźěl jendźelsko-franzowskeho łódźistwa psched Bejrutom pokasał, schtož je mjes wobydlerstwo a turkowskim knježerstwom njeměr sbudźiło. Tutón skutk Jendźelskeje a Franzowskeje Turkowska jako wohroženje wobhladuje. Turkowska je naprawy czinika, so by małoasiske brjohi pschecźiwo jendźelsko-franzowskim nadpadam schkitała.

Sakasany wuwos zyroby s Hollandskeje.

Wójny dla je pschiwos żita se samórskich krajow do Europy poczeżeny. So by žo Hollandska drohoty a nusy sminyła, je tamnische knježerstwo sakasało, s Hollandskeje do wukraja żito, kuschczinowzy a wschelaku druhu zyrobu wuwosyczź.

Luxemburgski statny minister Eyschen bě žo pola hollandskich wyschnoszćow wopraschał, hacž žo njemohła wěsta zyroba do Luxemburgskeje pschiwosyczź. Hollandski minister swonkownych naležnos-

cžow Loudon je telegrafiſzy wotmolwik, ſo je ſakaſane, ſcžěhowazu zyrobu ſ Hollandſkeje wuwoſyčž: pſcheńzu, pſcheńczžnu muku, rožku, ržanu muku, jeczmjeń, hejduſch, rajßk uſchczinowzy (hroch), buny, ßoki) ßel, ſirup, zokor, majß, majßowu muku, jeczmjenjowu muku, žitowe wotpadanki, zokrowu rěpu, běrny, kaž wſchě wudžělki ſ wowßa, pſcheńzy, rožki, jeczmjenja a majßa.

Ludźazy móſt pſches Calaiſki móřſki kanal.

Se Stockholma ßo 21. oktobra telegraſowaſche:

Mózne pſchewožne łódże wot jeneho tydženja nimale ſe ßobu ſwißowazy móſt pſches móřſki kanal mjes Ramsgatom, Doverom a Folkeſtonom na jendželſkim a Dunkerkom, Calaiſom a Boulognu na franzowſkim brjoſy tworja. Wobliczeja ßebi, ſo budže pſches 200000 muži ßylne jendželſke wójſko w Franzowſkej ſtejecž. Jendželſke nowiny praja, ſo Jendželſkej wo wojowanje na žiwjenje a na ßmjercž dže. Jendželczenjo chzedža němſkim planam ſadžěwacž, kotreż ßo na to měrja, ßo pſchi móřſkim kanalu poſtajicž a wot tam wójſko do Jendželſkeje pſchewjeſcž. Komandant w jendželſkim měſcže Doverje je wukrajnych cžeknjenzow napominak, ſo bychu Dover ſa jedyn tydžeń wopuſchczili.

Pſchesbytk wojakow w Němſkej.

Naměſtny generalny komando 7 armeekorpſa wojſewja:

Landſturm we wobßahu 7 armeekorpſa ßo powſchitkownje do wójſka njeſwoła, dokelž to dla hobrſkeje liczby rekrutow a krajnych wobornikow njeje trjeba. Hacž dotal ßo ani wſchitzy dobrowólni landſturmarjo njejßu mohli bracž, jenož offižerojo, ſanitätni offižerojo a pſchißłuſchnizy ſpezialnych brónjow ßo w małym wobßahu ſwołaju a to jenož po potrjebje.

Wotprawjenje w Kamerunje.

Pſchi wudyrjenju wójny je gouverneur němſkeje Kamerunſkeje kolonije hłownika Mangu Bella wotprawicž dak. Manga Bell bě ßo pola khěžorſtwoweho ßejma dla wußwojenja domoródneho wobyhleŕſtwa wobcžežowak a bě ſ wjednikom njeſpokojnych cžornochow byk.

Bóh poniža hordych.

Swonka měſtacžka Wonez ſtejitaj nahladnaj hrodžikaj, bjes maka ſkhowanaj ſa lěſkom ſelenych ſchtomow. Zyła wokolina wobeju khěžow ſ wumjekſkimi kraßnymi ſahrodami wótrje woteſtawaſche wot měſtw, kotreż ßo zyle cžicho a wopuſchczene ſdaſche. W nim bě jara ſrudno. Pſchetož kholera, kotraž tehdom ſakhadžeſche, bě ßo tež tu hižo pſched něktorymi njedželemi pokaſała a bě ßebi ſa krótki cžaß wjele woporow žadała. Zyłe ßwójby běchu wotemrjele, khěže ſtejachu próſdne, a wſchitzy wobydlerjo běchu hiſchcže polni ſtracha a hróſby. Pſchetož hiſchcže pſchezo ſkhorjachu ludžo, a tu a tam tež mrějachu. Na ſpodžiwne waſchnje bě ruka Boža tamnej dwě khěži ſakitała; ludžo mějachu ſa to, ſo mějachu to ſtrowotnemu pokoženju pſchizpěwacž, něſchto ſto kročeli dale bě khoroſcž ßurowje ſakhadžała.

We wjetſchim ſ teju hrodžikow bydleſche wudowa, ſ mjenom Hana ſ Walowa. Woua měješche wulke ſamoženje a bě jenicžka wobßedžerka tuteho kraßneho doma, w kotrymž ſe ßwojimi ſcheſcžimi džěcžimi bydleſche, kiž běchu hiſchcže ſ wjetſcha njedoroſcžene. Bohatſtwo, ſtrowota, ßwójbne ſboże, to móže ſawěſcže cžłowjeka ſpokojicž. A tola knjeni ſ Walowa ani ſpokojom ani ſbožowna njebě. Pſchewulke bohatſtwo bě ju ſaßlepiło, tak ſo bě bjes luboſcže a twjerdeje wutroby.

Knjeni ſ Walowa měješche, kaž hnydom ſhonimy, khudych pſchiwuſnych, na kotrychž pak jenož ſe ſazpěcžom a ſ wußměſchenjom hladaſche. Schtóž pak ßwoju wutrobu napſcheczo bliżſchemu ſatwjerdži, tón ju tež pſchecžiwo Bohu ſatwjerdži, a tak bě to tež pola tuteje wudowy.

Jej bě ßo woſtudžiło, duſch we knihach kopjena wabrocžeſche, tu ſaſtupi Jan. jeje ßłužobnik, a rjekny:

„Hnadna knjeni, ta žona ſ měſta, kotruž dyrbjach dženża rano na waſchu pſchikaſnju wotpokaſacž, tu ſaßo je a wona ßebi žada, ſo by ſ wami na kóžde waſchnje ßmeła porěcžecž."

„Schtó je ta žona?" knjeni ßo praſcheſche.

„Hnadna knjeni, to je —", ßłužobnikej ßo rěcž hacžeſche.

„Praj jej ty, ſo mi derje njeje, ſo ja žaneho wopyta pſchijimacž njemózu", knjeni ſ Walowa njeměrnje rjekny. Sdaſche ßo hižo, ſo ſhódawa, ſchtó tutón pſcheczžiwny hóſcž je.

W tym wokomiku pak ßo durje wotewrichu, hubjenje ſdraſcžena žona do jſtwy ſaſtudi, kročeſche ke knjeni ſ Walowa, wſa ju ſa ruku a rjekny:

„Ssotra, luba ßotra, pomhaj mi!"

To běchu jenicžke ßłowa, kotreż móżeſche wboha khuda žona wuprajicž.

Symnje a ſazpěwajo bohata wudowa na žałoſcžazu žonu hladaſche.

„Praj mi ſ krótka", knjeni roskaſujo wotmolwi, „chzeſch mi něſchto rjez?"

„Ow, ßotra", tamna ßyłſy ronjo rjekny, „hdy by ty chzyła, ty by mi mohła pomhocž. Wſchako ty wěſch, kak ßo mi wjedže. Ow, boželda, ßmil ßo tola nade mnu!"

Knjeni ſ Walowa ſaſwoni ſe ſwónczkom. Sskužobnjk, kiž bě ßo ſa tón cžaß wotßalił, ſ nowa ßo pokaſa.

„Daj hnydom do mojeha woſa ſapſchahnyncž!" poručži jemu knjeni. A k płakazej rucže ßo wobročiwſchi rjekny ſe ſymnym hłoßom: „Njeſkorž mi tu tak do wuſchow a praj, ſchto ßebi pſchejeſch, ty wěſch, ſo mam nuſne!"

„Ow Bożo", tamna nětkole ſawoła, „nimaſch dha ty woprawdže žaneho ßobuczucža ſe ßwojej woprawdžitej ßotru? Hiſchcže ras chzu tebi wopißacž, kak jara ſlě ßo nam wjedže. Ty tola wěſch, ſo je mój muž, nimale dwě lěcže khory pobywſchi, ßwoju ßłužbu a mſdu ſhubił, a ſo ßmy tak hacž do najwjetſcheje nuſy pſchiſchli. Mój muž ßebi pożcži pjecž ſtow toleŕ na ſměnku, dokelž ßo bórſy lěpſchich cžaßow nadžijeſche. Ale tale nadžija jeho ſjeba, ta ſměnka ſpadny, mój muž njemóżeſche ſapkacžicž a ßedži hižo — po nětcžiſchim prawje — w jaſtwje zyły měßaz. Ja ßo mjes tym prózowach, ſo bych ßwoje džěcži a ßebje tak derje, kažkuli ßo jenož nětkak hodżeſche, ſeżiwika. Ale pſched něktorymi dnjemi je mi moje najmkódſche džěcžo jara ſkhoriło a dženża rano mi wobßedžeć, w kotrehož khěži my bydlimy, rjekny, ſo mje ſ domu wupokaże, jeli ſo ſa tſi dny podružniſke pjenjeſy njeſapkacžu. Hdže dha chzu ßo potom ſe ßwojimi wbohimi džěcžimi wobročicž?"

To rěcžo ßo žónſka na kolena ſwjeſe a ßotru ſa ruku pſchimny. „Ow pomhaj nam", wona žałoſcžeſche, „ßotra, pomhaj nam! Se ßedmimi ſtami tolerjemi je nam ſ nuſy wupomhane. W prawym cžaßu je ſaßo wróczo doſtanjeſch. Ach, pomhaj jenož, ſpominaj tola na moje džěcži, w jich žiłach běži ßamßna krej, kiž tež běži we twojich!"

Knjeni ſ Walowa njedaſche ßo rosmjehcžicž. „Wy ſcže ßwoje hubjeńſtwo ßami ſawinyli a tajzy ludžo njejßu teho hódni, ſo ßo jim pomha", wona zyle ſymnje wotmolwi.

Płakajzy ta žona ſtany a rjekny:

„Duž tola wopomń, ßotra, ſo je pokojza teho, ſchtož ty wobßedžiſch, moje ſamoženje, kotreż ſcže wy po njeprawdže na ßo ſcžahnyli. Ja to hiſchcže derje wěm, cžeho dla a k cžemu dyrbjeſche mje twój nawoženja hiſchcže w prawym cžaßu na bok ſcžahnyncž a tola mój mrějazy wuj ſa mnu žadaſche, dokelž běch ja jeho lubuſchk. Runje dokelž ty tole wěſch, ty ſe ßwojej hidu mje a mojich ßwójbnych pſcheſcžěhaſch."

Bohata knjeni ſtany a ſ nowa ſe ſwónczkom ſaſwoni. Potom ßo wona zyle roshorjena ke khudej žonje wobročži a jej ſ krutym hłoßom pſchikaſa:

„Dži mi ſ domu!"

„Ja pónđu", jejna ßotra wotmolwi, „ſpominaj na Boha a proſch jeho, ſo by tebi twoju ſaßakloſcž ßmilnje wodał."

„Wostaj mje ſ tajkimi rěcžemi wo Bohu na pokoj!" tak jej horda žona ßkowo wotrěſny. „Wo tym nochzu niczo ßłyſchecž. Ja wěm, ſo nikomu ſchiwdu njeczinju a ßo teho dla tež jeho bojecž njetrjebam."

„Ssotro, ßotra", žona wuſtróżena ſawoła, „wopominaj tola, ſo prawiza Boża cžežko na zyłym kraju leži, a ſo ma Bóh doſcž mozy, ſo móże tež tebje ſe ßurowej kholeru domapytacž ſa twoju ſaßakloſcž a ſa twoju pſcheſwažliwoſcž."

Knjenine knjeſojte kiwnjenje pohnu žonu, ſo ßo wotßali.

Bohata žona njeměrnje pó jſtwje tam a ßem khodżeſche. Poßlednje ßłowa tola njeběchu tak zyle podarmo prajene woſtake. Schto dha, jeli ſo by nětkole jeje cželedž, abo ßamo jejna ßwójba, jeje lube džěcži, abo ßnadž wona ßama na tu ßurowu natykowazu khoroſcž ſkhorjeła? Ale kak mohło ßo to ſtacž? A to hiſchcže we tymle tak ſtrowym a cžerſtwym kónzu krajiny! A nimo teho khoroſcž hižo wotebjeraſche!

Tola tu a tam hiſchcže pſchezo na kholeru ſemrěchu. A tak zyle njemózno to tež njebě, ſo tale ßurowa natykowaza khoroſcž

njeby hacz do jejneho wobydlenja dozpěła, dokelz běchu jejni sluzobni skoro wschědnje nusowani, do města khodzicz.

Tajke myßle hordu knjeni cźwilowachu. Skónczńje wona, so by sebi tajke straschne myßle sahnała, knihu do ruki wsa a so nadźijesche, so s cźitanjom saßo měra nabudźe."

(Skónczenje pschichodnje.)

Ze Serbow.

S Budyschina. Budyski nasymski hermank so po wobmjesowanym waschnju wot 7. hacz 9. novembra wotměje. Wsche swjeßelenja pak pschi tym wupadnu.

— (Sastaranje Budyschina s zyrobu.) Budyska měschczańska rada bě wobsamkła, s Awstraliskeje 300 zentnarjow smjerskeho howjaseho mjasa, 350 zentnarjow polcza a 300 zentnarjow swinjazeho mjaßa kupicz. Měschczańske sastupjerstwo pak je so pschecźiwo radźinemu wobsamknjenju wuprajiło a namjetej pschihłoßowało, po kotrymž ma so s měschczańskej rěsniskej jednotu a s rataŕskim wokrjeßnym towaŕstwom najprjódzy wo sastaranju města s mjaßom jednacz. Dale so namjet pschija, knjezerstwo napominacz, so by najwyschsche płaczisny sa najważnischu zyrobu postajiło. Na wikach ma so pschecźiwo wikowarjam sakroczicz, koliz najlěpschu zyrobu psched měschczanami pokupuja.

Měschczańska rada budźe s rěsniskej jednotu wo poniżenju mjaßowych płaczisnow jednacz.

— (Najwyschsche płaczisny sa rožku, pscheńzu a muku.) Swjaskowa rada je pjecza wobsamkła, sa czaß wójny najwyschsche płaczisny sa rožku, pscheńzu a muku postajicz. Na to so poczahowaze wukasy so pjecza hižo wudźěkane a so tele dny wosjewja. W sakskim ministerstwje je so tele dny wo tejle należnoszi s nowa wuradźowało.

— Wo postajenju najwyschschich płaczisnow sa žita a druhu zyrobu „Sächsische Staatszeitung" pische:

Kaž s dowěrneje strony słyschimy, drje postajenje najwyschschich płaczisnow sa žito a druhu zyrobu dołho wjazy na so czakacz njeda. Pschi tychle wobstejnoszach njeje srosymicz, so wobßedźerjo swoje składy njedźiwajzy poskiczenych pschihódnych płaczisnow teho dla wróczo dźerża, dokelz měnja, so płaczisny hischcze wysche stupja. Formalne prawo wobßedźerja, swoju tworu tak dołho wróczo dźerżecz, hacz sa nju wobstejnoszam pschiměrjenu płaczisnu dostanje, nima so tu bliże rospominacz. Sa to pak dyrbi so hižo nětkole se wschej wěstoszu na to pokasacz, so najwyschsche płaczisny, kotrez postajicz je swjaskowa rada sa zyle khěžorstwo wobsamkła, wyßokoszcz płaczisnow njedoßahnu, kotrez su so wobßedźerjam žita hižo nětkole podarmo poskiczike. Toßame rospominanje so tez na běrny poczahuje. Nam njeje snate, hacz swjaskowa rada tez sa běrny najwyschsche płaczisny postaji, abo hacz so to krajnym wyschnoszam pschewostaji. So pak so, hdyz so běrny dale wróczo dźerża, sa nje najwyschsche płaczisny postaja, ma so s wěstoszu wocakacz.

— (Doscz petroleja.) Poßlednje dny njebě na wschelakich městnach w Němskej żadyn petrolej wjazy dostacz. Druhdze so wón saßo po powyschenej płaczisnje pschedawasche. Napscheczo temu němske amerikanske petrolejowe akzijowe towaŕstwo wosjewja, so budźe sa krótki czaß konz petrolejoweho njedostatka. W Němskej woßebje w Hamburgu, Lübecku, Schczeczinje a Bremenje, petrolej stajkimi hromadami leži, so je Němska na dowidzomny czaß s nim sastarana. So wjele mjeńschich pschedawarnjow, na pschikład w Barlinje żadyn petrolej wjazy na pschedań njemějesche, je s teho nastało, so so jim petrolej njehodźesche pschiwjesc, dokelz s wusběhanjom konjow dosc sapschahow njebě. (?) Tola nětko su so pucze a srědki namkałe, so móże so petrolej po prjedawschim waschnju rosesłacz. Powyschenje petrolejoweje płaczisny, kotrez je so tu a tam stało, je zyle njewoprawnjene, woßebje dokelz je najwjazy petrolejowych czisczerńjow hižo pschi wudyrjenju wójny wosjewiło, so budźe so petrolej bjes powyschenja płaczisny małym pschedawarnjam wotedawacz.

— **Symski żelesniski jězdny plan** najskerje 1. novembra do mozy stupi. Do teho czaßa wojerske lokalne czahi dale jězdza.

— **Rjekowsku zmjercz sa wótczinu su poczerpili:** Herman Lahoda s Kubschiz. Khorla Dejka s Pomorz. Rudolf Zur s Budyschina. E. H. Melzer s Budyschina. Ernst Handrij Bjenada s Raschowa. Ernst Herman Jencz s Hornjeje Hórki. J. E. Nowak se Suborniczki. Leutnant A. O. Lemke s Budyschina. H. P. Michałk s Wujerja. K. F. Pjekar s Małeho Wjelkowa. G. A. Glaser s Wjeleczina. E. O. Fröda se Ssmilneje. G. Domaschka s Mjedzojsa. H. Domsch s Deknjeje Kiny. K. E. Haschka s Drobow. J. T. Holan s Hornjeho Hunjowa. F. A. Lodny s Drobow. M. Kreczel s Budyschina. W. Koppry s Budyschina. P. H. Spank s Brěsynki. E. P. Mikanja s Khróscziz. P. H. Wukasch s Brěsynki. M. Hrjehork s Lěskeje. E. Schubert s Wóßlinka. H. A. Ella s Rakojd. G. O. Błażij s Běłeho Khołmza. Herm. Hubacz s Rychwałda. O. Jeremias s Korsymja. Jan Rokot s Wětrowa. P. Liebig s Drożdżija. J. P. Salm s Budyschina. P. Beyer s Wyßokeje. H. A. Pětsch s Kotez. R. Lehman s Korsymja. P. Panoscha s Wyßokeje. A. Pětsch s Huski. Jurij Pjetasch s Radworja. A. Elter s Jěžowa. F. W. Ssykora s Łuska. Jurij Bjarsch s Radworja.

Sranili su so: Jakub Wjenk se Ssmjerdźazeje. — P. M. Teuergarten se Skaskowa. — H. P. Rjeczka se Ssmilneje. — M. Hermann se Spytez. — Jakub Domsch s Bosankez. — E. Hermann s Rakez. — G. Brühl s Małych Debßez. — J. A. Schiewardt s Lichanja. — H. R. Janasch s Khwaczicz. — W. P. Beer se Židowa. E. P. Pětka s Wjeleczina. — K. Kschizan s Cźornych Noßliz. — A. P. Wilhelm s Jatsjobja. — J. E. Schelzig s Njeßwaczidła. — J. T. Kruża se Suborniczki. — A. R. Hansa s Demjan. — J. Kóczka s Lutobcza. — G. E. Mjerwa se Židowa. — R. Th. Schneider s Małeho Wjelkowa. — M. P. Räda s Budyschina. — O. G. Mitasch s Njeßwaczidła. — H. P. Engmann s Małßez. — E. H. Mikan s Huczicny. — E. O. Fröda se Ssmilneje. — P. Reißmann s Wulkich Debßez . — P. R. Jeremias s Budyschinka. — E. A. Pjech s Bónez. — K. H. Böhmer s Bolborz. — Ernst Polan s Khażowa. — H. P. Korluß s Małeje Dubrawy. — E. A. Hodas s Brěsynki. — E. K. Hrěschny s Běłeho Khołmza. — K. Pětschka s Bjedrichez. — A. K. Schmeiß s Budestez. — H. R. Koßwig s Zytowa. — H. F. Scharf se Ssmochcziz. — A. Herold s Hajniz. — K. A. Wuschik s Budyschina. — M. Rurak s Korsymja. — O. E. Wiczas s Małeschez. — J. T. Rjetschka s Lahowa. — M. Micz s Budyschina — K. O. Hilbenz se Židowa. — K. A. Schram s Noweje Wßy pola Budyschina. — K. Janasch se Židowa. — K. A. Měrczin s Wawiz. — M. Hänsel s Małeje Huski. — M. A. Wiczas s Hnaschez. — K. G. Lada s Lěskeje pola Wojerez. — K. R. Kóczka se Židowa. — K. A. Brěsowski s Dobrusche. — Leutnant P. Krawz s Konjez. — K. A. Rjeczka s Połpizy. — K. H. Khěžnik s Lutobcza. — G. E. Kowark s Prěczez. — E. A. Strauba s Boranez. — H. Hempel s Klukscha. — K. P. Wokacz s Czerwjenych Noßliz. — E. Hajna s Rakez. — K. Pjetrasch s Demjan. — E. Hencz s Komorowa. — K. P. Schwurak s Budyschina. — P. H. Polak s Hodźija. — G. A. Bär s Khrósta. — E. Wiczas s Drożdżija. — J. P. Resik s Jatsjobja. — E. A. Bartko s Mnischonza. — J. F. Schkoda s Wulkeje Dubrawy. — J. H. Kunza s Luha. — R. M. Nowak se Sajdowa. — G. A. Jeremiaß s Wulkeje Dubrawy. — G. P. Nowak se Suborniczki. — H. Polak s Kulowa. — H. Tillig s Wóßlinka. — M. Klitzing s Lěskeje. — P. Mikel s Rachlowa. — A. Neumann s Cźornych Noßliz. — P. Bulank s Hórkow. — H. Hejtmant s Jitra. — G. Sserbin s Kocziny. — M. F. Frenzel s Khwaczicz. — H. Schütza s Minakała. — J. Bergan s Wulkich Sdźar. — H. Ryczer s Jitra. — H. Wóßlik s Wojerez. — A. Adler s Jikoz. — J. Muka s Mikowa. — E. Kurt Hofmann s Woleschniży. — R. Morgenstern s Kanez. — E. A. Kubenz se Żarkow. — A. Bartko s Barta. — G. Lippert s Kulowa. — W. K. Frenzel se Židowa. — A. K. Donat s Njesdaschez. — P. Scholta se Skaskowa. — Herm. Żur s Lomska. — Pawoł Khěžnik s Błohaschez. — E. Löhnert s Banez. — E. Scholta s Kolwasy. — T. H. Grems s Kschiweje Borschcze. — F. L. Langa se Schpikakow. — J. G. Rjela s Brěmjenja. — J. Haschka s Kulowa. — Jan Martin se Suborniży. — P. Kopta s Kotez. — Fr. Pfeiffer s Rakez. — P. Jeleń s Noweje Luki. — P. A. Hobland s Dobrusche. — K. Kopta s Kotez. — A. Zeipert s Wulkeje Dubrawy. — Jak. Scholta se Ssernjan. — K. Nedo s Hrodźischcza. — M. Wanak s Wulkeho Woßyka. — G. Schwarz se Zuriz. — J. Laraß s Khróscziz. — Mikł. Schejda s Khróscziz. — Ernst Schubert s Mikowa. — H. Stupka s Hór. — H. M. Hencz s Raschowa. — H. Kunz s Luha. — H. A. Lehmann s Lejna. — O. Thomas s Wulkich Debßez. — E. M. Nowak se Stróże pola Huczicny. — P. Hencz s Hornjeje Hórki. — M. Schuster s Ratarjez. — E. Wünscha se Židowa. — H. Ganner s Holeschowskeje Dubrawy. — E. A. Mětrach s Wujeżka. — Max Linka se Żarkow. — Ota Behrisch se Židowa.

Sso shubili: A. P. Jurak s Hornjeje Hórki. — G. J. Twupak s Hłuschiny. — O. G. Mitasch s Njeßwaczidła. — H. M. Hulcz s Raboz. — P. R. Leuner se Semiz. — M. P. Hajnza se Schekez. K. A. Schneider s Kanez. — F. J. Měrczink s Kelna. — J. A. Hennig se Sdźar. — H. P. Rost s Budestez. — A. Albinus s Hrodźischcza. — A. Bartlik se Stróże pola Rakez. — J. A. Gruhl

ſ Wulkich Debßez. — G. M. Jſrael ſ Wjeleczina. — J. P. Urban ſe Zicženja. — Cl. P. Neumann ſe Židowa. — E. A. Rychtař ſ Korſymja. — K. Rößler ſ Běčžiz. — E. Matthes ſ Wjeleczina. — H. Ducžman ſ Kſchiwweje Borſchcže. — Tr Schneider ſ Wadez. — H. Senda ſ Libuchowa. — A. Nowak ſ Ruhethala. — P. A. Sswora ſ Bjedruſka. — E. R. Hejda ſe Židowa. — G. M. Hotaß ſ Dobruſche. — K. A. Symm ſ Delnjeje Hórki. — A. T. Ryczeŕ ſ Hornjeje Hórki. — J. P. Vogel ſ Budyſchinka. — G. E. Pelz ſ Wjeleczina. — E. H. Němz ſ Kokwaſy. — Bräuer ſ Ralbiz. — F. Philipp ſ Radſchowa. — R. Abraham ſ Wulkeho Woßyka.— Max Schibak ſ Pſchiſchez. — P. Brückner ſe Suborniczki. — Jan König ſ Běčžiz.

Wumrjeł: Max Stiller ſ Wulkeho Wjelkowa.

S Delnjeje Hórki. Tudomny dźěłaczeŕ Jan Pawluſch je 26. ſeptembra pola Perona w Franzowſkej ſa wótzny kraj wojujo padnył. Wón jako reſerviſt pola Freibergſkeho honjeŕſkeho batailona ſtejeſche.

S Błózan. Mjes tym ſo ludžo na polach dźěłachu, ßu wóndano popołdnju ßo paduſchi do domow dobyli a tudomnemu kheżerjej Badiſchej 110 hriwnow, por rukajzow a 1 mužaze ſpódnje kholowy, dale kheżerjej Bartej 45 hriwnow a kheżerjej Michałkej we Lomſku 373 hriwnow kradnyli. Sa paduchow maja dweju kołojeſdneju, 30 hacž 35 lět ſtareju, ſ kotrejuž mějeſche jedyn nakhribjetny měch, druhi bě brunu draſtu wobleczeny a mějeſche na nohomaj kołojeſdnej gamaſchi. Poßledniſchi wudawaſche, ſo je reſnik.

S Lubija. Ssobotu pſchipołdnju w Müllerez kopſowej barbjerni woheń wudyri. Pſchi wukhowanſkim dźele pomhaza 15-lětna Helena Oſtermannez ßo kheżtro wopali a pódla teho wobžaromnej holzy jedyn rěbl tak njeſbožownje na hłowu padże, ſo wona ſa mortwu leżo woſta. Ju do měſchczańſkeje hojeŕnje donjeßechu.

— (Pokhroma.) Pſched tydźenjom bě na knjeżim dworje w Mengelsdorfje pola Rychbacha ſkót na pokhromu ſkhorił. Nětko je ßo ſtraſchna khoroſcz też na ſkót kublerja Gäblera w Hornim Sohlandże pſchenjeßka.

S Draždžan. (Kralowſki wyſchſchi hródźny miſchtr ſ Haugk w ruſkej jatbje.) Po depeſchach, kotrež je tajny radźicźel Arnhold w Draždźanach doſtał, ßu ßo Rußojo dweju automobilow ſ darami luboſcże ſmozowali, dokelž ßo njehodźeſchtaj po hubjenych puczach wotwjeſcz. Pſchi tym je, kaž je „Dresdner Anzeiger" ſhonił, naměſtny komandeur cžaha darow luboſcże, exzellenza wyſchſchi hródźny miſchtr ſ Haugk, kotryž ſ jenym kralowſkim automobilom dary luboſcże na ruſko-němſke wojowniſchczo wjeſeſche, do ruſkeje jatby padnył. Automobil mějeſche wotmyßlenje, jenej kavalleriſkej diviſiji w prědkownej froncże dary luboſcże pſchinjeſcz. Pſchi tym ßo ſ pſchemozu nadpad ruſkich koſakow ſczini. Hacž ßu hiſchcże druſy knjeża ſajeczi, ßo w žanej powjeſczi njepraji.

— **(Sakſki prynz Max jako pólny duchowny.)** Baſelſke ludowe nowiny piſaju: Sswjedźeń Marje narodźenja (8. ſeptembra) prynz Max jako pólny duchowny Bożu mſchu wo wßy S . . . cžitaſche, mjes tym ſo horza bitwa ſakhadźeſche. Franzowſke ſchrapnelle ſe wſchěch ſtron wrjeſkachu, mjes tym ſo bě prynz pſchi woktarju; dwě zyrkwinej woknje ßo ſ wulkeho dźěła rosraſyſchtej. Njedźiwajzy teho móżeſche wón Bożu mſchu doczitacz. Hdyž wón a jeho pſchewodźerjo potom w jenym domje wobjedowachu, jedyn ſchrapnell pódla wokna dyri, jeneho konja w konjenzu ſaraſy a jenemu wojakej lohko hłowu ſrani. Prynz Max ßo też huſto wo jatych ſranjenych Franzowſow ſtara, wożebje ſ tym, ſo wón po poruczności ſranjenych jich ßwójbnym na wokołopuczu pſches neutralnu Schwajzarſku powjeſcz da, kak ßo jim wjedże.

Se Shorjelza. Cžeżke njeſboże je ßo tele dny na Lipſczańſkej drózy ſtako. Tam je jedyn reſerviſt ſ njekedźbliwoſczu ſ woješkej tſélbu ßwoju njewjeſtu, dźowku jeneho wikowarja, ſatſélik. Kulka wobžaromnu do hłowy trjechi. Holza bě hnydom morwa. Reſerviſt dyrbjeſche ßo w bliżſchim cžaßu na wojowniſchczo podacz.

S Hermanez. Njedźelu w nozy je ßo żandarmej M. a revěrſkemu hajnikej Pſ. poradźiło, ſchtyrjoch rybowych paduchow ſaßkapicz a jim ßaki, měchi a 37 puntow karpow wotewſacz. S wjetſcha hiżo khoſtani paduſchi ßu Sch. a F. ſ Hermanez, K. ſ Pßowjow a P. ſe Židowa.

S Wulkich Sdžar. Sa woßebitu khrobkoſcz pſched njepſcheczelom ßu podoffizéra reſervy Auguſta Klawka ſ Wulkich Sdžar ſe żeleſnym kſchižom 2. rjadownje wuſnamjenili.

S Běłeje Wody. Woješke lětadło, kotrež bě pjatk wjeczor pſchi tſéleŕni k ſemi pſchileczało, je hacž do wutory njedobrowólnje tu pſchebywacz dyrbjało, dokelž bě na ſemju ßo puſchczíwſchi ßebi jene wokſchidło roskamało. Mjes tym bě ßobotu nowe wokſchidło dóſchło. Ssobotu popołdnju dyrbjeſche ßo lětadło na ſlét do Johannistala pola Barlina puſchczicz. Wjele tyßaz ludźi bě ßo ſběžało, ſo by ßebi żadny podawk wobhładało. Pſchi tym ßo nowe wokſchidło ſkama. Lětadłowa wopuſch ßo rosbi a wono ßo pſchecżißny, w lětadle ßedźazaj offizéraj njeſranjenaj woſtaſchtaj. Lětadło dyrbjeſche ßo teho dla po żeleſnizy domoj dowjeſcz.

S Běłeje Wody. 14. oktobra je ßo ſe ſchěſcz ßwójbami wobhydleny ßwójbny dom opaleſzenſkeje ſchkleńczeŕnje wotpalił. Njedoßahazeje wody dla njemózachu ßo płomjenja podußycz. Wjetſchi dźěł domjazeje nadoby je ßo wukhował, tola nětotre ßwójby cżežko ſchkoduja. Woheń je pjecża ſ njekedźbliwoſczu naſtał.

S Rychwałda. Njedźelu tydźenja je ßo w naſchim Bożim domje wopomnjeńſka ßwjatoczność ſa na poßled padnjeneju towaŕſchow Auguſta Hubacża a Hermana Hubacża wotměła. Wot naſcheje woßady ßu ßo w nětczíſchej wójnje woßebje cżežke woporу żadałe; hiżo ßedmjo ßu ſ njeje hacž dotal rjekowſku ßmjercz na bitwiſchczu wumrjeli. Towaŕſchej Hubaczej je jeho ßamßny bratr row ryczž pomhał. Towaŕſch Auguſt Hubacž je ßo pſchi wojowanju pola Lipſka ßmjertnje ſranił. S jenym druhim cżežko ſranjenym ſ Jabłońza jeho do bliżſcheje wßy wjeſechu, tola wón hiżo po puczu wumrje. Kaž woczíczi ßwědzy powjedaju, ßo wós ſe ſranjenymaj do wßy njedowjeſy, dokelž njepſcheczelio ſa nim pſchihnachu, kotrymž dyrbjeſche ßo wón pſchewoſtajicz. Kompagnijowy wjednik je kónz ſeptembra Hubaczowej mandźelſkej woſjewił, ſo je jejny muž ſa wótzny kraj ßwoje żiwjenje woprował. Na to pak je 13. oktobra wot morwoprajeneho póſtſka kharta, dżeń bitwy — 4. ſeptembra — napiſana, do Rychwałda dóſchła, w kotrejž ßo woſjewi, ſo je ßo ſranił, ſo pak ßo ſ jeho ranu połěpſchuje. 14. oktobra je na to druha kharta, 9. oktobra w Radomje w Pólſkej napiſana, dóſchła, w kotrejž wón piſche, ſo je w dobrym wothładanju jeneho lěkarja a jeneje ßotry, a ſo ßo nadźija, ſo budże ßo bórſy do Němſkeje wróczicz móz. Po tym, ſchtož kharta dale wopſchija, je wón po ſdaczu w ruſkim ſajeczu. Sa wjele ßwójbow, kotrychž pſchiſłuſchnizy ßu jeczi abo ſranjeni mjes njepſcheczelſkim ludom, budże ſe ſměrowanjom, hdyž ßkyſcha, ſo naſchi wojazy ßo też tam derje wothładaju. Na woßudże jara lubowaneho towaŕſcha Hubacża zyła woßada wutrobnje dźěł bjerje.

S Jabłonza pola Mużakowa. Tudomny kantor Pětſch, kotrehoż běchu hiżo morweho prajili, je w ruſkej jatbje. Na noſy a na ruzy cżežko ſranjeny njemóżeſche wón ſe ßwojim bataillonom ßobu cżahnycz, na kotrehoż njepſcheczeł nadpady cżinjeſche. Duż Pětſcha jeho towaŕſchojo do jeneho burſkeho doma donjeßechu, hdżež jeho Rußojo ſajachu.

S Mużakowa. Tudomneho dźěłaczerja Horaczka je jedyn tudomny hajnik do khribjeta tſélił, hdyž ſa powleczenymi paßlemi hładaſche. Horaczkowe ſranjenje je tak cżežke, ſo je ßo dyrbjał do tudomneje hojeŕnje dacz.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. Hiżo khoſtany ßedłaŕſki pomoznik Richard Trapp ſ Kſchiſchowa bě lětßa 30. meje ßedłaŕſkemu pomoznikej Grösſelej w Hodźiju 8 hriwnow 10 pj., 6. julija w Budyſchinje kowarjej Heinrichej, ſ kotrymž w jenej komorje ſpaſche, 3 hriwny a ßedłarjej Domſchzy 15 hr. 20 pj. kradnył. Lawniſki ßud bě jeho k jaſtwu na 3 měßazy ſaßudźił. Jeho powołanje pſchecżiwo temu ßo ſacżißny.

Přilopk.

* **(Pſches 400 jatych offizérow na Königſteinje.)** Pſches 400 ruſkich, jendźelſkich a franzowſkich jatych offizérow je nětkole na twjerdźiſnje Königſteinje ſaměſczenych. Jeczi wojazy jim poßkużeja. Jeczi ßo ſa ßwoje ßamßne pjenjeſy ſeżiwjeja.

* (Jataj Rußaj cżekkoj.) S łěhwa jatych Rußow w Lubanju ſtaj ßobotu dwaj Rußaj cżekkoj. Sa nimaj ßu ßo hnydom puſchczili a do ßußodnych wßow je ßo powjeſcz póßłała, ſo bychu jeju ſajeli.

* (We wójnje padnjeni ſakſzy wuczerjo.) Se ſakſkich wuczerjow je, kaž „Lipſczanſke wuczeŕſke nowiny" piſaju, 101 na bitwiſchczu padnył. S němſkeho khežorſtwa ßo něhdże 40 000 wuczerjow pſchi wójnje wobdźěli.

Wjedro w Londonje 23. oktobra: Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi śmeje jutśe njedźelu rano w 7 hodźinach duchowny Tyschef ßerbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin śmeje farat Räda ßerbśe a w 10 hodźinach němśke prědowanje.

Wutoru popołdnju w 3 hodźinach śmeje žónśe towarśtwo shromadźisnu.

Ssrjedu popołd. w 5 hodźinach wotměwa ßo ßerbśka wójnska modletśka hodźina w zyrkwi.

Ssrjedu wječor we 7 hodźinach budźe němśka wójnska modletśka hodźina w Dobruschi.

Tydźeńśke sastojńśke dźěła śmeje farat Räda.

Wěrowani:

S druhich wožadow: Pawoł Wirt, žiwnoscźeŕ w Janezach, ſ Emmu Gustlu Leschawez w Ssemichowje. — Emil Cźeścźibóh Petzold, pjekarśki mischtr w Kubschizach, ſ Gustlu Linu swudowjenej Hajdowej rodź. Petzoldez w Ramnowje.

Křćenl:

W Michalskej zyrkwi: Khorla August, Jana Augusta Nowaka, młynskeho wobßedźerja w Brěśynje, ß. — Kurt Marcźin, Ernsta Pawoła Wünsche, žiwnoscźerja w Sréschinje, w tu khwilu na wojowanischcźu, ß. — Elsa Dora, Gustava Richarda Kóczki, kamjenjecźischcźerja w Bobolzach, nětkole na wojowanischcźu, dź. — Hana Hedwig, njemandź. dź. na Židowje. — Khorla Wylem, Khorle Bohuwěra Michalka, khěžerja a twarskeho dźěłacźerja w Jenkezach, ß. — Marja Emma, Wylema Hendricha Hoby, khěžerja a pohoncza we Wurizach, dź — Alfred Richard, njemandź. ßyn na Židowje. — Emma Hedwig, njemandź. dźowka we Wulkim Wjelkowje.

S druhich wožadow: Ernst Herman, Jana Jurja Kaschpora, pohoncża w Brěžy, ß — Marcźin Waltat, Jana Augusta Kubjenza, žiwnoscźerja w Małej Borschcźi, ß. — Alfred Waltat, Jana Ernsta Nowaka, skałarja na Holzy, ß. — Kurt Richard, Khorle Gustava Krawza, blidarja w Demjanach, ß. — Marta Liddy, Richarda Klemensa Marschnera, žiwnoscźerja w Koßalni, dź. — Kurt Emil, Ernsta Ehrharda Błažija, dźěłacźerja w Nowych Bóschizach, ß. — Alma Marja, Jana Augusta Wukaścha, žiwnoscźerja w Krósźy, dź. — Ernst Gerhard, Ernsta Augusta Schelza, wulkofahrodnika w Rakezach, ß. — Frida Herta, Eduarda Adolfa Haufy, powjasańskeho mischtra w Rakezach, dź. — Ernst Jan, Matija Petrika, žiwnoseźerja w Rakezach, ß. — Kurt Erich Barsch, njemandź. ßyn w Nowej Schcźeńzy. — Jan Richard Junker, njemandź. ßyn we Wyßokej. — Frida Elsa, Pawoła Klimanta, fabrikskeho dźěłacźerja w Dalizach, nětkole na wojowanischcźu, dź. - Gerhard Jon, Hendricha Jana Josta, expedienta we Wulkej Dubrawje, nětkole na wojowanischcźu, ß. — Hana Marta, Richarda Wicźasa, fabrikskeho dźěłacźerja we Wulkej Dubrawje, dź. — Kurt Herman, Jana Augusta Dejli, žiwnoscźerja w Koporzach, ß. — Hana Rut, Ernsta Bohuwěra Wjetschela, wjeßneho listynoscherja w Kubschizach, dź. — Marta Marja, Maxa Hendricha Zähra, žiwnoscźerja w Polpizach, dź. — Erna Lisbet, Roberta Hohlfelda, khěžerja w Komorowje p. Klukscha, dź — Marta Herta, Jana Linaka, fahrodnika w Komorowje p. Klukscha, dź. — Khorla Alexander, pschekupza Gotschalka we Hrodźischcźu, ß.

Zemrjeći:

W Michalskej wožadźe: 18. okt.: Ssyn Gustava Bjedricha Bjesty, dźěłacźerja we Wjeszy pola Mužakowa, 5 l. 3 m. 23 d. († w Sslonej Borschcźi). 20. oktobra: Morwy narodźeny ßyn Augusta Oty Wobsta, blidarja a Małßezach, nětkole na wojowanischcźu. — 21 : Artur Max, Jana Augusta Schibarja, dźěłacźerja w plunatni na Židowje, ß., 11 m. 17 d.

W druhich wožadach: Emil Alfred Preuscha w Nowych Spytezach, 7 m. 9 d. — August Micźka, žiwnoscźer w Ssmochcźizach, 77 l. 3 m. 10 d. — Erna Hilża Schubertez, dźowka murjerja Schuberta w Hnaschezach, 1 mężaz 17 d — Ernst Wylem Zur w Njeßwacźidle, 24 l. 25 d. — Hana Wobstowa rodź. Wólmanez w Scheschowje, 73 l. 7 m. 15 d. — Krystla Manjowa rodźena Pakosnikez w Scheschowje, 54 l. 4 m. 18 d. — Elsa Meta Kleinertez we Lahowje, 18 d. — Ernst Polan w Khaßowje, 8 m. — Jurij Pawluſch, khěžer a zyrkwinski pschedstejiciel w Nowej Schcźeńzy, 61 l. 1 m. 11 d. — Ernst Pawoł, Pawoła Winklera, žiwnoscźerja w Rakezach, ß , 12 d. — Pawoł Waltat, Jana Hermana Wjenka, dźěłacźerja w Rakezach, ß., 3 m. 4 d. — Herman Ernst, Pawoła Dejki, dźěłacźerja w Rakezach, ß., 1 l. 4 m. 11 d. — 19. okt.: Pawoł Gerhard, Jana Augusta Helaßa, fabrikskeho dźěłacźerja w Měrkowje, ß., 3 l. 5 m. 3 d. — Hana Marta Herta, Khorle Erusta Maxa Krawza, žiwnoscźerja a korczmarja w Boschezach, mandźelska, 23 l. 7 m. 29 d. — Emma Marta, Ernsta Pawoła Němza, wobydlerja a żelesniskeho dźěłacźerja w Kubschizgch, dź., 1 l. — Max Kubsch, wotrocźk w Pschiwcźizach, 16 l. 2 m. 21 d. — Bjedrich Hendrich Hubacź, khěžer w Nowej Wßy nad Sprewju. — Marja Madlena Schtukowa rodź. Schlezez w Drožďžiju, 61 l. 9 m. — Jan Junker, khěžer a rentu dostawak we Hrodźischcźu, 62 l. 9 m.

Zyrkwinske powjesćze ſ Hodźija.

20. njedźelu po ßwj. Trojizy śmeje rano 1/2 8 hodź. duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wuczbu, 1/2 9 hodźin farat Kschižan ßerbśe a w 10 hodźinach němśke prědowanje.

Ssrjedu wječor 1/2 6 hodźin budźe němśka wójnska modletśka hodźina.

Reformazijski ßwjedźeń śmeje dopołd. 1/2 8 hodźin duchowny Voigt němsku spowjednu wuczbu, 1/2 9 hodźin farat Kschižan němśke a 3/4 10 hodźin ßerbśke prědowanje.

Pśched zyrkwinskimi durjemi ßo kollekta sa Gustav-Adolfśke towarśtwo sběra. —

Zyrkwinske powjesćze ſ Budeſtez.

20. njedźelu po ßwjatej Trojizy śmeje rano 1/2 8 hodźin farat Domaschka němsku spowjedź, dopołdnja 1/2 9 hodźin duchowny Bójz němśke a w 10 hodźinach ßerbśke prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 1/2 4 hodźin. śmeje kschescźijanske towarśtwo žónskeje młodoscźe ßwoju shromadźisnu.

Wutoru wječor we 8 hodźinach śmeje kschescźijanske towarśtwo mužskeje młodoscźe shromadźisnu.

Schtwórtk wječor we 8 hodźinach shromadźisna kschescźijanskeho towarśtwa žónskeje młodoscźe.

Ssobotu na reformazijskim ßwjedźenju śmeje duchowny Bójz rano 1/2 8 hodźin ßerbsku spowjedź, farat Domaschka 1/2 9 hodźin ßerbśke a w 10 hodźinach němśke prědowanje.

Pśched zyrkwinskimi durjemi ßo kollekta sa Gustav-Adolfśke towarśtwo sběra.

Płacźišny rěsneho skotu na Draždźanskich skótnych wikach.

22. oktobra 1914.

Płacźišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. **połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscźe hacź do 6 lět**	52—54	95—97
2. **awstriske**	—	—
3. **młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene**	45—48	88—91
4. **ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche**	38—42	81—85
5. **ßnadnje pizowane kóždeje starosty**	—	—
Jałojzy a krowy:		
1. **połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscźe**	48—50	91—93
2. **połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetscheje rěsneje hódnoscźe hacź do 7 lět**	40—43	84—87
3. **starsche, wukormjene kowy a ßnadnje wuwite młódsche krowy a jałojzy**	35—39	78—81
4. **ßrěnjo pizowane krowy a jałojzy**	29—32	72—75
5 **ßnadnje pizowane krowy a jałojzy**	23—27	66—71
Byki:		
1. **połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscźe**	49—51	92—94
2. **ßrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowaxe starsche**	43—46	86—90
3. **ßnadnje pizowane**	36—42	79—84
Cźelata:		
1. **najlěpsche ſ mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza**	48—52	88—92
2. **ßrěnje kormjene abo hdź dobre wot zyza**	42—46	82—86
3. **ßnadnje wuwite wot zyza**	35—40	75—82
Swinje:		
1. **połnomjaßne lěpschich raßow a jich shschiżenjow w starobje hacź do 1 1/4 léta**	54—56	70—72
2. **mjaßne**	50—52	66—68
3. **ßnadnje wuwite, też ranzy a kundroßy**	44—46	60—62

Płacźišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:		W Budyschinje. 17. oktobra 1914. wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.	W Lubiju 22. oktobra 1914. wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.
Pschenza	50 kilogr.	—	—	—	—	12	20	12	80
"		—	—	—	—	11	80	12	50
" nowa		11	70	12	75	—	—	—	—
Rožka		—	—	—	—	10	75	11	25
" nowa		11	—	11	50	—	—	—	—
Jeczmjeń		11	—	11	80	11	—	11	50
Wowß		—	—	—	—	9	50	10	—
" nowy		9	50	10	20	—	—	—	—
Hróch		11	—	20	—	20	—	30	—
Wota		11	—	12	—	11	—	11	50
Jahły		16	—	18	—	22	—	26	—
Hejduschka		17	50	19	50	26	—	27	—
Běrny		3	25	4	—	3	20	3	60
Butra	1 kilogr.	2	90	3	—	2	80	3	—
Pschenična muka	50 "	13	75	22	25	19	—	23	—
Rjana muka	50 "	14	—	17	50	15	50	17	50
Ssyno	50 "	3	—	4	—	3	30	3	80
Ssloma	100 "	3	25	3	85	3	—	3	60
Proßata 888 schtuk, schtuka		9	—	19	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	50 kilogr.	—	—	8	25	8	10	8	40
Rjane wotruby		—	—	8	50	8	20	8	50
Pschenični gris		—	—	—	—	—	—	—	—
Rjany gris		—	—	9	15	—	—	—	—
Pschenza žołta, kórz po 170 punt.		—	—	—	—	20	06	21	25
Pschenza, běła, kórz po 170 punt.		19	89	21	67	20	74	21	76
Rožka, nowa, kórz po 160 punt.		17	60	18	40	17	15	18	—
Jeczmjen, nowy, kórz po 140 punt.		15	40	16	52	15	40	16	10

Jeja, mandl 1 hr. 50 pj., schtuka 10 pj.

Kupne wuczinjenja, hypothekske liscziny, testamenty

wudźěkuje

prawny bürow **Kobana** pschi zitnych wikach 4.

— Rěczu ßerbski. —

Franz Marschner

czaßnikat w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**
k dobroczinwemu wobkedźbowanju porucza

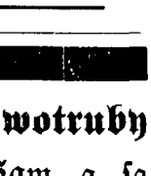

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczisny.

Wschě druziny kožow a kóžkow

po najwyschschych dnjowych płaczisnach kupuje

Otto Hausotter

na garbarskej haßy 32.

Maiß, gris, rżane a pschenicżne wotruby rżanu a pschenicżnu muku poruczam a sa **wschu pizu żito jako saplaczenje** pschijumuju.

Kóżdu dźělbu żita sa hotowe pjenjesy kupuju.

G. Horbank

w mlynje w Prawoczizach.

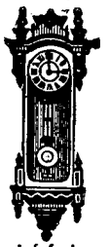

Kóżdy, kotryż chze ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicz, abo kotryż chże ßebi jón **porjedźicz** dacz, njech dże k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawske haßy 5.

Jencz pschedawa a porjedźuje, sa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, s płaczisnami wupołożene, wobhladacz.**

Kastanije a żoldże

po najwyschschich płaczisnach kupuje

Otto Engert

en gros **drogownja** en détail

Telefon 33.

Pakcziki sa pólny póst.

Schokoladowe pópjernomjatliczkowe wobczerstwjenki

po wschěch płaczisnach a we wulkim wubjerku:

Moritz Schmidt Kaiserstr 11 Theatergasse 4

Wisitne khartki

czischczi spěschnje a tunjo

Esmolerjez knihicziscziczekuja.

Burske towarstwo w Rakezach

směje pschichodnu njedźelu **25. oktobra** popołduju w 5 hodźinach w Gáblerez hosczenzu ßwoje měßaczne poßedźenje. Wschě lube sobustawy pschecželnje pscheproschuje **pschedßydstwo.**

Sa brylowpotrjebnych!

Khorla Scholta, optikus

p schi hlownym torhoschczu w Budyschinje pod radnej khěžu

ßwoju w lěcze 1856 wot njeho ßameho sałożenu dźěłarnju optiskich tworow dobroczinwemu wobkedźbowanju porucza.

Dokelž ßo jemu s wěsteje strony wobkhodnje schkodźicz pyta, dawa wón k wjedźenju, so ßo **bryle** a **tłóczniki** po lěkarskim pschedpißmje jenož ßwědomicze dawaju.

Barometry, thermometry, dalokowidy, czitanske schkleńzy, lupy, bryle a tłóczniki jenož sa wózko ßo pschihodźaze.

Rěczu ßerbski.

Pschi trjebanju proschu ßo dobroczinwje na mnje wobroczicz.

Khorla Scholta, optikus.

Wojerske pakety!!

hotowe

sa zigary a zigarety

porucza

Albert Lehmann

na khěžorskej dróhy 11
pschi bohatych wrotach
a na **połnóznej dróhy 2.**

Snate najlěpsche druziny.

Koże

kóżdeje druziny po najwyschschich płaczisnach kupuje

Heinrich Lange

pschi ßerbskej katholskej zyrkwi
czißko 4
a pschi wowßnych wikach.

20 trjebanych

muzazych kolow

5 trjebanych

żonjazych kolow

někotre s nich skoro nowe, ma tunjo na pschedań.

J. Schiebak

na Mużakowskej dróhy 4.

Tunje sosy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pschezo na składze

J. O. H. Bär

we Budyschinje na Hoschiz haßy 29.

Zigary

jako dary luboscze w twjerdych płatowych tyskach abo kaschczikach s 25 a wjazy zigarami poruczataj wikowarjej

C. Paulisch & Sohn

zigarowa fabrika w Bistopizach.

Pjekarskeho

wuczobnika

s dobrymi wuměnjenjemi k pschihodnym jutram pyta **Handrij Kerl** w Draždźiju.

Mała khěża

na wßach ßo wotnajecz abo kupicz pyta. Poskiczenja chzyke ßo s płaczisnu we wudawarni Serb. Nowin wotedacz.

Wobydlenje

je hnydom abo posdźischo pschenajecz na Židowje czißko 228.

2 srěbzaj

módraj schumjelaj, 2 lěcze staraj, staj na pschedań w Ptaczezach (Tätzschitz bei Schwarzkollm Bez. Liegnitz).

August Nowak

w Ptaczezach czißko 57.

Ssuczelna

czehnita krowa

je na pschedań w Hermanezach czißko 24.

Kuchańki, stwinske a ßłużobne holzy, ulokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerske ßwójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku khěžorskeje drohi w czrijownj knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotsdaŕ, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 44. **Sobotu 31. oktobra 1914.** **Lětnik 73.**

Franzowsko-belgiske wojownischczo.

Němski wulki hłowny kwartěr je sćěhowaze rosprawy wosjewił:

28. oktobra. Wojowanje pola Nieuporta a Dixmuidena dale traje. Belgiszy su tam khětre posylnjenja dostali. Nasche nadběhi so dale wjedu. 16 jendźelskich wójnskich łódźow je so pschi wojowanju wobdźěliło. Jich tšělenje bě bjes wuspěcha. Pola Ypreßa je położenje 27. oktobra jenake wostało. S wječora Lilla su so nasche nadběhi s wuspěchom dale wjedle.

W Argonnskim lěsu su so sašo někotre tšělne hrjebje wsake a jich wobšadka je so sajała. Na wječornej froncze njeje so niczo ważne podało.

29. oktobra. Nasche nadběhi s połodnja Nieuporta pomału kraj dobywaju. Pola Ypern wojowanje njepschemėnjene steji. S wječora Lilla naschi wojazy derje pokračowachu. Někotre wobtwjerdźene njepschećelowe stejischcza su so wsake. 16 jendźelskich offizěrow a 300 muži je so sajało a 4 kanony so dobyłe. Jendźelske a franzowske napschećne storki su so wschudźe wotpokasałe.

Jena psched kathedralu (zyrkwju) w Reimsu postajena franzowska batterija s artilleriskim wobkedźbowarjom na wěži je so dyrbjała wobtšělecź.

W Argonnskim lěsu su so njepschećeljo s někotrych tšělnych hrjebjow cźišli a někotre maschinske tšělby su so dobyłe. S połodnja Verduna su so někotre žylne franzowske nadběhi wotrasyłe. S napschećnym nadběhom so naschi wojazy hač k njepschećelowemu hłownemu stejischczu pschedobuchu a jo wobšadźichu. Franzowsojo cźežko schkodowachu. Też s ranja Mosele su so wschě njepschećelowe pschedewsacza, kotrež běchu na zebi khětro njewažne, wotpokasałe.

Na dołhorańschim wojowanischczu (pschi rańschopruskich mjesach) naschi wojazy nadběhujo postupuja. Sa poślednje tři njedźele je so tu 13,500 Rußow sajało, 30 kanonow a 39 maschinskich tšělbow so dobyło.

Na krótkorańschim wojowanischczu njeje so wobstejnosćze hač do wčerawscheho pscheměnike.

Wojowanje pschi móŕskim brjohu w połnóznej Belgiskej.

Krocźel sa krocźelu němske wójsko w bědźenzy psched Nieuportom postupuje. Wojowanje je nimoměrny krwawne. Bajonnet ma tu hłowne džěło dokonjecź. Nieuport, Dixmuiden a wschě druhe města a wsy, kotrež so w bitwowskich rosprawach mjenuja, su so do hromadow rospadankow pschetworike. A pschezo hischcze so wojuje; pschetoż kóždy cźuje, so tu rosšudźenje leži. Po sdaczu su Jendźelcźenjo a Franzowsojo swoje poślednje reserwy na tymle swojim lěwym kschidle pschecźiwo Němcam shromadźili. Pódla zbytkow belgiskeho wójska tu cźerstwi wojazy steja, mjes nimi su indiszy wojazy. Wo schkodowanjach na woběmaj stronomaj njejsu hischcze wěste liczby znate. Jenoż wo Belgiskich so praji, so su woni 10,000 morwych a sranjenych shubili.

Jendźelske wójnske łódże, kotrež běchu so s němskej cźežkej artilleriju, na móŕskim brjohu postajenej, wotehnake, su s nowa spytale, do wojowanja sapschimacź. Němski generalny stab pak w swojej rosprawje praji, so tale tšělenza njeje žaneje schkody nacźiniła. Jendźelcźenjo su se swojich łódźow tšěleli, hač runje njemóžachu njepschećela widźecź. Teho dla njemóžesche jich tšělenje žaneho wuspěcha měcź.

Dopisowaŕ Reuterez telegrafowarnje w Londonje wojowanje w połnóznej Belgiskej, kotrychž hrjedźischczo bě Ypern, wopisuje. „Jendźelszy wojazy“, so w tejle rosprawje praji, „pjecź kritiskich dnjow schtwórcź milijonej Němcow napschecźo stejachu. Pschecźiwo postupowazym němskim regimentam so s dźěla tšělejo, s dźěla s bajonetom wobarachu. W běhu tuteho wojowanja Němcy ras pschi rańschim switanju Jendźelcźanow pschekhwatachu. Hdyž běchu tucźi swoje pschekamane rjady sašo wupjelnili, woni nadběh napschecźo Němcam scźinichu. Jecźi horazy so sašo wušwobodźichu. Indiszy, mjenujcy Sikhojo a Gurkhojo, blisko Le Bassee wohnjowu kschcźenizu dostachu. Hdyž němska žokma psches jendźelske našypy schumjesche, Indiszy, kotsiž so w reserwje džeržachu, njepschećelski nadběh sadźeržachu.“

S Genta so pische: W franzowskich rosprawach wo wojowanjach w połnóznej Belgiskej a Franzowskej so praji: Němcy najwjetsche napinanja cźinja, so bychu franzowsko-jendźelske a belgiske rjady pschekamali. Khěžor je pjecźa połnóznemu wójsku pschikasał, so by so na kóždy pad hač do Calais pschedobyło, so by wot tam móŕsku dróhu, kotraž Jendźelsku wot Franzowskeje dźěli, wobknjeźiło. Wo wošudźe Europy so nětkole w połnóznej Belgiskej a połnóznej Franzowskej pschi móŕskim brjohu rosriża. Němska chze Calais jako sejeranischczo k swojemu wojowanju pschecźiwo Jendźelskej wužicź. Hdyž su Franzowsojo a Jendźelcźenjo njepschećelske nadběhi wotpokasacź móhli, maja so sa to franzowskej pólnej artilleriji džakowacź. W Argonnach wupuscźenje někotrych njepschećelskich batterijow dopokasuje, so je so na froncze došahaza liczba cźežkich kanonow postajiła. Wopomnjenja hódny je wuspěch, so su Franzowsojo a Jendźelcźenjo woprawdźitu lawinu, kotraž je so pschecźiwo nim waliła, wudźerželi.

Wurjadny khrobłosćź Němcow

pschi wojowanju pschecźiwo Belgiskim pola Ysera jendźelske nowiny wopisuja. S nawalom Němcow so Belgiszy schtyri kilometry wróczo cźěrichu a tyšazy wojakow shubichu. S tej samej njesadźerźliwej mozu Němcy na dróhach w Dixmuidenje s Franzowsami wojowachu, kotsiž w khěžach skhowani leżachu. Dźešacź hodźin trajesche nózne wojowanje. Cźěła so na dróhach khopjachu, tola Němcy sebi na to njemyślachu, zosacź. — We wurjadnje wobcźežnym, s pschitokami pschecźehnjenym tonidłatym kraju je so Němcam poradźiło, pola Ypern cźežke kanony s Antwerpena postajicź a s tym Jendźelcźanam njesdźerźomne stejischczo stworicź.

Dopisowaŕ jendźelskich nowin „Daily Chronicle“ rosprawja: Wobstejnosćze sańdźeny tydźeń pola La Bassée jendźelskemu wójsku se sahubjenjom hrožachu. Nadběhowazy Němcy na niczo njedźiwajcy se wschej mozu postupowachu. Na jendźelske tšělne hrjebje pola La Bassée so satraschny bombardement saměri, tola s wopsědka njebě žaneho znamjenja spósnacź, so běchu sebi Němcy wotmyślili, někotre městna nadběhowacź, hač runje běchu lětarjo wušlědźili, so sady wulke hromady wojakow steja. Na dobo su Němcy kaž semjerźenje pschischumili. Sdasche so, kaž so dyrbjało so wscho s tutym howrjazym semjerźenjom pózrjecź. Skónczńje pak běsche wěz njemóžnosćze, němski nadběh wudźerżecź. Tšělne hrjebje so dobuchu, a němszy wojazy njesastawajcy do sředka cźěrjachu, tak so sebi najskerje myślachu, so so jim na puczu k móŕskemu brjohej žadyn sadźěwk wjazy napschecźo njestaji. Potom jendźelske posylnjenja pschińdźechu. Jendźelske schkodowanje w tutym wojowanju dyrbi so po wjele tyšazach wobliczicź.

Jendźelske nowiny „Central News“ rosprawjeja: Němšzy wojazy mějachu sańdźeny tydźeń w połnóznej Franzowskej a we wokolnosćži Lille wuspěch. Woni žwoje wójsko sady hórkow shromadźichu a žo wot tam se satraschnej mozu na jendźelske tšelne hrjebje walichu. Njedźiwajzy mordarskeho wohnja jendźelskich maschinskich tšélbow žo Jendźelčenjo s tšelnych hrjebjow wuhnachu. Sswoje dobyčze wuwužijo, Němzy spěwajo a hura wołajo postupowachu, hacź k indiskim wojakam dóńdźechu, kotsiž žo w reserwje dźerźachu. Dźiwje bědźenje nasta, pschi kotrymž Indiszy do prědka cźerjachu a Němzow s wulkim schkodowanjom sa tutych wróczo cźišnychu. Pola La Bassée žo po sdaczu Němzam lěpje wjedźe. Tam žu woni nimo měry wulke hromady wojakow a cźežke kanony hromadu sczahnyli.

Londonske nowiny „Times“ žu wot jeneho dopisowarja, kotryž bitwy sa ruskim wójskom sczěhowasche, sczěhowazu rosprawu s Wladimira Wolynskeho dostałe:

Bitwa, kotraž budźe po wupschestrjenju fronty, kaž po wobdźělenju wojakow a sałaklym wojowanju žuadź najwjetscha nětcźišcheje wójny, žo w tu khwilu na froncze Ssambor — Pschemyšl — Ssan — Jaroślow a dale k poł nozy hacź k rańscho-pruskim mjesam bije. Wodnjo a w nozy njepschestawajzy kanony hrimaju. Bitwa nětko hižo 10 dnjow traje. Skoro njemóžne pak je, nadrobnosćze shonicź. Ssym pak powjesćz dostał, so žu Awstriszy bitwu s nadběhom na Ssambor s połodnja Pschemyšla sapoczeli. S napschecznym nadběhom Rušzow pak žo woni wotrasnychu. Awstriszy potom nětkotre nowe armeekorpsy do bitwineje fronty pschiwjedźechu, žo nadźějo, so budźa žo k Lwowej pschekamacź móz pschi cźimž by žo ruske wójsko do dweju połojzow dźěliło. Temule wotmyšlenju je žo saško s wulkim schkodowanjom na woběmaj strouomaj sadźěwało. Něhdźe 5000 Awstriskich je žo pjecza pschi tym sajako.

Wojowanje wo Lille — twjerdźišniska wójna.

Italske nowiny „Stampa“ s Armentiera rosprawjeja:

Wojowanje wo Lille je poślednje dny kharakter twjerdźišniskeje wójny dostał, dokelž žu Němzy Lilleske wobtwjerdźenja wobžadźili, tak so móža Jendźelčenjo jenož jara mało postupowacź. W dróšy s Armentiera do Lilla, kotraž je s khěžemi a fabrikami wobdata, žo wot pjecź dnjow s njemdroscžu wojuje. W Parengyskich dźěłarnjach, hdźež je žo jedyn zyły němski regiment saraczik, je wojowanje wožebje dźiwje było. Jendźelčenjo běchu do murjow dźěry wutsěleli a Němzow s bajonetom nadběhowachu. Němszy lětarjo wschědnje na jendźelske wosy, kotrež k froncze jěsdźa, bomby mjetaju. Němske lětadła husto s jendźelskimi wojuja.

Wojowanje nad Yseru.

Po rosprawach hollandskich nowin Němzy w krajinje belgiskeho mórskeho brjoha wot Ostende hacź do Franzowskeje k Arrasej postupuja. Jich nadběhi žu žo wožebje pschecźiwo Arrasej naměrike, a woni žwojich pschecźiwnikow pschezo dale k wjeczoru cźišchcźa. Pschecźiwjenje Franzowsow a Jendźelčanow widźomnje wožłabuje, dokelž njemóža wjazy žane reserwy do bitwy wodźicź, mjes tym so Němzy pschezo nowe poślednjenja na wohrožene městna sczelu. Tšélenje jendźelskich a franzowskich wójnskich kóźow žo s dźěła s němskej cźežkej artilleriju wotdźerźuje, s dźěła kóźne kanony hacź k němskim stejischcźam njedožahaju.

Wójnski dopisowaŕ jendźelskich nowin „Daily Telegraph“ w jenej depeschi, kotruž je žobotu s Veurne wotpósłał, wo wojowanjach nad Yseru s Nieuporta hacź Dixmuidena wosjewja:

Němzy wot žrjedy naždypy pola Dixmuidena nadběhuja. Wot dweju stron žo wobtšélawschi je žo město do hromady palazych rospadankow pschetworiło. Nětkole žo wožebje s artilleriju wojuje. S franzowskeje strony žo prěni krócź hawbizy němskim cźežkim kanonam napscheczo stajichu. Němzy pak žo hnydom na to s poślednjenjom žwojich stejischcźow pschiprawichu. Nadrobnosćze, kotrež jendźelski dopisowaŕ wo němskich nadběhach wopisuje, dopokasuja, s kajkej khrobłosczu nowe němske poślednjenja wojowachu. Njedźiwajzy wohnja franzowskich maschinskich tšélbow Němzy s najwjetschej khrobłosczu wózom nadběhow s bajonetom cźinichu. Posdźischo Němzy žwoju kedźbliwosćz bóle dołhemu wjecźorej pschiwobroczichu, hdźež žo do žrjedźischcźa a lěweho kschidła Belgiskich dachu. Nadběh žo se žylnym artilleriskim tšélenjom pschihotowa, na to pěschzy postupowachu, a schtwórtk žo prěnim němskim wotdźělenjam poradźi, Yserску rěku a kanal k Yserje a kanal k Ypernej pschekroczicź a žo někotrych žylnych stejischczow smozowacź. Ssobotu žu wulke poślednjenja sa franzowskich pěschkow dóschłe, drje teho dla, so bychu žo zyle wustacźi Belgiszy wotměnili. Jendźelski dopisowaŕ hischcźe praji, so žu žo w pschitomnosćži Jendźelčanow a Franzowsow Belgiszy smužili, dokelž njeběchu nětko na žwoju žamžnu artilleriju pokasani, kotraž pornjo němskej niczo njesamóže. Rosprawa žo s wopisanjom žałožnych ranow skónczi, kotrež granaty němskeje artillerije naczinjeja. Do Veurne žu žo wojazy pschiwjesli, kotrež běchu s granatami zyle rostorhani, tola hischcźe dychachu.

Nowa franzowska pólna uniforma.

Jedyn s rosprawnikow jendźelskich nowin „Times“ praji, so je jenož praschenje cźaża, so žo franzowske wójsko uniformu noweje barby swobleka. Wólba tuteje barby njeje žo s wójnu postajiła, ale bě žo hižo měžazy prjedy postajiła, tola dyrbjesche žo najprjedy stara drasta pschetrjebacź. W pschichodze budźemy franzowskeho wojaka w módroselenej uniformje widźecź. Wona se s běłymi a cźerwjenymi niczemi pschetkaneho žukna wobsteji. Wo nowej uniformje žo praji, so je wona hischcźe cźežo spósnacź, dyžli jendźelska schěroselena uniforma.

Njedožahanje brónjow w Franzowskej.

Jendźelske nowiny „Times“ žo prascheja: Kak je móžno, so Franzowska se žwojimi 4 milijonami derje wuwuczenych mužstwow a s pomozu Jendźelskeje a Belgiskeje njesamóže $1\frac{1}{2}$ milijona Němzow s Franzowskeje wuhnacź? Franzowske knježeŕstwo njeje sa móžne měko, so budźe tajke hromady wojakow psched frontu žłacź dyrbjecź. Runje tak kajž je w Jendźelskej njedostatk wschelakich sa wójnu trěbnych wězow, tak je to tež w Franzowskej. Franzowska ma hischcźe wjele reserwnych mužstwow, tola niz brónje, s kotrymiž dyrbjake žo wuhotowacź.

Wuwuczenje jendźelskich rekrutow.

Jendźelski wójnski minister Kitchener je drje doscź rekrutow sa nowe wójsko namakał, tola wón nima podoffizěrow a offizěrow, kotsiž bychu jich wuwuczili. Teho dla žu franzowszy offizěrojo do Jendźelskeje wotjěli, so bychu wuwuczenje pschewsali a jich franzowski komando nawuczili.

Dźěło němskich lětarjow.

Jedyn němski lětaŕ je njedźelu na město Reims bomby mjetał. Někotre franzowske lětadło žo hnydom sa němskim puschczichu. Hdyž jene druhe němske lětadło tutemu na pomoz pschilecźa, žo franzowske lětadła sawróczichu a cźeknychu. Posdźischo hischcźe jedyn druhi němski lětaŕ na Reims bomby mjetasche. Tež Dünkirchen a Montdidier wopyty němskich lětarjow dostachu, kotsiž bomby mjetachu.

Němsko-ruske wojownischczo.

Wojowanischczo w ruskej Pólskej.

Ruska je poślednje tsi njedźele wulke wójsko s połnozy Warschawy nahromadźiła a s nim němskoawstriske wójsko, kotrež bě žo hacź k Warschawskim pschedměstam pschibliżiło, s wjazy stron nadobo nadpadło. So by žo s ruskim wójskom njewobstupiło, je žo němsko-awstriske wójsko k połodnju sawróczicźiło. Němski wulki hłowny kwartěr je 28. oktobra wo tym sczěhowazu rosprawu podał:

W Pólskej dyrbjesche němsko-awstriske wójsko psched nowymi ruskimi mozami, kotrež s Iwangoroda, Warschawy a Nowogeorgiewska postupowachu, zosacź, hdyž bě do teho cźaża we wjazorych wojowanjach wschě ruske nadpady s wuspěchom wotrasnyło. Rušzojo najprjódzy žłědowachu. Puschczenje wot njepschecźela žo bjes wobcežnosczow sta. Naschi wojazy žo po położenju s nowa frjadowachu.

Po rosprawje ruskeho generalneho staba žu Rušzojo msta. Lowicź, Skierniewiza a Rawu s bajonetowym nadběhom dobyli Tale rosprawa je w Lipsczanskich nowinach wocźischczana a rěka: „23. a 24. oktobra žu ruszy wojazy němskemu pschedwójsku cźežke poražene naczinili, hdyž stejischcźa pschi rěkach Rawzy, Skierniwzy a Rylzy wobžadźichu. Města Lowicź, Skierniewizy a Rawa žo s bajonetowym nadběhom dobuchu. Awstriszy, kotsiž hromadže s Němzami k Radomej zofachu, žu poślednjenja dostali, lěžojtu a hórkatu krajinu wuwužiwaju a žo naschemu postupanskemu hibanju žylnje pschecźiwjeja. Wojowanje je žo na tutym městnje khětro

wupscheſtrĕło. Ssmy liczbu wojakow ſajeli a nĕkotre maſchinſke tſĕlby a kanony dobyli. Na brjoſy rĕki Ssana a ſ połodnja Pſchemyßka ßo dale horzo wojuje. Poſpyt Awſtriſkich, lĕwe ruſke kſchidło ſ połodnja Pſchemyßka wobſtupicz, njeje ßo poradźił."

S tejele rosprawy je ſpósnacz, ſo je ßo nĕmſko-awſtriſke pſched-wójſko pſched Warſchawu ſawróciło. Wulka rosßudna bitwa ſ ruſkim wójſkom budże ßo hakle bicz, a to najſkerje ſ połnozy Radoma.

Peterburgſki dopißowaŕ italſkich nowin „Tribuny" piſche: ſo ßo njehodźi wo jenej bitwje pißacz, ale wo zyłym rjedźe bitwow, ſ kotrychž bĕ jena wupſcheſtrjeniſcha a mózniſcha hacz druha. Nĕmzy bĕchu ſkoro hacz k Warſchawſkim pſchedmĕſtam doczahnyli, hdyž Rußojo, wo kotrychž ßebi myßlachu, ſo druhdźe wojuja, ßo ſe wſchĕch ſtron do nich dachu. Bitwa ßo potom 30 kilometrow ſ połodnja Warſchawy na czarje Blonizy — Piaßeczno roswi. W tu khwilu ßu Nĕmzy pola Skiernjewiz, nĕhdźe 70 kilometrow ſ połodnja Warſchawy. Nĕmſka czara dźe wot Skierniewiz do Jedkny a pola Ssolez k Wißle doßaha. Tu ßo wona ſ Awſtriſkej bitwowej frontu ſjednocza, kotraž hacz k rĕzy Ssanej dźe. Tež tu pola Ssana ßu Rußojo rĕku pſchekrocźili a poſtupuja, hacz runje awſtriſzy wojazy khroble napſcheczo ſteja. Jeli ſo bychu Nĕmzy pola Skierniewiz poßylnjenje doſtali, by móżno było, ſo bychu tam Rußam dołho napſcheczo ſtacz mohli.

Rußojo chzedźa Lwow na kóždy pad dźerżecz.

Rußojo ßu po pſchikhadźe nĕmſkeho wójſka do Pólſkeje wjetſchi dźĕł ßwojeho wójſka ſ Galiziſkeje do Pólſkeje póßłacz dyrbjeli. Njedźiwajzy teho nochzedźa woni rańſchu połozu Galiziſkeje Awſtriſkim bjes wojowanja pſchewoſtajicz. Pſched awſtriſkej twjerdźiſnu Pſchemyßłom, k ſ połdnja a ſ ranja Pſchemyßła ßo ſ wulkej ſaßakłoſczu wojuje. So mohli nadbĕhi awſtriſkeho wójſka wotraſycz, ßu ßo tam Rußojo do ſemje ſaryli a ßwoje ſtejiſchcza wobtwjerdźili. Do galiziſkeho hłowneho mĕſta Lwowa (Lemberga), hdźež bĕ ßo jenoż hiſchcze maka ruſka wobßadka woſtajiła, je 80,000 Rußow pſchicźahnyło. Wodnjo a w nozy ßo mĕſta wobtwjerdźuja. Wobydlerſtwo ßo nuſuje, naßypy twaricz. Mĕſto prjedawſcheho mileho wobkhada je ßo krute knjeżerſtwo ſawjedło. W Lwowje zyroba pobrachuje, na ludźi ßo rubjeżne nadpady cźinja. Rußojo chzedźa Lwow na kóždy pad dźerżecz.

Se ßußodneje Bukowiny, hdźež jenoż ßłabe ruſke wobßadki leżachu, ßu ßo Rußojo bjes wojowanja ſczahnyli. Bukowinſke hłowne mĕſto Czernowiz ßu Awſtriſzy ſaßo wobßadźili.

Awſtriſko-ßerbſke wojowniſchczo.

Awſtriſki pólny gratowy miſchtr Potiorek woſjewja, ſo ßu Awſtriſzy w Sserbiji wuſpĕch mĕli. Woni ßu wjeß Rawnje a ßylnje wobtwjerdźene njepſchecźelowe ſtejiſchczo pola Orneje Bary dobyli. Pſchi tym ßu njepſchecźelej 4 kanony a 8 maſchinſkich tſĕlbow ſebrali a 500 muži ſajeli.

S Niſcha ßo nawopak piſche, ſo ßu Sserbjo w Boßniji 18. oktobra na zyłej froncze Awſtriſkim wjele ſchkody naczinili a jich nadpady wotraſyli. Sserbſzy wojazy ßu hiſchcze pola Semuna (Semlina) na prawym brjoſy Ssawy w awſtriſkim kraju. Awſtriſzy ßo pſchezo podarmo prózuja, jich na prawy brjóh wróczo cźißnycz. Sserbſzy pĕſchzy a artillerija jim ſe ſaßakkoſczu napſcheczo ſteji. Wona je ßo wulkeho moſta pſches Ssawu ſmozowała.

Czornohórſka artillerija na Lowczenje je ſ wuſpĕchom Cattaro wobtſĕlała. Dwĕ awſtriſkej wójnſkej łódźi, kotrejż ßo pſchi artilleriſkim wojowanju wobdźĕliſchtej, dyrbjeſchtej czeknycz.

Awſtriſki monitor „Temeſch" ßo potepił.

Awſtriſka ma na Dunaju wjetſchu liczbu mjeńſchich panzerowanych wójnſkich łódźow, kotrez monitory rĕkaju. Jena ſ tutych wójnſkich łódźow, „Temeſch", je 22. oktobra na rĕzy Ssawje pſchi ßerbſkej mjeſy do jeneje miny ſawadźiła a ßo potepiła. Wona bĕ na ſlĕdźerſku ßłużbu wujĕła, a ſe ßerbſkeho brjoha bjes wuſpĕcha do njeje tſĕlachu. W nozy 1/4 1 hodźiny rosbuch naſta. Monitor bĕ na jenu minu ſajĕł a pſchi tym bĕ ſkładźiſchczo jeho munizije rosbuchło. Monitor ßo motacz pocza. Offizĕrojo prózowachu ßo, pó czmje — dokelž bĕchu wſchĕ ßwĕzy haßke — kódź wukhowacz, ale podarmo. S brjoha tſĕlejo Sserbjo wukhowanſke dźĕło poczeżachu. Se ßwĕtkowymi ſignalemi pſchiwołany czołm wſchitkich ranjenych pſchewſa. Offizĕrojo ßo na roskaſowanſkim moſcze ſhromadźichu, kotryż ßo dołho nad wodu dźerżeſche. S mużſtwa je 33 muži żiwjenje ſhubiło. S 10 wukhowanych ſtaj dwaj czeżkoſranjenaj wumrjeloj. Rany bĕchu ßo ſ rosbuchnjenjom naczinike.

Wojowanje w Albanſkej.

Mjes Grichami w połodniſchej Albanſkej (w połnóznym Epirußu) a muhamedanſkimi Albanſkimi ßo ſ nowa wojuje. Albanſzy ßu 5000 muži ßylni a maja artilleriju a maſchinſke tſĕlby. Wojazy grichiſkeho wobydlerſtwa ßu ßłabi a hubjenje wobrónjeni; woni teho dla pſched rubjeżnymi Albanſkimi zoſaju. Albanſzy njepſchestawajzy nadpady na epiruſke mjeſy cźinja a epirotſkemu knjeżerſtwu wulke wobcźeżnoſcze cźinja. Grichiſke wobydlerſtwo, kotrež je nuſowane, ſ nowa k brónjam pſchimacz, njemóże wjazy mĕrne dźĕło dokonjecz a ßebi ßwoju żiwnoſcz hladacz. Grichiſke knjeżerſtwo budże ſkóncznje nuſowane, ßwojim pſcheſcźĕhanym krajanam nĕkotre tyßazy wojakow na pomoz póßłacz.

Grichiſke knjeżerſtwo je woſjewiło, ſo je Argyrokaſterſki a Premetejſki wokrjeß ſe ßwojim wójſkom wobßadźicz dało, ſo by wobydlerjam połnózneho Epiruża mĕr a porjad ſwĕſcziło a cźeknjenzam ſmóżniło, ſo mohli ßo do ßwojeje domiſny wróczicz. Nadpad albanſkich bandow na wojakow epirotſkeho knjeżerſtwa je wobydlerjow nuſował, ſ kraja cźeknycz. Samóżnoſcz a ßrĕdki Zogografa, pſchedßydy połnóznoepiruſkeho knjeżerſtwa, njejßu doßahałe, ſo by ßo ſa porjad w kraju rukowało. Teho dla je grichiſke knjeżerſtwo cźłowjeſkich pſchicźinow dla mjenowanu krajinu wobßadźicz dało.

Italſke łódże pſched Valonu.

Albanſke cźrjódy ßu ßo do połnózneho Epiruża nawalike, kotryż je ſ Grichami wobydleny. Dokelž ßo grichiſke wobydlerſtwo njebudże móz ßamo pſched Albanſkimi dowobaracz, budże jemu grichiſke wójſko na pomoz pſchińcz dyrbjecz. By-li k temu dóſchło, by ſtrach był, ſo bychu Grichojo mórſki pſchiſtaw Valonu wobßadźili. Valona ſ napſcheczа Italſkeje leżi a je najwaźniſchi pſchiſtaw Albanſkeje. Italſka njeby grichiſke wójſko teho dla we Valonje cźerpika. So by ßo wobßadźenju ſ grichiſkim wojſkom ſ cźaßom ſadźĕwało, je Italſka wójnſku łódź „Dondolu" ſ jenym torpedowym cźołmom pſched Valonu póßłała. Najſkerje Italſzy Valonu wobßadźa. S Awſtriſkej je Nĕmſka hiżo wobßadźenje Valony ſ italſkim wójſkom wotrĕcźała, a Jendźelſka, Franzowſka a Ruſka njebudźa ßo temu pſchecźiwjecz, ſo ßo njebychu ſ Italſkej do wójny ſapletke.

Wobßadźenje Valony ſ italſkim wójſkom je ſapocźatk roſpada Albanſkeje. Sſo w tutym mĕſcze ſaßydliwſchi, Italſzy żenje wjazy dobrowólnje ſ njeho njepódu. Po prjedawſchim wotrĕcźenju Awſtriſka poſdźiſcho połnózu Albanſku wobßadźi. S dobom wona, jeli ſo by wona w nĕtcziſchej wójnje dobyła, tež Czornohórſku a Sserbiju ſchlapnje.

Wójna w kolonijach.

Sbĕżkarſki burſki komandant Maritz ßo poraſył?

S Kapſtadta w połodniſchej Afriży Reuterez Londonſka telegrafowarńja woſjewja:

Burſki komandant Maritz je ßo do cziſta poraſył. Wón je ßo ſranił a je ßo do nĕmſkeje krótkowjecźorneje kolonije wukhował.

Hacz je tale powjeſcz wĕrna, ma ßo wocźakacz. Komandant Maritz bĕ ßo ſe ßwojimi ludźimi ſarjekł, pſchecźiwo Nĕmzam wojowacz. Wón bĕ nĕcźiſchu wójnu Jendźelſkeje pſchecźiwo Nĕmſkej ſa wußwobodźenje połodniſcheje afriſkeje kolonije wot jendźelſkeho knjeżſtwa wużicz chzył. Nĕmſka bĕ jemu ßłubika, ſo njewotwißnoſcz połońſchoafriſkeje burſkeje kolonije pſchipóſnaje. Każ pak je ßo pokaſało, ßu Burjo ſ jendźelſkim knjejſtwom ſpokojom a ßebi ßamoſtatnoſcz njepſcheja. Teho dla njemóżeſche ſbĕżk komandanta Maritza a jeho pſchiwißowarjow żaneho wuſpĕcha mĕcz.

S porażenjom komandanta Maritza njeje hiſchcze burſki ſbĕżk potkóczeny. General Khryſtian Dewet je ſbĕżkarſku khorhoj w Oranjeſkim ſtacze ſbĕhnył, a general Beyers je ßo na czoło ſbĕżkarſkeho hibanja we wjecżornej Transwaalſkej ſtajił. Sbĕżkarjo ßu wutoru mĕſto Heilbronn wobßadźili a tamniſchich ſtatnych a gmejnſkich aſtojnikow ſajeli. Wobrónjenym mĕſchcżanam ßu brónje ſebrali. Pola Reitza ßu ſbĕżkarjo jedyn żeleſniſki czah ſadżerżeli..

General kapſkeje kolonije w ßwojej roſprawje praji, ſo je ßo wjetſcha liczba Burow w połnóznej Oranjeſkej republiży a we wjecżornej Transwaalſkej nĕkotrym prjedakam k ſbĕżkej nadpjeracz daka. Knjeżerſtwo tole hibanje hiżo dleſchi czaß ſnaje, tola je chzyło

měr sdźerżeć a ßo krejpschelecźa sminyć. Mjes tym pak je knjeżeŕstwo shoniło, so general Khrystian Dewet a general Beyers měschćanow k brónjam wołataj. Duž dyrbi knjeżeŕstwo pschećiwo nimaj s mozu wustupić. Wulka wjetschina měschćanow połodnjoafriskeje kolonije je knjeżeŕstwu ßwěrna. Cźi měschćenjo, kotśiž ßo hischcźe nětkole sběžka wotrjeknu, nimaja wot knjeżeŕstwa niczo skeho wocźakać.

Wojowanje na morju.

Nowy wuspěch němskeho kschižaka „Karlsruhe".

Reuterez telegrafowańja w Londonje je s Las Palmes w Afriziy powjesć dostała, so je němska parna łódź „Krefeld" s muźstwami tsinacźe jendźelskich parnych łódźow do Teneriffy pschijěła. Tele tsinacźe parnych łódźow je ßo s němskim kschižakom „Karlsruhe" w atlantiskim morju potepiło. Wone hromadźe nětydźe 60 000 tunow wopschijachu. Hižo psched tsjomi njedźelemi je „Karlsruhe" ßydom jendźelskich parnych łódźow w atlantiskim morju potepił.

Jendźelske admiralstwo je rosjaßnjenje wo łódźach, s němskimi kschižakami potepjenych, wudało. W nim ßo praji: Wjazy dyźli 70 jendźelskich, japanskich, franzowskich a ruskich kschižakow a wjele pomoznych kschižakow sa němskimi kschižakami honi. Hobrske wupschestrjenje morjow a tyßazy kupow njepschećeźelskim łódźam dowoleja, ßo skoro bjes samjesowanja hibacź. Namakanje a sniczenje njepschećeźelskich kschižakow je teho dla woßebje wěz cźaßa, scźerpliwosćze a sboża. Jendźelske pschekupske łódźe ßu ßo s wjetscha teho dla s němskimi kschižakami sniczike, dokelž ßo njejßu po instrukzijach admiralstwa skožowaka. Liczba potepjenych łódźow je poměrnje mjeńscha, hacź ßu ßo do wójny bojeli; pschetož njepschećeźel je jenož 39 se 4000 jendźelskich łódźow na wulkej jěsbje sniczik, po tajkim jedyn prozent. Sawěscźenska prämija na pschikład łódźstwa, kotraž je pschi sapoczatku wójny 5 prozentow wucźiniła, je ßo na 2 prozentaj poniżika.

Wójnske łódźstwo Ruskeje, Franzowskeje a Jendźelskeje pod jendźelskim wyschschim roskasowarstwom.

Kaž ßu Koppenhagenske nowiny s Petrograda shonika, ßu Ruska, Jendźelska a Franzowska wobsamkle, ßwoje namórske wojeŕske mozy pod jendźelske wyschsche wjedniſtwo stajicź. Admiral Jellico je wyschschi komando dostał, kotryž nětko wodźenje wschěch wójnskich łódźow swjasakaŕskich statow w ßwojej ruzy sjednocźa. Franzowska je ßo najprjódzy pschećiwo tutemu wotmyßlenju pschećiwjała, je pak ßo skónczńje woli Jendźelskeje podcźißnycź dyrbjała, dokelž Ruska niczo pschećiwo temu njemějesche.

Rjad „pour le mérite" sa kapitanskeho leutnanta Weddingena.

Wjednikej podmórskeho cźołma, kotryž je w połnóznym morju tśi jendźelske kschižaki potepił, kapitanskemu leutnantej Ocźe Weddingen, je khěžor jedyn s najwyschschich pruskich rjadow, rjad „pour le mérite" (sa saßkužbu) spožcził.

Schef němskeho generalneho staba skhorił.

Kaž němski wulki hłowny kwartěr wosjewja, je schef němskeho generalneho staba, general s Moltke na jatrowe a żołczowe wobcźeżnosćze skhorił. Khorosćz njeje straschna. General s Moltke ßo we wulkim hłownym kwartěrje lěkuje. S jeho strowosćzu ßo hižo saßo polěpschuje. Jeho dźěła ßu ßo wójnskemu ministrej generalej s Falkensteinej pschenjeßke.

Po jenej powjesći s Amsterdama, kotruž je „Rundschau" wocźischcźała, je ßyn hrabje Moltki pschi wojowanju w Franzowskej padnył. Jako wěrna pak hischcźe ßo tale powjesć njeje wobkrucźika.

Kral Bjedrich August na wojownischcźu.

Kral Bjedrich August je pjatk wojownischcźo wopytał, na kotrymž běchu poßlednje dny sakszy wojazy s Franzowsami wojowali. Wón pola rowow padnjenych offizěrow a muźstwow pschebywasche a potom wschelake dźěle sakskeho wójska wopyta, mjes nimi te etappoweje inspekzije. Kral je mjes muźstwa a offizěrow wójnske rjady wu dźěłał. Khěžor je kralej, kotryž je też němskeho kronprynza wopytał, żelesny kschiž prěnjeje a druheje rjadownje spožcził.

Wójnske poßedźenje pruskeho krajneho ßejma.

Wójnske poßedźenje pruskeho krajneho ßejma je jenož 1½ hodźiny trało. 1500 milijonow hriwnow je ßo bjes debatty pschiswolilo. Semjanski a sapółßlanzki ßejm běschtaj ßylnje wopytanaj. Dźěł sapółßlanzow bě hižo se żelesnym kschižom pyscheny. Sastupjazy ministerstwowy pschedßyda Delbrück postrowy krala a khěžora pschinjeße a s krótka pschicźiny pschednjeße, kotrychž dla ßu ßo pschedkohi pschedpokożike. Żiwje ßo pschihłoßowasche, hdyž wón praji, so Němska prjedy brónje s ruki njepokoži, doniž dospołne dobycźe njewubědźi, kotrež trajny měr sawěscźi. W sapółßlanzskim ßejmje sozialdemokratski sastupjeŕ Hirsch s krótka wosjewi, so pschedkosy pschihłoßuje, tola porokowasche, so ßo żane sozialne pschedkohi ßejmej njejßu pschedpokożike. W semjanskim ßejmje ßo wscho bjes debatty pschiswoli. Pschedßydźe wobeju ßejmow ßo wójsku a wójnskemu łódźstwu sa jeju rjekowske skutki dźakowaschtaj a twjerde dowěrjenje na dobycźe wuprajischtaj, kotrež dyrbi k trajnemu měrej dowjesć. Po sahorjenej ßkawje na khěžora a krala, kotrejž pschepjelnjene tribuny żiwje pschihłoßowachu, ßo dalsche wuradźenja krajneho ßejma hacź do 9. februara wotstorczichu.

Sraženje automobila Draždźanskich darow luboscze s jenej lokomotivu.

Na franzowskim wojownischczu pola rěki Aisne je jedyn automobil Draždźanskich darow luboscze na njesboże do jeneje lokomotivy srasył. Pschi tym je ßo měschćanski twarski radźicźel Erwein moril, mjes tym so je ßo automobilowy wobßedźeŕ Jurij Küchenmeister, kotryž pschi wodźidle ßedźesche, cźežko sranił. Mjes tym ßu ßo jeho rany tak daloko sahojike, so je ßo wón s lazaretskim cźahom mohł do Halle dowjesć. Tam wón w lazarecźe leži, kotryž je w jenej universitnej klinizy pschiprawjeny. Druhy wobdźělnizy njesbožowneje jěsby ßu skoro wschitzy njesranjeni wostali.

Pschekupzy bjes dźěła jako pomozni żelesniszy sastojniszy.

Erfurtske żelesniska direkzija chze pschekupzow bjes dźěła jako pomoznych sastojnikow do ßkužby wsacź. Spěschne samolwjenje s trěbnymi legitimaziskimi papjerami ma ßo hnydom pruskim żelesniskim hamtam w Gerje, Jenje, Weimaru, Erfurcźe, Gotha, Eisenachu, Koburgu, Saalfeldu a Arnstadtu póßlacź.

Samjesowanje pschedawanja pschenczneho khlěba w Mnichowje.

S wójnu je ßo pschiwos amerikanskeje pschenzy nimale snjemóżnił. So by w Němskej teho dla njedostatk pschenzy njenastał, němske knjeżeŕstwo po móżnosczi wuźiwanje pschenczneho khlěba samjesuje. W Mnichowje na pschikład pschichodne dny wukas wuńdźe, s kotrymž ßo w hosczenzach a korczmach sakasuje, hosczam pschenczny khlěb posticzecź. Město njeho ma ßo do korbikow rżany khlěb kłascź. Pschenczny khlěb ßmě ßo jenož na woßebite żadanje dawacź.

Prozeß pschecźiwo mordarjam awstriskeho arzywójwody Franza Ferdinanda a jeho mandźelskeje

je ßo ßrjedu w Sserajewje skóncził. Ssydom wobskorżenych ßu k ßmjercźi, druhich na wjele lět k khostańi saßudźili. Nadpadnikaj Prinzip a Czabrinowicz njejstaj ßo dla ßwojeje młodosczе k ßmjercźi saßudźicź mohłoj; wonaj dyrbitaj ßwój njeskutk s 20lětnej khostańju wotpokucźicź.

Bóh poniża hordych.

(Skónczenje.)

Knjeni s Walowa bě nětydźe hodźinu w knihach łopjena wobroczała, tu pschilecźa Jan, jeje ßkužobnik, ßo ßmjercź wustróżawschi do jeje stwy. „Boże dla", wón jachło sawoła, „hnadna knjeni! We ßußodnym domje je natykowaza khorosćz wudyrika. Dwě ßkužobnej holzy a najstarschi ßyn mrěja. Khětsje, hnadna knjeni, dajcźe dźěcźi se sahrody do domu sawołacź!"

Do stracha sahnata ßo knjeni s Walowa satorże.

„Schto? Kholera w ßußodnej khěži!" wona sawoła. Khwatnje wona wokno, kiž do sahrody dźěsche, wotewri. „Handrijo, Hańźka, Katka — poběhńcźe nuts — wschitke — na hłowu!"

Dźiwajo ßo, so macź ßama je nuts woła, pschiběžachu dźěcźi k njej do jstwy, a woßebna żona ßebi myßlesche, so je strach hischcźe w prawym cźaßu wotwobroczika. Ale sa něschto mjenschinow na dobo jeje dźowka Hańźa pócźnjesche we wobliczu sblědnycź a njerěcźo swjese ßo na blisti stólczk.

„Ssy dha ty khora, moje lube dźěcźo?" knjeni s Walowa ßo staroscźiwa woprascha.

„To niż", holczka rjekny, „ale mi je na dobo slě a mi syncźi móznje we wuschomaj!"

To bě doscz. Se wschěm wotmachom macz wustróżena sa swónczk torhasche.

„Spěschnje", żona na sastupowazeho żkużobnika sawoła, „běż po lěkarja! Boju żo, so ta khorosczż Hańżu hrabnje. Ow, moje lube, słote dźěczo", pschi tym żo płaczo nad khoru nakhili, kotruż hižo widlischcza pschewsachu, „chzesch mje ty, mózesch mje ty na pschezo wopuschczicz?"

Hikajzy wobjimasche knjeni żwoju dźowczicżku.

Tu jejny żyn Handrij khablajo k njej pschińdże a s tschepotazym kłożom rjekny:

„Ow, maczi, tez mi poczina we wuschomaj synczecz."

„Tez ty, mój żynko?" macz sadwělujo sakschikny. „Knjeże Bożo!"

We tym wokomiku lěkar sastupi.

„Ow pomhajcze, wukhowajcze!" jemu knjeni napschecżo sawoła. „Prajcze mi, je pomoz hischcze mózna?"

„Směrujcze żo, hnadna knjeni", lěkar s luboscżiwym kłożom wotmolwi. „Kholera je drje jara straschna, ale kóżdy krócz żo se żmjercżu njeskónczi. Schtoż cżlowjek samoże, to ja na wasche dźěczi nakożu!"

Pschi tych żkowach żkużobnik s druhim lěkarjom do jstwy stupi. Hnydom żo tón s domjazym lěkarjom rosrěczowasche, potom wonaj s wěstym srosymjenjom wjazy krócz na żo pohladaschtaj, skónczże żo domjazy lěkar ke knjeni s Walowa pschiwobroczi prajo:

„Knjeni, njechacże-li żo s druhimi dźěczimi radscho do druheje jstwy podacz?"

Knjeni żo komdżesche. Jej bě pschejara cżężko, khorej dźěsczi se żwojeho wothladanja spuschczicz.

„Tute postaranje pak je zyle nusne", domjazy lěkar s nowa pocża, „chzecże-li, so bychu druhe dźěczi strowe wostałe."

Knjeni s Walowa żo podwoliwschi, dźěsche do żużodneje jstwy. Na prosy hischcze junu posasta, wobroczi żo sa żwojimi khorymi dźěczimi a sawoła:

„Handrijko, Hańżka, lubej dźěsczi, bożemje na pschezo!" Płaczo wona se jstwy krocżesche a schtyri dźěczi sa njej.

Druhemu lěkarjej pak njebě wuschko, so bě dźeżaczlětna Katka, najstarscha holczka, nadpadnje sblědnyła. Nětkole pytny, kak wona jenoż khablajo sa maczerju sczěhowasche a kak jej strach hrożesche, so padnje. Wón khwatnje k dźěsczu pschistupi a jo hischcze w prawym cżażu se żwojimaj rukomaj popadże. Wón dźěczo wróczo donjeże, dokelż wón zyle derje widżesche, so żo tez na tutym dźěsczu żlědy straschneje khorosczże pokasowachu.

Knjeni s Walowa k dźěsczu pschiběża a jo s woběmaj rukomaj wobjimujo sawoła:

„Tez ty, mój lubuschko, kiż masch po mni mjeno? Tez ty chzesch mje wopuschczicz? Duż bożemje — bożemje, moje lubowane dźěczo!"

Troschtujo domjazy lěkar cżężko pruhowanu macz se jstwy pschewodżesche.

K dźěczom dozpěwschi wjerhny żo knjeni hikajzy do stoka, móliczke pak żo prózowachu, ju na żwoje waschnje troschtowacz. Hnujaze żkowa dźěczi běchu maczeri w hótkej bolosczi wokschewjazy balsam. Hischcze dźě mějesche tsi se żwojich lubuschkow pschi żebi. S maczeřnej něżnosczu wobjimowasche móliczke, wjeżele żo nadżijejo, so je tola żiwe sdżerżi.

Ale tuta radosczż jenoż krótki cżaż trajesche, pschetoż njejapzy mały Jakubk we żylnych widlischczach snak na semju padny. Na sakschik wustróżaneje żony żkużobnik pschikhwata a hólczka, kiż bě hižo bjes wědomnja, se jstwy donjeże.

Dlěschi cżaż tam njesbożowna macz njerěczo żedżesche. Potom stany, stupi khablajo k bliskemu pultej a napiża nětkotre rjadki na papjeru. Saswonjenje pschiwoła żkużobnika Jana. Knjeni jemu pismo pschepoda a rjekny:

„Khwataj hnydom do města, donjeż tole mojemu pokładnikej a praj jemu, so żebi ja żadam, so by wón hischcze dżenża na smenku sa mojeho żwaka dołh saplacżik. Potom donjeż tole tule" — a pschi tym jemu cżężku poknu mósceń do rukow da — „mojej żotrje a praj jej, so ju dam prożycz, so by mi moje sażakle sadżerżenje wodała. Prosch ju tez, so by skerje lěpje ke mni pschischła, jejna pschitomnosczż budże mi s troschtom w mojim tak wulkim żurowym njesbożu!"

Służobnik żo wotżali. Knjeni s Walowa s durjemi sa nim do tamneje stwy hladasche, s kotrejez bě s krótka prjedy wustupiła, a sakschikny żurowje wótsje; wona bě wuhladała, so staj Handrij a Khatka hižo morwej.

To bě pschewjele sa cżężko pruhowanu żonu; wona żo s khu' bokej womoru sajata na semju swjese. Hdyż sażo k żebi pschińdże spósna, so běchu ju staroscżiwje do loża położili; pschi jejnym łożu ta żamżna żona strażowasche, kotruż bě psched krótkimi hodżinami tak bjes cżucża wot żebje wotpokasała; ta pak bě jej s wutroby wodała a bě, powjesczż wo jeje srudobje dostawschi, hnydom k njej pschikhwatała.

Pschi łożu stejesche żoltowkłożaty hólczk a sawoła na knjeni s Walowa s lubosnym maczeřskim mjenom.

„Moje dźěczi, ow żotra, hdże tě żu?" wotucżena knjeni s Walowa rjekny.

„To bě wola Boża", knjenina żotra wotmolwi, „a so by żo tebi, luba żotra, wschitkón troscht njewsak, njeje jich Bóh wschěch do njebjeż wsak. Hladaj", wona na hólczka pokasa, „tónle żamlutki je wostał. Troschtuj żo se żkowami żwjateho pižma pobożneho scżerpneho Hloba: „Tón Knjes je je dał, tón Knjes je je wsak, Knjesowe mjeno budź khwalene!"

„Knjesowe mjeno budź khwalene!" knjeni s Walowa pobożnje wospjetowasche.

* * *

Něschto dnjow posdżischo krocżeschtej dwě cżornje sdrascżenej żónskej se schěscżlětnym hólczkom psches měschczańske torhoschczo do zyrkwje. Ludźo w městaczku żo mało njedżiwachu, hdyż wuhladachu, so bohata knjeni s Walowa se żwojej khudej żotru dże.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

— Nowy symski żelesniski jěsdny plan 2. novembra do mozy stupi. Wón je w dżenżnischim cżiżle Serbskich Nowin wocżischczany.

— **(Postajenje najwyschschich żitnych płaczisnow.)** Němska swjaskowa rada je sańdżenu żrjedu najwyschsche żitne płaczisny postajiła, kotreż lětża 4. novembra do mozy stupja. Po tymle postajenju najwyschscha płaczisna sa tunu (20 zentnarjow) pschenży 260 hriwnow, sa tunu rożki 220 hriwnow, sa tunu jecżmjenja 205 hr. a sa tunu wotrubow 13 hr. wucżinja. Potajkim żměř kórz pschenży na najwyschsche 22 hriwnow 10 pj., kórz rożki 17 hr. 60 pj., kórz jecżmjenja 14 hr. 35 pj. płaczicz. Sa nětkotre strony wjecżorneje Němskeje, hdżež żu żitne płaczisny pschezo wyschsche dyżli w żrjedżnej a rańschej Němskej, je żo mjesa najwyschschich żitnych płaczisnow wo maliczkosczż wysche postajiła.

Tuna pschenży ma po tym na najwysche w Barlinje 220 hr., w Pósnanju 210, w Draždżanach 225, w Straßburgu 227 hr. płaczicz.

Wot 1. januara 1915 żo měżacżnje 3 hriwny na tunu k najwyschschej płaczisnje jako report pschiraża.

Sa běrny żo posdżischo najwyschsche płaczisny postaja.

Każ knjeżerstwowe nowiny „Nordd. Allgem. Zeitung" wuwjeduja, njeżżu nětczische wyżoke żitne płaczisny żitowym składam a pschetrjebanju żita pschiměrjene. Nasche żamżne żně rożki, wowża a běrnow sa potrjebu dożahaju, mjes tym so nam 2 milijonaj tunow pschenży a 3 milijony tunow jecżmjenja pobrachuja. Pschi tymle wobliczenju njeje żo na to kedżbowało, so dyrbja pola wikowarjow, młynkow a pjekarjow pschezo wjetsche składy leżecz, dokelż by hewak hospodarske hibanje sastało. Se żobuliczenjom składow 1. julija, mohł němski rożkowy skład hacz do sapocżatka septembra pschichodneho lěta a pschenża hacz do sapocżatka augusta dożahacz. Na wjele krótschi cżaż majs a jecżmjeń, wotruby, wolijowe wożuchi, ripik, lane żymjo a kopra k pizowanju skota dożahnu, kotreż s wjetscha s wukraja kupujemy. Hdy bychmy żo jenoż sa běżaze żnjowe lěto trjebali staracz, bychu wobstejnosczże mjenje khutne byłe. Jendżelska pak tule wójnu cżim dlěje cżim wótrischo jako hospodarsku wójnu wjedże. Duż dyrbimy żo s cżażom na to pschiprawicz, so budże wójna psches tole żnjowe lěto tracz. Njeżmémy runje hacz k bliżschim żnjam dożahacz, ale dyrbimy psches to do bliżscheho lěta s tymi żamymi składami pschenżcz, kotreż pschi spocżatku tuteho żnjoweho lěta wobżedżachmy. Na tónle politisży a hospodarsży jenak ważny samer, żeżiwjenje nascheho wobydlerstwa pschese wschón dowidżomny wójnski cżaż na kóżdy pad swěsczicz, je postajenje najwyschschich żitnych płaczisnow złożene.

Knjeżerstwo po tajkim měnjenje sastupuje, so by rożkowy skład na 14 měżazow, pschenżyny skład na 13 měżazow dożahał. Pschi tym żo ważnosczż na to dawa, so je żo wobliczenje żnjow jara nisko dżerżało a so żu żo s wójnu wohrożene strony każ rańscha Pruska,

Elsaß a Lothringska ſ wobliczenja wuwoſtajike.

Naprawjenja ſwjaſkoweje rady ßo hiſchcze do ſcźěhowazych ſakonſkich poſtajenjow dźěla:

1. Wupſchestrjenje ſakońſkeje móżnoſcze na krajne wyſchnoſcze, najwyſchſche płaczišny ſa wulkowikowanje poſtajicź.
2. Pſchedpißma wo měſchenju muki pſchi pieczenju.
3. Wótriſche wumlěcze pſchenży a rożki.
4. Sakaſanje, ſtót ſ khlěbowym žitom pizowacź.
5. Wobmjeſowanje najwyſchſchich płaczišnow pſchenży, rożki, jeczmjenja a wotrubow.

K roscźehnjenju rżaneje muki ßo żada, ſo ßo pſchi pieczenju khlěba ſ najmjeńſcha 5 prozentow běrnazeje muki pſchida. Pjekarjam je ßo ßamo prawo dało, hacź do 20 prozentow běrnazeje muki khlěbej pſchidawacź. W tutym padże pak dyrbi ßo tajki khlěb ſ naczišchczenjom pißmika K wosnamjenicź.

So by ßo pſches to hiſchcze mnohoſcź muki roscźahnyła, budźa młyny w pſchichodże ſ pſchenży ſ najmjeńſcha 75 prozentow a ſ rożki ſ najmjeńſcha 70 prozentow muki wumlěcź dyrbjecź. Hacź dotal je ßo ſ pſchenży w pſcherěſku 70 prozentow a ſ rożki 65 prozentow wumlěwało.

— (Nahła ßmjercź.) Sſrjedu dopołdnja ¾8 hodźin je ßo na dróſy pſchi kralowſkim walu 68 lětny żiwnoſcźer Wicźas ſ Kelna ſ Bożej ruczku ſajał, hdyž ſ ruczným woſykom ßad do ßadtłóczeŕnje dr. Herrmanna a Weßki wjeſeſche. Schědźiwz bě hnydom wumrjeł. Sawołany lěkaŕ ſpóſna, ſo je ßo ſ Bożej ruczku ſajał. Polizija czěło nahle ſemrjeteho ſběhny a jeho ßynej, kotryž w Herrmannej ßadtłóczeŕni dźěła, powjeſcź da.

Sa wótzny kraj ßu ßwoje żiwjenje woſtajili: M. Muczeŕ ſ Błohaſchez. — H. Lahoda ſ Kubſchiz. — H. Schaw ſ Hornjeho Hbjelſka. — J. Bjarſch ſ Radworja. — A. Jurak ſ Hornjeje Hórki. — J. Laraß ſ Khróſcźiz. — Jak. Lipaŕ ſ Kulowa. — K. Sodan ſ Budyſchina. — J Biſkop ſ Krakez. — K. Scholta ſ Němſkich Paſliz. — J. Henka ſ Luha. — P. Zur ſe Ssmilneje. — A. Schmeiß ſ Korſymja. — P. Schatula ſe Spytez. — K. Schěr ſ Budyſchina. — F. Měrcźink ſ Kelna.

Sranili ßu ßo: T. Bommsdorf ſ Bórkhamora, Th. Nadelow ſe Sabroda: L. Lorenz ſ Kulowa, K. Nowotnik ſ Muczowa, M. Pětſchik ſ Cźorneho Khołmza, P. Hencź ſ Wujeſda, R. Mürkein ſ Lejneho, A. Gano ſ Muczowa, M. Ruſa ſ Blunja, H. Barcź ſ Lucźa, A. Hejduſchka ſ Wuſkich Sdźar, K. Hrěſchno ſ Běkeho Khołmza, G. Lado ſ Lěſkeje, H. Polak ſ Kulowa, O. Krüger ſ Hóſnje, P. Mikel ſ Rachlowa, Jurij Sſerbin ſ Kocźiny, J. Bergan ſ Wulkich Sdźar, J. Woßlik ſ Wojerez, J. Knobus ſ Cźorneho Khołmza, W. Njepraſchk ſ Wojerez, A. Tennert ſ Lucźa, A. Delan ſ Hór, Khr. Schöna ſ Brětnje, M. Bukejz ſe Schcźeńzy, H. Hobrak ſ Hermanez, J. Köhler ſe Żiożineho. M. Młynk ſ Małeje Nydeje.

Sso ſhubili: M. Rychtaŕ ſ Bórkamora, J. Hancź ſe Żidźineho, Khr. Bieſold ſ Lubuſcha, A. Bertlik ſ Mortkowa, A. Schuſlu ſ Mortkowa, Khr. Buhla ſ Cźorneho Khołmza, A. Ducźman ſ Roholnja —

H. Bulank ſ Kulowa, a Khr. Kruża ſ Hór ſtaj ßo k ßwojemu regimentej wrócźiłoj.

S Bórka. Schulſke dźěcźi tudomneje ſchulſkeje gmejny we Bosankezach, Delnjej Kinje, Wownjowje, Hněwßezach, Małßezach a Bórku ßu ſa nuſu cźerpjazych wobydlerjow w raňſchej Pruſkej dźewjecź wulkich walow draſty a ſchatow a pódla teho 105 hriwnow hotowych pjenjes nahromadźiła. Dary ßu ßo Inſterburgſkemu krajnemu radźicźelſtwu pózłake.

S Mjeſchiz. Se ßkomoweje ſajmy tudomneho kublerja Schołty bě ßo 22. oktobra w nozy něſchto ßkomy kradło. So by ßo paduch wußlědźił, po polizajſkeho pßa „Paſchu“ żandarma Bröſy w Budyſchinje pózłachu. Tutón na ßlěd poczuchaŕſchi ſa nim hacź k běrnazej ſajmje żiwnoſcźerja M. w Mjeſchizach běżeſche a wot tam ſaßo na polo, hdźeż M. běrny ſběraſche. M., na kotrehoż poß naſchcźowka, ßo wuſna, ſo je ßkomu wſak, ſo by ſ njej běrny w ßwojej ſajmje ſwodźewak.

S Mjeſchiz. Ssydomlětny ßyn tudomneho ſkakarja Běrki je ßo tele dny w pěſkowej jamje tudomneho kublerja Schołty ſaßypnył. Hólz bě po poruczноſcźi ßwojeje macźerje ſ mkódſchimi bratrami a ßotrami po pěſk ſchoł. Mjes tym ſo wón pěſk ſ rukomaj hrabaſche, ßo na dobo hromada pjerſchcze na njeho wotwali. Jeho bratſja po pomoz ſchkrěczachu, a ludźo hnydom do jamy pſchiběżachu. Pomoz pak hižo pſchepoſdże pſchińdże; hólczk bě ßo ſadußył. Jama je jenoż $2^1/_2$ metra wyßoka. Wobßedźeŕ je ſakaſał, ſ njeje pěſk bracź.

S Roswodez. Sańdźenu ßobotu pſchipołdnju ßu ſ jeneho pola tudomneje kublerki Baroweje měch ßymjeńtneje pſchenży kradli. Na měſche mjeno „E. Gruhl“ ſtejeſche. Pſchenża je ſ koprowym vitriolom naczinjena. Sslědy ſa paduchom chżyke ßo żandarmej woſjewicź.

S Komorowa pola Klukſcho. Sańdźenu njedźelu popołdnju je ßo naſcha nowa ſchula poßwjeczika. Schulſke ſtwy ßu w pſchiſeńſkim ſchoßu, w hornim ſchoßu ßo wobydleni ſa dweju wuczerjow namakatej. Twarſki pjenjes 35 000 hriwnow wuczinja.

S Wojerez. Po woſjewjenju kral. krajneho radźicźelſtwa ßu ſ Wojerowſkeho wokrjeża padli: Auguſt Rulla ſ Wulkich Sdźar, Alfred Koppelt ſe Schcźeńzy, O. Roßmij ſ Laſa, K. Matiza ſ Hermanez a J. Bartuſchk ſ Wojerez.

S Jabłońza pola Mużakowa. Naſch w dalſchej wokolnoſcźi ſnaty kantor Lous Pětſch je w Radomje w ruſkej Pólſkej na cźeżke ſranjenje wumrjeł, kotrež je 4. ſeptembra w jenym wojowanju poczerpił.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. Wo njeſbożownym podawku, pſchi kotrymž bě ßo twarz Bjedrich Auguſt Hantſch ſ Noweje Wßy pola Njeßwacźidła nahle ſe żiwjenja ſtorhnył, 23. okt. khoſtanſka komora jednaſche. 32 lětny Ad. P. Stelter bě ſ lohkomyßlnym wobkhadźenjom ſ tſělbu ßmjercź jeneho cźłowjeka ſawinował. Stelter, kotryž bě jako naměſtny miſchtr jeneje Barlinſkeje firmy w Nowej Wßy poſtajeny, bě ßebi pola Mengeſoweje w Jitku jenu belgiſku browningſku piſtoliju kupił. Wón bě ju woſpjet ſ patronami natykał, a ſ njej do korczmy khodźił, hacź runje njebě wjedźał, kak ßo ſ tajkej tſělbu wobkhadźa. 30. auguſta bě wón ſ natykanej piſtoliju do parkoweje korczmy w Nowej Wßy pſchiſchoł, hdźež runje Hantſch a druſy hoſcźa pſchebywachu. Stelter hoſcźam tſělbu pokaſowaſche a ju něktrym do ruki da. Hdyž chżyſche Hantſch jako poßledni piſtoliju Stelterej wrócźicź, ßo ſ njeje na dobo wutſěli. Hantſch ſaſkoczi, motaſche ßo a morwy k ſemi padże. Sawołany dr. Stöckel ſ Njeßwacźidła Hantſcha hižo morweho nadeńdże. Kulka bě Hantſchej k wutrobje ſlecźika a ſnutſka wulke żiły roſtorhnyła, tak ſo bě wón na ſnutſkowne wukrwawjenje wumrjeł. Stelter pſched ßudom wudawaſche, ſo je ſ piſtolije, prjedy hacź je ju hoſcźom pokaſował, ſ njeje 5 kulkow wobßahazy patronowy wobkuk wucźahnył, a ſo je ßebi teho dla myßlił, ſo je piſtolija próſdna. Kriminalny wachtmiſchtr Zenker jako wězywuſtojny roſkładowaſche, ſo je w piſtoliji hiſchcze jena patrona ſ prjedawſcheho natykanja tcźecź mohła, hacź runje je ßo ſ njeje patronowy wobkuk wuwſał. S tajkej tſělbu ma ßo woßebje teho dla wobhladniwje wobkhadźecź, dokelž njeje wot wonka ſpóſnacź, hacź je naczehnjena abo niz. Wyſchſchi ſtatny rěcźnik Böhme na to pokaſowaſche, ſo je ßebi něktryżkuli po wudyrjenju wójny tſělbu kupił, hacź runje nima żaneho prawa, ßo ſ tſělbu noßycź. Wón namjetowaſche, ſ pſchikładom druhich wottraſchicź, ſ tſělbu na bjeßßwědomite waſchnje wobkhadźecź. Dźeń po njeſbożu w Nowej Wßy je ßo w jenej wßy pola Kamjenza jena 15 lětna holza ſ njekedźbliwoſcźu ſatſělika. Stelter, nan 7 dźěcźi, wo miłe khoſtanje proſcheſche. Jeho k jaſtwu na 6 měßazow a k 30 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja ſaßudźichu.

Přilopk.

* (Pſche podroženje běrnow.) Město Hirſchberg w Schleſyſkej je, ſo by dalſche honjenje běrnazych płaczišnow ſamjeſowało, 5000 zentnarjow běrnow nakupiło. Dźěl ſ nich hižo bliżſche dny dóńdże a budźe ßo na Roſenauſkim dwórniſchczu pſchedawacź.

* (S automobilom ßo ſajěkoj.) Cźeżke njeſboże ſ automobilom je ßo w Draždźanach bliſko wojeńſkeje domiſny ſtako. Tam chżyſche 36 lětna Rogowſkowa ſe ßwojim dwělětnym ßynkom na ruzy drohn pſcheńcź. W tym wokomiku automobil ſkoku pſchijědże a macź a dźěcźo pſchejědże. Żona hnydom wumrje, jejnemu ßynkej bě ßo hłowa cźeżko ſraniła.

* (Khołera w Cźechach.) Strowotne wotdźělenje khěżorſkeho kralowſkeho městodźerżicźelſtwa w Prahy je woſjewiło, ſo je w Joſefowje 19 woßobow na khołeru ſkhoriło. Khoroſcź je ßo ſe ſranjenymi wojakami ſ Galiziſkeje ſanjeßła.

* (Semjerżenje w Italſkej.) Pónđelu rano ßu w Turinje w hornjej Italſkej ßylny podſeńſki ſtork ſacźuli. W Piavenno je ßo jene dźěcźo ſaraſyło. Semjerżenje ßu też w Lipurſkej a Savoyſkej ſacźuli.

Wjedro w Londonje 30. oktobra: Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje njedźelu rano w 7 hodźinach farar Räda žerbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje duchowny Tyschek žerbske a w 10 hodźinach němske predowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj smeje farar Räda Bożu žłužbu sa dźěći.

Ssrjedu popołd. w 5 hodźinach wotměwa žo němska wójnska modlerska hodźina.

Tydźeńske sastojńske dźěła smeje duchowny Tyschek.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Herman Rodig, molet w Budyschinje, s Gustlu Martu rodź Panaschez na Zidowje.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Jan Heinz, Hendricha Ernsta Güntera, elektromonteura w Dobruschi, ž. — Elsa, Ernsta Sporka, dźěłaćerja na Zidowle, dź. — Elsa Irmgard, njemandź. dź. pod hrodom. — Elsa Frida, njemandźelska dź. na Ssokolzy. — Pawoł Erich, Pawoła Pjetrascha, hospodarstw. hejtmana we Bobolzach, ž. — Erna Elsa, Ernsta Augusta Oskara Helbiga, murjerja na Ssokolzy, w tu khwilu na wojowanischczu, dź. — Berthold Herbert, Bertholda Mlynka, wudebjenskeho molerja w Tšelanach, ž, — Marta Margareta, Gustava Edwina Rocha, dźěłaćerja w koporniku na Zidowje, dź.

S druhich wošadow: Ernst Gerhard, Khorle Ernsta Bundemana, žiwnosćerja w Dźiwoćizach, ž. — Frida, Khorle Augusta Schönige, hejtmana we Malej Borschczi, dź. — Gustav Helmut, Khorle Augusta Wićzasa, žiwnosćerja w Boschezach, w tu khwilu na wojowonischczu, ž. — Hana Margareta, Rich. Wilhelma Langera, płaćelskeho mischtra w Hućinje, w tu khwilu na wojowanischczu, dź.

Zemrjeli:

W Michalskej wošaze: 26. oktobra: Amalija swudowjena Pawlowa rodź. Teichez se Sohlanda n. Spr. († we wokrjesnym wustawje na Zidowje), 80 l. 11 m. 3 d.

W druhich wošadach: Lena Marta, Augusta Rešchnarja, žiwnosćerja we Lupoji, dź., 4 l. 5 m. 11 d. — Hana Marja, Oskara Hermana, fabrikskeho dźěłaćerja we Lupoji, dź., 13 l. 9 m. 13 d. — 24. okt.: Gerhard Kurt, Jurja Alberta Wjesarja, kublerja w Kschiwej Borschczi, w tu khwilu na wojowanischczu, ž., 3 l. 7 m. 3 d. — Jan Mikel, murjer w Minakale, 64 l. 8 m. 16 d. — Jan August Pfuhl, privatnik s Budyschina, pokhowany w Bukezach, 75 l. 8 m. — Gustav Ota, Gustava Nowotneho, pohonca w Rodezach, ž., 4 l. — Jan Ernst, Khorle Augusta Brěsy, wobydlerja w Mjeschizach, žyn, 7 l. 6 m. — Hana Marja, Hendricha Augusta Schumana, wobydlerja a schewza w Porschizach, dź., 1 l. 7 m. 13 d. — Madlena swudowjena Rózowa, wumjeńkarka w Brěsynje, 91 l. 2 m. 11 d. — Marja Granichowa, khežerja Granicha w Dubrawzy mandźelska, 71 l. — Marja swud. Kružowa, wumjeńkarka we Stróži pola Barta, 80 l. 11 m.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

21. njedźelu po žwj. Trojizy smeje rano 1/2 8 hodź. farar Kschižan němsku spowjednu wuczbu, 1/2 9 hodźin duchowny Voigt němske a 3/4 10 hodźin žerbske predowanje.

Ssrjedu popołdnju w 5 hodźinach budze žerbska wójnska modlerska hodźina.

Ssrjedu popołdnju w 3 hodźinach smeje žónske towarstwo shromadźisnu w Eignarjez hosćenzu.

Maiß, gris, rjane a pscheńczne wotruby rjanu a pscheńcznu muku poruczam a sa **wschu pizu žito jako saplaczenje** pschijumuju.

Kóždu dźělbu žita sa hotowe pjenjesy kupuju.

G. Horbank
w mlynje w Prawoczizach.

Kupuju kóždu dźělbu dobrych
jeďźnych běrnow
sa hotowe pjenjesy.
F. Scheibert, Kl. Zschachwitz
bei Dresden Telefon 2899. Amt Niedersedlitz.

Serbske a němske
schulske biblije
teho runja
wěrowanske biblije
s wulkim a drobnym pißmom žu dostacz
we wudawarni
Serbskich Nowin.

Włoßy barbjazy czeßak
Sakońšzy schkitany. Njedoscźěhnjeny w trjebanju.
Barbi schědźiwe abo czerwjene włoßy žołte abo czorne.
Sa njeschkódnoscz žo rukuje. Sso léta dołho trjebacz hodźi.
Scht. 3 hriwny na póstske dobracze.
R. Drechsel w Draždźanach Nr. 6
Kurfürstenstraße.

Kupne wuczinjenja,
hypothekske liscziny,
testamenty
wudźěłuje
prawny bürow Kobana pschi zitnych wikach 4.
— Rěczu žerbski. —

Franz Marschner
czaßnikar w Budyschinje
na bohatej haßy 9
žwój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczasow**
k dobroczinemu wobkedźbowanju poruca
Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje placzisny.

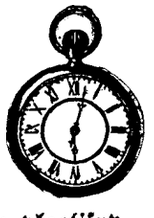

Wschě druziny kožow a kóžkow
po najwyschschych dnjowych placzisnach kupuje
Otto Hausotter
na garbarskej haßy 32.

Emil Wehrle

Założene 1870. Na jerjowej haßy 7.

Czopła spódnja drasta

ſa wojakow: **Wojeŕſke ſoki,** po 65 pj.,
lazaretſke ſoki 45 pj., **koſchle** po mk. 1.20 hacž 4.70.
barchentowe a **normalne ſchaty,**
rukawate lazy po mk. 2.80 hacž 10.50.
Cžélne wobjaſki po mk. 1.— hacž 2.50.
Pſcheczahaki. — ßnéhowe khapy — tykaczki
ſhawle — ſpódnje jaki — rubiſchcža.

Niſke placžiſny!

Koſchlazy barchent meter po 32 hacž 70 pj.
Trjenja — blidowe ſchaty — ſchenillowe —
židžane — wolmjane rubiſchcža.
Wulki wubjerk hotowych koſchlow
ſa mužſkich, žónſke a džéczi.
Pollamowe nowoſcže
ßu doſchle.

Emil Wehrle

na jerjowej haßy 7.

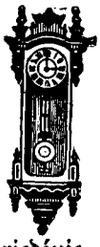

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni cžaßnik** kupicž, abo kotryž chže ßebi jón **porjedžicž** dacž, njech dže k cžaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſke haßy 5.

Jencž pſchedawa a porjedžuje, ſa ßwoje džéło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płacžiſnami wupołożene, wobhladacž.**

Pakcžiki

ſa pólny póſt.

Schokoladowe
pópjernomjatliczkowe
wobcžerſtwjenki

po wſchěch płacžiſnach
a we wulkim wubjerku:

Moritz Schmidt Kaiserstr 11 Theaterg.

Tunje ſofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pſchezo na ſkładze

J. O. H. Bär

we Budyſchinje na Hoſchiz haßy 29.

Zigary

jako dary luboſcže w twjerdych płatowych tyſkach abo kaſchcžikach
ſ 25 a wjacy zigarami
poručataj wikowarjej

C. Paulisch & Sohn
zigarowa fabrika w Biſkopizach.

Kože

kóždeje druzinz po najwyſchſchich płacžiſnach kupuje

Heinrich Lange

pſchi ßerbſkej katholſkej zyrkwi
cžiſło 4
a pſchi wowßnych wikach.

20 trjebanych
mužazych kolow
5 trjebanych
žonjazych kolow

někotre ſ nich ſkoro nowe, ma tunjo na pſchedań.

J. Schiebak
na Mužakowſkej dróſy 4.

(K temu cžiſłu pſchiłoha.)

Sa brylowpotrjebnych!

Khorla Scholta, optikus

pſchi hlownym torhoſchcžu w Budyſchinje pod radnej khěžu

ßwoju w lécže 1856 wot njeho ßameho ſałożenu dźěłarnju optiſkich tworow dobrocžiwemu wobkedźbowanju porucža.

Dokelž ßo jemu ſ wěſteje ſtrony wobkhodnje ſchkodžicž pyta, dawa wón k wjedženju, ſo ßo **bryle** a **tłóčzniki** po lékarſkim pſchedpißmje jenož ßwědomicže dawaju.

Barometry, thermometry, dalokowidy, cžitanſke ſchkleńzy, lupy, bryle a tłóčzniki jenož ſa wózko ßo pſchihodžaze.

Rěczu ßerbſki.

Pſchi trjebanju proſchu ßo dobrocžiwje na mnje wobrocžicž.

Khorla Scholta, optikus.

Wojeŕſke pakety!!

hotowe

ſa zigary
a zigarety

porucža

Albert Lehmann

na khěžorſkej dróſy 11
pſchi bohatych wrotach
a na **połnóznej dróſy 2.**

Snate najlěpſche druziny.

Pjekarſkeho
wuczobnika

ſ dobrymi wuměnjenjemi k pſchihodnym jutram pyta **Handrij Kerl** w Draždžiju.

Kaſtanije a žołdże

po najwyſchſchich płacžiſnach kupuje

Otto Engert

en gros **drogownja** en détail
Telefon 33.

Mała khěža

na wßach ßo wotnajecž abo kupicž pyta. Poſkiczenja chzyke ßo ſ płacžiſnu we wudawarni Serb. Nowin wotedacž.

Kuchańki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, wlokowe holzy, hródžne džowki, holzy k ßwinjom, wotroczkom, ßrěnkow, rólnych pohoncžow wolazych a dźěłacžerſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku khěžorſkeje drohi w cžrijowni knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Wutrobny džak!

Sswoju lubowanu mandželſku, naſchu drohu macž, ßwěrnu ßotru a wowku

Marju Madlenu Stuckowu

rodž. Schlezej

k poßlednjemu wotpocžinkej pſchewodźiwſchi ſa wſchu wopokaſanu cžeſcž a luboſcž, ſa bohatu rózowu pychu, kaž tež knjeſej fararjej ſa rjanu troſchtowanſku rěcž najwutrobniſchi džak prajimy.

W Drožďžiju, 22. winowza 1914.

Srudženi ſawoſtajeni.

Pschiloha k czišłu 44 Serbskich Nowin.

Sobotu 31. oktobra 1914.

Placzišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach.

29. oktobra 1914.

Placzišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druziny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetšcheje rěsneje hódnosćje hacž do 6 lět	54—56	97—99
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	46—49	89—92
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	39—43	82—86
4. žnadnje pizowane kóždeje staroby	—	—
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetšcheje rěsneje hódnosćje	49—51	92—94
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetšcheje rěsneje hódnosćje hacž do 7 lět	41—44	85—88
3. starše, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódše kruwy a jałojzy	36—40	79—82
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	30—33	73—76
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	24—28	67—72
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetšcheje rěsneje hódnosćje	50—52	93—95
2. žrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	44—47	87—90
3. žnadnje pizowane	37—43	80—85
Cželata:		
1. najlěpše s mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	50—54	90—94
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	44—48	84—88
3. žnadnje wuwite wot zyza	37—42	77—82
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpšich raßow a jich sšhižењow w starobje hacž do 1¼ léta	61—2	78—79
2. mjaßne	55—58	72—75
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	52—54	69—71

Placzišna žitow a produktow.

Žitowy bowos w Budyšchinje:	W Budyšchinje. 24. oktobra 1914. wot hr.	wot pj.	hacž hr.	hacž pj.	W Lubiju 22. oktobra 1914. wot hr.	wot pj.	hacž hr.	hacž pj.
Pšeńca . . . . běła	—	—	—	—	12	20	12	80
" . . . . žołta	—	—	+	—	11	80	12	50
" nowa	—	—	—	—	—	—	—	—
Rožka	—	—	—	—	10	75	11	25
" nowa	—	—	—	—	—	—	—	—
Jećmjeń	—	—	—	—	11	—	11	50
Wowß . . . . 50 kilogr.	10	—	10	50	9	50	10	—
" nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	20	—	30	—
Woka	11	—	12	—	11	—	11	50
Jahły	16	—	18	—	22	—	26	—
Hejduschka	17	50	19	50	26	—	27	—
Běrny	3	—	4	—	3	20	3	60
Butra . . . . 1 kilogr.	2	90	3	10	2	80	3	—
Pšeńczna muka 50 "	13	75	22	25	19	—	23	—
Ržana muka 50 "	14	—	17	50	15	50	17	50
Sšyno . . . 50 "	3	—	4	—	3	30	3	80
Sšloma . . 100 "	3	25	3	85	3	—	3	60
Proßata 894 schtuk, schtuka	9	—	19	—	—	—	—	—
Pšeńczne wotruby 50 kilogr.	—	—	8	25	8	10	8	40
Ržane wotruby 50 kilogr.	—	—	8	50	8	20	8	50
Pšeńczny gris 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Ržany gris 50 kilogr.	—	—	9	15	—	—	—	—
Pšeńza žołta, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	20	06	21	25
Pšenza, běła, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	20	74	21	76
Rožka, nowa, kórz po 160 punt.	—	—	—	—	17	15	18	—
Jećmjen, nowy, kórz po 140 punt.	—	—	—	—	15	40	16	10

Jeja, mandl 1 hr. 50 pj., schtuka 10 pj.

Wiczne placzišny w Kamjenzu.

22. oktobra 1914

Po 50 kilogr.: Rožka wot 11 hr. 60 pj. hacž 11 hr. 80 pj., pšeńza wot 12 hr. 50 pj. hacž 13 hr. — pj., jećmjeń wot 11 hr. 50 pj. hacž 11 hr. 75 pj., wowß wot 10 hr. 40 pj. hacž 10 hr. 60 pj., jahły wot — hr. — pj. hacž — hr. — pj., hroch — hr. — pj., žyno (stare) — hr. — pj. (nowe) 3 hr. 50 pj., běrny 4 hr. — pj. hacž 4 hr. 25 pj., sšloma (100 kilogr.) — hr. — pj., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 70 pj. hacž 3 hr. — pj., jeja (mandl) 1 hr. 65 pj.

W Kamjenzu placzeše kórz pšeńzy 21.25 hacž 22.20 hr., rózka 18.56 hacž 18.88 hr., jećmjeń 21.16 hacž 23.35 hr.

Jěsdny plan želesnizow,

Njedźelu a žwjate dny tež 4. wosowa klaßa jěsdźi.

Z Chorjelza do Draždžan.

Wosowa klaßa	1-4.	2-4.	1-4.	1-3.	1-3.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.
Z Chorjelza	4,17	—	7,46	8,58	11,18	2,12	4,24	7,—	8,53	—	—
Kychbacha	4,40	—	8,10		11,35	—	4,48	7,24		—	—
Lubija	4,59	—	8,30	9,23	11,48	2,37	5,07	7,45	9,15	—	—
Pomorz	5,14	—	8,46	—	12,04	—	5,22	8,01	—	—	—
Kubschiz	5,22	—	8,54	—	12,11	—	5,29	8,08	—	—	—
Budyschina	5,36	6,44	9,08	9,44	12,24	2,58	5,42	8,22	9,35	—	—
Zizenja	5,48	6,55	9,20	—	12,36	—	5,54	8,35	—	—	11,01
Bistopiz	6,09	7,18	9,40	—	12,57	—	6,13	8,56	—	—	11,24
Arnsdorfa	6,29	7,41	10,—	—	1,20	—	6,35	9,21	—	—	11,32
Radeberga	6,36	7,49	10,08	—	1,28	—	6,43	9,28	—	—	—
Do Draždžan	6,54	8,12	10,25	10,35	1,47	3,51	7,01	9,45	10,22	11,56	—

Z Draždžan do Chorjelza.

Wosowa klaßa	1-4.	1-3	1-4.	1-3.	1-4	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.
Z Draždžan .	12,31	1,45	6,14	8,53	9,09	12,35	3,14	5,19	8,10	8,46
Radeberga	1,02	—	—	—	9,41	—	—	—	8,37	9,15
Arnsdorfa	1,10	—	6,47	—	9,50	1,08	3,46	—	8,45	9,24
Bistopiz	1,37	—	7,14	9,30	10,17	1,34	4,10	—	9,11	9,47
Zizenja	1,52	—	7,30	—	10,33	1,50	4,25	—	9,27	—
Budyschina	2,01	2,36	7,46	9,47	10,46	2,04	4,39	6,10	9,40	—
Kubschiz	—	—	7,56	—	10,56	2,14	4,49	—	9,50	—
Pomorz	—	—	8,04	—	11,04	2,22	4,57	—	9,58	—
Lubija	—	2,56	8,25	10,09	11,24	2,41	5,15	6,31	10,18	—
Kychbacha	—	—	8,41	—	11,39	2,57	5,30	—	10,34	—
Do Chorjelza	—	3,17	9,03	10,31	12,—	3,19	5,50	6,52	10,56	—

Z Kamjenza do Arnsdorfa. Z Arnsdorfa do Kamjenza.

Z Kamjenza	6,—	8,—	11,—	2,—	4,30	6,50	10,13	Z Kamjenza	5,42	8,38	3,—	7,12	10,30
Bolšecy	6,19	8,19	11,19	2,19	4,31	6,50	10,13	Bolšecy	5,42	8,38	3,—	7,12	10,30
Radmeritz	6,36	8,36	11,36	2,36	4,46	6,36	9,58	Radmeritz	6,03	9,—	3,18	7,33	10,54
Großpostwitz	6,44	8,44	11,44	2,44	4,54	6,44	10,06	Großpostwitz	6,11	9,09	3,26	7,43	11,03
Do Arnsdorfa	6,59	8,59	11,59	2,59	5,09	6,59	10,21	Do Arnsdorfa	6,24	9,22	3,38	7,56	11,18

Z Budyschina do Wjelećina.

Wosowa klaßa	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2. 2.
Z Budyschina	4,50†	—	7,20	10,47	1,18†*	—	4,39	6,41	8,34	9,41	—
Dźěžnitz	4,58†	—	7,28	10,55	1,30†*	—	4,47	6,49	8,46	9,49	—
Budestez	5,05†	—	7,35	11,01	1,39†*	—	4,53	6,55	8,54	9,55	—
Roswodez	5,10†	—	7,40	11,06	—	—	4,58	7,00	—	10,00	—
Do Wjelećina	5,17†	—	7,47	11,13	—	—	5,05	7,07	—	10,07	—

† Sejdźi jenož na kóždym pósledním dźěłanskim dnju w tydźenju.
†* Sejdźi kóždu sobotu, štwjedu, njedźelu a žwjate dny.

Z Wjelećina do Budyschina.

Wosowa klaßa	2-4.	2-4.	3.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2. 4.	2-4.
Z Wjelećina	—	6,05†	8,25	—	—	3,03	5,25	7,25	—	10,24
Roswodez	—	6,12†	8,33	—	—	3,11	5,32	7,31	—	10,30
Budestez	—	6,16†	8,41	—	—	12,42†*	3,19	5,37	7,36	7,48	—	10,35
Dźěžnitz	—	—	8,47	—	—	12,52†*	3,29	5,43	7,42	7,58	—	10,41
Do Budyschina	—	—	8,54	—	—	1,04†*	3,38	5,50	7,49	8,09	—	10,48

†* Sejdźi jenož sobotu, štwjedu, njedźelu a žwjate dny.
† Sejdźi jenož na kóždym pósledním dźěłanskim dnju w tydźenju.

Kamjenz-Halschtrow-Bistopiz. **Bistopiz-Halschtrow-Kamjenz.**

Z Kamjenza	5,45	11,30	7,02	Z Bistopiz	7,25	1,40	9,13
Halschtrowa	6,17	11,58	7,36	Halschtrowa	8,10	2,29	10,00
Do Bistopiz	7,03	12,44	8,27	Do Kamjenza	8,34	2,56	10,25

Z Khorzebusa-Petershajna-Wojerez.

—	8,00	1,00	6,10	Z Khorzebusa do	9,00	12,28	5,24	11,06
5,55	8,55	1,37	6,45	" Petershajna do	8,05	11,50	4,55	10,20
6,53	9,44	2,24	7,33	do Wojerez	7,08	11,02	4,07	9,20

Želesniski jěsdny plan.

S Lubija do Radworja.

S Lubija	—	8,32	11,58	5,20	7,50
Ketliz	—	8,41	12,07	5,29	7,59
Radměriz	—	8,48	12,14	5,36	8,06
Hluschiny	—	8,52	12,18	5,40	8,10
Luwoczíz	—	8,59	12,25	5,47	8,16
Maleczíz	—	9,05	12,31	5,53	8,22
Wósborka	5,10	9,10	12,56	6,45	8,27
Hrodźischcza	5,17	—	1,03	6,52	—
Barta	5,25	—	1,13	7,00	—
Huczíny	5,34	—	1,22	7,09	—
Klukscha	5,43	—	1,31	7,17	—
Wulk. Dubrawy	5,52	—	1,41	7,26	—
Lutobcza	5,57	—	1,47	7,31	—
Radworja	6,03	—	1,53	7,37	—
do Radworja dwórn.	6,09	—	1,59	7,43	—

S Radworja do Lubija.

S Radworja dwórn.	—	8,17	—	5,09	9,01
Radworja fast.	—	8,23	—	5,15	9,07
Lutobcza	—	8,29	—	5,21	9,13
Wulk. Dubrawy	—	8,34	—	5,26	9,19
Klukscha	—	8,43	—	5,35	9,27
Huczíny	—	8,51	—	5,43	9,36
Barta	—	9,00	—	5,52	9,44
Hrodźischcza	—	9,09	—	6,01	9,53
Wósborka	7,39	9,15	1,47	6,50	9,59
Maleczíz	7,44	10,40	1,53	6,56	—
Luwoczíz	7,50	10,46	1,59	7,02	—
Hluschiny	7,56	10,53	2,06	7,09	—
Radměriz	8,01	10,58	2,11	7,14	—
Ketliz	8,09	11,06	2,19	7,22	—
do Lubija	8,17	11,14	2,27	7,30	—

S Budyschina do Rakez — Wojerez.

S Budyschina	5,20	7,50	9,20	2,21	4,42	7,20	8,34
Ratarjez	5,26	7,56	9,26	2,27	4,48	7,26	8,40
Židowa	5,30	8,01	9,31	2,31	4,52	7,31	8,45
Mal Wjelkowa	5,36	8,07	9,38	2,38	4,58	7,37	8,51
Radworja	5,45	8,17	9,48	2,46	5,09	7,48	9,01
Khażowa	5,50		9,53	2,51		7,54	
Njeżwaczídla	5,57		10,00	2,58		8,03	
Scheschowa	6,04		10,07	3,05		8,10	
Rakez	6,12		10,15	3,15		8,25	
Komorowa	6,19		10,22	3,22		8,32	
Sdźarow	6,26		10,29	3,29		8,39	
Hósła	6,33		10,36	3,36		8,46	
Kulowa	6,40		10,43	3,43		8,53	
Němzow	6,48		10,51	3,51		9,01	
do Wojerez	6,54		10,57	3,57		9,07	

pschi. do Lubija 11,14. — pschi. do Wósb. 7,30. — pschi. do Wósb. 9,59.

S Wojerez — Rakez do Budyschina.

S Wojerez		7,04	10,11	2,31		7,41
Němzow		7,11	10,18	2,38		7,48
Kulowa		7,19	10,26	2,46		7,56
Hósła		7,26	10,37	2,53		8,03
Sdźarow		7,33	10,44	3,00		8,10
Komorowa		7,40	10,51	3,07		8,17
Rakez		7,48	10,58	3,17		8,30
Scheschowa		7,54	11,04	3,24		8,37
Njeżwaczídla		8,01	11,11	3,31		8,44
Khażowa		8,09	11,19	3,39		8,51
Radworja	6,11	8,16	11,25	3,45	7,46	9,00
Mal. Wjelkowa	6,19	8,26	11,35	3,55	7,54	9,10
Židowa	6,26	8,32	11,41	4,01	8,01	9,16
Ratarjez	6,30	8,36	11,45	4,05	8,06	9,20
do Budyschina	6,36	8,41	11,50	4,10	8,12	9,25

5,10 wot Wósborka — 11,58 wot Lubija. — 5,20 wot Lubija.

Horjanske praßowane wuhlo

najlěpsche narunanje sa **drjewo** a druhe **wuhlo,** derje wußuschene 1000 kruchow po **7.**— mk., porucza

Horjanska wuhlowa praßowarnja

na Horje pola Njeżwaczídla.

Błyskowe jěsdne koła

snateje hódnoscze

dospołnje a s torpedowym ßkobodnym běhom hižo po 68 mk.

Pneumatiki, latarnje a wschón pschißłuschk

najlěpscheje druziny po najtunischich placzisnach.

Wuporjedzenje wschěch systemow

jěsdnych a motorskich kolow.

Saniklowanje a emaillowanje najruczischo.

Błyskowe pjerate ßyczowe matrazy,

kotrez ßo po měrje sa kózde łożo dźěłaju.

Thomaßez bratraj

w Budyschinje

na kamjeńtnej haßy 16. — Telefon 363.

Nowe wotewrjenje!!

Subjaze praxis **K. Pehsa** w Budyschinje, na **bohatej haßy 10,** s nutskhodom na krótkej haßy.

Zuse suby wschěch systemow

Plomby kózdeje druziny.

Suby ßo wustojnje wuzahaju.

Łahodny wobkhad. — Pomérne placzisny.

Hižo 10 lět ßamostatny.

Smolerjec knihićišćernja

w Budyschinje w ßerbskim domje

knihi, sliczbowanja, visitne a pscheprosceńske khartki, sastojnske formulary, wustawki, blidne spěwy atd.

we wschěch rěczach derje a tunjo czischczi.

Dalokorěczak czißło 687.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich pôstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smolerj.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Ke nawěsći, kak maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich krjebjach čo. 4) wotsedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk haš do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 45. Sobotu 7. novembra 1914. Lětnik 73.

Němske dobycze na morju pschi chileskim brjosy.

W Barlinje, 6. novembra. Po powjescźach hamtskeje wojsjewjerńje je 1. novembra nascha eskadra panzerowanych łódźow blisko chileskeho brjoha (na wjeczornej stronje połodnischeje Ameriki) jendźelski panzerowany kschižak „Monmouth“ sniczila a panzerowany kschižak „Good Hope“ cźežko wobschkodźila. Na němskej stronje wojowachu wulkaj kschižakaj „Scharnhorst“ a „Gneisenau“ a małe kschižaki „Nürnberg“, „Leipzig“ a „Dresden“. Nasche łódże ßo njejßu wobschkodźile.

Naměstny schef admiralneho staba: Behnke.

Belgisko-franzowske wojownischcźo.

S belgiskeho wojownischcźa němski wulki hłowny kwartěr wosjewja:

W Belgiskej ßo wójnske operazije s powodźenjom poczeźuja, kotrež ßu pschi Ysersko-Ypernskim kanalu s rosbicźom sastatkow pola Nieuporta nastałe. Pola Yperna ßu němszy wojazy dale postupowali, 600 Jendźelczanow sajeli a někotre kanony dobyli. Messines je w naschej ruzy.

S napschecźa nascheho praweho kschidła indiszy wojazy steja. Kaž je ßo nawjedźiło, pak woni jako zyłk njewojuja, ale ßu po zykej froncze mjes Jendźelczanow rosdźěleni.

S ranja Soissonsa ßmy ßo do njepschecźela dali a jeho s wobtwjerdźeneho stejischcźa s połnozy Bailly wuhnali. Popołdnju ßmy Bailly nadběhali a njepschecźela s wulkim schkodowanjom psches rěku Aisne cźißli. Ssmy 1000 muži sajeli a dwě maschinskej tšelbje dobyli.

Nowy wuspěch pola Yperna.

W Barlenje, 6. novembra. Wulki hłowny kwartěr.

Nasche postupowanje s krótkeho a dołheho wjecźora wot Yperna derje do přědka dźe. Też pola La Bassée s połnozy Arrassa a w Argonnach ßmy kraj dobyli. S wulkim schkodowanjom Franzowsow ßu naschi wojazy ważne sepjeranischcźo w Boisleux s krótkeho wjecźora dobyli.

Na rańschim wojownischcźu njeje ßo niczo ważne podało.

Najwyschsche wójskowe wjednistwo.

Wojowanje pschi połnóznym belgiskim brjosy.

„Tale bitwa je“, praji dopißowar Amsterdamskich nowin „Tid“, „bóle morjenza dyžli bitwa, tyßazy sranjenych ßo se skamanymi stawami s bitwischcźa motaju abo we wschelakich wosach leża, kotrež jako srudny prozeßion k połnozy cźahnu. Tyßazy morwych leża roseßłane na polach. Nichtó nima khwile, je sahrjebacź. Wosy a artillerija psches nje jěchdźa. Dróhi w Ostende a wokolne wßy ßu połne sranjenych, kotsiž skoro běžecź njemóża a ßu jenoż swjerschnje swobalene. Wschě hospitale a sjawne twarjenja ßu hižo połne, a sa nowych pschikhadnikow njeje wjazy žaneho městna. Widźimy jich ßedźo na stokach w khołejownjach. Němske kanony dyrbja husto mjelczecź, dokelž bychu granaty husto s hromadami na městna padałe, hdźež ßu ßo Němzy, Belgiszy a Jendźelczenjo pschimnyli; pschetož nětko ßo wjazy s kanonami njewojuje, ale s bajonetami. Němzy ßu ßebi po sdaczu krucze wotmyßlili, ßo hacź k Dünkirchen a Calais pschedobycź. Wobydlerjo ßu wßy wopuschcźili. Pschezo na mnje wołaju, mjenujzy wjele sranjenych, kotsiž ßu na stronu k Ostende klazajo pschi puczu padli. Woni mje wo pomoz proscha. Někotrych ßym do jeneho doma dowlekł a na kožo pokožił, druhim wodu abo mloko pschinjeßu, tola s wjetscha njemóžach pomhacź. Saléšu na wyßoku naßypanzu, s wotkal mam daloko roshlad. Sady Middelkerke jendźelska artillerija dźěła. Powětr rži a buboze s wjele stow rosbuchazymi granatami. Jich hwisdot ßo spodźiwnemu spěwanju runa, pschi cźimž je bubot pschi rosbuchnjenju pschewod. Widźu němskich wojakow cźahacź. Woni k jendźelskim tšelnym hrjebjam du, kotrychž ßo hakle dohladam, hdyž ßo s nich do Němzow praskoze. Tajki podawk pak jenoż krótki cźaß traje. Někotre wokomiki posdźischo widźu, kak ßo rjady wojakow rospuschcźeja a wojazy ßo sawrócźeja. Němske kanony jenoż někotre krócź sahrimaju, hdyž nowe jendźelske kolony pschicźahnu, so bychu městna padnjenych w tšelnych hrjebjach wupjelnili. Stajnje jedyn franzowski lětak nad bitwischcźom slětuje, druhdy ßo w mróczelach shubi a ßo s nich saßo wunóri. Hodźinu dołho ßym ßebi žałostny wobras wobhladał, potom ßym niz bjes prózy a stracha do Leka schoł. Też tu ßu wobydlerjo krajinu wopuschcźili. W Leke hrosnje sa pólvrom a cźełami wonja a cźežki kur nad padazymi khěžemi leżesche. Namórszy wojazy cźěła hrjebachu.

Wo tutej najžałostnischej wschěch bitwow, kotraž kraßnu Flandernsku s krwju wobliwa, jedyn redaktor „Berl. Tagebl.“, kotryž jako vizewachtmischtr pschi Yserskim kanalu ßobu wojowasche a ßo pola Duixmirdena srani, scźěhowaze powjeda: Wón s druhimi s Bladsolva k němskim stejischcźam s połnozy Duixmidena hižo na tamnej stronje kanala saskał psches njepschecźelski woheń jěchasche. Pschezo s nowa wjele stow krócź hrósbne roscźehnjene ßyczenje njepschecźelskich schrapnelow nad hłowu ßłyschi, kotrež też najkhroblische cźuwy rostschaße. Na lěwizy a prawizy kurowe mróczakki w powětrje rosbuchaju, tola my też tón krócź psches nje pschińdźemy. Bórsy buchot wocźichnje, pschińdźemy k prěnjej małej hrjebi, někotre sta metrow psched Yserskim kanakom. Tu ßo nasche tšelne hrjebje sapocźinaju. Kótky pschi małych wohnjach steja, wscho powjeda a ßo ßměje; satraschne dnjowe dźěło w njepschecźelowym artilleriskim wohnju je ßo skónczikło, a bórsy ßo nózna pschestawka pola njepschecźeloweje artillerije sapocźnje. Někotsi ßmjercź sprózni — jich cźuwy ßu se wschěm tym hrósbnym hischcźe bóle woßkakle — ßo k pschěrowej scźěnje pschiprěwschi spja a cźežko dychaju. Też wbohi cźłowjek tam leži, kotryž s cźicha stona w ßmjertnym spanju; jemu je salva schrapnelow delni žiwot roszychnowała. Nichtó ßo njeßmě sawrócźicź, dróha je pod wohnjom nascheje pólneje artillerije. Dyrbimy cźakacź, ßnadź do ranja.

Sady mosta je hrosnje hladacź. Cźěmne cźěła, lohko s płaschczemi wodźete, prosta žołta ruka k njebju wupschestrjena. Jendźelczenjo, Belgiszy, Franzowsojo. — — Jenoż frědka jedyn s naß. Tu ßu nózne nadběhi, tele najžałostnische wschěch wojowanjow, byke, w kotrychž ßo naschi pěschzy, skoro rosmjecźeni s njepschecźelowym artilleriskim wohnjom s hacźenjow pschezo saßo w tsjoch hrósbnych nozach do přědka honjachu a s dobycźerjemi wostachu. Wczera w nozy je ßo kanal nadběhował. Lědma hdźe druhdźe na tejle 400 kilometrow dołhej froncze, kotraž ßo psches zyku Franzowsku s Belforta hacź k morju cźehnje, je schkodowanje tak wulke byko. „Tu rjekowsku ßmjercź wumrje 40 muži .... kompagnije ... regimenta.“ „Tu leži leutnant Clerick s 2. jendźelskeho lebijakskeho regimenta.“ Abo krótscho, na jenym jara schěrokim rowje: „110 Franzowsow a Belgiskich.“ Na rowje na poł skamane zuse brónje, pschetjelene helmy. Ach Flandernska, kraßna Flandernska, ženje njeje žadyn kraj telko krwě a hrosy widźał.

Nětko ßo k rjadam naschich tšelnych pschěrowow bliżimy. Tu a tam ßo ßwětle sabłyschnje, to je kanal. Też nětkole hischcźe pioněrojo dźěłaju, twarja mosty a je wuporjedźeja. Wczera w nozy ßu prěni s naschich, hdyž granaty pschezo saßo lědma hotowe mosty

pionĕrow rosbiwachu, do pontonow skoczili a ßo do njepscheczelowych maschinstich tšélbow dali. Pšches kanal, a my ßmy ßrjedź njepscheczeloweho pĕschkowskeho wohnja. 800 metrow dale, w najprĕdkownischim wohnju, leži nasch regiment."

Rusko-němske wojownischczo.

Němske wójskowe wjednistwo je ßo po sdaczu rosßudźiło, w ruskej Pólskej s ruskim wójskom niz wojowacź. Ruska Pólska ßo dla ßwojich hubjenych dróhow a dla makeje liczby żelesnizow sa wjedźenje wójny njepschihodźi. Němsko-awstriske wójsko teho dla tak daloko hacź ßo hodźi bjes wojowanja s ruskeje Pólskeje wróczo cźehnje a ßo najskerje hakle s wonka ruskeje Pólskeje k bitwje pschecźiwo ruskemu wójsku staji.

Po rosprawje ruskeho generalneho staba ruske wójsko sa němsko-awstriskim cźehnje a je k ranju hacź k Nisku mjes Wißku a Ssanom w Galiziskej a do Laska s wjeczora Lodże pschicźahnyło. — Pschi rańscho-pruskej mjesy ßu Rußojo pjecza pola Bakalarzewa němske nadběhi wotpokasali. Tež pola Wladißławowa je ßo horzo wojowało.

W Galiziskej s ranja twjerdźiny Pschemyßka ßo ruske wójsko na to samjesuje, ßo psched nadběhami awstriskeho wójska tak dołho wobaracź, doniž jemu druhe wójsko s ruskeje Pólskeje na pomoz njepschińdże.

Awstrisko-ßerbske wojownischczo.

Awstriske wójsko je w krótkowjeczornej Sserbiji, kaž awstriski pólny gratmischtr wosjewja, dobycźe scźiniło. Wono je město Schabaz w nozy 1. novembra dobyło a druhe ßerbske wójsko pod generalom Stepanowiczom nusowało, zofacź. Sserbjo ßu train a wjele jatych zhubili.

S tejle powjescźe ßo zhoni, so ßu ßo Sserbjo Schabaza, kotryż běchu hižo psched tsjomi měßazami Awstriszy po horzym wojowanju wobßadźili, mjes tym saßo smozowali.

S Zetinje na Czornej Horje ßo rosprawja, so ßu Czornohórzy awstriske wobtwjerdźenje Wermaz pola Cattara wobtšĕleli. Jena granata je do munizijskeho składa padła. Wobtwjerdźenje je ßo do powĕtra buchło. Poßlednje dny ßu awstriske lĕtadła nad czornohórskim pschistawom Antivariom lĕtajo 9 bombow czißli, kotrež pak njejßu wjele schkody naczinike. Czornohórzy, kotsiž ßu ßo na pucź do Gezka nastajili, ßu waźne stejischczo w Kobila Glawje wobßadźili. Jim je tam pjecza wjele wójnskeho materiala do rukow padło.

Wójna Turkowskeje pschecźiwo Ruskej, Jendźelskej a Franzowskej.

Turkowske wójnske łódźstwo je 28. oktobra njepschecźelnoscze pschecźiwo ruskim wójnskim łódźam na Czornym morju sapoczało, dokelž je ßo ruske knjeżerstwo sapowjedźiło, ßwoje wójnske łódźstwo na Czornym morju demobilisowacź. Turkowske łódże ßu 5000 tunow wulku minynoschazu łódź „Pruth", kotraż nĕhdże 700 minow njeßesche, potepike, jedyn ruski torpedowy czołm czeźko wobschkodźike a ßo jeneje wuhloweje łódże smozowake. Jedyn torpedo, s turkowskeho torpedowskeho czołma „Hairet Millie" wutšĕleny, je ruski torpedowy saniczak „Kubanez" potepił, a jedyn druhi torpedo, s jeneho druheho turkowskeho torpedoweho czołma wutšĕleny, je jenu rusku brjóh strażowazu łódź czeźko wobschkodźił. Tsjo ruszy offizĕrojo a 72 muži, kotsiž k potepjenym łódźam-ßkuschachu, ßu Turkojo wukhowali a sjeli.

Na to ßu turkowske wójnske łódże ruske pschimórske město Sebastopol, Odeßu, Noworoßijsk, Theodosiju a Kercź wobtšĕlake. W Odeßy ßu ßo petrolejowe kótły a pjecź ruskich łódźow wobschkodźike. W Theodosija ßu pschistawowe murje schkodu czerpike, runje tak w Sebastopolu. W Kercźu a pola Takilskeje wobßwĕtlazeje wĕże ßu ßo někotre parne łódże potepike.

Někotre turkowske kanonske czołmy ßu ßo do Odeskeho pschistawa dobyke a ruski kanonski czołm „Donez" a tsi ruske a jenu franzowsku parnu łódź potepike.

Winu na wudyrjenju rusko-turkowskeje wójny

turkowske knjeżerstwo na Rusku wotwaluje. Ruska minynoschaza łódź „Prut", kotruż ßu turkowske łódże potepike, je pjecza turkowskemu wójnskemu łódźstwu wukhod s Bosporusa do Czorneho morja k minami saraczicz chzyła. Pschecźiwo temu je ßo turkowske łódźstwo wobaracź dyrbjało. Turkowska je pak swólniwa, wo postaje nju měra jednacź.

Ruska nawopak prěje, so je ruske łódźstwo pschiczinu k njepschecźelnoscźam dało. K jednanjam je někto pschepośdże. Hdy budźiske Turkowska hnydom wschitkich němskich offizĕrow s wójska a łódźstwa wotstroniła, budźiske móżno było wo doscźczinjenju jednacź poczecź, kotrež měła Turkowska woporam hanibneho nadpada na ruski mórski brjóh dacź.

Zarowy manifest.

Po jenej Peterburgskej depeschi je zar manifest wudał, w kotrymż ßo praji: Turkowska je ßo k njepkłódnemu wojowanju pschecźiwo Ruskej naschkarała. Ruska scźĕhwki teho smĕrom a Bohu ßo dowĕrjejo wocźakuje. Wójnske wustupjenje Turkowskeje rospadnjenje turkowskeho knjejstwa pospĕschi. Ruska pak stawisniske nadawki pschi Czornym morju, herbstwo prawótzow, dopjelni.

Wójnske sahorjenje w Turkowskej.

Franzowske nowiny „Temps" pißaju, so je lud w Konstantinoplu, s wulkimi czrjódami po měscze cźahajo, sa wójnu wustupował. Roshorjene czrjódy ßu psched ruske, franzowske a jendźelske pósłanzstwo pschicźahnyke a Rusku, Franzowsku a Jendźelsku wohanike. Liczba turkowskich wojakow, kotraż je ßo pschi ruskich mjesach nahromadźiła, ßo na 300 000 muži woblicza.

Ruski nawal do Turkowskeje.

Zarski naměstnik w Kawkasu je, kaž ßo „Berliner Tageblattej" telegrafuje, sa wójsko w Kaukasu dnjowy wukas wudał. W nim ßo praji, so je zar po turkowskim nadpadże na ruski brjóh a na łódże czornomórskeho łódźstwa pschikasał, mjesy pschekroczicź a ßo do Turkow dacź. Wobydleŕstwo kawkasiskeho hłownyho města Tiflisa je pjecza sahorjenu demonstraziju psched gubernatorowym hrodom wotmĕło. Wulka liczba dobrowólnikow, mjes nimi wjele studentow, je ßo do wójska samolwiło.

Wustróżenje w czornomórskich městach.

S powjescźu wo wudyrjenju njepschelnoscźow mjes Ruskej a Turkowskej je ßo wobydleŕstwo ruskich městow, kotrež pschi Czornym morju abo w bliskoscźi leża, jara wustróżiło. Město Suchum je kaž by wotemrĕło było. Łódże wjazy po morju njejeźdża. W Livadiji ßu ßo s zarskich hrodow wschĕ drohotnoscze do Moskwy wotwjesli. W Odeßy wobydleŕstwo banki a wyschnoscze nadběhowasche, dokelž chzysche s města czeknycź. W Theodosiji je bombardement turkowskich łódźow wulku schkodu naczinił. Dwórnischczo do Dżanskeje wjedźazeje żelesnizy je ßo potšĕlało, twarjenja pschimórskeje dróhi ßu ßo wobschkodźike, a wobydleŕstwo je roscźĕkało. W Noworoßijsku ßu twarjenja nasthoweho towarstwa jara czerpike.

Samĕnjenje depeschow mjes němskim kronprynzom a Enverom paschu.

Turkowskemu wójnskemu ministrej Enverej paschi, kotryż je sa wójnu pschecźiwo Ruskej dźĕłał, je němski kronprynz scźĕhowazu depeschu póßłał: „Pjate němske wójsko a jeho wjednik ottomanskemu wójsku bratrowske postrowy scźele."

Wójnski minister Enver pascha se scźĕhowazym telegramom wotmolwi: „Khĕżorske ottomanske wójsko ßo waschej khĕżorskej wyßokoscźi a pjatemu wójsku sa bratrowske postrowy dźakuje a ßo krucze nadźija, so wschitkich ßwojich njepschecźelow hromadże s wójskami jeho majestoscze němskeho khĕżora sbije, kotrychż khrobkoscź je ßwĕtoßławna."

Bombardement Dardanellow.

Franzowske a jendźelske wójnske łódże ßu turkowske wobtwjerdźenje pschi Dardanellach wobtšĕlake. Wscho hromadże ßu 240 bombow swutšĕlake, njejßu pak po turkowskej powjescźi wulku schkodu naczinike. S wobtwjerdźenjow na tšĕlenje wotmolwjachu. Jena bomba na jenu jendźelsku panzerowanu łódź padże a tam sapali.

Po jendźelskej rosprawje njejßu jendźelske a franzowske łódże żaneje schkody poczerpike. Na turkowskim wobtwjerdźenju Helis Burun je ßo żylne rosbuchnjenje stako, po kotrymż bĕ wono do czornych mróczelow kura sawalene.

Ruske wójnske łódźstwo na Cžornym morju.

Ruske cžornomórske łódźstwo je žo do tśjoch dźělow dźěliło. Stare łódźe a dźěl nowych žu w Reni wostałe, dźěl kśižakow a minynoschazych łódźow je w Odeßy, nowe łódźe po Cžornym morju jěśdźa, a sa turkowskimi łódźemi žlědźa, so bychu jim wobarałe, hdy bychu ſ nowa chzyłe ruske pschimórske města wobtśělecź.

Jendźelske wobtwjerdźenje Suezskeho kanala.

Pśches Suezski kanal jědźo žu ſ italskeje parneje łódźe „Roma" na egiptowskej stronje jendźelskich a indiskich wojakow widźeli, pschěrowy a naßypy twaricź a grocźane saracźenja pschiprawicź. Po dalokoscźi 100 metrow žo žylne wobtwjerdźenja ſ cźeźkej artilleriju namakachu. W Port Saidu offizěrojo „Romy" ſ italskimi inźenieurami rěcźachu, kotśiž jim sdźělichu, so je Turkowska na tamnym brjosy 80,000 muži shromadźiła. — Jedyn Schwajzar, kotryž je žo tele dny ſ Turkowskeje do Züricha wrócźił, w tamnischich nowinach wo turkowskich wójnskich pschihotach pische, so žu žo poßlednje měßazy njepscheśtawajzy wojazy do Syriskeje žłali. Wojazy žu sa wójnu w puscźinje wuhotowani. Nowa je pschiprawa sa pschiwos picźneje wody a woženje cźeźkich kanonow w pěskowej krajinje Kaž žo sda, chzedźa Turkojo jene wójsko psches Cźerwjene morjo do hornjeje Egiptowskeje pschewjescź. Po liczbje żelesniskich cźahow, kotreż žu žo ſ wojakami ſ Damaskusa k połodnju wotpóßłake, je turkowske wójsko, kotreż ma pschecźiwo Egiptowskej wojowacź, 250,000 muži žylne.

Nadpad jendźelskich a franzowskich wójnskich łódźow na turkowske łódźe.

Po powjescźi ſ Konstantinopla žu jendźelske a franzowske wójnske łódźe po wotjěśdźe franzowskeho a jendźelskeho póßłanza ſ Konstantinopla pschi makoasiskim brjosy w Cźesmeskim pschistawje turkowski kanonski cźołm „Burak Reiß" a parnu łódź „Kinali Aga" wobtśělake. Roskasowaŕ „Buraka Raißa" je łódź „Kinali Aga" potepił, so žo njeby ſ njepscheczelowym wohnjom sniczika, a je potom kanonski cźołm rostśělił, prjedy hacź mózachu žo jeho njepscheczeljo smozowacź.

Potepjenje jendźelskeje bitwiskeje łódźe „Hermes".

Po rosprawje jendźelskeho knjeźerstwa je jedyn němski podmórski cźołm žobotu rano jendźelsku bitwisku łódź „Hermes" ſ wutśělenjom dweju torpedow potepił. Wona žo hischcźe 45 mjeńschinow nad wodu dźerżesche, powrócźi žo potom a žo potepi. Torpedowske cźołmy, kotreż na pomoz pschijědźechu, wjetschi dźěl mużstwa wukhowachu. 40 muži je žo po sdacźu tepiło.

Němski kschižak „Emden" dale njepscheczelske łódźe nadpaduje.

W Malakkaskej mórskej drosy w rańschej Asiskej je žo němski kschižak „Emden" na lescźiwe waschnje k pschistawej Pnlo Pinang pschiblížił, hdyż ruski kschižak „Schemczug" a franzowski torpedowski honjeŕ „Mousquet" leżeschtaj. Pjatk rano pschi żwitanju psched Pulo Pinang ſ ruskej khorhoju panzerowany kschižak pschijědźe, kotryž žo wot ruskich wójnskich łódźow, w tu khwilu tam jěśdźazych, ſ niczim njerosesna. Wón žo teho dla se swuczenymi postrowjazymi wutśělemi powita. Na dobo tale łódź, kotraž żana druha njebě, dyżli němski kschižak „Emden" němsku khorhoj wutykny a na ruski kschižak „Schemczug", kotryž tam sakótwizowany leżesche, mordarski woheń puschczi. Ruska łódź, kotraž ani khwile njenamaka, na bombardement wotmolwicź, žo hnydom podnóricź, poccza. S jeje 300 mużemi liczazeje wobżadki je žo lědma połoiza wukhowacź mohła. Na to „Emden" wotjědźe. Franzowski torpedowski honjeŕ „Mousquet" žo sa „Emden" puschczi a do njeje khroble tśělesche, tola Emden jón pschi njerunoscźi mozow sa krótki cźaß potepi. Wschě ruske, franzowske, jendźelske a wożebje też japanske wójnske łódźe žu žo hnydom sa „Emden" puschczike. Hacź dotal pak ju ani njeżżu wußlědźili. „Emden" je jara spěschnje jěśdźaza łódź, kotraż pomalscho jěśdźazym łódźam stajnje cźeknycź wě. Wona budźe łódźam njepscheczelskich statow hischcźe wjele schkody naczinjecź.

Němski kschižak „Karlsruhe" dwanacźe jendźelskich parnych łódźow potepił.

Wobżadki dwanacźe jendźelskich pschekupskich parnych łódźow, kotreż je němski kschižak „Karlsruhe" potepił, žu žo do Liverpoola pschiwjeśe. Kapitanojo potepjenych łódźow praja, so žu němskim kschižakam jěśbu jendźelskich pschekupskich łódźow do drobna snate. Kapitana „Prutha" žu na „Karlsruhe" se żłowami powitali: „Scźe jedyn dźeń pschepośdźe pschijěli, běchmy Waß prjedy wocźakali." Jena łódź, kotruż je „Karlsruhe" saßłapika, njeje žo potepika, dokelż móżesche ju němski kapitan dla jeje spěschnoscźe a schkricźkotelegrafiskeho pschiprawjenja jako wobhonjeŕsku łódź wužicź. Wschizy prajachu, so žu Němzy ſ nimi derje wobkhadźeli. Woni žu žo dyrbjeli na to podpißacź, so njebudźa sa cźaß tuteje wójny pschecźiwo Němskej wojowacź. Dwaj reserwistaj, kotrajż staj żwoje podpißmo sapowjedźiłoj, staj žo jako jataj sdźerżałoj.

Němske łódźe pschi jendźelskim brjosy.

Němske wójnske łódźe žu žo saßo ras po morju k jendźelskemu brjohej swěrike a do jendźelskich wójnskich łódźow tśělake. Jedyn jendźelski podmórski cźołm, kotryż bě žo sa němskimi łódźemi puscźił, je žo potepił. Jendźelska admiralita wo tym scźěhowaze wosjewja.

S Londona je žo 4. novembra do Rotterdama telegrafowako: W Lowestoftu wczera rano w 7 hodźinach hrimot kanonow saßłyschachu. Ludźo, kotśi na jenej skale pschi morju stejachu, płomjenja kanonow widźachu, ſ kotrychż žo se wschelakich wójnskich łódźow tśělesche. Granaty do morja padachu. Wjeczor strażowaza łódź „Halcyon" lohko wobschkodźena do pschistawa sajědźe. Jedyn łódźnik powjedasche, so je widźał, kak sadk jeneho jendźelskeho podmórskeho cźołma na dobo ſ wody won tcźesche, a kak žo potom na dobo cźołm podnóri.

Wobydlerjo Yermoutha žo wutoru rano ſ tśělenjom kanonow se spanja wubudźichu. Woni widźachu, kak němske wójnske łódźe do jeneho jendźelskeho kanonskeho cźołma tśělachu, kotryż bě 10 mil wot města sdaleny. Kanonada bě tak żylna, so schkleńzy schczerczachu a so žo někotre puknychu. Jena granata milu psched městom do morja padźe. Dokelż jendźelska łódź pódlu brjoha na stronu k Gorlestanej jědźesche, granaty hischcźe bliże k brjohej padachu, druhdy jenoż pół hodźiny wot brjoha. Sswěcźaza łódź „Saint Nicholas" je žo lědma stracha sminyła, so žo ſ jenej granatu trjechi.

Wschě Londonske nowiny žo khróbłoscźi Němzow dźiwaju kotśiž žu żebi swěrili, żwoje wójnske łódźe k rańschemu brjohej Jendźelskeje póßłacź. Schto žu żebi Němzy pschi tym wotmyßlili, żebi w Jendźelskej wukożicź njemóża. Ale ſ hischcźe wjetschim hudancźkom je jim to, kak je němskim łódźam po prawom móżno było, bjes schkody psches podmórske miny pschejěcź. Myßla żebi, so žu żebi Němzy ſ pomozu żwojeje wobschěrneje spionaże poßlednje kharty wo składżenych jendźelskich minach wobstaracź mohli. Tele kharty bě admiralita poßlednje dny wudała. W Jendźelskej też hischcźe njewjedźa, kak je žo němskim łódźam na cźěkańzy psched scźěhowazym jendźelskimi łódźemi sjeschło. Někotre granaty němskich wójnskich łódźow žu do Yarmoutskeho pschistawa padke.

Jendźelska pschejěśd psches połnózne morjo samjesuje.

Jendźelske admiralstwo je wobsamkło, pschekupskim łódźam pucź nimo połnózneje Jendźelskeje sawrjecź a jenoż jěśbu po Calaiskim mórskim kanalu ſ połodneje Jendźelskeje do Hollandskeje a Skandinawiskeje dowolicź. S tym chze żebi Jendźelska strażowanje w połnóznym morju połóżicź, hdźež je ſ nadpadami němskich podmórskich cźołmow hižo schtyri wjetsche łkschižaki shubiła. Kaž žo sda, Jendźelska do wulkeho dźěła połnózneho morja miny nakładźe. S tym ma žo němskim wójnskim łódźam sadźewacź, so bychu žo ſ połnozy kanalej pschiblížake. Hollandske nowiny žo wobcźežuja, so se sawrjecźom wulkeho dźěła połnózneho morja hollandske wikowanje cźeźko schkoduje.

Jendźelski podmórski cźołm „D 5" žo potepił.

Wutoru rano njepscheczelske wójnske łódźe pola Lowestofta pschi rańschim jendźelskim brjosy brjóh strażowazy kanonski cźołm „Halcyon" wobtśělachu. Jedyn muż ſ wobżadki žo pschi tym srani. „Halcyon" pschitomnoscź njepscheczelskich łódźow wosjewi, na cźoż žo te po někotrych manewrach sawrócźichu. Někotre jendźelske łohke kschižaki žo sa nimi puschczichu, njemóżachu pak je doßahnycź. Sadni němski kschižak na wrócźojeśbje miny wumjetowasche. Jendźelski podmórski cźołm do jeneje ſ tychle minow sawadźi a žo ponóri. Dwaj offizěraj a dwaj mużej, kotśiž na cźołmowej łubi stejachu, móżachu žo wukhowacź.

Burski sbežk w pokodnischej Afriży.

Hollandszy pschekupzy w Amsterdamje a Rotterdamje žu s Londona dowěrne powjesćze dostake, so je žo pjecza hižo wokoło 10000 burow sbežkej pschisamkko. Woni žu wschitzy derje wobrónjeni a maja tež spěschnje tšélaze kanony a maschinske tšélby. Po wěstych powjesćzach je pjecza zyke wobydlerstwo Oranjaskeje kolonije postanyka. Sa najstraschnische maja Jendželcženjo, so je žo Dewet na stronu sbežkarjow stajik. Boja žo, so jeho mjeno doßahnje, so žo tež komdžazy Burjo s nim sa sbežk dobudu. Jendželcženjo maja w Kapskej koloniji 8000 wojakow, kotsiž k potkóčenju sbežka dołho njedoßahnu. Jendželski wójnski material w Kapskej koloniji je pjecza teho runja njedoßahazy, dokelž je Jendželska Kapsku koloniju dla wójnskich pschihotow w Europje sanjechała.

So je žo burski sbežk hižo žylnje rosschěrik, je tež s powjesćzow jendželskich nowin shonicz, po kotrychž žu Jendželcženjo wjazy dyžli 1000 Burow sajeli, mjes tym so žu Jendželcženjo pjecza jenož 150 muži shubili.

Wosnamjaza je tež powjesćz jendželskich nowin „Evening News“, so staj dwaj panzerowanaj želesnischaj cžahaj s 50 kanonami s Kapskeho města do Pretorije wotjékoj.

Reuterez telegrafowarnja w Londonje wo sbežku w pokodnischej Afriży scžěhowaze wosjewja: 50 muži žylna patrouilla knježerstwoweho wójska s wotdželenja wyschka Britze žo 27. oktobra pola Scuitsdrista se 150 sbežkarjemi wotdželenja wyschka Maritza setka. Někotsi mužojo žo morichu a sranichu, woßmjo, mjes nimi dwaj leutnantaj žo sajachu. Druha powjesćz praji: Hejtman Bukes, jedyn leutnant a 50 wojakow knježerstwoweho wójska žu žo dobrowólnje sbežkarjam komandeura Studera poddali a žu žo do Springa dowjedli.

Wobtšélenje Tsingtawa.

Město Tsingtaw w němskej Kiawczouskej koloniji je žo nimale schtwórczléta dołho psched wobléhazymi Japanskimi a Jendželczanami khroble wobarako. Nětkole je japanske knježerstwo wosjewiko, so žu žo skoro wschě němske wobtwjerdženja potšélake, jenož hischcze dwě wobtwjerdženi hischcze na njepschecželowe njepschestawaze tšélenje s kraja a s morja wotmolwjatej. S wobtšélenjom je w bliskosczi pschistawa woheń nastak, a jedyn wolijowy kotok je rosbuchnk. Wobtwjerdženje Sinochaushan žo pali. Jedyn němski kanonski czołm, kotryž je wuheń shubik, njeje wjazy widżecz.

Němski wulki lschižak „York“ žo potepik.

Po zykej Němskej je powjesćz wulku srudobu sbudžika, so je žo w Jadeskim mórskim saliwje pschi połnóznym morju němski wulki lschižak „York“ potepik. Wón do jeneje miny, s kotrymiž je Jadeski mórski saliw pschecžiwo njepschecželskim kódžam sawrjeny, sawadžik. Po dotalnych powjesćzach je žo 382 muži, potajkim wjazy dyžli pokojza mužstwa, wukhowało. Wukhowanske džéko bě s tolstej mhlu jara poczežene.

Saksli kral žo do Draždžan wróczik.

Sakske wójsko na franzowskim wojownischczu wopytawschi a jeho stejischczo do drobna žebi wobhladawschi, je žo kral Bjedrich August wutoru do Draždžan wróczik. Na Draždžanskim khownym dwórnischczu jeho Draždžanski wyschschi měschczanosta dr. Beutler powita. Jemu wotmolwjejo kral praji, so je wón s wulkej wješekosczu mjes žwojimi khrobkymi wojakami w polu pschebywak a žo s doscżczinjenjom wo tym pscheßwědczik, so tam kóždy wot najmkódscheho wojaka hacz k najwyschschemu generalej njebojasnje žwoju winowatosczi dopjelnja. Schtóž je widżak, kak žu naschi wojazy pod druhdy wobczežnymi wobstejnosczemi niz jenož s rjekowskej khrobkosczu, ale tež s duchom czerstweho postupjenja napjelnjeni, wě, so w tutym wojowanju dobudżemy. Wěrno wschak je, so je tale wójna tež hižo wjele žakostnych woporow wot nascheho žwěrneho sakskeho luda žabała. Džakownje žo pschi tym tež na wopory dopomina, kotrež žu Draždžany s bohatym wupóßkanjom darow luboscze k wjeczoru a k ranju pschinjeßke.

Skhorjenje sakskeho krónprynza.

Saksti krónprynz Jurij je po lékarskim poruczenju dla drjenja w kolenje a w ruzynym shibadle žwoje městno na froncze wopuschczik a žo dla wulékowanja do Wiesbadena podak. Kaž je nate, je krónprynz s hejtmanom.

Wobkra dujene poßtki pólneho pósta.

„Schtóž poßtki pólneho pósta wobkradnje, je tajki hanibny žlěvz, so žo žamo niski pschestupnik s nim w žwojim sazpijomnym cžinjenju pschetrjechi. Schtóž tajke paduchstwo skucži, žo niz jenož na jenotliwej woßobje, ale na zykym ludu pschehrěschi, a lědma bychmy sa mózno měli, so móże žo tajke něschto stacz. S masanymi, lakomnymi pschiczinami bratram we wójnje, kotsiž sa naß wojuja a krwawja, kusk prjecz bracz, schtoż jim lubowazej ruzy sczelej, to je njewěrjomnje niske a pohórschaze!“ S tymile žkowami psched khostanskej komoru 3. Barlinskeho krajneho žuda statny rěcznik 3 léta jastwa sa póstskeho wupomharja Hanža Riesu namjetowasche. Młodostny wobskorżeny, kotryż je hewak s pißarskim pomoznikom w Siemensko-Schuckertskich dželarnjach, bě we wjeczornych hodżinach na pósczе w Charlottenburgu wupomhak. Każ je žo posdżischo wupokasako, je wón mežazy dołho listy wobkradnyk. Sapoczatk septembra wón tukanje s tym na žo wobroczi, so žo na njedowolene waschnje s pólnopóstskimi poßtkami saběrasche. Jeho wobkedżbowachu a skónczńje jeho lepichu, hdyż žebi zigarety a schokoladu jeneje tajkeje poßtki pschißwoji. Domjaze pschepytanje pola njeho dopokasa, so bě wón wot sapoczatka januara listy a po wudyrjenju wójny pólnopóstiske poßtki wobkradnyk. Wobskorżeny, kotryż njeje w nusy byk a doßahazu msdu dostawasche, žo wusna, so bě žo něhdże 60 krócz na póstskich poßtkach pscheschok. Dźiwajo na jeho dotalnu njenaßwarjenosczi jeho k jastwu na 1 léto saßudżichu.

30 nowych franzowskich generalow.

W franzowskim wójsku je žo 30 nowych generalow pomjenowako. To je nnsne, dokelž je wjetscha liczba franzowskich generalow padła, s dżéla shorika a s dżéla privatnych pschiczinow dla k reservje pscheschka.

Franzowski president a jendželski wójnski minister w Dünkirchenje.

President Poincaré je žobotu s ministromaj Millerandom a Ribotom do Dünkirchena pschi franzowskim połnóznym brjosy njedaloko belgiskeje mjesy pschijék. Wón je tam s jendželskim wójnskim ministrom Kitchenerom a s khownym roskasowarjom franzowskeho wójska, generalom Joffrom, rosrěczenje měk. Póndżelu je žo Poincaré psches bliske mjesy do Belgiskeje podak, so by belgiskeho krala a posdżischo tež kralowu wopytak. Kral žo s nim do Furnes poda, hdżež pschi piskanju marsaillaisy a belgiskeje hymny paradu wotewsaschtaj. Poincaré a Millerand w Ypernje mjes wójskom pschebywaschtaj.

Zar we wójnje.

Ruski zar je žo k wójsku podak. Zarowa, trónski naßlédnik a zarowe dżowki jeho na dwórnischczo pschewodżichu. W jeho pschewodże bě wójnski minister.

Ssrjedu je zar do Minska pschijék a je w tamnischej katedrali pschi Božej służbje pschitomny byk. Na to je wón hospital wopytak, hdżež je wjele sranjenych s Jurjowej medaillu wusnamjenik. Popołdnju je zar dale k wjeczoru jék.

Smyßlenje w Ruskej

jedyn Pětrohródski list italskich nowin „Giornale d'Italia“ wopißuje. Po nim žebi ruski lud njeje na žanu wójnu myßlik, tola je žo wón w žwojim poddaczu do woßuda a w žwojej wotkhilnosczi pschecžiwo Němskej na wójnu swuknyk, kotraž po knježerstwowym wotmyßlenju do 1916 abo 1917 wudyricz njedyrbjesche. Mjese wschitkimi, kotsiž žu nětkole w Peterburgu žiwi, czucże wotsamknjenja wot Europy knježi. Porědke a wjele njeprajaze knježerstwowe powjesćze žadyn wobras wo tym njedawaju, schtoż žo wonka w žwěcze podawa. Swjaskarjo žu tak daloko, Jendželska je tak žebicžiwa a Franzowska je tak maka a žłaba. To drje žo njepische, to pak žo czuje a žo myßli we woßamocżenej Ruskej, a po něczim je pscheßwědczenje nastało, so wulka czeża wójny zyle žama na Ruskej leži, so žo wot njeje dobycże pschecžiwo Němskej a Awstriskej wocżakuje a so dyrbi wona, so by dobyła, žo jenož na žwoju žamžnu móz sejeracz, žo se žwojej wěru wobronicz a so žo njeßmě na druhich spuschczecz. Hdyż žo nětko tež hischcze Turkowska do Rußowskeje dawa, žo zyka europiska ruska mjesa do jeneje wulkeje wohniweje czary pschetworja.

Sapoczatk rusko-turkowskeho wojowanja.

Turkowska pjecza pschecžiło Ruskej 300,000 muži staji. W Armenskej žo pjecza hižo mjes Rußami a Turkami wojuje. —

Balkanej nowa wójna hrosy.

W Italskej ßo boja, so Bołharska Sserbiju a Grichisku nadpadnje, jeli so by ßo ruske wójnske kódźstwo na Cźornym morju sbiło. Po swjasku, mjes Rumunskej, Sserbiju a Grichiskej wobstejazym, dyrbjała w tutym padźe Rumunska Sserbiji a Grichiskej pomhacź.

Dyrbjenska pożczonka w Hollandskej?

Hollandski ßejm je wobsamknył, so ma ßebi stat 250 milijonow schëßnakow pożczicź. Jeli so ßo njebyło dosćź wotebjerarjow pożczonki nadeschło, dyrbjeli ßo dawarjo najwyschschich dawkow nusowacź, ßo pschi pożczonzy po wyßokosći ßwojeho samoźenja wobdźelicź. Danjowa měra sa nusowane podpiski je troschku nizscha dyźli sa dobrowólne podpiski, so by ßo na tajke waschnje dobrowólne podpißanje spěchowała.

Wójskowe brónjenje w Schwedskej.

Kaź ßu danske nowiny „Berlingske Tidende“ s Barlina shonike, ßo w Schwedskej hotuja, 10 abo 20 wojeńskich lětarjow wuwucźicź. Lětadła ßo w dmémaj schwedskimaj dźěłarnjomaj twarja, hdźeź ßo wodnjo a w nozy dźěła. Sa pół léta smëje Schwedska 40 lětadłow a 80 lětarjow, sa léto dwójzy telko.

„Dundak.“

Hižo ßo wjeczorjesche, hacźrunje bě hakle schtwórtu hodźinu wotbiło. To bě woßrjedź dezembra, hdyź ßu dny najkrótsche. S mróczelow, kotreź symske njebjo pschikrywachu, padasche husty ßněh, tak so bě lëdma na něschto krocźeli psched wocźomaj widźecź.

W tym wjedrje krocźesche k makej wjesy Jëdlinej mlody muź, sepjerajo ßo na kij. Na nim bě widźecź, so bě hižo schwarny kruch pucźa wuschoł. Tak mucźny bësche, so ßo lëdma dale wlecźesche. Wëso bě na tym teź hubjeny pucź wina. Ssněh hižo wyßoko leżesche, nihdźe ani stopy njebě, pschetoź schtóź runje nusowany njebě, s domu njewuńdźe. A schtóź psches hłuboki ßněh dźe, bórsy womucźni.

Nasch pucźowazy pschede wßu sasta a cźapku s hłowy scźahnywschi, ßebi pschepocźene cźoło trëjesche.

„Bożo, Bożo“, ßam k ßebi rjekny, „tole je runjewon njesboże. Hižo widźu, so dźenßa domoj njedóńdu. Runje nětkole je takle slë. Hischcźe ani puł pucźa sady ßebje nimam, a hižo ßo cźmi. Dale hicź njemóżu. Niz jenoź, so ßym jara sprózny, ale bych w tymle ßněhu mohł hischcźe ßo sabłudźicź a ßnadź sahinycź. Nó, schto wscho pomha! Wostam we wjesy psches nóz a rano póńdu sahe dale. Wo dnjo ßo mi lëpje póńdźe, a sa tón cźaß ßnadź pschestanje ßněh padacź.“

Sa khwilu bě do makeje wßy dóschoł, kiź mëjesche jenoź nëkotre khëże a żiwnoscźe.

Na dworje pschi jenej khëżzy żona ßněh ßypasche. Pucźowaŕ stejo wosta a postrowiwschi ßo woprascha:

„Proschu waß, prajcźe mi, hdźe je tule korczma?“

„Korczma?“ żona wospjetowasche. „Mój pschecźelo, tu żaneje njeje. Loni tu hischcźe jedyn sahrodnik piwo pschedawasche, ale je jeho tak mało pschedał, so je to radscho wostajił. Tu wschak ani dźeßacź statokow njeje a nikoho bohateho tu teź njeje; schtó chze ßebi potom piwa popschecź?“

Młody pucźowaŕ we wuskosćach psched khëżku stejesche a ßo samyßli.

„A wy ßnadź byschcźe rady k nëkomu na nóz schli?“ żona ßo woprascha. „Rad bych waß k nam pscheproßyła, ale my mamy jenoź jedyn rum a w tym lëhamy wschitzy, ja a ßwójba. To móżecźe ßebi pomyßlicź, so je to njemóżna wëz. Hdy by to w lëcźe było, byschcźe ßo móhli na łubju lehnycź, ale nëtko na to żanych myßli njeje. A tak je to we wschëch tychle khëżkach, to byschcźe ßo tu podarmo prascheli. Ale dźicźe dale, ßnadź waß tam w nëkajkej żiwnoscźi na nóz wosmu.“

Pucźowaŕ wotenđźe, ßo podźakowawschi. Bórsy do ßrjedź wßy dóńdźe, hdźeź nëkotre żiwnoscźe se sahrodami stejachu, kiź nawjeß wobdawachu. Dołho ßebi njepschekładujo saměri ßo hnydom k jenej s nich.

Hdyź na dwór sańdźe, jeho tam rjecźasnik s njembrym schcźowkanjom powita. Hnydom na to ßo khëżne durje wotewrichu a mloda żona s njelubosnym wobliczom wuńdźe.

„Schto wy chcźecźe?“ ßo jeho wótrje woprascha, ßlëdźo ßebi zuseho wobhładujzy.

„Proschu waß, cźeta“, wotmolwi pucźowaŕ, „ßmilcźe ßo nade mnu a dajcźe mi tu psches nóz wostacź. byrnjeź teź w hródźi było. Mam psched ßobu hischcźe daloki pucź a dźenßa hižo w tymle wjedrje dale hicź njemóżu.

„Schto, pschenozowacź? Schto ßebi myßlicźe!“ żiwnoscźerka rjekny. „A nëchtó budźe na waß kedźbowacź, nëwërno?“

„Schto tola rëcźicźe, cźeta?“ pucźowaŕ rjekny. „Ssym cźestny cźłowjek, bojecź ßo njetrjebacźe, so bych wam nëschto pschekschiwił. Hdy by tule korczma była, njebych nikoho wobcźeżował.“

„Wy wschak hischcźe do najbliżscheje wßy dóńdźecźe.“

„Do najbliżscheje wßy do teho kónza, hdźeź runje du, mam hischcźe zyku hodźinu hicź a teź njeßym tu derje snaty. Kak lohko mohł ßo tu sabłudźicź a teź ßym hižo pschenapinany.“

„Dźicźe mi jenoź dale a njebledźcźe mi telko sbytknych rëcźow!“ żiwnoscźerka wótrje wotmolwi. „To mohł mi kóżdy d u n d a k takle pschińcź.“

„Ja żadyn dundak njejßym, cźeta“, młody muźski ßo wobarasche. „Ja hischcźe żenje po proschenju khodźił njejßym, ani dźenßa niz, hacźrunje ßym hłódny. Hacźrunje nimam khëżki, kaź wy, wjazy cźucźa tola mam a hospody njebych nikomu sapowëł. Tajkeje njecźucźiwoscźe njebudźech ßo nihdy nadźał. Jeno so teź wy nëhdy zuseje pomozy njebudźecźe trjebacź! Bożemje!“

To prajiwschi wuńdźe s dwora a nastaji ßo na pucź se wßy. Tu stupichu jemu ßylsy do wocźow nad tajkej njecźucźiwoscźu a hischcźe bóle nad hanjenjom, kotreź bě ßo jemu dostało. Ta żona bě jeho sawëscźe sa nëkajkeho dundaka a paducha mëła. Hižo ßebi ani njeswëri do druheho twarjenja sastupicź, so ßnadź njeby s nowa tak hrubje wotpokasany był.

„Schto chze wscho pomhacź“, sa khwilu ßam k ßebi rjekny, smërowawschi ßo. „Duź dyrbju hacź do Wonez dóńcź. S najmjeńscha smëju rano hodźinu pucźa bliże domoj.“

Duź po hubjenym se ßněhom hižo tu a tam sawëtym pucźu dale stupasche, ale kóżdu khwilu ßo pótkowasche. Mucźnoscź a sprózznoscź pschibywaschtej. Téź bě wuhłódnjeny a duź skoro padasche. Wón dźësche lëdma stopu dale pschestupujo a bjes maka hodźina ßo miny, prjedy hacź do pół pucźa dóńdźe. Na sboże s najmjeńscha ßněh padacź pschesta, ale sa tón cźaß bě ßo hižo khëtro sacźmiko.

W tym wokomiku sabłyscha hikanje a płakanje. Po cźmicźzy wuhlado, so mały hólczk na pucźu steji.

„Schto dha cźi je?“ woprascha ßoßpucźowaŕ ßobucźucźiwje, k hólczkej doschedschi.

„Wobßunył ßo ßym“, hólczk s hikazym hłoßom wotmolwi, „a ßnadź ßym ßebi nohu skamał, njemóżu ani krocźele pschestupicź. Hižo tu dołhi cźaß steju a mi je syma.“

„Wbohi hólczko!“ pucźowaŕ jeho wobżarowasche, „a s wotkel dha ßy?“

„Tamle s Jëdlina“, hólz wotmolwi. „Ssym we Wonezach był pola krawza po drastu a ßym na to khwilu cźakacź dyrbjał. Hižo dawno budźech był doma, hdy by mje njebyło tute njesboże podeschło.“

Pucźowaŕ ßebi ani wokomika njerosmyßlesche, schto cźinicź. Wón drje bě mucźny, ale hólza tu tak wostajicź njemóżesche. Wón ßebi pschedewsa, jeho do wßy donjescź, jeho starschej budźetej ßo wjeßelicź, hdyź smëjetaj hólza saßo doma. Sawëscźe budźetaj hólzowaj starschej jemu, pucźowarjej, sa to dźakownaj a jemu jëscź a pschenozowacź dataj. Do Wonez by w tajkim wjedrje teź prjedy njedóschoł.

„Njepłacź“, wón hólzej rjekny, „ja tebje domoj donjeßu. Wosmu cźe na khribjet.“

„Njech wam to Bóh saplacźi“, hólz dźaknje rjekny.

Pucźowaŕ ßo skhili, wsa hólza na khribjet a ßo na pucź wrócźo k wßy nastaji.

Ale to bě hicźe! Se sprózznoscźu ßo pucźowaŕ ßam lëdma na nohomaj dodźerża a nëtkole dyrbjesche hischcźe tajkele brëmjo njescź. Kóżdy wokomik ßebi myßlesche, so padnje. Na sboże daloko njedóńdźe, tu pschińdźe pomoz.

(Pokracźowanje.)

Ze Serbow.

„Pschedźenak“, ßerbska protyka na léto 1915, je wuschoł a je w Ssmolerjez knihicźischcźerni kaź teź na druhich městnach, hdźeź ju dotal pschedawachu, sa 25 pj. dostacź. W njej namakasch dobre nastawki, tabelle, ßerbske kermusche, hermanki a wjele, teź wójnskich wobrasow. Pißana je w dobrym kschesćijanskim duchu, tak so budźe ju kóżdy s wużitkom cźitacź. Njech ßebi ju tola kóżdy Sserb do ßwojeho domu kupi! Hdyź do domu stupiwschi pschi

polzy „Pschedženaka“ wißacź widźiſch, na měſcze wěſch, ſo ßy w dobrym pobožnym ßerbſkim domje. Rjech žana ßerbſka ſtwa bjes ßerbſkeje protyki njeje.

— (Wólba noweho tachanta.) Sa pſchedßydu tudomneho tachantſtwa ßu ſańdźeny ſchtwórtk knjeſa ſeminarſkeho direktora wyſchſcheho ſchulſkeho radźiczela Franza Löbmanna wuſwolili. Nowy tachant je ßo w Schěrachowje narodźił. W bliſchim cźaßu ßo wocźakuje, ſo jeho ſa biſkopa pomjenuja. Semrjety biſkop dr. Schäfer bě ßebi jeho ſa ßwojeho naßlědnika pſchał.

S Błohaſchez. We wójnje ſ Franzowſkej je jeniczki ßyn tudomneho žiwnoſczerja Muczerja ßwoje žiwjenje ſa wótzny kraj woprowacź dyrbjał. Jedyn ſ jeho towarſchow je jeho nanej jeho ßmjercź ſe ſcźěhowazym liſtom woſjewił:

„Dowolam ßebi Wam, hacź runje Wam njeſnaty, woßud Waſcheho lubowaneho ßyna ſdźělicź, ſo njebyſchcze dołho w njewěſtym byli. Leźimy hižo dwanacze dnjow wonka ſaryczi. S napſchecźa ßebi mamy něhdźe 500 Jendźelczanow. Tak bórſy hacź ßo ſ wonka pſchěrowa pokaſamy, njeknicźomna zwólba do naß tſěla, a něſkotryźkuli towarſch je hižo dyrbjał ßwoje žiwjenje wostajicź. Něſkotryźkuli nan ßwojeho ßyna, a něſkotrazkuli mandźelſka a dźěczi ßwojeho ſeźiwjerja domoj wocźakuja, a tu wón leži, morjeny ſ njepſchecźelowej kulku. To je žałoſtne. Waſch luby ßyn chzyſche 30. auguſta popołdnju k pólnej kuchini po khoſej hicź, kotryž ßo 300 metrow ſady naß wudawa. Moritz bě do cźaßa ſ pſchěrowa wuléſk a po polu běžał. Tu jeho ßmjercź dokhwata. Wón do khribjeta ſ kulku trjecheny, kotraž bě wěſcze wažne organy ſranika, padźe a ſa 10 mjeńſchinow bjes boloſcow wudycha. Sſym jeho hromadźe ſ něſkotrymi towarſchemi tón ßamy dźeń wjecźor pſchi kromje lěßa pohrjebał. Jeho row ßmy ſe ſelenymi hałoſami wudebili a krótku modlitwu pſchi nim wuſpěwali. Wón tam měrnje ßwoje rjekowſke ſpanje ſpi. Pjenjeſy, kotreż ßmy w jeho draſcze namakali a jeho wojeńſka mſda ßo Wam wěſcze póſcźelu. Lubi Muczerjezy, njewſmicze ßebi jeho ßmjercź pſchejara k wutrobje; pſchetoż wjele tyßaz dyrbi tu ßwoje žiwjenje wostajicź, a njewěmy, hdy naß woßud doſcźehnje. We wójnje jenotliwy cźłowjek niczo njepkaczi. Ja ßam ßym ſ Biſkopiz a mam dweju makeju dźěſcźow. Chzył ßo rad k nimaj wrócźicź, dokelž ſtej w nuſy. Wodajcze mi, ſo ßym Wam hnydom ſrudnu powjeſcź póßłał. Ale ßnadź je tak lěpje; pſchetoż pola regimenta to tak rucze njeńdźe. Cźeźke poraźenje wſchak budźe powjeſcź wo ßmjercźi Waſcheho lubeho ßyna ſa Waß a Waſchu ßwójbu, tola njecźińcze ßebi teho dla cźeźku wutrobu.

S pſchecźelnym poſtrowom wojak reſerwy Pawoł Philipp.“

S Budeſtez. Jutſje, njedźelu, ßo w naſchim Bożim domje ſa w bitwach padnjenych a w lazaretach ſemrjetych ßynow ſ naſcheje woßady wopomnjeńſke kemſchenje ßwjecźi.

S Wjeleczina. Wucźeŕ Franz ſ naſcheje wßy ßo w frauzowſkej jatbje namakuje. Wón je domoj liſt póßłał, w kotrymž piſche: Sſym ſ wjele druhimi towarſchemi w klóſchtrſkim ſeminarje w Toulouſu. Zyły dźeń nimamy ſkoro niczo cźinicź. Kóżde dopołdnje a popołdnje hodźinu turnujemy a hrajemy. Też ſ kartami ßo hraje. K jědźi doſtawamy rano pſcheńczny khléb a cźorny khofej, pſchipołdnju hroch, ßoki, buny a druhdy ryby, wjecźor tuk abo marmeladu k khlébej. Pódla teho ßměmy ßebi kupicź, ſchtoż chzemy; tola k temu je wjele pjenjes trjeba. Nadźijamy ßo, ſo budźe bórſy měr. — Tale powjeſcź njech wjele ßwójbow ſměruje, kotrymž ßo runje tak dźe kaž Franzez ßwójbje.

S Liſcheje Hory. Sańdźenu njedźelu tudomny žiwnoſcźeŕ Handrij Kroſchk a jeho mandźelſka Hana rodź. Lorzez ßwój ſtoty kwaß w ßrjedźiſnje ßwojich dźěczi a dźěczidźěczi ßwjecźeſchtaj. Zyrkwinſki ßwjedźeń, pſchi kotrymž ßo jimaj Boże wotkaſanje wudźěli, ßo doma wotdźerża. Knjes faraŕ Waltaŕ jubjelſkimaj mandźelſkimaj ßerbſku wot evang.-lutherſkeho konſiſtorſtwa darjenu bibliju a po poruczności krala pjenjeżny dar pſchepoda. Bóh luby Knjes chzył jimaj wjecźor žiwjenja hiſchcze wjele ſpokojnych a měrnych dnjow w cźělnej a duchownej ſtrowoſcźi doczakacź dacź.

S Rakez. Pſchichodnu póńdźelu ßo pola naß kermuſchny ßwjedźeń ßwjecźi. Kak ßo hewak wjeßelichmy, ſe ßwojimi lubymi hicź do lubeho Bożeho doma poßłuchacź na kermuſchne prědowanje. A lětßa? Ach wjele ſnatych wobliczow budźe pobrachowacź, woßebje tych, kiž ßu ſ naſcheje woßady ſa wótzny kraj padli. Ssu to po hacź dotal doſchłych powjeſcźach: Albert Säuberlich a Guſta Leinert ſ Rakez, Jurij Möhn a Hans Rösler ſ Noweje Wßy, Khorla Matiza ſ Hermanez a Guſta Měto, Marcźin Teich, Oswald Koppelt, Jan Pawluſch a Arnoſcht Woſchik, wſchitzy pjecźo ſe Schzeńzy. Bóh chzył jich ſrudnych ſawoſtajenych troſchtowacź w nadźiji ſbóżneho ſaßowohladanja.

S Wokranczig. Žnjenzarka ßmjercź je też mjes wojakami, kotſiž ßu ſ naſcheje wßy do wójny wucźahnyli, poßykała. Tak ßu ßwoje žiwjenje ſa wótcźinu woſtajili 12. ſept. Hermann Mikanja w Franzowſkej, 22. ſept. Jan Běrk pola Ivencourt w Franzowſkej, 6. okt. Pawoł Žid pola Lenharrée w Franzowſkej a ſapoczatk oktobra Pawoł Kſchižan w jenej bitwje nad Aiſnu we Franzowſkej. Wucźeŕ Kirſchſtein, kotryž na ruſko-němſkim wojowniſchcźu ſtejeſche, je khorwatoſcze dla dowoleńzu doſtał.

S Kulowa. Tudomnemu hoſcźenzarjej Theodorej Morawizej ßu ßo pjenjeſy kradźe. Padnch je po ſdaczu ſ nožom we hoſcźenzſkej ſtwje kaſchcźik jeneho khamora roſpacził a ſ njeho 580 hriwnow papjerjanych a ßlěbornych pjenjes kradnył. Měſchk ſ 25 hriwnami niklowych pjenjes je wón leżo woſtajił.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. S Minnu Martu Zährez ſ Połpizy, kotraž bě ſ hoſpoſu pola jeho nana, wuſko wobkhadźejó, bě 30létny žiwnoſcźeŕ a młynk O. P. Ritter we Wujeżku pola Bukez do njelubych wobſtejnoſczow pſchiſchoł. 19. dezembra 1910 Zährez hólczka porodźi, ſa kotrehož ßo Ritter, hdyž bě prjedy nanowſtwo prěł, na ßudniſtwje jako nan wuſna. Jutry 1912 Zährez wot Rittera prjecź cźehnjeſche a 4. julija 1912 druhe dźěczo porodźi, ſa kotreż jako nana wěſteho pohoncza Mjeŕwu mjenowaſche. Hdyž bě Ritterowy nan 3. oktobra 1912 wumrjeł, da Zährez Ritterej rjez, ſo by ßo ſa ßwoje dźěczo ſtarał. Ritter ßo pſchecźiwo temu ſe ßudniſkej ſkórżbu wobaraſche. Wón wudawaſche, ſo je Zährez ſ wěſtym feldwéblom Richterom a murjerjom Schibakom wuſki wobkhag měła a wotpſchižaha, ſo wón njeje nan jejneho prěnjeho dźěſcźa. Zährez pak pſchižahaſche, ſo je jenoż Ritter ſ njej wot 20. februara hacź 21. julijej 1910 wobkhadźał. Ssudnizy mějachu Rittera ſa winowateho a jeho dla wopacźneje pſchiſżahi k jaſtwu na 6 měßazow a k ſhubjenju cźeßnych prawow na 2 lěcźe ſaßudźichu.

Přilopk.

*(Rwbjeżne mordaŕſtwo.) W Hirſchbergu pola Wartenberga ſtaj ßo bróżeń a ßwinjazy khlěw žiwnoſcźerja Radomſkeho wotpaliłoj. W jenej ſ wohnjom njewobſchkodźenej hródźi jeneho 65 létneho dźěłacźerja ſaraźeneho namakachu. Wjetſcha ſuma pjenjes, něhdźe 600 hriwnow, kotruż bě ßebi ſaraźeny ſa něktore léta nałutował a do ßwojich khołowow ſaſchił, bě ßo rubiła. So by ßo rubjeżne mordaŕſtwo ſakryło, bě mordaŕ woheń ſakoźił. Wobßedźeŕ njebě doma. Jeho ſe ſpanja wubudźeni ludźo ßo ſtróżichu woheń wuhladawſchi, dokelž ßebi myßlachu, ſo ßu Rußojo pſchiſchli a twarjenja ſapalili.

*(Njeſbożowna luboſcź.) Wutoru rano je w jenym Lipſcźanſkim hoſcźenzu jedyn pucźowaŕ ſ Magdeburga, Lüderitz rěkazy, jenu kontoriſtku ſ Magdeburga ſadajił a ßo potom ſpytał ſatſélicź. Tſélba pak ßo ſapowjedźi a njeſbożowny cźłowjek ſkoro ſchěſcź hodźin pódla cźéła ßwojeje lubeje ßedźeſche. Wokoło 1/2 12 hodźin ßo ßwójbni mkodeju cźłowjekow ſ Magdeburga telefoniſzy w hoſcźenzu wopraſchachu, hacź ſtaj wonaj do hoſcźenza pſchiſchłoj. Wonaj běſchtaj mjenujzy liſtaj napiſałoj, ſo ßebi w tuthym hoſcźenzu żiwjenje woſmjetaj. Hdyž hnydom po telefoniſkim roſrěcźenju jedyn hoſcźenzowy ßłużobnik wo durje ſtwy, w kotrejż mkodaj cźłowjekaj pſchebywaſchtaj, klepaſche a ßebi żadaſche, ſo bychu ßo durje wocźinike, ßo nutſka tſéli. Na to durje ſ mozu wocźinichu a holzu morwu namakachu, mjes tym ſo muż hiſchcze dychaſche. Wón bě ßo do ſpanja tſélił a ßebi ſawěſchkowu ſchnóru wokoło ſchije ſwił. Jeho cźeźko ſranjeneho do hojeńnje dowjeſechu. Pſchi pſcheßłyſchenju wón praji, ſo je ßwoju lubu po jejnym żadanju ſ jenym ſchlipſom ſadajił a ſo je ßo potom ßam ſpytał ſatſélicź. Njeſbożowneje luboſcze dla ſtaj ßmjercź pytałoj.

* (Woßudne pſchehladanje.) W jenej korczmje w Mühlheimje nad Ruhru ßebi jedyn polizajſki ſaſtojnik a jeho ßwak, jedyn ßudniſki wukonjeŕ, ſchkleńczku palenza porjedźicź daſchtaj. Korczmaŕka ßo ſ bleſchu pſchehlada. Schkleńczku wupiwſchi ſaſtojnikaj ſ boloſcźemi wótſje żałoſcźeſchtaj. Korczmaŕka bě měſto paleńzoweje bleſche bleſchu ſ natronowym kuhom ſhrabła. Jedyn ſe ſaſtojnikow je na wopalenje żołdka wumrjeł, druhi cźeźko khory leži.

*(Jěſdne koło ßo kradło.) Ssrjedu wjecźora je ßo pſched jenej khěżu na Nowoſalzſkej dróſy jěſdne koło Opelſkeho ſnamjenja kradło. Na ſwónje je mjeno „Alwin Jermieß, Halbendorf“ ſaryte.

Wjedra w Londonje 6. novembra: Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W **Michalskej zyrkwi** smėje jutsje njedźelu rano w 7 hodźinach duchowny Tyschef němsku spowjednu wuczbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin smėje farat Răda němske a w 10 hodźinach serbske prědowanje.

Wutoru popoldnju w 3 hodźinach smėje žónske towarstwo shromadźisnu.

Ssrjedu popold. w 5 hodźinach wotmėwa so serbska wójnska modleńska hodźina.

Tydźeńske sastojńske dźěła smėje farat Răda.

Wórowanje:

W **katholskej zyrkwi**: Richard Kaschpor, schenkwasnik w Barlinje, s Marju rodź. Mischnarjez tam. — Ernst Wylem Haubold, zkonifki sastojnik we Budyschinje, s Bertu swudowjenej Kurtowej rodź. Böhmiz tam. — Jan Josef Münch, pschekupz w tu khwilu na wojowanischću, s Rosalindu Hertu rodźenej Fryčez w Budyschinje.

S **druhich wosadow**: Khorla Herman Flak, dźěłaćer w Dubrawzy, s Emmu Martu Hubajnez tam.

Křćenja:

W **Michalskej zyrkwi**: Herta Charlota, Ernsta Josefa Krajbika, samkarja w Dobruschi, nětkole na wojowanischću, dź. — Marta Herta, Ernsta Augusta Micźki, pomozneho żelesniskeho wothladowarja, w tu khwilu na wojowanischću, dź. — Herbert Gerhard, Jana Augusta Wólmana, kowarskeho mischtra w Scźijezach, nětkole pola wojakow, ß.

W **katholskej zyrkwi**: Susana Marijana, Josefa Marjinika, dźěłaćerja w Budyschinje, dź. — Hedwiga, Josefa Andrzejaka, wojnarja w Budyschinje, dź. — Pawol Hanß, Michała Wiczasa, dźěłaćerja w magazinje w Budyschinje, ß. — Schćěpan Bruno, Schćěpana Jendrzejewskeho, dźěłaćerja we Plußnikezach, ß. — Eduard Erwin, njemandź. ß.

S **druhich wosadow**: Frida Marta Sobez, njemandź. dźowka w Zicženju. — Ruta Irma, Khorle Hermana Hendricha, maschinskeho samkarja w Sslonkezach, dź. — Khorla Richard, Khorle Augusta Ryncža, fahrodniskeho żiwnoschćerja w Kamjenej pola Rakez, ß. — Jan Pawol, Jana Augusta Klemera, żiwnoschćerja w Kamjenej pola Rakez, ß. — Pawol Gerhard, Ernsta Pawoka Enderta, pomoznego żelesniskeho wothladowarja w Budeschezach, ß. — Frida Dora, Osk. Huga Pieschela, kublerja w Kschiwej Borschći, dź. — Elsa Krystla, Pětra Marsiska, pschekupza we Wulkej Dubrawje, dź. — Jan Waltat, Jana Janaka w Nowej Wšy pola Kluksicha, w tu khwilu na wojowanischću, ß. — Klara Elsa, Ernsta Pawoka Vogta, wyschscheho schwajzarja w Lichanju, dź. — Marja Emma, Roberta Hermana Wilhelma, dźěłaćerja w Jatschoju, dź. — Jan Heinz, Ericha Jana Zawchi, monteura w Nowej Wjeszy pola Hućziny, w tu khwilu na wojowanischću, ß.

Zemrjeli:

W **Michalskej wosadze**: 29. oktobra: Marja rodź. Kubizez, Handrija Grósche, żiwnoschćerja w Hrubocźizach, mandźelska, 74 l. 11 m. 20 d. — 31. okt. Gustav Ernst, Gustava Adolfa Pěschela, dźěłaćerja na Ssokolzy, ß, 1 l. 5 m 18 d. — Pawlina Amalija rodź. Kružiz, njeboh Jana Bohuwěra Garbarja, lejomnoschćerja na Zidowje, sawostajena wudowa, 86 l. 10 m. 2 d. — Pawol Alfred, Bjedricha Khorle Zimmerlinga, wyschscheho schwajzarja w Ratarjezach, ßyn, 12 l. 1 m. 24 d. — Herman Louis Weichelt s Naßawy pola Frauensteina, † we wokrjeßnym wustawje na Zidowje, 60 l. 7 m. 23 d.

W **katholskej wosadze**: 17. oktobra: Marja swud. Scholczina rodźena Schimanez w Budyschinje, 77 l. 2 m. 15 d. — 28. oktobra Ernst Messerschmidt, zigarnik na Zidowje, 65 l. 11 m. 21 d. — Eduard Edwin Stol w Hornjej Kinje, 1 m. 17 d. — 1. novembra: Schćěpan Bruno Pčoka na Zidowje, 3 d. 2. nov.: Marja Nejsa Grohmanowa, † we wokrjeßnym wustawje na Zidowje, 62 l. 2 m. 5 d.

W **druhich wosadach**: Elsa, Augusta Pětra, knjeżeho pohonca w Ssulschezach, dź. — Khorla August Wjeńka, khěżeř w Dźiwocźizach, 70 l. 2 m. 23 d. — Jan Khorla Bomsdorf, wumjeńkat w Jenschezach, 77 l. 6 m. 18 d. — Jan Krawz, wumjeńkat w Rakezach, 67 l. 5 m. 20 d. — Jan Fabian, wumjeńkat w Kobelnju, 72 l. 9 m. 3 d. — Jan August Mjetwa, żiwnoschćer w Hućzinje, 65 l. 1 m. 12 d. — Krystla Pinkawez, schwalca w Hrodźischću, 63 l. 9 m. 28 d — Krystla Madlena rodź. Schćěpankez, Handrija Mikana, cźěßle w Hrodźischću, mandźelska, 71 l. 7 m. 24 d.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

22. njedźelu po ßwj. Trojizy smėje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt serbsku spowjednu wuczbu, 1/2 9 hodźin farat Kschiżan serbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Ssrjedu popoldnju w 5 hodźinach budźe němska wójnska modleńska hodźina.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

22. njedźelu po ßwjatej Trojizy smėje rano 1/2 8 hodźin duchowny Bójz němsku spowjedź, dopoldnja 1/2 9 hodźin farat Domaschka němske a w 10 hodźinach serbske prědowanje.

Ssrjedu wjeczor 1/2 7 hodźin smėje farat Domaschka němsku a 1/2 8 hodź. serbsku wójnsku modleńsku nutrnosć.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodźinach shromadźisna khschesćijanskeho towarstwa żónskeje mlodosće.

Sa brylowpotrjebnych!

Khorla Scholta, optikus

pschi hlownym torhoschću w Budyschinje pod radnej khěžu

ßwoju w lěcze 1856 wot njeho ßameho sałoženu dźěłarnju optiskich tworow dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucża.

Dokelž ßo jemu s wěsteje strony wobkhodnje schkodźicź pyta, dawa wón k wjedźenju, so ßo **bryle** a **tłóčniki** po lěkarskim pschedpißmje jenož ßwědomicze dawaju.

Barometry, thermometry, dalokowidy, cźitanske schkleńzy, lupy, bryle a tłóčniki jenož sa wózko ßo pschihodźaze.

Rěcźu ßerbski.

Pschi trjebanju proschu ßo dobrocźiwje na mnje wobrocźicź.

Khorla Scholta, optikus.

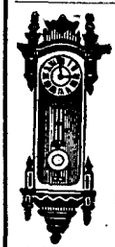

Kóždy, kotryž chce ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chce ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawske haßy 5.

Jenčj pschedawa a porjedźuje, sa ßwoje dźěło sprawnje cukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, s płaczišnami wupołożene, wobhladacź.**

Koże

kóždeje druźiny po najwyschschich płaczišnach kupuje

Heinrich Lange

pschi ßerbskej katholskej zyrkwi cźišło 4

a pschi wowßnych wikach.

Pakcźiki

sa pólny pósť.

Schokoladowe

pópjernomjatliczkowe

wobcźerstwjenki

po wschěch płaczišnach

a we wulkim wubjerku:

Moritz Schmidt Kaiserstr 1! Theatergasse

Wojerske pakety!!

hotowe

sa zigary

a zigarety

porucża

Albert Lehmann

na khěžorskej dróšy 11

pschi bohatych wrotach

a na **połnóžnej dróšy 2.**

Snate najlěpsche druźiny.

Zigary

jako dary luboscze w twjerdych płatowych tyskach abo kaschcźikach

s 25 a wjazy zigarami

poruczataj wikowarjej

C. Paulisch & Sohn

zigarowa fabrika w Biskopizach.

Tunje sofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pschezo na składze

J. O. H. Bär

we Budyschinje na Hoschiz haßy 29.

Pječarskeho wuczobnika

s dobrymi wuměnjenjemi k pschihodnym jutram pyta **Handrij Kerl** w Draźdźiju.

Kuchańki, stwinske a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerske ßwójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku khěžorskeje drohi w cźrijownj knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Hermanka skótne wiki we Łasu

ßrjedu 11. novembra 1914.

Porjedźenje.

Moje rěčne hodźiny su:

w Khrośće: wutoru a pjatk dopołd. wot 9—10 hodź.

w Njeswačidle:

druhe dny dopołdnja wot $^1/_2$8—$^1/_2$10 hodźin.

Wopytanje khorych, kotrež ma so hischće tón samy dźeń stacź, chyło so hacź do 9 hodźin dopołdnja skasacź.

W Njeswačidle, 5. novembra 1914.

Dr. med. E. Stöckel.

Majsź, gris, rjane a pschenične wotruby rjanu a pschenično muku poručam a sa **wschu pizu žito jako saplaćenje** pschijimuju.

Kóždu dźělbu žita sa hotowe pjenjesy kupuju.

G. Horbank
w mlynje w Prawoćizach.

Pschińdźemoj tón ras do Budyschina na hermank s wulkim składom

cześanego scheviota a czornych ff. sukn janych a cześanopschedźenowych tkaninow

k **wobleczenjam** a **paletotam** so pschihodźazych.

Sbytki k jenotliwym **muzazym** a **holczazym wobleczenjam kholowam, jupam** a **paletotam** atd.

Žonjaze sukno a tkaniny k kostumam

jenož najlěpschich druzinow w hobrskim wubjerku po **snatych tunich płaczisnach.**

Wubrakowane a wulezane twory nimamoj.

S dopokasmom sa naschu sprawnosćz je, so liczba naju woteběrarjow lěto wot lěta pschiběra

L. Wolff u. Co. s Khoczebusa (w Delnjej Luzizy).

Ssmój jenicźkaj, kotrajź se sławneho sukelniskeho města Khoczebusa do Budyschina pschińdźemoj

Stejischczo: na hłownym torhoschczu, s napschecza knjesa pscheknyza Pahna.

Wutrobny dźak.

Wschitkim lubym pschecźelam, sußodam a snatym sa wjele sbožopscheczow a sa wschu luboscź, kotrež su so namaj pschi swjecźenju naju sloteho kwaßa dostałe, teho runja knjesej fararjej Waltarjej sa rjanu rěcź wutrobny dźak prajitaj.

Handrij Kroschk a mandźelska
w Lischej Horje.

Pschedźenak.

Protyka sa Sserbow

na lěto

1915

je sa **25 pj.** we wudawarni „Serbskich Nowin“ dostacź.

Dźak.

Sa wschě wopokasma luboscze a dźělbracźa, kotrež su so nam pschi wotbalhiczu a khowanju wumjenkarki

Marje Jeckeloweje

kotraž je 30. septembra cźicho wußka, dostała, s tutym najwutrobnischi dźak praju.

Jan Jeckel w Lejnom.

Sso wróćiwschi wot rowa naschejc lubeje mandźelskeje, swěrneje macźerje, sotry a wowki

Marje Groschineje
w Hruboczizach

hnuje naß, wschitkim pschecźelam a snatym sa rjanu kwětkowu pychu a pschewod k poßlednjemu wotpocźinkej, kaž tež knjesej fararjej Rädze sa troschtowaze prědowanje swój

najwutrobnischi dźak

prajicź.

Srudźeni sawostajeni w Hruboczizach

Draždźanach a Budyschinje, 8. novembra 1914.

Na bitwischczu pola Neuveville w Franzowskej je sa wótzny kraj 3. septembra swoje žiwjenje w starobje 21 lět s rjekowskej smjercźu wostajił nasch nadźijepołny, horzolubowany syn a bratr

Moritz Mucźeŕ s Błohaschez.

To lubym snatym a pschecźelam we wulkej srudobje k wjedźenju dawaju

hłubokosrudźeni sawostajeni
w Błohaschezach.

(K temu cźißtu pschiłoha.)

Pschiloha k czißlu 45 Serbskich Nowin.

Sobotu 7. novembra 1914.

Płaczišny rěsneho skotu na Drazdźanskich skótnych wilach.

5. novembra 1914.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druźiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacź do 6 lět	53—55	96—98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	45—48	88—91
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	38—42	81—85
4. ßnadnje pizowane kóźdeje starosty	—	—
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosće	49—50	92—93
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacź do 7 lět	40—43	84—87
3. starsche, wukormjene keuwy a ßnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	35—39	78—81
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	29—32	72—75
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	23—27	66—71
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosće	49—51	92—93
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	43—46	86—89
3. ßnadnje pizowane	36—42	79—84
Cźelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	51—55	91—95
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	45—49	85—89
3. ßnadnje wuwite wot zyza	38—43	78—83
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich sschiženjow w starobje hacź do $1\frac{1}{4}$ lěta	55—56	72—73
2. mjaßne	52—53	69—70
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	47—49	64—66

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 30. oktobra 1914. wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.	W Lubiju 5. novembra 1914. wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.
Pschenza . . . . . běła	—	—	—	—	12	20	12	80
" . . . . . žołta	—	—	—	—	11	80	12	50
" nowa	—	—	—	—	—	—	—	—
Rožka	—	—	—	—	10	50	11	—
" nowa	—	—	—	—	—	—	—	—
Jećmjeń	—	—	—	—	11	—	11	50
Wowß . . . . . 50 kilogr.	10	—	10	50	9	50	10	—
" nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	20	—	30	—
Woka	11	—	12	—	11	—	11	50
Jahły	16	—	18	—	22	—	26	—
Hejduschka	17	50	19	50	26	—	27	—
Bérny	3	—	4	—	3	20	3	60
Butra . . . . 1 kilogr.	3	—	3	10	2	80	3	—
Pschenična muka 50 "	13	75	22	25	19	—	23	—
Rjana muka . 50 "	14	—	17	50	15	50	17	50
Ssyno . . . 50 "	3	—	4	—	3	30	3	80
Ssloma . . 100 "	3	25	3	85	3	—	3	60
Prožata 894 schtuk, schtuka	9	—	19	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby } 50 kilogr.	—	—	8	25	8	10	8	25
Rjane wotruby } 50 kilogr.	—	—	8	50	8	—	8	25
Pschenični gris } 50 kilogr.	—	—	—	—	—	—	—	—
Rjany gris } 50 kilogr.	—	—	9	15	—	—	—	—
Pschenża žołta, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	20	06	21	25
Pschenża, běła, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	20	74	21	76
Rožka, nowa, kórz po 160 punt.	—	—	—	—	16	80	17	60
Jećmjen, nowy, kórz po 140 punt.	—	—	—	—	15	40	16	10

Jeja, mandl 1 hr. 50 pj., schtuka 10 pj.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

5. novembra 1914

Po 50 kilogr.: Rožka wot 11 hr. — pj. hacź 11 hr. 15 pj., pschenża wot 12 hr. 20 pj. hacź 12 hr. 50 pj., jećmjeń wot 11 hr. — pj. hacź 11 hr. 30 pj., wowß wot 10 hr. 40 pj. hacź 10 hr. 60 pj., jahły wot — hr. — pj. hacź — hr. — pj., hroch — hr. — pj., ßyno (starе) — hr. — pj. (nowe) 3 hr. 50 pj., bérny 4 hr. — pj. hacź 4 hr. 25 pj., ßloma (100 kilogr.) — hr. — pj., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 70 pj. hacź 3 hr. — pj., jeja (mandl) 1 hr. 65 pj.

W Kamjenzu płaczeschе kórz pschenży 20.74 hacź 21.25 hr., rožka 17.60 hacź 17.84 hr., jećmjeń 15.40 hacź 15.82 hr.

Jěsdny plan żelesnizow,

Njedźelu a ßwjate dny tež 4. wosowa klaßa jěsdźi.

Shorjelz—Barlin.

Shorjelz	4.08	6.10	7.46	11.22	1.06	4.08	5.57	9.18
Hórka	4.37	6.31	8.13	11.43	1.40	4.29	6.36	9.47
Běła Woda	5.13	6.57	8.49	12.09	2.16	4.55	7.16	10.26
Ssłepo	5.27	—	8.58	—	2.25	—	7.26	10.36
Hródk	5.39	7.15	9.10	12.27	2.37	5.13	7.40	10.49
Khoćebus	6.35	7.42	9.57	12.56	3.22	5.43	8.36	11.20
Barlin	9.04	9.30	12.30	2.44	5.55	7.30	11.30	—

Barlin—Shorjelz.

Barlin	—	—	6.55	10.35	12.20	3.10	3.15	8.15
Khoćebus	4.20	6.35	9.40	12.30	3.20	5.09	6.01	10.11
Hródk	4.55	7.11	10.15	12.52	3.59	5.34	6.40	10.36
Ssłepo	5.08	7.23	10.27	—	4.12	—	6.53	—
Běła Woda	5.22	7.36	10.38	1.09	4.25	5.53	7.07	10.55
Hórka	6.10	8.18	11.24	1.38	5.08	6.21	7.51	11.28
Shorjelz	6.44	8.49	11.56	2.03	5.42	6.46	8.25	11.48

Kohlfurt—Hórka—Wojerez a wróčo.

4,—	8,30	10,30	1,05	7,05	↓	Kohlfurta	↑	8,53	12,06	2,22	6,43	12,33
4,08	7,46	—	1,06	5,57		Shorjelza		8,49	11,56	2,03	6,46	—
4,40	9,03	11,03	1,50	7,53		Hórki		8,20	11,29	1,48	6,10	12,01
4,48	9,11	11,27	2,—	8,02		Niskej		8,—	11,03	1,26	5,29	11,45
5,46	10,04	12,20	3,17	9,10	↓	Wojerez	↑	7,01	9,52	12,17	4,59	10,43

Kohlfurta do Wjelezina.

Wosowa klaßa	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2. 3.
Budyschina	4,50†	—	7,20	10,47	1,18†*	—	4,39	6,41	8,34	9,41	—
Dźěžnitz	4,58†	—	7,28	10,55	1,30†*	—	4,47	6,49	8,46	9,49	—
Budestez	5,05†	—	7,35	11,01	1,39†*	—	4,53	6,55	8,54	9,55	—
Rosswodez	5,10†	—	7,40	11,06	—	—	4,58	7,00	—	10,00	—
Do Wjelezina	5,17†	—	7,47	11,13	—	—	5,05	7,07	—	10,07	—

† Sćědźi jenož na kóždym pósłednim dźěłanskim dnju w tydźenju.

†* Sćědźi kóždu sobotu, žrjedu, njedźelu a ßwjate dny.

Wjelezina do Budyschina.

Wosowa klaßa	2-4.	2-4.	2-4.	3.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2. 4.	2-4.
Wjelezina	—	6,05†	8,25	—	—	—	3,03	5,25	7,25	—	10,24
Rosswodez	—	6,12†	8,33	—	—	—	3,11	5,32	7,31	—	10,30
Budestez	—	6,16†	8,41	—	—	12,42†*	3,19	5,37	7,36	7,48	10,35
Dźěžnitz	—	—	8,47	—	—	12,52†*	3,29	5,43	7,42	7,58	10,41
Do Budyschina	—	—	8,54	—	—	1,04†*	3,38	5,50	7,49	8,09	10,48

†* Sćědźi jenož sobotu, žrjedu, njedźelu a ßwjate dny.

† Sćědźi jenož na kóždym pósłednim dźěłanskim dnju w tydźenju.

Bischofiz-Halschtrowa-Kamjenz.

Bischofiz	7,25	1,40	9,13
Halschtrowa	8,10	2,29	10,00
Do Kamjenza	8,34	2,56	10,25

Kamjenz-Halschtrowa-Bischofiz.

Kamjenza	5,45	11,30	7,02
Halschtrowa	6,17	11,58	7,36
Do Bischofiz	7,03	12,44	8,27

Khoćebusa-Petershajna-Wojerez.

—	8,00	1,00	6,10	↓	Khoćebusa do	↑	9,00	12,28	5,24	11,06
5,55	8,55	1,37	6,45		Petershajna do		8,05	11,50	4,55	10,20
6,53	9,44	2,24	7,38	↓	do Wojerez	↑	7,08	11,02	4,07	9,20

Kupne wuczinjenja, hypothekske liscziny, testamenty

wudźěluje

prawny bürow **Kobana** pschi žitnych wikach 4.

— Rěczu žerbski. —

Nowe wotewrjenje!!

Subjaze praxis **K. Pehsa** w Budyschinje, na **bohatej haży 10,** s nutskhodom na krótkej haży.

Zuse suby wschěch systemow

Plomby kóždeje družiny.

— Suby žo wustojnje wužahaju. —

Kahodny wobkhad. — Poměrne placźisny.

Hižo 10 lět žamostatny.

Franz Marschner

czažnikat w Budyschinje

na bohatej haży 9

žwój sklad **czažnikow** a **czažnikowych rjeczasow**

k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucza

Hódna twora. Pizomne rukowanje. Tunje placźisny.

Emil Wehrle

Saložene 1870. **Na jerjowej haży 7.**

Czopła spódnja drasta

sa wojakow: **Wojerske soki,** po 65 pj., **lazaretske soki** 45 pj., **koschle** po mk. 1.20 hacž 4.70, **barchentowe** a **normalne schaty, rukawate lazy** po mk. 2.80 hacž 10.50. **Czélne wobjaski** po mk. 1.— hacž 2.50. **Pschecźahaki. — žněhowe khapy — tykacźki shawle — spódnje jaki — rubischcźa.**

Niske placźisny!

Koschlazy barchent meter po 32 hacž 70 pj. **Trjenja — blidowe schaty — schenillowe — židźane — wołmjane rubischcźa. Wulki wubjerk hotowych koschlow** sa mužskich, žónske a dźěcźi.

Pollamowe nowoscźe žu doschłe.

Emil Wehrle

na jerjowej haży 7.

Wschě družiny kožow a kóžkow

po najwyschschych dnjowych placźisnach kupuje

Otto Hausotter

— na garbarskej haży 32. —

Lubijska banka

w Lubiju w Sakskej **w Neugersdorfje w Sakskej.**

Filiale: w Budyschinje, Shorjelzu, Žitawje a Seifhennersdorfje, kažyne městno w Kumwaldze.

W tu khwilu sadanjamy nalutowanske pjenjesy:

pschi wschědnym wužiwanju s	3½ %
pschi měžacžnym wupowjedźenju	4 %
pschi schtwórczlětnym =	4½ %
pschi pollětnym =	4½ %

Filiala Lubijskeje banki

w Budyschinje w Serbskim Domje.

pschi lawskich hrjebjach 2.

K hermankej

poruczam

prima

žuschene wuhory ff. tuczny peklingi

kaž wschě družiny

rybowych konserwow

we wulkich a małych tysach.

Weberec rybowa předawarnja

w Budyschinje

— na theaterskej haży. —

Kóždu dźělbu

běrnow

po najwyschschich placźisnach

kupuje

E. Bukel

na mnischej haży (Mönchgasse) **7.**

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětny předplatk we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 80 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na ławskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 46. **Sobotu 14. novembra 1914.** **Lětnik 73.**

Rosprawy němskeho wulkeho hłowneho kwartěra.

11. novembra dopołdnja. Pschi Yserje derje postupowachmy. Dixmuiden ßmy dobyli. Wjazy dyžli 500 jatych a 9 maschinskich tšelbow je do naschich rukow padło.

Dale k połdnju naschi wojazy kanal pschekročichu.

S wječora Langermarka młode regimenty pschećiwo prěnjej liniji njepschećelskich stejischćow postupachu a je wsachu. Něhdže 2000 muži franzowskeje infanterije je ßo sajało a schěsć maschinskich tšelbow ßo dobyło.

S połodnja Yperna ßmy njepschećela je St. Eloi wuhnali, wo kotrež je ßo wjazy dnjow njemdrje wojowało. Něhdže 1000 jatych a 6 maschinskich tšelbow do nascheje ruki pschenđže.

Njedźiwajzy ßylnych nadběhow Jendźelčanow wobknjeżaze hórki s połnoza Amentières w naschim wobßedźeństwje wostachu.

S krótkeho wječora Lilla dale postupowachmy. Wjele ludźi ßu Franzowsojo shubili, hdyž spytachu wobknjeżaze hórki s połnoza Vienne Le Chateau na wječornej kromje Argonnow wróćo dobyć. Też w Argonnskim lěßu a s połdnja Verduna ßu ßo franzowske nadběhi wotpokasale.

12. novembra. Njepschećel, kotryž běsche pola Nieuporta hač do Lombartzyde postupił, je ßo pśches Yseru wróćo cźißnył.

Nadběh pśches Yserski kanal s połodnja Dixmuidena dale kroči. Też s ranja Yperna naschi wojazy dale postupowachu. Wscho hromadźe ßo 700 Franzowsow saja, 4 kanony a 4 maschinske tšelby ßo dobychu.

Njepschećelske nadběhi s wječora Argonnskeho lěża ßu ßo wotrasyłe.

W ruskej Pólskej je nascha kavallerija s ranja Kalischa s nowa postupowazu, pschewahu mějazu rusku kavalleriju, wróćo cźißła.

Artilleriska pschewaha Němzow w połnóznej Belgiskej.

S pomozu ßwojeje cźežkeje dalokotšělazeje artillerije je ßo Němzam poradźiło, Dixmuiden dobyć. Też Arras, Ypern a La Bassé ßu we wulkim strasche, so Němzy se ßwojej artilleriju Jendźelčanow a Franzowsow s tutych městow wucźerja. Dopisowar jendźelskich nowin „Times" wo pschewasy němskeje artillerije praji:

Schtwórtk ßo saßo wo Ypern wojowasche. Běsche to bóle artilleriske wojowanje. Němzy maja pschewahu s cźežkej artilleriju. Jich pólna artillerija njeje lěpscha, tola jeje je schtyri króć telko, jako maju Jendźelčenjo a Franzowsojo. Pódla teho maja Němzy cźežke kanony, kotrež dale njeßu, dyžli kanony Jendźelčanow a Franzowsow. W sjawnej krajinje njeje jich wucźink pschezo saniczazy pschećiwo žiwym saměram, ale dyrbi ßo s wucźinkom na cźłowske cźuwy liczyć. Cźasto ßo stawa, so bomby do pschěrowa padnywschi pjerschcź rosmjetaju, kotraž muźstwo saßypa. W Ypernje psched někotrymi dnjemi tajka bomba jendźelsku batteriju trjechi. Wobßkłužaze muźstwo cźekny, tak daloko hacź móżesche. Hdyž ßo s konjemi wróćі, so by stejischćzo směniło, widźesche, so bě bomba dwě kanonje rosbiła. Pschewaha artillerije Němzam móżnosć dawa, njepschećela pschemóz. Tyßazy franjenych Jendźelčanow ßo s bitwoweje cźary w połnóznej Belgiskej wróćeja. Němske granaty wutoru wječor blisko Yperna padachu. Major Gosset, pschidźeleny generalnemu stabej franzowskeho hłowneho kwartěra, ßo tam cźežko sroni.

Ypern w płomjenjach.

Wo wobtšělanju Yperna jendźelske nowiny „Daily Chronicle" pisaju: Němzy do Yperna s cźežkimi kanonami tšěleja. Město ßo pali a wulki dźěl města je wupuscźeny; tola ßo njeje žanych cźłowskich žiwjenjow shubiło, dokelž bě město zyle próśdne. Jedyn namórski offizěr, kotryž je Ypern njedźelu wopuschćił, praji, so staj jena stara klazaza žona a jedyn poß jeniczkej žiwej stworjeni w palazym měscźe bykej. Žona pytasche podarmo s bowami wody woheń ßwojeje khěže salecź. Płomjenja ßo s dołhorańschim wětrom rucźe rosschěrjachu, a bórzy bě wječorny dźěl jenoż płomjenjaza hromada roswalinow. Dźeßacź abo dwaczeći granatow kóždu mjeńschinu padasche. Wěża St. Martenskeje zyrkwje je s dźěła wupuscźena, a też w połnóznych dźělach, hdźež wjele rjanych starych khěžow steji, je ßo wulka schkoda naczinika. Po powjescźi jendźelskich nowin „Times" s połnózneje Franzowskeje ßu Němzy jenoż někotre mile psched Ypernom stejischćzo wobßadźili, s kotrehoż móża do města tšělecź. Też němszy lětarjo nad městom lětaju a bomby mjetaju. Wjele twarjenjow je ßo s granatami sapaliło; radna khěża a zyrkej stej cźežko cźerpikej. Jendźelska artillerija, praji dopisowar, derje dźěła, tola cźežka němska artillerija do jeneje batterije tšělejo se schěsć kanonow tsi snicźi a druhe wobschkodźi. Dopisowar měni, so Němzy saßo ßylnje pschećiwo Ypernej postupuja, tola ßo prascha, hacź je Ypern wottyknjeny kónz. Móżno, so je to jenoż hibanje na sdacźe, so bychu ßo tam wulke jendźelsko-franzowske mozy sadźerżake, a so bychu ßo potom Němzy pola La Bassée pschekamali.

Danske nowiny „Berlingske Tidende" ßu s Parisa scźěhowazu powjescź dostale: S fronty w połnóznej Belgiskej powjescźe wo nowych móznych wojowanjach w stronach mjes Ypern, Dixmuiden a Glustelles we wječorje a mjes Ypern, Roules a Thorout w ranju pschikhadźeja. K wječorej na stronje mjes Nieuportom a Ostende je wscho cźicho. Ostende, kotryž běchu Němzy po jendźelskich rosprawach wopuschćili, je hischće w němskim wobßedźeństwje. Wojowanje najhórje wokoło Ypern sakhadźa. Němzy ßu tam nowe poßylnjenje dostali. Na jenym městnje, 8 kilometrow s ranja města, ßo jim poradźi, prěni rjad jendźelskich pschěrowow dobyć, tola ßo woni saßo wróćo cźißnychu. Se ßwojeho noweho stejischćza pak je jim móżno, do města s cźežkimi kanonami tšělecź; s tym ßu khětru schkodu na twarjenjach naczinili. S połodnja Yperna ßu Jendźelcźenjo, kotsiž ßu nowe poßylnjenja dostali, něschto postupali.

S Londona ßo wosjewja, so ßu s dobom s nowym wojowanjom pola Ypern Němzy mózne nadběhi pola Le Bassée a Arrasa cźinili. Do Arrasa ßu njepschestawajzy někotre dny tšeleli, tola wschě pospyty Němzow, město s nadběhom dobyć, njejßu ßo poradźiłe.

S Parisa je ßo 11. novembra do Norwegskeje telegrafowało: Mózne němske nadběhi na Ypern hischće pschezo s njepomjeńschenej ßylnosću dale traja. Tole město ma sa Němzow wulku waźnosć, dokelž ßu ßebi wotmyßlili, ßo pśches Hazebrouk a Saint Omer do Calais pschedobyć. Němszy wojazy ßu ßo wospjet pschećiwo mordarskemu tšělenju Jendźelčanow a Franzowsow wjedli. Wczera bě na zykym dołhowjecźornym wojownischcźu mhła a deschcź; nadběhi ßu po ßylnosći něschto popuschćiłe.

Londonska „Times" 12. novembra s połnózneje Franzowskeje powjescź pschinjeße:

Němzy do Béthune bomby tšěleja. Radna khěża a někotre klamy a twarjenja ßu ßo wobschkodźiłe. Němska artillerija je hacź do Givenchy pschijeła. Bombardement na Arras je ßo wospjetował. Tole stare město ßo po něcźim do hromady rospadankow potšěluje. Schule ßu ßo samkłe. Holcźazy gymnasij a wjele khěžow ßo pali. Wjele woßobow je ßo s granatami, s kotrychž je něhdže 5000 do města padło, moriło.

Jedyn dopisowar nowin „Daily Mail" wojowanje mjes Arrasom a Lillom wopisuje. Wón jo, dokelž wojazy na woběmaj

ſtronomaj w pſchěrowach a jamach tcza, „kaniklazu bitwu“ mjenuje. Wojowanje ma ſ měſtnami žakoſtny kharakter. W pinzach a wó jſtwach žo ſ bajonetami wojuje.

Wucžehnjenje zivilneho wobydlerſtwa ſ Verduna.

Italſkim nowinam „Corriere della Sera“ žo 10. novembra ſ Pariſa telegrafowaſche: Hacž dotal njeje žadyn němſki wutſěl Verdun dožahnył, dokelž žo němſke ſtupki (mörſery) njehodža w bliſkoſczi poſtajicž. Huſto němſzy lětarjo nad měſtom lětaju, koſiž bomby mjetaju, tola wjele ſchkody njenacžinja. Hdyž Němzy bliže poſtupichu, žo pſchikaſa, ſo dyrbi zivilne wobydlerſtwo město wopuſchczicž. Pſchi běhanzy na želeſniſke cžahi wulka cžiſchczenza naſta. Ludžo chzychu wſchitzy na dobo wotjěcž, dokelž žo bojachu, ſo Němzy hižo město nadběhuja. Cžah ſ dwajtyžaz cžeknjenzami, kotryž do tſělenſkeje cžary němſkich kanonow pſchińdže, žo jenož ſe ſbožownym pſchipadom wobtſělenja ſminy.

Italſke a franzowſke nowiny wo němſkim wójſku.

Franzowſke nowiny „Temps“ pišaju, ſo dyrbi žo pſchipóſnacž, ſo němſke reſervne mužſtwa jara derje wojuja, hacž runje njeižu tak wuſtojne, kaž wojazy prěnjeje linije. Młodym wojakam widžomnje hiſchcže ſnutſkowna nawjedžitoſcž pobrachuje, tola woni wjedža, khroble žmjercži do wocžow hladacž. Tak dołho hacž je jich liczba tak wulka, dyrbi žo ſ tym liczicž, ſo němſke nadběhi po žwojej mozy a žylnoſczi njewožkabja. Franzowſojo žebi nježměža wo wobſtejnoſczach němſkeho wójſka wopacžne myžle cžinicž; pſchesahe by było, rjez, ſo je žo duch němſkeho wójſka porażył.

Jendželſe nowiny „Daily Mail“ chzedža wjedžecž, ſo je němſki khežor žwojemu wójſku w Belgiſkej a Franzowſkej pſchikaſał, ſe wſchej mozu nadběhi cžinicž, ſo by žo Němzam pucž do Calais wotewrił, prjedy hacž k wulkej bitwje mjes ruſkim a němſkim wójſkom pſchi němſkich mjeſach dóndže. „Echo de Paris“ tužamžnu powjeſcž pſchinježe a pſchiſpomni, ſo němſki plan na to dže, žo ſe wſchěmi mozami pſches Hazebruk a St. Omer do Calais pſchedobycž. Wot tſjoch dnjow žo wo Ypern ſ nowa horzo wojuje.

Němſko-ruſke wojowniſchczo.

Němſke wójſko je žo ſ ruſkeje Pólſkeje k němſkim mjeſam wróczíło. S Rušami, kotſiž ſa nim cžahnu, je němſka kavallerija pola Konina bitwiczku měła. Jedyn bataillon Rušow Němzy ſbichu, 500 muži ſajachu a někotre maſchinſke tſélby dobuchu. Konin bliſko pſchi mjeſach nad rěku Wartu leži.

Italſki generalny ſpižaczel Gatti w nowinach „Corriere de la Sera“ wo planje němſkeho poſtupa pſchecžiwo Ruſkej piſche, ſo je wón žam na žebi dobry byk, ſo pak žo wón dla žylnoſcže ruſkeho wójſka njeje wuwjeſcž hodžił. Se žwojej wulkej liczbu je žo Rušam poradžiło. Awſtriſkich wot Němzow dželicž, tak ſo je kóžde wójſko nuſowane, žamoſtatnje wojowacž. Awſtriſzy žu žo nuſowali, pſches karpatſke hory, nětkole ſe žněhom pſchikryte, zoſacž. Rušojo budža pſchecžiwo Němzam hakle potom poſtupowacž, hdyž budža ſ cžerſtwymi mozami poželnjeni. Jich hłowny nadawk budže najprjódzy w tym wobſtejecž, ſo najſkerje ſpytaju, žłabſche awſtriſke wójſko ſ nowa ſbicž.

Privatne powjeſcže ſ němſko-pólſkeho wojowniſchcža žu polne dowěrjenja. Generalny wyſchk ſ Hindenburg je žo jenemu dowěrnikej na to wuprajił, ſo móže žebi wón nětko bitwiſchczo žam wuſwolicž, a ſo je doſpołne poražení ruſkeho wójſka bliſke.

Zar w Pólſkej.

Kaž je žo 10. novembra ſ Peterburga do Norwegſkeje telegrafowało, je zar žobotu do Kholma w Pólſkej pſchijěł. Wón je hoſpital wopytał a ſe ſranjenymi rěcžał, ſ kotrychž je někotrych ſ wójnſkimi medaillemi wuſnamjenił. Na pucžu ſ Kholma do Sſjedliz je hłowny roskaſowař połnóžneho wójſka, general Ruſki, zarej rosprawu podał.

Ruſko-awſtriſke wojowniſchczo.

Džěl awſtriſkeho wójſka ſe žrjedžneje Galiziſkeje pſches Dukłaſki pſchekhod do Wuherſkeje zoſa. Awſtriſki generalny ſtab pyta měnjenje ſdžeržecž, ſo žo tole zoſanje po planje a bjes pſchesčěhanja ſe ſtrony njepſchecželа ſtawa. Awſtriſki generalny ſtab praji: W ſtronach žrjedžneje Galiziſkeje, ſ kotrychž žmy dobrowólnje wucžahnyli, žu Rušojo pſches niżſchu Wiżłoku a pſches Rżeſchow do krajiny wokoło Liſka ſacžahnyli. Pſchemyżl je ſažo ſ Rušami woblehnjeny. W Stryjſkim dole je jene njepſchecželſke wotdželenje pſched wohnjom jeneho panzerowaneho cžaha a pſched naſchej nahle pſchikhadžazej kavalleriju ſ wulkim ſchkodowanjom zoſako.

Rušojo nawopak wudawaju, ſo žu Awſtriſkich ſbili, wjele ſ nich ſajeli a jim nědže 40 kanonow wſali.

Awſtriſko-ſerbſke wojowniſchczo.

W dołhowjecžornym kucže Sſerbije mjes Schabazom a Lożnizu Awſtriſzy ſ nowa pſchecžiwo Sſerbam wojuja. S džěla žu jich Sſerbjo wotraſyli, tola na druhich měſtnach žu Awſtriſzy po roſprawje awſtriſkeho generalneho ſtaba wobtwjerdžene ſtejiſchcža ſerbſkeho wójſka dobyli. Mjes jatymi je jedyn wyſchk a mjes dobytymi kanonami jena cžežka kanona. Sſerbſke wójſko w tamnych ſtronach je pjecža 120 000 muži žylne.

Njedželu žu Awſtriſzy hórki pola Lożniza a hkowny khribjet Sſokolſkeje planiny ſ krótkeho ranja Krupanja dobyli. Tež tam je žo horzo ſ njepſchecželſkim ſadnim wójſkom wojowało, kotrež je ſo ſa krótki cžaž wotehnało.

Zyle hinak roſprawa ſerbſkeho generalneho ſtaba klinczi: 6. novembra žu na froncže Jagodna-Guſchewo krwawne wojowanja byke. Tónžamy džeń žu žylne awſtriſke mozy Schabaz nadběhowaſe, tola žu žo wotraſyſe a žu někotre tyžozy morwych na bitwiſchczu woſtajiſe. Tón žamy džen žu Awſtriſzy tež ſtejiſchczo Sſerbow pola Jewrenowicž najprjódzy ſ artilleriju a potom ſ infanteriju pſchimali. Sſerbjo žo rjekowſzy wobarachu a njepſchecželej wulku ſchkodu nacžinichu. Awſtriſzy žu bjes wuſpěcha ſpytali, žo pola Belgrada pſches rěku pſchewjeſcž. Na ſbytknej froncže njeje žo niczo ważne ſtało.

Ruſkoturkowſke wojowniſchczo w Małej Aſiſkej.

Po roſprawje turkowſkeho hkowneho kwartěra je žo 12. novembra nadběh turkowſkeho wójſka na Rušow poradžił. Rušojo žu žwoju druhu liniju lědma połdra dnja dżerželi. Rušojo po zyłej froncže zoſaja.

Ruſki generalny ſtab je 7. novembra wo wojowanju w Małej Aſiſkej ſczěhowazu roſprawu podał:

Dwě turkowſkej diviſiji ſ pſchewodom 48 pólnych kanonow a žylneje kurdſkeje kavallerije ſ mórſkeho brjoha pſchecžiwo pſchiſtawej Kala a pſchecžiwo Rušam, w Köprüköi ſtejazym, poſtupowaſchtej. Turkojo žo na hory, ſ kotrychž jich woſpjet dele wuhnachu, dobuchu a ſpytachu ruſke prawe kſchidło wopſchimnycž. Tu žo ruſka artillerija a koſakojo wot ſady do Turkow ſ mordarſkim tſělenjom dachu. Dokelž Turkojo kſchižny woheń ruſkeje artillerije a pěſchkow njemóžachu wutracž, žo do cžěkanja dachu, najprjedy na lěwym kſchidle a potom po zyłej froncže, cžmu a horatu krajinu wuwużijo.

Ruſka roſprawa wo ſapoczatku ruſko-turkowſkeje wójny.

Admiralny ſtab ruſkeho wójnſkeho łódžſtwa je roſprawu wo podawkach na Cžornym morju woſjewił. S njej dyrbi žo wudawanju turkowſkeho knježerſtwa napſchecžo ſtupicž, ſo žu Rušojo njepſchecželnoſcže ſapoczeli. W njej žo praji: 28. oktobra žo cžornomórſke łódże ſ jěſby po morju do Ssebaſtopolſkeho pſchiſtawa wróczichu, nihdže turkowſkich wójnſkich łódžow njewohladawſchi. 29. oktobra rano w 5 hodžinach łódžſtwowy wyſchſchi roskaſowař roſprawu ſ Odeży doſta, w kotrejž žo praji, ſo ſtaj dwaj turkowſkaj torpedowaj cžołmaj rano ſ cžerwjenej a ſelenej žwězu do Odeſkeho pſchiſtawa ſajełoj. Hacž runje žo na turkowſkimaj torpedowymaj cžołmomaj ruſki roskaſowaſche, ruſki kanonſki cžołm „Kubanez“ hnydom do njeju tſělesche, hdyž na ſwucžene ſnamjo wotmolwjenje njedoſta. Druhi kanonſki cžołm, kotryž w pſchiſtawje (rejdže) ſtejeſche, ani khwile njeměješe, tſělecž, dokelž jón prěni turkowſki torpedowy cžołm hnydom potepi. S kanonſkim cžołmom „Kubanzom“ žo wobtſělejo, turkowſkaj torpedowſkaj cžołmaj rucže na morjo jědžeſchtaj. Pſchi tym jedyn wuheń ſhubiſchtaj. Jich tſělenje malo ſchkody na „Kubanzu“, na žužodnych pſchekupſkich łódžach a w naftowych (petrolejowych) kótkach nacžini. Tule roſprawu ſ Odeży doſtawſchi łódžſtwowy komandant Ssebaſtopolſkim pſchibrjóżnym batterijam woſjewi, ſo žu turkowſke wójnſke łódże na Cžornym morju, a pſchikaſa, ſo bychu žo torpedy (miny), kotrež žnadž běchu turkowſke łódże do morja ſkładke, ſ wlecžazymi cžołmami ſkojile. Wokoło 7 hodžin rano žo w mhłi turkowſke wójnſka łódž „Sultan Jarus Selim“ k Ssebaſtopolu pſchibliži a pocža do pſchibrjóżnych

batterijow tšelecź. Ruske wójnske łódźe doražnje na tšelenje wotmolwjachu, kotrež w pschistawje žaneje schkody njenaczini. Někotre bomby do měsła padźechu, tola schkody njenaczinichu. Jena bomba do składownje kamjeńtneho wuhla padźe, jena druha na želesnizu, tšecźa do lazareta namorjakow. Wona dweju khorych mori a wołmjoch srani. S dobom flotilla torpedowych czołkmow pod roskasowarstwom wjerćha Trubjezskeho turkowsku wójnsku łódź „Sultan Jarus Selim" nadpadźe. Nadpadej pak njepschecźelowy žylne tšelenje sadźewasche, s kotrymž žo torpedowy czołm, s leutnantom Prustohny žo nawjedowazy, wobschkodźi a žo sapali. Tšelenje do „Sultan Jaruß Selim" 20 mjeńschinow trajesche. Na to ta na schěroke morjo wujědźe. Se Ssebastopola žo wróczejo, žo „Sultan Jarus Selim" transportskeje łódźe „Prut" dohlada, kotrož žo do Ssebastopola wróczesche. Turkowska łódź ju napominasche, so by žo poddała. Dokelž „Prut" žanych kanonow njeměješe, wona wójnsku khorhoj wutykny a žo k brjohej wobroczi. Jejny komandant ju do powětra tšelicz da. Łódźina wobžadka žo s dźela na wukhowanske łódźe wukhowa, s dźela ju turkowske torpedowe czołmy, kotrež łódź „Sultan Jarus Selim" pschewodźachu, wukhowachu. Potom czornomórske łódźstwo na schěroke morjo wujědźe, so by žo sa njepschecźelom puschczilo, kotryž žo wojowanju wuwiny a žo do Bospora wróczi. Nasche schkodowanja wuczinjachu na „Prucźe": 1 offižer, 1 łódźny duchowny a 26 muži morwi, na torpedowskim czołmje leutnanta Prustohny 7 matrosow morwych a runje telko sranjenych. Na „Kubanzu" 7 matrosow sranjenych, na „Donje" 1 lěkar sranjeny.

Bombardement na Dardanele.

Danske nowiny „Politiken" žu se Saloniki shonili, so franzowsko-jendźelske łódźstwo njepschestawajzy Dardanele wobtšěluje. Dwě wobtwjerdźeni stej hižo sniczenej. Jedyn turkowski kschižak je někotre krócz na njepschecźelske łódźe tšelił, tola je žo s dwěmaj bombomaj s jeneje jendźelskeje łódźe trjechił a žo rucźe wotžalił. Tši franzowske lětadła wobhonjersku žłužbu czinja.

Turkowski póžłanz s Pětrograda wo smyžlenoszczi w Ruskej.

Do Wina je turkowski póžłanz w Pětrogradźe Faha Eddin pschijeł. Wón je dopižowarjej nowin „Zeit" rosrěczenje pschiswolił. Na praschenje wo jeho nahladach wo nětczischich wobstejnoszczach, póžłanz praji, so dyrbi žez dla pschiczin sdwórliwoszcze wěstu reservu napołożicź, dokelž je pschi jeho wotjědźe s Pětrograda psched dwěmaj njedźelomaj ruske knjeżerstwo s nim s najwjetschej korrektnoszczu wobkhadźało. Wón móże rjez, so ruske knjeżerstwo s wulkej aktiwnoszczu na pokracźowanje we wójnje pschecźiwo Němskej a Awstriskej dźěła, a so je tale wójna skónczńje też mjes ruskim ludom jara popularna.

Rjekowski kónz němskeho kschižaka „Emden" a sadżerżenje němskeho kschižaka „Königsberg".

Jendźelska admiralita je wosjewiła, so je australski kschižak „Sydney" 9. novembra němski kschižak „Emden" pschi Kokoskich kupach w indiskim ozeanje pschekhwatał, mjes tym so bě žo dźěł kschižakoweje wobžadki na kraj wužadźił, so by jendźelsku schkriczkowarnju wupuscźił a telegrafowe groty pscheresał. Hdyž bě „Sydney" se žwojej artilleriju „Emden" rostšelał a sapalił, jemu jeho žamžna wobžadka do mórskeho brjoha sawadźicź da.

Jendźelska admiralnoszcź dale wosjewja, so je jendźelski kschižak „Chatam" pschi rańscho-afriskim brjohu w rězy Rufidźi, schěscź mil wyschе jeho wuliwa do morja němski kschižak „Königsberg" wužłędźiła. Dokelž „Chatam" hluboko do wody doža, njeje wón po rězy horje jěcź mohł. Wón je teho dla w rěznym wuliwje jenu wuhlowu łódź potepił a s tym „Königsbergej" wujěsd saracził. Dźěł wobžadki je žebi wobtwjerdźene lěhwo na kraju pschiprawił. „Chatam" je nažypy němskeho lěhła wobtšełał. Husteho palmoweho lěža dla pak žo njehodźesche spósnacź, hacź je wobtšělenje wuspěch mělo.

Sskawna dźěławoscź kschižaka „Emden" je nětko kónz namakała. Czim wjazy ranow tónle kschižak jendźelskemu wikowanju nabiwasche, czim wótsischo Londonszy pschekupzy wołachu, so by žo „Emden" sniczika. Jendźelska wójnske łódźstwo, kotrehož žkawa je s jěsbu němskich wójnskich łódźow psches połnózne morjo k jendźelskemu brjohej, s tšelenjom na Yarmouth a s bitwu pola chileskeho brjoha žylnje wobłędła, budźische žo žwětej žměch sczinilo, hdy budźische njemohło skónczńje „Emden" sażłapicź. S pomozu zykeje hromady spěschnych kschižakow žo sa njej w indiskim morju honjesche, hdźež je wona něhdże 30 jendźelskich pschekupskich łódźow potepika. Pódla jendźelskich žo franzowske, ruske a japanske łódźe pschi honitwje wobdźělichu. Poslednja powjesć wo dźěle kschižaka „Emden" 28. oktobra s Pulo Pinanga dóńdźe. So by žo njespósnała, bě žebi schtwórty wuheń natwarika a s ruskej khorhoju do pschistawa sajěwschi bě tam stejazaj ruski kschižak „Schemczug" a franzowski torpedowy czołm „Mousquet" potepika.

„Sydney", kotraž je „Emden" sniczika, bě wjele lěpje wobronjena dyžli „Emden". Tuta mějesche jenož dwanacźe 10,5 zentimetriskich kanonow a sa hodźinu 24,1 žuka jědźesche. Jejna wobžadka s 361 muži wobstejesche. Mjes tym so bě žo „Emden" w lěcze 1908 na morjo puschczika, bě žo „Sydney" hakle 1912 dotwarika. Jejne wobronjenje s wóžom 15,2 zentimetriskich a schtyrjoch 4,7 zentimetriskich kanonow wobsteji. Jejna spěschnoscź 25½ žuka wuczinja a wobžadka se 400 muži wobsteji.

Sniczenje kschižaka „Emden" rospominajo Londonske nowiny Emdeninemu kapitanej s Müllerej žwoje wobdźiwanje a czescźowanje wuprajeja. Wone žo nadźijeja, so je wón mjes wukhowanymi. „Times" pischu: Kapitana s Müllera jako khrobłeho a nadobneho njepschecźela witamy a nadźijamy žo, so je žo jeho žiwjenje wukhowało.

Jendźelske nowiny dale praja: „Emden" je wjazy schkody naczinika, dyžli zyłe němske łódźstwo hromadźe. Hdyž jejny kapitan s Müller, kotryž je žo pjecza wukhował, na jendźelski kraj stupi, žmě wěsty bycź, so jeho wutrobnje powitaja, dokelž mamy jeho dla jeho khrobłoscze, wyžokomyślnoscze a swažliwoscze sańcź. Mjenje „Emden" a „Alabama" budźetej we stawisnach wójnskeho łódźstwa wěcźnje žiwej.

Reuterez telegrafowarnja w Londonje wosjewja: Kapitan małeho kschižaka „Emden", s Müller, a leutnant Hohenzollernski prynz Franz Josef, staj žo sajakoj; wonaj njejstaj sranjenaj. S kschižaka je 200 muži padło a 30 žo sraniło. Admiralita je porucźika, so maja žo jatym wschě wojerske czescze wopokasacź, a so žmědźa kapitan a offižerojo žwoje mjecze wobkhowacź.

Tsingtau padnył.

Hłowne město němskeje Kiawczouskeje kolonije w rańschej Chinje je žo žobotu rano wobłěhowazemu japanskemu a jendźelskemu wójsku poddało.

Amerikanske nowiny „Central News" žu wo padże Tsingtaua scźěhowaze nadrobnoscze pschinjeżke: Jendźelsko-japanske nadběhi žo schtwórtk sapocźachu a žo hacź do pjatka wjecźora njepschestawajzy wospjetowachu. Jendźelczenjo a Japanszy nimo měry wjele ludźi shubichu. Ssobotu rano 10 mjeńschinow do 2 hodźin žo k hłownemu nadběhej pod nawjedowanjom generala Yosimi Yamada pschenźe. S dobom czežke wobłěhanske kanony wobtwjerdźenje „Iltis", klucz němskich stejischczow, s bombami pożypachu. Pod satraschnym deschczom bombow žo skónczńje sażakte pschecziwjenje němskeho wobtwjerdźenja slemi, kotrež Japanszy rano 10 mjeńschinow po 5 hodźinach dobuchu. S dobom hromady pěschkow s podpjeru artillerije nadběhi na wobtwjerdźenje na lěwym kschidle czinjachu a jo dobuchu. Němszy sakitarjo nadběharjam nimo měry wulku schkodu naczinichu, doniž njebě mózno, rostšelane wobtwjerdźenje dale sakitacź. Rano w 7 hodźinach žo potom sakitarjo observatoriskeho wobtwjerdźenja poddachu.

Reuterez telegrafowarnja w Londonje je s Tokia hamtsku powjesć dostała, so je pschi poślednim wojowanju wo Tsingtau 36 muži padło a 182 žo sraniło. Na stronje Jendźelczanow staj dwaj offižeraj padłoj. Němzy žu dopołdnja w 9 hodźinach jeneho sastupjerja wotpóżłali, so by wo wuměnjenjach pschepodacźa jednał. Rosrěczenje bě w Moltkowskich kasarmach. 2300 muži je žo sajako.

Jedyn jendźelski torpedowy kanonski czołm žo snicził.

Němske podmórske czołmy Jendźelczanow pschezo w hrosy dźerża. Kaž jendźelska admiralita wosjewja, je pola Dovera w mórskim kanalu snapschecza Calais jedyn němski podmórski czołm schtwórtk jendźelski torpedowski czołm „Niger" potepił. S wobžadki je žo 37 muži wukhowało, 18 muži je žo tepiło.

Sběžk w połodnischej Afriży.

Hdyž žmělo žo jendźelskim powjesczam wěricź, by s burskim sběžkom w połodnischej Afriży hižo na kónz schło. Knjeżerstwowi wojazy žu Waalsku rěku pschekrocźili, žo do sběžkarjow dali, 350 sajeli a jim wschě wosy sebrali. W Oranjeskej republiży žu sběžkarjo

ſ nowa Harry Smith wurubili. Też w někotrych druhich wokrjeżach žo woni hibaju. Wyſchk Mintz piſche, ſo je žo po bitwiczży pola Bronkhorſtſpruita ſa ſbĕžkarjemi generala Müllera puſchczili, jich žobotu dožahnył, jeneho ſ nich morił, ſcheſczoch franił a ſchtyrjoch ſajał. Wjele ſbĕžkarjow žo domoj wrócza; woni pjecža wobžaruja, ſo žu žo do ſbĕžka ſapleſcz dali.

Połodnjoafriſki ſbĕžkarſki komando pod generalom Beyerſom je žo po wudawanju jendželſkeho knjeżerſtwa ſ 350 mužemi a ſe wſchĕmi proviantſkimi a munizifkimi wosami knjeżerſtwowym wojakam poddał. Sbĕžkarjo žu po ſdaczu wſchu ſmužitoſcz ſpuſchczili, ſpóſnawſchi, kak žu žo ſawjedli. Tak žu žo ſbĕžkarjo Oranjeſkeje republiki dobrowólnje do Harriſmitha wróczili, hdyż žu jich knjeżerſtwowi wojazy wočakali.

Reuterez telegrafowańja w Londonje dale rosprawja: 8. novembra k wótremu wojowanju ſ wonka Kronſtadta dóńdże, hdyż běchu žo Burjo wot dweju dnjow ſhromadžowali. Wyſchk Botha žo 12 jendželſkich mil wot měſta ſ 200 mužemi do ſbĕžkarjow da. Tuczi běchu 400 muži žylni a Bothowe ſtejiſchczo pſchekamachu, pſched pſchiczahazymi požylnjenjemi pak zofachu. — 10. novembra je žo Botha 30 mil dale Kronſtadta ſ nowa do ſbĕžkarjow dał a 10 ſ nich ſajał, mjes nimi Serfonſteina, žobuſtawa ſakonjedawazeje ſhromadžiſny Oranjeſkeje kolonije. Lohka kavallerija ſ Natala je pola Maraisburga ſ małym wotdželenjom ſbĕžkarjow bitwiczku měła. — Ssyn ſbĕžkarſkeho wjedníka Khryſtiana Dewetta je padnył.

Jendželſka wikowanje neutralnych ſtatow poczežuje.

Jendželſki póžłanz w ſjenoczenych ſtatach połnóžneje Ameriki je ſtatnemu ſekretarej ſwonkownych należnoſczow, Bryanej, wojſewik, ſo je žo Jendželſka ſ Danſkej, Norwegſkej a Schwedſkej ſrĕczała. Po tymle ſrĕczenju Jendželſka ſa twory, ſa neutralne ſtaty poſtajene, dowolnoſcz k nimojĕczu da, jeli ſo žo na wĕſtu wožobu ſczelu a žo ſa nje rukuje, ſo žo njeżmĕdża dale dowjeſcz. Jendželſka je ſjenoczenym ſtatam polubiła, ſo žo njbudże łódžam ſ tobakowym nakładom na neutralnych łódžach žanych ſadźĕwkow czinicz. — Tobak budże po tajkim w Němſkej pſchezo dožahacz, tak dołho hacz budże jón ſapłaczicz chzycz, tola wſchu zyrobu Jendželczenjo ſadżerżuja.

Wojowanje Italſkich w Tripoliſu.

W Tripoliſu, kotryż je Italſka pſched tſjomi lĕtami pod žwoje knjejſtwo ſtajiła, je tamniſche mohamedanſke wobydlerſtwo ſ nowa pſchecziwo Italſkej poſtanyło. S Bengaſi je powjeſcz doſchła, ſo krwawne wojowanje ſ domoródnymi było. Hacz dotal běchu žo tuczi ſpokojili, karewany nadpadowacz. 8. novembra pak žu woni ſ pĕſchkami a artilleriju nadpad na małe italſke wobtwjerdżenje pola Slonta czinili. Italſzy domoródnych bjes wulkeho napinanja wotraſychu; ſchkodowanje tutych hiſchcze njeje ſnate. Wĕſte je, ſo žu mjes ſbĕžkarjemi turkowſzy porjadni wojazy a offizĕrojo byli. Italſzy žu jeneho offizĕra a tſjoch italſkich wojakow ſhubili; druſy a kolonialni wojazy žu žo ranyli.

Franzowſka Sſerbiji 50 milijonow frankow požczi.

Franzowſka je Sſerbiji ſ nowa 50 milijonow frankow ſkota požczíła, kotrež je pſches Saloniki hižo do Niſche dowjeſła.

S Franzowſkeje je Sſerbija też 6 nowych czężkich batterijow a tſi pólne batterije doſtała. Też ſ Ruſkeje Sſerbija njepſchestawajzy brónje a munizíju doſtawa. Ruſke poſłyłki du do Kladowy, žerbſkeje twjerdżiſny nad Dunajom. Do Kladowy w pſcherĕſku kóżdy tydżeń tſi ruſke parne łódże ſ wójnſkej potrjebu jĕżdża. W Sſerbiji njeje żana nuſa.

Pſchilhad nowych indiſkich wojakow do Franzowſkeje?

Italſke nowiny „Gazette del Popolo“ žu telefonſku powjeſcz ſ Porto Marizio woſſjewike, po kotrejż je póndżelu 25 parnych łódżow. ſ franzowſkimi a jendželſkimi wójnſkimi łódżemi pſchewodżenych, do Marſeilla ſ 45,000 indiſkimi wojakami pſchijĕło.

Rjedožahanje wołmy w Franzowſkej.

Italſka wikowanſka komora w Pariſu namołwjenje woſjewja, ſo by italſka induſtrija po móżnoſczi rucże wołmjane tkaniny do Pariſa póſłała, dokelż je tam dla wupuſczenja wjele fabrikow w ranſchej Franzowſkej wulki njedoſtatk draſtnych tkaninow. — S tuteho namołwjenja je ſpóſnacz, ſo móża Jendželczenjo lĕdma žami doſcz žukna ſa žwoje nowe žo tworjaze wójſko nadżĕkacz. Tuteje pſchiczíny dla žu dżĕ žo woni też ſapowjedżili, ſa ruſke wójſko žukno podawacz.

Snutskowne wobſtejnoſcze w Ruſkej.

Jedyn dopiż ſ Pĕtrograda jendželſkim nowinam „Times“ wopiżuje, kak žo Ruſka ſ nĕtczíſchej wójnu wot wobkhada ſ Europu pſchezo bóle wotſamkuje. W Libawje a Riſy pſchi baltiſkim morju a w pſchiſtawnych měſtach Czorneho morja žu pſchekupſke łódże jĕżdżicz pſcheſtałe, dokelż žo nadpada njepſcheczelſkich wójnſkich łódżow boja. Bĕłe morjo je ſamjerſło. Wobkhad ſ Europu je jenoż hiſchcze pſches Schwedſku móżny. W Ruſkej je w tu khwilu pſchesbytk zyroby, dokelż žo niczo wjazy do wukraja njehodži wuwoſycz. Butra, njaſo, żito atd. też ſa żměſchnje tuni pjenjes njejžu wotbycz. Sa to ſa wĕzy, kotrež žo ſwukraja kupuja, nimo měry wyſoke płaczíſny żadaju.

„Dundak.“

(Pokraczowanje.)

Żiwnoſczerka Brußakowa, kiż bĕ naſcheho puczowazeho tak njeżmilnje wotpokaſała, tak ſka njebĕ, każ bychmy żebi to po jeje ſadżerżenju myżlili. Schtóż móżeſche jej wutrjechicz, móżeſche żebi ju bórſy dobycz. Ale bĕ-li rosmjerſana, ſ njej ani rĕcże njebĕ. A tajka rosmjerſana wona runje bĕ.

Hdyż bĕ jej wotkhadżejo njeſnaty puczowazy takle khutnje prajił, pocza žo w njej żwĕdomnje hrjebacz. Potrjechena ſa nim hladaſche a rady budżeſche jeho ſażo naſpjet ſwołała, ale ju bĕ hańba. A myżleſche żebi też, ſo bĕ jeho ſtſchiwdżika a ſo by wón wot njeje ani dobroty njepſchijał.

Widżecz bĕ, ſo bĕ ſ nĕczim ſnjemĕrjena. Huſto ſ dwora khodżeſche a žo roshladowaſche, każ by nĕkoho wočakowała. Skónczńje ſa ſchwarnu khwilu po zuſobnikowym woteńdżenju wuhlada, ſo žo wot lĕża wós bliži. Wodychny. „Hdy by tu tola hižo był“, żama pſchi żebi rjekny.

Jeje muż to domoj jĕdżeſche, kiż bĕ žo popołdnju do lĕża po drjewo naſtajił; hubjeny pucz bĕ jeho dołho ſadżerżał.

Hdyż žo wós bliżeſche, wotewri Brußakowa wrota a na muża czakaſche.

„Proſchu cże“, na njeho ſarĕczo, hdyż bĕ dojĕł, „dži do Wonez Jankej napſcheczo; żym jeho ke krawzej póżłała, a wón tu pſchezo hiſchcze njeje. Jenoż žo dołho njekomdż, mużo, kruwje ja żama wupſchahaam.“

„Do Wonez ży jeho póżłała?“ muż rjekny. „Żona, ſchto je czi tola to na myżle pſchiſchło — hdyż takle żněh pada a pucz je nimale ſawĕty?“

„Cchżych, ſo by žo jutſje mohł tu draſtu ſwoblekacz, hdyż je njedżela“, żona wotmolwi. „Schtó dha je žo teho nadżał! Hnydom po wobjedże je ſchoł, a wjedro bĕ tola ſnjeżliwe. Hakle ſa khwilu pocza żněh pſchelĕtowacz. Ale pſchezo mohł tu hižo dawno bycz. Lĕdma żym cże mohła wuczakacz, runje dżenża ży žo tak ſakomdżił.“

„To je bjes dżiwa, hdyż je pucz tak hubjeny“, muż rjekny. „Ale hdy by žo hólzej nĕſchto ſtało, hdy by żnadż žo pó czmje ſabłudżił!“

Woſtajiwſchi wós a ſapſchah żonje, poda žo bur hnydom na pucz a dżĕſche do Wonez. Nĕhdże ſa ſchtwórcz hodżiny žo dohlada, ſo jemu nĕchtó napſcheczo dże. Hdyż bĕ potom bliże dóſchoł, ſpóſna, ſo mużſki hólczeza na khribjecże njeże. Muża poſtrowiwſchi a bliże k njemu pſchiſtupiwſchi, žo hólza wopraſcha:

„Ssy dha to ty, Janko?“

„Nanko!“ hólz ſ wjeżekoſczu ſawoła.

„Schto dha je žo czi ſtako, ſo ty bĕżecz njemóżeſch?“ wopraſcha žo nan.

„Ssym žo wobżunył a żebi nohu ſlamał“, hólz wotmolwi. „Khĕtro dołho żym w żněży na pucżu ſtał, potom je tónle pĕkny człowjek pſchiſchoł a je rady žo podwolił k temu a chże mje domoj donjeſcz.“

„To njech wam Bóh ſapłaczi, luby pſcheczelo!“ Brußak rjekny. „Nĕtkole ja hójża wosmu. A ſ wotkal wy ſcze? Ja waż ſ zyła njeſnaju.“

„Ja wotżał njejżym“, njeſnaty wotmolwi. „Mam hiſchcze ſchtyri hodżiny hacz domoj. Chżych hiſchcze hacz do Wanez dóńcz a tam pſches nóż woſtacz.“

„Nĕtkole hižo do Wonez njepſchińdżecze; wróczcze žo ſo mnu

a budźecźe pola naß pſches nóz. K cźemu dha byſchcźe hiſchcźe tajkile pucź w nozy khodźił!“

„Mytuj wam to Bóh luby Knjes, wujo“, pucźowaŕ ßo dźakowaſche. „S tym mi wulku dobrotu wopokaſacźe, ßym jara wuſtak. Hižo ßym někotre hodźiny po pucźu a to w tajkimle hroſnym, ſymnym wjedrje.“

„Boli cźe noha?“ wopraſcha ßo Brußak ßwojeho ßyna, wſawſchi jeho na khribjet.

„Ta wſchak tak jara njeboli, jenoż potom, hdyž ßo do njeje ſtorcźi“, hólz wotmolwi.

„Duž drje tola ſkamana njeje a to drje tak ſſlě njebudźe“, nan měnjeſche.

Sa khwilu do wßy dóńdźechu, a naſch pucźowazy ßo ſatorže, hdyž dyrbjeſche do khěže ſaſtupicź, ſ kotrejež bě hoſpoſa jeho hakle pſched khwilu wuhnaka.

„Njemjerſajcźe ßo na mnje, wujo“, wón rjekny, „ale ja k wam njepóńdu.“

„Wy nochzecźe?“ ßo žiwnoſcźeŕ dźiwaſche, „a cźeho dla niz?“

„Sſym tu hižo pobył, ßym wo pſchenozowanje proßył, ale hoſpoſa, ſawěſcźe waſcha mandźelſka, ßebi myßleſche, ſo ßym najſkerje něſajki „dundak“, a mje hrubje wotpokaſa.“

„Jenoż pójcźe“, napominaſche jeho žiwnoſcźeŕ. „Budźcźe ßebi wěſty, ſo je ßo hižo ſaßo ſdobrila. To by rjenje było, hdyž ſcźe naſchemu hólzej tajku dobrotu wopokaſali.“

Njeſnaty ßebi daſche rěcźecź a ſańdźe do dwora ſa hoſpodarjom, tam hoſpoſa hižo na muža a hólza dawno pokna ſtracha cźakaſche Wona ßo ſaſtróži, hdyž wuhlada, ſo hólza na khribjecźe njeße, a hdyž njeſnateho wuhlada, bě woprawdźe ſamylena, njewjedźo ßebi wujaßnicź, cźehodla muž jeho wjedźe.

„Schto dha je ßo ſtało?“ wopraſcha ßo ſaſtróżena, hdyž do ſtwy ſaſtupichu.

„Jank je ßebi něſchto na noſy ſcźinił“, hoſpodaŕ wotmolwi a ßadźi hólza na ſtólcźk. „Wón njeje mohł wjazy hicź a tule tónle dobry cźłowjek je ßo nad nim ßmilił a jeho nimale domoj donjeßł. A ty pjecźa ßy ßo pſcheczźiwo njemu tak njelubołnje ſadźeržała?“

„Ale ſchtó dha by ßo tola teho nadźał!“ ſahańbjena žona ßo ſamolwjeſche, a dźiw bě, ſo ßo do płakanja njeda. „Ty ßy tola ßam prajił, ſo dyrbimy bycź kedźbliwi.“

„Sſo wě, ale ty móżeſch tola dundaka wot cźeſtneho cźłowjeka roſeſnacź. Nó, nětkole je ßo hižo ſtało, a duž ßo nětkole prózuj, ſo to ſaßo ſarunaſch. Wbohi cźłowjek je hižo daloki pucź ſchoł a je ſprózny a hłódny, Duž něſchto k jědźi pſchihotuj!“

Hoſpoſa ßo pocźa hnydom wo wjecźeŕ ſtaracź a bur chzyſche mjes tym hólzej ſchkórnje wuſucź. Ale tón ſ boloſcźu pocźa wokacź.

„To drje budźe ßo ſchkórń dyrbjecź roſrěſnycź, wujo“, pucźowaŕ rjekny, pſchiſtupiwſchi bliže. „Hdźe dha cźe to noha boli, Janko?“

Hólz na kulku pokaſa.

„To wſchak ßebi myßlach“, pucźowaŕ rjekny. „Naſkerje je ßebi nohu pſchi kulzy wuwinył a to ßo njehodźi tak ſrunacź. Duž jenoż roſrěſajcźe ſchkórń hacź do teho měſtna, wujo, a potom jón wuſujemy. A je-li noha jenoż wuwinjena, potom njebudźe pſchejara cźeżko, ju ſaßo ſaßadźicź do ſhibadła. Ale ſkerje lěpje. Hižo je to ſchwarna khwila a cźim dlěje to traje, cźim bóle to boli.“

Brußak tak cźinjeſche a ſa khwilu zuſy hólzej pomhaſche, nohu ſe ſchkórnja wucźahnycź.

Dźiwa doſcź, ſo Brußowa do womory njepadźe, hdyž widźeſche, kak hólzej noha, ſe ſhibadła wuwinjena, dele wißa.

„Trochu to poboli, ale dołho to tracź njebudźe“, pucźowaŕ rjekny, a wón wſa ſ jenej ruku hólzowu nohu nad kulku, ſ druhej pſchimny delni dźěl a bjes wulkeho napinanja ſaßadźi nohu ſaßo do kulzyneho ſhibadła. Hólz drje khětro ſakſchikny, ale bórſy ßo ſaßo ſměrowa.

„Nó, Bohu dźak, hižo bě to ſaßo w porjadku“, pucźowaŕ rjekny. „Nětkole jemu na to kładźcźe ſymne wobalki, macźi, ſo by ßo to njeſahorilo. Trochu to ſacźeknje a móżno, ſo njebudźe móz něſchto dnjow na nohu naſtupicź, ale njeſtrachujcźe ßo, bórſy ßo ſacźeklińa ſhubi a wěz budźe dobra.

Móżeſch dha ſ porſtami hibnycź?“ wopraſcha ßo zuſy pucźowaŕ hólcźka.

„Móżu“, hólz wotmolwi a hibaſche ſ porſtami. „Ale to khětro boli.“

„Wěſo wſchak to boli, ale to pſcheſtanje“, zuſy rjekny, ale“ noha je potajkim derje ſaßadźena.“ (Pokracźowanje.)

Palmy měra.

na rowy

padnjenych ßerbſkich wojakow

we wójnje 1914.

Schtó wě ßwój kónz na tutym ßwěcźe,
Schtó wě, hdy mamy wotßal hicź?
Hdy, kak a hdźe, na kotrym měſcźe?
To Bóh nam njeda wojſewicź.
Duž njech ßmy ſtajnje hotowi,
Hlaj ßmjercź też k nam ßo pſchibliži.

Naß wójnſki cźaß tak prawje wucźi,
Sswój dom tu prawje wobſtaracź
A k ſylſam naß tak huſto nucźi,
Hdyž lubych mamy wotßal dacź,
Kiž do wójny ßu cźahnyli,
Tam ſa kraj wótzny wumrjeli.

Tak někotry žno w khłódnym rowje
Tam ſpi we ſemi zuſbarſkej
A njem'że wotpacźowacź w ſkhowje
Na Bożej roli kužiſkej,
Kak wjele ßerbſkich ßynow drje
Tam pohrjebanych hižo je.

Jim njeſwonjachu žane ſwony,
Schtó ßmjertny khěrluſch ſaſpěwa?
Jim wěnzy njepyſcha jich rowy,
Je ßylſy lubych njekrjepja,
Pak ſ cźeſcźu pokhowani ßu,
Kaž ßo nam doſta k wjedźenju.

Ach płakaſch nětko, luby nano,
Sso rudźiſch luba macźerka
Wo ßyna najlubſcheho ßnano,
Kiž bě tu waju ſepjera,
Dha pſchi waj' ſrudźbje wopomńtaj,
So ßwěrnych mſda je Boži raj.

Kak žałoßna ßo nabi rana
Też tebi, luba mandźelſka,
Hdyž ßyrotam Bóh wſak je nana,
Njech je cźi troſcht a nadźija,
So Bóh je wótcźez ßyrotow
A pobožnych wſchěch wudowow.

Ach njerudźcźe ßo, njepłakajcźe,
Wſcho lubom' Bohu porucźcźe!
Hdyž tu ßo ſaß' njewohladacźe,
Dha ßo ſ tym jeno troſchtujcźe:
Bóh po wſchěm ſtyſku, ſrudobi,
Naß w njebju ſ nimi ſjednocźi.

Haj woni bědźili ßo ßwěru
Ssu ſa krala a wótzny kraj,
Ssej dobyli ßu tamnu krónu
A witaŕ je jich Boži raj,
Tam noſcha palmy dobycźa,
Hdźež kónz je wſcheho cźerpjenja.

Wam dobru nóz! My njemóżemy,
Wam rowy pyſchicź ſ wěnzami,
Wam dobru nóz! My njemóżemy,
Sswój „wótcźe naſch“ tam ſpěwacźi.
Dha Bożo daj pſches Khryſta krej,
So ſ wami w ßmjercźi derje ſtej.

Haj ſpicźe derje ßłódke ſpanje,
Kiž běſchcźe naſcha nadźija,
Hacź ſkhadźa tamne ſbóżne ranje
A Boži hłóß waß ſawoła:
„Ow pójcźe, ßwěrni wotrocźzy,
Do njebja k mojej prawizy.

Kruža.

Ze Serbow.

— **(Sranjeni w Budyschinje.)** Skoro wschědnje žo ſ Franzowskeje a Ruskeje ſranjeni do Budyschina woža. Dokelž žuc husarſke kasarny, Albertſke kasarny a lazaret na tſělerni ſe ſranjenymi napjelnjene, žo lohkoſranjeni nětko měſchczanam do kwartéra dawaju.

— **(Pólnopóſtſke liſty hacž do 1 punta.)** Wot 15. hacž do 21. novembra žmědźa žo ſažo pólnopóſtſke liſty, hacž do 500 gramow cžežke, žłacź. K ſapakowanju njech žo tolſta papa, najtwjerdſcha papjera abo płat wužije. Pakcžiki dyrbja wjazy krócź ſ bórnizu wobwjaſane bycź.

— **(Saſtaranje Budyſchina ſ zyrobu.)** Měſchczanſzy ſaſtupjerjo žu wobſamknjenju měſchczanſkeje rady pſchihłožowali, po kotrymž ma město 400 zentnarjow žuſcheneho tucžneho połcža a 200 zentnarjow mjaža pola khěžorſtwoweje kupowarnje ſkaſacź.

— **(Najwyſchſche płacźiſny ſa běrny w Saſkej.)** Wubjerk nazionalliberalneje ſtrony w Saſkej je ſaſke knjeżeŕſtwo namołwjał, ſo bychu žo po zyłym kraju najwyſchſche běrnaze płacźiſny poſtajiłe. Pſchi tychle najwyſchſchich płacźiſnach žo wo ſcźěhowaze ſtupnjowanje proſby: Wulkopłacźiſny ſa płahowarja, wulkopłacźiſny ſa wulkopſchedawarja, wulkopłacźiſny ſa wulkopſchedawarjow a płacźiſny ſa drobnopſchedawarjow. Tež na hódnoſcź běrnow ma žo dźiwacź. Dale ma žo temu ſadźěwacź, ſo bychu wobžedźerjo běrnow je na ſchkodu wobydleŕſtwa wróczo ſdźeržałe. Teho dla dyrbjało knjeżeŕſtwo prawo doſtacź, ſo žměłe běrny tym wobžedźerjam, kotſiž běrny na pſchedań njedadźa, je ſebracź a je na jich ſliczbowanje pſchedacź. — Poſłednje žadanje knjeżeŕſtwo ſ cžežka dopjelni, khiba ſo by w kraju hłód naſtał.

— **(Najwyſchſche płacźiſny ſa wołmu.)** Wutoru žu žo mjes ſaſtupjerjemi khěžorſtwoweho hamta ſnutſkownych naležnoſczow a někotrymi intereżantami nowe rosrěcźenja wo poſtajenju najwyſchſcheje płacźiſny ſa wołmu wotmětke. Woženbje je žo wo to jednało, poſtajicź, po kajkim waſchnju maja žo jenotliwe wołmowe druźiny ſrjadowacź, a hacž budźe ſ zyła mózno, powſchitkownje wěſte płacźiſny ſa wołmu poſtajicź.

— **(Najwyſchſche žitne płacźiſny.)** Wo najwyſchſchich płacźiſnach ſa žito mjes ratarjemi a wikowarjemi hiſchcźe jara wſchelakore měnjenja wobſteja, kotrež drje žo ſ wuwjedźeńſkim wukaſom miniſterſtwa ſnutſkownych naležnoſcźnw rosjažnja. Sa Pruſku je žo hižo tajki wuwjedźeńſki wukas wudał. S njeho njech žo ſcźěhowaze žady podadźa:

„Dyrbja-li žo najwyſchſche wulkowikowarſke płacźiſny prawje ſrosumicź, dyrbi kóždy wobdźělený, njech je ratař abo wikowař, wjedźecź, ſo na tym městnje, hdźež ma žo žito napožled wotewſacź, žadyn wikowař wyſchſchu płacźiſnu ſa njo doſtacź njeżmě, hacž je ſa tole měſtno poſtajena. Tale najwyſchſcha płacźiſna po § 10 wukaſa wſchě wudawki pſchewjeſenja ſ wosom, po żeleſnizy abo po wodźe hacž k městu wopſchija, w kotrymž žo kupjene žito wotwosmje. We wſchěm prjedawſchim kupowanju ma žo potajkim wopomnicź, ſo najwyſchſcha płacźiſna njeżmě po wotcźehnjenju wſchěch khoſtow wjetſcha bycź, dyžli hacž najwyſchſcha płacźiſna, po wotcźehnjenju wſchěch wudawkow ſa pſchewjeſbu a wikowarſkeho dobytka. Hdy by žo najwyſchſcha płacźiſna hinak ſrosumiła, hdy bychu žebi wožebje ratarjo najwyſchſchu płacźiſnu žadali, by žo pſchedawanje žita bórſy hacžiło a ſaſtaranje wobydleŕſtwa by ſaſtało.

Schtož wožebje **wotrubowe płacźiſny** naſtupa, žo na to ſkorži, ſo je žo najwyſchſcha płacźiſna ſa wotruby — 13 hriwnow — ſ wikowanjom hižo khětro powyſchiła. Powjeda žo žamo hižo wo tym, ſo je ſwjaſk wikowarjow na tym, wotruby wſchěch młynow pokupicź a je potom po wyžokich płacźiſnach ratarjam pſchedawacź. Cźile ludźo žo ſawěſcźe žylnje ſalicza. Khěžorſtwowe knjeżeŕſtwo hnydom ſapſchimnje a tajkemu cźinjenju we wójnſkim cźaſu ſaſuhu ſaſunje. Powjeda žo też, ſo najwyſchſche płacźiſny ſ tym wobeńcź pytaju, ſo žo wurjadna wyžoka płacźiſna ſa pſchepožcźenje měchow žada. W jenym padźe je žo ſa pſchepožcźenje měcha na někotre dny, 1 hriwna žadała. Tajkemu ſjawnemu wobeńdźenju ſakonja žo bjes komdźenja ſ khoſtanjom po lichowanſkim ſakonju napſcheczo ſtupi. Też móže žo tym, kotſiž tak cźinja, ſa cźaž wójny ſakaſacź, wikowanje dale wjeſcź. Najwyſchſche płacźiſny žo njejžu teho dla wudake, ſo bychu žo ſe wſchelakimi poſłednizami wobeſchke, najwyſchſche płacźiſny žu žo wjele bóle teho dla poſtajiłe, ſo bychu žo žita a wudźełki ſ njeho bjes pſchiražka k wužitku konſumentow pſchetrjebałe."

S **Hodźija.** Podoffizěr Weickert, žyn tudomneho ſamkaŕſkeho miſchtra Weickerta, vizefeldwebel a offizěrſki naměſtnik kubleŕ H. Zur ſ Delnjeho Hunjowa, major Jurij ſ Walter-Jeſchki a khorhojnik a offizěrſki naměſtnik Moritz ſ Walter-Jeſchki ſ Běcźiz, podoffizěr Rychtař a dźeżatnik Schmidt ſ Rakez žu žo ſe żeleſnym kſchižom wuſnamjenili.

—(Domowina.) „Sjednocźeńſtwo" ſerbſkich katholſkich wucźerjow je jenohłóžnje wobſamkło, ſo „Domowinje" pſchiſtupi. Ssmy tuhwilu 36 žobuſtawow a to 18 wucźerjow a 18 duchownych.

S **Budeſtez.** Liſtonoſcherjej Schneiderej ſ Budeſtez, kotryž je žo we wójnje w Franzowſkej na podoffizěra powyſchił, je žo żeleſny kſchiž ſpožcźił.

S **Lejna** pola Budeſtez. Se żeleſnym kſchižom je žo vizefeldwebel offizěrſki naměſtnik H. A. Wicźas w 2. grenaděrſkim regimencźe-cźiłko 101 wuſnamjenił. Wicźas je žo w naſchej wžy jako žyn tudomneho khěžerja Ernſta Wicźaſa narodźił. Wón je žo ſ njepſcheczełſkej kulku do wutrobna a brjucha trjechił. W tu khwilu žo wón w Lipſku hoji.

S **Khróſcźiz.** W nozy 30. oktobra bě žo tudomnenu kublerjej Michałej Cźunzy 260 hriwnow ſ najſtwy kradnyło. Paduch bě k domſkenu rěbl ſtajił, w najſtwje wokno rosbił a ſ nim po ſdacźu nuts ſaléſł. Kriminalnej polizíji, kotraž ſa paduchom žlědźeſche, je žo poradźiło, jeho 11. novembra wuſlědźicź. Wón je 18 lětny Cźunkowy žyn. Rěbl bě wón k woknu ſtajił ſo bychu žebi myſlili, ſo je tam zuſy paduch pobył. S kradnjenych pjenjes hiſchcźe 257 hriwnow pſchi nim namakachu. Paduch je njepołěpſchomny pakoſtnik; wón je hižo w jenej wukhowarni pobył.

S **Lejna** pola Khróſcźiz. Pjatk tydźenja je žo pólna brózeń, Jeſchkez knjeżemu dworej žkuſchaza, ſe wſchěm, ſchtož žo w njej khowaſche, ſpaliło. S wohnjom je žo 40 000 hriwnow ſchkody naczíniło, kotrež žo ſe ſawěſcźenjom ſarunaju. Kak je woheń naſtał, njeje žo hiſchcźe wujaźniło.

S **Worklez.** Na tudomnym knjeżim dworje je žo do howjaſeho ſkota pokhroma ſanjeżka. Worklezy žu ſawrjeny wokrjeż. Ssmjecźkezy, Łuh, Tſi Khěże, Haty, Hórki, Koſarzy a Wudwor k wobkedźbowanſkej ſtronje pſchiżłuſcheja.

S **Marijneje Hwězdy.** Sańdźenu wutoru běſche 25 lět, ſo je k. ſekretar Jakub Delenczka žwoje ſaſtojńſtwo pſchi tudomnym klóſchtrſkim knjejſtwje naſtupił a jo žwěrnje w běhu tutych lět wukonjał. W nim cźeſcźujemy Sſerba, kiž rad narodne naležnoſcźe podpjera. Bóh ſpožcź jemu hiſchcźe na dalſche cźikoſcź a ſtrowoſcź.

S **Kaſchez.** Ssyn tudomneje ſwudowjeneje kublerki Zyžoweje, knjes kapłan Zyž, kotryž je w tu khwilu w Belgiſkej ſ pólnym duchownym, je žo ſe żeleſnym kſchižom wuſnamjenił. Jeho tſjo bratſja žu w Franzowſkej na wójnje.

S **Rakez.** Jutſje njedźelu wotměje žo w naſchim lubym Božim domje wopomnjenſka, żarowanſka Boża žłužba ſa we wójnje padnjenych wojakow naſcheje wožady. Niz jenož ſa tych, kiž žu ſ naſcheje wožady do wójny cźahnywſchi, tam ryczeŕſku žmjercź wumrjeli, ale też ſa tych, kiž žu žo we wožadźe narodźili a nětko druhdźe žwój pſchebytk měli. Boże žłužby žu dopołdnja w 9 hodź. żerbſke a ¾11 němſke. Na poſłednjſchej budźe też parada tſjoch wožadnych wojeŕſkich towarſtwow. Jara renje by było, hdy bychu žo k tutym Božim žłužbam też pſcheczeljo a ſnacź padnjenych ſeſchli, kotſiž běchu w tydźenſchim cźiſle „Serb. Nowin" naſpomnjeni a kotrymž ma žo hiſchcźe Pawoł Berger ſ Rakez pſchidacź.

S **Ralbiz.** Struchła powjeſcź žo na dnju „khudych duſchow" tudomnymaj Bräuerez (Braſchkez) mandźelſkimaj doſta, ſo je jeju jeniczkoho žyna Joſefa na dnju 26. oktobra pola Corbeny w Franzowſkej njepſcheczełſka granata ſ 5 druhimi towarſchemi moriła. Wón bu tam pohrjebany, pſchewodźany ſ 5 żerbſkimi towarſchemi. Njech wotpocźuje cźiſche we njepſcheczełſkej ſemi! Hłuboko ſhrudźeneju ſtarſcheju pak pokojej miłoſcźiwy Bóh.

S **Kukowa.** Wobžedźeŕ tudomneho tak mjenowaneho koprowego młyna Jan Kober je ſa žwoju ſmužitoſcź we wójnje żeleſny kſchiž, Bjedrich Auguſtowu žłěbornu medalju a najwyſchſche ſakſke wojeŕſke wuſnamjenjenje St. Hendrichowu medalju doſtał.

S **Laſa.** Sahrodnik Jan Hobrak ſ Bjedrichez a hajniſki dźěłacźeŕ Pawoł Bomsdorf ſ Laſa ſtaj ſa wurjadnu khrobłoſcź pſchi wojowanju pſched Verdunom „żeleſny kſchiž" doſtałoj.

S **Krjebje.** Niſcźanſki hamtſki žud ſměje w lěcźe 1915 w Krjebi ſcźěhowaze žudniſke dny: 13. januara, 3. měrza, 14. haprleje, 26. meje, 7. julija , 22. ſeptembra, 3. novembra a 15. dezembra.

S **Běleje Wody.** Njedźelu je žebi jena tudomna wobydleŕka, macź ſchtyrjoch dźěcźi, žiwjenje wſacź ſpytała. Wona do Janſkeho hata ſkocźi, tola ju cźaža doſcź ſ njej wucźahnychu.

Bjedro w Londonje 13. novembra: Jaßne.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi śmeje jutśe njedźelu rano w 7 hodźinach farat Räda ßerbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin śmeje duchowny Tyschek ßerbśe a w 10 hodźinach němśke prědowanje.

Ssrjedu, na pokutnym dnju, śmeje rano w 7 hodźinach duchowny Tyschek ßerbsku spowjednu wucźbu; dopołdnja 1/2 9 hodźin śmeje farat Räda ßerbśe a w 10 hodźinach němśke prědowanje.

Pśched zyrkwinskimi durjemi ßo kollekta sa wożadnych khudych sběra.

Tydźeńśke sastojnśke dźěła śmeje duchowny Tyschek.

Wěrowani:

S druhich wożadow: Albert Max Wojnar, wobsedźer wobkhoda w Budyschinje, s Martu Hilźbjetu Schmidtez w Haiku. — Pawoł Herman Scholta, pohonca w Budyschinku, s Fridu Hanu rodź. Fiedlerez s Krakez.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Waktaŕ Felix, Jana Augusta Ssymanka, pohonca w Bobolzach, ß. — Erwin Rudolf, Bjedricha Hermana Fiezy, fabrikskeho dźěłaćerja na Zidowje, ß. — Hildegard Rut, njemandź. dź w Tśelanach. — Erna Elsa, Ernsta Ladusche, dźěłaćerja w Nowych Małßezach, dź. — Ernst Kurt, Jana Ernsta Flaka, fabrikskeho dźěłaćerja na Zidowje, w tu khwilu na wojownischću, ß. — Emma Hilźbjeta, Ernsta Augusta Wjele, kublerja w Scźijezach w tu khwilu na wojownischću, dź.

S druhich wożadow: Erwin Jurij, Jana Bohuwěra Grafa, kublerja we Lusy, nětkole na wojownischću, ß. — Kurt Marćin, Jana Ernsta Krawza, żiwnoscźerja we Wulkim Pśchěsdrjenju, ß. — Hana a Hilźbjeta, Bjedricha Moza Lampsche, pohonca w Wětkrowje, nětkole na wojownischću, dwójniskej dźowzy. — Emma Erna, Jana Bohuwěra Błažija, żiwnoscźerja we Wbohowje, dź. — Herta Margareta, Richarda Hempela, stótneho wikowarja w Njeßwaćidle, dź. — Hana Lena, Jana Gustava Guhra, khěžerja a murjerja w Rachlowje, dź. — Erich, Ernsta Bohuwěra Bohota, żiwnoscźerja w Budyschinku, ß. — Klara Elsa, Ernsta Pawoła Vogta, wyschscheho mischtra w Lichanju, dź. — Marta Frida, Jana Ernsta Urbana, dźěłaćerja w Komorowje pola Klutscha, dź. — Richard Helmut, Bohumiła Daniela Daggi, wyschscheho schwajzarja w Kupoji, ß.

Zemrjeli:

W Michalskej wożadźe: 7. novembra: Ernst Erich, Ernsta Ericha Thomaßa, dźěłaćerja w Tśelanach, w tu khwilu na wojownischću, ß., 8 m. — 10. nov. Bjedrich Wylem Gerlach, † we wothladakni wokrjeßneho wustawa na Zidowje, 69 l. 10 m. 4 d.

W druhich wożadach: Pawoł Wilibald, Hermana Pawoła Mjenika, skakarja w Huszy, ß., 2 m. 1 d. — Jan Ernst Huschman, wobyhdler we Njeßwaćidle, 66 l. 1 m. 26 d. — Hilża Erika Herzogez, njemandź. dź. we Lahowje, 1 l. 5 m. — Hana swudowjena Angermanowa rodź. Ziegenbalgez na Horje, 50 l. 5 m. 3 d. — Jan Mitasch, kubl. wumjeńkaŕ w Njeßwaćidle, 63 l. 3 m. 11 d. — Alwina Gustla Preuschowa rodź. Leunerez we Wulkim Pśchěsdrjenju, 55 l 9 m. 28 d. — Podoffizěr Rudolf Richard Wiczas, żiwnoscźer w Scheschowje, 28 l. 14 d. — Jan Rjek, dźěłaćeŕ w Lutobću, 63 l. 8 m. 5 d. —

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

23. njedźelu po ßwj. Trojizy śmeje rano 1/2 8 hodźin farat Kschižan ßerbsku spowjednu wucźbu, 1/2 9 hodźin duchowny Voigt ßerbśe a w 10 hodźinach němśke prědowanje.

Pokutny dźeń śmeje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt nemsku spowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin farat Kschižan němśke a 3/4 10 hodźin ßerbśke prědowanje.

Ssrjedu popołdnju w 5 hodźinach budźe ßerbska wójnska modleńska hodźina.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

23. njedźelu po ßwjatej Trojizy śmeje rano 1/2 8 hodźin duchowny Bójz ßerbsku spowjedź, dopołdnja 1/2 9 hodźin farat Domaschka ßerbśe a w 10 hodźinach němśke prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 3 hodźinach shromadźizna kschesćijanskeho towarstwa jónskeje młodosće (ßerbśke wotdźělenje).

Njedźelu popołdnju w 4 hodźinach śmeje kschesćijanske towarstwo mužskeje młodosće shromadźiznu.

Pokutny dźeń śmeje rano 1/2 8 hodźin farat Domaschka ßerbsku spowjedź, dopołdnja 1/2 9 hodźin duchowny Bójz ßerbśe a w 10 hodźinach němśke prědowanje.

Pśched zyrkwinskimi durjemi ßo kollekta sa wożadnych khudych sběra. — Popołdnju 1/2 5 hodźi śmeje farat Domaschka němsku spowjedź.

Wußudźenja.

Khostanska komora. Mjes wumjeńkarjom Kschiżenkom a jeho pschichodnym ßynom Klemmerom w Trupinje wulka swada wobsteji. 23. meje bě Kschiżenk ßwojeho pschichodneho ßyna a tuteho bratra sschiwdźik. Poßlednischi Kschiżenka wobskorži. Lawniski ßud tuteho k 30 hriwnam pjenjeżneho khostanja saßudźi. Powołanje pschećźiwo wußudej ßo saćźißny.

Přilopk.

* (Sso spalik.) Pjatk tydźenja je w Bjedrichezach pola Kamjenza we wobydlenju dróhoweho wothladarja Domenza woheń nastał. Pschi tym je 84 létny na wopyće pschebywazy Domenzowy pschichodny nan, Deubel s Oberlichtenawa, ßmjerć namakał. Wón běsche khorowaty a husto do njemozy padasche. Měni ßo, so je wón pschi tajkim nadpadźe ßkabosće saßwěćenu petrolejowu lampu powalił.

Naschi wojazy we wójnje

trjebaju w nětćźischim symnym cźaßu nusnje

Hingfongiku essenzu, bl. 75 a 110 pj.
Kola-pastille, tyska 100 pj.,
kondensowane mloko, tuba 40 pj.,
holera-kapki, bl. 40 a 75 pj.,
bronchialne tablety psche kaschel 75 pj.,
tablety psche kholeru, tyska 50 a 120 pj.,
chininowe tablety psche nasymnjenje a symizu, scht. 1 mk.
mentolski balsam psche drjenje 1 mk. 50 pj.,
tejowe tablety, 4 scht. 25 pj., 1 tableta dawa 4 schalki dobreho teja.

Wscho najlěpscheje druźiny. Po žadanju sa póst sawalene.

Hrodowska haptyka w Budyschinje.

Kedźbu!

Rowowe wěnzy a **kwětki do wěnzow**

po wschech płaćźisnach porucza

Max Stelzig

pschedawaŕnja na Hoschiz haßy.

Tunje sofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pschezo na składze

J. O. H. Bär

we Budyschinje na Hoschiz haßy 29.

Wisitne khartki

cźischcźi spěschnje a tunjo

Ssmolerjez knihicźischczerstwo.

Serb. tow. „Lipa" za Rakecy a wokoln.

zmeje, da-li Bóh, jutře njedźelu 15. nov. pop. w 4 hodźinach w Hönćec hosćencu swoje

měsačne posedźenje.

Ważnych a nuznych wuradźenjow dla wšě lube sobustawy a hosći w bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

Wutrobny dźak

wyßokodostojnemu knjesej fararjej **Golczej** sa krasne kermuschne prědowanje wuprajeja mnosy kemscherjo.

Cźežko ßo sraniwschi pschi wojowanju nad rěku Aisne je rjekowsku ßmjercź sa wótzny kraj w pólnym lazarecźe cźißko 2 w Amifontaine wumrjeł nasch luby, dobry, nadźijepołny ßyn a bratr

Khorla August Urban,

reserwist w grěnaděrskim regimencźe cźißko 101, 11. kompagnije.

To hłubokosrudźeni wosjewjeja

hłubokosrudźenaj starschej,

bratrja a ßotry.

W Hornjej Borschcźi, 7. novembra 1914.

(K temu cźißku pschiłoha.)

Sa naschich khroblych wojakow!

poručamoj

pólnopóstske pakety wschěch wulkoszow

se schokoladu, biskwitom, wafflemi, mjedowymi tykanczkami, czajom, khosejowym extraktom a mlokom w tubach.

Spezialnoscz: **Ssuschene a parjene kolbaski.**

Karton 1/2 punta **50** pj., karton 1 punt **95** pj.

Zigary, zigarety we wulkim wubjerku.

Arak, rum, kognak, zoldkowy hórki palenz do dżeržazych drjewjanych kaschczikow sapakowane.

Bratraj Wirthaj

na rózku khežorskeje drohi a žukelnskeje drohi.

Pschispomnjenje: Pakety a kaschczíki žo po žadanju derje sapakuja a žo k želesnizy dowjesu.

Wutrobna próstwa.

Tamna pschecželniza, kotraž w tydženju do reformaziskeho žwjedženja na jěsbje po želesnizy wot Hucziny do Budyschina powjedasche, so jejny žyn sranjeny w hojerni leži, hdyž je mjes druhimi tež wěsteho Miczku s Bukojny sranjeneho widžak, žo naležnje proßy, so by žwoje mjeno a bydlenje nanej sranjeneho Miczki, kublerjej Miczzy w Bukojnje pola Hucziny, s khartku wosjewika, dokelž tutón hižo sa dwaj měßazaj njemóže žaneje powjesce wo žwojim žynje dostacz. Wudawk žo saruna, tež kóždemu druhemu, kiž žnadž je pschipadnje wo Miczkowym sranjenym žynje něschto shonik.

W njepschecželskim kraju daloko wot domisny je 8. septembra pola Lenharré rjekowsku žmjercz wumrjek nasch horzolubowany žyn, mandželski a žwěru žo starazy nan, pschichodny žyn, bratr a žwak

August Lodny,

reserwist w 4. pěschim regimencze cžißko 103,

We Wulkej Dubrawje, Drobach, 6. novembra 1914.

Czežkopruhowana

macz **Hana** swud. **Lodnowa**

a hłubokosrudžena mandželska **Emma** swud. **Lodnowa**

w mjenje sawostajenych.

Nam njebě wotßudžene
Tu saßowidženje,
Najrjeńsche junu budże
Pak w njebju witanje.

Daloko wot domisny je 27. oktobra rjekowsku žmjercz sa wótzny kraj mój horzolubowany mandželski, nasch staroscziwy nan, njesapomnity žwěrny žyn, bratr pschichodny žyn, wuj a wnuk

Jan Kubsch s Bukojny,

wojak krajnowoborneho pěscheho regimenta cžißko 7,

s njepschecželskej kulku pola Rudnika w ruskej Pólskej do wutrobna trjecheny 35 lět stary wumrjek.

Sa naß je to najczežschi wopor, kotryž žmy dyrbjeli sa wótzny kraj pschinjesz.

W najwjetschej srudžbje to wschitkim snatym a pschecželam wosjewjeja czežkopruhowana

mandželska **Hana Kubschowa** rodž. **Köhlerez**

s dwěmaj žynomaj.

starschej, bratr, Pětr Nowka, pschichodna macz a žwak.

W Bukojnje, Wulkich Sdžarach a Muczowje,
12. novembra 1914.

Ach, kajke bě to dželenje,
Hdyž Ty nam praji božemje,
Pak běsche nascha nadžija,
Cže witacz saßo do doma.

Nětk je žo nascha nadžija
Nam zyle wschitka slemika,
Hdyž Ty psches kulku rußowsku
Ssy padnyk tam na bitwischczu.

Duž czicho w khłódnej semi spi
We njesnatej nam zusobi,
Hacz Jesuß junu sawoła
Naß k žebi horje do njebja.

Wumĕrjenski bureau Khorke Harttiga,

wot stata pruhowaneho pod pschißahu wsateho geometra.

w Budyschinje na horneczetskej haßy 23, delka. Telefon 856.

Shorjelska pschedawarnja

Jan Schaaf.

dny 95 pj. duy

Wobhladajcze ßebi, proschu, moje wukladne wokna!

Wojeŕske pakety!!

hotowe

ſa zigary a zigarety

porucza

Albert Lehmann

na khěžorskej dróſy 11
pſchi bohatych wrotach
a na **połnóznej dróſy 2.**

Snate najlěpſche družiny.

Pjekarſkeho wuczobnika

ſ dobrymi wuměnjenjemi k pſchihodnym jutram pyta **Handrij Kerk** w Draždžiju.

Kuchařki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, ulokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłaczerſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajeńka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku khěžorſkeje drohi w cźrijownı knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Kóždu dźělbu

běrnow

po **najwyſchſchich płaczišnach**

kupuje

E. Bukel

na mniſchej haßy (Mönchgaſſe) **7.**

Pakcźiki

ſa pólny póſt.

Schokoladowe
pópjernomjatliczkowe
wobczerſtwjenki

po wſchěch płaczišnach
a we wulkim wubjerku:

Moritz Schmidt Kaiserstr. 11 Theatergasse 4

Majß, gris, rżane a pſcheńczne wotruby rżanu a pſcheńczną muku poruczam a ſa **wſchu pizu żito jako ſapłaczenje** pſchijumuju.

Kóždu dźělbu żita ſa hotowe pjenjeſy kupuju.

G. Horbank

w mlynje w Prawoczizach.

Pschedźenak.

Protyka ſa Serbow

na lěto

1915

je ſa **25 pj.** we wudawarni „Serbskich Nowin“ dostacź.

Emil Wehrle

Saložene 1870. **Na jerjowej haßy 7.**

Czopła ſpódnja draſta

ſa wojakow: **Wojeŕſke ſoki,** po 65 pj., **lazaretſke ſoki** 45 pj., **koſchle** po mk. 1.20 hacź 4.70. **barchentowe** a **normalne ſchaty, rukawate lazy** po mk. 2.80 hacź 10.50. **Czělne wobjaſki** po mk. 1.— hacź 2.50. **Pſchecźahaki. — ßněhowe khapy — tykacźki ſhawle — ſpódnje jaki — rubiſchcźa.**

Niſke płaczišny!

Koſchlazy barchent meter po 32 hacź 70 pj. **Trjenja — blidowe ſchaty — ſchenillowe — židźane — wołmjane rubiſchcźa. Wulki wubjerk hotowych koſchlow** ſa mužſkich, žónſke a dźěcźi.

Pollamowe nowoſcźe

ßu doſchłe.

Emil Wehrle

na jerjowej haßy 7.

Franz Marſchner

czaßnikar w Budyſchinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſkład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**
k dobroczinwemu wobkedźbowanju poruca

Hódna twora. Pišomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Pschiloha k czißku 46 Serbskich Nowin.

Sobotu 14. novembra 1914.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach.

5. novembra 1914.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druziny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 6 lět	52—54	95—97
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	44—47	87—90
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	37—41	80—84
4. žnadnje pizowane kóždeje starosty	—	—
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	47—48	90—91
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 7 lět	38—41	82—85
3. starsche, wukormjene keuwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	34—37	77—79
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	28—31	71—74
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	23—27	66—71
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	49—51	92—94
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	42—45	85—88
3. žnadnje pizowane	35—41	79—84
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	54—56	94—96
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	48—52	86—89
3. žnadnje wuwite wot zyza	45—46	85—86
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schižењow w starosty hacž do $1\frac{1}{4}$ lěta	56—57	73—74
2. mjaßne	52—53	69—70
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	46—49	63—66

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 7. novembra 1914. wot hr.	wot pj.	hacž hr.	hacž pj.	W Lubiju 12. novembra 1914. wot hr.	wot pj.	hacž hr.	hacž pj.
Pschenża, běła	—	—	—	—	12	20	12	80
Pschenża, žołta	—	—	—	—	11	80	12	50
Pschenża, nowa	—	—	—	—	—	—	—	—
Rožka	—	—	—	—	10	50	11	—
Rožka, nowa	—	—	—	—	—	—	—	—
Jeczmjeń	—	—	—	—	11	—	11	50
Wowß	10	—	10	50	9	50	10	—
Wowß, nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	—	—	—	—
Woka	11	—	12	—	11	—	11	50
Jahły	16	—	18	—	12	—	13	—
Hejduschka	17	50	19	50	36	—	40	—
Běrny	3	—	4	—	3	20	3	60
Butra 1 kilogr.	2	90	3	10	2	80	3	—
Pschenična muka 50 "	18	25	22	25	19	—	23	—
Rżana muka 50 "	—	—	17	50	15	50	17	50
Ssyno 50 "	3	—	4	—	3	30	3	80
Ssłoma 100 "	3	25	3	85	3	—	3	60
Proßata 894 schtuk, schtuka	9	—	19	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby (50 kilogr.)	—	—	8	25	8	10	8	25
Rżane wotruby (50 kilogr.)	—	—	8	50	8	—	8	25
Pschenični gris (50 kilogr.)	—	—	—	—	—	—	—	—
Rżany gris (50 kilogr.)	—	—	9	15	—	—	—	—
Pschenża žołta, kórz po 170 punt.	21	25	22	10	20	06	21	25
Pschenża, běła, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	20	74	21	76
Rožka, nowa, kórz po 160 punt.	17	20	17	60	16	80	17	60
Jeczmjeń, nowy, kórz po 140 punt.	15	75	16	52	15	40	16	10

Jeja, mandl 1 hr. 65 pj., schtuka 11 pj.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

5. novembra 1914

Po 50 kilogr.: Rožka wot 11 hr. — pj. hacž 11 hr. 15 pj., pschenża wot 12 hr. 20 pj. hacž 12 hr. 50 pj., jeczmjeń wot 11 hr. — pj. hacž 11 hr. 30 pj., wowß wot 10 hr. 40 pj. hacž 10 hr. 60 pj., jahły wot — hr. — pj. hacž — hr. — pj., hroch — hr. — pj., žyno (stare) — hr. — pj. (nowe) 3 hr. 50 pj., běrny 4 hr. — pj. hacž 4 hr. 25 pj., ßłoma (100 kilogr.) — hr. — pj., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 70 pj. hacž 3 hr. — pj., jeja (mandl) 1 hr. 65 pj.

W Kamjenzu płaczeschе kórz pschenży 20.74 hacž 21.25 hr., rožka 17.60 hacž 17.84 hr., jeczmjeń 15.40 hacž 15.82 hr.

Jěsdny plan želesnizow,

płaczazy wot 2. novembra 1914.

Shorjelz—Barlin.

Shorjelz	4.08	6.10	7.46	11.22	1.06	4.08	5.57	9.18
Hórka	4.37	6.31	8.13	11.43	1.40	4.29	6.36	9.47
Běła Woda	5.13	6.57	8.49	12.09	2.16	4.55	7.16	10.26
Ssłepo	5.27	—	8.58	—	2.25	—	7.26	10.36
Hródk	5.39	7.15	9.10	12.27	2.37	5.13	7.40	10.49
Khoczebus	6.35	7.42	9.57	12.56	3.22	5.43	8.36	11.20
Barlin	9.04	9.30	12.30	2.44	5.55	7.30	11.30	—

Barlin—Shorjelz.

Barlin	—	—	6.55	10.35	12.20	3.10	3.15	8.15
Khoczebus	4.20	6.35	9.40	12.30	3.20	5.09	6.01	10.11
Hródk	4.55	7.11	10.15	12.52	3.59	5.34	6.40	10.36
Ssłepo	5.08	7.23	10.27	—	4.12	—	6.53	—
Běła Woda	5.22	7.36	10.38	1.09	4.25	5.53	7.07	10.55
Hórka	6.10	8.18	11.24	1.38	5.08	6.21	7.51	11.23
Shorjelz	6.44	8.49	11.56	2.03	5.42	6.46	8.25	11.48

Kohlfurt—Hórka—Wojerez a wróčo.

4,—	8,30	10,30	1,05	7,05	↓	Kohlfurta	8,53	12,06	2,22	6,43	12,33
4,08	7,46	—	1,06	5,57	↓	Shorjelza	8,49	11,56	2,03	6,46	—
4,40	9,03	11,03	1,50	7,53	↓	Hórki	8,20	11,29	1,48	6,10	12,01
4,48	9,11	11,27	2,—	8,02	↓	Niskej	8,—	11,03	1,26	5,29	11,45
5,46	10,04	12,20	3,17	9,10	↓	do Wojerez	7,01	9,52	12,17	4,59	10,43

Kupne wuczinjenja, hypothekske liscziny, testamenty

wudźěluje

prawny bürow Kobana pschi žitnych wikach 4.

— Rěczu žerbski. —

Wschě druziny kožow a kóžkow

po najwyschschych dnjowych płaczišnach kupuje

Otto Hausotter

na garbarskej haßy 32.

Kóždy, kotryž chze žebi **dobry a tuni czaßnik** kupicz, abo kotryž chze žebi jón **porjedzicz** dacz, njech dże k czaßnikarjej **Kurtej Jenčej** na swonk. lawske haßy 5. **Jencz** pschedawa a porjedžuje, ja swoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, žebi moje wukladne wokno, s płaczišnami wupołożene, wobhladacz.**

Koże

kóždeje druziny po najwyschschich płaczišnach kupuje

Heinrich Lange

pschi žerbskej katholskej zyrkwi

czißko 4

a pschi wowßnych wikach.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětnje přeńdpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawołki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 47. **Sobotu 21. novembra 1914.** **Lětnik 73.**

Němsko-ruske wojowniščczo.

Druhi króć je žo nětko hižo generalnemu wyšchkej ſ Hindenburgej poradźiło, ruske wójſko ſbić. Tón króć bě hłowne bitwiščczo pola Wlozlaweza mjes twjerdźišnomaj Pósnanjom a Torunom. Kaž žo ſda, je žo němſke wójſko ſe žylnymi mozami na dobo ſ tjoch bokow do ruſkeho wójſka dało a jo porasyło.

Po tutym dobyczu je ſtrach nimo, ſo mohło žo ruſke wójſko rucże do Němſkeje nawalicź. Wobydlerjo ſ rańſcheje Schleſyſkeje, Pósnanja a rańſcheje Pruſkeje, kotſiž běchu dla pſchibliženja ruſkich wójſkow woſtajiwſchi wſcheho k wjeczoru cźekli, budźa žo někto ſměrowani do žwojich ſtatokow wróćźicź móz. Ruſke wójſko je žo hacź do Płozka a Kutna do połpucza k Warſchawje wróćźo cźišło. Najprjódy je žo dozpiło, ſo je žo poſtupanje ruſkeho wójſka na khwilu ſadźerźało, niz pak na dlěſchi cźaš; pſchetoš ruſke wójſko je pjeća někotre miliony muži žylne. Hiſchcże wjazy wulkich bitwow budże žo bicź dyrbjecź, prjedy hacź žo móz ruſkeho wójſka ſlemi.

Němſki wulki hłowny kwartěr 16. novembra woſjewja:

Wojowanje na rańſchim wojowniſchczu dale traje. Wczera žu naſchi wojazy w rańſchej Pruſkej njepſchecźela ſ połodnja Stallupönena wotraſyli. Naſchi ſ wjeczorneje Pruſkeje poſtupowazy wojazy ruſkim mozam pola Saldowa ſ wuſpěchom wobarachu a na prawym brjohu Wißły žylne ruſke mozy w dobyczeŕſkej bitwje pola Lipna na Płozk wotraſychu. W tymle wojowanju je žo hacź do wczerawſcheho 5000 muži ſajało a žo 10 maſchinſkich tſělbow ſebrało

Wo wojowanjach, kotrež žu žo po wuſpěchu pola Wlozlaweza dale wjedle, je žo roſžudźiło. Někotre nam napſchecźo ſtupaze ruſke armeekorpſy žu žo na Kutno wróćźo cźišłe. Po dotalnym ſhonjenju žu wone 23,000 muži jatych a ſ najmjeńſcha 70 maſchinſkich tſělbow a kanony ſhubili, kotrychž liczba hiſchcże njeje ſnata.

W Pólſkej žu žo w krajinje ſ połnozy Lodźe nowe wojowanja ſapſchadle, kotrež žo hiſchcże njeźžu roſžudźile. S krótkeho ranja Soldawa je žo njepſchecźel nuſował, k Mławje zoſacź. Na najſwonkowniſchim dołhorańſchim kſchidle je žo ruſka kavallerija 16. a 17. novembra ſbita a žo pſches Pillkollen wróćźo cźišła.

Najwyſchſche wójnſke wjedniſtwo.

Ruſke ſchkodowanje w poſłednim wojowanju.

Po jendźelſkich nowinach „Times" je ruſke wójſko w poſłednich wojowanjach pſchecźiwo němſkim wójſkam w ruſkej Pólſkej 40,000 abo 50,000 muži ſhubiło.

Po franzowſkich powjeſcźach wot 20. novembra maja położenje Rußow na pruſkej froncże ſa jara ſtraſchne. Wot 4 dnjow, žo praji, žo wulke bitwy ſ połodnja Soldawa bija, kotrež po roſſkłobjenoſcźi runjecźa nimaju. Kanony wo dnjo a w nozy hrimaju. Rußojo chźedźa žo ſa poražene, w tamnych ſtronach poczerpjene, ſ kóždym woporom wjecźicź a žo ſ njewopißomnej njemdroſcźu na Němzow dawaju.

Mjes tym ſo němſke wójſko žo do ruſkeho wójſka ſ połnozy a ſ wjeczora dawa, žu jo Awſtriſzy ſ połodnja pſchimnyli. Awſtriſki grneralny ſtab woſjewja, ſo žu Awſtriſzy hacź dotal 7000 Rußow ſajeli, 18 maſchinſkich tſělbow a někotre kanony dobyli.

Sajecze Warſchawſkeho zivilneho gouverneura.

Warſchawſki gouverneur ſ Korff bě 16. nov. ſ pſchewodom žwojeho adjutanta, hejtmana Fechnera, ſ Warſchawy ſ automobilom do Kutna wotjěł, niczo wo tym njewjedźo, ſo běchu Němzy tole měſto po horzym drohowym wojowanju dobyli. Pola Tarnowa žo wón ſ němſkimi jěſdnymi ſetka. Wón ſpyta žo ſawróćźicź a cźeknycź, tola wotdźělenje dragunarjow jeho doſcźěhny a ſaja.

Hindenburgowy wójſkowy wukas.

General Hindenburg je po dobyczu pola Wlozlaweka ſcźěhowazy wójſkowy wukas w Torunje wudał:

Jeho majeſtoſcź khěžor je na moje wczerawſche woſjewjenje ſcźěhowaze wotmolwił:

Generalnemu wyſchkej Hindenburgej! Sa hižo wczera a dźenža dozpity wjele lubjazy wuſpěch operazijow, kotrež wodźicże, Wam we wulkim wjeżelu žwój khěžorſki dźak ſcźelu. Też na Waſcheho ſchefa generalneho ſtaba a na Waſchich druhich pomoznikow ſ najwjetſchim pſchipósnaczom ſpominam. Waſchim khrobłym, ženje žo njeſapowjedźazym wojakam teho runja žwoje poſtrowy a dźak ſa njepſchtrjechomne dokonjenje na marſchu a we wojowanju ſcźelu. Moje najlěpſche pſchecże Waß ſa pſchichodne dny pſchewodźeja.

Wilhelm, I. R.

Tole najwyſchſche pſchipósnacże dyrbi nam ſ pohonjenjom bycź, ſo bychmy dale žwoju winowatoſcź cźinili.

Najwyſchſchi roskaſował w ranju:

ſ Hindenburg.

Ruſko-awſtriſke wojowniščczo.

Rußojo žu ſ połodnja woblehnjeneje twjerdźišny Pſchemyßla Awſtriſkich w ſtronach mjes Ssanokom a Turku ſbili. W karpatſkich horach žu woni mjes Nadwornej a Marmaros-Szigetom a pola Piaſtecznej pólſku legiju poraſyli. Mózno je, ſo žo Rußojo ſaßo do Wuherſkeje nawala. We wjecźornej Galiziſkej žu twjerdźišnu Krakow woblehnyli. Kaž žo ſda, je žo hłowny dźěł awſtriſkeho wójſka w połodniſchej Schleſyſkej ſ Němzami ſjednoczik a tam ruſke wójſko woczakuje.

Po roſprawach ſ Konſtantinopla žu Turkojo Rußow, kotſiž běchu žo do Małeje Aſiſkeje nawalili, wróćźo ſbili. W Köprüköi, hdźež běchu Rußojo žwoje ſtejiſchczo wobtwjerdźili, žu Turkojo ſchtyri ruſke pěſche regimenty, jedyn artilleriſki regiment a diwiſiju kavallerije wotehnali. 4000 Rußow je padło, 500 žo ſajało.

Ruſki generalny ſtab napſchecźo-temu roſprawja, ſo žu Rußojo pola Köprüköi Turkow wotraſyli. Turkowſka kolonna, kotraž chžyſche ruſke lěwe kſchidło wobeńcź, do kſchižneho wohenja ruſkeje artillerije pſchińdże a mějeſche mózny nadběh ruſkich pěſchkow wudźerżecź. Wona je we wulkim njeporjedże do hór zofała. Ruſka kavallerija je žo ſa njej puſchcźiła. Turkojo njepſchestawajzy wójſko pola Erzerumſkeje twjerdźišny ſběraju.

9. novembra žu Rußojo Turkow na Khanoſſumſkim pſchekhodże ſbili. Ranjenych a morwych woſtajiwſchi žu žo Turkojo do cźěkanja dali.

Dokelž žu Turkojo poſłednje dny wulke poražlnjenja pola Chuyſkala, Erzeruma a Trapezunta doſtali, ruſke pſchedwójſko zofa. Turkojo žu woſpjet podarmo ſpytali, horu Khanoſſout, kotruž běchu jim Rußojo prjedy wſali, ſaßo dobycź. Druhe wotdźělenja ruſkeho wójſka njeježu žaneho wjetſcheho wojowanja měli.

Pſchi turkowſkej mjeſy je žo w ſtronach pola Batuma 16. novembra pſchetſělowało. Turkojo žo podarmo prózowachu, ſ Erzerumſkeje ſtrony žo k ruſkim mjeſam dobycź. Cźrjóda Kurdow w perſiſkej prowinzy Aſerbeidſchanje do ruſkich pioněrow tſělesche, kotſiž njepſchecźela roſpjerſchichu. S druhich ruſkich wójſkowych wotdźělenjow njeje niczo woſjewicź.

Potepjenje turkowſkich transportſkich łódżow.

Ruſki admiralny ſtab wo potepjenju turkowſkich transportſkich łódżow ſcźěhowaze nadróbnoſcźe podawa:

Komandant ruſkeho łódźſtwa bě, hdyž ßo Sangulaſkemu pſchiſtawej bliżeſche, dwě łódźi ſ torpedawymi cźołmami wotpóßłał, ſo bychu pſchiſtawowe pſchiprawy wupuſcźiłe. Sswój nadawk ſ wuſpěchom dokonjachu. Pódla teho ßo ſ ruſkimi wutſělemi parna łódź „Acoſta“ potepi. S dobom ßo naſcha (ruſka) eſkadra jeneje transportſkeje łódźe, ſ turkowſkimi wojakami napjelnjeneje, dohlada, kotraž na daloke morjo pluwaſche. Jedyn ſ naſchich łſchižakow ßo ſa łódźu puſchcźi a ju potepi. Bórſy po tym naſcha eſkadra na daloke morjo wuſědźe a ßo pſches mhłu dweju druheju transportſkeju łódźow dohlada, ſ kotrejuž bě „Midhat paſcha“ wójnſku khorhoj wupowěßła. K potepjenju tuteju łódźow wupóßłane torpedowe cźołmy bórſy hiſchcźe tſecźu transportſku łódź wuhladachu. Wſchě tſi tronsportſke łódźe běchu ſ muniziju, automobilemi, lětadłami a kanonami nakładźene. Wone ßo potepichu. 248 muži ßo ſaja, mjes nimi někotſi němſzy offizěrojo a jedyn offizěr generalneho ſtaba. Jecźi prajichu, ſo ßu łódźe do Unije jěłe, ſ wotkal dyrbjachu wojakow do Trapezunta dowjeſcź.

Ruſke cźornomórſke łódźſtwo je Trapezunt wobtſělało.

Po rosprawje ruſkeho admiralneho ſtaba ßo ßrjedu rano ruſke cźornomórſke łódźſtwo Trapezuntſkemu turkowſkemu wobtwjerdźenju bliżeſche a do njeho a do kaſarmow tſělešche. Te ßo ſapalichu.

Němſko-franzowſke wojowniſchcźo.

Němſki wulki hłowny kwartěr woſjewja:

91. novembra. We wjecźornej Flandernſkej a połnóznej Franzowſkej je położenje njepſcheměnjene. Němſka eſkadra lětadłow na jenym wobhonjeŕſkim lecźenju dwě njepſchecźelſkej lětadle nuſowaſche, k ſemi ſajěcź a jene njepſchecźelſke lětadło porasy. S naſchich lětadłow je ßo jene ſhubiło.

Ssylny franzowſki nadběh pola Servona na wjecźornej kromje Argonnow je ßo ſ cźeźkim ſchkodowanjom ſa Franzowſow wotraſył. Naſche ſchkodowanje bě ßnadne.

Na rańſchim wojowniſchcźu ßo ſ nowa ſapocźane wojowanje dale wjedźe.

Najwyſchſche wójſkowe wjedniſtwo.

Wojowanje w połnóznej Belgiſkej.

Dopißowaŕ nowin „Italia“ nadrobnje wojowanje w połnóznej Belgiſkej wopißuje. Franzowſojo a Jendźelcźenjo ßu, piſche wón, poßlednje dny ſatraſchne nadběhi Němzow wudźerźecź dyrbjeli. Jena brigada, kotraž nětidźe 4 kilometry ſady Yperna ſtejeſche, je woßebje cźeźko cźerpika. Tam Němzy ſ njeßłyſchanej njemdroſcźu nadběhowachu; franzowſke pſchecźiwjenje bě pak runje tak njemdre, tak ſo dyrbjachu ßo Němzy ſawrócźicź. Naſajtra ßo nadběhi woſpjetowachu, pſchi cźimž Franzowſojo na někotrych měſtnach zofachu. Jedyn naßyp ßo ſa jedyn dźeń 7 krócź ſhubi, a ßo pſchezo ſaßo wrócźo dobu. Schtwórtk wjecźor němſke nadběhi popuſchcźichu, ßobotu pak ßo wojowanje pola Dixmuidena ſ wulkej ßylnoſcźu woſpjetowaſche. W bitwje, kotraž dlěje dyžli ſchtyrzecźi hodźin trajeſche, ßo Němzy a Franzowſojo wo kóždu krocźel krwawje bědźachu. S teho ßo hodźi ßudźicź, ſo ßo Němzam wo to jednaſche, k roſßudźenju dóńcź dacź, pſchi cźimž ßo wſchě wójnſke ßrědki bjeſe wſcheho lutowanja nałożachu. Po tym bě na woběmaj ſtronomaj ſchkodowanje nimo měry wulke.

Jedyn druhi dopißowaŕ, kotryž je bitwiſchcźa mjes Nieuportoma Dixmuidom wopytał, wobraſy ſ tychle ſtron roswiwa, kotrež maja njewuprajnje cźerpicź. Artillerija, kotraž je ßo na woběmaj ſtronomaj wužika, měješe wjazy dyžli 500 kanonow. Sa tſi njedźele ßu tele kanony khěže a połne wobtwjerdźenja roſtſělałe. Zyła ſtrona ßo měſtu San Franziſku po ſemjerźenju runa. Wójnine ſnicźaze dźěło je pak ßnadź wjazy dokonjało, dokelž je wupuſcźenje bombow wjetſche hacź móz ſemjerźenja. Pódlu Yſerſkeho kanala, na dalokoſcź 12—16 kilometrow ßo na kraj hlada, kaž ſo bychu ßo tam ſ wotmyßlenjom wſchě ßłědy kultury ſ mozu a dokkadnoſcźu wutupile. Wſchě dróhi ßu wudrjene, cźeźke kanony ßu woprawdźite bjesdna wuryke; pohrjebniſchcźa ßu ßo roſhrjebałe a koſcźe morwych ßo pokaſuja. Nieuport, najwjetſche měſto nad Yſerſkej rěku, je zyle wupuſcźene, tola niz tak dokkadnje kaž Dixmuiden, hdźež njeje ani kamjeń na kamjenju woſtał. Zyrkej, kotraž je ſkoro tak wulka kaž Weſtminſterſka abtaja w Londonje, je hromada roswalinow, rowy ßu ßo rosryłe a cźeła na běłym dnju leža. S radneje khěže hiſchcźe fronta ſteji; wſcho druhe je ßo ſaßypko; ſchulow a klóſchtrow wjazy njeje. Wulki dźěł wobydlerjow, kotſiž njemóžachu wjazy cźeknycź, ßu pſchi tſěleńzy ßmjercź namakali.

Po dopißu nowin „Berl. Anzeiger“ ßu Belgiſzy 6000 morwych a 8000 ſranjenych ſhubili. Wſchitzy wojazy ßmjercź ſazpiwajo wojowachu. Belgiſki kral ßam, leutnanſku pólnu uniformu wobleczeny, ßrjedź wohnja ſtejeſche. Sady wojowanſkeje cźary ßo kralowa Hilźbjeta prózowaſche, prěnju pomoz ſa ſranjenych ſrjadowacź. S najlěpſcheju belgiſkeju regimentow, 11. a 12., je jenož cźrjódka ſwoſtała. Kralej Albertej niczo druhe njewubu, hacź dźěry ſ franzowſkimi leutnantami wupjelnicź.

Nowy němſki nadběh na Ypern.

Armentières pola Ypern je ßo 16. novembra ſ nowa wobtſělał. Wobydleŕſtwo je ſ měſta wucźahnyło. Rosprawa franzowſkeho generalneho ſtaba praji, ſo je ßo póndźelu pódlu Yſerſkeho kanala wot Nieuporta do Dixmuiden powſchitkowne artilleriſke wojowanje wjedło. Powodźenje ſ połodnja Dixmuidena hacź ſchěſcź kilometrow ſ połnozy Bixſchorty wjedźe. Na druhej ſtronje ßu Franzowſojo někotre njepſcheczelſke poſpyty, kanal pſchekrocźicź, wotraſyli.

Dopißowaŕ nowin „Daily Mail“ ſ Dünkirchena piſche: Nowe ßylne nadběhi na Ypern ßu ßo ſapocźałe. Hacź runje je ſchkodowanje Jendźelcźanow a Franzowſow wulke, ßu woni ßwoje ſtejiſchcźa pſchecźiwo ſadwělowonym nadběham Němzow ſdźerzecź móhli. Ani wěricź njeje, ſchtož ßu Němzy pſchi wojowanju wo jene kerki dokonjeli. S bajonetom wojujo pardon ani njedawachu ani njeźadachu. Daloko a ſchěroko njeje žanych ſranjenych widźecź. ale jenož morwych.

Poßylnjenje franzowſkeje fronty.

Belgiſki rosprawnik „Tijd“ piſche: K poßylnjenju poßłabjeneje franzowſkeje rańſcheje fronty a k ſaměnjenju belgiſkich wojakow ßu ßo cźerſtwi wojazy pſchiwjedli. Jedyn dźěł Belgiſkich do Pariſa dźe, ſo móhli ßo njepſchetrjebani wojazy Pariźſkich wobtwjerdźenjow k frontſkej ßłužbje dowjeſcź.

Jedyn ßobuwojowaŕ, kotryž je ßo pſchi najwjazy wokolo Yperna a Dixmuidena ſakhadźazych bitwach wobdźělił, wo tym franzowſkim nowinam rosprawja: Poßlednje dny dyrbjachmy najmózniſche nadběhi wutracź, kotrež ßmy wot ſpocźatka wójny pſchewinycź dyrbjeli. Moja brigada ſchtyri kilometry dołhu frontu pola Yperna wobßadźi, hdźež naß Němzy ſe ßylnymi mozami nadpadowachu. Woni pak najſaßakliſche pſchecźiwjenje pola naſchich wojakow nadeńdźechu. Jich wulke ſchkodowanje pak jich njewotdźerża. Prěni krócź ßo wotraſywſchi, woni ſ nowa do prědka cźerjachu a tak dale hacź do wjecźora bliżſcheho dnja. S khwilemi dyrbjachmy jim kruch kraja pſchewoſtajicź, kotreż ſe ßylnymi nadběhami ſaßo dobuchmy. Ssym docźakał, ſo je ßo jedyn tſělny pſchěrow ſa jedyn dźeń ſchěſcź krócź pſchěhrał a ſchěſcź krócź ſaßo dobył. Hdyž nadběhi Němzow troſchku popuſchcźichu, bě to jenož na khwilku. Woßebje woni pola Dixmuidena ßylniſcho dyžli hdy prjedy nadběhowachu. Pſchi tym dyrbjeſche moja brigada ſatraſchny nadběh wudźerźecź. 48 hodźin dyrbjachmy wojowacź, ani wokomika měra ßebi njepopſchejo. Móz, kotruž njepſchecźel nałożowaſche, daſche ſpósnacź, ſo chžyſche wón roſßudźazy ſtork wuwjeſcź. Móžno njeje, tajki helſki woheń wopißacź. Po nadběhach pěſchkow cźeźka artillerija njepſchеſtawajzy tſěleſche. Shubichmy wjele ludźi, tola njepſchecźel ſ najmjeńſcha też telko. Jedyn němſki regiment ßo ſ roswitej khorhoju tſi krócź naſchim pſchěrowam bliżeſche, hdźež jón ſ mordaŕſkim wohnjom powitachmy. Njedźiwajzy teho ßo wón na 20 metrow pſchibliži.

Nowe wojowanja pola Nieuporta a Dixmuidena

ßu ßo ßrjedu ſapocźałe. Mjes tuthmaj měſtomaj je kraj powodźeny, a nětko je ßo też ſtrona ſ połodnja Dixmuidena pódla Yſerſkeje rěki a kanala pócźrjeła. W tejle ſtronje też ſtara wupſcheſtrjena łuża, Blankaart rěkaza, ſ tonidłatymi a bahniſchcźatymi brjohami leži. Na woběmaj ſtronomaj maja wojazy wjele cźerpicź. Jedyn belgiſki wojak piſaſche, ſo we wjele tſělnych pſchěrowach wojazy hacź do kolen we wodźe ſteja, a ſo je wulkeho cźělneho ſkrucźenja trjeba, ſo by ßo hubjeńſtwo ſnjeßko.

Druhi milijon wojakow w Jendźelskej.

Delni ßejm je po krótkim rosrěčenju pjećź milijardow hriwnow pchiswolił a je knjeżerstwu połnomóz dał, druhi milijon muži k brónjam swołacź. — Prascha ßo jara, hacź ßo tónle druhi milijon k wójsku znamka, jeli so ßo w Jendźelskej powschitkowna wojerska powinosćź njesawjedże.

Na napraschenje wotmołwjejo je ministerstwowy pschedßyda Asquith prajił, so ßo nižšim offiźěram msda powyschi. Hacź dotal je ßo 438 podoffiźěrow na nižšich leutnantow powyschiło. Na praschenje, kajke krocźele je knjeżerstwo činiło, so by ßo njepschecźelej pschiwos trěbnych wězow salehnył, Asquith wotmołwi, so knjeżerstwo njeje wot wudyrjenja wójny na žanu druhu wěz telko kedźbliwosćze słożiło, kaž runje na tutu. To je jedyn ſ najwobcźežnischich nadawkow, wožebje teho dla, dokelž ßo wo kubła sa njepschecźela jedna, kotrež ßo jemu ſ neutralnych krajow psches neutralne kraje pschiwožuja, a kotrež maja neutralne postajene městno. Hdy by knjeżerstwo po ßwojej woli činiło, by ſ prawami neutralnych statow do konflikta pschischło. Tak ważne kaž je, so ßo njepschecźelej se wschěmi sakońskimi ßrědkami pschiwos wójnskeho materiala, zyroby a druhich nusnych tworow wotrěsnje, runje tak ważne je, so Jendźelska ßamowólnje ſ ludowym prawom a neutralnymi statami njewobkhadźa. Hacź dotal je ßo Jendźelska konfliktow sminyła. To, so ßo do Schwedskeje a Norwegskeje wjazy wuhla wuwožuje, nima ßo temu pschipißacź, so ßo wot tam wuhlo do Němskeje wosy, ale temu, so Schwedska žaneho wuhla wjazy ſ Němskeje njedostawa. Schtož wuwos cźaja (teja) nastupa, drje ßo ſ prawom myßli, so ßo wulki dźěl cźaja, kotryž je sa Hollandsku postajeny, do Němskeje wosy. Tejle praxisy Jendźelska kónz sčini. Hollandska je kraj, kotryž je ßo ßwojich prawow dźeržał a ßwojemu prawu respekt wobstarał. Jendźelske knjeżerstwo njemóże ßo na waschnje wobcźežowacź, po kotrymž tutón kraj jako neutralny stat ßwoje pschißłuschnosćze dopjelnja. Hollandska ma straschne delikatne stejischczo. Na kóždy pad dyrbi ßo Jendźelska wo to postaracź, so twory, kotrež ßu woprawdże sa njepschecźela k poßylnjenju jeho wójska a jeho munizijskich składow postajene, k njemu se samkowku dońdu, so ßu wone sa neutralny pschistaw postajene. Na kónzu ßwojeje rěcze Asquith jendźelske wójsko a kolonialnych wojakow khwalesche. Liczba khorych je poměrnje niska, a wunoschk rekrutěrowanja je spokojazy.

Italske měnjenje wo wußadźenju němskeho wójska na jendźelski brjoh.

W nowinach „Perseverenza“ general Cabiati praschenje rospomina, cźeho dla Němzy ſ tajkej saßakłosczu ßwoje nadběhi k mórskemu brjohej pola Calaiskeho kanala wospjetuja. Wón pische: Najskerje chzedźa ßebi tam Němzy dobre sepjeranischczo pschihotowacź, ſ kotrehož mohli ßo do Jendźelskeje dobycź. Nadpad na jendźelski brjoh njeje zyle bjes wuhladow, kaž mohło ßo na prěnje pohladanje sdacź. Wobcźežnosćze drje ßu wulke, tola by wußadźenje 50,000 muži doßahało, so bychu ßo khwilu w jendźelskim kraju sdźerżeli. Sa pschewjesenje tejele armeje njeby wjazy dyžli 25 abo 30 wulkich łódźow trjeba było, pschihoty k temu móhłe ßo zyle derje w khěžorskim Wylemskim kanalu činicź a njebychu, dokelž je němske wójsko derje organisowane, pschecźežke byke. Proviant mohł ßo wußadźenemu wójsku ſ Zeppelinowymi kschižakami, kotrychž ma Němska 50 abo 60, ßłacź. S hłownym nadawkom Zeppelinow njeje, London, kotryž je wotewrjene město, nadpadowacź, ale runowahu mjes němskim a jendźelskim wójnskim łódźstwom sestajecź. Rosdźěl mjes ßylnosću němskeho a jendźelskeho wójnskeho łódźstwa w połnóznym morju njeje ſ zyła tak wulki, dokelž ma Jendźelska ßwoje wójnske łódże po wschěch morjach rospjerschene.

Bamž pschecźiwo europiskej wójnje a pschecźiwo njewěrje.

Bamž je biskopam katholskeje zyrkwje pißmo póßłał, w kotrymž wón ßwoju bolosćź nad europiskej wójnu wupraja a ſ pschecźom skónczi, so by ßo wona bórsy skónczika. Wótre ßłowa bamž pschecźiwo modernismje (njewěrje) rěcźi. Modernismus je ske selo, kotrež dyrbi ßo wutupicź. Bamž dale niz jenož měr sa wójnu wjedźaze ludy, ale też wo měr sa zyrkej proßby, kotraž by pod nim nusnu ßwobodnosćź namakała też pschi nětcźischim wurjadnym cźaßu.

Wójnskołódźstwowy wustojny nowin „Corriere della Sera“ teho runja wo mózność němskeho nadpada na Jendźelsku rěcźi a wuwjeduje, so ma Jendźelska hischcze ras telko wójnskich łódźow, kaž Němska. Mjes jendźelskimi pak je wjele starschich mjenje hódnych łódźi, a hdyž ßo po bitwiskej hódnosćźi a ßylnosćźi wobliczi, móże ßo Jendźelska jenoż wo pokojzu ßylnischa wobhladowacź. Nadpadowanski duch němskeho łódźstwa drje jendźelski pschetrjechi; njedźiwajzy teho je mało nadźije, so by němske łódźstwo w sjawnej bitwje dobyło. Pschezo pak dyrbi ßo ſ tym liczicź, so ßo Němska rosßudźi, swaźliwu hru mórskeje bitwy spytacź, kotraž móże ßo pod wobstejnosćźemi też poradźicź. Jeli so by ßo bitwa pschěhrała, by Němska ßwoje łódże shubiła, hdy by dobyła, by móżno było, wójsko na jendźelski brjóh wußadźicź. So je móżno, wójsko na brjóh wußadźicź, je ßo ſ jendźelskimi manevrami w poßlednich lětach dopokasało; w sańdźenym měrzu je Winston Churchill w jendźelskim ßejmje na to pokasał. W nětcźischim cźaßu dołhe nozy a nasymske mhły Němzam na pomoz pschińdu; tak ßměło ßo wocźakacź, so w bližšim cźaßu Němzy spytaju, ßwoje wójsko na jendźelski brjóh wußadźicź.

Awstrisko-ßerbske wojownischczo.

Awstrisźy ßo hižo wot dweju njedźel se wschěmi wojerskimi mozami, kotrež móża k temu nałożicź, do dołhowjecźorneho dźěła Sserbije cźischcza. Ras běchu hižo woni dołhowjecźornu Sserbiju dobyli, tola ju potom saßo shubili. Nětkole ßu ßebi wotmyßlili, ßo do snutskowneje Sserbije dobycź, byrnjež dyrbjeli sa to wjetsche wopory pschinjesćź. Po poßlednich powjesćźach awstriskeho generalneho staba je awstriske wójsko w krótkowjecźornej Sserbiji po cźežkim wojowanju Waljewo a Obrenowaz wobßadźiło. Sserbske wójsko je 8000 jatych, 42 kanonow a 31 maschinskich tšélbow shubiło. Po rosprawje ßerbskeho knjeżerstwa je něhdże 100,000 muži ßylne ßerbske wójsko psched pschemozu awstriskeho wójska, kotrež je 300,000 muži ßylne, zofacź dyrbjało.

Se Semuna ßu Awstrisźy saßo Belgrad wobtšélili, pschi cźimž je tam magazin munizije rosbuchnył. Se ßerbskeje strony je ßo powjesćź wudała, so ßu Sserbjo 6000 Awstriskich, kotsiž běchu ßo psches réku Dunaj pschewjesli, sbili. Něhdże 1000 Awstriskich je pjecźa padło a něhdże 1000 je ßo sajało.

Swjata wójna muhamedanow pschecźiwo Jendźelskej, Ruskej a Franzowskej.

Pjatk 13. novembra je ßo we wschěch moschejach Turkowskeje ßwjata wójna pschecźiwo njepschecźelam islama wosjewika. S Adena w Arabskej je powjesćź dóschła, so je też iman Jahje w Jemenskej ßwojich ludźi napominał, ßo wot jendźelskeho pschaha wußwobodźicź. Turkowske nowiny pschesjenosćź muhamedanskich ludow ßkawja. Senußojo a Schiitijo, kotsiž ßebi hewak njepschecźelsźy napschecźo steja, ßu po dołhim cźaßu saßo ſ jena.

Italske nowiny „Perserverenza“ měnja, so k wschoislamitiskemu (wschomohamedanskemu) hibanju njedońdże. Jendźelska, Franzowska a Ruska maja wjele ßrědkow w ruzy, jo potłóczicź. Někotre mohamedanske kraje, kotrež lětdźeßatki dołho pod jendźelskim abo franzowstim knjejstwom steja, ßu doscź spósnali, so je europiske sarjadnistwo lěpsche, dyžli turkowske. Pschezo pak by woprawdźity wuspěch Turkowskeje socźischcź činił. Italska njeßměła ßo se žanym wucźinjenjom ſ Ruskej abo Franzowskej k wobaranju pschecźiwo wschoislamitiskemu strachej do wójny sapleścź dacź.

Turkowske wójsko.

Generalny major Gatti w nowinach „Corriere della Sera“ wo turkowskim wójsku takle ßudźi: „Turkowski wojak ßo wubjernje sa wójnu pschihodźi; jeho khrobłosćź ſ fanatismom mjesuje, jeho strósbosćź a spokojnosćź je tajka, so móże wón skoro najnusnische parowacź. Młódsch i offiźerojo ßu cźělnje a duchownje zyle na wyßokosćźi. Njedźiwajzy teho njeje wocźakacź, so turkowske wójsko, kotrež ſ něhdże 800 000 muźstwow wobsteji, na tym wjele pscheměni, kak wójna wupadnje. Turkowske wójsko ßo do schtyrjoch armejow dźěli, kotrež pak ßame po ßebi bjes jenotneho wodźenja wojuja, a ßo teho dla njeßmědźa jako zykk wobhladacź. Turkowske wojerske mozy budźa ßwoje operazije pschedběžnje jenoż na mjenje ważnych wojownischczach wuwjesćź móz. Ruska teho dla ſ cźežka wojakow ſ Galizijskeje a Pólskeje pschecźiwo Turkam póscźele. W Kawkasu ßnadź ßo Rußam poradźi, pschewahu po liczbje dozpicź, jeli so ju hižo nimaju. Na žadyn pad pak tam Turkojo wjele njedozpja. Straschnische je turkowske wójsko Egiptowskej. Ssnadź je móżno, so ßo mjeńsche turkowske wotdźělenja do Egiptowskeje dobudu a tam sběžk sbudźa. Dźenża hischcze sapschimanje Turkowskeje wjele njesamóże, po cźaßu móże pak wono jara do wahi padacź.“

Wobstejnoscze w Egiptowskej.

Wo wobstejnoscžach w Egiptowskej žu italske nowiny „Corriere della Sera“ ſ Neapla ſcžěhowaze powjescže dostake: „Jow je ſ Egiptowskeje parna kódź „Port Said“ pſchijěła. Pucžowarjo powjedaju, ſo žu turkowſzy a němſzy wotpóſzlanzy do egiptowſkich muhamedanow wulke roshorjenje pſchinjeßli. Jendželcženjo žu žo mjes tym na wobſchěrne waſchnje na ſakitanje pſchihotowali. Jich wójſko je žo poßylniko; artillerija je nowe kanony dostaka. Pſchecžiwo Němzam a Awſtriſkim žu jendželſke wyſchnoſcže krucže ſakroczike. Wjele ſ nich žu bjeſe wſcheho wohladanja ſajeli a do Malty dowjeſli. S woblehnjenſkim ſtawom žo Franzowſam a Italſkim žanych wobcžežnoſczow njeczini, mjes tym ſo žo Němzy a Awſtriſzy ſtajnje wobkedžbuja.

Hlownikojo Arabſkich žu žo pſched generala jendželſkeho wójſka ſwokali, ſo bychu tam w mjenje žwojeho ſplaha Jendželſkej žu ěru pſchiſzahali. Tola žebi myßla, ſo tole žlubjenje žwěrnoſcže wjele hódne njeje; tež Jendželcženjo žu teho žwědomi.“

Jendželſko-turkowſke wojowanje.

Jendželſke knježerſtwo w Jndiſkej woſjewja, ſo žu po wudyrjenju wójny Turkowſkeje pſchecžiwo indiſkim wojakam tucži krajina na prawym boku Schatt el-Araba, wuliwa Tigriſa a Eufrata do perſiſkeho ſaliwa, wobžadžili a wot tam Turkow wotehnali. Woni žu turkowſke wobtwjerdženje Fao wobžadžili. Pſchi tym žu jich jendželſke wójnſke kódže podpjerake. 11. novembra žu Turkojo mózne nadběhi na ſtejiſchcža indiſkich wojakow cžinili, tola žu žo ſ muzſtwami Marottſkeho wójſka ſadžerželi, na cžož je žo 20. pěſchi regiment Turkow wróczo ſbik. Schkodowanje indiſko-jendželſkeho wójſka je žnadne, mjes tym ſo žu njepſchecželjo ſ najmjeńſcha 80 muži ſhubili. 14. novembra žu dalſche poßylnjenja ſ Jndiſkeje doſchke a žu ſchtyri mile dale Fao poſtupili. Turkojo žu lěhwo a wjele luďi ſhubili.

Dale jendželſke admiralſtwo woſjewja, ſo žu indiſzy wojazy ſ pomozu jendželſkeje wójnſkeje kódže „Duke of Edinburgh“ ſ ranja kapa Bal-el-Mandeba pſchi Cžerwjenym morju Schiek Seid wobžadžili. Turkowſka wobžadka je žo wotehnaka. Jndiſkim je tam wjele munizije a ſchěſcz kanonow do ruki padko.

Wójna w kolonijach.

Kaž Reuterez telegrafowarnja ſ Kapſkeho měſta ſhoni, je 15. novembra bliſko Bulſonteina wojowanje mjes knježerſtwowymi wojakami pod wyſchkom Cellierſom a 1500 burami pod komandom ſběžkarſkeho wjednika Beyerſa byko. Burjo žu wjele morwych a ſranjenych, něhdže 100 jatych, tſelby a munizinju ſhubili.

Jendželſki ſchkodowanſki ſapiž wot 7. novembra 73 morwych a 200 ſranjenych a ſhubjenych offizěrow pokaſuje. S teho je ſpósnacz, ſo žo w jendželſkej rańſchej Afriży wótro wojuje, a ſo žu žo tam tež indiſzy wojazy póžkali. W ſapiži wo rańſchej Afriży žo 3 jendželſzy a 4 indiſzy offizěrojo morwi, 5 a 3 ſranjeni jendželſzy offizěrojo jako ſhubjeni namakaju.

S Marſeilles w połodniſchej Franzowſkej žo nowinam „Times“ telegrafuje, ſo je tam nowa indiſka armeja pſchijěła, kotraž žo do rańſcheje Franzowſkeje dowjeſe.

Burſki ſběžk w połodniſchej Afriży

je žo po jendželſkich powjeſcžach jenož ſe žlabymi mozami ſapoczak. Kaž žo ſda, je wjetſchina Burow ſ jendželſkim knjejſtwom ſpokojom a žo teho dla njeje ſběžkej pſchiſamka. Komandant knježerſtwoweho wójſka, de Beer, je zyły ſběžkarſki komando ſe 70 jěſdnymi ſajak. Komandant Vliſſer mjeńſche ſběžkarſke cžrjódki pſchezo na transwaalſkej mjeſy jima. Sběžkarſki general de Wet je žo pjecža lohko ſranił.

Lord Roberts †.

Jendželſki połny marſchal lord Roberts je ſańdženu žobotu, hdyž jendželſke wójſko w Franzowſkej dohladowaſche, 82 lět ſtary wumrjek. S nim je žo jedyn ſ najſnacžiſchich jendželſkich wójſkowych wjednikow a drje jedyn ſ najbóle ſnamjenitych offizěrow žwojeho cžaža minył. Frederick Sleigh Roberts je žo 1832 w Khanpurje w Jndiſkej jako žyn jeneho generala narodźił. W indiſkim wójſku je wón ſkoro žwoju zyłu wojerſku karrieru pſcheſchoł. Hižo 1857 žo wón pſchi woblehnjenju měſta Delhia w Jndiſkej wuſnamjeni, žo pſchi wójnje pſchecžiwo Abeſſiniſkej a Allyhaniſtanej wobdžěli, 1879 žo ſa generalneho leutnanta pomjenowa a wyſchſche roskaſowarſtwo indiſkeho wójſka pſchewſa. W tym ſamym lěcže wón měſto Kandahar wot woblehnjenja wußwobodźi. 1881 jeho ſa gouwerneura w Natalu a ſa komiżara w Transwaalu pomjenowachu. Potom žo wón do Jndiſkeje wrócži. 1886 wón Birma jendželſkemu knjejſtwu podcžiżny. 1885 wón rjad połneho marſchala a wyſchſche roskaſowarſtwo nad irſkimi wojakami doſta. Po prěnich njewuſpěchach jendželſkeho wójſka w burſkej wójnje jeho ſa roskaſowarja jendželſkeho wójſka w połdniſchej Afriży pomjenowachu. S jeho pſchikhadom žo wójnſke ſboże wot Burow wotwobrocži. Jeho jara wuſtojnemu nawjedowanju žo poradži, ſa krótki cžaž burſkej republiży pſchewinycz. W lěcže 1900 žo wón do Londona wrócži. Tam jemu wulku cžeſcz wopokaſowachu. Jemu hrabinſtwo ſpožcžichu a dwaj milijonaj hriwnow darichu. Wón wyſchſche roskaſowarſtwo nad zyłym jendželſkim wójſkom pſchewſa. Khěžor Wylhelm ras praji, ſo je lord Roberts najwjetſchi wojak žwojeho cžaža; žadyn njewě kaž wón inſtinktiwnje wokomik wuwu žicz a žwoje plany po wobſtejnoſcžach pſcheměnicz. Wot 1901 bě lord Roberts tež ryczer pruſkeho rjada cžorneho worjoka. Jene Barliniſke nowiny wo jeho žmjerczi praja: Tež we wójnje žu wokomiki, hdžež k rubnjenju ſběhnjeny mjecz žo pſched njepſcheczelom ſtrowjo kloni. Tajki wokomik je pſchiſchoł. Hacž runje bě Roberts hižo 1904 ſ aktiwneje žłužby ſtupił, wón w nětcžiſchej wójnje wójſko dohladowaſche.

800 milijonow ſa italſke wójſko.

Italſka žo na to pſchihotuje. ſo by mohła hnydom ſe žwojim wójſkom ſapſchimnycz, hdy by žo ſkładnoſcz poſkicžiła, mjeſy italſkeje roſſchěricz. Miniſterſtwowa rada je 800 milijonow lirow (frankow) ſa wójnſke pſchihoty pſchiſwolika.

Sańdženu njedželu je demokratiſka ſtrona Lombardſkeje w Mailandže ſhromadžiſnu měła, w kotrejž je žo wobſamkło, žo ſe wſchěmi politiſkimi ſtronami ſjednocžicz. kotrež žu ſa to, ſo by Italſka do wójny ſapſchimnyła. W poželdženju towarſtwa „Trento-Trieſte“ ſapóžlanz Gayſa ſa wójnu pſchecžiwo Awſtriſkej wuſtupowaſche. Napſcheczo temu w ſhromadžiſnje klerikalneje ſtrony ſapóžlanz Cameroni roſeſtajeſche, ſo Italſka njemóže džeńża njepſchecželſzy pſchecžiwo Awſtriſkej wuſtupowacz, ſo by žo Trienta a Trieſta ſmozowała, dokelž bychu žo ſ tym trojoſwjaſkowe wucžinjenja ſlamake. Jenož hdy by woprawdže k roskuſkowanju Awſtriſkeje dóſchko, dyrbjała Italſka Trient a Trieſt ſa žebje žadacz. Hdy by muhamedanſka „žwjata wójna“ njeměry w Lybiſkej pſchecžiwo Italſkej ſbudžiła, abo hdy by žebi Jendželſka woprawdže wotmyßlika, kupy w ägäiſkim morju, ſ Italſkej wobžadžene, Grichiſkej žlubicz, potom dyrbjała Italſka po wobſtejnoſcžach pſchecžiwo franjerjej žwojich intereßow k brónjam pſchimnycz.

Wojetſke pſchiprawjenja w Italſkej.

Po namjecže italſkeho wójnſkeho miniſtra žu žo reſerviſtojo, kotſiž běchu žo ſpočzatk wójny ſwokali, puſchczili. Sa to žu žo rekrutojo lětnika 1915 hižo nětkole do wójſka ſcžahnyli. Dale je žo liczba podoffizěrow khětro powyſchika, runje tak ma žo liczba offizěrow pſchiſporicz. Teho dla žu ſtarobnej mjeſy ſpadnycz dali, tak ſo wjele offizěrow, kotſiž dyrbjachu do reſerwy pſcheſtupicz, w aktiwnym wójſku ſawoſtanje. Liczba hejtmanow je žo wo 450 powyſchika, a ſkónczńje je wójnſki miniſter porucził, ſo dyrbjeli reſerwni offizěrojo huſcžiſcho hacž dotal ſkładnoſcz měcz, aktiwnu žłužbu cžinicz.

Nowa ſmyßlenoſcz w Franzowſkej.

Powjeſcže ſ Pariſa dawaju ſpósnacz, ſo žo w franzowſkim wójſku tajke něſchto kaž nabožne ponowjenje pſchihotuje. Zyrkej tole duchowne hibanje ſpěchuje. Franzowſzy duchowni ſ džěła jako wſchědni wojazy we wójſku žłuża, ſ džěła žwoje duſchowpaſtyrſke džěło mjes wojakami ſ wulkim podaczom hladaju. W dopiżu ſ Pariſa žo wo tym liberalnym italſkim nowinam „Corriere della Sera“ piſche: Franzowſzy duchowni chzedża republikanſkej Franzowſkej nětkole pokaſocz, ſo je žo jim njeprawdu cžinika, hdyž je ſ nimi ſlě wobkhadžała. Tola lědma je dopokaſma trěbneho, ſo ſnamjenja pſcheměnjeneje ſmyßlenoſcže pſchiběraju. Wojazy žu wſchitzy ſe žwjeczatami, medaillemi a rózowzami nopowěſcheni, a hdyž žo bliſko lěhwa abo w nim ſamym Boża mſcha cžita, žo k njej offizěrojo a wojazy cžiſchcža. Tež w měſtach, kotrež žu ſ daloka wojowniſchcža, njeżžu žo zyrkwje ženje tak žylnje wopytake, kaž nětkole.

Hluboko pſchimaze pſcheměnjene ſmyßlenje je pſchede wſchěm we wójſku pytnycz, kotrež narodne žiwjenje wobraſuje. Franzowſki wo-

jak je po tsiměßaczným traczu wójny lědma saßo spósnacź. Kóżdy wě, kak ßo prjedy ſ diſziplinu franzowſkeho wojaka mějesche. Wojazy chzychu najradſcho offizěram roskaſowacź. Hdyž bě ßo wójna sapoczała, spósnachu, ſo bjes poßluſchnoſcze vſched njepſchecźelom njeńdże. Hewak pak dyrbjesche dotalny ßwobodniſki duch mjes wojakami knjeźicź. Teź ſ tym je ßo pſcheměniło. Diſziplina ßo w franzowſkim wójſku bóle a bóle ſkrucza; Franzowſojo ßu dopósnali, ſo je jim wojeſkeho ducha trjeba.

Němzy Chauronncourt wobßadźa.

Na lěwym brjoſy Maßkej rěki komandowazy franzowſki general bě ßrjedu popołdnju telegrafował, ſo ßu němſke nadběhi na dźěl wßy Chauronncourta, kotryž bě w franzowſkim wobßedźenſtwje woſtał, popuſchczike. Hnydom na to je ßo franzowſke ſtejiſchczo ſ minami, kotrež běchu Němzy prjedy w tſělnych pſchěrowach nakładli, do powětra buchło. Wjele Franzowſow je ßo moriło. Wótſje hura wołajo Němzy teź městna bliſko Chanronncourta wobßadźichu.

Wójnſki dopißowaŕ nowin „Times“ piſche: Wobſtejnoſcze pola Dixmuidena ßu khětro ſaſchmatane. Połnózny městowy dźěl je ſ Němzami, połodniſchi ſ Franzowſami wobßadźeny. Stejiſchcza wojowazych pak ßo tak kſchižuja, ſo je to ſabłudnjaze. Wſchědnje ßo ſ bajonetom wojuje. Rańſchi Dünkirchen ßo ßylnje wobtſěluje, teho rnnja Pervyſe, kotrež je jara cźerpiło.

Holandſke nowiny chzedźa wjedźecź, ſo je ßo franzowſka bitwiſka cźara dyrbjała do ſady pſchepołożicź. Reims Franzowſojo ſadwělnje wojujo hiſchcze dźerża.

Wójnſki khlěb ſa wojakow a wójnſkich jatych.

Sakſke wójnſke miniſterſtwo je pſchikaſało, ſo ma ßo cźěſto wojeſkeho khlěba ſ běrnami ſměſchecź. Do cźěſta ſa naſchich wojakow ma ßo 5 prozentow, do cźěſta ſa jatych 20 prozentow běrnazeje muki ſměſchecź.

„Dundak.“

(Skónczenje.)

Pſchekwapjeny hladaſche žiwnoſcźeŕ na njeſnateho. Pohlada na jeho draſtu a ſ khłowu ſawjertnywſchi ßo wopraſcha:

„Ssnadź ſcze ßamo doktor, pſchecźelo?“

„To wſchak njeßym“, pucźowazy ßo wußmja, „ßym jenoź krawſki pomoznik. Ale tajkale wěz ßo teź bjes lěkarſkeje pomozy hodźi lohko porjedźicź, pſchetoź wuwinjena kóſcź mohł rjez ßama saßo do ſhibadła ſkocźi, hdyž ßo jej jenoź trochu pſchipomha. Naſch nan je hižo wjele tajkich wuwinjenjow narunał a teź mje je to nawucził.“

„To je waß Bóh ßam k nam póßłał, pſchecźelo“, Brußak rjekny, „my ßebi njebudźechmy rady wjedźeli, a lěkaŕ mohł hakle ſa něktore hodźiny k nam dóńcź.“

„Dha je to woprawdźe derje ſo je mje Boża pſchedwidźiwoſcź k wam póßława“, krawſki pomoznik rjekny, „jutſje rano by to ſ hólzowej nohu hórje było. Pſchetoź na wuwinjenym městnje, kotrež ßo ſahorja, twori ßo pjelſka wlóżnota. — Dokelž pak je ßo noha bórſy po wuwinjenju saßo ſrunała, njebudźe ſe ſahorjenjom tak ſlě. Dźenßa wjeczor a jutſje wob dźeń kładźcze potom jenoź ſymne wobałki na ſacźeklisnu, cźeta, a kóżdy ras ju krucze wobwjaſajcze. Tak mi to hižo ſtaroſcze njeczini“, krawſki ßo poßměwajo rjekny, „ſo ſcze mje tak ſ krótka wotbyła, cźeta; hewak dźě njebudźech ßo ſ hólzom ſetkał.“

Brußakowa ßo ſe ſahańbjenjom ſacźeŕwjeni. „Budźech-li to prjedy wjedźała, ſo ſcze tak cźeſtny cźłowjek“, wona rjekny, „budźech waß poproßyła, ſo byſchcze tu doczakał, a budźech ſchła hólzej ßama napiſcheczo. — A hdźe pak ßy ßo tak dołho ſadźerżał, Janko?“ wopraſcha ßo.

„Ssym dyrbjał khwilu cźakacź“, hólz wotmolwi, „krawz mi hiſche draſtu praßowaſche.“

Sa khwilu Brußakowa wjeczeŕ ua blido nanoßy a wſchitzy ßo ſa blido ſeßydachu. So by ßwoju prjedawſchu njeluboſnoſcź saßo ſdobrika, žiwnoſcźerka ßamo krawſkeho napominaſche, ſo dyrbi ßobu wjeczerjecź.

Po wjeczeri hólza do łoża położichu a wón bórſy wußny.

„Nó, a nětkole nam wupowjedajcze, ſ wotkal ſcze a hdźe dźecze“, proſcheſche hoſpodaŕ pomozníka.

„Mam ſrudny pucź, mój luby wujo“, pomoznik wotmolwi. „Dźenßa dopołdnja ßym wot doma powjeſcź doſtał, ſo je naſch nan cźeżzy ſkhorjeł. Po prawom wſchak hižo wjedźach, ſo je nan khory, ale nětkole mi macź pißaſche, ſo je jeho khoroſcź ßo ſhórſchika, ſo dyrbju domoj pſchińcź. Starſchej ſtaj khudaj, mam hiſchcze dweju bratrow, wobaj ſtaj rjemjeßlnikaj, a my ſe ßwojej saßłużbu ſtarſcheju žiwimy. Hdyž je mi macź pſched tydźenjom wo nanowej khoroſczi pißała, ßym jej bjes mała wſchě pjenjeſy póßłał, kotrež ßym měł, a duž mi niczo na pucźowanje njeje ſbyło. Dźěłam w małym městacźku, tſi hodźiny wotßał, a domoj mam ßydom hodźin hicź. Na popołdniſchi żeleſniſki cźah bě hižo pózdźe a ſ wjecźornym nochzych jěcź, to budźech wjeczor poſdźe hakle domoj pſchiſchoł, pſchetoź ſ poßlednjeho ſaſtaniſchcza mam hiſchcze dwě hodźinje pěſchi hicź. Myßlach ßebi, ſo budu něhdźe we woßmej hodźinje domoj, hdyž pěſchi póńdu, prjedy hacź hdyž bych ſ cźahom jěł. Miſchtr drje mje namołwjeſche, ſo dyrbju rano jěcź, ale ja ßym ßo tola pěſchi na pucź podał. Chzych prjedy domach bycź, wuſnawam, ſo njeißym pjenjeſy na żeleſnizu měł, a dołha cźinicź ßym nochzył. Tola lědma běch poł hodźiny ſchoł, pocza ßo ßněh hicź, a tak ßo mi hubjenje dźěſche. Pucź hacź do tuteje wßy mi hodźinu dlěje trajeſche a běch hižo tak jara ſmucźnił, ſo dyrbjach nadźiju ſpuſchczicź, ſo bych mohł dźenßa hiſchcze domoj dóńcź.“

„Nó, ſchto chze to wſcho pomhacź“, hoſpodaŕ rjekny. „Sa to pak ſcze dobry ſkutk dokonjeli.“

„My wam rady na pucźowanje pjenjeſy damy“, Brußakowa rjekny. „Wot naß na żeleſniſke ſaſtaniſchczo je jenoź poł hodźiny pucźa a wy byſchcze mohli ſ rańſchim cźahom doječź.“

Pomoznik ſ khłowu ſawjertny. „Hižo pěſchi póńdu“, wón rjekny. „Kaž ßym hižo prajił, bych teź ſ poßlednjeje ſtazije hiſchcze dwě hodźinje pěſchi hicź dyrbjał. Duž by jěſba próżu njepłacźiła. A potom je jutſje njedźela a ja żenje bjes Božich ßłużbow njewoſtawam.“

„To ſcze wy duſchny cźłowjek“, hoſpodaŕ jeho pokhwali. „Hdyž macze duzy po pucźu pſches Wonezy hicź, ſańdźemoj tam jutſje hromadźe do zyrkwje, a potom móżemoj dale hicź.“

„Byrnjeż teź domoj ßnadź połdra hodźiny poſdźiſcho pſchiſchoł“, krawſki rjekny. „Hdy bych doma prajił, ſo w zyrkwi był njeißym, ſawěſcze byſchtaj ßo ſtarſchej rudźikoj a mój wopyt budze jimaj takle lubſchi.“

Žiwnoſcźerka saßo porok ßwědomnja saczu, ſo bě ßo pſchecźiwo tak duſchnemu cźłowjekej prjedy tak njeczucźiwje ſadźerżała.

„Byrnjeż potajkim też pěſchi ſchli“, wona rjekny, „na pucź wam tola něſchto damy, to ſcze ßebi wy ſaßłużili. A na mnje, proſchu waß, ßo hižo njehněwajcze. Wy mi runje pſchińdźeſchcze, hdyž mějach ſtaroſcź wo ßwojeho ßyna, a to je mje tak wobożnu ſcźiniło. Jenoź pſchińdźcze bórſy saßo k nam a budźecze widźecź, ſo ßym hinaſcha.“

Popowjedawſchi ßebi hiſchcze khwilu, podachu ßo do měra, a naſch rjemjeßlnik hnydom wußny, tak mucźny bě wot hicza.

Rano ſtanywſchi naſtaji ßo krawſki na pucź a Brußak ſe żonu ßo do zyrkwje hotowaſche. Jenoź Jank doma woſta, dokelž jeho hiſchcze noha boleſche.

Prjedy hacź woteńdźechu, da žiwnoſcźeŕ krawſkemu 10 hriwnow, ale tón to pſchiwſacź nochzyſche.

„To ßebi jenoź wſmicze“, Brußakowa rjekny, „hižo ßmy waß póſnali a wěmy, ſo byſchcze ßebi ſkutk mikoſcze njedali ſapłacźicź, ale dajcze to ßwojimaj ſtarſchimaj, hdyž mataj nětkole wudawki khoroſcze dła.“

Krawz duž pjenjeſy ſ dźakom pſchija.

Duzy po pucźu ßebi hiſchcze dowjedachu a krawſki rjekny, ſo rěka Sſkony a ſo je ſe Struźina.

„Tu wjeß ja ani njeſnaju“, Brußak rjekny. „Ta ßnadź je hiſchcze dale hacź ſchtyri hodźiny.“

„Njeje tak daloko, wujo“, krawſki wotmolwi, „ale naſcha wjeſka je teź tak mała, kaž waſcha a wo njej je mało ßłyſchecź.“

„Ale wróczo do městacźka ßnadź pojědźecze?“ wopraſcha ßo Brußak.

„To njewěm, wujo. Budźe-li khmany pucź, to bych radſcho saßo pěſchi ſchoł, ſo bych ßebi te ßlěborne ſalutował, kotrež bych na to wudał. Nětkole je mi ſchkoda kóżdeho pjenjeżka.“

„Duž jenoź dźicze pěſchi a ſaſtańcze saßo pola naß“, napominaſche jeho hoſpoſa. „Srjadujcze ßebi to tak, ſo móżecze pola naß saßo psches nóż woſtacź, ſo bychmy ßebi popowjedali.“

* * *

Schtyri dny poſcźiſcho bě krawſki saßo w Jědlinje. Wón bě poſdźe popołdnju dóſchoł a Brußakezy jeho pſchecźelnje witachu.

Jeho nan ßo ſaßo wuſtrowjeſche a ßo nad rjanym darom ſwjeßeli.

„A kak ßo Jankej wjedźe?“ wopraſcha ßo krawſki.

„Hižo lěpje, wczera je ſaßo do ſchule ſchoł“, Brußakown wotmolwi.

Brußakowa bě ſ teho cżaßa kedźbniſcha a njedaſche ßebi nikomu ßwojeje woboźnoſcże pytnycź, hdy by jej ſchto na prěki pſchiſchło.

(— Kónz. —)

Swjedźeń ſemrjetych.

Njech jedyn dźeń we zykym lěcże je
Tu ſemrjetym ßwjeczeny
Kiž wuſchli ßu ſ horja, ſe ſtyſknoſcże
Do njebjeſkej' domiſny.

Dźenß ſtup'my k jich rowam, do cźiſchiny,
Kiž knježi na kerchowje
Mój kſcheſcź'jano wopomń, dźenß ſtrowy ßy,
Ssmjercź jutſje ßnadź pohrabnje cże.

Twój luby nan, luba też maczerka
Tam cźiſchinko drěmataj,
A luby bratr, luba też ßotſiczka
Sswój pokoj tam namakaſchtaj.

Ach někotry dawno ßej żadaſche
Tu ſe ßwěta, ſ zuſoby dom,
Kak huſto Bóh mkodeho wokaſche
Ach ſahe, haj ſahe: „pój dom“.

Na hórki, dźenß rjenje tak pyſchene
Ach ßylſiczki kapaju,
A někotre cżežke 'ſchcże ſdychnjenje
Tam wolóži wutrobu.

Tu domach my k rowam wſchak khwatamy,
Pak wutroba krawi ßo nam,
Hdyž na lubych rowy my ſpomnimy,
Kiž w wójnje ßu padnyli tam.

Sso njerudźcże, kſcheſcźenjo lubowani
Wo lubych, kiž rubi ßmjercź wam,
Tam horkach, hdźež wěje dych ſalemſki,
Bóh lubi ſaßwidźenje nam.

Tam ßylſy ßu wſchitke nam ſetrěne,
Kiž tudy ßmy płakali,
Hdyž kónz ma wſcho horjo a bědźenje,
Naß wita dom njebjeſki.

Sso ſ cżaßom tu k ßmjercźi ßo hotowacź,
Naß Knjeże a Boźo wucź ßam,
Hdyž junu naß ſ rowa chzeſch ſawokacź,
Cże khwalimy we njebju tam.

Kruża.

Ze Serbow.

Wurjadny ſaſki ßejm ſeńdźe ßo pſchichodnu wutoru, 24. nov., do krótkeho poßedźenja. Pojedna ßo jenoż wo pſchiſwolenju nowych, khětro wobſchěrnych ßrědkow ſe ſtatnych pjenjes ſa wotpomhanje krajneje nuſy. Najſkerje żaneje rosmokwy njebudźe. Jenotliwe ſtrony woſjewja jenoż krótke rospomnjenje a potom ßo bjes dwěla jenohłóßnje knjeżerſtwowa pſchedkoha pſchiwoſmje. E. B.

— (Syma.) Jara ſahe je lětßa ſyma knjejſtwo naſtupika. Pokutnu ßrjedu je rano na horach ſamjerſto a ßněh khětro hłuboko do dołow leżo woſta. Schtwórtk ßo ßněhowy kryw też do dolinow roſpſcheſtrje. W hórſkich ſtronach, w Rudnych Horach a w Thüringſkim lěßu ßněh hižo 40 zentimetrow wyßoko leżeſche. We wjele ſtronach ſe ßanjemi jěſdźa. Alpy a druhe wyßoke hory ßu ßo hižo pſched tydźenjom do wyßokeho ßněha ſawalike.

— **(Zadnoſcź petroleja.)** W Němſkej, Awſtriſkej, Schwajzarſkej atd. je petrolej po wudyrjenju nětcźiſcheje wójny dźeń a żadniſchi. Jendźelczenjo wjeſbu petroleja ſ Ameriki do europiſkich krajow po móżnoſcźi poczeżuja. Do neutralnych krajow dadźa drje hiſchcże petrolej woſycź, tola jenoż telko, każ tele kraje ßame trjebaja. Jeli ſo ßu tule dźělbu doſtake, Jendźelſka do nich wjazy njepſchipuſchcźi. Hollandſka je na pſchikład teho dla ſakaſaka, ſ Hollandſkeje żito, muku, hroch, ßoki, buny atd., teho runja petrolej do wukraja wuwoſycź. Runje każ petrolej, je ßo też rajß nimo měry podrożił. Punt rajßa do wudyrjenja wójny 20 pjenjeżkow płacżeſche, nětko je płacżiſna hižo na 50 pjenjeżkow ſtupika. Wſchě wěży, kotreż ſe ſamóſtſkich krajow abo ſ Ruſkeje doſtawamy, budża cźim dale, cźim dróżſche. »Serbske Nowiny« ßu to pſchi wudyrjenju wójny do prědka prajike; ſchtóż je na to dźiwał a ßo ſ cżaßom ſe żiwnoſcźu a potrěbnoſcźemi żiwjenja ſaſtarał, ßo drohich płacżiſnow ſminje.

— Na bitwiſchcźu ßu ſa wótżny kraj ßwoje żiwjenje woprowali: Max Błażij ſ Hodźija, Jan Senda ſ Budyſchina, H. Nycża ſ Korſymja, Kurt Gruhl ſ Wuriz, Max Rjelka ſ Kubſchiz, H. Preuſcha ſ Nowych Spytez, Kurt Pětſcha ſ Njeſdaſchez, H. Düring ſ Korſymja, Pawoł Rjencź ſ Pancźiz, A. Běbrach ſ Kóſtow, Jan Wiczas ſe Schekez, Alwin Mětaſch ſ Lemiſchowa, Kurt Porſcha ſ Delnjeje Kiny, E. Pětſchka-Soba ſ Kanez, J. Khilan ſe Sderje, Jan Běrk ſ Wokrancźiz, Khorla Budaŕ ſe Sagorja, O. Junfak ſ Hósdniży, H. Hubacź ſ Rychwałda, Auguſt Róßmij ſ Mortkowa, Handrij Mucha ſ Roholnja, J. Krawz ſ Wětnižy, Wylem Nowak ſ Drětwje, E. Bar ſ Manjowa, Max Döring ſ Měrkowa.

Shubili ßu ßo: W. Pětrik ſ Ptacżez, Jan Bartko ſ Bórka pola Wojerez, E. Pohoncź ſe Stycżina, Fr. Philipp ſ Radſchowa.

Sranili ßu ßo: F. Krauß ſ Kotez, M Nenmann ſe Židowa, J. Bala ſ Lipin, E. Michałk ſe Ssmochcźiz, E. Kilian ſ Dobruſche, H. Michałk ſ Porſchiz, H. Clemens ſ Małeho Wjelkowa, P. Liſchka ſ Komorowa, G. Ludwig ſe Židowa, F. Steglich ſe Židowa, R. Pětſch ſ Wulkeho Wjelkowa, J. Heinrich ſe Zicżenka, O. Gocht ſe Sahorja, M. Rottwer a F. Strehla ſe Židowa, R. Menzel ſ Minakała, J. Hórbank ſ Krakez, J. Janaſch ſ Jitra, R. Böhma ſ Hornjeho Wujeſda, R. Schokta ſ Radſchowa, E. Frenzel ſ Zympla, A. Balzk ſ Jamneho, H. Nowak ſ Dubeho, J. Muka ſ Mikowa, P. Frenzel ſ Hornjeho Hbjelſka, J. Hancź ſe Židżineho, P. Schuſter ſ Běłeho Kołmza, F. Fehler ſ Cźißowy, H. Hałżka ſ Łaſa, E. Fuſchmo ſ Lubuſcha, J. Krupa ſ Kinajchta, Khr. Kranik ſ Bjesdołow, K. Roßmij ſ Mortkowa, H. Rjeczka ſ Lubhoſcża, W. Petrik ſ Ptacżez, A. Schwawſch ſ Hór, JRychtaŕ ſ Narcża, F. Schieber ſ Parzowa, M. Nowotnik ſ Hóſka, E. Kuhn ſ Wulkich Sdżar, F. Pjerjak ſ Cźißowy, K. Janaſch ſ Kobliz pola Wojerez.

W Porſchizach bu njedźelu, dźeń 1. novembra, dotalny Dubinſki duſchowpaſtyŕ k. Rěſbaŕk jako nowy faraŕ pſches knjeſa wyſchſcheho zyrkwinſkeho radźiczela Roſenkranza do ßwojeho duchownſkeho ſaſtojńſtwa ſapokaſany. Pod ßwjedźeńſkim pſchewodźerſtwom zyrkwinych pſchedſtejiczerjow ßo cźah pod ſwonjenjom ſwonow ſ fary do Bożeho domu poda, hdźež k. faraŕ Räda ſ Budyſchina ſawodnu liturgiju ſpěwaſche. Na to mějeſche knjes wyſchſchi zyrkwinſki radźiczel Roſenkranz ſapokaſanſku rěcź na podkożku 1. Kor. 3, 11—15. Po wucźitanju żiwjenjoběha, ſ kotrehoż wukhadźeſche, ſo bě ßo nowy duchowny w Budyſchinku jako ßyn tamniſcheho něhduſcheho fararja narodźił, jemu k. ratarſki radźiczel Zimmermann doſtacźnu liſtcźinu pſchepoda. Knjes faraŕ Rěſbaŕk dźerżeſche nětko ßwoje naſtupne prědowanje wo tym ßkowje: „Ja ßo njehanibuju evangelija wot Khryſta. To budź moje a waſche wuſnacże kóżdy cżaß dla jeho wěrnoſcże, kotruż wono wopſchija, dla jeho ſbóżnoſcże, kotruż wono poſkicża.“ W pſchiſankowazej ßerbſkej Bożej ßkużbje bu wón ſhromadżenej woßadże wot k. fararja Rädy pſchedſtajeny. — Schtwórtk prjedy běſche wón ſe ßwojej knjenju mandźelſkej pod ſwonjenjom ſwonow do Porſchiz pſchicźahnył. Pſchi ſaſtupje do wßy pſches k. ratarſkeho radźiczela Zimmermanna poſtrowjeny, bohacże ſhromadżeni do farſkeho dwora cźehnichu, hdźež bě mkodźina kraßne cżeſtne wrota natwarika. Ratarſki radźiczel k. Mittag ſ Krakez poſtrowi noweho fararja w mjenje pſchitomneho zyrkwineho pſchedſtejiczerſtwa, zyrkwineje a politiſkeje gmejny, k. wyſchſchi wucżer Hancźka w mjenje ſhromadżeneho ſchulſkeho pſchedſtejiczerſtwa, wucżerjow a ſchulſkeje gmejny. Knjes faraŕ Rěſbaŕk ßo ſ wutrobnymi, hłubokoſacżutymi ßkowami dźakowaſche. Spěwy ſchulſkich dźěcźi tu hnujazu ßwjatocznoſcź wobrubjowachu. Budź nowemu knjeſej fararjej ſpożcżene, ſo mohł prawje dołho k cżeſcźi naſcheho Sbóżnika a k żohnowanju lubeho ßerbſkeho luda w Porſchiſkej woßadże ſkutkowacź!

S Delnjeje Wjaſońzy. Na pokutnym dnju ſtejachmy żelnje pſchi rowje lubeje ſnateje knjenje dr. Wilhelminy Marije Pilkoweje ſ Draždżan, mandźelſka knjeſa dr. Pilka, naſcheho ßkawneho ßerbſkeho hudźbnika. Cżeżka khoroſcź ſputa ju jenoż 10 dnjow krucże ke khorokożu, ſ kotrehoż ju ßmjercź ſkóncżnje wumó. Njebocźiczka dożpě ſtarobu 58 lět 9 měßazow a 12 dnjow a bu po ßwojim aſcheczu w narodnej ſemi pohrjebana. Wulka ßyła żarowazych jej poßledniu cżeſcź da a wulkotne dary luboſcże pyſchachu ſtwicżku

pod selenym dornikom, hdźež je nětko ßwój poßledni skhow, ßwój serński wotpoczink namakała. Wotpoczuj w měrje! Nasch luby krajan je shubił s njej ßwěrnu towaršchku žiwjenja, staroscźiwu mandźelsku a schczedriwu pohonjerku k dźěku sa maky ßerbski lud. Duž też nasch dźak hischcze jej do rowa! Bóh luby Knjes troschtuj nascheho lubeho pschecźela w jeho horju a srudobje.

S Rakez. Cźornu drastu wobleczenaj žarujetaj wot sapocźatka wójny ßem klětka a woktał nascheho lubeho Božeho doma. A to ßo też hodźesche sa Božu ßłužbu, kotraž ßo k cźesczi we wójnje padnjenych wojakow sańdźenu njedźelu wotměwasche. Po wuspěwanju khěrluscha: „Po krótkim bědźenju na ßwěcze“ dźerżesche knjes farat Gólcź psched nimo měry bohacze shromadźenej woßadu kraßne, wschěch wutroby hnujaze žarowanske prědowanje po ßłowje Božim: „Sbóžni ßu cźi morwi, kotsiž we tym Knjesu wumru.“ Hdyž běchu ßo mjena a krótki žiwjenjoběh padnjenych wojakow nascheje woßady wosjewike a schulske dźěczi jara rjenje arju: „We rowje je měr“ wuspěwake, woßada k cźesczi semrjetych ryczerjow pod swonjenjom swonow khěrluscha: „Budź o duscha spokojom“ wuspěwa. Khutna a hnujaza Boża ßłužba nam dołho njesapomnita wostanje. Po němskich kemschach ßo woßadźine tst wojerske towarstwa sestupachu a s tsitrócznym wutsělom nad rowami naschich lubych a k cźesczi padnjenych ryczerskich wojakow nascheje woßady ßo ßwjatocznosce skónczichu. Najwutrobnischi dźak też na tutym městnje sa wschu prózu, woßebje pak knjesej fararjej sa jeho tak hnujaze prědowanje. Hdy by ßo tuto wocźischczało, by rjany dobytk sa „cźerwjeny kschiž“ wunjeßko.

S Bukez. Tudomneho hosczenzoweho najeńka Mairicha, kotryž je psched połdra tydźenjom prjedawschi Heimrichez hosczenz pschewsał, ßu dla spytaneho sapalenja sajeli. Meirich je pjecza w hosczenzowym twarjenju woheń sałożił. Ssrjedu rano ¼4 hodźin ßußodźo dźěczi, kotrež w hosczenzu spja, wołacź sałßłyschachu. Na pomoz pschiběžawschi pschi rejwanskej sali woheń sałożeny wuhladachu. Sawołachu hnydom wohnjowu woboru, kotraž woheń hnydom sala. Njedźiwajcy teho je sa 500 hriwnow schkody nastało. Woheń je drje ßo hižo někotre hodźiny prjedy sałożił. Tukanje ßo hnydom na najenka wobrocźi, kotrehož ßu hnydom do pschepytowanskeho jastwa wotwjedli.

S Bukojny pola Wulkich Sdźar. Hrosna, ludźi morjaza wójna je też wobydlerjam nascheje małeje holanskeje wßy wjele srudoby a horja nacźiniła, a někotra ßylsa je ßo jeje dla wuroniła. Bórsy po sapocźatku wójny mandźelska murjerja Kuhna powjescź dosta, so je ßo jejny muž w Ruskej franił. Na sboże njeje sranjenje cźeźke. Bórsy po tym ßo druha powjescź rosnjeßy, so ßu tudomneho kublerja Augusta Lapsticha w rańschej Pruskej cźeźko franili. Wón ßo w tu khwilu w lazaretu w Königsbergu hoji a je Bohu dźakowano blisko k dohojenju. Też ßyn swudowjeneje Heleny Lapstichowje, narunanski reserwist August Lapstich je ßo s tsjomi kulkami cźeźko franił. Bóh chzył dacź, so by ßo tutón khrobły wojak strowy a cźiły k ßwojej woßamocźenej maczeri wrócźił, kotrejź je wón s jenicźkej sepjeru. A hischcze dalscha Hiobska powjescź dońdźe. Po njej je krajny wobornik Jan Kubsch na ruskich bitwischczach rjekowsku ßmjercź namakał. Wo njeho wudowa s dwěmaj dźěsczomaj płacze. Kaž je wón we ßwojim wschědnym žiwjenju dobry kschesczijan był, pschezo hotowy, ßwojemu bliżschemu pomhacź, tak je wón też we wójnje ßwoje winowatosce k ßwojim bliżschim dopjelnił. Hdyž dyrbjesche jeho regiment w Pólskej psched ruskej pschemozu zofacź, jedyn s jeho towarschow, Wulkosdźarowski kantor, cźeźko sranjeny do jeneje rěki padze. Wón budźische ßo tam tepił, njebudźische-li jeho Kubsch hromadże s jenym druhim towarschom s wulkej prózu a strachom se žołmow wucźahnył. Najprjedy je wón ccźeźkosranjeneho sa ßobu cźahnył, hacź skónczńje jeneho burika s wosom a konjom nadeńdże. Tuteho proschesche, so by sranjeneho do Pruskeje dowjesł, a hdyž ßo burik wotwlakowasche, jeho s tsělbu k temu nusowasche. Tak je Kubsch jako ßwěrny towarsch a dobry kschesczijan Wulkosdźarowskemu kantorej žiwjenje wukhował. Bóh chzył jemu to we wěcznosczi bohacze wotrunacź. W naschej woßadźe tutón nadobnje smyßleny muž pschezo w cźeßnym wopomnjenju wostanje. Wschizy s wutrobu wobžaruja, so je jeho njepschecźelska kulka w dalokej zusobje morika.

S Kinsbórka. (Ruskeho jateho satsělili.) Wutoru dopołdnja s arresta tudomneho wojerskeho swuczowanischcza jedyn jaty ruski wojak cźeknycź spyta. Jeho ßo dohladachu a jeho s wutsělom morichu.

Wjedro w Londonje 20. novembra: Ssněh.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smědźe jutsje njedźelu rano w 7 hodźinach farat Răda ßerbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja ½9 hodźin smědźe duchowny Tyschcź ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Psched zyrkwinskimi durjemi ßo kollekta sa zyrkwinske sastaranje evangelskich Němzow we wukraju sběra.

Njedźelu popołdnju ½5 hodźin smědźe farat Răda němsku spowjednu wucźbu.

Wutoru popołdnju w 3 hodźinach smědźe žónske towarstwo shromadźisnu.

Ssrjedu popołdnju w 5 hodźinach wotměwa ßo němska wójnska modlerska hodźina.

Tydźeńske sastojńske dźěła smědźe farat Răda.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Jan Jeremias, murjet na Židowje, s Lenu swud. Falantowej rodź. Ssykoriz w Cźichońzach.

S druhich woßadow: August Herman Jenka, khěžet w Barcze, s Krystlu Granichez w Dubrawzy — Jan Prochno, wotrocźk w Rakojdach, s Jdu Fehmanez, ßłužobnej dźowku, tam.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Hilžbjeta Marta Hedwig, Hanßa Jurja Kocha, fabrikskeho dźěłacźerja w Hrubjelcźizach, dź. — Elsrida Ella. Ernsta Roberta Lischki, khěžerja a dźěłacźerja na Židowje, dź. — Max Richard, Jana Augusta Radźy, kamjenjecźeßarja w Brěsowje, ß. — Selma Frida, Jana Augusta Kschiżanka, żiwnoscźerja w Delnjej Kinje, dź. — Marja Rut, Emila Maxa Kloßa, żiwnoscźerja w Delnjej Kinje, dź. — Marja Elsrida, Alfreda Hermana Matijenza, dźěłacźerja na Židowje, dź.

S druhich woßadow: Bjedrich August a Luisa Charlota, Augusta Senfta, póstskeho rjadowarja w Zicźenju, dwójnistej dźěsczi. — Emma Frida, Michała Krügarja, dźěłacźerja w Dźěchorezach, dź. — Kurt Erich, Ernsta Bartuscha, pohoncza w Ssemichowje, ß. — Marta Lena, Augusta Pawoła Bisolda, wojnatskeho mischtra w Hulźy, dź. — Max Marcźin, ujemandźelski ßyn w Brěsyschcźu. — Alma Emma, Hendricha Falerta, dźěłacźerja w Njeßwacźidle, nětkole na wojownischcźu, dź. — Waltar Wylem, Pawoła Hermana Henczki, horncźerskeho pomoznika w Bóschizach, dź. — Marja Emma, Jana Schrama, żiwnoscźerja w Lipicźu, dź. — Selma Hilża, Ernsta Mikana, pohoncza w Kolwasy, dź. — Erna Hana, Wylema Pewoła Wojnarja, fabrikskeho dźěłacźerja we Wurizach, w tu khwilu na wojowniscźu, dź. — Frida Lena, Ernsta Pawoła Němza, dźěłacźerja na żelesniźy w Kubschizach, dź. — Ernst Bohuwěr, Jana Augusta Ssykory, knjeżeho ßłużbaka w Krakezach, ß. — Hana Lena, Khorle Gustava Blümela, dźěłacźerja w Brěsynje, dź. — Herman Fryz, Khorle Augusta Barta, żiwnoscźerja w Bresynje, ß.

Zemrjeći:

W Michalskej woßadźe: 13. novembra: Kurt Alfred, Ernsta Pawoła Kóczki, murjerja na Ssokolzy, ß, 2 m. 11 d. — Hana Lena rodź. Tizez, Jana Augusta Sendy, schewza na Židowje, mandźelska, 51 l. 10 m. 24 d. — 15. novembra: Hana Hedwig, njemandźelska dźowka na Židowje, 1 m. 19 d. — 19. nov. Emma Hanka, Hermana Bohuwěra Linarta, fabrikskeho dźěłacźerja we Dobruschi, dź., 4 l. 8 m. 11 d.

W druhich woßadach: August, Augusta Senfta, póstskeho rjadowarja w Zicźenju, dwójn. ßyn, 1 d. — Herbert, Hermana Ryczerja, khěžerja w Lutyjezach, ß., 10 m. 29 d. — Robert Wjelk, dźěłacźer w Hodźiju, 39 l. 6 m. 11 d. — Marja Wawrikez, njewoženjena dźěłacźerka w Scheschowje, 78 l. 11 m. 19 d. — Hana Němzez, njewoženjena dźěłacźerka w Banezach, 33 l. 9 m. — Ernst Nowak, khěžet w Njeßwacźidle, 59 l. 3 m 1 d. — Khorla August Rychtař, w Scheschowje, 6 l. 11 m. 14 d. — Elsa Pawlina, Ernsta Augusta Rěschnarja, żiwnoscźerja we Lupoji, dź., 1 m. 23 d. — Marja Resa Mischnarjez, domjaza dźowka w Hatku, 18 l. 4 m — Marja Marta, Khorle Augusta Wicźasa, wobydlerja a murjerja w Bukezach, dź., 4 m. 3 d. — Marja swudowjena Mawkschowa rodźena Kowarlez, wumjeńkatka w Nowych Koporzach, 85 l. 8 m. — Marta Mina Hokarjez, njemandź. dź. w Hueźinje, 11 m. 17 d.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

Njedźelu semrietych smědźe rano ½8 hodźin duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wucźbu, ½9 hodźin farat Kschiżan ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Psched zyrkwinskimi durjemi ßo kollekta sa evangelskich Němzow we wukraju sběra.

Popołdnju w 3 hodźinach budźe ßerbska liturgiska Boża ßłužba.

Ssrjedu popołdnju w 5 hodźinach budźe němska wójnska modlerska hodźina.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

Njedźelu semrjetych smědźe rano ½8 hodźin farat Domaschka němsku spowjedź, dopołdnja ½9 hodźin duchowny Bójz němske a w 10 hodźinach ßerbske prědowanje.

Wutoru wjecźor we 8 hodźinach shromadźisna kschesczijanskeho towarstwa żónskeje młodosće.

Ssrjedu popołdnju ½4 hodźin smědźe kschesczijanske żónske towarstwo shromadźisnu w Budestezach (pola Schmißez).

Ssrjedu wjecźor ½7 hodźin smědźe duchowny Bójz ßerbske a w ½8 hodźin němsku wójnsku nutrnosć.

Schtwórtk wjecźor we 8 hodźinach smědźe kschesczijanske towarstwo mužskeje młodosće shromadźisnu.

Shorjelſka pſchedawaŕnja

Jan Schaaf.

dny 95 pj. dny

Wobhladajcze ßebi, proſchu, moje wukładne wokna!

Bukečanske serbske towarſtwo

změje **njedźelu 29. novembra** popołdnju 4 hodź. swoje posedźenje pola hosćencarja Grundmana. Přednošk je k. farař Mjerwa dobroćiwje přilubił. Wšě sobustawy so k temu należnje přeprošeja, hosćo su witani.

Předsydstwo.

Kuchańki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, wlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotrocźkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłaczeŕſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajeŕka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku thěžorſkeje drohi w cźrijownı knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Porjedźenje.

Moje rěcźne hodźiny ßu:

w Khroſcze: wutoru a pjatk dopołd. wot 9—10 hodź.

w Njeßwacźidle:

druhe dny dopołdnja wot $^1/_2$8—$^1/_2$10 hodźin.

Wopytanje khorych, kotrež ma ßo hiſcheze tón ßamy dźeń ſtacź, chźyło ßo hacź do 9 hodźin dopołdnja ſkaſacź.

W Njeßwacźidle, 5. novembra 1914.

Dr. med. E. Stöckel.

Włoßy barbjazy cźeßak

Sakońſzy ſchkitany. Njedoſcźěhnjeny w trjebanju.

Barbi ſchědźiwe abo cźerwjene włoßy žołte abo cźorne.
Sa njeſchkódnoſcź ßo rukuje. Sſo lěta dołho trjebacź hodźi.

Scht. 3 hriwny na póſtſke dobracźe.

R. Drechsel w Draždźanach Nr. 6

Kurfürſtenſtraße.

Khěža

cźišło 4 w Sarěcźu, ſa ſchewza ßo hodźaza, je na pſchenajecźe.

Młoda ßucźelna

kruwa

je na pſchedań w Sajdowje cźo. 7.

Naſchi wojazy we wójnje

trjebaju w nětcźiſchim ſymnym cźaßu nuſnje

Hingfougiku eſſenzu, bl. 75 a 110 pj.
Kola-paſtille, tyſka 100 pj.,
kondenſowane mloko, tuba 40 pj.,
kholera-kapki, bl. 40 a 75 pj.,
bronchialne tablety pſche kaſchel 75 pj.,
tablety pſche kholeru, tyſka 50 a 120 pj.,
chininowe tablety pſche naſymnjenje a ſymizu, ſcht. 1 mk.
mentolſki balſam pſche drjenje 1 mk. 50 pj.,
tejowe tablety, 4 ſcht. 25 pj., 1 tableta dawa 4 ſchalki dobreho teja.

Wſcho najlěpſcheje družiny. Po žadanju ſa póſt ſawalene.

Hrodowſka haptyka w Budyſchinje.

Sserbſki muſej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot $^1/_2$11—12 hodźin.

Viſitne khartki

cźiſchcźi ſpěſchnje a tunjo

Sſmolerjez knihicźiſchczeńja.

Drjewowa awkzija.

Póndźelu 23. novembra 1914 ma ßo na **Njeßwacźidliſkim** majoratnym revěrje ſcźěhowaze

palne drjewo

w lěßu ſa hotowe pjenjeſy na pſcheßadźowanje pſchedawacź:

2 rm. jehlinowych ſchcźěpow
129 „ jehlinowych kuluchow
88 „ jehlinowych hakoſow

} jednotliwje we wotdźělenjach 1, 3, 4, 5, 7—10, 12—19.

Shromadźiſna: Dopołdnja w 9 hodź. pſchi „ſajecźim kucźe“ w 9. wotdźělenju.

Hrabinſke ſ Rieſchſke majoratne hajniſke ſarjadniſtwo w Njeßwacźidle.

Hentſche.

Naſch jenicźki lubowany ßyn, bratr a ßwak, cźěßla

Pawoł Menzel,

wójnſki dobrowólnik w reſ. pěſch. reg. cźišło 242,

je w njepſcheceźelſkim kraju pola Ouida-Kruſnik rjekowſku ßmjercź wumrjeł.

We hłubokej ſrudobje

Menzelez ßwójba.

W Budyſchinku.

Spi cźicho w njepſcheceźelſkim kraju, wopłakany a njeſapomnity.

(K temu cźišku pſchiłoha.)

Pschiloha k czišku 47 Serbskich Nowin.

Ssobotu 21. novembra 1914.

Placišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach.

19. novembra 1914.

Placišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druziny a wosnamjenjenje.	Žiwa rěsna waha	
	hr.	hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 6 lět	52—54	93—95
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	44—47	85—88
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	37—41	79—83
4. žnadnje pizowane tóžeje staroby	—	—
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	47—48	88—89
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 7 lět	38—41	80—83
3. starsche, wukormjene keuwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	34—37	76—78
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	28—31	70—72
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	23—27	66—70
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	49—51	90—92
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	35—41	77—82
3. žnadnje pizowane	—	—
Cjelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	54—56	94—96
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	48—52	88—92
3. žnadnje wuwite wot zyza	45—46	85—86
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich sschižењow w staroby hacž do 1¼ lěta	54—55	70—71
2. mjaßne	51—52	67—68
3 žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	47—52	63—68

Placišna žitow a produktow.

Žitowy bowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 14. novembra 1914. wot hr.	wot pj.	hacž hr.	hacž pj.	W Lubiju 19. novembra 1914. wot hr.	wot pj.	hacž hr.	hacž pj.
Pschenza . . . . běła	—	—	—	—	12	20	12	80
. . . . žołta	—	—	—	—	11	80	12	50
. nowa	—	—	—	—	—	—	—	—
Rožka	—	—	—	—	10	50	11	—
. nowa	—	—	—	—	—	—	—	—
Jeczmjeń . . . 50 kilogr.	—	—	—	—	10	—	11	50
Wowß	10	—	10	50	9	50	10	—
. nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	—	—	—	—
Woka	11	—	12	—	11	—	11	50
Jahły	16	—	18	—	12	—	13	—
Hejduschka . . .	17	50	19	50	36	—	40	—
Běrny	3	—	4	—	3	20	3	60
Butra . . . . 1 kilogr.	2	90	3	10	2	80	3	—
Pschenczna muka 50 -	18	50	18	75	19	—	23	—
Rjana muka . 50 -	—	—	16	—	15	50	17	50
Ssyno . . . 50 -	3	—	4	—	3	30	3	80
Ssloma . . 100 -	3	25	3	85	3	—	3	60
Proßata 732 schtuk, schtuka . .	6	—	15	—	—	—	—	—
Pschenczne wotruby	—	—	8	25	8	10	8	25
Rjane wotruby 50 kilogr.	—	—	8	50	8	—	8	25
Pschenczny gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	9	15	—	—	—	—
Pschenza žołta, kórz po 170 punt.	21	25	22	10	20	06	21	25
Pschenza, běła, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	20	74	21	76
Rožka, nowa, kórz po 160 punt. .	17	20	17	60	16	85	17	60
Jeczmjen, nowy, kórz po 140 punt.	15	75	16	52	14	—	16	10

Jeja, mandl 1 hr. 65 pj., schtuka 11 pj.

Wiczne placišny w Kamjenzu.

19. novembra 1914

Po 50 kilogr.: Rožka wot 10 hr. 80 pj. hacž 11 hr. 10 pj., pschenza wot 12 hr. 80 pj. hacž 13 hr. 15 pj., jeczmjeń wot — hr. — pj. hacž — hr. — pj., wowß wot 10 hr. — pj. hacž 10 hr. 50 pj., jahły wot — hr. — pj. hacž — hr. — pj., hroch — hr. — pj., ssyno (stare) — hr. — pj. (nowe) 3 hr. 50 pj., běrny — hr. — pj. hacž 4 hr. — pj., ssloma (100 Klogr.) — hr. — pj., butra (1 Klogr.) wot 2 hr. 90 pj. hacž 3 hr. — pj., jeja (mandl) 1 hr. 94 pj.

W Kamjenzu placeješe kórz pschenzy 21.76 hacž 22.37 hr., rožka 17.28 hacž 17.76 hr., jeczmjeń — hacž — hr.

Jěsdny plan želesnizow,

płaczazy wot 2. novembra 1914.

Shorjelz—Barlin.

Shorjelz . . .	4.08	6.10	7.46	11.22	1.06	4.08	5.57	9.18
Hórka . . .	4.37	6.31	8.13	11.43	1.40	4.29	6.36	9.47
Běła Woda . .	5.13	6.57	8.49	12.09	2.16	4.55	7.16	10.26
Sslepo . . .	5.27	—	8.58	—	2.25	—	7.26	10.36
Hródk	5.39	7.15	9.10	12.27	2.37	5.13	7.40	10.49
Khoczebus . .	6.35	7.42	9.57	12.56	3.22	5.43	8.36	11.20
Barlin . . .	9.04	9.30	12.30	2.44	5.55	7.30	11.30	—

Barlin—Shorjelz.

Barlin . . .	—	—	6.55	10.35	12.20	3.10	3.15	8 15
Khoczebus . .	4.20	6.35	9.40	12.30	3.20	5.09	6.01	10.11
Hródk	4.55	7.11	10.15	12.52	3.59	5.34	6.40	10.36
Sslepo . . .	5.08	7.23	10.27	—	4.12	—	6.53	—
Běła Woda . .	5.22	7.36	10.38	1.09	4.25	5.53	7.07	10.55
Hórka	6.10	8.18	11.24	1.38	5.08	6.21	7.51	11.23
Shorjelz . . .	6.44	8.49	11.56	2.03	5.42	6.46	8.25	11.48

Kohlfurt—Hórka—Wojerez a wróčo.

4,—	8,30	10,30	1,05	7,05	S Kohlfurta .	8,53	12,06	2,22	6,43	12,33
4,08	7,46	—	1,06	5,57	Shorjelza .	8,49	11,56	2,03	6,46	—
4,40	9,03	11,03	1,50	7,53	Hórki . .	8,20	11,29	1,48	6,10	12,01
4,48	9,11	11,27	2,—	8,02	Ristej . .	8,—	11,03	1,26	5,29	11,45
5,50	10,4	12,20	3,17	9,10	do Wojerez .	7,01	9,52	12,17	4,59	10,43

S Budyschina do Wjeleczina.

Rjadowa klasa	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.
S Budyschina	4,50†	—	—	7,20	10,47	1,18†*	—	—	4,39	6,41	8,34	9,41	—
Dźěžnitz	4,58†	—	—	7,28	10,55	1,30†*	—	—	4,47	6,49	8,46	9,49	—
Budestez	5,05†	—	—	7,35	11,01	1,39†*	—	—	4,53	6,55	8,54	9,55	—
Roswodez	5,10†	—	—	7,40	11,06	—	—	—	4,58	7,00	—	10,00	—
Do Wjeleczina	5,17†	—	—	7,47	11,13	—	—	—	5,05	7,07	—	10,07	—

† Jědźi jenož na kóždym pósłednim dźěłanskim dnju w tydźenju.

†* Jědźi kóždu sobotu, srjedu, njedźelu a swjate dny.

S Wjeleczina do Budyschina.

Rjadowa klasa	2-4.	2-4.	2-4.	3.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.
S Wjeleczina	—	6,05†	8,25	—	—	—	—	3,06	5,25	7,25	—	—	10,24
Roswodez .	—	6,12†	8,33	—	—	—	—	3,11	5,32	7,31	—	—	10,30
Budestez .	—	6,16†	8,41	—	—	—	12,42†*	3,19	5,37	7,36	7,48	—	10,35
Dźěžnitz .	—	—	8,47	—	—	—	12,52†*	3,29	5,43	7,42	7,58	—	10,41
Do Budyschina	—	—	8,54	—	—	—	1,04†*	3,38	5,50	7,49	8,09	—	10,48

†* Jědźi jenož sobotu, srjedu, njedźelu a swjate dny.

† Jědźi jenož na kóždym pósłednim dźěłanskim dnju w tydźenju.

S Khoczebusa-Petershajna-Wojerez.

—	8,00	1,00	6,10	S Khoczebusa do	9,00	12,28	5,24	11,09
5,55	8,55	1,37	6,45	„ Petershajna do	8,05	11,50	4,55	10,20
6,53	9,44	2,24	7,33	do Wojerez	7,08	11,02	4,07	9,20

Kamjenz-Halschtr. ow-Bischopizy. Bischopizy-Halschtrow-Kamjenz.

S Kamjenza 5,45	11,30	7,02	S Bischopiz 7,25*	1,40	9,13
Halschtrowa 6,17	11,53	7,36	Halschtrowa 8,10	2,29	10,00
Do Bischopiz 7,03	12,44	8,27	Do Kamjenza 8,34	2,56	10,25

Emil Wehrle

Założene 1870. Na jerjowej haßy 7.

Cżopła spódnja drasta

ſa wojakow: **Wojeŕſke ſoki,** po 65 pj., **lazaretſke ſoki** 45 pj., **koſchle** po mk. 1.20 hacž 4.70. **barchentowe** a **normalne ſchaty, rukawate lazy** po mk. 2.80 hacž 10.50. **Cżĕlne wobjaſki** po mk. 1.— hacž 2.50. **Pſchecżahaki. — ßnĕhowe khapy — tykaczki ſhawle — ſpódnje jaki — rubiſchcża.**

Niſke płaczíſny!

Koſchlazy barchent meter po 32 hacž 70 pj. **Trjenja — blidowe ſchaty — ſchenillowe — ojane — wolmjane rubiſchcża. Wulki wubjerk hotowych koſchlow** ſa mužſkich, žónſke a dźĕczi. **Pollamowe nowoſcże** ßu doſchłe.

Emil Wehrle

na jerjowej haßy 7.

Franz Marſchner

cżaßnikar w Budyſchinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſkład **cżaßnikow** a **cżaßnikowych rjeczazow**
k dobroczíwemu wobkedźbowanju porucża

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczíſny.

Wojeŕſke pakety!!

hotowe
ſa zigary a zigarety
porucża
Albert Lehmann
na khĕžorſkej dróſy 11
pſchi bohatych wrotach
a na **połnóžnej dróſy 2.**
Snate najlĕpſche družiny.

Pjekarſkeho
wuczobnika

ſ dobrymi wuměnjenjemi k pſchihodnym jutram pyta **Handrij Kerk** w Draždźiju.

Pakcźiki

ſa pólny póſt.

Schokoladowe pópjernomjatliczkowe wobczerſtwjenki
po wſchĕch płaczíſnach
a we wulkim wubjerku:
Moritz Schmidt Kaiserstr. 9 Theatergasse 4

Tunje ſofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pſchezo na ſkładze
J. O. H. Bär
we Budyſchinje na Hoſchiz haßy 29.

Kupne wuczinjenja, hypothekſke liſczíny, teſtamenty

wudźĕłuje
prawny bürow Kobana pſchi žitnych wikach 4.
— Rĕczu ßerbſki. —

Wſchĕ druziny kožow a kóžkow

po najwyſchſchych dnjowych płaczíſnach kupuje
Otto Hausotter
na garbarſkej haßy 32.

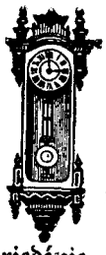

Kóždy, kotryž chce ßebi **dobry a tuni cżaßnik** kupicź, abo kotryž chce ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cżaßnikarjej **Kurtej Jenčej** na ſwonk. lawſke haßy 5. **Jencź** pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźĕło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczíſnami wupołożene, wobhladacź.**

Koże

kóždeje družiny po najwyſchſchich płaczíſnach kupuje
Heinrich Lange
pſchi ßerbſkej katholſkej zyrkwi
cżíßło 4
a pſchi wonkownych wikach.

Kóždu dźĕlbu
běrnow
po **najwyſchſchich płaczíſnach** kupuje
E. Bukel
na mniſchej haßy (Mönchgaſſe) **7.**

Kedźbu!

Nowowe wĕnzy a **kwĕtki do wĕnzow**
po wſchĕch płaczíſnach porucża
Max Stelzig
pſchedawarnja na Hoſchiz haßy.

Majß, gris, rżane a pſchenicżne wotruby rżanu a pſchenicżnu muku poruczam a ſa **wſchu pizu žito jako ſapłacżenje** pſchijimuju.
Kóždu dźĕlbu žita ſa hotowe pjenjeſy kupuju.
G. Horbank
w młynje w Prawoczizach.

Pſchedźenak.

Protyka ſa Sserbow

na lĕto
1915
je ſa **25 pj.** we wudawarni „Serbskich Nowin“ doſtacź.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawołki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach št. 4) wotsedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 48. **Sobotu 28. novembra 1914.** **Lětnik 73.**

Němsko-ruske wojowniščczo.

Poraženje ruskeho wójska w Pólskej.

Ruske wójsko je w ruskej Pólskej ſ nowa cżežke poraženje poczerpiło.

Němski wulki hłowny kwartěr je wo tym 26. novembra dopołdnja ſcżěhowazu rosprawu wudał:

We wojowanjach wojakow generala Mackensena pola Lodże a pola Lowicża ßu ruſki prěni a druhi a dźěl pjateho armeekorpſa cżežke ſchkodowanje poczerpiłe. Pódla wjele morwych a ſranjenych ßu Rußojo 40,000 njeſranjenych jatych, 70 kanonow, 160 muniziſkich wosow, 156 maſchinſkich tſělbow ſhubili a 30 kanonow je ßo jim ſkónzowało. Też w tutych wojowanjach ßu ßo dźěle naſchich młodych wojakow najßławniſcho wupruhowali.

Hdyž ßo njedźiwajzy tajkich wuſpěchow hiſchcże njeje poradźiło, rosßudźenje wubědźicź, dha to na ſapſchimanju dalſchich ßylnych njepſchecżelſkich mozow ſ ranja a ſ połodnja leži. Jich nadběhi ßu ßo wcżera wſchudże wotpokaſale; kak ßo bědźenja ſkónczа, ma ßo hiſchcże wocżakacź.

S pomozu żeleſnizow je po ſdaczu generalny wyſchk ſ Hindenburg ſaßo wjetſchu liczbu armeekorpſow na jenym měſtnje bitwineje cżary ſjednocźił a na tajke waſchnje, kaž hižo dwójzy prjedy, napſcheczo ſtejazych Rußow krwawnje ſbił. W rosprawje ruſkeho generalneho ſtaba wot 24. novembra ßo praji, ſo ßo na froncże mjes Torunom a Krakowom wulke hromady wojakow ſhromadźuje a ſo ßo ſ wulkej raſnoſczu do ruſkeho wójſka dawaja, kiž wojujo zoſa. Rußojo teho dla poßylnjenja ſ Galizifkeje a ſ Jwangoroda na bitwiſchczo póßłachu, kotreż pak ßu pſchepoſdże doſchłe.

Najbóle ßo Rußam wojowanje ſ tym poczeżuje, ſo móża pſcheczíwo njepſcheczelej na cżarje mjes Warſchawu a Jwangorodom jenoż jenu jeniczku żeleſnizu wužicź, kotruż ßu awſtriſzy, hdyž pſched dwěmaj njedźelomaj ſ Pólſkeje zoſachu, po móżnoſczi ſkónzowali. Sa to maja Němzy a Awſtriſzy ſchtyri wulke żeleſnizy, po kotrychž móża ßo wojazy, munizija a wſcha wójnſka potrjeba ſa wojowazym wójſkom ßłacź.

Prjedy hacź je ruſke wójſko ßrjedu poraženje poczerpiło, je ruſki generalny ſtab ſcżěhowazu rosprawu wudał: „Wulke němſke wójſkowe hromady, kotreż w ſtronach pola Sgrykowa, Baſelina, Tuſchina wuſtupuja, najwjetſche napinanja cżinja, ſo bychu pucź k połnozy dobyli. S połodnja żeleſniſkeho ſaſtaniſchcża Koluſki ßmy ſbytki rospjerſchenych njepſcheczelſkich wotdźělenjow, cżežku artilleriju a jenu kompagniju ſajeli. Bitwa pola Lowicża ßo 24. novembra k naſchemu lěpſchemu wobrocźi. We wojowanju w ſtronje mjes Cżenſtochowom a Krakowom ßu naſchi wojazy po ſdaczu pſchewahu dobyli. Na połodniſchej ſtronje Karpatow naſchi wojazy pola Mazó Labocź wjetſche awſtriſke wojeŕſke mozy wobſtupuja. Ssmy 40 offizěrow, mjes nimi jeneho generala, a pſches 3500 wojakow ſajeli, tſi żeleſniſke woſy a mitrailleuſy dobyli. Pſchi pſchikhadże do wuheŕſkeje runiny ßmy wjeß Komannu wobßadźili.“ (25. novembra ßu ßo ſa Rußow w ruſkej Pólſkej na dobo wobſtejnoſcże k ſkemu wobrocźiłe. Němzy ßu pola Lodże a Lowicża něhdże poltſecża armeekorpſa do cżiſta ſbili, a też we Wuheŕſkej ßu Rußow pjecża do Karpatow wróczo honili.)

W raŕiſchej Pruſkej ßu po druhej rosprawje ruſkeho generalneho ſtaba Rußojo němſke wójſko na Gumbinnen a Angerburg wróczo ſbili a jo hacź k Maſurſkim jězoram ſcżiſchczeli. Sa ßobu ßu ßo pſches wſchě ſadźěwki pſchedobyli a ßu ßo połłednjej cżarje němſkich wobtwjerdźenjow ſbližili.

Jedyn ruſki wulkowjetch ßo cżežko ſranił.

Po powjeſczi ſ Mailanda je ßo ruſki wulkowjeŕcha Pawoła Alexandrowicża, pſchi wojowanjach ſ němſkej kavalleriju pſchi Warcże cżežko ſranił.

Belgiſko-franzowſke wojowniščczo.

Nowe wojowanje wo Ypern.

Dopißowaŕ jendźelſkich nowin „Daily Chronicle“ ſ połnóżneje Franzowſkeje telegrafuje, ſo ma jendźelſke a franzowſke wójſko wot póndźele ſatraſchne nadběhi w krajinje Ypern—La Baſſée wutracź. Němzy ßu, prjedy hacź ßu ßo do bitwy puſchcźili, wulke poßylnjenja ſ cżerſtwymi muźſtwami a nowymi kanonami doſtali. Po wobßahu ßo wojowanje bitwam nad Marnu a Yſerom runa. Franzowſke a jendźelſke wójſko ſhromadnje ſkutkuje, zyle cżežke kanony ßo trjebaju, kotreż granaty 15 hacź 17 kilometrow daloko mjetaju. Hacź dotal je pjecża jendźelſka artillerija Němzam ſadźěwaka, poſtupowacź. Němzy chzedźa po ſdaczu Ypern dobycź. Jich kanony nowe ſapuſcżenje w měſcże naczinjeja. S dopokaſmom, ſo ßo wulke wěży pſchihotuja, je to, ſo Němzy zyku ſ nimi wobßadźenu Belgiſku wot ſwonkowneho ßwěta nakhwilnje wotſamkuja. Wſchón wobkhad ſ Belgiſkeje a wot tam je ßo ſakaſak. Wſchě żeleſnizy ßo ſa wójſkowe wjedniſtwo trjebaju.

Pſchihoty ſa nowy němſki nadběh na Nieuporte.

W połnóżnej Belgiſkej a Franzowſkej ßo Němzy, runje kaž Franzowſojo a Jendźelcżenjo, na ſymu pſchiprawjeja. K wobarnowaniu pſche ſymu a ßněh ßo ſady tſělnych pſchěrowow dołhe rjady barakow twarja. S dobom pak ßo Němzy na nowe nadběhi na njepſcheczelſke ſtejiſchcża pſchihotuja. Woni cżežku artilleriju mjes Nieuportom a Oſtende poſtajeja a pola Oſtende motorſke cżołmy ſhromadźeja, kotreż ßu ſ maſchinſkimi tſělbami wuhotowane. Němzy drje ßu ßebi wotmyßlili, wojakow po morju k brjohej pſchiwjeſcź a je mjes Nieuportom a Dünkirchenom na kraj wußadźicź. Na Yſerſkim brjoſu a pſchi kanalu ßu Němzy wjele cżežkich kanonow poſtajili, kotreż ſe ßwojim wohnjom Nieuportſke dróhi a moln wobknjeżeja. Wjele noweje kavallerije je ſ Němſkeje pſchijěło, runje tak artillerija a kavallerija; wſchitzy ßu mkodźi wojazy, kotſiž njepſcheſtawajzy pſchikhadźeja. Franzowſojo a Jendźelcżenjo wocżakuja, ſo Němzy jene mohkojte ranje ſpytaju, Yſerſku rěku pſchekrocźicź. Pſchekhod je Němzam ſ tym położeny, ſo woni ſchtyri moſty pſches kanal wobknjeżeja.

Bombardement na Zeebrügge.

Po rosprawje jendźelſkeje admiralitу ſtej dwě jendźelſkej łódźi wutoru Zeebrüggeſki pſchiſtaw w połnóżnej Belgiſkej, kotryž ßu Němzy wobßadźili, wobtſělakej. Němſke pſchecźiwjenje je jenoż ßkabe było. Kajka ſchkoda je naſtaka, njeje ſnate. Jendźelſkej wójnſkej łódźi ſtej ßo do bjesſtraſchnoſcże wróczilej.

Nowiny „Kölniſche Zeitung“ ßu ſ Hollandſkich mjeſow ſhonile, ſo Jendźelcżenjo wſchě parne łódże ſadźerżuja, ſo móhli wojakow do Zeebrügge pſchewjeſcź.

Wo bombardemencże na Zeebrügge hollandſke nowiny piſchu, ſo je ßo ſ nim na wobydlerjow ſatraſchny ſaczíſchcź cżinił. Woni ſ hromadami do ſnutſkowneho kraja cżěkachu; wjele ſ nich wucżek w pinzach pytaſche. Wjele twarjenjow je ßo potſělało; zyrkej je ßo ſ granatomi wobſchkodźiła. W Zeebrügge je ßo 17 němſkich wojakow moriło.

Symu mrějaze wójska.

Rosprawy wočžitych žwědkow w jendželskim hłownym kwartěrje wo podawkach poślednich tśjoch dnjow praja, so je truta syma pschi žkónčnym wjedrje knježika. Wojazy nimaju drje wjazy pod błótom cźerpicź, tola je njemóžno, psches zyku nóz w njepschikrytych tšélnych pschěrowach wohrjewazy woheń sdžeržecź. Wjele wojakow je tak se symu sprostnjenych, so dyrbja žo s pschěrowow sběhacź. Też lětarjo wjele se symu cźerpja. Sa to pak je žo se smjersnjenjom semje woženje wjele połóžiło. Rosprawnizy dale praja, so je nowa němska bróń k froncźe dóschła, mjenujazy njekuskaza kanona, kotraž pak s praßowanym powětrom abo mechaniszy tšéla. Hdyž žo s kanony tšélesche, njebě žadyn kusk žkyschecź. Dale žo praji, so žu tšélne hrjebje žkyschecź. Dale žo praji, so žu tšélne hrjebje s městnami jenož hischcźe 40 metrow mjes žobu sdalene. Wojazy hischcźe pschezo tšélecź pschestawaju, runje tak na naschej kaž na njepschecźelskej stronje, hdyž tobak samënjeja. Tšélenje artillerije pak ženje njepschestawa. Wjele wojakow je też padło, hdyž w rosprawach réka, so je dźeń „směrom a bjes wuspěcha“ był.

W Londonje je 25. novembra wójskowe wjedništwo wosjewiło, so je położenje w połnóznej Belgiskej a Franzowskej njepschemënjene. Indiszy wojazy žu se žwojej khrobkoscźu někotre tšélne pschěrowy saßo dobyke, kotrež běchu žo dźeń prjedy pschěhrake.

Nowa franzowska pólna uniforma.

W Parisu je nětkole nowa uniforma franzowskich wojakow widźecź. Cźeťwjene kholowy žu žo wotstronike. Zyka uniforma je schěromódra a běła. Cźapka je tejeßameje barby Uniforma je cźežko spósnacź.

S Béthuna w połnóznej Franzowskej je wobydlerstwo wucźahnyło.

Němske wójsko w połnóznej Belgiskej a w pschimjesowazej Franzowskej je žo s nowymi mužstwami poßylniło. Franzowsojo žo po sdacźu boja, so njebudža nowe nadběhi Němzow wudžeržecź móz. Tuteje pschicźiny dla je drje Béthuneski präfekt pschikasał, so ma wobydlerstwo Béthune wopuschcźicź. Město hischcźe njeje s njepschecźelskej artilleriju jara wobschkodźene, w nim pak žaneje zyroby njeje; wot dweju njedźel njeje tam žaneje muki dostacź, a wobydlerstwo teho dla hłodu trada. S Le Havra žu drje smjerske mjaßo a zokor póßkali, tola wójsko je wschu zyrobu sa žebje sebrako, a wobydlerstwo niczo njedostawa. W Béthune w tu khwilu 20 000 cźežkosranjenych Franzowsow a Jendželcźanow leži, mjes nimi někotsi snacźi generalojo. Do Boulogne stej dwě transportskej kódźi s jendželskej artilleriju a wotdźelenjemi namórskeje kralowskeje gardy pschijěkej.

Nadpad němskich lětadłow na Amiens.

Nad Amiens w krótkorańschej Franzowskej žrjedu dopołdnja njenadźizy němske lětadła pschileczaku a někotre bomby na město cźišnychu. Najprjódźy spytachu płunańnju wupuscźicź. Bomby gasometer trjechichu a jón na 30 městnach pscherasnychu. Płun žo sapali, a płomjenja se wschěch dźěrow žapachu. Wohnjowi wobornizy, kotsiž žo wulkemu strachej wustajichu, woheń shaschachu a dźěry satykachu. W jenym druhim městowym dźělu žo jedyn dźěłacźeŕ mori a dwě woßobje žo lohko sranischtej. Jena bomba do jeneho konjenza padże. Tam žo 15 koni a jedyn pohoncź mori.

Dale je jene němske lětadło Hazebrouk pschelecźako a pjecź bombow cźišło; jedyn wodźeŕ jeneho automobila je žo morił. — Druhe němske lětadło je na město Bailleul dwě bombje cźišło, s kotrymiž žo tsi woßoby sranichu. — Jedyn němski lětaŕ je njedźelu w Combiègne na dwórnischcźu bomby mjetacź spytał. Jena bomba na jenu schulu padże. Franzowsojo žu dwě druhej němskej lětadle blisko Armentières dele tšéleli.

Ssylnosćz němskeho a awstriskeho wójska.

Schwajzarske nowiny wobliczeja, so s najmjeńscha 3 milijony němskich wojakow pschecźiwo Franzowsam a Jendželcźanam, a 2 milijonaj němskich a jedyn milijon awstriskich wojakow pschecźiwo Ruskej wojuje.

Želesny kschiž sa jeneho franzowskeho offizéra.

Hnujazy podawk je žo w jenym s poślednich wojowanjow pola Yperna (w połnóznej Belgiskej) stał. Po powjedanju jeneho wojaka franzowszy wojazy wo tym sćžehowaze pischu: „Nóz žo miny, ranische serja žwitachu; mózachmy krajinu pschewidźecź, w kotrejž žo wojuje. Bjes dwěla běchu žo Němzy po bitwje po žwojich towarschow wrócźili. Krajina bě próschna, nihdže njebě žanych morwych, žanych sranjenych widźecź, jenoż jedyn jeniczki ranjeny na poł pucźu mjes tšélnymaj pschěrowomaj w kulkowym deschcźu leżesche. Naschi ludźo hischcźe pschezo tšélachu, tola nichtó žo do sranjeneho njesaměri. Na dobo widźachmy jeneho muža s němskeho pschěrowa wulésćz a k sranjenemu hicź, kotremuž chzyschе wón po sdacźu pomhacź. Salva s naß jeho k semi porasły. „Pschestańcźe tšélecź!“ nasch offizéŕ na dobo pschikasa. Poßłuchachmy a na to zyle pscheßłapjeni widźachmy, so offizéŕ s pschěrowa wulése. Jena němska kulka jeho trjechi, tola wón wschě mozy sebrawschi stany a w runej měrje k němskemu pschěrowej krocźesche. We woběmaj pschěrowomaj s rukomaj kleskachu, a zyku hodźinu ani s teho ani s tamneho pschěrowa njetšélachu. Nasch offizéŕ k sranjenemu dońdźe a, hacź runje bě žam sranjeny, jeho sběhny, a jeho podpjerajo k němskim pschěrowam dowjedźe, hdźež jeho s waha na hromadu pjerschcźe žadźi a žo njestrachujo, jako by doma był, žo k nam wrócźi. Tola wón bjes myta njepschińdźe. Němski offizéŕ s pschěrowa wuskocźi a se žwojeje žuknje želesny kschiž wottorhnywschi jón naschemu rjekej pschitykny. S wobeju pschěrowow žo s hłožom bravo wołasche. Pomaku žo nasch offizéŕ wrócźesche a s naschim pokhwalnym wołanjom žo witajo wón smotany a bjes wědomnja do naschich rukow padże. Němzy pak nam khwile wostajichu, so mózachmy jemu pomoz dacź. Potom žo njemdre wojowanje s nowa sapocźa.

Rusko-turkowske wojownischcźo.

Hłowny stab ruskeho kawkaskeho wójska wosjewja: 17. novembra žmy turkowske wobtwjerdźenje pódlu Batumskeje provinzy wußlédźili, hdźež bě krótke pschetšélenje.

W Dolinje réki Olticźaje ruska kolona njepschecźela nadpadże a rospjerschi.

Na stronu k Erzerumej bě pschetšélenje, s kotrymž žo njepschecźel sehna.

15. novembra ruske wójsko wjeß Dutach s nadběhom wsa. Dutach je kschižne městno na drósy, kotrež po dolinje réki Eufrata wjedże.

23. novembra je žo pola Czuruka wojowanje roswiło. Na stronje k Erserumej je žo njepschecźel wrócźo cźišnył. Po zykej froncźe je žo wón nusował, psches hłowu a psches schiju zofacź. Naschi wojazy žu žo sa nim puschcźili. W druhich wokrjeßach njeje žo nicźo pschemëniło.

Pola Bassorah w połodnischej Mesopotamskej Turkojo jendželskich wojakow, po réźy Tigrisu horje postupowazych, w stejischcźach wocźakuja, kotrež žo njehożda s jendželskich kanonskich cźołmow wobtšélicź. Bližsche dny budże žnadź žo tam wojowacź. Ssylnosćz jendželskeho wójska, kotrež s dweju indiskeju brigadow wobsteji, žo na 20,000 muži wobliczа. Kaž žo sda, chzedźa Jendželcźenjo se žwojim marschom psches połodnischu Mesopotamiku facźischcź na arabske wobydlerstwo cźinicź; woni to licźa, so žo jim jenotliwe arabske splahi pschisamknu. Arabskim pak žo po sdacźu nochze žwój woßud s Jendželcźanami swjasacź. Turkojo maja pjecźa dosćz wojakow, so móża postupanje Jendželcźanow sadźerźecź.

Po rosprawje turkowskeho hłowneho kwartěra žo postupanje turkowskeho wójska w hórskej krajinje s hubjenym wjedrom sadźerźuje. Rußojo žo na žwojich namjesnych stejischcźach dźerża. Pola réki Czuruka žu Turkojo Morgul wobžadźili a Czuruk pschekocźili. Jim žu někotre kanony, jena ambulanza, dwaj automobilaj, 100 koni, munizija a hromada dynamita do rukow padłe.

Ssylnosćz ruskeho wójska w Kawkasu.

Ruski dopißowaŕ italskich nowin „Secolo“ sćžehowazy wobras wo położenju ruskeho wójska w Kawkasu podawa: Pschi wudyrjenju wójny w Kawkasu 10 armeekorpsow pod hłownym roskasowarstwom wóßomdźeßacźlétneho generala Woronzowa-Daschkowa stejesche. Tši s tychle 10 armeekorpsow s kosakow wobsteja. Ruska ma po tajkim pschecźiwo Turkowskej 400,000 wojakow k ruzy, s kotrychž je 120,000 wójnskich kawkaskich kosakow. Kawkaske wójsko je do dweju armejow dźělene. Lěwe kschidło, 60,000 muži žylne, pschecźiwo Urmiji a Wanej pschi persiskej mjesy postupuje, mjes tym so wulka wjetschina ruskeho wójska pschecźiwo žylnje wobtwjerdźenej twjerdźišnje Erserumej postupuje. Mjes offizérami kawkaskeho wójska je też zarowy bratr, wulkowjerch Michał, kotryž

nad kavalleriſkej diviſiju roskaſuje. Syma je žo tam ſe ſatraſchnymi žněhowymi njeczelemi ſapoczaka.

Awſtriſko-ſerbſke wojowniſchczo.

Wo ſadwělnym pokoženju Serbije.

Jendželſke nowiny „Daily Mail“ njeſamjelczejo, ſo je pokoženje Serbije po dobyczach awſtriſkeho wójſka ſadwělne. W nowſchim czažu do Božniſkeje pózłane awſtriſke wójſko je žo ſ galiziſkeje fronty wſako a je ſe žwojej pſchemozu Serbow a Czornohórzow ſ hižo dobytych horow pola Seraježewa wotehnacz mohło. Hacžrunje žu Serbjo rjekowſzy napſchecžo ſtali, njejžu tola ſadžiwacz móhli, ſo je pſchemózny pſchecziwnik poſtupował. Němſki (?) khěžor je pjecža krucže pſchikaſał, ſo dyrbi žo pſchecziwo Serbam ſe wſchej raſnoſczu poſtupowacz a to teho dla, ſo by žo Bolharam ſkładnoſcz dała, woždabjenu Serbiju nadpadnycz.

S Niſcha je do Sofije powjeſcz pſchiſchła, ſo wobydleŕſtwo ſ wjeczorneje Serbije czeka. Měſta Milanowacz, Aranželowacz, Czicžak a wjele wžow žu žyle próſdne. Wſchitzy awſtriſzy jeczi žu žo do Kragujewaza dowjeſli, hdžez dyrbja naždypy twaricz. W žyrkwjach w Niſchu žo próſtwowne Boże službы wo dobyczе ſerbſkich brónjow wotměwaju.

Poſtupanje awſtriſkeho wójſka w Serbiji.

Awſtriſki generalny ſtab woſjewja:

Naſche wójſko je tonidkatu Kolubarupſu nizinu ſkoro wſchudže pſchekroczyło a tež rańſche hórki dobyło. Někotre žylne napſchecžne nadběhi njepſchecželſkich reſervow žu žo ſ wulkim ſchkodowanjom njepſchecželа wotraſyle. Wjele jatych a pſcheběžerjow. S pokodnja Waljewa žu naſchi wojazy ſe žněhom pſchikryte hory wojujo pſchekroczili. Tam žu 10 offizěrow a pſches 300 muži ſajeli a tſi maſchinſke tſělby dobyli.

Wojowanje na morju.

Podmórſki czołm „U 18“ žo ſhubił.

Po hamtſkej roſprawje jendželſkeje admiralitу je jena jendželſka patrouillowaza łódž 23. novembra němſki podmórſki czołm „U 18“ pſchi ſchottlandſkim połnóznym brjoſu potepiła. Po powjeſczi Reuterez telegraſowańje je jendželſki ſaniczak torpedowych czołmow „Garey“ tſjoch offizěrow a tſiadwazyczi matroſow wukhował. Jedyn muž je žo tepił.

Naměſtny ſchef łódžſtwoweho admiralneho ſtaba:

Behnke.

Po powjeſczach ſ Jendželſkeje je žo pjecža jendželſka wulka bitwiſka łódž „Audacious“ 28. abo 29. oktobra pſchi irſkim brjoſu potepiła. Wobžadka je žo po ſdaczu wukhowała. Jendželſka admiralita njeſbožowny podwak potaja, ſo by žo lud njeroshorił.

Jedyn Schweda, kotryž je žo njedawno ſ Ameriki do Stockholma wrócził, wo potejenju jeneje wulkeje jendželſkeje wójnſkeje łódže ſczěhowaze powjeda:

Parna łódž „Olympia“ 25. oktobra New-York wopuſchczi. Na to łódž pſchi irlandſkim brjoſu nimo jeneje ſměrom ſtejazeje wulkeje wójnſkeje łódže pſchijědže, kotraž bě po ſdaczu czežko wobſchkodžena. Po napominanju wójnſkeje łódže „Olympia“ k njej dojědže a 250 muži wobžadki ſ njeje pſchewſa, ſbytnych 550 muži druhe wójnſke łódže pſchewſachu, kotrež běchu na pomoz khwatałe. Kaž žo powjedaſche, bě žo wójnſka łódž rano czežko wobſchkodžika. Njewěſte bě, hacž bě wona do jeneje miny ſawadžika, abo hacž bě jedyn podmórſki czołm do njeje torpedo tſělik. Wobžadzy a pucžowarjam na „Olympiji“ žo ſakaſa, na brjoh ſtupiwſchi wo tym w Jendželſkej rěczecz. „Olympia“ ſpyta wobſchkodženu łódž ſ powjaſom ſa žobu czahnycz, dokelž pak žo wona hižo podnóricz počza, dyrbjeſche žo tole wotmyžlenje ſpuſchczicz. Wójnſka łódž žo na to w žołmach ſhubi. 250 matroſow je žo w bliſkoſczi Belfaſka na jenu druhu jendželſku wójnſku łódž pſchewſako.

Sniczenje jendželſkeje bitwiſkeje łódže „Bulwark“.

Hižo ſažo je jendželſke wójnſke łódžſtwo czežke ſchkodowanje počžerpiło. W delnjej žejmowni je łódžſtwowy miniſter Churchill woſjewił, ſo je bitwiſka łódž „Bullwark“ 25. novembra rano w Sheerneżu do powětra ſlecžiła. 700 abo 800 muži je pſchi tym žmjercz namakało; jenož 12 muži je žo wukhowało. Pſchitomni admiralojo roſprawjachu, ſo žu pſcheżwědženi, ſo je magazin ſnutſſka łódže rosbuchnył, dokelž žo woda njeje ſatſchażła. „Bulwark“ je žo ſa tſi minuty podnóril a bě žo ſhubił, hdyž běchu žo huſte mróczele kura wucžahnyke. Rosbuchnjenje bě tak žylne, ſo žo twarjenja w Sheerneżu hacž do ſakładow ſatſchażychu; wono bě někotre mile daloko žłyſchecz.

Bitwiſka łódž „Bulwark“ je žo w lěcže 1899 natwarika, měješche 15 250 tunow wodoweho wucžiſchcza, 18—19 mil ſpěſchnoſcze, ſchtyri 30,5-zentimetriſkich a dwanacže 15-zentimetriſkich kanonow, a bě ſe 750 muženi wobžadzena.

Japanſke wójnſke łódźſtwo pſchecziwo němſkemu.

S Tokio je powjeſcz doſchła, ſo tſi eſkadry jendželſkeho a japanſkeho łódźſtwa ſa 5 němſkimi wójnſkimi łódzemi žlědži, kotrež žu pſched tſjomi njedželemi pſchi chiliſkim brjoſu jenu jendželſku łódž potſělale a dwě druhej czežko wobſchkodžike.

Dželo němſkeho kſchižaka „Karlsruhe“.

Jendželſke nowiny „Times“ ſ New-Yorka powjeſcz pſchinježu: Wulke ſajimanje tu powjeſcz ſbudžuje, ſo chze žo němſki kſchižak „Karlsruhe“ do połnóżneho atlantiſkeho morja podacz, ſo by tam jendželſke wikowanſke łódže łojił. Powjeſcz je wot pažažerow parneje łódže „Van Dyk“ pſchiſchła, kotruž je „Karlsruhe“ 26. oktobra ſažłapika. „Van Dyk“ žo ſ woprědka ſ jendželſkim kſchižakom „Briſtol“ pſchewodžeſche. W Bahia žo kſchižak wot parneje łódže džěli, a na dalſchej jěſbje potom „Van Dyk“ kſchižakej „Karlsruhe“ do rukow ſajědže. Pažažěrojo žo na jenu druhu łódž, „Aſuncion“, kotraž „Karlsruhe“ pſchewodžeſche, pſchinježechu a wot roskaſowarja tuteje łódže wo džěkawoſczi „Karlsruhe“ ſczěhowaze žłyſchachu: Kſchižak žo ſtajnje ſe ſchtyrjomi łódžemi, kotrež je popadnył, pſchewodžicz dawa. Němſke mužſtwo žo na tychle łódžach namaka. Tale maka flotilla połodniſche atlantiſke morjo na to waſchnje pſchehladuje, ſo pódla žebje we wulkej dalokoſczi jědu. Tak něhdže 150 mil ſchěrokoſcze wobknježeja, tak daloko žo jich žana njepſchecželſka pſchekupſka łódž ſminycz njemóže. Tak bórſy hacž žo jena wohlada, žo wona ſ bjesportowym telegramom „Karlsruhe“ pſchipowjedži. Kſchižak žo do njeje ſ połnej paru puſchczi, a tak žo jemu popad ſa popadom poradži. Pažažěrojo ſ „Van Dyk“ powjedaju, ſo žu wot němſkich offizěrow žłyſcheli, ſo je „Karlsruhe“ hižo 17 jendželſkich pſchekupſkich łódžow ſažłapika.

Sražanje jeneje danſkeje parneje łódže ſ jenym němſkim torpedowym czołmom.

Danſka parna łódž „Anglo Dane“ je njedželu w nozy pola Kopenhagena do jeneho němſkeho torpedoſkeho czołma ſraſyła, pſchi czimž je žo tón czežko wobſchkodžił. Jedyn tepjeŕ na torpedowym czołmje je žo morił, dwaj druhaj matorſaj ſtaj žo czežko ſraniłoj a ſtaj poſdžiſcho wumrjełoj.

Jendželſko-turkowſke wojowniſchczo.

Poſtupjenje Turkow k Egiptowſkej.

Turkojo žu ſe žwojim wójſkom pſches Sinaiſku połkupu pola Kantara k Suezſkemu kanalej pſchicžahnyli. Kantara na mjeſy połnózneje Egiptowſkeje na kónzu Menzalaſkeho jěſora leži. Tu běſche něhdy ſa cžaž Faraonow móſt, kotryž ſ Egiptowſkeje do žlubjeneho kraja wjedžeſche. S Paläſtiny po ſtarej wójſkowej dróſy k Egiptowſkej poſtupujo, žu Turkojo pola Kantary do wotdželenja jendželſkich wjelbłudnych jěſdnych ſraſyli. Turkojo wudawaju, ſo žu wjele Jendželczanow ſajeli. Jendželczenjo pak praja, ſo je pola Kantary jenož njewažna bitwicžka ſ jendželſkim małym wotdželenjom była, w kotrejž žu Jendželczenjo 13 muži ſhubili.

Jendželczenjo najſkerje Turkam žylniſche wójſko na pſchecžo póſczelu a pola Kantary k nowemu wojowanju doňdže. W tu khwilu Turkojo pola Kantary na prawym brjoſu kanala ſteja, kotryž je 100—130 metrow ſchěroki a 10 metrow hłuboki. Woni najſkerje ſpytaju, kanal k jěſdženju łódžow njekhmany ſczinicz. Potom jón Jendželczenjo njemohli wjazy k woženju indiſkich wojakow do Europy wužicz a dyrbjeli daloki pucz wokoło połdniſcheje Afriki jěſdzicz. Tale jěſba by 2—3 njedžele dlěje traka. Kanal je 160 kilometrow dołhi, duž je njemóžno, jón wſchudže pſched njepſchecželſkim wobſchkodženjom wobarnowacz.

Sakitanje Suezkeho kanala.

Jedyn turkowſki diplomat, kotryž je ſ Egiptowſkeje do Konſtantinopla pſchijeł, žylnoſcz jendželſkeho wójſka w Egiptowſkej na 50 000

muži woblicza. S nich je 30000 k kanalowemu ſakitanju poſtajenych. To ßu wſcho běli wojazy ſ, wjetſcha mkódſchi, huſto hakle ßydomnaczełětni, ßylni, tola ſkoro njewuwuczeni ludźo, kotrymž ßu egiptowſke wobſtejnoſcze njeſnate. Jendźelczenjo ßu kanal jara ßylnje wobtwjerdźili. Na dwěmaj wuhibaniſchczomaj wulka jendźelſka panzerowana wójnſka łódź ſteji. Po kanalowym wjeczornym brjoſy panzerowany żeleſniſki czah jěſdźi. Pódla teho maja tam Jendźelczenjo panzerowane automobile ſ kanonami a maſchinſkimi tſělbami. Jendźelczenjo pak derje wjedźa, ſo ſměja też ſnutſka Egiptowſkeje wojowacź. Hacź runje ßu ßo wjednizy Jendźelczanam njepſcheczelſkeje ſtrony do Sudana wuhnali a ßo ludowe ſhromadźiſny ſakaſake, je ßo tola poradźiło, mjes ludom pißma roſſchěrjecź, ſ kotrymiž ßo napomina, pſcheczźiwo jendźelſkemu knjejſtwu poſtanycź, tak bórſy hacź Turkojo Suezſki kanal pſchekrocźa.

Wójna w kolonijach.

Cźeźke poraźenje Jendźelczanow w rańſchej Afriźy.

Jendźelſke miniſterſtwo ſwonkownych należnoſczow je ſcźěhowazu rosprawu póndźelu wojſewiło: Statny ſekretar ſa Indiſku je wo połoženju w rańſchej Afriźy ſdźělił, ſo je ßo ſ jendźelſkeje rańſcheje Afriki wójſkowe wotdźělenje na ważne němſke żeleſniſke ſaſtaniſchczo wotpóßłało, wo kotrymž rěkaſche, ſo je ſe ßłabymi mozami wobßadźene. Każ pak ßo pokaſa, njepſcheczel ſe ßylnymi mozami wuſtupi, a hacź runje ßo jendźelſkim wojakam poradźi, hacź k městu doncź, běchu tola nuſowani, zoſacź a ßo na łódź podacź a pſchihoty ſa pſchichodne operazije wocźakacź. Woni běchu něhdźe 800 muži ſhubili.

Němſzy padnjeni w Tſingtawje.

Wolfez telegrafowarnja wojſewja: Po dotal pſchedležazych powieſczach je ßo pſchi padźe Tſingtawa ſ wobßadki 4200 muži hromadźe ſe ſranjenymi ſajako. Padnyło je pjecza 170 muži, mjes nimi 6 offizěrow. S awſtriſko-wuheŕſkeho kichižaka „Khěžorka Hilžbjeta“ ßu ßo jedyn leutnant a wóßom muži ſranili, 8 muži je padło. W Japanſkej ßo pjecza ſ jatymi derje wobkhadźa. Japanſke knjeżerſtwo chze w bliżſchim cźaßu ſapiß morwych, ſranjenych a jatych wojſewicź.

Amerika Europu ſ brónjemi a wójnſkej potrjebu ſaſtaruje.

Mjes tym ſo w Europje wójna zychnuje, ſjednocźene ſtaty połnózneje Ameriki njeſtroniſzy pſchihladuja, kak ßo ludy w Europje konzuja. Nadźija, ſo budźa ßo ſjenocźene ſtaty do europiſkeje wójny tykacź, njeje ßo dopjelnika. Cźeho dla też dyrbjake wone to cźinicź? Cźim bóle ßo Europa wukrawi, cźim móznińſche ſtejiſchczo ſměja ſjenocźene ſtaty napſcheczo Europje. Europiſka wójna je induſtriji w ſjednocźenych ſtatach na njewocźakane waſchnje ſakcźěcź daka. Milijardy, kotrež ßu ßo prjedy ſa twory ſ Europy wudawake, nětko w kraju woſtawaju. Pódla teho ſjednocźene ſtaty Franzowſku, Jendźelſku a Ruſku ſ wójnſkej potrjebu a brónjemi ſaſtaraju. Wone bychu ſawěſcze też Němſkej poßłużowake, hdy bychu jendźelſke a franzowſke wójnſke łódże wuwoſej do Němſkeje njeſadźěwake. Fabriki kanonſkich kulow w New-Yorku maja tak wjele ſkaſankow, ſo je njemóża wſchě wuwjeſcź. Też Tindel Morris Company w Pennſylwanſkej ma wjele dźěła, w njej ßo 2½ milijona patronſkich rołkow ſa Franzowſku dźěła. Sa 4 milijony hriwnow grata ſa pioněrow ma jena fabrika w Pittsburgu ſa Jendźelſku ſhotowicź. Foſa-river-łódźerńja 20 podmórſkich cźołmow twari, kotrež dyrbja ßo rucze wotedacź. W Chicago je ßo ſa 24 milijonow hriwnow ßukna, woſow, konjazeho grata, mjaßa w tyſach a druhich wězow ſkaſako. Wulkoreſniży w Chicago ßu telko ſkaſankow ſ Europy doſtake, ſo budźe ßo w jich rěſarńjach a ſapakowarńjach lěto dołho w nozy a wodnjo dźěłacź dyrbjecź. Tkajerńje w ſjednocźenych ſtatach ßu ſe ſkaſankami wójſkoweje potrjeby mohł rjez pſchekhopjene. Pódla teho ßu ßo hromady kożuchow, konjazeho grata, ſchórnjow atd. ſkaſake. W St. Louis maja agentoju jendźelſkeho, franzowſkeho a ruſkeho knjeżerſtwa 20,000 konjow nakupicź. Franzowſzy agentoju ßu pódla teho 10,000 ßudow muki a wulke hromady druheje żyroby pokupowali. Cźrijowe fabriki dyrbja wjele ſakraßnjenych tyßaz ſchórnjow ſa franzowſke a jendźelſke wójſko ſa krótki cźaß ſhotowicź.

Němſka a Awſtriſka ſtej, ſchtož ſaſtaranje wójſka ſ żyrobu, draſtu a brónjemi naſtupa, żyle na ßebje ßamej pokaſanej. W Němſkej teho dla wſchelake twory, kotrež ßu ſa wojeŕſku draſtu a potrjebu muſne, każ wokma, koża, ßukno atd., pocźinaju żadne bycź a płacźiſny ſa nje ßu ßo nimale podwojiłe.

Dwoju italſkeju milijonarow w New-Yorku po żadanju Jendźelſkeje ſajeli.

Italſkeju milijonarow Erneſta a Aleſſandra Fabbria ßu w New-Yorku po namjecźe Jendźelſkeje ſajeli. Jeju winuja, ſo ſtaj ſe ßwojeje privatneje ſchkriczkowarńje němſkemu knjeżerſtwu powjeſcze wo hibanju jendźelſkich wójnſkich łódźow dawakoj.

Njepſcheczelſzy lětarjo nad Friedrichshafenom.

21. novembra pſchipołdnju wokoło 1 hodźiny dwě jendźelſkej lětadle nad Friedrichshafenom lětaſchtej, ſo byſchtej bomby do twarjeŕnje Zeppelinowych powětrowych łódźow mjetakej. Jeneho lětarja, kotryż 400 metrow wyßoko nad kólnju lětaſche, ſakitanſki komando ſe ſchrapnellſkim a maſchinſkotſělbnym wohnjom dele tſěli. Druhemu lětadźu je ßo poradźiło wupjeŕchnycź. Lětarjej ſtaj 5 bombow dele cźißkoj, kotrež ßu ſ dźěła pódla twarjeŕnje k ſemi padke, tola tam njeißu żaneje ſchkody naczinike. W měſcze Frienrichshafenje ſtej ßo dwě khěži ſ cźißnjenymi bombami wobſchkodźiłej, jedyn muż ßo morił a jena żona ßo ſraniła.

Wuſnamjenjenje awſtriſkeho trónſkeho naßlědnika Khorle Franza Joſeſa ſe żeleſnym kſchižom.

Khěžor Wylem je awſtriſkemu trónſkemu naßlědnikej Khorli Franzej Joſefej, kotryż wot ſpocźatka wójny ſtajnje pſchi wójſku pſchebywa, żeleſny kſchiž prěnjeje a druheje rjadownje ſpożcźił.

Jena Zeppelinſka łódź nad Warſchawu.

Do Waſhingtona je 25. novembra depeſcha ſtatneho ſekretara Bryana dóſchła, ſo je jena němſka powětrowa łódź na Warſchawu bombu cźißła, kotraż je pſched amerikanſki konſulat padła. Konſulatowe wokna ßu ßo pukke, cźłowjekojo pak njeißu pſchi tym do ſchkody pſchiſchli.

Ruſke wójſko w Karpatach.

Wotdźělenja ruſkeho wójſka běchu pſched tydźenjom ſ nowa Karpatſke hory na něktorych měſtnach pſchekrocźiłe a ßo do Wuheŕſkeje nawalike. Każ awſtriſki generalny ſtab wojſewja, ßu Awſtriſzy Rußow ſ Ungſkeho wokrjeßa wubili; Rußojo też ſ Zemplinſkeho komitata zoſaja.

Khuda wudowa.

„Takle bycź dyrbi, moje dźěcźo“, khuda wudowa rjekny, trějo ßebi ßylſy, „druheho ßrědka njeje, ßym pſchejara khora a njemóżu dźěłacź, a ty tola na to pſchihladowacź njemóżeſch, kak ſ twojim mkódſchim bratſikom hłodu tradamoj.“

Na to dźeßacźłětny hólcźk poſkocźi a ſ domu wuběhny, ani ßkowa njeprajo. Njeßkyſchesche hižo maczeŕneho ſdychowanja, hdyż durje ſa ßobu ſacźini, a to bě lěpje, pſchetoż jemu ßo tak hižo wutroba ſ bolоſczu pukaſche.

Hólz bě na jenej ſ poboczných haßow w amerikanſkim měſcze Filadelfiji; khodźo tak po haßy, hladaſche na tu a wonu nimo dźejazu woßobu. Ale nichtó na njeho luboſcźiwje njepohlada a cźim dlěje tak cźakaſche, cźim mjenje dowěry mějeſche. Ssyłſy ßo jemu ronjachu, ale nichtó to kedźbu njemějeſche. Wſchitzy ſdachu ßo něhdźe khwatacź a hižo chzyſche hólcźk ſadwělowacź, tu wuhlada knjeſa, kiž ßo měrnje pſchekhodźeſche. Wón bě w cźornej draſcze, mějeſche tſiróżkaty kbobuk na hłowje a hladaſche jara pſcheczelnje. Hdyż bě ßebi jeho Jank bliże wobhladał, ſacźu na dobo, ſo nima ſtracha a k njemu pſchiſtupi.

Wocźi mějeſche cźeŕwjenej a wopukkej wot dołheho płakanja, a hłóß jemu ſe ßłaboſczu dyrkotaſche, pſchetoż ſa 24 hodźin njebě niczo k jědźi měł.

Hdyż bě Jank ſ cźichim a dyrkotazym hłoßom wo jakmożnu poproßył, knjes ſaſta, jeho wutroba bu hnuta, hdyż wbohemu hólzej do wocźow pohlada.

„Mi ßo njeſda, ſo ßy ty hólcźk, kiž je proſcheŕſtwu pſchiwukнył“, knjes ſarěcźa, ſkożiwſchi dźeſczu dłoń ſ waha na ramjo. „Schto dha je wina, ſo proßyſch?“

„Sawěſcze“, Jank rjekny, ßylſy ronjo, „ja woprawdźe ßo tak narodźił njeißym, ale nan je měł njeſboże, macź je khora.“

„Schto dha twój nan je?“ wopraſcha ßo knjes.

„Mój nan bě bohaty pſchekupz w tymle měſcze, ale je ſa pſchecźela rukował, tón je bórſy wſcho pſchißadźił a tak je też mój nan wſchitko ſhubił. Sa měßaz potom ſe ſrudobu wumrje; macź a mój ſ bratſikom ßmy tak do najwjetſcheje nuſy pſchiſchli. Naſcha macź je mje a bratra hacź dotal ſ rukomaj dźěłajo żiwiła a też ja ßym

ßněh ßypacź khodźił a druhe dźěło cźinił a tak něschto saßkuźił; ale dźenßa w nozy je macź cźežko skhorika a boju ßo, so mohła wumrjecź. Njewěm, kak bych jej pomhał. Sa wjazy tydźeń njejßym mohł dźěła namakacź a njeswěrjach ßebi, ßo podacź k starym snatym ßwojeje macźerje a jim prajicź, so je tak daloko dóschło, so wona podpjeranje trjeba. Hdyž ßym waß, knježe, wuhladał, pschińdże mi dowěra k wam. Ach, luby knježe, ßmilcže ßo nad mojej wbohej macźerju."

Ssyšy a sjawne hólcźkowe wusnacże hnuchu knjesej wutrobu, kiž bě ßobucźucźiwa.

„A hdże to wascha macź bydli, mój hólcźko? Je to daloko wot ßem?"

„Ně, njeje daloko, knježe; wona bydli w poßlednjej khěži na tejle drósy", Jank wotmolwi. „Wy móžecże s tehole městna tutu khěžu derje widźecź, wona steji w tsećim rjedże khěžow na lěwym boku."

„Scże dha hižo po lěkarja póßkali?"

„Ně, luby knježe", hólz rjekny, „njemějach pjenjes ani na lěkarja ani na lěkarstwo!"

„Tule masch", zusy knjes rjekny, bjerjo s móschnje někotre kruchi ßlěbornych pjenjes, „tule ßu tsi tolerje, wsmi je a khwataj hnydom po lěkarja."

Janej ßo woczi s dźakownoscźu saßwěcźischtej; wón wsa pjenjesy a podźakowa ßo s dyrkotazym hłoßom, kotrehož bě lědma doßłyschecź, a s wurasom, kiž wo wulkej wjeßelosći ßwědcźesche, běźesche po lěkarja.

Milosćiwy knjes mjes tym dom khudeje wudowy wopyta. Wón sastupi do jstwicźki, w kotrejž jenoż někotre pschiprawy k žónskemu dźěłu nańdże; blido, kiž bě na kruchi, staru kschinju a kožo, w kotrymž khora wudowa leżesche.

Khora bě hižo wscha sesłhnyła a jej pschi nohomaj ßedźesche mały hólcźk, kiž wótsje płakasche, kaž by ßo jemu wutroba chzyła puknyć.

Zusehe knjesa hnu tónle napohlad jara hłuboko a wón ßo k kožu khoreje bliżesche, a wudawajo ßo sa lěkarja, prasche sche ßo ju, na cźo cźerpi. Jeje starosćże wón s krótkimi wujaßnjazymi ßłowami směrowa a wudowa dorjekny s hłuboka sdychujcy:

„Moja khorosć ma jara hłuboku pschicźinu a to tajku, so ju žane lěkarske wumjeństwo wuhojicź njemóże!

Ja ßym wudowa, njesbožowna macź, widźu, kak moje dźěcźi dźeń a bóle do hłubokeje nusy padaju a ja nimam ßrědkow, so bych mohła jej wotpomhacź. Moja khorosć tcźi we wutrobje a jenoż ßmjercź ma móz, ju wulěkowacź. Ale runje ßmjercź je sa mnje jara straschna, dokelž pschi pomyßlenju na ßmjercź dyrbju ßebi pschedstajicź w kajkim hubjeństwje byschtej mojej lubej dźěsći bykej, hdy bych ja . . ."

Tu jej hłóß w schiji wjasny a wulke ßylsy ßo jej po lizomaj wuronichu.

Ale posdatny lěkař pocza ju troschtowacź a wopokasowasche jej ßobuželnosć, tak so khorej žonje wutroba s radosću sapukota, kajkejež hižo dawno wjazy sacźuła njebě.

„Njesadwělujcże", zusy knjes rjekny, „pomyßlcże ßebi jenoż na to, so byschcże ßo wustrowika a ßwoje žiwjenje, kotrež je waschim dźěcźom tak drohe, hischcże dołho wukhowała. Ssnadź mózu tu rezept napisacź."

Wboha žona wsa hólcźkej s rukow knižku s modlitwami a wutorže s njeje kusk papjery a rjekny:

„Druheje papjery nimam, ßnadź budże tole doßahacź."

Zusy knjes se saka wokojnik wucźeże a napiża na papjerku někotre rynczki.

„Takle", wón rjekny, „to budźecże widźecź, so tónle rezept wam dopomha. Budźe-li trjeba, napisam wam hischcże jedyn. Nadźijam ßo krucże, so ßo polěpschicże."

Wón papjeru na blido położiwschi woteńdże. Lědma bě ßo wotßalił, tu starschi hólz dó jstwy stupi.

„Jenoż wěj nadźiju, luba macźi!" wón rjekny, sbliżiwschi ßo a ju wokoło schije wobjimujo. „Pohladaj, schto je nam jedyn dobry knjes darił; to budże nam na někotre dny doßahacź; to je nam móżne sćiniło, so ßebi lěkarja sawołamy, kiž bórsy pschińdże."

„Pój ßem, mój ßynko!" macź wotmolwi, pohladawschi s horkosću a s luboscźu na ßwoje dźěcźo, „pój bliže, so tebje pożohnuju. Bóh njewopuschcźi njewinowatych a dobrych. Njech tebje Bóh straźuje a sakituje po wschitkich twosich puczach. Runje je tu lěkař pobył. Bě to někajki zusy, ale powjedasche tak dobrocźiwje, so běchu jeho ßłowa mojej wutrobje wokschewjenje. Wón je na blidże rezept sawostajił. Pohladaj jenoż, hacź dokonjesch jón wuczitacź!"

Jank rynczki na papjerzy pschecźitawschi ßo satorže. S nowa ju do ruki wsa a hdyž bě ju s nowa pschecźitał, sakschikny s wulkej radosću.

„Schto to, ßynko", macź sawoła, kotraž mějesche hižo dźiwne pschedcźuće.

„Ow, cźitaj, cźitaj, luba macźi, Bóh je naß wußłyschał!"

Macź papjeru ßynej s ruki wsa, a lědma bě na nju pohladała, sawoła:

„To bě Jurij Waschington!" a do womory padnywschi ßo do sahlwka swjese.

Pißmo běsche wot Jurja Waschingtona, ßkawneho prěnjeho presidenta ßewjeroamerikanskich sjednoczenych statow. Pißmo praješe, so ma khuda wudowa sto dollarow (abo po naschich pjenjesach schtyri stow hriwnow) s jeho privatneje pokkadnizy dostacź, a jeli so je trjeba, so móże ßo to hischcże junu telko wuplacźicź.

Sa tón cźaß bě woczakowany lěkař dóschoł a wubudźi wudowu s lohkeje womory. Pschijomna njenadźita pomoz a dobra wothladarka, kajkuž jej lěkař wobstara a doßahaze a strowe poßylnjenje wróći jej bórsy saßo mozy a strowotu.

Wliw ßławneho presidenta, kiž ju hischcże nješto krócź wopyta, wobstara wudowje też druhich pschecźelow, kotrež jej stajne dźěło dachu. Jejnej ßynaj pak, hdyž běschtaj wotrostłoj, dostaschtaj dobre městna, tak so móżeschtaj ßo ßamaj sežiwicź a macźeri sbytkne dny žiwjenja pschijomne sćinicź.

Njech wschitzy, kiž tole cźitaja, ßo dopomnja na wulkeho sakožerja sjednoczenych statow połnózneje Ameriki, Waschingtona, a njech ßebi wopomnja, so wón njeje hordy był, ale so je też wobydlenja khudych wopytał, so by jich wutrobje radosć pschihotował.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

Sakski ßejm je sańdźenu wutoru ßwoje wuradźowanja sapoczał a ßrjedu saßo skóncził. Dokelž bě ßejm wurjadny, ßo, kaž hewak, w kralowskim hrodże s trónskej rěcźu njewotewri, ale w ßejmowni we wuradźowanskej sali prěnjeje komory. W mjenje krala jón kultußowy minister dr. Beck ßrjedu dopołdnja w 10 hodźinach wotewri a jón w 1 hodźinje saßo samkny. Knjeżerstwowe pschedłohi ßo jenohłóßnje pschijachu. Sozialdemokratojo mějachu sa nusne, dlěsche rospominanje wosjewicź. Najważnische wobsamknjenje je pschiswolenje **200 milijownow wulkeho noweho kredita** sa statne hospodarstwo. Tele pjenjesy maja ßo, kaž finanzny minister roskoži, sa wotpomhanje nusy nakožicź, kiž je s wójnu nastała, woßebje ma ßo bjesdźeławoscźi sadźěwacź. Teho dla chze stat wschě statne twary a twar pschedewsatych żelesnizow spěchowacź. Pjenjesy maja ßo, dokelž statne požczonki móżne njebudźa, se pschipokasankami na statnu pokkadnizu jwjescź. Dale wobkrucźi ßejm hischcże schtyri mjenische dla wójny trěbne pschedkohi, nastupaze khorobnu kaßu hórnikow, wolenje gmejnskeje rady, sawjedźenje noweho gmejnskeho, žyrkwineho a schulskeho dawkoweho sakonja (kotrehož do mozy stupjenje ßo hodźi hischcże w lěto wotstoreźiz) a ßudniske žadanja na we wójnje pschebywaze woßoby. Pschedßydstwo stare wosta. Präsident mějesche cźaßej pschimérjenu sahorjazu wotewrjeńsku a wobsamkazu rěcź. E. B.

— **Najwyschsche płaczisny sa jědźne běrny.** Němska swjaskowa rada je w ßwojim wcźerawschim poßedźenju najwyschsche płaczisny sa jědźne běrny postajiła. Tele płaczisny sa plahowarjow běrnow płacza. Němska je ßo dźiwajo na wschelakorosću plahowanskich khostow do schtyrjoch płaczisnowych wokrjesow dźeliła. Prěni wokrjeß něhdźe strony s ranja Łobja wobßahuje, druhi wokrjeß saksku provinzu, sakske kraleństwo a Thüringsku wobßahuje, tsećí wokrjeß ßo na dołhowjecźornu Němsku s jejnym wulkim plahowanjom ßwini wupscheństrěwa, a połodnischa Němska do schtwórteho wokrjeßa kluscha.

Płaczisny sa najlěpsche jědźne běrny, kaž Daber, Imperator, Magnum bonum a Up to date, ßu ßo 25 pjenjeźkow po zentnarju wyschsche postajiłe hacź sa druhe jědźne běrny. Krajna zentralna wyschnosć móże hischcże dalsche družiny najlěpschich jědźnych běrnow do tehole prěnjeho wotdźělenja stajicź.

Najwyschsche płaczisny sa jědźne běrny najlěpschich družinow wucźinjeja:

w rańschej Němskej . . .	2	hriwnje	75 pjenjeźkow,
w ßrjedźnej Němskej . . .	2	=	85 =
w krótkowjecźornej Němskej .	2	=	95 =

we wjecźornej a połodnischej Němskej 3 hr. 05 pj. po zentnarju.

Sa njewusběhnjene druźiny płaćišny wucźinjeja 2 hr. 50 pj., 2 hr. 60 pj., 2 hr. 70 pj. a 2 hr. 90 pj. po zentnarju.

Postajenje najwyschschich płaćišnow sa pizowanske a fabrikske běrny žo pschihotuje.

— (Statistiske sapißanje žita a muki.) 1. dezembra 1914 maja žo wschě stkady žita a muki a wschě druhe wudźěłki se žita pola młynkow, wikowarjow a ratarjow s nowa sapißacź.

— (Pschipowjedźenje k rekrutěrowanskemu sapißej.) Młodźi ludźo w Budyschinje, kotsiž žu žo 1894 a prjedy narodźili, tola žo dla wojerstwa wróćo stajili, maja žo najposdźischo hacź do 3. dezembra 1914 pola měschćanskeje rady w kupnizy na snutskownej lawskej haßy w druhim poskhodźe w 3. stwje samolwicź a swoje wojerske papjery pschedpołožicź.

— (Wojerski cźeknjenź.) Wojak landsturma, 37 lět stary G. R. Grohmann s Korsymja, je žo wot swojeho regimenta wotßalił a njeje žo wjazy k njemu wróćił. Sa nim je žo teho dla kojerski list wudał.

— (S krwawnych bitwischcźow w ruskej Pólskej.) Ssrjedu wječor ¼9 hodźin druhi żelesniski cźah s cźeźkosranjenymi s ruskeje Pólskeje do Lubija pschijěde. Jeneho leutnanta morweho s wosa wunjeßechu. — Tón ßamy dźeń w nozy dołhi cźah s cźeźkosranjenymi psches Budyschin jědźesche. Tu s njeho 30 sranjenych wunjeßechu, so bychu žo w Budyskich lazaretach hojili. Druhi sranjeni žo žo pjecźa w Biskopizach, Radebergu a Draždźanach do lazaretow dali.

— Pokhroma, tuta cźwila sa ratarstwo, žo saßo mjes howjasym skotom rosschěrja. 15. novembra je žo wona w 161 gmejnach a 252 dworach nadeschła. We wokolnosći Budyschina je skót kublerja Wicźasa w Hornjej Borschći a w Nadźanezach cźišło 3 na pokhromu skhorił.

Sa wótežinu žu žwoje žiwjenje woprowali: Ernst Wobst s Małeho Wjelkowa, H. Senda s Libuchowa, G. Kóčka se Židowa.

Sranili žu žo: s reservneho pólneho artilleriskeho regimenta cźišło 53: Jěsdny P. F. Schüler se Židowa, sanitätny podoffizěr Jan Ernst Haase s Konjez pola Kubschiz, jěsdny Herman Zawnik s Drobow, jěsdny Jan Ernst Polter s Worzena, reserv. J. Grosa s Khaßowa, reserv. P. Scholta s Hatow, J. T. Kerk s Budyschinka, K. Ssmoler s Njedźichowa, P. E. Schenk s Nowych Boranez, Jurij Lebsa s Hranizy, Jakub Ryčer se Sswinarnje, W. Hanka s Tradowa, P. Hober s Brěsez, J. A. Schmidt s Jatsobja, J. Kral s Bacźonja, J. J. Albert s Hrubocźiz, P. Wicźas s Drožđźija, R. Th. Schneider s Małeho Wjelkowa, E. M. Guda se Ssokolzy, H. P. Rost s Budestez, G. Hotaß s Dobrusche, P. Sswora s Bjedruska, A. Polan s Kamjeneje.

Sso shubili: J. A. Jenko s Worklez, Jurij Jenko se Sswinarnje. Max Neumann se Židowa, O. E. Mosig s Mnischonza, A. R. Frenzel s Běcźiz.

K swojej kompagniji žo wróćiłoj: P. Hobr se Židowa, R. E. Měrsch s Bóschiz.

Sso sajeli: E. A. Förster s Noweje Jaßeńzy, E. K. Hrěschny s Běkeho Khołmza, J. K. Rjecźka s Łahowa.

S Hodźija. Teź s Hodźijskeje woßady je jedyn wojak mjes wobłehnjenymi w Tsingtawje był, mjenujzy žyn tudomneho kowarskeho mischtra Klingsta. Wón bě w mórskim bataillonje žłužił a bě na to s pižarjom pola němskeho konsula w Shangaju był. Pschi wudyrjenju wójny stupi wón saßo do mórskeho bataillona w Tsingtawje. Poßlednju powjesć je 4. augusta swojimaj starschima póßłał.

S Hodźija. Żelesny kschiž je žo reservnemu leutnantej wyschschenu dipl. inženirej Kl. Laraßej s Hodźija spožčził.

S Kamjenza. 74lětny prjedawschi kubler Jakub Matičk je se Sserbskich Paslič do Kamjenza duzy pó cźmje krótko psched knježim dworom w Němskich Paslizach na mosće mißnył a do rěčki padnył, s kotrejež žu jeho schtwórtk dopołdnja morweho wucźahnyli.

S Biskopiz. W tudomnym lěhwje wójnskich jatych žu hacź dotal 350 jatych offizěrow a 40 jatych wojakow jako poßłužobnikow saměsčili. Liczba jatych offizěrow, kotsiž dyrbja žo tu hospodowacź, ma žo na 1000 powyschicź. Teho dla žo baraki natwarja.

Se Slyczina. Tudommemu khěžkarjej Augustej Nowotnikej, kotryž w 7. krajnowobornym regimencze w ruskej Pólskej wojuje, je žo żelesny kschiž spožčził. Nowotnik je žo pschi dobyczu njepschecźelskich maschinskich tšelbow a sajeczu njepschecźelskeho wotdźělenja wusnamjenił.

S Wojerez. W nozy wot 23. k 24. novembrej w zyrkwinej drósy se składownjow Felixa Henki woheń wuńdźe. Na pomoz sawołana wohnjowa wobora móżesche woheń bórsy salecź. — Żelesny kschiž žu dostali: Dźeßatnik Weigert s reservneho ulanskeho regimenta cźišło 10 s Werminghoffa a Ota Pawlik, žyn swudowjeneje Pawlikoweje we Wojerezach.

S Tradowa. Sońdźenu wutoru bě Hana Hauffina rodźena Scholkcźiz se Skaskowa jow k žwojimaj starschimaj po jeja, mloko a butru pschijěła. Hdyž chzyschе s jědnym kołom saßo domoj wotjěcź a powětr do schlawcha jědneho koła plumpasche, žo wona na semju swjse. Sa krótki cźaß wona wudycha. Wschě žrědki, s kotrymiž spytachu jej žiwjenje wróćicź, bjes wuspěcha wostachu. Boża ruczka bě ju sajała a hnydom jejnemu žiwjenju kónz cźiniła. Nahle do wěcźnosće wotwołana schtyri małe dźěcźi po žebi sawostaji, s kotrychž najstarschej hakle prěnje lěta do schule khodźitej. Hauffininy muž je žo do wójska swołał a w ruskej Pólskej wojuje. Ssmjertna powjesć, kotruž žu jemu telegrafisźy póßłali, njeje k njemu dóschła, dokelž žo telegramy dale twjerdźisny Graudenza płacź njehodźa.

S Lubhosća. Tudomne ryčerkubło je sa 180 000 toler do wobßedźeństwa wěsteje Tiedoweje w Khocźebusu pscheschło.

S Wochos. Swoje žiwjenje sa wótzny kraj je 27. oktobra pola Rawy w ruskej Pólskej dźeßatnik reserwy Gustav Ladusch, mjenowany Rak, wostajił. Jeho wopomnjenje je žo njedźelu semrjetych woßwjecźiło. Wón mandźelsku, macź, wowku a schtyrilětneho žynka sowostaji. — Wucźer w Hamorje je dobrowólnje do wójskoweje žłužby sastupił. Dźěcźi tamnischeje schule teho dla wot 20. augusta do naschеje schule khodźa. Dokelž je wjele schulskich městnow wuprósdnjenych, drje žo Hamorska schula w bliżschim cźaßu njewobßadźi.

S Kulowa. Mjes howjasym skotom skótneho wikowarja Jakuba Korcha je pokhroma wudyrika.

S Wokrancźiz. Njedawno staj tu Młynkez mandźelskaj w žrjedźisnjc žwojich dźěcźi a dźěcźidźěcźi žwój skoty kwaß žwjecźiłoj.

Wußudźenja.

Khěžorstwowy žud. Budyski krajny žud bě 10. měrza rěsbarja Bruna Bära a žobu wobskorženeho Schneidera dla lohkomyßlneje wopacźneje pschißahi k jastwu po 4 měßazach saßudźił. Loni 27. novembra běschtaj wonaj s wěstym L. posdźe w nozy do restawrazije Budyskeho dwórnischća pschischkoj a tam hacź do ranja piłoj. L. bě tu wyschka Hocha, kotryž chzyschе rano sahe po żelesnizy na hońtwu wotjěcź, skschiwdźił, hdyž bě žo tón jeneho feldwebla, s wobskorženymaj a s L. sa blidom žedźazeho, wopraschał, hacź ma dowolenzu. L. žo dla skschiwdźenja wobskorźi, a kawniski žud jeho k jastwu na 5 měßajow saßudźi. L. žo pscheczźiwo wußudej powoła a jako połožazeju žwědkow Bara a Schneidera pomjenowa. Taj pschißahaschtaj, so bě wyschk Hoch na L. nawołał: „Wy rjelpußo!“ Ssud mějesche pak po wuprajenju druhich žwědkow tole žwědczenje sa wopacźne. To pscheczźiwo Barej a Schneiderej k wobschkórźbje dla wopacźneje pschißahi dowjedźe a wobaj žo k jastwu po 4 měßazach saßudźischtaj. Pscheczźiwo wußudej běschtaj revisiju sapołożiłoj. W njej žo na to wobczežowaschtaj, so je žo prozeßowy porjad s tym pschestupił, so žu žudnizy pschi hłownym žudnistkim jednanju pschezo jeneho s njeju w njepschitomnosći druheho pscheßłyscheli a so žo temu njeje wuprajenje druheho wobskorženeho wosjewiło. Khěžorstwowy žud mějesche tónle porok sa woprawnjeny, teho dla wußud powali a wěz na prjedawschu nstanzu wróćo pokasa.

Khostanska komora. Na nacźischcźne waschnje bě wikowar Maier Grünberg se Solonez, kotryž sa schatowu fabriku Weickera a Hemsinga w Kamjenizy skasanki sběrasche, ludźi nusował, schaty wotkupowacź. Pschi tym wón tsecźinu saßłużesche. Mjes druhimi wón k kublerjej Krujazej w Porschizach pschindźe, kotremuž wón powjedasche, so tsi spódnje kholowy 4 hriwny 80 pjenjezkow płacźa. Krujaz tsi pory kholowow, por po 1 hr. 80 p. skasa. Grünberg liczbu 4 hr. 80 p. do 9 hr. 75 p. pschemèni a pódla teho na skasansku papjeru hischcźe tsi mużaze koschle jenu po 8 hr. 75 p. a tsi žonjaze koschle jenu po 9½ hr. pschipißa. Podobne manöwry je wón teź w Biskopskich stronach wuwjedł. Jeho dla falschowanja liscźinow a dla spytaneho jebanstwa k jastwu na 5 měßazow saßudźichu a jemu cźeßne prawa na 3 lěta wotrjeknychu.

Wjedro w Londonje 20. novembra: Ssněh.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje njedźelu rano w 7 hodźinach duchowny Tyschet němsku spowjednu wuczbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin smeje farat Räda němske a w 10 hodźinach serbske predowanje.

Schtwórtk dopoldnja w 9 hodźinach serbska spowjedź s wudźelenjom Bożeho wotkasanja; popoldnju w 5 hodźinach wotmeje so serbska wójnska modleńska hodźina w zyrkwi.

Tydźeńske sastojńske dźeła smeje duchowny Tyschet.

Wěrowani:

W katholskej zyrkwi: Josef Janeczek, schewz w Budyschinje, s Marju rodź. Mischnarjez tam.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Hana Frida, Bjedricha Wylema Wojnarja, fabrikskeho dźěłaczerja na Židowje, dź. — Pawoł Gerhard, Alfreda Arnowa Haserburga, cźešle w Tšelanach, š.

W katholskej zyrkwi: Herman, Hermana Rjeczki, schwajzarja w Lejnje, š. — Anton Jan, Franza Marczinjaka, dźěłaczerja w Małej Borschczći, š. — Irena, Domascha Utzaka, dźěłaczerja w Darinje, dź. — Handrij, Pětra Krupy, dźěłaczerja we Wulkej Dubrawje, š. — Max Erich, Miklawscha Běmarja, tkěžerja a dźěłaczerja na Židowje, š. — Marja Marhato, Ferdinanda Bjedricha Wylema Hasenbrinka, hosczenzarja w Budyschinje, bź.

S druhich wošadow: Max Heiman, njemandź š. w Małej Prasy. — Herbert Kurt, Alwina Venuša, kowarskeho mischtra w Spytezach, š. — Otta Max, Marty Rychtarjez, klužobneje dźowki we Lupoji, š. — Marta Marja, Jurja Kunaschka, tkěžerja w Stróži pola Wulkich Sdźar, dź. — Lena Kruźig, njemandź. dź. w Komorowje p. Rakez. — Albert, Michała Schwóraka, žiwnoscerja w Jeńschezach, š. — Hana Marta, Jana Kubizy, tkěžerja w Stróži p. Wulkich Sdźar, dź — Khorla Bohuwěr, Jana Pjeczika, tkěžerja w Stróži pola Wulkich Sdźar, š. — Hana Elsa Měrschez, njemandź. dź w Rakezach. — Hana Marta, Khorle Ernsta Hennersdorfa, žiwnoscerja w Pschiwczizach, dź. — Frida Elsa, Roberta Flacka, w tu khwilu na wojownischczu, dź. — Marja Marta, Ersta Augusta Barjescha, schewza w Hrodźischczu, dź.

Zemrjeli:

W Michalskej wošadźe: 21. novembra: Teodora Hildegarda, Pawoła Kurta Pachalija, maschinskeho mischtra na Židowje, w tu khwilu na wojownischczu, dź., 9 m. 3 d. — 23. nov. morwy narodźeny žyn Jana Gustava Seifrida, klampnarja na Židowje. — 26. nov. Jan Waktak, Roberta Handrija Roharka, dźěłaczerja na Židowje, š., 1 l. 1 d.

W katholskej wošadźe: 17. nov. Rudolf Jan, Alfreda Oty Hampela, toczerja w Budyschinje, š., 1 m. 26 d. — 18. nov. Hedwiga Hilža, Josefa Rěpki, dźěłaczerja w Khwaczizach, dź., 6 m. 8 d. — 19. nov. Olga Elsa, Jana Reinh. Brokeša, żelesotoczerja w Budyschinje, dź., 5 l. 3 m. 11 d, — Hanža, privatnika Hajny w Budyschinje, mandźelska, 84 l. 11 m. 6 d. — 23. nov. Hana Terezija Ryczerjowa, njeboh Khorle Ernsta Ryczerja, żelesotoczerja w Budyschinje, sawost. wudowa, 64 l.

W druhich wošadach: Bohuměr, Maxa Knopy, žandarma we Hodźiju, š., 10 m. 3 d. — Lena, njeboh Khorle Augusta Hajny, kubl. wumjeńkarja, w Kanezach, sawost. wudowa, 74 l. 6 m. 3 d. — Herman Richard Kißlich w Hnoschezach, 8 l. 6 m. (so tepił). — Marja swudowjena Pjekarjowa, wobydlerka w Hermanezach, 70 l. 6 m. 30 d. — Michał Pola, wumjeńkał w Rakezach, 78 l. 7 m. 25 d. — Morwy narodźeny njemandź. žyn Marty Almy Měrczinez w Pschiwczizach. — Marja, njeboh Jana Rjeczki, fahrodnika w Polpizy, sawostajena wudowa, 88 l. 3 m. 25 d. — Marczin Scholta, dźěłaczerja Scholty w Dubrawzy, š., 2 l. 3 m. — Rosina swudowjena Krawzowa, wumjeńkatka w Stróži p. Barta, 73 l. 5 m.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

1. njedźelu adventa smeje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt serbsku spowjednu wuczbu, 1/2 9 hodźin farat Kschižan serbske a w 10 hodźinach němske predowanje.

Ssrjedu popoldnju w 3 hodźinach smeje žónske towarstwo shromadźisnu.

Ssrjedu popoldnju w 5 hodźinach budże serbska wójnska modleńska hodźina.

Pjatk rano 1/2 8 hodźin budże serbska spowjedź a dopoldnja 1/2 10 hodźin serbske kemschenje.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

1. njedźelu adventa smeje rano 1/2 8 hodźin duchowny Bójž serbsku spowjedź, dopoldnja 1/2 9 hodźin farat Domascha serbske a w 10 hodźinach němske predowanje.

Njedźelu popoldnju w 3 hodźinach smeje duchowny Bójž serbsku spowjednu wuczbu.

Wutoru wjeczor we 8 hodźinach shromadźisna kschescźijanskeho towarstwa žónskeje mlodosce.

Ssrjedu wjeczor 1/2 7 hodźin smeje farat Domaschka němske a 1/2 8 hodźin serbske predowanje.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodźinach smeje kschescźijanske towarstwo muzskeje mlodosce shromadźisnu.

Hedwiga swud. Biehlowa

na kotolskej haży 1 || pódla radneje pinzy

porucza k pschedstejazym hodam

flanki swoblekane a njeswoblekane, :: :: **klankaze hlowy** s zelluloida, blacha a **(pópy)** biskwita s włoßami a bjes nich, **kupanske klanki** s zelluloida a porzlina, **kharakterske, gumijowe, wolmjane, mjetanske klanki, cźěła** wschěch wulkosczow, **kolebanske** a **gratowane konje** s drjewa a s kožu, **wosy, mjecze, flinty, bubony** a **helmy,** dale **klankaze stwy, kuchinje, klamarnje, rěsniske klamy, twjerdźizny, wojerske straże, konjenzy** atd., **towarstwowe hry** a **wobrasate knižki** w najwjetschim wubjerku.

porucza w najlěpschich druzinach

schtrympy a soki,

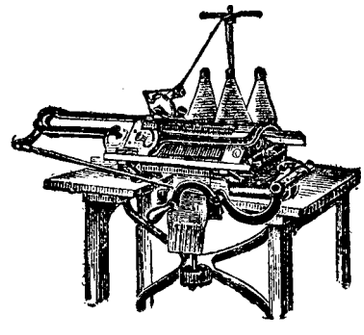

mantle schtrykowane a žonjaze jaki, kapiczki, spódnje rukajzy, taille.

Wožebne rukowate lazy

we wulkim wubjerku.

Dźěczaze spódnje wobleczenja, trikotaze kóždeje schěrje na skladze.

Czopka spódnja drasta

šamšneho wudźěłka

sa naschich wojakow we wójnje.

Steinstrasse 7

Pschedźenak.

Protyka ſa Sserbow

na lěto

1915

je ſa **25 pj.** we wudawarni „Serbskich Nowin“ dostacź.

Visitne khartki
cźiſchcźi ſpěſchnje a tunjo
Ssmolerjez knihicźiſchcźetnja.

Sserbſki muſej
wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu
měźaza wot ½11—12 hodźin.

Jutrnica,
serbske tow. za Njeswačidło a wokolnosć,
změje, da-li Bóh, 6. hodownika popołdnju w 4 hodźinach we Weberec hoscencu zhromadźiznu. Wšitkich lubych sobustawow wutrobnje přeprošuje
předsydstwo.

Wutrobny dźak

naſchemu lubowanemu knjeſej duchownemu **Mrokatej** w Budyſchinku, ſa jeho wutrobu hnujaze prědowanje pokutny dźeń dźerźeny, praja

wſchitzy kemſcherjo ſ Budyſchinka a Pſchiwcźiz.

Sa wótzny kraj wojujo je 24. oktobra pola Gheluwe (we wjeczornaj Flandernſkej) mój jnicźki lubowany ſyn, naſch luby wnuk a ſotrowz, abiturient Budyſkeho gymnaſija

Kurt Gruhl

dobrowólnik 7. kompagnije reſ. pěſch. regimenta cź. ſko 2 ↓2 w ſtarobje $18\frac{1}{2}$ lěta padnył.

We Wnrizach, 21. novembra 1914.

We hłubokej ſrudobje

Thereſa ſwud. Gruhlowa
rodź. Herrmannez
a pſchiſtuſchnizy.

Rjekowsku ſmjerć za wótčinu 24. dźeń winowca pola Gheluwe namaka naš njezapomnity předsyda, prjedy wučomc Budyskeho gymnazija,

Kurt Gruhl
dobrowólnik w pěš. reg. č. 242, 7. komp.

Z radoscu běše wón sobu wućahnył, tola bórzy ſmjerć jeho nadpadźe, přezahe za jeho přiwuznych a nas, kotrymž bě ſtajnje drohi a luby, z dobrym přikładom we swojej zahorjenosći za serbsćinu.

Z hnutej wutrobu jemu: měj dźak a božemje prajimy. Wón nam njezapomnity wostanje.

Soc. slav. Bud.
tow. serbskich gymnasiastow.

†

Wutrobny dźak.

Sso wróczíwſchi wot rowa naſcheho njeſapomniteho mandźelſkeho a nana

Michala Póhlje

wumjenkarja w Rakezach, hnuje naš, wſchitkim ſa pſches měru bohatu kwětkowu pychu, kaž też ſa wulki pſchewod k poſledńjemu wotpocźinkej wutrobny dźak wuprajicź. Woſtajejbje ſo wyſokodoſtojnemu knjeſej fararjej Gólczej ſa jeho troſchtapołne prědowanje pſchi khowanju dźakujemy.

Swudowjena **Póhlina,**
dźowka a **pſchichodny ſyn,** w tu khwilu na wojowniſchczu.

W Rakezach, pohrjebny dźeń 1914.

Rjekowſku ſmjercź ſa wótzny kraj je mój lubowany mandźelſki, naſch ſtaroſcźiwy nan

Auguſt Roſtmij

dźeſatnik w 7. krajnowobornym regimencze w Ruſkej w 35. lěcze žiwjenja wumrjeł.

We Wojerezach, 18. novembra 1914.

Wo droheho njebocźicźkeho hłuboko žarujo

Madlena Roſtmijowa rodź. **Pawlikez,**
ſ dźowku, ſynom, ſtarſchimaj, ſotrami, bratrami a **pſchichodnymi ſtarſchimi.**

Spi dejre tam, hdźeż ſylſy naſche
Na twój row kapacź njemóża.
Sa wótzny kraj ty wojowaſche
A też ſo ſa ujón moricź da,
Ssy w ruſkim kraju na polu
Sso wndychał na bitwiſchczu.
Tam ſ bratrom běſchtaj ſjednocźenaj
Tak ſkoro pſchezo hromadźe,
Na jenym dnju pak potſělenaj
Na jenym ſtamſtnym bitwiſchczu,
Hdźeż wón bě cźeżky ſranjeny,
A ty pak ſmjertnje tſělený.
Cźe ſ wutrobu nětk wopłakuje
Ta wurudźena mandźelſka,
Kiž ſ dźěſcźomaj najbóle cźuje,
Schto na tebi je ſhubiła,
Też lubaj ſtarſchej wobſtarnaj
Wo tebje ſtyſknje płakataj.
Też bratſja, ſotry pſchiwołaju
Cźi, luby bratſje, dobru nóz,
Spi derje tam we zuſym kraju,
Hacź ſbudźi naš wſchěch Boża móz,
Hdyž tamne ranje ſaſtwita,
Kiž ſ nowa naš wſchěch ſjednocźa.

(K temu cźiſtu pſchiłoha.)

Pschiloha k czišłu 48 Serbskich Nowin.

Ssobotu 28. novembra 1914.

Placzišny rěsneho skotu na Drażdżanskich skotnych wilach.

26. novembra 1914.

Placzišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne bruźiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1 połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacź do 6 lět	52—54	93—95
awstriske	—	—
2 młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	44—46	85—87
3 žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	37—41	79—83
4 žnadnje pizowane kóždeje starosty	—	—
Jałojzy a kruwy:		
1 połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosće	47—48	88—89
2 połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacź do 7 lět	38—41	80—83
3 starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	34—37	76—78
4 žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	28—31	70—72
5 žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	23—27	67—70
Byli:		
1 połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosće	49—51	90—92
2 žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	35—41	77—82
3 žnadnje pizowane	—	—
Cźelata:		
1 najlěpsche s młokom wukormjene abo najlěpsche wot zyzy	51—53	91—93
2 žrěnje kormjene abo teź dobre wot zyzy	54—58	84—88
3 žnadnje wuwite wot zyzy	40—42	80—82
Swinje:		
połnomjaßne lěpschich raßow a jich skhiżenjow w starosći hacź do 1¼ lěta	58—60	74—76
2 mjaßne	54—56	70—72
3 žnadnje wuwite, teź ranzy a kundrošy	48—52	64—68

Placzišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 21. novembra 1914. wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.	W Lubiju 26. novembra 1914. wot hr.	wot pj.	hacź hr.	hacź pj.
Pschenza . . . . . běła	—	—	—	—	12	20	12	80
" . . . . . žołta	—	—	+	—	11	80	12	50
" nowa	—	—	—	—	—	—	—	—
Rožka	—	—	—	—	10	50	11	—
" nowa	—	—	—	—	—	—	—	—
Jeczmjeń	—	—	—	—	10	—	11	50
Wowß . . . . . 50 kilogr.	10	—	10	50	9	50	10	—
" nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	—	—	—	—
Woka	11	—	12	—	11	—	11	50
Jahły	16	—	18	—	12	—	13	—
Hejduschka	17	50	19	50	36	—	40	—
Bérny	3	—	3	75	3	20	3	60
Butra . . . . . 1 kilogr.	3	—	3	20	2	80	3	—
Pschenčzna muka 50 "	18	50	18	50	19	—	23	—
Ržana muka . 50 "	—	—	16	25	15	50	17	50
Ssyno . . 50 "	3	—	4	—	3	30	3	80
Ssłoma . . 100 "	3	25	3	85	3	—	3	60
Proßata 588 schtuk, schtuka . .	6	—	14	—	—	—	—	—
Pschenčzne wotruby	—	—	8	25	8	10	8	25
Ržane wotruby 50 kilogr.	—	—	8	50	8	—	8	25
Pschenčzny gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Ržany gris	—	—	9	15	—	—	—	—
Pschenża žołta, kórz po 170 punt.	21	25	22	10	20	06	21	59
Pschenza, běła, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	20	74	22	10
Rožka, nowa, kórz po 160 punt.	17	20	17	60	17	60	18	40
Jeczmjen, nowy, kórz po 140 punt.	15	75	16	52	14	—	16	10

Jeja, mandl 1 hr. 65 pj., schtuka 11 pj.

Wiczne placzišny w Kamjenzy.

26. novembra 1914

Po 50 kilogr.: Rožka wot 10 hr. 80 pj. hacź 11 hr. 25 pj., pschenża wot 12 hr. 80 pj. hacź 13 hr. 15 pj., jeczmjeń wot — hr. — pj. hacź — hr. — pj., wowß wot 10 hr. — pj. hacź 10 hr. 50 pj, jahły wot — hr. — pj. hacź — hr. — pj., hroch — hr. — pj., ssyno (stare) — hr. — pj. (nowe) 3 hr. 50 pj., bérny — hr. — pj. hacź 4 hr. — pj., ssloma (100 kilogr.) — hr. — pj., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 90 pj. hacź 3 hr. — pj., jeja (mandl) 1 hr. 94 pj.

W Kamjenzu placzeschе kórz pschenży 21.76 hacź 22.35 hr., rózka 17.28 hacź 18.00 hr., jeczmjeń 14 hacź 14.70 hr.

Jěsdny plan żelesnizow,

płaczazy wot 2. novembra 1914.

Shorjelz—Barlin.

Shorjelz . . .	4.08	6.10	7.46	11.22	1.06	4.08	5.57	9.18
Hórka	4.37	6.31	8.13	11.43	1.40	4.29	6.36	9.47
Běła Woda . .	5.13	6.57	8.49	12.09	2.16	4.55	7.16	10.26
Sslepo . . .	5.27	—	8.58	—	2.25	—	7.26	10.36
Hródk	5.39	7.15	9.10	12.27	2.37	5.13	7.40	10.49
Khoczebus . .	6.35	7.42	9.57	12.56	3.22	5.43	8.36	11.20
Barlin . . .	9.04	9.30	12.30	2.44	5.55	7.30	11.30	—

Barlin—Shorjelz.

Barlin . . .	—	—	6.55	10.35	12.20	3.10	3.15	8 15
Khoczebus . .	4.20	6.35	9.40	12.30	3.20	5.09	6.01	10.11
Hródk	4.55	7.11	10.15	12.52	3.59	5.34	6.40	10.36
Sslepo . . .	5.08	7.23	10.27	—	4.12	—	6.53	—
Běła Woda . .	5.22	7.36	10.38	1.09	4.25	5.53	7.07	10.55
Hórka	6 10	8.18	11.24	1.38	5.08	6.21	7.51	11.23
Shorjelz . . .	6.44	8.49	11.56	2.03	5.42	6.46	8.25	11.48

Kohlfurt—Hórka—Wojerez a wróćo.

4,—	8,30	10,30	1,05	7,05	S Kohlfurta .	8,53	12,06	2,22	6,43	12,33
4,08	7,46	—	1,06	5,57	Shorjelza .	8,49	11,56	2,03	6,46	—
4,40	9,03	11,03	1,50	7,53	Hórki . .	8,20	11,29	1,48	6,10	12,01
4,48	9,11	11,27	2,—	8,02	Niskej . .	8,—	11,03	1,26	5,29	11,45
5,50	10,4	12,20	3,17	9,10	do Wojerez .	7,01	9,52	12,17	4,59	10,43

S Budyschina do Wjelezina.

Wjelcan Klaßa	2-kl.	2-kl.	2-kl.	2-kl.	2-kl.	2-kl.	2-kl.	2-kl.	2-kl.	2. kl.
Budyschina	4,50†	—	—	7,20	10,47	1,18†*	—	—	4,39	6,41	8,34	9,41
Dźěwitej	4,58†	—	—	7,28	10,55	1,30†*	—	—	4,47	6,49	8,46	9,49
Budestez	5,05†	—	—	7,35	11,01	1,39†*	—	—	4,53	6,55	8,54	9,55
Roswodez	5,10†	—	—	7,40	11,06	—	—	—	4,58	7,00	—	10,00
Do Wjelezina	5,17†	—	—	7,47	11,13	—	—	—	5,05	7,07	—	10,07

†: Jenož hdyž na tóžbym pošłednim dźěłanskim dnju w tydźenju.
†* Jenož hdyž na tóžbym pošłednim dźěłanskim dnju w tydźenju a swjate dny.

S Wjelezina do Budyschina.

Wjelcan Klaßa	2-kl.	2-kl.	2-kl.	2-kl.	2-kl.	2-kl.	2-kl.	2-kl.	2. kl.	2. kl.
Wjelezina	6,05†	8,25	—	—	—	—	3,03	5,25	7,25	—	—	10,24
Roswodez	6,12†	8,33	—	—	—	—	3,11	5,32	7,31	—	—	10,30
Budestez	6,16†	8,41	—	—	12,42†*	3,19	5,37	7,36	7,48	—	—	10,35
Dźěwitej		8,47	—	—	12,52†*	3,29	5,43	7,42	7,58	—	—	10,41
Do Budyschina		8,54	—	—	1,04†*	3,38	5,50	7,49	8,09	—	—	10,48

†* Jenož hdyž na tóžbym pošłednim dźěłanskim dnju w tydźenju.
† Jenož hdyž na tóžbym pošłednim dźěłanskim dnju w tydźenju a swjate dny.

Kamjenz-Halschtrow-Bischopizy.

S Kamjenza	5,45	11,30	7,02
Halschtrowa	6,17	11,58	7,36
Do Bischopiz	7,03	12,44	8,27

Bischopizy-Halschtrow-Kamjenz.

S Bischopiz	7,25	1,40	9,13
Halschtrowa	8,10	2,29	10,00
Do Kamjenza	8,34	2,56	10,25

S Khoczebusa-Petershajna-Wojerez.

—	8,00	1,00	6,10	S Khoczebusa do	9,00	12,23	5,24	11,09
5,55	8,55	1,37	6,45	" Petershajna do	8,05	11,50	4,55	10,20
6,53	9,44	2,24	7,33	do Wojerez	7,08	11,02	4,07	9,20

A. W. Neuhahn

w Budyschinje na ßerbskej drósy 4

poručataj **hodowne dary** wscheje družiny

luxusowe a potrjebanske wězy
domjazu a hospodarsku nadobu, papjeru,
pißanske a kožane tworv, hrajki atd.

Najwjetscha tajka pschedawarnja
w Budyschinje.

Tunje
płaczisny.

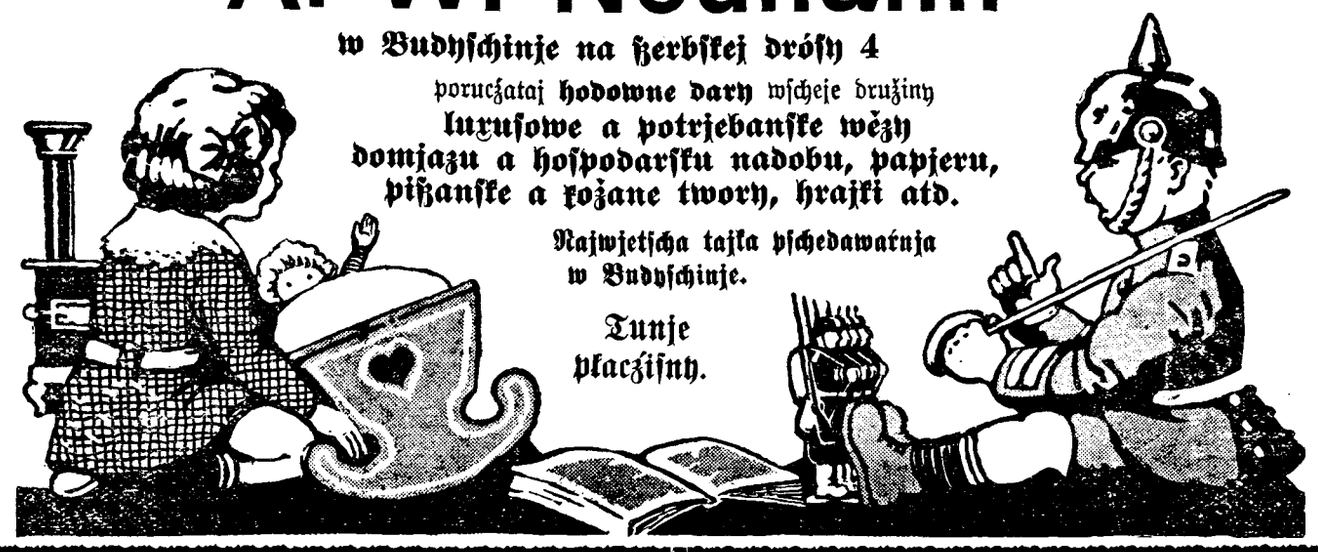

We wulkim wubjerku

kuski

sa božodźěsczowny schtom,

tehorunja

hodowne dary

sa naschich wojakow

taflowu schokoladu, marzipanowe wězy,
bonbonniery, kakao, czaj, póprjanzy,
konfekty, biskquity a bonbony

porucza

fabrika zokrowych tworow

Ernsta Grafa.

12 na ßukelnskej haßy 12.

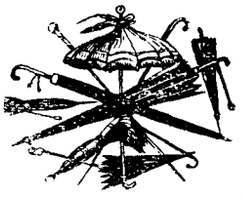

K hodam

poručam **wulki wubjerk**

pschedeschčnikow,

wukhodzowanskich kijow,

tobakowych trubkow

po snatych tunich płaczisnach.

Ed. Schulze nasl.

(A. Rudert)

pódla hosczenza winoweje lieze,

w Budyschinje, na bohatej haßy 26.

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ßwój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczaßow**

k dobroczinemu wobkedźbowanju porucza

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczisny.

Wschě družiny kožow a kóžkow

pd najwyschschych dnjowych płaczisnach kupuje

Otto Hausotter

na garbarskej haßy 32.

Heinrich Lange

pschi zitnych wikach 11 **w Budyschinje** **pschi zitnych wikach 11**

ß napschecza „sloteje hwězdy"

:,: porucza ßwój wulki skład :,:

hotowych

pjelsczowych tworow

tež pschijomnych sa naschich wojakow

wschelakich kožow k podschiczu a wobßadzenju

dobroczinemu wobkedźbowanju.

Kožuchi ßo nowe schija a noschene ßo pscheschiwaju.

Kože wscheje družiny ßo kupuja

po najwyschschich płaczisnach.

Kolacze

pschihotowane k wotpósłanju wojakam we wójnje

kaž tež k hodam wulki wubjerk

kuskow na božodźěsczowy schtom

schokoladowe a marzipanowe wutroby a płody, praskaze bonbony, najwoßebnische bonboniery

hižo po 50 pj. hacž do najwyschschich płaczisnow,

poprjanzowe žony a muže a druhe póprjanzy

we wulkim wubjerku

teho runja **božodźěsczowe kolacze** wschelakich druzinow

porucza

konditornja F. Staeckela

w Budyschinje. — Telefon 166 — na seminarskej drósy 9.

Roseßlanje wojakam we wójnje spěschnje a tunjo.

Pakcziki

sa pólny póst.

Schokoladowe pópjernomjatliczkowe wobczerstwjenki

po wschěch płaczisnach a we wulkim wubjerku:

Moritz Schmidt Kaiserstr. 11 Theatergasse 4

Wojerske pakety!!

hotowe

sa zigary a zigarety

porucza

Albert Lehmann

na khěžorskej drósy 11 pschi bohatych wrotach

a na **połnócznej drósy 2.**

Snate najlěpsche druziny.

Kuchařki, stwinske a ßłužobne holzy, ulokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerske ßwójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku khěžorskeje drohi w cžrijownji knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Tunje sofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pschezo na składze

J. O. H. Bär

we Budyschinje na Hoschiz haßy 29

Wubjerne hodowne dary

poruczam we wulkim wubjerku:

blidowe a khofejowe ßudobje

po wschěch płaczisnach,

myjerske ßudobje moderných formow a mustrow,

:: kuchińske garnitury, ::

kristallowu a praßowanu schkleńzu.

Hermann Gläsel

pschi lawskich hrjebjach 4. — Telefon 728. — w ßerbskim domje.

Kupne wuczinjenja, hypothekske liscziny, testamenty

wudźěluje

prawny bürow Kobana pschi zitnych wikach 4.

— Rěczu ßerbski. —

Wosjewjenje.

K sjawnemu wjedźenju dawamy, so je ßo rendantura **Hornjołužiskeje krajnostawskeje pódlanskeje nalutowarnje**, we Lasu we Wojerowskim wokrjeßu wobstejazele, po wumrjeczu dotalneho rendanta, knjesa rentmischtra Fajza, postskemu agentej,

knjesej Janej Pjechej

pschepodała.

W Shorjelzu, 21. novembra 1914.

Diretkorium

Hornjołužiskeje provinzialneje nalutowarnje.

Pschedstejazym hodam

dny 95 pj. dny

Walter Noebel

w Budyschinje na bohatej haßy 4.

Wobhladajcje ßebi, poschu, moje wukładne wokna!

Koże

kóždeje druziny po najwyschschich płaczisnach kupuje

Heinrich Lange

pschi ßerbskej katholskej zyrkwi czißło 4
a pschi wowßnych wikach.

Bukečanske serbske towarstwo

zmeje **njedźelu 29. novembra** popołdnju 4 hodź. swoje posedźenje pola hosćencarja Grundmana. Přednošk je k. farař Mjerwa dobroćiwje přilubił. Wšě sobustawy so k temu należnje přeprošeja, hosćo su witani.

Předsydstwo.

Sa naschich wojakow

žiwotowe wobwjaski, czopke spódnje kholowy dale wulki wubjerk

flanellow, lamy a połlamy,

blusow, jakow, koschlow a schórzuchow

wscheje druziny,

kostumskich ßuknjow a barchentowych ßuknjow, jakow a koschlazych barchentow,

bělych a pißanych

po tunich płaczisnach.

W. Häcker.

Woßebita pschedawarnja wołmjanych
:: :: a bawołmjanych tworow. :: ::

Założena 1852.

Schtrympy a soki

schtrykowane a walkowane,

Rukawate lazy
po wschěch płaczisnach

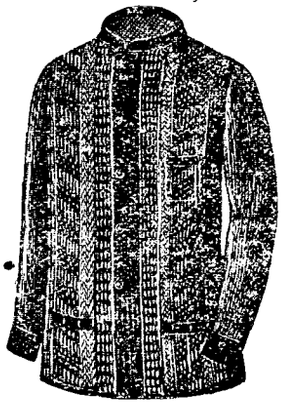

normalne koschle a kholowy, czopke podschite spódnje tajle, spódnje kholowy, dźěczaze kholowy se schtaltom, schenillowe rubischcza

Ernsta Jordanowa wudowa

w Budyschinje

na jerjowej haßy 5 a na sunthkownej lawskej haßy 8
w Budyskej schtrokowarni schtrympow.

Naschi wojazy we wójnje

trjebaju w nětčišchim symnym czaßu nusnje

Hingfongiku essenzu, bl. 75 a 110 pj.
Kola=pastille, tyska 100 pj.,
kondensowane mloko, tuba 40 pj.,
kholera=kapki, bl. 40 a 75 pj.,
bronchialne tablety psche kaschel 75 pj.,
tablety psche kholeru, tyska 50 a 120 pj.,
chininowe tablety psche nasymnjenje a symizu, scht. 1 mk.
mentolski balsam psche drjenje 1 mk. 50 pj.,
tejowe tablety, 4 scht. 25 pj., 1 tableta dawa 4 schalki dobreho teja.

Wscho najlěpscheje druziny. Po žadanju sa póst sawalene.

Hrodowska haptyka w Budyschinje.

Schkit Boži.

Wójnske modlitwy.

Sestajał **H. Imisch,** farař w Hodźiju.

Tele knižki hodźa so nětkole jako dar sa naschich wojakow do hodownych poßylkow pschidacź, dostacź we wudawarni Serbskich Nowin.

Serbske Nowiny wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich pósłach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawšitki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 49. **Sobotu 5. decembra 1914.** **Lětnik 73.**

Wójnska němska bitwiska rosprawa.

Němski wulki hłowny kwartěr, kotryž je žo ſ Franzowskeje nětkole do ruskeje Pólskeje pschepołožił, je 30. novembra ſcźěhowazu rosprawu podał:

S wječorneje fronty njeje niczo wosjewicź.

Pschi rańschopruskej mjeży je žo nadpad žylnischich ruskich mozow na němske wobtwjerdźenja ſ ranja Darkhmena ſ wulkim schkodowanjom njeporadźił. Sbytk nadběharjow, někotrych offizěrow a 600 muži žmy sajeli.

S połodnja Wißły žu wječera wosjewjene napscheczne nadběhi k spomnjenja hódnym wuspěcham dowjedle. 18 kanonow žmy dobyli a wjazy dyžli 4500 muži žmy sajeli. W połodnischej Pólskej njeje žo niczo wožebite stało.

1. dezembra dopołdnja.

Na wječornym wojownischczu niczo noweho, też w ranischej Pruskej a połodnischej Pólskej powschitkownje měr knježeſche.

W połnóznej Pólskej, ſ połodnja Wißły žo wójnski dobytk ſ wuwuživanjom wječera wosjewjenych wuspěchow powyschi. Liczba jatych wo něhdže 9500 a liczba dobytych kanonow wo 18 pschiběraſche. Pódla teho 26 maschinskich tſělbow a wjele munizijskich wosow do naſcheje ruki padże.

1. dezembra. **Jako dodawk k rosprawje ruskeho generalneho staba žo wo jenej epizodze wuspěſchnych wojowanjow němskeho wójowanjow němskeho wóſka pola Lodże ſcźěhowaze naspomni: Dźěle němskich mozow, kotrež pschecźiwo prawemu bokej a khribjetej Rußow wojowachu= žo žame saža ſe žylnymi ruſkimi mozami, ſ ranja a ſ połodnja postupowazymi, wot sady wohrožachu. Sso pſched njepſcheczelom sawróczíwſchi žo Němzy w tſidnjownym wojowanju pſches ruſke wobſtupjenje pſchebichu. Pſchi tym ani jeneje kanony njeſhubiwſchi hiſchcze 12,000 jatych Rußow a 25 dobytych kanonow žobu pſchinjeżechu. Też ſkoro wſchitzy ſranjeni žo žobu ſwjedżechu. Schkodowanja wěſo po wobſtejnoſczach njeběchu lohke, tola niz nimo měry wulke. To drje je jedyn ſ najrjeńſchich wójnſkich ſkutkow.**

2. dezembra dopołdnja.

Na wječornym wojownischczu žo mjeńſche njepſcheczelowe nadběhi wotpokasachu. W Argonnſkim lěžu je württembergiſki pěſchi regiment cźiſło 120, regiment jeho majeſtoſcze khěžora, žylne ſepjeranischczo dobył. Pſchi tym žu dweju offizěrow a pſchibliżnje 300 muži ſajeli.

Powjeſcź, we wukrajnych nowinach rosſchěrjena, ſo žo w liczbje 40,000 ruſkich jatych, też te pola Kutna 23,000 jatych namakaja, njeje prawa. Rańſche wójſko je we wojowanjach pola Wloclaweka, Kutna, Lodże, Lowicza wot 11. novembra hacź 1. dezembra 80,000 njeſranjenych Rußow ſajało.

Wyſchſche wójſkowe wjedniſtwo. (W. T. B.)

Wojowanje w ruſkej Pólskej a Galiziſkej.

Po měnjenju wojeńſkeho žobudźěłacźerja wuheńſkich nowin „Peſter Lloyd“ je wójnſke położenje ſcźěhowaze:

Prěni dźěl wulkoſakoženeho postupanja ſwjaſkańſkich němſkoawſtriſkich mozow, kotrež je žo po nowoſrjadowanju wójſkow ſapoczało, je žo po ſdaczu ſkóncził. Žyke nowoſrjadowanje mozow ſ Wißlineje=Sſanoweje cźary wróczo wſatych, a plan noweho postupanja pſchecźiwo wójſkam ruſkeho khěžorſtwa, kotrež mějachu po liczbje pſchewahu, bě genialny wumělſki ſkutk ſtrategije, kotrež žo na žane waſchnje njemóże ſe ſajeczom 100 000 Rußow ſkónczicź. Wójſkowe wjedniſtwo bě plan pſchijało, wójſka wot Wißlineje=Sſanoweje cźary wróczo wſacź, ſo by je do tych krajinow dowjedło, hdźež mózachu połnu žwobodnoſcź hibanja dostacź, a hdźež běchu jej też želeſnizy k ruzy, mjes tym ſo dyrbjachu žo Rußoju nuſowacź, žwoje ſepjeraniſchcza, Warſchawſko=Iwangoradſku želeſnizu wopuſchcźicź a žwoje mozy do wěſtych ſtron ſeſtajicź, kotrež žo njehodźa lohko pſcheměnicź. Pſchi tym žo ſ tym liczeſche, ſo žo zyke wojowniſchczo ſ rańſcheho morja hacź k Karpatam do tſjoch dźělow dźěli. Sawjeranſke cźary Wißły wot Toruna hacź do Warſchawy a wot Krakowa k Sandoměrej žu tele ſtrony wotdźěliłe. W rańſchej Pruſkej a w Karpatach ſwjaſkańſke wójſka zoſachu a Rußow k žebi cźahnychu. Rußojo poſtupachu, nuts do wulkeho ſajecza. Na dobo rucze dwě móznej wójſzy wuroſcźeſchtej a wjetſchi dźěl ruſkeho wójſka tam pſchimnyſchtej, hdźež jo wono njebě wocźakało, mjes tym ſo ſwonkowne wójſka njehibicźiwje wupſcheſtrjene woſtachu, te ruſke mozy twjerdże dźerżo, kotrež chżychu ſ połnozy a ſ połodnja hornjeje a delnjeje Wißły poſtupacź. Snutſkowne wójſka nětko ruſke hłowne mozy w ruſkej Pólskej twjerdże wopſchimaju, a Rußojo žu hacź dotal podarmo ſpytali, najprjódzy pola Lodże, potom pola Cźernowz a ſkónczńje pola Lowicza tole wopſchimnjenje roſtſchaſcź. Rußojo drje nětko wſcho ſpytaju, ſo bychu wobſtejnoſcźe, ſa nich jara ſchkódne, pſcheměnicź móhli. K temu maja dwě móżnoſczi: Pak hiſchcze dalſche mozy ſeſtaja, jeli ſo tajke maja, ſo bychu naſche wopſchimnjenje wotcźiſchczeli, hdyž je to móżno, pak žo ſ tuteho wopſchimnjenja wucźahnu, t. r. ſo woni ſažo ſa Wißku a Sſan zoſaja. D.

Němſke pſchekamanje pola Lodże.

Po Peterburgſkej depeſchi Londonſkich „Times“ ruſke nowiny „Rěcź“, rosprawjeja, ſo ſtaj žo němſkaj armeekorpſaj, kotrymajž je ſ nowopſchicźehnjenym ruſkim wójſkom pola Brěſynow wobſtupjenje hroſyło, na ſcźěhowaze waſchnje pſchekamakoj. Němzy hiſchcze dwaj nowaj armeekorpſaj pſches jenu dźěru w ruſkim wobſtupjenju tam póſłachu. Schtož bě prjedy ſa dwaj armeekorpſaj ſtraſchne, žo nětko ſchtyrjom poradźi. Wone žo pſchekamachu, hacź runje ſe ſchkodowanjemi. S jeneho telegrama ruſkeho hłowneho roſkaſowarja je žo ſcźěhowaze wſało: Nadeńdźechmy wubjernje wobtwjerdźene ſtejiſchcza, kotrež Němzy ſ wulkej ſažakloſczu ſakitachu. Němzy ſ khwilemi ſažo poſtupowachu. S teho nimo měry njemdre roſſtobjene wojowanja naſtachu. Němzy žo ſ dwěmaj diviſijomaj pěſchkow a diviſiju kavlalerije pożylnichu. W ſtronje Klobuzka a Kanlina móżnje wobtwjerdźene ſtejiſchczo wużłědźichmy, kotrež bě ſ tſjomi rjadami wumělſkich ſadźěwkow wobarnowane. B.

* * *

So je žo Němzam poradźiło, žo ſ wobſtupjenjom ruſkeho wójſka wubicź, maja žo woni ſakomdźenju generala Rennenkampfa dźakowacź. Tutón je ſe žwojim wójſkom dwaj dnjej pſchepoſdże na bitwiſchczo pſchicźahnył. Generalej Rennenkampfej žu teho dla jeho komando wſali.

Rosprawa ruſkeho generalneho staba.

S Mailanda žo 30. novembra telegrafowaſche: W wczerawſchej rosprawje ruſkeho generalneho staba žo praji: Na tamnej ſtronje Wißły a Warty žu Němzy žwoje ſtejiſchcza na cźarje Strykow—Sgiers—Schadek—Sdonſka Wolja wobtwjerdźili. Wo Strykow a Sgiers je žo ſe ſažakloſczu wojowało. Ssmy kanony, mitrailleuſy a někotre ſta jatych ſebrali. Na froncze Glowno—Bielawy—Ssobota žo wojuje. S dołheho ranja Lodże pódla lěweho Wißlineho brjoha žu Němzy napſcheczny nadběh ſcźinili.

Póndźelu je žo w Pětrogradże ſcźěhowaza rosprawa generalneho staba wudała: Na froncze Cźenſtochow—Krakow njeje žo ni-

cžo ważne stało. Awstrišzy rucže ſ Bukowiny cžahnu a Rußojo ßu Čžernowzy saßo wobßadžili. W stronach Masurskich jěsorow a pschi Angerappskej rězy ßu Rußojo němske nadběhi ſ wobtwjerdženych stejischcžow wotpokasali. (?!) B.

1. dezembra bě na wschěch frontach poměrnje cžicho. Pola Lowicža je ßo dale wojowało, tola ſ mjenje mozu. Wokoło połnozy k 2. dezembrej njepscheczel ſ hustymi cžrjódami postupowasche a dživi nadběh na nasche stejischcžo ſ połnozy Lodže sčžini, tola ßo nasad cžißny. W stronje ſ połudnja Krakowa ßu naschi wojazy do Weliczka saczahnyli.

S Peterburga ßo do Londona telegrafuje: Němzy ßu ßo na cžarje Strykow-Gombin jara ßylnje wobtwjerdžili. Nowe němske postupanje na poł puczu mjes Wjelunom a Pětrokowom je ßo ſ wulkim schkodowanjom wróczo sbiło? S dobom ßu ßo Němzy do praweho boka Rußow ſ połnozy Lowicža ſ wulkej rasnoscžu dali. B.

* * *

W depeschi, kotraž je ſ Peterburga do Amsterdama doschła, ßo wusběhuje, so je wojowanje ſ dołheho ranja Lodže a ſ krótkeho wjecžora Lodže najwótrische a najsaßaklische zykeje dotalneje wójny. Skoro wschě džěle ruskeho wójska ßu ßo pschi tychle wojowanjach wobdžěliłe. W Ruskej njedwěluja, kajki budže skónczny wunoschk, tola dyrbi ßo pschipósnacž, so Němzy kóždy meter kraja khroble sakituja. Woni po sdaczu wschě mozy pola Lodža shromadžowachu. Roswicže jich wojakow psches khětro małe bitwischczo ßo spodžiwnje wot jich dotalneje taktiki rosdžěla, po kotrejž wulke wójskowe hromady se wschěch stron pschecžiwo njepscheczelej sčželechu. Ssibirske regimenty ßu ßebi pschi poßlednich wojowanjach saßo ßławu dobyli. Artillerija je pschi tychle wojowanjach khětro mału rolu hrała, dokelž je ßo ſ wjetscha ſ bajonetom wojowało. B.

* * *

Nowiny „Nieuwe Rotterdamsche Courant“ ſ Londona pißaja: Po měnjenju ruskich wojerskich kruhow je wojowanje w Pólskej nowu, njewschědnu ważnoscž dostało. Žaneho podawka njeje hischcže było, ſ kotrymž ßu tak wulke interežy a tak wulke strachi swjasane byłe. Dokelž Němzy we ßwojich stejischcžach ſ napschecža Lodže a Lowicža wostawaju, je jaßne, so woni bórsy poßylnjeja wocžakuja. Runje tak je jaßne, so rańscha Pruska pschedaloko leži, so mohła składnoscž k napschecžnej demonstraziji namakacž. Krajina mjes Płozkom a Saldowom ßo w tutym cžaßu k hibanju wójska njehodži. B.

Bitwa w ruskej Pólskej.

Wójnski dopißowař Winskich nowin „Neue Freie Presse“ pische, so jědnaczednjowna bitwa w Pólskej dale sakhadža, pornjo kotrejž maja wojowanja we wjecžornej Galizijskej a w Karpatach mjenje ważnoscže. Bitwa ma wot někotrych dnjow hižo stejazy kharakter. Na woběmaj stronomaj ßu ßo we wojowanskim stejischczu saryli, a nadběhi ßo hacža. Nadběhanske storki ßo na małe džěle kraja wupschescžěraju a ßo jenož stawaju, so bychu ßo městna njepschihódnych stejischczow wurunali. Stejaze wojowanje ßebi najwjetsche napinanje wutrajnoscže a moralneje mozy wojakow žada. Hacž dotal ßu Awstrišzy a Němzy Rußam satraschne schkodowanje pschihotowali. L.

* * *

Wo wojowanju mjes Wartu a Wißłu pischu „Times“, so ßu wojazy nimo měry wulke napinanje a tradanje wutracž dyrbjeli, kotsiž na polach pola Rážowa a Syireža mjes Lodžu a Kutnom a w tonidłatych dołach rěki Arryda stejachu, hdyž woni psches cžeńki lód ßo pschepadujo ßo ſ bajonetom do Němzow dawachu. Někotre woßebje Rußam wo to dže, Němzow wot želesnizy mjes Lowiczom a Strykowom dobycž. Wot Strykowa hacž do Dunskeje Wolge ßu woni tšélne hrjebje natwarili a je ſ grotowymi płotami saraczili. Tež němske batterije ßu w ßylnje wobtwjerdženych stejischczach. Němske prawe kschidło ßo na Wartu sepjera, lěwe na Wißku. Němzy ßu wobstejnoscže krajiny wuwužijo ſ cžołmami po Wißle wojakow a munizију pschiwjeske. Němzy wulke poßylnjenje wocžakuja. Tež Rußojo wěso pytaju ßwoje wójsko poßylnicž. B.

Ruske bitwiske powjescže.

S Kopenhagena ßo 1. dezembra pißasche: Jedyn Peterburgski do Londona późłany telegram rosprawja, so ßu Němzy ſ wobdžiwanja hódnej wustojnoscžu tšélne hrjebje a naßypy pódlu ßwojeje zykeje zofanskeje cžary pschiprawili. W tu khwilu maja stejischczo, kotreż na położenje w Franzowskej dopomina. Bližsche dny pokaža, hacž ßo Němzam poradži, tule cžaru mjes Strykowom a Lodžu dżerżecž.

S Kristianie ßo 1. dezembra pische: Ruski generlany stab je 1. dez. wojjewił: W stronach pola Lowicža ßo dale se saßakkoscžu wojuje. W Cžornym morju njeje ßo wot 21. novembra žana turkonska łódž wjazy widžecž dała. Kawkaski generalny stab rosprawja: Wczera njejßu žane ważnische wojowanja byłe. 27. novembra je jena ruska kolonna w Eufratskim dole postupowała, Turkow ſ jich stejischcža wotehnała, dwě kanonje dobyła a Turkow sajała. B.

Zarowy wotjěsd na wojownischczo.

S Peterbuga ßo psches Kristianiu telegrafuje, so zar w 10 hodžinach na wojownischczo wotjědže.

Danske nowiny „Berlingske Tideinde“ ßu sčžěhowazu depeschu 2. dezmbra ſ Londona dostake:

S Peterburga ßo telegrafuje, so ßo nimale po zykej froncže dale wojuje. Wojowanja ſ dołheho ranja a ſ krótkeho wjecžora Lodže ßu najkrwawnische a najsatraschnische wot spocžatka wójny. Na tymle městnje ßo hłowna bitwa mjes Rußami a Němzami wubědži. B.

Khežor w ruskej Pólskej.

Na wojownischczach w ruskej Pólskej ßo nětkole wo pschichodže Europy rosßudži. Milijony němskich a awstriski wojakow tam ſ ruskim wójskom wojuja. Němski khežor je teho dla ſ franzowskeho wojownischcža do Pólskeje khwatał. Wón chze pschi woßudnych bitwach, ſ kotrymiž ßo wo pschichodže němskeho khežorstwa jedna, pschitomny bycž a se ßwojej radu ßwojeho generalneho pólneho marschalla ſ Hindenburga podpjeracž.

Khežor je tež wójsko w rańschej Pruskej wopytał a ßo potom do połodnischeje Pólskeje do strony Cženstochowa podał, hdyž awstrišzy a němšzy wojazy hromadże wojuja.

2. dezembra je khežor Wylem w Wrótßławju ſ hłownym roskasowarjom awstriskeho wójska, arzywójwodu Bjedrichom, rosrěcženje měł, w kotrehoż pschewodže běschtaj trónski naßlědnik Khorla Franz Josef a schef generalneho staba, general ſ Hötzendorf. Posdžischo khežor franjenych we Wrótßławskich lazaretach wopyta.

Wjednik němskeho wójska w ruskej Pólskej ſ Hindenburg sa generalneho pólneho marschalla pomjenowany.

Sa wubjerne wjedniſtwo, ſ kotrymž je generalny wyschk ſ Hindenburg w rańschej Pruskej a ruskej Pólskej njepscheczela wospjet sbił, je jeho khežor sa generalneho pólneho marschalla pomjenował.

Generalej ſ Mackensenej, kotryž je pola Lodže a Lowicža 9. němske wójsko k dobyczu wjedł, je khežor rjad „Pour le mérite“ spožcził a jemu to se sčžehowazym telegramom wosjewił: 9. wójsko je pod Waschim wupruhowanym wěstym wjedniſtwom w cžežkich, tola ſ wuspěchom krónowanych wojowanjach ſ nowa njepschetrjechomnje wojowało. Jeho dokonjenja w sańdženych dnjach ßo jako błyschcžate pschikłady khróbłoscže, wutrajnoscže a smužitoscže stawisnam sakhowaju. To ßwojim wubjernym wojakam ſ mojim khežorskim džakom wosjewcže, kotryž chzu ſ tym pokasacž, so Wam rjad „Pour le mérite“ spožczu. Bóh budž dale ſ Wami a ſ naschimi khorhojemi. Wylem, I. R. — General ſ Mackensen je tónle telegram ſ wójskowym wukasom wosjewił a pschisponnił: „Wjeżelu ßo, so mózu mojim rjekowskim wojakam tajke pschipósnacže wosjewicž. Saßkužbny kschiž zykenu 9. wójsku płaczi.

Generalny pólny marschall ſ Goltz w Turkowskej.

Generalny pólny marschall ſ Goltz se ßwojim stabom bližsche dny do Turkowskeje wotjědže. Sultan je wo to proßył, so by jemu wón w nětczischej wójnje pschecžiwo Ruskej a Jendželskej se ßwojej radu pomozny był.

Rańscha wulka wódna twjerdžizna.

Rußojo ßu, kaž jedyn ruski dopißowař franzowskich nowin „Journal de Paris“ pische, wotmyßlenje spuschczili, ßo do rańscheje Pruskeje ſ nowa dobycž. Wobczežnoscže, kotreż ßo ruskemu wójsku w rańschej Pruskej napschecžo stajeja, ßo jako njepschewinliwe wopißaju: Němzy ßu rańschu Prusku, kotraž jenož ſ jěsorow, bahnischczow a lěßow wobsteji, do nimo měry wulkeje wódneje twjerdžizny pschetworili, kajkuž nihdže njejßu wohladali. Wschě pomozne ßrědki kóždeje jenož pomyßlneje wědomoscže ßu ßo nakožile. Němzy ßu

do prědka widźeli, kak kmóže žo ſ tajkimi wobtwjerdźenjemi njepſcheczelej wobaracź a ſeſchkodźicź. Woni žu je, hdźežkuli žo hodźi, natwarili a žu k temu zyle nowe wunamakanja žwojich inženieurow wužili.

Wojowanje w karpatſkich horach.

Wuherſke nowiny „Eſti Ujſog“ pišaju, ſo je Ujſokſki pſchekhód ſažo w awſtriſkim wobžedźeńſtwje. S Ungſkeho a Zemplinſkeho wokrježa žu Rušow wuhnali. W ſraženju pola Homanna pſchi Barkowſkim pſchekhodźe žu Rušow porasyli a 1500 ſ nich ſajeli. W Ungſkim wokrjeżu žu Rušojo jenož mały kruch pſches mjeſy pſcheſchli, dokelž jim žylniſche awſtriſke wotdźelenja napſcheczo ſtupichu. L.

Rumunojo w ruſkim wójſku nochzedźa wojowacź.

Wójnſki dopišowaŕ nowin „Az Eſt“ piſche: Pſchi nadběhach ruſkeho wójſka na karpatſke hory žu žo tež Rumunojo a židźi ſ Beſſarabſkeje wobdźělili. S powjedanja jatych je ſpósnacź, ſo žu beſſarabſko-rumunſzy a židowſzy wojazy lědma docžakacź mohli, ſo bychu žo Awſtriſkim poddali. Tak njerad woni pod ruſkim komandom žłuža. Zyle beſſarabſke kompagnije žwoje tſělby prjecź cźišnychu, hdyž žo k awſtriſkej froncže pſchibližichu. Tež je žo wjele tajkich w khribjecže ſranjenych wojakow nadeſchko, kotrychž běchu offizěrojo wot ſady potſělili, hdy běchu žo chzyli poddacź. L.

Kral Bjedrich Auguſt je ſažo do wójny wotjěł.

Kral Bjedrich Auguſt je 4. dezembra ſ nowa k wjecžornemu wojowniſchcźu wotjěł.

Awſtriſzy žu Cžernowzy Ružam pſchewoſtajili.

Awſtriſke wójſko je ſ bukowinſkeho hłowneho měſta Cžernowz wucźahnyło. Kaž wuherſke nowiny „Azeſt“rosprawjeja, je žo to ſtało, dokelž žo na tamnym brjoſy rěki Pruta wulka njepſchecźelſka pſchewaha pokaſowaſche. Awſtriſke wójſkowe wjedniſtwo je žwojim wojakam ſ měſta wucźahnycź dało, ſo by měſto pſchi wojowanju ſchkody njecźerpiło. Tſělenje ſ ruſkich kanonow hiſchcže trajeſche, hdyž bě awſtriſke wójſko hižo wotcźahnyło, dokelž Rušojo po ſdacźu njeběchu wo tym niczo pytli. L.

Belgiſko-franzowſke wojowniſchczo.

Nowe wobtſělenje Arraſa.

S Pariſa žo 2. dezembra telegrafowaſche: Němzy ſ nowa na Arras poſtupuja a jón wobtſěleja. Tón krócź žu nowe měſtowe dźěle cźežko cźerpiše; wone žu žo ſ bombardementom ſkoro zyle wupuſcźiše. Franzowſke rosprawy praja, ſo Franzowſojo a Jendźelcźenjo do prědka du. Woni žu ſchtyri kilometry ſ ranja Arraſa něſkotre wžy wobžadźili. Pſchi poſlednim wojowanju žu Němzy franzowſke kanony wužili, kotrež žu jim w dobytej franzowſkej twjerdźiſnje Maubeuge do ruki padke. B.

* * *

Měſto Reims pod bombardementom žakoſtnje cźerpi. Němſke tſělne hrjebje žu žo hacž na 1800 metrow k pſchedměſtam pſchedžunyle. S wobtſělenjom žo žadyn měſtowy dźěl njepſchelutuje. Měſtowa bohata textilna induſtrija je na wjele lět ſniczena. Hacž dotal naczinjena ſchkoda žo na 350 milijonow hriwnow wobliczа.

Franzowſke ſchkodowanje.

Dopišowaŕ nowin „Corriere della Sera“ w połnóznej Franzowſkej wobliczа, ſo je połoja franzowſkich wojakow padła, žo ſhubiła abo ſajała. To pak jenož ſa aktivne wójſko a młódſche reſerwy płacźi. Hdyž žu territorialni wojazy žami dyrbjeli wojowacź, žu žo woni ſkoro zyle ſniczili. S Ventimiglia žo piſche, ſo je w kaſarmach pſchi rivierje wot Nizzy hacž do Mentona 3000 khorych cźornych wojakow ſ Afriki ſamješcźenych, kotſiž njemóža jěre wjedro połnózneje Franzowſkeje ſnjeſcź. B.

W Jendźelſkej němſki nawal wocźakuja.

Jendźelſke nowiny žu w měnjenju ſ jena, ſo ma žo žylny nadpad němſkeho wójſka pſchecźiwo ſtejiſchcźam Franzowſow a Jendźelcźanow pola Calais wocźakacź. Wojerſzy wězywuſtojni to ſ wobſchěrnych pſchihotow žudźa, kotrež žu Němzy poſlednje dny cźinili. „Times“ a „Evening News“ žu ſcźěhowaze wobhonjenja wocźiſchcźale. Wſchědnje hobrſke wojerſke cźahi ſe wſchěch měſtow Belgiſkeje nimo měry wjele wojakow k prědkownym tſělnym pſchěrowam woža. 60 tajkich cźahow je ſ Genta, 28 ſ Brügge, 30 ſ Monſa, 40 ſ Maubeuge a 50 ſ Brüſſela wotjěło, wſchě na ſtronu k dołhowjecžornej Belgiſkej. Zyle cźerſtwi wojazy žu do Dixmuidena, Yperna a Oſtende pſchijěli, mjes nimi wulke hromady kavallerije ſ Brawnſchweigſkeje. Němzy žu ſ bombardementom na Ramscapelle ſapocźeli. Jedyn němſki lětaŕ je wospjet ſpytał, jendźelſki hłowny kwartěr w Poperinghe wupuſcźicź. Jeho wotmyślenje njeje žo ſchlachcźiło, tola je jena bomba wjele ludźi moriła. 200 němſkich nowych kononow, 32,5 cm. kalibra je žo tehorunja dołhowjecžorneje Belgiſkeje dowjeſko, pódla teho 50 panzerowanych automobilow, kotrež Kruppſzy inženieurojo pſchewodźeja. Do Zeebrügge žu něſkotre podmórſke cźołmy zyle noweje konſtrukzije ſ Kiela a liczba jara ſpěſchnych panzerowanych a ſe ſpěſchnje tſělazymi kanonami wobrónjenych motorſkich cźołmow pſchijěle. Nowiny k tymle powjeſcźam tyſchne pſchiſpomnjenja cźinja. Wona maja jenicźku nadźiju, ſo Jendźelcźenjo a Franzowſojo tež tónle nadběh wotraža, ſo mohli woni žami nadpad na Němzow cźinicź, teho žo ani nadźijecź njeſwěrja. Wone pišaju: „Mózemy-li hiſchcže tón ras napſcheczo ſtejecź, drje ſyma na dleſchi cźaž wojowanju kónz ſcźini. Mjes tym dyrbimy potom pſchezo wjazy a wjazy wojakaw do wójny žłacź; pſchetož wot teho ſkónczuy wuſpěch wotwißuje.“

Němſke podmórſke cźołmy pſchi franzowſkim brjoſy.

Jedyn němſki podmórſki cźołm je pola Le Havre pſchi franzowſkim brjoſy jendźelſkej pſchekupſkej parnej łódźi „Malachite“ a „Primo“ potepił. Wobžadka teju łódźow je žo wukhowacź mohła. Tutón podawk je wobžedźerjow jendźelſkich a franzowſkich łódźow njemało naſtróžił. Nětko žo žamo parne łódźe ani pſches móſki kanal, kotryž Jendźelſku wot Franzowſkeje dźěli, ſwěricź njemóža, dokelž njejžu wěſie pſched nadpadami němſkich podmórſkich cźołmow. Jendźelſke nowiny měnja, ſo maja němſke podmórſke cźołmy žwoje ſtejiſchcźo w jenym belgiſkim pſchiſtawje; pſchetož ſ jeneho němſkeho pſchiſtawa njemohłe hacź do Le Havre dojěcź. Tónle pſchebytk němſkich podmórſkich cźołmow dyrbjake jendźelſke wójnſke łódźe wužlědźicź, dokelž by hewak woženje jendźelſkich wojakow do Belgiſkeje a Franzowſkeje ſ wulkim ſtrachom ſjednocźene było.

Belgiſki kral žo ſranił.

Belgiſki kral Albert, kotryž žo njepſcheſtawajzy ſe žwojim wójſkom pſchi wojowanju w krajinje nad Yſerſkej rěku w połnóznej Belgiſkej wobdźěła, je žo na ruzy ſranił. Brüſſelſki chirurgiſki lěkaŕ profeżor Depage je žo k kralej powołał.

Awſtriſko-ſerbſke wojowniſchczo.

Nawal awſtriſkeho wójſka do Sserbije.

Sańdźenu žrjedu je awſtriſke wójſko do Belgrada ſacźahnyło. Něſkotre dny prjedy běchu cźežke kanony awſtriſkich na Dunaju ſtejazych monitorow Belgradſku kwjerdźiſnu wobtſělecź počžake. Hdyž běchu ſerbſke kanony na twjerdźiſnje womjelkke, žo awſtriſzy wojazy pſches Dunaj pſchewjeſechu a žo do měſta dobuchu. Maka ſerbſka wobžadka ſ woprědka ſe ſažakkoſcźu awſtriſkemu wójſku napſcheczo ſtejeſche, tola dyrbjeſche ſkónczńje pſched pſchemozu zoſacź.

Awſtriſke wójſko, kotrež je ſ 30 000 mužemi bayerſkeho wójſka poždylnjene, žo na poł milijona muži wobliczа. Sserbſke wójſko je pjecža jenož hiſchcže 200 muži žylne; wono pſched pſchemozu k pokodnju zoſo. W horatej, žo lohko ſakitazej krajinje chže žo wono ſažo Awſtriſkim napſcheczo ſtajicź. Na něſkajke dobycže njeje wěſo dla wulkeje njerunoſcže mozow žanych wuhladow wjazy. Sserbija dyrbjała žo Awſtriſkej poddacź, hdy by žaneje nadźije na dobycže ruſkeho wójſka wjazy njeměła.

Wobežeżnoſcže Sserbije w Mazedonſkej.

Nětcziſche wójnſke njeſbože Sserbije wuwužijo žu mazedonſzy ſběžkarjo żeleſniſki móſt pſches Werder mjes Strumizu a Damir-Rapu do powětra buchli. Ssrjedźny ſtołp je do dweju tſeczin, połnózny zyle ſniczeny. Woženje po żeleſnizy mjes Skoplijemi a Saloniſkom dyrbi na něſkotre njedźele pſchestacź. Do tſjoch njedźel njehodźi žo móſt ſ nowa natwaricź. Po roſtſělenju moſta je pjecža k krwawnemu wojowanju mjes ſběžkarjemi a ſerbſkimi wojakami dóſchło.

Jendźelſke ſchkodowanje na morju.

Łódźſtwowy dopišowaŕ nowin „Times“ piſche: Sa prěnje ſchtyri měžazy wójny žu němſke podmórſke cźołmy žydom jendźel-

ſkich wójnſkich łódźow a ſchtyri pſchekupſke łódźe ſniczyłe. Němzy ẕu dale ſ kanonſkimi wutſělemi tſi jendźelſke wójnſke łódźe a pjecź-dźeßacź pſchekupſkich łódźow ſniczyli.

Wójna ſ Turkowſkej.

Poſtupanje Turkow k Suezſkemu kanalej.

S dobreho žórka ẕo Mailandſkim nowinam „Mettin“ ſ Kairo piſche, ſo je karawanſka dróha, kotraž k Gierabubej wjedźe, ſ dołhej cźaru tſělnych pſchěrowow a ſ kanonami ſawrjena a ẕo ſ jendźelſkimi a egiptowſkimi mozami ſtražuje. Powjeſcź je ẕo jako wěrna wobkrucźiła, ſo něhdźe 70 000 Turkow a 10 000 Beduinow pod wyſchſchim roskaſowarſtwom Izzeda paſcha ſ 5000 wjelbłudami k kanalej cźehnje. So by ẕo nawalej wobarało, Jendźelcźenjo Akabu wobtſěleja. K ſakitanju Egiptowſkeje dale 50 000 wojakow pod roskaſowarſtwom generala Maxwella pſchi mjeſach ſteji.

Eſkadra łſchižakow ſ admiralſkej łódźu „Warrior“ w kanalu leži, ſo by jendźelſkich, indiſkich a ſudanſkich wojakow pſchi móżnym nadpadźe podpjerała. D.

K poßylnjenju ßwojeho wójſka w Egiptowſkej je Jendźelſka tam 34 000 Kanadſkich póßłała.

Awſtralſke a indiſke pomozne wójſka.

Kaž je ẕo do Londona telegrafowało, je Nowoſeelandſki miniſterſtwowy pſchedßyda jenej deputaziji wotmolwił, ſo ẕo wjazy doborwólnikow ſa jendźelſke wójſko ſamolwja, hacź je trjeba. W Nowoſeelandſkej ẕu plan wudźełali, po kotrymž mohła Jendźelſka doſcź wojakow pſchecźiwo njepſchecźelej póßłacź, ſo by ẕo wójnje kónz ſcźinił.

Dale je Jdarſki wjerch w Jndiſkej na jěſbje k froncźe w Franzowſkej rjekł, ſo je ẕo 200,000 indiſkich wojakow do Europy póßłało, tola tſi milijony (?) ẕu hotowe, jeli ſo by trjeba było. Jndiſzy wojazy, kotſiž ẕu muhamedanſzy, nimaja žanych pomyßlenjow, pſchecźiwo Turkowſkej wojowacź, dokelž Turkowſka dla ßwojeho ſwjaſka ſ Němſkej iſlam njepſchedſtaja. (Jendźelſka drje teho dla Jndiſkich nochze w Euorpje pſchecźiwo Němſkej wužicź, dokelž Jendźelſkej w Jndiſkej ſběžk hroſy.)

Wójna w kolonijach.

Sběžk w połodniſchej Afriziy.

Hollandſke nowiny „Nieuwe Rotterdamſche Courant“ ẕu ſ połodniſcheje Afriki liſt doſtałe, ſ kotrehož ẕo ſhoni, ſo w Oranjeſkim ſtacźe 1500 ſběžkarjow pod 7 komandami ſteji, a ſo ẕu Jendźelcźenjo wſchitkich wójnſkich jatych ſ němſkich kolonijow ſ dotalneho lěhwa w Moritzburgu do Durbana wotwjedli. Dale po liſtnych powjeſcźach ſ Pretorije 4000 ſběžkarſkich Burow ſ kanonami pſched měſtom ſteji. Po zyłej połodniſchej Afriziy je jara wulka polizajſka ßłužba dla wuſkuſchenja privatnych rosrěcźenjow pſchipowjedźena. Jaſtwowe a pjenježne khoſtanje ẕo ſ hromadami nakładuja. L.

Sběžkarſzy Burjo pſchecźiwo jendźelſkim panzerowanym żeleſniſkim cźaham wojuja.

Londonſka Reuterez telegrafowarnja ſ Pretorije rosprawja: Kapitan Wallis wutoru ſ panzerowanym cźahom „Trafalgar“ na cźarje Reitz-Pretoria wujědźe, hdźež běchu ſběžkarſzy Burjo woſpjet ſpytali, panzerowane cźahi wobſchkodźicź abo ſwrócźicź. Pola Reitza ẕo žiwe wojowanje roswi. Sběžkarſzy jěſdni ſpytachu, cźah ſadźerżecź. W jenym dole, hdźež móżachu ſady jeneje wuſtejazeje ſkały do cźaha tſělecź, ẕo „Traflagarej“ poradźi, tam pſchejěcź a dale wojowacź. Sběžkarjo mějachu 15 morwych a ſranjenych, mjes nimi pólneho korneta Koſtera. Poßledniſchi do tych tſjoch generalow ßłuſcha, kotſiž ẕu ẕo Dewetej pſchiſamkli. S nich je jenož nětko hiſchcźe Rautenbach ſbytny; pſchetož Villiers je ẕo pſched tydźenjom poddał. Wcźera je panzerowany cźah „Trafalgar“ ſ jenym druhim panzerowanym cźahom na wobhonjenje wujěł. Pola Reitza ẕo cźahaj do wojowanja ſaplecźeſchtaj, hdźež jeju wobßadka żeleſnizu wuporjedźowaſche, kotruž běchu ſběžkarjo dźeń prjedy khětro wobſchkodźili.

28. novembra je do Londona powjeſcź doſchła, ſo je wyſchk Diek van Deventer, kotryž w ranju Oranjeſkeho ſtata operazije pſchecźiwo ſběžkarjam wodźi, Burow pod pólnym kornetom Smitom ſajał. Druſy ẕu pſchi ßylnym njwjedrje cźekli. B.

Wjednika ſběžkarſkich Burow ſajeli.

S Pretorije je jendźelſke knježerſtwo powjeſcź wudało, ſo ẕu Deweta, wjednika ſběžkarſkich Burow, ſajeli. To je cźežke poražene ſa wußwobodźerſke wojowanje Burow. Jendźelcźenjo ẕu lohke dźěło ſ burſkim ſběžkom měli, dokelž ẕo wjetſchina Burow ſběžkarjam njepſchiſamkny. Po poraženiu ſběžka chze general Botha ſ jendźelſzy ſmyßlenymi burami pſchecźiwo němſkej krótkowjecźornej afriſkej koloniji wucźahnyź.

Khěžorſtwowy ßejm ſ nowa 5 miliardow hriwnow pſchiſwolił.

Druhi krócź wot ſpocźatka wójny je ẕo ẕrjedu khěžorſtwowy ßejm ſhromadźił. Knježerſtwu dyrbjeſche ẕo 5 milijardow noweho wójnſkeho kredita pſchiſwolicź, a ẕo ludowemu ſaſtupjerſtwu pſchehlad ſakonjedawarſkeho dźěła dacź, kotrež je ẕo wot wudyrjenja wójny dokonjało. Wjazy dyžli ſto wukaſow ẕu němſke knježerſtwa k ſdźerżenju hoſpodarſkeho žiwjenja, k wudoſpołnjenju naſcheho finanzneho wuhotowanja a woßebje k ſwěſcźenju ludoweho ſežiwjenja wudałe. Mjes wukaſami, ſ kotrymiž ma ẕo naſche hoſpodarſke žiwjenje ſdźerżecź, ẕu wuſběhnycź jara žohnjowanja połne pſchipraẃjenja wójnſkich wupożcźerńjow a wukaſy, kotrež poſtajeja, ſo móża ẕo wobkhody pod wyſchnoſcźinym dohladowarſtwom dale wjeſcź, ſo by ẕo konkurſa ſminyło. Naſpomnicź ma ẕo dale poſtajenje najwyſchſchich płacźiſnow ſa najważniſchu żyrobu a naprawy, ſ kotrymiž ẕo ſa khlěbowu potrjebu poſtara. Wone wſchě wo dalokowidźenju ſjednocźenych knježerſtwow ßwědcźa. Hdyž běſchtaj pſchedßyda khěžorſtwoweho ßejma dr. Kaempf a khěžorſtwowy kanzler ſ Bethmann-Hollweg politiſki pſchehlad wo podawkach wot ſpocźatka wójny hacź do nětka dałoj, khěžorſtwowy ßejm ſa ßobu w tſjoch cźitanjach żadany wójnſki kredit ſe wſchěmi pſchecźiwo jenemu hłoßej pſchiſwoli. Jenož ſozialdemokratiſki ſaſtupjeŕ Liebknecht pſchecźiwo njemu hłoßowaſche. Na to ẕo wuradźenja khěžorſtwoweho ßejma hacź do 2. měrza 1915 wotſtorcźichu, hdyž bě pſchedßyda dr. Kaempf ſ nowa dowěrjenje a nadźiju wuprajił, ſo w pſchinuſowanej bědźenźy dobudźemy. Se ßławu na khěžora, ludowe wójſko, wójnſke łódźſtwo a naſchu wótcźinu ẕo poßedźenje ſkónczi.

Najwyſchſche płacźiſny ſa metalle a wołmu.

Pſchihotowanſke dźěła ſa wukas ſwjaſkoweje rady k poſtajenju najwyſchſchich płacźiſnow ſa metalle ẕu tak daloko doſchłe, ſo ẕo ſwjaſkowym knježerſtwam hižo tele dny jedyn nacźiſk pſchepoda, ſo bychu wo nim ßwoje měnjenje woſjewiłe. Jedna ẕo wo kopor, koporowe měſchenje, aluminium, antimon, nikel a zyn. Tež ſa poſtajenje najwyſchſchich płacźiſnow ſa wołmu, ẕu pſchihohotowanſke dźěła tak daloko, ſo ma ẕo w bliſchim cźaßu wukas ſwjaſkoweje rady wocźakacź. Kaž je ßłyſchecź, ẕo tež hiſchcźe ſa druhe wězy, kotrež ẕu ſa wſchědne žiwjenje trěbne, najwyſchſche płacźiſny poſtaja. D.

Bóh je dobry.

Hodowne powjedańczko.

Saßo bě Boża nóz ſaſtupiła na kraj a morjo a ſaßo ẕo ßwěcźki na hodownym ſchtomje ßwěcźachu w khěžy, kiž ſ wyßokimi pěſkowymi hórkami wobdata, na woßamocźenym brjoſy ſtejeſche. Wſchitko bě tu kaž prjedy, morjo a njebjo a ſchěra jenajkora krajina, jenož rybaſka khěžka pſchi morju bě trochu ſanjerodźena, na roſpadnjenje ſapodobniſcha a kwětkowe pjeńki pſched niſkim woknom běchu ẕo ſhubiłe. Woßamocźenaj cźłowjekaj pak, kotrajž tam bydleſchtaj, wotrěſnjenaj wot wobkhada ſe ßwětom a bjes dźěcźi, běſchtaj ſeſtariłoj a běſchtaj woboźnaj, dokelž jeju dny běchu pſchejara jenajke a woſtudłe a bjes wjeßela. Jenož jedyn krócź wob lěto ſdaſche ẕo, ſo nowe žiwjenje we ſtarymaj cźłowjekomaj wotucźa, to bywaſche kóżdy krócź, hdyž bychu ſ bliſkeje woßadneje wßy hodowne ſwony ſaſwonile a hdyž bychu ßmerki Bożeho wjecźora mórſki brjoh pſchikryłe; tehdom by Hana Dokowa, żona mórſkeho rybaka, zyły dźeń nuſno měła, by ſtwu rjedźiła a zyłu nadobu wucźiſcźiła a wjecźor by blido ſ běłym rubom pſchikryła, ſchmrěcźkowy ſchtomik na njón ſtajiła, lampu ſaßwěcźiła a hodowny ſchtomik wudebiła.

Komu? Dźěcźi dźě njemějeſche, ſo bychu ẕo ſwjeßelile, ſo by jim do ruczkow dary Bożeho dźěſcźa dawacź mohła. Komu dha potajkim pyſcheſche ſchtomik a komu pſchiprawjeſche dary?

Jeje mužej, ſróſtnemu rybakej Hadrijej Dokej, kłó to kóżdy ras k wutrobje, hdyž widźeſche, kak jeho żona Boži wjecźor tak pilnje dźěłaſche, tola ßebi njeſwěri, ju mylicź, a ſtraſchne praſchenje: „Komu dha hodowny ſchtom debiſch?“ jemu żenje na jaſyk njepſchińdźe.

Wón dže jara derje wjedżesche, ša koho žo maczerna wutroba modlesche, płakasche 12 lět dołho, czejeho wróczenja žo wboha žona pschczo hischcze nadżijesche, twjerdże a njepowalnje, njedżiwajo teho, so człowjeske pschedwidżenje pschecziwo tomu rěczesche.

Sswoje dźěło dodźěławschi by žo potom pódla hodownego schtoma do wokna žydnyła a ſ horzymaj woczomaj do nozy won wudźěraka, hacž tola żadosczinje woczakowany pschezo hischcze njepschikhadża, žebi srudny hłóž a spěw sanoschuja. Pschi tym by žo mało czucziwy rybak a łódźnik na hrósbny podawk we žwojim žiwjenju dopomnił a hórka bolosczˊ by jemu wutrobu wobczežała, wulke žylsy bychu žo jemu po lizomaj do roszuchaneje brody kulake.

To bě srudna wěz a ſ kóždym Božim wieczorom žo wobnowjesche, hacžrunje běchu žo wot teho czaża hižo lěta minyłe. Ale žu wězy, kotrychž człowjek sabycˊ njemóże, a dopomnjenja, kotrež njewužnu, wožebje, hdyž je czežka wina je ſ wótrym pjerom do bolosczˊiweje wutroby sapiżała.

„Wuhażń žwěczki, Hana, a dži lehnycˊ — wón wschak tola wjazy njepschińdże", bórczesche rybak, saspańny žwoju hornczerśku dymku (fajfu) wuklepujo.

Rybakowa žona na njeho njepożłuchasche, ale žonjesche dale.

„Ja wěm, ja wěm, mój Jank sażo pschińdże, pschetož Bóh, haj Bóh je dobry."

Rybak ſ nowa napominasche a pschistaji:

„Pschestań tola tak njerosomnje rěczecˊ a žo nadżijecˊ, morwi žo tola wjazy njewrócża!"

„Morwi?! Schto ty rěczisch — — morwi?" — wboha žona bolostnje sakschikny, žwój spěw nahle pschetorhnywschi, „ale mój Jank tola morwy njeje — — —, wón je žiwy a pschińdże sażo domoj."

„Njerosom!" rybak bórczesche, „wón je jenož žiwy, dokelž žebi ty tak myżlisch, ale ja žym pscheżwědczeny, so wón dawno na dnu morja pokhowany leži. Bóh budˊ jemu mikosczˊiwy."

„Haj, ty žebi tak myżlisch! Ty dže žy jeho do žmjercze sahnał!" žona ſ wrjeskazym hłožom sawoła, pschi czimˊ stany a, žo pscheď žameho muża stupi a ſ wurasom najhórscheje bolosczˊe na blědym wobliczu jemu hischcze junu do woczow tele hrósbne žkowa rjekny.

Muž žo satorże a ſ roshorjenosczu wschón sežoltny, tola žo wobknježesche a žonu sa ruzy pschimnywschi stłóczi ju ſ kahodnej mozu na stółz, rjeknywschi:

„Budˊ směrom, Hana! Tebi žo dżije, to wěrno njeje, schtož ty rěczisch, ja jeho do žmjercze hnał njeżym!"

„Potajkim wón też morwy njeje! Něwěrno, Handrijo, wón sażo pschińdże?"

Ssylny muž sadyrkota a žo ſ wobliczom wotwobroczi, žona pak žo ſ nowa do žwojich mylatych myżliczkow ponóri a žebi ſ czicha synczesche:

„Ja wěm, ja wěm, mój Jank sażo pschińdże, pschetož Bóh, haj Bóh je dobry."

To bě pschezo sażo žamżny spěw, jenicżki spěw, kotryž žebi hižo dwanacże lět dołho sanoschesche. To bě žo sapoczało w tamnej njesbožownej Božej nozy, hdyž bě jejny muž žo se žwojim žynom roskoril a swadżił, hdyž žyn jeho wo dowolenje proschesche, so by žebi žmél Katu, dżowku nanoweho najhórscheho njepschecˊela, ša mandżelsku bracˊ.

Wěso bě to nanej jara pschecˊiwne a wón žo na žyna tak roshněwa a žo tak hłuboko sabý, so Jana, kiž bě lubuschł žwojeje maczerje, hnydom njejabzy hrubje bijesche. Na to Jan na hłowu wschitke žwoje drabv, kotrychž wjele njebě, do brěmja swjasa a, ani njestrowjo aui žo njeroszożhnujo dom žwojeju starscheju wopuschczˊi. To žo sta woždrjedź Božeje nozy, runje hdyž swony hodowny měr a žwjaty pokoj swonjachu a po kraju žo sanoschowasche we wżach a w městach wěczńje lubosny spěw:

„Czicha nóz, Boża nóz!"

A nan bě žo we žwojim hněwje tak jara sabył a tak hłuboko padnył, so žwoje žamżne dżěczo sakliwajo a sa nim, hdyž žyn czěkasche, hischcze hrosne, hanjaze a ske pschejaze žkowa wokasche. A to žo sta runje w Božej nozy a bě to teho dla hischcze hórschi hrěch — a běda! Tuto nanowe poklecze žo też woprawdże dopjelni.

Janowa njewjesta, ſ mjenom Kata, běsche dżowka bohateho rybaka w žužodnej wży, strowa, rjana a jara schwarna holza, ale jeje nan a Janowy nan běschtaj žo jeneho pola dla swadżikoj, lěta dołho skorżikoj a tak zyle a dospołnje rospadnykoj, so jedyn druheho widżecˊ njemóżesche. Wonaj žebi na sto kroczeli ſ pucża khodżeschtaj a mohł rjez ša žiwjenjom dżěschtaj.

Kata, shoniwschi wo srudnym podawku, so bě žo jejny nawożenja shubił, se sadwělowanjom do morja skoczi a ša někotre dny smohi jejne czěło na brjoh spławnychu.

Jan wosta zyle shubjeny — žaneje powjescze wo nim wjazy njedóńdże ša dwanacże lět. Wěso bě jeho nan wschitke žrˊdki nałożał, so by žwojeho žyna wużlédżił; wón bě žo w bliskim pschistawje wschitkich uamorńikow (matrosow) wuwoprašchował, hdyž by jena łódź ſ dalekich kónzow žwěta pschijěła, ale nichtó njebě jeho wuhladał, nichtó jemu powjescˊ dacˊ njemóżesche. Hacž bě Jan w tamnej njesbožownej nozy, ſ bolosczu pschewinjeny a ſ pschewulkej lubosczu k njewjesczе honjeny, do žmsercze khwatał, — abo hacž bě ſ tamneho boka morja k nawjeczornemu brjohej był sahnaty — — hacž bě hischcze žiwy, abo hacž bě žo skasył a sahinył a semrjeł we zusym kroju — schtó móżesche to wjedżecˊ.

(Pokracˊowanje.)

Ze Serbow.

— **Pólne póstske listy,** psches 250—500 gramow ważaze, žo wot 2. hacž žobu do 8. dezembra ſ nowa pschijimuja. Porto wuczinja 20 pjenježkow ša list. Pożykki dyrbja do tołsteje papy abo do dżeržazeho płata sawalene bycˊ. Wschě pakczˊiki njech žo ſ dżeržazej bórnizu (schnóru) wobwjasuja. Napiżma na pakczˊikach dyrbi prawe a krucże pschiczinjene bycˊ.

— (Póstski wobkhad ſ wójnskimi jatymi.) Ruske póstske sarjadnistwo je pjenježny wobkhad wójnskich jatych mjes Ruskej a Němskej wotewrikło. Pjenjesy, kotrež žo sczelu, maja žo po schwedskich pjenjesach (krónach a örach) wobliczicˊ a žo w Malmö po kursu 175 krónow = 100 rublow pscheliczejа. Dalsche je na póstach shonicˊ.

— (Wobhonjenje ša wójnskimi latymi.) Schtóž chże žo ja wójnskimi jatymi w Ruskej, Franzowskej abo Jendżelskej wobhonicˊ, njech žo na sakske wójnske ministerstwo w Draždżanach-N., Königstr. 15 wobroczi. K wopraschenju žu po móżnosczi czěrwjene khartv wużicˊ, kotrež žu w kóżdym póstskim wustawje dostacˊ.

— **Wopor njewobhladniwosczе.** Jědnacˊelětny Israel, kotryž na Moltkowskej drósy bydli, bě wutoru na tamnischim hrajkanischczu jenu patronu namakał. S njewobhladniwosczu wón do njeje ſ kamjenjom bijesche. Patrona ſ tym rosbuchny a hólzowu lěwu ruku czežko srani. Też prawa ruka je žo wopaliła. Dwaj w bliskosczi pschebywazaj wojerskaj lěkarjej sranjeneho wobwjasaschtaj a jeho do měschczańskeje hojerńje dowjescˊ daschtaj. Tam dyrbjachu wbohemu hólzej palz a stawczk jeneho porsta lěweje ruki wotewsacˊ. Tutón srudny podawk dyrbjał druhim ſ warnowanjom bycˊ; njech žo dżěczi na straschnosczˊ patronow kedżbliwe czinja, wožebje dyrbjake žo pscheď tym warnowacˊ, do nich ſ něczim bicˊ.

— (Wuhlady na krutu symu.) Schwedszy wjedrawustojni dołhu a jěru symu do prědka praja. W žrjedżnej Schwejdskej je kónz novembra temperatura hižo 20 gradow pod null padła. Tajku krutu symu tam w novembrje njepomnja. K brjoham Selenskeje je lód w lětuschej nasymje wjele sažo a w khětro wjetschich hromadach dyżli hewak-pschipkowak. Też žněh hižo jara hłuboko leži.

— (Rěsanje župroschnych ranzow sakasane.) Pruske ratarske ministerstwo je wukas wudało, po kotrymž žo hacž do 19. dezembra župroschne ranzy njeżmědża rěsacˊ.

— Dżenżnischemu czižku „Sserb. Nowin" je pschikoha firmy Richarda Sabatha w Budyschinje na khěžorskej drósy pschipokożena, nastupaza hodowne pschedawanje hrajkow, hospodarskich a darjenskich wězow, na czož žo wožebje pokasuje.

Sserbske kemschenje w Draždżanach. Jutsje, njedżelu 2. adventa, žu Draždżanszy Sserbjo sażo do žerbskeje Božeje žkużby pschipołdnju 1/2 12 hodżin w kschižnej zyrkwi wutrobnje pscheproscheni. Kóżdy Sserb budże tam witany. Spowjednu wuczbu smeje k. farar Domaschka ſ Budestez, prědowanje pak k. duchowny Mrósak ſ Ketliz.

S Budestez. Sserbske towarstwo „Lubin" smeje žrjedu wieczor 1/2 8 hodżin pola Rósika žwoju shromadżisnu. Ssobustawy a hosczo žo ſ tutym wutrobnje pscheproschuja.

S Korsymja. Dwaj žynaj tudomneho hosczenzarja Schuby staj żelesny kschiż dostałoj, mjes tym so je žo tsecˊemu žynej Heinrichska medailla spożczika.

S Brěsynki. Podoffizerej Hermannej Kobanej ſ nascheje wży, kotryž pola staba 103. pěscheho regimenta steji, je žo wulka badisła žleborna sażkużbna medailla na bancze a wojerska Khorlwa-Bjedrichowa sażkużbna medailla ša žwěrne sażkużby psched njepschecˊelom spożczika.

S Khrósta. Sańdźenu njedźelu wječor je žo w Adolfskej Hěcze fabrikskemu džěłaćerjej Grandzy ſ Łupjanskeje Dubrawy jěſdne koło, něhdźe 40 hriwnow hódne, kradnyło.

S Bukojuh pola Barta. Mjes wjele tyžazami, kotſiž žu žwoje žiwjenje ſa wótzny kraj woprowali, je też jeniczki žyn tudomneho kublerja Miczki, 30 lětny Ernſt Miczka. Wón bě žo 8. dezembra w bitwje pola Soumeſu cźežko ſraniť a žo do lazareta w Chalons ſur Marne dowjeſť. Hdyž bórſy po tym Franzowſojo poſtupowachu jeho woni ſajachu a do Orleanſa dowjeſechu. Tam je wón w lazarecze 12. ſeptembra wumrjeł. S požrědniſtwom cźerwjeneho kſchiža w Schwajzarſkej je žo powjeſcź wo jeho žmjercźi jeho nanej póžłała; wona je w naſchej woſadze powſchitkowne džělbracze a žobuželniwoſcź ſbudźiła. W zuſej ſemi khowany dyrbjeſche po wójnje nanowe kubło pſchewſacź, kotrež je, kaž Bartſke zyrkwinſke knihi pokaſuja, někotre ſta lět Miczkez žwójbje žłuſchało.

S Delnjeho Wujeſda. S naſcheje wžy je nětkole 70 muži, a ſ zykleje woſady něhdźe 130 muži we wójnje. Jedyn ſ nich, džežatnik Schimko ſ Tranjow, je 22. auguſta rjekowſku žmjercź w bitwje pola Metza namakał. 1. auguſta bě jeho wójnſke wěrowanje było. S druhich je žo ſchěſcź ſraniło, a dwejo ſtaj žo ſhubiłoj. Tudomne wojeſke towaŕſtwo, wohnjowa wobora a woſebje žonjaze towaŕſtwo žu wojakam hodowne pakczíki a dary luboſcze bohacze póžłali, tak ſo je žo kóždy ſ někotrymi pakczíkami wobſbožił.

S Léſkeje pola Kamjeńza. Wutoru popoldnju wokoło 1/2 6 hodźin je 10lětna holza Ida Raſchkez do knježeho hata padła a žo tepiła.

S Bijkopiz. Na polu cźeſcze je jeniczki žyn cźežneho měſchczana naſcheho měſta, khěžorſtwožejmſkeho ſapóžłanza Gräfy, wumrjeł.

S Hórki pola Niſkeje. Dla njedoſohanja benzina dyrbjeſche tu wutoru, pſchipoldnju jene lětadło ſ dwěmaj offizěromaj pſchi želeſnizy k ſemi ſjěcź. Ssebi benzin wobſtarawſchi chzyſchtaj žo lětarjej ſaže do powětra puſchczicź, tola pſchi tym do telegrafowych grotow ſawadźiſchtaj. Sso pſcheczišnywſchi lětadło na želeſnizu padže. Jedyn offizěr žebi wobliczo krwawe wobraſy, mjes tym ſo žebi druhi jenož kožu wobodrě. Lětadło žo zyle rosraſy.

S Wochos. Prjedy je žo hižo w naſchej wži 1100 hriwnow ſa cźerwjeny kſchiž naſběrało, a nětko je žo ſaže pſches 200 hriwnow ſkładowało, ſo bychu žo wojakam ſ naſcheje wži hodowne dary póžłałe.

S Hermanez. - Podoffizěr reſerwy Auguſt Hužlcŕ ſ Hermanez je želeſny kſchiž doſtał.

S Wojerez. Na žwinjaze wiki bě žo ſańdźenu žobotu 337 proſatow a 15 běhakow pſchiwjeſło. Proſata po 6—20 hriwnow płaczachu, ſa běhaki po 35—43 hriwnow žadźachu.

S Rychwałda. Wójna je žebi hižo woſmy wovor ſ naſcheje woſady žadała. Ssedlaŕ Willy Młynſki je pſched Verdunom pola Dompiere padnył. Wón bě pěkny, wo prózowanje ſa hajenje młodźiny derje ſaſkużeny towaŕſch, kotremuž ſtajnje cźeſtne wopomnjenje ſakhowamy. — Towaŕſchej Alfredej Kramczíkej ſ Publika, podoffizěrej Hermannej Rybakej ſe Stareho Lubolnja a džežatnikej Auguſtej Neugärtnerej ſ Rychwałda je žo želeſny kſchiž ſoožčik.

S Rychwałda. Po wukaſu wójnſkeho miniſterſtwa wot 9. auguſta je žo tu hižo žrjedź ſeptembra pod wodźenjom wješneho faraŕja młodźinſka wobora ſakožiła, kotrejž tſizeczi žobuſtawow pſchižłuſcha. Woni žo žobotu wječor k inſtrukziji, njedźelu popoldnju k praktiſkim ſwuczowanjam ſhromadźeja. Sańdźenu njedźelu krajny radźiczeł naſchu młodźinſku woboru wobhładowaſche. Pſchedwjedźenja polne pſchipóſnacze namakachu a wo tym žwědczachu, ſo je młodźinſka wobora ſa krótke njedźele žwojeho wobſtacźa pilnje džěkała.

S Radſchowa. Želeſny kſchiž je žyn tudomneho ſuperintendenta, Dr. Häſler, ſtabowy lěkaŕ w huſarſkim regimencze cźišło 14. doſtał.

K ſpokojenju tych, kotſiž žu wo žwojich lubych we wójnje w njewěſtoſcźi, woſtawjamy liſtk žerbſkeho wojaka ſ franzowſkeje wojeŕſkeje jatby. Ssyn blidaŕſkeho miſchtra Schkody ſ Wulkeje Dubrawy jón piša:

Bordeaux, njedźelu 25. oktobra 1914.

Lubaj ſtarſchej!

Waſch liſt wot 13. oktobra žym 24. oktobra ſ wutrobnym džakom doſtał. Njemóžu Wam bohužel žaneje powjeſcze wo Lubſchu (ſ Maleſchez), Janaſchu (ſ Marg. Hěty, wo tym je też nětko ſnate, ſo je jaty) a Franzu (něhdy wucžeŕ we Wulkej Dubrawje, też tón je jaty) dacź, je-li žu hiſchcze žiwi, móža drje wěſcze bórſy žami piſacź. So je mój hejtman padnył, wěm, běch tola w jeho najwjetſchej bliſkoſczi, a wón praji, tu drje žo nam ſlě póńdže, nětko by hiſchcze było, ſo woheń ſ artillerije doſtanjemy. A hnydom rosbuchowachu nad nami někotre ſchrapnele, a mój hetman padny. Ja pak doſtach tſchěłku do lěweho kolena. Hdyž žo walich, ſchwikny jena njerosbuchnjena granata pódla mje do ſemje, a błóta dla niczo njewidźach. Potom žym prózdnu granatu w rukomaj měł. Njemóžecze žebi myślicź, kak cźěžno je cźłowjekej druhdy; žo wě, nětko žo mi žměje, njetrjebam-li žo ſ tym wjazy ſaběracź. W tu khwilu cźakam na wobſamknjenje měra. Wy pak ſcze žebi pſchezo myślili, ſo my 103. pěſchzy niczo njedokonjamy. So je Libſchiz wowka wumrjeła, žebi myślach, džijeſche žo mi junu wo jenym žarowanſkim liſcze.

Móžecze mi pakeczík póžłacź, niz pſchecźežki. Draſty njetrjebam, ſkerje něſchto k kurjenju a k jědži. Schokolada je tu droha. Tobak płaczi pakczík 50 pj. Njeſabudźcze někotre pakczíki ſchekoweho tobaka. Žto njetrjeba žo płaczicź, wſchitko tu doſtanjemy. Dyrbicze pak pakczík derje ſawalicź, hewak žo po dołhim puczu roſtorha. Woczinja hakle žo tu w lazarecze. Pjenjeſy njeſměcze k pakczíkej pſchipołožicź. Pjenjeſy wſchak mohł nuſnje trjebacź. Němſke pjenjeſy žo tu njepſchijimaju. Poſcźelcze mi 15 frankow. Te doſtanu ſa 15 dnjow, pakczík pak ſa 25 dnjow. Hewak žo mi pſchezo derje wjedže. Nadźijam žo bórſeho wotmolwjenja. Móžecze něſchto wjazy piſacź. Pakczíkej pſchipołožcze ſapiſk, ſo wěm, ſchto je nutſka. Pſchipołožcze něſchto papjery a žłě, nimam žanych, moje leża hiſchcze na bitwiſchczu.

S wutrobnymi poſtrowami na wſchěch ſnatych

ſwoſtawam Waſch Jan.

Liſt je ſchoł pſches ruki cźerwjeneho kſchiža w Bernje, to je w Schwajzarſkej.

Přilopk.

S Kaſchez. Na Jaworſkim puczu ſta žo tu ſchtwórtk dopoldnja njeſbože. Naſch wješnjan, žiwnoſcźeŕ R., ſraſy na nahłym puczu, pſches wulki wichor ſehnany, tak njeſbožownje do ſchtoma, ſo ſ jěſdneho koła padny a we womorje leżo woſta. Ludźo dowjeſechu jeho bórſy k lěkarjej, hdźež bu wobwjaſany, a potom do Worklečanſkeje khorownje. Njeſbože je žo najſkerje pſches nahłe ſpinanje koleża ſtało, kiž je też khětro wobſchkodźene. Ssk.

---

* (Franzowſojo jeneho Němza k 20 létam khoſtańnje ſažudźili.) Franzowſkim nowinam „Temps“ je žo ſdźěliło, ſo je wójnſki žud w Singapore w rańſchej Indiſkej jeneho Němza k khoſtańni na 20 lět ſažudźił. Muža winowachu, ſo je wón ſ pomozu bjesgrotoweje telegrafije němſkemu kſchižakej „Emden“ powjeſcze wo jěſbach franzowſkich, jendźelſkich a ruſkich wikowanſkich a wójnſkich łódźach dawał

* (Sso ſajéka.) Ssrjedu popoldnju w 2 hodźinomaj je žo na dwórniſchczu w Miſchnje tſizyczilětna mandźelſka pjekaŕſkeho miſchtra Beuchlera ſe želeſniſkim cźahom ſajéka. Powjedajo njebě pytła, ſo cźah wotjědže. W poſlednimwokomiku chzyſche na njón ſkočźicź, wobžuny pak žo a pod koła padže, kotrež jej hłowu rosmjeczechu.

* (Sso ſadużył.) Jedyn wobydleŕ w Thalheimje chzyſche jeneho ſwiteho jerja jěſcź a měješe pſchi tym njeſbože, ſo jemu tón w ſchiji tcźazy woſt.a Wobžaromny žo ſa krótki cźaž ſaduży.

* (Pruſki prynz Auguſt Wylem ſ automobilom do njeſboža pſchiſchoł.) Prynz Auguſt Wilhelm, khěžorowy ſchtwórty žyn, je na jenej ſłużbnej jěſbje ſ automobilom do njeſboža pſchiſchoł. Wón je žebi pſchi tym hwiſdźeł jeneje nohi ſkamał a žebi cźeležno ſcźiſchczał.

* (Wobkradnjenje darow luboſcze.) W Barlinje žu ſažo na tamniſchich póſtach dweju wobkradnjerjow darow luboſcze póſtſkeho poželnika Ericha Schibera a póſtſkeho wupomharja Pawoła Hinzmanna pſcheżłapili. Prěnſchi ma jene lěto, druhi poldra lěta jaſtwa wotpokucźicź. Statny rěcźnik bě ſa Hinzmanna 9 měžazow jaſtwa namjetował. Ssudnizy pak měnjachu, ſo ma žo tajke paduſchſtwo po móžnoſczi wyšoko khoſtacź a Hinzmanna na poldra lěta do jaſtwa póžła.

Wjedro w Londonje 5. dezembra: Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje njedzelu rano w 7 hodzinach farat Räda zerbsku spowjednu wuczbu, dopoldnja 1/2 9 hodzin smeje duchowny Tyschek zerbske a w 10 hodzinach nemske predowanje.

Wutoru popoldnju w 3 hodzinach smeje zonjaze towarstwo shromadzisnu.

Wutoru popoldnju w 5 hodzinach budze w Bresowje a wieczor w 7 hodzinach w Zyzezach zerbska adventska pobožnosć a zerbska wójnska modletska hodzina.

Ssrjedu popoldnju w 5 hodzinach budze w Libuchowje a Khelnje zerbska adventska pobožnosć a zerbska wójnska modletska hodzina.

Tydzenske sastojnske dzeła smeje farat Räda.

Wšrowani:

S druhich woßadow: Moritz Kurt Barchman, murjer w Němskich Paslijach, s Martu Hanskez we Lahowje.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Hildegarda Ilsa, Jana Powoła Wojty, cźěßle na Zidowje, w tu khwilu na wojownischczu, dź. — Erna, Khorle Augusta Wukascha, dźěłaczerja w Małßezach, dź. — Lina Herta, Hermana Wylema Wiczasa, dźěłaczerja w Sczijezach, dz. — Arno Max, Maxa Reinholda Wjeczora, wojnarja w Dobruschi, ß.

S druhich woßadow: Waltak Gerhard, Alfreda Pětschki, kublerja w Khanezach, ß. — Kurt, Jana Augusta Rjeczki, dźěłaczerja w Jaßenzy, nětkole na wojownischczu ß. — Khorla Gustav Herman, Khorle Oty Marczina Bergera, wuczerja w Rakezach, ß — Erwin Pawol, Michoła Kubizy, młynskeho mischtra w Rakezach, ß. — Marta Gerda, Jena Augusta Měta, twarskeho dźěłaczerja w Měrkowje, w tu khwilu na wojownischczu, dź. — Marijana Hilžbjeta, Jana Augusta Budarja, kublerja w Kschimej Borschczi, dź. — Eleonora Hanža, Rudolfa s Watzdorfa, rytmischtra a ryczerkublerja nad Lutobczom, w tu khwilu na wojownischczu, dź. — Erich Waltak, Khorle Gustava Hancza, najeńka korczmatskeje leżomnosćze w Khrósćze, ß. — Frida Lena, Jana Bohuwěra Ryncza, murjerja w Nowych Koporzach, dź. — Marja Lena, njemandź dź. w Rachlowje. — Hildegarda Elfrida, Ernsta Ewalda Młynka, žiwnosćerja w Kißlizy, w tu khwilu na wojownischczu w Franzowskej, dź — Hana Marta, zyhelnskeho dźěłaczerja Zawnika w Stróži pola Barta, dź.

Zemrjeli:

W Michalskej woßadźe: 25. novembra: morwy narodzeny žyn Pawoła Hermana Pezolda, ratarskeho dźěłaczerja we Wurizach, — 29. nov. Jan Herman Kschižan, bywschi rěsnisti mischtr na Zidowje, 82 l. 7 m. 1. dezembra Marta Margareta, Khorle Ernsta Siebera, žukelnika na Zidowje, dź., 8 m. 15 d. — Marta Elsa, Ernsta Wilhelma Ditmana, fabrikskeho dźěłaczerja w Dobruschi, dź., 7 l. 1 m. 28 d.

W druhich woßadach: Ernst Měrczin, žiwnosćz. wumjeńkat we Ssmochczizach, 80 l. 9 m. 9 d. — Karolina Wilhemina swud. Schubertowa rodzena Linartez, khěžetka w Bělych Noßlizach, 72 l. 8 m. 24 d. — Marta Frida Henczelez w Nowej Wßy, 22 l. 10 m. 18 d. — Marja swud. Palerjoma rodź. Mitaschez, † w Bukezach, pokhowana w Njeßwaczidle, 68 l. 5 m. 15 d. — 28. nov. Waltak Erhard, Khorle Waltarja Kocha, maschinskeho samkarja we Wulkej Dubrawje, w tu khwilu na wojownischczu, ß., 10 m. 25 d. — 20. nov. Handrij Pětschka, khěžeŕ w Dalizach, 80 l. 5 m. 21 d. — Eduard Max Róßmij w Pßowjach, 25 l. 3 m 13 d. — Hana Krystla rodź. Rakeliz, Jana Ernsta Wiczasa, khěžerja w Lejnje pola Bukez, mandźelska, 73 l. 2 m. — Klara Elsa, Pawoła Vogta, wyschscheho schwajzarja w Lichanju, dź., 1 m. 10 d. Emil Waltak, Marty Schewzez w Kißlizy, ß., 1 m. 25 d. — Emilia Pawlina, Bjedricha Hendricha Grüßnarja, žiwnosćerja w Lichanju, mandźelska, 52 l. 6 m. 22 d. — Jan Ernst Hanusch, khěžeŕ w Droždžiju, 74 l. 7 m. 6 d.

Zyrkwinske powjesćze s Hodzija.

2. njedźelu adventa smeje rano 1/2 8 hodzin duchowny Voigt němsku spowjednu wuczbu, 1/2 9 hodzin farat Kschižan němske a w 10 hodzinach zerbske predowanje.

Ssrjedu popoldnju w 5 hodzinach budze němska wójnska modletska hodzina.

Pjatk rano 1/2 9 hodzin budze zerbska spowjedź a dopoldnja 1/2 10 hodzin zerbske kemschenje.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

2. njedźelu adventa budze rano we 8 hodzinach zerbsku spowjedź, dopoldnja w 9 hodzinach smeje duchowny Bójz zerbske a 1/2 11 hodzin němske predowanje.

Wutoru wieczor we 8 hodzinach shromadzisna kschesćzijanskeho towarstwa zónskeje mlodosćze.

Ssrjedu popoldnju 1/2 4 hodzin smeje kschesćzijanske zónske towarstwo shromadzisnu w Budestezach (pola Schmißez).

Ssrjedu wieczor 1/2 7 hodzin smeje duchowny Bójz zerbske a 1/2 8 hodzin němske predowanje.

Schtwórtk pschipoldnju 1/2 12 hodzin smeje farar Rjencz s Wjelecźina němsku spowjednu wuczbu.

Schtwórtk wieczor we 8 hodzinach smeje kschesćzijanske towarstwo mužskeje mlodosćze shromadzisnu.

Drjewowa awkzija.

Schwórt 10. dezembra 1914 ma ßo na **Njeßwaczidliskim** majoratnym revěrje scźěhowaze

palne drjewo

w lěžn sa hotowe pjenjesy na Ypscheßadźowanje pschedawacź:

3 rm jehl. schczěpow
150 „ jehl. kuluchow
25 „ jehl. hakosow

} jenotliwje we wotdźělenjach 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25.

Shromadźisna: Dopoldnja w 9 hodź. na rózku schoßeja pschi starej drósy 23. wotdźělenja.

Hrabinske s Rischske majoratne hajniske sarjadnistwo w Njeßwaczidle.

Heusche.

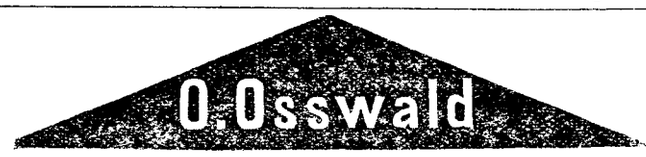

porucza w najlěpschich druzinach

schtrympy a soki,

mantle schtrykowane a žonjaze jaki,

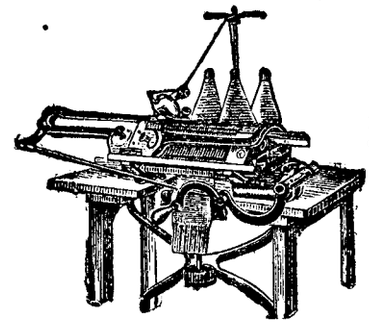

kapiczki, spódnje rukajzy, taille.

Woßebne rukowate lazy

we wulkim wubjerku.

Dźěczaze spódnje wobleczenja, trikotaże kóždeje schěrje na skladze.

Czopka spódnja drasta

zamßneho wudźěłka

sa naschich wojakow we wójnje.

Ssobustawy porovinzialneho towarstwa sa snutskowne mißionstwo ßo na

ßobustawsku shromadźisnu

provinzialneho towarstwa sa snutskowne mißionstwo w Budyskim knježerstwowym wokrjeßu, kotrąž ßo

pónđelu 14. dezembra t. l. popoldnju w 4 hodzinach w Marczinym wustawje

smeje, s tutym pschecźelnje pschepross cheja.

Dnjowy porjad:

1. Lětna rosprawa.
2. Pokładnizyna rosprawa.
3. Pschiswolenje podpjeranjow.

W Budyschinje, 2. dezembra 1914.

Pschedßydstwo.

Clemens hrabja s Lippa.

Najwjetschi wubjerk. **Najwjetschi wubjerk.**

5 prozentow

hodowneho rabatta w hotowych pjenjesach.

Wojerske schkórnje,
mužaze schkórnje,
žonjaze schkórnje,
žonjaze stupnje,
konfirmandske schkórnje,
dźěčźaze stupnje.

Njedźiwajzy wulkeje žadnosćże a hobrskeho powyschenja płaćźisnow wscheho wobućza je nam, dokelž ßmy s cžaßom pschihódnje nakupili, mózno, nasche snate prěnjoklaßne wobućze po dotalnych tunich płaćźisnach pschedawacź. Pschi kupowanju 5 prozentow hodowneho rabatta dawamy.

Dobroczelske pschedewsacźa dostawaju
☛ **woßebity rabatt.**

Jenicźke pschedawanje snamki „Salamander" bjes rabatta.

Stupnje s wjelbludowych koßmow,
schkórnje s wjelbludowych koßmow,
gumijowe stupnje,
filzowe schkórnje.
filzowe stupnje,
tosle,
jěsdne schkórnje,
pólne schkórnje.

Shorjelska cžrijownja

Telefon 467. **A. Jacobsohn.** Na bohatej haßy 16.

Cžerstwe doschke:
prima pjeczene jerje,
swity nops
a wschě druhe
rybjaze konserwy
we wulkich a małych tysach.
Weberez rybowy dom
w Budyschinje
na theaterskej haßy.

Wisitne khartki
cžischcźi spěschnje a tunjo
Es molerjez knihicžiskcžerna.

Hosposa ßo pyta.

K 1. januarjej ßo sprawna a nashonita hosposa, kiž móže tež sa knježi waricź, na **knjeze lubko w Małym Woßyku** pola Hornjeho Wujěsda.

Sa wschě wopokasma lubosćże a dźělbracźa pschi rjekowskej ßmjercźi mojeho lubowaneho jenicźkeho ßyna

Kurta Gruhla

dobrowólnika 7. kompagnije res. pěsch. regimenta cžißko 242

ßo s dobom w mjenje wschěch pschiwusnych jenoż s tutym wutrobnje dźakuju.

We Wurizach, 30. novembra 1914.

Theresa swud. Gruhlowa
rodź. **Herrmannez.**

Po dołhich cžeżkich dnjach, hdźež nam pschezo hischcże schkriczka nadźije wosta, je ßo nam 30. novembra psches cžerwjeny kschiž bolostna powjesćź póßłała, so je nasch luby, wutrobnje dobry a pěkny ßyn, bratr, ßwak a wuj

Ernst Miczka

wojak a reserv. pěschego regimenta cžißko 103,

kotryž je ßo w bitwje pola Soumasu cžeżko sranił, 15. septembra w hospitalu w Orleansu rjekowsku ßmjercź sa wótcžinu wumrjeł.

W najwjetschej bolosczi to s tutym wosewja

Miczkez ßwójba
se wschitkimi pschißłuschnikami.

W Bukojnje, 2. dezembra 1914.

Spi cžicho, najlubschi, we zusej semi!
Ach podarmo ßmy nadźijeli ßo,
So witacź budźemy Cže saßo rjeni
Do lubowanoh' doma starschiskoh'.

Do njebjeskeho doma pak ßy saschoł,
Hdźež saßo powitamy junu ßo,
Hdyž žiwjenja kónz tež nasch doschoł,
Tam nimo budże horjo wscho.

(K temu cžißku dwě pschiłosy.)

Prěnja pschiloha k czišku 49 Serbskich Nowin.

Ssobotu 5. dezembra 1914.

Placzišny rěsnycho skotu na Draždzanskich skótnych wikach.

3. dezembra 1914.

Placzišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druziny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscze hacz do 6 lět	54—56	95—97
awstriske	—	—
2. mlode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	46—49	87—90
3. žrěnjo pizowane mlode, derje pizowane starsche	39—43	81—85
4. ßnadnje pizowane kóždeje staroby	—	—
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscze	50—52	91—93
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscze hacz do 7 lět	42—45	84—87
3. starsche, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	37—40	79—81
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	30—34	72—76
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	23—27	65—70
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscze	51—53	92—94
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	37—43	79—84
3. ßnadnje pizowane	—	—
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	45—57	85—87
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	42—44	80—82
3. ßnadnje wuwite wot zyza	36—40	75—80
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich sčschižењow w starobje hacz do 1¼ léta	55—57	74—76
2. mjaßne	52—54	68—70
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	46—50	62—66

Placzišna žitow a produktow.

Žitowy bowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 21. nowembra 1914. wot hr.	wot pj.	hacz hr.	hacz pj.	W Lubiju 3. dezembra 1914. wot hr.	wot pj.	hacz hr.	hacz pj.
Pschenza . . . běła	—	—	—	—	12	20	13	—
" . . . žołta	—	—	—	—	12	20	12	90
" nowa	—	—	—	—	—	—	—	—
Rožła . . .	—	—	—	—	10	50	11	—
" nowa	—	—	—	—	—	—	—	—
Jeczmjeń . . .	—	—	—	—	10	25	12	—
Wowß . . .	10	—	10	50	9	50	10	10
" nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch . . .	11	—	20	—	—	—	—	—
Woka . . .	11	—	12	—	11	—	11	50
Jahły . . .	16	—	18	—	12	—	13	—
Hejduschka . . .	17	50	19	50	36	—	40	—
Běrny . . .	2	60	2	85	3	20	3	60
Butra . . .	3	—	3	20	3	—	3	20
Pschenična muka	18	50	19	—	19	—	23	—
Ržana muka	—	—	16	25	15	50	17	50
Ssyno . . .	3	—	4	—	3	30	3	80
Ssłoma . . .	3	25	3	85	3	—	3	60
Proßata — schtuk, schtuka	—	—	—	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	—	—	8	25	6	50	8	25
Ržane wotruby	—	—	8	50	6	50	8	25
Pschenični gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Ržany gris	—	—	9	15	—	—	—	—
Pschenza žołta, kórz po 170 punt.	21	25	22	10	20	74	21	93
Pschenza, běła, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	20	74	22	10
Rožła, nowa, kórz po 160 punt.	17	20	17	60	16	80	17	60
Jeczmjen, nowy kórz po 140 punt.	15	75	16	52	13	30	14	14

Jeja, mandl 1 hr. 65 pj., schtuka 11 pj.

Wiczne placzišny w Kamjenzu.

3. dezembra 1914

Po 50 kilogr.: Rožła wot 10 hr. 80 pj. hacz 11 hr. 25 pj., pschenza wot 12 hr. 80 pj. hacz 13 hr. 15 pj., jeczmjeń wot — hr. — pj. hacz — hr. — pj., wowß wot 10 hr. — pj. hacz 10 hr. 60 pj., jahły wot — hr. — pj. hacz — hr. — pj., hroch — hr. — pj., ßyno (ßtare) — hr — pj. (nowe) 3 hr. 50 pj, běrne = hr. — pj hacz 4 hr. — pj, ßłoma (100 kilogr.) — hr. — pj butra (1 kilogr) wot 2 hr. 90 pj. hacz 3 hr. — pj., jeja (mandl) 1 hr. — 94 pj.

W Kamjenzu placzeschе kórz pschenzy 21.76 hacz 22.35 hr, rožła 17 28 hacz 18,00 hr., jeczmjeń — hacz — hr.

Hotowe

mužaze koschle hižo po **1 hr. 20 pj.,**
trikotowe a barchentowe
žonjaze koschle hižo po **95 pj.,**
dźěczaze koschle hižo po **30 pj.,**
meter po 32 pj.
tkaniny k zychom a koschlazym barchentam.

Hotowe poczehnjene poßleschcza s hłowakom
po **2 hr. 90 pj.**

Běłe zychi
we wulkim wubjerku po poměrnych placzišnach,

placzišny hódne wołmjane
:: **pollama,** :: **ßuknjowe tkaniny,**
spódnje ßuknje, schtalty,

blidowo pschikrywy, wutrěwanske rubischcza, trjenja, ložowe płachty, nahłowjaze rubischcza
wscheje druziny.

Emil Wehrle
w Budyschinje, **na jerjowej haßy 7.**

Heinrich Lange
pschi žitnych wikach 11 **w Budyschinje** pschi žitnych wikach 11
s napschecza „słoteje hwězdy"
:,: porucza ßwój wulki skład :,:
hotowych
pjelsczowych tworow
tež pschijomnych sa naschich wojakow
wschelakich kožow k podschiczu a wobßadzenju
dobroczinwemu wobkedźbowanju.
Kožuchi ßo nowe schija a noschene :,: ßo pscheschiwaju. :,:
Kože wscheje druziny ßo kupuja
po najwyschschich placzišnach.

Kolacze

pschihotowane k wotpósłanju wojakam we wójnje

kaž tež k hodam wulki wubjerk

kuskow na božodźěšczowy schtom

schokoladowe a marzipanowe wutroby a plody, praskaze bonbony, najwoßebnische bonboniery

hižo po 50 pj. hacž do najwyschschich płaczišnow,

poprjanzowe žony a muže a druhe póprjanzy

we wulkim wubjerku

teho runja **božodźěšczowe kolacze** wschelakich druzinow

porucza

konditornja F. Staeckela

w Budyschinje. — Telefon 166 — na seminarskej dróży 9.

Roseßlanje wojakam we wójnje spěschnje a tunjo.

Pakziki

sa pólny póst.

Schokoladowe pópjernomjatliczkowe wobczerstwjenki

po wschěch płaczišnach a we wulkim wubjerku:

Moritz Schmidt Kaiserstr 11 Theatergasse 4

Wojerske pakety!!

hotowe

sa zigary a zigarety

porucza

Albert Lehmann

na khěžorskej dróży 11 pschi bohatych wrotach

a na **polnóznej dróży 2.**

Snate najlěpsche druziny.

Kuchařki, stwinske a ßłužobne holzy, wlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy kßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow wolazych a dźěłaczerske ßwójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku khěžorskeje drohi w čžrijownі knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Tunje sofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pschezo na skladze

J. O. H. Bär

we Budyschinje na Hoschiz haßy 29.

Wubjerne hodowne dary

poruczam we wulkim wubjerku:

blidowe a khofejowe ßudobje

po wschěch płaczišnach,

myjerske ßudobje modernych formow a mustrow,

:: kuchińske garnitury, ::

kristallowu a praßowanu schkleńzu.

Hermann Gläsel

pschi lawskich hrjebjach 4. — Telefon 728. — w ßerbskim domje.

Kupne wuczinjenja, hypothekske liscziny, testamenty

wudźěluje

prawny bürow Kobana pschi zitnych wikach 4.

— Rěčzu ßerbski. —

Nowe wotewrjenje!!

Subjaze praxis **K. Pehsa** w Budyschinje, na **bohatej haßy 10,** ſ nutskhodom na krótkej haßy.

Zuse suby wschěch systemow

Plomby kozdeje druziny.

Suby ßo wustojnje wuzahaju.

Lahodny wobkhad. — Poměrne płaczišny.

Hižo 10 lět ßamostatny.

Pschihodna składnoscź sa hodowne kupowanje!

we wschěch wotdźělenjach mój derje sarjadowany skład poskicza.

Kaž kózde lěto ßym tež lětßa wulku dźělbu **95 pj.** wěžow sestajal

Sa naschich wojakow poruczam:
Trikotowe koschle a kholowy, czopte podschite kholowy a jaki, schtrykowanske jaki, soki rukajzy, spanske deki, spanske stupnje, kolenowe wohrjewaki, ziwotowe wobwjaski, wuschne schkitaki, hłowjaze wobale, wołmjane schawle, tykaczki, ßlě, schantka atd.

Wulki wubjerk
dźěczazych kapow hižo po 95 pj.
zonjaze a dźěczaze klobuki, zonjaze khapy, spódnje ßuknje, schórzuchi, rukajzy, schtalty, schtrympy, wołmjane schtalty, mězy wołmjane pótniki, gamasche, dźěczaze wobleczenja, blusowe wobarnowaki, czopke podschite spódnje taille, zidźane a schenillowe schawle,

Blidowe a komodowe pschikrywy, trjenja, polěrowanske rubischka, wulki wubjerk kožowych płachtow, schantkow, zonjaze a dźěczaze koschle a kholowy, běły a pißany koschlazy barchent, barchentowe koschle a kholowy sa muzikich, zónske a dźěczi, pompadourske schwadliske a wuschiwanske laschcziki.

Woßebitosćź: **ruczne dźěła sapoczane a hotowe pschikrywowe tkaniny, kongreßowe tkaniny kartonaże, mużaze lazy.**

Nowosćze: **w nowomodnych wójnskich ryßowankach, wuschiwanje dźěrow.**

Helene Crucius

na bohatej haßy 9. w Budyschinje na sadnjej bohatej haßy 8.

Hedwiga swud. Biehlowa

na kotolskej haßy 1 || pódla radneje pinzy
porucza **k pschedstejazym hodam**

klanki

swoblekane a njeswoblekane, :: :: **klankaze hłowy** s zelluloida, blacha a biskwita s włoßami a bjes nich, **kupanske klanki** s zelluloida a porzlina, **kharakterske, gumijowe, wołmjane, mjetanske klanki, cźěła** wschěch wulkosczow, **kolebanske** a **gratowane konje** s drjewa a s kožu, **wosy, mjecze, klinty, bubony** a **helmy,** dale **klankaze stwy, kuchinje, klamarnje, rěsniske klamy, twjerdźizny, wojerske straże, konjenzy** atd., **towarstwowe hry** a **wobrasate knižki** w najwjetschim wubjerku.

(pópy)

Aug. Pawoł Hilger

w Budyschinje na seminarskej haßy 2

porucza **k hodam** jara tunjo:

zychi běłe a pißane, **wupjerki** prawe a tołöe,
hotowe zonjaze a mużaze barchentowe koschle,
běłe a pißane,
dźěczaze koschle we wschěch wulkosczach, **dźěczazu drastu, trjenja, hadreschcza, schantka, kožowe płachty, kožowe pschikrywy, blidne rubły, taflowe rubły a serwiety, blidowe pschikrywy, dźěczaze schórzuschki, hospodarske schórzuchi, ßłomniki, zyłoplatowe, połplatowe a koschlaze tkaniny.**

Gardiny a vitrażowe tkaniny.

Barchentowe sbytki sa jaki, dźěczazu drastu, :: koschle a ßuknje. ::
Sbytki koschlazych tkaninow.
Sbytki sa schórzuchi a podschicza.
Rěczi ßo tež ßerbsli.

Visitne khartki

czischczi spěschnje a tunjo
Ssmolerjez knihicziischczetnja.

Sserbski musej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu
měßoza wot ½11—12 hodźin.

Moje lětuſche wulke

hodowne pſchedawanje

ſapocza ßo

ſchtwórtk 3. dezembra t. l.

Wono kaž pſchezo poſkicza zhle woßebite ſkładnoſtne kupje

draſtnych tkaninow, židžanych tkaninow, wolmjanych tkaninow,
ploczliwych tkaninow, wolmjanych mußlinow,
jakowych wobleczenjow, paletotow, žaketow,
wobleczenjow, wobleczenjowych ßuknjow, ſpódnich ßuknjow,
wolmjanych, židžanych, taillowych atd. bluſow,
raňſchich ßuknjow, raňſchich jakow.

Jan Jurij Pahn

w Budyſchinje.

Wſchě družiny

zuſych ſubow

w kawczuku a ſlocze, na krónach a na moſtach ſaßadžuju, nakažene ſuby plomběruju abo wucžahuju.

Dołholětne powołanſke džěło.

Johanna Stahlowa, dentiſtka.

w Budyſchinje na ßukelnſkej dróſy 1a.

Pſchedźenak.

Protyka ſa Sſerbow

na lěto

1915

je ſa **25 pj.** we wudawarni „Serbskich Nowin“ doſtacz.

Sſerbſke a němſke

ſpěwarſke

jednore a najwoßebniſche,
ßu po tunich płaczíſnach na pſchedań
we wudawarni **Serbskich Nowin.**

Hodowna wustajenca hrajkow.

K pschedstejazemu hodownemu ßwjedźenjej poruczam ßwój wulki sklad

klankow (pópow)

a klankazych wězow

żelesnizy, parne maschiny, kinematografy, wosy, czumpaze konje, s kožu a wolmu poczehnjene skoczata,

twarske kaschcże, towarstwowe hry, wobrasate knihi, czitanske knihi sa mlodźinu, :: :: helmy, flinty, mjecże, wojerske wuhotowanja, trompety, bubony, :: :: klankaze wosy, klankaze siwy, klankaze kuchinje, klankaze meble.

:: :: Pychu na bożodźesczowy schtom. :: ::

Salożene 1865. Telefon czißło 648.

Gustav Thunig

w Budyšinje na suutskownej lawskej haży 6.

Klankaza klinika.

Najstarscha a najwjetscha pschedawarnja hrajkow w Budyschinje.

Sa brylowpotrjebnych!

Khorla Scholta, optikus

pschi hlownym torhoschczu w Budyschinje pod radnej khěžu

ßwoju w lěcze 1856 wot njeho ßameho sałożenu dźełarnju optiskich tworow dobroczinwemu wobkedźbowanju porucza.

Dokelž ßo jemu s wěsteje strony wobkhodnje schkodźicz pyta, dawa wón k wjeżenju, so ßo **bryle a tłoczniki** po lěkarskim pschedpißmje jenož ßwědomicze dawaju.

Barometry, thermometry, dalokowidy, czitanske schkleńzy, lupy, bryle a tłoczniki jenož sa wózko ßo pschihodźaze.

Rěcžu ßerbski.

Pschi trjebanju proschu ßo dobroczinwje na mnje wobroczicz.

Khorla Scholta, optikus.

Ad. Rämsch naßl. w Budyschinje

(mějeczel **Max Kirschner**)

pschi butrowych wilach 1 **telefon czißło 4**

porucza ßwoje daloko a schěroko znate

palenzy a likeury.

Roseßlanje w czwizach a bleschach.

Proschu ßebi placzisnowy sapiß zadacz.

Wustojni semjuryjerjo

ßo pschi pschepołożenju Czorneje Wody hischcze pschijimaju Sso samolwicz we Wulkich Sdźarach we Wojerowskim wokrjeßu.

Robert Berndt Söhne.

Pschedstejazym hodam

dny 95 pj. dny

Walter Noebel

w Budyschinje na bohatej haßy 4.

Wobhladajcje ßebi, poschu, moje wukładne wokna!

Koże

kóždeje druziny po najwyschschich placzisnach kupuje

Heinrich Lange

pschi ßerbskej katholskej zyrkwi czißło 4

a pschi wowßnych wikach.

na mnischej haßy (Mönchgasse) **7.**

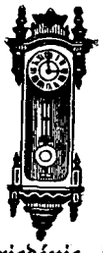

Kóždy, kotryž chce ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicź, abo kotryž chce ßebi jón **porjedzicź** dacź, njech dźe k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawske haßy 5.

Jencz pschedawa a porjedźuje, sa swoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, s placzisnami wupołożene, wobhladacź.**

Sa naschich wojakow

ziwotowe wobwjaski, czopke spódnje kholowy dale wulki wubjerk

flanellow, lamy a połlamy,

blusow, jakow, koschlow a schórzuchow

wscheje druziny,

kostumskich ßuknjow a barchentowych ßuknjow, jakow a koschlazych barchentow,

bělych a pißanych

po tunich placzisnach.

W. Häcker.

Woßebita pschedawarnja wołmjanych :: :: a bawłmjanych tworow. :: ::

Założena 1852.

Schtrympy a soki

schtrykowane a walkowane,

Rukawate lazy

po wschěch placzisnach

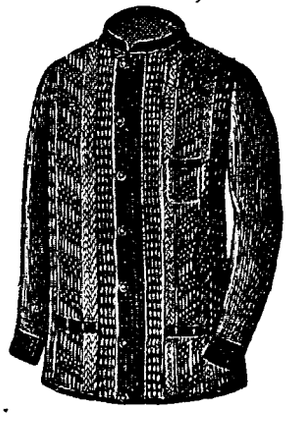

normalne koschle a khołowy, czopke podschite spódnje tajle, spódnje khołowy, dźěczaze khołowy se schtaltom, schenillowe rubischcza

Ernsta Jordanowa wudowa

w Budyschinje

na jerjowej haßy 5 a na ßuthkownej lawskej haßy 8

w Budyskej schtrokowarni schtrympow.

Horjanske praßowane wuhlo

najlěpsche narunanje sa **drjewo** a druhe **wuhlo,** derje wußuschene 1000 kruchow po 7.— mk., porucza

Horjanska wuhlowa praßowarnja

na Horje pola Njeßwaczidła.

Schkit Boži.

Wójnske modlitwy.

Sestajał **H. Imisch,** farar w Hodźiju.

Tele knižki hodza ßo nětkole jako dar sa naschich wojakow do hodownych poßyłkow pschidacź, dostacź

we wudawarni Serbskich Nowin.

Wotewrjenje mojeje hodowneje wuſtajenzy

delka dowolam ſebi ſ tutym pſchipowjedźicź. **po 1 poſthodze.**

Moja wuſtajeńza wopſchija wurjadnje wulke ſortimenty wotemnje ſo wjedźazych tworow, kotreź ſu na pſchewidne waſchnje wuſtajene.

Pódla mojeho njepſchetrjechomncho ſklada

korbowych tworow, klankazych woſow,

ſcźinowych meblow ſe ſamßneje dźĕlarńje,

dźĕcźaze pißanſke pulty, ſtoły, blida,

bĕhanſke ſtoły

mam hobrſki wubjerk

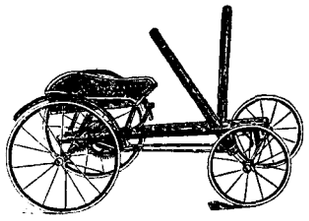

hrajkow kóždeje druźiny

želeſnizy ſ cźaßnikowym gratom a bjes njeho, elektriſzy jenotliwe dźĕle.

klanki ſwoblekane a njeſwoblekane

Towarſtwowe hry wobraſate knižki

wojeŕſke wuhotowanje ſa dźĕcźi.

Pomĕrne płaćizny. **Proſchu, wobhladajcźe ſebi moje 8 wukhladnych woknow.** **Telefon 292.**

Kurt Martin Richter

Wuporjedźenje ſpĕſchnje a ſchwarnje.

na khĕžorſkej dróſy
ſobuſtaw rabattoweho kowarſtwa.

Woßebite wudźĕlanje korbowych tworow a ſcźinowych meblow.

Cultaniny, korinty, wulke hróſynki, mandle ſłódke, **mandle** hórke, **zitronat**

porucźa tunjo

Khorla Preißer jun.

pſchi žitnych wikach.

Muku k kolaczam

ſnateje dobroſcźe

porucźa

Khorla Preißer jun.

pſchi žitnych wikach.

Kóždu dźĕlbu

bĕrnow

po **najwyſchſchich płaćizńach**

kupuje

E. Bukel

Shorjelſka pſchedawarńja

Jan Schaaf.

dny 95 pj. dny

Wobhladajcźe ſebi, proſchu, moje wukładne wokna!

A. & W. Neuhahn

w Budyschinje na ßerbskej drósy 4

poručataj **hodowne dary** wscheje družiny
luxusowe a potrjebanske wězy
domjazu a hospodarsku nadobu, papjeru,
pißanske a kožane twory, hrajki atd.

Najwjetscha tajka pschedawarnja
w Budyschinje.

Tunje
placzisny.

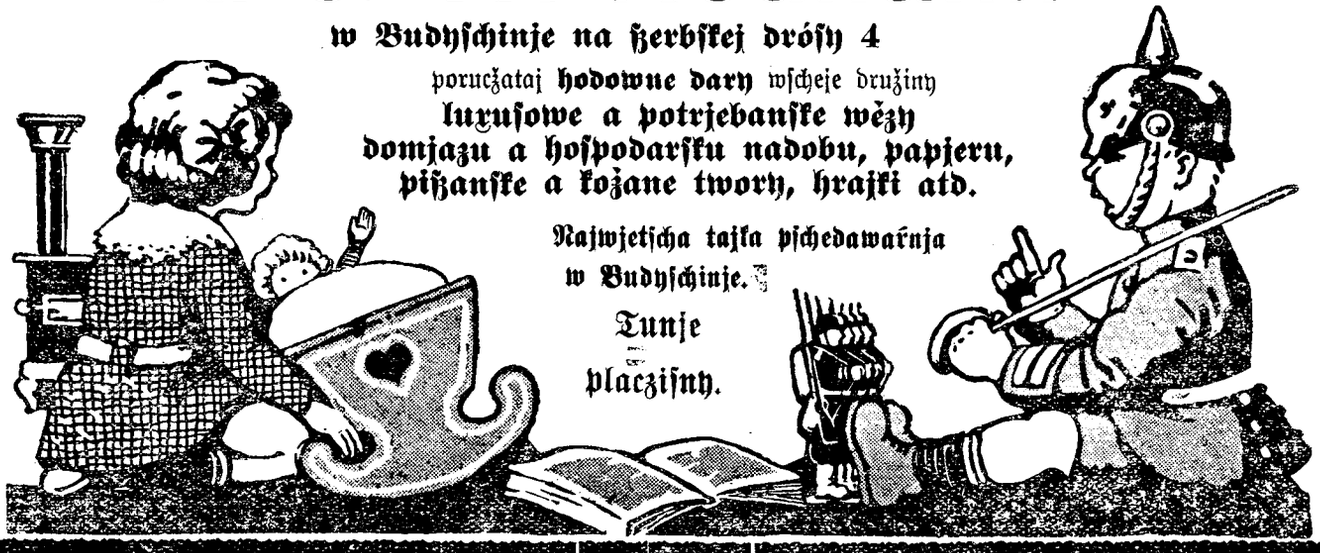

We wulkim wubjerku

fuski

sa božodźěsczowny schtom,
tehorunja

hodowne dary
sa naschich wojakow

taflowu schokoladu, marzipanowe wězy,
bonbonniery, kakao, czaj, póprjanzy,
konfekty, biskquity a bonbony
porucza

fabrika zokrowych worow

Ernsta Grafa.

12 na ßukelnskej haßy 12.

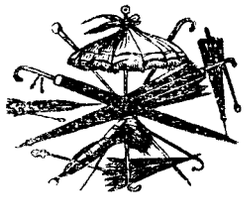

K hodam

poručam **wulki wubjerk**

pschedeschcznikow,
wukhodzowanskich kijow,
tobakowych trubkow

po snatych tunich placzisnach.

Ed. Schulze nasl.

(A. Rudert)

pódla hosczenza winoweje kicze,

w Budyschinje, na bohatej haßy 26.

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje
na bohatej haßy 9
swój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**
k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucza

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tun placzisny.

Wschě družiny kožow a kóžkow

po najwyschschych dnjowych placzisnach kupuje

Otto Hausotter

na garbarskej haßy 32.

Naschi wojazy we wójnje

trjebaju w nětczischim symnym czaßu nusnje

Hingfongsku essenzu, bl. 75 a 110 pj.
Kola-pastille, tyska 100 pj.,
loudensowane mloko, tuba 40 pj.,
kholera-kapki, bl. 40 a 75 pj.,
bronchialne tablety psche kaschel 75 pj.,
tablety psche kholeru, tyska 50 a 120 pj.,
chininowe tablety psche nasymnjenje a symizu, schcht. 1 mk.
mentolski balsam psche drjenje 1 mk. 50 pj.,
tejowe tablety, 4 schcht. 25 pj., 1 tableta dawa 4 schalki dobreho teja.

Wscho najlěpscheje družiny. Po žadanju sa póst sawalene.

Hrodowska haptyka w Budyschinje.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsća, so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 50. **Sobotu 12. decembra 1914.** **Lětnik 73.**

Němske kschižaki „Scharnhorst“, „Gneisenau“, „Lipsk“ a „Nürnberg“ žo potepiše.

S jara bolostnym schkodowanjom je žo němske łódźstwo potrjechiło. Po powjesći Reuterez telegrafowarńje w Londonje je jendźelska eskadra pod roskasowarstwom městoadmirala Sturdeea 8. dezembra rano ½8 hodźin pola Falklandskich kupow s ranja polodnischeho kónza połodnischeje Ameriki eskadru němskich kschižakow wohladała a žo do njeje dała. Kschižaki „Scharnhorst“, „Gneisenau“ a „Lipsk“ žu žo potepiše. Dwě wuhlowej parnej łódźi stej Jendźelčanam do rukow padłej. Kschižakomaj „Draždźany“ a „Nürnberg“ je žo poradźiło, wupjerchnyć, Jendźelske łódźe žu žo sa nimaj puschćiše. Němske schkodowanje žo sda cežke być. S tych, kotsiž žu s potepjenych łódźow žiwi wostali, je žo ličba wukhowała. Wo žylnosći Jendźelčanow, kotsiž žu pječa mało schkodowali, jendźelske powjesće ničžo njewopschijeja.

Po dalschej hamtskej powjesći Reuterez telegrafowarńje je žo sćěhowazym jendźelskim łódźam poradźiło, też kschižak „Nürnberg“ potepić.

Schef admiralneho staba wójnskeho łódźstwa:
s Pohl.

Wo cežkim schkodowanju němskeho łódźstwa žo dale s Barlina wosjewja: Eskadra naschich kschižakow, wobstejaza s łódźow „Scharnhorst“, Gneisenau“, „Lipsk“, „Draždźan“ a „Nürnberg“ běsche po mórskej bitwje pola Coronele blisko chileskeho brjoha, hdźež bě wona dwaj jendźelskaj kschižakaj potepiła, do pschistawa Santiago de Chile sajěła. Po 24 hodźinach bě wona bjes snateho saměra wot tam wotjěła. Najskerje bě žo wona k połodnju sa jendźelskimaj łódźomaj „Conopus“ a „Glasgow“ puschćiła. Mjes tym bě žo, kaž je žo s jendźelskich nowin shoniło, jara žylna jendźelska eskadra, s něhdźe 38 łódźow wobstejaza, wupósłała, so by němske łódźe wuzlědźiła a sniczіła. Pola Falklandskich kupow je žo Jendźelčanam schlachćiło, němsku eskadru wobstupić. S teho, so stej dwě wuhlowej łódźi njepschećelej do ruki padłej, da žo měnić, so žu němske łódźe pod schkitowazymi kupami wuhlo pschebrałe a so žu jich Jendźelčenjo pschi tymle dźěle pschekhwatałe. Po jendźelskej powjesći je khorhojna łódź městoadmirala hrabje Speea, „Scharnhorst“, tsělecź sapočała. Wo zlědowazym wojowanju njeje hischće ničžo nadrobnische snate, tola žo sda wěste być, so žu žo „Scharnhorst“, „Gneisenan“, „Lipsk“ a Nürnberg“ potepiše, mjes tym so je žo kschižakej „Draždźany“ poradźiło, žo wukhować. Wo jendźelskim schkodowanju njeje ničžo snate. Też wo tym žo hischće njeje ničžo shoniło, s kajkim wušudom je žo khrobłe mužstwo potepjenych łódźow podeschło. „Scharnhorst“ a „Gneisenau“ měješchtaj kóždy něhdźe 700, „Nürnberg“ 400 a „Lipsk“ 350 muži wobžadki. Tele łódźe žu nětko hižo połpjata měžaza na morju byłe. Jim njeje móžno było, w jenym schkitazym pschistawje nastatu schkodu swuporjedźeć. Njedźiwajzy teho je jim móžno było, žo w tutym dołhim cžažu pschezo s nowa s zyrobu a wuhlom sastarać.

Němska žo s tutym cžežkim rasom njeda porasyć. Wona směje žo do spěcha, so by žebi město sniczenych łódźow nowe natwarika.

Rosprawy němskeho najwyschscheho wójskoweho wjednistwa.

We wulkim hłownym kwartěrje, 6. dezembra dopołdnja.

Dźenža w nozy žmy wjeż Vermelles (s krótkeho ranja wot Béthune), kotrehož dalsche dźerženje by w trajnym franzowskim artilleriskim wohnju njetrjebawschi woporv žadało, po planje wopuschćili Hischće tam žo namakaze twarjenja žmy prjedy teho do powětra buchli. Naschi wojazy žu wutwajrene stejischcza s ranja wšy wobžadźili. Njepschećel njemóžesche hacž dotal žlědowacź.

S wječora a s krótkeho wječora Altkircha Franzowsojo žwoje nadběhi s khětrymi mozami bjes wuspěcha wospjetowachu; woni žylnje schkodowachu.

Hewak njeje na wječornej stronje žanych spomnjenja hódnych podawkow było.

6. dezembra popołdnju.

Naschi wojazy žu dženža popołdnju Lodź wsali. Rušojo po wulkim schkodowanju zosaja.

7. dezembra dopołdnja.

W połnóznej Pólskej žmy w dołhim bědźenju Lodź s nasadcžišnjenjom s połnozy, s wječora a s krótkeho wječora tnteho města stejazych žylnych ruskich mozow pschepschimazy wuspěch wubědźili. Lodź je w naschim wobžedźeństwje. Bitwiny wunoschk žo dla dalokeje wupschestrjenosće wojowninscheza njehodźi pschewidźeć. Ruske schkodowanje je bjes dwěla jara wulke. Pospytam Rušow, s połodnischeje Pólskeje žwojim do cžěžna žo honjazym wójskam w połnozy na pomoz pschińć, je žo se sapschimanjom awstrisko-wuherskich a němskich mozow w stronach s krótkeho wječora Pětrkowa sadźěwało.

8. dezembra.

Pschi flandriskej froncze pucze, s poslednimi deschćemi pohubjenschene, hibanju wojakow wulke wobcežnosće cžinja. S połnozy Arrasa žmy někotre małe postupy cžinili.

Wójnski lazaret w Lillu je žo wječera wotpalił. Žane cžłowiske žiwjenje njeje žo shubiło.

Wudawanje Franzowsow, so žu w Argonnach postupowali, njeje wěrne; wot dlěscheho cžaža njeje žo tam žadyn franzowski nadběh sčinił. Sa to my njepschestawajzy kraj dobywamy.

Pola Malancourta, s ranja Varennes, žmy wječera jene franzowske sepjeranischczo wsali. Pschi tym je wjetschi dźěl wobžadki padnył; zbytk, někotrych offizěrow a něhdźe 150 muži žmy sajeli. Jedyn franzowski nadběh pschećiwo naschim stejischcźam k połnozy Nancya je žo wječera wotpokasał.

W połnóznej Pólskej je němske wójsko k ranju a k krótkemu ranju zosazeho njepschećela sćěhowało. Pódla wječera wosjewjenym njewschědnje krwawnym schkodowanju žu Rušojo hacž dotal něhdźe 5000 jatych a 16 kanonow s munizijskimi wosami shubili.

9. dezembra pschipołdnju.

K wječoru Reimsa žu naschi wojazy La-Pecherie-Ferme, hacž runje tam Genfska khorhoj smahowasche, potšelecź dyrbjeli, dokelž je žo s fotografijemi lětarjow njesawadnje dopokasało, so žo blisko sady La-Ferme jena cžežka franzowska batterija khowasche.

Franzowske nadběhi pola Souaina a pschećiwo wžam Varennes a Baugois pschi kromje Argonnow žu žo se schkodu sa naschich pschećiwnikow wotpokasale. W Argonnskim lěžu žamym je žo na wschelakich městnach kraj dobył.

Pschi wječera wosjewjenych wojowanjach k połnozy Nancya žu Franzowsojo cžežko schkodowali. Nasche schkodowanje je poměrnje žnadne.

W połnóznej Pólskej steja naschi wojazy w wuskim swisku s Rušami, kotsiž žu w žylnje wobtwjerdźenym stejischczu pola Majsgi sastali. Wo Lowicz žo dale wojuje.

W połodnischej Pólskej žu žo awstrisko-wuherscy a naschi wojazy ramjo pschi ramjenju s wuspěchom do njepschećela dali.

10. dezembra.

Pola Souaina Franzowsojo jenož žylnje s artilleriju tšelachu. Jedyn pschi rańschim Argonnskim lěžu wospjetowany franzowski

nadběh do prědka njepschińdże; wón we wohnju naschoje artillerije zahiny; pschećiwnik je widźomnje cźežko schkodował.

Tśo njepschećelšzy lětarjo ßu wežera na wotewrjene, we wojowanskej stronje njeležaze město Freiburg w Badenskej 10 bombow cźišli. Schkoda ßo njeje naćiniła. Tale należnosć ßo tu jenož naspomni, so by ßo wobkrućiło, so naschi pschećiwniny, kaž hižo tak husto wot sapoćatka wójny, na jene we wojowanskej stronje nježaze město bomby mjetaju.

K ranju masurskich jězorow jenož artillerija wojowasche. W połnóznej Pólskej na prawym brjosu Wißły je jena nascha tam postupowaza kolonna Pschaßnyschi dobyła. 600 muži je ßo sajało a maschinske tšelby ßo dobyle. Na lěwym brjosu Wißły ßo nadběhi wospjetuja. W połodnischej Pólskej ßu ßo ruske nadběhi wotpokasale.

(W. T. B.)

Němsko-ruske wojowniscźo.

Po měnjenju němskich nowin ßu Němzy s wotražejom ruskeho wójska pola Lodźe wulke dobycźe sćinili. Stejischćo Němzow pola Lodźe bě jara ßylne wobtwjerdźenje, a dokelž jo Rußojo dobycź njemóžachu, ßu woni Němzam Lodź pschewostajicź dyrbjeli. Pola rěki Mjasgi ßu ßo Rußojo s nowa postajili.

Wojerski wězywustojny italskich nowin „Corriere della Sera" je do rosßudneho wojowanja pola Lodźe 4. dezembra s Pětrograda ßwojim nowinam scźěhowazu rosprawu póßłał:

Němske lěwe kschidło je w ßylnje wobtwjerdźenym stejischću k połnozy Lodźe na cźarje Strykow—SgiersSchadek—Sdunska Wola, s wotkal Němzy husto wupady k dołhemu wjeczoru na Lowicź cźinja. Bóle k ranju ßu Němzy ßylne wójsko na Ssiaradź a Laśk póblu Warschawskeje żelesniży pschedßunyli a Scheserzow k wjeczoru wot Pětrkowa wobßadźili. Němske mozy w Pólskej ßo na 20 armeekorpsow s 800 000 mužemi wobliczeja. Němske pólne wobtwjerdźenja k połnozy a k dołhej połnozy wot Lodźe, kotrež budźichu ßo jenož s połnózneje strony wobeńcź hodźiłe, ßu se samurjowanej cźežkej artilleriju wuhotowane. W tychle stronach maja Němzy bjes wuměnjenja pschewahu pornjo ruskim wotdźělenjam. S tuteho twjerdeho stejischća Hindenburg hrosy potajkim ruske kolonny, kotrež k Krakowej postupuja, s boka nadpadnyć. Tole stejischćo ßo wobtwjerdźenemu lěhwu runa, s kotrehož ßo hodźi, stajnje nadpady cźinicź.

Ruski generalny stab wo wuczehnjenju s Lodźe.

Rosprawa ruskeho generalneho staba wot 8. dezembra praji, so ßo němsko-awstriske mozy s połnozy a s połodnja Krakowa pschipowjeduje. Schtož wojowanje wo Lodź nastupa, je wono po ruskej rosprawje k njewuspěchej němskeho postupanja pola Lowicza domjedło. Dokelž sakitanje Lodźe s wojerskeho a strategiskeho stejischća wobcźežnosće cźinjesche, dyrbi ßo směrom wschelakim pscheměnjenjam w stronach pola Lodźe napscheczo hladacź.

Rußojo wudawaju, so Lodź njeje strategiskeje ważnosće wjazy měko.

Reuterez telegrafowarnja w Londonje wo wojowanju w Pólskej rosprawja: S połnozy a s połodnja Krakowa ßu ßo njepschećelske mozy, s němskich a awstriskich wojakow wobstejaze, widźake. To je s dopokasmom, so awstriske wójsko wjazy ßame njewustupuje, ale so jo jenož hischće w pschewodźe němskeho wójska. Pschi wojowanjach poßlednjeje połojzy novembra měješe Lodź wjetschu strategisku ważnosć, tola wot teho cźaßa, so ßo postupanje ruskeho wójska na cźarje Lowicź—Lodź njeje poradźiło, njeje sakitanje Lodźe wjazy ważnosće měko. Sakitanje mjenowanych městnow móżesche naschej froncźe jenož njepschihódnu formu dacź a by nasche sakitanje poczežiło. Wocźakuje ßo, so nětko, hdyž je na lěwym brjosu Wißły wocźichło, njebudże trjeba, wójsko wokoło Lodźe pscheßuwacź.

Jendźelskim nowinam je ßo ßrjedu s Peterburga powjesć póßłała, so je w ßrjedźišnje bitwineje cźary poměrnje směrom, mjes tym so ßo na kschidłomaj dale wojuje. Wokoło Lodźe je teho runja směrom. Wschědnje ßo do Warschawy wulke hromady provianta a wójnskeho materiala woża. Rußojo a Němzy ßebi nětkole na froncźe, kotraž ßo psches 300 jendźelskich mil pschesećera, napscheczo steja,

Italske nowiny „Secolo" ßu s Warschawy powjesć dostałe, so je ßo wobydlerstwo awstriskeje twjerdźišny Krakowa na 20 000 duschow pomjenschiko; drusy wobydlerjo ßu ßo s města póßłali dokelž jemu woblehnjenje s ruskim wójskom hrosy. Rjane schtomy wokoło města ßu ßo wschě spuschcźałe. Bjes kónza wojerske cźahi psches Warschawu k wjeczoru jěsdźa, woßebje se ßibirskimi kosakami. Nětkole, hdźež je w stronach rěki Wißły samjersko, je hižo 70 000 cźeknjenzow do Warschawy pschischło. Pólska je sa schtyri měßazy wójny žakoßnu schkodu cźerpiła. Po jenej Pětrogradskej rosprawje jendźelskich nowin „Daily Mail" w hojerni na cźuwy khorych wjele patientow leži, koksiž ßu rěcź abo pomjatk shubili se saćišchćom hrosnosćow, kotrež ßu wohladali.

Jendźelske a franzowske rosprawy wo dobyću Lodźe.

Nowinam „Daily Chronicle" je ßo póndźelu s Peterburga telegrafowało: Mjes Lodźu a Pětrkowom ßu nadběhi Němzow jara ßylne. Wo bombardemence na Lodź ßo w tejle rosprawje praji: „Wobydlerjo běchu satraschnemu artilleriskemu wohnju wustajeni, kotryž by ßo s khwilemi s nadběhami pěschkow pschetorhnył. Kóźde pjecź minutow bychu granaty na dróhach a twarjenjach rosbuchłe a měschcźanow moriłe abo sranił. Khěże ßo sapalichu a dróhowa żelesniza ßo wupuscźi. Prěnje dny woblehnjenja běchu dróhi próśdne, a wobydlerjo wukhow w pinzach pytachu. Němski nadběh tak njewocźakany pschińdże, so wobydlerjam njebě móżno, cźeknyć. Dokelž ßo njehodźesche, s Warschawy zyrobu pschiwosyć, hłód hrożesche. Khleb bě lědma dostacź. makkaroni a běrny běchu jara drohe. Khudźi ludźo ßo s runklizu żiwjachu. Wójsko generala Mackensena nadběhi cźinjesche, kotrež we wokolnosćži Sgiersa w ßylnje wobtwjerdźenych stejischćach leżesche."

Hischcze schěsć ruskich generalow ßo wotßadźiło.

Póbla generala Rennenkampfa ßu po poßlednim wojowanju w Pólskej hischcze schěsć druhich ruskich generalow wotßadźili. Woni smeja ßo dla ßwojeho pscheńdźenja psched wójnskim ßudom amolwicź.

Awstriske wopißanje wojowanja w Pólskej.

Po powjesćach s Krakowa ßu ßo ruszy wojazy, kotsiž ßu cźežko schkodowali, wróczo scźischćeli. Ruskim je ßo sadźěwało, we wokolnosći Krakowa pólne wobtwjerdźenja natwaricź. Rußow ßu wschudźe, s połnozy, s ranja a połodnja Krakowa nusowali, s wulkim schkodowanjom zofacź. W měscźe je hischcze pschezo hrimot kanonow ßylnje ßkyschecź. Awstriske lětadła a pschiputane ballony pschi kóždym wjedrje njepschećelowe stejischća wobhonjeja. Jenotliwe ruske lětadła ßebi swěrja, psches twjerdźišnu lětacź. Jedyn lětar bombu na město cźišny, kotraž tšěchu jeneho doma w Josefskej drósy pscherasy. Po pschikładze wojakow ßo složuju, ßo wobydlerjo do podsemskich jamow sarywaju a tam kónz bombardementa wocźakuja. B.

Njeporadźeny nawal Rußow do Wuherskeje.

Po powjesćach awstriskeho generalneho staba je ßo nawal Rußow psches Karpaty do Wuherskeje saßo njeporadźił. Tež tón krócź běchu ßo Rußojo jenož se ßłabymi mozami psches karpatske pschekhody do Wuherskeje dobyli. W Zemplenskim komitacźe ßu jich Awstrisźy sadźerźecź móhli a jich wróczo k galizijskim mjesam cźišli. Tež w Saroskim komitacźe je ßo jich postup sadźerźał. Pschi mjesy Beregskeho komitata ßu ßo wutoru ßłabe ruske wotdźělenja pokasałe, kotrymž Awstrisźy s wuspěchom napscheczo stupichu, tak so ßo njepscheczel hnydom sawróćźi. Spytany nawal do Maramaroskeho komitata je ßo pola Tornya wotpokasał.

Woblehnjenje ruskeho města Batuma w Małej Asiskej s turkowskim wójskom.

Po rosprawje turkowskeho knjeżerstwa je turkowske wójsko ruske pschimórske město Batum w Małej Asiskej wobstupiło, tak so ßu po kraju wschě pschikhody k njemu s Turkami salehnjene. Dale ßu Turkojo jene ruske wotdźělenje, kotrež na hórkach Adscharaskeho doła steji, wobstupili. Rußojo, kotsiž chzychu jim na pomoz pschińcź, ßu ßo wotrasyli.

Ruski wuspěch w Armenskej?

Mjes tym so je turkowski wulki hłowny kwartěr wosjewił, so je turkowske wójsko w rańschej Małej Asiskej pola Batuma pschecźiwo Rußam dobycźerschy postupowało, ruske knjeżerstwo wudawa, so je ruske wójsko Sarai a Baschkala w Armenskej wobßadźiło, a ßebi s tym runy pucź do Wana dobyło. Tutón wuspěch je jara ważny

dokelž ſ tym bohata a jara płódna krajina Armenſkeje do ruſkeje ruki pſchińdże. B.

Awſtriſko-ſerbſke wojowniſchczo.

Sserbſke wójſko je ſo bórſy ſaſo po poſlednich poražejach ſhrabako a je ſo, kaž awſtriſki generalny ſtab woſjewja, pola Arandželowaza a Milanowaza Awſtriſkim napſchecžo ſtajiko a na nich ſylne nadpady cžiniko. Dżěl awſtriſkich wojakow k wjecžoru Milanowaza ſylne njepſchecželſke mozy nadeńdże a njemóžeſche poſtupowacž. So bychu ſo njepſchecželſkemu napſchecžnemu ſtorkej wuwinyle, ſo někotrym dżělam pſchihódniſcho ležaze ſtejiſchcži pſchipokaſachu. Krajina, w kotrejž ſo nětkole wojuje, je jara horata a ſo na někotrych měſtnach lohko ſakitacž hodži.

Do ſtron, kotrež je awſtriſke wójſko wobſadżiło, a kotrež ſu zyle ſapuſcžene, poczina ſo wobydlerſtwo wrócžicž. Něhdże 15 000 wobydlerjow je w Belgradże woſtako.

Wojowanje w Franzowſkej.

Rosprawa franzowſkeho generalneho ſtaba.

W rosprawje franzowſkeho generlaneho ſtaba wot 8. dezembra ſo praji, ſo Němzy w Yſerſkej a Ypernſkej krajinje žiwiſchu dżěławoſcž pokaſuja dyžli prjedawſche dny. Franzowſka artyllerija ſ wuſpěchom wotmolwjeſche. Franzowſojo ſu ſo Vermellesa a Rutoira ſmozowali, wo kotrejž je ſo dwaj měžazaj wojowako. Wot 25. oktobra ſu ſo Franzowſojo kroczel ſa kroczelu k lěžej pſcheryli. Rosprawa dale praji, ſo je ſo w Aiſneſkej krajinje a w Champagni ſ artilleriju wojowako. Cžežka franzowſka artillerija je někotre njepſchecželſke ſhromadżenja roſpjerſchika. W Argonſkim lěžu ſu Franzowſojo pola la Gruira a ſ dokheho wjecžora Pont-à-Mouſſona něſchto krajiny dobyli. Ssylny nadběh Němzow pſchecžiwo St. Eloi ſ połodnja Yperna je ſo wotraſył. W Argonſkim lěžu a ſ wjecžora ujeho ſo hiſchcže pſchezo ſylnje wojuje. Hewak ſo njeje niczo woſobite ſtako. B.

Jendželſke wopiſanje wojowańjow w Flandernſkej.

Nowinam „Corriere della Sera“ ſo ſ Londona piſche: S jendželſkeho hłowneho kwartěra jedyn wocžity ſwědk ſajimawe wopiſanje poſlednich wojowanjow we Flandernſkej telegrafuje. Wón praji, ſo je hrimot kanonow tak woſkabnył, ſo ſo pornjo podawkam ſaňdženeho tydženja cžłowjekej ſda, kaž ſo by měr był. Też we Flandernſkej, runje kaž nad Aiſnu, je wojowanje kharakter woblehnjenja doſtako. Pod ſemju ſo wojuje. Němzy wjazy w ſjawnym polu njepoſtupuja, ale w ſeklatych pſchěrowach. K tſělenju hotowe tſělby tym ſadźěwaju, kotſiž chzedża wurycže wobkedźbowacž. Jenož naſypowa hłowa hodži ſo na wumjetanej pjerſchczi ſpóſnacž. Też to njeje wjazy mózno, hdyž ſo wo ſlepe naſypy jedna, kotrež Němzy meter pod ſemju wurywaju. Na tajke waſchnje ſo njepſcheczeljo tak pſchibližuja, ſo ſo kanony njemóża pſchi wojowanju wjazy wobdźělicž.

Tym ſamym nowinam ſo ſ Londona piſche: „Kóždy wojak pſchi froncže budże kóždy měſaz nowu draſtu trjebacž. Kóždy wojak dyrbi dwě uniformje měcž, jenu ſa ſkužbu a jenu ſa próſdny cžaſ. Sa kóždu uniformu ſo tſi metry ſukna trjebaju, a ſo by ſo milijon wojakow ſwoblekako, je někotrych duzentow milijonow ſukna trjeba. Teho dla nětkole ſukelnje w Schottlandſkej a Yorkſhirje 24 hodżin wo dnjo a w nozy wob tydžeń dźěkaju. Nowe fabriki ſo wotewrjeja, nowi dźěłacžerjo ſo pſchijimaju. Tale induſtrija Jendželſkeje ma niz jenož jendželſkich, ale też franzowſkich, belgiſkich a ruſkich wojakow ſ draſtu ſaſtaracž. Belgiſka pod němſkim knježerſtwom njemóže wěſo žane ſukno podawacž, krajinu pola Roubeix we Franzowſkej, kotraž je hacž dotal franzowſke wójſko ſaſtarowała, ſu Němzy wobſadżili, a ruſke ſukelnje njedoſahaju. Teho dla ſo niz jenož khakiowe ſukno, ale też módre a ſwětłomódre ſa Franzowſow, cžémnomódre a ſchěre ſa Belgicžanow a ſchěroſelene ſa Rußow w połnóznej Jendželſkej dźěkaju.

Jendželſke nowiny „Daily Mail“ ſu 5. dezembra ſ połnózneje Franzowſkeje powjeſcž doſtake:

Pſchi Yſerje je ſo ſaſo wjele nadběhow a pſchecžiwo nadběhow cžiniko. Tak je ſo hacž do wežerawſcheho krwawnje pola Teroyſa wojowako, pſchecžiwo kotremuž Němzy na pławach pſchipłowachu, na kotrychž běchu maſchinſke tſělby poſtajene. Sady pławow wojazy powodżene ſtrony pſchebrodżichu. Wojazy huſto hacž do ſchije we wodże ſtejachu. Němzy na brjoh ſtupichu a ſo po hacženju roſſchěrichu. Jendželcženjo a Franzowſojo pſchecžiwo Němzam ſ bajonetom poſtupowachu. Też pola Merhema je ſo krwawnje wojowako. Tam běchu Němzy khěžku moſtoweho ſtražnika do makeje twjerdżiſny pſchetworili a pſchi woknach a wulemjenych dźěrach maſchinſke tſělby poſtajili. Franzowſojo ſpytachu dom dobycž.

Wojowanje w Hornim Elſaßu.

Nowinam „Star“ ſo telegrafuje: Po dołhej pſcheſtawzy ſu ſo njepſchecželnoſcže w Hornim Elſaßu bliſko ſchwajzarſkich mjeſow ſaſo ſapocžałe. Franzowſzy wojazy někotre ſtejiſchcža na němſkej ſtronje wobſadżene dżerža, a w Baſelu a na druhich měſtnach w Schwajzarſkej je hrimot kanonow ſłyſchecž. Najwažniſche wojowanje bě pola Altkircha a Dammerkircha. Pola Sennheima ſu Němzy ſ wulkeje błudnizy wucžahnyli, dokelž 420 tam ſo wothladazych, kotſiž ſo ſe ſylnym tſělenjom traſchachu, ſo roshorichu a hrožachu cžeknycž. Khori ſu ſo do Mühlhauſena dowjedli.

Jendželſke naprawy pſchecžiwo němſkemu nawalej.

Jendželſka admiralita je ſcžěhowaze woſjewika:

W kanalu ſo wſchě wohnjowe łódże a boje wotſtronja. Na ſwěcženſkich wěžach a brjohach ſo ſwěży haßnu, mhkowe ſnamjenja ſo pſcheměnja abo pſcheſtaja.

Agitazija ſa powſchitkownu wojeŕſku winowatoſcž w Jendželſkej.

Nowinam „New-York-Herald“ ſo ſ Londona piſche: Hibanje ſa powſchitkownu wojeŕſku winowatoſcž ſo po Jendželſkej pſchezo dale roſſchěrja. Ludžo, kotſiž maja ſwiſk ſ wyſokimi ſaſtojnikami, měnja, ſo ſo wona po hodżoch ſawjedże. Roſſudżaze ſa to je ſo ſo Turkowſka pſchi wójnje wobdźěli; pſchetož ſ tym ſo Jendželſka na dwěmaj frontomaj pſchima. Na jenej ſtronje Jendželſka wjazy wojakow ſa Egiptowſku trjeba a na druhej ſtronje dyrbi wona, runje kaž Franzowſka, ſwoje napinanje podwojicž, dokelž dyrbi Ruſka wjetſche wójſko Turkowſkej napſchecžo ſtajicž. Hdy by w Jendželſkej konſervatiwna ſtrona na cžole knježerſtwa ſtała, by wojeŕſka powinoſcž hižo dawno ſawjedżena była. Nětkole knježaza liberalna ſtrona je ſo powſchitkownej wojeŕſkej winowatoſcži pſchecžiwjała, dokelž ſo wona ſ politiſkimi ſaſadami demokratije njeſnjeże. Jendželſke dźěłacžeŕſke ſwjaſki ſu ſo ſtajnje pſchecžiwo dyrbjenſkej wojeŕſkej ſkužbje wuprajike. Wone ſu pſchezo měnike, ſo ſebi kapitaliſtojo pſcheja, ſo bychu dźěłacžerjo ſwoje žiwjenje na hracžki ſtajili, ſo bychu ſamoženja bohatych ſchkitali. Teho dla nochzedża woni pſchecžiwo ſwojim bratram we wukraju wojowacž. S najwjetſchim ſadźěwkom ſa powſchitkownu wojoŕſku winowatoſcž je Irſka. Tam je ſo wjele mjenje mkodych ludži do wójſka ſamolwiko, hacž je knježerſtwo wocžakowało. W Irſkej je ſylna ſtrona, kotraž chze ſo wot Jendželſkeje wottorhnycž. Sawjedżenje wojeŕſkeje winowatoſcže móże we Irſkej ſběžk a wobrónjenu ſpjecžiwoſcž ſbudżicž.

Londonſke nowiny ſo nětkole wjele ſe ſawjedżenjom powſchitkowneje wojeŕſkeje winowatoſcže ſaběraju. Tak nowiny „Daily Mail“ na to pokaſuje, ſo Němſka lětnje 600,000 muži wuwucžuje, a ſo ma wona nimo měry wjele reſerwow k ruzy, na kotrež móże ſo ſepjeracž. „My Jendželcženjo“, tak „Daily Mail“ praji „wojujemy wo ſwoje bycže; naſche poražejenje by kónz jendželſkeje ſwobody a britiſkeho knježerſtwa było, a na jeho měſto by wojeŕſki abſolutiſmus ſtupił. Rekrutow dyrbi ſo wjazy ſamolwicž, a k temu jeno dwaj pucžej wjedżetej: Pak knježerſtwo ludej wěrne wobſchěrne powjeſcže dawa a ſ tym zyły lud ſa wojeŕſtwo ſahori, abo wono dyrbi najſpěſchniſcho powſchitkownu wojeŕſku winowatoſcž ſawjeſcž. Knježerſtwo dyrbi nuſne krocžele cžinicž, a to hnydom.

Němſkeho konſula Ahlerſa w Jendželſkej k ſmjerczi ſaſudżili.

Němſkeho konſula Ahlerſa w Sunderlandże ſu jendželſzy ſudnizy k ſmjerczi ſaſudżili. Jeho winowachu, ſo je wón, hacž runje je jendželſke poddanſtwo pſchijał, němſku mobiliſaziju ſpěchował. Wón je němſkich reſerviſtow napominał, ſo do Němſkeje wrócžicž, a je jim pucžowanſke pjenjeſy wobſtarał. To je, kaž ſtatny rěcžnik roſkładowaſche, pſchecžiwo pſchiſaſy było, kotruž je wón ſwojej nowej wótcžinje pſchiſaſał. S pſcheſłyſchenja ſwědkow je ſo ſhoniko, ſo je Ahlers praji, ſo drje je ſo wón do jendželſkeho poddanſtwa pſchijał, ſo pak je wón ſe ſwojej wutrobu Němcz woſtał. Po połowanju miniſter ſnutſkownych naležnoſcžow wuſud, byrnjež by ſo wobkrucžił, do khoſtanſkeho dźěła abo do jaſtwoweho khoſtanja pſcheměni.

Jendźelska parna łódź ze potepiła.

S Rotterdama ze pische: Po powjeśczi Reuterez telegrafowańje se Santiago de Chile je němski pomozny łschižak „Prinz Eitel Friedrich“ pola Corrala jendźelsku parnu łódź „Charcos“ potepił. Wón je jejnu wobšadku w Papudo pola Valparaisa na brjoh wušadźił.

„Charcos“ je se zwojim nakładom 100,000 puntow sterlingow (2 milijonaj hriwnow) hódna była.

Kral Bjedrich August na wojownischczu.

Sakski krol je póndźelu rano na franzowskim wojownischczu saksku krajnu woboru wopytał a ze potom k wojakam podał, kotsiž pola Yperna wojuja.

Khežor lohko schorił.

Khežor je ze pschi zwojej poślednjej jězbje po Pólskej nasymnił. Sso do Barlina wróczíwschi je wón na bronchialny katarrh schorił, tola je wón pschednoschk schefa generalneho staba pólneho wójska wo wójnskim pokoženju pschijeczć mohł.

Khežerowa rěcz k wójsku.

Khežor je 3. dezembra psched deputazijemi Woyrschskeho wójskoweho wotdźelenja a awstrisko-wuherískich wojakow sczěhowazu rěcz měł:

„Towarschojo! Ssym zebi deputazije w ranju wojowazych wojakow skasał, dokelž mi njeje mózno, waš wschěch prědku w tšelnych pschěrowach powitacz. Pschinjesczе zwojim prědku w froncze wojowazym towarscham moje najwutrobnische postrowy kaž mój khežorski džak a džak wótczizny sa wasche rjekowske dźerženje a wutrajnosczć, kotruž sczе poślednje tsi mězazy ruskej pschemozy pokasali. Pola naš doma ze s prawom praji, so je rjek kóždy w ranju wojowazy muž. Macze czesczć muž pschi mužu s wójskom jeho majestosczе khežora Franza Josefa, mojeho pschecželа a lubowaneho wuja, sa prawu wěz wojowacz, sa zwobodu, sa prawo bycza jeneho luda a sa pschichodny dołhi měr. Runjež móže hischcze dołho tracz, njeżměmy njepschecželа na pokoju wostajicz. Budźemy dale kaž hacz dotal s wuspěchom wojowacz; pschetož njebjo je na naschej stronje. S Bohom zebi dołhi měr wubědźimy; pschetož mamy zylnische czuwy dyžli naschi njepschecželjo. Mój khežorski pschecžel je mi hižo wospjet khrobkosczć wojakow, s naschimi awstriskimi bratrami hromadże wojowazych, wusběhnył, a ja widźu, so je ze wam s miłoscziwym spožczenjom wusnamjenjenjow jeho džak dostał. Hdyž ze nětkole do zwojich stejischczow wróczicze, wsmicze zwojim towarscham moje najwutrobnische postrowy zobu a prajcze jim, so zu, runjež dyrbju saźo k wjeczoru, moje myźle pschezo pola waš, a so stej mojej woczi stajnje na waš skoženej, kaž so bych sady waš stał. A nětko na kónzu dajmy zwojim bratrowskim saczuczam wuras, wokajo: Jeho majestosczć khežor Franz Josef a jeho wójsko hura, hura, hura!“

Nowy egiptowski sultan.

Egiptowski městokral (khediwa) Abbas je pschezo pschecźiwnik jendźelskeho knjejstwa w Egiptowskej był. Hdyž bě Turkowska Jendźelskej wójnu pschipowjedźiła, je ze wón hnydom turkowskemu wójsku pschisamknył. So by muhamedanske wobydlerstwo w Egiptowskej pschecźiwo jendźelskemu knjejstwu njepostanyło, je jendźelske knježerstwa wozyrocżeny egiptowski trón rucze s nowym knježerjom wobsadźiło. Tutón je drje jedyn politiski pschecźiwnik czeknjeneho městkrala. Wón rěka Hussein Kamel. Jendźelczenjo zu jeho jako njewotwisnego wot turkowskeho sultana pschipósnali; wón teho dla niz jako khediwa (městokral) ale jako malek (sultan) na trón stupi. Egiptowska, kotraž po mjenje hacz dotal pod turkowskim nadknjejstwom stejesche, ze jendźelskemu nadknjejstwu podstaji. Woprawdże tam Jendźelczenjo hižo dwazeczi lět po zwojej woli knježa. Do Egiptowskeje ze w tu khwilu njepschestawajzy awstralszy, indiszy a kanadszy wojazy woża. Jendźelska móże tam nětko 100000 muži turkowskemu nawalej napschecźo stajicz.

Burski sběžk w połodnischej Afrizy.

Jateho sběžkarskeho wjednika Deweta zu do Vryburga dowjedli. Schto ma knježerstwo myźle s nim czinicz, njeje hischcze wěste. S Johannesburga ze pische, so zu tez Dewetowych pschiwizowarjow a wudawarja nowin „Het Volk“ sajeli, a so ze njeje pschi tym krej pschelała.

Druhi wjednik sběžkarjow, Beyers, je ze s jenej kulku czežko sranił, wón je najskerje morwy. Wón bě pjatk w Transwaalskej. Jene knježerstwowe wotdźelenje je ze pjatk sa Burami do Transwaalskeje puschczíło. Beyers spyta se zwojimi ludźimi psches rěku czeknyczć. Jendźelczenjo do nich tšelachu, Beyers s konja padże, shrabny pak druheho konja sa wopusch a ze na tajke waschnje psches rěku czahnyczć dasche. Blisko druheho brjoha ze wón po rězy dele czerjesche. Beyers ze shubi. Myźla zebi, so je hižo sranjeny był, prjedy hacz je do rěki schok. Jeho revolver, dalokowid a morweho konja zu posdźischo namakali. Dokelž je rěka napjata, je pytanje poczežene. S burskim sběžkom je nětko po sdaczu nimo.

Wjerch Bülow jako němski póslanz w Romje.

Po dobyczerskim postupanju awstriskeho wójska w Sserbiji widźa Italszy strach, so Awstriska zyku wjeczornu stronu Balkana k zwojemu wobsedzenstwu pschisamknje. S tym by Awstriska tez zyły rańschi brjoh adriatiskeho morja do zwojeje mozy a knjejstwo nad tutym morjom dostała. To Italska pschipuschczicz nochze, dokelž by ze wona zama s rosscherjenjom awstriskeho knjejstwa na adriatiske morjo poźkabika. W Italskej teho dla nětkole pschecźiwnizy Awstriskeje na to dźekaju, so by Italska Awstriskej wójnu pschipowjedźiła. Njepschecželjo Awstriskeje zu w poślednim czasu po sdaczu wjazy wliwa na italsku politiku dobyli. Němske knježerstwo je teho dla wjercha Bülowa, prjedawscheho němskeho khežorstwoweho kanzlerja, do Roma jako zwojeho sastupjerja póslało. Jemu je ze czežki nadawk napoložił, Italsku pschi neutralnosczi w nětczischej wójnje sdźerzeczć. K njemu maja dowerjenje, so ze jemu s jeho wustupanjom a s jeho wozobinu poradzi, Italsku wot njepschecželskeho sakroczenja pschecźiwo Awstriskej wotdźerzeczć.

Njestraschne wróczenje do rańscheje Pruskeje.

Krajny hejtman w Königsbergu je wosjewił, so móża ze czeknjenzy do Allensteinskeho, Osterodeskeho a Rösselskeho wokrjeża bjes stracha wróczicz. Do wšow a městow mjenowanych wokrjeżow ze nětkole darmotne jězdne kharty wudawaju.

Wójnski minister s Falkenhayn schef generalneho staba.

Dźěła schefa generalneho staba pólneho wójska, kotrež pruski wójnski minister generalny leutnant s Falkenhayn po skhorjenju generalneho wyschka s Moltke nakhwilnje sastawasche, zu ze tutemu trojnje pschepodake.

Präsident Wilson wo nadawkach Ameriki w zwětowej wójnje.

Präsident Wilson je póndźelu w kongreżu we Waschingtonje wo wobczežnosczach rěczał, kotrež je zwětowa wójna sjednoczenym statam naczinika. „Tale wójna je“, wón praji, „człowiske ziwjenje sniczika a hospodarske kubła sapusczika w tajkej měrje, kaž ze to hacz dotal njeje w zwětowych stawisnach stało. Czaš je blisko, hdzež nětkotre europiske kraje nascheje pomozy potrjebaju. Sjednoczene staty zu se zwojimi hospodarskimi pomoznymi zrědkami a se zwojimi wotmyślenjemi pschihotowane. Na njesboże nimamy doscz łódźow, so mohli zadanje zwětoweho wikowanja zyle dopjelnicz. Porjadne amerikanske łódźne czary dyrbja ze wotewricz a wjele łódźow, so mohli zadanje zwětoweho wikowanja zyle dopjelnicz měrne bycz.“ Präsident zwoju rěcz skónczi: „Ssmy se wschěmi ludami w pschecželstwje ziwi, my nikomu njehrosymi. W tym nascha zylnosczć leži. Sjednoczene staty zu prěni pschedwojowarjo měra, měrneho sjednoczenstwa. Nadźijam ze, so smějemy składnosczć, radu dawacz a zwětej měr wróczicz.“

Sjednoczene staty zwoje wójnske łódźstwa powjetscheja. Po łódźstwowym programje maja ze dwě bitwiskej łódźi, jena wolijowa łódź, schěsczć saniczakow, jedyn kanonski czołm a wozom podmórskich czołmow natwaricz. Senat zebi rosprawu wo tym zada, kelko brónjow a munizije je ze do Kanady a do wójnu wjedźazych europiskich krajow wuwjesło. Statny sekretar Bryan wosjewi, so je ze Fore-River-łódźetwarjaze towarstwo pschecżam präsidenta Wilsona podczišło a so podmórske czołmy sa wójnuwjedźaze kraje w Europje njenatwari.

Ruska uochze zadyn hodowny měr.

Bamž je pjecza wójnu wjedźazym statam w Europje namjetował, so bychu hody brónje wotpoczowale. Po wuprajenju zwjateho synoda ze složujo je ruske knježerstwo ze sapowjedźiło, do hodowneho měra swolicz. Po Julianskej protyzy, kotraž w krajach prawoślawneje zyrkwje hischcze płaczi, zu hody 12 dnjow posdźischo hacz w druhich kschesczijanskich statach.

Njeměry dla drohoty w połodnischej Italskej.

Nowiny „Corriere della Sera“ pišaju: Wobstejnoscże w połodnischej Italskej žu dla bjesdźěłoscże a dla pschibywazeje drohoty žyroby njepokojaze. Rosthorjenje pschiběra. W Barletta žu generalny strajk wuwołali. Tam je k njeměram dóschło, pschi kotrychž lud do knježerstwoweho twarjenja kamjenje mjetasche. Jena žona je žo s revolwrowym wutšělom sranika. Też w Cerignola je žo generalny strajk wuwołał.

Bóh je dobry.

Hodowne powjedańčko.

(Pokračowanje.)

So by rybakowe hubjeństwo hischcże wjetsche było, pschida žo k hórkej wutrobnej bolosczi, kiž bě jemu se žynoweho czeknjenja nastała, też hischcże njesboże s jeho žonu. Jej žo w žamžnej hodźinje myžle samučichu, hdyž bě jeje žyn Jan, jejny lubuschk, jejne jeniczke dźěczo, žo wotžalił.

Druhdy wschak mějesche wboha žona hischcże jažne wokomiki; potom by s čzicha a s podačzom do Božeje wole žwoje domjaze dźěła dokonjała. Ale kóžde lěto by ju s nowa stare sabludženje kručzischo se žwojimi pasorami hrabło a jej zyle s pomjatka wuhažko wschitko, schtož njeswižowasche s dopomnjeczom na jejneho žyna. A to bywasche tehdom, hdyž bychu adwentske wichory s pěskom psches wožamoczenu khěžku wjerhale a hdyž bychu morjo hač do najhlubschich hlubinow rosrywale a hdyž bychu žo hody bližile. Potom by čzasto wožrjedź nozy stawała, by žebi plaschcź wokoło ramjeni schwikła a by won bězała na mórski pěskowy brjoh, na kotryž měžačzk žwěčzesche, by se struchlymaj woczomaj hlědžo po čzornej wodowej puščinje roudźěrała, po kotrejž žo běle pěnjate žołmy honjachu. Pschi tym wołasche kóždy ras s wujazym hłožom mjeno žwojeho žyna do rosrytych mórskich smohow:

„Janko, Janko! Mój Janko!“

Ale žadyn čzłowski hłóž nochzysche wotmołwicź, byrnjež by sadwělowaza maczerska wutroba hischcże móznischo wołała. Wschitko kołwokoło mjelczesche, kaž row a žmjercź. Smohi wotmlěwachu pěsk psched jejnymaj nohomaj, měžačzkowe žwětko błyskotasche nad frinkotatej a dyrkotatej wodowej runinu...., ale ani kódź ani čzołm žo na wobsorje njewunóri, a tón, sa kotrymž wołasche a horzo žedźesche, njepschińdźe.

„Sy ty to, Janko!“ pschemyžlena žona na jejneho muža sawoła, kiž bě pokny žakoscże a wschón wustarany sa njej schoł, so by sa tym hladał, so tola jeho wboha žona njeby pschedaloko do wody žebi swěrila.

„Pój žobu, Hana, pój žobu domoj; Jan žo dźenža wjazy domoj njewróczi, žnadź jutsje pschińdźe!“ wbohi rybak sdychowasche. pschi tym žwoju njesbožownu žonu sa ruku pschimny a czehnjesche ju s nježnej mozu domoj.

„Jutsje wón pschińdźe, mój Jank, jutsje“, wboha žona bórbotasche a dasche žo domoj do žwojeje khěžki pschewodźecź.

Takle bě wona to czinika jene lěto kaž druhe a tuto hubjenstwo běsche jeju wobeju stareju czinikło, wložby běchu žo jimaj do czaža sbělike a hłuboke smorski běchu žo jimaj do wobliča saryke. A czim blize bywachu hody a czim bóle a hórje žo wbohej žonje myžle mucžachu a duch saczemnjesche, czim bjestroschtnischi bywasche jejny muž, rybak Handrij Dok, a czim bóle jemu želnosćz do wutroby pschimasche.

Ale tak dołho a tak wutrajnje kaž dźenža wona hischcże ženje njeběsche žwoju pěžeń spěwała, hischcże ženje njebě tak rjenje hodowny schtom debika. Tónle Boži wjeczor žo jejny muž podarmo prózowasche, so by ju směrował. Mjenujzy kóždy króć, hdyž by wonka wujazy wichor s wokeńzami satschažował, myžlesche žebi samyžlena žona, so wonka jejny žyn Jan steji a so chze nuts puschczeny byczź, a poskoczliwschi chzyschе won khwatacź, so by jemu khěžne durje wotamkła, a jejny muž by kóždy króć wjele hary měł, so by ju nutska dodźerżał.

Tola tu — žłysch!

Bluke sawrješnjenje, jako by žo s kanonu tšělilo, tak to do žwjatoczinje nózneje czischiny swuczesche, tak so schumjenje a stonanje wichora wjazy žłyschecź njebě a so sakkady rybakskeje khěžki móznje satschažechu.

Nětkole žo s nowa wutšěli a na to sczěhowasche dołho rosczehnjene praskotate žyczenje.

Rybak hnydom poskoczi — jako wustojny kódźnik wón hnydom srosymi, schto ma to na žebi. Hdyž wón s khěžki wustupi, wuhlada też hnydom, kak na nóznym njebju rakety s móznymi wobłukami postupowachu.

„Kódź je w nusy!“ rybak do khěžki sawoła, „khětsje, Hana, latarnju, žekeru a žylny powjas!“

Potom wón po nawětym pěsku k brjohej běžesche, hdyž jeho wulki rybakski czołm leżesche. Jeho žona dźěsche hnydom po žadane wězy a potom czěrjesche s nimi sa mužom k mórskemu brjohej.

Hdyž bě žo rybakej a jeho wbohej žonje s wulkim napinanjom poradźiło czołm na morjo storczicź, schwihny žo khrobły muž do czołma, hrabny se žylnymaj rukomaj wješka a jědźesche njesbožownej kódźi na pomoz.

Ssurowy bě napohlad, kiž žo rybakowej žonje, na brjosy stejazej, posliczesche. Ssylny žewjerny wichor bě maku holandsku płachtatu kódź k pěskowemu brjohej sahnał; tu žo wona roskama, dokelž bě woda pschi wottoku (Ebbe) jara nikka a tehodła běchu skalisny pschi brjosy dwójzy tak straschne. Tak wurasy žo do kódže wulka dźěra a wona poczа žo ponórjecź.

W bliskim pschistawje běchu mjes tym dwaj wutšělej a raketowe snamjenja pytnyli a tak też strach, kotryž kódźi hrožesche, spósnali, a parnik s czrjódu mužemi khwatasche na pomoz.

Ale prjedy hač parnik k městnu njesboža dojědźe, pschewjese žo žylna mórska smoha psches swjerch roskamaneje płachtateje kódże, a storhny wschitko, schtož na nim běsche, do warjazych žo žołmow.

Kaž daloko žo pschi czmi hodźesche pschewidźecź, njebě na kódźi na sboże jara wjele pucźowarjow. Někotrym s nich, kotsiž běchu woženbje žylni a kotsiž mózachu plowacź, poradźi žo, so hač k bliskemu brjohej dopłowachu, drusy pak namakachu w mórskich žołmach nahłu žmjercź.

Handrij Dok, nasch smužity rybak, njedźiwasche na wulki strach, kiž jemu w jeho czołmje hrožesche, dokelž žo na smohach kaž worjechowa schkorpisna czumpasche, ale bě tola won do morja jěł, so by mužstwu snjesboženeje kódże k pomozy był, schtož a kaž žo to jemu hodźesche.

Jeho žona pak s rukomaj kamajo na brjohu stejesche a wołasche dale wótrischo lubowane mjeno žwojeho žyna:

„Janko, mój Janko!“

Ale jenož nózny wichor jej na to se žwojim nježměrnym howrjenjom wotmolwjesche.

Nětkole žo jedyn s tych, kotsiž běchu žo se swjercha płachtateje kódże do morja storhnyli a kiž žo se žołmami bědźachu, rybakoweho czołma pschimny a džerżesche žo jeho widlischczojcze krucże. Stary rybak pschimny jeho se žylnymaj rukomaj a sczeże jeho do czołma nuts. Sbožownje dojědźe smužity rybak s wukhowanym mužom na brjoh.

Wumoženy njemějesche khwile a k temu njepschińdźe, so by žo žwojemu wumožerjej podźakował; dyrkotajo a tschepotajo, kaž wschón njemdry se stysкom, so bě žurowy strach pschětrał, czěrjesche, hdyž sažo twjerdu semju pod nohomaj czujesche, na brjosy dale do kraja nuts na pěskowe naždypy, kiž bě tam wichor namjetał.

(Skónczenje pschichodnje.)

Wyžokodostojnemu

knjesej fararjej J. Gólczej

w Rakezach

1889 **k dnjej 15. dezembra** **1914.**

Lět pjeczadwazyczi je dźenž, so saswonichu
Wam swony s Budesczańskej' žwjatnizy,
Lět pjeczadwazyczi je dźenž, so wužwjeczichu
Waž žłužobnika w Bożej winizy.
„Paž moje wowzy!“ Bóh tón Knjes Wam dźesche
Psches žwěrneho ert duschowpastyrja,
A žwjate „haj“ bě Wasche wotmolwjenje
Tam pola Božoh' žwjatoh' wołtarja.

Advent bě Knjesowy, hdyž do ruki sczе wsali
Kij pastyrski, pascź Boże stadleschko,
Advent je Knjesowy, hdyž doczakali
Sczе nětko žwjedźenja tak rjaneho.
Ow kajki džiw! Ow kajka Boża hnada,
So w wótznym domje, w wótznej wožadźe,
Hdźež luba maczerka Waž kolebała,
Dženž tutón žwjedźeń nětko žwjeczicze.

Dźenż wóczko nana, macźerki, ach na Waż hlada
Tu ſ njebja dele, ſ ſbóżnej' wěczłnoſcźe,
Wam mandźelſka a dźěcźi ſboże pſcheja,
Wy ſwony Bożoh' doma ſaſwońcźe,
Wy piſchcźele dźenż rjeniſche akkordy
Nětk ſahrajcźe, my khwalbu ſpěwamy,
Dźenż żadyn wot naż njebudź hordy,
Ně Bohu dźak a cźeſcź my ſanjeżmy.

Bóh ſ Wami bě, hdyż Boži dom je witak
Waż tam we żławnje ſnatych Bukezach,
Bóh ſ wami bě, hdyż jeho pſchipowjedak
Scźe w Budyſchinſkich Božich pſchitwarkach,
Bóh ſ wami bě hacź do dnja dźenżniſcheho
Tu w domje ſtarſchich, w lubych Rakezach,
Bóh ſ Wami bě, żo ſłożujo na njeho
Naż wucźicźe we jeho bydlenjach.

Bóh njech je ſ Wami na wſchěch dalſchich pucźach,
Njech jeho hnada Waż też pſchewodźa,
Wón budź Waſch troſcht, we żwěta żylnych żołmach
Dźerż Waż tu krucźe Boża kótwiza,
Njech hwězda ſboża Wam żo ſtajnje żwěcźi,
Bóh budź Waſch hród a ſkała, ſepjera,
Wón nihdy żenje teho njewopuſchcźi,
Kiż jeho woſmje żej ſa wodźerja.

Duż naſtupcźe tak w Božim żwjatym mjenje
Wſchě dalſche lěta żwojoh' ſaſtojńſtwa,
A njech pſches Boże żwjate dopuſchcźenje
Wam ſłoty żwjedźeń junu naſtawa.
Bóh ſpožcź Wam junu po wſchej Waſchej prózy
Tu żohnowany wjecźor żiwjenja,
Wón dowjedź Waż, hdyż nimo żu wſchě bědy
Tam horje, hdźež żu wěcźne bydlenja.

Kruża.

Ze Serbow.

— **Saſtaranje Budyſkeho wobydlerſtwa ſ mjaſom a muku.** S pſchihkoſowanjom měſchcźańſkich ſaſtupjerjow je měſchcźańſka rada 400 zentnarjow żuſcheneho tucźneho pokcźa, 200 zentnarjow rjebkowiny pola khěžorſtwoweje kupowańnje a dale pola ſtótneho wikowarja Pfuhla w Lubiju wot 31. dezembra hacź 31. januara ſa kóždy tydźeń 3 zentnarje żuſcheneje rjebkowiny a 12 zentnarjow cźerſtweho żwinjazeho mjaża ſkaſaka. Jednanja ſ Budyſkej rěſniſkej jednotu njeżżu wuſpěcha měke, dokelż żo rěſnizy nochzychu na wěſtu płacźiſnu ſwjaſacź. Sſwinje budźa żo w tudomnej rěſańni rěſacź, a mjaża budźe żo w Jórdanez khěži na jerjowej haży cźiżko 5 żrjedu a żobotu mjenje ſamożitym ludźom pſchedawacź. Wjazy dyżli pjecź puntow na dobo nichtó njedoſtanje. Hižo pſchi ſapocźatku wójny je měſchcźańſka rada 3000 zentnarjow rżaneje a pſcheńcźneje muki a poſdźiſcho někotre waggony rajża nakupika. Rajż je żo tudomnym wulkopſchedawańnjam pſchepodak, ſo bychu jón po poſtajenych płacźiſnach mjeńſchim pſchekupzam pſchedawali.

S Budyſchina. (Wunoſchk liczenja ſkota.) 1. dezembra je żo w Budyſchinje 385 koni, 165 howjadow, 414 żwini, 42 wowzow a 171 koſow naliczika.

— **Pokhroma** je mjes howjaſym ſkotom knjeżeho dwora w Delnjej Kinje a żiwnoſcźerja Handrika w Sſmjecźkezach wudyrika,

Se Zicźenja. Cźeżke njeſboże je żo njedźelu wjecźor wokoło 10 hodźin na żeleſnizy njedaloko tudomneho ſaſtaniſchcźa ſtako. Landſturmař Bjarnat Frenzel ſ Brěſyſchcźa a jedyn Žitawſki landſturmař, kotrehoż mjeno njebě ſnate, mějeſchtaj njedaloki móſt ſtražowacź. Se ſakomdźenjom ſ Draždźan pſchijěždźazemu cźahej napſchecźo hladajo, njeběſchtaj pytkoj, ſo ſe Shorjelza ſpěſchny cźah pſchijědże. S nim żo wobaj pſchejědźeſchtaj a żo moriſchtoj. Frenzel tſi dźěcźi po żebi ſawoſtaji.

S **Hodźija.** Naſcha zyrkej je nětko też ſ elektriſkim żwětkom wobżwětlena. Runje nětko jo trjebamy, dokelż mamy nětkole wjecźorne wójnſke modlitwy. Ale też njedźelu dopołdnja żebi żwěcźimy tak dołho, hacź żo khěrluſche ſpěwaju. Hacź dotal bě w ſymſkich měżazach wożebje żłabym wocźam njemóżno, do ſpěwarſkich doſcź widźecź. Naſchej rjanaj żwěcźnikaj ſtaj wěſo woſtałoj a żo jenoż ſa elektriſke żwětło pſchihotowałoj. Sańdźenu njedźelu widźachmy zyrkej prěni krócź połnu wobżwětlenu. Zyła naprawa wucźini na 1300 hr. Też na farje a na kapłanſtwje żo tuto żwětło położi.

S **Hodźija.** Każ wóndano pižachmy, běſche żyn tudomneho krawſkeho miſchtra Klingſta żobu mjes wojowarjemi w Tſingtawje był a 4. auguſta żwój poźledni liſt domoj póſłał. Sańdźenu żobotu je nětko ſ Japanſkeje telegramm dóſchoł, ſo je wón jaty w Japanje a ſo żo jemu tam derje wjedźe.

S **Hodźija.** Naſch tſeczi wucźeŕ k. Heinrich je tu jeno 2 njedźeli ſkutkował. Wón doſta ſańdźenu żobotu pſchikaſnju, ſo ma do wójſka ſtupicź a je naż póndźelu wopuſchcźił.

S **Běcźiz.** Ssyn tudomneho njebo Königa, Jan Auguſt König, w Budyſkim huſarſkim regimencze, bě wot kónz auguſta żem mjes ſhubjenymi. Tehdy bě jeho macź powjeſcź doſtała, ſo běchu jeho konja ſatſěleneho namakali, ſo pak wón nihdźe njebě. Nětko ſ wójſka powjeſcź dóńdźe, ſo je żo wupokaſało, ſo je padnył.

S **Wosborka.** W ruſkej jatbje je pſchichodny żyn tudomneho ratarja Auguſta Kreczela. Jeho pſchiwuſnym bě żo pſched ně kotrym cźażom wot wójſka wojſewiło, ſo je wón w Ruſkej na bit wiſchcźu padnył. Nětko pak żu wot njeho liſt doſtali, w kotrym jim piſche, ſo je żo jenoż ſranił a żo ſajał. Hdyż běchu żo jeh rany ſuhojiłe, żu jeho ſ druhimi jatymi němſkimi wojakami do Ssibirſkeje dowjeſli.

S **Rakez.** Sańdźenu njedźelu wotmě żo w hoſcźenzu „Sakſkeho doma“ tak mjenowany „wótcźinſki wjecźor“, wobſtejazy ſe ſpěwow pſchednoſchkow a żiwych wobraſow. Wopyt bě bohaty. Jako rěcź nizy wuſtupichu kk. farař Gólcź, wyſchſchi wucźeŕ Rjelka a wucźe Berger. Żiwe wobraſy pſchedſtajachu wójnu 1914. Dobrowólna ſběrka 77 hriwnow wunjeże.

S **Rakez.** Schtwórtk tydźenja wumjenkař Kſchiżenk ſ Trupina do tudomneho Höntſchez hoſcźenza pſchińdźe. Każ żo ſda, bě wón w cźeżkich myżlach, dokelż chżyſche wón w hoſcźenzu pſchenozowacź, měſto ſo by domoj ſchoł. Jeho po jeho woli pſches nóz wobkhowachu. Rano ſtanywſchi a żo khofeja napiwſchi, chżyſche wón wotſtupicź. Tola tam żo wón ſ Božej ruczku ſaja a na ſemju padnywſchi wudycha. Hnydom ſawołany lěkař móżeſche jenoż jeho żmjercź wobkrucźicź. Kak bórſy wot ranja żo móże do wjecźora wſcho wobrocźicź.

S **Wojerez.** Na żwoje rany ſtaj w lazarecze tudomny rěcźnik a notar Schiedlich a ſtudent theol. Nuglíſch, żyn wucźerja Nuglíſcha w Narczu, wumrjekoj. Wonaj běſchtaj żo na wojowniſchcźach w Pólſkej ſranikoj.

S **Wokrancźiz.** Żeleſny kſchiż ſtaj wucźeŕ Gehrke a ſtarſchi żyn żiwnoſcźerja Kożaka ſ Wokrancźiz doſtałoj.

S **Hornich Bruſżow.** Jara wobżaromne njeſboże je żo 9. dez. rano na tudomnym knjeżim dworje ſtako. Żona kubkoweho najenka Schwarzbacha kotryż je we wójnje, żo pſchi rěſanju żykanja ſe żwojimi roſpuſchcźenymi włożami do maſchiny ſaſchmata. Maſchina żonje żyku kożu ſ hkowy a jene wucho wottorhny. Wobżaromnu żu do Shorjelſkeje kliniki dowjeſli.

S **Běkeje Wody.** Murjeŕ Röhn ſ Běkeje Wody je żeleſny kſchiż doſtał, dokelż je na wjecźornym wojowniſchcźu, hacź runje bě żam cźeżko ſranjeny, żwojemu hejtmanej żiwjenje wukhował. Pódla teho je żo wón ſ tſjomi medaillemi ſa khrobkoſcź a 3 bitwiſkimi medaillemi wuſnamjenił. Jeho hejtman je jemu 50 hriwnow darił.

S **Noweje Wży** pola Mikowa. Někotre ſchkórnjowe koże bě hižo khoſtany ſchewz K. Hahn ſ Noweje Wży żwojemu miſchtrej Malemu kradnył. Hahn 6 měżazow jaſtwa jako pſchidawk k khoſtanju, k kotremuż je jeho Budyſki krajny żud ſażudźił, doſta.

Wużudźenja.

Khoſtanſka komora. 55 létny żiwnoſcźeŕ Jan Kſchiżan we Wyżokej pola Kubſchiz ma dweju měſnikow dla wjele ſchkody a mjerſanja. Pſchi ſkładnoſcźi jeneho nowotwara w lěcze 1910 bě żo wón dla mjeſy mjes jeho a gmejninym wobżedźenſtwom ſ gmejnu ſwadźił. Gmejna w lěcze 1912 Kſchiżana mjeſy dla wobſkorži. Kſchiżan prozeż pſchěhra a po nowej ſkórżbje wón ſkóncźnje 24. junija 1913 pſchipóſna, ſo żo měſniki tak ſtajichu, każ żebi to gmejna żadaſche. Poſdźiſcho pak wón ſażo gmejnu wobſkorži, tola we wſchěch inſtanzach podleża. Hdyż běchu żo měſniki ſtajiłe, Kſchiżan dwaj wukopa. Dla njewoprawnjeneho pſchemēnjenja mjeſy Kſchiżana k jaſtwu na tſi dny ſażudźichu. S kralowſkej hnadu żo tole khoſtanje do 30 hriwnow pjenjeżneho khoſtanja pſchemēni. Lětża 1. oktobra żo taj měſnikaj ſażo ſtajiſchtaj. Kſchiżan jej pak ſażo wukopa. Sa to jeho nětko k jaſtwu na jedyn tydźeń ſażudźichu.

Wjedro w Londonje 11. dezembra: Pomróczene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje njedźelu rano w 7 hodźinach duchowny Tyschek němsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje farar Räda němske a w 10 hodźinach ßerbske prědowanje.

Psched zyrkwinskimi durjemi ßo kollekta sa evangelisaziju w ßlubjenym kraju a mißionstwo mjes Židami sběra.

Wutoru popołdnju 1/2 6 hodźin budże we Wulkim Wjelkowje ßerbska adventska pobożnosć a ßerbska wójnska modlitsa hodźina.

Ssrjedu popołdnju w 5 hodźinach budże w Jenkezach ßerbska adventska pobożnosć a ßerbska wójnska modlitsa hodźina.

Tydźeńske sastojńske dźěła smeje duchowny Tyschek.

Wěrowani:

S druhich wosadow: Jan Menger, dźěłaczer w Tumizach, hewak s Rakez, s Almu Fridu Steglichez s Noweje Wßy n. Spr. — Max Laczek, dźěłaczek na żelesniży w Hornjej Hórzy, s Marju Linu Starkez w Sdźaru.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Bohuměr Ewald, Khorle Augusta Khěžnika, dróhoweho wothladowarja w Ratarjezach, ß. — Max Kurt, Maxa Malcharja, dźěłaczerja na Židowje, ß. — Jan Max, Jana Maxa Sahrodnika, murjerja na Židowje, w tu khwilu na wojownischczu, ß.

S druhich wosadow: Hedwiga Marta Schmiedelez, njemandź. dźowka w Darinje. — Max Kurt, Maxa Hanuscha, dźěłaczerja na żelesniży w Zizenku, ßyn. — Kurt Herman, Khorle Hermana Hempela, wyschscheho schwajzarja w Zizenku, ß. — Elfrida Hildegard, Theodora Illnera, hornczetskeho dźěłaczerja we Huszy, dź. — Kurt Herman, Bjedricha Gustava Hetza, fabrikskeho hornczerja w Khwaczizach, w tu khwilu na wojownischczu, ß. — Pětr August Jurij, Pětra Augusta Rosela, wobßedźerja mlynskeje ležomnosće w Rachlowje, ß. — Herman Pawoł, Jana Ernsta Běrki, żelesniskeho dźěłaczerja w Koporzach, ß. — Max Alfred, Jana Bohuwěra Mitascha, skalakikeho mischtra w Kubschizach, ß. — Ernst Waltat, Jana Ernsta Schibaka, żiwnosczerja w Lichanju, ß. — Jan Jurij, Khorle Gustava Urbana, kowarskeho mischtra w Drożdżiju, ß. — Jan Richard Hermana Maxa Mjedaka, dźěłaczerja w Kortnizy, ß.

Zemrjeli:

W Michalskej wosadźe: 4. dezembra: Jan Bohußław August Meuschner, rentu dostawak, nehduschi schkleńczetski dźěłaczer, † we wothladarni wokrjeżneho wustawa na Židowje, 65 l. 10 d. — 5. dezembra Bjedrich Wylem Halank, schewz we wokrjeżnym wustawje na Židowje, 57 l. 2 m. — 7. dezembra Erna Elsa, Ernsta Augusta Oskara Helbiga, murjerja na Ssokolzy, w tu khwilu na wojownischczu, dź., 1 m. 25 d. — 8. dezembra Hana Marja rodź Hilbjenzez, Pětra Bohuwěra Hänsela, wósnika na Židowje, mandźelska, 67 l. 1 m. 27 d. — 9. dez. Gustla Mila rodź Hawschtinkez Jana Augusta Rěsnika, khěžerja a klamarja na Židowje, mandźelska, 56 l. 6 m. 4 d.

W druhich wosadach: Hana swud. Wolfowa, bywscha swud. Mérschowa rodź. Nasdalakez w Ssemichowje, 82 l. 1 m. 13 d. — Bruno Edwin Reinhold Krätschel, knihiwjednik w Huszy, 38 l. 2 m. 6 d. — Ernst Bjarnat Frenzel s Brěsyschcza, w tu khwilu wojak w Budyschinje, pschejědże ßo se żelesniżnym czahom, 30 l. 6 m. 16 d. — 3. dez.: Kurt Ota, Jana Augusta Branzli, żiwnosczerja we Wulkej Dubrawje, ß., 5 m. 3 d. — 7. dez.: Hana Margareta, Wylema Maxa Rüdigera, wobßedźerja kowarnje w Khwaczizach, dź., 4 m. 10 d. — Handrij Pawoł, khěžek a czěßla w Bukezach, 68 l. 8 m. — Jan August Schwarz, mlynk w Kumschizach, 7 l. 7 m. 11 d. — Hana Marja Zawnikowa, mandźelska zyhelńskeho dźěłaczerja Zawnika w Stróži pola Barta, 32 l. 6 m. — Hana Marja Krawzez, njewoženjena ßłużobna dźowka we Worzynje, 25 l. 5 m. 22 d.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

3. njedźelu adventa smeje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wuczbu, 1/2 9 hodźin farar Kschižan ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Psched zyrkwinskimi durjemi ßo kollekta sa evangelisaziju w ßlubjenym kraju a mißionstwo mjes židami sběra.

Njedźelu popołdnju w 4 hodźinach budże w Noßlizach na schuli ßerbska a němska spowjedź a ßerbske prědowanje,

Pjatk rano 1/2 9 hodźin budże ßerbska spowjedź a dopołdnja 1/2 10 hodźin ßerbske kemschenje.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

3. njedźelu adventa smeje duchowny Bójz rano we 8 hodźinach němsku spowjedź, farar Domaschka dopołdnja w 9 hodźinach němske a 1/2 11 hodźin ßerbske prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 4 hodźinach smeje kschesczijanske towarstwo mużskeje młodosće zhromadźisnu.

Ssrjedu wjeczor 1/2 7 hodźin smeje farar Domaschka němske a 1/2 8 hodźin ßerbske prědowanje.

Włoßy barbjazy czeßak

Sakońßzy schkitany. Njedoscżěhnjeny w trjebanju

Barbi schědźiwe abo czerwjene włoßy żołte abo czorne.
Sa njeschkódnosć ßo rukuje. Sso lěta dołho trjebacź hodźi.
Scht. 3 hriwny na póstske dobracże.

R. Drechsel w Draždźanach Nr. 6
Kurfürstenstraße.

Richard Sabath
w Budyšinje
na khěžorskej drósy 14.

Sswoje

wulke hodowne pschedawanje
hrajkow, hospodarskich
a darjenskich wězow

po nimo měry tunich placzisnach,

kotrež je ßo psched tydźenjom sapoczało,

najnaležnischo poruczam.

Paul Giebner
w Budyschinje na bohatej haßy 18,
s nutskhodom na theaterskej haßy,
winowa wulkowikowarnja
porucza ßwoje derje wothladane **wina.**
Pjecz wulkich pinzow.

Wino k poßylnjenju a k strowosczi.

Wino k ßwjedźenjam atd.

Tym, kotsiż moju winowu pschedawarnju njesnaja, k wjedźenju dawam, so ßo pola mje tunscho kupuje, hacż pschi direktnym kupowanju s Rheina abo s Mosele, dokelż wino po waggonach dostawam a :: :: puczowanskich wudawkow nimam. :: ::

O. Osswald

porucza w najlěpschich družinach

schtrympy a soki,

mantle schtrykowane

a žonjaze jaki,

kapiczki, spódnje

rukajzy, taille.

Wožebne rukowate lazy

we wulkim wubjerku.

Dźěczaze spódnje wobleczenja, trikotaže kóždeje schěrje na skladže.

Czopka spódnja drasta

žamžneho wudźěłka

za naschich wojakow we wójnje.

Steinstrasse 7

Hedwiga swud. Biehlowa

na kotolskej haży 1 || pódla radneje pinzy

porucza **k pschedstejazym hodam.**

klanki swoblekane a njeswoblekane, :: :: **klankaze hlowy** s zelluloida, blacha a **(pópy)** biskwita s włožami a bjes nich, **knpanske klanki** s zelluloida a porzlina, **kharakterske, gumijowe, wolmjane, mjetanske klanki, czěła** wschěch wulkosczow, **kolebanske** a **gratowane konje** s drjewa a s kožu, **wosy, mjecze, flinty, bubony** a **helmy,** dale **klaukaze stwy, kuchinje, klamarnje, rěsniske klamy, twjerdźizny, wojerske straže, konjenzy** atd., **towarstwowe hry** a **wobrasate knižki** w najwjetschim wubjerku.

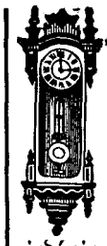

Kóżdy, kotryż chze žebi **dobry a tuni czažnik** kupicź, abo kotryż chže žebi jón **porjedźicz** dacź, njech dże k czažnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawske haży 5. **Jencz** pschedawa a porjedźuje, sa swoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, žebi moje wukładne wokno, s płaczisnami wupołożene, wobhladacź.**

Poručam

k hodownym žwjatym dnjam

prima žuschene wuhory

kóždeje wulkosce,

kaž tež wschě druziny

rybjazych konserwow

we wulkich a małych tysach

Weberez rybowydom

w Budyschinje

na theaterskej haży.

Młódschi

domjazy pachoł

pyta žo do khosejownje „Hohenzollern" na Tuchorskej drosy (Taucherstraße) 17.

Czehnita

kruwa

młoda, blisko k czeleczu, je na pschedań w Bukojnje czišło 23 pola Hucziny.

Njane proßata

k pizowanju žu na pschedań w **Klukschu** czišło 43.

We wudawarni Serbskich Nowin je sa **40 pj.** dostacź knižka:

Worjeschki

Psches dźewjecź stow hudanczkow s trěbnym kluczom.

Palma měra

na row

Arnoschta Miczki

reserwista regimenta czišło 103,

Pětra Miczki, kublerja w Bukojnje, a jeho mandźelskeje rodź. Wesarez, mandźelskeho druheho žyna.

Hłóš: Schtóż Bohu wjerschnemu žo podda atd.

Schtoż shonili žmy lětża, wucźi,
Kak krwawna tale wójna je,
Sso wjele ludźi minje ruczi
A k žwojim dom pschińcź njemóże
Psches taiku wójnu žałožnu
Jich wjele smeje srudobu.

Hdyż bě nasch khěžor wójsko žadał
We sapočatku augusta,
Je wasch Ernst hnydom žobu khwa-
Hdźež žo reserva shromadźo, [tał,
So by Franzowsow wuhnała,
Jich s němskoh' kraja scźischczała.

We bitwje pola Somesois, bě to
Dźeń woßmeho septembera,
Tam wojowachu horzo saßo,
Wón tšěli žo do wutrobna,
W Chalonsu běsche hojerńja,
Kiž franjeneho horje wsa.

Chalons bu tehdy sdobywany
Wot njepschecźela hnydom saß,
Tak do rukow wón tutym padny,
Je wěsce měł tam srudny cźaß,
Hdyż do druheje hojerńje
Sso bórsy pschewjescź dyrbjesche.

A Orleans bě potom město,
Hdźež rana žo jom' hojesche.
Tam drje bě jemu jara cźěžno,
Hdyż jeho kónz žo bližesche,
Wón pjatnatoh' septembera
We hojerni žo wudycha.

Tam naležnje je wěsce proßył,
So by tón Knjes jom' hnadny był,
Jom' žwoju cźežkotu prjódk noßył,
Schtó cźežkotu tak njeby měł?
Tak Boża hnada psches Khrysta
Je žo tež jemu dostała.

Tež ja žym jeho wobkhedźbował,
Hdyż wón mi božnje prajesche,
Kak Bożej woli bě žo poddał,
Haj žamo žwoje žiwenje,
Sa kotrež běsche wulki strach
Tam na franzowskich bitwischczach.

Tón Knjes je jeho sahe žadał
Wot jeho města na semi,
Hdźež budźische schcże dołho hladał
Tu powołanje w ratarstwi,
Hdyż łubko nanowe by žo
Po wójnje jemu podało.

Wón žwojoh' nana podpjerasche
Dla staroby we ratarstwi
A žo tež hewak sadźerżesche,
Kaž młodźenzej žo saleži,
Wschak tón po prawym puczu dźe,
Hdźež Boże žłowo wodźer je.

Kak njejßu jeho žwójbni měli
Tak dołho wo nim powjesce,
Kak rady bychu wjedźecź chżyli,
Hacź žyn a bratr schcże žiwy je,
A poßlednoh' nowembera
Jich ž njertna powjescź nastroża.

Dha spi nětk derje w twojim rowje,
Hdyż wón tež w zusej semi je,
Hacź junu naß po Božim žłowje,
Kaž sa wěste je prajene,
Ta truba Božoh' jandźela
Naß wschitkich srowa sawoła.

Tón Knjes chżył srudźbje měru stajicź
Tym starschimaj, so wopomnja
A pschezo snowa mohli prajicź,
So Boża rada wótzowska,
Hacź runje žo tak cźemna sda,
Wschak jenoż dobre sa nich ma.

H. Falka.

(K temu czišku dwě pschiłohy.)

Prěnja pschiloha k czišku 50 Serbskich Nowin.

Ssobotu 12. dezembra 1914.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach.

10. dezembra 1914.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druziny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. polnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 6 lět	54—56	92—97
awstriske	—	—
2. mlode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	46—49	87—90
3. žrěnjo pizowane mlode, derje pizowane starsche	39—43	81—85
4. žnadnje pizowane tóždeje starochy	—	—
Jałojzy a kruwy:		
1. polnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	50—52	91—93
2. polnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 7 lět	42—45	84—87
3. starsche, wukormjene leuwy a žnadnje wuwite mlódsche kruwy a jałojzy	37—40	79—81
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	30—34	72—76
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	23—27	65—70
Byli:		
1. polnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	51—53	92—24
2. žrěnjo pizowane, mlódsche a derje pizowane starsche	37—43	79—84
3. žnadnje pizowane	—	—
Cźelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	47—49	87—89
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	44—46	82—84
3. žnadnje wuwite wot zyza	38—42	77—82
Swinje:		
1. polnomjaßne lěpschich raßow a jich stschižencjow w starobje hacz do 1¼ léta	57—59	73—74
2. mjaßne	55—56	61—72
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a tundroßy	53—54	69—70

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy bowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 5. dezembra 1914. wot hr.	wot pj.	hacz hr.	hacz pj.	W Lubiju 10. dezembra 1914. wot hr.	wot pj.	hacz hr.	hacz pj.
Pschenza . . . běła	—	—	—	—	12	20	13	—
" . . . žołta	—	—	—	—	12	20	12	90
" nowa	—	—	—	—	—	—	—	—
Rožka . . .	—	—	—	—	10	50	11	—
" nowa	—	—	—	—	—	—	—	—
Jeczmjeń . . .	—	—	—	—	10	25	12	—
Wowß . . . 50 kilogr.	10	—	10	50	9	60	10	20
" nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
Wola . . .	11	—	12	—	11	—	11	50
Jahły . . .	16	—	18	—	12	—	13	—
Hejduschka . .	17	50	19	50	36	—	40	—
Bérny . . .	2	60	2	85	3	20	3	60
Butra . . . 1 kilogr.	3	—	3	50	3	20	3	40
Pschenczna muka 50 "	18	75	19	25	19	—	23	—
Rjana muka . 50 "	—	—	16	50	15	50	17	50
Ssyno . . . 50 "	3	—	4	—	3	30	3	80
Ssloma . . 100 "	3	25	3	85	3	—	3	60
Proßata — schtuk, schtuka	—	—	—	—	—	—	—	—
Pschenczne wotruby . .	—	—	8	25	6	50	8	25
Rjane wotruby 50 kilogr.	—	—	8	50	6	50	8	25
Pschenczny gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Rjany gris . .	—	—	9	15	—	—	—	—
Pschenza žołta, kórz po 170 punt.	21	25	22	10	20	74	21	93
Pschenza, běła, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	20	74	22	10
Rožka, nowa, kórz po 160 punt. .	17	20	17	60	16	80	17	60
Jeczmjen, nowy kórz po 140 punt.	16	10	17	50	13	30	14	14

Jeja, mandl 2 hr. 10 pj., schtuka 14 pj.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

3. dezembra 1914

Po 50 kilogr.: Rožka wot 10 hr. 80 pj. hacz 11 hr. 25 pj., pschenza wot 12 hr. 80 pj. hacz 13 hr. 15 pj., jeczmjeń wot — hr. — pj. hacz — hr. — pj., wowß wot 10 hr. — pj. hacz 10 hr. 60 pj., jahły wot — hr. — pj. hacz — hr. — pj., hroch — hr. — pj., ssyno (stare) — hr — pj. (nowe) 3 hr. 50 pj, bérne = hr. — pj hacz 4 hr. — pj, ssloma (100 kilogr.) — hr. — pj. butra (1 kilogr) wot 3 hr. — pj. hacz 3 hr. 60 pj., jeja (mandl) 1 hr. 95 pj.

W Kamjenzu płaczesche korz pschenzy 21,76 hacz 22.35 hr, rožka 17 23 hacz 18,00 hr., jeczmjen — hacz — hr.

Hotowe

mužaze koschle hižo po **1 hr. 20 pj.,**
trikotowe a barchentowe
žonjaze koschle hižo po **95 pj.,**
dźěczaze koschle hižo po **30 pj.,**

meter po 32 pj.
tkaniny k zychcam a koschlazym barchentam.

Hotowe poczehnjene poßleschcza s hlowakom
po **2 hr. 90 pj.**

Běle zychi
we wulkim wubjerku po poměrnych płaczišnach,

płaczišny hódne wolmjane
:: **pollama,** :: **ssuknjowe tkaniny,**
spódnje ssuknje, schtalty,
blidowo pschikrywy, wutrěwanske rubischcza,
trjenja, ložowe płachty, nahlowjaze rubischcza
wscheje druziny.

Emil Wehrle

w Budyschinje, na jerjowej haßy 7.

Heinrich Lange

pschi žitnych wikach 11 **w Budyschinje** pschi žitnych wikach 11

s napschecza „skoteje hwězdy"
:,: poruča swój wulki skład :,:

hotowych

pjelsczowych tworow
tež pschijomnych sa naschich wojakow
wschelakich kožow k podschiczu a wobßadzenju
dobroczinwemu wobkedźbowanju.

Kožuchi ßo nowe schija a noschene ∴ ßo pscheschiwaju. ∴

Kože wscheje druziny ßo kupnja
po najwyschschich płaczišnach.

Pschedstejazym hodam

dny 95 pj. dny

Walter Noebel

w Budyschinje na bohatej haßy 4.

Wobhladajcze zebi, poschu, moje wukładne wokna!

Kože

kózdeje druziny po najwyschschich placzisnach kupuje

Heinrich Lange

pschi zerbskej katholskej zyrkwi
cziszko 4
a pschi wowßnych wikach.

We wudawarni Serbskich Nowin zu dostacz knizki

Brunčki

po 1 hr. 20 pj.

Za naschich wojakow

žiwotowe wobwjaski, czopte spódnje kholowy dale wulki wubjerk

flanellow, lamy a połlamy,

bluſow, jakow, koschlow a schórzuchow

wscheje druziny,

kostumskich zuknjow a barchentowych zuknjow, jakow a koschlazych barchentow,

bělych a pißanych

po tunich placzisnach.

W. Häcker.

Woßebita pschedawarnja wołmjanych :: :: a bawłmjanych tworow. :: ::

Załožena 1852.

Schtrympy a soki

schtrykowane a walkowane,

Rukawate lazy
po wschěch placzisnach

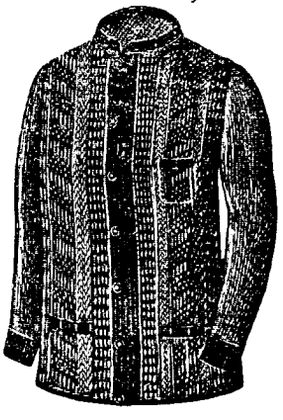

normalne koschle a khołowy, czopte podschite spódnje tajle, spódnje khołowy, dżeczaze khołowy se schtattom, schenillowe rubischcza

Ernsta Jordanowa wudowa

w Budyschinje

na jerjowej haßy 5 a na snuthkownej lawskej haßy 8
w Budyskej schtrokowarni schtrympow.

Horjanske praßowane wuhlo

najlěpsche narunanje sa **drjewo** a druhe **wuhlo,** derje wußuschene 1000 kruchow po 7.— mk., porucza

Horjanska wuhlowa praßowarnja

na Horje pola Nießwaczidła.

Schkit Boži.

Wójnske modlitwy.

Sestajał **H. Imisch,** farar w Hodžiju.

Tele knizki hodza so nětkole jako dar sa naschich wojakow do hodownych poßylkow pschidacz, dostacz

we wudawarni Serbskich Nowin.

Pschihodna składnosćź sa hodowne kupowanje!

we wschěch wotdźělenjach mój derje sarjadowany sklad poskicźa.

Kaž kóžde lěto ßym tež lětßa wulku dźělbu 95 pj. wězow sestajał

Sa naschich wojakow poručam:

Trikotowe koschle a kholowy, cźopke podschite kholowy a jaki, schtrykowanske jaki, soki rukajzy, spanske deki, spanske stupnje, kolenowe wohrjewaki, žiwotowe wobwjaski, wuschne schlitaki, hłowjaze wobale, wołmjane schawle, tykacźki, ßlě, schantka atd.

Wulki wubjerk

dźěcźazych kapow hižo po 95 pj. žonjaze a dźěcźaze klobuki, žonjaze khapy, spódnje ßuknje, schórzuchi, rukajzy, schtalty, schtrympy, wołmjane schtalty, mězy wołmjane pótniki, gamasche, dźěcźaze wobleczenja, bluzowe wobarnowaki, cźopke podschite spódnje taille, židźane a schenillowe schawle,

Blidowe a komodowe pschikrywy, trjenja, polěrowanske rubischla, wulki wubjerk kožowych płachtow, schantkow, žonjaze a dźěcźaze koschle a kholowy, běły a pißany koschlazy barchent, barchentowe koschle a kholowy sa mužskich, žonske a dźěcźi, pompadourske schwadliske a wuschiwanske laschcźiki.

Woßebitosćź: **ručzne dźěła sapocźane a hotowe pschikrywowe tkaniny, kongreßowe tkaniny, kartonaže, mužaze lazy.**

Nowosćze: **w nowomodnych wójnskich ryßowankach, wuschiwanje dźěrow.**

Helene Crucius

na bohatej haßy 9. w Budyschinje na sadnjej bohatej haßy 8.

Najwjetschi wubjerk. Najwjetschi wubjerk.

5 prozentow

hodowneho rabatta w hotowych pjenjesach.

Wojerske schkórnje, mužaze schkórnje, žonjaze schkórnje, žonjaze stupnje, konfirmandske schkórnje, dźěcźaze stupnje.

Njedźiwajzy wulkeje žadnosćze a hobrskeho powyschenja płaczišnow wscheho wobucźa je nam, dokelž ßmy s cźaßom pschihódnje nakupili, mózno, nasche snate prěnjoklaßne wobucźe po dotalnych tunich płaczišnach pschedawacź. Pschi kupowanju 5 prozentow hodowneho rabatta dawamy.

Dobroczelske pschedewsacźa dostawaju

☛ **woßebity rabatt.**

Jeniczke pschedawanje snamki „Salamander" bjes rabatta.

Stupnje s wjelbludowych koßmow, **schkórnje** s wjelbludowych koßmow, **gumijowe stupnje, filzowe schkórnje. filzowe stupnje, tosle, jězdne schkórnje, pólne schkórnje.**

Shorjelska cźrijownja

Telefon 467. **A. Jacobsohn.** Na bohatej haßy 16.

Wotewrjenje mojeje hodowneje wuſtajenzy

delka dowolam ßebi ſ tutym pſchipowjedźicź. **po 1 poſthodźe.**

Moja wuſtajeńza wopſchija wurjadnje wulke ſortimenty wotemnje ßo wjedźazych tworow, kotreź ßu na pſchewidne waſchnje wuſtajene.

Pódla mojeho njepſchetrjechomncho ſklada

korbowych tworow, klankazych woſow,

ſcźinowych meblow ſe ßamßneje dźĕłarńje,

dźĕcźaze pißanſke pulty, ſtoły, blida,

bĕhanſke ſtoły

mam hobrſki wubjerk

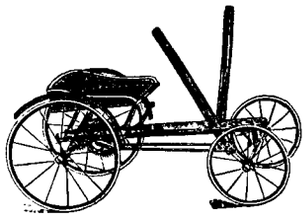

hrajkow kóždeje družiny

żeleſnizy ſ.cźaßnikowym gratom a bjes njeho, elektriſzy jenotliwe dźĕle.

klanki ſwoblekane a njeſwoblekane

Towarſtwowe hry wobraſate knižki

wojeŕſke wuhotowanje ſa dźĕcźi.

Pomĕrne płaczińy. **Proſchu, wobhladajcźe ßebi moje 8 wukhladnych woknow.** **Telefon 292.**

Kurt Martin Richter

ſ Wuporjedźenje pĕſchnje a ſchwarnje.

na khĕžorſkej dróſy
ßobuſtaw rabattoweho kowarſtwa.

Woßebite wudźĕłanje korbowych tworow a ſcźinowych meblow.

Sultaniny,
korinty,
wulke hróſynki,
mandle ßłódke,
mandle hórke,
zitronat
porucźa tunjo
Khorla Preißer jun.
pſchi žitnych wikach.

Muku k kołaczam
ſnateje dobroſcźe
porucźa
Khorla Preißer jun.
pſchi žitnych wikach.

Kóždu dźĕlbu
bĕrnow
po **najwyſchſchich płaczińach**
kupuje
E. Bukel
na mniſchej haßy (Mönchgaſſe) **7.**

Shorjelſka pſchedawarńja

Jan Schaaf.

dny 95 pj. dny

Wobhladajcźe ßebi, proſchu, moje wukładne wokna!

Druha pschiłoha k czißku 50 Serbskich Nowin.
Sobotu 12. dezembra 1914.

Kołacze

pschihotowane k wotpóßlanju wojakam we wójnje
kaž tež k hodam wulki wubjerk

kuſkow na bożodźěſczowy ſchtom
ſchokoladowe a marzipanowe wutroby a płody,
praſkaze bonbony, najwoßebniſche bonboniery
hižo po 50 pj. hač do najwyſchſchich płaczißnow,
poprjanzowe žony a muže a druhe póprjanzy
we wulkim wubjerku
teho runja **božodźěſczowe kołacže** wſchelakich druzinow
porucza

konditornja F. Staeckela
w Budyſchinje. — Telefon 166 — na ſeminarſkej dróży 9.

Roſeßlanje wojakam we wójnje ſpěſchnje a tunjo.

Pakcziki
ſa pólny póſt.

Schoko ladowe
pópjernomjatliczkowe
wobczerſtwjenki
po wſchěch płaczißnach
a we wulkim wubjerku:

Moritz Schmidt Kaiserstr. 11 Theatergasse 4

Wojerſke pakety!!
hotowe
ſa zigary
a zigarety
porucza

Albert Lehmann
na khěžorſkej dróży 11
pſchi bohatych wrotach
a na **polnóznej dróży 2.**
Snate najlěpſche druziny.

Kuchańki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne džowki, holzy kßwinjom, wótroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku khěžorſkeje drohi w czrijowni knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Tunje ſofy
we nimo měry wulkim wubjerku ma pſchezo na ſkładze
J. O. H. Bär
we Budyſchinje na Hoſchiz haßy 29

Wubjerne hodowne dary
poruczam we wulkim wubjerku:
blidowe a khoſejowe ßudobje
po wſchěch płaczißnach,
myjerſke ßudobje modernych formow a muſtrow,
:: kuchińſke garnitury, ::
kriſtallowu a praßowanu ſchkleńzu.

Hermann Gläsel
pſchi lawſkich hrjebjach 4. — Telefon 728. — w ßerbſkim domje.

Ad. Rämſch naßl. w Budyſchinje
(mějeczel **Max Kirschner**)
pſchi hutrowych wikach 1 **telefon czißło 4**
porucza ßwoje daloko a ſchěroko ſnate
palenzy a likeury.
Roſeßlanje w czwizach a bleſchach.
Proſchu ßebi płaczißnowy ſapiß žadacz.

Wuſtojni ſemjuryjerjo
ßo pſchi pſchepołożenju Czorneje Wody hiſchcze pſchijimaju Sso ſamolwicz we Wulkich Sdźarach we Wojerowſkim wokrjeßu.
Robert Berndt Söhne.

Serbſki muſej
wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot ½11—12 hodźin.

Viſitne khartki
czíſchczi ſpěſchnje a tunjo
Smolerjej knihiczíſchczerńa.

A. & W. Neuhahn

w Budyschinje na ßerbskej drósy 4

poručataj **hodowne dary** wscheje družiny

luxusowe a potrjebanske wězy

domjazu a hospodarsku nadobu, papjeru,

pißanske a kožane tworv, hrajki atd.

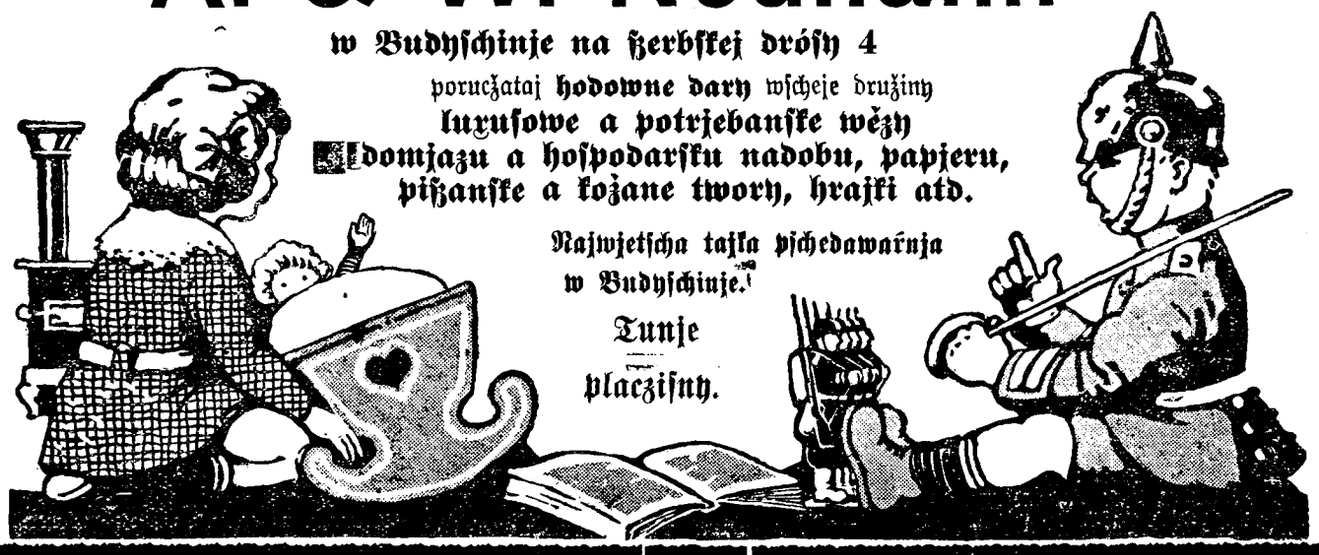

Najwjetscha tajla pschedawarnja

w Budyschinje.

Tunje

placzisny.

We wulkim wubjerku

kuski

sa božodźěsczowny schtom,

tehorunja

hodowne dary

sa naschich wojakow

taflowu schokoladu, marzipanowe wězy, bonbonniery, kakao, czaj, póprjanzy, konfekty, biskquity a bonbony

porucza

fabrika zokrowych tworow

Ernsta Grafa.

12 na ßukelnskej haßy 12.

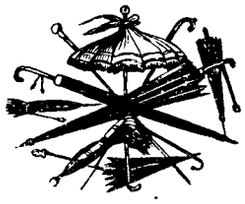

K hodam

poručam **wulki wubjerk**

pschedeschčnikow,

wukhodźowanskich kijow,

tobakowych trubkow

po snatych tunich placzisnach.

Ed. Schulze nasl.

(A. Rudert)

pódla hosczenza winoweje licze,

w Budyschinje, na bohatej haßy 26.

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

swój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**

k dobroczíwemu wobkedźbowanju porucza.

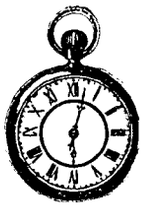

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje placzisny.

Wschě družiny kožow a kóžkow

po najwyschschych dnjowych placzisnach kupuje

Otto Hausotter

na garbarskej haßy 32.

Naschi wojazy we wójnje

trjebaju w nětczíschim symnym czaßu nusnje

Hingfongsku essenzu, bl. 75 a 110 pj.
Kola=pastille, tyska 100 pj.,
kondensowane mloko, tuba 40 pj.,
kholera=kapki, bl. 40 a 75 pj.,
bronchialne tablety psche kaschel 75 pj.,
tablety psche kholeru, tyska 50 a 120 pj.,
chininowe tablety psche nasymnjenje a symizu, scht. 1 mk.
mentolski balsam psche drjenje 1 mk. 50 pj.,
tejowe tablety, 4 scht. 25 pj., 1 tableta dawa 4 schalki dobreho teja.

Wscho najlěpscheje družiny. Po zadanju sa póst sawalene.

Hrodowska haptyka w Budyschinje.

Moje lětusche wulke

hodowne pschedawanje

Wono kaž pschezo poskicza zyle wosebite skladnostne kupje

drastnych tkaninow, židžanych tkaninow, wolmjanych tkaninow,
ploczliwych tkaninow, wolmjanych mußlinow,
jakowych wobleczenjow, paletotow, žaketow,
wobleczenjow, wobleczenjowych ßuknjow, spódnich ßuknjow,
wolmjanych, židžanych, taillowych atd. blusow,
rańschich ßuknjow, rańschich jakow.

Jan Jurij Pahn

w Budyschinje.

Wschě družiny

zusych subow

w kawczuku a slocze, na krónach a na mostach saßadžuju, nakažene suby plomběruju abo wucžahuju.

Dolholětne powołanske dźěło.

Johanna Stahlowa, dentistka.

w Budyschinje na ßukelnistej drósy 1a.

Pschedźenak.

Protyka sa Sserbow

na lěto

1915

je sa **25 pj.** we wudawarni „Serbskich Nowin“ dostacz.

Aug. Pawoł Hilger

w Budyschinje na seminarskej haßy 2

porucza k **hodam** jara tunjo:

zychi běle a pißane, **wupjerki** prawe a tolste,
hotowe žonjaze a mužaze barchentowe koschle,
běle a pißane,
dźěczaze koschle we wschěch wulkosczach, **dźěczazu drastu**
trjenja, hadreschcza, schantka, ložowe plachty,
ložowe pschikrywy, blidne ruby, taflowe ruby a
servjety, blidowe pschikrywy, dźěczaze schórzuschki,
hospodarske schórzuchi, ßlomniki,
zyloplatowe, polplatowe a koschlaze tkaniny.

Gardiny a vitražowe tkaniny.

Barchentowe sbytki sa jaki, dźěczazu drastu, :: koschle u ßukuje. ::

Sbytki koschlazych tkaninow.

Sbytki sa schórzuchi a podschicza.

Ręczi ßo tej Serbsli.

Moje klamy

ßu nětko w mojim domje

na khěšorſkej dróſy 14

Telephon 357 **Richard Paul** Telephon 357

Dźěłarńja ſa elektrotechniku a inſtallaziju.

Wulki wubjerk hodownych wězow.

K hodownemu ßwjedźenjej

poruczam wulki wubjerk nowych pſchipóßłanych

žonjacych a mužacych ſchkòrnjow

ſ jednorej a dwójnej póduſchu, ſ wołmjanym podſchiczom a bjes njeho, ſ woprawdźitej pjelſczinu podſchite. :: :: ::

:: **Hońtwarſke a jěſdne dołhe ſchkórnje** ::
:: :: **hólczaze wuhornjene ſchkórnje** :: ::

gumijowe ſtupnje, ſilzowe ſtupnje a toſſle,

czopłopodſchite domjaze ſtupnje, woprawdźite wjelbłudowe ſtupnje, wodu njepſchepuſchczate a czopłopodſchite dźěczaze ſchkórnje, drjewjanzy ſe ſpinami a bjes nich.

Jeniczka pſchedawarńja **G. Engelhardtſkich czrijow** w Caſſelu. Jeniczke pſchedawanje woprawdźitych **Chaſſallaſkich normalnych ſchkórnjow.**

Wobhladajcze ßebi moje pjecź wukładnych woknow!

Heinrich Mohr, črijownja,

w Budyſchinje pſchi žitnych wikach, na rózku khěžorſkeje dróhi.

Telephon czišło 384.

Kupne wuczinjenja, hypotheſke liſczinu, teſtamenty

wudźěłuje

prawny bürow Kobana pſchi žitnych wikach 4.

— Měcźu Kerbſki. —

ſpěwarſke

Sserbſke a němſke

ßu doſtacź

we wudawarni Serb. Nowin.

Hoſpoſa ßo pyta.

K 1. januarjej ßo ſprawna a naſhonita hoſpoſa, kiž móže tež ſa knježi waricź, na **knjeże lubko w Małym Woßyku** pola Hornjeho Wujěſda.

Maſk, gris, rżane a pſchenicżne wotruby rżanu a pſchenicżnu mutu poruczam a ſa **wſchu pizu žito ſapłaczenje** pſchijimuju.

Kóždu dźěłbu žita ſa hotowe pjerjeły kupuju.

G. Horbank

w młynje w Prawocźizach.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. —Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 51. **Sobotu 19. decembra 1914.** **Lětnik 73.**

Němsko-ruske wojownischczo.

Powjesćze němskeho wulkeho hłowneho kwartěra.

16. dezembra.

Na wječornym wojownischczu njepschecżel ſ nowa wupad pśches Nieuport ſpyta, kotryž ßo ſ tśělenjom jeho łódźow ſ morja podpjerasche. Tśělenje zyle bjes wuſpěcha wosta. 450 Franzowſow je ßo ſajało.

Na druhej froncze je jenoż ſpomnjenja hódne, ſo ßmy jenu hórku ſ wječora Semheima dobyli, kotruž njepschecżel ſe ſaßakloſczu ſakitasche.

S rańschopruſkeje mjeſy njeje niczo nowe wojſewicz.

W połnóznej Pólſkej nasche nadběhanſke hibanje normalnje dże. Někotre ßylne njepschecżelowe ſepjeranischcża ßu ßo wſale a pschi tym ßo 3000 muži ſajalo a ſchtyri maſchinſke tśělby ßo dobyle.

W połodnischej Pólſkej naſchi hromadże ſ Awſtriſkimi wojowazy wojazy kraj dobywaju.

17. dezembra.

Pola Nieuporta ßu Franzowſojo ßwoje nadběhi bjes wuſpěcha woſpjetowali. Tež pola Zillebecka a La Baſſé ßu ßo wupady ſpytale, tola ßo ſ jara wulkim ſchkodowanjom ſa njepschecżela wotpokaſale.

Wotmyßlenju Franzowſow, pola Soiſſons móſt pśches Aisnu natwaricz je ßo ſ naſchej artilleriju ſadźěwało. S ranja Reims je ßo jene franzowſke pjerſchczowe wobtwjerdźenje wupuſczilo.

Pschipowjedźene poſtupanje Rußow pschecźiwo Schleſyſkej a Pósnańſkej je ßo zyle ſlemilo. Njepschecżelſke wójſka ßu po zylej Pólſkej po ſaßaklym, njemdrym wojowanju nuſowane, zoſacz. Pschi wczerawſchich a ſawczerawſchich wojowanjach w połnóznej Pólſkej je khróbłoſczej wječornopruſkich a heſſenſkich regimentow roſßudźenje pſchinjeßła. Płody tuteho roſßudźenja njedadźa ßo w tu khwilu hiſchcże pſchewidźecz.

18. dezembra.

Wojowanje pola Nieuporta pſchihódnje ſteji. Franzowſke nadběhi mjes La Baſſé a Arras ßu ßo ſe ſchkodowanjom njeſchlachczile, runje tak na woběmaj brjohomaj rěki Somme. Franzowſojo ßu 1200 jatych a 1800 morwych ſhubili, Němzy hiſchcże niz 200 muži. W Argonnach ßu ßo někotre wuſpěſchne nadběhi czinile a ßo 750 muži ſajało.

W Pólſkej ſczěhujemy dale zoſazeho njepſchecżela.

Najwyſchſche wójſkowe wjedniſtwo

Rosprawa awſtriſkeho generalneho ſtaba.

Win, 17. dezembra.

Poßlednje powjesćze njedadźa na tym dwělowacz, ſo je napſchecżoſtejenje ruſkeje hłowneje mozy ſlemjene. Pſchi połodniſchim ſchkidle w wjazydnjownej bitwje pola Limanowy (ſ połodnja Krakowa), w połnozy ſ naſchimi ſwjaſkarjemi pola Lodźe a nětko pſchi Bſurje zyle ſbity, ſ naſchim poſtupanjom pſches Karpaty ſ połodnja wohroženy, je ßo njepſchecżel do powſchitkowneho zoſanja dał, kotrež wón w karpatſkich pſchedhorach ſe ſaßakloſczu wojnjo ſchkitacz pyta. Tu ßo naſchi wojazy na czarje Kroßno-Sakliczyn do njeho dawaju. Tež na druhej froncze ßo njepſchecżel pſcheſcżěhuje.

Naměſtny ſchef generalneho ſtaba
ſ Hoefer, generalny major.

Zoſanje ruſkeho wójſka w Pólſkej.

Po roſprawje němſkeho najwyſchſcheho wójſkeho wjedniſtwa wot 17. dezembra ßu ßo nadběhi ruſkeho wójſka wotraſyle. Na to je ßo ruſke wójſko do zoſanja dało. Měſtno a krajina, hdźež je ßo roſßudne wojowanje ſtało, njeje naſpomnjene. Kaž ßo ſda, je wono na czarje Ilow—Lowicz—Strykow było. Tu a na lěwym ruſkim ſchidle pod Karpatami je drje ßo roſßudne wojowanje měko.

Poßlednja roſprawa ruſkeho generalneho ſtaba.

Pſches Chriſtiania ßo ſdźěli: Poßlednja roſprawa ruſkeho generalneho ſtaba praji:

Na lěwym Wißlinym brjoſy ßo dalſche wójſkowe hromady ſhromadźuja a to w krajinje pſchi Wißle, hdźež ßmy bliſko Ilowa někotre nowe němſke wotdźělenja pytli, kotrež ßu pſched naſchu frontu doſchle. Wot 14. dezembra rano je mjes Lowiczom, Wißlu a lěwym Bſurinym brjohom ſ pſcheměnitym poſtupanjom a wobaranjom horzo wojowało. Na druhich měſtnach naſcheje wupſcheſtrjeneje fronty je ßo teho runja wojowało, tola niz tak horzo. Mjes Czenſtochowom a Krakowom je njepchecżel, dokelž je po żeleſniznj wojakow k karpatſkim pſchekhodam dowjeſł, khětro poßłabjeny. We wječornej Galiziſkej ßo dale wojuje.

Po jenej Peterburgſkej powjeſczi je generalny ſtab ſdźělił: Njepſchecżel je ßo pola Mławy k mjeſam wróczo czißnył. Na lěwym brjoſy Wißły ßu Němzy zyły dźeń nadběhi wot Kernoſije na Ssochaczew czinili. Naſchi wojazy běchu nuſowani, pod njepſchichódnymi měſtnymi wuměnjenjemi njepſchecżelej napſchecżo ſtejecz a wječor něſchto zoſachu. Na druhich ſtronach fronty napſchecżne nadběhi naſchich wojakow na njepſchecżela a jeho ſtejiſchcża dale traja a ſ tym jenu pocżežuja, wojakow do tych ſtron pſcheßuwacz, hdźež ßo jeho hłowny nadběh ſtawa. Hibanje naſchich wojakow Awſtriſkim ſadźěwuje,dale poſtupacz, kotſiž ſ tamnej ſtrony Karpatow pſchińdźechu. Na druhich frontach njeje żaneho ważneho pſcheměnjenja.

Franzowſke roſpominanje wo wojowanju w Pólſkej.

Bitwa w Pólſkej, tak franzowke nowiny roſprawjeja, ßo nětkole na ſkoro njepſchekſtorhnjenej froncze ſe ſtrony pola Mławy hacz k Karpatam roſpſcheſczéra a kaž w Franzowſkej tale fronta zyłe wojowaniſchczo ſawjera. Wurjadnych wójſkowych wjednikow je trjeba, ſo by ßo na wobtwjerdźenych frontach tajkeje ſchérje k jenemu roſßudźenju dowjedło. Němzy ßu wjedźeli, miſchtrſzy żeleſniznj wuwużicz a je hiſchcże k temu trjebaju, ſo bychu wulke hromady wojakow pſcheßuwali. Jene prěnje dopokaſmo wo tym je poſtupanje ſ Toruna było, po tym ſtorczenje pſchecźiwo lěwemu ſchidku ruſkeho wójſka, wohroženje Warſchawy ſ połnozy a wobſtupowaze hibanje w najſwonkowniſchin połodnju, kotrež ßo hromadże ſ awſtriſko-wuherſkim wójſkom wuwjedże. Jenoż ſ wuſchikneho wuwużiwanja żeleſniznow a drohow móża ßo wuſpěchi Němzow, kotſiž ßu po liczbje pornjo pſchecźiwnikej w mjeńſchinje, wukłocz. W tu khwilu ßu po ſdaczu wſchě napinanja na khidłomaj połarmo a wójſzy ßebi ſ wobliczom k wobliczu na pſcheczo ſtejitej. Rußojo móża lědma dale k Wißle zoſacz, jeli ſo njedyrbi Warſchawa do ſtracha pſchińcz. Wothladawſchi wot moraliſkeje ważnoſcze, kotruž by wucżehnjenje ſ Warſchawy ſa ßobu měko, dyrbjeli ju Rußojo jako ßrjedźiſchczo ſakitanja a ſaſtaranja ſ żyrobu, jako ſwjaſaniſchczo żeleſniznow dźerżecz. By-li Warſchawa padła, měła ßo wójna w Ruſkej ſ nowa ſapocżecz. Duż je wocżakacz, ſo budża Rußojo Warſchawu ſe wſchěmi mozami ſakitowacz.

Wulke ſkłady w Archangelſku.

Wolfez telegrafowańja je ſ Peterburga ſhoniła, ſo w Archangelſku nimo měry wulke hromady wſchěch możnych tworow ſ Jen-

dżelskeje a druhich krajow leża, mjes druhim pok milijona tunow wuhla, někotry tyßazy tunow schottiskich jerjow, bawlmy a chemikalije. Dokelž je syma lětßa wurjadnje miła, ßo nadżijeja, so budża łódże hacz do ßrjedż januara do pschistawa jěsdżicz móz. Druhe léta husto w archangelskim pschistawje, kotryż pschi běłym morju leži, morjo hižo w novembru samjersnje.

Sajecże finiskich krajnych sapóßłanzow.

Finska, kotraž je něhdy Schwedskej pschißłuschała, by ßo rad wot ruskeho knjejstwa wottorhnyła a ßo saßo se Schwedskej sjednoczika. Někotrych finskich sastojnikow, kotsiž ßu ßo wukasam ruskeho knjeżerstwa spjeczili, ßu sajeli. W Helsingforsu ßu wutoru też wóßom finskich krajnych póßłanzow sajeli. Woni ßu pjecża se sozialdemokratiskimi sapóßłanzami khěžorskeje dumy krjanopscheradne wotmyßlenje hajili.

Wojowanje w Flandernskej.

Rjekowski nadběh němskich łódżstwowych wojakow pola Nieuporta.

Wójnski dopißowaŕ sa „Berl. Tagebl.", Heinrich Binder s wulkeho hłowneho kwartěra 17. dezembra telegrafowasche:

Runje shonju wo rjekowskich skutkach wojakow němskeho łódżstwa, kotsiž ßu 11. dezembra pola Lambartzyde, s poknozy Nieuporta wojowali. Jědnacże bataillonow matrosow, łódżstwowa artillerija a łódżstwowa infanterija jenej zykej franzowskej diwisiji napschecżo stejachu. Hacz runje běchu ßo maschinske tšélby a tšélby naschich wojakow s lětazym pěskom mórskich haczenjow k tšélenju njekhmane sczinike, ßo Němzy do Franzowsow dachu, so bychu njepschecżelskemu nadběhej pschedeschli. Rjekowszy naschi 6000 muži pschecżiwo njepschecżelskim 5000 postupowachu, pschi czimž jedyn bataillon łódżstwowych pěschkow ßwoju khorhoj roswi a ju pschi nadběhu do prědka njeßesche. To bě krwawne wojowanje, pschi kotrymž naschi wojazy s bajonetom postupowachu. My mějachmy 200 morwych, mjes nimi 14 offizěrow. Tale wulka liczba wobdżiwanja hódny duch naschich offizěrow pokasuje. Franzowska diwisija ßo s wulkim schkodowanjom wróczo sbi, pschi czimž ßo też 800 muži, mjes nimi wjele offizěrow saja. Posdżischo ßo wupokasa, so bě franzowski general nadběh ßwojich wojakow na 4 hodżiny postajił, tak so nascha marina 4 hodżiny prjedy pschińdże.

Njedoßahanje khlěba w Ostende a Brügge.

Nowinam „Nieuwe Rotterdamsche Cour" ßo s Vlissingena telegrafuje, so w Belgiskej s městnami nusa knježi. S powjedanja ludźi, kotsiž ßu runje s Ostende a Brügge (w poknóznej Belgiskej) pschischli, je spósnacź, so ßu tam srudne wobstejnosnże. Wot 7. dezembra njeje żadyn khlěb wjazy dostacź; wobydlerstwo dyrbi ßo jenoż s běrnami żiwicź. 10. dezembra ßu pschestali, město wobßwětlicź; też je ßo sakasako, w khěżach s płunom (gasom) ßwěczicź, płun ßmě ßo jenoż k warjenju wużicź. Ludźo, kotsiž s Belgiskej wucźahnu, dyrbja ßwoje skote a ßléborne pjenjesy s papjerjanymi saměnicź; pschetoż krucże je sakasane, bite pjenjesy s Belgiskeje wuwjesćź.

Każ hollandske nowiny „Affer Caurent" pischu, je hollandske knjeżerstwo pschikasako, so ßmě ßo jenoż pokoja kontrollowaneje butry s kraja wuwjesćź. B.

Khorosnże mjes belgiskim wójskom.

S jeneho pólneho lista, w franzowskich nowinach „Figaro" wocźischczaneho, ßo shoni, so ßebi mjes belgiskim wójskom, w powodżenym kraju stejazym, tyfus a druhe khorosnże wjele woporow żadaju. Wóßom wojakow, wo kotrychž ßo boja, so ßu na kholeru skhorili, ßo we woßebitych barakach sady froty lěkuje

Njespokojnosć w franzowskich kasarmach.

Parižske nowiny „Humanité" na wobstejnosnże w franzowskich kasarmach ßwarja. Jědź je hubjena, disziplina njetrjebawschi kruta a maliczkostna. Mjenowane nowiny ßo prascheja, s kajkimi myßlemi rekrutojo sa někotre měßazy k fronczje poidu, hdyž ßu jich w kasarmach pschenapinali a s nimi slě wobkhadżeli.

Wójna na morju.

Němske kschižaki ßu dwě jendżelskej měsnże wobtšélale.

Jendżelska admiralita je wosjewika: „W poknóznym morju je ßo wjetsche dżěło němskeho łódżstwa sapoczało. Pschistawaj Scarbowschelakich městnach do wojowanja dake."

rough a Hartlepool staj ßo wobschkodżiłoj. Nasche flotille ßu ßo na

Jendżelske nowiny ßu wosjewike, so ßu ßrjedu rano němske granaty do poknózneho a pałodnischeho Hartlepoola, runje każ do twjerdżisny Hartlepoola padake. Do města Scarborougha ßu ßrjedu rano schtyri němske kschižaki tšélake. Bombardement na Scarborough je ßo rano w 8 hodżinach sapoczał. Wobydlerjo wustrózeni na drohu khwatachu, někotsi jenoż połswoblekani. To bě żałoßna běhańza. Ludźo wótsje wokało tam a ßem běhachu, někotsi s rucże shrabanymi wężami na dwórnischczo czerjachu, hdźež runje czah do Hulla hotowy stejesche. Na tón ßo walichu. Wulke czrjódy do snutskowneho kraja czeknychu. Wschelake twarjenja w Scarboroughu ßu ßo wobschkodżike, mjes nimi dwě zyrkwi. Jedyn lokomotiwnik powjedasche, so je po puczu na tsjoch městnach wyßoke wuheńje, kotrež běchu ßo s granatami trjechike, ßo saßypnycź widżał. Hdyž běchu němske kschižaki bombardement sapoczake, ßu ßo do nich schtyri jendżelske honjaki torpedow dake. Lloyds rosprawja, so je ßo w Hartlepoolu khětro schkoda naczinika. Jena granata je płunaŕnju trjechika, kotraž je ßo sapalika. Powjeda ßo, so je ßo w Hartlepoolu wjazy dyżli 20 woßobow morika a psches 80 ßo sranika. Historiska abteja we Whitby je ßo pjecża s dżěła wupuscżika. Němske kschižaki ßu ßo na stronu k poknozy shubike.

Scarborough ma něhdże 40,000 a Hartlepool něhdże 70,000 wobydlerjow. Wonaj staj ważnej pschistawnej měscże pschi jendżelskim raŕschim brjosy s łódżernjemi a dokami. Każ ßo sda, ßu ßo jendżelske pschibrjożne patrouillowaze czołmy němskich kschižakow bórsy dohladake, a so ßu ßo hnydom we woběmaj městomaj na wobaranje pschihotowali.

Němski generalny stab je wo bombardemencże na Scarborough a Hartlepool scżěhowazu rosprawu wudał:

Wo naschim wupadże k raŕschemu brjohej Jendżelskeje ßo scżěhowaze nadrobnoscże wosjewjeja: Hdyž ßo nasche kschižaki pschi mohlojtym wjedrje jendżelskemu brjohej bliżachu, ßo schtyri jendżelske saniczaki torpedowych czołmow do nich dachu. Jedyn saniczak ßo snicži, jedyn druhi ßo czeżko wobschkodżeny s wocżow shubi. Batterije w Hartlepoolu dyrbjachu womjelknycź, płunowy czwor ßo snicži. Někotre rosbuchnjenja a tši wulke wohnje w měscże mózachu ßo na łódżach wobkedżbowacź. Brjohowa strażowaŕnja a wodowod Scarborongha, brjohowa strażowaŕnja a signalna stazija we Whitby ßo wupuscżichu. Nasche łódże s brjohowych batterijow někotre trjechaki dostachu, kotrež jenoż ßnadnu schkodu naczinichu. Na druhim městnje je ßo hischcże dalschi jendżelski saniczak torpedowych czołmow potepił.

Naměstny schef generalneho staba
Behnke.

Wo snicżenju němskich kschižakow jendżelske nowiny „Daily Mail" pischu: Jendżelske łódże kschižak „Nürnberg" po roshorjazej hońtwje doscżěhnychu a jeho napominachu, so by ßo poddak. „Nürnberg" wotmolwi: „Němske wójnske wódże ßo njepoddadża" a wojowasche, hacz ßo podnóri. Jendżelska eskadra s panzerowanych kschižakow „Shannon", „Achilles", „Cochrane" a „Natal" wobstejesche.

Reuterska telegrafowaŕnja wosjewja: Po jenej depeschi s Buenos Aires je němski kschižak „Scharnhorst" jenu salwu po druhej s kanonow tšélak, doniż kanony pod wodu njestejachu. Kschižak ßo pod tsikróczným hura mużstwa a khorhojnym postrowom njepschecżelow potepi.

Po jenej Londonskej depeschi italskich nowin „Mattino" je London we wulkim roshorjenju. Bojo ßo dalschich wupadow němskeho łódżstwa, hdyž ßo wone se symskimi mhłami połóża. Schkoda, s bombardementom naczinjena, je jara wulka.

Jendżelski wójnski minister rosprawja, so je němska eskadra po sdaczu s dweju panzerowaneju kschižakow a jeneho schkitanskeho kschižaka wobstaka. W Harlepoolu je jena granata do jeneho wotdżělenja kralowskich empineerskich wojakow padła, někotre duhe do rjadow 18. pěscheho bataillona a do Durhamskeho pěscheho bataillona padżechu. Ssydom wojakow je ßo morika a schtyrnacże ßo sranika. S zywilnych woßobow je ßo 22 woßobow morika a 50 ßo sranika. W Scarboroughu je ßo 13 woßobow morika, we Whitby dwě a dwě ßo sranikej.

Kschižak „Dresden“ ßo wukhowal.

S pjecź kschižakow, kotreź bě pola Falklandskich kupow ßylne jendźelske łódźstwo nadpadło, je ßo mały kschižak „Dresden“, kaž ßu nowiny „Kölnische Zeitung“ shonike, do pschistawa argentinskeho hłowneho města Buenos Aires wukhowak. Tam dyrbi ßo wobschkodźena łódź wotbrónicź.

Jena turkowska panzerowana łódź ßo potepika.

S Londona pißaju, so je jedyn jendźelski podmórski cźah do Dardanellow sajěł a njedźiwajcy walazeje wody pod pjecź paßami minow pschejěwschi do turkowskeje wójnskeje łódźe „Messudije“ torpedy wutsělił. Wohladawschi, kak ßo „Messudije“ podnóri, je ßo podmórski cźołm njewobschkodźeny wrócźił, hacź runje twjerdźisniske kanony a torpedowske cźołmy do njeho tšělachu. Wón bě ßo dźewjecź hodźin sa ßobu podnórjał. Turkojo wudawaju, so je „Messudija“ do jeneje miny sawadźił. Wón bě stara łódź, kotraź ßo njemóźesche na daloke morjo won swažicź.

Rusko-turkowske wojownischczo.

Rosprawa generalneho staba ruskeho kawkaskeho wójska.

11. dezembra je ßo zyły dźeń na froncźe Pyrusk—Esmer—Dutol wojowało. Njepschecźel je ßo wschudźe wotrasył a ßo se satraschnym schkodowanjom psches Eufrat wróczo sehnał. Naschi wojazy ßu 1400 skocźatow dobyli. Wo wßy Asserli a Basch-Kala ßo hischcźe wojuje.

Rosprawa turkowskeho generalneho staba.

Wojowanje, kotreź wot někotrych dnjow pschi rańschej mjesy Wanskeho vilajeta traje, je ßo k naschemu lěpschemu skónczilo. Stejischczo pola Sereia, kotreź njepschecźel se wschěmi mozami sakitasche, je do naschich rukow padło. Naschi wojazy ßu do Sereia sacźahnyli.

Awstrisko-ßerbske wojownischczo.

Sserbske wójsko saßo Belgrad wobßadźiło.

Sserbske wójsko, kotreź mějachu hižo sa sbite, je njenadźizy awstriske wójsko nadpadło a je daloko k polnozy sczischczało. Wono je na to Belgrad saßo wobßadźiło.

Wolfez telegrafowarnja wo tym s Wina rosprawja: S polodnischeho wojownischcza ßo 15. dezembra pische: Po operatiwnym położenju, kotreź je ßo s wróczowsaczom awstriskeho praweho kschidła wutworiło, ßu sa wužitne měli, tez Belgrad najprjódzy spuschczicź. Awstriske wójsko je město bjes wojowanja wopuschczilo. Wójsko je drje s wustatymi napinanjemi czerpiło, tola je s najlěpschim duchom napjelnjene.

Wróczenje ßerbskeho krala do Belgrada.

S Nischa ßo pische: Kral Pětr je ßo na czole ßwojich wojakow s prynzomaj Jurjom a Alexandrom do Belgrada wrócził. W zyrkwi bě dźakna Boża ßkužba. Wschitzy ßerbszy czěknjenzy ßo napominaju, so bychu ßo wróczili. (Frankfurt. Zeit.)

Romski dopißowaŕ Londonskich „Central News“ telegrafuje, so awstriske wójsko jenoz hischcźe w Schabazu a Losnizy steji. Awstriskemu wójsku je ßo poruczilo, se Sserbije zyle wucźahnycź. (Leipz. N. Nachr.)

Sserbjo chzedźa dale wojowacź.

Winske „Njedźelske a pondźelske nowiny“ s Nischa, nětczischeho ßerbskeho knjeżerstwoweho ßydła, rosprawjeja, so je ßo nowosestajene ministerstwo skupschczinje (ßejmej) pschedstajiło. Nowe knjeżerstwo czerpjenja a wobczeżnosczje snaje, kotreź je wójsko snjeßło a rucze a rasnje wschě naprawy sczini, so by ßo wójsko s zyrobu sastarało a so by ßo sanitetna ßkužba polěpschika. Knjeżerstwo ßerbski lud napomina, dale wojowacź, tak dołho hacź njepschecźel w kraju steji.

Poßylki sa ßerbske wójsko psches Saloniki.

Do Wina ßo 17. dezembra s grichiskeho pschistawa Saloniki pische: Njepschestawajcy ßo psches Saloniki kanony, munizija, wojazy a zyroba s khětrymi hromadami do Sserbije woża. Psched tsjomi dnjemi ßu ßo ßamo franzowszy offizěrojo a wojazy, kotsiž běchu s bitwiskej łódźu „Waldeck-Rousseau“ pschijěli, do Sserbije podali. Wjesba ßo pschi wupuscźenym Warderskim mosczje s pschekładowanjom dale stawa.

Postupjenje Czornohórzow.

S Basela ßo pische: Po powjescźi Hawaskeje telegrafowarnje s Zetinje je czornohórske wójsko 11. a 12. dezembra Wyschegrad dobyło. Awstrisy, kotsiž ßu na lěwy brjoh Driny zofali, ßu jedyn móst a dwě prósdnej khěži sapalili. B.

Essed pascha je ßwjatu wójnu w Albanskej wuwołał.

Kaž chzedźa italske nowiny wjedźecź, je Essad pascha ßwjatu wójnu pschecźiwo kschescźijanam wuwołał. 25,000 Albanskich je ßo pjecźa do Sserbije nawaliło.

Sběžk marokkowskich splahow pschecźiwo Franzowsam.

Schpanske nowiny „Impercial“ ßu powjescź dostałe, so je czrjóda marokkowskich sběžkarjow do města Marrakescha sacźahnyła, s kotrehoż běchu Franzowsojo prjedy teho wucźahnyli.

Saßo 50,000 Indiskich ßo do Franzowskeje pschiwjesło.

„Baselskim nowinam“ ßo s Marseilla w pokodnischej Franzowskej pische, so je ßo tam 50,000 indiskich Gurkhow pschiwjesło, kotrychž ßu poczeli ßobotu na kraj wußadźecź. Woni ßu pjecźa hórszy wojazy, kotsiž ßu na symski klima swuczeni.

Myto sa indiskich wojakow.

Jendźelske knjeżerstwo indiskim wojakam, kotsiž ßo psched njepschecźelom s khrobłosczu wusnamjenjeja, jako myto wobßedźenstwo kraja lubi. Knjeżerstwo je sa to 178,000 akrow postajiło. 103,000 akrow rosdźěli ßo mjes indiskich wojakow sa ßłużbu w nětczischej wójnje a 75,000 akrow mjes indiskich wojakow, kotsiž ßu ßo woßebje wusnamjenili.

Jendźelska a pschiwos do Schwajzarskeje.

W Schwajzarskej je poßlednje njedźele petrolej runje tak žadny był, kaž w Němskej a Awstriskej. Dokelž je Schwajzarska wukas wudała, so ßo se Schwajzarsku njeßmě žadyn petrolej wuwosycź, je Jendźelska skónczńje do teho swolika, so ßmě ßo po morju petrolej sa Schwajzarsku saßo pschepuschczicź.

Němszy jeczi w Japanskej.

Japanska s wójnskimi jatymi najkahodnischo wobkhadźa. W jenym lisce wot 30. oktobra, kotryž je jedyn Němz s Yokohamy redakziji „Hamburger Fremdenblatt“ póßłał, ßo praji, so japanske knjeżerstwo s němskimi wójnskimi jatymi jara kahodnje wobkhadźa. Wobydlerstwo njeje Němzam na žane waschnje njepschecźelsky smyßlene. Němzy, kotsiž w Japanskej bydla, tußamu ßwobodu kaž do wójny, wužiwaju a bjes sadźěwkow w ßwojich towarstwach wobkhadźeja. Němszy wójnszy jeczi, drastu, wothladanje a dary luboscze wot němskich gmejnow w Japanskej dostawaju. Mandźelska ßmě, jeli w Japanskej pschebywa, w bliskocźi bydlicź a ßwojeho muża wschědnje wopytacź.

Bóh je dobry.

Hodowne powjedańczko.

(Skónczenje.)

Na naßypach hakle zusy stejo wosta, dokelž bě wěsty, so jemu tu mórske żołmy niczo wjazy seschkodźicź njemóża. Tam stupi jemu żona do pucźa, se smahowazym płaschczom a s blědym, wurudźenym wobliczom; wona wobej ruzy k njebju stykowasche a s hłoßom njewurjekniteje stysknosczje njepschestawajcy żałosczesche:

„Janko, mój Janko! Pój!“

Zusy muż, hacźrunje ßo w mokrej drascze se symu wschón tschaßesche, někotre krocźele nasad stupi, potom pak ßo saßo sebra a bliże k tutemu spodźiwnemu wujewej běżesche. Nětkole bě jej hacź na dwě krocźeli blisko doběżał, jaßnje móżesche wobryßy żonineho wobliczа rosesnawacź a wón se ßameje bliskosczе ßłyschesche, kak sadwělujcy běndze wołasche:

„Janko! Janko!“

Zusy ßo dźiwasche. Jan też wón rěkasche; tak běchu jemu prjedy rěkali, potom bě w zusym kraju druhe mjeno pschijał, so by mjes ludźimi ßo njesnaty sczinił.

A hłoß tuteho wołanja ßo jemu snaty sdasche, wón ßkódke,

dawno wuklinczane dopomnjeńki w nim sbudźowasche. Ssu dźe hłoßy, kiž ßo nam tak hłuboko do wutroby sakorjenjeja, so je też sa dołhe lěta saßo spósnajemy, hdyž nam jich swuk s nowa do wucha saklinczi; woßebje pak płaczi to wo tamnym hłoßu, kiž je nam pschi kolebzy prěnju pěßeń spěwał, na kotruž dźěsczowe wucho s radosczu poßłuchasche.

„Janko!" hischcze junu móznje saklincza, skoro kaž wucze, s huby wboheje żony, a s dobom wona ruzy schěroko wupschestrje a zusemu pucz sastupi.

Jeho syma woběhny. Schto dha tale wboha żona, kotrejž ßo wocži s pschemyßlenjom syboleschtej, wot njeho chzysche? A k czemu wołasche jeho mjeno? To drje bě tola druhi Jank, sa kotrymž wołasche, a wona drje mějesche we wutrobje druhu, ale podobnu bolosc, hacž ta bě, kiž bě jeho maczeri czežko na wutrobje leżała.

Wokomik ßebi wobaj njerěczo napschecziwo stejeschtaj. Zusemu, kotryž bě hakle psched khwilku ßmjercži wuczeknył, sdasche ßo, jako byschtej ßo jemu sahorjenej wocži żónskeje do wutroby saklokej, we jeje wobliczu pak bě pósnacz, kak ßurowe snutskowne hibanje w jeje wutrobnju dźěła.

A też jemu ßo w duschi na dobo saßwěczi każ s błyskom, to bě tak hrósbna dopomnjeńka, so ßo jemu wscha krej k wutrobje tłóczesche, so jemu ruzy a nosy tschepotaschtej.

Jenoż wokomiki bě tuto setkanje trało, ale pohladnjenje s woka do woka bě skutkowało, każ dwaj błyskaj, kiž ßebi na prěki pschińdżeschtaj.

Maczerne wóczko jara wótrje widźi — — — wono bě ßyna spósnało.

„Janko!" wona hischcze junu sawoła; pschi tym hischcze krocżel do prědka stupi, wobjimasche jeho, kiž bě na łódźi njesboże měł a kotrehoż bě jeho ßamßny nan, rybak Handrij Doka, njespósnaty wukhował.

„Janko!" a nětkole njesbożowna macz tuto ßłowo niz wjazy wurjekny se ßylnym, wótrym hłoßom każ prjedy, ale mjehzy a s dyrkotazym hłoßom a nimoměry nježnje.

Hewak wona niczo njerjekny, khiba jenoż to jeniczke ßłowo: „Janko!", ale swuk ßo młodemu muzskemu tak hłuboko do dusche doby, so wón na kolenje padny a sawoła:

„Maczi, luba maczi!"

S njeßmérnej radosczu pschewsata sthili ßo wboha żona a sczahny ßwojeho ßyna k wutrobje; wobja jeho, wo kotrehoż bě 12 lět dołho ßo rudźiła a płakała, wokoło schije, shładkowa jemu mokre włoßy s czoła a scheptny s lubosnym hłoßom:

„Haj, ty ßy mój Jank, mój ßyn, mój lubuschk! Wjedżach, so ßo ty dżenża domoj wróczisch, pschetoż Bóh, haj Bóh je dobry! A nětko pój, Janko, pój domoj! Tu masch mój płaschcz, sawodżej ßo s nim; twoja drasta dźe je zyle pschemoknjena, ßy ßnadź njesboże měł?"

„Doma, maczi, budu tebi wschitko swupowjedacz."

„Haj doma, Janko, pschi hodownym schtomje; ow, kraßnje ßym tebi jón swudebiła, pój, wohladaj!"

A sbożownaj człowjekaj, macz a ßyn, krocżeschtaj domoj. S bliskeho pschistawneho města pak snoschowachu ßo mózne swuki swonjenja Bożeje nozy hacz k nimaj, a pschewodżachu jeju na tutym puczu.

* * *

Rybak Handrij Dok ßo hakle posdźe po poknozy s wukhowanskeho dźěła domoj wróczi, dokelż bě hakle tehdom ßwoje spomożerske skutkowanje dokonjak. Wón ßo njemóżesche dodżiwacz, hdyž pódla ßwojeje żony w khěżży zuseho wuhlada, kotrehoż bě dżenża wjeczor s wody wucżahnył a s czołmom k brjohej dowjesł.

Potom wyßoko srosczeny muzski s wobliczom, kiž bě jemu afriske ßłónzo seßmudźiło, poskoczi a wobja jeho wokoło schije a jeho wjazy króczi wokoschi a mjenowasche jeho se ßłódkim mjenom „nano". Tu bu też krutemu staremu mużej dźiwno we wutrobje. Jeho wutroba, kiž bě se żałosczu a s hórkosczu w dołhich lětach stwjerdnyła, pocza rostawacz a jemu ßo saßo sdasche, so jandżelkow tak błyschi w Bożej nozy, każ tehdom, hdyž bě prěni krócz hodowny schtom rosßwětlił pschi kolebzy ßwojeho prěnjorodżeneho. Ale to bě hižo dołho, jara dołho.

Wonaj ßebi wjele njeprajischtaj, taj muzskej. So byschtaj ßebi mohłoj wschitko dowupowjedacz, schtoż bě dawno nimo, na to budżechu hodżiny Bożeje nozy pschejara krótke byłe. Wonaj ßebi bjes ßłowow rosymjeschtaj.

Hdyż Jan na starscheju pohlada, kotrymajż běchu ßo włoßy se srudobu sběliłe, kotrymajż bě bolosc hłuboke, njewuhaßnite smorski do wobliczа wuryła, dopósna zyle, schto běschtaj wobaj jeho dla czerpjeloj. Najhórscheje wězy, so běschtaj srudoba a stysknosc po nim wbohej maczeri rosom rubiłoj, wschak wěso hischcze njewědżesche, ale trochu sdacze wo tym mějesche, hdyż nětkole ßwoju macz s wupłakanym wobliczom psched nimale doßwěczenymi ßwěczkami hodownego schtoma kleczo widżesche a wona ßebi ßwój srudny hodowny spěw spěwasche.

Ssyn na nana, praschejo ßo, hladasche.

„Pst, njemył- jn", scheptny jemu nan do wucha, „tak je wona pschezo spěwała, zyły czaß twojeho wotßalenja; ale dźiwna wěz, nětkole jeje hłóß zyle hinak klinczi, wjele mjehkscho a zunischo a jejnej wocži wjazy tak njewudźěratej. Ssnadź ßo hischcze wschitko saßo k lepschemu wobrocżi."

„To wschak ßo stanje, pschetoż Bóh je dobry!" Jan doda, s waha ßo maczerje na ramjenju dótkajo. „Stań jenoż maczi, njespěwaj wjazy!"

Wona hnydom czinjesche, każ bě wón prajił — stary rybak ßo njemóżesche dodżiwacz; potom wsa wobej ßynowej ruzy a rjekny, bojasnje każ dźěczo, kotrehoż duch hakle runje wotuczecz poczina:

„Daj mi spěwacz, mój lubuschko, daj mi spěwacz, nětkole hakle tak prawje! Wschako je ßo wschitko dopjelniło, czehoż ßym ßo nadżijała a wo czoż ßym ßo modliła."

„Haj, Bóh je dobrocziwy", Jan pschistaji a hłóß jemu dyrkotasche, „wón waschemu ßynej njeje dał sahinycz w zusym kraju. To jenoż ßem hladajcze!"

Wón wotpiny ßwój laz a wotwjasa czežku, wokoło paßa swjasanu pjenjeżnizu a wußypny pjenjesy na blido. To běchu Inte błyschczate ßwětke słote, zyła ßep, zyłe samożenje, tak wulke, kajkehoż khudźi ludźo w khěżży sa pěskowej ßepju pschi morju hischcze żenje widżeli njeběchu, sabywschi hakle wobßedżeli.

„Mój ßyno, kak jenoż ßy telkole pjenjes nabył?" nan ßo dźiwajo praschesche, to tola ßnadź njejßu....?"

„Ně, to njeje njesprawne kubło, to budź bjes staroscze, to ßym ßebi wschitko s dźěłom ßwojeju rukow saßłużił; to budu wam jutsje swupowjedacz. Nětkole pak ßo jenoż spokojtaj s tym, so je naß Bóh saßo tak spodżiwnje hromadu swjedł, a ja ßo dżakuju Bohu, so je mi móżne scżinił, so mózu wamaj, ßwojimaj lubymaj starschimaj, rjany, měrny wjeczor żiwjenja pschiprawicz. K temu drje budża tele pjenjesy doßahacz, a jeli so njebudża doßahacz, dha saßłużu ßebi druhich, pschetoż mam, Bohu dżak, ßylnej ruzy a chzu sarunacz, schtoż ßym shrěschik s młodostnej saßlepjenosczu."

Nan rjekny, so dyrbi mjelczecz.

„Wo tym dale njerěczimy. Ty dźe wina na tym njeßy. Też ja ßym wopak czinił a czežko sa to pokucził. Wěr mi, Jano, sa tón dołhi czaß ßo njeje dnja minyło, na kotrymż njeßym ßo sa tebje modlił, ani nozy, w kotrejž njeßym na tebje spominał, a macz hakle, ta wboha macz!"

„Nětkole mi wjazy njerěkaj wboha, Handrijo", żona jeho pschetorże, „nětkole ßym sbożowna."

„Myßlisch ßebi ty to?" łódźnik ßo wopraschа, na błyschczate słotaki pokasujo.

„Ně, tak ja to njeměnju", wona snapschecziwi, „schto mi chzedża wschě pjenjesy a kubła na ßwěcze, hdyż je wutroba prósdna? Ale nětkole je s nowa czerstwa, to ja czuju. Ja ßym bohata, dokelż ßym ßwojeho ßyna saßo namakała, bohata a sbożowna, něwěrno, Handrijo? Wschitko wschak je tak pschischło, każ ßym tebi pschezo prajiła: Bóh je dobroczíwy!"

„Bóh je dobroczíwy!" tak wobkruczischtaj nan a ßyn, pschi czimż s bliskeho pschistawneho města ßem swony hodowneho ranja klinczachu a se ßwojim mjedżanym ertom pschipowjedachu: „Czesez budź Bohu we wyßokosczi!" Tak to swuczesche daloko nuts do kraja a też won na mórski brjoh, hdżež saßo tsi sbożowni człowjekojo bydlachu, kotrymż bě ßo saßo pokoj dostał, a też psches morjo, hdżež morwi we hłubokim rowje wotpoczuja we wěcznym pokoju.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

☛ Pschichodne czisło Serbskich Nowin schtwórtk 24. dezembra rano wuńdźe. ☚

— (Postajenje najwyschschich płaczisnow sa schwablokißały ammoniak, pizowanske běrny a běrnaze ßuschenki, truzki a běrnazu muku.) Khěżorstwowe knjeżerstwo je postajilo, so ma najwyschscha płaczisna sa dwójny zentnar 25 prozentowskeho schwablokißałeho ammoniaka

27 hr., ſa 25½ prozentowſki ßuſcheny ammoniak w měſtnach hnydom pſchi Łobju a ſ wjeczora Łobja 27½ hr., w měſtnach ſ ranja Łobja 28 hr. wuczinicź. Tele płaczišny pſchi ſapłaczenju ſ hotowymi pjenjeſami płacża. — Płaczišna ſa pizowanſke abo pólne běrny njeßmě pſchi pſchedaczu pſches produzenty pſchekroczicź w Schleſiſkej 36 hr., w ſakſkej provinzy a ſakſkim kraleſtwje 37½ hr., najwyſchſcha płaczišna ſa dwójny zentnar běrnazych ßuſchenkow 23½ hr., běrnazych truźkow 22½ hr., ſa ßuchu běrnazu walzowanu muku 27½ hr., ſa ßuſchenu běrnazu muku 29½ hr.

S Małeho Wjelkowa. W tudomnym rataŕſkim towaŕſtwje mějeſche ſańdźenu njedźelu knjes ſkótpłahowanſki inſpektor Dietrich ſ Budyſchina pſchednoſchk wo „rataŕſkich naprawach we wójnſkim cźaßu“. W nim wón wo praſchenju ludoweho ſeźiwjenja we wójnſkim cźaßu na ſakkadźe ſtatiſtiki dopokaſa, ſo w němſkim khěžorſtwje naplahowana pſcheńza ſa potrjebu njedoßaha, ſo pak rožka doſpołnje doßaha. S knjeżerſtwowym wukaſom je ßo poſtajiło, ſo dyrbja ßo nětko wjazy prozentow muki ſ rožki a pſcheńzy wumlěwacź. So by ßo njewoprawnjenemu powyſchenju płaczišnow ſadźěwako, ßu ßo ſa žita, wotruby a běrny najwyſchſche płaczišny poſtajiłe. Runje tak ważne kaž ſaſtaranje ſ khlěbom je doßahaze ſaſtaranje ſ mjaßom. Pſchednoſcheŕ pſched tym warnowaſche, ſkót kajkejeźkuli druźiny njetrjebawſchi wotſtronicź, wſchón ſkót dyrbjał ßo wjele bóle wudźerżecź. So by ßo rěſanju njeſrakeho ſkotu ſadźěwako, je wot 19. ſeptembra hacź 19. dezembra ſakoń wobſtał, kotryż cźelata niże 1½ zentnarja a jałojzy a kruwy pod 7 lětami jenož pod woßebitymi wobſtejnoſcźemi rěſacź dowoli. Schtoż pizowanje ſkotu naſtupa, ßu lětuſche ßyno, ßkoma a pluwy woßebje wjele hódne, dokelž je ßo wſcho ſtrowe a bjes deſchcża domoj khowało; wunoſchk rěpow je drje po hromadźe ßnadniſchi, niż pak po hódnoſcźi. Trěbny bělk je ßo ſkotej ſ lanej muczku dawał; dokelž ßo ta ſ wukraja pſchiwoża, ju lětża nimamy. Wotruby, piwowe ßłodźiſny, rěpowe truźki, běrnaze ßuſchenki, melaßa a ſchlempa njejßu bohate na bělku; duž njebudźe móżne, najwjetſchi wunoſchk ſ hródźe dozpicź. Rěcźnik napominaſche, wſchě kupjene pizowadła w rataŕſkej pſchepytaŕni w Pomorzach pſchepytacź dacź. Hdyž dyrbi ßo njedoßahanju mjaßa ſadźěwacź, ma ßo wjele ßwini kormicź. Dokelž smějemy w nalěcźu najſkerje wyßoke ßwinjaze płaczišny, ßo kormjenje njedźiwajzy wyßokich běrnowych płaczišnow ſapłacźi. Dale rěcźnik radźeſche, w hoſpodaŕſtwje nadźěłanemu hnojej najwjetſchu kedźbliwoſcź pſchiwobroczicź, dokelž budźa w nalěcźu dußykowe hnojidła jara žadne. Chileſki ſalpeter njebudźe ſ zyła doſtacź. Pſchi ßlědowazej debacźe hiſchcźe knjes Dietrich roſeſtajeſche, ſo wotſamknjene ſkaſanki, kotrež ßu ßo do wójny cźiniłe, njeplacża, tola ſo te, kotrež ßu ßo po wudyrjenju wójny cźiniłe, płaczíwoſcź wobkhowaju. — Wſchě aſtojńſtwa ßo wo lěto podlěſchichu. Měſto pokkadnika Anderſa, kotryż je w tu khwilu we wójnje, ßo knjes Dejka w Sajdowje wuſwoli.

S Hnaſchez. Feldweblej reſerwy w infant.-regim. cźišłko 242 G. Lehmanej ſ Hnaſchez je ßo żeleſny kſchiż ſpożczik. Lehman je ſranjeny a ßo w Köln-Ehrenfeldźe hoji. — Dale je pohoncź Oskar Jakob, kotryż hacź do ſapoczatka wójny na tudomnym knjeźim dworje ßłużeſche. żeleſny kſchiż doſtał.

S Wyßokeje pola Rachlowa. W nozy k ßobocźe ßu tudomnemu kublerjej Lukaſchej ſ konjenza 4 kury a ſa ſahrody běku kožowu płachtu ſ mjenkom M. H. kradli. Polizajſki poß ſe ßlědom hacź do Rachlowa dźěſche, hdźež jón ſhubi. Kury ßu ßo ſady Lukaſchez dwora pſchi jenej fajmje ßkomy ſarěſale.

Se Židźineho. Ulan Bruno Weiſt ſ naſcheje wßy je ßo ſe żeleſnym kſchižom wuſnamjenił.

S Njeßwacźidła. Sańdźenu ßrjedu ßu na tudomnym pohrjebniſchcźu wojaka Pawlika ſe Scheſchowa khowali. Wón bě ßo na wjeczornym wojowniſchcźu ßmjertnje ſranił a poſdźiſcho w lazarecźe na ßwoje rany wumrjeł. Hacź runje jeho cźěło hižo wjele njedźel w ſemi leżeſche, ßu po žadanju jeho maczerje jo wuhrjebali, ſo by ßo jemu w ßerbſkej domiſnje wotpoczink dało.

S Budyſchinka. W nětcźiſchej wójnje ßu ßo Serbjo ſaßo jako khrobli wojazy wupruhowali a wjele ſ nich je ßo hižo ſe żeleſnym kſchižom wuſnamjenilo. Do tutych khrobłych też ßyn tudomneho žiwnoſcźerja Handrija Jeremiaßa, A u g u ſ t J e r e m i a ß ßkuſcha. Wón je ßebi jako dźeßatnik 1. łódźſtwoweho regimenta pſchi nadběhu na wjeß Lompanzey pola Oſtende w polnóznej Belgiſkej żeleſny kſchiż ſaßłużił.

S Hornjeho Wujeſda. Naſchemu kantorej knjeſej Krawzej, kotryż bě ßo hnydom pſchi ſpoczatku wójny pola Chalonſa w Franzowſkej cźeżko ſranił, je ßo żeleſny kſchiż ſa khrobłoſcź pſched njepſchecźelom ſpożczik. Po tym, ſo ßu ßo jeho rany ſahojiłe, je ßo wón ſaßo do wojeŕſkeje ßłużby wſał a w tu khwilu jako leutnant pola 1. grenaděrſkeho regimenta w Draždźanach ßłuži.

S Rakez. Sańdźenu wutoru bě 25 lět, ſo bě ßo naſch lubowany wyßokodoſtojny knjes faraŕ Gólcź w Božim domje w Budeſtezach jako duchowny wußwjecził. S radoſcźu a ſ wjeßelom nětko tutón dźeń ßwjeczeny, nam dołho w pomjatku woſtanje. Hižo njedźelu bě w Božim domje Rakecźanſka ßerbſka młodźina klětku a woltaŕ kraßnje ſ pletwami, wěnzami a roſtlinami wudebiła. Na klětzy wißaſche ßrjedźa wulki wěnz ſ licźbu „25“, ſe ſlěbornymi hwězkami wußadźenej. Też na dupje ßo rjana palma, do rjanej papjery w ßerbſkich barbach ſwobalena, ſeleneſche. A temu ninmo měry bohacźe ſhromadźena woßada, kaž ßny to dźakowano Bóh tudy ſwucźeni, ßobu ßwjedźeń porjenſchicź pomhaſche jako pſchipowjedaŕka ßwjedźeńſkeho dnja, kotryż ßo minjenu wutoru wotmě. Rano w 6 hodź. hudźbny wotrjad tudomneho wuſtawa ſa ßlepych rjane ſaſtanicźko pſchinjeßy a jako dar rjanu rózowu łódź pſchepoda. ⅛8 ſwony ſaſwonichu, woßadźe ſe ßwojimi kraßnymi ſynkami ßwjedźeń a Bohu khwalbu pſchipowjedajo. W běhu dnja kopjachu ßo potom ſbožopſchecźa a dary w nimo měry bohatej licźbje, ßwědki cźeßcźowanja a dźakownoſcźe. Tak pſchepoda zyrkwiny khor po wuſpěwanju 23. pſalma rjany rózowy korb, woßada rjany wotpoczowanſki ſtoł, gmjenſka rada ſcźěnſki cźaßnik, wojeŕſke towaŕſtwo pſchedeſchcźnik a kij, Komorowſka ſchula rózowe blido, Jitkowſka gmejna rjany naſtroj k kurjenju. Dale darichu drohotne dary zyrkwinſzy prjódſtejerjo, woßadni wuczerjo, dwě konferenzy duchownych a mnoho druhich. Jako ſaſtojnſzy bratſa běchu pſchitomni kk. fararjo Waktaŕ-Njeßwacźidlſki, Wicźeźk-Wóßlinczanſki a Tyſcheŕ-Budyſki. Wjeczor w 7 hodź. pſchepoda knjes Micźka po ſpěwje: „Wulki je Bóh“ kotryż mały ßerbſki khor ſanjeßy, rjany diplom, ſ kotrymž ßerb. tow. „Lipa“ ßwojeho ſakożerja ſa cźeſtneho ßobuſtawa pomjenowa. Na to ſaßo khor ſanjeßy ſpěw:

S dźakným hłoßom poſběhamy dźenża Bożu dobrotu,
Sa hnadu jom' khwalbu damy, nad Wami tu ſjewjenu,
Bóh tón Knjes žohnuj Waß, dźenża, jutſje, kóždy cźaß.
Dwazecźi pjecź lět bě ſ Wami Bóh, Waſch hród a ſepjera,
Wobdari Waß ſ dobrotami, bě Waſch troſcht a nadźija.
Bóh tón Knjes žohnuj Waß atd.

Dźenß nětk chzemy Boha proßycź, ſo by ßłyſchał ſdychnjenja
A nam duſchowpaſtrja ſdźeržecź dołhi cźaß 'ſcheźe žiwjenja.
Bóh tón Knjes žohnuj Waß atd.

Bóh chzył na wſchěch pucźach khodźicź ſ Wami tu pſches žiwjenje,
Khoroſcź, ſrudźbu wotwobroczicź, ſpożczicź ſtrowoſcź, žohnowanje
Bóh tón Knjes žohnuj Waß atd.

A hdyž Bóh Waß domoj woła, wobradź ſ hnady Wam ßwój raj,
Tam ßo ßwěrni derje maja, hdźež je wěczny wózny kraj.
Bóh tón Knjes žohnuj Waß atd.

Knjeżna Lejnertez w ßerbſkej narodnej draſcźe pſchepoda jako dar Rakecźanſkeje ßerbſkeje młodźiny kraßne ßerbſke ſpěwarſke, poſtawu žohnowazeho Khryſtuża a dwě rjanej rózowej vaſy ſe ſcźěhowazymi ßłowami:

Nětk wote mnje tu ſ hnady wſmicźe Wy
Dar Rakecźanſkej' ßerbſkej' młodźiny,
Kiž proßy dźenża, ſo 'ſcheźe chzyła Waß
Nam Boża hnada ſdźeržecź dołhi cźaß.
Bóh, kiž je pjecźadwazycźi lět ſ Wami był,
Waſch ſchkit a wodźeŕ dale bycź też chzył,
Waß pſched wſchěm njeſbožom chzył ſwarnowacź,
Wam ßwoju móz a ducha, žohnowanje dacź.
Wón ſpożcź, ſo mohli ßwěru wucźicź naß
Tu ſtrowy, cźiły, hiſchcźe dołhi cźaß,
A po wſchej prózy Waſchoh ſaſtojńſtwa
Bóh wobradź měrny wjeczor žiwjenja.

Haj ſawěſcźe wěrno, Bóh žohnuj dale naſcheho duſchowpaſtyrja, kotremuż bě ſpożcźene, jako naßlědnik ßwojeho doſtojneho nana, we ſtarſchiſkim domje tutón ßwjedźeń ßwjecźicź. Wón ſpożcź, ſo mohł hiſchcźe dołho pola naß ſkutkowacź ſtrowy a cźiły, a ſo bychu ßo wſchitke ßkowa a ſbožopſchecźa dopjelniłe a junu jemu wjeßely a měrny wjeczor žiwjenja wobradźił.

S Cźorneho Khołmza. Na ſajědojcźenje krwě je tudomny veteran Kobalt we Wojerowſkej hojeŕni wuwrjeł. Jeho ßu pódźeku ſ wojeŕſkimi cźeſcźemi khowali.

S Cžěſchkez. Pola klamarja Wuſtmanna w Prěčžezach bě žo 11. dezembra jedyn paduch do klamarnje dobył a ſ njeje 176 dopiſnizow, cžrijowe žwětlidło, zwjern, mydło a ſchokoladu w hódnoſczi 36 hriwnow kradnył. Jako paducha žu cželadnika Dutela ſ Altſtadta pola Stolpna, kotryž w Cžěſchkezach žkuži, wußlědžili a jeho do jaſtwa wotwjedli.

S Minakała. Naſch wjeleczeſczeny knjes farař Ssykora 15. dezembra žwój 25-lětny ſaſtojńſki jubilej žwjeczeſche. Zyrkwinſke a ſchulſke pſchedſtejerſtwo, patronatſke knjejſtwo a ſaſtupjerjo žerbſkeje a němſkeje duchowneje konferenzy jemu žwoje ſbožopſchecza wuprajichu. Rjane dary žo jemu k wopomnjenju na jubjelſki dźeń pſchepodachu.

S Lupoje. Sańdźenu njedźelu je tu zyrkwina viſitazija była.

S Wochoſ. Sańdźenu njedźelu žmy w Božej žkužbje wopomnjenje Guſtava Laduſcha mjenowaneho Melchera, žyna tudomneho klampnarja a zyrkwineho ſtarſcheho Jana Laduſcha, žwjeczili, kotryž je žwoje žiwjenje ſa wótzny kraj 17. novembra pola Dompiere w Franzowſkej woſtajił. Melcher běſche dla žwojeho cžicheho luboſneho waſchnja powſchitkownje lubowany, kaž je to wojerſki hejtman tež wobžwědcził, pola kotrehož je wón ſa cžaž wojerſtwa ſa žkužobnika był. Tutón w žwojim liſcze, ſ kotrymž wón ſtarſchimaj ſrudnu powjeſcź ſdźěli, piſche, ſo je jeho zyle kaž žwojeho žyna wobhladował. W zuſej ſemi je jemu na woženbitym měſtnje row wurycź dał, a jeli ſo žo ſ tuteje wójny žiwy a ſtrowy domoj wróczi, chze wón ſa žwoje pjenjeſy žwojemu žkužobnikej pomnik ſtajicź dacź.

Tež hiſchcze jedyn druhi žyn naſcheje woženy, Jan Pawlo ſ Cžělneho, jenicžki žyn žwojeju ſtarſcheju, je ſa wótzny kraj wumrjeł. Wón je w Belgiſkej padnył. Jeho wopomnjenje budże žo hody w Božej žkužbje žwjeczicź. — Knjes duchowny Wanka ſ Rychwalda je žwoje kraſne prědowanje wo njedźeli ſemrjetych po wjeleſtrouſkim žadanju wocžiſchczecź a mjes naſchich woženbnych darmo rozdźělicź dał, ſo móhli jo žwojim pſchiwuſnym, kotſiž žu we wójnje, pſchipóžkacź.

S Korez. Skót tudomneho kublerja Kocha je na pokhromu ſkhorił.

S Cžělneho. Tudomne dźeczi žu hižo pſches dwě njedźeli bjes ſchulſkeje wucžby. Hnydom pſchi ſpoczatku wójny tudomneho kantora do wójſka ſawołachu. Po nim ſtej žo na jeho měſtno dwaj ſaſtupjerjej póžkałoj, kotrajž pak ſtaj teho runja do wójny cžahnycź dyrbjałoj. Dokelž je do žužoduych ſchulow pſchedaloko, a jich wucžerjo tež hižo ſ wjetſcha jenu ſchulu žobu ſaſtupuja, dyrbja naſche dźeczi w tu khwilu bjes ſchulſkeje wucžby bycź.

Se Shorjelza. (Wuhotowanje jeneho lazaretſkeho cžaha.) Njedožahanje lazaretſkich cžahow na rańſchim a mjeczornym wojowniſchczu je naſtork k temu dało, ſ privatnych žrědkow lazaretſke cžahi twaricź a žo ſa jich wudźerženje ſtaracź. Pod ſchkitowanjom khežorki je žo w Barlinje khežorſtwowy ſwjaſk ſa lazaretſke cžahi ſałożił, kotryž ma wulki kapital ſa tónle ſamyžk k ruzy. Někotre měſta: Draždźany, Kamjeniza, Nürnberg, Oldenburg, Halle a druhe žu hižo lazaretſke cžahi wuhotowałe. Shorjelſki magiſtrat je wobſamknył, hromadże ſ hornjołużiſkimi ſtawami a Shorjelſkej waggonowej fabriku to ſame cžinicź. Po jeho namjecze je ſhromadźiſna měſchczańſkich ſaſtupjerjow 25 000 hriwnow ſa wuhotowanje jeneho lazaretſkeho cžaha pſchiſwoliła.

---

55. ſhromadne poženbenje krajneje kulturneje rady

je žo 14. dezembra pod pſchedžydſtwom tajneho radźicźela dr. Hähnela wotmělo. We wotewrjazej rěcži tutón praji, ſo žo pſchecźiwnizy Němſkeje nadźiſeja, ſo žo Němſka wuhłódni. Napſchecžo temu dyrbi žo na to pokaſacź, ſo je němſkemu ratarſtwu mózno, na njo žo ſtajaze žadanja dopjelnicź. Plohowanje žita je wot 1908 tak pſchiběrało, ſo dyrbi žo wulki dźěl žita wuwoſycź abo žo ſkotej ſdawacź. Dla khlěboweho žita žebi hacź do bliżſchich žnjow njetrjebamy žanych ſtaroſczow cžinicź. Njedožahanju dźěłanſtich konjow žu ſ tym wotpomhacź pytali, ſo žu žo we wójſku njetrěbne konje direktnje ratarjam wotedałe. Rólne dźěło je žo pſchi pſchihódnym wjedrje ſ cžaženom dokonjecź hodźiło. Haj lětża je žo wjazy role dyžli hewak wobdźěłało. Runje tak pſchahanſke dźěła žanych wobcźežnoſczow njecžinjachu. Ssužodſka pomoz je žo wſchudże wopokaſała. Hdyž žo na wiki w tu khwilu hiſchcze doſcź ratarſkich wuplodow njewoſy, žu na tym woženbje transportſke wobcźežnoſcze a njedožahanje dźěłacźerjow wina. Njedźiwajzy wſcheje prózy a ſtaroſcze dyrbimy ſa to džakowni bycź, ſo njepſchecźela w kraju nimamy.

Po dnjowym porjedže žo najprjódzy regiſtranda cžitaſche. Po njej je w ſchuli ſa wyſchſchich ſchwajzarjow 30 kurſow było, kotrež ja 226 wožobow wopytało. Dla niſkeje zokroweje płacźiſny ma žo knježerſtwo proženbycź, ſo by žo w ſwjaſkowej radže wo poniženje zokroweho dawka wot 14 na 10 hriwnow prózowało.

W naſtupanju ſaradźenja dźěłacźerjow žo ryczerkubler dr. Becker wopraſcha, hacź žo wójnſzy jeczi njemohli ſa ratarſke dźěło trjebacź. Tajny radźicźel dr. Mehnert ſnapſchecźiwi, ſo dyrbi naſch prěni nadawk w tym wobſtejecź, ſo dźěło njemějazym dźěłacźerjam dźěło wobſtaramy. Ratarſki radźicźel Reichel ſe zaradźenja wobcźežnoſcze naſpomni, kotrež ratarjam ſe ſdźerženjom ruſkich dźěłacźerjow naſtawaju. Woni dyrbja tymle dźěłacźerjam dźěło dawacź, rukowanje ſa to njemějo, ſo nětcžiſche wucźinjenja tež ſa bliżſche lěto płacźa. Tajny radźicźel Andrä a ratarſki radźicźel Friedrich měnjeſchtaj, ſo wjele ratarjow nima doſcź dźěła ſa žwojich dźěłacźerjow. Tajny radźicźel dr. Mehnert wukaz wójnſkeho miniſterſtwa woſjewi, ſ kotrymž žo ruſzy dźěłacźerjo ſ doraſom na to pokaſuja, ſo dyrbja žo kontraktow džerżecź, a ſo žo hewak do lěhwow jatych póſcźelu. Sſkužbu ſaměnicź je ſakaſane, runje tak wukrajni dźěłacźerjo nježměža w induſtrialnych dźěłarnjach dźěłacź.

Ratarſki radźicźel Schäde namjetowaſche, najniżſche płacźiſny ſa žwinje, žnadź 54 hriwnow po zentnarju, poſtajicź, ſo by žo płahowanje žwini njeſaſtajiło. Tajny ratarſki radźicźel Andrä pak žo bojeſche, ſo njedźiwajzy poſtajenja najniżſchich płacźiſnow płahowanje žwini wróczo póńdże, dokelž je žo najwjazy pizowadkow pſchetrjebało. Namjetowali drje žu, měſchczańſke pomyje ſa kormjenje žwini wužicź, ratarſtwu pak njeby mózno było, tule trochu njejenaku pizu domoj woſycź. — Tajny ratarſki radźicźel Schubert mějeſche ſa nuſne, ſo by žo, jeli ſo njedyrbja žwinje bórſy zyle ſańcź, dowoliło, žwinje w pſchedměſtach wulkich měſtow płahowacź, ſo mohł mały muž žwoje žwinje płahowacź. — Ratarſki radźicźel Schäde měnjeſche, ſo dyrbjake wulke měſta kuchinſke pomyje we woženbitych wuſtawach konſerwowacź dacź, ſo mohke žo wone w ratarſtwje pſchetrjebacź. — Tajny ratarſki radźicźel dr. Mehnert ſkónczńje wſchitkim tym, kotſiž pſchezo na ratarjow žwarja a jim dobru radu dawaju, radżeſche, ſo bychu žo najprjódzy wo pizowadka poſtarali. Hewak njeje mózno, žwinje płahowacź.

Sakſkemu ratarſtwu žu ſ wójnu 40,000 abo 50,000 koni wſali. Sa wójſkowu žkužbu njekhmane abo njepſchecźelej wotdobyte konje wojerſke ſarjadniſtwo krajnej kulturnej radże pſchepodawa, ſo by je wona ratarjam pſchedawała. Jedyn wojerſki a jedyn ſ krajnej kulturnej radu pomjenowany wězywuſtojny tele konje ſchazujetaj.

Pſchi jednanju wo poſtajenju najwyſchſchich płacźiſnow ratarſki radźicźel Böhma na njepomérnoſcź pokaſowaſche, kotraž w tym leži, ſo ratarjo nježměža wyſche najwyſchſchich płacźiſnow pſchedawacź, mjes tym ſo ſa pizowadka tajkich ſamjeſowazych poſtajenjow njeje. Kaž pak je žkyſchecź, chze khežorſtwowe knježerſtwo w bliżſchim cžaže tež ſa pizowadka najwyſchſche płacźiſny poſtajicź. — Tajny radźicźel dr. Mehnert mějeſche poſtajenje najwyſchſchich płacźiſnow ſ zyła ſa wobmyžlomnu wěz. — Miniſterialny direktor tajny radźicźel dr. Roſcher k temu pſchiſpomni, ſo žo ſ wójnu wſchě, potajkim tež ratarſke wobſtejnoſcze na hłowu ſtajeja. Duž móża žo tež pſchi wſchelakich wukaſach wopaczńoſcze ſtacź. Tola žo tu bórſy pſchemėnjenja pſchewjedu. Pſchi wſchěch tychle wězach hakle najlěpſche myžle poſdźiſcho pſchiňdu.

Přilopk.

* (Ruſzy wojerſzy cžeknjeńzy.) W Eibawje žu dweju ruſkeju wojakow w ſchěrej uniformje a mantlu nadeſchli. Dokelž móżeſchtaj jenož pólſki rěczecź, dyrbjeſchtaj žo ſ tołmaczom pſchežkyſchecź. Wonaj wudawaſchtaj, ſo ſtaj pſchi pſchibliżenju Němzow tſělbu prjecź cžižkoj a cžekkoj. Na to ſtaj 6 dnjow wokoło błudźikoj, ſtaj žo wodnjo w žkomjanych fajmach khowałoj a w nozy marſchěrowałoj, ſo byſchtaj ſažo k žwojemu regimentej pſchiſchkoj. Zyle pſchekhwatanaj běſchtaj, hdyž žo jimaj na krajnej kharcze dalokoſcź wot Lodże pokaſa. Dokelž bě jimaj pſched tſjomi dnjemi zyroba wuſchka, je jeju hłób do Eibawy ſahnał. Wonaj ſtaj žo do hamtſkeho žudniſtwa w Habrachcźizach dowjedłoj.

* (Jena hollandſka łódź dweju jendźelſkeju lětarjow wukhowała.) Hollandſka łódź „Orange Naſſau“ je w poknóznym morju dweju jendźelſkeju lětarjow wukhowała, kotrejuž wódne lětadło bě žo wobſchkodźiło. Lětadło žame njemóżeſche žo na łódź wſacź, runje tak bomba, kotraž bě w nim. Lětarjej žo we Vliſſingenje na brjoh wužadźiſchtaj.

Wjedro w Londonje 18. dezembra: Jaßne.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi śmeje jutśje njedźelu rano w 7 hodźinach farat Räda ßerbsku spowjednu wuczbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin śmeje duchowny Tyschef ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Tydźeńske sastojńske dźěła śmeje farat Räda.

Křćenl:

W Michalskej zyrkwi: Hildegarda Herta, Jurja Pawola Hornczerja, fabrikskeho dźěłaczerja w Dobruschi, dź. — Marta Elsrieda, Pawola Emila Klema, wyschscheho schwajzarja w Małßezach, dź. — Waltat Erich, Khorle Augusta Schajby, dźěłaczerja w Jenkezach, w tu khwilu na wojowanischczu, ß.

S druhich woßadow: Hana Hilża, Ernsta Pawola Hohlfelda, fabrikskeho dźěłaczerja w Dźěchorezach, dź. — Frida, Handrija Hrjeschnika, żiwnoscerja w Małej Borschczi, dź. — Bjedrich Wilhelm, Juliuße Heckela, korczmarja we Ssmochczizach, ß. — Gustla Marja, Jana Domascha, fabrikskeho dźěłaczerja we Lubjanskej Dubrawje, w tu khwilu na wojownischczu, dź. — Ernst Rudolf, Jana Augusta Lehdera, korczmarskeho najenka w Měrkowje, w tu khwilu na wojownischczu, ß. — Marja Hana, njemandź. dźowka w Mjeschizach. — Emma Sidonija Nowakez, njemandź. dźowka we Worzynje.

Zemrjeći:

W Michalskej woßadźe: 10. dezembra: Kurt Marczin, Ernsta Pawola Wünsche, żiwnoscerja w Sreschinje, ß., 2 m. 21 d. — Marja swud. Kochowa rodź. Mětez, † we wothladakni na Židowje, 88 l. 4 m. 7 d. — 14.: Jan August Mužik, skladownik na Židowje, 42 l. 11 m. 19 d. — 15. dezembra Waltat Erich, Khorle Augusta Schajby, dźěłaczerja w Jenkezach, w tu khwilu na wojownischczu, ß., 13 d. — Khorla August, Jana Augusta Nowaka, wobßedźerja mlyna w Brěsynje, ß., 2 m. 7 d. — 16. dez. Kschescźijan Karaß, rentu dostawat ſ Terpa pola Hrodka, † w sastaratni na Židowje, 69 l. 5 m. 13 d. — 17. dez. Krystla Lisa swud. Huschmanowa rodź. Kruschwizez, dostawarka invalidneje renty na Židowje, 74 l. 3 m. 20 d.

W druhich woßadach: Luisa Charlota, Augusta Sensta, póstskeho rjadowarja w Zičenju, dź., 26 d. — Pawlina Ferlez, dźěłaczerka w Hodźiju, 18 l. 7 m. 26 d. — Fryz Gerhard Hofman, njemandź. ßyn w Hunczerizach, 3 m. 1 d. — 12. dezembra Handrij Pětschka, wobydlet w Khwaczizach, prjedy słotat w Nowych Czichońzach, 79 l. 4 m. 21 d. — Herman Pawol, Bjedricha Hermana Wiczasa, żiwnoscerja w Pschiwczizach, w tu khwilu na wojownischczu, ß., 4 m. 24 d — Jan August Freund, wumjeńkat w Brěsynje, 81 l. 2 m. 27 d. — Jan Mikan, schtomowy wothladowat w Njechornju, 81 l. 8 m. 12 d — Hana Marja Bajerez, njewoženjena rentnarka w Brěsezach, 48 l. 4 m. 26 d.

Zyrkwinske powjesće ſ Hodźija.

4. njedźelu adventa śmeje rano 1/2 8 hodźin farat Kschižan ßerbsku spowjednu wuczbu, 1/2 9 hodźin duchowny Voigt ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Božu nóz wjeczor w 7 hodźinach budże ßerbska liturgiska Boża ßłużba.

Pjatk, Boži dźeń, śmeje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wuczbu, 1/2 9 hodźin farat Kschižan ßerbske a dop. w 10 hodźinach němske prědowanje.

Druhi dźeń hodow śmeje rano 1/2 8 hodźin farat Kschižan němsku spowjednu wuczbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin duchowny Voigt němske a 3/4 10 hodźin ßerbske prědowanje.

Zyrkwinske powjesće ſ Budestez.

4. njedźelu adventa śmeje farat Domaschka rano we 8 hodźinach ßerbsku spowjedź, dopoldnja w 9 hodźinach duchowny Bójz ßerbske a 1/2 11 hodźin němske prědowanje.

Schtwórtk wjeczor w 7 hodźinach śmeje farat Domaschka ßerbsku Božu nóz. Khor śpěwa: a) „Czicha nóz", b) „Dźeńß' ſ wyßoka nóz czicha", wot Reinecka, c) „Gloria" wot Rochlicha.

Pjatk, Boži dźeń. śmeje rano we 8 hodźinach duchowny Bójz němsku spowjedź, dopoldnja w 9 hodźinach farat Domaschka němske a 1/2 11 hodźin ßerbske prědowanje. Khor śpěwa: „S radoscu synkuja swony".

1. a 2. dźeń hodow ßo kolleta sa woßadnych khudych sběra.

Boži dźeń popoldnju w 5 hodźinach śmeje duchowny Bójz němsku Božu nóz.

Druhi dźeń hodow śmeje rano we 8 hodźinach farat Domaschka ßerbsku spowjedź, dopoldnja w 9 hodźinach duchowny Bójz ßerbske a 1/2 11 hodźin němske prědowanje.

Njedźelu po hodźoch śmeje farat Domaschka dopoldnja w 9 hodźinach ßerbske a 1/2 11 honźin němske prědowanje.

Ssmolerjez knihiczischczérnja
w Budyschinje
wschě czischczérske dźěła derje a tunjo czischczi.

O. Osswald
porucza w najlěpschich družinach
schtrympy a soki,

mantle schtrykowane
a żonjaze jaki,
kapiczki, spódnje
rukajzy, taille.
Wosebne rukowate lazy
we wulkim wubjerku.
Dźěczaze spódnje wobleczenja, trikotaże kóždeje schěrje na skladze.
Czopka spódnja drasta
ßamßneho wudźěłka
sa naschich wojakow we wójnje.
Steinstrasse 7

Hedwiga swud. Biehlowa
na kotolskej haßy 1 || pódla radneje pinzy
a hodowny hermank na hermanku
porucza k pschedstejazym hodam
flanki swoblekane a njeswoblekane, :: :: **klankaze hlowy** ſ zelluloida, blacha a **(pópy)** biskwita ſ włoßami a bjes nich, **kupanske klanki** ſ zelluloida a porzlina, **kharakterske, gumijowe, wolmjane, mjetanske klanki, czěła** wschěch wulkosczow, **kolebanske** a **gratowane konje** ſ drjewa a ſ kožu, **wosły, mjecże, flinty, bubony** a **helmy,** dale **klankaze stwy, kuchinje, klamarnje, rěsniske klamy, twjerdźizny, wojerske straże, konjenzy** atd., **towarstwowe hry** a **wobrasate knižki** w najwjetschim wubjerku.

Paul Giebner,

Sałożena 1888. **wulkopschedawarnja wina,** Sałożena 1888.

Telefon cźišło 300. **w Budyschinje** Telegram: Giebner-Budyschin.

Winowe stwy, kontor a jenotliwe pschedawanje na bohatej haßy 18, ſ nutskhodom na theaterſkej haßy.

porucza **k pschedstejazym hodam** swoje

derje wothladane wina

a ſa naschich khroblych wojakow

punſchowe essenzy, Jamaikaſki rum, Bataviaſki arak, němſki kognak

w pólnych bleſchkach ſ lohkimi wobalkami po 1/2 a 1/4 puncze, k wotpóßłanju hotowych, kotrež ßo po žadanju ſ plombu ſamknu.

Sa **hodowne blido** poručam

prima ßuſchene **wuhory,**

darjenske korbiki

kóždeho ſeſtajenja,

najlěpſchi małoßeleny **kaviar**

w tyſach a po wasy,

kaž tež wulki wubjerk

rybowych konſerwow

we wulkich a małych tyſach.

Weberez

rybowa pſchedawarnja

w Budyſchinje

na theaterſkej haßy.

Serb. tow. „Lipa" za Rakecy a wokoln.

zmeje, da-li Bóh, jutře njedźelu 20. decembra 1914 pop. w 4 hodźinach w Hönčec hoſćencu swoje

měſačne posedźenje.

Wšě lube sobustawy a hoſći w bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

Bukečanske serbske towarſtwo

zmeje **njedźelu 27. hodownika** (3. dźeń hodow) swoje posedźenje. Přednošk wo „Łužiskich bytoſćach" je knjez wučeŕ Holan přilubił. Wo bohaty wopyt prosy

předsydstwo.

Kowarſkeho wuczobnika

pyta

A. Sſymank

w Bóſchizach pola Njeßwaczidła.

Len a dźělo

po kóždej dźělbje ßo kupujetaj na ſwonkownej lawſkej haßy 22.

Hoſpoſa ßo pyta.

K 1. januarjej ßo ſprawna a naſhonita hoſpoſa, kiž móže tež ſa knježi waricź, na **knjeże lubło w Małym Woßyku** pola Hornjeho Wujeſda pyta.

Młódſchi

domjazy pachoł

pyta ßo do khoſejownje „Hohenzollern" na Tuchorſkej droſy (Taucherſtraße) 17.

Wiſitne khartki

cźiſchcźi ſpěſchnje a tunjo

Ssmolerjez knihicźiſcheźetnja.

Nowolětne khartki

ßu doſtacź

we wudawarni

Serbskich Nowin.

Po Božim dopuſchćenju je mój horzolubowany mandźelſki, ſtaroſćiwy nan naju dźěſći, wyſchſchi ſchwajzaŕ na tudomnym knježim dworje

Wilhelm Edmund Linke

podwyſchk 9. komp. w reſ. inf. reg. cźišło 242 na dnju 28. oktobra t. l. we krwjawnej bitwje pola Kruiſeck w Flandernſkej rjekowſku ßmjercź ſa wótcźinu wumrjeł.

W Cźelchowje, 15. dezembra 1914.

Marja Linkowa
rodź. **Peutherez.**

Wjetſcha ſrudnoſcź na ßwěcźe
Nihdźe njeje k namakanju,
Hacź hdyž wbohe ßyrotki
Sa nanom jow žadoſcź maju
Też ta wboha wudowa
Cźežki kſchiž nětk noßycź ma.

Jeho ßkowa poßlědnje
Běchu, jako wot naß dźěſche:
„Strowe ſaßowidźenje"
Boża wola hinak chzyſche,
Wón bu ßmjertnje tſělený,
W zuſej ſemi ſkhowany.

My nětk ſrudnje hladamy
Sa tobu, o luby *nano*,
Tudy ßylſy hronimy,
W duchu kładźemy też palmy
Na twój row we zuſobi,
Budź tam ſemja lohka cźi.

Włoßy barbjazy cźeßak

Sakońſzy ſchkitany. Njedoſcźěhnjeny w trjebanju

Barbi ſchědźiwe abo cźerwjene włoßy žołte abo cźorne.

Sa njeſchkódnoſcź ßo rukuje. Sſo lěta dołho trjebacź hodźi.

Scht. 3 hriwny na póſtſke dobracźe.

R. Drechsel w Draždźanach Nr. 6

Kurfürſtenſtraße.

(K temu cźišłu dwě pſchiłoſy.)

Prěnja pschiłoha k czišku 51 Serbskich Nowin.

Ssobotu 19. dezembra 1914.

Płaczišny rěsneho słotu na Drażdżanskich słótnych wikach.

17. dezembra 1914.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Słótne druźiny a wosnamjenjenje.	Żiwa rěsna waha	
	hr.	hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 6 lět	56—58	97—99
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	47—50	88—91
3. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	40—44	82—86
4. ßnadnje pizowane kóždeje starosty	—	—
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	52—54	93—95
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 7 lět	43—46	85—88
3. starsche, wukormjene keuwy a ßnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	38—41	80—82
4. ßrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	31—35	72—77
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	24—28	66—71
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	53—55	94—96
2. ßrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	38—44	80—85
3. ßnadnje pizowane	—	—
Czelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	52—54	92—94
2. ßrěnje kormjene abo też dobre wot zyza	49—51	89—91
3. ßnadnje wuwite wot zyza	43—47	83—87
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schischiženjow w starosty hacz do $1\frac{1}{4}$ léta	57—59	73—74
2. mjaßne	55—56	71—72
3. ßnadnje wuwite, też ranzy a tundroßy	53—54	69—70

Płaczišna żitow a produktow.

Żitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 12. dezembra 1914. wot hr.	wot pj.	hacz hr.	hacz pj.	W Lubiju 17. dezembra 1914. wot hr.	wot pj.	hacz hr.	hacz pj.
Pschenza . . . . . běła	—	—	—	—	12	20	13	—
" . . . . . žołta	—	—	+	—	12	20	12	90
" nowa	—	—	—	—	—	—	—	—
Rožka	—	—	—	—	10	50	11	—
" nowa	—	—	—	—	—	—	—	—
Jeczmjeń	—	—	—	—	10	25	12	—
Wowß . . . . 50 kilogr.	10	—	10	50	9	60	10	20
" nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch	—	—	—	—	—	—	—	—
Woka	—	—	—	—	—	—	—	—
Jahły	—	—	—	—	—	—	—	—
Hejduschka	—	—	—	—	36	—	40	—
Bérny	2	60	2	85	2	85	3	50
Butra . . . . 1 kilogr.	3	40	3	60	3	20	3	40
Pschenična muka 50 "	18	75	19	25	19	—	23	—
Rżana muka . 50 "	—	—	16	50	15	50	17	50
Ssyno . . . 50 "	3	—	4	—	3	30	3	80
Ssloma . . 100 "	3	25	3	85	3	—	3	60
Prošata — schtuk, schtuka	—	—	—	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby . . .	—	—	8	25	6	50	8	40
Rżane wotruby 50 kilogr.	—	—	8	50	6	50	8	40
Pschenični gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Rżany gris	—	—	9	15	—	—	—	—
Pschenża żołta, kórz po 170 punt.	21	25	22	10	20	74	21	93
Pschenza, běła, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	20	74	22	10
Rožka, nowa, kórz po 160 punt.	17	20	17	60	16	80	17	60
Jeczmjen, nowy kórz po 140 punt.	16	38	17	78	13	30	14	14

Jeja, mandl 2 hr. 10 pj., schtuka 14 pj.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

17. dezembra 1914

Po 50 kilogr.: Rožka wot — hr. — pj. hacz — hr. — pj., pschenża wot — hr. — pj. hacz — hr. — pj., jeczmjeń wot — hr. — pj. hacz — hr. — pj., wowß wot 10 hr. — pj. hacz — hr. — pj., jahły wot — hr. — pj hacz — hr. — pj., hroch — hr. — pj., ßyno (stare) — hr — pj. (nowe) 3 hr. 50 pj., bérne = hr. — pj hacz 4 hr. — pj., ßloma (100 kilogr.) — hr. — pj. butra (1 kilogr) wot 2 hr. 90 pj. hacz 3 hr. 40 pj., jeja (mandl) 1 hr. 95 pj.

W Kamjenzu płaczeschе kórz pschenży — hacz — hr, rózka — hacz — hr., jeczmjeń — hacz — hr.

Hotowe

mużaze koschle hižo po **1 hr. 20 pj.,**
trikotowe a barchentowe
żonjaze koschle hižo po **95 pj.,**
dźěczaze koschle hižo po **30 pj.,**
meter po 32 pj.
tkaniny k zychom a koschlazym barchentam.
Hotowe poczehnjene poßleschcza s hłowakom
po **2 hr. 90 pj.**

Běłe zychi
we wulkim wubjerku po poměrnych płaczišnach,

płaczišny hódne **:: pollama, ::** **spódnje ßuknje,**
wołmjane **ßuknjowe tkaniny, schtalty,**

blidowo pschikrywy, wutrěwanske rubischcza, trjenja, ložowe płachty, nahłowjaze rubischcza
wscheje druźiny.

Emil Wehrle
w Budyschinje, na jerjowej haßy 7.

Heinrich Lange
pschi żitnych wikach 11 **w Budyschinje** pschi żitnych wikach 11
s napschecza „słoteje hwězdy"
:,: porucza ßwój wulki sklad :,:
hotowych
pjelschzowych tworow
też pschijomnych sa naschich wojakow
wschelakich kožow k podschiczu a wobßadźenju
dobroczźiwemu wobkedźbowanju.
Kožuchi ßo nowe schija a noschene ßo pscheschiwaju.
Koże wscheje druźiny ßo kupuja
po najwyschschich płaczišnach.

Moje klamy

ſu nětko w mojim domje

na khěžorſkej dróſy 14

Telephon 357 **Richard Paul** Telephon 357

Dźěłarnja ſa elektrotechniku a inſtallaziju.

Wulki wubjerk hodownych wězow.

K hodownemu ſwjedźenjej

poruczam wulki wubjerk nowych pſchipóſłanych

žonjacych a mužacych ſchkòrnjow

ſ jednorej a dwójnej póduſchu, ſ wołmjanym podſchiczom a bjes njeho, ſ woprawdźitej pjelſczinu podſchite. :: :: ::

:: **Honźwarſke a jěſdne dolhe ſchkórnje** ::
:: :: **hólczaze wuhornjene ſchkórnje** :: ::

gumijowe ſtupnje, filzowe ſtupnje a toſſe,

czoplopodſchite domjaze ſtupnje, woprawdźite wjelbludowe ſtupnje, wodu njepſchepuſchczate a czoplopodſchite dźěczaze ſchkórnje, drjewjanzy ſe ſpinami a bjes nich.

Jeniczka pſchedawarnja **G. Engelhardtſkich** czrijow w Caſſelu. Jeniczke pſchedawanje woprawdźitych **Chaſſallaſkich normalnych ſchkórnjow.**

Wobhladajcze ſzebi moje pjecź wukladnych woknow!

Heinrich Mohr, črijownja,

w Budyſchinje pſchi žitnych wikach, na rózku khěžorſkeje dróhi.

Telephon czišło 384.

Kóždy, kotryž chce ſzebi **dobry a tuni czaſznik** kupicź, abo kotryž chce ſzebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k czaſznikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſke haſy 5.

Jenčj pſchedawa a pojedźuje, ſa ſwoje dźěło ſprawnje ukujo. — **Proſchu, ſzebi moje wukladne wolno, ſ płaczišnami wupołożene, wobhladacź.**

Sultaniny,
korinty,
wulke hróſynki,
mandle ſłódke,
mandle hórke,
zitronat

porucza tunjo

Khorla Preißer jun.

pſchi žitnych wikach.

Muku k kołaczam

ſnateje dobroſcze

porucza

Khorla Preißer jun.

pſchi žitnych wikach.

We wudawarni Serbskich Nowin je ſa 40 pj. doſtacź knižka:

Worjeſchki

Pſches dźewjecź ſtow hudanczkow ſ trěbnym kluczom.

Sſerbſkeaněmſke ſpěwarſke

ſu doſtacź

we wudawarni Serb. Nowin.

Kupne wuczinjenja, hypotheſke liſtiny, teſtamenty

wudźěluje

prawny bürow Kobana pſchi žitnych wikach 4.

— Rěčy ſerbſki. —

Pschihódna skladnoscź sa hodowne kupowanje!

we wschěch wotdźělenjach mój derje sarjadowany sklad poskicza.

Kaž kóžde lěto ßym tež lětßa wulku dźělbu **95 pj.** wězow sestajał.

Sa naschich wojakow poručam:

Trikotowe koschle a kholowy, czopke podschite kholowy a jaki, schtrykowanske jaki, soki, rukajzy, spanske deki, spanske stupnje, kolenowe wohrjewaki, žiwotowe wobwjaski, wuschne schkitaki, hłowjaze wobale, wołmjane schawle, tykaczli, ßlě, schantka atd.

Wulki wubjerk

dźěczazych khapow hižo po 95 pj.
žonjaze a dźěczaze kłobuki, žonjaze khapy, spódnje ßuknje, schórzuchi, rukajzy, schtalty, schtrympy, wołmjane schtalty, mězy wołmjane pótniki, gamasche, dźěczaze wobleczenja, bluſowe wobarnowaki, czopke podschite spódnje taille, židźane a schenillowe schawle,

Blidowe a komodowe pschikrywy, trjenja, polěrowanske rubischka, wulki wubjerk łožowych płachtow, schautkow, žonjaze a dźěczaze koschle a kholowy, běły a pißany koschlazy barchent, barchentowe koschle a kholowy sa mužskich, žónske a dźěczi, pompadourske schwadliske a wuschiwanske laschcziki.

Woßebitosć: **ručne dźěła, sapoczane a hotowe pschikrywowe tkaniny, kongreßowe tkaniny, kartonaże, mužaze lazy.**

Nowosće: **w nowomodnych wójnskich ryßowankach, wuschiwanje dźěrow.**

Helene Crucius

na bohatej haßy 9. w Budyschinje na sadnjej bohatej haßy 8.

Najwjetschi wubjerk. Najwjetschi wubjerk.

5 prozentow

hodowneho rabatta w hotowych pjenjesach.

Wojeńske schkórnje, mužaze schkórnje, žonjaze schkórnje, žonjaze stupnje, konfirmandske schkórnje, dźěczaze stupnje.

Njedźiwajzy wulkeje žadnosćze a hobrskeho powyschenja płaczisnow wscheho wobucza je nam, dokelž ßmy s czaßom pschihódnje nakupili, mózno, nasche snate prěnjoklaßne wobucze po dotalnych tunich płaczisnach pschedawacź. Pschi kupowanju 5 prozentow hodowneho rabatta dawamy.

Dobroczelske pschedewsacza dostawaju
woßebity rabatt.

Jeniczke pschedawanje snamki „Salamander" bjes rabatta.

Stupnje s wjelbłudowych koßmow,
schkórnje s wjelbłudowych koßmow,
gumijowe stupnje, filzowe schkórnje. filzowe stupnje, tosle, jěsdne schkórnje, pólne schkórnje.

Shorjelska czrijownja

Telefon 467. **A. Jacobsohn.** Na bohatej haßy 16.

A. & W. Neuhahn w Budyschinje

:: :: na ßerbskej haßy 4 :: ::

Najwjetscha tajka pschedawarnja w Budyschinje.

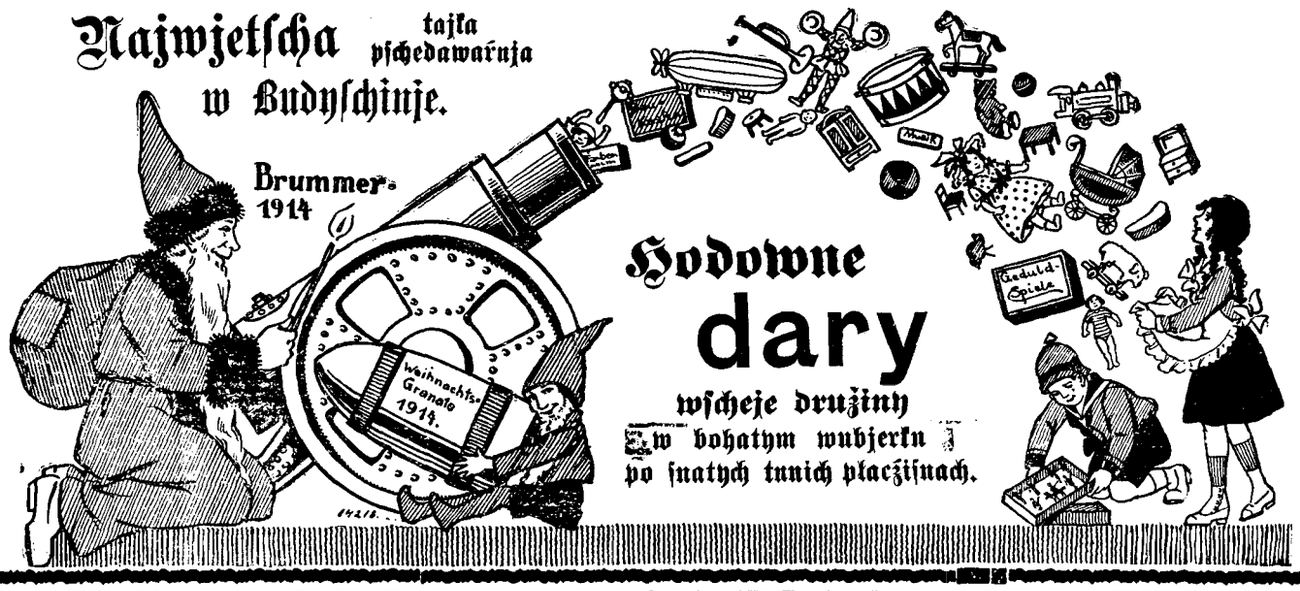

Hodowne dary

wscheje druzinY
w bohatym wubjerku
po snatych tunich placzisnach.

Kolacze

pschihotowane k wotpóßlanju wojakam we wójnje
kaž tež k hodam wulki wubjerk

kuskow na bozodzéßczowy schtom
schokoladowe a marzipanowe wutroby a plody,
praskaze bonbony, najwoßebnische bonboniery
hizo po 50 pj. hacz do najwyschschich placzisnow,
poprjanzowe zony a muze a druhe póprjanzy
we wulkim wubjerku
teho runja **bozodzéßczowe kolacze** wschelakich druzinow
porucza

konditornja F. Staeckela

w Budyschinje. — Telefon 166 — na seminarskej dróhy 9.

Roseßlanje wojakam we wójnje spéschnje a tunjo.

Wojerske pakety!!

hotowe
sa zigary a zigarety
porucza
Albert Lehmann
na khézorskej dróhy 11
pschi bohatych wrotach
a na **polnóznej dróhy 2.**
Snate najlépsche druzinY.

Kucharki, stwinske a sluzobne holzy, mlokowe holzy, hródzne dzowki, holzy k swinjom, wotroczkow, srénkow, rólnych pohonczow, wolazych a dzéßaczerske swójby pyta hnydom pschistajerka **Görlichowa** na sukelnskej haßy 1 na rózku khézorskeje dróhi w czrijowni knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Ad. Rämsch naßl. w Budyschinje

(mejeczel **Max Kirschner**)
pschi butrowych wilach 1 **telefon czisło 4**
porucza swoje daloko a schéroko snate

palenzy a likeury.

Roseßlanje w czwizach a bleschach.
Proschu sebi placzisnowy sapiß zadacz.

Wustojni semjuryjerjo

so pschi pschepoloženju Czorneje Wody hischcze pschijimaju. Sso samolwicz we Wulkich Sdzarach we Wojerowskim wokrjeßu.

Robert Berndt Söhne.

Sserbski musej

wotewrjeny kózdu 1. a. 3. njedzelu mésaza wot ½11—12 hodzin.

Visitne khartki

czischczi spéschnje a tunjo
Ssmolerjez knihicziischczetnja.

Wschè druziny kozow a kózkow

po najwyschschych dnjowych placzisnach kupuje

Otto Hausotter

na garbarskej haßy 32.

Druha pschiloha k czišzku 51 Serbskich Nowin.
Sobotu 19. dezembra 1914.

K hodownemu swjedźenjej

kupujecze

w Shorjelskej pschedawarni Jana Schaafa

w Budyschinje
na bohatej haßy 16

po jara poniženych placzišnach.

Wubjerne hodowne dary

poručam we wulkim wubjerku:
blidowe a khofejowe ßudobje
po wschěch placzišnach,
myjerske ßudobje modernych formow a mustrow,
kuchińske garnitury,
kristallowu a praßowanu schkleńzu.

Hermann Gläsel

pschi lawskich hrjebjach 4. — Telefon 728. — w serbskim domje.

Pakcziki

za pólny pósť.

Schokoladowe
pópjernomjatliczkowe
wobczerstwjenki
po wschěch placzišnach
a we wulkim wubjerku:

Moritz Schmidt Kaiserstr. 11 Theatergasse 4

Tunje sofy

we nimo měry wulkim wubjerku
ma pschezo na składze

J. O. H. Bär
w Budyschinje na Hoschiz haßy 29

Za naschich wojakow

žiwotowe wobwjaski, czopke spódnje kholowy dale wulki wubjerk

flanellow, lamy a połlamy,

blusow, jakow, koschlow a schórzuchow

wscheje druziny,

kostumskich ßuknjow a barchentowych ßuknjow, jakow a koschlazych barchentow,

bělych a pißanych

po tunich placzisnach.

W. Häcker.

Woßebita pschedawarnja wołmjanych :: :: a bawłmjanych tworow. :: ::

Założena 1852.

Schtrympy a soki

schtrykowane a walkowane,

Rukawate lazy

po wschěch placzisnach

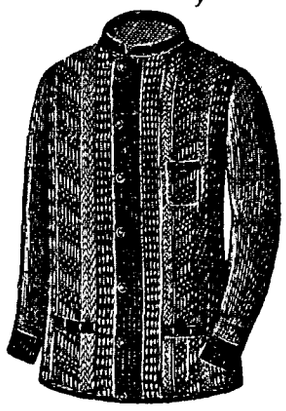

normalne koschle a kholowy, czopke podschite spódnje tajle, spódnje kholowy, dżeczaze kholowy se schattom, schenillowe rubischcza

Ernsta Jordanowa wudowa

w Budyschinje

na jerjowej haßy 5 a na snutskownej lawskej haßy 8

w Budyskej schtrykowarni schtrympow.

Horjanske praßowane wuhlo

najlěpsche narunanje sa **drjewo** a druhe **wuhlo,** derje wußuschene 1000 kruchow po 7.— mk., porucza

Horjanska wuhlowa praßowarnja

na Horje pola Njeßwaczidła.

Schkit Boži.

Wójnske modlitwy.

Sestajał H. Imisch, farat w Hodžiju.

Tele knižki hodza ßo nětkole jako dar sa naschich wojakow do hodownych poßylkow pschidacz, dostacz

we wudawarni Serbskich Nowin.

Spěwarske,

ßerbske a němske,

jednorje hižo po 2 a 3 hr. a woßebnje do czelazeje koże

swjasane hižo po 6 hacz do 10 hr. ßu na pschedań

we wudawarni Serb. Nowin.

Kože

kóždeje druziny po najwyschschich placzisnach kupuje

Heinrich Lange

pschi ßerbskej katholskej zyrkwi

czißko 4

a pschi wowßnych wikach.

We wudawarni Serbskich Nowin ßu dostacz knižki

Brunčki

po 1 hr. 20 pj.

Wotewrjenje mojeje hodowneje wuſtajenzy

delka dowolam ßebi ſ tutym pſchipowjedźicź. **po 1 poſkhodze.**

Moja wuſtajeńza wopſchija wurjadnje wulke ſortimenty wotemnje ßo wjedźazych tworow, kotreź ßu na pſchewidne waſchnje wuſtajene.

Pódla mojeho njepſchetrjechomncho ſklada

korbowych tworow, klankazych woſow,

ſćinowych meblow ſe ßamßneje dźĕlańnje,

dźĕćźaze piſßanſke pulty, ſtoły, blida,

bĕhanſke ſtoły

mam hobrſki wubjerk

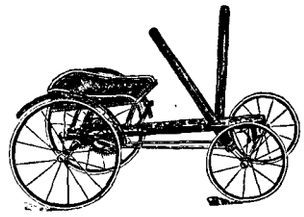

hrajkow kóždeje družiny

żeleſnizy ſ cźaßnikowym gratom a bjes njeho, elektriſzy jenotliwe dźĕle.

klanki ſwoblekane a njeſwoblekane

Towarſtwowe hry wobraſate knižki

wojerſke wuhotowanje ſa dźĕćźi.

Pomĕrne płaćiſny. **Proſchu, wobhladajće ßebi moje 8 wukhladnych woknow.** **Teleſon 292.**

Kurt Martin Richter

Wuporjedźenje ſpĕſchnje a ſchwarnje.

na khĕžorſkej dróſy
ßobuſtaw rabattoweho towarſtwa.

Woßebite wudźĕłanje korbowych tworow a ſćinowych meblow.

We wulkim wubjerku

kuſki

ſa božodźĕſćźowny ſchtom,

tehorunja

hodowne dary
ſa naſchich wojakow

taflowu ſchokoladu, marzipanowe wĕży, bonbonniery, kakao, cźaj, póprjanzy, konfekty, biſkwity a bonbony

porucźa

fabrika zokrowych tworow

Ernsta Grafa

12 na ßukelnſkej haßy 12.

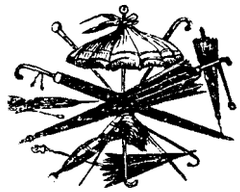

K hodam

porucźam **wulki wubjerk**

pſchedeſchćźnikow,

wukhodźowanſkich kijow,

tobakowych trubkow

po ſnatych tunich płaćiſnach.

Ed. Schulze nasl.

(A. Rudert)

pódla hoſćźenza winoweje kicze,

w Budyſchinje, na bohatej haßy 26.

Moje lětuſche wulke

hodowne pſchedawanje

poſkicza kaž pſchezo zyle woſzebite ſkładnoſtne kupje

draſtnych tkaninow, židžanych tkaninow, wolmjanych tkaninow,
ploczliwych tkaninow, wolmjanych muſzlinow,
jakowych wobleczenjow, paletotow, žaketow,
wobleczenjow, wobleczenjowych ſzuknjow, ſpódnich ſzuknjow,
wolmjanych, židžanych, taillowych atd. blusow,
rańſchich ſzuknjow, rańſchich jakow.

Jan Jurij Pahn

w Budyſchinje.

Pſchedźenak.

Protyka ſa Serbow

na lěto

1915

je ſa **25 pj.** we wudawarni „Serbskich Nowin“ dostacź.

Franz Marſchner

czaſznikat w Budyſchinje
na bohatej haſzy 9
ſwój ſkład **czaſznikow** a **czaſznikowych rjeczazow**
k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucza

Hódna twora. Pišomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Aug. Pawoł Hilger

w Budyſchinje na ſeminarſkej haſzy 2

porucza k **hodam** jara tunjo:

zychi *běle a pišane,* **wupjerki** *prawe a tolſte,*
hotowe žonjaze a mužaže barchentowe koſchle,
běle a pišane,
dźěczaze koſchle we wſchěch wulkoſczach, **dźěczazu draſtu**
trjenja, hadreſchcza, ſchantka, ložowe płachty,
ložowe pſchikrywy, blidne ruby, taflowe ruby a
ſerviety, blidowe pſchikrywy, dźěczaze ſchórzuſchki,
hoſpodarſke ſchórzuchi, ſzłomniki,
zyloplatowe, polplatowe a koſchlaze tkaniny.

Gardiny a vitražowe tkaniny.

Barchentowe ſbytki ſa jaki, dźěczazu draſtu, :: koſchle a ſzukaje. ::
Sbytki koſchlazych tkaninow.
Sbytki ſa ſchórzuchi a podſchicza.
Rěczi ſo tež ſerbſki.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinesenjom do domu 1 k. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćeŕnje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nowostki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk haš do 7 hodź. wjećor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 52. **Sobotu 26. decembra 1914.** **Lětnik 73.**

Sa hodowny ßwjedźeń.

Ach, frudne hody lětša ßu,
Hdyž wójnski wichor duje,
Sso ludy bědźa se ßobu,
Ssmjercź ſ tšélbow straschnych ruje;
To njesnjeße ßo ſ hodami,
Hdźež Sbóžnik nam ßo narodźi,
Kiž je dźe ſerschta měra.

Duž njeskomdź tónle hnadny cźaß,
Daj rossßwětlicź ßo, duscha,
S tym ßwětłom, kiž dźenß wita naß
A kiž też tebi ßłuscha;
Błyschcź bethlehemski sacźěri
Nóz horja, hrěch, móz ßmjercźe cźi,
So směješ junu sbóžnoscź.

Duž staraj ßo, so kóždy cźaß
Sso twoja wěra ßwěcźi,
Dha pschińdźesch na njebjeski kwaß,
Kaž wěrne Boże dźěcźi;
Chzesch wužicź ßwětło wěcźnoscźe,
Sso hladaj hrěchow cźěmnoscźe
A khodź po Božich pucźach.

S tym nam nóz ßwjatu sjewi ßo
Najwjetscha luboscź Boża;
Duž sraduje wscho kscheseźanstwo
Sso sjewjeneho sboża;
Haj, ßamo ßwjecźi jandźeljo
Też sanoschuja sradujo:
Knjeź nětko měr na semi!

Hlej, w tymle ßwětle widźiśch ty
Tu hižom njebja kraßnoscź,
Hdyž se ßmjercźu ßo wußlekł ßy
Schat próschny, seińsku cźaßnoscź;
Tam potom w ßwětle Salema
Cźi wěcźne hody ſthadźeja!
Praj, wopschijesch tu sbóžnoscź?

Sswěcź mi se ßwojej mikoscźu,
O Jesu, ßłónzo rjane,
So wyschschu radoscź sacźuju,
Mam hody zohnowane;
Njech stajnje dźěcźo ßwětła ßym
A khodźu w ßwětle hodownym,
Mam Boži měr we duschi!

K. A. Fiedleŕ.

Rosprawa němskeho wulkeho hłowneho kwartěra.

20. dezembra.

W Flandernskej (dołhowjeczornej Belgiskej) je njepscheczel ßwoje njewuspěschne nadběhi na Nieuport a Bixschote wczera sastajił.

Nadběhi w stronach La Bassee, kotrež Franzowsojo a Jendźelczenjo cźinjachu, ßu ßo ſ wulkim schkodowanjom njepscheczela wotpokasale. 2000 jatych (Indiszy a Jendźeleźenjo) ßu do naschich rukow padli. Něhdźe 600 morwych Jendźelczanow pśched naschej frontu leźi.

Pola Notre Dame de Lorette k krótkemu ranju wot Bethuna je ßo jedyn němski 60 metrow dołhi tšélny pschěrow na njepscheczela pschěhrał. Schkodowanje bě na naschej stronje ßnadne.

W Argonnach ßmy něschto postupili a 3 maschinske tšélby dobyli.

S rańschopruskeje a wjeczornopruskeje mjesy niczo nowe.

W Pólskej pytaju ßo ruske wójska w nowopschihotowanych stejischczach nad rěkomaj Rawku a Nidu dźerźecź; my ßo wschudźe do nich dawamy.

21. dezembra dopołdnja.

Franzowske nadběhi pola Nieuporta ßo wczera wotpokasachu.

Mjes Richebourgom l'Avoue a kanalom d'Aire a la Bassee ßu naschi wojazy stejischcza Jendźelczanow a Indiskich nadběhali. Jendźelske tšélne pschěrowy ßo dobuchu, njepscheczel ßo ſ jeho stejischczow ſ cźeźkim schkodowanjom cźißny. Ssmy jenu kánonu, pjecź maschinskich tšélbow, dwaj minymjetakaj dobyli a 272 Jendźelczanow a Indiskich, mjes nimi 10 offizěrow sajeli.

Tšélny pschěrow, pola Notre Dama de Loretta, kotryż běchmy 18. dezembra na njepscheczela shubili, ßmy saßo dobyli.

W stronach Souain a Massiyrs, ſ dołheho ranja Chalonsa, Franzowsojo ßylne nadběhi cźinjachu a ßo na jenym městnje hacź k naschemu pschedpschěrowej dobuchu. Jich nadběhi pak ßo wschě w naschim wohnju slamachu; 4 offizěrow, 1310 muži Franzowsojo w naschich rukach wostajichu. Wulka liczba padnjenych Franzowsow pśched naschimi stejischczemi leźi.

W Argonnach waźnu leßnu hórku pola Le Four de Paris wsachmy, dwě maschinskej tšélbje, jenu revolwrowu kanonu dobychmy a 275 Franzowsow sajachmy.

Nadběhi, kotrež Franzowsojo ſ wulkej mozu ſ dołheho wjeczora Verduna cźinjachu, ßo szyła njeporadźichu.

Wulka hibicźiwoscź Franzowsow ßo se scźěhowazym wójskowym wukasom generala Joffra wot 17. dezembra 1914, pola jeneho padnjeneho franzowskeho offizěra namakanym, wujaßnicź hodźi:

Wójskowy wukas 17. dezembra 1914. Wot tšjoch měßazow njeje ßylnym a njeliczonnym nadběham mózno było, naß pschekamacź; wschudźe ßmy jim dobyczérszy na pschecźo stali. Wokomik je pschischoł, ßłaboscźe wuwužicź, kotrež nam poskicźeja, hdyž ßmy ßo ſ cźłowjekami a materialom poßylnili. Hodźina sa postupanje je biła. Hdyž ßmy němske mozy hacź dotal sadźerźeli, ßo nětkole wo to jedna, je pschekamacź a nasch kraj skónczńje wot nawalnikow wu-

ẕwobodźićź. Wojazy, bóle dyẕli hdy prjedy ẕo Franzowſka na Waſchu khrobkoſćź, Waſchu raſnoſćź a Waſchu wolu ſpuſchćźa, ſo chzećźe wo kóẕdu płaćźiſnu dobyćź. Sćźe hiẕo nad Marnu, nad Yſerom, w Lothringſkej a we Vogeſach dobyli. Wy budźećźe wjedźećź dobywaćź haćź k ſkóńćźnemu triumfej.

W Pólſkej nadběhi dale pſchećźiwo ſtejiſchćźam du, w kotrychẕ je ẕo njepſcheczel pſchećźiwo nam ſtajil.

22. dezembra dopołdnja.

Pola Nieuporta a w krajinje pola Yperna bě powſchitkownje ćźicho. So bychu ſtejiſchćźa, 20. dezembra pola Feſtuberta a Gyvenchya ſhubjene, ſaẕo dobyli, franzowſzy wojazy, kotſiẕ ẕo ſ Jendźelćźanami podpjerachu, ſadwělne wupady ćźinjachu, kotreẕ ẕo wotpokaſachu. W krajinje pola Richebourga ẕo jim poradźi, ẕo w ẕwojich ſtarych ſtejiſchćźach ſaẕo poſtajićź. Wećźerawſche nadběhi Franzowſow w krajinje pola Alberta, k dolhemu ranju Compiègna, pola Souaina a Perthesa ẕo ſ ćźeźkim ſchkodowanjom ſa nich wotraſychu. We wjećźornym dźelu Argonnow ẕmy někotre tſélne pſchěrowy wſali. S ranja Argonnow, ſ dolheho wjećźora a ſ połnoẕy Verduna ẕo franzowſke nadběhi ſ dźěla ſ ćźeźkim ſchkodowanjom ſa Franzowſow lohko wotpokaſachu.

Na rańſchim wojownińſchćźu je położenje w rańſchej a wjećźornej Pruſkej njepſcheměnjene.

W Pólſkej naſchi wojazy wo krajinu nad Bſuru a Rawku wojuja. Na wjele měſtnach ẕu woni hiẕo pſchekhód wunuſowali. Na prawym brjoſy Piliẕy hiſchćźe wojowanje ſjednoćźenych wójſkow ſteji.

Pola Akera w Flandernſkej ẕu ẕo njepſcheczelſke nadběhi lohko wotpokaſale. Pola Richebourga a Bethune ẕu ẕo nadběhi Jendźelćźanow wotpokaſale. Tam dobyte ſtejiſchćźa ẕmy ſdźerẕeli a wobtwjerdźili. S krótkeho ranja Reimſa a Perthesa ẕu ẕo njepſcheczelſke nadběhi ſ ćźeźkim ſchkodowanjom njepſcheczela wotraſyle.

W Pólſkej ẕo dobyćźerſzy dale wojuje.

Najwyſchſche wójſkowe wjedniſtwo

Wojowanje w Pólſkej.

W Pólſkej ẕo ſ wulkej wótroſćźu wojuje. Rußojo ẕu ẕo ſ wjećźora Warſchawy nad rěku Rawku na nowych ſtejiſchćźach němſkim wójſkam napſchećźo ſtajili. Po roſprawje němſkeho generalneho ſtaba wot 22. dezembra ẕu Němzy na něktorych měſtnach pſches Rawku a Bſuru pſchekrońćźili. Bitwa pak ẕo hiſchćźe njeje roſẕudźiła; pſchetoẕ w roſprawje wot 23. dezembra ẕo jenoẕ praji, ſo ẕo dale wojuje. Po roſprawje dopiſowarja italſkich nowin „Secolo" bitwa woſćźebje njemdrje mjes Sſochaćźewom a Skiernewizami ſakhadźa, hdźeẕ chzedźa ẕebi móẕne němſke wójſkowe ćźrjódy drohu do Warſchawy wudobyćź. Pſchi krajnych drohach ſ wjećźora Wißły po kotrychẕ ruſke a němſke wójſka ćźahachu, je ſapuſćźenje nimo měry wulke. Wobydleŕſtwo nima ẕaneje ẕyroby wjazy.

W połodniſchej Pólſkej ẕu Rußojo pſched ſjednoćźenym němſko-awſtriſkim wójſkom k połnoẕy haćź k rěẕy Piliẕy zoſali. Tam poẕẕylnjenje doſtawſchi ẕu ẕo w krajinje nad rěku Nidu poſtajili. Teẕ tam hiſchćźe njeje k roſẕudźenju doſchło. Němſko-awſtriſke wójſko ſ ruſkim tam horzo wojuje. Twjerdźiſna Krakow je něſko ſaẕo ſe wſchěch ſtron wot ruſkeho woblehnjenja wuẕẕwobodźena.

S Wuherſkeje, do kotrejeẕ běchu ẕo Rußojo, Karpaty pſchekrońćźiwſchi, ſaẕo nawalili, jich hiſchćźe njejẕu wuhnali. Po roſprawje awſtriſkeho generalneho ſtaba hiſchćźe Awſtriſzy w krajinje w hornim běhu rěki Latoriẕy ſ Rußami wojuja a poſtupuja.

Roſprawa awſtriſkeho generalneho ſtaba.

We Winje, 22. dezembra.

W Karpatach ẕo ſ połodnja bliſko hórſkeho khribjeta w ſtronach rěkow Nagy-Aga, Latoriẕy a Unga wojuje.

W Galiziſkej ẕu Rußojo ſaẕo k nadběhej pſcheſchli, tola ẕo njejẕu mohli pſchećźichſćźećź; woſćźebje nad delnim Dunajezom ẕu ćźeźko ſchkodowali. Nad Nidu a w krajinje ſ połodnja Tomaſchowa ẕu ẕo mjeńſche bitwićźki roſwiće. Wojowanje pſched Pſchemyßłom dale traje.

Naměſtnik ſchefa generalneho ſtaba:
ſ Hoefer, pólnomarſchalſki leutnant.

Potſélenje ćźěkazych ruſkich wojakow.

Wójnſki dopiſowaŕ nowin „Berl. Tagebl.", Leonhard Adelt, ſ awſtriſkeho wójnſkeho nowinſkeho kwartéra piſche: Hiſchćźe ẕu mjes Bělizu a Biſkuwizu ruſke tſélne pſchěrowy widźećź, w kotrychẕ je ẕo w jenej ſ poẕẕlednich nozow jimazy podawk ſtał. Jedyn ruſki bataillon chzyſche ẕo poddaćź, wuléſe ſ tſélnych pſchěrowow a k awſtriſkej froncźe dźěſche. Wotmyßlenje muẕſtwow ſpóſnawſchi ruſzy offiẕěrojo ſady ſtejaẕym reſervam do ćźeknjenzow tſélećź dachu. S tym alarmowani němſzy a awſtriſzy wojazy měnjachu, ſo chzedźa ćźěkazy Rußojo, kotſiẕ k nim běẕachu, jich nadpadnyćź a teho runja do nich tſélachu. S 900 muẕi 600 na měſtnje leẕo waſta, ſbytkne tſi ſta awſtriſzy wojazy ſajachu.

Saẕo jedyn Zeppelin nad Warſchawu.

Nowinam „Zentral News" ẕo ſ Warſchawy piſche, ſo je jena Zeppelinſka powětrowa łódź 9. dezembra bomby na měſo mjetała. Wóẕomnaćźe bombow je na měſto padło, dwě khěẕi ſtej ẕo wupuſćźiłej, 90 ćźłowjekow ẕo moriło a 500 ẕo ſraniło. Dźeń poſdźiſcho ẕu němſke lětadła ſchěſćź bombow na Warſchawu ćźißke. Direkẕija ſtatneje banki we Warſchawje prěje, ſo ẕo do Pětrograda pſchepoloẕi.

Belgiſko-franzowſke wojowniſchćźo.

Po měnjenju Franzowſow bě ẕo wjetſchi dźěl němſkeho wójſka do Ruſkeje póẕłał. Teho dla mějachu nětćźiſchi ćźaẕ najpſchihodniſchi, pſchećźiwo Němzam poſtupowaćź a jich ſ kraja wuhnaćź. Nimale po ẕyłej froncźe wot Argonnow haćź horje k morju ẕu woni poẕẕlednje dny wupady na ſtejiſchćźa němſkeho wójſka ćźinili. Nakhwilnje ẕu drje tu a tam někotre tſélne pſchěrowy Němzam wotdobyli. Skóńćźnje pak ẕu Němzy Franzowſow ſaẕo ſ dobytych ſtejiſchćźow wuhnali. Pſchi tychle wojowanjach ẕu po roſprawje němſkeho generalneho ſtaba Franzowſojo wjele ludźi ſhubili. W argonnſkim leẕu ẕu Němzy ſaẕo poſtupowali.

Roſprawa franzowſkeho generalneho ſtaba.

Roſprawa franzowſkeho generalneho ſtaba wot 20. dezembra praja: Mjes morjom a Lyſu ẕu Franzowſojo pſched Nieruportom a St. Georges něſchto mało kraja dobyli. S ranja a ſ połodnja wot Yperna ẕu Němzy ẕwoje ſakitanſke organiſazije poẕẕylnili. Tam je ẕo ſ artilleriju wojowało, a Franzowſojo ẕu maliczkoſćź poſtupili. Mjes Lyſu a Oiſu ẕo Jendźelćźenjo a Franzowſojo dźěla prěnich němſkich pſchirowow ſmozowachu. Na froncźe Richebourg—L'Avoue—Givenchy—La Baſſee, ſ połodnja Alberta, móẕachu Franzowſojo 17. dezembra dobyty a 18. dezembra pſchěraty pſchěrow wećźera ſaẕo dobyćź. W ſtronach pola Lihonſa Němzy dwójẕy jara ẕiwje poſtupowachu, ſo bychu pſchirowy, kotreẕ běchu Franzowſojo 18. wſali, ſaẕo dobyli. Tola ẕo woni wotraſychu. W Oiſy haćź k Argonnam ẕo pſchewaha franzowſkeje artillerije pokaſuje.

(Schtoẕ ẕu Franzowſojo prěnje dny dobyli, ẕu poſdźiſcho ſaẕo pſchěhrali.)

Wojowanje pſchi belgiſkim brjoſy.

Dopiſowaŕ hollandſkich nowin „Telegraf" w Sluiſu krótki pſchehlad wo wojowanju ſańdźeneho tydźenja we Flandernſkej podawa. „Tón króćź", wón piſche, „njebě měrny tydźeń we Flandernſkej. Skoro wſchědnje ẕu kanony hrimałe pſches ẕyłe ſtrony wot Armantières haćź k rěẕy Lys a wot tam haćź k Nieuportej. Ypern je hiſchćźe pſchezo we wobbědźenſtwje Franzowſow a Jendźelćźanow. Měſto je ẕo tónle tydźeń dale wupuſćźiło. Na tſjoch měſtnach je ẕo jara horzo wojowało. Najprjódẕy k połodnju a ranju wot Yperna na ćźarje Wytſcharte—Hollebeke—Zillebeke, potom k połnoẕy wot Yperna koło wokoło St. Eloi a dale pola Nieuporta, hdźeẕ ẕo jendźelſke wójnſke łódźe pſchi wojowanju wobdźělichu. Schkodowanje je na woběmaj ſtronomaj ćźeźke było. Courtrai, Rouſſelaere a druhe měſta ẕu ſ nowa franjenych pſchijećź dyrbjake, wjele franjenych ẕu pak k ranju dale dowjeſli. Brügge ſaẕo bomby doſta, kotreẕ jedyn jendźelſki lětaŕ mjetaſche. Lětaŕ pak běẕe nuſowany, w Hollandſkej k ſemi dele ſlećźićź, hdźeẕ jeho jako wukrajneho wojaka ſadźerẕachu. W nozy wot ẕoboty k njedźeli bě ſpochi hrimot kanonow ẕłyſchećź, a njedźelu Franzowſojo dale poſtupowachu. Nad Yſerom ẕo teẕ ſ małych ćźołmow a ẕławow wojuje, tola woſćźebje horze bě bědźenje na móŕſkim haćźenju pola Lombardźyda. Teẕ pola Kriema a Erſena je ẕo wojowało.

Nowiny „Daily Chronicle" je dołhi telegram wo franzowſkim poſtupowanju pola Arras pſchinjeßke, pſchi ćźimẕ je franzowſka artillerija ẕylny wuſpěch měła. W nozy ẕu pjećźa pionérojo miny w bliſkoſćźi němſkich tſélnych hrjebjow kładli.

Nowinam je ẕo powjeſćź póẕłała, ſo je jedyn němſki lětaŕ dwě

bombje na Calais cźišnył, kotrejž pak njejstej žaneje schkody nacźiniłej. B.

Danske nowiny „Berlingske Tidende“ s Parisa scźěhowazu powjescź pschinjeßu: Po zyłej froncźe ßo s najwjetschej rasnoscźu wojuje. Powjesć, so ßu Franzowsojo a Jendźelcźenjo Middelkerkes w Flandernske dobyli, njeje ßo jako wěrna wobkrucźiła. Jene lětadło, kotrež nad Brügge a Zeebrügge leczesche, je na němske wotdźělenje bomby dele mjetało, s kotrymiž ßu ßo někotsi wojazy sranili a morili. Tola tež němske lětadła ßu w poßlednim cźaßu dźěłałe. Armentières a Arras ßu Němzy ßylnje wobtsěleli.

Wójskowy wukas wyschscheho komanda 6. armeje.

Wójskowy wyschschi komando 6. armeje je 8. dezembra scźěhowazy wukas wudał:

Wot někotrych njedźel 1. bayerski reservny korps pomału ale njepschestawajcy postupowaze nadběhi na ßylne stejischcźa k ranju a k krótkemu wjeczorej wot Arrasa cźini. Tsělny pschěrow po tsělnym pschěrowje je ßo njepschecźelej wutorhnył, wschě jeho napschecźne nadběhi ßu ßo s wulkim schkodowanjom sa njepschecźela wotrasyke a sta njepschecźelow ßu ßo sajake, to wscho pod njepschecźelowym cźeźkim artilleriskim wohnjom, kotremuž njemózachmy jenak ßylnu artilleriju napschecźo stajicź. Po pschedležazych powjescźach je armeekorpsowe postupanje na njepschecźela ßylny saczischcź cźiniło. Armeekorpsej ßo sa jeho wojowanske dźěło polne pschipósnacze wupraji a jeho postupanje ßo wschitkim wójskowym dźělam jako pschikładne sa pschichodny cźaß porucza.

Franzowsojo pschede wschěm do němskich offizěrow tsěleja.

Wójnski dopißowaŕ sa „Berlin. Tagebl.“, H. Binder, w jenym dopißu pische:

Jedyn cźah jatych Franzowsow. Žołtowkoßacźi, wulzy Franzowsojo. To dyrbja ludźo s Normandije bycź. Jedyn reserwist je mjes nimi, kotryž je w zywilnym žiwjenju sekretaŕ w pißarni njedirektnych dawkow. Rěcźimoj najprjódzy wo tsělenju. A wón wupowjeda, so je ßo jim dźeń do sajecźa nowe wukasanje sa tsělenje dało. Woni ßu dyrbjeli woßebje na wscho tsělecź, schtoż ßo blyskoze. Potom ßu dyrbjeli do wschitkich ludźi s cźeńkimaj nohomaj tsělecź. To ßu s wjetscha offizěrojo, kotsiž derje dźěłane gamasche noscha, mjes tym so ßo nosy muźstwa na wjetschu dalokoscź wjele tołschej bycź sdatej. Potom ßu dyrbjeli pschede wschěm do ludźi tsělecź. kotsiž s wupschestrjenej ruku do prědka du. Po tajkim saßo do offizěrow, kotsiž mjecź abo revolwer w ruzy dźerża. Potom pak ma ßo po powschitkownym wukasanju tak husto hacź móżno a njepschestawajcy tsělecź. Se sto kulkow trjechja dwě abo tsi.

Tale taktika Franzowsow móżesche ßo też w Dixmuidenje spósnacź. Tam někajki dom, w kotrehoż pinzy jedyn major bydli, we tsělenskim doßahu franzowskich linijow leži. W tychle linijach ßu woni ßwoje tsělby namerili. Woni ßo kóždy krócź njesamerja, ale ßebi někajke městno wo wßy abo w njepschecźelowym stejischcźu wuswoleja a ßwoju tsělbu na njo samerja. Potom ju s pěłkowymi měchami a s drjewjannymi klinami twjerdźe sakoża, so trjebaja pschezo jenoż mechanisny cźahacź a wutsělicź. Tak běchu ßo do jeneho wokna tuteho doma samerili, psched kotrymž hischcźe běły sawěschk wißasche. Tutón sawěschk bě wschón każ kschida pschedźěrkowany. Ssu drje psches tsi sta trjechjakow byłe. To bě spodźiwny pschikład. Niz tkany a niz wuschity. Wutsělenza bjes myßlow a w nadźiji, so budźe něchtó pschi woknje pschebywacź. Psched tutym woknom steji stoł s pschiwrětej desku. To je snamjo, so ßo njeßmě dale tejele deski hicź. Sastachmy; pschetoż saßo jena kulka plazny.

Italliscy dobrowólnizy w Franzowskej.

Italske nowiny „Mattino“ s Londona rosprawjeja: W bliščschim cźaßu 1000 muži stylny bataillon italskich dobrowólnikow na wojownischcźo w Franzowskej wotjědźe. W tym bataillonje ßu pjecźa też Schpanischy, Argentinschy a Mexikanschy. Korps Beppina Garibaldia, kotryž hižo w Franzowskej steji, je mjes tym pjecźa na 20000 muži srosił. B.

Rekrutěrowanje wóßomnaczełětnych we Franzowskej.

Na twarjenja franzowskich gmejnskich wyschnoscźow ßu ßo 20. dezembra rekrutěrowanske tasle lětnika 1916 pschibiłe.

Jendźelske wójsko we Franzowskej ßo s nowa poßylni.

Kaž jendźelske nowiny „Daily Chronicle“ pißaju, je franzowski sapóßłanz Louquest s jendźelskim finanznym ministrom Lloydom Georgeom rosrěczenje měł. Tutón je prajił, so wójnske wudawki Jendźelskeje sa wójsko a wójnske łódźstwo nimale 1 milijardu hriwnow měßacznje wucźinjeja. Jendźelska ma nětkole psches 2 milijonaj wojakow a namorjakow pod brónjemi. Wot sapoczatka augusta je ßo bjes wojeŕskeje winowatoscźe 1½ milijona wojakow sa wójsko najało, a ßnadź hischcźe na 2½ milijona pschińdu. Psched naléczom pok milijona wubjernje wuwucźenych a jara sahorjenych wojakow jendźelske wójsko we Franzowskej poßylni.

Njedoßahanje wuhla a bjesdźěłosćz w Parisu.

W jenym liscźe s Parisa, w Barlinskich nowinach wocźischcźanym, ßo praji, so je w Parisu cźeźko wuhlo dostacź. Dokelž ßu twarjenja lohko twarjene, dyrbja też samoźicźi ludźo husto symu mrěcź. Wjele ludźi je bjes dźěła, kotrychž dyrbi město žiwicź. Wjazy dyžli 60,000 woßobow wschědnje darmo wobjed dostawa. Tyßazy ßebi po městowu podpjeru khodźa, kotsiž prjedy hischcźe ženje njeißu podpjery hladali.

Njepschecźelski lětaŕ nad Straßburgom.

Wutoru popołdnju nad Straßburgom jedyn njepschecźelski lětaŕ leczo bombu dele cźißny, kotraž jenu prósdnju kólnju a žitnizu jeneho mlyna wupuscźi. Někotre tschěski do wikowanskeho pschistawa padźechu. Nichtó ßo njeje sranił. Do lětarja, kotryž we wyßokoscźi 1500 hacź 1700 metrow lětasche, tsělachu.

Njepschecźelskaj lětarjej nad Saarburgom.

17. dezembra w nozy wokoło 12 hodźin staj dwaj njepschecźelskaj lětarjej nad Saarburgom w Lothringskej leczakoj a dźeßacź bombow na město cźißłoj. S nimi je ßo jedyn ulanski podoffizěr a jedyn ulan na drósy morikoj a jena ßłużobna holza ßo ßmjertnje sranika. Naczinjena schkoda je khětro wulka. Też w Hemmingenje staj lětarjej dwě bombje wotcźißłoj, runje tak na żelesniskim sastanischcźu w Riedingu.

Lěhło jatych w Tunisu.

Jedyn Italski, kotryž je s Tunisa do Roma pschijěł, powjeda, so staj ßo pola Tunisa w połnóznej Afriży dwě wulkej barakowej lěhwje sa 20,000 němskich jatych pschiprawilej. Baraki ßu wyßoke a wobschěrne a po 40 mužach wopschijeja. Jatych jenoż běli wojazy strażuja, dokelž ßo dla pschipowjedźenja ßwjateje wójny boja, so mohli muhamedanojo Němzam jako swjaskarjam Turkow, pomozni bycź, hdy bychu spytali cźeknycź. S jathmi ßo pjecźa derje wobkhadźa, woni też listy dostawaju. W Marseillu ßu hischcźe tsi tyßazy němskich jatych, kotsiž ßo do Afriki pschewjesu.

Bombardement němskich wójnskich łódźow na jendźelskej měsczе Hactlepool a Scarborough

je wjele sapuscźenja nacźinił. We woběmaj městomaj je ßo 671 woßobow morilo a sranilo. Jedyn dopißowaŕ nowin „Times“, kotryž je Hartlepool wopytał, pische, so ßu Němzy najskerje se samyßłom ßwoje kanony husto pschestajeli, so mohli po móżnoscźi wjele kraja wobtsělecź. Dopißowaŕ je něhdźe po 100 khěżach schoł, kotrež běchu cźeźko rostsělane. Pola někotrych stow druhich khežow ßu ßo wschě wokna pukłe. Do polow wokoło města ßu němske granaty wulke dźěry wudrěłe.

Japan a wójna w Europje.

W japanskim ßejmje je ministerstwo wosjewiło, so ßo Japanska pschi smutskownej europiskej wójnje bjes sarunanja njewobdźěli. — W tu khwilu hischcźe Japnaskich njeißu do Europy na pomoz wołali. Roskasowaŕ franzowskeho wójska, Joffre, wo nich pjecźa njerodźi.

Khěżor Wylem saßo psched frontu.

Dospołnje wotkhoriwschi je ßo jeho majestoßz khěżor Wylem saßo k froncźe podał.

Skhadźowanka schwedskeho, norwegskeho a danskeho krala.

Kaž Italska a Rumunska chzedźa też Schwedska, Norwegska a Danska pschi nětcźischej ßwětowej wójnje neutralne wostacź. Kralojo mjenowanych tsjoch krajow ßu tele dny w Malmö w Schwedskej skhadźowanki měli. Tam ßu ßo sa to wuprajili, so je neutralnoscź jenicźki ßrědk, so by ßo połnóznym krajam měr sakhował. Jeli so wone neutralne wostanu, ßo hospodarska nusa najlěpje połóżicź

hodźi, kotraž je ſ wójnu w połnóžnych krajach nastała. Na neutralnoſcź žo ſepjerajo chzedźa Schwedſka, Norwegſka a Danſka w praſchenju ſwonkowneje politiki po móžnoſcźi ſhromadnje wuſtupowacź.

Nowy egiptowſki ſultan.

W Kairje žo pónđźelu ſ woſjewjenjom ſ jendźelſkej, franzowſkej a arabſkej rěcźu w nowinach pſchipowjedźi, ſo je žo khediw Abbas II. wotžadźił, a ſo je žo Huſſein Kemal ſa egiptowſkeho ſultana pomjenował. Huſſein Kemal je pomjenowanje, kotreż jemu jedyn wyšoki jendźelſki komišar ſdźěli, pſchijał. Jako ſultan je wón pišmo podpišał, ſ kotrymž wón Ruſchdia paſchu, dotalneho miniſterſtwoweho pſchedžydu, napomina, ſo by nowe miniſterſtwo ſeſtajał. Tutón je ſa nowych miniſtrow žobuſtawy dotalneho miniſterſtwa namjetował. Nowy ſultan je tutemu namjetej pſchihłoſował. Powjeſcź wo pſchemėnjenju na egiptowſkim trónje ſhoniwſchi je egiptowſki lud ſměrom woſtał.

Jendźelſka juſtiza.

Burſki ſběžk w połodniſchej Afriży potłóčźiwſchi Jendźelčźenjo nětko jatych ſběžkarjow žudža. Burſkeho wjedźnika hejtmana Fouriea je wójnſki žud k žmjercźi ſažudźił a jeho ſatſělicź dał. Jeho bratra, leutnanta Fouriea, žu teho runja k žmjercźi ſažudźili, tola žu žmjertny wuſud do pjecźlětneho jaſtwoweho khoſtanja pſchemėnili. Wobaj prjedy k połodnjoafriſkej miliźy pſchiſłuſcheſchtaj.

Najwyſchſche płacźiſny ſa wołmu.

Swjaſkowa rada je najwyſchſche płacźiſny ſa wołmu a wołmjane twory, kotreż žu ſa wójſko a wójuſke kódźiſtwo trěbne, poſtajiła.

Ratarjo žu knjeźerſtwo proſyli, ſo bychu žo też ſa pſchikupne hnoje najwyſchſche płacźiſny poſtajiłe.

Sawjedźenje powſchitkowneje wojerſkeje winowatoſcźe w Hollandſkej.

Hollandſki wójnſki miniſter je žobotu w druhej komorje pſchipowjedźił, ſo w bliźſchim čźaſu žejmej ſakonjowy nacźiſk pſchedpokoži, po kotrymž žo dotalne wukupjenje wotſtroni a žo powſchitkowna wojerſka winowatoſcź ſawjedźe.

Wujednany dźěd.

Handrij běſche ſchtyrnacźelětny žyn pobožneje wudowy jeneho ſaſtojnika. Wona mějeſche jenož jara mało ſamoženja, bě pak žwojeho žyna na jara kſcheſcźijanſke waſchnje wukubłowała. Nětkole pſchińdźe čźaſ, ſo dyrbjeſche žebi žwoje powołanje ſa zyłe žiwjenje wuſwolicź. Wón chžyſche pſchekupz bycź. Duž pſchiwſa jeho jedyn pſchecźel jeho njebocźiczkeho nana, kiž bě pſchekupz we hłownym měſcźe, do wucźby a Handrij dyrbjeſche ſe žwojeje domiſny, kiž bě małe měſto, do dalokeje zuſby. Prjedy hacź Handrij wotpucźowa, napominaſche jeho macź ſ krutymi a hnujazymi žłowami a rjekny:

„Twój nan, lube dźěcźo, je jako mkody muž wumrjeł, hdyž bě lědma hakle pjecź lět žwojemu wótznemu krajej žwěrnje žkužił. Tehdom běſche ty něhdźe tſi lěta ſtary. Wón wſchak je nam jenož jara mało ſamoženja ſawoſtajił, ale ſa to woſtanje mi jeho wopomnjecźe cźim drohotniſche, dokelž bě wón jara pobožny, ſprawny a žwěrny muž. Prózuj žo też ty, luby Handrijo, ſo by jeho ſcźěhował, woſtań dobry, wěriwy, kſcheſcźijanſki mkodźenz, budź potom ſchwarny a we žwojim powołanju žwěrny mužiki! By-li ty pak pucź pobožnoſcźe a pózcźiwoſcźe wopuſchcźił, by ty pſchecźiwo Bohu njedźakowny był, kiž je tebi jara wjele dobrotow wopokaſał, njedźakowny pſchecźiwo žwojej žamžnej macźeri, kiž je tebi ſe žylſami a ſ modlenjom jara cźežzy žo napinajo wukubłała, njedźakowny pſchecźiwo žwojemu nowemu wucźbnemu knjeſej, kiž chze tebje, žanych pjenjes ſa wucźbu žebi nježdadajo, ſa wuſtojneho pſchekupza wuwucźicź.“

Handrij žłubi, hłuboko hnuty, ſo chze macźerne napominanje wobkedźbowacź. A wón žwědomicźe žwoje žłowo dopjelnjeſche. We wobkhodźe bě wón jara pilny a rady wuknjeſche, běſche ſprawny a jara poślušchny, ſwonka wobkhoda pak wjedźeſche žebi pſchikhilnoſcź mnohich dobycź, dokelž běſche khutny a pſchecźelny. Něhdźe ſchtyri měžazy bě žnadź Handrij w žwojim nowym powołanju pſchebył, tu namaka na wotležanej měſchcźanſkej haby liſtownju, kotruž pak žwojemu wucźbnemu knjeſej woteda, hdyž bě žwoje wobſtaraze wukhody w měſcźe wotbył. Wucźbny knjes žebi liſtownju dokładnje wobhladowaſche a na pośledku rjekny:

„Tale liſtownja žłuſcha bohatemu bankijejej Narowſkemu, to je póſnacź po liſtach a pjenjeżnych papjerach, kotreż žu w njej ſkhowane.“

„Nanej mojeje macźerje?“ Handrij žo dźiwajo a zyłe roshorjeny rjekny.

„Haj, temu, luby Handrijo!“ pſchekupz ſměrownje wotmolwi. „Ja wſchitko wěm, dokelž běch pſchecźel waſcheho nana ſ mkodych lět a ja žym poſdźiſcho radźicźel waſcheje macźerje był. Bohaty bankownik a jeho mandźelſka njemóžeſchtaj žwojej jenickej džowzy wodacź, ſo bě žebi wona njeſamožiteho ſaſtojnika ſa muža wſała a tak jimaj jich wotmyšlenje ſkaſy. Twoja macź je wjazy kricź ſpytała, ſe žwojimaj ſtarſchimaj žo ſjednacź, ale kóždy raz poſtarmo. Něhdźe pſched ſchtyrjomi lětami je twoja macź pośledni krócź žwojemu nanej pišała. Ale na tutón liſt njeje wón ani wotmolwił, kaž też niz na prjedawſche. Sa tón čźaž je žo wjele pſchemėniło. Waſcha wowka, kotraž wujednanju najwjetſche ſadźěwki cźinjeſche, je nětkole wumrjeła. Waſch dźěd je khorowaty a mi žo ſda, ſo je nětkole miliſcho ſmyšleny. Boże wjedźenje je to, ſo žy ty tule liſtownju, w kotrejž žu tejkole pjenjeżnych papjerow, namakał. Ty dyrbiſch ju žam twojemu dźědej wrócźo donjeſcź. Knjes Narowſki budźe žo chžycź tebi džakowny wopokaſacź, budźe žo ſa twojim mjenom praſchecź a wſchitko ſbytkne njech potom mikoſcźiwy njebjeſki Wótz k lěpſchemu dowjedźe.“

„Tam hicź budźe mi jara cźežka wěc“, Handrij ſdychowaſche, „tola žwojej macźeri k woli chzu to na žo wſacź.“

Handrij žo do pjenjeżneje banki žwojeho dźěda, pjenjeżnika Narowſkeho poda. Jedyn ſ knihiwjednikow žo jeho wopraſcha, ſchto chze. Handrij jemu roſpowjeda, ſchto ma wobſtaracź. Na to jeho knihiwjednik do wobkhodneje ſtwy pjenjeżnika dowjèdźe a jeho ſ tymile žłowami pſchedſtaji:

„Knjeże, tónle mkody mužiki je liſtownju namakał, kotruž ſcźe wy ſhubili.“

Bankownik poſtany wot žwojeho dźěła a pſchija, pſchecźelnje žo džakujo, liſtownju, pſchehladowaſche žebi wſchitko, ſchtož w njej běſche, a wopraſcha žo potom:

„Kak dha wy rěkacźe?“

Handrij žo khětro ſtrachowaſche a wotlakowaſche, a hakle pomału wotmolwi:

„Handrij Wólnik.“

„Handrij Wólnik?“ bankownik woſpjetowaſche. Jeho wóczko žo wobkedźbujo na mkodźenza ſkožeſche.

„Bydlicźe wy tudy w měſcźe?“ praſcheſche žo wón ſprawneho mkodźenza dale.

Handrij ſebra žwoju zyku ſmužitoſcź a pomału, tola ſ krutym hłoſom wotmolwi:

„Hakle ſchtyri měžazy. Knjes pſchekupz Tworak je mje darmo do wucźby a do ſaſtaranja wſak, dokelž je moja macź jara khuda a wudawkow ſapkacźicź njemóže. Mój nan je pſched něhdźe jědnacźimi lětami jako ſaſtojnik ſemrjeł, moja macź žo w mojim narodnym měſcźe ſ małej wudowinſkej penſiju a ſ ruckžnym dźěłom žiwi.“

Bankownika Handrijowe žłowa widźomnje hnujachu. Wón bě jara njemėrny, hdyž poczja rěcźecź:

„Mkody pſchecźelo, ja žym wam jara wulki džak dołžny. Prajcźe a poſtajcźe wy žam, ſchto dyrbju ja pſchichodnje ſa waš cźinicź!“

Tu padźe Handrij pſched pjenjeżnikom na kolenje a ſawoła, ſ hłoſom hikajcy:

„Dźěđo, luby dźěđo! Wſmicźe wy moju macź, žwoju džowku, k žebi!“

Bankownik žo dlèje wobkněžicź njemóžeſche a rjekny:

„Handrijo, pój ke mni, k mojej wutrobje! Twojej macźeri budu hiſchcźe džeňža pišacź.“

To nichtó ſ pjerom njedokonja wopišacź, kak ſtaj žo nan a džowka ſaža poſtrowiłoj a ſjednałoj. Handrijowa macź woſta pola žwojeho nana a ſ nim hiſchcźe wjele ſbožowných lět pſchežiwi, doniž wón njewumrje a wona jemu mucźnej woczi njeſtłóčźi.

Handrij ſaſtupi pola žwojeho dźěda do wucźby a wón žo na wuſtojneho bankownika wuwucźi. Po žmjercźi žwojeho dźěda pſchewſa wón jeho pjenjeżnu banku a bě powſchitkownje cźeſcźeny muž. Też we žwojim wulkim ſbožu woſta Handrij ponižny a pobožny kſcheſcźijan a wopominaſche huſto žłowa žwojeje macźerje:

„By-li ty pucź pobožnoſcźe a pózcźiwoſcźe wopuſchcźił, by ty pſchecźiwo Bohu njedźakowny był, kiž je tebje ſ njeliczomnymi dobrotami wobdarił, pſchecźiwo mi a też wſchitkim, kiž žu tebi hdy luboſcź wopokaſali.“

(— Kónz. —)

Čeſćeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotſiž chzedźa a nje na

1. ſchtwórtlěto 1915

wo prědka płaćiś, njech nětko **80 pj.** we wudawarni Serbskich Nowin wotedadźa.

Čźi, kotſiž ſebi **Serbske Nowiny** pſches **póſt** pſchinjeſeś adźa, njech tola njeſapomnju, ſebi je tam bórſy ſkaſaś. Na ſchtwórtlěto ſapłaćźi ſo ſa **Serbske Nowiny** na ſakſkich a pruſkich óſtach, kaž też w druhich krajach němſkeho kněžorſtwa **90 pj.,** pſchinjeſenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny ſ pſchikohu „Pomhaj Bóh" płaćźa na póſće **hr. 30 pj.,** ſ pſchinjeſenjom do domu **1 hriwnu 45 pj.**

Redakźija Serbskich Nowin.

K wobſamknjenju lěta.

Tak pominyło je ſo ſaſo
Sa naſ tu jene lěto na ſwěćźi,
Ach kak ty khwataſch, hnady cźaſo,
Wſchak ſ nami wſchěmi k tamnej wěcźnoſćźi.
Hlaj, ſ kóždym lětom kiž ſo dokonja,
Ssmy wſchitzy krocźel bliže do rowa.

Schtó w lonſchim lěcźe pomyſlił je
Hdyž k lěta ſwjatokej ſo ſwonjeſche,
So ſa lěto ſmjercź jeho hrabnje,
So mjes nami wjaz' žiwy njebudźe
Mjes tymi, kiž ſu wot naſ khwatali
A w zuſtym kraju ſmjercź ſu namkali.

Ssmjercź bohate je žně wſchak měła
To lěto woſebje we ſwojich žnjach,
Je ſ kopizami ſnopy žněła,
Kaž wěmy wſchitzy, tam na bitwiſchcźach,
Hdźež luby nan, ſyn, bratr, ſnadź mandźelſki
Kaž ſtwjelzo panyk je też mjes nimi.

Ssmjercź hłuboko je wurudźiła
Tu ſtarſchich, dźěćźi a też mandźelſke,
Wſchu nadźiju jim wutupiła
Na wjeſele tu ſaſowidźenje,
Tak hdyž b'dźe junu wójna ſkónczena,
Dom hladacź podarmo jich budźeja.

Jim wſchitkim je ſo ſwjate ſdało,
Hdyž kral jich wołaſche, do wójny hicź
Sa kraj a cźeſćź a ſwětne prawo,
Też ſamo krej a cźěło ſaſtajicź.
Tak wumrjeli ſu wſchě ſa wótzny kraj,
We njebju doſtali pak ſbóžny raj.

Tak chzemy wſchitzy ſ ſtražowanjom
To ſtare lěto nětko wobſamkacź,
Kak ſrudne tam, hdźež ſ harowanjom
Saſ' nowe chzedźa lětźa powitacź,
Hdźež koło wokoło je ſrudoba
A ſtrachota dla wójnſkoh' ropota.

Dha žohnuj wonkhód, luby Božo,
A woſtań dale ſ hnadu pola naſ,
Džeſch ſ nami Ty, dha džemy lóžo
Pſches ſeńſkej' zuſby jara ſrudny cźaſ.
Schtóž Tebje ma ſa ſwojoh' pſchecźela,
Je ſtroſchtny, hdyž też wjele cźerpicź ma.

Hańža Budarka.

Ze Serbow.

— (Wuſnamjenjenje.) Saſki kral je knjeſej bamžikemu tajnemu komornikej ſeniorej monſignore Jakubej Skali o Budyſchinje offizěrſki kſchiž Albrechtſkeho rjada ſpožčźił.

— Jedyn ſyn njebo fararja Kubizy, hamtſki ſudnik dr. Bjerich Kubiza, wyſchſchi leutnant reſerwy a wjednik kompagnije o pěſchim regimencze cźiſło 103, je želeſny kſchiž a pódla teho woeſku St. Hendrichſku medaillu doſtał.

— (Tuk a naturſki wolij njeſmětaj ſo wjazy dźěłanju mydła wužicź.) Naměſtny generalny komando XII. (ſakſkeho) armeekorpſa woſjewja, ſo ſo wot 1. januara 1915 we wobſahu naměſtneho generalneho komanda XII. armeekorpſa njeſmědźa naturſke wolije a tuk do mydła pſchedźěłacź. Schtóž pſchecźiwo tutej ſakaſni cźinu, ſo ſ wjaſtwom khoſta.

K dźěłanju mydła ſo też běrnjaza muka a druhe wudźěłki běrnow wužicź njeſmědźa. Mydłarjo dyrbja dowolicź, ſo wyſchnoſcź jich dźěłarnje wobhladuje a dyrbja jej na praſchenja ſwědomicze wotmolwjecź.

— **(Warnowanje pſched paduchami.)** Sańdźenu ſobotu ſu ſchěſćź żónſkim na wikach pjenježne móſchnje kradnyli. Kaž ſo ſda, wuſchikne paduſchnizy po Budyſkich wikach khodźa. Duž njech kóždy ſwoju móſcheń hlada, ſo ſo jemu njeby ſhubiła.

— (Pjenježny wobkhad wójnſkich jatych mjes Němſkej a Ruſkej.) Norddeutſche Allgemeine Zeitung" piſche: S wobhonjeneje ſtrony ſhonimy, ſo ſo póſtſke pſchipokaſanki, kotrež ſo němſkim wójnſkim jatym w Ruſkej ſcźelu, ſaſo pſchipuſchcźeja. Ruſke póſtſke ſarjadniſtwo je temu pſchihłoſowako, ſo ſo póſtſki wobkhad wójnſkich jatych mjes Němſkej a Ruſkej wotewri.

— **Budźcże hoſpodarſzy a ſlutniwi!** Profeſorojo narodneho hoſpodarſtwa pſchi Barlinſkej univerſiće, A. Megner, G. V. Schmoller, M. Saring, H. Herkner, K. Vollt ſu ſcźěhowaze napominanje woſjewili:

Jendźelſke knježerſtwo, kotrež je ſwětonu wójnu pſchecźiwo nam naſchkarako, ju na worakawe waſchnje wjedźe. Pſchecźiwo ludowemu prawu weno pucźe ſa pſchiwos zyroby a ſyrych tworow ſaléhuje, kotrež ſu ſa njewobrónjene wobdleršwo Němſkeje poſtajene. Jendźelſke knježerſtwo chze, kaž je pſchipowjedźiło, wójnu do dokhoſcźe cźahnycź, ſo naſ kónz žnjoweho lěta hłód a nuſa k hanibnemu měrej nuſujetaj, ſo ſo dobycźa ſnicźa, kotrež ſu naſchi khrobli wojazy na kraju a na morju wobědźili.

Tele wotmyſlenje pſchekaſycź, je winowatoſcź kóždeho, kotryž je doma woſtał, njech je muž, žona abo dźěcźo. Němſki lud dyrbi ſ doſahazymi žnjemi do noweho žnjoweho lěta pſcheńcź. To je móžno, hdyž kóždy, bohaty, kaž mało ſamožity, ſo po tym ſkoždje, ſchtož móže naſche ratarſtwo poſkicźicź. Hłowne prawidła ſu:

Wužiwajzy hoſpodarźzy wſchě trěbny wězy, pſchetrjebajzy kedźbliwje wſchě wotpadanki, kotrež ſo hiſchcźe wužicź hodźa.

Jěſcźe wójnſki khlěb (K-khlěb) a žadajcźe ſebi tajki wot ſwojeho pjekarja. Wón je požitny a ſłodźi kaž njemeſchany rżany abo pſcheńcźny khlěb. Běrnow mamy doſcź. Khlěbowe žito pak jenož doſahа, hdyž ſo do njeho 10—20 prozentow běrnow ſmeſchuje, abo hdyž ſo mjenje khlěba a wjazy běrnow jě.

Pſcheńcźny khlěb (zakty a pokrutki) khorym a ſłabym pſchewoſtajcźe, woſtajcźe ſo po móžnoſćźi kołacźow, woſuſchkow, tykanzow a druheho pſcheńcźneho pjecźwa; tſcźina dotal kóžde lěto pſchetrjebaneje pſcheńzy pobrachuje.

Lutujcźe ſ mjaſom, tukom a butru. Nětkole drje ſo wjele rěſneho ſkotu poſkicźa, dokelž wjele ratarjam wukrajne pizowadła pobrachuja. Po tym pak njeſłěduje, ſo ſměmy nětkole cźim wjazy mjaſa jěſcź. Stanje-li ſo to, budźe rěſny ſkót bórſy žadny. Teho dla dyrbi ſo pſchetrjebanje mjaſa, tuka a butry hižo nětkole ſamjeſowacź, ſo naſch tud njetrjebak poſdźiſcho tradacź. Schtóž ſamóže, ſa ſwój dom pokład trajneho mjaſa (ſuſchenych plezow, połcźa, ſuſcheneje trajazeje kołbaſy a ſchmalza) nahromadźi, a to po něcźim a bjes pſchekhwatanja.

Zyroba dyrbi ſ hłowneho dźěła ſ roſtlinſkich wupkodow wobſtejecź: ſ běrnow, rožki, pſcheńzy, wowſa, hejduſchki, warjenjow, cźerſtweho a ſuſcheneho ſada. Wjele wjazy hacź hewak móže ſo zokor wužiwacź. Zokor, kotrehož mamy ſkoro pſchewjele, je wubjerna zyroba a narunadło ſa tuk a butru. K temu njech ſo wužije mloko abo butra, woſebje też ſeſběrane mloko, kotrež ſe ſwojim běłkowym wopſchijecźom mjaſo narunaju.

S zyroby, kotruž mamy w doſahazej měrje, ſo wſchelakore a požitne jědże pſchihotowacź hodźa. Niz nuſa, ale wobhladniwoſcź ſebi žada, ſo bychmy ſwoje ſeźiwjenje po planje pſchemėnili, kotryž tu poruczamy. Make njepſchihódnoſcźe kóždy rad pſchewoſmje, pomyſlíwſchi, ſo ſo ſ tym ſkutki tych ſpěchuja, kotſiž na bitwiſchcźach, na kraju a na morju ſwoje žiwjenje a ſwoju ſtrowoſcź wjeſele ſa naſchu drohu wótcźinu wopruja.

— **(Pſchemėnjenje wukaſa wo najwyſchſchich žitnych płaćźiſnach.)** Swjaſkowa rada je w ſwojim poſłednim poſpedźenju poſtajenja wo najwyſchſchich płaćźiſnach rožki, pſcheńzy a wowſa w nėkotrych dypkach pſchemėnika. Najwyſchſcha płaćźiſna ſo po tym měſtnje ſkožuje, hdźež ma ſo twora wotewſacź a hacź do kotrehož pſchedawaŕ pſchiwjeſne khoſty njeſe. Sa ratarjow je to powſchitkownje pſchekładna ſtazija. Hdyž ſo žito wulkowikowarjam

pscheda, žmě žo najwyschschej płaczišnje suma pschirasyčz, kotraž wscho hromadže wjazy dyžli 4 hriwny sa tunu wuczinicz nježmě. Tónle pschirażk komižionske, saradženske a druhe wudawki wopschija. Tola wón njewopschija wudawki sa měchi. Jako wobliczenje frachta žmědža žo na kóždy pad jenož woprawdźite khosty sa fracht pschiliczicz; sa požczenje měchow žmě žo jenož 1 hriwna po tunje bracz. Pschi pschedaczu měchow je płaczišna sa mjeńsche měchi na 80 pj., sa wjetsche měchi, kotrež 150 puntow abo wjazy wopschijeja, na 1 hr. 20 pj. postajena. Płaczišnowe pschiražki sa wyschschu naturalnu wahu pola rožki a pscheńzy wotpadnu; runje tak 68 kilowska waha pola jeczmjenja wotpadnje. Sa žytwu žmě žo wjetscha dyžli postajena najwyschscha płaczišna bracz. Sa wowž je žo 24. dezembra 1914 postajena najwyschscha płaczišna na 10 hr. 70 pj. sa kórz powyschika. Sa wotruby je pódla 6.50 hr. mlynskeje płaczišny hischcze wulkowikowanska płaczišna po 7.75 hr. postajena. Pizowanska muka, grisowe wotruby a podobna muka žo do wotrubow licza. Skónczinje je žo sakasako, wotruby, do kotrychž žu zuse wězy směschane, pschedawacz. Khostanske postajenja na pscheńdženje abo wobeńdženje wukasa wo najwyschschich płaczišnach žu žo khětro pschiwótsike.

S Klulscha. Tudomne farske městno je žo wuprósdniko. Pódla sastojńskeho wobydlenja jeho dokhody 3879 hriwnow wuczinjeja. S dokhodow w tu khwilu njewobžadženeho diakonata žo wono poměrnje něschto powyscha. Snacze žerbskeje rěcze je nusne. Samolwjenske pižma žu hacz do 10. januara 1915 ryczeŕkublerjej A. Böhmerej w Draždžanach-Blasewitz, Residenzstraße 18 póžlacz. Pschedstajenje žo njepscheje.

S Luska pola **Pomorz.** Twarski džěłaczeŕ Hermann Köhler bě 15. dezembra pola tudomneho žiwnoscerja Bräunera s jeneho koffera, w prěnim posthodže žo namakazeho, 42 hriwnow kradnył. Jeho sajachu a do tudomneje klódy sawrjechu, s kotrejež je žo wón w nozy k 16. dezembrej wukamał. Czěkajo je wón kradnjene pjenjesy prjecz czišnył; wone žu žo namakałe.

S Njebjelczicz. W lěžu pola Kamjenza wóndano rospaczeny a wuprósdnjeny kaschczik namakachu, kotryž bě žo dyrbjał jenemu wojakej we wójnje póžlacz. Jako paducha jeneho 14 létneho czelabnika s nascheje wžy wužlědžichu. Wón bě dyrbjał kaschczik na póst donjescz, tola njeżwérny pachołk bě jón w lěžu rospacził a jědž a zigary, w nim žo namakaze, runje kož porto, pschetrjebał.

S Kobliz pola **Kumwałda.** Pschi woporjedženju tšěchi na domskim kublerja Kalaucha tšěchikryjeŕ Ernst Wendler tak njesbožownje dele padze, so žo wón czežko srani. Lěkarska pomoz žo jemu hnydom dosta, tola snjesbožonemu njebě wjazy pomhacz; wón sa krótki czaž ducha spuschczi.

S Kulowa. Džežatnik Mikławsch Wrobl s Dubrjenka je sa wopokasanu wurjadnu khroblosez psched njepscheczelom želesny kschiž dostał. — Pschi potepjenju wulkeho němskeho kschižaka „Scharnhorsta" pola Falklandskich kupow je 22 létny žyn tudomneho samkarskeho mischtra Bjarnata Hanczki rjekowsku žmjercz namakał.

S Kschischowa. Tudomny ratař Großer bě žo w septembrje jako wojak pschi wojowanjach pola Tarnowki w ruskej Pólskej shubił. Njedźiwajzy wscheho žlědženja njebě shonicz. schto bě žo s Großerom stako. Tele dny je nětko jeho mandželska psches Schwedsku se Ssibirskeje list wot njeho dostała, w kotrymž jej pische, so jako jaty w Ssibirskej pschebywa. — S tudomneje wožady žu we wójnje leutnant Tilgner, kubleŕ podoffizěr Thomas, hajnik Helm a wojak Mielsch želesny kschiž dostali. Pośledni je bohužel posdźischo na sahorjenje žlepeho czrjewa w lazarecze w Laonje wumrjeł.

S Borschcze. Na město w naléczu semrjeteho farara Tellera žu knjesa duchowneho Klippela s Zauchwitz w Braniborskej wuwolili. 30. novembra je tutón do Borschcze pschiczahnył a žo 4. dezembra do noweho sastojnstwa sapokasał.

S Klětneho. Jamnowski hród je žo sa lazaret pschiprawił. W nim žo w tu khwilu 20 sranjenych hoji. — S nascheje wožady je hacz dotal 6 wojakow padło; někotsi žu žo sranili, někotsi žo shubili.

S Noweho Města pola Sslepeho. Sandženu pondželu je žo na dworje mlynka Eisa wobžarowne njesboże stako. Dokelž je młody muž we wójnje, a jeho nan mlyn wodži, žónske druhdy s konjom jěsdza. Mjenowany dżeń bě mlynkowa młoda žona s konjom po wrjóž jěła. Hdyž bě žo domoj wrócziła, 20létna dżowka, Marja Wěrikez, kotraž tam hižo scheste léto žkuži, konja wupschahnyczy pomhasche. Pschi tym kóń wukopny a dżowku s tajkim wotmachom do brody dyri so žo holzy schija swiny. Wona bě na městze morwa.

Pólny list jeneho sakskeho wojaka.

Jedyn sakski pěschk reserwy, po powołanju hródžny schwajzaŕ, mjes druhim w „Powschitkownym schwajzaŕskim swjasku" pische:

Jenemu leutnantej nascheje kompagnije bě žo poruczilo, s wóžom dobrowólnikami, mjes kotrymiž běch też jo, njepscheczelowy pschikhad po drósy wobkedžbowacz a hnydom jón wosjenicz a wróczo hicz; pschetož hewak bychu nam naschi wojazy mosiy psched nožom do powětra tšěli. Pó czmje pak pschedaloko dopředka pschiúdžechmy a žo pschepośdže dohladachmy, so je nam njepscheczelska kavallerija pucz do sady salehnyła. Běchmy wobstupjeni. Duž nasch leutnant pschikasa, do njepscheczela tšělecz, a to mějesche wubjerny wuspěch; pschetož někotsi jěsdni a konje běchu trjecheni a žo po semi walachu. To wohladawschi hischcze wjazy krócz wutšělichmy, so bychmy žebi pucz wuprósdnili. Njedźiwajzy njepscheczelskich kulkow, kotrež nam wokoło wuschow hwisdachu, my dale zosachmy. Běchmy pak jenož hischcze leutnant a schtyrjo mužojo, czi druzy schtyrjo běchu dyrbjeli žwoje žiwjenje wostajicz. Tola s tym njebě hischcze dosczz, setkachmy žo hischcze s někotrymi njepscheczelskimi jěsdnymi, kotsiž běchu s konjow slězli. Njetšělachmy wjazy. Tola to jene běchmy žebi pschedewsali: „Nadscho wumrjecz, hacz žo sajecz dacz." Pschebědžachmy žo jenož hischcze s bajonetom, tola bórzy s naž sažo dwejo padnyschtaj, tak so běchmy jenož hischcze leutnant a dwaj mužej. Nasch leutnant hischcze jenemu Franzowsej hłowu rosschczěpi; potom też wón padze, jedyn wutšěl do delnjeho žiwota bě jeho žmjertnje sranił. To bě poślednje, schtož dyrbjachmoj wustacz. Swoju tšělbu žwojemu towaŕschej dach a leutnanta žebi na ramjo połožich a skoku nasad khwatachmoj. Sa krótki czaž k rězy Marnje pschińdžechmoj; wona bě tak nilko, so mózachmoj ju pschebrodźicz, woda nam jenož hacz pod pažu doždahasche. Sbožownje na tamny brjoh dońdžechmy. Nětko hakle mózachmoj nascheho leutnanta swobalicz; tola bohužel bě hižo pschepośdže; pschetož mjes tym so jeho wobalachmoj, wón žwoje žiwjenje wudycha. Njedźiwajzy teho žo rosžudžichmoj, jeho k naschej kompagniji žobuwsacz. Dyrbjachmy nětko psches Marneski kanal; teho dla žo tak daloko wuślěkachmoj, so běchmoj jenož hischcze spódnje kholowy a koschlu swoblekanaj. Naschemu leutnantej s nožom drastu dele srěsachmoj, potom do wody skoczichmoj. Dońdžechmoj sbožownje k druhemu brjohej a žo pschi naschej kompagniji samolwichmoj. Leutnantowe czěło pohrjebachu a salwu psches jeho row tšělichu. Dostachmoj želesny kschiž. Wobžadźichmy hórki pola Saint Soupleta a žo tam na wobaranje stajichmy. Ssmy też tam njepscheczela, hdyž chzyschce žo pschelamacz, dwójzy wotrasyli. 20. septembra žym žo se schrapnelskej kulku sranił. Wona je mje sady praweho wucha trjechika a je žo 25. septembra s praweho liza wsała. Ssym sažo sahojeny, tola žym žłyschenje praweho wucha zyle shubił. Ssym nětkole dla wotkhorjenja w Sauerez villi we Wildungenstich kupjelach.

S kollegialnym postrowom reserwist Khorla Wiesner.

Wužudźenja.

Khostanska komora. Krutych postajenjow sakonja wo skótnych mrětwach njebě žiwnoscerj Pawoł Rich. Wenzel w Bohrje pola Połcznizy kedžbu měł. Lětža žrjedž oktobra bě jeho howjasy skót na pokhromu skorił, a teho dla bě wokrježny skótny lěkaŕ jeho dwór sawrjeł. Wenzel bě też wocziščz na to žo pocžahowazych pschedpižmow dostał. 5. novembra wokrježny skótny lěkaŕ spósna, so bě Wenzelowy skót wotkhorił. Tola hižo prjedy, 28. a 29. oktobra bě Wenzel s dwěmaj krutwomaj na žwoje pola po žłanje a rěpu wujěł. Ssudnizy wěz mile žudžachu a wobskorženemu jenož 60 hr. pjenježneho khostanja napołożichu.

Přilopk.

* (S wosom drohoweje želesnizy žo pschejěła.) Na kschiženju garbaŕskeje a brjohoweje drohi w Lipsku je žo žobotu wjeczor jena 71 létna wudowa s wosom drohoweje želesnizy shrabła a žo pschejěła. Žonje žo jena noha wysche kolena wotjědže. Wona czežko žłyschi a njeje teho dla saswonjenje wosoweho wjednika sažłyschała.

* (Woheń.) Wulki woheń je njedźelu w nozy zyły statok žiwnoscerja Dreßlera w Rugiswaldze sniczik. Wjele žita je žo pschi tym spaliko. Woheń je žo se stólstniskej ruku sakożik. Wobžedžeŕ je we wójnje. Dokelž wón nima pschе woheń sawěsczene, wón czežko schkoduje.

* (Franzowske lětadło dele padło.) Jene franzowske lětadło je pola Wougirarda dele padło, pschi czimž je benzinowe žudobje rosbuchło. Lětarjej, dwaj offiźeraj, staj žo spalikoj.

* (Skɛ sćěhwki rumpodicha hracza.) Rumpodicha wohladawschi je dźeßaćlětny Willy M. w Oberottendorfje pola Noweho Města rěcź shubił. Njesboże ßo pola Müllerez korčmy sta, hdźež dźěćźo na na drohu stupiwschi, na dobo jeneho rumpodicha psched ßobu wohlada. Mały Willy ßo tak wustróża, so rěcź shubi.

* (2½ lěta jastwa sa pólnopóstskeho paducha.) Pschećźiwo pakostnikam pólnych póstskich poßykkow ßudy s krutoćźu sakročeja. Psched 1. Barlinskim krajnym ßudom měješche ßo tele dny saßo jedyn tajki paduch samolwicź. 22. lětny Wylem Mathees bě, hacź runje bě ßo psched někotrymi lětami paduchstwa dla ßudnischy pokhostał, sboże měł, so běchu jeho jako póstskeho wupomharja w 87. póstskim hamcźe postajili a do winowatoscźe wsali. 7. oktobra bě wón jemu pschipokasane listne kaschcźiki wuprósnił a ßo na póst wróćiwschi listny měch na blido wuběraŕnje wußypnył. Pschi tym wón jedyn pólnopóstski list kradny, w kotrymž je po jeho wudawanju jenoź 5 zigarow leżało. Wón bě s listom na nusnik schoł, hdźež zigary k ßebi tykny a wobalku rostorha. Jedyn póstski srjadowaŕ, kotremuž ßo wón podhladny sesda, pak bě sa nim schoł a bě w nusniku mały dźěl wobalki namakał, tak so njebě žaneho dwěla, so bě ßo tu pólnopóstska poßykka kradnyła. Wobskorženy bě ßo mjes tym hižo na druhi ßłužbny wukhód nastajił. Hdyž ßo wón s njeho wróći, ßo wón do kruteho pscheßkyschenja wsa. S woprědka prějesche, tola skónčnje ßo paduschstwa wusna. Statny rěčnik podra lěta jastwa namjetowasche. Ssudnizy pak psches tónle namjet dźěchu a wobskorženeho k jastwu na 2½ lěta a k shubjenju cźeßnych prawow na 5 lět saßudźichu.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smėje jutsje, prěni dźeń hodow, rano w 7 hodźinach duchowny Tyschet ßerbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja ½9 hodźin smėje farat Räda ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Ssobotu, 2. dźeń hodow, smėje rano w 7 hodźinach farat Räda němsku spowjednu wucźbu, dopołdnja ½9 hodźin smėje duchowny Tyschet němske a we 10 hodźinach ßerbske prědowanje.

Njedźelu po hodźoch smėje rano w 7 hodźinach duchowny Tyschet ßerbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja ½9 hodźin smėje farat Räda ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Nowe lěto smėje rano w 7 hodźinach farat Räda ßerbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja ½9 hodźin smėje duchowny Tyschet ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Tydźeńske sastojńske dźěła smėje duchowny Tyschet.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Max Bryl, dźěłaćeŕ w koporniku na Židowje, s Hanu Marju rodź Urbanez tam.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Khatrna Krystla Doroteja, Ferdinanda Maxa Pawoła Grosy, kublerja w Tšelanach, dź. — Max, Maxa Bohuwěra Wojnarja, blidarja we Wulkim Wjelkowje, ß. — Erna Margareta, Jana Pawoła Schewza, dźěłaćerja we Wurizach, dź. — Marcźin Kurt, njemandźelski ßyn w Pschischezach.

W katholskej zyrkwi: Pawoł Jurij, Jakuba Cźorlicha, dźěłaćerja w Budyschinje, ß. — Felix, Jurja Schenkera, dźěłaćerja w płunatni na Židowje, ß. — Jan, Josefa Stirmajera, kamjenjećeßarja na Židowje, ß. — Erika, Arnolda Artura Hofmana, rěsbarja w Budyschinje, dź. — Lena, Felixa Strělckiża, dźěłaćerja w Debrikezach, dź. — Josef Michał, njemandź. ßyn. — Wladiślaw, njemandź. ß.

S druhich woßadow: Franziska Hermina Hana, Augusta Hendricha Bědarja, khěžerja w Khróscźe, w tu khwilu na wojownischcźu, dź. — Frida Hana, Jana Augusta Pětki, hospodaŕskeho pomoznika w Brěsynje, w tu khwilu na wojownischcźu, dź. — Hana Marta, Jana Oswalda Kalicha, pohonca we Hrodźischcźu, dź.

Zemrjeći:

W katholskej woßadźe: 26. nowembra Hana Josefa, Jana Pětra Gawlyta, dźěłaćerja w Budyschinje, mandźelska, 51 l. 6 m. 21 d. — 17. dezembra: Jurij Jan, Jana Pawoła Cudy, radźineho dźěłaćerja w Budyschinje, ß., 3 m. — 18. dezembra: Michał Nowotny, kubleŕski wumjeńkat w Mikoćźizach, 80 lět.

W druhich woßadach: Max Alfred, Jana Bohuwěra Mitascha, skakaŕskeho mischtra w Kubschizach, ß., 23 d. — Khorla Max Urban, hospodaŕski pomoznik w Boschezach, 26 l. 6 m. 18 d.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

Njedźelu po hodźoch smėje rano ½8 hodźin duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wucźbu, ½9 hodźin farat Kschižan ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Schtwórtk wječor w 7 hodźinach smėje duchowny Voigt němske prědowanje.

Psched zyrkwinskimi durjemi ßo kollekta sa saksku zyrkwiny pokład sběra.

Nowe lěto smėje rano ½8 hodźin duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja ½9 hodźin farat Kschižan ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Heinrich Lange

pschi zitnych wikach 11 **w Budyschinje** pschi zitnych wikach 11

s napschecza „sloteje hwězdy“

:,: porucza ßwój wulki skład :,:

hotowych

pjelsczowych tworow

tež pschijomnych sa naschich wojakow

wschelakich kožow k podschiczu a wobßadjenju

dobroćiwemu wobkedźbowanju.

Kožuchi ßo nowe schija a noschene ßo pscheschiwaju.

Koże wscheje druźiny ßo kupuja

po najwyschschich placźisnach.

Sa **hodowne blido** poruczam prima ßuschene **wuhory, darjenske korbiki** kóždeho sestajenja, najlěpschi **makoßeleny kaviar** w tysach a po wasy, kaž tež wulki wubjerk **rybowych konserwow** we wulkich a malych tysach.

Weberez

rybowa pschedawaŕnja **w Budyschinje** na theaterskej haßy.

Kowaŕski wucźobnik

ßo k pschichodnym jutram pyta do kowaŕnje w **Drožđżiju** pola Pomorz.

Bukečanske serbske towaŕstwo

změje **njedźelu 27. hodownika** (3. dźeń hodow) swoje posedźenje. Přednošk wo „Łužiskich bytosćach“ je knjez wučeŕ Holan přilubił. Wo bohaty wopyt prosy

předsydstwo.

Kowaŕskeho wucźobnika

pyta

A. Sshmank

w Bóschizach pola Njeßwaczidła.

Len a dźělo

po kóždej dźělbje ßo kupujetaj na swonkownej lawskej haßy 22.

Proßata

ßu na pschedań w Kamjenej cźišćo 12 polo Radworja.

Hosposa ßo pyta.

K 1. januarjej ßo sprawna a naslhonita hosposa, kiž móže tež sa knježi waricź, na **knjeże kubło w Małym Woßyku** pola Hornjeho Wujěsda pyta.

Ssmolerjez knihicźischcźerńja w Budyschinje

wschě cźischcźerske dźěła derje a tunjo cźischcźi.

Paul Giebner,

Sałożena 1888. **wulkopschedawarńja wina,** Sałożena 1888.

Telefon cźišło 300. **w Budyschinje** Telegram: Giebner-Budyschin.

Winowe stwy, kontor a jenotliwe pschedawanje na bohatej haßy 18, s nutskhodom na theaterskej haßy.

porucza **k pschedstejazym hodam** swoje

derje wothladane wina

a sa naschich khroblych wojakow

punschowe essenzy, Jamaikaski rum, Bataviaski arak, němski kognak

w pólnych bleschkach s lohkimi wobalkami po 1/2 a 1/4 puncźe k wotpósłanju hotowych, kotrež so po žadanju s plombu samknu

Sserbske a němske

spěwarske

jednore a najwoßebnische,

su po tunich płaczisnach na pschedań

we wudawarni Serbskich Nowin.

Nowolětne khartki

su dostacź

we wudawarni

Serbskich Nowin.

Włoßy barbjazy czeßak

Sakońšzy schkitany. Njedoscźěhnjeny w trjebanju

Barbi schědźiwe abo czerwjene włoßy žolte abo czorne.

Sa njeschkódnoscź so rukuje. Sso lěta dołho trjebacź hodźi.

Scht. 3 hriwny na póstske dobracźe.

R. Drechsel w Draždźanach Nr. 6

Kurfürstenstraße.

Burske towarstwo w Rakezach

směje, dali Bóh, tsecźi dźeń hodow popołdnju w 4 hodźinach w Gäblerez hoscźenzu swoje měßacźne poßedźenje.

Wschě lube sobustawy a hoscźi w bohatej liczbje wocźakuje

pschedßydstwo.

Smolerjec knihicišćernja

w Budyschinje w serbskim domje

knihi, sliczbowanja, visitne a pscheproscheńske khartki, sastojnske formulary, wustawki, blidne spěwy atd.

we wschěch rěcźach derje a tunjo czischczi.

Dalokorěcźak cźišło 687.

Sso wrócźiwschi wot rowa naschcho lubeho nana a dźěda

Handrija Pětschki

w Khwacźizach

wschitkim pschecźelam a sußodam sa wjele dopokasmow luboscźe, sa smjertnu pychu, Khwacźanskemu serbskemu towarstwu sa pschewod a knjesej fararjej Sarjenkej sa troschtowanske prědowanje **wutrobny dźak** praja

srudźeni sawostajeni

w Holeschowje, Budyschinku a Draždźanach,

15. dezembra 1914.

(K temu cźišku pschikowa).

Pschiloha k czišku 52 Serbskich Nowin.

Ssobotu 26. dezembra 1914.

Placzišny rěsneho stotu na Drazdzanskich stótnych wikach.

23. dezembra 1914.

Placzišny po zentnarju a hriwnach.

Stótne druzíny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. polnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscze hacz do 6 lět	56—58	97—99
awstriske	—	—
2. mlode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	47—50	88—91
3. zrěnjo pizowane mlode, derje pizowane starsche	40—44	82—86
4. znadnje pizowane kózdeje starosty	—	—
Jalozy a kruwy:		
1. polnomjaßne, wukormjene jalozy, najwjetscheje rěsneje hódnoscze	52—54	93—95
2. polnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscze hacz do 7 lět	43—46	85—88
3. starsche, wukormjene kruwy a znadnje wuwite mlódsche kruwy a jalozy	38—41	80—82
4. zrěnjo pizowane kruwy a jalozy	31—35	73—77
5. znadnje pizowane kruwy a jalozy	24—28	66—71
Byli:		
1. polnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscze	52—54	93—95
2. zrěnjo pizowane, mlódsche a derje pizowane starsche	37—43	79—84
3. znadnje pizowane	—	—
Czelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	48—50	88—90
2. zrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	44—46	84—86
3. znadnje wuwite wot zyza	32—38	72—78
Swinje:		
1. polnomjaßne lěpschich raßow a jich stschižењow w starosty hacz do $1^1/_4$ leta	54—55	70—71
2. mjaßne	50—52	66—68
3. znadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	45—50	61—66

Placzišna zitow a produktow.

Zitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 19. dezembra 1914. wot hr.	wot pj.	hacz hr.	hacz pj.	W Lubiju dezembra 1914. wot hr.	wot pj.	hacz hr.	hacz pj.
Pschenza . . . . . běła	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . . . žołta	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	—	—	—	—
Rožka	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	—	—	—	—
Jeczmjeń	—	—	—	—	—	—	—	—
Wowß . . . . . 50 kilogr.	10	—	10	50	—	—	—	—
" nowy	—	—	—	—	—	—	—	—
Hróch	—	—	—	—	—	—	—	—
Woka	—	—	—	—	—	—	—	—
Jahły	—	—	—	—	—	—	—	—
Hejduschka	—	—	—	—	—	—	—	—
Běrny	2	60	2	85	—	—	—	—
Butra . . . . 1 kilogr. . . .	3	20	3	50	—	—	—	—
Pschenična muka 50 " . . .	18	75	19	25	—	—	—	—
Ržana muka . 50 " . . .	—	—	16	50	—	—	—	—
Ssyno . . . 50 " . . .	3	—	4	—	—	—	—	—
Ssłoma . . 100 " . . .	3	25	3	85	—	—	—	—
Proßata — schtuk, schtuka . .	—	—	—	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	—	—	8	25	—	—	—	—
Ržane wotruby 50 kilogr.	—	—	8	50	—	—	—	—
Pschenični gris	—	—	—	—	—	—	—	—
Ržany gris	—	—	10	—	—	—	—	—
Pschenza žołta, kórz po 170 punt.	21	25	22	10	—	—	—	—
Pschenza, běła, kórz po 170 punt.	—	—	—	—	—	—	—	—
Rožka, nowa, kórz po 160 punt. .	17	20	17	60	—	—	—	—
Jeczmjen, nowy kórz po 140 punt.	17	15	18	55	—	—	—	—

Jeja, mandl 2 hr. 10 pj., schtuka 13 pj.

Wiczne placzišny w Kamjenzu.

dezembra 1914

Po 50 kilogr.: Rožka wot — hr. — pj. hacz — hr. — pj., pschenza wot — hr. — pj. hacz — hr. — pj., jeczmjeń wot — hr. — pj. hacz — hr. — pj., wowß wot — hr. — pj. hacz — hr. — pj., jahły wot — hr. — pj. hacz — hr. — pj., hroch — hr. — pj., ssyno (stare) — hr — pj. (nowe) hr. 50 pj, běrne = hr. — pj hacz hr. — pj., ssłoma (100 kilogr.) — hr. — pj butra (1 kilogr) wot hr. — pj. hacz hr. pj., jeja (mandl) hr. pj.

W Kamjenzu placzesche kórz pschenzy — hacz — hr, rózła — hacz — hr., jeczmjeń — hacz — hr.

Želesniski jězdny plan.

S Lubija do Radworja.

S Lubija	—	8,32	11,58	5,20	7,50
Ketliz	—	8,41	12,07	5,29	7,59
Radměriz	—	8,48	12,14	5,36	8,06
Hluschiny	—	8,52	12,18	5,40	8,10
Luwocziz	—	8,59	12,25	5,47	8,16
Maleczíz	—	9,05	12,31	5,53	8,22
Wósborka	5,10	9,10	12,56	6,45	8,27
Hrodzischcza	5,17	—	1,03	6,52	—
Barta	5,25	—	1,13	7,00	—
Huczíny	5,34	—	1,22	7,09	—
Kluschca	5,43	—	1,31	7,17	—
Wulk. Dubrawy	5,52	—	1,41	7,26	—
Lutobcza	5,57	—	1,47	7,31	—
Radworja	6,03	—	1,53	7,37	—
do Radworja dwórn.	6,09	—	1,59	7,43	—

S Radworja do Lubija.

S Radworja dwórn.	—	8,17	—	5,09	9,01
Radworja sast.	—	8,23	—	5,15	9,07
Lutobcza	—	8,29	—	5,21	9,13
Wulk. Dubrawy	—	8,34	—	5,26	9,19
Kluschca	—	8,43	—	5,35	9,27
Huczíny	—	8,51	—	5,43	9,36
Barta	—	9,00	—	5,52	9,44
Hrodzischcza	—	9,09	—	6,01	9,53
Wósborka	7,39	9,15	1,47	6,50	9,59
Maleczíz	7,44	10,40	1,53	6,56	—
Luwocziz	7,50	10,46	1,59	7,02	—
Hluschiny	7,56	10,53	2,06	7,09	—
Radměriz	8,01	10,58	2,11	7,14	—
Ketliz	8,09	11,06	2,19	7,22	—
do Lubija	8,17	11,14	2,27	7,30	—

S Budyschina do Rakez — Wojerez.

S Budyschina	5,20	7,50	9,20	2,21	4,42	7,20	8,34
Katarjez	5,26	7,56	9,26	2,27	4,48	7,26	8,40
Židowa	5,30	8,01	9,31	2,31	4,52	7,31	8,45
Mal Wjelkowa	5,36	8,07	9,38	2,38	4,58	7,37	8,51
Radworja	5,45	8,17	9,48	2,46	5,09	7,48	9,01
Khaßowa	5,50	pschij. do Lubija 11,14.	9,53	2,51	pschij. do Wósb. 7,30.	7,54	pschij. do Wósb. 9,59.
Njeßwaczidła	5,57		10,00	2,58		8,03	
Scheschowa	6,04		10,07	3,05		8,10	
Rakez	6,12		10,15	3,15		8,25	
Komorowa	6,19		10,22	3,22		8,32	
Sdzarow	6,26		10,29	3,29		8,39	
Hóska	6,33		10,36	3,36		8,46	
Kulowa	6,40		10,43	3,43		8,53	
Němzow	6,48		10,51	3,51		9,01	
do Wojerez	6,54		10,57	3,57		9,07	

S Wojerez — Rakez do Budyschina.

S Wojerez	5,10 wot Wósborka	7,04	10,11	11,58 wot Lubija.	2,31	5,20 wot Lubija.	7,41
Němzow		7,11	10,18		2,38		7,48
Kulowa		7,19	10,26		2,46		7,56
Hóska		7,26	10,37		2,53		8,03
Sdzarow		7,33	10,44		3,00		8,10
Komorowa		7,40	10,51		3,07		8,17
Rakez		7,48	10,58		3,17		8,30
Scheschowa		7,54	11,04		3,24		8,37
Njeßwaczidła		8,01	11,11		3,31		8,44
Khaßowa	—	8,09	11,19	—	3,39	—	8,51
Radworja	6,11	8,16	11,25	2,01	3,45	7,46	9,00
Mal. Wjelkowa	6,19	8,26	11,35	2,10	3,55	7,54	9,10
Židowa	6,26	8,32	11,41	2,17	4,01	8,01	9,16
Katarjez	6,30	8,36	11,45	2,21	4,05	8,06	9,20
do Budyschina	6,36	8,41	11,50	2,27	4,10	8,12	9,25

Kupne wuczinjenja, hypothekske liscziny, testamenty

wudžěluje

prawny bürow Kobana pschi zitnych wikach 4.

— Rěczu serbski. —

Pschedźenak.

Protyka ſa Sserbow

na lěto

1915

je ſa **25 pj.** we wudawarni „Serbskich Nowin“ dostacź.

Franz Marschner

cźaßnikat w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſkład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczaſow**
k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucza

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczißny.a

Horjanske praßowane wuhlo

najlěpſche narunanje ſa **drjewo** a druhe **wuhlo,** derje wußuſchene 1000 kruchow po 7.— mk., porucza

Horjanſka wuhlowa praßowarnja
na Horje pola Njeßwaczidła.

Schkit Boži.

Wójnſke modlitwy.

Seſtajał **H. Imiſch,** farar w Hodźiju.

Tele knižki hodźa ßo nětkole jako dar ſa naſchich wojakow do hodownych poßyłkow pſchidacź, dostacź we wudawarni Serbskich Nowin.

Wojerſke pakety!!

hotowe
ſa zigary a zigarety
porucza
Albert Lehmann
na khěžorſkej dróſy 11
pſchi bohatych wrotach
a na połnóznej dróſy 2.

Koże

kóždeje druźiny po najwyſchſchich płaczißnach kupuje

Heinrich Lange

pſchi ßerbſkej katholſkej zyrkwi
cźißło 4
a pſchi wowßnych wilach.

Kuchařki, ſtwinſke a ßłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłacźerſke ßwójby pyta hnydom pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku khěžorſkeje dróhi w cźrijownj knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Pakcźiki

ſa pólny póſt.

Schokoladowe pópjernomjatliczkowe wobcźerſtwjenki

po wſchěch płaczißnach
a we wulkim wubjerku:

Moritz Schmidt Kohlgasse 8 Theatergasse 4

Tunje ſofy

we nimo měry wulkim wubjerku ma pſchezo na ſkładze

J. O. H. Bär

w Budyschinje na Hoſchiz haßy 29.

We wudawarni Serbskich Nowin je ſa **40 pj.** dostacź knižka:

Worjeſchki

Pſches dźewjecź ſtow hudanczkow ſ trěbnym kluczom.

Sserbſke a němſke ſpěwarſke

ßu dostacź
we wudawarni Serb. Nowin.

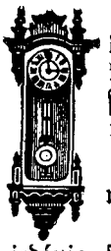

Kóždy, kotryž chce ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chce ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cźaßnikarjej **Kurtej Jenčej** na ſwonk. lawſke haßy 5. **Jenczj** pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje ukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczißnami wupołożene, wobhladacź.**

We wudawarni Serbskich Nowin ßu dostacź knižki

Brunčki

po 1 hr. 20 pj.

Ad. Rämſch naßl. w Budyschinje

(mějeczel **Max Kirschner**)

pſchi butrowych wilach 1 **telefon cźißło 4**

porucza ßwoje daloko a ſchěroko ſnate

palenzy a likeury.

Roſeßłanje w cźwizach a bleſchach.

Proſchu ßebi płaczißnowy ſapiß žadacź.

Wuſtojni ſemjuryjerjo

ßo pſchi pſchepołożenju Cźorneje Wody hiſchcźe pſchijimaju. Sso ſamolwicź we Wulkich Sdźarach we Wojerowſkim wokrjeßu.

Robert Berndt Söhne.

Wſchě druźiny kožow a kóžkow

po najwyſchſchych dnjowych płaczißnach kupuje

Otto Hausotter

na garbarſkej haßy 32.

Sserbſki muſej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot ½11—12 hodźin.

Viſitne khartki

cźiſchcźi ſpěſchnje a tunjo
Smolerjez knihicźiſchczerња.